CLAUDINUS
EMPYRICA
RATIONALIS

I

1653

IVLII CÆSARIS CLAVDINI
PHIL. ET MED. BONON.
EFFIGIES
Dominicus a' Britio Inuen.
Laurentius Tinnis Fe. Bonon.

IVLII CÆS.
CLAVDINI
PHIL. ET MED.
BONON.
EMPYRICA
RATIONALIS
Franc. Curtus Bonon. Incid.

IVLII CAESARIS
CLAVDINI
EMPYRICÆ
RATIONALIS

Tomus Primus.

IVLII CAESARIS CLAVDINI

PHILOSOPHI, ET MEDICI BONONIENSIS

Pub. Med. Practicæ olim Professoris Ordinarij

EMPYRICA RATIONALIS

LIBRIS VI. ABSOLVTA,

Et in Duo Volumina diuisa,

In quorum primo vniuersi Corporis Humani Affectus, penès totum, & partes; in altero verò penès speciem, indiuiduum, ætates, causas manifestas, reconditasq; siue Practicis omnibus noti, aut prolapsi, siue noui, & peregrini, rationabiliter, & absolutissimè curantur.

Per olim

FRANCISCVM AVCTORIS FILIVM

Phil. Ordinariam pub. profitentem in Typos parata,

Nunc primùm

A IVLIO CÆSARE CLAVDINO IVNIORE

I. V. Doctore, Philosopho Colleg. Publicæ vtilitati commissa,

CVI

Vt faciliori negotio Medicinam facientes, quicquid in Opere continetur, inueniant, præter annotationes in margine, geminus accessit Index

IO. CAROLI MATTHESILANI

Bononien. Phil. & Med. Doct. Colleg. & in Patrio Archigymn. pub. Medicinam profitentis; quorum alter omnia Morborum Capita secundum Auctoris Ordinem exponit; verba autem notatu digna per ordinem Alphabeticum vberiori (quâ fieri potest) claritate, & diligentiâ connumerat alter, in calce Secundi Voluminis collocatus.

Opus Medicis, Chirurgicis, & Secreta profitentibus apprimè proficuum.

CVM PRIVILEGIIS.

BONONIÆ, Typis Iacobi Montij. MDCLIII. *Superiorum permissu.*

SERENISSIMO
FERDINANDO II
MEDICEO
MAGNO HETRVRIÆ DVCI

IVLIVS CÆSAR CLAVDINVS IVNIOR
P. D. F.

EMpyrica Rationalis è ſepulcro Iulij Cæſaris Claudini Aui mei poſthumo educta partu, regales ſibi cunas ambit in ſinu tuo MAGNE DVX SERENISSIME, vt quæ concepta olim inter Aulæ tuæ miniſteria, tuis nata obſequijs, ſub Nutrice Fama tui glorioſi Nominis ad immortalitatem adoleſcat. Superſtitem enim ſibi hanc vitam ſpondebat ille, cum Sereniſsimorum COSIMI, & MARIAE MAGDALENAE Parentum tuorum ſanitati Præfectus medicas ad ſalutem impenderet manus, & calamum in paginis ad artem erudiret, vnde annos Mediceis Principibus protraheret, quos cupiebat æternos. Quidquid tuis dignum oculis percurres, quidquid tua approbatione commendatum, volueris, florentiſsimæ Aulæ tuæ debitum agnoſces, vbi inter Mediceæ Familiæ Principes, non vnum ſibi Medico pro-

pitium expertus eſt Phœbum. Aeſculapij hortis præhabuit Florentiam tuam omni ſcientiarum, & morum amœnitate ſpectabilem, ex qua licuit omnem ſuccum, & diuinam verè Panaceam in librum ſuum transferre, quin benignitatis fructus, & aurea verè poma, Heſperijs inuidenda viretis, quæ tuo rutilant in ſtemmate, vltrò obuia, innocenti auſu decerpere. Excipe ergo benigno, quo ſoles ſupercilio, Sereniſsimorum Parentum expreſſa in his paginis humanitatis argumenta, & in me Aui mei renouata obſequij authoramenta. Condignum enim Auito labori pretium erit, ſi contractos in hoc opus plurium annorum ſudores aſpectu tuo dignaberis, & omnia illius ſtudia erga Mediceam Domum in me collecta placido vultu complexus, tuos prouolutum ad pedes Sereniſsima patrocinij tui vmbra fouebis.

LECTO-

LECTORI CANDIDO
Io: Carolus Matthesilanus.

EN (Amantissime Lector) exiguum laboris fructum, quem in EMPYRICA RATIONALI celeberrimi viri IVLII CÆSARIS CLAVDINI præstare potui; læta accipe fronte, sereno intuere vultu, & quas Orthographiæ (tāquam Aphricæ noua parientis Monstra) maculas in hoc Opere cernes, humaniter sustine, etenim in Typis expurgatione Argi non vident, Lynces cæcutiunt, falluntur Sapientiores, hinc illud: Quantumuis auidè metant Coloni spicas suis frugiferis in Agris, multas tamen prætereunt metendas: Vt igitur errorum seriem facilius vno colligas intuitu, quam in Secundi Voluminis calce habebis Tabellam consule. In reliquis ad Græcos, & Arabes confugito, mea duce, & eorum, qui mecum laborarunt experientia. Viue felix, alia CLAVDINO digna expectaturus, interim Carpere, vel noli nostra, vel ede tua. Faue ergo, & Vale.

FRANCISCO CLAVDINO
VIRO CLARISSIMO
OCTAVIVS FERRARIVS S. D.

VIgesimus annus est, & quòd excurrit, ex quo IVLIVS CAESAR parens tuus, summus Sapientiæ Antistes ad superos recessit. Et acerbus adhuc luctus est, non tibi modò, cui cum re virtutem legauit ex asse, sed cunctis, quicunq; amant bonam mentem, & fortiori doctrinæ nomen dedêre. Ille quidem nil præter neruos, ac cutem morti concessit, victurisq; æternùm ingenij monumentis vitauit Libitinam. Ingens Patriæ, ac Familiæ decus, ingens tui solatium, cui quod vnum, & pulcherrimum habebat imaginem vitæ suæ reliquit. Sed ne plenum, ac solidum hoc solatium etiam doctis contingat, illud obstat, quod tantò, postquàm ille lucem reliquit, non omnes magni ingenij fœtus lucem viderunt. Et cum tu iusta parenti persolueris, atq; omnia præstiteris, quæ supremi in defunctum officij sunt:cum tumuli superuacuos honores,ac marmor statueris vetustati cessurum,postquam intra ipsum marmor mortales exuuias breue tempus confecerit: postremum illud, idemq; maximum debes, vt vindices ab obliuione memoriam, nomenq; patris aduersus æui impotentiam extendas,reliqua diuinæ mentis opera vulgando,& excitando illa,veluti ex plutei fascijs,& Bibliothecæ sepulchro,fortasse cũ tineis luctantia.Quid cunctaris,spesq; litteratorum tandiù, vel irritas, vel fatigas? Stant contra te studiosorum vota cruciata tot annis; stat pietas, quæ veluti flagitator molestus non ante dimittet, quàm soluas. Magnum præcipuè Opus expostulatur,quod ille EMPIRICAM RATIONALEM inscripsit. Si illud nondum extremam manum recepit, vel sic placere potest, vel tu illam imponere, vel nemo. Et adhuc parentis bona exigimus. Quid tu de tuo post debeas, videto. De peculio tuo, non nisi magnum quid publica expectatio concipit. An tu quoq; hæredis manus expectaturus es? Parens te moneat, vt properes. Interim hoc nomen expunge, & paternam Fidem cum tua libera,ne abditis domi thesauris solus incubare dicaris,qui melius proferantur. Sic parentis manibus, sic Reipub. Litterariæ, si pietati consultum ibis. Vale, & me ama.

Patauij à die 20. Octobris 1642.

EGREGIO VIRO
IO: CAROLO MATTHESILANO
FORTVNIVS LICETVS.

MVltum tibi debent, optime Matthesilane, Manes Præstantissimi CLAVDINI, quod eius RATIONALEM EMPIRICAM nõ permittas cum Auctore sepultam intermori; sed vel posthumum opus euehere satagas ad lucem publicam. Multum tibi debebit Vniuersus Medicorum Orbis, in quo splendidum adeo sidus effulgere procures. At plurimum tibi deuincies totum humanum genus, cui tàm salutare volumen communicare studeas. Vrge, ac orna, Vir egregie, præclaram istam Spartam, quam aggressus es; neque diutius patiare Mundum tanto beneficio carere. Vale, dabam Patauij, e meo Scalumnæ Musæo Cal. Ianuarij 1653.

AP-

CLARISSIMO, AC STVDIOSISSIMO VIRO
IO: CAROLO MATTHESILANO
In Bononiensi Lyceo, Lynceo Medicinæ Professori.

HIERONYMVS BARDI IATRO-PHILO-EVCHYMICVS S.P.P.

MAximâ animi mei delectatione EMPYRICAE RATIONALIS Celeberrimi Viri, & omnium calculis laudatissimi IVLII CAESARIS CLAVDINI apparatum excepi, quo maximè Medicinæ machinam in Mundi scenam, pro Medicina rectè faciunda, producendam mihi in confuso ostendis; quod verò ex eius recta, & digna dilucidatione, ac demonstratione sis apud cordatos viros laudis accepturus omnes vno ore pleno confiteri necessum omninò ducent. O quantum tibi vniuersa Respublica, & microcosmica in miserijs, & ægritudinibus concepta proles debebit, quòd in tanti Viri partes successeris! Enim verò, si assiduâ eius Operis prælectione, repetitione, castigatione (quæ omnia Typographiæ Præfectus præstare debet) multorum annorum rationes, & experimenta in prima virilitate recolueris; quid à cordatis melioris litteraturæ viris erit sentiendum, qui te nullis laboribus, vigilijs, & sudoribus parcere certò sciunt? Ego quidem inter alios Medicos Catholicos minimus semper tuum studium, promptitudinem, diligentiam, assiduitatemq; in curandis ægrotis hîc sum admiratus, quibus nunc tanta fit vniuersalium, & singularium cognitionis accessio, vt ex his necessarijs vero Medico conditionibus deducere mihi non iniquum fuerit, te summum apicem Medicinæ, ad quem alij, tuâ primùm diligentiâ, mox occasione huiusmodi destituti, vix in vltima senectute aspirant, iam attingere debere. Igitur rumpe moras, & ad exemplar CLAVDINI tuorum etiam studiorum nouo incremento Medicum Cymeliarchium cum maximo ægrotantium commodo præditare ne graueris; sic enim non solùm communes habebis acclamationes, & clarissimorum virorum tuis meditationibus dignum suffragium; & quod maximè te compellere debet est Diuinum præceptum, quo sancitur lucernam non teneri debere sub modio, sed super candelabrum; sic enim immarcescibilis gloriæ corona, quæ à Medico Catholico est summoperè appetenda, à Summo Protomedico (vt pluribus argumentis in Idea meæ Medicinæ Sacræ comprobatur) impertietur. Verùm enim verò ad clarissimi CLAVDINI clausum thesaurum tuâ diligentiâ effossum, & apertum factum quòd spectat, tibi eiusdem pars maxima, non solùm legum sanctionibus, sed iustis titulis iure meritò debetur: At si tanto meliorum Medicorum communi plausu eius ad Infirmos Ingressus fuit exceptus, quo maiori eorum RATIONALIS cura, non simplex EMPYRICA ab omnibus amplectetur? Certè ex illius vastissimi, & elucubratissimi ingenij scrinijs iustum opus mole, & pondere maximum effluxit, quo se summum Medicinæ constituit Antesignanum; alij enim, noua quidem in Mundi scenam vario tantùm modo circumuestita inducunt, ille verò noua, sed & demonstrata, & Cleantis lucernâ perlustrata, & medicâ libellâ æquilibrata proponit contemplanda, ac admiranda, quæq; luce meridianâ clariora apparebunt, quippequæ experientiâ, tanquàm fido Achate manuductrice circumuallata, & munita in lucis auras exponuntur; quæ si quis adaucter negare tentet, duro scipione, meo quidem iudicio, animaduertendus erit; Quotus enim quisq; est, qui experientiam rerum magistram non admiretur, & apertis vlnis non amplectatur, dummodo tamen cum debitis cautionibus, & animaduersionibus (quas etiam in mea Iatrochymia Dogmatica pluribus argumentis, & rationibus reuelare satago) exerceatur? Opus igitur vrge, & quantocyùs omnium desideria, & vota complere cures, pro quo beneficio debiti animi officium totius Reipublicæ Medicinæ, tuo CLAVDINO, tibiq; eius vices in hac parte gerenti, in æternum omninò oppigneratum constitues. Vale

Romæ ex meo Musæo Kal. Iulij 1652.

AD

AD EXCELLENTISSIMVM
IVLIVM CAESAREM CLAVDINVM
PRÆCEPTOREM
VT EMPIRICAM RATIONALEM PVBLICET
Andreas Marianus Anno MDCXVI.

EMPIRICAM, precor, ede tuam, Claudine. Quid hæres?
Hoc omnes poſcunt, id mea vota petunt

Eſt RATIONALIS, ſi noles edere, fiet
Irrationalis; nam mihi iuſta negas.

Hieronymi Camilli Baldi Bononienſis.

Incertus quò tendat iter, quò ſyrmata multo
Vulnere confuſa, impauidis infeſta Tyrannis
Lumina ſiue Comes vertat, quo Regna minaci
Impete perturbet, mæſtoue pauore Colonos
Voluat, ſeu ſe ſe lethales ſoluat in ignes,
Stat fixus Cœlo. Lucis portenta coactæ
Credite, Chironis noſtri hæc monumenta biformis
Æterna exiſtunt, quæ Cœli luce niteſcant;
Sydera ſeu potius liquidos ſoluantur in imbres,
Atque nouas paſcant redimentes tempora Laurus.
Rumpantur nunc indomitis ſeu æthera centum
Cladibus, & dura morborum cæde fatiget
Lux in amœna viris gemino ſub pondere tellus
Arctetur, timidaque gemant nunc aera peſte;
Vincet, proh quantùm, nouus Aeſculapius iras
Diruet infeſtas ſæui monumenta doloris.
Indicat haud dirum crinito ſyrmate ſydus
Nec peſtes Regumque neces nec ſæua Tonantis
Vulnera; ſed non ipſe Aſtrorum lumina noſco;
Scit tantùm æternum hoc ſydus dare lucis honorem.

In Opus Medicum Perillustris, & Eccellentissimi D.

D. IVLII CÆSARIS CLAVDINI.

Ode

Camilli Baldi Phil. ac Med. Doct. Collegiati.

Credetis io? Credite posteri
Phœbea sacris semina montibus
Latere passim, queis sororum
Docta cohors iuga celsa cingit.

Fœcunda gemmis gemmea parturit
Vireta Tellus. Aurea messibus
Canescit æstas, & pruinis
Lene rigens glaciatur arte.

Illic beato nectare flumina
Labuntur vltrò: murmure perluunt
Colles loquaci, cum reflexas
Mella rigant, onerantq; ripas.

Mixtæ recentes cum violis rosæ
Gemmant frequenti, & murice culmina
Latè coronant: tum perennis
Flosculus ambitiosiore.

Succrescit herba: fœdere gestiunt
Vno ligari lilia, depluum
Optantq; lumen, cui patescant
Pectora candidiora lacte.

Audetis io. Dicite dicite
Hæc nata Phœbo munera Principe
Quæ non repellet, qui supernus
Omine per radios minaci.

Niger Cometes obsidet æthera
Infausta nondum fulmina deuibrat
Nec crine lethales in imbres
Soluitur, horrificamue noctem.

✠✠ *Præ-*

Præfectus astris forsitan Hesperus
Cogit reducto sydera lumine,
Et contumacem frænat Arcton,
Et rigidos reuocat Triones.
Seu quis diurnam lampada Phosphorus
Nocti reducit : pallida cum minus
Lux ridet astris, cum sereno
Sydera collacrymata vultu.
Gemunt parentis lumine corripi.
Iam iamque sydus fatidicum præit
Quod bella dicit, quod fugaces
Astra iubet remouere gressus.
Vnum sereno poscit Apollinem
Ridere vultu. Peonias opes
Portenta lucis huc coactæ,
Et Medicas modulantur artes.
Hoc ergo lumen prodeat, hoc canat
Vsura lucis munus amabile
Laborq; lenis iactitabit
Se pariles iterasse nisus.
Ceu atra demum nubila corruant
Stipata centum vulnera febribus,
Pestesq; squallentesq; morbi &
Tetra modis simulacra miris.
Turba cadentum plaudite, plaudite
Centena morborum agmina decidunt,
Et turba decedit nefanda.
Bella domant inimica nisus.

Caroli Tassonij Phil. & Med. olim in Almo Archigymnasio Bononiensi, nouissimè in Pisano Theoricæ Medicinæ Professoris Ordinarij.

QVò pallor æger? Quò noua febrium
Cohors? Acerbi quò grauis exulat
Morbi tyrannis? Quò furori
Mors auidos reserans hiatus?

Exlegis auro nescia funeris,
Nunquid recudit sæcula thetios
Stirps Numen? Auratoq; Priscus
Lustra retexuit ore Titan?

Fuso receptus, num famulæ Stygis
Clangore tetras Eumenides, luis
Traxere turmas, ad paterni
Sulphureas Acherontis vndas.

Albis ouantes exequijs gradus
Quis frænat? Alter quis podalirius
Extrema Clotho pensa firmat?
Quis fouet arte dies Apollo.

CLAVDINVS almi Pæonis æmulus,
Chirone quantum nobilior Patre
Detruncat infestos volatus;
Expedit & necis vngue prædas.

Si prisca noscent sæcula, maximas
Non fœda Thebas illuuies sacro
Dicasset Orco, nec malignis
Flaminibus violasset auras.

Iulij Signij I. V. D.

CVr Phœbus Cælo fuluis fluitare quadrigis
Incipit, & toties itque, reditque viam?

Cernat vt illustres experti CÆSARIS actus
Littore ab Eoo sic sua plaustra trahit;

Fontis Acarnani, nec non Permessidos vndâ
Murmuret ingenium flauus Apollo tuum,

Atque vt te spectans stupeat sua dogmata Cous
Te renouaturum vertat ad Astra Viam.

De Eodem Anagrammatismus

IVLIVS CÆSAR CLAVDINVS
VIA CLARA SVIS DIV LVCENS

DOgmata quisquis amas Medicinæ cuncta doceri
Sedulus hunc librum sæpe reuolue manu,

Corpora sanandi methodos Empirica monstrat,
Namque DIV LVCENS est VIA CLARA SVIS.

Allicit Æthereas aditum sibi CÆSAR ad oras,
Dum præstat miseris omnibus auxilium.

LV-

Ludouici Boncompagni Vir. A.

L E C T O R
Corpus habes ſuis abſolutum numeris,
quòd animatum.
Hominem hic credas ſoſpitem,
quòd viuum.
Nec Anima ſine Vita, neq; Vita ſine Anima.
Experientiam ſine Ratione putes extra Rationem;
Rationem cum Experientia ſpiritum,
quo mouetur, quo viuit.
Moueri ſine Ratione, dubium: Viuere cum eadem, certum nil magis.
Multa quidem docet Vſus,
Quæ, quia Tempus, & Temperamentum immutat,
in diuerſa ne ruant,
Et, ne qui ſoſpes debuerat eſſe, corruat præceps,
fixo pede Ratio ſiſtit firma.
En Felſina,
Quo diù viuas, tuis habes à Ciuibus;
Tibi gaude,
Dum Tibi gratulor;
Gaudeat imò ſibi terrarum Orbis vniuerſus,
à Docente Bononia
Qui doceatur vitam cum Vſu, & Ratione longiùs producere.
Vale Prometheu;
Quod ardore deſtruis Cœleſti, animare dum cogitas,
EMPIRICA reſtituit RATIONALIS:
Vobiſq;
Victuri ſemper CLAVDINI,
In ſacroſancto Laboris, & Honoris Templo,
Pro Virtute, pro Veritate
Hoc perennius ære monumentum
Statuit, Inſcribit.

INDEX

Capitum, Sectionum, Partium, & Membrorum, quæ in Primo Empyricæ Rationalis Volumine Iulij Cæsaris Claudini Philosophi, & Medici Bononien. continentur.

Cap. 12

Index Capitum.

LI-

Index Capitum.

LIBER TERTIUS.

SECTIO PRIMA.

SECTIONIS PRIMÆ TRACTATVS PRIMVS.

SECTIONIS PRIMÆ TRACTATVS SECVNDVS.

TRA-

Index Capitum.

TRACTATVS SECVNDI PARS PRIMA.

TRACTATVS SECVNDI PARS SECVNDA.

TRACTATVS SECVNDI PARS TERTIA.

Cap. 4.

Index Capitum.

SE-

Index Capitum.

SECTIO TERTIA.

Cap. 4

IVLII

SCRIBENDI OCCASIO.

Atq; Operis diſtributio.

INter Priſcorum, Neotericorumq; ſententias illa præcipuè vulgata eſt, eam ſcilicet annorum ſeriem, quæ non in mutua amicorum beneuolentia conquieſcit, tanquàm prorsùs inutilem, ab hominum memoria delendam, & obliuioni committendam; imò nomine hominis minus dignos eos iudicari, qui Barbarorum inſtar faſtosè nimis incedentes, hominum conſuetudinem deſpiciunt, vt diſſociabili morum feritate, & truculentia, communionem haud patiantur; tales per improprium Miſanthropos appellari conſtat; quæ ſanè pernicies, vbi per omnium animos diuagaretur, humana ſocietas tolleretur, & omnia, ad quæ nati videmur, infeliciter perderentur; verùm quoniam iſti communionis, & amicitiæ ſuauitatem aliquo temporis curriculo non libarunt, hìnc eſt, quòd & eam Timones paruipendere, & aufugere videantur, cum non intelligant, quid valeat aduerſis immerſus, amicorum pio ſuaſu, ac conſolatione à perditis cogitationibus ſubleuari. Quorsùm enim natura hominibus rationem conceſſiſſet, niſi inter ipſos mutua rerum omnium conſenſio haberetur? Quid aliud tot artium commenta ſuadent, quàm negotiationum inter homines conſeruationem? Valeant ergò, qui difficilius aliorum voluntati obtemperare ducunt, quàm ſine remigibus, velis, reſtibuſq; anchorarijs Freta ſuperare. Hæc animo ſuppeditata impulerunt, iunctis amicorum crebris cohortationibus, & perſuaſionibus, vt præſens opus, priuato iampridèm vſu, conſcriptum, nùnc illud idem (licèt anteà ab hoc animus alienus foret) amicis, Medicinæq; ſtudioſis, quorum vtilitati iamdudùm me deuoui, commune facerem; quòd, ſicuti in eorum vtilitatem (ſi quam modò indè ſperare licet) prælo committere decreui, ità etiam ſpero, vt quibus votis, ac præcibus à pleriſq; expetitum eſt, ſic eodem candore, & beneuolentia, cùm ab ijs, tùm ab alijs excipiatur, & eò magis, cum in illo nihil quicquam defficiat, quod pro corrigendis vniuerſis humani corporis affectibus, neceſſarium iudicari poſſit, ſiuè illi practicis omnibus noti fuerint, ſiuè ab illis neglecti, aut noui, cùm mihi proprio labore, tùm alijs diligenti ſtudio obſeruatis, ita tamen, vt poſteriorum dignotio per ea tantùm habeatur, quæ leuiter ideam detegere videntur; priorum verò indi- Auctoris ſcopus.

 cationes,

cationes, & remediorum materias accuratiſſimè pertractarem; cætera enim perſequi, eſt actum agere. Hìnc Operi Rationalis Empyricæ titulus adiungitur, cùm quia per materias præſidiorum curationem inſtituendo empyricè agere videatur; tùm quia, non modò omnes, & quæcunq; ex natura rei, petitæ indicationes diligentiſſimè proponerentur, verùm etiam quia materierum omnium rectus vſus integrè, & quàm accuratiſſimè, quod dogmatici munus eſt, explicaretur. Cæterùm, cum inter humana nihil ſit, quod blandiendo magis hominum mulceat animos, & alliciat, quàm rerum perfecta diſpoſitio (quemadmodùm in dies obſeruare licet) vocum, & chordarum modulatione Muſicam ſubortam fuiſſe, quæ animos oblectat, & conciliat: Eapropter omnium affectuum, ſuppoſita diuiſione, ordinem ſeruandum attingam, & proponam. Morborum igitur diuiſio ex ſubiecti, & cauſarum diſcrimine elicitur; accidens enim ſecundum iſtorum diſtinctionem partitur; porrò corpus humanum morborum ſubiectum, vt anima, & corpore compaginatum, apprimè conſiderandum; ſicq; morbi, tùm animales, tùm corporales erunt; Animales verò (vt pars hæc, à corpore quomodocunq; pendere videatur) licet medica manu finiri, ac coerceri poſſint, conſultò prætereo, vt qui Theologorum præceptis, Moraliumq; inſtitutis facilius blandiuntur, obliterentur; quamuis vberiorem eorum tractatum animo coqueam: Corporales ergo, quoniam corporis extimas, & penitiores partes exercent, in externos, ac internos diuido; & rursùs quoniam corpus, vel ſecundum quod organis præditum ſubdiuidi poteſt; vel ſecundum ea, quæ illi accidunt; hìnc eſt, quod ratione totius, alij communes; ratione partium partiales alij, ſiuè peculiares dicuntur; vt verò hoc, vel illo diſcriminatur ſexu, alij vtriq; ſexui communes; alij viriles; muliebres alij nuncupantur; ratione autèm illorum, quæ ei accidunt, alij eſſent morbi ætatum, Regionum, anni temporum, vitæ generis, victus rationis, & ſimilium; attamèn pueriles tantùm medicæ cenſuræ ſubijciuntur, vt qui peculiarem ſibi vindicant curationem; cæteri autèm, vel illam euitant, vel ſuperioribus inſinuantur. Vltimò cauſarum varia diſpoſitio, varios etiam, ac diuerſos morbos facit; ſi enim patentes, & manifeſtæ, morbi erunt à cauſa nota, & manifeſta; ſi verò abditæ, & ſecretæ, morbi quoq; à ſecretis, & reconditis cauſis oriuntur. Cæterùm morborum differentiæ à ſymptomatibus deſumptæ, cum non ſemper eædem exiſtant, aliorum tractatibus continentur, ac proprij miſsi fiunt. Quibus ſimili ratione diſtributis, præmiſſæ diuiſioni inhærendo, ſex erunt totius operis libri in varias ſectiones, tractatus, & capita diuidendi: Primus erit de affectibus externis, tàm communibus, quàm proprijs: Secundus de internis communibus: Tertius de internis appropriatis, ex æquo tamèn, vtrumq; ſexum exercentibus: Quartus autèm de proprijs vtriuſq; ſexus, hoc eſt tàm de virilibus, quàm de muliebribus: Quintus de puerilibus: Sextus de ijs, qui à cauſis occultis inducuntur; in quibus aſſequendis breuitatem, vt fieri poterit, perſpicuitati adiungam.

Operis inſcriptio.

Morborum diuiſio in genere.

Totius Operis diſtributio.

IVLII CAESARIS CLAVDINI

Empyricæ Rationalis

LIBER PRIMVS.

DE MORBIS EXTERNIS.

MORBI, qui externas exercent partes, ternario complectuntur numero; vel enim partes omnes ex æquo ſolicitant, & ſic communes ſimpliciter vocantur; vel indifferenter hanc, & illam partem vexant, & ſunt morbi per indifferentiam communes; vel in vnam tantùm partem ſuam iuducunt afflictionem, & morbi particulares nuncupantur; quorum, ſicuti & priorum, inſtituenda eſt perſcrutatio, poſt habitis medijs, qui in vlcera, fracturas, & luxationes relati, Chirurgicæ artis profeſſorum ſedula operantium manu ad ſe vindicant contemplationem; antiquata, olimq; recepta conſuetudine: Quare huius libri duæ tantùm erunt partes; iuxta morborum extremorum communium, & peculiarium numerum, ſicq; doctrinæ Methodo inhærentes, vnam, quæ prima ſectio dicetur, inſtituam communium morborum curationem; de particularibus verò erit altera poſterior. Partes libri duæ.

De Affectibus præter naturam externis toti communibus

SECTIO PRIMA.

Morbi externi toti communes colliguntur, & proponuntur.

AFfectuum externorum toti corpori communium nomine, eos intelligimus, qui in extimis, ſenſuiq; conſpicuis partibus noſtri corporis, vel omnibus, vel pluribus, ac maximis, ſimul à Medicis obſeruantur; ſiue eas tantùm; ſiue internas ſimul tentent, quantumuis, vt ſimiles, non ſint præſentis ſpeculationis; hi autem, vel ſunt Morbi, vel Symptomata. Quoad morbos ſpectat, nihil de intemperie, ac ſoluta vnitate ſeparatìm occurrit exarandum, quando hæc totum, Communis Affectus duplex.

vita comite, obsidere nunquàm valeat; vt superficiem verò extimam vniuersè occupat, quod in vlceribus quandoq; fieri consueuit, ad Chirurgicos, iam supra remissa est; illius verò curatio, ac in ambitu corporis, ex dicendis de alijs huius loci vitijs elucescet; vbi verò cum ipsa superficie intimas simul omnes partes peruadat, cum abditior sit, ad tractatum de affectibus toti communibus, internis tamen, pertinet: Quare illi solùm erunt tractandi, qui ad malam compositionem attinent, & inter hos eorum tantùm tractatio, qui in meatibus, superficie, & magnitudine propriè cernuntur: Nam, qui in figura, numero, & situ eueniunt, ij secundum totum, vel non dantur, vel certè monstruosi sunt, & ideò incurabiles; quo tamen pacto praecaueri possint, in tractatu de læsa conceptione dicetur. Ad morbos in meatibus, nimia totius laxitas, siue raritas, & nimia densitas eiusdem, vel astrictio pertinent, post habitis obstructionibus, inter morbos internos ennumeratis. Ad superficiem vitiatam (præter variolas, de quibus alio loco) impetigo, scabies, & lepra referuntur; quantumuis non ignorem à Galeno, & Arabibus, tumoribus, seu tuberculis potius præter naturam adiungi, & ideò magnitudini auctæ. Verùm enim verò, cum tumores, seu tubercula actionem, haud lædant, rectius, meo sanè iudicio, ad superficiem exasperatam rediguntur. Ad vitiatam magnitudinem, si de imminuta sit sermo, nimia totius gracilitas spectat; si de aucta, tumores totum vniuersè occupantes: Hi verò duplices sunt, nam vel à materia vtili, & naturali producuntur; vel ab inutili, & præter naturam: Ex priori genere consurgit nimia corpulentia, seu obesitas; ex posteriori, communi assensu, œdema vniuersale, quale in Leucophlegmatia, & Elephantiasi cernitur: Nos tantùm de Leucophlegmatia in vitijs iecoris agemus; Elephantiasi autem, ob causas suo loco dicendas, Erisypelas adiungemus. Quo ad Symptomata ex actionum læsarum numero, de solo pruritu est agendum; nam motiones vitiosæ, quales in conuulsione; siue abolitæ, quales sub Apoplexia in toto apparent, morbis proprijs cerebri miscentur, cum eos affectus insequantur; quemadmodum rigores, & horrores vniuersum corpus concutientes, in tractatu de febribus explicantur. Qualitates mutatæ toti communes, quæ hic locum habent, visui, vel odoratui subijciuntur; nam, quæ ad tactum apparent, vt cutis durities, ariditas, rugositas, frigus in febribus, eorum doctrina in tractatu de totius intemperantijs erit perquirenda: Ratione visus tractabitur de sola vitiligine, cum colores vitiati, qui in vtroq; ictero, & cachexia apparent, in lienis, vesicæ felleæ, & hepatis vitijs explicandi sint: Alij verò ad comptoriam potius, seu exornatoriam pertinentes, cum faciei affectibus externis tradentur: Ratione odoratus, agitur de fætore, seu malo totius odore. Restant excreta, ad quæ pertinent sudores nimij per totum defluentes, & Phthiriasis, seu totius pediculatio; quæ omnia vitia, proposita methodo, sequentibus decem capitibus continebuntur.

Auctoris intentio. — *Morbi in meatibus.* — *Morbi in superficie.* — *Morbi in magnitudine vitiata.* — *Tumor duplex.* — *Obesitas.* — *Oedema.* — *Morbi in qualitate mutata.*

CAPVT PRIMVM

De nimia totius raritate, & densitate.

Raritas, & Densitas duplex.

INsignis, ac ideo morbosa totius raritas, & densitas; vel natiua est; vel adscititia: Natiua à primordijs generationis originem habet, & perpetuò partes omnes corporis, tàm intimas, quàm externas occupat: Adscititia post ortum contrahitur, & quandoq; totum vniuersè, quandoq; corporis habitum tantùm, & eas, quę sunt in ambitu eius partes, pręcipuè verò cutaneas exercet: Vtriusq; consideratio huc pertinet; cùm quia vtraq; morbus est totius; tùm quia variorum aliorum morborum causa, vt præter experientiam (qua id nimis notum est) passim quoq; Gal. testatur. Quod igitur ad indicationes attinet, hæ, & ab ipsis affectibus sumuntur, & ab eorum causis: Affectus, si raritas sit, condensantia; si densitas, rarefacientia indicat,

Indicationes.

indicat, vt in 6. epid. 1. Causæ raritatis, & densitatis natiuæ, non nisi internæ sunt; illius quidem natiuum totius temperamentum calidum, & humidum, quod refrigerantia, & siccantia; huius verò frigidum, & siccum, quod contraria postulat: Adscititiæ autem, non modò internæ, sed externæ quoq; habentur: Internæ eædem sunt, quæ natiuæ, licet præter naturam, ob vitæ genus, victus rationem, Regionem, & similia; quibus, ex Auicenna respectu densitatis, copia, crassities, & excrementorum lentor, in cutis meatibus adiunguntur: Priorum eædem sunt, cum ijs, quæ natiuam constituunt, indicationes: Posteriorum verò curatio, cum hæ non densitatem tantùm, sed magis propriè loquendo semper obstructionem faciant, suo loco, vt iam diximus, commodius tradetur: Externæ, ad cutaneas potissimùm partes spectant; hæ verò, si de raritate sermo sit, ex Gal. omnes sunt, quæ cum calore, siue solo, siue cum humore relaxant, vt balneum aquæ dulcis, frictio mollis, exercitatio, & Veneris, in robustis, ac Iuuenibus (nam in senibus, & minus robustis, non raritatem, sed imbecillitatem ex eodem Gal. inducit) nimius vsus, medicamenta acopa, & relaxantia adhibita, &c. Si verò de densitate, eam adferunt quæcunq; vel medio frigore agunt, vt lauatio in frigida, medicamenta frigida extrinsecus adhibita, otium; vel media siccitate, vt vstio sub sole, vel igne, puluis, lassitudo, vigilia, ira, &c. Vel astrictione, vt aquæ aluminosæ, salsæ, & nitrosæ; quibus omnibus non immeritò sordes cuti inherescentes adduntur. Ex his verò omnibus causis sordes detergentia indicant; reliquæ autem, vel abierunt, & nihil indicant; vel adhuc præsentes sunt, & simplicem amotionem requirunt, quæ inartificalis indicatio est: Rursus, vel solam densitatem, aut raritatem induxerunt; vel præter has alium sibi similem affectum, puta frigus, siccitatem, calorem &c. & ex his patet quid requirant. Quo ad materias præsidiorum, si de Chirurgicis verba sint facienda, venæ sectio in quacunq; raritate, qua raritas est, inutilis, imò noxia; sique propter adnexum morbum huic complicatum phlebotomia vti cogamur, modica omninò, & moderata esse debet, vt vires, alioquin in præsentia robustæ, conseruari tales in futurum possint; in talibus enim naturis, quippè quæ sponte, & assiduò diffiantur, perniciosa est nimia quæq; euacuatio: Ratione verò densitatis, si ea notatu digna sit, cum ex Gal. & Hipp. lib. de salubri dieta 27. 28. & 29. illamq; quodammodo plethora sequatur, venæ sectio etiam liberalior, ac pro plenitudinis ratione institui poterit, & maximè tunc temporis, cum obstructio à succis copiosis est præsens, vel imminens: Cæterùm præter venæ sectionem, solę frictiones hic locum habent in omni densitate & raritate, etiam si eam, quæ à causis externis cutanearum partium est propria, adstipulante Gal. tertio de tuend. valet. solæ curare possint: Conuenit autem, in raritate quidem, seu laxitate frictio paruula, primùm sicca, & non nihil dura, deindè cum oleo quopiam eorum, quæ adstringunt modicè, de quibus infra; si verò à frigore, primò quidem sicca, & celer, deindè cum oleo calidè adhibita; vt enim dura frictio cutim densat, duratq; sic mollis per habitum euocat, & corpus laxum, molleq; efficit. Ad sordes abstergendas, præter strigilis vsum, plurimum facit frictio quidem sicca, cum sacculo ex farina hordei, erui, & tritici; item ex amigdalis amaris, & nucleis persicorum torrefactis, & puluerizatis; tùm humida cum oleo ex ijsdem amigdalis, & nucleis persicorum, ipsæ quoq; frictiones, minus tamen asperæ, & duræ, ad densitatem etiam expugnandam adhiberi poterunt, maximè si suspicio sit crassioris alicuius excrementi in poris inhærentibus. Materiæ Pharmaceuticæ, seu medicamenta, omnia, ad tria genera reuocantur; ad ea quæ totum expurgant; ad densantia; & rarefacientia; quæ enim intemperies auferunt, partìm sub his continentur, & partìm suis locis, vt anteà dictum est, proponentur: Quæ verò ad sordes detergendas spectant, sufficienter iam in Chirurgicis proposita sunt, nec vlteriora exquiruntur. Ex purgantibus igitur, in nimia raritate, ea summoperè probantur, quæ, præter id quod moderata sunt, subtiles etiam, seu calidos, siccosq; & acres humores educere valent (cum nihil in nimia corporis raritate æquè fugiendum sit, ac humorum tenuitas, & acredo) ita

Causæ Natiuæ internæ tantùm.

Adscititiæ, internæ, & externæ causæ.

Internæ, quæ.

Externæ, quæ.

Densitatem adferentia.

Indicantia.

Curatio.

Phlebotomia nō vtēdum in raritate, nisi morbus adnexus detur.

In dēsitate, si plethora, venæ sectio liberalior.

Frictiones ex Gal.

In laxitate, pauca frictio.

Pharmaceutica.

ita tamen, vt ratione raritatis, semper subastringentia ijs misceantur; in densitate autem, quæ frigidos purgant, & crassos, ac glutinosos, ne (dum rarefacientibus, ac calidioribus vti cogimur) humores hi ad extimas partes tracti, pro densitate, obstructionem faciant; ex his, quę subtiles humores ducunt, pro lenientibus laudo hæc.

Medicam. lenientia.

℞. *Syr. rof. fol.* ℥ *v.*
Decoc. Tamarind. fac. in aq. Chalyb. q. s.
M. f. p.

Vel ℞. *Florum Cassiæ rec.* } *Pulpæ Tamarind.* } *an.* ℥ *v.*
M. & pulu. Coriand. præpar. f. b.

Syr. Præparans.

Pro præparanti.

℞. *Decoc. Sonchi,*
Hepaticæ,
Plantag.
Acetosæ,
Portulacæ, ℥ *v.*
Syr. de rof. siccis, } *De Portulaca* } *an.* ʒ *vi.*
Misce.

Purgans in potu.

Purgans fit huiusmodi.

℞. *Rhabarb. el. immaturi subtil. puluer. & aqua plantag. irrorati.* ℈ *iiij.*
Syr. rof. sol. ℥ *iiij.*
Cum decoc. Mirab. citrinorum ad ℥ *iij. in aq. Chalib. f.*
M. f. potio.

Aliud.

Vel ℞. *Rhabar. el. etiam immat.* ℈ *v.*
infundantur in aqua plantag. per noctem, deindè f. f. expressione, & ea abiecta ex facibus, cum Syr. rof. fol. & decoc. iam propositis f. p.

Rhab. suspicio.

Et hæc Rhab. pręparatio ęquiualet torrefactioni, quæ mihi hic, & in pluribus suspecta est, quando torrefactione Rhabar. acrimoniam acquirat.

Purgans in bolo.

Vel ℞. *Diacatol.* ℥ *i.*
Michletæ ℥ *s.*
M. & cum puluer. Mirabol. critin. f b.

Leniens aliud, crassos, & glutinosos humores ducens.

Ad educendos humores crassos, & glutinosos, pro leniente.

℞. *Mel. rof. fol.* ℥ *v.*
Cum decoc. cord. f. cum ℥ *s. seminum Carthami medicè contusorum f. p.*

Aliud ad idem.

Vel ℞. *Specierum hieræ picræ.* ʒ *iij.*
Elec. lenit. } *Flor. Cassiæ recent.* } *an.* ℥ *s.*
M. & f. b.

Præparans.

Pro præparanti.

℞. *Decoc. Beton.*
Fæniculi
Melissæ
Cicorei. ℥ *v.*
Oximelit. simpl. ℥ *i. s.*
M. pro Syrupo.

Pro

Pro purganti *Purgans.*

℞. *Diaphenic.* ℥. ſ.
Mel. roſ. ſol. ℥. iiij.
M. & cum decoc. cord. f. p.

Item ℞. *Diaphan.* / *Diacatol.* } *an.* ℥. v.
M. f. b.

Si purgatione vlteriori opus fuerit, pro præparatione. *Si purgatione vlteriori indigeat, aliud præparans.*

℞. *Decoct. Hyſopi.*
Stæchad.
Calaminthi
Borag.
Cichor. ℥. v.
Oximel. comp. ℥. i. ſ.
M. Pro Syrupo.

Pro purgatione. *Purgans.*

℞. *Pillul. chocchiar.* ℈. iij. ſ.
cum aqua beton. f. pillulæ nu. vij. & aurentur.

Medicamenta rarefacientia, hoc in caſu ex Gal. in 6. epid. i. quoquo modo aperiẽtia eſſe debent, aut ſaltem illis vicina, modicè calida, & minimè ſicca, & tenuiũ partium; ea verò, vt in denſitate extimas tantùm partes exercente, tutiſſima ſunt; ita in ea, quæ totum ſimpliciter occupat, & maximè natiua, ſumma cum cautella adminiſtrari debent; imò in his curatio, victus potius ratione, & pedetentim, tractuq; temporis peragenda eſt: ſed in corpore ſui natura raro, propter externam tamen aliquam cauſam, ſiue ob excrementa denſato, mitiſſima eſſe debent, cum aliàs natiuam raritatẽ fouere valeant, & eamdem immoderationem efficere. Materiæ horum numerantur à Gal. ex ſimplicibus; in primis aqua dulcis moderatè calida, deindè adiantum, althea, abrotanum, chamæmelum, fœnugræcum, farina hordei, erui, tritici, lini ſemen, mercurialis, melilotus. Ex quibus varia compoſita in officinis parata habentur, & ex tempore parari poſſunt; omnium verò eorum rectus vſus, ex ſe ferè cõſpicuus eſt: Nam quoad doſim, ea modò maior, modò minor eſt, pro maiori, vel minori affectus, & cauſę lęſione: Quo verò ad modum agendi, adhiberi poſſunt ſub varijs formulis decoctorum, ſyruporum, pulverum, electuariorum, illituum, vnguentorum, perfuſionum, balnei, &c. Quo ad tempus, adhibenda ſunt perpetuò, poſt habitam de toto prouidentiam, exactèq; ſuperfluitatibus omnibus, ac prauis humoribus expurgatis, ſecus magis contumax, ac rebellis euaderet, idq; per plures, vel pauciores dies, prout natiua, vel adſcititia mitior, aut contumacior denſitas extiterit: Deniq; quoad locum, alia intrinſecus aſſumi; alia extrinſecus applicari poſſunt. Vbi tamen illud notandum extrinſecum eorum vſum, præ intrinſeco maximè probari, cum corpus ſui natura rarum, vt ſupra, denſatum fuerit. Porrò inter intrinſeca mihi probatur primò decoctum radicum, altheæ, liquiritiæ, & pentaphili factum in iure pulli iunioris, ea tamen ratione, vt ante eius vſum deuoretur bolus ex puluere adianti, cum mucilagine altheæ exceptus, adiecto tantillo ammoniaci. Secundò ſyrupus de adianto, & de althea, qui vt magis diſtribuatur (quod maximè in hac curatione eſt neceſſarium) diluendus erit aqua adianti, & chamæmeli. Tertiò electuarium ex radicibus altheæ coctis, contuſis, & ſaccharo ſino clarificato cum adianto exceptis. Quartò puluis radicum altheæ ad ℥. 2. ex aqua anethi datus, mirifici eſt vſus. Exterius laudo illitus, cum frictione tamen, vt ſupra, factos ex oleo communi, dulci, tenui, & antiquo; ex oleo cucumeris agreſtis, de althea, de frumento, cicino, raphanino, chamæmelino, & quod ex anetho viridi fit, atq; à Galeno præcipuè extollitur inunctio, ex vnguento irino,

Marginalia: Med. rarefaciẽtia aperitiua ex Gal. — Præſidia varia. — Doſis. — Modus. — Tempus. — Locus. — Nota. — Intrinſeca præſidia. — Eadem extrinſeca.

no, de althea, de brionia, quibus addit glaucinum, amaricinum, comagenum, & acopum ex abietis semine: Perfusiones ex aqua dulci moderatè calida, cùm simplici, tùm in qua decocta fuerint supra proposita simplicia: Imò ipsum balneum aquæ dulcis, & pluſculam in eo moram. Deniq; inspersiones puluerum ex farinis supra allatis commendantur, idq; maximè cum sordium, aut excrementorum cuti inhærescentiũ adest suspicio; quibus omnibus addunt nonnulli, ex Gal. vt aiunt sententia, sudorem in laconico, aut sub stragulis excitatum; quem tamen ego in suspicione obstructionis, aut in densatione à sordibus conuenire existimo. Medicamenta densantia rarefacientiæ contraria, si Gal. credimus, frigida esse debent, ad differentiam tamen obstruentium, idest eorum, quæ apertiones vasorum,& anastomoses occludunt, non omninò terrea, & crassarum partium, sed potius aquea: Similium ergo materia sunt aqua frigida, semperuiuum, portulaca, tribulus viridis, psyllium, auricula muris, lenticula palustris, quin & mandragora, altereum, cicuta, papauer, seligendo herbas, quibus mediocriter vsurpatis, condensandi vim habent; quemadmodum, & ea, quæ ex ipsis, vel composita paſsim seruantur, vel componi in rem præsentem possunt; quorum omnium rectus vsus circa dosim, modo agendi, tempore, & loco applicationis, ex dictis de rarefacientibus colligi potest; duobus istis tamen animaduersis; primò vt quæ ad narcotica accedunt, qualia sunt mandragora, altereum, cicuta, papauer, ea non nisi in modica quantitate, ac postulante necessitate adhibeantur; secundò vt si caliditati raritatem facienti humiditas iuncta sit, vt frequenter contingit, quæ mediocriter astringunt non reformidemus: Probo verò inter densantia intrinseca, in primis decoctum santalorum cum violis, addito succo endiuiæ, vel sonchi, & eò magis si paretur in iure pulli; deinde conseruam violarum, nenupharis, & in maxima raritate, ex cornis, & sorbis; tùm syrupos papaueris, nenupharinum ex aqua violarum, & portulacæ: Deniq; cunctis præfero lac ouinum, seu vaccinum cum saccharo, & puluere boliarmenæ. Exterius conuenient præcipuè balneum aquæ frigidæ, si tempus anni patiatur; item illitus ex oleo rosato, myrtino, melino, nenupharino, super insperso puluere rosarum, myrtillorum, boliarmenæ; ex vnguento quoq; Santalino, de corticibus castanearum, adiecta portione rosacei, & nenupharini: Tandem flos farinæ triticeæ toti corpori inspersus, irrorato prius toto aqua plantaginis, rosarum, portulacæ, & nimpheæ. Victus ratio obseruanda debet esse diuersa, iuxta diuersitatem densitatis, ac raritatis: Quapropter in densitate à causa frigida aer sit calidior; à sicca humidior, temperatus tamen penes calorem. Cibus, quo ad qualitates primas aeri respondeat; quoad cætera optimi sit nutrimenti, & minimè crassi succi, aperiens tamen, & quoquomodo attenuans: Quare in hoc genere laudatur ptisana cum carne pulli, & radicibus petroselini, ac fœniculi; Gal. adijcit porrum, & anethum; conueniunt item bonæ carnes, ptisanæ, condita, oua sorbilia, pisces saxatiles, & friabiles; summoperè verò laudatur amigdalatum, ex amigdalis amaris, & nucleis persicorum. An vinum conueniat dubitatur, quandoquidem Gal. ad Glau. 13. in densitate cutis vinum prohibeat; ex aduerso autem, quia vim habet penetrandi, & aperiendi densitatem, & eò magis vbi frigore succreuerit, idcirco vtilis omninò illius vsus censetur: Controuersia tamen potest dirimi, quia Gal. prohibet vinum, respiciendo densitatem insignem, quæ à vino, etiam ad cutim penetranti nequeat aperiri; quo in casu, antequam illud propinetur, apertioni cutis per extrinseca, quoquo pacto studendum erit, & tunc temporis mulsa potius exhibenda, quàm vinum, vel aqua cocta cum coriandris, & passulis; secus verò est de densitate mediocri, aut leui, in qua vinum cum vtilitate præberi poterit; & quæ de vino dicta sunt, ea etiam intelligenda de vsu ciborum aperientium. Exercitia validiora commendantur, toto haud referto excrementis; & cum densitas à frigore fuerit producta, vigilia somno potior existat. Aluus summa diligentia libera custodiatur, & si opus sit acriusculis Clysteribus, quoniam in corporum densitate perquàm facilè aggregantur. Ex affectibus animi, ira, & gaudium

[Margin notes: Lotiones. — An sudor in laconico, vel sub stragulis cõueniat, sedulò obserua. — Densantia Medicamenta. — Notanda duo. — Medicam. intrinsecè densantia. — Extrinseca. — Victus ratio. — Vinum, an conueniat. — Solutio. — Motus. — Aluus humida.]

dium, præ triſtitia, & metu eligatur. In raritate eximia probatur aer frigidior, & ſiccior. Cibus quo ad qualitates actiuas, excepta raritate à Venere procedente, ad frigiditatem ac ſiccitatem, & ipſe inclinare debet, & copioſior, quàm in denſitate, minimèq; attenuans; imò ſi cum corporis raritate, vt ſæpius contingit, adiuncta ſit humorum tenuitas, incraſſans, & aſtringens exiſtat: Quapropter animalium pedes, roſtra, aures, & gelatina ſine aromatibus, lagana, & alia, quæ ex amylo, farre, milio, oriza, & alica, ſeu zea fiunt cibaria, laudantur: Caro item Veruecis cocta in aqua chalybeata optima erit, quemadmodum, & aliæ carnes boni nutrimenti, conditæ omphacio, ſucco aranciorum, granatorum, cydoniorum. In potu vinum conuenit auſterum cum aqua chalybeata. Item vinum granatorum; quinimo in inſigni raritate, & reſolutione ego laudo vinum generoſum, aqua, vel etiam glacie refrigeratum, quod ego non ſemel obſeruaui in ludo pilæ, ob cutis raritatem reſolutos mirificè recreaſſe. Quo ad motum, & quietem Gal. in raritate exercitationem laudat, quæ præparatoria dicitur, idq; ex omnium, ait, Gymnaſtarum ſententia: Præparatoria verò eſt illa exercitatio, quæ in quantitate laborum mediocris, at ſecundum qualitatem incitatior, & celerior: Sed profectò quies vtilior eſt ijs, qui raro ſunt corpore. Quo ad reliqua ſomnus ſuperet vigiliam: Aluus ſi non reſpondeat, mitiſſimis prouocetur, quales eſſent paſſulæ, & pruna dulcia, aut ius caulium in prima menſa epotum, cydoniatum verò poſt omnem cibum, vel ad ſummum leuiſſimum aliquod ſuppoſitorium. Venus prorſus vitetur, & fugiatur: Ex animi affectibus ira, excandeſcentia, & gaudium periculoſiſſima, & ſuſpecta.

Animi pathemata. *Aer.* *Cibus.* *Potus.* *Motus, & Quies.* *Somnus.* *Venus vitãda.*

CAPVT SECVNDVM.

De Pruritu, Impetigine, Scabie, & Lepra.

DE omnibus his vitijs ſimul agimus, cùm quia eadem ferè in omnibus eſt curandi Methodus; tùm quia maioris, & minoris tantùm ratione inter ſe diſtant, vt facillimus etiam ab vno in aliud ſit tranſitus; tùm etiam quia ab eadem materia, ſcilicet acri, & mordaci, ſola craſſitie, tenuitate, paucitate, multitudine differente excitantur. Quoad indicationes, ſi de curatiuis ſit ſermo, hæ ſumuntur, & à Morbis, quibus per hæc vitia cutis afficitur, & à pruritu omnium communi ſymptomate. Morbi cutis, his vitijs communes, duo ſunt; aſperitas, & denſitas; proprij autem trium poſteriorum ſunt, calida eiuſdem, & ſicca intemperies; magnitudo aucta, & quandòq; ſoluta vnitas: Ex his, aſperitas lenientia indicat, qualia ſunt ferè emplactica: Denſitas, rarefacientia: Calida, & ſicca intemperies, refrigerantia, & humectantia: Magnitudo aucta, eam minuentia: Et ſoluta vnitas continuantia deſiderat. Pruritus, cum ſit ſpecies doloris, anodina, ſeu pruritum ſedantia expoſtulat. Indicationes præſeruatiuæ, quoniam vitia hæc omnia, ex fluxione memoratæ materiæ ad cutim ortum ducunt, materiam cùm fluxam, tùm fluentem reſpiciunt: Fluens materia, quia multiplex eſſe poteſt, globoſa ſcilicet, tàm flaua, quàm atra, icor bilioſus, pituita ſalſa, tenuis, atq; craſſa, ſanguini aliquando permixta, ideo præſidia varia, & hæc ipſa appropriata occurrunt: Ad hæc quoniam, quæcunq; ſit materia, generatur ab intemperie calida potiſſimùm iecoris, colligitur verò propter vitium veſicæ felleæ, lienis, ac vteri, propterea ratione cauſæ generantis indicatur præſidium refrigerans; ratione colligentis præſidiũ ſanans membra ſupra cõmemorata, & prauè affecta deſignantur: Quæ omnia à proprijs tractatibus petenda. Tandem quatenus eadem materia lædit copia, craſſitie, lentore, caliditate, acredine, mordacitate, & ſalſedine, præſidium minuens, attenuans, detergens, refrigerans, attemperans, & obtundens indicat: His nonnulli addunt læſionem ſecundum motum, cuius ratione, præter alia re-

Indicationes. *Morborum cutaneorum diuiſio.* *Præſeruatiuæ Indicationes.*

retrahentia, & repellentia proponunt: Sed hæc, cum materia noxia ad locum conuenientem, & à natura excrementis deſtinatum feratur, nullum locum habent, imò pernicioſa eſſent; ad retrahendum autem humores noxios ſufficiunt euacuantia iam propoſita. Quo ad materiam fluxam, vel nondum eſt impacta, & indicat reſoluentia, & ſiccantia; vel iam eſt impacta, & ſic (præter illa, ſi in ſuperficie tantùm hæreat) detergentia, rhypticà vocata, conueniunt; ſi verò etiam in ipſis poris ſit infarcta, Eccathartica, ideſt ab infarctu liberantia, deſiderat; quibus vt altius penetrent, & facilius operentur, incidentia ſemper ſunt addenda. Circa Indicationes vitales, eæ quæ totum reſpiciunt, deſpiciuntur, cum vires totius in ſcabie ſint robuſtæ: Ratione verò partis affectæ, in primis virtus cutis ſubaſtringentia, ſiue tonum eius cuſtodientia, requirit, excepta vnica ſenili ætate, in qua cutis denſitas modum excedit; Vndè Gal. aliquando balanum myrepſicam, cui præter deterſionem ſubaſtringendi vis ineſt, vehementer in ſcabie commendat; dixi autem ſubaſtringentia, quia hæc omnino moderatè debent agere, in tantùm ſcilicet, vt cutis laxitatem prohibeant, ne vim detergentium eccatharticorum impediant; ſecus enim non minorem, quàm ipſa repellentia difficultatem haberent: Quare nunquam ſola, ſed mixta ſemper alijs ſunt adhibenda; hinc Gal. myrepſicam, ſeù glandem vngentariam cum aceto coniungendam eſſe docet, quippè quod cum tenuuium ſit partium, vehiculi vicem alijs medicamentis præſtat. Rurſus quia virtus cutis variant pro ratione ætatum, & ſexuum &c. pro iſtorum diſcrimine eadem indicat, vt modò mitioribus, modò validioribus remedijs pugnetur: Hinc ij meritò repræhenduntur, qui in omnibus vitijs prædictis affectis, iiſdem vnguentis, linimentis, & balneis vtuntur. Propoſitis ſcopis vos ſatisfacietis, primùm materia Chirurgica; ideo cum primùm eritis vocati ad curandos ſimiles affectus, prius cogitabitis de venæ ſectione, quæ ſi conſideretur vti materia remedij euacuatorij, ſolùm in prædictis affectibus probatur, vbi fiunt à ſanguine, tanquam à cauſa adiuuante, & fouente, vel ſaltem vbi ſanguis in toto redundat: Quòd ſi accipiatur venæ ſectio vti materia remedij euacuatorij, & refrigeratorij, in omnibus hiſce affectibus indifferenter laudatur; & vbi primò adminiſtratur, ſanguis copioſius eſt detrahendus, plus, vel minus, prout maior, vel minor erit læſio ſanguinis: At ſi ſecundo modo ſectio venæ ad vſum perducatur, ſanguis in modica quantitate detrahatur. Quoad in inſigni ſanguinis redundantia, ſecabitis venam medianam, vel baſilicam cubiti dextri; vbi verò adſit vitium lienis, baſilicam ſiniſtram pertundetis; pariter ſi menſes ſint ſuppreſſi, ſaphenam aperietis; ſicuti vbi venæ ſedis conſuetæ ſanguinem perfundere occludantur, hirudinibus erunt aperiendæ, quod præſtare quoque poteritis, ſi venæ eædem intumeſcant, & patiens ſit melancholicus. Præter venæ ſectionem cucurbitulæ cum ſcarificatione, & ſcarificationes ſine cucurbitulis, non ſolùm loco ſectionis venæ vſurpatæ, verùm etiam tanquam remedium principale in vſum veniunt; loco ſectionis venæ partibus infernis ſunt affigendæ; tanquam verò remedium principale, indifferenter cuilibet parti corporis adhiberi poſſunt, (ſupponunt tamen totius purgationem) quinimo hirudines partibus affectis applicitæ maximi vſus exiſtimantur, præcipuè in impetigine, in qua peculiariter, cùm à Græcis, tùm ab Arabibus commendatur; eadem autem, quæ in cucurbitulis, in illis ſunt obſeruanda: Cauteria quoq; in cruribus geſtata, vbi ſcabies, & lepra alijs remedijs non cedunt, ſummoperè laudo, dummodo tamen tumor, aut aliud quid ſimile, ibi hoc genus remedij non prohibeat. Præter hæc omnia proponuntur etiam à quibuſdam, præſertim in impetigine, & maximè in illa ſpecie, quæ mentagra dicitur, inuſtiones partium affectarum igne actuali factæ; imò Plinius hoc vitium nullo alio præſidio, niſi vſq; ad oſſa corpore exuſto, ſanari potuiſſe tradit: Verùm noſtro tempore non eſt tàm rebellis impetigo, vt ad tàm vehemens præſidium deueniendum ſit. Tandem ad materias Chirurgicas, illa etiam in impetigine conuenit operatio, in qua locus impetiginoſus

Indicationes vitales.

Myrepſicam Gal. commendat.

Subaſtringentia, quãdo vſurpanda.

Nota.

Scopus curatiui.

Venæ ſectio præcipuè laudatur.

Qualis vena ſecanda.

Cucurbitulę quàm max. vtiles.

Hirudines maximi vſus ſecundum Græcos, & Arabes.

Cauterijs vbi, & quando vtendũ.

Impetiginis Chirurgicũ præſidium.

ginoſus auro circumſcribitur; hoc enim modo certè curari impetiginem à nonnullis traditum eſt. Sed accedo ad medicamenta, inter quæ primùm occurrunt communia, deinde propria; in ſerie communium probantur lenientia, quæ ſtatim prima die, ac ante omnia alia, ſunt vſurpanda; his ſuccedunt præparantia; & præparantibus purgantia: Quæ autem ſint hæc,declarabitur infra in capite de dolore capitis. Quædam tamen hic notanda veniunt. Primum circa præparantia, vt in eorum compoſitione nunquam hepaticam, ſcabioſam, acetoſam, fumariam, tanquam plantas, quæ in ſimilibus affectibus plurimum valent negligatis; deinde, vt in naturis calidis, in inſigni feruore à Syrupis abſtineatis, nam dulcia, vt ſcitis, corpora æſtuantia magis, ac magis incendunt; tandem, vt in materiæ feruore, & in pruritu nunquam omittatis in decocto portulacam, nympheam, lactucam; ex Syrupis, Syrupum de granatis, vel de Ribes, vel de Nymphea, vel ſimilem. Circa purgantia noto maximè commendari à quibuſdam in his affectibus, & præcipuè in vetuſta ſcabie aloem; hanc, ſi crebrò deuoretur, aiunt ab hoc affectu mirificè liberare: Noto etiam quòd æſtuoſa corpora ab vſu pilularum ſunt arcenda (quantum attinet ad purgantia) aliter verò caliditatem, & ſiccitatem illarum poteritis potione ſeri, vel alterius liquoris per modum apozematis emendare: Communibus hiſce medicamentis addenda ſunt alterantia, quæ, pro maiori parte, citato loco proponentur; Interim tamen quædam adducam hiſce affectibus maximè accommodata. Exterius ergo laudo Balneum aquæ dulcis, de quo fruſtra nonnulli difficultatem faciunt, ex eo quòd Auicenna propria pruriginoſarum affectionum Balnea eſſe dicat ex aqua marina, vnde Balnea potius ſalſa, nitroſa, & ſulphurea conuenire aiunt; Nec enim Auicenna, dum hoc dixit, ad iecoris, & cutis alterationem, atq; ad pruritus mitigationem, ad quæ omnia ſingulare eſt in his affectibus aquæ dulcis Balneum, ſed ad materiam cuti impactam detergendam, & exſiccandam reſpexit. Præter Balneum hoc,laudo perfuſionem iecoris ſic paratam.

Medicamẽtorum diuiſio. — *Circa præparantia primum notandum.* — *Secundum.* — *Tertium.* — *Quæ in purgantibus ſunt obſeruanda primò.* — *Secundò.* — *Balnea probantur.* — *Eorumdem dubitatio ex Auicenna.* — *Solutio.*

Hepatis fotus.

℞. *Succi Cichorei,*
Endiuiæ,
Hepaticæ, } *an.* ℥. ij.
Aceti acerrimi,
Specierum Cerati Santalini, ℥. ſ.

M. & cum petijs lineis madefactis in hoc liquore moderatè calido foueatur hypochondrium dextrum.

Interius laudo primùm ſerum Vaccinum, vel Caprinum depuratum, & ſic exhibitum.

Serum depuratum probatur.

℞. *Seri depurati,* ℥. *xv.*
Succi Cichorei, vel
Endiuiæ depurati, ℥. *iij.*

M. & calidum exhibeatur, repetaturq; per xv. vel xx. dies; imò ipſe ſuccus cichorei purificatus ſolus ad ℥. ***iij. vel iiij. vtiliter præbetur.***

Succus cichorei perutilis.

Et vbi humor melancholicus prædominetur, vos poteritis addere ſuccum Boraginis, lupulorum, & fumariæ; quinimo ſi per quædam interualla certa, & conſtituta ſerum hoc purgatorium reddere volueritis, poterit deſcribi hoc modo.

Quid ſi humor ſit melancholicus.

Seri purgatorij deſcriptio, & vſus.

℞. *Seri depurati, lib. 1.*
Mirabul. nigr. contuſorum, ℥. *iij.*
vel Polipodij quercini, ℥. *i. ſ.*
Epithimi, ℥. *i. ſ.*

M. & macerentur per xij. horas, & poſt bulliant parum, & colatura facta cum forti expreſſione, ſorbenda exhibeatur.

Vel loco epithimi ſubſtituatis ſenam ad drac. iij quanquam ſerum datum ad iiij, vel v. lib. poſſit aluum ſubducere abſq; alterius medicamenti mixtione. Præter ſerum ſunt & aquæ medicinales min. frig. vt Ficoncelenſes, Lucenſes, Porectanæ vetheres, Beatæ Virginis Montis ortonis Patauij, Calderianæ. Sed quod ego omnibus præfero eſt decoctum Santalorum omnium, hoc modo ad plures dies, ſemel, vel bis in die, prout admiſerit patiens, vel temporis occaſio, propinatum.

Thermales aquæ, quæ laudentur. Santalorum decoct. ſummoperè probatur.

℞. *Santalorum omnium, ℥. ii.*
Coriandrorum præparatorum, ℥. i. ſ.
Aquæ thermalis frigidæ lib. viii.

M. Infundantur per xii. horas, deinde bulliant ad tertias; poſt addita aqua communi fæcibus, cum paſſulis fiat ſecunda decoctio pro potu quotidiano, qua, in patiente delicato, poterit Vinum dilui.

Aquarum therm. ſubſt. Pro Pauperibus. Lac Aſininum max. prob. Medic. priuata, & ꝓpria. Quæ Decocta præferātur. In macie China vtilis.

Noto tamen loco aquæ thermalis poſſe ſubſtitui aquas ſtillatitias ex cichoreaceis, & hepatica; pro pauperibus verò aquam communem. Poſtremò in maxima humorum acredine, in inſigni pruritu nil præſtantius lacte Aſinino, vel Caprino, potiſſimùm ſi animal nutriatur paſcuis accommodatis. Medicamenta priuata, & propria, quæ ſcilicet extergunt, ſiccant, diſcutiunt, ac laxant ſunt primùm interna, inter quæ in ſcabie, & lepra antiqua, ac contumaci, nec non pingui vocata, à materia craſſa orta, præfero omnibus decoctum guaiaci, ſalſæ, cum cichoreaceis, atq; ſimplicibus humorem melancholicum reſpicientibus caſtigatum; quod tanto magis proderit, ſi ſudores moueantur; & in emaciatis vterer china. Huc referuntur medicamenta ex Viperis, vſurpata per ſe, & eodem tempore, quo aſſumuntur decocta, & ante primum ſyrupum ſimilis bolus eſt deuorandus.

Bolus ante primum ſyr. accipiendū.

℞. *Trochiſc. de Viperis, ℈. i.*
Conſeruæ Boraginis, ℥. ij.
M. pro vna vice.

Quòd ſi extra occaſionem decocti ad vſum perducatur, poterit patiens, aſſumpto hoc bolo, ſuper bibere ſuccum hordei; quinimo licebit quoque decoctum illud parare in iure viperino, & carnem contuſam, cum conſerua boraginis, vel bugloſſæ offerre, vti de Trochiſcis conſtitutum eſt; vel decoctum ſolum ex Viperis factum exhibere, quod ſic fit.

Viperinum decoctum.

℞. *Viperarum præparatarum, num. ii.*
Aq. Boraginis, }
Lupulorum, } *an. lib. i.*
Fumariæ, }

Bulliant ad medietatem, & colatura facta cum forti expreſſione, detur tribus vicibus.

Topica medicam. externa, quæ. Oleum ad Scabiem vetuſtiſs. Illitiones mitiores.

Externa Medicamenta topica ſunt irrigationes, illitiones, vnguenta, balnea; atq; in horum ſerie ſunt, qui mirificè commendant, in ſcabie etiam vetuſtiſſima, oleum ex pomis aureis, quæ vulgò dicuntur **Pomi d'Amor**, & in horum ſingulis, alia mitiora; alia fortiora: Inter irrigationes, ſiue illitiones mitiores ſunt, quæ parantur ex decoc. hordei, furfurum, maluarum, lapathij acuti, lupinorum, & huiuſmodi; vel quæ ex ſucco limonum cum roſacea, ex vrina humana, aqua terebenthinæ lotæ prius in aqua hordei deſtillantur; atque ſub hac forma ſaliua humana, ieiuno ventriculo, lichenibus per ſe, vel cum ſucco ſaluiæ adhibita laudatur: Quò etiam pertinet aqua plantaginis cum Sulphure: Item aqua roſarum cum alumine, & tandem aqua lithargyrij

gyrij per Alembicum extracta: Fortiores verò sunt, quæ fiunt ex aqua rosarum, succo limonum, albumine oui, & Sale; vel quæ paratur ex aqua Sulphuris, & rosarum, vel hæc. *Fortiores illitiones.*

℞. *Aquæ, vel succi lapathij acuti, lib. ii.*
Succi Plantaginis, ℥. iij.
Aq. rof. ℥. iij.
Succi limonis, ℥. ij.
Lithargyrii, ℥. iii.
Cerussæ, ℥. i.
Sublimati, ℥. ſ.
Salis communis, ℨ. i.
Sulphuris viui, ℨ. iii.
M. & extilletur aqua, facta prius infusione, per h. xxiiii.

Vel ℞. *Aq. rof. lib. ſ.*
Sublimati, gr. iii.
M.

Pro lichenibus Ego vtor sulphure trito in petia ligato, ac in aceto macerato: Alij vtuntur folijs capparis cum aceto, acetositate citri, cum gummi arabico, & ipso gummi arabico cum aceto; item liquore stillatitio, in quo macerata sint myrrha, & lithargyrium. Illud in vniuersum noto vnguenta polychresta his in casibus esse optima, ea nimirum, quæ præter detergentia, eccathartica, & exsiccantia, qualia sunt, quæ farinam lupinorum, nitrum, aphronitrum, sulphur, resinam, terebenthinam, cerussam, lithargyrium admixta habent; Respectu intemperiei cutis humectantia, & refrigerantia, vt sunt succus hordei, acetosæ, lapathij, emulsio seminum melonum, vnguentum rof. Respectu cutis toni subastringentia, vt cortices granatorum, omphacium, mastichen &c. Respectu vehiculi incidentia, vt succus limonum, acetum, & camphora: Respectu pruritus sedantia, anodyna, vt butyrum, & pinguedines non salitæ, lac, oleum amigdal. dulcium, axungia porcina: Tandemque agglutinantia; quibus omnibus hydrargirum, sublimatum, cantharides, & ex Gal. 6. simpl. radicem chamæleontis adde, cum à proprietate substantiam putrescentem oppugnent, *Ad impetiginem. Vng. Polychresti adnotatio, & vsus. Cutim refrigerantia. Cutis tonum subastringentia. Incidentia. Anodyna pruritus sedantia. Agglutinantia.*

Ex mitioribus porrò sunt hæc primùm. *Vnguenta mitiora.*

℞. *Succi Enulæ,* }
Lapathii acuti, } *an. ℥. ſ.*
Terebinth. in aq. rof. lotæ, ℨ. ii.
Lithargyrii præparati, ℨ. i.
Cerussæ præparatæ, ℨ. i. ſ.
Vnguenti rof. Mesue, }
Succi limonum, } *an. ℥. i.*
M. in mortario plumbeo.

Aliud paratur sic. *Aliud.*

℞. *Succi fumariæ,* }
Limonum, } *an. ℥. i. ſ.*
Butiri in aq. rof. loti, ℥. i.
Vnguenti ex lithargyrio, }
ex Cerussa, } *an. ℥ ſ.*
Ol. rof. ℥. i.
M. in mortaio plũbeo, & pro diuitibus addantur Moschi }
Ambræ } *an. gr. iij.* *Pro Diuitibus.*

Vel ℞. *Lithargyrii opt. aceto acerrimo rof. ante diluti,*
Semin. Vrticæ,
Radic. liliorum alborum, } *an.* ℥. *ii.*

Aliud. *Ol rof.*
Butiri optimi, } *an.* ℥. *i.*
Farinæ fabarum, ℥. *i.*
Succi limonum, ℥. *ii.*
Camphoræ, gr. iiii.

Puluerizentur subtilissimè pulueriZanda, deinde misseantur omnia ad corporaturam vnguenti.

Hoc quoq; valde laudatur;

Aliud. ℞. *Ol. de Vitellis ouorum,* ℥. *i.*
Seui hircini, ℥. *ij. s.*
Cerussæ,
Sulphuris citrini } *an.* ℈. *iiij.*
Terebinth. lotæ, ℥. *ii.*

Oleum, seuum hircinum, terebinthina in duplici vase liquefiant, & reliqua, vt alcochol pulueriZata inspergantur, fiatq; vnguentum molle.

Refertur huc pro lichenibus vnguentum ex hyoscyamo, quod

℞. *Succi Mandragoræ,*
Granorum solatri,
Hyoscyami, } *an.* ℥. *x.*
Vnguenti albi Pauli, ℥. *ii.*
Plumbi vsti, ℥. *s.*
Champhoræ, ℥. *i.*
Cerussæ cum succo linguæ serpertillæ lotæ, ℥. *s.*
M. & f. vnguentum, s. a.

Si fortioribus opus sit, hæc adiungantur. Quod si efficatiora fint paranda, prædictis addatis salem, tartarum vini albi, sulpur, & huiusmodi.

Ego autem vtor hoc.

Auctoris Vng. expertum. ℞. *Terebentinæ in Aqua rof. lotæ,* ℥. *s.*
Tartari albi sub. pul. ℥. *ii.*
Succi limonum, ℥ *i.*
Vnguenti rof. Mes. ℥. *i. s.*
M. in mortario plumbeo.

Aliud. Vel ℞. *Sulphuris viui sub pulu. in succo cicorei, vel plantaginis loti,* ℥. *i.*
Succi lapathii acuti,
Scabiosæ, } *an.* ℥. *i.*
Salis communis, ℥. *i. s.*
Olei rof. ℥. *i.*
Cerussæ ablutæ, ℥. *ii.*
M. in mortario prædicto.

Aliud. Vel ℞. *Vnguenti rof. vel*
Pomatæ, ℥. *i.*
Præcipitati optimi, ℥. *i.*
M. vt supra.

Pro lichenibus.

Vel ℞. *Ol. rof. ℥. i.*
Aceti ℥. i. ſ.
Olei ex vitellis ouorum, ℥. ſ.
Lithargyrii, } *an. ʒ. iii.*
Auri pigmenti,
Rad. helleb. gr. x.
M. in mortaio dicto, addendo vltimo loco helleborum.

Aliud pro lichenibus.

Vel pro lichenibus, & lepra.

℞. *Olibani,*
Nitri,
Spumæ argenti, } *an. part. æq.*
Sulphuris,

M. & in aceto macerentur, deinde in mortario plumbeo ſub forma linimenti, cum ſucco fumariæ & ol. roſ. excipiantur.

Aliud pro lichenibus, & lepra.

Vel ℞. *Pul. Sulphuris, ʒ. ii.*
Pinguedinis porci ſalitæ, ℥. ii.
M. ad ignem.

Aliud.

In lepra peculiariter laudatur ſtercus Vulpis cum aceto, vel ſanguis hircinus illitus; tandemque ex Gal. Cantharides integræ, & abſque præparatione tuſæ, & pomata exceptæ probantur. In pueris vſurpatur vnguentum ſimile, etiam nulla præcedente euacuatione.

Stercus Vulpis in lepra max. vſus.

℞. *Salis ʒ. ii.*
Vnguenti roſ. ℥. ii.
Vitelli oui, n. 1.
Butyri recentis, ℥. i.
Succi limonis, ℥. i. ſ.
Terebenthinæ lotæ in roſacea, ℥. ſ.
M. in mortario ſupra præſcripto.

Aliud pro Pueris.

In Scabie contumaci pro Ruſticis, & validioribus, ac rubuſtioribus paratur huiuſmodi vnguentum.

Pro Ruſticis, & validioribus.

℞. *Terebenthinæ lotæ, ℥. ii.*
Ceruſſæ, ℥. ſ.
Argenti viui ſaliua humana extincti, ℥. ſ.
Lutei ouorum, n. ii.
Salis, ʒ. ſ.
Cum ſucco arantij excipiantur.

Balnea poſtremo lòco occurrunt, & primò mitiora, in quorum genere laudo Balneum aquæ dulcis, & præcipuè vrgente pruritu, atque preſtabit fricare corpus cum hoc medicamine.

Balnea mitiora commendantur.

℞. *Pulu. Scabioſæ, ʒ. ii.*
Farinæ lupinorum, ʒ. iii.
Helleb. vtriuſq; an. ʒ. ſ.
M. & fiat pul. ſubtilliſſimus.

Fit

Fit etiam Balneum ex eadem aqua decoctionis tantùm furfurum, lapathij acuti, fumiterræ, filiginis, maluarum, chelidoniæ, rad. cucumeris agreſtis, & enulæ. Balnea fortia ſunt, quæ fiunt ex aqua ſulphurea, ſalſa, nitroſa, aluminoſa, ac ferrea; in quarum genere Aponitanæ recenſentur, & reliquæ ad Euganeos in agro Patauino naſcentes: Item aquæ Montis falconis, ſed precipuè aqua Piſana, inter alias prærogatiuam habet; in huius autem defectu ſimilem præpararem.

Balnea fortiora.

Thermæ vtiliores.

Thermarũ ſubſtitutio.

℞. *Aquæ communis q. ſ. pro parando Balneo,*
Sulphuris viui, lib. iii.
Aluminis rochæ, lib. i. ſ.
Salis communis, lib. iiii.
Foliorum maluarum,
Plantag. } *an. m. iiij.*
M. & bulliant ad tertias pro balneo.

Hiſce medicamentis vtendum alternis diebus, atq; in loco calido, preſtabitque in veſperi vti vnguentis; mane verò abluere balneis ſupra propoſitis. De Balneo vlterius addo vſum thermarum dictarum crebrum obeſſe, maximè in Scabie ſicca; cuti autem nimium ex ſiccata ſummoperè conducet dulcium, & mineralium alternam adminiſtrationem permiſcere; itaut bis ſaltem in ſeptimana balnea dulcia inſtituantur, quater mineralia; ſic enim ſæpè contumaciſſimæ Scabies vnico ſeri, & horum balneorum vſu ſunt deuictæ. His omnibus addenda eſt victus ratio, quæ pariter proponetur in cap. de Dolore Capitis à cauſa calida. Illud tamen de alimentis tantùm adducam, vt vitentur pinguia, oleaginoſa, ſalſa, acria, ſalita, præcipuè carnes ſuillæ, ex Plutarco enim 4. Sympoſiac. 5. habemus, quod Sues hoc genere affectus potiſſimè tentantur: Carnes autem ſint elixæ potius, quàm aſſæ, & frixæ, & decoquantur in aliqua aqua medicata mineræ frigidæ, & inter cætera ptiſana nunc maximi vſus exiſtimatur, qua potiſſimùm vti debemus; vbi patiens aſſumit decoc. guaiaci, ac ſalſæ: Vina etiam nigra, craſſa, & dulcia ſunt vitanda: Quare concedatur Vinum album, tenue, pauciferum, vel multa aqua dilutum; & ſi aqua ſeligatur ferrea, atq; ſimilis mineræ frigidæ ſummoperè ab omnibus commendatur. Illud quoque de inanitione adnoto, vt in veſpere pro acetario patiens aliquando vtatur radice polipodij quercini rec. ad drac. i. vel. ii. & inter cætera curandum, vt corpora munda detineantur aſſiduis induſiorum, ac linteaminum mutationibus.

Thermarũ nimius vſus prauus.

Alimenta, quæ vitãda.

Quæ probẽtur.

Vinum quale.

Nota.

C A P V T T E R T I V M.

De nimia totius Gracilitate.

GRacilitatis ad totum attinentis tractationem hoc præſenti capite inſtituentes, non omnem amplectimur; ſicuti neque de omni corpulentia in ſequenti cap. agitur; reiecta enim ea, quæ naturalis eſt, qualis eſt ſenum, & ea, quæ à primo connata ortu, hæreditaria iccirco nuncupata, quippè quæ curationem non recipit, ſolam adſcititiam in præſenti curabimus, & hanc non quamcumq; ſed eam tantùm, quæ alijs morbis, vt eſt febris hectica, pulmonis vlcera, maraſmus, non coniungitur, ſed quæ per ſe ſola ſubſiſtit, & propriè nuncupatur gracilitas.

Gracilitatis diuiſio.

Indicationes ergo curatiuæ à ſolis cauſis deſumuntur; nam licet à gracilitate, quæ eſt morbus in magnitudine imminuta, potiſſimè ſecundum latitudinem, & profunditatem indicatio eliciatur augendi magnitudinem, attamen quia logica, & per conſequens inutilis cenſetur, nulla ratione proponitur. Cauſa igitur gracilitatis immedia- dum

Curatiuę Indicationes.

Cauſa immediata Gracilitatis.

ta, eſt fruſtrata nutritio; qua propter totis viribus incumbendum, vt nutritio ſecundum naturæ inſtitutum procedat; quia verò fruſtratur duplici ratione; vel ob facultatem læſam, quæ, aut non attrahit alimentum ad corporis habitum; aut attractum non retinet, non alterat, ideſt non apponit, non aſſimilat, vel ab ipſius obiecti, ideſt alimenti vitio, ſiue quia, propria natura, inhabile eſt ad nutritionem, ſiue quia, in quantitate plus iuſto deficit, ſiue quia eſt qualitate vitioſum, cùm nimis craſſum, acre, vel ſalſum &c. ideo ratione facultatis conſulendum eſt, vt attrahatur alimentum, attractum retineatur, & aſſimiletur: Ratione verò obiecti, ideſt alimenti, curandum eſt, vt ad nutriendum aptum euadat, augendo illius copiam, vt probum eligatur, & mediocriter craſſum; corrigenda ſunt vtrobique vitia, vt ſunt intemperies viſcerum, ventriculi ſcilicet, & iecoris, obſtructiones partium, & ea ob quæ, vel facultates in ſuo munere impediuntur, vel colligitur vitiatum alimentum. Inter omnia verò calor innatus fouendus eſt, tanquam ille, qui omnis nutritionis, & omnis idonei alimenti opifex eſt, roborando, & vegetando. Cæterùm, cum ex his indicationibus, plures ſpectent ad viſcerum intemperies, & eorundem obſtructiones, ideo à proprijs tractatibus ſunt eliciendæ: Quare, illis ommiſſis, earum tantùm proponemus materias, quæ & ad alimentum idoneum progenerandum, & ad partes attrahendum, detinendum, apponendum, & aſſimilandum pertinent. Inter quas, ſi de Chirurgicis ſermo ſit, ad eas attinent frictiones, picationes, & certæ cum ferulis quibuſdam percuſiones, quas ἐπίκρουσις, & κατάκρουσις veteres appellabant; etſi enim ſunt nonnulli, qui hæc tantùm in gracilitate particulari conuenire exiſtimant, tamen non video, cur etiam in vniuerſali locum habere nequeant, & ſi forte hic picationum, & percuſionum iucundior aliquanto ſit futura, & difficilior operatio: Hoc verò eo liberius dico, quia video Gal. nullam differentiam facere, & in vniuerſali quoque macie ea proponere, & laudare. Ex his verò frictiones mane, & veſpere, præcipuè delicatis, adhibentur, manibus oleo amygdal. perunctis, vſque dum cutis rubeſcat, & poſt eas ad detinendum alimentum attractum, corpus vel oleo communi, vel amygdal. dulcium iniungitur. Picatio, quæ eſt medicamentum factum ex pice diſſoluta in oleo, duobus modis adminiſtratur, quorum vterq; accuratam pilorum extractionem deſiderat: Primus eſt, cum medicamentum hoc, poſt frictionem moderatam tepidum illinitur, ibiq; detinetur quouſq; frigeſcat, mox aufertur, rurſumq; aliud adhibetur, atq; hoc modo perſeueratur vſquequo pars rubeſcat, ac turgida fiat; quo facto medicamentum aufertur, & corpus gracile pingui oleo, vel communi, vel amygdalino dulci, vel butyro illinitur, idemq; repetitur veſperi, & ſic per plures dies proceditur, niſi æger debilior ſit; quo in caſu Gal. non quotidie, ſed tertio quoq; die, aut quarto hoc picandi genus adminiſtrat, & hyeme quidem bis; æſtate autē ſemel in die: Secundus eſt cum extenditur idem medicamentum ſuper corium, deinde calidum corpori circumuoluitur, mox refrigeratum vi extrahitur, & à corpore ſeparatur, proceditúrq; ſicut ſupra. Percuſſiones cum ferulis tentantur, picationibus non conferentibus; percutitur verò his ferulis paratis in hunc vſum corpus, quouſq; rubeat, & turgeat; quo facto à percuſſione deſiſtitur, & illitio fit ex medicamento pingui, ad ſanguinem percuſione attractum detinendum, qui aliàs diſcuteretur; adhibetur verò hoc genus remedij, vel diebus ſingulis, vel rectius alternis. Inter medicamenta illa poſſent connumerari, quę ſanguinem à varijs expiant humoribus, & propterea nutritioni, atque reſtitutioni carnium ineptum faciunt, quæ vias mundant, & recludunt; quæ tamen conſultò prætereo, vt quæ, ſuperuenientibus ſermonibus, diffusè, & accuratè proponuntur, & ad illa me conuerto, quæ habent facultatem nutriendi, & apponendi; quorum alia ſunt medicamenta tantùm; alia medicamenta ſimul, & alimenta, ſiue medicamina alimentoſa. Ex medicamentis tantùm nonnulla ſunt, quæ à proprietate valere dicuntur; alia, quæ agunt vi, & qualitatibus manifeſtis: A proprietate valere exiſtimantur hæc tria, primum nux Indica, cuius interior medulla ſubtiliter trita, modò ſimplici

Calor innatus fouēdus.

Chirurgicæ Indicationes.

Frictiones quales, & quando adhibendæ.

Picatio, quid.

Picationis vſus duplex.

Percuſsionibus ferulis factis quando vtendū.

Medicamina alimētoſa; alia proprietate; alia

qualitatibus manifeftis agunt.

iuri, aut iuri pani incocto, aut pultibus permixta exhibetur; modò in confectionem cum pulpa Phafiani, vel Perdicis, & Caponis, cum piftacijs, amygdalis, & pineis cum modico cinnamomi redigitur, qualis eft quæ,

Cōfectio impinguans.

℞. *Pulpæ Caponis*, ℥. ſ.
Cerebri Arietini, ℥. ij.
Nucis Indicæ, *Sarcocollæ*, } *an.* ℥. i. ſ.
Nuclei pini, *Piftaciorum*, *Amygd. dulc.* } *an.* ℥. i.
Sacchari fini, *q. ſ.*
M. & f. ſ. a paftilli, vel elect. detur mane, & vefperi.

Secundum eft femen cannabis puluerizatum, vel lac expreffum, & exhibitum: Tertium eft farcocolla, ex qua conftat laudatiffimus ille Auic. puluis, qui.

Puluis Auicen.

℞. *Farinæ Amyli*, *Sarcollæ*, } *an. lib. i.*
M. & fiat pafta cum butyro, ficcetur, deinde pulueriZetur, & huius pulueris dentur ℥. *v. ex frigida.*

Quo ad alia medicamenta, quæ manifeftis caufis agunt, inter intrinfeca laudantur, ad alimentum deferendum, & ad habitum corporis impellendum, præter diuretica, etiam fudorifica, vtpote, quæ vias omnes recludunt, & funt veluti fuccorum deferendorum vehicula; præcipuè autem huc refertur decoctum Chinæ, quæ, præterquam quòd fudorifica eft, fanguinem quoque depurat, & materiam excrementitiam ficcat, alimentum interim nequaquam abfumendo: Laudantur item Aromatica, qualia funt cinnamomum, caryophillum, nux myriftica, fpecies aromatici rofati, tùm per fe fumpta, tùm pro maiori vtilitate alijs permixta; nam præterquam quòd alimentum deferunt, calorem etiam naturalem, præcipuam nutritionis caufam fufcitant, & corroborant: Laudatur item puluis hic, qui fuccum copiofum gignit, & fimul ad detinendum alimentum attractum, plurimum facit.

Chinæ vtilitas.

℞. *Farinæ Cicerum infuforum in lacte, & ficcatorum, ac rurfus infuforum, & ficcatorum, tertiò deinde coctorum lib. ſ.*
OriZæ lotæ, ℥. ij.
Tritici, *Hordei fine cortice lotorum, & ficcatorum, deinde in lacte fæpe infuforũ, & ficcatorum* } *an.* ℥. ij.
Amygdal. dulc. ℥. v.
Papaueris albi, *Panis bifcocti*, } *an.* ℥. iij.
Sarcocollæ, ℥. ij.
Sacchari albi lib. i.
M. & fiat puluis, cuius ℥. *ii. ex brodio Caponis actu frigido præbeantur.*

Puluis impinguans alius.

Commendantur deniq; plurimæ confectiones, morfelli, pulueres, pultes, quæ in marafmo hectico præfcribuntur, & quæ in ingreffu noftro ad infirmos lib. 2. c. 27. ad finem ennumerantur. Inter externa ad attrahendum alimentum ad cutim, proponitur

Externa ad maciem ex Gal.

tur à Gal. thapſia cum melle illita; præcipuè verò ex eo dropaciſmus probatur, quem adeò efficacem eſſe teſtatur ad incraſſanda gracilia corpora, vt ipſe viderit plures hoc ſolo medicamento pinguefactos eſſe; fit autem dropaciſmus ex Oribaſio ſimili modo: Conficiuntur pulueres ex ſulphure, nitro pyrethro, pipere, euphorbio, & thapſia, qui mixti, modò melle, modò oleo, corpore prius fricato, illinuntur, & ibi detinentur, quouſq; ruborem cutis contrahat; vbi tamen notandum venit, vt in corporibus ſiccis vitentur ea, quæ maximè ſiccant, vt eſt ſulphur, & euphorbiũ, & adhibeantur ea, quæ minus ſiccant: Conuenit etiam ad detinendum alimentum attractum inunctio ex oleo violaceo, vel ſolo, vel ſimul cum amygdalino dulci, loto in vino ſubdulci; locum quoque habet, & iniunctio pro ſpina dorſi vocata, quæ huiuſmodi eſt.

Dropacis vtilitas, & vſus.

Oribaſij deſcriptio.

Adnotatio in corpore ſicco.

℞. Mucilag. Semin. pſylii,
Semin. cotoneorum,
Semin. maluarum, } *an. ℥. i.*
Lactis mulieris puellam lactantis, ℥. i. ſ.
Gummini Arabici,
Tragacanthæ, } *an. ʒ. i.*
Butyri recentis ſine ſale loti,
Olei violacei loti, } *an. ℥. i.*
Ceræ albæ, q. ſ.
M. & fiat vnguentum molle.

Sed quod omnia externa ſuperare videtur eſt balneum aquæ dulcis; hoc enim rectè adminiſtratum, & ad alimentum attrahendum in extimas partes, & ad idem ibi detinendum, & ad alia præterea eſt efficaciſſimum, nam ex Gal. & Auicen. roridam humiditatem locupletat, feruorem viſcerum contemperat, ſanguinemq; ad benignum reducit: Vſus eius eſt, vt adhibeatur primò calidum pro alimento attrahendo, deinde pro eodem detinendo frigidum, vel ſaltem eius loco frigida perfuſio; aut ſi neque etiam hæc admittatur, eius loco inunctiones (de quibus ſupra) adminiſtrentur. Hora balnei non ſit ſtatim à cibo, ſed celebrata prima, ac ſecunda coctione; ſic enim in tertia coctione melius nutriri carnes poterunt, & copioſius alimentum ad graciliora loca promouebitur. Terminus moræ in balneo erit, quoad carnes humefactæ, appareant rubicundæ, ac turgidæ; hoc enim, vbi perfectum fuerit, ad alias ſtatim balnei partes deueniendum. Inter medicamenta alimentoſa eſt lac, ad ſuccum nutritionis generandum accomodatiſſimum; probatur autem primò in hoc caſu humanum, tanquam magis ſimile, deinde Aſininum: Imò quoniam ex Gal. 10. Meth. habemus, quòd maximè nutritiuum eſt id, quod conſtat craſſioribus partibus, ideo neq; lac Caprinum, neq; Ouinum, tanquam Caprino craſſius, improbandum eſſe exiſtimo. His omnibus victus ratio idonea adiungenda eſt: Aer igitur, qui corpori gracili circunfunditur, temperatus eſſe debet, tàm in actiuis, quàm in paſſiuis qualitatibus; nam quemadmodum frigidus nimis poros cutis ſtipat, & perſpiratum prohibet (vnde in ſicco corpore, quale eſt gracilium, febris periculum imminet) ſic inſignè calidus, corporis ſubſtantiam abſumit; quamobrem Sol, ignis, & indumentorum copia cauenda eſt; qui verò inſpiratur aer, is humidus ſit oportet, neq; vſquequaq; tenuis; vnde ſpongiæ madefactæ in decocto portulacæ, violarum, ac nenupharis, tùm naribus admotæ, tùm etiam in ore detentæ à grauibus Auctoribus hoc in loco commendantur; ſicuti ad idẽ cum felici ſucceſſu, fontes in cubiculo propè lectum inſtrui poterunt. Somnus ſemper optimus eſt, & ſi longior, nam, & coctio, & diſtributio alimenti melior ſub ſomno celebratur, & proinde bonæ nutritioni datur occaſio. Motus animi grauiores omnes vitandi ſunt; mœrores enim, & curæ omnes infenſæ creduntur, vnica ira excepta, ſi corpus ſit frigidius. Exercitatio corporis moderata prodeſt, nam ex Hippoc. & Gal. tardæ

Externorũ quodnam preſtantius.

Balnei aquę dulcis vſus.

Lac medicamentoſum alimentum.

Aer qualis eligendus.

Somnus optimus.

Animi pathemata.

Motus moderatè faciendus.

Corpora ſedendo pinguefcunt, ex Ariſt.

Venus interdicitur.

Inter edulia, quę probentur.

tardæ deambulationes corpora pinguefaciunt, celeres extenuant; & ex Ariſtot. traditum eſt corpora calida ſedendo pingueſcere; frigida verò motu. Aluus moderatè fluat. Venus omnino interdicatur. Quod ad cibos ſpectat, ij debent eſſe optimi ſucci, pinguiuſculi, & craſciuſculi, concoctu faciles, ſapidi, non acidi, non amari, mediocriter tamen ſaliti; ſal enim, licet per ſe extenuet, vt pote terreſtris, ac ſiccæ naturæ, vnde Theopraſtus negat plantas vllas ſale nutriri, tamen quatenus cibi vehiculum, & quatenus appetitum excitat, ad pinguedinem videtur conducere: Vnde Apollonius Medicus apud Plutarchum corpora emaciata ſale reficit; & paſtores idem ſaginandis

Ciborũ aſſumẽdorum ordo.

Carnes, quæ eligantur.

pecoribus obijciunt: Eſt autem in prædictis cibis ordo obſeruandus in aſſumendo, ne præpoſtero hoc, vel illo facto, cruditatibus detur occaſio. Materiæ ciborum ſunt caro optima Gallinarum, Caponum, Phaſianorum, Gallorum Indicorum, Turdorum, Turturum, Vituli, Veruecis, Hœdi, teſtes Gallorum, cerebella Hœdorum, Vitulorum, Suis; vitella ouorum, piſces aquarum dulcium, non paluſtrium, nec lacuſtrium, amygdalata, piſtacata, pineata, ptiſana cum carne, & amylo, pultes ex oriza, farre, oriza cocta in lacte, panis coctus in brodio; ex fructibus, amygdalæ dulces, nuclei

Fructus, qui proſint.

Pinguia, nũ macreſaciãt ex Hip.

Solutio.

pinei, piſtacei, & ex Plinio auellanæ; ex Auerroe paſſulæ; & ex Hippoc. oleum, butyrum, ac caſeus recens: Nec obſtat, quòd hæc pinguia ſint; pinguia autem macreſacere ſcripſit Hippoc. de immoderato enim illorum vſu, non autem de moderato loqui cenſendus eſt. Cæterùm circa iſtos cibos illud notandum eſt, immiſcenda ſcilicet illis eſſe nonnulla ex medicamentis ſupra commemoratis, & ea maximè, quæ coctionem iuuant, vt aromata, in parua tamen quantitate; quemadmodum ea quæ diſtributionem alimenti promouent, vt ſunt diuretica alimentoſa, verbigratia ſemina melonum, fœniculus, petroſelinum, aſparagi, recentia tamen omnia; tùm deniq; quæ cibum attractum detinent, donec apponatur, qualia ſunt humida cum viſcidita-

Vini potus, qualis eſſe debeat.

te, vt E. G. hyoſcyamus, & papauer. Potus ſit vinum non admodum generoſum, craſſioris tamen ſubſtantiæ, ſubdulce, non auſterum, & odoratum; huiuſmodi enim vinum ex Gal. ſanguinem, & carnes gignit, quantitate omnino ſit moderatum, quæ proportione reſpondeat cibis aſſumptis: Sunt nonnulli, qui frigidæ quoq; potum,

Quãdo frigidæ potio conueniat.

tanquam maximè opiferum huic inſtituto commendant, affirmentq; ſolius vſu frigidæ nonnullos fuiſſe pingues è macilentis redditos; quòd ego puto ideo eueniſſe, quoniam illorum corpora erant extenuata ob immenſum iecoris feruorem; quo in caſu etiam cibos frigidos laudat Auicen. Quicquid tamen ſit de hoc, illud ex Gal. certum eſt frigidæ potum inter prandium, & cænam vtilem eſſe, quòd veluti vehiculum ſe præbet, concoctis iam in iecore ſuccis, ad habitum corporis deducendis: Sed de totius Gracilitate hactenus.

CAPVT QVARTVM.

De nimia Corpulentia, ſeu Obeſitate.

Corpulentia duplex.

QVemadmodum ſupra de gracilitate conſiderationem inſtituentes, non de omni gracilitate mentionem fecimus, ita nec de quacunq; totius corpulentia hoc loco nobis agendum decerno, ſed de ea tantùm, quæ carnis, vel pinguedinis immodicam conſequitur copiam; quarum illa obeſitas; hæc

Corpulentia à primo ortu hic omittitur.

pinguitudo propriè dicitur: Hæc verò cum duplex ſit; alia connata, & à primo ortu; alia adſcititia; ommiſſa illa, tanquam ea, quæ curari nequit, (naturales enim imperfectiones, vix, aut rarò corriguntur) imò curata, in deteriores plerumq; ægritudines patientes præcipitat: Hanc igitur poſteriorem ſolum curandam ſuſcipimus, & tunc

Adſcititiæ corpulentiæ curatio.

demum, cum eò deuenit, vt corporis pulchritudinem, aliaſq; eius actiones offendat. Quod igitur ad curationem ſpectat, ea tota in cauſarum conſiſtit ablatione; virtus enim

in hoc caſu, cum valida ſupponatur, medicam ad ſe non trahit intentionem; Morbus verò, qui eſt tumor totius, ſeu magnitudo aucta præter naturam, ſecundum latitudinem potiſſimè, vt logica affectio, quæ ad cauſarum ablationem ipſa quoq; tollitur, vtilem indicationem nullam præbet.

Corpulentia quid.

Cauſæ ergo corpulentiæ duæ ſunt; nimia pinguedo; & nimia caro, quarum vtrique ex ſanguine origo; illi quidem ex pingui, & oleoſo, ac ideo humido, & frigidiori; huic verò ex humidiori, ſed moderatè calido.

Cauſæ Corpulentiæ duæ.

Ab vtraque duplex indicatio oritur; vna abſumendi, quod genitum eſt pinguedinis, & carnis; altera prohibendi ne generetur amplius: Abſumuntur, tùm pinguedo, tùm caro attenuantibus, & detergentibus, ſed potiſſimùm exſiccantibus, hac tamen cum differentia, vt in pinguedine quidem ſiccantia, hæc cùm intenſiora ſunt, tùm calorifica virtute, eaque auctiori prædita; in carne verò remiſſiora, & cum calore, vel moderato, vel non admodum excedente; prohibetur verò, ne noua pinguedo, aut caro ſuccreſcat, ſi illarum cauſæ, ſanguis nempè, qualis dictus eſt, vel non generetur, vel genitus conſumetur: Conſumatur genitus per euacuantia diuerſa ſenſibiliter, & inſenſibiliter, de quibus ſuo loco: Non generabitur, ſi nutrimenta debitum modum tenebunt; ſi hepar quatenus ſanguinem pinguem, & oleoſum gignit, ad calidum, & ſiccum validius alteretur: Quatenus verò ſanguinem copioſè producit (ex illo enim caro conſiſtit) exſiccetur quidem minus, multò verò adhuc minus calefiet.

Indicatio duplex.

His ſcopis, vt ſatisfiat, omnia materierũ medicarũ genera sũt adhibenda, & primò Chirurgica, inter quæ, ſi de venæ ſectione loquamur, ea omnino conuenit; imò ſunt, qui nihil magis ad detrahendam corporis molem valere exiſtimant, quàm crebram ſectionem venæ; ſed profectò cum maxima cautela venit vſurpanda; vt alia ſcilicet in pinguibus; alia in carnoſis ſit eius adminiſtrandi ratio; pingues enim, quia ad frigidas affectiones ſunt propenſi, & habent calidum innatum imbecille, liberalem, & frequentem ſanguinis detractionem minimè ferunt, vt rectè Cælius Aurelianus, & Auicen. notarunt; contra eſt de carnoſis, quare in illis erit vtile per vices ter, quaterq; in anno ſanguinem educere, ad quatuor omnino, vel quinque vncias pro vice, idq; ex venis ſuperioribus; aliquando etiam in his liberalior euacuatio inſtitui poterit, ita tamen, vt nullatenus ad extremum ducatur.

Scopi curatiui.

Inter Chirurgica, Venæ ſectio perutilis.

Alia in pinguibus; alia in carnoſis ſanguinis miſſio.

Præter venæ ſectionem laudatur frequens vſus cucurbitularum, in pinguibus quidem ſiccarum, in carnoſis verò etiam ſcarificatarum: Probantur item, digerendi cauſa, in vtriſque frictiones pannis aſperioribus, cum ſale etiam, vel nitro factæ, idque bis in die, mane, & veſperi ante cænam.

Cucurbitularum vſus.

Frictiones item.

Sunt nonnulli, qui præter hæc omnia in pinguedine exectiones pinguedinis ferro factas commendant, quomodo Plinius refert Apronij Romani filium à pinguedine liberatum eſſe; ſed & Ælianus pinguiſſimi cuiuſdam meminit, cui dormienti acutiſſimis acubus latera, & carnes perforatæ profuerunt: Verùm remedium crudele eſt, & fortè impoſſibile, tametſi me non latet etiam Paulum, & alios ex veteribus in mammis mulierum præpinguibus tale quid proponere: Quare probauerim magis, loco iſtarum perforationum, & exectionum hirudines plurimas cuti paſſim adhibitas; quibus, etiam nonnulli eum (de quo Ælianus) & non acubus curatum eſſe affirmant.

Exectiones pinguedinis.

Aliud ex Aeliano, ſed crudele remedium.

Medicamenta ad pinguedinem, & carnoſitatem tollendam duorum ſunt generum; alia euacuantia ſunt; alterantia alia: Alterantia, vt quæ hepar reſpiciunt, ex proprio tractatu de hepatis intemperie petenda ſunt: Euacuantium alia ſenſibiliter hoc præſtant; inſenſibiliter alia: Euacuantia ſenſibiliter varia ab Auctoribus proponuntur, ſcilicet vomitoria, deiectoria, ſudorifica, diuretica; & præter hæc omnia in mulieribus cientia menſes.

Medicamenta ad carnoſitatem, & pinguedinẽ auferendam duo.

Quo ad vomitoria laudatur ab Auicenna vomitus grauis, & frequens; nam leuis, & rarus, potius pinguedinem auget; Duo tamen circa dictum vomitum noto, vnum eſt vt diligentiſſimè vires, & conformatio corporis pinguis ſpectentur, an. ſ. vomitus frequentiam ſuſtinere valeat; ſecundum vt poſt vomitum accurata ſeruetur in victu temperantia; ſecus enim nihil ad tollendam pinguedinem vomitus profuerit.

Vomitoria ab Auic. laudantur.

In vomitu duo obſeruanda.

Materia vomitorij triplex eſſe poteſt, cum ipſa vomitoria tripli-

cia

Vomitoriorum materia triplex.

cia ſint; nam alia laxando pronum reddunt ventriculum ad vomitum; alia attenuando, detergendo, ac incidendo; alia demum attrahendo vomitum ciunt: A prioribus ergo, vti à mitioribus exordiendum, deinde paulatim ad alia accedendum. Primæ igitur claſſis tale erit vomitorium.

Vomitorium primum.

℞. *Hydrælei lib. i. ſ.*
Tepidumq; detur.

Huc pertinet aqua dulcis tepida; nec non aqua hordei; hæc .n. qualitate pingui, oleaginoſa, dulci, ac tepida vomitum promouent. Secundi ordinis vomitorium parabitur ex poſca diluta, & tepida, vel.

Secundum.

℞. *Tepidæ, lib. i. ſ.*
Acetoſi ſimpl. } ℥. iij.
vel Oximel. ſimpl. }
M.

Poſtremi ordinis erit veluti hoc.

Tertium.

℞. *Florum geniſtæ* } *an. p. i.*
Aſſari }
Florum anethi, m. i.
& tunc coquantur in aqua, cuius tepefactæ

℞. *Lib. i. ſ.*
Succi raphani, ℥. ſ.
M.

Nota.

Cui decocto licebit addere non nihil bulbi vomitorij prius ex aqua cocti, deinde oximelite conditi; tametſi ſciam decocto etiam agarici, vomitum citari valenter poſſe. Verùm noto circa materiam vomitorij, penes ordines præſcriptos poſſe eſſe cibum qualitatibus prædictis affectum, eumq; copioſum; hoc enim facillimè vomitus prouocari poteſt: Addo quòd ſi hiſce materijs vomitus ex ſe non moueatur, digito, vel pinna gallinacea oleo imbuta, & in os immiſſa illum excitari poſſe. Euacuantia per aluum vehementiora à pinguibus difficulter ſuſtinentur; imò etiam à carnoſis, ſi Hipp. credimus: Quare ſatius erit vti mitioribus, idq; eo magis, quia in caſu purgatio frequens requiritur: In vſu igitur eſſe poterit hiera picra Gal. pilulæ maſticinæ; etſi ad fortiora progrediendum, pilulæ de nitro; præ reliquis verò omnibus inſignem prærogatiuam habent pilulæ de aloe, cum ſucco roſarum lotæ, ſi crebrò vſurpentur, & præcipuè pilulæ Ruffi, quæ ita validæ ſunt exſiccationis, vt etiam in peſte deuitanda ſingularem operam præſtare credantur.

Vehementiora euacuātia difficulter ſuſtinentur ex Hip.

Mitiora proponuntur.

Ex fortioribus.

Pilulæ de Nitro.

Pil. de Aloe prerogatiua.

Ad hæc euacuantia, referunt aliqui etiam rorem nocturnum ante ſolis ortum bibitum, quem Plutarcus, Aurelianus, & aiij ad extenuanda corpora mirificè commendant: Referuntur etiam huc illa, quæ ex rore apud Pharmacopolas purgantia concinnari omnibus eſt notum. Diuretica euacuatio omnis, in hoc caſu potentiſſima eſt; vnde qui diabetica paſſione laborant, quia per febres plurimum emingunt, citiſſimè macilenti euadunt; & Gal. docet nephriticos, & arthriticos maximòpere vſu diureticorum extenuari: Probatur igitur familiaris vſus radicum petroſelini, aſparagi, dauci, ruſci, fœniculi, etiam in carnoſis, ſi recentes fuerint; & præter hæc radix liquiritiæ, & hordeum. Huc ſpectant ex compoſitis ſyrupus de cicoreo compoſitus cum, & ſine Rhabarbaro, de capillis Veneris, de duabus radicibus, & quinque, Oxymel compoſitum; præcipuè verò electuarium dialacca vocatum; Lacca enim, quæ ex Græcis Canchamus dicitur, ſola ad ℈ j. & ſ. ex aceto, vel mulſa aliquot diebus pota, ita mirificè corpus obeſum emaciare ſcribitur, vt eam in ſecretis nonnulli habere dicantur.

Ros nocturnus ex Plut. Aurel. & alijs probatur.

Diuretica præſtantiſſima.

Eorundem vſus familiaris.

Elect. dialacca mirificum.

cantur. Inter ſudorifica efficaciſſima ſunt decocta Guaiaci, & ſalſæ: China reprobatur, vt quæ potius pinguefacere creditur; benefacit item ſyrupus Sancti Ambroſij dictus, qui paratur ex vino, & milio coctis in aquis, atque huc referuntur inſolationes, & volutationes in arena à veteribus poſitæ. Ex ijs, quæ menſes prouocant, præter cætera, hoc in caſu laudantur radices Erythrodani in puluere, & decocto: Item eodem modo capillus veneris, & ſabina. Ad inſenſibiliter euacuantium claſſem ea ſpectant, quæ attenuant, & digerunt, maximè verò, quæ exſiccant, qualia ſunt omnia nitroſa, ſalſa, ſulphurea, & amara: Circa illud, ſtatim initio notandũ, cum facultates hæ vix ſine calore reperiantur, ſi carnoſi curandi occurrant, vel mitiora ex proponendis eligenda eſſe, vel ſaltē cum frigidis, & ſiccis permiſcenda; ſunt autē horum alia interna; alia externa. Igitur præter aquas thermales D. Petri in agro Patauino, & Porrectanas nouas, probantur ſuccus abſynthij concretus in bolo, vel pilulis; item myrrha, thus, nitrum, rutæ ſemen, ariſtolochia rotunda, gentiana, centaurum minus, ſandaracha, ex quibus pulueres, electuaria, & pilulæ parentur, & exhibeantur; præcipuè verò extolluntur ſal theriacale, trochiſci viperini, theriaca, oxymel ſcylliticum, & hic puluiſculus quouis mane, per duos menſes ad ℥. ſ. duabus horis ante cibum exhibitus.

Sudorifica, quæ. China reprobatur.

Inſenſibiliter euacuantia.

Thermæ principales.

Puluis maciem inducens.

℞. *Nitri*, ℥. *ſ.*
Aluminis, ℈. *i.*
Myrrhæ, }
Thuris, }
Corticum ligni Indici, } *an.* ℥. *i.*
Radic. ſalſæ, }
M. & fiat puluis.

Exterius ad extenuandum corpus faciunt inunctiones ex oleis digerentibus, irino, laurino, coſtino, & ſimilibus frequenter adhibitæ, ſed præcipuè lauationes, & natationes celeres in aquis ſalitis, qualis eſt aqua Maris, & aluminoſis, ſulphureis, ac nitroſis, quales ſunt, præter iam dictas, thermæ Lucenſes, & Montis Falconis, quæ à plurimis euidenti cum fructũ ſunt vſurpatæ. Sed ad victus rationem eſt deueniendum, in qua ferè totiùs curationis momentum eſt repoſitum; qui igitur liberari cupiunt à nimia curpulentia, ij in victu ſic ſe gerant. Aerem ergo eligant corpulenti calidum, & ſiccum, verſentur ſæpius apud ignem, potiſſimùm pingues, ſub ſole, in laconicis ſciccis, vigilent quàm diutiſſimè; & cum dormiendum eſt, id fiat ſupra ſtrato duro, ſupra terra, vel ligno; curis, & negotijs dent operam; vocantur enim, Gal. teſte, curæ à Græcis μελεδῶνες quòd membra exedant, & carnes conſumant; idcirco omni ſtudio vitandum eſt otium. Inter exercitationes laudantur præcipuè vehementes, quales ſunt curſus celerrimi, & concitatæ ambulationes; hæ enim ex Hippoc. 2. de Dieta, plurimum huc faciunt, maximè ſi ob labores, anhelante ſpiritu, cibus poſt eas aſſumatur; quò etiam refertur volutatio humi facta, & ſuper arenam potiſſimùm. Veneris vſus ijs, quibus per leges Chriſtianas licitus eſt, multùm iuuat; vnde videmus animalia omnia ſalaciora, eſſe etiam macriora. Aluum habere lubricam adeò prodeſt, vt ſi illius ceſſaret officium, omni ſtudio eſt irritanda pilulis ſupra propoſitis. Quod ad cibos pertinet, pauci exiſtant; at ſi multi fuerint, paucè nutriant, & illam lubricent: Quare probatur frequens olerum comeſtio, ficuti, & carnes omnes vetuſtæ, piſces ſaliti, fructus acidi, acres, & præſertim amari, quales ſunt amygdalæ amaræ, & nuclei perſicorum; dulcia, & pinguia prorſus caueantur; & illud denique ſuper omnia curetur, ne fames vnquam expellatur: Sunt qui carnis Leporinæ, & Perdicum ad vſum commendent, quando hæc animalia nunquam pingueſcant: Panis furfuraceus, ex omnium conſenſu, vtiliſſimus eſt; ſed quia pluribus, ob ſorditiem eſt ingratus, ei poteſt ſubſtitui hordeaceus: Potus ſit, aut vini aquoſiſſimi, aut granatorum, aut aceti

Externa præſidia corpus extenuantia.

Victus ratio

Aer qualis eligendus.

Somnus paucus.

Exercitium vehemens laudatiſſimũ ex Hip.

Veneris vſus maximè ad maciem ducit.

Aluus lubrica habeatur.

Cibus paucus, & paucæ nutritionis.

Potus qualis eſſe debeat.

cum

cum aqua, quæ poſca dicitur, vel aceti ſolius. Nonnulli quotidianum vſum extollunt de mane cyathi vnius aceti calidi cum modico piperis; poſca tamen nihil eſt præſtantius; & de Corpulentia tot dixiſſe ſatis.

CAPVT QVINTVM.

De Eryſipelate externo.

LIcet affectus externos toti per indifferentiam communes, ab initio ſtatim ex hoc noſtro tractatu reiecerimus; de Eryſipelate tamen, quod vnus eſt ex eorum numero, agere hoc loco ſtatuimus; cùm quia, licet non totum corpus ſimpliciter obſideat, quòd tamen vſu venire aliquando obſeruaui, magnam tamen partem haud rarò occupat, quemadmodum in ea illius ſpecie, quæ ζωνὴ ideſt cingulum appellatur, contingit, de quo Plin. & Scribonius Aphr. à lumbis vſq; ad genua hominem cingit, cuius duo exempla refert Schenkius v. obſeruat: de ſpina, & dorſo; tùm quia ad eius curationem ſæpiſſimè, præter Chirurgicos, etiam Medici Phyſici vocantur: De eo igitur tractaturus dico, quòd cum Eryſipelas externum, quod eſt tumor ſolius cutis cum intemperie calida, fiat à materia biliosa ſyncera, vel alteri humori permixta, cuti impacta, ac per fluxionem ibi collecta, oportet quicquid huius materiæ fluxit, ſi impactum eſt, diſcutere; ſi nondùm impactum, repellere (partis nobilitate ſpectata) & deriuare; intemperiem partis per refrigerantia amouere; fluxionem per retrahentia inihibere; cauſas eam mouentes auferre, ac prouidere, ne de nouo materia fluens gignatur: Sunt ergo cauſæ mouentes non aliæ ab ijs, quæ attractionem, vel tranſmiſſionem efficiunt: Attractionem calor, & dolor faciunt; vnde oritur ſcopus refrigerandi, & dolorem mitigandi; ſi autem tranſmiſſio ſpectetur, occurrunt copia, & qualitas acris humoris irritans, nec non laxitas, frigiditas, & humiditas partis recipientis; meritò copiæ euacuans; meritò qualitatis materiæ alterans in contrarium; meritò laxitatis aſtringens; meritò frigiditatis, & humiditatis ſuſcipientis eiuſdem calefaciens, & ſiccans indicatur. Amplius quoniam materia noxia regeneratur vitio iecoris intemperati ad calidum, ideo oritur ſcopus refrigerandi iecur; robur mittentis non habet indicans vtile. Materiæ Medicæ pro explendis ſcopis propoſitis variæ ſunt; & primò quantum ad Chyrurgicas attinet dico, citra omnem controuerſiam, quòd ſi Eryſipelas ſit flegmonoſum, in quo vnà cum bile peccat ſanguis, ſecandam eſſe venam in quacunq; parte Eryſipelas decumbat; at ſi purum, & à ſola bile ortum, venæ ſectio nequaquam conuenit, vnico caſu excepto, ſcilicet vbi in capite, facie, ceruice, pectore, & abdomine exiſtat; hoc enim caſu, etiam ſi fiat à pura bile, ſectionem tamen venæ exigit, quòd per eam tantùm imminens periculum affectus inflamatorij, phrenitidis, anginæ, cordis, hepatis, ventriculi, inteſtinorumq; euitetur: Secanda ergo eſt in primo caſu baſilica; in ſecundo cephalica, ſeruata rectitudine, ita tamen, vt paucus ſanguis, & ſolùm reuulſionis gratia educatur. Præter venæ ſectionem cucurbitulæ appoſitæ partibus non laborantibus, harumq; frictiones, ligaturæ, & lotiones conueniunt, euacuato prius toto, vel ſectione venæ, vel purgatione: Quinimo ſi Eryſipelas in capite, & facie affidens retrocedere incipiat, quòd ex intenſione doloris, ac vigiliæ ſpirandiq; difficultate ſuperueniente deprehenditur, & febris, aliaq; ſymptomata inualeſcant, poſt venæ ſectionem maximè expediet cucurbitulas ſcarificatas in ſcapularum ſummitate affigere, & venam frontis aperire; in pectore quoq; & abdominis Eryſipelate, ſi idem contingat, quòd deſignatur, ex deliteſcente dolore, & noxa partium internarum, apparente cum cucurbitulis, ſaltem ſiccis, & hirudinibus parti adhibitis reuocare id conandum erit, vel alicuius venæ proximioris apertione, (quales in abdomine eſſent hæmorrhoides) materia retro-

Eryſipelas externum quid.

Indicationes.

Scopi curatiui.

Fontes Medici.

Chirurgicus.

Si Eryſipelas flegmonoſum, ſemper venæ ſectio.

Si à ſola bile fiat nunquã.

Exceptio.

Quæ vena ſecanda.

Cucurbitulę poſt vniuerſale remed.

Cucurb. Scarif. in ſcapulis probãtur.

Venæ frõtis ſectio quando.

Hirudines vbi, & quando.

trocedens reuellenda, deriuanda, & euacuanda. Pharmaca reſpiciunt, vel fluxionem, vel materiam iam in parte receptam, vel dolorem: Quæ fluxionem reſpiciunt, vel ad materiam fluentem; vel ad illius originem diriguntur: Reſpectu materiæ fluentis, veniunt in medium purgantia, præparantia, & intercipientia, ſeu incraſſantia: Purgantium alia aſſumuntur; inijciuntur alia; omnia autem oportet, quòd reſpiciant bilem, vel ſynceram, vel mixtam cum alio humore, prout vel purum, vel impurum fuerit Eryſipelas; de quibus omnibus infra, vbi de dolore capitis: Nunc tamen quædam tantùm adnotabo; primò, quòd ſi malum occupet faciem, caput, ceruicem, ſeu aliam partem principem, neccesse eſt dare purgans abſq; aliqua præparatione, quoniam materia habet raptum ad partem principem, aut ſaltem, quæ principi ſtatim inſeruit; hoc tamen purgans valde caſtigatum eſſe debet, maximè febre intenſa exiſtente, quoniam non tantùm oportet bilem educere, ſed eius ebullitionem præcauere; à ſcamoneatis igitur prorſus abſtinendum, & medicamenta, aut ſero diluenda; aut ſaltem ſi exhibeantur ſolida, poſt illorum aſſumptionem ſerum, aut aliquod refrigerans apozema ſimile exhibendum: Vbi verò materia non habeat impetum prædictum præmittenda erunt lenientia, & præparantia, de quibus pariter infra, ſicuti poterunt etiam dari in Eryſipelate partium extremarum; quo in caſu vomitus tanquam reuellens præſidium erit maximi vſus, ſi extrema inferna afficiantur. Secundò noto quòd ſi affectus ſit paruus, ac ægri auerſentur medicamenta per os, ſubſtituantur Clyſteres acres refrigerantes, de quibus pariter ibidem. Præparantia, & intercipientia ferè eadem ſunt in præſenti, nàm præparanda eſt bilis, quæ remanſit ad purgationem aliam refrigerantibus, quæ eam incraſſant, quinimo & febrem ipſam oppugnant, atq; iecur feruidius, bilis originem attemperant, quæ medicamenta pariter infra proponentur: Illud tantùm hic addo, ad huiuſmodi medicamenta referri conſeruas, & confectiones refrigerantes; item & aquam gelidam potam in ea quantitate, qua patiens delectabitur, quæ præcipuè probatur in magno feruore, & nimia ſiti, ita tamen, vt ad permittentia ſemper reſpiciatur, quæ conditionibus hiſce perſtringuntur, videlicet, vt tempus anni ſit æſtiuum, patiens ſit quadratus, carnoſus, ſecundum ventriculum robuſtus, immunis ab omni tumore, & obſtructione viſcerum naturalium, & aſſuetus bibere aquam; ſed de his aliàs; loco verò huius aquæ ſubſtitui poteſt ſerum cum ſuccis refrigerantibus datum, aqua hordei, aut cucumeris, & ſimilium. Quod ſi medicamenta originem materiæ fluentis reſpiciant, ea alterantia eſſe debebunt, in quorum genere ſunt præparantia iam dicta, quibus & thermæ frigidæ ſunt addendæ: Præter autem alterantia interna, habentur etiam externa, ideo balneum aquę dulcis tepidæ, & irrigationes aſſiduas in regione iecoris factas valde laudo; fiunt autem ex ſimplicium ſuccis cichoreaceorum, hepaticæ, ſolani, lactucæ, adiecto aceto, & ſpeciebus cerati ſantalini accipiendo pro ſingulis ℥. iiij. ſucci ℥. j. aceti, & ℥. ſ. ſpecierum, quæ ſimul mixta ex linteis madefactis adhibentur, atq; hæc medicamenta fluxionem reſpiciunt, quæ tamen alterantia ſupponunt euacuationem totius. Deuenio iam ad ea, quæ partem affectam reſpiciunt; hæc verò ſunt duorum generum; alia enim remouent intemperiem partis, & ob id refrigerant; alia verò materiam in parte receptam euacuant, quæ materia, ſi fluxilis extiterit, repellentia; ſi impacta, aut ſaltem ſi tota materia non fuerit euacuata per repellentia, diſcutientia erunt: Sed quoniam repellentia ſunt frigida, ideo per illa etiam ſatisfit indicationibus ab intemperie exceptis. Cæterùm circa repellentia, & refrigerantia topica, vtrum conueniant in Eryſipelate maximè puro, non leuis cóntrouerſia viget; ex vna enim parte Gal. expreſsè affirmat magis in Eryſipelate, & maximè puro refrigerationi, quàm euacuationi ſtudendum eſſe; imò addit refrigerando tantùm poſſe purum Eryſipelas curari, illudq; ritè refrigeratum, ſtatim quieſcere: Ex altera parte non deſunt, qui exiſtimant, licet ratione affectus, & cauſæ refrigerantia, & repellentia indicentur, prohiberi tamen à virtute loci affecti per eius vſum; probant autem hanc ſuam opinionem

Pharmaciã reſpicientia.

Maximum notabile de purgante.

A' ſcamoneatis abſtineto.

Lenientia, ſi bilis impetũ non faciat præmittenda.

Vomitus maximi vſus, cautè tamen.

Secundum notandum.

Præparantia interna.

Gelidæ potus, quando exibendus.

Externa alterantia.

Affectã partem reſpicientia duo.

Vtrum repellentia topica conueniant.

Gal. opinio.

Hippocratis ſententia.

nionem dupliciter, primò auctoritate Hippoc. 6. Aphor. 25. vbi Eryſipelas verti ab interioribus ad exteriora bonum; contra ab exterioribus ad interiora malum eſſe affirmatur. Quid ergo repellentibus opus eſt, ſi ab illis periculum receſſus imminet? Secundò ratione, quia in tali Eryſipelate materiæ fluxio fit ad locum decentem, & qui eſt veluti receptaculum excrementorum, quæ in corpore gignuntur, cutim ſcilicet, quę ex Gal. à natura laxior, & imbecillior ad hunc vſum facta eſt; in tali fluxione prohibetur vſus repellētium, licet indicetur à materia morbifica fluxa. Hanc difficultatem

Repellentibus cum diſtinctione. vti debemus.

exiſtimo diſtinctione, cùm repellentium, & refrigerantium, tùm ipſius Eryſipelatis non difficulter poſſe dirimi; nam quoad repellentia, ac refrigerantia, ea in duplici ſunt differentia; alia enim frigiditati ſiccitatem iunctam habent; alia humiditatem;

Eriſypelas, ſiue externū ſiue internū à quibus cauſis producatur.

Eryſipelas quoq; externum varium eſt; aliud enim à cauſa externa fit, vt à calore ambientis, à dolore, ex percuſione; aliud ab interna proficiſcitur; & hoc rurſus, vel fit materia ad cutim attracta, vel tranſmiſſa; & quæ tranſmiſſa eſt, vel excitat illud in parte vicina principi, aut cum principe conſenſum habente, vt ſunt emunctoria ſub alis, in inguine, ad aures; vel in parte à principe remota, vt in bracchijs, & cruribus:

Repellentium noxa ex Paulo, & Gal.

Quibus poſitis conditionibus, certum eſt ex Paulo, imò ex ipſo Gal. in nullo Eryſipelate conuenire repellentia frigida, & ſicca: Rationem Gal. dat. 2. art. cur. ad Glauc. quia frigida, & ſicca aſtringunt, & ob id cutim contrahunt, ac poros coarctant; vnde percluditur exitus, tùm materiæ morbificæ, qua intus detenta neceſſariò augetur Eryſipelas; tùm præſertim vaporibus acribus, & calidis, qui ne partem corrumpant

Quando repellentibus vtendum.

periculum eſt; nec obſtat quòd Gal. ibid. omphacio, quod adſtringit valenter in Eryſipelatis cura vtatur; nam ipſe ſe ipſum explicat, non vtitur eo, prima ratione, ſed tantùm ad extrahendum ſuccum, è portulaca, ſemperuiuo, vmbilico veneris, ex quibus per ſe ſatis copioſus ſuccus extrahi nequit: Quo ad repellentia, & refrigeran-

Repellentium vſus.

tia frigida, & humida in Eryſipelate à cauſa externa niſi ruptio, contuſio, vulnus, vel quid ſimile prohibeat conueniunt; item in eo, quod à cauſa quidem interna prouenit, ſed per attractionem materiæ, non tranſmiſſionem; in illo denique, quod excitatur tranſmiſſa materia, in parte tamen à principe diſtante, nihilq; cum eo communicante, non video quòd huiuſmodi refrigerantia, & repellentia nocere poſſint; in

Quando à repellētibus omnino abſtinendum.

Eryſipelate verò emunctoriorum, vel partium principibus vicinarum omnino abſtinendum ab ijs exiſtimo; ſunt autem huiuſmodi refrigerantia trifolium, vmbilicus veneris, pſyllium, ſemperuiuum, polygonum, portulaca; & in maximo ardore, lactu-

Refrigerantia ſunt.

ca, cucurbita, ſolanum, mandragora, papauer, & hyoſcyamus, ex quibus exprimitur ſuccus, & adhibetur, ſicuti, & decoct. linteis in eo madefactis, laudatur, & infrigidans Gal. Item id, quod fit ex æquis portionibus infrigidantis Gal. & huius, quod

Vng. refrigerantis exēplum.

℞. *Ceruſſæ lotæ, ℨ. viij.*
Litargyrij loti, ℨ. v.
Olei roſati lib. i.
Thuris puluerizati, ℨ. i. ſ.
Succi ſolani, ℨ. v.
Ceræ albæ, ℨ. iij.
M. fiat vnguentum.

In Eryſipel. exquiſito ab vnctuoſis cauendum ex Gal.

Commendatur etiam, & quod ex oleo viol. albuminibus oui, & aceto, quanquam ab vnctuoſis, & oleoſis Gal. 2. ſimpl. 2. in exquiſito Eryſipelate cauendum moneat. His verò non ſufficientibus, philonium diſſolutum in aqua cucurbitæ, vel cucumeris poterit adhiberi. Circa verò vſum iſtorum hæc ſunt notanda; primò, vt omnia frigi-

Prima adnotatio circa vſum repellentium.

da æſtate, tepida hyeme vſurpentur, ac ſubinde mutentur vbi incaluerint, tandiuq; in illorum vſu perſeueretur, quandiu ardor partis ceſſet, quòd dignoſcitur ex pluribus, præcipuè verò quia pars mutatur ad colorem naturalem, & quia temperatior

eſt:

eſt; Secundò vt adhibeantur poſt totius præcautionem, exceptis duobus caſibus, in quibus licet antè totius præuiſionem hæc refrigerantia vſurpare; primus eſt quando Eryſipelas occupat partem remotam à partibus principibus; Secundus caſus eſt quando calor extraneus ita viget, ac vehemens eſt, vt immineat periculum, ne calor natiuus partis deſtruatur, in quo caſu tamen ſtatim ad totius præcautionem accedendum, adhibitis localibus: Cœterùm, quia in Eryſipelate à cauſa externa, & propè principes partes ægri, & aſſidentes non rarò ſummoperè topica exoptant, videndum eſt an in huiuſmodi caſu poſſitis eis mos geri, & an poſſit dari topicum, quod citra noxam adhiberi poſſit. Sciatis igitur meam ſententiam eſſe, vt in his Eryſipelatibus nullum vnquam adminiſtretur topicum, ſed potius iuuetur aliquo modo motus naturæ, abſq; tamen augmento tumoris, & caloris; quòd ſi tamen adiungatur dolor ægriq; & aſſidentes omnino topicum requirant, eligatur, quod placidè refrigeret, ac cum aliqua leui deterſione, & laxatatione, cuius cenſus erit decoct. hordei, & maluarum, vel ptiſana hordacea cum ſucco maluarum, quæ ex linteis madefactis ſunt adhibenda; in eumdem vſum conducit lac Vaccinum, in quo incocti ſint flores chamom: Item & ſerum depuratum cum ſucco cichorei, axungiam quoq; ſuillam diſſectam in laminas, & applicatam, experimento vidi ego non parùm profuiſſe; quod ſi retrocedat, ad eius reuocationem, (præter modò dicta) conueniunt propolis, mel coctum calidum actu applicitum, pulmones, & omenta animalium calida proprio calore; in progreſſu autem morbi laudatur nidus hirundinis pulueratus melle exceptus, ac illitus actu tepidus; quo etiam modo cætera, quæ diximus adhibenda ſunt. His refrigerantibus medicamentis, ſi materia ex toto non fuerit propulſata, licebit ad diſcutientia deuenire; inter cætera autem mihi maximè arridet irrigatio facta ex petijs lineis madefactis in vino albo ſubauſtero, vel in decocto florum chamom. & ſemin. lini: Huc pertinet ceratum diapalma communiter vocatum, liquatum in oleo communi, & appoſitum; ſicut, & cataplaſma ex farinis hordei, milij, fabarum, vel lupinorum cum melle: Quibus non conferentibus, & ſi per refrigerantiā liuor parti fuerit inductus, ex Gal. precepto locus erit perfundendus aqua calida ſimplici, vel ſalſa, ſeu naturaliter talis, vti ſunt aquæ thermales; ſeu arte, vti eſt muria, & aqua quomodocunq; ſale referta, deinde fuſa materia iſta perfuſione, ſcarificandus locus idem, vt materia illa educatur, & ſi aliquæ reliquiæ remaneant diſſipandæ emplaſ. ex farina hordei excepta, aceto, vel aqua ſalita, vel medicamento; quod

Secunda. Exceptio duplex. Prima. Secunda.

Num topica in principio poſſint rectè adminiſtrari.

Auctoris ſētentia.

Si dolor vrgeat, quæ adminiſtrāda ſint repellentia in principio.

Si Eryſipelas retrocedat, quæ illud reuocēt.

Si in parte affecta aduerit liuor, quid ex Gal conueniat.

Loci ſcarificatio.

℞. Cerati Hippoc. ℥. iij.
Calcis viuæ, ʒ. iij.
in debilibus calcis lotæ tantundem M.

Valet item, & ſal tritum aceto exceptum, & illitum; pro irrigatione autem probatur aqua extinctionis calcis, adiuncta portiuncula ex thermis aliquibus frigidis, vel decoc. pulegij, calaminthæ, beton. potiſſimùm verò hordei, quod calorem emorientem reparat, atq; omnia medicamenta hæc actu calida ad vſum perducenda, & permutanda, vbi calorem amiſſerint: Sed, & medicamenta, quæ dolorem mulcent non ſunt contemnenda, inter quæ valde laudatur vnguentum roſ. cerat. Hippoc. ac emplaſtrum ex mica panis cum lacte, & ol. roſ. ſi Eryſipelas fiat à cauſa externa; quod ſi fiat ab interna, conuenit lac ſolùm, vel in quo chamom. aut anethum, aut fœnugrecum fuerit incoctum; ita etiam valet decoc. maluæ altheæ, & medicamentum, quod fit ex pulpa caſſiæ, paſſularum, cum vitellis ouorum. His omnibus victus accommodatus adijciendus. Patiens igitur æſtate locetur in aere temperato, vel frigido, & humido, & prout Eryſipelas (quemadmodum dictum eſt) exiget. Tempore hyemis, quia tunc Eryſipelas ſolet fieri ex conſtipatione cutis, ad calidum vergat. Primis diebus offeratur ptiſana, vel lac ſeminum melonum, & pa-

Dolorem ſedantia.

Aer in Aeſtate qualis.

In Hyeme.

Victus ratio.

Edulia.

nis ex iure coctus; ſubſequentibus verò diebus oua, piſces petroſi, carneſq; optimè elixæ, atq; olera refrigerantia, ac fructus pariter refrigerantes præbeantur: Quòd ſi bilis admodum ſit tenuis, viſcoſa conuenient; vt cerebrum, pedes Suum, Vituli, lactuca, malua, & cucurbita. Potus à principio ſit vinum granatorum cum aqua, vel aqua cocta cum iuleb. roſato, vel decoc. tamarind. aut prunorum; inclinante postea morbo, concedatur vinum oligophorum. Somnus non excedat vigiliam, ſit nocturnus, & non ſtatim à cibo. Aluus quoq; lubricetur clyſteribus refrigerantibus, ſicuti ijs, qui ex melle, & oleo violaceo, cum ſaccharo rubro, ptiſana, aq. hordei, vel ſero parantur: Corpus, & animus quieſcant in Eryſipelate.

Potus. Somnus. Aluus lubrica. Animi, & corporis quies.

CAPVT SEXTVM.

De Elephantiaſi.

Quid Elephantiaſis. Hereditaria, & confirmata hic reijcitur. Indicationes, quæ. Curatiuæ.

ELephantiaſim cancrum eſſe totius omnes conſentiunt. Huius curationem tradituri, in primis eius differentias à præſenti tactatu reijcimus, quæ curationem non admittunt, quales ſunt hereditaria, & ea, quæ nimis eſt confirmata, & vt ſic dicam, hectica. Porrò, quæ curari poteſt, in ea locum habent omnium indicationum genera; curatiuæ ſcilicet; præſeruatiuæ; vitales. Curatiuæ ſumuntur ab ipſa Elephantiaſi, quæ morbus eſt, non ſimplex, ſed valde compoſitus; nam præter magnitudinem auctam in toto, & maximè in partibus externis, intemperiem etiam ſiccam adiunctam habet, vehementem calidam, & exurentem ferè ſemper cutis aſperitatem, & cum exulceratur, ſolutionem continui: Imò eò etiam deuenit, vt partes decidant, & ideo morbus in numero deficiente: ex his magnitudo præter naturam totius, & vitium in numero nihil vtile, aut quod à Medico præſtari poſſit indicant: Tumores verò cutis, & tubercula, quæ in ea eminent, æquantia; intemperies totius, & viſcerum, per contrarium alterantia; aſperitas, leuigantia; vlcera deniq; implentia, detergentia, & cicatrizantia poſtulant. Indicationes præſeruatiuæ à cauſis Elephantiaſis petuntur; eſt verò cauſa proxima, & immediata melancolia cum ſanguine mixta ad externas partes delata, rariſſimè naturalis; vt plurimum verò atrabilaris dicitur: Hæc autem, vel actu facit Elephantiaſim, inhærendo iam partibus externis; vel eſt potens facere: Quæ actu Elephantiaſim cauſat, ſui detractionem indicat, ſi nondum validè partibus inhæreat, ſed in venis adhuc capillaribus pro maiori parte verſetur melanogoga; ſi impacta iam ſit penitus, per ea, quæ vel inſenſibiliter, vel ſenſibiliter per cutim educat, attenuantia præmittantur: Quæ adhuc illam facere eſt valens, generationis ſuæ prohibitionem expoſtulat; prohibetur autem generatio ſi cauſæ tollantur, ob quas, & in corpore redundat, & ad partes extimas fertur; non feretur autem ad has partes ſi aliò auertatur, ideſt ſi à corpore medicamentis educatur, & à cuti repellatur: Cauſæ, ob quas redundat, generantes aliæ ſunt; & aliæ colligentes: Generantes, præter victus rationem, ſunt intemperies calida, & ſicca, ſeu iecoris, ſeu partium extimarum, quarum vtraq; alterantia ad frigidum, & humidum requirit: Colligentes ſunt lienis obſtructio, quæ aperientia, & conſuetarum euacuationum per menſes, & hæmorrhoides ſuppreſſas, ac commouentia deſiderat. Indicationes vitales ſumuntur, partim à virtute totius, partim à virtute partium affectarum: Virtus totius indicat alimentum: Partes affectæ præcipuè ſunt iecur, lien, cutis, quæ ratione calidi innati, quod valde patitur eius reſtaurationem; ratione proportionis, appropriata medicamenta indicant; quemadmodum & cutis, ratione imbecillitatis aſtringentia. Quibus omnibus additur indicatio à corde, cardiaca requirens, quando hic humor cordi primò infenſus eſſe credatur. Indicationibus iam dictis ſatisfiet hiſce materijs, & primò inter Chirurgicas proponitur

Præſeruatiuæ. Immediatæ, & prox. cauſæ. Cauſæ; ſunt. Generãtes. Colligẽtes. Vitales indicationes vnde ſumantur. Partes affectæ, quæ. Indicatio a corde. Chirurgica.

nitur à Gal. venæ ſectio, quæ in principio morbi omnino conuenit, cum vires adhuc valeant, & ſuccus melancholicus cum ſanguine ſit mixtus, ſed & in progreſſu locum habet, modò virium ratio habeatur, & plenitudinis; variæ autem venæ apperiri potuerunt, primò venæ bracchiorum, mox quidem ratione iecoris, baſilica dextra; ratione lienis baſilica ſiniſtra, deinde venæ inferiores, maximè ob ſuppreſſos menſes, & hæmorrhoides, ſi ob earum obſtructionem malum oriatur; imò eſt hoc commune in ſimili morbo præceptum, vt ſæpè, & varijs ex locis, per interualla tamen, quæ recreandis viribus ſatis ſint, ſanguis mittatur: Reuiuiſcit enim Elephanticorum calor, detracto putri, & feruenti ſanguine, vt quaſi ſarcina leuatum corpus, multò euadat alacrius; exigua quippè pars ſanguinis in Elephanticis optima eſt, quæ naturæ in alimentum cedit; reliqua plurima paulatim exhaurienda. Præter venæ ſectionem conueniunt ad inſenſibiliter euacuandam materiam cuti impactam, tubercula, maculas, & vlcera faciẽtem, inciſiones, & ſcarificationes profũdæ, è quibus sãguis copiosè fluere ſinẽdus eſt, imò omni ingenio educendus; quamobrem commodiſſima ſunt cornua ſuctoria, diſciſſis partibus ſæpius admota; vel ſi hæc deſunt, aut eorum adhibendi modus non eſt cognitus, cucurbitulæ ſcarificatæ ſubſtitui poterunt; quin & ignis actualis non rarò ad exterenda Elephanticorum tubercula adminiſtratur, & ad ſiſtendam malignorum vlcerum putredinem, quemadmodum veſicantia ad tollendas maculas in cute Elephanticorum frequenter apparentes; in quem vſum erit accommodatiſſimum veſicatorium à nobis in ingreſſu noſtro ad infirmos deſcriptum; hoc enim impoſitum maculis iſtis, ſi tandiu ſinatur donec veſicæ extuberent (ſuperaddito tamen emplaſtico remedio, quod veſicatorium contineat) ruptis veſicis, effuſoq; humore, mortua epidermis à vera, & craſſiore cute diuulſa, facili negotio, vel excidit, vel eximitur: Quo tamen in remedio illud obſeruandũm, vt ſi locus nimis extuberet, catheretico medicamento reliquis exæquetur, & cum cicatrice inducatur; vel ſi non extuberet, ardor contractus vnguento roſato mulceatur, & deinde cicatrix inducatur: Probantur etiam ad inſenſibilem euacuationem molliendam (prægreſſa totius prouidentia, & alteratione alterandorum) frictiones aſperæ, & vehementes; ſecus enim, aut nihil, aut non multum humoris craſſi in halitum vertitur, quæ eædem locum tunc habent, ſed mitiores, & blandiores, cum alterare cutis ſiccitatem erit propoſitum. Præter hæc omnia Auicen. proponit varias inuſtiones ferro candenti factas in hypocondrijs; ratione lienis in ſiniſtro; ratione iecoris in dextero ad harum partium corroborationem: Item in capite (pro auertenda à ſubiectis capiti partibus materia) ad verticem, frontem, ad occiput, & vtranq; aurem, in quibus quidem capitis inuſtionibus ferrum immitti præcipit vſq; ad os, & excidentibus cruſtis, diu plagas ſeruare apertas, vt effluat paulatim humor, ne amplius faciem, & partes ſubiectas tentare poſſit; ſed in his cautè agendũ. Aetius, & alij cum eo non pauci laudant caſtrationem, & experientias adferunt multorum, qui hoc ſolo remedio, ab hoc tàm efferato morbo ſunt liberati, & certè ratio huic remedio non parum fauet, cum conſtet in primis, quòd Aetius quoq; aduertit abundare in caſtratis bonum ſanguinem, quippè qui in ſemen apud eos non conuertitur; deinde quòd caſtratio effœminat, & calidum, ac ſiccum corporis temperamentum permutat ad frigidum, & humidum, quòd fusè Gal. docet in lib. de Semine: Sunt nonnulli, qui huc refferunt perforationem quandam, quæ in infantibus locum habet, qui ex Elephanticis naſcuntur; aiunt enim his in pedis planta tres prominere veſiculas, quæ niſi ſtatim acu, vel alio inſtrumento perforentur, non poſſe ab Elephantiaſi infantes illos vindicari. Quòd iam ſpectat ad materias pharmauceticas, hæ omnes ad duplicem reuocantur claſſem; aliæ enim vniuerſales ſunt, ſeu communes; priuatæ aliæ, quas etiam topicas vocare licet: Vniuerſales, ſeu communes illæ ſunt, quæ ad totum corpus ſpectant, & ſunt euacuatoriæ, cùm ſenſibiliter, tùm inſenſibiliter: Inter euacuatorias ſenſibiliter, omnium conſenſu, atræ bilis purgatio recenſetur, quæ ſi Gal. credimus, ab initio (morbo nondum confirmato)

Venę ſectio in morbi principio.

Quæ venæ ſecandæ.

Sanguinis miſsionis vtilitas.

Inciſiones vtiles.

Suctoria cornua.

Eorumdem ſubſtitutio.

Ignis actualis perſæpè adminiſtratur.

Veſicantia ad maculas auferendas.

Veſicantiũ adnotatio.

Aſperæ frictiones probantur.

Inuſtiones ex Auic.

Quibus partibus applicandæ.

Caſtratio ex Aetio, & alij max. prodeſt.

Abditum remedium pro Elephãtiaſi hereditaria.

Mat. Pharmaceuticæ, aliæ vniuerſales; priuatæ aliæ.

mato) nec atrabilis partibus externis impacta, ſepè ſola ad eum curandum ſufficit; cui tamen, & alui linitio, & humorum præparatio præmittenda: Quæ omnia, & quibus materijs ſint perficienda, fusè à nobis alibi dicetur; nonnulla tamen ad ea ſpectantia adnotanda à nobis veniunt. Circa purgantia igitur primò noto ea ſæpius, ac ſæpius reiteranda eſſe, cum humoris affectum hunc producentis ea ſit natura, vt ob ſui pertinaciam non niſi crebrò catharticorum vſui cedat, & validiorum aliquando magis rebellis euadat; vnde non immeritò Gal. iubet tandiu purgandum eſſe, donec ſanitas ſubſequatur; & veteres helleborum nigrum cum ſcammonio in ſero lactis Aſinini diſſolutum frequenter præbuerunt; vnde facilè patet non eſſe Auicen. conſilium accipiendum, qui ſatis eſſe putat, ſi ſemel, aut bis quolibet anno validis pharmacis Elephantici purgentur. Noto ſecundò, licet crebrò, & repetitis vicibus vtendum ſit purgantibus, nihilominus (id quod de alijs quoq; quæ in hoc malo adhiberi ſolent remedijs, intelligi volumus) fatigatæ naturæ aliquando remiſſionem, & quaſi inducias concedendas eſſe, & poſt eas, recreata quoquomodo natura, ad eadem præſidia reuertendum eſſe, vel ſaltem ad diuerſas eorundem præſidiorum materias, ne vni aſſueta natura ſemper illud paruifaciat: At hoc remiſſionis tempore accurata victus ratione contra morbum pugnetur, & diligens ratio habeatur earum ſuperuacuitatum educendarum, quæ quotidiè in his corporibus colliguntur, quòd ſanè à Medico in quocunque caſu perpetuò obſeruandum. Noto tertiò cum in hoc affectu humor morbum producens in toto corpore, & in omnibus illius regionibus redundet, prout optimum conſilium erit, varias eius regiones expurgare, ita variè quoque debilioribus modò, modò validioribus catharticis vtendum (præmiſſa tamen ſemper, propter humoris craſſitiem, rebellemque contra purgantia vim, accurata, tùm ipſius, tùm viarum, præparatione) cum certum ſit eum, qui in prima corporis regione coaceruatus eſt facilius educi eò, qui in maioribus venis coercitus agitatur: Quò etiam diſtinctio mali incipientis, & confirmati pertinet, quippè cum minoribus remedijs ſemper illud, quàm hoc indigeat; vnde facilè patet parui momenti eſſe contradictionem, quam recentiores nonnulli veteribus impingunt, dum eos inconſtanter, modò vehementioribus, modò mitioribus agendum eſſe remedijs, hoc in malo docuiſſe contendunt; ad varia enim, vt dictum eſt, tùm morbi tempora, tùm loca ab humore obſeſſa reſpicientes veteres, varia quoq; catharticorum genera meritò propoſuerunt. Noto quartò cum Aretæo, ſi malum à lienis obſtructione originem ducat, vt melanogogis, phlegmagoga miſceantur (ab humore enim craſſo, & pituitoſo lienis obſtructio cauſatur) vnde non immeritò Auic. hieram diacolocynthidos, hoc in caſu laudat, & Archigenes primas purgationes mollitur colocynthidis pulpa in catapotia redacta. Noto quintò, & vltimò quoſdam ex recentioribus tanquam ſecretum quoddam in hoc affectu, in quo totam curationis ſpem conſtituunt, proponere catapotia ex auro, & hydrargyro, quæ aiunt non ſolùm Elephantiaſis cauſam ſenſim expurgare, ſed calidam quoq; & ſiccam viſcerum, ac ſolidarum partium intemperiem emendare, omnium humorum ferociam, & perniciem reprimere, denique viſcerum obſtructionem ſoluere; eſt autem eorum hæc deſcriptio.

Purgantium nota.

Purgantibus validis vtẽdum ex Gal.

Auic. conſilium refellitur.

Adnotatio ſecunda de purgãtibus.

Tertiò adnotatur.

Notatur quartò.

Quintò.

Catapotia, tanquam ſecretum proponuntur.

Catapotij exemplum.

℞. *Argenti viui*, ℥. ſ.

Cum panis adhuc calentis medulla manibus ſubige, vt in eam plumbaginem omnem deponat; purgato deinde admiſce longa agitatione,

Succi limonum, }
Olei è Myrra chymicè extracti, } *an.* ℥. ſ.
Terebentinæ Venetæ lotæ in aq. roſ. ℥. i.

His poſtea adde auri puriſſimi præparati in tenuiſſimum pollinem, vel ſi id deſit,

Fol. auri, ℥. ſ.
Ambari, ℈. i.

Pulu.

Pulu. electuar. diamargar. frigidi, } *an.* ʒ. ij.
Electu. diatrion. Santal. simpl.
Fiat massa, cui sequentis magmatis admisce, ℥. i. ſ.

℞. *Fol. Senæ elec. lib. i.*
Rhabarb. in frustula disecti, ℥. iij.
Radic. elleb. nigri ſiccati, ℥. i.

Macerentur in vino per horas xxiij, post quas vinum eximatur, ſeponatur, & aliud affundatur; quod rurſus post xij. horas expræſſum cum priori miſceatur, & vitreo vaſe exceptum, in diplomate, ſeu balneo mariæ exhalare ſinatur, dum melaginem reſſerat.

Huius compoſitionis ʒ. i. vel ℈. ij. exhibent catapotiorum formula, quindecim alternis diluculis, tribus, horis ante cibum, idq; alternis menſibus, interiecto vſu interim balnei, & aliorum alterantium, ac roborantium, de quibus infra. Circa præparantia illud primò obſeruo, vt præter refrigerantia, & humectantia, attenuantia, incidentia, vias aperientia, hepati, & lieni familiaria, nunquam non cardiaca addantur, & quæ malignitati humoris reſiſtant, qualia ſunt flores, & fructus cordiales, pentaphyllum, acetoſa, tormentylla, calendula, bugloſſa, ſcobs eboris, & cornu Cerui. Obſeruo ſecundò, præter ſyrupum de pomis, ſyrupum bizantinum ſine aceto, de aſplenio, de cichoreo Nicolai cum rabarb. ſaporis purgatorium à Meſue deſcriptum, hos duos præcipuum quoddam priuilegium hoc in caſu habere, quorum prior de ſuccis vocatur, & eſt hic.

Catapotiorum vſus.

Præparantiã obſeruatio.

Iulapia, quæ præferantur.

℞. *Succorum depuratorum vtriuſq; bugloſſæ,* } *an. lib. ſ.*
Pomorum redolentium,
Succorum Oxalidis, } *an.* ℥. ij.
Lupulorum
Endiuiæ,
Sacchari albi lib. i. ſ.

Purgentur ouorum albuminibus agitatis, & in ſyrupo coquantur, in quo Cinnamomi, & Santali citrini exiſtat, an. ℥. i.
Condito ſuſpendatur nodulus in quo inſint croci, ℥. ſ. *Granorum Alkermes,* ℥. i.
Ambari griſei, niſi fœmina laboret gr. vi.
Ligni Aloes ℈. i.
Qui efficatior euadet, ſi ei tempore vſus miſceatur tenuiſſimi pollinis auri præparati, ℈. i.

Poſterior verò de caryophillis, ſeu de ceraſis dicitur, & eſt

℞. *Succi ceraſorum vocatorum amarenorum benè maturorum lib. i. ſ.*
Succorum boraginis, } *an.* ℥. vi.
Bugloſſæ,
Macerentur in his per noctem integram,
Florum caryophillorum, ℥. i. ſ.

Mane expreſſis, & abiectis floribus alij indantur, qui post 24. horas iterum exprimantur, & abijciantur, & ſic fiat tertiò, & quartò; tandem in expreſſis ſuccis ſacchari par pondus diluatur, & ligni aloes, ac ſantali citrini, momento adiecto, perpurgetur, & in ſyrupum coquatur.

Præparantibus aliquando purgantia miſceri non negat.

Obſeruo tertiò præparantibus hiſce vtiliter aliquando per interualla purgantia quædam permiſceri poſſe, qualia ſunt epithymum, ſena, agaricus, elleborus niger; ſic enim fiet, vt eodem tempore humoris ferocia imminuta, & vijs apertis felicior, & vberior ſuccedat euacuatio. Ad ſenſibiliter euacuantia referuntur, ex nonnullis vomitoria, & ſanè veteres in hoc morbo ea laudant à cibo; imò

Vomitoria à cibo laudantur.

imò etiam ieiunis exhibita, idq; interdum per raphanos, interdum per album veratum. Sed effrænis nimis, & periculosa, ac nihilominus parum efficax hæc medendi ratio depræhensa est, cum nec materiam crassam circum viscera, & in venis inherentem detrahere possit, nec malignam humoris pernitiem compescere, sed mucosam duntaxat ventriculi pituitam, & bilem, idq; magnis cruciatibus detrahere: Quare satius videtur ea omittere, quamuis mitia, & leuia interim nequaquam, si vsus postulet, reijciantur, qualia sunt, quæ hidræleo, syrupo acetoso simplici, vel oximel. simpl. ex iure constant. Euacuantia insensibiliter sunt, quæ cuti impactam materiam, & tubercula, maculas, & alia vitia ibi producentem digerendo, & detergendo euacuant; quibus, vt dictum est, ad faciliorem reddendam operationem semper attenuantia sunt præmittenda; conuenit autem horum vsus, tùm demum, cum iam humor vitiosus è reliquo corpore detractus totus est, & visceribus eum generantibus prospectus est. Atenuantia ferè interna sunt, inter quæ hæc præcipuè laudantur; primò succus calaminthi ad tres cyathos ebibitus; secundò puluis foliorum sideritis aridorum ex vini cyatho haustus; tertiò onisci, seu millipedes quinque in puluerem redacti, & cum tribus cyathis per mulsi propinati; quartò puluis ex ebore deraso cum melle ad ℥.j. exhibitus: Tandem confectio ex scylla, & melle. Digerentia, seu discutientia, & detergentia, quò etiam siccantia referuntur, partim externa sunt; partim interna: Ad externa spectat succus calaminthi, fœnu græci, betæ, panis cum oleo expresso ex amygdal. amaris; item arena, si homo ea contegatur in littore Maris: Præterea smegmata omnia, siue diuersiua, & quæ ex nitro, & sulphure parantur, qualia sunt ista.

Dubitatio rationalis de vomitu.
Mitis vomitus probatur.
Insensibiliter euacuantia.
Attenuantia, quæ laudentur.
Digerentia.

℞. *Rad. Rumicis, m. i.*
Nitri, ℥.ſ.
Thuris, } *an. ℥.iij.*
Sulphuris, }
Illinantur cum aceto.

Vel ℞. *Spumi nitri,* }
Thuris, } *an. part. æqual.*
Sulphuris ignem non experti. }

Terantur, & cum aceto fiant pastilli, siccentur in vmbra, & vsu postulante diluti aceto confricentur.

Huc etiam pertinet oleum ex viperis paratum, de quo in ingressu, & theriaca illita: Sed omnibus præferunt nonnulli balneum ex decocto ramorum, & turrionum arboris laricis, quam laricem ita efficacem in hoc affectu aiunt, vt etiam cubicula ex ea constructa præseruare ab Elephantiasi illa inhabitantes affirment. Alij secundinam humanam laudant inspersam sale nitri, si ea, collocato patiente in balneo, loca cutis maculosa fortiter perfricentur. Cardanus experimento se didicisse fatetur balneum, in quo primogenitus lauerit, & sanguinis sui reliquias deposuerit Elephantiasim tollere, & idem præstare balneum, quo cadauer ablutum sit, Ægypti Reges crudeli, & impio remedio sunt vsi, si Plinio credimus, scilicet balneo ex humano sanguine. Interna omnia digerentia, à tota quoq; substantia agere videntur, inter quæ proponuntur à recentioribus morignę arboris radix, cuius decocto plures elephanticos sanatos perhibent: Item decoctum vlmi in mane assumptum, & pro omni potu inter epulas vsurpatum, & aliàs cum pauco vino albo; hic enim potus, aiunt aliqui, præterquam quod vehementer digerit, etiam aliquando sudores mouet graueolentes, & viscera purgat vrinæ crassæ, & nigricantis copia; laudatur item in hunc vsum aqua ex ramis, & turionibus laricis extillata, si crebrò vsurpetur, & aqua è sanguine humano è plethoricis benè habentibus secta vena detracto, & à

Balneum ex decocto laricis.
Secundina humana ad Elephantiasim.
Cardani experimentũ.
Digerentia interna.
Vlmi decoctum à nonnullis probatur eiusq; vires.
Aqua è sanguine humano.
Alia è fęcibus humanis.

sero.

ſerò ſecreto elicita; quam eandem vim nonnulli etiam adſcribunt aquæ è fœcibus humanis elicitæ, ſi cum ſaccharo, aut ſyrupo accõmodato, & ſantalorum momento condita mane (ægris neſcientibus) propinetur; ſed volunt pane hordaceo, & hordeaceis nutriri eum oportere, è cuius fęcibus aqua eſt elicienda. Verùm antiquiſſimus omnium eſt vſus Viperarum, quem licet aliqui eſſe inefficacem noſtro tempore experientijs ſuis contendant, ſunt tamen alij, qui illi efficaciam contrarijs experimentis tribuunt: Pluribus autem modis præbentur Viperæ; nam & theriaca, quæ ex ipſis conficitur, exhibentur, & trochiſcis viperinis, & ſalibus theriacalibus, quibus etiam cibi condiuntur; bibitur quoq; vinum, in quo iacuerit Vipera, præſertim capite, & cauda præciſa, inteſtinaq; detracta; comeditur etiam caro ipſa Viperæ pręparata ex albo iure cum anetho, ſale, oleo, & porro, ex aqua elixa, & probè cocta. Neoterici tutiſſimam vtendi rationē hanc eſſe tradunt, ſi Viperæ præparatæ cũ hordeo decoquantur, ijſq; in paſtillos reformatis Gallinæ alantur, dum implumes euadant; deinde Gallinæ iſtæ Elephanticis exhibeantur tandiu, dũ comæ, ac pili defluant, ac craſſior cutis ſquamas, ac furfures remittat. Sed dè materijs pharmaceuticis communibus ſatis. Reſtant materiæ pharmauceticæ priuatæ, ſeu topicæ, quę certis certarum partium vitijs in hoc morbo ſunt accomodatæ; hæ verò, vel ad lienis obſtructiones referuntur; vel ad alterationem hepatis, & habitus totius corporis, ad corroborationem viſcerũ, ac cutis; vel deniq; ad maculas, tubera, & vlcera in eadem cuti emergentia: Quod ſpectat ad ea, quæ lienem deobſtruere poſſunt, de ijs fusè agetur in tractatu de lienis obſtructione, & de ſcorbuto: Quo ad alterantia (nam cætera, tanquam communiora ipſa quoque è proprijs tractatibus peti poſſunt) hoc in caſu plurimum valent; ſi de ijs, quæ initio aſſumuntur ſit ſermo, ſerum lactis, & ipſum lac aſſumptum eodem modo, quo à nobis in noſtro tractatu de ingreſſu ad Infirmos in appendice eſt explicatum: Inter lactis verò genera præcipuè huc facit Aſininum; quod ſi haberi hoc non poſſit, Caprillum etiam, aut Vaccinum ad vſum duci poteſt: Hinc apud Gal. Scythæ lactis potores nunquàm Elephantiaſi corripiuntur. Præter hæc duo intrinſeca præſidia, ponitur ab alijs etiam potus aquarum thermalium, vim ferri, & aluminis habentium, cuiuſmodi dicunt eſſe in agro Lucenſi balneum villæ, & in Piſano balneum aquarum: Sed profectò, cum hæc ſiccitate ſua, & aſtrictoria vi nocere potius, quàm prodeſſe poſſe videantur, exiſtimo eo tempore, quo hepar, & totius habitus ad frigidum, & humidum primùm mutanda ſunt, earum vſum minimè conuenire; locum verò habere poſſe accommodatiſſimum, ſi poſt alterationem iam factam, & malum, magna ex parte debellatum, ad corroborationem earum partium adhibeantur. Inter extrinſeca nihil reperiri poteſt præſtantius balneo aquæ dulcis, poſt accuratas purgationes adminiſtrato (nam de balneo thermarum de quibus ſupra, idem hic dico, quòd de potu earum fuit decretum) maximè ſi id remollientibus alteratum fuerit, qualia eſſent malua, violaria, parietaria, adiantum, radices altheæ, ſemina lini; quibus etiam fumaria, & anagalis poſſent adijci; tepidum autem id omninò eſſe neceſſarium, ne calidius morbum exaſperet, & antè cibum duabus horis ad minus, biſq; in die adhiberi debet; cui balneo ſunt qui ſubiungunt hydrargyroſin, ſiue illitum ex hydrargyro; imò in validis, & Iuuenibus totam ſpem curationis in hoc reponunt, omnibuſq; alijs remedijs præferunt; aiunt enim argentum viuum, cùm occulta qualitate, tùm ſummo humore, & frigore, & ſumma prætereà partium tenuitate, quibus præditum eſt, non egregiè tantùm calidum, ſiccum, & terrenum humorem iuuare poſſe, & acrem, atq; exuſtum humorem, & malignum, eius cauſam refrænare, & retundere, ſed indurata mollire, & laxare, & tùm, qui in cute ſunt humores, tùm qui interius latitant in corpore, & viſceribus, ad intima quæq; permeando diſſoluere mirificè, & diſcutere. Modus autem, quo hydrargyroſi vtuntur hic eſt: In balneo, quale ſupra dictum eſt, ſingulis ſeptimanis per biduum, idq; bis in die, manè, & veſperi ægrum collocant, ea cautione, vt nequaquam, neque in ipſo, neque poſt ipſum, in lecto ſudet; deinde veſpe-

Viperarum vſus antiquiſſimus.
Eorundem dubitatio, & ſolutio.
Viperarum varius exhibendi modus.
Neotericorum ratio circa ſuum Viperarum.
Pharmaceutica pręſidia topica.
Alterantia.
Lac max. probatur.
Scythæ lactis potores Elephantiaſim non patiuntur.
Therme aluminoſæ, & ferreæ probantur.
Thermarum adnotatio.
Inter extrinſeca Balneũ aquæ dulcis ſummoperè laudatur.
Hydrargyroſis maximè commẽdatur.
Balneorum vſus.

vesperi post balnei egressum, resiccato corpore, illitum hunc in lecto decumbenti adhibent,

Linimētū à Balneo.

℞. Succi fumariæ lib. ſ.
Aquæ roſ. ℥. iiij.
Radicum Serpentariæ maioris ℥. ij.

Coquatur radix quousq; contabuerit, & succus penè absumptus sit, post terratur, tunc addantur.

Axungiæ Porci, }
Capreoli, } *an. ℥. iiij.*
Butyri recentis, }
Hydrargyri præparati ℥. iij. ſ.
Camphoræ ʒ. ij.
M. & fiat linimentum.

Vel aliter hunc in modum.

Aliud.

℞. Butyri recentis, salis expertis, }
Axungiæ Porcinæ purgatæ, } *an. ℥. iiij.*

Eluito sæpius in succo fumariæ; vel si hyems est, in aq. roſ. deinde addito, & diligenter permisceto argenti viui perpurgati ℥. ij. ſ.

Catharticū. A sudore cauendum.

Post illitum, dato cibo euchymo, & facilis coctionis dormire ægrum permittunt, ita tamen vt nullus sudor sequatur: Postridiè deniq; ab inunctione catharticum præbent, quod fusum, liquefactumq; humorem in aluum rapiat, cauent sudorem, & bis in septimana tantùm illitum adhibent, quia consilium est (inquiunt) non partium solidarum substantiam illo liquefacere, & in sudorem, ac sputum deprauare, sed earum tantùm siccitatem humectantibus corrigere, & alia præstare, quæ supra commemorata sunt; hinc illud quoq; monent, vt si bis innuncto in septimana corpore, sputatio, aut dysenteria immineat, tunc semel in hebdomada duntaxat corpori innunctio admoueatur, & impendens sputatio cathartico cohibeatur: De corroborantibus iam supra aliquid dictum est; porrò cum corroboratio viscerurum duo includant; primò vt tonus eorum, ac proportio conseruetur; deinde, vt calidum innatum eorumdem foueatur; ideo dico ea, quæ prius præstant nota esse, & à nobis suis quoq; locis proponi: Ad calidi verò innati restaurationem, præter syrupos magistrales, iam supra propositos, præter confectionem Alchermes, Theriacam, serenam nuncupatam, & aquas cordiales superuenientibus sermonibus proponendas, hæ opiatæ in præsenti quàm maximè laudantur.

Viscerum corroboratio duplex.

Calidum innatū restaurantia, quæ.

Opiata pro Diuitibus.

℞. Conseruæ florum caryophyl. }
Buglossæ, }
Boraginis, }
Violarum, } *an. ℥. ii.*
Nymphea, }
Rosarum, }
Cichorei, }
Auri in tenuissimum pollinem redacti, }
vel Auri foliati, } *ʒ. i.*
Scobis eboris, }
Cornu ceruini, }
Vnicornu, } *an. ℈. i.*
Corallorum, }
Margar. elect. }

Am-

Ambari optimi, nisi fœminæ ægrotent gr. vi.
Syrupi, è succi q. s.
M. f. opiata,
Dosis ʒ. i. vel i. ſ. Mane ante cibum, Dosis.

Vel pro pauperibus, & tenuuioribus fortunæ.

Opiata pro Pauperibus.

℞. *Scobis cornu Ceruini ʒ. ii.*
Scob. Eboris,
Corallorum,
Margaritarum splendidarum, } *an. ʒ. i.*
Conseruæ Buglossi,
Boraginis,
Nymphea,
Florum caryophylli,
Cichorei, } *an. ʒ. ii.*
Sacchari rof. q. s.
M. fiat opiata, seu conditum.

Pro cutis corroboratione speciatim eadem conferunt, quæ ad repellendam materiam valent, sed non nisi in principio morbi adhibenda; talia autem sunt illitus ex succo plantaginis, portulacæ, & semperuiui cum aceto, vel ex alica cum succo helxinæ, & oleo myrteo, vel lentiscino. Maculæ in cute quomodo tollantur, supra in Chirurgia docuimus: Tubercula ante discissionem, de qua iam supra est dictum, fotu, vel vnguento emolliente, rarefaciente, & detergente cutim tendanda sunt; pro fotu. Cutim corroborantia.

Fotus parti affectæ.

℞. *Radic. Altheæ,*
Liliorum,
Helenij,
Sem. lini, } *an. ℥. ii.*
Maluæ,
Violariæ,
Parietariæ,
Acanthi,
Anagallidis,
Meliloti,
Chamameli. } *an. M. i.*
Fiant duo saculi, ferueant in æquis partibus aquæ, & vini albi, ad fotum partis.

Pro vnguento.

Linimentū à fotu.

℞. *Mucaginis sem. lini,*
Radic. Altheæ extractæ in decoc. meliloti, &
Chamameli ℥. iiii.
Butyri salis expertis,
Olei è sigillo Mariæ, &
Brioniæ, } *an. ℥. iii.*
Olei è myrrha ℥. ſ.
M. fiat linimentum à fotu, vel etiam sine illo adhibendum.

Post discissionem, & extractionem per cornua suctoria, vel cucurbitulas sanguinis vitiosi, vt fuit præcedentibus decretum, eadem cathereticis, vel causticis extenrenda, & absumenda hunc in modum.

Catheretícorum, & Causticorū formula.

℞. *Calcis viuæ lib. ſ.*
Fæcis vini siccæ, & calcinatæ ℥. iiij.

Diluantur in lixiuio claro cineris filicis, & corticis fraxini, deinde sæpius trascolentur, & tandem per filtrum lixiuium eliciatur limpidum, denique vase æneo ad melaginem coquatur, vel (sed hoc dolore molestius est)

Linimētum dolorosum.

℞. *Sublimati*, ℈.i.
Pulueris Mercurii, ʒ. ſ.
Vnguenti rosſ prius succo plantaginis loti Mesue, q. ſ.
M. fiat linimentum.

Quòd si emplastri forma magis placeat.

Emplastrū.

℞. *Vitrioli calcinati*, } an. ʒ.ij.
Auri pigmenti vsti, }
Emplastri de Cerussa, ℥. ſ.
M. simul cum vnguento rosſ. Mesue, & reformetur emplastrum.

Hæc enim tuberculis discissis imposita (præmunitis tamen vicinis partibus refrigeranti, & emplastico præsidio, quale est vnguentum de cerussa, aut rosat. Mesuei) ea in crustam indurant, qua decidua adæquatæ parti inducitur, eademq; tuberculorum, & curandorum vlcerum est ratio, nisi quòd post cathereticorum iam nominatorum vsum vlcus, aliorum more, ante cicatrizantia sarcoticis est implendum. Sed de materijs pharmaceuticis satis dictum est. Sequuntur materiæ diæteticæ, quæ victus ratione continentur; cuius præsidiorum materias ijs tantùm accomodamus, qui curationem recipiunt; debet autem tota refrigerans esse, & humectans, calidis egregiè, ac siccis, morbo, morbiq; causa existentibus: Quare versentur elephantici in aere salubri, lucido, perflato, ad Septentrionem spectante, aquis, & fluminibus irriguo, separati tamen ab aliorum hominum consortio, vitandi contagij causa, id quod Aetius, & Paulus monent, & Gal. tempore vsitatum fuit, adeòq; ab ipsa sacra Scriptura præcipitur. Quo ad cibos, conueniunt frequentes sorbitiones ex pullis Gallinaceis, & Vitellina carne, quibus sub finem coctionis acida, & refrigerantia olera sint addita, vt oxalis, atriplex, portulaca, violæ, buglossa, borrago, lactuca, scariola, plantago, vua acerba, oxiacantha, & præter ea eboris, & cornu Ceruini maximè pulueres, qui malignitati humoris egregiè resistunt; quippè quæ, & ipsarum sorbitionum, & aliorum olerum incoctorum humiditate facilè corrigitur; præter sorbitiones conueniunt etiam carnes boni succi & coctu faciles, elixæ tamen, ac supra propositis conditæ; conceduntur etiam assæ, si cū omphacio, mali punici, citrij, oxalidis succo, aceto, aqua rosacea, & alijs similibus condimentis earum feruor retunditur: Item oua sorbilia, & pisces euchymi; leguntur quoq; nonnulli solo vsu crebrò Ranarum palustrium, & Testudinum nemoralium conualuisse: Sed nihil præstantius est cremore ptisanæ, amygdalino lacte excepto, & cum saccharo rosaceo coctc; quin etiam panis ex hordeo confectus vtilis est, vt qui terget, refrigerat, aluum lubricam efficit, & alimentum corpori præstat non contemnendum: De cætero vitentur salsamenta omnia, & aromatis condita, & quæcunq; bilem, ac feruentem sanguinem procreant, vt cæpæ, allium, porrum, synapi; Bubulæ, Ceruinæ, Suillæ, ac Leporinæ carnes, caseus vetus, alijq; cibi omnes, qui terreum, ac melancholicum succum gignunt: Item legumina omnia, quippè quæ difficulter concoquuntur, & flatus, quibus Elephantici præmuntur, producunt: Ex fructibus in magno feruore cerasa acida, melones cum saccharo, & alij fructus horarij concedi nonnunquam possunt: Capparum recentium vsum in acetarijs etiam veteres probant: Inedia, cum biliosas materias in primis commoueat, & partium siccitatem inducat, meritò inter res huic morbo infestissimas habetur: Potus non sit vini, nisi virium imbecillitas id postulet; tunc enim dilutum tantum concedi potest, non ceruisia, sed vel aqua simplex optima, vel serum, si ea perferre possit ventriculus; vel si non possit, hordei decorticati, passula-

Diætetica præsidia.

Aer qualis esse debeat.

Cibaria, quæ.

Olera.

Ranarum, Testudinūque vsus ex nonnullis.

Salsa, & Aromata vitentur.

Carnes, quæ reprobētur.

Fructus.

Inedia infestissima.

Potus.

ſularumq; decoctum, cui mali punici acidi, aut ſubdulcis granula, & aliquid ſacchari adiunctum ſit, aut idem hordei decoctum, cui pro quacunq; eius lib. ſucci mali citri ℥.ij. ſacchari ℥.i. cum tantillo cinammomi coniungantur, aut vinum ex ceraſis amarenis, quod vulgò *Acquetta* vocatur. Nonnulli hac potione perpetuò vtuntur.

℞. *Saniculæ,*
Buglosſæ,
Plantaginis,
Pimpinellæ,
Calendulæ,
Vlmariæ, } *an. p. i.*
Scobis eboris,
Cornu Ceruini, } *an. ℥. i.*
Paſſularum purgatarum,
Glycyrrhizzæ raſæ, } *an. ℥. ij.*
Hordei pug. i.

Coquantur in lib. viij. aquæ, dùm duæ deceſſerint, deinde percollatum, & ſyrup. violato conditum ſeruetur pro vſu.

Verùm in hoc caſu nihil præſtantius pomaceo limpido, pellucido optimè defæcato è ſucco malorum dulcium maturorum confecto; hoc enim & tetros melancholiæ vapores efficaciter diſcutit, cordi lætitiam adfert, viſcerum, atq; humorum ſiccitatem, & ferinam qualitatem demulcet, & alimentum corpori præſtat copioſum. Quo ad reliquas præſidiorum materias, vitanda eſt omnis vehemens exercitatio, & quæ ſudorem eliciat: Deambulatio lenta, ſubductis alui, & veſicæ excrementis conuenit: Ira, mœror, & omnia pathemata animi humores exurunt, & calorem inſitum labefaciunt: Somnus diurnus pernitioſus eſt, ſed nocturnus aptiſſimus, poſt iuſtum à cœna interuallum: Aluus omnibus modis lubrica ſeruanda; ideo ſi ſubſtiterit, alternis diebus ſoluenda, aut molli clyſtere, aut iuſculo purgatorio ex prunorum damaſcenorum, decoc. colo transfuſo, in quo ſenæ ℥.ſ. cum bugloſſa, boragine, oxalide ſit incocta. Venerem Elephantici vehementer appetunt, & maximè ſub initio mali; & profectò cum corpus refrigeret, & mœrentem animum demulceat, conuenire videretur, quas etiam ob cauſas ab Aetio conceditur; ſed quia contagium hoc modo propagatur, ſatius eſt eam illis interdicere; & de Elephantiaſi ſatis.

Succus malorum dulcium proficuus.
Exercitium vehemens fugiendum.
Moderatum amplectendum.
Animi pathemata.
Somnus diurnus improbatur.
Aluus lubrica ſit.
Elephantici ad Venerē maximè proni, ſed ob contagiū interdicitur.

CAPVT SEPTIMVM.

De Vitiligine, ſeu Pannis, & Maculis Leuce, & Alphe, vel Morphea vocatis.

Scopi prò horum vitiorum curatione, alij ſunt communes; proprij alij: Communes totius corporis prouidentiam reſpiciunt, & ſunt duo, quorum primus conſiſtit in materiæ hæc vitia facientis expurgatione, pituitoſæ quidem in Alpho albo, & Leuce; melancholicæ verò in Alpho nigro; Secundus in prohibitione generationis eiuſdem materiæ poſitus eſt, ideſt in alteratione viſcerum, ventriculi quidem reſpectu pituitæ; iecoris verò, & lienis reſpectu melancholiæ. Proprij (vt omittantur interim ea, quæ ſpectant ad prouidentiam capitis, vt que tùm demum locum habent, cum affectus hic faciem inuadit) tres ſunt tantumodò; primus eſt humores cutim prauo colore inficientes incidere, detergere; & ſi hoc non ſufficiat quouis modo abſumere, etiam cum partibus, quas afficiunt, cute ſcilicet,

Scopi alij Cōmunes; proprij alij.
Alphus albus, & niger.
Proprij tres num. ſunt.

& car-

& carnibus, ſi ita neceſſitas poſtulet; ſecundus ſanguinem bonum ad partes affectas attrahere; tertius intemperiem frigidam habitus extimi, ſeu partium affectarum per calefacientia, inſigniter tamen adimere: Ratio eſt quia tribus modis vitia hæc cutim lædunt, videlicet quatenus eam malo colore inficiunt, aliquando vſq; ad carnes, & oſſa; vel quatenus partibus frigidam intemperiem adferunt; & quatenus per ea bonus ſanguis à parte abeſt optimi coloris, & floris impertitor. Qui autem, his neglectis, in vna tinctura cutis curationem collocant, rectè à Paulo Impoſtores potius, quàm Medici appellantur. In genere igitur materiæ Chirurgicæ occaſione Alphi nigri, dummodo ſanguinis copia adſit, laudo ſectionem venæ baſilicæ dexteræ, vel ſiniſtræ, prout morbus à iecore, vel liene fomentum accipere videtur: Dixi occaſione Alphi nigri, quia in Alpho albo, & maximè in Leuce, nulla ratione venæ ſectio conuenit, ratio eſt quia contumacior ex ſanguinis euacuatione redderetur affectus. Præter hæc probantur etiam aſperimæ frictiones locorum affectorum pannis aſperis, vel folijs ficuum factæ, & punctiones, ſeu ſcarificationes doloroſæ, profundæ, tùm vt materia expurgetur, tùm vt medicamentorum adhibendorum penetrationi via pateat; tùm deniq; vt an malum curabile ſit, eorum adminiſtratione cognoſcatur; ſi enim fricata pars non rubeat, ſi puncta ſanguinem non fundat, ſed lacteum quiddam, aut fuſcum remittat, de curatione actum eſt. Proponunt etiam nonnulli vſtiones igne actuali factas, ſed ab his quantum fieri poteſt abſtinendum, & medicamentis potius cauſticis vtendum, ſi neceſſitas poſtulet (de quibus infra) quàm ferro candenti; vt quod cicatricem nimis turpem, ac ſemper duraturam inducat; nam ſatius eſt cum vitiliginis turpitudine, quàm cum ea cicatrice vitam traducere: Veſicantia tamen rectè adhiberi poſſunt, dũmodo hæc tria in eorum vſu obſeruentur; primò vt parentur potius in forma ſolida, quàm liquida, cùm quia ſic magis præſtant, tùm vt quando libuerit remoueri, & auferi poſſint; ſecundò, ne plus, quàm par ſit, in affecto loco detineantur, quo ſic cicatricis turpitudo effugiatur: Quare nõ probantur nobis, qui vſq; eò medicamenta hæc detinent, donec cutis abſcedat, ſed ij potius, qui vſq; eò relinquunt, dum mordicationis ſenſum inferunt; quo facto ea auferunt tantiſper, donec mordicatio ceſſauerit, deinde ea iterum applicant, vt prius, & ſic ſæpè ea iterant; Tertiò vt ſemper poſt ablationem veſicantis pars lacte madefiat, ſic enim, & calor à medicamento cauſtico derelictus tollitur, & ipſum cauſticum detergetur, & dolor ab eo illatus demulcetur. In genere medicamentorum circa vniuerſalia illud tantùm noto cum Auicen. & Rhaſi non vexandos eſſe ægros purgationibus, niſi vrgente neceſſitate, hoc eſt niſi praui humores in corporis pernitioribus partibus lateant; qui enim in cute ſunt, purganti medicamento non cedunt; maximè verò hoc præceptum obſeruandum eſt in vitiligine alba, quippè in qua ob ſpirituum euacuationem, caloriſq; imbecillitatem, quæ ex euacuationibus contingit, magis augeri conſueuit affectus. Noto etiam ex Serapione vomitum in alba potiſſimum Vitiligine poſt cibum factum maximè conferre, quoniam illo euacuantur humores crudi in ventriculo exiſtentes, qui niſi euacuentur per meſeraicas ad iecur, & hinc in habitum corporis demandati affectiones augent. Quo ad topica, pro ſanguinis attractione picationes, dropaces, & ſinapiſmi conueniunt, de quibus infra, vbi de dolore capitis. Pro colore cutis vitioſo tollendo, tentanda ſunt in primis detergentia, ſiccantia, & diſſoluentia, quibus non conferentibus deueniendum ad cauſtica: Inter detergentia primùm laudo oleum ex tartaro albo cum vino albo potenti; ſecundò probo medicamentum, quod.

[Margin notes: Obiurgatio Pauli contra Impoſtores. — Materia Chirurg. Alphi nigri. — Venæ ſectio. — Cur venæ ſectio in Alpho albo interdicatur. — Frictiones aſperæ, & ſcarificationes. — Obſeruatio circa ſcarificationes. — Vſtiones cautè faciẽdæ. — Veſicantiũ rectus vſus. — Purgatio ſuſpecta ex Auic. & Rhaſi. — Annotatio. — Vomitus à cibo ex Serapione cõuenit. — Topica præſidia. — Illitio ad Morphean.]

℞. *Ol. de Tartaro* ℥. *i.*
Ol. Amygdal. amar. ℥. *ſ.*
Succi lapathij acuti ʒ. *vi.*
M. & fiat vnguentum.

Quo

Quo inungantur partes in vesperi à Morphea correptæ; mane deinde abluantur aqua sic parata.

Aq. post illitum.

℞. *Succi lapathij acuti lib. iij.*
Interioris Melonum, seu Cucurbitæ, } *lib. ij.*
Ouorum Hirundinum, n. x.
Salis nitri ℥. ß.
Tartari albi ℥. ij.
Ellebori vtriusq;
Staphidis agriæ, } *an. ℥. iij.*
M. & destilletur in aqua, in balneo Mariæ vocato, vel

Alia.

℞. *Tartari ℥. i.*
Aq. Sulphuris ℥. iii.
Succi fumariæ,
Lapathii acuti, } *an. ℥. i. ß.*
Oximel. simpl. ℥. ß.
M. & f. vnguentum s. ar.

Laudatur etiam fel bouinum cum melle illitum, quemadmodum, & narcissi radix, cum vrticæ seminibus in aceto cocta, quibus facies, vel quælibet pars affecta abluenda cum aqua fabarum,

Vel ℞. *Tartari calcinati ℥. i.*
Succi Cyclaminis ℥. i. ß.
Mellis albi ℥. ii.
Aceti destillati ℥. iiii.

Bulliant in vase terreo tribus ebullitionibus, postea f. colatura in vespera made fiat locus affectus; mane abluatur aq. vitæ.

Illitio alia.

Vel ℞. *Hermodactil.*
Thuris,
Sinapi,
Salis gemmæ vsti, } *an. ℥. ß.*
Radic. Serpent. ℥. ii.
Mel. despumati, & parum cocti ℥. x.

M. Et vesperi madefiat locus affectus, mane abluatur decocto furfurum;

Ablutio.

Vel ℞. *Rad. Ari,*
Rad. Fraxinellæ,
Rad. Cyclaminis,
Agrestæ, } *an. part. æquales.*

Contundantur, & ponantur in balneo mariæ, ac destillentur, deinde,

℞. *Micæ panis n. ii.*
Ouorum integrorum, n. x.
Limonum n. iiii.
Camphoræ,
Salis gemmæ, } *an. ℈. ii.*

Aluminis plumæ,
Aluminis Rochæ vſti,
Salis alkali, ſeu } *an.* ℥. *ſ.*
Aluminis Zucchariní,
Boracis mineralis,
Lactis Caprini lib. iii.
M. Macerentur, & deſtillentur.

Quemadmodum pro faciei ſplendore, & Iuuentute conſeruanda laudibus effertur, quod,

℞. *Serpentariæ,*
Seminum Raphani, } ℥. *i.*
Sinap.
Elleb. albi,

Faciẽ ſplendidam reddens, Iuuentutemq; ſeruans.

Quæ trita, & aceto diſſoluta faciei illiniuntur; quòd ſi plagæ ac puſtulæ iniunctæ ſint.

Ad puſtulas corrigẽdas.

℞. *Sem. raph.*
Chryſtalli, } *an.* ℥. *i.*
Elleb. albi,
Coſti ℥. *ſ.*
M. & f. emplaſtrum dictis modis vſurpandum.

Inter cauſtica probatur calx diſſoluta in aq. ex Hippoc. 2. Epid. 5. cui fauet experientia: Item olea chalcanti, & ſulphuris, thapſia, flammula, lac ficuum, & tithymallorum, euphorbium, acetum ſcylliticum, & ſimilia poſſunt eſſe ex vſu; ſed minimè doloroſa eſt hæc pila.

℞. *Saponis nigri* ℥. *ii.*
Calcis viuæ ℥. *ſ.*
M. & f. pila.

In quorum vſu eadem ſunt obſeruanda, quæ de veſicantibus dicuntur: Præterea, vltra dicta, noto non niſi in morbo inueterato, & difficili adhibenda. Victus ratio in Leuce, & Alpho albo ad calidum, & ſiccum vergat; in Alpho nigro ad humectationem aliquo modo inclinet; quibus autem materijs hęc perficiantur, patebit in tractatu de dolore capitis.

CAPVT OCTAVVM.

De malo totius odore.

Prauus odor bifariam vſurpatur.

MAlus odor dupliciter totius ſymptoma dici poteſt; & quia à toto corpore non rarò per ſudores erumpit, aliquando, Gal. teſte, abſq; ſudoribus; & quia vix vlla pars eſt in eo, quæ eum non aliquando expiret, nobis autem non eſt de omni fœtore propoſitum agere, ſed de eo tantùm, qui ex toto, & locis inſignioribus, præcipuè huic malo obnoxijs emittitur, qualia ſunt os, pudenda, pedes, & inter alias alæ, quarum fœtor, hircus, vel hirciſmus dicitur. Curatio huius mali duplex eſt; alia ſanans, & legitima; fucata, & ſpuria alia, quæ obſcurat quidèm fœtorem, ſed non tollit: De fucata hac, & ſpuria pauca habeo; ſolo enim ſuauiolentium, & odoratorum vſu viroſitatem fœtoris ſuperare contendit, vt ſi V. G. quibus os fœtet lauri folium ore geſtent, caryophyllum mandant, nucem myriſticam,

Hirciſmi, curatio.

cam,& lignum aloes masticent, quibus aliæ partes,illas odoramentis optimis foueant odoramentis indumenta inficiant, vt flor. chamom. pulegio montano, thymo, adianto, siue roremarino, maiorana, olibano, laudano, styrace, zedoaria, &c. i. manibus chirotecas odoratas, & pilas gratum odorem referentes continuò gestent: In qua tamen curatione illud notandum, vt odorata sint copiosa, & durabilia, secus,cum magnitudinem fœtoris superare nequeant, vehiculi potius, rationem subeunt, quàm medicamenti, tetrumq; odorem secum deferentia, sunt in causa, vt magis fœtor sentiatur, id quod maximè de partibus inferioribus intelligendum, quales sunt pedes,locum habet, & quod Aristoteles dixit odores sui leuitate ascendere, ac petere superiora. Curatio legitima, & sanans, sumpta indicatione à causa fœtoris, videlicet putredine (ex transpiratu enim partium fœtentium originem habet) duobus scopis perficitur; quorum alter est prohibere putredinis generationem; alter vt facta iam, vel in toto corporis ambitu, vel in alijs partibus digeratur: Prior scopus partim totum corpus, partim fœtentes partes respicit; qua totum respicit euacuantibus, & siccantibus perficitur; qua ad fœtentes partes refunditur, & ijsdem siccantibus, & ijs, quæ partes transpirabiles reddunt rarefacientibus,& laxantibus completur: Posterior,præter friccantia,detergentia, & digerentia permixta requirit. Materiæ præsidiorum è duobus fontibus sumuntur, pharmacia, & victus ratione; & si lotiones, quarum paruus hic non est vsus, ad Chirurgica possent referri, inter quæ phlebotomia à nonnullis proponitur, humoris peccantis seruata debita cacoethia. Quo ad Pharmaciam medicamentorum fœtorem vincentium, alia communia sunt; priuata, siue topica alia: Communia sunt ea, quæ ad totius prouidentiam pertinent; & sunt euacuantia, vomitoria, deiectoria, diuretica, ac sudorifica, præcipuè tamen vomitoria, & deiectoria; quibus ad vsum deductis facilè topicis, ac proprijs remedijs malum hoc curari consueuit. Circa ea verò illud primò notandum,vt si fœtor inferiorum partium molestiam afferat, quo in numero sunt pedes, pudenda, & inguina; post alui linitionem vomitorijs agendum, modò æger facilè euomat; si verò superiores partes, vt os,alæ, deiectorijs potius, & diureticis vtendum; si verò totum, cùm his modò dictis, tùm præter ea diaphoreticis agatur: Materia vomitorij erit primò hydrelæum, vel aqua tepida cum aceto, vel syrupo acetoso simplici, vel oximelite simplici, mox raphani, aut genistæ succus cum decocto, aut iure anethi, & asari, quamuis opus hoc fortè melius perficiet radix acori, & foliorum lauri decoctum: Deiectoria sunt lenientia, & purgantia, quibus necessariò sua est permittenda præparatio, quæ vias aperiat, & fœtentes partes transpirabiles,humoresq; obsequentes reddat. Pro lenienti in bolo,si materia tenuuior fuerit, conuenit pulpa tamarindorum cum manna; in crassiori elect. lenitiuum, aut diacatholicon cum cassia, vel certè hiera Gal. cum cassia. Pro potu in materia tenuuiori vtilis erit manna cum syrupo ros. solut. ex aqua acetosæ; in crassiori mel rosatum solut. & diacatholicon ex aqua menthæ, aut florum citri, quæ in dosi, & tempore conuenienti exhibenda. Ad præparationem in materia tenuuiori facient syrup. de cortic. citri, granatorum, & de succo citri, cum aquis acetosæ, & florum citri: In crassiori oxymel simpl. syrup. de mentha, de corticibus citri, cum aqua fumariæ, & betonicæ. Purgatio instituetur pilul. cochijs, vel cum hiera Ruffi, aut Gal. & in materia tenui pilul. aureis, præter quam purgationem in frequenti vsu sunt habendæ pilul. de tribus Ruffi, quæ omnem putredinem mirabiliter euincunt, vel saltem pilul. ex aloe lotæ cum succo rosarum, quæ stomacho, & robur, & suaueolentiam conciliant. Diuretica, & sudorifica, quia raròin hoc casu sunt necessaria, & nihil habent singularis obseruationis, ex ingressu nostro ad Infirmos peti possunt. Medicamenta priuata sunt, quæ partes ipsas fœtentes respiciunt; si igitur totum corpus malum odorem expiret, ablutiones, & diapasmata, & oblinitiones, & vnguenta probantur: Ablutio optima fit ex solo vino cum alumine, vel ex simplicissimo lixiuio cum cineribus lauri confecto, præterquam tamen ablutionem laudatur maximè ablutio

Margin notes: Curatiuę scopi. — Prędidiorum materia. — Pharmacia. — Communia prædidia. — Vomitoria. — Deiectoria. — Lenientia. — Potus. — Præparantia in materia tenuuiori. — In crassiori. — Purgantia. — Diuretica, & sudorifica rarò vsurpentur. — Priuata medicamenta.

cum decocto ex aceto argenti, & plumbi purgamentorum, siue molybdena, quæ ad hircisinum quoq; singularis est, quemadmodum & ablutio cum vrina Asini, quam ad omnes fœtores valere, iam vsum compertum est. Diapasmata pulueres sunt, qui post lauationem corpori insperguntur, & infricantur; componuntur autem ex odoratis, cinnamomo, cypero, caryophyllis, amomo, calamentho, lauro; hæc enim toti affricata mirificè eius fœtorem compescunt, & emendant, & maximè vbi à sudore causatur; quibus tamen nequaquam bonitate cedit diapasma, ex solis furfuribus perfectè à farina purgatis paratum: Oblinitiones ex creta acida optimæ sunt: Ex vnguentis, veteres hoc in casu vtebantur myrtino, nos vti possumus vnguento ex oleo melino, & omphacio cum modico ceræ parato. Quo ad fœtorem partium, oris fœtor si à ventriculo originem habeat, per crebrum vsum pilul. de Aloe, Alephangin, de tribus Rusi profligatur, vsuq; magnorum antidotorum, præcipuè theriacæ; item confectionum odoratarum, è quibus accommodatissimę sunt diamuscus dulcis, aromaticum rosat, conseruæ de corticibus citri, maximè quæ fit Neapoli: Si oriatur à gingiuis, aut dentibus, præter detersionem eorum quouis mane panno aspero factam, conuenit ablutio cum vino odorato, vel cum aqua ista.

Diapasmata, quæ, & eorum vsus.

Oblinitiones.

Vnguenta.

Si à ventriculo prauus odor, quibus vtendum.

Confectiones, quę preferantur.

Aqua adoris fœtorem.

℞. *Aquæ rosarum,*
Plantag. } *an.* ℥. *ij.*
Florum rosf. rub. p. i.
Macis
Myrtillorum } *an.* ʒ. *ij.*
Santal. omnium an. ʒ. *i. s.*
Bulliant secundum ar. deinde colentur.

Post cuius ablutionem fricetur hic puluis.

℞. *Cornu Cerui vsti*
Porcellanæ } *an.* ℥. *s.*
Coral. alborum ʒ. *ij.*
Amomi
Malabathri } *an.* ʒ. *s.*
Moschi gr. vi.

Pulverizentur separatim singula, deinde misceantur, & in vase vitreo ad vsum seruentur.

Sed primum locum tenent acetum, in quo sit aurum extinctum, si eo sæpè os abluatur, & gestatio in ore folij malabathri, quod & ipse quoque Gal. commendauit; si autem proficiscatur à pulmonis, aut pectoris vitijs, iam nihil est præstantius suffumigijs; calidis quidem in pulmone, & pectore in frigidis; frigidis autem in calidis: Prioris generis est hoc.

Si fœtor à pulmone, quæ suffumigia probantur.

Suffumigiũ calidum.

℞. *Aq. florum citri lib. i.*
Caryophyl.
Macis
Myrrhæ
Cinnamomi
Malabathri } *an.* ℈. *i.*
Moschi gr. iiij.

Bul. igne blandissimo, & per fistulam attrahatur eius fumus in os.

Poste-

Posterioris ordinis erit istud,

℞. *Aq. rof. lib. i.*
Santalorum omnium,
Violarum,
Nymphea,
Xylobalſami, } *an. ℈. i.*
Camphora gr. iij.

Bulliant lento igne, & antedicto modo administrentur.

Aliud ſuffumigium frigidum.

Quæ pariter ſuffumigia in fœtore narium (vt hoc obiter dicam) probantur, ſicuti vrina Aſini, infuſionis malabathri, vel cinnamomi deſtillata, & per nares attracta; contra alarum fœtorem, ſeu hirciſmum, præter ablutiones pro totius fœtore propoſitas, in primis valet frequens ablutio cum aqua florum tiliæ, & citri, vel cum decocto ex folio, xylobalſamo, myrrha, aloe, agalloco, ſantalis, hordeo, & furfure; deinde geſtatio continua ſub alis pilæ odoratæ confectæ ex cinnamomi, caryophyl: macis, agallochi, myrrhæ, & præcipuè aloe pulueribus, additis moſchi, & ambræ gr. v. cum aq. roſ. exceptis; præclarè etiam faciunt pelles, ex quibus fiunt chirotecæ, quæ vocantur pelles ex floribus; item ceratum molle, quod componitur ex pulueribus myrrhæ, cinnanomi, xylobalſami, & aloes, exceptis cum modico olei ſpicati, & reſinę, additis moſchi, & ambræ gr. v. & extenſum ſuper fruſtum pellis ex floribus ſub alis aſſiduè geſtetur: Quæ omnia, etiam inguinum fœtores emendant. Ad abigendum fœtorem pudendorum nihil melius ablutione crebra, præſertim poſt vſum Veneris ex aceto, aut vino roſaceo, præterquam tamen ſuffumigia ſupra propoſita vtiliter quoq; adhibentur. Fœtor pedum quàm maximè moleſtus, plus diligentiæ expoſtulat; lauentur igitur pedes ſingulis, vel alternis diebus per dimidium horæ, vel etiam diutius hoc decocto, quod mirabiliter pedum fœtorem abolet.

Alarum fœtor quibus tollatur.

Inguinum fœtorem emẽdantia.

℞. *Lixiuij ex cinere lauri lib. xx.*
Fol. Lauri m. iij.
Fol. Cyperi,
Calami odorati,
Radic. Iridis,
Dictamni Cretenſis, } *an. m. i.*

Bulliant ſimul, & in fine addatur quarta pars vini odorati.

Ad fœtorẽ pedum ablutio.

Poſt ablutionem fricentur pedes hoc puluere.

℞. *Farinæ lupinorum lib. ſ.*
Salis ℥. ii.
Calaminthi,
Lauri,
Cyperi,
Origani, } *an. ℥. i. ſ.*

Terantur omnia diligenter, & miſceantur.

Pulueris vſus poſt ablutionem.

Pro pauperibus ſufficiet pedes diligenter fricare furfuribus. Veteres, præter hæc, habebant in hunc vſum vnguenta Megalium, & Ægyptium, quorum compoſitio eſt apud Atheneum libro 15. Quibus omnibus id adiungo, quòd experientia me docuit efficaciſſimum eſſe; & eſt ſquama ferri calceis impoſita, & geſtata iugiter; & hæc de medicamentis. Victus ratio omnibus fœtoribus vna, & communis. Aer ſit purus ventis expoſitus, & potiſſimum borealibus, in loco ædito procul à ſtagnis, qui ſi præterea

Pro Pauperibus.

Victus ratio.

Aer qualis eligendus.

Somnus. Motus. Animi affectus. Venus moderata ſit.

terea ſiccandi vim habeat erit laudabilior; indumenta ſint munda, nitida, & odorata. Somni non vſquequaq; ſint diuturni, ſed vigiletur potius; ſtrata quibus indormitur nitida ſint, & bene olentia. Corpus blandè exerceatur, & poſt exercitium diligens habeatur cura, cùm ſudoris deterſionis, tùm ablutionis omnium excrementorum. Animi perturbationes, quæ humores exagitant, & calori, ac ſpiritibus obſunt deuitentur. Venus ſit modica, & poſt eius vſum loca emundentur. Conſuetæ euacuationes diligenti cura prouocentur, nulla ratione vrina detineatur, ex Ariſtot. enim fœtorem inducit. Quo ad cibum, vitetur omnis crapula, & repletio: Cibi ſint boni ſucci, & minimè putreſcibiles; quare ex fructibus vitentur cucumeres, melones, cucurbita, bulbi, legumina, caricæ, fœnugræcum, allium, cæpa, piſces omnes, præter ſaxatiles; item carnes Bubulæ, Suillæ, Anatum, Anſerum, omnia ex lacte confecta, & ex paſta, & bellariorum ferè vnum quodq; Probantur ex carnibus Caponum, Perdicum, Phaſianorum, Merularum, Turdorum, Ficedularum, Turturum, Alaudarum, & ſimilium, quæ condiantur aceto, ſucco citri, mali arantij, aq. roſ. aliquo ex aromatis, quæ moderatè calefaciunt: Ex fructibus conceduntur mala cytonia, granata, aurantia, citria; perſica Auenzoar laudat, ſed licet odore prodeſſe poſſint, putredini tamen ſunt obnoxia: A cibo folia lauri, aut citri geſtentur, ſiue mandantur caryophylla, coriandri, cinnamomum, &c. Potus ſit vini odorati, tenuuium partium, albi, & potius diureticæ, quàm aſtringentis facultatis: Sed de malo odore hactenus.

Cibaria, quę ſeligenda. Fructus, qui cõcedantur. Potus.

CAPVT NONVM.

De nimio totius Sudore.

Sudorum variæ ſpecies. De quo ſudore agatur.

ET ſi Sudorum per totum diffluentium, & vitioſorum diſcrimina varia exiſtant, & ratione ſubſtantiæ, & ratione qualitatis, & modi, & temporis; qua ratione inter prauos ſudores numerantur, & qui diaphoretici, & qui ſanguinei, ſeu cruenti, & qui frigidi, & qui fœtidi, & qui ſalſi, & qui amari, & qui inæquales, & qui intempeſtiuè fiunt; noſtrum tamen hoc loco eſt, de eo tantùm ſudore agere, qui in quantitate excedit, & copioſus, ſeu nimius dicitur, cum alij ſupra commemorati, vel curam non recipiant, vel vt ſigna tantùm, & inditia morborum medicæ ſint conſiderationis; de fœtidis verò, quantum ſatis fuit, in ſuperiori capite iam actum eſt; ſanguinei verò, & cruenti, qui maximi videri poſſent, ſeparatim tractandi; ratione quidem ſymptomatis nihil à nimio ſudore, de quo agimus, habent diuerſi; quæ verò cauſæ eorum debetur curatio, quæ ichoroſus, & ſeroſus ſanguis eſt, alio loco inter vitia hepatis commodius explicabitur: Quod igitur ad nimium ſudorem attinet, indicationes ſunt curatiuæ aliæ; aliæ præſeruatiuæ: Curatiuæ ab ipſo ſudore præſente deſumuntur, cum rationem induit cauſæ vires affligentis, & conſiſtunt in eius cohibitione, ſeu ſuppreſſione: Præſeruatiuæ à cauſis ſudorum, quæ ſubmouendæ ſunt, hauriuntur; hæ verò cum ex Gal. 3. de ſympt. cauſis 2. quatuor, ſcilicet vel cutis raritas; vel retentricis imbecillitas; vel expultricis nimius motus; vel denique humorum tenuitas, ſiue abundantia: De tribus prioribus nihil ſeparatim agendum; nam cutis raritas ſuperioribus ſermonibus exagitata: Retentricis imbecillitas ab intemperie potiſſimùm frigida exorta curatur ijs, quæ in tractatu de morbis internis toti communibus, & particularibus habentur: Et nimius expultricis motus, cum in humorum abundantiam, vel ſolùm, vel potiſſimè referatur, nihil diuerſum ab ea indicat: Reliquæ ſunt humorum copia, & tenuitas, quarum illa minuens, cùm euacuans, tùm reuellens, hæc incraſſans poſtulant; nam cauſæ copiæ, & tenuitatis, ſi ſint internæ viſcerum, videlicet humores hos generantium, vel aceruantium, morbi huc non pertinent, ſed ad eam partem, quæ de ventriculi, hepatis, &

Indicationes aliæ curatiuæ; aliæ præſeruatiuæ.

renum

renum affectibus pertractat; si verò externæ sint, vt ciborum, & potuum copia, qualitas, & commoderatio, ex dicendis hic de victus ratione constabit. Materiæ præsidiorum curatiuæ, si de Chirurgicis sermo existat, ob virium imbecillitatem, vel præsentem, vel imminentem nullæ occurrunt, nisi fortè frictiones, & ligaturæ extremorum, quæ reuellendo aliquem vsum præstare poterunt. Ex materijs pharmaceuticis communiter omnes solas astringentes, refrigerantes, & incrassantes proponunt; ego tamen etiam mollissimos clysteres ad reuellendum pariter, & euacuandum illis addi posse non inutiliter existimo: Cœterùm quoad astringentia, refrigerantia, & incrassantia, ea validiora esse debent ijs, quæ pro raritate cutis sunt proposita: De his verò agens Auicen. sola extrinseca præscribit; vtrum verò intrinseca conueniant, video inter Scriptores controuersiam; quidam enim negant locum habere posse in ipso symptomate, at in sola præseruatione adhibenda esse contendunt, cum ea, terrestreitate sua, & astringenti virtute, qua sunt referta, vi materiam ab interioribus ad exteriora magis exprimant, impellantq; & ita sudorem adaugere, ac isti Auicen. summa ratione ductum sola exteriora proposuisse affirmant; contra alij Gal. auctoritate innixi 4. simpl. 19. intrinseca quoque commendant, imò exterioribus propemodum præferunt: Sed quicquid sit de hoc litigio, ego ita censeo saltem incrassantia cū lentore, & stupore etiam in symptomate exhiberi intus posse citra noxam, cum ratio in contrarium adducta, in ijs locum nullum habeat, quippè quæ immobilitatem potius inducant in materiam fluentem, quàm vt eam aliò exprimant; tamen Auicen. imitatus de intrinsecis astringentibus, & potissimùm incrassantibus inter materias præseruatiuas, hic autem de extrinsecis tantùm agam: Ex his ergo probantur primò illitus, & iniunctiones ex oleo rosato, omphacino, myrtino, mellino, ex oleo communi decocto in aqua, in qua cydonia, rosæ rubræ, balaustia, acacia, hypocistis, & similia bullierint; ex infrigidante Gal. vnguento ros. Mesuei, santalino, comitissæ, de corticibus castanearum, deniq; populeo, & nenupharino; quibus omnibus super inspergi possunt pulueres subtilissimi granorum, myrti, balaustiorum, & carabes. Laudantur perfusiones, & irrigationes ex aquis semperuiui, portulacæ, plantaginis, nenupharis, ex aceto aqua permixto, ex vino nigro, in quo balaustia incocta sint, prius chalybeato ex decocto aluminis cum vino austero, ex decocto in aqua foliorum salicis, plantaginis, portulacæ, papaueris, semperuiui, corticum vlmi, pini, & granatorum, balaustiorum, myrtillorum, acaciæ, hipocistidis ex succo agrestæ, & quo nihil est præstantiùs, ex succo foliorum salicis; & si his sudor non cedat, ex mucilaginibus psyllij, cotoneorum, cum quibus gummi, & santali, & camphora imponantur. Tertiò pulueres, cùm ex iam dictis, tùm præcipuè ex folijs oliuarum agrestium, & santalis, camphora, & argenti spuma inspersi. Quartò, & vltimò ipsum frigidum balneum, si æger illud perferre valeat; imò Auicen. vrgente necessitate, ad niuem extremis artubus appositam audet deuenire; qua tamen in re, sicuti & vsu balnei frigidi cautè agendum existimo, & propterea æstate quidem hæc omnia actu frigida debent adhiberi; hyeme saltem tepida, & cum symptoma valde vrget, quouis tempore; aliàs verò ventriculo cibis exonerato. Quo ad victus rationem, aer, & locus in quo degit æger omni ratione est refrigerandus: Quare habitatio eligatur ad Aquilonem spectans, in inferiori parte ædium, fenestræ perpetuò pateant, prohibeatur ingredientium multitudo, sternantur humi herbæ, & frondes frigidiores supra commoratæ, aspergatur pauimentum aqua frigida, aquis rosarum, violarum, myrtillorum, nenupharis, plantaginis, solani, & similium. Cibus, & potus quantùm potest, & quantùm vires permittunt, sit mediocris, & maximè potus; at si incrassans conuenire videbitur, (vt puto conuenire) sit is, qui supra iam in raritatis curatione est præscriptus; sin minus, detur cibus boni nutrimenti sæpè iàm dictus, minimè tamen humidus, sed quoquomodo siccans, & ideo assus magis, quàm elixus; quo in casu caro Turturis super omnes carnes commendatur. Quoad motum, & quietem Auicen. pro

Chirurgicū præsidiū ferè nullum.

Pharmaceutica medicamēta, astringentia, & refrigerantia.

An intrinseca conueniant.

Auctoris solutio.

Illitiones.

Pulueres.

Balneū frigidæ cautè faciendum.

Victus ratio.

Aer qualis.

Cibus, & potus.

Motus, & quies.

pro euentatione iubet, vt patientes ſuper illo inſtrumento, quo pueri, & puellæ, voluptatis gratia, in aere iactantur, in frigido aere commoueantur: Sed profectò hoc remedium, præter quod ridiculum eſt, etiam inutile, & noxium videri poteſt, cum ex illo motu neceſſe ſit, vt æger plus incaleſcat, & inde ſudor copioſior moueatur: Quare mihi potior quies videtur; quieſcet autem minimè æger in molli pluma, aut lana, ſed in lecto duriore, & nullis, aut leuiſſimis operimentis contectus, itaut tenui flabello aer circa ipſum perpetuò moueatur, quod Ariſtot. quoque iubet 5. problem. 49. Circa excreta, & retenta monet Auicen. vt promanans ſudor vllo modo detergeatur, cum huiuſmodi abſterſio ſudorem promoueat, & augeat; imò quandoq; ſyncopem accerſat, contra verò relictus ſudor refrigeratus ab aere extrinſeco, & obſtructis quodamodo cutis poris & meatibus, eundem, aut tollat, aut imminuat, ſicuti Ariſtot. explicat 2. problem. 12. Quoad animi affectus iubent nonnulli, vt huiuſmodi patientibus inopinato res triſtes nuntientur, & vt metus illis incutiatur, quo ſic cum ſanguine, & ſpiritu, calore ad interiora conuerſo, exteriora refrigerentur: Sed meo iudicio, ſicut in validioribus hæc non ſunt contemnenda, ita in debilioribus, vel cautiſſimè ijs agendum, vel etiam omnino intermitenda erunt. Materiæ præſeruatoriæ extra acceſſionem ſymptomatis vſurpandæ, ex Chirurgicis ſunt venæ ſectio, fonticuli, & frictiones: Venæ ſectio, non in tenuitate, ſed in abundantia tantùm humorum locum habet, idq; cum ſanguis ſimul redundat, & in vitio eſt, ea tamen ratione, vt ſemper in quantitate ſanguinis mittendi raritati cutis ſimus attenti; ſecabitur autem vena cubiti dexteri media, quæ, ſi ob prohibens ſecari non poſſit, ei ſubſtituantur cucurbitulæ, vt ſæpè iam dictum eſt: Fonticuli valent ad diuertendam, & euacuandam materiam à ſanguine diuerſam, & affigi queunt, cùm in brachijs, tùm in cruribus: Frictiones, tàm in tenuitate materie, quàm in humorum luxuria habent locum, toto tamen prius commodè euacuato, ac pro reuulſione partibus extremis; pro euacuatione ipſi toti adhibendæ ſunt. Materiæ pharmaceuticæ, quæ hic locum habent, vel ſunt euacuantes, cùm ſenſibiliter, tùm inſenſibiliter; vel alterantes: Ad euacuantes ſenſibiliter purgantia cum ſuis præparantibus, & lenientibus, item & diuretica pertinent; ad euacuantes inſenſibiliter exſiccantia: Alterantes ad humorum tenuitatem incraſſandam refferuntur, de quorum ſingulis breuiter agemus. Purgantia, præparantia, & lenientia, quæ in tractatu de totius raritate enumerantur, hic quoq; conueniunt: Illud tamen de ijs noto, vt frequentiora, & quoquo modo exſiccantia adminiſtrentur (vnde inter cætera inſignem quandam prærogatiuam habent pilulæ de tribus Ruffi) & ijs admiſcenda, quæ aquoſum humorem reſpiciunt, qualis eſt radix mechiochani: Noto item vomitoria ad reuellendum mirificè valere; debent autem ſaltem eſſe mediocria, qualia ſunt, quæ decocto chamæmeli, rad. raphani, & oximel. ſimplici fiunt. Diuretica, ſi quæ alia ad euacuandum & reuellendum, hoc in caſu ſunt præſtantiſſima, cum ex Gal. 10. ſimpl. cap. de ſudore eadem ſudoris, & vrinæ ſit materia, & idem generationis modus; ſint autem leuiora, qualia ſunt, quæ parantur ex radice graminis, ex ſeminibus frigidis maioribus, ex acido citri, & limonum, aut vbi calidioribus, remiſsè tamen, locus fuerit, ex liquiritia, ſiſymbrio aquatico, capillis veneris, cuſcuta, ſcolopendrio, & ſimilibus; vnde probantur ſyrupus de acido citri, limonum, acetoſo ſimpl. de capillo veneris, de liquiritia, de duabus radicibus, & acetoſus ex radicibus; ita tamen, vt radices ſint recentes, non tranſcendat autem doſis ſyruporum cum decoctis ad ſummum lib 1. denturq; ſemel tantùm in die, ne augeant aquoſam materiam in corpore redundantem; quam ob cauſam mihi probantur, præſyrupis, pulueres ex dictis ſimpl. potiſſimum verò ex radice rubiæ tinctorum, cum vino exhibiti: Inter exſiccantia interius commendantur ſales theriacales, puluis ligni lentiſcini, oleum, & ſpiritus chalchanti; quibus addunt nonnulli lixiuium ex cineribus radicum oliuæ ad ℥. viij. propinatum. Thermæ, quæ à quibuſdam in potu proponuntur ſunt ſuſpectæ, cùm propter actualem humiditatem, tùm quia non niſi in

Marginal notes: Sudor non detergatur ex Auicen. — Animi pathemata. — Præſeruātia. — Venę ſectio. — Cucurbitulę — Frictiones. — Pharmaceutica. — Purgantia. — Vomitoria. — Diuretica.

magna dosi administrari possunt: Exterius verò conueniunt balnea ex aquis thermalibus, aluminosis, & sulphureis, fomentum cum lixiuio per spongiam aqua chalybeata, aqua calcis. Incrassantia, quæ etiam conferre possunt ad symptoma, vt supra iam dictum est, vel cum stupore agunt; vel sine stupore: Cum stupore agunt syrupus de papauere datus ex aqua lactucæ, philonium Romanum, theriaca recens, trochisci diaspermaton, triphera magna cum opio: Quæ sine stupore agunt, vel medio lentore; vel sine eo: Cum lentore sunt syrupus de portulaca, trochisci de terra sigillata, de carabe absq; opio; item quæ parantur ex gummi tragacantha, Arabico, mastiche, manna, thure &c. similibus, vt E. G. Extrinsecè adhibenad.

℞. Gummi Arabici
Tragacanthæ } *an. ℈. i.*
M. Et cum syrupo de portul. f. bolus.

Sine lentore agunt syrupus de rosis siccis, de myrto, de plantagine, diatrionsantalon, trochisci de spodio, conseruæ ex sorbis, & cornis. Quod spectat ad victus rationem, de aere hactenus: Quo ad cibum, & potum conuenit fames 4. aphor. 41. vt enim ex pluri alimento nascitur sudor copiosior, ita eius penuria idem minuitur; in primis autem fugienda omnia humida, vt cucumeres, pepones, cucurbita, cerasia, bulbi, legumina, fœnugræcum, caricæ: Item pisces omnes, præsertim molles, carnes animalium aquatilium, lac, & quæ lacte constant, nisi lacti addantur incrassantia, vt amyllum, oriza, & similia: Dentur igitur carnes auium montanarum, & animalium exercitatorum, de quibus sæpè, eæq; condiantur aceto, succo citri, granatorum, aqua chalet Arabum, quæ fit ex certa specie salicis. Potus quantum fieri potest minuatur; si id nequit, detur vinum nigrum austerum, quamquam etiam pro mouendis vrinis possit dari album, tenue tamen, & oligophorum. Somnus diuturnus fugiatur; exercitationes sint mediocres. Animi perturbationes, quæ humores commouent, & agitant vitentur; in primis autem alui, & si quæ aliæ fluere consueuerunt euacuationes omni studio procurentur; & tot de nimio totius sudore fuerint proposita.

Victus ratio.

In esu, quæ probentur.

Potus.

Somnus.

CAPVT DECIMVM.

De Phthiriasi, idest morbo Pediculari.

PEdiculos non rarò totum corpus occupare, cùm experientia suadet, tùm historię eorum, qui hoc malo periere docent, quas recenset Aristot. 5. histor. 3. Plutarcus in vita Syllæ, & quamplurimi alij, cùm Antiquorum, tùm Neotericorum scriptores. Scopi curatiui à duobus sumuntur, à pediculis, qui morbis, seu vitijs saltem in numero adscribi possunt, & ab eorum causa; pediculos interficiendos esse caret controuersia, quòd sanè aliqui existimant perfici posse medicamentis frigidis, ac siccis, quòd illa sint vitę inimica, quę in calido, & humido cõsistit; sed hos errare manifestum est, quòd quę huiusmodi sunt, ea cutim plurimũ astringunt, exterius illi apposita, quod hoc in casu perniciosissimum est, in quo, Gal. teste, omni conatu ex altero trahendum est: Quare ommissis frigidis vtiliora erunt sicca, & calida, quæ eò vehementius agent, si præter has qualitates, etiam amarorem adiunctum habuerint. Causa pediculorum Gal. & Arabibus non est nisi materia excrementicia mediocriter calida, & humida, quæ sub cutis regione detenta, & calorem ibi concipiens putrescit, non vltimata tamen putredine; hæc verò materia dupliciter considerari potest; vel vt iam genita in cute existit, & actu pediculos fundit; vel vt ad huc generari,

Scopi curatiui.

Improbantur medicamenta frigida.

Pediculorum causæ.

&produci poteſt: Primo modo conſiderata ſui extirpationem requirit per medicamenta calida, & ſicca atq; tenuuium partium; calida, & tenuuium partium, vt ſubire in intimiores cutis partes valeant, & ex alto materiam poſſint trahere; ſicca vt putredinem abſumant: Secundo verò modo accepta ſuæ generationis prohibitionem indicat; prohibebitur autem eius generatio per amputationem cauſarum, ob quas in corpore contrahitur, contracta ad cutim demandatur, vbi detenta putreſcit: Non contrahitur amplius ſi victus ratio decens inſtituta fuerit, & viſcerum, ac cutis intemperies eam generantem per contraria alteretur: Ad cutim non perducetur, ſi prius euacuata fuerit: Non detinebitur ibidem, nec putreſcet, ſi cutis aſtrictio, & conſtipatio rarefacientibus, & detergentibus fuerit ſublata, & ſimul fuliginibus, ac vaporibus calidis liber pateat tranſpiratus. Quod ſpectat ad materias remediorum, ſi de Chirurgicis inſtituatur ſermo, quia vitium non eſt abſq; ſanguine, ex Auicen. conuenit ſectio venæ, maximè in ijs, qui ſanguine abundant, niſi ætas, aut vires prohibeant, ſecabitur autem vena in brachio eius lateris, quod magis vitioſum eſſe videbitur, ea quantitate, quam vires ipſæ ſuſtinebunt. Præter venæ ſectionem, præmiſſa tamen purgatione, laudantur cucurbitulæ ſcarificatæ, & non ſcarificatæ; item frictiones cuti pluribus in locis vtræq; adhibitæ; quantum enim hæc poſſint ad materiam cuti impactam eliciendam, notum eſt. De lotionibus, quæ huc quoq; referri poſſent, inter pharmaca dicemus. Sunt aliqui, qui ad exſiccanda huiuſmodi corpora magnoperè probant fonticulos, ſed videtur remediũ hoc in malo nimis generoſum; vnde ad illud non deuenirem, niſi alijs remedijs æger reſtitui non poſſet. Pertinet etiam ad materias Chirurgicas perforatio veſicularum, in quibus pediculi latitare ſolent, quos ſyrones, & pedicellos appellant, de quibus infra. Ex Pharmacis, alia vniuerſum corpus reſpiciunt; alia cutim tantùm, quæ topica vocantur. Quæ vniuerſum corpus reſpiciunt, vel ſunt euacuantia; vel alterantia: Alterantium alia ad emendandam cutis, & viſcerum intemperiem pertinent; ad humorum pro ſui euacuatione præparationem alia: Prior ex proprijs tractatibus petenda; poſterioris autem generis ſunt ea, quæ materiam in ſanguine craſſiorem, à qua pediculis origo eſt, attenuare poſſunt, & corrigere, talia autem ſunt decoc. fol. borag. ſcabioſæ, & de ſucco lupulorum V. G.

Indicationes curatiuæ.

Venæ ſectio.

Pharmaceutica.

℞. *Syr. de ſcordio*
de ſucco lupulorum } *an.* ℥. *i.*
Decoctionis ſupradictæ ℥. *iiii.*
M. & f. Syrupus, qui detur per ſeptem dies circiter mane quatuor horis ante cibum.

Sunt tamen, qui idem præſtant, miſſis decoctis, & ſyrup. exhibitione ſuccorum earundem herbarum cum ſaccharo. Quod ſpectat ad euacuantia, ea tantùm hic proponenda ſunt, quæ ſenſibiliter operantur; quæ enim inſenſibiliter id præſtant, inter topica recenſentur; ex illis autem deiectoria, & diuretica, conuenire omnes conſentiunt: De ſudorificis intus exhibitis eſt controuerſia, eo quod ad cutim excrementitios humores, è quibus fiunt pediculi, deferre videntur; facilè tamen ſoluitur difficultas, conſtat enim eo tempore tantùm, quo materia adhuc in corpore verſatur, & ad cutim translata pediculos generare poteſt, noxium eſſe illorum vſum; purgato autem corpore, & à materia excrementitia liberato, nihil amplius eſſe in ijs periculi; imò ea plurimum ad diſcutiendam cuti impactam materiam conducere; de his tamen ſudorificis, quemadmodum, & de diureticis nihil hic dico, quòd eorum, cùm materiæ, tùm rectus vſus alibi à nobis accuratè ſunt explicata. Illud tamen circa diuretica noto terebenthinæ plus omnibus alijs diureticis hoc in caſu tribui; poterit autem exhiberi hunc in modum,

Euacuantia.

Deiectoria.

Diuretica.

Terebenthina omnibus diurecticis præfertur.

℞. Te-

℞. *Terebenthinæ lotæ in aq. fœniculi ℥. ß.*
Spec. elect. Iustini, vel puluer radic. Erythroidis ℥. i.
M. f. b.

Vng. in cutis densitate

Quo ad deiectoria, pro lenienti in bolo probantur species hieræ Gal. ad ℥. ij cum florum cass. aut diacatholiconis ℥ ß. In potione verò mel. rof. sol. ad ℥. iiij. cum eodem diacatholicone ad ℥. vj. ex iure. In purgantium serie Auicen. & Auenzoar maximè laudāt agaricum, & carthamum ex sero, Gal. verò pilulas suas ex Aloe, quarum descriptio habetur primo secundū locos c. primo; sed præter eas opportunè quoq; erunt pilulæ de hiera, cum colocynthide, & pilulæ de agarico Mesuei, sunt qui maximè, præter hæc laudant ea, quæ serositates pituitosas educunt, qualia sunt succus rad. iridis, rad. mechiocani, decoc. ebuli, & similia. Quia verò malum contumax esse solet, & difficulter medicamentis cedit, ideo de repetita purgatione cogitandum est, eoque magis, quòd, vt docet Auic. si quid est, quod possit hunc morbum tollere, est exacta purgatio. Topica præsidia ad extinctionem pediculorum, & simul ad materiæ, quæ sub cute est dissipationem pertinent, sunt in duplici differentia; alia enim omnibus pediculorum generibus sunt communia; certis eorundem speciebus alia magis videntur congruere: Quæ omnibus pediculorum generibus aptari valent, rursus geminata existunt; quædam enim interna; & quædam externa sunt: Interna sunt allia, cocta, calamenthum montanum, sinapi, & omnia, quæ acres humores procreant, vt cæpæ, & omnia salita, quemadmodum enim à dulcibus, vt à caricis pediculorum fit prouentus, consensu omnium, ita vsu quoque acrium extingui eos celeriter posse non est dubitandum; huc etiam faciunt, præter reliqua, magnæ antidoti, & in primis theriaca; item cornu Ceruinum, quod tantoperè hoc in casu commendat Alpharabius, qui pulueris illius cum fœnugræco, æquo pondere mixti ℥. iij. quotidie exhibet ex vino temperato, vel aqua glycyrrihizæ, aut aqua apij; sunt qui illud Marcelli se experientia comprobasse aiunt, serum videlicet, adiecto aceto in potu aliquoties vsurpatum; hoc enim ita volunt liberare à pediculis, vt penitus extirpentur, nec vnquam renascantur, quam eandem quoq; vim tribuunt coriandro trito cum origano, & vino. Inter externa, alia benigna sunt, & euidentibus qualitatibus operantia; deleteria alia, & abdita quadam ratione vim suam exercentia, quæ non modò pediculos iugulant, sed etiam cutim, & materiam pediculorum ita disponunt, vt ad illorum generationem prorsus inepta videantur, & euadant. Ex benignis occurrunt lotiones, seu perfusiones, illitus, pulueres, & suffumigia; quibus omnibus Auicen. addit vsum frequentiorem balnei aquæ dulcis, ad quod tamen non est deueniendum, nisi purgato corpore, cum excrementa ad cutim ducat, quorum reliquias discutere sic valet, nisi cutis ita densa, ac dura esset, vt pro illa emollienda, & rarefacienda eius vsus esset necessarius, tunc enim omnino ante cibum adhibendum, & cum non diuturna in illo mora; cætera semper locum habere possunt, ita tamen, vt administrentur toti corpori, bis, aut omnino semel in die, & statim vnum post aliud, ne aliàs curatio producatur, ac linimenta quidem derasos pilos supponunt; in suffumigijs verò opera diligens danda est, ne oculi, & caput ex ijs vllo modo lædantur: Parantur autem lotiones ex aceto, & aqua Marina, vel salita, aut sulphurea, in qua bullierint beta, oxylapatum, myrica, cupressus, gentiana, polium, mentha, elleborus, colocynthis, lupini amari, amygdalæ amaræ, necotiana, absinthium, abrotanum, ruta, nitrum, sulphur &c. similia, vt esset V. G.

Lenientia. Purgantia. Topica præsidia. Extrinseca. Balneum. Linimenta & suffumigia.

℞. *Radic. Oxylapathi,* } *an.* ℥. *i.*
Betæ }
Amygdal. amar. ℥. *ii.*
Decoquantur in s. q. aceti pro vsu dicto, vel

Aliud.

℞. *Lupinorum,*
Staphidis agriæ,
Ellebori nigri,
Foliorum cupreſſi,
Nicotianæ,
Abſinthij } *an. part. æqual.*

Bulliant in ſuf. quant. aquæ Marinæ, vel ſalitæ, vel ſulphureæ, & facta colat. ſeruetur pro vſu.

Gal. laudat lotionem ex aceto acerrimo, cui ſemen ſtaphidis agriæ fuerit immaceratum, & certè ſcio quoſdam corpore toto pediculoſos hac ablutione, & ſequenti inunctione tantumodo perfectè curatos fuiſſe. Ablutio fuit talis.

Aliud.

℞. *Lupinorum amarorum p. iij.*
Staphidis agriæ p. ij.
F. decoctio in aceto acerrimo, & eo vniuerſum corpus à capite ad pedes abluatur.

Linimentum, quod huic ablutioni immediatè ſuccedit fuit huiuſmodi.

Aliud item.

℞. *Semin. Staphidis agriæ partes duas,*
Sandaracæ Græcorum partem vnam
Nitri communis fini, & purgati partem mediam.
In aceto acerrimo cum oleo raphanino omnia accuratiſsimè pinſa miſceantur, & fiat linimentum.

Illitus.

Idem verò præſtitiſſe ſolam ablutionem ex aqua, in qua aloe diſſoluta fuerit alij teſtantur. Illitus poſſunt fieri oleo raphanino, felle aliquo, & ſucco abſinthij, aut geniſtæ, ex ſinapi cum aceto; ſed potiora ſunt linimenta, quale eſt illud, quod paulo ante eſt deſcriptum: Item hoc, quod

Aliud linimentum.

℞. *Sulphuris ℥. ſ.*
Puluer. Staphidis agriæ,
Colocynthi,
Elleb. albi } *an. ʒ. i.*
Ol. de carthamo, vel de raphano ℥. iij.
Aceti generoſi ʒ. ſ.
M. & ad blandum ignem fiat linimentum.

Hoc quoq; laudatur ſimplex.

Linimẽtum aliud ſimplex.

℞. *Semin. Staphidis agriæ ʒ. ij.*
Macerentur per noctem in ſufficienti quantitate aceti, deinde f. colatura ſeruetur.
Vel ℞. *Aluminis rotundi ʒ. ij. ſ.*
Radic. Betæ ℥. ſ.
Fellis Taurini ʒ. iij.
Olei Amygd. amar. ℥. i.
M. & f. linimentum.

Pulueres ad pediculos.

Sed fortè præſtantius eſt, quod fit ex cocculis Indicis, ſeu piſcatorijs mixtis ſucco nicotianæ, oleo communi, vel adipe ſuillo exceptis: Pulueres ex iiſdem medicamentis parari poſſunt, maximè tamen probantur pulueres ſtaphidis agriæ, & ſandaracæ inſperſi, aut infricati; ſuffimenta, vel humida, vel ſicca actu fiunt; humida parantur ex decoc. antedictis alicui lapidi ignito ſuperfuſis; ſicca autem ex pulueribus myrrhæ, ariſto-

aristolochiæ, sulphuris super carbones accensis, & toto corpore exceptis: Et de benignis medicamentis satis. In deleteriorum numero reponuntur ab Auicen. arsenicum, & hydrargyrum, sed hoc præcipuè in vsu est, de quo nihil excogitandum, donec cætera incassum tentata fuerint, ac duobus obseruatis; primò vt pilorum abrasio caueatur, maximè in capite, cum hi quasi tutamen quoddam existant prohibens vim deleterij medicamenti ad interiora penetrare; deinde vt per interualla, & non continuò adhibeatur, ad minus videlicet, vno die interposito; communiter in formam linimenti concinnatur cum pomo cocto. Deleteria, quę probentur.

Vel ℞. *Argenti viui saliua humana extincti,*
Sulphuris, } *an.* ℨ.*i.*
Cornu Cerui vsti ℨ.*i.ſ.*
Aceti &
Olei } *q.ſ.*
M. & fiat linimentum.

Item aliter,

℞. *Argenti viui saliua humana extincti* ℨ.*ij.*
Staphidis agriæ,
Gentianæ, } *an.* ℨ.*ſ.*
Fellis taurini ℨ.*i.*
Axungiæ gallinæ,
Ol. lupinorum,
Vel Raphani, } *an.* ℨ.*i.ſ.*
M. & f. linimentum.

Linimētum pro pediculis.

Elegantior, & fortè tutior est modus administrandi in decoc. aut infuso, quo postea indusia, vel sindones duplicatæ abluuntur, & exsiccatæ corpori circum imponuntur, sic enim citra omnem noxam pediculi interimuntur: Decoc. fit hoc modo.

℞. *Staphidis agriæ p.i.*
Nitri ℨ.*ij.*
Lupinorum manip.ſ.

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ communis, deinde f. expræſ. adde Argenti viui extincti ℨ.*i. agitetur aqua baculo per duas horas, postea administretur vt dictum est; infusi talis est præparatio.*

Decoctum ad idem.

℞. *Aq. vitæ q. v.*
In eam impone sem. staphidis agriæ, & baccas lauri, & præcipitati partem decimam, macerentur diebus aliquot.

Vsus idem qui, & decoc. atq; sunt pediculis omnibus communia.

Quo ad ea, quæ singulis pediculorum generibus sunt accommodata, sic pediculi alij sunt communes omnibus noti; alij qui vulgò plactæ vocantur, ab Aristot. feri, à quibusdam morpiones, aut vicini, qui mentum potissimùm, supercilia, alas, & inguina infestant; alij deniq; quos syrones, vel pelicellos appellant, qui in vesiculis quibusdam sub epidermide latent, oculis perceptibili magnitudine, & ingentem ardorem, ac pruritum inferunt: Pro communibus nihil præstabilius staphide agria, & cocculis Indicis, de quibus supra: Ad feros si in inguinibus sint, & alis, valet cinis lignorum quercus, aut stipitum fabarum in oleo distemperatus, & inunctus; si sint in palpebris inungantur larido rancido, cui puluis aloes, olibani, & cerussæ immixtus sit; si his non cedunt ad hydrargirum confugiatur; præstat quod,

Pediculorum nomina varia.

Feros necantia.

Hydrargyrũ ad feros.

℞. *Olei communis ℥. ij.*
Argenti viui ℥. i.
Ceræ albæ ℥. v.

M. & f. linimentum locis affectis, vel ſaltem lineum cingulum eo infectum, nudo ventri alliga, ſtatim enim pediculos perimit.

Syronũ curatio.

Noto tamen vt ſtatim ſublatis pediculis locus inungatur oleo ſpicato, ſecus genitalis membri impotentia inguinibus illitis impendet. Syrones vbi moleſtiam intulerint, poſt perforatas veſiculas abluatur pars muria, in qua bullierint Cancri, vel aqua, in qua decocti ſint piſces ſaliti, vel ſucco fol. perſicæ, aut hederæ terreſtris: Sunt qui eos confeſtim occidunt ſucco hyoſcyami, à quo, ob tremorem cauendum, vel miſceatur vnguentum roſ. cum tantillo ſublimati: Ad pruritum ſingulare eſt hoc.

Pruritum ſedans.

℞. *Axungiæ porci recentis non ſalitæ,* } *an. ℥. i. ſ.*
Terebenthinæ optimè lotæ, }
Scabioſæ ſiccæ ℥. ſ.
Elleb. albi ʒ. i. ſ.
M. pro vnctione.

Victus ratio, quæ.

Cibi, qui eligendi.

Potus, cuius conditionis.

In tenerioribus corporibus valent oua ad duritiem cocta, albumina in latiores partes ſciſſa, & vitelli contuſi, & cum raſura telæ rarioris affectis locis impoſiti, & albumina illis ſuperpoſita, facta poſtea ligatura pelliceli albumina petunt. Victus ratio ſic inſtituenda, vt nullæ cruditates coaceruentur, vitentur cibi craſſi, praui ſucci, carnes ſint pullorum, auium, & animalium exercitatorum, condiantur aceto, omphacio, ſucco berberis; fugiantur Phaſiani huic vitio obnoxij; item eſus caricarum, caſtanearum, & carnis Viperinæ. Potus vini ſit potius, quàm aquæ, idque generoſum, & moderatè hauſtum, ne copia ſui ad circumferentiam ducat excrementa. Corpus, præmiſſa purgatione, ante cibum exerceatur, ſicuti & tunc balneandum, pediculorum conſuetudo arceatur, corpus ſit mundum; quare panni, & induſia ſæpè mutentur, ſicuti morticinorum, & lana panni conſtructi, nulla ratione admittantur; & de pediculari morbo ad ſaturitatem.

SECTIO SECVNDA.

De Affectibus externis particularibus breuis enumeratio.

Capitis vitia duo.

Primum.

Secundum.

Externorum affectuum doctrinam proſequentes, illorum ab vniuerſalibus tractatio venit inſtituenda, qui ſibi peculiares, & determinatas corporis partes vindicant, Philoſophorum dogmatibus inherendo; cæterùm cum ipſum corpus tot inſtruant partes, non omnium habenda animaduerſio; cùm quia Chirurgicę tantùm ſint conſiderationis; tùm quia ex alibi dictis eluceſcant: Interim ergo, qui capitis ſunt affectus proponentur, vt partis conſpicuæ, ac magis expoſitæ: Illius ergo vitia, vel ad naturalem pulchritudinem pertinent; vel ad ſanitatem: Occaſione prioris tria affectuum genera, ſecundum triplicem capitis conſtitutionem habentur; vt ergo pilis tectum, de illorum defluuio, caluitio, tardo ortu, excedentia, areis, ſeu alopecia, ophiaſi, de canitie, atq; de illorum tinctura agendum; ſi verò vt cute præditum, tunc vt piloſa, de acoribus, fauis, tinea, & alijs vlceribus capitis, ac tandem de prurigine, & furfuribus; vt verò glabra, tunc de malo colore faciei, maculis, rubedine, varis, ficu, & coxis; & vltimò de illius obſcuritate. Occaſione autem poſterioris ſolius tumoris aquoſi, Hydrocephali vocati, erit per agendũ.

CAPVT PRIMVM.

De Defluuio Capillorum, seu deffectu eorum per vniuersam cutim.

Scopi curatiui vnde desumantur.

SCopi curatiui ex vitio hauriuntur, cùm materiæ ex qua pili gignuntur, tùm ipsius cutis, meritò cuius pilorum materia expulsa, & continuata, ac copulata in eam longitudinem, & formam, quæ in pilis conspicitur degenerat: Materiæ vitium, vel pendet à qualitate, vt praua est; vel à quantitate, vt deficit. (Causæ.) Si praua sit materia illa indicantur, quæ ad arearum curationem necessaria, de quibus infra; at si prauitatem obtineat peculiarem, vt in lue Venerea, tunc præsidium alexipharmacum indicatur, quod priuatim luem hanc debellat, nec astringentibus vtendum, aliàs morbus sæuior euadit: At si materia deficiat, iam eam oportet generare, & genitam ad pilorum procreationem attrahere, attractam conseruare, ac detinere sic, vt hæreat, nec defluat: (Materia pilorum deficiente, quid conueniat.) Vitium cutis refertur cùm ad raritatem, tùm ad densitatem; illa postulat condensantia, & astringentia; hæc rarefacientia, & extenuantia, ita tamen vt causarum raritatis, & densitatis habeatur ratio; in illa videlicet vtrum à calore sit; an ab humore; in hac an à frigore, vstione, rerum astringentium vsu, & siccitate. His scopis propositis, vt satisfaciamus primùm in genere materierum Chirurgicarum laudo, vt pili auferantur, (Chirurgica administratio.) non solùm quia crebra pilorum ablatio succurrit eorundem defluuio, sed quia hac ratione pili ad cutim ablati minus nutrimenti absumunt; verùm etiam quia eorum ablatione rectius medicamenta administrantur: Cæterùm cum pili duobus modis auferantur, vel abrasione; vel detonsione, tunc obseruandum vt in abrasione medicamenta solidiora, & maioris consistentiæ vsurpentur; in detonsione liquidiora, nam pili detonsi crassioris medicamenti penetrationem compescunt; derasi verò liquida commodè hærere non permittunt, sed defluunt, & sicuti hæc æstate, ita hyeme derasio conuenit. Amplius antequam medicamenta capiti applicentur, tandiu caput fricandum, vsquequo rubescat, sic enim pilorum materia ad cutim attrahitur, & vt ait Gal. cutis rubusta redditur, & moderatam densitatem nanciscitur. Quo ad sectionem venæ, & alias materias Chirurgicas sanguinem educentes, (Num sãguinis missio conueniat.) pro certo habeo, vbi materiæ peccatum præsens existat conuenire, quemadmodum in capite de areis, quæ cum hoc vitio analogiam habent, ostendetur, & quando vsurpandæ, & quando non; vtrum absente hoc materiæ vitio locum habeant, apud neminem legi, nisi diceremus in raritate cutis ex capitis caliditate orta conuenire, (Solutio.) & quando sanguinis calidioris affluxu incrementa suscipit, & tunc iecoraria, si totum sanguine abundat; vel cæphalica si caput tantùm commodè aperiri poterit. Medicamenta communia hoc in casu non sunt vsurpanda, (Medicamẽta cõmunia, quãdo vsurpanda.) nisi morbus foueatur à materia praua, cùm simpliciter, tùm propter qualitatem veneream; quæ conueniunt in materia praua simpliciter, in tractatu arearum; quæ ratione qualitatis venereæ, in tractatu de lue venerea declarabuntur: Medicamenta ergo peculiaria defluuij capillorum, materia praua simpliciter existente, ex capite de areis, & alopecia petenda; quæ verò ratione luis venereæ, hoc loco ponendæ, inter quæ ego laudo hoc.

Ad capil. defluuium ex venerea lue.

℞. *Olei ex Guaiaco destil.* ℥. ß.
Olei Spicæ odoratæ ʒ. ij.
Cineris Corticis guaiaci, } *an.* ʒ. i.
Radicis Cannarum, }
M. & cum Cera lota in vino subdulci fiat vnguentum.

Decoct. ad idem.

Vel ℞. *Decoc. quo vtitur patiens ℥. ij.*
Olei caryophyllorum vnguentariorum ℥. i.
Olei amygdalarum dulcium ℥. ſ.
Vini ſubdulcis ℥. i. ſ.
Corticis guaiaci, } *an. ℥. ſ.*
Abrotani combuſti,

M. f. decoc. in duplici vaſe per 14. horas, colatura vſui ſeruetur, quibus vti poterit veſperi, mane abluendo caput aliquoties hoc lixiuio.

Lixiuium.

℞. *Lixiuij facti ex cinere vitis,* } *q. ſ.*
Modici corticis guaiaci,
aut ipſiuſmet guaiaci,
Abrotani, } *an. m. ſ.*
Rad. cannarum,
Capil. ven.
Baccaræ,
Camomillæ,
Meliloti,
Abſinthij,

M. & f. decoc. ad tertias, colato abluat caput; & loco ſaponis vtatur vitello oui, vel paretur ſapo ſic.

Saponis formula.

℞. *Saponis Veneti lib. ij.*
Pulu. caryophyllorum, } *an. ℥. ij.*
Cinnamomi,
Pulu. guaiaci, } *an. ℥. ſ.*
Corticis eiuſdem,
Agarici ſimpl. ſ. pul. ℈. iij.

M. & cum mucilaginibus tragacanthæ nutritæ in aqua chamameli fiant pila pro vſu dicto.

Sunt qui hoc medicamento vnico die euocatos eſſe pilos in gallica lue pro certo affirment.

Inunctio in luem Gallicā validior.

℞. *Euphorbij ℥. ij.*
Thapſiæ ℥. ſ.
Turbith. Orientalis ℥. i.
Pulu. caryophyl. ℥. iii.
Olei amygdal. dulc. lib. i. ſ.

Terantur terenda, & cum oleo miſceantur in vaſe vitreo, quod ſit multo capacius, quàm medicamenta exquirant, deinde vas ponatur in caldaria, quæ bulliat per octo horas, & poſtea auferatur ab igne, & rurſus quinq; diebus ſequentibus eodem modo, tempore, & vaſe quotidie bulliant, deinde ſeruetur donec fæces reſideant, poſtea integrior pars olei colligatur, cautè tamen adhibeatur metu inflammationis, quæ vbi ſuccedat oleo violato, vel lacte mitigetur.

Plurimi vtuntur ſuffitu cinabri, cuius poſtulante vſu hæc erit deſcriptio.

Suffitus ad eamdem.

℞. *Santalorum omnium,* } *an. ℥. i. ſ.*
Thuris,
Ligni aloes,
Myrrhæ ℥. i.
Cinabri, } *an. ℥. i.*
Auri pigmenti,

M. & f. puluis supra carbones inspergendus, & caput supra suffitum detineatur, quia sic septem dierum spatio pilorum defluxus cohibetur: In defectu materiæ, prius cibis euchymis idonea materiæ copia ad pilos procreandos generanda, deinde ad eorum radices attrahenda, siccicate huic affectui semper adnexa remota, vsu aquæ calidæ temperatæ, aut hydrelæi, dum pars in molem attollitur.

Attracta ergo materia ibi detineatur inunctione olei ex laudano, vel masticce, quæ simul etiam poterit parari.

℞. *Hydrelæi lib. ſ.*
Laudani ℥. vi.
M. & petiis lineis madefactis caput irrigetur;

Vel ℞. *Olei Amygdal. dulcium recen. lib. ſ.* — Alia inunctio.
Mastichis elec. ℥. vi.
Vini Stiptici ℥. ii.

M. & bulliant in duplici vase ad consumptionem vini, deinde f. colat. vsui seruetur pro illiniendo capite.

Potest etiam parari simile vnguentum. — Vnguentum aliud.

℞. *Olei Amygdal dulcium recen. lib. ſ.*
Mastichis elec. & contusi ℥. i.
Laudani ℥. ſ.
Vini albi stiptici ℥. ii.

M. bull. in duplici vase ad consumptionem vini, deinde f. colat. eum for. expres. addatur modicum ceræ, & f. linimentum.

In cutis raritate præfero istas vnctiones. Prima est hæc. — Inunctio in cutis raritate excellentior.

℞. *Laudani lib. i.*
Baccarum Myrti lib. ſ.

M. & extrahatur oleum per alembiccum, quo vesperi inungatur locus affectus, mane verò abluatur hoc lixiuio.

℞. *Lixiuii f. cum cinere quercus q. ſ. vt V. G. lib. vi.* — Lixiuium post vnctionem.
Rof. rubrarum, } *Baccarum Myrti* } *an. m. ſ.*
Laudani, } *Acaciæ in petia ligatorum* } *an. ℥. ii.*
Cort. mirabul. Chebul. } *Emblic.* } *an. ℥. iii.*

M. & bulliant ad tertias, deinde fiat colat. vsui seruanda.

Secunda est hæc.

℞. *Cortic. viridium nucum succi ℥. ii.* — Secunda inunctio.
Olei Laudani, } *Myrtini* } *an. ℥. i. ſ.*
Pul. baccarum Myrti, } *Acaciæ* } *an. ℥. i.*
M. & cum cera f. linimentum.

Tempore frigidiori, & vbi maior attractio, & astrictio requiritur, hoc valebit.

℞. *Radic.*

Tempore frigidiori alia inūctio.

℞. *Rad. cannarum ſiccat. & ſub. pul.*
Thuris,
Myrrhæ,
Sarcocolæ } *an.* ℥. ſ.
Talpæ exſiccatæ in furno n. i.
Veſpertilionis exſiccati n. ij.
Radic. Quercus,
Myrti } *an.* ʒ. *ii.*

Pulu. omnia ſubtil. deinde cum ol. roſ. omphacino, addita cera excipiantur, & f. vnguentum, cui adde.
Laudani ʒ. *ij.*
Moſchi gr. v.

Et hoc etiam valet in defectu materiæ; vel paretur hoc.

℞. *Baccarum Myrti,*
Corticum Nucum vſtorum,
Gallarum immaturarum } *an.* ʒ. *ii.*

M. & f. pul. ſubtil. qui primò denſetur cum vino nigro ſtiptico, deinde excipiatur cum oleo roſ. omphacino.

Prodeſt etiam fouere caput frigida ſimplici, aut roſacea; hoc autem ſemper cum felici ſucceſſu vſurpatum eſt.

Alia probatiſsima.

℞. *Vini dulcis,*
Ol. Myrti } *an.* ℥. *iiii.*
Fol. Rhois, ſiue ſumachiorum,
Adianti, ſiue abrotani ſiccati } *an. p. i.*
Fol. Myrti p. ii.
Baccarum Myrti,
Mirab. Emblic.
Chebul.
Auellanarum contuſarum,
Putaminum iuglandium vſtorum, } *an.* ʒ. *ii.*
Cineris vnguium Mulorum,
aut capitum Muſcarum } ʒ. ſ.
Caryophyl.
Cinnamomi } *an.* ʒ. *ii.*
Thapſiæ ʒ. ſ.

Coquantur ſecundum artem donec vini ℥. *ii. exhauriantur, tunc colato adde.*
Laudani pinguis ℥. ſ.
Myrrhæ,
Belzoini } *an.* ʒ. *ii.*
Aloes ʒ. ſ.
Pinguedinis Vrſæ ℥. *i.*
M. & iterum coque vſquequo totum vinum euaneſcat.

Quibus hæc operoſiora videbuntur, ij poterunt accipere verbenacam, reſtam viridem cum radicibus, eamq; inſolare in ol. omphacino, biſq; in die ſingulo oleum illud illinire, vel cinerem iuglandis ſubtilis ol. incoquere, & tantillum laudani addere; idem enim hæc, quòd alia operoſa præſtabunt: In cutis modò denſitate, & aſtrictione ego laudo vnguentum hoc.

℞. Ol.

℞. *Ol. Laudani destil.* ℥. *i.* Vng. pro cutis densitate.
Cinnamomi elec. ʒ. *ſ.*
Malabathri ℈. *ij.*
M. & cum cera f. vnguentum.

Vel ℞. *Vrinæ pueri destil.* ℥. *ij.* Aliud.
Fauorum mellis, } *an.* ℥. *ſ.*
Succi Laudani }
Ol. Spicæ odoratæ, } *an.* ʒ. *i. ſ.*
Caryophyl. }
Rosetarum albarum }
M. & cum cera f. vnguentum.

Vel ℞. *Ol. Spicæ odoratæ,* } *an.* ℥. *i.* Linimẽtum ad idem.
Rosetarum albarum }
Laudani, } *an.* ʒ. *i. ſ.*
Folij }
Vini parum
M. & cum cera f. linimentum.

Vel ℞. *Euphorbij* ℥. *ſ.*
Cum melle excipiatur, & adhibeatur, Aliud.

Vel ℞. *Cineris Ranarum,* } *an.* ʒ. *i.*
Sinapis, }
Calaminthæ }
Laudani ʒ. *ii.*
M. & cera lota in vino f. vnguentum.

Ego autem vtor cum felici ſucceſſu hoc. Aliud ab Auct. max. probatum.

℞. *Pul. lichenum Aſini, vel Equi* ℥. *ſ.*
Excipiatur ol. laudani, & melle, parſq; affecta inungatur veſperi, maneq; abluatur lixiuio ex cinere abrotani facto, cui medicamenti generi ad 40. dies inſiſtendum.

Huc pertinet oleum ex Tartaro illitum; ſed præter hæc medicamenta habentur, alia ſub forma lotionum præparata, ab illorum vſu per 12. horas adhibenda: Primum igitur eſt lixiuium hoc.

℞. *Lixiuij facti ex cinere vitis lib. vi.* Lotio.
Chamæmeli, } *an. m. ſ.*
Meliloti, }
Abſinthij, }
Thapſiæ, }
Betonicæ, }
Roſarum }
Laudani, } *an.* ʒ. *iij.*
Malabathri in petia ligatorum, }
M. & bulliant ad tertias pro capitis lotione.

Vel ℞. *Lixiuij facti ex cinere abrothani lib. vi.* Lixiuium aliud.
Capillorum veneris, } *an. m. ſ.*
Radicum Cannarum, }
Stæchados, }
Myrti, }
Abſinthij }
Cinnamomi, } *an.* ʒ. *ij.*
Caryophyl. }
M. & bulliant ad tertias pro vſu dicto.

Vtendi modus. Inter hæc pariter numeranda ablutio capitis ex aqua ſalita, vel cum aqua ſpuma Maris alterata; quibus omnibus ad plures dies vtendum, non tamen ſingulo quoq; die, ſed alternatis, aut tertio quoq; die; quinimo lotiones capitis non ita frequenter inſtituendæ, & Æſtate tepidæ, Hyeme calidæ eſſe debent. Victus ratio ex dicendis de tardo pilorum ortu elicienda; & hæc de capillorum defluuio.

CAPVT SECVNDVM.

De Caluitio, ſiue defectu pilorum in Syncipite.

Indicationes. CAluitij indicationes, aliæ ſunt curatiuæ; præſeruatiuæ aliæ, curatiuæ tamen in præpropero caluitio, quod nonnulli caluitium Iuuentutis appellant, locum habent; non enim omne caluitium, ſed incipiens tantùm curationem admittit: Conſiſtunt igitur præſentes ſcopi in attractione alimenti ad caluariam, cum ex illius inopia caluitium producatur; item, & in ſiccitate cutis, eiuſdem partis duritie, & denſitate, illis ferè ſemper coniuncta, emollientibus, rarefacientibus, & humectantibus corrigenda. *Scopus præſeruatiuus.* Præſeruatiuus ſcopus vnicus eſt, nimirum alimentum, quo nutriuntur capilli, humidum ſcilicet, calidum, & præſens, quàm diutiſſimè retinere, & conſeruare. *Chirurgica materia duplex.* Quo ad materias præſidiorum, ex Chirurgicis abſq; dubio probantur hæ duæ; capillorum frequens vſq; ad cutim ablatio, ob cauſam ſuperiori capite iam propoſitam; *Pilorum ablatio.* & frictiones cutis ipſius capitis; hæ enim medicamentis alimentum attrahentibus, ex Gal. omnino præmittendæ, quippè quæ nunquam rectè adminiſtrantur, niſi poſtquam rubedo in cute fuerit inducta: Animaduertendum tamen, vt moderatiores illæ ſint, quàm in arearum curatione; nam ſi ſecus fiat, non modò attrahent alimentum, verum etiam attractum diſſipabunt: *Frictiones.* Quare probandæ potius frictiones, quæ viam medicamentis tractorijs comparent, quàm quòd ipſæ debeant alimentum attrahere. *Num ſang. miſſio conueniat.* De ſanguinis miſſione illud habendum, eam (ratione ipſius affectus, qui cum inopia alimenti eſt coniunctus) nequaquam conuenire; *Solutio.* ſi tamen multo ſanguine corpus circumfluat, vnde periculum ſit, ne ex calidorum, & trahentium, ceu metaſyncriticorum medicamentorum adminiſtratione, phlegmone in capite poſſet ſuboriri, eius vſus nequaquam in tali caſu damnari poterit. *Quando Pharmaceuticis vtendũ.* Quod verò de ſanguinis miſſione dictum eſt, idem in fonte Pharmaceutico, de purgantibus intelligendum, videlicet inepta eſſe, niſi cacochymia corpus ſit refertum, ob eandem rationem, vt ſcilicet tutius ad topica medicamenta deuenire valeamus: De quibus iam agens, pro ſiccitate capitis, & duritie tollenda, laudo eiuſdem capitis lotiones cum lacte factas, in quo emollientia, vt ſemen, & flores maluæ, altheæ, branchæ vrſinæ, ſemen lini, & cucurbitæ, fœnugræcum, & alia ſimilia incocta ſint; laudo, & illitiones in ſic- *Illitiones.* citate ſimplici cum oleo amygdalino dulci, aut butyro, aut pinguedine Gallinæ, vel Talpæ, vel Cuculi; in ea, quæ cum frigiditate eſt adnexa, cum eodem amygdal. mixto chamæmelino, & anethino; in ea, quæ cum caliditate, mixto eodem amygd. violaceo. Quæ ad denſitatem tollendam faciunt, de ijs in tractatu de areis agetur: Nunc illud tantùm addo nihil in hoc caſu præſtantius decocto chamæmeli, adianti, & maluæ, ſeminum altheæ, & fœnugræci, quippè quod non ſolùm caput ſufficienter rarefacit, ſed etiam, ob fœnugræci, & altheæ ſemina, capillos mirificè ſeruat, & auget. *Metaſyncriticorum adnotatio.* Circa Metaſyncritica id notandum, vt ſemper ijs moderatè aſtringentia miſceantur, non tantùm, vt vitalia, quemadmodum nonnulli volunt, videlicet ad cutis tonum ſeruandum, ſed etiam vt curatoria, nimirum ad detinendum alimentum: Probantur ergo lotiones ex aqua, quæ coxerit cinerem vitis, quæ à cinere depurata bulliat, cum folijs roſarum rub; vitis, ſalicis, verbenæ, florum chamæmeli, ſtœchados, agrimoniæ. *Lotio, quæ præferatur.* Quidam omnibus præferunt lotionem ex decoctione ſenæ, roris marini, vel foliorum fagi;

agi; aut vlmi, in lixiuio facto cum cinere pedis Columbini, lotio quoq; siue illitio facta cum lacte Caprino, in quo trita fuerit agrimonia: Quidam solo lixiuio hederæ arboreæ se tutatus est; ad idem faciunt illitiones, quæ commodè lotionibus subiunguntur, inter quas optima est, quæ constat ex Apibus in ola vstis, & puluerizatis, & oleo oliuarum maturo, vel si maior astrictio requiritur, oleo mastichino exceptis; item quæ ex laudano fit in eodem oleo mastichino dissoluto.

Vel ℞. *Cortic. cannæ vstorum,* Inunctio.
Cortic. Auell. vstorum, } *an. ℥. iij.*
Granorum Myrti,
Absinthij,
Abrothani, } *an. ℥. i. ſ.*
Gallarum
Confice post triturationem ipsorum cum oleo myrtino, & vtere; vel limacias rubras in cinerem redige, & cum felle Porcæ misce, & illine.

Sunt, qui ex labris Vulpis cum pelle in cinerem redactis, & cum cinere stercoris Capræ, Apum, & Muscarum, cum succis agrimoniæ, & abrotani, & oleo decoctionis Muscarum, ac modica cera, vnguentum efficacissimum, & sæpius probatum conficiunt. Multa alia à Gal. primo loc. 1. & 2. proponuntur, inter quæ præcipuè laudat compositionem Cleopatræ, & aliam Andromachi iunioris, quas hic non describo, quando apud ipsum legi possint. Ad alimentum pilorum quàm diutissimè retinendum, & seruandum, astringentia sola vsurpanda sunt, moderata tamen: Quare probo istam inunctionem.

℞. *Olei Laudani distillati ℥. i. ſ.* Inunctio astringens probatiss.
Succi foliorum Myrti,
Corticum nucum viridium } *an. ℥. ſ.*
Mastichis elec. ℥. ii.
Ambræ gr. iij.
M. & fiat linimentum.

Lotio etiam paratur sic.

℞. *Lixiuij ex cinere vitis lib. x.* Lixiuium.
Vini nigri austeri lib. vi.
Comarum rubi,
Rosarum rubearum, } *an. p. ij.*
Plantag.
Corticum nucum viridium,
Corticum granatorum, } *an. p. ij.*
Myrtillorum
Bulliant ad consumpt. quintæ partis, & singula hebdomada administretur calida.

Sed nihil est quòd magis caluitium remorari possit, quàm idonea victus ratio, de qua in sequenti capite.

CAPVT TERTIVM.

De Tardo Capillorum ortu, præcipuè in mento.

Cauſæ efficiẽtis ſcopus.

SCopi curatiui iſtius affectus pertinent, cùm ad cauſam efficientem piloſam, tùm ad ipſam cutim: Cauſa efficiens eſt calor, qui ſi debilis fuerit, capilli tardè oriuntur, & tunc indicatur calorificum, ſeu calorem augens; at ſi cutis ſit cauſa tardi pilorum ortus, vbi nimis rara exiſtat patet quod indicat ex dictis, eſt enim denſanda; at ſi à denſitate illius proueniat, oportet contrario modo operari rarefaciendo: Quare ad materias remediorum deueniens, ratione caloris debilis, præcipuè ventriculi, probo aquas thermales mineræ calidæ modo conſueto exhibitas; item, & diamoſchum vtrumq; diagalanga, diatrionpipereon, vtramq; magnam antidotum, & ſimilia; ratione autem cutis rarioris, quæ ſupra fuere præſcripta hic locum habent; quemadmodum ad cutis denſitatem, in qua præter propoſita, & proponenda commendo melanacardinum illitum, vel vngulam Aſini ſic adminiſtratam,

Remediorũ materiæ.

Ad cutis denſitatem inunctio.

℞. *Vngulæ Aſini combuſtæ, & tritæ* ℥. *ii.*
Ol. Seſamini ℥. *ii.*
M.

Alia.

Vel ℞. *Ouorum Formicarum* ℥. *i.*
Ol. de Been. ℥. *i.*
M.

Alia.

Vel ℞. *Medullæ auellanarum contritæ* ℥. *ſ.*
Ol. vel ſucci raphani ℥. *i.*
M.

Alia.

Vel ℞. *Cineris Abrotani* ℥. *ſ.*
Olei antiquiſſimi, } *an.* ℥. *ii.*
Vrinæ pueri diſtil. }
M. Sed inter cætera valet aqua ſtillata ex fauo mellis.

Philagrij remed.

Philagrius antiquus Medicus vtebatur hoc præclaro medicamine, Accipiebat Limacas, Hirundines, Apes, Veſpes, ſal commune, quorum omnium æquas iungebat partes, vaſe includebat, ſecundum fundum foraminibus præuium, hic aliud ſubijciebat pro excipulo, fimo ea cooperiebat, & liquore, qui ſtillabat, illiniebat; cui adde, odoris gratia, portionem olei caryophyllorum; quibus non conferentibus aſcendendum ad medicamentum, quod eſt,

Aliud medicamentum.

℞. *Cantharidarum præparatarum in vmbra exſiccatarum* ℥. *i.*
Olei Amygdal. vel viol, vel commun. lib. i.
M. & bull. ad medietatem, deinde colatura vſui ſeruetur.

Aliud.

Vel ℞. *Cineris Abrotani* ℥. *x.*
Ventrium Charidarum ℥. *ii.*
Laudani ℥. *ſ.*
Auellanarum combuſtarum ℥. *ii.*
Tere, & coque cum oleo amygdal. & illine.

Victus ratio.

Quo ad rationem victus in his enarratis, & curatis capillorum affectibus, ea eſt inſtituenda, vt in materiæ defectu: Aër ſit temperatus: Cibus mediocris, & optimi nu-

tri-

trimenti, humectans, & quoquomodo pinguis, ita tamen, vt probè confici possit: Fructuum vsus vitetur, quia alimentum nimis humidum, flacidum, ac tenue generant: Vinum sit minimè vinosum, sed mediocris naturæ: Vitentur Venus, vigiliæ, curæ, pectinationes, & frictiones frequentes. In cutis raritate Aer frigidus eligatur: Cibus sit crassefaciens, qualia sunt extrema Vituli, caro Bubula, far, oriza: Potus sit vini nigri austeri, aut succi granatorum, acidorum, cum aqua chalybeata diluti: Tandem in cutis densitate probatur aer calidus, victus extenuans, aromatibus conditus, & alijs calefacientibus: Potus vini vinosi, tenuis, & antiqui existat, vel decoc. coriandrorum, anisorum, cinnamomi, & cæterum similium; Et de tardo pilorum ortu satis. Fructus improbantur.

CAPVT QVARTVM.

De Capillis excedentibus.

QVoniam Capilli excedunt, vel multitudine; vel duritie: Magnitudinis ratione tres oriuntur scopi: Primus est cutim capillis denudare: Secundus est radices pilorum euellere, vt capilli ex toto extirpentur: Tertius est prohibere, ne de nouo generentur: At ratione duritiei, oritur scopus reddendi molles, & tenues illos capillos. Pro primo scopo ad multitudinem attinente laudo hoc remedium mite. Scopi curatiui in pilorũ multitudine. Alij in eorũ duritie.

Remedium pro capil. multitud.

℞. *Calcis viuæ;*
Auri pigmenti,
Cineris vitis } *an.* ℥. *ii.*
Succi ptisanæ q. s.

M. in Mortario plumbeo; Vel tanquam forte medicamentum perscribe. Aliud fortius.

℞. *Auri pigmenti* ℥. *iii.*
Calcis viuæ,
Cineris vitis } *an.* ℥. *ii.*
Succi ptisanæ q. s.
M. modo dicto.

Addi possunt pro pauperibus.

Cinnamomi,
Macis } *an.* ℈. *i.*

Pro diuitibus.

Moschi, vel Ambræ gr. vi.

Cinis vitis ex Auicen. adnectitur, non tantùm, vt pili tollantur, sed vt, qui renascentur molles sint, & tenelli, vel saltem debitæ carassitiei, quam eandem ob causam post horum medicamentorum remotionem, locus primò fricatur, deinde delinitur cum farina hordei, & fabarum, excepta cum lacte semin. melonum: Vtendi ratio est hæc, vt locus prius tepida foueatur aliquantulum, deinde illinatur medicamentum, & vbi satis diu inhæserit, locus iterum calida eluatur, & capilli abducantur; quòd si ab vsu istorum immineat excoriatio, statim amoueantur; at si eadem fuerit inducta excoriatio, apponatur cataplasma ex lentibus sine cortice, cum oleo rosato completo, & aqua rosata, atque si opus erit vnguentum rosatum, vel infrigidans Gal. potissimè autem album camphoratum Rhasis; imò aliqui ad vitandam excoriationem ijs permiscent emplastica, vt sunt mucago seminum psylij, citoniorum, albumen oui, vn- Cinis vitis cur addatur ex Auic. Modus vtendi.

vnguentum rosatum; Alij auri pigmenti,& calcis æquas partes nodulo includunt, hoc in aqua macerato, partem illinunt; mox enim leuiter manu ducta pilus excidit: Si locus pilis denudatus in obscurum colorem degeneret, illinatur pomata aqua rutę abluta, hæc enim nitorem cuti reuocat. Pro secundo scopo, quæ eradicant pilos parantur ex cedria, sandaraca, lacryma hederæ, vitis albæ, brioniæ, & sanguine Vespertilionis; succus etiam exsudans è sarmentis viridibus, dum igne comburuntur habet eandem vim; idem etiam præstat hepar animalis marini, quod Thinus dicitur, putrefactum; item vrtica marina, & Culiones, qui stabulantur sub aquarijs, nec non oua Formicarum, quæ quidam incoquunt oleo nenupharis, itaut quatuor digitos supernatet, & incoquendum continuò agitetur; imbuitur hoc linteum, & noctu loco imponitur madens, vngitur postea mane vnguento rosato, & quinquies, aut sexies repetitur. Pro tertio scopo conueniunt, quæ densant cutim, & materiam ad partes internas propellunt, & hæc frigida, ac reprimentia esse debent: Quare probantur medicamenta facta ex succo hyoscyami, mandragoræ, & licet etiam ascendere ad opium cum aceto; amplius vti cinere Ranarum lacustrium cum mucagine psyllij, & hyoscyami, quæ præstantiora erunt, vbi misceantur cum illis pro secundo scopo; quapropter simile præscriberem.

Pro pilorũ eradicatione, quæ cõueniant.

Quæ Capillos renasci prohibeant.

℞. *Gummi hederæ,*
Nucleorum vstorum oliuarum } *an.* ℥. *ſ.*
Sanguinis Vespertilionis ℥. *ii.*
Semin. Hyoscyami ℥. *ii.*
Opii ℈. *i.*
Olei rof. vel ex Nymphæa q. ſ.
M. & cum modico ceræ f. vnguentum.

Vel ℞. *Carnium Ranarum,*
Sumach.
Rosarum,
Semperuiui,
Aceti,
Succi hyoscyami, } *an. qu. v.*
Mandragoræ,
Papaueris nigri,
Aluminis,
Semini cicutæ

Ponatur in loco humido, & qui emanat liquor illinatur.

Obseruatio.

Illud hic obseruandum, vt decrescente Luna pilos, quos renasci nolumus, detrahamus: Sed ne pili semel euulsi renascantur, apud Thinenses, & alios, hoc in communi vsu est, nempe locum pilis nudatum auro ignito tangere; sic enim certissimè illorum ortus prohibetur, quòd etiam succedet, vbi cum limatura ferri cocta in aceto, vel illius rubigine, cum saliua perfricetur. Pro quarto, & vltimo scopo fit medicamentum ex detergentibus, & quæ sunt tenuium partium, vt ex farina hordei, fabarum, lupinorum, aristolochia, cinere sepiæ, ac animalium ostrealium, & vtroque elleboro, quæ omnia excipi possunt cum succo ptisanæ, admiscendo melissam, schenantem, moschum, & huiusmodi alia; ad idem facit lac Thitymali illitum cum oleo. Sed præ cæteris extollitur hoc lixiuium.

Topica pilorum regenerationem prohibētia.

Quæ accõmodata sint 4. scopo.

℞. Sam-

Lixiuium excellens in pilorum duritie.

℞. *Sampſuci, Hyſſopi, Saluiæ, Thymi* } *an. m. i.*
Lauendulæ, Spicæ odoratæ } *an. p. i.*
Corticum Citri, Arantij } *an. ℥. i.*
Lupinorum, Orobi } *an. ℥. ſ.*
Florum Stœchados, Anthos, Geniſtæ, Roſarum } *an. p. i.*
Fol. Senæ ℥. i.
Agarici, Corticis Colocynthidis } *an. ʒ. iii.*
M. & bul. in ſuf. quant. lixiuii dulcis, ex ſarmentis parato.

Quod ſi lixiuium minus medicatum optetur, accipiendum lixiuium Barbitonſorum, in quo ſit cocta laudendula; quod ſi lotio capitis renuantur, placet fricare illud ex furfure torrefacto, vel inſpergatur ſequens puluis hora ſomni, mane excutiendus.

Puluis capitis lotioni ſubſtituendus.

℞. *Santal. Citrin. ʒ. ii.*
Corticis Citri ℥. ſ.
Florum Geniſtæ, Rad. Gentianæ } *an. ʒ. i.*
Myrrhæ, Charabes } *an. ℈. ii.*
M. & f. pulu. ſubt. cui pro diuitibus adde
Zibeti, vel Moſchi } *gr. viii.*

Alius.

Vel ℞. *Florum Lauendulæ, Leucoij, Ligni Aloes odorati, Cinnamomi, Rad. Gentianæ, Mirrhæ, Sem. Nigellæ, Succini* } *an. ʒ. i.*
M. & f. puluis.

Quæ ad victus rationem attinent, alibi petenda; & hæc de pilis excedentibus.

CA-

CAPVT QVINTVM.

De Canicie, & Capillorum tinctura.

Canicies à quonam producatur. CAnicies, vel est ex morbo, sicuti illa, quæ vitiliginem sequitur, quæ febribus putridis, aut alijs morbis succedit, vt Aristoteles obseruauit; vel ætatem comitatur: Quæ ex morbo est, curatur curatione morbi; & quæ febres putridas sequitur, curatur (quemadmodum notat Aristot.) euigilato, & refecto natiuo calore, cùm alimentis, tùm debitis exercitationibus: Quæ autẽ ex ætate prouenit, vel imminens est, vel præsens; & si præsens, vel incipiens, vel confirmata; si imminet, vel præsens est, sed nondum confirmata, duplex oritur indicatio, vna euacuandi pituatam, cùm è toto purgantibus, tùm à capite apophlegmatismis, tùm ex ipsis sub cutaneis partibus, vbi collecta, & detenta putrescit, aperientibus, & digerentibus, vbi tamen cutis toni semper habenda est ratio moderatè stipticis; secundum illius generationem cohibens, quæ ventriculo, & capite siccatis, calefactis, roboratisq; obtinetur; si verò præsens, sed iam confirmata, sola tinctura capillorũ emendatur, quæ tametsi ex Gal. ad comptoriam potius, quàm ad Medicinam pertinet, in ijs tamen, qui præ propera canicie vrgentur, & in Matronis, quæ non ob luxum, sed alias honestas causas canos pilos nonnunquam celare coguntur, Medicus etiam aliquando rectè ea vtitur, illisq; morẽ gerere impellitur, teste Gal. 1. local. 2. Quo ad materias remediorum, si de Chirurgicis loquamur, venæ sectionem affectus ipse minime exigit, vt pote, qui ex putredine, & ideo à caloris inopia procreatur; vnde vix ab vllo, præterquam ab Auicenna eius mentio fit; conueniet tamen si, vel in toto, vel in capite sanguis redundet, vnde periculum sit ne ex Topicorum vsu, quæ sunt calida, sicca, & tenuuium partium, attracto in caput sanguine, inflammationi, vel similibus affectibus occasio præbeatur; secabitur ergo hoc in casu vena communis, & sanguis detrahendus, ea quantitate, quæ valeat saltem plenitudinem minuere, vnde Auicen. largam Phlebotomiam damnat; præter quam venæ sectionem in eodem casu etiam geminæ cucurbitulæ, ad peculiarem plenitudinis capitis euacuationem, poterunt adhiberi. Pertinet etiam ad has materias illud monere, vt nullo modo cani capilli euellantur, quod ab aliquibus inepte perpetratur, cum eos magis canescere experientia docuerit; vnde Veterinarij, dum volunt maculis, & velùti stellis Equos insignes reddere, frequentissimè pilos euellendo consequuntur. Materiæ præsidiorum Pharmaceuticorum, quæ spectant ad capitis, & ventriculi alterationem, ex suis locis petendæ veniunt; quæ autem ad totius, & capitis euacuationem pertinent, traduntur in tractatu de dolore capitis. Circa quæ tamen illud noto insigne quoddam priuilegium hac in parte tribui myrobalanis chebulis, siue intrinsecus purgantibus misceantur; siue ore, ac dentibus commandantur. Ad discutiendam in capite conceptam, & putrescentem materiam, & ad aperiendos poros, alia intrinsecus; extrinsecus alia adhibentur: Quæ intrinsecus dantur, ea ferè talia sunt, vt præterea viscera quoq; roborent, putredinem arceant, & calorem natiuum excitent. Sunt autẽ huius conditionis, præter magnas antidotos quotidie ex aqua vitæ sumptas, vsus carnis Viperinæ quocunq; modo, quam omnes Medici vno ore plurimum conducere ad iuuentutem conseruandam profitentur; vsus tripheræ minoris, confectio de scoria ferri, & sequens myrobalanarum confectio mirè laudatur.

Marginal notes: Indicatio duplex. — Chirurgici fontes. — Venæ sectio improbatur. — Exceptio ex Auicen. — Cani pili vllo modo euellantur. — Myrobal. chebul. prærogatiua. — Caro Viperina max. ad iuuentutem conduit seruandam.

Myrobal. confectio.

℞. *Myrobal. nigrorum absq; nuchis* ℥. xxxx.
Gingiberis, } *an.* ℥. x,
Ameos

Irro-

Irrorentur butyro, deinde distemperentur cum penidiis ad quantitatem mediæ partis totius medicamenti; datur ad ℨ. i. vel ʒ. i. ſ. bis, aut ter in hebdomada.

Alij infundunt folia auri in aqua vitæ cum myrobal. chebul. conditis, & paucis caryophyllis ruditer contuſis, nec non exiguis, & fragrantibus folijs meliſſæ, & à cæna liquorem cochlearis parui menſura exhibent; alij verò ſummoperè commendant vinum in quo vna, vel alia gutta olei, ſeu ſpiritus vitrioli effuſæ fuerint: Sed à frequentiori vitrioli exhibitione in ſiccioribus cauendũ, cum ex Rhaſe in tabem præcipitet, licet idem Rhaſis alibi narret quemdam epotâ vitrioli ℥ j. omnes canos vna noᴄte abieciſſe. Gal. vſum chalcanthi in ſubſtantia per os damnat, nã de oleo, & eius ſpiritu nihil ſciuit. Inter extrinſeca probantur oleum ex caryophyllis vnguentariorum, oleum ex piperibus, ex coſto, ex ſylueſtri oliua; precipuè verò oleũ ex colocynthide, vel è nigella, cui colocynthis fuerit immacerata, quibus ex Auicen. conſilio ad penetrationem ſemper aceti aliquid, aut vini admiſcendum, & ſpatio quinq; horarum ſaltem interpoſito Lotio ſimilium virium ſubiungenda, qualis eſt illa Rhaſis ex felle Taurino, & colocynthide: Gal. mirificè extollit cedriam, & piſſeleon, quibus ſolis plurimos à canicie liberatos ſcribit, quæ tamen noſtris temporibus improbantur, propter odoris iniucunditatem. Quæ tingunt capillos, ſi fieri poteſt ſint huiuſmodi, vt priſtinum capillorum colorem reſtituant, quia in re præſtantiſſimum, & tutiſſimum eſt ad canos capillos flauos, ruffos, ſubruffos, aut ſubnigros reddendos lixiuium, quod fit ex cinere communi, cuius ſingulę ſemis librę miſceãtur lithargyrij aurei ℥ iiij. & igne ſimul excoquantur: Vſus erit, vt ſpongiolæ, eo calente, imbuantur, iiſq; capilli cani, vel ad ignem, vel ad ſolem per quartum ferè horæ partem diluantur, mox caput linteo per horam tegitur, poſt blando lixiuio capilli abluãtur, quod bis in hebdomada repetendum; hoc quoq; modo pili facilè quemuis colorem inibunt, ſi prius inungantur ter, quaterq; axungia Vrſina; deinde ſi citrini eſſe debeãt ponãtur in lixiuio crocus; ſi nigri cinis vitis; ſi ruffi ſal nitri in puluerẽ redactum: Sed quę denigrant capillos ſunt frequẽtioris vſus, quia autem ferè omnia valde aſtringentes vires nacta ſunt, quę maximè nocent, & ſæpè grauiſſimos morbos frigidioris temperamenti hominibus minantur, vt epilepſiã, alpoplexiam, lethargũ, & catharros difficilimos inferant, ideo diligentiſſimè curandum, v tvel mitiora eligantur, vel ſaltem ijs adiungantur, quæ ſunt tenuuium partium, & vim eorum infringant; paratur igitur ſimile medicamentum in hunc vſum.

Spiritus chalcanthi, vſus, & exceptio.

Extrinſeca præſidia.

Capillorum tincturę præſtantiſs. remed.

Lixiuij pilos tingẽtis formula, & vſus.

Variæ pilorũ tincturæ.

℞. *Gallarum immatur. ℥. iiii.*

Decoquantur in ſartagine cum oleo communi quouſque diſrumpantur, deinde extendantur ſuper panum lineum per noctem, poſt contuſæ in mortario cupreo pulueriʒentur, & ſiccentur, mox adde Squamæ æris ℥. i.

Foliorum liguſtri ſubt. pulu. ℥. ii.

Caryophyl. pulu. ʒ. ii.

Proũce pulu. in ſuffic. quantitate pro vnica vice ad tingendos capillos in vas mediocre figuli, & affundatur vinum aromaticum, poſt addantur.

Aluminis Rochæ ʒ. ii.

Corticum Granatorum, }
Corticum Nucum viridium } *an. ʒ. i. ſ.*

Saluiæ, }
Anthos } *an. m. ſ.*

Bull. ad medietatem vini.

Pilos nigros faciens.

Sed noto puluerem hunc poſſe conſeruari paratum, cuius quantitas, quæ ſufficere queat pro vna vice aſſumenda, cui tantum vini admiſcendum, vt medicamentum ſubſiſtentiam ptiſanæ acquirat: Hoc igitur medicamento illito locus inuoluatur panno lineo ſupradicto per tres horas, deinde abiecto panno, abluatur locus æqua portione,

Puluis vſualis.

aquæ, & lixiuij, & si post ablutionem aliquid medicamenti remaneat, adhuc fricetur locus panno immerso in aqua sapone referta, & fricetur, & detergatur, ac siccetur vndiq; Deterso igitur medicamento, locoq; exsiccato fiat inunctio cum oleo caryophyllorum vnguentariorum, atq; hoc medicamentum singulo mense repetendum, Luna decrescente, ne pili ita citò recrescant, & pannus lineus seruandus pro alijs vicibus; est & aliud medicamentum, quod pro eodem vsu sic paratur.

Vsus eorũdem.

℞. *Radic. capparorum ℥. ij.*
Foliorum Cupressi,
Mori,
Saluiæ,
Agrimonij } *an. m. i.*
Malicorij,
Ol. nucum } *q. s.*

M. & bulliant ad consumptionem duarum partium, collato adde succi Acaciæ in vino nigro dissolutæ ℥. i. Laudani ℥. ii. bulliant ad consistentiam.

Vel ℞. *Corticis Nucum viridium,*
Corticis Quercus viridis } *an. ℥. iij.*
Vini nigri lib. v.
Bull. ad consumptionem duarum partium, colato adde.
Olei Myrtini lib. i. s.
Laudani ℥. ij.
Misceantur in Mortario plumbeo ad Solem.

Hæc autem duo medicamenta posteriora requirunt pilorum præparationem factam cum simili lotione.

Lixiuium pilos ad tincturam præparans.

℞. *Lixiuij truncorum caulium lib. i.*
Aluminis ℥. i.
M. ad ablutionem perpetrandam.

Postremò proponitur medicamentum, quod intra mensem capillos albos denigrauit, & est.

Ad canos nigro colore tingẽdos.

℞. *Myrobal. nigrorum ℥. i.*
Passularum nigrarum ℥. ii.
Vini nigri austeri lib. iij.
Bull. in duplici vase ad consumptionẽ duarũ tertiarũ, deinde adde.
Succi corticum nucum viridium lib. s.
Sumach.
Acaciæ } *an. ℥. i.*
Caryophyllorum ℥. i. s.
Moschi ℈. i.
Ponantur ad ignem, ac sine ebul. detineantur per medium diem.

Quo medicamento capilli albi illiniuntur, quando itur dormitum penicillo, deinde caput panno nigro contegitur per totam noctem; mane verò abluitur vino nigro astringenti, in quo myrobalani nigri ebullierint.

℞. Ia-

℞. *Iuglandium recentium,*
Glandium recentium non matur. contusarum } *an. ℥. iii.*
Myrobal. nigrorum,
Sumachiorum } *an. ℥. i.*
Scoriæ ferri,
Limaturæ plumbi in aceto coctarum, } *an. ℥. iii.*
Aluminis cuiusq;
Caryophyllorum,
Vermium terestrium pulu. } *℥. ſ.*
Salis ℥. i.
Saluiæ m. i.
Laudani ℥. ii.
Vini nigri austeri lib. iiii.

Tinctura ad idem.

Coquantur lento igne in duplici vase ad consumptionem ferè trium librarum, deinde sub fimo Equino 15. *diebus detineatur sepultum vas, tandem succus exprimatur illimendus penicillo capillis, mox adhibeatur pileus, & pannus atri coloris quousq; siccetur, sicq; per noctem, aut per spatium saltem trium horarum retineatur, postea sapone panno incluso, & aqua tepida ablue, & cum siccaueris illine capillos oleo laudani, & caryophyllorum.*

Sed facillimum paratu, nec minus alijs certum est quod.

℞. *Hordei priusquam in spicas concrescat, &*
Aluminis par pondus.
Humo obruantur recepta in vitro sic enim aqua extillat, quæ mirificè tingit.

Alia facilior.

Quod etiam præstat sola scoria ferri cocta in succo malorum citriorum, & oleum in quod radix nucis viuæ sub terram succum suum instillauerit, hoc enim omnia superare nonnulli contendunt; & hactenus de canicie. Venio modo ad tincturam, qua capilli ex nigris, vel alterius obscurioris coloris fului, nitidi, & splendentes redduntur, quæ ex toto vltra Medici offitium consistit, & ad solum comptorem, seu mangonem spectat, si Gal. credimus, quia tamen in quibusdam locis talis consuetudo tingendi inoleuit, nec illam quidem Medicum ignorare oportet, cum assiduis de hac re cunctationibus fatigentur: Tingunt autem hunc in modum ista.

Scoria ferri efficacior.

℞. *Radic. cannarum,*
Fauorum mellis, } *an. lib. ii.*
Lupinorum in succo lanariæ maceratorum ℥. i. ſ.
Foliorum ligustri albi in aceto macerat. ʒ. vi.
Macis ℥. ii.
Salis communis ʒ. i. ſ.
Croci ʒ. i.
M. & destillentur per Alembicum vitreum, & sub radiis solaribus inungatur radices capillorum.

Quomodo capilli in alium colorem vertantur.

Ad idem valet ol. quod destillatur ex fauo mellis, sicuti, & liquor stillatitius ex Rhabarbaro in melle macerato.

℞. *Fauorum mellis lib. iiii.*
Tritici ruditer contusi lib. i.
Florum verbasci luctei m. ii.
Croci ℥. ſ.
Macerentur, & destillentur, post liquore pili primùm irrigentur, deinde ol. quod vltimò stillat illinantur;

Singulare hoc quoq; censetur.

℞. *Ol. Tartari,*
Perſicorum, } *an.* ℥.*ii.*
Commiſceantur, & verberentur fortiter in ſole, & inungatur quatuor in die;

Vel floris vini in balnei ſordes immitte, & in ſpiſſitudinem vnguenti miſce, ac illine ſub ſomnum. Qui lotionibus magis delectantur, ijs paretur lixiuium ex cineribus corticum ſalicis, cui immittantur lupini diebus decem, ac tandem incoquantur radices cannarum, colocynthis, & albiſſimi Agni caput, vel fiat ex cineribus vitium, poſt in eo coquatur radix brioniæ, deinde minutatim ſapo inciſus addatur, ſeruetur per menſem ſic, & ex poſt vſurpentur. Cæterum omnia ſuperat certitudine, & ſecuritate puluis Alkannæ, ſeu Elhannæ Arabum, de quo Proſper Alpinus in ſuo de plantis Ægyptiacis libro: Hoc enim vino tepente excepto, in pultis formam redacto, ſi capilli vniuerſi per ordinem ad radicem illinantur, & ſic illiti per 24. horas faſcijs, ſeu ſtuppis benè cooperiantur, & poſtea vino tepente abluantur, & eburneo pectine dentes plicatiles habente pectinentur, ſicq; breuiſſimè, & venuſtiſſimè aureo colore tinguntur; imò mulieres Ægyptiæ, & Turcicæ ſola ſimplici aqua puluerem commiſcentes, aquam auream idem præſtantem præparant. Victus ratio in canicie hoc expoſcit, vt vitetur aer craſſus, calidus; exercitationes ſint moderatæ; frictiones, & pectinationes ſint in frequenti vſu; fugiantur lotiones ex aqua calida, roſacea, ex camphora, tegumenta grauia, cruditates, crapula, ebrietates, olera, quæ valde humectant, fructus eiuſdem generis, lac, & piſces: Carnes ſint potius aſſæ, quàm elixæ, & pipere, ac alijs aromatibus condiantur: Vinum ſit oligophorum moderate hauſtum: Aluus in proprio munere ſeruetur, excludantur animi pathemata, cùm mœrore, ac metu non paucos incanuiſſe conſtet.

Puluis Alkannæ Arabum ſecuriſſimus.

Victus ratio, quę conueniat.

CAPVT SEXTVM.

De Aeris, ſeu Alopecia, & Ophiaſi.

Vicumq; capillorum defectum curare aggreditur, qui ſecundū omnes capitis partes indifferenter enaſcitur, ſiue fiat ſecundum formam rotundam, qui alopecia vocatur; ſiue iuxta formam oblongam, qui ophiaſis appellatur, in hos ſcopos incumbat oportet: Primum enim materia corrupta, quæ ad radices pilorum confluere apta eſt, coquenda, & vt cocta educenda, cùm ex toto purgantibus; tùm è capite apophlegmatiſmis vocatis, illiuſq; generatio pariter cohibenda per alterationem totius, ſi in toto; partis ſi in parte procreatur. Hæc autem materia eſt bilis, pituita ſalſa, & atrabilis; ſanguis non proponitur, quia vbi putreſcit ſecundum partem tenuem, in bilem; ſecundum craſſam, in atram bilem conuertitur, vt ex alibi dictis colligitur: Materia autem fluxa, vel eſt impacta, & diſcutientia, ac digerentia expoſtulat; vel nondum eſt impacta, & repellentia indicat, licet ab ea hoc in caſu indicatio non ſumatur, nam hoc contingit in principio alopeciæ, & ophiaſis, ad quæ Medici haud vocantur. Accedo ad præſidia Medica; inter Chirurgica ſectio venæ probatur, ſi in toto abundet ſanguis, quamuis affectus, non ſit validus, itaut cucurbitulæ cum ſcarificatione ſufficere deberent, tamen quia ſanguis in toto abundat, non detractus, Topica tutò vſurpari nequeunt, quippè quorum vi ſanguis ad caput attraheretur, ideo ſectio venæ non venit negligenda; cæterum ſanguis in modica quantitate educendus, quia in his affectibus viget, cachochymia, & ante venæ ſectionem leniatur aluus; amplius ſi morbus fouetur à iecore, iecoraria dextra; ſi à liene ſiniſtra; ſi à menſibus ſuppreſſis, ſaphena aperienda; ſicuti conſentientibus hemorrhoidibus, his hirudines affigendæ; quòd ſi ætas, virium conditio, timiditas venæ ſectionem

Quomodo differat Alopecia ab Ophiaſi.

Scopi curatiui.

A quonam humore affectus producatur.

Præſidium Chirurgicū proponitur.

Cur topica in hoc malo reprobētur.

Venæ ſectio non debet negligi.

Quæ vena tundenda in

nem reclamarent, cucurbitulæ ſubſtituendæ pro deriuatione à capite ſcapulis, & humeris admoueri poſſunt, pro varia ægri conditione: Quòd ſi poſt vniuerſalem phlebotomiam cutis capitis adhuc rubida appareret, & venæ eiuſdem, vel in fronte, vel in temporibus turgidæ apparentes, cum frictione, vel ſine, vena frontis, & aliæ etiam in capite valent aperiri, antequam ad topica deueniatur; ſecus quia ſanguine indigemus, ab ea abſtinendum. Præter has materias Chirurgicas, ratione loci affecti, aliæ quoq; locum habent: Primò ablatio capillorum, cùm vt materiæ Medicinales melius valeant applicari, tùm vt tanquam remedio deraſione vtamur, quemadmodum ſupra dictum eſt: Secundò crebræ frictiones, de quibus noto ipſas in pueris, & delicatioribus, ac in areis incipientibus linteo molliori faciendas, vel eorum loco caput ſpongia fouendum in aqua tepida madefacta; in alijs autem, & in areis confirmatis acrius, & aſperius molliendæ, vel linteo firmiori, vel radice brioniæ, & nitro, vel folijs ficuum, vel cortice raphani, vel cæpis, vel allio, vel punice, & nitro; adminiſtrabuntur autem ante cuiuſq; topici medicamenti vſurpationem, cùm vt virus præſentis materiæ educatur, & calor natiuus excitetur; tùm vt meatus cutis dilatati, ampliorē, & patentiorem viam medicamentis præbeant: Frictionibus ſuccedunt punctiones acubus factas, penes Gal. ſententiam; item ſcarificationes; tandem hirudinum ad areas appoſitiones; ad expurgandam materiam vitioſam, & impactam cuti, etiam huc pertinet capillorum euulſio; ſed materia Chirurgica peculiari ratione reſpicit caput, & illius cutim, ideo quo ad caput fricandum eſt, ſique rubicundum fiat cum turgentia venarū, tunc licet ſecare venā frontis, antequā ad topica deueniamus; quòd ſi rubedo nō appareat, ab illa ſectione abſtinendū, quæ tamen ſectionē venæ cubiti ſupponit: Verum .n. verò quoniā materia Chirurgica non ſolū euacuat totum, & caput, ſed etiā materiam in cute capitis exiſtentem, hinc in affectus contumacia, ſcarificatio eſt maximi vſus. Quantum attinet ad materiam medicinalem, communis completur lenientibus, præparantibus, & purgantibus, cùm totum, tùm caput, de quibus in capite de dolore Capitis: Item completur alterantibus totum, & viſcera affecta, vt lienem, iecur, & vterum, de quibus in proprijs tractatibus. Materiæ Medicinales priuatæ, & locum affectum reſpicientes diſcuſſoriæ, debent habere tres conditiones; prima eſt, vt ſint moderatè calidæ, & ſiccæ, ne exurant, vel ad minus ſi non vrant, progreſſu temporis cuticula capitis nimium reſiccata caluiciem, vel ſimilem affectum incurrant: Secunda, vt ſint tenuuium partium, ad hoc quòd partes profundas, & craſſam capitis cutim, ad cuius radices ſucci vitioſi deliteſcunt, valeant penetrare: Tertia, & poſtrema, vt trahant probum ſanguinem ad corporis ambitum pro regeneratione, & nutritione capillorum, ſunt tamen his ad corroborationem capitis, & cohibendam fluxionem aſtringentia, valde placida tamen admiſcenda, vti eſſet oleum roſatum completum. Sed in præſcribendis hiſce medicamentis, vel reſpicimus ſpeciem humoris; vel gradum facultatis ipſius medicamenti. Si humoris ſpeciem, in materia pituitoſa componatur hoc medicamentum.

Quibus in caſibus ſuſtituantur cucurbitulæ cū ſcarific.

Pilorum deraſio primò proponitur.

Frictiones, quibus, & quando cōueniant.

Punctiones item ex Gal.

Obſeruatio circa ſectionem venæ.

Medica materia communis.

Eadem particularis, quę tribus reſtringitur; prima eſt. Secunda. Tertia.

Si humoris ſpecies cōſideretur, hæc probantur.

Linimētum in materia pituitoſa.

℞. *Euphorbij*
Rutæ Sylueſtris } *an.* ℥. ſ.
Sulphuris,
Elleb. albi } *an.* ℨ. i. ſ.
M. & cum oleo antiquo nucum f. linimentum.

In materia bilioſa.

Aliud in materia bilioſa.

℞. *Spumæ Maris,*
Cineris Amygdal. amar.
Cineris Radicum cannarum,
Stercoris Murium } *an.* ℥. ſ.

M. &

M. & cum aceto, at adipe gallinæ f. linimentum:

In materia melancholica.

Aliud in materia melancholica.

℞. *Tapsiæ in aqua lotæ ʒ. i.*
Cineris Abrotani ʒ. ii.
Cineris Corticum auellanarum, } *an. ʒ. iii.*
Capitum Muscarum, vel Murium,
Cantharidarum præparatarum ʒ. ij.
Olei rosati completi q. s.
M. & f. linimentum:

At vbi materia sapit naturam sanguinis.

Si vitio sanguinis aliud med.

℞. *Laudani ʒ. ii.*
Olei vitellorum oui ℥. i.
Chartæ combustæ, } *an. ʒ. ii.*
Capitum Murium vstorum,
M. & cum oleo veteri f. linimentum.

Graduum medicamentorum consideratio.

Mitiorũ medicam. indicatio.

Quãdo fortiora indicẽtur.

At si gradum medicamenti intueamur, alia sunt debilia; mediocria alia; alia efficacissima, prout incipientes, & mites, vel confirmatas, & habituatas, seu contumaces curamus; an verò incipientes sint, vel confirmatæ, & consequenter, an à debilioribus, an à fortioribus sit incohandum, facile est intelligere è cutis perfrictione, nam mitis quidem erit, si per frictionem cutis mutatur, vt incalescat, rubea euadat, vel citrina reddatur, & in hoc casu debilia præmittenda; quòd si cutis fricatione, vel neutrum dictorum, vel aliquid cum insigni difficultate succedat, cum affectus contumacia patefiat, à fortioribus instituenda curatio, habendo tamen semper rationem ad corporis, quod tractatur, prout ætate, habitu, temperie, sexu varium est; his enim omnibus eadem haud conueniunt; vnde Gal. alia pro pueris, eunuchis, fœminis, & mollibus corporibus; pro viris autem robustis, alia remedia proponit: Porrò debile medicamentum paratur sic.

Medicam. blande.

℞. *Cineris Amygdal. amar.*
Nucleorum Persicorum, } *an. ʒ. i. s.*
Radicum Cannarum
Abrotani,
Thuris in aceto macerati,
Olei Amygdal. amar. } *an. ℥. i. s.*
Adipis Anseris
M. & f. linimentum.

Medicamentum mediocris naturæ.

Aliud mediæ naturæ.

℞. *Puluer. staphidis agriæ in aceto maceratæ ʒ. i. s.*
Spumæ Maris,
Sulphuris viui, } *an. ʒ. i.*
Semin. Trucæ,
Elleb. vtriusq;
Olei de Cherua,
Fellis Taurini, } *an. ℥. i.*
Terebinthinæ
M. pro linimento.

℞. *Euphor.*

Efficaciſſimum eſt hoc. Medicam. aliud fortiſſimum.

℞. *Euphor.*
Sinapis,
Piperis albi,
Naſturtij } *an.* ℈. i.
Adipis Vrſi,
vel Anſeris ſylueſtris } ℥. i. ſ.
Stercoris Caprini combuſti ℥. ij.
Olei Laurini ℥. vi.
M. pro linimento.

Aliud eiuſdem naturæ in Areis.

Vel ℞. *Cantharidarum in aceto,*
vel ſucco Staphidis agriæ maceratarum } ℥. ij.
Picis liquidæ q. ſ.
M. pro linimento.

Quæ in contumacioribus areis locum habent, ſicut mediocre in progreſſis, & debile in incipientibus; præter quæ omnia à proprietate valere exiſtimant, primò artemiſiam oleo vetuſto mixtam, & illitam; ſecundò Lacertam in domibus habitantem combuſtam, puluerizatam, & loco areis defedato, melle prius illito, ſuper aſperſam. (Modus vtendi primus.) Sed quicquid ſit de vſu propoſitorum, hæc obſeruanda veniunt; primò circa modum, (Secundus.) vt detonſis liquidiora; abraſis craſſiora, & ad emplaſtri formam redacta adhibeantur. Item vt ex Auicen. ſemper tecto capite, pileo, vel pellibus foueantur capitis regiones, maximè in hyeme, ita enim ſudor euocatur. (Tempus adhibendi.) Quoad tempus niſi poſt euacuationem totius, & capitis vſurpanda, & præmiſſis Chirurgicis præſidijs, ad penetrationem conducentibus, vt puta frictionibus, punctionibus, ſcarificationibus, & pilorum euulſionibus, prout vnum iſtorum, vel alterum, vel omnia magis accommodata videbuntur: (Debilia quando retinenda.) Detineri autem debebunt debilia ſi iuuent ſemper, tùm noctu, tùm interdiu; ſi autem non iuuent permutanda ſunt cum ijs, quæ poſſunt prodeſſe: Valida verò eouſque, dum vim cuti inferre incipiunt, nam vbi primùm cutis dolere incipiet, affatim remouenda erunt, & demulciendus locus adipe Anſerino, & oleo anethino, (Validorum admniſtratio.) vel ſimili anodyno tenuis ſubſtantiæ; quin illud in his, monente Gal. obſeruandum eſt, vt poſt primum eorum vſum, cum ſecundò adhibere voluerimus, ſemper conſideremus qualem in affecta particula mutationem fecerint, & ſi cutis vltra quàm conueniat caleſcat, quòd ex colore eius flauiore, & ex tactu cognoſcitur, cum mitioribus permutentur, ſin pergatur in ijs vlterius. (Vbi, & quãdo ſint faciendę inunctiones.) Denique quoad locum, circa extremitatem arearum mitius agendum; circa medium validius: Illud quoque obſeruandum, vt in aere calido pharmacum adhibeamus, & maximè ſi fieri poſſit in loco inſolato, qui non habeat auram perflantem; hyemis verò tempore in hypocauſtis, & balneis. (Aer.) Sed ad victus rationem venio, quæ (ſi Aſclepiadi credendum) plus quàm pharmaca ad curationem valet, ſit igitur aer calidior, cibus quantitate mediocris, ſubſtantia boni ſucci, & ſimplex, qualitate humidus, vt ſunt panis ex ſimila, Gallinæ, vitelli ouorum; (Cibi qualitates. Potus qualis conueniat.) vitentur quæ incraſſant, & ſanguinem exacuunt, lac, caſeus, legumina, ſalita omnia, & acria; à vino vel abſtineatur, vel concedatur attemperatum, & mixtum cum aqua, ſit ſubdulce, clarum, & tenue. (Venus improbatur.) Venus fugiatur, quemadmodum, & corporis (ante purgationem) exercitationes, balnea, & ſudationes. Aluus ſit lubrica. Curæ, timor, & alia animi accidentia vitentur, maximè mœror, quantò enim lætiores depilati viuunt, tantò citius curantur. (Hilaritas max. prodeſt.) Et de Areis, alijſq; ſimilibus affectibus non vltra.

CAPVT SEPTIMVM.

De Achoribus, & Fauis, vulgo lactumijs vocatis.

Affectus quid indicat.

VLcera hæc cutis capitis humida, vulgo lactumia vocata, quatenus ſoluta continentur vnitate, indicant vnionem; quatenus ſunt cum imminuta quantitate, indicant deperditæ carnis reſtitutionem: Sed impedimenta prius ſunt remouenda, propterea cum hæc tria ſint, dolor, inflammatio, & ſuccus prauus cuti impactus, ideo tria quoq; indicantur; anodynon, inflammationem remouens, & ſuccum impactum diſcutiens; detergens; & ſiccans, quæ duo poſteriora, etiam vlceris duplici excremento tenui, & craſſo conueniunt; humor autem, quo hi affectus procreatur, eſt bilis, ichor, & humor quiuis putridus, vt pituita ſalſa præcipuè: Cæterum quoniam conſiderari poteſt, vt fluit, & vt fluxurus eſt; ſi fluit indicatur repercutiens; ſi fluxurus reuellens, ac toti corpori proſpiciens: De repellentibus obſeruandum, vt in puerilis, & qui humidiſſimis ſunt capitibus, ab ijs, vel ſaltem efficatioribus, abſtineamus, ne materia ad partes repulſa nobiliores, maiores inferat noxas; Accedo ad materias Medicas, & primò ad Chirurgicas; in adultis igitur, vt tutò poſſint adminiſtrari Topica, neceſſe eſt venam ſecare, aut ſi virtus prohibeat, cucurbitulas ſaltem apponere; in pueris verò grandioribus, in quibus abundat ſanguis, eædem cucurbitulæ probantur: Circa quas tamen materias illud ſciendum, quantum ad venæ ſectionem ſpectat, pro vniuerſali quidem euacuatione, & reuulſione, ſi vitium ſit capiti eſſentiale, cephalicam venam dextri, aut ſiniſtri brachij eligendam, pro vt hæc, vel illa pars capitis erit magis affecta; ſi verò ſit per conſenſum à toto, aut partibus inferioribus, modò venam communẽ dexteri, modò ſiniſtri brachij aperiendam, pro vt, vel iecur, vel lien magis laborant; modo etiã venas tali, aut ſedales reſerandas, prout à cohibitis menſibus, varicibus, vel hæmorrhoidibus affectus fouetur; pro peculiari verò capitis euacuatione, præter dictas venas, modò in fronte, modò poſt aures, ſi neceſſitas, reaperiri poterunt, illis tamen prius recluſis: Quo ad cucurbitulas ſcarificatas, eæ pro vniuerſali euacuatione coxis, & lumbis, pro reuulſione, & deriuatione à capite, ſcapulis, & pro eiuſdem capitis euacuatione, capiti quoq; ipſi admouendæ. Præter verò has materias, frictiones ex Gal. commendantur, non modò brachiorum, crurium, & dorſi, pro reuellenda fluente materia, ſed etiam capitis, cùm pro fluxa, & impacta euacuanda; tùm vt medicamentis ſic ad profundiores partes paretur aditus. De Medicamentis, cùm totum, tùm caput ab humorum colluuie peculiariter purgantibus, ſuccreſcentibus de capitis dolore ſermonibus, pertractabo. Hic tamen noto, ratione quidem puerorum, Nutricibus medicamenta eſſe exhibenda; ratione verò adultorum ipſis medicamentis illos eſſe regendos, & gubernandos, ſecundum quòd vrgeat neceſſitas. Quibus præmiſſis, Topicis agendum, quæ talia ſint oportet, vt ſimul diſcutiant, & aliquo modo reprimant, detergant, & ſiccent, ea tamen ratione, vt pro adultis alia; alia pro pueris ad vſum perducantur: Pro puelis ergo tenerrimis hoc conueniet.

[Marginal notes: Impedimẽta tria, & Indicatio triplex. — A quonam humore affectus procreantur. — Repellentiũ obſeruatio. — Chirurgica materia. — Venæ ſectio probatur. — Cucurbitularum vſus. — Quæ vena ſecanda. — Frictiones max. à Gal. commendãtur. — Puerorũ medicatio per Nutrices.]

Inunctio pro pueris.

℞. *Cineris myrtillorum,* } *an.* ℥.*i.*
Gallarum
Tutiæ præparatæ ℥.*i.ſ.*
Butyri vetuſti aq. roſarum loti ℥.*i.*
Cineres aceto leuigentur, deinde miſce ad ignem.

Pro

Pro pueris gradiuſculis, ex vſu erit iſtud.

Pro pueris grandiuſculis.

℞. *Pulueris Corticum Granatorum,*
Lythargirij,
Tutiæ } *an.* ʒ. *i. ſ.*
Ol. roſ. ℥. *i. ſ.*
Pinguedinis Anſerinæ aceto lotæ ℥. *ſ.*
M.

Sæpè tamen ſola pinguedo, quę eſt in collo Equi inſignem, hac in re, operam præſtitit: Porrò licet hæc medicamenta mihi probentur in pueris, cenſeo tamen ab ijs abſtinendum, quantùm fieri poteſt, quia vulgares putãt, nec immeritò aliquando hoſce morbos ſummoperè conducere ad futuram puerorum ſanitatem, ipſos à multis præſeruare malis; vrgente tamen neceſſitate ipſis vtimini; eo tamen modo, vt ſcilicet extendantur ſuper petias cera illitas, ne caliditas vlcerum abſumat, & areſcere faciat medicamentum; quinimo cuffiæ poterunt parari cera illitæ, ne pueri manibus auellant medicamenta. Quod ſpectat ad adultos, diſtinguendum an incipiens, an inueteratus ſit morbus; ſi enim morbus ſit in principio, & mitis appareat, ſolis reprimentibus agendum: Quare pro lotione.

Auctoris obſeruatio.

Quid pro adultis conueniat.

Lotio in morbi principio.

℞. *Aquæ Chalybeatæ lib. x.*
Cineris foliorum Salicis lib. ſ.
M. & fiat lixiuium, cui incoque
Roſarum rubearum,
Plantaginis } *an. p. i.*
Myrtillorum,
Corticum Pinearum } *an. p. ſ.*
M. & bulliant ad tertias, collato abluatur caput.

Vel ℞. *Vini nigri auſteri lib. x.*
Myrti,
Rubi,
Roſ. rub. } *an. m. ſ.*
Miſceantur, & bulliant ad tertias.

Poſt lotionem adhibeantur inunctiones, quæ hunc in modum parantur.

Inunctio poſt lotionem.

℞. *Ol. roſ. omphac.*
Myrtillorum } *an* ℥. *i.*
Succi foliorum Salicis ℥. *ſ.*
Pulueris roſarum rubearum,
Myrtillorum. } *an.* ʒ. *ii.*
M. & fiat linimentum.

Quod ſi in principio quidem exiſtat, ſed aliquid mali minetur, vt difficilior euadat affectus, tunc repellentibus addenda ſuntquæ diſcutiant, & moderatè ſiccent; ideo hoc in caſu, ſimile paretur medicamentum.

Quando repellentibus vtendum.

Exemplum.

℞. *Cyperi* ʒ. *ij.*
Farinæ lentium ʒ. *ſ.*
Olei myrti
Vini } *an.* ℥. *i. ſ.*
Laudani ʒ. *i.*
M.

In affectu inueterato, vlcere ſuperficiario exiſtente, & miti conuenit hoc.

Vng. in vlcere ſuperficiario inueterato.

℞. *Tutiæ,*
Spodij } *an.* ℥. *ij.*
Lithargyrij,
Olei roſ. Omphacini } *an.* ℥. *ſ.*
Aceti ℥. *ij.*
M. & cum cera f. vnguentum.

Aliud.

Vel ℞. *Succi Enulæ,*
Fumariæ } *an.* ℥. *ſ.*
Axungiæ Porcinæ in aq. roſ. lotæ ℥. *iij.*
Tutiæ præparatæ,
Gallæ vſtæ } *an.* ℥. *ii.*
M. & fiat vnguentum, ſecundum artem.

Quod ſi vlcus erit profundum, & ferum laudo hoc.

In vlcere profũdo, & feraci.

℞. *Lixiuii ex cinere ficus, in aqua chalybeata q. ſ.*
Lapathii acuti,
Rad. Betæ,
Hordei integri } *an. m. ſ.*
M. & f. decoc. ad tertias pro lotione.

Aliud ad idem.

Vel ℞. *Fæcis vini vſtæ* ℥. *ii.*
Calcis aceto maceratæ ℥. *iii.*
Concharum vſtarum ℥. *i. ſ.*
Ol. veteris q. ſ.
M. & f. vnguentum.

Med. ex charta vſta Gal. & Pauli.

Medicamentum ex charta combuſta Gal. quinto de medicamentis per genera, & Pauli lib. 7. cap. 13. eſt maximi vſus, & loco chartæ combuſtæ poſſumus vti charta noſtra communi, quinimo hæc combuſta, & aceto excepta mirificè prodeſt.

Vel ℞. *Hordei combuſti,*
Pumicis,
Spumæ Maris } *an.* ℥. *ii.*
Sulphuris ℥. *i.*
Staphidis agriæ,
Teſtæ Sepiarum } *an.* ℈. *i.*
M. & f. puluis ſubtil. qui inſpergatur, capite exſiccato, non autem humecto.

Quamquam, & melle, & oxim. ſimpl. vel aceto poſſint excipi huiuſmodi pulueres, & adhiberi, & his medicamentis malum hoc debellari poterit.

Sed præter hæc, duo habeo vſu comprobata, quæ ſupradictis adijcere operæpretium duco. Primum eſt tale.

Linimẽtum ab Auctore ſummoperè probatum.

℞. *Sulphuris viui,*
Spumæ Argenti } *an.* ℥. *i.*
Cum aceto roſato terantur, & diſoluantur, mox adde
Terræ Samniæ, vel Lemniæ ℥. *ſ.*
Succorum Plantaginis,
Limonum } *an.* ℥. *i. ſ.*

Olei

Olei lentiſcini, Myrtini } *an.* ℥. *i.*
Pulueratis pulueranđis m. & fiat linimentum.

Alterum ſic habet.

℞. *Lithargyrii aurei, & argenti cum aceto acerrimo, & oleo roſ. nutriti* ℥. *ii.* Aliud eiuſdem.
Ceruſſæ abluta cum aqua ſolatri ℥. *i.*
Aluminis rochæ combuſti ℥. *ſ.*
Fuliginum furni, Radic. enulæ camp. exſiccatæ, & in pul. tritæ, vel combuſtæ, Chartæ Bubulæ exuſtæ } *an.* ℈. *ij.*
Olei ex Vitellis ouorum, Axungiæ Gallinæ, Porcinæ } *an.* ℥. *ſ.*
Ol. Laurini, Roſacei, & Aceti exigui } *q. ſ.*
Incorporentur in Mortario ſ. ar. in formam vnguenti mollioris.

Quæ omnia ſunt medicamenta topica pro adultis; circa quorum vſum noto primò, vt capilli radantur, aut detondeantur, non autem euellantur, nam capilli non ſunt ex toto corrupti, niſi affectus ſint inueterati. Noto ſecundò, vt medicamenta prædicta, præcipuè vnguenta, & pulueres contineantur in capite, optimum eſſe pilleum ex folijs hederæ conſutum, ſi eo caput contegatur, eiq; aliud lineum tegumentum ſubtiliſſimum ſuper ponatur; ad idem quoque facit folium braſſicæ tabefactum ad ignem; ſed quia interdum contingit, vt vlcuſcula hæc ſint dolorifica, & inflammata, laudo pro his cataplaſma ex farina lentium, & melle, vel ex mica panis, cum ſucco plantaginis, & polygoni, cui modò farina hordei, modò tritici erit addenda, prout magis vel minus leniendum, coquendum, ſiccandum, deinde dolore lenito abluendum caput decocto fœnugræci, & betæ. Victus ratio, ſiue Nutricibus, ſeu pueris, ſiue adultis preſcribatur, in hoc ſit poſita, vt crapula, & ebrietas vitetur, à cibis praui ſucci, acribus, ſalſis, dulcibus, frixis, lacte, piſcibus, ouis aſſis, & frixis, ac ab omnibus alijs, quæ humores craſſos, prauos, & acres producere poſſunt abſtineatur; præterea, & à vino generoſo, à Venere, à nimio exercitio, & alijs ſimilibus; ſatiſq; de Achoribus, ac Fauis.

Adnotatio circa vſum prima. Secunda. In Victus ratione, quæ probentur.

CAPVT OCTAVVM.

De Tinea, & alijs Capitis Vlceribus.

IN hoc affectu, ratione vlceris, quà vlcus, & qua cùm diminuta eſt magnitudine, eædem indicationes ſunt, quę ſupra de Achoribus propoſitæ: quatenus verò cruſtoſum eſt, cùm detergentia, tùm abradentia, ſeu corrodentia, ſi hæc non ſufficiant, conueniunt; quatenus autem cutis capitis ſiccitatem inſignem cum denſitate iunctam habet, humectantia vſurpare decet; ratione cauſæ, cum hæc ſit humor craſſus, & rebellis, melancholicus ſcilicet, cui humiditas aucta miſcetur, igitur pro vt fluxus eſt indicat diſcutientia, detergentia, ſiccantia, quę attenuent, quoniam materia eſt craſſa, & quæ partes profundas penetrent, cum humor partes altas obſideat; vt verò fluens eſt, quamquam propria ratione reprimentia expoſtularet, tamen quia materia eſt ſicca, craſſa, & rebellis, ab illis abſtinendum;

Indicationes eædem cum ſuperioribus. Cauſæ. Indicationes curatiuæ.

Præſidia Chirurgica. humor autem fluxurus indicat reuellens, quò, & prouidentia totius pertinet: Quòd ſi Tineæ dolor iungatur, & inflamatio, occurrendum modis in præcedenti capite traditis. Quo ad materias remediorum, dictum eſt de Chirurgicis, & medicamentis communibus in ſuperiori capite; quibus tamen tria ad Chirurgiam attinentia hic addo: Hirudinum vſus. Vnum eſt in adultis ſingularem eſſe in hoc affectu hæmorrhoidum per hirudines apertionem ſingulis menſibus, aut etiam frequentius factam, ſic enim natura craſſum,& limoſum ſanguinem ad illas partes tranſmittere adſueſcit: Cutis ſcarificatio frequens. Alterum eſt in malo contumaci excellere frequentes cutis capitis ſcarificationes, & inciſiones, quippè quibus exactè materia cutim capitis obſidens eradicatur: Cauteriũ in occipite probatur, eiuſq; ſubſtitutio. Tertium eſt quòd ſicuti in achoribus,& fauis contumacibus,ſic & in Tinea antiqua nil præſtantius cauterio actuali in occipite, vel ceruice, dummodo tamen vlcus partes ipſas exercens non prohibeat; quod ſi cauterium non poſſit ibi excitari, propter rationem dictam, vel quia patiens ipſum non vult admittere, brachio illud affigendum erit. De medicamentis Purgantia medicam. purgantibus etiam noto, quòd quæ ſenſibiliter purgant, ſtatutis quibuſdam interuallis vſurpentur, vt humores praui, qui regenerantur euacuentur: In quem vſum faciunt pilulæ cocchiæ cum elleb. ſyrupus de polip. ſolut. & huiuſmodi. Huc etiam Inſenſibiliter purgantia. pertinent purgantia inſenſibiliter,qualia ſunt decocta Chinæ, Salſæ, Guaiaci, cum boragine, bugloſſa, & cichoreo; poſt hæc cogitandum de localibus, quorum alia in mitiori; in rebelli, & contumaciori Tinea alia locum habent: Localis curatio mitior. Mitior curatio cutis frictione valenter facta cum puluere Sepiæ, & nitri perficitur, & cum ablutione capitis facta hoc decocto.

Decoctũ ad Tineam mitius.

℞. *Radic. Brioniæ,*
Liliorum alborum } *an. p. i.*
Maluarum,
Fumariæ,
Lapathii acuti } *an. p. ii.*
Aquæ communis lib. x.
Bulliant ad quartam partem, & expreſſioni adde vnum cyathum vrinæ.

Vſus horum talis erit, vna die fricanda eſt cutis, altera abluenda; ante omnia tamen abluenda modis dicendis; poſt exſiccationem verò cutis inunctio facienda cum oleo amygdal. dulcium, vel oleo nucum, vel pinguedine Gallinæ, vel colli Equi: In tinea veteri, & rebelli, ante omnia cruſta auferenda, quæ ſi mucilaginibus, & pinguedinibus non cedat, ad corrodens eſt deueniendum, quale eſt quod.

In Tinea veteri, & rebelli.

℞. *Sulphuris ℥. ii.*
Cantharidarum præparatarum ℥. ii. ſ.
Sinapis ℥. ſ.
Radic. Brioniæ,
Pulpæ Colocynthidis } *an. ℥. i.*
Elleb. albi ℈. ii.
Adipis Leonis,
Vrſi,
vel Pardalis } *℥. ii. ſ.*
Aceti optimi ℥. i.
Reſinæ ℥. i. ſ.
Miſceantur omnia, & ad lentum ignem in formam emplaſtri redigantur.

Post crustæ ablationem ad detergendum, discutiendum, & siccandum probo medicamentum tale.

℞. *Fellis Porcini q. s.*
Illinatur pars prius lota cum vrina. — Fel Porcin. ad Tineam.

Vel ℞. *Aluminis vsti,* } *an. ℥. s.*
Chalcanthi
Aristolochiæ, } *an. ℥. ii.*
Aeris viridis,
Picis Naualis ℥. i.
Axungiæ Equinæ ℥. s.
Butyri antiqui ℥. viii.
M. & fiat vnguentum, deinde ablutio cum vrina. — Detergens, & siccans inunctio.

Vel ℞. *Succi Fumariæ,* } *an. ℥. viii.*
Scabiosæ,
Boraginis,
Lapatii acuti,
Aceti
Ol. antiq. lib. i.
Bul. ad consumptionem succorum, & aceti, deinde adde.
Elleb. vtriusq; } *an. ℥. s.*
Sulphuris viui,
Chalcanthi,
Aurei pigmenti,
Calcis viuæ,
Aluminis,
Gallæ
Deinde addita cera, & pice liquida fiat ceratum, quo pars affecta cooperiatur. — Ceratum ad idem. Tutius est ab auro pigmento abstinere.

Sed quibusdam secreta hæc sunt, primum.

℞. *Radicis Cucumeris agrestis,* } *an. ℥. i.*
Asparagi
Macerentur in aceto feruenti per 24. horas. deinde f. forti expressione adde. — Vnguētum ad idem huc vsq; secretū.
Succi Ireos, } *an. ℥. iii.*
Succi Scyllæ in furno decoctæ,
Sulphuris viui,
Calcis viuæ
Olei Laurini ℥. i.
Terebenthinæ ℥. ii.
M. & f. vnguentum.

Alterum est hoc.

℞. *Butyri saliti,* } *an. ℥. i.*
Axungiæ Porcinæ
Sulphuris ℥. s.
Argenti viui cum saliua extincti ℥. i.
Vitrioli crudi ℨ. i. — Aliud præstantissimum.

Butyrum, & axungia per se igne dissoluantur, deinde quoq; sulphur per se liquescat supra ignem in patella terrea, mox ita liquatum, & benè calidum in mortarium

aneum

æneum conijciatur, piſtillo ſemper quàm diutiſſimè ducendo, tunc butyrum liquatum, & ad nigredinem coctum calidum admiſceatur, poſtea axungia Porcina liquata, piſtillo ſemper probe agitando, poſtremò argentum viuum indatur, & omnium vltimò vitriolum, concutiantur, & piſtillo tandiu in mortario agitentur, donec frigida euadant, & in linimentum coeant, quo remedij genere, incurabiles ſanitati reſtituti.

Quod tamen ea lege vſurpandum, quando alia incaſſum adhibita fuere, nam argentum viuum eſt capiti infenſum. Vſus iſtorum erit, quòd omnia hæc medicamenta actu calida adminiſtrentur, pilis tamen prius ablatis; auferuntur autem, ſiue volſellis, ſiue pſyloto medicamento, ſiue per abraſionem (ego alijs non conferentibus demum volſellis ſoleo imperare, vt auferantur). Præterea cutis puluere Sepiæ fricanda eſt, donec natiuus color recuperetur, & pili meliores oriantur, & quarto quoq; die abluendum eſt caput lixiuio medicato cum lupinis, hordeo, betonica, perforata, ac loco ſaponis vitellus oui adhibendus aſſatus, eaq; omnia poſt corporis purgationem. Ad victus rationem noſtrum conuertendo ſermonem; dulcia, acria, acuta, ſalſa, craſſa, & nimis calida fugiantur; quare veſcantur patientes pane optimè fermentato, auiculis aceto conditis, Turturibus, alijſq; carnibus laudatis; vinum ſit album, tenue, mediocris naturæ, medicatum China, Salſa Guaiaco. De alijs cutis vlceribus in capite, qualia ſunt pſydratia, cutis vlcera ſuperficialia, ſiue coloris inſigni mutatione, ſiue exanthemata, aut efflореſcentiæ ad cranium penetrantes, cutimq; in colore permutantes, ac aſperiorem reddentes, ſiue ſint vlcuſcula magis penetrantia, cum tumore papillari, ſylcedria vocata, ſiuè ſint ficus, qui referunt ſpecies papillæ ficus; de his omnibus nihil ſeparatim habeo, cum iſtorum omnium curatio pendeat ex curatione affectuum propoſitorum.

Rectus adminiſtrandi modus. — Victus ratio — Potus, qui conueniat.

CAPVT NONVM.

De Porrigine, ſeu Furſuribus.

Medendi ratio eo dirigitur in hoc affectu, primum, vt materia furfuracea à capite detrahatur, & quoniam pendet ex ichoribus corruptis humorum, qui ſunt in maſſa ſanguinea, ideo ichores geniti, & ad caput iam confluxi detergentibus, & diſcutientibus ſunt euacuandi; qui adhuc confluunt repulſionem quidem indicant, licet (Celſo ſuadente) ſit ſuſpecta, tamquam illa, quæ capitis vſum ſurripit, & excrementa ad partes nobiliores retrudit; nec eſt quòd quis obijciat Gal. cum Archigene aſtringentia detergentibus, & diſcutientibus miſcere, nam ea non vt repellentia, ſed vt cutis tonum roborantia proponit, & ſimilia eſſe vult, quæ cutis quidem virtutem tueri poſſint, denſare tamen meatus illius nequeant: Quare moderatiſſima, & quæ neque à Celſo reijciuntur, imò ipſe hoc in caſu vino ſtiptico vtitur: Qui adhuc confluere poſſunt, ij reuellendi, & à toto exturbandi, & ne amplius generentur prohibendum; quia verò generatio eorum contingit propter vitium capitis, & aliarum partium, ideo ſi vitio capitis, ipſum coroborandum eſt; & ſi calidius eſt refrigerandum, ſi humidius ſiccandum, ſi ſiccius humectandum; ſi vitio aliarum partium, vt iecoris calidioris, & ventriculi frigidioris illud refrigerandum, hic calefaciendus; quod ſi fiant vitio totius, quia in eo praui ſucci redundant, ob malam viuendi rationem, tunc accommodata victus ratio inſtituenda, omnem lapidem mouendo, ne praui ſucci generentur. De Chirurgia nihil aliud habeo, niſi quòd de proximis affectibus conſtitutum fuit; conuenit enim venæ ſectio, dummodo velimus cito huic affectui occurrere, nam ſi longiori tempore id nobis facere ſit propoſitum, frictio, balneum, & inedia, quæ longo tempore ſanguinem euacuant ſufficient. Medicamenta lenientia, præparantia, purgantia, & alterantia non propono, quoniam

Vnde Porrigo pendeat. — Indicationes curatiuæ. — Celſi opinio de repellentibus. — Galeni, & Archigen. obiurgatio. — Eorũdẽ ſententiæ explicatio. — Reuellentiũ vſus. — Cauſarum alia eſt capitis. — Alia Ventriculi, vel iecoris. — Alia totius. — Chirurgica. — Sectio venæ curam accelaret. — Pharmaceutica nõ proponuntur. — Topicorum vſus.

niam de his alibi ad satietatem instituendus sermo: Quare ad localia accedo, hæc autem ferè extrinseca sunt, quãuis sint, qui pro intrinseco omni cõatu prædicent, succum è rore marino trito elicitum, & ad ℨ.j. ex vino, vel aqua potui datum; nihil enim potentius Porrigenem purgare affirmant. Porrò extrinseca illa esse debent, vt possint detergere, discutere, & modicè astringere, exordiendum tamen à leuioribus, quibus in miti, & leui furfuratione vtendum; in affectu verò grauiori ad valentiora est ascendendum: Inter mitiora commendatur in primis, lotio capitis cum ciceribus coctis, cum maluauisco, & aceto, vel cum decocto nicocianæ, cum sero Caprino, & aceto; quod si humida Porrigo fuerit, lotio ex muria, seu aqua marina, & decocto lupinorum laudatur; item tamquam experta illitio ex succo betarum, cum oleo cheirino.

Extrinseca; quę probentur.

Mitiora extrinseca.

Vel ℞. *Lixiuiæ dulcis q. s.*
Furfurum in petia ligatorum,
Fumariæ,
Betæ,
Radic. Oxylapathi } *an. m. s.*
Vini albi subastringentis lib. s.
M. & bull. ad tertias, & colatura seruetur pro ablutione.

Illitio experta ad Porriginem.

Loco verò saponis vtimini amygdal. amar. vel pumice.

Item ℞. *Farinæ Fabarum,*
Lupinorum,
Robi } *an. ℥. s.*
Salis mineralis ℨ. ij.
Aceti,
Ol. Amygd. amar. } *an. ℥. ij.*
M. pro linimento, quo poterimus vti post ablutionem dictam.

Linimentum post ablutionem.

Quod si puluerem parare volueritis.

℞. *Fœnugraci,*
Foliorum Betæ siccatorum } *an. ℥. s.*
Nitri ℨ. ii.
Myrobal. nigrorum,
Staphidis agriæ } *an. ℨ. ij.*
Farinæ Lupinorum ℨ. s.
M. & fiat puluis subtil.

Puluis ad eãdem.

Ad fortiora medicamenta pertinet ablutio capitis cum decocto centauri minoris, cum vrina propria, cum lixiuio in quo nitrum sit dissolutum, cum aceto vini, in quo semen vrticæ bullierit, qua sola lotione quidam omnes furfurationes curauisse profitentur; post quas lotiones conducit illitus factus ex oleo irino, quemadmodum si præmittatur semper ante illas lotio ex lixiuio communi; sed hæc quæ magis composita existunt plurimum valent, ad lauandum igitur.

Fortiora medicam.

℞. *Lixiuij facti ex cinere ficus q. s.*
Staphidis agriæ,
Betæ,
Radicum Altheæ } *an. m. s.*

Lixiuium plurimum conferens.

Co-

Compositũ lixiuium.

Pulpæ Colocynthidis,
Agarici,
Elleb. albi in petia ligatorum } *an.℥.ij.*
Bull. ad consumptionem quintæ partis, in fine adde
Vini albi lib.ij.
Deinde abluatur caput hoc lixiuio, qua ablutione adhibita vsurpetur linimentum tale.

Linimẽtum post capitis ablutionem.

℞. *Chalcanthi,*
Salis mineralis,
Sulphuris viui } *an.℥.ij.*
Laudani ℥.ʃ.
Olei Mastichini q.ʃ.
M. & fiat linimentum.

Aliud.

Vel ℞. *Chalcanthi,*
Fellis Taurini } *an.℥.i.ʃ.*
Nitri,
Sulphuris } *an.℥.ij.*
Ol. rof. omphac. q.ʃ.
M. ad ignem in duplici vase, & addita cera f. vnguentum.

Vel ℞. *Vitrioli vsti ℥.i.*
Cum albumine oui obdurato tere, & post exprime succum, & ei adde olei amygdal. amar. & vitellorum ouorum q.ʃ. pro linimento.

Luta Patauij probantur.

Huc pertinent luta sulphurea, & nitrosa, quæ reperiuntur apud Thermas Patauinas, & alias sulphureas: Sed præter medicamenta hucusq; perscripta, possunt etiam parari pulueres hunc in modum.

Puluis.

℞. *Nitri,*
Sulphuris } *an.℥.ii.*
Pulpæ Colocynthidis ℥.i.ʃ.
Elleb. nigri ℥.i.
M. & f. puluis subtilis.

Ratio victus, quę cõueniat.

Vini vsus.

Hæc autem omnia medicamenta totius euacuationem supponunt, & capitis, quemadmodum pulueribus exceptis pilorum abrasionem. Victus ratio instituatur flatus expers, nihil crassi succi habens admixtum, quales sunt tubera, fungi, bulbi, legumina, & carnes Bubulæ: Quare cibi sint boni succi, facilis digestionis, eisq; addatur mel, & intinctus sint ex aceto, & sapa. Laudantur ad condiendũ ciminũ, & fœniculum, à bellarijs abstinendum. Vinum sit tenue, album, & subdulce: Ex fructibus optima est vua arefacta, & ficus ante omnem cibum comestas: Deambulationes leues mane, & vesperi plurimæ tamen, optimæ sunt; lauatio ex frigida præstat; dormire ad satietatem vtile: Ira, indignatio, mora sub sole, vehemens refrigeratio, & omnia caput replentia vitentur; & hactenus de Furfuribus.

CAPVT DECIMVM.

De Phtiriasi, seu morbo pediculari capitis.

DE hoc satis iam supra in tractatu de morbis externis toti communibus: Quare hic, ne actum agamus, cum de pediculis ijs tantùm agatur, qui in cute capitis scaturire solent, hæc tantùm velut peculiaria huic casui, preter ibi iam dicta, obseruanda veniunt. Primò vt habita ratione materiæ pediculorum in capite conceptæ, ea cùm masticatorijs, tùm nasarijs, tùm palati illitionibus, inde omni diligentia deturbetur, extirpetur, vel si præsens existat quid, quod illorum vsum prohibeat, cucurbitulis saltem, & frictionibus educatur. Secundò vt diligenter perpendatur, numquid subsit capitis, & cerebri intemperies, quæ malum hoc, vel creet, vel ad minus foueat, & illa omni studio per contraria corrigatur. Tertiò vt in localibus, à sandaraca omnino, ab argento verò viuo, quantum fieri potest abstineatur, & si prorsus necessitas illud exigat, per cuffiam potius, siue syndonem decocto eius, vel infuso imbutam, modo quo dictum est loco citato, quàm in linimenti forma administretur: Ratio est quia sandaraca quidem depilem locum reddit, argentum autem viuum peculiari quadam, & insita vi, cerebro aduersatur. Quartò vt ea localia, quæ in linimenti forma perscribuntur, si benigna sint, semper derasis capillis adhibeantur; in suffumigijs autem oculi accuratè, ne quam noxam accipiant claudantur; dixi verò si linimenta benigna sint, quia si ijs, quæ argentum viuum recipiunt, vti necessitas cogat, capillorum derasio omnino vitanda est, cum enim, vt dicebamus, sit infensum cerebro, & capilli sint veluti tutamen illius si ablati fuerint, nimis experdita via ei relinqueretur, per quam vim suam, & virositatem cerebro communicaret; & tot remanserant hoc loco de prædicto affectu proponenda.

Primum obseruandum.

Secundum.

Tertium.

Ratio cur Sandaraca, & argentum viuum non probentur.

CAPVT VNDECIMVM.

De Hydrocephalo, siue aquoso Capitis tumore.

HYdrocephali, siue Tumoris aquosi capitis quinq; numerantur differentiæ; vna in qua inter pericranium, & cutim capitis; altera in qua inter pericraneim, & cranium; tertia in qua inter cranium, & duram menyngen; quarta in qua inter menynges, siue duram, & piam matrem; quinta deniq; in qua inter piam matrem, & cerebrum serosum, seu aquosum excrementum continetur, quarum omnium exempla videre est apud Schenkium lib. 1. suarum obseruationum cap. proprio: De tribus tamen prioribus tantùm hic nobis est sermo, quando duæ postremæ, omnium consensu, sint ómnino immedicabiles. Quod igitur ad indicationes spectat, eæ, quæ ex vsu sunt potissimùm sumuntur à causa tumoris, aquoso nimirum excremento, è cerebri, & capitis vasis, ob diapedesim, anastomasim, vel dieresim egrediente, & in cauitatibus tumorem excitante: Hoc igitur, quatenus actu tumorem facit, siue simplex, siue vt fit nonnunquam cum excremento cerebri crasso, aut etiam ipso sanguine mixtum, semper sui euacuationem sensibilem, aut insensibilem indicat; quatenus verò non actu facit, sed potest facere, requiritur prohibitio ne faciat; prohibetur autem primò, si causæ ob quas è vasis egreditur sublatæ fuerint, diapedesis .s. anastomasis, dieresis; diapedesis, densantibus; anastomasis vasorũ ora occludentibus; dieresis vnientibus: Secundò si quod illius in toto redundat per vias conuenientes fuerit eductum: Tertiò si opera data fuerit, ne amplius nisi in debita quantitate generetur, quòd

Hydrocephali quinq; species.

Tres tantùm species hic considerantur.

Indicationes, quæ sũt ex vsu.

Scopus curatiui.

ſane fiet ſi frigida, humidaq; capitis, hæpatis, ventriculi intemperies per contraria fuerit correcta, & errores externi, ob quos copioſus producitur, ſint emendati. Quo

Chirurgica præſidia.

Tumoris apertio.

ad materias præſidiorum, ſi de Chirurgicis ſit ſermo, huc tantùm attinet tumoris apertio; reliquæ autem hoc in caſu vix locum habent. Sed, & ad ipſam apertionem non eſt deueniendum, niſi alijs medicamentis affectio ceſserit, præſertim in pueris, & infantibus, quibus ſæpiſsimè hoc vitij genus accidit, dum ab obſtetricibus malè tractati, dierefim vaſorum cerebri incurrunt: Fit autem apertio duobus modis, vel cauterio vſq; ad locum aquæ excitato, vel inciſione: Quo ad cauterium, alij laudant cauterium in nuca poſitum, quale vulgo in Hetruria recens natis infantibus inuri conſueuit; alij

Cauterij vſus peculiaris.

præferunt cauteria punctualia, eaq; tria excitant, vnum in parte anteriori capitis verſus frontem; duo in parte poſteriori, è quibus aquam per vices ſtillare permittunt, & vbi tanta exierit, quanta pro vna vice ſatis uidetur, ſenſibus ea perfectè claudunt, ac totum caput conuenienti ligant ligatura; omni verò aqua educta, vlcus à cauterio productum, more aliorum vlcerum tractant. Hæc cauteria plurimum iuuare poſſe in Hydrocephalo, qui inter cutim capitis, & pericranium, vel inter hoc, & cranium,

Punctuale cauteriũ, periculoſa eſt operatio.

præter experientiam ratio aliqua dictat; imò aiunt etiam his ipſis aliquando Hydrocephalum inter cranium, & duram matrem collectum fuiſſe ſuperatum: Quo tamen in caſu, qui punctualia cauteria laudant, cum ijs etiam ipſum cranium peruadunt, extrema vrgente neceſſitate; eſt tamen operatio (meo ſane iuditio) nimis periculoſa, atq; difficilis. Quo ad inciſionem, quæ è regione perficitur, ſi tumor contineatur inter cutem, & pericranium, paucuſq; exiſtat, ſcalpello ducta linea per diametrum, à poſtica

Inciſionis modus.

tumoris parte, vſq; ad anteriorem; ſi verò verſetur inter pericranium, & caluariam, ſitq; maior, ductis duabus lineis in figuram litteræ X completur; & ſi adhuc maior fuerit, tribus lineis in figuram litteræ H vitatis tamen ſemper temporum muſculis, & ea lege, vt incidantur loca ad effluxionem accommodata; at ſi reſſideat inter cranium, & ſubiectam membranam, in adultis non tantùm nudare cranium oportet, ſed etiam perterebratione excidere, vbi humor poſſit educi; quemadmodum educitur ſanguis,

Nonnullorum opinio.

cum ibi ex vulnere concreſcit, quicquid Nonnulli dicant, qui expectare iubent, donec à redundante humore futuræ diſparentur, & tunc demum faſtigiatum locum aperire: Quæ tamen in adultis ſeparatio nunquam, in inf. ntibus rariſſimè euenit, & tunc res in

Inciſione facta, quid agendum.

extremo periculo eſt poſita. Facta inciſione exprimendus humor omnis vnica vice, ſi tumor ſit exiguus, ſiue per interualla, & paulatim ſi maior ſit, ne vnica euacuatione ſemel facta debilitetur virtus, maximè in infantibus, & cohibendus ſanguinis fluxus, vt in recentibus vulneribus fieri ſolet, perfundenduſq; locus vino auſtero, & oleo, vt repellatur, ſi quid fluit, tùm carptis linteis ſiccis vulnus implendum, aptèq; deligandum. Tandem deueniendum ad medicamenta, quæ carnem gignunt, & cicatricem inducunt; quorum materiæ à Chirurgicis petendæ. Noto tamen circa linteo-

Adnotatio circa ligaturas.

rum carptorum, ſeu lemniſcorum immiſſionem, & circa deligationem, lemniſcos ſcilicet illos, non vt in alijs abſceſſibus intus immittendos eſſe, ſed ſat eſſe, vt labia ſeparata ſeruent, cum poſt humoris excretionem, corpora in his tumoribus facilè agglutinentur, poſt quam verò lemniſci fuerint inditi; ſi infanti ſectio fuerit adhibita, pro deligatione non competit faſcia, ne eius caput aggrauetur, ſed lana ouo imbuta admouenda, & caput leui pileolo contegendum; in maioribus verò natu lemniſci fo-

Pharmaceuticum remedium duplex

Commune.

Proprium.

rinſecus cuſtodiendi ſunt, & faſcia deligandi. Materiæ Pharmaceuticæ, aliæ communes; propriæ aliæ: Communes pertinent ad aquoſi humoris in corpore luxuriantis, cùm per aluum hydragogis, tùm per vias vrinæ diureticis eductionem, minimè tamen hydroticis, ne ijs ad partem affectam humor pertrahatur; ſpectant item ea, quæ attinent ad correctionem viſcerum ſeroſum excrementum gignentium, de quibus omnibus, ſuis locis plura copiosè dicentur. Ex ijs, quæ loci affecti ſunt propria, miſſis factis, quæ ad expurgationem capitis peculiariter ſpectant, (de quibus vbi de dolore capitis) aliæ vaſorum cerebri, & capitis affectus reſpiciunt, diapedeſim videlicet, ana-

ſto-

ftomafim, & dierefim; aliæ humoris actu tumorem facientis difcuffionem: Quæ prioris funt generis ea, tùm quia humore difcutientibus rectè exhaufto vix amplius vfum habent; tùm quia alio in loco fufius à nobis tradentur, vbi fcilicet de fanguinis fluxu in agetur, ideo hic omittuntur: Quæ verò funt pofterioris generis, ea pro vt, vel pueri, vel adultiores tractantur, & pro vt vitium, vel exiguum, vel magnum eft, varia quoq; modò mitiora, modò vehementiora adhibentur: Ex mitioribus funt faliua, & halitus hominis ieiuni, illa enim tumori illita, hic eidem infpiratus aliquando tumorem pænitus curauit; funt item ea omnia, quæ ex moderatè refoluentibus, & exficcantibus conftant, vt anetho, chamæmelo, ftœcade, betonica, myrtillis, fale, & fimilibus. Præ cæteris autem laudatur fotus ex decocto calamenthi, origani, pulegij, betonicæ, meliloti, anethi, rofarum, baccis myrti, & lixiuio cineris farmentorum, vino autem plurius adhibitus, cui tamen linimentum fuccedat, inter quæ præcipuè commendatur hoc. Mitiora præfidia.

℞. *Olei Chamæm.* ℥. *iij.* Linimentũ valde probatum.
Sulphuris ℥. *i.*
M. Et eo quotidie actu calido bis tumor leuiter perfricando inungatur, & poftea fuperponatur lana calida.

Item ℞. *Pulueris Abfinthij,* Aliud.
Meliloti,
Chamæmeli } *an.* ℥. *ij.*
Butyri recentis,
Olei Chamæm. } *an.* ℥. *iii.*
M. Et cum cera in pauca quantitate f. vnguentum.

Vel ℞. *Mellis lib. ſ.* Item aliud.
Salis ℥. *ſ.*
Pulu. Origani ℥. *iii.*
M.

Item ℞. *Pulueris Abfinthii,* Aliud.
Chamæm.
Origani } *an.* ʒ. *iii.*
Pulu. Myrtil.
Rofarum rubearum
Meliloti } *an.* ʒ. *i.*
Olei Chamæm. q. f. vt incorporentur, deinde cum pauco butyro, & cera f. vnguentum.

Quod fi puluis magis placeat.

℞. *Acinorum vuarum,* Puluis ad idem.
Aluminis,
Sumachiorum,
Gallarum } *an.* ʒ. *ſ.*
Sulphuris viui fubtil. puluer. ʒ. *i.*
M.

Ex vehementioribus Auicen. laudat cochleas integras, quæ bulliant in decoc. artemifiæ, ftœcados, calaminthæ, vel cucumeris Afinini, vel ebuli, vel iberidis; hæ cochleæ fic decoctæ, contufæ, & calidæ, capiti derafo applicantur, & detinentur quoufq; ex fe decidant: Probantur item aquæ thermales fulphureæ, falfæ, bituminofæ, & aqua extinctionis calcis viuæ, tandem finapifmi etiam conueniunt, & ceratum ex be- Vehementiora præfidia varia.

tonica, thapſia, & ſtercore Columbino, ſeu Caprino; loco pulueris valet puluis chalcanthi calcinati, nitri, ſiue calcis viuæ. Victus ratio hæc breuiter eſſe debet. Aer ſit ſiccus, & ventis borealibus expoſitus; cibi refrigerantes, & humectantes vitentur, vtantur aſſis potiùs, quàm elixis, & ijs per quàm modicis; à potu, vel omnino abſtineatur, vel certè paucus ſit, iſq; aſtringens: Aluus ſeruetur lubrica, præcipuè pilulis de hiera: Exercitatio, & cætera ad horum proportionem inſtituantur pro curatione hydrocephali.

Viuendi ratio. Cibi aſsi probantur. Vinum difficulter conceditur. Aluus quomodo lubricanda.

CAPVT DVODECIMVM.

De faciei Maculis, præcipuè rubeis, & de rubedine quadam faciei inſueta.

Macularum cauſæ variæ.

MAculæ in facie, à primordijs vitæ minimè productæ, oriuntur vel à cauſis externis, & inter has potiſſimùm à Sole, vel ab internis ipſis, ſcilicet ab humoribus in corpore ſtagnantibus; & harum rurſus aliæ ſunt rubræ; flauæ aliæ, nigræ, & albæ: De natiuis tamquam incurabilibus non eſt ſermo, ſicuti de albis, nigris, & flauis ab humoribus ortis, quoniam albæ, & nigræ curantur cura vitiliginis, flauæ eodem modo, quo curatur flauus faciei color, de quibus omnibus iam actum eſt. Remanent ergo ſolum rubræ, quarùm rurſus ex Celſo triplex eſt, differentia, quippè cum aliæ ſint rubedines ſimplices; aliæ cum duritie, aliæ cum vlcere: Maculæ igitur rubræ, quatenus maculæ, ac ſimplices rubedines, ſui ablationem per detergentia indicant; quatenus verò ſunt cum duritie, vel vlcere; præter hæc etiam emollientia, & vnientia expoſcunt: Quatènus autem fiunt à ſanguine calido, ſiue tenuiori, vt ſimplices rubedines; ſiue craſſiori, & viſcidiori, vt quæ ſunt cum duritie; ſiue deniq; acriori, vt quæ vlcus coniunctum habent, ſic ſanguinem hunc euacuantia, cùm ex toto, tùm ex parte affecta, refrigerantia, incidentia, & attemperantia poſtulant. Rurſus quia hic ſanguis in vultu generationem non habet, ſed eò à iecore valde calido, & ſicco in quo generatur tranſmiſſus, facilè ob eius caliditatem recipitur, tùm faciei caliditas, tùm hepatis caliditas, & ſiccitas, & his, & humectantibus tollenda eſt. Ex materijs Chirurgicis, in maculis rubeis, quia vis huius mali calida eſt, non modo vtilis, ſed etiam neceſſaria eſt venæ ſectio, niſi quid eam prohibeat, in quo caſu cucurbitulæ ſcarificatæ locum habere poſſunt: Secunda autem eſt vena iecoraria, niſi in ſuppreſſione menſium, aut hæmorrhoidum; tunc enim hæmorrhoides, aut venę pedum ſunt aperiendæ. Præter ſanguinis detractionem, ſi in vllo caſu vſus cauteriorum eſt vtilis, procul dubio eſt in hoc, cum experientia conſtet ſolis cauterijs cruribus affixis rubedines faciei penitus eſſe delatas; frictiones etiam conuenire citra controuerſiam decernitur. Quod ſpectat ad materias Pharmaceuticas, vt omittantur interim lenientia, præparantia, & purgantia, item apophlegmatiſmi, tamquam alibi tradenda, ſi de localibus ſit ſermo, pro maculis ex Sole contractis laudatur mentaſtrum in vino decoctum, & applicatum, lithargyrium cum oleo roſato, radix hederæ, vel iridis Illiricæ pariter in vino decocta, thus cum lacte humano, vel caſeus recens affricatus, ſuccus ſolatri, non tantùm maculas à Sole iam contractas emendat, ſed etiam illitus faciei, cum ſub Sole eũdum eſt, faciem à Solis vſtionibus tuetur. Maculas rubras, ſi cum ſola rubedine exiſtant, tollit aqua palearum hordei, vel cremor ptiſanæ, vel ſuccus ſolatri, vel caſeus recens, vel recocta, ſi cum ijs facies perfricetur: Quibus, ſi non cedant, deueniendum eſt ad puluerem corticum ouorum, diſſolutum cum ſucco limonum, aut aceto.

Natiuæ maculæ incurabiles. Macularum rub. 3. diff. ex Celſo. Curatiuæ indicationes. Chirurgicũ præſidium. Venæ ſectio neceſſaria. Sanguinis vicariæ ſubſtituuntur. Cauteria quàm vtilia. Frictiones laudantur. Quæ ex Pharmaceutico fonte elicienda. Topicum ad maculas ex Sole. Si ex ſola rubedine.

Vel ℞. *Succi Solatri,* } *an. lib. i. ſ.*
Seri Caprini
Albuminis oui lib. ſ.
Succi Limonum ℥. viii.
Palearum hordei inciſarum m. ii.
Corticum ouorum ſubtiliter puluerizatorum ℥. ii.
M. & macerentur per 24. horas deinde extrahatur liquor per Alembiccum ad faciem abluendam.

Si cum rubedine adſit durities, laudatur emplaſtrum factum ex reſina, ſale foſſili, & melle, vel vnguentum roſatum cum camphora, & oleo amygdalino, vel butyrum recens lotum cum aqua roſacea, cum modico ſulphuris; ſed vtiliſſima ſunt, hoc in caſu, oleum ex vitellis ouorum. Vinum è fragis, vel aqua ſtillatitia, è fragis maturis, cum tertia parte ſacchari per dies octo in balneo ſimul maceratis, Item aqua ex folijs ſalicis, perſicæ, albuminis ouorum, cum limonibus; deniq; lac verginale iſtius deſcriptionis. Si rubedo cũ duritie ſit conuincta hæc probantur.

℞. *Lithargyrii argentei ℥. i.*
Ceruſſæ albiſsimæ ʒ. iii.
Camphoræ ℈. ii.
Solani,
Lactucæ, } *an. ℥. iii.*
Nymphææ
Aceti albi ℥. ii.
Reſideant horis ſex, poſt filtro tranſmittantur, aqua vitreo vaſe ſeruetur, & quotidie bis, aut ter facies abluatur.

Aqua ad maculas.

Quòd ſi etiam vlcuſcula adiuncta fuerint, valet vnguentum de ceruſſa cum ſulphure, & camphora, butyrum cum lithargyro, & camphora; omnibus tamen ſequens linimentum præferendum.

℞. *Rutæ agreſtis,* } *an. ʒ. ii.*
Foliorum Oliuæ
Terantur diligenter, & miſceantur cum vnguento de ceruſſa, aut etiam cum butyro loto in aqua plantaginis.

Linimentũ ad idem.

Victus ratio, cum tota vis mali in caliditate ſit poſita, erit refrigerans, & humectans: Quare vitetur aer calidus, & ſiccus, nam hyeme, ex Rhaſi, hæ maculæ potiſſimùm graſſantur, quoniam tunc vi frigoris intrò coactus ſanguis, magis efferueſcit; fugiantur ſalita omnia, aromata, acria, & dulcia, præſertim, quæ ex melle componuntur. A vinis quoq; generoſis, & calidis abſtinendum, ſicuti à nimio motu; calidis enim naturis ex Hippoc. quies, & aquæ potus conuenit; ira etiam caueatur, ſicuti copioſæ vigiliæ, & multus ſomnus, & hæc eſt curatio macularum rubrarum, & faciei rubedinis, quæ communiter contingere ſolet: Sed præter iſtam eſt alia inſueta faciei rubedo, cuius meminit Petrus Bayrus lib. 7. ſuæ Practicæ c. 3. ſunt enim, inquit, quibus facies ex multitudine ſanguinis, qui defertur per venam magnam, quæ eſt in medio frontis, & ſubitò per interualla ſpargitur per vniuerſam faciem, & illinc paulatim recedit, ſtatim tamen reddit: Hanc ergo rubedinem ipſe curat per venæ illius ſupra ſuturam coronalem præciſionem, ſiue per ruptorium exeſionem, nam ea ſic exciſa, vel exeſa, ſi ſanguis comprimatur à naſo ad vulnus, ita vt totus euacuetur, & ad naſum apponatur deffenſiuum, ac interim vulnus conſolidetur, tollitur rubedo illa, & nũquam reddit, vt eſt videre loco citato.

Victus ratio

Cur hyeme redundent maculæ.

Vinum generoſum reprobatur.

Alia rubedinis ſpecies ex Bayro.

CAPVT DECIMVMTERTIVVM.

De faciei Varis, vulgo Cossis appellatis.

Indicationes vnde sumendæ.

Hæc ex Gal. quia tubercula sunt dura ex sanguine crasso procreata, ideo indicant emollientia, qua dura sunt; discutientia, qua tubercula; quà à crasso sanguine nascuntur, sanguinem à toto, & capite remouendum, eius generationem cohibendam per rectam victus rationem, & hepatis ad frigidius permutationem prohibendam. Ex materijs Chirurgicis, cum fiant à sanguine crasso, detractio sanguinis semper vtilissima est; & si vari sint cum sanie ichorosa, vt aliquando fit, ea auferenda est, vel acu perforato varo, vel digitis expressa. Ex Pharmaceuticis, petantur è proprijs locis, quæ ad expurgationem totius, & capitis, & viscerum correctionem spectant. Quo ad localia, ad detergendum mirificè confert mel, & acetum æquis portionibus faciei irrigatum; Item hoc smegma.

Chirurgicũ adiumentũ. Si à sanguine, sãguinis missio conuenit. Si ab ichore cũ sanie acu medetur. Pharmaceutica. Topica detergentia.

℞. *Farinæ Fabarum,* } *an.* ℥. ß.
Seseli
Nitri ℨ. *ij.*
M. & fricetur eo facies.

Ad emolliendum simul, & dissipandum facit ol. amygdal. amar. Item hæc inunctio.

Puluis emolliens.

℞. *Terebenthinæ septies in aqua hordei lotæ* ℥. ß.
Litharg. subtil. pulu. ℨ. *i.* ß.
Nitri ℨ. *i.*
Pulucrentur pulu. & m.

Si vari sint contumaces, & multùm indurati proderunt ista.

In Varis contumacibus efficax aqua.

℞. *Pulueris ligni cariosi castanearum* ℥. *i.*
Pomatæ ℥. *ij.*
Sulphuris ℥. ß.
M. & excipiantur aqua rosata, vel gummi cerasorum aqua Plantaginis dissoluto,

Vel ℞. *Aquæ cucurbitæ lib. iij.*
Cochlearum Marinarum ℥. *i.*
Albuminorum ouorum induratorum num. xx.
Aluminis scissilis ℥. *i.*
Amyli ℥. *ij.*
Macerentur per 24. horas, deinde extrahatur liquor per Alembiccum ad faciem abluendam,

Vel ℞. *Pulueris Sepiæ,* } *an.* ℈. *i.*
Boracis mineralis,
Aluminis Zuccharini,
Tartari calcinati
Piperis, } *an.* ℈. ß.
Thuris

M. & excipiantur melle cocto cum aqua cucurbitæ, deinde in cæpa cyclaminis perforata ad ignem coquatur, & tandem succus extrahatur.

Medi-

Medicamentum etiam ex butyro cocto, & tartaro calcinato huc pertinet, ſicuti, & quod ex amoniaco, thure, ac ſapone aqua cucurbitæ exceptis paratur. In victus ratione vitentur ſol, ignis, vehementes motus, præſertim quibus caput, & vultus incendi conſueuerunt; fugiatur ira, potiſſimùm autem vina generoſa, & craſſa, aromata, cibi ſalſi, & dulces; vſus ſit ptiſanæ, & cichoraceorum; & de his hactenus.

In victus ratione, quæ conueniant.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

De Prauo faciei colore, ſeu de faciei obſcuritate.

COlor faciei prauus, vel natiuus eſt; vel adſcititius: Hic rurſus, vel alios affectus ſequitur, vt hepatis, lienis, ventriculi vitia, menſium, ac hæmorrhoidum ſuppreſſiones, &c. vel prauos, & à ſanguine diuerſos in corpore exiſtentes citra euidentem morbum humores. Natiuus inſanabilis, & non niſi picturæ benefitio celatur, qui morbos, vel alios affectus conſequitur ad eorum curationem tollitur, & ideo non huc pertinet: Qui prauorum humorum comes eſt, is, quatenus iam factus eſt, detergentia indicat; quatenus adhuc fit, tria requirit, primò vt cauſæ illum producentes auferantur, praui humores conuenientibus medicamentis è corpore educantur; ſecundò vt optimus ſanguis per decentem victus rationem producatur; tertiò vt ſanguis ille genitus ad faciei cutem pertrahatur. Quo ad materias præſidiorum attinet, ſi de Chirurgicis ſit ſermo, præter frictiones, cùm reuellentes, tùm diſcutientes, & attrhaentes, aliæ, vt venæ ſectio, cucurbitulæq; cum ſanguis hic primariò non peccet, vix locum habent; & ſi habeant aliquando, facilè eſt prudenti Medico eas decernere. Circa Pharmaceuticas communes, quæ ad vitioſorum humorum expurgationem pertinent alibi enumerantur; illud tamen noto, quod de agarico ſcribit Dioſcorides, illud nempè optimum colorem, ac nitorem corpori conciliare; quare expediet quotieſcumq; humores vitioſos purgare voluerimus, ſemper alijs purgantibus agarici portiunculam admiſcere. Quo ad peculiares ſpectat, eæ ad detergendos vitioſos humores, & ad ſanguinem laudabilem attrahendum paratæ eſſe debent: Ad detergendos ergo vitioſos humores iam in cute capitis conceptos facit inprimis pumex in puluerem redactus, & affricatus, amygdalæ amaræ affricatæ, ſuccus melonum, nucum, farina lupinorum, & ſapo cuiuſcunque generis; laudatur autem hic puluis.

Affectus differentiæ.
Natiuus inſanabilis.
Si prauorũ humorum cauſa, quid profit.
Chirurgicorum vſus.
Frictiones perutiles.
Pharmaceutica cõmunia hic non proponũtur.
Agarici prærogatiua ex Dioſcor.

Puluis ad faciem detergendam.

℞. *Nitri ℥. ſ.*
Farinæ Lupinorum, }
Fabarum } *an. lib. ſ.*

M. & hac farina perfricetur diligenter facies, deinde, vel ſucco limonum, vel decocto lupinorum abluatur; ad idem facit oleum ex tartaro, ſicuti linimentum quod.

Linimẽtum ad idem.

℞. *Tartari combuſti,* }
Lithargyrij } *an. ℥. i.*
Vitell. oui aſſati
M. omnia in mortario, & illinantur faciei,

Alia ad idẽ.

Vel ℞. *Tartari calcinati ℥. i.*
Succi Cyclamin. ℥. i. ſ.
Mellis albi ℥. ij.
Aceti deſtilati ℥. iij.
Bull. in vaſe fictili tribus ebullitionibus, poſt facta colatura veſperi madefiat locus, mane abluatur aqua vitæ.

In

Quę flauum colorẽ euellant. In Colore flauo peculiariter iuuat ablutio faciei cum posca, vel illitus ex felle Gallinæ cum succo limonis, vel cum felle solo, à quo abluatur facies cum aqua fabarum.

Ad attrahendũ sanguinẽ in faciem. Ad attrahendum in cutim faciei sanguinem, præter dropacismos, de quibus iam sæpè, magnoperè valet succus radicis cyclamini affricatus, succus limonum cum nitro: Item hic puluis.

Puluis ad idem.

℞. *Nitri,*
Pyrethri } *an.* ʒ. *ij.*
Vtriusq; Ellebori ʒ. *i.*
Farinæ Lupinorum ʒ. *ij.*
M.

Linimentũ eiusdẽ conditionis.

Vel ℞. *Hermodactylorum,*
Thuris,
Sinapi,
Salis gemmæ vsti } *an.* ℥. *ſ.*
Rad. serpentariæ ʒ. *ij.*
Mellis albi despumati, & parum cocti ℥. *x.*
M. & f. linimentum.

Si color prauus sit contumax, ad picturã confugiendum. Vesperi madefiat locus, & mane abluatur decocto furfurum, quæ omnia vitiosum colorem emendant. Quod si malum nullis cedat medicamentis, vt cum est natiuum, aut patientes nolunt sustinere medicamentorum molestiam, ad picturam, & honestum fucum confugiendum est, & ad ea, quæ gratum faciei colorem conciliant: Vbi tamen diligenter cauendum ab ijs, quæ cutim tendendo, & astringendo splendidam reddunt, hęc enim illam tandem in rugas laxant, hinc pinguedine prædita magis laudantur, vel sola, vel cum detergentibus admista; prioris generis sunt aqua ex raso lardo distillata, pinguedo restagnans in ossibus Veruecum, cum carne elixis, & post contusis, & aqua iterum coctis: Item.

Rectus vsus administrationis.

℞. *Axungiæ Porci lib. ſ.*

Munda à pellibus, & permitte macerari in aqua per integros tres dies, deinde bulliat in aqua rof. lib. ſ. adiectis pomis dulcibus octo, dum exhauriatur lib. 1. post adde.

Efficax remedium.

Caryophyllorum crassiusculè contusorum ʒ. *ij.*
Cinnam. ʒ. *i.*

Bulliant lento igne ad omnimodam ferè aquæ consumptionem, tandem adde ceræ albissimæ ℥. *ſ. Si Aestas fuerit; si Hyems, vel parum, vel nihil, cola per linteum mundum, & cum refrixit, & ab omni sorde, cùm superius, tùm inferius hæret liberatum fuerit adde.*
Aquæ Damascenæ ℥. *iij.*

Posterioris generis sunt ista.

Aq. stillat. idem præstans.

℞. *Aq. Cochlearum lib. vi.*
Florum Limonum,
Fabarum,
Maluarum,
Poligonij } *an. m. ij.*
Succi Limonis lib. ſ.
M. & distillentur in alembicco vitreo.

Idem

Idem præſtat aqua, quæ extillat è puluere myrrhæ, & tartari vſti poſiti in cauitatibus albuminum ouorum induratorum, vbi aderant vitelli, ſi poſtea circumpoſita creta albuminibus, ea per menſem tempore æſtiuo teneant ſubter terram.

Alia.

Vel ℞. *Pulpas melonum contritas n. x.*
Limonum n. viij.
Rad. Ari, Brioniæ } an. lib. iiij.
Lactis Vaccini lib. xi.
Conchularum Marinarum, Terebenthinæ } an. ℥. iii.
Micæ panis lib. i.
Oua integra n. xii.
Aluminis plumæ, Rochæ, Zuccharini, Boracis } an. ℥. ii.
Salis vitri ℥. i. ſ.
Vini aromati lib. vi.
Contundantur contundenda, macerentur per 4. dies, deinde deſtillentur.

Victus ratio magnum eſt remed. ex Auic.

Victus ratio hoc in caſu adeo valet, vt Auic. dixerit omnem huius vitij curationem hinc auſpicandam eſſe; quare aer ſit temperatus, fugiantur venti Boreales, abſtineatur à nimis vigilijs, nimio ſomno, nimio labore, immodicis ſtudijs, immodica Venere, & timore: Aluus lubrica ſeruetur: In cibis, & potu vitetur crapula, & ciborum varietas; panis ſit triticeus, hordaceus ex Ariſtot. pallidos, & malè coloratos facit: Carnes ſint optimæ. Veteres ad colorem, nitoremq; Leporinam carnem apprimè commendant; ſalita, & alia prauis ſaporibus prædita ſunt noxia, quemadmodum etiam fructus fugaces; aceti vſu immodico color defloreſcit, cuminum quoq; à proprietate decolorare tradit Plinius lib. 20. c. 14. è contra ex Dioſcoride ciceres, & caricæ ſi edantur corpori nitorem conciliant, ſicut & caryophyllorum, piperis, & croci; aſparagorum item, & ſcolymi, ſeu cardui altilis vſus, quòd per vrinas prauos humores euacuant: Vtendum eſt vinis optimis, & moderatis. Aquæ lutulentæ, quæ è Vallibus ſcaturiunt, item, quæ per plumbeos canales deducuntur, quia faciem mirum in modum vitiant cauendæ ſunt; & pro faciei obſcuritate tollenda ſatis, atque de omnibus externis affectibus.

FINIS LIBRI PRIMI.

IVLII CAESARIS CLAVDINI

Empyricæ Rationalis

LIBER SECVNDVS.

De Affectibus præter naturam internis toti simpliciter communibus.

Communes affectus, vel morbi, vel symptomata.

Sola intemperies inter morbos cões numeranda.

Nũ dolor, & Sanguinis fluxus inter symptomata ponatur.

SI benè perpendantur ea, quæ sub initio superioris libri de numero externorum affectuum toti communium allata fuerunt, facile erit inde colligere, in hoc libro de affectibus internis toti communibus sermonem habendum esse, qui, vel erunt morbi, vel symptomata: Cæterùm inter morbos communes internos, intemperies solùm connumeratur, cum reliqui, vel totum occupare nequeant; vel si qui sunt, qui id præstare valeant, ij iam loco supradicto explicati sunt: Quod verò ad symptomata spectat non ignoro aliquos inter symptomata toti simpliciter communia dolorem, ac sanguinis fluxum ponere; sed hos falli (nisi omnino fallor ego) manifestum est, cum vtrumq; horum symptomatum per indifferentiam solùm toti commune dicatur, & non simpliciter; vnde, prout varia loca dolori, & sanguinis fluxui sunt obnoxia, ita varijs in locis de his symptomatibus necessariò tractandum est, quòd nos cum de affectibus appropriatis agemus, diligenter quoque præstabimus. Porrò intemperies cum octo numero sint, quatuor simplices, & quatuor compositæ: Ex simplicibus tamen calida tantùm, & sicca; ex compositis calida cum sicca, & frigida cum sicca tractandæ nobis occurrunt, è quibus calida quidem, & calida cum sicca, dum totum corpus obsident, febris; sicca verò, & frigida cum sicca totum occupantes, tabes, seu marasmus vocantur, quamuis etiam detur marasmus torridus, qui est sicca intemperies, iuncta calidæ, qua de re suo loco. De reliquis verò intemperiebus humida tantùm, frigida tantùm, calida cum humida, & frigida cum humida, nihil seorsum dicendum; nam humida quidem simplex, item calida cum humida iuncta ad talem, ac tantum excessum peruenire nequeunt, vt ab eis immediatè actiones ad vniuersum corpus spectantes lædantur: Quo ad frigidam verò, item frigidam, & humidam, etsi eæ possint toti vniuersè noxam inferre, vt sepissimè obseruatur, quia tamen earum curatio in particularibus quibusdam affectibus, quos pariunt ipsæ, vel consequuntur, commodius tradetur, ideo hic meritò

Intemperiei octo species.

Calida, & calida cum sicca intemperies.

Sicca, & frigida.

Marasmus torridus, qui.

Humida. Frigida. Calida, & humida. Frigida, & humida.

ritò omittuntur; de frigidæ autem, & humidæ curatione agetur, vbi de leucophlegmatia, seu anasarca, hydrope pertractabitur; de frigida autem, quæ ab interna causa oritur, vbi de apoplexia, & de paralisi propriè dicta, quando hos affectus inter morbos frigidos Gal. recenseat; de frigida verò, quæ ab externa initium summit, vbi de catoche, & congelatione. In genere symptomatum de sola lassitudine sermo est instituendus, quæ motus voluntarij symptoma est: Quibus sic in vnum collectis planum euadit totum hoc opus de affectibus internis toti communibus diuidi in tres sectiones; vna est de febribus; de tabe seu marasmo altera; posterior tãtùm de lassitudinibus, quarum singula (quantum fieri per nos poterit) breuissimè, & accuratissimè examinabitur, sumpto initio à febribus, tanquam ab ijs, quæ, & frequentissimè corpora humana exercent, & Medicis ipsis negotium facescunt: Et quoniam febrium alia est consideratio in genere, & alia in specie, secundum quòd illius naturam perquirimus, aut differentias, cùm diuisiuas, tùm constitutiuas speculamur, propterea duo sectionis primæ tractatus erunt; primus de febre, vt febris est; secundus de febre, vt putrida, hectica, vel diaria, hinc tres secundi tractatus erunt partes; prima de putridis, quæ duo quoq; membra habet, quorum vnam febrem putridam in communi; febrem verò putridam in particulari alterum meditatur: Secunda verò pars est de hecticis; posterior de diarijs.

Secundi libri diuisio.

Febris contemplatio.

Subdiuisio eiusdem libri.

SECTIONIS I.

TRACTATVS I.

De curatione Febrium generatim.

ANtequam peculiarem cuiusq; febris curationem tradam, de omnium febrium curatione generatim mihi agendum est ob plures rationes, maximè verò ob eam, quòd ordo doctrinæ id postulare videtur, illa neglecta in singula singulæ febris tractatione quamplurima sæpius inaniter repeterentur.

Pro instituenda igitur generali omnium febrium curatione, primùm quid agendum nouisse quàm diligenter oportet, hoc autem obtinere non erit difficile, indicationibus ad id facientibus inuentis; tam certum igitur, quàm quid certissimum in qualibet dogmatica curatione indicationes summi à rebus præter naturam, & secundum naturam, maximè verò à virtute; & si à rebus præter naturam, cùm à morbo, tùm à causa morbi: Morbus igitur est febris, quæ secundum essentiam specificam est vitium igneum, calidum nempè, & siccum, idcirco indicat refrigerans, & humectans. Causa febris immediata, est calidum cordis igneum, quòd indicat illud idem remedium, quod indicat febris: Causæ verò huius calidi cordis ignei habent suas indicationes, quæ in peculiaribus febrium tractatibus, tanquam in proprio loco proponentur.

Febrium curatio in genere.

Indicationes in genere vnde sumantur.

Morbi descriptio.

Febris causæ.

Indicatio à virtute, vitalis dicta sumitur à subiecto patiente, siue sit totum, siue cor, & ad vitæ custodiam refertur; vita autem cum sit actio prodiens à facultate per organum certum, & appropriatum operante, ergo indicatio vitalis in vnam organorum custodiam dirigenda; organa autem hæc sunt, vel triplex substantia, nempè spirituosa, carnea, & solida, siue spermatica, tùm calidum innatum, quæ omnia per propriam constitutionem, hoc est per debitam substantiam, quantitatem, qualitatem, & motum decentem ad omnes loci differentias facultati inseruiunt: Quare vitalis indicatio ab is omnibus petitur, quia hæc simile indicant, quòd ad vitæ custodiam facit: Cæterùm quoniam organa iam dicta, non cuiq; facultati, sed determinatæ, ob quondam ad proportionem hanc inseruiunt, ideo, & ab hac sumitur indicatio; quapropter substantia illorum omnium præsidium alimentale postulat; quantitas debitam alimenti

Indicatio à virtute.

Vita quid sit

Substantia triplex.

menti qualitatem; qualitas,simile in qualitate, quod maximè spectat ad temperamentum; motus verò caloris, ne aliquando vltra leges naturæ auctus dissipationem substantiæ calidi innati adferat, vniens, concentransq; quod est astringens indicat; tandem proportio partium remedium appropriatum, vt cor cardiacum potius requirat,quàm indicet. Materiæ remediorum propositorum, pro vt ad præsens faciunt institutum,sunt duæ tantùm, Pharmaceuticæ, & Diateticæ; nam Chirurgicæ, tanquam illæ, quæ nihil habent cum curatione febris in communi interim sunt post habendæ.

Pharmaceutica, & Dietetica hic tātùm proponuntur.

Quo ad Pharmaceuticas igitur attinet eas refero ad febrem, ad qualitatem calidi innati, & aliarum trium substantiarum,ad motum caloris,& tandem ad proportionem cordis; si ad febrem sunt sanantia; si ad qualitatem iam dictorum, motum caloris, ac cordis proportionem dicuntur vitalia: Sanantia igitur medicamenta sunt, vel simplicia, vel composita: Simplicia sunt plantæ, flores, ligna, fructus, semina, succi, aquæ: Plantæ, & flores refrigerant, vel remisè, vti cichoreum, soncus, endiuia, acetosa, plantago, flores rosarum; vel intensè, vt portulaca, lactuca, flores violarum, nenupharis,& salicum; ligna verò sunt santali omnes: Inter fruges est hordeum; in serie seminum refrigerantium, cùm maxima scilicet cucurbitæ, cucumeris, citrioli, & melonum, tùm minima scariolæ, endiuiæ, lactucæ, portulacæ, passim habentur: Item, & semina papaueris albi, præcipuè in genere succorum sunt, qui ex plantis prædictis exprimuntur, præterea, & omphacium, succus arantiorum, malorum punicorum, non dulcium,limonum,citri,&c. Aqua verò, quæ ad hunc locum pertinet est,cùm simplex frigida actu, vel fontis, & putei in potu vsitata, vel fluminis, tùm arte facta, vti aqua stillatitia, quæ ex plantis, & aliquot similibus dictis fiunt, quò pertinet aqua lactis,seu serum, cùm Caprinum,tùm Vaccinum, quod magis refrigerat, nec non aqua hordei, de quorum duorum posteriorum præparatione paucula quædam dicam, quando in ingressu ad Infirmos satis, superq; prouinciam hanc sim executus. De sero igitur sic statuo, vt accipiantur E. G. lib. x, lactis nuper emulcti, quod in vase fictili bulliat aliquantisper, & sensim, ea tamen ratione, vt ramo ficulneo viridi agitetur, mox super infundantur ℥. iij. oxim. simpl. & facta rursus leui ebullitione phiala vitrea frigida aqua plena immittatur, cui protinus facta separatione vnius partis ab altera, adhæret caseosa, & ita serum depuratum remanet, quod ex mensura lactis dicta ascendet ad lib. quinque, & si citius, ac facilius parare volueritis accipiatis debitam quantitatem seri separati à primo, & secundo caseo, ponatis ad ignem, & dum ebullit albumen oui quassatum cum succo arantij, vel omphacio, vel aceto in ipsum proijciatis; rursus bulliat vnica ebullitione, fiat despumatio, & ab hac percolatio, sicque serum depuratum habebitis, quod vt facilius penetret, licebit etiam absque aliqua præparatione in balneo Mariæ aliquando distillare. De Aqua hordei ita censeo, vt accipiatur hordeum integrum non vetustum,nec admodum recens fricatum panno humecto, cuius parti vni affundantur partes viginti aquæ communis, & per horas duas fiat maceratio, mox tempore æstatis ad hordei intumescentiam, vt aqua flauescat; hyeme verò ad crepaturam, vt aqua rubescat in vasis figulinis, vel vitreis bulliat, nam si tempore æstatis fieret longior ebullitio, facilè à calore ambientis corrumperetur, propter quod eo tempore singulis diebus est paranda aqua hæc,ac in locis frigidis conseruāda.

Pharmaceuticorū vsus in genere.

Sanantia, simplicia, & composita sunt.

Simplicia refrigerantia sunt.

Plātę, flores, ligna, sem. refrig. maiora.

Eadem minima.

Succi.

Aquæ tùm simplices, tū arte factæ.

Seri præparatio.

Alia præparatio facilior.

Aq. hordei præmunitio.

Modò venio ad medicamenta composita refrigerantia: Prius igitur occurrunt pulueres cordiales pro cibo, & epythemate frigidi in officinis parati, & asseruati, deinde conseruæ, vti acidi citri conditi, florum cichorei, rosarum, violarum, nenupharis, caulium, lactucæ, & pulpæ cucurbitæ: Tertio loco succedunt electuaria, vt confectio ex tribus santalis, diamargaritum frigidum; sunt, & syrupi, & decocta ex succis prædictis, & plantis confecta: Amplius throchisci de camphora, de spodio cum seminibus acetosæ; præterea olea ex simplicibus pariter commemoratis componuntur: Postremò vnguenta, vti rosatum Mesue, infrigidans Galeni, santalinum, & nenupharinum, de quorum medicamentorum delectu sic sentio, vt in febre intensiori medicamenta magis

Compositorum medicam. ordo.
Pulueres.
Conseruæ.
Electuaria.
Syrupi.
Decocta.
Olea.
Vnguenta.
Obseruatio circa vsum.

magis frigida; in remissiori minus seligantur, semper tamen ad prohibens est respiciendum: In quibus ergo qualitas coloris natiui est debilis, vt in fœminis, eunuchis, pueris, & corpotibus albicantibus, ac summè frigidis est abstinendum, & vbi hæc medicamenta aliquam siccitatem retinent corrigantur humectantibus: His omnibus vsus subijciatur; si igitur dosis perpendatur dico, quòd vbi caloris febrilis summa est actio, & proinde læsio, tunc dosis quoq; summa esse debet, aliàs verò non; hanc de quibusdam, & præcipuè de internis tradam. Aquę ergo stillatitiæ communiter ad lib. ſ. cum syrup. alicuius ℥. ij. dantur; in maximo tamen feruore (quod, & de aqua hordei intelligo) dantur ad libram, imò ad libras, & sine syrupo, vel conserua aliqua, propter saccharum, quod facilè inceditur, maximè in patientibus, & anni tempore calidis, quamuis putem ipse dosim paruam illorum, vt quæ ad ℥. ſ. vel ℥. j. in tanta copia aquæ nil mali facere, & ad gustus gratitudinem concedi posse, & debere, serum verò lactis ad lib. i. ſ. cum succo acetosæ, vel endiuiæ ℥. iij. potest quidem in longe maiori dosi ex præscripto Dioscoridis exhiberi, sed ad aluum subducendam. Decocta dantur per se quoque ad ℥. viij. cum syr. verò ab ℥. ij. ad ℥. vi. Aqua simplex in potu, si patiens sit sitibundus, quantum vnico haustu potest haurire, vt infra explicabitur; & si maximus sit feruor conceditur in ea quantitate, quam patiens potest bibere. *Medicamẽtorum propositorũ dosis.*

Pulueres, trochisci, & electuaria communiter ad ʒ. ij. exhibentur, conseruæ ad ℥. ſ. à quibus gratia maioris refrigerationis præstabit per modum apozematis propinare aliquod ex medicamentis potulentis dictis. Quantum ad modum agendi, in maiori æstu potiones; in minori solidiora medicamenta seligenda sunt, exteriusq; non tantùm sub forma vnguenti, & linimenti, sed etiam perfusionis, atq; irrigationis ex succo plantarum, & aceto, vel succo limonum per petias lineas madefactas, imò, & balnei vsurpari poterunt, ac in maximo æstu omnia, & præcipuè interna actu frigida vsurpanda, nisi tamen prohibeantur à virtute, vt in his in quibus qualitas caloris natiui est debilis, & à causa febris frigida, in quibus casibus tepida conueniunt, vt mirum non sit si. Gal. 11. Meth. 9. & 9. eiusdem 5. loquens de potu frigidæ monuerit, & ipse respiciendum esse ad prohibentia ex parte virtutis, & causæ morbificæ, quæ sunt, omnium virium languor, insuetudo, ventriculi imbecillitas, viscerum tumor, obstructio, & homorum cruditas, atq; vbi conceditur, carnosis plurimum illius, ac valde refrigeratum, ex carnibus verò parum, ac modicè refrigeratum offertur: Quod genus remedij nostra tempestate difflueuit, quoniam corpora parum firma sunt, & vulgares illud auersantur; propterea nos loco illius libenter substituimus aquas stillatitias, præcipuè cucumeris, & cucurbitæ valde refrigerantes, sæpissimè verò, & aquam hordei; quinimo eadem aqua frigida, teste Gal. 2. Meth. 9. vtebantur Antiqui pro balneo, & lauacro, maximè in febre ardenti ad auertendam febrem hecticam, absentibus tamen prohibentibus supra propositis, quod remedium pariter difflueuit nostris temporibus, & loco illius vsurpatur aqua tepida, vel fontis, vel fluminis, sic enim corpus humectatur, & expirantibus vaporibus calidis ab aqua refrigeratur, sed cauendum etiam est ex Gal. ibid. cap. 20. à tumore, & imbecillitate viscerum, plethora, horrore in balneo, atq; arthritide. Tempus administrandi medicamenta proposita est vbi calor febrilis omnia alia indicantia vincit, & non vincitur; solet autem vinci à viribus labantibus, ac alijs rebus præter naturam magis vrgentibus; item & à cibo crudo in ventriculo, idcirco si medicamenta hæc vsurpentur, & sint potiones, dentur quinq; horis ante cibum; si solida saltem duabus horis, & vbi exterius adhibentur vna hora inter vsum eorum, & cibum intercedat. Verùm de aqua hordei noto, vt eam nunquam in mensa vestris ægris (vt omnes ferè faciunt) concedatis; ratio est, quia ob sui detersionem cibi veluti quandam concitat fluctuationem, atque eũdem crudum extra ventriculum perduci; imò aqua hæc nisi diligentissimè paretur, ac parata seruetur facilè acescit, & corrumpitur, exindeq; cibum inquinat. *Agendi modus.* *frigidorum adnotatio ex Gal.* *Apministrãdi tempus.* *Aq. hordei adnotatio.*

Locus, seu vbi agendum est medicamentis propositis insinuatur à substantia caloris *Vbi applicanda sint medic.*

febri-

febrilis; quare cum in toto formaliter, in corde effectiuè, proinde illa per os dantur, qua contra morbum communem eſt pugnandum, & toti, vel ſaltem cordi, hepati, renibus, & ſcroto, mammis verò in fæminis, tanquam partibus toti maximè conſentientibus adhibenda ſunt. Subſequuntur vitalia, quæ ſi qualitatem calidi innati ſpectent, debent eſſe moderatè calida, aut ſaltem non valde excedentia, & correcta, ſuntq; vel ſimplicia, vel compoſita; in genere ſimplicium hæc ſunt naturæ accommodata, borrago ſcilicet, bugloſſum, meliſſa, ſemen, & cortex citri, aromata, crocus, vinum aromaticum, moſchus, ambra; inter compoſita verò confectio ex hyacintho, confectio alkermes, diamuſcus dulcis, & amarus, conſerua florum citri, arantiorum, & caryophyllorum noſtratium; theriaca quoq; & mithridatum huc referri poſſunt, ea tamen ratione, vt hæc, & quæcumq; alia prænominata frigidis caſtigentur, quia eorum calor, hoc in caſu, nimius cenſetur: Verùm, præter hæc medicamenta, adhiberi poſſunt olea florum citri, iaſmini, & caryophyllorum vnguentariorum, & in hac medicamentorum multitudine ſeligenda, quæ modò minus, modò magis calida, pro vt qualitas caloris intenſa, vel remiſſa exiſtit, reſpiciendo tamen ad febrem, quæ ſi minus eſtuoſua, ſummè calida prohibet, & remiſsè talia cum frigidis permittit; at ſi febris fuerit remiſſa, & fiat à cauſa frigida, medicamenta calidiora pariter correcta admittit.

Vitalia.

Medicamẽtorum rectus vſus. *Doſis.*

Horum medicamentorum rectus vſus eſt, vt quantum ad doſim, modò in maiori, modò in minori vſurpentur, ſecundum quòd qualitas caloris plus, vel minus vrget; certum tamen eſt, quòd crocus, moſchus, & ambra non niſi ad grana conceduntur, confectiones illæ ad ſummum ad ʒ ſ. attamen ferè ſemper infra hanc doſim ſubſiſtendum: Diamoſcus ad ʒ ij. vtraq; Antidotus magna ad ʒ j. corrigens verò, modò in maiori, modò in minori doſi addendum, quoniam medicamentum corrigendum nonnunquam minus calidum, aliquando calidius eſt; idcirco corrigens, & ſupra, & infra doſim illius vſurpari poterit, & ſicuti doſis conſeruarum ex dictis liquet, ita doſis exterorum vnicuiq; patet: Amplius modò ſub forma liquidiori, & potus, vti quando aquæ ſtillatitiæ, aut decocta ex aliquibus eorum parantur, atq; his, vel vino reliqua diluuntur; modò autem ſub forma ſolidiori, vti boli, rotularum, pillularum, & pulueris per os dari poſſunt, quamquam in potu citius diſtribuantur.

Irrigationes. *Obſeruatio.*

Exterius autem ſub forma irrigationis epithematis, linimenti, actu quidem calida, ſi qualitas caloris remiſſa fuerit, tepida verò, ſi intenſa admouenda, ſic enim ſine læſione facilius penetrare valent; cauendum autem à corporis plenitudine, & cibo crudo in ventriculo, aliàs quolibet tempore febris conueniunt, quia indicans vitale ſemper eſt præſens, & vt conſtat, non modò per os, ſed exterius maximè cordi adminiſtranda.

Medicamẽta ſpiritus refocillãtia. *Alia partibus ſpermaticis conferentia.*

Medicamenta, quæ faciunt ad qualitatem ſpirituum, & carnium ſunt illa eadem, quę pro qualitate caloris ſunt adducta, maximè verò calida, & humida; id tamen diſcriminis eſt, quòd medicamenta ſpirituum tenuioris ſubſtantiæ, & odorata eſſe debent, nam ſicuti odoribus ſpiritus ſubitò reparantur ex Gal. ita ijſdem conſeruantur in proprio temperamento: De medicamentis verò ad qualitatem partium ſpermaticarum facientibus, vt quid certi conſtituatur, reuocandum in memoriam, quod Gal. 2. meth. 1. de qualitate partium ſcriptum reliquit, nempè illam ex congrua temperie calidi, frigidi, humidi, & ſicci ortum habere; congrua quidem qua exiſtit cum prædominio aliquo, vt in caſu noſtro ad frigidum, & ſiccum; quapropter puto ſi medicamentis prædictis qualitatem calidi innati, & carnium reſpicientibus admiſceantur aliqua medicamenta frigida, & ſicca, parari quoq; idoneum medicamentum ad conſeruandam qualitatem partium ſpermaticarum, nam frigida, & ſicca ſola quantum valent intrare partes haſce, tantùm poſſunt nocere calido innato, & carnibus.

Frigidorum medicam. differentiæ.

Medicamenta igitur frigida, & ſicca plura ſunt; interim tamen laudo, quæ ſunt temperata, & familiaria, vt quæ, & caloris natiui, motum præcipuè in corde, & quæ

ciuſdem

eiuſdem cordis proportionem in febrili ſtatu conſeruant; nam cum à corde ſit in omnes corporis partes, & proinde in ſpermaticas quoq; iugis influxus, facilè ſpiritus vitalis, ac ſanguis arterioſus à corde emanans, ac qualitate ſimili ob medicamenta cor alterantia ad frigidum, & ſiccum partium ſpermaticarum qualitati affectus, poterit qualitatem harum partium conſeruare: Nec obſtat medicamenta ſicca, ratione caloris ignei cordis, & frigida, ac ſicca, ratione obſtructionum, quæ aliquando ſunt comites febris non habere locum, quia vt dictum eſt temperata ſunt eligenda, & hæc ipſa cum calidis, & humidis vſurpanda, vt vno, & eodem tempore qualitati omnium partium ſuccurratur. Medicam. ſiccorum obſeruatio.

Sed age iam de medicamentis hiſce, & primùm, quæ motum caloris concernunt agamus: Hæc autem aſtringentia, & proinde frigida, & ſicca eſſe debent; inter cætera ergo probo cõſeruam roſarum, cydoniatum, ſyr. de roſ. ſiccis, myuam cydoniorum, myrobalanos chebulos, vel citrinos conditos, confectionem ex tribus ſantalis, vinum cydoniorum cum corallis, vinum nigrum auſterum, vinum granatorum, ol. roſ. omphacinum, cydoniorum, ac in febre non admodum æſtuoſa, non abhorreo ab aſtringentibus calidis, vt quæ ex abſinthio, mentha, maſtiche, & ſimilibus fiunt; quò pertinent confectio diarrhodon Abbatis, & aromat. roſ. omniaq; ſint mixta, cum frigidis: Quorum omnium medicamentorum, alia aſſumenda, alia admouenda, vt ex ſe apparet. Vſus eorundem.

Doſis verò, & alia, quæ rectum vſum illorum ſpectant, conſtant ex his, quæ de medicamentis qualitatis cordis ſunt præſcripta: Solùm de loco admouendorum id noto, vt hæc maximè cordi, tanquam loco cauſæ febrilis admoueantur. Adnotatio circa locũ.

Tandem ad cardiaca medicamenta proportionem cordis reſpicientia me conuerto, & omitto calida, quia ſub febrili ſtatu, in quo calidum cordis eſt igneum, non videntur vſurpanda, ſed frigidis cardiacis agendum: Hæc igitur, aut ſimplicia ſunt, aut compoſita: Priora ſunt ſuccus citri, acetoſæ, roſæ, ſantali, coralia, camphora, ſpodium Arabum, myrobalani chebuli, citrini, & indi, ex quibus variæ formulæ medidicamentorum, nimirum pulueres, conſeruæ, rotulæ, ſucci, aquæ ſtillatitiæ, ſyrupi, atq; decocta parari queunt. Cardiaca cor reſpicientia.

Verùm quia medicamenta hæc, exceptis ſucco citri, camphora, & acetoſa, habent ſubſtantiam craſſam, ideo ratione penetrationis egent vehiculo; quare illis miſcenda aperientia, & penetrantia vti acetum roſ. ſuccus citri, & alia ſimilia: Compoſita verò ſunt veluti acetum roſat. trochiſci, diarrhod. Nic. de ſpodio cum ſemine acetoſæ, diatrium ſantalorum, diamargaritum frigidum, vnguent. roſ. & ſantalinum. Porrò, & quædam cardiaca temperata, quæ calorem febrilem minimè augere, ſed attemperare poſſunt hic proponenda, tametſi procul omni dubio in febre non admodum æſtuoſa ea liceat obſeruare: In ſerie ſimplicium habentur aurum, hyacinthus, margaritæ, borrago, bugloſſum, ex quibus eædem formulæ medicamentorum iam dictæ conficiuntur, & ſicuti aurum, gratia penetrationis, miſcella aperientium ob craſſitudinem partium, ita margaritæ ob viſciditatem detergentibus opus habent; habentur etiam in eodem genere quædam medicamenta compoſita, ſicuti diarrhodon Abb. ſine moſcho, & ambra, ſicuti pulueres cordiales temperati pro epithemate, & humidi; rectus vſus illorum pariter ex dictis de medicamentis ad febrem ſpectantibus innoteſcit. Noto tamen circa doſim, aurum, hyacinthum, & margaritas habere ſuam peculiarem doſim, nam aurum minutiſſimè limatum, & attritum ſuper lapidem porphyridem ad gr. vi. datur in conſerua aliqua, tametſi mihi magis placent folia ex optimo, & puriſſimo auro parata; hyacinthus ad gr. x. margaritæ ad ℈. j. offerruntur. Præterea noto cardiaca medicamenta, ſicuti, & quæ caloris motum, ac qualitatem, & aliarum partium reſpiciunt ſtatim à principio conuenire, idcirco alijs medicamentis ad alios fines vſurpata immiſceri poſſunt, non nego tamen aliquando ſeparata exhiberi, His autem omnibus, quia noſtro hoc tempore noua quędam medicina ſub orta Vehiculum medicamẽtorum. Auri doſis. Hyacinthi, perlarum, & cardiacorũ obſeruatio.

eſt,

est, quæ Paracelso adscribitur, spagirica vocata, quæ certis quibusdam medicamentis alexipyreta appellata omnes, & quascunque febres sine magno labore eradicat, ipsorum assensu facere non possum, quin vnum, vel alterum de illis substituam: Sunt autem hæc alexipyreta, cùm interna, tùm externa; externa sunt frictiones ante accessionem adhibitæ, cum aceto, & sale, nitro, vino; sicuti inunctiones dorsi, carpi, & plantarum pedis ex oleo Viperino, piperino, & Scorpionum factæ.

Medicamẽta alexipyreta, quæ, & quot sint.

Externa quę.

Postremò emplasmata ex herbis varijs parata, vti plantagine, portulaca, & similibus; interna verò sunt, primùm quæ chymicè parantur, vt spiritus, & oleum vitrioli, caryophyllorum, & extractum aloes, quamquam ante vnum, vel alterum annum nouerim Chymicos quosdam paratu medicamentum febrifugium ab ipsis nuncupatum, quod potius purgatorium (vtinam non veneficum) sicuti, & antimonium præparatum exiſtit, & ob illud ad causam febris potius, quàm ad febrem dirigitur; secundò sunt radia medicamenta interna, vti piper, diatrionpipereon, nasturcium, de quibus ita iudico, ea in certis quibusdam febribus conuenire, vt E. G. frictiones in febre putrida, vel diaria ab obstructione cutis, diatrionpipereon; in febre ex cruditate ventriculi; medicamenta ex vitriolo in summa putredine, ea tamen lege, vt debito tempore administrentur; quia tamen actiuitas eorum nimia quemlibet errorem in eorum vsu ferè exitialem facit, satius ab his abstinere, vel maximè castigata vsurpare, loquendo de alterantibus tantùm: Materia autem diatetica omnibus iam dictis respondere debet.

Interna quę.

Si febris est putrida, frictiones probantur.

Si ab obstructione ventriculi, diatrion pipereon.

Si à putredine, vitriolus.

Diatetica materies.

Quod igitur pertinet ad aerem, cum sumatur hic, vt materia iuuans indicatur primò à virtute, secundò à febre; ommitto interim causam, quia sermo est de omni febre in genere, & quamquam adsit causa communis vnicuiq; febri, nimirum calor cordis igneus (effectiuè enim est in corde, in toto formaliter vt alibi dicitur) tamen materia medica febris in communi est etiam materia medica causæ illius genericæ.

Aer qualis.

Virtus igitur substantiæ spirituosæ indicat aerem purum, ad quod respiciens Gal. 2. meth. 3. & 10. eiusdem dicebat substantiam spirituosam custodiri inspiratione, & transpiratione: Aer igitur eligatur purus, minimè infectus; & si præsens est, talis seruandus, sin minus, mutandus, hominum frequentia interdicta, fumi, & nubeculæ ingressu cohibito, sparsis floribus rosarum, & violarum, frustisq; santalorum in cubili seruatis, fructibus odoratis, pomis inquam citrijs, arantijs, limonibus, ac alijs aliquot bonum odorem emittentibus: Tandem factis irrorationibus ex aqua, & aceto rosatis, quibus puluis santalorum sit adiectus; tametsi in hunc vsum non damnem etiam euaporationem factam ex aqua, & aceto rosaceis, in quibus bulliat pomum arantium, pustulis santalorum infixis, refertum: At aer, vt materia remedij indicati à febre debet esse frigidus, & humidus, ideirco, si opus fuerit eligatur cubile in parte ædium inferiori spectante Aquilonem, hominum frequentia arceatur, sternantur folia arundinum, vitium, nenupharis, quæ, vt magis refrigerent ante solis ortum colligenda, & subinde, ne putredinem contrahant, & aerem inficiant mutanda; imò arundinibus, salicum ramis, & vitium propaginibus parietes ornari poterunt, dictis legibus collectionis, & mutationis.

Quę modificent dictum aerem, & locum.

Ad hæc, & irrorationes prædictæ, maximè verò, quæ frequentes ex frigida fiunt, sicuti, & euaporationes nominatæ conueniunt, & si citra ignem refrigerandum, cùm Gal. fenestræ aperiendæ, ventus excitandus, & patiens inclinato capite super vas frigida, vel niue, vel glacie repletum, subinde mutatis inspiret; aqua quoque ex vno vase in aliud ad modum fontis machinati transfundatur, ac postremò linteamina frigida imbuta parietibus appendantur: Verùm circa vbi agendum, aeris frigidi est difficultas, quoniam aeris frigidi occursu pori corporis clauduntur, & proinde transpiratu prohibito maior occasio febri, imò & putredini datur: Dicendum, quòd aer, qui inspiratur in febre debet esse frigidus, & quo frigidior eò melior 11. meth. 8. imò, qui toti occursat frigidus quoq; esse deberet; verùm quia obstat adducta ratio, ideirco iubet Gal. 10. meth. 8. vt totum pannis, ac tegumentis subtilibus, atq; mollibus

Dubitatio circa aerem frigidum.

Solutio ex Gal.

tega-

tegatur, & numquam nudum aeri exponatur, nec artus detegantur, vt hac ratione aer, qui toti occurrit potius temperatus sit; qui verò inspiratur frigidissimus, meritò cuius non cor tantùm, sed etiam totum ob influxum à corde refrigeretur. De cibo, & pótu illud idem dico, quòd, & de aere, nimirum posse esse materiam, cùm alimenti, tùm remedij medicinalis, quæ indicantur à virtute, & à febre.

Cibus igitur, vt materia alimenti indicati à virtute habet vim conseruandi, quia alit, de quo interim est agendum, atq; in primis id monendum, nimirum cibum hunc boni, ac multi succi, facilis concoctionis, & distributionis ab omniq; excremento ferè immunem, ac depuratum esse oportere, cuius census est ille ferè, qui à solis petitur animalibus, nam qui à plantis, vt sunt olera, ac fructus est valde à propositis notis alienus, & ob id Gal. 8. meth. 2. affirmabat in oleribus, ac similibus paucum alimentum, & copiosum excrementum subesse, tametsi quædam alia, vt pisces praui quibusdam plantis ex 3. de alim. 26. postponantur; imò ad plantas reuocantur, segetes, & grana, vti triticum, ex quo panis fit, far, & zea, ex quibus halica, quæ alioquin sunt alimenti copiosi, parantur; differentia tamen quædam circa triticum, panemq; obseruanda, quia triticum densum est copiosi alimenti, rarum plurimi excrementi furfuracei; quare panis, vel purus, vel furfuraceus; purus cum copioso fit fermento, & multa indiget subactione postquam non est statim coquendus, diuq; assandus est, qui panis plurimum nutrit; nam panis ille ex Gal. facilè coquitur, & distribuitur, qui est plurimum fermentatus, subactus, ac moderatè coctus, & assatus, Alex. quoq; 2. probl. 62. aiebat panem omnium ciborum maximè nutrire, & proinde Homerum imperasse, vt esurituris ante cætera panis apponeretur, & Aristot. 21. problem. afferebat homines nunquam panem fastidire, quoniam triticum homini pro peculiari quodam cibo datum est, cum maximè alat: Porrò triticum, quia non nihil visciditatis habet, vt panis ex illo paratus, non ita facilè coquatur, ac distribuatur, imò obstruat, propterea panis ex Gal. 1. de alimentis 5. ablutione præparatur, ac corrigitur; quare in laminas, & frusta sæpè diuiditur, & in frigidam conijcitur, & immergitur, quoùsq; crescat, & lentorem deponat, quod Orib. 4. coll. vlt. & Auicen. lib. 2. cap. de pane expresse tradiderunt, quod præceptum mihi nulla ratione improbatur, quando panis sic deponat omnem visciditatem, sed panis hic lotus nostris temporibus disueuit, & qui ex iure coquitur illi substituitur, quamquam hic fortè accomodatior esset, si ante cocturam prædictæ ablutioni subijceretur, & ad conciliandam gratiam modico sacchari inspergeretur.

Cibus quâlis.

Obseruatio quædam vtilissima.

An halica febricitantibus conueniat.

Quantum ad halicam, quæ Κόνδρος à Græcis dicitur, tametsi sit edulium, quorumdam sententia, refferente Matthiolo, quod ex zea, vulgo *spelta* vocata paratur, nihilominus ex farre parari consueuit, sicuti, & hoc nostro tempore: Verùm, vt tollatur omnis lentor, ac visciditas, quæ, & obstructionem, & putredinem concitant, ac fouent iubet Gal. 8. meth. 2. vt ante perfectam cocturam parùm immisceatur aceti.

Responsio.

Sed iam redeo ad cibum ex animalibus petitum, atq; ipsum ternario numero compræhensum constituo, nempe carnem, oua, & pisces: In carnis delectu Medicus ad varia respicere debet, & primùm ad speciem animalis, quoniam inter volucria animalia caro Pullorum, Caponum, Perdicum, Phasianorum, Columbarum iuniorum, vel auium omnium in montibus viuentium, excepta dumtaxat carne Turdorum, Merularum, & Turturum, quia paulò durior est: Inter gressibilia caro Hœdorum, Vitulorum lactentium, & iuniorum probatur; ea tamen animaduertenda inter has carnes differentia, quòd volatilium minus alit, & facilius coquitur, gressibilium verò è contra; damnantur ergo carnes Palumborum, Anatum, Pauonum, Anserum, & Pullorum Indicorum, tamquam duriores, quàm deceat; reijciuntur pariter Ouillæ, & Caprillæ, vti succi vitiosi, Bouillæ, vti crassioris substantiæ; Suillæ verò, quia non modò bonum, & copiosum succum ex Gal. gignunt, copiosiusq; quàm deceat alunt, sed etiam, quia difficilè concoquuntur minimè conuenire videntur. Gal. verò 1. ad

Differentia substantiæ carnis volatiliũ à gressibilibus.

Glauconem cap. de Tertiana, quamquam illas admittat, eas ex Suibus iunioribus, Porcellis nimirum per elixationem, quaſi liquatas, vt facilius concoquantur, & humidum alimentum præſtent, ſeligit.

Suillæ vſus ex Gal.

Cæterùm præter carnium delectum ex ſpeciebus animalium, partes quoq; earum operæpretium eſt aduertere, nam carnoſæ bonum ſanguinem, pituitoſæ pituitoſum producunt; ſunt tamen hepata quorumdam animalium laudata, vt optimum ſanguinem generantia, ac concoctu facilia, vt Pullorum, Caponum, Anſerum; alæ quoq; probatorum animalium, præcipuè ſi fuerint adulta, probantur, ſunt enim facilis coctionis, alarum enim carnes, quia plurimum mouentur, & exercentur ſunt tenuiores, & minus excrementitiæ, quinimo earumdem alarum carnes hæ naturam aliquo modo medicamentoſam habent, & ideo magis conueniunt, nam vt nerueæ refrigerant, ac calori extraneo reſiſtunt, neq; facilè corrumpuntur; pedes quoq; Suum à Gal. loco citato commendantur, vt illi, qui in hiſce animalibus magis exercentur, & ob id facilè coquuntur, tùm quia, neruoſi cum ſint, alimentum frigidum, & ob elixationem humidius præbent; quinimo, & cerebra eorumdem animalium concedit Galenus, ſed in his, qui ſunt ventriculi robuſtioris, ægrè enim conficiuntur, & arbitror ego hæc conceſſiſſe, quia refrigerant, & ſuccum glutinoſum, qui in mordicationibus ventris, & fluore alui probatur, procreant.

Hepata, quæ laudentur.

Alarum cibus.

Pedes Suum ex Gal.

Cerebra.

Succedunt his teſticuli Gallorum, & eorum maximè, qui nondum Venerem ſunt experti, quia optimum alimentum frigidum, ac humidum contra caloris concoquentis laborem corpori præbent, aliorum verò animalium teſtes, tanquam mali ſucci, & difficilis coctionis 3. de alim. 7. ſunt abijcienda. Sed, & tertio loco in theoria carnium caſtratio minimè ſpernenda, nam caro caſtratorum animalium ſemper ſuauior eſt, ac ab omni infectione immunis, vt hac ratione Veruecum iuniorum carnes non ſint deſpiciendæ. Succedit 4. ætas, quare carnes animalium increſcentium ſunt meliores ijs, quæ florentis ætatis, peiores verò nouellorum, & ſeniorum; illæ quidem, vt mucoſæ, & excrementitiæ, ac ob id nutritioni ineptæ, licet deiectioni alui, quia deſcendunt, & lubricant aptiores; hæ verò quia nerueæ coctu difficiles, ac pauci nutrimenti exiſtunt. Paſcua quoq; quintò ſuccedunt loco, nam carnes animalium, quæ veſcuntur paſcuis laudatis ſemper ſunt meliores, & opiferæ magis, magiſque nutrientes. Ad hæc ſextò occurrit locus, & genus vitæ animalium; de loco nemo eſt, qui neget carnes animalium in montibus, aut locis paludoſis minimè degentium, vti minus excrementitias, & faciliores coctu eſſe præſtantiores; contra verò ſi fuerint animalium paluſtrium, & aquatilium: Genus quoq; vitæ ſuadet animalia domeſtica eſſe mollioris carnis, è contra ſylueſtria.

Teſtiũ prærogatiua.

Caro Caſtratorum.

Aetatis animalium ſpeculatio.

Paſcua adnotantur.

Generis, & loci animaduerſio.

Tandem carnium prædictarum præparatio eſt attendenda, quæ refunditur in coctionem, & aliarum rerum mixtionem; coctio autem cum triplex ſit, elixatio, aſsatio, frixio, in febribus maximè laudatur elixatio, non ſolum quia carnes ſic præparatæ ſunt humidiores, verum etiam quia facilius conficiuntur, nam in febribus agendum eſt cibis facilibus coctu; vis enim coctrix in febribus 2. de facul.natur. 8. læditur, non negandum tamen vbi febres protrahuntur carnes aſſas conuenire ad conciliandum guſtum, imò verò ad exſiccandam humiditatem excrementitiam; ad hæc autem non ſolum ob rationem adductam carnes elixæ in febribus magis accommodatæ ſunt, ſed etiam quia elixatione iura præſtantia alimentum humidius parant, quibus varia fiunt pro virium conſeruatione fercula, & propterea in principio, augmento, ſtatuq; febrium ipſo iure, in declinatione verò carnibus vtimur, & id quidem meritò, quia vt docebat Auicen. 3. lib. tract. 3. cap. vltimo carnes in febribus facilè putreſcunt; præterea ſorbitiones febricitantibus ex Hippoc. maximè adaptantur, quòd quoq; tradidit Ariſt. 1. probl. probl. 52, & huius ea cẽſetur ratio, quòd ſorbitiones cum ſint leuiores, felicius, & promptius diſtribuuntur, hinc citius, & aptius nutriunt; accedit ſorbitiones citra exhaurientis laborem ſumi, maſticatio verò eſt opus laborioſum, & hæc fuit

Carniũ præparatio triplex.

Elixatio in febribus præfertur omnibus.

Sorbitionis vſus in febribus.

causa, quòd aliqui interpretati sunt illam Hippoc. sententiam in primo aphor. quòd victus humidus omnibus febricitantibus maximè conueniat, de sorbitione, & cibo liquido: Iura igitur sufficient febricitantibus pro nutritione antequam febris inclinet, & eò magis quia ex 3. de alim. ex Gal. habetur totam vim carnis in brodijs consistere, propter quod, & Aristot. 4. Metheor. affirmauit elixa esse humida humiditate extranea, quoniam substantia in iusculis remanet; porrò si iura hæc non sufficient ad virium robur, quia aliquando insigniter labuntur, & deficiunt, tunc, vel per distillationem in balneo Mariæ liquor stillatitius, vel ad ignem succus, ex prædictis carnibus, pro viribus reficiendis valde idoneus extrahi potest, quorum vterq; magis quàm vinum aliti; quare prætermisso vino, eòq; magis si capitis affectus aderit, modò hic, modò ille substituatur, & vbi ressurget (quoniam liquor, ac succus ille non ità subitò parari possunt) non abhorreo à contuso carnium propositarum, præcipuè si portio lactis, feminum melonum, ac succus limonis cum saccharo, quo à putredine præseruetur, & facilius descendat, addatur: Quæ cibis sunt admiscenda procul dubio, quia quę febrem in genere respiciunt, debent esse frigida, & humida, quorum admixtione cibus euadit materia medicinalis, & de his infra. Brodijs non cõferẽtibus, quò confugiendum.

Nunc verò, quoniam sal omnium eduliorum condimentum, omnibus, & quibuscunq; cibis immisceri consueuit, ideo dubitatur vtrum in febribus conueniat: Vulgares quidem, & mulierculæ sal ægris minimè ostendendum, nedum concedendum crediderunt; ratio etiam idem suadet, quia sal calefacit, & siccat: Ego tamen existimo febricitantibus cibos pauxillo sale conditos, & percoctos esse concedendos, non quidem, vt sint saliti, sed vt amittant insipiditatem, ac iniucunditatem, & ducor in hanc sententiam, quoniam video Hippoc. 2. aphor. 38. & lib. da affectionibus affirmantem febricitantibus cibos gratos, atq; iucundos offerendos esse, nisi subsit euidens damnum, & suauiorem cibum, meliori, sed insuauiori anteponendum esse; quo circa modicum salis ad conciliandam gratiam cibarijs febricitantium incoctum non est detestandum, ac eò maximè quoniam, vt fert Heraclitus sal est anima ciborum; & Plato in Timeo est corpus dijs, & hominibus amicum; his accedit, quòd Gal. 7. meth. in ventriculo sicco panem salitum concedit, ergo tantò magis in febre, & præcipuè in febre putrida sal cibis incoctis videtur opportunum, & iure quidem, nam humiditas, quæ est mater putredinis haud difficilè corrigi potest sale, & quæcunq; saliuntur, suadente experientia, à putredine seruantur. Salis cõtemplatio, & an in febribus conueniat. Auctoris solutio. Sal anima ciborũ ex Heraclito. Itẽ Dijs, & hominibus amicum ex Plat.

Subsequuntur oua, quæ an conueniant in febre meritò dubitari potest; primùm quoniam augent sanguinem, qui sua natura calidus febrem fouet, & auget: Præterea ab omnibus receptum est oua facilè in ventriculo febriculoso, maximè ex febre putrida putrescere; ergo oua in febre, vt suspecta reicienda: Ego autem in ea sum sententia, vt credam non quæcunq; oua sed Gallinarum, Phasianorum, & Perdicum, si haberi posſent, conuenire, tamquam omnium aliorum præstantissima; oportet tamen ea esse recentia atq; cocta; coquntur autem, vel cum putamine, vel sine; si cum putamine elixantur in aqua, assantur in cineribus, & suffucantur, dum coquuntur in vase secundum foramen obturato; si absq; putamine elixantur in aqua, & in sartagine frigun- tur: In febribus conueniunt suffocata, cum, & absque putamine in aqua elixata, ac tandem in cineribus cocta, frixa autem tamquam omnium pessima omnino improbantur, nam ventriculum lædunt, ructus mouent, ægrè conficiuntur, cibum corrumpunt, malum præbent alimentum, & putridas pariunt exhalationes: Cum igitur suffocata, & elixata conueniant, notandum est diuersam cocturam, secundum gradum, in ouis diuersam producere naturam; maximè enim cocta, & indurata difficilè coquuntur, & à calore conficiuntur, crassos producunt succos, obstruunt, in ventriculo marcescunt, arenulas, & calculos gignunt, coliq; & ventriculi dolores suscitant, at si mediocriter, coquantur, optimè nutriunt, & facilè à calore vincuntur, atque communiter tremula vocantur, quòd lactis semicoagulati instar tremant; vbi verò breuem experian- Oua in febribus vtrũ cõueniant. Dubitatio prima. Secũda difficultas. Ouorũ coctura notatur.

riantur coctυram, & ſorbilia dicuntur, minus nutriunt, quàm tremula, velocius tamen hauriuntur; quapropter tremula opportuna ſunt, vbi aluum fluidam facere volumus, & ventriculus non eſt nauſeabundus, aliàs ab his abſtinendum, quòd indicauit Gal. 1. acutorum 18. quinimo, & quæ cineribus incoquuntur valde cocta, licet non indurata minimè probantur, quia difficillimè coquuntur, & aluum cohibent, ideo ſi febricitantibus concedantur ſufficiet illa tantùm calefacere: His tutius eſt albumine obiecto vitellis vti. Ad rationes in oppoſitum adductas, & ad primam dico, quòd etiam ſi oua ſanguinem multiplicent, ſanguis tamen non eſt tantæ caliditatis, vt febrem augere poſſit, & eò magis, quia oua numeroſa non dantur ſola, ſed mixta cum alijs cibis, & his refrigerantibus, & ideo ſanguinem non ita multiplicant, vt ſupponitur in heſitatione; & ſi quis diceret ea ſaltem ſuo calore poſſe nocere, dico oua eſſe temperata, aut vix calida, vt Gal. lib. de fac. probat, & 2. localium dixit oua ſua natura non calefacere. Ad ſecundam dubitationem reſpondeo, oua recentia, tremula, & ſorbilia non putreſcere, & eò magis, ſi prius quàm coquantur aceto immacerentur, vel poſt, ſucco arantij, limonis, citri condiantur, vel pauxillo ſaccharo, & ſale aſpergantur; febricitantibus ergo omnibus oua perbellè tribuuntur; imò Plinius oua omnibus, maximè febricitantibus conuenire faſſus eſt, quia nihil eſt, quòd æquè nutriat, & in aduerſa valetudine vires firmet, ſimulq; vim cibi, ac potus, habeat perinde ac oua: Piſces ſaxatiles tamen ex Gal. 3. de facul. natur. 28. & 3. optimi ſunt in febribus, optimum enim generant ſanguinem, tametſi noſtris temporibus nullus Medicorum audeat piſces febricitantibus offerre; vtcumq; puto piſces hoſce ſaxatiles, non modò in aquis dulcibus, ſed etiam in marinis viuentes, vtiles; præfero autem eos, qui in aquis dulcibus vitam ducunt; præparandi autem, non aſſatione, non frixione, ſed elixatione, vt facilius coquantur, quo indigent febricitantes, qui malè habent ſecundum coctionem 2. de facul. natur. 8.

Auctoris reſponſio ad primã obiectionem. *Solutio ſecundæ dubitationis.* *Oua maximè febricitãtibus conueniunt ſecundum Plinium.* *Piſces ſaxatiles probãtur à Gal. in febribus.* *Quomodo condiendi dicti piſces docet Auctor.*

Cibus, vt materia medicinalis ſequitur, quæ eſt curatoria, & à febre indicata; hic autem multiplex eſt, capiturq; à plantis, & earum partibus, nimirum oleribus, fructibus, & frugibus.

Conuenientior cibus, qualis.

Inter olera cichoreum domeſticum, endiuia, ſoncus, & lactuca probantur; his adduntur acetoſa, quæ ſaltem refrigerat, borrago, & bugloſſum, quæ ſunt temperata, & ideo calorem febrilem remittunt, ex quibus, ſiue crudis nuper natis, & tenellis, quæ magis conſeruant ſuam facultatem, ſiue coctis, cibus in formam acetarij cum aceto, & tantillo olei, vel communis, vel amygd. dulc. recen. paratur.

Præterea ex his fiunt intinctus adiectis aliquot ex fructibus, mox dicendis, cum aceto, aut ſucco limonis, vel arantij; ſed, & carnibus pro parandis iuribus cum maximo fructu conceduntur: Fructus, poſtea vt facilis corruptionis eſſent reprobandi, aliqui tamen ad guſtum ſaltem, & gratiam conciliandam in delicatis, pertinacibus, ac moroſis non denegandi, quia Medicus ſæpiſſimè ſe debet accommodare inſtitutis, ac moribus eorum, qui curantur, vſq; tamen ad eorum quendam terminum, & modeſtè, nam cum prudentibus facilè agitur, atq; victus ſecundum dogmata Medicinæ perſcribi poteſt, qui erit E. G. vt vſq; ad morbi vigorem, & indicationem, non veſcantur alio cibo, quàm ptiſana, pane loto, ſiue aqua, ſiue tenui iure cocto; at cum delicatis, pertinacibus, moroſis, & imprudentibus cogitur Medicus, vel inuitus condeſcendere, & eis indulgere, ac vt fecit Gal. 1. ad Glauc. cap. de Tertiana menſam lautam conſtituere, ibi enim Gal. fructus, guſtus tantùm gratia, concedit; iſti autem ſunt æſtiui, & autumnales, qui parcè ſumpti refrigerant, & humectant, minimè autem lædunt, licet bonum ſuccum non generent; nam ſuccus illorum, quia paucus eſt, facilè à calore naturali corrigitur, at copioſè deuorati putreſcunt in ventriculo febriculoſo, & in vitioſos degenerant ſuccos; concedantur igitur poma, pyra, pruna, & ceraſa, ſed non valde acerba, ac aſtringentia, aliàs ſaccharo condiantur, vel ad ſaporem coquantur: Quo circa vua creſpina iuribus incocta, azzerola, & amarena acidula

Quid in morbi vigore ægris exhibendum. *Fructus, qui probentur.*

fac-

saccharo condita, cydonia, cùm ad saporem cocta, tùm saccharo referta, atque alij similes fructus concedantur, maximè saccharo aspersa: Habentur, & alij fructus refrigerantes, & humectantes citra astrictionem, nimirum cucurbita, anguria, melopepon; cucurbita quidem ex iure cocta in ferculis cum aceto, vel succo limonum, aut etiam saccharo præparata, vt hisce temporibus fit, dari potest, habet enim succum tenuem, & aqueum, ideo refrigerat, & humectat, parum alit, facilè coquitur, & subsidet, nisi corrumpatur, vt accidit ob vitiosam præparationem, vel quia incidit in ventriculum prauis succis repletum, vel quia diu in ventriculo immoratur. Cucurbita facilis concoctionis.

De melopeponibus solùm noto, quòd quia minus humidi, nec ita praui succi sunt, & tardius in ventriculo corrumpuntur, quàm pepones, ideo magis conuenire in febribus: Aliqui ex recentioribus non improbant amygdalas, & passulas dulces, quas nec ipse damno, nam amygdalæ potissimè recentes, præter id quòd attenuando, & detergendo 2. de alim. 29. obstructionibus opitulantur, quę in febribus putridis, & aliquibus diarijs semper ad sunt, maximè gustui gratificantur, & minus inflammant, quàm siccatæ, & diu asseruatæ; passulæ dulces ea ratione conueniunt, qua stomachum non dissoluunt, nec aluum subducunt, sed contemperant, mediocriter astringunt, & mordicationes ventriculi obtundunt 2. de alim. 20. hinc falsum est eas mouere aluum, quia non nihil astrictionis habent, & nisi cum deiectorijs præparentur, id non agunt. Adnotatio vtilis.

Inter fruges sunt grana, nimirum triticum, far, hordeum; ex tritico paratur panis, qui lotus euadit temperamenti inter calidum & frigidum 1. de alim. 9. ideo feruorem febrilem contemperat, quia remissum non intendit, & intensum remittit, nec ab obstructione (si subsit) prohibetur, quoniam ex lotione viscidítatem deponit: Ex farre exprimitur succus halica vocatus, qui calorem febrilem attemperat, & in morsibus ventriculi, aluiq; fluore prodest 12. Meth. 3. Ex hordeo fit ptisana, quæ omnibus febribus est accomodatissima, quia refrigerat, & humectat, maximè cocto hordeo in aqua, aliàs si frigatur siccat, quod reprobatur: De ptisanæ præparatione, vt dictum est in appendice tractatus mei de ingressu ad Infirmos, solùm id repeto, quod tametsi communiter nostris temporibus hordeum decorticatum veniat in vsum pro paranda ptisana, tamen si febri coniunctæ sint obstructiones, & sudores sint mouendi, melius est conficere ptisanam ex hordeo cum cortice vt ex 1. de alim. 9. Halica calorem febrilẽ attemperat. Graue quęsitum.

Sed quæret in hoc loco aliquis, numquid aliquid ptisanæ sit immiscendum. Respondeo, ratione febris nil addendum, aliàs verò ratione virium alimenta boni, & multi succi, sicuti ratione causæ morbificæ medicamenta varia commisceri possunt; imò etiam ratione febris, vbi maiori refrigeratione est opus, licet cum hordeo coquere lactucam, endiuiam, & semina papaueris albi; & quamquam ratione virium alimenta addantur, tamen sine his ptisana habet etiam facultatem aliquam nutriendi ex Gal. 1. aph. 4. & alibi, ac eò magis id præstat, si integra exhibeatur; colata enim magis refrigerat, sed minus nutrit, vt inde ptisana medicinalis, & alimentalis existat. Adæquata solutio.

Sed iam de recto vsu ciborum dicendum, eo prius notato, quod in tanta ciborum varietate, & præparatione non est conueniens plures cibos simul miscere, quia eorum aliquot habent rationem cibi, aliqui verò alij condimenti, quod gratia gustus, & olfactus, vel vt cibus efficacius contra res præter naturam agat, additur, & sic Gal. aliquando piper, & oximel, respiciens ad condimentum immiscet: Quod si misceantur alimenta tantùm, & febris sit breuis, tunc cibus, aut simplex, aut mixtus cum cibo similis facultatis est dandus: Hinc in virium languore, in vna mensa miscemus cremorem ptisanæ succo carnis, vel oui vitello, quæ non sunt valde dissimilia, nam fit alimentum, quod ratione succi, & oui nutrit, ratione cremoris refrigerat, humectat; & si coquantur radices petroselini cum hordeo, vel semina melonum addantur fit alimentum, quod simul vrinas mouet, sicuti si amygdalæ dulces, vel semina papaueris albi, fit alimentum soporiferum: At si febris sit longa, vbi plura alimenta, quæ tantùm rationem cibi habent simul dantur, licebit vna mensa offerre oua, panem ex Iure, Rectus cibariorum vsus. Operatio Galeni.

re, carnes, fructus; sed pro singulo parum quid; sic igitur licet vti ciborum varietate, aliàs ex Gal 3. acut. 35. accidet ventris turbatio, quæ cibos multiplices, & dissimiles sequi solet, & ideo dicebat idem Gal. oximel non esse dandum, nisi cremor ptisanæ ingestus sit coctus, & sic pro varietate indicantium ciborum miscella concedenda.

Nutriendi modus.

Accedo nunc ad rectum vsum; & si sermo sit de quantitate, & cibus sit alimentalis, ac virtus debilis, plus cibi dandum, sed partitis vicibus, & vnica vice parum, sed sæpè; virtute autem rubusta multum vnica vice, sed raró, & cum maxima cautione; si verò cibus sit medicinalis, pro diuersa læsione, diuersa erit quantitas, nam si febris sit intensior, & causa calidior, copia cibi medicinalis augenda, nam copia alimentalis læderet, quia corpora impura quò magis nutriuntur magis læduntur 2. aph. 10. quare si opus sit cibo medicinali, & copioso, ac virtus sit robusta, multum, sed raró dandum, si languida parum, & sæpè.

Quid si virtus sit debilis.

Circa modum cibi alimentalis, si virtus sit debilis, eligatur cibus liquidior; si robusta solidus, quia difficilè coquitur, & indiget multa masticatione, quæ est opus laboriosum ægris: Cibus liquidus est sorbitio distillati succi carnis Caponis, vitellum oui ex iure, panis tritus ex iure coctus, quæ facilè coquuntur, & distribuuntur, ideo in languore virium maximè conueniunt, imò sorbitiones hasce primo probl. 12. Aristot. non in febribus tantùm, sed in omnibus morbis laudat; at si cibus sit medicinalis, modò calidus, modò frigidus actu offerendus; frigidus in febre intensa à bile nata; calidus in remissa à pituita producta, quibus ex Gal. Aetio lib. 9. cap. 4. & Auicen. 3. p. doctr. 2. cap. 7. addendum, quòd quia in ventriculo imbecilli, qualis est febricitantium omnium, cibus debet ita sumi, vt in fundũ ventriculi commodè, & optimè descendat, vt facilius coquatur, quòd accidit, si capite eleuato maneat patiens, ideo, nisi aliquid obstet, studendum, vt ęgri sumant cibum in lecto sedentes, & si fieri potest maneant sic per horam à cibo.

Cibus quando ægrotis dandus.

Tempus opportunum cibi distinguendum, nam si alimentalis, dandus est quando virtus præualet, & magis potest ad indicandum, vbi scilicet minus vexatur à morbo; si verò sit medicinalis, exhibendus vbi febris præualet alijs indicántibus, quo tempore etiam in minori copia vsurpandus; verumtamen vterq; cibus, non tantùm per os adhibetur, sed etiam per clysteres inijcitur; ideo viribus labefactatis clyster ex iuribus liquatis bonarum carnium, cum vitellis ouorum, & modico vini odorati conuenit; in febris autem intensione ex ptisana, & iure decoctionis cichoraceorum, nenupharis, lactucæ, & similium cum oleo, & melle violaceis paratur; vbi verò per os assumitur, æger ex præcepto Hippoc. primò abluat os decocto hordei, vel posca; sic enim sordes linguæ febriles partibus internis hærentes, ciborum delectationem auferentes, deterguntur.

Clysteres nutrientes.

A cibo, de potu agendum, qui pariter est alimentalis, & medicinalis, ille à virtute, hic à febre indicatur, vterque tamen est cibi vector; potus ergo alimentalis materia est vinum, vel aqua cum carne cocta, aut cui saccharum, vel mel sit mixtum, vt quæ ex carne cocta, & iure eius per distillationem paratur.

Potus qui, & qualis.

Vinum seligatur purum, non recens, tenue, odorosum, sapidum, fuluum, vel subrubrum, (nam rubrum est crassum) non dulce eadem causa 3. acut. 2. Præterea aquosum, tandemq; ex vuis bonis, & maturis confectum: Potus medicinalis frigidus, ac humidus esse debet, ideo aqua simplex, non cruda, quia ob partium crassitiem in hypocondrijs moratur, & in ventriculo bilioso amarescit 3. acut. 40. sed cocta, vel distillata in vitro, vt tenuuior fiat, & cibi vehiculum aptius euadat; sed & vino granatorum acidorum mixta non improbatur.

Pulchra potus febricitãtium obseruatio.

Et quia sunt aliqui morosi appetentes potius aquam simplicem, quibus; si sint ventriculo valido, dico esse concedendam, aliàs coquatur cum mica panis: Amplius aqua hordei decorticati cum iuleb viol. huc refertur; ex quibus, ni fallor, liquet in febribus locum habere, ratione potus aquam, & vinum; sed, an hoc, vel illa sit ex vsu, ita decer-

cernendum; si enim magis possit virtus, quàm febris, vinum concedatur, virtus autem magis potest, si sit debilis; quòd si febris præualeat, & sit vehemens, tunc vinum prohibet, & aquam requirit, atque illud minimè subticere volo, quòd me docuit experientia, nempe aliquos reperiri, qui ratione cuiusdam proprietatis indiuidualis, etiam si febricitent, adeo auidè, & vehementer optant vinum, vt nisi concedatur insignia patiantur animi, & corporis mala, & damna, & ita morosi euadant, vt in posterum Medico minimè obediant: His igitur despecta virtute necessariò gratificandum, concededendo vinum oligophorum aqua dilutum.

Morosis febricitantibus an concedendũ vinum.

Huius rei exemplum de Dyonisio apud Arist. 28. probl. 22. habetis, qui cum proprietate quadam indita, vino adeo amicus esset, & in obsidione aquam potare coactus esset, tabidus euasit; verùm quàm plurima alia cibi, & potus vsum respicientia desiderantur, quæ in sequentibus explicabuntur: Aliarum modò rerum non naturalium, in hac febrium curatione generatim habenda est aliqua ratio.

Responsio.

Somnus ergo sit moderatus, non statim à cibo, nec de die, nisi noctes insomnes ducantur, & si vigiliæ vrgeant, eis occurrendum, vt dicitur suo loco: Præterea ægri in maxima corporis quiete sunt detinendi, ideo decumbant, & si aliquando exercitio sit opus substituantur frictiones corporis modestæ.

Somnus.

Rursus salutare est in omni febre aluum fluere, vel spontè, vel auxilijs alis proponendis.

Aluus sēper fluida.

Postremò omnia animi accidentia molesta, maximè ira, excandescentia, nimius timor, & mœror arceantur, ac animi insignis tranquilitas concilianda, pro febrium curatione generatim perficienda.

Animi pathemata.

SECTIONIS I.

TRACTATVS II.

Febrium species distinguuntur, & enumerantur.

QVoniam Medici practicam profitentis munus est, suadente Gal. 13. meth. 2. ab vniuersalibus descendendo per particularia se ipsum exercere, iccirco absoluta febrium omnium generali curatione, iam mihi incumbendum in curationem vniuscuiusq; febris, vt per minus vniuersales, ad particulares tandem meum conuertam sermonem; & quia febrium aliæ sunt putridæ; hecticæ aliæ; & vltimò diariæ, ideo operæpretium duxi huius tractatus, pro vna quaq; specie, vnam constituere partem, quarum priorem in duplex diuido membrum, primum erit de curatione febrium putridarum, qua putridæ sunt, & in communi; alterum verò de febrium putridarum curatione, & in particulari; secundum verò de febribus hecticis duobus complectar capitibus, videlicet, de hectica simplici, & de hectica senectutis; postremam verò, & vltimam de diarijs, nulla diuisione dispartitam, relinquo; imò arbitratus sum in tractandis huiusmodi febribus speciatim valde proficuum fore, si seruato secundum Auicen. ordine ressolutiuo, initij exordia sumerem à febribus putridis, tamquam à magis compositis, cùm in dignotione, tùm (quòd præcipuum est, in præsenti) in curatione; deinde ad febres hecticas, vti putridis minus, licet diarijs magis compositas me conuerterem, vt vltimò ad diarias omnium simplices procederem, deuenirem.

Febriũ aliæ putridæ; hecticæ aliæ; vltimæ Diariæ.

Sermonis occasio, & diuisio.

PAR-

PARTIS PRIMÆ
MEMBRVM PRIMVM.
De Curatione Febrium Putridarum in communi.

Indicationes vnde ſumendæ.

PRo curanda qualibet febre putrida, ex Gal. 10. meth. 1. & 11. eiuſd. 8. indicatio neceſſariò ſumitur à morbo, cauſa morbi, & virtute; quid autem indicet febris, & virtus in præcedenti capite eſt explicatum, & materiæ Medicæ ſunt propoſitæ; nunc igitur verſandum in indicationibus à cauſa petitis, ac earumdem materijs Medicis.

Putridæ febris cauſa.

Cauſa igitur febris putridæ conſideratur, vt agit, & vt lædit, ac nocet: Agit quoniam ſpecie eſt determinata, atq; per ſuas cauſas generantes exiſtit in actu; ſpecies autem duplex eſt, minera ſcilicet, & vapor, veluti fumus; vapor indicat euacuans per inconſpicuos meatus, quod diſcutiens dicitur; at minera indicat euacuans, cùm ſenſibiliter, tùm inſenſibiliter; euacuans ſenſibiliter multiplex quidem, ſed determinatum ad ſuam mineram; & quia hæc poteſt eſſe ſanguis, bilis, pituita, melancholia, & ichor, ideo euacuans illud, vel ſanguinem, vel alium ex ſuccis prædictis euacuabit; quæ autem ſit materia huius euacuantis paulò infra declarabitur: Cauſa verò generans vaporem, ſi ſit agens, eſt illa eadem, quæ putredinem in corpore excitat, principalis, & ſine qua non, de quibus inferius tractabitur; ſi verò cauſa generans ſit materialis, eſt minera: At cauſa agens mineram generans eſt dyſcraſia hepatis, reſpectu bilis, melancholiæ, & ichoris; capitis, & ventriculi gratia pituitæ, illa calida, hæc frigida, & harum vtraq; in eo conuenit, quòd indicat alterans per contrarium: Cauſa autem materialis generans mineram ſunt alimenta idonea, & eorum cauſæ conſociæ; huc tamen referuntur cauſa colligens, retinens, & mouens ſuccos genitos: Colligens eſt vitium alicuius viſceris deſtinati expurgationi excrementorum, quod indicat ſui ablationem per remedia attinentia ad illud, de quo ſæpè erit ſermo in curatione ſpeciali febrium: Cauſa mouens multiplex occurrit, poteſt tamen eſſe interna, & externa, de cuius indicationibus (oblata occaſione) agendum, certum quòd interna eſt triplex, robur expultricis, quod hebeteſcens facultatem indicat; dolor, quòd anodynum; & calor attrahens, quòd refrigerans expoſtulat: Tandem cauſa detinens, anguſtia nimirum, dilatans, & amplians requirit, quòd varium eſt, pro varietate anguſtiæ, vt alibi declarabitur. Quòd ſi cauſa conſideretur, vt nocet, neceſſariò id facit, vel extra locum, vel in loco eiuſdem, qui focus febris dicitur; ſi extra, nocet copia, qualitate prima, ſecunda, & motu; copia indicat euacuans, minuens; qualitas alterans per contrarium; motus ad locum putredinis, vti ad locum indecentem, indicat retrahens, quòd eſt ſimul euacuans.

Euacuans ſecundum diuerſam mineram, diuerſum. — Cauſa agēs minerā generans, quæ. — Cauſa materialis. — Cauſæ colligētis deſcriptio. — Eiuſdē cauſę mouentis. — Cauſæ detinentis.

Indicationes ſpeciales.

Verùm ad ſpeciales indicationes deſcendens dico euacuans illud neceſſariò euacuare, vel ſenſibiliter, vel inſenſibiliter, vt ſupra tactum fuit; ſi ergo ſenſibiliter, vel ſanguinem, vel ſuccum diuerſum à ſanguine; ſi ſanguinem, expoſtulat remedium ſanguinem euacuans, cuius materiæ ſunt ſectio venæ, cucurbitulæ, hirudines, & ſcarificationes; ſi ſuccos à ſanguine diuerſos, hi vel ſunt neceſſariò citra, vel vltra iecur; ſi citra indicant leniens; ſi vltra, & non cedant medicamento euacuanti ab illis indicato, quia peccant qualitate, ac minimè à natura ſunt victi, & domiti indicant præparans, quòd ſi illi cedant, vomitorium, diectorium, diureticum, & ſudorificum pro natura, ac humoris euacuandi diuerſa inclinatione, modò ad vnum, modò ad alterum locum euacuationis conuenit.

Euacuās inſenſibiliter.

Quod ſi poſtremò euacuans illud inſenſibilirer operetur, reſpicit proculdubio omnes

nes humores, atq; huius materia Medica erunt inedia, frictio, medicamentum discutiens, & huiusmodi: At si causa febris putridæ cōsideretur, vt nocet in loco putredinis, & foco febris, absq; difficultate id facit putredine, & quiete: Putredo autem perpenditur, vt facta, vel vt fit; facta indicat eradicans, vel per vomitum, vel per deiectionem, vel aliam regionem, vti supra, quæ tamen, si ob cruditatem, non cedat medicamentis eradicantibus est prius præparanda, vt dixi; putredo, quæ fit habet causam agentem, nimirum calorem extraneum subiectum, quod putrescit, & causam sine qua non illius, quæ est obstructio; hæc enim, prohibito transpiratu, calorem illum extraneum causat in vasis: Calor ergo refrigerans indicat, sicuti subiectum refrigerans, & siccans, quoniam, quæ putrescunt continuò fiunt calidiora, & humidiora: Tandem obstructio, qua fit à multitudine, indicat euacuans; qua verò oritur à crassitie, & lentore humorum, hinc attenuans, hinc detergens expostulat; amplius quoniam putredo, vel est simplex, vel cum qualitate venenata coniuncta; vt simplex, quid requirat patet; vt verò qualitati veneficæ adnexa indicat alexipharmacum, de quo in capite de febre pestilenti: At si eadem in quiete noceat, indicatur commouens, euacuans, vt supra.

Putredinis indicatio duplex.

Obstructionis indicationes.

Putredo, vel simplex, vel cū venenata qualitate.

Sed iam ad præsidia me conuertens, & primò ad materias Chirurgicas, istæ non modò sanguinem, sed etiam materiam à sanguine euacuant; quæ autem sanguinem euacuant, hæ, vel id præstant sensibiliter, vel insensibiliter; sensibiliter, vt sectio venæ, quæ conuenit vbi adest vitium sanguinis cum magnitudine morbi, non tantùm, vt illi occurrit, sed etiam quatenus per accidens refrigerat; sectioni venæ succedunt cucurbitulæ scarificatæ, & hirudines, maximè si virtus fuerit debilis; insensibiliter euacuans cucurbitulæ siccæ, frictiones, & deligationes: Venæ sectio semper in febre putrida conuenit ex præcepto Gal. dicentis in Meth. c. In quacunq; febre putrida saluberrimum esse mittere sanguinem, quia sanguis in febre putrida, vel peccat, vt causa principalis, sæpè vt causa coadiuuans, sæpissimè, vt causa sine qua non, quibus absentibus importuna videretur sectio venæ: Indicatur etiam à febre, tamquam refrigerans per accidens, quæ euentatio appellari consueuit: Prohibetur autem à viribus debilibus, ab ætate, cùm puerili, tùm senili, à regione, ac tempore anni calidiori, & frigidiori, ab humorum cruditate, quemadmodum à contrarijs permittitur.

Præsidia Chirurgica.

Sanguinem euacuantia sensibiliter, & insensibiliter.

Gal. sententia de sang. missione.

Missio sanguinis, euētationis gratia.

Prohibens.

Rectus vsus, quoad quantitatem, primò erit, vt in maiori sanguinis læsione, maior copia sanguinis, & vnica vice, in minori minor, & partitis vicibus educatur, quòd etiam debet intelligi de viribus debilibus, in illis enim iuuat partire missionem sanguinis. De modo educendi sanguinem, vbi crassus, & viscidus est procul dubio resistet, & cum difficultate euacuabitur, in quo casu foramen amplum infigendum, & ante operationem bonum erit frictionibus, & aqua calida fouendo partem illum attenuare, aliàs, si tenuis fuerit, ac nimis fluxilis, foramen angustum excitare sufficiet, per quod cum spirituum copia non egrediatur, conueniet etiam virtute debili existente. Tempus ex indicanti, & coindicantium præsentia, & ex contraindicantium absentia desumitur; vrgente enim febre statim mollienda S. V. secus prius satisfaciendum est primò contraindicantibus, postea verò vena aperiri poterit. Contraindicantia sunt res præter naturam, & virtus: Cæterùm, quoniam in tempore complectuntur dies, & hora, iccirco quo ad diem quamprimùm secanda vena, quia vt docet Gal. 10. meth. 2. in febre putrida per dies vires fiunt debiliores; quare vbi vitium vehementius vrget, nullo modo differenda sanguinis missio; at si cruditas fuerit præsens, differenda sectio venæ, illaq; remouenda, ne per totum distribuatur, ad quod respiciens Gal. 9. meth. 5. docuit non esse mittendum sanguinem, vbi cruditas sit præsens, quod pariter sui præsentia accessio præstat, natura enim laborem accessionis, & missionem sanguinis vnico tempore haud sustinere potest: Quare in diem quietiorem differenda; symptomata quoq; vrgentia eam retardant, sic Gal. 1. ad Glauc. 14. opitulatur ori ventriculi, mox autem secat venam, & Auicen. dicebat cum ad diuersa trahere volueris, primò seda

Rectus vsus mittendi sāguinem.

Modus.

Contra indicantia.

Tēpus sang. extrahendi.

Gal. præceptum.

Aliud Auicennæ.

Hora proportionata.

dolorem; vbi illud animaduertere oportet, quòd ſi per vices adminiſtretur ſectio venæ, eodem die id molliendum eſſe, ſi euacuatio fuerit intenta, ſecus ſi reuulſio. Quoad horam, quælibet eſt accommodata, dummodo cibus in ventriculo crudus non exiſtat; fæces in inteſtinis, ſymptomatum vehementia, & acceſſio non impediant, quia tunc cibus coquendus, feces clyſteribus auferendæ, ſymptomata, & acceſſio vitanda; quare in febribus continentibus hora miſſionis ſanguinis erit frigidior in die, & qua ſanguis mouetur, vt in Aurora; in proportionatis, illa in qua omnia ſunt remiſſiora; & in intermittentibus tempus infebricitacionis.

Vbi, ſiue locus mittendi ſanguinem.

Quo ad locum, ſiue vbi agendum ſectionis venæ, licet totum in quacunq; parte euacuet, nihilominus quoniam febris putrida, modò ab vna, modò ab altera recipit fomentum, propterea non ſic raptim, ſed cum aliqua diſtinctione vena aperienda: In ſanguineis ergo, bilioſis, & pituoſis febribus, quoniam focus febris eſt in iecore, propterea baſilica dextri brachij tundenda; in melancholicis autem, quia in liene eſt focus, tunc baſilica ſiniſtra; quòd ſi virtus languida non ſuſtineat ſectionem harum venarum, febris ſit longior, & partitis vicibus agendum, tunc minores venas ſecabitis, qualis eſt ſaluatella, inter anularem, & minimum digitum; imò conſuetudine comprobatum, ſaluatellam ſiniſtram omnes febres longiores domare, & vincere; quòd ſi febris ex aliqua hemorrhoidarum, ex vteri euacuatione cohibita proueniat, tunc ſaphena, ſicuti affecto capite cephalica.

Salùatella quando ſecanda.

Saphena itẽ quando aperienda.

Cucurbitulę quoq; in febribus putridis conueniunt, cùm, vt principales, tùm vt ſubſtitutæ, dum vires ſectionem venæ haud admittunt, quas Auicen. vicarias ſectionis venæ appellauit, cum, & ipſæ à toto ſanguinem educant, ſi cum profundis ſcarificationibus admoueantur, & replicentur, nam capillares à proximis, & hæ ab intimis trahuntur; principalis earum indicatio, eſt vitium ſanguinis cum minori læſione, quam ſupra docuimus, & etiam magnitudo morbi haud ſit præſens. Vſus ergo cucurbitularum hic erit, vt in maiori lęſione vnica vice copioſus ſanguis educatur, ſecus partitis vicibus. Modus illas vſurpandi erit, quòd in craſſitie ſanguinis partes calida foueantur, & fricentur; in copia magnæ, & repetitæ cum profundis ſcarificationibus adminiſtrentur. Tempus erit præſentia indicantis, & coindcantis, & ſi ad reliquias ſanguinis educendas in ſectione venæ perſcribantur, facta ſectione venę applicandę, ſecus immenente inflammatione eodẽ ferè tempore adminiſtrandæ. Locus erit, quòd vicariæ cruribus, & natibus, niſi crurium imbecillitas prohibeat, applicentur, nam Gal.4. de tuenda valetudine c. 4. & 2. aphor. 17. ſcripſit ſectioni venæ proximam eſſe ſcarificationem tibiarum; quòd ſi tamquam principales adhibentur, ad totius euacuationem partibus internis; ad partis verò parti infigantur: In pregnante verò brachijs, hirudineſq; minori cum moleſtia vſurpantur, etiam ſi aliquibus formidabiles videantur; à ſanguinis vitio coniuncto cum virium maxima iactura indicantur; item & ab ætate puerili, vel ſenili, ſiue modò vt principales, ſiue tamquam ſubſtitutæ admoueantur, nam & ipſæ totum euacuare poſſunt, longiori tamen tempore, quàm ſectio venæ, vt habemus 4. de ſan. tuen. 4. In illarumque vſu eadem obſeruanda veniunt, quæ de cucurbitulis fuere perſcripta; ſolùm circa locum animaduerto, ad totius euacuationem, modò cruribus, modò brachijs, & hæmorrhoidibus tutò applicari poſſe; ſi verò ad inaniendam aliquam partem vſurpentur, parti affigantur, vt gratia capitis fronti, naribus, poſt aures, & ſic de alijs; Iu prægnanti autem nunquam infernis, ſed ſupernis partibus, adhibendæ. Noto etiam, vt parti conſuetæ ſanguinem perfundere, nunquam admoueantur, niſi illa eadem excæcata foret.

Cucurbitularum adminiſtrationis modus.

In pregnantibus ſi neceſſe ſit ſang. mittere, quando faciendum.

Cucurbitularum adnotatio.

Inſẽſibiliter euacuantia.

Sed iam deueniamus ad materias inſenſibiliter euacuantes, à fonte Chirurgico petitas, quas ſuperioribus non modò improbandas, ſed prorſus eliciendas conſtituo; ſunt autem iſtæ fricationes, deligationes, lauationes, & ventoſationes ſiccæ partibus, extremis adhibitæ, quarum adminiſtratio, quo ad rectum vſum alibi patet, maximè verò in meo tractatu de ingreſſu ad Infirmos. Materiæ Chirurgicæ, quæ alios ſuccos à ſan-

Veſicãtium, & cauteriorũ doctrina.

à ſanguine diuerſos reſpiciunt ſunt cauteria, & veſicantia, quæ hic conuenire dicuntur, quatenus ad cauſam febrilem referuntur, ideo ſi materia à capite in ſubiectas partes deſcendat, conducet modò brachijs, modò capiti illa infigere, tàm ad reuellendum, quàm ad intercipiendum, deriuandum, & euacuandum; quòd ſi eadem materia à partibus, ac viſceribus naturalibus ſuppeditetur, femoribus, & cruribus, applicanda; quòd ſi in peſtilenti, ac maligna febre venenum viſcus aliquod principale adoriatur, tunc, vt retrahatur partibus extremis adhibenda; ſed de his, & alijs ad vſum prædictorum attinentibus, infra ſuis locis clarius agendum. *Cauteria, & veſicantia vbi, & quãdo applicãda.*

Accedo modò ad materias Pharmaceuticas, quæ, cùm materiei, tùm intemperaturæ debentur; quæ materiei, vel illam, vt putrefactam, vel, vt putreſcentem reſpiciunt; putrefactæ vbi medicamentis cedit, ſunt lenientia, ſecus præparantia, deinde purgantia; lenientia materiã citrò iecur reſtagnantẽ educunt, quæ, vel aſſumuntur, vel inijciuntur; quæ aſſumuntur, vel materiã per ſeceſſum propulſant, vel per os, & vomitoria dicuntur; deiectoria igitur pellunt materiã in fundo ventriculi, & ſuperioribus inteſtinis contentam, quæ, & tenuis, & craſſa eſſe poteſt: Quare peccante bile vtẽdum caſſia, elect. diacaſſiæ cum manna, diaſebeſten lenitiuo, diapruno lenitiuo, & tandem ſyr. roſ. ſol. Peccante autem pituita conuenit potiſſimè in intermittẽtibus hiera picra, diacathol. & mel. roſ. ſol. cùm ſimplex, tùm compoſitum, ex ſuccis herbarum: Peccante tandem melancholia habentur elect. lenitiuum, diacatholicon, & ſyr. de polipodio magiſtralis, quibus poteſt addi, ratione ſuccorum, ſupraſcriptum mel. roſ. ſol. quod ex ſuccis communiter vocatur: Si materia fuerit tenuis, & frigida, & ad naturam aquæ vergat, educenda ſyr. roſ. ſol. manna diſſoluta in aqua ſtomatica, vt quæ à mentha diſtillatur; calida verò lenientibus primò placidis, vti ſunt inter ſimplicia, caſſia, thamarindi, manna, & ſerum; inter compoſita ſyr. roſ. ſol. & in maximo feruore viol. ſol. diacaſſia cum manna; deinde fortioribus, vti diaprunum, & diaſebeſten lenitiuũ, ac diacathol. Horum autem vſus penes quantitatem à læſione deſumitur, licet elec. officinarum, thamarindi, caſſiaq; ſi per ſe ordinentur ad ℥. j. ß. vſurpari poſſint, attamen ea lege, vt ʒ. i. alicuius pulueris corrigentis admiſceatur, ſicuti eſſet E. G. puluis aniſorum, fœniculi, cinnamomi, vel ſeminum citri. Circa modum tutius eſt in materia contumaci, & rebelli agere bolis, quàm potionibus: Tempus verò iſtorum lenientium à præſentia materiæ euacuandæ, & abſentia acceſſionis accipiendum: Cæterùm, ſi vomitorijs operandum, quia materia os ſupernum ventriculi infeſtaret, tunc mitiora primò conueniunt, quale eſt illud, quod componitur aqua ſimplici, vel hordei, aut ex iure, vel pulli, vel Vituli pinguioris cum aceto, vel ſyr. acetoſo ſimpl. Oleum, vt nimis laxans, & maximè ſuſpectum in febribus non propono, tametſi ſub punctione ventriculi, ac cardialgia non improbarem, tàm commune, quàm vtrumq; amygdalinum, ea tamen cautione, vt poſtea corroborantibus ventriculus adiuuetur, & foueatur, deinde fortiora poſſunt haberi, quale eſt decoctum anethi, ſemin. rapæ, & erucæ, floribus geniſtæ, radic. enulæ, aſſari, & raphani, vel mulſa cum oxim. ſimpl. vel compoſ. vel ſcyl. item cum ſucco raphani, & enulæ. Noto tamen, quòd in ventriculo frigidiori loco aquę ius ſubſtituatur, quemadmodum in eis, qui ſunt aſſueti potui frigidę. Vſus erit, vt in maiori læſione maior copia preſcribatur ad validiorem naturæ irritationem, ac promptitudinem ad expellendum; liquores ergo ad ℥. x. ſucci ad ℥. j. ſyr. & oxim. ad ℥. ij. vel iij. vſurpentur, quæ tepida eſſe debent, & ad poſſe magis ingrata.

Pharmaceutica materia, quæ.

Lenit. in bile redũdante.

Pituita peccante, quid agendum.

Melancholia afluente.

In materia tenui, & frigida.

Lenientia ſimplicia.

Eadẽ compoſita.

Doſis eorũdem.

Modus ijs vtendi.

Tẽpus exhibendi.

Ventriculo frigidiori exiſtente, ius ſubſtituendum.

Quæ inijciuntur, materiam in partibus infernis ſubſidentẽ reſpiciunt, & ſunt clyſteres, qui vel mites, vel fortes; mites ex Gal. 8. meth. 5. aqua cal. mel. & ol. parantur; ij verò meth. 9. mulſa, & ol. nos verò decoc. cõmuni ex mal. viol. bet, a & mercuriali, vnà cum oleo communi, melle roſ. vel viol. ſaccharo rubro, ſale, & vitello oui eos cõficimus, quãquam in maximo feruore ptiſana hordacea, vel aqua hordei, vel ſero cum oleo, & melle violato, ac ſaccharo rubro componi poſſint; fortes autem conficiuntur ſupradicto decocto, vel chammom. anethi, & furfurum craſſorum in petia deligatorum cum *Clyſteres, vel mites, vel fortes.*

cum oleo communi, viol. chamom. siue amygd. dulcium, mel viol. vel rof. simpl. aut solcum cassia pro clysteribus, vel aliquo elec. supra propositorum, addito sale, & ouo, qui modò refrigerantes, modò calefacientes, pro indicantis ratione, reddi poterunt, adiungendo dictis, modò refrigerantia, modò calefacientia: Noto tamen, quòd in insigni feruore, ne augeatur, vbi vermes sint præsentes, ne sursum petant, & in dolore hæmorrhoidarum, ne exacerbetur, abstinendum esse à sale, & saccharo rubro: Quo ad vsum noto circa dosim, quòd non transcendat pondus lib. i. & ſ. vt G. E.

Salis, & facchari rubei exceptio.

Clysteris formula in genere.

℞. *Decoc. vel alterius liquoris* ℥. x.
Ol. vel Mel ℥. iij.
Sacch. ℥. ij.
Elect. ℥. i.
Salis ʒ. ij.
Vitelli oui n. i.
M. & f. Clyster.

Modus. Quo ad modum, aliquando calidi, aliquando tepidi, imò etiam aliquando frigidi iniici possunt, quinimo in febre valdè æstuosa procul omni dubio frigidi esse debent: *Tempus.* Quo ad tempus numquam immittendi cibo in ventriculo existente, & in principio accessionis, vnico tamen casu excepto, si materia haberet raptum ad os supernum ventriculi.

Si materia flatulenta carminantes decent. His tamen omnibus addo, quòd si materia flatulenta erit, tunc conuenire eos, qui carminantes appellantur, de quibus plura habebitis in meo lib. de ingressu ad Infirmos; conueniunt etiam, qui oleum rutæ, species elescoph, & cætera similia in sui compositione expostulant: Suppositoria quoq; inijciuntur, & easdem habent intentiones; vsurpantur autem si ægri imbecilliores fuerint, & clysteres renuant, & hæc pariter mineram respiciunt, vel flatus: Quæ ad mineram referuntur parantur melle cocto ad spissitudinem, addito sale communi, & illito, vel butyro, vel ol. communi; quòd si acrius desideretur, sal gemmeum, nitrum, ac pili minutim incisi miscentur; præterea sapone, larido veteri, felle Porcino siccato, & stercore muris conficiuntur 10. loc. circa finem: in quorum compositione à sale pariter abstinendum, vbi vermes adsint, imò, & à quocunq; acri medicamento; quæ verò flatus discutiunt, componuntur puluere seminum carminantium, vti anisorum, fœniculi, carui, dauci, ameos, cimini, cum melle, vel terebenthina excepto.

Vbi vermes adsunt, à sale abstinendum.

Horum vsus erit, vt ad magnitudinem digiti formentur, & in maiori læsione plura immittantur; in reliquis, quæ de clysteribus adducta fuere, huc prorsus referenda veniunt; de ijs tamen, quæ immittuntur illud adnoto, vt nisi vitium sanguinis maximè vrgeat, hæc præcedant sanguinis missionem Gal. teste 9. meth. 5. & Auic. 4. primi: Quòd si materia rebellis, ac contumax fuerit, vt non cedat lenientibus, confugiendum est ad præparantia, vt illa quibus minera purgationi est obediens, cum partes excrementitias ab alimentalibus separent, fluidas, atq; benignas efficiant, attenuando enim, & detergendo crassitiem, siue impedimenta purgationis remouent, iuxta illud Hipp. 2. aph. 9. cum quis corpora purgare voluerit, prius fluida reddat; præparantium autem materiæ ad febrem relatæ in tractatibus peculiaribus febrium quærantur, ideo de præparantibus materiam obstructionis dicendum, quibusdam tamen primò adnotatis attinentibus ad electionem, & compositionem illorum: Cum ergo illa dentur sub forma diluti, iulapij, & syr. cùm saccharo, tùm melle referta, de syr. iulapiorum, & oximellitum varijs generibus, qui superuenient sermones plura ostendent, communia tamen omnibus febribus sunt syr. acet. simpl. oximel simpl. & oxisaccharum; de dilutis quoq; respectu materiæ, suo loco agendū; respectu autem febris primùm occurrit ius pulli, quod feruorem attemperat, & calorem naturalem adiuuat; secundò

Suppositorij vsus, & forma.

Purgationis nota ex Hipp.

Iulapia præparantia omnibus febribus communia.

Diluta varia idē præstantia.

aquæ

In febre æſtuoſa dulcia vitentur.

In vigilijs, inteſtinorumq; affectibus ab acetoſis caueto.

aquæ ſtillatitiæ per balneum Mariæ in vaſe vitreo factitiæ, numquam autem in plumbeo; tertiò decocta; quartò infuſa maceratione habita, quorũ omnium in febre eſtuoſa melle, & ſaccharo referta euitanda veniunt; ſecus verò in minus intenſa, quemadmodum vigilijs, ac inteſtinorum affectibus vrgentibus, ab acetoſis abſtinendum: Aquæ ſtillatitiæ à maximo calore indicantur, & ab hyeme coindicantur.

Syruporum rectus vſus.

Adminiſtrãdi modus.

Temporis animaduerſio.

Præparantia quãdo prohibeantur.

Hora exhibitionis.

Horum autem vſus alibi petendus, operę tamen pretium eſt animaduertere, quòd ſaccharata, & mellita per ſe ſunt exhibenda ad ℥. ij. diluta verò per ſe ad lib. j. quòd ſi inuicem miſceantur, diluta ſemper in dupla proportione ſaccharata, & mellita ſuperare debent, quantumuis in materia frigidiori hæc debeant augeri, & illa minui; in calidiori verò è contra dulcia ſemper minuantur, auctis dilutis. Circa modum quoq; obſeruo, quòd in febribus pituitoſis, & chronicis ſyrupi minus diluti conueniunt, imò aliquando prorſus mittendi, deſcendendo ad ea, quæ formæ ſolidioris exiſtunt, qualia ſunt elect. & pillulæ. De tempore etiam animaduerto, quòd materia excrementitia in primis vijs exiſtente, numquam præparantibus vtamur, niſi prius lenientibus illa fuerit educta, quoniam contrariè agendo materia per venas diſtribuitur, & obſtructiones auget, ſicuti etiam à plenitudine illorum tranſitus retardatur, & impeditur; vlterius, ſi materia excrementitia ab alimentali ſeparata foret, vana eſſet præparantium inſtitutio, quoniam hæc purgationem omnimodè expoſtulat. De hora, quælibet eſt accommodata, dummodo non ſubſit cibus crudus in ventriculo, adſit principium acceſſionis, & æger vigilijs fatigatus dormiat, quia in hoc caſu à ſomno illum excitare minimè decet.

Purgantia diuerſa ſecundum diuerſitatem materiæ ad varias regiones inclinantis.

Vomitorij vſus.

Præparata iam materia ad illius deturbationem deſcendendum, quæ purgantibus perficienda, hæc autem ſecundum diuerſitatem cacochymiæ variantur, & à regione loci, per quam materia euacuanda illorum vi attractoria, & expulſoria venit impellenda, quòd ex Hipp. 1. aph. 21. & ex Gal. 2. meth. 9. ex varia materiæ inclinatione deſumitur; ſi enim ad ventriculum inclinet erit vomitorium; ſi ad inteſtina catharticum, ſeu ſoluens; ſi ad renes, & reliquas vrinæ vias diureticum; ſi ad cutim, & poros illius hydroticum, ſiue ſudorificum: Vomitoria conueniunt in materia, cùm putrida, tùm non putrida, cum tali diſtinctione, vt ſcilicet in putrida maximè ſit præſens eiuſdem inclinatio ad ventriculum, ſecus ipſe nimis læderetur, nam in ore illius materia detineretur, ex qua retentione plurimum vexaretur; at inclinatione præſente tale detentionis periculum non imminet, vt ab illa ſollicitetur, ſed euacuatur, vt à Gal. habemus loco citato; quòd ſi materia non ſit putrida, & in partibus ſuperioribus reſideat, quamuis non adſit prædicta inclinatio (aliàs neceſſaria) ad vomitoria tutò deuenire poſſimus: In materia ergo putrida cum propenſione ad vomitum, vomitoria lenientia ſupra propoſita commendantur, quæ ſi fortiora reddantur, pariter erunt ex vſu in materia non putrida habente propenſionem ſupra citatam; quòd ſi deſideraretur huiuſmodi propenſio, & materia ſit calida, quæ ſui natura habet raptum ad ſuperiora, tunc mitiora ſufficient; at ſi frigida exiſtat vomitoria fortiora, & veluti electiuè purgantia erunt perſcribenda; in materia ergo pituitoſa decoctum cimini, agarici ſimplicis, cum oximel ſimpl. vel compoſito, vel ſcyllino conuenit, prout materia, vel maiorem, vel minorem attenuationem requirit; laudatur etiam oleum amygdal. vtrarumq; tàm videlicet dulcium, quàm amararum cum decocto agarici; in materia melancholica decoc. parabitur cum cimino, geniſta, elleboro nigro, ſeu albo præparato cum oximel ſupra propoſitis. Noto tamen, vt virtute debili exiſtente, ab illis abſtineamus, ſicuti in habitu gracili, & in dolore, morbo, & debilitate capitis, & ſi vrgeat tunc neceſſitas, ad illa deueniendum, ea qua docui ratione in lib. de ingreſſu ad infirmos: Horum vſus ex ſuperioribus deſumendus. Purgantia, ſoluentia, ſeu deiectoria ſunt mitia, & fortia; mitia erunt rhabar. agaricus, ſena, polip. epithymum, elect. lenit; diaprunum lenit. diacathol. & triphera Perſica, quæ in febribus putridis ſiccando, putredinem arcet, quibus adduntur pilulæ de tribus quocunq; modo fabricatæ: Fortiora ſunt

In materia putrida, & nõ putrida.

In materia calida.

In eadẽ frigida, nempè pituitoſa.

In melãcholica.

Vomit. exceptio.

Purgãtia mitiaque.

Eadem fortia.

ſunt ſcamoneata, ſed valde correcta, vt elect. roſ. Meſue, de ſucco roſarum, diaprunum ſolut. diaphænicon, diacarthamum, confectio amech, trochiſci de violis cum ſcamonio, pil. agreg. quæ in febribus longioribus peculiari quadam ratione valent; horum autem, modò vnum, modò alterum pro diuerſitate cacochymiæ, vt infra dicetur, perſcribendum, imò, & quàm plura alia enumerabuntur. De elec. verò illud noto, vt in febre putrida, & cum maximo æſtu fortiora vitentur, quia nimis calida, & acria 2. de alim, 11. In pituoſis autem, & melancholicis licet ea vſurpare. Circa vſum illud mihi tantùm in præſenti monendum venit, vt ſcilicet infra ſummam doſim ſubſiſtere ſit melius; præterea materia reſiſtente, & febre non admodum vehemente bolis, ac pilulis vtendum, ſecus à potionibus non eſt diſcedendum. Quo ad vſum hactenus, ne actum agamus, illud tamen minimè contemnendum, quòd vbi ventriculus ſit malè affectus, & vires ſint languidæ, hæc prohiberi, ſubſtituique illi clyſteres acres, qui poterunt præparari addendo decoc. ſupra propoſitis, centaurium minus, agaricus, thurbit, colocynthis, & vterq; elleborus; aut toti compoſitioni elect. ſcamoneata ſupra enumerata, imò, & pilul. aureæ, cochiæ, indæ, hieræ magnæ, & compoſitæ; quòd ſi clyſteribus vti non poſſumus ratione virium debilium, & ægrotantis renuentiam, ad ſuppoſitoria deueniendum, quæ acria eſſe debent, ideò formari poſſunt ex ſimpl. ſolut. pro decoc. clyſterium, item ex nitro, ſale gemmeo, ſpeciebus alicuius hieræ ſimplicis, vel compoſitæ, vel magnæ; quòd ſi adhuc æger ſuppoſitoria non admittat, vel ætas, & virium languor reclament, vmbilicalibus agere opportunum, vt quę conſtant ex vnguento de artanita, vel Agrippa, vel per ſe ſolo, vel cum pulu. nitri, colocynthidis, elleb. albi, elaterij, ſcamonij, & ſimilibus felle bouino exceptis.

Electuariorum cótemplatio.

Purgantium doſis.

Clyſteres quando purgationi ſubſtituendi, & eorum formula.

Suppoſitoria loco clyſteriũ euacuantia.

Si æger ſupradicta admittere nequeat, ad vmbilicalia contugiendum.

Diuretica ſunt medicamina mineram morbificam per vrinas educentia, & ſunt duorum generum, nam alia propriè; per improprium alia diuretica nuncupantur: Propriè dicta primis, & ſecundis qualitatibus agunt, vt quæ calida in tertio gradu, tenuis acriſq; ſubſtantiæ 5. ſimpl. 13. his enim funditur, & attenuatur materia, ſiue ſanguis, portioq; ſeroſa à craſſiori ſeparatur, & à renibus attracta, per vrinas excernitur; horum materiæ ſimpl. ſemin. quinq; aperientia, ameos, daucus, aſarum, camedris, gentiana, calamintha, origanum, hyſſopum, ſpicanardi, & cætera ſimilia; compoſ. ſunt ſyr. biſant. cum aceto, de calamintha, de artimiſia, eupatorio, acetoſus compoſ. ſeu de radicibus, diarrhodon, oximel. compoſ. trochiſci de abſinth. eupat. roſis, amygd. amar. Tralliani, de capparibus, & elec. dialaccæ, diacurc. Iuſtini, quibus, ne materia induretur ad lapideitatem, miſceantur emol. vel ſuperbibantur: Diuretica impropria, & ipſa primis, ac ſecundis qualitatibus agunt, quæ modò calida, modò frigida exiſtunt; frigida operantur humiditate abluendo, vt promptius materia à renibus attrahatur; partium tenuitate, quia facilius penetrant: Huius naturæ ſunt fructus humidiores, quales ex 2. de alim. 6. melones, & cucumeres, ſiue anguria, ſemin. maiora frigida, ac præcipuè melonum, radix graminis, ptiſana, maximè colata 2. meth. 9. Serum diſtillatum, tàm cum lacte ſemin. melonum, quàm cum ſyr. de limon; calida illa ſunt, quæ non attingunt tertium, caliditatis gradum, quæ ipſa quoq; tenuitate agunt; huius cenſus ſunt ſimpl. ſcilicet capil. ven. recens, agrimon. cetrach, cuſcuta, beton. glycyrriza, althea, ciceres rubri, milium ſolis, ſuc. eupat. & abſinthij concretus; compoſita mulſa, oximel, decoc. rad. apij rec. vel petroſelini pariter recentis, ſyr. de cicor. comp. cum, & ſine rhabar. de capil. ven. de glycyr. de quinq; rad. & de abſinth. Noto ex Gal. 5. ſimpl. non improbari apium, ſed apij ſemina, vt nimis calida, nam quæ verè calida in febribus æſtuoſis pertimeſcenda, & blandia vſurpanda; at in pituoſis, & remiſſis ad fortia licet deuenire.

Diuretica, quę & quot ſint.

Diurectica propriè dicta.

Simpl. diuretica.

Eadem compoſita.

Diuretica impropriè dicta.

Apij adnotatio Gal.

Diureticorum vſus erit, vt liquida in maiori doſi perſcribantur, quàm præparantia, quoniam ſic facilius operantur, & efficacius, citiuſq; ad renes materiam euacuandam deportant, non tamen eſt deſpicienda maior, vel minor læſio, imò quo maius eſt febrile cauma in maiori, vel minori doſi inuicem miſcentur; ex ſolidioribus autem ad

Diureticorum vſus.

ad ʒ. ij. elec. ad ℥. ſ. porriguntur. Hæc autem omnia, vt efficacius agant, calida ſunt exhibenda, cauendum tamen à febre vehementi. Pulueres, boli, ac pilulæ, materia rebelli exiſtente, magis conueniunt, ita tamen, vt pulueres in diuretico liquore propinentur, ſicuti à bolis, ac pilul. inſuperbibendum per modum apozematis; præterea, addo decocta in febribus, ratione madefactionis efficaciora eſſe.

Vlterius conueniunt vbi materia euacuanda in gibba parte, hepatis, & venis vltrò iecur ſubſit, illaq; repetenda, vſq; quo materia ex toto fuerit educta; animaduerto autem, vt aliqua ſubductoria diureticis miſceantur, maximè ſi materia copioſa fuerit, quòd huic cruditas adiungatur, formidanda ſunt ſimilia medicamenta, vt quę agitant, ſed non educunt, concocta enim ſunt medicanda 1. aph. 22. Illud etiam conſideratione dignum, quòd aliqua leuiora in cruditate, quæ alimentalia, & ventriculo quoquo pacto familiaria exiſtunt quolibet tempore cibis admiſcere maximè laudabile eſſe, huius cenſus eſt radix fœnicul. petroſel. aſpar. ſemina melon. & ſimilia *Quãdo ſubductoria diureticis permiſcẽda.*

Vltimò in genere euacuantium habentur ſudorifica, diaphoretica etiam nuncupata, quæ materiam morbificã, à centro ad circumferentiam mouent, vel per impulſionem, vel per attractionem; per impulſionem ſunt diuretica, quia eadem materia vrinas, & ſudores mouent 2. meth. 9. vrinas quidem, ſi renes ſint calidiores, & cutis compacta, ac denſa ad reneſq; inclinationem habeat, cum in gibba hepatis parte reſtagnet: Sudorem verò ſi renes ſint frigidi, cutis rara, & materia in venis cuti proximis ſtabuletur, ad cutimq; raptum habeat; quare ex his impellentia ſunt diuretica, ſiue propria, ſiue impropria; habentur ergo inter hæc aqua hordei cum cortice, ſyr. S. Ambroſij dilutus cum decoc. Chinæ, vel aqua hordei; habetur etiam decoc. rad. cannarum, Chinæ, guaiaci, ſalſæ, quod miram obtinet efficaciam, quæ tamen ſi calida fuerint, in vehementi febre ſunt ſuſpecta; in continenti enim frigida eſſe debent; in proportionata autem aq. hordei ſufficit: Hæc verò in maiori doſi quàm ad promouendas vrinas ſunt vſurpanda, & actu calida, ni febrilis calor reclamet, ſolumq; materia in venis cuti proximis ſubſidente, & abſente cruditate, qua propter quinq; horis ante prandium adhibenda. *Diaphoretica, quæ & quomodo operentur.*

Attrahentia ſunt illa, quæ extrinſecus habitui corporis admouentur, & ſunt quadruplicia; primum igitur eſt inunctio, ex ol. relaxanti, & rarefacienti, vt chamom. anethi, & liliorum alborum, quibus aliquod decoc. ex iiſdem ſimpl. adiungi poterit in portione ſubdupla, quod tamen in continentibus, ne maior calidi innati iactura fiat, damnatur. Alterum attrahens eſt frictio ex Auic. manibus vino, vel aqua, vel prædictis oleis madefactis, quòd potiſſimè locum habet in febribus, vbi erumpunt per cutim maculæ oſtendentes materiam habere impetum ad cutim; quare abſq; præparatione vſurpanda, vt à copioſa materia, tanquam à ſarcina natura exonerata in remanentis coctionem efficacius incumbat, ſecus verò in alijs febribus ſuſpectum, non cocta materia. Tertium eſt balneum aquæ dulcis à Gal. 11. meth. 9. propoſitum, omnibuſq; euacuantibus antepoſitum, vt quòd minus calidum; quare in omnibus febribus putridis, cùm ſolis, tùm hæcticis coniunctis probatur, vitanda tamen Arthritis, viſceris principalis, & inſeruientis imbecillitas, nimis enim relaxat, dilatat, & humores fundit, quòd moderatè calidum in putridis, & quæ cum inflammatione adminiſtrandum; ſecus autem in hæcticis, in quibus non educendum, ſed refrigerandum ſolum, tempus opportunum ex præſentia materiæ circa cutim deſumitur; prohibetur tamen à ſtatu febris vehementioris, à materia cruda, & copioſa 2. aph. 10. meth. 6. Secundò ab acceſſione; vltimò à febre continenti, vt illa ſub qua calidum innatum iugiter imminuitur ſecundum propriam ſubſtantiam, & extra mouetur. Vltimum attrahens eſt inſtrumentum ligneum, quo vtimur in lue Venerea curanda, quod tantùm in pituitoſis, & melancholicis cõuenit; quo loco vaſa vitrea repleta, corpori hinc appoſita refferuntur. Quibus omnibus, coronidis loco adiungitur hæc, & vrinas mouentia ſimilem ordinem habere, vt primò diuretica, mox ſudorifica ad vſum perducantur, & prius impellentia, deinde attrahentia, cum prius ſit euacuanda materia, quæ in gibba parte hepatis *Attrahentia quatuor numero ſunt. Inunctio relaxans, & rarefaciens. Frictio attrahens. Balneum aquæ dulcis. Exceptio. Quartũ attrahẽs quid. Corolarium dictorum.*

tis

tis conſiſtit, deinde illa, quæ in ambitu corporis reſtagnat.

Medicā. ad minerā putreſcentē attinentia.

Veniamus modò ad medicamenta, quæ in mineram putreſcentem referuntur, cum ea, quæ ad putridam attinent ſint abſoluta: Si ergo cauſam efficientem illius perpendamus, cum ſit calor, quæ in ſuperiori tractatu ad refrigerandum ſunt adducta, huc referantur: At ſi cauſa coadiuuans ob oculos habeatur, cum ſit obſtructio, iccirco cum facta fuerit euacuantibus, ratione copiæ; attenuantibus propter craſſitiem, & detergentibus ob viſiditatem agendum; verùm quoniam materia à ſanguine obſtructionem generans impingitur, ideo diſcutientibus, & proinde inſenſibiliter euacuantibus abſumenda; in febribus igitur putridis, & potiſſimè in ijs, quæ in longum protrahuntur, diſcutientia propoſita conueniunt, quæ modò ſummas, modò minores, ſiue blandiores vires habent; prioris generis ſunt valde calida, vti decoc. ligni Indici, guaiaci, ſaſſafras, vtraq; antidotus magna antiqua, diatrion pipereon, diaſpoliticum, diagalanga, diacalamintha, & cætera ſimilia, quorum calor, ſi timeatur, addi poterunt ſantali, conſer. roſ. florum cicor. viol. & confec. ex tribus ſantalis, imò, ne materia induretur, & lapideſcat, emollientia quoque permiſcenda, vt althea, malua, glycyrriza, paſſulæ, &c. decoc. aliquando in aqua ſimpl. aliquando in aqua ſtillata à planta refrigerante paratur, imò & ab attenuante, & detergente, de quibus infra, aliquando in iure Galli annui, vel bis annui, aut Columbi turritæ, à quibus tamen abſtinendum in vehementiori febre, & ſub Cœlo calidiori.

Summè diſcutientia.

Mitiora diſcutientia.

Diſcutientia mitiora ſunt minus calida, & proinde temperata, vt China, & ſalſa, modo ſupradicto paranda, & caſtiganda; ſalſa verò, vt quę ventriculo infenſa pro ſui caſtigatione aſtringens aliquod, quale eſt coriandrum, requirit; quorum omnium rectus vſus in libro de ingreſſu ad Infirmos. Noto tamen decoc. doſim non debere excedere ſemel in die ℥. viij. bis verò exhibitionem vnam minorem altera conuenire, elec. ad ʒ. ij. vtriuſq; antid. ʒ. i. quæ imminuenda, vbi læſio materiæ imminuitur: Circa tempus danda ſunt præſente eadem materia, abſente cruditate, materiæ copia, principio, & ſtatu acceſſionis.

Rectus eorum vſus, & Doſis.

Attenuātia, & detergentia duo.

Benigna ſimplicia.

Eadē compoſita.

Attenuantia, & detergentia benigna quoq; & vehementia; priora aliqua calida, aliqua non; quæ non ſunt calida, vel ſimpl. vel compoſita; ſimplicia ſunt radix graminis, cichorei eiuſdem, & endiuiæ folia, quatuor ſemina maiora frigida, acet. & ſerum depuratum: Compoſita ſyr. de ſucco cichor. endi. & acet. ſimpl. Calida ſimplicia ſunt agrimonium, capillusueneris, cuſcuta, citrach, & radic. aper. rec. Compoſita verò ſyr. de 2. rad. de cichor. compoſ. & oxim. ſimpl.

Calida in remiſsiori, frigida in intēſiori febre cur exhibenda.

Ius Galli veteris cuius præſtantiæ.

Noto modò calida in remiſſiori, & frigida in intenſiori febre commendari, ſicuti ab vſu eorum, quæ aceto ſunt referta abſtinendum eſſe in vigilijs, inteſtinorum, & neruorum affectibus, quia acetum vigilijs, neruis, & inteſtinis obeſt 3. acut. 32. Attenuantia, & detergentia vehementiora ſunt verè diuretica, quibus iungitur ſuccus concretus abſinthij, eupat. ſyr. de cich. cum rhabar. ſuccus cich. infuſ. rhabar, & comarum camedris, oxim. & acet. ſcyl. ius Galli antiquioris dictis ſimpl. medicatum, cum guaiaco, ſaſſafras, & ſimilibus, quæ in pertinacibus, ac valde diuturnis febribus approbantur, vt tradit Dioſcor. lib. 2. cap. 43. de Gallo iuniori, quæ ſic componenda, vt attenuantia, & detergentia diſcutientibus miſceantur, & aliqua, quæ viſcerum præter naturam ſe habentium proportionem, & ſonum reſpiciant, & eorumdem obſtructionem reſerare.

Quid pro iecore obſtructo.

Pro iecore obſtructo laudatur cichor. ſonch. ſantali, agrimonium, abſinthium, & ſpica nardi; pro liene verò tamariſcus, cappar, ſcolopen; rad. filicis maris, & lignum fraxini, quibus deobſtruentia chalybeata ſufficere haud vereor, tùm quia corroborant propria natura aſtringendo, tùm quia præparatione igne mollita attenuant, & detergunt, imò etiam, quia euacuant, cùm inſenſibiliter ſiccando, tùm ſenſibiliter deijciendo, quæ cum citra calorem inſignem agant, propterea illius vſum in febribus minimè damnandum cenſeo: Nec obſtare videtur corpora febricitantium moueri,

Tacita obiectio.

Solutio.

ri nequiri, vt fortè opportunum ab aliquibus iudicaretur, & ratio eſt, quia dantur homines, qui ob proprietatem indiuidualem, & ventriculi robur natiuum abſq; exercitio illud tollerant, & reddunt; imò hoc tempore medicamenta adeo placida parantur, & ſtomacho grata, ac amica, vt non ſit neceſſarium exercitare corpus; accedit, quòd ſi ventriculo localibus, ac ſtomaticis ante illorum aſſumptionem conſulamus, facilè ſine exercitio poterunt admitti; qua de re longam inſtitui quæſtionem in meo de febribus opere, quod prælo aliquando committendum erit, ſicuti variæ etiam illorum formulæ à me in ingreſſu meo ad Infirmos propoſitæ fuere, quarum, non ab re aliquas hoc loco recenſere; primum eſt oxim. aperitiuum extinctione, & immaceratione chalybis confectum; ſecundum eſt ſal chymicè paratum; tertium eſt ſpuma chalybis; quartum eſt ſyr. vel vinum, quorum præparatio ibidem elicienda, ne actum agamus; addo tamen his id, quòd.

Elect. deobſtruens.

℞. Limat. Chal. præp. ʒ. iij.
Troch. de Rhabarb. }
de Cappar. } *an. ʒ. iij.*
Gummi Amon. ʒ. v.
Sacch. }
Mel. } *an. ℥. viij.*
M. & f. elect. ſ. ar.

Vel quòd ex tempore ſic componitur. *Aliud.*

℞. Conſ. Borrag. }
Flor. Cichor. } *an. ℥. ij.*
Spec. diarrh. Abb. }
Dialac. } *an. ʒ. iij.*
Limat. Chal. præparati ʒ. i.
M. & cum ſyr. acet. de radicibus f. elec.

Quæ præparandi rationes ea cautione vſurpandæ, vt decumbentibus, & ventriculo imbecillioribus propinentur, quæ habent formam liquidam; quæ verò in forma ſolidiori robuſtioribus, & ſe exercere valentibus, vt ibidem dicitur.

Vſus deobſtruentium & doſis.

Vſus deobſtruentium, quoad doſim, licet à materiæ læſione deſumatur, quorumdam tamen vſitatam proponam; ſyr. autē, decoc. aquar. ſtillat. & trochiſ. patet ex 2. lib. ingreſſus c. 13. ſucci concreti ad ℈. j. exhibentur, poſt quos apozema aliquod ex decoc. eupat. ſcolop. ſuperbibendus, ſuc. cichor. liquid. ad ℥. iiij. cum rhab. ℈. j. vel ij. & aliquæ comæ camed. ad noctem illi macerandæ, oxim. ſcyl. ad ℥. j. acet. ſcyl. ad ℥. ſ. cum ſyr. de pomis, vel de cort. citri in eadem doſi admixto; ius Galli ad ℥ viij. quòd ſanè, ſicuti, & quamplurima alia bis in die, abſente tamen prohibente, offerenda. Chalybeatorum doſis erit E. G. oxim. ad ℥. ij. vel iij. ſal, & flores ad ℈. j. ex vino aquoſo, ſiue aq. aperiente, febre reclamante, ol. ad ʒ. j. eo modo; ſpuma ad ℈. j; ad ʒ. j. ſyr. & vina ad ℥. iiij. elec. ad ℥. ſ. liquor fuſus magni Ducis ad ʒ. ij. in quorum vſu tutius eſt auſpicari à minori doſi, aſcendendo ad maiorem; & licet potiones efficacius diſtribuantur, tamen ſolida in materia rebelli extolluntur à quibus, ob diſtributionem liquida ſuperbibenda.

Chalybeatorū doſis.

Solida in materia rebelli tutius exhibentur.

Potiones in febribus remiſſis calidæ; in vehementioribus temperatæ, & frigidæ offerantur. Iſtarum vſus non eſt damnandus in principio febrium putridarum, vt aliqui friuiales, & Empyrici conſueuerunt, quando etiam in principijs illarum ſubſint obſtructiones; non enim impræparata materia timendum illam expurgari per vias vrinæ, cum frigida tantùm, vel ſaltem temperata, quæ non mouent vrinas alijs miſceantur;

In febribus remiſsis potiones decēt calidæ; in vehementibus temperatæ.

imò in progreſſu materia morbifica aliqua ex parte cocta, ac euacuata, vrinas mouentia præparantibus tutò miſceri poſſunt, & illis non conferentibus, ad chalybeata, deueniendum, quæ ſemel in die exhibentur, eo ſtudio adhibito, vt quacunq; die excernantur, quòd, natura haud aſſequente, iſtis medijs vti debet Medicus, clyſtere ſcilicet miti, vel quotidie, vel alternis diebus, vel pilula ex aloe in ſucco roſarum diu nutrita.

Deobſtruētia interna, & externa.

Cæterùm deobſtruentia non modò intus, ſed etiam foras admouentur, quæ calida ſint docuit Galen. 1. ad Glauc. 10. de curatione Tertianæ nothæ, præcordiorum enim excalfactionem iuuant, & calorem natiuum fouent; quo circa adminiſtranda, quæ ex fœnugræco, anetho, beton. melil. abrot. ſemin. lini, abſint. ſcolopen. ſquin. ſpicæ nardi, cort. capp. tamariſco, ruta, hyſſop. origano, lign. aloes, ſaſſafras, aromat. maſtiche, ac roſis, parantur cum aqua, & modico vini odorif. quo decoc. ſpongijs, & veſiculis bubulis repletis præcordia foueantur, à quo illitio ex ol. chamom. anethi, abſint. nardi, de amygd. amaris cum modico croci, addito roſ. complet. & maſtich. ad robur virium adhibeatur; imò aliquando cerata non improbantur, vt diachilon magnum cum aliquo ex trochiſcis ſupra propoſitis, vel cerat. ſacrum, vel diapyrites cum gummi amoniaco, quæ topica actu calida, & per horam ante cibum, poſt repetitas purgationes adhibenda.

Vltimò ad putredinem, vt eſt in fieri, diriguntur medicamenta ad materiam, vel vt mouetur ad focum febris, & hæc euacuantia, & retrahentia, ſiue intercipientia eſſe debent; vel vt qualitate peccat, quæ, vel ſunt præparantia, vel attenuantia, detergentia, incidentia, diſcutientia, ratione craſſitiei, & viſciditatis, de quibus omnibus hactenus: Si verò ad materiam, vt putredinis ſubiectum ordinentur frigida, & ſicca eſſe debent, vt ſupra in ſuperiori tractatu, cùm ad febrem oppugnandam, tùm ad cordis proportionem conſeruandam. Noto tamen, vt in genere ſiccorum, quæ aliena ſunt ab aſtrictione eligantur, qualia ſunt bolus armena lutea, cornu Cerui vſtum, margaritæ, ſmaragdus, terra ſigillata, fragmenta pretioſa, hyacinthus, acetoſæ ſuccus, acetum, ſuccus limonis, ſerum lactis aceto depuratum: Compoſita modò ſunt acidum citri, vel limonis ſaccharo conditum, ſyr. ex vtroq; acido, ex ſucco acetoſæ, trochiſ. de camphora Auic. Sed quoniam multoties materia hæc frigida eſt, propterea ad ſiccantia calida aſcendendum, vt ſunt pentaphil. pimpin. ſem. citri, ſcordium, calendula, aq. ſcorzoneræ, ſyr. de ſcordio, triphera Perſica, vtraq. antid. magna, præ cæteris ol. chymica ex chalcantho, vel ſulphure cum aqua refrigeranti copioſè data; quæ ſicuti in remiſſis conueniunt, ita ſuperiora in intenſioribus, quorum doſis ex ſuperioribus patet; de oleo tamen animaduerto ad guttas aliquot vſurpanda eſſe, ex quibus boli, ac potiones, vt diximus, conficiuntur, quemadmodum vt à principio conuenientia, vel præparantibus miſceri poterunt, vel ſaltem tempore illorum adminiſtranda.

Siccorū medicam. adnotatio.

Materia frigida exiſten. ad ſiccātia calida tranſeundū.

Olei doſis.

Viſcera, quę alterent.

Venio ad medicamina viſcerum, quæ ſunt alterantia: hæc enim admouendo contrariam qualitatem viſcerum, materiæ febrilis generationem cohibent, & obſtructionis; quæ enim totum reſpiciunt ſupra quærenda: Cum ergo tria ſint viſcera ad inſtitutum attinentia, iecur, lien, & ventriculus, ideo ad refrigerandum iecur, remiſſa ſunt cichoreacea, roſæ, ſerum lactis, quod in febribus putridis conuenire non hæſito, quia refrigerat, humectat, & abſtergit, motus teſtimonio Hipp. & Gal. 4. acut. 7. quò loci Gal. duo neceſſariò facienda proponit, vnum, vt diligenter à caſeo expurgetur, ne obſtruat, & putreſcat; alterum, ne alimento miſceatur, facultate enim deterſoria ſtimulando coctionem impedit: Intensè refrigerantia ſunt lactuca, nenuph. viol. ſantal. aqua ſimpl. Ad ventriculi calefactionem habentur, quæ ex maſtiche, abſinthio, cùm Pontico, tùm communi, mentha, aromat. cort. citri, floribus beton. & anthos fabricantur; ſicuti pro liene ex fumaria, citrach, tamariſco, fraxino, cappar. amygdal. amar. & alijs ſpleneticis, quibus decoc. aq. ſtillatitiæ, ſyr. troch. conſer. elec. ol. vnguenta, & cerata componuntur, ſicuti acetum ad penetrationem, aſtringens ad corroborationem miſcendum, vt eſſent in febre intenſiſſima roſæ, in intenſa maſtiche, in remiſſa nardus,

Remiſsè refrigerantia.

Intensè refrigerantia.

Ventriculū, & lien calefacientia.

nardus, & absinthium: Horum, nec certa dosis, nec determinatus vsus constitui potest; ad illa tamen non est tutum deuenire, materia in toto existente 11.meth.15.& 16. prius enim euacuandum, deinde alterandum, à quo tamen aq. simpl. vsum excipio, cum simul alteret, & euacuet, de quibus in proprijs tractatibus.

Materiæ diæteticæ generali quadam doctrina explicandæ, quæ circa aerem potissimùm, & alimenta versantur: Aer duo habet, conseruationem, & ablationem: Conseruatio est substantiæ spirituosæ per respirationem, & transpirationem 11. meth. 3. non alendo, vt aliqui absurdè excogitarunt: Ablatio est rerum præter naturam 9. meth. 14. qua in cognitionem eorum, quæ aeris sunt, vt curans febrem ducimur: Ad conseruationem igitur aer debet esse purus, odoratus, non putridus, vel infectus 12. meth. 5. sic enim aptior spirituum generationi; si ergo talis, conseruandus, sin minus, mutandus arcendo hominum frequentiam, fumum atq; nubeculam externam impediendo, thalamum odoratis fulciendo, qualia sunt flores rof.viol. santali, poma aurantia, citria, & limon. vel irrorando illud aq. & aceto rof. cum puluere santalorum, vel tandem euaporationibus, pomo arantio, vel citro perforato repleto aq. & aceto rof. & aliquo puluere ex supradictis.

Diæteticæ materiæ vsus.

Ad conseruationem, aer qualis esse debet.

Aer secundnm ablationem consideratus frigidus, & humidus esse debet, qualis ad Aquilonem cubiculi inferioris; vel, si strata fuerint simplicia commemorata paulò supra, & in præcedenti tractatu de curatione febris generatim, sicuti etiam euaporationes, & irrorationes ibidem habitæ ad vsum perducendæ, ventus quoq; excitandus, & æger supra vas aqua frigida repletum inspirabit: Aer quoq; materiam febris respicit: Hæc enim si putrida fuerit, aerem frigidum, & siccum requirit; & si non putrida mutandus ad mutationem illius, vt, si calida, vel frigida, modò calidus, modò frigidus esse debet; & quoniam inspiratur, cùm ob calorem cordis, & putredinem, cùm ob eundem calorem, & putredinem in toto, ideo frigidus sit oportet, imò quo frigidior melior 11. meth. 8. quatenus verò toti circumsitus, nè sui frigiditate noceat densando poros cutis, ex Gal. 10. meth. 8. tegendum pannis mollibus, & subtilibus, nec aeri exponendum, vel illius artus detegendi.

Duplicē febris materiā respicit aer.

Cibus similiter, vt materia remedij, vel conseruat virtutem, vel aufert febrem, & illius causam; conseruat virtutem, vt habet rationem alimenti, sicq; boni, & multi succi, facilis coctionis, & distributionis, ac nullius excrementi esse debet: Cibus ergo, vel à plantis, vel ab animalibus petendus; de plantis iam dictum est illas minus aptas esse nutritioni; quare nihil noui de illis consideratione dignum suppeditatur, solùm moneo circa triticum, quòd panis purus, furfuraceo anteponatur, ille enim magis nutrit, hic verò lubricat, & abstergit; de animalibus quoq; illa omnia huc referenda, quæ ibi commemorata fuere, tàm ad carnem, quàm ad oua, & pisces spectantia.

Cibus duplicis est speciei.

Cibus, vt materia remedij auferentis febrem, habet rationem præsidij curatorij; vt verò auferentis causam, habet rationem medicamenti præseruatorij; verùm quia lædit substantia, copia, & qualitate, ideo cibus penes istas læsiones variandus, cum læsiones istæ producant febres: Si ergò vitium in substantia fuerit, quia putrida, operæpretiū, vt sit refrigerans, & siccans, qualis est acetosa, acetum, succus arantij maturi, citri, atq; limonis, & vbi iungitur qualitas venenata, species cord. pro cibo, pulu. ex frag. prætiosis, & margaritæ in succo limonis liquatæ probantur. Cœterùm animaduersione dignum acetum ratione pusillæ caliditatis, qua pollet corrigendum aliquo ex succis prædictis, vel aqua illi immiscenda; at si vitium in copia fuerit, cibus sit minuens, quia per accidens refrigerat, & euacuat, subtracta materia generationis causæ morbificæ; vlterius natura non distrahitur à pugna, quam habet cum causa morbifica; quòd si vitium in qualitate existat, si calida accipiatur cibus tenuis, refrigerans, & humectans, qualis endiu. cichor. sonchus; si frigida, crassa, & lenta attenuet, & detergat; vt ex semin. calid. ptisana, cum pipere, origano, & cinnamomo medicata, asparago, fœniculo, & petrosel. quibus ad gustum oliuæ, & alices suffici quæunt; quemadmodum, & sal,

Cibus interdum præseruatorius, interdum curatorius est.

Adnotatio de præparatione acceti.

Vitium si à qualitate calida, quæ cibaria conueniant.

Item si à frigida.

Quid ſi obſtructio ſit cauſa febris. Cibariorum vſus in febribus vtiliſſima diſtinctio.

ſal, vt ſupra de febrium curatione generatim. Cum ad cauſam febris obſtructio redigatur, ratione copiæ cibus ſit minuens; attenuans verò, & detergens ratione craſſitiei, & lentoris; minuens quidem in acutiſſima, & acuta perſcribatur, in chronica autem, & longa vberior; quare in acuta exquiſitè, tenuis exquiſitè, vt ptiſana; non exquiſita verò, tenuis tantùm, vt iura optimarum carnium; in acutiſſima autem ſecundum quid, tenuiſſimus erit, vt lac femin. maiorum frigidorum, melonum; in acutiſſima ſimpliciter, tenuiſſimus in extremo, vt aqua ſaccharata, mulſa diluta, aq. hordei multæ coctionis.

Inedia ferè nũquã probãtur. Cibus, vt remedium auferens, multiplex. Olera. Fructus, & grana.

Inedia ferè numquam conuenit, niſi morbus cibum prohibeat. Cibus acceptus, vt materia remedij auferentis in febre, ſiue à febre indicati multiplex eſt, qui à plantis, & earum partibus habetur, & ſunt olera, fructus, & grana; olera erunt cichoracea omnia, lactuca, acetoſa, borrago, bugloſſa, ex quibus pulmenta, acetaria, & intinctus parari poterunt, imò, & cũ carnibus concoqui; fructus aliquando conceduntur, & aliquando denegantur, de quibus, ficuti, & de granis, ſufficiant dicta de curatione febriũ in communi, nè in caſſum ſæpius eadem repetamus, & operis moles citra neceſſitatem excreſcat, & eò magis quia, illis nihil addendum venit.

Cibi conſeruantis rationem habentis obſeruatio. Eduliorum vſus ex Gal. & Aetio. Sordes è lingua remouẽdæ ex Hipp.

Cœterùm de cibo, vt habet rationem conſeruantis, & propterea alimentalis exiſtit, dico, quòd virtute debili exiſtente, partiendus eſt per vices, ità vt parum exhibeamus de cibo, ſed ſæpè, vt facilius concoctus naturæ, ac virtuti opituletur, ſecus multum cibi vnica vice concedendum, attamen non eſt augendus citra rationem, nam febricitantium corpora, cum impura, quantò magis nutrimus, tantò magis lædimus 2. aph. 10. De vſu nihil habeo, quod dictis addam, ſolùm ex Gal. & Aet. moneo, quòd, vt cibus facilius deſcendat, & ideo minus ventriculum fatiget, & facilius digeratur, æger capite eleuato maneat, & per horam ab illo ſedendo ſtet; ſicuti etiam ante cibum, ex præcepto Hipp. ſorditiem ex lingua remouere debemus, ſiue aqua, & aceto, ſiue aqua hordei, ſiue (vrgente neceſſitate) inſtrumento aliquo ligneo Chirurgico.

Potus conſeruans, & auferẽs quomodo intelligatur.

Sed iam à cibo tranſeamus ad potum, qui, & ipſe conſeruat ratione virtutis; aufert verò ratione febris, & cauſæ febrilis: Potus ergo conſeruans nutrire debet, & huius generis eſt vinum, & aqua, cui ſit incocta caro, vel ſaccharum, ſeu mel commixtum, vel quæ ex carne diſtillatur, vt ſupra monuimus: Potus autem auferens à febre indicatus eſt aqua cocta ſimpl. vel hordei cum iuleb viol. à materia verò eſt diuerſus, quia, ſi putrida fuerit conueniet oxiſacch. ſuccus granat. limon. & citri, cum aqua cocta, & modico ſacchari; item decoc. tamarind. prunorum acetoſorum, cum ſacch. propter aſtrictionem; ſi autem non ſit putrida, ſed prædita qualitate manifeſta, vt calida, tunc potus pro febre hic erit accomodatus; ſi frigida, decoc. paſſularum dulcium cum coriandris, aut cinnamomo paretur; vel aq. cocta cum cinnam. vel coriand. cum modico ſacch. & ſi æger hæc abhorreret, aqua cocta ſimplex cum mica panis offerenda.

Vinũ febricitantibus quãdo exhibendum, & quando auferendum.

Cœterùm, vt quis ſciat quando vinum eſt concedendum, quando prohibendum, hoc aliqua diſtinctione, & collatione conſtituendum, nam virtute febri præualente, vinum permittit; febris verò virtuti prohibet: Præterea principium, augmentum, & ſtatus vinum prohibent, declinatio autem admittit: Quod ſi virtus ſit debilis, propter aggrauationem à copioſis ſuccis, minimè crudis, vinum non eſt concedendum; ſi verò propter reſolutionem ſpirituum poteſt admitti; ſi propter reſolutionem ſolidorum, vt in maraſmo torrido, à vino abſtinendum: Pariter, ſi febris ſit acuta cum ſymptomatibus capitis, & delirij ſuſpicione, tunc quodcumq; vinum, etiam ſi pauciferum, damnatur, & ſi virtutis debilitas illud expoſtularet, aquoſum, & aqua dilutum non improbatur 3. acut. 41. 8. meth. 3. imò, ne vapores caput petant corrigatur aqua roſ. & ſucco granatorum; at ſi febris ſit mitis, materia cruda, & in capite ſymptomata adſint, vel immineant à vino etiam abſtinendum; quod ſi materia ſit cocta, abſint ſymptomata, & virtus ſit debilis, vinum aquoſum moderatè laudatur 8. meth. 3. & 3. acut. cit. & 47.

Vlterius, si virtus ad materiam, ac causam comparata præualeat vinum conceditur, secus prohibeatur; præualere dicitur materia cocta, & non copiosa existente, è contra verò si cruda; quòd si cocta, sed copiosa, quia nec imminuta, nec pro parte euacuata, tunc etiam negandum est vinum; præterea in febre continua materia, siue cruda, siue cocta, copiosa tamen, non est dandum vinum, cocta verò, & non copiosa aquoso indulgendum, dummodo febris non sit vehemens; in intermittenti autem febre cocta materia vinum admittit, cruda prohibet 1. ad Glauc. 9. quæ omnia completè obseruanda, dummodo proprietas indiuidualis vtendi vino contrarium non suadeat.

Quo ad alias res non naturales, præter ea, quæ alibi dicuntur, statuo primò somnum soporiferis esse conciliandum, vt suo loco habebimus; secundò ægri quieti indulgeant, & ab omni motu caueant; siq; in longioribus febribus aliquis motus foret necessarius, frictiones instituendæ; haud tamen inficias ibi quartanarios se mouere posse. Somnus perutilis.

Aluus mollis accurata diligentia conseruanda, cum illius astrictione febricitantes lædantur: Tandem, quantum est pij Medici animum febricitantibus curam adiungat; & de febribus putridis, vt curandæ in communi, ad saturitatem.

PARTIS PRIMÆ.

MEMBRVM SECVNDVM.

De Curatione febrium putridarum in particulari.

Febres putridæ, cum ortum ducant, ex corruptela humorum, distinguuntur ad distinctionem illorum, vt propterea aliæ biliosæ; aliæ pituitosæ; melancholicæ aliæ; ac aliæ sanguineæ vocentur; & quoniam, vel humor syncerus, vel commixtus peccat, ideo aliæ nothæ; exquisitæ aliæ appellantur; quatenus verò continuè corpora humana exercent, continuæ dicuntur; quòd si per interruptas vices, intermittentes nuncupantur, quæ secundum quòd determinata intercapedine iriguunt, hinc tertianæ, quotidianæ, quartanæ, quintanæ, & erraticæ producuntur: Cœterùm quoniam putredini venenata qualitas adnectitur, ideo suboriuntur febres pestilentes, & malignæ, quarum omnium in hoc secundo primæ partis membro curatio tentabitur, admiscendo febres quasdam vindicantes sibi nomina à locis, vbi grassatæ sunt, qualis fuit febris Vngarica, & Anglica. Diuisio febrium putridarũ ex corruptela humorum auspicatur.

CAPVT PRIMVM.

De Tertiana Intermittente exquisita.

Scopi curatiui ad febrem tertianam exquisitam intermittentem medicandam ex duobus fontibus eliciuntur; alij enim à febre; alij à symptomatibus præmonstrantur; & qui à febre, vel à febre, vt febris est; vel à febre, vt à tali causa procedit, deducuntur; vel à virtute desumuntur. Causa febris immediata est fuligo putrida à propria minera eleuata, & cordi communicata; propterea scopi curatiui, non à fuligine, sed à minera tantùm fluunt, quoniam hac ablata, fuligo etiam extinguitur: Minera igitur hæc interim consideranda, vt agens, & vt lædens; & quoniam agit, vt specie est determinata, & actu per proprias causas generantes existit; est autem specie determinata, quia biliosa syncera, ideò remedium cholagogum indicatur, siue modò sit bilis flaua, ex qua generatur febris tertiana exqui- Vnde scopi curatiui deducãtur. Febris causa immediata.

exquisita simpliciter, siue sit pallida vitellina genita per vlteriorem actionem caloris; siue porracea, & æruginea, ex quibus oritur Tertiana exquisita secundum quid.

Causa tertianam generans, quæ.

Causa generans, cum sit calor, cùm iecoris, in quo generatur bilis pallida, & vitellina, tàm per admixtionem, quàm per vlteriorem assationem, tùm ventriculi in quo generatur poracea, cærulea, & æruginea, idcircò præsidium refrigerans vtrumq; istorum viscerum indicat: Cœterùm quoniam, non tantùm ad causam generantem, & agentem, verùm etiam ad generantem materialem Medici munus est se conuertere, hinc est quòd cum porracea in ventriculo, & vitellina à iecore in ventriculum demandata orta sit, iàm præsidium illam euacuans indicatur; & quoniam eadem porracea, ac reliquæ bilis species ex alimentis praui succi calidis, & acribus procreantur, ideo alimenta contraria indicantur exhibenda.

Penes transmissionem humorum à maioribus ad capillares venas locus febris diuersificatur.

Vltimò, si minera hæc consideretur quatenus lædit, varia indicantur, quoniam lædit, vel in loco, vel extra locum, cum dispositione tamen ad illum fluendi; lædit autem in loco determinato putredine, qui locus, vel potest esse ambitus totius corporis, meritò cuius gignitur febris per transmissionem humoris à venis maioribus ad capillares, secundum quem motum locus putredinis, & focus febris vocatus, est diuersus; at si locus ille est aliqua pars præcordiorum, meritò cuius occurrit febris genita absq; transmissione, & in qua est idem locus putredinis, & focus febris, & horum vterq; vel est vnus, vel multiplex; si vnus sit Tertiana simplex; si multiplex fit Tertiana duplex, quæ, si spatio viginti quatuor horarum à duobus locis prodeat fuligo putrida, tunc oritur Tertiana duplex; at si vna die ab vno loco, altera die ab altero moueatur eadem materia, tunc duæ erunt Tertianæ; vt cumq; tamen bilis, quatenus putrida eradicanda, vt putrescit corrigenda per ea, quæ causas putredinis tollunt.

Causæ putredinis aliæ materiales; agẽtes aliæ.

Et quoniam causæ istæ sunt materiales, & agentes; materialis est mixtum humidum actu, quod putrescens calidius euadit, ideo siccans, & refrigerans postulat; agens verò, cum duplex sit, principale, & sine quo non, propterea non erit vnum indicans; principale enim, cum sit calor extraneus, ac putredinalis indicabit pariter refrigerans; sinè verò quo non, cum sit prohibens transpirationem cutis astrictione, & obstructione, hinc meritò astrictionis rarefaciens, meritò obstructionis (si fuerit in cuti) fundens requiritur; at si fuerit in vasis, quoniam, vel facta, vel fiens; si facta tollitur ablatione causæ, quæ, vel copia, & euacuantibus auferenda; vel lentor, & crassicies, & attenuantibus, ac detergentibus amouenda: At si obstructio habeat esse in fieri, tunc hæc ipsa impedienda, impeditur autem, si materia, quæ est extra locum obstructionis, quatenus peccat, motu retrahatur; quatenus copiosa, minuatur; quatenus molesta qualitate, alteretur; & quoniam materia est specie determinata, appropriata indicantur.

Causæ quoq; generantes hosce humores minimè despiciendæ, sed viscerum intemperies à qua producuntur contrarijs curanda; at præter putredinem habetur etiã copia, & qualitas mineræ biliosæ, quibus duobus lædit extrà locum putredinis: Copia igitur, siue sit exigua, vnde nascitur febris Tertiana exquisita non excedens duodecim horas, siue sit magna, à qua oritur Tertiana simplex perueniens ad viginti horas, siue sit maxima ex qua febris Tertiana extensa ad quadraginta horas producitur, semper copia, minuenti præsidio auferenda: Qualitas autem, cum sit calor, modò intensus, modò remissus, & ideo faciens febrem aliquando intensam, aliquando remissam, refrigerans intensum, ac remissum indicat: A febre secundo loco oritur indicatio, quæ, cum sit morbus calidus, & siccus requirit præsidium refrigerans, & humectans. Postremo tandẽ loco virtus indicat, quæ, cum vtatur organis, ideo à proportione, & constitutione organorum elicienda indicatio; organa autem sunt duorum generum, vel est cor, in quo febris est effectiuè; vel totum, in quo est formaliter secundùm partes similares, & ideo scopi vitales, pro curanda febre referuntur ad conseruationem cordis, & partium similarium totius, respiciendo ad constitutionem, & proportionem vnius cuiusq; & quia constitutio sita est in debita substantia, quantitate, qualitate spirituum,

Prima indicatio.

Secunda indicatio.

Tertia item.

tuum, & caloris, nec non in debito motu eiusdem, cùm intrò, tùm foras, propterea ratione substantiæ, presidium alimentale, ratione quantitatis, debita quantitatis alimenti, ratione qualitatis, simile in qualitate, ratione motus, astringens, & roborans indicatur: Proportio modò appropriata requirit, vt cor cardiaca, & partes similares sibi conuenientia præsidia.

Cæterùm quoniam in curatione Tertianæ occurrunt impedimenta, ideo tollenda; hæc autem sunt capitis dolor, vigilia, delirium, linguæ asperitas, sitis, & cardialgia, de quorum præsidijs, & præsidiorum materijs, cum suis in locis de morbis particularibus mentio fiat, hic solùm proponam, quæ febrem respiciunt: Quare dolor indicat anodynum, & prohibitionem assensus vaporum in caput, seruata partis proportione, quæ, & de delirio constituenda; materia enim retrahenda, vt petit caput, vt est in capite reuellenda, & deriuanda, (quod etiam de vigilijs intelligendū) adhibitis soporiferis; cardialgia tandem curanda euacuatione, & correctione materiæ, ac ventriculi, qui à bile mordicante secundum os supernum læditur, corroboratione. Impedimēta curationis quæ, & qualia. Anodynum à dolore indicatur. Cardialgia euacuationem respicit.

Curatio igitur non tantùm gratia huius febris perficienda, sed & aliarum, ne sępius eadem frustra repetamus; quare materiæ Chirurgicæ primò ad sectionem venæ referendæ, quæ in hac febre conuenit, si sanguis peccauerit, vel vt causa principalis, vel adiuuans, vel sine qua non; hic quidem non potest peccare, vt principalis, nec vt coadiuuans, nec vt causa sine qua non; quare non licebit venam aperire, si fuerit Tertiana exquisita exactè; dico autem in hac Tertiana sanguinem non peccare tamquam causa sine qua non, quia non redundat in toto; non autem redundat, quia conspirātibus omnibus causis ad vnius bilis generationem conducentibus, non videtur quomodo sanguis possit abūdare benè, quare deficiet. Cæterùm quoniam in Tertiana exquisita, ratione febris sanguis potest contaminari, ità vt morbus, qui sui natura mitis est euadat magnus, & ratione obstructionum non potest ventilari, & ideo ad putredinem disponitur, & nutritioni ineptus redditur, ideo aliqua venæ sectio propter hæc vitia admitti poterit, viribus tamen, & ætate coindicantibus, quòd eueniet, si hæc sit florens, & illæ robustæ, aliàs non est admittenda, quia præsentia indicantis non sufficit, nisi absit prohibens, quod est virium debilitas, quæ sæpè consueuit comitari hanc febrem, & in hoc casu est validius ad prohibendum, quàm indicans ad indicandum; cum enim sub Cœlo calido, ac canicula morbus hic ingruat, vix tunc credi potest vires non esse eneruatas, ac debiles, & propterea Gal. 1. ad Glauc. in curatione huius febris, ne verbum quidem habuit de sectione venæ, cui Paulus, Auenzoar, & Auer 7. coll. adstipulatur; debiles quoq; erunt vires in ætate puerili, & senili, in Regione calidiori, & frigidiori, à copia succorum crudorum, & ab affectibus præter naturam, qui in hac febre vires maximè fatigant, vigilię scilicet, & cardialgia, secus autem dicendum in Tertiana exquisita non exactè, ceu secundum quid, quæ sub Cœlo non calido etiam ingruit, quare in illa licebit secare venam; vbi igitur sanguis sit detrahendus, in illa quantitate educatur, quæ respondeat maiori, vel minori læsioni sanguinis, etiam si in huiusmodi febre, potius ad euentationem, quàm ad euacuationem sanguis mittatur, quæ euentatio adeo necessaria censetur, vbi sunt præsentes obstructiones, vt ad illam respiciens Gal. 11. meth. 15. dixerit saluberrimum esse in omni febre putrida mittere sanguinem; imò 8. meth. 4. & 9. eiusd. 17. expresè tradidit euentatiuam sectionem venæ indicari, per ventilationem enim sanguis restituitur pristino statui, ex quibus etiam manifestum redditur talem sec. venæ machinari posse in Tertiana exquisita simpliciter, nàm tunc remouebitur periculum impendentis morbi magni; si ergo vitium sanguinis erit plurimum, plurimum sanguinis detrahatur; si parum, perspectis etiàm in quantitate viribus; præterea foramine angusto educatur, cum in affectibus biliosis sanguis sit tenuis, aliàs, si crassus, & melancholicus foramine amplo. Chirurgicæ materiæ. In Tertiana exactè exquisita sang. missio interdicitur. Caloris euētatio permittitur. Ad sanguinē mittendum non sufficit præsētia indicantis, nisi prohibens absit. Sub Cœlo calido, & canicula talis viget morbus. Vires in ętate puerili, & senili debiles. In omni putrida febre saluberrimū sanguinem mittere, ex Gal. Ventilationis vtilitas. Foramē angustum, & amplū quādo faciēdū.

Vlterius quo ad tempus, si vitium sanguinis sit vehemens, vt ex magnitudine febris desumitur, statim aperiatur vena, nisi quid impediat, vt cruditas in primis vijs, quæ statim Tempus.

ſtatim amouenda, ſi vehementia ſymptomatum ſæuiat, qualis eſt cardialgia demulcienda, abſtinendum etiam in die, & hora acceſſionis, & deligenda hora quietior.

Locus.

Poſtremò circa locum, cum ſanguis in toto redundat, per venas, quæ à iecore oriuntur, extrahatur per baſilicam brachij dexteri; & ſi virtus debilior eſſet, per venam, quæ eſt in manu inter minimum, & annularem digitum, illaq; non apparente inter pollicem, & indicem; quibus addo, quòd capite dolente, vel delirio præſente, vel imminente tutò per venam capiti conſentientem deduci; & ſi febris ex menſtruis retentis foueatur, ſaphenam tundere opportunum eſſe, ſicuti ſi in aliqua corporis parte ſanguis ſubſiſtat per illam educatur, vti in capite per venas frontis: Cucurbitulæ ſcarificatæ, viribus debilibus exiſtentibus, vſurpari poſſunt, & duobus modis, vt vicariæ ſectionis venæ; & vt principales, in quo caſu non requiritur tàm grande vitium ſanguinis, vt in ſectione venæ: Vtcumq; quò maior erit læſio ſanguinis, eò plures cucurbitulæ admouendæ, educendo vna vice ſanguinem peccantem; ſi verò è contra, paucioribus, & ſanguis pluribus vicibus euacuetur; ſique ſanguis reſiſtit ratione craſſitiei, primùm partes, quibus affigendæ diligenter fricentur, & aqua calida per ſpongiam foueantur; at ſi reſiſtentia à copia proueniret, magnæ, copioſæ, & repetitæ conueniunt cum ſcarificationibus profundis, & vbi ſimul cum ſectione venæ forent vſurpandæ, ſemper præcedat ſectio venæ, niſi Medicus timeret ſectionem venæ, & vires eſſent debiles ob vſum Veneris, vel quid ſimile, tunc enim, reſtauratis viribus, poterit poſt cucurbitulas venam ſecare; quando autem loco ſectionis venæ adhibentur, partibus infra thoracem adhibendæ; quando verò tãquam remedium principale, ijſdem partibus ad totius euacuationem; at ſi ad partem euacuandam, præmiſſa totius euacuatione, parti affigantur; noto tamen in prægnatibus bracchijs applicari.

Viribus debilibus exiſten. quæ vena tundẽda.

Obſeruatio.

Cucurb. duplex vſus.

Cucurbitularum loco ſectionis adnotatio.

Hirudines.

Tandem occurrunt hirudines, maximè cohibitis hemorrhoidibus, quæ indicantur à miti vitio ſanguinis, & permittuntur à viribus non admodum robuſtis, quæ multiplicantur in maiori ſanguinis læſione; exiſtente autem ſanguine craſſo, foramen ampliandum, & ſanguis attenuandus, vel modo ſupradicto, vel cucurbitula magna cum multa flamma; & ego, vbi ano admouentur ſoleo imperare patientibus, vt ablatis hirudinibus ſedeant ſupra aſſellam ſemiplenam aqua calente, dummodo tamen conſtent viribus, & ibi maneant vſquequo ſanguinis debita quantitas exierit; bracchijs autem, & cruribus applicari poſſunt gratia totius, quemadmodum cuilibet venæ ſecari conſuetæ, quòd in pueris, atq; prægnantibus obſeruare ſoleo, hemorrhoidibus propter aliquem peculiarem caſum licet affigere: De materijs Chirurgicis pro corrigendis ſymptomatibus dicetur ſuo loco, & tempore.

Vſus earumdem.

Frictiones, lotiones, & ligaturę quãdo conueniant.

Noto tamen frictiones, lotiones, & ligaturas extremorum ad impediendum aſſenſum vaporum in caput ſub eius dolore tutò vſurpari, ſicuti, & cucurbitulæ ſiccæ partibus infernis applicantur, ſi à præcordijs petant in caput, ſuperioribus ſi à partibus ſuprà præcordia, & præſertim ſi adſit, vel immineat delirium, imò venis ſedalibus, & ſub poplitibus hoc in caſu hirudines applicantur, ac partibus extremis veſicantia, quorum deſcriptio eſt in libro de ingreſſu ad Infirmos, ſicuti etiam pro tollenda materiæ ſubſiſtentia vena frontis aperitur, & venis poſt aures, ac narium hirudines admouentur, ſiue cucurbitulæ cum ſcarificatione partibus infernis; prodeſt etiam multum cucurbitula magna cum multa flamma vmbilico applicita in cardialgia, nàm deorſum materia attracta, os ventriculi euacuatur.

Venæ frõtis ſectio &c.

Cucurbitula magna cum multa flamma vmbilico.

Pharmaceutica.

Medicamina Pharmaceutica ad febrem, materiam morbificam, ſymptomata, & virtutem referuntur, quæ febris ſunt, refrigerant, & humectant, inter quæ ſunt præparantia, & quæ in ſuperioribus ad idem ſunt enumerata; præterea, & quædam alia ſuperſunt ad febrem extinguendam, peculiariter conducentia: Hæc igitur ſunt interna, & externa; in genere internorum, præ ceteris valent potiones, vel aq. hordei ad lib. i. & ſ. vel ad 2. aut ea deficiente, aquæ ſtillatitiæ refrigerantes, cichor, ſonchi, endiuiæ, acetoſæ, & vbi feruor inſignis eſt aq. ſtill. quatuor ſemin. maiorum frigid. viol. lactucæ,

Interna prę-ſidia in genere.

cæ, & nenupharis non improbatur; decoc. ex ijſdem in aq. ſimpl. vel iure pulli tenui parari poſſunt, quod mihi eſt familiare.

Potio refrigerans vſitatior.

℞. *Seri Vacini, vel Caprini cum albo oui prius diligenter quaſſato, & ſucco limon. depurato ℥. xv.*
Succi Cichor. depur. ℥. iij.
M. pro vna vice.

Cuius loco poteſtis ſubſtituere ſuccum endiuiæ, ſonchi, & in maximo feruore addere cum ℥. ij. illorum ℥. j. ſucci endiu. vel tantumdem lac. ſemin. papau. albi; hùc refertur ſuccus cucurbitæ, qui ſic paratur.

Succi cucurbitę vſus, & pręparatio.

℞. *Cucurbitam integram, quæ perforetur, & in foramine indatur modicum ſacchari, & ſucci limon. foramen illud claudatur cum portione cucurbitæ extractæ, & tota cucurbita paſta obducatur, & in clybano coquatur, deinde abiecta paſta, perforata de nouo cucurbita extrahatur ſuccus cum aliqua expreſſione, ſi opus fuerit.*

Frigidorum recta adminiſtratio.

Tertium eſt frigida, quæ omnibus febricitantibus conuenit, abſente prohibente, quod multiplex eſt, nempè ventriculi imbecillitas, humorum cruditas, & illam bibendi inaſſuetudo; vbi verò conceditur, ſic diſtinguendum, vt ſcilicet carnoſi illam copiosè aſſumant, & frigidam, ſecus graciles; verùm quià hoc genus remedij noſtra ferè tempeſtate diſſueuit, ideo duo priora illi ſubſtituenda, vel aqua cucurbitæ, vel cucumeris, quæ refrigerari poterunt gelida, cum quinque horis ante prandium actu frigida ſint vſurpanda; præcipuè æſtate, dummodo tamen qualitas innati caloris ſit robuſta, & febris non oriatur à cauſa frigida: Sed præter frigidas potiones, habemus etiam ſolida, vt conſeruæ ex floribus viol. cichor. nenuphar. quibus adijci poſſunt diamarg. frig. confec. ex tribus ſantalis, troch. de camphora, & de ſpodio, vnde ſingulis diebus antè cibum per dimidium horæ detur ℥. ſ. conſer. illarum, vel ʒ. ij. diamarg. frig. & confectionis ex tribus ſantal. vel ʒ. j. troch. camphoræ, vel paretur elec. tale.

Electuariũ

℞. *Conſer. Roſ.* }
Cichorei } *an. ℥. i.*
Spec. diamarg. frig. }
vel ſpec. confec. ex trib. ſantal. } *ʒ. iij.*
M. & cum iulep. viol. f. elec. capiendum pro quatuor vicibus.

Rotulæ.

Vel ℞. *Spec. diamarg. frig. ʒ. i.*
Spec. confec. ex trib. ſantal. ʒ. i. ſ.
M. & cum ſacch. diſſol. in aq. endiu. vel viol. fiant rotulæ pendentes ʒ. ſ. pro qualibet, & detur vna quæcumq; vice.

Externa medicamẽta in genere ad febrem.

Sed, & ad febrem referuntur medicamenta externa, in quorum genere, gratia totius, occurrit balneum ex aq. frig. ab Antiquis vſurpatum, quod ſanè requirit patientem robuſtum, immunem ab oſtructionibus, tumore viſcerum, & cruditate, & qui à febre exurente, veluti ardente, detineatur: Noſtris temporibus, vt tutius agamus, ſolemus parare balneũ ex aq. dulci in potu vſitatè tepida; circa cuius vſum obſeruo, vt adhibeatur citra horrorem patientis, nulla exiſtente plethoria in corpore, procul à tumore viſcerum internorum, & arthritide; amplius ſi febris ſit in ſtatu, & adſit materia cruda, & copioſa omninò ab hoc genere remedij abſtinendum, ſicuti, & in febre continenti, ob caloris innati iacturam, cùm ſecundum ſubſtantiam, tùm ſecundum motum; gratia verò partium, quæ ſunt iecur, cor, renes, & ſcrotum habentur refrigerantia, & humectantia; primò ſub forma perfuſionis.

Balnei exceptio, & vſus.

Perfusio partes respiciens.

℞. *Succhi Cichor.*
Sonchi,
Endiuiæ,
Plant. } *an. ℥. i. ſ.*
Acet. optim. ℥. ij.
Spec. conf. trium ſantal.
vel cerati ſantal.
vel Troch. de camphora,
vel de ſpodio ℥. iij.

M. & adhibeantur cum petijs lineis.

Vrgente febrili calore; quæ addenda.

Vſus perfuſionis rectus.

Et vbi calor febrilis vrgeret licebit addere ſuccum portul. lactu. vel nimpheæ, poſtea vſurpentur linimenta, quæ poſsunt fieri ex ol. ſ. roſ. viol. cucur. florum ſalicum, & nimpheæ, vel ex vnguento roſ. Meſ. infrig. Gal. ſantal. nenuph. quæ omnia medicamenta ſunt adhibenda, æſtate actu frigida, hyeme verò tepida; imò, & æſtate, ſi calor natiuus ſit debilis, & cauſa frigida ab his actu frigidis abſtinere conſonum; petiæ lineæ quibus admouentur, vbi calorem partis contraxerint, ſubinde mutandæ, & hæc vſurpentur ieiuno ventriculo.

Morbificam materiã reſpicientia.

Putredo, vel in fieri, vel in facto eſſe conſideratur.

Agens primum, quale.

Agens ſecũdum.

Leniẽtia per vomitum.

Sequuntur medicamenta reſpicientia materiam morbificam, tàm vt lædit, quàm ratione originis; priora ergo ad læſionem copiæ, qualitatis, & putredinis referuntur; ſi ergo materia cedat, erunt lenientia; ſi non cedat, præparantia, & purgantia, quibus cuilibet læſioni occurrimus: Verùm quoniam putredo, vel eſt facta, vel fiens; ſi facta, propoſita ſufficiunt; ſi fiens, oportet reſpicere materiam, & agens; ſi materiam, erunt refrigerantia, & ſiccantia; ſi agens, & primum principale, quod eſt calor, ſupra præſcripta locum habent; ſi verò ſecundum agens, ſine quo non, quod eſt, cùm aſtrictio, tùm obſtructio, ſiue meatum cutis, ſiue vaſorum, tunc vt facta eſt obſtructio erunt detergentia, & attenuantia, cum copia ſectione venæ tollatur; vt fiens materia, quæ ad locum obſtructionis mouetur euacuanda appropriatis remedijs.

Vomitoriũ mite.

Venio ergo ad medicamenta, & pro lenienti per vomitum laudo, ſi materia exiſtat in partibus ſupernis, primò id quod eſt mite, quòd in cardialgia hora ipſiſſima paroxiſmi commendatur, & eſt quod.

℞. *Ol. amygdal. dulc. vel commun. pro pauperibus ℥. v.*
Aq. Hordei, vel commun. lib. i.

Aliud eiuſdẽ naturæ.

Vel ℞. *Aq. Hord. ſeu iuris Pulli, aut Vituli pinguis ℥. x.*
Aceti, vel ſyr. acet. ſimpl. ℥. ij.

M. & dentur tepida.

Forte eſt.

Aliud fortius.

℞. *Iuris pinguis ſimpl. vel decoc. hord. & raphani ℥. x.*
Oxim. ſimpl. vel oxim. compoſ. ℥. ij.

M. Loco decoc. poteritis ſubſtituere mulſam.

Quando ijs vtendum.

Obſeruandum interim, quòd hoc vomitorium conuenit, potiſſimè vbi materia eſt valde contumax, & forſitan etiam in febribus nothis, aut ſaltem ex humore craſſo,

& lento ortis, quæ vomitoria non sunt propinanda, nisi æger sit nauseabundus, & pronus ad vomitum, & vbi tepida semper assumpserit, concitetur vomitus digitis, vel pinna in os immissis. At si in partibus infernis subsistat materia, vt in primis contineatur vijs, lenientia conueniunt, quæ per os dantur, & per anum immittuntur; priora sub forma boli sunt hæc

Si materia partes infernas tangat, hæc sũt ex vsu.

℞. *Flor. Cass. recent.* ℥. *vi.*
Pulpæ Tamarind. ℥. *s.*
M. & f. b. cum sacch.

Leniens in bolo.

Pro potu.

Idẽ in potu.

℞. *Mannæ el.* ℥. *ij.*
Syr. Ros. sol. ℥. *iij.*
Cum aq. endiu. f. p.

Si verò bilis fuerit acrior, & calidior.

In materia calidiori, & acriori.

℞. *Syr. Ros. sol.* } *Viol. sol.* } *an.* ℥. *ij.*
M. & cum sero lactis depurato, vel. aq. hordei, vel decoc. endi. f. p.

Vel ratione eiusdem caloris.

℞. *Diacass. cum man.* ℥ *x.*
Et sacch. f. b. cui superdetur potio seri depurati, aut aqua hordei.

Aliud in eadẽ materia.

Et eò magis, quia boli semper redolent aliquid caloris, quibus vtendum præsente materia in primis ductibus, & absente accessione, vel cibo crudo in ventriculo, quinimo, & si materia hæc indicet leniens, vbi tamen adesset insignis vehementia sanguinis, vel alterius humoris, vel secanda vena, vel purganti vtendum: Quòd si eadem materia lædat partes infimas, & in fundo abdominis, tunc, & clysteribus, & glandibus agendum; glandibus vbi virtus sit debilis, quæ sunt mites, & fortes; mites ex melle cum sale parantur; fortes autem sic.

Quando vsurpanda.

Quid si infimæ partes lædantur.

Suppositorij vsus, & formula.

℞. *Spec. Hieræ simpl.* ℈. *i.*
Salis gemmæ ℈. *s.*
M. cum melle f. suppositorium longum, cui adde pilos humanos minutim incisos.

Supposit. forte.

Ad idem valet, quod ex felle Suillo exsiccato paratum, in oleo communi maceratur, Clysteres sunt, vt.

℞. *Decoct. Maluarum*
Violarum
Betæ
Mercurialis q. s.
Olei Violati, } *Mellis Violati* } *an.* ℥. *iij.*
Sacch. rub. ℥. *ij.*
M. & cum sale, ac vitello oui f. clyster.

Clysteris exemplum.

 Cui

Cui in febre feruidiori, loco decoc. poteſt ſubſtitui aq. hordei, vel ſerum, quo in caſu abſtinendum à ſale; quòd ſi parum acrior deſideretur clyſter, poteſt addi ℥. j. caſſiæ extractæ pro clyſtere; vel mel. viol. ſolut. & ſi æger à vermibus exerceatur, dimittatur ſal, & oleum, ſubſtituendo loco olei butyr. qui clyſteres tepidi inijciendi, vacuo ventriculo, & extra acceſſionem; circa quorum vſum moneo, vt non permittatis ægros è lecto ſurgere, dum volunt reddere clyſterem, aliàs ſæpius deliquium animi incurrent. Præparantia in flaua bilē, & pallida erunt, quæ

Animaduerſio perutilis.

Bilem flauã, & pallidam præparãtia.

℞. *Decoc. Cichor.*
Endiu.
Acetoſ.
Hord.
Borrag. ℥. *iiij.*
Syr. de Endiu.
Acetoſ. } *an.* ℥. *ſ.*
Borrag.
M. pro ſyr.

Aliud.

Vel ℞. *Sonch.*
Endiu.
Acetoſæ, } *an. p. i.*
Borrag.
Bull. in ſuff. q. iuris Pulli, in fine adde
Aceti optimi ℥. *ij.*
Colati exhibeatis ℥. *x. vel viii.*

In bile craſſiori, quid.

In bile feruidiori à ſyr. abſtinẽdum.

Tẽpus vtendi.

At in bile craſſiori, præter decoc. hoc cum aceto, poteſtis vti ſyr. acet. ſimpl. cum decoc. illo, vel alio ſupra deſcripto, & in bile feruidiori, ac calidiori abſtinendum ab illis ſyr. & vtendum ſolo decoc. ex ſimpl. iam dictis, additis lactuca, & nymphea, & aliquando papau. albo; habentur etiam ad idem in officinis paratæ aq. ſtillat. quibus vtimur cum, & ſine ſyr. pro vt neceſſitas poſtulare videtur; quæ omnia præparantia actu frigida exhibenda, ſi ventriculus ea ſuſtinere valeat, ſecus calida propinentur. Tempus illorum eſt, dum plenitudo, quæ illorum tranſitum retardat, fuerit amota, & materia excrementitia primorum ductuum ſit lenientibus euacuata, ne ab illis per venas traduceretur, ſicq; maior obſtructionum occaſio daretur; ſupponitur etiam ventriculum ieiunum eſſe, & acceſſi onem abeſſe 3. acut. 10. præterea repetenda quòuſq; materia cruda obſeruetur, & ſi opus videbitur, nihilq; impediat, bis in die poteſtis ea propinare.

Purgantium ordo, & via.

Præparata materia medicamentis deturbanda, quæ purgantia dicuntur, & varia ſunt; alia enim per ſudorem; per aluum alia; alia per vrinas; & alia per vomitum euacuant, quæ tamen omnia in curatione cuiuſcunque Tertianę exquiſitæ minimè locum habent; attamen, vt dicendis facilior ſternatur via, nec eadem ſæpius inutiliter repetamus, operæpretium duxi aliqua in gratiam omnium aliarum febrium hic proponere, ſicq; oblata occaſione, hoc, vel illud ſeligendum, prout materia ad hunc, vel illum locum habet inclinationem.

Materia in ventriculo exiſtẽte vomitorijs vtendum.

In inteſtinis, deiectoria, & ſoluentia vſurpanda.

Si igitur materia hæc in ventriculum ſit propenſa, vomitoria, quæ propoſita fuere ſufficiunt, alia autem in ſubſequentium curationem tradentur; quòd ſi materia ad inteſtina habeat raptum, conueniunt deiectoria, & ſoluentia, quæ in febre Tertiana exquiſita debent eſſe mitia, vel ſaltem mediocria ob febris feruorem, cum plus valeat alteratio ad frigidum, quàm euacuatio; hæc ergo erunt, vt

℞. *Flor.*

℞. Flor. caſſ. recent. ℥. vi.
Pul. Tamar. ℥. ii.
Rhabarb. el. ſub puluerizati ℈. iiii.
M. & f. b.

Bolus purgãs flauã, & pallidam bilem.

A quo ſerum depuratum, vel aliud apozema frigidum ſuperbibatur,

Vel ℞. *Rhabarb. el. ſubtil. pulu. ℥. i. ſ.*
Infundantur per duodecim horas in aqua endiuiæ, deinde facta forti expreſſione adde
Mannæ el. ℥. i. ſ.
Syr. roſ. ſol. ℥. ii.
& cum decoc. cord. f. p.

Aliud in potu.

Quæ duo medicamenta erunt ex vſu, ſi peccet bilis pallida, & faua; pro pauperibus autem loco rhab. poteſt ſubſtitui, & diacathol. & diapr. lenit. in bile verò acriori, & calidiori.

Subſtitutio rhab. pro pauperibus.

℞. Flor. caſſ. rec. } *an. ℥. v.*
Diaſebeſ. lenit. }
Pulu. Rhab. el. ℥. i.
M. & cum ſyr. viol. ſol. f. b.

Purgans aliud in bile acriori, & calidiori.

A quibus ſupradictum apozema ſuperbibendum,

Vel ℞. *Rhab. infuſi in aq. lactuc. & expreſſi ℈. iiii.*
Syr. Viol. ſol. ℥. iiii.
Mannæ elec. ℥. i. ſ.
M. & cum decoc. cord. f. in aq. lactuc. f. p.

Aliud pro potu.

Nec miremini iſtorum auctam eſſe doſim, quia cum bilis ſit feruidor, & craſſior, validiori quoq; medicamento indiget; & quoniam fortiora ſunt ſuſpecta, ideo mitia in maiori doſi præferenda; ſicuti laudantur pro pauperibus elec. ſupra propoſita, tàm ſub forma boli, quàm potus cum decoc. cordiali. De coma abſinthij à Gal. commendata ſtatuo eam potius inter diuretica, quàm ſubductoria eſſe enumerandam. Circa vſum purgantium dico in materia contumaci potius bolis, quàm potionibus agendum, ea die, & hora, qua liquebit materiam eſſe purgandam, & prohibentia abſentia eſſe, quæ ſunt materiæ cruditas, tempus acceſſionis, & cibus in ventriculo, ideo quinque horis ante prandium exhibenda; quòd ſi virtus non permitteret tantam cibi dilationem per dimidium horæ poſt pharmacum, cibus tenuis, qualis eſt ptiſana, & lac ſemin. melonum, eſt offerendus; cæterùm quoniam aliquando ventriculus prohibet medicamenta per os, tunc, illis dimiſſis, poteritis vti glandibus, & clyſt. acrioribus, & in horum genere valent ſupra propoſita; clyſteri tamen addenda eſt ℥. ſ. vel ℥. j. elec. ſucci roſ. vel alicuius alterius bilem ſubducentis; quinimo, ſi nec glandes, nec clyſter admittantur, hoc vmbilicali vtendum.

Cur doſis augeatur.

Coma abſinthij conſiderata à Gal.

In materia contumaci boli efficaciores.

Hora exhibendi pharmacum.

℞. Pulpæ Colocynth. }
Elleb. albi, } *an. ℈. i.*
Elaterii }
Nitri ℥. i.
Vnguenti ex Arthanita ℥. i.

Vmbilicale euacuans.

Exci-

Excipiantur cum felle Taurino, & regioni vmbilici admoueantur.

Materia vias vrinæ tentante ad diuretica confugiendum.

Quòd ſi materia per vias vrinæ euacuanda veniat, diuretica ſunt ex vſu, ſiue frigida, ſiue moderatè calida; à veris enim diureticis, vt quæ calida & ſicca in tertio gradu, abſtinendum, de quibus in ſequenti capite; pro nunc ergo

Diureticum frigidum.

℞. *Seri Vacini, vel Caprini depurati cum album. oui, & ſucco limon. ℥. xv.*
Lac. ſem. mel. ℥. iii.
Sacchari fini ℥. ſ.
M. pro vna vice,

Aliud.

Vel ℞. *Cremoris Ptiſanæ lib. i.*
Succi limon. ℥. ii.
Sacch. ℥. ſ.
M. pariter pro vna vice.

Aliud efficatius.

Vel ℞. *Rad. Apij, Liquiritiæ, Altheæ* } *an. ℥. ſ.*
Rad. Graminis, Capil. ven. Cetrach. Hordei } *an. p. i.*
Quatuor ſem. mai. frigid. cum cort. an. ʒ. i.
Coquantur in iure pulli,
Colat. ℞. ℥. x.
Syr. de limon. ℥. ij.
M.

Ad idem valet mulſa diluta in eadem doſi exhibita, cui aliquando ʒ. j. vel ij. puluilij ſolis miſcebitis; decoc. quoq; ſenecij maximè probatur, quæ omnia actu calida propinanda, niſi febris vehementia vrgeat, quòd in Tertiana exquiſita ſæpè contingit, & in illorum vſu inſiſtendum vſque quo præſens fuerit materia morbifica, ſed cocta, & offerenda ſunt ieiuno ventriculo; ſi tamen veſica, & renes ſint malè affecti, & febris acceſſio impediat, ab illis abſtinendum. Tandem occurrunt ſudorifica, quæ ſi impellendo id præſtent, ſunt diuretica propoſita, quibus licebit addere ſyr. S. Ambroſ. vocatum dilutum cum aqua hordei, quæ in maxima doſi ſola, & actu calida idem facit; quinimo diuretica omnia, ſudoris gratia vſurpata, actu calida, & copioſa vſurpanda: Sunt etiam ſudorifica attrahẽtia ad circunferentiam, quę moderatè cutim rarefaciunt, & hæc numero tria: Primum eſt inũctio totius cum ol. chamom. aneth. liliaceo, addendo decoc. chamom. anethi, & maluæ, ita vt pro tribus ſingulis partibus olei aſſumatur vna decoc. quod ſanè tepidum adhibendum: Secundum ad idem faciens eſt frictio manibus inunctis oleis prædictis, vel ſpongia madefacta in decoc. chamom. vel in vino, & aqua, quod tamen remedij genus in febri inſigni abhorrendum: Tertium eſt balneum aquæ dulcis, à quo cauere debent arthritici, & habentes viſcus aliquod principale, aut principali inſeruiens imbecillum, & hoc tepidum admouendum, & eo vtendum vbi materia ſit præſens in cuti; vitandum verò ſi febris ſit magna, vel in ſtatu, & materia copioſa, ac cruda.

Sudorifica quæ, & eorum officiũ.

Sudorifica ad circumferentiã attrahentia tria.

Primum. Secundum. Tertium.

Subſequuntur medicamenta in materiam putreſcentem refundenda; hæc igitur, ſi dirigantur ad materiam, & ſubiectum putredinis debent eſſe frigida, & ſicca; quare ego

ego laudo ſuccum acetoſæ concretum ad ʒ. j. ante ſyr. præpar. matutinum, item ſyr. de agreſta, de ribes, de acet. laudo etiam, quòd

Aliud ad idem.

℞. *Ol. Calcanthi, vel ſulph. gut. iiij. vel v.*
Aq. Acet. } *an. ℥. ij.*
Roſar.
M. pro vno ſyr.

Quòd ſi hæc eadem dirigantur ad cauſam efficientem putredinis, videlicet ad calorem extraneum, tunc conueniunt refrigerantia pro febre præſcripta; & quoniam adiungitur cauſa ſine qua non, aſtrictio ſcilicet, atq; obſtructio, iccircò ratione aſtrictionis probo rarefacientia toti adhibita ad ſudores mouendos ſupra primò propoſita; ratione autem obſtructionis meatuum cutis, illa eadem ſudorifica commendo; at ratione obſtructionis vaſorum, ſi ſit in facto eſſe, attenuantia, & detergentia conueniunt, cùm mitia, tùm fortia; mitia quidem ſtatim à principio, & ſunt inter ſimpl. endiu. cichor. & acetum, quæ tutò præparantibus miſcentur; compoſita ſunt ſyr. acet. ſimpl. oxim. ſimpl. quæ pariter præparantibus miſcenda, quãquam oximel ſolùm poſſit etiam dari dilutum cum iure pulli: Fortia ſunt verè diuretica calida, & ſicca, in tertio gr. tenuuium partium, & acris naturæ, quæ tantùm vſurpanda poſt materiæ coctionem, de quibus in ſuperuenienti capite, cum hæc in Tertiana exquiſitã haud conueniant; ad obſtructionem verò in fieri occurrunt ea, quæ materiam extra locum obſtructionis reſpiciunt, & ſunt lenientia, præparantia, purgantia, & alterantia, cùm pituitam, tùm melancholiam, vt in tractatu febrium pituitoſarum, & melancholicarum dicetur.

Quãdo mitia, quandoue fortia cõueniunt medicam.

Diuretica calida, & ſicca ſolùm poſt materiæ coctionẽ sũt vſurpanda.

Tandem de alterantibus, gratia originis materiæ morbificæ agendum, & quãquam à medicamentis febrilem calorem extinguentibus eliciantur, quædam tamen noto; in genere ergo internorum, ſi calor iecoris, & ventriculi non ſit valde intenſus probo ſuccum cichor. cum conſerua cichor. vel iſtam cum ſacch. roſ. at ſi calor illorum viſcerum ſit intenſus laudo, quod

Internè alterãs materiam morbificam, non intẽſo iecoris calore.

℞. *Seri opt. depur. ℥. xv.*
Lactis ſemin. melon. ℥. iij.
vel ſucci endiu. ℥. ii.
Succi lact. ℥. i.
M.

Hûc referuntur aq. ſtillat. ex ijſdem ſimpl. extractæ, item & conſeru. viol. ac nenuph. caules, lact. ac cucurb. ſacch. conditæ, item & ſuccus cucurb. ſ. ar. paratus, vt ſupra.

Hîc noto lactucam, & cucurb. aq. macerari debere, vt quàntùm fieri poteſt à ſaccharo immunia reddantur, nam dulcia facilè bileſcunt. In genere externorum pro iecore.

Aliud externum

℞. *Succi Endiu.* } *an. ℥. iii.*
Cichor.
Aceti acerrim. ℥. ii.
Pul. ſantal. rubr. ʒ. ii.
M. & perfundatur regio iecoris cum petiis lineis.
A qua perfuſione admoueatur vnctio vnguen. ſantal. vel roſ.

In iecoris vehementi feruore.

In iecoris autem insigni feruore.

℞. *Succi Epaticæ,*
Cichor.
Semperuiui, vel lact.
Aceti acer. } *an. ℥. ij.*
Specierum cerati santal.
Diamarg. frig. } *an. ʒ. i.*
M. pro irrigatione.

Pro vnctione.

℞. *Ol. Ros. compl.*
Viol. } *an. ℥. i.*
Spec. cer. santal. ʒ. ij.
Camph. gr. iii.
M. & cum cera aceto lota f. vng.

Pro calore ventriculi.

Ad idem facit vng. nenuph. cum ol. ros. compl. Tandem pro ventriculo.

℞. *Succi Cichor. lib. ſ.*
Ol. Mastich. ℥. ii.
Aceti ℥. i.
Spec. Diarrh. Abb. ʒ. ii.
M. pro irrigatione.

A qua adhibeatis vng. quod

Vnctio ad idem.

℞. *Ol. ros. compl. ℥. i.*
Spec. Diarrho. Abb. ℈. i.
Mast. elect. sub. pul. gr. vii.
Ceræ lotæ q. ſ.
M. & f. vng.

Succedunt vitalia, quæ cordis proportionem conseruant, & qualitatem natiui caloris fouent, motumq; astringendo cohibent; quapropter frigida esse debent: Interius ergo laudo decoc. viol. acetosæ, santal. & ros. item puluerem cord. pro cibo; præter hæc mihi sunt in vsu pulu. smaragdi, margar. & coral. lapidis bezoar, cornu Cerui vsti, terra sigil. bol. armen. os de corde Cerui, fragm. omnium pretiosorum, & huiusmodi aliorum, quorum gr. aliquot, vel ℈. j. ex aq. viol. vel ros. exhibendus; valet quoq; conserua viol. vel ros. vel quod.

Internũ remedium.

℞. *Conser. Viol.*
Ros.
Acidi Citri conditi } *an. ℥. i.*
Margar. præpar. ʒ. i.
Corall. rub. ʒ. i. ſ.
Smaragdi opt. gr. xv.
Fragm. omnium pretiosorum ℈. ii.

M. & cum iuleb viol. f. elec. cuius detur ℥. ſ. pro vice, prius tamen additis foliis auri purissimi n. xv.

Huc

Hûc pertinet manus Christi cum margar. præpar. item, & diamarg. frig. confec. ex tribus santalis,atq. trochis. de spodio, de terra sigil. de carabe sine opio, & de camphora, quorum ʒ. j. ex aq. viol. vel rof. offerenda; sed & externa habentur, sicuti vng. rof. infrigid. Gal. & santal. ante quorum applicationem regio cordis irriganda petijs madefactis in hoc epithemate.

Præclarum epithema.

℞. *Aq. Rof.* } *an. lib. s.*
Viol.
Succi Acet. ℥. *ii.*
Succi Limon.
vel Citri,
vel Arantii matur. ℥. *i. s.*
Spec. cord. pro epith. frigid. ʒ. *ii.*
Acet. rof. ℥. *ii.*
M.

Venio ad ea, quæ respiciunt calorem innatum, quæ partim calida, partim astringentia esse debent, in quorum genere mihi probatur syr. qui

Pro respicientibus calorem innatum.

℞. *Syr. de Borrag.* } *an.* ʒ. *vi.*
de Rof. sic.
Decoc. Borrag.
Bugl.
Acetos.
Santal. rub. ℥. *iiii.*
M.

Vel ℞. *Succi Borrag. lib. vi.*
Croci opt. s. pul. ℥. *s.*
Macerentur per 24. *horas, deinde extrahatur liquor balneo Mariæ, cuius*
℞. ℥. *i.*
Aq. rof. ℥. *ii.*
M. pro vna vice,

Vel ℞. *Conf. Borrag.* } *an.* ℥. *i. s.*
Rof.
Semin. Citri præp. } *an.* ʒ. *i.*
Coral. rub.
Suc. Acetosæ concreti ʒ. *iii.*
M. & cum syr. de rof. sic. f. elec. cuius detur ʒ. *s. pro vice.*

Aliud idem præstans.

Vel ℞. *Cort. Citri condit.* ℥. *i.*
Myrob. Citrinorum cond. n. vi.
Conser. flo. Citri, } *an.* ℥. *i.*
Rosarum
M. & cum iuleb. violac. f. elec.

Confec. Alchermes, vbi non sit insignis feruor laudatur, vel altera antid. magna cum confer. rof.

Exterius laudo pro cordis linimento; quòd

Pro cordis linimento.

℞. *Ol. Rof.*
Liliorum } *an. ℥. i.*
Spec. Arom. rof.
Dia rion Santal. } *an. ℈. i.*
Cort. Citri cond.
Croci } *an. gr. v.*

M. & cum cera lota in aq. rof. f. vng. ante cuius applicationem perfufio hæc adhibeatur, repetaturque per plures vices, deinde fupradicto linimento regionem cordis inungetis.

Perfufio igitur eft talis.

Perfufio.

℞. *Aq. Borrag.*
Bugl.
Rof.
Myrtil. } *an. lib. f.*
Fol. Rof.
Borrag.
Cort. Citri } *an. p. i.*
Bull. vnica ebull. deinde f. col. cum expræf. adde.
Vini Cretici ℥. ij.
Cornu Cerui vfti ʒ. i.
Acet. Rof. ℥. ij.
Spec. cord. frig. pro epith. ʒ. ij.
Croci ℈. f.
M.

Pro diuitibus.

Pro diuitibus autem vnguentum iftud poteft parari, ex eo quòd cor, & partes fpirituales maximè refocillantur, & à putredine defenduntur, vt

℞. *Ol. flo. Citri, vel Arantij, vel Caryoph. ℥. i.*
Coral. rub.
Terræ Sigil. } *an. ℈. i.*
Gallæ Mofch. gr. vi.
M. & cum cera lota in aceto f. vnguentum.

Prius autem muniendum eft cor, eo quòd

℞. *Aq. rof. lib. i. f.*
Aq. fl. Arantij,
vel Citri lib. f.
Aceti rof. ℥. ij.
Croci ℈. f.
Ambræ,
Mofch. } *an. gr. v.*
Santal. omnium fub. pulu. an. ℈. i.

Vini

Vini Cretici ℥. iij.
M.

Circa quæ noto in curatione Tertianæ exquisitæ semper eligenda esse, quæ sunt minus calida, secus pro curandis alijs febribus; præterea actu frigida sunt vsurpanda in febre intensa, vt in Tertiana exquisita, secus tepida tantùm, & hæc in omnibus febribus sanandis, cùm per se bis in die administranda, tùm cum alijs, ad alios scopos attinentibus.

In Tertiana exquisita, quæ vsurpāda.

Cæterùm nonnulla ad symptomata spectantia hùc referenda, præter ea, quæ fusius in proprijs tractatibus describuntur: Horum ergo alia sunt euacuantia; alia reuellentia; alia repellentia; alia anodyna; & partis proportionem alia conseruantia: In genere priorum, vomitoria nomine cardialgiæ maximè conueniunt, de quibus alibi.

Quæ symptomata respiciant.

Sunt qui fructa rhabar. illis adiungere putant, quod semper deiectorijs addendum, vt quod pollet astrictione; quare, & diacathol. diapr. lenit. cassiam, pulpamq; tamar. miscendam esse pro certo habent: In genere reuellentium sub capitis dolore, & delirio enemata mirificè conducunt, quale esset, quod sic paratur.

Enematum prima adnotatio.

Enema in capit. dol. & delirio.

℞. *Decoc. Herbarum communium,*
Hordei,
Centaurii min. } *q. s.*
Cassiæ tractæ pro clyst. ℥. i.
Olei viol.
Mellis viol. sol.
vel Olei commun.
& Mel ros. sol. } *an. ℥. iii.*
Sacchari rubri ℥. i. s.
M. & cum vitello oui f. clyster.

Ad feruorem loco decoc. potest substitui serum, lac, vel ptisana, sicuti peccante altero humore à bile, loco cassiæ, elec. lenit. etiam ad ℥. j. quemadmodum ad roborandam illius actionem potest addi aliquod elec. purgans ex superius propositis: Pro repellenda materia; veteres detonso capillitio, vtebantur liquoribus ex alto cadentibus, sed quia periculosum est simile remedij genus, teste Auicen. 1. 4. c. 24. iccircò tutius est fouere caput secundum tempora, & frontem (hæ enim partes in febre consentiunt) petijs lineis madefactis in hoc liquore.

Antiquorū remedium.

℞. *Ol. ros. omphacini ℥. iii.*
Aq. ros. ℥. v.
Acet. ros. ℥. ii.
M.

Oxirrhodinum in dol. capitis.

Quòd si acetum ratione vigiliarum foret suspectum, substituatis succum limonis; quòd si materia non sit admodum calida, loco olei prædicti, accipite ol. ros. completum; imò hyeme addenda portio ol. mastich, quod sanè hyeme subcalidum, æstate frigidum admouendum; quòd si mitia essent irrita, valebit succus plantaginis, semperuiui, lactucæ, poligonij, vuæ immaturæ, & cætera; & si materia in caput magnum habeat impetum incrassantia probarentur, nisi esset suspicio, quòd materia impingeretur, in quo casu ijs digestiuum aliquod foret immiscendum, quale esset chamom. vel anethum; his ad intercipiendam materiam additur ablutio frequens oris frigida, sicuti conducit ante cibum sumere ℥. s. sacch. ros. vel viol. Anodyna, quę conciliant dolorem in cardialgia, supposita euacuatione, erunt emplastrum diaphœnicon, omentum Veruecis in oleo ros. & mastich. feruefactum, spec. diarrhod. Abb. inspersum; intrinsecè autem mica panis in vino granatorum imbuta.

Acetum in vigilijs suspectum.

Frequens oris ablutio maximi vsus.

℞. *Cristal. Montani præp.* ʒ. *ſ.*
Vini Cydoniorum, } *an.* ℥. *ii.*
Aquæ Acetoſæ
M.

Quòd ſi præſens fuerit qualitas venenata.

℞. *Theriacæ mediæ ætatis*, } *an.* ℈. *ii. ſ.*
Sacch. roſ.
M.

Quæ Theriaca etiam regioni cordis, & ventriculi cum modico aceti admoueri poteſt.

Anodyna dolorem capitis ſedantia tria. Primum. Anodyna verò in capitis dolore ſunt tria; primum eſt, quòd

℞. *Ol. Roſ.* ℥. *ſ.*
Viol. } *an.* ʒ. *ii.*
Lactis Muliebris
Aceti albi, vel ſucci Limon. ʒ. *i.*
M. & petiis in eo madefactis fronti applicetur.

Secundum. Tertium. Secundum eſt lac Vaccinum cum ſucco limon. quod efficacius redditur albumine oui, & aq. roſ. Tertium eſt cataplaſma ex farina hordei, ſucco fœniculi, & ol. roſ. vel ex lacte Vaccino, in quo panis mica ſit cocta cum ol. roſ. compl. & vitello oui: His non conferentibus ad perfuſionem ex decoc. folani, papau. albi, cum fl. anethi, deuenire haud timerem, & vrgente dolore ad ℈. j. philonij Rom. vel ther. quæ omnia, & dolori, & delirio ſunt communia; quæ verò capitis proportionem, & tonum ſeruant aliunde petenda.

Dolori, ac deliria cōmunia, quæ ſint.

Sed iam de victus ratione cogitandum, in qua proponenda, & Tertiana exquiſita, & plura ad alias febres putridas, & ad ſequentia ſpectantia ante oculos habenda. Aer ergo, vt materia alimenti ſpirituum, debet eſſe purus, & clarus, tunc enim eos reficit; vt autem materia medicamenti, debet eſſe frigidus, ſi non ex ſe, talis reddendus odoratis frigidis, qualia ſunt poma citria, arantia, limon, viol. roſæ, irroratio pauimenti cum aceto, aq. roſ. & pulu. ſantal. item ſimplicia ſupra propoſita, modo ibi decreto, ſtrata; ad idem facit euaporatio ex pomo arantio in vaſe figulo ad ignem poſito cum aceto aq. roſ. & pulu. ſantal. Circa vſum aeris refrigerati apertione feneſtrarum, notate illum ſolùm per os inſpirandum, cutim verò non peruadat, quia aſtringendo cutim putredini maior occaſio præberetur, ideo toti conſulendum ſtragulis alibi præſcriptis; quare optimum eſt vas aq. frigida repletum prope os tenere, aqua frequenter mutata, ita enim cordi conſultum erit citra cutis conſtipationem. Cibus, vt indicatus à virtute eſt alimentum, cuius cenſus ſunt optimæ carnes, & piſces petroſi, & in aquis claris degentes, & hæc, vt diximus, elixatione paranda, cætera ſupra habentur; cibus verò vt febrem, vel cauſam morbificam reſpicit, eſt medicinalis; ratione igitur cauſæ, vt lædit ſubſtantia, quia putrida tantùm, cibus debet eſſe frigidus, & ſiccus, vt ſi ex acetoſa, ſucco arantiorum maturorum, citri, & limonis paretur; quòd ſi putredini adiungatur qualitas venenata, laudantur quæ infra ad febres peſtilentes tradenda veniunt, vt ſunt ſpec. cord. pro cibo cibarijs inſperſæ, fragmenta pretioſa, & margar. in ſucco limon. liquatæ. Ego vero vtor feliciter his rotulis.

Aer qualis. Eiuſdē aeris alteratio. Cibus, vt à virtute indicatus. Cibus vel febrem, vel cauſā morbificam reſpicit. Si qualitas venenata putredini ſit iuncta, quæ cibaria. Auctoris rotulæ ad putredinem venenatam.

℞. *Fragm. pretioſ. omnium an.* ℈. *ſ.*
Margar. præpar. ʒ. *i.*
Boli Armenæ lutei coloris ℈. *iiii.*
M.

M. & cum facch. difol. in aq. rof. f. rotul. pendentes ʒ. ii. pro qualibet, & detur vna pro vice in cibo.

Cibus, si copia lædat.

Vt lędit copia imminuens esse debet, tunc enim euacuat per accidens, calorq; à multo cibo minimè distractus efficacius incumbit coctioni; læsio qualitatis exposcit cibum refrigerantem, & humectantem, qualis est (præter alibi proposita) ptisana, lac. femin. mel. pannatella ex iure, in quo refrigerantia simplicia sint cocta; quatenus autem à secunda qualitate læsio producitur, cibus sit calefaciens, attenuans, & detergens, vel per se, vel mixtione illorum, quæ diximus istis esse prædita qualitatibus; & quoniam hinc obstructio nascitur, ideo cibus ad illam, aliàs perscriptus, ordinandus.

Cibus febrē respiciens.

Quòd si cibum ad febrem reducamus, cogitandum an sit acuta, vel acutissima, quoniam modò tenuis, modò tenuissimus esse debet; hic autem à granis, scilicet tritico, & hordeo desumitur, vel ab oleribus, & ex cichor. lactuc. endiu. acetos. borrag. & bugl. alijsq; similibus potest haberi; vel à fructibus, & conceduntur pruna, cerasa austera, pyra, poma, vua crispina, azarolæ, amygd. recentes, cucurbitæ, melopepones, & anguria; ex quibus omnibus variæ cibariorum formulæ possunt componi, & varia, non tantùm ad nutriendum, medicandum, sed etiam ad gustus conseruationem, permiscendo quæ habent rationem alimenti, cum ijs, quæ habent rationem condimenti, sic enim suauior, ac iucundior cibus redditus, efficacior etiam euadit contra res præter naturam.

Vsus cibariorum.

Circa illius vsum, cibus simplex esse debet in febre breui, at in febre longiori, propter consuetudinem, & nauseam, ac similia permiscendus; illius verò quantitas, vt cibus est, à virium robore desumitur, quoniam robustæ maiorem copiam, debiles minorem admittunt, vt supra declarauimus; vt verò medicinalis est, cum distinctione vsurpandus, quia, si febris sit intensior, & materia morbifica calidior, tunc cibus medicinalis copiosior, quàm alimentalis sit oportet, iuxta illud. Impura corpora, quò magis nutries, eò magis lædes, sicuti, & hic robori virtutis respondere debet, nàm si robusta, multum, & rarò, si debilis, parum, & sæpè.

Cibus, vt medicinalis.
Hipp. aph. 2. aph. 10.

Modus.

Modus agendi in generalibus liquet, alimentalis enim, si virtus debilis extet, dandus sub forma liquida, contusi, distillati, succi extracti, & aquæ carnis; virtute autem valida sub forma solida; si medicinalis fuerit in materiæ lentore, & crassitie, attenuans, & detergens actu calidus exhibendus; in materiæ verò caliditate actu frigidus, dum tamen virtuti fuerit consultum, quæ tamen secundum magis, vel minus varianda, secundum quòd calor est maior, vel minor.

Tempus.

De tempore nulli dubium est, quòd in fine accessionis virtus magis requirit alimentum, quod in principio, & inclinatione copiosus esse poterit, virtus enim, vsq; ad statum conseruanda; at si in principio materia habeat insignem actiuitatem, vel saltem immineat, tunc etiam si morbi longi adsint abstinendum à copioso cibo, sicuti in augmento, & statu, cum materia tunc plus possit, ideò minus cibandum, nisi virtus deficiat, & eius substantia dissipetur, vti quando in augmento pleuritidis materia copiosa per tussim euacuatur, ac vires labefactantur, tunc enim plus dandum, quàm conueniret, habita ratione materiæ morbificæ: Noto tamen cibum nouum prohiberi à crudo in ventriculo existente, propterea prior conficiendus, antequam nouus exhibeatur; quòd si medicinalis fuerit, copiosior in statu, & augmento conceditur; ratione autem temporis particularis, in febre continua continenti hora cibandi est hora consueta tempore sanitatis, & in æstate hora minus calida; in proportionata, est hora maioris remissionis, ac vrgente necessitate in tempore augmenti, quia tunc natura est minus à morbo vexata; in intermittente autem, quæ longum habet interuallum, semper quinq; horis ante accessionem cibandum, seu in declinatione accessionis; quòd si interuallum sit breue, eligenda est hora, in qua virtus magis potest ad indicandum, magis autem potest cum debilis existit; quare, si debilis sit per resolutionem, imminente accef-

Si in principio materia habeat insignem actiuitatem, cauendū à cibo copioso.

Adnotatio de qualitate cibi, & hora illū exhibēdi.

acceſſione, dabitis cibos, imò etiam aliquando in principio; at ſi per ſuffocationem circa finem augumenti, quod eſt principium ſtatus, quæ in febre continua, per ſubingreſſum paroxyſmorum obſeruanda.

Potus febricitantium, medicinalis, vel alimentalis. Alimentalis potus duplex.

Potus febricitantium eſt alimentalis, & medicinalis; ille à virtute; hic à febre poſtulatur, & à materia morbifica; prior, vel eſt talis per ſe, & ſemper nutrit, vt vinum purum, vetuſtum, tenue, odoratum, & ſaporoſum, non dulce, non rubrum; vel eſt talis mixtione, & nutrit aliquando, & eſt aqua ſimplex cum carne cocta, diſtillatum ex carne, aqua cum ſaccharo, & melle mixta; poſterior, & medicinalis debet eſſe refrigerans, vt eſt aq. ſimpl. cocta, ſi verò à materia, vt putrida eſt conuenit, oxiſaccharum, vinum granatorum, vel ſuccus limonum cum aq. cocta, adiecto modico ſacch. aq. hordei ſine cortice cum iuleb viol. & roſ. vel tandem decoc. tamarindorum, ſeu prunorum acetoſorum, quæ caliditatem materiæ reſpiciunt; at ſi frigiditatem timeremus, decoc. coriandrorum, aut cinnamomi cum paſſulis erit opportunum, ex quibus licet etiam ſeligere potum in materia putreſcente.

Vſus eiuſdem.

Quo ad vſum operæpretium eſt animaduertere non minus conſulendum virtuti, quàm reſpiciendum ad prohibens, ſcilicet ad febrem, & materiam morbificam; ſi enim virtus expoſceret potum alimentalem, & febris illum prohibeat, vt in principio, & ſtatu, tunc perſcribendus eſt victus refrigerans, abſtinendo prorſus à vino; ſi febris ſit intenſa, & adſit querela capitis, aut delirium, ſiue timeatur; & ſi virtus eſſet debilis per reſolutionem, vinum aquoſum concedi poterit, quod etiam conuenit in reſolutione ſpirituum, quæ fit in maraſmo ſyncopoſo, non autem in reſolutione ſolidorum, quæ fit in maraſmo torrido, auget enim febrem, ideo tunc vtendum aqua carnis; at ſi febris ſit mitis, & virtus reſoluta, tunc vinum moderatè, & aquoſum conuenit; quòd ſi virtus fuerit debilis per ſuffocationem, quia materia eſt copioſa, quæ vinum prohibet, tunc reiciatur.

In omni querela capitis à vino abſtinendũ.

Noto, quòd vbi vinum conceditur in febre vehementi, quòd miſceantur illi vapores reprimentia, quale eſt vinum granatorum, aqua roſ. & ſuperbibitio frigidæ, & hæc de potu: At ſi vigiliæ vrgeant conciliandus ſomnus infra proponendis, ſicuti ad eadem erit recurrendum in aſtrictione nimia alui, prꝫter clyſteres refrigerantes ſuprà propoſitos. Quies animi, & corporis omnino curanda, & imperanda. His quædam peculiaria addo pro cibo, & potu Tertianæ exquiſitæ. Circa potum noto, quòd apparente principio coctionis materiæ delicatis vinum concedatur, in minori quantitate, quæ augeatur inclinante morbo, ſecus adhibeatur potus præſcriptus in febre, & materia putrida, ac calida: Circa verò cibum noto, quòd ſi patiens non ſit delicatus, ſat eſſe panem ex iure, lac. ſemin. mel. aut ptiſanam hordeaceam exhibere; in delicatis verò lact. endiu. cichor. acetoſaq; in iure, vel aqua cocta pro acetario, ſicuti cucurbita, & anguria in iure, oua quoq; piſces, & carnes poſſunt concedi, tranſactis tamen primis diebus, ad guſtum caro cucurbitæ, anguriæ, peponum, ac melopeponum datur; & pro ſiti poma, pyra, pruna, vua creſpina, amarenæ, azarolæ, arantia, & limones non denegantur; nec amplius de Tertiana exquiſita.

Somnus diligenter cõciliandus.

Apparente coctionis principio quid peragendum.

CAPVT SECVNDVM.

De Tertiana Notha intermittente, vbi de rigore, horrore, & frigore.

INdicantia febris, & virtutis ſat, ſuperq; exarata fuere; quare inſiſtendum indicationibus à minera petitis, qua Tertiana notha intermittens excitatur, quæ, cum ſit biliosa mixta prædominans, ideo à cauſis ſuæ generationis, & à læſione ſunt deſumendæ; ſi ergo ſit bilis mixta pituitæ, à qua oritur Tertiana maioris famæ, indicatur præſidium cholagogum, & phlegmagogum; at ſi miſceatur melancholiæ, à qua oritur Tertiana minoris famæ, cholagogum, & melagogum deſignatur; vt verò vtriq; humori miſcetur, præſidium mixtum expoſtulat; ſi modò illius generationem perpendamus, vt bilioſa eſt, quid indicetur, ex ſuperiori capite liquet; at ſi, vt pituitæ miſcetur, quoniam hæc in capite, & ventriculo refrigeratis producitur, icciro præſidium calefaciens hęc viſcera expoſcit; vt autem melancholiæ miſcetur, quæ in hepate feruidiori generatur, iecur refrigerantia perquiruntur. — *Indicationes à minera ſunt petendæ. Si Tertiana ſit maioris famę, indicatur præſidiũ cholagogũ, & phlegmagogum. Si minoris famæ, cholagogum, & melagogũ.*

Rurſus quoniam bilis ex vitio ciſtis fellis, & melancholia ex vitio lienis in toto colligitur, propterea naſcitur ſcopus curandi hæc viſcera; quòd ſi læſionem dictæ minerę ſpeculemur, & principium in loco determinato, prius occurrit putredo, quæ, ſiue vnum, ſiue plura loca inficiat, ratione quorum, & vna ſimplex, & multiplex Tertiana producitur, varia etiam indicat, cùm vt facta, tùm vt fiens, ſicuti patet ex præhabito capite; quatenus lædit quantitate, & qualitate, ex quibus Tertiana notha varijs modis extenditur; nam vel ſimpliciter extenditur, durans 24. horas, quæ à materia pauca, ſed craſſa, & lenta producitur; vel magis extenditur perueniendo ad 30. horas, quia materia eſt pluris; vel extenditur ad 36. horas ex copioſiori materia, magiſq; craſſa, ac lenta; vel tandem amplius extenſa peruenit ad 40. horas, ratione maioris copiæ craſſitiei, & lentoris, tunc in hiſce omnibus differentijs, vt copioſa, euacuanda per imminuentia; vt calida, refrigeranda; vt frigida, calefacienda; vt craſſa, attenuanda; vt lenta, detergenda, & incidenda. — *Scopus curandi. Durationis Tertianæ nothæ cauſę, & fundamenta. Curatio appropriata.*

Rigor, horror, & frigus, quæ has febres concomitare conſueuerunt, quamuis iiſdem corrigantur, attamen, quia conſiſtunt in maiori, vel minori caloris retractione, ac retentione, & in humorum noxiorum expanſione, ideo operæpretium eſt calorem ad partes externas euocare, illas calefaciendo, & humores euacuare per euacuantia ſpecie determinata, & per diſcutientia, ſi eſſent vapores; quòd ſi cibi faſtidiũ, guſtus deprauationẽ, & linguæ ariditatem faciant, quia illam, oſq; ſupernum ventriculi obſident, reprimentia conueniunt, ſeruata illius, per appropriata, proportione. — *Frigus, rigor, & algor febris, quomodo tollantur.*

Curatio Chirurgicis perficienda, venam ſecandam demonſtrat, ſi in toto ſanguis abundat, eòque magis, ſi aliquod leue vitium in qualitate ſit nactus, quod ex vrina craſſa, & rubra, ex patientis decubitu, & ſtatu innoteſcit; quapropter ante tertiam acceſſionem id præſtandum eſt, vt tutius poſtmodum poſſimus cauſis ipſius febris occurrere, licet etiam poſt tertiam acceſſionem tutò aperiatur, dummodo ſit præſens indicans, & abſens prohibens; in ſtatu tamen ab ea cauendum, quia tunc vires nimis vexantur; eligatur vena cubiti, quanquam in progreſſu morbi tranſacta vigeſima, ſummoperè conducat ſectio ſaluatellæ ſiniſtræ, vt quæ à proprietate quaſi ſanet hanc febrem; ſolet autem hæc vena eo tempore aperiri, quoniam vires aliquo modo fractæ commodius illius ſectionem, & alicuius alterius ſimilis ſuſtinent; quinimo experientia comprobatum eſt apertionem venarum ani per hirudines maximè prodeſſe: Quòd ſi venæ ſectio interdiceretur in cubito, ſubſtituantur cucurbitulæ cum ſcarificatione, vt dictum fuit; ſi quæ febris ad menſes deducatur, erit neceſſe parare cauteria in cruribus, — *Chirurgica præſidia. Venę ſectio probatur. Quo tempore ſecanda eſt vena. Sectio ſaluatellæ ſiniſtræ à proprietate, chronicum morbum ſanat. Obſeruatio.*

bus, vel potius in femoribus ſecundum partem domeſticam, frictiones primò ſiccæ, mox humidæ cum ol. chamom.aneth.cyperino, vel irino, ad corrigendum horrorem, rigorem, ac frigus maximè commendatur, ſicuti, & ligationes dolorificæ extremorum, à quibus, ex ſententia Pauli, & Auicen. prodeſt inunctio ex oleis prædictis.

Pauli, & Auicennæ opinio.

Ad medicamenta deuenio, in quorum genere ſunt lenientia ſub forma potus exhibita, maximè hûc conducentia.

Leniens in potu.

℞. *Mel. Roſ. ſol.*
Mannæ el. } *an.* ℥. *ij. ſ.*
M. & cum iure f. p.

In mixtione humoris melancholici ſubſtituatis loco mel. roſ. ſol. ſyr. de polip. magis ſol. & ſi bolus ſit parandus.

℞. *Flor. Caſſ. recent.* ʒ. *vij.*
Man. el. ʒ. *iij.*
Spec. Hieræ ſimpl. Gal. ʒ. *i. ſ.*
M. & f. bolus.

In admixtione melancholiæ.

Et in mixtione melancholiæ.

℞. *Fol. Caſſ. recentis,*
Elec. lenit. } *an.* ʒ. *v.*
Spec. Hieræ ſ. Gal. ʒ *i. ſ.*
M. & f. bolus.

Præparans in cacochymia biliosa, & pituitoſa.

Poſt lenientia cacochymia biliosa, & pituitoſa paretur ſic.

℞. *Decoc. Cichor.*
Borrag.
Beton. ℥. *iiij.*
Syr. de ſucco Cichor.
Mel Roſ. ſimpl.
Acet. ſimpl. vel oxim. ſimpl. } *an.* ℥. *ſ.*
M.

In cacochymia biliosa, & melancholica.

In cacochymia biliosa, & melancholica.

℞. *Decoc. Cichor.*
Borrag.
Bugloſ. ℥. *iiij.*
Syr. de ſucco Cichor.
de Borrag. } ʒ. *vi.*
M.

Coctione apparente quid exhibendum.

Loco cichor. poteſt ſubſtitui endiu. & illius ſyr. & loco ſyr. de borrag. ſyr. de pomis. Apparente in vrinis præparatione, in Tertiana maioris famæ præſcribendum, quòd.

℞. *El.*

℞. *El. Rof. Mef. vel de fucco Rof. maximè in mulierib. ʒ. ij.* Bolus in Tertiana maioris famæ.
Agar. Troch. ʒ. i.
Diacathol. ʒ. vi.
M. & cum facch. f. bolus.

Vel ℞. *Diaphænic.* } *an. ʒ. i. ſ.* Aliud medicam. ad idē.
Diaprun fol.
Diacathol. } *an. ℥. ſ.*
Caſſiæ nouiter tractæ
M. & f. bolus.

Et ſi patiens fuerit diues.

℞. *Rhabar. el. ſubt. pul. modico vino irrotati,* } *an. ℈. iij.* Bolus ad idem pro diuitibus.
Agar. Trochiſ.
Flor. Caſſ. recent. } *an. ℥. ſ.*
Diaprun. lenit.
M. & f. b.

Potus autem eſt talis.

℞. *Agar. trochiſc. ℈. v.*

Infundantur in aq. beton. & cichor. deinde f. forti expreſſione, adde. Potio ſic paratur.

Mel. Roſ. ſol. ℥. ij.
Mannæ el. ℥. i. ſ.
M. & cum decoc. cord. f. p.

Pilu. etiam de tribus cum rhab. ad ʒ. ij. dentur. In Tertiana autem minoris famæ.

℞. *Flor. Caſs. recent.* } *an. ℥. ſ.* Bolus in Tertiana minoris famæ.
El. lenit.
Confect. Hamech ʒ. ij.
Rhab. el. ſub. pul. ʒ. i.
M. pro bolo.

Vel ℞. *Diaſen. Lenit.* } *an. ℥. ſ.* Alius
Flor. Caſſ. recent.
Confec. Hamech } *an. ʒ. i. ſ.*
El. de ſuc. Roſ.
M. f. b.

Pro potu. Potio ad idem.

℞. *Decoc. cord. f. cum ʒ. iij. ſenæ ℥. v.*
Rhab. el. ſub. pul. ʒ. i.
Rad. Elleb. nigri præpar. ℈. ij.
M. infund. & exprimantur, deinde adde.

Diapr. lenit. ℥. ſ.
Manna el. ℥. i. ſ.
Vel ℞. *Confec. Hamech.* } *Diaprun. ſol.* } *an.* ℥. *i. ſ.*
Syr. de polip. ſol. } *Muchari roſ.* } *an.* ℥. *i. ſ.*
M. & cum decoc. cord. ſ. p.

Et ſi patiens maluerit pilul. poteritis exhibere ℈. iiij. pilul. agreg. Noto tamen, quòd vbi calor febrilis eſt inſignis, quoniam pilulæ forſan ſunt nimis calidæ, & ſiccæ, iccircò poſt illarum aſſumptionem, ſiue aluo ſubducta propinetur lib. 1. ſ. aut etiam lib. 2. ſeri depurati; ſed illud non eſt ignorandum, quòd ſi obſeruetur naturam, & materiam peccantem inclinare ad euacuationem per ſudorem, vel per vrinas, à purgantibus omnino abſtinendum, & ſudorificis, ac diureticis agendum; ſudorifica ſunt ſupra propoſita, ſed illis addo, quòd mihi in ſuperandis iſtis febribus chronicis ſæpius feliciter ſucceſſit, & eſt decoc. Chinæ, & ſalſæ cum modico guaiaci, vel ſaſſafras, & cum ſimplicibus febrem reſpicientibus, ac attenuantibus, & detergentibus; diuretica autem pariter ſuperius ſunt propoſita; ſed quoniam illa ſunt diuretica impropria, & hic, quia febris non eſt feruida, licet deuenire ad propria, quæ tamen permiſcenda ſunt cum illis, quæ vrinam mouent, ea quæ febris calorem refrangunt, ſunt autem hæc, potiones, boli, & pilulæ, quibus ſeparatim, & coniunctim vti poſſumus; conſueui autem ipſe prius exhibere bolum, vel pilulam, deinde per modum apozematis dare potionem diureticam; potio ergo ſic paratur.

Vtiliſſimum notabile.

Experimentum feliciſſimum Auctoris.

Diureticorum vſus in chronica febre.

Apozema diureticum.

℞. *Decoc. Agrim.*
Capil. Ven.
Citrach
Rad. Fœniculi,
Apij,
Petroſel.
Foliorum Cichor. ℥. *iiii.*
Syr. de duabus radic. }
de Cichor. }
de Pomis, } *an.* ℥. ſ.
Oximel. ſ. }
M.

Vel ℞. *Decoc. quinque rad. aper.*
Glicyrrhizæ,
Agrimon.
Hyſſopi,
Cichor.
Melliſsæ ℥. *iiii.*
Syr. de Cichor. }
Acetoſi de radic. } *an.* ℥. *vi.*
Bizantini cum aceto }
M.

Et ſi fortius decoc. parare volueritis, radic. filicis maris, aſarum, origanum, calaminth. camedrim. & ſimili addatis; amplius, & ſyr. acetoſum, diarrho, de cichor. cum rhabar. de calaminth. oximel compoſ. ſyr. de eupat. oxim. ſcyl. Boli parantur ex elec. de

de lacca, diacucurma, accipiendo horum ʒ. ij. pilulæ ex trochiſcis de roſis, de eupatorio, de rhabar. de amygd. Tralliani, de abſinth. de lacca, & affecto liene de cappar. quorum ʒ. j. ad ſummum in pilul. redacta valet ad vſum dictum; ego autem parare iubeo pilul. ex ſucco concreto abſinth. & eupat. & elec. chalybis cum rhabarb. in capite de ſcyrrho hepatis deſcripto; hic quoq; experta quædam recenſenda, quæ vrinas mouent. Pil. ab Auctore vſitatæ. Vrinas excitantia, quæ.

℞. *Pulu. Camedris ʒ. i.*
Detur ex iure Pulli, vel cicer. rub. aut confice decoc.

Secundum.

℞. *Pulu. Milij ſolis ʒ. i.*
Detur ex aq. cuſcutæ.

Tertium eſt ſuccus, & puluis rad. gentianæ ſimili modo exhibitus: Cæterùm circa vſum iſtorum noto primò de præparantibus ea non ſemel, ſed bis, ter, & plus eſſe repetenda, ſi febris in longum trahatur, & à mitioribus ad fortiora progrediendum; mitiora ſupra fuere deſcripta; fortiora verò magis attenuantia, & detergentia ſunt diuretica, ordine iam dicto enumerata: Noto etiã, quòd ſi febris longior euadat, nõ eſt expectanda perfecta materiæ morbificæ coctio, ſed rudimentis illius apparentibus ad purgans deueniendum, quod potius ſit minorans, quàm eradicans, nam materia craſſa, quæ in ſimili febre redundat non poteſt ſimul tota præparari, ſed per vices; quare præparata pars eſt educenda, ac mox, quæ cruda remanet coquenda; ideo ego ſoleo vti altero iſtorum. Febre in lõgum ſe protrahente, nõ eſt expectanda materiæ coctio.

℞. *Infuſ. Senæ factæ in decoc. cord. ℥. v.* Purgans in chronica febre.
Agar. trochiſ. ʒ. i.
Infund. per noctem, mox facta forti expreſ. adde
Syr. de Cichor. cum rhab. ℥. ii.
M. pro vna vice.

Vel ℞. *Pilul. Agreg. ℈. iiii.* Aliud in bolo.
Cum aqua Agrim. f. pil. 8. capiantur quatuor pro vice

Vel ℞. *Pil. de tribus cum rhab.* } *an ℈. ii.*
Agregat.
f. Pilul. totidem, & capiantur eo modo

Vel ℞. *Pilul. Agreg. ℈. ii.*
Agar. Trochiſ. } *an. ℈. i.*
Rhab. el. ſub pul.
M. & f. Pil. modo dicto vſurpandæ.

Quòd ſi nimia purgatio ex harum vſu ſequeretur, duæ vel tres tantùm (interuallatis diebus) & in hora quietiori offerendæ; rurſus deueniendo ad præparantia, ſicq; communiter, Practicantium more, in iſtis febribus chronicis paulatim coquetis, & paulatim purgabitis. Quo ad ſudorifica, in illorum vſu inſiſtendum, dum eſt præſens indicans, & ſemel, ac bis in die vſurpanda, quæ de diureticis etiam intelligenda. Vlterius noto, natura purgationem aliquam non tentante, Medicum poſſe ad eam deuenire, ſicuti etiam in tertiana notha omnia actu temperatè calida ſunt propinanda: Sed, & deobſtruentia à principio curationis vſurpanda, præparantibus ea miſcendo, ita tamen, vt in prima ea accipiantur, quæ nullo modo, aut ſaltem vix, vrinas mouent; in alijs autem præparantibus, quia ſunt diuretica, quæ tollunt obſtructiones, ideo nil aliud miſcendum: Sciatis tamen, quòd dum hæc peraguntur, & medicatio præſidijs dictis perficitur, ſi calor febrilis vrgeat, illum minimè deſpiciendum eſſe, & ideo in- Sudorificis quando inſiſtendum.

 prin-

principio serum, & succum cichorei laudo; in progressu abstinendum à sero, & exhibendus succus ad ℥. iij. singulo mane, quo calor attemperatur, & obstructiones reseAlterantia diuersa. rantur. Alterantia gratia iecoris sint refrigerantia, & gratia ventriculi calefacientia, quæ, & interna, & externa: Gratia internorum laudantur hæc

Interna gratia iecoris assumenda.

℞. Conser. Cichor. Beton. Borrag. } *an. ℥. i.*
Spec. Diarrob. Abb. Aromat. ros. } *an. ʒ. i. s.*
M. & cum syr. de pomis f. elec. & dentur ʒ. ij. pro vice.

Rotulæ.

Vel *℞. Spec. Arom. ros. Diatri. santal.* } *an. ℈. i.*
M. & cum sacch. dissoluto in aq. beton. & endiu. f. rotul. & detur vna pro vice.

Gratia externorum pro ventriculo.

Externa pro ventriculo.

℞. Succi Menthæ, Absinthi } *an. ʒ. iii.*
Ol. Mastich. ℥. iii.
Vini odorati Aromatici parum,
Bull. in duplici vase ad consumptionem vini, deinde adde.
Spec. Arom. ros. ℈. i.
Mastich. el. s. pul. ℈. s. & cum cera lota in vino f. vng.

Vnguetum pro ventriculo corrob.

Vel *℞. Ol. Amygd. dulc. ℥. iii.*
Absinth. p. i.
Cinnam. el. ʒ. i.
Mastichis el. ʒ. ii.
Vini Maluatici ℥. i. s.
Bull. in duplici vase ad consumptionem vini, deinde facta col. cum forti express. cum cera f. vng.

Aliud ad idem.

Vel *℞. Olei Mastich. de Absinthio, Ros. compl.* } *an. ℥. s.*
Spec. Aromatici ros. ℈. ii.
Mastich. el. ℈. i.
Cum cera lota in vino f. vng.

Pro iecore, præter vnguentum santal. laudo, quod

Aliud pro iecore.

℞. Succi Cichor. ℥. i.
Ol. Ros. compl. ℥. s.
Spec. Diarrhod. Abb. Diatrion Santal. } *an. ℈. i.*
M. & cum cera f. vnguen.

Aliud eiusdem.

Vel *℞. Vnguenti Ros. Mes. Infrig. Gal.* } *an. ʒ. vi.*

Spec. Cerati santal.
Diarrh. Abb. } *an.* ʒ. *ſ.*
M. & cum cera lota in aceto f. vnguentum molle, cui adde.
Succi hepaticæ ℥. *i.*

Expertum quoq; eſt ad ſanandam Tertianam notham valere telas araneorum à puluere expurgatas, & vnguento popul. exceptas, & in ſex pilul. reddactas, quarum duæ pulſibus temporum, duæ pulſibus brachiorum, & aliæ duæ pulſibus pedum admouendæ, ſupponendo folia vitis, & diligenter eas deligando tribus horis ante acceſſionem. Cæterùm quoniam ſymptomata ſupra dicta huic febri iunguntur, quæ aliquando curationem ad ſe trahunt, ideo de materijs Medicis, pro curatione hac explenda agendum: Pro compeſcendo igitur rigore, proponitur inunctio facta ſpinæ dorſi, & pulſibus per tres horas ante acceſſionem ex ol. chamom. vel anethino, vel coſtino tantoperè à Meſ. celebrato, vel Ad Tertianam pellendā ſecretū. Rigorē, quæ compeſcāt.

℞. *Ol. Laurini* ℥. *iii.* Inunctio pro ſpina dorſi.
Araneorum viuorum n. 30.
Vini Maluat. ℥. *i.*
Bull. in duplici vaſe ad conſumpt. vini, deinde f. col. illiniatur calida partibus prædictis.

Tertiò probatur theriaca liquata in aq. rutæ applicita eiſdem partibus. Quartò inungantur pulſus cum rubea trochiſcata, cuius ʒ. j. etiam per tres horas ante acceſſ. poterit exhiberi, ſicuti, & diatrion pipereon, & diacalam. & diaſpoliticum non eſſent improbanda, niſi adeſſet inflammatio, & febris valde intenſa foret, quæ etiam gratia appetentiæ, & calidi innati conſeruationis conueniunt; imò ſub inopia caloris prodeſt theriaca mediæ ætatis, & rotulæ ex origano orientali diſſoluto in aqua menthę.

Victus ratio requirit aerem frigidum, & humidum, temperatè tamen. Cibus ſit mediocris quantitate, (ſecus febris hæc produceretur) qualitate refrigerans, calefaciens, & attenuans: Quare ego mirificè laudo ptiſanam cum modico piperis ruditer contuſi præparatam; probantur item oua recentia, nec non piſces, ac carnes, quæ in Tertiana exquiſita ſunt propoſita: Amplius ratione bilis, probatur cibus medicinalis ex acetoſa, endiu. & cichor. paratus; ratione pituitæ, ex fœniculo, petroſelino, rore marino, ſatureia, & ſerpillo, quo in caſu alices, & cappar. ſale conditi concedi poſſunt; ratione melancholiæ, ex borrag. bugl. lupulis, meliſſa, ac pomis dulcibus; & tāquam cibaria communia addo amygdalatum cum lacte ſemin. mel. ius cicer. rub. medicatum cum ſimplicibus dictis, far in iure cum aceto coctum. Pro potu detur decoc. prun. dul. vel paſſul. adiectis coriandris, vel cinnam. Hüc pertinet oxiſacch. in declinatione vinum concedatur album, & tenue, pauciferumq; materia enim cruda, & febris, quæ habet breue interuallum, vinum non admittit. Aluus ſeruetur in officio, ideo ſi opus fuerit inijciantur clyſteres communes, quibus, redundante pituita in inteſtinis, poteritis addere hieram, vel mel roſ. ſimpl. vel mel roſ. ſol. imò ego cum felici ſucceſſu ſoleo addere ℥. ij. oximel ſimpl. ſi verò redundaret humor melancholicus elec. lenit. adiungatis, & loc. mel. roſ. ſyr. de polip. ſol. Somnus hora acceſſionis non conuenit, niſi ea inclinante, qui tamen ſemper moderatus eſſe debet. Tandem quieſcendum animo, & corpore; & hæc vt Tertiana notha intermittens ſanetur.

Victus ratio. Cibus qualis. Cibus ratione bilis. Ratione pituitæ. Ratione melācholię. Potus. Aluus quibus clyſteribus lubricāda. Somnus.

CAPVT TERTIVM.

De Febribus bilioſis continuis exquiſitis, vbi de Febribus ardentibus colliquatiuis, Lypiria, Tiphodes, Crymoides, & illa, quæ à Græcis Aſſodes dicitur.

SVb febribus bilioſis continuis, tanquam eiuſdem generis continentur febres ardentes, & quæ Aſſodes à Græcis nuncupari conſueuerunt; quod ſanè febris genus à Gal. fuit propoſitum, illius tamen conſiderationem plures neglexerunt, ob ſimilitudinem illius cum febre cardialgiæ adnexæ; in continua enim vexatione, & agitatione, ac inſigni ventriculi anxietate ægri detinentur, ideo, neque à diuerſis cauſis orientes aliam ſibi vendicant curationem, quàm illam, quæ febribus bilioſis continuis, & exquiſitis debetur; quamuis nonnulla à nobis proponentur, quæ ardentium ſunt peculiaria: Nomine ergo iſtarum febrium illas intelligimus, quæ à bile ſyncera ortum ducunt, quæ putreſcit, vel in venis totius, cùm magnis, tùm paruis, vel in venis partis; bilis autem, quæ febres iſtas producit, aliquando eſt humor, aliquando ichor, cùm humoris bilioſi, tùm ipſius maſſæ ſanguineæ, in qua bilis prædominatur; at ſi fuerit humor, vel alimentalis, vel excrementitius; ſi excrementitius, vel bilis flaua, aut vitellina per vlteriorem actionem caloris; aut porracea, æruginea, & cærulea; febris autem bilioſa continua, licet ex hiſce omnibus ſpeciebus bilis generari poſſit, quæ tamen à bile flaua inducta eſt, exquiſita exactè appellatur; & quæ ab alijs ſpeciebus exquiſita nón exactè dicitur.

Bilis diuiſio.

Generatur bilis flaua, vitellina, & alimentalis à iecore feruidiori, tanquam ab agente; ab alimentis verò bilioſis, tanquam à materia, licet vitellina poſſit, cùm ex flaua mixta pituitæ craſſæ, tùm ex flaua, & alimentali, abſumptis calore partibus tenuioribus, tanquam ex materia produci; at porracea æruginea, & cærulea ortum habent, non modò in ventriculo, verùm etiam in vaſis ex maximo incendio, tàm ex prauis edulijs, quàm ex bile alimentali, flaua, & vitellina: Ichor autem ex inſigni iecoris calore, & parte tenuiori humorum gignitur: Bilis verò ſpecies enumeratæ lædunt, & primò putredine; quare, bile flaua putreſcente in venis magnis, oritur febris ardens exquiſita exactè, quæ continens nuncupatur, cuius tres ſunt ſpecies, Paracmatica, ſeu decreſcens, Epacmaſtica, ſiue increſcens, & Homotena, ſeu eodem modo incedens; at ſi eadem bilis flaua putreſcat in venis paruis totius, enaſcitur febris ardens exquiſita exactè, quæ continua proportionata vocatur, quia habet quotidianas, ſeu alternatas exacerbationes, pro vt materia à duplici, vel vno tantùm fomite propellitur; quòd ſi bilis vitellina, porracea, æruginea, & cærulea lædant putredine in venis totius, tunc inducitur febris exquiſita non exactè colliquatiua nuncupata, nàm excrementa ſpumoſa apparent, cùm ex calore vehementi, tùm ex flatuum agitatione; ſi verò bilis alimentalis, & ichoroſa putreſcant in iiſdem venis faciunt, febrem continuam, modò continentem, modò proportionatam exquiſitam non exactè; at bilis vitellina putreſcens in venis alicuius partis determinatæ producit affectum quẽdam inflammatorium, & febrem Lypiriam vocatam, ſub qua partes externæ frigent, internæ vruntur.

Bilis vitellina, vnde producatur. Porracea, æruginea, & cerulea ortũ ducunt à ventriculo. Ichor, vnde. Bilis lędit putredine primò. Si in venis magnis bilis putreſcat, febris ardẽtis tres oriũtur ſpecies. Si in venis paruis, ardẽs exquiſita exactè. Febris exquiſita non exactè, ſiue coliquatiua à quibus producatur. Lypiria febris, vnde.

Cæterùm ſpecies iam dictæ bilis, non tantùm putredine lædunt, ſed & copia, qualitate, pro vt vna eſt calidior altera, quiete, quoniam moratur in venis præter naturam: Quod ſi in venis partiũ, & non totius hoc fiat, tunc ibi producunt inflammationẽ Eryſipelatoſam, & ſubinde febrem Typhodem dictam; quòd ſi in hepate reſtagnent, faciunt febrem Crymoidem; ſi in pulmonibus Lypiriam; ſi in ventriculo, quia imbibitur tunicis illius internis, vt anxietatem, & dolorem ciat, tunc febris illa Aſſodes ſupra propoſita originatur ex omnibus ſpeciebus bilis, cùm tenuioris, tùm craſſioris, quo-

Si in venis partium variæ febrium ſpecies oriuntur.

niam stomacho inhærendo dolorem faciunt, & totius agitationem inducunt, quæ, tãquam signa pathognomonica huius febris creduntur; tandem, & motu lædit, quia porracea, æruginea, & cærulea aliquando ex ventriculo in venas mouetur. Quare ad indicationes me conuertens huiusmodi distinctione incedendum, vt scilicet, ratione speciei humoris, cholagogum præsidium indicetur; ratione verò causæ generantis eum humorem, indicatur refrigerans viscera illum generantia, ventriculum scilicet, iecur, & vasa; quatenus autem putrida iam est, indicatur eradicans; vt putrescit verò, refrigerans, siccans, rarefaciens, fundens, euacuans, attenuans, & detergens. Quò verò ad generationem, illius variæ sunt causæ, vt didicistis ex superioribus; quare ratione copiæ materiæ biliosæ, requiritur minuens; sicuti qualitas, ratione caloris, refrigerans; ratione crassitiei, attenuans exposcit; ratione tenuitatis, incrassans: Quies ab obstructione inducta deobstruens postulat; & quia aliquibus partibus inhærendo in tumorem attollit, ideo indicans petatur à tractatu morborum illarum partium; si quæ tandem à ventriculo in alias partes moueatur indicat retrahens; quibus omnibus refrigerantia, & humectantia febrem respicientia præponenda. Sed dum hæc peraguntur non sunt negligenda impedimenta, quæ licet varia existant, in quatuor tamen ea redigo, quæ medicam operationem efflagitant, videlicet sitis cum linguæ siccitate, & asperitate, & humectantia, ac refrigerantia indicant; deinde renum, dorsi, ac lumborum dolor, qui cum ex maximo feruore à vena caua, & arteria magna inducto procedat, iccircò refrigerantia illas partes, & anodyna expostulat; tertium est frigiditas partium externarum in febre Lypiria, & præsidium calorem euocans ad circumferentiam indicatur; quartum est vigilia, quæ inducentia somnum requirit; vltimum, siue potius superadditum, est spirandi difficultas, quæ ex æstuatione bilis flauæ prasinæ, & ærugineæ circa cor agitatæ inducitur, & ex incendio inflammatorio cordis, pulmonis, hepatis, ac lienis, vel tandem ex calidi innati iactura (quòd in proximè morituris contingere solet) tunc enim anhelitus difficilis redditur, quia partibus spiritualibus libera ad motum facultas aufertur; quare debet Medicus materiam fluentem aliò conuertere, & attemperare, exuberantem partium calorem extinguere, spiritus reparare, ac lætificare, & proportionem partium conseruare.

Signa Pathognomonica.

Indicationes vnde sumendæ.

Causæ.

Obstructio à quiete inducta quid postulet.

Impedimẽta quatuor remouenda.

Linguæ ariditas.

Renum dolor.

Frigus in Lypiria.

Vigilię.

Spirandi difficultas.

Febris ergo curatio hisce Medicis materijs instituenda, & id primò de Chirurgicis determinandum, nempè sectionem venæ haud conuenire, quia sanguis non peccat, nec vt causa principalis, nec vt coadiuuans, quoniam bilis putrescit absq; sanguine, sed videtur ex vsu, quia peccat, vt causa sine qua non, vbi scilicet in toto redundat, & simul cum bile putrescente in venis reperitur; quod ex vrina turbida, crassa, & rubra dignoscitur, quæ si desiderentur, sectio venæ omnino prætereunda: Hinc Auic. docuit in febre ardente nullam esse moliendam sanguinis missionem, tùm quia patiens est calidus, & siccus sub ætate consistentiæ, versatur in aere calido, & sicco, vsusq; est victu bilioso, quibus virium lapsus minatur, tùm etiam quia effrænis magis, ac magis redditur bilis, detracto sanguine, qui illam compescit, & ab impetuoso motu retardat, vt absit indicans, & permittens, prohibensq; sit præsens; si quæ febris ardens partis determinatæ vitio ingruat, eodem Auicen. auctore, formidanda est missio sanguinis, nam tunc bilis ex venis partis in venas totius præcipitata ebulliret, sæuiret, & inflammationem faceret, vt illo docente tutius sit purgare, quàm sanguinem mittere: In febre quoq; Assode, si dolor vrgeat, abstinendum: Cæterùm vbi liceat secare venam, sanguinem in maxima copia, & subitò euacuandum docent, quia materia in venis existens est valde copiosa, à qua mixtum quoddam ex sanguine, & bile factum est, vt sectione venæ vtriusq; fiat euacuatio; accedit quòd per hanc euacuationem cauma febrile remittitur, & plurimum refrigeratione hìc indigemus; at si vires non tantam sanguinis copiam perferrent, aut per vices, aut moderatione extrahatur; & quia materia est tenuis, sufficit exiguum foramen, ad quod auxilij genus quàm primum est deueniendum, quia statim est vehemens sanguinis vitium. Præterea, quoniam materia est in venis,

Chirurgicus fons.

Curvenę sectio prohibeatur.

Exceptio indicata ab vrina.

Auic. doct. de sang. mittendo in febre ardẽti.

In febre Assode, si dolor, abstinẽdum.

Si sanguis detrahẽdus, subitò, & copiosè.

Obseruatio.

Quæ vena tundenda.

venis, ac præcipuè circa iecur, quod eſt fons humorum; igitur vena iecoraria ſecetur, & eò magis quia ex Gal. 4. acut. 24. vena hæc velociſſimè, & plurimum ex partibus principibus corpus euacuat; non negandum tamen propter priuatam aliquam ſanguinis redundantiam in parte aliqua determinata, diuerſas etiam venas parti reſpondentes ſecari poſſe; quare ſi in vtero redundet, ſecetur vena tali; ſi in capite, cephalica, & vena frontis; ſi in corde, vena interna brachij ſiniſtri, quæ etiam tunditur affecto liene; quòd ſi ſectio venæ interdicatur, cucurbitulæ ſcarificatæ, & hirudines opportunæ videntur; ſiq; natura exonerationem tentaret per nares, ſetæ Porcinæ, & herba ſanguinaria immittantur, hirudineſq; applicentur. Lotiones pro arcendis vigilijs ſunt ex vſu, quemadmodum omnes materiæ Chirurgicæ ſupra ad delirium ordinatæ; lotionum autem materia poterit eſſe E. G.

Cucurbitulæ, & hirudines ſectioni ſubſtituendæ.

Lotiones pro vigilijs arcēdis opportunæ.

Lotio ſoporifera.

℞. *Cap. Papau. albi cum ſemin. n. x.*
Corticum Mandragoræ ℥. ſ.
Foliorum Salicum,
Vitium,
Arundinum,
Lactucæ,
Flor. Viol.
Nenuph.
Anethi,
Chamam. } *an. m. i.*
M. & f. decoc. in ſufficienti quantitate aquæ ad tertias.

Ad euocandum calorē in Lypiria.

At in febre Lypiria ad caloris euocationem, preter vincula dolorifica extremorum, approbo frictiones humidas cum aqua ardenti factas, vel quæ fiunt manibus irrigatis medicamento, quod.

Inūctio pro frictione.

℞. *Nitri ſub pul. ʒ. ij.*
Aq. Chamom. ℥. iiij.
Olei Amygd. dul. recen. ℥. ij.
M. & in vaſe agita, & calido adhibe.

Veſicantia.

Veſicantia ad conuertendam materiam à thorace in difficili anhelitu non improbantur partibus infernis applicanda; ad idem valent hirudines venis ſedalibus admotæ.

Lenientia medicam.

Ad medicamenta me conuertens illud primò de lenientibus obſeruandum, vt vſurpatis mitioribus, fortiora vitentur; hæc enim natiua acredine ſunt ſuſpecta, vt quæ febrem augere valent, illa tamen in maiori doſi adhibenda, propter maximam materiæ actiuitatem, & ſic lenientia erunt fortia, vt docuit Auic. hæc autem ſunt duorum generum, nàm alia aſſumuntur, & alia inijciuntur; quæ aſſumuntur, ante ſectionem venę non conueniunt, nè occaſio præceps mittendi ſanguinem perdatur, ideo poſt ſectionem venæ poterunt vſurpari; quæ autem inijciuntur poſſunt ante ſectionem venæ tutò adminiſtrari; iſtorum autem ſunt variæ compoſitiones, nam Raby Moyſes 10. aph. ex præcepto Gal. parat clyſteres, ex aqua, & oleo; Oribaſius 7. colliget. ex aqua gelida; ſed hi clyſteres videntur opportuni, ſi aluus lubrica eſſet; quare vos parabitis clyſteres ſic.

Lenientia duorum generum.

Clyſteris formula.

℞. *Decoc. Hordei*
Maluarum
Viol. q. ſ.
Vel ſeri lactis, vel lentoris hordei

Ol.

Ol. Viol.
Mel. Viol. sol. } *an. ℥. ij.*
Cassiæ pro clyst. tractæ ℥. i.
Sacch. rubri ℥. ij.
M. & cum vitello oui f. clyster,

Vel ℞. *Seri lactis, vel succi hordei, vel aq. hordei q. s.* Alius.
Mel. Viol.
Syr. Viol. sol. } *an. ℥. ij.*
Cass. pro clystere ℥. i.
Sacch. rub. ℥. i. s.
M. & cum vitello oui f. clyster.

Qui inijciatur minus, quàm tepidus per horam ante venæ sectionem, & vbi feruor vrgeret succus cucumeris, anguriæ, lactucæ, lac. semin. maior. frig. & pap. albi adijciatur: Quæ autem assumuntur sunt, vt

℞. *Flor. Cassiæ rec. ʒ. x.* Bolus.
Pulpæ Tamar. ℥. s.
Man. el. ʒ. ij.
M. & cum sacch. f. b. cui adde ℈. s. pulu. semin. citri mundatorum.

Vel ℞. *Diacas. cum man.*
Diaprun. lænit. } *an. ℥. i.* Bolus alius.
M. & f. b. modo dicto.

Quòd si patiens maluerit potum.

℞. *Syr. Ros. sol.*
Mannæ elec. } *an. ℥. ij.* Potio.
M. & cum decoc. tamarindorum f. potus.

Vel dissoluantur ℥. iiij. mannæ cum sero lactis, & exhibentur, deinde superbibatur haustus illius; potest etiam perscribi serum tantùm ad lib. iiij. vel v. vel

℞. *Florum Cas. rec.*
Pulpæ Tamarind. } *an. ℥. i.* Potio alia.
M. & cum decoc. flor. Borrag. ad ℥. i.
Prunorum nu. xx. f. potus.

Nec dulcia, quæ facilè bilescunt sunt timenda, si dilutis frigidis corrigantur; hæc autem lenientia in febre ardente, & continua exquisita, quæ non fuerit ardens continuò perscribenda, ne bilis sua turgentia de membro, in membrum irrueret; præterea in febre Assodes paulò vehementiora statim conueniunt, quia materia in tunicis ventriculi est impacta. Aluo lenita perscribantur præparantia, quæ habeant facultatem corrigendi materiam attemperando, & quatenus putrescit exsiccando, obstructionesq; aperiendo; iccircò probo, quod

Dulcia non timenda si frigidis corrigantur.

Præparãtia, & eorũ facultates.

℞. *Hordei,*
Endiu.
Sonchi,
Acetosæ } *an. p. i.*

Bull.in aq. communi, vel iure pulli salis non experto ad consumptionem medietatis, & in fine adde parum aceti.

Si bilis crassa existat, quid faciendum.

Si bilis crassa fuerit, vt in febre Assodes, sub qua aliqui audent dare oximel cum syr. dicto, & dictis adiungere absinthium, vti in bile æruginea, & cærulea addunt lactucam, nimpheam, & papau. alb. sicuti ob putredinem, acetosam, & propter cor, borraginem, colati autem exhibeatis lib. j. Et in huiusmodi præparantium vsu abstineatis à dulcibus.

Purgantia, mitia esse debent, minimè autem scamoneata.

Lactis Asinini vsus ex Gal. & Hip.

His succedunt purgantia, quæ mitia esse debent, ne calor febrilis augeatur, & humores suo calore exagitentur, & incendantur 4. aut 6. & 7. vt citra omnium controuersiam, à scamoneatis sit abstinendum: Hinc Hipp. & Gal. ibi lac Asinæ coctum propinabant, est enim magis serosum, & liquidum, & minus pingue omni alio. Gal. substituit lacti serum oximelite depuratum, purgat enim bilem, ex præcepto Dioscoridis, ac refrigerat, si copiosum exhibeatur; in febre autem continente, quæ fiat alicuius partis, probatur medicamentum, quod.

Serum purgat bilem ex Dioscor.

Potio in febre continēti.

℞. *Tamarin.* ℥. *i. ʃ.*
Seri opt. depurat. lib. i.

M. & macerentur per noctem, deinde f. colat. cum f. expreß. exhibeatur ægro, qui superbibat lib. iiij. eiusdem seri depur.

Alia ad idē.

Vel ℞. *Mannæ el.* ℥. *iiij.*

Et cum sero, vel decoc. tamar. f. p. à quo eadem dosis seri hauriatur.

Loco mannæ substituatis syr. ros. vel viol. sol. ad lib. ʃ. vel ℥. viij. quasi quòd eadem sint purgantia, & lenientia, & ideo boli ad leniendum descripti ad hunc locum attinent, & eò magis superbibito sero copioso. Quòd si febris sit proportionata.

Bolus in febre proportionata.

℞. *Flor. Cassiæ rec.* ℥. *vij.*
Pulpæ Tamarin. ℥. *ij.*
Rhabarb. elec. f. p. ℈. *iiij.*

M. & f. b. qui, vt refertur, Rhabarb. maximum habet vsum in febre Assodes.

Alius.

Vel ℞. *Diapr. lenit.* ℥. *x.*
Pulpæ Tamarind. ℥. *iii.*
Mannæ el. ℥. *ii.*
M. & f. b. à quo pariter superbibatur serum.

Vel ℞. *Rhabarb. elec. f. p.* ℈. *iiii.*

Infundantur in sero alterato cum lactuca, vel in decoc. tamar. deinde f. f. expresſione adde.

Man. elec. }
Syr. Rof. sol. } *an.* ℥. *ii.*
Succi Rof. ℥. *ʃ.*
M. & f. p.

Potio ad idem.

Vel ℞. *Diaprun. lenit.* ℥. *i.*
Syr. Rof. sol. ℥. *iij.*
Succi rof. ℥. *vi.*
M. & cum decoc. Tamarind. f. p.

Inter

Inter euacuantia efferri folet ab aliquibus aq. frigida, nifi quid prohibeat, vt quæ refrigerat actu, & potentia, cum frigida, & humida euacuat, quia virtus per eam roborata expellit fuccos excrementitios per aluum, fudorem, & vomitum; quod remedij genus, tanquam efficaciffimum, à febre ardente, cùm continua, tùm proportionata indicatur à minera biliofa lædente, & à fiti; permittitur autem à viribus validis cum hac diftinctione, quòd fi fuerint validæ fecundum totum corpus; & fecundum partes permittant frigidam fimplicem; fi fecundum partes tantùm, non frigidam crudam, fed coctam, vel hordeaceam, vel anguriæ; & quoniam tale remedium, licet efficaciffimum, apprimè tamen fufpectum, quare de prohibente ftatuendum venit, quòd virtus languida illud prohibet, ideò ætas fenilis, puerilis, ventriculus frigidus, corpus exangue, & excarne, aerq; frigidus illius potum refpicit, periculum enim imminet, ne calor innatus extinguatur.

Aq. frigidæ vfus.

Quando permittēda hæc frigida.

Prohibens frigidā potionem.

Præterea materia frigida, craffa, calida, fed impacta, qualis eft, quæ in inflammatione, & eryfipelate peccat, illud damnat, materia enim tunc magis impingitur, cum potius foret difcutienda: Sunt tamen qui in vehementia febris infigni ab eo non abftinent, cum magis illa valeat ad iudicandum, quàm materia impacta ad prohibendum; præftat enim morbum longiorem facere, quàm ægrum immani æftu iugulari, fed tamen id obferuandum, vt tertia pars calidæ cum frigida mifceatur, fic enim indicanti, & prohibenti facietis fatis, quòd etiam affequi contiget aq. hordei, anguriæ, & cucurbitæ; fed qualis illa fuerit, vbi gratia febris adhibetur, tantum illius dandum, quantum patiens haurire poteft; quòd fi gratia fitis, menfura erit, quantum patiens vno hauftu affumere poteft; fit actu frigida, nifi quid prohibeat, & exhibeatur, materia iam cocta, etiam fi in febri infigni fufficiat mediocris coctio, aliàs expectata coctione timendum, ne mutetur in hecticam, quæ aqua, licet tutiùs affumatur per os, poteft tamen per balneum etiam admoueri, & femper carnofis concedenda, emaciatis verò aliquando; illius autem actio iuuatur, per feceffum clyftere, per vomitum vomitorio, per fudorem ftragulis patientem inuoluendo; imò Aetius illi immifcet cyathum ol. rof. cùm ad vomitum, tùm ad purgationem per aluum, ficq; etiam frigiditati ventriculi opitulari credit: Reliqua ad vfum gelidæ attinentia ponuntur in opere de febribus excudendo; quapropter venio ad alterantia, quæ tantùm habere locum exiftimo, vbi frigida non fint adhibita, fecus non conueniunt; vbi igitur funt vfurpanda habetur ferum cum fucco cucurbitæ, vel cum modico fucci lactucæ, aut aqua hordei, cum fucco endiuiæ, & modico lactis papau. albi, vel aliqua aqua ftillatitia refrigerans, vt eft aqua endiuiæ, lactucæ, violarum, quæ poterit dari ad lib. iij. priori cyatho immifcendo ℈ j. fpec. diamarg. frig. vel confectionis ex trib. fantal. vel trochif. de camphora; ab his tamen abftinendum in febre, quæ habeat materiam impactam, qualis affodes, fed fubftituendus eft fuccus cichor. vel hordei cum abfinthio, nifi tamen febris fuo calore vrgeat; tunc enim ferum etiam admittitur. Exterius autem pro thorace, iecore, ventriculo, & renibus exhibenda alterantia, & in genere perfufionis.

Vtilis obferuatio.

Aqua hordei, cucurbitę quibus febricitātibus cōcedenda.

Alterātia ibi locū habēt, vbi frigida nō funt adhibita.

℞. *Aq. Solani,*
Semperuiui,
Lactucæ,
Endiu. } *an. lib. ſ.*
Santal. omnium an. ℈. *i.*
Spodii Arabum,
Rof. Rubearum } *an.* ʒ. *i.*
Camph. ʒ. *ſ.*
Succi Limon. vel Citri ℥. *iii.*
M.

Frigida perfufio extrinfecè adhibēda.

Aliud.

Vel ℞. *Succi Endiu.*
Lact.
Pampinorum Vitis,
Cucurb. } *an.* ℥. *iiii.*
Aceti Roſ. ℥. *iii.*
M.

Epithema pro thorace, & corde.

Peculiariter autem pro thorace, & corde valet hoc epithema.

℞. *Aq. Nenuph.*
Viol.
Semperuiui,
Acetoſæ,
Roſar.
Borrag. } *an.* ℥. *iiii.*
Aceti ℥. *ii.*
Spec. cord. pro epith. frig. ʒ. *ii.*
Camph. ℈. *ſ.*
M. & adhibeatur cum petiis lineis.

Pro iecore, corde, & thorace probatur vnguentum ſantalinum, roſ. infrig. Gal. quæ, eò magis proderunt, ſi abluantur ſuccis prædictis primò, deinde cum poſca,

Pro iecore, corde, & thorace.

Vel ℞. *Mucilag. Pſyllii,*
Cydoniorum,
Ol. Viol. loti in poſca } *an.* ℥. *i.*
Succi Lim.
Lactucæ } *an.* ℥. *ſ.*
Infrig. Gal. ℥. *i. ſ.*
Camphoræ ℈. *ſ.*
M. & ducantur in mortario.

Quæ omnia, ſicuti, & præparantia actu frigida ſunt vſurpanda, quæ alterantia non inconuenit in febre continenti adminiſtrare. Pro ventriculo in febre Aſſodes laudat Hippoc. illitionem hypocondrij ſeminibus lini ex aq. & oleo, vel hydreleon, in quo ſemina lini cum althea ſint cocta, ſicuti farinam hordei inſtar cataplaſmatis ſubactam, ſicuti in alijs febrium generibus, quæ inflammationi reſiſtunt locum habent, de quibus alibi; capiti quoq; fronti, & temporibus, imminente, vel preſente delirio, admoueantur aliàs propoſita, vt ol. roſ. nenuph. viol. aq. endiu. & ſuccus citri. Sed iam agamus de ijs, quæ linguæ aſperitati, & ſiccitati, fauciumq; ac gutturis opitulantur, & ſimul ſitim placant. Primùm igitur probo, ſuppoſita reuulſione clyſtere acriori molita, quod

Illitio Hipp. pro ventriculo.

Ad linguæ ariditatem.

℞. *Mucilag. ſem. Pſyllii,*
Malu.
Cotoneorum } *an.* ℥. *ſ.*
Sacch. candi ex iuleb Viol. ℥. *ii.*
Succi Limon. ℥. *i.*
M. & detur ad lambendum qualibet hora vnum cochlear.

Hûc pertinet perfuſio ex aq. ciſternæ frig. ablutio oris ſæpè facta ex poſca diluta aqua hordei, & decoc. tamarind; ad idem valet ſuccus anguriæ, fruſtum citrulli prius

in aq. maceratum, folia acet. endiu. lactucæ, vel portulacæ in aq. infusa, & sæpius in ore detenta, ac commensa; conducunt etiam grana punicorum, arantia, limones, in ore detenta, & masticata: Collum inungatur eo, quod.

℞. Ol. Viol. loti,
Succi Lactucæ & Anguriæ } an. par. æquales.
Ducantur, & perfectè misceantur in mortario.

Renum dolorem aufert perfusio facta cum petijs lineis ex ol. ros. completo, vel viol. ex lacte cum succo limon. ex succo solani, vel ex vnguento, quod

Renum dol. auferens.

℞. Ol. Viol.
Butyri rec.
Mucil. sem. Psyllij, } an. part. æqual.
Coton.
M. & cum cera f. vnguentum molle, cui adde Camph. ℈. ß.

Vnguent. ros. infrig. Gal. cum folijs vitium, vel nenuph. probatur. Ad extremorum autem frigiditatem laudantur perfusiones ex vino odorato, vel aq. ardenti actu calidis, vel ex vino, quod *hippocras* dicitur, cui elixir vitæ potest substitui; linitiones verò fiunt ex ol. Viperino, aut Magni Ducis Hetruriæ. Ad vigilias arcendas primùm est clyster ex ol. & mel viol. ptisana cum sacchar. rubro, & cassia pro clystere: Secundùm sunt soporifera mitia ex emul. sem. papau. albi cum lact. amygd. recent. per 2. vel 3. horas à cibo, syr. papau. albi ad ℥. j. cum decoc. vel aq. lactuc. ℥. iiij. conseru. viol. & nenuph. ad ℥. ß. Tertiùm sunt soporifera fortia, vt

Clysteres ad vigilias arcendas.

Soporifera mitia.

Narcoticum fortius.

℞. Pil. de Cynogl. gr. viii.
Cum syr. de Nenuph. f. pil. & auretur.

Aliud vsitatum.

Vel *℞. Requiei Nicolaî ʒ. i.*
Cum sacchar. f. b.

Quò spectat philon. Roman. ad ℈. j. & vbi adesset, vel immineret pestilentia, theriaca rec. castigata; in maximo æstu conseru. viol. Extrinsecè conueniunt inunctiones, lotiones, & irrigationes sincipitis, & partium pulsantium ex simpl. prædictis, & alijs, de quibus alibi, maximè vbi de vigilijs p. n. agitur. Medicamenta difficilis spirationis, respiciunt partes affectas, & materiam; priora supra habita sunt; posteriora attemperantia materiam redigo ad serum lac. depur. cum succo acetosæ exhibitum: Ad spiritus recreandos nil commodius lacte margar. cum succo limonum præparatarum ex succo carnis oblato.

Somnũ conciliantia extrinsecè.

Spiritus refocillantia.

Quo ad victus rationem, locetur in aere frigido, siue natura, siue arte, vt fuit decretum, vescatur ptisana, & pane ex iure medicato endiu. & lactuca; bibat aq. simpl. vel cum vino granatorum, vel cum succo limonum, siue arantiorum; cætera ad victus rationem, ex capite de tertiana exquisita petantur.

Victus ratio.

CA-

CAPVT QVARTVM.

De Febre Bilioſa Continua Notha.

Scopi curatiui.

SCopi curatiui hîc non deſumuntur, niſi à minera bilioſa mixta cum pituita, melancholia, & ſanguine, prædominante tamen ipſa bile, quoniam reliqui ex ſupra habitis innoteſcunt; iſti autem omnes humores, pro ſui varietate, appropriata indicant (vti aliàs docuimus) ſiue modo oriatur putredo in venis maioribus, vnde naſcitur febris continens, ſiue in minoribus, vnde fit proportionata febris, ſiue in venis alicuius determinatæ partis, cuius cauſa producitur febris ardens eryſipelacea, quæ ſapit naturam, vel inflammationis, vel œdematis, quæ omnia illa eadem, quæ ſupra ſunt habita præſidia expoſtulant, non tantùm putredinis factæ, quàm fientis, vbi illa traduntur, quæ copiam, qualitatem, & originem eorumdem humorum reſpiciunt, vt fit ad caput de tertiana notha intermittente, & de bilioſa continua recurrendum, ibi enim omnia leguntur, quæ ad febrem, cauſam, & virtutem ſpectant; de pituita tamen, pro recta indicationum inuentione obſeruandum, illam videlicet duplicem eſſe, tenuem, & craſſam: Tenuis mixta cum bile facit pituitam ſalſam, & ex hac oritur febris ardens bilioſa notha, ad differentiam illius febris ardentis, quæ fit à pituita ſalſa citra admixtionem bilis, quæ non bilioſa, ſed pituitoſa appellatur, vt infra demonſtrabitur; hæc enim, quæ à bile mixta pituitæ tenui, bilioſa nuncupatur.

Pituitæ ſcrutinium ad vſum indicationis.

Pituita dupl.

Curatio.

Quantum ad curationem, quæ præſcripta ſunt pro febre bilioſa notha intermittente hîc locum habent, & maximè venæ ſectio, cum hæc maiorem ardorem habeat, & ideo medicamenta paulò frigidiora ſunt eligenda. De balneo tamen noto, quòd non conuenit in cauſone notho ad mouendos ſudores ob craſſitiem, & viſciditatem materiæ, quæ balneo non cædit. Victus quoq; ratio eadem eſſe debet, quæ in intermittente tertiana notha, magis tamen ad frigidum inclinans, quæ omnia, ne actum agamus, inde accipiantur, & ſatis hæc de febre.

Balnei adnotatio.

CAPVT QVINTVM.

De Febre Synocha putrida.

Synochæ febris origo.

SYnocha febris, ſiue febris à ſanguine ſuccedit bilioſis, quia ratione caloris maiorem affinitatem habet cum bilioſis, vt ſit de genere continentium, & inter febres bilioſas quodammodo contineatur; vocatur autem Synocha putrida, ad differentiam Synochi ſine putredine, qui cum diarijs enumeratur, & quia ab ichoribus totius maſſæ ſanguineæ, & à ſanguine, pro quarto humore accepto, vt in cor effumant producitur; effumant verò quia putreſcunt, vel in venis maioribus, vnde naſcitur Synocha continens; vel in minoribus totius, vnde Synocha continua proportionata, quæ potiſſimè pendet à ſanguine putreſcente pro quarto humore, qui cum ſecundum partem tenuiorem facilè in humorem bili ſimilem degeneret, ideo febrem hanc inter bilioſas contineri diximus; tandem in venis partium putreſcunt, vt in inflammationibus viſcerum, & tunc febris Synocha inflammatoria oritur.

Synochæ febris tres ſpecies, puta continens; continua; & inflãmatoria.

Cæterùm, preter vitium in putredine, adeſt etiam vitium copiæ, & qualitatis, nempe calor inſignis, & tenuitas, generatio ichorum à portione tenuiori, & crudiori maſſæ ſanguineæ, & à calore præter naturam pendet, ſicuti humor ſanguineus pro quarto

Scopi curatiui.

ſucco acceptus ab alimentis ſanguineis, & à temperie calida, ac humida hepatis, quibus fauent ętas florida, otium, & ſuppreſſa aliqua conſueta euacuatio; facilè ergo cognoſcitur, quales ſint ſcopi curatiui ex materia morbifica petiti, tàquam à cauſa efficiente.

Materia igitur hæc, vel eſt ſyncera; vel alteri humori admixta; ſi ſyncera, vel eſt ichor, vel humor; ſi ichor, quia eſt copioſus, & putridus hic ipſe eſt euacuandus, & eradicandus, quæ commodè obtinentur teſtimonio Auicen. per vrinam, & ſudorem, ſiquidem ichor eſt calidus, & tenuis, refrigerandus, & incraſſandus, & cohibenda eius generatio refrigerantibus intemperiem calidam iecoris, & venarum; at ſi ſit humor ſanguineus diſtinctus ab alijs humoribus, iam ratione putredinis oportet eradicare; ratione copiæ, minuere; ratione qualitatis primæ, refrigerare; ſecundæ, modò attenuare, modò incraſſare pro diuerſo humoris ſtatu, cohibendo illius generationem, vt ſupra; quòd ſi materia hæc ſit alteri humori admixta, indicat mundificans cholagogum, vel phlegmagogum, vel melagogum, pro diuerſa natura humoris mixti; febris autem, & virtutis indicationes ſunt manifeſtæ. *Huius febris materia duplex.*

Veniens ergo ad curationem, hęc auſpicanda eſt à ſanguinis miſſione, cum ille peccet, tãquã cauſa principalis immediatè in febre ex ſanguine pro quarto ſucco; mediatè in febre ex ichoribus, nec virtus eius euacuationi reluctatur, quia robuſtiſſima 9. meth. 3. Verùm quoniã ſanguinis vitium vehemens eſt, ideo affatim euacuandus eſt, & ſi retardatur ſuperſunt pericula eod. 9. c. 4. ſique maculæ, & exanthemata appareant non eſt à ſectione venæ abſtinendum, quia illæ non pendent à putredine venenata, vt in febribus peſtilentibus, imò natura robuſtior redditur, imminuta multitudine, & ob id validius ad cutim pellit. *Miſſione sãguinis quãdo vtẽdum. Damna, quę prodeant ex retardatione ſectionis venæ.*

Cæterùm quoniam ſanguis valde lædit, ideo in maxima copia educendus, & ex Gal. vſq; ad animi deliquiũ 9. meth. cit. quòd cum non ſit vndequaquaq; tutum propter ſyncopem imminentem, ideo cautè agendum, & ſedulò pulſus eſt contrectandus, ne ſcilicet in illius defectum incidamus, ſed ſtatim ſupprimenda eſt euacuatio p. Aph. 23. & de ſang. miſs. 11. ac 9. cit. c. 10. tutius ergo eſt partitè euacuare, & in ea copia pro vice, vt aliquo modo læſioni reſpondeat, & eò magis, quia noſtro tempore, ob culpas externas corpora adeo languent ſecundum calidum innatum, vt non admittant hoc remedij genus, nec cunctandum, vel procraſtinandum hoc opus, ſicq; Gal. 9. meth. in prima viſitatione, & in principio ſecundæ diei ſecuit venam, nam ſecus agendo dicebat c. 5. patiens in maximo diſcrimine vitę ponitur; ideo Alex. lib. 12. in hac febre curanda maxima diligentia vtẽdum aſſirmabat, ne feruor augeatur, & vires collabantur, qua de cauſa diuinus ſenex dicebat, in acutis ſi quid mouendum, in principio moue: At ſi poſt venæ ſectionem reliquias aliquas adhuc in corpore multitudo habuerit, poteritis deuenire ad cucurbitulas ſcarificatas, & ad hirudines, quæ in pueris ſectioni venæ ſubſtituuntur, imò illarum adminiſtratione motus illius in caput compeſcitur. *Sectio ad animi deliquium cautè facienda. Cucurbitularum, & hirudinũ vſus.*

Miſſo ſanguine ad medicamenta deſcendendum, & ad lenientia propoſita in febre bilioſa continua exquiſita, & vbi cum materia ſanguinea miſceatur alter humor, accipienda ſunt lenientia ex capite tertianæ intermittentis nothæ; & quoniam raro admodum permiſcetur pituita, ea igitur ſeligenda, quæ, præter ichores, bilem, & melancholiam reſpiciunt, quæ etiam in præparantibus operæpretium eſt obſeruare; quare gratia bilis, paretur decoctum cum cichoreaceis, & hordeo; gratia melancholiæ, cum borrag. vel lupulis; gratia putredinis imminentis, cùm acetoſa; gratia tenuitatis materiæ, cùm iuiubis, aut violis, quo decocto, vel per ſe ſolo vti poteritis, vel miſcere propter craſſitiem materiæ ſyr. acet. ſimpl. propter tenuitatem ſyr. de iuiubis, aut violis, & gratia putredinis ſyr. acetoſæ. Purgans ſit aliquod ex lenientibus, aut quod *Lenientia, quæ conueniant. Decocta huic febri neceſſaria; pro qualitate morbi sũt varianda. Medicam. purgans.*

℞. Syr.

℞. *Syr. Rof. fol.* } *an.* ℥. *ij. ſ.*
Mannæ el.
Seri Vaccini optimè depur. ℥. *x. vel lib. i. ſ.*
M.

Pro diuitibus. Quòd ſi propter mutationem factam in ſanguine ex putredine adſit bilis, vel melancholia.

℞. *Inf. Senæ f. in decoc. cord. lib. ſ.*
Rhab. el. ſub pul. ℈. *v.*
Macerentur per 12. horas, deinde f. ſ. expreſs. adde
Syr. roſ. ſol. ℥. *ij. ſ.*
Manna el. ℥. *i. ſ.*
M.

Pro Pauperibus.

Item pro pauperibus. ℞. *Diapr. lenit.* ℥. *i.*
Syr. Viol. ſol. } *an.* ℥. *ij.*
de Polip. ſol.
M. & cum decoc. cord. f. p.

Quòd ſi ichores prædominentur, & peccent, poteritis mouere ſudorem balneo aq. dulc. nec non aq. hord. copioſè exhibita. Ad vrinas mouendas diuretica frigida, vel ſaltem temperata ſuprà propoſita hîc recenſenda.

Quantum attinet ad alterantia, ſi ſit neglecta venæ ſectio, inſtar omnium valet pro curatione huius febris aq. frig. At ſi venę ſectio fuerit adhibita, vſurpanda refrigerantia mitiora, inter quæ præfero ſerum cum ſucco acet. & endiuiæ. Ad iecoris incendium.

In iecoris efferueſcentia. ℞. *Aq. Portul.* } *an. lib. i. ſ.*
Nimph.
Endiu.
Cichor.
Santal. rub. ℥. *iij.*
M. bul. deinde col. adde.
Aceti ℥. *iij.*
Spec. cer. ſantal. ℥. *iij.*
M. & irrigetur hyppocondrium dextrum, deinde vngatur vnguentò ſantal.

Vel ℞. *Ol. Nimph.* } *an.* ℥. *i.*
Roſ. compl.
Succi Cichor. ℥. *ſ.*
Spec. Diatrion ſantal. ℥. *ij.*
Camph. gr. iij.
M. & cum cera lota aceto f. vnguentum.

Ad renū ardorem. Pro renum ardore, à venis, & arterijs feruentibus proficiſcente, perfundantur partes lacte aq. roſ. cum modico aceti,

℞. *Ol.*

Vel ℞. *Ol. Viol. seu Nenuph.* ℥. *i. ſ.*
Succi Solani,
Plantag.
Lac. ſem. papau. alb.
Ol. Roſ. compl. } *an.* ℥. *ſ.*
Pulu. baccarum myrthi ʒ. ij.
Aceti parum
M.

Si ex venis, & arterijs proficiſcatur.

Deinde adhibeatur hoc vnguentum.

Vnguentum ad idem.

℞. *Infrig. Gal.*
Vng. Roſ. Meſ. } *an.* ℥. *ſ.*
Succi Endiu.
Portul. } *an.* ʒ. *iii.*
Coral. rub. ʒ. *i. ſ.*
M. & cum cera lota aceto f. vnguentum.

Quæ omnia frigida, aut ſaltem tepida adhibenda. Victus minuens, atq; refrigerans eſſe debet, quia ſanguis calidus exuberat, ideo aer ſit frigidus, & cibus ſit tenuis pauci, & boni ſucci, qualis eſt ptiſana, panis ex aqua cum lacte ſem. maior frig. vel ex iure tenui coctus; cibis miſceantur ſimplicia alterantia, olera, & fructus horrarij, frigidi, ſubauſteri, & acidi ſaporis, de quibus ſupra: Monet Gal. 10. meth. 11. vt ptiſana frigida exhibeatur, non ita tamen, vt lædat ventriculum. Potus ſit vini granatorum aqua diluti, vel aliquod decoc. ex ſupra propoſitis, vt prunorum, tamarindorum, abſtinendumq; ex Gal. cit. à mulſa præcipuè meratiori, vt de iſtis febribus nil dicendum remaneat.

Victus ratio. Aer. Cibus. Ptiſana frigida maximi vſus ſecundum Gal.

CAPVT SEXTVM.

De Febribus Pituitoſis, vbi de Epiala, & Lypiria pituitoſa.

Pituitoſarum febrium indicationes, vt febres ſunt, & vt cum tali virtute ſunt coniunctæ, miſſæ ſiunt, vt illæ, quæ in præcedentibus enarratæ fuerunt, & inſiſtam tantùm circa inuentionem illarum, quæ ad cauſam pertinent, meritò cuius à nonnullis febres hæ aqueæ; ſicutiillioſæ, igneæ; & ſanguineæ, aereæ vocantur; cauſa igitur huiuſce febris eſt pituita, & proinde multiplex, quia conſiderata, vt ſpecie determinata, vna alimentalis; excrementitia alia: Prior eſt portio chyli frigida, & humida, ac ſanguis ſemicoctus, & ideò in penuria ſanguinis gratiam naturæ acquirendo, formam ſanguinis induere poteſt, ſaporis autem eſt dulcis, & nunquam intermittentem febrem excitat, ſed continuam; pituita verò, excrementitia continuam, & intermittentem facit, neq; vnquam gratiam naturæ adipiſcitur, vt in ſanguinem permutari valeat; diſtinguitur autem in naturalem, & præter naturam: Prior eſt inſipida, vel ſubdulcis, & producit febrem pituitoſam exquiſitam ſimpliciter; quæ verò præter naturam; facit febrem pituitoſam exquiſitam ſecundum quid ſed alia eſt ſalſa, & per conſequens calida, & abſq; mixtione bilis à qua oritur febris, que cauſus, ſeu ardens notha appellatur, de qua loquuti ſunt Hipp. & Gal. 4. acut. à principio, & Gal. in 1. Epid. dicebat in corporibus pituitoſis fieri febrem ardentem; alia autem eſt frigida minus, vt acida; magis, vt vitrea, à quibus febris modò Epiala, modò Lypiria ducit originem: In Epiala partes calorem ſimul, & frigus perſentiunt, quia

Indicationes. Cauſa huius febris, quę ſit. Species quot. Alia diuiſio. Naturalis pituita quæ, & qualē febrē producat. Pituita præter naturam examinatur. Cauſus. Epialæ febris ſigna.

pituita acida, & vitrea, ob craſſitiem, tenacitatem, & inæqualem ſubſtantiam non æqualiter tota putreſcit in venis capillaribus partium totius, quòd cum fiat, & portio illius expulſa per carnes diſcurrit, vt portio, quæ putreſcit ſenſum caloris, & quæ non putreſcit ſenſum frigoris inducat, & ſic calor ſimul, ac frigus ſentitur, de qua febre locutus fuit Gal. 2. de diff. feb. 6. & lib. de inæquali intemperie 8. Ex Auicen. ab iiſdem cauſis prouenit febris, in qua externa frigent, & interna vruntur, Lypiria ab illo appellata; in hac enim febre pituita in partibus internis putreſcit, à qua, vel feruntur vapores per vniuerſum corpus, vel non; ſi feruntur, excalfaciunt quidem extimas partes, ſed quia humore frigido ſunt reſperſæ, ideò paulò poſt refrigerantur, ſicq; calor ſolùm in partibus internis obſeruatur, cum externe ſint refrigeratæ; at ſi non ferantur, externa frigent, & interna vruntur triplici de cauſa; prima eſt vaporum craſſities impediens, ne diffundantur; ſecunda eſt afflictio partium internarum ex putreſcente pituita, à qua, retracto calore cum ſpiritu, & ſanguine pro illarum tutella, externæ calore deſtituuntur; tertia eſt pituita vitrea in partibus externis præſentia, qua actuali ipſius pituitæ frigiditate externæ partes algent, cum internæ vrantur. Gypſea verò pituita omittitur, tāquam illa, quæ à calore putrefaciente non vincitur: Generatur pituita ex proprijs cauſis: Quo ad alimentalem, hæc fit à diminuto calore iecoris, ex cibis pituitoſis: Excrementitia naturalis fit ab intemperie frigida ventriculi, & capitis, ex alimentis pituitoſis; quare ab his indicatur calefaciens viſcera iam dicta, & eradicans alimentalem ſub propria forma putreſcentem: Excrementitia autem præter naturam, & primò ſalſa, ſæpiſſimè fit à calore capitis, & iecoris, rarò autem ventriculi, cùm putrefaciente, tùm exurente, & ex pituita alimentali ſub propria forma putreſcente, vel ex ſeroſa humiditate, & pituita non ſalſa ex Gal. 2. de diff. feb. 6. quibus, & alimenta calida, acria, & ſalſa ſine dubio fauent, nam concitatis vaporibus exuſtis ab illo calore, & permixtis humido aqueo fit ſapor ſalſus, vt docet Ariſt. 4. Metheor. cap. de ſalſedine maris; propterea ratione caloris, refrigerans conuenit; ratione materiæ in corpore exiſtentis, euacuans: Miſſa fit pituita ſalſa ex commixtione bilis, tāquam ea, quæ ad febres bilioſas attinet: Pituita præter naturam non ſalſa fit ab intemperie frigida iecoris, capitis, & ventriculi, ex alimentali, ſiue putreſcente, ſiue non putreſcente, & ex victu pituitoſo; quare, & eradicans pituitam alimentalem, & alterans viſcera prædicta requiritur, quod debet alterare ſecundum varietatem intemperiei; in remiſſa, à qua pituita inſipida remiſsè; in intenſa, à qua arida, intensè; in intenſiſſima, à qua vitrea intenſiſſimè, calefaciens poſtulatur. Tandem ſi conſideretur pituita, vt lædit, & primò putredine, iam ratione putredinis factæ, & fientis, quod deſideretur patet ex dictis de putredine aliorum humorum. Illud tamen minimè prætereundum varias ſpecies huiuſce febris, quodamodo ex diuerſitate læſionis penes locum exoriri, quia ſi putreſcat in venis maioribus totius corporis fit febris continens, quæ cauſus nothus appellatur; reſpectu tamen pituitæ erit exquiſitus exactè, ſi pituita ſalſa putreſcat; non exactè, ſi alimentalis; at ſi pituita putreſcat in venis totius paruis naſcitur febris continua proportionata, quæ latica, ſiue latens nuncupatur, ſi pituita erit dulcis, vel ſubdulcis; quòd ſi putreſcat in venis alicuius partis determinatæ, & ſit acida, & vitrea, fit febris Lypiria; quòd ſi in venis minoribus totius putreſcat, facit febrem intermittentem, & ſi ſit acida, ac vitrea, illam, quam Epialam vocauimus: Secundò lædit copia, à qua febris magis, vel minus excēditur, & præſidium minuens expoſcitur: Tertiò lædit qualitate, vel calida, & ſic refrigerandum; vel frigida, & calefaciendum; vel craſſitie minori, vt in naturali; maiori, vt in acida; maxima, vt in vitrea, & ſic magis, ac minus attenuandum: Vltimò lædit motu, vt in febre catharrali, quæ eſt intermittens, ſi per inania ſpatia inter muſculos; continua ſi per venas deſcendat; quare tunc materia eſt retrahenda; quibus, ſi ventriculi dolor adnectatur, anodynum indicatur; totius autem frigiditas quid requirat diximus.

Cæterùm quoniam ſopor in principio maximè acceſſionum in hiſce febribus obſeruatur,

Lypiriæ febris cōditiones ex Auic.

Calor non diffunditur ob triplicem cauſam.

Gypſea pituita cur nō putreſcat.

Pituitæ alimentalis generatio.

Excrementitię naturalis item.

Excrementia præter naturam, & primò ſalſa contemplatur.

Pituita præter naturam non ſalſa vnde.

Curatiuæ indicationes.

Pituita examinatur quatenus putredine lædit primò.

Si in venis magnis putredo, cauſus nothus generatur.

Si in venis paruis, latica febris oritur.

Lypiriæ minera.

Epialæ focus.

Pituita lædit copia, qualitate, & motu.

Sopor in principio febris quomodo fiat.

uatur, qui siue à copia pituitæ, siue ex vaporum frigidorum in caput ascensu, siue ex impetuosa caloris concentratione dependeat, propterea ostendit retractione materiæ, interceptione, & euacuatione agendum, partibusq; calorem restituendum esse.

Ad curationem ergo deueniens, constituo quo ad Chirurgicam, quòd si febris proueniat à pituita naturali excrementitia, in patiente temperamenti pituitosi, tempore hyemis, & constitutione frigida, tunc erit exquisita exactè, & ideo à sectione venæ abstinendum, sanguis enim non peccat, & virium robur desideratur; hinc Gal. primo ad Glauc. de hac febre sermonem habens nullius sectionis venæ meminit; in alijs autem febribus quotidianis non exactè exquisitis, quæ à sola pituita originem ducunt, quia potest sanguis aliquo modo redundare in toto, iccircò per sectam venam euacuari poterit, vt tutò Medicus cætera medicamenta ad profligandam hanc febrem necessaria administrare valeat, quòd etiam fuit Auic. preceptum; sanguine autem non sic redundante, vt monstrant vrinæ crassæ, & rubræ nulla venæ sectio molienda, quia redundant humores frigidi, crassi, & crudi, à natura sanguinis maximè distantes; in quotidiana à pituita salsa, licet etiam mittere sanguinem, quia exuberat humor calidus, qui vnà cum sanguine educitur, & feruor etiam compescitur; Medicus tamen sit valde diligens circa vsum: Largior igitur sit missio sanguinis in febre à pituita salsa, quàm ab alijs speciebus pituitæ, ne humor frigidus recrudescat; Gal. de curandi ratione per sanguinis missionem partitis vicibus, interposita attenuantis exhibitione, illum educit: Tempus magis accommodatum est illud, quod est minoris afflictionis. Vena secanda est basilica, vel cephalica, capite affecto; sicuti suppressis hæmorrhoidibus, seu mensibus, vena tali. Cucurbitulæ scarificatæ partibus inferioribus administratæ sunt tutissimæ in febre quotidiana, quemadmodum hirudines ano appositæ sunt ex vsu, vbi luxurietur humor exustus ob calorem febrilem. Materiæ Chirurgicæ, quæ educunt humores, à sanguine diuersos, hîc maximum locum habent; istæ autem, sunt cauteria in febribus catharralibus occipiti, vel sincipiti infixa, sicuti etiam cruribus, brachijs, & femoribus, imò, & setacea, siue cauteria duplicata conueniunt, & euacuatur materia, vitio cùm ventriculi, tùm iecoris, & capitis congesta; quòd si vrgeat, & citissima reuulsio expostulatur vesicantia capiti adhibita commendantur: Amplius frictiones ex Auicen. pro maiori parte cocta materia morbifica, valent, vt ex 4. acut. potissimè verò, si fiant cum oleo, in quo telæ Araneæ sint maceratæ, nam & à proprietate agunt, & attenuando, porosq; aperiendo sudores fouent, ac mouent: Verùm quoniam in hisce febribus maximè Epialis ventriculi dolor insignis adiungitur, ventosa magna ibidem apposita, haud contemnenda; quæ omnia ad soporem tollendum perscribi possunt, sicuti lotiones decoc. chamem. anethi, beton. saluiæ, cucurbitulæ siccæ, & deligationes dolorifice partium extremarum sunt vtiles.

Chirurgica administratio.

Sang. missio, quando interdicatur.

Quãdo sanguis mittendus.

Obseruatio circa sectionem venæ.

Tempus.

Quæ vena tundenda.

Cucurbitulę vtilissimæ.

Chirurgia humores ducens.

Frictiones vtiles ex sẽtentia Auic.

Lotiones ad soporẽ tollẽdum.

Medicamenta, alia respiciunt materiam; intemperiem viscerum alia corrigunt; & alia remouent impedimenta: Quæ sunt materiæ læniunt, præparant, purgant; sub prçparantibus deobstruentia complectuntur: In pituitosa igitur materia dulci, & insipida; acida, & vitrea, probo si febris sit continua mel. ros. sol. ex iure ad lib. ß. si verò fuerit intermittens, & pendeat potissimè ab acida, & vitrea laudatur, quod,

Medicamẽtorũ distributio.

℞. *Spec. Hieræ ß. ℥. ij.*
Diacathol. ʒ. vi.
Flor. Cassiæ rec. ℥. ß.
M. & f. b. cum sacharo.

Bolus ad febrem intermittentem ex acida materia.

Qui boli in continua febre ad gratificandum patienti erunt.

Alter pro continua.

℞. *Diacathol. ℥. i.*
Flor. Cass. rec. ℥. ß.
M. & cum sacchar. f. b.

Potio salsã pituitam minorans.

Si pituita fuerit salsa pro potu.

℞. *Mel Viol. sol. vel Ros. ℥. iij.*
Mannæ el. ℥. ij. ſ.
M. & cum decoc. cord. f. p.

Bolus ad eãdem.

Pro bolo.

℞. *Flor. Caſſ. rec. ℥. i.*
Mannæ el. ℥. ſ.
Semin. Citri contuſ. ℈. i.
M. & f. b.

Præparans materiam dulcem, & insipidam.

Præparantia in materia dulci, & insipida.

℞. *Decoc. Agrim.*
Beton.
Cich. ℥. iiij.
Oxim. ſimpl.
Syr. de ſucco Beton.
de ſucco Cichor.
Mel Roſ. colati } *an. ℥. ſ.*
M.

Aliud ad acidam, & vitream.

Si verò sit acida, & vitrea.

℞. *Decoc. Hyſſopi,*
Apij,
Petroſel.
Cichor. ℥. iiij.
Syr. de duabus radic.
de Beton.
de Cichor. } *an. ℥. ſ.*
M.

Et vbi opus habeamus valentioribus, quòd contingit in processu illius febris, poteritis ascendere ad decoc. stechados, pulegij, origani, asari, calaminth. fœniculi, additis syr. de stech. acetoso, de radic. oximel. composito, syr. bizanthino cum aceto, de calamintha, oximel. & aceto scyllinis: Ego autem in his febribus longis, & potissimùm Epialis duo soleo vsurpare, ius Galli, vel Columbi, & oxim. quoddam arte paratum: Iuris præparatio est.

℞. *Rad. Chinæ el. inciſæ ʒ. vi. vel ℥. i.*
Rad. Saſſafras inciſæ ʒ. iij.

Hyſſopi,

Hyſſopi,
Cuſcutæ,
Camedris,
Praſsii,
Calaminth.
Capil. Vener. } *an. p. i.*
Citrach,
Agrim.
Cichor.
Borrag.

Radic. Aper.
Filicis Maris } *an. ℥. ſ.*
Liquiritiæ,

Origani Orient.
Semin. Aniſorum, } *an. ℈. ii.*
Fœniculi

Tartar. albi ʒ. iii.
Paſsul. ℥. iii.

M. & conſuantur in ventre Galli modo conſueto præparati, bul. in lib. 40. aq. quouſq; remaneant ſeptem iuris clari, & detur mane, & veſperi, ſi nihil prohibeat ad ℥. v. vel vi.

Iuris Galli in febribus longis præparatio.

Oximel autem ſic paratur.

Oximelit. formula ad idem.

℞. *Decoc. Cich.*
Agrim.
Borrag.
Melſ.
Capil. Ven.
Citrach,
Cuſcutæ,
Camed.
Hyſſopi,
Puleg.
Orig.
Rad. gentianæ,
Quinq. radic. Aperient.
Rad. Altheæ lib. ſ.

Mellis,
Aceti ſimpl. vel ſcyllini diſtil. } *an. q. ſ.*
M. & f. Oximel. ſ. ar.

Hûc referuntur omnia deobſtruentia, quæ in tract. de tertiana notha ſunt expoſita. Nec miremini, ſi diuretica in principio huius febris vſurpantur, quoniam licet non conueniant, niſi præparata materia, quoniam hoc eſt verum, dum per ſe ſola exhibentur, & ad euacuandam materiam morbificam; at ſi miſceantur, ad attenuandum, detergendumq; non inconuenit illa à principio adminiſtrare cum medicamentis mitioribus, & remiſsè calidis, præterquamquod vſu diureticorum educitur portio materiæ præparatæ, & coctæ, cum materia craſſa, & lenta ſimul tota non præparetur, ſed tantùm portio, quæ benefitio illorum extrahi poteſt. Præparantia in pituita ſalſa ſunt.

Cur diuretica in febris principio adminiſtrãtur.

Præparantia in pituita ſalſa.

℞. *De-*

℞. *Decoc. Cich.*
Endiu.
Beton. } ℥. *iiii.*
Borrag.
Acetosæ
Syr. Acet. s.
de succo Cichor. } *an.* ℥. *s.*
de Beton.
M.

Vsus prædictorum.

Et si opus fuerit magis refrigerare, addite hordeum, flor. viol. syr. & viol. Horum præparantium vsus est, vt in inclinatione accessionum offerantur. Præterea, si ventriculus sit languidus, & valde relaxatus, à dilutis abstinendum, & solis syrupis agendum cum cochleari, quibus poteritis, gratia ventriculi, addere syr. de mentha, de cort. citri, imò sub hoc casu preparantia solida componi possunt ex succis densatis, vel ex puluere simplicium supra enumeratorum, syr. prædic. excepto, quæ omnia in quotidiana orta à pituita diuersa à salsa obseruare licet: Amplius præparantia actu calida, præterquàm in pituita salsa propinanda. Purgantia modò in pituita dulci, & insipida sunt.

Purgantia in pituita dulci, & insipida.

℞. *Agar. Trochis.* ℈. *iiii.*
Pil. Alephang. ℈. *i.*
Flor. Cass. rec. vel Diacath. ℥. *i.*
M. & f. b.

Vel ℞. *Pil. de tribus* ʒ. *ii.*
Cum syr. de Cich. f. b.

Vel ℞. *Agar. Trochis. infusi in aq. Beton. & expresse* ʒ. *i. s.*
Mel Ros. sol. ℥. *iiii.*
M. & cum decoc. cord. f. p.

Purgans in secunda pręparatione.

Qua peracta purgatione, iterum præparatio fortioribus instituenda, postea deueniendum ad medicamentum, quod

℞. *Diaphæn. vel elec. Indi* ℥. *s.*
Diacath. ʒ. *vi.*
M. & f. b. cum sacch. vel pro potu, loco diacath. addantur
Mel Ros. sol. ℥. *iii.*

Idem ad potionem redditum.

Si in secũda purgatione nõ cessat febris, per epicrasim hoc medicam. est vtẽdum.

Cæterùm quoniam, nec secunda purgatione finitur febris, ideò oportet reliquias humorum per epicrasim medicamento aliquo placido, & familiari euacuare, assumpto interuallis quibusdam, ita tamen, vt diebus intermedijs sumatur præparans: Hoc igitur euacuans erit.

℞. *Decoc. cord. f. cum* ℥. *s. semin. Carthami,* ℥. *vi.*
Agarici Trochis ℈. *iiii.*
Infundantur per 12. *horas, deinde f. for. expres. adde.*
Mel Ros. sol. ℥. *ii.*

Ita valent pil. de agar. Mes. & vbi ventriculus scatet prauis humoribus, masticinæ, ac de hiera cum agar. ad ℈. ij. In materia acida, & vitrea pro prima purgatione. Purgãs acidam, & vitream materiam.

℞. *Diaphæ. ʒ. iii.*
Agar. Trochis. ℈. ii. s.
Diacath. ʒ. vi.
M. & f. b.

Vel ℞. *Agar. Troch. infusi in aq. Hyssopi, & expressi ʒ. i. s.* Potio ad idem.
Mel Ros. sol. ℥. iii.
Diaphænic. ʒ. ii. s.
M. & cum decoc. cord. f. p.

Vel ℞. *Pil. Cochiar. ʒ. i.*
Mastic. ʒ. s.
M. & cum aq. Hyssopi f. pil. n. v. Bolus.

Deinde pro facienda euacuatione per epicrasim laudo, quæ in pituita dulci, & insipida præscripta sunt ad hunc scopum, sicuti & ius cum carthamo, turbit, polip. & alijs medicatum, vt docuimus; præter hæc mihi arrident pil.coch. ad ℈. ij. cum mastic. ad ℈. j. & in febribus Epialis consueui vti hiera pachij, & alijs hieris, colocint. refertis cum maximo fructu; in materia verò salsa.

℞. *Flor. Cass. rec. ℥. i.* Pro materia salsa.
Agar. Troch. } *an. ℈. ii.*
Rhabarb. el. s. p. }
M. & f. b. cum sacchato, à quo superbibatur serum Vaccinum, vel Caprinum optimè depuratum.

Et si patiens fuerit pauper, loco rhabarb. substituite diapru. lenit. ℥. s. vel elec. ros. Mes. ʒ. ij. sub forma potus. Pro pauperibus.

℞. *Agar. Troch.* } *an. ℈. ii. s.*
Rhab. el sub. pul. }
M. & infundantur in aq. Beton. & Endiuiæ, deinde f. f. expres. adde

Syr. Ros. sol. vel Viol. sol. ℥. iiii.
Et cum decoc. cord. f. p.

Vel ℞. *Agar. Troch. in eadem aq. infusi, & expressi. ʒ. i. s.*
Diaprun. lenit. ʒ. vi. vel elec. Ros. Mes. ʒ. ii.
Syr. Ros. sol. ℥. iii.
Cum decoc. cord. f. p.

Loco syr. potestis vti manna ad ℥. ij. vel ℥. ij. s. quæ (si opus fuerit) repeti poterunt, quòd, & de alijs purgantibus, quæ gratia pituitæ frigidæ vsurpantur, intelligendum; non enim bis tantùm, sed ter, & quater repetuntur, vt liceat etiam non expectare exactam præparationem, sed sensim coquendum, & sensim purgandum, cum tota simul materia non digeratur, & ideo Medicus conferens simul indicans, & prohibens modò præparare, ob materiam crudam, modò purgare ob coctam debet: Quibus purgan- Præsente necessitate, reiteratio dictorum semper consona.

Purgantia ſemper tutò vſurpantur, niſi natura aliò auertatur.

gantibus vtendum, niſi materia à natura per aliam regionem purgaretur; ideò licet natura indicante, vti vomitorijs, diureticis, & ſudorificis; imò fateor ſæpius Epialas curaſſe ſudorificis, & vomitorijs, quæ etiam in alijs quotidianis non improbatur. Inter ſudorifica verò, præter inſtrumentum illud, quo vtimur in lue venerea, quod difficilè ab aliquibus ad vſum reducitur, & toleratur, probo decoc. guaiaci, ſalſæ, & Chinę, dum modo ſalſa ſtomaticis calidis corrigatur.

Alterantia vel interna; vel externa.

Quòd attinet ad alterantia, hæc poſſunt eſſe interna, & externa: Interna, gratia pituitæ ſalſæ ſunt, quæ caput ad frigidum mutant, in quo caſu probo ad 4. vel 6. dies id, quod

Syrupus caput ad frigidum mutās.

℞. *Seri Caprini cum albumine oui, & aceto mulſo depur.* ℥. *x.*
Succi Cichor. depur. ℥. *iij.*
Beton. ℥. *ſ.*
M. pro vno ſyr. in aurora exhibendo,

Alter ad idem.

Vel ℞. *Conſer. Cichor. vel Roſ.* / *Beton.* } *an.* ℥. *i.*
Spec. Diarrh. Abb. ℈. *iij.*
M. & cum ſyr. de Cich. f. elec. cuius ℥. *ſ. per duas horas ante cibum, vel hora ſomni, propter caput, offeratur.*

Pro capite, in generatione materiæ frigidæ quid expediat.

In generatione autem materiæ frigidæ, gratia capitis, placet hora ſomni præbere ℥. *ſ.* conſer. capit; laudatur nux myriſtica condita, vtraq; antidotus magna eadem hora aſſumpta, quæ etiam gratia ventriculi ante cibum per 4. vel 5. horas non damnantur, ficuti, & cortex citri conditus, radix gingiberis condita, & arom. roſ. In febre autem Epiala nil præſtantius (vt me experientia docuit) aq. Tetutiana ad 3. vel 4. dies exhibita, quæ etiam ventriculum optimè detergit, & mundat, loco cuius ſubſtituitur ius Galli antiquioris ſale conditi, ac ſimplicibus ſtomaticis, & alijs accommodatis medicati; diatrion pipereon, diacal. aq. ardens cum ſyr. de cort. citri, & elixir vitæ locum habent: Externa, gratia capitis humidioris, & ad calidum inclinantis, conuenit lotio ex lixiuio dulci parato cum cinere ſarmentorum, cui incoctæ ſint roſæ, myrthus, folia oliuæ, gallæ, nuces cupreſſi, ſantali, & beton. locoq; ſaponis vtendum vitello oui indurato; ſtillicidia ex aq. thermali frigida, & calida temperatè ſimul mixtis, vti Aquariana, & Villenſi, vel ex decocto dictorum ſimplicium f. in aq. ferrata, adiecto alumine laudantur. Gratia iecoris.

In febre epiala præſtantius medicam.

Linitio pro iecore.

℞. *Succi Cich. lib. ſ.*
Succci Abſinthij concreti ℨ. *ij.*
Aceti ℥. *ij.*
Spec. Diarrhod. Abb. ℨ. *i. ſ.*
M. & cum petijs lineis perfundatur hippocondrium dextrum; poſtea fiat inunctio ex ℥. *i. vnguenti ſantal. & par. viij. ſucci abſinthij concreti.*

Lixiuium in frigida capitis intemperie.

Tandem in intemperie frigida, gratia capitis probo lixiuium factum ex cinere quercus, & medicatum cum beton. verbena, baccara, abſinthio, chamom. roſis, myrtho, & ſimilibus, loco ſaponis agaricus vſurpandus; probatur etiam ſtillicidium ex aq. thermali ſulphur. & aluminoſa, de qua in appendice tract. de ingreſſ. ad Infirm. vel ex decocto ſimplicium ſupradictorum, additis ſulphure, & alumine, puluis quoque ſyncipiti madefacto vino ſubauſtero inſpergendus.

Puluis ad eandem intemperiem.

℞. *Pul.*

℞. *Pul. Mastichis,*
Thuris, } *an. ℥. i.*
Caryophyl.
Quat. Flor. Capitalium an. ℈. i.
Rosʃ. Rub.
Nucum Cupressi, } *an. ʒ. ʃ.*
Menthæ siccæ,
Gallarum
M. & f. pul. sub.

Hûc pertinet ceratum capitale Montagnanę, & ceratum de betonica. Gratia ventriculi, tria, præter dicta, propono. Primum, est vnguentum tale

℞. *Succi Absinthij,* } *an. ℥. iij.*
Menthæ
Ol. Mastich. ℥. iij.
Recrementorum Nucis musc. à quibus detractum est oleum ℥. i.
Vini Cretici ℥. i. ʃ.
Calami Arom. ℈. i.
Bull. in duplici vase ad consumpt. vini, deinde f. f. expressʃ. adde.
Spec. Arom. rosʃ. ʒ. i. ʃ.
Et cum cera lota f. vnguentum.

Vng. pro ventriculo.

Vel ℞. *Ol. ex Flor. Citri ℥. i.*
Succi expressi ex Nuce musc. ʒ. ij.
Galliæ mosch. gr. viii.
M. & cum cera lota in vino Cretico f. vnguentum, cui adde Puluer. Mastich. el. ℈. i.

Aliud.

Secundum est stillicidium sic paratum.

℞. *Ol. Amygd. dulc. vel ol. commun. pro pauperibus lib. x.*
Vini Cretici lib. ii. ʃ.
Absinthii,
Menthæ, } *an. p. i.*
Rosʃ.
Puleg.
Nucis Musch.
Cinnamomi,
Caryophyl.
Macis, } *an. ʒ. ii.*
Galangæ,
Zedoariæ,
Calami Arom.
Laudani,
BelZoini, } *an. ʒ. i.*
Myrrhæ,
Aloes
Mastic. el. contusʃ. ℥. ʃ.
Macerentur per 24. horas, deinde bull. in duplici vase ad consumpt. vini f. colat. cum f. expressʃ. pro vsu dicto.

Stillicidium ad idem.

Ceratũ pro eodem vsu.

Vltimum est ceratum tale

℞. Mast. el. ℥. ſ.
Spec. Diambræ ℥. i. ſ.
M. & cum ol. mastic. cera, & pice f. ceratum.

Vel ℞. *Nucis Musc.* } *Caryophyl.* } *Cinnam.* } *an. ℥. i.*
Absinthij, } *Menthæ,* } *Maioranæ,* } *Calamenthi Montani,* } *Rof. rub.* } *an. m. i.*
Cyperi Orient. ℥. ſ.

Aliud.

Infundantur in lib. v. aq. ardent. per 24. horas, deinde f. colat. cum f. express. adde

Mastich. } *Myrrhæ,* } *Laudani,* } *Stiracis calam.* } *Belzoi.* } *an. ℥. iij.*
Amoniaci lib. ſ.
Moschi ℈. i.

Item infund. in eadem aq. per duos dies, deinde extrahatur liquor per balneum mariæ, & faces accipiantur pro vsu dicto addendo
Resinæ Pini claræ ℥. iiij.
Et f. ceratum pro stomacho, extendendo illius quantitatẽ sufficientem super corium.

Medicam. impedimenta respicientia sunt triũ generum.

In sopore clysteres, & suppositoria acria probãtur ab Au-ctore.

Medicamenta, quæ impedimenta respiciunt sunt trium generum, nam alia ad dolorem ventriculi; ad extremorum frigiditatem alia, vt in lypiria; & tandem alia ad soporem diriguntur: De prioribus egimus supra, & infra de dolore ventriculi; de secundis habitus est sermo in cap. de lypirijs biliosis: Quare de postremis dico in sopore clysteres, & suppositoria acria conuenire; sicuti, vrgente necessitate, pil. cochias, & fœtidas in dosi, & modo supra habito: Præparantibus capitalia miscenda, odoramenta ex castorio, semin. nigellæ, ruta, & serpillo probantur, sicuti applicatio fronti, ac temporibus petijs lineis huiusmodi medicamenti.

℞. Ol. Chamæm. ℥. ij.
Aq. Chamæm. ℥. iiij.
Aceti acerrimi ℥. i. ſ.
Castorei ℈. i.
Pilorum human. crematorum ℈. ſ.
M. & tepidum æstate, calidum hyeme admoueatur.

Ceratum ad idem.

Valent insuper pulli Colomb. viui dissecti, & appliciti: Item postulante vsu hoc ceratum.

℞. Caricarum pinguium lib. ſ.
Semin. Sinap. in acet. macerat. ℥. i.

Caſt. ſub pul. ℈. ii.
M. & cum aceto f. catapl.

Hora ſomni conuenit ℥. j. huius mixturæ, vel ſimilis.

℞. *Conſer. Capit. an. ℥. i.* Conſerua capitalis hora ſomni capienda.
Mitrid. ℥. iij.
M.

Victus ratio illa eſt, vt patiens decumbat in aere temperato; cibus ſit calefaciens, & attenuans in pituita non ſalſa; propterea arrident carnes paruorum animalium, & aliorum exercitatorum, ac Caponum; item Alices, oliuæ, capparesq; ſale conditi: Pro condimento adhibeatur ſerpillus, ſatur. fœnicul. petroſel. mentha, & aromata, maximè in ſaporibus; in febre autem à pituita ſalſa, cibus erit qualis eſt perſcriptus in Tertiana notha. Quo ad potum in febre à pituita dulci, ac inſipida, & ob id moderatè frigida, non conuenit vinum, priuſquam materia ſit cocta, niſi tamen vires contrarium poſtularent; ſi verò materia ſit frigidior, concedatur vinum pro corrigenda frigiditate, & virtute ſeruanda; non eſt tamen inconueniens expectare ſigna coctionis: Potus ergò prioris caſus eſt decoc. cinnam. cum mica panis, vel oxiſacch; poſteriori autem, præter hoc decoc. conuenit liquor ſtillatitius ex carne Vituli, vel Caponis cocta in inſigni copia aq. cum ſimpl. ſupra enarratis: Potus in febre a pituita ſalſa ex ſuperioribus patet. Aluus clyſteribus irritetur communibus cum hiera, vel ſimpl. vel compoſ. aut diaphæn. vel el. Ind. ad ℥. j. Et ego ſoleo feliciter vſurpare oximel ſimpl. loco mel. roſ. non diſplicent pil. de aloe ſocotrina ante cœnam commanſæ, vel pulpa carthami cum pulpa caric. pinguium; reliqua externa reſpondeant ad proportionem pro curandis febribus pituitoſis.

Victus ratio.

Potus qualis.

Aluus clyſteribus irritanda.

Felix experimentum Auctoris.

CAPVT SEPTIMVM.

De Febribus Syncopalibus.

FEbris putrida Syncopalis, cum fiat à materia praua inſigniter lædente primùm os ſupernum ventriculi, deinde ſpiritus cordis, ideo eliciendæ ſunt indicationes curatiuæ à febre, à materia praua ab ore ventriculi, & ſpiritibus cordis meritò virtutis, remouendo etiam impedimenta, in quorum ſerie eſt totius nimia rarefactio, quæ in febre Syncopali minuta, cuius præſidia fuere declarata, ſicuti, & illa, quæ ad febrem referuntur: Quare ad materiam me conuerto, quæ eſt cauſa effectrix remota huius febris; ſicuti proxima perficiens eſt læſio ſpirituum; coadiuuans autem affectio oris ventriculi.

Indicationes.

Syncopalis febris proxima cauſa eſt ſpirituum læſio; coadiuuans verò affectio oris ventriculi.

Cæterùm materia hæc praua, eſt bilioſa, & pituitoſa; pituitoſa, cùm tenuis, tùm craſſa, ad hanc reduco crudam, quæ aliquando curationem admittit, item, & ſuccum crudum (per improprium) pituita vocatum; bilioſa, & ipſa, vel eſt craſſa, vt vitellina, æruginea, & cærulea; vel tenuis, vt flaua, quorum humorum loca, & generationis principia ſupra petantur, ideo ratione ſpeciei præſidium indicatur determinatum, ſecundum humoris cacohætiam; ratione verò cauſæ generantis alterans per contrarium.

Sed quoniã materia habet ſua vitia, quibus lædit os vẽtriculi, & ſpiritus, modoſq; peculiares, quibus inquinat ſpiritus, iccircò, cũ lędat mediãte putredine, quæ ſiue fiat in venis, quòd raró verificatur de pituita, ſæpè de bile; ſiue extra venas, quòd raró de bile, & ſæpè de pituita intelligitur, oritur ſemper ſcopus eradicandi materiam prauam, &

Materiæ febrilis vitia.

 putri-

Quorſum trahat ſuam originem febris ſyncopalis.

putridā, ſi lædat copia minuendi; ſi qualitate, quæ, modò calida, modò frigida, modò tenuis, modò craſſa exiſtit, & tūc febris à craſſa, cùm frigida, tàm calida Syncopalis humoroſa dicitur; ex tenui verò, ſiue calida, ſiue frigida Syncopalis minuta appellatur, ſemper alterans per contrariū requiritur, & præparans quicquid crudum eſt; ſed quia materia praua, mediātibus iſtis læſionibus, eſt infenſa ventriculo, & ſpiritibus vitalibus, diuerſis rationibus, ideò ad curandam hanc febrem perpendenda eſt hæc diuerſitas.

Diuerſæ curationis occaſio.

A pituita craſſa, & copioſa, tranſpirationis, & ſpirituum fit maxima læſio.

Spiritus ergo à materia praua, vel alterantur tantùm; vel corrumpuntur tantùm; vel vtrumq; ſimul patiuntur: Alterantur ſolùm à pituita frigida peruertente temperamentum calidum ſpirituum, cuius indicatio eſt nota; alterantur etiam à bile venefica ex Auic. cuius ratione debetur alexipharmacum; corrumpuntur verò, tàm à pituita, quàm à bile tenui, & feruenti; à pituita quidem, vt craſſa, & ſummè copioſa, nam obſtruit, & prohibet tranſpirationem, inde ſpirituum corruptio; ſi non ſit ſummè copioſa, ex defectu alimenti deficiendo ſpiritus corrumpuntur; & ſicuti in priori ſtatu febris eſt exquiſita ſimpliciter, ita in poſteriori erit exquiſita ſecundū quid, & illa dicitur propriè humoroſa; hæc verò impropriè; & ſi materia craſſa eſſet, bilis nominatur ſpuria: Cuius mineræ indicationes ſatis notæ ex ſuperioribus; à bile modò tenuiori, & feruenti, cum corpora euadant rariſſima, ſpiritus corrumpuntur; ob reſolutionem quid indicetur ex præmiſſis eliciatur; corrumpuntur verò, & alterantur ſimul ſpiritus à pituita frigida, & copioſa, de qua, quia dicendum liquet; in hac tamen febre habenda ratio virtutis, conſeruando ſpiritus, ac reparando, ſi opus fuerit, oſq; ventriculi, & cor corroborandum.

Curatio.

Sectio venæ improbatur.

Frictiones in febre humoroſa maximi vſus.

Venio ad curationem, & conſtituo non conuenire ſectionem venæ, quoniam ſumus in cachochymia, humore crudo, & viribus languidis; in febre tamen humoroſa probantur frictiones, ligaturæ, & cucurbitulæ ſiccæ, non ſolùm gratia materiæ generantis febrem, ſed etiam gratia ſyncopis præſentis: Frictio igitur primò ſit ſicca, cum pannis aſperis facta, deinde humida cum ol. laxanti, vt chamom. aneth. & liliac. ſtatimq; molienda, quoniam copia materiæ ſubita indiget, & à principio euacuatione fricandaq; ſunt primùm crura, deinde brachia, tertiò ſpina, quartò brachia, & crura ſimul, quintò ſpina, vltimò rurſus brachia, & crura: Ligaturæ artuum ſunt materia remedij euacuatorij, quia dolore inducto attrahunt, quòd de cucurbitulis ſiccis iiſdem locis admotis, intelligendum: Præſente verò ſyncope, ventoſa magna ſubtus vmbilicum appoſita mihi ſummoperè probatur.

Medicamētorū diuiſio.

Inter lenientia magis probantur glandes, & clyſteres, quàm boli, vel potiones.

Pro lenienda aluo, quæ conueniant.

Medicamenta omnia, vel febrem; vel ſyncopem reſpiciunt: Si febrem, vel humoroſam, vel minutam: Priora ſunt lenientia, præparantia, purgantia, & alterantia: In genere lenientium magis probantur glandes, quàm clyſteres, & magis clyſteres quàm medicamenta per os exhibita, quoniam non licet medicamenta tranſire per os ventriculi; & vbi propinanda forent, ſtatim ab illo præberem ptiſanam ad deterſionem oris ventriculi, ne illi medicamentum adhereat; imò & hæc, & omnia alia exhibenda in febris remiſſione, & extra ſyncopem, miſcendo etiam illis cardiaca: Ad leniendum ergo aluum in hoc caſu, non eſt recedendum à mel. roſ. ſol. cum decoc. cord. ſemin. citri, & menthæ, vel à hiera, cum caſſia, & diacathol. addita pul. ſemin. citri, vel à medulla carthami cum pulpa caricarum in bolum redacta cum ſyr. de cort. citri; alia ſunt nota.

In genere præparantium eſt mulſa cum hyſſopo, mentha, & borrag. medicata, vel oximel cum ptiſana in iure decoctionis menthæ, & meliſſæ; laudo etiam ſyr. de corticibus citri, oxim. ſimpl. cum decoc. hyſſopi, fœniculi, bugl. & ſemin. citri, ac in bile craſſa, præter aliàs dicta, vtor ſyr. acet. ſimpl. cum ptiſana. Pro purgatione, lenientia dicta repetantur, quibus poteritis addere modicum rhab. his enim paulatim, & aſſiduè euacuatur; quòd ſi patiens eſt nauſeabundus, vomitus quacunque hora excitatus comprobatur. Alterantia, & corroborantia os ventriculi, & cor, non niſi cocta, & ex parte euacuata materia, concedenda: Internè probatur nux myriſtica condita, & medicamentum ſequens.

Purgantia, naturam lenientium ſequi debent.

℞. Cort.

℞. *Cort. Citri cond.* ℥. *i.*
Confer. Borrag.
Buglos.
Rorismarini } *an.* ℥. *i. ſ.*
Spec. Diambræ ʒ. *i. ſ.*
M. & cum ſyr. de cort. citri f. conſeru. cuius ℞. ℥. *ſ. pro vice.*

Alterans, & corroborans os ventriculi.

Pro pauperibus loco ſpec. ſubſtituc puluerem ſemin. meliſſæ, cinnam. croci, & angelicæ odoratæ; ad idem valet vterq; diamuſc. elec. de gemmis, confec. alkermes, aromat.roſ. & caryophyllatum, atq;theriaca: Exterius pro corde, imperanda inunctio ol. iaſmin. flor. citri, caryoph. vnguent. cum gall. moſch. vti aromat. roſ. & theriaca cum vino liquata, ac cordi illita. Pro ventriculo, quæ in præcedenti tractatu habentur hûc referenda. Medicamenta febris minutæ omnia ſunt corroborantia, ſi quæ alia conueniunt ſunt vomitoria, vti quæ ex aq. tepida parantur; quia tamen materia eſt maligna, ideo aliqua purgantia, ſed mitiſſima poſſunt concedi, qualia ſunt, quæ in præcedenti febre præſcripta; quare manna ſyr. roſ. ſol. tamarindi, diapru. lenit. myrob. citrini erunt ex vſu, adiectis ſtomaticis temperatis, & cardiacis frig. propterea puluis cord. pro cibo cum modico pulu. maſtich. erit accommodatus, quibus, & boli, & potiones poſſunt accommodari; in parandis autem potionibus vtendum decoc. cord. f. cum myrob. citrinis, vel tamarin.

Pro pauperibus.

Externa.

Febris minutæ, medicam. omnia ſunt corroborantia.

Poſt hæc agendum de præparantibus, alterantibus, & incraſſantibus reliquos humores, ſunt autem hæc ſyr. de acetoſa; de roſ. ſic. de myrto, de ribes, de berberis, de agreſta, de plantag. myua cidon. ſimpl. tandéq; decoc. acetoſę, plantaginis, portul. & ſimilium, à quibus repetenda ſunt purgantia, in maxima tamen vrgentia, cum operæpretium ſit roborare, denſare, & tranſpirationem cohibere; quod ſi illis vtendum erit, ad ea deueniendum in remiſſione febris, & extra ſyncopem; inſiſtendum ergo roborantibus, iccircò præter ante enarratos ſyr. roboratur cor, & ventriculus ſacch. roſ. cum diamarg. frigido, confectione ex tribus ſantal. vel hiſce rotul.

Quæ ſint præparãtia, & alterãtia.

℞. *Fragment. omnium pretioſ.*
Coral. rubri,
Oſſis de corde Cerui,
Smarag. opt.
Margar. præparat. } *an.* ℈. *ſ.*
Terræ ſigil.
Semin. Citri mundat. } *an.* ℈. *i.*
M. & cum ſacch. diſſol. in aq. roſ. f. rotul. ʒ. *ij. pro qualibet.*

Rotulæ pro corde, & ventriculo corroborando.

Et pro ventriculo ante acceſſionem probo micam panis in vino granat. maceratam, vel ipſum vinum aſſumptum; loco vini granatorum ſubſtituitur vinum citon. vel omphacium, ſicuti, & trochiſci de camphora Auic. Exterius pro corde valet vnguen. ſantal. nenuph. & roſ. pro ventriculo.

℞. *Ol. Myrti,*
Cydon.
Roſ. Omphac. } *an.* ℥. *i.*
Santal. omn. an. ℈. *i.*
Maſtic. el. ℈. *ii.*
M. & cum cera lota in aceto f. vng.

Pro ventriculo ante acceſſionem.

Pro

Ad aſtrictionē corporis, ſudoreſq; coercendos.

Pro toto corpore aſtringendo, ſudoreq; prohibendo, inunctio cum dd. oleis probatur, vel aſperſio pulu. roſ. ac baccar. myrti, vel illitio gypſi excepti eiſdem oleis; pro thorace pulu. ſantal. exceptus cum aq. roſ. admouendus.

Syncopis acceſſionem reſpiciētia. Ad ſpiritus diſſipatos duplex alimentorum genus.

Poſtremò occurrunt ea, quæ Syncopis acceſſionem reſpiciunt, quæ ſi dirigantur ad ſpiritus effuſos, qui contrahendi, & roborandi, ſunt aſperſio faciei cum aqua frig. aer frigidus, ac ventus flabellis excitatus, incuſſio timoris &c. Si verò ad eoſdem ſpiritus diſſipatos hæc omnia ferè alimentoſa exiſtunt, cùm interna, tùm externa: Interna ſunt ſuccus carnis, vitellum oui, ſtillatum Caponis, cum pulu. cord. & modico vini odoriferi, elixir vitæ ad guttas aliquot ex iure, & vini genus accomodatum: Externa ſunt varia, primò odoramenta, quæ in febre humoroſa parantur ex flor. citri, ſpica odorata, acetum roſatum, gallia moſcata, vel quod ex vino maluatico, & eodem aceto cum moſcho paratur; qui odores, & liquores in vitro anguſtioris foraminis reponendi, & agitati naribus admouendi; conficiuntur etiam pulueres ex aromat. ambra, & gall. moſc. in ſerico raro deligandi, & ſæpius ad odorandum oblati; in febre minuta humidum odoramentum ex aq. roſ. aceto roſ. cum ſantal. & modico camphoræ componendum; ſiccum verò ex puluere ſantal. viol. roſ. & baccar. myrti cum modico camphoræ in eodem ſerico raro deligato: His ſuccedunt epithemata cordis, teſtium, & mammarum in mulieribus, nec non partium extremarum: Pro corde in febre humoroſa.

Pulueres, ad idem.

Epithema pro corde in febre humoroſa.

℞. *Aq. Borrag.*
Bugloſ.
Meliſſæ,
Roris Marini,
Florum Citri, } *an.* ℥. *iiii.*
Spec. cord. pro Epith. calid. ʒ. *ii.*
Vini Cretici ℥. *iii.*
Aceti Roſ. ℥. *ii.*
Croci ℈. *ſ.*
M. pro Epithemate.

In febre minuta.

Pro febre minuta.

℞. *Aq. Roſ.*
Viol.
Acetoſæ,
Nimph.
Bugloſ. } *an.* ℥. *iiii.*
Spec. cord. pro Epith. frig. ʒ. *ii.*
Vini Cretici ℥. *ii.*
Aceti Roſ. ℥. *iii.*
Camphoræ ℈. *ſ.*
M. pro Epithemate.

Ad extrema, & ſcrotum, ac mammas.

Ad mammas, & ſcrotum.

℞. *Vini Maluat. partes ii.*
Aq. Roſ. par. iii.
Aceti Roſ. par. i.
Calefiant, & admoueantur cum petiis lineis, ac ſi opus fuerit [illegible] modicum croci.

Quo

Quo ad victus rationem, aer in humorosa debet esse temperatus, in minuta frigidus, & astringens, ac alteratus rof. myrto, fol. citon. sorbi, & santal. Præsente Syncope, ad contrahendos spiritus, effusos, aer quoquomodo frigidus sit, & flabellis commoueatur. Victus ratio. Aer.

Cibus in humorosa sit per tres dies, ex mulsa cum hyssopo, quæ in aluo astricta sit minus cocta, in fluida magis; siq; nimis fluat, cremor alicæ, vel hordei exhibeatur; si patiens mulsam abhorreat substituatis cremorem hordei; cum oxim, quæ omnia, præcipuè oximel æstiuo tempore actu frigida, hyeme calida præbenda; & in humorosa, in qua non est magna copia pituitæ, tanta inedia non est laudabilis, vinumq; in huiusmodi febre non conceditur, nisi maxima vrgente necessitate, & tunc sit album tenue, dilutum, & non austerum; in febre autem minuta cibus sit astringens, & non facilè dissipabilis, vt sorbitio ex alica, oriza, farre; item vitellus oui cum succo granatorum, vel arantiorum, succus carnis cum dictis succis, gelatina ex pedibus Caponum parata sine aromat. testes Gallorum, cerebra, & viscera omnium animalium concedi possunt, sicuti fructùs astringentes. Cibus in humorosa febre qualis esse debeat.

Potio sit vini austeri frigidi actu, & præsente Syncope ad reparandos spiritus, tenue, flauum, & antiquum, restitutisq; viribus poteritis dare frustum panis ex eod. vino: Noto tamen à vino, gratia febris abstinendum; quòd si Syncopes cogat illud offerre, diluendum aq. ros. & in eo maceranda mica panis. Somnus in humorosa sit moderatus; in minuta longior consueto. Inanitio modis supradictis fiat, & quies summa, cùm animi, tùm corporis imperanda; quæ valeant pro cura febris Syncopalis. Potus. Somnus in humorosa moderatus; in minuta verò longus esse debet.

CAPVT OCTAVVM.

De Febre Quartana, Quintana, & alijs Annexis.

Indicatio curatiua à virtute desumpta in febribus Quartanis non est mittenda, quando earum nulla sit breuis, quæ quidem febris est maximè attendenda, præcipuè si à materia exusta inducatur; nam in hac insignis intemperies calida, & sicca viget: Indicatio à causa Medicis negotium facessit; qua propter non solùm species bilis nigræ, à qua excitantur Quartanæ, verum etiam originem, & læsionem eiusdem considerare oportet: Febris ergo Quartana à succo melancholico, & ab atra bile producitur; succus autem melancholicus, vel est propriè melancholia, vel tantùm secundum similitudinem; melancholia verò propriè dicta, aut est alimentalis, aut excrementitia: Alimentalis est quartus succus massæ sanguineæ, vergens ad frigidum, & siccum, quo ossa nutriuntur, & similia 2. facul. natur. vltimo: Excrementitia, vel est naturalis, & est excrementum crassum secundæ concoctionis, frigidum, & siccum; vel est præter naturam; quæ generatur ex alimentali, & naturali à calore remissè exurente, & dicitur melancholia secundum similitudinem. Succus verò atrabilaris quadruplex est: Primus fit à calore intensè exurente ex alimentali, & excrementitia melancholia: Secundus ab eodem calore ex sanguine, & hoc duplici modo; vbi enim sanguis calore igneo, & diuturno deferbuerit, secundum partem tenuem in bilem degenerat; mox verò in atram, secundum verò partem crassam, cùm in excrementum melancolicum simile succo naturali, tùm in atram bilem, pro vt calor ille est magis, vel minus vrens: Tertius generatur ex flaua bile assata, quæ primò in vitellinam, deinde in prasinam, ærugineam, & cæruleam, vltimò in atram bilem omnium pessimam conuertitur: Quartus ex pituita salsa producitur; per assationem enim partes frigidiores, & humidiores dissipantur, sicque mutatur in bilem flauam, mox verò de nouo exusta in atram ex Gal. 7. aph. 42. & 4. de simpl. medic. facul. 2. Ex pituita non salsa atrabilis non oritur, nisi prius fuerit in sanguinem mu- Indicationes. Quartana vnde producatur. Succi melãcholici diuisio. Succus atrabilaris quadruplex. Flaua bilis assa, in quo species partiatur.

Succi melā-cholici materialis causa est alimē-tum crassū: Agens verò intemperies calida iecoris.

mutata, non tamen omnis pituita est apta mutari in sanguinem, nam frigidissima, & crassissima potest quidem per putredinem incinerari, non tamen in atrum humorem conuerti; at cineres non sunt atrabilis, sed excrementum, quod melancholiam æmulatur; ex qu bus origo succi melancholici, & atrabilaris est manifesta, quia causa materialis procul dubio erit alimentum crassum, nec non melancholia alimentalis, & naturalis; causa verò agens est intéperies calida, & sicca iecoris, cui fauet lien refrigeratus, & tumore aliquo refertus; itē, & suppressa aliqua euacuatio consueta sanguinis.

Putredo in nigra bile continuā febrem facit.
Eadem bilis si putrescat in venis capillaribus, aut meseraicis, intermittētem febrē parit.
Læsio à copia desumpta.
Item læsio penes qualitatem attenditur.
Rigor, & inappetentia quartanariorū hostes infensissimi, quomodo trudendi.
In Chirurgia secatur vena, sed cum distinctione.
Quæ vena tundenda.
Saluatellæ sectio obseruatur.
Cauteria.
In pharmacia] quid agendum.

Tandem occurrit læsio bilis nigræ, quæ si ratione putredinis attendatur, vt est in venis maioribus, facit febrem continuam, sed rarò admodum, cùm quia humor non coaceruatur in tanta copia, vt inducat febrem continuam, tùm quia, ob suam prauitatem, ab omnibus membris principalioribus pellitur; at si in medijs capillaribus, & meseraicis lædat, facit intermittentē, dummodo tamen materia accessionis non expurgetur singulo die; intermittens autem erit simplex, vel multiplex, pro vt erit vnus, vel multiplex focus; si autem læsio à copia desumatur, quæ, vel est magna, vel pauca, & tunc oritur febris extensissima, cuius accessio perdurat ad 24. horas; vel extensa, quæ peruenit ad 18. vel minus extensa, quæ ad 12. & minus; læsio etiam attenditur penes qualitatem, secundum quòd est frigida, vel calida, sicq; febris erit magis, vel minus intensa: Quibus meditatis certum est speciem humoris postulare melogogum; generationem verò iecur refrigerans, ac febrem chronicam sanans, sicuti lienis affectus præter naturam corrigens, & suppressam euacuationem promouens: Quid autem postulet putredo, cùm facta, tùm fiens, nec non copia, & qualitas eiusdem humoris, ex præmissis abundè liquet: Rigor, & inappetentia Quartanariorum infensissimi hostes, requirunt corrigentia, prout eorum natura suadebit. Curatio, si materijs Chirurgicis perficiatur, statuo in Quartana continua secandam esse venam; sicuti in intermittente ex bile nigra excrementitia naturali orta, quæ exquisitè exacta vocatur; si tamen sanguis melancholicus in venis totius redundet, quòd cognoscitur, vbi secta vena prodeat sanguis crassus, & niger; tunc enim sanguis peccat, vel vt causa coadiuuans, vel saltem, vt sine qua non; item in Quartana ab atrabile ex sanguine genita admittitur venæ sectio: Quare, nullo existente vitio in liene, aperitur basilica dextra; illo verò affecto, basilica sinistra secetur, quo in casu aliqui tundunt saluatellam sinistram; venæ quoq; hęmorrhoidales, maximè si essent suppressæ, hirudinibus aperiantur, quæ apertiones venarum ipsa die ante accessionem moliendæ. Saluatella à quisdam in plenilunio, ab alijs in principio accessionis secatur. Cauteria crurium solent esse maximi vsus, affecto liene in crure sinistro, cuius causa etiam inustiones, & vesicantia ad lienis regionem non improbantur. Pharmaca prioris generis sunt lenientia, ideo in febre Quartana ab humore melancholico.

Leniens in bolo pro humore melācolico.

℞. *Elec. lenit.* ℥. *i.*
Mannæ el. ℥. *ij.*
M. & f. b.

Idē in potu.

Vel ℞. *Syr. de Polip.* ℥. *ij.*
Mannæ el. ℥. *ii. ſ.*
M. & cum aqua, vel decoc. borrag. f. po.

In materia verò atrabilari genita ex sanguine.

In materia atrabilari, ex sanguine.

℞. *El. lenit.*
Flor. Cassiæ rec. } *an.* ℥. *ſ.*
Mannæ el. ℥. *ij.*
M. & f. b.

Vel

Vel ℞. *Syr. Rof. fol.* }
de Polip. } *an. ℥. ij.*
M. & cum aq. Borrag. f. p.

Vel ℞. *Mannæ el. ℥. ij.*
El. lenit. ʒ. vij.
M. & cum eadem aq. f. p.

Quòd fi generetur ex bile,

Si fiat ex bile.

℞. *Flor. Caffiæ rec. ʒ. vi.*
Mannæ el. ʒ. v.
Pulu. femin. Citri ℈. i.
M. & f. b.

Vel ℞. *Syr. Viol. fol.* }
de Polip. fol. } *an. ℥. ij.*
M. & cum decoc. vel aq. Endiu. f. p.

Loco fyr. rof. fol. fufficite mannam: Tandem fi producatur ex pituita.

Si ex pituita prodeat.

℞. *Flor. Caffiæ rec. ʒ. vij.*
Mann. el. ℥. ij.
Spec. Hieræ f. Gal. ʒ. i. f.
M. & f. b.

Vel ℞. *Mel Rof. fol. aut Viol fol.* }
Syr. de Polip. fol. } *an. ℥. iii.*
M. & f. p. vt fupra.

Lenita aluo, ad præparantia deueniendum; hęc autem in materia melancholica funt.

Præparans in materia melancholica.

℞. *Decoct. Borrag.*
Lupul.
Meliffæ,
Citrach,
Capil. Ven.
Cichor. ℥. iiii.
Syr. de Borrag. }
de Liquiritia, } *an. ℥. f.*
de Lupulis }
M.

In atrabile biliofa.

Aliud in atrabile biliofa, & fanguinea.

℞. *Decoc. Hord.*
Endiu.
Borrag.
Agrim,

Et si res postulabit.

Viol.
Lactucæ ℥. iiij.

Syr. Viol. }
de Pomis } *an. ʒ. vi.*
M.

Quod etiam valet in atrabile sanguinea. In pituitosa,

Item in pituitosa.

℞. *Decoc. Beton.*
Bugl.
Melissæ,
Capil. Ven. ℥. iiij.
Syr. de Capil. Ven. }
de succo Buglos. vel Borrag. } *an. ℥. ſ.*
Oximel. simpl. }
M.

Mitioribus in principio; validioribus in statu vtendum.

Cur fortia in prīcipio, non conueniant.

Quartanarij continuò nō patiuntur medicationem.

Quæ præparantia ad plures dies exhibenda, nec non etiam repetenda; quinimo ad fortiora aliquoties deueniendum, vti est syr. de thymo, de fumaria, de pomis compositus, & de epithymo, qui poterunt dilui decoc. radic. filicis maris, radic. cappar. tamarisci, fraxini, atq; aliorum, de quibus egimus in cap. de tertiana notha, vbi enarrantur præparantia validè attenuantia, & detergentia, quæ húc referri possunt; mitia propinentur in principio; fortiora verò in progressu, & statu morbi. Post præparantia cogitandum de purgantibus, quæ in principio mitissima esse debent, cum humor melancholicus, ob sui crassitiem, non ita facilè cedat purgantibus; quare ante statum fortiora minimè sunt vsurpanda, vnde Gal. quartanarios blandissimè tractandos esse ait, quinimo, nec humor simul totus concoquitur, sed per partem post partem, iccircò partim est præparādus & partim purgandus; at si in initio, placidis; concocta verò materia, acrioribus vtendū: Illud tamen cauendū, quartanarios, qui ad longū tempus febricitant nō esse continuò medicamentis istis macerandos, sed aliquando abstinere oportet; quapropter ego consueui ab initio leuem quandam instituere purgationem, deinde post plurimos dies eam repetere, ac natura coctionem ineunte, ad fortiora deuenio, diebus tamen intermedijs, aliquod peculiare, sed placidum exhibeo medicamentum, quod aluum leniat, & humorem noxium educat: Purgantia autem omnia præbenda, die immediatè ante accessionem, quæ esse debent huius census in materia melancholica.

Purgans in materia melancholica.

℞. *Decoc. cord. f. cum ʒ. iii. Senæ, & modico Cinnamomi, ac Fœniculi lib. ſ.*
Rad. Elleb. nigri præpar. ℈. iiii.
M. & f. infus. deinde expres. adde
Syr. de Polip. sol. }
Mannæ el. } *an. ℥. ii.*
M. pro potu.

Vel ℞. *Fol. Sen. el. ʒ. iii.*
Polip. Quercini ℥. ſ.
Epithymi ʒ. i.

Fol.

Flo. & fruct. cord. p. i.
M. & f. decoc. s. ar. deinde col. dissolue.
℞. *Mannæ el. ℥. ii. s.*
Vel ℞. *El. lenit. ℥. i.*
Pul. Epyth. ℈. i.
vel pul. Elleb. nigri præpar. modo infra dicendo gr. x.
Mannæ el. ʒ. iii.
M. & cum syr. de Epyth. f. bolus.

Fortiora in eadem materia erunt. Fortius ad eandem.

℞. *Decoc. cord. f. cum ʒ. ii. Senæ lib. s.*
Radic. Elleb. nigri præparatæ ʒ. i.
M. & macerentur, & f. diligenti expres. adde.
Confec. Amech. ʒ. ii.
Syr. de Polip. sol. ℥. ii.
Man. el. ℥. i. s.
M. pro potu.

Vel ℞. *Pil. de Elleb.* / *de Fumaria* } *an. ℈. ij.*
M. & cum aq. Borrag. f. pil. v.

Hûc pertinent pil. Indæ, de lapide lazuli, & armeno. In materia atrabilari biliosa placidum est.

Placidè purgãtia in materia atrabilari biliosa.

℞. *Decoc. cord. f. cum ʒ. ii. Senæ lib. s.*
Rhab. el. s. pul. / *Elleb. nigri præpar.* } *an. ℈. ii.*
M. & macer. & expres. adde
Syr. Ros. sol. ℥. iii. vel *Mannæ el. ℥. i. s.*
Syr. de Polip. ℥. ii.

Vel ℞. *Ellec. lenit. ʒ. vi.*
El. Ros. Mes. ʒ. iii.
Infus. Senæ f. in decoc. cord. q. s.
M. & f. p.

Vel ℞. *Flor. Cass. rec.* / *El. lenit.* } *an. ℥. s.*
Rhab. el. sub pul. ℈. iiii.
M. & cum sacch. f. bol.

Vel loco rhab. substituantur ʒ. ij. vel iij. el. ros. Mes. quod licet sit scamoneatum, est tamen tutissimum. In eadem materia medicamenta fortia sunt.

Fortiora ad eandẽ materiam.

℞. *Confec. Amech,* / *Elec. Ros. Mes.* } *an. ʒ. ii.*
Flor. Cassiæ rec. vel diapr. lenit. / *El. lenit.* } *an. ℥. s.*
M. & f. b. cum sacchar. vel f. p. cum decoc. cord.

Vel ℞. *Pil. Aurearum,*
de Elleb. vel de Fumaria } *an. ℈. ii.*
M. & cum aq. Cichor. f. pil. v. à quibus superbibatur serum.

Tandem in materia atrabilari pituitosa pro medicamento placido.

In atrabilari pituitosa placidum.

℞. *Agar. Trochis. ℈. iiii.*
El. lenit. ʒ. vii.
Pulu. Epyth. ℈. i.
M. & cum sacch. f. b.

Aliud in potu.

Vel ℞. *Decoc. cord. f. cum ʒ. ii. Senæ lib. ſ.*
Agar. Trochis. ℈. iiii.
M. & f. infusio, & expres. adde.
Mel Ros. sol.
Syr. de Polip. } *an. ℥. ii.*

Pro forti medicamento.

Fortius ad eandem materiam.

℞. *Confec. Amech ʒ. ii.*
Diaphænic. ʒ. i. ſ.
El. lenit. ℥. i.
M. & cum sacch. f. b. vel cum decoc. cord. potus.

Vel ℞. *Pil. de Fumaria,*
de Agar. Mes. } *an. ℈. ii.*
Cum aq. Fum. m. & f. pil. v. & deaurentur.

Purgatio per epicrasim.

Ellebori nigri præparatio, & dosis.

Blandè aluũ mouentia.

Et loco pil. agarici potestis substituere cochias, quæ cum elleb. per se datæ summoperè valent, & hæc sunt medicamenta, quæ post longam præparationem sunt vsurpanda. Quòd si purgatio per epicrasim molienda foret, tunc portio præparata materiæ morbificæ cum præparantibus aptis per 4. vel 5. dies exhibitis, poterit aliquo medicamento placido educi, sicuti est extractum elleb. nigri in conser. borrag. ad ℈. iiij. exhibitum; præterea mihi probantur pulu. radic. eiusdem elleb. nigri hoc modo præparatę. Accipiuntur radices modo consueto præparatæ, & subt. puluerizantur, deinde succo rosac. irrorantur, ac ad vmbram siccantur, & hoc reiteratur per tres vices, deinde rursus in tenuissimum puluerem reducuntur, cuius pulu. gr. x. vel paulò plus ex vino conceduntur; conuenit etiam syr. de polip. nec non infusum epythimi, & polipodij cum mirobal. Indis in sero Caprino, aut vino subdulci factum; item conueniunt pil. de elleb. ad ℈. ij. vel ad ʒ. j. cum pil. Alephang. ad ℈. j. ſ. Sed præter hæc, quæ adhibentur gratia purgationis per Epicrasim machinatæ, sunt alia, quæ citra præparationem, illorum instar, poterunt vsurpari, non tantùm ad leniendam aluum, cuius ratione ab aliquibus perscribuntur, sed simul ad aliquam materiæ morbificæ portionem detrahendam, & nutritionem aliquam cooperandam: Primum ergo est vinum cum sena medicatum, & in prima mensa, vel ante cibum ebibitum: Secundum sunt passulæ conditæ cum manna dissoluta in infusione senæ: Tertium sunt pruna præparata cum sequenti descriptione.

Prunorum præparatio.

℞. *Infus. Senæ facta cum ℥. i. Polip. Quercini rec. & ℥. i. ſ. Semin. Cartami lib. i. ſ.*
Mannæ el. ℥. iii.

Pru-

Prunorum dulcium, seu damascenorum lib. i.

Maneant in infus. in cineribus calidis quòusq; prunæ totum liquorem absorbeant, deinde 6. vel 8. eorum ante cibum deuorentur.

Quartum est pomum cydonium cum radic. elleb. nigri præparatis coctum, & commansum: Quintum est acetarium ex capparibus salitis maceratis, & asseruatis in aceto sol. quod.

℞. *Polip. Quercini ℥. x.*
Passularum ℥. i.
Cinnamomi, } *an. ℥. ß.*
Aniforum
Aceti optimi lib. ii.
M. & bul. ad medietatem in fine adde.
Fol. Senæ el. ℥. x.
Flor. & fruct. cord. p. i.
Bull. vnica ebul. & maneant in infus. quòusq; totus liquor refrigeretur. — Cappari, quomodo solutiui fiant.

Sextum est cydoniatum factum cum carne cydoniorum cocta in vino decoc. polip. epyth. in fine adiecto mechiocano: Septimum est panis ex tota farina salitus, puluere senæ præparatæ, anisis, & passulis medicatus: Octauum est aqua stillatitia ex succo borrag. in qua prius elleb. nigrum, sena, & cinnamomum fuerint macerata: Nonum est puluis senæ præparatæ, vel elleb. nigri præparati, & ter succo rof. asperſi in vmbra ſiccati, atq; ex ouo sorbili in principio mensæ vsurpatus. — Sextum. Septimum. Octauum. Nonum.

Ad purgantia rediguntur vomitoria circa accessionum initia adhibita, & hydrotica, quæ in Quartana melancholica, & paulò contumaciori commendantur, apparentibus signis coctionis, à quibus abstinendum die accessionis, siue per os sumantur, siue exterius admoueantur; febris tamen continua, quæ per os sumuntur non admittit. Noto vomitoria in Quartana conuenire ob diuersitatem sibi, ratione diuturnitatis morbi, competentem cum calido insito, vt ventriculus inde labefactetur, & maximus humorum crudorum prouentus superueniat, à quo febris saltem fouetur, si non producitur; horum autem gratia vomitoria perscribuntur, sicque intelligendus est Gal. primo ad Glauc. cum tantùm in lib. quos, & quando purgare oportet, asserat atram bilem per inferiora ducendam esse; diuretica quoq; conueniunt, qualia sunt illa, quæ in pituitosis febribus perscribuntur, verè diuretica nominata; quibus addo syr. de artemisia, & species Iustini cum terebintho assumptæ; illis tamen quædam emollientia admisceantur, qualis esset syrupus de liquiritia, de capil. ven. puluis liquiritiæ, quæ ex Gal. primo ad Glauc. post morbi statũ conueniunt, etiam si totũ non sit exactè expurgatum in Quartana ex melancholia; in atrabilari verò ex sero lactis cum lacte sem. melon. syr. de liquir. de capil. ven. imò in eodem sero radic. rec. fœniculi, & petrosel. macerari poterunt, dummodo enim insit aliqua vis refrigeratoria, conueniunt. — Purgantia, quæ sint. Hydrotica in Quartana maximè cõmẽdãtur. A vomitorijs die accessionis tutum est abstinere. Vsus vomitoriorum in febre Quartana.

Sudorifica in Quartana melancholica probantur à Gal. & proponit frictiones, ac balneum, licet asserat tutius esse vti frictionibus, quàm balneo; ego autem, præter hæc, laudo decoc. Chinæ, salsæ, guaiaci, benè correctum & castigatum, atq; cum instrumento ligneo sudatorio vsurpatum; item, & balneum calidum debito modo administratum, à quo ʒ. j. theriacæ assumatur; patiens pannis cooperiatur, aut vasis vitreis aqua calente repletis foueatur ad euocandum sudorem, sed tantùm post statum, & corporis euacuationem, siue per vomitum, siue per aluum, secus esset periculum, ne duplex, vel triplex, vel continua euaderet febris, & ab ijs cauendum in accessione, maximè in principio. — Sudorifica, & frictiones summoperè in Quartana laudat Gal. Decocta, quæ sint ex vsu.

Corrigentia decoc. prædicta possunt esse borrago, buglos. melissa, liquiritia, citrach, agrimon. cichoreacea, & similia; in febre verò atrabilari à pituita, China, salsa, radix pentaphili, & tormentillæ admittentur. — Quæ corrigant dicta decocta.

Ex

Euacuantia insẽsibiliter, & placidè.
Fortiora.

Ex euacuantibus ſenſibiliter facio tranſitum ad euacuantia inſenſibiliter, quæ ſunt calida, ſicca, atq; tenuiuim partium, vt diatrionpipereon, diaſpoliticum, diacalamentum, & lætificans Almanſoris, quæ conceduntur, materia etiam non benè cocta; & hæc vocantur mitia; fortiora autem, celebrata coctione, erunt vtraq; antidotus magna, quæ, prægreſſa ſenſibili purgatione, vſurpanda veniunt, ſecus, ob maximam earum actiuitatem, cum inſtar ignis per totum diſtribuantur, & materiam plus iuſtò agitent, febrem, vel duplicarent, vel augerent; aliæ autem confectiones vix tranſeunt primas venas, & hepar, ideo illæ abſq; detrimento ante illud tempus vſurpari poſſunt.

Mitridatum in frigidis morbis, eſt theriaca preſtantius.

Noto vlterius mitridatum magis commendari, quàm theriacam, quia illud in morbis frigidioribus, theriaca verò in venenis habet maiorem prærogatiuam, etiam ſi Auer. dixerit in lib. de theriaca c. 3. illam Quartanas finire. Noto medicamenta hæc non improbari, ex eo quòd, cum ſimus in affectu ab humore ſicco, potius humectantia, quàm hæc, eſſent deligenda, nam ex monitu Gal. hæc debentur ad abſumendas reliquias illius; quare potius, tanquam euacuantia, quàm concoquentia perſcribuntur; ego tamen laudarem illis immiſceri conſeruas borraginis, & bugloſſi, vel decoc. illorum ſimplicium ſuperbibi; imò, vt liberè loquar, in hoc caſu tutius mihi videtur medicamentum, ſeu decoctum ſalſæ, Chinæ, lentiſci, rad. tormentillæ, & penthaphilli cum borrag. bugl. liquiritia, & rad. maluæ confectum.

In affectu ex humore ſicco humectantia conueniunt ex Gal.

Minerã fientem quæ reſpiciant.

His ſic de ijs, quæ mineram genitam reſpiciunt propoſitis, me conuerto ad ea, quæ in eandem, vt generatur, referuntur, & alterantia exiſtunt, quæ ventriculum ad calidum, & iecur ad frigidum conuertunt, quæ, vt ſupra habita, non ſunt repetenda, vti & medicamenta lienem ſanantia, tãquam ea, quæ in tractatu de morbis lienis connumerantur miſſa fiunt; ſicuti, & quæ inappetentiam corrigunt, atq; illa, quæ rigori ſuccurrunt, cum habeantur ſupra de tertiana notha; ſed vbi hæc refrigerantia eſſe deberent, remiſſa & valdè correcta ſeligantur in Quartana melancholica, & cui pituita adiungitur aliquo pacto; quare cichoreacea, & confectionem diorrhad. Abb. mihi valdè probantur cum conſer. borrag. & bugloſ. in atrabilari verò magis refrigerantia non timerem, vt ſerum cum ſucco cichor. & borrag. confec. ex tribus ſantal. diamarg. frig. cum conſer. roſ. & cichor. exterius quoq; hepati cum eadem diſtinctione refrigerantia tutò admouentur, de quibus in cap. de tertiana notha: Superſunt modò quædam à proprietate, ex experiẽtia comprobata, quæ Quartanam debellare conſueuerunt, hæc ſunt externa, & interna; interna verò ſunt, primùm aqua ſtillatitia mihi cum feliciſſimo ſucceſſu probata ex amygd. amaris, quæ hunc in modum paratur.

In Quartana melãcholica refrigerantia correcta eſſe debent.

Quartanam febrem debellãtia, vel sũt interna; vel externa.

Interna.

℞. *Amygd. amar. modicè torrefactarum lib. ſ.*

Aſpergantur vino auſtero, & aq. Citrach, mox per 24. horas in eodem liquore macerentur, vt illum abſumant, deinde liquor per alembiccum in balneo Mariæ extrahatur, ac per plures dies ad ℥. ij. cum modico ſacchari exhibeatur, ieiuno ventriculo, præmiſſaq; aliqua corporis euacuatione.

Aq. ſtillat. ad Quartanam.

Quæ aqua, præter id, quòd operatur ſecundum qualitatem reconditam, vt ſæpè expertus ſum, diſcutit etiam, aperit, ventriculum corroborat, & appetitum deperditum reſtituit; ſecundum eſt alia aqua diſtillata à gentiana, & epota ſingulis ſex horis die immediatè ante acceſſionem futuram; tertium eſt aqua ex croco, & cinnamomo in in decupla proportione, maceratis ſucco borrag. quæ exhibetur eo modo, vt aq. amygd. amar; quartum aqua theriacalis ad ℥. ſ. ex iure ante acceſſionem propinata; quintum eſt.

Internorum aliud.

℞. *Aq. ardentis optimæ ℥. i. ſ.*
Caryophyl. gr. x.

M. & macerentur per 24. horas, deinde f. expreſſum quinque horis ante acceſſionem ſuperbibendum, coctaipſius, & euacuata materia.

Sextum

Sextum est puluis, qui paratur ex Ranis siccatis, & datur in accessione in aqua borrag. Septimum est alter puluis ex corde Leporis parato, sicut paratur pulmo Vulpis, cuius tertia pars in vino, cùm ante accessionem per horam, tùm in ipsa accessione præbeatur, & si febris sit continua in aq. borrag. Octauum est bolus ex trochisc. descriptionis Auic. in suo Antidotario ad Quartanam ad ℨ. j. Nonum est succus absinthij ex Ruffo; imò Areteus scribit à proprietate prohibere generationē melancholię; decimū. Puluis ex corde Vulpis, & in accessione, & post accessionē sūmæ vtilitatis.

Bolus ad eandem.

℞. *Lapid. LaZuli* ℈. ſ.
Theriacæ opt. ℈. *ii.*
Conser. Borrag. ℨ. *iij.*
M. & f. b.

Vltimum fit ex ramis quatuor pentaphylli ex albo vino calido, & horis quinq; ante accessionem vsurpatur. Medicamenta externa varia sunt. Primum. Primum inter externa.

℞. *Ol. Aneth.* ℥. *ij.*
Fæcum Caryoph. in aq. vitæ, & vino dulci modo dicto maceratorum ℨ. *ij.*
M. & cum cera f. vnguentum.

Pro spina dorsi inunctiones.

Vel ℞. *Ol. Rutac. lib. ſ.*
Vini Maluat. ℥. *iij.*
Fol. Rutæ contritorum m. ij.
Bull. in dupl. vase ad consumptionem vini, deinde f. f. express. f. vnguentum cum cera.

Quo, sicuti, & alijs inungenda est tota spina dorsi ante accessionem; præterea ad idem. Inunctio alia.

℞. *Ol. de Euphorbio,* } *an.* ℥. *ſ.*
Nardini }
Amygd. dul. recen. ℥. *i.*
Aq. vitæ ℨ. *iij.*
M. & cum cera f. vnguentum.

Vel ℞. *Ol. Costini,* } *an.* ℥ *ij.*
Laurini, }
de Castor. ℥. *i.*
Aq. Vitæ ℥. *i. ſ.*
M. & bull. in duplici vase ad consumpt. aquæ, deinde seruetur quod remanet pro inunctione dorsi.

Tandem paratur linimentum ex ol. aneth. & liliorum alborum mixtis cum Viperino, & ventriculo, maximo cum fructu, imponi solent petiæ lineę madefactæ in vino diligenter sublimato aduentante accessione. Pro ventriculo.

Victus ratio accommodata esse debet; quare refrigerans in atrabilari, & calefaciens in Quartana melancholica esse debet, quæ ex supra dictis patet; aduerte tamen in Quartana, quę est morbus chronicus mediocrem victum præscribere; sicuti in Quartana simplici in die accessionis semel tantùm cibandum esse, si tamen perferant vires, & hoc fiat, vel ante, vel post accessionem, vt magis expediens videbitur: Cibus autem hic sit boni succi, facilis coctionis, nullius excrementi, & multi nutrimenti, ideo oua, carnes optimæ, piscesq; petrosi conueniunt, & in Quartana melancholica licet vti aromati- Victus ratio. Vtilis adnotatio. Cibus.

In Quartana meláncholica arom. cõceduntur; in atrabilari verò damnantur. Carnes elixæ probantur.

matibus, & alijs calidis ſupra propoſitis; item, & ſalſamentis acetoſis, acidis, atq; intinctibus ex acribus confectis, vt moſtarda, & ſimilibus, quæ potiſſimè conceduntur, ſi iungatur inappetentia, à quibus tamen abſtinendum in atrabilari, in quibus ptiſana laudatur, ſicuti in atrabilari pituitoſa piper: Carnes elixæ eſſe debent, & in vtraq; febre Quartana fructus auſteri, & aſtringentes vitandi, ſiq; aliquando febricitantibus indulgendum, in minima quantitate, præcipuè, ſi fuerint horarij, præbeantur, ne augeatur putredo.

Quando vinum exhibẽdũ,& quando non. Somnus in acceſſione interdicitur. Aluus lubricetur. Animi pathemata.

De potu ſtatuo in Quartana melancholica vinum eſſe ex vſu, ſaltem poſt primam purgationem, & ſit album, ac tenue, vt craſſitiem materiæ morbificæ oppugnet; in atrabilari autem vinum interdicendum per plures dies, & ſi neceſſitas concedere vrgeat, ſit oligophorum. Caueatur ſomnus in acceſſione, præterquam in declinatione. Aluus lubrica ſeruetur præſidijs ſupra habitis. Corpus tempore quietis in febre intermittente moderatis exerceatur deambulationibus, equitationibus, & vectionibus in curru, aut ſaltem frictionibus. Tranquillitas, & hilaritas animi toto ſtudio procuretur.

Febres Quintanæ Sextanæ, &c. ad Quartanam referuntur.

Febres Quintanæ, Sextanæ, Septanæ, & Nonanæ, ſicuti referuntur ad febrem Quartanam ex humore melancholico, ita ijſdem indicationibus, & præſidijs curantur; in illis enim ſola diuerſitas maioris, vel minoris copiæ materiæ obſeruatur; Quintana tamen poteſt, & ipſa ab atrabile procreari; quare harum omnium peſſima, & Quartanæ atrabilaris curationem ſibi vendicat; quæ febris Quartanæ, & anexarum curationem complent.

CAPVT NONVM.

De Febribus compoſitis, ſiue Hemitritæo.

Quo pacto febres compoſitæ euadant. Hemetritæi origo. Eiuſdem in plures ſpecies diuiſio. Hemitritęus medius. Hemitritęus maior.

Febres pluribus modis compoſitæ euadunt; vno modo, quando febres eiuſdem ſpeciei complicantur, & ſic duplex, duæq; tertianæ fiunt; ſecundo modo, quando febres diuerſæ ſpeciei iunguntur, vt cùm tertiana quotidianæ adnectitur, vel alicui aliæ ſpeciei, quæ ſpecies ita combinatæ Hemitritæi dicuntur, quorum tres ſunt ſpecies, nam alter prauus appellatur, & eſt ille, qui conſtat ex tertiana intermittente,& quotidiana continua,& eſt verus Hemitritęus, alio nomine ſemitertiana nuncupatus, & ab Hipp. ſebris horrifica; diuiditur tamen in exquiſitum, & non exquiſitum; exquiſitus alter eſt, quando bilis, & pituita ex æquo dominantur; alter verò, quando in mixtione alter humor alterum ſuperat: Alter dicitur medius Hemitritæus, & eſt ille, qui ex tertiana continua, & quotidiana intermittente conſurgit: Tandem alter vocatur maior, & eſt qui componitur ex tertiana continua, & quartana intermittente, vel è contra ex tertiana intermittente, & quartana continua.

Curatio, vel ſimplex, vel compoſita.

Vlterius datur alter gradus febris complicatæ, & eſt quando febres diuerſi generis connectuntur, vt putrida cum hectica; vtcumq; ſi iungantur febres eiuſdem ſpeciei, curatio propoſita pro ſimplici, compoſitæ accommodanda; at ſi febres complicatæ ſint diuerſæ ſpeciei, curatio cõpoſita eſt inſtituenda, eadem tamen habita cautione, vt magis vrgenti Medicus prius,& accuratius incumbat,nã benè perſpectis præſidijs ſimplicibus febribus accommodatis, & habita ratione ſuprà citatæ compoſitionis, facillimè febrium compoſitarum curationes inſtitui poterunt. Duo tamen Empyrica non ſubticebo; alterum eſt ſmaragdus collo ſuſpenſus; alterum verò coralium, & crocus in corio appenſus: Quòd ſi tandem febres diuerſi generis inſimul confundantur, cura partim ex dictis, partim ex dicendis in c. de hectica eliciatur, cautionibus enarratis optimè conſultis.

Empyrica duo ad Quartanã.

CA-

CAPVT DECIMVM.

De Febre Peſtilenti, Lenticulari, Vngarica, & Britannica, ſeu potius ſudore Anglico.

MOrbi, qui à ſcriptoribus nouitatis denominatione circumſcribuntur, potius in quadam cauſarum, & ſymptomatum inſueta, atq; ineffabili complicatione conſiſtere videntur, quàm veri, peculiares, & de nouo emergentes morbi cenſendi veniant; cuius ſanè naturæ ſunt Lenticulares febres, Britanicæ, ſeu ſudores Anglici, & Vngaricę; Lenticulares ob papulas, & peticulas, quæ illas inſequuntur; Britannicæ ratione ſudorum, à quibus etiam ſudores Anglici à multis vocantur; & tandem Vngaricæ, cùm ratione Prouinciæ in qua ſæuierunt, tùm ratione ſubitaneæ pulſus concidentiæ, & vehementiſſimorum capitis dolorum, meritò quorum à pluribus cephalalgiæ Vngaricæ dicuntur; quæ tamen omnes affectiones, & febres, ſub vna febris peſtilentis differentia continentur, vt res ipſa, conſideranti, ſuadere poteſt: qua propter inſimul, hac de cauſa, illas ſum complexus.

Britannicæ, & Vngaricę febres, vnde nomina trahant.

Febris peſtifera quæ ſit.

Per febrem igitur peſtilentem nunc illam intelligere oportet, quæ non putredine tantùm, ſed qualitate venenata, & pernicioſa adiuncta corpus lædit, quæ licet in verè, & non verè peſtilentem diſtinguatur, vtraq; tamen ſub hoc vno tractatu continetur, conſideratur; & quamuis impropria, ſeu non vera peſtilens ingruat Cœlo, & anno non peſtilenti, quià tamen ſeuiſſima ſibi adiungit ſymptomata, & cum vera peſtilenti ſimilitudinem induit, iccircò peſtilentis nomine deſignatur.

Febris peſtilẽtis partitio.

Peſtilens impropria ?

Verùm præter alia ſymptomata, nempè parotides, bubones, carbunculos peſtilentes, gangrenas, & huiuſmodi, pro maiori parte fluxum colliquatiuum, exanthemata, morbillos, & variolas ſibi ad ſciſcit, de quibus tamen morbillis, & variolis in tractatu de morbis puerorum ſermo largior habebitur: Quorum ſymptomatum ratione habita frequenter hæc febris maligna, ſeu mali moris aſſecuta eſt nomen; quòd ſanè illi reſpondet, ſuperuenientia enim magna, ſæuaq; ſymptomata malum inducunt morem, & malignè procedere videntur; operę tamen pretium eſt animaduertere, quòd febris hæc licet, & maligna, & peſtilens per improprium nuncupetur, non tamen ſequi correlationem, quia licet omnis febris peſtilens ſit maligna, attamen non omnis maligna eſt peſtilens, cum malignæ ſæpius à qualitate venenata, & peſtilentium characteriſmo ſint immunes, quoniam ſola excellenti putredine, & vehementia ſymptomatum lædunt, quæ ſuccreſcentia ſymptomata morbos malignos faciũt, vt habemus ex Hipp. 1. Prorhet. com. 2. tex. 42. quæ etiam ſi benigniora minimè euadant, ſalutis tamen ſpem non vndequaq; auferunt, ex ſententia Gal. 1. Epid. com. 3. tex. 1.

Symptomata peſtilentem febrem cõſequẽtia.

Cur omnis peſtilens febris maligna ſit, non verò omnis maligna peſtilens.

Febris ergo peſtilentis à me principaliter intentæ indicationes ad preſeruationem, & curationem diriguntur. Si ergo ad præſeruationem, quæ conſiſtit in amputatione cauſarum reſpiciamus, cum cauſę aliæ ſint occultæ; manifeſtæ aliæ: Occultæ remedium à proprietate agens expoſcunt; manifeſtæ autem varia requirunt, cùm ex parte agentis, tùm ex parte paſſi acceptæ; agens eſt venenata putredo, quæ vt putredo in corpore eradicans; vt venenata alexipharmacum indicat; quòd ſi putredo non ſit præſens, ſed immineat, occurrendum remedijs eam prohibentibus, de quibus ſupra. Paſſum, eſt vel continens, vel contentum: Continens eſt totum corpus, & illius præcipua pars, cor ſcilicet; totum autem ad peſtem, & febrem peſtilẽtem diſponitur, qua humidum, & denſum, ideo rarefaciendum, & ſiccandum; cor verò ratione proportionis, cardiacum; ratione caloris innati; moderatè calefaciens, ratione virium, reſtaurans, ſeu reparans indicat. Contentum poteſt eſſe humor, & quilibet ſuccus in corpore redundans, qui varia demonſtrat, vt docuimus, prout diuerſa eſt eius natura, origo, & læſio.

Indicationes, ad præſeruationẽ, & curationẽ diriguntur.

Quę ad pręſeruationẽ; faceſſunt, vel ſunt abditę, vel manifeſtæ.

Abditæ remedium à proprietate agẽs poſtulant.

Manifeſtæ agens, & patiens reſpiciunt.

Agens eſt venenata putredo.

Patiens, vel totũ corpus, vel cor ipsũ ſolùm.

Indicationes ad curationem directæ, vel ab ipſa febre, vel à cauſa, & virtute deſumũtur.

Indicationes curatoriæ deſumuntur à febre, cauſa, & virtute: Febris, ſi ſit de exurentibus indicat refrigerantia, & humectantia, quibus cautè vtendum in febre, quæ magis venefica qualitate lædit, quàm calore: Cauſa, cum ſit putredo venefica, ideò oportet conſiderare cauſam agentem, ſeu generantem, nec non ſeminarium, cui putredo inſidet, nam locus iſtius putredinis eſt modò cor, vt in vera peſtilenti, in qua ſemper putredo in corde accenditur, modò partes cor in conſenſum trahentes, quibus ſemper corroborans debetur, ſiue primariò, ſiue ſecundariò, vt dicitur, corde affecto: Si igitur generans, vel agens nobis occurrat, duplex eſt, internum, & externum: Externum rurſus duplex, aer ſcilicet, & prauus victus: Aer vt mutatus in qualitatibus, & ſubſtantia, præſidia alterantia, & corrigentia indicat, dummodo tamen mutationis vitia ſint præſentia: Victus prauus, qui varijs modis ad febrem hanc generandam (vt patet) concurrit, ſi præſens ſit, remouendus: Internum verò eſt calor corrumpens, qui duplex, exurens, & non exurens, vnde oritur inſignis, & mitis putredo qualitati veneficæ coniuncta, ideo alexipharmacum, quod ratione exurentiæ frigidum eſſe debet, indicatur, & ratione non exurentiæ, calidum.

Locus putredinis, vel eſt cor, vel partes cor ipſum in cõſenſum trahentes.

Agens duplex, aliud internum; externum aliud.

Externum, vel aer, vel prauus victus.

Internum, calor corrũpens, tàm exurens, quàm non exurens.

Putredinis ſeminarium eſt, & contentum, & continens: Contentum eſt, vel humor, vel ichor, vt menſtruo, & inquinamento lactis infectus, quod maximè in variolarum, & morbillorum generatione contingere ſolet: Humor autem, vel eſt putrefactus, vel non; ſi putrefactus indicat eradicans determinatum, pro varietate ſuæ naturæ, cholagogum ſcilicet, phlegmagogum, & melagogum; at ſi non eſt putrefactus, ratione copiæ eſt minuendus; ratione qualitatis actiuæ calidæ, refrigerandus; tenuis, incraſſandus; craſſæ, attenuandus; paſſiuæ humiditatis, ſcilicet ad putredinem diſponentis, ſiccandus: Ichor verò in febre, variolarum, & morbillorum varia quoque indicat, nam expellitur ob humorum maximam ebullitionem; quare meritò expulſionis, cùm impellendus, tùm attrahendus, expulſio enim iuuanda; meritò ebullitionis refrigerandum, ſeruata roborantibus membrorum tutela, licet priora ad tutelam, ſaltem internorum conducant, vt ſuo dicemus loco: Continens præſidium ſubſtantificè humectans expoſtulat, cum partes ſolidæ tabefiant, & ſiccentur, quæ, licet non putreſcant, ſunt tamen maximè ad putredinem paratæ, ideo cum ſubſtantificè humectantibus ſicca veniunt miſcenda.

Putredinis ſeminariũ, vel eſt contentum, vel continens.

Cõtentum, vel humor, vel ichor.

Continens, præſidium, ſubſtantificè humectãs poſtulat.

Virtus in toto corpore requirit alimentum ſecundum debitam quantitatem, & qualitatem, vt conſeruentur ſpiritus, & partes ſanguineæ, ac ſpermaticæ; virtus verò in corde, meritò proportionis indicat remedia eam conſeruantia, bezoartica, & qualitatem veneficam expugnantia; interim tamen occurrendum impedimentis, vti tumoribus per attrahentia rumpentia; gangrenæ per ſectionem; retractioni caloris per attrahentia; eruptioni per cutim exanthematum, variolarum, & morbillorum per eadem attrahentia, & impellentia: Nec obſtat eruptionem hanc eſſe ſymptomaticam, quia cum pendeat à materia venefica, & fiat ad partem debilem, & ignobilem, qualis eſt cutis, & proinde decentem, ideo ſemper eſt iuuanda, motibus conuulſorijs per corroborantia neruos, & diſcutientia vapores fluxos, & fluentes occurrendum; inflammationi faucium, per reuellentia, cùm vapores, tùm materiam, & per refrigerantia partes inflammatas ſuccurrendum; ſingultui per diſcutientia in repletione; per humectantia in inanitione; & per roborantia ventriculum: Delirio autem, ſopori, vigilijs, dolori, cùm ventriculi, tùm capitis, nigredini, atq; aſperitati gutturis, gulæ, & linguę per ea, quæ aliàs fuere propoſita ſatisfaciendum; quibus etiam Vngaricæ febri prouiſum erit, cum iſtis ſtipata ſit ſymptomatibus, ſicut ſupra conſtitui, vt inde apertè conſtet febrem hanc de genere peſtilentium, cum ex doctrina eorum, qui illius volumina conſcripſere, conſtet, nam caſtris ad Comaram, Iauarinum, & Vaſprimium de anno 1566. excitatis, aeris maligna conſtitutione ſuccreuit febris, quam infeſtiſſimi capitis, & ventriculi dolores inſequebantur, deliria, & ſubita pulſus concidentia; vtq; retulere, alios curauit ſtatim molita ſanguinis miſſio, alios verò continuò tentata purgatio, vt cùm

Virtus in toto corpore quid requirat.

Impedimẽtis quomodo occurrendum.

Tacita obiectio.

Solutio.

Quãdo maximè ſęuiuit febris Vngarica.

Experta remedia pro dicta febre.

cùm plethoricos, cùm cachochymos ab ea vexari inde deduceretur. Lenticulari quoq; subuentum est, cum stigmatica, & lenticularis à papulis, & petichijs appelletur: Quòd si febri sudor adiungatur (vt Britannicæ contingit) quam hac de causa sudorem Anglicum nonnulli vocarunt, idem sudor, vbi erumpere inceperit, nulla ratione cohibendum docuit experientia, nam materia venefica ichoribus insidens, sudore expurgatur, faciliusque naturæ, ac Medicæ artis machinamentis cædit. Sitis etiam clamosa omni posse sustinenda.

Lenticularis febris curatio.

Sudor Anglicus qualis, & vnde veniant.

Sed iam ad materias remediorum me conuertens, illas in duas diuido partes; præseruatorias videlicet, & curatorias, & primò ad præseruatorias, tanquam ad vtiliores deuenio; laudabilius enim est imminens remouere bellum, quàm iam nactum, cum populorum clade extinguere, & à Chirurgicis exordium sumo, constituendo sanguinem continuò educendum esse, ne labefactatis viribus occasio missionis euanescat; ad quod tamen remedij genus non est deueniendum, nisi plethora cuiuscunq; generis aliquo modo vigeat, & vires illam permittant, ac ætas consentiat, quæ venæ sectio liberalius administrari poterit sub plethora legitima, parcius sub spuria; siq; sanguis in ichore sanguineo resideat, basilica dextera pertundenda venit; si verò suppressis mensibus exuberet, saphena; sicuti hæmorrhoidibus cæcis redditis, eædem venæ aperiendæ; quòd si vitium sanguinis non vrgeat, & propterea suspecta redderetur sectio venæ, & vires quoq; pacto forent imbecilles, cucurbitulæ scarificatæ cùm, vt principales, tùm, vt vicariæ administrari poterunt infernis partibus eas admouendo; ad idem facit hirudinum applicatio, nam, vt principales venis brachiorum, & partium inferiorum applicantur; vt substitutæ autem venis sedalibus, maximè si earum consueta euacuatio suppressa fuisset.

Materiæ remediorum præseruatoriæ, curatoriæ.

Chirurgicũ præsidiu est venæ sectio.

Quæ vena tundenda.

In suspicione sectionis venæ, cucurbitulæ scarificatæ assumantur.

Cæteræ materiæ, quouis modo sanguinem minuentes hûc referuntur; inter eas verò, quæ humores à sanguine educunt, præstantissimi sunt fonticuli, cùm in bracchijs, tùm in cruribus excitati, quemadmodum setaceum in scroto miri vsus iudicatur; à quibus, obseruatione dignum fuit superioribus annis, quòd Venetijs quot quot cauteria in cruribus gestarunt ferè omnes à pestilentia fuerint præseruati.

Cauteriorũ, & fonticulorum vtilitas in pestilentem febrem.

Medicamenta præseruationi adscribenda sunt lenientia, præparantia, purgantia, & alterantia: In genere lenientium, materia calida existente, laudo, quod.

Leniẽs medicam. præseruationi adscriptum.

℞. *Diasebesten lenit.* ℥. j.
Pulpæ Tamarind. ℥. ß.
Trochis. de Camph. vel specier. diarrhod. Abb. ℈. j.
M. & cum sacch. f. b.

Vel ℞. *Syr. Ros. sol.* ℥. v.
Cum decoc. cord. in quo bull. ℥. *s. Tamarind. q. s.*
M. & f. p.

In materia pituitosa.

In materia pituitosa aliud leniẽs.

℞. *Diacath.* ℨ. vij.
Spec. Hieræ simpl. Gal. ℨ. ß.
M. & cum sacch. & pulu. semin. Citri f. b.

Vel ℞. *Mel. Ros. sol.* ℥. v.
Cum decoc. cord. in quo scordium bull. q. s. f. p.

Peccante humore melancholico.

Auic. facit medicamentum ex aloe, myrrha, & croco; ſi verò peccet humor melancholicus.

℞. *Syr. de Polip. ſol.* ℥. *iij.*
Mannæ el. ℥. *ij.*
M. & cum decoc. cord. & ſemin. Citri f. p.

Vel ℞. *Elec. lenit.* } *an.* ℥. *v.*
Diacathol.
M. & cum puluere ſemin. Citri f. b.

Reſidente materia in fundo abdominis à clyſteribus minimè abſtinendum.
Spectata ægri natura, quotidie clyſteres imperari poſſunt.

Clyſteres quoq; aluum lenire poſsunt, vbi materia in primis venis, & fundo abdominis reſideat, nam à partibus nobilioribus reuellunt, & calorem internum remittunt, alijſq; rationibus ægros iuuant; neq; ſolùm alternis diebus, ſed & quotidie conueniũt, habita ratione ad naturam, ac ætatem ægri, ad humores redundantes, ad febrem, & febris ſymptomata præſentia; imò illis miſcere non eſt præter rem, quæ aduerſantur prauæ qualitati, ideo maiori ex parte parari poterunt ex lenientibus, quæ detergant, & refrigerent, ideo mihi placet decoc. hordei, vel ptiſana, vel decoc. herbarum communium, cum melle, & ol. violaceis, vel roſaceis, nec non ſacch. rubro; decocta prauam qualitatem oppugnantia commodè permiſcentur, vt roſæ, pimpinella, acetoſa, cortices citri, ſcordium, diptamus, ac ſimilia, clyſterq; vſu poſtulante, vigorari poterit caſſia pro clyſtere tracta, elec. lenit. imò, & hiera ſimpl. ac triphera Perſica, ob venenatam qualitatem.

Præparantia medicamina.
Iuxta diuerſitatem humorum peccantiũ præparantia diuerſa eſſe debent.

Præparantia à lenientibus vſurpanda veniunt in eum finem, vt natura illorum auxilio opitulata cauſis morbificis ſuperior euadat; hæc igitur, licet varia ſint, pro varietate humorum peccantium, id etiam habere debent, vt prauæ qualitati aduerſentur, ſicuti etiam omnia alia medicamenta id præſtare debent; nam licet non ſit illa præſens, attamen conueniunt, quia ab ea præſeruant; in materia ergo calida.

In materia calida.

℞. *Decoc. Acetoſæ,*
Sonchi,
Endiuiæ,
Hordei,
Pimpin. ℥. *iiii.*
Syr. de acido Citri, vel Limonis, }
de Endiu. } *an.* ℥. *ſ.*
de Acetoſa }
M.

Idem etiam præſtat ius medicatum cum dictis ſimplicibus ad ℥. viij. vel x. exhibitum, maximè eo tempore, quo illa ſummum habent vigorem, quale eſt vernum, & in ijs, qui illud appetunt; ſi verò materia ſit pituitoſa.

Exiſtente materia pituitoſa.

℞. *Decoc. Diptami,*
Pentaphylli,
Sem. Citri,
Mirrhidis,
Tormentillæ,
Cichor. ℥. *iiii.*
Syr. de Cort. Citri, }
de Cich. } *an.* ℥. *ſ.*
de Scordio }
M.

Ita

Ita etiam valent reliqua præparantia pituitam, quæ sunt cardiaca, qualis est gentiana, carlina, bistorta, quemadmodum, & syr. de beton. prædictis tutò admiscetur; materia autem melancholica existente.

℞. *Decoc. Melifs.*
Borrag.
Fumariæ,
Semin. Citri,
Cichor. ℥. iij.
Syr. de Fumaria,
de Borrag. vel de Pomis simpl. } an. ℥. ſ.
de Cichor.
M.

Aliud in materia melancholica.

Quæ omnia, vrgente necessitate, modò coniunctim, modò separatim veniunt administranda, inspiciendo humores noxios, temperiem, & ætatem ægrotantis, ac Cœli constitutionem. Ab his, coctionis signis apparentibus, nisi natura quid moueat, humores deturbandi veniunt ijs, quæ electiuè eos purgant: Quare in materia biliosa, & calida laudo, quod.

℞. *Rhabarb. el. sub pul. infusi in aq. Endiuiæ, & Acetosæ expressi* ʒ. i. ſ.
Mannæ el. ʒ. ij. ſ. *vel syr. Rof. sol.* ℥. iij.
M. & cum decoc. cord. f. p.

Purgans in materia calida & biliosa.

Vel ℞. *El. Rof. Mes* ʒ. ij. ſ.
Triphera Persicæ ʒ. iij.
Diaprunis lenit. ʒ. vij.
M. & cum sacch. f. b.

Aliud in eadem materia.

Quod etiam pro potione decoc. cord. dissolui poterit. Ad euacuationem materiæ pituitosæ.

℞. *Agar. Trochis infusi in aq. Beton. & Acet. ac expressi* ʒ. i. ſ.
Tripheræ Persicæ ʒ. ij.
Mel Rof. sol. ℥. iij.
M. & cum decoc. cord. f. p.

Ad euacuãdam materiam pituitosam.

Vel ℞. *Diacathol.* ʒ. vi.
Triph. Persicæ,
Diaphan. } an. ʒ. iii.
M. & cum sacch. f. b.

Item aliud.

Quod pariter decoc. cord. dissolui potest ad potionem; tandem in materia melancholica.

℞. *Decoc. cord. f. cum* ʒ. iii. *Senæ* ℥. vi.
Epithymi ʒ. i. ſ.
Infund. per noctem, deinde f. expres. adde.
Triph. Perſ. ʒ. ii.
Syr. de Polip. sol. ℥. iii. *vel Elec. lenit.* ʒ. vii.
Vel ℞. *Confec. Amech,*
Triph. Perſ. } an. ʒ. ii. ſ.

Vltimum pro melancholica materia.

Diacath.

Diacath. } *an.* ℥. *iii. ſ.*
Elec. lenit.
M. & cum ſacch. f. b.

Animaduerſio pro cōponendis dictis medicamentis. Sed illud notandum eſt, vt in componendis hiſce medicamentis admiſceantur odorata, & bezoartica, quorum aliqua ſunt commemorata, aliqua verò paulò infra proponentur: Cæterùm quoniam in corpore præſeruando ſubeſt aliquando venenum, ideo conueniunt euacuantia inſenſibiliter per attractionem à tota forma, quæ, & à ratione ſimilitudinis, & à caliditate pendet; parantur autem, vel ex arſenico cryſtallino, vel auro pigmento, vel ſublimato, quæ tamen in vera peſtilenti potius, quàm in alia ſunt vſurpanda, & ſub axillis, ac ſuper cordis regione ſunt geſtanda; horum verò poteſt talis fieri deſcriptio.

Euacuantia inſēſibiliter quādo vſurpanda.

Sacculus in vera peſtilenti.

℞. *Arſenici cryſtallini* ℥. *i.*
Dictamni Cretici, }
Sinapi, } *an. gr. x.*
Cinnam. }
Moſchi, } *an. gr. v.*
Belzoini, }
M. & f. ſacculus.

Ceratum ad idem. Hûc etiam pertinet ceratum ex puluere Buffonis cum bezoarticis geſtatum ſuper cor ante, & retrò, quod ſingulis diebus permutari debet, Gal. enim 5. ſimpl. 18. faſſus eſt venena deleteria euacuare foris admota, ſimilitudine ſubſtantiæ, & caliditate attrahente, & de ſolis venenis hoc verificatur, quia habent hæc etiam facultatem ſiccandi, vt non modò diſcutiant ratione caloris, attrahant ratione ſimilitudinis, ſed etiã ſiccent, & ſic omnia inquinamenta peſtis diſſipando, corpora perbellè præſeruant: Cæterùm quoniam non ſufficit tentare euocationem ad extra veneni, & diſcuſſionem, ſed oportet cor adeo confirmare, vt vim ſupra venenum acquirat, & contra ipſum ſe ſe muniat, iccircò alterantia ſubſequuntur, quæ ipſum confirmant aduerſus ipſa venena, quæ à proprietate occulta agentia, cordis proportionem reſpiciunt, quæ modò calida, modò frigida eſſe poſſunt, temperamenti habita ratione, ætatis, conſuetudinis, & aeris; quinimò, vbi calida vſurpantur in naturis calidis, ſemper cum illis frigida admiſcenda, & quæ moderatè aſtringant, vt calidi innati diſſipatio caueatur: Quare, cum alia ex his ſint calida; frigida alia; & alia temperata, diuido primò calida in ſimplicia, & compoſita; ſimplicia ſunt meliſſa, carduus bened. cortex, ſemen, ac flos citri, aurantij, & limonis, ſcorzonera, pimpinella, calendula, angelica, dictamnus Creticus, myhrris, trifolium, pentaphyllum, zedoaria, lignum aloes, tormentilla, ſcordium, gentiana, ſaſſafras, ſcabioſa, galega, ruta, grana iniperis, moſchus, ambra, belzoinum, crocus, ex quibus variæ medicamentorum formulæ poſſunt parari, decoc. ſ. aq. ſtill. pilul. & boli.

Venena ab externo geſtata peſtilentiam foras euocant ſecundum Gal.

Alterantia, quæ ex qualitate occulta cordis proportionē reſpiciunt.

Dictorum alterantium noua diuiſio.

Simplicia, quæ.

Compoſita alterantia. Compoſita ſunt conſeruæ capitales betonicæ, ſaluiæ, anthos, & ſtœchadis; medicamentum, quod fit ex folijs rutæ, nucibus, ſale, & caricis; quod ſecundum Ruffum ex aloè, myrrha, & ammoniaco paratur; vel quod ex ſcordio componitur, diamargariton calidum, diamoſchus vterq; dulcis, & amarus, confectio alkermes, elec. de gemmis, triphera Perſica, elec. Gal. de ſanguinibus, confectio ex hyacintho, tàm cum moſcho, & ambra, quàm ſine, vel cum myrrha, & croco, antidotus Matthioli contra venena, mithridatum, & theriaca, nec non radix ſcorzoneræ ſaccharo condita, ac cortex citri eodem modo paratus; iſtorum autem formulę, cum ferè omnia ſint electuaria, erunt boli, poſſunt tamen aliquo decoc. cùm frigido, tùm calido dilui, prout vſus poſtulabit, ſicuti dum ſub forma boli exhibentur expediet immiſcere aliquam conſer-

uam

uam refrigerantem, ſi timeatur calor medicamenti; quare pro diuitibus mihi familiaris eſt confectio alkermes; pro pauperibus triphera Perſica, & vtraq; antidotus magna, quibus in ratione corrigentis admiſceo, vel conſeruam acidi citri, aut roſarum, aut violarum, vel puluerem boli Armeni lutei, vel margaritas.

Horum omnium doſis erit, vt pulueres ex aqua florum arantiorum, & citri, vel ex aqua, & vino ad ʒ. ij. exhibeantur; ſucci ad ℥. iij. aq. ſtill. & decoc. ad lib. ſ. vel paulò plus, conſeruæ ad ℥. ſ. pilul. & elec. ad ʒ. j. vel ij. Confectio verò alkermes (vt, & de particularibus agamus) ad ℈. ij. cum portione æquali conſeruæ refrigerantis, triphera Perſica ad ʒ. j. cum ʒ. ſ. boli Armenæ; antidoti magnæ ſub eadem doſi cum æquali portione ſupradictæ conſeruæ refrigerantis; puluis ſcordij ad ʒ. j. cum ʒ. j. conſeruę violarum: De theriaca noto in minori doſi exhibendam eſſe in præſeruatione, ob illius magnam efficaciam, & in dictorum vſu perdurandum, quòuſque omnis ſuſpicio mali ſit amota; ſicuti, & per os, & exterius poſſunt vſurpari.

Doſis dictorum.

Adnotatio de theriaca.

Tempus iſtorum eſt indifferens; quare licebit etiam à principio, tempore lenientium, illis vti, ita tamen, vt theriaca nunquam aluum mouentibus adiungatur, quia illorum virtutem ſupprimit; inter hæc ſunt mihi ex vſu aqua ſcorzoneræ, & florum citri, puluis ſcordij, maximè abſente feruore, ſi ſubſint humores crudi, & pituitoſi in ventriculo, & corpore, ſi thoracis mala diſpoſitio adiungatur; tandem ſuccus glaregæ depuratus mihi arridet; in quibus autem corporibus hiſce alterantibus calefacientibus vti liceat, ſatis patet ex dictis. Frigida alterantia ſunt, & ipſa ſimplicia, ac compoſita: In genere ſimplicium ſunt gemmæ, ac lapides pretioſi, vt ſunt fragmenta quinque pretioſa, hyacinthi, ſmaragdi, rubini, granatæ, & corneolæ, lapis quoq; bezoar (cui tamen parum fido) inter hos connumeratur; rarò enim, imò vix obſeruaui effectus, qui de illo referuntur, ſiue hoc procedat, quia factitius, ſiue quia caret virtutibus, quę illi adſcribuntur; vtcumque magis laudant Orientalem, dicuntq; Occidentalem in dupla quantitate exhibendum, vt minus efficacem; hic autem eſt coloris cinericij, ille caſtanearum ad fuſcum vergentis: Adulterinus cognoſcitur, ſi cortex interior ſit politus, vt exterior, facilè frangatur, & in medio ſit puluis, quamuis hoc vltimum non ſit vndequaq; tutum; cùm enim naſcatur lapis hic in ventre animalium, qui comedunt herbas, & varia alimenta, hinc etiam in medio folium adinuenitur, circa quod lapis concreſcit: His adde margaritas, coralla, terram ſigillatam, Melitenſem, Samiam, bolum Armenam, præcipuè luteam ex 9. ſimpl. ac præter hæc habentur plura alia, cùm ex animalibus, tùm ex plantis, vti cornu Cerui vſtum, raſura eboris, os de corde Cerui, & Vnicornu; amplius acetoſa, ſonchus, quinq; folium, roſæ, acidum citri, ac limonis, ſantali, ſerum depuratum, aurum, & camphora; hùc etiam referenda, ex quibus variæ medicamentorum formulæ componi poſſunt, vt de calido diximus.

Tempus alexipharmaca dicta & confectiones exhibendi.

Theriaca ijs, quæ aluũ mouent nũquã eſt iungenda.

Lapidis Bezoar ſuſpecta operatio apud Auct.

Orientalis duplo fortior eſt ipſo Occidentali.

Bezoar quomodo dignoſcatur.

Alia pretioſa maximi vſus.

Compoſita ſunt diamargariton frigidum, confectio ex tribus ſantalis, trochiſci de camphora Rhaſis, vti frigidiores illis Meſ. puluis cord. pro cibo ſine moſcho, & ambra, conſeruæ violarum, roſarum, & acidi citri, aqua hordei cum ſucco citri, & limonis.

Vltima cõpoſita.

Doſis puluerum, aquarum, decoc. ſyrup. ſuccorum, & elect. ex dictis manifeſta; bezoar verò, ſmaragdus, & hyacinthus dentur ex gr. x. vel in vino, vel in aqua ſtill. vel vtri ſq; ſimul; terræ, bolus Armena, cornu Cerui ad ʒ. j. margaritæ præparatæ ad ℈. j. vel alterum in aqua florum citri, vel roſarum, aut acido citri condito; conſeruæ ad ℥. ſ. per ſe, cum ſpeciebus ad ʒ. ij. ſpecies ad ʒ. j. ſicuti ex trochiſ. ex aq. roſ. vel in bolo, vel in potione.

Doſis eorũdẽ medicamentorum.

De tempore, ac loco ſubſcribo recitatis de calidis: Habeo inſuper ego in frequenti vſu ſpecies diamargariti frigidi, & acidum citri conditum, ſicuti ſuccum acetoſæ ad ℥. iij. quem in præſeruatione, & curatione omnibus præfero, vel in iuribus alteratis, vel in ſero lactis Vaccini depurato, & aurato, ſuccum deinde ſonchi, margaritas ſucco limonis liquatas, cum ſyr. & alijs medicamentis mixtas; item, & ſmaragdum, ac hyacinthum in aq. roſ. vel acetoſæ exhibitum. Temperata vltimò occurrunt, quorum ſim-

Tempus, & locus.

Quæ magis ab Auct. ſint vſitata.

Temperata ſimplicia.

Eadem cõpoſita.

ſimplicia ſunt borrago, bugloſſum,& cætera ſimilia; compoſita verò conſerua borrag. bugloſ. & quæ ex toto citro paratur, confec. ex hyacintho, puluis cord. pro cibo cum moſcho, & ambra; item puluis cord. pro epit. aquæ cordiales variæ, nec non, & quàm plura alia, quæ ex tempore parari poſſunt ex medicamentis ſupra propoſitis: Inter aquas cord. reponenda eſt illa, quæ in 58. conſul. Tomi primi mearum conſul. eſt deſcripta.

Aq. cordialis Auctoris max. vtilis.

℞. *Limon. decorticat. n. xii.*
Corticum Arantiorum n. x.
Bol. Armen. lutei coloris ℥. ſ.
Pulu. Cord. pro cibo ℥. i.
Theriacæ opt. ℥. iii.
Mithridati ℥. i.
Fol. Acetoſ. }
Borrag. } *an. m. iii.*

M. & extrahatur liquor per alembyccum, cuius ℥. i. cum altera aquâ Borrag. exibenda venit.

Quæ redderetur efficacior in febribus habentibus neſcio quandam frigiditatem, ſi addantur guttæ aliquot elixiris vitæ, vel olei, atq; ſpiritus calcanti: Eſt & alia aqua, quæ.

Alia eiuſdẽ.

℞. *Angelicæ,* }
Carlinæ, }
Tormentillæ, } *an. ℥. ii.*
Corticum Citri, }
Olibani }
Semin. Cardui benedic. }
Acetoſæ, }
Vlmariæ, } *an. ℥. ſ.*
Santalorum omnium }
Conſerua Bugl. }
Roſarum, }
Violar. } *an. ℥. ii.*
Acidi Citri }
Mithridati, }
Confec. ex Hyacintho } *an. ℥. i. ſ.*
Spec. Diamarg. frigidi, }
Camphoræ } *an. ʒ. ii.*

Terantur craſſiuſculè terenda, & indantur in alembyccum vitreum, cum lib. iiii. aq. Acetoſ. & Borrag. mox per balneum Mariæ liquor extrahatur, cuius ℥. iii. modo dicto propinandæ.

Alia item cordialis.

Vel ℞. *Succi Glaregæ,* }
Scordii, }
Acetoſæ, } *an. lib. i.*
Citri }
Theriacæ ℥. i.
Pulu. Cord. pro cibo ℥. i. ſ.
Boli Armen. lutei ℥. ſ.

M. & deſtil. in baln. Mariæ, & exhibe huius liquoris pro vice ℥. i. tribus horis ante cibum.

In febribus autem æstuosis, ratione proprij caloris, suspectæ censentur huiusmodi aquæ, ideò præfero aquam cord. ther. & mitrid. confec. immunem, quæ

℞. *Succor. Acetosæ,*
Sonchi, } *an. lib. ii.*
Succor. Oxilapathi,
Limonum,
Citri,
Trinit,
Bistortæ,
Cyani maioris, & minoris, } *an. lib. i.*
Rutæ Capraria,
Calendulæ,
Borrag.
Buglossæ,
Melissæ,
Aceti optimi ℥. xxij. ſ.
Semin. Citri ℥. i.
Portul. ℨ. iiii.
Flor. Nimpheæ,
Violarum,
Rosarum } *an. ℥. i. & ℨ. ij.*
Terræ sigil.
Bol. Armen. Orientalis,
Terræ Samiæ } *an. ℨ. iij. ℈. ii. ſ.*
Spec. Diatrionsantal. ℥. ſ.
Camphoræ ℨ. i. & gr. xviij.

Puluer. pulueriZanda, deinde infunde in succis, & liquoribus per 24. horas æstate, hyeme per tres dies in loco calido, & postea distillentur per alembyccum vitreum in duplici vase, cuius ℥. iij. exhibeantur, & feliciter operantur, vt millies sum expertus.

Alia efficacior, & ab Auct. millies experta.

In eundem vsum habetur simile distillatum.

℞. *Sonchi,*
Acetosæ,
Pimpinellæ,
Rutæ Capraria } *an. m. i.*
Manus Christi perlati ℥. iij.
Bol. Armen. Oriental. ℨ. i. ſ.
Semin. Citri ℨ. i.
Vini Granatorum ℥. ij.
Acidi Citri conditi ℥. ij. ſ.
Medullæ panis iure Caponis infusæ, & aq. rosſ. lib. ſ.

M. & cum carne Caponis ſ. a. accommodata ſ. distil. quod superbibi poterit confec. & elec. quæ sequuntur.

Distillatum cordiale.

Hæc autem sunt, vt

℞. *Quatuor confer. Cordial. an. ℥. ſ.*
Acidi Citri conditi ℥. i.

Conserua cordialis.

Scordij veri subt. puluer. } *an.* ℥. *i.*
Bol. Armen. lutei
Fol. Auri num. x.
M. & cum syr. de Limon. f. elec.

Vel ℞. *Fragment. pretios.* } *an.* ℈. *i.*
Margar. præpar.
Coral. rub.

Alia pretiosior.

Ligni Aloes, } *an.* ℈. *ſ.*
Semin. Citri mund.

M. & cum sacch. dissol. in aq. Borrag. f. rotul. ℥. *iij. pro qualibet; & capiatur vna pro vice ante cibum.*

Rotulæ ad idem.

Vel ℞. *Spec. Diamarg. frig.* ℈. *ij.*
Smaragd. subst. pulu. ℈. *i.*
Spec. Diambræ ℈. *ſ.*
Fol. Auri purissimi nu. vi.
M. & cum sacch. dissoluto, vt supra f. rotulæ modo dicto.

Aliæ rotulæ.

Vel ℞. *Rad. Dictam.* } *an.* ℈. *ij.*
Tormentillæ,
Cornu Cerui præpar.
Vnicorni,
Boli Armen. Orient.
Sacch. fini q. f.
M. & dissol. in aq. acetosæ f. similes rotulæ.

Vltimò habentur pil. huius descriptionis.

Pilulæ idem præstantes.

℞. *Myrrhæ,* } *an.* ℥. *i.*
Croci,
Aloes ℥. *ij.*
Camphoræ ℈. *i.*
Bol. Armen. Orient. lut. col. ℈. *iiii.*
M. & cum aq. scabiosæ f. pasta, cuius ℥. *ſ. per 4. horas ante cibum singulo octauo quoq; die deuoretur.*

Tandem.

℞. *Ther. optimæ,* } *an.* ℈. *ij.*
Confer. Acidi citri,
M. & pro vna vice horis v. ante cibum.

Cætera ad perfectam temperatorum administrationem patent. Medicamenta externa cordi applicita sub forma epithematis, inunctionis, & sacculi probantur; in genere calidorum paretur huiusmodi epith.

Medicam. externa calida, loco epithem. adhibenda pro pauperibus.

℞. *Aq. still. Roris Marini,* } *an. lib. ſ.*
Saluiæ,
Melissæ,
Scorzoneræ,

Radic.

Radic. Tormentil.
Angel.
Gentianæ
Sem. Citri, } *an.* ℈. *i.*

Bull. vnica ebull. deinde f. col. adde.

Succi Calendulæ,
Limonis,
Glaregæ,
Pentaphylli } *an.* ℥. *i.*

Spec. calid. pro epith. ʒ. *iii.*
Vini Cretici ℥. *iii.*
Acet. Ros. ℥. *ij.*
Croci ℈. *s.*
M. pro pauperibus.

Pro diuitibus.

Aliud pro diuitibus.

℞. *Aq. Flor. Arantij,*
Citri } *an. lib. s.*
Aq. Ros. ℥. *iiii.*
Spec. Diambræ ʒ. *ii.*
Aq. Melissæ lib. i.
Vini Cretici ℥. *iii.*
Aceti Ros. ℥. *ij.*
M. pro epithem.

Inũctio pro pauperibus.

Inunctio parari poterit ex theriaca, ac mithridato cum croco liquatis in vino aromat. & aceto ros. pro pauperibus; pro diuitibus autem.

Pro diuitibus.

℞. *Ol. Flor. Citri, vel Caryoph.* ℥. *i.*
Galliæ Moschatæ gr. viii.
Coral. rub. ℈. *i.*
M. & cum cera f. vnguentum.

Potest etiam sub forma linimenti aliud medicamentum parari, quod.

Linimẽtum aliud.

℞. *Vnguenti cord. Guainerii* ℥. *s.*
Vnguenti Ros. ℥. *i. s.*
Boli Arm. ʒ. *s.*
Aceti Ros. parum
M. & f. linim. cordi, mane, & vesperi admouendum.

Vnguentum Guainerij.

Vnguentum Guainerij.

℞. *Ol. de Spica,*
de Chamom. } *an.* ℥. *i. s.*

Loco quorum, ad maiorem efficaciam subdit oleum de croco, & de been

Caryoph.
Ligni Aloes,
Corticum Citri,
Nucis Muschatæ } *an.* ℈. *i.*

Doronici,
Zedoariæ,
Xiloaloes,
Ocymi, } *an.* ℈. *ſ.*
Semin. Baſiliconis,
Maioranæ

Ambræ,
Croci, } *an. gr. ij.*
Moſchi

Galliæ Moſch. gr. vi.

Puluer. pulueriƷanda, & miſceantur, ac cum modico ceræ nouæ f. vnguentum.

Sacculus paratur ſic.

Sacculus cordialis.

℞. *Ligni Saſſafras,*
Dictamni Cretici,
Cardui benedicti,
Zedoariæ,
Galangæ, } *an.* ʒ. *ii.*
Myrridis,
Tormentillæ,
Corticis Citri,

Croci ℈. *ſ.*
Ligni Aloes ℈. *i.*
Flor. Capital. p. i.

Moſchi,
Ambræ, } *an. gr. vi.*

M. & conſuantur in ſerico purpureo.

A quo, pro pauperibus, moſchus, & ambra amoueatur, quæ duo pro diuitibus ad grana aliquot in ſacculo goſſipio repleto commodè reponuntur, ac cordis regioni apponuntur.

Alius ſacculus.

Vel ℞. *Flor. Borrag.*
Bugloſſi } *an.* ʒ. *ij.*

Been. albi, & rubri, an. ʒ. *i.*
Croci ℈. *ſ.*
Serici grana intincti, & combuſti ℈. *i.*

Macis,
Cinnamomi, } *an.* ʒ. *ſ.*
Caryoph.
Coral. rub.

Oſſis de corde Cerui ℈. *ſ.*

Moſchi,
Ambræ } *an. gr. ij.*

Galliæ Moſchatæ gr. vi.

Semin. Maioranæ,
Baſiliconis, } *an.* ʒ. *ſ.*
Aniſi,
Calami aromat.

M. & puluerizentur omnia ſubtil. deinde imponantur in ſacculo linteo grana infecta.

Et

Et vbi vrgeat necessitas aspergatur aq. buglos. calid. & eodem modo applicetur. Medicamenta externa frigida sub forma epithem. parantur ex aquis ros. viol. acetosæ, sonchi, additis spec. cord. pro epithem, vel diatrionsantal. cum aceto ros. & tantillo camphoræ, vt

Medicam. externa frigida sub forma epith. quomodo parētur.

℞. *Aq. Ros.*
Viol.
Acetosæ } *an. lib. i.*
Spec. cord. pro epithem. frigid. ℥. *iij.*
Os. de corde Cerui, vel cornu Cerui vsti ℥. *i.*
Succi Limonis,
Arantij } *an.* ℥. *ii.*
Acet. Ros. ℥. *iii.*
Vini Cretici ℥. *ii.*
Camphoræ gr. vi.
Croci ℈. *i.*
M. pro epithem.

Inunctio autem paratur ex vnguento rosato, vel nenupharis, cum puluere santalorum, vel ex vnguento santalino; mirabilis tamen censetur illa, quæ.

Inũctio pro corde.

℞. *Ol. de Nenuph. Citrino* ℥. *iii.*
Pulu. florum eiusdem ℥. *ii.*
Santalorum rubrorum,
Semin. Acet.
Coral. Rub. } *an.* ℈. *i.*
Margarit.
Ossis de corde Cerui } *an.* ℈. *ſ.*
Camphoræ gr. iiii.
Pulver. pulveriZanda, deinde cum cera abluta aqua viol. m. & f. vnguentum.

Quod regioni cordis per horam ante cibum, & accessionem pro oppugnatione caloris febrilis est admouendum. Sacculus poterit parari ex santalis omnibus, violis, rosis, nenuphare, lambrusca, & acedula siccata, semin. acetosæ, folijs arantij, citri, limonis, atq; camphoræ. His succedunt temperata, & primò epithemata ex aquis buglossi, borrag. spec. cord. pro epith. acet. ros. & vinum Creticum.

Sacculi formula, & quibus simplicibus componenda.

Vel ℞. *Quatuor aq. Cord. an. lib. ſ.*
Quatuor flor. Cord. an. p. i.
Bull. vnica ebull. deinde f. col. adde
Spec. cord. pro epithem. temperat. ℥. *iii.*
Aceti Ros.
Vini Cretici } *an.* ℥. *iii.*
Croci ℈. *i.*
M. & f. Epithema.

Epithema aliud.

Inunctio autem erit, quæ.

Inunctio post Epithem.

℞. *Vnguenti Nenuph.* ℥. *iii.*
Theriacæ opt. ℥. *i.*
Spec. cord. pro Epithem. ℈. *ii.*

Succi

Succi Limonis, vel Citri q. s.
M. pro inunctione.

Sacculus alius.

Vel ℞. *Ros.*, *Viol.*, *Flor. Anthos*, *Saluiæ* an. m. i.
Santal. omnium an. ʒ. i.
Cinnamomi, *Caryophyl.*, *Ligni Aloes*, *Flor. Arantii*, *Citri*, *Limon.* an. p. i.
M. & consuantur in sacculo, vt supra.

Deobstruẽtia quàm maximi vsus ad obsistendũ veneno. Obstructionum causæ, vel sunt sanguinis multitudo, vel humorum crassities. Abstergentibus ea miscenda, quæ noxios humores concoquunt. Bezoartica superfluam corporis humiditatem mirabiliter tollunt.

Horum omnium administratio per supra dicta satis manifesta. His veneno obsistentia, deobstruentia sunt sufficienda, quæ non referuntur in obstructionẽ præsentem, (ita enim febrem producit) sed ad causas obstructionum, quæ sunt, tùm sanguinis multitudo, tùm lentor, & crassities humorum, quas submouere debemus, si volumus obstructiones impedire. Quæ tollunt multitudinem, sunt Chirurgicæ, de quibus satis supra; quæ verò crassitiem remouent, sunt attenuantia, & incidentia; quæ lentorem, sunt abstergentia, de quibus sæpius diximus in tractatibus aliarum febrium; quare hîc non sunt repetenda: Noto tamen, vt misceantur cum illis, quæ humores noxios concoquunt, eo constituto, vt semper aliquid cardiaci addatur, & quòd obstructionum causis occurrentia sint familiaria, domestica, suauia, & naturæ amica Sed iam ad illa est deueniendum, quæ in passi dispositionem refunduntur, & primò ad ea, quæ humiditatem corporis superfluam tollunt, vel saltem corrigunt; hæc autem sunt bezoartica, nam vim siccandi obtinent.

Excrementi nomine quid verè est intelligendum.

Corporis imbecillitatem, quæ emendent.

Nimia corporis laxitas quomodo curanda.

Præter hæc tamen laudo decoc. rad. torment. vel pentaph. cum ligno lentisci, vel China, & santalis, tantillo sassafras addito in maiori, vel minori quantitate, secundum quòd natura, ac ætas patientis, humorum conditio, & anni tempora permittent, vel indicabunt, quod ad gratificandum patienti in balneo Mariæ distillari poterit, immiscendo aliquando, vel spiritum calcanthi, vel flores sulphuris, & prosequendo in illius vsu per plures dies; ex quibus etiam puluis cum sacchearo fino parari poterit, ex aqua, vel decocto pimpinellæ vsurpandus, cui pro diuitibus limatura auri, vel argenti poterit addi: Secundò autem descendendum ad ea, quæ habent rationem corporis excrementosi; per excrementa verò intelligo, quæ ex cibo, & potu superfluunt in ventriculo, tãquam crudiora, & inutilia; hæc, vel per vomitum ducuntur vsu oximel. & mellis ros. simpl; vel per aluum, si detur mel ros. sol. ex succis, vel hiera cum cassia, vel medicamentum ex aloe, myrrha, & croco; vel tandem per lotium exhibendo diuretica, vel aquam stillatitiam quatuor semin. maiorum frigidorum cum aliquot guttis ol. ex calcantho: Tertiò meditanda, quæ corporis imbecillitatem emendant, tollendo illius causas, vt nimiam Venerem; ab illa enim corpora refrigerantur, spiritus, ac natiui caloris dissipatione, tuncq; præstabit assumere confectionem alkermes, & theriacam mediæ ætatis, cum haustu aromatico, & odorato, vel cum vino: Molesta quoq; animi accidentia remouenda, ac cardiacis, & lætificantibus succurrendum, sicuti si quis ex assumpto veneno imbecillis euaserit, illo prius eiecto, vel quoquo pacto superato, alexipharmacis roborandus; si verò talis ex prauis cibarijs euaserit, vel ex vsu aeris inquinati, vti his accidit, qui prope aquas stagnantes degunt, iisdem tractandus, appropriata adiungendo: Quartò corporis nimia laxitas ad se medicam trahit contemplationem, sicuti & densitas; in laxitate autem, ac raritate conueniunt,

niunt, quæ corporum humiditati medentur, præter quæ, pro diuitibus, laudo assiduum vsum myrobalanorum chebulorum conditorum sacchare, & citrinorum; item confectiones in forma tabularum ex margaritis, coralijs, fragmentis pretiosis, smaragdo, & cornu Cerui vsto paratis, addito tantillo ligni aloes & fol. auri, ac argenti, dissoluto tamen saccharo in aqua rosarum, & detur ℥ j. vel ij. & superbibatur per modum apozematis haustus vnus, vel alter vini cydoniorum: Pro pauperibus laudatur confectio ex bolo Armena, terra sigillata, cornu Cerui vsto eodem modo præparata, superbibito apozemate species diatrion sant. in saccharo ros. probatur, sicuti exterius toti thoraci ol. mellinum, & rosatum omphacinum: In angustia verò, & densitate vasorum, meritò quorum, præsentibus causis internis, facilè corpora in febrem pestilentem incidunt, conueniunt, quæ ad cachochymiam, plenitudinem, & obstructiones sunt præscripta.

Aliud pro diuitibus ad eandem laxitatem.

Pro pauperibus.

Victus ratio dictis adiungenda, quæ medicamentis respondeat; hæc autem primò ad aerem, tãquam ad illum, quem velimus, nolimus, inspirare cogimur; ab hoc igitur, si febris pestilens immineat, necessariò id accidit; vel quia in primis qualitatibus recessit à proprio temperamento; vel quia ex immixtione prauarum qualitatum est inquinatus; vel tandem quia in propria substantia per corruptionem, & putrefactionem recessit à naturali statu: Quo ad qualitates primas, si calidior existat, alterandus est ad contrarium simplicibus supra propositis, siue parietibus appensis, siue per solum expãsis; fontes quoq; machinãdi aqua simplici, ac flabellis aer agitãdus, & ædes versus Aquilonẽ seligẽdæ, illoq; spirãte fenestræ aperiẽdæ, & alia faciẽda, & mutanda, vt supra. Si verò frigidior existat suffumigationibus ex rebus calidis, & odoratis vtendũ, ignis in cubili accendatur ex lignis odoratis, vt iunipero, lauro, & similibus, habitatioq; ad contrariam partem deligenda; in quorum consideratione haud multum insisto, quando causa hæc non satis apta iudicetur ad producendam hanc febrem; si tamen humidior fuerit, illius exsiccatio efficacius procuranda; quare ignis in vijs publicis, & in ædibus accendatur, qui, ne fumosus existat, ex lignis aridis excitetur; & si fieri poterit, ex odoratis, nunquam autem ex prauè olentibus, sicuti æstate parcior, hyeme copiosior esse debet, & absente habitatore accendatur. Ligna odorata sunt iuniperus, laurus, cupressus, abies, pinus, terebinthus, tamariscus, rosmarinus, myrtus, sauina, erica, & similia, quæ in tempore frigidiori comburenda; in calidiori, santali, cortices arantiorum, citrorum, limonum, & cydoniorum: Suffumigia, quibus homines ab aere humidiori se tuentur, paranda veniunt ex floribus rosarum, nenupharis, & violarum, tempore calidiori; frigidiori verò ex aromatibus, cinnamomo videlicet, caryophyllis, & similibus. Habitatio debet esse ad Austrum, & sublimis, vt sicca reddatur, illaq; vitanda, quæ humiditatem possunt augere, qualia sunt cibaria, somnus, otium, & similia, vt alibi dicitur, contraria vsurpando: Quòd si aer prauis exhalationibus inquinatus extiterit, oportet mineram exhalationum remouere, & genitas disperdere; vt primùm peragatur, si aquæ stagnantes sint, hæc minera fluentes perducendæ, vel siccandæ, vt in Ciuitatibus, locisq; muratis sæpius aqua ad mœnia, & in fossis degens exsiccanda, ne æstate, & autumno febres pestilentes inducat; aquæ etiam, in quibus maceratur cannabis, vel similia, vt quę mala, & virulenta qualitate infectæ, expurgandæ, vel motu, vel aquæ puræ inductione, vel illius siccatione; quòd si ex barathris, & specubus, dictæ eleuentur exhalationes, claudantur, si fieri potest, aut in illis maxima lignorum strues accendatur; vbi verò ex inhumatis hominum aliorũq; animaliũ cadaueribus producantur, illa cremanda, vel fossis profundis sepelliẽda, supposita terra argillosa, vel calce copiosa: Tandem omnia corrupta, putrida, & quę malum emittunt odorem remouenda, iccircò bonum erit Ciuitates, & vias à cæno, & stercoribus animalium mundare, cloacas, & ædes ab omni immunditia expurgare: Vapores, seu exhalationes consumantur, vel spontè, vel arte; spontè ventorum ingenti agitatione, temporum diuersa successione; arte primùm, si ignes accendantur, hinc

Victus ratio.

Aer, qualis.

Suffumigia odorata quãtùm pręstet huic curationi.

Habitatio; quæ conueniat.

Suffumigia odorata quibus paranda.

Humiditatẽ producentia summoperè vitanda.

Aquarum viarumq; purgatio necessaria.

Vapores, putridæq; exhalationes quot modis expurgentur.

hinc Hipp. iubebat nemora comburi; ſecundò tormentorũ bellicorum vehementi reboatu, & bombardarum inſigni, ac iterato fragore; vltimò aer propria ſubſtantia putrefactus, & corruptus corrigendus, præmiſſa Dei O. M. Deiparæ Virginis, & omnium Sanctorum humili imploratione, & eorumdem auxilij impetratione, vt pium, atq; Chriſtianum decet Medicum: Mox verò, ſi contagij ſeminaria fuerint præſentia, cauenda eſt habitatio locorum, in quibus vigent, vitanda omnis ſocietas ſuſpecta, & contrectatio eorum, quæ à ſuſpectis ſunt tacta, deinde ignibus odoratorum, ſuffumigationibus, aromaticorumq; geſtatione vtendum, de quibus infra; tormentorum etiã exploſio plurimum valet, agitando, & commouendo aerem; quòd ſi adhibita omni diligentia mala aeris qualitas propulſari nequeat, fuga arripiatur, nam Hippoc. de Natura Humana tex. 4. dicebat longè, cito, & tardè; ſed vbi hæc peragere non liceat, ad præſeruationem quædam præſcribi poſſunt; primò pilæ manibus geſtandæ ex iunipero, fraxino, & cupreſſo fabrefactæ, & excauatæ, vt in earum cauo reponi poſſit ſpongia madefacta in aliquo liquore odorato, & ad tempus expreſſa, quæ etiam ſine pila lignea in manibus geſtatur ab aliquibus: Tempore hyemis liquor vſurpandus erit ex aqua florum citri, ſpicæ odoratæ cum moſcho, & ambra; tempore verò æſtatis vtimini aqua roſacea, tantillo moſchi, & ſantalorum pulueris referta; præter quas pilas habentur etiam pilæ ſolidæ, & integræ ex odoratis; pro hyeme,

Vbi contagij ſeminaria fuerint, quibus præſidijs muniri ſit opus.

Hippocratis conſilium in aere contagioſo.

Quæ geſtãda ſunt in contagio.

Pila hyemali tempore geſtanda.

℞. *Nucis Muſcatæ,*
Macis,
Caryophyllorum,
Ligni Aloes,
Styracis calamitæ — *an.* ℈. *i.*
Belzoini ℈ *ſ.*
Laudani ʒ. *iii.*
Moſchi gr. vii.
Ambræ gr. iii.

Cum mucilagine tragacanthæ in aqua Cinnamomi nutrita f. pila, quæ exſiccata in manibus geſtetur nuda; vel pro diuitibus in pila argentea perforata repoſita.

Pro æſtate verò.

In æſtate, alia pro diuitibus, & pauperibus.

℞. *Flor. Citri,*
Arantii,
Limonis,
Ninphea,
Roſarum,
Santalorum,
Baccar. Myrti — *an.* ʒ. *ſ.*
Cortic. Citri ʒ. *i. ſ.*
Ambræ gr. v.

M. & cum dictis mucilag. in Aq. Roſ. nutritis f. pila, vt ſupra.

Ad idem in qualibet temporis differentia.

Pro alijs anni temporibus.

℞. *Santal. rub. & alb. an.* ʒ. *ii.*
Been albi, & rub. an. ʒ. *ſ.*
Styracis liquidæ,
Camphoræ — *an.* ℈. *i.*
M. & cum aqua moſchata f. pila.

Quibus

Quibus etiam cubilia exornare conducet; nec non limonibus, malis arantijs, citrijs, & alijs odoratis; facies quoq; sępius abluenda dictis liquoribus, odoratis quacunq; die, illis admiſcendo acetum roſ. quod etiam ſupradictis pilis eformandis tutò adhibetur: E thalamis, ac cubilibus omnis immunditia remouenda, & exportanda, omniſq; habitatio arcta, pro poſſe vniuſcuiuſq; eligenda; quare cubilia ſint ampla, & lata, parua enim, & puſilla ſunt periculoſa; veſtimenta etiam odoratis ſuffitibus ſunt alteranda, & ſerica, ſiue terſa, ac leuigata, abſq; criſpis deligenda; quare lanea, pellicea, & goſſipinea, varijſq; infarcta, damnari ſolent in hoc caſu; maximè autem aliena, & ſuſpecta; caueant etiam, qui ſe præſeruare intendunt ab hominum frequentia, & ſocietate, à negotijs publicis, & priuatis, quantum humana concedit pietas, ab habitatione locorum non modò infectorum, ſed ſuſpectorum, & nihil eorum, quæ ab ægris, & illorum aſſidentibus tacta, aut in ipſorum vſum adminiſtrata ſunt, contractent.

Aedes quo modo tutandæ, vigente contagij ſuſpicione.

Veſtiméta, quę probentur in dicto contagij periculo.

Cæterùm, ne præſcripta ſint irrita, ſequens obſeruanda eſt ciborum ratio; ſi corpus ſit repletum, tenuis exiſtat; ſi vacuum, & inanitum, plena. Cibi ſint boni ſucci, non praui odoris, vt cæpæ, allia, porri, & radices quædam acres, quæ ſi aliquibus laudantur, hoc fortè procedit à nimia eorum repletione; vitentur etiam, qui ſunt praui ſucci, vti fructus horarij, olera, legumina, pinguia, oleoſa, dulcia; quare carnes optimæ, piſces laudabiles, & oua conueniunt. Cibi condiantur ſucco arantij, limonis, citri, aceto, acetoſa, pimpinella, calendula, borrag. omphacio, & granato, maximè, ſi adſit fluxus alui, vel non immineat obſtructio; item fructus acetoſi, & acidi, aromataq; omnia, niſi calor aliquis impediat; lacte etiam margaritarum in ſucco limonis liquatarum tutò cibaria, ſiuè condienda, ſiue corrigenda; laudo etiam vſum ſequentis pulueris.

Cibi quinā eligendi, & qui vitandi ſunt.

℞. *Cinnamomi ℥. i.*
Caryophyllorum, } *an. ℈. i.*
Been albi, & rubri }
Coral. rub. ℥. ij.
Santal. rub. ℈. ſ.
Sacchar. albiſſimi ad pondus omnium,
M. & omnibus ſubtiliter pulueriżatis, ſeruentur pro cibarijs condiendis.

In eodē periculo puluis pręſeruatorius.

Panis ſit benè fermentatus, ex optima farina benè expurgata in corporibus excrementoſis, & recens. Verùm quoniam aliquando, ob caritatem annonæ, hæc cibaria haberi nequeunt, vel ſi habentur aer peſtilens ea contaminauit, propterea tunc præſtat carnes, antequam coquantur, in aceto, vel omphacio macerare, cum modico ſalis, mox aqua abluantur, & coquantur, condianturq; modo dicto, additis etiam ſpeciebus cordialibus pro cibo, & lacte margaritarum, vt ſupra liquatarum; imò licebit parare panem cum modico aceti, & ſalis, nec non cum margaritis, & ſpec. cord. pro cibo. Cibarijs etiam vtiliter diuretica miſcentur, ſi natura in illam regionem inclinet, & corpora excremento aquoſo ſint referta; quare æſtate lac ſemin. maiorum frigidorum, & hyeme radices fœniculi, & petroſellini illis iungendæ, habenda tamen eſt ratio ad corporis imbecillitatem ſæpè, ac parum cibandum, ſiq; melancholica accidentia, ſicut præſentia, edulia craſſa, & terrea fugiantur, & lætificantia vſurpentur.

Panis, & aliorum cibariorum neceſſariæ cōditiones.

Cibis vtiliter diuretica miſcentur.

Potus ſit vini alibi tenuis, mediocris, non vetuſti, dulcis, aut multum auſteri, pimpinella, acetoſa, & ſantalis medicetur; præſtabit etiam aurum ignitum in illo extinguere pro diuitibus; qui præſeruandi ſitim non patiantur, nam ex Auicen. corpora accendit; quare, ob hoc vina generoſa improbantur, ſicuti craſſa, nigra, ſubrubra, & clareta nuncupata; in corporibus excrementoſis ad ciendas vrinas, tenue, antiquum, neq; dulce, neq; aſtringens commendatur. Exercitium ſit moderatum, ieiuno ventriculo, factum in aere libero, & expurgato ſecundum artem, tametſi putem corpora debilia tutius quieſcere. Somnus quoq; ſit moderatus, & in thalamo mundo, expur-

Potus, qualis.

Somnus moderatus ſit, oportet.

gato ab omni immunditie, & odoramentis referto; aer nocturnus cubile ingredi permittatur.

Aluus sẽper lubrica esse debet.

Aluus lubrica, & mollis ſeruetur, fructibus quibuſdam in prima menſa commanſis, in iure cum ſaccharo coctis, vti ſunt pruna damaſcena, paſſulæ, ſebeſten, ceraſa amarena dulcia, & in vltima menſa cydoniatum; ius etiam pulli cum ſaccharo, & tartaro albo in principio paſtus bibitum ad idem valet, ficuti, & carice eadem hora.

Pil. de Aloe, & de tribus ad peſtem vſus.

Vſus clyſterium emollientium ad idem conducit, de quibus alibi; quibus non contentibus, pilulæ aleoticæ, & de tribus ad peſtem laudantur, ficuti pro diuitibus pruna damaſcena, manna ſub ſole obtecta, & alia ſimilia ſunt ex vſu:

Venus, & balneum interdicuntur.

Venus, & balneum omninò interdicantur:

Animi pathemata.

Animi accidentia moleſta fugiantur, & qui ſunt corpore debiliori vitã iucundam, & hilarem traducant, icircò negotia, curæ, ſollicitudines, rixæ ſolitudines, ſtudia, & cætera ſimilia ſummoperè inferiſa; & de preſeruatione ad ſatietatem.

Materiæ Chirurgicæ, vel ad febrẽ, vel ad cauſã eius diriguntur.

Ad curationem modò me conuertens, ſi materijs ſit perficienda Chirurgicis, iam iſtæ diriguntur ad febrem, & cauſam febris; ſi ad febrem, vel ad maſſam ſanguineam, vel ad venenum, quod eſt in corpore: Ad maſſam ſanguineam primò refertur venæ ſectio, quæ, ſanguine peccante, ſtatim, & in principio eſt exercenda, nam tunc virtus eſt robuſta, & propterea primò Epid. 3. & 26. quia Critoni non fuit ſecta vena in principio, tertia die obijt; non fuit autem ſecta à principio, quia Medicus tunc non fuit vocatus;

Sanguine peccante, illicò vena ſecanda.

nec obſtat eo tempore exanthemata erumpere, quoniam illa eruptio eſt ſymptomatica, & dato, quòd eſſet critica, quia tamen non eſt perfecta, ideo minimè à ſectione venæ abſtinendum; & eò magis, quoniam natura aliquo modo per illam exonerata, valentius ad cutim expellit;

Obiectio.

quòd ſi in libro de bonis, & malis ſuccis cap. 1. Gal. non ſecauit venam,

Solutio.

hoc factum fuit, quia reſpexit ad præcedentem annonam, cuius cauſa cachochymia legitima vigere ſolet, in qua omnes humores ſunt corrupti; hinc Antiqui aſſerebant tutius eſſe ſecare venam in febre ex aere, quàm in ea, quæ ex improbis cibis;

Vires max. obſeruandę.

oportet tamen virium maximam habere rationem, non tantùm, vt ſunt præſentes, ſed etiam vt ſunt futuræ; propterea licet in omni febre peſtilenti, præter eam, quæ eſt à corruptione aeris, adſit vitium ſanguinis, ratione obſtructionum, non tamen ob dictam cauſam in omni tali febre conuenit venæ ſectio, quæ etiam vrinis ſubiugalibus apparentibus haud mollienda venit, non quia illæ ſint iudicium lapſus virium, ſed quia ex Gal. 4. aph. 70. tales vrinæ demonſtrant agitationem humorum craſſorum, & lentorum, qui non miſſionem ſanguinis, ſed eorum purgationem indicant.

Subiugalis vrinæ conſideratio ante ſanguinis miſsionem.

Quando sãguis lenienti præponẽdus.

Vbi autem eſt mittendus ſanguis, non leniens, ſed clyſter præmittendus, ne fiat cunctatio, hoc in caſu (vt diximus) ſuſpecta; vena autem in cubito baſilica, modò dextra, modò ſiniſtra pertundenda; vel ſi timeatur viriũ imbecillitas, ſaluatella tàm dextera, quàm ſiniſtra; vel ſuppreſſis menſibus, vena tali legibus ſupra propoſitis.

Sanguis infra magnam quantitatem ſubſiſtẽdus.

Quo ad quantitatem conſtituo, quòd etiam ſi vehemens exiſtat ſanguinis læſio, tamen potius ſubſiſtendum infra magnam quantitatem, quòd eò magis faciendum, ſi appareant maculæ, puſtulæ, parotides, & carbunculi, quibus in caſibus cum fructu poſt venæ ſectionem ad vlteriorem euacuationem ſanguinis cucurbitulis vtendum.

Cucurbitulę quando, & qua ratione conueniant.

Cucurbitulæ quoq; duplici ratione per ſe conueniunt; aut ad tollendam plenitudinem, poſt venæ ſectionem derelictam; aut quia infirmitas virium illam prohibet; vtcumq; tamen puto ego, proſpecto ſanguinis vitio, eas potius infernis partibus à principio eſſe applicandas, quã quidem ratione hirudines non improbantur, & eò magis, ſi hemorrhoides fluere conſuete forent excecatæ; imò bracchiorum venis, loco ſectionis venæ adhiberi poſſunt in naturis, & ætatibus imbecillibus; in naturis autem melancholicis venis ſedalibus, potiſſimè vbi natura eſſet conſueta per has venas corpus expurgare, aut ſaltem hoc tentare.

Hirũdinum vſus.

In Chirurgia, quæ venena attrahunt, ad cutim vſurpanda.

Attrahens duplex, inũctio, & veſicans.

Materiæ Chirurgicæ, quæ gratia veneni vſurpantur, ſunt quæ illud attrahunt ad cutim, & ad alias partes ignobiles, non tantùm ratione ſimilitudinis, verùm etiam caliditatis, tàm coniunctim, quàm ſeparatim; hæc autem ſunt duorum generum, inunctio ſcilicet Aetij cum frictione; nec non, & veſicans: Inunctio ad illius ſimilitudinem ſic paranda venit.

℞. *Aq.*

℞. *Aq. Chamom.* ℥. *iij.*
Ol. Amygd. dulc. recen. ℥ *ij.*
Nitri subt. pulu. ʒ. *ij.*
M. Calefiant, & agitata in vase manibus, illiniantur pro totius inunctione, & fricatione. — Inunct. exemplum.

Soleo autem ego ad totius frictionem vti spongia in decoc. chamom. madefacta, & expressa. Vesicans simili modo instruitur.

℞. *Canthar. præpar.* ʒ. *vi.* — Vesicantis formula.
Fermenti acris ℥. *ſ.*
Sinapi ʒ. *ii.*
Caricarum num. vi.
Semin. Ameos ℈. *i.*
M. & cum aceto Scyllino fiat pasta pro vesicante.

Hæc super corium extenditur, & ad maius robur puluere earumdem canthar. inspergitur; hoc autem laborantibus partibus sub capite, cruribus, ac coxis affigendum; laborante capite bracchijs ad carpum, ac cubitum, quinimò, & ad euacuationem à parte affecta (vt capitis) syncipiti, post aures, & scapulis; verum quoniam vesicantia infensa sunt vesicæ, vt stranguria, & mictus sanguinis superueniat, ideò quædam sunt animaduertenda pro istis corrigendis affectibus; quare præter semina ameos mixta cum vesicanti, ego laudo lac seminum melonum liquatum cum iure decoc. maluarum assumptum; laudo decoc. sebesten, & maluarum, tandemq; serum distillatum cum lacte seminum melonum. Sed iam de materijs Chirurgicis, quæ impedimenta remouent agendum; si igitur occurrant exanthemata, presidia conueniunt attrahentia, cuius ordinis sunt frictiones Aetij supra propositæ, cucurbitulæ scarificatæ dorso adhibitæ, facta prius euacuatione à toto, quæ tamen euacuatio in morbillis, & variolis solo clysteri, aut suppositorio celebranda. Vtrum autem sectio venæ in his conueniat, quis meritò hæsitare potest, discutietur tamen suo loco. Quòd si tumores in adenosis partibus excitentur, vt materia magis attrahatur, ijsdem cuccurbitulæ sunt admouendæ, curando vt citius, quàm fieri possit, virus inibi collectum educatur, apertione, vel scalpello, vel caustico mollita; quare opportunum erit ante incisionem vti aliquo maturatiuo, vt

Vesicans, vbi applicandum. — Vesicantis damna, quomodo corrigenda. — Chirurgicũ remedium impedimenta remouẽs. — Vtrum venę sectio cõueniat.

℞. *Radic. Liliorum alb.* — Emplastrũ maturatiuũ.
Enulæ Campanæ,
Scabiosæ,
Cæpæ, } *an. q. ſ.*

Coquantur cæpæ, & contundantur omnia, deinde adde.

Butyri,
Theriacæ veteris,
Diachilonis,
Amoniaci,
Galbani } *an. q. ſ. pro emplastro.*

Quæ omnia in aceto Scyllino dissoluantur, & f. empl. ſ. ar. pro vsu dicto.

At si delirium subsit, vesicantia procul dubio cruribus, ac bracchijs apponenda, partesq; eædem fricandæ, ligandæ, & abluendæ, & cucurbitulis siccis tractandæ; præstabitq; hirudines venis sedalibus, ani, atq; sub poplite applicare; & si materia iam sit — Vesicantis vsus in delirio.

 fluxa

Vrgente ſopore, frictiones, & cucurbitulæ non ſcarificatæ partibus extremis maximè commendātur.

fluxa eædem hirudines naribus admouendæ,quinimo,& in affectu capitis confirmato, iuuabit venam frontis aperire.

Ad vigilias, quæ in hac febre ſolent eſſe infenſæ, eædem materiæ delirijs ſunt vſurpandæ; ſolùm de lotionibus obſeruandum, vt fiant hora ſomni, parenturq; ex papauere albo, mandragora, hyoſciamo, folijs vitium, ſalicum, arundinum, lactucæ, flor. violarum, nympheæ, chamom. anethi, & roſ. Quòd ſi noceat ſopor,vigilijs contrarius frictiones quoq; & vincula, cucurbitulæ non ſcarificatæ partibus extremis adhibitæ, inuſtio ſincipitis, & occipitij, ac veſicantia ibidem applicata non improbantur, ſi tamen prius illis extremis fuerint vſurpata; quæ etiam in motibus conuulſorijs laudantur, & inuſtio inter primam, & ſecundam vertebram; quæ autem dolenti capiti, ac ventriculo debeantur, alibi propoſita, hûc ſunt referenda; pro ſingultu à repletione, aut venæ ſectio, aut æquiualens ſanguinis miſſio non improbanda; imò cucurbitula magna ſicca, cũ multa flamma regioni ventriculi appoſita conducere poteſt, vt infeſtus vapor diſcutiatur: Reliqua Chirurgica,quę,vel humoribus à ſanguine diuerſis, vel alijs impedimentis, & accidentibus debentur, vt quæ alibi ſunt adducta, hîc miſſa fiunt.

Pro ſingultu ex repletione, quid agendum.

Medicam. his febribus conuenientia, alia ad morbificam cauſam; ad impedimenta alia diriguntur.

Ad medicamenta ergo conuertendo ſermonẽ, alia ad cauſam morbificã; ad impedimenta alia diriguntur: Priora varia ſunt,ſed prima ſunt lenientia,quæ,vel per anum immittuntur, & ſunt clyſteres, & glandes ſupra propoſitæ ante ſectionẽ venæ vſurpandæ, ne exhibitis per os, venę ſectio retardetur. Notandum tamen primò decoctis pro clyſteri addenda eſſe, quæ prauæ qualitati obſiſtunt, qualia ſunt acetoſa, cortices citri, limonis, & arantiorum, pentaphyllum, pimpinella, & calendula. Secundò noto circa lenientia per os exhibenda, & à principio (præſente febre peſtilenti) vſurpanda, vt paulò valentiora adhibeantur, quæ fuit cauſa, vt nonnulli conſueuerint etiam à principio purgantia perſcribere, ea ratione ducti, quòd venenum in corpore reſidens quàm primum ſit educendum; ego autem, quia ſcio illud non eſſe verum venenum, imò alexipharmacis aliquoties domari, propterea in principio à purgantibus iudico abſtinendum, & gratia illius materiæ veneficæ, exiſtimo ſufficere lenientia fortiora; propterea in materia bilioſa placet, quod

Obſeruatio vtilis.

Itẽ alia circa lenientia adnotatio.

In principio peſtilẽtium tutius eſt à purgantibus abſtinere.

Leniens in materia bilioſa.

℞. *Diaprun. lenit.* ℥. *i.*
Triphera Perſicæ ʒ. *iij.*
Spec. Cord. pro cibo, vel Diamarg. frig. ℈. *i.*
M. cum ſaccharo f. bol. ſiq; opus fuerit addatur aliquid ſyr. roſ. ſol. aut cum decoc. cord. f. p.

Vel ℞. *Syr. Roſ. ſol.* ℥. *iij.*
Mannæ elec. ℥. *i. ſ.*
Tripheræ Perſicæ ʒ. *ii.*
M. & cum decoc. cord. f. p.

Pro materia pituitoſa aliud.

In materia autem pituitoſa,loco diaprunis accipiatur diacatholicon, & loco ſyr. roſ. ſol. ſubſtituatur mel roſatum ſol. In melancholica verò, & diaſena lenitiuum, & ſyr. de polip. ponatur, ſicuti loco ſpecierum addatur pul. ſcordij veri, ſemin. citri, boli Armenæ lutei coloris an. ℈. j. poſſuntq; (neceſſitate poſtulante) dilui decoc. cord.

Purgatio per vrinas machinãda.

A lenientibus conuertendum ad præparantia, de quibus in preſeruatione dicta ſufficiant, quemadmodum, & ad purgantia per aluum; quòd ſi per vrinas purgatio machinanda fuerit, lac ſemin melon. liquatum in iure decoc. pimpinel. pentaph. maluar. & gramin. cùm per ſe exhibitum, tùm cum ſero lactis depurato, ſeu diſtillato conuẽnit; ad idem conducit aqua ex ſiliquis fabarum, vel hordei parata cum capil. ven. pimpin. & addiecto ſyr. de limon. & vbi febris non multum æſtuat para decoc. ex anetho, radice apij cum quatuor ſemin. maior. frigid. Quibus ſuppono, quòd

℞. *Aquæ*

℞. *Aquæ Stillatitiæ ſemin. Melon. lib. ij.*
Ol. Vitrioli guttas vi.
M. pro vna vice.

Vel ℞. *Aq. diſtill. ex ſiliquis fabarum lib. ii.*
Spiritus vitrioli ʒ. i.
M. pro vna vice. Diuretica.

Per cutim etiam prodeſt materiam euacuare, vt in ſudore Anglico, ſiue febre Britannica; quare ſi calor febrilis feruidus totum obſideat, mouendus ſudor; ad quòd peragendum nihil eſt præſtantius aqua hordei, cum ſyr. de limon. copiosè ebibita; deinde æger pannis cooperiatur, vt ſudor facilius erumpat; ſub Anglico ſudore perſcribunt.

℞. *Hordei mundati,*
Flor. Nenuph.
Viol. } *an. m. ſ.*
Cardui benedic.
Pimpin.
Bugloſ.
Borrag.
Paſſularum enucleatarum, } *an. p. i.*
Caricarum num. x.
Lentium excortic. ʒ. vii.
Laccæ ablutæ, & mundæ ʒ. v.
Tragacanthi ʒ. iii.
Zedoariæ,
Dictamni,
Radic. Tormentillæ, } *an. ʒ. i.*
M. & f. decoc.

Pro ſudore Anglico mouendo.

Quod cum ſyr. de limon. ad mouendos ſudores, & ad ſitim arcendam per modum lambitiui à Ioanne Tyengio, & Foreſto miris effertur laudibus; ſub hac enim lue omnes, qui ſudore correpti fuerunt euaſere; at qui iactatione corporis illum prohibebant, ſubitò perdebantur, ideo, & Anglici, & Belgæ omnes ad Brabantiam, Holandam, & Zelandam, vt miſeri, cogebantur ſtragulis abuoluti immobiles permanere; at ſi inſenſibilis euacuatio veneni eſt tentanda, præter medicamentum ex arſenico, ego laudo ol. de Scorpionibus Matthioli, Viperinum, & Magni Ducis partibus pulſantibus illitum.

Ad veneni euacuationem, quæ proſint.

Poſt hæc omnia alterantibus vtendum, quæ, ſi agant qualitate manifeſta ſunt refrigerantia, vti ſerum cum ſucco cichor. & acetoſæ; & vbi febris eſſet de genere ardentium conuenit potio frigidæ, vel alterius liquoris refrigerantis: Alterantia, quæ à tota forma agunt, poſſunt eſſe calida, poſſunt eſſe & frigida, de quibus in præſeruatione diximus: Frigida ſunt maximi vſus in æſtuoſis febribus; nam præter id, quòd prauæ qualitati aduerſantur, ſiccandoq; putredini reſiſtunt, refrigeratione calefactum corpus alterant; calida verò in febre non æſtuoſa concedenda, hæc enim, licet non refrigerent, ſed potius calorem adaugeant, tamen reſiſtendo putredini, & prauam vincendo qualitatem, in hiſce febribus ſunt miri vſus; quapropter exiſtimo ipſe, miſſis altercationibus, calida à tota forma alterantia, hac tamen habita diſtinctione, vſurpari poſſe; febris enim cuius molimur curationem, vel ferè abſq; caloris nota obſeruatur, vel eſt feruidior, cùm extra, tùm intra, vel cauma intra ſolùm, non autem extra perſentitur: Si primùm alexipharmaca calida ſolida exhiberi poſſunt; at ſi calor intus, & foris vrgeat,

Alterantia quot, & qualia.

Calida in febre non æſtuoſa, cur prudenter exhibeãtur.

Exceptio alexipharmac. calidorum quando contingat.

geat, omnino reprobantur, quòd si intus, non autem extra persentiatur, tunc castigata non improbantur; corriguntur autem mixtione refrigerantis; vel si post assumptum alexipharmacum, refrigerans potio per modum apozematis superbibatur, sicuti est aqua endiuiæ, cichor. hordei, acetosæ, vel serum, vnde Gal. theriacam propinabat in hisce casibus, ex pluribus aquæ cyathis, quam, & nos exhibemus; imò, & mithridaticam confectionem, experientia edocti, habita tamen ratione distinctionis febris superius tactæ; & licet mithridatica confectio sit minus calida, scio tamen certò theriaca efficaciorem esse.

Confectio mithridati, theriaca efficacior.

Dictis, gratia febris Vngaricæ, cum tunc temporis esset in vsu, felici cum successu addere placet id, quod

Electuarium prò febre Vngarica miræ vtilitatis.

℞. Theriacæ Alexandrinæ,
Mitrid. el. } *an. ℥. ij.*
Zedoariæ el. ℥. i.
Zingiberis albi ℥. ſ.
Radic. Tormentil.
Serpent.
Pimpin. } *an. ʒ. iij.*
Camphoræ ʒ. ij.
Myrrhæ,
Croci,
Ossis de Corde Cerui,
Dictamni } *an. ℈. ij. ſ.*
M. & f. el. cuius aureus vnus ex aqua, & aceto offerendus.

Iulapium ad eandem.

Habetur etiam ad idem iulapium, quod

℞. Aq. puræ lib. ij.
Rassuræ cornu Cerui vsti in petia ligati ʒ. vi.
Semin. & corticum Citri an. ʒ. ii.
Coquantur ad consumpt. 4. partis, colati
℞. lib. ſ.
Succi limon. ℥. iii.
Coquantur, & albumine oui despumata, ac purificata f. iulapium secundum artem, cui, vt acescat, guttæ aliquot spiritus vitrioli infundantur.

Puluis pro eadem.

Puluis quoq; sic describitur.

℞. Flor. Sulph. ℈. i.
Succini albi præparati,
Cornu Cerui vsti præparati, } *an. ℈. ſ.*
Terræ Strigensis ℈. ii.
M. & f. puluis subtilis ex aqua corticum Citri, vel Acetosæ, vel simili offerendus.

Tempus alexipharmaca exhibendi.

Tempus prædictorum alexipharmacorum est quodlibet ipsius morbi, dummodo qualitas venefica sit præsens, & loquor de alexipharcis, cùm frigidis, tùm calidis, excepta theriaca, & mithridato tempore ætatis, atq; hæc duo quinq; horis ante cibum; reliqua verò saltem tribus ante exhibenda, quemadmodum ante syrupos, vel cum syr. alexipharmaca præberi possunt.

Theriacæ dosis in curatione maior, quàm in præseruatione esse debet.

Dosis theriacæ, in curatione maior, quàm in præseruatione esse debet; ego tamen soleo illi ʒ. j. exhibere cum ʒ. j. conseruæ acidi citri, siq; conserua non additur, iubeo à the-

à theriaca aſſumpta ægrum ſuperbibere lib. j. alicuius liquoris refrigerantis ex dictis; hæc tamen, vt cætera caliditate prædita conueniunt in illis febribus, quæ ſunt immunes à caliditate interna, & externa, modis, & rationibus, intrinſecè, & extrinſecè, vt docuimus ſupra de præſeruatione.

Medicam. impedimenta remouentia, quæ. Vigilias remouentia interna, & externa. Delirium ſedantia.

Sed iam tandem ſermonem conuertamus ad illa medicamenta, quæ impedimenta remouent, quorum primum eſt vigilia, quæ, cùm internis, tùm externis amouenda, tentando prius externa, mox, autem interna, vt in capite de tertiana exquiſita intermittente eſt videre, vbi vtriuſq; generis materiæ recitantur; moneo tamen, vt ſemper ab extrinſecis auſpicetur curatio, mox ad interiora progrediendo, & in ijs pro neceſſitate inſiſtendum fore, vt ſomno reſtauretur natura vera morborum medicatrix. Secundum eſt delirium, cuius quoq; interna, & externa habentur; externè probatur oxyrhodinum, quod

℞. *Aq. Roſ.* ℥. *v.*
Ol. Roſ. Omph. ℥. *iii.*
Aceti Roſ. ℥. *i. ſ.*

M. & cum petijs lineis, actu frigidum æſtate, hyeme tepidum admoueatur fronti, temporibus, ac ſincipiti, prius tamen abraſo.

Cõuulſorijs motibus conueniens inũctio.

Intrinſecè conueniunt clyſteres, & glandes acres, quæ alibi deſcribuntur. Tertium impedimentum in motus conuulſorios refunditur, pro quibus conuenit inunctio ſequens nuchæ facta.

℞. *Ol. Chamom.*
Vulpini, vel Coſtini } *an.* ℥. *ii.*
Ol. Roſ. compl. ʒ. *i. ſ.*

M. & applicetur petiis lineis, imò in progreſſu addere licebit non nihil caſtorei.

Sopor quibus remoueatur. Intrinſeca ad idem.

Quartum eſt ſopor, pro cuius ablatione laudo odoramentum ex ruta, ſerpillo, caſtoreo, vel ſuffumigationem à ſpongia per nares, vbi fuerit madefacta in decoc. calente, origani, ſemin. nigellę, rutę, thymi in aceto acerrimo parato; ſinciput etiam fouendum, cum medicamento ex ol. roſ. compl. aq. chamom. & caſtoreo; in progreſſu verò abijciendum oleum, addendiq; pili humani cremati: Hûc refero Columborum pullos, Catulos viuos per dorſum diſciſſos, & actu calentes applicitos: Intus valet purgatorium factum ex pilul. cocchijs, vel ex diagridio, caſtoreo, & agarico per os aſſumptis, à quibus, vrgente febre, licebit ſuperbibere apozema aliquod ex aqua ſtillatitia refrigerante, cum aq. betonicæ: Suppoſitoria vehementia, & clyſteres acres conueniunt, ea tamen conditione, vt interpoſitis quibuſdam diebus dentur ea, quæ humores præparare, & caput alterare valeant, à quibus, pluries repetitis, dandum purgatorium ſupradictum, & alternis diebus clyſteres inijciendi: Hora ſomni pro capitis alteratione probatur, ℥. ſ. huius mixturæ.

Cõſerua hora ſomni capienda.

℞. *Quatuor conſer. capit. an.* ℥. *ſ.*
Conſeruæ Cichor. ℥. *i.*
Mithrid. ʒ. *ii.*
M.

Quintũ impedimẽtum, eſt gutturis inflãmatio.

Quintum remouebitur impedimentum, gutturis, .ſ. gulæ, ſeu faucium ſiccitas, & inflammatio gargariſmate facto ex ſero, quod occaſione inflammationis chalybeari poterit; quo in caſu aq. hordei cum ſyr. de roſ. ſiccis ad idem valet; præter hæc, lac, ſuccus cucurbitæ, lactucæ, lac ſemin. melon. & papau. albi per ſe, vel cum aq. hordei mix-

mixtum commendatur; quinimo, & lactuca, ac cucurbita saccharo condita, in aqua macerata, tandemq; in ore detenta mirificè prodest, sicuti & hoc, quod

Mucilaginis forma.

℞. *Mucilag. semin. Psylij,*
Maluar. } *an.* ℥. *i.*
Cotoneor.
Sacchari candi ex iuleb. viol. ℥. *ſ.*
M. & qualibet hora exhibeatur.

Exterius guttur, & partes adiacentes perfundantur ol. viol. nenuph. & lacte, vel paretur emplastrum ex violaria, & malua, decoctis in lacte cum ol. viol. Sextum est syncope, pro qua probo confec. alkermes, elixir vitæ ad guttas aliquot, ex aq. rof. item, & odores scroto in viris, mammis in mulieribus perfusos; parantur autem ex tribus partibus aq. rof. duabus vini maluatici, & vna aceti rof. adiecto modico croci, actuq; calentes vsurpantur. Vltimum sunt exanthemata, in quibus materia ad cutim est impellenda decoc. hordei, caricarum, pasul. femin. apij, fœniculi, corticis radic. gramin. lentis præparatæ, & pimpinellæ: Lens præparatur, abiecta prima ebull. vel detracto cortice; ad idem conducit decoc. calamenthi, hyssopi, ligni sancti, syr. acetosus simplex, in quorum delectu, ob caliditatem aliquorum, maxima febris est habenda ratio; quæ ad morbillos, & variolas spectant, suo loco habentur.

Syncopi occurrentia.

Exanthemata, pro vltimo impedimento, quomodo curāda.

Lentis præparatio.

Victus ratio qualis esse debeat.

Ad victus ergo rationem me conuerto, atq; constituo patientem manere debere in aere frigido, libero, expurgato, & odorato, siq; talis non est à natura, reddatur materijs, & rationibus in præseruatione, & alibi adductis: A principio vescatur cibo, qui non sit multi succi, viribus existentibus robustis; quòd si debiles fuerint vtatur cibis multi succi, ac facilis coctionis, parum, & sæpè assumendo: Quare supra præscriptis adiungere licebit distillatum, ac succum carnis, carnem contusam, vitellos oui, & in extrema necessitate, non erit inconueniens concedere vinum, aurum potabile, & elixir vitæ, qui cibus tantò magis erit accommodatus, si condiatur acetosa, pimpinella, borrag. frustis limonis, & citri, aq. rof. vel scorzoneræ, aceto, succo limonis, citri, & arantiorum, margaritis in succo limonis liquatis, pulueribus cordialibus pro cibo, fragmentis pretiosis, manu Christi perlata.

Quæ in potu vsurpāda.

Potus sit oxisacharum factum, vel cum vino granatorum, vel cum aceto, vel cum succo limonum; decoc. etiam tamarindorum conuenit, sicuti & iusculum tenue, viribusq; labentibus, vinum cum aq. rof. & modico vini granatorum, ne caput feriat. Cætera ad reliquas res non naturales pertinentia, eliciantur ex dictis de præseruatione, sicuti & quæ ad morbilos, ac variolas ex proprio tractatu, & de hisce febribus non amplius, nam febres lenticulares peculiarem ad se curationem non conuertunt, cum sola nominatione ab hisce pestilentibus differre videantur: Vngaricæ quoq; (vt potest vnusquisq; apud Iordanum virum clarissimum legere, qui perfectissimum, hac de re, tractatum typis mandauit) sola loci, & symptomatum complicatione ab alijs dissident, nam occasione belli initi de Anno 1566. à Maximiliano Austrio nomine secundo Romæ Imperatore semper Augusto, milites praua viuendi ratione, hoc lethale genus morbi incurrere, quæ fomentum receperunt ad Tatam, & Vasprinum ex putredine aeris oborta ex cadaueribus inhumatis, aquarum defectu, & carnium penè incoctarum comestione, ex quibus mirum non fuit, quòd febres succreuerint, quibus capitis, & ventriculi dolores communes erant, vt ex istis satis liquidè constet ea curatione illis opitulari, qua & reliquis pestilentibus: Quæ & de Anglicana, ne actum agamus, quoq; veniunt intelligenda, cum peculiari sudoris symptomate, vt diximus, designetur; in quarum tamen vtrarumq; curatione sudores mouere fuit proprium, quòd sæpè barbaricis remedijs obtinere contigit, rationabilibus fortè deficientibus; cætera autem remedia qualitati venenatæ, ac dictis symptomatibus resistentia, à dictis supra minimè diuersa fuere, sicuti, & quæ ad febrem stigmaticam Skenchij conueniunt.

Febris lenticularis cur omittatur sermo.

De Vngarica, vide Iordanum.

Anglica febris, & sudor ijsdem curantur, quibus pestilens.

CAPVT VNDECIMVM.

De Febribus Malignis, seu Mali moris.

IAm quid per Febres Malignas intelligamus, satis ex dictis conspicuum est, nam sunt illæ, quibus post principium sęua, ac magna superueniunt symptomata, licet qualitate venenata, & perniciosa non lædant, sed sola putredine, vti in præcedenti capite innotuit; non negatur tamen, quin aliquando qualitas hæc adiungi possit, sed tunc malignæ determinatam speciem transcendere videtur, cum ex maligna humorum putredine oriatur, vt 4. aph. 43. docet Gal. nam putredo peior euadit ob adnexam qualitatem venenatam p. epid. tex. 1. com. 3. & sub hoc sensu febris pestilens à cacoethia humorum proueniens maligna, sed per improprium nuncupari poterit; sicuti neq; propriè Maligna febris dicenda est, quia exitialis, & curationem non admittens; nam Gal. 1. prorrhet. 14. repræhendebat quēdam, qui morbum malignum exitialem vocabat, quæ tamen non de febribus tantùm, sed de alijs etiam morbis est intelligendum, nam omnes illi morbi, quibus à principio sæua suboriuntur symptomata, maligni existunt, cum eos malignos appellemus, qui amicitiæ specie fallere contendunt, sic enim superuenientia symptomata magna, haud leue negotium Medico facescunt, difficilemq; reddunt curationem: Vocantur etiam febres mali moris, quia malignus est etiam malè moratus; nam symptomata à morbo, certo quodam pacto, recedere videntur, neq; illi respondere, & ideo morbus inde, & malignus, & malè moratus dicitur.

Quid per febrem malignam intelligatur.

Maligna febris per improprium nuncupata.

Cur mali moris appelletur.

Ex his ergo luce meridiana clarius patet febres istas curari per indicationes, cùm ad alias febres putridas, tùm ad alios morbos attinentes; illud tamen discriminis tantùm est adnotandum, quòd cum symptomata hæc in febre arguant, supponantq; causam insignis actiuitatis, vt in febre putrida summam putredinem, iure materiæ Medicę, quę illis indicationibus satisfacere debent, fortiores esse debent, non despectis, ac neglectis illis, quæ symptomatibus occurrere valent; quæ autem sint huiusmodi materiæ, neq; præsentis sunt loci, neque repetendæ vlla veniunt ratione, ne actum agamus, sed vel à præcedentibus, vel à subsequentibus diffusè sunt petendæ.

Indicationes vnde petendæ.

TRACTATVS II.

PARS SECVNDA.

De Febribus Hecticis.

POst febres putridas occurrunt illæ, quæ cum fiat in habitu, & habituales, & Hecticæ vocantur, vt ex Gal. 1. de diff. feb. 7. habemus, nam cum sit dispositio quædam fixa, & permanens in habitu totius corporis, secundum quam, primùm partes solidę cordis, deinde totius accenduntur, postea verò per dissipationem humiditatis substantificæ siccantur, iure meritò febres in habitu, habituales, & Hecticę cognominantur, quas ordine resolutiuo incedentes, vt fuit cōstitutum, sequi immediatè putridas diximus, sunt enim minus compositæ, & magis simplices, nam habent calorem sine adiectione, vt independentes à causa, & illarum sanatio, curatione tantùm, non autem curatione, ac præseruatione perficitur, vt in putridis contingere obseruatur: Cæterùm quoniam prædicta partium exsiccatio sæpius non tantùm à febre, vt illi est conuincta nascitur, sed etiam ex infrigidatione insi-

Hectica vnde dicatur.

Febris essētia.

gni ab ipſa febre orta producitur per modum exſiccationis, quam ſenectutis Medici antiqui nuncuparunt, & de illa poſt Hecticam febrilem pertractarunt, ideo ne quid ad curationem febrium quoquomodo ſpectans deſideretur, operæpretium duxi vniuſcuiuſq; curationem, ſiue curationis rationem inſtituere, quòd ſanè duobus capitibus perficere tentabo; in vno ſcilicet pertractando de Hectica febrili; in altero verò de Hectica ſenectutis, ſiue febrili ſuccreſcat, ſiue ex imbecillitate caloris à ſenio prouenientе trahat originem.

Hecticæ febris diuiſio.

CAPVT PRIMVM.

De Hectica Febrili.

Hecticæ indicationes, vnde ſumendæ. Quomodo fiat læſio. Hecticæ varij gradus. Præſidia, vel alimentalia; vel calorem innatum cõſeruantia. Indicationes à cauſa prętermittũtur. Scopi vnde eliciantur. Cauſæ præter naturam, vel morbi, vel ſymptomata. Morbi vel cõmunes, vel determinati. Comunes, qui. Determinati explicantur. Symptomata enumerãtur. Alui excremẽta, & primarũ venarum, inter impedimenta reponuntur. Chirurgica, in Hectica nullo pacto conueniunt inſtrumẽta.

INdicationes quibus Hecticæ febrilis curatio perficitur, deſumuntur à febre, & à virtute, à cauſa enim, cum ſit febris independens, nullæ habentur, niſi diceremus eas deberi cauſæ producenti accenſionem, quam febris eſt ſubſequuta, hæc autem ſi eſſet præſens ſuam haberet indicationem; à febre igitur refrigerantia, & humectantia requiruntur, ſed quoniam non minus lædit ſiccatione, & diſſipatione humiditatis ſubſtantificæ cordis, & partium totius, quàm feruore, ideo præſidia ſubſtantificè humectantia in hac febre eſſe debent, & hæc, vel magis, vel minus, pro vt eſt maior, vel minor illarum humiditatum diſſipatio, meritò cuius varij gradus febris Hecticæ ſuboriuntur; primus in quo humiditas rorida cordis efferueſcit, rorida verò ſimilarium partium totius conſumitur; ſecundus in quo humiditas eadem rorida cordis abſumi incipit, carnoſa verò humiditas totius eſt abſumpta; tertius in quo eadem humiditas rorida cordis abſumpta eſt, radicaliſq; totius ſimilarium partium anihilata eſt; & hic vltimus febris gradus, tabida, ſiue maraſmodes nominatur, & Hectica in habitu cenſenda eſt, quemadmodum primus gradus, in habitudine eſſe creditur; ſecundus verò mediæ naturæ conſtituendus, vt ex his meridiana luce ſit manifeſtius, magis, ac minus ſubſtantificè humectandum eſſe. Præſidia virtutis in vnicam caloris innati ſubſtantiæ conſeruationem refunduntur, ideò erunt alimentalia, & caloris qualitatem in corde moderatè calefaciendo conſeruantia; item & cardiaca, vt proportionem eiuſdem cordis conſeruare valeant. Indicationes autem, quæ cauſæ deberentur, vt eſt productiua accenſionis, ſeu calefacti eſſe non enumerantur, quia (vt diximus) illi conueniunt, ſi præſens exiſtat, vt plurimum autem non exiſtit, & quales illæ ſint, alibi fuit decretum. Plures tamen ſcopi ab impedimentis emanant, penes eorum pluralitatem; vt igitur innoteſcant, operæpretium eſt examinare cauſam facientem accenſionem in partibus ſolidis; illa igitur, vel in res externas, vel internas refunditur, & iſtæ ſunt, cùm naturales, tùm præter naturã: Naturales admittunt præſidia, corrigentia lapſum earum ad ſtatum quẽdam non morboſum, ſed præparatũ ad morbũ; cauſę autẽ hæ naturalęs, ſunt temperies calida, & ſicca, pręcipuè tamen ſicca totius, ętas iuuentutis, & habitus bilioſus; cauſę verò præter naturam ſunt, vel morbi, vel ſymptomata: Morbi, vel cões; vel determinati: Communes ſunt febres primùm diariæ, de quarũ curatione infra erit ſermo, deinde putridæ, cùm ardentes, & acutæ, tùm chronicæ, quarũ indicationes patent in præcedentibus: Morbi verò determinati ſunt morbi partium vicinarum, vti empyema, vlcus pulmonis, inflammatio ventriculi, inteſtini coli, & ieiuni, iecoris, & renum, quorum indicationes petendæ ex ſuis tractatibus: Symptomata ſunt diarrhœa, & lienteria longa, atq; dyſenteria contumax; quorũ ſcopi pariter in proprijs recitantur locis. Tandem in numero impedimentorum connumerantur excrementa alui, & primarum venarum; his enim non euacuatis, curatio huius febris retardatur, ideo inſurgit euacuandi indicatio.

Deuenio igitur ad curationem, & circa materias Chirurgicas ſtatuo eas nullo pacto

gratia febris hecticæ conuenire, ideò de medicamentis agendum, & hæc, vel febri, vel impedimentis debentur: Si febri sunt alterantia, cùm interna, tùm externa: Interna, vel sunt simpliciter medicamenta, vel alimentosa simul: Simpliciter medicamenta plura sunt, ad duo tamen capita reducuntur, ad solida nempè, & liquida, quamuis ob attractricis imbecillitatem, hæc sint magis ex vsu.

Medicamēta, vel interna, vel externa.

Medicamēta simpliciter, vel solida, vel liquida.

Solida ergo sunt conseruæ viol. ros. & nenuph. confec. ex tribus santal. diamarg. frigid. diatragach. frigid. diapapauer album, trochisci de camphora, trochis. Auicennæ, qui

Trochis. Auic.

℞. Spodij ℥. ß.
Ros. ʒ. vij.
Semin. Maluæ,
Portulacæ,
Cucurbitæ dulcis,
Tragachanti,
Nereiden .i. spicæ Celticæ,
Gummi,
Liquiritiæ,
Xiloaloes crudi,
Gardamomi } *an. ʒ. iij.*
Croci ʒ. ij.
Sacchari Taberzet,
Terenniabim, siue Mannæ confectæ } *an. ʒ. vii.*
Camphoræ ʒ. i. ß.
Terantur, & M. ac cum mucillagine psyllij f. trochisci.

Quibus ego laudo, & approbo duo gratissima gustui, quæ sunt caro cucurbitæ, & lactucæ, caules, sacch. condit. horum enim ʒ. ij, vel ℥. ß. exhibenda, statimq; per modum apozematis dilutum aliquod ex dicendis superbibendum.

Liquida sunt decoc. hordei, endiu. viol; quatuor semin. maior. frigid. nenuph. lactucæ, & papaueris albi; item syrupi de endiuia, de iuiubis, de succo lactucæ, de pomis, de persicis, de granatis dulcibus, de viol. de papau. cum aquis appropriatis exhibiti: Sed inter cætera laudo in natura biliosa serum depuratum, cum duabus partibus succi endiuiæ, & vna lactucæ, quæ omnia per plures dies vsurpanda. Noto tamen circa dictorum vsum, vt in naturis calidis abstineatis à syrupis, & medicamentis saccharo refertis, secus apozema modo dicto superbibatur; sed, & frigida probantur ex Galeno de marcore cap. octauo, & decimo meth. med. 6. dum febris hectica est in habitudine, & in principio habitus, vt immineat marasmus, cuius exhibitio minimè differenda, si inde iuuamentum expectamus, seu expectare licet, & eò magis, quia virtus in principio est robustior; detur autem ad lib. iij. & obseruentur, quæ de hac re supra docuimus; quòd si frigidæ vsus timeatur, aqua hordei illi potest substitui, vel cucumeris, cucurbitæ, violarum, quatuor semin. maior frigid. vel tandem succus cucurbitæ datus ad lib. ß. singulo mane, qui paratur, vt supra fuit perscriptum, accipiendo cucurbitam, & perforando eam in illa parte, qua plantæ adhæret, seruando partem, quam ex foramine traxistis, vt foramen cum ea possit ex post claudi; per hoc autem saccharum puluerizatum immittitur, postea obturatur; ne quid liquoris exeat, imò tota cucurbita pasta obducitur, mox in vase figulino coquitur in clybano, deinde abiecta pasta exprimatur succus percolatus, & à residentia expurgatus vsui seruandus.

Liquida quæ.

In biliosa natura quid magis probetur.

Quando à syr. & sacch. aratis abstinendum.

Frigidis ex Gal. quādo vtendum.

Frigidis, quę substituantur.

Cucurbitæ præparatio.

Alimentosa medicamēta varia.

Medicamenta alimentosa plura sunt, primum est sanguis humanus, vel Suillus distillatus ad ℥. ij. vel iij. pluribus diebus mane, ieiuno ventriculo, vsurpatus; secundum est lac

Primum est sanguis humanus, siue Suillus distil.

Secundū lac humanū, &c.

lac primùm Humanum, deinde Asininum, atq; Caprinum, & in horum defectu Bouinum, vel Ouinum; cauendum tamen à prohibentibus, quæ sunt febris putrida, dolor capitis, catharrus frigidus, & copiosus, ac deniq; hippocondriorum tensio, & rugitus. Verùm quoniam, non solùm lac integrum, sed etiam acetosum à Medicis imperatur, ideo sciatis in hisce casibus potissimùm lac istud conuenire: Primus est vbi hectica est in principio, nam si lac integrum tunc exhibetur, facilè in humores calidos vertetur, quòd non contingit lacti acetoso; secundus est presentia febris putridæ; tertius est quando humores calidi, & putridi in ventriculo restagnant; quartus est aluus nimis fluida, tunc enim, si lac integrum foret concedendum, in eo lapides igniti extinguendi veniunt; postremus est robur maximum ventriculi cum venis latis. Modus autem parandi simile lac, est iste. Accipiatur lac statim emulctum, deinde per noctem aeri exponatur, mane baculo agitetur, quòusq; spuma copiosissima excitetur, qua abiecta, quod remanet lac, acetosum nuncupatur. Dosis lactis integri est ab ℥. ij. ad x. vt 10. meth. 11. quod actu calidum proprio calore naturali exhibendum, quinq; vel iiij. horis ante cibum, illoq; assumpto, omnis motus violentus, & somnus est interdicendus, ac ne in ventriculo coaguletur (quia sic illius distributio opportuna tolleretur) operæpretium est aliquid sacchari, aut mellis in naturis frigidis, & senibus immiscere; quæ de lacte acetoso sunt etiam intelligenda. Tertium est ius, quod sic paratur.

Lac prohibentia.

Lactis integri, & acetosi differentiæ.

Lactis acetosi præparatio.

Dosis integri, & acetosi.

Alterans in iure.

℞. *Hordei mundi ℥. iij.*
Endiu. / *Viol.* / *Lactucæ* } *an. p. i.*
Iuiubar. nu. xx.
Quatuor semin. maior. frigid. / *Papau. albi* } *an. ʒ. ij.*
Gummi Arabici, / *Tragacanthi,* / *Amyli,* } *an. ʒ. i.*

M. & consuantur in ventre Pullæ præparatæ, & lotæ in vino dulci, & aq. viol. deinde bull. in xx. lib. aq. commun. quòusq; caro liquescat, mox

℞. *Iuris colati, & expressi ℥. vi.*
Sacchar. candi ex iuleb. viol. puluer. ℥. ſ.
M. pro vna vice.

Cui aliquando licebit addere ℥. ij. aq. stillat. Limaciarum; sed præter hæc sunt syr. de Ranis, & de Testudinibus, quorum descriptiones passim circumferuntur; sunt, & morselli, qui.

Morselli impinguantes.

℞. *Carnis Caponis, Perdicis, vel Phasiani ℥. ii.*
Testudinis nemoralis, / *Caudarum Gammarorum præparat.* } *an. ℥. i.*
Quatuor semin. maior. frigid. an. ʒ. ii.
Amigd. dulc. / *Pineorum recent.* / *Pistaciorum* } *an. ʒ. iii.*
Gummi Arabici, / *Tragacanthi* } *an. ʒ. i. ſ.*
Amyli ʒ. ii.
Semin. papau. albi ʒ. ſ.

Pulpæ

Pulpæ passul. } *an. ℥. i.*
Nucis Indicæ elec.
Cinnamom. el. ʒ. ii.

M. & carnibus decoctis in lacte Vaccino cum sacchar. dissol. in aq. viol. f. morselli pendentes ℥. ß. pro quolibet.

Poteſt etiam tale accommodari electuarium.

℞. *Carnis caudarum Gammarorum,* } *an. part. æqual.* Electuarium ad idem.
Testud. nemoral.
Coclearum,
Perdicis, vel Caponis
Coquantur in aqua communi, deinde adde.
Olei Amygd. dulc. recent. ℥. v.
Vini albi subastringentis lib. ß.
Et f. omnium decoctione, denuò coletur, colati autem

℞. *Lib. ii.*
Lac. Amygd. dulc. lib. i. ß.
Sacchar. fini ℥. viii.
Bull. ad spissitudinem, tunc adde

Carnes prædictas optimè contusas
Camphoræ ℈. ß.
Santalor. omnium, } *an. ʒ. ii.*
Ras. Eboris
M. & f. mixtura cum foliis auri.

Poſtremò paratur elec. Teſtudinum ſimili ratione.

℞. *Carnis Testud. preparatæ lib. ß.* Electuarium Teſtudinū.
Amygdal. dulc. ℥. i.
Cerebri Hædini ʒ. ii.
Pineorum recent. ℥. ß.
Semin. Melon. ʒ. x.
Maluæ, } *an. ʒ. iii.*
Scariolæ
Cinnamomi ʒ. i.

M. & cum saccharo dissoluto in aq. violarum, vel Caponis f. elec. cuius detur ℥. ß. pro vice, sicuti, & supra descripti. Doſis eorundem.

Puluis quoq; ad eundem paratur vſum.

℞. *Farinæ Cicer. infus. lacte, & siccatorum bis, tertiò autem coctorum lib. ß.* Puluis ad eundem vſum.
Orizæ frequenter lotæ ℥. ii.
Tritici,
Hordei excorticatorum, lotorum, ac infusorum lacte, & siccatorum sæpè, an. ℥. iii.
Amygd. dulc. ℥. v.
Papaueris, } *an. ℥. iiij.*
Panis albi bis cocti

Sacchar.

Sacchar. albi lib. i.

M. & f. pulu. ſubt. qui mane per plures dies detur ex iure pullæ, ex decoctione endiuiæ, & lactucæ, vel inſpergatur cibarijs.

Externa medicamenta. Balneum primò tepidum, deinde frigidum. Balnei frigidi ratio. Eiuſdem rectus vſus. In robuſtioribus, quæ loco balnei ſubſtituantur. Adnotatio, & conſilium perutile.

Poſt hæc occurrunt medicamenta externa, in quorum genere primum obtinet locum balneum aquæ dulcis primò tepidum, deinde frigidum, ne ægri ſudent, & ſudore humiditas reſoluatur, nam omni neruo contendendum, vt partium ſolidarum humiditas conſeruetur, extraneaq; caliditas, vndecumq; pendeat, remoueatur; neq; timendus eſt vſus frigidi balnei, quia in caſibus deſperatis melius eſt paulò anceps præſidium, ſiue remedium tentare, quàm patientem ex toto deſerere: Vt verò negotium tutius peragatur, ſic balnea hæc adminiſtrabitis, vt ſcilicet patiens in balneo tepido, ſtatuto tempore moretur, poſtea detrahatur aliqua copia aquæ tepidæ, & frigida affundatur, vice ſublatæ, vt alimentum attractum conſeruetur, & non diſſipetur, & calor præter naturam quoquo pacto corrigatur: Nonnulli in robuſtioribus, loco balnei tepidi exercitationem corporis artus calefacientem præmittunt, nam calorem ab alto corporis ad extimas euocat partes, deinde ad frigidum deſcendunt, ea tamen lege, ne corpora frigida reddantur, vt frigidi tempus quoddam certum minimè perſcribi valeat, ſed Medicus ſui præſentia ad maiorem cautelam illud decernat, operæpretium erit, cureturq; ne coctione ſibi in ventriculo ad perfectionem prius redacta vſurpetur; & ſi cum hectica ſit adiuncta febris putrida, materiæ quoq; morbificæ coctio eſt expectanda, ſicuti, & in quolibet alio affectu obſeruandum; & vbi ventriculi languor balneum prohibet, conducet ei ceratum maſtichinum obducere, fouendo illum in balneo ſimili remedij genere: Sunt qui loco balnei frigidi ad obſtruenda exigua cutis ſpiramenta, ad humiditatem ex irrigatione inductam intus pellendam, & aduerſus incommodum ab ambiente proueniens, veluti munimentum vſurpant inunctionem ol. viol. aut roſati omphacini, aut de nymphea, aut amygd. dulc. cùm per ſe, tùm viol. ad mixtum; imò præter balneum vos hortor ad thoracis, & artuum inunctionem; pro thorace autem mihi probatur infrigidans Gal. quod præcipuè valet in principio, ſicuti etiam prodeſt vnguentum ſantalinum cum trochiſcis de camphora.

Linimentum pro thorace.

℞. *Ol. Violarum,*
Amgydal. dulc. } *an. partes æquales*

Abluantur diligenter poſca aquoſa, vel vino ſubdulci, & m. pro linimento.

Pro artubus inunctio.

Cui, ſi neceſſaria ſit inſignis humectatio, poterit addi tantillum ſucci lactucæ, vel pap. albi; ſoleo etiam, & illis duobus oleis dictis ſeparatim vti dilutis modo dicto, & vt oleum amygd. magis humectet iubeo, vt paretur abſq; igne: Prò artubus verò vtor eiſdem oleis, eodem modo præparatis, quibus addo etiam aliquàndo medullam Vituli pariter lotam: Ad conſeruationem tamen alimenti his non ſum contentus, ſed vtor etiam vnguento pro ſpina dorſi, ſimili modo parato.

Vnguentum pro ſpina dorſi.

℞. *Semin. Pſyllij,*
Cidoniorum, } *an. ℥. i.*
Maluarum
Lactis muliebris puellam lactantis ℥. i. ſ.
Gummi Arabici,
Tragacanthi, } *an. ʒ. i.*
Amyli
Butyri recent. loti,
Ol. Viol. loti, } *an. ℥. i.*
Amygd. dulc. rec.

Ceræ

Ceræ q. s.
M. & f. vnguentum molle.

Quo vnguento extra occasionem balnei, & etiam alijs pro thorace vtor, quinimo ego soleo statim à principio imperare, vt mane, & vesperi totus thorax inungatur oleo amygd. dulcium modo dicto loto, cum posca videlicet, aut vino subdulci.

Impedimentorum medicamēta. Quæ per os sumantur.

Tandem remanent medicamenta impedimentorum, ideo pro illorum diuersitate, varia quoq; habentur; nam si excrementa sint in corpore medicamentis, placidissimis tamen, educenda; & propterea si per os exhibenda, in materia tenui vos eligetis syr. viol. & rosf. solut. mannam, & cassiam, ex quibus potum cum iure poteritis præparare; in materia verò crassa mel. rosf. vel viol. solutiuum pariter cum iure administratum; conuenit & pulpa carthami, cum pulpa caricarum, vel passularum; siq; per anum veniat immittenda, sint clysteres pariter mites, vt qui ex iure, ac butyro conficiuntur, ol. commun. & pro diuitibus ol. amygd. dulcium, cum sacchar. rubro, & postulante necessitate, aliquo ex proximè enarratis; quòd si impedimenti vices sustineat aliquis præter naturam affectus Hecticæ coniunctus, procul dubio incumbendum ei, quod magis vrget, altero haud neglecto, quòd assequetur Medicus si temperatis medicamentis vtatur; quòd si æqualiter vrgeant affectus, & Hectica, tunc hoc in casu licebit insimul permiscere remedia, seu illorum materias, vel alternatim illa vsurpare, modò vni, modò alteri, per propria medicamenta succurrendo; quæ verò aliorum affectuum sint medicamenta, ex proprijs illorum tractatibus facilè est colligere.

Clysteres mites. Si fiat impedimentum ab aliquo affectu præter naturam, ad id, quod magis vrget incumbedum.

Cæterùm quoniam, vt in pluribus febris putrida est illa, quæ Hecticam comitari solet, ideo quædam de illa veniunt adnotanda, cùm circa euacuantia, tùm circa alterantia: De euacuantibus ergo statuo ne discedatis à mitioribus, quæ per aluū purgant: Quapropter in cacochymia biliosa probatur diaprunum lenit. manna, syr. rosf. & viol. sol. syr. de cichor. cum rhabarb. ac in maxima vrgentia ad rhab. ascendere licet, castigata tamen illius caliditate, & siccitate, cum aliquo medicamento refrigerante, & humectante; myrobalani quoq; citrini non vituperantur, dummodo tamen fricentur manibus illitis oleo amygd. dulc: In cacochymia autem pituitosa conueniunt diacatholicum, mel. rosf. & viol. sol. semina carthami, vel eius pulpa, & trochisci de viol. sine scamonio, & in maxima necessitate modicum agarici trochiscati infusi in iure medicato cum rebus cordialibus, endiuia, & similibus, præstabit etiam si cum alijs misceatur; myrobalani quoq; emblici, chebuli, & bellerici, modo supra adducto præparati, non damnantur: Vltimò in cacochymia melancholica vsurpari possunt elec. lenit. syr. de pomis compositus, de polip. sol. ac, malo suadente, poteritis senam decoquere, & infundere in decoc. cord. f. cum iure myrobalani Indi, vt supra tetigimus præparati, tutò administrandi; ex quibus, quid sanciendum de purgantibus patet, adnexa febre putrida Hecticæ.

Febris putridę, hecticam vt plurimū cōcomitātis cōsideratio. In cachochymia biliosa, quæ lenientia probentur. In cacochymia pituitosa. In melāchölica.

Ad notabilia alterantium, & præparantium humores me conuerto, quæ viscera alterant, & febrē corrigunt; hæc igitur semper benigna esse debent, de quibus superioribus sermonibus habitus fuit discursus; deobstruentia, & ipsa mitia existant; quare in hoc casu arridet decoc. in iure radicis cichor. agrimon. capil. ven. citrach, & radic. apij, sicuti, & succus cichor. ex iure pulli ebibitus.

Alterantia, & humores pręparantia, qualia esse debeant.

Sed medicamentis absolutis veniamus ad victus rationem, & aer sit frigidus, ac humidus, cùm natura, tùm arte, vt supra docuimus. Cibus sit plenus, & multus, quia toti deficit alimentum, sed qualis in naturis imbecillioribus partitus præscribitur, sit etiam boni succi, facilis coctionis, & distributionis, refrigerans, atq; humectans; quare ptisana hordeacea, halica, panis ex aqua frigida lotus, vel prius in lacte Vaccino maceratus, deinde coctus in iure conueniunt; item oua recentia, carnes optimæ, pisces petrosi, ac in aqua clarissima degentes, iura liquata, succus carnium prædictarum, nec non contusa, testes Gallorum lacte nutritorum, amygdalatum liquatum in iure

De victus ratione, & primò de aere. Cibaria, quę probentur.

Fercula varia.

iure carnium iam dictarum cum ſaccharo, ſunt maximi vſus; ferculum quoque paratum ſub forma pultis ex farina hordei, vel orizæ in lacte Vaccino decocta, adiecto ſaccharo, vino dulci, ac modico aquæ roſarum, plurimum prodeſt; ſicuti, & aliud ferculum, quod paratur ex oriza, ciceribus albis, hordeo, cucurbita, & farre, abſenteq; febre putrida, non eſt interdicendus caſeus recentiſſimus, nec olera aliqua patientibus deneganda, & propterea lactuca, borrago, endiuia, & cichorea ſunt concedenda; decocta, cùm in iure, tùm etiam in aqua, ac ſub forma acetarij ſucco limonis, & ol. amygd. dulc. rec. condita; ſemin. quoq; quatuor maiora frigida, & papaueris albi reliquis cibarijs hecticorum immiſcenda, nec interim diſcedendum à præceptis Alex, qui cap. 8. 2. probl. hecticis ante omnem cibum exhibet modicum aquæ, vt membra exſiccata humectentur, ſicq; facilius alimentum recipiant, & retineant; ſed nec præceptum commune deſpiciendum, quod ſcilicet in tertio gradu hecticæ offeratur alimentum viſcoſum, quale deſumitur ex carne Gammarorum, Cancrorum fluuiatilium, Teſtudinum, & Coclearum, quæ carnes quemadmodum ex ſui natura ſunt difficilis digeſtionis, ita diligenti indigent præparatione, vt facilè, vel ſaltem minus difficulter coquantur; ideo ſuadeo, vt iubeatis illas ſic præparari. Diligenter tundantur, ac ſale perfricentur ad deterſionem, & coquantur, & liquentur, aut, ex ijs diſtillatum cum carne Caponis paretur, ſiue cum ptiſana hordeacea, carnes iſtæ liquatæ mixtæ fiant cibus in proportionata quantitate exhibendus: Præter autem alimenta per os aſſumpta, laudantur clyſteres enutrientes parati ex iuribus carnium prædictarũ, cõtuſis, diſtillatis, lacte, ptiſana, & modico vini dulcis. In omni Hectica abſtinendum eſt à vino, quoniam perducit ad Hecticam in habitu; non nego tamen in maraſmo, cui adiungitur ſyncope, vinum pro potu concedendum eſſe, nam ſpiritus maximè reſtaurat, tale autem ſit album, ſubdulce, tenue, non nihil ſubaſtringens, & aquoſum, aliàs à vino abſtinendum, locoq; illius probatur aq. ſimpl. cocta, cum iuleb viol. vel roſ. frigida etiam conceditur, ſi aliquis ei ſit aſſuetus, & febris Hectica ortum duxerit ab ardenti, à qua tamen abſtinendum, ſi adderit apoſtema in aliquo viſcere principali, ſi præſens fuerit humorum cruditas, & fuliginum copia, tuncq; aqua hordei ſine corticẽ ſubſtituendã; laudo etiam liquorem ſtillatitium quatuor ſeminum maiorum frigidorum, Caponum, ac Cochlearum, cum ſaccharo; item aquam Gammarorum præparatorum; præparatio autem eſt hæc. Abluuntur aqua ſalita, quouſq; amittant odorem, deinde addito hordeo mundo fiat aqua cocta. Aliqui etiam probant aquam hordei mundi cum mucilaginibus pſyllij, & iuleb viol. Somnus ſit longior ſolito. Aluus ſeruetur mollis clyſteribus dictis, & patiens animo, & corpore quieſcat, pro Hecticæ curatione.

Alexandri præceptum.

Commune aliud, in tertio Hecticæ gradu.

Carnium præparatio.

Clyſteres nutrientes.

In omni Hectica à vino abſtinendũ, præterquam in maraſmo.

Aq. Gammarorum, quomodo paranda.

Somnus lõgior ſolito.

CAPVT SECVNDVM.

De Hectica Senectutis.

Quid per Hecticam ſenectutis intelligatur.

Hectica ſenectutis naturalis quid ſit.

DE Hectica Senectutis (iuxta aliorum conſenſum) hoc loco curationem proponere decreui, pro eo tamen, ſecundum quòd curationem admittit, natiua enim frigiditas ineuitabilis, & incurabilis dijudicatur, ita Gal. de marcore c. 1. 2. 3. Accedit quòd in materijs remediorum conuenit in aliquibus cum Hectica febrili, & quòd ex nimia infrigidatione, hæc in Hecticam ſenectutis vertitur, vt docet Auic. in 1. 4. tract. 3. c. 9. quare per Hecticam ſenectutis intelligo totius corporis ſiccitatem ſine febre, quæ ſenum ex morbo à Philippo fuit vocata, & iure quoniam ſiccitas illa ex morbo, citius quàm par eſſet accedit, ad differentiam Hecticæ ſenectutis naturalis, quæ nihil aliud eſt, quàm affectus quidam naturæ opera conſequens, & ab aliquibus mors naturalis nuncupatur. Scopi igitur curatiui, à morbo

tantum

tantùm desumuntur, nam si de causa sermo habendus esset, cum hæc sit externa, vel interna; externa, quia præterijt, nihil indicat, siue fuerit aer, siue alimenta, vel medicamenta frigida, siue insignis euacuatio, motus, & vigilia; interna si præsens sit, vti febris ardens, quid indicet, supra fuit exaratum; illud solùm addendum, quòd refrigerantia, & humectantia moderata, gratia illius vsurpanda, eligantur; siq; adsit alius affectus præter naturam, à quo humiditates secundæ corporis absumantur, calorq; natiuus dissipetur, petendæ sunt indicationes ex proprijs tractatibus, illis faciendo satis, haud tamen neglectis ijs, quæ sunt propriæ Hecticæ, de qua agitur; siq; virtutis contemplatio obuia fiat, huius indicationes (vt superuenientia demonstrabunt) sub indicationibus morbi continentur. Cæterùm neq; impedimenta aliqua, seu symptomata in hoc vitio occurrunt, quæ impediant illius curationem, & propterea Medicam ad se trahant speculationem. *Scopi curatiui à causa tãtùm summẽdi, & qua ratione.*

A morbo igitur auspicantes indicationes, cum sit intemperies sicca, & vt plurimum frigida, iccircò indicatur præsidium humectans, & calefaciens, quod etiam resumptiuum, & renutriens esse debet, sicq; virtuti etiam consultum erit. *Indicationes à morbo.*

His ergo sic decretis, ad materias remediorum me conuerto, & ad Chirurgicas, quòd attinet laudo tantùm frictones membrorum factas cum oleo amygd. dulci, nec non, & picationes ad attrahendum alimentum, ieiuno ventriculo, administratas. *Ad Chirurgiam, quę attinent.*

Pharmaca redigo ad assumenda, adhibenda, & inijcienda. In genere priorum occurrit lac, quod crudum à Gal. conceditur, vt facilius coquatur, & distribuatur; coctum autem ab Auic. proponitur, quod solidius præbeat alimentum; coctione enim pars serosa absumitur, sicq; lac crassiusculum, ac magis solidum redditur; quale verò lac sit eligendum, & quis eius sit rectus, vsus cumulatè explicatum est in superiori capite. Illud tamen adnoto, magis videlicet prodesse mel lacti, quàm saccharum permiscere, nam multùm nutrit, ac plus calefacit, vt præstantissimum censeatur in Hectica senij: Nec obstat mel esse siccæ naturæ, quoniam corporibus frigidis propinatum, in optimum sanguinem vertitur, & proinde humectat, & hæc est causa, propter quam etiam in simili casu, mel solùm à lacte separatum vsurpatur ad ℥. j. tribus horis ante cibum per plures dies; eligendum tamen mel optimum, cuius conditiones 7. meth. describuntur; sed etiam si mel commendem, non tamen damno saccharum, ac eò magis, si species aromatici rosati sine moscho, & ambra misceantur. Inter assumenda probo, quod *Pharmaca, ad quæ repigantur. Lac crudum ex Gal. coctum ab Au. probatur. Vtilius mel lacti misceatur, quàm saccharum. Dubitatio de melle.*

℞. *Spec. Aromat. ros. ℨ. ij.*
Amygd. dulc. recent. mundat. }
Pinearum, } *an. ℥. i*
Phistic. }
Caric. ping. nu. xx.
Testium Gallorum paria x.
Carnis Caponis, vel Perdicis lib. ſ.
Nucis Indicæ ℥. iij.

M. & cum facch. dissol. in aq. ros. moschata, vel menthæ f. morselli pendentes ℥. i. pro quolibet, & assumatur vnus pro vice per plures dies.

Ad idem valent diamuscum dulce, diatragacanthum, & diamargariton calid. plerisarcoticon, & elec. restaurans Nicolai, quæ si fortè caliditatis limites transcenderent spec. refrigerantibus, in præcedenti capite descriptis saccharo aq. viol. & ros. medicato, castigari possunt. In secundorum genere, admouentium scilicet omnibus anteponitur balneum aquæ dulcis, & eò magis, si in aqua, cocta fuerint capita, & extrema Castrati; hoc autem cibo digesto adhibẽdum, & ab ipso, lac supradictum vsurpandum, vel illud quod ex amygd. dulc. extrahitur cum melle: Balneo sufficitur inunctio olei dictarum amygdalarum dulcium. Tertiò inijciuntur clysteres sequentis descriptionis. *Assumendorum ordo. Inter admouẽtia vtilius est Balneũ. Inunctio à balneo. Inijcienda, quæ sint.*

Clyſter in Hectica vſurpandus.

℞. *Vitelli oui nu. iiij.*
Ol. Amygd. dulc. rec. vel Olei commun. ℥. iiij.
Mellis crudi ℥. ij.
Decoc. capitum, & extremitatum Veruecis,
Cicer. rub.
Flor. Chamom.
Caricarum pinguium lib. i.
M. pro enemate, quod quotidie, vel ſaltem alternis diebus iniiciatur.

Aer moderatè calidus, exuberanter humidus.

Cibus facilis ſit coctionis.

Reliquum eſt victus rationem examinare: Aer ergo ſit moderatè calidus, exuberanter verò humidus, qui, ſi natura talis non extiterit fiat arte; quapropter eligatur prius cubile ad Orientem, ſiue Meridiem, mox verò inſpergantur violæ, maluæ, chamom. & anethum, celebratis ſuffumigationibus, atq; euaporationibus ex decoc. corticum citri, caryophyllorum, in aqua roſarum, & violarum parato. Cibus ſit facilis coctionis, & multi nutrimenti, ac nullius excrementi, qualis eſt ille, qui percipitur ex ouis ſorbilibus, ex teſtibus Gallorum, ex contuſis carnium paruorum animalium plurimum exercitatorum: Item ſuccus ex iiſdẽ carnibus detractus, & ex emulſione amygd. dulc. cum mel. quæ, hoc in caſu, ſummoperè conuenire creditur.

Potus.

Animi accidentia.

Potus ſit vini albi ſubtilis, odoriferi, & ſubdulcis, quod tamen cum mediocritate laudabili aſſumatur, nam vinum liberalius, & immodicè bibitum excitat ægritudines frigidas calore extincto, vel per ſuffocationem, vel per reſolutionem.

Somnus.

Aluus, aut natura, aut arte fluat, oportet.

Otium, animiq; accidentia, quoquo modo refrigerantia omni cura, ac diligentia ſunt vitanda, ne calor natiuus magis, ac magis torpeſcat; quare, vt expergefiat, & vireſcat, corpus modeſtè exerceatur: Patiens vitam agat hilarem, & lætitia plenam, ſomnuſq; ac vigilia modum non excedant, ſiq; foret conciliandus ſomnus, aliàs præſcripta adhibeantur. Aluus natura, vel arte fluat clyſteribus ex ol. communi, butyro, iure, & ſacch. rubro paratis: Hũc pertinent, quæ in hectica febrili fuerunt recitata, pro completa ſenilis adminiſtratione.

TRACTATVS II.

PARS TERTIA.

De Febribus Diarijs.

Indicatio huius febris à ſola cauſa interna habetur.

INdicatio vitalis in hiſce febribus frequenter deſpicitur, quoniam virtus eſt robuſta, & abſolutè conſiderata, non autem in comparatione ad res præter naturam; quare conſeruanda erit alimentalibus præſidijs, quæ bonum ſuccum præſtent, & facilè conficiantur, ſic enim calidum innatum, penes ſubſtantiam conſeruabitur, quòd eſt id, quod hoc loco intenditur. Indicatio autem à febre petita qualis ſit, facilè innoteſcit ex ſuperioribus, & ijs, quæ de cauſa veniunt dicenda; cauſa enim, alia eſt externa; interna alia: Externa non habet indicationes ob ſui abſentiam.

Diaria febris, vel eſt exquiſita, vel non exquiſita.

Diaria quomodo à ſpiritibus calefactis oriatur.

Cæterùm quoniam Diaria, vel eſt exquiſita, vel non exquiſita: Exquiſita cum pendeat à dicta cauſa externa, pro maiori parte nihil poſtulat; nec obſtat, quòd fiat ex ſpiritibus calefactis primùm, veluti ex cauſa contentiua, quoniam febris Diaria, ſecundum propriam ideam, & rationem intrinſecam ab eis excalfactis non ſeparatur; propterea indicatio deſumpta à febre pendet etiam à ſpiritibus calefactis, vt ſit curatoria, & præſeruatoria ſimul, ſicq; refrigerandum, & humectandum eſſe demonſtrat, vt calori totius, & ſpirituum occurat, & iccircò ſanatio, ſiue curatio huius febris perduran-

tis per 24. horas ab aliquibus ſimplex appellatur: Quòd ſi Diaria ſit exquiſita, à cauſa tamen interna proueniens, vel non exquiſita ad plures perdurans dies, & ab eadem interna cauſa dependens, tunc, non vna, ſed multiplex erit indicatio: Primò ergo denſitas pororum, & conſtipatio cutis rarefacientia demonſtrat: Secundò anguſtia pororum, & meatuum facta per compreſſionem à copia carnis, vel obſtructione, à multitudine ſanguinis, vnde naſcitur ſynocha, ſine putredine vocata, vel lentore, & craſſitie humorum, meritò quorum corpora ad putridam febrem ſunt valde proni; ratione copiæ carnis, minuens illam requirit, quod ſiccans eſſe debet; ratione multitudinis, euacuans; lentoris tandem, & craſſitiei, detergens, & attenuans: Tertiò nauſeabunda ſatietas, & copia humoris à ſanguine diuerſi, euacuandum quoq; docent: Si autem febris ab inflammatione proueniat, ſiue ab affectu inflammatorio glandularum, tunc ab inflammatione facta euacuandum indicatur, à fienti verò retrahendum; horum autem materia eſt multiplex; operæ igitur pretium eſt animaduertere repellentia in affectibus glandularum non conuenire; quòd ſi inflammatio ab vlcere partis dependeat ob dolorem, & calorem attrahentem humorem ad illas, tunc dolorem ſedantia, & vlcus ſanantia, alibi tradita, veniunt vſurpanda.

Quãdo vna tantùm, & quando multiplex eſt indicatio.

Si febris ſit ab affectu glãdularũ inflammatorio, quid agendum.

Curatio inſtituenda ſic perficitur: Et quo ad materias Chirurgicas ſi ephemera ab obſtructione prouenerit ob ſanguinis multitudinem, vt in ſynocha abſq; putredine, ſecanda eſt vena cubiti copiosè, cùm ratione morbi præſentis, tùm ratione febris putridæ imminentis; at ſi obſtructio oriatur à lentore, & craſſitie humorum, ſecanda etiam eſt vena, ſed non ita copiosè, non ſolum quia ſanguis penes ſubſtantiam eſt vitioſus, & nutritioni ineptus, verùm etiam quoniam prohibita tranſpiratio aliquo modo reſtituitur, remiſſo, & obtemperato calore; accedit vix Medicũ poſſe deobſtruentibus vti, quin labem aliquam inferat ſanguini, niſi imminuatur, & ſic ab illa labe immunis reddatur. In affectu inflammatorio, vbi adſit magnus ſanguinis impetus, ſecanda eſt vena, abſente tamen prohibente, quæ modò in cubito, modò in talo eſt aperienda, ſecundum quòd inflãmatio ſupra, vel infra iecur reſidet: Frictiones quoq; conueniunt molles in omni ephemera, cum panno autem aſpero, & ſicco, in ephemera orta ex repletione; in illa verò, quæ ab inanitione pendet, manibus inunctis ol. amygd. dulc. vel violarum, & vbi obſtructio aliqua vigeat, primò molles, deinde fortes exiſtant, paulò poſt principium: In cutis denſitate maximè conducunt, ſi fiant cum oleo aliquo laxanti, vt eſt aneth. chamom. & liliaceum.

Chirurgica materia quibus perficiẽda.

Venæ ſectio copioſior in ſynocha ſine putredine.

Deobſtruẽtibus vix vtẽdum, niſi sãguine miſſo.

Frictionum vſus varius.

Medicamenta ſunt euacuantia, & alterantia: Euacuantia conueniunt in Diaria ex obſtructione, inflammatione, & repletione; ſi fiat à repletione ſunt vomitoria, & aluum ſubducentia: Vomitoria ſunt vſurpanda in repletione ventriculi à ſuccis crudis, ex crapula, & præſente nauſeabunda ſatietate, occaſione prædicti ſucci: Aluum verò ſubducentia, ſi vltra ventriculum, in inteſtinis inquam, & primis venis, vſque ad portas iecoris praui reſideant ſucci, qui vel ſunt principia generationis huius febris; vel impediunt vſum deobſtruentium, & quoniam hi praui ſucci, vt plurimum ſunt pituitoſi, ideoq; ſint euacuantium materiæ ex proprijs locis petendæ, quemadmodum, & materiæ vomitoriorum; quòd ſi ab inflammatione proueniat, & exuberet ſuccus à ſanguine diuerſus, probantur quæ diximus euacuare bilem; quòd ſi ex obſtructione, ducenda eſt pituita, & melancholia alibi deſcriptis, præmiſſa tamen ſemper præparatione, vt fuit conſtitutum.

Medicam. vel euacuantia, vel alterantia.

Vomitoria quãdo vſurpanda.

Item, & aluũ ſubducentia.

Alterantia ſunt refrigerantia, & humectantia, quæ ex tractatu de tertiana habentur; inter illa tamen præferenda eſt frigida, ſi hectica immineat, quæ ad lib. iij. exhibenda, vel ſubſtituatur loco illius alia ex prædictis aquis. Circa tamen hæc non eſt multum laborandum, non enim ſunt neceſſaria, niſi in caſu dicto imminentiæ hecticæ, nam febris hæc adeò citò terminatur, vt hæc intrinſeca ſuperuacanea cenſeantur: Quare me conuerto ad externa, inter quę præcipuum eſt balneum, vt quod humectat, & refrigerat, euacuatq; cùm ſenſibiliter, tùm inſenſibiliter, & poros aperit, cuius ſunt

Alterantia, vnde ſumenda.

Inter externa, præcipuè balneũ laudatur.

Prima exterorum pars in quibus cõſiſtat. Secunda. Tertia. Quarta. Balneũ prohibentia. Aer qualis. Cibus. Alica in ſyncope. In potu vinũ prohibetur. Somnus. Aluus. Animi, & corporis motus.

quatuor partes, quarum vna, inunctionis ſcilicet, tanquam minus principalis ab Antiquis fuit neglecta, nunc autem eſt addenda. Prima ergo pars eſt aer calidus, qui calefacit, laxat, fundit, & euacuat, probaturq; in ephemera ex denſitate cutis, & glandularum inflammatione: Secunda pars eſt ſolium aquæ calidæ, non in exceſſu, ſed modeſtè, quod calefacit, & humectat, atq; in omni ephemera conuenit, ſed quanquã calefaciat, refrigerat tamen corpus calefactum, & calorem febrilem, ac vapores acres attemperat: Tertia pars balnei eſt ſolium aquæ frigidæ cum mediocritate, hoc enim denſat, prohibet diſſolutionem ſubſtantiæ calidi innati, & in omni ephemera laudatur, præterquam in ea, quæ ex bubone, & cutis denſitate oritur: Quarta pars eſt ſudatorium, in quo ſudor excitatur, ac detergitur, adminiſtratur autem in ephemera, quæ primam balnei partem admittit. Inunctio laxans, & attenuans vſurpatur in diaria ex denſitate cutis, damnatur verò in ea, quæ ex labore. Prohibetur balneum à copia, & cruditate materiæ, à nauſeabunda ſatietate, ab obſtructione, à catharro frigido, à motu, vt in illa, quæ ex alui fluore; in decliaatione autem ſemper vſurpandus.

Victus ratio aerem requirit qualem conuenire diximus in tertiana. Cibus alimentalis, vt nutriens, medicamentoſus; vt euacuans, & alterans, pro cauſæ varietate eſt mutandus; quare in labore augendus; in obſtructione minuendus; & ſic de alijs ſpeciebus. Materia huius cibi eſt nota, nam, & lac ſemin melon. & ptiſana, & panis ex frigida cum modico vini ad penetrationem conuenit, qui panis in ephemera cum horrore ingruente, & in corporibus biliofis deuorandus; vbi verò ex bile redundanti immineat ſyncope, alica, quæ eſt difficilioris nutritionis adſcribenda; cibi tempus eſt declinatio, præterquam in diaria cum horrore, corpus bilioſum apprehendente, tunc enim à principio etiam conceditur. Potus non ſit vini, ſed aquæ ſimplicis, vel mixtæ cum vino granatorum, & in ventriculi cruditate, oxiſaccharum, vel mel dilutum. Somnus ſit moderatus, longior tamen in Diaria ex vigilia, & cruditatibus. Aluus, ſi opus fuerit irritetur molliſſimis clyſteribus, quos lauantes appellant. Animus, & corpus quiete tractetur penes iudicium Medici; & hæc ſunt, quæ mihi erant proponenda pro febrium omnium curatione completa inſtituenda.

LIBRI SECVNDI:

SECTIO SECVNDA.

De Tabe, & Maraſmo.

Quid nomine Tabis, & Maraſmi intelligatur.

PEr Tabem, ſiue Maraſmum, totius corporis maciem intelligo, quæ citra caloris, aut frigoris exceſſum vnica totius ſiccitate continetur, ad differentiam gracilitatis, quæ à ſola fruſtratione nutritiuæ facultatis producitur, & in abſolutam maciem non perducit, de qua ſupra, & ad differentiam Maraſmi torridi, ac frigidi ab exceſſu caloris, & frigoris prouenientes, quorum curatio mittitur, cum in capite de hectica ſenectutis, & febrili fuerit recitata, neq; actum agamus nos, qui curantis vices ſuſtinemus; quare hic nos accipimus Maraſmum ſimplicem, qui morbos ſequitur, & abolitam nutritionem ſibi vindicat; quare nullum exceſſum qualitatum ſupponit; vt tamen habet rationem morbi, non autem vt cauſæ, niſi diceremus frigus inſequi paupertatem humidi.

Maraſmus ſimplex abolitam nutritionem ſibi vindicat.

Maraſmi cauſæ, vnde pendeant ex Galeno.

Huius ergo affectus cauſæ Gal. teſtimonio in lib. de marcore c. 1. in importunam rerum non naturalium adminiſtrationem refunduntur, vt in inediam, ſiue ſpontaneam, ſiue ex caritate anonnæ, & penuria ciborum, hac enim, pabulo caloris deſſiciente, calor infimul marceſcit, ſæuit frigus, nutriendi actio tollitur, & ſiccitati præbetur occaſio.

ſio: Ad idem faciunt animi curæ, & triſtitia, quibus oſſa deſiccantur, quemadmodum intempeſtiuus, & nimius vſus gelidæ in febre ardenti, fluxus omnis immoderatus quemcumq; locum obſidens, & prouentus materiæ præter naturam inquinantis alimentum, illudq; ineptum nutritioni faciens. Scopi igitur ad iſtos corrigendos errores neceſſarij erunt duo, remotio ſcilicet intemperiei ſiccæ per humectantia, & reſtitutio ſubſtantiæ deperditæ, quæ tamen indicatio, vt logica, inutilis cenſetur; illi autem, qui cauſis debentur, in vnicam facultatis nutritiuæ reſtitutionem diriguntur, quæ cum ſit abolita, vel quia alimentum non attrahit, vel ſi attrahit, non alterat, & apponit, ſtudendum, & ijs, quæ has corrigunt læſiones: At ſi fuerit abolita ex defectu alimenti, ſiue quia ineptum, ſiue quia nullo modo habetur, tunc indicatur alimentum, quod bonum generet ſuccum: Cæterùm, qui ad tollendas viſcerum læſiones conducunt, ex proprijs ſunt petendi tractatibus. Scopi hos morbos corrigẽtes duo. Animaduerſio erga cauſas Tabem, ac Maraſmũ producẽtes.

Materiæ Chirurgicæ, quæ enumeratis ſatisfaciunt præſidijs, illæ ſunt, quæ alimentum attrahunt: Quare picationes omnes partibus emaciatis admotæ ex præcepto Gal. 14. meth. med. 16. alimentum in illas trahunt, & iſtæ vſurpandæ ſunt quouſq; partes rubeſcant, & in tumorem eleuentur, tunc enim alimentum attractum erit, hyemebis in die, æſtate verò ſemel adhibendæ: Vtrum verò quotidie, an autem interpolatis diebus illis debeamus vti, ex virtutis robore, & ex attractione alimenti conſtituendum; quare viribus languentibus alternis, vel tertio, ac quarto quoque die ad illas deueniendum, ſecundum quòd videbimus vires eas ſuſtinere; inutiles autem cenſentur vbi carnes ſunt reſtitutæ; reliqua ad vſum illarum ſpectantia in 2. lib. c. 8. tractatus noſtri de ingreſſu ad Infirmos legantur: His dropaciſmorum violenta euulſio poteſt ſubſtitui, vt Gal. loco ſupradicto docuit, imò, & thapſiam eiſdem partibus admoueri probauit, quæ tamen legibus à Gal. ibidem decretis ad vſum perducenda: Frictiones etiam acriores, ad ruborem videlicet cutis ex eod. Gal. 7. meth. med. 6. 16. eiuſdem 16. & 6. de ſanit. tuenda 8. commendatur: Nec obſtat dictum Hippocratis, ſcilicet frictionem mollem impinguare, acrem verò ſiccare, cum quia loquebatur citra maciem, tùm quia ad attractionem alimenti vſurpantur, quod dum fuerit attractum, ſtatim terminatur vſus earum, & ad ea eſt recurrendum, quæ attractum alimentum retinent, qualis eſt inſperſio frigidæ, atq; inunctio, capite de gracilitate, & de hectica ad hunc finem deſcripta, & alia quamplurima ad hunc finem alibi propoſita. Chirurgicæ materiæ. Picationum vſus ex Gal. Dropaciſmi quando ſubſtituantur. Frictiones acres ex eod. Gal. Hip. obiectio.

Medicamenta, quæ affectibus Maraſmum inducentibus debentur, ex proprijs tractatibus petenda: Quare hoc loco ponenda ſunt ea, quæ ſiccam corrigunt intemperiem, & corpus renutriunt, quæ diuiduntur, vt in capite de hectica ſenectutis, cuius remedia hûc referenda, in aſſumenda, admouenda, & inijcienda. Inter aſſumenda enumerantur ea, quæ in capite de gracilitate proponuntur: In genere ſimplicium habetur radix Chinæ, quæ humectat, & caloris paupertatem corrigit, geranij primi, maluæ, bugloſſæ, altheæ, ſatyrionis; item flores, & folia cùm prædictorum, tùm borraginis, braſſicæ, veronicæ maris, & violarum, fructus cordiales, pomorum, fragarum, amygd. phiſticorum, pineorum, dactylorum, caricarum, nucis Indicæ, peponum, cucumerum, & cucurbitarum, ſemina prædictorum, maiora, & minora frigida correcta, pſyllij, cotoneorum, & lini; item olea, adipes, butyrum, ſaccharum, ac amylum, ex quibus varia præſtari poſſunt: Compoſita ſunt diapenidion vtrumq; diaereos Nicolai Myreptij, quod Medicamẽta ſiccam Maraſmi intemperiem corrigentia. Simplicia, quæ. Compoſita.

℞. *Iridis* ℥. ß.
Pulegi, } *an.* ʒ. vi.
Hyſopi, }
Glyciryzæ }

Tra-

Diaireos Nicol.

Tragacanthi,
Amyli,
Cinnam.
Zingib.
Piperis,
Amygd.
Nucum Pineorum } *an. ʒ. iij.*

Caricarum absq; acinis,
Carnis palmularum,
Vuarum sine acinis } *an. ʒ. iij. ſ.*

Styracis rubri ʒ. ij. & ℈. i.
Sacchar. fini q. ſ.

M. quod ex iure decoc. violarum, borraginis, & buglossi ad ʒ. ij. offerendum.

Diatrionſant. ad idem valet, item ſyr. qui

Syr. ad Marasmum.

℞. *Syr. de ſucco Viol.*
Portulacæ,
Capil. Ven. } *an. ℥. ſ.*

Decoc. Plantaginis
Pulmonariæ
Portulacæ
Cichor.
Borrag. ℥. v.
M. pro vna vice.

Puluis qui impinguans dicitur, ſupra, cap. de gracilitate deſcriptus,

Puluis impinguans.

Vel ℞. *Semin. Papau. albi ʒ. ij. ſ.*
Portul.
Malu. } *℈. iij. ſ.*
Cucumer.
Melonum,
Citoniorum mundat. } *an. ℥. i. ſ.*
Gummi Arab.
Tragacanthi } *an. ʒ. i.*
Amyli ʒ. ſ.
Succi Glycirizæ ʒ. ii.
Pineorum,
Phiſticorum } *an. ʒ. iii.*
Sacchar. fini ad pondus omnium.

M. & f. pulu. cuius ℥. ſ. ex iure, aut vino poteſt exhiberi.

Balnei conditiones.

Admouentur dropaciſmata, ſinapiſmata, & quæ ad attractionem alimenti faciunt, ac ſupra fuerunt propoſita, deinde balneum aquæ dulcis cùm ſimplicis, tùm medicatæ malua, althea, veronica, achanto, violis, chamomælo, & anetho, præmiſſa inunctione olei communis, vt pori aperiantur, pro maiori humectatione ex balneo præſtanda: Poſt balneum conuenit inunctio pro retentione alimenti aliàs propoſita, & infuſio frigidæ ante egreſſionem, lac etiam ſuperbibere proficuum; vſus balnei habetur ex Gal. 7. meth. med. 6. dicentis balnei terminum eſſe calorem, loquendo de tempore particulari durationis; tempus autem vniuerſale agendi ex 10. meth. med. 10. habetur, cum ante cibum adminiſtrandum eſſe conſtituit, tunc enim corpus humectat,

A balneo quid agēdū.

Tempus vtēdi balneo.

vias

vias laxat, & alimento patentes reddit, vt facilius diſtribuatur, nec calorem debilitat, vel coctionem turbat, vt faceret à cibo adminiſtratus. Aliqui, loco aquæ, lac ſubſtituunt, ſicuti & ius pingue ex capitibus, ſeu inteſtinis Veruecis, Vituli, & Suis, ex Caponibus, & Gallinis, cui cum felici ſucceſſu additur hydræleum: Inunctiones balneo ſuccedunt ex ol. lini, amygd. dulc. violarum, liliorum alborum, Lumbricum, Ranarum, ſeſamino, ex butyro recenti, pinguedine Humana, Suilla, Anſerina, Ceruina, Veruecina, medulla carnis Vituli, vnguento pro ſpina dorſi, infrigidante Gal. vel ex eo, quod

℞. *Olei Violarum aqua Lactucæ loti ℥. iiii.*
Infrigidantis Gal. aq. Viol. abluti ℥. i. ſ.
Mucilaginis ſemin. Coton. aqua barbæ Iouis extractæ ℥. i.
Semin. Papau. albi ʒ. i. ſ.
Tragacanthi aq. Maluæ diſſol. ℈. i.
Camphoræ gr. i. ſ.
M. & ſpinæ admoueatur.

Vnguentum pro ſpina dorſi.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc.*
Medullæ Vituli aq. Viol. lotæ } *an. partes æqual.*

M. pro inungenda ſpina, & thorace ſuper imponendo lanam oſtro ſaturatam, & oleo maſtichino imbutam, quemadmodum ventriculo, ad fouendum calorem innatum, non inconſultò poteſt apponi.

Aliud pro eadem, & thorace.

Vel ℞. *Mucilag. ſemin. Lini,*
Altheæ,
Fœnugræci
Olei Amigd. dulc.
Liliorum alb.
Pingued. Anſer. } *an. ℥. ſ.*
Croci ℈. ſ.
Ceræ q. ſ.
M. & f. vng. molle.

Vng. pro ventriculo ǎ

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc.*
Seſamini,
Roſati,
Pingued. Gallinæ } *an. ℥. ſ.*
Ceræ citrinæ ℥. iii.
Aceti ʒ. i.
M. & f. linimentum.

Aliud.

Sacculus quoq; ad ventriculum, & pectus geſtatus laudatur; quare

℞. *Flor. Cord. an. ʒ. ſ.*
Meliſ. ℈. ii.
Ocimi,
Caryophyl. } *an. ʒ. i. ſ.*
Serici crudi ℈. ii.
Helenii ʒ. i.
Croci ℈. ſ.
Santali rubri,
Ligni Aloes } *an. ʒ. ſ.*

Sacculus ad vẽtriculũ, & pectus geſtandus.

Cin-

Cinnam. ℈. i.
M. & f. pulu. ſubtil. ſacculo pro vſu dicto conſuendus.

Clyſteres nutriẽtes, & humectãtes, qui.

Quæ inijciuntur ſunt clyſteres, qui ſimul cum humectatione renutriunt, qui parantur decoc. ſimplicium ſupra enumeratorum, lacte, oleo communi, & pro diuitibus ol. amygd. dulc. ſeſamino, roſarum, & violarum, vna cum vitellis ouorum, & melle, niſi timeatur eius caliditas, cuius cauſa abſtinendum eſt à ſale, & ſaccharo rubro; qui autem cum humectatione nutriunt omnibus præferendi, ſæpius enim clyſteribus tantùm Tabes, ſeu Maraſmus eſt curatus; qui autem ſint iſti, ex præmiſſis clarum.

Medicamẽta alimentoſa.

Quare ad medicamenta alimentoſa deueniens, conſtituo eſſe aſſumenda, & inijcienda; aſſumuntur cum fructu puluis impinguans, de quo ſupra; item morſelli, qui.

Morſelli impinguantes.

℞. *Amygd. dulcium in aq. feruenti macerat. deinde exſiccat. ℥. iii. ſ.*
Pineorum, }
Phiſticorum } *an. ℥. i.*
Quatuor ſemin. maior. frigid. excorticatorum an. ʒ. ſ.
Papau. albi ʒ. i.
Iecoris Gallinæ cocti ℈. iiii.
Caudarum Cancrorum coctarum ʒ. i. ſ.
Pulpæ muſculorum pectoris Gallinæ coctæ ʒ. ii.
Coraliorum alb. ʒ. i. ſ.
Margarit. ʒ. ſ.
Carnium Citri conditarum ℥. i.
Conſer. Roſ. albarum ℥. ſ.
Incidantur incidenda craſſiori modo, puluer. pulueriꝫanda, deinde m. & cum ℥. x ſacchari diſſoluti aqua menthæ f. morſelli.

Morſelli alij.

Vel ℞. *Nucis Indicæ ℥. ii.*
Spec. Tragac. frig. ℥. ſ.
Pineorum ℥. ii.
Phiſticorum, }
Amygd. dulc. } *an. ℥. i.*
Pulpæ Caponis, }
Phaſiani, }
Perdicis } *an. ℥. i. ſ.*
Pulmon. Vulpis præpar. ℥. ſ.
Cinnam. ℈. ii.
M. & cum diſtillato Caponis, aut Vituli f. Morſelli.

Alij.

Vel ℞. *Carnis Caponis ℥. iiii.*
Pulmon. Vulpis præpar. ʒ. ii.
Pineorum, }
Phiſticorum, }
Auellanarum expurgat. }
Amygd. dulc. excortic. } *an. ℥. i.*
Semin. Lactucæ, }
Acetoſæ } *an. ʒ. i. ſ.*
Papau. alb. ℈. iiii.
Nucis Indicæ, }
Sarcocolæ } *an. ʒ. i.*
M. & cum ſacchar. diſſol. in aq. ſtillat. Limachiarum f. morſelli cum tantillo cinnamomi.

Elec.

Elec. idem præſtans. Electuarium impinguans.

℞. *Farinæ Fabarum excortic.*
Ciecrum,
Auellan. mundat.
Riſi,
Amyli } *an.* ℥. *ij.*
Semin. commun. frig. an. ʒ. *iii.*
Phiſticorum,
Pineorum,
Amygd. dulc. } *an.* ℥. *ij.*
Butyri q. ſ. pro dictorum infuſione.

M. & cum ſacchar. f. elec. cuius ʒ. *i. vel altera ieiuno ventriculo quotidie cum fructu exhiberi poterit, quod poſtulante vſu cinnamomo, nuce myriſtica, Zingibere, ac croco aromatizandum erit.*

Inijciuntur enemata, & ſuppoſitoria, quæ ſic parantur.

Enemata quomodo paranda.

℞. *Farinæ Orizæ,*
Hordei } *an. q. ſ.*

M. & cum oleo, ac butyro f. ſuppoſ. quod in ventre retentum diſſoluitur, & attrahitur, vt nutriat.

Clyſteres verò erunt.

Clyſter impinguans.

℞. *Iuris pinguis capitis Hœdorum,*
Agnorum,
Arietum } *an. q. ſ.*
Ol. commun. ℥. *iij.*
Vitel. ouorum num. iii.
M. pro clyſtere.

Alius.

Vel ℞. *Iuris Caponis pinguiuſculi, vt magis accommodatum lib. i.*
Vitel. ouorum nu. ij.
Sacchar. albiſſimi ℥. *i. ſ.*
Ol. Seſamini ℥. *iij.*
M. pro clyſtere.

Quorum, & ſuppoſitoriorum plura alia præſcribi poſſunt. Victus ratio dictis adiungenda remedijs, ex ſuperioribus liquet; caueatur tamen, ne aer excedat in qualitatibus actiuis, & quòd in paſſiuis ſit humidior, ſi non natura (qualis erit, vbi cubile ad orientem habetur) talis reddatur arte, inſperſionibus, & ſuffumigijs ex aqua roſarum, viol. endiuiæ, lactucæ, & ſimilibus, quæ alibi fuerunt propoſita. Cibus vt debitam partium ſubſtantiam, quantitatem, & qualitatem reparet, & conſeruet ille ſit, qui citò conficiatur, minimè in excrementa degeneret, & potiatur aliqua craſſitie, qua partibus hæreat, plurimumq; alimenti præbeat, quales ſunt carnes Caponum, Phaſianorum, Perdicum, auicularum in montibus degentium, teſtes Gallorum lacte nutritorum, alæ Gallinarum, piſces ſaxatiles, minimè ſaliti, omnia lactis genera, tàm per ſe, quàm cum melle, dummodo non ſit ſuſpecta eius caliditas, oua recentia, ptiſana hordeacea, halica, panis purus probè coctus abſq; ſale paratus: Inter fructus amygd. dulces, pinei, piſtachia, auellanæ, & caricæ; addunt, nonnulli pruna, melones, cucurbitas,

bitas, poma dulcia, & cætera similia, quæ ego non improbo ad gratitudinem, quia aliàs nutrimentum nimis fluxile procreant, in quem finem, inter olera, lactuca, & brassica potest concedi. Quantitas continua Tabidorum caliditati imbecilli proportionari debet; discreta autem, quæ fit per partitas vices laudanda venit. Circa formulam cibariorum, seu quomodo agendum, habemus præceptum Hippocratis 2. aphor. 11. facilius esse impleri potu, quàm cibo, ideo sorbitiones magis approbandæ. Tempus cùm ex ijs, quæ supra habentur, tùm ex se ipso patet. Potus sit vini tenuis, minimè generosi, & in modica quantitate, seu aquæ ex carne stillata supra propositæ. Somnus excedat vigiliam, & quies motum, nimia enim fatigatio omnino vitanda. Aluus in proprio seruetur munere. Mœrores, & curæ prorsus arceantur; & de Tabe, siue Marasmo non vltra.

Sorbitiones magis, quàm edulia probantur ab Hipp. Potus. Somnus. Aluus moderata. Animi pathemata.

LIBRI SECVNDI.

SECTIO TERTIA.

De Lassitudinibus.

INterim lassitudo, quæ exercitij occasione suboritur non venit consideranda, cum sola tollatur quiete, sed ad illam me conuerto, quæ à causis præter naturalibus internis procreatur, quæ in simplicem, & compositam diuiditur: Lassitudines ergo simplices, aliæ sunt vlcerosæ; tensiuæ aliæ; & aliæ inflammatiuæ, quamuis, vt refert Aetius, addant nonnulli quasdam à siccitate prouenientes, ineptè tamen; compositę autem ex dictarum complicatione oriuntur; quapropter & curatio ex illarum curatione erit elicienda, supposito, vt ex pręcepto Gal. 3. de sanit. tuen. 6. magis vrgenti primò consulatur. Causæ autem Lassitudinum à quibus indicationes deducuntur sunt, penes vlcerosam lassitudinem, humores acres, & mordaces, siue spontè, siue exercitatione tales effecti; per carnes enim illi dispersi vlcerosum sensum producunt; tensiua verò Lassitudo à bono succo copiosè replente, & à robustiori exercitatione, quâ solidæ animalis partes arctius secundum longitudinem tenduntur, prouenit; tandem inflammatiua, quam, & flegmonosam plures appellant, ex nimio calore partium quoquo modo aucto, & ex dolore superfluitates attrahente inducitur, sicuti, & ex siccitate ab exercitio dissipante humiditatem, & ab immodica euacuatione prouenit. Quales ergo sint indicationes, non est difficilè intelligere, supposito Lassitudinem secundum se, vt symptoma nihil indicare; ideo ad causas referendæ, quæ, si externæ fuerint, sui remotionem postulant; si autem internæ humorum acredo, & mordacitas sui attemperantiam, & humorum euacuationem perquirunt, siue intra venas, siue extra resideant; partium tensio, relaxandum demonstrat; inflammatio, refrigerandum, laxandum, & euacuandum; siccitas vltimò, partium humectationem requirit.

Quę Lassitudo hic consideretur. Lassitudinis diuisio. Lassitudinũ præter naturam causę. Indicationes.

Materiæ ergo Chirurgice his indicationibus satisfacientes, aut sensibiliter euacuãt, aut insensibiliter: Sensibiliter euacuat venæ sectio, ad tollendam plenitudinem maximè conueniens, ad euacuandam materiam facientem Lassitudinem, & ad refrigerandum, vt ex Gal. de cur. ratione per sanguinis missionem, viribus tamen haud neglectis. Vsus sectionis venæ in particulari non potest, nisi communi præcepto, determinari, vt scilicet mittatur sanguis ad proportionem læsionis, iuxta illud Gal. 4. de sanitate tuen. remedium debet æquiparari læsioni; foramen semper exiguum esse debet, quia humores sunt tenues, licet aliquando crudi, & pituitosi, & tunc magnũ exciteturː Aperiatur in cubito vena iecoraria, aut communis, cum potissimè partes superiores sint

Materiæ Chirurgicæ. Sectionis venæ vsus. Quæ vena tundenda.

ſint defatigatæ; in talo verò, & in poplite, ſi inferiores langueant, habita virium, & conſuetæ euacuationis ratione: Quòd ſi ad ſectionem aſcendere non liceat, & materia extra venas exiſtat, ad cucurbitulas cum ſcarificatione deueniendum, ſeruatis, quæ de venæ ſectione ſunt conſtituta. Vltimò cauteria ad euacuandam materiam intra ſpatia exiſtentem in ſimilibus affectibus maximum habent vſum. Inſenſibiliter euacuant frictiones, ad haſce Laſſitudines curandas ſummoperè conuenientes, cum illis humores per carnes contenti diſcutiantur, & pori aperiantur, vt auferatur materiæ occaſio adhærendi, denuòq; Laſſitudinem excitandi; adminiſtrantur autem manibus intinctis oleo communi, anethi, chamom. & amygd. dulc. quæ molles eſſe debent, ſed longiores, ac breuiores, pro copia, & paucitate materiæ; quare in vlceroſa, largior; in tenſiua, breuior; in inflammatiua, mediocris eſſe debet, & eò vſq; adhibendæ, quouſq; Laſſitudines ſint præſentes.

Prohibita venæ ſectione, cucurbitulę ſubſtituantur.

Cauteria maximè probantur.

Inſenſibiliter euacuantia ſunt frictiones.

Frictiones quomodo faciendæ.

Medicamenta ſunt euacuantia, & alterantia; euacuantia quamcunq; mineram reſpicere debent, ſiue biliosam, ſiue pituitoſam, ſiue melancholicam, prout in venoſo genere reſidet; de quibus ſupra, & infra de dolore capitis verba fient, & illa in præſenti mittimus, ne eadem ſæpè, & incaſſum repetamus. Alterantia, quæ debentur humoribus, cùm in venis, tùm extra venas in carnibus exiſtentibus ſunt illa, quæ ad præparandos humores alibi ſunt propoſita; maximi tamen vſus ſunt, in exuberantia humorum extra venas, balneum aquæ dulcis, & inunctio totius ex oleis ſupra pro frictionibus propoſitis; item oleum de ſabina, iunipero, maiorana, & amarantho, ad idem conducit. Gal. 4. de ſanitate tuenda 12. vnguenta proponit, quorum alterum paratur ex ſeminibus abietis contuſis, & maceratis in oleo ſabinæ, cum modico reſinæ pini, & terebenthinæ; alterum verò ex floribus populi in eodem ol. maceratis cum cera, & reſina, quæ conueniunt vbi crudorum humorum prouentus per membra ſit diſperſus, ne medicamentis in venas traherentur, ducerentur, & tunc conueniet intus aſſumere diatrionpipereon ſimplex, diaciminum, diacidonitem: Tandem quæ viſcera ſupradictos humores generantia alterant, ex proprijs tractatibus perquirenda.

Pharmacia ad euacuantia, & alterantia reducitur.

Alterantia, quæ.

Balneo, & inunctionibus quando vtendum.

Victus ratio ex ſupradictis ſatis innoteſcit, cum attenuans, humectans, & refrigerans eſſe debeat; quare de Laſſitudinibus ſatis, ne vanis ſermonibus in proceroſam molem volumen attollamus, ſicq; expleta affectuum totius conſideratio.

Victus ratio.

IVLII CAESARIS CLAVDINI
Empyricæ Rationalis
LIBER TERTIVS.

De Morbis Internis Particularibus, & illorum diuiſione.

CVratis morbis, quos corpus humanum ſecundum totum exercere conſtat, eidem methodo propoſitæ inhærendo in hoc tertio libro de illis pertractandum venit, qui humani corporis particulas ſigillatim diuexantes particularium nomen ſortiti apud Scriptores fuere, non quia partium diſcrimina ſequantur, ſed quoniam, modò vnam, alteram modò ſollicitantes partem ſimilitudinem quandam præmonſtrare videntur, communionem verò, ceu identitatem in occupandis ſimul pluribus partibus nequaquam; dolor enim, non caput tantùm, ſed ferè omnes humani corporis partes adoritur, & tamen dum vnam exercet, indolentem aliam permittit, vt capitis, & ventriculi dolores ſimiles quidem exiſtunt, identici verò nequaquam, cùm quia cauſis diſtinguuntur, tùm quia ſubiecto ſunt diuerſi, quæ ſola diſtinctio ſubiecti (Philoſophis docentibus) rerum, & accidentium diſcrimina facit; iſti autem affectus aliquando ſunt morboſi, ſymptomatici aliquando, & aliquando etiam in ordine ad alias, quas producunt ægritudines cauſæ morbificæ rationem habent, vt ſuperuenientes in proprijs locis docebunt ſermones: Qui ijdem affectus, cum indiſcriminatim vtrumq; crucient ſexum, communes vtriq; ſexui dicendi; cum particulares ſint, ratione partium ſubiectarum nuncupati: Cæterùm, vt hac in re aliorum Medicinam facientium obſeruem methodum, promiſcuè morboſos, & ſymptomaticos affectus ſpeculabor, ſeruando circa ordinem communiter ſeruatam partium dignitatem, à quibus, præter ordinem, diuiſionem quoq; eliciam.

Auctoris inſtitutum.

Ordo, & methodus eiuſdem Auctoris.

Cum igitur communis Phyſicorum, & Chirurgicorum ſchola in tres ventres omnes noſtri corporis diuidat partes, inde forſan nacta occaſionem, quia venter capacitatis, ac continentis rationem habet, vt ex hoc manifeſtè liqueat in noſtro corpore tres eſſe partes, quæ alias plures includunt, ac continent, quę nomine ventris inde donari poſſunt; vtrum autem vocari principaliores debeant, an non, ex ſe patet, quia ratione conti-

Corporis humani in tres partes diuiſio.

continentiæ principaliores nominari queunt, cum tamen ratione dignitatis, & actionis minus principales exiſtant, ita quoq; morborum, quos præ manibus habemus tres erunt ſpecies, tribus apprimè reſpondentes ventribus, & harum vnaquæq; alias inferiores habebit ſpecies, quemadmodum vnuſquiſq; venter plures continet partes; nam caput primus, & ſuperior venter appellatus, cùm quia in ſuperiori hominis parte reſidet, tùm quia cerebrum intra ſe habet nobilius (ob intellectionem) viſcus: Continet cerebrum, & organa omnia ad quoſcunq; ſenſus attinentia, præter alias partes, quæ ſiue ad tutelam, ſiue ad cuſtodiam ſunt donatæ, inter quas collum, & adiacentes partes vulgato conſenſu enumeramus. Secundus venter thorax nuncupatus, quia mediat inter infimum, & ſupremum eſt ille, qui cor vitæ fontem, diaphragma, pulmones, pericardium, tracheam, & œſophagum habet. Tertius autem, & poſtremus venter eſt totum abdomen, in quo partes coctioni, nutritioni, excretioniq; deſtinatæ obſeruantur: Ex quibus omnibus vnicuiq; meditanti conſpicuum exiſtat tres huius tertij libri ſectiones futuras eſse debere; in quarum prima examinabitur curatio iuxta diſpoſitum ordinem morborum capitis; in ſecunda agetur de morbis thoracis; in tertia morbos inferioris ventris complectemur, ventriculi ſcilicet, inteſtinorum, iecoris, lienis, & partium vrinæ dicatarum, ceu velitis iuxta aliorum contemplationem, diſtributionem facere, qui illam à facultatis rectricis diuiſione, in animalem, vitalem, & naturalem eam deſumunt, ſtatuendo in priori ſectione pertractari de morbis inſtrumentorum (facultates enim ſecundum ſe impaſſibiles) facultatis animalis; in ſecunda vitalis; naturalis in tertia, ſicq; non tantùm diuiſionem, & diſpoſitionem, ſed & illarum quoq; cauſam habemus. De ſufficientia tamen huius diuiſionis remanet ſcrupulus, quando morbi articulares, hac ſtante diuiſione, miſſi videantur, quaſi quòd quarta illorum foret conſtituenda ſectio. Cui hæſitationi, me iudice, ſatisfaciendum duco, aſſerendo eos reduci, & contineri ſub morbis primæ ſectionis, & inſtrumentorum facultatis animalis, quia artus ſunt inſtrumenta facultatis motricis, facultati animali ſubordinata; iure ergo de morbis articularibus in fine huius primæ ſectionis pertractandum conſtituo.

Morborum tres ſpecies tribus corporis partibus coreſpõdentes.

Caput primus venter dictus, quibus ſcareat.

Thorax, medius venter nuncupatur.

Abdomen pro tertio, & infimo ventre ponitur.

Cur libri diuiſio in tres ſectiones.

Quid in prima tractabitur ſectione.

Quidnam in ſecunda, & tertia.

Diuiſionis ſcrupulus.

Solutio.

LIBRI TERTII.

SECTIO PRIMA.

Morbi Capitis enumerantur, & diſtinguuntur.

PEr morbos capitis illos intelligimus affectus, qui aliquam capitis determinatam, ſeu indifferentem partem peculiari quadam ratione exercent. Dixi aliquam, quoniam in capite, duo partium genera obſeruauit Autopſia: Primum attinet ad illas, quæ caput complent, abſq; vlla ſenſuum, & maximè exteriorũ compagine: Secũdum verò pertinet ad organorum ipſorum diuerſam compoſitionem, quibus tota capitis conformatio conſtat: Controuertitur tamen, numquid prorſus à natura ſenſibili hoc poſtremum recedat genus, & eò magis, quia, vt ſuperuenientia docebunt, affectus illud prementes totum, ſenſus, & motus priuare obſeruabimus: Cui hæſitationi, pro quanto noſtra hæc dicendi admittit methodus, ita ſatisfaciendum exiſtimo, videlicet occultæ ſenſuum interiorum tamen diſpoſitioni illud inſeruire, & proinde non haberi certam quandam organorum manifeſtam compaginem, qualem in inſtrumentis ſenſuum exteriorum licet intueri: Duo ergo erunt morborum genera, ſicuti duo ſunt genera partium, quæ caput ipſum malè habent, ac illi ſollicitudinem incutiunt, ſicq; duo huius ſectionis erunt tractatus; in quorum priori, cùm ratione dignitatis, tùm ratione vulgaris ſcribentium conſuetudinis, tùm etiam

Per capitis morbos quid intelligatur.

Controuerſia.

Reſponſio.

Morborum genera duo.

quia

quia magis communiter ab illis caput angores sustinet, curationem proponemus illorum affectuum, qui illud idem malè habent, vt est membrum præscindens ab organis exteriorum sensuum; in posteriori autem de illis, qui sensuum organa premunt, ac sollicitant.

SECTIONIS I.

TRACTATVS PRIMVS.

De Morbis Capitis, vt præscindit ab organis sensuum.

Causæ diuersæ, diuersos pariunt effectus.

AFfectus præter naturam, quibus humanum caput, vt est nostri corporis pars viuens, & ab organis sensuum præscindens afficitur, siue morbosi, siue symptomatici existant, ad eiusdem capitis partium diuisionem distinguuntur, quantumuis sæpius etiam ex diuersitate causarum illarum enascatur diuisio, vt dolor, phrenitis, mania, paralysis, arthritis, & alij similes, ac congenei affectus à partium diuersitate originari videntur, quemadmodum epilepsia, apoplexia, conuulsio, incubus, noctambuli, cathocus, & cæteri eiusdem sensus ex causarum varietate discriminantur: In hac igitur multiplici morborum syndrome auspicanda erit consideratio ab illis, qui cum partibus externis certam quandam communionem habere iudicantur, cum internorum simpliciter interim non sit institutus sermo, supra enim eos curauimus, qui, & totum caput obsidere habent, procedendo ad eos, qui cerebri sunt proprij, sic enim doctrinæ ordo postulare videtur, vt à communioribus, ac nobis notioribus inchoemus, quales illi sunt, qui non modò internas, sed externas etiam partes, & proinde totum caput occupant, atq; hac ratione primò de dolore capitis agemus, accipiendo nunc caput, non cum Celso pro ea parte, quæ capillis tegitur, sed pro omni eo, quòd est supra ceruicem, quod ex Arist. 1. de hist. anim. 2. & 8. diuiditur in caluariam, & faciem; in hac sunt instrumenta visus, auditus, odoratus, & gustus; in illa verò cranium, & cerebrum: Cranium constat osse, pericranio, membrana carnosa, & cute: Cerebrum autem complectitur piam, & duram matrem, quas omnes partes totum caput conformantes dolor occupat.

Per caput quid Auctor intelligat.

Capitis diuisio.

Cranium ex quibus constat.

Cerebrum quid cõplectitur.

Post dolorem; de morbis cerebri erit agendum, quando sit illa pars à cæteris distincta, & quæ aliarum partium seruitutem sibi vindicat; at licet cerebrum sit principalis capitis pars, & facultatis animalis instrumentum, attamen quoniam vita fruitur, media naturali facultate, ideo de morbis illi sollicitudinem incutientibus, vtriusq; facultatis occasione instituendus erit sermo; vt autem respicit facultatem animalem, sic vitia illius inuenire licebit; vel enim sunt cum inflammatione, vel sine; si cum inflammatione habemus veram cerebri inflammationem phrenitim, & lethargum; si verò sint absq; inflammatione, vel sunt cum angustia viarum, & cauitatum cerebri, vel sine; si absq; angustia, occurrit melancholia, mania, rabies, seu hydrophobia, læsa memoria, & imaginatio, vigilia, & somnus præter naturam, coma vigil, & noctambuli; si cum angustia, vertigo, chathocus, incubus, epilepsia, apoplexia, carus, conuulsio, tremor, tortura oris, stupor, paralysis: Et quoniam artus, vt supra demonstrauimus, facultati animali quoquo pacto inseruire creduntur, ideo gratia illorum de arthritide peragemus: Tandem quatenus cerebrum ratione naturalis facultatis viuit, & nutritur, propterea catharri obuia fiet meditatio, & curatio.

Facultas animalis, vel cum inflammatione læditur, vel sine.

Morbi absq; angustia, qui sint.

Morbi cum angustia.

CA-

CAPVT PRIMVM.

De Dolore Capitis.

Scopi curatiui desumuntur à dolore, causa, & virtute: Dolor anodynum indicat, vt habet rationem causæ, cùm augentis morbos, tùm prosternentis vires, secus nihil vtile, vt symptoma in actione læsa facultatis tactricis postularet; hoc autem anodynum est quadruplex, nempè, distrahens ab obiecto molesto, cùm per iucunda, tùm per nouam molestiam inducentia, vel stupefaciens, vel sensum obtundens, quod etiam emplastrum appellatur; vel tandem sensum æquans, quod est calidum in primo gradu, vel temperatum, cum partium tenuitate. Scopi vnde petendi. Anodynum dolor indicat. Anodynum quadruplex.

Causa doloris in communi, sanans requirit præsidium, quod tamen in particulari est diuersum, iuxta causæ varietatem: Duplex est autem omnis causa doloris, à qua vtiles hauriuntur indicationes; alia se habens ex parte agentis, & effectrix dicitur; ex parte patientis alia, & dicitur materialis, siue passi habilitas nuncupatur: Loquendo de effectrice, alia externa; interna alia: Externa si permanens, remouenda; si abijt nihil postulat; effectus tamen (si quem reliquit) tollendus; siue primis qualitatibus calefaciendo, refrigerando, humectando, & siccando; siue secundis pungendo, incidendo, corrodendo, disrumpendo, & contundendo: Interna, vel est intemperies, quę aut simplex, aut composita, per contrarium alterantia, modò calida, modò frigida, vel cætera eiusdem qualitatis requirit; vel est materia, & in hac tria sunt perpendenda, species, origo, seu causa generans, ac læsio; ratione speciei, vel vapor, vel flatus, & indicat euacuans per insensibiles meatus; vel minera, & indicat euacuans sensibiliter: Et quia rursus hæc minera, vel est animata, vt vermis, & indicat occidens, ac educens; horum plura exempla apud Skenchium videri possunt in proprio capite de huiusmodi dolore; vel est inanimata, & rursus, aut solida, vt lapis, & frangens, ac educens requirit; vel liquida, vt sanguis, vtraq; bilis, pituita, ichor, pus, vel sanies, & quælibet postulat euacuans determinatum. Doloris causa. Causa duplex interna, & externa. Externa, quæ. Affectus quomodo tollatur. Qualis interna sit. Minera, vel animata, vel inanimata.

Ratione originis, siue à toto pendeat, siue ab aliqua parte vti ventriculo, iecore, splene, vtero, & cæteris similibus, & tunc agendum ijs, quæ sanant totius, & partium indispositiones, vt in proprijs tractatibus, nam v. g. si causa morbifica originem trahat à frigiditate ventriculi, calefaciendum, quòd ita, & de alijs intelligendum. Origo vnde pendeat.

Ratione læsionis, si lædit substantia, putredine scilicet, eradicandum, & si putredini qualitas venefica, & occulta, vt in lue Venerea dicemus, iungatur, alexipharmacis tractanda; si autem læsio à copia pendeat minuendam; si à qualitate, cùm prima, tùm secunda, alterandum per contraria; si vbi, vel lædit quiescendo, vel semouendo: Quies varia petit, nam si impacta materia fuerit, discutienda; si fluxilis, euacuanda primò per impulsionem, quæ fit per reprimentia; secundò per attractionem, quæ fit à partibus vicinis calore, & dolore (dolore enim dolorem curare sæpè docuit experientia) tertiò per expulsionem sensibilem, quæ si fiat per poros capitis, erit euacuatio; si per poros partium vicinarum deriuatio; si distantium reuulsio: Motus, retrahentia quærit, aut reprimendo impulsione, aut intercipiendo, aut attrahendo, cùm deriuatione ad propinqua, tùm reuulsione ad remota: Si autem verba faciamus de passi habilitate, capitis scilicet, quod per eam ad dolorem disponit, aut natiua, aut adscititia est: Natiua, ratione naturalis intemperiei indicat alterantia contraria; ratione malæ conformationis, vt si caput sit magnum, vnde facilè repletur; si paruum, si careat suturis, quas ob causas haud facilè expurgatur, tùm quia mala hæc incurabilia, nihil vtilis præmonstratur; at si acumen sensus ad dicta concurrat, sensus obtundendus: Adscititia modò, quia ab aliquo morbo, sanans hunc morbum indicat. Læsioni quibus occurrendum. Dolorē dolor curat. Motus quid quærat.

Reli-

Indicationes à virtute.

Reliquum eſt, vt de indicationibus à virtute petitis loquamur, quia ratione proportionis indicat proportionem capitis ſeruantia, cephalica nominata; ratione eſſentiæ propriæ, ac conſtitutionis, quærit conſeruantia propriam ſubſtantiam, quantitatem, ac qualitatem ſpirituum, caloris, carnis, & partium ſpermaticarum, nec non, & motum eorundem ſpirituum, ac caloris intrò, & foras, ſurſum, & deorſum: Subſtantia, indicat alimentalia: Quantitas, debitam alimenti quantitatem, qua pro diuerſitate eorum quibus conſtamus nutriri debemus: Qualitas ſimilia in qualitate, conſeruamur enim ſimilibus, ſiue reſpiciant medicationem, ſiue rationem victus. Deniq; ratione motus eiuſdem caloris vniendum, aſtringendum, roborandum.

Indicatio à ſubſtantia.

In Chirurgia quid faciendum.

Ad Chirurgicas materias accedens luculentius incedam, ſicuti & in omnibus alijs hoc in præſenti capite, & quia aliorum archetypus, & quia ſæpius horum, quæ in illo habentur mentio fit. Hæ igitur, aut ſenſibiliter euacuant, vel inſenſibiliter; & quæ ſenſibiliter, vel ſanguinis rationem habent; vel materiæ à ſanguine diuerſæ, quarum omnium ſigillatim pertractandum: Quæ igitur ſenſibiliter euacuant, & in ſanguinem referuntur, quadruplicis ſunt generis, videlicet ſectio venæ, cucurbitulæ ſcarificatæ, quibus ſcarificationes crurum adſcribuntur, hirudines, & arteriotomia.

Chirurgia ſenſibiliter, & inſenſibiliter euacuat.

Senſibiliter euacuantia quatuor sũt.

Venæ ſectio.

Venæ ſectio in ſolo dolore cum materia locum habet, nec in quocumq; ſed in eo tantùm, qui vehemens ſit, & in quo ſanguis inſigniter peccet, ſiue peccet iam, vt cauſa principalis, quemadmodum in dolore à plethora proueniente, ſiue vt cauſa coadiuuans, quemadmodum in dolore à cachochymia ſpuria; ſiue vt cauſa ſine qua non, quemadmodum cum ob ſanguinis in toto redundantiam non licet adhibere remedia diſcutientia, & alia calidiora, quæ debentur cauſæ dolorem facienti, niſi ſanguis mittatur, ob metum attractionis illius ad locum affectum, hac tamen in quacunq; miſſione lege perſpecta, vt vires, & ætas illam permittant: Sanguis autem in ea copia trahatur, quæ læſioni reſpondeat; in inſigni enim læſione multus ſanguis educendus; in miti è contra mediocriter ſanguis mittendus; inſignis autem læſio cognoſcitur ex dolore intenſo, ſique virtus eam quantitatem non permittat, proſpiciendum vt quantitas vnica vice extrahenda, repetitis ducatur vicibus. Quo ad modum foramen tunc amplum excitandum, vbi ſanguis ſit craſſus; quòd ſi tenuis, anguſtum fiat, quinimo, & in languore virium foramen quoq; anguſtum patrandum.

In ſanguinis miſſione, quæ lex obſeruanda.

Modus educendi ſanguinem.

Tempus.

De tempore ita ſentiendum exiſtimo, vt vbi dolor, ac ſanguinis læſio vrgent, ita vt vincant omnia alia indicantia, continuò ſecanda eſt vena, nulla alui lenitione præmiſſa, ſecus primò leniatur aluus; quouſq; autem præſens fuerit, quòd vrget, eò vſq; poterit ſectio venæ repeti, & eò magis, ſi vitium ſanguinis ad motum attineret, ita enim maior fiet reuulſio, & viribus etiam magis conſultum erit. Ad id verò, quod circa tempus nonnulli ex Auicen. præcepto adducunt, qui iubet primò ſedare dolorem, deinde mittere ſanguinem, reſpondeo, quòd quando id locum habeat ſic peragendum, quòd qua ratione intelligendum veniat, quæ ſuperuenient demonſtrabunt, vbi de anodynis erit commemoratio.

Obſeruatio Auic. circa tempus.

Vbi ſanguis mittendus.

Tandem ratione vbi, ſeu loci ſecandæ venæ, hæc meditanda veniunt, videlicet an ſanguis in capite ſubſiſtat, an extra caput, an verò vtrobiq; reperiatur; ſi ſubſiſtat in capite, & in toto non exuberet, vel iam ſit euacuatus, dolorq; totum moleſtet caput, tunc pro reuulſione ſimul, & euacuatione vena cephalica tundenda; at pro euacuatione tantùm venæ narium aperiendæ ſetis Suilis, vel ſanguinaria naribus immiſſa, non tamen hirudinibus ob periculum ingreſſus earum in nares, niſi prius goſſypio nares interiores fuerint obturatæ: Si autem vnam tantùm partem exerceat, & reuellere, atq; euacuare ſimul intendamus, tunc ſanguis ab oppoſita parte detrahatur, vti parte poſtica dolente venæ frontis tundendæ; quòd ſi deriuare, ſimulq; euacuare volumus ex venis iiſdem partibus vicinioribus ducatur, vt fronte dolente ex venis temporum; at ſi tantum euacuatio inſtituenda, ex ipſa vena partis dolentis mittatur; at vbi ſanguis extra caput redundat, vel peccat ſupra renes, vel infra renes; ſi ſupra renes baſilica aperienda;

Si dolor ab vna tantum parte fiat quid faciendum.

Si extra caput ſanguis redũdat, quæ vena ſecatur.

da; ſi infra menſibus, ac hæmorrhoidibus ſuppreſſis venæ pedum, quarum ſectio in maxima ſanguinis abundantia, pro maiori reuulſione probatur, quemadmodum commendatur, & hæmorrhoidum apertio: Si denique extra caput, & in toto ſanguis redundet, vena mediana tundenda, quæ fit ex ramis axillaribus, & humeralibus; at ſi magis in capite peccet, cephalica magis, quàm mediana ſecanda; in quacunq; tamen ſectione ſemper venarum rectitudo ſeruanda, prout dextra, vel ſiniſtra pars ſollicitatur dolore, ita huius, vel illius pedis venæ pertundendæ.

Cucurbitulæ ſcarificatæ, & ipſæ probantur, non tantùm, vt materia remedij euacuantis, ſed etiam anodyni diſtrahentis facultatem ratione doloris, quem incutiunt, ſi tãquam euacuans remedium accipiantur, quandoq; adhibentur loco ſectionis venę, vbi non permittitur, ſed prohibetur à virtute propter habitum mollem, & tenerum, aut propter ætatem puerilem, vel decrepitam, ſiue ægritudinem longam, ſiue (vt ſummatim dicam) propter inſignem virium languorem; aliquando verò tãquam principale præſidium vſurpantur, quod ſanè machinandum, vbi læſio ſanguinis, & dolor haud valde vrgeant.

Cucurbitulæ ſcarificatæ ſummę operationis.

Cæterùm pro recta illarum adminiſtratione, ſi ſanguis multùm peccet plures cucurbitulæ, eæq; repetitæ admoueantur, vt debita quantitas euacuetur; ſicuti ratione modi, vbi ſanguis ſit craſſior ſcarificationes longæ, & profundiores excitandæ; ad quod conducit præmittere partium fricationem, & profuſionem partis aquæ calidæ, vel fomentum ſpongia imbuta aqua calida: Quòd ſi vitium ſanguinis, & dolor ſua præſentia vincit alia indicantia, ad tempus reſpiciendo, ſtatim adhibendæ, ſecus præmittatur aliqua alui ſolutio. Tandem, vt locus conueniens eligatur, vbi loco ſectionis venæ apponuntur, partibus infernis applicandæ, quòd & in ſuppreſſione menſium obſeruandum, & in inſigni repletione ſcapulis, & dorſo; at vbi adhibentur, tãquam principales, ſi ſanguis ſit extra caput, indifferenter cuilibet parti, pro varia ſanguinis ſubſiſtentia poterunt applicari; ſi verò in capite dominetur, reuulſionis, & euacuationis gratia, oppoſitę parti erunt affigendę; gratia verò deriuationis, & euacuationis, & parti dolenti, & vicinæ, hinc toti capiti abraſo aliquando plures cucurbitulæ paruæ admoueantur, rationem habendo, ne æger facilè paralyſi corripiatur, ſi ijs partibus, quæ neruos accipiunt cucurbitulæ applicarentur. Scarificationes noſtris hiſce temporibus deſueuerunt, cucurbitulis ſcarificatis loco earum vtendo; ſunt tamen, qui commendant aurium ſcarificationes in contumaci, ac longo capitis dolore, quibus adſtipulor & ipſe, ita tamen, vt modò auris partis dolentis, modò partis oppoſitæ perforetur, prout reuellendum, aut deriuandum.

Dictarũ cucurbitularũ adminiſtratio, & vſus.

Tempus prædictis vtendi.

Locus, cui ſunt applicãdæ.

Scarificatio. nũ apud noſtrates obliteratio, & cõtemptus.

In contumaci, & chronico capitis dolore, aurium ſcarificationes probantur ab Auctore.

Hirudines tertio loco perpendendæ, quæ, & ipſę ſectionis venæ loco ſubſtituuntur, & vt remedium principale præmonſtratum à minori ſanguinis vitio; an verò, pro recta quantitatis adminiſtratione plures, vel pauciores, & an ſemel, vel repetitis vicibus applicandæ ex maiori, vel minori ſanguinis lęſione, vt aſſeuerauimus, cognoſcendum; quòd ſi ſanguis craſſus fuerit, ratione modi fouendus eſt locus aqua actu calente, phlebotomoq; cutis incidenda, deinde illæ apponendæ, ſed ijſdem ſeparatis; locus foueatur ſpongia in aqua calida immerſa, vel admoueatur cucurbitula cum multa flamma ad ampliandum foramen, ac ſanguinem craſſum extrahendum. De loco ita ſtatuo, quòd vbi ſanguis lædit, ac vincit adhibeantur, excepto capite, cui numquam, niſi poſt venæ ſectionem adhibendæ; quòd ſi venæ ſectioni ſubſtituuntur, tunc venis, quæ erant ſecandæ admoueantur, maximè autem natibus, ac cruribus; at vbi tãquam principales accipiuntur, iam & cruribus, hæmorrhoidibus, & brachijs, ac poſt aures, & temporibus, fronti, occipitio, totiq; capiti, ac naribus affigi poſſunt.

Hirudines loco ſectionis venæ tutò ſubſtituũtur.

Dictarũ hirudinũ vſus.

Capiti nunquam affigũtur hirudines, niſi poſt venæ ſectionem.

Tandem arteriotomia in dolore capitis, qui fit à ſanguine in arterijs contento eſt ſingulare præſidium, & hæc duplex eſt; alia præciſio, ſeu arteriæ exciſio dicta; alia inciſio tantùm, ſiue ſectio: In priori tota arteria per tranſuerſum ſecatur, vel pars eius exciditur; in poſteriori apertio fit per Phlebotomum, eodem modo, vt in ſectione venæ

Arteriotomia, pro capitis dolore, ſingulariſſimum præſidium.

Quæ arteria tundenda, & qua cautione.

obſeruatur; in vtraq; tamen eligenda eſt ſemper arteria partis magis dolentis, & non quælibet, ſed quæ maximè pulſat, rubet, calet, & turget: Porrò operationem poſteriorem fruſtra timeri à Neotericis fusè docet Pareus, qui teſtatur multiplici experiētia didiciſſe inueteratiſſimos capitis dolores hoc remedij genere ſanatos fuiſſe, nec eam periculoſam eſſe, nec fluxum ſanguinis timendum, ſi illius fiat apta deligatio, eamq; per totum quatriduum hærere, licet paulò tardior vena conſolidetur, attamen tandem vnitur citra vllum aneoriſmatis metum. Priorem vtiliter executioni commendatam fuiſſe pluribus exemplis ex Skenchio percipimus. Cæterùm, quia pauci vtiliſſimam hanc operationem ad exitum perducere ſciunt, & ægri ferè timent, ideo ei inuſtio, maximè verò priori ſubſtitui poteſt; & ſi ea pariter formidetur, intercipientia defenſiua vocata ad vſum perducenda, quorum infra erit mentio.

Inuſtio Arteriotomiæ loco facienda.

Chirurgicæ materiæ ad hunc morbū ſecāāū tres.

Cauteriorū formula.

Subſequuntur materiæ Chirurgicæ, quæ euacuant alias materias à ſanguine; hæc autem ſunt numero tres, cauteria ſcilicet, veſicantia, & cranei denudatio, raſpatio, ac perterebratio. Cauteria, vel ſunt ſimplicia, vel duplicata: Simplicia, vel excitantur ferro candenti, vel igne potentiali: Duplicata autem igne pariter inuruntur, aut filo cum acu traiecto cientur, quæ vulgò ſetacea nuncupantur, & conueniunt cauteria omnia in quocunq; dolore, ac materia diuerſa à ſanguine producto, maximè ſi ſit antiquus, & velut hecticus; cauteria verò ſunt materia, non ſolùm euacuatoria, quia per ea vlceribus excitatis pars debilis euadit, & proinde ad ſuſcipiendum apta, & per foramen ad extra pellendum diſpoſita, ſed etiam anodyna facultatem præ dolore aliò diſtrahendo: Inuruntur autem cauteria plura, & maiora, quò materia morbifica maioris eſt actiuitatis; & vbi materia ſit contumax, non ſolùm cauterium cutim perruadere debet, verùm etiam, & carnem, ita vt aliquando ad oſſa vſq; penetret. Tempus fonticulorum ex præſentia materiæ indicantis elicitur; vnde, cùm præſens toto vitæ tempore perſiſtat, toto etiam vitæ tempore aperti erunt ſeruandi. Si ſpectemus locum fonticuli, ſiue cauterij nulli dubium eſt, quòd ſi dirigantur ad materiam extra caput, femoribus ſecundum partem domeſticam, in qua ſunt latiora vaſa, & cruribus adhiberi debere; nam, cum reuulſionis gratia inurantur ex Gal. 13. meth. parti diſtanti ab ea, quæ dolet, & fluxione tentatur affigi debent; at ſi dirigantur ad materiam in capite reſidentem occaſione reuulſionis, & deriuationis brachijs, ac ſcapulis admoueri poſſe omnes concedunt; an verò ipſi capiti inuri poſſint non parua eſt controuerſia, cum non pauci ea penitus à capite reijciant, affirmando, nec in calida, nec in frigida cauſa, nec in ſincipite, nec occipite locum habere poſſe; non in calida, quia inuſtione calidior redditur; non in frigida, quia vt grauis deorſum tendit, & tāquam craſſa, ac viſcida futuras permeare non poteſt; non in occipite, quia eſt principium ſpinalis medullæ, ad quam humores tracti, vel tranſmiſſi paralyſim cauſant; non in ſincipite, quia ex Hipp. lib. de vulneribus capitis omnia vulnera, quæ ad os pertingunt lethalia, & etiam, quia ea in parte pericranium per ſuſpenſoria poteſt affectum inflammatorium, quo laborat, partibus internis communicare: Addunt etiam his omnibus ſæpè huiuſmodi cauterijs conuulſiones ſuperueniſſe. His tamen non obſtantibus exiſtimo ego cauteria hæc gratia euacuationis, & ſuturæ coronali, & lambdoidi, & occipiti inuri poſſe; gratia autem deriuationis, & euacuationis ſimul in ceruice, vel ſimpliciter, vel per modum ſetacei rectè excitari; imò Hippoc. 4. de morbis non vnicum, in his caſibus capiti affixit cauterium, ſed octo, duo in occipite, in ſincipite duo, circa tempora ad aures duo, & duo circa angulos oculorum; quin, & Arabes pro corroborando capite, non vnum ſolùm, ſed plura etiam adhibent, cum tale remedij genus præſtantiſſimum eſſe ad corrigendas paruas capitis diſpoſitiones exiſtiment, præſertim frigidas, & humidas; in occipiteq; ac ſincipite ad deriuandum, ac reuellendum ſummè prodeſſe, & eò magis, ſi doloris occaſione cæcitatis, aut ſuffuſionis periculum immineat. Ad ea verò, quæ in contrarium adducta ſunt facilis eſt reſponſio; & ad primum dicitur adeo breuem eſſe huiuſmodi operationem, vt internos humores nullo modo ex calefacere

Tempus fōticulos detinendi.

Fōticuli cui parti conueniant.

Controuerſia, an capiti inuri poſſint fonticuli.

Reſponſio Auctoris.

Obiecti primi ſolutio.

facere poſſit, & eò magis, ſi partes circumſtantes perfuſione refrigerantium muniun-tur vno, & eodem tempore. Ad ſecundum reſpondetur illa paruipendenda eſſe, cum humores iſti ſint in corpore viuente, cuius calor perpetuò agit in materiam craſ-ſam attenuando, & in vapores digerendo, qui cur non poſſint ſurſum euacuari, ſi mea-tus patent, nulla eſt ratio. Ad tertium nullum eſt illius tractionis periculum, cum cau-terium ſit extra os, & trahat ad ſe humorem, medulla autem ſit intra os, ita vt potius à medulla deriuet, quàm ad eam trahat. Ad quartum Hipp. eo loci intelligit vulnera lethalia eſſe, non ex propria natura, ſed ex imperitia miniſtri, vnde monet Medicum, vt in ijs tractandis ſummâ vtatur diligentia, cùm propria, tùm aliena, vt vitet errores; communicaretur autem tunc membranis inflammatio, ſi pericranium inflammaretur, quòd prudens Medicus ſemper euitabit. Ad vltimum numquam conuulſio ſequuta eſt, quando, vt fieri debet, cauterium totam membranam ad os vſq; peruaſit. Illud ta-men animaduerſione dignum circa cauteriorum locum, vt ratio habeatur permit-tentis, virtutis ſcilicet, quæ aliquando hæc remediorum genera formidat, vti quando pars vulnere afficitur, dolore tentatur, eſt emaciata, vel tandem vbi tumet, vt in hydrope.

Solutio ſecundi.

Reſpõſio ad tertium.

Hippocratis interpretatio, cui quartũ innitebatur argumẽtum.

Vltimi argumenti ſolutio.

Animaduerſio circa locum cauteriorum.

Veſicantia, & ipſa ſunt remedij genus, non ſecus, ac cauteria, cùm euacuans, tùm anodynum, & eo magis, quia maiorem excitant dolorem; à cauterijs tamen actione differunt, nam tametſi eiuſdem ſint virtutis, citius tamen operantur veſicantia; quare vti præſentaneis indigemus; & licet Gal. 1. de compoſ. medic. ſecundum loca 1. 2. 3. & 6. de tuen. val. 9. ac 13. meth. vltimo affirmet in materia tantùm frigida, ac minimè calida conuenire, experientia tamen docuit à multis feliciter etiam in calida vſurpari, his tamen ſeruatis conditionibus, primò vt ea materia potius in capite ſubſiſtat per fluxionem, quàm quòd ibi genita fuerit; ſecundò vt iam ſit fluxa, nec amplius fluat; tertiò, vt ſit in partibus penitioribus intra cranium; quartò, vt in capite ſit confirmata; nec alijs ceſſerit remedijs. Et certè Gal. in dicto 13. meth. vl. cap. non in lethargicis tantùm, ſed etiam in phreneticis, materia iam impacta, acria adhibet medicamina.

Veſicãtium vtilitas.

Vtrum veſicantia, etiam in materia calida cõueniant.

Reſponſio.

Caſus exceptionis.

Vſus huiuſmodi remedij penes quantitatem à maiori, aut minori læſione materiæ morbificæ elicitur, vt plura, ac maiora, pauciora, vel mitiora veſicantia adhibeantur. Applicabuntur autem (quo ad modum pertinet) capillis deraſis, prius, & tandiu deti-nebuntur quòuſq; epidermis in veſicas attollatur, quibus apparentibus incidendæ, & poſt butyrum cum folio braſſicæ ſuper dandum; ſiq; materia validè contumax foret permittendum eſt cutim etiam exedi. Tempus operandi illud erit, quando id, quòd exigit veſicans cæteris præualebit; quod ſi diu in indicando perſeueret, vlcera per ali-quot dies aperta ſunt detinenda, vel cerato diachilone minore, & maiore vocato, vel ſacro dicto. Locus qualis eſſe debeat, ex fonticulorum loco deſumendus; addo tamen crebrius poſt aures adhiberi. Veſicantis deſcriptio elicienda ex parte curatiua febriũ peſtilentium, vbi de Chirurgicis materijs, quæ pariter (vſu poſtulante) vigorari poterit puluere cantharidarum.

Veſicãtium vſus, & forma.

Tempus.

Locus applicationis.

Cranei raſpatio, denudatio, & perterebratio locum habet, vel dum ſanies ex vul-nere capitis ſanato fuit derelicta; vel dum ob luem Gallicam carie exeſum eſt crani-um, vnde dolor; quo in caſu, cum externa ſit corruptio, facta cutis ſuper affecta parte apertione, ſeu inciſione, ſiue cauterio potentiali cranium denudatum raſpatorio inſtrumento vſq; ad locum ſanum ab omni carie expurgandum; ſi verò fuerit in diplo-mate, ſeu oſſis meditulio eò vſq; eodem inſtrumento penetrandum, licet in hoc caſu, & facilius, & felicius cauterium, quàm raſpatio adhibeatur; at vbi in interna parte corruptio reſideat, tunc integra totius cranei perterebatio molienda, quæ etiam à nonnullis commendatur in diuturnis doloribus capitis.

Cranei raſpatio, & denudatio quando neceſſaria.

Quo tẽpore melius vtendum eſt cauterio, quàm raſpatione.

Vltimo loco occurrunt materiæ Chirurgicæ inſenſibiliter euacuantes, quæ ſunt cucurbitulæ ſiccæ, frictiones, & ligaturæ. Cucurbitulæ ſiccæ, quatenus attrahunt, ſunt materiæ euacuatoriæ, deriuatoriæ, & diuerſoriæ; quatenus dolorem excitant

Inſenſibiliter euacuantia tria.

Cucurbitularum ſiccarũ operatio.

erunt materiæ anodynæ diſtrahentes facultatem apprehendentem, & iudicantem; hę igitur, ſi tãquam materia anodynorum adhibeantur,cum plurima flamma vſurpandæ, & tunc quando dolor ſęuit, & ferocit applicandæ ſunt parti, in qua adſit organum ſenſus tactus; at ſi tãquam materię euacuantes adminiſtrentur, illis iiſdem partibus admouendæ, quibus cum ſcarificatione apponuntur, quòd, quomodo executioni demandandum, ex ſupradictis eliciatur. Frictiones quoq; & ligaturæ conſideratæ, vt materiam commouent, ſunt euacuatoriæ; & vt dolorem excitant anodynæ; quare, ſi dolor vrgeat, & materia ſortiatur maximam actiuitatem, frictiones validæ, ac ligaturæ arctæ frequenter ad vſum deducendæ; ſi ratione materiæ in capite exiſtentis potiſſimùm vaporoſæ, & flatuoſæ conueniunt frictiones in partem poſticam excitatæ cum pannis aſperis, vel cum pectine; ratione autem materiæ extra caput, extrema, ac ſcapulæ fricentur, reuulſionis, ac deriuationis gratia, quò loci referri poſſunt lotiones cum aqua ſimplici, vel decoc. ſimplicium accommodatorum ad intemperiem capitis, & materiam, quæ tractatur, ita tamen,vt actu calidum vſurpetur, ſeruata partium proportione, cùm ob reuulſionem ad extremas, tùm ob deriuationem ad propinquas.

Frictiones, & ligaturæ maximi effectus. Frictionum vſus varius.

Illud tamen circa vſum obſeruandum, tàm circa ſenſibiliter, quàm inſenſibiliter euacuantes materias Chirurgicas, vt numquam vſurpentur, niſi toto aliquo modo expurgato, ſiue miſſione ſanguinis, ſiue purganti, ſiue ad minus clyſtere, quòd à Platone, & omnibus Medicis imperatum habemus; cui etiam fauet ratio, ne ſcilicet materia in caput magis promoueatur, & impingatur.

Rectus adminiſtrandi vuſus.

Medicamina Pharmaceutica ſunt duorum generum, alia enim rerum præter naturam rationem habent, doloris videlicet, & eius cauſæ, quæ propriè medicamenta appellantur; alia verò rerum ſecundum naturam, & vitalia denominantur; de vtriſq; autem agendum, ſed primò de prioribus, quę & ipſa diuiduntur in agentia à qualitatibus manifeſtis, ac patientibus contra dolorem, & cauſam morbificam, & varia ſunt pro varietate cauſarum; alia ab occultis, & à tota ſubſtantia, quæ omnem dolorem, à qualibet cauſa pernaſcentem profligant; Inter ea, quæ manifeſtis operantur qualitatibus, & dolorem reſpiciunt, primò ſe ſe offerunt anodyna diſtrahentia facultatem iudicantem, & ſunt acria, ac dolorifica, inter quæ enumero ego, præter veſicantia ſupra propoſita, huiuſmodi pulueram.

Pharmaceutica duorum generum. Eorundum ſubdiuiſio.

Puluis cicatrizans ad tollendum capit dolorem.

℞. *Colocynthidis ℈. ſ.*
Vtriuſq; Ellebori, } *an. ℈. i.*
Scamonij
Piperis, } *an. ℈. ij.*
Gingiberis,

M. & f. pul. ſubtil. cuius ℈. i. inſpergatur parti extra caput, & tandiù ibi detineatur, quouſq; vlcus, & ſucceſſiuè dolor excitetur, qui, ſi ſæuiat mulcendus butyro, vel pinguedine Gallinæ.

Anodyna ſtupefacientia. Externa medicam.

Secundò habemus anodyna ſtupefacientia, hæc ſedant dolorem, calore extincto, quæ tantùm vſurpanda veniunt,alijs non conferentibus,ac ſtante doloris, & vigiliarum vires proſternentium vehementia, & hæc, aut ſunt externa, aut interna: Externa ſunt fotus, embrocæ, cataplaſmata, linimenta, circa quorum compoſitionem moneo, vt ſemper ſtupefacientibus aliquod vehiculum addatur, quale eſt acetum,vigilijs haud vrgentibus; quòd ſi faceſſant negotium, accipiatur ſuccus limonum, vel citri; item ſemper admiſceantur aliqua tenuiuum partium, & calida ſaltem in primo gradu, vt ſunt chamæmelum, ſemina lini, fœnugræcum, crocus, & c. Fotus ergo, atque irrigatio, ſic parari poterit,

Stupefacientium obſeruatio.

℞. Suc-

℞. *Succi Lact.* ℥. *ij.*
Aq. Chamæm. ad conſeruandum natiuum calorem ℥. *i. ſ.*
Aceti acerrimi, vel ſequentibus vigilijs *ſucci Limonis, vel Citri* ℥. *i.*
M. & cum petijs lineis madefactis in hoc liquore foueantur ſinciput, tempora, & frons.

Irrigatio ad eundem effectum.

Quod medicamentum vigorare licebit ſi ℥. j. ol. nenuph. vel flor. ſalicis addatur; imò vrgente neceſitate licet aſcendere ad ℥. ij ſucci ſolani, vel ℥. i. ſuccci mandragoræ. Embroca, quæ omnium efficacior cenſetur, poteſt ſic fabricari.

Embroca efficacius medicamẽtũ inter omnia externa.

℞. *Aq. Solani partes tres,*
Lactis Vaccini duas,
Aceti acerrimi partem vnam, & ſemis,
Aq. Chamom. partem vnam.
M. pro Embroca.

In eundem quoq; vſum faciunt ol. nenuph. viol. chamom. addito pariter aceto, ab oleo tamen hyoſciami abſtinendum cenſeo, etiam ſi ab alijs proponatur, vt quod ſupra caput poſitum fatuitatem inducit, vel inſaniam, vt & ſolanum mortalem maniam. Cataplaſma conficitur ex mica panis cocta in lacte cum opio, & croco, ac ol. ſupradictis. Linimentum poteſt fieri ſic.

Nota

℞. *Vnguenti Popul.* ℥. *ij.*
Ol. Nenuph. } *an.* ℥. *ß.*
Anethi
Croci, } *an. gr. iij.*
Opij
M. & f. linimentum.

Linimentũ ad idem.

Vſus horum medicamentorum, quo ad quantitatem patet; ratione verò modi operæpretium eſt, ſi non calida ſaltem tepida vſurpare, liquida quidem detonſo, ſolida autem abraſo capite, & vbi officium ſuum perfecerint, ſtatim, vt eorum iniuria eliciatur (maximè ſi opiata fuerint) inungendus eſt locus aliquo medicamine calido, vt ol. chamæm. aneth. caryophyl. vel ſimili.

Vſus, & modus.

De loco ſtatuo expertia opio admoueri poſſe ſincipiti, occipiti, temporibus, fronti, & naribus, licet tutius fronti, quoniam aliæ partes frigida hæc minus perferunt; quę autem opium admittunt à ſutura coronali, pro poſſe cauenda, quippe cui plurimum ſubſit cerebri, & à qua continuò ad illud medicamentis patet aditus; quare temporibus, naribus, ac fronti admouenda, quãquam Rhaſis portiunculam auribus immittat.

Locus, cui inũctiones, & irrigationes conueniunt.

Tempus communiter erit vigente dolore, ac vigilijs, quæ ſemper in intrinſecis præmittenda, à mitioribus incipiendo. Tempus modò particulare eſt hora ſomni iſtorum vſui accommodata, à qua etiam poſſunt adhiberi, ſed ad minus per horam ante cibum. Præterea noto, quòd vbi forent vſurpanda euacuantia, & dolorem lenientia, quòd hęc ſtupefacientibus ſunt pręponenda, qualis eſſet ſectio venarum ſuperiorum; at ſi euacuantia non tollunt, vel ſaltem non minuant dolorem, vti ſectio venæ ſaphenæ, ſtante doloris vehementia, tunc ſtupefacientia præmittenda; quare dicebat Auic. cum ad diuerſa trahere volueris, prius ſeda dolorem, ne attrahens dolor impedimento ſit euacuantibus ad diuerſa.

Tempus cõmune vtendi.

Idem particulare.

Stupefaciẽtia quando pręmittẽda.

Stupefacientia interna conueniunt, potiſſimè in dolore à cauſa calida, cui iunguntur vigiliæ, ac alia ſymptomata, quæ vires deijciunt, quòd præcipuè intelligendum de opio refertis. Hæc autem ſtupefacientia ſunt mitia, & fortia: In genere mitiorum apprimè laudo emulſionem ſeminum papaueris cum decoc. lactucæ.

Interna ſtupefacientia, mitia, & fortia ſunt.

℞. Syr.

Mitis exemplum.

Vel ℞. *Syr. de Papau. ℥. i. ſ.*
Aq. Lactuc. ℥. iiij.
M.

Quæ ſi non conferant, ad fortiora conuertendum, vt

Fortius.

℞. *Theriacæ recent. ʒ. i.*
Vel loco illius Requiem Nicolai, aut Philon. Rom. ad idem pondus,
Aut Trochiſ. de ſemin. Gal. ad ℈. ij.
Aut pilul. de Cynogloſſa ad gr. viii.

His de doſi penes vſum iſtorum conſtituo pro modo, vt potiones calidæ, vel ſaltem tepidę aſſumantur, quemadmodum cenſeo in maxima doloris vehementia magis approbari ſolidiora.

Tempus ſtupefacientia exhibendi, Vſus. Calorifica externa, & interna, quę.

Tempus erit, ſi externa non conferant, quæ omnia poterunt vſurpari ante euacuationem, quæ dolorem non lenit, & poſt eam, quæ ſimul euacuat, & dolorem mitigat, vt ſuperiora de intrinſecis docuere, in quorum vſu tandiu perſiſtendum, quandiu perſeuerat doloris vehementia. Poſt hæc vſurpanda calorifica, cùm interna, tùm externa inferius enumeranda. Anodyna(emplaſtica dicta) ſe quuntur, & hæc ſunt tantùm externa, ac ſub varijs adminiſtranda formis; primò ergo laudo fotum, ſeu irrigationem ſimilem.

Irrigatio anodyna.

℞. *Ol. Seſamini,* } *an. ℥. i.*
Amygd. dulc.
Succi Maluarum, } *an. ℥. ſ.*
Viol.
Pingued. Gall. ℥. i. ſ.
Aceti ℥. ii.
M. & cum petiis lineis adhibeatur.

Hûc refero omenta, & pulmones animalium calefacta in dictis oleis, vel communi, ficuti, & placentula ex vitellis oui cum ol. roſ. confecta. Pro Embroca.

Embroca.

℞. *Aq. Maluæ,* } *an. lib. iii.*
Viol.
Lac. Bubuli
Aceti acerrimi lib. i. ſ.
M.

Pro linimento.

Linimẽtum.

℞. *Mucilaginis Altheæ,* } *an. ℥. ſ.*
Pingued. Anſeris,
Vituli,
Butyri
Succi Maluar. ℥. i.
M. & cum cera lota in aceto f. vnguentum.

Aliud.

Vel ℞. *Therebint. claræ,* } *an. ℥. i. ſ.*
Butyri
Vitell. oui nu. iiii.
M. ad ignem.

Pro

Pro cataplaſmate tandem.

℞. *Carnis Pomorum dulc. ſub cineribus coctorum ℥. ii.*
Paſſularum ℥. i. Cataplaſma.

M. & cum ol. Amygd. dulc. excipiantur in forma cataplaſmatis addendo farinæ triticeæ ℥. i. ſ.

Vel ℞. *Panis triticei modicè cocti lib. ſ.*
Et cum ol. Seſamino f. emplaſ. Aliud.

Vel ℞. *Fol. Malu.*
Viol.
Radic. Altheæ } *an. m. i.*

M. & coquantur in lacte Bubulo, vel Caprino, deinde terantur, & adde
Farinæ triticeæ ℥. iii.
Ol. Amygd. dulc. q. ſ.
M. & f. cataplaſma. Aliud.

Anodyna æquantia ſenſum his ſufficienda, inter quæ ad irrigationem laudo ol. commune cum vino albo tenui, vel cum cumino puluerizato; laudo, & ol. ſemin. lini, chamæm. anethi, Lumbricorum terreſtrium, & roſ. compl. poteſt etiam parari fotus cum ſacculo ex milio, eruo, furfure, ſale, & flor. chamom. fit & perfuſio ex decoc. chamom. anethi, fœnugræci, ac ſemin. lini; linimentum etiam paratur ſic. Anodyna ſensũ æquãtia, quæ.

℞. *Ol. Chamæm.*
Anethi,
Mucil. Fœnugræci,
Semin. Lini } *an. ℥. ſ.* Linimenti forma.
Vitel. oui nu. iiii.
Cimini ſubt. pul. ʒ. ii.
M. & cum cera f. vngu. ad formam linimenti.

Pro cataplaſmate.

℞. *Chamæm.*
Anethi,
Fœnugræci } *an. m. i.* Cataplaſma.

Coquantur in ol. communi, & vino albo, poſtea terantur, ac adde
Farinæ Erui ℥. ii.
Pul. Cimini ʒ. ii.
Ol. Semin. lini q. ſ.
M. pro cataplaſmate, cui adde
Vitel. oui n. iiii.

Sed hîc nullo modo prætermittenda quædam anodyna æquantia ſenſum, & emplaſtica ſimul: Quare in genere irrigationis, habetur medicamentum, quod

℞. *Cremoris Hordei coc. in aq. maluarum,*
Ol. commun. rec. } *an. part. æqual.*
M.

Vng. alabaſtrini efficacia.

Præ cæteris autem laudo vnguentum alabaſtrinum deſcriptionis Antidotarij noſtri Bononienſis; item, & illud, quod ex althea conficitur; linimento verò, ſiue inunctione facta, ſuperponenda lana ſuccida; adhuc commendo hoc

Vng. alabaſtri alia deſcriptio.

℞. Succi Chamom. rec. ℥. iij.
Rutæ viridis ℥. i.
Roſ. viridium ℥. i. ſ.
Cremoris altheæ ℥. ii.
Ol. Roſ. omphac. lib. ſ.
Alabaſtri puri puluer. ℥. ii.
M. & infuſo prius alabaſtro in ol. Roſ. omphacino per noctem cum cera f. vng.

Anodynorum vſus.

Adminiſtrãdi tempus.

Locus.

Porrò quòd ſpectat ad vſum anodynorum ſenſum æquantium, & emplaſticorum, hæc obſeruanda, vt quantò magis dolor vrget, ac lædit, ita ijs copioſius vtendum, & quòd hyeme calida, æſtate tepida vſurpentur, debentq; ſubinde mutari, vbi propriam caliditatem amiſerint, ac ſiccata fuerint. Tempus eorum eſt angor doloris, alia vincens indicantia, nam ſi vincatur, vti à materia in toto, hæc prius euacuanda, ne materia in caput traheretur, qua euacuatione (niſi dolor demulciatur, vti contrigit, quando ablata cauſa dolor ſimul aufertur) tunc ad hæc confugiendum, vti habuimus de ſtupefacientibus euacuatione prætermiſſa. Locus ſunt capitis ſuturæ; quare ſinciput erit locus accommodatus, ſi laborent partes internæ, in quo caſu etiam frons, ac tempora locum præſtabunt; laborantibus verò externis partibus, quælibet partes poterunt eſſe ex vſu, ſicq; de anodynis ad ſatietatem.

Cauſæ doloris capitis côtêplantur.

Intrinſeca cauſa duplex.

Extrinſecè alterantia, quę.

Iam ergo ad ea, quæ cauſæ dolorum rationem habent, noſtram conuertamus meditationem, ſiue affectrix, ſiue paſſi habilitas nuncupetur: Efficiens autem, cum alia ſit externa; interna alia, prius de ijs agemus medicamentis, quæ ad internam cauſam pertinent, cùm ferè ijſdem quibus huic occurritur, plurimi ab externis cauſis orti dolores ſedentur: Porrò interna cauſa duplex eſt; intemperies capitis; & materia: Intemperies, ſi eas ſpectemus, quæ dolores faciunt ſunt, calida, frigida, humida, & ſicca, quãquam humida non cauſent dolorem, niſi humori, vel materiei coniuncta; harum autem quælibet alterantibus, cùm internis, tùm externis amouetur: Si loquamur de externis ſub varijs præbenda ſunt formulis, vti fotus, irrigationis, perfuſionis, linimenti, cataplaſmatis, ſacculi, cucuphæ, odoramenti, & ſuffitus; quæ omnes in calida intemperie ex frigidis aſtruenda, ea tamen obſeruata lege, ob inimicitias, quas habet cerebrum cum frigidis, vt ſemper aliquid addatur tenuium partium, & calidum ſaltem in primo gradu, potiſſimè in mulieribus, eunuchis, & catarrho obnoxijs, quemadmodum (vt ſupra etiam monuimus) aliquod vehiculum permiſcendum, vti acetum, illudq; in maiori copia, ſi internæ; in minori, ſi externæ partes laborent: Pro fotu igitur, atq; irrigatione,

Fotus.

℞. Succi Mori, Vuæ acerbæ } an. ℥. ſ.
Ol. Roſ. omphacini ℥. ii.
Aceti, Ol. Chamam. } an. ℥. i.
M. & admoueatur cum petiis lineis, vel cum ſpongia, & lana molli in formam pilei redacta.

Omphacini olei adnotatio.

Quòd ſi id vigorare cupiatis addite ol. nimpheæ, uiol. flo. ſalicum ad ℥. j. Circa ol. roſ. omphacinum adnoto, vt circa initia adhibeatur; in progreſſu verò ol. ex ol. maturis probatur,

Vel

Vel ℞. *Succi Plantaginis,*
Poligoni,
Pampinorum vitis,
Semin. Melonum,
Cucurbitæ, } *an.* ℥. *ſ.*
Et in maximo feruore
Succi Solani
Aceti acerrimi ℥. *i. ſ.*
Santal. omnium an. ʒ. *i.*
Ol. Roſ.
Anethi } *an.* ℥. *i.*
M. & f. medicamentum pro vſu dicto.

Hûc pertinent omnia ex dictis oleis, cum aceto quidem; & ſpuma lactis machinata. Perfuſiones, ac embrocæ ex ijſdem oleis pariter cum aceto fabricantur, cum decoc. plantag. poligonij, pampinorum vitis, portulacæ, ſemperuiui, viol. roſ. nenuph. chamæm. anethi, fœnugræci, & ſantalis, vel ex aq. thermalibus mineræ frigidæ.

Pro linimento

Linimētum.

℞. *Mucil. Maluarum,*
Cotoneorum
Pſyllii } *an.* ℥. *ſ.*
Ol. Viol. ℥. *i.*
Camphoræ gr. v.
M. & cum cera lota in aceto f. vnguentum, cui adde ol. chamæm. ℥. *ſ.*

Hûc pertinet vnguentum roſ. infrig. popul. & ſantalinum. Cataplaſmata fiunt ex cotoneis, moris cum roſaceo, & chamæin.

Cataplaſmatis forma.

Vel ℞. *Lentium coctarum* ℥. *iii.*
Farinæ Hordei ℥. *i. ſ.*
Ol. Roſ.
Semin. Lini } *an. q. ſ.*
Camphoræ ℈. *ſ.*
M. & vrgente neceſſitate adiectatur oleum viol. nenuph. florum ſalicum, & cucurbitæ,
Vel ℞. *Plantag.*
Chamæm.
Poligoni,
Pampinorum vitis,
Semperuiui, } *an. m. i.*
Et ad vigorandum medicamentum
Flor. Viol.
Nenuph.
M. & coquantur, & contundantur, deinde adde
Farinæ Hordei, ℥. *ii.*
Santalorum omnium an. ʒ. *i.*

M. cum ol. rosʃ. & anethino f. cataplaſma, cui adde Camphoræ ℈. ſ.

Pro ſacculo modò

Sacculus.

℞. *Pulu. Coriand. prap. ʒ. i.*
Flor. Viol.
Roſ.
Nymphea } *an. p. i.*
Semin. Lactuca,
Papau. albi
Plantag. } *an. ʒ. i.*
Santali albi ℈. ii.
M. & redacta in minutum polinem ſuantur in ſacculo.

Odoramenta quoq; ex iiſdem parantur, quæ habeant facultatem refrigerandi, vti ex floribus ſimplicium refrigerantium paulò ante deſcriptorum, vel ex ſantalis in panno lineo deligatis, ex quibus etiam fabrefieri poterunt pilæ cum gummi tragacanthi nutrita in aqua roſacea; quòd ſi intemperies frigida extiterit, eædem medicamentorum formulæ locum habebunt, ex calidis tamen confectæ, in quibus omnibus id dandum eſt operę, vt quantùm fieri poteſt caueantur, quæ odoratui ſunt ingrata: Quare ad fouendum laudo irrigationem capitis, in intemperie recenti ol. chamæm. anethi, & rutæ: In intemperie verò progreſſa ol. nardinum, coctinum, & irinum: Poſtremò in conſumata ol. de caſtoreo, de euphorbio, aniſorum, fœniculi, aromatum, guaiaci, ſaſſafras, ac Magni Ducis Hetruriæ; imò aqua ardens, & elixir vitæ in hac eadem non improbantur. Alter fotus cum petijs lineis, ſpongia molli, aut pileo ex lana molliori adhibendus, ſic poteſt confici.

Irrigatio in intemperie recenti.
Alia in progreſſa.

Fotus alius.

℞. *Aqua Chamamel.*
Beton. } *an. ℥. iij.*
Ol. Chamæm.
Rutacei } *an. ℥. i.*
M. quod vigorabitur ol. irino, de caſtoreo, ac euphorbio.

Ad ſacculum componendum

Sacculus.

℞. *Milij torrefacti ℥. i.*
Furfuris craſſi,
Flor. Chamæm.
Anethi,
Quatuor flor. Capitalium,
Serpilli,
Pulegij } *an. p. i.*
Semin. Aniſorum,
Fœniculi,
Coriandrorum praparat.
Caryophyllorum } *an. ʒ. ij.*
Origani Oriental. ʒ. i.
M. ad conſuendum in ſacculo, irrorando vino ſuper tegulam ignitam.

Pro

Pro cucufa autem.

℞. *Melissæ*,
Sampsuci,
Pulegij,
Absynthij sicci,
Quatuor flor. Capital. } *an. p. i.*

Spicæ,
Macis,
Calami aromat.
Cocij infectorij } *an. ℈. i.* — Cucufæ exemplar.

Pulver. omnia subst. & m. ac consuantur in serico rubro raro; ad figuram pilei mutandi subinde, ne sordibus infarctus noceat capiti.

Vnguenta similia erunt.

℞. *Ol. Chamæm.*
Rutæ } *an. ℥. i.*
Ol. Nucis Musch. ʒ. ii. — Vnguentum est tale.

M. & cum cera f. vnguentum vigorandum; vbi requirat necessitas ol. de piperibus, de castoreo, & de euphorbio.

Vel ℞. *Euphorbij ʒ. ij.* — Aliud.
Ol. Anethi ℥. iij.
Ceræ ʒ. vi.
M. pro vnguento.

Vel ℞. *Croci ℈. i.* — Iterũ aliud.
Myrrhæ,
Rof. rub.
Amyli,
Gummi } *an. ℈. ß.*
Piperis albi ʒ. ij.
Euphorbii ʒ. i.
Stercoris Columbi ℥. ß.

M. & terantur cum aceto, & vino generoso, addito modico ol. Chamameli, siq; medicamentum foret nimis validum parum olei rosacei completi.

Cataplasmata verò sic componantur.

℞. *Quatuor herbarum capital.* — Cataplasma.
Sampsucci,
Rutæ,
Et postulante necessitate.
Iberidis,
Tapsiæ } *an. m. i.*

Coquantur in aceto; & vino, contundantur, deinde adde

Farinæ semin. Lini,
Lupinorum,
Fænugræci,
Orobi,
Et si opus sit.
Stercoris Columbini } *an. ℥. ß.*

 Ol.

Ol. Rutæ q. ſ.
M. & f. Cataplaſma.

Aliud ex Paulo.

Ex Paulo habemus tãquam efficaciſſimum illud, quod à muliere accepit, & conſtat ex radice cuccum. agreſtis inciſa in tabellas,& cocta in ol. rutæ, & aqua. Poſt decoc. caput poteſt ex oleo dictæ decoc. inungi, poteſt etiam fieri cataplaſma ex radice capiti admouendum.

Embrocæ ſic parãtur.

Embrocæ parentur ex decoc. abſinthij, radicis cucumeris agreſtis, vtriuſq; ariſtolochiæ, & fiat in hydreleo.

Vel ℞. *Decoct. Chamæm.*
Anethi,
Abrotani,
Abſinthij,
Pulegij,
Quatuor herb. capit.
Sambſucci,
Rutæ,
Hyſſopi,
Serpilli,
Verbenæ,
Baccaræ,
Calaminthæ,
Origani,
Sem. Dauci,
Aniſi,
Spicæ q. ſ.
Sulphuris, lib. ſ.
Salis lib. i.
M.

In hunc vſum etiam faciunt thermæ calidæ, quemadmodum, & cerata, vti ſacrum de betonica, diapyrites, & Montagnanæ. Inſtillationes in aures etiam ſunt ex vſu, quales ſunt, quæ conſtant, ex oleis aniſorum, caryophyl. de piperibus; ad idem valet ol. guaiaci, ſaſſafras, aqua theriacalis, & ardens cum moſcho. Sed præter hæc odoramenta, ſuffitus, & inunctiones narium commendantur; linimenta, & inunctiones fiunt cum diamoſcho, & diaſinapi; odoramentum verò.

Inſtillationes in aures.

Inũctiones.

Pila odorata.

℞. *Flor. Capit.*, *Cortic. Citri* } *an. ℈. i.*
Ligni Aloes, *Garyophyl.*, *Cinnam.* } *an. ℈. ſ.*
Laudani, *Styracis Calamithæ* } *an. ℈. ii.*
Moſchi, *Ambræ* } *an. gr. ii.*

M. & cum mucilagine tragacanthæ nutritæ in aq. flor. citri, vel roriſmarini f. pila, ſeu pomum odoratum.

Suffitus ijſdem paratur, tùm ſiccus, cùm puluere aſperſo carbonibus accenſis, tùm humidus

humidus cum decoc. eorumdem simpl. fumus verò sub vtroq; per embotum in nares excipiatur. Nonnulli pedibus secundum plantas, ac testiculis secundum scrotum, olea, ac vnguenta prædicta admouent. In intemperie sicca extollitur fotus, ac irrigatio huiusmodi. Suffitus quomodo parandi.

℞. *Succi Viol.*
Maluæ,
Borraginis,
Cremoris Altheæ } *an. ℥. ß.*
Ol. Viol.
Amygd. dulc. } *an. ℥. i.*
M. & cum petiis lineis adhibeatur. Irrigationis, & fotus exemplum.

Linimentum sic paratur.

℞. *Ol. Commun.*
Amygd. dulc. } *an. ℥. i.*
Butyri recentis,
Pinguedinis Gallinæ,
Anseris,
Medullæ Vituli } *an. ℥. ß.* Linimētum.
M. & cum cera f. vnguentum.

Vel ℞. *Flor. Viol.*
Volubilis,
Maluæ } *an. m. i.*
Radic. Altheæ,
Branchæ Vrsinæ veræ } *an. ʒ. ii.*
Flor. Viol. recent.
Nimpheæ albæ } *an. p. i.* Vnguentum aliud.
Semin. Citoniorum ʒ. ii.
[illegible]*uantur ad mollitudinem, contundantur, & per setaceum cremor exprimatur, addendo*
Axungiæ Gallinæ recentis,
Pinguedinis Vituli pariter recentis,
Butyri quoq; recen. } *an. ℥. ß.*
M. & cum parua cera, & ol. Viol. f. Vnguentum molle.

Embroca, & perfusio ex lacte Vaccino, ac vino dulci molienda, vel ex aqua dulci tepida simplici, vel decoc. extremorum Castrati, maluæ, viol. borrag. buglossæ, & altheæ; hùc etiam faciunt errhina, ex herbis prædictis, adiectis pinguedinibus, facta, & ol. dictorum instillationes. Sunt qui probent gargarismos ex decoc. hordei, maluæ, viol. passularum, iuuubarum, adiecto melle viol. Gargarismos aliqui probant.

Administratio horum medicamentorum patet, nam mitia medicamenta, cùm ratione propriæ naturæ, tùm ratione formulæ, vt irrigationes, & linimenta in intemperie ex habitudine vsurpanda; cataplasmata verò, embrocæ, cerata, odoramenta, suffitus in habituata conueniunt: Item refrigerantia actu frigida præscribenda, quinimo aqua, glacie, & niue tutò refrigerantur; & ex Rhasi habemus, hisce medicamentis adhibitis, superimponendum esse pannum aqua, & aceto frigidis imbutum, & quæ paulò corpulentiora mutanda; diu enim detenta calorem contrahunt, hyeme tamen nemo inficiabit tepida conuenire. Calefacientia sint actu calida; humectantia verò moderatè calida: Supradictorum recta administratio. Rhasis consilium circa administrationem.

calida: Amplius administranda sunt præsente intemperie, licet materia, vel in toto, vel in capite residente prius euacuanda, aliàs sufficiet aluum enemate subducere. Quo ad locum, partibus extra cranium intemperie affectis, licebit apponere medicamenta sincipiti, ac toti capiti, fronti, & temporibus; affectis verò internis applicentur suturis, imò etiam auribus, ac naribus immittantur.

Locus.

Interna alterantia in intemperie calida.

Eadē in frigida.

Quòd pertinet ad interna alterantia, gratia intemperiei calidæ probantur iulapium rosatum, & violatum, conseruæ cichorij, rosarum, violarum, nimpheæ, confectio ex tribus santalis, & margaritis, serum depuratum cum succo cichorij, ac thermæ frigidæ, & ferratæ; Gratia intemperiei frigidæ vsurpantur conseruæ capitales, diamoschus vterq; diambra, diagalanga, dianthos, vtraq; antidotus magna antiqua, aurea Alexandrina, Athanasia; item decoc. guaiaci, sassafras, capitalibus herbis alteratum; non placet tamen (vt aliqui faciunt) vinum illi permiscere, quia tunc vinum tot calidis præsidijs admixtum erit humorum in toto corpore degentium ad caput vehiculum; hûc quoq; referendæ thermæ calidæ, aqua ardens, & elixir vitæ: Gratia tandem intemperiei siccæ laudantur conseruæ flor. borrag. buglossæ, & maluarum, syrupi, & aquæ stillatitiæ, quæ in officinis paratæ detinentur, hic non recensentur, cùm quia omnibus patent, tùm quia infra proponentur, faciunt enim ad quamlibet intemperiem emendandam.

Pro intēperie sicca quę laudentur.

Medicamenta habentia rationem materiæ morbificæ varia sunt, pro vt materia varias nanciscitur differentias, quas omnes supra in indicationibus recensuimus: Si igitur materia ista sit vaporosa, ac flatuosa, iam reprimentibus, ressoluentibus, seu discutientibus agendum, & materia, à qua eleuatur expurganda, cum in hoc tota consistat curatio, vt superuenientia docebunt: At vbi sit vermis, ad illum occidendum facient decoc, per nares attractæ, quæ dictamnum album, scordium, calamenthum, & absinthium marinum recipiunt; cerata quoq; futuræ coronali ex aloe, myrrha, croco mistis cum fele Taurino, & aceto acerrimo cum maximo fructu imponuntur: Ad illum verò educendum, si stabulet extra cerebri menynges conducet cranij in loco dolente perterebratio, de qua supra, cuius rei exemplum potes legere apud Skench. in loco alibi citato; quòd intra dictas reperiatur menynges valebunt sternutatoria suo loco præcipienda. Referunt nonnulli Beneuenti, cum multi ob dolores capitis è vita excederent, cadauerum sectione medicos didicisse hoc malo illos interemptos fuisse, eo quod, in illorum cerebro inuenerint vermem breuem, ac rubeum, cumq; multis medicamentis vermes occidendi vim habentibus occidi ab eis non posset, tandem casu vino maluatico, in quo incisa raffani frustra bullierant aspersum subitò occisum esse, ac postea eodem remedio omnes simili dolore capitis tentatos fuisse persanatos. Quòd si lapis fuerit, vix curationem recipit; quia tamen aliqui sternutando lapidibus eiectis conualuerunt, icircò laxantibus, præmissis oleis, & decoc. supra ad intemperiem siccam imperatis, item, & lapidem frangentibus, de quibus suo loco, ad sternutatoria descendendum.

Materia existēte flatuosa reprimētibus discutientibus ac resoluētibus vtendum.

Si dolor ex verme proueniat quid peragēdum.

Crani perterebratio quando facienda.

Beneuētana historia de capitis verme, eiusq; figura.

Experimentum.

Si materiei de qua infra virus Gallicum, vel quodlibet aliud venenum iungatur alexipharmacis proprijs vtendum, suo tempore tradendis: Quòd si pus, aut sanies materia fuerit doloris, & extra cranium existat, atq; extra cerebri membranas, educatur, vt supra in Chirurgia decretum; at si intra cerebri membranas sedem habeat, quomodo sit expurgandum, dicetur in tractatibus de cerebri inflammatione, phrænitide, lethargo: Quod si fuerit ichor, ijsdem remedijs tractandus, quibus humor succis ichor est, expugnabitur.

Si dolor ex lue proueniat Gallica.

Si ex ichore.

Reliquum ergo est eorum medicamentorum rationem habere, quæ ad materiam humorosam spectant; hæc autem illi debentur, vel vt est in toto, & extra caput, vel vt est in capite. Medicamenta materiæ extra caput, vel sunt intercipientia, vel euacuantia, quia licet aliquando reuulsione egeat, & præterea prauarum dispositionum partium eam generantium remotione, tamen hæc ex proprijs tractatibus petenda, præter-

Materię medicamenta extra caput.

terquamquòd de illa in Chirurgica parte iam ſatis dictum eſt, & dicetur etiam mox, cum de purgantibus agetur, hæc enim vt euacuant, ſimul etiam reuellendi vſum præſtant.

Quòd attinet ad intercipientia, ea potiſſimè adhibenda in materia ſanguinea, & biliofa tenui, ſuntq; interna, & externa: Interna ergo, ſi cum ſtupore agant, iam inter narcotica ſunt expoſita; ſi abſq; ſtupore agunt, vel cum lentore operantur, & ſunt cuncta, vt eſt ſyr. de portulaca, de plantag. trochiſci de terra ſigillata, de carabe ſine opio; vel ſunt abſq; lentore, vt ſyr. de roſ. ſic. de myrto, confectio ex tribus ſantalis, trochiſci de ſpodio, conſeruæ ex ſorbis, moris immaturis, alijſq; huiuſmodi acerbis. Quo ad exteriora, ea præcipuum locum habent in arterijs iugularibus, & temporum, dum ex ſanguine in ijs detento oritur dolor, & tunc huiuſmodi præſcribi poterunt,

Intercipientia ſunt, vel interna, quę cum ſtupore, & ſine agunt; vel externa.

℞. *Terræ Argillæ ℥. vi.*
Succi Mororum immatur. } an. ℥. i.
Roſarum
Album. oui nu. ij.
Aceti q. ſ.
M.

Linimentū in capitis dolore ex ſanguine.

Fortius autem erit hoc

℞. *Sang. Dracon. } an. ℥. ſ.*
Boli Armen.
Terræ Sigill. ℥. ii.
Succi Hypociſtid. ℥. ſ.
Album. ouorum nu. ii.
M.

Aliud fortius.

Fortiſſimum tandem

℞. *Gypſi ℥. ii.*
Tragacanthi, } an. ℥. ſ.
Gummi Arabici,
Raſuræ Chartæ pergamenæ ℥. ii.
Succi Moror. immatur. vel Agreſtæ ℥. iii.
Album. oui nu. ii.
M. & applicentur arteriis, per quas fit fluxio.

Fortiſſimum item.

Sed iam tandem ad euacuantia confugiamus, quæ duplicis ſunt generis, nam alia id ſenſibiliter præſtant; inſenſibiliter alia: Hæc poſteriora enumerabuntur infra inter reſoluentia: Priora ſunt purgantia, quibus lenientia, præparantiaq; ſunt præmittenda. Quo ad lenientia, ſi excrementa primarum viarum ſint bilioſa, & ſuperiorem abdominis regionem exerceant, vt ſuadetur nauſea, vomitorijs agendum, quale eſt hoc

Euacuantia ſenſibiliter; inſenſibiliter alia ſunt.

Lenientia, quæ.

℞. *Aq. ſimpl. aut Hordei tepidæ lib. i.*
Syr. Acetoſi ſimpl. vel Aceti ℥. iii.
M. pro vomitotorio.

Vomitoriū in bilioſa materia, ſuperiores partes exercente.

Quòd ſi mediam abdominis regionem diuexent, præſcribendum eſt, quod

℞. *Flor. Caſſ. recentis ℥. i.*
Pulpæ Tamarind. ℥. iii.

Leniens pro media abdominis regione.

Ani-

Aniſorum contuſorum ℈. i.
M. & f. b. cum ſaccharo.

Aliud.

Vel ℞. *Mannæ elec. ℥. ii.*
Syr. Roſ. ſol. ℥. iii.
M. & cum aq. cndiu. f. p.

At ſi tandem ſollicitudinem incutiant infimæ regioni

Si in infima regione, clyſtere vtendum.

℞. *Aq. vel cremoris hordei q. ſ.*
Ol. Viol. } *an. ℥. iii.*
Mell. Viol.
Sacchar. rub. ℥. i. ſ.
M. & cum ſale, ac oui vitello f. clyſter, qui poterit vigorari cum ℥. i. caſſiæ pro clyſteribus, vel cum melle viol. ſolut.

Quòd ſi excrementa ſint referta pituita, pro vomitorio

Vomitorium in materia pituitoſa.

℞. *Decoc. Raphani,*
Chamæm. vel flo. Geniſt. } *lib. i.*
Anethi
Oxim. ſimpl. ℥. iii.
M.

Aliud.

Vel ℞. *Iuris pinguis ℥. x.*
Oximel. compoſ. ℥. ij.
Succi Raphani ℥. i.
M. & tepidum exhibeatur.

Leniens ad eandē materiam.

Ad leniendum per os

℞. *Spec. Hieræ ſimpl. Gal. ℨ. iij.*
Flor. Caſſ. recen. ℨ. vi.
M. & f. b.

Vel ℞. *Mel. Roſ. ſolut. ℥. v.*
Et cum iure pingui, vel aqua betonicæ f. p.

Clyſter pro eodem vſu.

Ad leniendum per clyſterem

℞. *Decoc. Furfurum,*
Betæ, } *q. ſ.*
Mercurialis
Ol. Chamom. } *an. ℥. iij.*
Mel. Roſ. ſimpl.
Sacch. rubri ℥. i. ſ.
M. cum ſale, & vitel. oui f. clyſt. qui vigorabitur ſuffecta ℥. i. vel hiera, vel mel. roſ. ſol.

Quòd ſi eadem excrementa fuerint melancholica, pro vomitorio idem, quod ad pituitam præſcribendum; pro leniente autem

℞. *Elec.*

℞. *Elec. lenit.* ℥. *i.*
Spec. Hieræ simpl. Gal. ʒ. *i. ſ.*
Mannæ el. ʒ. *ij.*
M. & f. b.

Leniens in melancholica materia.

Vel ℞. *Syr. de Polip. magist. sol.* ℥. *v.*
Cum iure, vel aq. borrag. f. p.

Aliud.

Pro clysteri autem

℞. *Decoc. Furfurum*
Maluarum
Violar.
Althea
Borrag.
Buglos. q. ſ.
Mel. Viol. } *an.* ℥. *iii.*
Ol. Commun. vel Amygd. dulc. }
Sacch. rub. ℥. *i. ſ.*
M. cum sale, & vitel. oui f. clyster, vigorem præstabit mel viol. sol. vel syr. de polip. sol. aut elec. lenit. ad ℥. *i.*

Clyster ad idem.

Sed pro recto vſu horum lenientium moneo doſim pro varietate læſionis excrementorum primorum ductuum variari; quemadmodum ſi pertinacia exiſtant in aſſumendis per os, eligantur boli, clyſtereſq; vigorentur ſoluentibus medicamentis in maiori doſi vſurpatis, imminuta tunc doſi decocti: Obſeruandum tamen in electione formulæ medicamenti conſulendum eſſe guſtui patientis. Potiones item actu calidæ, & vomitoria tepida exhibenda.

Rectus administrandi vſus.

Quo ad tempus conſtituo hæc medicamenta præparantibus præmittenda, & tandiu repetenda, quouſq; excrementa prima gignantur, vſurpenturq; boli tribus horis, & potiones quinq; ante cibum; quinimo in noſtro caſu, cum aſſiduè excrementa producantur, quæ ad caput effumant, non erit malum alternis diebus vti clyſteribus.

Tempus.

De loco ſit ſemper decretum, quòd vbi hæc excrementa vexant os ſupernum ventriculi, vomitoria; vbi fundum eiuſdem, & inteſtina tenuia, aluum ſubducentia; vbi verò inteſtina craſſa, clyſteres eligantur. Sed iam de præparantibus; hæc igitur in cachochymia biliosa erunt, vt

Locus.

℞. *Decoc. Cichor.*
Endiuiæ
Sonchi
Hordei ℥. *iiij.*
Syr. de Ros. recent. vel de Acetosa, } *an.* ʒ. *vi.*
de Endiuia, vel de Cichor. simpl. }
M. pro syr.

Præparans in cachochimia biliosa.

In materia autem plus iuſtô calida licebit aſcendere ad ſyr. de viol. de nenuph. de papauere, ad decoc. lactucæ flor. viol. de nenuph. & papaueris. In craſſiori verò materia probatur acetoſ. ſimpl. ſyr. de limonibus, & de acido citri. In cachochymia pituitoſa.

℞. *Decoc. Beton.*
Sonchi
Cichor. ℥. *iiij.*

In materia pituitoſa.

Syr. de Cichor. simpl.
de Succo Beton. } *an. ʒ. vi.*
M.

Pro pituita dulci insipida, & moderatè frigida

In pituita dulci.

℞. *Syr. de Beton. simpl.*
Oximel. simpl.
Mellis Ros. simpl. } *an. ℥. ß.*
Decoc. Beton.
Petroselini
Fœniculi ℥. iiij.
M.

Pro pituita frigidiori

In pituita frigidiori.

℞. *Syr. de duabus radic.*
de Hyssopo } *an. ℥. vi.*
Decoc. Beton.
Saluiæ
Stœchadis,
Hyssopi ℥. iiij.
M.

Et præter dictos syr. licet vti syr. de stœchade, de quinque radic. de mentha, de cort. citri, de calamintha, & oximel. compos. ac scyllino, cum decoc. sampsuci calaminthæ, & origani. In cachochymia biliosa, & exusta.

In cachochymia exusta, & biliosa.

℞. *Syr. Viol.*
Borrag.
Lupulor. } *an. ℥. ß.*
Decoc. Viol.
Borrag.
Lupulor. ℥. iiij.
M.

Syr. etiam de fumaria, & de pomis probatur. In melancholica autem non exusta

In melácholica nõ exusta.

℞. *Syr. de Cort. citri,*
Fumaria,
Sabor Regis, } *an. ℥. ß.*
Decoc. Semin. Citri
Melissæ
Fumariæ ℥. iiii.
M.

Quibus sufficiantur, si adsit materiæ durities, emollientia, vti liquiritia, althea, malua, & passulæ; si crassities, quæ attenuant supra recensita pro pituita, præcipuè verò thymus, calamintha, & origanum.

Preparantiũ vsus.

De vsu præparantium noto in præparatione bilis decocta longè superare debere syrupos,

ſyrupos; quinimo operæpretium foret ab illis abſtinere propter illud vulgatiſſimum dulcia bileſcunt. Item noto tempore hyemis ob defectum plantarum vtendum eſſe aquis ſtillatitijs loco decocti, & tunc etiam cum ægemus inſigni penetratione decoc. bilem præparantia actu frigida, reliqua autem moderatè calida propinanda, omnia tamen præparantia, quæcunq; illa ſint, exhibenda, dum materia eſt cruda: Ad purgantia tandem quòd attinet, gratia bilis in bolo. Adnotatio. Purgās materiā bilioſā pro diuitibus.

℞. *Flor. Caſſ. rec. ℥. i.*
Rhabarb. el. ſub. pul. ʒ. iiii.
M. & cum ſacch. f. b.

Vel pro pauperibus

℞. *Diaſebeſten. lenit. ℥. i.* Aliud pro pauperibus.
Elec. ſucci Roſ. ʒ. iiii.
M. & f. b. loco diaſebeſten. lenit. poſſumus ſubſtituere diacaſſiam cum manna, diaprunum lenit. & loc. elec. roſ. diapru. ſol. vel elec. roſ. Meſ. vel elec. de pſyllio.

Pro potione

℞. *Manna el. ℥. ij. ſ.* Potio ad idē pro diuitibus.
Rhab. el. ſub. pul. ʒ. iij.
M. & cum aq. endiuia f. p.

Vel pro pauperibus

℞. *Syr. Roſ. ſol. ℥. iij.* Alia pro pauperibus.
Elec. de ſucco Roſ. ℥. ſ.
M. & cum aq. endiu. f. p.

Pro pilulis

℞. *Pil. Aurearum ʒ. iij.*
Et cum aq. endiuia reformentur, & f. pil. nu. v. & aruentur, à quibus ſuperbibantur ſeri optimè depurati ℥. x.

Atq; in hoc caſu (ſi erit ſæpè repetenda purgatio) arrident hæc duo; pro diuitibus

℞. *Rhabarbari in aq. Endiuia macerati ℥. i. ſ.* In repetita purgatione pro diuitibus.
Qua maſticetur cum paſſulis, aqua inſuperbibi poteſt, cum maiorem expetimus purgationem.

Pro pauperibus

℞. *Pilul. de tribus cum rhabarb. ℥. ſ.* Pro pauperibus.
Reformentur pilul. vt ſupra.

Et hæc præcipuè valent in bile craſſa; pro delicatis

℞. *Cortic. myrobal. citrin. ʒ. vi.* In bile craſſa, pro delicatis.
Seri optimè depur. ℥. viii.
Macerentur per xii. horas, deinde bull. tribus ebullitionibus, mox f. col. cum f. expreſ. pro potu.

Bolus pro pituita.

Gratia pituitæ in bolo

℞. *Diachatol. ʒ. vi.*
Diaphæn. ʒ. ſ.
M. & f. b. cum ſacchar.

Vel ℞. *Agar. Trochiſ. ʒ. i. ſ.*
Diacath. ʒ. i.
M. & f. b. ſ. ar.

In potu.

Pro potu

℞. *Mel. Roſ. ſolut. ℥. iiij.*
Elec. Indi mai. ʒ. iij. ſ.
M. & cum aq. beton. f. p.

Pro pilul.

℞. *Pilul. Cocchiar. ℈. iiij.*
Et cum aq. beton. reformentur, & f. pilul. nu. v. & aurentur.

Medicamẽ-perinterual-la pituito-ſum humo-rẽ educẽtia.

Hûc pertinent pilulæ fœtidæ, de euphorbio, trochiſci alhandal, hiera compoſita, & hiera Pacchij. Medicamenta per conſtituta interualla humorem pituitoſum educentia ſunt ex vſu, vt

℞. *Pilul. Maſtich. ʒ. iij.*

Reformentur vt ſupra.

Vel *Pil. de Agar. Meſ. ℈. iiii. ſ.*

Refor. pariter, vt eſt dictum.

Vel ℞. *Myrobal. Chebul.*
Emblic.
Belleric. } *an. ʒ. ii.*
Vini generoſi ℥. viii.
M. & bulliant tribus ebul. poſt nocturnam infuſ. & deinde colat. cum f. f. expreſs. exhibeatur.

In materia melancholica.

Quò loci noto hieras prædictas, quàm maximè commendari in cephalea, & hemicranea. Gratia melancholiæ ſic purgandum eſt in bolo.

Bolus.

℞. *Elec. Lenit. ʒ. vi.*
Confect. Hamech ʒ. iii. ſ.
M. & cum ſaccharo f. b.

Potio.

Pro potione verò

℞. *Syr. de Polipodio ſolut. ℥. iiii.*
Confect. Hamech. ʒ. iii. ſ.
M. & cum aq. de Borrag. vel decoc. cord. q. ſ. f. p.

Loco pilul. Pilulæ.

℞. *Pilul. Cocchiarum cum elleb. vel Indarum ℈. iiii.*
Et cum aq. Fumariæ f. pilul. v. & aurentur.

Circa tamen prædictorum electionem noto in omnibus affectibus capitis semper vsurpanda esse, quæ pituitam, proprium cerebri excrementum, purgent; hinc probatur hiera logadij cum scamonio, & elleb. nigro à ʒ. ij. ad iij. hæc enim, ratione colocynthidis, pituitam, ratione scamonij, bilem, ratione elleb. nigri, melancholiam euacuat: Probantur etiam summoperè pilul. ex simili extracto confectæ à ℈. j. ad ʒ. j. Purgantium adnotatio.

℞. *Colocynthidis ʒ. vi.*
Agarici optimi,
Diagridii,
Elleb. nigri,
Turbith, } *an. ʒ. ß.*
Aloes ℥. i.
Spec. Diarrhod. Abbatis ℥. ß.

Extractum maximæ operationis.

Spec. huiusmodi in vino maluatico, vel aq. vitæ tepida infundantur per quatuor dies, postea f. expres. ac colat. facibusq; abiectis proijciatur ad modum infusionis super res prædictas crasso modo contusas, & ita per octo dies reliquantur, & postea f. colat. & expressio, quæ fecibus pariter abiectis ponatur in alembycco vitreo; & separata per sublimationem humiditate, ex materia, quæ remanserit habentis mellis consistentiam f. pilul. s. ar.

Medicamenta tandem per interualla vsurpanda erunt hæc

℞. *Myrobal. nigrorum ʒ. vi.*
Vini albi dulcis ℥. viiii.

M. bull. tribus ebull. post infusionem per noctem, facta deinde f. expres. vsui seruetur. Per interualla quæ sint assumenda.

Vel ℞. *Pilul. de Elleb. ʒ. i. ß.*
vel Arabicarum ʒ. i.

Cum aq. fumar. f. pilul. v. & aurentur, & valent præcipuè in hemicraneâ. Pil. ad hemicraneam.

Ratione vsus laudo auctionem dosis, quoniam sumus in affectu capitis, membrum à ventriculo valdè distans, & in longa distantia solet virtus medicamenti hebetari; ideo in eundem finem laudantur pilul. quæ peculiariter propter caput videntur factæ, eoq; magis valebunt, vbi materia sit contumax, qualis est frigida, & post pilul. boli magis arrident. Tempus istorum medicamentorum est, dum materia est cocta, nisi sua turgentia habens raptum ad caput minaret epilep. vel appoplex. quia tunc testimonio Hippoc. 1. Aph. 22. nulla expectata coctione offerenda; quinimo, & in hemicranea ante accessionem exhibenda. Hæc quamuis per os forent adhibenda, commodè tamen etiam per clysteres inijciuntur, continuò enim reuellere oportet à capite, & tamen continuè per os, haud licet purgare, vt iure per clysteres acres ex his confectos successiuè materia per partem, post partem educatur, & à capite reuellatur: Quare in materia biliosa clyster sic parabitur. Tēpus adhibendi.

℞. *Decoc. Myrobal. citrin.*
Hordei,
Viol.
Maluæ q. s.

Clyster in materia biliosa.

Ol. Viol. } *an.* ℥. *iii.*
Mell. Viol. solut.
Ellec. de succo ros. ℥. *i.*
M. & cum vitello oui f. clyster.

In pituitosa.

In pituitosa

℞. *Decoc. commun. f. cum Centauro minori,*
Agarico
Colocynthid. q. s.
Ol. Chamæm. } *an.* ℥. *iii.*
Mel. Ros. sol.
Hiera Diacolocynth. vel compos. ℥. *i.*
M. & cum vitello oui f. clyster.

In materia melancholica.

In melancholica

℞. *Decot. herbarum emoll.*
Althea q. s.
Ol. Viol. ℥. *iiii.*
Confec. Hameeh ℥. *i.*
M. & cum vitello oui f. clyster.

Vmbilicalibus quando vtendum.

Quorum omnium miscella, vsu postulante, secundum methodum curatiuam alibi propositam, maximè in nostro de ingressu ad Infirmos tractatu nulla ratione prætermittenda, aut negligenda. Hûc postremò vmbilicalia in eodem nostro tractatu recensita sunt reponenda, quæ conueniunt, cum prohibentur assumenda, & inijcienda. Materia extra caput existente sic euacuata, proponenda, quæ debentur materiæ in capite restagnanti, siue ibi sit genita, siue eò confluxa, & hæc varia esse possiunt, quoniam, si in venis resideat, purgantibus supra commemoratis educenda; si extra venas, vel sensibiliter, vel insensibiliter euacuari poterit; sensibiliter per caputpurgia; insensibiliter per reprimentia, discutientia, seu resoluentia, vel tandem per siccantia: Et quamuis, quo ad reprimentia spectat, decretum putent nonnulli in solo materiæ confluxu ad caput locum habere, possunt tamen etiam vsurpari in illius peccato per essentiam, pro vt potest subministrari, vel augeri à partibus subiectis.

Caputpurgia qualia esse debeât.

Caput igitur purgia ab eis exordiendo ad Galeni sententiam calida sint oportet, atq; tenuium partium, acria, detergentia, ac determinatum allicientia succum, quòd sanè per os, & nares præstant; Per os masticatoria, gargarismata, & palati illitiones; per nares errhina, pulueres, & tentæ; ad masticandum ergò

Masticatorium.

℞. *Mastich. el.* ℥. *ii.*
Thuris, } *an.* ℥. *i.*
Tragacanthi
Pulpa passul. ℥. *s.*
M. & cum cera f. pasta.

Fortius tamen esse posset hoc

Aliud fortius.

℞. *Piper. alb.* } *an.* ℥. *i.*
Staphidis agriæ,
Sinapi,
Origani Orient.
Cinnam.
Caricarum n. v.

M. &

M. & cum cera f. pasta pro masticatorio, & si bilis misceatur excremento crasso cerebri, addite tantundem corticis myrobal. citrin. & rhabarb. si melancholia tantundem myrob. Indorum, senæ, vel epithymi; si pituita similiter myrobal. chebul. & agar. trochis. vel pulpæ carthami. Masticatorij discrimen.

Fortissimum verò

℞. *Elaterij,*
Euphorbij } *an.* ℈. *s.*
Staphidis agriæ ʒ. *s.*
Zingib.
Pyrethri } *an.* ℈. *i.*
Moschi gr. iij.
Laudani ʒ. *ij.*

Aliud fortissimum.

M. & cum cera q. s. f. masticatorium, cui gratia bilis ℈. *s. scamonij, gratia melancholiæ* ℈. *s. elleb. nigri, vel albi addi poterit.*

Ad gargarizandum autem

℞. *Fol. Betæ,*
Saluiæ } *an. p. i.*
Origani ʒ. *ii.*
M. & f. decoc. in aq. communi ad quartas; colati

Gargarismi exemplum.

℞. *Lib. s.*
Oxim. simpl. ℥. *iii.*
M. pro gargarismate.

Quod validius est

℞. *Sampsuci,*
Hyssopi,
Calaminthæ,
Cimini } *an. p. i.*
Piperis,
Pyrethri,
Sinapi } *an.* ℈. *i.*
Agarici ʒ. *i.*
M. & bull. in s. q. aquæ ad tertias; colaturæ

Gargarism. validius.

℞. *Lib. s.*
Syr. de Stœchade
Oxim. compos. } *an.* ℥. *i. s.*

M. pro eodem, cui peccante bile, vel melancholia eadem nectantur, quæ in masticatoriis.

Adhuc validius

℞. *Colocynthidis* ʒ. *i.*
Radic. Cucum. agrestis ʒ. *ii.*

Itē aliud.

Euphor-

Euphorbii,
Et in peccato bilis
Scamonii, } *an.* ℈. *ſ.*
Vel melancholiæ
Ellebori albi

M. & f. decoc. ad medietatẽ, in aqua ſtœchadis, aut roriſmarini, aut calamenthi, colat.

℞. *Lib. ſ.*
Syr. de Calamintha,
Oximel. Scyllini } *an.* ℥. *i. ſ.*
M. ad gargarizandum.

Illitio mitis pro palato.

Illitio palati mitis

℞. *Succi Betæ*,
Sampſuci } *an.* ℥. *ſ.*
Oxim. ſimpl. ℥. *i.*
M. pro linimento.

Alia fortior.

Vel fortius parandum, &

℞. *Piperis*,
Zingiberis,
Pyrethri } *an.* ℈. *ſ.*
Macerentur in aceto ſcyllino, deinde adde
Succi Ireos,
Radic. Cyclaminis, } *an.* ℥. *ſ.*
Mellis q. ſ.
M. pro eodem.

Hûc referatis muſtardam ex ſinapi, & melle confectam, quibus ad attrahendum bilem, vel melancholiam, quę in ſecundo ordine fuerunt recenſita adiungantur. Fortiſſimum tandem linimentum

Linimentũ aliud fortiſſimum.

℞. *Scamonii*,
Euphorbii,
Colocynthidis,
Elleb. albi } *an.* ℈. *ſ.*
Staphid. Agriæ,
Macis } *an.* ʒ. *i.*
Excipiantur cum oximel. ſcyllino.

Quô loci referuntur diamuſcus vterq; aurea Alexandrina, confec. anacardina, diaſinapi, & vtraq; antidotus magna. Quæ per nares educunt, vel caput purgant, & dicuntur errhina liquida.

Errhina.

℞. *Succi Betæ* ℥. *ii.*
Aq. Sampſuci lib. ſ.

Et

Et si ad sit bilis

Aq. Hordei q. s.
M.

Vel ℞. *Decoc. quatuor herbarum capital. lib. ss.* — Aliud.
Succi Ireos, } *an. ℥. ss.*
Cyclaminis
Maioranæ ℥. ij.
M.

Vel ℞. *Elaterij gr. viij.*
Diagridij ℈. i.
Lac. Mulicbris lib. ss.

M. & Attrahatur per nares ore aqua repleto, ac capite ad posteriora inclinato.

Habetur etiam hæc aqua, quę per nares ad ℥. j. vel ij. attracta caput mirabiliter purgat — Aq. caput mirè purgans.

℞. *Radic. Cyclam. p. i.*
Tabaci, } *an. m. ss.*
Elleb. nigri,
Nigellæ,
Sinapi, } *an. ℥. ii.*
Piperis,
Pyrethri

M. & bull. in s. q. aq. ad consumptionem medietatis, & f. express. pro vsu dicto.

Pulueres in nares sufflandi ad sternutationem excitandam pro vsu dicto mites, parantur sic

℞. *Pulu. semin. Brassicæ,* } *an. p. eq.* — Strenutatorium mite.
Betæ,
Saluiæ
M.

Fortis erit hîc — Fortius.

℞. *Caryophyl.* } *an. part. æq.*
Struthij,
Piper.
M.

Fortissimus — Fortissimũ.

℞. *Colocynth.* } *an. q. s.*
Castor.
Vtriusq; Elleb.
Staphid. agriæ,
Euphorbij,
Diagridii,
Sinapi,
Nigellæ,
Galangæ,
Pyrethri

M. cum aliquot gr. moschi; quæ omnia cannula ex calamo scriptorio veniunt insufflanda. — Vsus pulerum.

Tentæ quid ſint. Tentæ ſunt remedij quoddam genus ex forma ſolida in eandem figuram fabrefactũ, quod, vel ex dictis pulueribus, cera, ac terebenthina conficitur, vel ex petijs lineis, aut goſſipio ſtruitur, eadem imbuendo ſuccis, & aſpergendo pulueribus paulò ſupra deſcriptis. Vſus. Ratione vſus doſis erit reſpondens læſioni, quemadmodum in pertinacia materiæ tutior eſt forma ſolida, turundarum videlicet, linimentorum, & maſticatoriorum: Tempus. Sicuti tempus opportunum ſemper erit poſt totius euacuationem, ſed ante vſum topicorum ſequentibus proponendorum ad materiæ euacuationem, quæ eſt in loco affecto, nempè in organo ſenſus tactus; amplius prædictis vtendum ieiuno ventriculo, & poſt naſariorum adminiſtrationem, quæ calidiora fuerint temperata aliqua per nares attrahenda, vti lac muliebre, aqua hordei, vel ſimilia. Locus. Circa locum, quamquam per os, ac nares educenda eſt materia, conſulendum tamen prohibentibus, affectus enim partium, oris, thoracis, ac ventriculi, medicamenta per os vſurpanda prohibent; quemadmodum affectus narium, oculorum, & cerebri, vt epiplesia, ac vertigo prohibent medicamenta narium rationem habentia.

Repellentia quando probentur. Quibus ſic de caputpurgijs animaduerſis, repellentia ſunt perpendenda; hæc autem conueniunt, ſiue dolor fiat à cauſa calida, ſiue à frigida, ſunt autem hæc frigida, craſſarum partium, & aſtringentia, quibus adiungenda vehicula pariter frigida, ne alioquin vim reprimentis hebetent, ſed tenuuium partium, vti eſt acetum; mite ergo repellens eſt hoc

Repellens mite.

℞. *Ol. Chamam. ex Oliuis immaturis, vel Ol. Roſ. compl.* ℥. ij.
Aq. Roſ. lib. ſ.
Aceti Roſ. ʒ. *vt infra.*

Aceti roſati in dolore quidem partium penitarum non admodum vehementi, in materia, nec nimis calida neq; acri, & ſicca in capite humido, & minimè raro ad ʒ. xviij. ſi contraria adſint ʒ. ix. ſic enim quarta pars aceti conuenit.

Aceti ſubſtitutio. Loco tamen aceti in vigilijs, quia ab illis prohibetur, ſubſtituitur ſuccus limonis, citri, arantij maturi, vel acetoſæ. Forte medicamentũ reddetur, ſi loco olei deſcripti accipiatur ol. roſ. omphacinum, quod conueniens in materia ſanguinea; fortius verò, quod in materia bilioſa probatur.

In materia bilioſa forte repellens.

℞. *Succi Plantaginis,*
Poligoni,
Semperuiui,
Vuæ immaturæ, } *an.* ℥. ij.
Ol. Myrtini
Aceti q. ſ.
Santal. omnium an. ℈. i.
M.

Vtilis reprimentium adnotatio. Sed hîc illud notandum, vt in compoſitionem reprimentium ſemper habeatur ratio caloris innati, in naturis frigidis, & mollioribus quales ſũt fœminę, eunuchi, pueri, corpora albicantia, tunc enim reprimentibus non nihil ol. chamom. addendum, vt nimis remiſſa innatæ caliditatis qualitas conſeruetur. Vſus. Vſus autẽ iſtorum in eo cõſiſtit, vt quò maior eſt læſio materiæ, eò copioſius adhibeatur; quòd ſi parua fuerit, è cõtra agendũ; amplius frigida actu, cũ petijs lineis actu frigida admouẽda in æſtate, & materia calida; in hyeme verò, & materia frigida, tepida; imò Gal. in ęſtate vſurpauit pro reprimẽte refrigerante aquam fontis frigidiſſimã, operæ tamen pretium eſt animaduertere, quòd ſi virtus, capitis præſertim ſit rubuſta, quòd licet frigida actu adhibere; ſin debile fuerit, aut frigidũ caput, tepida; quę tamen nũquam ſunt ad vſum perducenda, niſi prius facta totius euacuatione, ſaltem pro maiori parte, ne, ſi aliter fiat humorum abundantia ex Gal. mente ad partes principes retorqueatur. In dolore quoq; ex fluxu materię ad intus

In dolore ex materiæ fluxu.

critice

critico hæmorrhargiæ prænuncio, ab ijs abſtinendum, ne criſis impediatur; in dolore pariter cum obſtructione, præcipuè verò in dolore cum catarrho ſalſo, tenui, & acri, vel etiam copioſo, priuſquam materia diſtillans iminuta fuerit, & attemperata, cauendum eſt ab ijs, ne alioquin materia ad fauces, vel pulmones retruderetur; ſiq; angina, phtiſis, aſtma, aut tuſſis procrearetur, vt plurimum apponuntur hæc medicamenta ſuturæ coronali, ſed etiam admoueri poſſunt temporibus fronti, & ad nares.

Diſcutientia reſoluentia quidem, & ſiccantia ad materiam pertinent in organo ſenſus tactus impactam: Ad reſoluentia referuntur alterantia calida omnia ſupra enumerata; quibus tamen quædam addenda veniunt; vnde in materia vaporoſa, ſi de externis loquamur, conuenit fotus, ſeu irrigatio ex ol. & aceto; in flatuoſa craſſa probatur ſacculus ille vulgaris ex ſale, milio, & furfure, cum cumino, & aniſis calidus, vino nigro irrigatus, ſincipiti applicatus; quinimo hoc in caſu inſtillantur in aures ol. rutaceum, laurinum, aniſorum, & fœniculi: Interius autem laudo oleum aniſorum, ac fœniculi ad guttas vj. vel viij. ex iure, vel aqua capitali exhibitum; laudo & aquã ſtillat. cinnamomi, vel caryophyllorum ad ℥. j. elixir vitæ ad guttas aliquot; hûc refertur diaciminum, dianiſum, diagalanga, zingiber conditum, & nux muſchata condita. Vbi autem humor impactus ſit materiæ, probantur reſoluentia, in materia calida mitiora, in frigida valentiora, & in ſicca permixta cum emollientibus; ſiq; illi qualitas venefica adnecteretur, vt in lue Gallica, cum alexipharmacis. In materia ergo calida laudo decoctum ſalſæ, Chinæ, & lentiſci, cui guaiacum pro lue Venerea foret addendum, oportebit ipſum cichoreaceis caſtigare, ac ſantalis; ratione verò materiæ frigidæ laudo decoc. guaiaci, ſaſſafras, ligni viſci quercini, quod peculiari ratione capiti opitulatur, extractum guaiaci, ius medicatum cum angelica odorata, ſales theriacales, & tandem illa omnia, quæ ſupra deſcripta fuere pro extirpanda frigida intemperie; quibus in materia frigida, & ſicca, emollientia nectantur, vti althea, malua, atq; ante primum ſyrup. ex dictorum decoctione exhibendus eſt bolus ex amoniaco, & ſale theriacali, ac puluis aliorum ſimpl.

Diſcutiẽtia, ad quæ pertineant. In materia vaporoſa. In flatuoſa ſacculus. Interna, quæ probentur. In materia calida. In materia frigida. In frigida, & ſicca.

Medicamenta exterius admouenda ex ſuperioribus, & ipſa petenda, in vſu autem eorum, quæ frigidam abſtergunt intemperiem, quidam ſeruandus eſt ordo inter illa, quantùm ad proprias vires, ac quædam addenda. Quantùm ergo ad ordines, tres ſunt iſtorum claſſes, prima eſt eorum, quæ componuntur ex meliloto, chamæm. anetho, fœnugræco, abrotano, herbis capitalibus, & ſampſuco. Secunda eſt conſtantium ex hyſsopo, ſerpillo, pulegio, calaminth. diptamno Cretico, ſpica nardi, aromatibus, ſemin. nigellæ, fœniculi, & aniſorum. Tertia, & poſtrema claſſis eſt fabrefactorum ex ſinapi, euphorbio, caſtorio, colocynthide, vtroq; elleb. ſcamonio, elaterio, radic. cucum: agreſtis, tapſia, iberide, fimo Columbino, quibus addenda odorata, vt macis, aromata, moſchus, & ambra, nec non emollientia, vt adpes Anſeris, Gallinæ, medulla Vituli, amoniacum, emplaſtrum de meliloto, & vtrumq; diachilon, ex quibus variæ medicamentorum formulæ parari poterunt.

Externa medicamẽta. Ordo triplex. Primus. Secundus. Tertius.

Inter cætera ſupra propoſita laudo primò pullos Columbinos, & Catulos viuos per dorſum diſciſſos, pulmones, meſerea, & omenta Verucecis, & Vituli actu calentia, adhibita, vel ſaltem calefacta in aliquo ol. vel decocto calido; ſecundò probo vnguentum Agrippę, & marciatum; tertiò dropaciſmũ prius, mox ſinapiſmum: Dropaciſmum paratur ex pice liqnida, & oleo veteri; ſinapiſm. verò ſic componitur.

Inter externa, quę magis ab Auctore probentur.

Sinapiſmi formula.

℞. *Sinap. in aceto macerati,* } *an.* ℥. *ſ.*
Fimi Columbini }
Caricarum pinguium num. x.
Fermenti acris ℥. *i.*
M. cum aceto ſcyllino f. cataplaſma.

Vel ℞. *Thapſiæ,*
Iberidis } *an. m. i.*
Coquantur in aceto, deinde terantur, ac poſtea adde

Cataplaſma aliud.

Euphor.
Caſtorei } *an.* ℈. *ij.*
Adipis Suilli ℥. *ij.*
Stercoris Caprini ſiccati ℥. *i.*
M. & cum ol. Laurino f. cataplaſma.

Hoc quoq; ſuffumigium per os, ac nares receptum plurimum iuuat

Suffumigiũ maximè præſtans.

℞. *Cyperis,*
Caryophyl.
Zingib.
Macis } *an.* ℈. *i.*
Styracis Calamithæ ʒ. *ſ.*
M. pro ſuffumigio.

Et hæc ſunt verè diſcutientia. Siccantia ſunt, quæ fiunt ex ſulphure, alumine, ſale, nitro, cinere, lixiuio, & aceto, ſicuti embrocæ, ſeu ſtillicidia ex aq. mineræ ſulphureæ, aluminoſæ, & nitroſæ laudantur, quòd ſi eædem coquantur cum ſimpl. reſoluentibus in lixiuio, medicamentum ad rem parabitur; cerata etiam ſæpius memorata cum puluere horum ſiccantium maximam poſſunt adferre vtilitatem.

Vſus dictorum.

In cõtumaci materia.

Ratione vſus, medicamenta hæc in ſumma doſi ſunt vſurpanda, cùm in ſumma materiæ læſione, tùm vbi reſidet in loco ſecretiori, vt non ita facilè à virtute medicamenti attingatur; ſicuti ſi propter denſitatem, præter diſtantiam reſiſtat: In materiæ contumacia, ſolidiora adminiſtranda, vel ex liquidis ſtillicidia, quæ calida actu ſint oportet, potiſſimè in materia frigida, minus tamen in calida illa præcedere debet euacuatio, cùm totius, tùm capitis, & quæ externa ſunt adhibeantur ſincipiti, ſuturæ coronali, auribus, & naribus, ſicq; tractanda medicamenta rationem habentia cauſæ intrinſecæ dolorum.

Curatio per extrinſeca.
Si cauſa ſit præſens.

Quòd ſi extrinſecæ debeantur, duobus his eius curatio perficienda. Primum eſt, vt cauſa extrinſeca, ſi præſens ſit, amoueatur, eiq; poſtulante neceſſitate, contraria applicanda; ſi ergo à calore aeris, vel ignis caput doleat, vitetur ſimilis calor inſpirando aerem frigidum; ſi ab odoribus ingratis, grata vſurpentur; ſi à gratis, grata contraria, non autem ingrata, vt ſi odor gratus frigidus cauſet dolorem, adhibeantur calida, vt vinum odoriferum Cretenſe, & ſic de alijs; ſi dolor oriatur à crapula, & vini copia, vinum euacuetur, vel per vomitum, vel per aluum, vti & cibus, maximè ſi corruptus, & vaporoſus. Secundum ſi quis doluerit à cauſa externa, quæ receſſerit, ſed adhuc dolor perſeueret, quia cauſa remanens, vel eſt ſoluta vnitas, qualis eſt, quæ relinquitur à ſecundis qualitatibus eo modo agentibus, vt inſtrumenta pungentia, incidentia, erodentia, rumpentia, ac contundentia, quorum omnium curatio ſpectat ad Chirurgos; vel eſt intemperies, qualis eſt calida à ſole, igne, vel exercitio immodico procedens; vel frigida ab hyemis frigore, vel proiectione, aut manſione in aqua progenita; vel ſicca à Venere inordinata, inedia, alui fluore, animi ſollicitudine procreata, qui affectus curantur alterantibus alibi deſcriptis; ſicca quidem reſumptiuis, ſeu cibis boni nutrimenti humectantibus, cùm intra, tùm extra.

Si dolor fiat ab externa, quæ receſſerit, & adhuc dolor vrgeat.

Quæ ante acceſſionem obſeruanda.

Illud tamen noto, vt ante acceſſionem doloris propinetur mica panis imbuta vino granatorum, vel agreſta; quòd & omnia alia vapores reprimentia conueniunt, materia in caput effumante occaſione crapulæ, ciborum flatulentorum, ſeu corruptorum, alui ſuppreſſæ, tranſmittunt enim in idem caput multos vapores, præterea, & euacuan-

euantia mineram iſtorum adhibenda; deniq; ſi malum perſeueret, diſcutientia, & reuellentia ſupra ennumerata vſurpentur: Ad vapores tamen à potu vini procedentes, valet præcipuè ad illorum repreſſionem lac ebutyratum acidum, acetum, aqua frigida, & cornu Cerui intus propinatum; extra verò ſuccus hederæ, braſſicæ, ol. roſ. & acetum, poſt præmiſſum vomitum, capiti illitus; quòd etiam præſtare aiunt poligonij rami duo ad formam coronæ capiti percincti, & hæc ſunt illa, quæ cauſæ effectrici debentur. Si vapores vinoſi dolorem faciant. Extrinſecè quid adhibendum.

Sequuntur modò illa, quæ paſſi habilitatem reſpiciunt, vt paruitas, & magnitudo capitis, & futurarum defectus, quæ curationem non admittunt; illud tamen curandum, ne caput excrementis repleatur, quòd obtinebis proba victus ratione, & ſi quę in caput ferri ſolent excrementa, reuellantur, reprimantur, & ex toto deturbentur, vt ſupra diximus. Acumen ſenſus in capite ratione habilitatis dolorem faciens tollitur humectantibus, & incraſſantibus infra, ſupraq; deſcriptis, cum intercipientibus: Ceterùm quoniam caput calidum, ac ſiccum eſſe ſolet, ideo ſtupefacientibus agendum: Obſeruo vlterius hoc acumine præditos vitare debere calida, & odorata, quia hæc inter alias cauſas maximè ſunt infenſa. Improportionata capitis forma incurabilis. Acumen ſenſus dolorem faciēs, quibus tollatur.

Verùm enimverò, cum ea, quæ ad calidam, ac ſiccam capitis intemperiem pertinent ſint inordinata, ſupereſt vt humidę rationem habentia proponamus: Intrinſeca ſunt decoc. ſalſæ cum capitalibus præparatum, decoctum Chinæ, peoniæ, & ſantalorum citrinorum, ita vt ante ſyr. exhibeantur rotulæ ex ſpec. diarrhod. & ſaccharo confectæ, quod decoc. cæteris præſtat, quia China non ſolùm exſiccat, ſed etiam omnia corroborat viſcera: Extrinſeca ſunt, inter Chirurgica, cauteria, ad hoc morbi genus valdè proficua. Inter medicamenta pulueres capitales futuræ coronali appoſiti, vel in ſacculis conſuti; hi pulueres parantur ex cornu Cerui, flor. roſ. ſantalis, coralio, caryophyl. & maſtiche leuigatis, & ſimul permixtis, qui vigorantur leui portione ſandaracæ, & hypociſtidis: Olea, fomenta, & balnea alibi recenſita hùc referenda. Intrinſeca. Extrinſeca.

Reſtant medicamenta à proprietate, & in omni dolore conducentia, quæ amuleta capitis dicuntur. Primum eſt verbena viridis collo ſuſpenſa, quæ non eſt amouenda, donec exſiccata per ſe cadat, vel ex roſaceo, aut aceto illinienda. Secundum eſt radix plantaginis collo pariter ſuſpenſa. Tertium philanthropos ad inſtar coronæ geſtatum. Quartum hæderæ fol. minutiſſimè inciſa aceto, & roſaceo fronti illita. Quintum ruta cum ol. roſ. emplaſtrata. Sextũ ramentũ cucurbitæ capiti impoſitũ, maximè in pueris, ſicuti, & ſemina lini pariter impoſita, ex aqua. Septimum eſt aqua, quæ remanſit in vaſe poſt potum Aſini, vel Bouis. Octauum ſanguis Teſtudinis paluſtris ſincipiti inſtillatus, vel fronti, ac temporibus illitus. Nonum eſt nigra Torpedo loco dolenti viua appoſita, & ibi detenta, vſq; ad doloris extinctionem. Decimum Limaces, amotis teſtis, fronti affricatę. Vndecimum caro cruda Bubula ex natibus Boum ad pollicis magnitudinem deiecta, & occipiti impoſita, ac detenta ſpacio quinq; vel ſex horarum, quæ dolorem tollit, ſed illius fætor cauendus eſt. Alij accipiunt tria, vel duo ouorum albumina, quibus immittunt manipulum abrotani, hocq; vbiq; admouent capiti. Alij tandem Capitis amuleta, quæ.

℞. *Nucleorum Perſicorum,*
Semin. Papau. albi, } *an.* ℥. *i.*

Puluer. & puluis aqua excipiatur, ita vt cohæreat, ac capiti apponatur.

His omnibus vltimo loco ſufficienda, quæ proportionem cerebri ſeruant, vitalia appellata; hæc autem ſunt, cùm frigida, tùm calida, quibus miſcenda, quæ à proprietate agunt, miſſis quæ manifeſta; frigida ſunt ſacchar. roſ. viol. confec. ex tribus ſantalis, diarrhod. Abbatis, ſine moſcho, & ambra, ſyr. roſ. viol. cum aquis appropriatis. Calida ſunt quatuor conſeruæ capitales, antidotus magnæ, diambra, diamoſchus, ſyr. de calamintha, de betonica, & ſtœchade. Proportionem cerebri ſeruantia. Frigida, quæ. Itē Cali

A pro-

Quæ à proprietate operantur.

A proprietate operantia sunt cranium humanum, peoniamas, lignum visci quercini: Cæterùm quoniam his, quæ proportionem respiciunt sunt addenda roborantia, ne caloris natiui substantia dissipetur, & hæc sunt frigida astringentia; propterea dum frigida vsurpantur, hæc etiam roborant; at si calida administrentur, aliqua frigida sunt adnectenda, & potissimùm santali; quare in intemperie calida.

In intemperie calida.

℞. *Conseruæ Ros.* } *Viol.* } *an. ℥. i.*
Puluer. Cranei humani, } *Spec. Diatrionsantal.* } *an. ʒ. i.*
M. & cum syr. de ros. recent. f. elec.

In intemperie frigida

In frigida intemperie.

℞. *Quatuor conser. capit. an. ℥. ſ.*
Mithrid. opt. ʒ. i.
Puluer. Cranei humani, } *Semin. Peoniæ Maris*, } *an. ʒ. ſ.*
M. & cum syr. de beton. f. elec.

Quibus proportio seruetur.

Vsus erit, quòd si facultatis cerebri actio sit vehemens, in maiori dosi vsurpentur, secus in minori: Quia verò proportio seruatur calidis, ideo medicamenta proportionis moderatè calida sunt adhibenda, prius tamen toto, ac capite euacuato, vt de alijs alterantibus fuit decretum, quæ non tantùm per os hora somni præcipuè exhibenda, sed etiam suturæ coronali, & naribus applicanda, vt liceat etiam, ex his conficere medicamenta externa.

In victus ratione quæ obseruāda.

Quæ sint capiti infesta.

In victus ratione quædam sunt communiter in omni dolore obseruanda; quædam peculiarium quarumdam causarum rationem habent; alia scilicet intemperiei; alia præsentiæ materiæ: In omni causa hæc tria locum habent, primò vt vitetur quælibet aeris inclementia, & quòd (pro vt est materia alimenti) sit purus, & boni odoris; secundò vt fugiantur, quæ sui natura cerebro sunt infensa, vt dactyli, amygdalæ, oliuæ nigræ, grana Paradisi, rafanus, nuces, lentes, orobus, phaseoli, fabæ, petroselinum, eruca, sinapi, crocus, cepæ, allium, porrum, lac, & alia huius generis; tertiò vt post omnem mensam dentur, quæ reprimant vapores, ac os ventriculi supernum corrugent, sicuti est cydoniatum, conser. ros. & semina coriandrorum modico facchаro præparatorum.

Particularia in calida intemperie; & primò de aere.

Quo ad particularia, in intemperie calida eligatur aer frigidus; quare cubile vergat ad Septentrionem, in parte inferiori Ædium, & vsu postulante, irroretur pauimentum aq. simpl. cum aceto, vel aqua ros. viol. item inspergantur fol. simpl. refrigerantium, vt salicum, harundinum, vitium, & aliorum similium alibi in eadem occasione propositorum; flor. quoq; ac fructus odorati, refrigerantes seruentur in cubili, quod etiam santalis exornandum.

Cibariorum qualitates.

Cibi offerantur ex carne Hœdi, Vituli, Capi, Pulli, & auicularum montanarum, vel ex piscibus petrosis, & in aq. claris, saxisq; refertis degentibus, quæ omnia tamen elixanda potius, quàm alio modo paranda, & iuxta necessitatem condiri poterunt, ac debent hordeo, lac. semin. maior. frigid. lactuca, cucurbita, endiuia, cichoreo, etiam acetosa, succo arantiorum, limonum, citri, etiam omphacio, granatorum, oua etiam condita his succis laudantur, poma, pyra austera, sorba, mespila, & azarolæ concedantur.

Potiones.

Potus in insigni dolore sit alterius liquoris à vino, & vbi hoc ipsum concedatur sit oligophorum, ac multa aqua dilutum, vel decocto santalorum castigatum; in dolore autem miti admittatur, secus illi aqua cocta cum vino granatorum substituatur,

vel

vel decoc. santal. vel oxisaccharum. Somnus sit consueto longior, non meridianus, non statim à cibo, siq; opus fuerit concilietur ablutione extremorum cum decoc. lactucæ, nymphea, viol. anethi, chamom. rof. fol. salicum, vitium, & arundinum, capitum papau. albi, mandragoræ, & semin. hyosciami albi: Quibus non conferentibus ad inunctiones, & alia etiam soporifera interna, de quibus alibi dictum est, & dicetur ascendendum. Aluus seruetur mollis clysteribus præscriptis, vel cum prunis in manna nutritis, alijsq; similibus, quorum aliàs memini, & in tractatu nostro potissimè de ingressu ad Infirmos. Coitus omninò vitandus, ac quies summa corporis, & animi imperanda. Somnus. Aluus. Venus omnino interdicitur.

In intemperie autem frigida contrario quodam modo incedendum, iccircò aer, vt est materia medicinalis conuenit calidus; cubile ergo in parte superiori ædium, & ad Meridiem eligatur, siq; opus fuerit in eo accendantur ignes ex lignis quercinis, saligni, sarmentorum vitis, iuniperi, ac lauri, & nisi odor esset infestus rorismarini, & cupressi, aut loco ignis curentur suffitus ex odoratis, vt saluia, maiorana, stœchade, pulegio, caryophyl. roremarino, arcendo semper ea, quæ caput replent, vt myrrha, thus, & similia; simplicia etiam proposita sterni pauimento poterunt. Pro cibo offerantur carnes animalium exercitatorum, vt Columborum syluestrium, Phasianorum, Turturis, auicularum Montanarum, quæ potius assatione parandæ, condiri autem poterunt aromatibus, roremarino, serpillo, saluia, maiorana, fœniculo, melissa, mentha: Poma dulcia, phistici, vuæ passæ, cappares saliti, ficuti, & alicæ salitæ admittantur. Loco potus vtantur vino albo tenui, & aquoso, & si vinum auersetur accipiatur decoc. coriandrorum, cum passulis, vel cinnam, vel prunorum dulcium, præstabit etiam vinum alterare cum calefacientibus, & aromat. supradictis, nec non cum guaiaco, sassafras, & ligno visco quercino. Somnus sit moderatus, ægri potius vigilent, quàm dormiant. Aluus seruetur mollis cum clysteribus ad id præscriptis, cum pilulis ex aloe succotrina, pulpa caricarum cum carthamo, & pane ex tota farina cum sale, anisis, & passulis parato. Corpus moderatè exerceatur, equitationibus, deambulationibus, vectionibus, & frictionibus. Ægri fugiant mœrores, & alia animi accidentia refrigerantia, quinimò licebit aliquando dolentes ad iram incitare. In frigida intemperie quid faciendum. Cibus. Potus. Somnus Motus. Quies. Animi curę.

In intemperie sicca ille idem met victus imperandus, qui in intemperie calida; illud solùm interest, vt cibi condiantur borragine, buglosso, malua, butyro, adipe Vituli, amygdalis, ac passulis; vt vinum, concedatur dulce, vel aqua medicata cum passulis, & liquiritia: Et hæc illa sunt, quæ ad victus rationem pro qualibet intemperiei varietate ob oculos sunt habenda. Superest vt dicamus quid agendum, si materia aliqua illi sit adnexa, quia licet pauca, res non naturales parum admodum sunt variandæ. Circa cibos noto, vt hîc semper sit materiæ accommodatus; quare si materia sit putrida cibi parentur cum aceto, acetosa, acido limonis, citri, & sale; si sit copiosa, sit imminuens, siue attenuans, qualis ptisana, halica, panatella; si adsit qualitas venefica, vt lues Venerea, alteretur proprijs alexipharmacis; si peccat tenuitate, sit incrassans, ventriculo robusto, vt est qui ex extremitatibus animalium constat, pisces, caseus, frumentum, far, oriza; ventriculo debili, ex extremitatibus animalium iuuenum, & piscibus paruis saxatilibus, condiatur omphacio, succo granatorum, mororum, cydoniorum; si peccat crassitie, attenuet, vt Gal. de attenuantibus dieta, condiatur; si adsit calor, aceto, acetosa, seminibus frigidis; si frigus saccharo, & aromatibus, ac oximel. Si moueatur, sit incrassans, vt in materia tenui; si quiescat, sit qualis in materia crassa, Quæ & de potu eodem modo intelligenda, solùm noto in fluxione, seu eleuatione ad caput, vt vitetur vinum. De recto ciborum vsu nihil habeo, cum constet quantitate à robore virium desumi; in virtute debili liquida; in robusta, solida magis conuenire. In intemperie sicca, quę conueniant. Si aliqua materia intemperiei sit adnexa. Cibus in materia putrida, & venefica qualitate. Si tenuitate peccat materia. Si crassitie. Potus in eadem putrida materia.

Tempus patet; nouus enim minimè offerendus cibus, nisi priori cocto. Addo tamen in ratione victus de balneo ab Hippoc. & Gal. 6. Aph. 31. in oculorum doloribus commendato, licet à nullo recensito; quare ipse existimo illud tãquam reuulsorium, Tempus.

Alteratorius, & reuulsorius cibus ex Gal.

rium, & alteratorium commendandum; vt reuulsorium, si vt Gal. ait humores acres dolorem facientes in caput influant, & corpus non sit repletum, tãquam alteratorium in intemperie calida, & sicca, vel insimul, vel seorsim acceptæ, quia nulla est ratio ob quam in huiusmodi dolore adhibitum per partem, post partem alterando eundem dolorem nequeat leuare; & hactenus de dolore, capitis, cùm quo ad se, tùm quo ad alios dolorificos affectus.

CAPVT SECVNDVM.

De Phrenitide, vbi, & de Paraphrenitide ex inflammato Diaphragmate.

Quæ Phrenitis hic tractetur.

Phrenitis, alia per essentiam; per consensum alia.

AGimus hîc de illa Phrenitide, quę peculiaris est cerebri affectus, posthabita complicata, vt coma, melancholia, & similibus, quippe cuius curatio ex simplicium inter se complicatorum affectuum curatione est manifesta. Porrò hæc Phrenitis, cum duplex sit, alia per essentiam cerebrum sollicitans; per consensum alia, quæ Paraphrenitis dicitur, ardentes febres, & viscerum cerebro inferiorum inflammationes subsequens, præcipuè septi transuersi; primò de Phrenitide; secundò de Paraphrenitide agemus, quæ ex inflammato diaphragmate oritur, quia hæc sola ex alijs Paraphrenitidis speciebus; Phrenitidi essentiali in cerebro est similis; vnde à veteribus hac sola in parte Phrenitidem fieri existimandum, adeo quòd pars ipsa φρενῶν idest mentis nomine appellata, si eius subiectum; reliquæ autem Paraphrenitides cum transmissione vaporum cerebrum affligant, ijsdem remedijs, quibus, & ea, quæ ex diaphragmate inflammato curatur; supposito consensum dessumi, & pendere, modò a toto, modò à certis partibus; & proinde curari ablatione affectuum, à quibus oritur, de quibus omnibus suis in locis.

Nomen vnde pendeat.

Præsidia in Phrenitidis curatione à tribus desumuntur.

A causa effectrice.

Indicationes huius causæ.

Tumoris materia quomodo consideranda, si in capite.

Si extra caput.

Materię origo consideratur.

Præsidia ergo curatoria Phrenitidis per essentiam à tribus desumuntur; à causa effectrice; à virtute; & à quibusdam affectibus huic coniunctis causæ rationem inducentibus. Causa effectrix, alia est immediata, calida videlicet cerebri intemperies; mediata, seu remota alia, sed principalis, nempè tumor membranarum cerebri calidus: Ratione intemperiei indicatur refrigerans, quod in omni Phrenitide locum habet, sed in ea, quæ ab humore bilioso prouenit summè talis esse debet; in ea verò, quæ à sanguineo remissè, cum in hac magis conducat euacuare, sicuti in illa magis alterare: Rursus, prout intemperies hæc maiorem, aut minorem sibi ascicit siccitatem, ita etiam aliquando magis, minus aliquando humectandum: Tumor, qua tumor, nihil ex vsu indicat; at si de materia eius loquamur duobus est perpendenda modis; vel vt est in capite; vel vt residet extra caput: Quæ in capite subsistit, vel sensibiliter, vel insensibiliter euacuandum docet, per reprimentia si fluxilis; per digerentia si infixa, & dato quòd neutris, reprimentibus scilicet, & digerentibus cedat, sed ad suppurationem tendat, tunc huiusmodi suppuratio iuuanda, abscessus factus disrumpendus, & pus deniq; educendum: Quæ autem extra caput reperitur illius animaduertenda est species, quæ, cum sit, aut sanguis, aut bilis, aut bilis atra, illa determinatum euacuans postulat, sanguinem videlicet, aut bilem, aut atram bilem; deinde origo consideranda, & cum ab hepate calidiori gignatur, alterandum per contraria suadet; læsio autem, vel vt actu fluit, vel vt fluxura est rependitur; fluens requirit retrahens, quod, vel reprimit, vel reuellit, vel deriuat, vel intercipit, vt superiori capite explicuimus; fluxura demonstrat remouendas esse causas fluxionis: Quare si in caput fluat, ratione attractionis per calorem celebratæ refrigerandum; si per attractionem medio dolore, anodynis sedandus est dolor; si verò fluat, quia transmittatur ab alijs partibus occasione debilitatis, caput roborandum, ita scilicet, vt si recipiat ob calorem agendum refrigerantibus; si

ob

ob laxitatem, & humiditatem, ſiccandum, & aſtringendum; ratione verò membri mittentis, cum expellat, quia irritatum, vel copia, vel qualitate, ideo minuendum, reſpectu illius; iſtius verò reſpectu alterandum.

Virtus ratione totius indicat alimentum ſecundum quantitatem accommodatum, illi enim in hoc affectu, quàm maximè conſulendum, cùm quia in eo per ſe debilis exiſtit, tùm quia continuò, ob immodicos animi, ac corporis motus, ſiue impetus, & quia plerumq; à cibo abhorrent debilitatur magis; pariter in qualitate proportionatum ſit oportet, ratione ſpiritus, carnium, ac partium ſpermaticarum: Præterea eadem virtus, ratione capitis roborantia poſtulat, propter motum caloris; cephalica, ſeu capitalia, ob eiuſdem capitis proportionem; interim coniuncta huic affectui, ſiue cauſæ, ſiue impedimenti induant rationem, minimè negligenda; hæc autem ſunt febris, ſiccitas partium ſimilarium, vigiliæ, & vrinæ ſuppreſſio, quibus ſuccurendum per refrigerantia, ſoporifera, ac vrinam cientia. *Virtus ratione totius quid indicat. Ratione capitis, quibus occurédum.*

Deueniens ergo ad materias remediorum, & primò ad Chirurgica ſtatuo, (excepta hectica Phrenitide) ſectionem venæ conuenire in omni Phrenitide tumultuoſa, dummodo tamen alteri morbo non ſuccreuerit, meritò cuius iam ſecta vena fuerit; ratioq; eſt, quia in omni Phrenitide ſanguis peccat, vel vt cauſa principalis, quomodo in ſanguinea peccat; vel vt cauſa coadiuuans, quomodo peccat in biliosa, & atrabilari Phrenitide, niſi enim ſanguis bili miſceretur, non fieret tumor, ſed exulceratio; vel tãquam cauſa ſine qua non, cum ſcilicet in toto abundans, impedimento eſt ne poſſimus capiti occurrere, aut periculum eſt, ne calore, ac dolore capitis ad illud rapiatur. *Remediorũ materiæ per Chirurgica. In omni Phrenitide ſecanda vena, præterquam ex hectica.*

Quo ad rectum vſum, etiam ſi in Phrenitide maxima, & inflammatio, & dolor, & febris iuncta ſint, in quibus ex 1. aph. 25. in quibus vſq; ad animi deliquium mittendus eſt ſanguis, attamen quia vires facilè ob cauſas iam dictas patiuntur iacturam, nequaquam tanta euacuatio à Medico eſt tendanda, ſed ſemper aliquid viribus tribuendum, ità tamen, vt maior copia ſanguinis detrahatur in Phrenitide ſanguinea, quàm in biliosa; quare maior erit ab ℥. xij ad xvj. minor ab ℥. vj. ad x. in ſanguinea autem, ne vnica vice tantùm detrahatur, ſed pluribus, & ſtatim priuſquam virtus ſuccumbat, aperienda eſt vena, ac prius quàm materia petat caput, nam ex Hippoc. in acutis cunctare malum; quare non ab re Halyabbas ante tertiam diem imperauit, vt vena tundatur; ex Diocle tamen, & Hipp. non dierum tantùm, ſed virium maximè habenda eſt ratio, illis enim firmis manentibus in ſexto, & in ſeptimo licet aperire venam, blaterent ad libitum Aræteus, & Aurelianus. *Sectionis ratio. Rectus vſus mittendi sãguinem. Maior, & minor ſanguinis miſſio. Nõ dierum, ſed virium habenda ratio.*

Quo ad modum in ſanguinea foramen ſit mediocre; in bilioſa anguſtum; in atrabilari latum, atq; in hac operatione æger detinendus, ne Phlebotomum venam peruadat, & impediatur, venaq; ſumma cum diligentia, ac fideliter deliganda, atq; ſuperimponendum eſt vlceri cottum vſtum cum albumine oui, vel idem pice obturandum, diligenterq; præcipiendum aſſiſtentibus, vt dent operam, ne æger faſciam, vel auferat, vel diſſoluat, vt ſæpius tentare conſueſcunt. *Modus faciendi foramen.*

Quo ad locum ſectionis, res ita eſt decernenda, vel enim ſanguis vocato Medico totus fluxit, vel adhuc fluit; ſi totus fluxit, venæ ipſius capitis aperiendæ, vt frontis, vel narium; ſi adhuc fluit obſerua an caput ſit repletum, an non, vbi enim repletum fuerit ſecanda eſt cephalica ex 4. de locis affec. x. ſi non ſit repletum, tundi poterit media, aut baſilica, quia his totum, ac viſcera ſummoperè euacuantur, vt 4. acut. habetur: Quòd ſi malum ortum ducat à ſuppreſſione menſium, vel hæmorroidarum primùm cephalica, deinde poſt aliquot horas ſaphena, vel hæmorroides aperiendæ; quia tamen Gal. de cur. rat. per ſang. miſs. iubet in omni ſuppreſſione menſium ſimpliciter ſecare venas inferiores, & quia in præſentia de principio morbi eſt ſermo, vbi reuulſio à parte affecta, quo ad longinqua magis, magis etiam proficua, iccircò ne ſanguis ſuperiori vena ſecta trahatur ab vtero, vel hæmorroidibus ad venam cauam, & per hanc ad caput, tutius eſſe puto primò hoc in caſu aperire venas inferiores, & mox ad ſuperiores *Locus vnde ſanguis mittendus. Si à ſuppreſſione menſium. Gal. de mẽſiũ ſuppreſſione quomodo intelligendus.*

aſcendere; poſt has verò euacuationes, pro euacuatione particulari deueniendum eſt ad venas proximas cerebro, vti eſt vena ſub lingua, frontis, & narium. Circa quas tamen illud noto illas à quibuſdam, etiam ſtatim à principio, & materia nondum fluxa, aperiri, his tamen caſibus, ſi patiens brachium non porrigat, corpuſq; nimis agitet; amplius ſi vires ſint debiles; ſi materia ſit in capite per congeſtionem collecta; & tandem ſi Phrenitis alteri morbo ſuccreuerit, nec non vbi cauſa ſit febris, ob quā iam fuerit ſecta vena. His tamen alij reſpondent, nullo horum caſuum harum venarū apertionem, aut neceſſariam, aut permittendam eſſe, cum venæ iſtæ à loco affecto euacuent, nequaquam verò reuellant, quòd in principio morbi foret machinandum. Nam quo ad primum caſum, ſi patiens brachium non porrigat, & propterea ſectionem non admittat, profectò neq; admittet ſectionem venæ frontis. Quo ad ſecundum, viribus debilibus in principio morbi, non deſunt rationes detrahendi ſanguinem ex partibus inferioribus accommodatis, vel per cucurbitulas, vel per hirudines. Quo ad tertium, neſcio an in illa Phrenitide per congeſtionem materia in capite colligatur, niſi fortè ea Phrenitis eſſet ex pituita falſa, quam tamen dari eſt valde dubium. Quoad quartum deniq; non eſt ſpectandum, cui morbo ſucceſſerit Phrenitis ad hanc, vel illam ſecandam venam, ſed quo in loco peccet ſanguis Phrenitidem faciens, & vtrum vires conſtent, & ætas permittat.

Vtilis obſeruatio de apertione venarum, & caſus varij.

Nonnullorū reſponſio circa eandem apertionem.

Si patiens brachium non porrigat.

Si vires in principio ſint debiles.

Si Phrenitis per congeſtionem ſit materiæ.

Si eadem alteri ſuccedat morbo.

Cucurbitulæ ſcarificatæ, & loco ſectionis venæ, & poſt ipſam quoq; ſectionem venæ probantur, ſi adhuc ſubſit ſanguinis vitium, ad maiorem, cùm ſanguinis euacuationem, tùm reuulſionem: Loco ſectionis venæ conueniunt, vbi patiens brachium non porrigit, & vires ſunt debiles, & tunc ſi loco ſectionis cephalicæ, vſurpentur brachijs; ſi loco ſectionis baſilicæ, cruribus; dorſo autem ratione febris minimè ſunt applicandæ; quòd ſi adhibeantur poſt venæ ſectionem, cruribus, & natibus admoueantur, & ita intra ſpatium 24. horarum, vrgente neceſſitate, & venæ remotæ ſecandæ, & deniq; cucurbitulæ adhibendæ, ac tandem vena frontis aperienda; vel ſi venæ remotæ ſecari nequeunt, ob impedimenta ſupra dicta, auſpicandum à cucurbitulis, quę & ipſæ etiā capiti appoſitæ, ad materiam impactam poſt totius euacuationem tollendam maximè valent, potiſſimè verò, ſi magna ex 13. Meth. med. 21. futuræ coronali affigatur, quippe cuius vſu aliquando ægri, quaſi à morte reuocati leguntur, cui tamen ego libenter; ſi non præfero, ſaltem ſubſtituo corniculos cum ſcarificatione ſincipiti affixos; hirudines quoq; commendantur, applicitæ quidem poſt aures, ad deriuandam materiam fluxam, ſed non impactam; hæmorrhoidibus verò ad reuellendum fluentem; ſincipiti tandem ad materiam impactam extrahendam; imò quidem in hunc vſum, quaſi circulo quodam plures hirudines capiti applicant.

Cucurbitulæ loco ſectionis, & poſt ſectionem vſurpandæ.

Corniculi, & hirudines, quando ſubſtituēdę.

De veſicantibus conſtituo illa hîc locum habere, eodem modo quo dictum eſt conuenire in tractatu de dolore capitis. De cauterijs autem ita ſentio illa poſſe excitari in ſincipite ad euaporandam materiam, principaliter autem in affectu mixto, & Phrenitide, & comate. Frictiones, ligaturæ, cucurbitulæ ſiccæ, lotioneſq; partibus extremis adhibitæ ſunt miri vſus; imò Phreneticis furentibus id peculariter à Medicis curandum eſt, vt ligentur, quando ad eos acceſſus ſit periculoſus; additur ex ſimili ligatione diuerſionem fieri à capite, & ſimul patientum motus inordinatos compeſci, qui, & morbum augent, & vires profternunt, ac ſomnum neceſſarium prohibent, imò Phrenetici tempore eo, quo ligati ſunt, vix vnquam delirant; ligamenta tamen blanda, & mitia eſſe debent, ne lædant.

Veſicantia.

Cauteria in ſincipite.

Frictionibus, cucurbitulis, ligaturis ac lotionibus quando vtēdum.

Ad Medicamenta modò me conuertens illa omnia, cùm communia, tùm priuata conueniunt, quæ in proximo de dolore capitis capite fuere deſcripta, pro intemperie calida cum materia, ideo hic ſolùm quædam peculiaria ſunt animaduertenda, & primum eſt, nunquid purgantia in caſu probentur, cum dentur nonnulli, qui ea repudiant, vt calida, & ideo febrem, ac inflammationem augere valida: Ego tamen, vt breuibus agam, exiſtimo cathartica minimè deſpiciēda, cum materia ad caput raptum habeat;

Phrenitidis medicam. eius ſunt generis, quæ capitis dolorem ſedāt.

Altercatio penes vſum purgantium medicamētorum.

Auctoris reſponſio.

beat; ad illam enim reuellendam, (dummodo vires ea ſuſtineant) ſunt aptiſſima, & ſu-ſpicio illa inflammationis, & febris aufertur, ſi illis frigida permiſceantur, vt caſſia, ta-marindi, & ſerum lactis; quare hoc in caſu, peccante bile.

℞. Rhab. el. ſub pul. ʒ. ij. — Peccante bile.
Infund. in aq. endiu. per 12. horas, deinde f. ſ. expreſs. adde
Mannæ el. ℥. iij. ſ.
Et cum decoc. tamarindorum f. p.

Vel *℞. Tamarind. ℥. i.* — Alia potio.
Decoquantur in ſero, col. & exp.

℞. Lib ſ
Ellec. ſuc. Roſ. ℥. ſ.
M. & f. p.

Vel *℞. Seri depurati lib. ſ.* — Alia ad idem.
Diagridy gr. xij. vel Trochiſ. de Viol. cum Scamon. ʒ. i.
M. & f. p.

Peccante autem atrabile — Pro atra bile.

℞. Flor. & fruct. cord. p. i.
Sena elec. ʒ. ij.
Radic. Elleb. nigri præparati ʒ. i. ſ.
M. & bull. in ſ. q. ſeri tribus ebull. deinde maneant in infuſ. per 12. horas col.

℞. ℥. viij.
Conf. Hamech ʒ. ij.
M. pro potu.

Vel *℞. Seri depur. lib. i. ſ.*
Epithymi ʒ. ij. ſ.
Elleb. nig. prepar. ʒ. i.
Myrobal. nigr ʒ. iij.
M. & f. aliqua ebull. ellebori reliqua addantur, & maneant in infuſ. per 12. horas, deinde fiat col. cum ſ. expreſs. & exhibeatur.

Quæ medicamenta danda ſunt ante coctionem, & à principio, ſi materia habeat impetum ad caput, ſecus expectanda eſt coctio, & vbi dantur à principio ſemper in minori doſi vſurpanda, in progreſſu verò in maiori ſunt offerenda. Et quoniam ægri ferè ſemper ſunt inobedientes, nec deglutiunt, ideo magis ſub forma potus, quàm ſub alia præſcribuntur, imò nonnunquam ex Auicen. cibis poterunt immiſceri, & fi-cubus & placentulis, vt illis morem geramus, quamobrem ſcamon. idem Princeps eligit, quippè quod, & facilè cibis immiſcetur, & in modica quantitate operatur, quam non reſpuunt Phrenetici; nos autem tutius vſurpabimus hoc modo in materia biliosa, in ipſa enim, vt biliosa, diagridium accipiatur ad gr. xij. in atrabilari ellebori extractum ad ℈. ij. vel ſi patiens ſit robuſtus, antimonium ad gr. vj. — Auicen. conſilium. Auctoris praxis in Phrenitide.

Vomitus, etiam ſi patiens ſit nauſeabundus, & procliuis ad vomitum, concitari po-terit modis pariter in præcedentibus deſcriptis, ſed in hoc caſu prius frons eſt arctè cum faſcia liganda ad compeſcendos vapores; ſed vbi ægri nullum prædictorum, ſiue — Vomitus laudatur.

 cathar-

catharticorum, siue vomitoriorum admitterent, substituantur clysteres acres.

Priuata medicamenta. Quo ad medicamenta priuata, & primum euacuantia per os, probantur linimenta, quoniam ex inobedientia patientum frustra est tentare masticatoria, & gargarismata, deinde sternutatoria laudantur, præmisso vaporatorio facto ex decoc. in aceto pulegij, *Insensibiliter euacuantia.* calamenthi, thymi, origani, cumini; sed & quæ insensibiliter euacuant vsurpanda; hæc autem, si respiciant materiam fluentem, vel intercipere, aut reuellere debent; pro intercipiendo, præter ea, quæ habentur supra de dolore capitis, laudo vt sæpè foueatur collum posca, & quòd eadem facies abluatur; pro reuellente probo inter cætera balneum aquæ dulcis tepidæ post euacuationes vniuersales adhibitum; at si refferantur ad materiam fluxam, sed non impactam conueniunt reprimentia; quare vrgente inflammatione ad externas partes.

In Inflammatione externas partes afficiente.

℞. *Aq. Rosarum*
Myrtillorum } *an. ℥. i. ſ.*
Aceti Rof. ℥. i.
Santal. omnium an. gr. vi.
M. & ponantur in vase vitreo foraminis angustioris, ac sæpius naribus admoueatur.

Inflammatione verò partes internas obsidente, apponantur reprimentia sincipiti, fronti, & temporibus; quare in materia sanguinea.

Oxirrhodinum si interna sit inflammatio ex sanguine.

℞. *Ol. Rof Omphac.*
Completi } *an. æq. portiones*
M. & cum aceto s. ar. fiat oxirrhodinum.

In materia ichorosa, & bile pallida omphac. superet in dosi completum; in flaua bile solùm omphacinum accipiendum. Noto in materia sanguinea acetum recipi in maiori copia, quàm peccato aliorum humorum. *Oxirrhodinorum adnotatio.* In materia æruginosa, præter omphacinum, vsurpandum violaceum, & succus lactucæ, & loco aceti acidum citri; in atra bile loco ol. viol. nenuphar. substituendum. Hûc referuntur perfusiones capitis à Rhasi quam maximè commendatæ ex aq. rof. maluarum, ex decoc. hyoscíami, papau. albi. Quæ referuntur ad materiam fluxam, & impactam, illa sunt euacuantia insensibiliter, in de dolore capitis tractatu recensita; *Insensibiliter euacuantia, quæ.* ea verò non solùm sincipiti per modum fotus, irrigationis, perfusionis, illitionis, & cæterùm similium formarum, verum etiam naribus sub forma euaporatorij adhiberi possunt, hac tamen cautione perpetuò obseruata, vt nunquam ad vehementia deueniamus, nisi primò à mitioribus curatio fuerit auspicata, ne aliàs agendo partibus tenuuioribus resolutis, & relictis crassioribus, affectus in amentiam, & fatuitatem degeneraret; *Mitiorum, & fortiorũ euacuantiũ discrimen.* quæ autem sint mitiora, ac fortiora accuratè habetis in præcedenti capite distinctum: Illud tamen obseruo præcipuum inter mitiora locum habere omenta, pulmones, meserea animalium, catellos, & pullos viuos per dorsum dissectos, eo modo, quo ibi dictum est administrata.

Tempus. Circa istorum rectum vsum, quoad tempus illud est notandum, quòd incipiente inflammatione refrigerantia, ac reprimentia, sola vsurpentur in augumento, præter hæc remissè calida, seu temperata, & astringentia; ideo in principio ol. rof. omphacinum; in augmento completum probatur; in statu moderatè calida, ac laxantia, ob id solùm digerentia, aut discutientia cum partium tenuitate; denique in declinatione valenter discutientia, & proinde vehementer calida partium tenuitate referta cõueniunt. *Resoluentium compositio examinatur.* Notandum etiam est circa compositionem resoluentium, quòd quando materia est intra craneum, ac vis medicamenti in transitu habeatur, ideo valentius medicamentum requiri, quàm materia expostulare videatur, quare ob hanc causam addendum est castoreum; *Si materia suppurationem tentet.* quòd si resolui materia non possit, sed ad suppurationem tendat (vt fieri ali-

aliquando solet) quamuis huiusmodi permutatio magna ex parte interficiat, quia tamen aliquando facto abscessu, ac rupto natura iuuenit locum purgandi saniem per aures, oculos, ac nares, & sic ægri seruantur ex 6. aphor. 10. ideo si signa suppurationis appareant, idest, si quo tempore deberet mitescere Phrenitis, exasperari incipiat, vigor accedit, delirium à febre augetur, tunc iuuanda est suppuratio simili emplastro.

Emplastrũ suppurans.

℞. *Radic. Althea coctarum, ac per cribrum transmissarum ℥. ij.*
Mucilag. Semin. Maluæ, Radic. Althea } *an. ℥. i. ß.*
Farinæ semin. Lini ℥. vi.
Ol. Chamom. Semin. Lini } *an. ℥. ij.*
Decoc. Maluæ, Althea, Semin. Lini } *q. s.*
M. & f. emplastrum, quod calidum capiti apponatur, & semper ibi detineatur.

Ad ipsius abscessus disruptionem sternutamentis, illisq; validis vtendum; quare parentur ex pipere, pyrethro, nigella, elleb. nigro puluueratis, & in nares insufflentur, cumq; ad sternutationem ægri mouebuntur, vt facilius disrumpatur abscessus, illorum claudendæ sunt nares, nam impeditis, sternutamento maior fit motus in abscessu, quo disrupto opus est naturæ committendum, quæ valet purgationi locum inuenire. Et hæc sunt medicamenta, quæ morbi, & causæ rationem habent, quibus sufficienda illa, quæ à tota substantia valere creduntur, inter quæ præcipuè laudantur primò aqua stillatitia Hirundinum iuuenum tritarum, & mixtarum cum castoreo, & aceto valido, si per nouem dies à ieiuno potetur; secundò succus maluæ ad ℥. viij. assumptus; tertiò pinguis illa spuma, quæ sero bullienti innatat, si illa prærasum caput inungatur; quartò est Aphrogala si capiti illinatur.

Sternutamento rumpitur abscessus.

Quæ à tota substantia operentur.

Ad capitis proportionem frigida proposita ad dolorem capitis probantur; ad siccitatem similarium totius valet balneum aq. dulcis tepidum, quod qua ratione ab Alexandro pro resoluenti in declinatione præscribatur, haud mihi liquet, nisi loquatur de resoluendis reliquijs in toto.

Cur balneũ ab Alex. pro resoluenti accipiatur.

Ad vigilias conueniunt soporifera, de quibus supra, & infra cum de vigilijs agetur; à narcoticis tamen abstinendum, vbi vires sunt debiles, & patiens senex, quòd si ijs vtendum, non continuus sit illorum vsus. Sitis, ac febris compescatur potu aquæ hordei, vel alicuius liquoris stillatitij plantarum refrigerantium, aut cuccumeris, & cucurbitæ.

In vigilijs ex Phrenitide quando à narcoticis abstinendũ.

Ad vrinæ suppressionem, præter frequentem compressionem circa pubem factam manu calida, aut ol. chamæm. vel de capparibus inuncta, laudo cataplasma factum ex parietaria, cæpa, & rapis coctis cum ol. Scorpionum, deinde fotus ex succo parietariæ cum aq. ardenti, vel decoc. pulegij, senecij, apij, fœniculi, crithmi Marini, petrosel. & parietariæ; item, & linimentum ex ol. Scorpionum, terebenthina, & butyro, ac croco, quæ omnia pubi, & perineo actu calida sunt adhibenda.

Vrinæ suppressio quomodo tollatur.

Victus ratio similis esse debet: Aer (si anni tempora spectentur) æstate ad frigidum inclinet, hyeme sit temperatus; si verò tempora vniuersalia morbi attendamus, quæ præcipua sunt; in principio ergo ad frigidum, in statu ad calidum potius inclinet, semper tamen arcenda est hominum frequentia à cubili, ac venti ingressus prohibendus: Quantum, ad luciditatem, vel obscuritatem, offensam in primis, quam percipit ex hac, vel illa eger obseruare debemus: Quare qui tenebras horret, maneat in luce, & qui lucem, in tenebris, vbi nullum tale discrimen est spectentur vires, & si hæc debiles fuerint ægri, locentur in aere obscuro; si è contra in claro, ita tamen, vt ab eo remo-

Aer, qualis eligendus.

ueantur omnia obiecta, quæ viſum turbare poſſint, & præcipuè figuræ ómnes, ac picturæ.

Cibus. Cibus opponatur materiæ peccanti; quare ratione qualitatis, ſit potentia frigidus, & humidus; ratione copiæ, quoniam materia eſt copioſa, vt cognoſcitur ex ſumma huius actiuitate, ſit tenuis. Cæterùm quia Phrenitis, vel eſt acutiſſima, vel acuta, ideo & cibus erit plus, vel minus tenuis; vnde aliquando ſola aqua hordei, quandoq; lac ſemin. melonum, cremore ptiſanæ, pane ex aqua, aliquando tota ptiſana, aliquando verò ouis, & pane ex iure alendi ſunt Phrenetici: Amygdalatum prorſus fugiatur, vt replens caput, quamuis adſit tuſſis; ratione præparationis in ſanguinea condiatur aceto, endiuia, & hordeo; in bilioſa, lactuca, ſucco granatorum, & omphacio; in æruginoſa, & atrabilari ſemin. papau. albi nymphea, & ſemin. quatuor maior. frigid. Quo ad quantitatem detur paucus, & ſæpè, demulcent enim animum cibi, dicit Areteus. Quo ad tempus particulare exhibeatur in remiſſione delirij, & febris; quoad modum conueniunt magis ſorbitiones, quàm ſolida.

Amygdalatũ phrenetici noxium.

Potus. Pro potu bibant ægri aquam coctam cum vino granatorum, omphacio, ſucco citri, arantiorum, limonum; potus hic in principio actu frigidus, imò ipſa frigida concedi poteſt, cùm ob alias rationes, tùm ob eam præcipuè, quòd intercipientis vicem gerat, quòd maximè laudatur in fluxu materiæ, qui in principio viget: In augmento, & ſtatu prohibeatur, non tantùm frigida, ſed omnis alius actu frigidus potus; eſt enim ex 9. met. med. 5. ſuſpectus, cum in membro principe inflammatio à frigido induretur, & in ſcirrhum tranſeat: In declinatione morbi, quæ ſolet accidere in ſeptimo die, vinum oligophorum concedi poteſt; quòd etiam ante hoc tempus dabitur in virtutis languore, vt accidit in vigilijs, pulſus debilitate, lypothymia, ventriculi imbecillitate, & corporis frigiditate, & maximè, ſi his accedat vini aſſuetudo, ſecus ab eo abſtineatur, quia eſt quaſi venenum quoddam, vt ait Aurelianus, & propria natura ſua Phreneticis aduerſum, quippè quòd ad caput euaporans cerebrum lædit, & percutit: Sed illud hîc notandum, vt vbi vinum conceditur à principio, ad reprimendos vapores admiſceatur aqua roſ. aut vinum granatorum, vel præſtabit buccellam panis in vinum hoc immergere, deinde in aquam coctam proijcere, ac ſic aquam illam dare.

In declinatione quale vinum concedendum.

Vinũ phreneticis venenum ex Aurel.

Somnus. Somnus omni ſtudio procuretur dictis, & dicendis. Lectus ſit mediocris, vt nec dilabi, nec volutari facilè poſſint, mollis, & ſic firmè locatus omni ex parte, vt immobilis in iactationibus perſeueret, deniq; auerſus à foribus, ac feneſtris, ne ingreſſu adſtantium, & aliorum exaſperentur: Sunt qui penſilem probent, vt agitare queant, ſolet enim huiuſmodi agitatio ſimulacra, quibus turbantur eripere, & ſuauiſſimum ſomnum conciliare.

Aluus quotidiè fluat. Aluus quotidie fluat adiuta clyſteribus, & glandibus. Ægri detineantur in ſumma quiete animi, & corporis, ita vt (ſi opus fuerit) ligentur, citra aliquam, etiam ſi leuem noxam, vt ſupra fuit decretum. Circa animi accidentia obſeruo, vt ſemper congrua ijs offerantur, fingendo, & mentiendo illa eſſe quæ optabant, vt pauci accedant, & ij ſolùm, qui grati ægro creduntur, etiam tempore ſanitatis, ne ab alijs efferantur; tandem per interualla admittant, qui per ſanitatem reuerebantur, vt ad ea facienda compellantur, quæ fieri debent, & vitanda, quæ vitari debent; ad quòd præſtandum bonum eſt, ſi ad mentem redeant, vti blandimentis, & increpationibus; & de Phrenitide cerebri per eſſentiam hæc ſufficiant.

Animi pathemata.

Ad notatio erga animi accidentia.

Paraphrenitidis ex inflammato diaphragmate indicationes. Quod ſpectat modo ad Paraphrenitidem ex inflammato diaphragmate, indicationes partim cerebrum reſpiciunt, quod per conſenſum affligitur, partim diaphragma, quod laborat per eſſentiam tumore calido cum febre: Quæ ad cerebrum pertinent ex materiæ fluentis rationem habent, quæ vt fluit repellentia, intercipientia, reuellentia, & deriuantia poſtulat, ſiq; malum protrahatur, & ſi id quod fluit ſit humor, etiam digerentia, vt ſua præſentia calorem, & ſiccitatem inducit delirij auctorem, ſeu auctricem, refrigerantia, & humectantia; quatenus deniq; vigiliarum eſt cauſa, ſomnum conci-

conciliantia requirit: Quæ autem ad diaphragma ſpectant à morbo, ideſt à tumore calido, cum febre, & à cauſa, quæ eſt materia tumoris eliciuntur; hæc autem eſt, vt in vera phrenitide ſanguinea, biliosa diuerſi generis, & atrabilaris, deniq; à virtute deprimentur. Tumor, qua tumor, & morbus in magnitudine nihil vtile indicat, quatenus autem cum febre connectitur refrigerantia, & humectantia requirit: Materia ſi conſideretur, vt peccans ſpecie, copia, qualitate, motu, & quiete, habet indicantia ſatis nota ex phrenitidis per eſſentiam indicationibus, quia omnes ibi à materia, & inflammatione in membranis cerebri petitæ hîc accommodari poſſunt, imò & ad materiam cauſantem inflammationem in diaphragmate. Si verò perpendamus originem oportet illius ſanationem petere ex ijs, quæ remouent partium conſentientium affectus, vt ſi cerebrum calida diſtillatione id peragat, aut hepar calore, ac ſiccitate, vel totum plethora, aut ſpuria cachocymia ijs, quæ affectibus iſtis occurrunt opitulandum. De virtute quoq; nihil habeo, quippe quæ ratione totiùs alimentum idoneum, ratione partis patientis, cùm roborantia recipit, tùm proportionem ſeruantia efflagitare iam conſtat.

Tumor, vt talis nihil indicat, ſed quatenus cũ febre connectitur.

Quid circa originem.

Circa virtutem.

Quare ſtatim ad præſidiorum materias me conuerto, & de Chirurgicis decernens ſtatuo venæ ſectionẽ, cùm reuulſionis, tùm diuerſionis gratia omnino conuenire; nam præter id, quòd morbus eſt magnus, ſemper ſanguis aliquo eorum modorũ, de quibus in Phrenitide vera, peccat. Detrahatur ergo ſanguis non pro ratione plenitudinis, ſed ita, vt ex Gal. pręcepto viribus futuris aliquid relinquatur, propterea potius repetatur, quàm, ſimul vna vice copioſius educatur, quòd machinetur ſtatim à principio morbi, dum vires conſtant, & deliriũ non eſt adeo graue, ſed poſt clyſterẽ mollem, & refrigerantem, acres .n. per partem, poſt partẽ inflammantes minimè admittendi; ſed hæc ſic peragantur, dummodo menſiũ, aut hæmorrhoidum ſuppreſſionem nõ ſit querella, videlicet, vt aperiatur vena interna, ſeu baſilica, ſeruata partium rectitudine, ideſt ſi dextra diaphragmatis pars ſollicitetur, dexteri cubiti vena aperiatur; ſi ſiniſtra, ſiniſtri; ſi vtraq; vtriuſq; ſecus illarum ſuppreſſionum ratio habeatur. Cucurbitulas quoq; dorſo applicitas nõnulli comprobant; ſed exiſtimo ipſe ratione febris, ſiue per ſe, ſiue vt ſubſtitutæ ſint vſurpandæ, tutius eas natibus, coxis, & cruribus adhiberi, idq; cum profunda ſcarificatione, & multa flamma, diuq; ſupra locum ſcarificatum ad maiorem euacuationem detineantur: Sed præter hunc vſum Cælius Aurelianus tumori imponit cucurbitulam cum multa flamma, quem nos imitati, plures paruas circum circa diaphragma admouere imperamus. Hirudines, & ipſę ad deriuandum, & reuellendum venis ſedalibus apponuntur, & pro particulari euacuatione ipſi diaphragmati admotæ laudantur, ea tamen ratione, quòd ſi venis ſedalibus ſint applicandæ, in inflammatione ſanguinea venis exterioribus ad muſculum ſphincterem, in atrabilari interioribus ad poſticam inteſtini recti partem. Frictiones coxarum, & crurum, quemadmodum, & vincula extremis femorum ſuper genua, & tibiarum ſupra talum arctè circumdata, quantùm reuulſioni faueant notum eſt, ſicuti & extremarum partium balneationes, ac lotiones, quæ hoc in caſu ex herbis refrigerantibus, admixtis pauciſſimis calidis probantur, ſic enim actuali caliditate à loco affecto fiet reuulſio, & potentiali frigiditate affectus demulcebitur. Veſicantia à nemine proponuntur, crediderim tamen coxis, & cruribus ad reuellendum maximè à capite accomodari, nec damnarem, ſi etiam brachijs, ratione materiæ fluentis ad diaphragma admouerentur, imò reſpectu capitis viderentur habere rationem intercipientis. Ad materias Chirurgicas refero inciſionem, quę fieri poteſt in extima diaphragmatis cute, ſi tumor ſuppuretur, & ad illam partem vergat.

In Chirurgicis venæ ſectio probatur.

Quantum ſanguinis mittendum ex Gal.

Clyſteres acres non admittũtur.

Cucurbitularum vſus.

Cælij Aureliani, & Auctoris praxis.

Hirudines quoq; laudantur cum diſcrimine loci.

Frictiones.

Veſicantia num conueniant quęritur.

Materiæ Pharmaceuticæ, quæ capiti per conſenſum patienti debentur, iam ſupra ſunt propoſitæ in Phrenitide per eſſentiam; quæ verò ſpectant ad curationem inflammationis diaphragmatis, vel communes, vel propriæ: Communes ſunt lenientia, præparantia, & purgantia, iam alibi ſupra deſcripta. Circa præparantia tamen illud noto,

Pharmaceutica communia ſunt, vel propria.

Præparantium nota.

noto, vt eis interceptionis gratia miſceantur aliqua incraſſantia, vt ſyr. viol. de nymphea, & de papauere, quibus tandiu vtendum, quandiu durat fluxio, ita vt liceat etiam ante prandium exhibere conſeruam viol. nenuph. & diacodion. Quo ad purgantia noto, quòd quamuis ab illis nonnulli prorſus abſtinendum cenſeant, ipſe tamen ea conuenire exiſtimo, & eo magis quia Hipp. 2. acut. 11. eorum vſum in pleuritide ad ſeptum tranſuerſum commendauit: Si igitur in tali pleuritide locum habeat, cur non habebunt in eiuſdem ſepti inflammatione, mitiora tamen non nego eſſe magis accomodata, quam ea, quæ in vera Phrenitide præſcribuntur; quare mihi placet cum aliquibus vſurpare lenientia, ſi vires non perferant purgantia, aucta tamen illorum doſi, vomitoria verò potius abominanda, cum potius fluxionem augeant, quàm auertant, & ſeptum huiuſmodi motu offenditur, atq; irritatur. Præter verò purgantia per os exhibita, iteratus clyſteriorum vſus maximus eſt, abſtinendo tamen vt ſupra ab acribus.

In Paraphrenitide num purgãtia cóueniãt diſcuritur.

Vomitoria abominãda.

Medicamenta priuata, quæ ex ipſo loco materiam exhauriunt, vel ſenſibiliter id præſtant; vel inſenſibiliter; quæ ſenſibiliter hoc peragunt, ſunt deriuantia, & expectorantia, præcipuè Bechica nuncupata, nam ex diaphragmate in pulmones tranſumi materiam, præter Galenum, experientia docet. Ad deriuandum, præter Chirurgica ad auerſionem materiæ propoſita, clyſteres, ac purgantia per os, vt ſupra, maximoperè conducunt, nam ſicuti in principio, vigente materiæ copia, auerſionem fabrefaciunt, ità poſtea illa ſatis imminuta, ex vſu eorumdem, deriuatio perbellè obtinetur. Quo ad expectorantia probatur eclegma ex ſyr. de iuiubis, violato ſimpl. & ad incidendam materiam ex acetoſo ſimplici cum ſaccharo cando violato pulueriʒato; item, & quod paratur ex ſyrupo de glycirrhiza, de farfara, acetoſo ſimpl. penidijs, & portulaca cum ol. amygdalarum dulcium; vnicè quoq; valet ſaponea recens, & diatragacanthum frigidum cum ſucco farfaræ.

Medicamẽta priuata, vel ſenſibiliter, vel inſenſibiliter operantur.

Deriuantia, quæ ſint.

Expectorantia.

Quæ inſenſibiliter materiam educunt, ſunt reuellentia, & digerentia; repellentia non recenſeo, quoniam ab Hipp. & Gal. in pleuritide prohibentur, ne materia ex pleura in pulmones compellatur, cumq; hoc in caſu idem periculum immineat, proficuum erit ab ijs abſtinere; vnde Aretæus, & Trallianus ſtatim poſt ſectionem venæ ad leuiter digerentia deſcendunt, anethum ſcilicet, conyzam, farinam hordei, & ſemin. lini. Quare ego laudo, vt præmiſſa ſectione venæ, præmiſſis frigidis, & aſtringentibus omnibus pars tractetur fomentis humidis, quæ & leuiter digerere, & ſimul dolorem demulcere poſſint, quale conſtat ex decoc. maluæ, violariæ, ſemin. lini, furfurum, chamæm. & ſimilium; poſſent etiam parari ſacculi ex fol. viol. malu. furfur. milio, flor. quoq; viol. meliloti, chamæm. cum aliquot granis ſalis, & temperati adhiberi; conficiuntur etiam cataplaſmata ex farina fabarum, hordei, fœnugræci, ſemin. lini, iridis, orobi, lupinorum, flor. chamæm. meliloti, decoctis in hydrelæo; commendantur etiam ſummoperè veſicæ ſemiplenæ oleo de ſemin. lini, ſeſamino, & amygd. dulc. Quòd ſi malum progrediatur deueniri poterit ad digerentia fortiora, vti ſunt, præter cetera, dropaces, & ſinapiſmata in ſuperiori capite propoſita. Circa quorum vſum noto ſuperdanda, cum à priori parte ſepti tranſuerſi, vbi nectitur cum cartilaginibus ipſarum coſtarum, cùm à poſteriori circa ſpinam, vbi eſt eius exortus. De ſuppuratione nihil dico, nam vbi ſuccedat, quòd non eſt optandum, adiuuabitur cataplaſmate in eſſentiali Phrenitide deſcripto, puſq; erit educendum per illum locum, quem natura demonſtrabit: Quare ſi ad aluum conuertatur, agendum lenientibus; ſi per vias vrinæ diureticis, frigidioribus tamen, & ſi ad pulmones expectorantibus.

Inſenſibiliter euacuantia.

Quæ probantur maximè ab Auctore.

Fotus.

Dropaciſmorum, & ſinapiſmor. vſus.

Suppuratio nunquam optanda, at ſuccedente quomodo curanda.

Circa victus rationem, nihil vltra, quæ de Phrenitide eſſentiali habentur, vel præter ea, quæ de inflammatis pulmonibus, aut pleura dicentur; animaduertendum tamen potum nullo modo actu frigidum exhibendum, niſi materia cocta fuerit, ſecus inflammatio recrudeſcet, & inſtabit periculum conuulſionis: Nec obijciendum in Phrenitidis principio fuiſſe, eſt enim diſpar ratio ob diſtantiam à ventriculo (in quo immediatè

Circa rationem victus ea obſeruanda, quæ in Phrenitide.

Frigidus potus cur interdicatur.

potus

potus recipitur) cerebri, & diaphragmatis, vnde fit, quòd hoc inflammato, statim noxam sentit, illis verò nequaquam, imò potius vtilitatem quandam percipit, meritò interceptionis, vt supra, & hæc habui pro Phrenitide curanda. *Frigidus potus cur interdicatur.*

CAPVT TERTIVM.

De Vera Cerebri Inflammatione.

Hic affectus, licet magnam cum phrenitide hectica similitudinem habeat, quoniam in vtroq; cerebrum inflammatur, attamen quia phrenitis hectica ex Gal. 1. Meth. 1. prorhet. 33. nũquam ab initio incipere potest, sed phrenitidi tumultuosæ succedit, inflammatio verò hæc, etiã ab initio inuadit; item quia longè alia sunt eius, quàm hecticæ symptomata, quippe in qua post prægressum ingentem dolorem capitis, qui per occiput spinæ, ac dorso communicatur, & sensus, cùm externi, tùm interni magna ex parte deperduntur, motus verò remanet, sed adeo validus, vt contineri nequeant ægri, & in seipsos, maximè secundum partes superiores haud raro sæuiant, donec tandem in progressu sensuum abolitio, impotentia motus, & aphonia superueniat, ideo de illa iuxta aliquorum recentiorum sententiam separatim tractabimus: Dixi aliquorum, quoniam Diuersus felicissimæ recordationis pluries obseruauit, & ego semel in milite quodam Fauentino: Ex antiquis autem Hipp. 7. Aphor. 51. & secundò, ac tertiò de morbis sub nomine *Sphaceli* cerebri eam indicauit, non facti, sed fientis, vt docet Gal. in com. eiusdem aphorismi, & hæc ex eo deducuntur quia sphacelus solet esse terminus inflammationis ingentis. *Affectus huius similitudo cum phrenitide hectica.* *Quorũdam obseruatio.*

Paulus, Aetius, Oribasius, & Auicennas meminere inflammationis, sed non est nostra, quoniam dicunt futuras dissiparari, qui casus apud me est impossibilis, & in casu nostro desideratur; addunt superuenire nauseam, ac bilis vomitum, quæ pariter hic non contingunt, nec pariter, quia meminerunt erisipelatis, existimandum casum attigisse nostrum, quia illi non accommodatur.

Indicationes desumuntur à causa effectrice, subiecto, & febre, nam quæ à virtute, sunt notæ: Causa ergo cum sit tumor cum intemperie calida; ratione materiæ tumoris, quæ, vel est sanguis summè feruidus, vel biliosus, vel vterq; habens impetum, seu delatus ad cerebrum, vt fluxa est euacuanda, cùm sensibiliter, & tùm insensibiliter; vt fluens retrahenda, ratione intemperiei, quemadmodum, & febris refrigeranda: Cerebrum, quod est subiectum patiens confirmandũ, ac proprietas illius frigidis fouenda. *Indicationes vnde sumantur.* *Causa quid sit.*

Materiæ Chirurgicæ respiciunt materiam, vel fluentem, vel fluxam: Ratione fluentis primò est secanda vena semper, & in quolibet vitio sanguinis, ita vt sanguis detrahatur à basilica, vel saphena in mulieribus, in quibus menstruæ purgationes sunt suppressæ, deinde interiectis aliquot horis ex cephalica, idq; satis in magna copia, & quam primùm, nullo præmisso ad hoc leniente; secundò conueniunt cucurbitulæ eodem die post venæ sectionem, femoribus, cruribus, brachijs cum scarificatione adhibitæ, minimè verò dorso, ob præsentiam febris; tertiò ad idem faciunt vesicantia femoribus, scapulis, & humeris affixa; quartò probantur extremorum ventosationes, frictiones, ligaturæ, & lotionis actu calidæ cum decoc. lactucæ viol. rosf. pampinorum vitis, folior. salicis, adiecto semper chamæm. ad aliquam discussionem, & faciliorem virtutis medicamenti transmissionem. Ad materiam fluxam probantur primò venæ sectio frontis; secundò hirudines post aures, magnoperè verò naribus appositæ, eæq; vel repetitæ, vel admotæ naribus, spongia aliquo liquore relaxante, non tamen calidiori imbuta, aut saltem in aqua calida dulci, hac enim via, præ reliquis subleuatur cerebrum; tertiò sectio venarum sub lingua, vt alibi docetur; quartò ventosa magna, vel corniculi plures appositi sincipiti cum scarificatione; quintò, & vltimò vesicantia capiti admota. *In Chirurgia, quæ vena secetur.* *Cucurbitulis quando rectè vtimur.* *Vesicantibus item, & alijs quãdo operã dandum.* *In materia fluxa.*

Pharmaceutica.

Quoad materias Pharmaceuticas, hæ refunduntur, vel in inflammationem, vel ad cerebri intemperiẽ; vel ad febrem; vel ad viſcus patiens, quod eſt cerebrum: Quæ cerebro, & intemperiei debentur, eæ ex tractatu de dolore capitis, & de phrenitide ſunt notæ; quæ verò materiæ rationem habent, vel ad fluentem, vel ad fluxam diriguntur: Quæ ad fluentem pertinent, in primis ſunt purgantia bilem, & à principio vſurpanda, quando materia inſigniter in caput repit, ita tamen, vt ſemper mitiora eligantur, & illis aliqua lenientia refrigerantia perfundantur, vt rhabarbarum cum ſyr. roſ. ſol. vel manna pro diuitibus; pro pauperibus verò diaprunum lenit. vel diacathol. cum eodem ſyr. roſ. ſol. dilutis omnibus cum decoc. myrobal. citrin. aut tamarindorum facto in ſero lactis; ad idem faciunt clyſteres non acres, ſed mediæ naturæ.

Eorundem diuerſus vſus. Lenientia pro diuitibus. Pro pauperibus alia.

Intercipientia, & incraſſantia ceruici applicita, & per os data hûc ſpectantia, deſumenda ex ſuperioribus capitibus. Materia fluxa, vel adhuc fluxilis eſt, vel impacta; fluxilis ſenſibiliter per ſternutatoria euacuatur inclinãte morbo, & euacuato cerebro, etiã ſunt explicata; inſenſibiliter verò per reprimentia à principio adhibenda tollitur, & præcipuè ob ſummum incendium ſub forma embrocæ ex decoc. lactucæ, ſolani, ſemperuiui, violarum, portulacæ, acetoſæ, endiuiæ, & ob penetrationem, ac calorem natiuum, chamæm. poſtquam vſurpetur emplaſtrum ex herbis prædictis coctis in oleis refrigerantibus, & chamæm. cum partiuncula aceti roſati. Impacta materia diſcutientia poſtulat, quæ, vel naribus, vel ſincipiti prius detonſo admouenda; pro naribus valent odoramenta, quæ tamen minimè grauia ſint, ſiue caput replentia, quare coquãtur in aceto; inſuper ruta, origanũ, thymus, & ſpongia excipiatur fumus; pro ſincipite in augumento, & ſtatu diſcutientia cum repellentibus miſcenda, vnde embrocæ ſupra dictæ præter chamom. admittant, anethum, melilotum, fœnugræcum, ſemina lini, altheam; emplaſtro addatur farina ſeminum lini, fœnugræci, & ol. anethinum; in declinatione autem diſcutientia tantùm vſurpanda, ita tamen, vt iam dicta non tranſcendantur, nam à fortioribus hic abſtinendum.

Alia materiæ fluxæ diuiſio. Impacta materia diſcutientia poſtulat. In declinatione diſcutientibus ſolumodo vtendum.

Ad victus rationem quòd attinet, aer ſit talis, qualis in phrenitide eſt deſcriptus. De cibo ita ſtatuo, vt ante quartam diem nihil detur, niſi aqua hordei cum ſaccharo, vel iuleb violarum, aut lac ſeminum melonum, cum aq. hordei; tranſacta verò quarta, quia tunc ex Hipp. 7. Aph. ſi ægri releuari incipiunt cibandi ſunt, ſed tenui victu, ne fiat tranſitus ab omnimoda inedia ad victum plenum; quare vſq; ad declinationem panis tritus ex iure Pulli tenuioris, vel lac ſeminum melonum ex eodem iure liquatum venit offerendum; ſub declinatione victu largiori vtantur. Vinum nullo modo conceditur, niſi manifeſta morbi inclinatio appareat, ac præſens exiſtat; quo tempore oligophorum, vel dilutum concedi poterit; ante verò bibant aquam coctam cum vino granatorum, vel decoc. prunorum. Aluus ſemper ſit lubrica vſu clyſteriorum mollium, vel ad minus mediæ naturæ. Vrina quoq; vt quæ aliquando in his non prodit, omni ſtudio cienda, cùm ijs, quæ ſupra in capite de phrenitide ſunt recenſita, tùm præcipuè veſica repleta ol. communi calido pubi, & perineo applicita. Et hæc de hoc affectu.

Victus ratio. Aer. Cibus, & potus. Tranſacta quarta quo victu eſt vtendum ex Hipp. Vinum præter manifeſtam morbi inclinationẽ, ſẽper damnatum. Aluus arte fluat, ſi non natura.

CAPVT QVARTVM.

De Lethargo.

Lethargi diuiſio.

Qvemadmodum phrenitis duplex, ita etiam Lethargus geminatus; & alter per eſſentiam; per conſenſum alter dicitur: Et rurſus per eſſentiam eſt legitimus alter; & alter ſpurius: Legitimus, ſeu exquiſitus eſt ille, qui procedit ab inflammatione œdematoſa ſubſtantiæ cerebri; ſpurius verò à pituita putreſcente in eadem cerebri ſubſtantia abſq; inflammatione: Lethargus verò per conſen-

Lethargus legitimus, qui.

ſenſum, ſi propriè loquamur, naſcitur à ſolo diaphragmate, phlegmone pituitoſo obſceſſo, nam qui per febres, & alias inflam nationes quandoq; oritur, coma potius eſt, quàm Lethargus; ſi tamen perduret in Lethargũ degenerare poterit, cùm exquiſitum, tùm ſpurium: Quare agemus hic tantùm de eo, qui eſt per eſſentiam legitimo, & ſpurio, & de eo, qui eſt per conſenſum à diaphragmate.

Lethargus per conſenſum vnde oriatur.

Scopi curatiui in quolibet à tribus ſummuntur; à ſymptomate, quod eſt actio princeps deficiens; à ſubiecto patiente, quod eſt, vel cerebrum ſolùm, vel cerebrum cum diaphragmate; & deniq; a cauſa effectrice, quæ eſt inflammatio œdematoſa in Lethargo per eſſentiam ſubſtantiæ cerebri, in ſpurio pituita putreſcens in eo, qui eſt per conſenſum inflammatio partis carnoſioris diaphragmatis ex humore pituitoſo: Symptoma indicat præſidium excitatorium facultatis ſopitæ, & torpidæ: Subiectum patiens, ſi ſit cerebrum, quid requirat patet ex capite de dolore capitis; ſi verò diaphragma, ex dictis in ſuperiori capite innoteſcit, ex quo etiam manifeſtum eſt quid poſtulet inflammatio œdematoſa; ſolùm illud diſcrimen obſeruandum, quòd hæc refrigerantia mitiora petit, quàm requireret phrenitis, quia inflammatio non eſt ita æſtuoſa: Sed etiam quid pituita, ſiue ſola per ſe Lethargum faciat, ſiue cauſando inflammationem, tùm ſubſtantia, tùm copia, tùm qualitate, tùm motu, & quiete poſtulet, ex iam dictis pariter de dolore capitis apertum eſt.

Scopi curatiui è tribus hauriuntur.

Symptoma quid indicat.

Itẽ ſubiectũ patiens.

Quare ad materias Medicas accedens, & primò ad eas, quæ Lethargi exquiſiti, ac per eſſentiam rationem habent, ſtatuo circa Chirurgicas auſpicandam eſſe curationem à venæ ſectione, dummodo, vt monet Aretæus, Lethargus non ſucceſſerit alteri morbo, vt phrenitidi, in qua re Græci omnes conſentiunt, & iure ad ſectionem ſtatim deueniendum, quia præterquam quod morbus magnus eſt, ſanguis etiam peccat in capite, vt cauſa coadiuuans; in toto, vt cauſa ſine qua non: Sed dato, quòd ſanguis, non peccaret, quoniam pituita à qua malum oritur à natura ſanguinis parum diſtat, proinde fit vt ſanguinis vitium ſaltem immineat, cuius vitij cauſa ſectio venæ probatur, ad quam alacrius deueniendum, ſi turgida, ac rubens facies apparuerit; ſanguis verò hoc in caſu detrahatur à principio ſtatim, etiam non lenita aluo, dummodo tamen vires, & ætas conſentiant; in pueris enim, ac ſenibus reprobatur, & ſemel, nec per repetitas vices, paucus tamen educendus, ita vt non traſcendat ℥. iiij. quamquam in vitio ſanguinis præſentis liceat aſcendere etiam ad ℥. viij. eligenda autem eſt pro hac detractione ex Gal. mente, cùm reuulſionis, tùm euacuationis gratia cephalica, tametſi in maxima plenitudine, non putem improbandum præceptum Auicennæ, qui reuulſionis gratia tundit ſaphenam, quæ etiam, quemadmodum, & hæmorrhoides rectè aperientur, ſi euacuationum per eas conſuetarum fieri adfuerit ſuppreſſio, illudq; obſeruatione dignum, quòd ſi ante ſectionem aluus non fuerit leuita, quòd ſtatim à ſectione inijciatur clyſter acris; imò ex præcepto ferè omnium Medicorum, maximè Gal. 2. local. 1. clyſter acris venæ ſectioni ſubſtitui poteſt.

Lethargi præſidium eſt venæ ſectio, niſi alteri morbo ſucceſſerit.

Signa mittẽdi ſanguinẽ ex facie.

Quando, & quibus ſecãda eſt vena.

Cur cephalica à Græcis; ab Arab. ſaphena tũdatur.

Hæmorrhoidum apertio.

Clyſter acris ſtatim à ſanguine.

Poſt iſtarum venarum ſectionem cogitandum erit de particulari capitis euacuatione, & ideo venæ frontis, ac narium aperiendæ. Cucurbitulæ ſcarificatæ non diſſimili ratione, ac in phrenitide probantur, nempè & loco ſectionis venæ, & ad euacuationem ſanguinis in capite, ad quam etiam hirudines facient. Reliquæ materiæ Chirurgicæ, non ſolùm, tãquam euacuatoriæ, ſed etiam tãquam excitatoriæ commendantur. Hinc Cucurbitulæ ſiccæ primùm partibus infernis, deinde occipiti cum multa flamma applicitæ laudantur, ſicuti, & veſicatoria primùm cruribus, & pedum plantis, mox euacuato corpore poſt aures, & occipiti affixa ſunt ex vſu. Cauterium in ſincipite, & ceruice inuſtum, maximè verò duplicatum, ſeu ſetaceum in ceruice probatur, curando ſemper interim, vt ab vſu harum materierum inductus dolor perſeueret, ideo excitato cauterio detergatur eſchara, ſale affricato, & vſu poſtulante ſuperponatur veſicans, quod ex iberide, cæpis, vel allio fabricatur. Ad idem faciunt ligaturæ arctæ, & dolorificæ, extremorum, punctiones, vellicationes, frictiones humidæ factæ cum lami-

Particularis euacuatio, quibus fiat.

Cucurb. ſiccæ.

Veſicantia.

Cauteria.

Ligaturæ.

Fricationes humidæ quomodo fiant.

laminis, aut ſucco ſcyllæ; item cum ol. ex coſto, pipere, caſtorio, & euphorbio, adhibeanturq; poſt horam à cibo, vbi ſcilicet fit euaporatio in caput, cauendo ſemper ab ijs in paroxyſmis euacuationum.

Aretæi, Plinij, & aliorum remedium.

Aretæus, & Plinius omnibus præferunt verberationes crurium cum vrtica, quippe quæ nec malam vſtionem relinquit, nec vlcus; nonnulli chartam giluam, ſapone, ſale, & fermento imbutam plantis pedum apponunt, & mirificè prodeſſe affirmant. Gordonius, Gentilis, & alij volunt Lethargicos excitari ferrarum, & limarum fragoribus; item & maleis percutientibus vaſa ænea, & campanas, quæ cum riducula friuola, & operoſa exiſtant elegantioribus iam propoſitis vtendum, quæ ſi non iuuent ad ſartaginem ignitã deueniendum, eaq; applicanda capiti ad vſtionem vſq; capillorum.

Pharmacia, vel ſymptoma, cauſam, vel ſubiectũ reſpicit.

Somnum excitãtia in phrenitide.

Medicamina Pharmaceutica partim ſymptoma reſpiciunt, partim cauſam, partim ſubiectum patiens; quæ ſymptomati debentur excitatoria dicuntur, & ab omnibus, tãquam neceſſaria admittuntur, cum ſomnus inflammationem augeat 2. aphor. 1. etiam ab ijs, qui punctiones, vellicationes, ligaturas, & ſimilia, tãquam virtutem fatigantia reijciunt. Inter hæc probatur linimentum factum ex pilis ipſius ægrotantis crematis, & pulueriżatis, cum ruta, & aceto exceptis, vel quod paratur ex ijſdem pilis, & caſtoreo, nitrõq; ſucco ſcyllæ vnitis, quibus frons, tempora, ſinciputq; deraſis primò, aut ſaltem detonſis capillis illinantur. Suffumigia quidem plurima proponuntur vulgò, vti Galbanum, aſſa fætida, cornu Capræ ignitum, & torrefactum, multaq; alia huius generis; mihi tamen magis placet, vt accipiatur acetum, ſiue ſimplex, vel ſcyllinum, in quo ebullierint caſtorium, ruta, pulegium, thymus, & origanum, deinde hoc aceto aſpergantur laminæ ardentes, itaut ægri fumum naribus excipiant, vel

Suffumigia Auct. familiaria.

℞. *Capill. Aegri incif.* ʒ. *i.*
Caſtor. ʒ. *ſ.*
Aſſæ fætidæ ℈. *ij.*
Lapid. Gagatis ʒ. *i.*

M. & f. puluis, cuius portio carbonibus inijciatur, & fumus per tubulum naribus recipiatur.

Medicamẽta cauſæ.

Purgantium nota.

In febris tamen vehementia non eſt his temerè vtendum. Medicamenta cauſæ, ſi ad paſſi habilitatem referantur, patent ex ſuperioribus; ſi ad cauſam effectricem, vel communia ſunt; vel priuata: Communia totius rationem habentia, ex capite de dolore capitis conſpicua ſunt. Quædam tamen circa illa obſeruo, & primò circa purgantia, nam hæc conueniunt, aut in principio, aut cocta materia, cocta quidem materia in Lethargo ſalubri, & qui ſeptimam tranſit diem, hic enim ob materiæ craſſitiem, & lentorem in longum trahitur, & proinde attenuantibus, & detergentibus eget, quorum materiæ habentur in capite de dolore capitis à pituita, quibus tamen ſemper ob flatus à quibus magnoperè vexantur Lethargici, & ob vrinæ ſupreſſionem, quæ ſemper ferè adeſt; cùm flatus diſcutientia, vt aniſum, & fœniculum, tùm diuretica mitiora, vt adyantum, & gramen ſunt addenda: In principio autem ſi Lethargus fuerit vehe-

Si febris ſit intenſa quid faciendum.

mens, & totum ſit repletum, tunc cum hac diſtinctione quoque eſt procedendum; nam ſi febris ſit intenſa dimiſſo purgatorio per os exhibendo, clyſteres, & glandes acriores ad vſum deducantur, interimq; ad materiæ attenuationem, & deterſionem vtendum hoc

℞. *Caſtor. opt.* ʒ. *i.*
Syr. aut Succi de Cichor. ℥. *iij.*
M. pro tribus vicibus.

Vel ℞. *Oxim. Scyllini* ℥. *i.*
Aq. Cichor. ℥. *ij.*
M. pro vna vice.

Clyſte-

Clysteres hunc in modum fabricandi.

℞. *Herbarum capital.*
Centauri min. } *an. p. i.*
Agar. vel Colocynth. in petia ligat. ʒ. ij.
M. bull. in s. q. aq. simpl. vel Tetutiana, vel muriæ; colati

Clyster in Lethargo.

℞. *q. s.*
Ol. Laurini, vel Rutæ,
Mel Rof. sol. vel Elleboriati } *an. ℥. iij.*
Elec. Indi, vel hieræ diacolocynth. ℥. i.
Vel pilul. Cochiar. siue fœtid. ʒ. ij.
Nitri ʒ. i.
M. & cum vitello oui f. clyster.

Glandes sic efformantur

℞. *Agar. simpl.*
Specierum Hieræ simpl. } *an. ʒ. s.*
Trochis. Alhandal. ℈. i.
Nitri ℈. s.
M. & cum melle simpl. vel elleboriato f. suppositoria duo.

Suppositorij formula.

Siq; flatus valde vrgeant addatur cuminum, atq; hi ipsi clysteres, ac glandes possunt quoq; vsurpari à principio loco lenientis, vbi purgatorium per os differri potest vsq; ad materiæ coctionem, ita tamen vt, auctore Actuario, eis præmittatur clyster mollis ad educendas fæces induratas. Quòd si febris fuerit remissa, poterit dari à principio purgatorium; hoc verò si Lethargo coniungatur tremor, huius sit descriptionis.

Si febris remissa fuerit, & Lethargo tremor coniungatur.

℞. *Castor. optimi subst. pulu. ℈. i.*
Diagrid. gr. viij. vel Trochis. de viol. cum Scamon. ℈. iij. s.
M. & exhibeatur ex aq. cichor.

Ratio est, quia vbi adest tremor necessariò adest bilis, quæ tãquam vehiculum pituita in caput ducit, siue mouet, vt neruorum principia angustentur; quare operæpretium est illam cum pituita simul euacuare; sed vbi non adiungitur tremor ipsi Lethargo.

℞. *Pilul. Cocchiar. vel fœtid. ℈. iij.*
Et cum aq. cichor. vel endiuiæ f. p. b.

Absente tremore hęc conueniunt:

Vel ℞. *Trochis. Alhandal. gr. vij.*
Castor. ℈. ij.
M. & cum aceto scyll. f. pilul. nu. iii.

Hiera quoq; diacolocynthidos hoc in casu mihi summoperè arridet. Secundò animaduerto, quòd si ventriculus sit repletus bonum est ciere vomitum cum pinna intincta in oximel. scyllino, cum castoreo, vel succo raphani, in quem vsum facit decoc. agarici cum oximel. simpl. Tertiò noto etiam nonnullos inter communia, sudorifica externa recensere, quæ tamen tunc (me iudice) locum habebunt, si ad sudorem natura

Ventriculo repleto ciatur vomitus.

tura inclinet, quippe per quem malum hoc suam crisim habet; quo in casu probantur lateres igniti extincti, & pannis aceto madentibus, in quo sit cocta lauendula, obuoluti, pedibus, femoribus, & axillis admoti, quemadmodum, & vasa vitrea repleta aqua lauendulæ calida iisdem partibus applicita. Medicamenta priuata respiciunt materiam in capite existentem, quam sensibiliter, & insensibiliter euacuant: Inter sensibiliter euacuantia, illitiones palati, & sternutatoria probantur ab omnibus, sed mihi summoperè, præ cæteris, arrident. Illitiones fiunt ex antidotis magnis, & antiquis, confectione anacardina, & oximel. scyllitico, adiectis staphide agria, sinapi, pipere, & inter alia castoreo; item ad alleuiandum caput conducit, si tenui linteo inuoluatur pirethrũ, sinapi, & origanum, prius aceto infusa, & his palatum fricetur; inter sternutatoria nihil præstantius castoreo naribus inspirato; nam hoc, inquit Aretæus, coquendi vi quadam excellit, nec ita caput, vt cætera turbat; possunt tamen addi struthium, nigella, colocynthidos, & alia proposita iam supra de dolore capitis, imò non solùm hi pulueres inflari in nares possunt, verùm etiam, & cum succo calamenthi excepti per gossipium in eas immitti. Quæ insensibiliter euacuant, vel reprimentia sunt, vel ressoluentia: Reprimentia statim à principio conueniunt, sed mitiora, quale est ol. ros. compl. cum aceto capiti actu tepidum impositum: Ressoluentia, vel permiscentur repellentibus, & post principium vsq; ad statum vsurpanda, vnde post duos dies oxirrhodino prædicto iungatur castoreum, & hoc idem tepidum admouendum; vel sola adhibentur, hocq; in statu, ac declinatione, & hæc valentiora esse debent, quàm in phrenitide, & hæc sunt, ex quibus, præter proposita iam in tractatu de dolore capitis, hæc mihi probantur. Primò suffumigium humidum pro naribus supra descriptum inter excitatoria. Secundò irrigatio capitis facta simili medicamento.

Medicamẽta priuata.

Sensibiliter euacuantia sunt illitiones, & quibus componantur.

Castorei virtus ex Aretæo.

Insensibiliter euacuantia sunt reprimentia, & ressoluentia.

Irrigatio.

℞. *Ol. Laurini,*
Irini } *an.* ℥. *i. s.*
Aceti opt. ℥. *vi.*
Pilorum humanorum crematorum
Castorei optimi subt. pulu. } *an.* ℈. *i.*
M. pro irrigatione capitis.

Tertiò stillicidium factum cum ol. irino, & decoc. simpl. sæpius dictorum, addito castoreo, & aceto. Quartò linimentum ex melle elleboriato, succo scyllæ, vel ex vnguento alabastrino cum ol. chamæmel. Quintò dropax, qui

Dropax.

℞. *Bdellij,*
Oppopanacis,
Ammoniaci } *an.* ℈. *i.*
Pirethri,
Piperis albi,
Nigellæ,
Colocynthidis,
Castorei } *an.* ℈. *s.*
M. & cum resina excipiantur sub forma dropacis, à quo adhibeatur sinapismus.

Sextò, est præcipuè sacculus repletus pipere, castoreo, iride, pulegio, origano, stœchade, maiorana; dixi præcipuè, quia vnctuosa, & humida, nescio quo modo procliues ad somnum faciunt; quæ omnia (excepto suffumigio) fronti, sincipiti, & temporibus admouenda. Sunt tamen aliqui, qui auribus ol. cinnam. & lauendulæ instillant; sed morbo iam inclinante balneum aquæ dulcis toti corpori adhibitum mirificè ab Alexandro laudatur, sic tamen, ne madefiat caput, hoc enim, & febris reliquias,

Sacculus præcipuè vtilissimus,

Balneum aq. dulcis in fine morbi laudabile.

quias, empirheuma scilicet, & cætera, quæ adhuc continentur noxia mirabiliter discutit: Et hæc illa sunt medicamenta, quæ causam expugnant, quibus quædam à proprietate operantia veniunt adstipulanda, vt primò decoc. pentaph. hyssopi, & carui cum melle: Secundò castoreum per horam ante paroxismum cum oximell. assumptum: Tertiò cerebrum Leporis assum: Quartò satureia in vino cum floribus cocta, & calens occipiti applicata: Quintò, & vltimò succus consolidæ maioris ad ℥. ij. bibitus. A proprietate operantia.

Medicamina habentia rationem subiecti patientis, corroborantia nuncupata, curationem terminant; hæc autem sunt theriaca, mithridatum, diamoschus, diambra, aqua theriacalis, liquor betonicæ, aqua vitæ in qua infusi sint flores liliorum conuallium, & rorismarini, nux muschata, semen peoniæ, diaspoliticum, & posca, guttulæ ol. vitrioli, cum aqua rutæ syluestris, vel liliorum alborum. Medicamēta rationem subiecti habentia.

Pro victu, aer eligatur calidus, siccus, & luminosus, ac splendidus; hinc Aretæus patientes diu ad radios solares collocabat. Cubile ornetur varijs spectris: Stragula, vestes, parietum picturæ illæ sint, vt visum distrahant, & proinde obiectorum varietate à somno auocent. Cibus tenuis, ac attenuans offeratur, ideo ptisana cum oximel. vel pipere probatur, sicuti emulsio pinearum recent. cum lacte semin. melon. ex iure Columbi, vel pulli parata; ius autem alteratum sit pulegio, origano, addito cichoreo pro febre: Inclinante morbo cibus augeatur, pleniorq; exhibeatur. Laudantur ergo, præter oua, carnes auicularum montanarum, & Columborum, quæ magis præstabunt si coquantur assatione, & condiantur saluia, roremarino, & aniso propter flatus: Alexander exhibet lac amygdalarum dulcium cum melle, mel enim est cibus medicinalis, quia calefacit, abstergit, & attenuat pituitam; lac verò amygd. dulc. additur, non pro cibo, sed pro vehiculo tantùm, vt mel feratur ad caput; pro cibo verò ab eo abstinendum est, quia ferit caput, quemadmodum, & à pane biscocto cuniculis, & cæpis, quas Auicenna, Lethargum ait adferre. Aer. Cibus qualis, & quibus condiēdus. Mellis, & lactis differētia.

Potus à principio sit aqua cocta cum passulis non recentibus, vel prunis dulcibus; dixi non recentibus, quia istæ ab Auicenna damnantur, & coriandris, vel cinnamomo, si febris sit remissa mulsa, etiam diluta, & medicata cum saluia, hyssopo, & similibus probatur; quibus tamen non nihil hordei decorticati immiscendum, ratione febris: Inclinante morbo Celsus, & Trallianus vinum pauciferum, album, subastringens concedunt, sit autem omnis potus actu calidus, aut saltem tepidus. Somnus tantillus permittendus, qui recreandis viribus sufficiat, ab eo tamen singulis tribus horis excitentur ijs, quæ in Chirurgia, & Pharmacia sunt recensita, quibus addunt Gentilis, & alij vt in cubiculum adducantur Porcelli fortiter clamantes, quòd facere ridiculum videtur; quare satius est cum Aureliano per interualla sæpè illos nomine proprio appellare. Aluus quotidiè subducatur clysteribus, & glandibus acribus; & si vrina supprimatur vtendum ijs, quæ illam cient in præcedenti tractatu descripta, quibus castoreum, & radix raphani addi possunt. Pro corporis exercitatione conducunt moderatæ frictiones, à cibo factæ gestationes, & quælibet lenes corporis agitationes. Quoad animi accidentia Lethargici ad iram sunt prouocandi, & deterrendi ijs, quæ timorem incutere solebant, quemadmodum nuncianda, quæ sperarunt, & hæc est curatio Lethargi per essentiam proprij, & exquisiti: Potus. Somnus. Remedium ridiculum. Aluus. Corporis exercitium. Animi curę.

Quòd spectat ad spurium, qui sine inflammatione inuadit, in eius curatione nulla alia est ab hoc diuersitas, nisi in missione sanguinis, & reprimentibus, quia neque reprimentia illa frigida, nec missio sanguinis ita conuenit, quamuis pro præparatione corporis ad medicamenta calidiora liceat etiam molliri sectionem venæ euentatiuam: In reliquis agendum, vt in Lethargo cum inflammatione. Lethargi spurij curatio.

Pro Lethargo ex inflammato diaphragmate, eadem conueniunt, quæ in phrenitide ab eodem diaphragmate inflammato fuerunt inordinata; his tamen seorsim notatis: Primò vt in detrahendo sanguine hic cautius agatur, quàm ibi: Secundò vt purgantia, & discutientia hoc in casu sint validiora, quàm in eo: Tertiò vt discutientibus propter In Lethargo ex inflāmato diaphragmate.

flatus

flatus semper admisceantur, quæ eos dissoluant, vt sunt cuminum, ruta, baccæ lauri, & similia: Qua de re, qui plura optat, Aetium, & Aretæum consulat, nam de Lethargo sat diximus.

CAPVT QVINTVM.

De Melancholia.

Nominis diuisio.

MElancholiæ nomen duobus potissimè modis accipitur; vno latè, & impropriè pro quacunq; imaginationis læsione sine febre; alio strictè, & propriè pro læsione imaginationis sine febre, quæ est cum delirio, timore, atque mærore sine manifesta causa; quæ posterior, & ipsa duplex, alia per essentiam; per consensum alia: Quę consensus, vel est à toto, vel ab hypochondrijs, de quibus omnibus hoc loco agemus, primo quidẽ de propriè dicta, siue illa sit per essentiã, siue per consensum, deinde de impropriè dicta. Ad melancholiam ergo propriè dictam, quòd attinet, indicationes sumuntur à causa effectrice, & à virtute; cæteræ enim inutiles indicationes à causa petitæ, vel ab immediata, vel à mediata deriuantur: Causa immediata sunt tenebræ, seu phantasma tenebricosum, quo facultas animalis oppressa à proprio aberrat scopo, & hæc postulat remedium facultatem illam distrahens, siue diuertens: Causæ verò immediatæ harum tenebrarum, vel phantasmatis duplices sunt, cùm externæ, tùm internæ: Externæ variæ esse possunt, sed in primis sunt animi accidentia diu perdurantia, venenum, & fascinatio; hæc autem, cum externa sint nihil indicant, & fascinatio, cum sit quid trans naturam à negotio medico est aliena; de venenis autem infra in vj. libro aliqua dicemus: Interna verò est spiritus animalis tenebricosus à quo phantasma tenebricosum redditur, quòd facultatem aberrare facit; hic autem spiritus requirit præsidium auferens tenebras ab illo, quòd obtinebitur si causæ tenebrarum remoueantur, quæ spiritum tetrum, opacum, & obscurum reddunt, hoc autem contingit, vel ratione materiæ ex qua generatur, nimirum aeris, & spiritus vitalis impuri, vel ob permixtionem materiæ congeneæ, quę non potest e se alia, quàm melancholia: Si concurrat ergo aeris impuritas, oportet illum per contraria alterare; si pariter spiritus vitalis, ex quo animalis procreatur, fuerit impurus, purificandus erit; hoc verò facilè erit assequi, si & cordis frigiditas, ac siccitas per contraria alteretur, & sanguis melancholicus ab hepate calidiori ortus, ac cordi communicatus, cùm euacuetur, tùm alterato hepate ad contrarium gigni in posterum prohibeatur; & deniq; si intemperies ipsius cordis foueatur ab intemperie simili cerebri, id pariter attemperetur oportet. Quòd si spiritus animalis lucidus, ac bonus gignatur, sed inspurcetur ob materiæ melancholicæ mixtionem, iam indicationes omnes postulandæ ab ipsa materia melancholica, hoc est specie, causis, & vitio. Quo ad speciem, materia, aut est vaporosa, aut humorosa; & hæc, vel legitima, vel spuria, sed qualis sit, euacuans requirit determinatum. Causæ modò, aut sunt generantes, aut colligentes, aut detinentes: Ratione generantiũ, si humor melancholicus sit spurius, cũ causa generans sit frigiditas, vel cordis, vel cerebri, indicatur calefaciens, modò cor, modò cerebrum; si sit legitimus, idest verè melancholicus, is vbi fuerit genitus à calore cerebri, quoniam calor iam præterijt, nihil vtile demonstrat; si verò sit genitus ex calore iecoris, aut hypochondriorum, remedium postulat omnes istas partes refrigerans: Et quoniam calor hypochondriorum viget, & vrget propter obstructiones, ideo agendum remedijs euacuantibus, attenuantibus, & detergentibus; fit enim obstructio à copia, à crassitie, & lentore humorum; & rursus quoniam materia ex qua in hypochondrijs hic humor producitur est, vel sanguis, vel pituita, ab his pariter demonstratur agendum determinatis,

Melãcholiæ propriè dictæ indicationes.

Causæ, vel immediatæ, vel mediatę.

Melanch. externę causæ.

Interna causa sunt spiritus.

Si aeris impuritas gignat hunc affectum.

Si spiritus coinquinẽtur à materia atri.

Morbi species à qua materia proueniat.

Causæ, aut generantes, aut colligentes.

Quod

Quòd si victus Melancholicus ad hanc productionem concurrat, Medicus nihil aliud facere debet, quàm similem cibum interdicere, & nouum instituere, qui virtutis habeat rationem. Ratione causarum colligentium, siue sint vitia totius, vt febres, & plethora, siue partium, vt lienis non attrahentis humorem melancholicum, aut vteri, vel hæmorrhoidum, ob quas consuetæ supprimantur euacuationes, harum omnium affectionum indicationes petendæ ex illarum tractatibus, ex quibus etiam quid agendum liquet, si materia vaporosa foret. *Si ex victu procedat.* *Indicationes.*

Sed iam ad causas detinentes sermonem conuertamus; hæc sunt obstructio, & astrictio; illa quidem ab humoribus copiosis, crassis, lentis, & viscidis; hæc verò à densantibus, quæ quid postulent, iam paulò ante fuit explicatum. *Causæ detinentes.*

Vitium quoq; materiæ ad se trahit curationem, vt substantia, copia, & qualitate peccat, quorum indicationes, vt clarè ex superioribus haud repetendæ: De quiete tamen moneo, quòd si materia sit impacta, discutienda est; si fluxilis mouenda, & deriuanda: Motus autem indicat retrahens, quod si respiciat simul terminos à quo, & ad quem, & motus fiat à partibus infernis ad supernas, retrahens ad inferiora per modum reuulsionis quæritur; quod si vnum tantùm terminum respiciat, & prius terminum à quo, & hic ipse fuerit totum corpus, iam indicatur retrahens à toto ad omnes partes inferiores, cùm dexteras, tùm sinistras, tàm anteriores, quàm posteriores; & si fuerit aliqua pars hypochondriorum retrahendum infra abdomen, vel ad hanc, vel ad illam partem, prout rectitudo docebit; at si consideretur terminus ad quem, qui est caput, hoc vt attrahit, ratione doloris anodynum indicat; ratione caloris refrigerans; vt verò recipit propter enarratas causas, scilicet propter sui frigiditatem, humiditatem, laxitatem, ac raritatem corrigens contrarium petit. Illud tamen animaduertendum, vt dum Medicus dirigit studium ad hos scopos, in omni melancholico affectu per soporifera succurrat vigilijs, & per carminantia flatuum dissipationi, ac tandem per extinguentia semen nocturnæ pollutioni; & hæ sunt indicationes rationem causæ habentes. *Vt vitiũ materiæ curetur.* *Quies eiusdem.* *Motus.* *Terminus à quo respicitur.* *Terminus ad quem cõsideratur.*

Quòd spectat ad virtutem, quæ indicat conuenientia alimenta, parum, vel nihil vrget hoc in casu, sed virtuti patientis partis, quæ est cerebrum consulendum per conseruantia eius proportionem, & calidum innatum; quia tamen cor in omni melancholico affectu, & os supernum ventriculi in hypochondriaca simul coafficiuntur, ideò ipsorum quoq; habenda est ratio; vnde moderatè calefacientia, alimentalia, cephalica, cardiaca, & stomaticha conueniunt. *Indicatio à virtute.* *Cor in melancholico affectu, & os superius ventriculi in hypochondriaca pass. coafficiũtur.*

Sed iam veniamus ad materias Medicas; ex Chirurgia autem variæ suppeditantur, & primò venæ sectio, quæ in materia melancholica, & melancholia per essentiam non videtur locum habere, nisi sanguis in toto redundet, aut affectus inueteratus fortiora, & calidiora requirat præsidia totius euacuationem supponentia: In melancholia per consensum à toto venæ sectio conuenit, quoniam sanguis, & humor melancholicus simul necessariò peccant, & in caput mouentur. Quo ad hypochondriacam, si materia melancholica obsideat tantùm venas meseraicas, non datur locus sectioni venæ; trahetur enim per eam succus melancholicus à partibus determinatis in venas communes, & sic inficietur totum, & de hac hypochondriaca affectione intelligendus est Rhasis, dum prohibet in illa venę sectionem; at si non modò hæc viscera, sed & venæ communes hoc fœculento sanguine exuberent, vt cum melancholia fit ob lienem non attrahentem, vel ob iecur chylum, ac sanguinem exurens, tunc in hac conceditur mittere sanguinem, & eo magis quia propter inflammationem hypochondriorum indigemus euentatione, & hac accidentali refrigeratione cum vti debeamus ex obstruentibus, quæ secus illa prætermissa haud tutò queunt administrari. *In Chirurgia, venę sectio improbatur.* *Hypochõd. melancholia cõsideratur.* *Quãdo sanguinis missio concedatur.*

Extrahatur (quo ad quantum agendum recti vsus) ea quantitas sanguinis, quæ respondeat cùm viribus, tùm maximè læsioni causæ morbificæ, ideo in ea, quæ fit à vitio totius, copiosior missio probatur: Sunt nonnulli, qui ex Gal. 3. de loc. 7. præcipiunt in omni melancholia, vbi sanguis niger, & crassus exeat permittendum esse co- *Quantũ sanguinis detrahendus.*

 piosè

Sāguinis obſeruatio.

pioſè exire, aliter verò ſi tenuis, & floridus, ſtatim ſupprimendum; quæ tamen regula, me iudice, locum tantùm habet in melancholia per conſenſum à parte determinata, non autem in ea, quæ habet conſenſum cum toto, cum in ipſa neceſſariò ſanguis craſſus, & niger ſubſit; vnde ſi ex certis ſignis cognoſcatur adeſſe hæc differentia, licet ab initio ruber efflluat, ſupprimendus tamen confeſtim nullo modo erit, quia ferè tenuior ab initio excernitur, tùm quia ſanguinis fæx ſemper ſubſidet, tùm quia timor ipſe humores introducit, & facit, vt qui grauiores ſunt, minus facilè excernantur, ac moueantur: Hinc rectè Auicenna iubet, vt ſaltem permittamus egredi duas vncias

Auicennæ præceptum.

ſanguinis tenuis, & rubri, quam intueamur numquid ſubtilem craſſus ſequatur: Illud quoq; in hac ſuppreſſione animaduertendum, quòd ſi educatur, quia peccat, vt cauſa ſine qua non, ſeu vt impediens, & ſi ſubtilis, & tenuis egrédiatur, attamen hunc

Si ſanguis peccet, vt cauſa ſine qua nō, etiā ſi tenuis, egredi permittatur.

fluere permittendum; nec obſtat Gal. vbi ſupra, quia non de curatione agit, ſed ſigna diagnoſtica tradit, enumerando inter ea illum ſanguinis effluxum, vt diſtinguentem melancholiam per conſenſum ab vna parte determinata, qualis hypochondriaca, ab ea, quæ eſt per conſenſum à toto; ſanguis autem vnica vice educatur, & ſtatim à principio, niſi vires obſtent, aliàs enim hæ ſunt reficiendæ; vel ſi non permittant venæ ſectionem, illi ſubſtituantur cucurbitulæ ſcarificatæ, & hirudines:

Foramen amplum.

Foramen in hac miſſione amplum inducatur, & poſt ſectam venam ligatura laxetur, imò vbi ſanguinis craſſities eductioni obuia fieret, præmittatur ſectioni venæ, pro attenuando ſanguine, corporis exercitatio, ſiue balneum; quòd ſi non commodè toti adhiberi poteſt, ſaltem parti admoueatur, in qua facienda ſectio.

Locus.

De loco euacuandi ſanguinis diſtinguo; in præſeruatione cum Gal. de curandi ratione per ſanguinis miſſionem c. 19. ſemper inferiores venæ aperiendæ, nam præſeruationis tempore ſanguis longè ducendus à cerebro, & corde.

Curatio ex ſāguinis obſeruatione.

Pro curatione autem obſeruanda eſt ſanguinis ſubſiſtentia, quia ſi reſideat in capite ſolo, vena frontis tundatur; ſi ſit extra caput, vel eſt in toto, vel in partibus hypochondriorum; ſi in toto, vel in toto, & ſimul in capite, & tunc ante venam frontis cephalica in cubito aperiatur; vel luxuriatur tantùm in toto, & ſic ratione iecoris, baſilica dextra; ratione lienis, baſilica ſiniſtra; ratione menſium ſuppreſſorum, ſaphena; ratione hæmorroidarum pariter ſuppreſſarum, præter inciſionem eiuſdem ſaphenæ, venæ ipſæ ani ſunt proritandæ.

Venarū nota.

Sed de ſaphena notandum, quòd ad compeſcendum inſignem impetum ſanguinis in caput nihil efficacius ſectione illius: De venis quoq; brachiorum illud minimè ignorandum, quòd ſi vires ſint debiles, illarum loco poſſumus ſecare, quæ in manu, ſeruata tamen ſemper partis rectitudine; quòd ſi tandem ſanguis in aliqua hypochondriorum ſubſideat parte, aliqui nulla obſeruata diſtinctione tundunt venas in cruribus:

Auctoris sētētia de ſect. venæ.

Ego tamen, vt ſupra ſic decerno, quòd ſi in venis meſeraicis luxurietur melancholicus ſanguis ſectionem venarum communium non approbari, & ratio ibi adducta æquè valet de venis crurum, & brachiorum; quòd ſi extra illas venas peccet, ſiue tāquam cauſa ſine qua non, ſiue tāquam coadiuuans, venæ crurum, & ad reuellendum ſimul, & ad euacuandum, & quoquo modo ad euentandum tutò aperiuntur, ita tamen, vt nec venarum in brachijs ſectio, ſi in ijs etiam partibus ſanguis prædictus reſtagnet damnetur.

Cucurbitulę quādo cōueniant.

Cucurbitulæ ſcarificatæ conueniunt, & tāquam ſubſtitutæ, vt dictum eſt, & tāquam remedium principale; ſubſtitutæ verò ratione ſanguinis extra caput partibus infernis præcipuè cruribus, deinde ſcapulis; ratione autē ſanguinis in capite, occipiti, atq; ceruici, cum inſignibus inciſionibus adhibendæ, idq; ſemper quomodocunq; vſurpentur ſtatim à principio, vel poſt venæ inciſionem, niſi quid prohibeat affigendæ; imò in hypochondriaca, ventriculo, iecori, ſpleni, & vtero applicitæ miri ſunt vſus; ſicuti, & ventoſæ ſiccę in flatuum libidine magnæ, & cum multa flamma hypochondrijs, & ventriculo adminiſtratæ laudantur.

Hirudines vbi applicādæ.

Hyrudines in melancholia à toto, & præcipuè ab hypochondrijs probātur appoſitæ venis ani; in melancholia verò per eſſentiam, & à toto venis poſt aures, & narium, imò ſi venæ crurum ſint latæ illis etiam adhiberi queunt,

ſicuti

ficuti & malo fæuiente varicibus, in hypochondriaca quoque ventriculo, & alijs viſceribus cum fructu admouentur, ſi venæ liuidæ appareant.

De cauterijs ſtatuo ea in melancholia à toto, non modò infernis artubus, ſed etiam ſupernis; in hypochondriaca verò laudantur excita in cruribus, & femoribus ſecundum partem domeſticam; quinimo ratione materiæ exiſtentis in capite probantur in ceruice, & occipitio, quo in caſu ſi materia aliqua capiti à partibus infernis, vel à toto communicaretur, præcipuè verò vaporoſa, nec in ſincipite diſpliceret; in hypochondriaca autem cauteria ſummoperè laudantur, non modò, vt dictum eſt, ſed ex Alpharabio quoq; expedit modò ſuper ventriculum, modò ſuper iecur, vel ſplenem, vel vterum infigere cauterium, vel ſetaceum ad partis affectæ rectitudinem, ſi tamen hæmorrhoides non fluant, vel non fluant ſufficienter. Cauteriorū vſus.

Veſicantia ſolùm probantur partibus infernis, & ſupernis affixa, ſcapulis puta, & brachijs, ſi immineat furor, & in hypochondriaca contumaci, etiam hypochōdrijs ipſis. De lotionibus, frictionibus, ventoſationibus ſiccis extremorum, tāquam ab omnibus receptis non eſt neceſſe vberius agere. Veſicantia infernis tantùm partibus probantur.

Medicamenta omnia rediguntur ad duas claſſes; ad euacuantia ſcilicet cùm ſenſibiliter, tùm inſenſibiliter, & ad alterantia. Euacuantia, & ſi pro maiori parte liqueant ex dictis de dolore capitis, ſunt tamen circa illa quædam animaduertenda, idq; diſcurrendo per tres omnes melancholiæ ſpecies propriè dictas; ſi igitur de euacuantibus ſenſibiliter loquamur, ea vel ad totum referuntur, vel ad certas partes; quæ ad totum referuntur ſunt purgantia per aluum, vomitoria, diuretica, & ſudorifica: Quantùm ad purgantia in melancholia per eſſentiam, ſi ex ſpiritu vitali tenebricoſo genito à ſanguine melancholico ob iecoris feruorem ortum ducat; ego ne calor hepatis augeatur laudo medicamentum placidius, ſicuti eſt illud quod Medicamēta ad euacuantia, & alterantia rediguntur. Euacuantia.

℞. *Seri Vaccini opt. depurati lib. i. ſ.*
Myrobal. nigrorum ʒ. iij.
Epithymi ʒ. i. ſ.
M. & bul. ſ. ar. duabus ebull. ac maneant in infuſo per 12. horas, deindè colatum expreſſum exhibeatur. In ſpiritibus coinquinatis a ſanguine melancholico.

Puluis etiam ſenæ præparatus ex iure exhibitus ad ʒ. ij. & paulò amplius; item ſyr. de polip. magiſt. datus ad ℥. v. conuenit; eodem modo faciunt paſſulæ, & pruna dulcia medicata cum infuſione ſenæ, & epithymi facta in infuſione roſarum ſolutiua: Præter quæ ego ſoleo parare mel. roſ. ſol. ex infuſione roſ. & ſenæ facta in ſuccis borraginis, bugloſſæ, lupulorum, fumariæ, & cichoraceorum, & huiuſmodi aliorum, quòd in hoc affectu præſtantiſſimum eſſe ſum expertus. Quòd ſi ortum ducat ex materia melancholica mixta cum ſpiritibus animalibus, in recenti, quoniam materia pauca eſt, & nundum pertinaciter hæret probo eadem, quæ modò propoſui; in antiqua verò vehementioribus omnino opus eſt, ſaltem in minori doſi, & repetitis; qua in re præter confectionem amech, & hieras magnas refertas elleboro, præ omnibus catapotia ex elleboro, lapide lazuli, Inda, ea ratione, vt detur poſtea apozema ex aqua betonicæ, & borraginis, quia & vrgente neceſſitate ad antimonium aſcendi poteſt ex vino, & aqua borrag. datum ad gr. vj. vel viij. At in melancholia per conſenſum à toto, ſi fiat ratione iecoris calidioris, purgantibus miſcenda ſunt frigida; ſi fiat ratione lienis, calida, ſed quandoq; mitia, quandoq; fortiora ſunt vſurpanda: Mitia ſunt iam dicta, quò etiam pertinent diacathol. & elec. lenit. Fortiora patent ex tractatu de dolore capitis, ſed inter cætera ego laudo hoc Inter ſoluentia quæ ſint magis vſitata. Si affectus originē habeat ex materia melanch. ſpiritibus immixta. Antimoniū quado exhibendum. In affectu per conſenſum a toto

℞. *Rad. Elleb. nigri præpar. ʒ. i. ſ.*
Semin. Aniſorum,
Citri, } *an. ℈. i.*
Cinnamomi
Rerum cord. p. i.

M. & bull. in ſ. q. ſeri, & poſt maneat in infuſ. deinde cum col. propter amarorem medicamenti, ſolue mannæ el. ℥. ij. ſ. Quinimo etiam in præſenti licet deuenire ad antimonium præparatum, vt ſupra.

A leuioribus purgatio incipienda.

Circa quæ illud præſupponendum, vt à leuioribus exordium ſumatur, ne materia craſſa, atq; rebellis agitetur, mitioraq; ſæpius, fortia verò rarius eſſe exhibenda, eaq; ad præſeruationem in Vere, & Autumno.

Ad curationem verò quibuſcunq; temporibus quòd attinet, ſi ægri, vt ſæpè contingere ſolet, non admittant medicamenta, vel minus ad ea cogendi veniant, illa miſceantur ferculis, vt ptiſanæ lacti, ficubus, placentulis, ouis, & vino, & deueniendum ad extracta chymica, quæ in pauca operantur doſi, quibus, & addo vmbicalia alibi recenſita.

Purgantia in melanch. hypochondriaca.

In melancholia hypochondriaca, purgantia eadem conueniunt, quę in melancholia à toto, ea tamen ratione, vt in ventriculo ſummè labefactato, à vehementioribus, & ſcamoneatis abſtineatur; illud ſolùm intereſt, quòd in hac ſpecie melancholiæ addenda ſunt, quæ pituitam ducunt, ſicuti eſt agaricum trochiſcatum, & elec. de dactylis, quę etiam in melancholia à toto alijs purgantibus miſcentur; cum enim humor melancholicus ſit valde infenſus calori naturali, atq; coctioni, neceſſariò fit, vt ſi malum protrahatur, quòd multa copia pituitæ generetur. Quidam hoc in caſu commendant hieram, quam Rhaſis improbat, poteſt tamen ſic dirimi huiuſmodi controuerſia, videlicet hieram in ventriculo frigido, & hepate non admodum æſtuante ſingularem eſſe, à qua tamen abſtinendum in æſtu iecoris. Cæterùm ad euacuantia per aluum refero clyſteres, qui licet omni melancholiæ prodeſſe poſſint, in hypochondriaca tamen omnibus alijs præferuntur, & iſti ſunt diuerſi, ex diuerſa ipſius melancholiæ origine, quia in melancholia ab exuſtione iecoris, minus calefacientes; in ea, quæ à liene, & cum multis cruditatibus, calidiores conueniunt; quare in priori caſu.

Humoris melanch. damna.

Difficultas de hiera tollitur.

In melanch. ex hepatis vſtione clyſter.

℞. *Viol.*
Maluæ,
Mercurial. } *an. m. ſ.*
Betæ
Fol. Chamom.
Meliloti, } *an. p. i.*
Anethi
Semin. Lini ℥. ij.
M. f. decoctio, cuius

℞. *Lib. i.*
Ol. Viol.
Chamam. } *an. ℥. iij.*
Caſſiæ pro clyſteribus ʒ. vi.
M. pro clyſtere.

Alius clyſter in melanch. ex lie-

In poſteriori verò caſu

℞. *Semin. Carthami ʒ. iij.*

Pule-

Pulegij,
Calamenthi,
Origani,
Rutæ } *an. m. i.*
Cimini,
Aniſorum,
Seminum Fœniculi } *an. ℥. i. ſ.*
M. & f. decoc. ſ. ar. cuius

℞. *Lib. i.*
Hieræ pro clyſteribus ℥. ſ.
Diaphœnici ʒ. iij.
Mel Roſ. ſol.
Ol. Chamæm. } *an. ℥. iij.*
M. pro clyſtere.

ne, & multis cruditatibus.

De vomitorijs, vtrum in melancholia locum habeãt, non exigua eſt difficultas; non tamen dubitatur de vomitu educente materiam in ventriculo collectam, quia ex ſe patet, non modò in melancholicis, ſed etiam in alijs affectionibus conuenire, ſed hæſitatio eſt de vomitu materiæ proximæ facientis melancholiam. — Vomitoria, num in melãcholia cõueniant.

Hunc igitur nonnulli reprobant. Primò quia Hipp. 4. Aphor. 9. melancholicos purgare iubet per inferiora. Secundò quia in quacunq; trium melancholiarum propriè dictarum videtur noxius, in eſſentiali quidem cerebri, quia antequam materiam è capite educant vomitoria, cum valida eſſe debeant, neceſſariò colliquabunt partes ſanas; in ea, quæ per conſenſum à toto eſt ſuſpectus, quia humor ſui natura prauus, minimè per os ventriculi educendus; in hypochõdriaca verò, quia ferè ſemper ventriculus eſt imbecillis, ab eo eſt abſtinendum, nunquam enim purgabis per locum debilem 13. Meth. med. 11. — Rationes eorum, qui vomitũ reprobant.

Sed tamen, his non obſtantibus, puto ipſe in omni melancholia, preter eſſentialem, in cæteris ſcilicet duabus rectè ad vomitum huius materiæ, poſtulante neceſſitate, quandoq; deuenire licere, modò ſeruentur leges, & conditiones pro hoc vomitu neceſſariæ. In hypochondriaca enim Auicen. Poſſidonius; & Aetius eum laudant, & Gal. Pureti filias à melampode elleboriſmo curatas fuiſſe affirmat, quarum melancholia abſq; dubio à toto originem traxit, & certè ſi in hypochondriaca ex Auic. conuenit, in qua tam debile os ventriculi eſt, cur non conueniet in ea, quæ à toto? Nec obſtant, quæ fuere in contrarium adducta; nam ſatius eſt in deſperato caſu tentare aliquid, quàm homines inſanos relinquere; quòd ſi vereamur in hypochondriaca oris ſuperni ventriculi imbecillitatem, poterimus illud ante, & poſt vomitum corroborare: Rurſus ſi metuamus in ea, quæ eſt à toto per conſenſum noxam ab humoribus in ventriculum deducendis, emplaſticis, & oleoſis exhibitis, huic malo ſuccurrendum, imò etiam detergentibus malignitatem humoris, quomodo alicubi fecit Galenus qui poſt elleboriſmum ptiſanam exhibet. Porrò ſemper à mitioribus vomitorijs inchoandum, & præcipuè in hypochondriaca, qualia ſunt infuſum, aut decoc. raphani flor. geniſtæ, pulu. radic. aſari, de quibus ſupra, vbi de dolore capitis, quæ dum nihil proficiant ad fortiora, ac fortiſſima aſcendendum, inter quæ numeratur antimonium, elleborus albus, lapis lazuli, & Armenus; priora tamen duo magis, quàm lapides probantur. Sed quo ad antimonium ſeruanda, quæ ſupra habuimus; de elleboro autẽ albo noto non modò deploratiſſimas curare melancholias, ſed & alios grauiſſimos morbos; imò (quicquid ſentiant alij) & tutò, & ſine periculo ad vſum deducitur, dummodo tamen optimus eligatur, nihil adſit, quòd eum prohibeat, & in eius adminiſtratione nullum peccatum committatur: Bonitas cognoſcitur, quia nec liuidus, nec macu- — Auctoris reſponſio. — In deſperato caſu melius eſt anceps experiri medicamẽtum, quã homines inſanos relinquere. — A placidis vomitorijs inchoandũ, inde ad fortiora. — Ellebori albi adnotatio. — Quomodo elleb. opt. cognoſcatur.

maculis vllis conſperſus, qui intrinſecus purus eſt, rectus, rugoſus, ac valdè candidus, cum tenui medulla, qui naribus admotus paulò poſt ſternutationem excitet, commanſus feruido guſtu os implet, dulceſcit, & maximam copiam pituitæ trahit.

Quæ elleb. album prohibeant.

Prohibent ex Gal. elleborum album os ventriculi nimis ſenſile, corpus febre, & maximè continua correptum, nam in quartana etiam Gal. illum concedit, renuit illum etiam difficultas ſpirandi, malum ſecundum oculos, & caput affectum, promptitudo ad expuitionem ſanguineam, vel deniq; anguſtia thoracis.

Quando administrandus.

Quo ad eius adminiſtrationem obſeruo ad illum non eſſe deueniendum, niſi malum alijs remedijs non cedat, idq; non niſi præparato humore, & corpore, ac potiſſimè quidèm Vere, & Autumno, ac poſt cibum potius, quàm ante, ne ita ventriculus lædatur: Præparatur humor incidentibus, & attenuantibus, vti oximellite compoſito, vel ſcyllino, corpus verò diſponitur, cùm vomitu per aliquot dies ante mediocribus curato, tùm humectatione, alimentis, & potionibus humidioribus ac copioſi nutrimenti inducta, tùm quiete, tùm deniq; balneo aq. dulcis, præcipuè eo die, quo aſſumendus eſt elleborus, cui etiã pridie præmittendus eſt clyſter; datur autẽ in ſubſtantia robuſtioribus; in virtute languidioribus. Quo ad ſubſtantiam ſunt, qui in puluerem redigunt, & offerunt, at hoc modo eſt nimis periculoſus, ne ſuffocet ægros, potiſſimè ſi puluis ſit valde ſubtilis; quare tutius datur inciſus; inciditur autem vel in grandiores partes, & ſic purgatio minus copioſa ſequitur, & minus difficilis; vel in minores, & copioſius quidem euacuat, ſed difficilius: Quocunq; tamen modo ſecundum ſubſtantiam accipiatur, conſueui pluribus præberi modis, puta cum melle cocto deſpumato, cum ſaccharo, vnde fieri poſſunt pilulæ, & morſelli, cum hordei cremore, & cum iure pulli; melancholicis tamen quia decipiendi ſunt, in portione placentulæ, vel in pulta aliqua illis quoquo modo accepta; in virtute autem tutius vſurpatur, & modus eſt talis, vt virtus eius tutiſſimè in forma electuarij, ſeu eclegmatis, & in forma aquæ tradatur: Electuarium eſt ſimile.

Elleb. vel in ſubſtãtia vel in virtute exhibetur.

Quomodo tutius offeratur elleb.

Electuariũ ellebori.

℞. *Elleb. albi ſicci, & inciſi lib. i.*
Aq. præſertim plurialis lib. xii. vel. xiiii.

Fiat infuſ. per tres dies naturales, hinc fiat decoctio ad medietatis exhalationem, deinde facta diligenti expreſſ. abiiciatur elleb. mox adde aquæ reſiduæ,
Mellis deſpum. lib. iii.

Et ſ. f. decoctio donec eclegmatis, ſiue elec. conſiſtentiam induat, vel ſi velis ſolidius plus, vt ex ea fieri poſſint boli, aut pilulæ, ſeruetur in vaſe vitreo, aut argenteo ſic ne reſpiret, datur, vel ſyncerum, vel mixtum, vt ſupra.

Aqua, quæ etiam effæminatis tutò conceditur, eſt huiuſmodi

Aq. elleb. pro delicatioribus.

℞. *Elleb. albi ſicci, & inciſi ʒ. v.*
Aq. pluuialis puriſſima lib. ſ.

Macerentur per tres dies, deinde facta expreſſione, abiectoq; elleb. in vaſe duplici calefac aquam, & propina.

Gal. in lib. quos, & quando c. 1. præbet virtutem eiuſdem elleb. in raphano ſic

℞. *Fibrarum elleb. albi ʒ vi.*

Deinde perfora raphanum arundine, & fibras in illa foramina immitte, & dimitte per diem naturalem, vel ſaltem per noctem, tunc eas extrahe, & raphanum in oximel. aſſunde, mox vel in fruſta conſcide, & exhibe, vel contunde, vt ſuccus extrahatur, quem exhibe.

Raphanum elleboriatũ ex Gal.

Qui-

Quidam alij hanc formam laudant

℞. *Cyclaminis,* } *an. ℥. ij.*
Bryoniæ
Elleb. albi ℥. vi.

Purga accuratè, & redigantur in puluerem, qui leuiter in aere ficcetur, deinde affundatur aqua vitæ, ita vt duobus digitis supereemineat, postea maceretur per aliquot dies in balneo, ac lentè distilletur, dum nil vltra dilabatur, quod restat in fundo iterum puluerizetur, & aqua extracta affundatur, postea distilletur, & sic ter fiat. Aliorũ præparatio.

Huic liquori plumæ apicem immergunt, eumque vino maluatico eluunt, deinde maluaticum propinant, & sic illicò vomitum concitant, & hæc habui de modis vtendi elleboro. Quæ autem sunt obseruanda post illius vsum plura sunt, & apud Oribas. viij. collecta. c. 1. legi possunt, quia ibi accuratissimè ab eo describuntur. Elleboro assũpto, quid faciendum ex Orib. 8. collect. c. 1.

Sed iam veniamus, ratione vsus, ad dosim; in substantia, & incisi maxima dosis est ʒ. ij. minima ℈. iiij. mediocris ℈. v. minima maiorem turbationem ciet; maxima verò minorem, & copiosorem inanitionem; media moderatè se habet. Pulueris (quo tamen non est sic facilè vtendum) minima est ℈. j. maior ʒ. j. maxima ʒ. ij. quocunque autem modo in substantia vsurpetur cauendum est maximè, ne vsurpetur citra minimam dosim, quia fit perturbatio, nulla succrescente inde vtilitate, & imminet ruptio alicuius vasis. Quo ad elleb. in virtute redactum ad formam elec. dosis est ab ℥. ſ. vsq; ad ℥. iij. Aquæ, & raphani dosis, quemadmodum, & liquoris, ex dictis patet. Quo ad locum nemini dubium est, quòd per os venit exhibendus, nisi eum ægri quoquo modo renuant, quia tunc clystere inijci poterit, inquo duplex elec. dicti mensura insit, & modica aqua infusa, tùm virgultorum particulæ ptisanæ cremore temperatę, & affusæ. Ellebori dosis, & vsus rectus.

Hydrotica, & diuretica in melancholia essentiali, communi calculo, reprobantur; in ea autem, quæ est per consensum à toto placent. De hypochondriaca est difficultas, & præsertim liene prauè affecto, cum ab ipso nullus pateat manifestus additus ad vias vrinæ; ego tamen eos errare existimo cum, & Gal. primo ad Glauc. in cura quartanæ, in qua lien omnino patitur, diuretica proponat; & apud Hipp. 2. epid. 2. vxori Briantis tumor in liene vrinæ profluuio iudicatus est. Quò accedit, quòd Euacuatio illa commodè fieri potest per arterias lieni insertas, traducta materia ad arterias emulgentes, & esto quòd per has fieri nequeat, natura tamen (ex Hipp. lib. de alimentis) nouit sibi parare vias secretas: Qua propter inter hydrotica primùm ego laudo balneum aquæ dulcis calidum, quòd tamen in melancholia à toto calidius, quàm in hypochondriaca esse debet; in eoq; in melancholia à toto diutius æger permaneat, nec adhibeatur, nisi post totius euacuationem; probo deinde inunctionem, quæ sic fabricatur. Hydrotica, & diuretica, quando reprobētur. Inter hydrotica probatur primò balneum.

℞. *Ol. Anethini, vel Chamæmel. ℥. ij.*
Nitri ʒ. iij.
M. & hoc ol. manibus infectis totum corpus fricetur. Inunctio à balneo.

Quæ frictio ante, & post balneum moliri potest, calida tamen actu. Secundò laudo exercitium validum factum ieiuno ventriculo. Tertio loco, & vltimò stuffam siccam. Quò ad diuretica in maximo viscerum incendio commendo hoc

℞. *Seri depurati cum succo Limonum ℥. xv.*
Lactis semin. mel. mundat. ℥. iij.
Sacchari fini ℥. i.
M. pro vna vice. Diureticum in max. viscerum incendio.

Quòd

Quòd si incendium non obseruetur in partibus internis, hæc præcipuè laudo; primum est hoc

Si desit incẽdium, hæc probantur.

℞. *Decoc. quinq. radic. aperientium,*
Spicæ,
Dauci,
Anethi,
Cicerum rubeor. ℥. *viij.*
Oximel. compositi ℥. *ij.*
M.

Secundum est puluis erithoidis, seu rubiæ tinctorum ad ℥. ij. in vino fuluo. Tertium est puluis semin. lappæ minor. ex eodem vino, & in eadem dosi. Quartum.

℞. *Spec. Elec. Iustini* ℥. *i. s.*
Iuris cicerum rubrorum q. s.
M. pro vna vice.

Medicam. priuata euacuant sensibiliter, & sunt vomitoria, vel caputpurgia.

Sequuntur modo priuata, & primò euacuantia sensibiliter, & hæc, vel sunt vomitoria, vel caputpurgia: Vomitoria cognoscuntur ex superioribus: Caput purgia in sola melancholia per essentiam adhibenda, & in ea, quæ est per consensum à toto, cum materia iam in caput fluxa, at non impacta, sed fluxilis, in quorum genere, præter habita in capite de dolore capitis pro masticatorio laudo, quod fit ex puluere myrobal. Indorum, mastiche, coriandr. præpar. & aliquando ellebor. nigro excepto cum pulpa caricarum, & cera. Pro errhino mihi placet id, quod conficitur ex decoc. myrobal. Indorum, melantij, maioranæ, & elleb. nigri facto cum mulso; secundò, quod fit ex elaterijs, vel veratri albi gr. vj. exceptis lacte muliebri.

Insensibiliter euacuantia, ressoluẽtia sunt.

His sufficiuntur euacuantia insensibiliter, quæ solùm materiæ impactæ rationem habent, & ideo resoluentia appellantur, cùm intrinseca, tùm extrinseca: Inter extrinseca laudantur perfusiones, & fotus: Perfusio molitur decoc. calamenthi, hyssopi, pulegij, thymi, aristoloc. adiectis (ob duritiem materiæ) humectantibus, qualia sunt malua, althea, fœnugr. facta decoc. in vino subdulci, quam tamen perfusionem laudo, vt præcedat alia ex aqua dulci calida: Fotus fit per spongiam imbutam ol. chamæm. aneth. liliaceo, cum aromatibus, adiecta portiuncula ol. amygd. dulc. vel semin. lini.

Balnei aq. dulcis efficacia ex Gal.

Balneum aq. dulcis efficacissimum quoq. creditur, vt Gal. glorietur se melancholicos per essentiam curasse solo hoc balneo, & victu euchimo, succesiuè enim caput euacuat, quod tamen haud valde calidum, sed tepidum adhibendum: Intrinseca conueniunt in materia pertinaci, quo in casu Paulus, & Aetius hora somni dant vnum cocleare aceti mulsi, quod magis proderit, si in eo thymus, pulegium, hyssopusq; fuerint incocta.

In melãcholia per consensum à toto.

In melancholia per consensum à toto euacuantia insensibiliter, respiciunt cùm materiam fluentem tùm fluxam, siue adhuc fluxilis sit, siue impacta. Ratione fluentis exterius, cùm balneum, cùm inunctio inter hydrotica enumerata conueniunt; hæc enim aliquando sudores non mouent, & proinde insensibiliter euacuant:

Interius, quę probentur.

Interius verò probantur antidoti magnæ ex Auic. & Aetio; qui theriacam exhibebant melancholicis Hyeme, & incohante Vere, quemadmodum, & Gal. dedit in quartana: Probatur item ius Columbi, vel Galli medicatum guaiaco, sassafras, China, salsa, adiectis simplicibus resoluentibus, vt pulegio, calamintha, serpillo, origano, aromatis, capitalibus, de quibus in capite de dolore capitis, & cordialibus, de quibus infra suo loco; præterea his soluens poterit immacerari.

Euacuantia, quæ in malẽcholia hypochondriaca conueniunt.

Rationæ materię fluxilis, cõueniunt oxyrrhodina sæpius proposita; ratione impactæ, resoluentia iam recensita in melancholia per essentiam. In melancholia autem hypochondriaca resoluentia hæc respiciunt euacuantia materiam existentem in hypochondrijs,

drijs, & sunt, vel interna, vel externa: Interna, si de mitioribus loquamur commendantur inunctio, & balneum, de quibus vt supra de hydroticis, quamquam ego loco balnei ex 3. acut. & 10. meth. med. laborantibus hypochondrijs balnea multa mala adferre existimo, ideo magis probo perfusionem hypochondriorum, vel cum aq. calida simplici, vel cum calida, cui aliquid mastichis, absinthij, & cumini sit incoctum, per spongiam adhibitam; sed & in hypochondriaca probantur etiam resoluentia efficaciora, vt quæ constant ex anetho, chamæm, absinthio, pulegio, ruta, serpillo, calamentho, folijs, & baccis lauri, iride, semin. cimini, agni casti, anisis, fœniculo, diptamo Cretico, & huiusmodi; ex quibus, & decocta pro fotibus, perfusionibus, & embrocis parantur; item, & sacculi, ac cataplasmata cum oleis accommodatis; quinimo probantur hic, & illitiones factæ ex ol. guaiaci, anisorum, aromatumq; distillatis; item ex ol. Magni Ducis, & elixir vitæ; item hûc referuntur sinapismata ventri ex Aetio, administrata, vti, & thapsia, iberis, stercus Columbinum cum pinguedinibus vsurpata; quinimo, & resoluentibus hæc addere licebit. Interna resoluentia varia sunt, in quorum serie hæc mihi arrident; primò ius Galli antiqui, vel Columbi medicatum cum guaiaco, sassafras, China, & salsa, supra iam propositum, cui (præter resoluentia, & deobstruentia) capitalia, cardiaca, & carminantia immiscenda, vt sunt semin. coriandrorum, anisi, fœniculi, dauci, cimini; imò si vultis conficere medicamentum polichrestum, ceu multi vsus, adnectite etiam his diuretica, quæ supra, nec non asarum, radicem filicis maris; item, & quæ duritiem humoris compescunt, de quibus infra, atq; ea omnia, quæ proportionem aliorum viscerum à capite, & à corde seruant, vt lienis, hepatis, vteri, ventriculi, de quibus pariter infra. Vt cumq; circa hoc ius notandum, quòd si adsit insignis feruor, abstinendum à guaiaco, & sassafras, eisq; substituatur China, lentiscus, radix pentaphylli, quæ etiam in maxima extenuatione, conueniunt; rursus, si adsit ventriculi mala dispositio ablegetur salsa; resoluentia quoq; & deobstruentia in eodem feruore temperata sint oportet, vt agrimonium, capillus veneris, citrach, cuscuta, pentaphyllum; aliquando etiam calida esse queunt, vt scolopendrium, absinthium, hyssopus, betonica, prassium, radix filicis maris, quinq; radices aperientes, cortices capparorum, quibus (si vtendum sit omnino) bonum, imò necessarium erit illa corrigere frigidis aperientibus, vt cichoreaceis, acetosa, & semin. melonum. Secundum sunt aromatica, vti aromat. ros. diamuschus vterq; aromatic. caryophyl. diaciminum, & vtraq; antidotus magna. Tertium, quo feliciter vti soleo in hac melancholiæ specie, est medicamentum ex succo absinthij, vel eupatorio concretis ad ℈. ij. vel ʒ. ij. per plures dies mane exhibitum: Quò item refero saccharum cum absinthio medicatum, & vinum generosum, cum eodem absinthio paratum, & ad ℥. iij. ante mensam propinatum. Quartum est medicamentum ex scylla Auicennæ; quapropter laudo maximè vinum cum scylla correctum. Quintum sunt medicamenta ex chalybe, quæ præterquam quòd mirificè deobstruunt attenuando, & detergendo, siccant etiam valenter, & insensibiliter euacuant, imò, & per aluum ducunt; quare præstantissima censentur, eòq; magis, quoniam ad libitum attemperari possunt in maiori, vel minori caliditate, & siccitate, imò & temperata pro maiori, vel minori iecoris æstu, ac corporis macie.

Laborantibus hypochondrijs balnea quæq; interdicũtur.

Resoluentia efficaciora.

Internorum resoluentiũ subdiuisio.

Medicamẽtum polichestrum.

Exceptio dictorũ in insigni feruore.

Quid, si adsit in patiente ventriculi mala dispositio.

Frigida aperientia quæ sint.

Medicamẽtum vsitatum ab Auctore.

Chalybeata temperata similia existunt; primò est oximel factum ex decoc. simplic. moderatè calefacientium in aqua pluries chalybeata, addito aceto, melle, & saccharo, cuius dosis est ab ℥. ij. ad ℥. iij. Secundum est bolus, qui

Chalybeata temperata, quot, & quæ sint.

Bolus chalybis.

℞. *Chalybis præpar. ʒ. i.*
Conseruæ Borrag. ʒ. ij.
Spec. Diarrhodon Abb. ℈. ß.
M. & f. b. pro vna vice.

Puluis Chalybis.

Tertium est puluis talis

℞. *Chalyb. præpar. ʒ. i.*
Puluer. Caryophyl. vel Cinnam. gr. vi.
M. & detur ex vino odorato subdulci cum aq. borrag.

Quartum, quod inseruit delicatis sic conficitur

Alia chalybis præparatio pro delicatioribus.

Extinguuntur laminæ chalybis igniti in vino odorato, donec vinum turbidum euadat, mox vinum illud reponitur in vase vitreo angustioris foraminis ad ignem, vbi detinetur tandiu, quandiu vinum absumatur, & postea spumæ, quæ resident dantur ℈. ij. in conser. borrag. vel florum citri;

Quintum est vinum, quod

Vini chalybeati vsus.

℞. *Limat. Chalybis lib. i.*
Vini albi generosi lib. xij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ. ſ.
M. & ponatur in vase, deinde vas illud obturetur, & detineatur in stupha per decem dies, & singulis diebus vas agitetur. Dosis est ab ℥. ij. ad v.

Chalybeata magis calida.

Calidiora primò sunt vinum supradictum medicatum cum ʒ. ſ. pulu. caryophyl. loco spec. diarrhod. Secundò est oximel decoc. simpl. calidiorum deobstruentium in aqua chalybeata cum aceto scyllino, ea tamen ratione, vt addantur simpl. appropriata vnicuiq; visceri pro tollendis obstructionibus, verbi gratia, ratione ventriculi absinthium; ratione iecoris, agrimonium; ratione lienis, citrach, & capparides; ratione vteri, artemisia, & matricaria. Tertium est elec. cuius licet variæ ex Scriptoribus habeantur descriptiones, ego tamen vti soleo hoc

Electuariū chalybis.

℞. *Chalyb. præpar. ℥. iij.*
Cinnamomi, }
Nucis muschatæ } *an. ʒ. i. ſ.*
Rhabarb. elec. ʒ. i.
Spec. Aromat. Rosſ. ʒ. vi.
Sacchari, }
Mellis albi } *an. ℥. vij.*
M. & f. elec. s. ar. cuius dosis est ad ʒ. ij. quod magis proderit si addatur ʒ. i. succi concreti.

Sunt qui proponunt in eundem vsum electuarium cum soluentibus paratum, quod simul, & obstructiones aperiat, & humores detersos, & attenuatos per aluum educat, quæ mixtio, licet à nonnullis reprobetur, quia tamen ab aliquibus cum felici vsurpata fuit successu, ideo illius descriptionem adducam, quæ est hæc

℞. *Fol. Senæ ℥. iii.*
Epithymi }
Polipodii } *an. ℥. ii.*
Tamarind. ℥ i. ſ.
Myrobal. omnium ℥. i.
Bulliant in aqua borrag. endiuiæ, agrimonii an. lib. ii. ad medietatem, colat. adde

Sac-

Sacchari fini lib. ii.
Bulliant iterum donec crascescere incipiant, postea adde

Electuariũ chalybeatũ solutiuum.

Mastiche,
Rubiæ tinctorum,
Rasuræ Eboris,
Liquiritiæ,
Fœnugræci,
Capil. Ven.
Calami aromat.
Anisi,
Fœniculi, } *an.* ʒ. *ii.*
Sileris Montani,
Semin. Nigellæ,
Petroselini,
Apii,
Erucæ,
Viticis,
Lactucæ,
Endiuiæ

Squinanthi,
Eupatorii,
Tamarisci,
Semin. Portul.
Lini,
Nucis Musch. } *an.* ʒ. *i.*
Macis,
Cinnam.
Caryophyl.
Spicæ Nardi

Agrim.
Beton. } *an.* ℥. *ss.*
Croci ʒ. *ss.*
Limat. Chalybis ℥. *iii.*

M. & cum saccharo f. elec. s. ar. dosis est a ʒ. *ii. ad iiii. & amplius.*

Quartum est chalybs fusus Magni Ducis Hetruriæ, qui datur ad ʒ. j. ex vino generoso Cretico. Quintum est vinum sic præparatum

Chalybis infusio Magni Ducis Hetruriæ.

℞. *Aq. Borrag.*
Beton. } *an. lib. i. ss.*
Cichor.
Vini albi odorati lib. xii.
Cyperi,
Nucis Muschatæ, } *an.* ʒ. *ii.*
Cinnamomi
Flor. Borrag.
Buglossæ } *an. p. i.*
Caryophyll. ℈. *iiii.*
Radic. Tormentillæ ℥. *ss.*
Absinthii Pontici in affectu ventriculi, agrimonii in læsione iecoris, melissæ utero læso, & citrach, si lien afficiatur pro singulo m. ss.

M. & bulliant in duplici vaſe ad conſumpt. lib. iiii. deinde maneant in infuſ. per diem, tandem f. colat. cum f. expreſſione adde limat. Chalybis præpar. lib. i.

Ponantur in vaſe vitreo, vt ſupra, & vas detineatur in ſtupha, doſis erit ab ℥.ii. ad iiii.

Verum pro diuitibus, & Magnatis poterit præparari aurum, & argentum hoc modo,

Auri, argentiq; præparatio pro diuitibus, & Magnatis.

Eligantur puriora, deinde limentur ſubtil. limatura poſtea ducatur ſupra lapidem porphiritem, & attenuetur quantum fieri poteſt, vtriuſq; limat. datur ℈ i. ex conſerua beton. & bugloſſi cum tantillo ſpec. aromat. roſ. vel in vino generoſo facto cum abſinthio.

Alterantia, vel contentum, vel cōtinentia reſpiciunt.

Contentorū obſeruatio.

Et hæc ſunt medicamenta euacuantia: Sequuntur modò alterantia, quæ vel contenta, ideſt humores; vel continentia, ideſt partes ſolidas reſpiciunt: Quæ contentorum rationem habent propriè dicuntur præparantia, circa quæ illud tantùm obſeruo, quòd cum in omni melancholia peccet humor frigidus, ſiccus, craſſus, & quandoq; durus, illa debere eſſe calida, & humectantia, qualia ſunt bugloſſum, borrago, & glycirrhiza; attenuantia, qualia ſunt meliſſa, calamenthum, origanum, hyſſopus, ſcylla; & emollientia, qualia ſunt althea, malua, paſſulæ, & huiuſmodi.

Pituita, ſi melancholiæ miſceatur.

Cōtinētium adnotatio.

Rurſus cum in melancholia per conſenſum, & præcipuè in hypochondriaca admiſceatur, vt diximus, pituita, ideo & hanc reſpicientia dictis ſufficienda, vt ſunt betonica, mentha, & alia, de quibus in tractatu de dolore capitis: Quæ verò continentium habent rationem, vel refferuntur ad morbum in via, vt in hypochondriaca, & ſunt attenuantia, & detergentia, inter quæ ſunt chalybeata, quæ nunquam abſq; vtilitate adhibentur, etiam in emaciatis; vel remouent viſcerum intemperies, & ſunt vera alterantia; vel ad eorundem viſcerum proportionem reſtituuntur, & dicuntur vitalia: De chalybeatis à ſuperioribus alia non ſuppetunt.

Alterantia vera, interna, & externa ſunt hæc.

Vera alterantia ſunt interna, vel externa; interna tamen ſolùm propono, & ſunt ius pullæ, vel pulli ad plures dies datum, facta tamen coctura vſq; ad carnis liquationem, in quorum ventribus incoquantur paſsulæ, amygdalæ dulces, pineæ, & piſtachia, dactyli, borrago, bugloſſa, liquiritia, & althea: Probo deinde lac humanum, poſtea Aſininum, & tandem Caprinum idq; etiam in hypochondriaca laudatur, hoc enim, & vt medicamentū operatu, cum moderatè calefaciat, & humectet, & vt alimentum, cū benè coctum probos gignat humores. Nec dictis obſtat autoritas Hipp. & Gal. 5. Aph. 64. dum mormorantibus hypochondriijs lac damnant, vt quod, ob frigiditatem in his aceſcat, quia ſi diligenter purgato corpore venis hypochondriorum pro maiori parte reſeratis, calore natiuo roborato, & ventriculo ad calidum alterato exhibeatur, nullum adeſt periculum, quod mutetur ad qualitatem acidam, & eò magis, ſi cum ſacchαro, quod illi imponendum, miſceantur ſpecies diarrhodon Abbatis, vel aromatici roſati, aut caryophyllati, aut lætificantis Almanſoris.

Hipp. & Gal. ſententia de lacte explicatur.

Alterantia partes reſpicientia.

Reſpectu partium pro alteranda illarum calida intemperie laudatur in primis ſerum, quod tamen in copia flatuum depurandum erit cum oximel. ſimpl. curandumq; eſt, vt à corpore excernatur, illiq; immiſcendus eſt ſuccus cichorei, nec non ſuccus borraginis ob materiam morbificam: Secundò laudantur etiam conſeruæ refrigerantes, confec. ex tribus ſantalis, & ex margaritis. Pro remouenda autem frigida intemperie, præter ius Galli iam ſupra deſcriptum, approbo conſeruas, & confectiones calefacientes, quæ & ipſæ notæ ſunt per ſuperiora. Quo ad aquas medicatas, & ſi frigidæ pro iecore calido, & calidæ pro ventriculo frigido opportunæ viderentur, nihilominus ob ſiccitatem, quam inducunt ſunt valde ſuſpectæ: Quare non videntur concedendæ, niſi in corporibus benè habitis, & carnoſis; in hypochondriaca verò laudo maximè Tetutianas, quoniam ventriculus ob pituitam copioſam maxima indiget

Frigidam intemperiē, quæ remoueant.

Aquarū vſus examinatur.

get

get detersione. Ad corrigendam siccam intemperiem, vltra propositum lac, faciunt conseruæ humectantes maluarum, borraginis, & buglossi; quòd si quis plura refrigerantia, calefacientia, & humectantia partium istarum desideret, ea petat ex tractatibus de vitijs illarum.

Medicamenta externa, si respiciant totum, nil præstantius balneo aq. dulc. tepidæ, maximè si ei incoquantur malua, althea, borrago, buglossa, fœnugræcum, semina lini, glycirrhiza, caro pinguis, præcipuè Veruecum, & alia huiusmodi: A balneo inungendum est corpus ol. amygd. dulc. adipe Gallinæ, & medulla Vituli, quod balneum in melancholia à toto, & per essentiam præcipuè laudatur, si recens fuerit; hinc Gal. gloriatur melancholiam per essentiam curasse victu humido, & balneo aq. dulc. Porrò non diu ægri in eo detinendi, cùm ne vires deijciantur, tùm ne malum recrudescat, & contumacius euadat partibus tenuuioribus humorum dissipatis vsu balnei. Quòd si externa medicamenta ad partes referas, pro capite humectando laudo lotiones eiusdem capitis factas ex aq. dulci tepida, & simplici, vel decoc. simpl. prædictorum in balneo, quinimo ex hac eadem aqua possunt fieri embrocæ, sicuti, & ex lacte, ac vino dulci, aut ex iure extremitatum Castrati cum buglosso, borragine, malua, & althea, à quibus embrocis inungendum est caput ol. amygd. dulc. cum mucilaginibus maluæ, altheæ, & cæteris similibus; item cum ol. violaceo, & nenupharino, sique caput foret calefaciendum, aut refrigerandum, addenda sunt, quæ id præstant, vt fuit dictum de dolore capitis: Hûc pertinent odoramenta, quæ, si calefacere debeant, accipiatur moschus, ambra, pila fabricata ex speciebus lætificantis Almansoris, belzoino, laudano, floribus citri, cum muchagine tragacanthi nutrita in aqua eorundem florum citri, vel arantiorum, vel rorismarini: Si autem debeant refrigerare accipiantur flores violarum, rosarum, nenupharis, camphora, & santali, ex quibus pariter poterit machinari pila: At si medicamenta externa respiciant cor, illa calefacere oportet; quare simile epithema erit ex vsu.

Externa medicamēta totum respicientia. Balneum præcipuè laudatur. Externa medicam. quæ sint. Odoramēta, si calefacere debeāt, qualia sint. Item si refrigerare.

℞. *Succi Borrag.* } *an.* ℥. *ii.*
Buglos.
Aquæ Viol. vel Rosarum, } *an. lib. i.*
Melissæ,
Florum Cordialium p. i.
Semin. & corticum Citri contus. an. ʒ. *ii.*
M. bulliant vnica ebullitione, deinde facta col. cum forti express. adde

Vini Maluatici ℥. *iii.*
Aceti rosati ℥. *ii.*
Spec. Cordial. temper. ʒ. *ii.*
Spec. lætificantis Almansoris ʒ. *i.*
Croci ℈. *ſ.*

M. & cum panno lineo, vel serico purpurei coloris in eo infecto fiat perfusio, siue superimposito regioni cordi admoueatur.

Epithema pro corde.

Ab hoc epithemate administretur hæc inunctio

℞. *Vnguenti cordialis Guaiaci* ℥. *ſ.*
Succi Citri ʒ. *ii.*
Succi Borraginis, } *an.* ʒ. *iii.*
Melissæ
M. & cum cera lota in vino f. linimentum, seu inunctio,

Linimentū ab epithemate.

Vel

Aliud.

Vel ℞. *Ol. Flor. Citri,*
Rosetarum albarum,
Iasmini } *an. ℥. ſ.*
Galliæ muſch. gr. vi.
M. & cum cera lota in vino aromatico f. vnguentum molle.

Pro iecore, quod ferè ſemper in hoc affectu eſt incenſum laudo perfuſionem ex ſucco cichorei, endiuiæ, borraginis, cum aceto, & ſantalis. Pro liene, ferè continuè obſtructionibus laborante, conuenit ol. ex capparibus per ſe ſolùm, vel coctum cum pomo cyclaminis ad ignem, ac poſtea expreſſum,

Vnguentum pro liene.

Vel ℞. *Olei Capparorum,*
Amygd. amarar. } *an. ℥. ii.*
Pulueris Scolopendrii,
Tamariſci } *an. ℥. ſ.*
Radicum Filicis Maris,
Elleb. nigri } *an. tantumdem*
M. & cera lota in aceto f. vnguentum.

Pro ventriculo, cum & ipſe aſſiduè ſit frigidus

Pro ventriculo frigido ceratum.

℞. *Succi Abſinthii,*
Menthæ } *an. ℥. iii.*
Ol. Maſtichis ℥. i.
Vini Maluatici ℥. ſ.
M. & bull. in duplici vaſe ad conſumationem vini, deinde adde
Laudani,
Myrrhæ,
Styracis,
Belzoini } *an. gr. v.*
Calami aromatici,
Schœnanthi,
Cinnam.
Caryophyl. } *an. gr. vi.*
Moſchi gr. iiii.
M. & cum cera f. ceratum.

Ad idem prodeſt ceratum ex maſtiche, & ſpec. diambræ; item, & ſtillicidium huiuſmodi

Stillicidium ad idem.

℞. *Ol. Amygd. dulc. pro diuitibus,*
Pro Pauperibus ol. commun. dulc. } *lib. xii.*
Vini Maluatici lib. iii.
Laudani,
Belzoini,
Myrrhæ } *an. ℥. ſ.*
Squinanthi,
Nardi } *an. ℥. i. ſ.*
Nucis Muſchatæ nu. iij.
Maſtich. ℥. iij.
Et in maxima frigiditate addatur ℥. ſ. ligni ſaſſafras, dummodo non ſit adnexa ſiccitas, quia tunc cautè agendum cum ſiccantibus.

M. &

M. & bulliant in duplici vaſe ad conſumptionem vini, poſtea maneant in infuſione per xij. horas, ac facta colat. cum expreſſ. vſui ſeruetur.

Ad eundem vſum faciunt thermæ calidæ in corporibus quibuſdam benè habitis, & quadratis, qualia perſæpè in hoc affectu contingunt. Plura medicamenta pro ijſdem viſceribus, ac vtero aſſumi poterunt ex tractatibus proprijs vitiorum illorum. Cæterùm quoniam ſæpius in hypochondriaca, cum contrarijs nobis eſt agendum, iccircò operæpretium erit tunc ſic incedere, vel vt exterius ventriculo frigido calida adhibeantur, interius autem iecori calido frigida, vel vtraq; alternatim aſſumantur, vel ſaltem inſimul mixta vſurpentur.

Medicamenta vitalia, ſeu proportionis, aut reſpiciunt caput, aut cor: Capitalia ex ſuperioribus nota: Cardiaca autem, vel calida ſunt, vel frigida, vel temperata: Calida intrinſeca ſunt lætificans Almanſoris, ſeu Rhaſis, & Gal. diamuſchus, vterq; diambra, vtraq; magna antidotus, elec. de gemmis, confec. Alckermes, Vitalia medicamenta, vel caput, vel cor reſpiciunt.

Vel ℞. *Carnis Pomorum Apiorum lib. ij.*
Succi Borrag. } *an. ℥. i.*
Bugloſſæ }
Vini albi odorati ℥. v.
Sacchar. fini depur. lib. ij.
Bull. f. ar. dum mixta fuerint, ac poſtea addantur Confectio cordialis calida.
Specierum lætificantis Almanſoris ℥. i.
Galliæ muſch. ℈. ſ.
Et f. confec. cuius doſis erit ad ℥. ſ.

Hùc etiam referuntur aqua, & extractum croci; aqua ſic paratur

℞. *Succi Borrag. lib. vi.* Aqua croci.
Croci ſubt. pulu. ℥. ſ.
M. & macerentur per xxiv. horas, deinde extrahatur liquor per alembiccum vſurpandus ad ℥. i.

Extractum verò ſic machinandum

℞. *Croci integri ʒ. ij.* Extractum eiuſdem.
Aq. ardentis ℥. vi.
M. & macerentur, deinde f. col. adde
Sacchar. Roſ. lib. ſ.
Bull. in duplici vaſe ad conſumptionem aquæ, mox extrahatur ſuccus, cuius ʒ. i. ex aqua borraginis offeratur.

Cordialia frigida ſunt diamargaritum frigidum, confec. ex tribus ſantalis, conſerua acidi citri, roſarum, & violarum, cum margaritis, ſmaragdis, lapide bezoar, cornu Ceruino, Rinocerotis, & camphora.

Temperata autem ſunt conſerua borrag. bugloſſi, ex toto citro, confectio ex hyacintho, diarrhodonis Abbatis, limatura auri, & argenti, ex conſerua borraginis, cortices citri, & radices bugloſſi ſaccharo conditæ. Quoad extrinſeca, quædam prædictorum illita exterius poſſunt eſſe ex vſu, imò cum aquis, & ſuccis epithemata fabricantur; ſed horum paulò infra, vbi de cordialibus externis, occaſione melancholiæ ſpuriæ ex ſpirituum intemperie. Noto autem (& hæc pro corde) propoſita non ſolùm calida, vt ſupra cum de alteratione cordis egimus, ſed, & frigida, ac temperata eſſe; Cardiaca temperata. Extrinſeca. Nota pro corde.

eſſe; ratio eſt, quia hîc proportionem naturalem cordis reſpicimus, quæ in omni melancholia accommodatis ſeruanda, ibi verò reſpeximus cor, pro vt frigida intemperie laborans impuros cerebro ſpiritus vitales, è quibus obſcuri fiunt animales, ſubmittit, atq; hæc medicamenta ſunt melancholiam ſanantia, præter quæ reperiuntur alia quædam à proprietate operantia, vti ſmaragdus in digito geſtatus, cor Lupi collo ſuſpenſus, ſuccus abſinthij, hyppomaratri radix, & ſemen ex aqua cocta epota, aut

Melãcholiã à proprietate ſanantia.

℞. *Flor. Roriſmarini,*
Borraginis,
Bugloſſæ } *an. m. i.*
Croci ʒ. ſ.
Mali Cotonei ℥. iiij.
Vini albi clari lib. ij.

M. & benè contuſa macerentur, deinde per 15. dies imponantur in fimo Equino in vaſe vitreo, mox bis, aut ter diſtillentur, cuius liquoris exhibe ʒ. i.

Somnũ conciliantia in melancholico affectu.

Sed mirificè extollitur ius Capi antiqui, in quo ſint incocta aliquot cerebella Paſſerculorum, flores cordiales, & vnus, vel alter nummus aureus cum ſpec. cordial. pro cibo, quibus, & ſomni gratia, flores nenupharis adiungi poſſunt, ſicuti ad purgationem epithymus.

Sed cogitandum quoq; de medicamentis, quæ ſomnum conciliant, de quibus, etiam ſi ſupra aliqua ſint dicta, ſuperſunt tamen, & infra dicenda, ad quæ tamen hûc refero, quæ omnibus præfertur, irrigationem capitis cum lacte Vaccino, & aqua ſolatri, vel cum ol. viol. & de floribus ſalicum, ac nenupharino, addita portiuncula anethini: Perpendenda ſunt etiam ea, quæ flatus diſſipant, in quorum genere, ego laudo grana aliquot piperis albi ruditer contuſa, & in prima menſa ex ouo ſorbili deuorata; in eundem finem ſoleo ego parare tabulas haſce

Flatus diſſipantia.

Rotulæ flatus diſcutiẽtes.

℞. *Cinnam. Elec. ℈. ij.*
Semin. Meliſſæ ʒ. ſ.
Coriandr. præpar. ʒ. i.

M. & cum ſaccharo diſſoluto in aqua bugloſſæ f. tabulæ ʒ. ij. pro qualibet quarum vna capiatur qualibet vice ante menſam.

Hûc quoq; pertinet puluis coriandrorum cum ſaccharo in cibarijs aſſumptus, & omnia ea, quæ ad materiam flatulentam recenſita fuere. Ad corrigendam pollutionem nocturnam, de qua ſuo loco, duo approbo; primum eſt illitio hora ſomni ex croco cum ol. extracto à ſeminibus hyoſciami, vel fotus, ex decoc. eorundem ſeminum; alterum eſt lac ſeminum cannabis.

Pollutionẽ nocturnam, quæ corrigant.

Victus ratio accommodata patet ex tractatu de dolore capitis; noto tamen quædam, & quo ad aerem, bonum erit eligere cubile ſpectans verſus Orientem.

Victus ratio, vnde petenda.

Cibus, quoniam morbus longus eſt, mediocris ſit oportet, ac vires conſeruans; quare neq; tenuis, neq; plenus, imò ſi corpus emaciaretur, & ſiccius euaderet augeatur, vel ſaltem maximè nutriat: Qualitas illius, & ſubſtantia omnibus patet, debet enim eſſe facilis coctionis, boni ſucci, nullius excrementi, & qui habeat facultatem humectandi; ideo carnes laudatæ, piſces petroſi, & in aquis claris degentes, & præ ceteris oua recentia, & tremula magnoperè laudantur; vnde vulgatum eſt prouerbium melancholicos, & inſanos ouis centum curari; quæ omnia potius elixa, quàm aſſa, vel frixa conueniunt: Condiantur borragine, bugloſſo, ſpec. cord. pro cibo, & niſi adſit inſignis feruor, mentha, meliſſa, lupulis, croco, & alijs lætificantibus calidis: De lacticinijs ſtatuo, vt parcè, & recentia, ac minime ſalita concedantur: Fructus admittendi ſunt,

Cibi conditiones.

Melancholici, & inſani, ouis centum curantur.

ſunt, paſſulæ, poma, pyra dulcia, phiſtici, amygdalæ, perſica, quorum vſu Auenzoar ſe plures ſanaſſe profitetur: Vitanda ſunt dulcia, acria, ſalita, craſſa, frigida, & ſicca, de quibus copiosè Gal. in lib. de atrabile, braſſica à proprietate morbum hunc inducere ſolet; acetum verò in omni Melancholia conceditur, ex Aetio à cibo datur ad reprimendos vapores; in hypochondriaca verò datur mixtum alijs cibarijs ad attenuationem materiæ obſtruentis, ac ſub ratione vehiculi, & eò magis, ſi lien ſit affectus, quia ex Auerroe, aceto delectatur ob acidum ſaporem ſimilem Melancholiæ qua nutritur; conducit tamen magis acetum medicatum, quàm ſimplex; Auenzoar ſumma cum ratione permiſcebat cibis vinum granatorum dulcium, nec non aquam roſaceam.

Aceti vſus ex Aetio.

Potus, excepta Melancholia per eſſentiam, in qua ventriculus non afficiatur, debet eſſe vini albi, tenuis, non multùm vetuſti, ſubdulcis, quod poterit aurari, vel alterari cum radicibus borraginis, bugloſſi, cum ſantalis, & vbi non ſit præſens inſignis feruor, licebit addere meliſſam, mentham, & coriandros præparatos, vel alia eiuſdem generis; fugiant verò Melancholici omnem cruditatem, & ebrietatem, quinimo hypochondriacos multum impleri damnoſum, & leuinare bonum. Corpus exerceatur moderatè admodum motibus corporeis, & frictionibus, præcipuè in Melancholia per eſſentiam, & à toto.

Potus.

Ebrietas Melancholicis damnoſa.

Quo ad animi motus, ſtudendum ægros viuere abſq; curis, ſtudijs, & intenſis, aſſiduiſq; cogitationibus, læto ſint animo, ad quòd præſtat ornare cubile picturis, ac ſpectris honeſtis, & vſus muſicalis cantus, vti ſermonibus iucundis, & maximè cum amicis iucundis, & caris: Illud quoq; hoc loco obſeruandum, vt ſolertibus deceptionibus, atq; aſtutijs à falſis imaginationibus patientes abducantur, quo pacto Democritus pileo plumbeo capiti cuiuſdam impoſito abſterſit, quam habebat opinionem ſe carere capite. Horum plura exempla habebitis conſulendo ſcriptores hac de re. Aluus ſeruetur mollis clyſteribus emollientibus, pane ex tota farina confecto, cum ſale, aniſis, & paſſulis; item cum paſſulis, ac prunis dulcibus, infuſione ſenæ nutritis, vel cum puluere ellebori nigri præparati, & cum ſucco roſarum ter irrorati, ac in vmbra ſiccati ad gr. xv. ex ouo ſorbili dato, ad quem eundem finem aqua, qua vtimur ad panem ex farina conficiendum, ſena, & polipodio poterit alterari; vinum etiam ex iiſdem factitium iuuabit. De coitu ita ſtatuo, vt in Melancholicis, qui tales ſiunt ex vaporibus eleuatis ab humoribus, quaſi combuſtis damnari nequeat, illis autem, qui in hunc morbum incidunt ex humore melancholico inſenſiſſimus, nam licet occaſione flatuum ſalaces exiſtant, à coitu tamen læduntur, quia calidum innatum in his ob frigiditatem, & ſiccitatem ſatis debile eſt effectum, & proinde à coitu maximum ſuſtinent laborem. Somnus vigiliam excedat, præcipuè in his, qui natura, & morbo vigiles ſunt; quæ autem ſomnum conciliant, paulò infra proponentur, id tamen ſit conſtitutum prius vtendum eſſe cibarijs ad id accomodatis, quò refertur vinum papauere medicatum; ſecundò medicamentis externis; tertiò internis. Cæterùm quoniam Melancholici non modò curandi, ſed etiam præſeruandi, cum morbus hic ipſis ægrotantibus valde moleſtus exiſtat, præſeruantur tamen, ſi Vere, & Autumno purgentur, & nunquam in præſeruatione abſtinendum ab vſu lactis, cum dicat Gal. 2. ad Glauc. x. Scytas lactis potatores nunquam laborare elephantiaſi, quæ cum Melancholia affinitatem habet.

Animi, & corporis motus.

Democriti pileus in Melanch. cuiuſdam.

Coitus, quibus iuuat, & quibus non.

Lactis efficacia in hoc affectu.

Quibus in hunc modum de curatione Melancholiæ conſtitutis, vt propriè dicta eſt, cùm per eſſentiam, tùm per conſenſum, ſupereſt Melancholia impropriè dicta, ſeu ſpuria, quæ diuerſa eſt; iſti enim, vel delirant, abſq; timore, & mœſtitia, imò riſu, ac voluptate perpetua gaudent, vt 6. Aphor. 53. vel timent, & mœrent, ſed non delirant; vel delirant, & mœrent, ſed non timent; vel deniq; delirant, & mœrent, cum timore, ſed certis tantum locis, & temporibus. Harum Melancholiarum, quia vir clariſſimus, & magni nominis Medicus cauſas alias à tenebroſitate ſpirituum non contemnendas recenſuit, ideo de earum quoq; curatione diſcurrendum. Cauſæ, loquendo de internis, ſunt tres potiſſimùm, quarum prima eſt nuda ſpirituum animalium intemperies;

Melancholia ſpuria, ſiue impropriè dicta quæ.

Internę cauſę.

ſecun-

Melácholia cum risu est intemperies cadida, & ſicca.

ſecunda eorundem impuritas, vnde tenebroſitas; tertia eſt illorum vitioſus motus. Intemperies ex qua oritur Melancholia cum riſu perpetuò eſt calida,& ſicca: Nec dicta inficiatur aſſertum Gal. 6. Aph. 53. .ſ. deſipientiam cum riſu à ſanguine fieri, quia loquitur de riſu interpolato, non autem perpetuò; perpetuus enim nequit fieri à materia, quæ, modò aſcendat in cerebrum, modò non, fieri autem poteſt à ſpirituum calore, in ſanis nãq; obſeruamus riſum gigni calefacto, ac moto ſanguine, & ſpiritu, propter obiectum delectabile; à frigida autem, ſiue adnexa ſiccitati, ſiue humiditati naſcitur ea Melancholia, in qua adeſt timor, & mœror,abſq; delirio, ex Gal. enim habemus timorem eſſe ſignum cordis frigidi, & humidi; & Ariſtot. 2. de part. Anim. 4. animalia frigidiora, ſunt timidiora, & mœſtiora: Per ſpirituum impuritatem intelligunt alienæ materiæ à Melancholia cum ſpiritibus mixtionem, & hæc primò eſt ſanguis, ex quo fit Melancholia cum riſu interpolato 6. Aph. 53. ſecundò eſt ſemen, quod 6. de loc. affec. 5. timidos, & mœſtos efficit, & Hippoc. in lib. de virginum morbis habuit illud aliquando delirium cauſare, vnde quædam delirantes,emiſſo copioſo,ſemine ſanitati fuiſſe reſtitutas legimus, vt Schenk. in 1. obſeruationum; tertiò eſt pituita, quia hæc ipſa ex Gal. 2. de temper. 6. 3. Meth. med. 6. epid. 3. homines timidos, ac mœſtos facit.

Timor, frigidi, & humidi cordis ſignum ex Gal. & Ariſtotile.

Melácholia cum riſu interpolato.

Spirituum motus.

Motus ſpirituum nomine, intelligimus illum, qui eſt inordinatus, & confuſus, cum alij ſpiritus ad exteriora, ad interiora alij, alij ad anteriora, ad poſteriora alij, alij ad ſuperiora, & ad inferiora alij ſimul, ac ſemel ferantur, à quo motu illa contingit Melancholiæ ſpecies, quæ certis locis, ac temporibus, & coram certis euenit perſonis, qualis fuit ea apud Aretæum illius Carpentarij, qui domi, & in propria officina optimè carpenta conficiebat, extra autem nihil ſciebat, imò inſaniebat; item eius apud Senecam, qui inter rudes doctiſſimè de rebus diſſerebat, præſentibus eruditis nihil eorum, quæ primò ſciebat meminerat. Hæ ſunt cauſæ, quarum indicationes facilè patent; intemperies enim alterantia contraria poſtulat; impuritas ſpirituum à pituita, & ſanguine orta euacuans his humoribus appropriatum requirit; & illa quæ à vitijs penes ſubſtantiam, quantitatem, qualitatem, motum, & quietem corrigentia huiuſmodi vitia petit; illa tandem, quæ à vitio ſeminis, præter corrigentia, & totum corpus refrigerantia, & ſeminis abundantiam reuocantia exigit: Motus verò inordinatus ſpirituum, quia vel ab eorundem tenuitate, & caliditate prouenit, ob quam hûc, vel illûc mouentur, & tunc refrigerantia, incraſſantia, motumq; illum prohibentia indicat, vel à vapore aliquo aſcendente, & ſpiritus agitante dependet, & tunc idem poſtulat, quod vapores reſpicit in hypochondriaca paſſione.

Melanch. à ſpiritibus, quæ.

Indicationes.

Interna remedia in calida, & ſicca intemperie.

Quo ad remediorum materias, ſi de intemperiebus fuerit ſermo, ſolis alterantibus, & commoda victus ratione vtendum. In calida ergo, & ſicca intemperie intus,præter emulſiones frigidas, præter ſerum Caprinum, & præter lac, quod à Rhaſi nuper emulſum probatur, & adhuc calens, omnia cordialia frigida ſupra commemorata ſunt præſtantiſſima; hæc tamen quatuor alijs præfero; primò confectionem manus Chriſti perlatam; ſecundò confectionem ex hyacintho ad ℥. j. cum aq. viol. roſar. nymphææ, vel acetoſæ; tertiò conſeruas ex floribus roſarum, viol. nenupharis, cum margaritis præparatis, & hyacintho; quartò pulueres ex ſantalis margaritis, floribus nymphææ, hyacintho, & alijs gemmis præparatis, addito oſſe de corde Cerui, & modico ſacchari, qui ad ℥. j. cum ſucco citri, limonum, vel aliqua ex aquis ſupra propoſitis exhibendi. Extrinſecè pro capite, præ cæteris probantur lotiones ex aqua dulci alterata cum ſimplicibus refrigerantibus, & humectantibus, aut in maiori æſtu irrigationes ex ſuccis eorundem ſepius in die, futuræ coronali potiſſimè admotæ; item & ſtillicidium ex ol. viol. & nenupharis. Pro corde, cuius maximè hic habenda ratio, tãquam id, quod ſpiritus vitales feruidos cerebro communicat ad animales conficiendos; pro epithemate ergo

Extrinſeca pro capite.

Pro corde.

℞. Aq.

℞. *Aq. Viol.*
Nymphea,
Acetosæ,
Rosar. } *an.* ℥. *iiii.*
Margarit. præpar.
Santal. rubeorum,
Florum Nymphea,
Puluer. Coral. rubror. } *an.* ʒ. *i.*
Camphoræ gr. iiii.

M. & f. s. art. epith. à quo adhibeatur vnctio ex vnguento rof. santal. cum succo limonum.

Victus ratio in hac intemperie tota in hoc posita est, vt animi accidentia omnia, præsertim ira, vitentur. Venus, & omnis motus concitatus fugiendus; somnus quàm diligentissimè concilietur alibi sæpius commemoratis. Quoad cibum non modò hîc opus est alimento frigido, & humido, sed etiam non facilè resolubili; probantur igitur carnes Agninæ, Veruecum, oriza, alica, olera omnia frigida, vt endiuia, lactuca, & fructus omnes frigidi, qualia cerasa, cucumeres, pruna, melones, vuæ recentes, quibus aliquos curatos fuisse dicuntur. In potu à vino abstineant, & aquam bibant. Victus ratio in quibus consistat. Cibus. Potus.

Remedia in frigida, & sicca intemperie illa esse debent, vt humectantia superent calefacientia, quando hæc spiritus digerant, atq; dissoluant. Interna igitur medicamenta erunt diamoschus vterq; alkermes, lætificans Almansoris, antidoti magnæ, sed correctæ saccharo rosato, viol. nenupharino, succo citri, quibus superbibantur aq. temperatæ borraginis, melissæ, buglossæ, vel ex ijsdem herbis iuscula superbibenda parentur. Externa sunt lotiones capitis, ex malua, althea, chamæm. & meliloto coctis in iure Castrati; stillicidia quoq; ex lacte nuper mulcto laudantur; item, & epithema, quod Interna in frigida, & sicca intemperie. Externa.

℞. *Aq. Melissæ,*
Borrag.
Buglossæ,
Ocymi,
Caryophyl. } *an.* ℥. *iiii.*
Vini Maluat. ℥. *ii.*
Spec. pro epithem. cord. temperat. ʒ. *ii.*
Croci gr. iiii.

M. & f. epithema cordi admouendum, à quo conducet adhibere inunctionem ex theriaca, aut mithridato mixto cum ol. rof. & succo limonum.

Victus ratio in hac coercenda intemperie ille sit, qui aerem humidum, & in actiuis temperatum requirit. Exercitia sint moderata in nauicula, vel curru, vt sanguis moueatur à partibus profundis ad totum corpus, & caput, & (vt dicunt) à centro ad circumferentiam. Venus absit. Cibus sit carnium Perdicum, Phasianorum, auicularum montanarum; extollunt nonnulli magnoperè in hoc casu pullos Accipitris, Noctuas, & Turtures, quæ omnes carnes cum cordialibus semper coquendæ, vti borragine, melissa, ocymo caryophyllato, imò secundum Arabes prius cum vino odorato, cui postea superaddatur aqua cum herbis dictis. Ex oleribus concedenda radix buglossi cocta, & loco ferculi, aut acetarij cum passulis commansa; probantur item nuclei pinei, amygd. pistachia, & omnia, quæ ex saccharo, addito moscho, & ambra cum tantillo cinnamomi; lac etiam cum saccharo, & melle permixto est valde vtile. Vinum sit album, vetus, mediocriter generosum. Victus in eadem frigida, & sicca. Cibaria. Potus.

In frigida, & humida intemperie.

In intemperie frigida, & humida ſiccandum eſt, & calefaciendum; & licet ſiccantia damnentur in Melancholia, tamen cum non ſimus in Melancholia propriè dicta, ſed in ſpuria, quæ prouenit ab intemperie frigida, & humida, ideo calefacientia ſicca non ſunt vitanda: Quare intrinſecè date theriacam, & mithridatum abſq; correctione, diamuſchum amarum, diamargariton calidum, & elixir vitæ: Extra capiti adhibeantur lotiones ex lixiuijs alteratis, betonica, roremarino, ſtœchade, ſaluia, maiorana, ſiſymbrio: Stillicidia fiāt ex decoctis herbarum calefacientium, vel ex aquis Thermalibus ſulphureis aluminoſis; coronali ſuturæ inſpergantur pulueres ireos, cyperi, ſinapi, pirethri; naribus indantur linimenta ex trochiſ. Gal. moſchatæ hedycrois, diſſolutis cum vino maluatico, aut aq. maioranæ. Pro cordis epithemate

Intrinſeca. *Extrinſeca.*

Cordis epithema.

℞. *Vini Maluatici* ℥. *vi.*
Aq. Meliſſæ,
Fl. Citri,
Buglo∫∫æ } *an.* ℥. *ij.*
Spec. cord. temper. ʒ. *ij.*
Cinnamom.
Caryophyl. } *an.* ʒ. *ſ.*
Croci gr. vi.
M. pro epithemate, à quo inunctione hac agendum

Inunctio ab epithemate.

℞. *Theriacæ,*
Mitridati } *an.* ʒ. *i.*
Spec. cord. temper. ʒ. *ſ.*
Vini aromat. parum
M. & f. inunctio.

In regione cordis geſtetur ſacculus ex ſerico rubro repletus puluere ex ſemin. & cortic. citri, meliſſa, ocymo, caryophyl. xiloaloe, nuce muſchata, thure, myrrha, croco, additis pro diuitibus, moſcho, & ambra.

Aer, qui probus ſit. *Cibus.* *Potus.*

In victus ratione aer ſit calidus, & ſiccus, exerceatur corpus, pectinetur caput, ſomnus ſit moderatus, patienteſq; ad iram, & gaudium excitentur. Cibi ſint tenuioris ſubſtantiæ, & attenuantes: Quare conueniunt ex carnibus auicularum montanarum, ex eruca, ocymo, petroſelino, & pulegio; inter olera, ſalita probantur; vbi condiantur aromatibus maximè cinnam. caryophyl. zingib. vitentur lacticinia, fercula ex farina, placentulæ, piſces. Potus ſit vini generoſi, vel ſimplicis, vel alterati meliſſa, ocymo, caryophyl. tormentilla, & ſimilibus.

Si de impuritate ſpirituum ſit ſermo. *Sanguinis euacuatio obſeruatur.*

Si loquamur de impuritate ſpirituum, quæ oriatur à ſanguine, & pituita agendum ijs remedijs, quæ ad dolorem capitis à ſanguine, & pituita faciunt. Noto tantùm circa ſanguinem, quòd cum hic neceſſariò ſit calidus, & ebulliens, ſtrenuè eum eſſe refrigerandum, & humectandum, vt liceat (ſecundum aliquos) ad illius miſſionem deuenire, vſq; ad animi deliquium; cui ſubſcribit Ruffus in libro de melancholia, vt cumq; tamen hac in re cautè incedendum, & potius partiatur euacuatio, quàm ſimul tota inſtituatur. Pariter noto, quòd vbi ſanguis lædit, ob conſuetæ euacuationis ſuppreſſionem, quòd omni ſtudio illam reuocando tolli debet.

Si ſemen deſipiētiam cauſet.

Quo ad ſemen, vbi deſipientiam cauſat, illius quid agendū in viris habebitur in capite de gonorrhæa; in fœminis verò in capite de furore vterino, & de præfocatione vteri à ſemine retento, ibi enim præſcripta ſunt huius caſus omnia neceſſaria remedia.

In motu ſpirituum inordinato quid agendum.

Tandem in motu ſpirituum inordinato à vapore procedente agendum eſt, vt in melancholia hypochondriaca; ſi à calore, & tenuitate ſpirituum illud noto, quòd cum refrigerantia, & incraſſantia, vt dictum eſt, conueniant, ea non eſſe vſurpanda frigida, & hu-

& humida, quia hæc mentem obtundunt, & ex Hippoc. ac Gal. 1. de natura humana c. 19. ad formandos mores nihil conducunt, sed frigida, & sicca esse debent, quoniã ex Gal. 16. corpori, ac menti firmitatem, roburq; tribuunt; quare sub accessione ad eam præcauendam, & compescendos spirituum inordinatos motus ex fonte Chirurgico fiant reuulsiones ex lotionibus pedum, fricationibus, & ligaturis. E medicamentis ad incrassandos, & attenuandos spiritus, item, & ad eosdem repellendos, extra foueatur caput rosaceo, & aceto, intus sumantur ℥. ij. vel iij. succi granatorum, aut cytoniorum, aut mororum. Tempore veri interualli laudantur, hoc in casu, omnes illi cibi, quos Gal. 3. de loc. 7. melancholicis prohibet. Arabes laudant frequentem vsum succi mororum, & vsum myrobal. non, vt sunt humorum purgantes materiæ, sed prout habent vim astringendi, & hactenus de Melancholia. Ad incrassandos, & attenuandos spiritus, quæ conueniant.

CAPVT SEXTVM.

De Mania vbi de Lycanthropia, Cynanthropia, & Chorea Vulgo S. Viti dicta.

Hic affectus, vt curetur oportet Medicum habere rationem primò subiecti patientis, idest proportionis cerebri, & illius calidi insiti, cùm per conseruantia propria sæpius adducta, tùm per astringentia, & concentrantia calidum insitum, quod ab æstu cerebri facilè dissipatur, deinde etiam respiciat causam effectricem, siue immediatam, siue mediatam: Immediata est dispositio ignea cerebri, quæ postulat remedium cohibens talem feruorem, quod anodynon ideò vocant, non enim sanat, sed aliò conducendo mentem mitigat delirium, at non tollit: Causa mediata (vt prætermittam causas transnaturam, quales sunt philtra, fascinum, Dæmonum astus ad Medicum haud spectantes; item venena certa dementantia, vt Felis cerebrum commanducatum, vinum fulmine congelatum bibitum, coriandrum recens, cicuta, de qua historiam pulcherrimam apud Matthiolum legitis, herba cardinia, & alia similia aliò pertinentia) est, cùm intemperies feruida, tùm materia: Intemperies debet alterari in contrariũ; materia verò est remouenda, quę cùm sit vapor, sanguis feruidus, bilis exusta, & non exusta, humor atrabilaris genitus, cùm per putrefactionem, tùm per adustionem, ideo appropriatis medicanda, tractanda. Causæ generationis etiam perpendendæ; si ergo fuerit iecur, ac caput calidum, viscera hæc refrigerantibus attempera; amplius vbi eadem materia putrescit eradicanda, quatenus copiosa minuenda, vt calida, & sicca refrigeranda, & humectanda, quatenus verò lędit motu à capite deorsum, & dextrorsum retrahenda, à iecore enim mouetur. Tandem quatenus quiescit, discutienda. Maniæ causæ, vel mediatæ, vel immediatæ. Trãsnaturã, quę maniam causent ex Matthiolo, & Historicis. Causę generationis.

Ad materias Chirurgicas, quòd attinet, siue sanguis lædat per se, vt in Mania à feruenti sanguine orta, siue cum alio succo, siue postremò in toto extra caput redundet, vena secanda est; copiosior verò sanguis est detrahendus, quatenus non solùm sanguis est euacuandus, verùm etiam feruor extinguendus, vt non modò multus sanguis sit educendus, verùm etiam vna vice, modò vires permittant, secus diuidenda euacuatio, si enim prohibeant, partienda est euacuatio, & qualis qualis fuerit copia educta sanguinis. Illud perpetuò obseruandum, vt vesperi somnus concilietur, vt Mesues, & Aetius docent; imò ad id summis laudibus Aetius extollit diacodion cum succo ptisanæ, quinimo affirmat hoc solùm post venæ sectionem, cum dieta conuenienti hunc morbum profligare. Quoad locum, vbi sanguis in capite redundat aperienda est vena frontis ex Aetio; ex Auicenna verò sub lingua, sed & cucurbitulæ capiti applicitæ, nec non hyrudines naribus, venis post aures, temporum & toti capiti appositæ in maxima materiæ impactæ pertinacia probantur. Quòd si sanguis non solùm in capite, In Chirurgicis semper vena secanda. Locus mittendi sanguinem.

pite, ſed etiam in toto luxurietur, tundatur vena cephalica; ſi in toto tantùm vena communis, vel baſilica, ratione copiæ ſecari poterit, quamquam, & ipſius motus ratione habita, venarum ſectio in cruribus conueniet, & talo, & eò magis ſi menſes, ac hæmorrhoides fuerint ſuppreſſæ, in quo caſu hyrudines ano affigendæ; ſed ratione motus eiuſdem, cucurbitulæ quoq; natibus, ac cruribus admotæ erunt ex vſu. Præterquamquod cõducet in inſigni materiæ pertinacia, ratione quietis illius, capiti apponere veſicantia, quæ occaſione motus partibus infernis admouentur; ſicuti & cauteria ſincipiti, & occipiti, ratione materiæ in capite decumbentis, applicata laudantur, prout, vel humoroſa, vel vaporoſa erit; quia in vaporoſa magis in ſincipite, in humoroſa magis in occipite conueniunt. Frictiones tandem, ligaturæ, & lotiones extremorum nunquam prætermittendæ.

Cucurbitulę, & hirudines probantur.

Veſicantia.

Lenientia medicamẽta.

Medicamenta lenientia, præparantia, purgantia, & alterantia eadem commendantur, quæ ad dolorem capitis à ſanguine, ac bile prouenientem præſcripta fuerunt. Noto tamen circa ea, & primò, vt perpetuò non tantùm præparantibus, ſed & lenientibus, atq; purgantibus frigida permiſceantur, quippe quæ feruorem, & æſtum huius affectus comites compeſcunt. Secundò noto in genere purgantium ea eſſe eligenda, quæ valenter purgant, cum materia ſummam habeat actiuitatem, loquor tamen de educentibus materiam humoroſam, nam euacuantia vapores ſunt eadem, quæ illic fuere deſcripta, & hoc dum nulla adeſt febris, & ægri copioſa non admittunt remedia, qualia ſunt mitia: Quare ratione bilis.

Purgantia.

Purgans in bile.

℞. *Diagridij gr. iij.*
Trochiſ. de Violis, cum Scamonio ℈. iiii.
M. & cum aq. endiuiæ f. bolus, & aluo ſubducta ſuperbibatur ſerum a d lib. i. ſ.

Vel ℞. *Diagridii gr. xii.*
Diſſoluantur in ſero depurato, & adhibeantur.

Aliud.

Ratione bilis atræ

℞. *Fol. Senæ el. ℥. ſ.*
Radic. Elleb. nigri præpar. ℨ. ii.
Paſſul. ℥. iii.
M. infundantur in ſero depurato, præmiſſa tamen duplici ebullitione, deinde f. col. cum expreſſione vſui ſeruetur.

Puluis etiam ellebori ter irroratus cum ſucco roſar. ac in vmbra qualibet vice ſiccatus à ℈. j. vſq; ad ℨ. j. exhibitus magnoperè arridet, & eò magis, ſi tres, aut quatuor grana diagridij addantur. Extractum etiam ellebori ad ℈. ij. ſ. datur, ſicuti, & ſuccus ad ciceris magnitudinem; referri hûc quoq; poteſt ſyr. de elleboro ſecundum Luſitanum; ſunt qui valde commendant tripheram Perſicam, quam præſcribunt ad ℨ. j. ex aqua aliqua refrigerante, quæ per ſe ſola mitior videtur, quàm exigat caſus, ideo alijs adiungenda, ſed quacunq; materia peccante, ac neceſſitate vrgente licet confugere ad ſtibium præparatum, imò etiam ad elleborum album, & maximè ad vſum elec. in ſuperiori capite deſcripti, quod feliciter, ac ſine noxa ad vſum deducitur: Sed quoniam ægri minimè obtemperant præceptis medicis, ideo medicamenta propoſita in placentulis, ficubus, vuis, pomis cotoneis, & ouis vſurpanda ad illorum deceptionem, quæ omnia quamprimùm ad actum deducenda, quia hæc materia plus poteſt, quàm turgens.

Quomodo decipiantur ægri ad ſumenda purgantia.

Diuretica frigida probantur.

Præter purgantia, pro euacuatione ſenſibili præſtant diuretica frigida, aut temperata, quæ verò calida improbantur, cùm quia ſanguinem agitant, & calefaciunt, tùm

quia

quia viscera liquant: Erit igitur ex vsu lac semin. melonum, cucurbitæ cum succo limonum, aqua graminis, & liquiritia, cum syr. de limonibus, aqua distillata ex ficubus recentibus maturis, & serum, si admittatur cum prædictis vsurpandum, quamuis non ignorem Paulum, & Aetium ad decoctum asparagi, anisi, dauci, petroselini, & præcipuè syluestris ascendere. Sed, & pro sensibili euacuatione particulari, capitis videlicet errhina conueniunt, quæ ex elaterio, aut diagridio dissoluto in lacte muliebri, vel ex ellebori nigri succo per pannum imbutum in nares immissum parantur, quinimo, & sternutatoria cum puluere ellebori nigri fabricata locum habent. Errhina.

Quòd spectat ad euacuantia insensibiliter, illa quoq; hic probantur, inter quæ præcipuum est balneum aquæ dulcis calidum, ratione totius à Gal. & Aetio approbatum, quod & ad sudorifica potest reduci; ratione verò capitis, præter lactis perfusionem, secundum Mesuem, & fotum ex decoc. capitum Veruecis, ac semin. fœnugræci, lini, psyllij, hordei, omenta quoq; Agnorum, ex Alpharabio; item pulmones ac meseream Veruecum, quemadmodum, & Catuli, ac pulli Columborum per dorsum viui discissi, & sincipiti impositi laudantur; quibus, vbi malum haud cedat ad rubificantia, & sinapismata ex Aetij doctrina licet descendere. Insẽsibiliter euacuantia.

In genere alterantium, quæ, & continentium, & contentorum rationem habent, gratia totius probo idem balneum, sed tepidum, ac post illud inunctionem ex hydræolo; quòd si sermo habeatur de partibus, respiciendum ad feruorem iecoris, & capitis, nec non, & cordis, quia vix possibile creditur aliquem irasci, & furore excandescere, absq; flammeo cordis, & sanguinis illius calore, idemq; putat Auenzoar, & Gal. de Arte c. 29. dum inter signa feruidi admodum cordis præcipitationem in iram, & furibundam temeritatem enumerat: Iecoris refrigerantia patent in proprio morborum iecoris tractatu, præcipuè tamen inter intrinseca, si vllo modo admittenda; probo serum cum succo cichorei, lac Asinæ, vel Capræ, ius Pulli cum simplicibus refrigerantibus, maximè verò cum hordeo: Exterius verò laudo perfusionem ex succo cichoreaceorum cum aceto. Circa autem refrigerantia noto cum Auicen. magis hîc humectandum esse, quàm refrigerandum, cum madorem lenius ferat cerebrum, quàm algorem, & vbi valida requiritur perfrigeratiò adnectendum semper aliquid mediocriter calidum, quale est chamæm. propterea ego laudo hoc

Rubificantia, & sinapismata. Euacuantia in genere. Iecur refrigerantia. Refrigerantium nota.

℞. *Ol. Ros.* ℥. *iiij.*
Succi Lactucæ, } *Papauer. albi* } *an.* ℥. *i.*
Olei Chamom. ℥. *ij.*
Succi Limonum ℥. *i. ß.*

M. & cum pecijs lineis foueatur sinciput, frons, & tempora.

Probo etiam perfusionem ex aqua dulci tepida, vel ex tribus partibus lactis Vaccini, aquæ solani, & dimidia, ol. chamæm. inunctio quoq; ex oleis refrigerantibus sic componitur. Inunctio refrigerans.

℞. *Vnguenti Populei* ℥. *ß.*
Ol. Nenuphar. ℥. *i.*
Opij, } *Croci* } *an. gr. v.*

M. pro vnctione earundem partium sincipitis, frontis, & temporum.

Embroca etiam est laudabilis

℞. *Capit. Castrati num. i.*
Extremorum eiusdem paria ii.

Capit.

Capit. papau. albi cum semin. nu. x.

Embroca quomodo paranda.

Fol. Lactucæ,
Vitium,
Cannarum,
Salicum,
Solani,
Maluarum, } *an. m. ii.*
Flor. Chamæm.
Anethi,
Viol.
Radic. Althea

M. & bull. in s. q. aq. dulc. ad tertias colat. vsui seruetur.

Pro diuitibus accipiantur partes duæ ol. violati, & vna ol. chamæm. Pro corde epithemata, & inunctiones frigidæ iam superiori capite descriptæ probantur; quibus tamen hoc addo, cordialia scilicet ibidem enumerata maximi esse vsus. Tandem aliqui etiam testibus prospiciunt applicando lintea in aq. rosacea, vel solatri, vel nymphææ cum aceto madefacta.

A proprietate operantia.

Sed iam venio ad ea, quæ operantur à proprietate, talia autem sunt, inter exteriora, inunctio cum adipe Scrophæ; item dens Equi capiti appositus, annulus ex vngula Asini pedis dexteri anterioris gestatus; item, & lapis lazuli, & radix eringij. Intrinsecè verò probantur cinis Testudinis assumptus, nec non Vnicornu ex aqua aliqua refrigerante; mirificè quoq; in hoc casu valet ius Caponis antiqui in præcedenti capite descriptum; tãquam vsu comprobatum à pluribus laudatur hoc

Intrinseca.

Arietis caput quomodo præparandum.

℞. *Caput Arietis nondum Venerem experti vnico ictu amputatum, cornibus detractis integrum cum pelle, & lana in aqua benè elixatum, tunc aperto cerebrum exime, & ei admisce*

Puluer. cynnam.
Zingiberis,
Nucis Muschatæ, } *an. ℥. ii.*
Caryophyl.
Macis

M. in patella ad prunas non magnas, diligenter agita, ita tamen, ne aduratur, detur postea ægro per triduum duabus horis ad minus ante cibum.

Victus ratio eadem est, quę in phrenitide.

Aeris obseruatio.

Victus ratio qualis esse debeat, & quomodo instituenda, ex præmissis de phrenitide elucescit; noto tamen circa aerem, non conuenire, vt voluit Aurelianus, calidum, sed frigidum, & humidum; item cubile non debere esse tenebrosum, vt volunt Methodici, sed mediocriter lucidum, & patens (seruata tamen consuetudine) à quo tamen absit omnis præcipitij occasio per fenestras; arma quoque, picturæ, & multitudo ingredientium maximè ignotorum arcenda; vultuum enim diuersitas auget furoris vanitatem; media amarulentos homines consentiente Arist. reddit, & Maniaci, qui se auertunt à cibo ægrè curantur; quare neq; tenuis iuxta Aetij sententiam, cum ob morbi longitudinem à viribus prohibeatur; nec plenus, vt qui exuberantiam humorum facit: Sit ergo mediocris, facilis coctionis, flatuum expers, humidus, & sorbilis potius quàm solidus: Dulcia, tãquam pestis damnantur, quia nimis bilescunt; item, & ex Auicenna crassa, & lenta, quoniam materiam detinent obstruendo, quæ iugiter euacuanda: Conueniunt carnes Pullorum, Gallorum, Veruecum, Perdicum, & Vitulorum, quibus perpetuò diuretica mitiora supra proposita admisceantur, quemadmodum, & humectantia, vt borrago, buglossa, & malua: Probantur, & pisces saxatiles,

Victus neq; tenuis, neq; plenus Maniacis exhibendus.

Dulcia perniciosissima.

Carnes.

tiles, candidæ, & friabilis carnis; omnium commodissimus est ptisanæ cremor cum saccharo, & lacte: Cerasa quoq; & poma plurimum laudantur: Panis sit triticeus, ex integra verò farina, & sale conditus, quia ex Gal. 2. K. T. 18. capiti est molestus vti, & biscoctus, quia non citò transit, vitandus. Potus sit aquæ hordei cum succo granatorum dulcium; vinum nisi necessitas vrgeat concedendum, & inclinante morbo, nam tunc magis potest virtus, antè verò magis materia morbifica, quæ à vino in caput fertur, viribus autem sub hoc tempore maximè consulendum; sit autem album, tenue, & dilutum, hoc enim, & vrinas euocat, & humectando somnum conciliat, & bilis ferociam lenit; diluatur verò aqua buglossæ, borraginis, endiuiæ, aut aqua pluuiali in Maio collecta. Somnus excitandus modis infra dicendis. Aluus mollis seruetur, non modo clysteribus emollientibus, sed etiam acribus.

Panis triticeus magis probus.

Potus.

Quies omni studio curanda; vnde non rectè discurrit Celsus, qui insanientes vehementer exerceri debere, & multa fruitione vti præcipit, exercitium enim siccat; quare Plato de legibus 2. ne Maniaci per Ciuitatem ambulent sanxit. Porrò ad quietem, cùm quia soluti nimium corpus agitant Maniaci, tùm ob varios casus, & pericula, tam ex parte ægrorum, assidentium, & Medicorum, semper tutius est vinculis coercere, eo modo, quo de phræneticis dictum est. Circa animi accidentia summo studio vtendum, vt omnis absit offensio, & oblectamentis ægri tractentur; quare assidentes caueant, ne eorum erratis, aut visis consentientes furorem augeant; nec rursus nimium consentiendo exasperent, sed modò indulgendum, modò blanda correctione repugnandum; quare non erit ab re musicis modulationibus delinire animum, vt fecit Empedocles, qui cantu furiosum adolescentem mansuefecit, & in sacris paginis harmonia cytharæ Dauidis, furorem Saulis cohibebat, siq; adhuc mentis quid adsit, confabulantur crebrò cum amicis, qui eos moneant, & amicis verbis castigent, quibus postea haud proficientibus ad lora, & verbera descendendum; conducit aliquando eos pauidos reddere, nunquam tamen solitarij relinquantur, nunquam inter ignotos, nunquam inter eos, quos auertentur; sic enim placatiores, & magis obsequentes redduntur.

Quietis cõsideratio cõtra Celsum.

Plato de leg.

Animi cura.

Musicis modulationibus furor arcendus, ex sacris, & profanis historijs.

Verbis non conferentibus verberibus mederi oportet.

Lycanthropia, & Cynanthropia à Paulo, & Aetio inter eas melancholiæ species enumerantur, non secus ac Mania scintillans appellata; Maniæ tamen inter se distinctę species sunt, ob simptomata diuersa, nam qui Lycanthropia laborant ex eodem Paulo, & Auicenna interdiu latitant, noctu verò domo egressi præcipuè mense Februarij Luporum more vlulant, sepulchra, & solitudines circumsitant, & nunquam vno in loco per breuem morulam, siue per momentum horulæ quiescunt. Cynanthropia verò ex Auicenna cum ira, & tripudio mixta est cum rixa, & latratu more Canum. Mania tandem scintillans inde nomen habuit, quòd istorum oculi, veluti ignis scintillæ luceant, & ægri imaginantur scintillas, & ignes.

Lycanthropia, & Cynanthropia cõsideratur.

Lycanthropia quæ sit.

Cynãthropia.

Mania scintillans item

Quo ad indicationes, cum Lycanthropia ex bile, vel melancholia aflata, Cynanthropia à sanguine exusto cum aliqua portione bilis vstæ, aut melancholiæ; ab ea genitæ; & Mania scintillans ex vaporibus adustis, à melancholia per adustionem sãguinis, & bilis genita eleuatis originē trahat, quid indicent præmissis satis abundè perspicuũ.

Indicationes.

Veniens ergo ad materias præsidiorum dico easdem esse cum Aetio, & eodem modo vsurpandas in Lycanthropia, & Cynanthropia, quamuis ab aliquibus, & fortè melius vniuscuiusq; vti, & Maniæ scintillantis distincta curatio præscribatur, quoniam, & causæ, vt vidimus, distinctæ existunt.

Prędidiorum materiæ.

Cura ergo Lycanthropiæ, & Maniæ scintillantis iam constat ex cura Maniæ ab atra, & flaua bile exusta genitæ, & ex cura Maniæ à vaporibus exustis inductæ; qua de re si plura optatis Rondeletium consulatis, qui hac de re plura proponit, quæ data opera prætermitto, ne alienis meum excrescam absq; necessitate codicem. De Cynanthropia verò, hæc mihi meditanda veniunt, præter ea, quæ ab Aetio huius affectus, quemadmodum, & aliorum accuratissimo, atq; doctissimo Scriptore. Sanguis in primis singulis

Lycanthropiæ, & Maniæ scintil. cura ex Rõdeletio.

Cynanthropię remedia.

Sãguis quãdo extrahẽdus.

Soporifera.

Victus ratio qualis.

gulis detrahatur menſibus; ſub Vere autem, quia tunc acceſſionis tempus inſtat ad lipothymiam vſq; eiuſdem conſilio mittatur, deinde ſero ad alterandum exhibito per triduum; præbeatur euacuans ex hiera diacolocynth. Ruffi, aut Archigenis, aut Iuſti, quod ſanè bis, vel ter per interualla agendum; poſt euacuationem præbe theriacam, & alia, de quibus in tractatu de melancholia; noctu verò, iam adueniente morbo, ſoporiferis agendum irrigationibus, & odoramentis ſomnum conciliantibus. De cætero victus ſit humectans; inter alia, ſiue ad victum, ſiue ad alterantia pertineat omnibus præfero balneum aquæ dulcis.

Chorea S. Viti Germaniam præcipuè graſſat.

Chorea, quibus aſſimiletur.

Auctoris sẽtentia de Chorea.

Reliquum modò eſt (me ſanè iudice) vt inter Maniæ ſpecies connumeremus illud furoris genus, quod in Germania noſtrorum Patrum memoria graſſari cæpit, quod ſanè ab incolis Chorea Sancti Viti nominatur, hoc enim malo per interualla correpti, cùm viri, tùm mulieres ſubitò relictis quibuſcunq; negotiationibus, abiectis rebus omnibus, non aliter, ac à Phalangio, vel Tarantula percuſſi læti, & ridentes ad tripudia, ad ſaltationes accurrunt, ac ſaltando veluti ouantes in tantum efferuntur, donec geminatis clamoribus horrendo, ac planè Thraci adſpectu, ſpumam ore gerant, nec ante à ſaltando, & tripudiando ceſſant, vſquequò veluti exanimes, & viribus omnibus deſtituti ſe proſternant, mortuiſq; ſimiles iaceant, vſq; ad expergefactionem, & quaſi reſurrectionem. Iidem, & non raro, niſi cohibeantur violentas ſibi inferunt manus, quia in petras ſaltando incurrunt, in flumina ſe præcipitant, veſtes proprias dilacerant, rubro veſtitos adeo habent infeſtos, vt vix à longe conſpectos impetant, & inuadant, quæ omnia Maniam ſapere, quis eſt, qui inficiari audeat? Tametſi verò non deſunt, qui hoc furoris genus idem eſſe putant cum Enthuſiaſmo ab auctore definitionum Medicarum deſcripto, vel cum Corybanthiſmo, de quo Arethæus; vel cum eo ſaltem furore, quem ſub Anteneaſmi nomine in paſſionario ſuo Gariopontus propoſuit: Ego tamen ab his omnibus diuerſum exiſtimo, vt facilè ex eorum deſcriptione liquet, & ideò nouum puto, & dignum, quod de eo verba faciamus, quicquid tamen ſit hac de diſceptatione.

Affectus curatio.

Præcautionis obſeruatio.

Symptomatis cura.

Ad curationem quod attinet dico aliam in acceſſione, citra acceſſionem aliam conuenire: De acceſſione illud certum eſt, eam muſica, tripudijs, vſquedum laborantes defatigentur diſcuti; vnde in quibuſdam locis certi homines publica conſtituuntur mercede, quorum alij inſtrumenta muſicalia perpetuò pulſant; alij illiq; robuſtiſſimi tandiu choreas cum inſanientibus ducunt, donec laxentur; ſunt tamen, qui vinculis ægros coercendos putent, vel ſanguinem detrahendum eſſe, vſq; ad animi defectum, vel ſudorificum aliquod, ſiue digerens inſenſibiliter exhibendum, vt infra. At ſi de præcautione agamus indicationes à cauſa deſumendæ, quæ cum non ſit alia quàm ſpirituum copioſorum, ac præferuidorum cum vapore, & ſanguine eiuſdem qualitatis per inſtrumenta motus, dilatatio, & diſtributio, vnde motus, & tripudij phantaſma imaginationis obijcitur, quæ ſanè patent ex riſu, & lætitia huic malo coniunctis; ad quæ quantùm faciat dilatatio ſpirituum, & ſanguinis docuit Gal. de ſympt. cauſ. 5. & 12. Meth. med. notum etiam fit ab læſione ex intuitu rerum rubrarum, quoniam hic pluri-mum valet ad dilatandum ſanguinem, & ſpiritum, patet in illis, qui à morbillis, ac variolis exerceantur; deniq; & ex curatione acceſſionis per muſicam, & ſaltationem machinata, quibus non ob aliam cauſam acceſſio tollitur, niſi quod cùm ex muſica, tùm ex ſaltatione ſpiritus digeritur, & corpus certo quodam pacto ex accidenti refrigeratur, quod hoc in caſu valde præſtat. Totum ergo præſeruationis negotium in hoc dirigitur, vt & ſpiritus, & ſanguis refrigeretur, vt motus compeſcatur, copia minuatur, ac deniq; vt viſcera generantia, cor ſcilicet, & hepar alterentur ad contrariam temperiem.

De materijs præſidiorum vix aliquid dicendum ſupereſt, omnes enim, ſiue ad viſcerum alterationem ſpectent, ſiue ad motum cohibendum, ſiue ad copiam minuendam referantur in proximè præcedentibus capitibus liquent. Quare noto vnum tan-

tùm

tùm experientia compertum, nempe plurimum conducere ea, quæ per ambitum corporis euacuant, siue sensibiliter per sudorem, siue insensibiliter per transpirationem, ita tamen, vt non liceat, nisi post totius prouidentiam ad ea deuenire, & semper temperatiora præmittantur: Secundò cordiales antidotos esse vsurpandas; quare nonnulli solo vsu per interualla theriacæ, cum conserua borraginis, aut acido citri sanati; alij trochisc. de Viperis assumptione, & alij alijs antidotis, inter quas hæc mirificè valet — Experimentum.

℞. *Aristol. rotundæ*
Mithrid. } *an.* ℥ *ii.*
Terræ Sigill. ℥. *ſ.*
Muscarum Napelli num. xviii.
Succi Citri q. ſ. — Opiata.

M. & f. opiata cuius dosis erit ʒ. *i. vel* ʒ. *i. ſ. quæ si calidior videatur, quàm par sit frigidis corrigatur.*

Et de Mania, ac eius speciebus ad saturitatem.

CAPVT SEPTIMVM.

De Rabie, seu Hydrophobia.

MAlum hoc diuersa habet loca; si enim illius tantùm rationem habeamus, quia est cum furore, & offuscatione mentis coniunctum, non alijs, quàm prægressis affectibus sufficiendum: At si causæ illius perpendantur, cum in vnum referantur venenum, inter morbos à causa occulta reponendum foret; priori tamen sensui lubentius adstipulamur insequentes in hoc plurimorum grauissimorum Scriptorum doctrinam, nec non vt propriam haud ignoremus vocem, dum scilicet in serie aliarum febrium pestilentium enumerauimus, quæ non minus hac eadem de causa in eodem sexto libro de morbis à causa occulta fuisset cooptanda. — Rabiei causæ.

Huius ergo affectus scopi curatiui variant pro temporis varietate, quo venenum est inflictum, nam Medicus, aut est vocatus statim post morsum animalis rabidi, antequam virus ab ipso animali communicetur partibus interioribus, & à venis concipiatur; vel non est continuò vocatus: Si primum, cogitandum confestim virus illud eradicare per attrahentia, & impellentia; per impellentia intelligimus, quæ à partibus internis virus propellunt, & innatum calorem corporis, præcipuè cordis, iecoris, & capitis conseruant; si secundum, præter eradicantia, & euacuantia, attrahentia, & impellentia, quæ etiam ratione copiæ conueniunt, operæpretium est vti alexipharmacis. Porrò quoniam seminarium huius veneni, ex omnium sententia, sunt humores crassi, cùm pituitosi, tùm atrabilarij, ideo horum quoq; humorum oportet rationem habere; & quoniam venenum hoc, siue seminarium habet raptum ad membra principalia, iccircò retrahentia quoq; adhibenda sunt. — Affectus scopi curatiui. — Impellentia, quæ. — Attrahētia.

Circa indicationes, quæ sunt desumendæ à qualitatibus manifestis huius veneni, non exigua inter recentiores viget difficultas; alijs illud impensè calidum, & siccum constituentibus, & propterea frigida, & humida postulare affirmantibus; alijs è contra contendentibus illud esse frigidum & summè humidum; quare calefacientia, & siccantia indicari decernentibus: Ego tamen, omissa hac de re vberiori disputatione, vt quæ contra meum institutum, potius priori opinioni adhærendum existimo, cùm quia Gal. id manifestè calidum, & siccum statuit, tàm ex propria, quàm ex aliorum mente 2. simpli. c. de Cancris 2. meth. 1. prorhet. 17. & de theriaca ad Pisonem; tùm quia experientia sum edoctus hoc malo laborantes, & æstu ingenti feruere, & siti maxima excruciari; quidquid tamen sit de huius rei veritate illud constat inter — Indicationũ à qualitatibus manifestis varij sẽsus. — Auctoris mens.

 omnes,

omnes,præter iam dicta impedimenta,ſymptomata quoq; remouenda eſſe, nempè dolores, vigilias, & aquæ timores.

Chirurgica materia.

Circa materias Medicas, & primò circa Chirurgicas ſtatuo, quòd vbi ſubitò à morſu animalis rabidi Medicus eſt vocatus, vt confeſtim dilatato vulnere extrahatur virus, explorato tamen prius nunquid morſus ſit venenatus, an non: Experimenta ergo huius explorationis vulgò ſunt hęc; primum,quod ab Oribaſio proponitur ſunt nuces, iuglandes tritæ, & vulneri impoſitæ, quæ poſtridie detractæ offerantur Gallo, aut Cani, quia tunc morſum venenatum eſſe cognoſcemus, ſi animalia prædicta ijs aſſumptis pereant: Secundum experimentum deſumatur ex mica panis eidem vulneri, eodem modo, vt ſupra admota; & ijſdem animalibus oblata, quam ſi comedere renuant certo certius erit vulnus eſſe venenatum: Tertium experimentum erit, quod ſanguis ex vulnere extrahatur, deinde cum farina paretur placentula, quæ ſi cauſet animalis mortem, vulnus fuiſſe venenatum demonſtrabit, ſin minus, nequaquam: Quartum fabricatur ex tritico maſticato, applicito, & exhibito, haud diuerſo modo ab alijs experimentis, nam (vt ſupra) declarabitur ex illius comeſtione veneni inflictio. Cæterùm quoniam experimenta hæc non ſemper fida ſunt, vt experientia docet, ideo tutius erit ijs inſiſtere indicijs, quæ oſtendunt animal vulnus infligens rabidum eſſe, quæ fusè in exemplo Canis rabidi Gal. lib. de theriaca ad Piſonem recenſet. Illud autem potiſſimè conſiderandum an morſus ita cutim penetrauerit, vt ſanguis exierit, ea detecta, tunc non eſt hæſitandum de veneno per morſum inflicto; habet tamen Gal. in corporibus raríoribus, & mollioribus etiam ſine morſu ſola ſaliua venenum trãsfundi.

Quomodo cognoſcatur morſus an ſit venenatus. — Secundum experimentum. — Tertium. — Quartum. — Experimenta tutiora petantur ex Gal.

Cognito his venenum adeſſe ſtatim vulnus dilatandum; hinc Dioſcorides dicebat longè tutiora eſſe maiora, quàm minora vulnera, quippe cum ſanguis inde copioſus affluat, ſecum infimul plurimum virulenti liquoris exhaurire poteſt, quòd in minoribus vulneribus haud ſequitur. Vulnus verò pluribus dilatatur modis, aut circumciſa carne ſcalpello, ita vt vulnus circulare reddatur, vel cauterio actuali rotundo, & ſatis amplo inuſto loco; vel ſi hoc non admittatur adhibito cauſtico medicamento, cauterium ſanè actuale expeditiſſimum remedium cenſetur, nam, præterquamquod dilatat, virus etiam domat, ſi Dioſcoridi credimus, & vlterius venenum tranſportari prohibet, & diutius deniq; ab eo, quàm à circumciſione illata exulceratio aperta permanet; pro cauterio verò potentiali argentum ſublimatum dictum omnibus alijs à quibuſdam cæteris præfertur, vt quod non modò validiſſimè minuit, ſed citiſſimè eſcharam deponit, quòd præſenti in caſu valde vtile, ac perneceſſarium; eſt autem id, quominus dolorificum ſit, excipiendum medicamento aliquo refrigeranti, quod tamen non ita aſtringat, quale eſſet oleum roſaceum.

Cognito veneno quid faciendum. — Vulnus quomodo dilatandum.

Porrò quocunq; modo dilatatum fuerit vulnus, plaga eius, vt diutiſſimè aperta detineatur omnino curandum eſt; ac tametſi omnes ferè quadrageſimum diem huic negotio præfiniunt, quia vt plurimum ad hunc vſq; diem Hydrophobia differri conſueuit, tamen quia etiam poſt hunc non pauci apud Dioſcoridem, & alios aquam horruiſſe leguntur, & venenum inflictum non eiuſdem eſt ſemper molis, & potentiæ, icircò tutius exiſtimauerim etiam vltra hanc diem progredi, vel ſaltem antequam clau datur plaga experimentis vti, quæ ſupra enumerauimus pro exploratione, an venenum totum exierit. Circa vſtionem verò, & cauſtica medicamenta illud noto ſedulò curandum eſſe, vt intra biduum ablata cruſta veneno pateat exitus, diu enim detenta obturantur meatus, & exitus iſtius; vt autem affatim decidat apponatur liquida vernix, vitello oui, & recenti permixta butyro, vel affundatur ſolùm butyrum calidum quantum quis ferre valet. Adaperta iam plaga cum materijs Chirurgicis venenum illicò attrahatur cucurbitula, vel cauo cornu cum multa flamma loco vlcerato appoſitis, quibus remotis partes vicinæ ſcarificandæ, & rurſus vnum ex dictis admouendum; loco ſcarificationum poſſunt vicinis partibus affigi cucurbitulæ ſcarificatę, & veſicatoria; imò ſi pars læſa exquiſito polleat ſenſu, ea intecta prædicta omnia partibus adhibenda

Quanto tẽporis ſpatio vulnus apertum ſit detinendum. — Cauteriorũ nota. — Quibus venenum è vulnere detrahatur.

benda vicinis, aut si aliqua ipsi parti applicare opporteat ea sint mitia; sed de his clarius in parte Pharmaceutica. Sed præter hæc in ipsa veneni extractione studendum omni conatu, ne quod in plaga continetur ad intima serpat, ad quod obtinendum conducet alligare partem arctè supra locum demorsum. Præter cucurbitulas laudo etiam hirudines parti demorsæ appositas ad extrahendum virus; item laudo ex Dioscoride, vt è dilatato vulnere abscedentes carnes auferantur, imò & non abscedentes hamo, aut volsella appræhensæ amputentur. Exustionem verò veneni à ministro facta, tãquam periculo plenam, & à pietate Christiana abhorrentem haud propono, etiam si nouerim ab alijs proponi. Exustio veneni crudele est remedium.

Quod si Medicus non fuerit sic à principio vocatus, ita vt magna currat suspitio venenum ad intima penetrasse, & à venis conceptum esse, aut vulnus clausum iam offendit, vel adhuc apertum; si clausum quoquomodo reserandum, vel scalpello, vel vstione, vel causticis prædictis, vel auripigmento præcipitato cum butyro, ad quod idem facit sal, aut salsamentum vetus impositum, aut Si Medicus à principio non sit vocatus, & vulnus clausum.

Puluis aperiens vulnus.

℞. *Salis Fossilis ℥. i.*
Chalcytidis, } *an. ʒ. xvi.*
Scyllæ,
Rutæ Viridis, } *an. ℥. ß.*
Aeruginis,
Rasæ
Semin. Porri ʒ. i.

M. puluer. omnia, deinde puluis inspergatur plagæ quousq; crusta inducatur.

Quo eodem puluere cum ol. ros. excepto vti poterimus, præter supradicta ad crustæ excisionem. Si adhuc sit apertum, quamuis aliqui existiment, nec inurendum amplius, nec vllis scarificationibus, cucurbitulis, alijsuè attrahentibus vulnus exasperandum esse, eo quod iam venenum pernitiores petiuit partes, attamen huiusmodi sententia est suspecta, quia licet venenum multiplicatum existat, & tangendo propinquos succos propagetur, nihilominus in demorsa particula, & ei vicinis adhuc latere id, vel ex eo constat, quòd (vt ipsimet fatentur) aduentante iam Rabie ægri percipiunt dolorem à loco demorso incipientem, & per partem, post partem triu n circiter dierum spatio ad cerebrum ascendentem; quare etiam hoc tempore ista omnia supradicta conuenire existimo. Præterea, si hoc in casu corpus sanguine repletum existat venæ sectio probatur, quamuis hæc nunquam in veneno probetur, quòd ratione similitudinis attrahitur ab alio veneno; à principio verò non concepto veneno à venis, missio sanguinis nullo modo tentanda, secus venenum in venas traduceretur; vbi educitur, in minori copia educatur, cùm quia morbus est diuturnus, tùm quia validiora desiderat remedia, quæ vires prosternunt, vti facit venenum ipsum, eaq; lege est administranda venæ sectio, vt ab ipso cerebro, & nobilioribus membris ad ignobiliora, & præsertim ad primò affecta (si fieri possit) sanguis, & vitiosi humores per eam reuellantur. Si apertum idem vulnus. Si corpus sanguine sit repletũ venæ sectio nõ improbãda, at max. cum cautione.

Cæterùm præter sectionem venæ cucurbitulæ partibus infernis natibus, ac brachijs appositæ sunt miri vsus, sicuti, & hirudines; sed, & vesicæ excitatæ in summa cute cùm vesicantibus, & potissimè ad locum vicinum commorso probantur; probantur etiam frictiones asperæ, deligationes, & picationes extremorum. Imò si aquæ iam metus adsit, etiam ipsi capiti, tãquam parti principaliter affectæ vesicantia post aures admouenda erunt, quemadmodum, & setacea, ac cauteria, cùm in occipitio, tùm in sutura coronali excitari poterunt. Circa venæ sectionem non admitto illorum sententiam, qui in aquæ timore sanguinem ducunt, cùm quia in confirmata Rabie, qualis est illa, quæ ad prædictum inducit timorem, vires necessariò sunt languidæ, tùm quia hac euacuatione nullo pacto virus ipsum oppugnatur. Cucurbitulæ, hirudines, & vesicantia probantur. Si adsit aquæ timor. Venæ sectionis adnotatio.

Medi-

Pharmaceutica, ad quæ dirigantur.

Medicamenta Pharmaceutica, vel diriguntur ad venenum in parte demorsa, vel ad venenum conceptum à venis, vel ad aquæ timorem, vel ad dolorem, vel ad vigilias: Priora sunt, cùm attrahentia, tùm viscera corroborantia, proportionemq; ac spiritum innatum illorum conseruantia: Quæ attrahunt, vel id præstant ratione caloris, vel à tota substantia, vel vtroq; modo; primi generis sunt Pulli, Gallinacei, Columbi, Agni, & Catuli viui, ac discissi parti demorsæ appositi. Hùc etiam pertinet medicamentum Alcionis apud Gal. 2. de simpl. cap. de cancris, quod fit ex pice oppoponace, & aceto, cui pro corporibus mollioribus addendum est ol. irinum, imò & illud celebratissimum Machærionis descriptum à Gal. 5. de compos. medic. per genera c. 13. item, & emplastrum Dioscorid. ex allio, & cæpa, & granis tritici compositum, maximè in pauperibus, & corporibus durioribus, quod tamen, quia dolorem intensiorem producere solet, oleo lumbricato diluendum, & interpositis tantùm diebus adhibendum; sed & quicunq; alij dropacismi, & sinapismi hic locum habent, laudatur verò summoperè puluis præcipitati elec. si vulneri inspergatur, vel saltem cum butyro imponatur, nam vlcus apertum seruat, & valde trahit, vt in gallicis bubonibus quotidie obseruamus.

Alcionis medicam. ex Gal.

Oleum Machærionis præstantissimum.

Medicamẽta à tota substantia veneno occursantia.

Quæ à tota substantia id præstant sunt nuces iuglandes tusæ, & appositæ, rumex acutus emplastratus, theriaca ol. ros. liquata linimentis imposita, pili etiam ipsiusmet Canis rabidi, vel illius hepar appositum, ceratum sacrum, siue diadictaminum, & cerine à Gal. tantoperè laudata: Inter ea, quæ vtroq; modo operantur primum est, quod fit ex Cantharidibus, cum lentibus; vel

Vnguentum ad rabiem.

℞. *Tres capas sub cineribus coctas, cum theriaca, & contunde eas, deinde vtriusq; aristolochiæ puluerizatæ an. ʒ. ij.*

Cancrorum Fluuiatilium ʒ. v.
Myrrhæ, Galbani, Bdellij } an. ℥. ß.
M. & excipiantur cum ol. irino.

Aliud ad idem.

Vel ℞. ***Galbani, Oppoponacis*** } an. ℥. ß.
Sagapeni, Euphorbij, Ireos, Aristol. rotundæ, Gentianæ } an. ʒ. i.
Cancrorum Fluuiatilium ʒ. ii.
Terebenthinæ ℥. ij.
Ceræ q. ß.
M. pro vnguento.

Viscera corroborantia, & resistentia veneno. Communia. Propria. Simplicia.

Medicamenta habentia rationem membrorum, quæ ita roborant viscera, vt possint resistere veneno, illudq; expellere, à proprietate operantur, siue à tota substantia, & sunt hæc interna, atq; externa, communia, vel propria: Inter communia habemus vtramq; magnam antidotum, scordium, vel terram sigillatam, ex aqua acetosæ propinatam: Propria verò sunt simplicia, & composita: Simplicia sunt Catuli coagulum cum aceto comestum ex Dioscoride, vel coagulum Leporis lactis eodem modo vsurpatum, puluis gentianæ ex aqua buglossi, cortex ficus syluestris, allium cum oximel. oblatum, hepar Canis rabidi, cui tamen Gal. non fidit, & ego nunquam auderem

rem illo vti, aqua anagallidis, puluis Agrimonij, radix rosæ syluestris, quam summoperè commendat Plinius lib. 25. c. 2. referens historiam cuiusdam Hydrophobici desperati, qui ex solo vsu illius fuit sanitati restitutus; pimpinella deniq; quoquomodo assumpta ad idem conducit. Composita varia sunt; primum est confectio ex Cancris fluuiatilibus, & isti non sunt artaci, sine forma oblongi, & differunt à Cancris, qui sunt rotundi; hæc autem confectio habetur ex Gal. 2. de antidotis; secundum

Composita.

Electuariũ ad rabiem.

℞. *Nardi,* } *an. ℥. ß.*
Costi }
Semin. Dauci ʒ. i.
Petroselini ℥. ß.
Piperis albi gr. xxxx.
Carpobalsami, } *an. ℥. ß.*
Acori torrefacti }
Iunci odorati ʒ. i.
Mel. despumati q. s.
M. & f. elec.

Tertium

Puluis ad eãdem.

℞. *Cineris Cancrorum fluuiatilium ʒ. x.*
Gentianæ ʒ. v.
Thuris ʒ. i.
M. & f. pulu. subst.

Quomodo autem paretur cinis dictus, legatis apud Gal. 2. simpl. cit. capit. de Cancris, vbi hanc mixturam summoperè extollit. Dosis horum est à ℈. j. ad ʒ. ij. augenda tamen dosis, quo magis recedimus à principio; hinc Galenus à principio puluerem dictum exhibet ad cochleare, ad duo verò cochlearia in progressu, siq; liquor aliquis sit ad ea necessarius probo aquas cardiacas temperatas: Propterea in horum vsu perseuerandum ad 40. dies vel 60. administrando ea saltem alternis diebus, ac ventriculo ieiuno. Dictis addo vtramq; antidotum magnam, cui non minus, ac cineri Cancrorum, experientia teste, fidendum; laudantur etiam ab aliquibus aqua extinctionis ferri; item & serum cum succo sonchi.

Dosis.

Quo ad externa laudo inunctionem cordis, ac iecoris ex theriaca, vel succo rutæ Caprariæ, aceto, gentiana, & scordio, dens quoq; Canis rabidi gestatus, & Lyenæ corium gestatum, ad idem conducunt: Qui ad Mare Oceanum habitant referunt demorsos in illius aquis immersos sanitate donari.

Externa.

Medicamenta, quæ diriguntur ad venenum, iam à venis conceptum sunt euacuantia, purgantia scilicet, diuretica, & hydrotica. De purgantibus noto primò, vt dum possunt præmitti præparantia, iisdem præparantibus miscenda semper esse, præter ea, quæ crassos respiciunt humores, & potissimè melancholicos aliqua, quæ à proprietate venenum domant, vt sunt gentiana, scordium, alissa, & etiam saponaria ab aliquibus hoc in casu tantopere celebrata. Noto secundò, quod licet in hydrophobia ab omnibus probentur purgantia validiora, vt hiera logadij, pilulæ cocchiæ cum elleboro, de lapide lazuli, fœtidæ cum elleboro, & omnes, quæ gummata respiciunt, præcipuè pilulæ Alexandri de nitro vocatæ, mihi tamen magis placeret propinare syrupum, qui insimul haberet facultatem alterandi, & euacuandi; quare serum cum syrupo de polipodio magistrali, mihi valde arrideret, decoquendo tamen prius in sero elleborum nigrum, & postea per noctem infuso,

Medicamẽta venenó occurrentia sunt purgantia.

Auctoris opinio circa purgantium exhibitionẽ.

Vel ℞. *Senæ elec. ℥. ß.*
Epithymi ʒ. ij.

Poli-

Purgans viſitatum.

Polipodij Quercini ℥. iij.
Ellebori nigri ʒ. iij.
Paſſul. ℥. iij.
Semin. Aniſor. } *an. ʒ. ij.*
Fœniculi }
Calami Aromat. ʒ. i. ſ.
Seri Vaccini depurati lib. vi.
Bull. tribus ebull. deinde maneant in infuſione per 12. horas colati & expreſſi.

℞. *Lib. ſ.*
Syr. de Pomis compoſ. ℥. iiij.
M. pro vna vice.

Si validiorà exhibenda.

Quòd ſi omnino validiora purgantia erunt præbenda, probo vt poſtea ad corrigendam eorum caliditatem, & ſiccitatem offeratur apozema ſeri: Dioſcorides, inſtante iam aquæ timore, laudat elleboriſmum, quo plures euaſiſſe, etiam incipiente iam aquæ metu, plurimi fatentur: Huius autem præparatio petenda eſt ex capite de melancholia: Noto tamen in præſenti caſu non licere ſic corpus totum, & peccantes humores, ita elleborum præparare, vt in melancholia; quare mitiorem tanquam tutiorem inter ibi traditas eligamus, eumq; exhibeamus non ſemel, ac iterum, ſed frequentius, interpoſitis tamen diebus, quibus, & vires recreentur, & humores præparentur, & antidotis virus oppugnetur. Sed præter elleborum album, elaterium, & antimonium præparata, ab aliquibus conceduntur.

Ellebori adnotatio.

Antimoniũ, & elaterium cõceduntur.

Diuretica parentur ex radicibus aperientibus, rumice, ſenetione, citrach, emulſione ſeminum melonum; item, & ex cantharidibus cum lente, vt

Diureticum ex Cãtharidibus.

℞. *Cantharidar. præpar.* } *an. par. æqual.*
Lentium ſine cortice }
M. doſis eſt ad ℈. ſ. per plures dies.

Hydrotica.

Quo ad hydrotica à Dioſcoride inter alia laudata, præter ſudatorium laconicum, laudo balneum aq. dulc. calidæ; item frictiones, & inunctiones ex oleis relaxantibus, ſed & dropaces, ac ſinapiſmi in hunc finem non improbantur; ſicuti inter cætera præſtat patientem reponere in ventrem Muli, vel Equi viui diſciſſi, donec proprium ſeruet calorem.

Interna remedia.

Præter externa, à nonnullis proponuntur interna, vnde poſt totius purgationem, modò iecur, & anni tempus non ſint impenſè calida, nec corpus emaciatum, plurimum vſui huiuſce decocti deferunt, quod tamen, me iudice, vt nimis calidum cichoreaceis corrigendum, & potius ſalſam, quàm corticem guaiaci in maiori doſi præſcribendam exiſtimo.

Decocti ſudorifici forma.

℞. *Cort. opt. Guaiaci ℥. viij.*
Salſæ ℥. iiij.
Radic. Gentianæ, aut Saponariæ Apulienſis ℥. ii.
Aq. Pluuial. lib. xii.
M. & f. infuſ. per xii. horas, deinde f. decoctio ſ. a vſq; ad conſumptionem lib. viii. aq. tunc adde

Vini albi generoſi lib. iii.

Et f. leui ebull. ſtatim auferatur ab igne, & coletur pro ſyrupis, quorum doſis ſit ℥. viii. dentur ſummo mane, & poſt ipſos per horam dormiant ægri, deinde ingrediatur hypocauſtum, & ſudent copioſè.

Secun-

Secundus quatuor horis ante cænam exhibendus, à quo sudor identidem, non tamen somnus prouocetur, singulis autem septem diebus propinentur pilulæ aliquæ ex dictis. Ad vigilias valent alibi proposita: Ad dolorem partis vlceratæ affunduntur ol. hypericonis lumbricatum, abstinendo hoc in casu ab acrioribus, vel saltem alternis diebus imponenda.

Ad aquæ timorem, si veteres audimus nil aliud confert, nisi vt aqua exhibeatur, & patiens ex improuiso in eam immittatur, siq; natet, diu in ea maneat, sin minus statim extrahatur, postea totum corpus oleo illiniatur tepido; hic tamen vsus aquæ ab aliquibus reprobatur, sicuti, & aquæ potus, quia ægros ab omni aquæ vsu lædi cōtendunt, & propter hanc causam illam sic abhorrent, & probant auctorit. Auic. 4. fen. 6. lib. trac. 4. c. 7. quia tamen aliqui vsu aquæ curati sunt, ideo hoc remedij genus haud spernendum censeo. Præter hæc laudo clysteres ex aqua, & oleis paratis; item, & morbo ad augumentum properante totum foueatur ol. dulci: Amplius Cantharides exhibitas, sicut & pilulas ex castoreo, & lathiride 2. de Antid. cap. vltimo à Gal. descriptas; probo quoq; aquam fabrorum. *In aquæ timore quid faciendum.* *Auctori quæ magis familiaria sint.*

Victus ratio similis perscribatur. Aer sit temperatus. Cibus non sit attenuans, ne veneno penetrationem præbeat, quia tali victu viæ patentes fiunt, & nobilia membra famelica, vt quoscunq; humores attrahant, non tamen ita plenus, vt antidotorum vires frangat, distributionem eorum sic ad partes principes impediendo: quare mediocris esse debet, & à principio acris, iccircò probatur vsus cæparum, alliorum, porrorum, & aromatum pro condimentis; in progressu boni succi, facilis coctionis; inter carnes laudatur caro Arietis assa: Vinum à principio potens conuenit, in progressu ab eo abstineatur, sicuti, & ab omnibus cibis calidioribus; si autem aqua loco vini substituenda veniat, incipiente illius timore præbeatur inscijs ægris; quare, aut vas cooperiatur, aut sale paretur, quod in illius summitate vinum resideat, vel ægri aquā per fistulam longam bibant. Notatur ex aliquorum sententia, vt per integrum annum patientes abstineant à contactu corni arboris, & virgæ sanguineæ, quia illis in manibus detentis, & calefactis Rabies excitatur, sicuti, & si dormiant sub arbore sorbo; & hæc sunt, quæ Hydrophobiæ, seu Rabiei curationem tentant, & assequuntur. *Res non naturales quomodo considerandæ, & primò cibus.* *A quibus æger per annum abstinere debeat.*

CAPVT OCTAVVM.

De Memoria, & Ratiocinatione imminutis, ac deperditis, seu de Obliuione, & Fatuitate, vel Stultitia.

AGimus hîc de ea Obliuione, & de ea Fatuitate, quæ morbosa est, non autem de ea, quæ intra latitudinem sanitatis versatur, quam Gal. de Arte Medica numerat inter signa ostendentia constitutionem cerebri: Rursus neq; de omni morbosa, sed primò de ea, quæ adscititia est, & ante senectutem aduenit; non de ea, quæ infantiam, siue primum ortum, aut senium comitatur, quia (Auicenna docente) Memoria, quæ à prima constitutione debilis est, non medicamentis, sed solo victu, exercitijs, frequentioribus studijs, & animi attentione est tractanda, & quæ senium sequitur eodem, sed proprio modo fortificanda: Secundò de ea agimus, quæ est affectus per se, non autem, quæ alijs sufficitur accidentibus, vti epilepsiæ, apoplexiæ, caro, & similibus. *Quæ Obliuio, & quæ Fatuitas hic perpendantur.*

Scopi curatiui à causa desumuntur, quæ cum sit intemperies cerebri frigida, alterans contrarium, calidum scilicet exposcit: Porrò cum hæc intemperies, vel sit cum materia, vel sine ea: Quæ sine est, aut simplex, & frigida tantùm existit, vel composita, tùm frigida, & sicca, tùm frigida, & humida: Quæ cum materia, vel cum materia pituitosa, vel melancholica: Simplex frigiditas, calefaciens tantùm requirit; composita *Scopi curatiui.* *Causa quæ sit.*

verò calefaciens, modò ſiccans, modò humectans, iuxta compoſitionis rectitudinem. Materia melancholica poſtulat calefieri, humectari, & attenuari; pituitoſa verò ſiccari, & detergi, vtraq; tamen euacuari debet; vtq; habet raptum in caput, retrahi.

Chirurgicæ materiæ.

Quo ad Materias Chirurgicas venę ſectio in affectibus his exquiſitis minimè conuenit, quia licet morbus ſit magnus, vitium tamen deſideratur ſanguinis; cerebro enim per eſſentiam refrigerato, vix credibile eſt poſſe redundare in toto ſanguinem; vbi tamen ſpurij exiſtant, & ſanguis cum alijs humoribus ſit mixtus, vel in toto ſanguis prædominium aliquod habeat, vel per detractionem ſanguinis tutior ſternatur via ad præſidia calorifica hac in curatione neceſſaria, non abhorrerem ab aliqua ſanguinis miſſione. Quo ad alias materias alios reſpicientes humores ſic decerno, videlicet cauteria in ſincipite, & occipite inuſta, cùm ſimplicia, tùm compoſita ſub forma ſetonis, ſeu ſetacij maximi eſſe vſus, pro euacuatione, & deriuatione materiæ à capite, quemadmodum pro reuulſione faciunt, quæ ſunt in brachijs excita; ad quod pariter conducunt cucurbitulæ, & veſicantia: Frictiones quoq; primùm totius corporis, deinde capitis ſummoperè laudantur, vti & pectinationes factæ cum pectine buxeo, vel pro magnatibus ex ligno aloes.

Præſidia calorifica huic curationi quàm maximè neceſſaria.

Pharmaceutica his conuenientia duorum generum.

Medicamenta Pharmaceutica ſunt duorum generum, euacuantia ſcilicet materiam, & alterantia intemperiem; euacuantia, vel ſunt totius, vel capitis, & vtraq; tàm ſenſibiliter, quàm inſenſibiliter id præſtant. Senſibiliter totum euacuant lenientia, præparantia, & purgantia, in capite de dolore capitis recenſita. Noto tamen de purgantibus illa vehementia eſſe debere, quia euacuant partem ſenſu ferè deſtitutam, & ad expulſionem debilem, præterquamquod, & remota nimis; hinc Aetius confugit ad elleborum album, & probat hieram Ruffi, quæ ſi cum veratro nigro componatur, conuenit etiam cum peccat melancholia, quæ medicamenta ſtatim monet exhibenda, vbi vrgeat neceſſitas, idq; repetitis vicibus, & minimè differenda, donec morbus ad tantam vehementiam perducatur, vt non cedat.

Cur purgãtia in hoc caſu vehementia eſſe debeant.

Aetij praxis.

Hieræ doſis ad hãc moliẽdam purgationem.

Doſis hieræ pro purgatione eſt ℥. ſ. pro diſcuſſione verò materiæ ad ʒ. ſ. in quo vſu quotidie poteſt vſurpari: De elleboro albo ſuo loco egi; præter hæc à quibuſdam proponitur hiera ex colocynthide in eadem doſi, quæ parum, aut nihil ab illa Ruffi recedit, ſicuti, & hiera Pacchij vigorata in doſi colocynthidis; item, & hiera Logadij, cum ſubeſt materia melancholica in eadem doſi ℥. ſ. item, & hiera cum agarico, ſi ei elleborus niger iungatur; item, & pilulæ euacuantes à capite materiam melancholicam, & pituitoſam, vt alibi fuit aſſertum: Clyſteres acres ex Paulo hùc referuntur. Totum autem pariter euacuantia, ſed inſenſibiliter ſunt decoc. guaiaci, ligni iuniperi, viſci quercini, radicis Chinæ, & ſalſæ, quibus, ſi melancholia negotium faceſcat ſemper addenda quæ emolliant ſupra de melancholia hypochondriaca enumerata: Ad robur verò medicamento addendum probo ante ſyrupum matutinum vſum pilulæ ex ſale theriacali vel ex Aetio, ex caſtorio; ad idem conducunt aquæ thermales mineræ ſulphureæ epotæ, vtraq; antidotus magna, confectio diamuſci, aurea Alexandrina, & præcipuè anacardina, ita tamen, vt in materia melancholica corrigantur conſerua borraginis aut bugloſſæ.

Caput ſenſibiliter euacũatia, quæ.

Caput ſenſibiliter euacuantia ſunt maſticatoria, & errhina in ſuperioribus recenſita capitibus; quæ verò inſenſibiliter idem præſtant ſunt inunctiones, fotus, embrocæ, cucuphæ, ſtuphę, & ſimilia, de quibus alibi; quędam tamen peculiaria narrabo; quare, præter Gallos, & Catulos viuos diſciſſos, & applicitos, vt docuimus in antecedentibus, laudo emplaſtrum ex ſinapi, calamintha cocta in aceto, addito nitro, pipere albo, caſtorio, admotum potiſſimè occipiti; item & embrocam ex decoc. facto in aqua cum plantis calorificis, capitalibus, caſtoreo, & aceto. Sacculus etiam probatur apponendus occipiti, qui ſic paratur.

Sacculus occipiti apponendus.

℞. Sam-

℞. *Sampſucci,*
Anthos, } *an. p. i.*
Meliſſæ
Nucis Muſcatæ, } *an.* ʒ. ß.
Cyperi
Ligni Aloes ℈. *i.*

M. & f. pulu. qui conſuatur in ſerico pro dicto vſu, addendo æſtate roſas, & ſantalos, in proportionata doſi.

Lixiuium ad abluendum caput, & pedes in hunc conficitur modum. Lixiuium ad abluendum caput.

℞. *Lixiuij communis non multum acris q. ſ.*
Bacheræ,
Anthos,
Lauri, } *an. m. i. ſ.*
Meliſſæ,
Stœchadis,
Sampſucci
M. & bull. pro dicto vſu.

Vnctio item communis laudatur facta cum oleo caſtorei, de lateribus, de piperibus, de nuce muſchata, de guaiaco, nardino, quæ capiti abraſo illinienda: Sed mirabilis eſt pro fomento capitis aqua vitæ diſtillata cum roremarino, meliſſa, & ſambuco, quemadmodum pro iniungendis naribus confectio anacardina; noto tamen circa hæc omnia, vt ſemper addantur emollientia, ſi ſubſit materia melancholica. Vnctio capiti abraſo facienda. Pro fomento capitis mirabilis illitio.

Sed iam in alterantium meditationem refundamus, diuidendo illa in operantia à qualitate manifeſta, & à qualitate occulta; priora, ſi intemperies frigida, & ſicca exiſtat calefaciant, & humectent, & habentur in tractatu de melancholia, præcipuum cenſetur balneum aquæ dulcis; his autem adiunguntur cum fructu, quæ intemperiei frigidæ, & humidæ conſulunt, vt mediam naturam in ea inducenti: Quare ad intemperiem frigidam, & humidam tollendam extrinſecè illa omnia adhibenda, quæ ad euacuationem inſenſibilem capitis fuere inordinata, præter quæ ad memoriam laudo vnguentum Montui cum anacardis, ſacculum ab eo deſcriptum, & lotionem cum vino decoctionis ſtœchadis, betonicæ, maioranæ, hederæ, meliſſæ, ſaluiæ, calaminthæ, cardamomi, caryophyl. agarici elec. & facienda eſt ad conſumptionem tertiæ partis vini; ad odorandum commendantur pilulæ ex laudano. Alterātium cōſideratio, & diuiſio. Quæ frigidam, & humidam tollāt intemperiem.

Pro Stultitia, & Fatuitate lotio capitis Varignanæ, & embroca Guainerij extollitur; intrinſecè operantur, vltra eadem inſenſibiliter euacuantia, & vltra conſeruas capitales hora ſomni deuoratas, nux muſchata condita, Zingiber conditum, acorum conditum, caſtoreum, & ʒ. j. ſequentis medicamenti ex aqua betonicæ. Pro Stultitia, & Fatuitate.

Electuariū.

℞. *Olibani,*
Cyperi,
Piperis, } *an. par. æqual.*
Croci,
Myrrhæ

M. & f. puluere ſubſt. cum melle deſpumato reformetur elet. cuius doſis erit ʒ. ſ.

Idem præſtat meliſſa, vel eius aqua aſſumpta,

℞. *Ligni Aloes* ℈. ß.

Rotulæ.

Cardamomi, } *an. ʒ. i.*
Galangæ
Cinnamomi ʒ. ſ.
Galliæ Muſc. ℈. i. & gr. iij.
Sacchari diſſoluti in aqua florum Citri ℥. ÿ.
M. & f. rotul. ʒ. ÿ. pro qualibet, & in aurora capiatur vna.

Hora verò ſomni ſumatur ℥. j. ſ. huius liquoris

Aq. ſtillatitia ad idem.

℞. *Zingiberis,* } *an. ℥. i.*
Caryophyl.
Galangæ,
Cardamomi
Rhabarb. ʒ. v.
Cinnamomi, } *an. ʒ. vi.*
Nucis Muſchatæ,
Caſtorei
Vini albi dulcis lib. iij.
M. & diſtilletur aqua ad dicta.

Quæ à proprietate Memoriæ proſint.

Inter ea, quæ à proprietate agunt intrinſecus pro Memoria prædicatur cornu Cerui, & ramenta eboris ad ʒ. j. ex mulſa, ſuccus ameos, & rutæ eodem modo exhibitus, cerebrum Gallinæ aſſum cum expreſſo nucis muſchatæ, ſemen ormini ex aqua meliſſæ tuſæ, & in vino maceratæ diſtillatum.

Peculiaria pro Amentia, & Fatuitate.

Pro Amentia, ſeu Fatuitate (vltra hæc) peculiariter proſunt primò ſemen bruſci contuſum; ſecundò cinis Teſtudinis cum aliquo medicamento capitali, vel aliqua ex confectionibus dictis; tertiò medicamentum compoſitum ex ligno aloes.

Externa pro Memoria.

Quo ad exteriora pro Memoria laudantur fel Perdicis temporum arterijs illitum, irrigatio capitis ex aq. ſtillatitia hæderæ pluries diſtillatæ, dens Taxi brachio ſuſpenſus, vel ex Rhaſi pes eiuſdem ſiniſter cum vnguibus. Pro Stultitia exterius admouetur illitio ex oleo ſambuci ex Auicenna, hyacinthus ex Alberto, item lapis ametyſtus, & berillus geſtatus.

Pro Stultitia.

Viuendi ratio.

Aer.

Cibus.

Quo ad victus rationem, aer ſit temperatus, quia talis ex Ariſtot. 14. Probl. & ex Hipp. de aere, aquis, & locis comprobatur, vel ad calidum vergens, cum ex 8. Probl. vltimò habitatores Regionum calidarum ſint ſapientiores, & magis verſuti, vt experientia de vltramarinis docet. Cibus ſit quantitate mediocris, quia morbus eſt diuturnus, qualitate calefaciens, ſed modò ſiccans, modò humectans, pro vt intemperies, & materia expoſcent; item in materia ſit attenuans, quia ea ſemper eſt craſſa. Vitanda eſt crapula, & cruditas: Plura leguntur apud Actuarium tractatu de ſpiritibus, vbi enumerat exactè cibos ingenio, & Memoriæ accomodatos, cum eorum conditura. Potus vini maximè confert, ſed in pauca quantitate, vt poſſit regi; ſit album, tenue, mediocris ætatis, & odoratius, quia magis proderit; poteſt medicari cum alijs iam propoſitis, cum meliſſa, borragine, roremarino, radicibus bugloſſæ, ſcorzoneræ, ac nuce muſchata. Ægri moderatè dormiant, non de die, nec ſtatim à cibo, & ſuper puluinari repleto ſimplicibus capitalibus accommodatis. Venus fugiatur, omniaq; cum mediocritate adminiſtranda, attamen laudatur aliquando patientes ad iram excitare, quippe ſic ſpiritus vitalis efferueſcens, & caput petens frigiditatem illius coercet, ſpes etiam bona patientibus facta ex parte præſtat; & de Memoria, & Ratiocinatione imminutis, vel deſtructis ad ſatietatem.

Potus.

Somnus.

Venus improbatur.

CA-

CAPVT NONVM.

De Vigilia Morbosa.

Vigilia, quæ ex se naturalis est, præter naturam, & morbosa euadit, aut quia vapor alimentalis somni causa in cerebrum eleuari consuetus non defertur, non densatur; aut quia, si densatur, non conseruatur, quoniam dissipatur, & absumitur; si autem vapor cerebro communicatur, sed non densatur, vel densatus absumitur, cum hoc fiat propter intemperiem cerebri nudam, aut calidam scilicet tantùm, aut siccam tantùm, aut propter vtrumq; simul compaginatam, vel propter intemperiem cum materia adiunctam, quæ & vaporosa, & humorosa esse potest, & hæc, cùm sanguinea feruida, tùm biliosa, tùm pituitosa, sed salsa, tùm melancholica, ideo operæpretium erit Medico intemperiem alterare secundum rectitudinem per sua contraria; ratione verò materiæ, quid operari debeat, cùm secundum illius naturam, tùm penes originem, & læsionem eius, patet ex dictis de dolore capitis. Quòd si in caput vapor non eleuatur, seu communicatur, id accidit, aut quia calor, & siccitas totius eum absumunt, & oritur indicatio refrigerandi, & humectandi; aut quia à dolore alicuius partis retrahitur, & oritur scopus mulciendi dolorem; vel deniq; quia vapor non generatur, & tunc insistendum illius generationi; gignetur autem si cohibeantur, & eradantur causæ, quæ illius generationem compescunt, qualis est aer luminosus, inedia, cibus copiosus, vt concoqui nequeat, cibus suapte natura vigiliam pariens, quales sunt fabæ; deniq; omnia animi immodica accidentia, potissimè mœrores, & cogitationes, seu imaginationes fixæ, & vehementes.

Naturalis Vigilia quomodo Morbosa euadat.

Intẽperies, & materia quibus corrigendæ.

Si ex dolore, vel vapore procedãt Vigiliæ, quæ sint indicationes.

De medicis ergo consulendo materijs, & primò de Chirurgicis statuo venæ sectionem, quemadmodum, & alias materias euacuatiuas non conuenire, nisi alterius morbi suppositione, ac ratione, qui cum Vigilijs sit compactus venæ sectionem postulat; probo tamen summoperè ex reliquis vincula extremorum, quippè, quæ Gal. testatur infructuosè, ac frustatoriè nunquam ea administrasse, 3. de Humoribus 29. hæc autem sunt adhibenda quando æger quieti, ac somno se committit, excitando, ac cogendo eum, vt palpebras erectas, & incuruatas sustineat, donec sit abundè fatigatus, tunc enim repente vincula soluenda, lumina cuiuscunq; generis auferenda, & quies omnimoda imperanda. Præter vincula probo etiam lotiones partibus extremis hora somni admotas, vt quæ à capite retrahunt, & intemperiem capitis, ac totius calidam, & siccam emendant, & deniq; vaporem capiti eidem præbent; fiant autem isto, vel simili decoc. actu calido.

Venæ sectiõ reprobatur.

Vincula extremorũ maxime somno vtilia ex Gal.

Lotiones.

Decoctum soporiferũ.

℞. *Capit. Papau. albi cum semin. nu. xx.*
Cortic. Mandragoræ ℥. iii.
Semin. Hyosciami ʒ. ii.

Rosarum,
Nenuph.
Violar.
Chamæm.
Anethi, } *an. m. i.*
Fol. Lactuc.
Salicum,
Vitium

M. & bulliant ad tertias in s. q. aquæ communis, pro vsu dicto.

Me-

Pharmaceutica ad quæ referantur.

Medicamenta Pharmaceutica, vel referuntur ad ea, quæ vapores alimentales in cerebrum, aut ferri, aut in eo densari, & conseruari prohibent, ad intemperies scilicet alterandas, ad materias, cùm è toto, tùm è capite tollendas, & euacuandas, ad dolores sedandos, vel ad vapores ipsos generandos, vel deniq; ad ipsum Vigiliarum symptoma, quod ita aliquando vrget, vt ei reliquis postpositis occurrere cogamur. Cæterùm quoniam, & alterantia intemperies, & euacuantia materias, & dolores mitigantia, anodyna satis iam, superq; dictis, & dicendis tradita sunt, ab eorum enumeratione meum temperando calamum, quæ autem ad generationem vaporum faciunt, potius victus ratione, quàm medicamentis complenda: Quare superest ea præscribere, quæ ad ipsum symptoma potissimè spectant; hinc de somnum inducentibus agam: Hęc igitur, vel sunt interna, vel externa: In genere externorum habemus linimenta, quæ temporibus, & alijs partibus pulsantibus, item & naribus secundum internos parietes applicari possunt; perscribatur autem huiusmodi inunctio.

Somnum inducentia, vel interna sũt, vel externa.

Inunctio soporifera.

℞. *Vnguenti Populei ʒ. iii.*
Ol. Nenupharini ℥. i.
Opii, }
Croci } *an. gr. v.*
M.

Alia.

Vel ℞. *Mucilaginis semin. Psyllii* }
Ol. Viol. } *an. ℥. s.*
Succi Lactucæ, vel Cucurbitæ ʒ. iii.
Citri ʒ. s.
Philonii Persici ʒ. i.
M. & hora somni adhibeantur.

Si autem fortius velis

Fortius linimentum.

℞. *Philonii Romani,* }
Requiei Nicolai } *an. ʒ. i.*
Succi Lactucæ ℥. ii.
Limonum ℥. i.
M. pro linimento.

Laudatur ab aliquibus, & hoc

℞. *Opii* }
Semin. Lactucæ, }
Cortic. Mandrag. } *an. ℥. iii.*
Cortic. Papau. ℥. s.
Terrantur crasso modo, deinde adde
Decoc. Mandrag. & Papau. lib. i.
Ol. ℥. viii.

M. coquè in diplomate, dum exhausta sit aqua, colatura adiice

Flor. Viol. }
Nymphea, }
Anethi, } *an. p. i.*
Chamæm. }

Croci,

Croci,
Cinnamomi } *an.* ʒ. *i.*
Pro vsu dicto.

Perfusio etiam, & embroca mihi summoperè probatur — Perfusio, & embroca.

℞. *Lactis Vaccini,*
Aq. Solani } *an. par. æquales*
Aq. Chamæm. p. i.
M. pro perfusione, & embroca ieiuno ventriculo ipsi capiti secundum sinciput tepida adhibenda.

Vel ℞. *Ol. Viol. part. iiii.* — Embroca alia.
Anethini par. i.
M. pro eodem vsu.

Alia etiam embroca sic machinatur

℞. *Capit. Papau. albi nu. xxx.* — Alia item.
Mandrag.
Lactucæ,
Semperuiui,
Solani,
Viol.
Nenuph.
Anethi,
Chamæm.
Rosar. rub. } *an. m. ij.*
Bull. in s. q. aq. communis ad tertias, colato adde
Lactis Vaccini bocal. vi.
M. vt supra.

Cataplasmata etiam sincipiti, temporibus, & fronti admouentur, in quem vsum valet farina lolij, cum recocta emplastrata, — Cataplasma.

Vel ℞. *Micæ panis,*
Ol. Viol.
Lactis Vaccini } *an. q. s.*
Opij ℈. *ij. vel ad summum* ʒ. *i.*
M. pro cataplasmate.

Animaduertite tamen abstinendũ esse, quantum fieri potest, ab opio, dum hæc adhibentur circa suturas. Fotus etiam sincipiti cum petijs lineis in illis madefactis administrari possunt, quare. — Animaduersio perutilis.

℞. *Ol. Nenuph. vel de Cucurbita* ℥. *ij.* — Fotus.
Succi semin. Papau. albi ℥. *i. s.*
Ol. Anethi ℥. *i.*
Acidi Citri ℥. *s.*
M. pro fotu.

Ad

Ad idem faciant pulmones Arietis in aqua calida immersi, vel mesenterium eiusdem in oleis prædictis immersum, & applicitum, si non calidum, saltem tepidum, quò etiam pertinent spuma lactis; quinimo & partes pulsantes brachiorum, & pedum, ac temporum foueri possunt hora somni cum vino, in quo sint cocta semina hyosciami albi, imò & partes internæ narium, & aurium anfractus irrigari poterunt: Odoramenta quoq; eadē hora admota summoperè arrident, vt si capita papaueris albi vino irrigata, ac contusa in panno lineo, vel serico raro consuta sæpè ad odorandum offerantur; item, & spongia madefacta in decoc. flor. nymphææ facto in vino, & aq. viol. naribus eadem hora admota: Sed quia materia aliquando adiungitur, ideo prædictis quædam addi poterunt, quæ hanc, vel illam respiciunt: Quæ bilem respiciunt, à prædictis non abeo, cum hæc commodè id præstent; in pituita verò salsa, præter chamæm. anethum, fœnugr. melilotum, melissam, serpillum, vinum subdulce, & ol. amygd. dulc. probantur; in melancholia verò malua, althea, ol. amygd. butyrum, adeps Gallinæ, quæ omnia dictis immiscenda, cùm ad alterationem, tùm ad materiæ discussionem, & etiam ad penetrationem, & hæc de externis.

Odoramenta.

In ijs, quæ bilem respiciũt quibus vtendum.

In pituita salsa pariter.

Supersunt interna, quæ primò mitiora esse debent; quare

Interna.

℞. *Lac. semin. Papau. albi ℥. ſ.*
Amygd. dulc. ℥. ij.
M. liquentur in iure decoctionis lactucæ

Potio.

Vel ℞. *Semin. Papau. albi, Melonis decrustat.* } *an. ℥. ſ.*
Semin. Lactucæ ʒ. i.
M. & tere omnia, deinde cum facch. & aq. endiu. f. p.

Boli soporiferi.

Vel ℞. *Syr. de Papau. ℥. i. ſ.*
Aq. Lactucæ ℥. iiii.
M.

Vel ℞. *Pilul. de Cynogl. gr. viii.*
f. Pilul. i.

Vel ℞. *Requiei Nicol. ʒ. i.*
Et f. b.

Diacodion inter narcotica suauissimi saporis.

Huic substitui potest theriaca recens, & philonium vtrumq; Aetius diacodion, tanquam illud, quod inter omnia narcotica suauissimi est saporis cæteris præfert; aquæ etiam somniferæ ab aliquibus vsurpantur; sed ego eas periculo plenas existimo; harum tamen tutior est hæc

Aqua somnifera tutior omnibus.

℞. *Opii Thebaici ℥. iiii.*
Cortic. Mandrag. Semin. Hyosciami albi, Nigri, Lolii, Lactucæ } *an. ℥. iiii.*
Succi Solani, Semin. Papau. albi erratici, Lactucæ, Lolii, Fabæ inuersæ, Solatri, Capitum Papau. erratici } *an. lib. iii.*

Piperis

Piperis nigri ℥. iiii.
Contundantur craſſo modo, deinde adde
Pomorum mandrag. nu. xx.
Et in alembycco vitreo diſtillentur in balneo; doſis eius eſt à ℥. i. ad ℥. i. ſ.

Quòd ſi exigua mole magnam vim propinare velis, vt moroſitati ægrorum morem geras.

Summæ virtutis parua potio.

℞. *Totam compoſitionem trochiſcorum Aſter. Gal. 7. Local. 5. ſoluatur primùm pauca aqua vitæ, deinde cum alia aqua remiſceatur, & obturato vaſe macerentur ad focum aliquot diebus tepidè, deinde extilletur aqua per manicam Hipp vel potius per filtrationem in aliud vas proliciatur liquor, qui prolectus exhauriatur foco tenui, vſq; ad melleam conſiſtentiam, & quod remaneat argenteo vaſculo ſeruetur: Huius doſis ſunt gr. ii. vel iii.*

Dictorum compoſitorum vſus.

Hæc tamen duo cautè admodum, & cum inſigni meditatione adhibenda. Circa horum vſum hæc noto, & maximè de opiatis, vt fugiantur in pueris, in ijs, qui ſunt ventriculo frigido, & cruditatibus obnoxio, qui repleto capite, & catarrhoſo, ac pituitoſo, etiam ſi pituita ſit ſalſa; dentur autem poſt cænam tenuem horis ad minimum quatuor, vel quinq; ne opium, quod ſui natura replet caput, concurrente cibi vapore copioſo inferat apoplexiam. Fugiatur illorum quotidianus vſus, quia calidum innatum ſæpè repetita extinguunt, & deniq; ſemper prius agatur externis, deinde internis, & in vnoquoq; genere referta opio vltimo loco adhibeantur, corriganturq; mala capitis, ſi extra, aut ventriculi, ſi intra præbeantur, ab eorum vſu aſſumptione calidorum. A tota ſubſtantia intrinſecus agit aqua è floribus croci, demptis ſtaminibus diſtillata ad ℥. ij. vel plures data hora ſomni; item vinum anethinum, & petroſelinum: Extrinſecus dens Canis nigri ſubditus capiti, ſerpentis exuuiæ, pelles Vulpis, & lac Porcæ fœtæ temporibus illitum.

Quæ intrinſecus à tota ſubſtantia agant.

Victus ratio. Aer. Cibi qualis.

Victus ratio poſtulat aerem obſcurum, & alteratum ſoporiferis, inducantur in cubile ſilani aquarum frigidarum, procuretur ſuaue murmur auræ arbuſtis, ſeu frondibus ad id diſpoſitis: Puluinar, cui incumbit eiſdem ſimplicibus infarciatur. Cibus ſit humectans elixus potius, quàm aſſus, qui condiatur eiſdem ſoporiferis, præcipuè verò papauere albo, & lactuca à Gal. ſic celebrata, quæ etiam in vltima menſa comeſta valde conducunt. Carnes potiſſimùm ſint recentes, Gallinarum, Attagenarum, Anatum, Anſerum, Pullorum, Columborum, Hœdorum, Agnorum tenerorum, elixæ cum lacte, oua ſorbilia ex lacte, piſces ſaxatiles, minores quidem ex albo iure, maiores verò elixi in aqua ſimplici, panis cum ſemin. papau. paratur probè coctus, ac poſt maceratus in iure carnium prædictarum. Potus ſit vini modicè diluti, ſatis liberaliter ſumpti, modò non ſit antiquum, ſecus vigiliam excit, vt in puero Grammatico 2. Loc. 9. medicatur nenuphare, & papauere. Prodeſt ante ſomnum bibere hauſtum aq. lactuc. viol. nymphææ, aut ſolani recenter diſtillatæ; pluribus enim, & humidis vaporibus caput replet; ad quòd facit iulap. viol, & nenuph. cum aqua cocta, & balneum aquæ dulcis. Sed ad gignendos vapores nil præſtantius amygdalato, & in eundem vſum conducunt amygd. ipſæ dulces hora ſomni commanſæ. Exercitium etiam validum, ſiquam illud, quod multos concitat vapores non parum laudatur; reliqua ſunt dirigenda in eundem finem. Quo ad Venerem, & animi pathemata, quando hæc maximè procliuia ad Vigiliam inducendam, de qua ad ſatietatem.

Potus.

Amygdalatum ad vapores gignẽdos mirabile.

Venus.

CAPVT DECIMVM.

De Somno præter naturam, & de Comate Somnolento propriè dicto, & Caro non exquiſito.

Qui Somnus hic tractetur.

DE Somno præter naturam hîc agimus, tãquam de affectu per ſe, non autem de eo, qui alios affectus conſequitur, vt lethargum, appoplexiam, & ſimiles, & licet Gal. 2. Prorhet. 29. tria capita faciat, videlicet Somni præter naturam ſimpliciter, Comatis, & Cari, quia tamen Somnus præter naturam ſimpliciter dictus à ſola cauſarum magnitudine, vel paruitate à Comate differt, iccircò hoc vno capite, & de Somno præter naturam ſimpliciter, & de Comate Somnolento, quia de vigili agemus infra, & de Caro non exquiſito pertractabimus: Carus enim non exquiſitus, non multùm à Somno præter naturam differt, cum in ipſo ægrotantes difficilè expergefiant, & non niſi cum vehementer excitantibus exurgant.

Cari non exquiſiti ſimilitudo cũ Somno præter naturam.

Affectus quid ſit, & eius indicationes.

Quo ad indicationes, quoniam eſt ſymptoma in actione læſa, quod fit à morbo in intemperie, vel frigida, vel humida, vel vtraq; ideo ab his deſumendæ, poſthabitis ijs, quæ à virtute forent eliciendæ, tãquam ſatis manifeſtis, & ijs, quæ à cauſis ocultis, à venenis ſcilicet eripi poſſent, quoniam ſuis in locis traduntur, operæ ergo pretium eſt ipſi Medico alterare per contraria. Verùm quoniam fit, & à materia humoroſa, & vaporoſa, illius quoq; habenda eſt ratio: Vapor ergo, quia agit copia, & motu, propterea euacuandus, & retrahendus; humor verò, quia agit tantùm qualitate, hoc in caſu alterans per contrarium poſtulat, calefaciens ſcilicet, & ſiccans. Quo ad generationem iſtarum materierum nulli dubium, quòd compeſcenda eſt, vt alibi demoſtrauimus: Sed præter hæc agendum eſt excitatorijs, ſeu facultatem ſopitam irritantibus, ac dolorificis.

Affectus generatio.

Quo ad materias Medicas, cum magna ex parte pateant ex tractactu de dolore capitis, & lethargo, ideo quædam tantùm noto circa ſingulas, in reliquis ad eadem loca me remittens. Circa Chirurgicas igitur obſeruo nullam hic ſectionem venæ conuenire niſi morbus adnexus, vt febris id ſuadeat, vel intemperies humida foueatur à præſentia copioſi ſanguinis, à qua immineat inflammatio lethargica, in quo ſenſu Auicenna ſecat venam; ſi venæ capitis ſint turgidæ; vel deniq; ſi vapor ſit ſanguineus, qualis aliquando eleuatur à ſupreſſis menſibus, aut hæmorrhoidibus, & tunc priori quidem in caſu ſecanda erit vena pro ratione morbi, modò hæc, modò illa; in ſecundo verò ſecanda vena baſilica, ex poſt vena frontis; in tertio aperiendæ venæ tali, & hæmorrhoides ipſæ; ſi quæ vires ſectionem hanc non admitterent poterunt ſubſtitui cucurbitulæ ſcarificatæ, vt ſæpè diximus.

Chirurgia venæ ſectionem rarò admittit.

Auicen. exceptiones circa ſectionem.

Quæ venæ ſecandæ.

Sed præter venæ ſectionem, laudo ex hoc fonte materias, quæ ſimul euacuant, & dolorem inferendo, ſopitam excitant facultatem, vti ſunt euulſiones pilorum, perforatio aurium, cucurbitulæ ſiccæ, vincula dolorifica artubus adhibita, & frictiones plantarum pedum, & manuum, præcipuè cum ſale, & aceto calefactis; item cucurbitulæ & corniculi vertici, & ceruici appoſiti inuſtio in ſincipite, deinde in occipite præſtat deniq; veſicantia partibus extremis, & etiam capiti admota non improbantur.

Varia Chirurgiæ præſidia.

Quo ad Pharmaca, noto primò circa euacuantia totum ſenſibiliter in Comate Somnolento à materia pertinaci, quod frictionibus, & alijs non cedit, ſiue febris adſit, ſiue non, pro materia, quæ habet raptum ad caput diuertendum ſimul, & euacuandum quare non ſolùm ſtatim agendum clyſteribus, ac glandibus acribus, ſed etiam purgantibus per os (nulla præparatione expectata) aſſumptis, cùm quia imminent grauiora mala, vt lethargus, apoplexia, & mors ipſa, tùm quia conſentaneum eſt, quòd materia relicta in toto poſt fluxionem in caput ſit aliquo modo à natura domita, & euicta

In Pharmacia, quæ conſiderentur.

Purgatio autem fiat pilulis iam sæpè propositis, addendo semper aliquid castorei: Vomitus etiam probatur in crapula, ebrietate, & ventriculo repleto pituita. Noto secundò circa euacuantia sensibiliter caput, hoc in casu agendum esse potissimùm sternutatorijs, & tentis naribus immissis supra inordinatis; tùm præterea dentifricijs, cum ægri, vt plurimum alia non admittant; fiunt autem dentifricia ex pulueribus acribus deligatis in petia, & dentibus affricatis. Noto tertiò circa euacuantia materiam insensibiliter, & prius circa reprimentia conuenire oxyrrhodinum, sed ita, vt in eius compositione acetum sit acerrimum, & oleum in tripla proportione excedat, vt

Purgantia, quæ sint. Secundum notabile. Tertium.

℞. *Aceti acerrimi ℥. iij.*
Ol. Ros. completi ℥. i.
M. pro oxyrrhodino, & adhibeatur actu calidum suturæ coronali.

Oxyrrhodini reprimentis forma.

Sed circa resoluentia obseruate, vt in Comate cum materia oleosa capiti maxima cum cautione adhibeantur, eo quòd tali in casu timetur opilatio, quæ ab oleaginosis derelinquitur, vnde magis laudantur embrocæ ex decoc. simpl. calorific. perfusiones, & irrigationes ex dictis, & ex aqua, vel elixir vitæ, quàm illitiones, & vnguenta; at si oleosis vti cogamur, semper cum aceto misceantur, vel saltem post eorum vsum detergentia applicentur; laudantur autem inter oleosa mirum in modum verbenaca recta viridis oleo incocta, & vnguentum Pauli ex ol. lauri, succo rutæ, castoreo, & cera.

Resoluentiũ obseruatio. Inter oleosa, quæ laudentur.

Cæterùm præclari sunt vsus resoluentia, quæ per modum odoramenti, & suffitus adhibentur; fiunt autem odoramenta ex aceto acerrimo solo, vel ex ruta, serpillo, & nasturtio, quod mirum in modum ab omnibus laudatur, vel ex aceto, in quo incocta sit ruta syluestris, & nigella; quinimo semina nigellæ torrefacta, in petia linea deligata, ac naribus apposita mihi arrident. Suffitus, seu euaporatoria fiunt ex thymo, pulegio, origano, calamentho, serpillo, & castoreo. Instillationes in oculorum angulos cum aceto acerrimo hùc referuntur. Noto quartò circa alterantia in intemperie humida semper siccis actu, & potentia potius, quàm potentia tantùm vtendum esse, eo quòd actualis humiditas magis lædat, quàm iuuet siccatio potentialis: Quare præstat capiti pulueres inspergere, vel etiam confricare; sacculos ex cineribus caulium, brassicæ, culmorum fabarum, sarmentorum vitis, & quercus adhibere; item ex arena Maris, milio torrefacto, cum sale cocto, verbenaca cum tantillo cinnamomi, & macis, vel ex furfuribus cum maiorana, betonica, & stœchade. Noto quintò circa excitatoria, præter clysteres, glandes, sternutatoria, odoramenta, & suffitus, in genere internorum probari coagulum Hœdi ex mero bibitum, & oximel scyllinum, cum castoreo, vel hiera picra. Exterius verò suffitus ex valde olentibus, vt cornu Capræ, castorio, assa fœtida, galbano, pilis humanis ignitis; item emplastrum ex satureia cocta in aceto capiti appositum, illitio capitis ex Tralliano cum pilis humanis crematis, castoreo, & aceto, vel narium ex puluere lichenum Asini cum aceto; vel frontis ex sanguine Testudinis. Noto sextò, & vltimò à proprietate laudari, primò caput Vespertilionis in panno nigro ad brachium dextrum ligatum; secundò oculos, & cor Philomelæ alligatos; tertiò alam dextram Merυli in cubiculo suspensam; quartò granum myrrhæ deglutitum.

Odorameta quomodo fiant. Suffitus, & instillationes. Alterantium nota. Quinta obseruatio. Sexta.

Ratione victus, aer sit luminosus, serenus, calidus, quia spiritus & calorem euocat. Cibus sit tenuis, maximè si materia malam trahat originem, condiantur aceto, & origano. Potus sit mulsæ cum aceto, vel mulsæ hyssopo, & origano imbutæ. Dormiant super puluinar calidis refertum, somnus pro posse interumpatur. Corpus exerceatur frictionibus, & vinculis extremorum. Aegri ad iram concitentur, tristitiam, & quæ animum exagitare valent, sicq; præter naturam amouebitur Somnus.

Aer. Cibus. Potus. Somnus. Motus. Concitentur ægri ad irã

CAPVT VNDECIMVM.

De Comate Vigili.

Affectus quid ſit.

Quomodo dignoſcatur Coma Vigil.

Scopi curatiui conſideratio prima.

Secunda.

Ventriculus quibus tutandus.

COma Vigil, cum ſit affectus quidam medius inter ſomnum præter naturam,& immodicam vigiliam ſuas recipit curatiuas indicationes ex ijs, quæ in duobus præcedentibus capitibus diſtinctè leguntur, complicando illas inuicem ob mixtam, quam habent naturam; habent enim ægrotantes oculos apertos, illoſq; mouent, vt vigilare dicas, interrogationibus tamen quantumuis concitantibus, imò nec etiam irritati reſpondent. Quare, & curatiuis ſcopis, & materijs remediorum ex ibidem præſcriptis deſumptis, duo mihi tantùm animaduertenda ſuperſunt, pro integra huius affectus inſtituenda meditatione; primum eſt, quod cum promiſcuè remedia veniant accipienda, modò hæc, modò illa ſuperent, modò æqualium ſint virium, prout ad Vigilias magis, vel magis ad ſomnum, vel magis ad vtrumq; affectus accedit; ſecundum eſt, cum hoc malum ex Gal. 1.Meth. med. 3. & 7. aliquando etiam ex languore virium ſuccreſcat, & à multa ſpirituum reſolutione, hoc in caſu capiti decoctum infundatur roſarum, ſpicæ, chamæmeli, & meliloti: Ventriculus, aliaq; viſcera roborentur, vt ſuis docebimus in locis; deniq; adhibeantur ea, quæ curationem cari ex ſubſidentia conducunt, vt ſequens indicabit caput; & hæc pro Vigili Comate ſufficiant, ne eadem frequenter repetamus.

CAPVT DVODECIMVM.

De Caro Exquiſito.

Scopi curatiui.

Si ab oſtructione fiat ſymptoma.

Si ex compreſſione.

Si ex ſubſidentia.

CArus Exquiſitus cum ille ſit, ſub quo patientes, non modò ſomno correpti difficilè expergeſiunt, ſed etiam ſub quo ſenſus, & motus aboletur, vt non ſentiant, licet percutiantur, teſte Gal. 2. Prognoſ. 29. ideo ſcopi curatiui illius, cum ſit ſymptoma in actione, quaſi abolita, referendi, ſeu eliciendi ſunt à morbo in mala conformatione, à quo ſuam ducit originem, ab anguſtia videlicet ventriculorum cerebri, potiſſimùm anteriorum, & medij factá ab obſtructione, compreſſione, & ſubſidentia: Ratione ergo obſtructionis, quia hæc fit à vapore copioſo, vel à minera pituitoſa, icircò diſcutiendum, euacuandum, detergendum, incidendum, attenuandum, calefaciendum, ſiccandum, & ſi aliundè irruat in cerebrum, etiam retrahendum: Ratione compreſſionis, ſiue fiat à cauſa externa, percutiente ſcilicet, ſiue vt Gal. loquitur, ab affectu veluti inflammatorio, ſemper indicatur præſidium, vel erigens id, quod comprimit, vel auferens, ſeu eximens, id quod pariter præmit: Tandem ratione ſubſidentiæ, quatenus in ea ſpiritus exhauriuntur, ij reficiendi; quatenus à dolore proficiſcitur, is anodynis ſedandus, & vitijs partium communicantium occurrendum per propria præſidia; quatenus à frigiditate procedet, illa qualitas frigida extirpanda. Porrò quoniam, à quacunq; tandem cauſa Carus proueniat, ſemper in eo facultas valde ſopita exiſtit, ac torpida, ſenſuſq; ablatus, ideo excitatorijs quoq; ac dolorem inferentibus agendum.

Medica materia, ſi obſtructionem reſpiciat.

Eadem in compreſſione.

Materia Medica, vt ex his, & alibi dictis manifeſta tumultuariè tractanda; nam quæ obſtructioni debetur, ſiue euacuans, ſiue alterans, ſiue retrahens, patet ex tractatu de dolore capitis genito à materia pituitoſa, & à flatu, magiſq; eluceſcet paulò infra ex tractatu de apoplexia facta à pituita: Ratione compreſſionis petendæ ſunt materiæ ex tractatu Chirurgico de affectibus externis, de percuſſione inquam capitis; item ex ſupra-

prædicto capite de dolore eiusdem: Ratione subsidentiæ ad emendandam intemperiem frigidam, si ea resideat in ipso capite, traditæ sunt materiæ in loco proximè citato; si verò alias partes extra caput obsideat, reccurrendum ad proprios tractatus. Dolor quomodo tollatur patet ex sæpè descriptis; pro reparatione verò spirituum, vbi de medicamentis sermo habetur, valent odoramenta, quæ acria tamen non sint, vt *Item, & subsidentiæ. Odoram. acria non sint.*

℞. *Aq. flor. Citri,*
Rosar.
Maioranæ } *an.* ℥. *ij.*
Vini albi odorati ℥. *i.*
M. pro odoramento, vt alibi.

Ad spirituũ reparationẽ prosunt hæc.

Vel ℞. *Aq. flor. Rorismarini* ℥. *iiij.*
Galliæ Moschatæ gr. ii.
Puluer. ligni Aloes gr. iii.
Ambræ odoratæ gr. ii.
M. pro eodem.

Siq; cordis regio, ijsdem, vel similibus fouenda esset, vel aliquo cardiaco

℞. *Aq. Melissæ,*
Flor. Malorum Citri } *an.* ℥. *iiii.*
Aceti Rosati ℥. *ii.*
Spec. cord. cum Moscho ℈. *ii.*
M. & f. epit. regioni dictæ admouendum.

Ad cordis regionem fouendam epithema.

Si de victu loquamur, sic ad hunc finem faciunt alimenta optima, optimumq; generantia sanguinem, quæ ex se, & alibi innotescunt; conuenit, & vinum, cùm ad odoramentum oblatum, tùm ad bibendum, siue per se, siue cum mica panis adhibitum, & quia, nec etiam vinum persæpè admittunt, tunc os etiam vi aperiatur, & nares obturentur, ita vt vinum necessariò descendat, nisi tamen suspicio aliqua subsit inflammationis, quia tunc à vino abstinendum, ac substituenda aqua carnis, vel distillatum, vel succus, vel contusum eiusdem, cui granum moschi, aut galliæ moschatæ fuerit additum, vel saltem, si hæc præstò non sint, & malum iuducias non admittat, naribus admouenda caro assata cum saluia, roremarino, & aromatibus; & satis de Caro Exquisito. *Vini prærogatiua. In inflãmationis suspicione à vino abstineto.*

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

De Noctambulis, siue Somnambulis, seu de Dormientibus, qui Vigilantium Munera obeunt.

ISti vulgò Noctambuli, & Somnambuli appellantur, quia dormientes surgunt, & non modò per domos, & Ciuitates deambulant, sed etiam operationes manuales aliquando exercent, aliaque similia peragunt, quia Noctambulorum nomen foret nimis latũ, nocturnosq; grassatores, ac quacunq; causa de noctu aberrantes comprætienderet, de quibus loquens Gal. 2. de motu muscul. c. 4. asseruit eos esse, qui sub somno motum voluntarium exercent; imò Arist. 5. de gener. animal. c. 1. eos sensus retinere voluit, cum hûc, illûc, non secus, ac si vigilarent obambulent, & negotia sua gerant, idq; cum tanta temeritate, vt præcipitia, & inuia loca intrepidè adeant, resq; periculosissimas audeant; agemus autem de curatione *Quid nominis.*

Noctambuli qua de cauſa curandi.

tione iſtorum, non quòd affectionem ipſam, morbum, aut morboſam iudicemus, ſed vt periculum vitæ, quod cùm ipſis Somnambulis, tùm alijs haud rarò ex hac aberratione imminet quocumq; modo occurramus.

Indicationes vnde ſumantur.

Indicationes igitur hoc in caſu ſumuntur, & ab effectu, & ab eius cauſa: Affectus, cum motus, & quandoq; etiam ſenſus in his ipſo ſomni tempore remaneat, non poteſt eſſe niſi leuior, quàm pro naturali ratione ſomnus, & minus profundus: Quare indicat hic ſomnum inducentia, & etiam, ſi opportuerit ſtupefacientia. Cauſa affectus ab omnibus, qui de eo ſcribunt, conſtituitur fortis imaginatio cum ſpirituum ſubtilitate, & tenuitate; imaginatio ſiquidem fortis per ſomnum dominans, & motum imperans ſpiritus commouet, concitat, propterea ſpiritus tenues cum ſint, facilè eius imperium ſequuntur, & ad ſenſum, ac præcipuè ad motus inſtrumenta delati actiones illas, quas imaginatio perſcribit perficiunt: Hac igitur de cauſa, tanquam certa poſita, duo ab ea ſcopi oriuntur, quorum primus eſt imaginationem minus tenacem efficere; alter ſpiritus craſſiores reddere. Porrò cum imaginatio tenax à cerebri ſiccitate, vel à totius habitu melancholico, vel deniq; ab animi paſſionibus oriatur, indicantur ea, quæ cerebri ſiccitatem in contrarium alterent, quæ habitum totius melancholicum temperent, quæ animi paſſiones corrigant; cumq; ſpiritus tenues euadant, quia ab humoribus ſubtilibus, & tenuibus habent originem; ergo accipienda, quæ humores minus tenaces, ac ſubtiles procreant.

Affectus cauſa. *Scopi curatiui.* *Fortis imaginatio vnde oriatur, illiuſq; indicatio.*

Materiæ Medicæ, & primò Chirurgicæ illæ erunt, vt hoc in caſu venæ ſectio locum habeat ſolùm, quando ſanguis melancholicus in toto redundans inaniendus videbitur; reliquarum verò materierum Chirurgicarum parum vſum video, ni quis ad eas referet id, quod nonnulli præcipiunt, vt patientes, maximè ſi pueri fuerint, vbi dormientes ad lectum redeunt verberibus, & præcipuè virgis caſtigentur, hoc enim modo incuſſa formidini fieri aiunt, vt in poſterum abſterriti in lecto ſe ſe, & quiete contineant. Cui ſententiæ experientia, præter rationem, ſubſcribit.

Venæ ſectio probatur, ſi melancholicus ſanguis in toto redundat. *Chirurgicū præſidium.*

Materiæ Pharmaceuticæ ad hæc quatuor referuntur; ad corrigendam intemperiem ſiccam cerebri, & totius; ad euacuandos humores melancholicos; ad incraſſandos eoſdem humores, & ſpiritus; ad ſomnum conciliandum, ſenſumq; ſtupefaciendum; quales autem hæc ſint, confugite ad caput de dolore capitis ex intemperie ſicca, de melancholia, & de vigilijs. Noto tamen quædam particularia circa eas. Primum eſt, quòd dum humores melancholici euacuantur vſurpanda ſunt mitiora, ne maiorem, & humorum tenuitatem, ac ſpirituum inducamus. Secundum eſt nullum præſtantius ſomniferum hoc in caſu haberi poſſe, quam lac amygd. dulc. ad ℥.v. vel vj. poſt cœnam ante ſomnum ebibitum, quippè quod leuiter conſopit, cerebrum humectat, & ſpiritus incraſſat. Tertium eſt ſtupefacientia debere eſſe mitiora, ac potius alimenta ad hoc, vt ſomnus profundus prouocetur, ſpiritusq; obtuſi reddantur, & ideo minus facultates ſenſitiuæ, ac motiuæ proprijs organis ea viuacitate, quæ ad ſentiendum cogat, communicentur; vehementiora enim, cum patientes hoc in malo magis dormiant, extra propoſitum agentia, poſſunt eoſdem patientes in coma, carum, ac in ſimilia grauiora mala traducere, vt propterea ab illorum vſu ſit abſtinendum, ſiq; neceſſitas in illa impelleret, in parua doſi cum alijs mixta, ſed rarò exhibenda; quæ autem ad id vſurpantur, & mitiora, illa ſunt conſerua viol. diacodium cum gummi tragacantho, vel gummi Arabico, vel cum ipſo diatragacantho frigido, lac Ouillum cum ſaccharo, & alia quoq; lactis genera bolo Armena, & ſaccharo commixta. Quartum quod noto eſt, quòd à tota ſubſtantia, & proprietate, præter lac amygdalinum ſupra propoſitum conducere creditur cor Vpupæ, ſeu Noctuæ collo geſtatum; item, & ſomnum ducere in pelle Vulpina.

Pharmacia ad quatuor reducitur. *Cur mitioribus purgantibus vtendum.* *Somniferū præſtantius.* *Stupefaciētia ſint mitiora.* *A tota proprietate operantia, quæ ſint.*

Victus ratio vna eſſe non poteſt; in intemperie enim ſicca cerebri, & totius melancholicò habitu humectans eſſe debet, & illius naturæ, vt nec torridos, nec aduſtos producere valeat humores, ſed temperatos, atq; benignos; quare cibi optimi ſucci ſint

Victus ratio diuerſa exiſtat ſecundū diuerſitatem intemperiei.

ſint oportet, & qui facilè concoquantur, diſtribuantur, & minimè excrementoſi; in ſpirituum verò tenuitate, quia incraſſatio mendicatur, ideo alimenta conueniunt craſſi ſucci, qualia ſunt, quæ præſtant carnes Bubulæ, Leporinæ, Suillæ, cochleæ, caſei omnes, oua ad perfectam decocta concretionem, fercula ex farina ſubacta, piſces molles, vt Lolligines, Sæpiæ, Polypi, Anguillæ; item, & quælibet gelatina, maximè ex extremitatibus Porci, Vituli, cum omphacio; legumina pariter, & caſtaneæ non improbantur. Potus ex vino craſſo, & dulci, aut ex decocto ſebeſten, in quo ſit diſſolutum aliquid gummi tragacanthi Arabici laudatur; quemadmodum & vinum granatorum medij ſaporis, & vinum cydoniorum. Quo ad animi perturbationes, tāquam à peſte liberandi ſunt huiuſmodi ægri à moleſtijs, curis, negociationibus, & cogitationibus, ſed vita fruantur hilari, & iucunda, aliquando increpandi, & perſuaſionibus grauibus cogendi, vt imaginatio aliò conuerti valeat. Vnum animaduerſione dignum Somnambulos, dum per loca periculoſa ambulant non eſſe à Somno excitandos; expergefacti enim, & periculum in quo verſantur intelligentes, non rarò (præ formidine) ad cor confluentibus ſpiritibus, & motus organa deſtituentibus caſus ijs ex abrupto contingit; & de Noctambulis hactenus.

Potus qualis eſſe debeat.

Animi curæ, tāquam peſtis fugiantur.

Animaduerſio vtiliſſima

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

De Vertigine.

CVm affectus iſte ſit de illis, qui habent acceſſiones, ideo, & ſub acceſſione, & extra acceſſionem illius curationis habenda ratio. Quare aliæ indicationes requiruntur ab acceſſione, & extra illam aliæ: Quæ extra, referuntur in ſpiritum animalem, vt ſolùm præter naturam mouetur, idq; ea ratione, qua non poteſt regulari, ac regi à facultate retentrice, vel quā ipſa retentrix læſa eſt, cùm propter inæqualem cerebri intemperiem, tùm ob malam conformationem ortam ex anguſtia pendente, vel ab obſtructione, vel à compreſſione, vel ob errorem externum: Si ergo lædatur facultas ob cerebri inæqualem intemperiem contrariam temperamento naturali, tunc poſtulat alterans per contrariam, ſiue intemperies fuerit calida, ſiue frigida adhibendum eſſe: Quòd ſi eadem facultas deficiat ob anguſtiam ex obſtructione, indicationes capiendæ à minera, & vapore: Ratione vaporis in capite reſidentis euacuantia per inſenſibiles meatus; ratione autem vaporis habentis raptum in caput retrahentia: Ratione modò mineræ, ea indicuntur, quæ ſpeciem, originem, & læſionem illius reſpiciunt; & quia quo ad ſpeciem, quilibet humor concurrit, ideo indicationes omnium humorum perpendendæ, illiſq; ſatisfaciendum, de quibus omnibus ſupra de dolore capitis fuit peractum: At ſi anguſtia à compreſſione procedat, negotium ad Chirurgiam attinet, cùm, vel à tumore, vel ab oſse fracto, vel ab aliquo ſimili illa poſſit procedere, iſtis enim non minus cogitur ſpiritus animalis, vt præter naturam moueatur; quod ſi idem ſpiritus eodem modo moueatur ob errorem externum, nempè ob qualitatem ſpiritalem, vel materialem dolorificam infenſam, & aduerſariam ſpiritui animali, oritur ſcopus, cùm ſedandi dolorem, tùm euacuandi materiam morbificam, cuius qualitas eſt ſoboles.

Indicatio-nes, & in aceſsione, & extra acceſſionem eliciuntur.

Si facultas ex cerebri inæquali intemperie lædatur.

Si ex anguſtia.

Ratione vaporis quid indicetur.

Item ratione mineræ.

Si anguſtia ex compreſſione fiat Chirurgici munus.

Si animalis ſpiritus afficiatur.

Indicationes acceſſionis referuntur, non ſolùm ad ſpiritum animalem, vt mouetur præter naturam, meritò cuius motus ſiſtendus eſt idem ſpiritus, ſiue cohibendus illius motus, ac quies illi comparanda, verùm etiam, vt imbecillis euadit, ratione cuius imbecillitatis non valet reſiſtere cauſæ impellenti, roborandus, & recreandus, interna tamen materia vaporoſa in capite ſubſidens euacuanda, & qua in illud rapitur retrahenda per reuellentia, deriuantia, & intercipientia, & iſtæ ſunt indicationes, quæ huic

Acceſſionis indicationes.

huic affectui sub vtroq; statu debentur, alijs omissis, quæ ab affectibus concomitantibus, & alijs accidentibus elici possent, quia de illis suis in locis.

Chirurgicæ operationes in ipsa accessione.

Venio ad materias remediorum, & primò ad eas, quæ accessioni debentur. In Chirurgia ergo habentur frictiones, ligaturæ, lotiones cum aqua calida extremorum, & cucurbitulæ ibidem appositæ, frictiones tamen primùm lenes esse debent, deinde fortes, quinimò (vrgente necessitate, maximè reuulsionis) bonum erit volas manuum, & pedum perfricare sale, vel cæpa in aceto madefacta, cui sal inspersum fuerit: Quòd si accessio non finiatur, sed adhuc perseueret, cogitandum de materijs Chirurgicis sensibiliter euacuantibus, & quæ non solùm sanguinem, sed & alios à sanguine educunt succos ad auertendum imminens periculum apoplexiæ, & epilepsiæ; quare hoc in casu laudo venæ sectionem, cucurbitulas scarificatas, hirudines, cauteria, & vesicantia alibi imperata. Sed præter hæc probo quoq; scarificationes cartilaginum aurium, nec non cauteria post aures excita secundum vtramq; eminentiam, de quibus infra.

Quando in Vertigine conueniat venæ sectio.

Venæ sectionis consideratio.

Noto tamen de venæ sectione illam quandoq; conuenire in accessione non perdurante, nimirum si Vertigo fiat à sanguine multo, & vaporoso confertim per arterias ascendente in cerebrum, hic enim, nisi quamprimùm reuellatur, & euacuetur ex Gal. de curand. ratione per sangu. miss. c. 5. minatur apoplexiam; nec obest, quòd ab aliquibus adducitur, scilicet tempore accessionis vires esse suffocatas, & proinde non permittere sanguinis missionem, quia in accessione apoplexiæ, vbi maior est suffocatio, quàm in Vertigine, vena inciditur. Quò accedit, quòd 4. Acut. 23. & 24. Hipp. & Gal. in venarum interceptionibus, quæ sunt cum suffocatione ex sanguine venam in cubito secant.

Medicamẽta tempore accessionis vsurpanda.

Interna præsidia in causa calida.

Externa.

In causa frigida intrinsecè.

Externa.

Ex medicamentis, quæ tempore accessionis adhibentur, aliqua ad spiritus roborandos, & sistendos, ad discutiendam materiam vaporosam in capite existentem aliqua, & ad retrahendam materiam extra caput diriguntur alia: Priora sunt interna, & externa: Internè in causa calida saccharum rosatum cum margaritis, ac santalis palato affricatur, sicuti per os immittitur syr. de rosis siccis, myrtinus, & miua cydoniorum simplex: Externè vsurpantur odoramenta ex santalis, rosis, baccis myrti, violis contusis in rara syndone ligatis; in eundem quoq; vsum probo aquam rosatam, acetum rosatum cum santalis; item, & faciei aspersionem aq. simpl. vel aq. ros. cum aceto ros. & modico vini subausteri: In causa frigida adhibe intrinsecus aromaticum rosatum, diamoschum, diambram, cum saccharo ros. illiniendo palatum, vel assumendo per os; hûc etiam refertur syr. de corticibus citri, cum syrupo de rosis siccis: Exterius fac odoramenta ex vino subaustero, vel santalis medicato, aut aceto vinoso acerrimo, vel ex ambra, & moscho, vel ex mace, & caryophyl. ligno aloes, rosis rubris, laudano, belzoino, siue per se, siue cum eadem ambra, & moscho, quæ pariter, vt supra in syndone rara sunt deliganda, facies quoq; vino aromatico aspergenda cum modico aq. ros. & aceti rosati, ad quòd etiam facit aq. florum citri cum aceto rosato.

In Vertigine tenebricosa.

In Vertigine verò tenebricosa tutantur oculi irrigatione saliuæ medicatæ cum fœniculo masticato ieiuno ventriculo.

Vaporem in capite discutientia.

Medicamenta, quæ vaporem in capite discutiunt patent ex tractatu de dolore capitis, & sunt, quæ attinent ad caput, nares, & palatum; præ cæteris tamen probatur inunctio partium internarum narium ex ol. nucis muschatæ, vel diambra; & si accessio sit valde pertinax, nil præstantius inunctione narium, & palati, secundum partes internas cum altera ex antidotis magnis; ad quæ non est deueniendum, nisi post vsum retrahentium, quæ sequuntur. In horum ergo genere prima sunt intercipientia, quæ substituuntur loco sectionis arteriarum post aures, & adhibentur si vapores capiti communicentur per vasa exteriora; paretur autem tale intercipiens.

℞. *Boli Armeni,*
Coralli rubri,
Sanguinis Draconis,
Gallarum immaturarum,
Acaciæ,
Hypociſtidis,
Gummi Arabici,
Balauſtriorum } *an.* ʒ. ſ.

Intercipientis forma loco ſectionis arteriarum.

Pulver. omnia ſubt. poſt mixtionem, deinde cum albumine oui, & aceto excipiatur, & extenſum ſuper corium, actu frigidum admoueatur temporibus, & partibus poſt aures; quod ſi validius exoptas iunge albumini terebinthinam, vel aliquam aliam ſimilem reſinam.

Idem præſtat creber fotus earundem partium cum linteis madefactis in aceto actu frigido machinatus, imò quidam ipſa opiata temporibus adhibent; quòd ſi communicatur vapor capiti per venas, ac vaſa interna, conueniũt, quę intrinſecus intercipiunt, quomodo in Vertigine producta ab ore ventriculi occaſione famis Auic. laudat bucellam, ſeu micam panis infuſam ſucco granatorum acidorum, vel cytoniorum, vel omphacio, quæ ſicuti, & miua de ribes, & ſuccus berberis, diatragacan. frigid. vinum granatorum, & cytoniorum cum aqua plantaginis probantur in omni Vertigine à qualibet cauſa procreata;

Vel ℞. *Coriandr. præp.* ℥. ſ.
Raſuræ Eboris ʒ. ij.
Olibani ℥. i.

Pil. præſeruatoriæ, & curatoriæ.

M. & cum ſucco roſar. f. paſta ex qua fermentata formentur pilulæ paruæ ad formam ciceris, quarum x. dantur hora ſomni poſt cœnam in præſeruatione, qualibet verò hora in curatione.

Medicamenta reuellentia, ſcatente ventriculo prauis ſuccis, erunt vomitoria, & maximè ſi ſucci illi ſint bilioſi: Monete tamen patientes, ſeu illorum aſſiſtentes, vt dum vomunt ægrotantes caput obducatur arcta faſcia; ad idem habemus clyſteres, & glandes acres aluum irritantes, de quibus perſæpè habita eſt meditatio, quemadmodum, & de reprimentibus, quæ iſti affectui conſulere valent, potiſſimè in Vertigine à vapore calidiori.

Reuellentia, ſi ventriculus prauis ſit refertus ſuccis.

Quæ à proprietate operantur, non modò curationi, ſed & præſeruationi conducunt; ſunt autem hæc ſuccus betæ nigræ temporibus illitus, ablutio capitis cum decoc. vel lixiuio radicis enulæ, abrothanum contuſum, & cum vino, & oximel ſimpl. potum; vnguis Alces vulgò magnæ beſtię limatus cum puluere ſeminum peoniæ datus, qui vnguis etiam geſtatus in annulo mirificè valet; ſicuti eadem ſemina, ac radix eiuſdem peoniæ in quintadecima Lunę Menſis Auguſti accepta, ac collo ſuſpenſa magnoperè conducunt; corona item vlmea circumligata capiti, cochleæ maiores comeſtæ, vetonicæ faſſiculus ex aqua nitida ad tertias excoctus, ſtercus Pauonis maſculi ſiccatum, pulueriʒatum, & in vino albo per noctem maceratum ad ʒ. j. exhibitum à nouilunio vſq; ad plenilunium; item puluis pilarum, quæ in ventre rupicaprarum reperiuntur ad ℈. ſ. ex aqua betonicæ; ſed & coagulum Leporis, & lignum viſci qurecini hùc pertinent; at nil præſtantius creditur hoc puluere.

Operantia à proprietate qualia ſint.
Vnguis Alces, ſiue magnæ beſtiæ virtus.
Semen, & radix peoniæ.
Stercus Pauonis.

℞. *Cinabri mineralis veri* ℥. ſ.
Coral. rubr. præpar.
Margarit. præpar. } *an.* ℈. ii.

Puluis mirabilis ad vertiginem.

 Croci

Croci ℈. i.
Foliorum auri puriſſimi nu. xv.

Omnia ſimul mixta terantur, & in ſubtiliſs. polinem ſupra marmor redigantur, deinde vſui talis puluis ſeruetur, qui à gr. x. vſq; ad xvi. cum aqua liliorum conuallium propinetur.

Poſt hauſtum huius erumpit ſudor; emplaſtrum etiam ex vrtica capiti abraſo adhibitum, & geſtatum commendatur, ſed in Vertigine tantùm orta ab intemperie frigida capitis cum materia, hoc enim, excitatis bullis, ſæpè per vnam noctem curata eſt Vertigo.

Diætetica materia, quę oſtendat.
In acceſſione, quæ obſeruãda circa aerem.
Extra acceſſionem.
Sanguine quocunq; modo peccante ſecanda eſt vena.
Quantum ſanguins mittendus.

Materia Diætetica duo nobis perpendenda offert; primò patientem locandum eſſe in aere obſcuro, ne ſpiritus agitentur, quem in actiuis qualitatibus temperatum eſſe oportet; alterum eſt, vt ægri in maxima animi, ac corporis detineantur quiete, & qui laborioſam percipiunt moleſtiam ex aſpectu rerum circulariter motarum, illi ſupini ſic iaceant, vt nares ſint elatiores capite, & ea ſunt, quæ in vnam Vertiginis acceſſionem refunduntur. Extra verò acceſſionem omnes probantur materiæ præſeruatoriæ; quare gratia Chirurgiæ laudo venæ ſectionem, ſanguine quocunq; modo peccante, ſcilicet, vel vt cauſa principalis in Vertigine à ſanguine vaporoſo, vel vt cauſa ſine qua non, quomodo peccare poteſt, quando in Vertigine per eſſentiam à cauſa frigida ſanguis redundat in toto, ſiue vt cauſa coadiuuans, quando in toto adeſt plenitudo in qualibet ſpecie; multus tamen ſanguis non eſt detrahendus, nec aceruatim, ſed per repetitas vices, ratio eſt, quia ægri facilè concidunt, vt multus ſpiritus affatim ſit minimè exauriendus, foramen etiam ad minorem, ſiue depauperationem, ſiue diſſipationem eiuſdem excitetur anguſtum; æger decumbat, & caput muniatur oxirrhodino. Variæ venæ ſecari poſſunt, pro diuerſa ſanguinis ſubſiſtentia, quam rem non eſt opus repetere, quippe quæ accurratè in tractatu de dolore capitis fuit expoſita. Illud tamen haud negarem ex Gal. lib. de curandi rat. per ſangu. miſs. incipiente Vertigine, maximè conuenire ſectionem venæ in talo, aut in poplite: At præter venæ ſectionem cucurbitulæ ſcarificatæ partibus infernis, ſcapulis, ceruici, & occipitio appoſitæ ſummoperè laudantur: Hirudines, tãquam alibi propoſitas miſſas facio, addo tamen ſcarificationem cartilaginum aurium, nec non earundem perforationem laudari, ſicuti ratione materiæ extra caput probo cauterium in crure; ratione verò materiæ in capite, cauteria in ſincipite; in vtraq; eminentia, poſt aures, & quandoq; etiam in occipite, & ceruice, ac etiam in brachijs. Veſicantia quoq; alibi approbata in affectu rebelli & peruicaci non improbantur. Paulus, & Gal. præter hæc omnia meminere arteriotomiæ, de qua fusè in dicto tractatu de dolore capitis.

Quæ vena ſecanda.
Cucurbitular. & hirudinum max. vſus.
Cauteria vbi inurenda.
Arteriotomia, veſicantia in affectu pertinaci laudantur.

Pharmaceutica vnde petenda.
Alterantium nota.
Purgantia ſcamoneata fugiantur.
Quæ amplectenda.

Medicamenta Pharmaceutica, quæ intemperiei capitis rationem habent, ex ibidem dictis patent; quæ compreſſionem reſpiciunt, ex tractatu de compreſſione capitis, & pariter, quæ debentur vapori obſtruenti, continentur in eodem capite de dolore illius, ſiue in vaporem, ſiue in mineram referantur, ſiue ſenſibiliter, ſiue inſenſibiliter euacuent, inter quæ, pro ſingulari, habeo emplaſtrum ex vrtica ſupra deſcriptum, & oleum caryophyl. inſtillatum in aures. Circa ea tamen, quæ mineram reſpiciunt adnoto; & primum circa præparantia, vt vbi affectus eſt inueteratus, & à cauſa frigida procreatus ſemper ijs peonia quouis modo immiſceatur, cum, & à manifeſta, & ab occulta operetur qualitate. Secundum eſt, quòd purgantia illa vitentur, quæ ſcamonio ſunt referta, ſicuti amplectenda, quæ myrobalanis, & rhabarbaro conſtant, licet contineant ſcamonium, correctum tamen; quare hieræ magnæ cum myrobalanis fabricatæ, pilulæ lucis, ac ſine quibus, pro educendis omnibus humoribus laudantur item & pilulæ Arabicæ pro educendis humoribus craſſis; hûc etiam pertinent pilul de hiera cum agarico, quemadmodum his ex ſententia antiquorum ſufficiendæ ſunt præcipuè illæ de elleboriſmo, de quibus in capite de melancholia; ſed & illud notar

oportet

oportet omnia purgantia per aliqua interualla esse repetenda, vt à capite continuò materia retrahatur, loquendo principaliter de ea, quæ in caput irruit, vt sic patiens, in quantum potest, præseruetur.

Purgantia per interualla repetātur.

Quo ad medicamenta, quæ respiciunt errorem externum, qualitatem videlicet dolorificam, si qualitas ea fuerit spiritualis, laudatur mica panis supra præscripta; si fuerit materialis, vt quando ventriculus à prauis mordetur humoribus, ij primùm expurgandi, deinde roborandus ventriculus: Pro expurgatione conuenit cassia cum hiera; item & syr. ros. solutiuus: Roboratur verò ventriculus intrinsecè sacharo rosato, vel cytoniato ad ʒ. ſ. per se, vel mixto cum confectione diatrionsantal. ac diarrhod. Abbatis; extrinsecè verò cataplasmate ex palmulis, ac omnibus ijs, quæ cardialgiæ sunt accommodata: Quidam in vtrumq; vsum summoperè hoc in casu extollunt istud elect.

Errorem externum, corrigentia.

Roborantia intrinsece.

Extrinsecè.

Electuariū roborans.

℞. *Myrobalan. Citrin ʒ. ii.*
Passul. lib. i.
Rosar.
Violar. } *an. m. i.*
Bulliant in suff. quant. aquæ endiuiæ, deinde f. express.

℞. *Prun. Damascen. lib. i.*
Et bull. in prædicto expresso, & extractis nucleis, ac pulpa transmissa per setaceum bull. iterum in eadem decoc. & addatur.
Pulpæ tamarind. ʒ. ii.
Flor. Cassiæ ʒ. i. ſ.
Spec. diatrionsant. ʒ. ſ.
Mastichis,
Spicæ } *an. z. ii.*
Rhabarb. el. puluer. z. iii.
Sacch. q. ſ.
M. pro elec.

Cæterùm, quia sæpè euenit Vertigo ex ventriculo repleto flatibus, & humoribus frigidis, post expurgationem eius cum hiera, & agarico, ideo commendatur sequens puluis ad z. j. ex iure, aut vino mane quatuor horis ante cibum assumptus.

Si Vertigo ex humoribus frigidis in ventriculo existen. fiat.

℞. *Cardamomi,*
Ameos,
Hyssopi,
Pulegii,
Piperis,
Anisi,
Cimini,
Betonicæ,
Calaminthæ,
Maioranæ } *an. z. i.*
M. & f. puluis, qui etiam cibariis inspergi poterit.

His quædam sunt addenda, quæ capitis proportionem respiciunt, ab ijs, quæ supra descripsimus. Exterius probatur puluis vertici capiti admotus, fabrefactus ex vermibus, qui sericum machinantur. Intus verò probatur puluis, & oleum ex cranio humano cum peonia mare, & conseruis capitalibus.

Externa ad idem.

Interna.

Superest victus ratio: Aer igitur sit purus, nitidus, lucidus, ac luminosus, minimè

craſſus, nebuloſus, nocturnus, aut ventis, & maximè auſtralibus perflatus, agitatus; ſit verò calidus, vel frigidus iuxta diuerſitatem intemperiei capitis; patiens non moretur ſub ſole, vel ſub radijs lunaribus, nec eos, aut quæuis lucentia corpora intueatur, quemadmodum neq; circulariter, aut velociter mota, imò neq; de iſtis cogitare debet; vitet etiam aſpectum initij rerum profundarum, vti ſunt præcipitia, montes, turres; caueat à ſonis excedentibus. Somnus non ſit diurnus, ſit mediocris, nec ſtatim à cibo; in ſomno non cooperiatur caput multis tegumentis, ſed purpura, vel ſerico ſubtili. Aluus mollis ſeruetur, & niſi morbus originem duceret à ſemine retento, à coitu omnino Vertiginoſi abſtineant. Motus corporis ſit moderatus ante cibum per interualla abſq; dorſi, & capitis inclinatione, & in ambulationibus vitentur frequentes reiterationes; frictiones adhibeantur à ſomno, & ante cibum. Animi quæq; accidentia commouentia ſunt ſuſpecta. Cibus ſit varius pro varietate cauſarum mouentium ſpiritus, vt de dolore capitis docuimus, omnia tamen flatuoſa cauenda, vaporoſa, & quæ grauant caput, vt legumina, agrumina dicta, piſces paluſtres, oſtreæ, caules, fructus humidi, & cætera ſimilia; præſtabit autem à cibo ſumere aſtringentia ad reprimendos vapores, illorumq; motum ſiſtendum: In cauſa ergo calida valet ſacchar. roſ. cytoniat. grana granat: In frigida pulu. coriandr. cum ſaccharo; in morſu oris ventriculi vtendum ijs, quæ ad cauſam diriguntur calidam. A vino omnino abſtinendum, & ſi in cauſa frigida dandum, ſit album, tenue, pauciferum, non vetus, & in modica copia, vel quod magis approbo rubellum, tāquam id, quod caput non ferit, & motum quemlibet compeſcit, aliàs vinum granatorum bibatur, quod, & in affectu dolorifico conuenit, ſicuti, & vinum ſubaſtringens; & ad curandam Vertiginem, & præſeruationem ab illa, hæc ſatis.

Viuēdi modus.

Potus conſideratio.

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

De Incubo, ſeu Succubo.

Affectus quidditas.

QVemadmodum vertiginis nomine deprauationem quandam imaginationis tempore vigiliæ præintelleximus, cum ſpectra circumferri, quæ ſtant excogitent ægrotantes, hîc de eadem deprauatione tempore ſomni loquimur, quia homines comprimi, & ſtrangulari certo quodam pacto exiſtimant, vt nec clamare valeant, demoueriq; incaſſum tentent, imò difficulter euigilant. Cuius affectus curatiui, ac vtiles ſcopi, hoc in vitio à cauſa generante ſumuntur; hæc autem eſt vapor craſſus, frigidus, copioſus, ſemiobſtruens poſteriorem cerebri ventriculum, vnde impedito ſpiritus animalis tranſitu ad muſculos thoracis, oritur phantaſma decipientis molis pectori incumbentis. Porrò eleuatur vapor hic à ſuis mineris, ſanguinis ſcilicet, pituitæ, melancholiæ, ſeminis, quæ extra caput producuntur, nec non, & ex alimento ipſiuſmet cerebri, qui in eodem generatur capite, cum propter frigus illi occurrens, tempore ſomni incraſſatur, & intropellitur vapor alimenti cerebri: Quare Medici partes erunt in hoc affectu, cùm generationem huiuſce vaporis cohibere, tùm illum iam genitum diſſipare; hic tamen poſterior ſcopus vix locum habet in ipſa medendi methodo, & illius ferè nulla materia eſt ex vſu, & ratio eſt, quoniam patientes non conqueruntur de hoc affectu, niſi poſtquam à ſomno ſunt expergefacti, quo tempore vapor ille ferè iam totus eſt diſſipatus, at ſi perſeueret diu illa ad motum impotentia (nam aliquando vix ſolent ſic affecti aſſurgere, poſtquam expergeſiunt) poterit ergo tunc Medicus aliquid etiam moliri; compeſcet autem dicti vaporis generationem, ſi mineram remoueat, & illius originē tollat; quid autem pro ablatione vtriuſq; agendum veniat, patet ex alibi dictis, ſed gratia productionis, ſeu originis vaporis in capite geniti ex alimento cerebri illud venit præſtandum, vt caput ſcilicet calefiat.

Scopi ſumēdi à cauſa generante.

Cauſa generans, quæ ſit.

Medici munus in ipſa curatione.

Ex Chirurgia venæ ſectio, aliæq; materiæ ſanguinem reſpicientes, ratione affectus non approbantur, niſi in Incubo ſanguineo, & ſeminali, hoc eſt qui procreatur à vapore genito in redundantia ſanguinis, & in ſemine retento; verùm quidem eſt, quòd ſi humore frigido, aut capitis alimento tale incurrerit vitium, vt ſit neceſſe calefacientibus vehementioribus vti, & totum ſanguine exuberet, hoc etiam in caſu venam ſecare licebit: Vena autem ſecanda, ex ſæpius memoratis manifeſtè liquet; quare illam repetere conſilio ſuperſedeo. At præter venæ ſectionem, vbi ægri à ſomno excitati diu in potentia ad motum detinentur, ſubducta aluo cum ſuppoſitorio acri, laudo frictiones, ligaturas extremorum, & capitis longas pectinationes, ac frictiones cum pannis aſperis ad partes anteriores pro reuulſione; ad poſteriores pro inſenſibili euacuatione, ſed, & cauteria reuellentia à capite tempore præſeruationis in cruribus excitata conueniunt.

Venæ ſectio improbatur, præterquam in Incubo ſanguineo, & ſeminali. Exceptio alia. Frictiones, & ligaturæ ſubducta aluo probantur.

Medicamenta reſpiciunt Incubum, vel per conſenſum, vel per eſſentiam, aut capitis proportionem: Quæ Incubi per conſenſum rationem habent, referuntur ad pituitam, melancholiam, & ſemen: Quæ ad pituitam, & melancholiam attinent, iam ſunt nota. Obſeruo tamen circa purgantia ad illa affatim deſcendendum citra humorum præparationem, ob imminens periculum epilepſiæ, apoplexiæ, & melancholiæ, poſt quorum vſum licebit deuenire ad præparantia. Inter purgantia alijs præferuntur pilulæ cocchiæ, ſiq; adſit melancholia, vel cauſa melancholica illæ adhibeantur, quæ cum elleboro ſunt fabrefactæ. Noto etiam ſi in ventriculo pituita ſubſiſtat bonum eſſe excitare vomitum. Præterea de inſenſibiliter totum euacuantibus obſeruo illa maximo cum fructu adhiberi in materia pituitoſa, quale eſt decoctum guaiaci, & ſaſſafras,

Medicamẽta Incubũ per conſenſum reſpicientia; Purgãtia primò vſurpanda. Vomitus excitetur ſi adſit pituita in ventriculo. Inſenſibilter totum euacuantia. In materia pituitoſa.

Vel ℞. *Theriacæ* ℥. *i.*
Angelicæ ℈. *i.*
Aq. Angelicæ
Cardui Benedicti } *an.* ℥. *i. ſ.*
M. & f. p.

In materia verò melancholica

℞. *Conſerua Borraginis* ℥. *ſ.*
Pulueris cornu Aſini Indici
Lapidis Bezoar } *an.* ℈. *i.*
M.

In Melancholica.

Hæc etiam à proprietate operari creduntur. Medicamenta ad ſemen referenda, vbi illud ſit cauſa huius mali, petenda ſunt ex ijs, quæ ad curationem vitiorum partium genitalium ſpectant.

Semen reſpicientia, ſi malũ ab ipſo proueniat.

Quę pertinent ad Incubum per eſſentiam, cum ſcilicet malum hoc oritur à vitio capitis ex vapore, ab alimento ipſius cerebri, qui à frigore externo incraſſatur, & intropellitur, tunc vtendum calefacientibus, illiſq; externis, agendo tamen primò cum mitioribus calefacientibus, quæ ſimul vapores quoq; repellant, deinde validioribus. Inter mitiora.

Ad Incubũ per eſſentiã, quæ pertineant.

℞. *Ol. Anethini,*
Liliorum alborum } *an. lib. i.*
Nucum Cupreſſi contuſorum nu. viii.
Vini nigri auſteri ℥. *vi.*
M. & bull. in dupl. vaſe ad conſumptionem vini, deinde f. col. ſeruetur pro fotu capitis, etiam ſecundum partem poſteriorem, vbi viget obſtructio

Repellens mite.

Vel ℞.

Vel ℞. *Hydrelæi lib. v.*
Radic. Cucumeris agreſt. ℥. iii.
Abſinthij m. iii.
M. & bull. ad tertias, colato perfundatur caput.

Fortiora sũt dropaces, & ſinapiſmi. Medicam. à tota ſubſtãtia agentia.

Inter fortiora laudantur dropaciſmi, & ſinapiſmi. Medicamenta proportionis, & quæ à tota ſubſtantia agunt, petenda veniunt ex ſuperiori tractatu, & etiam ex tractatu de dolore capitis, & ſequenti de epilepſia; inter alia tamen probantur gr. xv. ſemin. peoniæ maris nigræ per plures dies in puluere exhibita ex aqua betonicæ; corallium rubrum collo appenſum; Syrites lapis eodem modo ſuſpenſus; ac tandem pellis Lupina, in qua æger ſomnum capiat.

Vertiginoſi veſperi parũ cibandi.

Non ſtatim à cibo eant dormitum.

Tertium obſeruatu dignum.

Victus ratio magna ex parte patet ex dictis in ſuperiori capite; attamen, præter ea, noto primò circa cibum, vt qui huic malo ſunt obnoxij, veſperi parum omnino cibi, & potus aſſumant, ſitq; cibus ſimplex, facilis coctionis, abſtineant ab omnibus vaporoſis, & in vltima cæna ſemper comedant aliquid aſtringentis, vt pyrum coctum, cydoniatum, vel aliquod ſimile, vt ſupra. Noto ſecundò circa ſomnum, ne æger ſtatim à cibo ſomno ſe committat, & cubitum ſe conferat, ſed ad minimum vigilet per duas horas poſt cibum, præterea caueat ne ſupinus dormiat, quoniam huiuſmodi ſomni figura ſuperfluitates declinare facit ad poſteriora. Noto tertiò, vt ſi frequenter huic malo ſubijciatur habeat in cubili aliquem, qui eum ab acceſſione excitet, & qui adminiſtret diuerſiones per ligaturas, & frictiones; & de Incubo ad ſaturitatem.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

De Epilepſia.

De qua Epilepſia ſit ſermo.

Epilepſiæ nomine intelligimus hîc affectum illum, quo per ſe cerebrum afficitur, nòn autem illam, quæ alijs morbis coniuncta eſt, vel illis ſuccedit, vt inflammationibus, abſceſſibus, quomodo phrænitis aliquando cum Epilepſia obſeruata eſt: Rurſus eas mittimus Epilepſias, quæ cauſas illas ſequuntur, quarum curatio ad Chirurgicum attinet, vt ſunt ictus, plagæ, perruptiones, depreſſiones cranij, & ſimiles, quibus excitari Epilepſiam aliquando contingit, vt experientia docuit, harum enim omnium curatio à curatione affectus, quem ſequuntur dependet, quamuis non pauca illis ex dicendis accomodari poſſint.

Præſidia, quæ præſentem, vel imminentẽ curant Epilepſiam.
Præſens triplex eſt.
Imminẽtem acceſſionem curantia.
Subiectũ patiens quid expoſtulat.
Item & cauſa effetrix ex qua indicationes, hauriuntur.
Epilepſia per eſſentiã à quibus fiat

Præſidia igitur, quæ ad hanc noſtram attinent affectionem, vel præſentem curant Epilepſiam, vel imminentem arcent, vel futuram præcauent: Quæ ad curationem præſentis ſpectant tria ſunt: Primum eſt excitatorium, & dolorificum, indicaturq; à ſopita facultate, ac ſenſu ablato: Secundum eſt tractio membrorum, quæ ſub Epilepſia mollitur, & indicatur à conuulſione partium ſurſum: Tertium eſt, cùm retrahens à ſupernis ad inferna, tùm caput euacuans, quorum illud petitur à materia habente raptum ad caput, hoc verò à materia caput occupante requiritur. Si ſermo ſit de præſidijs attinentibus ad acceſſionem imminentem, vbi Medicus præuiderit ex ſignis determinatis futuræ Epilepſiæ imminentem acceſſionem, totum ſuum ſtudium debet conuertere ad retrahendam materiam à cerebro ad partes infernas, & ad roborandum, ſeu muniendum caput: Extra autem acceſſionem, vt patientes ab illa præſeruentur, tunc Medicus cogitur habere rationem ſubiecti patientis, & cauſæ effectricis: Subiectum expoſtulat remedium ſeruans calidum innatum, & fouens cerebri proportionem. Quo verò ad cauſam effectricem, ijs poſt habitis interim grauiſſimis controuerſijs, quæ de illa excitari ſolent, tãquam à noſtro alienæ inſtituto, rem hanc indicationum illius ſic decerno; ſi enim loquamur de Epilepſia per eſſentiam, cum illa

fiat

fiat à vapore irritante facultatem cerebri ad sui expulsionem, & consequenter ad eiusdem cerebri contractionem, cùm adhæsu suo ad parietes ventriculorum cerebri, tùm ex motu concitato, & quasi vndoso, quo eosdem parietes idem vapor percutit; nam licet non negem aliquando etiam humorem aliquem in ventriculis adesse cerebri sub Epilepsia, inibiq; aliquam inducere angustiam, attamen illud statuo non ab illo humore immediatè fieri Epilepsiam, sed mediante vapore à simili eleuato humore, de qua re fusius pertractabitur, si aliquando licebit prælectiones meas publicas de morbis capitis in lucem prodere: Porrò cum hic vapor sit, vt plurimum pituitosus, aliquando melancholicus, & quandoq; sanguineus, vergente tamen ad pituitosum, aut melancholicum, ita vt semper generetur à minera copiosa, frigida, crassa, viscida genita, siue in capite, siue extra caput, tãquam ex materia, seu causa materiali, & à calore imbecilli capitis, tãquam à causa efficiente: Quibus sic exaratis vapor in præseruatione, cum actu non adsit nihil indicat, sed tota intentio medica dirigenda in copiosæ materiæ euacuationem, in frigidæ verò calefactionem, & qua crassa, & viscida in attenuationem, & detersionem.

Vapor pituitosus, vel melancholicus, vel sanguineus aliquãdo Epilepsiam facit.

Vapor in præseruatione nihil indicat, sed tãtùm materię copia.

Cæterùm vbi materia extra caput subsidens obuia fit, tunc illam à capite prorsus retrahendam docemur, caloris autem imbecillitas calefactionem postulat; causa verò generans, quæ in membrum generans materiam prædictam refunditur, ex qua vapor iam dictus procreatur, alterans per contraria requirit. Quòd si Epilepsia fit per consensum, cùm huius causa sit, cùm vapor, tùm qualitas: Ratione vaporis indicatio sumitur, & à motu illius, & à minera à qua pendet: Motus retrahens petit; minera autem, quia indifferenter potest esse quælibet materia vitiosa, puta pituita, vtraq; bilis, sanguis, cùm menstruus, tùm non menstruus, chylus, semen, pus, sanies, & vermis mortuus, iccircò quid indicet ex alibi dictis apertum est. Qualitas vel dolorifica est, vel venefica; prior anodyna exposcit; posterior bezoarticum, cùm theriacale, si proueniat ab extra, tùm alexipharmacum, si aliunde procedat; ratione autem vtriusq; retrahens: Hæ sunt indicationes.

Epilepsiæ per consensum causa est vapor, & qualitas.

Qualitas, vel dolorifica, vel venefica.

Venio modo ad remediorum materias, quas diuido in eas, quæ accessioni debentur, & in illas, quæ extra accessionem sunt adhibendæ. Quo ad priores, si de Chirurgicis loquamur, in accessione confestim aluo irritata auxilijs paulò infra dicendis, membra in rectum situanda, deducenda, constituenda (non tamen totaliter motum prohibendo, hoc enim facere non est aliud, quàm retardare paroxismi solutionem, quia dum partes, ac membra concutiuntur, materia discutitur, quæ partem internam grauat) post fricanda, vel pannis asperis, vel manibus illitis oleo costino, vulpino, laurino, de castoreo, euphorbio, additis (vrgente necessitate) aqua ardenti, & pulu. semin. sinapi, ac sulphuris; cucurbitulæ etiam siccæ cruribus, dorso, scapulis, & brachijs, ac nonnunquam hypochondrijs admotę sunt maximi vsus, sicuti & ligaturæ artuum prope articulos, potissimè verò arcta scroti ligatio in viris, in mulieribus mammarum, & ex Aetio punctio magni digiti pedis solet plurimum prodesse, quemadmodum, & labra sale confricare, occiput vnguibus scalpere, manibus clauem imponere, ægros nominatim inclamare, digitos eorum contorquere, linguam, ne eam amputent motu conuulsiuo intromittere, & os cuneo apertum detinere, imposita interim spongiola in extremitate alicuius ligni, pituita extergatur. Efficacissimum quoq; creditur frictio facta cum vngula Alcis circa annularem digitũ manus sinistrę, quam tamen aliqui (me iudice) superstitiosè ad cruentationem vsq; persequentur, vt emanante cruore labra illinant. Quòd si accessio fuerit contumax, & his non cedat, cogitandum de fortioribus; quare in sanguinis redundantia laudo cucurbitulas scarificatas partibus infernis, ac dorso applicitas, sicuti & hirudines hæmorrhoidibus, cruribusq; ac brachijs affixas; quibus non conferentibus, vt imminens appoplexiæ auertatur periculum, accedendum ad vesicantia crurum, & brachiorum, quæ, vt vigorentur aspergi possunt puluere cantharidarum; tandemq; inurendus est patiens secundum sinciput, & si opus fuerit

Materiæ præsidiorũ, vel in accessione, vel extra adhibendæ.

Membra in rectũ situentur in accessione.

Alia præsidia.

Si accessio contumax fuerit, ad quæ confugiendum.

Vesicantia.

fuerit secundum occiput, & ceruicem; & vbi perspectum fuerit ab aliqua parte vaporem in caput ferri, præcludenda est via arcta ligatura, vel sycia cum multa flamma parti affectæ admota; imò, & hoc etiam in casu ad ipsa vesicantia ascendendum eidem parti adhibita, ita tamen, vt vlcus apertum ab ijsdem excitum diu apertum detineatur, locus quoq; inurendus; & hæc illa sunt, quæ pro adultis, ac grandioribus machinanda veniunt. Sed quoniam frequenter infantulos huiusmodi passio corripere, ac adoriri solet eadem contumacia, ac rebellione, ideo tunc nihil præstantius inustione inter primam, & secundam vertebram, quod remedij genus huic ætati est maximè accommotum, sicuti dicemus, ac docebimus in quinto libro.

Remedia Epilepsiæ pro infantibus.

Medicamenta sub accessione partienda veniunt, quoniam alia adultis (vt de Chirurgicis diximus) infantulis alia conueniunt, quæ tamen omnia, vel manifestis, vel occultis operantur facultatibus, siue qualitatibus. Quæ manifestis igitur agunt, eorum alia ad arcendam conuulsionem diriguntur, ad materiam alia; & horum rursus quædam materiam attrahunt à capite, quædam in capite residentem euacuant, omnia tamen facultatem excitant. Ad arcendam conuulsionem faciunt spongia, vel lana, oleo chamæmel. aut vulpino imbuta, vel lana ipsa succida cùm membris omnibus conuulsis, tùm præcipuè occipiti, temporibus, faciei, ceruici, & gutturi apposita; item & vesicæ oleo semiplenæ pubi admotæ. Materiam verò retrahunt intercipientia, & reuellentia; intercipiunt repercussoria, loco inter caput, & partem affectam, ac parti affectæ vicino adhibita, de quibus supra de vertigine, quò etiam pertinent medicamenta vermium, & hysterica suo loco perscribenda: Reuellentia sunt, & vomitoria, vbi ventriculus prauis scatet succis, quo in casu pinna oleo imbuta in os immittenda, vt vomitus concitetur; sunt & aluum irritantia, vti sunt clysteres, & glandes acres.

Medicaméta manifestis qualitatibus operantia quæ sint.
Ad conuulsionem arcédam.
Retrahentia materiam.
Reuellentia.

Glandes sic parantur.

Glandes ad reuellédum.

℞. *Agar. simpl.* ℈. *ii.*
Hieræ simpl. ʒ. *i.*
Trochis. Alhandal. ℈. *i.*
Nitri ℈. *ſ.*
M. & cum melle despumato f. suppositoria duo.

Quòd si fortiora velis, loco trochis. alhandal, impone colocynthidem impræparatam, & elleborum album. Clysteres hunc in modum possunt præscribi.

Clysteris acris forma.

℞. *Quatuor herbarum capitalium,*
Sampsuci,
Hyssopi,
Centauri minoris } *an. p. i.*
Agarici, vel colocynthidis in petia ligati ʒ. *ii.*
M. & bull. in aq. simplici, vel Tetutiana, vel muria, colati.

℞. *q. ſ.*
Hiera diacolocynthidos ℥. *i.*
Mel. Rof. sol.
Olei Rutacei, vel laurini } *an.* ℥. *iii.*
Sacchari rubri ℥. *i. ſ.*
Salis gemmæ, vel nitri ʒ. *ij.*
M. pro clysteri.

Vbi

Vbi illud eſt notandum loco hieræ diacolocynthidos poſſe ſubſtitui elec. Indum, & hieram Logadij in eadem doſi, vel pilul. cochias, aut fœtidas ad ʒ. iij. ſicuti loco mel. roſ. ſol. mel medicatum cum elleboro albo; quinimo ſi res eò perducatur, vt motus conuulſorij continuò affligant, hoc in caſu, etiam per os pilul. cocchiæ ſimplices, vel cum elleb. ad ʒ. ij. ex aqua ſaluiæ poterunt exhiberi, ſicuti, & pilul. fetidæ. Ad reuellendum autem in Epilepſia per conſenſum rubificantia, ac cauſtica, vti eſt tapſia, & iberis cum axungia Porcina emplaſtrata parti affectæ trahenti in conſenſum cerebrum laudantur. Subſtitutio prædictorũ. Ad reuellendum in Epilepſia per conſenſum.

Medicamenta, quæ materiam à capite euacuant, vel id ſenſibiliter præſtant, vel inſenſibiliter: Inter ſenſibiliter agentia enumerantur ſternutatoria, quibus audacius vti poſſumus in paroxiſmo Epilepſiæ, quam apoplexiæ, quia in Epilepſia agitatio, & motus minus eſt timendus; quibus autem ſternutatoria machinanda veniant, liquidè conſtat ex pręgreſſis: Hûc etiam referuntur gr. ij. vel iij. ſalis in os immiſca: Inter ea verò, quæ euacuant inſenſibiliter ſunt odoramenta, & ſuffumigia, quæ parantur ex ruta, præcipuè ſylueſtri, ſerpillo, & thymo confricato, ac naribus admoto: Imò de thymo ſcribit Alexander eo appoſito naribus, ſi ęger ſurrexerit, ſanatum iri, ſin minus nullam amplius ſupereſſe ſalutis ſpem, ruta verò pro ſecreto ab illo habetur: Parantur etiam ex aceto decoctionis ſeminum rutæ prædictæ, vel thymi, pulegij, ſerpilli, rutæ, origani, calaminthæ, per ſpongiam enim madefactam in hoc aceto fumus per nares excipitur; ibidem pertinet caſtoreum, aſſa fœtida, ſagapenum, galbanum, bitumen, peucedanum, lapis cagates, cornu, & vngula Capræ ſuffita; hæc enim, vt tempore ſanitatis Epilepſiam mouent, odoris vehementia, & ingratitudine, ita factam iam materiam eius diſcutiendo, & expultricem ad eijciendam eam irritando tollunt: Proſunt etiam oleum balſaminum, & ſuccus rutæ naribus indita, quemadmodum earundem narium, & palati inunctio cum antidotis magnis, & ſi palato potiſſimè affricetur puluis ſinapi exceptus oximellite ſcyllino, quam maximè proderit. In aures quoq; inſtillari poſſunt oleum nucis muſchatæ, vel roriſmarini, aut ſaluiæ, vel cinnamomi Chymicè paratum, vel elixir vitæ, quod etiam in os immittendum, ſed & pulli Columborum, Catuli, Galliq; viui per dorſum diſciſſi capiti abraſo admoti probantur, & inter cætera ſimilis inunctio. Caput euacuantia. Thymi proprietas ex Alex. Decoctiones herbarũ, ex quibus ſuffitus fiunt. Odoratorũ vis in acceſſione & extra.

℞. *Ol. Cinnam.* ℥. *iii.*
Aceti acerrimi ℥. *i.*
Succi Valerianæ ℥. *ſ.*
Caſtorei ʒ. *i.*
M. pro vſu dicto.

Inunctio capiti admouenda.

Item fotus, ſeu irrigatio ex aqua ardenti, & ex oleis paulò ſupra præſcriptis erit maximi vſus; quinimo nec rubificantia, ac alia eiuſdem generis, cùm propoſita, tùm proponenda improbantur; ſicuti & inunctio ad initium ſpinalis medullæ cum oleo coſtino, vulpino, de nuce muſchata, cum roſaceo. Sed illud notandum, quòd hæc euacuantia medicamenta non ſunt vſurpanda, niſi ante acceſſionem fuerit euacuatum corpus, ſecus enim, his dimiſſis, agendum eſt clyſteribus, ac glandibus acrioribus; & ſi malum vrgeat, ſubducta per hæc aluo, poterunt illa diſcutientia ad vſum perduci, quorum omnium cauſa non erit ab re Epilepticos extra acceſſionem ſæpius purgare pilul. maſtichin. de tribus cum rhabarbaro, de hiera cum agarico, vel de hiera Pacchij; & in materia melancholica cum pilul. de elleboro, paſſulis præparatis, ſyrupo de polipodio. Topica, niſi purgato corpore vſurpanda.

Quo ad medicamenta à proprietate agentia nihil eſt præſtantius, quàm ſi aperto ore cuneo aliquo ligneo, vel ferreo affundatur aqua ceraſorum dulc. ad ℥. j. vel aquæ Hirundinum, aut Picarum ʒ. ij. item & ol. ex cranio humano ad ℈. j. ex aqua peoniæ, vel Medicamẽta à proprietate operãtia.

coaguli Leporis ʒ. j. ex aq. valerianæ, vel ſuccus eiuſdem valerianæ; imò aures, & palatum tutò inunguntur hoc

Inunctio pro palato, & auribus.

℞. *Pulu. crānij Humani,*
Aſinini } *an. ʒ. i.*
Coaguli Leporis ℈. ii.
Succi Maiorana,
Valeriana } *an. ℥. ſ.*
Pulueris ſemin. Peonia ʒ. i.
M. & cum oximel. ſcyllino excipiantur hæc omnia.

Sunt & alia à tota ſubſtantia valentia, fuſius in ſuperuenientibus legenda. Omitto, tāquam ſuperſtitioſum, & ex Magorum ſcola profectum, qui ſanguine humano abutuntur, vſum quemlibet ſanguinis eiuſdem ægri, ſiue in potione detur, ſiue fronti, ac labris illiniatur.

Superſtitioſa reijciuntur ab Auctore.

Circa victus rationem hoc ſolùm noto, vt dum hæc omnia peraguntur patiens locetur in aere lucido, & mediocriter calido, & decumbat capite eleuato, eaq; remoueantur, quæ ſubitam cauſare valent alterationem.

Aeris qualitates.

Sed iam de infantulis à proxiſmo excitandis, ab acceſſioneq; liberandis agamus: Paretur ergo euaporatorium ex aceto, decoc. rutæ ſylueſtris, inungantur tempora, & narium foramina cum mithridato, vel theriaca, quæ tamen in pueris, non niſi cum maxima præuia meditatione adminiſtranda, tāquam illa, quæ huic ætati non eſt accommodatum remedium, iccircò ad illa confugiendum, quando neceſſitas tantùm vrget; ſuccus quoq; rutæ, & valerianæ tutò eiſdem partibus eodem modo admouendus, ſpinæ principium etiam, vt ſupra inungendum; imò ex Aureliano opportunum eſt totum oleo fouere ad prohibendam conuulſionem; palato etiam affricetur puluis ſeminum rutæ, ſem. peoniæ exceptus cūm ſupradictis ſuccis; quinimo vtiliter infraſcriptus puluis exhibetur, ſtatimq; lactentibus in os papilla immittitur.

Puerorum cura.

Puluis ad Epilepſiam pro pueris etiam lactētibus.

℞. *Puluer. ſemin. Peonia,*
Macis } *an. par. æqual.*
Sacchar. fini, ad pondus omnium
M.

Prius tamen ante omnia aluus ſubducatur pinna in ol. imbuta, ac in anum immiſſa, vel ſuppoſitorio ex ſapone, aut melle ſalito. Quòd ſi Epilepſia à vermibus proueniat, conſulendus eſt tractatus de cura vermium, & maximè in ea parte, in qua agitur de curandis vermibus in pueris.

Si Epilepſia fiat à vermibus.

His ſic de præſidiorum materijs ſub acceſſione habitis, modò deueniendum ad illas, quæ locum habent extra acceſſionem, & iſtæ, vel ad imminentem arcendam conducunt, vel omnimodam huius mali præſeruationem intentant. Quo ad arcendam acceſſionem, vel æger ſuperuenientem ſentit, & obſeruat acceſſionem, vel non; ſi illam perſentit, decumbat, abſtineat ab omni cibo, & poſt acceſſionem ad victum redeat familiarem: Amplius fricetur ſecundum corpus, propè articulos deligetur; ſiq; obſeruet ab aliqua parte eleuari auram, ſeu vaporem, præſtabit admodum ſuperiorem deligare partem, maximè ſupra locū affectum, & ſycia cum multa flamma ſcarificata adhiberi poteſt; quinimo, & veſicantia circa partem à qua vapor eleuatur vſurpare non improbatur. Aluus etiam irritanda glandibus, & clyſteribus iam dictis; dumq; hæc peraguntur muniendum caput oxyrrhodino compoſito ex duabus partibus ol. roſ. completi, & vna aceti: At ſi patiens non perſentiat futuram acceſſionem, ſemper comites habeat ſeruos, qui tempore acceſſionis ei inſeruiant, & præ cæteris fugiat præcipitia, flumina, puteos, aliaq; loca eodem periculo referta.

Ad acceſſionem arcendam, quæ probentur.

Si futuram acceſſionem patiens non perſentiat.

Sed iam venio ad veram præcautionem, in qua prius sunt perpendæ materiæ Chirurgicæ, & cum Gal. in lib. de cur. rat. per sang. mis. c. 19. laudo venæ sectionem, vbi sanguis peccat, sub ratione scilicet causæ principalis, siue quacunq; ratione peccet, vel causæ adiuuantis, vel causæ sine qua non; paucus tamen in quantitate extrahatur, & si fieri potest eadem die, qua cadit, ante accessionem, si fieri possit, ex Celso; alioquin post eam ex Aureliano; sic enim machinabimus euacuationem, & à capite reuulsionem, qualis tamen sit locus à quo sanguis est educendus, non ita facilè ex Auctorum dissidio liquet. Quo misso, existimo ipse in Epilepsia per essentiam frustra mitti sanguinem ex venis infernis, nisi mensium, vel hæmorrhoidum sit præsens obcæcatio, atq; suppressio; quare hoc in casu à vena cubiti, & quidem cephalica detrahendus erit; neq; ex hac tantùm, sed etiam, vt scribit Aretæus ex vena frontis, & vt voluit Auicenna ex venis sub lingua. Quòd si quis cum Gal. in loco præcitato voluerit inferiores aperire venas, hic ipsæ sciat Galenum locutum fuisse de sectione venæ in Epilepsia per consensum: In hac igitur, si per consensum tantùm caput afficiatur, semper mittendus est sanguis à locis infernis, quoniam ad longinqua tunc perpetuò reuellere est opus; si verò afficiatur etiam per essentiam secundariò, seu per deuteropathiam in plenitudine secandæ sunt venæ primùm inferiores, deinde superiores. Cucurbitulæ quoq; scarificatæ, & hyrudines hûc referri possunt, vt diximus de dolore capitis. Circa cucurbitulas tamen obseruo eas in Epilepsia per essentiam vltimò loco occipiti, vertici, & temporibus appositas esse maximi vsus, sicuti & in Epilepsia, quæ prouenit ab aura, vel qualitate eleuata à parte aliqua determinata, non modo cum fructu affectæ admoueri parti, sed etiam vesicans medicamentum probari, quod etiam tutò circumsitis partibus adhibendum, sic tamen, vt vlcus diu apertum detineatur: Quare post tres dies, ne consolidatio superueniat, ceratum sacrum applicandum, siq; apertio hæc simili non obtineatur cerato, illud idem puluere inspergatur cantharidum, singulis quatuor, vel quinq; diebus, nisi exquisitus partis sensus, & mollities corporis id prohiberet; tunc enim administranda mitigantia, quæ non consolidant, vti est lac cum pane trito, vel butyrum; quinimo eadem vesicantia, etiam post aures, & ceruici propè scapulas apposita prosunt, ijs maximè, quibus causa morbi in partibus externis capitis subnascitur, vel aliunde irrepens ibi colligitur sensim. Quò ad cauteria in Epilepsia per consensum à parte à qua prodit aura, vel qualitas, vesicantibus non conferentibus omninò locus, nisi sit valdè tendinosus, inurendus ferro candenti ad id parato, vlcusque per plures dies apertum seruandum, vulgari fonticulorum modo, deinde sanandum, sicq; agendum, & si aliquando regio pomi granati, vel ensiformis cartilaginis sit inurenda, vt cum à ventriculo aura proficiscitur; in alijs verò affectibus per consensum cauteria cruribus, aut coxis affigenda; in affectu verò per essentiam capiti secundum futuram coronalem, secundum occiput, ac tandem brachijs affixa sunt maximi vsus. Circa cauterium in sincipite hoc peculiariter animaduertendum illud penetrare debere saltem ad mediam vsq; ossis partem; siq; patiens sit infantulus omnium vna præstantissima inustio inter primam, & secundam vertebram, ac perforatio post aures; sed & in eodem loco adulti tutò opportunèq; inuri possunt, si partes faciei conuellantur, nam si à collo infra conuellatur totum, rectius à tertia, vsq; ad quintam imponitur cauterium.

Si sanguis aliquo modo peccat secanda est vena.

Sanguis est mittẽdus ex venis superioribus secundũ Arabes in Epilep. per essentiam.

Ex inferiorib. secundũ Gal. in Epilep. per consensum.

Cucurbitulæ, & hirudines probantur, & earundem obseruatio.

Medicam. vesicans.

Cauteria vbi facienda in Epilep. per consensum.

In eadẽ per essentiam.

Cauterium in sincipite, vsq; ad mediã ossis partẽ penetret.

Præter hæc omnia frictiones quoq; & ligaturæ iuges artuum propè articulos, & cucurbitulæ siccæ ibidem applicatæ in Epilepsia per consensum mihi magnopere arrident, quemadmodum in Epilepsia per essentiam frictiones occipitis ad ruborem maximè conueniunt. Sunt qui his omnibus adijciunt perforationem cranij terebratione, præcipuè cum suspicio vigeat alicuius putridi humoris inter cranium, & membranam. Veterum quidam in contumaci Epilepsia proponunt etiam Eunuchismum, seu castrationem; verùm quàm piè, & humanè ipsi viderint, imò quàm rectè, aut vtiliter, cum, & sine testibus ab alijs pluribus causis Epilepsia induci possit.

Cranij perterebratio.

Castratio, quam aliqui proponunt, reijcitur.

Medicamentorum alia respiciunt materiam; intemperiem alia; alia capitis proportionem, præter quæ, ea omnia sunt, quæ à proprietate agunt. Medicamenta capitis proportionem seruantia, nota existunt ex habitis de capitis dolore, & illa sunt, quæ calidam obtinent naturam. Medicamenta verò operantia à proprietate, quæ ideo prius proponuntur, quoniam omnibus alijs, siue materiæ, siue intemperiei rationem habeant immiscentur: Si ergo de simplicibus loquamur, hęc sunt ruta, stœchas, peoniæ maris semen, & radix, lignum viscum quercinum, puluis ossium humanorum, puluis cranij humani, caro, & cerebrum Mustellæ, vel Cameli data ex aceto, prius tamen siccata, coagulum Leporinum eodem modo exhibitum, cor Leporis siccatum cum thure ex vino albo, puluis cordis Lupi ex aqua primulæ veris, iecur Asininum assum, cor Hirũdinis puluerizatum, vesicæ Apri plenæ vrina, ac in furno siccatæ ex aqua peoniæ, vel oximellite, fæces Pauonis recentissimæ maceratæ in aceto ex rubris floribus caryophyllorum, & per linteum traiectæ, ac propinatæ, fel Vrsi, vnguis Alcis, cranium Asini, puluis caryophyl. ex vino, radix Ireos ceruleæ cum lapide topazij ex aqua vitæ, rasura eboris, puluis lapidis, qui reperitur in oculis Hirundinum, puluis officuli triangularis ad formam lapidis, quod reperitur in vertice caluariæ Carpionis, vbi committuntur suturæ, grana ij. vel iij. Vnicorni ex mulsa, vinum extinctionis auri. Sunt qui etiam sanguinem animalium quorundam haustum commendãt, vt Testudinis marinæ, Vituli marini, Mustellæ, & etiam ipsius hominis; sed de sanguine hominis impium est cogitare. Quò autem ad alios cum Aureliano existimo, quòd nisi fibræ eiusdem sanguinis proba quassatione terrantur, infructuosè non modò, sed & periculosè potari; odiosa tamen censeo hęc materierum genera: Hippomenes quoq; quod in pulli Equini recenter nati residet, ex alijs præscriptum volo, quod Claudij Imperatoris exemplo sumptum in furorem præcipitat. Heliogabalus apud Spartianum comedit sæpè Camelorum calcanea, cristas Gallinaceis viuentibus demptas, Pauonum, & Lusciniarum linguas, quòd qui hisce vescebantur Epilepsiam non incurrerent.

Capitis proportionem seruantia.

Simplicia à proprietate operantia.

Heliogabali, & Claudij Imperatoris remedium.

Eadem cõposita.

Sed age de simplicibus, & ad composita nos conuertamus; hæc autem sunt syrupus de peonia, vtraq; magna antidotus, oleum ex cranio humano, oleum distillatum ex fæcibus Canis, & hominis, aqua Hirundinum, aqua ex pane recenter è furno tracto, & adhuc calente distillata, hæc enim præstantissima à nonnullis publicatur, aqua liliorum conuallium, florum tiliæ, oleum ex argento, cum aquis betonicæ, saluiæ, & hyssopi, ol. succi, ol. calcanthi, oleum sulphuris ex aqua peoniæ. Sum tamen ipse expertus hos duos pulueres efficacissimos esse.

Puluis efficacissimus ad Epilepsiam.

℞. *Coriandr. præpar.* ℥. ij.
Semin. Peoniæ, } *an.* ℥. i.
Portul. }
Vngular. Asini vstarum ℥. ſ.
M. & f. pulu. subtiliss. cuius dosis erunt ℨ. ij. *ex aqua rutæ;*

Alius expertissimus.

Vel ℞. *Sanguinis humani, per ventosas tracti,* } *an.* ℨ. ij.
Cranij Humani }
Margarit. præpar. } *an.* ℨ. i.
Galangæ, }
Zedoariæ }
Mastichis, } *an.* ℨ. i. ſ.
Cubebarum, }
Coral. rubeor. }
Diptami }

Carnis Milui,
Passularum Pinguium } *an.* ℥. *ſ.*

Exſiccentur omnia, & in tenuiſſimum redigantur puluerem, cui adde
Puluer. Sacchar. ℥. *ij.*
Et ſumat patiens ex hoc puluere ſic complexo ʒ. *i. ex aqua calida peoniæ ſingulo mane.*

Exterius probantur inunctiones ventris, ac ſpinæ dorſi, cum ol, in quo decoctus ſit Chamæleon, lapis in felle Bouis inuentus lentis magnitudine immiſſus nari, annulus ex vngula dextri pedis Aſini, vel ex vngula Alcis, dummodo vngula ſit pedis poſterioris ſiniſtri ex animali adhuc viuente exciſa, ſole exiſtente in Leone, ſmaragdus, ſaphirus, coralium, lapiſq; Hyrundinum collo geſtatæ. Sed hæc omnia ſuperat ſuſpenſio hæc, quâ plurimi curati, & præſertim pueri. Externa.

℞. *Radic. Peoniæ virid.* ʒ. *ij.*
Semin. Peoniæ maris ʒ. *i. ſ.*

Amuletum præſtantiſs. ad Epileſiam.

Radix concidatur, & ſemin. contundantur, deinde mixta conſuantur in ſacculo ex ſindone facto, interiecta bombace ad collum appendatur filo rubro ſericeo, ita vt os ventriculi contangat.

Imò de radice peoniæ multa prædicat Galenus 6. de ſimpl. medic. facul. c. de Glycyſida, exemplo cuiuſdam pueri illam geſtare conſueti, qui ſtatim ac illam dimittebat conuellebatur; hanc colligendam referunt in plenilunio Menſis Auguſti. Experti ſunt alij hoc, illudq; commendant Rad. peoniæ Prærogatiuæ ex Gal.

℞. *Macropiperis*
Crinis nigerrimi Canis,
Vtriuſq; Coral.
Semin. Sinapi albi } *an.* ℈. *ſ.*
Semin. Peoniæ,
Radic. eiuſdem } *an.* ʒ. *ſ.*

Amuletum aliud.

M. & f. puluis craſſo modo contuſus; qui conſuatur, & appendatur, vt ſupra.

In Puerulis aliqui totum corpus inuoluunt decoc. tuſſilaginis, ac viſci quercini; & vi certò præſeruari ab Epilepſia affirmant, & hæc à proprietate illi medentur.

Sequuntur medicamenta, quæ materiæ debentur, & hæc ſunt euacuantia, alia quidem communia, ſeu totius; priuata, ſeu partium alia. Medicamenta totius ad pituitam, melancholiam, & bilem diriguntur, ſuntq; lenientia, præparantia, & purgantia; quorum licet in cap. de dolore capitis ſit habitus ſermo, quædam tamen peculiaria ſunt hic andotanda, & primò. Si affectus fuerit recens, ſtatim ad purgantia deueniendum, nulla præhabita præparatione, nam cum primùm incipit morbus, vſq; adeo grauiter ſæuit, & vrgentis rationem habet, quia materia in caput irrepit, vnde periculum eſt grauiorum affectuum, & quia conſentaneum videtur, materia vitioſa pro maiori parte in caput miſſa, eam, quæ in corpore reſidua eſt, non eſſe omnino coctionis alicuius expertem. Secundò ſi præparationi detur locus, vbi Epilepſia fiat per conſenſum ab aliqua parte corporis, oportere ijs addere, non ſolùm, quæ humores dictos in illa præparant, verùm etiam, quæ in ratione vehiculi ducant medicamenta ad locum cómmmunicantem, e. g. ſi præparanda ſit pituita, præparabitis medicamentum ex appropriatis pituitæ, addendo, gratia ventriculi, mentham, & abſinthium; gratia iecoris, agrimonium; gratia lienis, citrach, capil. Vener. cortic. cappar. gratia vteri, meliſſam, arthemiſiam, matricariam, & menſes mouentia, vti ſabinam, rubiam tinctorum, pule-

Medicam. quæ materiæ debentur, vel ſunt communia, vel priuata.

Si affectus ſit recēs ſtatim ad purgantia accedendum.

Si præparationis adeſt locus quid ſit faciendũ.

legium, diptamum Creticum, atq; femen extinguentia, & ficcantia, vti femin. agni cafti, & huiufmodi; gratia inteftinorum, quæ ratione ventriculi funt propofita, & in verminatione fcordium, femina citri, abrotanum, & corallina prodeft; gratia renum, ac veficæ fœniculum, petrofelinum, idemq; fiat vbi præparare intendimus melancholiam. Tertiò quoniam in huiufmodi malo non vna fufficit præparatio, & purgatio, ideo prior fit mitis, quæ in Vere, & Autumno adminiftrari poterit; altera verò fortior, vtriq; autem adiungenda femper, quæ à proprietate agunt contra hunc morbum: Quare pro prima præparatione in materia pituitofa.

In Epilepfia non fufficit vnica purgatio.

In prima humorum præparatione, fi ex pituita.

℞. *Decoc. vel aq. Peoniæ,*
Betonicæ,
Cicorei,
Saluiæ ℥. iij.
Syr. de Beton.
Mel. Rof. col.
Vel loco illius oximel. fimpl. à Gal. commendati } *an. ʒ. vi.*

M. loco autem aqua faluia apponi poterit aqua parata ex fimplicibus refpicientibus hoc, vel illud materiæ vitium extra caput.

Et fi quis in hac prima præparatione dilutum vereretur, (nam recipiunt attenuantia, quæ fi multam inueniant materiam, illam in flatum, & vaporem digerunt, qui eft caufa Epilepfiæ) ideo is poterit, miffo decocto, vti folis fyrupis, quòd, & de prima præparatione materiæ melancholicæ intelligendum: A præparanti, ad fimile purgans deueniendum.

Purgans in eadem.

℞. *Pilul. Cocchiar. ℈. iij.*
Pulver. Hyffopi ℈. ſ.
M. & f. pilul.

Vel ℞. *Pilul. de Agar. Mefue ʒ. i. ſ.*
Mafticinar. ʒ. ſ.
M. & cum aq. peonia, vel faluia f. pilul. vi. & aurentur.

Quòd fi patientes pilul. non admittant, accipiantur potiones de dolore capitis: Fortiora præparantia erunt, vt

Fortius præparans.

℞. *Decoc. Hyffopi,*
Stœchadis,
Saluiæ,
Cicorij,
Ligni vifci Quercini ℥. iij.
Syr. de Hyffopo,
de Stœchade, vel Oximel. Scyllini,
de Cicorea } *an. ℥. ſ.*
M.

Fortiffima purgantia, quæ fint.

Facta fecunda præparatione, aliqui validiffima purgantia perfcribunt. Hinc Aretæus de diutur. c. 4. proponit vfum thymeleæ, & chameleæ. Aetius vinum colocynthidi fuperinfufum, cui recentiores addunt rutam, & femina peoniæ. Celfus, Alexander, & Paulus laudant vfum ellebori albi cum colocynthide. Ex Neotericis aliqui præfcribunt v. vel vj. gr. antimonij præparati, aut totidem gr. turbith mineralis. Sed

ego

ego, vt in Epilepsia confirmata, & contumaci hæc conuenire non inficior, ita puto à principio huius mali minus vehementibus agendum; quare pro secunda purgatione singulo quarto die omisso syrupo exhibeatur hoc

Auctori, quę purgantia magis arrideant.

℞. *Thurbit ℈. ij. ſ.*
Semin. Carthami ℈. iiij.
Cinnamomi ʒ. i.
M. & f. decoc. in decoc. consueto ad tertias, deinde adde
Agarici Trochiſ. ℈. ij. ſ.
Maneant in infuſ. per noctem, mox f. for. expreſs. adde
Syr. de Stœchade compositi, } an. ℥. i.
Mel. Roſ ſol.
Et vbi ter, aut quater fuerit medicamentum hoc propinatum, poterunt repeti pilulę cocchiæ, & aliæ supra enumeratæ, nec non, & fœtidæ post tamen ſyrup. alterantem, & non purgantem.

Siq; ventriculus scateat humore crudo, nil præstantius aqua Tetutiana. In materia modò melancholica, supposita exhibitione lenientis ad hoc descendendum præparans primo vsurpandum loco.

Aqua Tetutiana si in ventriculo adsint crudi humores nil præstantius.

Præparans in melancholia.

℞. *Decoc. Borraginis*
Buglossi
Cicorij
Ligni visci quercini ℥. iiij.
Syr. de Borrag. simpl. } an. ℥. ſ.
de Cicorea simpl.
M.

Cui pro priori purgatione adnectantur pilul. de fumaria, de elleboro ad ℈. iiij. Secunda verò præparatio erit huiusmodi

Præparans in secunda purgatione.

℞. *Decoc. Lupul.*
Fumariæ
Melissæ
Borraginis
Liquiritiæ
Thymi
Epithymi
Radic. Peoniæ
Stœchadis ℥. iiii.
Syr. de Lupulis, } an. ℥. ſ.
de Fumaria,
Mellis Scyllini
M.

Pro secunda purgatione singulo tertio, vel quarto dimisso syrupo, exhibeatur tale purgans.

Purgans in secūda purgatione.

℞. *Decoc. dicti ebulliti cum polipod. recent. ℥. ii.*
Foliorum Senæ ʒ. ii.
Epithymi ℈. i.
Myrobal. nigrorum ʒ. i.

Paſ-

Passularum ℥. i.
Anisorum ℈. i.
M. & f. infus. s. ar. per noctem, deinde f. for. express. adde
Syrupi de Polip. sol. ℥. ii.

Quod medicamentum, vbi ter, vel quater erit repetitum, post syrupum alteran tem exibeantur pilulæ cocchiæ, cum elleb. vel de lapide lazuli, vel de lapide Armeno

In affectu verò contumaci ascendatur ad ea, de quibus in materia pituitosa, hæ enim, & in melancholica probantur. Tertiò in materia biliosa exhibito lenienti si prima præparatio.

Prima præparatio in biliosa materia.

℞. *Decoc. Ciceris*
Sonchi
Betonicæ
Semin. Peoniæ nigræ ℥. viii.
Syr. de Cicor. simpl. } *an. ʒ. vi.*
Acetosi simpl.
M. pro syr.

Ad purgationem

Purgans.

℞. *Rhabarb. elec. subt. pulu. ʒ. ii.*
Infundantur in decoc. supradicto per noctem, deinde f. for. express. adde
Syr. Ros. sol. } *an. ℥. ii. s.*
Mannæ elec.
M.

Hûc quoque referuntur pilulæ de tribus cum rhabarbaro. Secunda præparati machinatur, quia vix sola bilis peccat, quin & insimul pituitæ vitium adiunga tur; quare,

Alterans bilem pro secunda purgatione.

℞. *Decocti supradicti, addito Hyssopo ℥. v.*
Syr. de Cichor. compos. } *an. ʒ. vi.*
Oximell. simpl.
M. pro syr.

Pro purganti

Purgans.

℞. *Pilul. aurear. ℈. iiii.*
Et per modum apozematis superbibatur aq. cichor. & peoniæ.

Quod apozema, etiam post pilul. de tribus imperandum: Potiones (additis, quæ proprietate agunt) patent supra de dolore capitis.

Toto euacuato ad priuata, tùm sensibiliter, tùm insensibiliter deueniendum. Materiæ peculialiter inseruientia, quæ sint.

Euacuato toto ad priuata, cùm sensibiliter, tùm insensibiliter id præstantia deueniendum; quæ id sensibiliter agunt sunt varia, pro diuersitate materiæ, è qua vapor eleuatur, nec non, & varietate partium, in quibus similis restagnat materia: Materia ergo habet sua peculiaria euacuantia, siue fuerit semen, siue pus, sanies, vrina, au vermes; partes etiam alia sua particularia obtinent, quoniam caput, ventriculum, lienem, vel vterum alia euacuant, harum tamen euacuationum materię hoc in loco silentio supprimuntur, vt quæ ex alibi dictis, cùm in præmissis, tùm in superuenientibus innotescunt. Noto tamen circa ea, quæ caput purgant, tãquam illa, quæ in omni Epilepsia sunt necessaria, vt ijs, siue per palatum, siue per nares materia educatur, sem-

per

per addenda esse, quæ à proprietate contra hunc morbum valent, vt præmissis monuimus; quinimo purgato capite hisce medicamentis suaderem, vt repeteretur purgatio totius cum pilul. cocchijs, siue per se, siue cum elleboro in materia melancholica, additis aliquot granis trochis. Alhandal.

Insensibiliter euacuantia sunt interna, & externa: Interna, & si potissimè capitis rationem habeant in Epilepsia per essentiam, conueniunt tamen etiam in ea, quæ fit per consensum, sicq; vtriq; Epilepsiæ communia euadunt. In materia igitur frigida, & in temperamento frigido probatur oximel scyllinum; si nerui non sint malè affecti, propter acetum illis infensum, & tunc substituitur mel scyllinum, & eò magis, si materia foret melancholica, quoniam illi quoq; & non fortè minus inimicum, sicuti in distillationibus saccharum scyllinum probatur; assumatur autem oximel scyllinum per xxxx. dies ad ℥. ij. quinq; horis ante cibum, singulo autem octauo die patiens purgetur aliquo ex medicamentis sæpius dictis, in vespere quoq; si patiens admitteret, conueniret vnum, vel alterum cochlear eiusdem oximel. post primos autem octo, vel decem dies, idem oximel præbendum ex iure Galli medicato cum hyssopo, stœchade, peonia, & sampsuco, ac prosequendum, vt dictum est per xxxx. dies; in materia melancholica mel scyllinum vtilius erit si permisceatur cum aliqua portiuncula specierum diamuschi amari; in reliquis eodem modo agendum. Aliud medicamentum est decoctum guaiaci medicatum cum simplicibus accommodatis à proprietate agentibus aduersus hunc morbum, & ad vigorandum medicamentum simul poterunt exhiberi aliqua ex infra describendis sub forma solida, maximè sub pilulari; decoc. etiam sassafras, salsæ, Chinæq; cum simplicibus proportionatis, & à proprietate agentibus hûc referuntur, vt

Insensibiliter euacuantia interna; sunt, & externa.

In materia frigida Oximel scyllinum per 40. dies assumendû.

Decocti guaiaci vsus.

Decocta Chinæ, & c. quãdo præbenda.

Syruporum forma.

℞. *Sassafras,*
Salsæ præparatæ } *an. ℥. i.*
Aq. Communis lib. x.

Infundantur per xxiiij. horas, deinde bulliant ad medietatem pro syrupo, & in fine adde

Aliquid Peoniæ
Stœchadis
Hyssopi
Cichorij

Noto tamen in affectu arthritico abstinendum esse à sassafras, quemadmodum in nacie vtendum China, & in aucta dosi: Ad idem facit hoc

In Arthritide à sassafras abstinendum.

℞. *Guaiaci ℥. iii.*
Corticis eiusdem ℥. i. ß.
Scyllæ præparatæ ʒ. ii.
Hyssopi,
Stœchadis } *an. p. i.*
Radicis Peoniæ,
Ligni visci Quercini } *an. ℥. ß.*
Cranii humani subt. pulu. ʒ. iii.
Hyrundinum præparatarum, & siccatarum nu. iiii.
Aq. Peoniæ lib. vi.
Aq. Cichor. lib. ii.

M. macerentur per iiii. dies, deinde extrahatur liquor per alembyccum, cuius dosis erit à ʒ. ii. ad ℥. ii.

Aq. stillatitia ad idem.

Hæc aqua quoq; est laudatissima

℞. *Fl. Lilii conuall. m. viii.*

Superfundatur mensura vna vini Cretici, sicq; macerentur per v. dies, mox distillentur in vase vitreo per balneum Mariæ, deinde

Alia laudatissima.

℞. *Cinnam. electissimi ʒ. vi.*
Nucis Myristicæ ℥. ß.
Piper. longi ʒ. ii.
Flor. Lauendulæ ℥. i.
Rorismarini, Stœchadis } an. ℥. ß.
Cubebarum ʒ. ii.
Ligni visci Quercini, Radic. Peoniæ, Diptamni } an. ℥. ß.

Omnia crassiusculè contrita, rursus in superiori vino per dies viij. macerentur in loco aprico, & postea distillentur, vt est constitutum; detur singulis septimanis cum Luna, vel quadrata, vel plena, vel noua efficitur ad ℥. i. mane, & vesperi cum duobus ex sequentibus trochiscis.

Troch. cum aq. supradicta capiēdi.

℞. *Semin. Peoniæ excorticator. ℥. ß.*
Margaritarum præparatarum ʒ. ß.
Macis ℈. i.
Foliorum auri nu. vi.

Puluer. & misceantur, & cum ℥. x. sacchari albissimi soluti, & decoc. in ℥. v. aq iam dictæ f. trochisci, metu penè sublato huius affectionis, sufficiet dare bis in mense tempore plenilunij, & nouilunij.

Thermæ Aponitanę, & Porrectanæ maximi sunt vsus.

Aquæ etiam thermales, ab Auicenna sacræ vocatæ, mineræ tamen calidæ, quale sunt Aponenses, & Porrectanæ nouæ maximi censentur vsus, quæ, vt efficaciores redantur singula vice in quantitate solita per noctem macerentur

Vt eædem aquæ efficaciores reddantur.

Guaiaci limati, Corticis eiusdem contusi } an. ʒ. i.
Hyssopi, Stœchadis } an. p. i.
Radic. Peoniæ ʒ. i.

Mane f. colat. per expressionem, & exhibeantur, quod, ne gustui sic ingratum euadat, in medietate illius poterit fieri hæc infusio.

Præter hæc sunt, & quædam medicamenta solida, inter quæ primò est castoreum ex mulsa datum,

Solida medicamenta ad Epilepsiam.

Vel ℞. *Castorei, Cranii humani, Vngulæ Alcis, Semin. peoniæ maris } an. ʒ. i. ß.*

Intellige semper nigræ rubra enim astringit, sed, & nigris cautè agendum in grauidis, quia concitant menses, vti facit radix.

Ligni

Ligni visci Quercini an. ʒ. ii.
Boton. ʒ. iii.
M. & cum oximel. scyllino f. pasta, cuius dosis sit ℈. i.

In vsu semi peonię semper intelligendum nigrorum.

Vel ℞. *Herbæ Paralysis m. iii.*
Mellis q. s.
f. conserua, cui adde
Pulueris caryophyl. } *an. ʒ. iii.*
Pirethri,
Radicis Peoniæ
M. & f. pasta, cuius dosis erit ʒ. s.

Conserua ad idem.

Alterum fit ex guaiaco extracto cum puluere cranij humani, & semin. peoniæ; tertium verò est sequens elec.

℞. *Pulu. Hyssopi,* } *an. ʒ. ii.*
Stœchados,
Semin. Peoniæ nigræ
Cranii Humani, vel Asinini recentis, vel cerebri Mustellæ sicc. ʒ. i. s.
Mithridati optimi antiqui ʒ. iii.
Conseruar. Capital. an. ʒ. ii. s.
M. & cum oximel. scyllino f. elec. quod detur a ℈. ii. ad ʒ. ii.

Electuariũ.

Hæc quoq; opiata est mihi vsus

℞. *Hirundinum deplumatarum lotarum in vino, & in furno exsiccatarum nu. v.*
*Pulueri*z*entur subtiliter, deinde adde*
Conseruæ Peoniæ Luna decrescente paratæ, } *an. ʒ. i.*
Conseruæ flor. herbæ Paralysis
Radic. Peoniæ Luna decrescente collectæ, exsiccatæ puluer. ʒ. iij.
Conseruæ Anthos ʒ. s.
M. & cum oximel. scyll. parum, adiecto aceto scyllino f opiata.
*Vt sapor gratior euadat Hirundines deplumentur, & postea ad ignem assentur, mox butyro liquato, aceto scyllino aspergantur, & in furnum calidum ponantur ad exsiccationem, deinde pulueri*z*entur.*

Opiata.

Quidam habent pro secreto

℞. *Succi Cardui benedicti depurati, & ad crassitudinem cocti ʒ. iiii.*
Succi Millefolij pariter depurati ʒ. iii.
Sacchari albissimi ʒ. iiii.
M. & coquantur s. ar. ad formam elec. cuius dosis erit cochleare vnum cum ℈. i. theriacæ.

Elect. quod pro secreto habetur.

Habetur, & hic puluis

℞. *Caluariæ humanæ siccatæ, & vstæ ʒ. i.*
Rasuræ vngulæ Alcis, } *an. ʒ. ij.*
Cornu Ceruini vsti

Puluis.

Visci Quercini,
Granorum Peoniæ,
Radic. Peoniæ maris mundatæ,
Radic. Tormentillæ,
Radic. & seminum Diptami albi } *an. ʒ. i. ſ.*
Semin. Antheræ,
Atriphol. } *an. ℈. ij.*
Coral. vtriusq; præpar. an. ʒ. i.
Fol. Auri n. xxx.
Spinarum Piscium ℥. ſ.
Sacchar. albissimi ℥. ij.

M. & terantur omnia subtilissimè super lapide porphir. & f. pilul. cuius dosis est ʒ. i. cum iulap. viol. aut aqua liliorum conuall. aut cerasorum.

Qui puluis, quia temperatus est, poterit etiam in calidiori materia, & temperamento exhiberi, licet tamen magis conueniens hic foret.

Puluis alius in calidiori materia.

℞. *Rasuræ Eboris,*
Cornu Cerui vsti,
Vngulæ Alcis, vel in eius defectu Asini } *an. ʒ. i.*
Cranij humani ʒ. ſ.
Semin. Peoniæ ʒ. ii.
Coral. rubror.
Margar. præpar. } *an. ʒ. i. ſ.*
Fragment. Smaragdi,
Hyacinthi,
Saphiri } *an. ʒ. ſ.*

M. & f puluis, cuius eadem est dosis, & cum iisdem propinatur, vel in vino astringenti, si Epilepsia sit per consensum à partibus infernis.

His puluer. elec. possunt parari cum saccharo rosato, aut violato, vel rotulæ hunc in modum.

℞. *Alterius ex dictis puluer. ʒ. i.*
Sacchari dissoluti in aqua aliqua ex præpositis ℥. ii.
M. & f. rotulæ.

Decoctorũ adnotatio.

Quin hîc locum habent decoctum guaiaci supra propositum correctum cum cichoreaceis, & santalis, decoctum ex sassafras, salsa, & China, ita tamen vt sassafras cætera dosi superet; in maximo tamen feruore sufficiet China, lentiscus, santali, & radix pentaphylli. Hûc etiam pertinet sal theriacale cum conseruis capitalibus, & aliquo à proprietate operante, sicuti, & confectiones magnæ antiquæ, vel pilul. quæ sic malaxantur.

Pillul. compositio.

℞. *Hyssopi,*
Stœchadis,
Semin. Peoniæ,
Ligni visci Quercini } *an. ʒ. i.*
Cranii Humani, vel cerebri Mustellæ ʒ. ſ.

M. & cum oximel. scyllino f. pilul. xv. quarum tres deuorandæ ante syrupum decocti, vel per se, vbi syr. non propinatur;

Vel

Vel ℞. *Hyſſopi,*
Marrubij, } *an.* ℥. *ſ.*
Caſtorei
Radic. Peoniæ ℥. *ij.*
Aſſæ ℈. *i.*

Terantur omnia, & m. cum ſucco hyſſopi, vt f. catapotia vij. æqualis ponderis, ſumat quotidie vnum hora ſomni. Catapotia.

Item

℞. *Ol. ex Cranio Humano diſtillati* ℈. *i.*
Spec. Dianthos, vel Diamuſchi dulcis ℥. *i.*
M. & cum ſaccharo diſſoluto in aqua maioranæ, vel hyſſopi f. rotulæ ℥. *ſ. pro qualibet.* Rotulæ.

Hûc quoq; referuntur trochiſci Viperini cum conſeruis capital. dati, folium Indum. In genere euacuantium inſenſibiliter caput, etiam externa probantur; ſunt autem hæc reſoluentia, in capite de dolore capitis enunciata, quibus tamen omnibus addenda, quæ à proprietate agere diximus. Euacuantia inſenſibiliter caput.

Cæterùm quoniam auribus, ac naribus medicamenta indita iuuant; ego pro auribus laudo puluerem ſpicæ nardi immiſſum; pro naribus verò puluerem peoniæ inſpiratum, ſicuti & pro capite, præter alibi propoſita, ſimile ceratum.

℞. *Colocynthidis,*
Pirethri, } *an.* ℈. *i.*
Radic. Cyclaminis
Abſinthij ſicci,
Peoniæ, } *an.* ℈. *ſ.*
Viſci Quercini,
Cranii Humani
Galbani, } *an.* ℥. *ſ.*
Amoniaci
Maſtiches ℥. *i.*

M. & puluer. puluer. gummi in aceto ſcyllino diſſolu. cum ol. nardino, & pice f. ceratum ſ. ar. Ceratum pro capite.

Quinimo, his non conferentibus, ad rubificantia & ſinapiſmata deueniendum, quæ etiam in Epilepſia per conſenſum à parte locum habent. Nuca inungatur medicamentis calorificis roborantibus, de quibus ſupra. His medicamenta intemperaturarum ſufficienda, quæ, vel reſpiciunt caput humidum, & frigidum, vel alias partes, quæ capiti conſentiunt in Epilepſia per conſenſum: Quæ in caput refunduntur, ſi de internis loquamur, ſunt illa eadem, quæ ad diſcuſſionem materiæ ſunt imperata. Quò ad extrinſeca probatur lotio capitis ex lixiuio facto ex cinere ficus, ac ligni viſci quercini, decoc. hyſſopi, ſtœchadis, betonicæ, ſaluiæ, anthos, verbenæ, ſampſuci, abſinthij, & agarici; item probantur ſtillicidia ex aquis mineræ calidæ, vel ex decocto ſimplic. dictorum, ſulphuris, ſalis, ac nitri; item, & cucupha ſic parata. Extrinſeca pro capite.

℞. *Ligni Aloes* ℈. *ſ.*
Quatuor flor. Capitalium,
Hyſſopi, } *an p. i.*
Calamenthi,
Sampſuci

M. & f. puluis, qui conſuatur in cucupha duplicata ex panno lineo, vel ſerico purpureo. Cucupha quomodo alteranda.

Fotus

Fotus etiam ex aq. ardenti, illitio cum oleo nucis muſchatæ, ac balſamo capiti cum mithridato antiquo naribus internis facta hùc refertur.

Alterantia partes è quibus Epilepſia oritur.

Medicamenta alterantia, quæ reſpiciunt partes, quæ in Epilepſia per eſſentiam caput vitiant, ſiue externa ſint, ſiue interna, patent ex tractatibus vitiorum earundem partium.

Medicamēta quæ extra acceſſionem debentur.

Medicamenta ſuperſunt, quæ Epilepſiæ debentur extra acceſſionem, prout infantulos adoritur, & rationem habent humorum peccantium, & ipſa ſunt prægreſſis manifeſta; illa tamen habita animaduerſione, vt Nutrici exhibeantur, ita tamen, vt mitiora, ac leuiora exiſtant, abſtinendo interim ab acrioribus, & menſes cientibus, vti fœniculo, anetho, aniſo, ruta, & etiam ſeminibus, ac radicibus peoniæ nigræ, vti lac minuentia; vel ſi his vtendum neceſſitas, cum experientia doceat, ob lactis craſſitiem, & frigiditatem, ſint viridia; hyſſopi autem creber vſus à nemine increpatur, ſed laudatur. Sed præter hæc quædam etiam inueniuntur, quæ ſunt infantulis accomodata;

Quę ſint infantulis accomodata.

quare ſi ſermo ſit de aluum liquantibus infantulo lactenti antequam ſugat lac, dari poterit ſaccharum cum ol. ſeſamino, vel amygdalarum dulc. vel mel deſpumatum, & parumper ſalitum; grandiuſculis conueniens erit etiam exhibere agaricum trochiſcatum ex oximellite, addito in materia melancholica modico ſyr. de polip.ſol.& in biliosa ſyr. roſ. ſol. item paſſulæ, & præparata cum ſena, & carthamo, ſemper ijſdem adiectis, quæ à proprietate valere, agereq; monuimus. Quidam in bimulis feliciter iſto vtuntur

℞. *Agar.* ℥. *ſ.*

Pro bimulis.

Infundatur in aqua decoc. ſaluiæ, detracto agarico, infunde paſſulas ad turgentiam, & coquantur in nouo decocto ſaluiæ, hyſſopi, peoniæ, deinde exprimantur, & coquantur ad mellis conſiſtentiam, illaſq; per interualla præbe ad lingendum.

Imò hoc in caſu ad præparationem materiæ cochlear vnum, vel alterum ſyrupi illi accomodati rectè propinabitur: Pueri verò, qui ſeptimum iam attigerint liberalius medicamentis poterunt tractari; vnde in his ℈. j. pilul. cocchiar. conueniet, vel ℈. ij. pulueris mechiocan, ex mulſa; præterea, & glandes, & clyſteres paulò acriores erunt ex vſu: Glandes ergo ex agarico, & ſpeciebus hieræ cum melle parantur; clyſteres autem ex decoc. herbarum capitalium, ol. amygd. dulci, melle roſaceo, & hiera cum agarico fabricantur, vel ex muria, & melle; quin & vmbilicalia alibi deſcripta locum hîc habent.

Glandes, & clyſteres, qui fiūt.

Alterantia pro ijſdem pueris.

Quòd ſi in ijſdem ætatibus loquamur de alterantibus, & euacuantibus inſenſibiliter, illiſq; internis probatur, quod à vulgò laudatur, videlicet ſcobs auri puri, vel ſcobs Vnicorni ex melle, ſiue oximellite, quò & facit mel deſpumatum, in quo maduerint hyſſopi, & peoniæ maris ſemina, vel viſcum quercinum pulueratum, cum puluere radic. peoniæ; adminiſtrantur autem hæc cum lacte. In ætate trium, vel quatuor annorum ad lingendum conuenit ℈. j. diambræ, diamoſchi, & mithridatis, vel puluis, qui

Puluis pro pueris triū, vel quatuor annorum.

℞. *Mannæ,*
Thuris,
Maſtichis } *an. gr. iij.*
Nucis Myriſt.
Spicæ,
Cinnamomi } *an. gr. ii.*
Hirundinis præparatæ ℈. *ſ.*
Semin. & radic. Peoniæ gr. iiii.
Cranii Humani gr. v.
Sacchar. lib. ſ.

M. & f. pulu. ſubt. qui puluis etiam lactentibus offerri poterit priuſquam lac ſugant, ita tamen, vt eo aſſumpto ſtatim immittatur eis in os papilla.

Exte-

Exterius in ætate tenella caput inspergatur puluere ex cypero, adianto, iride, fiat eiusdem illinitio oleo anethino, rutaceo, irino, adiecto puluere dicto, abluatur aqua calida in qua sint decocta anethum, chamæm. ruta; sordes, quoq; ac pituita in ore detenta detergantur melle. Odoramenta præterea, & inunctiones temporum narium, & nuchæ, superius proposita hûc referantur. In prouectioribus autem paretur similis sacculus. Odoramenta, & inunctiones.

Sacculus à prouectioribus gestandus.

℞. *Hyssopi,*
Sampsuci sicci } *an. p. i.*
Corticum Thuris,
Mastichis } *an. ʒ. iii.*
Spicæ,
Macis,
Caryophyl.
Nucis Muschatæ } *an. ʒ. i.*
Rosarum rubearum
Flor. Stœchadis } *an. p. i.*
M. & f. sacculus.

Cucupha etiam sic machinatur

Cucupha.

℞. *Cyperi,*
Iridis } *an. ℈. ii.*
Semin. Siseleos,
Peoniæ } *an. ℈. i.*
Capil. Ven.
Flor. Anthos,
Chamæm. } *an. p. i.*
Macis,
Cinnam. } *an. gr. iiij.*
M. & consuantur in cucupha vt supra.

Victus rationem satis erit tradere quò ad Epilepsiam pituitosam, cùm quia hæc omnium frequentissima, tùm quia ex illa facilè licet colligere qualis esse debeat in melancholica, & biliosa. Accedit, quòd victus ratio in his humoribus, quatenus aliquid peculiare demonstrat, copiosè est exposita in tractatu de dolore capitis. Circa biliosam tamen illud animaduertendum censeo necessarium ex Gal. v. de loc. vj. tenuem victum, & inediam maximè improbari, exemplo Diodori Grammatici, de quo etiam lib. de venæ sectione aduersus Erasistratum c. 9. In Epilepsia igitur pituitosa victus ratio in communi sit attenuans. Quare eligatur aer calidus, & siccus. Habitatio ad loca editiora, perflata, montuosa, ad Meridiem, & Orientem respicientia; quinimo, vsu postulante, ignis excitari, & aer alterari poterit, vt dicitur in præcedentibus; cauendum tamen, ne nimio vapore caput repleatur, aut materia agitetur, cumq; in aerem frigidum prodeundum erit, id non fiat, nisi capite, ceruice, & thorace optimè vestibus munito; imò & pedibus, vt qui ob rectitudinem maximè capiti consentiunt; vitetur etiam aer fuligine carbonum inquinatus, & lumen valdè splendidum incurrens, fugiatur mora sub sole, venti nimis impetuosè spirantes, nec non, & omnis subita aeris mutatio.

Victus ratio.

In Epilepsia biliosa victus obseruatio.

In eadem pituitosa. Aer.

Cibus sit facilis coctionis, nullius excrementi, boni succi, quantitate mediocris, attenuans, minimè sorbilis, & mollis, vnde laudantur carnes assæ animalium exercitatorum, minus tamen pingues, & medicatæ cum pulegio, satureia, roremarino, salvia,

Cibus.

Carnes, quæ fugiantur, probenturq;

uia, ac similibus; præ cæteris verò probantur carnes Turturum, & auium viuentium ex rapina, vt Vulturis, sicuti, & caro Hirundinis; improbantur verò prauæ, omnibus notæ, & caro Alcis, Ouium, Caprarum, & Coturnicum, tāquam eorum animalium, quæ hoc eodem morbo tentantur, & quodamodo familiarem habent; pinguia quoq; omnia damnantur, sicuti placentæ, & omnia ex pasta fabacta; item legumina, cùm omnia, tùm præ alijs fabæ, & lentes, quæ maximè sunt noxiæ: Inter olera detestandum appium hortense, vulgò petroselinum vocatum, smirnium, daucus, rapæ, porrum, allium, & cepæ; quemadmodum abstinendum à nucleis pineis, palmulis, & nucibus; concedantur cappares saliti, coriandri præparati cum saccharo, pystachia, amygdalæ, & vuæ passæ; item in postremis epulis radix eringij melle condita. Cæna, nisi consuetudo obstet, prandio parcior fit oportet ex Auicennæ doctrina, cui minimè dissentit Gal. dum in consilio pro puero Epileptico iubet contrarium, quoniam inibi Gal. agit, intelligitq; de pueris, qui interdiu quoq; somno indulgent. Quò ad potum, Aretæus sitim, vt conducentem imperat.

Cæna prandio parcior.

Potus vini interdicitur.

Potus vini in omnibus affectibus capitis, præcipuè tamen in hoc est vitandus, vnde ab eo, etiam per annos, abstinere Aurelianus iubet; quare mulsa cum saluia medicata, oximel aqua dilutum, decoc. cinnamomi, vel coriandri cum passulis rectius hic, ratione affectus vsurpatur, cui etiam incoqui poterit radix peoniæ; quinimo, & in materia, & temperamento calidiori vinum etiam granatorum conuenit. Cæterùm in Epilepsia per consensum, quoniam præseruatio est longa, & quandoq; ventriculus vinum exigit, ideo dari potest, non vetustum tamen, nec meracum, sed album, tenue, oligophorum, subastringens, idq; moderatè, quod magis proderit, si alteretur guaiaco, sassafras, hyssopo, stœchade, betonica, peonia, ligno visco quercino, & huiusmodi.

In Epilepsia per consensum vinum conceditur.

Somnus.

Somnus non inneatur statim à cibo, sit moderatus, non meridianus, nec matutinus, quia vt ille catharrum, & excrementa procreat, ita iste detinet, non fiat supino corpore, nec statim ab eo surgatur, sed requiescat paululum iacens æger.

Aluus in proprio seruetur munere.

Coitus paruam Epilepsiam vocat Hipp.

Balnei aq. dulcis vsus.

Corporis motus.

Aluus in proprio existat munere, ideo si ex se non fluit, saltem arte modis consuetis irritetur: Excrementa capitis manè quotidie per palatum, aures, nares omni studio expurgentur. Coitum Hipp. (si Macrobio credimus) paruam Epilepsiam vocauit, quare sit valde moderatus; vbi tamen Epilepsia fieret, retento semine, si ex lege coitus cauetur, extinguentia semen, ac siccantia præscribantur. Ad euacuationem excrementorum tertiæ concoctionis cum Auicenna probatur balneum aquæ dulcis, quod post cibi coctionem ita administrandum, vt patiens non multum in eo moretur, imò ex eodem Principe, non nisi post ventris solutionem, & euacuationem materierum degentium, tàm citra, quàm vltra iecur ad vsum deducendum, ventriculo scilicet ac toto euacuato, & vbi patiens per aliquot dies à medicamentis quieuerit. Corpus ante cibum exerceatur ambulationibus, frictionibus, pectinationibus, præterea ex Hippoc. aliquando mutetur locus. Clamores, strepitus, aspectus rerum profundarum, terrentium, in gyrumq; motarum omnino vitentur; animi accidentia sunt quam maximè molesta, vti timor, follicitudo, cogitationes, negotia, & omnis subita animi mutatio, studia à cæna, sicuti & omnis ex Celso cogitatio in eadem hora damnatur.

Epilepticus si lactet, quo victu alendus.

Nutricis cōditiones.

Quòd si patiens lactet victus debita ratio nutrici iniungatur, siq; puer ipse iam cibis vescitur, propositus instituetur; fructus tamen aliqui concedantur, ne grauiora committant errata. Circa nutricem tamen obseruo, vt toto hoc tempore à coitu abstineat, ob lactis superuenientem tenuitatem, & fœditatem odoris: Vinum non bibat, quia ex præcepto Aristotelis nil noxius vino; tertiò non lauet infantem à cibo; ante cibum fricet, incipiendo à brachijs, veniendo ad pectus, ventrem, & crura; cunas coronet sambuco, maiorana, calamentho, peonia, ruta, curetq; infantem moderatè lac sugere; quia nil infensius illius repletione, siq; nimium exsugerit reijciatur, vel digito linguam comprimendo, vel pinna oleo illita leuiter in gulam immittendo; hæcq; de Epilepsiæ curatione, & causarum eius communiter accipiuntur.

Rectat

Reſtat nunc meditatio cuiuſdam à ſanguine particularis Epilepſiæ, cuius meminere Hipp. & Gal. 4. Acut. 23. & 24. non ita ab omnibus obſeruata, & etiam quarumdam ſpuriarum Epilepſiarum curationis non rarò Medico obuiæ factæ, ideo de his pauciſſima quoq; monere operæpretium duxi. Epilepſia ergo à ſanguine ab Hipp. & Gal. obſeruata fit à ſola copia vaſa cerebri intercipiente, interceptione tamen non totali, quia ſic fieret apoplexia, hoc eſt fit quotieſcunq; ſanguis copioſus in corpore exiſtens ab aliqua cauſa extrinſeca, vt ex potu vini generoſi, ex valida exercitatione idem ſanguis in cerebrum irruit, & vaſa eius replens copia, & qualitate ad expulſionem illud concitat, vnde conuulſiones ſuccedunt, contracto primo principio. Epilepſiæ à ſanguine curatio. Dictæ Epilepſiæ cauſa, & origo.

Inter Epilepſias ſpurias eas numero in quibus conuulſio quidem adeſt, eaq; inſignis, ſed, vel ſine omnimoda deperditione functionum animalium, vt quando ægri perſentiunt acceſſionis tempore, quæ circa illos peraguntur, & eadem poſt acceſſionem referunt; vel eſt ſine caſu, vt cum patientes ſub acceſſione ſaltant inſtar Canum ad poſteriora, vel anteriora; item illi in quibus functiones quidem animales læduntur deperditæ, conuulſio tamen eſt leuiſſima, quomodo Gal. 3. de loc. 7. ſcribit in Epilepſia aliquando ſe obſeruaſſe paruum motum ſimilem illi, qui fit in ſingultu, vel alicuius tantùm determinatæ partis, vt labiorum, oculorum, brachiorumq; deniq; inter eaſdem illam recenſeo, qua dum ægri capiuntur, quæ ſibi obuia fiunt manibus apprehendunt, & ex vno loco in alium tranſportant, quaſi ſeriò quid agerent, actionis tamen nequaquam poſt acceſſionem recordantur, quarum omnium varia exempla legere poteſtis apud Schenkium, & alios. Epilepſia ſpuria, vel ſine deperditione functionum, vel ſine caſu. Vel operationes læduntur cum parua conuulſione, vel quaſi ſeriò manibus operantur.

Quo ad curationem Epilepſiæ, quæ ortum ducit ab interceptione venarum eodem modo curatur, quo, & apoplexia ex iiſdem producta cauſis, cuius ſuccreſcens commeminerit caput. Quo ad ſpurias Epilepſias decerno eas omnes curari eodem modo ratione, & remedijs, quibus, & legitimæ; illæ verò in quibus patientes ad anteriora, vel poſteriora feruntur ſaltu, item, & in quibus manibus aliquid contrectant, quaſi ſeriò agentes, quia adnexam habent ſpirituum animalium infectionem prauum phantaſma ſuggerentium imaginationi, propterea complexa melancholiæ, & Epilepſiæ curatione medicandæ; & de his, ſicuti, & de omni Epilepſia ſatis. Cura Epilepſiæ ſpuriæ.

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

De Apoplexia.

APoplexiæ nomen adeo omnibus notum, licet ex Arabum decreto Gutta appelletur, vt ſuperuacaneo labori quis inſiſteret, ſi quid per illam debeamus intelligere explicare tentaret. Quare de illius curatione ſermonem habens conſtituo in Apoplexiæ acceſſione eoſdem occurrere ſcopos, qui in epileptica cernuntur acceſſione, eo excepto, qui tractionem membrorum deorſum molitur: Sed præter eos, ratione læſæ reſpirationis ob materiam in aſperam arteriam delabentem, oportet quoq; attenuare, detergere, incidere vias ſpiritibus lenire, laxare dilatare; ob materiam verò ad palatum decumbentem ab ore ipſius patientis illam extrahere per modum deriuationis. Extra acceſſionem cum ſicut, & cari eius cauſa ſit anguſtia cerebri, ſed ad cari differentiam inſignis, & maxima; anguſtia verò hæc, & fit à compreſſione, ſubſidentia, & obſtructione: Compreſſionis quidem, cum fit ab ictu, ac percuſſione capitis, præſidia curatoria elicienda ex tractatu Chirurgico de capitis percuſſione; cum autem fit ab affectu inflammatorio, eadem pariter petenda ex capite de phrenitide, & lethargo: Subſidentia, cum fiat à qualitate, cùm ſpirituali, tùm materiali; ſpiritalis ſi ſit dolorifica anodynum requirit, ſiue in capite, ſiue extra caput reperiatur; materialis autem ſi ſit frigiditas calefacientia poſtulat; ſi foueatur à Nomen. Curatio in acceſſione eadem eſt cum Epileptica. Extra acceſ. ſionẽ quid operãdum. Compreſſio, vel fit ab ictu, vel ab aff. inflãmatorio, Subſidentia, à ſpirituali, & materiali fit qualitate.

veneno alexipharmacum: Obstructio tandem, cum oriri possit à sanguine pituita, & melancholia, & si Hippoc. est credendum, etiam à flatu, qui tamen, mea sententia, oportet, vt sit ad modum crassus si apoplexiam causare debet, quid indicetur ratione originis, & causæ harum materierum; quid item pro ratione læsionis earundem penes copiam, qualitatem, quietem, ac motum, & quid tandem postuletur spectata earundem natura ex supra allatis ad dolorem capitis ad saturitatem manifestum; quibus tamen omnibus adiungenda sunt præsidia vitalia alibi proposita.

Obstructio vnde oriatur.

Verùm circa Apoplexiam à sanguine cuius meminit Gal. lib. de cur. ratione per sanguin. miss. & de sect. venæ aduersus Erasist. c. 6. & circa quem magna est opinionum dissonantia obseruo eam dupliciter fieri posse, quod etiam Auicennæ non fuit ignotum, 1. ab effuso ad ipsos cerebri ventriculos sanguine, ob venarum apertionem siue hoc à causa externa, siue ab interna, ille enim ventriculorum cauitates multitudine replens obstruit; hinc sæpè ex Apopleticorum naribus, ore, & auribus ingens copia sanguinis profluere visa est: Secundò fit Apoplexia à sanguine non dilabente quidem ad cerebri ventriculos, sed quia vasa cerebri turgefacit, & proinde Apoplexiam inducit; quòd sanè rursus duobus modis contingere potest, vel cum ventriculorum cerebri angustia, vel sine; primo modo fit cum cerebri vasa omnia, & præcipuè, quæ sunt in choroide, ita à sanguine confertim in cerebrum irruente replentur, vt ventriculis, ac poris cerebri per ea constrictis, & angustatis transitus animalibus spiritibus ac virtuti haud concedatur, & sic oritur illa Apoplexia, quam Hippoc. & Gal. 2. Acu. 25. Apoplexiam ex venarum interceptione nuncuparunt; imò Gal. 2. Aphor. 42 Aploplexiam à dispositione cerebri similē inflammationi appellauit: Secundo modo fit cum venæ, & arteriæ iugulares, & quæ sunt in plexu retiformi, & choroide citra repletionem, vel exterius sanguine, aut quolibet alio humore concreto, vel interius ab ipsis sanguinis, & humorum crassitie obstructæ dictæ venæ, & arteriæ materiam, ex qua spiritus animalis gignitur cerebro non suppeditant: Priorem casum apud Fernelium 2. de abditis c. 15. legimus; posteriorem verò cum suis signis, quæ ex absentia signorum prioris à sanguine epilepsiæ petuntur disertissimis verbis exprimit Auicennas; vbi tamen illud obseruandum hanc inter hos modos differentiam esse, quòd à prioribus immediatè, & subitò Apoplexia inducitur; à posteriori verò mediatè tantùm, & non confestim, hocq; est, quia cum omnis portio spiritus animalis, quæ in cerebri ventriculis elaborata reperitur sit consumpta, noua ob materiæ inopiam generari non potest; quo factum est, vt Gal. 2. de placit. 6. negare videatur Apoplexiam posse fieri iugularibus; quicquid tamen sit de huiusmodi Apoplexiæ differentijs, si de illarum curatione loquamur, prima species, quæ fit effuso sanguine ad cerebri ventriculos arte vix est curabilis, cùm quia inde sanguis non extrahitur arte, tùm quia inibi in grumos concrescens certam minatur mortem: Quò verò ad alias species, quæ fiunt ex repletione venarum, requirunt euacuantia, & retrahentia: Quæ autem ex obstructione iugularum, plexus retiformis, & choroide procedunt, eadem postulant præsidia, quæ debentur Apoplexijs alijs ab obstructione inductis.

Apoplexia sanguinea fit à sanguine effuso, vel à sanguine ad cerebri ventriculos non dilabente.

Apoplex. ex venarum interceptione ex Hipp.

Alia ex repletione arteriarum.

Fernelij, & Auic. differentiæ circa Apoplexiā.

Apoplexia, quæ fit ex effuso sanguine, vix arte curatur.

Aliæ Apopl. species quid requirant.

Præsidiorum enumerandæ materiæ solius accessionis rationem habebunt, quandò illæ, quæ extra accessionem forent administrandæ, ex capite prægresso de epilepsia & conuulsione innotescant, nec non, & ex capite de cephalalgia petendæ sint. In accessione igitur ex materijs Chirurgicis conuenit venæ sectio, si malum à sanguine pendeat, vel ab alio humore, sanguine tamen in toto redundante, quemadmodum, si fiat à qualitate dolorifica, quoniam sanguis à dolore attrahitur in caput, nec virtus illam prohibet, vt nonnulli volunt, quoniam non est debilis per resolutionem, sed per oppressionem, siue aggrauationem; his adstipulatur, quod partes solidæ, & carnosæ sunt integræ; aduertite tamen, numquid aliquid subsit in ventriculo, quod eam prohibeat, nisi prius fuerit eductum. Sanguis autem, quò ad rectam venæ sectionis administrationem, sic detrahatur, vt non vnica, sed pluribus educatur vicibus, ita enim sanguis

Si malum à sanguine prodeat in accessione mittatur.

Si in ventriculo aliquid subsit, prius educendū.

ſanguis validius mouetur, & obſtructiones facilius aperiuntur, & virtus ad pugnam neceſſaria minus diſſoluitur; tota quantitas, vt alibi didiciſtis, læſioni reſpondeat. Quantum ſanguinis mittendum.

Circa modum obſeruo, vt vulnus magnum infligatur, ad hoc, quòd ſanguini craſſiori felicior pateat exitus, in quem finem optimum erit ſecandum locum calefacere, & confricare oleo chamæmellino, & anethino, vel eorum decocto, quod magis probo, ſi totum corpus agitetur. Modus educendi.

Circa tempus opportunè operandi ſunt, qui clyſteres præmittunt, & humores prius aliquantulum attenuant, ita demum ad venæ ſectionem iubent accedere hac vna innixi ratione, quòd auſpicandum eſt à mitioribus. Sed horum conſilium minimè recipiendum, cùm quia in acutioribus non eſt, ex ſententia Hippoc. cunctandum, tùm quia hoc in caſu ſanguis vincit omnia alia indicantia, vt niſi ſubitò euacuetur ſanguis, homo moriatur; ventriculi tamen non negatur, quin ſit habenda ratio, ſi ſcateat humoribus prauis, & bilioſis, vt alibi docuimus. Statim ergo vocatus Medicus de venæ cogitet ſectione, animaduertatq; vtrum conueniat, ſiq; requiratur illam, ſubitò imperet; nam ſi differatur virtus ob impeditam reſpirationem ſuccumbit, & ægri moriuntur; licebit tamen paulò poſt, & glandes immittere, & clyſteres inijcere. Tempus. In acutioribus non eſt cunctandum ex Hipp.

De loco ſectionis duas habemus difficultates, prima eſt, quænã vena eligẽda; ſecunda à quo latere: Quoad primam ſic ſtatuo, vt pro reuulſione, & euacuatione vniuerſali, niſi ſuppreſſi ſint menſes, aut hæmorrhoides, locus ſit vena cubiti; licet non ignorẽ Rhaſim poſt venas cubiti in maximo ſanguinis impetu tũdere venas cruriũ; ſiq; Apoplexia ſit facta per congeſtionem, cephalica aperiatur; ſin cauſa ſit à toto, iecoraria, quippe quâ nulla melius, aut citius totum euacuat; ſiq; vires venæ magnæ ſectionem reclamarent, cum Rhaſi aperiatur ſaluatella: Quòd ſi ſuppreſſæ fuerint hæmorrhoides, vel menſes, antequam ſuperiores venæ ſecentur, prius inferiores tundantur, vel ſaltem reſerandæ venæ ſedales; pro particulari ſanguinis in capite exiſtentis euacuatione, pertundendæ erunt venæ frontis, & narium, venæ poſt aures, & ſi aliquo modo fieri poteſt, venæ ſub lingua, ita tamen, vt ſpatio 12. horarum omnes hæ venæ recludantur. Duplex loci ſectionis difficultas. Primæ ſolutio. Si ſuppreſſi ſint menſes, aut hæmorrhoides.

Modus aperiendi venas narium alibi deſumatur; ſed cum Rhaſi, & alijs addo etiam venas iugulares ſecari, hæc tamen operatio, tunc ſolùm locum habet, quando Apoplexia ſit impedito tranſitu ſanguinis, & ſpiritus vitalis ad plexum choroidem, tunc enim mirum in modum hæ venæ tument. Modus ſecandi, ob periculum fuſionis venę quæ non poteſt ſupprimi, ille erit, vt pollice ſuppoſito parti inferiori, foramen fiat recta linea, ſed anguſtiſſimum; eductoq; ſufficienti ſanguine ad profluuium cohibendum imponatur linimentum ex aloe, thure, pilis Leporinis combuſtis, & albumine oui; deinde ſuperponantur aſſeres ad vtrumq; os iuguli, & ad aures, & à ſterno vſq; ad mentum, ſic enim ſit ligatura ſanguinem ſupprimens, & anhelitus difficultatem minimè inducens. Modus ſecandi venas. Ligatura ſanguinem ſupprimens.

Quò verò ad latus à quo ſanguis detrahi debet, cum hoc in caſu totum ſit affectum, nõ videtur maior ratio vnius, quàm alterius, quòcunq; enim ducatur, ſemper fiet euacuatio per locum affectum. Sed quoniam obſeruatum eſt frequenter Apoplexiam terminari in paralyſim lateris dextri, ideo cum ad illud materia tendat, ipſum quoq; potiſſimùm eligendum erit. Hîc tamen obſeruatione dignum, quòd cũ Medicus decernit venam ſecandam eſſe, debet prius aſſidentibus, ac conſanguineis imminens denuntiare periculum, ne ars, remediaq; infamentur, & facta prima venæ ſectione, ſecundam, ac tertiam repetere poterit, ſi nihil mali inde ſuboriatur, quòd ſane facilè dignoſcetur, diligenter obſeruato pulſu, perſpecto colore faciei, & animaduerſa inſpiratione. Latus à quo ſanguis detrahendus. Medici cautella in imperando venæ ſectionẽ.

Quòd ſi quis hic ſciſcitetur, vtrum etiam non peccante ſanguine liceat ſecare venam; reſpondeo ex Aetij, & Celſi auctoritate prædicto periculo hîc aliquam conuenire venæ ſectionem, quatenus ea vi vacui attrahere, ac reuellere poteſt, idq; audacius agrediendum, vbi æger liberius ſpirat, & pulſus eſt validior; imò Celſi fuit ſententia ſectionem ſimpliciter, & in omni caſu, aut citò curare, aut citò interficere; cui ta- Num liceat ſanguine nõ peccante venam tundere.

Sectionis pericula in hoc caſu. Rhaſis ſententia.

men ego non ſubſcriberem, quia ſi Apoplexia eſſet abſq; omni vitio ſanguinis, & maximè ſi eſſet in corpore frigido, & in tempore hyemali fieret, tunc enim ſectionem venæ adminiſtrare non auderem. Rhaſis verò vniuerſaliter præcipit, quod ſi inter ſpirandum audiatur in thoracis, & aſperæ arteriæ cauitate ſonitus, & ſi Apoplexia fiat à pituita, abſtinendum eſſe à venæ ſectione; quare non niſi cum magna præmeditatione tanto in malo ſecanda vena.

Cucurbitular. vſus.

Præter venæ ſectionem cucurbitulæ ſcarificatæ cum profundis ſcarificationibus cruribus, coxis, natibus, ac lumbis cum fructu poſſunt adhiberi; thoraci verò, dorſo, hypochondrijs, & abdomini nequaquam, ne ſpirandi accreſcant difficultatem, quia harum partium muſculi aliquo modo ſpirationi inſeruiunt, dictiſq; affigendæ partibus, vbi loco ſectionis venæ vſurpantur. Sed poſt totius euacuationem, alijs non conferentibus, capiti licet admouere cucurbitulam magnam, vel plures paruas ſcarificatas, locuſq; ſcarificandus erit aqua ardenti, & ſale confricandus; ſuperueniente poſtea inflammatione mitigatorijs agendum, vti adipe Anatis, Anſeris, Gallinæ, Vituli, Suiſq; vt remoueatur. Aurelianus occipitio, atq; ſpinæ omni cucurbitulas cum ſcarificatione adhibet, & Rhaſis ſcribit Regem Hamech cucurbitula ſcarificata coll[o] appoſita illicò reualuiſſe: Hirudines quoq; & venis ani primùm, & ſecundo loco venis narium, frontis, ac poſt aures applicitæ probantur. Valeſius, ijs etiam admoti[s] pluribus corporis partibus vti iubet, quòd cum felici ſucceſſu ſe peregiſſe affirmat.

Aurelianus de cucurbitulis quid ſentiat. Valeſius itē.

Sed poſt ſanguinis detractionem prædictis machinatam præſidijs cogitandum d[e] alijs Chirurgicis materijs, quæ debentur humoribus à ſanguine, vti cauterijs, & vlceribus, veſicante, & ferro candente inductis: Veſicantia quidem cruribus, ac brachij[s] primùm, deinde (deraſis capillis) capiti adhibentur; ferrum autem candens in Apoplexia pituitoſa non ſanguinea admotum ſincipiti, vel occipiti, vel ceruici plurimum obſeruata materiæ reſidentia, nec ſemel, ſed bis, ac iterum his locis admouendum quin & ſecundum Albucaſim capiti penes vtramq; eminentiam. Conueniunt, præte[r] hæc à vena ſecta, & non ſecta frictiones, & deligationes dolorificæ extremorum, cucurbitulæ ſiccæ ſcapulis, & extremis appoſitæ partibus, pilorum quoq; euulſio coxarum, ac narium cum vrtica, aut agrifolio verberationes proſunt, ſicuti volarum manuum, & pedum punctiones: Porrò deligationes modò ſtringendæ ſunt, modò laxandæ ad maiorem reuulſionem. Frictiones, & ſiccæ, & humidæ machinari po[ſ]ſunt, vt in ſuperiori fuit edoctum tractatu, & amplius ſiccæ in plantis pedum, & vol[is] manuum factæ cum ſacculo repleto ſale, & humidæ ijſdem partibus admotæ cum ca[p]pa per medium diſciſſa & madefacta in aceto, cui ſal ſit immixtum, proſunt.

Alia Chirurgica præſidia. Veſicantia quibus artubus applicanda. Frictiones, & deligationes dolorificæ maximi vſus. Cucurbitulę humidæ quomodo fiunt.

Sartaginis ignitæ vſus.

Sed dùm hæc peraguntur, ſi materia in os decumbat, ea iniecto cuneo, pinna, ca[n]na, ferro aliquo, vel digitis ipſis ab eo detrahenda. Tandem, alijs non conferentibu[s] ex Rhaſi galea, vel ſartago ignita toties propè caput adhibenda erit, vt capilli adu[]rantur, abſq; cutis tamen vſtione, cuius loco ſubſtitui poterit ventoſa magna cu[m] multa flamma, cum, & ſine ſcarificatione appoſita; & de Chirugia ſatis.

Medicamēta materiam fluentem, & fluxam reſpicientia.

Sequuntur Medicamenta, quorum alia reſpiciunt materiam fluentem; fluxam ali[a] quibus omnibus ſemper aliqua miſcenda, quæ ſopitam excitent facultatem, ac cere[]bri proportionem ſeruent, è quibus illa ſunt ingrata ſecundum guſtum, & olfactum ſunt acria, ſtimulantia, & irritantia; hæc verò ſunt illa, quæ à proprietate operari ſu[]pra ſtatuimus, tãquam longo vſu, & experientia comprobata, ad huiuſmodi ſcòpu[m] aſſequendum. Cæterùm priora ad vſum perducenda ſunt, quæ materiæ fluentis r[a]tionem habent, hæc autem ſunt retrahentia per modum, cùm attractionis, tùm impu[l]ſionis: Quæ per modum attractionis retrahunt ſunt reuellentia, & in omni Apoplex[i]

Quæ materiam fluentem reſpiciunt.

probantur. In horum genere recenſentur ſuppoſitoria acria, & clyſteres non dege[]neres, in capite de epilepſia propoſiti. Illud hîc addendum circa compoſitionem ſup[]poſitoriorum, vt magis, ac magis acria reddantur, nimirum diagridij aliquot gran[a] & ſpec. hieræ Logadij, ac pilos humanos minutim inciſos eſſe adnectendos. Amplii[us]

Suppoſitoria, vt magis acria, & irritãtia ſint.

ob

ob facultatis torporem, tempore quo inijciuntur clysteres musculos abdominis fricandos esse, & comprimendos, qui, sicuti, & glandes, non semel, sed bis, ac iterum in vsum traducendi. Illud quoq; obseruandum, vt in materia sanguinea glandes, & clysteres sint minus acres, deinde, vt in omni Apoplexia clyster minori copia, quàm aliàs inijciatur, puta ad semilibram, aut paulò amplius, quia sic diutius retinetur, & id quia efficacius, ac largius operatur: Clystere reddito æger aliquantulum quiescat, & si non reddatur, suppositorio euocandus. Post glandes, & clysteres cogitandum de medicamentis per os exhibendis, quales sunt pilulæ fœtidæ, Arabicæ, de euphorbio, cocchiæ cum, & sine elleboro, & trochisci Alhandal, quorum dosis, propter virtutem sopitam, supra solitum augenda, vnde pilul. ad ℥.ij. & trochisci ad ℈. j. possunt dari; & quoniam ægri tunc non deglutiunt, è cochleari propinari debent, dissoluta in aliquo liquore stillaticio cephalico, pauciori tamen, quò fieri possit, quantitate; huius census esset aqua betonicæ, & saluiæ; & quia imminet periculum mortis, propterea danda sunt hæc statim post venæ sectionem: Probatur etiam simile medicamentum.

Clysteres quomodo sopitū excitent facultatem.

Medicamēta per os in acutiori dosi exhibenda.

℞. *Castorei ℈. i.*
Trochisc. Alhandal gr. vi.
Diagridij gr. xij.
M. & detur ex aqua saluiæ.

Vtile medicamentum.

Quidam etiam ex ouo sorbili propinant antimonium præparatum ad gr. xij. Hûc quoq; referuntur vomitoria, maximè si vomitui æger sit assuetus, & ventriculus scateat cruditatibus, ac superfluitatibus; quare præter consueta vomitoria laudo, vt ore vi aperto cuneo aliquo, si opportunum fuerit, tale vomitorium præbeatur.

Antimoniū aliqui probant.

℞. *Decoc. Agarici cum succo raphani, vel oximel scyllinum cum castoreo, vel antimonium ad s. q. iuxta Medici præscribentis iudicium, & f. vomitorium.*

Vomitoriorum series.

Vel *Thitimali ex Indijs ad nos asportati granum vnum pro vomitorio, quo assumpto pinna intincta in oleo rutaceo, vel liliaceo vomitus citetur.*

Purgantia autem per os exhibita, ac huiusmodi vomitoria in Apoplexia pituitosa præcipuè sunt ex vsu. Medicamenta, quæ retrahunt per modum impulsionis sunt repellentia, & hæc propinanda veniunt in Apoplexia sanguinea, ea sub forma odoramenti, & oxyrrhodini administrantur: Odoramentum machinatur ex aceto, & aqua rosatis. Oxyrrhodinum fit ex duabus partibus olei rosati completi, & vna aceti acerrimi, cui addi potest aliquid pulueris betonicæ: Quo in loco de betonica decerno, vt in omnibus capitis affectibus ad siccandum, & puluerizandum colligatur de mense Maij, Luna iam plena, seu mense Octobris, sub eadem Cœli dispositione; expertus enim sum in plerisq; capitis morbis, siue intrinsecè, seu extrinsecè præbeatur quam multùm prodesse: Porrò in naturis admodum calidis cauenda est eius caliditas; vsurpatur verò intrinsecè ante fercula in vesperi.

Impellentia, vel odoramenta, vel oxyrrhodina.

Betonica quando colligenda.

Cæterùm de repellentibus noto primò, vt in eorum vsu admodum cautus sit Medicus, cum ea in principio morbi potissimè conueniat, quod principium in Apoplexia sæpè vnico ictu oculi transeat ex Gal. lib. de totius morbi temporibus. Secundò in Apoplexia à sanguine, quæ fit à vasorum obstructione materiam pro spiritu animali deferentium, & ea in qua cerebri vasa ad summum repleta sunt, ab ijs omnino abstinendum, vt quæ materiam magis vasis ipsis impingunt, quàm vt à proprijs conceptaculis repellant; vnde, hoc in casu, vtendum potius laxantibus moderatè calidis, quibus mediantibus sanguis in loco affecto firmatus fluxilis reddatur, ita vt possit euacuationibus, reuulsionibus, & deriuationibus cedere; id quod præstare potest lotio capitis ex aqua

Repellentiū adnotatio prima.

Secunda.

aqua dulci calida, quę eò etiam vtilior videtur, quòd ſanguinis ex naribus profluuium exemplo Metonis apud Hipp. prouocare conſueuit, quo fluxu non parui ab huiuſcemodi malo liberatos eſſe, plurium obſeruationibus conſtat.

Medicamēta ad fluxam materiā referta ſenſibiliter, & inſenſibiliter purgant.

Medicamenta, quę ad materiam fluxam referuntur, eam euacuant ſenſibiliter, & inſenſibiliter; ſenſibiliter euacuatur per ſeceſſum, nares, & palatum; quæ per ſeceſſum id præſtant, iam ſunt propoſita; reliqua verò, iam acria ſint oportet: Ratione igitur narium primò tentæ ita parandæ.

Tentæ pro naſali.

℞. Trochiſ. Alhandal gr. v.
Elleb. albi,
Pirethri,
Piperis longi,
Euphorb. } *an. gr. iiij.*
Nucis Muſchatæ ℈. ſ.
Macis gr. viij.
M. & cum cera, terebenthina f. tentæ pro naſali.

Vel *℞. Elaterij,*
Ellebori albi } *an. gr. iiij.*
Semin. Nigellæ ℈. ſ.
Caſtorei gr. v.
M. & excipiantur ſucco, vel aqua ſambuci, deinde tenta ex goſſipio parata illiniatur ſimili medicamento, ac poſtea in nares immittatur.

Sternutatoria.

Sternutatoria quoq; & ipſa eundem ferè habent vſum, quæ ex pipere, ſturtio, ſinapi, elleb. albo, euphorbio inuicem malaxatis conſtruenda, vel intromittatur pinna imbuta mulſa, vel ſucco iridis, vel cyclaminis, vel herbæ reginæ, & in eo diſſoluatur aliquid elaterij; inungātur quoq; nares antidotis magnis, confectione anacardina, aurea Alexandrina, diagalanga, diamuſcho; operæ tamen pretium eſt animaduertere, ne tentis reſpiratio impediatur, lædatur.

His poſtremo loco propoſitis palatum inungatur, addendo ſinapim oximel. ſcyllino exceptam, diaſinapim Meſ. & puluerem piperis exceptum ſyr. de calamintha. Quidam adijciunt modicum trochiſ. Alhandal; nam ſi aliqua portio huius materiæ in ventriculum deſcendat, poterit aut vomitum, aut aluum mouere, quòd vtiliſſimum foret hoc in caſu.

Inſenſibiliter euacuantia.

Quæ verò inſenſibiliter euacuant capiti, & ſpinali medullæ circa principium ſunt admouenda, quò etiam pertinent odoramenta, & quæ in aures immittuntur, vel per os exhibentur, aut ſaltem ei immiſſa, vt in ventriculum deſcendant procurantur: Pro capite igitur, & initio ſpinalis medullæ fabricari poterit huiuſmodi fotus.

Fotus pro capite, & ſpinali medulla.

℞. Ol. Rutæ ℥. iij.
Aceti opt. ℥. i. ſ.
Caſtorei opt.
Pirethri } *an. ℥. i.*
M. & adhibeatur cum petiis lineis, dimittendo acetum vbi ſpinali applicandus medullæ.

Vnguentum verò ſub tali forma componitur.

℞. Olei Liliacei,
Succi radic. Cucum. agreſtis } *an. ℥. i. ſ.*

Ol.

Ol. de Castor. } *an. ℥. ii.* Vnguentũ ad idem.
de Euphor.
Sinapi ℥. i.
M. & cum cera f. vnguentum.

Hûc pertinet diadictamum dissolutum in aq. ardenti, vel in ol. de castoreo, & de euphor. sinapismus etiam probatur, & sacculus hic

℞. *Flor. capit. Furfurum,* Sacculus.
Salis,
Vua, } *an. m. f.*
Chamedris,
Amaraci
Radic. Cucum. agrestis,
Colocynth. } *an. ℥. i.*
Agarici
Caryophyl.
Nucis Muschatæ, } *an. ℥. ii.*
Macis,
Calami aromatici
Contundantur crasso modo, & in sacculo lineo consuantur, quo calido caput foueatur.

Conuenit etiam ceratum sacrum cum alijs alibi connumeratis, in aures immittatur mithrid. in aqua ardenti dissolutum, ol. de piperibus, de terebenthina, odoramenta fiant ex assa fœtida, castoreo, nigella, alijsq; similibus. Suffumigia quoq; ex sulphure probantur; quemadmodum, & vaporatorium factum cum spongia madefacta in aceto acerrimo, decoc. thimi, pulegij, calamenthi, origani, semin. rutæ, nigellæ, castor. euphor. pirethri. Internè per os conueniunt antidoti magnæ, quibus, vt descendant, admiscenda dulcia liquida, vt mulsa, & similia; imò hæc per vas, quod habeat longum canalem perforatum, qui ad œsophagum vsq; perueniat exhibenda, sic enim inuitis etiam ægris in ventriculum detrudentur. Plures ex Celso addunt etiam inunctionem totius ex oleo sulphuris, & illitionem testium ex oleo piperis, quos etiam panno aqua vitæ irrigato inuoluunt, sicuti vnguentis, & fotibus supra præscriptis partes, quæ maximè refrixerunt, & paralysi tentari videntur, tractant, vt sic paralysim auertant, præstat enim vsum alicuius partis admittere, quàm totius, at non modò decet curare materiam in capite, quin eius habeatur ratio, quæ in thorace residet, cum difficilem reddat, faciatque spirationem; quare sæpius ex cochleari sunt huiusmodi præbenda.

Ceratum sacrum quàm max. vsus in hoc morbo.

Intrinsecus, quæ conueniant.

Inunctiones ex Celso.

℞. *Oximell. simplic. ℥. i.*
Amoniaci ℥. i.
M. vel accipe oximell. cum castor. vel de scylla, aut alia similia.

Ea quoq; haud prætermittenda, quæ à proprietate agunt, siue à tota substantia, inter quæ enumerantur tinctura coral. extracta cum aqua vitæ, spiritus vitrioli, aqua è spica, & lauendula bibita, aqua distillata è nuce myristica, auribus, palato, naribusq; indita, radix thapsi barbati, & smaragdus collo suspensus; deniq; corolla ex coralijs collo implicita.

A tota substantia quæ agant.

Quo ad victus rationem, dum hæc ad vsum perducuntur patiens locandus in aere temperato, si sit affectus sanguineus; si pituitosus, in aere ad calidum vergente loci Maritimi, si occasio ferat, commendatur, quod tamen potius ad præseruationem, quàm ad

Patiens vbi collocãdus.

Cibus conuenit tenuiſſimus.

ad curationem facere videtur. Cibus ſit tenuiſſimus, ita vt prima die nihil detur, quòd etiam de ſecunda intelligendum, aut ſi omnino quid dandum, detur in ſanguinea aqua hordei, & coriandrorum; in pituitoſa, mulſa cum ſaluia, vel roremarino; in melancholica verò, cum borragine, bugloſſa, meliſſa. Poſt hos duos dies poterit parari, & propinari ius tenue Pulli, vel Columbi medicatum cum aceto, & origano, atq; ex eo præbere amygdalatum, vel pineatum, ea tamen ratione, vt pineæ, vel amygdalæ ſint prius modice torrefactæ, ne ita caput petant, ſicuti & in ſanguinea ſuccus hordei; in vtraq; panis tritus ad nittitur, & morbo miteſcente ad oua, & carnes licet deſcendere, ſiq; patiens cibum deglutire nequeat immittatur per fiſtulam longam pertingentem vſq; ad gulam, vt diximus de medicamentis. Sunt, qui ad gulam dilatandam, & cibi faciliorem deſcenſum cucurbitulam ſub mento affigunt, ſed hi fruſtra laborant, quia ad deglutionem compreſſione, non autem dilatatione opus eſt, dilatat autem cucurbitula, ita vt cum deuorare velis prohibeat reuellendo, ac retrahendo gulam. A vino omnino abſtinendum, niſi ſub finem morbi membrorum corroboratio vinum poſcat, tunc enim pauxillum dari poterit, non tamen vetus, & generoſum. Patientes decumbant non extenſi, ſed ſedentes recta ceruice ſituentur. Somnus ſit nocturnus, interruptus, & non longus, & à principio nullus fiat, ſimiliter ſcapulis, & capite eleuatis. Aluus quotidie, & etiam frequentius iuxta Medici irritetur prudentiam. Artus exercitationis, ſeu motus loco fricentur continuè, ac vinciantur, clamoribus, atq; vociferationibus patientes aſſiduè infeſtentur, & exerceantur. Quibus peractis, ſi Apoplexia in paralyſim degeneret, præſidia, ac præſidiorum materiæ ex proprio paralyſis capite eliciantur; verùm quidem eſt, quòd vbi Apoplexia tranſierit xxiiij. horas, & non vertatur in paralyſim, tunc deſperatam rem eſſe, omnes enim ferè moriuntur, vt non ſit opus excogitare de alijs præſidijs; dico tamen ferè, quia ex hiſtorijs etiam habemus aliquos poſt tertium diem ab omnibus deſertos, imò iam capulis incluſos ad ſe rediјſſe, vnde præceptum eſt, ne ante tertium diem Apopletici ſepolturæ donentur: & hæc de Apoplexia.

Gulæ dilatatio ad faciliorem cibi deſcensũ non opportuna ſed compreſſio.

A vino omnimodè abſtinendum, præterquam in fine morbi.

Somnus ſit interruptus eleuatoq; capite.

Si Apoplexia in paralyſim degeneret ad propriũ cõfugiendum caput.

Apoplexiæ proprolis.

CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

De Catoche, ſeu Catalepſi, vbi, & de ijs, qui præ frigore externo quaſi concreſcunt.

De Catalepſi Aetij, Aureliani, & Pauli æquiuocatio.

Catalepſis origo.

Frequentiſſimè ex melancholica; rarò autem ex pituitoſa materia Catoche producitur.

Medici in hac curatione onus.

A vapore ſanguineo fit Catoche ſpuria, & notha.

CAtoche, quæ eadem eſt cum Catalepſi ex Gal. 4. Loc. 2. & 4. de cauſ. pulſuum 16. & quam temerè Paulus, Aetius, & Aurelianus cum comate vigili confundunt, vulgò congelatio dicitur, quòd, qui hoc vitio tentantur ſimiles illis fiant, qui præ glacie, & frigore concreti moriuntur: Hic affectus, cum fiat à vapore frigido quidem ſemper; vt plurimum verò à frigido, & ſicco, cerebri partem poſteriorem, tùm copia, cùm frigiditate maxima, ſi huic ſit coniuncta ſiccitas, obſidente, cumq; generetur, & eleuetur in capite, & extra caput à calore debili, frequentiſſimè quidem à materia melancholica quandoq; tamen ex Gal. 13. Meth. m. 21. & 2. de loc. 4. ex pituitoſa (quam ego vitream præcipuè exiſtimo) idemq; à cerebri frigiditate, quæ in hoc affectu perpetuò eſt neceſſaria frigidior reddatur quidem ſemper, aliquando ſiccior; propterea facilè patet in hoc vitio curando Medici curantis illas futuras eſſe partes, vt genitum diſſoluat vaporem habentem raptum iu caput, retrahat humorem, cùm melancholicum, tùm pituitoſum, attenuet, incidat, calefaciat, euacuet, peculiariter alterum humectando, ſiccando alterum, iuxta eorum naturam, caput tandem, ac viſcera infra caput calefeciat, & humectet, ac ſiccet, prout ſibi opportunum videbitur: Subticeo ſcopos attinentes ad Catochem, quæ fit à vapore ſanguineo, vel aliquo alio ſimili, quoniam hæc notha erit, & ſpuria, quæ potius coma vigil,

gil, quàm Catoche, seu Catochus, vt præcedentia demonstrarunt, nuncupari valeat.

Materiæ præseruatoriæ, quæ diriguntur ad mineram, & generationem, ac ad causam generantem, nec non, & vaporem ipsum, sicuti, & præsidia petenda sunt ex capite de dolore capitis à melancholia, & pituita; item ex capite de melancholia, ac de comate; quæ verò in accessione sunt vsurpandæ, istæ sunt, & primò fontis Chirurgici, quòd si in toto sanguis redundet, quòd liceat secare venam, præmisso tamen clystere, illaq; basilica sit cubiti dextri: Non ignoro quidem plerosq; eligere cephalicam, deinde venarum sub lingua, & post aures, ipsosq; statuere ad fluxibilitatem sanguini impertiendam adhibendum esse fotum capiti, & ceruici ex oleo rutaceo, sed quoniam isti, cum prænarratis auctoribus Catochum cum comate vigili confundunt, ideo ipse existimo in hoc Catocho, de quo agimus, & qui (me iudice) ex solo sanguine nequit fieri, harum venarum sectionem locum non habere, nisi quis fortè, etiam non existente vitio sanguinis, vt vi vacui fiat attractio venam cephalicam posse secari contendat, quemadmodum Celsus, & Aetius in apoplexia etiam absq; omni vitio sanguinis venam secat; qua in re plura non habeo ab ijs, quæ supra de illa eadem habui in capite de apoplexia. Quò ad alias Chirurgicas materias, hæmorrhoides vtiliter citabuntur, si melancholico sanguine totum exuberet, & maximè, si fluere consueuerint, & malum fit per consensum à liene, vt nonnunquam accidit, quo in casu etiam basilica sinistra, & in virium imbecillitate, etiam saluatella sinistræ manus non incommodè aperitur. Quid veniat intelligendum de cucurbitulis, vbi substituuntur sectioni venæ, ex prægressis abundè liquet; obseruo tamen hoc in affectu eas peculiariter ad partem posticam capitis, & ad latera colli, absq; scarificatione tamen appositas maximè probari. Frictiones & ipsæ, ac deligationes primò brachiorum, deinde dorsi, postremò crurum commendãtur; quinimò, & vesicantia occipiti imposita eadẽ ratione conducunt.

Materiæ Pharmaceuticæ, vel fluẽtis, vel fluxæ materiæ rationem habent: Quæ fluentem respiciunt, sunt aluum subducentia; quare probantur suppositoria acria sæpius ordinata, & clysteres hoc modo parati.

Materiæ, pro hoc morbo præseruatoriæ, ex cap. de dolore capitis petantur.

Quæ Chirurgica præsidia in accessione vsurpanda.

Sectioni venæ præmittendus clyster.

De vena tũdenda altercatio.

Auctoris solutio.

Si melãcholia redundet sanguine hirudines sunt ex vsu.

Cucurbitulæ, vel ad posticã partẽ, & ad colli latera applicandæ.

Pharmacia fluentem, vel fluxam respicit materiam.

Clyster ad Catochi vsum.

℞. *Polipodij ℥. i.*
Epithymi ʒ. ij.
Senæ ℥. ſ.
Elleb. nigri ʒ. iii.
Herbarum Cephalicarum,
Thymi,
Betæ,
Mercurialis } *an. p. i.*
Anisorum ʒ. ii.
M. & bull. in s. q. aq. simpl. vel Tetutianæ, vel salitæ, deinde f. decoc. ac colat.

℞. *Col. q. s.*
Mellis Rof. sol.
Syrup. de Polip. sol. } *an. ℥. ii.*
Ol. Rutacei ℥. iii.
Hieræ Logadii.
Confect. Hamech. } *an. ℥. ſ.*
M. & cum sale, ac vitello oui f. clyster.

Vel in materia pituitosa

℞. *Decoc. Centaureæ,*
Stœchad.

In pituitoſa materia alius clyſter.

Agarici
Colocynthidis
Meliloti
Origani
Pulegij q. ſ.
Ol. Anethini ℥. iii.
Hieræ pro clyſteribus, } *an. ℥. ſ.*
Benedictæ Laxatiuæ

M. & f. clyſter cum ſale, & vitello oui, qui acrior reddetur additis gr. xii. trochiſcorum Alhandal.

Perſeuerante morbo fortioribus purgantibus vtendum.

Perſeuerante verò malo pilul. Indæ, vel de lapide lazuli, vel cocchiæ, aut fœtida ad ʒ. j. ſ. & etiam ad ij. ex aq. beton. dandæ ſunt, & in corpore robuſto non improbatur antimonium ad gr. viij. ex aqua ſaluiæ exhibitum. Cum vtilitate etiam totum inſenſibiliter euacuatur, ad quod faciunt inunctio ol. aneth. irini, balneum aquæ dulcis ſi oriatur Catoche à melancholia, quò etiam refero immiſſionem in Mulum, vel Equum exenteratum; item balneum ex calenti ſanguine Vituli, Agni, Hædi, Capelli.

Fluxam materiam euacuantia.

Medicamenta materiæ fluxæ erunt, in pertinaci affectu ſternutatoria ſæpius recenſita, addito elleb. nigro; per os etiam exhibentur diamuſchus, & diambra ex aqua theriacali; item pleris Arcoticon cum moſcho, lætificans Galeni, ac ſuperueniente tremore ʒ. j. caſtorei ex mulſa; caput irrigetur ol. chamæm. aneth. liliorum alborum, & ſi fortioribus opus ſit, etiam laurino, & coſtino, præcipuè verò ſambucino, quod hoc in caſu tantoperè commendat Rhaſis, etiam ſi alij legant ſambacinum, per quod intelligitur iaſminum, quæ validiora reddentur incoctis ſimplicibus infra deſcriptis; vel fiat irrigatio cum decoc. chamæm. anethi, meliloti, ſaluiæ, maioranæ, flor. & fol. ieſemini in aq. & vino coctorum; quibus pulegium, thymum, ſerpillum, hyſſopumque addere licebit, quo decoc. etiam confici poteſt embroca ad futuram lambdoidem; illinitio etiam hæc capiti, ceruici, & ſpinæ admota probatur

Sambucinū oleum Rhaſis comēdat.

Irrigationis, & embrocæ vſus.

Linitio pro capite, ſpina, & ceruice.

℞. *Ol. Sambucini, vel Ieſemini, vel Iaſmini ℥. i. ſ.*
Euphorbii, } *an. ʒ. ſ.*
Caſtorei
M.

Húc refertur vnguentum ex althea cum caſtoreo, vnguentum Martiatum, incipiendo tamen ſemper à mitioribus; Gallus etiam Gallinaceus per medium viuus diſciſſus & inſperſo pulu. nucis myriſticæ, cubebarum, caryophyl. laudatur, deraſis tamen prius capillis, antequam admoueatur, cui poſt vnam, atq; alteram horam alius, & alius ſubſtituatur, repetatur.

Agentia à tota ſubſtantia.

A tota ſubſtantia proſunt, præter dicta, ol. iaſeminum, & liliaceum, aqua iaſemini diſtillata, & aqua vitę exhibita: Circa quę omnia noto, quòd ſi febris iungatur Catocho eius proximus finis expectetur, nec ante eum finitum, præter frictiones crurum, & ſimilia Chirurgica quicquam per os, aut per ſedem moliendum. Secundò cum huiuſmodi Catoche à frigore externo non rarò inducatur, quæ tunc vulgò per quandam ſimilitudinem *congelatio* nuncupatur, ſi frigore inquam homo compelletur, vt ſtatim in ſolium dimittatur, aqua putealis adhibenda; hæc enim, ſi cum corporis congelati frigore compararetur, tepet; ſi enim ſtatim calidis vtamini partes putreſcunt, vt experientia in Noruegia, & ſub Polo docemur, deinde ſenſim affundatur tepida, & ol. chamæm lilior. alb. vel ſemin. lini, Lumbricor. ſambucinum, vel ſanguis animalium ſupra enumeratorum, tunc ſpina, & occiput illiniantur ol. laurino, cum medullis, & modico ol. ex lateribus.

Si febris Catocho iungatur, proximus eſt finis.

Si frigore corripiatur patiēs, aqua puteali primò vtatur.

Quò

Quò ad victus rationem, locentur ægri in aere calido. Cibus sit tenuis, ideo ptisanæ cremor, panis ex iure, & amygdalatum cum melle laudatur; vbi verò malum declinaret, oua, & carnes concedantur. Potus sit mulsa diu decocta, vel aq. passul. & fœniculi, vel vinum aquosum, tenue, astringens. Lusitanus probat vinum Creticum, quia apud Gal. in refrigeratis ex vsu opij, siue alia causa summoperè laudatur vinum generosum, quod tamen haud admittendum, nisi totius corporis sit prægressa euacuatio, secus periculum est, ne incidat in conuulsiones, & epilepsias ex Catalepsi, de qua nil amplius.

Viuēdi modus, quoad cibum.

Ad Potum.

Lusitanus de potu quid sentiat.

CAPVT DECIMVMNONVM.

De Tremore.

TRemor (qui est symptoma in actione motrice voluntaria deprauata, in quo membrum vicissim à facultate motrice attollitur, vicissim verò à sui pondere deprimitur) fit, vel à facultate læsa, vel ab errore externo. Quò ad facultatem, cum ea lædatur, vel propter neruorum frigidam intemperiem, vel propter densitatem partialem in poris eorundem neruorum factam, quandoq; ab humore melancholico, vt plurimum pituitoso, ideo tunc oritur scopus calefaciendi neruos: Varij alij scopi attinentes ad humores dictos, penes propriam naturam, originem, & lęsionem in superioribus, potissimè de dolore capitis habentur. Error externus consideratur, aut respectu virtutis mouentis, aut mobilis, aut vtriusq; Error penes virtutem est, quia deficiunt spiritus animales, & proinde ipsorum radij, & hoc, vel quia non generantur, vel quia geniti resoluuntur, aut aliò auocantur; si deficiant, quia non generantur, cum id accidat, aut quia cerebrum plus iustò frigidius est, aut quia non suppeditatur sufficiens alimenti quantitas, ideo oritur scopus calefaciendi cerebrum, & agendi alimentum; si verò deficiant, quia resoluuntur, vt contingit in deliquijs animi, in dolore, in vigilijs, & omnibus immodicis euacuationibus, præsidia sunt petenda ex proprijs locis; si deficiant quia aliò auocantur, vt in timore (quomodo ego existimo laborantes melancholia totius, vt obseruaui tremere) retrahendi sunt ad circumferentiam, ac ad terminum à quo discesserunt: Error externus, vt causa mobilis non est, nisi pondus ipsius mobilis inductum, vel ob tumorem aliquem, vel ob plenitudinem humorum, vt fit in retenta aliqua euacuatione consueta, quemadmodum in Morgei ancilla infra dicetur; item in potu vini copioso ex Auicenna, ex quibus, ratione plenitudinis, oritur scopus euacuandi, sicuti ratione tumoris attenuandi, minuendi, aliaq; similia faciendi, vti alibi fuit assertum: Tandem ratione vtriusq; virtutis scilicet mouentis, & ipsius mobilis, est error, qui simul infensus est spiritibus animalibus, & calido innato membri, quod mouetur; hic verò error, cum possit esse, vel qualitas occulta, vt venefica, vel manifesta, vt calida, & frigida, vel materia acris, & mordens, qualis est biliosa, quæ, non tantumodo qualitate sua acri, & vehementi spiritibus, ac neruis est infensa, sed, & copia, prout scilicet ad neruos transmissa densitatem, seu (vt dicunt) angustiam in poris eorum parit, hinc Tremoris causa, iuxta aliquorum sententiam, vnde in febribus ardentibus Tremores fieri 6. Aph. 26. (translatis ad neruos è venis humoribus apud Gal. legi) profitentur, quòd tamen ego de densitate, siue angustia difficulter credere possum, nisi bili pituita sit admixta, vel nisi bilis admodum crassa, quia ex Gal. citato loco, vt mihi videtur, densitas illa, seu angustia minimè colligitur: Qualitas ergo venefica bezoarticum; frigida, vel calida alterans per contrarium postulat; materia verò acris, ac mordax, vt biliosa quomodocunq; Tremorem causet, euacuanda, attemperanda, sed præter hæc, præsidia vitalia sufficienda, quæ in conseruantia neruorum proportionem refunduntur.

Tremoris definitio.

Timor à facultate læsa quomodo fiat, & eius scopi.

Timor ab errore externo, vel respectu virtutis mouētis, vel mobilis, vel vtriusq;

Error penes virtutem.

Error externus, vt causa mobilis.

Error ratione vtriusq; virtutis.

Tremoris causa.

Materiæ Chirurgicæ. Sed iam à scopis ad remediorum materias nos conuertamus, & primò ad Chirurgicas: Quare de sectione venæ decernentes, si sanguis hunc affectum, tãquam causa principalis cieat, vt fit dum aliqua consueta euacuatio est suppressa, hoc in casu omnes consentiunt mittendum esse sanguinem, vt fecit Hippoc. in Margei ancilla ex suppressis mensibus referente Gal. lib. de Tremore, & lib. de sec. venæ aduersus Erasistr. c. 5. at si sanguis peccet, non vt causa principalis, sed quia in toto redundans, vt causa sine qua nequit curari morbus, sunt qui in Tremore à materia frigida penitus negant venæ sectionem conuenire, (dico à materia frigida, quia si cùm sanguinis dicto peccato à bile Tremor excitetur, neminem vidi, qui de venæ sectione dubitet, vt quæ, tùm ob dictam sanguinis redundantiam, tùm ob faciliorem tunc temporis curationem est vtilis) illorum est prima ratio, quia Tremor ex Gal. lib. de Tremore, & alibi fit à facultate debili, quæ imbecillior redditur venæ sectione. Secunda est, quia venæ sectio per accidens totum refrigerat, quòd, cùm ratione affectus est frigidum, tùm ratione quietis corporis magis refrigeratur; vndè Hi venæ sectioni cucurbitulas substituunt, aut inediam, vnico casu excepto, quando scilicet Tremori iunctus est alius affectus, venæ sectionem necessariò requirens, qualis est phrenitis, angina, vel similis.

Sanguis improbatur, nisi aliqua suppressa sit euacuatio ex Hipp.

Prima ratio illorum, qui venæ sectionem prohibent.

Secunda.

Sed Hi, meo iudicio, non sunt audiendi, quia cum calorificis oporteat vti in huiusmodi Tremore, in quo sanguis peccat, vt diximus, fieri vix potest, quin ægri incidant in affectus inflammatorios, nisi secetur vena; quare etiam, hoc in casu, modò virtus, & & ætas non repugnent, venam cum fructu secari posse existimo; cucurbitulas verò, aut inediam minimè sufficere. Nec obstant, quæ in contrarium afferuntur, nam quod aiunt in Tremore facultatem imbecillem esse, & corpus esse refrigeratum, ea tantùm verificantur de partibus, quæ Tremore afficiuntur, non necessariò de toto ipso, aut de partibus principalibus, aut de reliquis visceribus, quò accedit, quòd non quæuis venæ apertio refrigerat, sed ea tantùm, quæ necessarium, & vltra quàm deceat, sanguinem detrahit. Quò ad rectum vsum, etsi ratione affectus non veniat educendus in multa copia, saltem continua, sed per repetitas vices, & eò magis, si affectus non euanescat, attamen ad plenitudinem præcipuè respiciendum, & pro eius ratione deductio moderanda; secanda autem est in suppressa purgatione mensium, vel puerperij vena tali; in luxuriæ autem sanguinis per vniuersum corpus vena iecoraria cubiti dextri. A venæ sectione possumus, illius loco habere cucurbitulas, vbi vires sint debiles, & hæ partibus infernis sunt applicandæ, sin particularis spectetur euacuatio, post totius, capitisq; euacuationem: In Tremore propter densitatem pororum neruorum, eædem cucurbitulæ cum multa flamma, & cum scarificatione parti affectæ admotæ non improbantur, quo in casu, existente vitio in principio spinæ, ceruici, atq; à prima vertebra ad alias inferiores successiuè, & à vertebris ad lumbos affigendæ. Hirudines ano appositæ in suppressione hæmorrhoidum maximè conducunt. Inter materias Chirurgicas, quæ alios ducunt humores cauteria origini neruorum applicata commendantur; imò in fluxione materiæ densantis à capite in partes trementes præcipitatæ singularissimum præsidium, vt cauterium in futura coronali excitatum, vt quod generosè simul, & reuellit, & euacuat: Setaceum, seu cauterium in occipite quidam improbant, eo quòd materiam fluentem trahat ad principium spinalis medullę, quibus fuit factum satis in capite de dolore capitis; miror autem, cur cauteriorum in brachijs, & cruribus pro reuulsione nemo (quòd sciam) Practicantium mentionem fecerit: Quæ habita sunt de cauterijs, ad vesicantia deduci possunt, nam, & hæc pro reuulsione, & deriuatione ijsdem, quibus illa locis admouentur, & etiam pro particulari euacuatione parti affectæ. Frictiones extremorum molles, & humidæ factæ cum ol. veteri communi in tremore, occasione febris, ab omnibus extolluntur; sed cur non etiam in omni Tremore à materia maximè frigida, in quo à capite materia illa defluit, ijsdem, vt reuellentes, & vt euacuantes parti affectæ adhiberi nequeant non video.

Auctoris sententia cõtra supradicta.

Obiectionũ solutio.

Vsus rectus sanguinis mittendi.

Cucurbitulę, quando substituantur.

Hirudines in mensium suppressione.

Cauteria in coronali sutura.

Dubium de setaceo, seu cauterio.

Vesicantia.

Frictiones molles, & humidæ max. extolluntur.

Pharmacia vniuerſalis pertinens ad lenientia, præparantia, & purgantia melancholiam, pituitam, & bilem, iam ſuperius exarata: Quare ad particularem ſermonem dirigens, dico illam, vel reſpicere proportionem neruorum, quò etiam referuntur illa, quæ agunt à tota ſubſtantia, vel cauſam effectricem Tremoris: Quæ neruorum proportionis rationem habent, præter ea, quæ cerebro ſuo loco adaptari diximus, ex calidis ſunt hypericum, yua, ſeu camepytis, camedris, ſeu briſſago, priſcula veris, verbaſcula duo, hermodactylus, acori radix, & centaurium minus: Ex frigidis cicor. endiu. bolus Armena. Quæ præterea à tota ſubſtantia operantur, interna ſunt, vel externa: Interna in omni Tremore commendantur cerebrum Leporis aſſum, eſus carnis Ciconiarum, Nycticoracum iuniorum, Palumborum: At in ea, quæ fit à cauſa frigida reſidente in capite, peculiari ratione ſtœchas ad ʒ. j. vel duas ex aqua mellis conuenit; ratione verò cuiuslibet alterius partis commendatur ol. iuniperi ad guttas ij. vel iij. ex decoc. eupatorij, & radicum altheæ; item ſuccus braſſicæ, & altheæ, ſicuti, & medicamentum, quod *Pharmacia particularis, vel neruorũ proportionẽ, vel cauſã effectricem Tremoris reſpicit. Calida ad neruorum proportionem. Frigida. Quæ à tota ſubſtantia operentur.*

℞. *Cucum. Aſinini ſiccati, & puluer.* ℈. *iii. ſ.*
Mulſæ lib. ſ.

Infundantur per noctem, deinde collatum expreſſum exhibeatur.

Præterea pirethrum, & centaurium minus ex aqua cephalica. Externa varia ſunt; in omni tamen Tremore ol. ex flor. trifolij vulgaris, & communis, ſi à frictione, origini neruorum, & parti trementi adhibeatur illiniendo; commendatur item cataplaſma ex illius folijs, ſi iiſdem applicetur locis prodeſt: In Tremore autem frigido ol. de cucum. Aſin. de ſtœchade, à iunipero Chymicè paratum ſummoperè laudatur. *Externa. In Tremore frigido.*

Medicamenta priuata cauſis effectricis varia ſunt: Quare loquendo de denſitate neruorum à materia, & cauſa frigida, euacuantia, cùm ſenſibiliter, tùm inſenſibiliter conueniunt: Senſibiliter ducentia ſunt maſticatoria, gargariſmata, errhina, quæ reſpiciunt caput, & in ſuperioribus recenſentur; ratione ventriculi probatur aqua Tetutiana, & ratione vtriuſq; pilul. de hiera cum agarico. Inſenſibiliter euacuantia, id internè, vel externè præſtant: Interna præter vtramq; antidotum, & præter caſtorei ℈. j. ex aqua mulſa ſæpius exhibitum laudo decoc. guaiaci, ſaſſafras, & ligni viſci quercini per plures dies modo conſueto propinatum: Hùc pertinet, & ius Galli antiqui medicatum pariter guaiaco, ſaſtafras, ſaluia, roremarino, betonica, ſtœchade, anetho, borragine, bugloſſo, epithymo, polipodio, carthamo, tartaro albo, paſſulis, & coriandris; ad vigorandum autem medicamentum poteſt exhiberi ante ſyr. matutinum medicatum aliquod, quod, & cauſam reſpiciat, & proprietatem neruorum foueat, quale eſſet *Senſibiliter educentia, quæ partes reſpiciant. Inſenſibiliter euacuantia, interna, & externa ſunt.*

℞. *Mithridati optimi antiqui* ℈. *iiii.*
Conſer. quat. Capit. an. ʒ. *ſ.*
Semin. Rutæ, / *Maluæ,* / *Altheæ* } *an.* ℈. *i.*
Extracti Guaiaci, / *Caſtor. opt.* } *an.* ʒ. *i. ſ.*
Cerebri Leporis albi ʒ. *ii.*

Vigorans medicamentum.

M. & cum ſyr de ſtœch. f. conſerua, quæ in vaſe vitreo repoſita aeri calido exponatur per aliquot dies, cuius ʒ. *i. ante ſyr. matutinum præbeatur; ſiq; ſeparatim à ſyr. offeratur poteritis in doſi aſcendere vſq; ad* ʒ. *ſ.*

Externè admouenda, ea ſunt, quæ conſulunt toti, & parti affectæ, quæ vtraq; & emollientia eſſe poſſunt, & validius reſoluentia, eſt tamen de emollientibus haud leuis difficultas; aiunt enim quidam illa non eſſe ex vſu, quia partes in hoc affectu per ſe *Externè quæ admouenda ſunt. De emollientibus grauis Antiquorum dubitatio.*

Solutio. ſe ſe molles, & laxas magis laxant, & molles reddunt: Verùm eorum ratio nulla, & fruſtra ſimile timetur incommodum hoc in caſu, in quo denſatio neruorum huiuſmodi affectionis eſt cauſa, quæ, ſi minoris exiſtat momenti, aptiſſimè tollitur per emollientia. Toti emolliendo conſulunt balneum olei communis, balneum aquæ dulcis, cum iuribus pinguioribus, balneum ex aqua lanarum; imò ipſa lana ſuccida toti circumdata; quæ verò fortius reſoluendo idem præſtant ſunt balnea ex aqua Marina, & ſalita, item ex aqua ſulphurea; quæ autem affectæ conducunt parti, præter lanam ſuccidam iam propoſitam pro emollitione, conuenit lauacrum ex iure Tauri pinguioris, decoc. altheæ, radic. cucum. agreſtis, maluarum, braſſicæ; & ſi balneum non admittatur, foueatur pars ex eodem iure cum ſpongijs; iura etiam aliarum carnium pinguium in hunc vſum faciunt. In genere reſoluentium probo ol. ex flor. lilij conualij, coſtinum, vulpinum, de caſtoreo, de euphorbio, de cinnamomo, de piperibus, & Philoſophorum,

Fortiora reſoluentia.

Præſtantius inter dicta.

Vel ℞. *Ol. Laurini,*
Irini } *an. ℥. ii.*
Galbani,
Opoponacis } *an. ʒ. ii.*
Caſtor. ʒ. i.
M. & cum cera f. vnguentum.

Item vnguentum Aregon, Martiatum ex Bdellio probatur, ſicuti, & balſamum naturale, ſiue factitium, quod ſic paratur.

Balſami naturalis, ſiue fictitij præſtantia.

℞. *Myrrhæ,*
Aloes,
Spicæ Nardi,
Sanguinis Draconis,
Thuris,
Mumiæ,
Opoponacis,
Carpobalſami,
Croci,
Maſtichis,
Gummi Arabici,
Styracis liquidæ,
Styracis rubræ } *an. ʒ. ij. ſ.*
Moſchi ʒ. ſ.
Herbæ Paralyſis m. ii.

Terebenth. ad pondus omnium, pulverizatis pulverizandis diſtilletur balſamum pro vſu dicto, inungendo eo occiput, ſpinam, ac partes Tremore tentatas, quæ poſtea tegantur pellibus Vulpinis, vel lanis mollibus.

Quibus haud conferentibus ad ſinapiſmata, & rubificantia deſcendendum. Si modò loquamur de denſatione genita à bile, & pituita mixta internè euacuabit inſenſibiliter decoc. ſantalorum cortic. guaiaci, & Chinæ modo conſueto exhibitum: Extrinſecè verò modeſtè reſoluentia, qualia ſunt emollientia propoſita, & inter externa lauacrum ſupra præſcriptum, quod recipit radices cucumeris agreſtis, mirifici eſt vſus; quinimo in contumaci affectu ad valentiora reſoluentia allata deueniri poterit ex acta totius purgatione, quemadmodum etiam in denſatione à bile craſſa tutò vſurpabuntur; ſi datur tamen affectus generis iſtius, quæ tamen locum habent poſt alte-

Inſenſibiliter euacuantia pro denſatione à bile, & pituita genita internè.
Externè.
In denſatione à bile craſſa.

ran-

rantia infra de materia acri reticenda, & purgantia de quibus supra: Quòd si Tremor producatur ab errore externo ad virtutem attinente, vbi spiritus non generantur occasione frigiditatis cerebri, calefiat cerebrum, vti supra docuimus, ac ter in mense deuorentur ℈. ij. pilul. cocchiarum, ac interpositis diebus in iure Columbi, vel liquore aliquo stillatitio, & cephalico exhibenda est ʒ. i. huius puluer.

Puluis ad Tremoris præseruationem.

℞. *Stœchadis Arabici ʒ. ſ.*
Cerebri Leporis assi, & puluer. ʒ. ij.
Macis ℈. iij.
Sacchari fini ad pondus omnium
M. & f. pulu. subt.

Si verò non generetur spiritus animalis propter defectum alimenti, præstantissimum est hoc electuar.

Si Tremor, deficiente spiritu animali propter alimēti defectū, fiat, quid agendum.

℞. *Pulpæ Pullorum Ciconiarum in vino coquum ʒ. iij.*
Cerebri Leporis assati ʒ. i.
Amygd. purgatarum nu. xxx.
Pinearum recentium lotarum in hydromellite nu. xx.
Passularum minutarum ʒ. i.
Spec. elec. resumptiui ʒ. ij.
Cinnamomi ℈. ſ.
Moschi gr. ij.
Sacchari candidi ʒ. ij.
Mellis despum. q. ſ.
M. & f. elec.

Conducit etiam vinum aromaticum Hippocraticum dictum, & succus carnis cum elixir vitæ. At si defectus alimenti foueatur ab aliquo morbo v. g. à fluxu sanguinis immodico, illi succurrendum proprijs medicamentis, de quibus suis locis. Quòd si defectus ab auocatione aliò facta prodeat, vti in timore contingit, & in timidis trementibus ex timore obseruamus, tunc partes externæ corporis calefiant oportet stragulis calefactis; illiniantur etiam oleis, & vnguentis calidis alibi descriptis, mitioribus tamen; perfusio manuum, & pedum ex vino summoperè commendatur. In spirituum defectu à resolutione inducto cardialgiæ, & lypothimiæ dicata, non calida, sed frigida, & quæ simul densent, & astringant laudantur. Si error externus spectet ad molem in plenitudine humorum, quid sit faciendum, iam patet, tumorum autem medicamenta ex Chirurgis petantur; at si à copia vini dependeat, vt in ebrijs obseruamus, quia pars grauatur, ol. cannabis, ol. cucumer. agrestis, & succus brassicæ partibus illitus laudatur. Ratione erroris externi attinentis ad molem, & virtutem, si fuerit qualitas venefica vtendum alexipharmacis ex curatione venenorum petendis.

Alimēti defectus, si à morbo aliquo foueatur.

Timor, si ab auocatione aliò fiat, quid faciēdū.

In spirituum resolutione.

Ad molē in plenitudine.

Ad qualitatē veneficam ex errore externo.

Illud tamen noto circa hydrargyrum, quod frequentissimè solet ad vsum perduci in curanda lue Venerea, cum maximo ægrorum detrimento, vt vbi dicemus, quia Tremor illum sæpè sequitur: Quare tunc nihil præstantius hoc medicamento.

Hydrargyri adnotatio.

Præstantiss. in Venerea lue pro diuitibus.

℞. *Schænanti,*
Spicæ,
Calami Aromatici,
Cyperi,
Nucis Muschatæ } *an. ʒ. i.*
Ol. de Castor. ʒ. iij.

Cera

Ceræ parum

M. & f. vnguentum, cui adde pro diuitibus auri limati, vel foliati ʒ. ß.

Pro pauperibus

Theriac. opt. ʒ. ij.

M. & partes Trementes eo liniantur, vel manus, & partes superiores, metaphreni, ac vertebræ.

Pro paupe- ribus aliud.

Vel pro ijsdem paretur aliud

℞. *Aq. ardent. ℥. i.*
Hermodactyl. } *Satyrionis* } *an. ʒ. i.*
Piperis, } *Nucis Muschat.* } *Caryophyl.* } *Calami Aromat.* } *Cyperi,* } *Schænanti* } *an. ʒ. ij.*
Ol. de Castor. ℥. vi.
Succi Saluiæ ℥. ij.
M. & cum cera f. linimentum, cui adde
Auri limati, vel foliati, vt supra ℈. iiii.
Vel Theriacæ, aut Mithrid. antiq. ʒ. iii.

Theriacæ præstantia in Tremore ipso. Quinimo ipsamet theriaca dissoluta cum ol. irino, vel laurino est maximi vsus, quemadmodum & ol. sulphuris, quod fit sulphure cocto in aqua vitæ, saluiæ, & castorei spinæ illitum. At quia error externus aliquando à qualitate manifesta pendet, si (Inũctiones, si à frigida qualitate sit Tremor.) hæc frigida existat, vti accidit in nimio potu frigidæ, proderit balneum sulphureum falitum, ablutio ex vrina, inunctio ex oleis de costo, vulpino, & huiusmodi, sicuti, & balneum calidum ad sudores promouendos; imò, hoc in casu, præstat patientem sub (Balnea in eadem.) sole morari, vel etiam sepeliri in arena calente à sole, vel tritico calefacto in furno, aut non calefacto: At vbi qualitas sit calida, illitio, & irrigatio facta cum ol. viol. & (Illitiones in calida.) rosarum conuenit, vel cataplasma ex farina hordei cum ijsdem oleis capiti, vertebris vsq; ad lumbos admota: Si verò sit materia acris, & biliosa, de euacuantibus cogitandum, vt alibi fuit peractum. (In acri, & biliosa euacuantia conueniunt.)

Quo ad alterantia, interius laudatur serum lactis cum succo cichorei, decoc. santal. (Alterantia internè.) thermæ frigidæ confec. diatrionsantal. ac conseruæ refrigerantes, & in maxima humorum acredine lac Caprinum, aut Ouillum cum bolo Armena, & saccharo. Exterius, (Externè.) præter inunctiones ol. ex frigidis, irrigationes ex succis herbarum frigidarum cum acido limonum, & balneum aquæ dulc. maximè probatur. Si tandem occasione febris oriatur Tremor, licet curetur curatione febris, quæ symptomati occurrat, Medicus (Si occasione febris Tremor oriatur quid &c.) debet inungere totum oleo veteri, vel parare balneum ex ol. aut hydræleo.

Victus ratio talis instituatur; si Tremor à densitate oriatur, vbi causa fuerit frigida, (Viuendi modus.) aer sit calidus; vbi mixta, temperatus; vbi calida, frigidus; sique à bilis acrimonia pendeat, pariter frigidus, quemadmodum, & cum sit à resolutione spirituum, quo in casu aspersio faciei ex aqua frigida prodest.

Quò ad cibum, in Tremore à bilis acrimonia, sit refrigerans, humectans, & incras- (Cibus.) sans; vndè Paulus scribit quosdam olerum vsu, & aquæ potu sanitati restitutos fuisse; qui

qui idem victus etiam conuenit Tremori ex resolutione spirituum; vbi virium refectione opus habemus, parentur iura consumpta, præbeantur oua recentia, ac vrgente necessitate præparentur restauratiua vocata hunc in modum

℞. *Carnis Caponis ℥. iij.*
Carnis Perdicis ℥. i. ß.
Auellanarum,
Phisticorum, } *an. ℥. i.*
Amygd. dulc.
Nucis Indicæ ℥. iij.
Cinnam. ℥. ß.
M. & cum saccharo dissoluto in distillato Caponis f. morselli.

Morselli restauratiui.

Pro pauperibus sufficiat succus ex carne Vituli lactentis cum vino odorato, & vitello oui. In Tremore à causa frigida, & densitate neruorum cibi sint calefacientes, attenuantes, incidentes, assi potius, quàm elixi; qui ijsdem condiantur incidentibus, & attenuantibus sæpius dictis, caueantur omnia acida, & frigida; quòd si mixta sit bilis vescantur ptisana cum modico piperis, & carnibus animalium exercitatorum elixis. Cibi qualitates.

Quò ad potum in omni Tremore, excepto eo, qui à spirituum defectu, ægri abstineant à vino meraciori, & copioso; imò ex toto vinum interdicatur, vtanturq; in causa frigida aq. mellis cum saluia, & stœchade medicata, vel decoc. anisorum, & cinnamomi; in calida vino granatorum, acido citri cum aqua ferrata, vel in mixtione bilis, & pituitæ mulsa diluta; quòd si vinum petat necessitas illud erit subrubrum, & aquosum; potus frigidæ in solo bilioso tremore conuenit, secus est nocuus, etiam si in omnibus neruorum affectibus potus aquæ pluuialis à nonnullis concedatur, maximè si sit æstiuis imbribus, Cœlo non nebuloso, & cum tonitru recollecta; aceti quoq; vsus noxius est. Exercitia sint moderata, vel ijsdem frictiones molles substituantur. Coitus omnino detestandus; & hæc de tremore vero, & legitimo. Præter quem sunt quidam, qui alium quendam tremorem inducunt, in quo membrum totum elleuatur, & deprimitur, citra motum tamen vllum voluntarium, etiam in quiescentibus, quem aiunt prouenire à flatu crasso in musculosa substantia imbibito, & exitum quærente, sed non inueniente; qui cum sit potius palpitationis quædam species, & eandem quam palpitatio curā recipiat, ideò meritò hic à me posthabetur, vt & quæcunq; alia de Tremore.

Potus. Reliquæ res non naturales. Tremor à flatu.

CAPVT VIGESIMVM.

De Conuulsione.

Conuulsionem in legitimam, ac spuriam partiuntur: Legitima illa est, quam Auicen. spasmum ad materiam proportionatum appellat, & est symptoma facultatis animalis motricis; spuria verò, quæ ab eodem auctore spasmus nuncupatur improportionatus ad materiam, etiam si à nonnullis motus Conuulsionis, non autem Conuulsio vocetur, est symptoma facultatis naturalis expultricis irritatæ. Harum ergo affectionum indicationes, seu curatiui scopi alij communes vtriq; Conuulsioni; alij vnicuiq; proprij, communes desumuntur à forma Connulsionis, & à subiecto, siue loco affecto, cum sint hæc eadem in vtraq; Conulsione; forma enim non est nisi retractio præter naturam dolorifica membrorum, quæ respectu retractionis extendens membrorū retractū postulat, sicuti ratione doloris anodynū. Subiectū, seu locus affectus sunt partes neruosæ, quæ earum proportionem conseruans indicant.

Indicationes propriç desumuntur à causis facientibus hanc, vel illam Conuulsionem

Conuulsio, aut legitima, aut spuria. Partes potissimum læsæ. Indicationes.

 sionem

Conuulſionis diuerſæ cauſę, & origines.

ſionem, in vtraq; enim inter ſe diſcriminantur; quapropter, ſi loquamur de Conuulſione legitima, cum eius cauſa ſit contractio muſculorum à neruis ob morbum in magnitudine, vel aucta, quando ſcilicet à plenitudine oritur; vel imminuta, quando procedit ab inanitione, ideo repletio fit, vel ab humore ſanguineo inflãmationem producente, vel frequentiſſimè à pituitoſo, vel raro à melancholico: Inanitio autem pertinet, vel ad ſubſtantiæ ſolidæ neruorum exſiccationem, conſumptionemq; factam à cauſa ſummoperè, & cum impetu ſiccante, ſicuti eſt ſolutio ventris ex elleboro albo, profluuium immodicum muliebre, vigilia, phrenitis, febris ardens, feruor ardens, feruor ambientis, cauterium, eſchara, & cruſta vi ignis excitata, aliaq; ſimilia, vel ad inanitionem roridæ ſubſtantiæ neruorum inductam à ſummè frigidis, & opiatis illam congelantibus, vt Gal. loquitur, quæ Conuulſionis ſpecies, neſcio cur ab omnibus ferè Practicis mittatur, cum tamen eius fecerit mentionem expræſsiſimè Auicen. ſub nomine ſpaſmi ſicci; imò Gal. ipſe 12. Method. m. vltimo dixit Conuulſionem fieri ex ingenti frigore tale quidpiam generante, quale eſt gelu, ex quibus facilè iam patet, qui ſint curatiui ſcopi; nàm occaſione inflammationis eſt euacuendam, retrahendum, refrigerandum, vt alibi diximus; pituita, ac melancholia quid indicent, cùm ratione propriè originis, tùm læſionis pluries dictum eſt; iam verò, ſi fiat Conuulſio, abſumpta ſolida ſubſtantia, eſt humectandum, & occurrendum vitijs, quibus ſubſtantia illa abſumitur per propria præſidia; vbi verò oritur ex congelatione humiditatis roridæ eſt calefaciendum. Quod verò ſpectat ad Conuulſionem ſpuriam, ea fit ab errore externo, qui non eſt aliud niſi cauſa, quam nerui refugiunt, & proinde expellunt: Cauſa autem hæc multiplex eſſe poteſt, primò eſt vapor, & flatus neruos replens, ijſq; cùm frigidus qui eum ferè affectum producit, qui vulgò *Crampe* nominatur, tùm calidus, & acris qualis crebrò eleuatur, & ex alijs corporis partibus, & præcipuè ex vtero: Secundò eſt humor mordens, vti pituita acida, vel ſalſa, & maximè bilis, calidus tamen ſolùm, & mordens biliòſus: Tertiò eſt qualitas, in primis quidem materialis, cùm venefica, vt eſt illa, quæ ducit originem à vermibus enecatis, à veneno in corpore humano genito, vti ſolet accidere in febribus peſtilentibus, & in affectibus hiſtericis, à morſu Scorpij, ab elleboro, vel quolibet veneno aſſumpto, & alijs ſimilibus, tùm non venefica, cuiuſmodi eſt frigiditas, quæ induci poteſt in neruos, & à ſanguine copioſo venas replente, & præ frigore veluti concreto, de quo Galenus 4. Acut. 27 & à potu nimio frigidæ, de quo idem Galenus. 9. Meth. med. 5. deinde verò ſpiritalis, qualis eſt dolor, qui fit in ore ventriculi occaſione ellebori, nec non materiæ mordentis; item, qui fit ob vulnus partis neruoſæ, & carneæ, ita varia quoq; agenda à Medico pro ſalute ægrotantis in curatione ſpaſmi nothi indicat, nam vapor eſt diſcutiendus; vt mordet, attemperandus, quòd & de humoribus pariter mordentibus intelligendum, qui, & euacuandi; qualitas venefica bezoarticis, modò theriacalibus, modò alexipharmacis delenda; non venefica autem auferenda calefacientibus ſanguinem copioſum euacuantibus, ac concretum liquantibus: Deniq; qualitas ipſa dolorifica anodynis demulcienda.

Medicorum Practicantiũ defectus.

Si Conuulſio ab inflãmatione oriiur.

Si fiat Conuulſio ex abſumpta ſubſtantia, quid &c.

Spuria Conuulſio ex quo procedat.

Spurię Conuulſionis ſpecies, & cauſæ.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Qualitas venefica, et dolorifica quibus tollatur.

Quibus in caſibus ſecãda eſt vena.

Sed iam ad materias accedamus Medicas; ratione ergo Chirurgiæ laudo in quatuor caſibus venæ ſectionem; primus eſt vbi conuulſio fit ab inflammatione; alter vbi fit, ex vulnere, caſu ab alto, & punctura nerui, ſiue à ferro, ſiue à morſu inflicta venenato; tertius vbi fit à ſanguine copioſo, & veluti congelato, quemadmodum loquitur Gal. 4. Acut. 27; quartus vbi ſanguis redundat in toto corpore, licet Conuulſio fiat ab humore diuerſo à ſanguine.

Sanguinis detrahendi quantitas.

Quò ad quantitatem, etiam ſi in prioribus caſibus copioſior mitti poſſit, nunquam tamen tantum eius detrahendum, quantum morbus exigit, ſed ſemper aliquid ſymptomati relinquendum, ex Gal. conſilio primo ad Glauconem 14. cuius cauſa, & vires proſternuntur, vigiliæq; ſudores, ac aliæ huiuſmodi euacuationes ſuperueniunt; quibus ijſdem cauſis ſuademur, non ita vniuerſim, & confertim, ſed quantùm neceſſe eſt

ſangui-

ſanguinis vacuandum per repetitas vices, atq; præcipuè in duobus prioribus caſibus ſanguinem copioſius educes, eodem modo per interpollatas euacuationes, ſtatimq; à principio ſecanda eſt vena, antequam aliud remedij genus ad vſum deducatur: Circa modum, curandum, vt laxior ſit vinculorum ſuppreſſio, quæ parti, cuius vena eſt incidenda, ſolent inijci, deinde cum Gal. in ſpaſmo ex ſanguine congelato, ſaltem antequam ſecundò vena aperiatur fricetur pars, & foueatur, ita vt ſanguis fluxilior reddatur, quòd ſolet obtineri balneo aquæ dulcis calido. Venæ locus, ſeu vena incidenda ex alibi dictis patet; obſeruo tamen circa Conuulſionem exercentem caput, in ea, pro particulari euacuatione, venam, quæ ſuper primam vertebram apparet ſecandam eſſe.

Conſultius eſt repetitis vicibus quàm ſemel mittere ſanguinem.

Eductionis modus.

Qualis vena tundenda.

Venæ ſectioni, ſi vires non permittant, ſufficiendæ hirudines hæmorrhoidibus maximè in aſſuetis huic euacuationi affixæ, aut cucurbitulæ ſcarificatæ, quæ in vniuerſali Conuulſione pro vniuerſali euacuatione, & loco reuulſionis ſemper infernis partibus ſunt applicandæ; in Conuulſione partis dextræ, ſiniſtræ, & è contra, ſed conueniunt etiam eædem cucurbitulæ pro euacuatione particulari, cum ſanguis in parte aliqua determinata redundat, præmiſſa tamen exacta totius euacuatione, tunc autem, vt varia eſt pars, varijs etiam affigendæ locis, ideò in crurum contractione, vltimis vertebris; in manuum Conuulſione, ſeptimæ vertebræ, in labiorũ, & palpebrarum Conuulſione, occipiti, & primis duabus vertebris; in tetano, ceruici ſecundum vtramq; partem, & pectori ſecundum partem, quâ carnoſius eſt præcordijs, & renum regioni admouendæ.

Non permittentibus viribus ſāg. miſſionem, hirudines, ac cucurb. ſubſtituantur.

In Conuulſione partis dextræ, ſiniſtræ appónantur, & è contrario.

Quidam in Opiſtotono circa clauiculas apponunt, ſed, & parti Conuulſæ in affectus vehementia poſſunt adhiberi, cauendo tamen, ne attingant muſculorum fines, ratione tendinum, iccircò principium, aut rectius medium eligendum muſculorum, ſiq; Conuulſæ parti affigi nequeant, vti ſupercilijs, labijs, & digitis, eorum loco hirudines veniunt vſurpandæ, præcedat autem ex Aureliano, & Aretæo vſus cataplaſmatis emollientis, aut fotus, ſic enim laxantur nerui, & impactus humor fuſus, ac liquefactus facilius educitur, ad quòd pauca flamma adhibenda, diutius enim tunc, & mollius trahunt; imò ſi à cucurbitulæ labijs fiat valida compreſſio, dolor, atq; Conuulſio ſubſequi poteſt: Quidam, non tantùm ſcarificatis, ſed, & ſiccis vtuntur, cui ſententiæ non ſubſcribo, quia non euacuant, ſed attrahunt; in affectu tamen mitiori non improbantur.

Nonnullorum obſoleta operatio.

Quoties cucurbitulæ muſculis sũt affigẽdæ, nō extremis, ſed medio affigantur.

Cataplaſmatis emollientis, ac fotus vſus ex Aretæo.

In grauiori affectu, præter cucurbitulas ſcarificatas, veſicantia poſſunt eſſe ex vſu, maximè ſi patiens non admitteret inciſionem partis, ea tamen lege, vt ſpaſmus non ſit à materia, ſeu qualitate acri, & mordenti; hoc enim in caſu parti Conuulſæ veſicatorium adhibere non eſt aliud, quàm currenti Equo calcaribus vti, & affectum exaſperare. Cauteria, pro reuulſione adhibentur, vt dictum eſt de cucurbitulis; pro particulari autem euacuatione, excitanda in parte, à qua originantur nerui partis Conuulſæ, etiam ſi Conuulſio fuerit ſpuria; quare in Conuulſione labiorum, & palpebrarum, cauterium occipiti infigendum ad primam, & ſecundam vertebram; in Conuulſione brachiorum, ſeptimæ vertebræ; in tetano, ceruici; ſi conuellantur crura, ad os ſacrum.

Quando ſicæ, & quãdo ſcarificatæ cucurbitulæ eſſe debent.

In affectu grauiori veſicantia ſunt ex vſu.

Cauteria quãdo excitanda.

Quibus artubus, & cur diuerſimodè affigenda.

Frictiones in partibus ſanis procul omni dubio conueniunt, ſed partibus laborantibus adhiberi poſſunt, ita tamen, vt in Conuulſione ex repletione citra inflammationem, at à materia craſſa, & frigida fiant vehementiores etiam, quàm in paralyſi, & cum pannis calidis, vel manibus illitis, ol. vulpino, coſtino, laurino, de caſtoreo, de euphorbio, addita aqua ardenti; in ſpaſmo autem ex inanitione (in quo tùm maximè conueniunt quemadmodum, & picationes, quando cum ſiccitate etiam frigiditas eſt coniuncta) ſint leuiſſimæ, & fiant cum manibus ol. communi, vel amygd. inunctis; in Conuulſione ſpuria, ſeu motu Conuulſiuo mediocres, ob Conuulſionem fientem.

Frictiones in Conuulſione à repletione, & materia craſſa vehementiores, quàm in paralyſi fiant.

Celſus in ſpaſmo ex repletione dicto ceruicem, & omnes adeo vertebras ol. veteri, aut adipe vetuſtiſſima, die, ac nocte perfricat, interpoſitis tamen quibuſdam tempori-

 bus,

bus, quibus cataplaſma molliens, & digerens prædictis imponit locis: De ſpaſmo quoq; flatuoſo, vulgo *Crampe* nuncupato, illud experientia certum ſola frictione euaneſcere.

Pauli rigoroſa, & obſoleta praxis.

Præter frictiones membra etiam verſus naturalem erigenda figuram, vnde hunc in vſum Paulus iubet capiſtro æqualiter membrũ affectum ducere in oppoſitum, ſed hac de re cõſulendus eſt Gal.lib.de faſcijs; ſint tamen ligaturę ſemper minus fortes. Quidã (ſi cerebrum affectum ſit) iubent caput tondere, quòd ea ratione machinandum cenſeo, vt vaporibus facilior pateat exitus, & topica commodius capiti admoueantur, ſi Conuulſio fiat ab ictu animalis venenati, vel pars vulnerata eſt præſcindenda, ſi fieri poteſt, quomodo apud Gal. 3. de loc. 7. ab ictu dicto Ruſtici quidam reſciſſione digitorum ſe ipſos curarunt; vel ſi id fieri nequeat, aut æger non permittat, fiat deligatura paulò ſupra locum affectum, deinde dilatetur, aut ſcarificetur, vel candenti ferro inuratur, quòd, non tantùm in vno machinandum loco, ſed in pluribus, poſtea attrahendum virus per cucurbitulam magnam appoſitam cum multa flamma, nec non per veſicantia partibus vicinis appoſita, aut ore, ſi quis id facere audeat, exugendum; procurandum verò ſemper, ne vulnus ita citò ſanetur, ſed apertum ad quadraginta, vt minimum dies, ſeruetur, quòd obtinebis, ſi africentur allia, ſal, cepæ; & porra ſub forma cataplaſmatis adhibeantur; & ſi ad cicatricem perducatur citius, quàm conueniat, auferatur cicatrix modis aliàs dictis; & ſi immineat, aut ſuperueniat inflammatio, mitigantia vſurpanda, quæ alibi fuere præſcripta.

Ruſticorum ruſtica curatio pro morſu venenatorum animalium.

Chirurgica, & vera praxis.

Si à nerui punctione Conuulſio fiat, quid agendum.

Si à nerui punctione originem Couulſio ducat, ea ſic tractanda venit, nam vbi anguſtior fuerit, aperienda eſt ferro, ne retenta ſanies aliquod inſigne procreet detrimentum, ac ratione vulneris pus medicamentis præſcribendis mouendum; quinimo, vrgente neceſſitate, ac dolore perſeuerante, tendo, vel neruus punctus (dummodo non ſit in loco abdito) per tranſuerſum in parte ſupra puncturam ſecandus, nam, quamuis hac ſectione partis vſus, ſiue actio amittatur, tamen ſatius eſt partis, quàm totius facere iacturam: Sed in meningum cerebri punctura perforandum, ac perterebrandum eſt cranium, ſiq; fiat malum à putredine alicuius membri vulnerati, cauterizanda eſt ferro candenti pars putrida.

In meningũ cerebri punctura licet craniũ perterebrare.

Medicamẽta Pharmaceutica totidẽ, quot Conuulſionis ſpecies.

Medicamenta à Pharmacia deſumpta varia ſunt, prout ad varias Conuulſionis ſpecies diriguntur, & in varias ſingularum cauſas referuntur: Si igitur rationem habeamus Conuulſionis ex inanitione progenita, & primò ad illam eiuſdem ſpeciem, in qua ſolida exſiccatur ſubſtantia neruorum, alia ſunt interna, externa alia; internorum laudatur lac Caprinum, vel Aſininum recenter mulſum, detracta tamen prius ſpuma, vt minus ſit excrementoſum, & pauco addito ſaccharo, vel melle, modò febris, vel non adſit, vel ſi præſens exiſtat, ſit admodum exigua, vt ſæpè de hectica febre ſupra docuimus; laudantur quoq; conſeruæ borraginis, bugloſſæ, violarum, additis pulueribus recentibus diatragacanthi frigidi ſine caphura, pulueris reſtauratiui contra tabem,

Internè operantia.

Febre præſente, vel nõ exigua, lac Caprinum, aut Aſininũ interdicitur.

Conſerua maximi vſus pro tabe, & Cõuulſione.

Vel ℞. *Conſeruæ Viol.*
Nenupharis,
Diatragacanthi frigidi ſine caphura,
Bugloſſæ } *an.* ℥. *ſ.*
Pinearum recent.
Phiſticorum,
Amygd. dulc. } *an.* ʒ. ij.
Carnis Teſtudinis nemoralis, Cancrorum fluuiatilium, vel Marinorum, prius tamen ablutorum aqua hordei ad hoc, vt ſalſuginem, quæ in ſuperficie hæret, deponant ʒ. *an.* ʒ. *i.*

Dictorum omniũ ſumma doſis.

M. & decoc. carnibus in diſtillato Caponis, cum ſyr. viol. ſ. conſeru. cuius doſis ſit ℥. *ſ.*

Vel

Vel ℞. *Carnis Caponis,* } *Perdicis* } *an. ℥. iij.*

Spec. Diatragac. frigid. sine caphura ℥. i.

Pinear. } *Amygd. dulc.* } *Auell.* } *Phistic.* } *an. ℥. vi.*

Gummi Arabici, } *Amyli* } *an. ℥. ß.*

Cinnamomi ʒ. ij.

Morselli ad idem.

Coquantur carnes in lacte, deinde cum saccharo dissoluantur in aq. viol. & f. morselli.

Hûc pertinet ius Pullæ consumptum, repletæ tamen prius hordeo sine cortice, vt qui siccat potius, quàm humectet; item decoc. Anguillarum, vel ius album piscium saxatilium paratum cum ol. amygd. dulcium, & illa alia plurima, quæ in tractatu de gracilitate habuimus. Externorum modò probantur, primò balneum, seu ex aqua dulci, seu ex ol. communi, vel ex lacte, vel ex iure capitum, & pedum Veruecis, vel ex aqua, in qua abluuntur lanæ; & vbi siccans causa simul fuerit, & calefaciens, oleo addenda est aqua; imò iuri, & aqua incoquendæ sunt rosæ, hordeum absq; cortice, violæ, nymphea, lactuca, folia salicum, vitium, arundinum, cucurbita, melones; omnia autem hæc actu tepida, vel temperata adhibenda sunt ieiuno ventriculo, & modò toti, modò partibus applicanda, prout siccitas, vel in toto fuerit, vel in parte, & bis in die, ita tamen, vt si oleum in vsum sit traducendum, Paulo suasore, non diutius in eo patiens moretur, oleum enim facilè debilitat vires. Sunt & qui balneis clysteres ex ijsdem decoc. & ol. sufficiunt, vel ex iure piscium pinguium, vel Gallinarum, vel Porcellorum, vel ex hordei cremore: Pro partibus autem quædam peculiaria habemus, vti vnguentum sic confectum.

Externa magis proficua.

Dictorũ rectus vsus.

Olei balneũ non diu sustinendum ex Paulo.

℞. *Aq. Arden. lib. ij.*
Fol. Lactucæ m. i.
Ol. viol. ℥. iiii.
Amygd. dulc. ℥. ij.
Rof. Compl. ℥. ii.

Vnguentum post illitiones, & balnea pro Cõuulsione à spina dorsi.

Bull. in duplici vase ad consumptionem aq. deinde f. col. adde

Mucilag. } *Maluæ,* } *Psylii,* } *Coton.* } *an. ℥. ß.*

M. & cum cera f. vnguent. quo inungantur partes conuulsæ à spina dorsi.

Ad idem eidem parti admoueri potest vnguentum pro spina dorsi vocatum; secundum est embroca ex lacte, ol. viol. rof. compl. vel decoc. simpl. dictorum cum ol. communi; quibus etiam per spongias, aut petias lineas veteres in eis imbutas, partes cum fructu fouemus; laudatur tertiò cataplasma ex cucurbita, melone, cum ol. rof. compl. vel aqua rosarum, ita tamen, vt hæc omnia pariter temperata in qualitatibus actiuis vsurpentur. At si Conuulsio fiat ex inanitione roridæ humiditatis inducta à valde frigidis, probantur calefacientia, vti balneum ex vino aquoso, aut aqua medicata cum simplicibus calidioribus, vti sunt, præter altheam, liquiritiam, borraginem, buglossam, fœnugræcum, maluam, chamæm. anethum, &c. lilia alba; sed plurimum laudatur, hoc in casu, balneum ex iure capitum, ac pedum Veruecum, cum radicibus altheæ, fœnu-

Embroca ad idem.

Si Conuulsio fiat ex innatione ob frigida, quibus calefacientibus est occurrendum.

fœnugræco integro, semine lini, ita tamen, vt caro ab ossibus separetur, sicuti fusius de febre hectica perscriptum; vel accipe aq. dulcis, quantum satis pro balneo, cui adde pinguedinem trium Gallinarum, & lumbos pinguioris Veruecis; pinguedines etiam, vti Gallinæ, Anatis, Anseris, Vituli, Suis, Capræ, Cati assi, Taxi, Vulpis; item medullæ cruris Bouis, & Vituli, & per se, & à balneo dictis partibus illitæ prodesse creduntur, sed, & per decocta dicta licebit, vt supra, fouere partes, irrigare, & embrocare; omenta quoq; Veruecis calefacta in ol. amygd. dulc. & Catuli pingues recenter exanterati, sicuti, & placentulæ ex vitellis ouorum, puluere fœnugræci resperfæ non improbantur, quemadmodum, nec vnguentum, quod fit ex pinguedine lanarum, quod oesypum vocant; imò quidam ad dropaces etiam deueniendum censent.

Conuulsio, ex repletione, ob inflãmationem factam, quibus reprimatur. Sed iam nostrum ad Conuulsionem ex repletione conuertamus sermonem; quæ, si fiat occasione inflammationis, illi opitulandum inflammationi appropriatis, de quibus aliàs. Si autem proueniat occasione pituitæ, aut melancholiæ, supposita totius per determinata prouidentia, ad priuata est deflectendum: *Medicamẽtorum totius dictorũ causæ obseruatio.* Obseruo tamen circa medicamenta totius vehementiora probari, ac in Conuulsione totius insistendum esse medicamentis purgantibus, ad quæ licet descendere inconcocta materia, cum immineat discrimen, ne, dum coctio expectatur, vel promouetur, vires deijciantur, & æger moriatur, in quorum genere, præter ea, quæ pituitam educere diximus de capitis dolore, & proponenda infra de paralysi, præfero alijs pilul. de opoponaco, & sagapeno; *Pilularum de opoponaco, & sagapeno præstantia.* noto etiam circa quantitatem, quòd licet valida esse debeant, nihilominus tamen nunquam vna vice in magna quantitate vsurpanda, ratio est, quia, vt de venæ sectione fuit decretum, Conuulsio ipsa, ratione doloris comitantis, & excretionis subsequentis vires deijcit, vnde semper aliquid symptomati derelinquendum. *Earundem quantitas, & vsus.*

In genere verò particularium medicamentorum caputpurgia vehementia alibi recensita, commendantur, vbi obiter noto malè Guidonem, & eius asseclas facere, qui etiam in spasmo ex inanitione caputpurgia perscribunt, idq; statim in principio; nec facit, quòd pro excusatione à nonnullis adducitur, videlicet illa adhiberi, vt eiectis excrementis, quæ cerebro molestiam incutiunt propter imbecillitatem à siccitate contractam, commodius humectare possint, nam, quicquid fit de hoc, caputpurgia huiusmodi, & commotione sua, & exsiccatione magis nocere valent, quàm prodesse. *Guidonis, & aliorum error caput purgia perscribentium in spasmo ex inanitione.*

Post hæc cogitandum de insensibiliter euacuantibus, quæ, & ipsa valentiora esse debent, quàm in paralysi, quoniam materia est magis crassa, viscida, & impacta, quam eandem ob causam, etiam quia progressu temporis magis crassior redditur, ante vsum medicamentorum digerentium, siue intus susceptorum, siue exterius admotorum, semper præmittenda sunt laxantia, rarefacientia, & emollientia externa; quò, licet faciant pleraq; omnia, iam pro Conuulsione ex inanitione proposita, ea tamen maximè, quæ roridæ in neruis humiditatis exsiccationem consequuntur, approbantur, & præter alia, ea, tãquam magis peculiaria huic casui, quæ sub forma fotus, perfusionis, ac balnei commendantur, vti decoctum Catulorum pinguium, aut Vulpium, ea tamen ratione, vt in aqua prius fuerit decoctum anethum; item irrigationes, & illitiones ex ol. vulpino, & Lumbricorum laudantur, quemadmodum, & luta emollientia, quale est Patauij illud, quod Diui Bartholomæi appellatur; sed, & caro, etiam eorundem animalium emplastrata mirificè conuenit; cataplasma quoq; ex recenti, & calenti rene pinguioris Capræ, Hædi, aut Vituli supra parte conuulsa, aut Conuulsionis principio detentum, donec putrescat, vel feteat efficacissimum creditur remedium; vnguentum etiam resumptiuum cum propoli præclarissimam operam præstat; quinimo, & hoc emplastrum. *Insensibiliter euacuantia fortiora sint illis, quę ad paralysim faciunt. Ante vsum digerentium decet præmittere laxantia, rarefacientia, & emollientia. Quæ irrigationes, & quales illitus conueniant.*

Emplastrũ ad eandem Conuulsionem.

℞. *Mucilaginum semin. Maluæ, Radic. Altheæ* } *an. ℥. iii.*
Farinæ seminum Lini ℥. vi.

Ol. Vulpini,
Lumbricorum } *an.* ℥. *ij.*
Pinguedinis Gallinæ,
Anatis } *an.* ℥. *i.*
Decoc. Maluarum,
Althea,
Liliorum alb.
Semin. Lini,
Fœnugræci q. s.
M. & f. emplastrum.

In his autem adhibendis illud obseruatione dignum, vt per interualla fiat illorum amotio; assiduus enim illorum effœminat vsus 5. Aph. 22. Adnotatio circa praxim dictorum.

Sed iam venio ad digerentia, quæ & ipsa sunt, cùm interna, tùm externa: Interna sunt magnæ antidotus, castoreum, decoc. guaiaci, Digerentia, vel interna, vel externa.

Vel ℞. *Castor.*
Piperis albi,
Petrosel. } *an. par. æq.* Puluis internè operans.

M. & f. pulu. subt. cuius cochleare vnum ex vna parte mellis, & duabus aq. beton. & exhibeatur in Tetano, & Opistotono.

Hûc pertinent diamuschus vterq; siler montanum pulueratum ex aceto mulso propinatum, hæc etiam aq. mirificè prædicatur.

℞. *Calendulæ,* Aqua miri, & vtilissimi vsus.
Vtriusq; herbæ Paralysis,
Iuæ,
Chamædris,
Pulegii,
Calamenthi,
Origani,
Prassii,
Hyssopi,
Thymi,
Stœchadis,
Maioranæ,
Rorismarini,
Saluiæ } *an. m. i.*
Iuniperi p. i.

Incidantur, & infund. in s. q. vini albi generosi per tres dies, postea distillentur, & huic aquæ distillatæ adde

Zingib.
Pirethri,
Sinapi,
Castorei,
Assæ fetidæ,
Stiracis,
Calamenthæ,
Cinnamomi,
Caryophyl. } *an.* ʒ. *ii.*

Infundantur per horas xxiv. & iterum distillentur; stillati exhibe ℥. *s.* Aq. dosis.

Præ

Anacardina confectio inter alias extollitur. Item febris excitat. Quæ prohibeant febrē excitare. Externa.

Præ cæteris laudatur confec. anacardina ad ℥. j. vel si placeat ad curationem excitare febrem ad ℥. ij. Quò etiam spectat diatrionpipereon ex decocto origani ad eandem mensuram oblatum; imò ex eodem decocto anacardina confectio propinari potest, sed crebrò hæc danda, crebrior enim vsus febrem tantùm excitare valet, non tamen febrem ciere licet, nisi corpore exactè purgato, & nullo modo cacochymo, secus, cum hæc medicamina prauos corrumpant humores febrem putridam euigilarent, quæ longè grauior euaderet paralysi. Quò ad externa ab omnibus Practicis probatur sequens illitus.

Illitus maximę efficacię.

℞. *Anserem veterem pinguem exanteratum, in cuius ventre Catus minutim incisus (alii etiam Anguillam addunt) laridum vetus, myrrha, thymus, sampsuccus, & herbæ capitales, consuantur, deinde assetur in veru, ac secundus adeps, qui defluet vsui pro linimento seruetur.*

Quidam in eundem vsum

Aliud Practicantiū linimentum.

℞. *Vulpem, aut Fellem pinguem, aut Canem rubeum, & ventrem eius implent herbis digerentibus, seminibus eiusdem facultatis, Gummi Ammoniaco, Bdellio, Serapino, Assa fœtida, Castor, Sinapi, Pipere, ad s. q. deinde coquunt animal in s. q. aq. & aceti & supernatans oleum colligunt, & seruant pariter pro linimento.*

Pręsente febre illitus ex oleo liliorū, anethi, &c. non improbantur.

Ipsam autem decoc. vice balnei vsurpant, sed fieri etiam possunt illitus, si adsit febris, olei liliorum alborum, chamæm. anethi; absente autem febre ol. costini, irini, de hyperico, sycioni, de piperibus, de nuce moschata, de stœchade Chymicè extracti; imò & vnguenta ad vsum perducuntur, sicuti est vnguentum martiatum in ol. laurino, vel de castoreo, vel de euphorbio liquatum,

Vnguentum ad idem, iam absente febre.

Vel ℞. *Vnguenti Agrippæ ℥. ii.*
Galbani,
Opoponacis, } *an. ℨ. ſ.*
Belzoini
Castorei ℈. ii.
M. & formetur vnguentum.

Aliud.

Vnguent. quoq; ex bdellio conuenit, sicuti, & pellis nuper excoriati Lupi, Vulpis, Leporis, Taxi, Catti, aut etiam lana succida inuoluere prodest partem affectam, aut tandem in Bouem, aut Veruecem parum ante mactatum immittere. Foueæ etiam sudorificę, luta digerentia, vt. D. Helenæ in agro Patauino, balnea naturalia sulphurea, salsa, & aluminosa ad eadem conducunt, vel in horum defectu ex decoc. sulphuris, salis, aluminis, herbarum capitalium, sampsucci, chamæmeli, calamenthi, anethi, fœnugræci, altheæ, liquiritiæ, ac aliorum huiusce generis parantur. Quidam etiam in arena calente, aut in tritico corpus, vel partem affectam reponunt; ad idem valet sanguis Bubulus à calenti extractus animali; sed, & suffitus, ac vapor eleuatus à lapidibus ignitis potissimè à pyrite asperis decocto supradicto, aut aceto in quo scylla sit decocta corpore sub papilione clauso reposito exceptus magnoperè conducit.

Nonnullorū alia operatio.

Cerata ad idem.

Ex ceratis etiam oxicroceum, diapalma, diapyrites, & sacrum non sunt spernenda, Hipp. proponit perfusionem frigidæ, & Valesius in suo Philonio profitetur duos hoc modo curasse: Cæterùm quoniam simile remedij genus est admodum periculosum, vt Aetius, & Paulus affirmant, ideò nunquam vsurpandum, nisi cogat necessitas, omnesq; adsint conditiones ab Hippoc. requisitæ, hoc est, vt patiens sit iuuenis, quadrato corpore, temperamento, ac natura calido, robustis viribus, & tempus sit in media æstate; infun-

Auctoris opinio contra Valesiū. Cōditiones ad perfusionem frigidę, ex Hipp.

infundenda autem hæc aqua erit patienti nudo, incipiendo à primis vertebris, vsq; ad vltimas corporis partes, idq; subitò, & æger post affusionem aquæ, statim in cubiculo calido reponendus, & extergendus, ac allio calido confricandus. Quidam commendant inunctionem ex hydrargiro, de qua in capite de paralysi. Sed vt aliquid, puerorum gratia, proponamus, qui frequenter hoc affectus genere exercentur.

Puluis pueris exhibendus, qui frequenter hoc affectu corripiuntur.

℞. *Radic. Lil. alb.* ℥. *i. ſ.*
Aniſorum ℥. *ſ.*
Croci ℈. *ſ.*
M. & f. puluere ſubt. excipiatur melle.

Membra etiam illorum immergantur in decoc. chamæm. anethi, fœnugr. meliloti. Inungantur ol. chamæm. anethi. Quo in loco obseruo plura alia hac in ætate vsurpari posse ex dictis, seruata eorum vsus debita rectitudine, vt in ipsam refunditur. Dantur quoq; medicamenta à proprietate in hoc spasmo conducentia, qualis est serpentis senecta in pelle Taurina alligata, à Conuulsione enim præseruat, & aqua vitæ mixta cum sanguine Leporis, & oleum ex hepate Ranarum cum butyro recepti illita; item radix peonię collo suspensa, vt supra diximus ex Gal. à Tetano Emprostotono, & Opostotono; cauet, & sanat lotium Caprinum ex aqua ieiuno ventriculo exhibitum, caro Herinacei siccata, & cum castoreo, ac melicrato pota; decoc. Ranarum, cum sale, & oleo assumptum; aqua stillaticia ex Hirundinibus cum castor. parata; deniq; philonium Mesuei cum decoc. nucis myristicæ. In Conuulsione spuria ex flatibus, si ij frigidi sint post clysterem carminantem, & post hieram simplicem, aut diacolocynthid. prout necessitas postulabit, assumptam intrinsecus, præter dianisum, diaciminum, diatronpipereon, sequentes rotulæ mane, ac vesperi hora vna ante prandium, & cænam assumptæ erunt præstantissimæ.

Medicam. à proprietate contra spasmum operantia.

Quæ in Conuulsione spuria ex flatibus sint ex vsu.

Rotulæ mane, & vesperi sumendæ.

℞. *Cumini* ʒ. *i.*
Triumpip. } *an.* ʒ. *ſ.*
Cinnamomi }
Sacchari diſſoluti in aq. ſtillat. cinnamomi q. ſ.
M. & f. confectio in rotulis.

Extrinsecus, si spasmus sit determinatus præmissis frictionibus cum pannis calidis, pars inungenda ol. chamæm. aneth. & fouēda decoc. calaminthę in vino confecto: item ol. ex hiperico, rutaceo, liliaceo, sed omnium præstantissimum est sambucinum: Adhibendi sacculi repleti sale, milio, chamæm. & aniso. Si sit vniuersalis nil melius auxilio aliquo sudorifico, siue sit balneum aquæ thermalis, siue laconicum artefactum, post quod, iubente Aetio, spongijs ol. chamæm. imbutis sudor extergatur. Quidam, etiam volunt patientes in furno poni: Quòd si fiat à vapore calido, acri, præter resoluentia mitiora proposita, iam primo loco ad attemperationem, & dissolutionem simul, exterius laudatur balneum aq. dulc. vel olei communis, & ad temperandam materiam lac assumptum. A proprietate in Conuulsione, ex flatibus, quæ vulgò *Crampe* nuncupatur, mirificè prodest cornu gestatum cuiusdam animalculi volatilis, quod *Ceruetto* appellatur, quasi quòd gestet Cerui cornua; nodi quoq; ligni visci quercini, hoc adnascens malum compescunt, sanant. In Conuulsione autem à qualitate frigida ortum ducente, siue ob sanguinem crassefactum spiritibus transitum prohibentem, siue à potu frigidæ, quæ supra de spasmo ex inanitione calefaciendo diximus conferre, hùc referantur; nam, præter id, quòd calefaciunt sanguinem crassefactum, & concretum, dissoluunt: Aliqui tamen vti secretum habent suffitum ex lapide pyritide, iam supra descriptum.

Extrinsecè côueniētia.

Si spasmus sit vniuersalis, sudorifica præstant.

Si à vapore calido, & acri, præter resoluentia iuuat balneum aquæ dulcis, & olei communis.

Conuulsioni à qualitate frigida, quæ deseruiant.

Peculiaria Auctoris medicamenta.

In qualitate dolorifica, ſi in ore ventriculi ſubſit mordẽs humor, vomitu deperdatur.

Exceptio dicti vomitus.

Medicamenta vermium, ex tractatu de vermibus inteſtinorum patebunt, ſicuti, & alia, quæ occaſione morſus Scorpionum, & aliorum animalium venenatorum infra, de venenis. Sunt tamen aliqua mihi familiaria, & ad hæc peculiaria, vti appoſito Galli, vel Gallinæ ſecundum anum deplumatæ parti punctæ, vel emplaſtrum ex ſcabioſa cocta, vel cruda admota ad idem, facit, ſicuti, & ſuccus cæpæ adhibitus, & theriaca illita, quæ etiam interius ſumpta maximè cum decoc. rutæ, pentaphylli, ſcabioſæ, meliſſæ, pimpinellæ, & gentianæ mirifica prodeſt; quemadmodum, & carpobalſamum, exhibitum, & Caſtor. in maiori doſi propinatum. At in qualitate dolorifica ſi in ore, ventriculi ſubſit humor mordens hic eſt vomitu, præcipuè aqua tepida concitato, educendus, niſi habeat prauam, & deleteriam qualitatem coniunctam; tunc enim melius eſt irritare aluum cum clyſteribus acrioribus, vel cum catapotijs oblatis, quàm vomitum ciere, ſic enim minus ventriculus læditur: Rob quoq; ceraſorum, & de ribes, & ſyr. coton. ad demulcendum humoris acrimoniam conferunt.

Externè cõmunicata, ob vulnus, dolorifica qualitate, quid rectè agendũ.

Si cum vulnere pũctura ſit iuncta neruis, quid operãdum.

Cataplaſma ex Vermibus terreſtribus ſummæ vtilitatis.

Quòd ſi dolorifica qualitas externè communicata fuerit, ratione vulneris, bonum, erit dolori occurrere, & pus mouere; quare emplaſtrum ex mica panis, ol. roſ. compl. & lacte erit opportunum, ſicuti, & quod ex radice altheæ butyro, & ol. roſ. conficitur; ad idem pertinent lumbrici terreſtres in ol. cocti, & emplaſtrati; embroca quoq; ex ol. roſ. compl. & lumbricato eſt maximi vſus, nec minus ex ol. hyperici ex quo ingens ſæpè auxilium inuentum eſt, membro quoq; ſub forma balnei queunt adminiſtrari iſta olea, nec non commune ſolùm, vel mixtum cum vino, atq; hæc omnia extra vulnus, ac circum circa applicanda, quamquam ego etiam ex balneo olei communis toti adhibitum miros, hoc in caſu, obſeruauerim affectus; intrò verò imponatur therebenthina lota cum vitello oui, & medicamentum, quod communiter *digeſtiuum letum* nominatur: Quòd ſi cum vulnere punctura ſit conuincta neruis, aperto vulnere inſtilletur oleum abietinum, aut ex therebenthina actu calidum, vel ſi magis ſiccare oporteat ſulphur, aut parum euphorbij cum ol. roſ. & therebenthina diſſoluatur.

Stupefacientia, & omnia frigida neruis ſunt inimica.

Oleum vehementiſſimè calidum pro vulnere ſummoperè à Chirurgicis laudatur.

Si apoſtema, vel abſceſſus vulneri addatur emolliẽtia adhibenda.

Quibus oleis illiniẽda eſt ſpina

Hùc attinet vnguentum baſilicum, & Apoſtolorum dictum, quemadmodum facit ad idem oleum Vulpinum, coſtinum lumbricatum, & ol. roſ. complet. quod autem mirabile præſtat adiumentum eſt cataplaſma ex vermibus terreſtribus, aut ex pane infuſo in lacte, cum vitello oui, tantillo croci ſuperimpoſito; quòd ſi hiſce remedijs non vincatur, nonnullorum ſententia ad ſtupefacientia deueniendum, ideò prædictis addo, & papauer, & opium adnectendum; attamen quia frigida omnia, qualia ſunt ſtupefacientia neruis ſunt inimica, & eos magis indurando rigidos faciunt, iccircò præſtat magis omnia alia tentare, quàm ad illa deuenire, propterea Chirurgicorum ſententiæ me ſubſcribo, qui conſulunt præſtantiſſimum eſſe oleum vſq; adeo calens vulneri infundendum, vt poſſit parti adimere ſenſum: Quare obſeruandum hæc omnia ſemper calida vſurpanda, & vulnus diu ſeruandum apertum; quòd ſi apoſtema, vel abſceſſus ſequatur adhibenda emollientia, & ſuppurantia dicta. Sed dum medicamenta omnia hucuſq; recenſita pro curanda quacunq; Conuulſione ad vſum perducuntur exceptis ijs, quæ illi debentur, quæ à ſiccitate dependet, de qua ſupra, ſemper habenda ratio ſpinæ, quæ eſt origo neruorum, vnde inungenda eſt oleo vulpino, coſtino, chamæm. amygd. dulc. roſatoq; completo ad robur partis, & viol. ſi adſit febris; ſed, & oliuæ, ſtœchados, therebenthinæ chymicè parata, vti, & ſiccus rutæ illitus ad idem faciunt, & pro comparando robore maſtichinum, ac de mentha addendum; imò præſtabit totum corpus ſæpè immergere in balneo ol. communis, dumq; ab illo exeunt indumentis ex lana ſuccida ſuffultis induere.

Victus ratio.

Aer ſemper calidus, ac ſiccus exiſtat.

Victus ratio, qualis eſſe debeat medicamentis ſufficienda; in Conuulſione ergo à repletione, citra tamen inflammationem, & febrem, aer calidus, & ſiccus eſſe debet: quare ex Celſi præcepto continuè ignis in cubili ægrorum ciendus, ſeruandus, iſq; luculentus, maximè hyeme, quoniam frigus huic affectui maximè infenſum eſt, & Hipp. in lib. de locis in homine ignem ab vtraq; parte lecti ſuccendit; fiat autem ex

ari-

aridis, & minimè fumosis lignis. Cibus sit tenuis, & attenuans. Veteres prima die tenuissimo vtebantur victu, vt præter sorbitiones ex aqua mulsa, aut pauco ptisanæ cremore nihil darent; nostris verò temporibus, quia corpora minus inædiam perferunt amygdalatum cum melle, panem cum melle ex iure cicerum, & ius Pulli cum saccharo primis diebus comedendum putant; progrediente autem morbo oua, auiculas assas, & carnes aliorum animalium exercitatorum, montanorum propinant, condiendo tamen eas serpillo, saluia, satureia, origano. Potus sit exiguus, isq; mulsa, cui saluia, & cinnamomum sint incocta; bibant vicissim, non confertim, quia cum difficulter deglutiant in nares solet potus refundi, vnde vehementer fatigati in spasmũ magis irritãtur: Vini vsus periculosus est ait Celsus, & ideo in longũ differẽdus, & circa initiũ prohibendus, at præhabita totius prouidentia, capitiq; prospecto vinũ concedatur cũ Gal. 5. Aph. 5. illud sit antiquũ, sed in parua copia, atq; simplicibus accommodatis medicatũ; tũc .n. calefaciẽdo, extenuãdo, & exsiccãdo proderit.

Cibus.

Antiquorum vsus circa cibum conuulsioni cõgruentem.

Potus exiguus semper, & alteratus.

Hipp. & Gal. lib. de Salubri dieta t. 23. iubent pro præseruatione, vt pueri potissimùm qui frequenter in Conuulsiones incidunt dilutius vinum bibant, nõ frigidum tamen, nec flatulosum, sicuti, & vt calida diutius rigẽtur. Exercitij loco frictiones subeant, colli maximè, & vertebrarum. Aluus quotidie respondeat clysteribus, ac glandibus acrioribus quotidie irritata: Sudor ex Aureliano ob præsluram veniens excipiatur pannis calidis, frigescit enim permanens, & consensu partium geminat passionem.

Hipp. & Galeni præceptum.

Aluus lubricetur.

In Conuulsione à siccitate ex Aureliano aer nullo sit odore infectus, vergat ad humidum semper, & si à frigore siccitas pendeat ad calidum etiam. Somnus sit consueto longior. Quies absit ab omnibus animi, & corporis motibus. Cibus sit coctu, & digestu facilis, probè nutriens, humectans; quare succus conueniet hordei, farris; item alica, amygdalatum, contusus Caponum, Phasianorum, Gallinarum, distillata ex carne Agni, Hœdi, & Veruccis, quibus, absente febre, pro faciliori distributione aliquid vini addatur; sed vbi adsit caliditas præstabit iungere cucurbitam, lactucam, semina maiora frigida, & papauer album.

In Conuulsione à siccitatẽ aer nullo odore sit refertus.

Quies animi sitin patiente perpetua.

Quorũ animalium carnes magis probentur.

Quidam magnoperè probant succum, seu aquam distillatam ex carnibus Porcellorum lactentium; item gelatinam ex carne contusa, amygdalis, & farina orobi, quibus, præsente calore, & necessitate maioris humectationis, dicta semina addantur frigida maiora; cancri quoq; Fluuiatiles aqua multa commini abluti, deinde vini suffocati in lacte recenter mulso, vel in eodem, aut in iure Caponis pinguis decocti probantur. Potus, si febris, & caliditas absint, sit vini albi, tenuis, subdulcis, vnius anni, aquosi, vel saltem diluti aqua melonum, & cucurbitarum; at febre, caloreq; præsente eligatur aqua hordei, aut aqua in qua glycirrhiza sit decoc. cum modico cinnamomi ad penetrationem, vel bibant iulepum violatũ, cum aqua anguriæ. Victus in spasmo spurio petatur ex tractatu eorum vitiorum à quibus ille pendet, & excitatur. Noto tamen circa Conuulsionem à morsu, aut punctura animalis venenati, vt victus quidem sit tenuis, non tamen attenuans, attenuantia enim vapores, & humores mouent, qui, vel magis irritant, vel ad læsam partem effluunt cum maiori præcipitio, & satis de Conuulsione.

Absente febre, & insensu caliditatem quis potus concedatur.

Victus in spasmo spurio requisitus.

Idem in Conuulsione à morsu.

CAPVT XXI.

De Tortura oris, seu Spasmo Cynico.

INdicationes huiusce affectus, & de conuulsione, & infra de paralysi patebunt; nam hic affectus producitur à causis, vel conuulsionis, vel paralysis, cum hoc tamen discrimine, quòd in paralysi pars sana trahit ad se ægram; contra in conuulsione ægra trahit ad se sanam: Porrò licet Tortura, oris, præter paralysim fieri possit à quacunq; conuulsione, seu conuulsionis propriè dicta spe-

Affectus indicationes.

Causæ diuersæ Torturæ oris.

De qua tantùm sit sermo.

specie, & proterea à vulneribus, apostematibus, seu tumoribus, cùm faciei partium, tùm colli paralysim, aut conuulsionem inducentibus; nos tamen in eius tantùm curatione versabimur, quæ fit à paralysi, & conuulsione occasione pituitæ, & ratio est, quia, quæ fit à siccitate, vel incurabilis est, vel non est alijs, alioq; modo tractanda à propositis pro conuulsione ex inanitione; quæ autem vulnera inflammationes, & apostemata consequitur eorum curatione, quæ ad Chirurgos spectant, & ipsa tollitur; vel si post (ea curata) permanet, aut insanabilis, aut curanda ijsdem præsidijs, quibus, & ea, de qua agimus, expugnatur.

Chirurgica præsidia.

Cucurbitulæ scarificatæ post euacuationem maximè iuuant.

Cui parte affigendæ.

Auctoritatis Auicennæ germana Auctoris interpretatio.

Præsidijs malo non cedente, quibus vtendũ.

Neruorum frictiones quando in vsu veniunt.

Quòd igitur attinet ad materias Chirurgicas, si animaduertatur sanguinis vitium, vena secanda prius in cubito lateris afflicti, vel cephalica, scilicet vel media, prout in toto, aut magis in capite sanguis subsistit, deinde venæ, quæ sub lingua: Cucurbitulæ quoq; scarificatæ conueniunt post vniuersalem totius euacuationem appositæ vertebris primis, nec non mento secundum Arabes, quamuis alij potius scapulis adhibendas velint, quando ex ipso Auicenna habetur p. 4. cap. de ventosis, capiti, aut colli partibus admotas oris Torturam inducere, & partes debilitare, sed, me iudice, eo loci Auicen. intelligendus de cucurbitulis siccis, quæ attrahunt. Sed non euacuant, vt simili exquiritur casu, non autem de scarificatis, quæ vtrumq; præstant. Si præsidijs malum resistat, & non cedat, laudatur cauterium inter primam, & secundam vertebram in occipite inustum, sicuti, & vesicatorium eodem loco appositum, quanquam Auicenna, & Rhases cauterium post aures affigant, & vbi malum à paralysi prouenit probatur secundum Paulum ligatura, qua facies reducatur ad figuram naturalem, id, quod assequi etiam licebit blandis frictionibus, ac manus compressione. Frictiones extremorum tunc solùm locum habent, cum metus est de successiua apoplexia, vel epilepsia, vt aliquando contingit; administrandæ autem sunt, aut manu sicca, vel intinctis digitis in aqua lauendulæ.

Pharmaceutica ad totũ spectantia.

Aegris deglutire valentibus pilulæ de opoponaco, & fœtidę exhibeantur.

Præsidia Pharmaceutica attinentia ad totum, si adsit periculum apoplexiæ, aut epilepsiæ, & vehementia, & nulla expectata præparatione adhibenda, quia sumus in acutis, vbi cunctare malum; cognoscitur autem suffectura Torturæ oris apoplexia, vel epilepsia, si dolor profundus in faciei partibus præcedat, si idem circa ossa faciei hæreat, & perseueret, si stupor in cute, & saltus, & iectigatio non recedant: Quòd si absit hoc periculum, præparatio præmittenda; purgantia tamen (quicquid nonnulli dicant, qui sensim ad grauiora deueniendum contendunt) fortia omninò esse debent; nam malum hoc, qualecunq; illud sit quàm citissimè potest originari, ideo quàm primùm illi occurrendum; si enim paulò diutius duret, vix vnquam curatur. Porrò præ cæteris purgantibus, modò ægri deglutire valeant, pilulæ de opopanaco, & fœtidæ extolluntur.

Medicamẽtorum priuatorum adnotatio.

Resoluentia quæ approbet Auic.

Quantum modò ad medicamenta priuata circa caputpurgia noto abstinendum quantum fieri potest à medicamentis per palatum cerebrum expurgantibus, quia ijs materia trahitur ad locum affectum, vel si his vti omnino sit necessarium prius ad vsum perducenda, quæ caput per nares expurgant. In genere resoluentium Auic. intrinsecè probat zingiber, & acorum condita, sed, & diamuschus dulcis, & mithridatum conueniunt, quemadmodum & sequens conserua.

Cõserua resoluens.

℞. *Conseruæ flor. Rorismarini, Saluiæ* } *an.* ℥. ß.
Mithrid. ʒ. i. ß.
Castor. Theriacæ optimæ } *an.* ℈. i.
Oximell. Scyll. ℥. i.
M. & reformetur conserua, cuius dosis erit ʒ. i.

Casto-

Castoreum etiam in ore detentum est multi vsus, nec non, & radix pyrethri, atq; isti trochisci.

Trochisci ad idem.

℞. *Nucis Muschatæ ʒ. ij.*
Castor. ʒ. i.
M. & cum succo saluiæ f. trochis.

Omnia quoq; ad paralysim faciei conducentia huc referantur. Masticatoria quoq; & gargarismata vsurpare licet, masticatorium autem hoc præstantissimum seruetur.

Masticatoriū perutile.

℞. *Calami Aromat.* }
Pyrethri } *an. par. aeq.*
Nucis Muschatæ }
M. & cum pulpa passularum, & cera f. pasta pro masticatorio.

Gargarismus autem similis paretur

Gargarismus.

℞. *Sinapi ʒ. i. ſ.*
Mulsæ ʒ. xviij.
M. & f. decoc. ad tertias, deinde adde

Syr. Acetos. simpl. vel Oximel. simpl. ʒ. ij.
M. pro gargarismate.

Exterius pro inunctione laudatur ol. nucis muschatæ, de semin. Been, laurinum, costinum, de piperibus, rutaceum, Vulpinum, therebenthinum, & huiusmodi alia, quibus, vbi Tortura fiat à conuulsione, addendum etiam emollitionis gratia ol. liliorum alborum: Caro elixa animalium syluestrium, vti Leporis, Vulpis, Lupi, Cerui, Apri, potest etiam adhiberi: In eundem vsum facit vnguentum, quod

Externa medicamina.

Tortura à conuulsione pendente, quibus medendum.

Vnguentum pro Tortura à conuulsione producta.

℞. *Ol. Costini,* }
de Piperibus } *an. ʒ. ij.*
Ol. de Euphorbio ʒ. i.
Aquæ ardentis ʒ. i. ſ.
Ferueant in duplici vase ad consumptionem aquæ, deinde cum cera f. vnguentum.

Quidam post inunctionem iubent apponi sacculum hoc modo paratum

Sacculus post inunctionem.

℞. *Pulicariæ herbæ Paralysis,* }
Origani, }
Calamenthi, } *an. m. ſ.*
Foliorum Lauri, }
Rutæ, }
Anthos }
Flor. Stœchados, }
Saluiæ, } *an. p. i.*
Sambuci }
Radic. Pyrethri ʒ. i.
M. & consuantur in sacculo modo sæpius edocto, deinde eo calefacto, & vino irrorato applicetur.

Suffumigiũ ad eandem. Suffumigium etiam ex ijsdem herbis institui potest; iuuat quoq; si assiduò facies aceto, cui sinapi incoxerit perluatur; sed his, hoc in casu, non conducentibus, ad dropaces, phœnigmos, & sinapismos ascendere licet. Verùm circa hæc externa duo noto; primum est, quòd non modò parti affectæ admoueantur, sed etiam illi à qua morbus initia sumit, hoc est, & vertebris colli à quibus nerui propaginantur musculi lati, qui sunt oris, siue buccarum instrumentum mouens, & origini, ac progressui tertij, & secundi paris neruorum, qui in musculos faciei alios distribuunt: Secundo noto partem affectam in paralysi non esse eam, quæ distorta est, sed oppositam, quippèq; resoluta est, & ideo huic, non illi medicamenta adhibenda (quamquam nonnulli excipiant phœnigmos, & alia flammea, ac vrentia medicamenta, quæ volunt admouenda esse origini tantùm mali, non autem parti læsæ, quòd aliàs in parte resoluta metus fit superuenturæ gangrenæ) contra verò faciendum in Spasmo Cynico à conuulsione. Superfunt modo, quæ à tota substantia huic malo prodesse creduntur, & sunt nux myristica, seu moschata masticata, & deglutita; item fel Cati, aut Gruis exterius illitum, vnde meritò hæc externis, illa internis omnibus miscenda.

Medicam. externorum duplex adnotatio. Prima. Secunda.

Quænam Spasmo Cynico à conuulsione maximè prosint.

Quòd pertinet ad victus rationem. Rhasis, & Auicenna iubent, vt patientes decumbant in aere obscuro, quo sic humores quieti maneant, nec ad neruos decurrant; è contra alij imperant ægros manere in aere calido, & lucido, modò oculi lucem non refugiant, quo sic humores impacti magis dissoluantur; sed Rhasis, & Auicennas ad principium affectus; isti ad progressum respiciunt, & cum iam totum est inanitum. Cibus offeratur, qui in conuulsione, & paralysi conuenit, incidens scilicet, & in principio etiam tenuis, liquidior tamen, vt facilius inglutiri valeat. Loco potus vtatur aqua mellis. Quo ad motum, corpus non exerceatur, nisi prius sit euacuatum, abstineat à madefactionibus capitis, & omnibus, quæ id vellere possunt, intueantur sæpius speculum ex calybe, vt videant deformitatem, visaq; suadeant, vt est in se, faciem ad naturalem figuram perducere, linguam non segniter exerceant, ac loqui perpetuò nitantur. Valesius iubet ægrum Tibicinem agere, & inflare tubas obtortas, quas cornua vocant; hoc enim modo celerrimè pars ad naturalem deducitur statum; & de Spasmo Cynico ad satietatem.

Victus ratio ex Rhasi, & Auicenna. De aere patienti debito Auicennæ, et aliorum dubitatio. Auctoris solutio. Corpus quibus exercendum. Valesij consilium.

CAPVT XXII.

De Stupore, seu Torpore.

QVoniam Stupor est actio diminuta, sentiendi quidem principaliter, secundariò verò etiam mouendi, & propterea à paralysi solùm differens secundum magis, & minus, quæ est actio mouendi ablata cum qua etiam aliquando aufertur actio facultatis tactricis, ideò curandi ratio in Stupore petenda est ex sequenti capiti de paralysi, quamuis multa etiam hîc haberi possint ex capite de tremore, non multùm, & ipso à Stupore dissentiente, saltem penes nostrum institutum, quod curationis rationem habet per suas indicationes, & hoc valeat, cùm ad dictorum, tùm ad superuenientium maiorem confirmationem. Placet tamen animaduertere, quòd in Stupore, faciendo Medicinam, docuit experientia, scilicet ad illum singulare præsidium esse aquam vitæ, in qua pirethrum, siue rosmarinus infusus fuerit, moxq; ad solem, aut ignem calefactus, didici quoq; ab eadem experientia, ijs qui Stupore tentantur, quàm aduersissimum, & peculiari quadam ratione infensum esse lotium. Et de hoc Stupore plura non habeo.

Stuporis à paralisi discrimen. Stuporis singulare præsidium.

CA-

CAPVT XXIII.

De Paralysi, vbi de Paralysi è Colica, & de quadam Pseudoparalysi.

PAralysis, alia est vera, legitima, notha, & spuria altera, quæ, & Pseudoparalysis dici potest: Vtriusq; hoc vno capite verba faciemus, quamuis de posteriori apud scriptores mirum apud ferè omnes practicos silentium obseruetur. Rursus, præter alios affectus, Colicam etiam paralysis sequi consueuit, dicemus etiam de hac aliquid, cùm quia quippiam à cæteris peculiare in sui curatione habere videtur, tùm quia, vt olim Paulo teste lib. 3. c. 18. & 34. populariter grassata est, & nunc quoq; tùm alibi, tùm potissimè in quibusdam Germaniæ locis est frequentissima: Quod igitur spectat ad legitimam Paralysim in ea ratione subiecti oritur indicatio principij vitalis conseruantis calidum innatum neruorum, ac eorum proportionem fouentis; ratione verò causæ effectricis, pro vt illa varia est, multiplicia etiam indicantur. Fit autem Paralysis, vel quoniam non suscipitur facultas animalis in musculos per neruos influens, vel quoniam eadem omnino non influit: Si non suscipitur facultas, cum hoc contingat, vel propter intemperiem musculorum frigidam violentam, vel frigidam humidam, iccircò, vel calefaciendum tantùm, vel simul calefaciendum, & siccandum. Non ignoro autem ab Auicenna, & alijs quibusdam humidam etiam, & siccam intemperiem hoc loco proponi; sed quoniam humida, per quam nerui, quò molliores euadunt, redduntur, eò potius stuporem, quàm Paralysim infert, & sicca hûc non pertinet, cum non sit causa quò minus suscipiatur facultas, sed quò minus influat, quemadmodum infra patebit, ideo obiter illarum sit habitus nunc sermo, ad superuentura hæc referendo: At si fiat paralysis, quoniam facultas non influit, aut id ex eo prouenit, quia illius prohibetur transitus, aut quia non mittitur; si prohibetur transitus facultatis, id accidit, quia nerui in musculis, aut extra eos, nec non spinalis medulla morbo afficiuntur, vel solutæ vnitatis, vel malæ conformationis: Si adfuerit soluta vnitas, vniens requiritur; si mala confirmatio, quæ in angustiam refertur, vel est compressio, vel densitas, vel subsidentia, vel obstructio, quam alij constipationem nominare malunt, vel mixta ex obstructione, constipatione, & compressione: Compressio ex communi omnium sententia, aut procedit à luxatione vertebrarum, aut à tumore partium vicinarum, siue inflammatorio, siue non; quare sic ratione compressionis factæ à luxatione vertebrarum indicatur præsidium eas in sua sede reponens, quia tumor, cùm inflammatorius, tùm non ex alibi dictis patet: Sed quoniam ego experientia edoctus noui plures Paralyticos nulla inflammatione laborantes non nisi copiosa sanguinis missione sanari, iccircò, & huius compressionis causam examinare cogor, quæ fit à venis sanguine distentis, ac turgidis neruis incumbentibus, quæ, cum apoplexiam, vt supra ostensum fuit, causare valeat, cur etiam Paralysim producere nequeat nulla est ratio, nec alio modò Paralysim, citra sanguinis inflammationem facere, meo iudicio, explicari non potest. Hæc ergo plenitudo sui minuens postulat: Densitas, ratione frigiditatis à qua oritur, indicat præsidium calefaciens, quod simul rarefaciat: Subsidentia, cum fiat ob siccatam immodicè neruorum substantiam à calore exurente inductam, ob quam in se se nerui colliguntur, indicat humectans, siq; calor perseueret, refrigerans. Atq, hîc obiter noto nullam esse eorum rationem, qui siccitatem ab Auicenna etiam propositam, & luculentius à Traliano lib. 1. c. 16. Paralysis causam esse posse negant hoc argumento, quia sic sequeretur hecticos debere esse Paralyticos, nam eodem argumento etiam conuulsio à siccitate tolleretur: Cur autem hæctici non fiant Paralitici illa

Paralysis diuisio.

Indicationes.

Paralysis origo diuersa.

Auicennæ de Paralysis origine opinio.

Paralysis signa, & specierum eius.

Præsidia varia, varias Paralysis species respicientia.

Experimentum Auctoris.

Ad Paralysis curationem adnotatio.

Cur hectici non sint Paralytici.

illa eſt, quia, vt ad conuulſionem, ita ad Paralyſim cauſa exſiccans requiritur, quæ agat cum impetu, non autem paulatim, & lentè, ſicuti obſeruatur in calore hectico.

Obſtructio, vnde pendeat.

Obſtructio, ſeu conſtipatio, vel fit à flatu, ex Hipp. de flatibus, multum tamen craſſo, ac tenaci, qui diſcutiendus; vel à ſucco craſſo, cùm alimentali, & poſtulat attenuans, tùm excrementitio; & hoc rurſus, vel pituitoſo, vel melancholico, vel bilioſo, quorum indicationes ex ſæpè memoratis liquent. Anguſtia mixta ex compreſſione, & obſtructione, ſiue conſtipatione, cum fiat à tumore in ſubſtantia neruorum orto, quid poſtulet aliundè petendum. Si facultas non mittatur, id fit, quia facultas retrocedit, vel ob cerebrum commotum, occaſione caſus, quo fit illi in ſubſidium, & tunc nullum occurrit præſidium, quia affectus ſanitatem non admittit; vel ob ſæua capitis vulnera, qualia ſunt, quæ muſculos temporales cum inflammatione obſident, & quæ ad ventriculos cerebri pertingunt, in quibus fit partis ſanæ Paralyſis, quia ſpiritus in partem inflammatam, & dolentem attractus illabitur, & ſic præſidia erunt dolorem ſanantia, inflammationem corrigentia, & vulnera conſolidantia, de quibus aliàs: Quòd ſi non mittatur facultas, quia cerebrum morbo exercetur, iam præſidia pertinent ad caput apoplexiæ, quæ potius, quàm Paralyſis hoc in caſu ſuccedit.

Facultas ad mittendum impedita, remedium nõ recipit.

Materiæ Chirurgicæ.

Accedo igitur ad materias Medicas: Circa Chirurgiam ergo in Paralyſi à compreſſione neruorum, vbi ſanguis venas reddit turgentes, conuenire ſectionem venæ procul omni dubio exiſtit: Eadem quoq; locum habet, ſi Paralyſis fiat à tumore inflammatorio, aut ſaltem ſanguis in toto redundet, ſicuti, & in Paralyſi ob ictum, caſum, contuſionem, &c. ſanguis enim tunc ſaltem motu peccare poteſt. Quo autem ad rectam venæ adminiſtrationem, ſi à ſanguine Paralyſis pendeat, audacter euacuate ſanguinem, nec ſemel tantùm, ſed repetitis vicibus; liberalius quoq; euacuari poterit in Paralyſi ab inflammatione, ictu, caſu; ſed in Paralyſi in qua ſanguis tantùm in toto redundat, & peccat, vt cauſa ſine qua non, parcè ipſum detrahere ſemper tutius erit; nam, & partes quieſcentes ex ſe magis, ac magis ſemper refrigerantur, & morbus eſt diuturnus, ac cibi abſtinentia indigemus; vnde potius ſtudendum euacuationi, quàm refrigerationi; ſtatim autem à principio ſecanda eſt vena, ac ante alias materias Medicas; ſecabitur autem in parte ſana, quo ad vbi; aut ſi Paralyſis omnes partes, excepto capite, occupet in latere firmiori; vel ſi vtrumq; æquè affligatur in dextero, ob ſitum hepatis, à quo dependet ſanguis. Quidam in hoc caſu mittunt ſanguinem, nec ab re, à venis hæmorrhoidalibus.

In Paralyſi procedente à ſanguine audacter ſãguis mittatur.

Quæ vena, & quo loco tundenda.

Chirurgica quorundam praxis.

Vſus cucurbitularum ſcarificatarum.

Cucurbitulæ, ſi venæ ſectioni ſupplere debeant dorſo, & lumbis, modò ibi non ſit enata Paralyſis admouendæ; ſiq; inde prodeat, cruribus, coxis, & manibus; imò pro particulari euacuatione in materia copioſa, & impacta etiam ipſis partibus ægrotantibus, in quibus mali eſt focus, affigi debebunt; quare ſi vtrumq; crus Paralytizet, propter materiam occupantem ſpinam ad regionem oſſis ſacri, huic oſſi apponendæ; pariter ſi vtrumq; brachium exerceatur Paralyſi, ob materiam occupantem, initium ſpinæ illi admoueantur: Auic. etiam capitibus muſculorum eas affigit.

Auicennæ, & Aetij operatio.

Aetius, ſi pars non admittat applicat, partibus vicinis, ſed ſcarificationes oleo ſalito affricandæ, & vſurpandæ poſt venæ ſectionem, vbi ſectio venæ haud interdicatur. Hirudines eiſdem legibus adhibendæ. Veſicantia, & cauteria, quia materiam à ſanguine ducunt hûc pertinent, præcipuè ſi malum à pituita prodeat; quare ſi hæc ſubſiſtat in capite, & principio ſpinæ vlcera ſunt excitanda in ſutura coronali, vel ad ſuturam coronalem circa latera in occipitio, & in ceruice; at ſi materia occupet ſpinam, poſt ſui principium varijs partibus applicari poſſunt, nam ſi e. g. brachium ſit reſolutum primæ, vel ſecundæ colli vertebræ; ſi crus reſoluatur, aut pes vltimæ ſpinæ, ſeu ad os ſacrum rectè excitabuntur, & ſic de reliquis, quin, & oppoſitis partibus earum vſus erit pro materiæ reuulſione. Vlcera autem hæc diu aperta detinenda, & aſſi genda poſt accuratam totius purgationem, non tamen eouſq; differenda, dum non amplius relinquatur ſalutis ſpes. Sed & cucurbitulæ ſiccæ locum habere poſſunt; pri-

Veſicantiũ, & cauteriorum neceſſarius vſus.

Cui nam parti excitari debent veſicantia, & cauteria.

mum

mum si parti sanæ affixæ, deinde parti affectæ post totius euacuationem, aut vicinis; quinimo aliqui prius circa neruorum originem eas apponunt, deinde alijs partibus deueniendo sensim ad membrum Paralyticum; plurimùm autem hæc iuuare possunt, quia, & flamma, cum qua adhibentur, partem calefacit, & ipsæ exanguem partem, attracto alimentoso succo implent, ac sopitam excitant vim. Deniq; frictiones eodem modo, quo & siccæ frictiones administrandæ, ac fiant sacculo repleto amygd. amaris, thure, & sale. Picationes quoq; ac cęsiones partium cum vrtica commendantur. Illud etiam non ignorandum in linguæ resolutione, præmissa euacuatione totius, & capitis quam maximè conducere, si venæ sub lingua incidantur.

Frictiones, & picationes quomodo faciendę.

In linguæ resolutione, venæ sectio sub ipsa laudatur.

Expleta meditatione Chirurgiæ, accedo ad Pharmaciam, eaq; solùm proponam, quæ rationem habent Paralysis ex crassa, & viscida materia neruos obstruente, vt quæ ad hunc locum attinet, & frequentissimè ingruit; nam quò ad eam, quæ ad reliquas spectat causas, vti est Paralysis ex intemperie frigida, item frigida, & humida, quemadmodum, quæ fit ex densatis à frigore neruis, curatur per intrinseca ijsdem præsidijs, quibus, & dolor capitis à frigida, & à frigida, ac humida intemperie; per extrinseca verò, cùm traditis ibidem de curatione dicti doloris, tùm ijs, quæ pro insensibili euacuatione infra præscribentur: Paralysis ex siccitate, item, & ex obstructione à vapore crasso curatur, quemadmodum conuulsio ab ijsdem prouenien causis: Paralysi ex compressione neruorum à venis sanguine distentis medemur, vti, & apoplexiæ prouenienti ab eadem causa: Paralysi verò à bile, ijsdem, quibus, & tremor ex bile originatus extirpatur: At si à melancholia proueniat, loquendo de communibus, & alterantibus præsidijs, petenda sunt ex capite de melancholia; si verò sermo habeatur de insensibiliter euacuantibus conueniunt eadem, quæ in pituita, & quæ in bile impacta, & contumaci. Soluta vnitas ex vulnere, casu, contusione; item luxationes, & tumores exterminantur per Chirurgica.

Pharmacia in crassa, & viscida materia tantùm locū habet.

Aliæ Paralysis species quibus curentur.

Sed de inflammatione noto circa repellentia difficultatem esse, numquid à principio in vsum perducenda, nam cum ea astrictoria sint poterunt materiam Paralysis indurare, & malum insanabile facere: Quare ita statuo duo facienda esse; alterum, vt locis circumstantibus repercussoria adhibeantur; alterum, vt loco inflammato ipsi circa initia adhibeantur quidem, quæ astringunt, sed etiam, quæ simul digerunt, qualia sunt cortices rhabarbari, thus, cyperus, squinanthum, macis, nuces cupressi, mastix, ex quibus omnibus cum ol. ros. compl. & farina hordei poterit malaxari emplastrum, quod tutò adhibetur parti inflammatæ, fluxum prohibet, fluxamq; digerit materiam.

Inflammationis adnotatio circa repellentia.

Noto item circa Paralysim ex contusione & ictu eam curari commodissimè cum pelle Ouis recens detracta, locoq; contuso adhibita, quemadmodum si ab vstione pendeat, decocto corticis mediæ vlmi, & radicis eius mucagine illita.

In Paralysi ex contusione, siue ictu curatio.

Medicamenta igitur, quæ ad materiam crassam, & viscidam pertinent, vel sunt communia, vel propria: Communia aliunde patent; illud tamen obseruo circa purgantia duplicem vigere controuersiam, quarum vna est inter Auicennam, & Rhasim, hic enim statim ab initio fortiter purgantibus vtitur, vt pilulis fœtidis ad ʒ. ij. ſ. Auicennas verò permittit leuiora, & præparantia, & ante quartum, vel septimum diem vehementiora purgantia prohibet: Inter nonnullos ex Neotericis est altera; quidam enim nixi Auicennæ auctoritate purgantia in Paralysi (intellige, quæ post lenientia, & præparantia adhibentur) volunt debere esse vehementia, eaq; sæpius repetenda, quia nerui sunt remoti, ac facilè sustinent validè purgantia, cum sint partes non principales: Accedit, quòd materia rebellis est, & pertinax, quæ non sic facilè obsequitur virtuti medicaminis. Alij contra mitiora probant, & leniora, eaq; per interualla administrata, quia purgantia non respiciunt materiam in neruis impactam, quæ purgantibus non cedit, sed illam tantùm, quæ in corpore circumfluit, & ad neruos præcipitari potest.

Medicamẽ vel communia, vel propria.

Purgantium controuersia duplex.

Prima.

Secunda ex Neotericis.

Primæ difficultatis solutio.

Prima controuersia facilè remouetur, nam si Paralysis sit recens, si sit facta propter insigne capitis vitium, vt propter apoplexiam, si cum impetu materia fluit, Rhasis sententia accipienda est, & statim purgatio instituenda, & ratio est manifesta, quia ob cerebri vitium imminet recursionis apopleticæ periculum, ob fluentem cum impetu materiam; metuenda quoq; est resolutio musculorum respirationis vltimum malorum; si verò Paralysis sit antiqua, sine vitio cerebri, & in parte determinata adstipulandum Auicennæ determinationi, ac permittenda lenientia, & præparantia.

Secunda pariter explicatur.

Secunda difficultas pari etiam tollitur distinctione; nam si in cerebro materia peccet, purgantia sint validiora, & post tertium quemq; syrupum repetantur; vbi verò absq; vitio cerebri sit Paralysis, & materia sit in membro determinato, mitiora administrari poterunt, & per interualla longiora, vt septimo quoq; die. Purgantia verò validiora sunt pilul. cocchiæ, fœtidæ, de hermodactilis, hieræ magnæ refertæ colocynthide, pilul. de euphorbio, de sagapeno, de opoponaco, quorum purgantium dosis poterit augeri, ac minui, pro maiori, vel minori actiuitate causæ morbificæ; imò in robustioribus, nec antimonij vj. vel vij. gr. improbantur, & quidam etiam ad iiij. vel v. gr. optimi præcipitati audent ascendere. De hora exhibendi similia purgantia, maximè pilulas respectu capitis, quam nonnulli esse volunt horam à cæna, hîc non disputo, cum satis in tractatu meo de ingressu ad Infirmos opinionem hanc examinauerim; sed, & clysteres acres hoc in loco sunt probandi, qualis priuatim esset iste, tãquam magis appropriatus

Dosis purgantium secundum diuersitatem complexionis discriminatur.

Clyster Paralysi appropriatus.

℞. *Saluiæ,*
Rutæ,
Origani,
Primulæ veris } *an. m. i.*
Ebuli,
Caulium rubeorum,
Fol. Lauri,
Stœchados } *an. m. ſ.*
Polipodii ℥. *i.*
Radicis Iridis,
Acori,
Enulæ,
Peoniæ } *an.* ℥. *ſ.*
Semin. Anisi,
Siseleos,
Marathri } *an. p. i.*
Pulpæ Colocynth. ℈. *iiii.*
M. & coquantur, ac colaturæ adde

Ol. Irini,
Laurini } *an.* ℥. *i. ſ.*
Mell. Antosati ℥. *i.*
Hieræ Logadionis ℥. *ſ. vel* ℥. *i.*
Salis ʒ. *i.*
M. pro clysteri.

In Paralysi aluus sæpius subducenda.

Verùm quoniam in quacunq; Paralysi ex Celso huic malo confert aluus sæpius subducta, ideo deligenda sunt medicamenta aliqua, quæ id absq; labore peragant, & citra defatigationem, propterea, hoc in casu, laudo pilul. mastichinas, de hiera cum agarico; item, & bolum, qui sic paratur.

℞. *Te-*

℞. *Terebenthinæ Lotæ in vino aromatico* ℥. *ſ.*
Pulpæ Carthami ʒ. *ij.*
Pulver. Hieræ ʒ. *i. ſ.*
M. & cum ſyr. de ſtœchade f. b.

Familiaris bolus.

Vel ℞. *Terebenthinæ Lotæ in aq. iuæ* ℥. *ſ.*
Spec. Hieræ ſimpl. Gal. ʒ. *iij.*
M. & f. b. cui adde
Pulver. herbæ Paralyſis ℈. *i.*

Alius.

Ius etiam medicatum cum carthamo, turbith, polipodio, ſena, ſtœchade, hyſſopo, iua, tartaro albo, & huiuſmodi alijs ad hunc locum attinet, ſicuti & id, quod

℞. *Decoc. Rutæ,* }
Mell. Roſ. } *an.* ℥. *iij.*
Colocynth. præp. ʒ. *i.*
Elleb. Nigri ℈. *i.*
Maſtichis, }
Zingiberis, } *an. gr. v.*
Calami Aromat. }
M. & infundantur per 12. *horas, deinde f. f. expreſſione, expreſſi* ℥. *i. pro vice exhibeatur, idq; ſeptimo quoq; die repetendum.*

Aliud peculiare medicam.

Circa præparantia noto, vt primum mitia vſurpentur, deinde ad fortia aſcendatur; nec enim in hoc vitio vna præparatione, aut vna tantùm purgatione contenti eſſe debemus, & valentiora ſi ad vſum ſtatim perducantur fuſam, ac liquefactam in toto materiam ad partem magis præcipitabunt, ipſaſq; partes dilatando ad recipiendum humorum influxum reddantur aptiores. Noto item, vt ſemper hiſce præparantibus herba Paralyſis admiſceatur, ſtœchas, triſsago, ſeu camædris, & camepitis. Sunt qui improbant præparantia aceto referta, quia neruis, ratione aceti, infenſa, inimica: Sed meo iudicio, neq; hæc ſunt improbanda, eſt enim acetum neruis noxium, quatenus ſunt membra, & partes ſiccæ, ſed quando fuerint ſucco pituitoſo imbuti, ac pleni acetum ijs non eſt noxium, ſed potius ſalutare, præcipuè melle dilutum, & alijs ſyrupis permiſtum. Quare in pituita craſſiore, non ſolùm oximel ſimplex, ſed etiam compoſitum, & ſcyllinum conuenire poterunt. Noto tandem inter communia medicamenta inſignem hoc in caſu prærogatiuam habere hydrotica, ſiue ſudorifica; inter hæc verò, ſi de intrinſecis loquamur primas tenent decoc. guaiaci, ſaſſafras, & ſalſæ infra proponenda, modò adminiſtrentur, ita vt ſudor ijs prouocetur, vel in ſtupha, vel per inſtrumentum ligneum, vel per vitra, & veſicas ol. laurino, vel decocto ſaluiæ, aut aqua lauendulæ calente plenas ægro in lecto decumbenti applicitas.

In præparantibus mitia primò vſurpanda.

Acetũ num conueniat.

Acetũ quomodo neruis inimicũ.

In pituita craſſiore.

Hydrotica inter cõmunia medicam. inſignem habẽt prærogatiuam.

Sed præter hæc, quidam hoc in caſu cum felici ſucceſſu ſudores promouiſſe glorian-tur decoc. radicis bardanæ; item terebenthina Veneta pellucida, in doſi tamen ſatis magna; diſſoluantur tamen primò decoc. chamædrios, iuæ, hyſſopi, iuniperi, herbæ Paralyſis, calendulæ, diptami, ſatureiæ, ſtœchados, & roriſmarini. Si autem ſermonem habeamus de extrinſecis in primis probantur ſuffitus, ſeu ſuffumigationes partis affectæ ſudorificæ, quæ duobus modis fieri poſſunt, fumo ſcilicet excitato, vel ex lapide molari, aut pyritide ignito, ac aceto decoctionis ſimplicium infra inter reſoluentia enumerandorum reſperſo, cui pars patiens altiuſculè ſuſpenſa ne vratur, benè tamen contecta, vt ſudet, & ne frigus recipiat, deſuper pro fumo aptè accipiendo accommodetur; vel eodem decocto in vino facto ſilicibus ignitis iniectis, ac eodem modo adminiſtrato pars ſuperponatur. Quò illud etiam pertinet quorundam, qui plures ſe cu-

Intrinſeca ſudores cum felici ſucceſſu promouẽtia.

Extrinſeca ſunt ſuffitus.

Quomodo ſudor excitetur ab aliquibus. raſſe profitentur, ducendo eos propè furnum calefactum, ibiq; in lecto collocatos folijs nucum in eodem furno calefactis, ac linteis incluſis quouſq; egregiè ſudarent cooperiendo. Circaq; tamen ſudorifica, & maximè circa intrinſeca obſeruo, vt ne ſtatim, *Obſeruatio circa ſudorifica.* ac confeſtim ſudores eliciant, ſed ſenſim, cùm ex Hippoc. in coacibus, ſudoribus confertim manantibus Paralyſis impenſius irruat.

Sed ad priuata iam verba conuertamus; hæc autem rationem habent capitis, & neruorum: Capitis, ſi fiat Paralyſis affecto capite, & foueatur à materia ſtillante à capite: *Priuata ad Paralyſim.* Ad hoc igitur laudantur caputpurgia; item & omnia, quæ materiam in capite exiſtentem reſoluunt, quæ alibi ſunt deſcripta, & ſæpè. Quibus hoc in loco vnum tantum erhinum, tanquam præſtantiſſimum addere libuit; eſt autem tale

Errhinum præſtantiſſimum. ℞. *Teneriores betæ radices, & piſtillo conuerbera, aut digitis tere donec fibreſcant, deinde fibras iſtas in ſucco eiuſdem herbæ, cui piperis, ſtruty, caſtorei, & elatery momentum ſit iniectum, repone vnà, alteráq; ex ijs fibris ad modum tentæ in naribus immitte, egregiè enim hæ excrementa educunt.*

Sed vbi cerebrum non eſt malè affectum, cum Aetio caput roboretur, & alteretur ad calidum medicamentis pariter alibi recenſitis, vel hac confectione.

Roborans caput, ſi cerebrum non ſit malè affectum.

℞. *Diambræ,*
Pleriſarcotici,
Diamoſchi dulcis } *an. ℈. i.*
Puluer. Hirundinis præpar. ʒ. ſ.
Semin. Coriandr. præpar.
Sacchar. Roſ. } *ʒ. ij.*
M. & cum ſaccharo diſſol. in aq. roſ. f. rotulæ in ore detinendæ.

Hùc etiam odoramenta ſpectant, quæ ad iſtam capitis roborationem, & alterationem quàm maximè conducunt, vt

Pomũ odoratum alterans, roboráſq; caput.

℞. *Laudani,*
Styracis,
Belzoini } *an. ʒ. ij.*
Xiloaloes,
Caryophyl. } *an. ʒ. i.*
Maceris,
Origani,
Thymi,
Stœchados,
Pulegij,
Semin. Nigellæ,
Maioranæ } *an. ℈. i.*
M. & tragancantho in aq. lauendulæ diſſoluto, in qua ſint malaxata gr. ij. moſchi f. pomum pro odoramento.

Neruorum medicam. vel materiã reſpiciunt, vel eorum proportionem ſeruãt. Medicamenta autem neruorum ſunt duplicia, nam, vel materiam reſpiciunt; vel neruorum proportionem ſeruant: Quæ materiam reſpiciunt, ea vel id præſtant, vt fluens, vel vt impacta: Fluentis, repellentia appellantur, & locum habent ſolùm in *Repellentia, in recenti Paralyſi tãtũ locũ habent;* recenti Paralyſi, ſeu potius in recenti fluxione Paralyſim faciente, modò, nec critica ſit, nec ab apoplexia, quoniam iam ſupra capite de apoplexia Paralyſim promouendam duximus; ſint autem eius generis cuiuſmodi in Paralyſi ex inflammatione propoſuimus,

ſuimus, è quibus, præter cataplaſ. inibi deſcriptum, etiam decoc. pro fotu per ſpongias admouendo parari poterit. Quæ debentur materiæ impactæ ſunt euacuantia inſenſibiliter, quæ debent eſſe calida, & tenuium partium; at ſi fuerit externa, non modò calida, & tenuium partium, ſed etiam pinguia, cum frigidiſq; permixta, nam, & altas partes peruadere debent, quòd ſanè præſtat calor, cum tenuitate partium, & diu detinenda ſupra locum affectum, ita tamen vt materia ad lapidoſitatem non perducatur, quòd obtinetur beneficio pinguedinis, nec calor innatus depauperatur ex frigidorum permixtione. Igitur ad ſeriem internorum deſcendendo habemus decoc. guaiaci, ſaſſafras, & ſalſæ, cum herbis capitalibus, & ad neruos pertinentibus confectum, quod ſanè vigorabitur, ſi ante ſyrupum matutinum deuoretur pilula ex caſtoreo, iua, & chamædri mulſa exceptis; hûc quoq; ſpectat ius Galli, & Viperæ medicatum cum ſimplicibus proportionatis; præſtabit etiam ante ſyr. exhibere ʒ. ij. huius conſeruæ

Inſẽſibiliter euacuãtium, cõditiones.

Interna, quæ ſint.

Conſerua ante ſyrupũ capienda.

℞. *Carnis Viperinæ,*
Conſeruæ Stœchadis } *an.* ℥. *i.*
Cerebri Leporis aſſi ℥. *ſ.*
Sacchar. roſ. ʒ *vi.*
M. & f. conſerua.

Trochiſci & ipſi Viperini cum conſeruis capitalibus laudantur; item, & aquæ medicatæ ſulphureæ, ſalſæ, nitroſæ, & bituminoſæ, quamquam hæc ad conſumandam curationem, tunc ad vſum ſit perducenda, quando iam ſenſus, & motus redire membris affectis incipiunt; item conſeruæ capitales, & conſeruæ iuæ cum ſpeciebus diacalaminthæ, & diaſpolitici, zingiber, acorus, & nux myriſtica condita, ita tamen, vt illicò ijs aſſumptis ſuperbibatur decoc. rutæ, aut ſaluiæ, betonicæ, roriſmarini, hyſſopi, & ſimilium. Præ cæteris verò probantur Caſtoreum ſagapenum, opopanacum, ex mulſa; item diatrionpipereon, diaſpoliticum, & præcipuè confectio anacardina, ea ratione tamen, vt eorum doſis augeatur, non ſolum, vt efficacius agant, verùm etiam, vt febrem excitent, quæ huic malo medetur: Quare in hunc finem Paulus caſtoreum exhibet ad ℥. *ſ.* & Rhaſis tranſcendit doſim confectionis anacardinæ ad ʒ. ij. maximè etiam ad hoc conducunt pilul. ſequentes.

Aquarum ſeries.

Conſeruæ.

Quæ præferantur.

Febrẽ excitantia huic malo medentur.

Pillulæ febrem inducentes.

℞. *Styracis Calamithæ,*
Belzoini,
Aſſæ Fœtidæ,
Caſtorei, } *an.* ʒ. *i.*
Myrrhæ,
Opoponacis,
Thuris
Puluer. & m. hæc omnia, & cum oximel. ſcyllit. f. catapot. quarum doſis erit ʒ. ß.

In contumaci affectu nihil præſtantius hoc bolo

Bolus in cõtumaci affectu.

℞. *Terebenth. opt. lotæ cum aq. iuæ* ʒ. ß.
Confect. Anacardinæ ʒ. *i.*
M. pro vna vice.

Guttulæ quoq; aliquot balſami naturalis ex vino datæ commendantur. Quidam audacter præſcribunt ol. ſulphuris per campanam extracti, guttam vnam, aut ad ſummum alteram ex vino maluatico; hęc verò omnia medicamenta ſunt per tres dies exhibenda,

Si Paralyſis perduret, quies interponatur.

benda, & si Paralysis non consumatur, oportet per aliquot dies intermittere. His addatis antidotos magnas antiquas, & auream Alexandrinam, & sales theriacales: At in Paralysi faciei, conducit puluis imperatoriæ ex vino datus,

In faciei Paralysi electuarium.

Vel ℞. *Terebenthinæ Lotæ in aqua iuæ ℥. ij.*
Piperis, Caryophyl. Cinnamomi } *an. ʒ. ſ.*
Radic. Acori ſubſtil. puluer. Iuæ ſubt. pul. Succi Saluiæ } *an. ʒ. ij.*
Cerebri Leporis aſſi, vel frixi lib. i.
M. & cum ſacchar. diſſol. in aq. iuæ f. elec. ante cibum per duas horas offerendum ad ℥. ſ.

Vel ℞. *Aq. ardentis lib. i.*
Radic. Acori, Hyſſopi } *an. ʒ. ij.*
Piperis, Caryophyll. Nucis Muſchatæ } *an. ʒ. i.*
Folij ʒ ſ.

Infusum ad idem.

M. contuſis primò contundendis, in petia ſubt. ligentur, ac poſtea infundantur in aq. per 2. horas, deinde colati.

℞. ℥. ſ.
Aquæ Iuæ, Endiuiæ } *an. ℥. iij.*
M. & ſumatur in aurora,

Vel ℞. *Elixir. vitæ ʒ. ij.*
Aq. Iuæ ℥. iii.
Cichorii ℥. ii.
M. pro eodem vſu.

Externa, quæ sint.

Inter externa primum locum habent illitiones, & inunctiones; hic verò præter oleum nardinum, de trifolio, costinum, Vulpinum, de hyssopo, de terebinth. de nuce moschata, de lumbricis, laurinum, ex sale, piperibus, de euphorbio, de lateribus cum castoreo, opoponaco, sagapeno, bdellio, stœchade, additis pinguedinibus Anseris, Anatis, Cerui, Taxi, Vrsi; item præter vnguentum de bdellio, cùm ol. terebenthinæ, martiatum, Agrippæ, Arragon, & præter medicamentum filij Zaccariæ extollo hoc

Ab Auctore quæ magis probentur.

℞. *Ol. Coſtini, Lil. alb.* } *an. ℥. ii.*
Ambari ʒ. ſ.
Inſolentur mixta per 30. dies in vaſe vitreo cooperto.

Vel ℞. *Ol. Vulpini, Rutacei, Laurini* } *an. ℥. i.*

Succi

Succi Rutæ,
Calaminthæ,
Adipis Anatis, } *an.* ℥. *ſ.*
Gallinæ,
Oeſypi
Caſtorei ʒ. *i. ſ.*
Bdellii,
Amoniaci in vino diſſoluti } *an.* ʒ. *i. ſ.*
Euphorbii ʒ. *i.*
M. & cum cera in vino lota ſ. vnguentum,

Vnguentum præſtantiſſimum.

Vel ℞. *Vnguenti Aregon,*
Martiati } *an.* ℥. *i.*
Ol. Vulpini,
Lumbricorum,
Terebenthinæ } *an.* ℥. *ſ.*
Axungiæ Leonis,
Taxi,
Aeluri } *an.* ʒ. *iii.*
Amoniaci,
Galbani,
Sagapeni,
Bdellii } *an.* ʒ. *ii.*
Caryophyll. ʒ. *i.*
Styracis,
Myrrhæ,
Vernicis,
Sulphuris } *an.* ʒ. *ſ.*
Saluiæ,
Roriſmarini,
Pirethri } *an.* ℈. *i.*
Gall. Muſchatæ ℈. *ii.*
Caſtor. ℈. *i.*
M. & cera ſ. vnguentum.

Aliud vnguentum.

Hoc licet, ſimplicius, experientia tamen plurimum prodeſſe confir matum

℞. *Lumbric. Terreſtr. lotorum in aq. vitæ exſiccatorum in furno, & puluериz. lib. i.*
Puluer. Zingib.
Galangæ } *an.* ℥. *ſ.*
M. & confice linimentum cum ol. liliorum, & coſtino.

Aliud ſimplicius, ſed experientia vtilius.

Mihi quoq; probatur ol. ſaluiæ chymicè paratum, & ol. Viperinum, quod à Leonello deſcribitur, nec non balſamum, cùm naturale, tùm factitium, inter quæ huic plurimum tribuitur

℞. *Ol. Coſtini,*
de Nucibus } *an.* ℥. *iii. ſ.*
Pinguedinis Vulpis lib. ſ.
Pinguedinis Viperæ ʒ. *iii.*

Plurimum huiuſmodi liquor valet.

Pri-

Primulæ veris virentis,
& Saluiæ } *an. lib. i.*
Herbas contuſas cum pinguedine miſce, addendō
Caſtor. ℥. *ſ.*
Terebenth. lib. i.
Piperis,
Pirethri,
Euphorbij } *an.* ℥. *iij.*
Vini lib. ij. ſ.
M. macera, & diſtilla, manabunt tres liquores, quorum poſterior eſt optimus.

Sed inter cætera ego probo ol. ſic paratum

Vulpis, vel Canis rubei præparatio ad illiniēdū.

℞. *Vulpem, vel Canem rubeum exenteratum vino ablutum, ac ſecundum ventrem ſtæchade repletum, iua, camadri, iberide, pulegio, calamintha, hyſſopo, ſaluia, origano, ſampſuco, radice cucumeris agreſtis, decoquatur in ſ. q. ol. communis quouſq; caro ab oſſibus ſeparetur, deinde f colat. cum ſ. expreſſione vſui ſeruetur pro linitione, alijſq; ſimilibus medicamentorum formulis.*

Habeo, & aliud linimentum ſic compoſitum

Anſeris præparatio alia, pro eodem linimento.

℞. *Anſerem pinguem bimulum, qui vt Vulpes paratur, deinde in ventre illius conuimus fruſta Vulpium, & Galli antiqui; item*

Terebenthinæ ℥. *ij.*
Bdellij,
Caſtorei } *an.* ℥. *ij.*
Reſinæ Pini ℥. *i.*
Lumbricorum terreſtrium ℥. *i.*
Quatuor herbarum Capitalium,
Granorum Iuniperi } *an. p. i.*
Anſer contuſus in veru coquitur, primus qui ſtillat liquor abijciatur, ſecundus ſeruetur pro ſimplici linimento.

Celebre etiam eſt hoc

Cati vnguentum celebre.

℞. *Catum pinguem, qui detracta pelle exanteretur, & abſciſo capite, abiectiſq; intraneis integram noctem in aqua vitæ maceretur, mane impleatur fol. lauri, rutæ, lauendulæ, ſaluiæ, agreſtis: Caro lardo, & caryophyllis repleatur, lento igne in veru torreatur, ac diſtillans pinguedo ſeruetur pro vnguento.*

Vel ℞. *Ciconiam implumem, coque cum multis Lumbricis in vino rubro, & oleo, addendo*

Linimētum aliud ex Ciconica.

Cornu Cerui ſpongioſi ℥. *i.*
Florum Chamam. ℥. *ij.*
Salis,
Maſtichis } *an.* ℥. *i.*
Coque dum oſſa exuat, & in mortario tunde, rurſuſq; coque, & fortiter per ſaccum cola, colat. vſui ſeruando, ſiq; fortius exigas adde medullam Cerui, vel apidem Vrſi, ol. terebenth. galbanum, caſtoreum, & ſinapim.

Noto

Noto circa hoſce illitus, & inunctiones, vt ante illarum adminiſtrationem ſemper caput, ſpina, reſolutaq; membra calido linteo perfricentur; imò in contumaci affectu aliqui perhibent frictiones cum ſale ſolutiuo Meſues; tutò etiam fouentur decoctis infra recitandis; inuoluantur quoq; in pellibus, vt ſuperuenientia pariter docebunt; ſacculi, & ipſi ſic compaginantur. Præcautiones ante linimenta faciendæ.

Sacculus.

℞. *Hyperici,*
Sampſuci,
Hyſſopi,
Pulegii,
Calamenthi,
Artemiſiæ,
Rutæ,
Origani,
Herbarum Capitalium,
Herbæ Paralyſis,
Fol. Lauri,
Sabinæ,
Iuæ } *an. p. i.*
Radic. Altheæ,
Cucum. agreſt. } *an. ʒ. i.*
Nucis Muſchatæ,
Caryophyl.
Macis } *an. ℈. ſ.*
Spicæ Nardi,
Maſtiches,
Caſtorei } *an. ℈. ii.*
Roſ. rubearum m. ſ.
M. & contuſa conſuantur in ſacculo,

Sacculus alius.

Vel ℞. *Flor. Roriſmarini,*
Lauendulæ,
Stœchadis } *an. p. i.*
Origani,
Pulegii,
Lauri,
Saluiæ,
Rutæ } *an. p. ſ.*
Styracis,
Laudani,
Vernicis,
Belzoini } *an. ʒ. ſ.*
Caryophyl.
Maceris,
Cubebarum,
Nigellæ } *an. ℈. i.*
M. & puluer. deinde in ſacculo conſuantur, vt ſupra.

Fotus, & ipſi conueniunt, cùm ſicci, tùm humidi: Sicci in habitu humido probantur; conficiuntur autem ex milio, fœnugræco, furfuribus, cùm multo ſale in ferrea patella vſtis, & latis linteis applicatis, quæ parti moleſtia exercitatæ obuoluuntur: Humidi Fotus ſicci, qui in habitu humido probantur, quibus componantur.

Humidi fotus. midi fiunt cum ſpongijs madefactis in decoc. ſimplicium pro ſacculo deſcriptorum, quod in vino eſt parandum, vel in aqua thermali, marina, vel ſalita, & ſulphurea, ſiq; ſimiles deſideramus, ſufficiantur ſymbolum cum illis habentes, additis aquæ ſimplicis, ſale, ſulphure, nitro, & bitumine ad lib. iij. vel iiij. Quinimo idem præſtant ſolæ aquæ medicatæ, ac oleum ſuperius cum Vulpe præparatum: Item optimum poſſumus conficere fomentum cum aqua ardenti: Fouentur etiam partes pellibus animalium, vt Vulpis, Lupi, & Felis, ſicut infra. Balnea perfuſiones, ac embrocæ ex præmiſſis decoctis probè concinari quæunt; in primis autem laudatur balneum ex decoc. ſimplic. ſæpè dictorum, & ex argilla ſulphuri commixta, bitumini, ſali, alumini, ſacculo incluſa, ſi ei immittatur Vulpes viua, cum feruore bulle, in aheno attolluntur, quo ſic feruidus vitæ ſpiritus, & ſalientis ſanguinis vapor aquam calidam imbuat. Sed, & ſtuphæ ſiccæ, ſeu laconica, inſolatus, immerſiones corporum in arena, aut tritico in furno calefacto. Mutationes tandem hûc referuntur, ſed dum hæc adhibentur, partes illiniantur ol. Vulpino, medulla Ceruina, & caſtoreo, appoſitis prænarratis pellibus. Cataplaſmata quoq; conficiuntur, vt

Aq. medicatę eadem eſt præſtantia. Animalium pelles ad partes fouéuendas. Balnea. Stuffæ, ſeu laconica laudantur.

Cataplaſmatis forma.

℞. *Farinæ Lini ſemin.* } *an. ℥. iii.*
Fænugræci
Fol. Iuæ, } *an. m. ſ.*
Herbarum Capital.
Iberidis
Sagapeni, } *an. ʒ. ii.*
Galbani,
Opopanacis
Euphorbii ℥. ſ.
Puluer. radic. Iridis, } *an. ℥. i. ſ.*
Sulphuris,
Nitri
Ol. Laurini ℥. iii.
de Caſtor. ℥. ii.

Coquantur herbæ in vino mixtæ, deinde contundantur, & gummata in vino diſſoluantur, ac addita terebenthina efformetur cataplaſma.

Suffitus. Suffitus poſtremò conducunt, ſupra inter ſudorifica recenſita, ita tamen adhibendi, ne cieant ſudorem, à quibus vtiliſſimè partes inuoluuntur pellibus Vulpinis crudis ſuffumigatis hoc puluere

Pelles Vulpinæ quomodo ſuffumigandæ.

℞. *Nucis Muſchatæ,* } *an. ʒ. i.*
Cinnamomi,
Caryophyl.
Macis,
Ligni Aloes
Maſticis, } *an. ʒ. ii.*
Myrrhæ
Olibani ʒ. i.

M. & puluer. ſubt. deinde irrorentur aq. ardenti, exſiccentur in vmbra, ac ita fiat ter, mox puluere, carbonibus iniecto ſuffumigentur pelles.

Cerata quoq; ſæpè propoſita commendantur, & inter alia, illud, quod

℞. *Puluer. Tabaci ℥. i.*
Succi eiuſdem ℥. ii.

Saga-

Sagapeni,
Galbani,
Opopanacis,
Bdellij } *an. ℥. iij.*
Mastichis,
Myrrhæ, } *an. ℥. ij.*
Olibani ℥. ß.
Puluer. iuæ,
Herbæ Paralysis,
Stœchadis,
Saluiæ } *an. ℥. ij.*
Sulphur.
Nitri } *an. ℥. i.*
Medullæ Ceruinæ,
Vituli } *an. ℥. vi.*
M. & cum cera, pice, & ol. laurino malaxetur ceratum.

Cerati compositio.

Hisq; omnibus haud conferentibus ad sinapismos deueniendum, prius apposito dropace, vt

℞. *Picis,*
Terebenth. } *an. ℥. ij. ß.*
Pirethri,
Piperis,
Sinapi } *an. ℈. ij.*
Castor.
Euphorbij } *an. ℈. i. ß.*
Sagapeni,
Galbani,
Opopanacis } *an. ℥. i.*
M. lento igne, & super corium pro dropace extendantur.

Dropax ad Paralysim.

Porrò medicamenta hæc omnia apponenda actu calida, spinæ, & parti Paralyticæ, cum hac tamen distinctione, vt si partes faciei sint resolutæ, prius capiti; si partes sub facie, primis vertebris; si partes inferiores, prius ossi sano, ac deinde demum partibus admoueantur resolutis.

Paralysis medicamēta actu calida sint.

Sed priusquam ad alia conuertamus atramentum, non est silentio supprimendum, quòd à quodam clarissimo, ac celeberrimo proponitur Viro, qui refert sequenti ex hydrargyro inunctione plures se curasse; inunctio autem est hæc

℞. *Hydrargyri ℥. vi.*
Axiungiæ Suillæ lib. i.
Pingued. Gallinæ,
Anatis } *an. ℥. ij.*
Serapini,
Opopanacis,
Castorei,
Assæ fœtidæ } *an. ℥. i.*
Sinapi,
Piperis,
Pirethri,
Euphorbii } *an. ℥. i. ß.*

Hydrargyrū cuiusdā celebertimi Viri, quo multi Paralytici sanati sunt.

Iuæ Arthethicæ ℥. ß.
Ol. Terebenth. ℥. ij.
Mithridati, } *an. ʒ. iij.*
Theriacæ

M. & f. inunctio ad formam linimenti, qua inunguantur potissimùm partes lotæ, no prætermissis alijs hac inunctione vti consuetis, ita tamen, vt partes roborentur, aut dec cto ex ligno, aut aliqua ex propositis antidotis.

Medicaměta proportionis neruorũ, à tota substantia agẽtia interna, & externa.

Medicamenta proportionis neruorum, & quæ agunt à tota substantia prædicti omnibus addenda, siue sint externa, siue interna; hęc autem præter ea, quæ supra inte præparantia præponuntur, sunt hæc, herba paralysis, castoreum, cerebrum Lepori assum, grana pini matura, acorus, qui etiam condiri poterit sacchàro, aut melle, Hi rundo præparata, mille folium, nasturtium, puluis radicis imperatoriæ ex vino frequen ter datus ieiunis, quemadmodum, & decoc. cum vino pampinorum vitis, aut florum perfici.

Aer quibus alterãdus ad calidum, & siccum.

Cibus.

Victus ratio eadem esse debet, quæ, & in epilepsia præcipitur, & in conuulsione vnde aer eligatur calidus, & siccus, qui alteretur odoratis, caput tamen minimè re plentibus, vnde caryophylla, nux myristica, xiloaloes bulliat in cubili cum aceto, & aqua rosata, pastilli facti ex styrace, belzoino, laudano, xiloaloe, & similibus igni inijciantur, aer Columbarij peculiari ratione Paralyticis prodesse dicitur. Cibus si attenuans, ac siccans, & primis diebus tenuis ex Paulo, Aetio, & Auicenna, etsi enim morbus chronicus est, circa tamen primos dies est vehemens, & quodamodo acutus exactis autem quatuordecim diebus augendus, quia morbus etiam certo quodam pa cto mutari videtur. Inter cibaria laudantur cerebra, & carnes Leporum, Columbo rum syluestrium ex Auenzoar; possunt tamen concedi omnes carnes boni succi, vt Perdicum, Pullorum, Gallinaceorum, Turturum, Galeritarum, Passerculorum, & similium, quæ potius assæ, quàm elixæ vsurpandæ, & in pauca quantitate, nam fames huic malo suffragatur. Nec obstat, quòd chronicum sit, quia corpus est humidum, & frigidum, vnde parum effluit, corporibus autem carnes humidas habentibus ex 7. Aph. 61. famem adhibere conuenit; fames enim corpora siccat. Sunt qui indiscrimi natim salsa, amara, acria, & aromatica probant, quemadmodum, & ea, quæ vrinas cient; sed hæc non nisi optimè purgato corpore ad vsum deducenda, nam in impuro corpore, quæ attenuant, & quæ vrinas mouent Paralysim augent, eoquòd materiam in neruos inducant; tunc igitur cibi condiri posśunt herbis sæpè propositis, & præci puè brassica, quam Erasistrati schola tantoperè hoc in malo commendat; cappares quoq; saliti vtilissimi erunt, imò, qui ijs vtuntur nunquam Paralysi tentari creditur; pi neæ in vltima mensa concedi possunt pro obsonio, & non pro condimento, quemad modum amygdalæ, & auellanæ tostæ, & acorus conditus, ac radix eryngij condita; panis biscoctus cum aniso est vtilissimus. Potus in principio sit mulsa facta cum octo partibus aquæ, & vna mellis per decoctionem ad tertias, quæ poterit alterari saluia, hyssopo, aut roremarino; progrediente tamen morbo, & purgato corpore vti post xiiij. dies, dari potest vinum antiquum medicatum cum calidis in pauca tamen copia bibitum, plurimum enim sitis iuuat, nec multùm frigidum. Aluus mollis seruetur, in quem vsum laudatur terebenthina mane iuglandis magnitudine deuorata, vt quæ, & ventrem mollit, & stomachum firmat, & neruis medetur; sed hæc perlui debet vino aquoso donec exalbescat. Exercitia ipsum malum vetant, frictiones tamen ei substi tui poterunt. Vigiliæ sunt potiores somno. Animus gaudio afficiatur, & bona spe, nihil tamen offenderit ægros ad iram promouere.

Fames Paralysiæ medetur.

Obiectio, & solutio de fame.

Brassicæ laudes ex Erasistrato.

Cappares efficaciores.

Potus.

Terebenthinæ virtus.

Exercitium vtile.

Animi curæ.

Paralysis post colicã à quibus dependeat.

Restat, vt quemadmodũ pollicitisumus de Paralysi post colicã, & de PseudoParalysi agamus. Ad Paralysim post colicã, quod attinet illa fit ex materia, quæ colicæ causa est subitò, & quasi impetu ad artus facta depositione; est autem, quæ deponitur materia

acris, & tenuis, qualis fuit illa è colica Paralysis, quæ Pauli tempore in Italia primùm cæpit, deinde per alias Romani Imperij Prouincias, Regionesq; grassari, modò crassior, & frigidior, attenuata tamèn, aut tenui permixta, qualis etiam hodie, cùm alibi passim, tùm maximè in Germania quibusdam in locis vagatur. Quæ materia eò deponitur, vel ex ipsis intestinis, & est materia, quæ colicam facit; vel è toto per venas; vel è cerebro (quod tamen de frigida tantùm intelligendum) per neruos, & est materia, quæ de præsenti, & actu nondum colicam facit, facere tamen, vt aliàs fecit, posset nisi à natura, quodamodo superiori aliò auerteretur; ex quibus non est alicuius negotij elicere, quas debeat Medicus præstare partes; nam materia calida, tenuis, & acris, item frigida, & crassa quid postulet, cùm ratione suæ originis, tùm læsionis, iam sæpè dictum. Illud tantùm hîc notandum, si materia ex intestinis ipsis, vt frequenter contingit ad artus deponatur, cum hoc fiat illæso neruorum principio, vt experientia suadet, hoc in casu intestinorum solùm, & partium affectarum habenda ratio, illarum quidem, cùm intemperiem corrigendo, tùm materiam, quæ in ijs superest euacuando, ipsasq; tandem corroborando, & à materiæ infrectu discutientibus liberando; si verò à toto per venas à cerebro per neruos eò transmittatur, sic quoq; ad totum, & cerebrum, & maximè ad neruos ipsos respiciendum, materia tamen nunquam repellenda, cum si non critica sit, saltem per modum crisis ita expellatur, & satius sit Paralysim sollicitudinem incutere, quàm immittissimis coli cruciatibus exerceri.

Si materia Paralysis ex intestinis ad artus deponatur, intestinorũ habẽda est ratio.

Si à toto, ad totum respiciatur.

Ad materias ergo me conuertens Medicas, & primò ad Chirurgicas statuo eas, quæ ad vniuersalem faciunt purgationem vix locum habere, nisi fortè sanguis, tãquam causa sine qua non vrgeret, quo in casu fortasse sanguinis detractionem locum habere excogitari posset, & præcipuè vbi ipsi neruorum principio calidiora forent adhibenda; quæ autem ad particularem pertinent euacuationem in malo contumaci, quamquam, & hoc rarissimè in vsum venit, vsurpari poterunt; de ijs autem quid dicendum ex prægressis notum.

Sãguinis detractio ferè semper dubia.

Materiæ Pharmaceuticæ, vel ad totum spectant, & ad peccantes euacuandos humores referuntur, vel ad certas quasdam partes Paralysi affectas, vt ad cerebrum, neruos, & intestina: Materiæ totius prædictis innotescunt, quemadmodum, quæ consulunt cerebro, ac neruis. Circa sudorifica tamen obseruo in hac Paralysi curanda, præ cæteris in materia frigida, præter decoctum guaiaci, aut salsæ per paucos tamen dies laudari exhibitionem syr. Sancti Ambrosij, vel hic, qui

Pharmacia, vel ad totũ, vel ad partes refertur.

Inter sudorifica, quę sint magis ex vsu.

℞. *Syr. de Betonica,*
de succo Cardui Benedicti } *an. ℥. ij. ß.*
Theriacæ præstantissimæ ʒ. ij.
M. & formetur elec. cuius dosis erit cochlear vnum, aut alterum alternis diebus ab ægro benè in lecto cooperto ingurgitatum.

Conserua sudorifica.

Materiæ autem, quæ attinent ad intestina, etiam si ex proprio de colica tractatu patefiant, tamen hic in materia acri ex Paulo noto potissimùm conuenire clysteres demulcientes, & emplasticos, antidotum ex aloe amaram, & balnea dulcia. Victus modò ad humidum, frigidiusq; vergat oportet, quamquam, vt idem refert, Medicus quidam in Italia huiusmodi Colicos, & ex colica Paralyticos victu omnimodo refrigerante, & incrassante (difficilè creditu) sanauit; crudas enim ijs inquit, easq; refrigeratas præbebat, lactucas, itidem intyba saturitatem vltra, ad hæc vuas, mala, & duræ carnis pisces, omne genus testaceorum, Bouorum pedes, Bulbos, & consimilia non modò facultate, sed tactu quoq; frigida; vinum autem rarò, siq; aliquando concedebat frigida miscebat, imò frigidam per se, & poscam porrigebat, ab omnibus alijs calidis, & temperatis medicamentis abstinens.

Ad intestina, quæ spectent.

Modus viuẽdi, & cuiusdam Medici praxis.

In

In materia frigida Chirurgia locũ non habet, sed Pharmacia tantùm. Præsidia partes respicientia.

In Materia frigida, Chirurgiæ nulla est ratio habenda, aggrauat enim malum: Quare Pharmaciam meditantes nullum efficacius constituo (missis, vt notis alijs) medicamento ex gummi galbano, elemi, hederæ, & oleo laurino, seu baccarum lauri, epigastrij musculis apposito. Ex materijs, quæ referuntur ad partes ipsas Paralysi affectas, præter thermas nitrosas, sulphureas, bituminosas, aluminosas, & salsas, quæ planè mirabiles sunt, subscriptæ magnoperè extolluntur, vt quibus solis (post sudores, vt diximus, administratos) plerique curati sunt; hæ autem sunt

Articulorũ fotus.

℞. *Saluiæ,*
Origani,
Rorismarini,
Iuæ Arteticæ } *an. m. iii.*

Incidantur, & mixta coquantur in aheno, & decoc. cum herbis calentibus infundantur in vasculum ad hoc præparatum, quod tegatur supernè panno quadruplici, & fomententur artus afflicti per quartam horæ partem mane, & vesperi ante cænam.

A fomento adhibeatur similis inunctio.

Linimẽtum à fotu.

℞. *Pingued. Gallinæ,*
Ardeæ,
Taxi } *an. ℥. i.*
Lumbricorum terrestrium vino lotorum ℥. i. ß.
Coquantur lento igne, & addatur ol. nucis conditæ, m. f. linimentum.

Facta inunctione pars illiniatur sequenti sapone, qui siccescat sponte, & post calida abluatur

Saponis cõpositio, & vsus.

℞. *Sapon. Veneti,*
Mucilag. Altheæ } *an. ℥. i.*
Seminum Erucæ contusæ ℥. ii.
Ol. ex granis Iuniperi ℥. ß.
M. pro reformando sapone.

Siq; istis nihil proficiatur, pro fomento

Fomentum efficacius.

℞. *Radic. Vrticæ m. iii.*
Puluer. Cimini ℥. i.
Salis ʒ. iii.
M. & coquantur, ad vsumq; fomenti, vt supra perducantur.

Pro Vnguento

Vnguẽtum.

℞. *Ol. Antiqui lib. ß.*
Sanguinis Porci ℥. iii.
Castorei ʒ. i.
Ceræ parum
M. & f. vnguentum pro linimento.

Efficaciora autem hæc duo censentur

℞. *Pinguedinis Conchar. nigr. vstarum in vase fictili ℥. ii.*
Axungiæ Ardeæ,
Taxi,
Canis } *an. ʒ. i.*

Feui

Seui Hircini, } *an.* ℥. *vi.*
Ceruini
Sapon. Veneti dissoluti cum succo Cardui, & Althea q. s.
M. lento igne.

Præstantissima sunt hæc duo.

Alterum ℞. *Puluer. Lumbric. terrestr.* ℥. *ii.*
Calami Aromat. ℥. *vi.*
Galangæ ℥. *iii.*
Mellis despumati q. s.
Coquantur ad spissitudinem debitam.

Suffitus cuiusdam.

Solo suffitu ex lapide molari resperso aceto ad partem affectam, quidam plerosq; curasse gloriatur, cui deinde imposuit cataplasma ex glandibus cupressi, hypocistide, acacia, malicorio, ol. cydoniorum, terebenthina, styrace, myrrha, & piscium glutine in aceto dissoluto, quod vna quoq; quarta die tantùm renouabat; interim verò manus medicamento tectas ad fornacem, vel ignem hactenus calefecit, dum æger calorem penetrasse sentiret, sic verò calefactam partem pannis calidis inuoluit.

PseudoParalysis non ignota Gal. Germaniaj præcipuè hoc morbo grassatur. Causa PseudoParalysis.

PseudoParalysis meditationem instituentes, quam quidam recentiorum, vt proprium inuentum sibi tribuit, statuo ipse illam Gal. minimè ignotam fuisse, eius enim clarè meminit vi.de tu: val.xj.vbi de quodā nephritico,cui digiti manus deterius mouebantur,ac sentiebant,& cauum quiddam (vt ipse aiebat) sonabant, Medicisq; Campaniæ præcepta tradidit,pro vero Paralytico malè curato. Germaniæ quibusdam in locis peculiare est hoc malū,quo qui laborāt *contracti* ab alijs vocantur, ijq; manibus,ac pedibus subinde magis, ac magis, tandemq; prorsus euadunt immobiles. Causa huius vitij non est nisi atrophia, vnde carnis musculosæ defectus, ac cerebri simul, neruorumq; imbecillitas, & ab his omnibus vltimò immobilitas iam dicta; omnes enim, qui sic laborant morbo colico, & nephritico longo tempore simul infestati tabescunt, sine tussi tamen, vel quòd, vt ibi ait Gal. cum graciles natura sint toto corporis habitu, medicamentis, ac victu extenuantibus tali corpori inimicissimis vtuntur; vel quòd hepatis, & ventriculi vix coctrix natura ob discrasias imbecillis, illius quidem calida, huius frigida, morbi neglecti potissimùm, aut mala per stupefacientia præcipuè curata, vi, ac longitudine magis, ac magis in dies labefit; hinc corpore idoneo destituto nutrimento, & musculi, præcipuum organi instrumentum, euanescant, & cerebrum infirmius simul lædatur, spiritusq; animales deficiant, ac nerui debilitentur oportet: Ex quibus omnibus, vt per se iam patet, quomodo à Paralysi ex colica modò explicata, ita à Paralysi ex siccitate hoc vitium differat, ita etiam constat quid pro eius curatione tentandum sit Medico, nam cum multi affectus, alij ex alijs, in his ægris orti sint, quibus tandem PseudoParalysis superuenit liquet morbos causæ vicem gerentes prius curandos esse, & tandem ad eos deueniendum, qui affectus rationem habent: Quare, habita prius totius, & humorum peccantium, bilis potissimùm, ac pituitæ prouidentia, colico dolori, atq; nephritico succurrendum, deinde hepatis, & ventriculi discrasia per contraria alteranda, tunc gracilitati totius opitulandum, ac deniq; cerebro, & neruis robur comparandum erit; quæ quibus præsidijs obtinere valeat Medicus, loquendo de peculiaribus, satis apertè liquet.

Morbo colico, & nephritico laborantes lōgo tempore tabescunt.

Differentiæ.

Curatio quibus instituēdā.

Præsidiorum materiæ etiā si alibi tractentur, peculiaria etiā ab Auctore hic proponuntur.

Quòd pertinet ad materias præsidiorum, eæ tametsi partim ex peculiaribus de dolore colico, & nephritico, ac de hepatis, ac ventriculi discrasijs elici queant, partim ex dictis, tùm supra de gracilitate, tùm hoc ipso capite de Paralysi, nullo negotio colligi possunt. Tamen visum est pluribus, qui hos tractarunt ægros particularem quamdam curandi rationem instituere, quæ cum ab *Empyrico Rationali* instituto, quale in præsenti profitemur, non sit admodum aliena, eam recensendam duximus, vt Viri, & Medici eruditissimi suum de ea iudicium ferre liberè possint.

Tota

Chirurgia omittitur, & ad Pharmaciam fit trāsitus.

Tota autem curatio sic perficient, & primò quò ad Chirurgiam cum illius nulliu habeatur peculiaris vsus, iccircò ad Pharmaciam secundò instituendam me confero Aluus ergo sic lenienda venit tali enemate

Peculiare enema in PseudoParalysi.

℞. *Mercurialis,*
Brancæ Vrsinæ } *an. m. i. ſ.*
Origani,
Pulegij } *an. m. i.*
Bismaluæ m. ij.
Fol. Senæ ℥. i.
Chamam. m. ſ.
Anisi,
Cimini } *an. ʒ. i. ſ.*
M. & coquantur in sufficienti q. ad tertias, colati

℞. *Lib. i.*
Ol. Communis ℥. iij.
Salis parum
M. & f. clyster.

A quo clystere per quattriduum intus præbe hos morsellos.

Morselli post Clysterem capiendi.

℞. *Margar. præpar. ʒ. ſ.*
Zingib. ʒ. i.
Cinnam. el. ʒ. iii.
Macis,
Caryophyl.
Nucis Muschatæ } *an. ℈. i.*
Cardamomi vtriusq; an. ℈. ſ.
Sacchar. ℥. viij.
Dissoluatur sachar. in aq. Rof. & Cinnam. ana part. æq. & aromata crasso modo incidantur, deinde m. & f. morselli.

Exterius admoue ventriculo emplastrum ex pane tosto aceto resperso, vino calido, & sequenti puluere

Emplastrū pro ventriculo roborando.

℞. *Menthæ ʒ. i.*
Absinth. ℈. ij.
Rof. rub. ℈. iiij.
Caryophyl. ℈. ij.
Cubebar.
Nucis Muschatæ,
Mastiches } *an. ℈. ſ.*
M. & f. puluis.

His sic peractis, ad purgandum

℞. *Radic. Liquiritiæ*
Cichor. } *an. ℥. ij.*
Polip. ʒ. vi.

Fœni-

Fœniculi, } *an. ʒ. i.*
Caryophyllatæ Purgans.
Semin. Anisi ʒ. i.
Semin. quatuor maior. frigid. an. ʒ. ij.
Herbarum Betonicæ, } *an. m. i. ſ.*
Agrimon.
Endiuiæ m. i.
Flor. Roſ. rub. p. ij.
Borrag. p. i.
Stœchadis Arabici ʒ. i.
Paſſul. minor. ℥. i.
M. & coquantur in ſ. q. aq. ad tertias, poſtea colentur, colati

℞. ℥. *xiij. & in colat. infunde*
Rhabarb. el. ʒ. i.
Agar. Trochiſ. in petia ligati ℈. *iij.*
Macis } *an.* ℈. *ſ.*
Cinnamomi
Sicq; maneant per noctem, mane colentur ℥. iij. quibus adde
Mannæ elec. ʒ. vi.
Syr. de duabus radic. } *an. ℥. ſ.*
Roſ. ſol.
M. & f. p. quæ iteretur quarto quoq; die.

Intermedijs diebus, extra applica Emplaſtrum ſupradictum, ſicuti interius exhibe per horam ante cænam, & prandium vnam ex his rotulis.

℞. *Spec. Aromat. Caryophyll.* ℈. *ij.* Rotulæ per horam ante cibum capiendæ.
Elec. reſumptiui, } *an.* ℈. *i.*
Roſatæ nouellæ
Diamarg. frig. } *an.* ℈. *ſ.*
Diagalangæ
Sacchar. albiſſimi ℥. iij.
Diſſoluatur ſacchar. in aq. roſ. & cinnam. deinde m. & f. confec. in rotulis.

Mane, & Veſperi vngatur dorſum vnguento contra calculum, quod

℞. *Ol. Viol. ʒ. iij.* Vng. contra calculum pro dorſo inungendo mane, & veſperi.
Seſam. } *an. ℥. ſ.*
Amygd. dulc.
Lil. alb. ʒ. ii.
Scorpion. ʒ. vi.
Vnguenti Dialtheæ, } *an. ʒ. ii.*
Pingued. Gallinæ
M. & cum cera q. ſ. f. vnguentum.

Vrgentibus torminibus ol. carui, cum cereuiſia, aut hydromellite calidè vſurpatur, in quorum vſu perſiſtendum ad conualeſcentiam aliquam, tunc purgans ſeptimo quoq; die repetendum, ſuppoſitorium crebrius; ſed, & hic ſyr. ante rotulas, & emplaſtrum conuenit.

Syr. ante emplastrũ, & confectionem assumendus.

℞. *Syr. de Endiu.*
de succo Borrag. } *an.* ℥. *ii.*
de succo Granatorum
de succo Acet. ℥. *i.*
de Cortic. Citri ℥. *i. ſ.*
Iulepi Roſ. ℥. *iii.*
Aq. Cinnam. ℥. *i.*
Veronicæ ℥. *ii.*
M. & reformetur ſyr. cuius mane, & veſperi duo cochlearia, vel etiam tria ſumantur.

Si verò æſtus, & ſiccitas negotium faceſcant

℞. *Aq. Endiu.*
Veron. } *an. q. ſ.*
Pro ſyrupo m. cui adde cochlear huius pulueris.

In ſiccitate, & æſtu hæc perhibeatur.

℞. *Santal. Citrin.*
Rub. } *an.* ℈. *i.*
Roſ. rub.
Cinnam. el. } *an.* ℈. *iiii.*
Spec. Diarrhod. Abb.
Diamarg. frigid. } *an.* ʒ. *i.*
Sacch. candi ℥. *i.*
Semin. Melonum decortic. ʒ. *ii.*
Sacchar. ad pondus omnium
M. & f. puluis ſubt. pro vſu dicto.

Exterius hepati tunc adhibe vnguentum ſantalinum. Vltimò, hæc potio eſt multi vſus, quæ frigida ingurgitatur, ſi eam ſic perfert ventriculus; ſin minus calida

Potio vtiliſſima, frigida, calidaue capienda, ſecundum vẽtriculi tollerantiam.

℞. *Emulſ. ſemin. Melon. excortic.* ℥. *ii.*
Amygd. dulc. ſelec. & mundat. ℥. *vi.*
Coquantur in ſ. q. aquæ, & in fine adde
Aq. Veronicæ,
Roſar. } *an.* ℥. *ii.*
Cinnam. ℥. *ſ.*
Sacch. ℥. *i.*
M. & f. p.

Carne aliquo modo reſtituta, ad corroborandos neruos, & cerebrum.

Confectio cerebrum, neruoſq; roborans.

℞. *Margar. præpar.*
Cornu Cerui vſti } *an.* ℈. *i.*
Smarag. præparati gr. v.
Ol. Nucis Muſchatæ f. per expreſſ. ʒ. *i.*
Sacchar. clarificati lib. ſ.
Aq. Lauendulæ ℥. *iiii.*
M. & coquantur ad conſumptionem aq. deinde f. confec. in rotulis.

Spec. quoq; diamuſc. ex hydromell. quantum cuſpis cultelli poteſt capere prodeſt. Extra lotio dorſi, & artuum cum aq. lauendulæ, ac vino maluatico; item, & hoc epithema.

℞. *Sty-*

℞. *Styracis Calam.* ℥. ß.
Ligni Aloes ʒ. i. ß.
Flor. Lauendulæ, }
Anthos, } *an.* ʒ. i.
Sthœchad. Arab. }
M. & coquantur in vino maluatico ad ſ. q. deinde colentur, & f. epithema ſ. ar.

Artuum epitema.

Et hæc ſunt, quæ in Pharmacia ad curandam PſeudoParalyſim proponuntur.

Victus ratio illa ſit oportet, vt aer ſit temperatus, ac potius calidus, ad ſpirituum vitalium, & animalium recreationem alteretur aquis, lauendulæ, & roſ. in cubili reſperſis; vel puluis hic ſupra carbones ſuperponatur

Qualis aer probetur.

℞. *Roſ. rub.* ℈. ij.
Roriſmarini ℈. i.
Caryophyl. }
Macis, } *an.* ℈. ß.
Cinnam. }
Ligni Aloes }
Succini, } *an.* ʒ. ß.
Olibani }
Styracis Calamithæ ʒ. i.
M. & f. puluis pro dicto vſu.

Puluis pro cubili ſuffumigando.

Cibus primo menſe ſit attenuans, ſecundo, & tertio incraſſans, ac magis nutriens; ſub principio ergo poſſunt exhiberi piſces ſaxatiles, perſici, auratæ, gobiones, iuſcula ex aqua, & butyro, iuſcula Gallin. radic. petroſel. medicata, oua mollia, poma cocta, beta etiam, & ſpinachia, aliquando etiam tantillum carnis Gallinæ, & Vituli; in progreſſu, vti ſecundo menſe, emulſiones ſemin. mel. cum aq. roſ. iuſcula, & contuſa pull. Gallinacearum, aues montanæ, Turtures, Perdices, Columbi turriales, lac; imò, & carnes Ceruorum iuniorum, Cancrorum caudæ, oriza, amylum, pyra cocta, cytonia, imò, & poma cocta. Potus ſit aq. hordei, licet poſſit concedi bucella panis ex vino, ſed rarò, aqua tritici bene defæcata, aq. item hordei aromatizata cinnam. Motus ſit moderatus. Somnus, poſtulante vſu, prouocetur cunctis temporibus ol. nucis muſch. & in progreſſu eſu lactucæ, admixtis ſemin. papau. albi cum iuſculo amygd. Aluus ſi non reſpondeat, quarto quoq; die irritetur ſuppoſitorijs, aut clyſtere molliſſimo. Animi affectus modeſtè exerceantur, ita tamen, vt potius ad ſpem ægri excitentur, quàm ad triſtitiam; & de Paralyſi, omnibuſq; illius ſpeciebus ad ſatietatem.

Cibariorum diff. ſecundum tempus ſucceſſiuum morbi.

Potus qualis eſſe debeat.

Aluus quarto quoq; die irritanda.

CAPVT XXIV.

De Arthritide.

QVemadmodum fuit conſtitutum paralyſim aliam eſſe propriam, & legitimam; ſpuriam, & impropriam aliam, ita etiam de Arthritide eadem ſupponenda diuiſio: Quare, vt eſt vera, & propriè dicta, Arthritis; notha, & impropriè nuncupatur altera; quòd ſanè ex vno Gal. ſatis liquet, qui 3. Aph. 16. Arthritidem ex ſiccitate, impropriè Arthritidem vocari affirmat: De vtraq; ergo ſermo habebitur, primò tamen de propria loquemur. Hæc ergo ea eſt ex Gal. 10. Loc. 2. & 6. Apoh. 25. quæ ab humoribus ad articulos fluentibus producitur.

Arthritis, vel legitima, vel ſpuria, ſiue propria, vel impropria.

Propria, quæ ſit.

In ea igitur indicationes ſumuntur, & à rebus ſecundum naturam; à rebus præter

 natu-

Indicationes, vnde ſumantur. naturam. Res ſecundum naturam, virtus ſcilicet, cùm toti corpori communis, tùm articulorum propria, quid indicent, facilè ex ſe patet, illam enim nutrimentum poſtulat; alia verò proportionem, & innatum calorem conſeruantia medicamenta requirit, Arthritica ſcilicet, à Barbaris Arthetica appellata, de quibus obſeruo ex Gal. & Auic. vt ſubaſtringentia ſint, non tamen nimis calida, non frigida, non humida, quoniam illa, debilem per ſe articulorum calorem diſſoluunt; iſta ſua natura articulis inimica, & hæc poſteriora eos magis laxant, aptioreſq; ad ſuſcipiendam fluxionem reddunt.

Arthritica ſubaſtringentia ſint, non tamen calida, frigida, aut humida nimis.

Res præter naturam in Arthritide tres sũt, primò dolor. Res præter naturam in Arthritide tres ſunt, dolor, cauſa, ſeu materia dolorem faciens, & paſſi habitus: Dolor anodynum flagitat, quod triplex eſſe poteſt, vt præhabuimus de dolore capitis, calidum in primo gradu, emplaſticum, quæ propriè anodyna ſunt, ac frigidum, quod propriè ſtupefaciens nominatur, quibus, & diſtrahens facultatem addendum. Quoad cauſam, hæc meditanda venit, vt effectrix, vt generans, & vt colligens: Effectrix, vt diximus, eſt humor in articulos defluxus, qui, vel humoris formam adhuc retinet, vel in ſolidam ſubſtantiam ab humore diuerſam degenerauit; ſolida autem hæc ſubſtantia Tophus vocatur, & quia eſt toto genere præter naturam, icircò omnino eradicanda, quòd ſanè alia non valemus obtinere ratione, quàm detrahendo, ſeu extrahendo; igitur nec molliendum, nec diſcutiendum, quia nulla inde vtilitas, quicquid nonnulli de Tophis per huiuſmodi medicamenta curatis ſe gloriando dixerint, nam tumorem fortè durum, humoroſum tamen, cùm ijs ſuſtulerunt, & illum fortè, falsò tamen, Tophum exiſtimarunt; Humoroſa materia, vel malignæ qualitatis eſt particeps, vnde maligna Arthritis à quibuſdam ſic nominata oritur; vel eius eſt expers: Illa alexipharmacum indicat è proprio tractatu petendum, cùm de venenis, tùm de lue Gallica; hæc, etſi vt plurimum eſt pituita, cùm ſyncera, tùm mixta alijs humoribus, poteſt tamen eſſe ſanguis, & quilibet alius humor, ſiue ſyncerus, ſiue mixtus, ita tamen, vt qui craſſiores ſunt, pro vehiculo habeant bilem, ichorem, & ſerum. Hi igitur humores, ſi conſiderentur ratione ſpeciei ſuæ, indicant determinata; quatenus verò ratione copiæ dolorem excitant, minuens; ratione qualitatis alterans; ratione motus præter naturam, ad differentiam critici retrahens, intercipiens, reuellens, & impellens, hoc tamen notato, quòd reuellentia quidem ſemper, repellentia verò, & intercipientia non ſemper conueniunt; repellentium enim in Iſchiade, ſeu in coxendico dolore, item, & in Arthritide vniuerſali, deniq; & in Arthritide ex materia repercuſſionis incapaci, qualis eſt admodum frigida, craſſa, & lenta nullus eſt vſus; intercipientia verò in materia impetuosè fluente, cum ea huiuſmodi obices ſpernat, inutiliter adminiſtrantur; in ea verò, qua metus eſt, ne ad partem principem, præ multitudine decumbat, etiam periculosè adhibentur: Cauſa generans ſunt viſcerum intemperies, vt potiſſimùm iecoris, capitis, ac ventriculi, quæ ſingulæ ſui alterationem per contraria inſinuant: Cauſa verò colligens, cum ſit euacuatio conſueta ſuppreſſa, requirit materiam Medicam illam commouentem, quomodo ſi oriretur Arthritis, eò quia euacuatio per vterum e. g. cohibetur propter obſtructionem, tunc adhibenda erunt euacuantia, detergentia, attenuantia. Tandem habemus ſubiectum, ſeu (vt dicunt) paſſi habilitatem, quæ cum pendeat à frigiditate, humiditate, & laxitate articulorum, oſtendit calefaciendum eſſe, ſiccandum, & denſandum.

Secundò cauſa.

Cauſa effectrix.

Tophi per diſcutientia curationem non admittunt.

Maligna Arthritis.

Humores, quid indicent.

Reuellentibus ſemper, repellentibus, & intercipientibus non ſemper vtendum.

Cauſa generans, quæ ſit.

Colligens item.

Tertia ex rebus non naturalibus eſt paſſi habilitas.

Ex materijs præſidiorum in curatorias, & præſeruatorias diſtinctis, primò occurrunt Chirurgicæ curatoriæ, tempore ipſius exacerbationis Arthriticæ adhibendæ, inter quas, tãquam præcipua enumeratur venæ ſectio; hæc enim vbi Arthritis à ſanguine pendet, ſiue peccante, vt principali, ſiue vt coadiuuante, ſiue vt cauſa ſine qua non, quando ſcilicet in toto redundat ex Gal. & Auicennæ, omniumq; Medicorum ſententia ad vſum, vt opportuna deducenda: Mittetur autem ſanguis in Arthritide ſanguinea liberalius quidem, ſed virium tamen habita ratione, non plenitudinis, nam dolori, vigilijs, alijſq; ſymptomatibus plurimum conſulere oportet, tãquam virium labefactiuis; vnde, Aetio ſuadente, tutius erit non vnica vice tantùm detrahere neceſſariò de-

Chirurgica præſidia.

Si in toto redundat sãguis, vena ſecetur liberalius.

detrahendum, sanguinem, sed repetitis vicibus, ad illarum conseruationem id præstare conducet. In ea verò Arthritide, in qua sanguis, vel vt adiuuans tantùm, vel vt sine qua non causat vitium hoc, cum ex Auic. in frigida causa nimia frigidorum humorum pertimenda sit recrudescentia; in causa verò calida, nimia eorum agitatio, attenuatio, & turgentia, iccircò parcè, & semel tantùm extrahendus, nisi fortè Arthritis à melãcholico proueniat sanguine, quia tũc paulò liberalior institui poterit sanguinis euacuatio. *Quantũ sanguinis detrahendum.*

Circa tempus, notat idem Aetius in sanguinea Arthritide affatim secandam esse venam, si dolor sit vehemens, & quouis tempore, cùm ante, tùm post cibum, hac tamen adhibita cautione, vt vrgẽte dolore, ante cibi in ventriculo coctionẽ prius excitetur vomitus, deinde vena secetur, potest etiã vomitui clyster sufficere. Circa Arthritidẽ, quæ fit ab alio humore, quàm à sanguine, sanguini tamen permixtus, ex Paulo ad sectionem venæ, in principio tamen solùm Arthritidis licet ascendere; in progressu autem, seu in ijs, qui sæpius fluxione tentati fuerint abstine; læduntur enim potius à sectione venæ, quàm iuuentur. De loco sectionis venæ, etsi, non leuis, ac exigua habeatur controuersia, potest tamen res hæc paucis perstringi, atq; decerni, distinguendo de Arthritide; vel enim vniuersalis est Arthritis, omnes ex æquo occupans articulos; aut est vniuersalis, non tamen ex æquo omnes, sed alios magis, minus alios exercens; vel est particularis. *Tempus mittendi sang. ex Aetio.* *Si Arthritis ab humore diuerso à sanguine fiat.* *Locus à quo sanguis sit euacuãdus.*

In Arthritide igitur vniuersali, ex æquo omnes cruciante articulos, cum sanguinem mittere non possimus, nisi pertracto eo ad aliquem locum affectum, Auic. testimonio vtriusq; cubiti, vel etiam (secundum aliquos) vtriusq; manus venam tundere valemus, nec vllo modo metuenda est sanguinis ad locum affectum pertractio, quandoquidem plus emolumenti, procul dubio, adfert totius euacuatio, quàm noxia, illa ad articulos istos sanguinis deductio. In Arthritide autem vniuersali, sed non ex æquo omnes exercente partes, vena partis lateris minus affecti aperienda. Vbi tamen illud (me iudice) notandum, quòd cum podagra sit magis æstimanda ex Hippoc. quàm chyragra, si contingat, vt articuli extremarum manuum magnoperè laborent, pedum autem leuius, non ità consultum fore, si ex venis pedum sanguinis detrahatur; vnde sunt, qui in hoc casu per hirudines ex hæmorrhoidibus applicitas sanguinem potius minuendum censeant, vel certè expectandum, vt manuum dolor, quoquo pacto mitescat, & sic demum ex earum venis sanguinem detrahendum putant: Primùm tamen magis approbo, quod attamen, cur etiam in vniuersali Arthritide, ex æquo omnibus articulis sollicitudinem incutiente, loco sectionis venarum in manu, & cubito vtroq; propositæ ab Auicenna fieri nequeat, haud video. Quòd si Arthritis sit particularis, sic ex Gal. de cur. rat. per sangu. miss. c. 18. sententia, res decernenda, vt pro partis affectæ euacuatione, in Arthritide partium superiorum, vt chyragra, & clysagra, quæ claiculas affigit, venæ cubiti secandæ sint; in Arthritide verò partium inferiorum, vt ischiade, gonagra, & podagra venæ poplitis, aut malleolorum externæ: Vnde Galenus 10. Local. 2. plures Ischiadicos his venis incisis vno die se curasse gloriatur. Dixi pro euacuatione partis affectæ, nam si etiam in toto sanguis exhuberet, illeq; mittendus veniat, procul dubio prius ad longinqua facienda erit retractio, & consequenter affectis partibus inferioribus venæ cubiti tundendæ; superioribus venæ tali primò erunt aperiendæ; sic ipsemet Gal. 10. Loc. cit. in ischiade primùm è cubito, deinde è venis tali sanguinis missionem molitur. Cæterùm in quacunq; particulari Arthritide semper partis, iuxta Medica præcepta, seruanda rectitudo, & cum pro totius euacuatione, venæ cubiti aperiendæ erunt, & si mediæ venæ, incisio præcipuè conuenit, tamen iecoraria quoq; secari potest, si iecoris caliditas in corpore sanguinem coaceruet copiosum. *In Arthrit. vniuersali.* *In eadem vniuersali, sed nõ omnes partes exercente.* *Obseruatio ex Hipp.* *Sãguin. per hæmorrhoides euacuatio.* *In Arthritide particulari.* *Rectitudo in sanguine educendo semper seruanda.*

Tandem de modo, pro completa venæ sectionis administratione dicenda forent, ex alibi dictis, vt nota petantur. De venis modò incidendis, posita mensium, & hæmorrhoidum suppressione, nihil etiam recenseo, cum ex alibi dictis, quid sit agendum constet; *Modus.*

conſtet. Illud tantùm in menſium obſeruo ſuppreſſione, cum Arthritis infeſtat, ſi lapſum ſit multum temporis menſtruæ purgationis, antequam ad infernarum venarum ſectionem deuenias, minue prius totius plenitudinem venarum ſuperiorum inciſione; ſin verò, quo tempore inſtat expurgationis tempus, tunc ſuperueniat Arthritidis exacerbatio, ſtatim venarum inferiorum molienda euacuatio. Præter venæ ſectionem, commendantur cucurbitulæ ſcarificatæ, cùm, vt ſubſtitutæ venæ ſectioni, ſi eam vires non perferant, tùm etiam poſt accuratam tamen totius euacuationem, vt remedium principale, ad euacuandam materiam in ipſa parte contentam, (quò tamen non ſcarificatæ quoq; faciunt) maximè, ſi ex Gal. 10. Loc. citato ab acribus Pharmacis intempeſtiuè adhibitis denſata ea ibi fuerit, illo tamen animaduerſo, vt in iſchiade, ex Aetio, magna ſemper cucurbitula eligatur; & licet vulgares cucurbitulæ, hoc in caſu, vſui ſeruiant, attamen longè magis mihi probantur cucurbitulæ ex cornea materia confectæ, quæ vtraq; parte patentes ſucturis applicantur, nam, & longè minus dolorificæ, & longè minus ſiccant, & aptius affiguntur, & præterea applicari poſſunt abſq; flamma, quæ in articulis exſiccatis non eſt vſquequaq; probanda. De hirudinibus, pro totius euacuatione, iam dictum eſt; pro particulari, non ſecus, ac cucurbitulæ conueniunt, ſi ſingulo cuiq; articulo geminæ, aut ternæ admoueantur. Sed, & alius earum vſus eſſe poteſt; nam in Arthritide ex cohibita euacuatione ſanguinis per nares, poſt totius euacuationem feliciter, & cum admirabili vtilitate frequenter naribus applicantur. Pro eadem materia euacuanda, veſicantia quoq; loco affecto admota conducunt, potiſſimùm in Arthride frigida, & ex craſſa, ac viſcida materia articulos laxante, & emolliente, maximè etiam locum habent in iſchiade, cum articulus iſchij profundiſſimus ſit, & propterea cæteris magis ex alto trahentia deſideret. Id tamen in eorum adminiſtratione obſeruandum, in primis, vt affigantur regionibus ex carnibus, tendinoſis, neruoſis, & membraneis, deinde vt quam diutiſſimè per quadraginta puta, aut ſexaginta dies, aut plures etiam excitata ab ijs vlcera aperta detineantur. Veſicantibus ſufficiuntur inuſtiones ad eundem vſum, & maximè cum materia eſt mucoſa, articuli luxatio, vel aliud incommodum metuitur, quomodo Hipp. 6. Aph. vltimo in coxendico dolore ad prohibendam luxationem, & claudicitatem inuſtiones laudat; hæ verò partim candenti ferro, partim cauſticis medicamentis ad vſum perducuntur, & partim externæ ſunt, quæ in ſuperficie tantùm fiunt; partim internæ, quæ profundiſſimè, & ad articulos ipſos perducuntur: Ex his internæ, licet materiam magis abſumant, & magis articulorum laxitatem compeſcant, tamen quia dolores inde ſequuntur ingentes, inflammationes, conuulſiones, & deniq; incurabilia vlcera ferè ſuperueniant, minus ſunt tutæ; quæ autem candenti ferro excitantur, ſemper ijs, quæ cauſticis medicamentis peraguntur, ſunt hoc in caſu vtiliores, vt quæ tutius, ac citius operantur, & propterea partes inuſtas corroborant, quòd maximè optatur, & proinde Hippoc. (quicquid aliqui dicant) loco citato actualem inuſtionem, vt ex lib. de articul. c. 4. & ſeq. clarè colligitur, intellexit: Plures autem, vel pauciores poterunt adhiberi inuſtiones, pro articuli, cui adhibentur magnitudine, aut paruitate. Porrò in eorum adminiſtratione, præter ea, quæ de veſicantibus obſeruanda præcepimus, illud quoq; nonnulli monent, vt cum ferro candenti fiunt, ob doloris vehementiam, quæ ferè committatur parti incurrendæ, ſtupefacientia admoueantur, circumſtantes verò partes, ad cohibendam fluxionem, defenſiuis muniantur, quæ admonitio, licet omnino ſpernenda haud eſt, tamen ſi combuſtio artificioſè machinetur, & non confertim, nec dolore ſæuiente, facilè abſq; prędicta obſeruatione vitari poterunt incommoda. Sed circa inuſtiones iſtas noto, præter vſum iam propoſitum, alios quoq; haud contemnendos habere inuſtiones iſtas, nam in primis in maligna, & virulenta Arthritide efficaciſſimum præbent præſidium, adeo vt, qui de hac re tractant ſolo cauterio, etiam potentiali, dolenti loco infixo, inſuperabiles alioquin huiuſcemodi dolores penitus ſuſtuliſſe affirmant; deinde non deſunt etiam, qui ad extrahendos Tophos ijs vtan-

Cucurbitulæ item ſunt ex vſu.

Cucurb. ex cornea materia magis ab Auct. probantur.

Veſicantia loco affecto non improbantur.

Inuſtiones vbi faciendę ex Hipp.

Inuſtiones, quæ ferro candenti fiunt vtiliores.

In adminiſtrandis vſtionibus ſtupefacientia adhibeãtur.

Partes defẽſiuis muniẽdæ.

In maligna, virulentaq; Arthritide cauterium præſtantiſſimũ eſt in affecto loco.

vtantur, quamuis nonnulli hac in re incisionem acuto ferro molitam ijs præferant; cuius certè non desunt historiæ apud Schenkium, & alios rerum Medicarum zelotypos obseruatores Tophorum sic extractorum. Sed hæc vtraq; operatio, tunc demum locum habebit, cum Tophi superficiem tantùm articuli attingunt, aut ad articulorum ambitum, (vt sæpè fit) sunt depulsi. Ad Chirurgicas materias etiam pertinent incisiones, quæ in suppuratis tumoribus articulos obsidentibus à Chirurgicis sunt tentandæ. Qua in re illud diligenti animaduersione dignum, quòd monet Gal. 6. Epid. 29. .f. ne vnquam fiat incisio, nisi planè certò sciamus partem tumescentem, seu, quæ tumori insunt ad suppurationem deducta fuisse, cum sæpè tantùm absit, vt sanies eo in loco reperiatur, vt potius tota caro, quâ articuli conteguntur, pituitosa profectò, & mucosa materia plena inueniatur; vnde non solùm Medico ignominia, sed ipsi ægro noxa comparatur. De frictionibus nihil habeo, cum satis constet tempore curationis, quo dolor viget, oppositarum partium frictiones, tãquam reuellentes non esse inutiles; cessante verò dolore, pro digestione impactæ materiæ, etiam frictiones cum salito oleo adhiberi posse, de quibus inter materias præseruatorias, ad quas modò deuenio.

Tophorum medicatio ex quibusdã.

Gal. animaduersio in partis affectæ incisione.

Frictionum vsus.

Inter materias præseruatorias, quemadmodum quoq; inter curatorias primum locum obtinet venæ sectio, modò illa adsint, quæ eam requirunt, & permittunt, de quibus dictum in materijs curatorijs. Est autem secanda ad præseruationem vena tempore Veris, vel Autumni, pro vt hoc, vel illo tempore in Arthritidem ægri sunt procliues, ita tamen, vt semper eligatur id tempus pro venæ sectione, quod paulò anteire consueuit tempori, quo solent redire dolores, & semel tantùm in anno secetur vena ijs, qui altero tantùm temporum doloribus Arthriticis corripiuntur; his enim ex 6. Aphor. 55. dolores podagrici mouentur. Quòd si in vtroq; tempore hisce doloribus exerceantur, bis illam aperire licebit; vbi vena sit incidenda, ex dictis de curatoria venæ sectione liquet; sicuti quantitas mittendi sanguinis ex illius redundantia, vt sæpè diximus planè constat, vti & alia ad rectum venæ sectionis vsum. At vbi virtus eam non perferat, eius loco cucurbitulæ partibus cum scarificatione applicitæ commendantur, quæ, vt supra demonstrauimus, ad vsum perducendæ.

Præseruatoriæ, & curatoriæ materiæ.

In præseruatione secetur vena tẽpore Veris, vel Autumni.

Quantum sang. mittẽdum in præseruatione.

Cucurb. substitutio.

Quò ad materias Chirurgicas, quibus educitur materia à sanguine, inter quas fonticuli recẽsentur, constat, non vulgò tantùm hoc remedium pessimè audiri, sed etiã à plurimis Medicorũ damnari; nam in primis experientia edoctos fuisse fatentur multos Arthriticos vsu fonticulorum deterius habuisse; imò tandem in Tophaceam, immedicabilemq; Arthritidem, atq; adeo in tabem delapsos esse; imò, & rationem pro illis militantem eorum vsum reclamare suadent; nam cum parum ab articulis distãtes exciri cõsueuerint, siue supra, siue infra excitẽtur, semper ad articulos fluxionem alicient, quòd prorsus damnandũ sustinent. Ego tamẽ (quicquid isti dicant) existimo cauteria hæc in præseruatione, pro diuersione materiæ suũ habere posse vsum: Quare laudo partibus robustioribus inuri, v.g. brachio dextro, si materia fluat ad sinistrũ; & sinistro, si fluat ad dexterum, dextro cruri, si irruat ad sinistrũ, & è contra sinistro, si præcipitetur in dexterum.

Fonticulorũ vsus in Arthritide, cur detestabilis.

Auctoris sẽtentia de vsu fonticulorũ.

Nec obstant, quæ in contrarium adducuntur; nam quantum ad primum eorum attinet, quòd deterius ex vsu eorum nonnullos habuisse sit compertum, hoc non à cauterijs, seu fonticulis illis euenit, sed inde, quòd ijs reliqua præsidia, & in primis conueniens victus ratio non coniunguntur. Sed, ijs omnibus posthabitis, solis fonticulis totum prẹseruationis negotium committitur; imò in hoc pessimè traducuntur, vt præter rationem ægris persæpè morem gerant, illorum morositati plusquàm deceat indulgendo. Quò ad secundum, illud fortasse contingit, quia in parte imbecilla applicati, quòd nos, si executioni demandetur, nequaquam probamus, tametsi experientia viderim in Arthritide confirmata, & contumaci, ex fonticulo etiam in parte imbecilla gestato magnam vtilitatem secutam esse. Sed quicquid sit, illud pro certo habendum cauteria non conuenire, si materia reddita sit Tophacea: Quòd si quis quærat, an etiam capiti adhibita prodesse queant: Ego sic distinguendum puto, vt in insigni, & contu-

Propellũtur opiniones, cauteria negantium, & primò.

Secundò.

Corollariũ dictorum.

Num capiti applicita prosint, quęritur.

contumaci capitis distillatione, ibi etiam adhiberi posse. Aetius c. 24. lib. 12. ad præseruationem à podagra sanguinea, ex sententia Ruffi, proponit extractionem varicum, sic enim fieri testatur, vt sanguis non amplius ad articulos confluat, vijs interceptis. Cæterùm, quoniam Auic. 22. tertij, tract. p. c. 5. affirmat post varicum extractionem, partes ipsis proximas nutrimento priuari, & contabescere; & Gal. de atrabile ex earum supplectione sæpè melancholiam produci testatur, satius æstimo plures fieri earum sectiones, vt postea cicatrices, quibus viæ sanguinis angustentur, quàm, vt integræ extrahantur, quomodo Gal. 13. Meth. med. vlt. parte vasorum excisa, duraq; cicatrice obducta, sistendam docuit ad oculos fluxionem.

Auicennæ, & Gal. obseruationes.

Frictiones cũ oleo salito, ex Gal. & Antiq. præseruant;

Supersunt frictiones cum oleo salito à Galeno, & ferè omnibus antiquis ad præseruationem ab Arthritide præscriptæ, ab Aetioq; tantoperè commendatæ, vtpore, quæ insitum articulorum calorem augent, & quòd in ijs præter naturam subsidet discutiunt, & eorum laxitatem corroborando corrigunt; administrandæ sunt quibuscunq; articulis imbecillis, extra tamen doloris tempus, idq; singulis diebus mane, & vesperi, atq; vbi natiua imbecillitate laborent, etiam per omnem vitam, ab ijs tamen abstineant illi, qui sicco corporis sunt donati temperamento. Sed hactenus de Chirurgia: Obseruo tamen ad præseruationem eorum, qui ex Arthriticis, maximè podagricis, & chiragricis suæ natiuitatis exordia trahunt, ad vsum traduci posse inunctiones in eorum articulos, in ætate tenera moliendas, ad eos corroborandos, atq; à fluxionibus muniendos.

Præseruatio in ijs, qui à natiuitate podagra, & chiragra laborant.

Pharmacia dolorem, & doloris causam respicit.

Anodyna sunt illitus;

Pharmacia respicit dolorem, & doloris causam: Dolorem respicit anodynis, quorum (propriè loquentes) ea sunt tantùm externa, & sub varijs formulis adhibentur, puta illitus, cataplasmatis, fotus, embrocæ, balnei; quibus omnibus ex Gal. etiam 10. Local. 2. in ischij quidem dolore sub initium; in alijs autem artuum doloribus post totum quomodocumq; euacuatum, licet paulò calidiora, quæ sint anodyna, & veluti resoluentia addere. Illitus ergo nomine laudo ol. rof. complet. cum vitellis ouorum, quod præstantius euadet, adnexo, atq; consperso puluere seminum lini; oleum chamæm. anethinum, sesaminum, seminum lini, ex fœnugræco, lumbricatum, per se, vel cum ol. rof. compl. pulpam cassiæ nouiter extractam cum vitello oui, quæ etiam per se sola, in calida præsertim, & acri fluxione mirifica est; quinimò, & pulpam passularum in quacunq; seu calida, seu frigida, maximè si mixta fuerit cum ol. rof. compl. ol. rof. cum vitello oui, & capite lactis; item cremorem ptisanæ hordeaceæ decoc. in aqua maluarum cum ol. oliuarum recenti: Sed præter hæc in ischiade ol. terebenthinæ commendo chymicè paratum, oleum hyperici, cum ol. chamæm. oleum ceræ, oleum axungiæ humanæ, & ol. ex feminibus tabaci per expressionem machinatum mirificè extollitur, quod tamen ipse potius ad discutienda retulerim; quibus omnibus ego addo styracem liquidam, potissimùm absente partis rubore; ex illius enim linimento ego experientia insignem prouentum obseruaui, & maximè in ischiade, additis ei, pro vehiculo, aliquot guttis elixir. vitæ, vel alijs resoluentibus, de quibus infra.

Quæ præcipuè laudentur.

Cataplasmatũ series.

Cataplasmata sunt primò id, quod componitur ex furfuribus calefactis cum sapa, & posca: Secundò, quod ex mica panis, lacte Vaccino, ac ol. rof. compl. conficitur: Tertiò quod ex pulpa cassiæ, oui vitello, cum aliquot guttis aceti, ac farina hordei: Quartò

℞. *Farinæ Hordei lib. i.*
Ol. Oliuarum
Adipis Castrati non saliti (quia sal dolorum tempore, vt quod eos irritant noxium) *an. ℥. iij.*
M. & f. cataplasma.

Quintò

℞. *Semin. Psyllij in aqua macerat. ac postea contusorum ℥. i.*
Farinæ Hordei, vel Fabarum, vel Tritici, vel Polentæ ℥. iij.
M. & excipiantur cum ol. rof. compl. pro cataplasmate.

Sextò

Sextò paratur ex furfuribus in lacte coctis: Septimò ex verbasco tuso, & sic emplastro: Octauò, quod constat ex puluere mastic. terebenthina, & vitellis oui: Deniq; placentula ex vitellis oui aspersa puluere cumini, quæ omnibus doloribus prodest, coxendico tamen præcipuè occurrit, sicuti quod complectitur farinam lolij, cum ol. anethi, & hyperici. *Coxendico dolori, quæ præcipuè occurrant.*

Fotus, vel humidus, vel siccus existit: Pro sicco, in inschiade præcipuè, mihi arridet sacculus ex milio, sale, furfure, & chamæm. imò & speltam ipsam calefactam, & in sacculo repositam idem præstat: Pro humido verò fotu prius occurrit omentum Veruecis in ol. ros. vel chamæm. excalfactum, mox illi, qui machinatur per spongiam madefactam in prædictis oleis, aut in decoc. chamæm. anethi, fœnugræci, seminum lini, quibus, in ischiade, aliqua resoluentia sunt permiscenda, decoc. cùm ex vino, tùm ex posca parari poterit; quinimò in ischiade fotus ex aqua ardenti aliquando dolorem sedat; oportet tamen à nimio calore cauere. In alijs doloribus, in hunc vsum faciunt aq. distillata, vel decoctum ex verbasco cum petijs lineis admotum. *Fotus, vel humidi, vel sicci existunt. Siccus fotus, qui. Humidi itē.*

Embrocæ, ad demulciendos dolores, parantur ex prædictis oleis, ex lacte Vaccino; in ischiade autem peculiariter valet, quæ fit ex oleo communi, cum vino Cretico in simplici vase ebull. adiectis anodynis calorificis, & aliquot resoluentibus, maximè verò hyperico, & iua. *Embrocę ad dolores demulciendos.*

Balnea, & ipsa in ischiade videntur maximi vsus, facta cum ol. communi, vel vino; potest tamen ol. communi substitui, ol. seminum lini, vel facta ex decoc. chamæm. anethi, fœnugræci, meliloti, abrotani, semin. lini, additis (vt fuit monitum) resoluentibus, quæ superuenientibus recensebuntur. Porrò hæc omnia calida, aut saltem tepida adhibenda. Quòd pertinet ad administrationem eorum, quemadmodum quocunq; tempore possunt admoueri, absq; etiam totius prouidentia, dummodo tamen dolor sæuiat, in ischiade tamen cum anodynis resoluentia calidiora infundantur, tutius erit aliqualem præmittere euacuationem, vel saltem illam clysteribus acrioribus moliri. Anodynorum tamen vsus sic institui debet, vt nec iugiter, nec extra necessitatem eorum vsus instituatur, cum partem effœminent, & laxent, sicq; fluxionem augeant. Illud modò particulariter circa illitus obseruo, vt ol. cum aerea sint, & per consequens paruo negotio inflammabilia, in calidiori causa nunquam vsurpanda esse sine admixtione alicuius aqueæ substantiæ, qualis esset succus maluarum, tragi, fœnugræci, violarum, & similium. Aetius, & cum eo recentiorū plures statuunt in doloribus ab inflammatione rigenti, aut curabilis feruore pro anodynis vsurpanda refrigerantia, illaq; valida, quales sunt flores violarum, lactuca, lenticula, ramenta cucurbitæ, portulaca, rumex, semperuiuum, vmbilicus Veneris, seris, & alia huius ordinis, quæ per se cocta, & farinæ, vel polentæ remisceri possunt, quæ mihi tamen, vel sanantia potius videntur, vel, si anodyna dici debent, ex ordine illorum esse, quæ tollunt dolorem sua frigiditate sensum obtundendo. *Balnea, quomodo paranda. In administratione, omnia calida sint, aut saltē tepida. In ischiade, resoluentia cū anodynis misceantur. Anodynorum, & illituum obseruatio. In dolore, ab inflāmatione facto, loco anodyni refrigerātibus vtendū ex Aetio.*

Sed iam conuertamus nostrum sermonem ad anodyna impropriè dicta, quæ scilicet stupefaciendo id præstant: Horum ergo, alia sunt interna, externa alia: Externa prius sunt tentanda, audaciusq; in calida, & biliosa Arthritide, tāquam ea, quæ illam sanare valent. Hoc porrò, quo efficacius agant, præstat, vt scilicet in crassiori adhibeantur forma: Quare præter oleum Ranarum, & oleum, in quo Torpedo coxerit, quæ à nonnullis prædicantur, & hūc referuntur; & præter irrigationes, ac perfusiones ex succis, & aquis solani, semperuiui, hyosciami, papaueris cum lacte Vaccino, quibus præstantissimum est addere gr. ij. vel iij. opi, cum gr. iiij. croci, mihi probatur primùm cataplasma ex farina triticea, vel polenta cum succo hyosciami, vel papaueris; quò pertinet, & quod ex farina hordeacea paratur, cum succo solani; & quod constat eadem farina hordei, cum opio, & croco; deinde illud Gal. quod *Anodyna impropriè dicta, interna sunt, & externa. Cataplasma ab Auctore probatum.*

℞. Succi Papau. ʒ. ß.
Croci ʒ. i.

Cataplasma aliud ex Gal.

M. & cum lacte tetito, & adiecta medulla panis leuigetur, deinde addito rosaceo f. cataplasma molle, cui exterius folia betæ, aut lactucæ, custodiæ gratia, imponantur.

Ad idem præstat, quod ex Glaucio, croco, & opio compaginatur; hoc etiam est præstantissimum.

℞. Succi Absinthij Pontici,
Opij } *an. ʒ. i.*
Ceræ ℥. ß.
Vnguenti Irini ʒ. vi.
Vini Cretici q. ß.
Leuigata liquidis excipe, & lotis prius locis dolentibus, ac detersis per linteolũ impone.

Testudinis fluuialis, & Ranarũ carnis vsus.

Frigidæ aquæ perfusio ex Hipp.

Vltra hæc, alia ex Gal. 10. Local. 2. & 3. habere potes; non incommodum quoq; erit thripheram magnam, requiem Nicolai, vel philonium Romanum ol. violaceo, aut nenupharino, succo nympheæ, vel lactucæ dissoluta dolenti loco, ita postulante necessitate, admouere. In hunc eundem vsum caro Testudinis fluuialis, & Ranarum per medium dissectarum applicantur. Hipp. 5. Aph. 25. & pro sanante simul, & pro narcotico moderato proponit aquæ actu frigidæ copiosam affusionem, & certè Aetius scribit se vidisse quosdam huius remedij vsu multoties à doloribus Arthriticis leuatos fuisse; Et Hollerius quorumdam podagricorum meminit, qui in aquam frigidissimam, vel etiam niualem demersis pedibus dolorem depulerunt. Cæterùm, siue aqua hæc, siue quandocunq; ex propositis aliquod administretur, non est diu, aut liberaliter in eorum vsu persistendum, vt rectè Paulus, Alexander, & Aetius monent, quoniam hæc partes imbecillas reddunt, Tophorum causa sunt, & difficultatem motus inducunt: Quinimò præstabit (ex eorumdem iudicio) partem ab eorum vsu calidis fouere, non quidem metasyncriticis, & vesicatorijs, qualia proponit Aetius, sed mitioribus, quales essent aquæ sulphureæ, spongiæ imbutæ aqua calcis in qua absinthium, & spica celtica concocta fuerint; item spongiæ imbutæ vino generoso, in quo aliquid theriacæ sit dissolutum.

Pauli, Alex. & Aetij sententia de lõgo aq. frigidæ vsu.

Anodyna impropriè intrinsecè sum. vitetur, nisi necessitas vrgeat.

In Potu.

In Bolo.

Ex pilul.

Intrinseca iam sunt recensenda, quæ tamen, pro posse, vitanda, nec nisi in magna vrgentia ad vsum traducenda, cum & viscera nobilia, per quæ transire debent summoperè lædant, & materiam pertinaciorem faciant, maximè si pituitosa sit, & frigida; possunt autem hæc exhiberi in potu, bolo, & pilulis: In potione potest dari succus semin. papau. albi, syr. de papauere, cùm simplex, tùm compositus: In bolo consueuimus vti philonio Romano, requie Nicolai, theriaca, & mithridato recenti ad ʒ. ß. vel ad ʒ. j. Ex pilulis habemus pil. de cynoglossa à ℈. ß. ad ℈. j. sed, & quòd in tractatu de vigilijs confectum ex compositione illa Gal. *astere* vocata, cum in parua mole desideramus vim magnam, potest in dosi ibi præscripta adhiberi.

Medicamẽta rationẽ causæ habentia, siue passi habilitatem.

Sensibiliter euacuantia, leniẽtia sunt, purgãtia, & preparantia.

Insẽsibiliter sunt diuretica, & sudorifica.

Medicamenta, quæ causæ rationem habent, & ad causam agentem, materiam videlicet diriguntur, & ad habilitatem passi, articulorum scilicet imbecillitatem varia sunt: Priora autem respiciunt materiam, vel in toto, vel in parte: Quæ materiei in toto residenti debentur euacuantia sunt, cùm sensibiliter, tùm insensibiliter: Sensibiliter euacuantia sunt lenientia, & purgantia, atq; ad commodiorem euacuationem præmittenda præparantia. Diuretica, & sudorifica, quæ hîc referri possent, nec non, & speciatim diuretica, quæ magnam Arthriticis sæpè vtilitatem præbent, & si à plerisq; eorum mentio omittatur, attamen inter ea, quæ insensibiliter euacuant enumerabuntur, cum multa ex ijs, quæ ibi recitabuntur diureticis, ac sudorificis inseruire possint; ideo hîc con-

consultò eorum meditationem silentio supprimendam duximus. Lenientia, præparantia, & purgantia, etiam si ex sæpè commemoratis innotescant, quædam tamen hîc habeo, à quorum speculatione meum temperare non valeo sermonem; qua propter primò circa lenientia obseruo malè illos facere, qui lenientibus ea permiscent, quæ affectus articulares respiciunt, vt iuam, terebenthinam, & similia, cum hæc in corpore adhuc pleno adhibita, facilè ad articulos fluxionem propulsare queant, & malum augere. Secundò noto, circa eadem lenientia, vomitoria leuiora maximè extolli, non modò in Arthritidis curatione, sed etiam in præseruatione, præcipuè in gonagra, podagra, & ischiade; hæc autem in ijs, quibus est difficilis vomitus, à cibo; in quibus facilis, ante cibum administrando. Clysteres quoq; molles, & tantùm lenientes, sæpè tamen, ac sæpè iterati ischiadicos dolores non rarò soli leuauerunt. Illud quoq; de cassia, obseruo cum ob peculiarem humiditatem suam vi laxandi prædita sit, & ideo articulis, cùm per se parum vtilis, tùm ea præcipuè ratione, quòd fluxionibus vias aperiat, iccircò eam nunquam synceram, ne in biliosa quidem podagra exhibendam esse, imò vniuersaliter existimo, ob fluxionis, siue præsentis periculum, siue instantis metum (facilè enim suscitatur) semper lenientibus aliqua fore miscenda, quæ fluxiones queant compescere, qualia sunt tamarindorum pulpa, vel puluis myrobalanorum; quo nomine alijs præfero syr. de polipodio magistralem, vt illis refertum.

Lenientibus Arthritica permiscere nefas est.

Vomitoria leniētia maximè extolluntur.

Clysteres molles sæpè iterentur max. in ischiade.

Exceptio de Cassia.

Circa præparantia animaduerto, vt pro prima quidem præparatione syrupi, & decoc. ad solas vias communes dirigantur, nihilq; ijs penitus addatur, quòd partes affectas respiciat, ob causam paulò supra de lenientibus adductam; ratione autem fluxionis apponantur ad interceptionem incrassantia, sicuti est syr. de rosis siccis, myua cytoniorum, portulaca, plantago, santali, quæ cum alijs præparantibus incoquenda; quinimò in eundem finem bonum erit decoc. fieri in aqua chalybeata.

In humoribus præparandis obseruatio.

Pro secunda præparatione, maximè tempore præseruationis, iua, betonica, chamædris, & primula veris nunquam despiciantur, tãquam ea, quæ præter id, quòd pituitam respiciunt, proportionem articulorum fouent, & sunt aliorum medicamentorum vehiculum; in quem etiam finem plurimi syrupos hosce cum plurimo decoc. permisceri iubent.

Pro secunda præparatione.

Circa purgantia noto, vbi validioribus opus fuerit, quòd præcipuè contingit post secundam præparationem, & tempore præseruationis, ratione bilis conuenire pilul. de tribus cum rhabarb. aureas, Arabicas, de hermodactylis minores: Ratione verò pituitæ, Arthriticas, de hermodactylis maiores, fœtidas, de opopanaco, de sagapeno: Ratione melancholiæ cocchias cum elleboro (& præcipuè, quæ ab Alexandro describuntur, sub nomine pilularum diacolocynthidis) Indas, ita tamen, vt ijs, quæ pituitam, & melancholiam educunt ea perfundantur, quæ bilem euacuant, vt illa quæ est aliorum humorum ad profundiores partes præcipitatorum vehiculum, & quoniam pilulæ ex colocynthide, & de hermodactylis habent vim quandam inimicam humanæ naturæ, & præcipuè ventriculo, ideo debent corrigi cum masthichinis: Quare poterunt perscribi in hunc modum

In purgatione, si fortioribus vtēdū, quæ sint, & primò ratione bilis. Ratione pituitæ. Melācholiæ item.

℞. *Pilul. de Hermodact.* ℈. ß.
Masthichinar.
Rhabarb. elec. sub. pul. } *an.* ℈. i.
M. & cum aq. betonicæ f. pil. vi. & aurentur,

Pilular. in exhibitione rectus vsus.

Vel ℞. *Pilul. de Tribus cum Rhabarb.* ʒ. i.
Mastich. elec. ℈. ß.
Pilul. Cocchiar. ℈. ij. ß.
M. & cum syr. de beton. f. pil. vi. & aurentur.

Alia formula.

 Vbi

Vſus rhab. cur tantopere probetur.

Vbi noto, quòd non tantùm probatur vſus rhabarb. quia ducit bilem aliorum vehiculum, ſed etiam quia cohibet motum humorum, quòd, & de myrobalanis intelligendum, quibus, cum refertæ ſint pilul. iam dictæ, iccircò, præ cæteris probantur, propter quam eandem rationem ego ſummoperè commendo diaturbith cum rhabarbaro. Cæterùm quoniam corpora Arthriticorum indigent continua purgatione, ob validam eorum inquinationem, ideo per interualla poterunt vti aliquo purgatorio, quod ſit compaginatum cum medicamento aliquo ſiſtente motum humorum, ac potiſſimè humorem pituitoſum, qui ſemper peccat, cum ſuo vehiculo educente: Quare laudo, vt ſingulo menſe illi vtantur aliquo medicamento grato, prærer dicta, quod ſit facilis aſſumptionis, quale erit hoc

Arthritici cōtinua egēt purgatione.

Cydoniatū leniens ſingulo menſe accipiendū.

℞. *Cydoniati lib. ſ.*
Turbith el. ʒ. ij.
Diagrid. ʒ. ſ.
M. & diuidantur in vi. partes, pro ſex vicibus.

In diebus Canicularibus à ſuperiori medicamēto abſtinendum.

Abſtinendum autem ab hoc medicamento in diebus canicularibus; alterum etiam ad idem conducens ita componendum.

℞. *Hermodact. lib. ſ. ℥. ſ.*
Semin. Carthami contuſ. lib. i. ℥. ſ.
Myrobalan. Chebul. }
Citrinor. } *an. ℥. iij. ʒ. ii.*
Fol. Senæ lib. ii. ℥. i.
Contundantur, & m. ac in dolio, ponantur, deinde affundantur vini recen. lib. lxxxxiix. aut accipiatur multum bullitum ad deſpumationem, & affuſis prius lib. xlix. muſti crudi in dolio, repleatur vaſculum, ſiue dolium cum muſto cocto, & deſpumato, huiuſq; medicamenti doſis erit ab ℥. vi. ad ℥. x.

Vinum Medicatum pro vſu.

Hûc referuntur paſſulæ, & etiam pruna, præparata tamen cum decoc. & infuſo prædictorum omnium. Sed tempore præſeruationis, pro interuallatis purgationibus, duo hæc ſequentia quam maximè arrident, etiam ſi prioris maiorem fiduciam habeam, cum illi experientia ſuffragetur; eſt autem huiuſmodi

Opiata ad præſeruandū optima.

℞. *Hermodactyl. alborum à cortice ſeparatorum,* }
Diagridii optimi } *an. ʒ. ii.*
Coſti, }
Cimini, }
Zingiberis, }
Caryophyl. } *an. ʒ. i.*
Trita, & cribellata m. cum ſyrupo facto cum melle, et vino albo inuicem coctis donec formam ſyrupi benè cocti recipiant, & f. elec. in forma opiatæ; doſis erunt ʒ. ii. vel iii. pro patientis tolerantia.

Alterum ita ſe habet

Puluis ad infundendū aptus pro preſeruatione.

℞. *Mechioc. optim. ʒ. i.*
Hermodact. præparat. vt ſupra ʒ. ii.
Diagridii, }
Turbith, }
Trochiſ. Alhandal } *an. ʒ. i.*

Nucis

Nucis odoratæ,
Zingib.
Spicæ,
Squinanti, } *an. ℈. ſ.*
Maſtiches,
Piperis albi

M. & terantur omnia in tenuiſſimum puluerem; doſis, quolibet menſe ante prandium, erit ℈. i. vel ℈. i. ſ. quamquam præſtet vti pulueris diluto potius, quàm puluere ipſo.

Dictis autem poteſt etiam ſuſſici, & hoc

℞. *Turbith ʒ. ii.*
Agar. el. ʒ. i. ſ.
Rhabarb. el. ʒ. i.
Spicæ,
Zingib. } *an. gr. v.*
Salis Gemmei
Hermodactyl. ʒ. ii.
Epithymi ʒ. ſ.
Betonicæ,
Iuæ, } *an. ʒ. i.*
Folicul. Senæ ℈. iiii.
Polipodii Quercini ʒ. ſ.
Spec. Hieræ ſimpl. Gal. ℥. ſ.
Diagrid. ℈. i.

Paſta ad idem.

M. & cum ſyr. de iua fiat paſta, cuius ℈. ii. pro vice exhibeantur.

Quinimo, & hoc aliud experientia confirmatum habeo

Compoſitio alia ad idē experientiæ confirmata.

℞. *Amomi,*
Aniſi,
Maſtiches,
Macis,
Cardamomi maioris, & minoris,
Zedoariæ,
Nucis Myriſticæ,
Caryophyl. } *an. ℈. ii.*
Croci,
Cubebarum,
Ligni Agalochi,
Mannæ elec.
Agarici,
Turbith albi, & gummoſi,
Senæ Orientalis,
Myrobalanorum omnium

Rhabarb. elec.
Aloes Socotrinæ } *an. q. ſ.*

Extracti Coloquin.
Rhabarb.
Ellebori nigri, } *an. ʒ. ii.*
Senæ

Pul.

Pulueri⁊entur puluerizanda, deinde m. additis extractis, & cum ſyr. roſ. ſol. f. maſſa, cuius doſis erit a ℈. i. ad ℈. ii.

In omni Arthritide, potiſſimùm iſchiade, clyſteres acres conueniunt.

Dyſenteria podagram curare ſcripſit Hipp.

Clyſter podagricis valdè appropriatus.

Qui plura exoptat, conſulat Aetium lib. 12. c. 46. Clyſteres acres in omni Arthritide conueniunt, potiſſimè tamen in iſchiade, ita vt ſit præceptum aliquorum Practicantium illis vtendum eſſe, donec ſuperueniat dyſenteria, quam Hippoc. 2. prædic. thophaceam podagram curare ſcriptum reliquit, & inter eos, etiam ſi, qui ſupra in paralyſi deſcriptus eſt ſit valdè accommodatus, tamen iſte forſitan erit magis appropriatus.

℞. *Hermodact.* ʒ. *ii.*
Colocynth. in petiæ ligata ʒ. *i.*
Betonicæ,
Iuæ,
Flor. Hyperici,
Centauri maior.
Speltæ } *an. p. i.*
Ariſtoloch. rotundæ ℥. *i.*
M. & f. decoc. in aq. Tetutiana, vel ſalita, quæ muria dicitur ſ. ar. colati.

℞. *q. ſ.*
Mellis crudi, vel Elleborati ℥. *iii.*
Hieræ Diacolocynth. vel Logadii ℥. *i.*
Terebenthinæ elec. ℥. *ſ.*
Ol. Hyperici compoſiti ℥. *iii.*
Nitri ʒ. *ii.*
M. & cum vitello oui f. clyſter.

Ante præſcriptũ clyſterem exhibendũ, communi, & carminante clyſtere vtatur.

Vomitoria max. cũ elaterio, & antimonio in pertinaci affectu probãtur.

Inſenſibiliter euacuantia ferè interna ſunt.

In frigida fluxione, quæ ex vſu ſint.

Nonnullorũ dubitatio de decoctis.

Solutio.

Si ſudor moueatur.

In cuius vſu illud obſeruandum, vt antequam hic inijciatur, prius clyſter communis cum hiera picra, deinde clyſter carminans cum hiera compoſita ſufficiantur, & poſtea hic vſurpetur. Quò ad vomitoria, præter mitiora, iam ſæpè propoſita, in pertinaci affectu, probo etiam antimonium, & elaterium. Sed quod præſeruatorij maximam vim habet, eſt vomitus à cibo machinatus ſingulo menſe auxilio cibariorum pinguium, ac variorum.

Inſenſibiliter euacuantia, quæ totum reſpiciunt, maximoperè tempore præſeruationis locum habent, & ferè interna ſunt, eaq; varia pro humoris Arthritidem facientis varietate. In frigida igitur, & pituitoſa fluxione, hæc commendantur. Primum eſt decoc. Chinæ, ſalſæ, guaiaci (omitto ſaſſafras, quia ob nimiam partium tenuitatem in hoc affectu nocet, liquando humores, eoſq; peculiari vi ad articulos præcipitando) quod ſic vſurpandum venit ad hoc, vt virtus eius ad articulos propriè deducatur; miſceantur illi chamæd. iua, beton. ſtœchas, ſaluia, flores anthos, & ſi adſit durities, etiam althea, glycyrrhiza, borrago, bugloſſum, & paſſulæ. Non ignoro quidem plures hoc remedij genus, decoctorum ſcilicet repudiare, tãquam humores fundentia, & ad articulos propellentia. Sed dato verum hoc fortaſſis eſſe, ſi medicamenta hæc humores ſimul non abſumerent, nihilominus tamen, quò tutius agatur, laudo, vt ſemper ſantali, & cortex guaiaci addantur, vt prædictæ conſulamus noxæ. Quòd ſi cum ſudore adhibenda videbuntur, vbi ſudor ſufficiens eorum vſu promoueatur, nihil aliud, vel agendum, vel cogitandum; ſin diminutus fuerit adiuuetur modis in paralyſi præſcriptis. Secundum eſt, quod

℞. *Terebenthinæ claræ in aqua Beton. lotæ* ℥. *ſ.*
Puluer. Iuæ ʒ. *i.*

Salis oſſium humanorum ℈. *ſ.*

Aut, pro pauperibus, *pulueris eorundem* ℈. *ij.*

M. & exhibeatur duabus vicibus per plures dies, poſtremiſq; diebus, in materia ſummè frigida, addatur ℈. *i. caſtor. opt.*

Pro diuitibus, & pauperibus in exſiccando, & roborādo efficaciſſimum.

Hoc enim medicamentum mirificè, & fluentes compeſcit humores, & qui in articulis reſtagnant exſiccat, eoſdemq; articulos corroborat, ac frigidam, humidamq; ventriculi intemperiem, à qua humorum pituitoſorum pendet prouentus, remouet. At ſi opportunum diudicetur per vias vrinæ humores, ac materiam retrahere, poterunt derelinqui Arthritica, & ijs ſubſtitui puluis glycyrrhizæ, vel rubiæ tinctorum, vel elec. Iuſtinum, quamuis cum illis, non rarò vrinas ciet, & ſic malum tollit. Tertium eſt diacoralium Alexandri ad ℈. j. ex tepida aſſumptum, quod in affectu antiquo meritò omnibus præfertur, ſed longo tempore eo vtendum; vnde Alexander tandiu præbet, quamdiu 360. doſes ſint vſurpatæ; ſed ſatius fuerit attendere progreſſum in melius, & illius proſequi vſum, donec manifeſta obſeruetur vtilitas, & poſtea, ſi neceſſe fuerit, ad illud redire; mirum eius effectum teſtari poſſum me in duabus nobiliſſimis obſeruaſſe Monialibus, quæ ingentibus excruciabantur Arthriticis doloribus, cum vtraq; huius ope priſtinæ ſit reſtituta valetudini, multo lacteo excreto humore per vias vrinæ. Quartum eſt vtraq; antidotus magna, antiqua præſertim theriaca, quam tantoperè in podagra Gal. de theriaca ad Piſ. c. 13. exaltat, vt omnibus alijs, quæ podagræ ſuccurrunt præferat, vt quæ, non ſolùm, ſicuti alia, fluxiones ad articulos comportari non ſinit, ſed etiam quia humores in toto redundantes abſumit, quòd nullum illorum præſtat. Quintum eſt ſal theriacale, extractum guaiaci, trochiſci Viperini, addita gentiana, vel hyperico, ſi affectus fuerit iſchiadicus. Sextum

Si per vias vrinæ humores detrahēdi ſint.

Diacoraliū Alexandri.

Praxis & obſeruatio Auctoris de diacoralio.

Antidotus magnæ in podagra laudantur à Gal.

Sal theriacale, &c.

℞. *Pulu. Chinæ el.* ℥. *i.*
Salſæ præpar. ℥. *ij.*
Corticis Guaiaci ℥. *ſ.*
Pulu. Iuæ ʒ. *vi.*
Sacchari fini ℥. *iiii.*
Cinnam. el. & ſub pul. ʒ. *ii.*

M. & puluerizentur omnia ſubt. & poſtea diuidantur in xxx. partes, quarum vna mane ſumatur ex aqua betonicæ.

Puluis in delicatioribus max. vtilis.

Hic puluis in naturis delicatioribus maximè conducit. Septimum ſunt aquæ ſulphureæ omnes. Octauum vina medicata cum præhabitis calefacientibus, & reſoluentibus, ſicuti, & decoctum hyperici in iſchiade. Deniq; olea de baccis hederæ, granis ebuli, & guaiaco chymicè parata, ad duas, vel tres guttulas, ex decoc. appropriato idem preſtant. Sed habetur etiam quidam puluis, qui à pleriſq; *puluis Iouis* nuncupatur, ob ſui excellentiam, & efficaciam, & eſt

Aq. ſulphureæ, & vina medicata ſunt ex vſu.

Olea item.

℞. *Ariſtolochiæ rotundæ veræ,*
Gentianæ,
Rhapontici,
Mei } *an.* ℥. *i.*
Semin. Petroſel. Macedon. ℥. *ſ.*
Comarum Chamædrios,
Centaurei,
Hyperici } *an.* ʒ. *x.*

M. & f. puluis tenuiſſimis; datur per integrum annum ſub tali doſi, vt in primo menſe detur quotidie ad ʒ. *i. ex aq. tepida, poſtea* ʒ. *ſ. tantùm.*

Pulu. Iouis excellentia & doſis.

Gale-

Pulu. chamæcyſſi laudatur à Gal.

Galenus valde laudat flor. chamæcyſſi puluerem ex melicrato datum; vnde quidam ante decoc. guaiaci, puluerem huius herbæ, & iuæ ſimul in pilul. redactum, tãquam ſecretum propinant. Sed hæc omnia in pituitoſa tantùm, & frigida Arthritide locum habent, quæ ideo luculentius, & copioſius propoſuimus, quòd ea Arthritidis ſpecies, & frequentiſſima exiſtat, & curatu difficilis.

In bilioſa, & calida fluxione decocta lentiſci, ſantal. & ſalſæ probantur. Salſæ præſtantia. Chinę decoctum bilioſis, & iuuenibus laudatur. Aq. thermal. vſus.

Ad bilioſam ergo, & calidam noſtram conuertẽtes ſpeculationem ſtatuimus probatiſſimùm eſſe decoctum lentiſci, & ſantali, imò, & decoctum ipſius ſalſæ cum refrigerantibus malaxatum, ita tamen, vt cum flatulenta ſit ſalſa aliquid ei, corticum guaiaci præſertim addatur, & pro vehiculo iua; eſt enim ſalſa, vt norunt omnes, ad ſedandos dolores, qui in Arthritide ſolent eſſe vehementiſſimi, remedium præſtantiſſimum: Sed & Chinæ decoctum magno ſucceſſu, etiam bilioſis, & iuuenibus præbetur, præmiſſo bolo ex puluere oſſium humanorum cum accommodata conſerua. Hũc pertinent aquæ Beatæ Mariæ Virginis in agro Patauino, & Calderianæ in Veronenſi, Villenſes in Lucenſi, Ficoncellenſes, & Porrectanæ veteres in noſtro Bononienſi per os aſſumptæ.

Lactis, & ſeri Aſinæ vſus, ex Plinio, Celſo, & alijs à podagra liberat. Item ſerum Caprini ex Dioſcor.

Plin. 28. lib. ſuar. Hiſtor. c. 9. plures lac Aſininum bibendo à podagra, & chiragra liberatos ſcribit; & idem præſtare efficaciſſimè eiuſdem lactis ſerum, præter Plinium ibid. etiam Celſus lib. 4. c. 21. affirmat; & ex recentioribus quidam apud Schenkium eius vſu cum multo ſaccharo roſ. maximè antiquo per totum menſem Maij perpetuam à podagra ſecuritatem adepti leguntur; quin, & ſerum Caprinum ſecundum Dioſcoridem præparatum, etſi ad alterandum maximè valet, hîc conuenit, idq; eò magis, ſi Arthritidi comes ſit febris. Imò de hoc ſero Caprino noto quoſdam in omni Arthritide eo vti, varia pro varietate peccantis humoris in eo infundentes, & decoquentes, eiuſq; vſu certam ſanitatem pollicentur: Qua de re, qui plura cupit, conſulere poterit Schenkium præcitatum in quinto lib. ſuarum obſeru.

Medicam. materiam in parte contẽtã reſpicientia quadruplicia ſunt. Euacuantia per modum diſcuſſionis. Emollientia in genere.

Sed iam deſcendamus ad ea medicamenta, quæ rationem habent materiæ in parte contentæ, quæ etiam ſi interna, & externa exiſtant, interna tamen ſilentio ſupprimenda, vt quæ plurimùm ex inſenſibiliter totum euacuantibus eliciuntur, ſi non omnia: At de externis ſolliciti, hæc triplicis facimus ordinis; alia enim euacuant per modum diſcuſſionis; alia per modum ſiccationis; & per modum repulſionis alia; quibus addo ea, quæ ad Tophos extrahendos faciunt. Per modum ergo diſcuſſionis euacuant, præter ea, quæ propriè diſcutiunt, ea quoq; quæ emolliunt; vt enim illa ad materiam humoroſam, non duram, ita hæc ad humoroſam duram, nondum tamen Tophaceam pertinent. In genere emollientium probantur primò, ſub forma illitus, præter olea, & pinguedines, iam ſæpè ad id præſcriptæ, oleum hepatis Ranarum, & Gallinarum, ol. ex ſtyrace calamita, & belzoino, item linimentum, quod fit ex Aſellis, & vermibus terreſtribus, Hirci, & Veruecis,

Linimentũ.

Vel ℞. *Ol. Lumbricor.*
Lilior.
Anethi } *an.* ℥. *iii.*
Vini albi, & ſapæ tantundem
Ranarum num. xxx.
Salis ℥. *i.*
M. & decoquantur ad oſſium ſeparationem, & conſumptionem vini, deinde f. forti expreſs. adde terebenthinæ, & croci parum, ac f. linimentum.

Probatur deinde amoniacum in aceto diſſolutum, & cum cerâ ad vnguenti formam redactum, cui adde parum croci, medullas Vituli, adipem Gallinæ: Laudantur, & emplaſtra, quale eſſet, quod

℞. *Bdel-*

℞. *Bdellii,*
Adipis Vituli
Amoniaci,
Iridis } *an.* ʒ. ß.
Opopanacis,
Galbani,
Thuris,
Florum Rorismarini,
Styracis } *an.* ʒ. i.
Piperis ℈. *i.*
Ol. Iuniperi ʒ. *i. ß.*
Vini q. s.
M. & f. emplastrum.

Emplastri forma.

Eiusdem generis medicamentum placidum paratur ex radice altheæ cum butyro, pinguedine Porcina, ac medulla Ceruina, & Vitulina. Quò spectant fol. brassicæ cocta in butyro, & apposita, luta etiam emollientia, vti S. Barthol. Patauij hûc referuntur, sicuti, & ol. ex ijsdem lutis distillata; item ceratum ex mucilaginibus, vtrumq; diachilon, ex meliloto. Verùm, si credendum experientiæ, nihil præstantius illo Gal. quod ex visco quercino, thure, cera, tedis pinguibus, & resina pini conficitur, cuius descriptio habetur 10. Local. 3. c.

Luta S.Bart. Pataulj. Remedium Gal.

Circa resoluentia noto, vt in fluxione calida, & maximè biliosa, si ijs opus sit, moderatiora omnino adhibeantur, cauendo in initio ab omnibus acrioribus, & calidioribus, à quibus ægrotantes adeo exacerbantur aliquando, vt non solùm ad claudicationem deducantur, sed in omnimodam motus impotentiam redigantur: Mitiora autem huiusmodi erunt fomentum, embroca ex decoc. anethi, chamæm. fœnugræci, semin. lini, in aqua, vel in vino nigro, austero, vel etiam in posca, item ex decoc. raparum in aqua, inunctiones ex ol. anethino, chamæm. irino, lumbricato; cataplasma ex farina fœnugræci decocta in oxymellite,

In biliosa materia à calidioribus, et acrioribus abstine. In eadem materia mitioribus vtendum.

Vel ℞. *Farinæ Fabarum*
Fœnugraci } *an.* ℥. *iij.*
Axungiæ Gallinæ,
Anatis } *an.* ℥. *iii.*
Et f. cataplasma, quod frequenter applicetur, & mutetur, ne incalescat.

Cataplasma mite.

Quò etiam referri potest cataplasma ex stercore Bubulino cum farina hordeacea cocta in aqua. Ex ceratis conueniunt diachylon simplex, & diapalma; sunt etiam, qui balneum aq. dulcis proponunt, sed hoc cum ex Gal. 2. Meth. med. 20. ad imbecilles artus facilè humores traducat, meritò aliquibus suspectum, nisi certi essemus corpus penitus ab omnibus superfluitatibus expiatum esse.

Cerata, quæ prosint. Balnei aq. dulcis suspicio.

In materia autem frigida, & inueterata vehementiora conueniunt: In horum serie laudo ceratum ex palma cum puluere radicis iridis, deinde pyrites, tandem sacrum, vel simile.

In frigida, & inueterata materia, fortiora conueniunt.

℞. *Succi radicum Ebuli* ℥. *iij.*
Resinæ Pini,
Terebenthinæ } *an.* ʒ. *iij.*
Ol. Vulpini,
Chamæm. } *an.* ℥. *ij.*

Vehementioris cerati exemplum.

Cremoris semin. Althea, Lini, Fænugraci } *an. ℥. ij. ß.*
Opopanacis, Sagapeni, Amoniaci dissoluti in aceto } *an. ℥. ß.*
Croci ℥. i.
Adipis Suilli ℥. i.
Ceræ q. s.
M. & f. ceratum:

Sed ego in Excellentissimo quodam Principe singularem obseruaui effectum ex sequenti, licet simplicissimo.

Ceratum aliud max. efficaciæ.

℞. *Resinæ Pini lib. ii.*
Galbani ℥. ij. ß.
Mastichis elec. ℥. ii.
M. & in vase terreo reposita, formetur ceratum s. ar.

Embrocæ, quibus componantur.

Embrocæ fiunt ex decoc. origani in aceto, vel ex decocto herbarum cephalicarum, absinthij, iuæ, baccharum lauri, hederæ, abrotani, pulegij, brioniæ, mentastri, calendulæ, artemisiæ, centaurij, lauendulæ, & ligni Indici in vino; possunt etiam fieri ex ol. vti ex ol. Vulpino, costino, rutaceo, laurino, irino, nardino, hyperici composito, & vrgente necessitate, castorei, & euphorbij. Ex dicto decocto ad embrocam inordinato confici possunt lotiones, atq; balnea; illæ quidem in vino albo; hæc verò in aqua. Paulus, & Alexander plures curatos aiunt decoc. thymi, origani, satureiæ, calaminthæ in aceto accerrimo frequenter perfusis, decoc. adhuc calente, partibus affectis. Inunctiones institui possunt ex ol. enarratis, ex ol. terebenthinæ, ex vnguento martiato, Agrippæ, Aragonæ, ex ol. de baccis lauri, iuniperi, & hederæ, ex ol. de spica, de guaiaco, de granis ebuli (& si adsit dispositio hæreditaria) de Viperis, de sassafras, & Matthioli. In genere cataplasmatum laudo, quod compaginatur ex fimo Caprino cum hordeacea cocta in posca, tandiu relictum in parte, donec exsiccetur; item probo sinapísmata, quæ ex iberide, tapsia, stercore Columbino, cum axungia Porcina parantur, quibus (vbi validis medicamentis opus habemus) addite elaterium, colocynthidem, & vtrumq; veratrum. Húc refero, maximè in ischiade, placentam ex fermento secaligineo, cui mixta sint folia cicutæ minutim incisa coctam sub cineribus, & calidis linteis inuolutam, ac impositam; item succum cæpæ illitum, deinde pipere minutim conciso inspersum, superposita spongia imbuta decoctione cumini ex vino albo; ol. quoq; flammulæ commendatur in hunc vsum, quòd machinatur ex flammulæ folijs minutim concisis, & in rosac. vase vitreo exceptum impositis, ac obturato vase per Æstatem insolatis.

Paulus, & Alex. plures hoc decoc. sanarunt.

Inunctiones quomodo instituendæ.

Cataplasmata in genere.

Placenta in ischiade.

Eorum series, quæ vt secreta habentur.

Quidam pro secretis hæc habent. Primò caules rubros apud ignem calefactos, & calidos, quantum sustineri possunt, locis vexatis impositos. Secundò vrticas in sartagine calefactas cum modico ol. ros. aut cum vino emplastratas. Tertiò epithema ex aqua vitæ, cum hermodactylis. Quartò colaturam decoc. visci quercini in sapa per pannos lineos in eo intinctos admotam. Quintò cataplasma ex sapone nigro, & vitello vnius oui cum stuppa appositum, & per tres dies ita relictum. Sextò quod sic fabricatur, quamuis ad exsiccantia potius referendum videretur.

℞. Sti-

℞. *Stipites duos sambuci, decem, vel duodecim digitorum, extrahe ex ijs pulpam interiorem, seu medullam, imple sale crasso, & luto vtrimq; posita foramina sigilla, deinde in tegula ignita sæpè circumuoluendo combure in cinerem, cui adde* — Sambsuci præparatio, & ad vngformam redacti.

Ol. Lauendulæ, Rosacei } *an. q. s.*

Ad formam vnguenti redige, quo partes inungantur.

Septimò vnguentũ Anseris descriptũ à Guainerio carmine de quo ipse habet hæc, *Et cætera, & hoc certè alijs præferendum.*

Octauò hoc quod

℞. *Pingued. cornu Arietis cocti in aq. com. supernatantis, Ol. Communis* } *an. lib. iij.* — Illitio ex Arietis pinguedine.

Nuc. Iuglandium contus. n. xxxxx.

Vini bocalia iij.

Ferueant simul ad consumptionem medietatis, deinde colligatur supernatans pinguedo pro inunctione molienda.

Matthiolus mira prædicat de ligni iuniperi balneo, quod sic paratur.

℞. *Ligni Iuniperini concisi lib. xij.*

F. decoc. in suff. q. aquæ ad tertias, deinde decoc. simul cum ligno in labrum projice, & in eo æger ad vmbilicum vsq; demergatur. — Balnei ex ligno iunipero præstantia Matthioli.

Quibus omnibus ego addo panem magnum confectum ex farina triticea, qui efficacior adhuc erit, si ex farina zeæ sit constructus. — Panis magnus triticeus Auct.

Farina excipiatur cum decoc. guaiaci, & aqua iuæ, dumq; nuper ex furno extractus fuerit inspergatur puluere iuæ, & parti apponatur.

Exsiccantia medicamenta sunt stuphæ sulphureæ, & suffitus, qui fiunt iniectis silicibus ignitis in decoc. simpl. connumeratorum, facto ex lixiuio, aut vino, & etiam in aceto, cum quo tamen si fiat, per interualla tantùm administrandum erit, vel acetum adeo aqua temperandum, vt bibi possit, cum virtus articulorum ex Gal. 14. Methodi medendi 4. & 5. aceti frequentem vsum, licet exteriorem, non ferat; quòd, & de omnibus, quæ cum aceto fiunt notandum est, quamquam apud Plin. legamus Marcum Agrippam suppremis annis podagra vexatum, demersis in acetum calidum cruribus in valde insigni impetu morbi euasisse. Luta etiam sulphurea, vt illa S. Helenæ probantur, sicuti, & cataplasma ex cochleis integris contusis, nec non lotiones factæ in lixiuio ex simplicibus iam præscriptis cum sale, vel aqua minerali sulphurea, & salsa, vel aqua Maris, vel salita. Hũc etiam pertinent olea distillata, ex dicto luto, ex sale; imò (si scriptoribus fidem habemus) legimus quosdam solo fotu ex sale sanitati pristinæ donatos fuisse apud Alexandrum, quemadmodum apud Plininm lib. 27. c. 25. Sextus Pompeius immersione pedum super genua in aceruum tritici podagricis doloribus mirabilem in modum leuatus est. — Exsiccantia medicam. sunt stuphæ sulphureæ, & suffitus. — Aceti obseruatio. — Luta sulphurea, cataplasma ex cocleis, & lotiones probantur. — Oleis distil. & salis vsu, multi à Podagra liberati.

Quidam ex recentioribus, præter hæc, summis laudibus extollunt decoc. artemisiæ, & melanthij in aqua Marina fabricatum, si ei sufferuidæ pars dolens immergatur, aut etiam eo foueatur. Ijdem fungum, qui ad radices quercus adnascitur in tenues particulas sectum cum sale trito in ollam fictilem ponunt, & in loco subterraneo recondunt, — Recentiorũ remedia.

Epithema ex ſtuppa canabina, cũ vrina, lixiuioue decocta max. prodeſt.

In iſchiade fortioribus ſemper vtẽdum.

dunt, deinde muriam in olla liquefactam colligunt, eâq; affectos illinunt articulos. Ad idem referunt epithema ex ſtuppa canabina in lixiuio decocta, cui ego æquiualentem expertus ſum vrinam eadem ſtuppa ſimili modo applicitam. Cæterùm circa omnia hæc, cùm reſoluentia, tùm exſiccantia illud ſemper conſtituendum, vt in iſchiade vtamur valentioribus; in alijs verò doloribus valentiora caſtigentur medicamentis corroborantibus, qualia ſunt reprimentia, quorum paulò infra habendus ſermo, omnibus tamen addantur adipes, & pinguedines, & alia emollientia, vel ſaltem per vices interponantur ſolitariè admouendo.

Euacuantia inſẽſibiliter per modum repercuſſionis, vtrum conueniant.

Dubitatio prima. Secunda. Tertia.

Solutio primæ. Secundæ reſponſio.

Ennodatur vltima difficultas.

Reprimentium vſus.

Sed iam de euacuantibus inſenſibiliter per modum repercuſſionis agamus: Eſt tamen de eorum vſu in Arthritide haud leuis controuerſia, ac ea quidem, non in omni conuenire iam ſupra confirmatum. Reliquum ergo eſt videre, numquid illis ſubſcribere debeamus, qui ſtatuunt illa nullum in Arthritide habere locum; primò, quia ex cauitatibus articulorum nihil poteſt exprimi; ſecundò, quia repulſio à partibus imbecillioribus, quales ſunt (hoc in caſu) articuli ad fortiores, vti ſunt in præſenti reliquæ humani corporis partes, ſuſpecta eſt, & fieri nequit, cum fortes ad imbecillas pellant; tertiò, quia multa mala ex repercutientium vſu perſæpè euenerunt: Attamen huiuſmodi rationes paruipendendæ, nam quò ad primam, ſi nihil ex cauis articulorum pellunt, repellent ex partibus ligamentorum externis, & cutaneis. Quòd verò ſecundò loco adducitur, verificatur in natura, non autem in medicamentis, quorum eſt etiam inuita natura à debilioribus ad fortiores propellere; tertiò reſponſum facimus aſſerendo, quòd ſi aliqua mala ex horum vſu euenere, ea ex imperfecta, & praua illorum adminiſtratione eueniſſe, illis enim penſatè, & cum plurima meditatione vtendum. Quapropter nonnunquam erunt ex vſu in Arthritide reprimentia, & modò ſyncera, modò cum anodynis vſurpanda, prout neceſſitas vrgebit, & doloris conſtitutio poſtulabit, ita tamen, vt quæ nimis aſtringunt ſemper fugiamus, vel ſaltem cum calidis, & tenuium partium medicamentis ea permiſceamus.

Reprimẽtia in cauſa calida.

In cauſa ergo calida probatur ſuccus portulacæ, cum poſca, pulpa panis, lacte, & aceto imbuta, infrigidans Gal. vnguentum roſatum Meſuei, ſucco granatorum, vel omphacij permixtum, ouum integrum exceptum ol. roſ. vel omphacino, fruſtum carnis Veruecinæ calefactum in poſca; aut, ſi magis aſtringentibus eſt opus, puluis ex maliconio, myrto, gallis immaturis, roſis, & glandibus quercus; item oleum myrthinum, cydoniorum: In frigida verò ol. maſtic. roſ. complet. puluis nucum cupreſſi, ac fol. terebinthi, vel ipſa etiam terebinthi folia, quemadmodum, & rami, & alia ſupra capite de paralyſi recenſita; adhibenda ſunt autem, dum corpus eſt expiatum à prauis humoribus, & in principio fluxionis, & in ijs articulis, qui à partibus principibus ſunt remotiores: Deniq; in calida fluxione, actu frigida; & in frigida, tepida adhibeantur.

Eadem in frigida fluxione.

In calida flux. actu frigida adhibeantur; tepida è cõtra.

Ceratũ Gal. ad Tophos extrahẽdos.

Ad Tophos extrahendos, præter Chirurgicas operationes ſupra commemoratas, faciunt ea, quæ cutim aperire poſſunt, & diſrumpere, atq; ſic Tophis exitum parare; tale eſt emplaſtrum Gal. 10. Simplic. ex vetuſto acerrimoq; caſeo macerato in decocto ſcylli ſalſi; item ſtercus Caprinum in oxicrato diſſolutum cum farina hordeacea, & ceratum ex hyſſopo Philagrij apud Aetium; deniq; id, quod fit ex muria, caſeo veteri, & pyrite vſto, ſcobe; probatur etiam ex nonnullis, & hoc

Emplaſtrũ in Gallicis tumorib. ſingulare.

℞, *Lythargyrii* ℥. i. ſ.
Colocynth. } *an.* ʒ. i. ſ.
Ellat.
Olei Viperini, } *an.* ℥. i. ſ.
Oliuarum antiqui
Aceti acerrimi q. ſ.
M. ad ignem donec emplaſtrum ſolidum, & ſplendidum euadat.

Sed

Sed certè, hoc in duris tumoribus, & præcipuè Gallicis, nondum tamen Tophaceis singulare esse res ipsa docet, ita in Tophaceis parum præstare experientia patet.

Medicamenta in subiectum, seu habilitatem passi, siue passum ipsum referenda, interna sunt, & externa: In genere internorum laudatur medicamentum paratum ex antidotis magnis cum conseruis capitalibus, puluere ossium humanorum, vel alterius animalis ad ℈. j. puluis chamæpythis, vel chamæcissi ad ʒ. ß. ex proportionata conserua; oleum ex ossibus, præcipuè humanis crematis chymicè paratum ad duas, aut tres guttas ex liquore accommodato propinatum, & in valde frigida Arthritide vinum decoctionis castorei. Externa sunt oleum ex cera, ex colophonia, ex pice, addito nonnihilo ol. mastic. ol. etiam masticinum salitum, oleum salis chymicum cum ol. myrthi, vel omphacis admotum prodest: In materia autem, & intemperie articulorum calida, vinacea ex vino nigro oligophoro sunt ex vsu: In frigida eadem ex albo montano, & generoso laudantur.

Medicam. passi, interna, sunt, & externa.

Interna in genere.

Externa.

In materia articulorum calida.

Habemus modò speculari, quæ à proprietate conducunt, quorum interius valent (præter iam dicta) *fungus Phalli* vocatus, membri virilis figuram præseferens comestus, decoc. hyperici bibitum; Milui caput deplume vstum, & sumptum in aqua, quantum eius tribus digitis capi potest; artemisiæ radix præmansa, & comesta. Exterius laudantur Mustellæ combustæ cinis cum aceto illitus, oleum Vespertilionum illitum; perfusio ex aqua Limachum rubeorum; & tandem (quòd est quorundam secretum) Testudinis masculæ paulò ante plenilunium captæ crura, sacculis ex pelle Hœdina angustis inclusa, alligata membris patientibus, ita vt crus posterius Testudinis, dexterum quidem dextero cruri ægrotantis, sinistrum sinistro respondeat; anterius verò dexterum, brachio dextero, & sinistrum sinistro applicetur, ibiq; derelinquatur, donec decidant.

In eadē frigida.

Peculiariter operantia.

Peculiaria externa.

Obsoletum quorumdā secretum.

Quò ad victus rationem in causa calida, aer sit temperatus; in frigida, calidus; in omnibus, siccus. De cibo est controuersia, quam Neoterici quidam pluribus hinc inde agitant sermonibus, numquid tenuis esse debeat, vt voluisse videtur Gal. lib. de facilè para. c. 23. an plenior, vt in morbo longo medendi suadet methodus, & docet Hipp. 1. Aphor. aphor. 4. nam talis victus in simili morbo est periculosus. Quæ tamen, meo iudicio, paruipendenda censetur difficultas; nam tempore dolorum, vt iubet Aetius, victus tenuis esse debet, quia fluxio cibis fouetur, & natura vexata minus concoquit; alijs autem temporibus mediocris. Cæterùm, nisi à bile syncera fiat Arthritis, semper debet esse attenuans, & ratio est, quia similis victus in causa sanguinea, sanguinis per accidens plenitudinem tollit; in causa pituitosa, & frigida qualitates causæ corrigit, & emendat: Concedantur igitur carnes Pullorum, auium paruarum montanarum, Columborumq; syluestrium; item pisces saxosi, pineæ, phistici, passulæ, cappares, poma, ac pyra austera cocta, & in vltima cæna commansa. Fercula pane, milio, hordeo, panico tempore fluxionis non improbantur, quæ omnia varijs modis condiri possunt, pro varietate causæ, vt alibi docuimus. Illud tamen obseruo, vbi carnes prædictæ elixantur, in aqua chalybeata decoquendas esse, sed, & oua quandoq; concedenda. Potus, præsente dolore, non sit vini, vbi fieri potest, & præcipuè si dolor sit insignis: Quare in causa calida laudo vinum granatorum cum aqua chalybeata, vel ipsa aqua chalybeata cum modico sacchari rosati: In frigida arridet decoc. passularum cum coriandris, vel cinnamomo in aqua pariter chalybeata; quòd si in frigida vinum concedendum veniat, sit album, tenue, oligophorum, vel aqua chalybeata dilutum, & concedatur post totius euacuationem; quamuis ego etiam ad sistendum motum humorum non videam propter quam rationem nequeat concedi rubrum, seu claretum, tenue, & oligophorum eadem aqua dilutum. In præseruatione, etiam si ex omnium Medicorum attestatione nil præstantius, quàm à vino, longa saltem temporis intercapedine, abstinere, tamen, quia paucissimi sunt, qui hoc peragere queant, aut velint, fortè plus, quàm modestia indulgeat, illius potui indul-

Aer in victus ratione.

Neotericorum dubitatio de cibo.

Auct. solutio.

Victus sit attenuās, nisi à bile syncera prodeat fluxio.

Carnes in aq. chalybeata decoquendæ.

Potus in causa calida.

In frigida.

In præseruatione.

Si vinum sit côcedendû, quale conueniat.

Rorismarini decoct. secretum aliquibus est.

Venus omnino podagricis interdicitur ex Hipp.

Somnus sit moderatus.

Spuria Arthritis vnde pendeat.

Indicationes.

Præsidiorum materiæ in flatulenta Arthritide.

Flatus furiosi Arthritidê facientis obseruatio.

Curatio eiusdem, si euidens adsit dolor.

Si locus non intueatur affectus, quid faciendum.

Arthritis alia flatui furioso similis.

Num opinio Schenkij ad Nakir reducatur, aliò exponetur.

Arthritidis articul. frigidæ curatio.

indulgentes, iccircò vbi vinum omnino concedendum, ea seruetur lex, vt ante tempus consuetum periodi,ad fluxionem compescendam, vinum sit rubrum, & subastringens; reliquo verò tempore,pro diuertendo fluxuro humore ad vias vrinæ,bibatur album, & tenue, quod in causa calida falsa, China, santalis, & lentisco alterari poterit; in frigida guaiaco, saluia, roremarino; quinimo sunt aliqui, qui pro secreto habent per plures dies ingurgitare decoc. rorismarini cum saccharo ad præseruandos ægros. Amplius, delitescente dolore, partes affectæ moderatè exerceantur. Animi motus cohibeantur. Venus interdicatur, cum ab illius abstinentia pueri, & eunuchi podagra non exerceantur 6. Aphor. 28. & 29. Somnus moderatus imperetur, & si, præ doloris vehementia, vigiliæ vrgeant,agendum illis, quæ illas compescunt.

Sed cum hactenus de legitima Arthritide sit habitus sermo, ille idem ad spuriam conuertendus: Hæc igitur, cum, vel ex flatu pendeat, vt meminit Auicenna, vel ex frigiditate instrumentorum motui inseruientium, de qua Hippoc. ex Gal. 3. Aph. aph. vlt. vel ex siccitate, de qua ibid. Aph. 26. & per quam Gal. intelligit, non siccam intemperiem partium solidarum articulum constituentium, sed consumptionem humoris vnctuosi, quo natura articulos gratia facilioris oliniuit motus. Ad indicationes ergo quod attinet, operæpretium est in flatuum prouentu illas discutere, exhauriendo etiam illorum mineram, in intemperie frigida alterare per contraria, & in consumptione illius vnctuosæ humiditatis adhibere ea, quæ eiusdemmet restitutionem faciunt.

Quò verò ad materias præsidiorum, si de flatulenta loquamur Arthritide, præterquamquòd eius patet curatio ex tractatu de conuulsione flatulenta, eam etiam Auic. 22. tert. tract. 2. c. 6. plenè prosequitur; & Gal. 2. ad Glauc. ad flatuosi spiritus in locis articulationibus vicinis congregationem præclara recenset medicamenta, quæ vnusquisq; per se facilè legere poterit. Ne incassum ergo nostrum excrescat opus illud tantùm circa eam animaduerto referri ad illam à quibusdam id genus mali, quæ ab Albucasi tr. 2. c. 29. *Nakir*, à recentioribus quibusdam *flatus furiosus* nuncupatur, in quo affectu flatus, & cum eo dolor summa velocitate vniuersos corporis articulos, aliaq; loca peruadit, & hoc in illis quidem, qui graciliores sunt, & detectarum venarum apparentium ad oculum, in quibus instar argenti viui currentis flatus moueri obseruatur; in alijs verò, qui contrario sunt habitu insensibiliter, seu inuisibiliter. Tametsi verò ego existimem malè id vitij genus hûc referri, quando Albucasis expresè videatur velle per venas flatum illum ferri, curationem tamen illius ab eodem Albucasi propositam subiungere placuit, quam ipse sic traddidit. Dum moliris euacuationem prædictam, si est apparens dolor oculis, vt dicebamus, stringe supra ipsum, & infra velociter, ac postea seca supra ipsum donec egrediatur coarctata ventositas, & cauteriza locum; si autem ob carnes, vel supernatam pinguedinem non intueris locum affectum, & dolentem, tunc cura ipsum cum excussione corporis, & cum eo, quod expellit ventositates, & carminat eas, vti sunt pilul. fœtidæ, de serapino, & similia. Huic Arthritidi ex flatu furioso, seu flatui ipsi furioso, similis quoq; videtur illa Arthritidis species de qua Paræus 17. suæ Chirurg. c. 18. quam à fuligine fieri ait accensarum candellarum fungis, siue atræ illi fuligini similis, quæ cohibito ad obiectum aliquod corpus lampadum ardentium fumo cogitur, & concrescit, quamquam virulenti seri admixtione quaqua versum peruadere ait, nisi ei via corniculis, cucurbitulis, vesicatorijs, cauterijs, & alijs huiuscemodi aperiatur, & VVestphalis frigijs, ac Geldrijs endimium sub Paxi, seu vermis. An verò ad *Nakir* Albucasis referri debeat ille affectus, quem, vt nouum currentis nomine describit Schenkius lib. 6. obseruat. suarum in fine, alibi forte discutietur.

Quòad Arthritidem ex articulorum frigida intemperie ortam, curatio ijsdem ferè, materijs perficitur, quibus, & curatio impactæ materiæ in articulis, præcipuè frequenti vsu linteorum calidorum, facculorum auena, ac milio frixis refertorum, vinoq; calente imbutorum; item vesicarum calentium herbarum decoc. repletarum; deniq; pa-

nis

nis atri è furno recens extracti ad partes affectas applicatio. Arthritidis à ſiccitate,tota medela conſiſtit in victus ratione ſubſtantificè humectante, & in quorumdam adminiſtratione, quæ ad modum balnei, fotus, inunctionis, & cataplaſmatis admouentur, quæ fusè enumerata in de conuulſione a ſiccitate tractatu. Tria ergo mihi tantùm ſuperſunt animaduertenda. Primum Hipp. in lib. de affectionibus internis proponere ad eius curationem pharmacum ſoluens, quòd ſi haud conferat, clyſteria; cum tamen in ſiccitate omnis euacuatio ſit ſuſpecta, reſpexit Hipp. ad humores bilioſos, qui ferè ſemper in hoc malo ſolent peccare, quos, ideo purgat, ne bilis ad articulos fluat, & vt tutius adhibeantur laxantia, & humectantia; quò accedit, quòd ibi agere videtur de ea ſiccitate articulorum, quæ in aheno ex vſu exſiccantium leguminum, potiſſimùm orobi contingit; quò in caſu facilè praui humores in corpore colligi potuerunt, & proinde ſoluentibus ducendi. Ego tamen cenſeo, quantùm poteſt à ſoluentibus, maximè validioribus cauendum eſſe. Secundum contingere aliquando, vt ex hac ſiccitate, ſi vehemens ſit, immineatq; periculum conuulſionis, quo in caſu fouendæ partes oleo dulciſſimo, vel narciſſino, vel maſtichino, lumbricato, vel etiam in olei balneo ponendæ; à vino autem omnino abſtinendum, & eius loco bibenda mulſa diluta, cauendumq; omnino, ne à frigore ægri lædantur. Tertium in hac ſpecie Arthritidis, & ſi æger impotens ad motum exiſtat, omnibus tamen modis conari eum debere, vt modicè deambulet, maximè poſt adminiſtratum balneum, cùm vt ità motus faciliteretur, tùm vt materia ſubſtantifica ad propria articulationis loca promptius attrahatur; & de omni Arthritide, cùm legitima, tùm ſpuria ad ſatietatem.

Tria proponuntur animaduertenda in curatione, & primò pharmaci proponitur dubitatio.

Reſponſio Auct.

Secundũ dubium eſt de cõuulſionis periculo.

Tertium eſt, vt ægri motu exerceantur.

CAPVT XXV.

De Catarrho.

CAtarrhus cerebri excrementum in ſubiectas humani corporis partes decumbens, morborum omnium, qui ipſi humano corpori ſollicitudinem incutiunt, ſeminarium euadit, quòd ſanè, cum vel ſit tardi, aut velocis motus, duplicem propterea requirit meditationem; altera, quæ illud contemplatur, vt tardè mouetur, & ſimplicem conſtituit Catarrhum; quæ aut velociter impetit altera, & Catarrhum, quem præfocatiuum appellant in eſſe ponit. De his igitur duabus Catarrhi ſpeciebus hoc vno capite curationem ſuſcipimus, breuiori fortè, quàm tanti affectus, & tàm communiſſimi noſtris hiſce temporibus Medici deceat conſiderationem, cum hac de re abſolutiſſimum tractatum ante annos typis, & publicæ cenſuræ commiſerimus, vt propterea, ne eadem repetendo actum agamus, plura ſilentio demandare ex inſtituto decreuerimus, qui enim plura exoptabit illum conſulat.

Catarrhus, vel tardi, vel velocis motus.

Scopi igitur curatiui Catarrhalis fluxionis è duobus emanant fontibus, ab exeunte mutato, quod eſt pituitoſũ; & à ſubiecto ipſo patiente: Si ergo ad exiens referantur hoc phlegmagogum ſui natura, ac ſpecie expoſtulat; ratione verò originis, quę, vel eſt morbus, vel cauſa morbifica; ſi morbus, vel in intemperie, cùm frigida, tùm calida & per contraria alterandum, ſiq; illis adiungatur humiditas, ſiccandum; vel eſt morbus in mala conformatione, & qui in via dicitur, nempe anguſtia facta à materia detinente in cerebro materias excrementitias, & tunc remedium huiuſmodi materiam remouens indicatur: Cæterùm, cum eadem anguſtia ab aſtrictione, & obſtructione pororum pendeat, ideo rarefaciens, detergens, ac infarctum meatuum tollens deſignatur; quòd ſi à laxitate, denſans; ſi ab amplitudine, & apertione vaſorum, aſtringens requirit; tandem cum, & morbus à ſoluta vnitate hæc eadem procreare valeat, propterea vniendum demonſtratur. Sed iam ad cauſam morbificam extra caput genitam, quæ & error externus dicitur, cum varia ſit, cùm propria natura, tùm ratione cauſarum, quibus

Scopi curatiui, vel ab exeunte mutato, vel à ſubiecto patiẽte eliciũtur.

Primæ diuiſionis conſideratio.

Morbificæ cauſæ indicationes.

quibus succrescit, propterea varias quoq; habet indicationes, tàm ratione sui, quàm ratione causarum à quibus producitur, quæ, & ex alibi dictis, & ex dicendis in tractatibus de morbis totius, & singularum partium abundè elici possunt: Si autem ad vitium ratione sui, siue substantiæ propriæ referantur, vt putredini subiecta, eradicans; vt qualitate venenata, & venerea inquinata, alexipharmacum petit: Ratione verò eorum, quæ illi accidunt, copia remedium minuens desiderat; qualitas, alterans per contrarium, quies, discutiens, & euacuans, tàm sensibiliter, quàm insensibiliter: Ratione verò motus, non solùm ipsius motus habenda est ratio, sed etiam termini, & in motu speculanda est velocitas, & tarditas, quarum vtraq; compescens huiusmodi motum postulat; perpendenda tamen est velocitas in motu Catarrhi, quia res eò facilè deuenit, vt præfocationis, seu præfocantis naturam induat, de qua re paruulum ipse tractatum priuatim meis dictitaui Discipulis in eo libello, quem de motus velocitate in morbis subitaneis inscripsi; vbi sit periculum imminens suffocationis in descensu Catarrhi, quicquid fluit retrahendum, intercipiendum, & quicquid fluxit euacuandum: Et quoniam tunc Catarrhus habet rationem turgentis, iccircò, nulla expectata coctione, ad euacuantia affatim deueniendum; cumq; ex parte saltem euacuatus fuerit, qui remanet coctione agitandus, & præparandus, quia tunc præparationi subijcitur, non enim admodum copiosus, nec secundum qualitatem à statu naturæ admodum recedens: Terminus duplex cum sit, à quo, & ad quem; ratione vtriusq; varia petuntur: Terminus à quo est cerebrum, quod indicat retrahens, siue ad superiora, siue ad inferiora, prout excrementum hoc à cerebro fluit, vel in partes supernas, nempe cutim capitis, vel infernas: Terminus ad quem sunt omnes partes corporis capiti (secundum cerebrum tamen) subiectas; huiusmodi autem partes attrahunt, vel ratione doloris, vel ratione caloris; calor refrigerans, & dolor anodynum requirit; vel suscipiunt ob frigiditatem, humiditatem, & laxitatem, hinc calefaciendum, siccandum, & densandum suademur: Vterq; verò terminus, retrahens, intercipiens, deriuans, & reuellens poscit modò ad hanc, modò ad illam, cùm dexteram, tùm sinistram partem, pro motus, ac descensus rectitudine, in methodo medendi nota.

Ad vitiū, ratione propriæ substātiæ.

Ratione motus.

Catarrhi velocitas perpendenda est.

Catarrhus, quia habet rationē turgentiæ, ideo statim euacuandus.

Terminus duplex, à quo, & ad quem.

Terminus à quo est cerebrum.

Terminus ad quem.

Vterq; terminus quid indicet.

Subiectum patiens in Catarrho, ratione originis, est cerebrum, nam cerebrum aberrans à proprio scopo in coctione sui alimenti facit Catarrhum, in quo sensu, quid indicet, ex alibi dictis satis conspicuum est: Subiectum verò recipiens, siue suscipiens est, vel totum, vel certa, & determinata pars extra totum, quarum, siue cuius indicationes alibi desumantur: In reliquis ad indicationes attinentibus me subscribo alibi propositis, præcipuè autem in tractatu meo de Catarrho supra citato.

Subiectum patiēs quod sit.

Veniens ad remediorum materias, & primò ad Chirurgicas, quæ ferè omnes locum habent in Catarrho præfocatiuo, ob imminens ægrotantium periculum; quare in omni Catarrho calido conuenit sectio venæ, cùm quia adest magnitudo morbi, & maximè si loquamur de præfocatiuo, tùm quia in eo peccat sanguis, siue ob illius permixtionem cum excremento Catarrhali, siue ob illius in toto luxuriem, ac plenitudinem, quibus fauet etiam, & corporis, & aliorum succorum caliditas; imò & vsus necessarius discutientium, quibus sanguis perquàm facilè efferuescit eisdem suffragatur: Accedit, quòd si decumbat in partem maximi momenti, & febris eius distillationi adiungatur, tunc audacius ad huiusmodi remedij genus est deueniendum; habenda tamen ratio, maximè in præfocatiuo, virium, non modò præsentium, verùm etiam futurarum, quia illarum robur omni studio conseruandum.

Remediorū materiæ Chirurgicæ.

In Catarrho calido venæ sectio conuenit.

Discutientia etiam non despiciēda.

Quò autem ad rectam venæ sectionis administrationem pertinet, parcè detrahendus est sanguis; nec enim principaliter peccat, & vires (vt dicebamus) sunt conseruandæ, parcius adhuc in Catarrho frigido; imò ad maiorem conseruationem virium bonum erit in Catarrho præfocatiuo partire sectionem, ita vt modò viij. ℥. modò v. modò iij. vt fert necessitas, extrahantur.

Rectus sectionis vsus.

Circa tempus id obseruo, vt in Catarrho salso, si patiens sanguine sit repletus, quòd

Tēpus sang. extrahendi.

quòd ſtatim à principio mittatur, ſecus verò præmittenda aliqua purgatio, mox reficiendæ vires. Vltimò ſecanda eſt vena; ſic enim agendo tutior alijs paratur via, & hæc quam maximè obſeruanda in Catarrho frigido, niſi maximum ſubeſſet ſanguinis vitium, in quo potiſſimè conuenit ob vſum diſcutientium, & rationem ſupra explicatam.

Ratione modi illud foramen infigendum, quod reſpondeat craſſitudini ſanguinis. De tempore ita decernendum cenſeo, vt in qualibet Catarrhi diſtillatione à principio mittatur ſanguis, non modò quia tunc vires ſunt integræ, & ſtillans humor motu ſuo vrget, ſed etiam quia datur locus, & ſternitur via facilior medicamentis vlterius adhibendis; habenda tamen eſt ratio Catarrhi ſalſi ex 5. Meth. med. 14. quia primò alia vſurpanda, deinde, ad ſectionem venæ deueniendum, vt cacochymia non obuia fiat, quemadmodum habenda eſt ratio Catarrhi calidi à cerebro in ſubiectas tranſmiſſi partes, quoniam tunc pariter ſunt præmittenda calida, pro frigiditate tollenda, & tranſpiratione ablata inducenda, mox verò ob vſum neceſſarium calidorum adhibendorum venæ ſectio, viribus tamen numquam reclamantibus, admittenda: Vbi de ſe innoteſcit, quia vbi vitium ſanguinis eſt in toto, mediana ſecanda; vbi in capite, cephalica; vbi ſuppreſſæ ſint alias fluentes hæmorrhoides, ſedales aperiendæ; & tandem ſuppreſſis menſibus, vena tali; reliqua petantur ex præcitato tract.

Modus.

Catarrho ſalſo, cur preponenda ſint alia ante ſectionē venæ.

A quibus locis ſanguis detrahēdus.

Cucurbitulę, quę ſufficiuntur venę ſectioni, maximè viribus illam prohibētibus, certum eſt, quòd, & vt principales, maximè quando vitium non eſt adeo inſigne, & vt vicariæ adminiſtrantur: Vbi conueniunt principaliter, vbicunq; poſsunt admoueri; ſed vbi materia in pectus decumbat, ſuadente Auicenna, non dorſo, ſed nuchæ, occipiti, & ſincipiti; idemque pariter machinandum ſi brachijs, & humeris, quòd ſanè præſtandum cenſet, ne materia trahatur ad locum affectum; vbi verò materia fluxa impacta dignoſcatur, partibus etiam determinatis applicantur; imò in Catarrho illo præfocatiuo, ad thoracis dilatationem, pro facilitando anhelitu, ſuper vertebras thoracis licet cucurbitulam imponere, quemadmodum ad diuerſionem laudo, vt cucurbitulæ partibus carnoſis ſcapularum affigantur.

Cucurb. vt principales, & vt vicariæ ſunt vſurpandæ.

Hirudines pariter eadem ratione vſurpandæ, qua, & cucurbitulæ, in prædicto maximè Catarrho præfocatiuo, & in diſtillatione à ſuppreſſis pendente hæmorrhoidibus, & menſibus.

Hirudines eodē modo pręſcribēdę.

Cauteria, quæ principale in Catarrho ſunt remedium, quia & motum compeſcunt, & copiam tollunt à memine fuere reprobata, & ego ſum huius ſententiæ, quòd hoc vno præſidij genere Catarrho obnoxij ſummoperè leuentur; de qua re ſanè fuſius alibi egi; vtcumq; tamen in Catarrho calido conueniunt ſincipiti infixa: imò ſi in pulmones diſtillet, in ſutura coronali exciri poſſunt, tùm quià eſt periculum ſuffocationis, tùm quia acredine aliquando exulcerantur pulmones; at cauterijs ea in parte exuſtis copia in cerebro tollitur, & materia ſurſum retracta reuellitur, illiuſq; motus cohibetur, nec pars igne illo inuſtionis calefit, quia facta inuſtione pars emoritur, & frigidior euadit; accedit quòd refrigerantibus ab accenſione præſeruamus. In Catarrho verò frigido aliquando exſiccationis, & euacuationis gratia in ſincipite ad futuram coronalem cauteria inuruntur, & non ſolùm, vt materia pertinax, & frigida euacuetur, ſed etiam vt reuellatur, & hoc maximè intelligendum de præfocatiua, & quæ poteſt cauſare apoplexiam, vel aliquod aliud ſimile ingens malum; ad quæ omnia ſummoperè Medicus propriam debet dirigere ſolertiam, & induſtriam. Sed in eodem Catarrho, materiæ extra caput rationem habentes, dicimus, quòd ſi à partibus infernis illa cerebro communicetur, quòd occipiti, ceruici, ac brachijs infigi poſſunt, propter partes ſuperiores capiti proximas, ſed propter inferiores, & remotas communicantes attamen cum capite, cruribus, ac coxis ſecundum partem domeſticam, quę non tantùm in curatione conducunt, ſed in præſeruatione alijs præferuntur. Item noto cauteria in ceruice inuſta magis laudari ſi duplicata fuerint, quæ & ſetacea nuncupari diximus.

Cauteria in Catarrho primum obtinent locū.

Loca cauteriorū varia.

In fluxione calida.

Eadem in frigida.

In Catarrho extra caput fluente.

Setacea in ceruice magis laudantur.

Veſicãtium vſus in Catarrho.

Materia in capite exiſtente.

Veſicantia quoq; ijſdem partibus apponi poſſunt, & etiam pro corrigenda intemperie in Catarrho frigido, quia non ſolùm in ſuperficie calorem excitant, verùm etiam, & in partibus penitioribus, atq; reconditis: Accedit, quòd materiam ſuffocantem, & impetuosè in partes faucium præcipitatam reuellunt: Materia igitur in capite exiſtente, occipitio, ceruici, vertici, cornibuſq; capitis tutò admouentur, ſicuti ea ad nares decumbente, & ad palatum partibus carneis ſcapularum, quòd, & de artubus intelligendum: At non minus in Catarrho calido conueniunt, quàm in frigido, ſi cum impetu ad pulmones, & partes capitis irruat, cùm propter imminentem phtiſim, tùm propter ſuffocationis periculum, quæ omnia facilè perhibentur, adminiſtratis veſicantibus, forma, & ratione paulò ſupra adductis. Parui haud momenti cenſentur reliquæ materiæ Chirurgicæ, nempe cucurbitulæ ſiccæ, frictiones, vincula, & lotiones extremorum, præſtat tamen capillos capitis apprehendere, & caput ipſum vellicare eòuſq; crepitu cutis ab oſſe deliteſcat; quinimo, & capillos euellere cum violentia quam maximè prodeſt, principaliter in Catarrho præfocatiuo, qui Medico haud paruam faceſcit negotiationem.

Reliqua Chirurgiæ præſidia parum ſunt ex vſu.

Medicamenta, vt conſtat, vniuerſalia, ac particularia capitis rationem habentia, ſatis ſuperq; innoteſcunt, quemadmodum ea, quæ parti affectæ, & conſentienti conſulunt, ex tractatu affectuum earumdem partium veniunt deſumenda, in prædicto tamen tractatu de Catarrho illorum abundè ſermo habetur. Quædam tamen minimè ſupprimenda ſilentio. Primum eſt circa purgantia, quæ non modò cautè adminiſtranda, ſed quando accidit (vt ſæpè accidit) quòd in toto nihil reperiatur, quod obuium fiat, tunc, illis miſſis, capiti proſpicere opportunum. Secundum eſt vtrum à principio, nulla expectata coctione, & cruda exiſtente materia, illa tamen acri, & mordaci, habenteq; impetũ ad aliquam partem nobilem, & pericula adferente, vt turgentis rationem induat, vel ſtillante in pectus, liceat ad illa deuenire. Cui hæſitationi reſpondeo licere hoc in caſu vti purganti, quia in toto materia ſupponitur cocta; & ſi aliquando, nulla materiæ totius habita cenſura, ad ea impetus materiæ ſuadeat deueniendum, ſtatim poſt totius purgationem, de euacuatione capitis cogitandum. Tertiò noto, quòd vbi caputpurgijs capiti proſpicimus, in grauedine ſolùm maſticatoria, in raucedine errhina, in alijs verò diſtillationibus vtraq; eſſe adhibenda, dummodo non adſit praua pectoris diſpoſitio, quia tunc ſolis vtendum errhinis, de quibus omnibus alibi: Sed quia hoc in caſu conducunt reuellentia, & intercipiéntia; in genere reuellentium, ſi Catarrhus habeat fomitem à partibus infernis, non diſcederem à clyſteribus, & glandibus acrioribus ſæpius commemoratis, ſecus capiti tantùm reuellentia admouenda; iccircò inter alia laudo ſal commune albo oui exceptum, & ſincipiti applicitum.

In purgantibus cautè agendum.

Vtrum liceat, materia turgente, in principio purgantibus vti.

Reſponſio.

Caputpurgia quomodo vſurpanda.

Reuellentiã in genere, ſi materia ab infernis partibus foueatur.

Inſenſibiliter euacuantia, interna, & externa.

Generica hora ſomni capienda.

Ad inſenſibilem euacuationem, iam poſt ſenſibilem deueniendum, quæ & interna, & externa ſunt: In genere ergo internorum laudo, quod

℞. *Aq. Sampſuci ℥. iiij.*
Syr. de Calamintha ℥. i. ſ.
M. & capiatur hora ſomni.

Vel ℞. *Theriacæ opt. ʒ. i. vel ℈. ij.*
Et cum puluere ſpicæ ſ. b. & capiatur eadem hora.

Euacuantia inſenſibiliter externè, ſunt ſuffumigia.

Odoramenta.

Pro externo euacuatorio inſenſibili, parentur ſuffumigia per os, ac nares excepta, ex carbonibus accenſis aqua cephalica extinctis, vel ex ſaccharo carbonibus aſperſo, vel fumo bullientis aceti, in quo coquantur chamæm. anethum, abſinth. calamintha, & ſampſucus; item compaginantur ex ſulphure, vel puluere carbonibus aſperſo, ex ſtyrace ſicca, nigella, ligno aloe, acoro, & ſimilibus. Odoramenta quoq; ad idem condu-

conducunt, facta cum caryophyl. flor. capital. & alijs eiusdem census. Pulueres etiam sincipiti insperguntur, qualis est, qui

Puluere.

℞. *Flor. Stœchadis,*
Betonicæ,
Caryophyl.
Thuris,
Mastichis } *an.* ʒ. *i.*
Myrti,
Sandaracæ Arabum } *an.* ʒ. *ſ.*

M. & f. pulu. qui, & per se solus vertici inspergi potest, & cum syr. de betonica exceptus ibidem admoueri.

Cerata quoq; hûc pertinent, inter quæ illud Montagnanæ censetur probatissimùm, quod

Ceratum Montagnanæ.

℞. *Laudani,*
Gummi Elemi,
Sandaracæ,
Thuris,
Myrrhæ vtriusq;
Styracis } *an. par. æq.*

M. & cum resina f. ceratum, siq; oporteat, adde parum ceræ, & ol. mastichini.

Aliud simile.

Aliud simile.

℞. *Aloes,*
Pulegii,
Calam. Montani,
Cortic. Citri } *an. par. æq.*

Incorporentur cum laudano, & acacia, deinde f. ar. vt supra f. ceratum.

Aliud.

Vel ℞. *Laudani,*
Belzoini,
Styracis, } *an.* ʒ. *i.*
Caryophyl.
Spicæ,
Fl. Capit. } *an.* ʒ. *ſ.*
Rof. rub.
Santal. rub. } *an.* ℈. *i.*
M. cum cera, pice, ol. mastic. f. ceratum.

Fotus, et emplastra.

Postremò probo fotum capiti admotum ex aq. ardenti; quibus, & emplastrum ex cochleis addendum, quæ omnia capiti deraso applicanda.

Alterantia caput in calida intemperie.

Circa alterantia caput, quædam pariter animaduertenda veniunt: Caput igitur alterari poterit lotionibus, ac embrocis accommodatis vnicuiq; intemperiei. In calida ergo mihi probatur lotio ex aqua dulci tepida, aut sola, aut medicata cum simplicibus refrigerantibus persæpè enumeratis, & loco saponis vtendum albuminibus oui; ex ijsdem pariter embroca confici potest. In frigida verò eædem lotiones, & embrocæ vsurpandæ, quæ ad dolorem capitis prodesse diximus; in hac eadem intemperie, loco saponis, agaricum accipiatur, seu hic sapo factitius.

Eadem in frigida.

Sapo in frigida intemperie perutilis.

℞. *Agarici ʒ. ii.*
Caryophyl. } *an. ℈. ii.*
Iridis
Saponis optimi ʒ. ii.
Camphoræ ℈. ſ.
M. & f. ſ. artem ſapo.

Si ad pulmones, & thoracē materia fluat, refrigerātia incōueniūt.

Odoram. in cauſa calida.

In frigida.

Retrahentiū vtilitas.

Quò ad refrigerantia obſeruo, vt materia actu fluente ad pulmones, & thoracem, vti ad partem imbecilliorē non eſſe ad vſum deducenda, tāquam ea, quæ fluxum augerent, ſed tantùm tunc temporis, dum imminet fluxus: Per odoramenta quoq; alteratur caput, quæ & calida, & frigida eſſe queunt; in calida intemperie probantur violæ, roſæ, ſantali, camphora, cydonia; in frigida lignum aloes, ſtyrax, myrrha, ruta, ſerpillum, & alia huius naturæ.

Retrahentium maximus eſt vſus in omni Catarrho, ſed in vlcerante, & ſuffocante valde inſignis; horum autem alia, vt præmonuimus, reuellunt retrahendo materiam quæ à partibus inferioribus in caput defertur, & materialiter procreat Catarrhum, & hæc ſunt glandes, & clyſteres acres, quorum deſcriptiones habentur in ſuperioribus ſed præter eas, & quæ in dicto tractatu de Catarrho deſcribuntur, habeo in materia calida hoc

℞. *Decoc. Lactucæ*
Violar.
Hordei
Centaurij minoris f. in aqua, cuius colati

Clyſter in calida materia.

℞. *q. ſ.*
Elec. de ſucco roſ. ℥. i.
Mel. Viol. ſol. } *an. ℥. iij.*
Ol. Viol.
Sacchari rubri ℥. ij.
Nitri ʒ. ij.
M. & cum vitello oui f. clyſter.

In materia verò frigida

Alius in frigida.

℞. *Betonicæ,*
Saluiæ, } *an. p. i.*
Centaurij min.
Agarici in petia ligati ʒ. ii.
Coriandrorum p. ii.
M. & coquantur in aqua, colati

℞. *q. ſ.*
Hieræ compoſ. ℥. i.
Ol. Chamæm. } *an. ℥. iii.*
Mel. Roſ. ſol.
Sacchari rubri ℥. i. ſ.
M. & cum ſale, ac vitello oui f. clyſter, qui euadet acrior, ſi addas Spec. Eleſcoph ʒ. ii.

Sed

Sed præter hæc, ad reuellendum pariter alia habentur, cataplaſmata ſcilicet, fomenta, cerata, ac pulueres ſincipiti appoſita, quæ à capite propriè materiam ipſam reuellunt, & ſupra fuerunt deſcripta: Ex Auicenna, tàm in Catarrho calido, quàm frigido, ex Gal. verò 6. de ſan. tuen. 9. in calido tantùm habemus balneum aquæ dulcis, quod ſanè probari teſtatus ſum in prædicto tractatu, quia ſudorem promouet. Sed, præter hæc omnia, conuenire exiſtimo ceratum ex betonica, pyrites, ſacrum, ſinapiſinum cum dropace, emplaſtrum ex iberide, tapſia, & ſtercore Columbino cũ axungia, quæ, & capiti admouentur, & poſt aures adhibentur. Noto hæc non ritè à quibuſdam ſiſtentia Catarrhum nuncupari, quoniam propriè hæc illa ſunt, quæ incraſſando Catarrhum intercipiunt. Age iam de intercipientibus ſermonem habeamus; hæc autem, vt id præſtent hora ſomni perſæpè adhibentur, aliquando in ore detinentur; huius ergo generis ſunt diacodion, ſacchar. roſ. & violat. ſyr. myrtinus, bolus ex conſerua roſarum, cum puluere coralij rubri, Reuellentia alia. Cerata, quæ probentur. Intercipientia.

Vel ℞. *Bol. Armenæ ʒ. ii.*
Succi Glycyrrhizæ ℈. ii.
M. & cum ſyr. viol. f. pilul. viiii. æqualis ponderis, quarum tres pro vice deglutiantur. Pilulæ.

Vel ℞. *Pulpæ Sebeſten ℥. ii.*
Semin. Melon mundat. ℥. i.
Papau. albi ℥. ſ.
M. & cum iuleb violaceo fabricetur electuarium, cuius doſis erit ℥. ſ. pro qualibet vice. Electuariũ.

Vel ℞. *Aquæ decoc. pomorum dulcium expreſſ. ℥. iiii.*
Amyli ʒ. i.
Sacchari fini ℈. i.
M. & diſſol. ad ignem, ſimulq; totum medicamentum ingurgitetur. Intercipiens aliud.

Vel ℞. *Diacodionis ℥ ſ.*
Aq. Hordei ℥. iiii.
M. eodem modo præpara, & aſſumendum impera. Aliud item.

Vel ℞. *Syrupi de Papauere ℥. i. ſ.*
Aquæ Lactucæ ℥. iiii.
M. pro eo vſu.

Theriaca quoq; recens, & philonium ad ʒ. j. cùm per ſe, tùm cum puluere coriandrorum, vel bol. Armen. exhibetur,

Vel ℞. *Diaſpermaton Gal. ℈. ii.*
Spicæ pulueriʒatæ ℈. ſ.
M. ad idem.

Vel ℞. *Pilul. de Cynogloſ. gr. viii.*
Pro eadem interceptione præbentur.

Naribus hæc eadem pro incraſſanda materia, & ſiſtenda coriza ſub forma variã; tentæ videlicet, ſuffumigij, & odoramenti admouentur; ſed hæc tantùm vſui committenda, materia in pectus ſtillante, ob rationes perſæpè adductas, ſecus autem præſtandum, Vſus prædictorum.

dum, vbi fluxa extiterit. Cæterùm, quoniam maximum eſt periculum, ne fluat, & fluendo mala prædicta inducat tempore ſomni, iccircò hora ſomni offerenda. Tempore vigiliarum, materiæ fluxæ becchichis habenda eſt ratio; quæ autem hæc ſint, infra de morbis thoracis perquam diffusè explicabuntur; ſed de curatione per Pharmaciam Catarrho molienda hæc ſufficiant.

In præſeruatione à Catarrho max. ſub Bonon. Cœlo.

Supereſt modò aliqua animaduertere pro præſeruatione, maximè in hac noſtra Bononienſi Ciuitate, in qua affectus hic nimis familiaris exiſtit, & in omnes ætates, ſtatus & conditiones hominum, quamfœdè inſæuit; ſed quia ea, vel ex ſupra habitis deſumi, vel in meo prædicto tractatu de Catarrho legi poſſunt, ideo hoc ſolùm moneo, vt patientes, qui non admittunt iugem cauteriorum geſtationem ad hanc præſeruationem quam maximè conducentem, illi ſaltem frequenter expient corpus ab excrementis, vſu pilularum ad hoc, in dicto meo tractatu deſcriptarum, non diſcedendo à recta earum adminiſtratione, non modò, quo ad illas, ſed etiam quò ad præmittendam præparationem: Maximi vſus etiam erit poſt euacuationem dictam admittere hora ſomni bolum ex conſerua capitali, cum puluere aliquo exſiccante, cum experientia me docuerit, hoc tempore bolos iſtos ad id magnoperè conducere, & certè non eſt fortè efficacius remedium hoc à cauteriorum geſtatione.

Cōſerua capitalis max. prodeſt.

Materiæ diæteticæ illæ eſſe debent, vt in omni Catarrho caueamus ab aere frigido, & maximè ſi patiens conſueuerit exponi calido, quia mutationes ſubitæ ſemper periculoſæ; quo circa aer nocturnus, & qui continuò ventis auſtralibus, & aquilonaribus agitatur, vt ſuſpectus vitandus; in cauſa tamen calida, ad frigidum; & in frigida, ad calidum, vt docuimus, niſi natura, ſaltem arte inclinet; in aere tamen temperato melius eſt patientes detinere, qui ad ſiccum vergat: Quare cum noſter, vt plurimum, ad frigiditatem, & ferè ſemper ad humiditatem, ac tenuitatem, & proinde ad penetrationem inclinet, hæc eſt cauſa, propter quam ita Catarrhus eſt nobis familiaris.

Ab aere frigido in omni Catarrho cauendum.

Cibi qualitates.

Cibi ſint facilis coctionis, laboremq; ventriculo minimè adferant; quare oua, carnes probæ animalium exercitatorum, vti auium montanarum laudantur; quinimò carnes Pullorum, Hœdi, Vituli, & Veruecis conceduntur; ſed præ cæteris probantur, in cauſa calida, ſorbitiones ex hordeo, farre, auena, amygdalato, cum ſemin. melonum, endiuia, & lactuca; in frigida, pineatum, cui (raucedine poſtulante) braſſica, porra, & cæpæ cum fructu incoqui poſſunt; butyrum quoq; in frigido, vti lac in calido admitti queunt, lacticinia tamen, & omnia, quæ ex ijs parantur omnino vitanda, quemadmodum in omni Catarrho aromata, legumina, olera, ſalita impensè, & quæ cruda deuorantur improbanda; fructus autem dulces, & præcipuè cocti. Quò ad cibi quantitatem, certum eſt omnem repletionem, & ebrietatem cauſare Catarrhum, vt inde plures Medici à ciborum copia vomitum imperent. Auicenna Catarrho obnoxios famem, & ſitim ſuſtinere imperat, ſecus enim ex eleuata copia vaporum noua, ac noua Catarrhi pluuia generatur. Amplius cœna parcior prādio eſſe deberet, niſi obſtet cōſuetudo, ſiq; Gal. aliquando viſus eſt vberiorē cænam concedere, hoc ideo faciebat, quia tūc tēporis homines ibant cubitū à cena poſt multas horas, quòd obſeruare opportunū, ac vtile eſt. Sub forma potulenta cibus potius exhibendus, quia maſticatione fluxio augetur, quòd potiſſimè in Catarrho præfocatiuo obſeruandum, ſub quo attenuans diæta imperanda; imò ad tenuiſſimam deueniendum, quo ſuffocationis augetur periculum. In omni Catarrho cibis, quæ aſtringunt miſcere valde proficuum, vti ſunt pyra, cydonia, ſebeſten, tamarindi, cornea, & alia ſimilia, de quibus alibi; imò in vltima menſa illa ſolent exhiberi.

In cauſa calida.

In frigida.

Cibariorum eorumdem quantitas.

Cæna prandio parcior exiſtat.

Edulia, cur potulēta eſſe debeant.

Aſtringentia cibis miſcenda.

Potus in Catarrho calido vini eſt perquàm noxius; verùm quidem eſt, quod ſi caliditati iungatur ſiccitas ex Gal. 5. de ſan. tu. 11. admittendum, quia humectat, bilem attemperat, eam per ſudorem, & lotium mouet, quod tamen pauciferum, ſubdulce, & rubellum eligendum; poteſt autem, propter calorem, medicari radicibus cicorei, & ſantalis, propter ſiccitatem, lentiſco, & ſantalis: Vbi autem ex toto vinum pro-

In cauſa calida vinum improbatur, niſi ſiccitas inuncta ſit.

prohibetur, illi ſubſtituatur decoctum iuiubarum, hordei mundi, aqua cocta cum iuleb viol. decoc. paſſularum cum coriandris. In Catarrho verò frigido admittere vinum ante materiæ morbificæ coctionem periculoſum, ob euaporationem; at ſi concedendum, ſubdulce, oligophorum, & minimè caput petens elige, & in pauca quantitate exhibe, mediceturq; floribus, & folijs anthos, & ſaluiæ, ad diſcutionemq; guaiaco, viſco quercino, & ſaſſafras; illo autem interdicto, ſufficiatur aqua pectoralis, mulſa diluta, decoctum liquiritiæ, vel paſſularum cum coriandris. Quantitas potus, quò magis exigua erit, eò magis commendanda.

In frigido Catharro ante coctionem interdicitur vinum.

Potus quantitas ſemper exigua.

Somnus, & vigilia in quocunq; Catarrho modum habeat; vbiq; magna ſit in capite humiditas, vigilia excedat, iuxta illud Scolæ Salernitanæ *Eſuriant, vigilent, ſitiant, qui rebumata curant*, & hoc Auicennæ præcepto magis conſonum: Poſt hæc decumbat æger ad latera, non ſuper dorſum, ac fluente materia, capite depreſſo; fluxa verò, ac imminente ſuffocatione capite eleuato. Somnus diurnus omni ſtudio vitandus, ſiq; id obtinere non valemus, ſit admodum breuis. Aluus lubrica omnino ſeruetur; quinimò ipſe expertus ſum clyſteribus mollioribus, & ex ſolo brodio compoſitis cum ſaccharo rubro iuuare admodum pro extinguendo Catarrho, vel ſaltem pro reuellendo à partibus capiti ſubiectis, & etiam pro retrahendo ab ipſomet capite, frequens tamen vſus illorum eſſe debet, vt ſaltem bis in hebdomada inijciantur, & præcipuè in ijs, qui ſunt habitus gracilioris, & multa bile referti. Venus in principio mali prorſus vitanda; in inclinatione ſit moderata, & numquam à cibo. Balneum in omni Catarrho poſt euacuationem totius, ſuo tamen tempore, locum habet. Corpus motu non multum exerceatur, nec ſub radijs ſolaribus, nec in aere à ventis concuſſo; imò in Catarrho præfocatiuo loquutio etiam ipſa ſuſpecta. Animo Catarrhoſi, pro poſſe, quieſcant, abſtineant à ſtudijs, præcipuè poſt cibum; & de Catarrho pro inſtituto ſatis, qui plura cupit, noſtrum petat de Catarrho tractatum, ineptum enim hîc actum agere.

Scolæ Salernitanæ de Catarrho præceptum.

Diurnus ſomnus omnimodè interdictus.

Aluus lubrica ſemper.

Clyſteres huic lubricitati deſeruientes.

Balneū poſt totius euacuationem quomodo vtile.

Exercitium, paruum.

Animi quies.

SECTIONIS I.

TRACTATVS SECVNDVS.

De Affectibus organorum ſenſuum exteriorum in Capite reſidentium.

CVm in proximo præcedenti tractatu eorum morborum abſoluta fuerit curatio, qui capiti ſollicitudinem incutiunt, vt eſt pars viuens, ab organis ſenſuum exteriorum quoquomodo præſcindens, nec non, & eorum, qui, licet diuerſas à capite partes incommodent, tamen ad facultatem animalem tactricem ſpectantes inter prædictos recenſendi videbantur, cùm quia doctrinæ ordo id poſtulabat, tùm quia ita peragendo propriam haud ignorabamus vocem, vt ſcilicet à communioribus ad minus communia procedamus; ſenſus enim tactus ex Ariſt. 2. de Anima 17. omnium prior, ac communior cum animal tactu ſit animal, & reliqui ſenſus ab illo non exiſtant, etiam ſi ipſe ſine alijs; ideo hæc omnia ſic habita, poſtulant vt in hoc ſecundo tractatu eos perpendamus morbos, qui licet caput exercere videantur, moleſti tamen illi ſunt, vt refertum organis, ſiue inſtrumentis ad alios ſenſus exteriores attinentibus, cum facultas de ſe impaſſibilis exiſtat; hæc autem inſtrumenta in quatuor digeruntur ſpecies, quoniam à tactu in capite quatuor ſunt, & eluceſcunt facultates ſenſitiuæ, & proinde quatuor etiam erunt huius ſecundi tractatus partes, in quarum priori de affectibus oculorum agemus, cùm quia in ſuperioribus ſita videndi facultas, tùm quia alijs nobilior, & præſtantior; in ſecunda verò de affectibus aurium, quia

Tractatus occaſio.

Tactus omnium ſēſuū primus ex Ariſt.

Organorū ſenſationibus deſeruientiū quatuor ſpecies.

quia inter viſionem, & auditum non obſcura intercedit communicatio; in tertia de affectibus narium, ſiue ratione odoratus, ſiue reſpirationis, cum vtriq; inſeruiant; in poſteriori de affectibus oris, vt os, & guſtui, & loquellæ inſtrumenta ſuppeditat, præbet.

TRACTATVS II.

PARS PRIMA.

De Affectibus Oculorum.

Viſus cur magis diligibilis.

QVoniam viſus cæteris ex Ariſtotele 1. Diuinorum præfertur ſenſibus, vt inde dixerit nos illum magis diligere, quia per ipſum plures rerum differentias cognoſcimus: Imò Plato virtutem oculorũ Philoſophiam nuncupabat, quia ſpiritualitatis multum in ſe habet viſus, cui Philoſophia ſtudet: Accedit, quòd Gal. 8. de vſu par.4. & 5. ſtatuebat oculos tantæ dignitatis, & præeminentiæ, vt propter illos à natura compaginatum ſit caput, accipiendo interim caput pro eo toto, quod eſt ſupra ceruicem, quod ſanè maximè cenſetur prærogatiuæ; verùm quidem eſt, quòd tunc à Gal. tãquam ſpeculatores accipiebantur, quorum proprium in eminentiori parte reſidere, ſecus ſi illos meditatus fuiſſet, vt ſpecierum ſenſus, & intellectus delatores, quia tunc propter cerebrum compaginati: Ex quibus omnibus ſequitur, quòd ſicuti viſus alios ſenſus præcedit, ita etiam morbi ad illius organa ſpectantes primo loco digerendi; qui autem, ac quales illi ſint, ſic diſtinguendum.

Caput compaginatum à Natura propter oculos ex Gal.

Quid per oculorũ affectus intelligendum.

Oculorum affectus nomine eos intelligimus, qui quocunq; modo viſum incommodant, aut incommodare poſſunt, qui licet plurimi, omnes tamen duobus ſummis generibus complectuntur, vt alij conſpicui, ac patentes; latentes, ac remoti alij dicantur, de quibus omnibus iuxta noſtrum inſtitutum pertractabimus, quâ fieri poterit diligentia, & accuratione: Priores ſuis ſingulos nominibus appellabimus: Poſteriores cum Gal. nomine læſæ viſionis complectemur. A prioribus ergo, tãquam à notioribus exorſi, rurſus eos in duas diſtinguo claſſes; nam vel certas oculi partes obſident, vel totum ipſum oculum: Præterea, qui certas occupant partes, vel ad vnam tantùm attinent, vel ad plures: Qui ad vnam, vel palpebrarum, vel tunicarum, vel angulorum oculi ſunt proprij: Vlterius, qui palpebras afficiunt, aut ad illius ſubſtantiam ſpectant, aut ad cilia, ſeu pilos illis infixos: Qui ſubſtantiam exercent, aut ſenſum earum deprauant, vt Pſorophthalmia, Trachoma, Nerophthalmia, Schirophthalmia, Vlcera, & Fiſſuræ, quamquam Schirophthalmia etiam difficilem reddat motum: Aut motum vitiant, & vel ad magnitudinem auctam referuntur, vt Emphyſema, Ptyloſis, Hydatis, Meliceris, Acheroma, Sceatoma, & quas recentiores *nattas* vocant, & *lupias*: Præterea Grando, Hordeolum, Moro, vel caro puſtuloſa, Verruca, tiloſis, ſeu nodus: Vel ad ſitum mutatum pertinent, vt Anchiloblepharon, Cetropium, ſiue moro (cum nomen hoc ſit commune) & Lagophthalmus: Affectus cilia infeſtantes, Madaroſis, Phalagoſin, Trichiaſis, & Phtyriaſis vocantur: Morbi tunicarum ſunt adnatæ, corneæ, vueæ, quippe in quibus ſolis affectus nobis manifeſti cernuntur: Ad adnatam pertinet Ophthalmia: Ad corneam Puſtulæ, Vlcera, Ruptura, Hypopyus: Ad vueam, pupillæ dilatatio, atq; conſtrictio, & ſuffuſio: Angulorum oculi vitia ſunt Epiphora, Rhæas, Encanthis, Aegylops, & Anchylops: Affectus, qui plures torquent partes ſunt Suggillatio, Plerygium, ſiue vnguis, & albugo: Ad totum oculum ſimul ſpectant, Strabiſmus, prominentia oculi, & Atrophia; quorum omniũ curationem meditabimur, eodẽ quo ſunt hic deſcripti ordine, ac poſtea ad complementum operis, de Læſa viſione.

Ocul. affectus conſpicui, & patentes in quot diuidantur.

Affectus cilia infeſtantes, qui ſint. Item tunicarum morbi. Aliorum ſeries. Tractandorum ordo.

CAPVT PRIMVM.

De Psorophthalmia, Trachomate, Xerophthalmia, Sclerophthalmia, Vlceribus, & Fixuris, ac proinde de Pruritu, ac Scabie Palpebrarum.

Psorophthalmia non est aliud, quàm pruriginosa quædam palpebrarum scabies ad extra: Trachoma verò interioris palpebræ scabrities, seu asperitas, quæ cum augeatur, ita vt grana ficus maturæ æmuletur Sycosis, vel fortè melius Ficosis vocatur; & hi duo affectus habent eandem causam, sanguinem scilicet, vel adustum, vel saltem cum vtraq; bile adusta, aut cum salsa pituita, permixtum, & propterea easdem quoq; habent indicationes, scilicet humores prædictos euacuare, retrahere, attemperare, & eorum generationem cohibere per ea, quæ partes illos generantes in contrarium alterant; deniq; qui sunt infixi palpebris cum Paulo, primò emollire, mox detergendo, digerendo, & siccando cum Auicenna absumere debemus.

Psorophthalmia, & Trachoma quid sint. *Indicationes.*

Xerophthalmia, & Sclerophthalmia vtraq; ariditas est palpebræ cũ dolore, & rubore quodam, cum hac tamen differentia, quòd Xerophthalmia est à quacunq; duritie immunis; in Sclerophthalmia autem durities obseruatur, ob quã, præter tristem, quem adfert sensum, motum etiam palpebræ impedit. Causa autem est siccitas aliquando iuncta, aliquando sine materia, quæ materia, vel est bilis atra, vel flaua, vel vtraq; sed crassior. Quò fit, vt illorum affectuum scopi curatiui sint, ratione siccitatis, humectare; ratione materiæ siccitati iunctæ, eam alterare, euacuare, prius quidem è toto, mox è capite, tandem à parte affecta.

Xerophthalmia, & Sclerophthalmia est palpebrarum ariditas, cum rubore, & dolore. *Affectus causa.* *Scopi curatiui.*

Vlcera palpebrarum fiunt à materia acri, quæ habet vim mordendi, continuum diuidendi, excedendi, & si crassior sit, etiam crustam generandi; talis autem est salsa pituita, vtraq; bilis, modò quælibet seorsim, modò alijs remista. Ab ea causa producuntur scissuræ, quæ etiam fieri possunt à sola siccitate, siue à frigore exprimente humiditates inductas, siue à calore easdem absumente: Hinc indicationes, ratione humorum, & siccitatis, eædem, quæ in Xerophthalmia, & Sclerophthalmia; ratione verò vlceris, & solutæ vnitatis oportet siccare, detergere, carne implere, agglutinare, & cicatricem obducere.

Palpeb. vlcera ab acri fiunt materia. *Vlcerum indicationes.*

Sed iam ad horum omnium materias præsidiorum deueniens, & primò ad Chirurgicas, cum constet ex dictis alibi in præsentia humorum acrium, & calidorum, & in ijs affectibus in quibus acria, & detergentia sunt adhibenda, vtile esse mittere sanguinem, lotionibus, & ligaturis extremorum, vti, & si mala sint contumacia fonticulos, & setacea in occipitio excitare, propterea in hisce affectibus hæc remediorum genera probantur, iccircò duo noto. Primò in Psorophthalmia, & Trachomate, cũ principaliter à sanguine pendeant adusto, sanguinis missionem per iecorariam venam, & crebram esse debere, & satis copiosam; vnde Auicenna bis saltem in mense eam repetit, nec id solùm præstat, sed eidem etiam coniungit venarum lacrymalium apertionem; hirudines venis narium appositæ, & incisio venarum sub lingua, hoc in casu laudatur. Secundò noto in ea Trachomatis specie, quæ Sycosis, seu Ficosis vocatur, quòd cùm alijs remedijs non cedit, licere deuenire ad abrasionem palpebræ Pauli, quæ fit eadem inuersa cum pumice, testa Sæpiæ, fici folijs, specilli cauo, aut tandem cum instrumento illo antiquorum, quod à palpebrarum rasura *Blepharoxiston* nuncupatur, quæ abrasio ad id perducenda, vt sufficiens quantitas sanguinis educatur. Aetius tamen lib. 7. cap. 43. eos damnat, qui remedio hoc vtuntur, & quia affectum auget, & quia duras-

Chirurgica præsidia. *In Psorophthalmia, & Trachomate iecoraria vena secetur.* *In sycosi palpebrarũ, abrasio conuenit ex Paulo.* *Cur abrasionem facientes ab Aetio damnentur.*

Hhh

Auct. responsio.

duras inducit cicatrices, & quia assiduas concitat fluxiones saltem attrahendo: Attamen nulla est contradictio, quia Aetius eos tantùm reprehendit, qui indistinctè in quocunq; Trachomate, & sine necessitate confugiunt ad hoc remedij genus.

Pharmaceutica ex cap. de scabie, & pruritu petantur. Peculiaria in Psorophthal. & Trachomate purgãtia. Eadem in Scheroph. & Xerophthalmia. Scamonium vtiliter illis permiscẽdũ. Balneum aq. dul. max. prodest.

Medicamenta Pharmaceutica communia, lenientia, præparantia, & alterantia viscera dictas materias salsas, & adustas procreantia, abundè iam sunt proposita in capite de scabie, & pruritu totius. Addo tamen illis quædam peculiaria in Psorophthalmia, & Trachomate, Vlceribus, ac Fissuris præstantissimum, videlicet medicamentum purgans esse pilulas de fumaria mistas cum pilulis lucis; in Scherophthalmia verò, & Xerophthalmia ab humoribus, tutissimum esse ex Auicenna præsidium, iugiter aluum subducere cum mollibus clysteribus, cum lenientibus pharmacis, quæ humectandi vim habent per os assumptis, qualia sunt cassia, syr. ros. & potissimùm violat. sol. quamquam idem Auicenna etiam ad purgationem cum scamonio ascendit, illud tamen dictis permiscendo, quòd sanè etiam generaliter præstat in omnibus palpebrarum vitijs, nec vomitum, nec vllum aliud genus euacuationis ab hac alui subductione, tãquam aptum describit remedium. Addo etiam balneum aquæ dulcis in prædictis omnibus affectibus mirificam habere prærogatiuam, tùm ad humorum acrimoniam compescendam, tùm ad fluxionem à loco affecto ad vniuersum corporis ambitum auertendam.

Topica hisce affectib. propria sũt.

Quò ad topica, ea singulis horum affectuum sua ferè sunt, & propria; quare in Psorophthalmia, & Trachomate hæc sunt in duplici differentia; alia enim per se, & ab alijs separata; cum operatione Chirurgica adnexa alia adhibentur: Quæ per se vsurpantur, vel emollientia sunt, vel humorem infarctum absumentia, detergentia scilicet, siccantia, & digerentia: Ad emolliendum probantur fotus aquæ dulcis tepidæ ex decoc. raparum, & maluarum, linimentum ex luteo oui, & pinguedine aliqua recenti, additis mucilaginibus, collyrium album dissolutum cum lacte muliebri, aut succo

Detergẽtia, digerentia, & siccantia, mitiora sũt, vel fortiora. Mitiora ex Auic. quæ sint.

fœnugræci. Ea, quæ detergunt, digerunt, & siccant, alia sunt mitiora, fortiora alia: Mitiora ex Auicenna primo loco vsurpanda; sunt autem hæc, vti vnguentum rosatum cum tutia, vnguentum ex larido Suillo loto cum vino maluatico, & addito puluere tutiæ cum modico camphoræ, aqua rosacea, cui modicum aloes sit immixtum, myrrha dissoluta cum lacte muliebri, acetum rosaceum, cum aqua rosacea, in quibus carabe, & psidia fuerint immacerata; eadem aqua rosarum cum decoc. lapatij acuti, acetosellæ, & maluæ puluis, ex æqua portione spumæ Maris, tutiæ, sacchari candi, & sarcocollæ,

Vng. ex mitioribus.

Vel ℞. *Pomatæ* ℥. ß.
Tutiæ,
Trochiscorum alborum Rhasis } *an.* ʒ. i. ß.
Vitrioli Romani ℈. ß.
M. & f. vnguentum.

Auicenna in horum serie describit collyrium rubeum leue, viride leue; Paulus laudat collyrium diacrocum.

Fortiora qualia existant.

Fortiora sunt ista; primum, quod fit ex vna parte aloes, & dimidia salis mineralis exceptis melle; secundum est aqua calcis, quæ paratur ex aqua rosata, aut aqua vitrioli albi, aut squamæ æris, cum ouo duro calce affusa, de qua suo loco; tertium est puluis corticis oui positi per decem dies in aceto calido, & postea in vmbra siccati; quartum

Linimẽtum ex fortioribus.

℞. *Æris vsti,*
Cadmiæ lotæ,
Cerusæ lotæ, } *an.* ʒ. i.
Aloes,
Myrrhæ

Salis

Salis Amoniaci,
Flor. Æris } *an.* ℈. ſ.
Pulverizentur omnia, & conficiatur linimentum cum melle.

Vel ℞. *Æris uſti* ℥. ſ.
Gummi Arab. ʒ. v.
Cadmiæ ʒ. i. ſ.
Fl. Æris,
Piperis } *an.* ʒ. i.
Croci,
Myrrhæ } *an.* ʒ. ſ.
M. pulverizentur ſubt. & cribrentur omnia, poſtea cum aqua pluviali f. collyrium liquidum.

Collyrium ex iiſdem.

Propriè ad Sycoſim paratur tale collyrium

℞. *Æris uſti* ʒ. ij.
Myſios uſti ʒ. i.
Myrrhæ,
Croci,
Omphacij } *an.* ʒ. i.
Vini veteris odorati aſtringentis ℥. xvi.
Mellis opt. ℥. x.
M. pro collyrio.

Collyrium peculiare ad Sycoſim.

Efficacius, ac fortius eſt illud, quod Rhaſis deſcribit in capite proprio. Sed notandum, quòd ſi hæc maiorem, quàm par ſit, rubedinem inducant, aut dolorem, ab ijs per aliquot dies deſiſtendum, inſtillata interim donec reſtituatur ſibi oculus aq. roſacea. Poſt Chirurgicam operationem, in Trachomate hæc ſunt in vſum traducenda; primò abluendus eſt locus affectus cum aq. roſata tepida, deinde ſuperinfundendum ſaccharum candum liquatum in vino, vel imponendum aliquod aliud ex aſtringentibus, mitioribus tamen iam propoſitis, tandem oculo clauſo ſuperimponenda petia linea infarcta lacte, aq. roſ. ol. roſato, vel oui addito vitello. In Xerophthalmia, & Sclerophtalmia, ex topicis humectantia ſunt eligenda, & ea, quæ humiditates ad oculos poſſunt attrahere. Auicenna probat frequentem, ac ferè indeſinentem balneationem palpebrarum cum ſpongia madefacta in aqua tepida, nec non ſuffumigium earumdem palpebrarum ex eadem aqua; probat etiam, vt hora ſomni, qua ab vſu iſtorum vacare cogimur, quòd ſuper oculum extendatur oui albumen cum ol. roſ. mixtum, & vt irrigetur vniuerſum caput ol. humectantibus, violaceo ſcilicet, & amygdalino, vna cum roſaceo, & nenupharino. Aquæ ſimplici poteſt ſubſtitui decoc. altheæ, maluæ, fœnugræci, ac hordei mundati, atq; hæc, cum ſiccitas ſola negotium faceſcit, ſola ferè ſufficiunt; vbi tamen materiæ craſſæ adſit præſentia, conueniunt præter humectantia dicta, humectantia illa, quæ mediocriter reſoluunt, vti ſunt mucilago fœnugræci, & ſemin. lini extracta cum lacte muliebri; item ipſa lini ſemina conquaſſata, & applicita, & quod cum Auicenna probat experientia ceratum liquidum, quod

Si maior fiat rubedo ex prædict. vſu, per dies aliquot quieſcendum.

Oculorum ablutio in Trachomate.

In Xeropthal. & Scheroph-tal. topica humectãtia ſeliguntur.

Humectantib. mediocriter reſoluentia addantur.

℞. *Adipis Gallinæ,*
Mucilag. ſemin. Lini } *an. par. æqual.*
M. & cum tantillo croci, & ol. roſ. f. ceratum liquidum, quod ſupra palpebr. die, & noctu detineatur.

Ceratum liquidum perutile.

Ad humiditaté in palpebras attrahendam. Ad humiditates attrahendas in palpebras valet excitare lacrymas cum aqua tutiæ, vel collyrio aliquo ex ſupradictis in Pſorophthalmia diſſoluto cum aqua conuenienti, & inſtillato. Collyr. peculiare Auic. Auicen. (præ reliquis) probat collyrium *Arſiſtratis* vocatum, vt quod non tantùm iuuat trahendo in partē aridam, & ſquallentem benignū humorem, verùm etiā diſcutiendo, & detergendo materiam in palpebris impactam, & prauam reſoluit; ſunt autem hæc adhibenda per interualla bis, aut ſemel in die, dum adminiſtrantur humectantia. In Vlceribus palpebrarū. In palpebrarum Vlceribus probantur lentes coctæ in aceto per cribrum tranſmiſſæ, & cum granatorum corticibus ad emplaſtri formam redactæ, ac applicitæ, ſi poſt eas collyrium ex vitello oui, cum croco, & olibano admoueatur. Quidam ante collyrij appoſitionem ſatis habent decoc. ex aceto, lentium, & corticum mali granati, & pſidiæ, ideſt florum eiuſdem granati, vlcus abluere: Ad eadem Vlcera conducit puluiuſculus thuris, vel certa aceti, & plantaginis aquæ portio, in qua thus maceratum fuerit; item, & collyrium ex thure ſic compactum.

Collyr. ex thure.

℞. *Thuris ℥. x.*
Amoniaci,
Sarcocollæ nutritæ } *an. ℥. v.*
Croci ℥. ii.
M. & cum mucilagine fœnugraci f. collyrium.

Aliud ad palpeb. Fiſſuras.

Vel ℞. *Antimonij ℥. iij.*
Aris vſti,
Ceruſſæ de plumbo } *an. ℥. ij.*
Croci,
Myrrhæ,
Corticum Thuris,
Fl. æris,
Lentium rubearum } *an. ℥. i.*
Piper. albi ℥. ſ.
Gummi ℥. ij.
Qui conficiantur cum vino, & miſceantur etiam cum vino tempore vſus.

Si Fiſſuræ palpeb. ex ſola fiāt ſiccitate. Et hæc ad palpebrarum Fiſſuras à materia faciunt: Quòd ſi ſola ſiccitas eas pepererit, vel quoq; cum frigiditate fuerit, curantur cum irrigatione ex ol. amygd. dulc. viol. adipe Hirci nondum ſal experti, aut Porcelli iuuenculi recens mactati axungia; ſi autem cum caliditate iuncta extiterit, prodeſt aq. roſ. portulacæ, ſemperuiui ſuccus; Si caliditas item iungatur. probantur cerata refrigerantia, roſaceum ſimpl. infrigidans Gal. vnguentum roſat. Meſuæ: Auicenna propter hæc omnia in quacunq; Fiſſurarum curatione laudat etiam per os Auic. in omni palpeb. curatione, quid probet. medicamentum humectans exhibitum, & inter cætera probat ol. amygd. dulc. ad ℥. j. ſ. cum infuſo paſſularum per plures dies propinatum; item decoc. Cancror. fluuial. cum aq. ſacchari.

In victus rat. hæc obſeruanda. Victus ratio in his omnibus affectibus in eo poſita cenſetur, vt vina, aromata, ſalita cuiuſcumq; generis, nec non, & acria omnia ſimpliciter vitentur, & ea adminiſtrentur cibaria, quæ humectandi virtute ſunt prædita. Cæna, quolibet curationis tempore, ſit parcior prandio, ne præcipuè caput repleatur. Aer, venti, ſol, ignes, exercitationes omnes animi, & corporis, ac cætera omnia non naturalia appellata, pro dictorum affectuum curatione, ad moderationem redigantur.

CAPVT SECVNDVM.

De Tumoribus, & Tuberculis Palpebrarum.

TVmores eos vocamus, qui vniuersam palpebram occupant, inter quos numerantur Emphysema, Ptilosis, Hydatides, Melicerides, Aiseromata, Stratomata, quibus Neoterici addunt Nattas, & Lupias: Tubercula verò, ea intelligimus, quæ partem palpebrarum tantùm obsident, vt Grando, Hordeolum, Nerum, Verruca, & Tylosis, quorum omnium, cum materia sit eadem, eadem quoq; erit curationis meditatio, siue vt fluentem, siue vt fluxam eam accipias, quamuis fluentis scopos, & præsidiorum materias, vt sæpè explicitas, silentio supprimamus, eas, eòsq; tantùm adferentes, qui ad fluxam referuntur. Nomine Emphysematis palpebræ, quod à Latinis *inflatio*, ab Arabibus *Tabegi* dicitur cum Auicenna, & Paulo tumorem palpebræ comprehendimus, cùm flatuosum, tùm œdematosum, qui cum necessariò pendeat à materia flatulenta, & pituitosa, ideò, ratione flatus, oritur indicatio euaporandi; ratione pituitæ, attenuandi, calefaciendi, ac tandem digerendi; sicuti ratione vtriusq; repellendum. Palpebrarũ Tumorum nomina. Tuberculorum item. Emphysematis nomen. Indicationes.

Quò ad præsidiorum materias, repellentia vim obscuram habent, & cum caliditate mixtam, vt glaucium, crocus, myrrha, mastix, cyperus, nux cupressi. Ad attenuationem pariter calefaciendum, & digerendum facit fotus cum spongia imbuta decoc. fœniculi, anethi, cimini, anisorum, flor. chamæm, & rutæ cum vino fuluo generoso parato; item cum aqua ardente, cum vino Cretico, & quod vulgo *Græcum* dicitur; sed præ cæteris à Paulo mirificè commendatur Erasistrati compositio, quæ *Panchreston* vocatur, & Præsidiorũ materiæ.

℞. *Æris ℥ vi.*
Mysios tosti, } *an. ʒ. iii.* Pãchreston Erasistrati.
Myrrhæ
Croci ʒ. i. ſ.
Piperis ʒ. i.
Vini optimi, & passi an. cyathum i. ſ.

M. & coquantur, donec habeant mellis spissitudinem, qua inungantur palpebræ hora somni.

Circa rationem victus, in hoc affectu præcipitur vitanda esse acria, salsaq; omnia, quòd sanè ex eod. Paulo lib. 3. c. 22. habetur; sed hoc perperam Paulo imponitur, quia de Psorophthalmia loquitur, vt in Emphysemate acrium, & salsorum vsus non sit damnandus, & omnes cibi vim attenuandi, & discutiendi habentes, quin, & vina odorata per vices optima creduntur; humida verò frigida, ac flatulenta omnia, & coctu difficilia à cibatione arcenda; quapropter Suillæ carnes, Anserinæ, & Bubulæ fugiendæ; atq; de Emphysemate hactenus. Operæ tamen pretium est ex aliquorum Neotericorum sententia animaduertere, ad Emphysema referri palpebrarum intumescentias omnes, quæ, siue ab ictu, siue ab aculeo Vespæ, Apis, Araneæ, siue ab affrictione vrentium herbarum prodeunt, vt sunt tithymalus, vrtica, laureola, & cætera similia, quibus omnibus, ac singulis aliqua sunt apponenda peculiaria: Nam si ab ictu inflicto proueniat, applicant albumen oui cum rosaceo, & post biduum, vel triduum sacculum chamæmeli prebullitum in vino ad resoluendum, vel fotum ex decoc. chamæm. meliloti, absinthij, & cimini: Si ab aculeo Apis, aut Vespæ, aculeo admoto imponunt laminam ferream, donec malum euanescat: Si ab Araneæ morsu admouent theriacam, & mithridatum admixto sale gemmæ: Si deniq; tactus rerum vren- Victus ratio, quæ conueniat. Ad Emphysema, omnes palpebrarũ tumescentias referunt Neoterici. Si ab ictu prodeat intumescẽtia, quibus curetur. Si eadem ab Apis, vel Vespis aculeo. Ab Araneæ morsu.

A tactu rerũ vrentium. vrentium causet intumescentiam, illiniunt palpebram, & faciem etiam vnguento pu-leone, & ol. ros. vel succo semperuiui, plantaginis, & portulacæ.

Ptilosis, quæ fit. Ptilosis, Auicennæ *Silach*, recentioribus palpebrarum crassities tumor est acris, & contumax cum rubore, vlceratione, & casu pilorum. Causa. Causa est materia calida, acris, & corrosiua, sed omnino crassa, qualis esse potest pituita salsa, tùm vtraq; bilis; & rursus quælibet harum, vel per se sola, vel cum crasso sanguine remissa. Scopi curatiui. Scopi curatiui, loquendo de topicis, alij enim ex alibi dictis perspicui, positi sunt primò in refrigeratione, & humectatione, cum aliqua leui subastrictione; deinde in valida detersione, & humorum crassorum attenuatione addenda sunt astringentia, cùm propter fluxionem reprimendam, tùm propter virtutis (quæ est in parte affecta) custodiam; leuiora tamen decernenda, quia validius astringentia materiam tenacius impingere valerent, & ad callum eam deducere.

Præsidium refrigerans, & humectans. Materiæ præsidiorum pro implendo primo scopo, ex Auicenna sunt emplastrum ex lentibus decoc. in aqua rosarum, vel emplastrum ex portulaca, & endiuia cum ol. ros. & albumine oui, iugiter autem die, ac noctu adhibenda; item laudo fotum ex aqu. ros. extinctionis ferri, vel ex decoc. radic. lapathij acuti, sumach, acetosæ, rosarum, & lentium. Ptilosis 2. materia. Ad satisfaciendum secundo scopo, materiæ sunt duplicis generis; aliæ enim locum habent in Ptilosi recentiori; in antiqua, & confirmata aliæ: In recentiori quid conueniat. In recentiori ergo probantur, post ablata prædicta, lotio palpebrarum assidua cum aqua dulci, aut decoc. maluarum, acetosæ, lapathij acuti, & verbenæ; item linimentum ex sarcocolla nutrita in lacte Asinæ, & dissoluta in succo chelidoniæ: In antiqua, & contumaci pariter. In Ptilosi antiquiori, & contumaci, Auicenna in primis laudat collyrium Erasistrati supra descriptum, cuius loco potest etiam vtiliter administrari illud, quod

Collirium aliud.

℞. *Chalcanthi vsti ʒ. ß.*
Flor. Æris ʒ. i.
Salis Amoniaci ℈. ii.
Arsenici rubri, }
Nitri, } *an. ℈. i.*
Spumæ Maris }
Sal amoniacum dissoluatur in succo rutæ, deinde cum eodem incorporentur aliæ species, vt f. linimentum, quo palpebræ illiniantur.

Ad Ptilosim antiquam cum pilorũ defluuio Pauli praxis. Paulus ad Ptilosim antiquam cum defluuio pilorum muscerdam combustam, & contritam cum melle illinit; ad hoc idem conducit hæc compositio.

Compositio alia ad veterem, & contumacẽ.

℞. *Nardi,* }
Stercoris Muris, }
Laudani, } *an. ℈. i.*
Ossium Dactylorum vstorum, }
Stercoris Hirundinis }
M. & cum melle confice mixturam ad formam linimenti.

Cæterùm animaduerto, quòd cum Ptilosis succrescit ophthalmię, vt frequenter contingit, nihil esse præstantius simili collyrio.

Si Ptilosis ophthalmiæ superueniat.

℞. *Vitrioli ex quo fit atramentum scriptorium vsti,* }
Croci, } *an. partem i.*
Spicæ }
Semin. Granati syluestris partes x.
M. & f. collyrium s. ar.

Victus ratio hîc ex toto debet esse contraria illi, quæ in Emphysemate est descripta; quare salsa, & acria omnia vitanda, quemadmodum attenuantia, & discutientia cibaria. Vini potus interdicendus; quæ humectare, & refrigerare queunt haud spernenda. *Victus ratio. Vini potus interdictus.*

Hydatis Arabibus *Asarnac* tumor est palpebræ ex materia pingui sub cute substrata: Quare curationem nonnulli emollientibus, ac digerentibus persequuntur, vti fomento molito cum decoc. absinthij, maluarum, chamæm. fœniculi, anisi, post cuius vsum adhibendum emplastrum de ammoniaco dissoluto in aceto, vel diachilon, adiecto sale ammoniaco, & radice ireos, vel etiam diadictamnum, aut diapyrites Galeni; sed inanis omnino, est conatus, non enim, nisi Chirurgia sanatur, quemadmodum Paulus, & Auicenna rectè adnotant, quæ curatio hoc modò peragenda. Chirurgia enim, missis vniuersalibus, sic administranda. Ægro aptè collocato Chirurgus duobus digitis, indice, & medio paulum distantibus palpebram comprimat, vt sic pinguedo in vnum colligatur, quo facto minister retrostans, & caput ægri firmiter continens per medium supercilium palpebram modicè attollit, sublatam Chirurgus scalpello transuersa linea diuidit, non maiore tamen diuisione, quàm in sanguinis missione fieri consueuerit, nec altiore, quàm vt Hydatidem attingat, secus imminet et periculum, ne, vel cornea altius demisso scalpello diuideretur, vel palpebrarum musculi insigniter violerentur; incisione sic peracta, si Hydatis intueatur, extrahenda; sin minus nouam incisionē leuiter machinetur donec appareat; apparente autem linteolo molli apprehendatur, ne dilabatur hûc, illûcq; circumagatur, donec manum sequatur. Extracta Hydatide panniculus posca madens ad prohibendam inflammationem imponendus; siq; tota non fuerit extracta, ad absumendum, quod illius remansit, sal leuigatum, aut puluis asphodelorum, aut vnguentum Apostolorum diuisioni immittatur, ac ex post panniculus dictus superdandus, & deligandus; si verò soluta deligatione nulla adsit inflammatio, triapharmaco, aut diapalma consolidandum vulnus; quòd si præsens fuerit inflammatio, curatio eadem instuenda ratione, quam docebimus, seu præscribemus ophtalmiæ. *Hydatis, quid suo nomine significet. Hydatis curatio, nisi per Chirurgica perficitur, eiusq; curandi modus.*

De Meliceride, Atheromate, ac Steatomate palpebrarum, siue dicas de Natta, & Lupia iuxta Neotericos (quia parum ab his differunt) pauca omnino dicenda sunt; constat enim ex Gal. 14. Meth. med. 22. triplicem in his scopum esse, scilicet digerere, quod in eis continetur, totum putrefacere, & excidere, si in externis corporis partibus subsistant, & Melicerídem quidem admittere omnes tres scopos; Atheroma duos tantùm posteriores; Steatoma verò solùm vltimum. *De Meliceride, Atheromate, & Steatomate, siue Natta, scopi curatiui.*

Circa materias remediorum, cum vniuersales de se pateant, & digerentes sint eædem, quæ in Hydatidis curatione recitauimus, propterea quædam tantùm sunt proponenda, quæ ad peculiarem huius affectus curationem præstant. Chirurgia ergo in hoc consistit, vt incisa cute, folliculus, seu tunica humorem continens ad basim vsq; auferatur, & postea curetur ad modum aliorum vlcerum, vt norunt Chirurgici faciendum; operæ tamen pretium est (mea sententia) animaduertere, sedulam operam in hac operatione dandam esse, ne dum fasciola cutis inciditur, lata incisione incidatur, ne Meliceridi incurabilis sufficiatur lagophthalmus. Sed præter Hydatidis digerentia, quo ad peculiarem Pharmaciam addo hoc *Curatio eorum per Chirurgica.*

℞. *Ammoniaci,*
Opopanacis, } *an.* ℥. *i.*
Gabani

Dissoluantur in aceto acerrimo per diem, ac noctem, optimè postea malaxentur, ac tandem f. ceratum. *Ceratum digerens.*

Noto de Natta incipiente, sæpè, ac sæpius saliua ieiuna illita discussam fuisse. Cæterùm, quoniam putrefacientia hîc locum habent, ideo hoc ad instar omniū propono *Saliua, in incipiēte Natta multoties pellitur.*

℞. San-

℞. *Sandaracæ ℥. ii.*
Auri Pigmenti ℥. i.
Squamæ ęris, } *an. ℥. ii.*
Elaterii }
Ellebori Nigri ℥. i.
Chartæ vſtæ quantum ad colorandum ſufficiat
M. pro putrefacienti, cum roſaceo vſurpando.

Putrefacientis exēplar.

Atheromatis, & Steomatis curatio alia.

Quidam Atheromata,& Steatomata ſic curant. Eorum factigijs imponunt medicamentum cauſticum, donec adiacens cutis vſq; ad profundum incruſtetur, deinde poſt cruſtæ caſum, tuniculam humoris receptaculum ſpecillo exſcindunt; aut ſi nequeat exſcindi, putrefaciant putrefaciente, quale eſſet paulò ſupra deſcriptum.

Grando, quid ſit.

Cauſa.

Operatio Chirurgica.

Grando Græcis χάλαζα tuberculum eſt palpebrarum durum, ac lucidum hûc, illûcq; mobile, modò ſubcutaneum, modò interiorem palpebræ regionem occupans; cuius cauſa, cum ſit pituita, craſſa, cruda, & quodamodo indurata, ideo curatio illius tentanda, primò per ea, quæ emolliunt, & blandè digerunt, deinde per validè detergentia, & extenuantia, ac tertiò per illa, quæ incidunt, & extrahunt. Chirurgia perficienda curatio, ſi ſub cute reſideat tuberculum incidendo ab exteriori parte; ſi ſub cartilagine ab interiori, palpebraque inuerſa, deinde ſcalpello manubriolo deduci debet ab integris partibus; & ſi intus plaga eſt, inungi primò lenibus, deinde acrioribus collyrijs ſupra deſcriptis; ſi verò extra ſit plaga, ſuperimponendum agglutinans. Quidam non incidunt Kalation, ſed tantùm pungunt; at de recenti, non autem inueterato intellige.

Pharmaciæ peculiaria.

Detergētia.

Pharmaceuticæ materiæ particulares, à quibus curatio auſpicanda, ſunt quæ emolliunt, & blandè digerunt; huius cenſus eſt ammoniacum, & bdellium diſſoluta in aceto, galbanum, & terebenthina ad cerati formam ſ. ar. redacta, vel idem galbanum cum modico nitri ſubactum; deniq; ſagapenum ex aceto tritum. Detergentia, & extenuantia valida illa ſunt, quæ ad Trachoma, & Pſorophthalmiam adduximus.

Hordeoli eſſentia.

Cauſa.

Indicationes.

Hordeolum eſt tuberculum calidum doloroſum in palpebra, ſeu cilio hordei ſimilitudine. Cauſa eſt, vt plurimum, humor craſſior, vel tenuis, ſed craſſiori commixtus, vnde fit, vt difficulter ſuppuretur, ex quibus elicitur indicari dolorem lenientia per anodyna, ſeu mitigatoria, digerentia humorem, vel ſi id fieri nequeat procuranda ſuppuratio, illaq; celebrata, quod ſuppuratum eſt educendum apertione.

Chirurgia in quibus conſiſtat.

Tota Chirurgiæ operatio, hoc in affectu eò reducitur, vt ſuppuratum tuberculum aperiamus ſcalpello, deinde exprimendum pus, ſeu ſuppuratus humor, quòd dum aſſecuti fuerimus, cera, vel panis calidus tuberculo ſuperdandus, ad faciliorem materiæ exitum.

Pharmacia.

Remedia duo ex Paulo.

Alia, ex alijs.

Auic. alia.

Quò ad Pharmaciam, lenientia dolorem in capite de ophthalmia ſunt deſcribenda; ſuppuratio modò, & digeſtio ferè vno, & eodem actu conſtruuntur, iiſdemq; perficiuntur materijs, inter quas Gal. laudat fomentum tuberculi cum cera alba, ideſt ceram albam calefactam, ſpecilli nucleo tuberculo, vel quauis alia ratione ſuperdatam, nec non commendatur perfricatio cum Muſcæ corpore, cui ſit amputatum, ac detractum caput; quæ duo remedia tanti Paulo viſa ſunt, vt his ſolis totam curationem abſolui poſſe exiſtimauerit. Alij autem poſt fomentum eidem adhibitum per ſpongiam decoc. hordei imbutam, Muſcarum corpora capite mutilata cum oleo ſeſamino contuſa, vel cum cera commixta parti applicant, quemadmodum, & medullam Vitulinam cum ol. ſeſamino permiſtam. Auicenna extollit ſerapium ex aqua diſſolutum; item euaporationem ex adipe diſſoluto ad ignem, ſicuti & farinam hordei cum galbano, & fermentum, & panis medullam calentem, & ſanguinem Columbæ, Perdicis, ac Turturis. In contumaciori ea, quæ ad digeſtionem Grandinis inordinata ſunt, hûc referantur.

antur. Ad ſuppurationem autem nil præſtantius ſaliua hominis ieiuni illita, quæ etiam ad digeſtionem conducit, & fermento maſticato Hordeolo impoſito. — Suppurãtia.

Morum, alijs Celſum, Auicennæ *Althute* eſt tuberculum in palpebra interiori carneum, molle, modò rubicundum, modò nigricans, ſeu liuidum, ſpongioſum, à quo ſanguis emanat. Huius ergo indicationes, & materiæ præſidiorum ex capite patebunt de Encanthide; nam quemadmodum eadem eſt cauſa, eadem quoq; curatio, & curationis remedia. — Morum, ſiue Althute, quid ſit. Eius indicationes.

Verrucæ in hoc à Moro diſtant, quòd ſiccæ ſunt, & duræ, ab humoreq; melancholico producuntur; hæ autem, præter vniuerſalia, abſcindentia requirunt, & hæc, vel Chirurgicá, vel Septica. Chirurgica, ſi pendulæ ſint Verrucæ, facilè forficulis abſciduntur, vel pilo Equino deligatæ, & conſtrictæ ſpontè decidunt; non penſiles, ſed ſenſiles vocatas, Paulus volſella apprehēſas paulatim ſcalpello incidit. Sed Gal. 14. Meth. med. 7. tres modos huiuſmodi Verrucas euellendi tradit; vnum per ſuctum labiorum, & dentium primorum apprehenſionem; alterum per ſcalprum ad myrti folij ſimilitudinem, & Scolopomachærion; tertiũ per pinnam, conſule Gal. ibi, quia plura de hac re. — Verrucæ, in quo differãt à Moro. Curatio, vel ſeptica, vel Chirurgica perficitur.

Pharmacia id reſpicit, vt quocunq; modo euulſæ fuerint per Chirurgiam Verrucæ, ſtatim poſt euulſionem ſinus, qui vacuus permanſit, abluatur aqua plantaginis, in qua alumen ſit diſſolutum, aut calcitide trita, aut atramento ſutorio reſpergendus, aut deinde, q; ſi vrgeat neceſſitas, cauterizandus. Septica medicamenta ſunt lac ficus piſtum cum farina tritici, vel lac tithymali mixtum cum farina hordei; alia etiam infra de Encanthide leguntur. — Pharmaceutica, quibus compleatur. Septica medicam. quæ ſint.

Tyloſis latinè calloſitas, perficatio, & nodus, tuberculum eſt in palpebris, maximè, verò in interiori durum, candidum, aſperum, ſpecie varorum. Cauſa eſt pituita craſceſcens, & obdurata. Indicationes eædem, quæ in Grandine. Chirurgica operatio ex Aetio eſt, vt palpebræ inuertantur, deinde ſcalpro anguſti apicis cutis incidenda, tùm ſpecilli cyathiſco inhærens humor excalpendus, tandem ære vſto trito locus ſternendus, ouumq; cum vino, & roſaceo lana exceptum obligandum. — Tyloſis, calloſitas eſt. Cauſa, & Indicationes. Chirurg. operatio.

Medicamenta ferè incaſſum tentantur, quamuis non deſint, qui huiuſmodi tubercula diſſipaſſe profiteantur emplaſtro ex ammoniaco, opopanaco, galbanoq; macerātis in aceto fortiſſimo per diem, & noctem. — Medicam. ferè locum non habent.

Ad victus rationem, quæ attinent in hiſce omnibus affectibus, ſatis ex ſupradictis innoteſcunt; vt plurimum aer ſit calidior, vel temperatus, lucidus. Cibus attenuans frequenter, & vino cum moderamine vtendum, abſtinendo ab eis, quæ caput replere poſſunt. — Victus ratio in omnibus iſtis affectibus.

CAPVT TERTIVM.

De Affectibus ad ſitum Palpebrarum præter naturam attinentibus.

AFfectus peruertentes naturalem ſitum palpebrarum tres numero ſunt, & illorum vnuſquiſq; ab alio poſitu differt, nomenq; propriæ appellationis quilibet habet, ſcilicet Anchyloblepharum, Lagophthalmus, & Cetropium, qui affectus eſt inuerſione palpebræ. — Aff. palpeb. præter naturam tres.

Anchyloblepharum, Latinis adhæſus, ſeu agglutinatio, ſeu inuiſcatio eſt palpebrarum, cum palpebræ, vel ſibi ipſis, vel oculo, vel angulis oculorum cohærent, vt aperiri nequeant: Adhærent ſibi mutuo palpebræ, propter præſentiam humoris materiæ craſſæ, viſcidæ palpebras connectentis, vel pituitoſæ à capite deſcendentis, vel ſanioſæ ab vlcere palpebrarum, ſiue oculorum emanãtis: Adhærent oculo, vel angulis oculorum, aut propter tuberculum aliquod, vt morum, verrucam; aut propter cicatricem ab vlcere malè curato. In priori caſu ſcopi ſunt palpebram aperire, craſſum humo- — Anchyloblepharum, quid ſit. Scopi curatiui duo.

rem, viſcidum, & excrementitium abſtergere, generationem eius caput exſiccand prohibere, aut ſaltem fluentem aliò auertere; deniq; vlcus, ſi quod eſt, curare. Quò ſecundum caſum mori, & verrucæ curatio, iam per tradita patet; in cicatrice auten vnicus ſcopus eſt eam auferre.

Præſidiorũ materiæ, vnde ſumãtur.

Materiæ præſidiorum ad vlceris curationem ſpectantes, vbi vlcus ſit palpebris in xum, ex dictis ſunt manifeſtæ; vbi autem oculo, ex dicendis de vlcere corneæ pat bunt. Quæ verò attinent ad materiam pituitoſam, craſſam, & viſcidam, illius exſicc tionem, & auerſionem moliri debent, præmiſſis tamen ijs, quæ totum, & caput ſen biliter euacuant ex ſæpè habitis manifeſtæ, ſicuti & illæ de quibus loquimur, imò, infra ſufficientiſſimè in capite de epiphora examinabuntur: Pro apertione verò, ſe ſeparatione palpebrarum, ſi ab vlcere proueniat, laudat Celſus, vt aduerſum ſpec lum ijs inſeratur, eoq; paulatim diuidantur, deinde illis deductis ſtatim exigua pen cella imponatur, & tandiu detineatur, donec loci exulceratio finiatur; viſcidam au tem, ac lentam materiam pituitoſam tolles abſtergentibus iam notis, ſimulq; diuid ſibi mutuo adherentes palpebras. Inter abſtergentia proficua numeratur aqua Ma ris, vel aqua ſalita tepida, vel aqua communis dulcis, clara, ac depurata, cum po tiuncula aceti permixta eadem aqua Marina cum modico aquæ ardentis; deniq; aqu decoctionis fœniculi, cimini, & ſalis.

In materia pituitoſa.

Pro apertione palpebrarum.

Abſtergẽtia.

Materiæ Medicæ, pro poſteriori caſu, cicatricis ſcilicet, partim Chirurgicæ; Pha maceuticæ partim exiſtunt, ex quibus Auicen. vbi palpebra ipſi adnectitur ocul Pharmaceuticas; vbi angulis cohæret Chirurgicas profitetur tutiores. Chirurgic ergo operatio, ſi palpebram cicatrix oculorum angulis adnectat, ex Aetio concretio nem volſella, ſeu hamulo apprehenſam, & diſtentam paulatim reſerare oportet; at ſ eandem oculo coniungat, cæco hamulo gena extendenda, & ſic aduerſo ſcalpell conglutinatio ſubſecanda eſt, ita tamen, vt neq; ex oculo, neq; ex palpebra quic quam abſcindatur, aut ſi aliquid abſcindere neceſſarium extet, potius à palpebra quàm ab oculo reſcindatur: Inciſione facta abluendus locus inciſus aqua hordei, ve aqua ſimplici, in qua aliquid fœniculi, vel cimini ſit incoctum, & in medio inciſioni ponendum linamentum, vel panniculus lineus molliſſimus, ne noua fiat conglutinatio oculo verò ſuperponendum albumen oui lana exceptum, vel emplaſtrum ex ouo in tegro, cum ol. roſaceo, ſicq; peragendum quotidie vſq; ad quartam diem, à quo ſ carnoſitas aliqua remanſerit, ea reſperſis corrodentibus, quàm mitiſſimè fieri poteſ tollatur, cum ſecus etiam ex Celſo vix vtile, quid ſola præſtet Chirurgia, ac tandem noua cicatrix inducenda, quæ oculo, & palpebris minimè ſit infenſa ex collyrio, ex thure, & plumba, & in palpebra excienda.

Medicæ materiæ, in Chirurgia, & Pharmacia repo nuntur.

Chirurgica operatio.

Inciſione facta.

Pharmacia ex ſe nihil ad præſens vtile præbet, niſi corrodentia cicatricem, de qui bus copioſè in capite de Eterygio, & cicatricibus oculorum, quæcumq; enim ad id agendum valent, hûc quoq; transferenda; tãquam tamen ad id efficaciſſimum com mendat Auicenna collyrium ex arſenico. Victus in quacumq; palpebræ inuiſcatio ne, cum tenuis, & exſiccans eſſe debeat ſatis liquet.

Pharmacia, ad corrodẽtia tantum refertur.

Lagopthalmus, qui latinè Leporinus nuncupatur oculus, eſt affectus in quo propter diminutam palpebram ſuperiorem, oculus claudi nequit perfectè, hinc coguntur, qui hoc affectu laborant apertis oculis Leporum inſtar dormire, qui affectus, vel eſt natiuus, vel aduentitius: Qui natiuus eſt, non numeratur hîc, tãquam ille, qui curationem non admittit: Qui autem aduentitius hîc perpendendus, vt curetur. Quare cauſam habet, vel conuulſionem, vel præciſionem, vel corroſionem; conuulſionis indicationes, & illi accommodatæ materiæ, proprio ſunt explicatæ loco. Quò ad reliquas aduentitij affectus cauſas, nec non ſi aliqua natiui affectus curatio aliquo modo foret tentanda, in hoc vnum tota res directa eſt, vt imminutam palpebram extendendo longiorem faciamus, qui ſcopus vna tantùm Chirurgica operatione adimplendus, & hæc tantummodo locum habet, cum exiguus eſt palpebræ defectus; nam inſignis, & effatu dignus nullo

Lagophthalmus quid.

Affectus, vel natiuus, vel aduentitius.

Omiſſo natiuo, de aduentitij cauſis loquitur.

ullo modo resarciri potest. Chirurgiæ autem modus ex Celso, & Aetio est iste, vt paululum infra supercilium cutis incidatur, lunata figura, cuius cornua deorsum spectent, ita tamen, vt altitudo incisionis ad cartilaginem solùm pertingat, illesa tamen omnino ipsa permanente, secus (ea læsa) palpebra concideret, neq; attolli posset, quòd semper contra propriam Medici solertiam esset; post incisionem in hiantem plagam obnijciatur linimentum, quod coniungi deductam prohibeat cutim, & in medio carnem reficiat, & laxam superficiem inducat; caro autem reficitur puluere thuris, sarcocollæ, terræ samiæ, ex oui albo, & mucilagine fœnugræci adhibito; laxa verò superficies euadit collyrio de plumbo vsto Cleonis secundum Aetium, atq; puluere lapidis hematitidis, & Ostraceorum. — *Quonã pacto per Chirurgicam extendatur palpebra.*

Ectropium est inferioris palpebræ retractio ob cicatricem, aut carnem excrescentem, & hæc à nonnullis palpebrarum inuersio appellatur; quarum vtraq; nihil aliud habet particularis indicantis, quàm sui ablationem. — *Ectropium est infer. palpebræ retractio.*

Quò ergo ad remediorum materias, ablatio cicatricis sola Chirurgia perficitur, vt superiora docuerunt; quapropter, licet mutis verbis Aetius ex Antillo eam descripserit lib. 7. c. 72. attamen cum Celso nos eandem profitemur cum ea, quæ Lagophtalmo debetur, cum hoc tantùm discrimine, vt hic plagæ cornua vtrinq; excita ad malas, non ad oculos conuertantur. Carnis absumptionem, cùm Pharmacia, tùm Chirurgia moliri possumus: Chirurgia locum habet in Ectropio contumaci, & fit per abscissionem carnis hamulo apprehensæ, post quam, ad cohibendum sanguinis fluxum, & inflammationem arcendam, præstat applicare bolum Armenam cum candido oui, & alia, de quibus in cura Encanthidis. — *Curatio per Chirurgiam tantùm perficitur.*

Ex Pharmacia, in primis probantur hæc; primò puluis pumicis, aut Sæpiæ oculis inspersus; vel secundò. — *In Pharmacia hæc sint ex vsu.*

℞. *Aloes,*
Memitæ, quæ est species Chelidoniæ,
Sarcocollæ nutritæ,
Lithargyrij, } *an. ℈. ij.*
Fl. æris ℈. ß.
M. & conficiantur cum succo chelidoniæ.

His non conferentibus, ad æruginem torrefactam in testa pulueratam descendendũ;

Vel ℞. *Antim. ʒ. ß.*
Tutiæ ʒ. iij.
Viridis æris ʒ. ij.
M. & f. pulu. subt.

Vel ℞. *Æris vsti ʒ. ij.*
Mysios torrefacti ʒ. ß.
Calcitid.
Chalcanthi vsti } *an. ℈. i.*
M. & f. pilul.

Et de his affectibus satis, cum alia sint per se nota.

CAPVT QVARTVM,

De Ciliorum Affectibus.

Morbi ad Cilia ſpectātes, tres num. ſunt.

Phthiriaſis indicationes.

TRes ſunt, qui hic numerantur morbi ad cilia ipſa ſpectantia; Madaroſis, ide deſluuium pilorum in cilijs exiſtentium; Phthiriaſis, ſcilicet pediculatio; Trichiaſis, in qua pili palpebras pungendo dolorem excitant, ſiue hoc fi per eorum conuerſionem ad cutim, ſiue quacumq; alia irritatione. De p lorum defluuio, & de Phthiriaſi indicationes, & materiæ remediorum, cùm toti, tù capiti debitæ, & pro cauſarum diuerſitate accommodatæ, luculenter innoteſcunt e relatis in proprio capite, vt in præſenti nihil ſuggeratur, quod ijs addi poſſit; iccirc peculiaria quædam tantùm, quòad ciliorum topica animaduerto. In Phthiriaſi ergo præter pediculorum extractionem, quæ fit acu argentea, ab homine perſpicaci vi pollente, conuenit lotio palpebrarum, & ciliorum cum aqua Marina, aut aqua ſal vel muria, cum decoctione betæ, ſtaphiſagriæ, & lupinorum; illitio eorumdem ex al mine ſciſſo, ſtaphide agria, melle exceptis; inunctio quoq; ex aloe, & myrrha ſecu dum æquales partes ex larido ad idem prodeſt; quidam alijs præferunt albumina o duri ſine vitello in aceto vini optimi albi macerata per ſex horas, & per totam noctei ſuper oculum detenta, quibus mane remotis, ſimul, & pediculi eis inhærentes remo uentur.

Peculiaria in Phthiriaſi.

In Madaroſi iſtis vtendū pulueribus.

Ad Madaroſim, Paulus vtitur ſmegmatis, quæ *Cælio Tephara* dicuntur, & non ſun niſi pulueres quidam aridi, & læuigati cilijs inſperſi; talis autem eſt, qui

℞. *Terræ Ampelitidis,*
Croci,
Laudani } *an. part. æqual.*
M. & f. pulu. vt ſupra.

Vel ℞. *Plumbi vſti, & eloti,*
Croci } *an. ℥. ſ.*
Nardi Indicæ ℥. iij.
Stimeos toſti, & loti ℥. i.
M. & f. pulu.

Vel ℞. *Oſſium Palmularum combuſtorum ℥. iij.*
Nardi Indicæ ℥. ij.
M. pro eodem vſu.

Præſtantiora tamen omnibus hæc duo

Vnguentum præſtantius.

℞. *Stercoris Leporini,*
Hircini } *an. ℥. ij.*
Cort. Auellanarum vſtarum ℥. iij.
Pinguedinis Vrſi q. ſ.
M. f. vnguentum.

Puluis idem operans.

Vel ℞. *Lapidis Lazuli,*
Armeni } *an. ℥. ij.*
M. & f. puluis tenuiſſimus, qui applicetur, vt ſupra.

Sed

Sed, & in humorum acrimonia, ac corruptione mirificus omnino censetur succus vnius pomi integri granati cum cortice contusi, siue per se, siue vnà cum melle mixtus cilijs illitus.

Succus granati mirificè prodest.

Trichiasis duobus modis accidit, aut quia pungunt oculum pili ob laxatam, & prolongatam à nimia humiditate palpebram, ita vt in oculum ipsum inuertantur, & hæc affectio ex Aetio *Phalangosis* vocatur; aut quia nouus ordo pilorum naturalibus pilis subnascitur, ob fuliginum à quibus procreantur copiam, & nominatur *Distichiasis*. Phalangosis ergo scopi curatiui sunt, præter eos semper, qui totius, & capitis rationem habent, humiditatem siccare, astrigentibus palpebram roborare, & si nihil hisce proficiatur, palpebram (quãtum satis est, Chirurgicis instrumentis) decurtare. In Distichiasi, præmissis præmittendis, decet fuligines absumere, pilos iam factos euellere, & ne noui nascantur prohibere.

Duplex Trichiasis diuisio.

Phalangosis scopi.

Iidem in Distichiasi.

Ex materijs præsidiorum, Chirurgiæ potissimùm opus est pro decurtanda palpebra, cum nequeat alio præsidio, quàm Chirurgico rectè, & abq; noxia fieri similis decurtatio (dicant quicquid velint, qui septicis id præstari posse persuadent) Modus autẽ, quo illa administrari debet est huiusmodi: Primò omni diligentia meditandum quantum oporteat detrahere, ad hoc vt pars, quæ superest naturali, ac necessariæ respondeat magnitudini; duo enim imminent pericula, si plus quàm deceat fuerit excisum, oculum imposterum contegi non posse, ita vt lagophthalmus, nouus scilicet succedat affectus; si verò minus, quàm postularet necessitas fuerit decisum, tunc incassum facta est sectio, & frustra vexatus æger: Secundò priusquam ad opus descendamus, pars, quæ amputanda videbitur notanda est per duas lineas atramento scriptorio, ita vt semper externa linea pilis proxima sit, tantillo tamen spatio relicto, quod apprehendere acus postea possit cum sutura est facienda: Tertiò eleuanda digitis cutis palpebræ, omissa cartilagine, & transuersa iuxta linearum ductum secanda: Tandem ori vulneris ter, aut quater acu adacta simplex sutura committenda, & quæ inflammationes arceant, ac cicatricem inducant sæpius iam commemorata, superdanda.

Chirurgia tãtùm opus præstat.

Modus operãdi primus.

Sectionis periculum duplex.

Adnotatio secunda.

Tertia.

Vltima.

Chirurgia quoq; conducit ad ablationem pilorum, & prohibitionem, ne noui generentur; duobus autem modis ea executioni demandatur; vel enim sublata palpebra, ita vt pili noxij in conspectum veniant, acus ferrea tenuis, & candens sub ipsis pilorum radicibus ab angulo immittitur exteriori, eaq; paulatim simul, & pili noxij eruuntur, & eorum radices cauterizantur ad inhibendam regenerationem; vel inuersa palpebra volsella pili extrahuntur, & post extractionem specillo auriculario, vel aliquo alio tenui instrumento candente locus ad idem aduritur, & post adustionem medicamentum prohibens inflammationem apponitur, & vbi crusta exciderit ad cicatricem pars deducitur.

Chirurg. pilos remouet duobus modis.

Medicamenta Pharmaceutica modò sufficiuntur, quæ, vel ad siccandam, absumendamq; humiditatem, & fuligines palpebrarum easdem astringendo roborandas pertinent; vel ad pilos auferendos, & prohibendum, ne noui regenerentur conducunt; à reliquis calamus temperandus, vt à summè notis, ac perspicuis: Prioris generis alia mitiora; alia fortiora: Si de mitioribus (quæ semper præmittẽda) sit sermo, stibium læuigatum extremæ palpebræ admotum, & fricatũ valet; vel sequens puluis eodem modo adhibendus

Pharmaciæ duplex vsus.

Primi vsus mitiora sũt, vel fortiora.

Ex mitioribus.

℞. *Piperis Nigri gr. ij.*
Cortic. granat. }
Thuris, }
Aloes, } *an. ʒ. ß.*
Carabes }
Stibij ʒ. ß.
Sacchari albi depurati ʒ. iij.
M. & f. puluis admonendus, & confricandus vt supra.

Post

Poſt horum vſum, locus abluatur aqua ardenti, vel Marina, aut fœniculi, cum modico aceti;in eadem ſerie reponitur collyrium diarrhodon viride ex aqua flor. roriſmarini adminiſtratum. Fortiora vltimo loco, & in priorum ineſſicacia adhibenda, vt ſunt fotus palpebræ cum ſpongia imbuta vino Cretico, in quo efferbuerit ſaluia, maiorana, ſtœchas, flor. roriſmarini, lignum aloes, xilobalſamum, maſtix, caryophylli, ſpodium, roſæ; deindè linimentum ex oleo de caſtoreo, & maſtichino. Poſterioris generis ad auferendos pilos conferentia, quæ *Pſilothra* dicuntur, ſunt aurum pigmentum, arſenicum, calx adhuc non extincta, quæ omnia in tenuiſſimum redacta polinem, & ſapone molli excepta illinienda loco, à quo pili detrahendi; quòd dum præſtiterint locus depilis contingendus ſanguine Ranæ, Cimicum, Muſcæ Caninæ, Veſpertilionis, vel cinere Chamæleontis albi per ſe, aut dicto Ranarum ſanguine malaxato, vel ſucco fumariæ, quæ in hordeo naſcitur, cum gummi, vel ouis Formicarum contritis, vel ſpuma Maris cum mucagine pſylij; vel deniq; ferri rubigine cum ieiuni hominis ſaliua; ſingulare tamen ex Serapione, & Auicenna eſt hoc

Ex fortioribus.

Secundus Pharmaciæ vſus.

Peculiare ad depilandum Serap. & Auic.

℞. *Fellis Ericij ſicci,*
Sanguinis eiuſdem pariter ſicci,
Fellis Chamæleontis ſicci,
Caſtorei } *an. par. æq.*

Terantur omnia ſimul cum ſanguine Ericij, deinde f. paſtilli ſimiles ſquamis piſcium, quorum vnus cum ſputo hominis ieiuni per horam loco depili imponatur.

Sunt, qui pilos ſuperfluos, & inuerſos maſtiche calida, vel bitumine, vel colophonia, vel cochlearum parte glutinoſa cum alijs agglutinant, & in ordinem redigunt, ſed plerumq; inanis eſt labor, cum gluten à confluentibus ſuccis nullo negotio reſoluatur. Illud quoq; de Pſilothris noto euulſionem volſella factam ijs tutiorem eſſe, quia periculum ab ipſis imminet, ne noxam corneæ inferant. Qualis ſit victus, ex dictis, ac dicendis liquet; & de palpebrarum vitijs ad ſatietatem.

Pilorum euulſio volſella facta, omnibus tutior.

CAPVT QVINTVM.

De Ophthalmia.

Nominis interpretatio.

NOmine Ophthalmiæ omnes adnatæ tunicæ inflammationem intelligimus, hoc eſt tùm Ξύγχυσις, ſeu conturbationem, tùm Ophthalmiam propriè dictam, tùm deniq; Chemoſim, cum hi affectus, non niſi ratione maioris, ac minoris diſcriminentur; Taraxis enim præludium, & rudimentum quoddam, ſiue principium eſt veræ Ophthalmiæ; Chemoſis autem inflammatio adnatæ tàm magna, vt albo oculi ſuper nigrum eminente palpebras inuertat. Quò ad indicationes, ſuppoſito, quòd à tumore nulla vtilis emanat indicatio dicimus, quòd ratione proportionis oculorum ocularia remedia, & ratione calidi innati illud conſeruantia efflagitentur, quæ in debita copia, ac qualitate adhibenda; Medicus tamen omnes neruos contendere debet in cauſam morbificam: Quare, vt omittam cauſas externas, quæ ferè Taraxim faciunt, & ſimplicem ſui poſtulant ablationem, quales ſunt inſolatus, balneum calidum, puluis, fumus, feſtuca, animalculum oculos ingreſſum, potatio vini meracioris, & ſimiles, ad internas veræ Ophthalmiæ cauſas deuenio, quæ cum ex Gal. 13. Meth. med. 22. vel ad vaporem, vel ad mineram reducantur, vaporem diſcutere, & mineram, quæ poteſt eſſe quilibet humor, cùm expugnare per accommodata præſidia naturam peculiarem humoris reſpicientia, tùm originem, & læſionem eius compeſcere oportet, harum ſingula cauſa, ſuas, & diuerſas præbet indicationes; ſi

Indicationes.

Ophthalmiæ cauſæ, & origines ex Gal.

ſi enim originem ſpectemus, indicantur alterantia per contrarium viſcera, quæ materias dictas procreant; ſi autem læſionem attendas, tunc ratione ſubſtantiæ, eradicantia; ratione copiæ, minuentia; ratione qualitatis, alterantia; ratione quietis, repellentia, & diſcutientia; ratione motus retrahentia per modum impulſionis, interceptionis, reuulſionis, & deriuationis requiruntur; & quia dolor etiam maximè, hoc in caſu, moleſtiam incutere ſolet, interim dum hæc peraguntur ſtudendum, vt dolor per anodyna demulciatur.

Ad materias præſidiorum, quòd attinet animaduerto alias in Taraxi, in Ophthalmia vera, & in Chimoſi alias locum habere. De Taraxi ergo habendo ſermonem, vbi per ſe exiſtat, multis non eget præſidijs, ſed localibus tantùm curatur, nam ſi à fumo, aut puluere, aut inſolatu, aut potatione dependeat, ſatis eſt (remota cauſa) oculum abluere primò tepida, deinde, ſi calor aliquis remanet, aut aliqua aſperitas, ratione illius quidem frigida, aut roſacea, aut etiam poſca vtendum; nam, præter id, quod refrigerant, oculum etiam roborant, ne fluxio ad eum attrahatur; ratione verò huius lacte muliebri in eoſdem oculos inſtillato agendum: At ſi à frigore procreetur Gal. laudat fomentum per ſpongiam cum vino albo diluto; vbi autem à feſtuca, vel animalculo oculum ingreſſo proueniret, oculus, aut confricetur, aut aqua impleatur, ſiue excitetur lacryma eſu cæparum, aut corticum citrangulorum, aut promoueatur ſternutatio, ſic enim exibunt; ſin minus hæc ſufficiant, admoueatur oculo ambra calefacta, vel leniter inuerſa palpebra eximatur, quod ingreſſum eſt, vel linteolo molliſſimo, vel ſpecillo, cuius extremitati ſit impoſita reſina; ad idem facit, ſi vna narium parte digito occluſa per alteram vehemens fiat exſuflatio.

Præſidiorũ materiæ.

Taraxis localibus optimè curatur.

Quid ſi Taraxis à frigore procreetur.

Item, ſi à feſtuca, vel animalculo prodeat Taraxis.

Sunt, qui dicunt rubinum, ac ſaphirum oculis immiſſum, quicquid exterius ingreſſum eſt ab illo extrahere; ſed, & ſeminis lini mucilago extracta cum aqua roſacea in oculos inſtillata ſimilia expellere. Non propono hîc vt præſtant nonnulli ea remedia, quæ conducunt ad oculorum ruborem à vaporibus calidis naſcentem, aut à percuſſione, ſeu ictu progenitum, quando de hoc in capite de ſugillatione ſit pertractandum, & ille pertineat ad curam veræ Ophthalmiæ, quam iam aggredior, in qua, quemadmodum, & in cura Chimoſis omnia Medicarum materierũ genera meditanda veniunt.

Saphiri, ac rubini proprietas ad Taraxim.

Quare, loquendo primò de Chirurgicis ſtatuo pro curando hoc vitio multiplicem in vſum venire; primò ergo, ſi fuerit vehemens Ophthalmia, omnino probatur venæ ſectio, quoniam cum hoc vitio, ac læſione, inſignis etiam ſanguinis ſufficitur læſio, ſiue habeat rationem cauſæ principalis, ſiue coadiuuantis, ſiue ſine qua non, & ab hac auſpicanda curatio, præmiſſa alui lenitione. Sanguis autem in ea detrahatur quantitate, quæ reſpondeat læſioni, quæ cum diuerſa exiſtat incertam etiam reddit educendam ſanguinis copiam; id tantùm eſt certi, vt quò maior eſt læſio, copioſius; quò minor, parcius ducẽdus; vnde Gal. in Oeconomo illo, de quo lib. de curan, ratione per ſanguinis miſſ. 17. ad quatuor lib. miſit ſanguinem; & Auicen. iubet illum mittere vſq; ad metum lipothymiæ.

Chirurgica præſidia.

In vehemẽti Ophthalmia probatiſſima eſt venæ ſectio.

Hoc tamen vnum hîc notandum, quòd vbi copioſè ſanguis eſt detrahendus, id non vnica vice, ſed pluribus faciendum, atq; partitis, quòd Gal. maximè ſeruauit loco citato, quia tali miſſione vires neceſſariæ conſeruantur. De loco detrahendi ſanguinis omnes conſentiunt, vt modò cephalica, modò baſilica, aliquando mediana ſecetur, pro vt, vel totius, vel capitis, vel vtriuſq; habenda eſt ratio; ſiq; menſes in mulieribus, vel conſueta hæmorrhoidum euacuatio foret ſuppreſſa, & inferiores venæ, & hæmorrhoides commodè aperiuntr. Sed eſt dubium vnico laborante oculo, ex qua parte ſanguinem educere expediat; nam Gal. perpetuò ex eodem latere vult mitti; imò teſtatur nonnullos vehementiſſimis oculorum doloribus laborantes, ex ſectione venæ cephalicæ ſecundum loci rectitudinem vnius horæ ſpatio fuiſſe liberatos; contra Rhaſis, & alij plurimi ſecant venam cephalicam in parte contraria oculi laborantis.

Vbi copioſè detrahendus eſt ſanguis, id repetitis vicibus fiat.

Vena tundẽda, ex intentione morbi, & ex parte affecta cognoſcitur.

Dubium ex qua parte, vno tantùm laborante oculo, ſanguis ſit detrahendus.

Sed (meo Marte) controuerſia facilè componitur; quia cum ſanguis ſua copia actu

oculo

Auctoris ſolutio.

Vtilis alia praxis.

oculo vexationem incutit, vel poſſit incutere motu, & impetu, quem ad eum habet tunc cum eodem Gal. ſecanda erit vena brachij, vel cephalica, vel baſilica, vel me dia eiuſdem lateris, aut, virtute debili exiſtente in manu, ad pollicem; ſi verò ſangui conſideretur, vt in toto exiſtens, & poteſt furiosè, ac cum impetu in oculum irrue re, ſecandæ venæ prædictæ in oppoſito latere; quinimo, & vena tali, quia cum longinquiori loco fit euacuatio, reuulſio, quæ ſequitur eam, etiam erit melior; vn de, hoc in caſu, hunc ordinem ſeruare maximè opportunum, & vtile eſt; ſecetu prius vena oppoſiti lateris, deinde lateris affecti. Poſt quarum venarum ſectionem vbi deſiderata non ſequitur ſalubritas, tandem deueniemus ad ſectionem earum, qua in fronte reſident, aut poſt aures ſituantur, temporibus, & producto malo, in anguli ipſis oculorum, & potiſſimùm maiore, quam ſectionem (excepta, quæ in vena frontis moliri poterimus cum hirudinibus ibidem appoſitis, ea tamen ratione, vt ſemper eli gantur venæ magis tumidæ. De ſectione arteriarum, quæ probatur, vbi materia pe arterias externas fluit, quia alibi ſatis dictum nihil addo; reliqua ad ſectionis venæ ad miniſtrationem attinentia ſatis nota.

Prodeunte malo, in angulos oculorum vtile eſt hirudinibus vti.

Præter venæ ſectionem, cucurbitulæ in maxim ū vſū veniūt.

Cucurbitulæ ſcarificatæ occipiti appoſitæ fortis effectus ex Gal.

Præter venæ ſectionem cucurbitulæ, cùm ſiccæ, tùm ſcarificatæ validè, atq; ſtrenu trahunt à capite, ſi partibus infernis primùm, deinde ſupernis, ac tandem occipitio & paulò infra applicentur, quibus in leui ſanguinis vitio abſq; alia venarum apertion contenti eſſe poterimus, miſſa hac facta; imò & de cucurbitula ſcarificata occipiti ap poſita illud noto ex Gal. de cur. rat. per ſang. miſs. 19. & 5. Aph. aph. 68. eam opportunè adhibitam, videlicet poſt totius euacuationem admirabilem afferre vtilitatem. Quidam etiam poſt aures eas admouent; imò referunt nonnulli antiquam Ophthalmiam, & nullis remedijs cedentem, hoc ſolo modo, aliquoties iteratopercuratam fuiſſe, appoſitis ſcilicet poſt vtramq; aurem abſq; inciſione cucurbitulis, deinde mox detractis, & inferiori loco appoſitis, ea ratione, vt ſuperioris cucurbitulæ circulus cuti impreſſus ſequentem contangat, & ſic deinceps, progreſſu facto vſq; ad humerum vtrumq; vbi demum ſcarificatio eſt facta; qui verò, & colli lateribus admouent, ij periculoſum quid tentant, ob venarum, & arteriarum eò perreptantium magnitudinem. His omnibus à recentioribus additur ſcarificatio cartilaginum auricularum è directo partis laborantis.

Scarificatio cartilaginū auriū apud modernos probatur.

Cauterium quoq; ceruici infixum laudatur.

Galeni Chirurgica alia præſidia.

Setacea in hoc vitio ad ceruicem mirificè valent, vel loco eorum infigatur cauterium ibidem, quinimo, & in futura coronali, ſi patiens corripiatur catarrho contumaci inurendum; in ſupradictis etiam auricularum cartilaginibus aliqui ſetaceum excitant, in quo contineatur, aut filum ſericum, aut annulus aſper. Galenus proponit 13. Method. medendi 22. exciſiones venarum, & arteriarum; abraſis enim capillis vult, vt digito explorentur vaſa, per quæ fit defluxio (cognoſci autem id fatetur motu, tumore, & colore eorundem) & ea, aperta cute, ligari, & excidi; veruntamen noſtro hoc æuo exoleuit hæc operatio.

In fluxione contumaci, quibus vtebantur Antiqui.

Veſicantia, frictiones, & ligaturæ commēdantur ab Auctore.

Veteres ferè omnes in fluxione contumaci imperant frontis inciſionem, ac inuſtionem per longum, & per tranſuerſum, quam ***Hypoſpaliſmum*** vocant, vt docet Auctor libri introductorij 18. Cæterùm hæc operatio, non modò turpis (me iudice) videtur, ſed & inutilis, nam fluxio, aut fit per venas interiores, aut per exteriores; per interiores conſtat nihil hanc inciſionem prodeſſe; ſi verò per exteriores defluit, ſatius erit intercipientibus, & fortiter aſtringentibus fronti, collo, & temporibus moliri curationem, de quibus ſuo loco. Veſicantia etiam futuris, potiſſimùm verò occipitio, & poſt aures ſcapulis adhibita, mihi maximè arrident, quemadmodum, & frictiones, ligaturæ, ac lotiones extremorum cum aqua actu calente.

Medicamētorum, in tria genera diuiſio.

Medicamenta omnia ad tria genera reducuntur; ad anodyna; ad ea, quæ materiam reſpiciunt, & ſanantia appellantur; & ad vitalia, quæ proportionis partium laborantium rationem habent. In genere anodynorum, cum triplicis ſint ſpeciei, vt alibi docuimus, emplaſtica, calida in primo gradu, & narcotica, ſic in ijs progrediendum, vt

prius

Anodynorū emplaſtico-rum variæ ſpecies.

ꝑrius emplaſticis, & temperatis, ſecundò calidis, ac tertiò narcoticis agamus. Anodyna emplaſtica ſunt varia; primum eſt lac humanum mulctum ab vbere iuuenculæ temperatæ, ac benè nutritæ; ſecundum eſt idem lac cum aqua roſ. & albo oui quaſſatum; imò aliquando decet ſumere ouum integrum; quinimo ego ſoleo ſtatim ab ouo adhuc actu calente calore naturali extrahere vitellum, eoq; oculum fouere, quandoq; etiam ouum in aqua ad duritiem coctum diuiſum in duas partes, & aqua roſ. infuſum ad idem vſurpo; tertium eſt mica panis infuſa in aqua roſ. cum modico ſacchari, vel in aqua dulci tepida ſola, & admota; quartum eſt cataplaſma ex pomo cocto cum lacte humano, vel in eius defectu, cum aliquo alio, nec non, & aqua roſ. & modico ſacchari fini; quintum eſt cataplaſma ex pulpa paſſularum, & caſſiæ cum lacte humano; ſextum eſt emplaſtrum ex farina hordei, vitello oui, ac roſaceo, cum iij. aut iiij. granis croci. Circa oleum tamen noto, quòd cum ex Gal. 13. Meth. 11. oculis ſit inimicum ob excrementum ſeroſum, & conſequenter mordacitatem, cuius particeps eſt, ipſum in primis eligendum dulce, ac candidum, deinde ad ipſum prius abluendum cum aqua dulci tepida, quia ſic omnem mordacitatem, ac viſciditatem amittit; ſeptimum fit ex panatella, lacte muliebri, pomis dulcibus trituratis, & roſaceo; fruſtum quoq; carnis calefactum in lacte, vel aqua roſata, & appoſitum valde præſtat; ſic etiam caro Vituli, aut Bouis iunioris, imò ego vtor carne Vitulina ſubtiliſſimis diſſecta fruſtulis, & in aqua noſtra Rheni macerata, & impoſita; fotus quoq; ex ſola aqua dulci tepida ex decoc. maluæ, & altheæ. Anodyna calida ſunt decoc. fœnugræci, vel meliloti, vel chamæm. item aqua meliloti cocta cum lacte: Sed in decoc. fœnugræci illud obſeruetur, vt primùm accuratè lauetur, ne quid pulueris, aut ſabuli adhæreat, deinde vt prima, & ſecunda decoctio, tāquam acriores abijciantur, & tertia vſui ſeruetur: Sed ex his parantur quædam anodyna mixtæ naturæ, cum materia dolorem faciens aliquando ſit minus frigida, ex quibus primum eſt hoc emplaſtrum.

Oleum ex Gal. oculis inimicum.

Anodyna item calida, quæ ſint.

Emplaſticū anodynum mixtæ naturæ.

℞. *Mucilag. Althea,* } *an.* ℥. *ij.*
Fænugræci
Lactis Muliebris, } *an.* ℥. *i.*
Ol. Roſ. abluti
Farinæ Hordei ℥. *ii. ſ.*
Pulu. Meliloti ℥. *i.*
M. pro emplaſtro.

Linimentū ad idem.

Vel ℞. *Vnguenti Alabaſtrini loti in aq. dulci tepida* ℥. *i.*
Lac. Mulieb. ℥. *ii.*
M. pro linimento.

Eiuſdem virtutis cataplaſma.

Vel ℞. *Micæ Panis,*
Meliloti,
Lactis, } *an. q. ſ.*
Vitelli oui,
Roſacei loti
M. & f. cataplaſma.

Narcotica ſubſequuntur, vbi de ipſis videtur ſibi Gal. cōtradicere. Auct. ſolutio.

De Narcoticis, quidam Galen. ſibi contradicentem putant, cum in lib. de optim. ſect. c. 9. opium oculo inflammato accommodatum doceat; è contra verò in 3. Meth. med. opiata vocat oculorum perniciem. Sed (vt exiſtimo ipſe) nulla facienda hæc contradictio, quoniam in illo methodi ſolùm monet, ad opiata non niſi cum maxima cautella, & religioſè admodum eſſe deſcendendum, vt propterea, alijs non conferentibus, ac malo perſeuerante tunc ſit ad narcotica deueniendum; quare hoc patrandum in

acerbiſſimis doloribus, ita vt immineat ſyncope, & vbi malum pendeat à tenuibus, mordacibus humoribus; vnde in dolore à flatu, vel minera frigida, mixta vitanda ſun niſi dolor valde vrgeret, cum aliàs hoc in caſu ſcirrhoſam progeneret inflammationei

Narcoticorum perutilis obſeruatio.

Sed illud notandũ quòd cum narcotica agant, non tantùm in materiam morbificã, ſ etiam in calidum naturale oculi, & in eius innatam temperiem, ne hæc deſtruantur iſtorum vſu, ſemper ijs addendam eſſe in quacunq; materia, vel aquam ſaccharatan vel aquam cum melle, vel modicum croci, vel aliquod aliud calefaciens: In horum ergo genere probo fomentum ex huiuſmodi decoc.

Fomentum narcoticum.

℞. *Mandragoræ,*
Lactucæ,
Hyoſciami albi ſemin.
Capit. Papau. albi } *an. q. ſ. pro conficiendo decocto, cui*

℞. *Lib. ſ.*
Aquæ Saccharatæ ℥. ii.

Vel loco iſtius incoque in dicta decoctione fœniculum, rutam, verbenam, fœnugræ melilotum, & lini ſemin. ac confice fomentum.

Vel ad idem.

Aliud.

℞. *Emulſionis ſemin. Papau. albi ℥. iiii.*
Lac. Muliebris,
Aq. Sacchari } *an. ℥. i.*
M. pro eodem.

Item, quod fit ex mica panis cocta in aqua roſacea, & adiecta farina papaueris Hûc pertinet tale collyrium

Collyrium narcoticum.

℞. *Sieff albi cum Opio ʒ. ſ.*
Lact. Muliebr.
Aq. Sacchari, vel Fœnicul. } *an. ʒ. vi.*
M. & f. collyrium.

Quod poſſet, ad prohibendam omnem noxam, parari etiam hoc modo.

Aliud valde vtile.

℞. *Sieff albi cum opio ʒ. i.*
Diſſolue in aq. Roſar. deinde adde
Decoc. Fœnugraci, vt ſupra ℥. v.
M. pro collyrio.

Hoc quoq; laudatur.

Cataplaſma eiuſdem virtutis.

℞. *Farinæ Hordei,*
Fœnugr. } *an. ℥. i.*
M. cum emulſione, vel decoc. papaueris; deinde ſume
Croci,
Opij } *an. gr. iiii.*
M. pro cataplaſmate.

Qui

Qui plura medicamenta narcotica defiderat, miſceat hæc cum anodynis emplaſticis, & calidis ſupra deſcriptis.

Horum medicamentorum hic eſt vſus, vt narcotica ſemper actu tepida; alia verò anodyna, ſi tempora anni reſpiciamus, in æſtate frigida, in hyeme, vel tepida, vel aliquo modo etiam calida conueniant: At ſi morbi tempus obuium fiat, in principio inflammationis ad teporem inclinare debent, quòd in ſtatu quoq; licebit obſeruare: Præterea ſæpius mutanda, ne ſiccefcant, & ſiccata oculum comprimant, & calore à parte concepto calorem partis adaugeant, quòd ſanè peculiariter in vſu lactis obſeruandum, cum facilè ab inflammatione corrumpatur & acre euadat; qua de cauſa, & etiam quia æſtiuis temporibus nullo negotio aceſcit, cenſeo omnino ab eo abſtinendum; imò conſultius ſimpliciter & vniuersè puto, vt nunquam, propter hæc, eo ſolo vtamur, ſed ſupra commemoratis commixto: Porrò aliqua horum admouenda extendendo ſupra petiam, vti cataplaſmata, cauendo tamen ſemper in his, ne oculi grauentur; alia verò cum ſpongia molli, vel petijs lineis applicanda; cum cotho, ſub forma lotionis vſurpanda alia; & deniq; quædam inſtillanda, quòd ſanè commodiſſimè executioni demandabitur, ſi prius palpebram attolles. Illud etiam in eadem adminiſtratione obſeruandum, vt innatās lippitudo quandoq; detergatur, tempore vſus iſtorum medicamentorum, vel cum aqua calida ſimplici, vel cum aqua hordei, vel roſarum, & fœniculi, vel aqua ſaccharata, quæ fortè præſtantior, cum vſus ſacchari in oculorum affectibus, quam maximè extollendus veniat.

Tempus vſus iſtorum medicamentorum eſt dum præſens eſt dolor; anodyna tamen, quæ opiata non ſunt, etiam in principijs poſſunt adhiberi, miſſo tamen ſanguine; opiata verò, non niſi in progreſſu, vbi ſcilicet præceſſerit aliqua euacuatio totius, & capitis.

De loco ſtatuo priora anodyna intra oculum, vt ſupra vſurpanda, quamquam proderit fronti quoq; & temporibus, & prope oculos ea admouere; narcotica verò ſemper partibus circumſitis, & nunquam intra oculum, niſi maxima vrgeret neceſſitas, & vbi id factum eſſet, ſtatim fouendus oculus decocto calidiori, vt meliloti, fœnugr. aut etiam fœniculi, quia ad oculorum curationem plurimum prodeſt. Gal. 12. Meth. med. vltimo etiam in aures iubet inſtillare medicamentum ex caſtoreo, & ſucco papaueris, non quòd inde eius vis ad oculum penetret (cum nullæ viæ ab auribus ad oculos pateant) ſed quia ſomnus ab eo promouetur, ac ſic obiectum dolorificum non perſentitur. Porrò vbi extrinſeca narcotica non ſufficerent, ad intrinſeca quoq; deſcendere licebit, quæ alibi ſatis explicata.

Secundus medicamentorum ordo, qui ſanantium nuncupatur in vnam materiam morbificam dirigitur, quæ, vel eſt in oculo, vel extra oculum; & ſi extra, vel in toto, vel in capite: Medicamenta, quæ reſpiciunt materiam in toto ſunt, cùm interna, tùm externa: Interna ſunt euacuantia communia, lenientia ſcilicet, præparantia, & purgantia; ſunt & alterantia, quorum omnium ad ſaturitatem pertractatum de dolore capitis. Illud ſolùm hîc noto circa præparantia, ne ocularia ijs à principio miſceantur, vt vulgo Practicantes nonnulli obſeruant, ducunt enim, ac ferè præcipitant hæc humores in oculos, & qui in eos habent raptum, cum tamen ab initio longè à parte affecta ſit trahendum, ita vt tunc ocularibus ſit agendum, quando totum, & caput magna ſit mundatum parte. Noto item circa purgantia, primò ea in Ophthalmia plurimum conferre, cum ex Hipp. 6. Aphor. aphor. 17. lippientem alui profluuio corripi bonum, quæ purgantia debent eſſe fortiora: Nec obſtat id, quod ex Hipp. quidam in contrarium adducunt, quando in libro de locis in homine habeat leuiora tantùm conuenire, ea addita ratione, quòd à fortioribus humores agitati magis commoueantur, & confluant ad oculos; loquitur enim in primis Hipp. de inflammatione, quæ prouenit ab humoribus bilioſis, eaq; recenti; deinde per fortiora, intelligit medicamenta ſui temporis, furentia ſcilicet, quæ vehementiſſima: Quare licebit tutò ad vehementiora,

Antedictorum vſus.

Lac, quia facilè corrumpitur, & acre euadit, ideo in æſtate improbatur.

Sacchari præſtātia in aff. oculorū.

Tempus ijs vtendi.

Locus.

Narcotica circumſitis partib. admouenda.

Ad intrinſeca narcotica confugiendum, vbi extrinſeca non proſunt.

Sanātia meā dicam. quo modo diuidantur.

Totum reſpicientia internè.

Præparantiā bus in morbi principio ocularia miſcere error eſt.

In purgātib. fortiora ſint ex vſu.

Obiectio ex Hipp. ſumpta, & eius ſolutio.

ra, noſtratia tamen aſcendere; ex ijs verò, præter propoſita in præcitato loco, ſuadec
vt potiſſimùm eligantur pilulæ lucis, ſine quibus, aureæ, Arabicæ, à quibus ſtatim, pe
modum apozematis, bibenda aqua ſtillatitia cicorij, vel endiuiæ, vel eufragiæ, cùn
vt caſtigetur caliditas medicamenti, tùm vt in locum affectum eius deferatur vis, Il
lud quoq; circa eadem obſeruo, ſi febris non prohibeat, & acres ſint humores, quàn
primum, etiam citra præparationem licere vti purgantibus, ſi quidem profitetur Gal
13 meth. 11. purgante medicamento validiori, vnico ſæpè die ſe ſe inflammatione
ſuſtuliſſe oculorum; & ego hoc in caſu vtor familiariter elec. è ſucco roſarum, cun
conſerua roſarum, & eufragiæ: At ſi febris vrgeat, admittendum eſt conſilium Rhaſis
vt ſcilicet purgantibus præmittantur lenientia, præparantia. Quidam in calidioribu
probant ſerum cum manna, vel ſyr. roſ. ſolutiuo, ſæpius, & copioſè exhibitum, ne
malè, meo iudicio, quamquam in hoc poſtea mihi non arrident illi, qui idem ſerun
non deiectorium, ſed pro alterante propinant, cum experientia doceat, eos qui ſimi
li ratione vtuntur ſero, hoc in caſu ſemper in deterius labi; ſerum enim eſt vaporoſum
& caput replet.

Ex purg. quæ ſeligenda.
Febre non prohibente, humoriſq; acrimonia præſente, ſtatim ad purgãtia deueniendum, ex Gal.
Si febris adſit, lenientia præmittantur, ex Rhaſi
Seri vſus, & exceptio.

Ad euacuantia refero decoc. guaiaci, ſalſæ; illud in frigiditate, hoc in caliditate; qu
autem ratione id præſtent, ſat, ſuperq; eſt dictum, ſicuti etiam patet ex alibi dictis mo
dus illud concinandi, & ſemper illi ocularia poſſunt miſceri. In genere externorun
euacuantium, omnibus præfero balneum aquæ dulcis tepidæ; hoc enim medicamen
genus, pro maiori parte euacuata materia morbifica, fit à capite reuulſio, reſiduun
attemperatur, lenitur dolor; ſupponit tamen totius purgationem, ac inflammationi
inclinationem, ſeu remiſſionem, ac potiſſimùm conuenit, vbi malum ab humoribu
naſcitur bilioſis: Imò ſi Gal. credimus 6. Aphor. 31. vbi dolor à bilioſis ſuccis excita
tur, qui in toto non redundent, ſed qualitate potius, quàm copia peccent, ſolo hoc
balneo æger curatur.

Inter euacuantia externa, omnib. præfertur balneum aq. dulcis.

Materia autem, quæ in capite reſtagnat educenda eſt caputpurgijs, mitioribus ta
men, quæ ſcilicet totam materiam non extrahunt, nec ad oculos materiam trahunt
de quibus in capite de dolore capitis; ſed cum hæc caputpurgia duplici via materian
à capite euacuent, vel per nares ſcilicet, vel per os, & palatum, puto hîc ſecurius agi
ſi quæ per os purgant eligantur, gargariſmatibus ſcilicet, & maſticatorijs ex ſola ma
ſtiche paratis, vel additis puluer. herbar. ocularium, pulpa paſſularum, & cera: Er
rhina autem minus accomodata cenſeo, cum ad oculos trahant, à quibus (pro poſſe) de
riuandum, omnium autem minus adhuc ſternutatoria: Dico minus errhina, quia nor
ignoro ea etiam aliquando locum habere poſſe, cum à Gal. 4. local. 1. & ab Auicenna
3. 3. tract. 4. c. 1. proponantur: Sed (meo Marte) ſtatuo ea leuiora eſſe debere, qua
lia ſunt ſuccus betæ, maluæ, aut manna, cum aqua hordei, quæ euacuare quidem
poſſunt, & deriuare, non tamen attrahere. Cæterùm, quoniam materia hæc extra
oculum, non modò perpendenda, vt copia peccans, & propterea, vt indiget euacua
tione; ſed etiam vt lædens motu, ac impetu in oculum, iccirco in huiuſmodi motu, &
reprimentia, & deriuantia, & reuellentia, & deniq; intercipientia probantur. Quæ
reprimunt infra deſcribentur. In genere ergo deriuantium commendantur rubifi
cantia cuiuſcumq; generis ſcapulis, ac ceruici admota. In reuellentium ſerie pur
gantia ſæpius commemorata, balneum aquæ dulcis, & clyſteres acres extolluntur,
quos vtiliſſimos eſſe ex 6. Aph. aph. 31. conſtare poteſt. Intercipientia tunc ſolùm
adminiſtranda decernimus, vbi materia per vaſa externa in oculos confluit, aliàs enim
materiam fluentem ad neruos opticos repellerent, ibi eam cum maximo detrimento
figendo: Inter hæc igitur laudo terram argillam cum albumine oui ſubactam, vel fa
rinam volatilem cum eod. albumine permixtam; vulgò vtuntur reſina pini cum pan
no ſcarlato, quæ, cum & emplaſtica vi (ni fallor) & etiam quia exſiccata partes, quibus
applicatur contrahit, valde vtilis eſſe poteſt; ſed præſtantiſſimum intercipiens hoc eſt

Caputpurgia, materiã educunt, vel per os, vel per nares.
Per os, quæ purgant magis laudantur.
Errhina, quando locũ habeant.
Materiæ, & motu, & copia peccanti, quibus occurrendũ.
Deriuantia in genere.
Reuellentia.
Intercipientia, præ alijs attolluntur.

R. Ra-

Intercipiens max. vtile.

℞. *Roſar.*
Hippociſt.
Gummi,
Gallæ immaturæ,
Malicorii,
Sanguin. Dracon.
Boli Armenæ,
Santall. rubeor.
Coralli rubri,
} *an. par. æq.*

M. & pulueriz. ſubt. & in cauſa calida medicamentum excipiatur albumine oui; aceto addito, cum modico aquæ roſatæ; in cauſa autem frigida vino aſtringente, atq; tunc addere licet nucum cupreſſi, ſal, crocum, mentham.

Eſt verò hoc medicamentum nequaquam oculo admouendum, ſed vaſis per quæ fluit ſanguis, ideſt fronti, temporibus, palpebris, & etiam collo, cauendo ſemper (ob rationem ſupra adductam) ne oculum ingrediantur. Hûc pertinet cataplaſma ex lentibus coctis in aqua chalybeata, vel poſca, peccante materia calida; peccante autem frigida in vino nigro ſubaſtringente: Eiuſdem cenſus eſt cataplaſma ex Limacia ſine teſta contuſa, & pulu. myrtillorum aſperſa; ad idem facit illud, quod ex pomis cotoneis coctis cum corallis rubeis componitur; laudantur etiam ex Gal. folia vitis per modum cataplaſmatis adhibita, nec non & id, quod ſub forma fotus vſurpatur ex ſucco ſemperuiui rubri, portulacæ, roſaceo, & albumine oui, additis bolo Armena, & aceto; emplaſtrum quoq; ex palmulis, & quod contra rupturam nuncupatur hîc locum habent; quòd ſi materia per vaſa interna fluat, exhibenda incraſſantia, de quibus ſæpè iam dictum eſt.

Eiuſdem intercipientis vſus.

Eorum ſeries, quæ huc referuntur.

Medicamenta habentia rationem materiæ in oculo reſidentis, ſunt reprimentia, & reſoluentia, quæ vtraq; in hoc conueniunt, quòd extra oculum immittenda, quoniam oculus, cum ſit eximij ſenſus, nòn admittit niſi medicamenta omnis mordacitatis, & aſperitatis expertia; iccirco, vel eligenda ea, quæ immunia ſunt ab his duabus conditionibus, vel ſi adhibenda, omni ſtudio corrigenda venient: Corrigitur autem acredo, atq; mordacitas, ſi pendeat à calore, vt in acribus, ſalſis, & amaris cum aqua roſar. endiu. hordei, & lacte; ſi à frigiditate, vt in acidis, cum decoc. paſſul. fœnugr. caricar. meliloti, & vino ſubdulci; aſperitati verò, ſi medicamentum conteratur, & lauetur occurrimus; quinimo vbi medicamenta hæc, etiam in tenuiſſimum puluerem (vt ſæpè fit) contrita ab oculis non perferuntur, deliganda erunt in panno lineo raro, qui poſtea immittatur in diluta dicta, & ſic oculis inſtillanda. Sed & illud notandum medicamenta hæc non ſolùm ante ipſorum vſum corrigenda eſſe; ſed etiam in ipſo vſu; vnde miſcenda erunt dilutis dictis, ita vt pro ſingula drachma ℥. ſ. vel j. vel ij. liquoris addantur, pro vt oculus eſt, vel magis, vel minus exquiſiti ſenſus; imò ſæpius etiam, neq; hiſce medicamentis ſunt tractandi, quia præter ſenſus acumen, à leui etiam contrectatione læduntur, & præcipuè in principio, licet quodlibet medicamenti genus prætermittatur, vt hac motus ratione Auicen. iuberet ad tres dies nihil à Medico machinandum.

Materiæ in oculis reſidenti, reprimentia, & reſoluentia inſeruiunt.

Oculus, mordacia, & aſpera non admittit, ob exquiſitum eius ſenſum.

Acredo, & mordacitas medicamen. quibus corrigatur, ſi pendeat à caliditate.

Item ſi à frigiditate.

Medicam. ante, & in eod. vſu corrigenda.

Oculus à leui etiam cõtrectatione læditur.

Cæterùm in genere reprimentium (omiſſis vehementioribus) ego vtor, vel aq. roſ. ſimplici, vel decocto roſarum ſiccarum, & poſca diluta, & adhibeo ſub forma fotus per petias lineas, cotum, & ſpongiam, vel mucilaginibus pſyllij, aut cotoneorum; item (& maximè ſi adſit pruritus) aqua plantaginis extinctionis auri cum tutia per plumaceolum inſtillata,

Reprimẽtia in genere, ab Auct. vſitatiora.

℞. Aquæ

℞. *Aquæ Rof. aut Plantag. ℥. iij.*
Albuminis oui nu. i.
Tutiæ præparatæ ʒ. i.
M.

Vel ℞. *Granorum Sumach ʒ. i.*
Lauentur in aq. dulci, deligentur in panno lineo raro, deinde pannus immergatur in rosacea, quæ ex illo expressa in oculos instilletur.

Collyrium.

Vel ℞. *Rosar. siccar. ʒ. i.*
Tutiæ lotæ,
Spodij loti,
Cerussæ ablutæ,
Amyli,
Tragacanthæ } *an. ℈. i.*
M. cum aq. pluuiali, vel rosar. vel plantag. & albumine oui, deinde

℞. *Huius Collyrij ʒ. ſ.*
Aq. Rof. ʒ. vi.
M.

Eiusdē collyrij vsus secundū morbi tempora.

Atq; hæc in principio conueniunt; in vltima principij parte, reprimenti quarto loco posito addi potest sieff album sine opio, & sine sarcocolla; in augumento cum sarcocolla; in statu simul cum ʒ. ij. succi fœniculi, vel verbenæ, rutæ, chelidoniæ, vel etiam alijs resoluentibus, de quibus infra. Parari quoq; potest medicamentum, quod etiam in incremento probatur, & est huiusmodi.

Collyrium in incremēto etiam vsitatum.

℞. *Flor. Rof.*
Spodij loti,
Cerusæ lotæ } *an. ℈. i.*
Spicæ,
Croci,
Myrrhæ,
Thuris } *an. ℈. v.*
M. & f. collyrium siccum, cuius

℞. *℈. ij.*
Vitelli oui num. ij.
Aq. Rof. ℥. ii.
Vini Stiptici ʒ. ii.
M.

Vsus eorundem.

Licet etiam thus ignitum extinguere in aqua rosarum, & vino stiptico. Quò ad vsum, hæc frigida actu sunt adhibenda, moderatè tamen, nec obligandus ijs oculus, quia quam citissimè per oculi contactum calefiunt, & oculum, ipsa postea recalefaciunt, propterea spongia, seu petia vtraq; mollissima in prædictis liquoribus madefacta, vbi incaluerit, continuò subinde mutanda; supponunt autem omnia repellentia totius, ac capitis euacuationem, ad quod Auicennas post tres dies tantùm applicat reprimentia.

Resoluētia, quæ sint.

Resoluentia sunt fotus ex aqua dulci modestè calida, vel ex decocto fœnugræci, aut meliloti ex vino astringenti,

Vel

Vel ℞. *Spicæ,*
Thuris, } *an. ℈. ii.* Collyriũ ex præcitatis.
Croci
Castorei gr. x.
Semin. Rutæ ℈. iiii.

Terantur omnia subtiliter, dum remixta fuerint, & cum succo fœniculi formetur collyrium, cuius

℞. ʒ. ʃ.
Lactis Muliebris ʒ. *vi.* (lac enim sua virtute detergit)
M.

Vel ℞. *Fellis Lucii, vel Tencha* ʒ. ʃ. Aliud.
Lactis tantumdem
M.

Vel ℞. *Aq. Fœniculi,*
Eufrasiæ } *an.* ℥. *ii.* Aliud.
Aloes subt. pulu. ʒ. *i.*
Sieff albi sine Opio ℈. i.
M.

Vel ℞. *Foliorum Rutæ p. i.*

Incidantur minutim, postea in vino subastringenti infundatur, & expressum adhibeatur.

Quidam summoperè commendant rasuram corticum oliuæ saccharo commixtam, & albuminis oui indurati cauitati impositam, ac cum linteo raro, & mundo oculo applicitam; diabutyrum quoq; celeberrimum censetur, si butyrum lauetur cum vino maluatico, & pro singula butyri ℥. addatur ʒ. j. tutiæ, & ℈. ʃ. camphoræ, quod medicamentum etiam in incremento vsurpari poteris, modò butyrum laues in aq. rosarum: In fine mali pro secreto extollitur hoc Diabutyri præstantia.

℞. *Lapidis calaminaris ter vsti, ac bis in aceto extincti ℈. i.* Collyrium aliud è secretis.
Myrrhæ
Plumbi vsti, ac loti } *an. ℈. ʃ.*
Croci Orientalis gr. v.
Opii gr. ii.
Æris vsti ℈. iiii.

Terantur omnia super lapidem pistorium, & f. collyrium, quod panicello oculis illinatur.

Quò ad Chymosim in ea probatur emplastrum ex carnibus Murium; alij autem (& rectius) dicunt Muscarum contritis, & oui luteo exceptis, vel crocus cum lacte muliebri exceptus cotho adhibeatur. Sed & aliquando opus erit resoluentia interna ad vsum perducere: Quare in materia ad calidum inclinante laudo decoctum salsæ, & Chinæ cum santalis: Inclinante verò ad frigidum decoctum guaiaci, ita tamen, vt semper alterentur ocularibus, mox dicendis. Resoluentia interna quãdoq; adhibenda.

Vsus resoluentium ille est, vt tepida in vsum traducantur; vel calida, prout magis, vel minus fortis est Ophthalmia, idq; post totius, & capitis euacuationem; in inclinatione Eorundem vsus.

tione per ſe ſola; in alijs temporibus mixta cum reprimentibus adhibeantur, vt alil
præceptum fuit. Diſcutientia interna aſſumantur in fine ſtatus, & in inclinatione, re
petanturq; per plures dies, pro vt opportunum videbitur.

Medicamẽta ad calidi innati proportionem.

Sed iam de medicamentis proportionis, atq; diſſipationem calidi innati coercenti
bus agamus: Priora, quæ & ocularia dicuntur, ſunt vel plantæ, vti verbena, ruta, re
ſta, chelidonia, eufragia, fœniculus, ſampſucus; vel fructus, vti granata dulcia, &
non dulcia, macis, nux muſcata condita, myrobalani conditi; vel metallica, vt an
timonium, tutia nutrita in aqua fœniculi, & ſampſuci, ex quibus parantur collyria
præterquam ex duobus poſtremis; ſed præſtantiſſimum, ac quaſi mirabile cenſetur
quod ex fœniculo, ac vino granatorum diſtillato paratur; ſicuti nulli poſtponend
aqua, quæ ex ſaccharo cando puluerato in fœniculi nodis repoſito paſta munitis ena
ſcitur. Vſus autem iſtorum patet ex enarratis ſupra, nam cum horum quædam repri
mant, & quædam reſoluant, in illis ſeruandus eſt modus reprimentium; in iſtis reſol
uentium iam dictorum.

Vſus prædictorum.

Medicam. alia calidum innatum fouentia, vel ſola, vel cũ alijs miſcenda.

Medicamenta calidum innatum fouentia, ac conſeruantia, vt in oculis prominenti
bus, ne diſſipetur, aſtringant oportet: Huius naturæ ſunt grana ſumach, quod *Rhu
obſonion* dicitur, acacia, omphacium, balauſtia, gallæ immaturæ, & granata acerba, a
medij ſaporis, ex quibus omnibus collyria valent componi. Vtimur autem iſtis nun
quam ſolis, nec copioſis, ſi materia adſit; ea verò non exiſtente illis vtendum ſolis, &
tunc probatur, quod fit ex vino granatorum acerborum cum aqua roſata; at præſent
materia, addenda eſt aqua fœniculi, vel chelidoniæ. Illud etiam animaduertendum
quòd vbi ſola vſurpantur, actu frigida adhibenda ſunt; ſi mixta, cum reſoluentibus act
calida. Expedit etiam mergere oculum in medicamentum liquidum, quod fit in vaſ
vitreo, argenteo, vel æreo ad inſtar cucurbitulæ facto, quo in caſu, oculus aperien
dus, & in illo detinendus, qui modus in alijs etiam topicis obſeruari debet, quod in
uentum eſt Excellentiſs. Aquapendentis. Amplius hæc medicamenta cum reſoluen
tibus mixta à principio non conueniunt, ſola autem vſurpari poſſunt quolibet tempo
re indifferenter.

Si ſola vſurpentur frigida; ſi cum reſoluentib. calida ſint oportet.

Modus.

A proprietate operãtia.

A proprietate valent oculus Lupi, vel Cancri fluuiatilis, vel Marini appenſus; iter
oculus Cornicis collo ſuſpenſus; contactus oculorum cum ſmaragdo, ſaphiro, & la
pillus, qui in ventre Hirundinis inuenitur in aure concluſus, collo quoq; ſuſpenſus; a
præ cæteris conducere creduntur axungia Coturnicis illita, ſuccus radicis quinq; fol
flore albo; in cuius tamen vſu monent, qui eum commendant, ſuperimponendam eſſ
oculo ſtuppam madidam aqua roſata, oui albumine & bolo.

Vſus.

Victus ratio.

Reſtat modò victus ratio, in cuius adminiſtratione Medici partes erunt imperare, v
ægri locentur in aere obſcuro, puro tamen à fumo, puluere, ac omni acri vapore
experte; quantum enim lumen, & ſplendor oculis noceant, maximè affectis, doce
Gal. 10. de vſu partium exemplo militum Xenophontis, qui per multam niuem candi
dam iter facientes oculi illorũ læſi fuere; & Dionifij Siciliæ Tyranni, qui ſuper carcerer
domum ſplendidiſſimam conſtruxerat, vt deductis illũc, quos prius in caliginoſo loco
detinuerat excæcaret; idem aer in malo à cauſa calida inclinet ad frigidum; in frigida
ad temperiem mediam: In multitudine capillorum, & in capite valde calido præſtat il
los tondere vſq; ad cutim, ſecus eſt in contrarijs; cubile ſit ornatum ſpectris cæruleis, &
viridibus, ac etiam nigris, ſi viſus ſit valde diſgregatus.

Aer ſit obſcurus, ex Gal. exemplo.

Aeris qualitates.

Cibus qualis in Ophthalmia conueniat.

Quò ad cibum, is inter initia admodum parcus eſſe debet, ſiq; fieri poſſet omnimo
da inedia ex Celſo ſeruanda eſſet; ſic enim inanitæ partes, auidius quos habent humo
res retinent, ne ad oculos confluant; at ſi non poteſt id fieri, ſaltem abſtineatur à car
nibus, & ouis, ac detur panis ex iure, ptiſana, & emulſio ſeminum melonum: In rel
quis cibus ſit facilis coctionis, nullius excrementi, non vaporoſus, non craſſus, ac len
tus, non acris, ac ſalitus, non dulcis, non acetoſus: Quare omni ſtudio vitanda erun
lac, cæpæ, allia, porra, aromata, & ſalita omnia; caules, lactuca, legumina, caſeu

ciba-

cibaria ex farina ſubacta, quæ cum ſaccharo, & melle fiunt, ac tandem acetum. Perſicorum eſus dicitur peculiari ratione inflammatis oculis nocere; præterea ſorbilis eſſe debet, & ſi finitis inflammatione, ac calore totius, attenuans videbitur ex vſu, condiatur puluere ſemin. fœniculi, rutæ, macis, nucis muſchatæ, eufragiæ, verbenæ, coriandrorum cum ſaccharo; in vltima verò menſa ſemper ſumantur aſtringentia, potiſſimùm grana granatorum non dulcium, vel vinum, eorundem, vel cytoniorum, vel pyrum coctum. *Quæ in vltima menſa probentur.*

Potus in calidis humoribus primò ſit vini dicti granatorum, decocti paſſularum, vel prunorum dulcium, vel tamarindorum, idq; in pauca quantitate; in humorum verò frigidorum redundantia, ac aere frigido conuenit decoc. coriandrorum, ſiq; à principio concedendum eſt vinum, hoc fiat ex Gal. 6. Aph. aph. 31. vbi malum oritur à ſanguine craſſo, & totum non eſt repletum, quo in caſu vinum debet eſſe generoſum, tutius tamen agitur oligophoro, quod & in malo à ſanguine tenui, vel ſaltem non vſq; adeo craſſo in inclinatione probatur. *Potus in calida cauſa. In frigida.*

Somnus ſit moderatus, & præſertim nocturnus, quamquam ad demulciendum dolorem paulò longior ſolito, etiam qualibet hora concedi poteſt, maximè in principio, augumento, & quodamodo in ſtatu; nam in declinatione, cum opus eſt reſolutione, minus conuenit; fiat autem capite humili, & non eleuato, nec ſuper oculum laborantem, & propterea decubitus aliquo modo ſupinus eſſe debet, quia illo materia certo quodam pacto ad partem poſteriorem decumbit; vtatur æger puluinari ex lana, vel goſſipio facto, vel ex alia materia minus calefaciente. *Somnus.*

Aluus fluat pluſquam de more, cum alui fluor, vt ſupra docuimus, ſimiles vincat morbos; quinimo, & balneum aq. dulc. factum, vt decet, proderit, vt quod excrementa tertiæ euacuat coctionis, quæ (vt monitum) euacuanda. Caueat æger omnibus modis à coitu. *Aluus maximè fluat, & coitus, præ cæteris fugiatur.*

Quò ad motum, ratione totius corporis, ſi reſpiciamus ad inflammationem imminentem probantur, vt ſupra diximus c. 3. deambulationes, curſus mediocres, geſtationes abſq; defatigatione, ac capitis, dorſiq; inclinatione; ſi verò rationem habeamus inflammationis præſentis, vbi dolor adfuerit, quies eſt opportuna; poſt verò ſedationem doloris, præſtabit moderatè ambulare, ſicuti & ante vſum balnei; ratione verò oculi, reprobantur pectinationes capitis, oculorum motus immoderatus, riſus, fletus, aſpectus obiectorum paruorum lucentium, alborum; vnde tempore morbi ex Auicenna ob oculos obiecta nigra, ſanitatis verò viridia apponenda; vitent etiam ægri animi accidentia moleſta, vti ſunt ira, excandeſcentia, furor, & huiuſmodi alia; nam his ſeruatis Ophthalmia curata erit. *Motus, & quies, quomodo imperetur. Animi paſſiones prauæ.*

CAPVT SEXTVM.

De Puſtulis Corneæ, hoc eſt de Pſydracio, & Phlyctena, quæ & Veſicæ dicuntur.

PLeriq; Medicorum, hoc vno Phlyctenarum nomine, has Puſtulas complectuntur, ſed propriè loquendo Phlyctenæ illæ ſunt, quæ ab aquoſo humore, aut ſeroſo excremento originem ducunt; Pſydracia autem, quæ à ſanguine acri, & alijs acribus humoribus oriuntur, ferèq; ſemper iunctæ ſunt inflammationi. *Phlyctenæ, quid ſint. Pſydracia item.*

De indicationibus ergo verba faciens, cum (vt dictum eſt tumoris) hi fiant, vel à ſanguine, vel ab humore acri, & mordaci, vel à materia ſeroſa genita ex excremento craſſo cerebri, ideo neceſſariò ab his requiritur præſidium, quod copiam materierum euacuet, qualitatem per contraria alteret, impetum, quem in oculos habet, retra- *Indicationes.*

hendo compescat, & originem per alterantia contraria cohibeat.

Venæ sectio in Chirurgia probatur Hirudines, & cucurb. cum affe-ctus distin-ctione.

Horum ergo præsidiorum materiæ ex Chirurgia illas esse statuo, vt non solùm vb malum oritur à sanguine, sed etiam vbi in toto redundat sanguis, probari sectionen venæ; in primo quidem casu cephalicæ; in secundo basilicæ, vel mediæ eiusdem late ris; quinimo in primo casu hirudines capiti, locis (vt superiori capite dictum est) affi xæ; in vtroq; cucurbitulæ scarificatæ, sicuti, & iuges frictiones, ac deligationes par tium infernarum probantur. Præterea, vbi vesica medicamentis non cesserit, aut vb vesica magna fuerit, perforatio facta cum acu aureo non improbatur, postquam vlcu medicamentis accommodatis, de quibus infra, sanandum; hæc autem perforatio i vesica magna requiritur, quia nisi materia citò euacuetur imminet periculum disru ptionis Corneæ ad sedem profundam.

Vesicæ perforatio max. prodest.

Quò ad medicamenta, suppositis ijs quæ toti prospiciunt, & capiti consulunt pe os euacuando, idest per masticatoria, quæ ex dictis nota sunt, & propterea ab eorun supersedeo recordatione, venio ad magis particularia, inter quæ statuo topica pro bari in vesica parua, ac quò ad Pustulas, quæ *Phlyctenæ* dicuntur, & ab humore aquoso, vel seroso excremento producuntur; hæ, post totius, & capitis euacuatio nem, nec non, & post adhibita leuiter astringentia, aliquando solis digerentibus cu rantur; aliquando, præter hæc, detergentia, & validius exsiccantia administranda. I genere digerentium probantur cuminum contusum, & melle commixtum, vel absin thium puluerizatum, vel cortex rhabarbari puluerizatus cum succo rutæ, aut fœni culi; idem præstat emplastrum ex farina fabarum, fœnugræci, addito cumino, & ani so contuso simul cum succis rutæ, & fœniculi. In extergentium, & siccantium classe hæc laudantur

Topica (alijs præmissis) vsurpanda.

Digerentia in genere.

Extergētia, & siccantia.

℞. *Terræ Samiæ, vel Sigillatæ torrefactæ,*
Tutiæ,
Cadmiæ,
Scoriæ æris,
Antimonij præparati, vel cineris eiusdem loti } *an.* ℨ. *ſ.*
Gummi ℨ. *i. ſ.*
M. & terantur omnia, deinde excipiantur aqua pluuiali, & eufragia, postea

℞. *Huius medicamenti* ℨ. *ſ.*
Decoc. Fænugræci ℨ. *vi.*
M. & adhibeantur.

Aliud generis eiusdem.

Vel ℞. *Lapidis Hæmatitis loti in aqua Ros.* ℨ. *ij.*
Cerussæ lotæ,
Licij } *an.* ℨ. *i.*
Amyli,
Gummi Arabici,
Tragacanthæ,
Æris vsti loti
Ammoniaci, } *an.* ℨ. *ſ.*
M. & formentur pastilli cum succo foliorum oliuarum, deinde in vsum reducantu cum succo fœniculi.

Hùc etiam pertinet calx viua in multa aqua rosacea infusa, & aqua, quæ ex chalcan tho albo, quam *Cuperossam* vulgò appellant, componitur per spongiam admota.

In Psydracijs, quæ ex vsu sint.

Psydracia, cum citra inflammationem fiunt, eadem tutò vsurpantur, & maximè dige rentia; at vbi adnexam habent inflammationem, reprimentia in primis commendan tur,

tur, ſimul tamen dolorem ſedantia, qualia ſunt poma cotonea cocta, ac cum lacte muliebri, & aqua roſ. adminiſtrata; vel cataplaſma ex malicorio cocto, cum vitellis ouorum; vel medicamentum ex mucilaginibus pſyllij, cotoneorum, maluarum in aqua roſ. extracta; imò ſunt, qui referunt huiuſmodi Pſydracio ſolo fotu ex decoc. fol. maluæ, & collyrio albo Rhaſis ſine opio, & ſarcocolla cum aqua roſ. ſoluto, & in oculos inſtillato medicaſſe: In progreſſu autem curationis adhibendum medicamentum factum ex pane, vitellis oui, ſapa, & modico croci, atq; vrgente neceſſitate, cum tantillo opij. *In curationis progreſſu quid faciendum.*

Vel ℞. *Licij, Croci* } *an.* ℈. *i.*
Sarcocollæ ʒ. *ſ.*
Thuris ℈. *ij.*
Albuminis oui, Vitelli eiuſdem } *n. ij.*
M. & cum aq. roſ. f. collyrium, & vbi magis eſt diſcutiendum parum myrrha, & cremoris fœnugræci medicamento adiungimus.

Morbo verò ad inclinationem progrediente laudo medicamentum ex myrrha, thure, croco exceptis aqua fœniculi, ac cum decoc. fœnugræci vſurpatum; laudo etiam decoc. fœnugræci, meliloti, chamem. ſemin. lini; item, & mucilagines fœnugræci cum ſucco fœniculi. Hæc verò omnia adhibenda ſunt abſq; deligationibus per linteola tenuiſſima, ac molliſſima ſupra oculum totum, comprehendendo cum ijs ſupercilia, malas, ac tempora, ibiq; detinenda, donec humiditatem redoleant, quæ vbi defuerit auferenda, & noua rurſus ſimili modo imponenda. Emplaſtra, & hæc ipſa leuia conueniunt in principio inflammationis ad eam placandam; poſtea verò alia commodius vſurpantur, dimiſſis emplaſtris, propter illorum pondus; reliqua, quæ ad vſum iſtorum medicamentorum pertinent ſunt manifeſta ex ſuperiori capite, nam diſcutientia actu calida, anodyna tepida, & reprimentia frigida admouentur. *Morbo inclinante.* *Iſthæc omnia abſq; deligatione adhibeãtur.* *Vſus.*

Victus ratio illa eſſe debet, vt à præmiſſis in proximo præcedenti capite haud diſcedat; vtcumq; tamen cibus facilis debet eſſe coctionis, tenuis, ſorbilis, vel ſaltem mollis. Potus in tota curatione à vino vſurpetur, loco illius offerendo aquam coctam cum vino granatorum, vel decoc. coriandrorum cum paſtulis. Vitet patiens vociferationes, multiloquia, ſternutationes, ſpiritus detentiones, aſpectus obiectorum lucentium, ac ſplendentium; à principio deambulationes, ac alios motus, iram, mæſtitiam, & timorem; balnea conueniunt morbo inclinante; & hæc de Puſtulis Corneæ. *Rerum non naturalium obſeruatio.*

CAPVT SEPTIMVM.

De Vlcere Corneæ, ac eius Ruptura; vbi & de Cancro, ac Carbunculo.

Mitto varia iſtorum Vlcerum nomina, vt à noſtro inſtituto refugientia, quæ quiſq; apud Paulum, Aetium, & alios perquirere poterit. Quòd hûc pertinet, & ad medendi methodum facit, illud tantùm aſſumo, vlcus ſcilicet hoc, vel non penetrare totam tunicam, vel eam ſic penetrare, vt diſrumpatur, quòd vbi eueniat, tunc tunicam vueam exire à propria ſede, & neceſſariò procidere, & prominere contingit; & vbi exigua eius portio procidit fieri *Myocephalon*, ſeu caput muſcæ; ſi maior portio *Staphyloma*, ſeu curationem; ſi plurima *Myron*, ſiue *Malum*, & hoc vbi valde indureſcat, exiſtere *Gelon*, ſiue *Clauum*, quem affectum Aui- *Quæ vlcera cap. amplectatur.*

cenna vocat claualem rupturam; tandem, si cum vuea procidit Cornea euenire orbicularem affectionem Arabibus *dictamam*.

Curatiui scopi.

Sed ad scopos curatiuos deueniens, statuo vlcus, quia est soluta vnitas, agglutinationem, seu vnionem postulare; & quia in eo caro est imminuta, indicat carnis generationem; rursus, quia in eodem deficit cutis, inducens cicatricem requiritur. Sed quoniam hæc tria sunt opera naturæ, Medici erit munus remouere tantùm impedimenta; hæc autem, vel sunt morbi; vel causæ morbificæ. Morbi sunt intemperies partis vlceratæ, & tumor; illa exigit contraria alterantia; hic verò si non fuerit carneus indicat euacuans; si carneus, carnem dissipans. Causæ morbificæ, vel impediunt omnes tres vlceris scopos, vel vnum tantùm: Quæ omnes scopos impediunt, vel sunt extra partem vlceratam, vel in parte vlcerata: Extra partem vlceratam est materia fluens, quæ vel est acris per se, vel ex accidenti; hæc igitur, & ratione propriæ naturæ, & ratione originis, nec non, & ratione læsionis, quam inducit varia postulat, vt sæpius dictum; illa verò, quæ est in ipsa parte vlcerata sui ablationem indicat, specificam tamen, & appropriatam, & sunt pilus, sordes, materia putrida, caro contusa, & excrescens, ac tandem dolor. Causæ morbificæ, quæ vnum tantùm impediunt, ex enarratis scopis ipsius vlceris, vel impediunt carnis generationem, & tunc indicatur detergens propter excrementum crassum; propter verò tenue siccans; hæc enim duo solent impedire carnis generationem; sint autem hæc siccantia, & detergentia talia primo ordine; quare vitanda astringentia, & quæ siccant vltra primum gradum: Si causa morbifica impediat agglutinationem, cum hæc alia non possit esse, quàm sanguis fluens bonus, ac carnis genitæ raritas; ratione prioris siccandum, magis tamen quàm in carnis generatione, sed citra detersionem; ratione posterioris moderatè astringendum; qua propter medicamentum erit siccum in secundo, astringens verò in primo gradu: Si verò impediat cicatrizationem, cum hæc non sit alia causa, quàm humiditas, & raritas carnis, ex qua cicatrix inducitur, iam patet siccandum quoque & astringendum, validius tamen, quàm in agglutinatione, quia siccandus humor etiam in carne continetur; sit igitur siccum in tertio, & astringens in secundo gradu.

Impedimenta, morbi sũt, vel morbificæ causæ. Morbificæ causæ, vel omnes impediunt scopos, vel vnũ tantùm.

Eædẽ vnum impedientes scopum.

Si morbif. causa agglutinationem impediat.

Si ab eadem cicatrizatio prohibeatur.

Vitalia præsidia, & partis proportionem seruantia.

His omnibus adiungenda præsidia vitalia, nam & proportio partis vlceratæ, & calidum eiusdem innatum conseruandum secundum quantitatem, quòd assequetur Medicus si substantiam, & qualitatem calidi conseruabit, continuò enim dissipatur. Quare indicatur calidum suppuratorium, idest optimum pus generans; huiusmodi autem est, quod calidum existit in primo gradu, viscidum quidem, si vlcus sit cum contusione; tenue autẽ si absque contusione, dummodo non adsit fluxio, atque putredo; ab his enim suppuratorium tenue prohiberi à Gal. constat 5. Aph. aph. 22. qua distinctione vt obiter dicam, nullo negotio tollitur difficultas, quam nonnulli doctissimi Viri mouent, viscidum ne esse debeat huiusmodi suppuratorium, vt Galenum voluisse censent ex 5. simplic. an verò tenuis substantiæ, vt præcitato loco, patet enim ex dictis vtrumque sed diuersis inspectis conuenire. Quò ad rupturam Corneæ, propter vnionem petitur remedium vueam in propria sede reponens.

Suppuratorij qualitates, & vsus.

Num suppuratoriũ, tenue, an viscidum esse debeat.

In ruptura Corneæ.

Sed iam ab indicationibus ad materias illis suffragantibus orationem conuertamus. De Chirurgia ergo decerno in omni vlcere Corneæ probari sectionem venæ, cucurbitulas, hirudines, vbi peccatum in sanguine conspiciatur, quæ sanè intelligenda sunt de fonticulis, frictionibus, de ligationibus, & lotionibus extremorum; si malum fo- ueatur à fluxione, habita ratione peccati maioris, vel minoris in substantia, quantitate, qualitate, tempore, & loco, ne infructuosè alia ad vsum traduceremus, quæ omnia ex præhabitis cognoscere possumus.

In omni Corneę ruptura sang. mittere vtilissimum.

Chirurgia in vlcere curãdo duplex. Prima. Secunda.

In vlcere cum disruptione Corneæ, vbi procidit vuea, duplex operatio Chirurgica locum habet; quarum altera est intromissio vueæ in locum suum, & intromissa compressio digito facta, quòd tamen, habet locum in procidentia tantùm recenti, & nondum indurata; ad ferrum confugit altera, & eminentiam illam abscindit, non quidem,

quidem, vt visus restituatur (quòd fieri nequit) sed vt emendetur deformitas, & moderatus ægrotanti decor concilietur; & hæc intelligenda veniunt in eo tantùm affectu in quo plurima portio vueæ excidit, ita vt extra palpebras extuberet, & vocatur *myron*, siue *malum*; nec in hoc semper abscisio præstanda, sed tantùm vbi contractus fuerit callus, qui affectus (vt dictum fuit) solet etiam appellari *clauus*, in quo ipso quoq; requiritur, vt oculus sanus sit robustus, non exquisiti sensus, ne aliàs materia ad ipsum conuerteretur, dum ad supradictam operationem intendimus deuenire. Modos varios huius operationis tradunt Paulus lib. 6. c. 19. Aetius lib. 7. c. 34. & Celsus lib. 7. c. 7. sed tutissimus ille est inter alios, quem sic machinatur. Collocatur æger ad Chirurgici pedes, capiteq; reflexo, & palpebris diductis acus ab inferiori parte sursum per procidentis vueæ radices traijcitur, deinde alter acus duplicatum filum trahens à paruo ad magnum angulum trasmittitur, tunc manente priori acu fili sinus inciditur, & ita duobus filis altero superiora, inferiora procidentiæ altero astringuntur, ac postmodum acus extrahitur, & albo oui, ac lenibus instillationibus oculus fouetur, quoad vnà cum illa procidentia lina ipsa excidant.

Non semper incisio est facienda.

Operatio Chirurg. omnium tutissima.

Pharmacia communia præbet, quæ ex alibi propositis innotescunt. Illud solùm notandum, vt sæpius purgantia repetantur, & maximè, quæ à remotis capitis partibus peccantes deducunt humores: Præbet etiam, & particularia, topica nuncupata, quæ, vel ad vlcus; vel ad Corneæ rupturam attinent: Si ad vlcus, vel simpliciter ad illud; vel ad impedientia illius sanationem. Vlcus autem, vel est purum, vel sordidum: Purum facilè sanatur pulueribus siccantibus, quales sunt puluis terræ samiæ, amyli, thuris, tutiæ, cerussæ, ossis sepiæ, qui vel sufflantur, vel stillo excepti vlceri imponuntur; exsiccant etiam huiusmodi vlcera aqua polygoni, sarcocolla, cùm simplex, tùm in lacte nutrita; idem prestat spongia imbuta vino austero, in quo bullierint rosæ, myrtus, gallæ immaturæ, & flores granatorum: Sordidum verò maiori eget cura: In hoc igitur ad detersionem mel rosatum laudatur, mulsa, vel aqua saccharata, syrupus de rosis siccis; in naturis exquisiti sensus, serum Caprinum decoctum, vel mucilago fœnugræci cum melle; vel (si mitius medicamentum parare volueritis) cum mulsa, & aqua dicta; hûc pertinet vinum mulsum cum aloe medicatum; item succus foliorum oliuæ agrestis; prassium quoq; ob amarorem validè tergit, & lucidam cicatricem facit; sed ad hoc non est deueniendum, nisi reliqua non proficiant. Noto de mulsa illam non modò specillo instillandam, sed satius esse eam in vase vitreo angustioris oris repositam affundere super oculum, confricando gossipio oculum cum altera manu. Ad detersionem, siccationem, & agglutinationem placet collyrium ex thure ita paratum

In Pharmacia, purgantia sæpius repetenda.

Topica, ad vlcus, vel ad Corneá reducuntur.

Vlcus, vel sordidum, vel purum.

Purum facile est curatu.

In curatione vlceris sordidi.

In mulsa obseruatio.

℞. *Ammoniaci,*
Sarcocollæ } *an.* ʒ. *ſ.*
Thuris ʒ. *x.*
Croci ʒ. *ij.*

M. & subt. puluer. deinde mucilagine fœnugræci excipiantur.

Collyrium ad detergendum.

Vel ℞. *Sarcocollæ in aq. Rosſ. nutritæ* ʒ. *i.*
Myrrhæ,
Sacchari candi } *an.* ʒ. *ſ.*
Thuris,
Aloes } *an.* ʒ. *ii.*

Aliud.

M. & subt. puluer. deinde vitello oui excipiantur, & in formam vnguenti redigantur, cuius

℞. ʒ *ſ.*
Vini Astringent. aq. Fæniculi diluti q. ſ.

M. & instilletur per cotum in eo madefactum, quòd, & de superiori intelligendum.

Pulue-

Pulueres eorundem medicamentorum tenui, ac raro linteo infarcti, immerso linteolo in aqua fœniculi, eufragiæ, cum vino, & aqua rosacea, & in oculum per expressionem instillati præstabunt. Quòd si hæc composita defuerint, præscribi hæc poterũt.

Collyrium aliud simplex.

℞. *Aq. Ros. ℥. ii.*
Albumin. Ouorum nu. ii.
Æruginis æris gr. iiii.
M. & vtere modo dicto.

Aliud.

Vel ℞. *Aquæ Ros. ℥. ii.*
Aquæ Fœniculi, Eufragiæ } *an. ℥. i.*
Sacchari candidi ℈. ii.
Aloes, Myrrhæ, Thuris, Sarcocollæ } *an. ℈. i.*
Croci ℈. ſ.
Mucilag. Fœnugræci ʒ. vi.
M.

Nota.

Hûc pertinet, & aqua salis mineralis, cum aqua rof. adhibita, & album oui, quâ tamen admodum cautè vtendum. Illud autem hîc semper obseruandum, vt dum pro agglutinatione, medicamentis vtimur tenacibus, ea optimè diluantur, ne dum remouentur, dolorem cieant. Ad cicatricem verò inducendam laudatur collyrium ex plumbo, vt

Ad cicatricẽ inducẽdam.

℞. *Antimonij, Plumbi vsti* } *an. ʒ. i.*
Aloes, Sarcocollæ nutritæ } *an. ʒ. ſ.*
M. & cum succo rubi f. collyrium.

Aliud easdem vires retinens.

Vel ℞. *Plumbi vsti, & loti, Stibij vsti, & loti, Tutiæ lotæ, Æris vsti, & loti, Gummi Arabici, Tragacanthæ* } *an. ℥. i.*
Opij (ad corrigendum æs vstum, & cohibendum dolorem) *ʒ. ſ.*
M. & cum aq. pluuiali ad idem excipiantur.

Vel ℞. *Tutiæ lotæ ʒ. iij.*
Plumbi vsti, Squamæ æris, } *an. ʒ. ij.*
Gummi ℥. ſ.
M. & cum aq. pluuiali formetur sieff.

Hûc referas collyrium ex 4. de medicament. loc. 7. exceptum cum vino, & passo, & seruatum in pyxide ærea, quo superna palpebra illinenda, vt aperiri possit oculus, & lacrymæ influentes excernere, quam etiam ob causam semper oculus lenissimè deligandus. Quòd si immineat ab vlceris magnitudine vueæ egressus.

℞. Ca-

℞. *Cadmiæ,*
Tutiæ,
Cerussæ, omnia abluantur, *an. ʒ. ij.*
Antimonij,
Thuris
Myrrhæ ʒ. i.
Sarcocollæ ʒ i. ſ.
Sanguinis Draconis,
Aloes, *an. ʒ. i.*
Opii
M. & f. sieff cum aq. pluuiali

In imminenti vueæ egressu.

Vel ℞. *Stibii vsti, & loti*
Lapidis Hæmatitis *an. ʒ. x.*
Acaciæ ʒ. iii.
Aloes ʒ. i.
M. & cum aqua pluuiali f. sieff, quo dissoluto in aqua rubi, aut plantaginis vtere.

Vel ℞. *Aq. Rof.*
Myrtyllorum *an. ℥. ii.*
Tutiæ lotæ,
Cineris Antimonii loti, *an. ʒ. ſ.*
Pulu. Ossium Dactylorum
Succi fol. Oleæ ſyluestris ℥. ſ.
M.

Sieff aliud. Aliud med. in oculum instillãdum.

Vel ℞. *Plumbi vsti*
Cerussæ abluta *an. ℥. i.*
Sacchari fini,
Tutiæ præpar. *an. ℥. ſ.*
Margar. non perforatarum,
Cornu Cerui, *an. ʒ. i.*
Fænugraci loti
Granat. acerborum nu. ii.
Macerentur in ſucco roſ. & m. deinde in oculum stillentur.

Inflammatione præsente, ad supradicta nõ est deueniẽdum.

Sed animaduerte, ne ad hæc deuenias medicamenta, donec inflammatio desierit, & dolor remiserit.

Medicam. impedimenti rationem habentia.

Quò ad medicamenta, quæ habent rationem impedimentorum, agemus primò de ijs tantùm, quæ ad inflammationem, & dolorem attinent (non neglecto tamen vlcere) idq; paucis; nam, quæ ad fluxionem pertinent, patent ex cap. de ophthalmia; quæ ad tollendam superfluitatem carnis, manifesta euadent ex cap. de encanthide; quæ verò reliqua impedimenta concernunt, cum omnia sicca sint, & astringentia, vel detergentia, ea iam sunt tradita. Quæ igitur ad inflammationem, & dolorem faciunt, sunt primùm collyrium album lacte muliebri dissolutum, ac ex albumine oui instillatum. Secundum lana, vel petia linea mollis imbuta medicamento ex vino, ouo integro, ac rosaceo loto; & hæc primis diebus vsurpanda veniunt; superuenientibus verò, foueatur oculus decoc. rof. meliloti, & lac muliebre cum ouo tepidum affundatur,

Ad inflammat. & dolorem, quæ attineant.

Vel ℞. *Mucilaginis Psyllii*
Emulſionis ſemin. Papau. albi *an. ℥. i.*

Mica

Micæ Panis in aqua macerata ℥. ij.
Croci gr. x.
Meliloti subt. pulu. ℈. ß.
Misceantur, & agitentur quousq; f. linimentum, cui (vrgente necessitate) adde
Opij gr. iiij.

Interim verò fronti, ac temporibus vtile erit repellentia applicare, nec non, & intercipientia; imò facescente negotium fluxione, super his locis semper detinenda veniunt; per os etiam incrassantia exhiberi queunt hora somni. Medicamenta procidentiæ vueæ rationem habentia astringere debent, sed quæ ex Gal. nullam habeant asperitatem, & postquam emollientia sint adhibita e. g. post vsum fotus oculorum cum decoc. maluæ, meliloti, & semin. lini, ac post factam partis intermissionem, vt supra diximus; conueniunt autem astringentia solùm in Myocephalo, & Staphylomate, idq; dum sunt recentes hi affectus, nec adhuc obdurati, & dum ceruleo, vel nigro colore insigniti, non autem dum in candidum sunt conuersi; talia autem sunt succus foliorum oliuæ, bursæ pastoris, poligoni, plantaginis, rosarum, per se vsurpati, vel commixti cum puluere gallarum immaturarum, sanguine draconis, terræ sigillatæ, ceruſſæ, cum acacia, & alia eiusdem generis: Licet etiam præparare decoc. rof. rubr. plantag. rubi, polygoni, balaustij, radic. consolidæ maioris, additis acacia, & hypocistide, quo spongia madefacta oculo apponenda. Decoc. fiat, si absit inflammatio in vino astringenti; ea verò præsente in aqua pluuiali: Licet etiam eodem modo decoquere folia rosarum, & cotonea, ac cum croci ℈. j. ß. & acaciæ ℈. ij. parare cataplasma. Sed ego in primis laudo hoc collyrium.

Medicamẽta in vuea procidente, astringant oportet.
Eadem, quã do cõueniãt examinatur.
Astringentium series.
Decoctum vim astringentem habens, quibus paretur.
Cataplasmatis eiusdem naturæ formula.

Auct. collyrium ad idẽ.

℞. *Aloes lotæ,*
Tutiæ,
Sarcocollæ nutritæ } *an. ℈. ß.*
Spicæ Nardi,
Croci } *an. gr. v.*
Stibij vsti, & loti ℈. i.
M. & cum cremore tragancanthi, aut fœnugræci f. collyrium.

Aliud.

Vel ℞. *Chalcit.*
Croci } *an. ℨ. i.*
Mellis ℥. v.
Aq. Pluuialis q. ß.
Omnia minutissimè contrita m.

Auicenna laudat collyrium ex cineribus, quibus æs purgatur. Sed præter hæc probantur collyria superius recensita ad vlcus oculorum cum periculo procidentiæ vueæ, quibus tamen aliqua astringentia addenda. Ego autem laudo, quod compaginatur ex croco, amylo, tragacantha, albo oui exceptis, quæ omnia poterunt dissolui in aliquo liquore astringenti.

Collyria alia.
Aliud Auct. magis expertum.

Quidam vueæ procidentiam, & maximè Myocephalum, ac propriè in pueris curant post intromissionem, statim adhibito medicamento ex albumine oui, & sarcocolla, & amylo complexo, deinde spongia superimposita imbuta vino austero, in quo bullierint myrtus, rosæ, balaustium, & acacia. Alij idem præstant spongia imbuta decoc. medullæ granat. dulcium ex vino rubro, cui addita sint semina sumach, cortices myrobalanorum citrinorum, & chebul. myrrha, thus, & acacia. Sed hoc in malo, illud semper constitutum esse debet, vt si iuncta sit inflammatio, semper mitiora adhibeantur.

Aliorũ praxis in procidẽtia vueæ, max. in pueris.
Si adsit inflammatio, mitiora probantur.

Victus ratio illa sit oportet, vt patientes vescantur cibis boni succi, facilis coctionis; bibant aquam ad plures dies, vel ius tenue, si aquam (vt plurimi solent) non admittant; abstineant à repletione, & ebrietate, vini potu, vsq; ad declinationem saltem, necnon ab ijs omnibus, quæ aliquo modo caput replere valent; quotidie egerant, si non sponte, enemathibus; artus fricentur; ac vehemens animi, corporisq; motio vitetur; in decubitu obseruetur, vt dum vlceris futuri est metus, decumbant in partem contrariam loco affecto; vlcere verò iam facto, in loco affecto, vt sic melior fiat mundificatio, nisi vlcus sit magnum; tunc enim, ob metum rupturæ Corneæ præstat decumbere supinè, & plumaceolum oculo superponere, ne per rupturam humor è Cornea elabatur, sicq; rupturæ consultum erit.

Viuendi regula.

Quomodo decumbendum.

Vlceribus prædictis Corneæ, Aetius, & Paulus adnumerant Cancrũ, & Carbunculum, quia licet hi duo affectus sui natura sint tumores, tamen in oculo vix absq; vlcere reperiuntur: Quare de his quoq; paucis tamen agendum; primoq; de Cancro curam meditantes, cui ab atrabile exusta est origo. Is, ex communi omnium sententia, non admittit aliam curationem, quàm eã, quam palliatiuam vocant, minimè autem curationem propriè dictam, quoniam omnium remediorum virtutem superat illius malitia. Manus autem operatio hîc inutilis est, quia ex Paulo materia tabifica post Chirurgiam, aut interiores oculi partes, aut alterum oculum corrũpet. Porrò palliatiua hæc curatio in duobus consistit: Primò in cõpescendo vlcere, ne excrescat, ac vlterius serpat: Secundò in mitigando dolorem, quibus duobus indicantibus ita satisfaciendum existimo.

Carbunculus, & Cancrum vlceribus adiunguntur.

Cancrum palliatiuam tantùm admittit curationem.

Palliatiua cura, in cõpescẽdo vlcere, ne excrescat, & in dolorem sedando cõsistit.

Quò ad Chirurgiam, venæ sectio conuenit, eaq; repetita, modò vires perferendo eam permittant; nam præterquamquod iecur refrigerat, subtrahit etiam vlceri materiam: Aperienda autem, vel cephalica, vel media, vel vena tali, vel sedis, pro vt varia sanguinis subsidentia suadit. Probantur etiam fonticuli, ratione materiæ caput obsidentis, in brachijs excitati; ratione verò eius, quæ est extra caput, in cruribus.

Venæ sect. vtilitates.

Fonticulorum vsus.

Medicamenta, vel ad totum spectant, vel ad partem affectam: Medicamina totius sunt, cùm purgantia, mediocria tamen, & sæpius repetita (ijs enim non modò euacuatur materia, sed etiam ab oculo reuellitur) tùm alterantia per refrigerationem viscerum, & per acrimoniæ humoris hebetationem, inter quæ primò debentur thermis frigidis, deinde multo, & assiduo vsui seri Caprini, vel (vt doloris quoq; habeatur ratio) lactis cum saccharo adiecto, cui tamen, si vitietur in ventriculo, Aetius polinem polentæ passo moderatè calido, dilutoq; inspersum substituit; qui item, respiciens ad ferinam humoris qualitatem, ea exhibet, quæ venenis aduersantur, & quæ à proprietate in hoc malo valere creduntur, vt theriacam, & mithridatum ex aqua, aut cum succo borraginis, acetosæ, cicorei concreti, quò etiam pertinet antidotum ex sanguinibus, & puluis trifolij bituminosi ex aqua dati, & Cancrorum fluuiatilium ius è lacte Asinino, quæ cum sint interna, haud silentio externa supprimenda: Quare ex eodem Aetio commendatur illitio corporis moderata cum oleo dulci, quale est commune, aut amygdalarum dulcium, quæ mane machinari debent, cum æger è lecto surrexerit, & ante cibum post exercitium, cui matutino tempore subiunxit perfusionem capitis cum modico rosaceo, & omphacino.

Medicam. ad totũ pertinentia.

Venenatam humoris qualitatem respiciẽtia.

Illitiones ex Aetio.

Medicamina modò partis sunt hæc: Ad leniendum dolorem laudatur lac muliebre, aut Asininum, quod mirè Cancrum recreat, aut oui candidum in oculos tepidè instillatum; item crocus dissolutus in decoc. meliloti cum oui candido conquassato; succus solani molli linteo exceptus; oui luteum coctum cum rosaceo, & pauxillo croci impositum,

Medicam. parti auxilium præstantia.

Cancri dolhis lenitur.

Vel ℞. *Ceruſſæ Ablutæ,*
Gummi,
Amyli } *an. ℈. i.*
Opii ℈ ſ.
M. & cum mucilagine ſeminum cotoneorum excipiantur.

Mitigantia alia ex Aetio. Mitigat quoq; ex Aetio dolorem decoc. lentis infuſum; item portulacæ, & plantaginis.

Vlcus firmantia, quæ ſint. Vlcus firmantia medicamenta debent eſſe moderatè ſicca, & ſine vlla mordacitate ac in actiuis ad frigiditatem vergentia, molli conſiſtentia, quia dura irritant; talia autem ſunt collyrium ſpodiacum, & Cleonis; apud Aetium vnguentum etiam diapompholigos,

Collyrium pro eodem vſu.

Vel ℞. *Tutiæ Præparatæ,*
Amyli,
Memitæ,
Coralij albi,
rubri,
Terræ ſigillatæ,
Margarit. } *an.* ℈. *i.*

Conficiantur cum mucilaginibus tragacanthæ, & gummi Arabici, ac f. collyrium.

Quidam laudant hoc collyrium, quod ſimul oculum corroborat, & carnem eum cooperientem abſumat

Aliud corroborans, & carnem prauã abſumẽs.

℞. *Antimonii loti cum aq. Caprifolii* ʒ. *ii.*
Tutiæ præpar. & extinctæ in aq. Roſ. ʒ. *i. ſ.*
Ceræ Cimoliæ ʒ. *ij.*
Puluer. ſubt. & cribentur, & cum aq. Roſ. & decoc. memitæ ℥. *iij.*
M. & f. collyrium, cui adde in fine
Camphoræ Puluer. ʒ. *ſ.*

Inſtilletur in oculum, ac poſt ipſum applicetur per modum cataplaſmatis de hoc vnguento

Vnguentum aliud.

℞. *Aquæ Caprifolii,*
Roſarum,
Solatri } *an.* ℥. *ii.*
Tutiæ præparatæ cum aq. Roſ.
Terræ Sigillatæ,
Minii } *an.* ℥. *ii.*
Plumbi vſti, & loti cum aq. Roſ. ℥. *ſ.*
Puluer. pulverizanda omnia ſubt. deinde m. cum iiſdem aquis per noctem, manè verò cum ol. cheirino, & cera q. ſ.
Thuris, puluer.
Camphoræ } *an.* ʒ. *i.*
M. & f. vnguentum.

Cataplaſm. pro poſſe vitentur, ex Aetio. Cataplaſmata ex eodem Aetio ad poſſe vitanda. Obſeruo etiam ad dolorem temporum, qui ferè ſemper huic affectui eſt iunctus, nihil præſtantius eſſe collyrio nili, quod diarrhodon dicitur, & eſt deſcriptum à Gal. 7. Local.

Aeris qualitas. Victus ratio ſic inſtituatur. Fugiatur aer ventoſus, eligatur domicilium tenebroſum, aut non valde lucidum, oculo viridem ſindonem imponant ægri. Alimenta debent redolere viſciditatem aliquam, vt ſunt oua ſorbilia, cerebellum Porcinum duabus aquis incoctum, pedes, & tali Suilli probè cocti, alica, oriza, lagana in Gallinæ Edulia. iuſculo cocta; ex piſcibus probatur Murena, & Torpedo; ex oleribus malua, atriplex, lactuca; ſalſamenta, & legumina quæq; vitentur. Vinum ſit tenue, oligophorum, ſubaſtringens moderatè. Ego tamen mallem à vino abſtinere, ſiq; vires illud requirerent, Auctor vinum interdicit. probarem vinum medicatum cicoreaceis, hepatica, borragine, & bugloſſa. Deambula-

bulationes per tenebrosa, & minimè ventosa loca conueniunt. Quæ caput agitant, vt affectiones animi, curæ, loquutiones nimiæ, & alia similia infensa censentur. Clysteribus aluus mollis seruetur. Cur autem idem Aetius reprobet balneum nescio viderere rationem, cum sciam ad temperandam humorum acrimoniam, & ad eosdem, siue reuellendos, siue retrahendos quam maximè conducere, eoq; magis, dum fuerit toti prospectum; & de Cancro satis.

Deambulatio fiat per tenebrosa loca.

Cur balneũ Aetius non ꝓbet ignorat Auctor.

Veniamus ad Carbunculum, qui à feruefacto sanguine ad oculos confluxo habet originem. Quare indicationes eligendæ à materia fluente; & fluxa: Priores ex sæpè dictis notæ sunt: Posteriores à fluxa pendentes variæ; nam quatenus ingentis ardoris est causa, quos sequitur non rarò delirium, & conuulsiones, imò interdum totus oculus procidit, anodyna, & refrigerantia, quæ tamen siccantia, & nonnihil astringentia existant, petuntur; quatenus verò crusta pollet, crustam auferentia quæruntur; quatenus vicinas partes sua acrimonia depascit, attemperantia, & cohibentia depascentiam postulantur; quatenus deniq; vel carnis excrescentiam, vel diminutionem adfert, hæc reficientia, illa verò detrahentia indicat.

Carbũculus, vnde pendeat, & eiusdẽ indicationes.

Si eius causa sit ardor ingens.

Si crusta adsit.

Materiæ præsidiorum sunt eædem, quæ supra descriptæ, & maximè in capite de ophthalmia. Noto tamen de Chirurgia conuenire in primis venæ sectionem ob maximam inflammationem, & grauissimum dolorem vsq; ad animi deliquium ex Gal. 1. Aph. aph. 23. & 14. Meth. med. 10. & 2. ad Glauc. 2. vel si tam largam venæ sectionem vires non perferant, ac permittant, saltem sæpius, & per interuallla fiat.

Venę sectio vsq; ad animi deliquiũ probatur.

Pharmaceutica purgantia, & benigniora esse debent, ac mitiora; ad contẽperandum autem, cùm hepatis, tùm humoris feruorem omni diligentia, ac studio insistendum per syrupos, & aquas omnibus notas, nec non, & ijs medicamentis, quæ in cancro fuere descripta.

Purgantia mitiora esse debent.

Ad fluxam materiam, quando supra indicata fluentem respiciant, pro inflammatione, ac dolore laudatur primò coriandrum viride tritum, & impositum; secundò solanum tritum cum passo superdatum, nec ascendendum vllo modo ad fortiora, ne materia ad pernitiores depulsa partes tumor quidem euanescat, sed visus pereat. Quare (ad euitandum hoc periculum) Trallianus satius esse putat, istis etiam derelictis, sub initium superdare cataplasma ex mica panis, croco, ac palmulis in aqua decoctis; vel illud quod paratur ex semine lini decoc. cum mulsa, aut ex tritici farina eodem modo decocta: Progrediente verò ardore, ac crusta apparente conuenit plantago maior, aut minor cum mica panis contusa, ac superdata, vel perdicium, aut prunella inter duos lateres contrita, egregiè enim præsidia hæc, & ardorem cohibent, & dolorem compescunt, simulq; Carbunculi duritiem emolliunt; quemadmodum collyrium *Dracon* dictum, quod conficitur ex spodij, amyli, croci, tragacanthi partibus æqualibus diligentissimè contritis, & albuminibus ouorum exceptis; item linimentum, quod compaginatur ex decoc. meliloti, albumine oui, & croco; siue quod paratur ex vitellis ouorum, succo plantaginis, & ol. ros. Ad arcendam vicinarum partium depascentiam, si mitior existat, valet fomentum tepidum cum spongia adhibitum ex decoc. ros. rubi, & palmitum vitis teneriorum, quod lactis crassitudinem imitetur; si grauior hypocist. succus cum aqua pluuiali, vel plantaginis, aut solani instillandus est, vel myrto, & acacia, cum passo dissolutis, locus illinendus: Sed vtilissimè hoc in casu superdatur medulla mali punici, præsertim acidi, cortice detracto, & cum lentibus elixata, ac post expressionem melle subacta; vel malicorium ipsum in vino decoctum, ac priuatim, absq; lentibus probè contusum, ac melli admixtum; hoc enim, præter vsum iam dictum, etiam ad detrahendam crustam Carbunculi efficacissimum censetur. Ad carnem excrescentem contrahendam facit pastillus Musæ aridus, tritus, & superdatus. Ad carnem verò, quæ deficit resarciendam prodest thuris collyrium exceptum albo oui diligentissimè quassato, vel idem pastillus cum sapa dissolutus, qui etiam ex succo halicacabi contritus, & exceptus ad cicatricem inducendam, si oculo superponatur, est efficacissimus.

Fluxæ materiæ quibus occurrendũ.

Ad fortiora nõ est ascẽdendum ne visus depereatur.

Si ardor progrediatur, & crusta appareat.

Partes vicinæ ne à carbun. depascantur, quomodo arcendæ.

Caro excrescẽs quibus auferatur.

Deficiens, quibus resarciatur.

Victus ratio in refrigerãtibus, & humectantibus conſiſtat.

Victus ratio refrigeret, & humectet, à quacunq; acrimonia immunis; vnde probatur ptiſana hordeacea, & panis lotus, vel in aqua decoc. aut in iure Gallinæ maceratus. Potus ſit aqua cocta, aut aqua hordei ſine cortice cocti, cui aliquid ſacchari, aut iulepi violati ſit additum, aut deniq; vinum granatorum cum aqua, & ſaccharo; cætera, quæ hîc deſiderari poſſent ex ſuperioribus petantur, cum hactenus de iſtis omnibus.

CAPVT OCTAVVM.

De Pure ſub Cornea, ſeu de Hypopyo.

Scopus curationis vnicus.

QVamquam hoc malum pendere valeat à tumore in abſceſſum mutato, vel Corneæ, vel rhagoidis, vnicus tamen oritur ſcopus curatiuus euacuandi pus, dolore tamen ſedato, & non neglecta inflammatione.

Chirurgia duos curandi modos præbet. Primus. Secundus.

Chirurgia ergo duos præbet modos euacuandi pus, vel illud ab oculo extrahendo, vel ignobiliorem partem deponendo. Primo modo euacuatur pus, ſi perforetur Cornea circa iridem ad latus, ſed obliquè, quod remedij genus efficacius operabitur, ſi poſſit haberi acus vacua, ſeu concaua, ita vt ſubtu pus attrahi valeat, poſt autem euacuationem puris oui albumen inſtillandum, deinde ouum integrum cum vino mulſo quaſſatum erit adhibendum. Secundus modus erit, ſi patiens collocetur in ſella rectus, deinde caput concutiatur, ſeu agitetur, ita vt pus deſcendat. Cæterùm circa vtramq; operationem illud eſt animaduertendum, quòd locum habent in

Operationes hæ Hypopyo albo tantùm conueniunt.

Hypopyo albo; nam ſi denigratum iam, nihil apertio, vel concuſſio operabitur, nam materia iam eſt indurata. Noto vlterius, hæc ſupponere totius vniuerſalem præcautionem, vt ſæpè monuimus. Quare de Pharmacia decernentes, omiſſis pariter communibus, vt in capite de ophthalmia ad opportunitatem deſcriptis, venio ad Topica, inter quæ ex Gal.4.Local.2.vitanda ſunt omnia aſtringentia, & reprimentia, quemadmodum, & validè exſiccantia, quia hæc omnia cogunt materiam, vt euadat irreſolubilis; quapropter digerentia tantùm eſſe debent, ſeu reſoluentia, & modicè ſiccantia: Cæterùm cum materia in hoc affectu ſit admodum profunda, & vt plurimum craſſa, iccirco his omnino præmittenda attenuantia, præcipuè verò ſi nigrum ſit Hypopyon, ad quod præſtandum nihil vtilius euaporatione, vt ſcilicet fiat decoctum, & eius fumus per tubulum in oculum recipiatur; decoc. autem hæc erit

Pharmaceutica ex. c. de ophthal. ſeligenda. Digerentia, ſiue reſoluẽtia ſint ex vſu.

Euaporatoriũ decoctũ.

℞. Radic. Brioniæ, Cucum. Syluestr. } *an. ℥. ſ.*
Pulpæ Colocynth. Radicis Altheæ } *an. ℥. i.*
Centauri Min. Sileris Montani, Pulegii } *an. m. i.*
Bulliant ad conſumptionem tertiæ partis, & f. ſuffumigium, vt ſupra.

Digerentia, vel fortiora, vel leuiora. Leuiora, quę ſint. Fortiora.

Ex digerentibus, alia leuiora; fortiora alia ſunt: In genere leuiorum laudo fotum, ſiue perfuſionem ex mulſa tepida, & puluere ſacchari; laudo quoq; puluerem ſacchari fini in oculum inſufflatum; item, & illud, quod conſtat mucilagine fœnugræci cum ſaccharo, vel melle, quod efficacius erit, ſi permiſceatur ſuccus fœniculi, & chelidoniæ. Inter validiora numerantur linimentum ex felle Vulturis, ſiue Tauri, ſicut & collyrium de fellibus cum ſucco fœnugræci ſubactum; hûc etiam referuntur, quæ ex myrrha conſtant; quare conuenit hoc collyrium.

℞. Cro-

℞. *Croci,*
Thuris, } *an. q. s.*
Myrrhæ

M. & cum melle f. collyrium cum decoc. fœnugræci in oculos instillandum.

Collyrium ex validioribus.

Vel ℞. *Aq. Fœniculi,* } *an. ℥. ii.*
Eufragiæ
Myrrhæ ʒ. i.
M.

Aliud.

Vel etiam sequens bis, vel ter adhibeatur, quoniam velociter hanc ægritudinem soluere consueuit.

℞. *Croci,*
Aloes, } *an. ʒ. i.*
Myrrhæ
Vini ℥. iij.
Mellis opt. ℥. vi.

Aliud maxime efficaciæ.

Crocus in primis madefiat, & teratur ex vino, deinde adiiciantur aloes, & myrrha, postremò ipsum mel, & simul omnia inter se mixta, & vehementer agitata in vase vitreo vsui seruentur.

Commendantur etiam trochisci Viperini, aut ipsa Vipera combusta, & in cinerem redacta, quæ melle, aut succo, vel rutæ, vel chelidoniæ malaxanda; potens quoq; censetur aqua raphani, & aqua vitis verno tempore collecta. Veteres ex Gal. 5. Local. 1. ascendebant ad muriam, qua vtebantur per spongiam; sed medicamentum nimis mordax existit: Quare non immeritò Neoterici quidam loco illius accipiunt

Troch. Viperini.

Aq. raphani, vel vitis efficacia.

Muria, & eiusdem reprobatio.

Aceti, } *an. par. æqual.*
& Vini

In huiusmodi liquoribus in vase æneo decoquunt.

Neotericorum medicam. loco muriæ vsurpandum.

Folia Lauri,
Rutam,
Chelidoniam, } *an. ad m. i.*
Eufragiam,
Fœniculum,
Centaurium min.
Seruetur pro dicto vsu.

Alij pro secreto habent aquam distillatam ex folijs oliuæ; sed fortè nullum præstantius illo Aetij, quod paratur ex vrina pueri impolluti reposita in vase æreo, deinde agitata pistillo æreo sub Sole, postmodum miscetur cum melle. Plura qui cupit, caput de albuginibus, & de suffusionibus consulere poterit. Dum verò pus gignitur, pro dolore leniendo, lac recenter mulctum proderit, vel decoc. fœnugræci, & semin. lini, & vbi adest inflammatio addenda aqua maluar. violar. solani.

Pueri nōdū Venerem expertis vrina omnium præstantiss.

Victus ratio attenuans, iuxta præcepta in superioribus adnotata præscribatur, quia de hoc affectu plura non habeo, seruando institutum præscriptum.

Victus ratio.

CA-

CAPVT NONVM.

De Dilatatione, Constrictione, siue Tabe Pupillæ, quarum illa Mydriasis, hæc Phtisis dicitur.

Pupillæ Dilatio, vel natiua, vel adscititia.

Causæ, internæ sunt, & externæ.

Externa.

Indicationes.

DIlatatio pupillæ, vel est natiua, quæ à prima conformatione prouenit; vel adscititia, quæ efformationem sequitur, & causam habet, vel internam, vel externam: Interna est tensio rhagoides, vel propter eius siccitatem, citra tamen consumptionem albuginei humoris, quia, hoc consumpto, angustia potius fit, quàm dilatatio; vel propter tumorem; vel deniq; propter affluxum humorum; augumentum nimium albuginei, & quandoq; ob flatus; ab hisce enim omnibus tunica illa veluti vter repletur, & proinde dilatatur, ad cuius dilatationem necessariò succrescit, & ipsius pupillæ illi insidenti Dilatatio: Externa est percussio, seu ictus quilibet dilacerans tunicam; dico dilacerans tunicam, quia si Dilatationem faceret, eo quia materiæ copia replet, iam hæc Dilatatio, non ab externa, sed ab interna orietur causa. Ex his facilè patet, quæ sint indicationes Dilatationis; nam in genere remedium foramen angustans quæritur; hoc verò, vbi non adest causa fouens hoc malum, vt in naturali, & adscititia ob lacerationem tunicæ solùm sufficit, nec aliud requiritur; vbi verò malum à causa aliqua fouetur, pro varietate fouentis causæ, variæ exurgunt indicationes; nam ratione siccitatis, humectandum; ratione tumoris, euacuandum; ratione affluxus humorum, pariter euacuandum; ratione flatuum, discutiendum.

Constrictionis indicationes.

In Chirurgia, si Dilatatio respiciatur, quid agẽdum sit.

Constrictio, ex aduerso, quoniam fit, vel laxata eadem tunica ob intemperiem humidam, vel concidente, ob defectum humoris albuginei, iccirco duo peragenda; vel siccanda humiditas; vel curandum, vt humor albugineus resarciatur per nouam illius regenerationem, ita videlicet, vt si defectus ab alimenti dependeat inopia, indicatur ab eo remedium generans, ac multiplicans alimentum; si verò pendeat à soluta vnitate, quid petatur ex prægressis notum.

Venæ sectionis locus cõsideratur.

Si venæ sectio prohibeatur, ad cucurbitulas, vel hirudines confugiendum.

Cauteria, & vesicantia.

Setacea.

Frictiones, ligaturæ & lotiones.

Si alimẽtum albuginei hum. deficiat.

Capillorum rasura quantũ prodeat, ex Aetio.

Venio ad materias remediorum, & primò ad Chirurgicas: Si igitur Dilatationis habeatur ratio, excepta ea, quæ à siccitate procreatur, in alijs, vt quæ à tumoribus, humorum confluxu, percussione, peccante sanguine, venæ cubiti scindi possunt, modò basilica, si totum plenum sit; modò cephalica, si hæc totius repletio desideretur. At si venæ sectio aliqua ex causis iam satis manifestis prohibeatur, ad cucurbitulas scarificatas recurrendum, vel ad hirudines hæmorrhoidibus appositas. Quò ad alias Chirurgicas materias, quæ in affluxu humorum, seu sanguineorum, seu à sanguine diuersorum, & in tumoribus, probantur cauteria, & vesicantia adhibita, cùm artubus, tùm etiam ipsi capiti, modo, ac locis à nobis sæpè explicatis, maximè tamen laudatur setaceum in occipite; & vbi hæc (prædictis in casibus) ad vsum non perducuntur, venis angulorum, & post aures apponantur hirudines, ac postea occipitio cucurbitulæ affigantur. Sed, & frictiones, ligaturæ, lotiones extremorum, ac cucurbitulæ siccæ ibidem appositæ non inutiles censentur, vt deorsum materia trahatur. At si loquamur de Constrictione pupillę ad fluxus humiditatem compescendos valent eadem cauteria, frictiones, & alia similia retrahentia proposita; imò, & aliquando ipsa venæ sectio, si adsit peccatum sanguinis. Ad attrahendum verò deficiens alimentum albuginei humoris prodest faciei diligens frictio, sed præcipuè capitis, maximè si post frictionem irino perfundatur; item, & oculorum cum extremis digitis crebra contrectatio; imò tãquam vtilissimum remedium proponitur detentio manus calidæ, & humidæ supra oculos. Aetius etiam proponit abrasionem capillorum, nam hac rasura ad caput alimentum trahi profitetur. Hũc quoq; pertinet linctus moderatus factus ab eo, qui prius

amygda-

amygdalas dulces maſticarit; ſed & quidam experientia comprobaſſe affirmant hunc humorem refici, ſi oculus ſubſidens à puerulo tenerimo inſufflctur, nam teſtantur halitum huiuſmodi puerulorum eſſe plenum calido quodam humido temperato, quod quia amicum eſt oculis, facilè eos viuificat, & perquam facilè humidum reficit deperditum.

Puerorum halitus max. prodeſt.

Medicamenta alia ſunt communia vtriq; affectui; vniuſcuiuſq; propria alia: Communia illa ſunt, quæ ad vniuerſalem totius prouidentiam, & peculiarem capitis euacuationem ſpectant. De vtriſq; ita ſentio ea in his affectibus conuenire, in Dilatatione quidem, dummodo Dilatatio non ſit natiua, nec à tunicæ dilaceratione pendeat, aut à ſiccitate proueniat; in Conſtrictione verò, ſi fiat ab humore relaxante. Cæterùm circa priora noto primò à vehementer purgantibus eſſe abſtinendum; ideo hoc in caſu ego laudo myrobalanos chebulos, & bellericos, non ſolùm ſaccharo conditos, ſed etiam in iure, aut vino cum ocularibus ſimplicibus medicamentis maceratos, vt aliàs fuit aſſertum; pilulas verò lucis omnibus præfero. Secundò obſeruo medicamenta hæc omnia per conſtituta quædam interualla eſſe repetenda, ita Celſo iubente, cui adſtipulatur Auicenna, qui interuallum hoc definit decē dierum ſpatio; nec immeritò Rhaſim reprehendit, qui continuas purgationes, non ſolùm approbat, ſed imperat, cum tales, & virtutem imminuant, & ſimul humores, quos non deberent, euacuant. Circa poſteriora verò obſeruo, vt euacuatio capitis particularis, hiſce in caſibus fiat, potiſſimè per maſticatoria, & gargariſmata, cuius rei cauſas alibi allatas haud repeto.

Huius aff. medicam. vel propria sūt, vel communia.

A vehementibus purgantibus abſtinendum.

Myrobal. cheb. belleric. & pil. lucis max. proſunt.

Rhaſis ex aduerſo laudatur, purgationes iteratas imperās.

Maſticatorijs, & gargariſm. caput euacuetur.

Priuata medicamenta, ſi de Dilatatione verba faciamus, varia ſunt, prout à diuerſis originatur cauſis. In Dilatatione ergo à ſiccitate proueniente probantur hæc humectantia: Oculus in vaſe detinendus cerulei, aut viridis coloris, in quo reperiatur decoctum maluarum, altheæ, liquiritiæ, borraginis, bugloſſæ; vel lac Iuuenculæ benè nutritæ, vel Caprillum, aut Vaccinum; præſtabit etiam aſſumere lac per os, ac hora ſomni conſeruam borrag. florum maluarum, & bugloſſi deuorare, & alia adhibere, quæ proponentur infra occaſione ſiccitatis humoris cryſtallini in proprio capite; at ſi malum à tumore oriatur, medicamenta fuere recenſita in capite de opthalmia; ſi fiat à materia humoroſa replente, probantur reſoluentia, ſiccantia, & quæ rhagoidem confirmant, & aſtringunt, circa quæ tria notant Aetius, & Auenzoar. Primò, vt vitentur valde aſtringentia, & acria; quæ enim vehementer aſtringunt, & acria ſunt, duo mala pariunt; vnum, quòd nimis ſtringendo diuellunt tunicam; quòd dolorem afferunt alterum, & ratione huius nouas ad oculos trahunt materias. Secundò, vt habeatur ratio ætatis, ac ſexus, ita vt leuiora in pueris, & mulieribus; vehementiora in ſenibus, & viris vſurpentur. Tertiò, vt valde refrigerantia caueantur, cum hæc ex Gal. 3. Method. med. 2. vt ſuffuſiones, ita etiam papillarum Dilatationes parturiunt.

Priuata medicam. in Dilatat. à ſiccitate.

Si à tumore oriatur.

Si ab humoroſa materia.

Acria nimis, & aſtringētia reprobantur.

Aetatum habenda eſt ratio.

Refrigerantia valde caueantur.

In genere reſoluentium laudo intus decoc. guaiaci; extra collyrium factum ex aq. fœniculi, rutæ, eufragiæ, verbenæ, cum aloe, vel ex vino, in quo ſimplicia dicta ſint macerata cum guaiaco, ſalſa; vel collyrium ex fellibus, de quo ſupra.

Reſoluentia in genere.

In genere ſiccantium eſt aqua Marina, vel ſalita, vel poſca diluta, ſi ea frons, & oculi perfundantur; item aquæ Diui Petri, Laſtrenſes, Porrectanæ nouæ, & Aquarianæ; ſed præcipuè valet puluis ex tutia præparata, ac bis, vel ter elota, ac rurſus ſiccata; abluatur autem aqua roſata, ſi caliditas ſit iuncta; vino verò rubro, vel aqua fœniculi, eufragiæ, rutæ, ſi frigiditas. Facta lotione, ad maiorem ſiccationem, inſpergatur ſupra tutiam ſuccus purus rutæ, aut ex fœniculi radice, deinde ſiccetur in vmbra, & immittatur in oculum: Quòd ſi oculi ſenſus exquiſitus exiſtat, & non valeat perferre ſimile medicamentum, præſertim ſi iungatur caliditas, immittatur puluis in panno lineo raro, & ligetur, deinde pannus hic immergatur in aqua roſacea, ac poſtea hæc aqua oculo inſtilletur.

Siccātia genericè ſumpta.

Si oculus exquiſito polleat ſenſu.

In genere aſtringentium ego laudo medicamenta ex roſis, nardo, cortice thuris, croco, ſpodio, ſanguine draconis, pompholige, ſpica, quæ omnia poſſunt reſoluentibus, & ſiccantibus permiſceri,

Aſtringentia pariter in genere, quæ ſint.

Vel

Trochiſci aſtringẽtes, reſoluẽteſq; ad collyrium efformandum.

Vel ℞. *Roſar. ſiccarum,*
Menthæ ſiccæ,
Spicæ Nardi } *an. ʒ. ij.*
Corticum Thuris,
Myrrhæ } *an. ʒ. ſ.*
Croci ℈. i.
Pompholigæ,
Acaciæ,
Spodij omnium lotorum } *an. ʒ. i.*
Aloes lotæ ʒ. ſ.

Puluer. omnia ſubt. & cribrentur, ac m. deinde cum cremore tragacanthi f. trochiſci, quorum vnus, tempore vſus diſſoluatur cum aqua rubi, & f. collyrium.

Valet etiam, & hoc, promiſcuè in viris, ac fœminis

Aliud pro viris, & mulieribus.

℞. *Gummi Arabici,*
Tutiæ,
Sanguinis Draconis,
Tragacanthi } *an. ℥. ſ.*
Boli Armenæ ℥. i.
Semin. Lini,
Cyton.
Croci } *an. ʒ. ij.*
Succi Corticum granat. ℥. iij.
Aq. Roſ. lib. i.

Macerentur omnia in cinere tepido per noctem, deinde bulliant media hora, poſtea fiat diligens col. cuius mane, ac veſperi gutta aliquot oculis inſtillentur.

In dilatatione à flatibus.

Ratione mineræ, quid præſtantius ſit.

Si à percuſſione, vel tunica laceratur, vel non.

Sunt autem hæc omnia, æſtate, frigida, hyeme, tepida adhibenda. In Dilatatione à flatibus progenita probantur flatus diſcutientia in toto, & in oculis; in toto, quæ id præſtent, ſunt alibi enumerata. Illud tantùm ratione mineræ animaduerto, nihil præſtantius eſſe decoc. ſaſſafras, & aquis Tetutianis, Porrectanis nouis, ac Patauinis calidis: In oculis, flatus diſcutiuntur cum fotu facto ex decoc. ſemin. fœniculi, rutæ, aniſorum, anethi, quibus, ad robur partis, addi debent flores roſ. rubi, myrti, hyperici ad mediam partem; vel decoctum illorum paretur in aqua roſarum. Si fiat malum à percuſſione, vel tunica laceratur, vel non; ſi laceratur adhibenda ſunt aſtringentia, quæ repellunt, ideo probantur aq. roſ. cum albumine oui, àddito puluere ſanguinis draconis, coralij rubri, bolo Armena inſtillata in oculos, quod ſanè medicamentum, etiam partibus circumſitis admoneri poterit; ſi autem non ſit lacerata, & præceſſerit percuſſio, paretur huiuſmodi emplaſtrum.

In tunica nõ lacerata emplaſtrũ.

℞. *Farinæ Fabarum ſine cortice,*
Hordei } *an. par. aq.*
M. & cum vino aſtringenti, & aqua roſata f. emplaſ.

Diſcutientia ex mitioribus.

Eadem valentiora.

Quidam ſtatim folia ſcariolæ oculo imponunt, & dicunt ſe eſſe expertos hæc ſubitò iuuare. Poſt hæc deueniendum ad diſcuſſionem materiæ fluxæ, ita tamen, vt à mitioribus fiat initium, quale eſt linimentum confectum ex vitello oui modicè aſſato, & cum oleo violato in mortario contuſo; item lac tepidum inſtillatum. Inter valentiora mirificè prodeſt ſanguis Columbi, Turturis inſtillatus; item fotus ex decoc. fœnugr.

&

&collyr. ex thure; quin, & vrgente necessitate, licet parare collyrium ex tellibus castigatis, cum aq. rof. & albumine oui, ex aquis ocularibus instillatis.

Sed veniamus iam ad medicamenta medentia pupillæ Constrictioni; si ea fiat ab humiditate rhagoidis ex internis conueniunt eadem, quæ præscripsimus ad Dilatationem ortam ab humoribus; externa verò debent esse resoluentia, siccantia, sed citra morsum, talia autem sunt hæc — Pupillā constringentia.

℞. *Floris æris,* } *an.* ℈. *i.*
Amoniaci }
Croci ʒ. *ſ.*
Aloes ℈. *iiij.*
Excipiantur aq. fœniculi, vel euphragiæ.

Resoluēs, & siccās externè.

Fel etiam piscium modo dicto vsurpatum probatur;

Vel ℞. *Aq. Fœnic.* ℥. *iij.*
Moschi gr. v.
Croci ℈. *ſ.*
M.

Aliud.

Si malum pendeat à defectu humoris albuginei, probatur aq. dulcis fronti, capiti, & oculis cum modico vini albi actu calida admota, vt attrahatur alimentum; in quem finem etiam paratur medicamentum, non tantùm valens attrahere alimentum, quàm ad suscipiendum attractum.

℞. *Amoniaci,* }
Croci, } *an. par. æq.*
Æruginis }
M. & terantur, deinde aqua excipiantur.

Alimentum attrahens, & attractum recipiens.

Vel ℞. *Amoniaci* ℈. *ij.*
Aloes, } *an.* ʒ. *i.*
Crocomagmatis }
Croci ʒ. *ſ.*
Cuius in defectu crocomagmatis, dosis augenda;
Æruginis æris ℈. *ſ*
M. deinde terantur, ac postea aq. pluuiali pariter excipiantur.

Aliud medicam. eiusdē virtutis.

Sed & humectantia probantur, nempe eadem aq. dulc. ac lac, tepidè tamen adhibita; quò etiam pertinent spongiæ imbutæ lacte muliebri, vel decoc. maluæ, altheæ, semin. lini, vel omenta, mesenteria, & pulmones animalium; deniq; cataplasmata ex mucilaginibus, & butyro. Sed & hóc medicamentum ita complexum — Humectātia item sunt ex vsu.

℞. *Pomatæ* ℥. *i.*
Mucilag. Maluarum, } *an.* ʒ. *i. ſ.*
Semin. Lini extract. in aq. Viol. }
Axungiæ Anatis, vel Anseris lotæ ʒ. *ij.*
M. & applica palpebris.

Sed circa vsum istorum notandum est, & primò acria adhibenda esse, quòusq; oculus mutet colorem, ac leuem rubedinem contrahat, secus enim potius attractum alimentum — Eorundem applicatio.

Nnn tum

tum diſſiparetur. Secundò circa humectantia, vt non ſint in frequenti vſu, quia ſic obſtructionem producere conſueuerunt, & putredines inducere. Tertiò, vt eligantur ex ijs ſemper, quæ moderatè calefaciunt, vt ſunt commemorata.

Aer in Dilatatione, & Conſtrictione. Cibus. Potus. Motus.

Supereſt victus rationem meditari: Quare in Dilatatione, & Conſtrictione vtamini aere, vt in ſuperioribus oculorum affectibus fuit monitum. Quò ad cibum, in ijſdem ab humore procreatis conuenit cibus attenuans, & ſiccans, nihil habens excrementi, aſſus potius, quàm elixus; cæna, vel nulla, vel ſaltem prandio multò parcior. Auicenna, præ cæteris, laudat ius cicerum cum oleo ſeſamino; alij primas tribuunt carni Cuniculorum. Abſtineant ægri à vino, ſaltem per plures dies, poſtea verò potent vinum ocularibus digerentibus medicatum, vti verbena, eufragia, fœniculo, ſeminibus rutæ, chelidoniæ, mace, ex quibus etiam parari poſſunt cum ſaccharo pulueres pro condiendis cibarijs. Rarior ſit balnei vſus. Vitentur coitus, & flatus, & ambulationes lentæ, longæq; in vmbroſis locis fiant; quia nimia lux (vt alibi eſt perſuaſum) vitanda, nam dilatat, & opacitas conſtringit. Aluus quotidie natura, vel arte reſpondeat.

Victus, ſi à ſiccitate malũ oriatur.

At ſi mala hæc à ſiccitate proueniant, conducet victum inſtituere humectantem, & reſumptiuum; quare offeratur cibus boni ſucci, ſorbilis, ex bonis carnium iuribus, nec non, & oua ſorbilia; bibant ægri vinum fuluum odoratum, aut ſubnigrum dulce; ſomnus ſit longior conſueto; balnea vſurpentur; coitus, & flatus pariter ſunt noxia, maximè autem conducet ſupernas partes, humeros ſcilicet, ac manus exercere, cum ſpiritus, ac ſpirationis detentione, nec non buccas ore, ac naribus inflare, & per vices vehementer exſufflare; & de Dilatatione, ac Conſtrictione pupillæ hæc ſufficiant.

CAPVT DECIMVM.

De Suffuſione, ſeu Cataracta.

Suffuſio, ſiue Cataracta quid ſit.

SVffuſio, quam vulgò Cataractam dicunt, vt ex Paulo, & Aetio habemus eſt affectio quædam, ſeu concretio humorum inter tunicam corneam, & cryſtallinum humorem contentorum: Hinc ſequitur illam in legitimam, & ſpuriam diſcriminari: Spuria autem, vel à vaporibus oculo, cùm ab alijs partibus, tùm præſertim à ventriculo, aut cerebro communicatis pendet, vel ab albugineo craſſefacto: At legitima, vti à cauſa principali à pituita tenui, & craſſa inducitur, cui tamen poſſunt admiſceri alij humores, bilis inquam, & melancholia; vnde, & diuerſi in ea colores oriuntur, & cauſam minus principalem cognoſcimus. Quare curantis Medici partes erunt in ſpuria quidem vapores retrahere, diſcutere, eorum generationem cohibere, & albuginem craſſefacere: In legitima verò materiam fluxam euacuare, eius fluxionem inhibere, quòd ſanè præſtabit, ſi fluentem retrahat, ac fluxuræ generationem compeſcat per alterationem viſcerum materias vitioſas generantium. Modus euacuandi materiam fluxam eſt, cùm ſenſibilis in materia ſeroſa, tùm inſenſibilis in materia craſſiori, & hoc aſſequimur per reſolutionem tantummodo, & per tranſpoſitionem, nam repercutientibus, quæ & ipſa ſenſibiliter euacuant, materia non cedit. Et quoniam reſolutionem impedit materiæ frigiditas, & craſſities, tranſpoſitionem verò tenuitas, ideo propter illam calefaciendum, & attenuandum; quemadmodum, ratione huius craſſefaciendum, interim tamen ſemper habenda ratio proportionis caloris innati oculorum, ne diſſipetur.

Diuiditur in ſpuriam, & legitimam.

Indicationes ſpuriæ, & legitimæ Cataractæ.

Modus euacuandi ſenſibilis eſt, & inſenſibilis.

Venæ ſectio in ſpuria nõ admittitur.

Porrò ad remediorum materias me conuertens, inter Chirurgicas decerno venæ ſectionem in ſuffuſione ſpuria à vaporibus ex ventriculo eleuatis locum non habere, niſi ea ſuffuſionem legitimam minetur, cum iſtæ imagines, vbi partibus mittentibus

fuerit

fuerit profpectum euanefcant. Quò ad legitimam, nonnulli exiftimant minus etiam decere illam moliri, eo quòd morbus frigidus eft, & à caufa frigida, iccirco fectionem venæ non admittunt: Sed puto ipfe cùm Græcis omnibus, & Arabibus præcipuis ab ea curationem aufpicari oportere, vbi tamen fanguis redundet, vel faltem, tãquam caufa fine qua non peccet, eo tamen pro confulto habito, vt femper in detractione fanguinis nimia caueatur detractio, vt quæ fpiritibus eft noxia, quorum hîc copia maximè requiritur. *In legitima, fi sãguis aliquo modo peccet, euacuandus.*

De loco, Paulus, & Aetius ex cubito ducunt fanguinem; Celfus verò ftatim deuenit ad apertionem venarum capitis; fed vbi in toto fanguis exuberet, à cubito, omnino prius fanguis eft mittendus, à media vena, fiue cephalica, & poftea afcendendum ad venas capitis; fin totum à fanguine immune fit, in capite autem adfit repletio, ftatim veniendum ad fanguinis miffionem, vel à fronte, vel à naribus, vel à venis poft aures; quin, & occipitio cucurbitulæ fcarificatæ appofitæ, hoc in cafu, probantur; quid autem peragendum fit hæmorrhoidibus, aut menfibus fuppreffis, patet ex fæpè alatis. *Locus à quo fanguis detrahẽdus eft. Si totũ fanguine non redundaret, quid agendum.* Conuenit autem hæc fanguinis miffio in omni curatione fuffufionis legitimæ, fiue materia refoluenda exiftat, fiue tranfponenda, fed diuerfo modo; nam vbi refoluere oporteat, femper conuenit, vitio fanguinis fuppofito, ita enim tutius, ac procul omni noxia medicamentis refoluentibus vti poterimus; at fi tranfponenda fit, non probatur, donec materia fuerit craffefacta, nam dum adhuc craffefcit, cùm rarefaciat nocet; dum craffefacta eft iuuat, cùm tunc à punctione immineat fanguinis affluxus, qui (vt auertatur) poftulat fanguinis detractionem. *Vtilitas mittendi fanguinem.* Veficatoria, fetacea, & cauteria capitis commendantur, fed dum malum eft in principio, plurimum enim valent ad præcauendum à fuffufione: Dixi dum malum eft in principio, quia in progreffu mali euacuando, fubtiliores partes potius officiunt, quàm iuuent. *Veficantia, fetacea, & cauteria in principio adhibeãtur.* Sed circa locum obferuo, fi fuffufio timeatur propter humorem, infigenda effe occipitio, quia humores fluentes ad oculum per eam partem, tãquam per aquæductum expurgantur; fin verò periculum pendeat à vaporibus, in futura coronali, vapores enim inde exhalant; *Loci obferuatio.* quòd fi malum fit confirmatum, tunc tantùm conuenient, cum Medici intentio fit deponere materiam illam, quam depofitionem Cataractæ vulgus appellat, & tunc folùm in occipitio ijs locus, vi enim horum efficitur, ne redeat, & vt oculus à fluxione impoſterum liberetur. *Si malum fit confirmatũ.* Sunt quidam Chirurgi, qui dicunt cauterium factum in fronte fupra oculum affectum exficcare etiam confirmatam fuffufionem; fed ego nunquam vidi tale cauterium vfurpari, nec intelligo quid prodeffe eo in loco poffit, nifi fortè in materia fluente tantillum faciat. *Cauterium in fronte aliqui laudant.* His quoq; in cafibus frictiones, lotiones, ligaturæ, & cucurbitulæ extremis applicitæ non improbantur. Sed præter has materias Chirurgicas, in Cataracta abfoluta neceffaria eft punctio, qua mediante, fi materia tenuis, ac fluxilis exiftat, euacuatur fenfibiliter; fi verò craffa, acu deponitur. *In Cataracta abfoluta, punctio eft neceffaria.* Non ignoro Gal. 14. Meth. & Rhaf. 2. continentis affirmare fuiffe quofdam, qui etiam craffam materiam tentarunt punctione non tranfponere, fed euacuare, & extrahere: Verùm quia hîc eft maximum periculum, ne fimul euacuetur humor albugineus, cum neceffariò in tali cafu foramen latius excitari debeat, iccircò parui facio eam operationem. *Nonnullorũ operatio reijcitur.* Nec, & illam Rondeletij, qui parua fyringa oculis accommodata putat fenfibilem patrari poffe euacuationem, ad fimilitudinem eius, quæ in virgam immittitur, & per eam impofitam loco, vbi aliàs admouetur pro tranfpofitione ore attrahenda materia; ijfdem enim difficultatibus eft obnoxia. *Rondeletij opinio reprobatur.* Porrò fit punctio, vt in materia fluxili euacuanda, eodem modo, & loco, quo in hypopyo fuit monitum; pro depofitione verò materiæ craffæ fit in adnata ad angulum paruum. *Punctio, quomodo facienda.* Huius autem punctionis illud obferuo eam prohiberi à materia, cùm nimis craffa, tùm nimis tenui; quare in fola mediocri conuenit; item à vitijs neruorum viforiorum, ac humoris cryftallini, fi cum fuffufione huiufmodi vitium nectatur; in his etiam optimè depofita Cataracta ægri non vident. *Punctio, à quibus prohibeatur caufis.* Cognofcitur autem materiæ mediocritas ex Paulo, fi oculus fuffufione labo- *Quomodo materiæ mediocritas dignofcatur.*

rans claudatur, & pollice ad oculum comprehenſa palpebra hûc, & illuc impellatur deinde oculus aperiatur, & diligenter inſpiciatur, num quid humores hac frictione aliquam fecerint mutationem; nam in quibus humores exactè nondum concreuerunt fuſio quædam ad digiti compreſſionem apparet, primò latior, ſed quæ poſtea in ſuam figuram, & magnitudinem redeat: Item ex colore ſuffuſionis cognoſcitur, nam, quæ colorem habet ferri nitentis, aut plumbi, aut cæruleum, vel ſubuiridem, mediocriter concreta eſt; quæ verò glaucum, nigrum, gypſeum, aut grandini ſimilem, craſſior eſt, quàm vt deponi poſſit.

Alius dignoſcendi modus.

Quando optici nerui, & cryſtall. humor ſint vitiati. Alia punctionis inhibitio.

Neruos tandem opticos, ac cryſtallinum humorem vitiatum eſſe intelligitur, cum ægri non intuentur lumen; item cum oculo ſano pupilla oculi ſuffuſi dilatatur, ſignum eſt ad oculos non confluere ſpiritus. Prohibetur præterea eadem punctio à materia exiſtente in toto, ac capite, vnde præmittenda huius materiæ euacuatio. Aer quoque nebuloſus, ventoſus, & hyemalis cauendus eſt, quibus aliqui addunt plenilunij tempus quia tunc humores facilè commouentur; ab animi quoq; omnibus affectibus æger liber ſit opportet, quando oculus in animi perturbationibus adeo patiatur, vt facilè poſtmodum in hac operatione detrimentum ſentiat.

Quãdo oculus pũgẽdus. Operatione peracta, quid faciendum.

Vbi ergo hæc prohibentia non adfuerint, pungatur oculus in loco iam dicto, atque Chirurgus acum materiæ concretæ infigens eum deorſum trahat, ac deprimat, quo ſic pupilla libera facta viſus reſtituatur: Facta modò operatione, affatim vterq; oculus, tàm ſanus, quàm æger faſcia obducatur, prius tamen oculo puncto admoueatur goſſipium madefactum, & imbutum ſucco roſarum, ac vitello oui, vel aqua roſ. & albumine oui, cum granis aliquot croci.

Medicamẽta in ſpuria ſuffuſione.

Quò ad medicamenta in ſuffuſionis ſpuriæ curatione, pauca ſunt dicenda; nam quæ fit ex humore albugineo craſſefacto, dum curabilis eſt, ſi craſſities à ſiccitate proueniat, eandem admittit curationem, quam, & ſiccitas vueæ, de qua ſuperiori capite; ſi ab humorum permixtione, curatur ijſdem remedijs, quibus & ſuffuſio legitima, at tenuantibus ſcilicet, emollientibus, & reſoluentibus; quæ verò generatur à vaporibus tranſmiſſis à cerebro, ventriculo, & alijs partibus, ſi ſuffuſionem non portendat tollitur ablatis affectibus cerebri, ventriculi, & aliarum partium; at ſi illam portendat, curatur præterea, vt legitima incipiens. Tantùm animaduerto circa eam, quæ fit ventriculi culpa, tãquam circa frequentiſſimam, nihil in ea præſtantius eſſe frequenti vſu pilularum de hiera, aut ſpecierum hieræ, & oximellitis parati cum abſinthio; hoc item elec. cum à ventriculo incipit, mirificè laudatur

In ſuffuſione, quæ fit à ventriculo, pill. vel ſpecies hieræ max. probantur.

Elect. mira præſtans in principio ſuffuſionis à ventriculo.

℞. *Sileris Mont.*, *Eufragiæ*, *Fænugræci*, *Aniſorum*, *Hyſſopi*, *Pulegij*, *Chelidoniæ*, *Rutæ exſiccat. & puluer.*, *Betonicæ*, *Leuiſtici* } *an. ℥. ſ.*

Cardamomi, *Zingib.*, *Piperis*, *Cinnam.*, *Cymini* } *an. ʒ. i.*

Mellis, *Sacchari* } *an. q. ſ.*

M. &

M. & f. elec. cuius dosis erit à ʒ. i. ad ʒ. ij. mane quatuor horis ante cibum, & vesperi ante ingressum lecti; quod si videbitur calidius, addatur sacch. rosʃ. vel conserua cichorei.

Venio ad medicamina suffusionis legitimæ, cum ex illis spuriæ magis liqueant. Medicamenta igitur, gratia totius vsurpanda, quæ videlicet cacochymiam pituitosam à corpore vniuerso detrahunt, alibi sunt recensita, præcipuè de dolore capitis; quemadmodum, & caputpurgia, quæ post totius euacuationem administrantur, principaliter verò masticatoria, & gargarismata; sed, & quę caput insensibiliter expiant, vt sunt sinapismi illi appositi, vt in superioribus, præmissis tamen semper secundũ veram medendi methodũ clementioribus, de quibus aliàs. Hîc tantùm noto circa ea, quę ad totũ spectant, quòd cum materia Cataractæ possit duobus modis euacuari, insensibiliter, & per depositionem, in vtraq; necesse esse, vt præcedat totius præparatio leniẽtibus, præparantibus, & purgantibus pituitam, cum hac tamen distinctione; quòd si materia sit resoluenda, sufficiunt in genere præparantium attenuantia cum ocularibus; & in genere purgantium ea, quæ pituitam ducunt. At si materia sit deponenda, oportet vt prius maturescat, deinde vt prospiciatur ne superueniat ex post inflammatio, concitata fluxione calida, & tenui: Quare, maturationis gratia, parantibus immiscenda sunt, quæ incrassent, sicuti est alica, oriza, far, millium, panicum, rosa; ad auertendam autem inflammationem, præparantibus immiscenda cichoreacea, & purgantibus rhabarbarum, & huiusmodi. Noto præterea in euacuatione insensibili semper necesse esse, vt pręcedat capitis euacuatio; in punctione verò id non semper est necessarium.

Medicaměta suffusionis legitimæ.

Cataractæ materia, vel sensibiliter, vel per depositionem euacuatur.

Si materia deponenda sit, prius maturanda.

Inflammatio partis, ne fiat, quibus auertatur.

Quibus sic notatis accedo ad ea, quę insensibiliter euacuant materiam in oculis existentem, quæ toto demum, & capite euacuatis locum habent, & tantùm tentanda sunt in suffusione incipienti. Hæc autem calefacientia, attenuantia, ac simul emollientia esse debent: Quare si assumenda, omnibus præferunt decoc. guaiaci, sassafras, Chinæ, salsæ facta in aq. simpl. vel in iure Viperarum, quæ poterunt alterari cum althea, plantis ocularibus, atq; vigorari paratis pilulis ex his omnibus, vel bolis assumendis ante syrupum; sed quod præcipuè probatur est salsæ decoc. ita confectum.

Euacuantia insẽsibiliter.

℞. *Aq. Chelidoniæ,*
Eufragiæ,
Fœniculi } *an. lib. iij.*
Salsæ Parillæ ʒ. vi.

Macer. per 12. horas, deinde bulliant ad consumptionem mediet. & in fine addantur ad bulliendum

Semin. Fœnic.
Rutæ } *an. ʒ. ʃ.*

Deinde coletur, & feruetur pro syrupo, cuius detur mane ʒ. viij. & totidem vesperi modo consueto in vsu similium syrup. cum sudore, & tenui victu per dies xxv.

Decoctum salsæ omnibus præfertur.

Ad idem genus assumendorum spectat theriaca, & mithridatica confectio antiqua, conseruæ capitales cum trochis. Viperinis, & eufragia hora somni deuoratæ. De admouendis statuo decere, vt prius emollientia, & resoluentia simul vsurpentur, ne aliàs exhaustis partibus tenuioribus, id quod crassius est immedicabile relinquatur. Igitur laudo fotum, ac suffitum factum cum decoc. fœnugræci, maluæ, semin. lini, chamæmillæ, fœniculi, rutæ, melissæ, & folliculorum senæ,

Topica, emollientia sint, ac resoluentia.

Vel ℞. *Pulpæ Colocynthid. ʒ. ij.*
Radic. Cucum. Syluest.
Brioniæ } *an. ʒ. i.*

Mal-

Maluar. } *an. m. i. s.*
Althee
Semin. Lini ℥. i.

Suffumigiũ, siue fomentum eiuſdẽ virtutis.

Fœniculi,
Eufragiæ, } *an. quartam partem manipuli*
Chelidoniæ

Bull. in ſ. q. aq. addendo in fine quartam partem aceti; adminiſtretur autem per modum ſuffumigij cum tubulo accommodato, aut per modum fomenti.

Quando reſoluentibus tãtùm vtendum.

Poſt hæc vſurpanda reſoluentia ſola; ideo laudo collyrium ex aqua, vel ſucco ſimplicium ocularium, vt ſunt chelidonia, ruta, fœniculus, eufragia, verbena per ſe, vel cũ ſaccharo, aut melle, & aloe adminiſtrata; vinum etiam per ſe, vel dictis plantis medicatum, nec non, & guaiaco, & alijs ſimilibus ſummoperè commendo; vinum autem primum ſit aſtringens, deinde aromaticum; plurimum quoq; valet aqua panis, cùm ſimplex, quæ ex ſolo pane recenti extrahitur, dum in tres partes ſcinditur, & in duplici vaſe vitreo obturato imponitur; tùm compoſita, quæ fit ex pane confecto cum multo ſale, fœniculo, eufragia, & ruta: Ad idem facit aqua, quæ fit ex ſaccharo cando impoſito cauitati caulis fœniculi inter nodum, & nodum, dum adhuc in horto ſupra radicem propriam reſidet, nam ita repleto illo ſpatio, & cera, vel paſta obducta ſaccharum liquefit, & conuertitur in aquam, quæ eſt miri vſus in omnibus oculorum affectibus, vt fuit ſupra præmonitum: Decoctum etiam croci mirabile cenſetur, ſi ſuper illud oculi aperti detineantur, ita vt fumus illius oculos tangat; item aqua ſacchari candi medicati cum albumine ouorum induratorum, & aqua mellis ſtillatitia. Circa quam tamen noto, cum ea triplex ex melle emanet, poſtremam acerrimam eſſe, & propterea prioribus duabus præferendam, & potius illa vtendum: Hûc etiam pertinet vrina pueri non polluti cum fœniculo diſtillata: Sed pulueres quoq; haud contemnendi, inter quos probatur in primis puluis capitũ Hirundinum, pul. oſſis Sepiæ, puluis ſacchari candi, qui omnes in oculos inſufflandi: Sed halitus quoq; extollitur: Puellus igitur ieiunus maſticet fœniculum, vel cyminum, & ſufflet, ſeu expiret in oculum infirmum; poterit etiam fieri linctus ab eodem, vel ab alio aliquo, qui fœniculum virentem maſticauerit; quinimò patiens ipſe, vbi fœniculum commanſerit ieiunio ventriculo, poterit ſaliua oculum abluere; præter hæc probatur aqua ſtillatitia ex melle medicata cum pipere; collyrium ex myrrha, pipere cum melle; item omne genus fellis, interq; omnia quidam tamen ſeruandus ordo; nam primò mitiora ſunt, quæ ex piſcibus; ſecundò loco, quæ ex animalibus rapina minimè viuentibus; tertiò, quæ ex animalibus, quæ raptis paſcuntur cibarijs: Vſurpantur autem omnia, vel recentia cum ſucco fœniculi, & melle commixta; vel exſiccata, & in puluerem redacta; vnde habetur apud Rhaſim deſcriptio ſieff de fellibus, quæ eſt huiuſmodi, vt ex 9. ad Almen. legimus.

Aqua fœniculi mirè operans.

Croci decoc. efficacia.

Aq. mellis adnotatio.

Pulueres.

Puerorũ halitus in hoc mirabilis.

Item omne fellis genus probatur.

Vſus fellis.

Sieff de fellibus Rhaſis.

℞. *Fellis Gruis,*
Lucij,
Hirci,
Accipitris, } *an. ℨ. ij.*
Aquilæ,
Perdicis omnium ſiccator.

Euphorbij,
Colocynthidos, } *an. ℨ. i.*
Sagapeni ſubt. pulueriꝫatorum

M. & cum ſucco fœniculi conficiatur ſieff.

Sed

Sed & paratur collyrium quoq; ex croco, pipere, ac felle Tauri, quod acrius est felle Vituli, ac Bouis; quinimo in imaginibus summoperè conducit aqua stillatitia fellis Capreoli, Perdicis, Galli. De felle Viperæ, an eius vsus possit esse aliquis, valde dubito, quicquid Auicenna, & eius sequaces in illius commendationem dicant; scio quas conditiones proponant, qui illo vtendum censent; sed sic existimo, cum tot conditiones, ac multæ requirantur, ne noceat, & cum habeamus, quæ sine periculo queunt adhiberi, vt quodammodo frustra ad illud deueniatur, quòd tam anceps, & periculosum ob veneni timorem. Præter hæc habemus olea, & liquores stillatitios, ex aromatibus, & seminibus odoratis, vti ex cinnamomo, caryophyll. anisis, & fœniculo; aqua etiam vitæ cum aqua fœniculi, & maluarum est maximi vsus; sicuti, & illa quæ ex sale minerali stillato; sed in his cautè admodum incedendum suadeo, cum scribant nonnulli aqua vitæ materiam quidem concretam decidisse, sed exesa cornea, ipsum quoq; humorem albugineum euasisse; quare saltem emplastico aliquo, vel mucilagine maluarum corrigetur. Rhasis etiam parat collyrium ex sagapeno, euphorbio, colocynthide, cum succo fœniculi: Quidam verò valde extollunt, quod à Gal. 4. Local. 7. *Prothæus* dicitur: Quibus omnibus, ne calor innatus dissipetur, bonum erit immiscere liquorem aliquem astringentem; qua in re aqua rosarum, & plantaginis præcipuè commendatur.

Num fel Viperæ possit esse ex vsu quærit Auctor.

Aquæ, & stillatitij liquores cautè administrãda.

Calor innatus, ne dissipetur.

Circa modum, vt diutius medicamentum attingat oculum, aquæ, & decoc. in vase vitreo angustioris foraminis reponantur, quod oculo respondeat, & ita super oculum ponantur, primùm clausum, deinde apertum, & aliquandiu ibi detineantur. Omnia medicamenta adhibenda sunt tepida; & vbi oculus exasperetur, instillare oportet aq. rof. lac muliebre cum oui candido; qui autem plura medicamenta hac in re cupit, recurrat ad caput de albuginibus; addo tamen quædam peculiaria;

Modus vtendi.

Peculiaria ad eundem affectum sũt hæc.

Primum. ℞. *Violæ albæ,*
Semin. Raphani hortensis } *an.* ℥. *i.*
Amoniaci ℥. *ʃ.*
Excipiantur balsamo.

Secundum. ℞. *Cineris capitum pullorum Hirundinum* ℥. ℥.
Excipiatur pariter balsamo.

Tertium. *Componitur ex felle vnius Perdicis, oppobalsamo, & æris ærugine.*

Quartum. ℞. *Aq. Rorismarini* ℥. ℥.
Salis Gemmæ ℨ. *i.*
M.

Quintum. ℞. *Succi radic. Tormentillæ flore albo* ℥. *ii.*
Succi Eufragiæ ℥. *ʃ.*
Myrrhæ ℨ. *i.*
Mellis parum
M. & f. collyrium.

Hæc quoq; aqua efficacissima dijudicatur

℞. *Amoniaci,*
Bdellii,
Oppopanacis,
Serapini } *an.* ℨ. *i.*

Flor.

Flor. ęris ℥. vi.
Calcanthi ℥. iii.
Succi Verbenæ, Chelidoniæ, Rutæ, Fœniculi } *an. ℥. ii.*
Myrrhæ, Aloes } *an. ʒ. ii.*
Tragacanthi, Gummi Arabici } *an. ʒ. iii.*
Et distillentur per alembicum vitreum.

In contumaci suffusione.

Sed in contumaci suffusione ab aliquibus cæteris præferuntur hæc duo, aq. scilicet frumenti, & euaporatio colocynthidos; aquæ est hæc descriptio.

Aq. frumenti miræ vtilitatis in suffusione.

℞. *Frumenti viridis, sed adhuc maturi ℥. iiii.*
Fol. Rutæ, Anagall. Chelidoniæ, Sampsuci } *an. m. ſ.*
Semin. Fœniculi, Euphragiæ } *an. ʒ. i.*
Cinnamomi, Caryophyll. } *an. ʒ. ii.*
Vini albi generosi q. ſ.
Infundantur in vase vitreo sub radiis solaribus, & ibi detineantur per xxx. dies, & sæpè agitentur, deinde f. distillat. applicetur post linctum oculi supra propositum.

Euaporatio ita describatur

Euaporatio eiusdem virtutis.

℞. *Medullæ Colocynthid. ʒ. i.*
Calament. Montanæ, Diptami Cretici, Euphragiæ, Fol. Rutæ } *an. p. i.*
Semin. Fœniculi, Fœnugræci } *an. ʒ. ii.*
Semin. contund. & herbæ incidantur, ac postea f. decoc. in aq. lib. iii. ad mediet. pro euaporatione, vt vapor per calamum ad læsum oculum ascendat.

Euaporationis obseruatio.

Sed circa hanc euaporationem obseruandum, vt primò oculus sanus muniatur panno lineo, vel gossipio in aq. rof. infuso, deinde vt fronti, & temporibus adhibeatur aliquod ex intercipientibus, de quibus in capite de epiphora, & supra de ophthalmia.

Medicam. ad materiã deponẽdam interna.

Quantum ad medicamenta, quæ respiciunt materiam, vt deponenda est, hæc sunt crassefacientia; intus ergo laudo ius medicatum cum portulaca, consolida maiore, quod magis proderit, si paretur ex extremitatibus animalium, & in eo lac pineorum dissoluatur. Exterius poterit hoc remedium admoueri.

Externa ad idem.

℞. *Succi Orizæ, Alicæ,* } *an. ℥. i.*
Decoc. Fœnugræci ℥. ſ.

Aq. Rof. ℥. ii.
Croci gr. x.
M.

Succus tragi, ſi eo oculus foueatur mirificus eſt.

Victus ratio in ſuffuſione ſpuria ab humore aqueo craſſefacto, ſi craſſities ſit à ſiccitate, iam tradita eſt ſupra de pupillę conſtrictione, & dilatatione; ſi ab humorũ permixtione, nullum intercedit diſcrimen, cum ea, quæ imperanda in ſuffuſione legitima; tandem in ſpuria, quæ à vaporibus ventriculi illud peculiariter animaduertendum, vt vitetur aer caliginoſus, craſſus, ac nimis lucidus (vnde ſolares radij plurimum nocent) calidus, ac ſiccus, cibi nimis craſſi vitandi, ſicuti, qui oculos, & caput petunt, vt ſunt omnia legumina, acria, & quæ in nidorem facilè abeunt, vt placentulæ, & confecta ex melle; a vino generoſo, & mulſo, potu aquæ, immoderata Venere, ſtudio, & ſomno poſt cibum, ac capite depreſſo. In ſuffuſione legitima, vbi inſtitutum eſt materiam Cataractæ abſq; manus operatione diſſiparè, vtendum victu attenuanti; vnde ſit aer calidus, & ſiccus; cibi ſint potius aſſi, quàm elixi; carnes ſint auium rapacium; ſalita ſubtilia, vti ſardæ, & cappares concedantur. Meſue laudat pullos, ſiue aſſos, ſiue elixos cum rapis, quibus ineſſe ait mirificam virtutem tuendi oculos; piſces lacuſtres, & paluſtres noxij ſunt, quemadmodum, & legumina omnia, & quæ ex paſta fiunt, ac quæ caput implent, & ſuccos craſſos gignunt; debent autem cibi condiri ſatureia, maiorana, fœniculo, hyſſopo, ſed præcipuè hoc puluere.

Victus ratio in ſuffuſione notha. Aer, & reliquæ res non naturales.

In legitima ſuffuſione eædem res explicantur, ſi non adſit manus operatio.

Meſuei, quæ probata magis videātur

Puluis pro cibarijs cōdiendis.

℞. *Cinnamomi,*
Coriandri prepar. } *an. ʒ. i.*
Semin. Fœniculi
Comarum Euphragiæ ʒ. ii.
Sacchari fini ad pondus omnium
M. & f. puluis cibariis inſpergendus.

Quinimo, & eodem puluere inuolutum citoniatum poſt omnem cibum aſſumatur. Vinum fugiendum; ſiq; admittendum, ſit album, teuue, pauciferum, & ſimplicibus ocularibus, guaiaco, & alijs alterantibus medicatum; ſed ante cibum non eſt ommittendus hic puluis

Puluis alius ante cibum vſurpandus.

℞. *Macis ℥. i.*
Comarum Euphragiæ ℥. iii.
Sacchari fini ℥. i. ſ.
M. & f. puluis, cuius doſis erit medium cochleare pro vice.

Somnus ſit moderato minor; exercitationes pariter mediocres, & partium infernarum; fugiantur animi perturbationes, ira, timor, & profundæ cogitationes.

At vbi machinatio manuum ſit habenda, æger in loco obſcuro locetur, qui non agitet corpus, vel oculos, nec experiatur immaturè, an videat. Cibaria primùm craſſefacientia propinanda, ad maturandam Cataractam, deinde tempore punctionis ea adhibeantur, quæ inflammationem cohibeant; priora ex farina, pedibus Vituli, caſeo recenti, farre, alica, milio, panico, oriza, pineis, & omphacio parantur; quò pertinent poma granata, & pyra auſtera; poſteriora ſunt refrigerantia, vti ptiſana, lac ſemin. melon. quò pertinent olera refrigerantia, fructus refrigerantes. Porrò illud neceſſariò, hoc in caſu notandum, vt ante punctionem per aliquot dies tenuis, ac ſorbilis cibus offeratur, & vinum interdicatur. Cætera ex ſe manifeſta; quare de Cataracta non amplius.

Quādo punctio eſt machinanda, quid faciendum circa res non naturales.

Ante punctionem tenui vtatur victu, & vinum interdicendum.

CAPVT VNDECIMVM.

De Sugillatione, ſeu Sanguinis Suffuſione, Hypoſphagmate.

Effuſio ſanguinis ad oculos, quomodo fiat.

COlor ſanguineus, qui in oculis ſpectatur à ſanguine è venis oculorum effuſ gignitur; hæc autem effuſio, vel per anaſtomaſim, vel per diereſim, vel tan dem per diapedeſim ſuccedit: Quare à nemine in dubium vertendum eſt quòd ſi ad effuſum reſpiciamus ſanguinem, Medici partes ſint illum eua cuare, quoniam morboſè ibi reſtagnat; ſi autem ad venarum vitium noſtram conferi mus meditationem, ſcopum communem aſtringendi oriri prænoſcimus, ita tamen v hæc aſtrictio in diapedeſi ſit denſatio; in anaſtomaſi occluſio orificiorum; in diereſi ag glutinatio.

Scopi curationis.

Sanguinem mittendi vrgentia ex quibus dignoſcatur. Cucurbitulæ ſemper vtiles.

Si igitur remediorum materias perpendamus, inter Chirurgicas habenda eſt rati miſſionis ſanguinis, vbi tamen neceſſitas eam poſtulet; hæc autem cognoſcitur, ſi cor pus ſit plenum ſanguine, & maximè ſi dolor oculum exerceat, vt adſit metus phleg monis. Cucurbitulæ tamen (me iudice) omnino neceſſariæ, ſcapulis, aut occipiti appoſitæ, quamuis colli lateribus eas admouere, alij præſtans ſibi perſuadeant reme dium: Qua de re, quid ſentiam, ſupra dixi.

Præmiſſis purgantibus ad topica, & priuata medicam. deueniendum.

Medicamenta, ſuppoſitis communibus, purgantibus ſcilicet, quæ tunc locum ha bent, vbi cum ſanguine in toto alij humores peccant, priuata, & topica eſſe debent e Gal. 5. Local. 1. & illa quidem diſcutientia, ita tamen, vt ijs à principio miſceamu aſtringentia; in progreſſu verò, dum vena in naturali ſtatu eſt reſtituta, ſola diſcutien tia vſurpanda. A principio ergo probatur id, quod fit ex aqua roſar. & fœniculi; ve ſimile collyrium.

Collyrium in prima inuatione.

℞. *Roſar.* ℥. ſ.
Croci ʒ. *ii.*
Acaciæ ʒ. *i.*
Opii ℈. ſ.
Spicæ Nardi ℈. *i.*
Gummi Arab. ʒ. *iii.* ſ.

Excipiantur primis diebus aqua pluuiali, deinde illa neglecta decoc. meliloti, ac fœnugræci.

Aliud.

Vel ℞. *Album. ouor. nu. ii.*
Decoc. Rutæ, vel Verbenæ ℥. *ii.*
M.

Alia.

Hûc refertur illud Gal. quod fit ex vino cum vitello oui aſſo; item quod ex decoc. meliloti, vel roſ. in vino; item, & ſanguis Columbi, qui inſtilletur ex teneris pennis, hunc enim Gal. ſtatim ab initio adhibet, loco citato, nec iniuria, quippe qui, & leuiter diſcutit, & nonnihil aſtringit; vnde Gal. etiam ad inflammationem, & dolorem compeſcendum facere affirmat. At producta Sugillatione, & venis aſtrictis, ſolis diſcutientibus agendum, primùm mitioribus, deinde fortioribus: Mitiora ſunt ſanguis Columbi, Turturum, Palumbium, & præcipuè Hirundinis inſtillatus; lac muliebre inſtillatum, vel ſolum, vel cum pauco croco, aut thure; pulmones animalium calidi oculo appliciti, nec non, & ſaliua hominis, qui cyminum maſticarit illita; item decoc. fœnugræci, ac meliloti; poſt hæc decoc. fœnugræci tantùm, aut fœniculi ſuccus. Fortiora ſunt decoc. abſinthij, rutæ, verbenæ, cymini, & hyſſopi, quo non ſolùm poterit

In Sugillationis ſtatu, diſcutientia adhibeantur mitiora.

Fortiora item.

foueri

foueri oculus, verùm etiam fumus eleuatus ab illo, in oculum recipiendus; ſuccus quoq; abſinthij cum melle illitus; thus, & myrrha excepta cum decoc. fœnugræci; caſeus recens parum ſalitus appoſitus; aqua, ſeu ſuccus raphani domeſtici, cùm ſolus, tùm cum melle; cyminum contuſum linteolo impoſitum, & coctum in aqua fœnugræci oculo appoſitum; nux rancida, & iam oleoſa cum melle ſubacta, & ſupino decumbente ægro, ne excidat tribus horis adhibita, & vbi exciderit alia reponatur: Vrgente neceſſitate, alij aſcendunt ad fella; ad aloem vino ſolutam; ad ſinapi tritum, & cum adipe Vitulino permixtum; ad muriam; & deniq; ad id, quod fit ex vna parte ſinapi, & altera caricarum; quamquam ego ad hæc duo poſtrema minimè facilè deuenire auderem; cum ea facilè veſicas excitare valeant, & nouum morbum, ac forſan maiorem priori procreare, idq; eò magis, quia Gal. video, vbi de hypoſphagmate agit, nunquam ad vehementiora aſcendere. *Ex fortioribus, cur duo poſtrema reprobet Auctor.*

A proprietate verò Sugillationem omnem curare creditur aqua vitis, quæ è ramo deciſo, verno tempore diſtillat. Si dolor excruciat, lac recenter mulctum, oui album cum roſaceo loto, decoc. fœnugræci, ſeminum lini inſtillanda. *Peculiaria in Sugillatione, vrgẽtiaq; doloris.*

Victus ratio conueniens, deſumenda ex dictis de opthtalmia, pro completa Sugillationis curatione. *Victus ratio.*

CAPVT DVODECIMVM.

De Vngue, ſeu Pterygio Oculi.

CVm malum hoc enaſcatur ex ſubſtantia carnoſa, & membranoſa in adnata tunica ſuborta ad angulum oculi, potiſſimùm magnum, indicat remedium carnem membranoſam remouens, quòd poteſt præſtare, & ſenſibiliter, & inſenſibiliter; prius tamen habenda eſt omnino ratio totius, & capitis prouidentia, ac, ne reuiuiſcat malum, cohibenda eſt generatio ſanguinis pituitoſi, vel melancholici, aut ſaltem humores iſti in aliam conuertendi partem. *Affectus origo, & indicationes.*

Ideo, ſi ſermo ſit de Chirurgia, ſanguinis miſſio probatur, vbi, vel cum inflammatione malum eſt, vel aliàs adeſt vitium ſanguinis: De cuius loco illud tantùm obſeruo, cum malum eſt à melancholico ſanguine in toto redundante, nihil præſtantius eſſe apertione venarum ſedalium per hirudines facta. Cauteria probantur in capite, & brachijs excitata, ſi adſit fluxio à capite; in cruribus, ſi à toto. Præterea in Vngue abſoluto, & magno ad euacuationem ſenſibilem deueniendum per inciſionem, nam incipiens curatur medicamentis ſuo loco præſcribendis; quomodo abſcindatur ſubſtantia illa carnoſa conſulatur Aetius. Ego breuiter dico, vbi malum hoc abſolutum quidem eſt, ſed mite, licere ipſum apprehendere volſella, deinde ferro inciſorio, nouacula ſcilicet, aut forficula abſcindere; at ſi contumax exiſtat, ſic agendum. Æger ſupinus in ſcamno collocandus, ac diligenter, ne exire poſſit, continendus, tùm palpebris deductis, ſiue digitis, ſiue inſtrumento illo, quod oculi ſpeculum dicitur, immiſſo hamulo incuruato, extrema, ſeu etiam media ſui parte apprehendendum Pterygium, leuandumq; poſt per eleuatum traijciendum filum lineum duplicatum acu (alij ſeta Equina loco fili vtuntur) atq; vno illorum filorum Vnguis ſuſpenſus detinetur, altero verò hinc inde ſubexcoriatus, præcipuè verſus nigrum oculi, tunc ſcalpello falcato diuellendus leuiter à coniunctiua, ac tandem forfice abſcindendus, ea ſemper adhibita cautione, ne caruncula, quæ ad angulum naſi eſt, & facilè ſequitur, violetur, & ſic ſuccedat Rheas: His verò peractis, ſtatim, vt dolor ſedetur, & fluxio reprimatur apponendum linteolum aq. roſ. cum albumine oui imbutum, quòd etiam poterit partibus adiacentibus admoueri ad magis inhibendam fluxionem; proximis deinde diebus diducendus quotidie oculus, ne cicatrice ſuborta palpebræ inter ſe cohære- *Si ſanguinis adſit vitiũ, educendus. Hirud. ano appoſitæ laudantur in redundantia hum. melanch. Cauteria. Auct. ſẽtentia ad carnoſam tollendam ſubſtantiam, ſi mitis ſit affectus. Item ſi contumax. Animaduerſio in ipſa operatione. Ad dolorem ſedandum, & inflammat. arcendam.*

 ant,

ant, qua parte Vnguis eſt diſtractus, quod etiam prohibetur inſperſo ſale communi, & cymino, ſaliua ante in ore ſubactis, & præmanſis. Sed notandum, quòd nec Vere, nec Æſtate opus hoc ad actum perducendum eſt, quoniam tunc humores ſunt fluxibiliores, cuius occaſione facilè ſuccreſcit inflammatio; quibus omnibus ſic executioni demandatis, tandem ſiccantia, & cicatricem inducentia ſunt admouenda, de quibus infra.

Cur Vere, & Aeſtate interdicatur operatio.

Medicamenta ex Pharmacia habita Chirurgicis ſufficienda. Hæc igitur, ſi meditaremur, vt diſponunt corpus ad enarratas operationes, ſunt communia, lenientia inquam; præparantia, & purgantia: At ſi perpendantur, vt patientem ab huiuſmodi malo præſeruant, ſunt ea omnia, quæ euacuant corpus, non modò ſenſibiliter, ſed etiam inſenſibiliter (vti decocta) ab excrementis pituitoſis, & melancholicis, quæ qualia ſint, aliàs dictum eſt. Hic tantùm obſeruo, primò, vt ſæpius per aliquot menſes hi humores educantur medicamento aliquo ſubductorio. Secundò, vt eligantur ea, quæ nos experientia, & propria natura docuit ocularia eſſe. Si tandem conſiderentur, vt curantia, ſic ſunt extergentia; ratione Pterygij initiati exſiccantia, ſicuti, & propter inciſionem.

In Pharmacia, quid agendum.

Obſeruatio prima in Pharmacia.

Secunda.

Quæ autem fouent proportionem oculi, ac calorem illius natiuum ſeruant, non recenſeo, tãquam ea, quæ ſemper, ac ſemper ſubintelliguntur. Detergentia igitu medicamenta, quæ faciunt pro curando Pterygio incipiente, antequam adhibeantur quoniam ſunt acria, requirunt præſeruantia ab inflammatione, ac diſponentia ipſum Vnguem ad diſſipationem. Pro cohibenda ergo inflammatione laudo, vt partes circumſitæ foueantur petijs lineis imbutis aqua roſarum, & albumine oui, additis ſandaraca, ſanguine draconis, bolo Armena, & coralijs rubeis. Quæ autem diſponun ad diſſipationem Vnguis ſunt emollientia; quare prius foueatur oculus ſimili emollienti decoc. ex malua, althea, ſemin. lini, fœnugræco, anetho, chamæmel. tapſ barbato, & ſimilibus. Extergentia mitia ſunt, quæ parantur ex ſaccharo cando, thuræ, capit. Sepiæ, cornu Cerui, vel Capræ vſto, pumice vſto, ac vino leuigato; ex hi enim puluis compaginatus inſpergitur, vel aqua fœniculi diſſolutus apponitur; a idem conducit omphacium mucilagini fœnugræci adiectum; collyrium ex puluere iridis, cum aqua roſarum; ſuccus radicis lilij, zingiber fricatum ſuper cotem cum vino albo impoſitum; aqua ſtillaticia ex extis Lupi piſcis. Pro pueris, qui fortiora, no ſuſtinent, valet mel pelui illitum, ignitiſq; carbonibus ſuppoſitum, vt lentè caleſca vſq; quò mel viriditatem conceperit, hoc enim plurimum abſq; moleſtia abſtergit Quòd ſi fortiora ſint tentanda ad ſquamam, & florem æris, ad calcitidem, ad calcanthum vſta, quæ primùm lota adhibeantur, deinde, malo non cedente, vſta ſolùm, qui ſicuti per lotionem mordacitatem amittunt, ita etiam imbecilliora euadunt; excipienda tamen ſunt prius decoc. fœnugræci; nec erit abſonum hiſce impensè detergentibus addere gummi, vel tragac. vel album oui, & lac: Fella & ipſa non improbantur; vnde quidam accipiunt fel Porcinum cum ſua veſicula, cuius orificium ſi probè, & arctè deligatum, deinde immergunt aquæ feruenti per quartam horæ partem, tunc folliculum ita felle repletum conijciunt in vas melle repletum, & hoc melle vtuntur. Sed inter cætera ego laudo primò oleum calcanthi cum lacte; ſecundò aquam, quæ prodit à ſale minerali calcinato cum albumine oui; tertiò medicamentum ex ouorum teſtis nuncupatum, teſtæ enim ouorum in aceto acerrimo diu macerantur, poſtea teruntur in ſubtiliſſimum pollinem, atq; ita aridus huiuſmodi puluis Vngui inſpergitur; quartò collyrium, quod

Proportionẽ, caloréq; natiuum ſeruantia.

Ad inflammationem cohibẽdam.

Emolliẽtia.

Extergẽtia.

Pro pueris, mitiora ſint ex vſu.

Si ad fortiora aſcẽdendum.

Quæ magis ſententiæ Auct. arrideant.

℞. *Lapidis Hæmatit. loti,*
Æris vſti,
Cadmiæ Argenti } *an.* ℥. ſ.

Pipe

Piperis albi, | *nigri,* | *Spumæ Maris* } *an. ʒ. ij.* — Collyrium eiusdem intentionis.
Aloes, | *Spicæ,* | *Caryophyl.* } *an. ʒ. i. ſ.*
Croci, | *Salis Amoniaci* } *an. ʒ. i.*
M. terantur, & ſucco fœniculi excipiantur.

Cui valde ſimile eſt, quo contumaciſſimos Vngues ſanitati reſtitutos fuiſſe legitur.

℞. *Lapid. Hæmatit. ʒ. ij.* — Aliud in Vnguium curatione præſtantiſſimum.
Vitrioli albi, | *Viridis æris vſtorum* } *an. ʒ. iij.*
Myrrhæ, | *Croci,* } *an. ʒ. i.*
Piperis longi ʒ. ſ.
Sacchari candi ʒ. ſ.
M. & pulueriz. omnia ſubt. vt alchool, deinde cribrentur, ac in pyxide ad vſum reponantur; tempore vſus

℞. *De iſto puluere ʒ. i.*
Et diſſoluatur in ʒ. i. vel ʒ. ij. aq. raphani, & applicetur bis, teruè in die ad ægri tolerantiam.

Vel ℞. *Æris vſti,* | *Calcanthi vſti* } *an. ʒ. i.* — Paſtilli ad idem.
Salis Amoniaci, | *Spumæ Maris* } *an. ʒ. ſ.*
M. & cum ſucco rutæ f. paſtilli, qui ex aqua fœniculi vſurpentur.

Hûc pertinent collyria Rhaſis viride, & de calcantho. Circa quorum appoſitionem noto, vt ſpecillo applicentur ſuper extremum Vnguis, & tandiu ſuper ipſa teneantur, donec æger ſentiat dolorem, tunc remoueantur, & ponantur in altera parte Vnguis, donec paulatim abſumatur; ſiq; dolor ex iſtorum vſu ſuboriatur, agendum, vt dictum eſt ſupra de ophthalmia. Inter ſiccantia præcipua ſunt collyrium de thure, de plumbo; item & illud Cleonis, quod ab Aetio, & Paulo deſcribitur, de quo actum eſt ſupra de vlcere corneæ. — Vtendi modus. — Vnguem ſiccantia.

A proprietate Vnguem tollere creditur ſanguis Anguillæ viuæ, pinguedo Coturnicis in ſole diſtillata, & liquor Formicarum rubrarum. — Vnguem à proprietate auferentia.

Victus ratio ſic inſtituenda; declinetur aer luminoſus, & omnia, quæ materiam mobilem faciunt; cibus ſit attenuans; vinum, quia facilè euaporat in caput, ſubtrahatur vſq; ad declinationem, tunc enim ad materiæ reſolutionem conuenit; vitentur omnia fumoſa, ac vaporoſa; aluus omnino ſit lubrica; cætera his proportione reſpondeant; & hactenus de Vngue. — Victus inſtitutio.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

De Albugine, Maculis, & Cicatrice Oculorum.

Albugo propriè, vel impropriè ſumitur.
Cicatricis generatio, & indicationes.

ALbugo propriè fit à cicatrice poſt ſanatum vlcus, idq; in cornea; impropriè verò fit à pituita imbibita in ſubſtantia corneæ. Cicatrix, pro ſui generatione, ſupponit inſignem ſiccationem, denſationem, craſſefactionem; materia autem, non ſolùm ob aſſumptas partes tenuiores eſt dura, craſſa, & lenta, ſed etiam copioſa; icircò humectandum, rarefaciendum, emolliendum, attenuandum, detergendum, euacuandum.

Cicatricis euulſio reprobatur, cõfricatioq; eiuſdẽ laudatur.

Quò ad Chirurgiam, qui proponunt euulſionem cicatricis acu factam, ſi non qui[d] impoſſibile, quid ſaltem noxium proponunt, cùm nullo modo euelli citra vnitatis ſolutionem cicatrix poſſit; quare magis eos laudo; qui confricationem cum pumic[e] adhibent; aut, qui capillos quoſdam paruos, planos, aſperos inter palpebram, & oculos imponunt; hi enim, moto oculo, paulatim nubeculas illas conſumunt. Ali[a] materiæ Chirurgicæ probantur, vbi ſanguis peccat, & fluxio viget; quæ autem iſta ſint, iam ſæpè ſupra traditum fuit.

Communia medicam. vnde petenda.
Topica in genere, curatoria ſunt, vel exornatoria.
Curatoria.

Medicamenta communia, ac caput euacuantia, cùm ſenſibiliter, vel aſſumpta, vel iniecta, tùm inſenſibiliter, aut decoctis, aut quolibet alio medicamenti genere, alib[i] ipſa quoq; habentur: Quare reſtat de ſolis Topicis agere, quorum alia ſunt curatoria, exornatoria alia: Priora, vel humectant, vel cicatricem auferunt: Humectant, euaporationes factæ, quòuſq; oculi rubeant, vel aqua ſimplici dulci calida, vel cum decoc[to] maluarum, altheæ, fœnugræci, ſemin. lini, quo decoc. foueri poſſunt oculi cum ſpongia in illo madefacta; poſſunt etiam cotho, vel petia linea ablui: Hûc pertinet oleum de auellanis; poſtea deueniendum ad medicamenta extergentia cicatricem, & maculam, quæ tamen non ſint acria, & excoriantia, nam his ſuccreſcunt inflammationes & interdum reſolutis cicatricibus vlcera magis profunda reddũtur: Ad cicatrices ergo

Mitiora medicam. cicatrices, & Albugines curantia.

ſeu albugines leuiores commendo ſaccharum roſatum candum puluerizatum, ac in oculos inſufflatum; item, & liquorem ſtillatitium ex ſaccharo roſ. præcipuè in pueris, in quibus cautè admodum operandum, & mitiora adhibenda: In eadem ſerie reponuntur exſufflationes in oculum; item, & linctus (maſticato tamen prius fœniculo) à puero, vel adoleſcentulo factus; item medicamentum, quod fit ſic

Collyrium ad idem.

℞. *Thuris igniti in decoc. Fænugraci ʒ. i.*
Croci ℈. i.
Mucilaginis Fænugraci ʒ. v.
M. pro collyrio.

Aliud.

Vel ℞. *Tutiæ Ablutæ ℈. i.*
Myrrhæ ℈. ſ.
Croci gr. v.
Mucilag. Fænugr. ʒ. ij.
M.

Aliorum ſeries.

Ad idem ſpectat aqua prima diſtillata ex melle; vrina pueri diſtillata in vaſe æneo; aqua fragorum oculis inſtillata; quemadmodum, & ſanguis Galli; balſamum, & aqua, quæ exit à floribus anthos, ſeruatis per nouem dies in vaſe vitreo fimo Equino circumpoſito, quæ tantò efficacior erit, ſi gutta vna olei ex cinnamomo, aniſis miſceatur; item lac cum ſucco centinodiæ; ebenus cum ſucco fœniculi; galbanum cum melle;

ſter-

ſtercus Lacertæ magnæ, quæ rore paſcitur, pariter cum melle; ſuccus centaurei minoris, chelidoniæ, anemones ſoli, vel cum melle illiti. Circa quos tamen illitus noto, vt fiant paulò ante prandium, priore ſcilicet cibo bene coćto, & depoſitis antea alui excrementis, & vbi æger ſe ſenſerit capite, & toto corpore leuem; tandem cornu Ceruinum, aut Caprinum vſtum ſine morſu extenuat cicatrices. Quòd ſi ad fortiora deueniendum, ſic miſcenda erunt detergentibus, diſcutientia, & quandoq; aſtringentia, quo ſic diutius perſiſtant, ac magis agant; talia ſunt hæc

Illitiones fiant ante cibum, aluoq; exonerata. Fortiora, quæ ſint.

℞. *Cornu Cerui vſti ℥. i.*
Sapiæ vſtæ, }
Sarcocollæ } *an. ℥. ſ.*
Ariſtol. rotundæ ℈. i.
M. & f. pul. ſubt.

Puluis ex fortioribus.

Vel ℞. *Spumæ Maris lotæ,* }
Sarcocollæ lotæ } *an. ℥. ſ.*
Sacchar. candi ℥. ij.
M. & f. pul. ſubt. vel inſpergendus, vel melle, ac ſucco roſ. & fœnic. exceptus admouendus, ſic tamen, vt aqua oculari in oculum inſtilletur, quæ & de priori intelligenda.

Alius puluis.

Probatur etiam medicamentum Rhaſis ex vitro; ſed præſtantiſſimum eſt, quod paratur ex ſaccharo cando, & ſale minerali, addito in vera Albugine puluere gallarum immaturarum; in ſpuria verò euphragiæ, quæ reponantur in caule fœniculi adhuc terræ hærenti per noćtem iuxta formam hac in re ſupra præſcriptam, deinde mane liquor extrahatur. Sed ſi fortius medicamentum deſideratur, paretur in caule ebuli, addita collocynthide: Hûc quoq; refertur, tãquam mirabile quoddã aq. ardens primæ coćturæ, nec non, & collyrium ex ouo medicato cum æris viride loto, aloe lota, & ſarcocolla nutrita, aqua ex frumento viridi, de qua in capite de ſuffuſione;

Fortiſſima ſubſequũtur.

Vel ℞. *Micam panis, nuper ex furno detraćti, infundatur in mulſa, aſpergatur puluere calcanthi, deinde perfundatur ſanguine Columbi aćtu calido, ac tandem in vaſe vitreo obturato, quod habeat collum longum reponatur, idq; ſecundum fundum retineatur in vaſe repleto aqua bulliente, ſecundum collum in vaſe frigida pleno, vt vapores denſentur, & conuertantur in aquam in oculos inſtillandum*

Fel Galli antiqui, ac cæterorum animalium, & alia, quæ præſcripta fuere pro curatione ſuffuſionis, hæc eadem præſtant, quæ hîc non repeto, ne aćtum agam, licet hûc referri omnia poſſint.

Medicamẽta exornatoria.

Quod ſpećtat ad medicamenta exornatoria ea ſunt illa, quibus gratia decorationis albugo tingitur: In horum claſſe primum extollitur caro mali punici dulcis, quæ teritur, & cum modio aquæ in oculum ſtillatur, eaq; albugo perfricatur; ſecundum, quod laudatur eſt ſuccus hyoſciami, ſi eo albugo per xv. dies illinatur; tertium

℞. *Balauſtior.* }
Acaciæ, }
Calcanthi, } *an. ℥. i.*
Gummi }
Stibij }
Gallarum } *an. ℥. iij.*
Coquantur in aqua, & decoć. ſeruetur pro tinćtura.

Tinćtura ad idem.

Qui-

Quidam gallis, ac stibio puleueratis, & mixtis cum gummi dissoluto, aut vino acerbo, aut succo rosar. linimentum concinant: Cæterùm tinctura hæc tunc temporis perficienda, dum cicatrix non est è regione pupillæ, secus, quæ tingunt coniuncta sunt cæcitati. Medicamenta supradicta, vbi dolorem moueant occurrendum anodynis frequenter dinumeratis. Victus ille idem conuenit, qui & in vngue, & in suffusione supra fuit inordinatus hactenus enim de Albugine.

Victus idẽ, qui in vngue, & suffusione.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

De Epiphora, seu Oculorum Lacrymis, vbi, & de Lacrymis Sanguineis.

Lacrymarũ defluxus, vnde pendeat.

OMnis lacrymarum defluxus pendet à materia serosa, vel sola, vel mixta, cum pituita, aut bile demandata à cerebro ad oculos, quamquam & à toto, & ab alia qualibet parte posit mitti, primùm tamen ad cerebrum, deinde per cerebrum ad oculos; quicquid autem sit de huiusmodi materia fluxa est siccanda, fluens retrahenda, nec non alijs indicationibus tractanda, quæ enumerantur in tractatu de catarrho.

Indicationes.

Ratione ergo Chirurgiæ, si fluxio intendatur, eiq; iungatur dolor, ita vt propter dolorem imminet inflammatio secetur vena, hic enim est solus casus, in quo Gal. 5. Local. 8. venæ sectionem proponit, vt auxilium reuulsorij, non quidem (vt putant aliqui) humoris fluentis facientis actu Epiphoram, qui est à sanguine diuersus, sed sanguinis, & aliorum humorum calidorum, qui ob dolorem eò à reliquo corpore fluere possent, & inflammationem parere. Aliæ materiæ Chirurgicæ, ex eodem de catarrho capite notæ fiunt. Obseruo tantummodo circa cauteria, & vesicantia, cum materia ortum habet à cerebro, si quidem fluat per venas internas, magis eas probari in sutura coronali; si verò fluat per externa, in occipitio, & post aures; cum verò à toto prouenit, præter ea, quæ cruribus affiguntur, plurimum prodesse, quæ collo applicantur, cùm ratione interceptionis materiæ fluentis, tùm ratione euacuationis iam fluxæ in caput, sanè hoc modo administratis cauterijs, & vesicantibus sæpè grauissimæ, & aliàs incurabiles Epiphoræ sublatæ sunt. Medicamenta totius, & capitis euacuantia ipsa quoq; loco iam citato tradita sunt; ex Gal. tamen 4. Local. 8. animaduerto purgantia valida, & clysteres acres hoc in malo probari; ex ijs verò, quæ caput euacuant in 6. Epid. 31. præ cæteris commendari, quæ in fauces reuellunt, gargarismata scilicet, & palati inunctiones è rebus acribus machinatas, dummodo non sit periculum, vt fluxus in asperam arteriam, & in pulmones vehatur. Sed, & circa ea, quæ insensibiliter caput euacuant obseruo Paulum, hoc in casu, mirificè extollere theriacam, mithridatum, & plerisarcoticon.

Vnicus casus euacuãdi sanguinẽ ex Gal.

Cauterij, & vesicantis nota.

Medicamẽta totum respicientia.

Theriaca, & mitridatum max. prosunt.

His de præmissis constitutis, circa Topica decerno, hæc, vel intercipere materiam fluentem; vel fluxam absumere: Priora conueniunt, si materia fluat per vasa externa, nam per internas, si flueret impenderet periculum, ne neruis opticis materia ab illis impingeretur, & pro Epiphora succresceret totalis cæcitas: In lacrymatione igitur calida.

In Lacrymatione calida.

℞. *Rosar. rubr.*, *Myrtillorum* } *an.* ℥. *i.*
Boli Armenæ, *Sanguinis Dracon.* } *an.* ℥. *ii.*
Hypocistidos, *Succi Plantag.* } *an.* ℥. *ii. ß.*

Gal-

Gallar. immaturar. ʒ. i.
M. & excipiantur oui albo, ac (ad penetrationem) cum modico aceti.

Vel ℞. *Masticis ʒ. i.*
Acaciæ,
Sanguinis Dracon. } *an. ʒ. i. ſ.*
M. & excipe cum oui albo, & modico aceti ſic habebis ſimplicius.

In frigida probatur lana infuſa in vino aſtringente,

Vel ℞. *Gallarum immaturarum,*
Sanguin. Dracon.
Nucum Cupreſſi } *an. ʒ. i.*
Croci Hortenſis ℈. i.
M. & excipiantur, vel tragacantha nutrita in vino aſtrigente, vel reſina. In frigida lacrymatione.

Eòdem faciunt aloes, & thus excepta mucilagine cochlearum; omnia verò hæc fronti, ac temporibus ſunt adhibenda propè oculos, & quidem in materia calida cum panno lineo prius infuſo in aqua roſarum; in frigida cum panno non lineo, ſed laneo, & rubeo. Ad intercipientia etiam quoquomodo referri poteſt lotio crebra faciei, in materia calida cum aqua cuſpidum roſar. decoc. myrtillorum, & malorum granatorum, vel ſucci prunellorum; in frigida cum aqua nucum cupreſſi, & decoc. cyperi, ac balauſtior: Dixi autem quoquomodo ad intercipientia referri poſſe, cum eadem quoq; potiri vi repellendi haud ignorem. Probantur aſtringentia, præſertim circa initia; item, & ſiccantia, ſed quæ citra morſum operantur, & in materia acri, & calida refrigerantia: Quare in lacryma calida pannus lineus, & tenuis madefactus in albo oui cum aq. roſ. vel plantag. vel vino granatorum acerborum probatur; ad idem pertinet aqua agreſtæ, ſuccus granatorum coctus, donec dimidium abſumatur; vinum granatorum ſtillatum, & aq. quæ ſtillatur à ſucco roſ. & plantaginis, quibus ſit immaceratus lapis ſpecularis, qui vulgò *alumen gypſi* vocitatur; item & quæ diſtillat à corticibus pinearum, ſcilicet putaminum, cùm nucis pineæ exteriorum, tùm interiorum, quæ ſunt in ipſis nucleis, & ea etiam, quæ à pomis granatorum nondum maturis cum plumbo vſto loto eſt maximi vſus; quemadmodum, & lac muliebre, in quo coralium ignitum extinctum ſit; item quod ſic componitur

Intercipientia.

Aſtringentia, & ſiccantia.

In calida fluxione.

℞. *Aq. Roſ. vel Plantag. ʒ. iiii.*
Semin Sumach. ℈. ii.
Semina benè contrita, & in linteo raro ligata infundantur in aqua dicta, & exprimantur.

Quòd ſi materia fluens valde vrgeat mordendo, cum hîc periculum ſit ne retineatur, & retenta dolorem inferat, & propterea maioris attractionis fiat cauſa, probatur decoc. meliloti, capitum papau. albi, factum in aqua roſar. quibus etiam gallæ addi poterunt. Oribaſius imponit cataplaſma, quod

In mordicanti materia.

℞. *Roſar. ſiccar. ℥. ſ.*
Croci ʒ. i.
M. & exceptis decoc. meliloti f. cataplaſ.

Cataplaſma ex Oribaſio.

Quòd si feruor sit remissus, pruriantq; palpebræ, laudatur aq. rosar. decoc myrobalanor. vel ipsæ myrobalanæ puluerizatæ, & mixtæ cum aqua rosar. In frigida conueni vinum astringens,

In frigida.

Vel ℞. *Tutiæ infusæ prius in decoc. meliloti, vel sapa, deinde in aqua cupressi ac tandem in aqua Maioranæ, vel Prassii, & cum aqua Euphragiæ, vel Fœnic. ℥. ij.*
Myrrhæ } *an. ℥. i.*
Aloes
Croci ℈. i.
M.

Aqua etiam virgæ aureæ, in qua thus sit ignitum idem præstat; quemadmodum, & aqua chalybeata in aqua thuris frustum ter, aut quater sit extinctum; pulueres quoq; thuris, & aloes angulis oculorum inspersi laudantur; sicuti, & myrobalani incoctæ in aqua euphragiæ, chelidoniæ, decoc. furfurum, si colaturæ addantur tutia, myrrha, aloes, & crocus; hoc quoq; est vtile

Trochisci eiusdem intensionis.

℞. *Tutiæ præparatæ ℥. i.*
Sarcocollæ nutritæ ℥. ſ.
Thuris, }
Mastiches, } *an. ℈. ſ.*
Spicæ }
M. & cum succo cydoniorum f. trochisci, qui tempore vsus dissoluantur ex aqua fœniculi.

Sunt, qui quamcumq; fluxionem hoc se curasse profitentur

Quidam ad omnes fluxiones hoc expressum laudant.

℞. *Tutiæ præparatæ,* } *an. ℈. i.*
Sarcocollæ }
Vitrioli Romani, } *an. ℈. ſ.*
Sumach. }
Ligentur in nodulo, qui imponatur in
Aq. Euphragiæ, }
Rosar. } *an. ℥. i.*
Fœnic. }
Calefiant supra ignem, & nodulus exprimatur, ac instilletur in oculum, quod exprimitur in actu expressionis.

Portò in contumaci lacryma deueniendum est ad fortiora; quare

In contumaciori lacryma.

℞. *Cadmiæ ℥. i.*
Fruticis Ericæ ℥. i.
Æris vsti, & loti ℥. ij.
Myrrhæ ℥. ſ.
Acaciæ ℥. iij.
Gummi ℥. ſ.
M. siq; medicamentum est seruandum, adde
Opii ℥. i.

Verùm, quæ maximè hoc in casu probantur sunt linimenta, diutius enim hærent, & magis agunt: Inter hæc summoperè commendatur hoc

℞. *Cortic. Thuris,*
Mastichis
Sarcocollæ } *an. ℥. i.*
Tragacanthi,
Gummi Arabici torrefacti } *an. ℥. ſ.*
Tutiæ præpar.
Antimonij } *an. ℈. i.*
Sanguinis Dracon.
Acaciæ,
Amurcie inſpiſſata } *an. ℥. i. ſ.*

Terenda, diligentiſſimè terantur, & m. omnia ad formam linimenti redigantur, quo oculorum anguli illinantur, & palpebræ. Linimētum valde probatum.

Refert Proſper Alpinus Mulieres Ægyptiacas paratum habere linimentum ex lycio, & antimonio, quo Epiphoras omnes curent, & præcaueant. Aegyptiorum med. ad Epiphoram.

A proprietate valere dicuntur herba periſtereon cocta in aqua fontanæ ad tertias, ſi ex qua oculi foueantur; inunctio facta cum pinna Columbina ex puluere lapidis gagatis, cum aqua pluuiali, vel fontanæ in linimentum redacta, & ipſa prodeſt. Marcellus Empyricus refert mirabilis efficaciç eſſe fuliginem collectam in æneo vaſe ſuperimpoſito lucernæ, in quo oleum cedrinum ardeat; affirmat etiam quamcumq; Epiphoram incipientem ſubitò illitione licij Indici curari. Peculiaria.

Victus ratio, qualis eſſe debeat, patet ex capite de catarrho: Hîc tantùm in particulari obſeruo ex Gal. 4. Local. 8. vt aer ſit fumi expers, fugiantur odores acres, & pulueres, nec non Solis, ac lucernarum ſplendor. Cibus ſit tenuis, maximè in principio; imò Paulus tunc temporis inediam præſcribit. Potus ſit admodum parcus, nam in ſiccatione curationis negotium reſidet; fugiatur vinum, dum humores ſunt in curſu, hoc ceſſante, detur, ſed ſubaſtringens; Venus omnino proſcribatur. Aluus ſit lubrica; & hactenus de oculorum lacrymis. Victus ratio, ex cap. de catarrho inuenitur. Præcipua in eadem victus ratione obſeruanda.

Supereſt ex Aetio lib. 7. c. 65. nec non à Neotericis, Dodoneo, & alijs, vt agamus de quibuſdam *Lacrymis ſanguineis*, quæ obſeruantur, cum in ictericis, tùm in puellis antequam ijs menſtrualis ſuccedat purgatio, quæ cum tollantur ſublatis affectibus, à quibus pendent, vt qui eas obſeruarunt teſtantur, icciro hæc tantùm ex Aetio referam. Ab angulis oculorum quandoq; erumpit ſanguis, potiſſimùm in infantibus, ob continuos eiulatus, apertis genarum vaſis; hos autem curare oportet, aut infuſione poſcæ frigidæ, aquæ gelidæ, aut etiam poſcæ inſperſione ſuper caput; inſtillandum quoq; albumen oui, cui commiſceri collyria poſſunt, quæ ad tenues defluxiones conducunt; inferioraq; membra vinculis conſtringenda, & craſſior cibus offerendus; maiori verò morbo infeſtante, cucurbitula cū ſcarificatione apponenda; & de his ſatis. Sanguineæ lacrymæ examinātur. Quid referat Aetius in curandis lacrymis ſanguineis.

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

De Rhyade, ſeu Encanthide, ſeu de defectu, ac exceſſu carnis Lacrymalis.

Rhyas, quæ non eſt, niſi defectus carunculæ lacrymalis, quę eſt in oculi maiori angulo, & conſequenter morbus in numero, fit à ſuccis acribus, ac ſalſis, vt in lacrymatione à medicamentis nimis ſiccantibus, ac exedentibus, & tandem à ferro incidente, dum ineptè pterygium, vel ægylops à Chirurgo tractatur. Rhyas defectus eſt carunculæ lacrymalis.

Scopi curatiui, etiam ſi deſumi poſſunt, cùm à morbo, carnis ſcilicet defectu, tùm à cauſa, Scopi curatiui vnde ſumantur.

à causa, tamen quia è causis postremæ duæ nihil indicant vtile, cum absint, primæ verò indicationes iam traditæ sunt in capite de epiphora, & maximè in tractatu de catarrho, ideo hùc pertinent tantùm scopi desumendi à morbo, qui duo sunt omnino; nam si caro ex toto deficiat, oportet carnem regenerare; si sit imminuta, eandem augere, aut si hoc fieri nequit, saltem, simile quid carni, quod foramen illud lacrymale occludat producere. Quò ad Encanthidem cum ea fiat à sanguine copiosiore, vel transmisso, vel attracto, nec non ex abundantia excrementorum, remedium sanguinem minuens, ac carnem absumens indicatur.

Scopi duplices.

Materia Chirurgica nulla ratione Rhyadis videtur ex vsu, nisi fluxio vrgeat, quia tunc ego summoperè laudo cauteria; ratione verò Encanthidis, cum Auicenna probo incisionem, si sit insignis carnis excrescentia; hæc enim in tali casu tutior est, quàm medicamentis corrodentibus vti, nam hæc necessariò frequenter applicanda sunt; at oculus multò facilius sustinet incisionem semel factam, quàm toties iteratam medicamentorum, quæ dolorem faciunt admotionem. Fit autem incisio volsella apprehensa Encanthide cum vna manu, altera verò scalpello falcato paulatim, quod apprehensum est incidente. Quidam cauterio vtuntur actuali per cannulam immisso, sed semper tutior incisio, cum quantum ignis comburat, vix sit in nostra potestate. Hîc autem omni studio cauendus est, cùm, vt ne nimis densatur carnis, ac propter id Rhyas, & lacrymæ succedant, tùm, ne si nimis parum, caro de nouo facilè accrescat. Post incisionem, seu vstionem, apponendum est oui album cum aqua rosata, ne superueniat inflammatio, postea autem inspergendus sinui, qui vacuus remansit, puluis croceus, vel cadmius, aut calcitis tritus.

Chirurgia, vel cauterijs, vel incisione prodest vti.

Facilius oculi incisionē sustinent, quàm corrosionem, eiusq; modus.

Incisionis obseruatio.

Medicamenta in vtroq; affectu, primùm vniuersalia, mox particularia sint oportet: Priora sunt communia nota: Posteriora in Rhyade, primùm mediocriter astringentia, deinde valdè astringentia esse debent; seu (quod idem est) primùm agglutinantia, mox cicatrizantia; illa quidem pro carnis regeneratione; hæc autem, vt iam genita magis compacta, densaq; reddatur. Prioris generis est vinum medicatum cum rosis, vel cum nuce cupressi, & croco, vel aloe cum vino; puluis tenuissimis thuris, sarcocollæ, croci, glaucij inspersus, vel exceptus pulpa vuarum passarum, ac loco affecto superdatus idem clarè præstat; hùc quoq; spectat puluis, ac fumus thuris ex eodem vino; item & collyrium diacrocum, & thuris, vel hoc

Medicam. vtriq; communia, vniuersalia, & particularia.

Agglutinantia, quæ sint.

Collyriũ agglutinans.

℞. *Aloes,* / *Olibani* } *an.* ℈. *ij.*
Sanguin. Dracon. / *Sumach* } *an.* ℈. *ſ.*
M. & cum aq. rosarum f. collyrium.

Gummi quoq; Arabicum solutum cum vino decoctionis supradictæ carnem generat; quemadmodum, & Apollinaris herba, in vino decoc. ac postea contusa, & superdata. Secundi generis est medicamentum ex vino astringente cum gallis immaturis, & modico aluminis; puluis citrinus dictus, ità fabricatur

Puluis citrinus valdè astringens.

℞. *Sarcocollæ nutritæ* ʒ. *x.*
Sieff Memitæ ʒ. *iij.*
Lycij, / *Aloes* } *an.* ʒ *ii.*
Croci ʒ. *ii. ſ.*
Spumæ Maris ʒ. *ſ.*
M. & puluer. deinde ex aqua rosar. adhibeatur.

De-

Deniq;aqua ex albumine oui indurato, & calcantho in loco humido ſuſpenſis diſtillans.

Occaſione Encanthidis,probantur in carne tenella,& molli ſeptica,ſeu exedentia; in duriori cauſtica: Prioris generis parantur ex auro pigmento, ſandaraca cum butyro; item ex Ægyptiaco melle commixto; ad idem facit puluis myſæ, ſoreos, vel calcithidis; imò ipſi pulueres quoq; ſandaracæ, & auri pigmenti: Poſterioris generis ſunt cauſtica, inter quæ ego probo oleum calcanthi cum aqua roſ. vel aquam fortem vocitatam. Sed circa iſtorum vſum operæpretium eſt animaduertere, quòd cum ſint valdè acria, vt antequam admoueantur, oculi partes accommodato muniantur defenſiuo, qualia eſſent filamenta madefacta in albumine oui, ſucco plantag. aqua roſata, & bolo Armena, ac oculo impoſita; quinimo poterit ceratum aliquod perforatum circum circa carnem imponi, ita vt carò, & à cauſticis tangi poſſit, ſed admodum ſuperficialiter cum cauſticis, ne tota corrodatur.

Septica, in Encanthide, vbi applicanda.

Cauſtica in eodem affectu.

Animaduerſio circa vſũ acrium.

Quibus ita de medicamentis peculiaribus enarratis, victus compar ratio deſumatur ex capite de vngue, & epiphora, quoniam de his affectibus maiora non ſuppetunt.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

De Anchylope, & Ægylope.

NOn ago hîc cum Aetio de Anchylope, qui fit ex ſucco excrementitio, dum ſcilicet in oculi angulo magno colligitur humor lentus, melleus, aut pultaceus, quia huiuſmodi tumor impropriè omnino hoc nomine vocatur, & Meliceris potius, vel Atheroma eſt, quorum tractatio Chirurgicorum eſt propria, quàm Anchylops. Ego igitur de Anchylope propriè dicto, qui eſt tumor inflammatorius, & fit à ſucco alimentali, ideſt à ſanguine, qualiſcunq; ille ſit, ſiue ſyncerus, ſiue bilioſus, ſiue pituitoſus, ſiue melancholicus collecto in angulo maiori oculi, qui cum erumpit in vlcus, Ægylops à Paulo, à Neotericis Fiſtula lacrymalis nuncupatur.

Anchylops, vel propriè, vel impropriè ſumitur.

Proprius, hic pertractatur, & quid ſit.

Quò ad ſcopos curatiuos, ij non ſunt alij, quàm ſcopi tumoris, ac vlceris; ſcopi autem tumoris patent ex capite de ophthalmia. Noto tamen circa euacuationem materiæ fluxæ, & impactæ conuenire euacuantia, vel per reſolutionem, vel per maturationem, vel per diſcuſſionem; ſcopi verò vlceris erunt detergere, ſiccare, agglutinare, cicatrizare.

Curatiui ſcopi, vel vlceris, vel tumoris.

Adnotatio circa ſcopos.

Quantùm ad Chirurgiam attinet, ſectio venæ in Anchylope, cum ſit tumor inflammatorius, procul omni dubio conuenit; ſed & in Ægylope probatur, præcipuè cum accedendum eſt ad manualem operationem. Præter venæ ſectionem, aliæ quoq; materiæ Chirurgicæ locum habent, cùm in Ægylope, tùm in Anchylope: In Ægylope enim, ſi ſubſit oſſis corruptio, deueniendum eſt ad ferrum candens, vt ſic ſquama corrupta ſeparetur; vſtio autem hæc ſic peragitur. Imponitur in foramen vlceris turunda ex radice gentianæ, aut medullæ cannæ, aut ſpongia in formam tentæ redacta, quo ſic foramine dilatato, os inſpici poſſit, deinde paratur cannula ferrea pro exigentia oſſis, & vlceris orificij, in quam imponitur ſtilus ferreus, candens, triangularis, & eo vritur locus; hanc autem vſtionem non bis, vel ter machinaberis, ex Practicantium doctrina, ſed vſq; ad oſſis diſquamationem, quæ aliquando etiam vſq; ad trigeſimam protracta eſt diem, licet quotidie bis vſtio fuerit adminiſtrata; ſemper verò, antequam adhibeatur fundus vlceris omni diligentia à ſanguine, & ſcabie abſtergendus eſt, ne hæc ſint impedimento. In Anchylope, vbi facta eſt ſuppuratio, cauterio, aut ferro operæpretium eſt vlcus aperire, in parte tamen decliui, longè ab oculo. Circa hanc aper-

Sanguinis miſſio quando conueniat.

Inuſtio, quomodo facienda.

Obſeruatio in Anchylope.

Perfecta maturatio non est expectanda.

apertionem obseruo, vt nunquam expectetur perfecta maturatio, ne ex mora internæ partes à pure corrumpantur. Secundò, vt fiat foramen omnino latum, ne aliàs retardetur curatio.

Topica dupliciter sumuntur.

Medicamenta communia, & quibus toti consulimus, ex alibi dictis manifesta sunt, quæ semper in quacunq; curatione, vt monuimus, præmittenda. Quare ad Topica veniens ea in duplici sunt discrimine, quoniam alia per se tantùm machinatur Medicus; vnà cum materia Chirurgica alia: Quæ sola in Anchylope vsurpantur, sunt repellentia, & digerentia: In Ægylope, si os nondum corruptum fuerit, agglutinantia, & siccantia; si corruptum, disquamantia. Repellentia conueniunt vbi fluxio primùm incipit, & sunt succus plantag. mixtus cum albumine oui, & aq. rof. lac cum ol. rosaceo, rosa recens contusa, vel succus rosarum, vel puluis rosarum compaginatus succo plantag. Digerentia debent esse mordacitatis expertia; ideo in hunc vsum probantur alica cocta cum aceto, & benè leuigata; ruta pariter in aceto cocta, aut in lixiuio, quod primùm distillarit, auena puluerizata, & melli commixta; præ cæteris autem valet succus centaurij minoris, siue illius folia contusa; item nux rancida contusa, & applicita. Siccantia, & agglutinantia, quæ in fistula conueniunt absq; ossis carie varia sunt; primum est hic puluis

Repellētia.

Digerentia.

Siccantia, & agglutinantia hæc sūt.

Primum.

℞. *Sarcocollæ,*
Myrrhæ,
Antimonij, } *an. ʒ. i.*
Chalcith.
Flor. æris } *an. ʒ. ſ.*

M. & f. puluis inspergendus vlceri, qui, si nimis fortis videatur, ei addi poterit puluis purpurarum, & concharum, aut ossis Sepiæ

Secundum.

Secundum

℞. *Thuris,*
Sarcocollæ,
Aloes,
Sanguin. Dracon. } *an. ℈. i.*
Balaustior.
Antimonij,
Aluminis
Flor. æris gr. v.
M. & f. puluis pro eodem vsu.

Tertium.

Laudatur tertiò aqua, quæ fit ex calcantho, & flore æris ebullitis in aq. rosata; item quæ fit ex albumine oui, & calcantho, modo quo supra explicatum est; quartum est huiusmodi vnguentum

Quartum.

℞. *Salis Tosti,*
Tartari Calcinati,
Agarici,
Myrrhæ } *an. ʒ. i.*

M. & pulueriizentur omnia subtiliter, deinde cum melle formetur vnguent.

Quibus, pro secreto, est hoc collyrium

℞. *Aloes,*
Myrrhæ,
Croci } *an. part. æqual.*

Infundantur in aqua vitæ quinquies distillata per noctem, & diem, deinde colentur, & colat. adde

Theriacæ opt. } *an. q. s.*
Camphoræ
M. & f. collyrium.

Duo tamen circa hæc medicamina obseruanda; primò vt ante eorum applicationem locus expietur ab omni sanie, & ichore per compressionem digito factam; secundò vt post eorum impositionem pars illa sit perpetuò compressa, in quem vsum globos machinari debemus ex filamentis, vel solis, vel incluso alio globulo ex hederæ radice, vel cicere albo, qui continuè angulum præmant. Disquamantia ea sunt, quæ substantiam corruptam, collisamq; demunt, & tunc locum habent, cum æger vstionem actualem admittere minimè vult. Ex his sunt primò alumen combustum; secundò peucedanum; tertiò trochisci ex minio Ioannis à Vigo; vltimò calcanthum vstum, quæ omnia dilata vlceris orificio, modo, quem supra in Chirurgia docuimus, ossi affecto imponenda sunt. Obseruanda duo. Disquaman. tia, quæ sint.

Medicamenta, quæ manuum adnectuntur operationi, ipsa quoq; duplicis sunt ordinis; vel enim ad inustionem, quæ ossi corrupto adhibetur pertinent; vel apertionem abscessus respiciunt: Priora, vel præseruatoria sunt, vel curatoria: Præseruatoria vocant ea, quæ prohibent inflammationem; quare, hoc in casu supra oculum, ac foramen probo spongiam frigida imbutam, oui album cum aq. rosata, & sieff album sine opio applicita per cotum, vel petiam lineam; quò etiam pertinet lens cocta cum melle; probo item temporibus, ac fronti repercussiua adhibita; sed & in hunc finem, antequam locus vratur laudo, vt partes vicinæ, & labia vlceris muniantur petijs lineis in aqua ros. & albo oui madefactis. Curatoria ea appello, quæ post vstionem, ad vlceris curationem vsurpantur; hæc autem, & ipsa varia sunt, primum enim, quod probatur est oui album cum rosaceo, & vitello oui impositum intra foramen, deinde crusta remota, probatur alumen cum resina, terebenthina, vel liquida terebenthina cum passulis sub forma cataplasmatis; Pro cicatrice verò decora probantur, folia rutæ cum aqua, vel succo granatorum, vel ruta satiua cum lixiuio facto ex cinere, & calce emplastrata. Medicamenta quæ spectant ad apertionem sunt disponentia ad illam, & quæ post illius machinationem vsurpanda veniunt: Prioris generis sunt ea, quæ suppurantia nuncupantur, in quorum genere habetur cataplasma, ex pane, & lacte mulieris, cui crocus, & althea compaginari possunt; vnguentum ex mucilaginibus, & ceratum diachylon vtrumq: Posterioris generis gratia, si fiat incisio probatur turunda ex stupa, albumine oui, & aqua imbuta, & in locum apertum immissa, qua remota, digestiuum lotum applicandum, & facta diligenti suppuratione deueniendum ad detergentia; talia autem sunt mel rosatum per se, vel cum membrana, quæ in arundine prope radicem inuenitur; item myrrha cum felle Vaccino; thus cum stercore Columbino; erui farina cum melle, aloe, & myrrha; cochleæ cum testa Tusæ mixtæ cum aloe, & myrrha; tandem vnguentum Ægyptiacum, quod carnem corruptam abstergens, vlcera etiam insanabilia curat; his additur medicamentum ex melle, alumine, & viridi ære, quinimò solum es viride commendatur. Vltimò si apertio facta sit cum caustico, ab ol. ros. cum vitello oui non est discedendum. Chirurgica, vel ad inurendum, vel aperiendum abscesum faciunt. Præseruatoria. Curatoria. Medicam. ad apertionem spectantia.

Qualis debeat esse victus ratio, vt & alia ad hanc conducentia curationem, liquent ex dictis.

CA-

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

De Strabiſmo, Oculi Prominentia, & Atrophia.

Quid per Strabiſmi nomen intelligatur.

PRimus hic affectus Strabiſmus nuncupatur, cuius nomine intelligo Strabiſ- mum propriè acceptum, hoc eſt eum affectum, in quo oculi non haben vnum, & coniunctum aſpectum, ſeu in quo oculi inæquabiles videntur cum alter ad vnum latus ſpectet; ad alterum alter; qui affectus, vel natiuus eſt, & habet cauſam calorem natiuum à primo ſemine in muſculis motorijs imbecil- lum, ſiue imbecilliorem; vel eſt adſcititius, & fit à paralyſi, aut conuulſione eorunden muſculorum; quare de præſidijs ſermonem habentes, ratione quidem caloris natiu debilis, operæpretium eſt calorem illum debilem roborare, calefacientibus ſcilicet, & nutrientibus, quorum illud qualitatis ipſius caloris, hoc verò ſubſtantiæ rationem habet; ratione autem paralyſis, & conuulſionis, præſidia ea conueniunt, quæ iam ſui locis in curatione horum affectuum repoſita fuere.

Affectus, vel natiuus, vel adſcititius.

Si à paralyſi fiat Strabiſmus.

Si ex prominentia.

Secundus affectus oculi, qui conſiſtit in illius prominentia, ſeu expreſſione, ſeu exi tus, quia oritur à vitio ſeptimi muſculi reſidentis in baſi oculi, quatenus non poteſ oculum firmare, ac retinere. Vitium autem hoc, eſt vel paralyſis ipſius muſculi, cui Gal & rectè 4. de loc. aff. addit eiuſdem muſculi vnitatem ſolutam, ruptionem ſcilicet, au pondus oculi à materia inductum ponderoſa, vt in copioſa fluxione, tumore oculi œdemate maximè, & ſcirrho, aut deniq; eſt violentia oculum exterius exprimens, v in dolore in partu, in ſtragulatione, certamine, vomitu, vociferatione, ideo, ration ruptionis, ſeu ſolutæ vnitatis, vniendum; ratione paralyſis, ac materiæ ponderoſæ euacuandum; ratione cauſarum exprimentium, ſi cum materia iungantur, idem oritu euacuationis ſcopus: Si verò abſq; materia, ſolus dolor aliquid vtilis indicat, nimirur dolorem ſedans; cæteræ enim externæ cum ſint, iam pertranſierunt. Sed hæ indica tiones ſunt à cauſis, præter quas aliæ ſunt, quas affectus ipſe poſtulat, videlicet red gendi oculum in propriam ſedem, à qua exorbitauit.

Cauſæ.

Indicationes.

Atrophiæ ſcopi.

Tertius affectus, qui Atrophia nominatur, ab alimenti penuria dependet, quatenu vel abſumitur, vt in magnis febribus, euacuationibus, animi accidentibus vehement bus, doloribus intenſis, & ſimilibus; vel non attrahitur, ob frigus oculo communica tum; ideo oritur ſcopus non ſolùm reparandi alimentum, ſed augendi; quòd ſi ide non ſuppetat, quia abſumitur, occurrendum erit cauſis abſumentibus; ſi ideo deficiat quia non attrahitur, remouendæ erunt cauſæ attractionem impedientes.

Præſidiorum materiæ.

Quòd pertinet ad materias præſidiorum, pro his affectibus, illæ debentur ſingular ter vnicuiq; Quare ratione prioris affectus, vbi pendeat à paralyſi, vel conuulſione, i læ petendæ ſunt ex proprijs capitibus, vt aſſeruimus quoq; de indicationibus, ſeruat debita cauſarum, affectuumq; proportione; ſi autem à vitio caloris natiui procreetur illudq; à primo dependeat ſemine, corrigitur tantùm, dum recens eſt, in puerulis ſc licet lactantibus, minimè tamen in adultis. Modus autem correctionis ab Arabibu ſic traditur, ad Chirurgiam potius attinens, vt ſcilicet in primis, quaſi in æquilibri ſituentur, cunæ, poſtea collocetur candela in parte oppoſita Straboſitati, vel in eader parte ponatur filum rubrum cum coralijs valde rubris, vel aliud obiectum, quo infan tuli exerceantur, & certo quodam pacto in admirationem ferantur, tale enim quid dum frequenter intuentur, paulatim Straboſum oculum, & diſtortum in naturale redigunt ſitum; hoc autem ſuperuenit, quia virtute huius crebri exercitij calidum ir natum muſculorum roboratur, vt æquè moueantur, ac muſculi alterius oculi. Qu dam iubent infantes in eundem finem collocari ad feneſtras, ita vt habeant lumen op poſitum parti affectæ; alij verò dicunt experientia inſtructos fuiſſe efficacius hac in r

Modus corrigendi affectum, ad Chirurgiam attinet.

Quomodo Strabiſmus in pueris curetur.

præ-

præſidium eſſe, ſi prope oculorum angulos Straboſitati oppoſitos flocci rubri agglutinentur, v. g. ad naſum, ſi oculi verſus tempora detorti ſint; ad tempora verò, ſi verſus nares; ſed hæc ad correctionem mali conducunt. Ad præſeruandos autem infantes à Strabiſmo, iubente Paulo, aliter progrediendum, vt ſcilicet obiecta omnia viſibilia ſupra dicta ponantur è regione oculorum, non autem ad latera, ſed de directo, vt ſic muſculi æqualiter fatigentur, contrarium enim omnino fieret, ſi ad latera ſituarentur. Quomodo à Strabiſmo præſeruandi ſunt pueri.

Ratione modò ſecundi affectus, prominentiæ .ſ. prẹſidiorum materiæ in duplici ſunt poſitæ diſcrimine; vel enim prominentiæ cauſam reſpiciunt, ſeu praui ſitus oculi (idem enim ſunt) vel ipſam prominentiam, & malum ſitum; quæ cauſæ rationem habent, pro illius varietate diuerſificantur; nobis tamen de illa tantùm agendum eſt, quæ materiæ præſentiam ſequitur, nam, quam cauſat ruptio muſculi, inſanabilis exiſtit; paralyſis autem, & doloris remedia, iam ſunt expoſita. Externæ verò cauſæ ex Paulo nihil aliud poſtulant, quàm, vt ſi adſint, quamprimùm remoueantur; deinde, vt ſi quos fecerunt ad oculos confluere, ſiue ſuccos, ſiue flatus illi omni ingenio euacuentur, auertantur, & retrahantur; qua autem ratione, & quibus materijs hæc ſint præſtanda, iam ex ſæpè dictis notum eſt. Vnum tantùm noto ex Aetio expreſſiones oculorum, quæ ob pariendi laborem contingunt, muliebrium locorum purgatione facillimè curari, & ideo quàm diligentiſſimè ijs eſſe ſuccurrendum. Externæ cauſæ.

Quòd igitur pertinet ad oculi prominentiam à præſentia humoris, ſi adſit, ſiue abſit tumor, ex fonte Chirurgico probatur in primis venæ ſectio, quocunq; modo ſanguis peccet, facta locis iã ſæpè determinatis, quibus tantùm hîc addo, ſi à ſcirrhoſo tumore, aut à melancholico humore, quouis modo fiat prominentia, nihil hæmorrhoidum apertione præſtantius eſſe. Laudantur fonticuli excitati, ſi vitium peculiare ſit in capite, in occipitio, & brachijs; ſi verò per conſenſum à partibus infernis, in vtraq; coxa; quo etiam in caſu frictiones, & ligaturæ probantur; veſicatoria quoq; capiti, vt ſæpè dictum eſt, admota ſunt miri vſus. Ad oculi prominentiam cum humoris præſentia. Si à tumore fiat ſcirrhoſo, nil præſtantius hæmorrhoid. apertione. Fonticuli, & veſicatorij vſus rectus.

Ex fonte Pharmaceutico, ſi de communibus loquamur medicamentis, præter crebras (vt rectè aduertit Aetius) totius purgationes, probantur mirificè decoc. ex ſaſſafras, ligno guaiaco, ſalſa, lentiſco, pro vt materia peccans ſuadebit, ita tamen, vt ſemper ijs cephalica, & ocularia addantur. Pharmaceutica.

Quò ad priuata, vltra euacuationes capitis, quas moliuntur maſticatoria, & gargariſmata, curandum omni ſtudio, vt caput exſiccetur; ad quòd machinandum præſtant odoramenta, ſuffumigia, fotus, & lotiones factę ex vino aromatizato, cinnamomo, nuce muſcata, pipere, caryophyllis, ligno aloes, &c. Poteſt etiam parari cataplaſma ex herbis ocularibus in vino coctis cum puluere aromatum, & ſummatim illa omnia, quę in hunc vſum ad paralyſim fuerunt recenſita, hûc quoq; transferri poſſunt; quinimò exſiccantia hæc, & digerentia oculis applicari poterunt, vbi neceſſitas id requirat; quare ea omnia, quæ id præſtare decreuimus ſupra de conſtrictione pupillæ ex vueæ humiditate, hîc commendanda veniunt; præter quæ tamen in primis laudantur frequens ablutio faciei, & oculorum cum aqua Marina, vel cum aquis thermalibus ſulphureis, aluminoſis, & ſalſis, quales ſunt Laſtrenſes, Diui Petri, & Tetutianæ: Illud tamen obſeruo, quòd ſi à tumore ſcirrhoſo prominentia gignatur, his emollientia, ſeu præmittantur, ſeu miſceantur; vnde tali in caſu plurimum valent fœnugræcum, chamæm. melilotum, thus, aloes, myrrha, crocus ſimul permixta, & ſucco fœnugr. excepta; item emplaſtrum ex radice altheæ cocta cum mucilag. fœnugræci, quæ materiæ omnes cauſam concernunt. Modò diſquirendum de oculi vitiato ſitu, debet enim reponi in propriam ſedem à qua exorbitauit, & loquendo de materijs Chirurgicis ad id conducentibus probatur cucurbitula ſicca cum multa flamma adhibita, & occipiti infixa, poſtquam totius, & capitis habita fuerit prouidentia, hæc enim, ſi quid aliud eſt, muſculos ad ſua initia contrahens, intra oculum trahere valet. Veſicantia, & ipſa in hunc finem aliquid faciunt, quemadmodum, & crebra oculorum compreſſio, quam Peculiaria. Si prominẽtia à tumore gignatur ſcirrhoſo, emollientia addantur. Vitiatus oculi ſitus cõſideratur.

digitis machinantur, ac deniq; lamina plumbea ad formam oculi fabricata, illiq; ſuperimpoſita.

Inter Pharmaca, quæ præcipuè ſint ex vſu.

E Pharmacis, laudantur aſtringentia omnia, & oculum comprimentia, qualia ſunt ſpongia, aqua frigida, ſeu roſacea, & plantag. imbuta; lana ſucco cichorei, pſyllij, poligonij madefacta; linteoli duplicati imbuti decocto ex vino aſtringenti, ſumach, myrtillorum, malicorij, hypociſtidis, thuris, & roſarum; ad idem facit emplaſtrum ex farina fabarum, thure, roſis, & albo oui; puluis quoq; oſſium dactylorum vſtorum, & ſpica cum vino aſtringenti; item ſtuppa linea in roſacea, & albo oui imbuta cum decenti tamen ligatura adminiſtranda. Rurſus animaduerto, hæc clauſis oculis admoueri, vel frigida, ex Aetij ſententia; vel ſaltem calida quantum æger perferre queit; nunquam tepida, quoniam huiuſmodi calor partes relaxando affectum auget. Sunt qui ſuſtineant, ea mirificè operari, quæ fronti applicita ſanguinem retinent, quòd ſic pericranium, à quo adnata progignitur, contrahitur, & cum eo adnata ipſa; idem efficaciſſimè præſtat hoc remedium

Hæc omnia, vel frigida, vel calida adminiſtrentur.

Linimẽtum ſang. retinens, & pericranium contrahens.

℞. *Acaciæ,*
Balauſtiorum,
Myrtillorum,
Mali Granati,
Radicis Biſtortæ,
Gallar. immatur. } *an.* ʒ. ij.
Boli Armenæ ʒ. ſ.
Corticis Thuris
Croci } *an.* ʒ. ſ.
Ol. Roſati,
Myrtini } *an.* ʒ. ij.
Succi Cotoneor.
Aceti Roſ. } *an.* ʒ. i.
M. & f. linimentum actu frigidum admouendum.

In eundem finem ad exſiccandam cum pericranio adnatam, & conſequenter ad intro reuocandam, apponitur eodem loco alumen diſſolutum in aqua, & ſale.

Tenuem, attenuátemq; victũ Aetius præſcribit.

Qualis ſit viuendi ratio, ſatis conſpicua. Illud tamen haud ex Aetio prætereundum, eam ſcilicet debere eſſe, & tenuem, & attenuantem, quin etiam ad inhibendam fluxionem vino aquam ſufficit, ſed fortè conſultius adhibere aquam chalybeatam cum vino granatorum medij ſaporis.

Atrophiæ, omnis euacuatio noxia

Tertius affectus, quem diximus oculi Atrophiam, planè huic contraria requirit, omnes enim euacuationes noxiæ ſunt; quare ea vſurpanda, quæ ſupra in capite de dilatatione, & conſtrictione pupillæ propoſita ſunt. Præter autem lac per os aſſumptum probantur irrigationes, ſiue ſtillicidia capitis, ex aqua dulci ſimplici, ex hydrelæo, & lacte, ex ol. amygd. dulc. ſiue per ſe, ſiue lacti admixto. Commendantur oculi fotus ex tepido lacte, ſicuti, & collyria ex lacte, mucilaginibus, & farina, ex lacte, & vino dulci calido; inunctio oculi ex butyro recenti, ſeu adipe Anſerino, vel Gallinaceo, vel Suillo recenti probè contrito; ex linimento, quod fit ex pomis apijs, & Suillo adipe, quodq; vulgò *Pomata* dicitur, & tunc pro eodem affectu frictio faciei oculorum cum extremis digitis laudatur, lac cum vino calidum infuſum in oculum, ſpongia aqua calida imbuta, & admota; quemadmodum eadem aqua calida capiti non ineptè perfunditur; & hæc curant Atrophiam, ſicuti priora Prominentiam, & prima Strabiſmum.

Fotus.

Inũctiones.

CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

De Læſo Viſu.

PEr Læſum viſum, ſeu læſam viſionem hoc loco intelligimus eam, quæ fit citra morbum euidentem, ſiue citra apparentem, & manifeſtum oculi affectum: Fit autem huiuſmodi viſionis læſio, vel ob vitium humoris cryſtallini; vel ob errorem externum: Si ob primam cauſam, rurſus accidit, aut quia corripitur humor ille aliqua intemperie ſimplici, aut compoſita; vel quia laborat ſoluta vnitate, vt res diuiſæ inſpiciantur; vel quia laborat morbo in compoſitione, primò ob auctam magnitudinem, vt in tumore; vel ob imminutam, vt in atrophia: Secundò ratione figuræ, quia non retinet figuram ſibi à natura inditam circularem, ſed complanatam, aut rotundam, quia nimis rarus, ac aſper: Tertiò ratione ſitus, quia aut ſurſum, aut deorſum, aut dextrorſum, aut ſiniſtrorſum inclinat, cùm ob ictum, tùm ob fluxionem. Sed ad intemperiem reducitur vitiatus cryſtallini calor, qui poteſt eſſe glaucus, ex viridi ſcilicet, & albo mixtus; vel fuſcus, qui affectus *Glaucoma*, & *Glaucoſis* nuncupatur, qui fit ob humiditatem, & ſiccittatem: Item ad id reducitur eiuſdem nimia tenuitas, & nimia craſſities.

Per viſionē læſam, ea, quæ à morbo fit, excluditur.

Quomodo lædatur viſio.

Error externus, vel eſt in oculo, vel extra oculum; qui eſt in oculo, vel ad corneam attinet, vel ad humorem albugineum, vel ad ſpiritus animales; qui verò eſt extra oculum, hic, vel in capite locum habet, idq; aut in cerebro, aut in neruis opticis; vel extra caput ſituatur, in toto ſcilicet, vel parte. Error externus, ſi ad corneam attineat, poteſt eſſe eius craſſities, vt in ſenibus, humiditas, & calor inductus ab humore imbibito; ſi autem ad humorem albugineum ſpectet, primò hoc fit vitio illius in quantitate, quia augetur, vel minuitur nimis; ſecundò ratione qualitatis, quatenus magis, vel minus craſſeſcit, idq; vel ſecundum totum, vel ſecundum partem; & ſi ſecundum partem, vel ſecundum circumferentiam, vel ſecundum centrum producitur; craſſities hæc, aut ab alimento, aut ab excremento, cùm vaporoſo, tùm humoroſo; tertiò fit ratione vitiati coloris, quia alieno colore afficitur, & inficitur.

Error externus viſum lædens eſt, vel in oculo, vel extra.

Ratione quanti, læditur primò.

Ratione qualitatis ſecundò.

Vel ratione vitiati coloris.

Quò ad vitia ſpirituum animalium, hi, ratione quantitatis defficere poſſunt, aut quia influunt quidem, ſed non ſuſcipiuntur propter anguſtiam ventriculorum cerebri, & neruorum opticorum; aut quia non influunt, ſiue hoc contingat, quia non generantur, vt in proximè morituris; ſiue quia reſoluuntur, vt in euacuationibus inſignibus; vitiantur quoq; ratione qualitatis, quia nebuloſi, humidi, turbidi ob immodicam cerebri, & alimenti humiditatem; vel ob intemperiem frigidam, & ſiccam cerebri impuros ſpiritus generantem, vt in valde ſenibus, & decrepitis.

Spirituum animalium vitia vnde oriantur.

Error externus, qui eſt extra oculum in capite, eſt vitium opticorum, ac cerebri; opticorum, ſi nimis impurè, vnde impuritas ſpirituum; vel ſi nimis anguſti, quòd, & de toto, & de parte intelligitur; anguſtia autem hæc, ſi referatur ad ſubſtantiam, eſt denſitas pororum facta à frigore, vel à materia replente; ſi verò referatur ad foramina, eſt obſtructio ex pituita, vel compreſſio facta à tumore partium vicinarum; ſi tandem in ſolutam vnitatem refundatur vitium hoc, opticorum eſt vlcus, aut vulnus. Cerebri vitium eſt intemperies, vnde ſpiritus pauci, & impuri; eſt & anguſtia, vnde haud tranſit facultas, vt in caro. Tandem idem error externus eſt extra oculum, & infra caput, vel in toto, vt in acceſſionibus febrium; vel in parte, vt in ventriculo ratione vaporum ad caput dilatorum. Ex quibus omnibus non eſt obſcurum plurimas oriri indicationes, quas tamen omnes ad duo capita redigo, nempe ad res ſecundum naturam, & ad res præter naturam: Res ſecundum naturam ſui conſeruationem poſtulant per ea, quæ ſeruant oculi, & proportionem, & calorem innatum: Res autem præter

Externus error in quibus cōſiſtat.

Anguſtia, vel ad poros, vel ad foramina attinet.

Cerebri vitiū eſt intēperies.

Indicationes eliciuntur omnes à rebus naturalibus, & præter naturam.

naturam petunt ſui ablationem; pertinent autem iſtæ ad cauſam morbificam, & ad morbos: Cauſa morbifica, vbi ſit materia, euacuantia requirit, vti peccat quantitate copioſa; vbi motu, retrahentia; vbi verò eſt defectus ſpirituum, & humoris albuginei, vtriuſq; reparationem, ea tamen ratione, vt ſemper obuij fiamus cauſis defectum producentibus, iuxta præcepta Medica ſatis manifeſta: Morbi in intemperie, alterantia per contrarium; in figura propter aſperitatem, & raritatem, leuigantia, & denſantia indicant; figuræ mutatio, ſitus vitiatus, ſpiritus turbulenti, & craſſi, obſtructio ac magnitudo aucta nihil vtile petunt, vt de ſe patet. Cæterùm huiuſcemodi indicationes proſunt in vitijs aduentitijs, haud autem in natiuis, quoniam iſta curationem non admittunt, remitti tamen, & caſtigari aliquo pacto valent.

Cauſa morbifica cum materia.

Morbi in intemperie.

Indicationes in aduētitijs tantùm vitijs proſunt.

Deuenio iam ad remediorum materias. Ratione igitur Chirurgiæ, omnibus in affectibus, qui ex humorum fluxione, atq; præſentia quoquo pacto pendent, vix reperies materiam Chirurgicam, quæ non, ſiue ſanguinem euacuet, vt venæ ſectio, cucurbitulæ ſcarificatæ, hirudines; ſiue humorem diuerſum à ſanguine, vt cauteria, & veſicantia; ſiue ſenſibiliter euacuet, vt prædictæ materiæ; ſiue inſenſibiliter, vt frictiones, lotiones, vincula, & cucurbitulæ ſiccæ, potiſſimùm autem, vt præ reliquis hæ materiæ locum habent in anguſtijs neruorum opticorum, & in ſpirituum, ac humorum impuritate, ac turbulentia. Sed illud oportet animaduertere, non æquè, aut eodem modo in omnibus omnes has materias adminiſtrandas eſſe, ſed aliàs, & aliter in alijs. Quare quò ad ſanguinis detractionem attinet, & ſi ea conuenit in quocunq; eorum affectuum, in quo ſanguinis vitium obſeruatur, tamen in primis illud circa eam notandum eſt in ſpirituum affectibus, ſemper à copioſiori, & nimia abſtinendum eſſe, quomodocunq; fiat, quia in ea perpetuò ſpiritus depauperantur; in affectibus verò neruorum opticorum, peccante ſanguine, liberalius cum ea agi poſſe; imò ſi nerui anguſtiam patiantur propter inflammationem, nullum genus mittendi ſanguinem prætermittendum; vnde in hac illicò (pro vt plenitudo ſuadebit) vel media, vel cephalica alterius brachij, ſi vnus tantùm; vel vtriuſq; ſi vterq; oculus laboret, aperiri debet, deinde ſtatim poſt qualemcunq; corporis purgationem deueniendum ad cucurbitulas ſcarificatas pro reuulſione cum multa flamma dorſo, & occipiti adhibitas; ad hirudines poſt aures; ad apertionem venarum in naribus per eaſdem hirudines, aut per ſetas Suillas, & ad ſectionem venæ frontis; & hæc pro euacuatione communiori. Pro euacuatione autem particulari, ſi id vllo modo fieri poſſit, ad detractionem ſanguinis ex ijs venis, quæ in angulis oculorum habentur, deueniendum; nam ex Aetio (qui venas eas faſcia collo circumiecta tumefactas ferro pertundit) nihil hoc remedio in hebetudine oculorum, quæ ſubitò ingruit, præſtantius; imò ferunt Capras quotieſcunq; viſus obſcuritatem ſentiunt, ac tentantur naturali inſtinctu ad vincos ſe ſe vertere, & ijs haſce venas ſibi recludere. Illud quoq; obſeruo in ſpirituum, atq; humorum impuritate, plurimum ad reuellendos craſſos humores valere apertionem hæmorrhoidum, & in fœminis venarum tali, cum ex Hippoc. ſententia fœminæ menſtruis rectè fluentibus, & qui hæmorrhoidas innatas habent minimè viſus obſcuritate tententur.

Ex Chirurgia quid hauriatur vtile.

Obſeruatio in remedijs applicandis.

In ſanguinis detractione, quomodo agendum.

Cucurb. ſcarificatæ cum magna flamma conueniunt, atq; hirudines.

Venarum ſectio in angulis, illicò prodeſt.

Naturalis Caprarum inſtinctus pro viſu ſeruando.

Hæmorrhoidū apertio in viris, & tali in fœminis valde vtilis.

Quò ad materias Chirurgicas humores diuerſos ſenſibiliter euacuantes, conſtituo cauteria, quæ artubus affigi ſolent in anguſtijs neruorum opticorum, cum hæc ſubitò fiant nullum habere vſum; in ſpirituum autem, & humorum impuritate locum habent, in brachijs quidem, ſi malo ſit è capite origo; in partibus verò infernis, ſi à toto, & per conſenſum; quæ verò capiti admouentur, non ſecus ac veſicantia, cùm in modò dictis affectibus, tùm etiam in anguſtijs neruorum opticorum, maximè à craſſis humoribus excitatis inſignem operam præſtant: Poſſunt autem his in caſibus affigi, non tantùm occipiti, vt vulgò fieri conſueuit, ſed ſuturæ etiam coronali, quo ſic materia calefacta attenuata, & agitata ad ſuperiora prouocetur. Veteres Medici ex Ariſtot. 30. Probl. probl. v. & ex Hippoc. de locis in homine inurebant ſimili in caſu venas temporum; ſed Aetius tāquam barbarum hoc remedij genus improbat. Cæterùm exiſtimo

Cauteriorū rectus vſus.

Antiqui tēporū venas inurebant.

ſtimo in malo tàm graui, ſi per venas externas fiat fluxio, ita vt hæ neruis opticis vapores, aut humores ſubminiſtrent, tentari poſſe hoc remedij genus; ſin per venas internas, aut immediatè per neruos eadem fluxio ducatur, nullam eius fore vtilitatem futuram. Frictiones, & ligaturæ in omnibus hiſce malis vtiliter adminiſtrantur. Circa lotiones verò illud noto ex Hippoc. 5. Epid. pedes aqua multum calefacere valde noxium eſſe oculis, quòd ſic vapores ad caput facilè eleuentur, & quando ad vſum huiuſmodi remedij genus eſt traducendum, quod maxima adhibendum eſt cum cautione, ne vapores aſcendant caput; quare ſtudendum eſt impedire huiuſmodi aſcenſum ſtragulis interiectis, vel ſituato ægroto, ne vapores dicti caput pertingere poſſint.

Auct. ſententia circa eãdem inunctionem.

Frictiones, & ligaturæ vtiles.

Lotiones pedum rectè adminiſtrentur.

Medicamenta, quæ pertinent ad res ſecundum naturã, ſæpius iam tradita ſunt; quæ autem rerum præter naturam ſunt propria, varia ſunt, pro vt, & affectus ipſi varij ſunt. Conſultò in præſenti miſſos facimus cerebri, & partium infra cerebrum effectus, quoniã hos proprijs in locis iam partim meditati ſumus, partim meditabimur; ex reliquis verò eorum tantùm materias perſequemur, qui curationem ſuſcipiunt. Ratione igitur intemperiei cryſtallini, ſi fuerit calida, laudo, vt oculus abluatur roſacea, vel frigida ſimplici; ſi fuerit frigida abluantur oculi, & actu, & potentià calidis, vt puta aquis ocularibus, vino, aut ſimplici, aut medicato cum ſimplicibus ocularibus, quibus omnibus addi poterit modicum aquæ vitæ. At in intemperie humida probatur aloes puluerizata, & puluis oſſis Sepiæ, ſed in primis puluis tutiæ præparatæ, ac bis, vel ter lotæ, deinde exſiccatæ; eſt autem lauanda tutia, vbi humiditati iungitur intemperies calida aqua roſacea; quando frigida aqua fœniculi, rutæ, vino rubro aſtringenti, & ſic lotæ ad maiorem ſiccationem ſuperaffundendus ſuccus roſarum, aut rutæ, aut fœniculi, aut maioranæ: Quòd ſi oculus huiuſcemodi medicamentum haud ſuſtinet, tutia deligetur in linteolo, quod imbuatur aquis prædictis, deinde expreſſo linteolo, ſic imbuto aqua in oculos inſtilletur. Rhaſis tutiam aſpergit ſucco maioranæ puro, eam ſiccat, & iterum rigat ſucco chelidoniæ, addendo puluerem piperis; denuo ſiccat, & ſiccatam rigat, fœniculi ſucco; poſt rurſus ſiccatam in puluerem redigit, quem puluerem, ſi metus ſit doloris, miſcet cum lacte; vbi verò abeſt talis metus, illum compaginat cum alijs exſiccantibus, præcipuè cum fellibus. In intemperie ſicca, inſtillatio lactis eſt miri vſus ex vbere Iuuenculæ in oculum expreſſi, illo enim, & oculus humectatur, & quoquo pacto calefit, vt facilius alimentum ſuſcipiat, præmiſſo linctu per eum, qui maſticarit amygdalas dulces, vel conſeruam ex floribus maluæ; conuenit etiam illitio cum butyro loto in aqua maluæ; emplaſtrum ex mucilaginibus ſeminum maluæ, & altheæ, cum lacte muliebri, & farina amyli; fomentum ex decoc. maluæ, altheæ, violarum, fœnugræci, ex ſucco maluæ, & lacte depurato; quidam etiam brodia non ſalita in eundem finem adhibent. Rhaſis, præter hæc omnia, caput perfundit tepida, naribus, & auribus applicat humectantia, vti ol. amygdalarum dulcium, pineorum; commendat vaporem ex aqua dulci, facie inclinata, in oculos ſuſceptum, ac deniq; pro toto balneum aquæ dulcis, omnia tamen tepida, vel quoquomodo calida adminiſtrat, cauendo ſemper ab actu frigidis, cum hîc attractio poſtuletur, non autem repercuſſio; illa fit ſubſidio caloris; hæc frigoris. In raritate humoris cryſtallini, valet capitis cum frigida perfuſio; inſtillatio in oculos aquæ roſatæ, cui immacerata ſint grana ſumachiorum; in quem vſum etiam vinum granatorum acerborum diſtillatum commendatur.

Humoris cryſtallini intemperies, quomodo curetur.

Tutiæ præparatio ſecundum diuerſam humoris qualitatem.

Alia tutiæ præparatio ex Rhaſi.

Siccę intemperiei quibus occurrendum.

Quæ magis placeant Rhaſi.

Ab actu frigidis cauendum.

In hum. cryſtallini raritate.

Glaucoma (loquor de morboſo) ſi ob ſiccitatem eueniat, non curatur, niſi admodum recens extiterit, ac debile; in hoc autem humectantia ea conueniunt, quæ iam in cura intemperiei ſiccæ cryſtallini ſunt vſurpata; ſi verò ab humorum multitudine dependeat, & craſſitie, difficulter quidem, aliquando tamen ſanatur, poſt totius, & capitis diligentem purgationem attenuantibus, diſcutientibus, & valde detergentibus, quæ tamen ſint tenuium partium; huiuſmodi ſenſus ſunt fel Hircinum, Taurinum, Miluinum, mel cum ſucco rutæ, fœniculi, & chelidoniæ permixtum, ſicuti; & ſuccus raphani,

Glaucoma morboſum, & eius cura.

phani, tàm per se adhibitus, quàm cum myrrha croco, & opopanaco, ac collyrij modo, ægrotanti oculo superdatus. Præ cæteris verò commendantur hæc duo collyria

Collyrium max. ad Glaucoma valens.

℞. *Succi Fœniculi, Rutæ* } *an. ℥. ij. ß.*
Fellis Galli, Perdicis } *an. ℥. i.*
Croci, Myrrhæ, Piperis } *an. ℈. i.*

Leuigentur per se aromata, deinde misceantur cum succis, postea addantur fella, deinde cum melle lumbricato f. collyrium.

Alterum est aridum

Aliud ad idem.

℞. *Fellis Taurini exsiccati ℥. iij.*
Croci, Myrrhæ } *an. ℥. i.*
Piperis albi ℈. ij.
Semin. Rutæ ℥. ß.

Omnia terantur f. ar. deinde, vel gummate, vel albumine oui formentur pastilli, & iterum siccentur, ac tempore vsus in tenuissimum pollinem redacta inspergantur, vel insufflentur in oculum.

Anemonis proprietas.

Ferunt quidam anemonem herbam portatam, vel subligatam collo intra paucos dies sanare Glaucoma. In asperitate crystallini laudatur lac humanum; collyria ex sarcocolla, vel thure, quæ fiunt cum mucilagine altheæ, & maluarum instillata in oculum cum aqua maluarum; hæc enim asperitatem leniunt, & æquant. Sed Gal. 4. Local. 2. inter hæc etiam detergentia reponit; & ne à veritate recedam multa cum ratione hoc fieri mihi persuadeo; aspera enim superficies, cùm detrahendo, quod excedit, tùm addendo, quod desideratur æqualis redditur, quorum hoc lenientia, illud detergentia præstant; porrò detergentia hæc in Glaucomatis curatione fuere recensita. Illud tantùm noto, quòd si peruersitati situationis eiusdem crystallini est consulendum, medicamenta petantur supra ex tractatu paralysis, conuulsionis, sugillationis, & epiphoræ. Rursus obseruo, quòd si humor crystallinus sursum, vel deorsum inclinet præter naturam, & sic omnia obiecta geminata intueamur, putare quosdam hanc situs peruersionem, præter naturam, saltem in infantibus curari posse, detinendo eos in situ æquali, ita scilicet, vt non habeant caput magis eleuatum, quàm reliquum corpus; deinde si declinet deorsum crystallinus, lucernam ponunt post caput; si sursum, ad pedes. Sed meo iuditio, hæc si quam adferre vtilitatem possunt, in eo potissimùm crystallini peruerso situ præstare eam poterunt, quæ fit à conuulsione mouentium oculum sursum, vel deorsum.

Quid Gal. placuit, & rat one suadetur.

Obseruatio.

Alia notatu digna.

Corneæ vitia quomodo curentur.

Quòd spectat ad vitia corneæ, vbi ea fuerit crassefacta senectutis vitio, corriget eius crassitiem lac, vinum dulce, decoc. fœnugr. meliloti, & fœniculi recentis; sed nihil præstantius, lacte cocto cum seminibus fœniculi; hoc enim, præterquamquod humectat, etiam crassos senum spiritus nitidiores reddit; vbi verò pendet crassities ab humoribus crassis, & impactis, curatur, vt Glaucoma ab ijsdem humoribus. Sed hoc in casu, tãquam commendatum ab alijs probatur sequens collyrium

℞. Eu-

℞. *Euphragiæ,*
Rutæ,
Chelidoniæ maioris, } an. m. i.
Verbenæ,
Betonicæ
Semin. Fœniculi,
Sileris Montani } an. ℥. ſ.
Radicis Calami Aromatici ʒ. vi.
Abſinthij Hortenſis m. ſ.
Flor. Cyani,
Roſar. rubr. } an. m. i. ſ.
Thuris,
Aloes, } an. ʒ. ij.
Myrrhæ
Aq. Flor. Roſar. lib. ij.
Vini Maluatici,
Aq. Rutæ } an. lib. i.
Vrinæ Pueri lib. ſ.

M. & infund. omnia per dies quinq; poſtea diſtillentur in vaſe vitreo, ac ſtillatum in vitreo benè cooperto vſui ſeruetur.

Collyrium valde laudatum.

Vbi eadem cornea eſt nimis humecta, eadem, quæ pro humiditate cryſtallini propoſita ſunt conducent. Quidam commendant ſtercus Accipitris per ſe;

Vel ℞. *Sarcocollæ nutritæ* ʒ. ij.
Stercoris Lacertæ, & Accipitris,
Thuris, & Corticis eiuſdem, } an. ʒ. i.
Nucis Cupreſſi

M. & f. collyrium, quod tempore vſus ſoluatur aqua chelidoniæ.

In cornea nimis humecta.

Color præter naturam corneæ, quibus amoueatur.

Color eiuſdem corneæ præter naturam amouetur medicamentis purgantibus humores eam inficientes, cùm è toto, tùm è capite; præterea, & diſcutientibus in ſuffuſione, & albugine iam præſcriptis. Vitia humoris albuginei, ratione quantitatis, quomodo corrigenda ſint, patet ex capite de pupillæ dilatatione, ac conſtrictione; ſi ab vlcere, aut vulnere euacuetur; in adultis numquam, in pueris tamen aliquando, teſte Gal. 1. de ſympt. cauſis 2. reſtituitur, ſed à natura, non autem medicamentis, quamquam non deſſiciant, qui canant adultorum hiſtoricas cantilenas, quibus natura eum ſimili in caſu reparauit. Craſſities, ſi ei obueniat ex proprio alimento immedicabilis euadit; ſi ab excremento permixto, curatur iiſdem remedijs, quibus ſuffuſio legitima; vbi error quorumdam animaduertendus, qui, quoniam in ſuffuſione craſſefacientibus locum aliquem eſſe vident, cùm ſcilicet cataractam deponere volumus, eadem quoq; in caſu iſto vſurpari poſſe credunt; peſſimè tamen agunt, quoniam craſſamentum albuginei ab acu deponi nullo modo, vel poteſt, vel debet. Color eiuſdem præter naturam iiſdem debetur, quibus, & color corneæ.

Albugineus humor ab vlcere, aut vulnere, in pueris quandoq; in adultis nũquam curatur.

Nonnullorum error circa craſſefacientia.

Ratio.

Quòd attinet ad vitia ſpirituum, ſi ij deficiant, quia non generantur, aut quia ſunt reſoluti, iſtis in duobus caſibus pari paſſu incedendo, idonea præbeantur alimenta, de quibus ſuo loco. Probantur autem è medicamentis odorata, ſed moderatè, quia immoderata ſpiritus exhauriunt; obſeruaui enim quaſdam mulieres odoratis vtentes acutiori viſu præſtare: Talia autem, vel ſicca eſſe poſſunt, & prunis ad ſuffitum inſperguntur, vt quæ fiunt ex roremarino, & betonica, nec non cordialibus temperatis; vel humida

Ad ſpirituũ vitia, quæ attinent.

Odoram. viſum acuunt.

Odoram. vel ſicca, vel humida.

humida naribus admouenda, vt aqua maioranæ cum portiuncula vini odorati, & ſimilia. Actuarius in libro de ſpiritibus fatetur nihil magis aptum eſſe pro ſpirituum refectione, quàm balneum, non toti ſolummodo, ſed & capiti adhibendum, per quod, nil intelligat frigidum, vel ſubfrigidum, neſcio videre quomodo reficiat ſpiritus, non autem potius reſoluat: Alij in eundem finem caput abluunt aqua, & oleo amygdalarum dulcium; ſed hæc ablutio, tunc maximè conuenit, cum defectui eorundem ſpirituum ſubtilitas iuncta eſt. Vinum quod plurimum confert, eſt vinum odoratum extrinſecus oculis adhibitum; imò ſimili ratione vſurpatum magis præſtare creditur, quàm ſi intrinſecus exhibeatur, quia præter id, quòd omnia eadem facit, quæ intrinſecus ſumptum penetrationem celerem, illuſtrationem, & refectionem ſpirituum, hoc etiam habet, quòd nullam capiti inducit noxam; quare laudo, vt quotidie eo oculi ſæpius lauentur, vel vt repletum eo vas vitreum viridis, aut punicei coloris, quod orbitæ oculi magnitudinem æquet oculis imponatur. Quòd ſi hæc omnia haud profuerint, & cum à natiuitate vitium dependet, non reſtat aliud, niſi vt confugiatur ad perſpicilla in medio caua, vt quæ mirificè ſpiritus in vnum congregant. Vbi per occaſionem illud obiter adnoto, quod quemadmodum huiuſmodi vitra iuuant defectum ſpirituũ, & eos, qui remota obiecta vident, ita ijs, qui non diſcernunt exquiſitè propinqua plurimũ prodeſſe perſpicilla ex vitro gibbo confecta, ficuti perſpicilla æqualiter craſſa efficiunt, vt parua obiecta maiora appareant, colorata, viridia, cærulea, & pumicea vt ne in videndo viſus defatigetur. Quòd ſi ijdem ſpiritus deficiant ex opticorum anguſtia, quæ pendeat ab humiditate, ea conueniunt remedia, quæ ad ſiccationem in humiditate cryſtallini recenſuimus: Si verò fiat à tumore comprimente, vbi tumor iſ fuerit inflammatorius, quid, ac qualibus agendum, ex prædictis decretum: Vbi verò ſcirrhus aufert viſionem in vtroq; oculo, nihil machinandum; in vno autem, præſeruandus eſt alter purgantibus totum, & reuellentibus, de quibus aliàs. At ſi obſtructio ſit procreata ab humore craſſo, & lento, ſtatim omnia tentanda erunt, ne materia impingatur; quare ſimul ac vocatus erit Medicus, præſcribat clyſterem acrem, deinde de ſecta cephalica poſt viij. horas propinabit pilulas fœtidas, vel cocchias, vel Arabicas, ſine quibus, & lucis. Sunt, qui imperant vomitum, quem talem haud temerè tentandum puto, cum (vt dixi) valde repleat caput; quibus pilulis in natura, ac temporibus calidioribus, ſuperbibendum eſt ſerum, deinde caput euacuetur Chirurgicis inordinatis, nec non per os, & nares medicamentis ſæpè recitatis, additis tamen perpetuò ocularibus, vt facilius materia in ijs reſtagnante ducatur; poſtea caput perfundetur aqua actu calida ſalita; applicanda, & ſinapiſmata, & veſicantia ex tapſia, ex ſtercore Columbino, ſtatimq; ad decoctum guaiaci, ligni viſci quercini, ſalſæ, & Chinæ deueniatur, quòd poteris parare in iure Viperino; vel ſaltem ante primum ſyrupum patiens deuorabit bolum ex trochiſcis Viperinis, aut earum carnes cum pulueribus ocularibus exceptis ſucco fœniculi, atq; hoc in caſu, præcipuè curandus ſudor totius, ac capitis.

Spiritus balneo recreari putat Actuarius.

Vinum odoratum omnibus præſtantius.

Perſpicillis varij ſpiritus vniuntur.

Obſeruatio circa perſpicilla.

Si ſpiritus ex opticorũ anguſtia deficiant.

Si à tumore.

Si à ſcirrho.

Si obſtructio ab humore fiat craſſo, curatio ſic inſtituatur.

Vomitum reprobat Auctor.

Veſicantia.

Decocta.

Quò ad medicamenta, quæ extrinſecus adhibentur, viget inter Scriptores, & Practicantes controuerſia; ſunt enim, qui affirmant ea nihil vtilitatis adferre poſſe, cum locus affectus valde intimus exiſtat, & profundus ad quem nequit eorum virtus deuenire. Sed eorum ratio (me iudice) nihil, vel parum admodum concludit, quia neq; capiti forent admouenda, & tamen illi hæc cum alijs vſurpant; quare non videntur negligenda; vnde laudo, vt cum Paulo oculus foueatur ſpongia madefacta in aqua ſalſa, & vt adhibeantur collyria omnia, quæ pro ſuffuſione, & albugine ſunt propoſita;

Controuerſia de extrinſecis medicam. Auctoris ſententia, & difficultatis ſolutio.

Vel ℞. *Succi Chelidoniæ,*
Fœniculi, } *an.* ℥. *i.*
Nitri
Mellis lib. ij.

Croci,

Croci,
Piperis,
Myrrhæ,
Camphoræ } *an.* ʒ. *i.*

Ponantur omnia in phiala vitrea, & detineantur in Sole, vel in ſtupha per quatuor dies, & noctes, poſtea ſtillentur per alembyccum, ac diſtillato hora ſomni gutta vna ſuper pupillam ſtilletur, ac palpebris ſuperioribus pannus ſubtilis in eodem madefactus imponatur.

Sed ſingulariſſima eſt pinguedo, quæ diſtillat ex iecore Muſtellæ fluuiatilis, ſi cilia, & palpebræ ſuperiores ea inunguntur, ſtatim enim ab inunctione humores tenues, lacrymarum inſtar, promanant, à quibus paulatim videndi acies reſtituitur. Iecoris Muſtellę pinguedo efficaciſſima ad viſũ rećtè tuendũ.

Supereſt impuritas humorum, & ſpirituum, quæ quomodo tractanda ſit, quò ad communia remedia, & capiti peculiaria, attentis prægreſſis, conſpicuum eſt, dum illud ſolùm notetur ſingulariter hoc in vitio valere pilulas ex aromatibus, & de hiera cum agarico ſine croco. Quare Topica quædam tantùm proponam, quæ ſimul, & ſpiritus depurant, viſumq; acuunt, & corroborant, ac humores clarificant, ſiue ad hæc conducant à proprietate, ſiue à qualitate manifeſta; ſunt autem hæc, cùm externa, tùm interna: Inter interna, primùm eſt aqua ſtillatitia ex chelidonia, & vermibus, qui naſcuntur in putredine Viperarum, vel aliorum ſerpentium nemoralium; accipiuntur enim, aliquot Viperæ præparatæ diſſecantur in fruſtula parua, reponuntur in vaſe vitreo benè obſcurato, vas ſepelitur in fimo Equino, quouſq; ex Viperis illis vermes oriantur, pro vſu dicto; parata ſupradicta aqua, illius guttæ aliquot inſtillentur in oculos; alij hanc aquam præparant ex Viperino adipe, theriaca, & rebus ocularibus: Secundum eſt puluis auis Picæ in teſtaceo vaſe crematæ, & ad cineres redactæ ſicq; admotus: Tertium eſt puluis hepatis Hircini aſſi cum caryophyllis, & pipere oculis inditus, qui tamen præcipuè in hyctalope valere creditur, quemadmodum, & ſpodij exiguum ſæpius per nares cum violaceo iniectum, & cinis ficulneus ex oleo palpebris illitus. Circa iecur Hircinum animaduerto quoſdam, præ puluere, probare eius ſaniem, quæ ab eo excidit, dum in veru aſſatur, ſi ea illinatur; alios autem velle, vt vapor quoq; eius, dum coquitur in olla, vel nidor dum torreſit, velato capite ab oculis, ad modum ſuffumigij per tribulum excipiatur. Illud quoq; ex recentioribus obſeruo, & eiuſdem puluerem, & nidorem efficaciora euadere, ſi ſimul cum felle coquatur, & torreſiat, idq; magis adhuc, ſi eidem fœniculi, rutæ, & chelidoniæ folia infigantur: Quartum eſt hoc

Humorum, ſpirituumq; impuritas, quomodo tractanda. Topica interna, & externa. Interna. Quomodo vermes, ex ſerpentibus animalibus oriri poſſint. Hircini iecoris conſideratio.

℞. *Tutiæ Alexandrinæ quinquies incenſæ, & extinctæ in vrina pueri, item toties incenſæ, & extinctæ in aq. roſ.* ʒ. *ſ.* Linimẽtum.
Balſami ℈ *ij.*
Vini odorati ʒ. *i.*
M. & vtamini ad modum linimenti.

Quintum.

℞. *Sileris Montani,*
Sampſuci,
Euphragiæ,
Rutæ,
Chelidoniæ,
Fœniculi } *an.* ʒ. *ij.* Liquor ſtillatitius.

 Zingi-

Zingiberis,
Spicæ,
Piperis longi,
Caryophyl. } *an.* ℥. *i.*
Tutiæ incensæ, & extinctæ modo, qui supra;
Sarcocollæ munitæ lacte Asinæ,
Ligni Aloes

Fellis Aquilæ, aut Accipitris,
Hirci Montani } *an. n. i.*

Balsami ʒ. *s.*
Mellis Ros. colati ℥. *ij.*

Puluer. puluer. incidantur incidenda, deinde in vase vitreo obturato reponantur, ac Æstate per 40. dies insolentur; Hyeme verò sub fimo Equino detineantur, & qualibet die ter vas agitetur, deinde liquor trahatur oculis instillandus.

Sextum est cinis capitum pullorum Hirundinis, acu exære in nido exsiccatorum cum balsamo in oculos instillatus: Septimum.

℞. *Humoris crystallini, vel pupillarum Lupi, aut Lucij, vel lapidum repertorum in capite Lupi piscis, Fragri, Aselli diligentissimè contritorum* ʒ. *i.*

Sileris Montani,
Semin. Fœniculi } *an.* ʒ. *ij.*

Euphragiæ,
Rutæ,
Chelidoniæ } *an.* ℥. *s.*

Capit. Hirundinum vstorum ʒ. *ij.*

Fellis Perdicis,
Gallinæ } *an.* ʒ. *ii.*

M. & postea puluerizentur, addatur
Mellis Ros. colati lib. i.
Vini albi parum

Ponantur simul in vase vitreo, quotidie agitentur, & remaneant in Sole, ac deinde seruentur in vase æneo; tempore vsus illinatur palpebris noctu, mane abluatur cum aqua fœniculi, & rutæ.

Ad idem faciunt fel Hirci cum melle; senecta Aspidis pulurizata; Accipiter in vnguento susino coctus, & applicitus; succus peucedani cum succo fœniculi; vel succus anagallidis tertio quoq; die iniectus; deniq; ros, qui insidet rosis pluma abstersus, & oculis inditus. Hæc est aqua, quâ cæco nouem annorum visum restituisse creditur

Aqua mirabilis.

℞. *Succi Apii,*
Fœniculi,
Verbenæ,
Camedrios,
Pimpinellæ,
Caryophyllatæ,
Saluiæ, } *an.* ℥. *i.*
Chelidoniæ,
Rutæ,
Centinodiæ,
Morsus Gallinæ,
Caryophyllorum,
Farinæ Volatilis

Piperis

Piperis craſſiuſculè triti,
Nucis Muſchatæ,
Ligni Aloes, } *an. ℥. iii.*

Omnia immergantur in vrina pueri incorrupti, & ſexta parte vini maluatici, bull. paruo tempore, deinde exprimantur, & percolentur, reponantur in vaſe vitreo benè obturato, cuius aqua, ſeu liquoris hora ſomni ſingulæ guttæ, ſingulis oculis inſtillentur.

Inter amuleta, quæ geſtata valere creduntur, numerantur oculi Cornicis collo ſuſpenſi; radix corrigiolæ, creſcente Luna collectæ, & eodem modo ſuſpenſæ; lapis boſtrychites geſtatus. Auenzoar ſcribit intuitum aſſiduum Aſini agreſtis à proprietate viſum fouere, quòd idem de ſmaragdo tradit Plinius; & de ſcarabeo coloris ſmaragdini Marcellus; ſed hæc omnia externa ſunt. Ex internis laudo nucem muſchatam, zingiber, & myrobalan. chebul. conditas; macem cum conſerua euphragiæ; acorum conditum, pleriſarcoticon, elect. Humaim Meſuei, conſeruas euphragiæ, florum capitalium cum mace, & fœniculis, potiſſimè à cœna datas, vtramq; magnam antidotum, tripheram minorem cum quarta parte ſui ponderis euphragiæ; iecur Hirci pro maribus, Caprinum pro fœminis; Picam coctam, & comeſtam; hoc etiam valde probatur

Amuleta ad viſum ſeruandum.

Interna.

℞. *Succi Fœniculi,*
Chelidoniæ,
Rutæ depurat. } *an. ℥. i.*
Mellis lib. i.

Decoquantur ad conſumptionem duarum tertiarum in duplici vaſe, deinde adde

Electuariū.

Semin. Fœniculi ℥. ſ.
Macis,
Piperis albi,
Cubebarum,
Cinnam.
Puluer. capitum Hirundinum } *an. ℨ. i.*

M. & f. elec. aſſumendum mane vna, vel altera hora ante cibum.

Quidam etiam cardiaca proponunt, vt confectionem alkermes, diamoſchum, elect. de gemmis; ſed hæc etiam ad reſarciendum defectum ſpirituum conducunt.

Victus ratio omnis, ad tria redigitur omnino capita, pro vt tres ſunt cauſæ, à quibus omnis, viſus læſio pendet, intemperies ſcilicet; vitium ſpirituum; & vitium humorum. Victus ergo in intemperie, qualis, qualis illa ſit, iam ſupra in tractatu de dolore capitis, & alibi explicatum eſt, vt de illo in præſentiarum nihil ſuppeditetur.

Victus ratio triplex, ſecū-dum triplicē læſionem viſus.

In intemperie generatim.

In ſpirituum vitio consíderandus defectus, nimia tenuitas, nimia craſſities, nimia impuritas: Si ergo deficiant, ac tenuiores ſint, quàm deceat, cibi ſint optimi ſucci, ſanguinem bonum, nec adeo tenuem generantes, & multiplicantes vapores benignos; quare offerantur, non ſolùm oua tremula, panis decoctus in iure Gallorum, Hædorum, Agnorum, ſuccus carnis, contuſa eiuſdem, at exhibeantur, & carnes ipſæ Caponum ſolidæ, Phaſianorum, Perdicum; ſed inter alias commendantur Gallorum teſticuli macerati in lacte. Potus ſit vinum, non adeo generoſum, aromaticum tamen; generoſum enim replet caput; quare ad hoc reſpiciens Actuarius conſtituit in his affectibus conuenire vinum ſuaue, non admodum acre, præſertim ſi non duxerint originem à ſiccitate magna, ſed à ſimplici reſolutione, quia hoc modo exinaniti vapore vini facillimè reparantur; at nimis exſiccatos, vinum magis exſiccat: Sed præter cibi, & potus accommodatam præſcriptionem aeris maxima habenda ratio, vt qui, & ipſe ſpiritibus materiam ſuppeditat; temperatus ergo, quantùm fieri poteſt, curetur, aut certè in tenuitate ſpirituum ad frigidum, & humidum parum inclinans; iuuat plurimum

In ſpirituum vitio.

Cibus.

Potus.

Aer.

rimum ex Gal. 1. de ſympt. cauſ. 2. aſpectus nigrorum, hic enim ſpiritus congregat, quemadmodum albus diſſipat; & diſgregat. Quies præ motu, ſomnus præ vigilia, commendatur, exercitia namq; & vigiliæ ſpiritus reſoluunt, quemadmodum ex animi affectibus, gaudium, ira, & riſus. Illud autem hic obſeruo, iiſdem videlicet, quibus ſpirituum tenuitas corrigitur, iiſdem corrigi raritatem tunicarum, & cryſtallini, quamquam pro cryſtallini raritate, præter dicta, Aetius laudet deambulationes mediocres, exercitationes ſuperiorum partium cum frictione, & ſpiritus detentione, capitiſq; raſuram, & leues oculorum frictiones poſt exercitia, & præter hæc, lectionem ſonoram, & aquæ potum.

Quies. Somnus. Obſeruatio.

In ſpirituum impuritate, aer in actiuis eligatur temperatus; ad ſiccum vergens in paſſiuis; vitetur nebuloſus, ventoſus, fumoſus, puluerulentus, inæqualis, valde clarus, & nimium obſcurus, potiſſimè Auſtrinus; vt qui ex 3. Aphor. aphor. 5. caliginoſum viſum redit; cubiculum ornetur ſtragulis coloratis, medijs coloribus, vt viridi, rubeo, & cæruleo. Somnus ſit moderatus, & ineatur capite eleuato; à diurno caueatur, maximè à cibo, quia facillimè caput replet. Vigilia nimia, etiam ſomno magis infenſa. Exercitia ſint moderata, vel ſaltem non immodica; in primis exerceantur partes inferiores, & vitentur omnia exercitia, in quibus ſpiritus contentione opus eſt; hæc enim maximè lædunt oculos, vnde buccinatoribus, & cantoribus ex Aetio ferè viſus imbecillior eſt. Venus immoderata ſeneſcere oculos facit; quare, vel abſtinendum, vel parcè admodum vtendum, cum Ariſtotel. 4. Probl. 3. æquè viſum offendi iis, qui abſtinent à Venere, & qui nimia vtuntur; hoc autem experientia docet in Eunuchis, & Spadonibus. Aluus ſeruetur mollis; excrementa aurium omni ſtudio proritentur, cum ex Gal. 2. & 6. Epid. 28. multi euacuatione illa ſuppreſſa, vertiginibus, & oculorum tenebroſitate corripiantur; ſordes quoq; faciei, & oculorum quotidie frigida abluantur ſumma diligentia; maximum enim illa eſt oculorum præſidium, ſi Plinio, & Meſue credimus. Ira, curæ pertinaces, & ſimilia animi pathemata ablegentur, procurentur gaudium, riſus; lectiones, & ſtudia poſt cibum admodum noxia. Cibus ſit attenuans, & exſiccans, qui nullos flatus, nullos humores craſſos generet; quare panis ſit optimè fermentatus, & conditus fœniculo; carnes ſint auium potius, quàm quadrupedum, aſſæ potius, quàm elixæ, aut certè, ſi elixæ conditæ petroſelino, euphragia, ruta, ſaluia, aromatibus, potiſſimùm tempore frigidiori; imò puluis hic tutò cibis inſpergitur, & miſcetur

In ſpirituum impuritate. Somnus. Vigiliæ, & exercitia. Immoderata Venus oculos ſceneſcere facit. Aluus. Animi curæ. Cibus.

Puluis cibarijs inſpergendus.

℞. *Euphragiæ par ii.*
Macis par. i.
Sacch. fini part. iii.
M. & f. puluis ſubtil.

Vel ℞. *Semin. Fœnicul* ℥. *i.*
Rutæ ʒ. *ii.*
Cinnamomi, Galangæ, Piperis } *an.* ʒ. *i.*
Florum Comarum Euphragiæ, Chelidon. } *an.* ℥. *i.*

Contund. omnia ſubtiliſs. deinde ſuper cotem medicam. leuigentur cum aq. roſ. poſt iterum ſiccentur, & munictiſſimè conterantur, ac addita ſacchari fini lib. i. vſui ſeruetur.

Arabes laudant, tāquam vtiles carnes à proprietate Luporum, Hircorum, Columborum volare incipientium, & Hirundinum; Auenzoar autem Paſſerculos, & omnes carnes auium rapacium, præſertim earum oculos; in acetarijs probantur cappares, aſparagi, & herbæ paulò ante ad condienda cibaria enumeratæ; lupini ſaliti cum

Carnes peculiares huic affectui.

corticibus comesti, à proprietate iuuare creduntur; quemadmodum, & rapæ coctæ, si Aueroi fidem adhibemus. Nec obstat, quòd Gal. succum crassum, & caliginosum rapas procreare fateatur, quia tunc loquitur de crudis. Lac, pisces, & legumina vitentur, potissimè lolium; & ex herbis portulaca, lactuca, & brassica hortensis, vt quæ præcipuè lædunt visum; omnia quoq; agrumina, vt cæpæ, allia, porra. Cæna prandio semper parcior existat, & nunquam, nisi cum fame cibus ineatur. Potus, si vllo modo fieri potest, sit aquæ, potores enim aquæ acutius vident, vt Galenus 4. Local. & Alexander in problem. sunt auctores; à vino, quantum fieri potest, abstinendum, cum qualecunq; illud sit, vapores in caput mittat; si aquæ potio tolerari nequeat, mulsam substitue, vel decoc. cinnamomi; si nec ista ventriculi perferat debilitas, eligatur vinum oligophorum, tenue, clarum, & album, quod melius erit, si medicatum fuerit euphragia, fœniculo, & alijs ocularibus; vina recentia, tãquam oculorum pestis vitentur, & quæ vulgò picantia nuncupantur. At si humores tenuitate vitiati peccauerint, qualis sit victus, ex dictis sumatur in cap. de suffusione; in crassitie, & turbulentia eorundem ille idem erit, qui ad impuritatem spirituum perscribitur. Noto tamen, si angustiam opticorum humores faciant, vt dieta iungatur omnino tenuis, vt per quatuor dies solùm melicratum concedatur. Præterea caueant ægri ab omni motu, etiam si placido, ita vt loqui illis sit suspectum. Capiant somnum capite eleuato, & quasi sedendo. Aluus, nisi spontè fluat, arte irritetur; hoc enim modo quidam curati euaserunt; & de oculorum affectibus ad satietatem, cum in istis capitibus omnia eorum vitia meditentur.

Raparum vsus, & difficultas.

Potus.

Aquæ potores acutius vident.

Vinum recens, & picans oculorum pestis dicitur.

Quando tenui dieta vtendum.

TRACTATVS II

PARS SECVNDA

De Affectibus Aurium.

Affectus Aurium, qui oculorum affectiones sequuntur, partim morbi sunt; partim symptomata: Ex morbis, duo tantùm separatim explicandi sunt, vlcera aurium, & vermes; hi ad numerum auctum; ad vnitatem solutam illa pertinent; licet etiam vltra hos, alijs compluribus morbis expositæ sint aures, patianturq; præter intemperiem, cùm simplicem, tùm compositam, & etiam morbos in via appellatos, & tumores, & fracturas, & vulnera, & alios præterea quosdam; quia tamen horum omnium curatio, exceptis vulneribus, & fracturis, quorum est Chirurgici pertractare, in curatione symptomatum aures infestantium, sine quibus nunquam reperiuntur, & quorum perpetuò sunt necessariæ causæ proponenda venit, & ideo meritò separata eorum curatio omittitur.

Aurium affectus, vel morbi, vel symptomata.

Symptomata ergo hæc sunt duplicis generis, alia sunt communia auribus cum alijs partibus; propria alia; seu (vt melius dicam) alia sunt communia, quia aures cum alijs partibus communicant; peculiaria alia sunt ipsis auribus, pro vt sunt organum, & instrumentum auditus. Inter communia enumeratur primò dolor, quia deprauato tangendi sensu pollent (de quo solo agimus, cum eius ablatio, & imminutio parui in auribus sint momenti, & curatione paralysis tollantur) Secundò aurium hæmorrhargia, siue, (vt dicunt) aures manantes, quæ sub excretis mutatis continetur. Aurium fœtor, qui ad tertium spectaret qualitatis ordinem, missus sit, quoniã de eo, quantùm satis est in cap. de aurium vlceribus pertractatur. Inter propria, describitur læsa auditio, siue læsus auditus. Cæterùm quoniam ad aures quoquo pacto attinent glandulæ, quæ vtrinq; post aures sitæ sunt, quoq; frequentissimè illo affectu corripiuntur, quem vulgus *Parotides* nuncupat, de his etiam aliqua recitabimus.

Symptomatum duplex genus.

Communia.

Propria.

CAPVT PRIMVM.

De Vlceribus Aurium, cùm Externis, tùm Internis.

Aurium vlcus à materia erodenti.

Scopi curatiui.

Impedimenta sunt, vel fluens materia, vel vlceri annexa.

Indicationes.

Quò vulnus cõtumacius est, eò fortioribus vtendum.

VLcus Aurium fit à materia erodenti, quæ, aut in ipsis auribus genita est, permutata inflammatione in abscessum, conuersisq; humoribus secundum partem tenuem in ichorem; vel ad eas aliunde peruenit, aut transmissa scilicet ad aures, aut ab auribus ipsis attracta, vel ratione doloris, vel calefactionis. Partes ergo curantis Medici illæ sunt, in vlcere, quâ est soluta vnitas agglutinare; quâ est imminutio substantiæ, ac superficiei partis, regenerare deperditum; & tandem cicatricem inducere. Cæterùm cum hæc duo sint opera naturæ, Medico onus incumbet impedimenta amouere, quæ sunt, partim materia fluens, partim quædam vlceri adnexa. Materia fluens est retrahenda per modum repulsionis, interceptionis, deriuationis, reuulsionis. Annexa vlceri, cum sint excrementa duplicia, ichorosum scilicet, & crassum, inflammatio, dolor, intemperies, caro supercrescens, & alia similia ratione quorum siccandum est, & detergendum. Materia inflammationis, euacuanda; dolor, sedandus; intemperies, alterantibus per contrarium remouenda; & caro septicis corrodenda. Illud tamen circa electionem detergentium, ac siccantium obseruandum, quòd quò vlcus deterius, contumacius, magisq; inueteratũ, virulentum, sordidum, erodens, & putridum fuerit, eò valentiora, magisq; acria, cùm siccantia, tùm detergentia esse ex vsu; & quantum ad vehementer siccantia pertinet, non est timendus eorum vsus, quando instrumentum auditus siccissimum est, vt propterea perferat medicamenta siccissima.

Redundante sanguine vena aperienda.

Hirudines, & cucurbitulę peculiater conueniunt.

Setacea, & cauteria.

Vesicantia.

Sed iam accedo ad curationem, ac primò respiciens Chirurgiam constituo, sanguine in toto redundante, venam iecorariam; in capite cephalicam secandam esse; & pro capitis, & aurium particulari euacuatione, aperiendas venas post aures, saltem per hirudines, aut affigendas ibidem cucurbitulas scarificatas, quæ etiam deriuandi gratia, cùm scapulis, tùm ipsi occipiti admoueri possunt. Quò ad reliqua præsidia Chirurgica in vlcere purulento, putrido, maligno, & cacoethe laudo cauteria ad partem posticam capitis, & maximè duplicata, quæ setacea nominantur: Item ad suturam lambdoidem, & ad brachium eiusdem lateris; & vbi dolor augeretur, malumq; malos adipisceretur mores, non displicerent vesicantia scapulis, ac partibus prædictis admota: Frictiones quoq; & vincula artuum ad auertendam fluxionem probantur.

Ex Pharmaceuticis, quę primò vsurpanda.

Præparantia cerebrũ respiciant.

In vlceribus antiquis, decocta sint ex vsu.

Capiti malũ fouenti, embroca siccãte corroboranteq; occurrendum.

Ex medicamentis, ea præcedant oportet, quæ totius rationem habent, sicuti, & quæ per palatum masticando caput purgant, & per nares trahunt à cerebro materiam & caput quoquo modo euacuant, quæ tamen, & posteriora potissimùm præmitti debent, cum vlcus non simplex, sed cum multis vitijs complicatum tractetur. De his verò omnibus, quia sæpè iam actum est, & paulò infra locis magis accommodatis quantùm satis est, agetur; ideo hic tria tantùm breuiter aduertenda. Primum est præparantia, hoc in casu, maximè respicere debere cerebrum, & talia esse, quæ non solùm eius intemperiem corrigere valeant, sed etiam illud roborare. Secundum in diuturnis, & inueteratis vlceribus singulare remedium esse decoc. guaiaci, & ligni visci quercini castigatum cum salsa, & cichoreaceis, maximè verò decoctum lentisci, salsæ, Chinæ, ac santalorum ob materiæ acredinem. Tertium, si caput malo faueat, maximi vsus erit machinari embrocam siccantem, & corroborantem, præcipuè si fieri naturalis, ex aquis aluminosis, sulphureis, & nitrosis.

In peculiaribus, inspiciẽdum prius, an vlcus sit simplex, vel cõpositum.

His peractis cogitandum est de peculiaribus, quæ, vt rectè administrentur, illud accuratè perpendendum, vtrum simplex, an verò compositum vlcus existat, ac cum alijs malis complicatum: Si simplex existat, solis abstergentibus, seu mundificantibus, &

medio-

mediocriter ſiccantibus, ſarcoticiſq; curatur: In priorum genere adeſt mulſa, cùm ſimplex, tùm lupinorum; mel, & ſyrupus de roſis; oximel, & vinum mulſum; decoctum hordei, marrubij, abrotani; ſuccus apij, marubij, fœniculi, abſinthij, cum melle; ol. amygd. amar. & quod præſtantiſſimum iudicatur medicamentum ex myrrha. Ad poſteriorem ſcopum faciunt vinum cum thure, aut medicamentum, quod conſtat ex ſarcocolla, thure, melle, ac vino exceptis; aut ex aloe vino mulſo excepto, cui & myrrha addi poteſt; ad idem referuntur aquæ thermales, præcipuè aluminoſæ, & ſalſæ, & aqua Maris; ſucci anagallidis, ſaniculæ, buglæ, centinodiæ, ſeu poligonij, plantaginis, burſæ paſtoris, mille folij cum melle cocti; decoc. quoq; acaciæ feliciter hæc vlcera curantur; In vlcere cõpoſito.

Vel ℞. *Succi Hederæ, aut Nicotianæ ℥. i.*
Tutiæ ʒ. i. ſ.
M. & auribus inde.

Vbi vlcus non ſit ſimplex, ſi compaginetur dolori, intemperiei, inflammationi, agendum dicendis de dolore aurium, non neglecto tamen vlcere. Illud ſolùm de dolore noto, plurimum ad eum hîc facere, ſi aures circum circa inungantur vnguento alabaſtrino, & dialtheæ ſimul malaxatis; in aurem verò vlceri accommodata medicamenta infundantur cum ol. ex vitellis ouorum; imò ſi dolor ſit immanis, ſufficiet oleũ tantùm agitatum in mortario plumbeo, donec liueſcat; ſi fluxio annectatur, miſcenda detergentibus, & ſiccantibus repellentia, vti ſunt hypocyſtis, malicorium, plantago, poligonium, & aceto trita, aut leuigata. Ad carnem ſupercreſcentem Si dolor vlceri coniurgatur. Si fluxio...s præſentia adſit.

Troch. ad ſupercreſcẽtem carnem.

℞. *Aluminis ſciſſi,* } *Myſi vſti* } *an. ʒ. ſ.*
Æruginis } *Terræ Lemniæ,* } *Gummi Arabici,* } *an. ʒ. ii.*
M. & f. trochiſci cum aceto, quibus vtitor cum aqua, aut vino, vel immitte tentam cum præcipitato mixto emplaſtro de ceruſſa.

Si ab vlcere plurima emanat humiditas, citra dolorem tamen, immittatur medicamentum ex ſcoria ferri; vel ſuffumigetur auris cum his trochiſ.

Troch. ad ſuffumigandum vulnus valde humidum.

℞. *Thuris,* } *Maſtichis,* } *Sarcocollæ,* } *Gummi Iuniperini* } *an. ʒ. iij.*
Laudani puri, } *Hypocyſtidis* } *an. ʒ. ij.*
Si fortius velis adde
Auri Pigmenti rubri ʒ. i.
M. & excipiantur terebenthina, & f. paſtilli iniciendi carbonibus, vt fumus recipiendus per embotum eleuetur, quod auri applicetur, non tamen omnimodè arctè, quia fumus non aſcendit, niſi illi aliquis pateat exiguus exitus.

De ferri ſcoria animaduerto eam non vno modo præparari. Gal. 9. Simplic. primùm terit ex aceto acerrimo, deinde coquit ad mellis, & ſordium ſpiſſitudinem. Arabes accuratius præparant, terunt enim ſcoriam, & lauant in aceto, deinde ſiccant in latere calido, vel feruente ſolo ſiccant, rurſus ex aceto terunt; ſiccant, vt prius, & Scoriæ ferri præparatio ex Gal. Alia ex Arabibus.

ſepties

septies hæc præstant, postea in tenuissimum pollinem resoluunt, coquuntq; longa coctione ex aceto acerrimo ad mellis crassitiem. Sed his modis præparatæ vsus, cum non nisi benè puris vlceribus, iisq; inueteratis, ac in duris corporibus conueniat, ideo remedij id genus clementius alij faciunt hoc modo

Aliorũ præparatio magis ad vsum perducẽda.

℞. *Scoriam ferri in frustula diuisam, fictili crudo coquunt, dum vas percoctum sit, deinde extinguunt lacte, quod sanè bis, aut ter repetendum, tunc in mortario terunt scoriam, affusa aqua, vel fontana, vel rosarum, vel plantaginis, vbi diu versant, purgant, siccant, ac postea mortario, volutantq; affusa aqua pluuiali, ac postremò siccant.*

In vlcere sanioso, fortioribus vtẽdum.
Si putredini fœtor iungatur.
Si vlcus sit fistulosum, malignum, aut cum osse corrupto.

Si vlcus sit purulentum, detergentia fortiora adhibenda; quare laudatur succus cyclaminis, & ari cum melle; fel Bubulum cum vrina pueri impuberis; aqua piscium salsorum, vel oliuarum salsarum: Si putredini iungatur fœtor graueolens, ac detergendum sit, nil præstantius oleo, in quo sub Sole macerati sint nuclei nucum viridium vel persicorum, aut decoc. scabiosæ, betonicæ, ac myrrhæ cum vino, à quibus auris tegatur gossipio odorato: Si vlcus sit putridum corosiuum, fistulosum, vel cum osse corrupto, malignum, ac cacoethes, oportet in primis fluxionem cohibere, non solùm repercussorijs, & intercipientibus circa aures admotis, sed alijs etiam retractorijs, reuulsorijs, & deriuatorijs sæpius enunciatis: In eodem casu siccantia, & detergentia valentissima vsurpanda, & quæ erodant, sicuti est hæc aqua

Aq. valẽter erodens.

℞. *Boracis Mineralis* ℥. ij.
Aluminis, } *an.* ℥. i.
Plumbi vsti,
Equiseti, } *an. m. ij.*
Radic. Consol maior.
Tormentillæ,
Pilosellæ,
Sumachiorum
Mannæ, } *an.* ℥. ß.
Thuris,
Aloes
Folliculorum Vlmi, } *an. m. iiij.*
Cupular. Iuglandium
Vini nigri austeri q. s.
M. & macerentur omnia mox distillentur.

Ad fistulas speciatim valet vnguent. Iridis, Apostol. Ægiptiac. quò etiam pertinent trochisci andronis, musæ, polyidæ; hæc enim indita cum modico vini, & aceti præter alia, quæ præstant, etiam substantiam corruptam, & induratam delent; in eundem vsum, præcipuè verò ad remouendam partem corruptam, facit huiusmodi medicamentum

Medicam. partem corruptam auferens.

℞. *Æris viridis,* } *an. part. æqual.*
Alumin.
Mellis
M. & dissoluantur aceto.

Scoria etiam ferri ex præparatione Arabum, & Gal. hùc referenda. Ego autem in omnibus vtor fistulis hac aqua

℞. *Aqua*

℞. *Aquæ Vitæ lib. ii.*
Radic. Pannacis,
Peucedani,
Gentianæ,
Aristol. rotundæ } *an. ℥. ß.*
Balaust.
Sumachior.
Myrtill.
Rorismarini,
Gallarum,
Malicorii } *an. ℨ. ii.*
Lithargyrii,
Cerussæ,
Aluminis,
Boracis Mineralis,
Plumbi vsti,
Tutiæ præparatæ,
Viridis æris } *an. ℨ. i. ß.*
M. & infundantur per xxiiij. horas, deinde extrahatur liquor per alembyccum.

Aq. ad fistulas, qua vtitur Auct.

Qui quidem liquor proderit, cùm ad omnes scopos pro curatione fistularum requisitos, tùm etiam vbi substantia aliqua corrupta est, & præcipuè in profundo, ac os disquammatione egeat, quo in casu liquida omnino vsurpanda sunt; item calcanthium, ac æs viride dissoluta in aceto, siue insimul admoueantur, siue æs viride per se solùm;

Rectus aquæ vsus, & efficacia.

Vel ℞. *Mellis ℨ. x.*
Aceti opt. ℥. i.
Coque ad ignem, & despuma, deinde adde
Æris Viridis ℨ. ij.
Vtere cum ellythmio; hoc enim, vlcus octo annorum sanari obseruauimus.

Ad vlcera inueterata.

Sed, & solida supra recensita hîc non improbantur, si benè diluantur aceto simplici, vel mulso. Illud circa hæc acria animaduertendum, vt nisi bis, vel ad summum ter in die adhibeantur, & si ab ijs producatur eschara, quòd cognoscitur, si non egrediatur pus, vt solebat, statim dimittantur; & si facta eschara dolor excitetur, lac tantùm infundatur, aut lac Catuli cum melle; sin minus aqua mellis tantùm, & id præstandum, donec eschara remoueatur, qua remota sanies mulsa detergatur, vino mulso, oximel. simplici, vel etiam scyllino, si sit crassa. Post hæc deueniendum ad sarcotica, qualia sunt, quæ ex thure, eius cortice, myrrha, aloe, sarcocolla, exceptis vino simplici, siue mulso parantur. Tandem cogitandum de consolidantibus, ac cicatricem inducentibus, inter quæ, hoc laudo

Animaduersio circa acria.

Sarcotica.

℞. *Sarcocollæ,*
Aloes,
Sanguin. Dracon.
Thuris } *an. ℥. ß.*
Scoriæ Ferri ℈. i.
Viridis æris gr. vi.
Dissoluantur cum aceto non multum acri, siue acuto ad dictam operationem.

Vlcus consolidans.

Aliud.

Vel ℞. *Sanguin. Dracon.*
Steff Memitæ,
Sarcocollæ,
Myrrhæ,
Aloes,
Spumæ Maris,
Corticis Thuris,
Alumin. vsti } *an.* ℥. *i.*

M. & terantur, deinde cum vino, ac melle compaginentur.

Hûc pertinet etiam vnguentum ex minio; ſicuti puluis ſcoriæ ferri præparatæ, vt ſupra, qui hoc in caſu mirificus eſt; quemadmodum, & hoc fortiſſimum diudicatur

℞. *Alumin.*
Vitrioli } *an.* ℈. *ſ.*
M. & cum modico fellis coquantur in vino rubeo.

Cæterùm quoniam tenerioris ætatis, & pueri ſimilia ob eorum vehementiam, nequeunt ſuſtinere, iccircò pro illis

Pro pueris mitiora adhibeantur.

℞. *Vini auſteri* ℥. *i.*
Alumin. ʒ. *i.*
M. donec liqueſcat alumen, quo vino aluminoſo imbuantur linteoli quinquies, ac toties ſiccentur, & ex ijs fiant tenta, quæ intingantur aqua mellis cum iride myrrha, & aloe, poſtea imponantur.

Cōſolidantium vſus.

Cæterùm circa vſum iſtorum conſolidantium, & ſarcoticorum obſeruo, vt cum adhibentur ſemper pars affecta prius abluatur, deinde ea immittenda, aut per ſimplicem inſtillationem, aut per iniectionem cum ſyringa, aut cum turunda ex petijs lineis parata, eaq; tepida ſint oportet, & quam leuiſſimè fieri poteſt immittantur, quæ duo communiter in omnibus medicamentis ocularibus ſunt obſeruanda. Illud quoq; obſeruo, contra nonnullorum Practicantium vſum minimè conuenire in vlceribus, & potiſſimùm in fiſtuloſis iniectiones ex oleis, nam oleum, cùm alijs vlceribus, tùm maximè aurium eſt inimicum, quòd ſi ponatur, id præſtandum, vt obtundatur acrimonia aliquorum exſiccantium cum vehementi morſu, alioquin nunquam ponendum eſt.

Practicantium errorē patefacit Claudinus.

A tota ſubſtantia, quæ operantur.

His omnibus aliqui addunt nonnulla, quæ à tota ſubſtantia, ſeu à proprietate operantur, cùm alia maligna vlcera aurium, tùm fiſtulas præcipuè iuuare creduntur; ſunt autem hæc, gentiana, vel ariſtolochia rotunda ex vino bibita; puluis Ranæ in aures immiſſus; vel (vt alijs placet) Ranæ fel, ſiue liquidum, ſiue pulerizatum.

Victus ratio.

Quò ad victus rationem, tenuis exiſtat, & euchimus; vinum ſit dilutum; vitentur acria omnia, ſalſa, aromatibus condita, vaporoſa; corporis motus, ſeu exercitium ſit temperatum: Aluus continuè fluat: Decumbat æger, modò ſuper parte ſana, modò ſuper læſa, pro vt expurgatio ſaniei, vel detentio medicamentorum in aure expoſtulat. Cætera ad hæc facientia aliundè petantur; atq; hæc de curandis aurium vlceribus.

Verùm enimverò, quoniam hæc omnia in ijs tantùm aurium vlceribus locum habent, quæ in partibus earum internis ſpectantur, cum tamen perſæpè externis incommoditatem, ac ſollicitudinem incutiant, hoc eſt cartilagineas, atq; cutaceas illarum partes, tùm fibras, ac pinnas earumdem, & non vlcera tantùm, ſed etiam fiſſuras intueamur, à quibus patientes, cùm ob torpitudinem, tùm ob moleſtiam liberari peroptant, quapropter de Topicis illis ſuccurentibus pauciſſimis agemus. Hæc ergo vlcera,

Topica, quæ ſint, & quādo ad vſum perducēda.

ra, vt summatim rem complectamur, vel à causis internis progenita; vel ab externis nata; item vel sicca, vel humida; & vtraq; rursus, vel caua, vel superficialia: Quæ à causis internis oriuntur, si sicca existant, & superficialia, curantur humectantibus mixtis cum moderatè refrigerantibus; talia autem sunt rosaceum Mesuei, rosatum simplex Gal. lotio ex sero sublimato, ex aqua plantaginis, & portulacæ; succus quoq; plantaginis, & maluæ cum ceræ modico ad formam cerati redactum opportunissimus est; vel cera albissima cum ol. viol. aut cum oleo lentiscino, vel mellino mixtis cum ol. amygd. dulcium. Humida, & superficialia, si tantùm humida, siccantia, & moderatè astringentia requirunt, in quorum censu sunt aqua Maris, aq. salita, vel sulphurea, & aluminosa, quæ tamen moderato polleant calore, quales sunt Lastrenses, & Aquarianæ, si cum ijs iugiter aures vlceratæ diluantur, & statim post ablutionem apponatur ceratum diapalma, aut de aloe: Præterea, vbi sordida extiterint, præter iam dicta, etiam validiora astringentia postulantur; vnde laudatur huiusmodi ceratum.

Superficialis cura, si à causa interna sicca dolor proueniat.

Si sit causa humida.

Si sordida.

℞. *Æris vsti leuissimè leuigati ʒ. ij.*
Sal. Nitri gr. iiij.
Succi Centauri minoris ℥. i.
M. & cum modico aceti, & cum cera f. ceratum secundum ar.

Ceratū valde astringens.

Ad caua vlcera probatur hoc

℞. *Sarcocollæ,* } *Terebenthinæ* } *an. ʒ. i.*
Æris vsti ʒ. ij.
Cerussæ optimæ ʒ. i.
Succi Centauri minoris ℥. i.
Aceti optimi ʒ. ii.
M. & cum cera momento f. ceratum s. ar.

Aliud ad caua vlcera.

Vlcera ab externis procreata causis, fiunt ferè à frigore; hæc autem curantur iugi abstergentium vsu, à quibus, quæ humectandi, & calefaciendi virtutem obtinent superdanda, quæ licet varia esse possint, nihil est præstantius frequenti vlcerum ablutione cum lixiuio, in quo centaurei minor. herba ferbuerit, si post eam liniantur aures axungia Porcelli recenter mactati, aut adipe Vituli sal non experto, vel sæuo Hircino, vel eo medicamento, quod vulgò *Pomatam* appellant. Et de Aurium Vlceribus hæc sufficiant, quando alia ex dictis, ac dicendis innotescant.

Si vlcera aurium ab externis procreantur causis.

CAPVT SECVNDVM.

De Vermibus Aurium.

Secundus est hic affectus morbus, quem aures exercere præmonuimus, de quo curationem meditantes, à nemine in dubium vertitur, in auribus vermes genitos quàmprimum educendos, deinde cauere, ne de nouo generentur. Primum assequimur, cum eos viuos extra aures eliciendo ijs, quæ illis amica existunt, qualia sunt dulcia, tùm viuos interficiendo, maximè si carni hæreant ijs, quæ sunt illis inimica, vti sunt amara, acria, acida, & oleaginosa; postea interfectos quoquo modo educendo, quod pariter præstandum, dum ex se mortui sunt. Secundum, quod agendum, est omnem mouere lapidem, ne de nouo generentur, quod patrabimus, vbi sordes, sanies, & putredo aurium, quæ illos causare consueuerunt expientur; absumantur autem detergentibus, & siccantibus.

Primi scopi, & indicationes, in vermiū eductione, siue enecatione consistit.

Secundò, ne de nouo generentur vermes.

Quomodo Chirurgicis vermes extrahatur ab auribus.

Quò ad præsidiorum materias, de Chirurgicis ita statuo, vt verme in meatu auris apparente, instrumento aliquo extrahatur, vti volsella, manubriolo, seu specilli mucrone, vel aliquo alio simili, quod apprehendere, & extrahere valeat. Ab aliquibus proponitur cucurbitula magna auribus applicita, quod remedij genus felici cum successu adhibuisse fatentur.

Item, & Pharmacis.

Medicamenta Pharmaceutica, vel viuos alliciunt, & enecant; vel mortuos extrahunt; vel eorum cohibent generationem. Allicientia vermes sunt omnia dulcia, vt cotum lacte, vel melle imbutum, aut penidiarum in lacte, vel succo carnium pinguium assatarum; à quorum vsu mouenda sternutatio, vt violento motu vermes excludantur, quod tamen opus vniuersalem, & totius, & capitis purgationem supponit. Mouetur autem, clausis ore, ac naribus sternutatio oleo amygd. dulcium, elelisphacos, siue hominum saliua; imò ab aliquibus commendatur pomum maturum in frusta dissecatum auri superimpositum, ita vt patiens supra illud decumbat, ita enim vermes nullo trahuntur negotio. Enecat vermes decoctum absinthij, centaurei, calamenthi, lupinorum, & agarici fol. buxi, epithymi, aristolochiæ longæ, stæchadis, saluiæ matricariæ, succus absinthij, allij, porri, eleandri, cæpæ, capparidis, colocynthidis, hyppomaratri, pomi citri, mentastri, marrubij, radix moris arboris, cucumeris asinini, centauri minoris, nepithæ, rutæ, & præcipuè scordium, fol. persicorum, oleum ex fraxino, de amygd. amaris, aloe, & aqua absinthij dissoluta cum modico pulueris scordij;

Sternutatio, quomodo irritetur ad vermes extrahendos.

Vermes enecantia.

Ad idem.

Vel ℞. *Ol. Persicor.*
Amygd. amar. } *an.* ℥. *i.*
Succi Apii
Centauri minoris } *an.* ℥. *ii.*
Aceti acerrimi ʒ. *ii.*
Coque in calidis cineribus, deinde adde
Myrrha,
Lacrymarum Aloes } *an.* ℈. *i.*

M. & admoueatur, vt supra; efficacius euadet felle alicuius animalis, colocynthide, elleboro nigro.

Quonam pacto vermes enecati expellantur.

Quæ si non conferant, vt persæpè contingit, ascendendum ad oleum sulphuris, vel calcanthi; ad puluerem sulphuris viui, calcanthi, & calcis, quæ excipiantur cum melle, & in aures stillentur ex aceto. Enecatos vermes educemus, si auris impleatur vna vice post aliam vino, ac oleo tepidis, vel melicrato. Ad idem valent turundæ ex coto fabricatæ, siue per se, siue imbutæ supradictis immissæ, & in circulum motæ. Quæ pro putredine conueniant, vt ab auribus amoueatur, & quæ ad accommodatam victus rationem facere videntur, partim ex dictis, partim ex dicendis patebunt; & sic de Aurium Vermibus ad saturitatem.

CAPVT TERTIVM.

De Aurium Doloribus.

Dolor aurium, qui sit, & quomodo fiat.

Vnitatis solutio, ab obiecto fit animato, vel inanimato.

DOlor hic symptoma facultatis tactricis Aurium in actione læsa, cum fiat (vti & quilibet alius dolor) vel ab intemperie, vel à solutione continui, & intemperies, aut calida fit, aut frigida, idq; aut cum materia, aut sine materia; solutio verò vnitatis fiat ab obiecto aliquo secundis tactiuis qualitatibus molesto, siue animatum id sit, vt vermis in aure genitus, aut animalcula in illam ab

extrin-

extrinſeco ingreſſa; ſiue inanimatum; & hoc rurſus, aut ſolidum, vt ſunt aurium ſordes obduratæ, & quæ extrinſecus in aures illabuntur, vti pulueres, calx viua, calculi, & grana leguminum; hæc enim tendunt, ac comprimunt, & proinde dolorem faciunt, ſiue cum violentia incidendo eoſdem contundunt, vulnerant, rumpunt, ac lædunt, vt tela, lapides; vel minimè ſolidum eſt huiuſmodi inanimatum, & ſunt in primis vapores, & flatus circa aurium membranas delati, & exitum haud inuenientes; ſecundò humoroſæ omnes materiæ, quæ, aut ſui copia tendendo membranas aurium dolorem incutiunt, vt fit in tumoribus, præcipuè inflammatorijs, & cum alioquin frigidi, & craſſi humores iiſdem membranis impinguntur; vel qualitate acri, & mordaci moleſtiam inferunt, quales eſſe poſſunt ichores, ſanies, ſordes, ac deniq; quicunq; putridi, ac ſalſi, corrodentes, & vlcerantes humores, ſiue in aure, ſiue extra aurem generentur, iccircò facilè vnicuiq; patere poteſt quænam ſint Medici partes in ſanando aurium dolore, quippe ratione doloris, ad eum cohibendum anodynis vtendum; ſicuti ratione cauſæ illius, varia à nobis præſtanda, pro illarum varietate; quid autem petant vermes, & vlcera, iam dictum eſt; quid verò poſtulent aures nigricantes, infra de læſo auditu obſeruabimus; vulnera autem, & fracturæ quid indicent, à Chirurgia petendum.

Inanimatũ, vel ſolidum, vel non.

Scopi, & indicationes.

Tria ergo interim proſpicienda ad doloris curationem; primum eſt alterare; ſecundum euacuare; tertium retrahere, etenim tria præcipuè vrgent, intemperies ſcilicet; materia, cùm copia, tùm qualitate peccans; & eiuſdem materiæ motus in aurem; euacuationis autem, & retractionis modi, ex ſæpius dictis manifeſti exiſtunt. Quibus omnibus ego addo, vt præter eas habeamus rationem, cùm ſenſus acris aurium, quia ad dolorem parturiendum, ſaltem ex parte paſſi, maximam habent partem, ſimile obtundendo acumen, tùm proportionis earundem, quæ fundatur in intemperie ſicca, & calido innato ſimilibus conſeruando.

Dolorem curant alterantia, euacuantia, & retrahentia, ſecundum triplicem intemperiem.

Acris auriũ ſenſus nunquam negligendus.

Sed iam venio ad curationem. Ad materias ergo Chirurgicas quòd attinet, illud eſt, vt in malo originato ab inflammatione aurium, ſecetur vena cephalica, ad quam ſectionem licebit deuenire, etiam ſi malum trahat originem ab alio humore, quàm à ſanguine, dummodo tamen ſanguis in toto peccet; quo in caſu iecoraria, aut media, ſeu communis tundenda. Cucurbitulæ poſt ſectam venam cum ſcarificatione circa dorſum non improbantur, quæ & partibus infernis loco ſectionis venæ vſurpatæ, ſi affectus ſit mitis; apertio quoq; venarum poſt aures, & venarum narium ad deriuationem, & euacuationem particularem conuenit. Cucurbitulæ etiam abſq; ſcarificatione, ſiccæ videlicet infra caput appoſitæ mihi arrident; quemadmodum frictiones, deligationes, ac lotiones extremorum non ſunt deſpiciendæ. Vlterius ipſi quoq; capiti ad occipitium ventoſa admota maximi adiumenti creditur. Hipp. 2. Epid. ſect. 6. auri dolenti ventoſam apponit, quem locum exponens Gal. vt ait Rhaſis 3. cont. hoc factu difficiliſſimum inquit, niſi ventoſa ſit magna; ipſe tamen Rhaſ. hoc non ita difficilè teſtatur, & fieri poſſe, vt apponatur ventoſa, licet non ſit tàm valde magna; præcipuè autem conuenit huiuſmodi ad aures appoſitio ventoſæ, in dolore à flatu, ac magna quidem, ſi ſit ſupra aurem integram apponi poteſt; parua ad partes auri vicinas. In pertinaci affectu veſicans ad occiput, & ad lambdoidem appoſitum non improbo; ſicuti nec in reditu frequenti huius affectus, & eiuſdem perſeuerantia, ad plures menſes diſplicerent cauteria occipitis, & brachiorum. Ad eaſdem Chirurgicas materias refero quoq; eas, quæ faciunt ad eductionem aquæ, ſiue frigidæ, ſiue calidæ, & mediatæ aures ingreſſæ, quæ non rarò intemperiem ſibi ſimilem, & hac media, ingentes dolores in aure excitat. Educitur autem huiuſmodi aqua per Chirurgiam varijs modis, nam Gal. 3. Local. præterquam quòd iubet, vt pede proximiori auri affectæ exiliat patiens, & interim aurem verſus terram inclinatam teneat, proponit etiam extractionem, vel ſimplicem ore factam, vel per ſtipulam in aurem immiſſam, poſt quam conſcalpta per lanam auricula, in frigida intemperie aromatici quidpiam, vt ſuccum cæ-

In dol. ſi ab inflam. vena ſecanda.

Cucurbitulæ cum, et ſine ſcarif. vtiles.

Ventoſam prodeſſe occipitio poſitam tradit Hipp. cui Rhaſis controuertitur.

Veſicans in aff. pertinaci conuenit.

Aqua, quomodo ab aure euacuetur.

pæ

pæ cum adipe Anſerino; in calida oui albumen inſtillat, cui addere poteritis puluerem camphoræ. Auicenna, cum Meſue exuſtionem eam volunt fieri per fiſtulam oſſeam, aut argenteam, nequaquam per ſtipulam (ſi per eam intelligamus cum alijs arundinem) aiunt enim arundinem, præterquam, quod proprietate quadam nocet auribus, etiam ſua ſubſtantia aurem exaſperare; proponunt etiam cannulam anethi, quæ ſit longa palmum vnum, cuius media pars illinatur oleo, aut circumducatur goſſipio, & in fine goſſipij apponatur circulus, vel ferreus, vel alterius materiæ latus ſaltem digitum vnum; hanc cannulam qua parte eſt circumdata goſſipio, aut illita oleo mittunt in aurem, & altera parte vrunt, ſic enim aiunt vim ignis per partem poſt partem communicari auri, & calorem flammæ exugere, & abſumere humiditatem, neq; auri noceat ignis prohibere videtur circulus. Alij accipiunt cannam, ſeu ſyringam, qua pueri ludentes attrahunt aquam, & propellunt ad longinquàm diſtantiam, huius extremitatem imponunt auri, tuncq; aerem incluſum auri extrahunt, natura enim, quæ tot mollitur ne detur vacuum, repente, & fortiſſimè trahit aquoſitatem ad extra.

Arundo à proprietate auribus nocet.

Alius modus aquam educendi.

Pharmacia.

Medicamenta primò ſupponuntur, quæ toti, & capitis rationem habent, quibus ſufficienda, quæ aurem reſpiciunt. Illud ſolùm circa purgantia noto, vt vniuerſaliter in omnibus auriũ affectibus frigidis validiora vſurpentur, ob maiorẽ in euacuatione reſiſtentiã: Hæc igitur erunt pilulæ Arabicæ, cocchiæ, de euphorbio, & antimoniũ; in affectu verò calido, tãquam minus reſiſtenti, nunquam miſſæ fiant pilulæ ſine quibus, & aureæ nuncupatæ: Hûc etiam pertinet, vt in doloribus aurium à materia humoroſa, & præcipuè ab inflammatione frequens ſit vſus clyſteriorum, vel leuium pharmacorum per os aſſumptorum. Sed, & euacuantia inſenſibiliter, quemadmodum ſunt decocta generoſa, & antidoti magnæ in materia frigida minimè improbantur; nam hæc, præter id, quod toti conſulunt, materiam etiam in auribus impactam diſcutiunt. De caput ſenſibiliter euacuantibus peculiariter obſeruo, vt maſticatoria præcipuè, ac vehementia ſternutatoria vſurpentur, his enim præcipuè materia in auribus contenta euacuatur, ſternutatorijs quidem, quia docet experientia cum ſternutamus aperiri veluti aures, & clariorem, ac ſubtiliorem fieri auditum; maſticatorijs autem, quia oris meatus quidam ſunt pertingentes ad meatus oſſeos auditorios, ex omnium Anatomicorum ſententia. An verò hûc etiam faciat, quod neruus auditorius aliqua ſui portione in linguam inſeratur, alio loco examinabitur.

In frigidis aff. validiora purgantia conueniunt.

In calidis, pil. aur. & ſine quibus.

Clyſteres.

Inſenſibiliter euacuantia.

Maſticatoria, & ſternutatoria validiſſima probantur.

Medicamẽta aurib. peculiaria, vel ſanantia, vel anodyna.

Medicamenta auribus peculiaria, ſeu Topica, occaſione doloris, vel ſunt ſanantia, vel anodyna: Priora reſpiciunt materiam, & intemperiem; materia, vel eſt calida, vt in inflammatione, vel frigida; ſi occurrat inflammatio, prius reprimentibus agendũ, mox diſcutientibus, & ſi ad ſuppurationem tendat, etiam ſuppurantibus: Dico prius reprimentibus, quia non deſunt, qui reprimentium vſum in aurium inflammatione reprobant, quòd metuunt ne ab ijs materia in cerebrum, pulmones, vel alias partes nobiles repercutiatur: Tamen ego exiſtimo rectè ea vſurpari, cum ex Hippoc. 3. Prognoſ. 13. & 14. nullum maius periculum incumbere homini poſſit, quàm magna ipſius nerui auditorij inflammatio, vtpote, quæ delirium, & conuulſionem infert, ac iuniores ſeptima die interficit; hinc Gal. cùm 3. Loc. 1. tùm 15. Methodi 12. in auriũ inflammationibus reprimentia proponit. Illud tamen noto, ſi materia inflammationem faciens à cerebro ad aures fluat, cerebrumq; ſit valde repletum, vt reprimentia ea lenia ſint, & cum relaxantibus, ac anodynis miſceantur, vel etiam omnino dimittantur. Pro repellentibus ergo conueniunt ol. roſ. omphacinnm, ol. myrtinum, vel de floribus ſalicum cum aceto, violaceum; ſucci lactucæ, plantaginis, poligonij, portulacæ, pariter cum aceto, ſi inflammatio in intimis aurium reſideat partibus, & hoc gratia penetrationis; ſine aceto verò, cum eſt in meatu auditorio; euadent autem hæc præſtantiora ſi olea, & ſucci in cortice mali granati fuerint calefacta. Sunt, qui proponunt etiam euaporationes per embotum receptas ex decoc. roſarum rubr. florum

Reprimentium vſus, quidam negarunt.

Auctori reprimentibus vti placuit.

Obſeruatio circa reprimentia.

Repellẽtia, quæ ſint.

Euaporationes.

Linimenta.

viol.

viol. chamæm. plantaginis, balauſtiorum, ſantalorum; item linimenta exterius applicita, ex albumine oui, farina hordeacea, oleo roſ. aut violaceo; ſed de his mox mox dicemus. Diſcutientia adhibenda ſunt, primùm mitiora, vt ol. roſ. completum, ol. amygd. dulc. adeps Gallinaceus, Anſerinus, Arietinus, Vulpinus; ſecundò fortiora, vti ol. chamæm. anethi, rutæ, nardi, amygd. amar. quæ ol. per ſe poſſunt vſurpari, vel mixta cum vnguento baſilicone, aut diachilone paruo, & cerato ex oeſypo; ſunt autem hæc omnia infundenda in aures, facta conuenienti eorum malaxatione, pro diuerſitate temporum inflammationis, nequaquam tamen actu frigida, eaq; ratione affundenda, ne auris vllo modo tangatur, contractetur, ac irritetur digitis, vel alio inſtrumento, maximè cum in meatu auditorio eſt inflammatio. Quare non admodum conſentio ijs, qui hoc in caſu etiam euaporationes per infundibula adhibent, & linimenta extrinſecus applicant, quòd hæc vix citra auris exaſperationem ad vſum perduci queant; in inflammatione tamen aurium penitiori, fortè hæc non omnino fuerint reicienda, cum in exteriori, vt dicebamus, liquida magis locum habeant, à quorum inſtillatione auris meatus lana molli tegendus, ſuccida quidem, cum digerendum; lota, cum repellendum. Si ad ſuppurationem vertatur materia, vbi in intimis partibus eſt inflammatio, ol. ſeſaminum cum adipe Anſeris infuſum plurimum prodeſt; ſi verò in exteriori meatu præclariſſimum medicamentum eſt turunda ex pinguedine, ſeu ex larido recenti cum croco: Ad idem faciunt adeps Caprinus cum melle, mel enim attenuat cutem, & ad ruptionem faciliorem reddit, vel butyrum cum melle, vel quod conſtat ex adipe Caprino, melle, ſapa, & oeſypo humida partibus æquis: Ad idem pertinent emplaſtra ex axungia Porcina, & ficubus; itemq; ex mucilaginibus radic. altheæ, farinæ ſemin. lini, fœnugræci, pinguedinibus, & ol. amygd. dulci conficiuntur; fortè tamen ſuperat alia maturantia hoc

Diſcutientia, primò mitia, deinde fortia ſint ex vſu.

Quorundam vſus ab Auct. reprobatus.

Materia ad ſuppuratione vergente.

Ex ſuppurãtibus validiſſimè, hoc max. iuuat.

℞. *Lithargyrii, Cerussæ,* } *an.* ℥. i.
Gummi Pini, Thuris, Farinæ Volatilis } *an.* ℥. iiſ.
Ol. Oliu. lib. i.
Adipis Vulpini, Caprini, Porcini } *an.* ℥. iiii.
Mucilag. ſemin. Lini q. ſ.

M. pro emplaſtro, cui portio diſſoluatur cum melle, & aqua volubilis, ac auribus immittatur; reliqua foris applicentur.

Ratio eſt, quia in eo humidis, & relaxantibus, etiam ſiccantia iuncta ſunt, quæ ſemper hoc in caſu maturantibus miſcenda, ob aurium ſeruandam proportionem; id quòd etiam circa diſcutientia obſeruandum, vt frigida, ac ſicca, & quoquo modo aſtringentia ijs, cum videbitur, iungantur. Ad diſruptionem abſceſſus imponendum eſt ſtercus Columbinum, & excitanda ſternutatio ore, ac naribus clauſis;

Obſeruatio.

Ad abſceſſũ diſrũpendũ.

Vel ℞. *Succi Cyclam.* ℥. i.
Puluer. ſtercoris Columbini ʒ. ii.
Lac. Mulieb. ℥. ii.

M. & de eo guttas aliquot in aurem per lanam ſuccidam ſæpius inſtilla.

Rupto abſceſſu, tunc decet ea vti curatione, quâ vlceri medemur, de qua iam dictum eſt.

In

In frigida materia discutientia; & resoluentia tantùm probantur.

In materia frigida solùm discutientia, & resoluentia probantur, quæ amara sint, in principio tamen mixta cum emollientibus, mox in progressu per se vsurpata. Primum ergo paretur medicamentum sub hac forma

℞. *Adipis Anguillæ, Anseris* } *an.* ℥. *i.*
Pulu. radic. Cucum. agrestis, Aristolochiæ vtriusq; Caryophyl. Cinnam. Nucis Muschatæ } *an.* ℨ. *ij.*
Ol. Amygd. amar. Chamam. } *an. lib.* ſ.
Vini albi Aromatici ℥. *iij.*
Bull. in duplici vase ad consumpt. vini, deinde f. col. f. ar. instill. in aurem, vt supra.

Quando ad fortiora ascédédum.

Hûc pertinet fel Ouinum cum ol. amygdal. pinguedo Anseris cum vrina, aut cum felle Agni. Post hæc cum fortioribus agendum; quare vtamini allio inciso, & in ol. aliquo ex dicendis calefacto, & expresso, aut succo, qui exprimitur à cæpa, quam aliqui sub cineribus primò (sed forsan minus aptè) coquunt, aut radice cyclaminis in qua excauata ol. amygd. amar. aut ol. de castoreo, aut spicatum, aut laurinum ad cineres, vel super lateres prope ignem ferbuerit, aut succo porri, & cæpæ cum melle, succo origani cum lacte muliebri, felle Caprino, vel Bouino cum melle, & aqua ardenti cum moscho, & ambra;

Vel ℞. *Succi Cæpæ, Rutæ* } *an.* ℨ. *ii.*
Mellis ℥. *ii.*
Castorei, Cymini, Nitri } *an.* ℈. *ii.*
M. & bulliant parum ad lentum ignem, ac ex post instillentur in aurem.

Olea. Succi. Aquæ.

Ad idem faciunt ol. euphorbij, sinapi, piperis, cheirinum, amaracinum, laurinum, anethinum, raphaninum, liliaceum, spicatum, de nuce muschata, de caryophyl. de cinnam. de Castoreo, Vulpinum, irinum, & quod præstantissimum censetur ol. thymi, de Scorpionibus, de nucleis persicorum; item succus rutæ, baccarum lauri, & iuniperi, centauri minoris, ari, dracontij, & similium; aqua etiam picis valde commendatur; imò Scribonius largus *Pisselæo*, idest oleo picis nihil magis efficax expertum testatur.

Euaporationes.

Euaporationes quoq; maximè prosunt; parantur autem ex vino decoctionis rutæ, sambuci, origani, radicum ireos, milij, castorei, chamæmeli, absinthij, corticum ligni, radic. acori, & aliorum plerorumq; ex quibus succos, & olea in eundem vsum compaginare valebitis;

Pro euaporatione, & emplastro.

Vel ℞. *Alliorum, Cæparum, Fol. Lauri, Rutæ, Cyclaminis, Origani* } *an. m. f.*

Semin.

Semin. Allij, aut Cæparum ℥. ij.
Euphorby,
Veratri nigri, } *an. ℥. ß.*
Colocynth.

M. & coquantur æqualibus partibus vini, & ol. amygd. amar. ad quant. suffic. dum exhaustum fuerit vinum, oleum exprimatur, & eius vapor excipiatur; ex materia verò ab expressione reliqua f. emplastrum.

Sed & caryophylla integra torrefacta, & gossipio muschato inuoluta, ac in modum tentæ immissa, quod, & de allio intelligere oportet. Alij accipiunt cæpam, illamq; diuidunt per latum, torrefaciunt ad prunas, deinde aspergunt ol. amygd. amar. & tantillo croci, & auribus applicant quousq; frigescat; cyclaminis quoq; radix parum excauata, & repleta oleis supra recensitis, ac carbonibus imposita, donec totum imbiberit oleum, si auribus ita calida alligetur, vt æger ferat, nec fumus extra aurem se effundat, eundem præstat vsum. Sunt, qui in eundem apponunt finem radicem cucumeris agrestis, aut emplastrum ex fœnugræco cocto in lixiuio. Cæterùm illud hîc sit constitutum, vt semper hęc omnia calentia adhibeantur, idq; ad illud vsq; tempus in quo æger voluptatem capit, qui, & de sensu medicamentorum sæpè est interrogandus, vt calor eorum, vel intendi, vel imminui queat, nam sæpius hæc mutare operæpretium est, vt statim, ac aliquid humoris crassi detersum est, & extenuatum, id effundatur, & vbi instillat. factæ sunt in hac intemperie, licebit turundam in aures immittere ex gossipio imbuto liquore stillatitio, quo etiam ab euaporatione vti licebit. Ad materiam, illamq; vaporosam valet ol. distill. anisorum, fœniculi, cymini, vel ol. in quo cyminum ipsum sit incoctum, semina anisorum, fœniculi cum vino, quod instillandum; valet item sacculus, ex cymino, milio, anetho, aniso, fœniculo, dauco, cumino, ameos, ex quibus machinamur euaporationem, si decoquamus illa in vino; sed & sacculus siccus proderit ex milio confectus, & auri appositus; aliqui id torrent in testa, & addunt sal, quia siccat, & sine morsu discutit.

Cæpæ præparatio.

Cyclaminis item.

Medicamẽta adhibeantur calida vsq; ad voluptatem.

Ad materiã vaporosam.

Sacculus.

Ad intemperiem calidam, opportuna sunt repellentia supra descripta, & vbi maiori indigeamus refrigeratione, addere poterimus succum poligonij, capreolorum vitis, caudæ equinæ, solani, semperuiui, comarum rubi, violæ, nenupharis, imò etiam aliquando ad papauer deuenire licet, quibus tamen aliqua calefacientia semper immiscenda, vti chamæm. aneth. fœnugr. Gal. ouum crudum rosaceo subactum infundit. Auicenna præcipuè commendat album oui ex aqua nenupharis; item lac muliebre ex aqua solatri; aquam stillantem ex vitibus recenter incisis; succum coriandri viridis, & rasuræ cucurbitæ.

Ad calidam intemperiẽ.

Ad intemperiem frigidam prosunt discutientia antesignata: Si huiusmodi intemperies ex aquis, cùm frigidis in hac, tùm calidis in illa aurem subingressis nascatur, ad eam educendam, vltra Chirurgica supra descripta, præstant oleo iugiter aures implere, & mox cum impetu illud emittere, ac lana aurem extergere; oleum enim ex Arist. 32. Probl. probl. 10. confestim aquam educit, & aurem lubricam reddendo, ac lentore suo faciet, vt aqua illi adhæreat; item Gal. ex Apollonio ad idem infundit mali punici nucleo carentis succum coctum in vase æreo, donec duæ supersint partes, aut myrrham tritam ex aceto, & melle. Auicen. & Mesue iubent, vt excitetur tussis, aut sternutatio, & vt auris impleatur aqua, ac deinde velociter in pronum versatur, post aliquo radio tractetur interna eius pars: Iidem proponunt ad eundem vsum tentas ex spongia auri immissas, vel medullam milij Indici, aut sampsuci, vel iunco lucernarum, quæ efficaciores erunt, si prius in aqua Tetutiana, aut salita macerentur, ac postea siccatæ immittantur, filo tamen appenso, ad hoc vt possint extrahi.

Ad frigidam intemperiẽ.

Modus, quo hauritur aqua ab auribus ex Arist.

Aliter ex Gal. & alijs.

Tentæ ad eandem aquã extrahendam.

Sed anodyna iam describenda veniunt, in quorum genere primò numeratur lac muliebre

Anodyna in genere.

liebre in aurem emulctum, ol. rof. completum, vel per se, vel mixtum, cum oui albo, oleum ex vitellis ouorum, ol. amygd. dulc. liliaceum, lumbricatum, vel per se solùm, vel cum albo oui; liquor. fœnugr. adipes Anatis, Gallinæ liquati, sed præcipuè Anseris, Gruis, & Sturni simul mixti, & in mollibus naturis nil præstantius butyro. Ego præter hæc vti soleo vapore, qui eleuatur ab ol. lucernæ calefacto in proprio vase, in quo conferuatur ad ignem, ac in aures per cannulam recepto; vtor etiam mucilagine psyllij cum rosaceo. Exterius adhibeo cataplasma ex mica panis, lacte, ol. rosat. completo imbuta; accipio etiam panem modicè coctum, diuido in duas partes, quamprimùm è clybano trahitur, superaffundo rosaceum, & statim admoueo; frequenter etiam vsurpo hoc vnguent.

Anodyna Auctori familiaria.

℞. *Mucilag. Psyllij, Maluarum, Cotoneorum* } *an.* ℥. *ſ.*
Lactis Muliebr. Ol. Rof. compl. } *an.* ℥. *i.*
Vitelli oui nu. iiii.
M. & cum cera lotâ, & aqua chamam. f. empl.

Emplastrũ eiusdem cõditionis.

Quidam etiam laudant fotum per spongias factum ex aqua calente, in qua flor. chamæm. fœnugr. & melilotum fuerint decocta; laudatur quoq; emplastrum ex medulla panis imbuta in lacte, vel præsertim

℞. *Flor. Viol. Chamam. ſiccatorum* } *an.* ℥. *i.*
Radic. Althea cocta, & cribrata, Farina Hordei } *an.* ℥. *i. ſ.*
M. & coque in ſ. q. aq. & ol. ſeſamini, ac f. emplaſtrum, cui refrigerato addatur adeps Gallina.

Sęuiẽte dolore, quid faciendum.

Si adhuc vrgeat dolor, ac vehementior insistat, non statim ad opium deueniendum, sed prius vtemur decoc. maluar. papau. radic. mandragoræ, solani, & etiam hyosciami, aut ol. rosac. in quo sint cocta hyosciami semina. Alij pro secreto habent suffitum per vitrum angusti oris ex decoc. fol. salicum, rof. & aceto; quod si hæc omnia incassum tentata fuerint, dolorq; iam actu vrgeat, vt sit periculum syncopis, aut mortis, necessariò tunc opiatis admouendæ sunt manus; vnde in tali casu

℞. *Sieff albi cum Opio* ʒ. *i.*
Diſſoluatur cum lacte muliebri.

Si dolor in extremis ponat ægrũ, opiatis vtitor istis.

Vel ℞. *Adipis Anſeris* ℥. *ſ.*
Vnguenti Baſiliconis ʒ. *ij.*
Ol. Roſ. completi ʒ. *ij.*
Opij, Croci, } *an. gr. iij.*
M.

Item.

℞. *Ol. Lumbric.* ℥. *ſ.*
Adipis Anſeris recentis ʒ. *ij.*
Opij gr. vi.

Caſtorei

Castorei gr. viij.
M. & guttatim instilla.

Gal. 13. Meth. & 3. Local. commendat hoc, quod

℞. *Opij,*
Castorei puluer. } *an. par. aequal.*
Dissoluantur cum sapa, & insimul misceantur.

Dissoluit autem cum sapa, non cum vino dulci, vt alij veteres, quia sapa plus mitigat, quàm vinum dulce; vinum enim hoc, dum feruet, necessariò acredinem quandam adscicit; & sapa, quoniam omne ferè aquosum absumptum habet, ideo nec feruet, nec acris euadit, modò tamen probè fuerit cocta: In eundem vsum facit philon. Rom. dissolutum cum lacte muliebri, aut cum ol. cham. ad conseruandum calorem innatum. Obseruāda circa anodynorum administrationem.

Quò ad vsum horum anodynorum in communi noto, vt omnia tepida administrentur, nec tempore, quo ad vsum perducuntur auris tangatur aliquo modo, vel contrectetur, ne magis irritetur; ab instillatione, & immissione tegatur mollissima lana, vel gossipio absq; suspicione alicuius compressionis. Circa opiata verò peculiariter obseruo, vt multo tempore ante vsum præparata existant ex Gal. 3. Loc. & nunquam recentia adhibeantur, deinde vt non leui negotio vsurpentur, & cum nihil amplius influit; item, vt semel tantùm, aut iterum vsurpentur, & postquam effectum suum præstiterint, mox ab ijs admoueantur calefacientia. In dolore, qui ingruit ob sensus acumen, seu subtilitatem, quæ conueniant, designabuntur in capite de læso auditu, vbi de tinnitu aurium loquemur, qui & ipse, ob sensus acumen ingruit, modo, qui ibi explicabitur. Nunc his omnibus ad aurium dolores addo nonnulla à tota substantia, quibus auriū dolori succurri creditur, sunt autem lac Catuli, ol. semin. cannabis, ol. quod ex oniscis, seu mille pedibus, qui sub vasis aquarijs reperiuntur conficitur; viuentes enim capiuntur, & ex ol. cum aqua coquuntur, quousq; absumatur aqua: Ad idem refertur oleum, in quo Cantharides nigræ sint coctæ, aut Cicadæ, quæ in arboribus Æstate cantantes inueniuntur, aut Cochleæ Marinæ, seu terrestres, & maximè humor, quem eructant; hæc enim omnia cuicunq; aurium dolori, cum appropriatis tamen mixta mirificum in modum prosunt. Item circa opiata. Medicam. quæ à tota substantia operantur.

Victus ratio qualis esse debeat pro singulis materijs, & intemperiebus, petatur ex tractatu de dolore capitis, cum ad aurium dolorem hæc sufficiant. Victus ratio.

CAPVT QVARTVM.

De Aurium Hæmorrhagia, vbi & de Auribus Manantibus.

HÆmorrhagia Aurium, cum sit symptoma in genere exeuntis mutati præter naturam, proinde sequitur indicari astringens, rationem habendo essentiæ illius. Indicationes, quæ sumuntur à causis symptomatis, fusè, & accuratè traduntur infra de narium hæmorrhagia, qui affectus frequenter ingruit, & maximè pueris. Quid sit Hæmorrhagia, & eius indicationes.

Missis igitur, atq; derelictis indicationibus illius, ad præsidiorum materias me conuerto, inter quas enumerabo ex illis Topicas eas, quæ auribus admotæ sanguinem retinent; circa alias verò, quædam tantummodo aduertam huic loco magis peculiaria; reliqua peti poterunt ex loco citato. In primis igitur obseruo, quòd si critica sit Aurium Hæmorrhagia, vt sæpè contingit, quandoq; propter febres, & propter dolores capitis, quòd ex Hippoc. 6. Aphor. aphor. 10. dignoscitur ex aleuiatione sequente; Præsidia topica. Hæmorrhagia, si critica sit.

hæc autem nullo modo sistenda, nisi eò deuenerit, vt virium imbecillitas illam sequatur. At si citra crisim eueniat, circa materias Chirurgicas noto, vbi, vel plethora illam causet, vel percussio, vel casus, aut aliqua alia similis externa causa contundens, rumpens, vulnerans, tunc conuenire sectionem venæ; in priori quidem casu iecorariæ eiusdem lateris; in posteriori autem cephalicæ; hæc enim, & à dolore ægrum liberat, & ab inflammatione, ac materiam diuertit distrahendo. Noto item, quemadmodum pro deriuatione in Hæmorrhagia narium conuenit apertio venarum post aures, ita in Hæmorrhagia Aurium conuenire apertionem venarum in naribus.

Si citra crisim succedat, vbi plethora, venæ sectio probatur.

Pro deriuatione, quid agẽdum sit.

Quòad Pharmaceutica præsidia, si sanguis fluat ob sui tenuitatem, ac ob bilem admixtam, vsurpanda esse medicamenta, quæ bilem, & humorum aquositatem educunt. Sternutatoriorum, & apophlegmatismorum nullus est hîc vsus; sunt tamen, qui naribus sanguinem sistentia indunt; causam autem non video, cum à naribus ad aures nulli sint meatus peruij, quemadmodum sunt ab ore ad aures. Medicamenta, quæ intus sumpta sanguinem sistunt non propono, ob supra adducta; quæ verò auribus admouentur, hoc in casu sunt duplicis generis, anodyna, & sanguinem sistentia: Anodyna conueniunt, cum à casu, ictu, percussione Hæmorrhagia oritur, debent tamen ea esse, vt simul roborent, & resoluant; huiusmodi verò generis sunt ol. absinthinum, vel succus ipse de absinthio, aut ol. chamæm. in quo absinthium bullierit ad aures applicita; sicuti emplastrum ex pane calido contrito, & in succo absinthij, ac vino austero conuenit: Quæ sanguinem retinent, ea sunt in triplici discrimine; aliæ eum tantummodo retinent; ne in grumos degeneret prohibent aliæ; aliæ deniq; grumos ipsos, si qui facti, dissoluunt: Sanguinem retinent succus plantaginis, bursæ pastoris, millefolij, hypuris, decoc. malicorij, fol. oliuarum, rubi, succus expressus à pomo granato in aceto decocto, decoctum gallar. immatur. vel mastiches, in aqua, & aceto, sieff memithæ dissolutum in aceto;

Ex Pharmacia, quæ sint ex vsu.

Ex Topicis anodyna, & sang. sisten-tia proponuntur.

Anodyna.

Sanguinem retinentia triplicis sunt generis.

Vel ℞. *Thuris*,
Mastiches,
Sumach,
Gall. immaturar.
Balaustiorum,
Hypocistidis,
Acaciæ } *an.* ʒ. *i.*
M. in vino, vel aceto.

Sanguinem retinet hoc.

Auicenna his omnibus addit succum, seu liquorem, qui exprimitur à renibus Tauri, vel Bouis, vel Hirci cum pinguedine propria salita assatis. Laudant alij summopere succum balsamitæ. Grumos prohibet efficaciter succus porri instillatus cum aceto. Aetius in eundem vsum probat amurcam, & præcipuè licium in aceto dissoluta, quibus Paulus addit iunci rotundi decoctum: Ad idem pertinent, quæ sanguinem sistere diximus cum aceto, ratione enim aceti eundem vsum præbent. Ad discutiendos grumos prosunt coagulum Leporis, oximel, succus calamenthi per se, aut cum aceto, Gal. ex Apollonio probat acetum tepefactum cum melle Attico, aut laurino oleo, & succum porri cum muliebri lacte, & rosaceo. Circa quorum omnium administrationem noto, vt auribus infundantur tepida, & vt, quæ grumos prohibent, quia simul aurem mundificant permisceantur ijs, quæ tantùm astringunt. Nec obstat, quòd quæ mundificant aperiunt, cùm quia sanguis discretus est, tùm quia statim consequuntur astringentia, & agglutinantia. Paulus notat, quòd si infantibus sanguis ab auribus erumpat, nutricem noctu vlcera non debere ijs admouere; sic enim spontè quiescit & hæc de aurium Hæmorrhagia.

Grumos prohibent.

Eosdem discutiunt.

Obseruatio circa administrationẽ.

Dubium.

Pauli adnotatio.

Aurium Manantium nomine intelligimus, non eas, quæ pure, aut sanie ab vlcere

aurium

aurium manant, vt de quibus ad ſatietatem, ſed eas, quæ abſq; vllo in eis vlcere, pus, ſaniem, ichores, & aquoſitates nonnunquam effundunt, quod ſymptoma, vti Hæmorrhagia poſtulat ſiſtentia, ac cohibentia fluxum. Indicationes à cauſis petendæ, cum ea omnia, quæ diximus vitio cerebri ad aures mandentur, vna excepta aquoſitate, quam etiam ab auris humida, vel frigida, & humida intemperie alimentum haud rectè aſſimilante fieri poſſe nonnulli contendunt, quod ſanè cerebri vitium in aures tranſmittens, vel in ſubſtantia ſua fundatur, vt pus, & ſanies à rupto abſceſſu, ichores, ſeroſæ, & aquoſæ humiditates, vel in ſubſtantia, aliena quidem, ſed quæ tamen diurna mora in aurium anfractibus talis, vel talis euadit, quomodo ex tranſmiſſa pituita pus, ex biliofis excrementis ſordes gignuntur, facilè iam patet eas dirigi ad cerebrum, & aures. Quid per Aures Manãtes intelligendum. Indicationes à cauſis eliciendæ, ad cerebrũ, & aurem rediguntur.

Quæ cerebrum reſpiciunt, patent reſpectu puris, & ſaniei à rupto abſceſſu manantium è capite de phrenitide, inflammatione cerebri, & lethargo; reſpectu aliorum, cùm ex capite de dolore capitis, tùm potiſſimùm ex cap. de catarrho. Cerebrum reſpicientia, quæ.

Quæ ad aures referuntur, manante materia à cerebro, per eas materiæ purgandæ ſunt, & ſiccandæ, ne obſtructio ſequatur, & aures ipſæ roborandæ, minimè tamen ſtipticis, ſed quæ aures ab vlceratione tueantur; genita verò, & aceruata materia in auribus ipſis, vt generari conſueuerunt ſerum, & aquoſitas, præter dictas indicationes, oritur etiam indicatio alterandi per contrarium, ſiccando ſcilicet, vel calefaciendo ſimul, & ſiccando; ſunt etiam, qui deriuationem, ſeu auerſionem in alienam partem ab auribus, vt ad nares, & os commendant; quæ tamen indicatio omittitur, cum ijſdem perficiatur, quibus cerebri particularem machinamur euacuationem. Ad Aures Manantes attinẽt hæc.

Quò ad materias præſidiorum, omiſſis ijs, qui vitiorum cerebri rationem habent, tãquam alibi ſufficienter examinatis, eas ſolùm hîc attingemus, quæ ſatisfaciunt indicationibus ab auribus petitis, quæ omnes ferè ad Pharmaciam attinent, cum in ſerie Chirurgicarum lotiones tantùm habeamus, loquendo tamen de peculiaribus, nam vniuerſales, & quæ diſponunt, ex dictis, ac dicendis ſatis liquent: Materia autem lotionis petenda ex Pharmacia. Præſidiorũ materiæ ferè omnes à Pharmacia petuntur.

Ad aures ergo repurgandas, & roborandas, nec non ad prohibendã vlcerationem, & obturationem faciunt lotio cum vino decoctionis mellis, & roſarum rubearum; mundificatio earumdem cum ſpecillo inuoluto goſſipio intincto in ol. roſ. omphac. & ol. amygd. dulcium cum modico aceti, quæ etiam poſt mundificationem infundi poſſunt; optimum verò cenſetur, vbi exulceratio, ob acrimoniam humoris timeatur; ſieff memithæ, ſi eius duæ, vel tres guttæ cum aceto inſtillentur, vel lac muliebre cum ol. dulci, & aceto. Ad ſordes aurium peculiariter detergendas conducunt ol. amygd. amar. vel mulſum cum felle Tauri. Aetius infundit veſperi vnguentum nardinum tepefactum, ac poſtero die aurem expurgat, ac denuo infundit. Ad aurium frigidam corrigendum intemperiem, materiæ ſumantur ſupra de aurium dolore. Ad humectas aures laudatur puluis gallarum, aut myſi in linteolo illigatus, & vſtus; puluis ariſtol. aluminis, & calcanthi in aures inſufflatus; nitrum, & antimonium bullita in aceto auribus effuſa, nec non lotium, & ſuccus virgæ paſtoris, ac volubilis. Egregiè quoq; ſiccant aures ſuccus mentaſtri, ſuccus fol. perſici, ol. nucleorum perſicorum, aloe cum lacte muliebri, & ſucco abſinthij, nam abſtergunt ſine morſu, ac putredinem arcent. Ad aures purgandas, & vlcerationem arcendam. Peculiaria ad ſordes aurium. In frigida auris intemperie, & eiuſdem humiditate.

Paulus in auribus humidis puerorum imponit lanam cum alumine, aut mulſum, aut vinum vetus inſtillat, aut crocum ex vino tritum infundit; qui ad hæc plura peroptat, Gal. 3. Loc. conſulat. In aurium humiditate pro pueris.

Victus quoq; rationem, vt & alia plura poſthabendam duximus, cùm quia in ſuperioribus leguntur, illaq; opportuna, tùm quia ab inſtituto recederemus; & de Auribus Manantibus ſatis. Victus ratio.

CAPVT QVINTVM.

De Læſo Auditu.

Auditus læditur, vel facultate læſa, vel ab errore externo.

Faculta communis totũ regens, quomodo lædatur.

Si com. facul. animalis læſionem ſentiat.

AVditus læditur, vel facultate læſa; vel ob errorem externum. Læſa facultas, vel eſt communis, rectrix ſcilicet totius corporis; vel animalis; vel communis; vel determinata, & ſibi propria, videlicet auditoria: Si ergo lædatur, quia læſa ſit facultas communis totum regens, cùm hoc fiat, vel propter reſolutionem ſpirituum, vti accidit in inedijs, euacuationibus nimijs, doloribus, ac morbis magnis, malignis, & acutis; vel propter extinctionem, ſuffocationemq; caloris natiui factam à nimia copia, aut craſſitie humoris ſuffocantis, iam patet ratione illius naſci indicationem reparandi ſpiritus; ratione iſtius attenuandi, minuendi, incidendi, euacuandi: Si verò lædatur ob læſionem facultatis communis animalis, tunc læditur propter morbum cerebri, ac nerui quinti paris, vt à cerebro propagatur.

Morbi cerebri, ob quos auditus læditur, vel ſunt in anguſtia, vt apoplexia, & epilepſia, & ſimiles, quorum de cauſa homo non audit; vel in intemperie, illaq; frigida, inſigni tamen, ob quam homo diminutè audit, ſicuti in illis nullo ferè modo, vel (vt dicunt) ablatè; horum autem morborum, quæ ſint præſidia, vt conſpicua, non eſt, quòd repetamus. Morbi nerui quinti paris eſt denſitas procreata à pituita impacta, & petit diſcutiens, ac calefaciens. Quòd ſi lædatur determinata, & non communis facultas, auditoria, & non alia, iam morbi aurium occurunt; hi autem, vel totam aurem, vel partes illius occupant: Qui totam occupant, ſunt tumores, ſolutæ vnitates, intemperantiæ, à quorum meditatione noſtrum temperamus calamum, vti à morbis alijs partibus communibus.

Si facultas determinata afficiatur.

Morbi partium, vel ad partẽ principẽ, vel principib. inſeruientem ſpectant.

Pars princeps quæ.

Si ſoluta vnitate afficiatur.

Partes principibus famulantes, quæ ſint.

Morbi partium, vel pertinent ad partem principem; vel ad partes principibus famulantes: Pars principalis eſt ille neruus quinti paris; hic afficitur quacunq; intemperie, frigida tamen, ita vt non fiat iudicium, ſicuti par eſt, vnde diminuitur auditus, atq; ſic poſtulat remedium alterans; afficitur etiam morbis in mala compoſitione, vt potè, tumoribus, cùm inflammatorijs, tùm frigidis, ac duris, qui, quid requirant ſæpè docuimus; tùm denſitate, meritò cuius (pro vt integra eſt, vel non integra) modò aufertur, modò imminuitur auditus, quæ denſitas, cum fiat à materia copioſa, à bile craſſa, ſed præcipuè pituita, ratione vtrorumq; euacuans, & diſcutiens demonſtratur; afficitur deniq; ſoluta vnitate, quæ vniendum deſignat, maximè in vlceribus, in quibus, præter vnientia, ſubſtantiam quoq; deperditam regenerantia quæruntur. Partes principibus famulantes ſunt myringa, quæ à pluribus tympanum appellatur, & eſt illa membrana, quæ diuidit meatum exteriorem auris ab interiori; præter hanc ſunt tria oſſicula, malleus, incus, & ſtapes cum ſua corda; item, & meatus exterior, & interior, qui à cartilagine, & oſſibus conſtituuntur: Myringa ijſdem ferè morbis exercetur, quibus, & neruus, ideo, & eaſdem habet indicationes; ſed quia præcipuè denſatur, vel ob copiam humiditatis, ſeu pituitæ, & diſcutientia, ac ſiccantia requirit, vel ob cicatricem, & hæc atterenda eſt exedentibus præſidijs.

Morbi in ſitu.

In vnitate ſoluta.

Meatus auditorij quomodo anguſtentur.

Oſſicula inuicem colligata patiuntur morbos in ſitu, ac ſoluta vnitate, vt auditus quodamodo deprauetur. Morbi in ſitu naſcuntur, cum à ſe inuicem ſeparantur; quare reſtituens in propriam ſedem indicant. Morbi in ſoluta vnitate, producuntur ex ſoluta vnitate chordæ, ac vniens requiritur; chorda etiam, præter id, quòd vnionem realem amittit, ab humiditate etiam ſæpius laxatur, & tunc ſiccans poſtulat. Meatus auditorij interiores anguſtantur per modum obſtructionis, ob materiam à capite defluentem, propter quam requiritur euacuans; meatus verò exterior, obſtruitur & ipſe à materia iam dicta, & præterea ob excremento per aurem expurga-

ri

ri ſolito, cum ob negligentiam expurgandi retinetur, ac indureſcit; item à pure concreto; conſtipatur, etiam à tumoribus, à vermibus, à carne ſuperexcreſcente; quinimo, & à cauſis externis idem patitur, vt à rebus corporeis, quales ſunt pulices, culices, muſcæ, grana, calculi, & quælibet alia materia ſimilis, quorum omnium ratione oportet euacuare, & quicquid ibi reſidet præter naturam qualibet arte extrahere. Tandem auditus læditur citra læſionem facultatis, & organi ob errorem externum, qui multiplex eſſe poteſt. Auditus ob errores externos læſus.

Primò humor permixtus aeri interno, ſeu congenito, vel ingenito, abſq; eo quod anguſtiam cauitatis, in qua eſt efficiat, qui aer tali permixtione impurus affectus, auditum imminuit, quare operæpretium huiuſmodi humorem expurgare.

Secundò vapor, qui ſiue in aure, ſiue extra aurem genitus ſit, vel miſcetur aeri ingenito, vel quærens exitum hinc inde agitatur, & mouetur, & primo modo facit auditum imminutum, ſecundò verò deprauatum ſonitu, ſibilo, & tinnitu, ſi multus ſit continuè, ſi paucus non ita frequenter, & cum auditus ſubtilitate; quo in ſenſu intelligendus Gal. 3. Local. & Auerroes 3. collig. 37. & 48. cum aiunt tinnitum aurium fieri, vel à vapore, vel ab auditus ſubtilitate; mouetur autem hic vapor in ſpatio, quod eſt à principio meatus, ſcilicet à neruo expanſo, vſq; ad finem, ideſt ad feneſtram tympani: Hic igitur vapor ſemper indicat diſcutiens, aliquando etiam obtundens acumen ſenſus. Noto igitur non benè ſentire illos, qui nixi auctoritate Hippoc. 2. de morbis dicentis tinnitum fieri ob vaſa cerebri pulſantia, & palpitantia, aſſerunt dari tinnitum, qui fit ab alia cauſa, quàm à vapore, ſcilicet à pulſatione, quos malè ſentire decerno, cum palpitatio illa vaſorum non aliundè proueniat, quàm à flatu quod etiam intelligendum de tinnitu à lue Venerea, & à venenis, vt ſuo loco docebimus. Aurium tinnitus, quomodo fiat. Dubitatio de tinnitu.

Tertiò aer externus aurem ingreſſus, vbi non poteſt in aerem ingenitum mutari ob intemperiem ſæpè frigidam, rarò calidam, ipſam alteratricem nerui expanſi labefactantem, tunc cum quieſcere nequeat agitatur in meatu oſſeo, ac ſibilum parit; quo in caſu patet eſſe calefaciendum, nunquam verò refrigerandum. Aer externus aurem ingreſſus.

Quartò aqua præſertim frigida auribus illabens eadem præſtat; hæc enim ex Alexandro primo probl. 31. ſua fluxibilitate in meatum auditorium ſe ſe inſinuans neruum auditorium frigore, & humiditate lædit, ac ita grauem auditum reddit, ſecundum verò Alpharabium, etiam tinnitum producit, quod experientia confirmatur, nam qui multum in aquis frigidis natant, ferè tinnitu continuo aurium capiuntur; indicat autem, & ſui extractionem; affectus autem, quos in neruo auditorio relinquit, remotionem per alterantia contraria, cum non ſit aliud, quàm refrigeratio, ſiue ſuffecta intemperies frigida. Aqua frigida grauem reddit auditum.

Quintò, & vltimo aer ipſe quoq; ingenitus, impurus, ac intemperatus imminuit auditum, ac obtundit, & quoniam talis euadit ob aeris, qui inſpiratur impuritatem, & alimentum impurum, iccircò vtrumq; depurandum, quantum fieri poteſt. Aer ingenitus intemperatus auditũ minuit.

Ex materijs Medicis Chirurgicæ, aliæ ſunt curatoriæ; præſeruatoriæ aliæ: Curatoriæ illæ ſunt, quæ adhibentur ad tollendam obſtructionem meatus exterioris factam, ratione carnis ſuperexcreſcentis, & calli, aut verrucæ; ratione ſordium, ſeu excrementi naturalis, quod negligentia expurgandi ibi coaceruatur, & ratione eorum, quæ extrinſecus in aurem, vel cadunt, vt corpuſcula ſolida, vel ingrediuntur, vt animalcula, nam verruca, callus, & caro, vel candente ferro aduruntur, vel hamo apprehenſa tenuiori ſpecillo exciduntur, vel filo ligantur paulatim ſtringendo, donec excidant. Optimè verò, & tutiſſimè extrahuntur inſtrumento, quo & polipus narium, de quo infra; oportet tamen animaduertere, vt cum aduruntur exciduntur, aut dicto inſtrumento extrahuntur, ſemper poſt iſtas operationes imponatur vitriolum puluerizatum ad ſupprimendum fluxum ſanguinis, & reſſiduum conſumendum. Sordes, ſeu excrementum, quod naturaliter ab auribus diſluit, & pus concretum, commodè eximuntur Chirurgicæ materiæ, curatoriæ sũt, & præſeruatoriæ. Quomodo tutius agendum.

muntur

Aurium sordes, & corpuscula solida, quibus pellantur.

muntur auriscalpio, cuius vsum detergentes infusiones sequi debent. Granum, aut aliud corpusculum solidum, ac durum si incidat, vbi paruum fuerit, extrahi potest scalpello ferreo, vel argenteo; aut cerea candela, aut lana visco illita, glutine, terebenthina, pice, aut alia re viscida, quæ in aurem immittenda, ac blandè circumducenda, vt apprehendat, & attrahat; item hamulo retuso, auriscalpio, seu specillo auriculario, vel volsella, vel tenaculis, siue forcipiculis ablongis, strictis cum apprehensorio in apice ad modum rostri Gruis; specilli mucrone, vbi intumuerit diuidendum, mox frustula educenda per specillum lana obuolutum, terebenthina, ac melle illitum, qua ratione etiam lapilli extrahuntur: Sed vbi granum grandiusculum, quàm par sit, ad sectionem deueniendum, prius tamen aure oleo relaxata communi, aut amygd. dulc. sed hæc res peritum postulat Chirurgicum, cum facilè succedant phlegmones, & mortis periculum: Ad idem facit aquam per auricularem syringam vehementer in aurem impellere, vel inclinata aure celeriter è gradibus descendere, aut insilire monti pede, qui auri lesæ respondet. Gal. 3. Loc. præter hæc proponit concussionem, quæ tamen aliter in pueris, in adultis aliter administrãda; nam pueros pede comprehensos, & in caput eleuatos hûc, illûc retrahere iubet; adultos autem extẽdit super tabulam cum prona aure affecta, mox tabulam, quæ supra caput est eleuat, & postea spontè deferri sinit, atq; hoc sæpè repetit: Concussionis per tabulam etiam meminit Celsus, sed cum aliquo, licet paruo discrimine, eam administrat; tabulam enim collocat mediam inhærentem capitibus vtrimq; pendentibus, super ea patientẽ deligat in latus versum cuius auris ægrotat, sic vt extra tabulã immineat, tunc maleo caput tabulæ, quod à pedibus est subinde ferit.

Si granum sit magnum.

Quid Gal. placuit.

Concussionem per tabulam Auct. reprobat.

Si corpusculum præ magnitudine extrahi nequeat.

Profectò (vt fatear quid sentiam) concussio per tabulam, quocunq; modo fiat, semper tamen violenta est, & fortassis parum próficua; concussio verò per pedem apprehensum in pueris maximè molliori corpore prædictis, cum herniæ periculo, & rupturæ ossium inferiorum coniuncta est. Corpusculum, si maius fuerit, quàm extrahi possit prius specillo mucrone diuidendum, deinde paulatim modis propositis educendum, infusa statim post eductionem sapa, aut vino dulci tepido ad leniendum meatum lancinatione offensum, atq; hoc idem in ijs corporibus obseruandum, quæ ob affluxum humoris intumuerunt, vt fabæ solent, & ciceres, quæ tamen etiam facilè extrahuntur, si stilo ignito per cannulam ferream imposito prius exsiccata fuerint; quò etiam pertinet vsus illius instrumenti, quo pilæ à bombardis educuntur, & *Vida* dicitur, si illis infigatur. His omnibus, vbi nihil proficitur, tandem ad sectionem deueniendum, & ad vsum scalpelli. Aptè ergo homine collocato, aureq; illius auersa, secundum eam, quæ *Fibra* appellatur, ad basim ipsius auris lunata figura, linea parua tamen incidenda, deinde exempto, quod molestiam incutit, conclusa plaga ratione, qua cruentis vulneribus medentur Chirurgi, curanda. Animalcula autem ingressa ducuntur multo liquore in aurem cum impetu infuso, & postea capite in laborantem partem concusso; item specillo illito, modo quo supra impositum est. Aqua si ingrediatur aurem, quomodocunq; ducenda veniat, supra de dolore aurium patefactum est.

Vbi antedicta non profuerint, quid faciendum.

Si animalcula autem ingrediãtur.

Chirurgicæ materiæ.

Materiæ Chirurgicæ præseruatoriæ, sunt sectio venæ, si adsit inflammatio, aut si in toto exuberet sanguis, cui possunt subrogari cucurbitulæ scarificatæ, vt sæpè fuit explicatum; sed præter hæc vesicatoria, ac fonticuli, quinimo, & setaceum probantur, non solùm, vt auris illæsa (si quæ sit) præseruetur, verùm etiam si fieri possit, vt ægra sanetur, quod leui admodum negotio obtinebit Medicus, si affatim atq; à principio ad vsum istorum deueniat. Vesicantia excitanda sunt, prius ad scapulas, deinde ad vertebras colli, mox post aures, & vesicæ apertæ detinendæ, saltem per quindecim dies, antequam ad topicorum vsum deueniamus, aspergendo locum puluere cantharidarum, vel flammulæ, superponendo ceratum sacrum, vel cerines. Fonticuli affigendi sunt brachijs, occipitio, sincipiti, & vbi malum à toto foueatur, etiam cruribus; & profectò tinnitus contumax, ac rebellis solo fonticulo excito in brachio auris affectæ sublatus est. Quidam in malo contumaci, illum etiam excitant post aurem,

Vesicantia, vbi affigẽda.

Fõticuli itẽ.

In contumaci affectu.

vel

vel aurem ipſam mediam ſetaceo traijciunt, ac diu ita geſtant, quæ tamen duo ad curatorias etiam materias rediguntur. Celſus, & cum eo Aurelianus, in auditu graui, proponunt quoq; raſuram capitis: Ad idem pertinent frictiones, deligationes, & lotiones extremorum.

Medicamenta, quæ toti, & capiti conſulunt, ſiue ſenſibiliter, ſiue inſenſibiliter euacuent, petenda ſunt de dolore capitis. Nonnulla tamen hîc animaduertenda, & primò cum materia ſit in penitioribus partibus (quicquid velit, cantetq; Auicenna) purgantia valida eſſe debent; vnde iure dixit Hippoc. eorum vſum vehementer ſolutam tollere ſurditatem; & Galen. 3. Local. commendat pilul. ex colocynthide, quæ graues ſunt, & vehementes. Secundò aduerto purgationes ſæpius reiterandas eſſe, ſaltem ſemel in hebdomada, idq; non ſolùm ante topica, ſed etiam tempore quo illa adminiſtrantur; in quem vſum quidam familiariter iſtis vtuntur pilulis, illiſq; valde tribuunt

Medicam. totius, capitiſq; Purgantia, contra opinionẽ Auic. valida ſint, ac reiteratã.

℞. *Aloes,*
Turbith electi,
Cortic. Myrobal. Chebul. } *an.* ℥. ß.
Zingiberis,
Aniſi,
Bdellij,
Glicyrrhyzæ,
Pulpæ Collocynthid. } *an.* ʒ. *ij.*
M. & cum oximell. ſcyllino reformentur pilulæ, quarum doſis erit ʒ. ***ij.***

Pil. familiares.

Auicenna has, tãquam expertas commendat, rarius tamen exhibendas, quàm priores

℞. *Turbith. elec.* ℥. *x.*
Colocynth.
Cortic. Myrob. Chebul. } *an.* ℥. *v.*
Aloes ℥. *iij. ſ.*
Sarcocollæ ℥. *i.*
M. & f. pilul. vt ſupra, quarum ſumma doſis ſit ℥. *i. ſ.*

Aliæ ex Auic.

Tertiò noto ex Hippoc. lib. de locis in homine, in curandis auditus affectibus minimè conuenire vomitum, quia ex eo comprimuntur loca aurium, & replentur ſpiritibus, ac flatibus; quibus ſuffragatur experientia, quia homines, dum vomunt nihil propè audiunt; quò accedit, quòd ex vomitu repletur caput, quo repleto facilè noxia materia inſtrumentis auditus communicatur; ſi tamen tinnitus à ventriculo pendeat, & patiens ſit pronus ad vomitum, non penitus eum contempſerimus. Illud quoq; obiter dictis addo deſperatos affectus haud rarò decocto ligni cum ſudore tuiſſe ſublatos, quòd idem præſtabit decoctum ligni viſci quercini, ſalſæ. Apophlegmatiſmata, & ſternutatoria in tinnitu frequenter excitata primas habent partes, cum flatus cerebri, non minus per aures, quàm per nares diſcutiantur. Vbi tamen illud obſeruandum, vt in hunc finem non vſurpentur, niſi probè euacuato toto, quia ijs maximè concutiuntur aures (dum enim emungimus aures ſemper nares correſpondent) quò fit, vt ſi caput ſit repletum, hac concuſſione noua materia trahatur ad aures, & ita malum augeatur. Sed & peculiariter ſternutatoria, ac tuſſim excitantia ad eijcienda corpuſcula in aures ingreſſa valent, quò tamen in caſu aliquando ſternutatorio admoto, ſtatim ſternutatio cienda, vt illius violento motu, quod lædit excludatur; aliquando eadem ſternutatio cohibenda præhenſis, clauſiſq; naribus, & ore, vt retentus ſpiritus in aures impetum faciat. Galenus inter cætera caput euacuantia

Vomitum reprobat Hipp.

Exceptio vomitus.

Apophlegmatiſmata, & ſternutatoria primum obtinent locum.

Obſeruatio ſcitu digna.

Gal. de euacuantibus caput.

cuantia præcipuam tribuit efficaciam medicamentis exſiccantibus, quorum maioris virtutis cenſentur ſtillicidia aquarum ſulphurearum.

Topica ad facul. rectricem debilẽ.

Sed ad Topica iam venio: Si igitur malum oriatur à facultate rectrice debili, in aure infundendum ol. aliquod temperatum pro vtraq; intemperie, ſicuti eſt ol. anethinum, chamæmel. roſ. completum: Si afficiantur cerebrum, & neruus quinti paris ab illo genitus, curandi ægri, vt ſuperiora docuere: Si afficiatur inſtrumentum auditus princeps, vel alia quælibet pars intemperie aliqua, ſiue frigida, ſiue calida, accipiantur medicamenta ad hæc conducentia, ſupra de dolore aurium deſignata; pro humida verò in tractatu de auribus humectis: Inflammatio quomodo tractanda ſit, patet de dolore aurium capite citato: Scyrrhus ex inflammatione ortus, inſanabilis creditur; ſi ei origo ſuppetat ex alia cauſa, aut nunquam, aut ſimili curatur medicamento

Si inſtrumentũ princeps afficiatur aliqua intemperie.

Scyrrhus ex inflammat. curam non admittit.

℞. *Mellis Cochlearia nu. ii. vel iii.*

Miſce cum ſucco cucumeris Aſinini; ſiq; fortius optas, adde aliquid medullæ colocynthidis.

Si denſitas negotium faceſcat.

Siq; hoc modo haud curetur, derelinquatur: Si denſitas negotium faceſcat, agendum diſcutientibus, quæ dum incident, attenuabunt, & detergent; poterunt etiam probari in anguſtia meatus, ob materiam ibi contentam; quinimo diſcutientia in materia, cùm humoroſa, tùm flatuoſa conueniunt; & licet iſtorum plurima ſcopis iſtis facientia ſatis propoſita ſint ſupra de dolore aurium, quædam tamen dictis ſufficienda; adferam autem ea tantùm, quæ, præter flatus, frigidos etiam, & craſſos humores concoquunt, & expugnant; quæ enim ad bilioſos, & calidos conducerent, à quibus etiam aliquando ex ſententia Hipp.4. Aphor. 20. grauis auditus, & ſurditas oriuntur, iam ſupra habentur de dolore aurium: Accedit, quòd bilis, vt craſſior eſt, hæc mala producit, media anguſtia, & denſitate, de quibus, cum in præſenti verba faciamus, idcircò plurima ijs ex dicendis accommodari poterunt, hoc tamen ſemper adnotato, vt minus vehementia eligantur.

Medicamẽtorum ordo, ſecundum formularum diſcrimina.

Proponam igitur hæc medicamenta ſecundum diſcrimina formularum, quæ in his affectibus potiſſimùm ſunt in vſu, vt ſunt inſtillationes, euaporationes, fotus, ac tentæ. Si ergo de inſtillationibus loquamur, probatur inſtillatio, quæ fit ex aqua panis medicati cum cyclamine, ſtœchade, & præcipuè colocynthide, ac in flatuum prouentu, cum flatus diſſipantibus: Ad idem faciunt olea ex ſupra poſita, & præter alia oleum ex cera, & oleum ex pice, quo ſolo, cum oleo amygd.amarar. mixto cum æqualibus portionibus ſæpè tinnitus, & ſurditates ſublatæ fuere: Ad idem pertinent fel Taurinum, aut Caprinum cum roſaceo, ſuccus raphani, caprifolij, barbæ Iouis, cyclaminis, ſuccus baccarum lauri, aut iuniperi, qui ex ijs tritis cum affuſa aqua vitæ elicitur, maximè ſi ſingulis eius vncijs ʒ. ſ. ellebori miſceatur; ſuccus ſcyllæ cum oleo irino, ſuccus hæderæ cum vino, aut aqua ardenti, ol. euphorbij, ol. ex lutis Patauinis, ol. guaiaci, balſami, balſamum ipſum, aqua ardens, in qua liquata ſit theriaca, aqua theriacalis, aqua ardens cum moſcho, ſuccus expreſſus à radice cyclaminis, in quo ol. caſtorei efferbuerit, caſtoreum ipſum ſolutum aceto, & mixtum cum ol. amygd. amarar.

Inſtillationes.

Tinnitus, & ſurditates auferentia.

Vel ℞. *Ol. de Piperibus,*
de Pice } *an. ʒ. iii.*
Euphor. gr. iiii.
Aceti ℥. ſ.

Idem præſtantia.

Bulliant in duplici vaſe ad conſumptionem aceti pro dicto vſu.

Vel ℞. *Aquæ ardentis*
Succi Cyclamin. } *an. par. æqual.*

Nucleo-

Nucleorum Persicorum } *an. nu. x.*
Amygdal. amarar.

M. & infund per duos dies, deinde liquor exprimatur ad idem.

Vel ℞. *Ol. Nardini ℥. ij.* — Aliud.
Origani ʒ. i.
Colocynthid. ʒ. ij.
Fol Lauri p. i.
Xiloaloes ℈. i.

M. & bulliant in duplici vase ad consumptionem tertiæ partis, ac postea extrahatur succus.

Præstantissimum ad antiquum tinnitum hoc habetur

℞. *Euphor. ʒ. i.* — Ad antiquissimum auris tinnitum.
Radic Cyclamin. ʒ. ij.
Cymini, } *an. ℥. ß.*
Anisi
Olei Amygd. amar. } *an. ℥. i. ß.*
Rutæ
Vini albi odorati ℥. iij.
Aquæ ardent. ℥. i.
M. & bulliant ad consumptionem vini, & aquæ.

Ad tinnitum simul, & surditatem hæc duo conducunt. Primum

℞. *Colocynth. ʒ. ß.* — Ad tinnitũ, & surditatẽ.
Succi Rutæ, } *an. ℥. i.*
Amaraci
Cumini, } *an. ʒ. ii.*
Carui

M. & f. decoc in vino, & ol. amygd. amar. ad consumption. vini, deinde f. colat. cum fort. express.

Secundum est.

℞. *Radic. Elleb. albi ʒ. iii.* — Ad idem.
Fol. Lauri, } *an. m. ß.*
Rutæ
Fol. Fraxini m. i.

M. & f. decoc. in ol. amygd. amar. vel de kerna, vel nucum.

Quidam addunt ol. Philosophorum, & ad petroleum ascendunt; sed hæc maxima cum animaduersione vsurpanda, nam valde penetrant, & affatim dolorem, ac inflammationem excitare queunt; quod, & de ol. euphorbij intelligendum; vnde adhibenda in pauca quantitate cum oleo imbecillioris virtutis, quale est ol. amygd. amar. & alia similia. — Olei Philosoph. & petrolei animaduersio.

Quòad euaporationes, si mitior arrideat, magis fieri poterit ex chamæmelo, anetho, fœnugræco, ac cucumer. agrest. decoc. primò in aqua sola, deinde in aqua, & vino: Ad idem facit decoc. absinthij, vel per se, vel addito chamæm. & cumino, in sonitu aurium f. in aceto, à quo statim instilletur nitrum ex aq. & aceto dissolutum. In tinnitu quoq; commendatur. — Euaporationes.

Euaporationis forma ad tinnitum.

℞. Cymini,
Aniſorum } an. ℥. ſ.
Flor. Chamæm.
Fœnugræci } an. p. i.
Aq. Communis lib. ii.
Aceti ℥. iii.
M. & bulliant pro euaporatione.

Fortior hæc eſt

Alia fortior.

℞. Colocynth ℥. ſ.
Elleb. vtriuſq; an. ʒ. ii.
Euphorb.
Cinnamomi,
Caryophyl. } an. ʒ. i.
Origani,
Calaminthæ,
Diptami } an. p. i.
Aq. ardent ℥. ii.
Vini albi generoſi q. ſ.

M. & f. decoc. ac fumus per cannulam accipiatur, à quo ſtatim inijciatur ſuccus aliquis ex ſupra dictis.

Vel *℞. Radic. Ireos,*
Acori veri } an. ℥. i.
Polii Montani,
Centaureæ minor.
Hyſſopi,
Fol. Lauri } an. m. i.
Calaminthæ,
Origani,
Pulegii,
Vtriuſq; Abrotani } an. m. ſ.

Alia eiuſdẽ generis.

Semin. Rutæ,
Cymini,
Aniſi,
Fœniculi,
Dauci } an. ℥. ſ.
Pellicularum fabarum exſiccatarum ℥. i.
Flor. Chamæm.
Roriſmarini,
Meliloti } an. p. i.

M. & decoque in duabus partibus aquæ, & vna aceti acerrimi, & dum hæc coquuntur aure fumus accipiatur.

Euaporationes quoq; ſiccæ à nonnullis probantur, qualis eſt hæc

Euaporatio ſicca, à nonnullis probata.

℞. Myrrhæ,
Galbani,
Croci } an. ʒ. i. ſ.

Fol.

Fol. Rosar.
Maioranæ, } *an.* ℥. *ſ.*
Sabinæ

Miſceantur omnia, terantur, ſuper carbones accenſos ponantur ad vrendum, & dum vruntur hauriatur fumus per fiſtulam in aures.

In eundem vſum fieri poſſunt trochiſci, ex elleb. albo, caſtoreo, pipere, calamo aromatico, borace, iunctis aceto, quamquam hi etiam ſoluti in oleo proportionato inſtillari in aures poſſint; fotus iſti valent, cùm ſicci, tùm humidi; ſiccus fit cum ſacculo appoſito auri, ad cuius compoſitionem

℞. *Milij Solis torrefacti,*
Betonicæ,
Rutæ,
Sambuci,
Hyſſopi, } *an. par. æq.* Sacculus pro fotu faciendo.
Chamæm.
Fol. Pini,
Lauri

Conſuantur in ſacculo, qui calefactus ſuper tegulam ignitam vino generoſo aſperſam auribus applicetur, & in tinnitu addantur diſcutientia vapores;

Vel ℞. *Colocynth.* Alius ad idem.
Vtriuſq; Veratri } *an.* ℥. *ſ.*
Cyclam. ʒ. *iii.*
Capæ ℥ *ſ.*
Origani p. i.

M. & conſuantur in ſacculo, cui iam applicato poterit ſuperponi tabella ligni cupreſſi calefacta.

Hùc pertinet panis nuper è clybano extractus, qui cum medicamentis præmiſſis præparatus adhuc calens adhibeatur. Fotus humidus fit cum ſpongia madefacta in decoc. præſcriptis pro euaporatione; tentæ fiunt hunc in modum

℞. *Colocynth.* Tentæ formula.
Veratri albi, } *an.* ℈. *i.*
Aloes
Euphor. ℈. *ſ.*

Puluer. omnia, deinde ſimili puluere inſpergatur tenta ex melle, & in aures indatur;

Vel ℞. *Elleb. nigri,* Alia.
Nitri, } *an.* ℈. *i.*
Caſtorei
Myrrhæ, } *an.* ℈. *ſ.*
Croci

M. & puluer. omnia, & cum hoc puluere, & albumine oui f. tenta.

Poſſunt etiam ex his pulueribus fieri turundæ, vel mixtis cum cera, & reſina ad ignem, vel exceptis cum pulpa caricarum in naturis delicatis; in fortioribus cum ſuc- Turundæ pro delicatis, & robuſtioribus.

co

co cæpæ, vel raphani; & ſi vſu iſtorum aures irritentur, inſtillare ol. roſ. atq; vnguentum cum lacte muliebri. Nonnulli his omnibus formulis addunt emplaſtra concinnata ex iam dictis herbis, pulueribus, oleis, &c. Illud tantùm obſeruo quoſdam in contumaciſſimis hiſce affectibus, tãquam ſingulare remedium probare emplaſtrum de Vigo toti ceruici, & poſt aures admotum.

Ex emplaſtris, quod magis probetur.

Cæterùm circa huiuſmodi medicamenta, & rectam eorum adminiſtrationem nonnulla animaduertenda ſunt. Primò ~~eſt~~ in principio à mitioribus ſemper auſpicandam curationem, nam in fine, cum auris validiſſima ſuſtineat, etiam fortiſſima adhiberi poſſunt. Secundò in obſtructionibus, & maximè præſente duritie, præmittendæ ſunt, aut ſaltem dictis miſcenda emollientia ſæpè iam alibi tradita. Tertiò ex formulis propoſitis, quia inijciuntur in aures, & imponuntur, vt plurimũ corrũpuntur, maximè ſi ſint pinguia, ideo inſtillationibus, & tentis præferuntur ſuffumigia, & fomenta, quinimo vbi inſtillationes, ac tentæ veniunt vſurpandæ, ijs præmittendæ ſemper euaporationes & fomentationes. Quartò, quæ inſtillantur tepida eſſe debent, & liquida, nam craſſiora difficulter detergunt; deniq; læuia, & minimè aſpera ob ſenſum exquiſitum partis; quantitate parua, ne copia os petroſum repleant, & obſtructiones augeant. Præterea non ſunt ad vſum deducenda, niſi poſt vniuerſalem, & particularem capitis expiationem, & corpore ieiuno; vnde errant, qui ægris cubitum ituris medicamenta in aures infundunt; quibus omnibus attentis, liquet illa frequenter mutanda eſſe, vt puta ſingulis tribus, aut quatuor horis, mundata tamen ſemper aure ante nouam medicamenti iniectionem, prægreſſa, vel ſternutatione, vel narium emunctione, quia his motibus natura iuuatur ad repellendas ſuperfluitates, & poſt iniectionẽ decumbendum ſuper aurẽ ſanã, vt medicamentũ deſcendat; tempore autẽ emundationis ſuper ægram.

A mitioribus curatio auſpicanda.

Præſente obſtructione emolliẽtia fiant ex vſu.

Suffumigia, & fomenta inſtillat. & tentis præponenda.

Inſtillat. tepidæ, ac liquidæ ſint.

Quòd ſpectat ad tentas, & ad emplaſtra, vt ea melius actuentur, detineri poterunt etiam diutius, vt puta ad quinq; vel ſex horas, quamuis aliqui tentas etiam per tres aut quinq; detineant dies, quo ſic pituitam magis alliciant. Euaporationes ſemper aure ſupina ſuſcipiendæ, per fiſtulam, ſiue embotum, ſemel, vel bis in die, primò ad quartam horæ partem, deinde per longius ſpatium, vſq; ad dimidium horæ; tàm verò poſt has, quàm poſt inſtillationes claudendæ aures, vel goſſipio, vel lana, ſiue ſimplici, ſiue imbuta oleo moſcatellino, vel in qua vnum, aut alterum granum moſchi ſit inuolutum. Si tinnitus, ſeu ſonitus fiat ob exquiſitum ſenſum, conueniunt obtundentia ſpiritũ, & calorem innatũ aurium; obtundi autẽ poteſt tribus modis; primò refrigerantibus, & narcoticis; hinc Gal. 3. Local. 1. ait ſe curaſſe tinnitum ſucco papaueris, & mandragoræ, & Rhaſis 3. continent. proponit ſuccum hyoſciami; ſecundò incraſſantibus, & propterea Arabes omnes, pro obtundendo auditu, probant cibos incraſſantes; tertiò diſſipantibus calorem, qua de cauſa Serapio, pro tollendo hoc tinnitu, maximè commendat caſtorei, & nucleorum perſicorum æquas portiones tritas, ex aceto expreſſas, & inſtillatas; & Auic. in eundem finem perſcribit caſtoreum, & acetum, eo quòd ſua tenuitate diſſipant ſpiritus. Sed licet his omnibus modis ſenſus obtundi poſſit, tutiſſimus omnium ille eſt, qui incraſſantibus perficitur, quorum materiæ ſæpius enumeratæ; his ſufficiendus, qui per diſſipantia procedit; vltimo verò loco ille, qui per refrigerantia, & narcotica, è quorum genere ſunt decoctum hordei, lactucæ, nenuphar. papau. cum meliſſa, vel chamæm. quod tepidum in aures infundatur; vel medicamentum factum ex roſis, chamæm. caſtor. & opio; vapor quoq; ex decoc. viol. lactucæ, mandragor. & papauer. cum chamæm. poteſt adhiberi.

Rectus adminiſtrandi vſus.

Obſeruatio circa tentas, & emplaſtra.

Circa euaporationes.

Tinnitum, & ſonitum cum ſenſu exquiſito hæc tria curant.

Primum.

Secundum.

Tertium.

Quartum, & magis tutũ.

Si obturetur meatus ab animalibus ingredientibus, hæc ſunt occidenda, aut ſucco abſinthij, aut peucedani, aut aceto cum ſcamonio, aut nitro, ac ſulphure cum ſucco raphani, aut veratro albo cum vino inſtillatis, ita tamen, vt mox ab ijs ſternutatio ad excluſionem excitetur. Plin. lib. 28. ſuar. Hiſt. c. 4. hoc in caſu iubet auribus inſpui, quod remedium non eſt irrationale, quando ſciamus humanam ſaliuam maximè hominis ieiuni inſecta enecare, quod & Murium fel aceto liquatum præſtare fatetur, imò

Si meatus obturetur ab animalib. aurem ingreſſis.

Saliua humana, & fel murjs max. prodeſt, ex Pl. & Marcello.

Mar-

Marcellus, hoc tãquam exploratiſſimum habet. Ad idem referenda multa, quæ ad vermes occidendos alibi docuimus. Eſt vermiculi quoddam genus, cui à perforandis auribus nomen eſt, hic, ſi in aures irrepſerit, admoto meatui auditorio pomo dulci per medium diuiſo, tãquam illecebra capitur, & eximitur.

Sordes induratæ, quomodo liquandæ.

Sordes concretæ molliendæ ol. amygd. amar. deinde hydromellite tepido, & poſt biduum tegula calida vino irrorata auri applicetur, interponendo pannum lineum, & iacendo ſuper aurem, ſic enim affluunt ſordes; ad idem valent ol. Scorpionum, fel Capræ cũ oleo, borax cũ aceto, & ol. roſatum. Gal. & ex eo Aetius nitrum torrefacit, & contritiſſimum imponit in aures, calidumq; acetum inſtillat, & lana applicita ſinit pernoctare, poſtero die infundit ol. & aquam calefactam.

Ad carnem excreſcentẽ externè.

Medicamenta carnis excreſcentis rationem habentia, & ad cicatrices, cum ſunt in meatu exteriori, ſuperius tradita ſunt: Dico cum ſunt in meatu exteriori, quia interiorem occupantes curationem non admittunt.

Ad ſolutam vnitatem.

Solutæ vnitatis à cauſis contundentibus, frangentibus, rumpentibus, incidentibus in partibus aurium exterioribus curatio, pertinet ad Chirurgum; in internis verò, vt in chorda, tribus oſſiculis malleo, incude, & ſtapete, & alijs oſſibus eſt incurabilis.

Ad errores externos.

Ad aerem ingenitum impurum.

Quòd pertinet ad errores externos humorum, & vaporum vitia, quomodo, & quibus corrigantur, patet ex dictis. Aqua, vt alicienda, aſſertum ſupra de aurium dolore. Aeris externi, & alimentorum aerem ingenitum impurum reddentia depuratio, ad victus rationem pertinet.

A proprietate operãtia.

Supereſt his omnibus ſufficere, quæ à proprietate operantur; hæc autem ſunt lac Aſininum, puluis lolij cum oleo rutaceo, ſenecta anguium pulverizata; & aceto mixta, vrina Cati diſtillata; item Capræ, Aſinæ, & animalium omnium melancholeſcentium, pinguedo Anguillæ, dum aſſatur collecta, & cum felle eiuſdem Anguillæ mixta, ſtillatum ex ouis Formicarum, & Muſcarum, vel ipſa Formicarum oua puluerata ex oleo amaracino; oleum in quo Mures recenter nati ſint immacerati, vel aqua ex eis diſtillata; ſuccus ceræ optimè depuratus cum vino; Leporis fel recens cum parua mellis portione mixtum, & in cæpæ corio tepefactum; quæ omnia, vel auribus inſtillata, vel immiſſa per tentas ocultis viribus prodeſſe volunt, quamquam duo poſteriora etiam manifeſtis agere videantur.

Victus ratio ſecundũ diuerſitatem cauſæ diuerſa ſit.

Victus ratio ſingulis cauſis aptari debet, ita vt v. g. in ſpirituum defectu offerantur alimenta optimi ſucci, & vina odorata; in frigida intemperie, omnia ad calidum; ad frigidum, in calida tendant oportet; in craſſitie, & frigiditate humorum, ſit tenuis, attenuans, calefaciens; contra in humorum caliditate, & tenuitate, & ſic de cæteris, vt ſuperioribus docti fuiſtis, in cap. præcipuè de dolore capitis; iccircò in præſentiarum quædam tantùm peculiaria ſuppetunt: Primò vt in tinnitu aurium aer eligatur calidus, & ſiccus fugiatur Auſtrinus, humidus, craſſus, & nebuloſus; in grauitate autem, & ſurditate, vitetur in primis frigus, & ventorum Aquilonarium validus incurſus, & in hunc finem aures perpetuò gerantur occluſæ goſſipio, cui ſit inuolutum vnum, aut alterum granũ moſchi, aut in fœminis vteri præfocationi obnoxijs caſtorei: Secundò, vt caueatur omni ſtudio illapſus aquæ in aures; quare dum lauatur caput aures obſtruantur; ingreſſus fumorum, maximè argenti viui, arſenici, auri pigmenti, & aliorum, quæ tota ſubſtantia auditui infenſa, vitentur, inter quæ enumerat Plin. 24. Hiſt. c. 11. lanuginem arundinis: Tertiò ablegetur omnis crapula, & cruditas, cibi craſſi, & vaporoſi; quare Ruffus Epheſius dixit allium auditui maximè nocere; abſtinendum quoq; à vino meraciori, hinc Hipp. 5. & 7. Epid. teſtatur Parmenici filio ſurdo contuliſſe, præter matutinas ambulationes, vſum vini albi tenuis, panis, & piſciũ petroſorum, necnon abſtinentiam ab oleribus: Porrò vinum hoc præſtantius erit ſi ſit medicatum, in cauſa quidem calida, ſed humida China, ſalſa, ſantalis, & radice pentaphylli; in frigida verò cum guaiaco, & ſaſſafras: Quartò, qui tinnitu laborant, à cæna abſtineant, & ſemper poſt cibum in ingreſſu lecti vtantur aliquo carminante, vt caruo bullito in aceto, ſemin. aniſi, aut coriandri conditis, vel hoc puluere.

Peculiaria in victus ratione obſeruanda.

Auditui, quæ noceant ex Plinio.

Ex Ruffo.

Ex Hippocrate.

Vinum medicatum.

Tinnitu laborantes loco cænæ vtãtur aliquo carminante.

℞.

Puluis pro eodem vſu.

℞. *Cumini*,
Carui macerentur in aceto, & leuiter contund. } *an.* ʒ. *iij.*
Sileris Montani,
Fœniculi } *an.* ʒ. *i.*
Cinnamomi,
Macis, } *an.* ʒ. *ij.*
Aniſi ʒ. *iij.*
Coriandr. ℥. *i.*
Sacchar. fini ad pondus omnium
M. & f. puluis, cuius (ſi adeſt ingratitudo) corrigatur aucto pondere cinnamomi.

Soni cur vitētur aſperi, cap. nondũ vacuo. Clamores vehementes tinnitum ſoluere ait. Ariſt. In tinnitu, à coitu omnino abſtinendum.

Qui auditus grauitate exercentur, vtantur conſeruis capitalibus, & potiſſimè roriſmarini: Quintò pectinationes, & frictiones capitis eo exinanito diligenter adminiſtrentur; capite nondum vacuo vitentur ſoni omnes, aſperi, graues, vehementes, vt bombardarum, & tympanorum: Dixi ſignanter, nondum vacuo, nam vacuo in ſurditate, & graui auditu prodeſſe, ait Archigen. apud Gal. vehementer auribus inclamare, imò Ariſt. 32. Probl. probl. 9. ait à vehementi inclamatione tinnitum ſolui; & Medici nonnulli grauiter audientium auribus iubent apponi tubas clangentes; calefacit enim vehemens inclamatio ſecundum aures, iſtis calefactis, leui negotio flatus diſſipantur, & humorum reliquiæ diſcutiuntur, quas etiam ſuo impulſu idem ſonus elidit: Sextò, & vltimò animaduerto de ratione victus, vt in tinnitu omnibus modis à Venere abſtineatur, vt quæ abſentes tinnitus excire conſueuit, quàmquòd eos tollat; & hæc ſunt, quæ ad læſionem auditus remouendum opportuna cenſentur.

CAPVT SEXTVM.

De Parotidibus.

Parotid. vel criticæ, vel ſymptomaticæ. Materia, ſiue fluxa, fluxuraue, quid indicat. Inſenſibiliter euacuantia rarò vſurpanda. Repercutiētia ſemper deteſtantur. Senſibiliter euacuantibus, quando vtendum. Materia fluens, vel fluxura. Medici cautio in Parotid. materia obſeruanda.

PArotides, aut febri ſuccreſcunt, ſeu in febre apparent, & tunc, vel criticæ ſunt, vel ſymptomaticæ, aut qualibet remota inſurgunt febre; quocunq; modo fiant, duo ſunt in ijs conſideranda, materia iam in loco affecto exiſtens, & materia, quæ influit adhuc, & influere poterit: Si conſideremus materiam in loco affecto exiſtentem, euacuans, & expellens poſtulat; hoc verò, vel ſenſibiliter præſtat, vel inſenſibiliter; & inſenſibiliter rurſus, vel diſcutiendo, vel repellendo, euacuante inſenſibiliter per diſcuſſionem rarò vtimur, hoc eſt, non niſi in Parotidibus mitioribus, ac in quibus non eſt tantus impetus fluxionis, qui tamen modus non eſt neceſſariò ſeruandus in febribus; euacuans verò inſenſibiliter per modum repercuſſionis, in omnibus Parotidibus, præcipuè verò in febribus eſt deteſtandum; prohibetur enim à parte affecta ignobili, & apta ſuſcipere, cuius naturæ ſunt adenes circa aures, quæ ſunt emunctoria cerebri, ab his enim repulſa materia in cerebrum recurret, ac proinde periculum impenderet: Quò ad euacuantia ſenſibiliter, de ijs tùm demum cogitamus, cum Parotides non ſunt mites, quæ, vt optatum attingant finem, prius tumor ad ſuppurationem perducendus, cum præſidijs pus mouentibus, deinde confugiendum ad euacuantia iam dicta, quæ ſcilicet diſrumpant abſceſſum, deinde vlcus detergendum, carne implendum, ac cicatrizandum. Si loquamur de materia fluente, aut fluere valente, quoniam tumores hi fiunt per fluxionem materiæ ad glandulas poſt aures, tãquam ad locum decentem, ideo circa eam Medicus cautus eſſe debet, & animaduertere, an natura ſatis valenter expellat, an non; ſi primum, negotium naturæ committendum; ſi non, iuuandus eſt hic motus attractorijs præſidijs ad partem affectam, & hic modus obſeruatur in febribus, ali-

aliquando tamen, vt extra occasionem febris, ita etiam in febribus, si vehemens sit impetus fluxionis, tumorq; magnus, ac insignis dolor, hic motus cohibendus est, sed moderatè, idq; tùm temporis, vbi in corpore, ac capite insignis plethora, vel cacochymia obseruabitur; his enim in casibus præstabit retractorijs, cùm deriuatorijs, tùm reuulsorijs vti, quibus omnibus, si dolor vrgeat, adiungenda sunt anodyna.

Sed ad curationem me conuerto; huius ergo materiæ Chirurgicæ in duplici sunt discrimine, nam aliæ communes; topicæ aliæ. Quò ad communes, si extra crisim veniant Parotides, & sanguis in toto, ac capite luxurietur, aut à toto in caput vehementi cursu feratur, modò vires permittant (quarum maxima habenda est ratio in Parotidibus cum febre) secetur vena iecoraria, vel cephalica eiusdem lateris, pro vt magis in toto, vel capite sanguis peccat; vel si vtrobiq; magna sit redundantia, media, aut vtraq; iecoraria nempe, & cephalica, ea tamen seruata lege, vt cum vtraq; secatur, sectio auspicetur à iecoraria. Præter venæ sectionem conueniunt etiam, vt materiæ communes, cucurbitulæ scarificatæ partibus inferioribus applicitæ loco sectionis venæ, si quid eam prohibeat, aut si cum aliquo sanguinis peccato iungatur cacochymia, scapulis pro deriuatione. Cucurbitulæ quoq; non scarificatæ artubus admotæ pro auersione materiæ à capite, quò habet impetum, quemadmodum, & frictiones, & vincula, ac lotiones eorumdem artuum locum habent. *Chirurgica præsidia, aut communia sunt, aut topica. Venæ sectio in quo casu probetur. Cucurbitulæ, vbi, & quando affigendæ.*

Quò ad Topicas, seu particulares materias, vbi natura non admodum promptè impellit ad locum affectum, attrahenda est eadem materia ad eundem locum cucurbitulâ cum multa flamma apposita. Tandem vbi facta fuerit suppuratio, ad pus euacuandum, pars in loco decliuiori, aut caustico medicamento aperienda, aut cultello incidenda. *Præsidia Topica.*

Quò ad medicamenta, si adsit cacochymia, & non adsit febris, vsurpentur communia aliàs proposita, seruata humorum peccantium conuenienti proportione; at in cacochymia cum febre, vbi materia impetuosè mouetur, & turget, purgandum statim à principio, ne illa præoccuparet partem aliquam principem, quòd etiam simili in casu fieri potest extra febrem: Ad topica, quòd attinet, si obuia fiat Parotis cum febre, in qua natura non admodum feliciter expellat, statim attractorijs medicamentis, quæ simul maturent, ac dolorem leniant vtendum; per maturantia verò intelligimus, cùm digerentia, tùm suppurantia, vt *Pharmacia, quid præstet.*

Emplastrũ ad suppurandum.

℞. *Radic. Altheæ,*
Liliorum alb. } *an.* ℥. *iii.*
Coquantur, ac deinde pistentur, tunc adde
Farinæ semin. Lini ℥. *ii.*
Caricarum contus. ℥. *i.*
Fermenti acris ℥. *ii.*
M. & cum ol. amygd. dulc. aut communi, & adipe Suillo, vel Gallinaceo (& si magis sit digerendum) *cum ol. chamam. & adipe Anserino f. emplastrum pro suppuratione, & maturatione.*

Quibus, si magis attrahendum videbitur, addi poterunt fimus Columbinus, radix brioniæ, cucumer. agrest. sinapi, euphorbium, & similia: Huc pertinet ceratum diachylon magnum cum gummis, malaxatum cum diapirithide, cerine, vel sacro. Sed embroca his omnibus præferenda facta ex ol. liliaceo, irino, amygd. Ad attractionem, præter oleum irinum, sufficitur oleum euphorbij; at si impetus fluxionis sit insignis, dimittenda attractoria, & vsurpanda maturantia, idest digerentia, ac pus mouentia, & præter hæc dolorem sedantia; in quorum genere ego probo oleum calidum solùm perfundendum tumori; vel hoc linimentum *Embroca. Fluxioni impetum facienti, quomodo occurrendum.*

Linimẽtum digerens, & dol. sedans.

℞. *Ol. Chamæmeli,*
Liliorum,
Butyr. recent. } *an. ℥. vi.*
Croci gr. vij.
M. & f. linimentum.

Cataplaſ- mata ad idẽ.

Cataplaſma quoq; ex vitellis ouorum induratis cum adipe Suillo recenti; item quod fit ex mica panis albi macerata in lacte, & compaginata cum medulla pomi aſſati, aut ex folijs maluæ decoc. in decoc. chamom. vitello oui crudo, ol. roſ. & croco; item & hoc emplaſtrum ad idem quammaximè conducit

Emplaſtrũ pro eodem vſu.

℞. *Farinæ Tritici,*
Hordei,
Semin. Lini } *an. ℥. iij.*
Coquantur in mulſa, vel decoc. fœnugræc. deinde adde
Ol. Chamæm. q. ſ.
M. & efformetur emplaſtrum.

Ex emplaſt. quid ſit præſtantius.

Hũc pertinet etiam emplaſtrum lapatij acuti cum adipe Porci, & quod mirabile, ſimili in caſu cenſetur, eſt emplaſtrum ex acetoſa cocta ſub cineribus contuſa cum butyro, ac mixta cum radice liliorum cocta. Quidam (ſi maximè dolor vrgeat) pro ſecreto habent hyoſciamum contuſum cum butyro, & appoſitum; in pueris verò, & ijs qui ſunt mollioris corporis, ſufficit butyrum cum Suillo adipe. Vbi fluxionis exilis ſit impetus, tumor paruus, non admodum dolens, nec in ſuppurationem inclinans laudantur digerentia, ſeu diſcutientia, ac ſiccantia, ſicuti, & fotus cum ſpongia imbuta muria, decoc. chamom. anethi, fœnugr. ex quo etiam decoc. parari poterit embroca, ſicuti, & ex ol. chamom. anethi. Quæ omnia ſi haud profecerint, ad fortiora aſcendendum, vt ad hyſſopum, calaminthan, enulam, pulegium, ſerpillum; ad ol. irinum, rutaceum, ſampſucinum, & alia ſimilia; ſed & medicamentum paratum ex Oſtreis vſtis tantùm vel Buccinis vſtis, etiam admixtis cum butyro, & oeſypo, aut adipe Porci, vel Anſeris veteris addita cera. Hũc facit quoq; cataplaſma ſic paratum

In fluxione exili.

Mitioribus non conferentibus, ad fortiora aſcẽdẽdum.

Catapl. eiuſdem naturæ.

℞. *Oſtrear. vſtar. ℥. ij.*
Farinæ Fabarum,
Erui,
Hordei } *an. ℥. i.*
Mellis q. ſ.
M. pro cataplaſmate.

Ad idem pertinent adeps Taxi, Vrſi, & Porci antiqui; ſtercus Caprinum, aut Ouillum, decoc. cum vino, aut melle; emplaſtrum de amoniaco, ſale gemmæ, & iride idem præſtat: Sed cerata, hoc in caſu potiſſimè valent; hæc autem ſunt ceratum ex oeſypo, diachylon ſupradictum, cùm per ſe, tùm puluere ireos, ceratum ſacrum, diapyrites. Si tumor ad ſuppurationem vergat, prodeſt vnguentum ex mucilaginibus; cataplaſma ex althea cocta cum butyro;

Cerata.

Si tumor ad ſuppurationem tendat, hæc adhibenda.

Vel ℞. *Farinæ tritici lib. ſ.*
Coquatur in decoc. caricarum, deinde adde
Adipis Porci,
Ol. Commun. } *an. q. ſ.*
M. pro cataplaſmate.

Vel

Vel ℞. *Maluæ,*
Radic. Bismaluæ } *m. iij.*
Caricar. pinguium, vel dactylorum nu. xx.
M. Coquantur, & contundantur, deinde adde
Farinæ tritici lib. ſ.
Coquantur leuiter in colatura dicti decocti, ac poſtea adde
Adipis Gall. ℥. iij.
Ol. Amygd. dulc. q. ſ.

M. pro cataplaſmate, quod fortius reddetur, ſi addatur farina, vel mucilago, ſemin. lini, altheæ, fœnugræci.

Sed vbi ſuppuratio remoratur, bonum erit (antequam cataplaſma hoc applicetur) adhibere embrocam ex decoc. caricarum, maluarum, altheæ, fœnugr. addita pinguedine Suis, ac Gallinæ, vel cum oleo amygd. dulc. & communi, vel ex Archigenis præcepto, fouere partem cum ſpongia expreſſa in aqua tepida. Facta ſuppuratione, abſceſſus difrumpatur fermento acri, cum ficubus, addita pinguedine Anſerina veteri, ac ſalita, aut cum calce viua, & ſapone molli, quò pertinet vnguentum baſiliconis cum pice; ſed ſi cutis ſit tenuis, ſufficiet fel Porci. Poſt ruptionem, ſi adhuc crudus humor, & dolor vrgeat, immittatur ol. roſ. cum vitello oui, vel vnguentum digeſtiuum vocatum, vel terebenthina, & ol. roſac. Digerentia ſarcotica, epolotica, vt nota alibi, miſſa fiunt. Illud tantùm noto pro ſarcotico, & epulotico, hoc in caſu, præcipuè commendari hoc

Suppuratione remorãte, embroca vtendum. Suppuratione facta, quibus rumpatur abſceſſus. A ruptione, ſi humor crudus, & dolor vrgeat.

℞. *Pompholygis,*
Cadmiæ,
Lapid. Æmatis.
Ceruſſæ omnium lotorum } *an. ℥. i.*
Myrrhæ,
Aloes,
Thuris } *an. ℥. ſ.*
Ol. Luteorum ouorum q. ſ.

Linimentũ ſarcoticum, & epuloticum.

Puluer. pulucrizanda in tenuiſſimum puluerem, & excauato citri pomo, ſucco citri adiecto, omnia inſerantur, & pomum ijs repletum ignitis cineribus apponatur, ac lenta ebull. omnia ebulliant, continuèq; bacculo agitentur, donec in linimentum concreſcant, ſiue linimentum perficiatur.

Victus ratio, qualis eſſe debeat, ex tractatibus, vbi curantur inflammationes, petatur; nam hactenus in præſenti de Parotidibus.

Viuendi modus.

TRACTATVS II

PARS TERTIA.

De Affectibus Narium.

VArij ſunt morbi, atq; ſymptomata, quibus ſubiectæ ſunt nares, ſiue à quibus exercentur, quia variæ etiam ſunt partes ad illarum ſtructuram concurrentes; ex morbis autem tres tantùm ſeparatim conſiderare placuit, Vlcera videlicet, & ea potiſſimè, quæ *Ozenæ* dicuntur, Sarcoma, & Polypum, eo quòd hæc peculiari magis quadam ratione ad illas ſpectare videntur, & quia accura-

Nariũ morbi tres, Vlcera, Sarcoma, & Polypus.

 tiorem

Alia vlcera, vel curationem non admittunt, vel ad Chirurgos spectant.
Simitas nasi refici non potest.
Nasus mutilus perficitur, ex Branca, & Taliacotio.
Fracturæ, cõtusiones, & alia postponuntur.
Symptomata alibi traduntur.
Quid in hoc cap. peculiariter pertractetur.

tiorem curationem expostulare videntur; cæterorum verò vlcerum, quibus subinde nares corripiuntur, curatio, vel impossibilis est, vel ad Chirurgicos attinet: Impossibilis censetur, quæ debetur illarum simitati, non vt ab ictu, sed pro vt à primo prouenit ortu: Chirurgica illa propria censetur, quæ habet rationem simitatis ab ictu progenitæ. Nasi curti, seu mutili, quomodo curandi, post Brancam Siculum, ingeniosissimè Taliacotius noster in suo opere de Chirurgia curtorum, imò, hac in re, maxima cum fœlicitate, & dexteritate se exercuit: Fracturarum quoq; contusionum, & vulnerum cura, aut tanquam ad dictos Chirurgos spectans mittenda, aut de illa simul cum ea, quæ symptomatibus occurrit pertractandum: Tandem intemperierum, tumorum, angustiæ, vermium, & aliorum similium, & ipsa posthabetur, quia affectiones istæ sunt alijs partibus communes, & ideo de illarum curatione alibi pertractatur. Quòad symptomata, omissis ijs, quæ ad læsam vocem, & respirationem spectant (nares enim hisce actionibus inseruiunt) vt pote de quibus alibi copiosius, ac commodius; item præteritis illis, qui ad muci è cerebro per nares expurgationem, siue abolitam, siue imminutam, siue deprauatam spectant, & referuntur, eo quod abolita, & imminuta ab angustia pendent, de qua in olfactu læso; deprauata autem, quomodo curanda sit, in tractatu de catarrho dictum est. De ijs ergo tantùm agemus, quæ naribus afflictionem incutiunt, & peculiarem postulant prouidentiam, de læso scilicet olfactu; de narium hæmorrhagia; de nimia sternutatione; quibus pauca, de rubedine, ac de fœtore narium subijciemus.

CAPVT PRIMVM.

De Narium Vlceribus, & potissimùm de Ozenis.

Vlcera, vnde originem trahant.
Ozena, quid sit, & eius indicationes.
Ozena à Venerea lue orta.

VLcera Narium cuiuscumq; illa sint generis, ea omnia fiunt ab humoribus, vel ab ichoribus, siue propria natura, siue putredine calidis, acribus, mordentibus, & erodentibus partes internas narium, qui, vti insignis admodum putredinis participes fuerint, producunt Ozenas, vlcera videlicet putrida, crustosa, & grauiter valde olentia; hinc, præter indicationes vlcerum, quæ sunt detergere, siccare, absumptam substantiam restaurare, & agglutinare, requirunt etiam indicationes pertinentes ad materiam fluentem à toto, vel capite; hæc enim, ratione vitiosi motus est reuellenda, repellenda, deriuanda; pro diuersitate verò læsionum pendentium ab alijs illius vitijs, diuersas suppeditat indicationes, alibi iam sæpius alias recensitas, & examinatas, inter quas, cæteris omnibus illam in Ozenis præfero, quæ ad qualitatem occultam luis Venereæ refertur; solent enim hæc vlcera in tali lue virescere, & ab ea quodamodo foueri, quapropter alexipharmaca contra hanc luem pugnantia primò requiruntur; & administranda, non solùm ratione materiæ fluentis perpendendæ sunt propositæ indicationes, sed etiam ratione materiæ fluxæ, ac in naribus iam absorptæ habenda est illarum ratio, vt alibi docuimus.

Si sanguis peccet, aperiatur vena, & cucurb. affigantur.
Cauteria, & setacea ad alios humores euacuandos excitantur.
Frict. deligat. lotionesq; sunt ex vsu.

Quò ad curationem per Chirurgiam, si sanguis peccet, initium sumendum est à venæ sectione, quæ ad illam pertinet, sicuti, & cucurbitulæ, quæ affigendæ sunt partibus infra caput, ac maximè scapulis, siq; peculiaris ipsius capitis plethora obseruetur, secanda vena in fronte, cucurbitulæ scarificatæ occipitio apponendæ, & hirudines post aures applicitæ laudantur; quinimo, & venæ quoq; labiorum, seu venæ in extremitate nasi situatæ pro particulari euacuatione affectæ partis comprobantur; quemadmodum ad euacuationem aliorum humorum cauteria capiti in varijs locis affixa, ac setaceum in occipitio excitatum valde commendantur; sicuti, & frictiones primò extremorum, deinde capitis cum pannis asperis, aut spongia sicca, ita tamen vt frictiones capitis à sincipite versus occiput, & ad latera fiant, & capite prius raso; deligationes

quoq;

quoq; & lotiones eorumdem extremorum minimè omittendæ, si à toto fluat materia; tandem in vlcere vehementer corrosiuo cum carne, & osse corrupto, patiente forti existente, pro eschara excitanda ad ferrum candens deueniendum, non modò enim eradicabitur malum, sed etiam pars affecta corroborabitur. Construatur autem ferrum ad partis figuram, & per cannulam argenteam, ne partes circumiacentes lædantur immissum, pars inuratur. Sunt, qui in vlceribus narium, dum foramen palato communicatur, quia medicamenta eò difficulter perueniunt, firmum, asperumq; filum, vel è setis contextum in nares immittant, impellantq; deinde imperent ægro, vt magno inspiratu illud attrahat, quo sic alterum extremum hûc illûc vertant, vt exasperetur vlcus, ac sanguinem reddat, mox verò filum medicamentis illinant, vt nudum vlcus ab eo contangatur. Non desunt, qui acum plumbeam eo filo transfigant, ne filum reduplicet. In vlcerê valde corrosiua, recurratur ad ferrum candēs. Ferri figura. Aliorum operatio.

Medicamenta Pharmaciæ totius, & capitis non describo, nam ex prægressis, pluribus in locis innotescunt, præcipuè autem in capite de catarrho, ad quem vos remitto locum, ne eadem frustra repetamus. Quædam tamen noto circa illa; & primò, quò ad communia, vbi coniungatur vlceribus lues Venerea, vt nequaquam negligantur medicamenta ex guaiaco, salsa, China, Viperisq; parata; quo in casu etiam pilulas de nitro, cum pilulis sine quibus sæpius repetitas comprobamus; quamquam medicamenta dicta, maximè eorum decoc. etiam citra luis siphilidis præsentiam in vsum deducta, non mediocrem adferant ægris vtilitatem. Ratione modò capitis, laudo masticatoria, vt quæ à parte affecta deriuant; item commendo ea, quæ sincipiti prius deraso apposita euacuant, simul deriuando, & reuellendo, quorum, licet quamplurima habeamus supra de catarrho, quædam tamen pro præsenti negotio, tãquam magis particularia hic præcribenda veniunt; hæc autem sunt Pharmacia ex cap. de Catarrho petatur. Si vlcerib. Venerea lues coniuncta sit. Ratione capitis, quæ peculiariter probentur.

℞. *Mannæ,*
Thuris,
Mastices,
Sandaracæ Arabum,
Baccarum Myrti,
Rosa. rubearum,
Coralij rubri,
Caryophyl. } *an. p. æq.*
Excipiantur oleo myrtino, vel rosaceo cum modico aceti. Peculiare medicam. ad sinciput apponendū.

Vel ℞. *Myrrhæ,*
Thuris } *an. ℥. i.*
Limaces integras n. v. Aliud.

Tusa omnia excipiantur duobus albuminibus oui, ac extensa super linteum capiti admoueantur, ibiq; per plures dies detineantur.

Aetius, & Alexander retinent per dies nouem. Ad idem facit emplastrum barbarum; nec non, & cucuphæ cotone intertextæ conspersо pulueribus è ligno aloes, caryophyllis, nuce myristica, macere, stœchade, saluia, maiorana, betonica, lauendula, roremarino, & similibus. Emplastrū, & cucupha ad idem.

Circa topica illud obseruo pro varietate, & conditione status vlcerum, illa quoq; varianda, ita vt quandoq; mitiora, fortiora quandoq; adhibeantur, ea tamen obseruata lege, vt naturæ ægrotantis rationem habeamus; in vsu tamen fortiorum semper admodum cautè incedendum, quoniam vlcera, quoties medicationem contendimus, nullo irritantur negotio, & in cancrum perquàm facilè degenerant: Quare, vbi vlcera hæc sint in fieri, quòd contingit, ac dignoscitur, vbi vesiculæ quædam adsunt, hæc Obseruatio circa topica. Vlcera si sint in fieri.

affa-

affatim, & omni ſtudio ſiccantibus medicamentis exſtinguendæ, ne in vlcus degenerent; ſiccantia autem iſta refunduntur in muriam, aquam Maris, & in quoduis genus aquæ ſalſæ, ſiue à natura, vt Tetutiana, ſiue factitia, vinum, & quodlibet decoctum guaiaci, ſalſæ, lixiuium è cineribus fabarum, & eſſicaciſſimè omnium acetum ſalitum, quibus, vel crebrò vlcera abluenda, vel linimentum in eis maceratum naribus indendum: Hûc quoq; pertinent magma Gal. ex contuſis granatis, puluis malicorij, ſcorpioidis, clymeni vulgaris, plumbi vſti, lithargyrij, tutiæ, & ſimilium.

Vlcus iam factum, vel cum cruſta, vel ſine.

Cruſta quomodo emollienda.

Vlcus iam factum, vel eſt cum cruſta; vel abſq; cruſta: Si cum cruſta, ea prius emollienda, & auferenda, deinde ad iam dicta deſcendendum. Emollitur cruſta vapore aquæ calidæ, aut decocto emollienti naribus admoto, vnguento roſaceo, pomata, adipe Anſeris, oleo cum cera, & adipe Gallinæ, ol. ſeſamino, amygdal. dulcium, muccaginibus ſemin. lini, altheæ, fœnugræci, ſed proprium emolliens eſt butyrum recens ſæpius lotum in aqua roſacea, cui, in magna caliditate permiſceri poterunt oleum violatum, muccago pſyllij, aut ſemin. cyton.

Eadem quibus auferatur.

Aufertur cruſta permota ſternutatione, hæc enim ſtatim eam elidit.

Detergentiũ natura.

Detergentia debent permiſceri illis, quæ ſimul ſiccent, & aſtringant; cum ijs autem, quæ aſtringunt, ne fluxione magis, magiſq; adaucta vlcus in cancrum conuertatur; cum ijs verò, quæ ſiccant, ne aſtringentium vſu ſanies cohibeatur.

Ad vlcera remiſsè ſordida, quænã probentur.

Porrò circa detergentia hæc conſideranda, num vlcera hæc ſint remiſsè, aut valdè ſordida; quia vlcere remiſsè ſordido exiſtente, laudatur aqua ſaccharata, mulſa, reſina, terebenthina cum melle per nares attracta, quæ etiam ad eſcharæ ſeparationem conducit; item probo aquam nitri, ſalis amoniaci, vrinam pueri, quibus omnibus addendæ roſæ, aut puluis ſcabioſæ, aut cornu Cerui vſti, & ſi nares irritentur, adhibeatur ſerum calybeatum, vnguentum ex ceruſſa, roſaceum.

Item valde ſordida, corroſiua ſunt, vel non.

Si corroſiua.

Vbi autem vlcera ſunt valdè ſordida, videre oportet, an ſint corroſiua, necne; ſi enim corroſiua exiſtant, fortioribus ſiccantibus, & aſtringentibus vtendum; quare ad id conducit ſuccus rubi cum alumine; ſuccus mali punici in vaſe æneo ad medietatem coctus; puluis gallæ immaturæ, & aluminis; decoc. malicorij, rubi, vel granatorum; vinum diſtillatum cum puluere gallar. & aluminis; aqua etiam prima propoſita ſupra in aurium vlceribus probatur:

Si ead. corroſio ſit vehemens.

Quòd ſi corroſio vehemens fuerit, eſchara excitanda cauſticis medicamentis aliàs ad idem imperatis, deinde adimenda medicamentis ad id præſcriptis, qua adempta (ob cancri periculum) abluenda liquore aliquo aſtringenti, vti aqua roſarum, ſucco plantaginis, vel ſimilibus; poſtea vtendum aſtringentibus valentioribus, ac ſiccantibus, quæ etiam, poſtulante neceſſitate, faciant oſſis palati ſeparationem:

Medicam. ab Auct. magis commendata.

Sordidum, ſed efficax remedium.

Quare commendo aquam, & ſuccum virgæ aureæ, nec non puluerem eiuſdem, ſuccum calaminthæ, vel marrubij cum melle, naſturtium, veratrum album, herbam nicotianam, batrachian, dracuntium cum melle, chryſocollam ex vrina pueri, vrinam Aſini, ſiue ſimplicem, ſiue diſtillatam, quod remedij genus, quantumuis ſordidum, attamen valde efficax, ſulphur cum aceto, oleum ſulphuris cum melle, oleum calcanthi, aquam aluminoſum ex deſcriptione Fallopij, aquam ſublimati, aquam ſeparationis auri, vnguentum Ægyptiacum maximè ſiccatum, & in puluerem redactum, admixto puluere ariſtolochiæ, & gentianæ, trochiſcos Andronis, Paſſionis, Polydæ; aquam ſecundæ deſcriptionis, ſupra in aurium vlcere propoſitam, quibus omnibus, vbi lues Venerea vrget, ſemper alexipharmaca addenda; quinimo ad correctionem fœtoris, aliqua, quæ eum cohibeant perfundenda, vel ſaltem per ſe, & ſeparatim vſurpanda, de quibus infra capite proprio de narium fœtore. Porrò præ cæteris extollitur hæc aqua, quæ omnes iam dictos reſpicit ſcopos, hoc in capite propoſitos.

℞. *Ligni Indici pinguis raſpati ex meditullio lib. iij.*
Salſæ Parillæ electæ lib. ij.
Corticum Ligni lib. i.
Vini albi montani lib. xij.

Aqua-

Aquarum Betonicæ,
Saluiæ,
Scabiosæ, } *an. lib. i. ſ.*
Fumariæ,
Cichorei

Aqua efficaciſſima ad omnes ſcopos iã propoſitos.

Semin. Iuniperi,
Hederæ, } *an. ℥. i. ſ.*
Baccarum Lauri
Scordij m. ij.
Calendulæ,
Pimpinellæ,
Semperuiui maioris,
Saluiæ,
Hyſſopi, } *an. m. ſ.*
Stœchadis,
Dictamni,
Meliſſæ,
Agrimonij
Theriacæ fermentatæ, } *an. ℥. ij.*
Mithridati

Guaiacum, ſalſa, & cortex infundantur in media parte vini, & aquarum per horas xii. reliqua in alia vini, & aquarum parte per horas vi. quaſſentur omnia, & miſceantur, ac poſtea diſtillentur;

Deterſis, & ſiccatis vlceribus, ad conſolidationem, & agglutinationem conuertenda eſt curatio: Quare, præter ea, quæ alibi ad id imperata fuere, laudatur primùm, quod in naturis mollioribus conuenit, pulu. roſar. rubear. ſiccatarum, omphacium, ſuccus mali punici, vnguentum ex ceruſſa, ex pompholige, ex plumbo vſto, & loto, diacalcitheos, puluis, ex pompholige, & coralijs;

Vlcere ſiccato, ad cõſolidandum conuertenda eſt curatio.

Pro naturis mollioribus.

Puluis ad idem.

Vel ℞. *Spumæ Argenti,* } *an. ʒ. vi.*
Ceruſſæ
Plumbi vſti, & loti ʒ. ſ.
Myrrhæ, } *an. ʒ. ii.*
Aloes
Gallarum ʒ. i.

M. & diluantur ol. myrtino, & vino, deinde ad vmbram ſiccata puluerizentur.

Quod remedium etiam prodeſt vlceribus ſedis; mel quoq; Hiſpanicum coctum, addito puluere corticis guaiaci ad idem præſtat, ſimul purgando vlcera, incarnando, & cicatrizando.

Verùm circa adminiſtrationem horum remediorum noto pulueres inſuflari debere; liquida, ſeu ſucci, ſiue aquæ attrahi per nares, vel in eas inijci per ſyringam; vnguenta, ac linimenta indi, vel ſi cum liquore diſſoluantur, vſurpanda, vt liquida, quæ omnia ad vſum deducenda capite, ac naribus reſupinatis; ſiq; acria, & noxia exiſtant, ne in os dilabantur, repleatur liquore aliquo, vt aqua, lacte, vel ſero; item cum eorum vis frequenter confluente humore diluatur, ſæpius commutanda: Deniq; ſi vlcera in ſecretiori parte reſideant, aut in ea, qua foramina ſunt ad palatum, cum immittuntnr imperandum ægro, vt maiori, qua poteſt vi inſpiret, aut vt valde os aperiat demiſſa lingua, quo ſic ſpecillo extremo, medicamenta ad vlcus deducantur. Quidam (præter hæc) primas

Remediorũ recta adminiſtratio.

Suffumigia aliqui max. probant.

primas tribuunt suffimentis, post aliquam detersionem adhibitam, maximè in vlceribus profundis, ad quæ medicamenta vix perueniunt, quibus ab alijs desperata vlcera sanasse profitentur; horum autem suffimentorum tales sunt formulæ

Suffumigatio prima.

℞. *Ladani puri, Hypocystidis, Mastiches, Myrrhæ* } *an. ℥. ſ.*
Styracis rubeæ, Calamithæ, Corticis Thuris, Sandarachæ, Auri Pigmenti rubri } *an. ʒ. ii.*

M. & excipiantur omnia terebenthina, deinde f. trochisci, quibus ægri suffumigentur mane, & vesperi cubiculo clauso;

Secunda.

Vel ℞. *Styracis Liquidæ, Belzoini* } *an. ʒ. vi.*
Ligni Aloes ʒ. vii.
Thuris albi ℥. i.
Ladani ℥. i. ſ.
Iridis, Caryophyllorum } *an. ʒ. ii.*
Rosarum Damascenarum ʒ. iii.
Cinnabri ℥. ii.
Carbonis Salicis lib. ſ.
Aquæ vitæ q. ſ.

M. & f. pastilli formulæ oblongæ, quo magis in hoc suffumigio ignis accensus perduret.

Candelæ rubeæ pro eodem vsu.

Ijdem in eundem vsum parant candelas rubeas, easq; accendunt in loco optimè clauso, & angusto, ad hoc, vt earum fuligo nares subiens excipiatur, nam eas quammaximè conducere sibi persuadent ad exsiccationem machinandam. Ratio conficiendi, seu efformandi huiuscemodi candelas rubeas, hæc est: Eas compaginant ex cera, & minio naturali, addito cinnabro, vt e. g.

Eiusdem candelæ forma.

℞. *Minii Naturalis, Cinnabri* } *an. ℥. ii.*
Styracis, Myrrhæ } *an. ʒ. i.*
Ceræ q. ſ.
M. & efformentur candelæ.

Medicam. à propriet. vlcerib. nariũ succurrẽtia.

Vltimò à tota substantia, siue proprietate, vlcera narium iuuare dicuntur sperma Ranarum, & succus herbæ Roberti, & pimpinellæ.

Victus ratio vnde sumenda.

Qualem victus rationem instituere debeatis, consulite tractatum de narium vlceribus, quia de hac, & alijs apud me plura desiderantur.

CAPVT SECVNDVM.

De Sarcomate, & Polypo.

QVoniam Sarcoma est caro inutilis; seu potius tumor carnosus præter naturam excrescens in naribus, cùm aliàs, tùm potissimùm post vlcera, ad quam persæpè succrescit Polypus, qui in hoc tantùm à Sarcomate discriminatur, quòd in hoc caro, seu tumor carnosus intra partes internas narium continetur, in illo autem exit, vel secundum nares extimas, vel secundum foramina ad palatum pertingentia. Quibus compertum est affatim oriri indicationem detrahendi carnem, vel si aliquid adsit hanc salubrem prohibens detractionem, ad minus curandum, ne augeatur, & excrescat: Non augebitur, quando materia eius augmenti aliò conuertatur; postquam detracta fuerit, curandum ne reuiuiscat, & hoc obtinere licebit cohibita generatione humoris melãcholici, & pituitosi per alterãtia viscera ad similiũ humorum productionẽ admodum procliuia; quòd si neq; id assequi minimè liceat, studendum est materiam istam peccãtem copia euacuare, motu verò deriuare, reuellere, & repellere: Hæ sunt harũ affectionum, quò ad præsens negotiũ, opportunæ indicationes.

Sarcoma quid sit.

Sarcoma, & Polypus, in quo differant.

Indicationes.

Caro, ne augeatur, & reuiuiscat.

Ad curationem igitur deueniens, & primò ad materias Chirurgicas, statim decerno alias esse curatorias; præseruatorias alias: Curatoriæ in eradicandum Polypum referuntur, quòd sanè plurimis machinamur rationibus, quarum prior est per incisionem, seu euulsionem factam ferro incidente, aut euellente, quod ferrum quadruplex esse potest; primò forpex subtilis, & stricta; secundò cultellus incidens secundum extremitatem tantùm, quæ sit lata, & vulgò *Spata* dicitur; tertiò instrumentum simile raspatorio; quartò tenaculæ oblongæ, subtiles in extremitate, parum latæ, & excauatæ sub forma oris Gruis, aut rostri Corui, è quibus forpex, & tenaculæ quidem illæ magis ad euulsionem faciunt, quæ in Polypo, qui tenui pedunculo tunicæ inhæret locum habere creduntur; reliqua verò duo ad incisionem magis, cuius vsus est in Polypo, qui latiori basi innititur, quæ etiam, vbi est periculum sanguinis fluxus, possunt igniri. Adminiftrantur autem, tàm incisio, quàm euulsio in ijs tantùm Polypis, qui sunt tractabiles, molles, humidaq; ac tenera carne contenti ab vna radice pendentes, ad album, vel rubeum colorem vergentes; duriores enim, solidi, lucidi, vel subatri, dolorosi, & meatui narium valde affixi, minimè sic tractandi; vtraq; verò fieri debet naribus prius speculo dilatatis, ità vt simul cum Polypo eius extrahatur radix, secus renascitur; priuatim verò incisio ita peragitur.

Chirurgica remedia, curatoria sunt, & præseruatoria.

Instrumẽta ad Polypum extrahendũ; quæ sint.

Incisio, & euulsio Polypi, quomodo administranda.

Polypus paulatim ab osse resecandus, ea adhibita diligentia, ne cartilago aliquo modo lædatur, deinde, quod abscissum est vnco ferreo, seu hamo recuruo extrahatur; euulsionem verò sic machinamur. Corripimus carunculam, ac firmè comprehendimus nullo modo trahendo, sed hùc illùc vertendo ferramentum, vt cum eodem ferro, & conuersione carunculam cum radice frangamus.

Polypi, incisio priuatim.

Eiusdem euulsio.

Secundus modus est per inustionem factam ferro candenti immisso per cannulam argenteam, cuius extrema cauitas sit curua, vt Polypi corpus pertingere valeat, illumq; solùm cum sua radice compræhendat, alijs partibus intactis, ne inuramus vbi, & quas non debemus partes, sic tamen, ne ex ressiduis nouus repullulet Polypus: Sed hic modus (meo iudicio) in Polypo benigno potius conuenit ad obliterandas reliquias post extractionem, quàm ad totalem eradicationem: Dixi signanter in benigno Polypo, quando in malignis vstionem per oliuaria ferramenta candentia rectè administratam, ad eorum malignitatem compescendam quamplurimum conducere non ignorem. Cæterùm, cum difficulter, & inustio hæc, & incisio adhibita, vt supra perficiatur, modi hi faciliores reddendi per antecedentem narium abscissionem, sicuti in Equis asmaticis,

Alius operãdi modus.

Polypi malĩgni vstionẽ animaduertit Claud.

ticis, ſeu vulſis, ſeu anhelofis obſeruamus fieri, quæ tamen præciſio, & in ruſticis, in ijs, qui parum de forma ſolliciti ſunt, admitti poteſt; in alijs autem ob inſignem quam affert turpitudinem omittenda videtur.

Tertius item modus.

Tertius modus extrahendi Polypum eſt arcta eius deligatio ad radicem facta cu filo ſerico, aut ſeta equina, hic enim abſq; vulnere, & ſine profluuij ſanguinis periculo intra paucos dies Polypum alimento deſtitutum facit decidere; habet autem maximè locum in ijs Polypis, qui per foramina ad palatum pertingentia in os excidunt.

Quartus ſuperadditur modus Polypum euellendi.

Quibus tribus modis eradicandi Polypum per Chirurgiam, aliqui quartum ad dunt, qui, & ipſe in Polypis ad os, & fauces perpendentibus locum habet; fit autem per filum nodis plenum, quod à naribus in os ducitur, & apprehenſum ſecundum extremitates, hùc illùc voluitur, ſic enim Polypum paulatim atteri affirmant. Sed hanc operationem ego, ſi non impoſſibilem, ſaltem perdifficilem iudico; ſi quis de illa plura exoptat Paulum adire poterit, qui eam fuſius explicat.

Chirurgicæ materiæ à Polypo præſeruantes, quæ ſint.

Materiæ Chirurgicæ præſeruatoriæ pertinent ad prohibendum augmentum Polypi magni, & ad prouidendum ne de nouo redeat, in quem ego finem cauteria in cervice, brachijs, & cruribus ſummoperè laudo, ſeruata tamen ſemper debita rectitudine. Ad idem faciet ſi continuò artus fricentur, ac vinciantur, deinde caput à ſincipite, ad occiput, ac latera cum ſpongia fricetur, & ante hæc omnia, ſi opportunum videbitur, maximè ſi ruber ſit Polypus, vena ſecetur, & cucurbitulæ affigantur ſecundum rectam illarum adminiſtrationem, vt ex alibi dictis didicimus.

Medicam. ad totũ ſpectãtia, vnde accipiantur.

Medicamenta totius, haud recenſeo, quoniam aliàs meditata, ſicuti maſticatoria & quælibet omnia caput euacuantia, ac roborantia, quorum perſæpè meminimus præcipuè autem in præcedenti capite; placet tamen repetere omnia hæc ſæpius iteranda eſſe, potiſſimè autem totum purgantia, ac maſticatoria, ad prohibendum augmentum Polypi maligni; quare conſultum fuerit purgantia quidem medicamenta bis ſaltem quot annis reiterare, lenia verò quædam ſingulis præterea menſibus, bis, aut ter in vſu habere. Illud quoq; denuo aduerto decoctum Chinæ, ſalſæ, & guaiaci cum tenui victu adminiſtratum, ad procurandum ne redeat Polypus quam maximè conducere, quod tamen medicamentum ſemel, aut bis ad ſummum repetendum.

Purgantia, lenientiaq; ad preſeruãdum, quãdo ſumenda.

Topicorum diuiſio.

Medicamenta topica ſunt in duplici differentia; alia rationem habent ablationis Polypi; ſunt, quæ poſt Chirurgiam vſurpantur alia: Quæ auferunt Polypum, iterum ſunt bipartita, quoniam aliqua conueniunt in Polypo molli, benigno, & à pituitoſo humore orto; in maligno verò, & à ſanguine melancholico, ac cancerofo aliqua.

Topica pro Polypo benigno.

Quæ ergo debentur Polypo benigno prioris ordinis, ea ex Gal. debent eſſe huius naturæ, vt ſcilicet ſummoperè exſiccent, diſcutiant, ac detergant, ita vt etiam aliquando liceat ad cauſtica deuenire, videlicet ad calcem viuam, chalcitidem, myſim, & calcanthum, nec non ad ſarcotica, vt ad arſenicum, ſandaracam, aconitum, chryſocollam. Noto tamen primò hæc medicamenta deberi Polypo nondum progreſſo, progreſſus enim Chirurgiæ committendus. Secundò obſeruo minimè vtendum his indiſcriminatim, etiam in benignis Polypis, ſed mitiora ſemper fortioribus præmittenda, quem etiam ordinem in eorum enumeratione obſeruabimus.

In Polypo incipiente topica conueniunt.

A mitioribus auſpicanda curatio.

In ſerie ergo mitiorum primum locum tenet medicamentum Gal. ex granatis, quod hunc in modum conficitur.

Granatorũ medicam. ex mitioribus Galeni.

Accipe pomum granatum integrum recens ex omni genere, nempe auſterum, acidum dulce, ita tamen, vt eorum menſura varietur ad variationem Polypi; nam in molliori, & humidiori maior copia auſterorum ſumenda; in duriori ac ſicciori maior copia dulcium, quamuis etiam ratione penetrationis ſola acida tunc ſufficere queant; hæc tota in mortario tere, & ex contritis ſuccus exprimatur, deinde ad conſiſtentiam rob tenuis coquatur, & in vaſe ſtanneo ſeruetur; reliqua verò granatorum ſubſtantia ſeu potius excrementa à quibus ſuccus eſt expreſſus denuò contundantur, vſq; quo paſtæ ſimilitudinem nacta ſint.

Porro

Porrò ſuccus hic tripliciter ad vſum perduci poteſt; primò, ſi liquidus fuerit, in nares immittatur, aut pinna, aut ſpecillo lana inuoluto, aut per ſyringam inijciatur; ſecundò, ſi denſatus, concretus, & in puluerem redactus fuerit, vel inſufflandus, vel melle exceptus admouendus; tertiò, & poſtremò cum paſta ex excrementis granatorum, vt dictum eſt, parata permiſceatur, & in naſalia conformetur, in nares ipſas indenda. Sed horum primus modus alijs præferendus, quando medicamenta ſolida haud citra moleſtiam in nares inferantur. Cæterùm eodem ſucco, illinendæ etiam partes palati, vbi foramina narium ſpectantur: Ad mitiora etiam medicamenta ſpectat ſuccus nicotianæ, puluis roſ. rubear. quinq; folij, ſalicis, betonicæ, ſed præſtantiſſimi cenſentur puluis nucum cupreſſi, & puluis ſabinæ, maximè, ſi ei tertia pars ochræ admiſceatur. — *Superioris medicam. triplex vſus.* — *Liquida, cur vtiliora.*

Inter fortiora ſunt primum trochiſci in proximo præcedenti capite deſcripti, præcipitatum, & puluis aſphodelorum, quæ dilui poterunt, vel aceto, vel vino, & in nares immitti, aut etiam puluerata in eaſdem inſufflari. Hæc quoq; inter probata connumerantur. — *Topica ex fortioribus ſubſequuntur.*

℞. *Alumin. ſciſſi,*
Malicorij,
Spumæ Argenti } *an. ʒ. ij.* — *Linimentū.*

M. & excipiantur cum vino ad mellis craſſitudinem, deinde addito oleo myrtino in pixide plumbea ſeruetur,

Vel ℞. *Squamæ Æris ℥. i.*
Atramenti ſutorij ʒ. vi.
Elleb. albi ʒ. ii.
M. & f. puluis ad idem. — *Puluis.*

Vel ℞. *Myſios aſſati ℈. i.*
Puluer. Sacchari ℈. ſ.
M. pro puluere. — *Puluis alius.*

Vel ℞. *Alumin. ſciſſi,*
Myrrhæ,
Sandaracæ } *an. ℈. i.*
Gallarum,
Vitrioli vſti } *an. ℈. ſ.*
M. pro puluere, vt ſupra. — *Puluis item alius.*

Quidam etiam probant hoc

℞. *Æris viridis,*
Mellis deſpumati } *an. par. æqual.*
M. & eo vtere mane, ac ſero, quouſq; fortis eſchara generetur. — *Ad eſcharā generandā.*

Eòdem pertinent ol. chalcanthi cum roſaceo, aqua ſublimata, & puluis hic

℞. *Arſenici albi puluerizati,*
Aquæ vitæ tertio diſtillatæ } *an. par. æqual.* — *Ad idem.*
Miſceantur, & in vmbra ſiccentur, & per xxxvi. dies puluis ille irroretur prædicta aqua, ſiccetur pariter ad vmbram, deinde cum melle indatur.

Ad Polypos inueteratos.

Laudantur etiam ſummoperè ad inueteratos curandos Polypos trochiſci Meſui *Alcardicon* dicti, & puluis Alexandri, qui ex quatuor machinatur metallicis, nempe,

Puluis Alex. ad Polypos antiquos.

℞. *Calcanthi,*
Chalcitidis,
Myſi vſti,
Æris vſti } *an. aq. pondus*

Singula ſeorſim ex aceto diligentiſſimè terantur, poſtea cum aliquot vini guttis ſimul permixta, ac ſubacta ad mellis craſſitudinem inter ollam clauſam operculo, luto oblinito, coniecta imponantur in furno, donec carbonis naturam acquirant, tunc enim è furno exempta iterum cum vino terantur, atq; iterum in furno torrefiant, tandem in puluerem minutiſſimum, ac tenuiſsimum redigantur.

Aq. aurificum contra Polypum.

Sunt, qui in hunc finem vtuntur feliciter aqua, qua aurifices ſeparant metalla, hac ex licinio, vel cotto ſtilo obuoluto, ſæpius attingunt radicem Polypi, donec eſcharam excitet, quam deinde remouent cum roſaceo, vitello oui, ac ſternutatione. Demum ſuperponunt medicamentum ex ære viridi, & melle ſupra recenſitum, quo ſic radix ex toto adimatur. Ad idem pertinet aqua arſenici; vel quæ paratur ſub hac forma.

Aq. ſtill. ad idem.

℞. *Aq. Agreſtæ lib. iij.*
Malicorij,
Balauſtiorum,
Sumachiorum } *an. lib. ij.*

Macerentur hæc in dicta aqua, addito aceto, mox diſtillentur, deinde adde
Aluminis lib. i.
Vitrioli ℥. ij.
Auripigmenti ℥. i.
Iterum diſtillentur ad habendam prædictam aquam.

Pro eodem viu.

Vel ℞. *Succi Vuæ immaturæ,*
Vini Granatorum } *an. ℥. iii.*
Roſ. rubear.
Flor. granatorum } *an. p. i.*
Sandaracæ ℨ. ii.
Aluminis ℥. ſ.
Auripigmenti,
Calcithidis,
Myſi,
Sori } *an. ℨ. i.*

Poſteriora infundantur in ſucco, & vino, deinde poſt infuſionem bulliant ſimul, à qua ebullitione facta expreſsione, expreſsio vſui ſeruetur.

Alij omnibus præferunt aquam Capitelli, quam ſic componunt.

Aq. capitelli omnium præſtantiſſima.

℞. *Situlam decentis capacitatis, perforetur ſex, aut ſeptem foraminibus in fundo deinde in dicto fundo ponatur calx viua ad quatuor digitos, ſupra calcem repone cinere ligni viſci quercini ad eandem menſuram, deinde iterum de calce, ac iterum de cinere eodem modo, vſquequo remaneant in ſitula quatuor digiti vacuitatis, ſuſpendatur mox ſitula, & ſpatium illud inane repleatur aqua, ponendo vas aliquod ſub ſitula ad recipiendam ſtillantem aquam, quæ vbi ſtillauerit, denuo reuocetur in ſitulam ad nouam ſtillationem, incedendo ſic per tres, aut quatuor vices, deinde reponatur in vaſe poſt diſtillationem*

nem ad ignem, & tandiu coquatur, donec congelletur, seu potius concrescat, de qua materia iam sic concreta recipiatur cum spatula ad magnitudinem fabæ pro vice, & proiiciatur in ampullam vitream, & hanc plenam obtura cera, ne liquescat, & illa vsus tempore attinge Polypum.

Vbi Polypus erit durus, & à sanguine melancholico procreatus, ac de genere malignorum, prius adhibenda emollientia; quare primò conuenit fotus ex decoc. maluarum, fœnugræci, altheæ, radicis cucumeris agrestis in aqua, aut vino subdulci fabricatus; secundò vnguentum, quod Polypus, si malignus, durus, & à sang. melanch. quibus curandus. Vnguentum pro eodem vsu.

℞. *Adipis Vituli, Anseris* } *an. ℥. ß.*
Bdellii, Amoniaci } *an. ʒ. i.*
M. & formetur vnguentum s. ar. post mitia supra inordinata ad vsum perducendum.

Et vbi his non cedit, sed tamen canceris non adest periculum, succo granatorum addi poterit parum medicamenti ex viridi ære, & melle compaginati. Quidam pro secreto habent hoc, quod etiam in naturis mollioribus vsurpant.

℞. *Ceræ albæ ℥. iii.* Aliud è secretis, in mollioribus etiam adhibendum.
Olei Rosati ℥. ii.
Butyri antiqui ʒ. vi.
M. & liquefiant, ad ignem, deinde extrahātur, & ponantur in aqua communi, & benè lauentur duabus lotionibus, tunc adde
Oua integra nu. ii.
Sublimati ʒ. ii. circiter, prout fortius, vel mitius desideras habere simile medicamentum.

A proprietate in Polypo, qui non sit cancrosus valere dicuntur sanguis Vespertilionis, ac puluis eiusdem animalis postquam siccatus fuerit; item succus herbæ, vel radicis serpentariæ ad modum collyrij adhibitis; quemadmodum, & licinium ex eius radice confectum, siue eiusdem semen contritum, & cum succo granatorum confectum. Sunt, qui his addunt succum ex eiusdem stirpis vua expressum, ac cum lana, aut gossipio inditum, seu anhelitu etiam attractum. In Polypo nō cancroso à proprietate operantia.

Cæterùm circa vsum horum topicorum adnoto, in omni Polypo omnia medicamenta administranda Luna decrescente, quia eo tempore minor est tumor; item omni studio curandum, vt etiam ipsi radici applicentur, vtq; longam super ea trahant moram, cuius causa sæpius medicamenta mutanda, quando à nimia humiditate descendente facilè abluantur. Item noto, vt causticis, & admodum calidis semper aliqua permisceantur repellentia, vt esset puluis granatorum, & rosarum. Noto quoq; vt in nares immittantur per cannulam argenteam, seu fistulam plumbeam, ita naribus inditam, vt medicamenta solùm Polypum, & non alias partes contangant, quemadmodum docuere prægressa. In hunc vsum quidam parauere peculiare instrumentum ex plumbo longitudinis vnius digiti, crassitudinis verò tantæ, vt possit ingredi nares, quod in ea extremitate, secundum quam naribus imponitur fit excauatum in forma pixidis, & hac in cauitate ponunt medicamentum, ac patientē super Polypum detinere iubent: Tandem, dum hæc naribus immittuntur, naso, & vicinis partibus applicantur repellentia, ad sedandum dolorem, & prohibendam inflammationem, vt sunt vnguentum nutritum de cerussa, oui albumen cum rosaceo agitatum, & similia. Topicorum vsus, & adnotationes. Peculiare instrumentum pro Polypo.

Ad Polypum cancerosum valent medicamenta ex serpentaria paulò supra enumerata; vel medicamentum simile

℞. Suc-

Ad Polypũ cãcerosum.

℞. *Succi Solani,*
Semperuiui,
Plantaginis,
Hyosciami } *an.* ℥. *ſ.*
Ol. Roſ. ℥ *ii.*
Plumbi vſti, & loti,
Tutiæ præparatæ,
Ceruſſæ ablutæ,
Cancrorum Fluuiatilium, vel Maris } *an.* ʒ. *i.*
M. in mortario plumbeo, donec ſint nacta formam linimenti.

Quòd ſi fuerit vlceratus, exſiccantia abſq; mordicatione conueniunt, & quæ dolorem ſedant, ac fluxum, & incrementum compeſcunt: Huius cenſetur virtutis vnguentum propoſitum;

Ad idem ſi fuerit exulceratus.

Vel ℞. *Succi omnium granatorum* ʒ. *i.*
Ceruſſæ lotæ ʒ. *ſ.*
Lithargyrij pulueriʒati,
Plumbi vſti } *an.* ʒ. *ij.*
Pulueris Roſarum ʒ. *i.*
Succi Lenticulæ Paluſtris,
Vermicularis,
Solatri } *an. q. ſ.*
M. & f. linimentum in mortario plumbeo cum piſtillo pariter plumbeo.

Pro eodem, à tota ſubſtantia hæc operantur.

A proprietate valent puluis ex Buffone in olla vſto cum fermento acri; item puluis ſenectæ Viperarum, aq. ſtillatitia ſtercoris Bubuli, Menſe Maij recolecti. Intus verò medicamenta ex Viperis, decoctum Cancrorum in lacte præparatum. Quòd ſi canceris periculum immineat, arceatur vſu per os, & geſtatione cryſtalli, vel geſtatione ipſius polytridis.

Medicam. ab inciſione Polypi duplicia.

Medicamenta poſt inciſionem Polypi duplicia ſunt; alia, quæ partem confirmant; quæ reliquias carnis abſumunt alia: Primi generis eſt albumen oui cum ſtuppa admotum; ſiq; fluxus ſanguinis vrgeat, præſtabit apponere puluerem ex ſanguine draconis, bol. Armen. terra ſigillata, lapide hæmatiti exceptum cum eodem albumine oui: Reliquiæ autem Polypi abſumuntur cum ol. chalcanthi, puluere aſphodelli, dracontij, ſeu ſerpentariæ, & ex arſenico ſuperius deſcripto.

Victus ratio.

Victus ratio ſit eiuſdem generis, cum ea, quam ſæpè deſcripſimus in cura cachochymiæ, cùm pituitoſæ, tùm melancholicæ; & hæc pro curando Polypo, atq; Sarcomate mihi mea perſuaſit imbecillitas.

CAPVT TERTIVM.

De Olfactu Læſo.

Olfactus triplex læſio.

Olfactus imminutus, quomodo lædatur, eiuſq; indicationes.

Olfact. rat. organi læſus.

LÆditur Olfactus, quemadmodum, & aliæ actiones, vel quia imminuitur, vel quia oboletur ex toto, vel quia tandem deprauatur. Quòad olfactum ablatum, vel imminutum, ſi contingat, vt hæc duo illi accidant, aut ob læſam facultatem communem, puta propter intemperiem, præcipuè frigidam, & humidam, ac propter anguſtiam cerebri, ex alibi dictis patet quid agendum; at ſi id contingat læſa facultate olfactrice, tunc ſi ea lædatur ratione morbi principalis organi

organi, nempe ob intemperiem frigidam, & humidam cum materia, aut ob angustiam carunculárum mamillarium, illa indicat calefaciens, siccans atq; materiam remouens; hæc verò, quoniam fit ab obstructione orta à materia crassa, lenta, & copiosa, attenuans, detergens, euacuans, & minuens postulat; & quoniam similis obstructio continuò fouetur à materia distillante à capite, icircò præter hæc omnia, etiam præsidia ad catarrhum attinentia requiruntur. Quòd si lædatur ratione morbi partium famulantium, nempe membranæ instar cribi perforatæ, ossium ethmoidium, ac meatus narium, hic morbus, cum reducatur ad angustiam progenitam, aut à distillatione, vt in coriza, aut ab inflammatione, sarcomate, polypo, cancro, grumo sanguinis, vermibus, corpusculis solidis in nares immissis, verruca, & cæteris similibus, iam patet in angustia à materia stillante motum illius esse compescendum, vt docuimus in capite de catarrho pro sistenda distillatione; fluxa autem materia educenda, vt peragendum diximus in obstructione carunculárum mamillarium; quò ad alia autem, quid vnumquodq; indicet, vt puta inflammatio, vermes, sarcoma, & polypus, in superiori capite est demonstratum; cancri indicata non est cur proponamus, quoniam est incurabilis; grumus sanguinis dissoluendus, & educendus; corpora solida, vt grana assatim extrahenda, ne mora excreta extractionem illuderent; verruca extirpanda, & eradicanda. Quòad deprauatum olfactum, si deprauetur ob vitiatam à primo semine proportionem carunculárum mamillarium, ob quam homines certos quosdam odores licet iucundissimos, vt rosarum ferre nequeant, quemadmodum quidam à certis cibis naturaliter abhorrent, morbus est reconditus, nec per indicationes curatur; si autem deprauetur ob vlcus narium, quod *Ozena* dicitur, & semper est cum fœtore, quid petat, ex antedictis apertum est. At si deprauatio non à morbo organi, sed ab errore externo, & obiecto improportionato dependeat, nempe à vapore fœtido, putrido, scaturiente, aut à naribus ipsis, aut à cerebro, gingiuis, ventriculo, seu alijs partibus, vel ob humorem carunculis mamillaribus impactum, ob quem, vel fœtida placent ob qualitatem eius indicibilem, quemadmodum accidit, dum ventriculus *Pica* exercetur, vel eo quod semper ab eius fœtore olfactus afficitur, sicq; omnia iudicantur fœtida, vt in morbo *Arguato* omnia flaua, sic procul dubio vapor discutiendus, humor attenuandus, & detergendus. Quibus omnibus indicationibus illa vna omnibus semper adiungenda, vt ratio habeatur proportionis carunculárum mamillarium.

Item ratione partis famulantis.

Olfact. à primo ortu deprauatus.

Ab errore externo.

Sed iam nostrum ad materias Medicas conuertamus consilium, missis ijs, quas ad cerebri curationem profecturas esse diudicamus, vt pote satis manifestas, de quibus absq; vitio repetitionis haud loqui valemus; quare venio ad illas, quæ conducunt ad remouendas læsiones partis principis, & famulantium. Ex fonte ergo Chirurgico, si sanguis in toto redundet, quandocunq; & quomodocunq; lædatur olfactus, semper detrahendus est sanguis, & per sectam venam, & per cucurbitulas, ac hirudines; & vbi malum foueatur à fluxione, probantur cauteria, vesicantia, de quibus in tractatu de catarrho. Illud tamen de vesicatorijs moneo, hoc in casu fronti etiam adhiberi posse in olfactu ablato. Rasio quoq; capitis laudatur, vt quæ, cum per se, quatenus transpirationi viam præbet patentem, tùm ratione commodioris applicationis medicamentorum ad caput, hoc in casu, perquam vtilis est, & necessaria. Quò ad reliquas materias Chirurgicas, solida, vt grana extrahuntur modo, quem præcipimus in extractione eorum, quæ auribus incidunt, præcipuè autem tenaculis illis oblongis in forma oris Gruis; verruca, vel ferro inciditur, vel filo deligatur, aut ferro candenti absumitur.

Præsidia Chirurgica in olfactu læso.

Medicamenta ex Pharmacia spectantia ad totius prouisionem, & capitis, tanquam nota non propono, solùm duo obseruo. Primò in coriza, gratia deriuationis, summoperè conferre masticatoria, vsurpanda antequam deueniamus ad topica. Secundò, in obstructione, & intemperie frigida, ac humida cum materia carunculárum mamillarium conuenire omnia, quę recensita fuere ad tollendam obstructionem neruorum

Pharmacia: In coriza, masticatorijs vtendũ.

In obstructione, & intemperie, quæ magis probentur.

uorum opticorum in affectibus oculorum; qua propter fateor in primis plurimum prodesse in genere intus assumptorum acetum scyllinum quotidie ieiuno ventriculo ad tria cochlearia ingurgitatum; quemadmodum, & castoreum, ac theriacam, & alia supra ad paralysim perscripta: Ex admouendis autem,commendantur stillicidium, vel saltem iuges lotiones, ex aqua Marina calida, ex aquis sulphureis, salsis, & bituminosis.

Topica varia, pro causarum varietate.

Sed iam enumeremus Topica, quæ variantur pro ratione causarum: In obstructione igitur caruncularum mamillarium, membranæ cribrosæ, & ossium ethmoidium, à materia crassa, conueniunt primò euaporatoria ex attenuantibus, incidentibus, & odoratis, vti sunt aromata; ex his verò vltra proposita in capite de læso auditu, mihi summoperè hoc arridet.

In obstruct. caruncularũ mamil. hoc magis Auctori arridet.

℞. *Hyssopi, Calaminthæ, Pulegij, Rutæ, Betonicæ, Stœchados, Saluiæ, Sampsuci* — *an. p. i.*
Aristolochiæ vtriusq; Ellebori vtriusq; Colocynthidis — *an. ʒ. i.*
Zedoariæ, Galangæ, Calami Aromatici, Caryophyllorum, Cinnamomi, Macis — *an. ℈. i.*
M. & bull. in vino odorato, cuius ebullitionis fumus per cannulam excipiatur.

Vel si optetur vnum absq; aromatibus

Aliud sine aromatibus.

℞. *Succi Cyclamin. ℥. ſ.*
Bryoniæ, Cucumer. Syluest. — *an. ʒ. ij.*
Ellebori nigri, Colocynthid. — *an. ʒ. i.*
Iuniperi, Centaureæ — *an. m. ſ.*
M. & bulliant in ſ. q. aquæ, & aceti, succus excipiatur, vt supra.

Instillationes.

Secundò locum habent, quæ naribus instillantur, aut per eas attrahuntur, in quorum numero reponuntur decoc. pro euaporatione descripta; aquæ sulphureæ, salsæ, bituminosæ, oleum antiquum cum puluere nigellæ, succus scyllæ cum aqua maluæ, quo solo Gal. lib. de instrumento odoratus gloriatur adolescentem curasse, cui à diuturna grauedine, & distillatione odorandi sensus perierat; oleum è floribus viticis succus cyclaminis, aut centaureæ cum aqua sampsuci, cui incocta sint aromata, quibus, & in progressu, si (vt fieri consueuit) sopor huic malo se se adiungat, licebit addere puluerem castorei, vtriusq; veratri, ac tandem euphorbium, quinimo, & ad elaterium dissolutum lacte humano potetitis ascendere, præstantissimum enim remedij genus.

His

His autem omnibus pro diuitibus iungite grana aliquot moſchi, & ambræ; ſed præ reliquis ſimilis probatur liquor

℞. *Radicum Pirethri,*
Ireos } *an.* ℥. *i.*
Palegij,
Calaminthæ,
Origani,
Serpilli,
Stæchadis, } *an. m. i.*
Agarici trochiſcati ℥. *iii.*
Veratri albi ʒ. *i. ſ.*
Fl. Anthos,
Stæchadis,
Saluiæ } *an. p. i.*

Præ reliquis hæc probantur.

M. omnia, & macerentur per diem, ac noctem in debita quantit. aq. communis, poſtea coquantur, mox colentur, deinde

℞. *Huius decoc lib i.*
Mellis Roſati,
Anthoſati,
Oximell Scyllit. } *an.* ℥. *ij.*

M. & f. liquor, monita ratione adhibendus, ſiq; illud efficacius peroptas, id præſtabis addendo ſuccos cucumer. agreſt cyclamin. anagall. cretæ.

Tertiò probo ea, quæ inſufflantur, vt pulueres, qui ex pluribus paulò ante commemoratis parari poſſunt, nec non ex nigella in aceto forti macerata, deinde exſiccata, ac puluerata;

Vel ℞. *Puluer. Strutii,*
Radicis Cyclaminis } *an.* ʒ. *i.*
Salis Amoniaci ℈. *i.*
M. & f. puluis, cui adde ſemper aliquod odoratum.

Puluis ad idem.

Vel ℞. *Nigellæ,*
Fellis Gruis,
Collocynth.
Elleb albi } *an.* ℈. *i.*
M. & f. puluis ad idem.

Alius.

Vel ℞. *Seminum Cicutæ,*
Piper. nigri, & albi,
Myrrhæ } *an. p. aq.*
M. & f. puluis, vt ſupra.

Alius item.

A quibus, ſi ſternutum excitetur, tantò magis intentum aſſequemur, vt non benè audiantur illi, qui ſternutamenta hic reprobant, ducti auctor. Gal. 13. Meth. med. 11. negantis humores per partem laborantem eſſe ducendos, quia Gal. ſententia intelligenda eſt de humoribus, qui, vel in capite, vel in toto abundant, quia iſti, aut reuellendi, aut deriuandi, non autem de impactis, & inhærentibus, nam hi per ipſam quoq; partem affectam euacuari poſſunt, quemadmodum inflammatio facta, per partem

Sternutamentum, an conueniat in dubium vertitur. Auctoris ſolutio.

tem

tem laborantem ſcarificatione exhauritur, & abſceſſus punctione, ſeu inciſione. Quartò ſequuntur ſuffumigia ſicca ex trochiſcis hedycrois, ex aloe, myrrha, thure, croco, & cinnamomo, ex ſtyrace, nigella, calamintha, moſcho, caryophyllis, caſtoreo, euphorbio. Quintò habemus odoramenta, vnde iuuat aſſiduè olfacere ſyſimbrium, calamenthum, tymbram, ſerpillum, melanthium, poluim, caſtoreum, cyminum aceto prius macerata; item prodeſt manibus geſtare, & naribus crebro admouere globulos ſyndone obuolutos, & pulueribus maioranæ, nigellæ, & origani repletos; vel pomum, ſeu pilam ſimilem

Suffumigia ſicca. *Odoramenta.*

Pilla odórata.

℞. *Nucis Myriſticæ,*	*an. ℨ. ij.*	
Schananti		
Fl. Lauendulæ,	*an. ℨ. iij.*	
Roriſmarini,		
Pulegii,		
Maioranæ		
Laudani puri,		*an. q. ſ.*
Gum. tragac. diſſol. in aq. flor. Arant. vel Citri		
M. & f. pomum, ſiue pila.		

Tentæ. Sed præter iam dicta, ego probo tentas paratas ex cortice arantij oblinitas oximel. ſcyllino, cui radix ſinapis fuerit immixta, vel cum ſucco herbæ nicotianæ, additis pulueribus aromaticis; quinimo nec ſinapiſmus in malo alijs non cedente naſo, vel faciei adhibitus improbatur.

Adnotationes circa vſum prædictorum. Sed circa adminiſtrationem horum medicamentorum noto. Primò, vt priuſquam adhibeantur dilatentur, ac præparentur viæ cum turundis factis ex coſtis betæ, vel caulium illitis butyro, vel ol. amygd. dulci. Secundò euaporationes præcedere debere vſum infundendorum, attrahendorum, inſufflandorum, tentarum, & ſuffumigiorum ſiccorum, & ratio eſt quia euaporatio humores craſſos attenuat, quò fit, vt poſtmodum facilius iam dictis expurgentur. Tertiò obſeruo, vt antequam inſtilletur liquor, aut etiam attrahatur, imperetur patienti os aqua, vel aliquo liquore epiceraſtico, quale eſt lac, implere, ne medicamenta hæc, quæ ſunt ingrata, & acria per foramina palati ad os perueniant, ſiq; contingat hiſce medicamentis partes narium exaſperari, vel aliquo modo inflammari, infundatur lac cum albumine oui, attrahatur aqua hordei, & maluarum, inungantur partes narium internæ vnguento roſac. ol. amygd. dulc. & butyro lotis in aq. viol. aut acetoſæ. Porrò ad compeſcendum materiæ motum à cerebro ad nares nonnunquam incraſſantia, citra tamen inſignem frigiditatem, vſurpare præſtabit, quale eſt decoc. nucum cupreſſi, quod (hoc in caſu mihi ſummoperè arridet) attrahitur per nares, ſicuti, & fumus, qui eleuatur à thure, & maſtiche carbonibus iniectis, & obſtructio quidem hiſce medicamentis curatur.

Ad materiæ motū compeſcendum.

Ad frigidā, & humidā caruncularū intemperiē. Eadem medicamenta faciunt quoq; ad curationem intemperiei frigidæ, & humidæ earundem caruncularum mamillarium, & membranæ, ac ethmoides, ſiue cum materia, ſiue abſq; materia exiſtat, & præſertim iſta duo, euaporatio ſcilicet iam propoſita, & nigella præparata in aceto, ſiue inſuflata, ſiue aliquo liquore infuſa.

Sang. grumi, quibus diſſoluātur. Sanguinis grumi diſſoluuntur ijſdem, quæ ſupra ad id præſcripta fuere; rarò admodū tamen ijs eſt opus, cum ſola violentiori emunctione facilè elidantur.

Corpuſcula, & verruca, quomodo tollantur. Corpuſculum aliquod ſolidum, vt granum, quod in vnam tantùm fuerit immiſſum, ſternutatione permota in altera parte extrahitur. Verruca tollitur aqua forti, oleo chalcanthi cum albumine oui aſſi mixtis, vel ſale nitri, vitriolo diſſolutis in iiſdem ouorum albuminibus.

Olfactus à putridis corporibus deprauatus. Si modò olfactus deprauetur ob vaporem putridum à cerebro ad nares immiſſum, gingiuis, atq; ventriculo, medicamenta ſunt adhibenda partibus, à quibus vapor ille demandatur, cuius veritatis ratio, & medicamentorum perſcriptio petenda ex pro-

prijs

prijs capitibus. Quòd si ex ipsis naribus scaturiat, tolletur dicendis infra de narium fœtore; vbi verò omnia fœtida apparent, ob humorem in carunculis impactum, agendum discutientibus propositis, semper tamen addendo odorata, de quibus infra cap. iam dicto. Tandem gratia proportionis caruncularum, probo antidotus magnas per os assumptas, ac partibus internis narium illitas, præcipuè verò odorata gratiosa probantur, vt aromaticum rosatum, & caryophyllatum, diambra, diamuschus vterq; confectio alkermes, & alia eiusdem census.

Si è naribus oriatur.

Idem ratione proportionis carũcularũ lęsus.

Victus ratio, in omnibus affectibus, in quibus imminuitur, aut aboletur odoratus, attenuans sit oportet, ex Aetio, iuxta Archigenis præceptum, qui huiusmodi patientes imperabat degere in locis siccis, & Maritimis, gymnasio pro viribus vti, & somno moderato, ac nocturno, inter dormiendum verò ceruicalibus sublimibus incumbere, & in latus inclinari, non tamen secundum partem affectam, præcipuè si contingat vnum ex colatorijs meatibus obstructũ, per interualla quoq; vsus acrium ciborum præstare fatetur; deprauato olfactu, si ex humoribus crassis, & impactis deprauatio succrescat, eidem viuendi rationi insistendum; quòd si alijs de causis superueniat, postuletur ex locis citatis. Et hæc ad læsionem Auditus conducunt.

Viuendi norma.

CAPVT QVARTVM.

De Narium Hæmorrhagia.

DVplicis sunt generis hoc in affectu indicationes; aliæ enim affectum ipsum respiciunt, ad impedimenta, quę obijciuntur spectant alię; hæc enim impediunt, quominus indicationibus ab affectu suppeditatis fieri satis liceat. Indicationes autem ab affectu elicitæ à tribus sumuntur, videlicet, ab ipso symptomate, idest à sanguine exeunte, adeo enim aliquando vrget, vt ad seipsum primario trahat curationem, cum grauiora minetur mala; à causis etiam ipsius exitus habentur; sicuti tertiò à virtute, quæ in ipso patitur: Symptoma, hoc est sanguis præter naturam exiens, sistens illius exitum postulat: Causa verò, cum non sit aliud, quàm læsa sanguinis retentio, operæpretium est meditari, quænam sit hæc læsio, nam illa læditur, aut propter anastomasim, idest ob apertionem vasorum secundum valuulas, aut penes orificia; vel propter diapedesim, seu desudationem ex vasorum rarefactione occasionata; vel per diæresim, siue incisionem, ex ruptione, vel fractione progenitam; vel tandem per diabrosim, hoc est erosionem ex materia acri, atq; mordaci procreatam: Si ergo ab anastomasi prouenit, oportet astringere; si à diapedesi densare; si à ruptione, vel incisione vnire, & agglutinare; si ab erosione, quæ est cum deperditione substantiæ, renutrire, & per sarcoticum, quod deperditum est regenerare: Virtus, quoniam in hoc malo excedit modum, calor, in quo potissimè fundatur virtus, cum dissoluatur, oportet rationem illius habendo concentrare, & vnire eundem calorem, qui adhuc dissipatur; qui iam verò dissipatus est penes substantiam reparandus. Cæterùm impedimenta duplicia sunt; alia enim aduersantur scopis fluentis sanguinis; indicationibus verò causarum alia: Quæ sunt prioris ordinis, vel fouent transmissionem sanguinis ad nares, qualis est eiusdem sanguinis copia, & hæc minuens petit; item eiusdem acrimonia, & caliditas, quæ attemperans, & refrigerans postulat; putredo, quæ eradicans; tenuitas, quæ incrassans; motus, qui repellens, intercipiens, deriuans, ac reuellens exigit, vel sunt talia, quæ minantur attractionem, vt calor, & dolor, quorum indicantia satis perspecta: Quæ autem sunt impedimenta secundi ordinis obstantia causarum scopis, sunt causæ morborum illorum, ad quos dictum est sequi sanguinis; quàre sanguis serosus, qui est causa diapedesis, ratione sui indicat euacuantia serum, cùm per secessum, tùm per vrinam; ratione originis, quæ est iecoris discrasia,

Indicationes, vel affectũ respiciũt, vel impedimenta.

Affectus, sympt. causas, & virtutẽ respicit.

Symptoma.

Causa.

Læsionis causæ sunt anastomasis, diapedesis, dieresis, & diabrosis.

Virtus, quonam pacto offendatur.

Impedimẽta, vel scopis aduersãtur, vel indicationibus.

Primi ordinis, quę sint.

Itẽ secundi.

Sanguis serosus, quid indicat.

 cale-

Sanguis anaſtomaſim faciens.

calefaciens, & ſiccans. Sanguis copioſus, qui cauſat anaſtomaſim, & diruptionis ratione, ſui requirit minuens, & ſi à flatibus copia augeatur, diſcutiens; ratione originis, iecur refrigerans, & ſiccans, ſiq; flatus adſint, ventriculum calefaciens. Denique ſi ad bilem vtramq; & pituitam ſalſam impedimenta referantur (nam iſti humores ſanguine permixti eroſionem cauſant) tunc ratione copiæ, euacuandi; ratione qualitatis vitioſæ, attemperandi; & ratione originis, indicatur reducens ad ſtatum naturalē membra illos generantia, iecur ratione omnium, & caput ratione pituitæ ſalſæ. Non recenſeo inter indicationes, quæ debētur grumo ſanguinis, quia grumus in naribus habet rationem ſanantis, dum eas obſtruit; in ventrem autem, & in pectus ſi incidit, vt fit quandoq; iam ad curationem Hæmorrhagiæ narium eius diſſipatio, & eductio non pertinet.

Grumus ſāg. in naribus, rationē ſanantis habet, non verò in pectore, & vētre.

Medicus in principio vocatus, cogitet de venæ ſect. non in progreſſu.

Quantum ſang. detrahendum, ſi exuberet.

Quæ venæ aperiendæ.

Quò ad curationem, vbi primò vocatus ſit Medicus, ſtatim ei cogitandum de materijs Chirurgicis, & perquirendum, numquid venæ ſectio conueniat; & in principio dixi, ſtatim ac in principio, quia in progreſſu, maximè in profluuio immoderato, cum adſit penuria ſanguinis, & vires venæ ſectionem haud ferant, licet motus ſanguinis vitioſus illam expoſcat abſtinendum. In vitio vehementi ſanguinis, copioſam eiuſdem detractionem moliri poſſumus; vnde Paulus, & alij vſq; ad animi deliquium eum educunt; attamen tutius exiſtimo non vnica vice tantùm illius detrahere, quantum opus eſt, ſed pluribus, idq; anguſto foramine patrandum, ſic & minor quantitas ſanguinis effluet, & maior fiet reuulſio. Aperiendæ autem ſunt, in ingenti plenitudine, primò venæ pedum, quarum, ſi menſes ſuppreſſi Hæmorrhagiæ ſint cauſa, perpetuò habenda ratio, deinde brachiorum; quòd ſi plenitudo non vſq; adeo vrgeat, ſecanda baſilica dextera, ſi iecur ſit membrum mandans; ſiniſtra verò, ſi lien; vtraq; ſi vtrumq; quòd cognoſcitur ex eo, quòd ſanguis exit, vel à nare dextera, vel ſiniſtra, imò in exigua plenitudine, etiam cephalica ſola eſt pertundenda, dicta tamen ſeruata rectitudine.

In febrib. & languidis viribus ſaluatella aperitur.

Bened. Veronen. praxis.

Cucurbitul. & hirudinū vſus.

Cucurb. præcordijs applicitæ, ſi diu maneāt, animi deliquium parturiunt.

Cucurbitulæ vmbilico appoſitæ, cur noceāt.

Frictionis, & deligationis vtilitas.

In febribus modò, & viribus languidioribus, in ſumma manu venas aperiunt, nec inutiliter. Benedictus Veronenſis lib. 4. ſuæ practicæ, in hoc eodem capite de narium Hæmorrhagia venam quandam ſecat ſub ſcapula, & validiſſimum fatetur eſſe remedium. Præter venę ſectionem cucurbitulę ſcarificatæ, primū partibus infernis, & dorſo, pro reuulſione, & loco venæ ſectionis, deinde occipiti applicitæ pro deriuatione maximi ſunt vſus; ſicuti, & hirudines, primùm venis ani, vt remedium principale, & maximè, ſi à ſuppreſſis hæmorrhoidibus affectus hic procrearetur, deinde poſt aures admouentur. Sed & cucurbitulæ non ſcarificatæ probantur, ſi præcordijs apponantur, vti ſupra iecur, ſi ſanguis fluat à nare dextera; ſupra lienem, ſi à ſiniſtra; ſuper vtrumq; ſi ab vtraq; quinimo pedibus quoq; & extremis in eundem finem vtiliter affiguntur; caſus enim docuit fluxum ſanguinis ex vtraq; nare, qui appoſitis cucurbitulis hepati, & lieni reſtringi nullo modo potuit, ſimul ac, præter ea, pedibus aliæ ſunt applicitæ, confeſtim reſtitiſſe. Verùm circa harum cucurbitularum adminiſtrationem obſeruo, vt ne diutius, quàm par ſit, locis dictis affixæ maneant, quòd eas animi deliquium ſubſequi aliquando ſolet; quo in caſu ſubitò detrahendæ erunt; quidam etiam eas vmbilico applicare conſueuerunt, ſed quàm periculoſa exiſtat hæc appoſitio, docere poteſt hiſtoria, hac ipſa de re à Gatinaria allata; in Hæmorrhagia tamen narium ab vtero, & in inguine, & in pectine admotæ valent. Hùc pertinent etiam lotiones, frictiones, vincula doloroſa artuum, quę nullo tempore negligendæ, arcta quoq; ſcroti deligatio ad id mirificè præſtat. Sunt qui vtuntur ligaturis ***intercipientibus*** vocatis, quia cum faſcia obducuntur ſupra partes à quibus ſanguis fluit, qui tamen vſus non eſt mihi valde acceptus, nam ligatura, dum primùm ſoluitur, caput, & conſequenter nares implet, ex quibus ſanguis fluit, ſanguis enim ſub ligatura retentus, vinculo ſoluto, effrænis redditus in imbecillum labitur locum; vnde Oribaſius, Aetius, Auicenna ligaturis ad ſomnum conciliandum vtuntur, non alia de cauſa, quàm quòd vinculo ſoluto caput repletur. Gal. laudat diligentem aurium obturationem, quem recentiorum quidam imitati, & ipſi approbant ligaturas; qua autem ratione illæ prodeſſe valeant ignoro, niſi

Ligaturæ intercipientes reprobātur, ſoporiferæ è contra.

Cur aurium obturatio, & deligatio probetur à Gal. & recētioribus.

nisi fortè, quia sic primus, & secundus duræ menyngis sinus, per quos potissimè cerebrum sanguinem recipit comprimitur, vnde sanguis retinetur. Sed nonnulli codices legunt non obturationes aurium, sed narium compressiones; hæ autem, si paulò superius versus oculos, vbi ossa narium incipiunt longiori exerceantur tempore, sanguinem sistere docet experientia. His autem omnibus haud conferentibus, ex fonte Chirurgico tandem narium vstio probatur ad escharam inducendam, meritò cuius sanguis sistitur, & potissimùm, vbi adsit vasorum erosio. Vltimò commendantur ad reuulsionem cauteria in partibus distantibus excita, & vstionem sincipitis, vt materia euacuatoria.

Auctoris mens, & nonnullorum opinio aperitur.

Narium, & sincipitis vstio, quando ad vsum perducēda.

Medicamenta ex Pharmacia petita, & si adhibentur, vt varijs satisfaciant scopis, cùm exeuntis gratia, tùm propter morbos, qui sunt causa, vt sanguis exeat, tùm ob virtutem, tùm deniq; impedimentorum gratia, diriguntur tamen omnia ad duo summa genera, ad ea scilicet, quæ habent rationem ipsius symptomatis, nempe ipsius sanguinis fluxus, & motus; & ad ea, quæ impedimenta scopis causarum aduersantia respiciunt; nam quæ ad causam, virtutem, & impedimenta sanguinis scopis aduersantia referuntur, aut cum ijs, quæ sanguinis motum respiciunt in vnum compaginantur; aut certè aliò pertinent: Quare de his tantùm agemus. Quòd ergo spectat ad medicamenta impedimentorum, illa sunt bipartita; nam, vel noxios humores, & flatus euacuant; aut viscera hosce humores, & flatus generantia in contrarium alterant: Si igitur sanguis sit biliosus, continuò leniatur aluus cassia, & tamarindis, vel syr. ros. sol. cum decocto myrobalan. citrinorum; deinde præparentur humores syr. rosato, de portulaca, de plantagine, de myrto, de acetosa, cum aquis, vel decoctis appropriatis; celebrata præparatione deturbentur hoc bolo.

Pharmacia, varijs satisfacit scopis.

Impedimētorum medicamenta dupl. sunt generis.

Humores biliosos lenientia, & præparātia.

Purgans ad idem in bolo.

℞. *Diacathol.* ℥. *i.*
Puluer. Cortic. Myrobalan. Citrin. ʒ. *i. ſ.*
Michletæ ʒ. *iii.*
M. & f. b.

Aliud.

Vel ℞. *Pulpæ Tamarind.* ʒ. *v.*
Rhabar. immaturi puluer. ʒ. *ii.*
M. & f. b.

Si potio arrideat, & desideretur

In potu.

℞. *Syr. Ros. sol.* ℥. *v.*
Cum decocto Tamarind. & Myrobalan. Citrin. f. p.

Potio alia.

Vel ℞. *Semin. Plantag.*, *Portulacæ*, *Acetosæ* an. ʒ. *ij.*
Flor. & fruc. Cord. p. i.
Myrobalan. Citrin. ℥. *ſ.*
Tamarind. ʒ. *iii.*
Bull. in aqua chalybeata, cum colatura dissolue
Rhabarb. immaturi sub. pul. ʒ. *i. ſ.*
Diacathol. ʒ. *vi.*
M. & f. p.

Ad alterationem iecoris, sub hoc casu intrinsecè præstat lac chalybeatum, serum pariter chalybeatum cum succo acetosæ, & plantaginis; quòad lac potissimùm probo

Hepar intrinsecè alterantia.

Ouinum, tãquam crassius, deinde Caprinum; item aquas Villenses B. Virgin. Veronenses, Porrectanas veteres, & Ficonselenses. Extrinsecè autem commendatur balneũ aquæ dulcis, perfusio iecoris cum succo endiuiæ, cichorei, ac plantaginis cum aceto, & speciebus cerati santalini. Quòd si atrabilis, aut pituita salsa molestiam incutiant, lenientia, & præparantia petantur ex alibi dictis; quo autem ad purgantia, peccante atrabile,

Extrinseca pro eodem vsu.

Bilem atrã purgans in bolo.

℞. *Diacathol.* ℥. i.
Puluer. Cortic. Myrobalan. Indorum ʒ. i. ß.
Michletæ ʒ. iii.
M. & f. b.

Vel si patiens mallet potum

In potu.

℞. *Syr. de Polipodio sol.* ℥. v.
Cum decoc. Tamarind. & Myrobalan. Indorum f. potus.

Alia potio.

Vel ℞. *Semin. Plantag.* }
Portulacæ, }
Acetosæ, } *an.* ʒ. ii.
Epithymi }
Flor. & fruct. Cord. p. i.
Myrobalan. Indorum ℥. ß.
Tamarind. ʒ. iii.
M. & bulliant in aqua chalybeata, deinde facta colatura dissolue
Rhabarb. immaturi subt. puluer. ʒ. i.
Elec. lenit. ℥. v.
M. & f. potus.

Peccante verò pituita salsa, pro bolo

In bilis salsæ redũdantia purgans bolus.

℞. *Diacathol.* ℥. i.
Puluer. Myrobalan. Chebul. ʒ. i. ß.
Michletæ ʒ. iii.
M. & f. b.

Pro potione autem

In potu.

℞. *Mell. Ros. aut Viol. sol.* ℥. v.
Et cum decoc. Tamarind. & Myrobalan. Chebul. f. p.

Alia potio.

Vel ℞. *Semin. Portulacæ,* }
Plantag. } *an.* ʒ. ii.
Acetosæ }
Agarici in petia ligati ʒ. i.
Flor. et fruct. Cordial. p. i.
Myrobalan. Chebul. ℥. ß.
Tamarind. ʒ. iij.
M. et bull. in aqua chalybeata, facta colatura dissolue
Rhabarb. immaturi sub. puluer. ʒ. i.
Diacatholici ℥. v.
M. et f. p.

Verùm, enim verò, non eſt cur nos quis accuſet, quia in quolibet potu præſcribimus ad quoslibet educendos humores rhabarb. quo nomine practicantes, vulgò quidem accuſant, quod in omni ſanguinis fluxu commendant rhabarb. quotidiè maſticatum ſimul cum paſtulis ad ℈. j. vel ad ℈. j. ſ. Vtimur enim rhabarb. immaturo, quod ſaltem aſtrictionis nomine conuenit; in alijs à bile humoribus, imò, & in pituita ſalſa, etiam ea ratione, quoniam hanc expurgat pituitam. Ad alterationem iecoris in his humoribus, ſi ab eo generentur, eadem valent, quæ ſunt propoſita in humore bilioſo; ad alterationem verò cerebri, reſpectu pituitæ ſalſæ, quæ in illo quandoq; progignitur faciunt, quæ recitauimus, cùm alibi, tùm maximè ſupra de dolore capitis, & de catarrho ad alterandam intemperiem eiuſdem cerebri, ac capitis calidam. Quòd ſi ſanguis ſero inficiatur, & aquoſitate, hic, vel diureticis educendus, vel purgantibus per ſeceſſum: Diuretica in præſenti ſunt decoctum aſparagi, citrach, origani, fœniculi, cicerum rubeorum, rubiæ tinctorum, ante quod præmittatur boli deuoratio ex terebenthina cum puluere rubiæ tinctorum: Ad purgandum per ſeceſſum habemus conſeruam noſtram ex pomis apijs, cuius deſcriptio extat in noſtro tractatu de ingreſſu ad infirmos ſecundæ editionis; vel radice mechiochan quocunq; modo exhibita; ſed hoc præcipuè

Cur rhab. ad omnes euacuandos hum. vtatur Claudinus.
Iecoris, & capitis alterantia, vnde ſumenda.
Si ſāguis redundet ſeroſus, diureticis, & purgantib. educatur.
Diuretica, quæ ſint.
Seroſitatem purgantia per ſeceſsū.

℞. *Radic. Mechiochani elec.* ʒ. *i. ſ.*
Mannæ electæ, } *an.* ℥. *ij.*
Mel. Roſ. ſol. }
M. & cum decoc. in aqua chalybeata fabricato ex myrobal. vel ſucco radic. ireos, aut medianæ, ſampſuci cum decoc. myrobalan. chebul. facto in vino chalybeato; vel deniq; diacarthamo f. p.

Potionis forma.

Non ignoro tamen quoſdam in eorundem medicamentorum exhibitione, hæc tāquam calidiora vereri, & ideo proponere ſerum lactis Caprini, vel tāquam præſtantius Aſinini, quod ſub die, per totam noctem fuerit expoſitum, in quo infuſa ſint folia ſenæ, braſſicæ Marinæ, & baccæ hederæ, tamen, vt hoc eorum medicamentum non improbo, ita exiſtimo in humoribus ſeroſis, cum hepar refrigeratum ſupponant, prædicta, quantumuis calidiora non eſſe timenda. Quò ad alterationem iecoris, opus eſt hîc medicamentis calefacientibus, & ſiccantibus, contra quam fieri conſueuit in alijs ſanguinis fluxibus, qui hepar calidum ſupponunt. Hinc Gradus ſcribit ſe curaſſe fluxum ſanguinis è naribus vſu theriacæ veteris; imò ego præter theriacam, laudo & mithridaticam confectionem, elect. cyphoides, & omnia aromatica; medicamentum ex ſaſſafras, additis thure, maſtiche, & nucibus cupreſſi; præterea ipſum ligni decoctum, quod non iniuria à quibuſdam, hoc in caſu extollitur; ſed præ cæteris probo omnia medicamenta ex abſinthio compaginata, vt quæ ſimul vrinas mouere, & aſtringere, roborare, ac calefacere valent. Quòd ſi tandem flatus peccent, quia ſanguini commixti (vt frequenter accidit) diſcutiantur medicamentis ad id accommodatis, ac ſæpè recenſitis, & ventriculus calefiat, ijs tamen, qui non ſunt deſtituti qualitate aſtringenti, vt ſunt emplaſtica, ac lentore quodam referta. Medicamenta ſanguinis motum reſpicientia, omnia vel craſſefacientia ſunt, vel eſcharotica: Craſſefacientia, vel interna ſunt, vel externa; omnia tamen ad tria capita rediguntur, videlicet ad craſſefacientia abſq; ſtupore; quæ aſtringunt, vel cum lentore, vel abſq; lentore; & ad craſſefacientia cum ſtupore: Craſſefacientia, quæ aſtringunt cum lentore, emplaſtica vocata, conueniunt potiſſimè in eroſione, & ſunt, vti farina volatilis frumenti, amylum, mucilagines cytoniorum, & pſyllij, pedes Vituli, albumina ouorum, gummi Arabici, tragacanthæ, bolus Armena, terra ſigillata, ſanguis draconis, charta combuſta, plantago, ſymphytum, ebur, ſuber, ſpongia, folia quercus, portulaca, polygonum, lapis hæmatites, burſa paſtoris, ac ſimilia, ad quem ordinem etiam attinent thus, & eius cortex, maſtix, aloes, reſina, nux cupreſſi, quæ aſtringunt cum lentore, ſed calida

Nonnull. opinio circa vsū calidor. & Auct. ſententia.
Ad iecur alterandum, vtitur calefaciētibus & ſiccantib.
Therac. probat Gradus, & Claudinus omnia aromatica, & quæ ex abſinthio compaginātur.
Si flatus peccet.
Medicam. motum sāg. reſpicientia duplicia.
Craſſefaciēs internum, & externum triplex.
Craſſef. cū lentore aſtringētia.

Eadem abſq; lentore operantia.

lida ſunt, & in diapedeſi à tenuitate, & ſeroſitate ſanguinis conueniunt: Craſſefacientia, quæ abſq; lentore aſtringunt, ſunt aquæ medicatæ, aluminoſæ, & ferreæ, grana ſumachiorum, granatorum ſiccatorum, cupellæ glandium, mora, & gallæ immaturæ, roſa, cytonia, myrtus, malicorium, balauſtia, meſpila, ſorba, coralia, ſantali, cornu cerui, cinis teſtarum ouorum, Cancrorum fluuiatilium, ſemina acinorum vuæ, ſpodium, cortex pini, acacia, hypociſtis, & omnia acerba: Ad idem referri poteſt aqua frigida, & hæc in diapedeſi ex raritate tunicarum, ac anaſtomaſi commendantur: Quæ cùm ſtupore craſſefaciunt, ſunt omnia papauere, hyoſciamo, mandragora, & opio referta; hæc autem, gratia virtutis, non videntur locum habere.

Craſſefacientia cum ſtupore.

Sed iam ad medicamentorum formulas deueniendum, & primùm propono interna, in quorum ſerie, corpore robuſto exiſtente, probo chalybeata frigida, cùm per ſe pota, tùm cum aceto exhibita; hùc referendi ſyrupi in prægreſſis enumerati; vel hoc iuleb

Iuleb internè aſtringēs pro duabus vicib.

℞. *Semin. Portulacæ,*
Plantaginis,
Papaueris albi,
Endiuiæ,
Acetoſæ } *an. ʒ. i.*
Conſolidæ maioris,
Plantaginis } *an. ℥. i.*
M. & f. decoc. in aqua chalybeata ad ℥. ix. colaturæ adde
Syrupi Myrtini,
Granator.
Portulacæ,
Nenuph. } *an. ℥. ſ.*
M. & f. iulep. pro duabus doſibus.

Vel ℞. *Succi Plantaginis ℥. ij.*
Sacchari ʒ. i.
M. qui ſuccus ex ſero chalybeato poteſt exhiberi.

Trochiſci quoq; de terra ſigill. de carabe ſine opio, de ſpodio mihi magnoperè arrident, ſi ex conuenienti liquore ad ʒ. j. exhibeantur per plures dies; quemadmodum, & cortex oui in puluerem redactus, abiecta tamen interiori pellicula, aut Cancrorum fluuiatilium ad ʒ. j. vel ad ʒ. j. ſ. ex ſucco mille folij, aut aquæ portulacæ, ſiue poligonij;

Aliud.

Vel ℞. *Puluer. Trochiſcorum de terra ſigillata ʒ. i.*
Corall. rubr.
Cornu Cerui vſti } *an. ℈. i.*
Syr. Myrtillorum ℥. i.
Aquæ, vel ſucci Plantaginis,
Roſar. vel Nenupharis } *an. ℥. ij.*
M.

Hæc quoq; conſerua, mihi ex vſu ſingularis viſa eſt ſemper

Conſerua Auctori familiaris ad narium Hæmorrhagiá.

℞. *Sacchari Roſati antiqui,*
Diacitonib. ſine ſpec. } *an. ℥. i.*
Diaſorbis,
Diacorni } *an. ℥. ſ.*

Lapid.

Lapid Hæmatit.
Sanguin. Draconis,
Corall. rubeor. } *an.* ℈. *ii.*
Boli Armenæ,
Mastichis elec.

M. & f. confer. cum syr. myrtino, dosis ℥. *s. pro vice.*

Idem præstat succus bursæ pastoris, polygoni concretus, ex vino cytoniorum datus; in sanguine autem aquoso, vbi frigida vitanda sunt, laudo vsum sequentis pulueris

Vbi frigida prohibētur, hic puluis probatur.

℞. *Gummi Arabici,*
Tragacanthæ } *an.* ʒ. *i.*
Mastichis,
Thuris,
Cornu Cerui, } *an.* ʒ. *ii.*
Rasuræ eboris,
Myrrhæ

M. & f. pulu. subtil. qui ad ʒ. *i. ex superiori vino propinatur.*

Quò etiam refero omnia medicamenta absinthiaca, vt succum absinthij concretum, syr. ex eodem, infus. eiusdem in aq. chalyb. In erosione quoq; summoperè extollitur lac. Quibus non proficientibus, ad stupefacientia conuertamur, ea tamen conditione, vt prius tentemus mitioribus intercipere sanguinis fluxum, vti syr. de papauere cum aqua lactucæ, postea ad fortiora deueniendum, vt ad hanc conseruam.

His non cōferentibus ad stupefacientia ascēdendum.

℞. *Conseruæ Viol.* ℥. *ii.*
Semin. Hyosciami ℥. *s.*

Conserua ex fortioribus.

M. in mortario marmoreo reformetur conserua, cuius ʒ. *i. pro vice offeratur, à qua statim superbibatur syr. de portulaca cum aq. plantag.*

Ad idem summoperè commendatur diaspermaton Gal. ad ℈. ij. sicuti, & geminatum philonium, athanasia, & theriaca recens, nec non & trochisci de carabe cum opio, & hæc, quæ intrinsecus ad dicta præstandum ex vsu esse possunt. Crassefacientia externa repellunt, si naribus, adiacentibusq; partibus admoueantur; intercipiunt verò si partibus vicinis per quas transitat fluens sanguis applicentur, quomodo eueniret, si ceruici, & sincipiti apponerentur; impropriè verò si alijs partibus consentientibus, à quibus sanguis fluit adhibeantur, ac tandem astringunt, vniuntq; vasa: Ex horum genere inter ea, quæ partibus apponuntur, laudo primò aquæ frigidæ improuisam, & insciā iniectionem in faciem ægri; secundò vt spongiæ antiquæ, idest frequenter lotæ, ea lege, vt omnem amiserint salsedinem immersæ in aceto, & aqua, vel in succis herniariæ, sanguinariæ, bursæ pastoris, caudæ equinæ, fol. salicis, & similium temporibus, ac fronti imponantur; tertiò vt in ore detineatur aqua frigidissima cisternæ, quod sanè imperat Gal. lib. de paratu facilibus, sic enim constringuntur venæ oris, & per consequens, seu successiuè aliæ; quartò vt parentur luta pro fronte, temporibus, ac ceruice, qualia sunt hæc quinq; Quorum primum paratur, sic

Crassefaciētiū vsus externè.

℞. *Argillæ,*
Farinæ Volatilis, } *an.* ℥. *i.*
Boli Armenæ ℥. *s.*

Luta pro sang. sistendo, & primò.

Acaciæ, }
Hypociſtid. } *an.* ℥. ß.
M. & cum albo oui, & aceto f. lutum pro vſu dicto.

Secundum. Secundum fabricatur hoc modo

℞. *Luti reperti in mola eorum, qui cultras, ac gladios acuunt,* }
Raſuræ Lebetis, qui ſæpè ad ignem ſteterit } *an.* ℥. i.
Bol. Armen. ℥. ſ.
M. & cum albo oui, ac aceto reformetur lutum.

Tertium. Tertium.

℞. *Cretæ* ℥. ß.
Puluer. Cochlearum vſtarum ℥. ſ.
M. eodem modo cum aceto roſato, & mucilagine tragacanthæ nutrita.

Aetius etiam cochlearum carnes cum aceto tritas applicat; quartum ſic componitur

Quartum. ℞. *Gypſi* ℥. ii.
Puluer. Corticum ouorum ℥. ſ.
Excipiantur cum albumine oui, & aceto ad lentorem, & penetrationem;

Aliud. Vel ℞. *Gypſi vſti* ℥. ii.
Maſtichis, }
Thuris, }
Sanguin. Draconis, } *an.* ℥. i. ſ.
Pil. Lepor. vſtorum }
M. cum albumine oui.

Quintum. Quintum.

℞. *Boli Armenæ,* }
Terræ ſigillatæ, } *an.* ℥. ſ.
Lapidis Hæmatit. }
Sanguin. Dracon. in lacrimis ℥. ii.
Carabæ, }
Malicorii, } *an.* ℥. i.
Gall. immatur. }
M. & f. puluere ſubtiliſs. excipiatur iiſdem, vt ſupra.

Præter luta hæc, valent etiam thus puluer. cum albumine oui compaginatum cum linteolis, ac ſtuppis admotum; item, & fotus ex poſca;

Fotus pro fronte, & naribus. Vel ℞. *Succi Plantag.* }
Aq. Roſ. } *an.* ℥. iiii.
Aceti optimi }
Albumin. oui ℥. ii.
Acaciæ diſſolutæ ℥. ſ.
M. vt ſupra.

Embrocæ, & perfuſiones, quo modo componantur. Quinimo embrocæ propoſitæ in calida cerebri intemperie, perfuſiones, ac irrigationes factæ vertici capitis cum aquis ſolani, plantaginis, & roſarum, additis pulueribus aſtringentibus mihi non diſplicent. Sunt qui, præter hæc omnia, iubent pannum lineum

ineum aquæ gelidiſſimæ infuſum toti collo inijcere; item eadem gelida, inopinato præſertim, caput ipſum copioſè perfundere: Verùm, cum hæc ſuſpecta ſint, & in priori quidem metus ſit, ne viæ mediæ inter cor, & cerebrum conſtringantur; in poſteriori verò ne cerebrum plus iuſto refrigeretur, vnde periculum apoplexiæ, ideo non putarim ad hæc talia temerè deueniendum: His tamen omnibus placet ſufficere attractionem per nares ipſas ſucci polygonij, tãquam præſtans, & expertum remedium, vt infra pro naribus. Quò ad partes conſentientes, & eas vnde fluxio ortum trahit, pro iecore, ac hypochondrijs laudo, vt fiat epithema, ſeu irrigatio, quæ

Cur gelida ſuſpecta ſint.

℞. *Aq. Roſar.*
Solani,
Acetoſæ } *an. lib. ſ.*
Spec. Diatrion ſantalon ʒ. ij.
Diarrhod. Abbat.
Bol. Armenæ } *an. ʒ. j.*
Aceti accerrimi ℥. iiij.
M. pro Epithemate.

Epithema pro iecore, & hypochondrijs.

Pro ſcroto in viris, pro mammis in mulieribus conducit fotus ex gelida, modò febris abſit, ab omnibus, ac experientia ipſa celebratur; quidam volarum quoq; manuum, ac plantarum pedum irrigationes ex petijs lineis imbutis aqua plantag. cum aceto magnifaciunt; quin ipſi quoq; lieni, vtero, & alijs partibus, à quibus fluxio incipiat, hæc admoueri poſſunt; eſt enim Hipp. præceptum 5. Aphor. aphor. 23. in his frigido vtendum eſſe, vnde ſanguis fluit, vel fluxurus eſt, non ad ipſa tamen, ſed circa ipſa vnde ſanguis fluit, & hoc maximè animaduertendum in mulieribus ab vtero aliorum morborum cauſam habentibus, in quibus ſuſpecta ſunt hæc ſimilia remediorum genera vtero applicita, vt me docuit experientia. Quidam, cum reliqua omnia incaſſum adminiſtraſſent, ægrotum, cui ſanguis è naribus profluebat in balneum deduxit aquæ frigidæ, & demerſit vſq; ad collum, quo facto ſtatim ſanguis reſtitit; ſed ab hoc remedio certum eſt exitium, vbi vires langueant; quare potius approbo, quod ab experientia non raro vtile doctus fui, vt vtriq; brachio circa carpum, vbi pulſus tangitur aqua frigidiſſima ex poculo ſtricti orificij, embrochæ, ſeu riuuli inſtar continuò per modum ſtillicidij affundatur. Pro naribus probo pulueres inſufflatos, vti, qui parantur ex acacia, hypocyſtide, ſummachijs, malichorio, gallis immaturis, corallis, santalis, cornu Cerui, quibus in eroſione addemus conſolidam, chartam combuſtam, Arabem, ſanguinem draconis, lapid. hæmatit. bolum Armen. terram ſigillatam, thus, maſtichen, myrrham, & qui efficaciſſimus habetur, eſt puluis ex ſpongia aceto acerrimo imbuta, & pice liquida circumducta, atq; tunc in fictili vaſe repoſita, ac concremata; hunc quoq; puluerem experientia nobilitauit

Fotus ex gelida pro ſcroto, & mammis.

Auct. experientia circa frigida, præſertim in mulieribus.

Quorũdam praxis ferè exitialis.

Quæ magis apta videantur Claudino.

Pulueres in nares inſufflandi.

℞. *Rutæ vſtæ ℥. j.*
Sarcocollæ,
Lithargyrii,
Sanguinis Dracon. } *an. ℈. iiij.*
M. & f. puluis pro ſupradicto vſu.

Puluis efficaciſſimæ virtutis.

Liquores inſtituuntur ex ſucco plantaginis, ſanguinariæ, herniariæ, burſæ paſtoris, palmæ, rubi, & poligonij, hoc in caſu magnoperè celebrati, ex omphacio, vino cytoniorum, quæ, vel per ſe, vel mixta cum pulueribus recitatis vſurpantur, & per nares, vt monuimus attrahuntur;

Liquores quomodo compaginandi.

Ad idem, hæc referuntur.

Vel ℞. *Aq. Plantag. lib. ſ.*
Chartæ combuſtæ,
Vel cineris panni linei prius attramento ſutorio infecti ʒ. ii.
Aceti acerrimi ℥. ii.
M. pro eodem vſu;

Vel ℞. *Poſcæ lib. ſ.*
Coaguli Leporis ʒ. ii.
M.

Vel ℞. *Seri Chalybeati lib. ſ.*
Malicorii, Balauſtiorum, Myrtill. Sumach. Plantagin. Comarum rubi } *an. p. i.*
Gallar. immatur. Radic. Conſolidæ } *an. ℥. i.*
M. bull. ad tertias, cum collatura diſſolue Acaciæ ℥. ſ.

Atq; hæc medicamenta, non tantùm attrahuntur, ſed per ſyringam etiam inijciuntur. Licinia etiam hùc pertinent ex tela Aranearum, cui inſideat farina volatilis, & goſſipio imbuto aceto, cui inſperſus ſit puluis panni linei combuſti, ſed prius infect atramento ſutorio, quod medicamentum tanto magis proderit, ſi goſſipium etiam prius comburatur; ex pilis quoq; Leporinis molliſſimis, quibus excipitur medicamentum, quod fit ex quatuor partibus aloes, & duabus myrrhæ, aſperſis albumine oui quod quidem medicamentum, præcipuè in eroſione extollitur; ſed ex ſtuppis lineis petijsq; lineis efformantur licinia, obliniunturq; huiuſmodi medicamentis.

Licinij forma.

Licinium, max. in eroſione vtiliſſimum.

Aliud.

℞. *Myrrhæ, Aloes, Thuris* } *an. ʒ. i. ſ.*
Succi Plantagin. ℥. iiii.
M.

Aliud.

Vel ℞. *Sanguin. Dracon. Cornu Cerui, Terræ ſigillatæ, Boli Armenæ, Santal. rubror.* } *an. ℈. ii.*
Maſtichen, Thuris, Gummi Tragacanthæ } *an. ℈. i.*
M. & excipiantur albumine oui.

Ad hoc ſpectant limaces cum teſta vſtæ, tritæ, & albo oui exceptæ; quinimo, & carnes illarum tritæ cum thure in formam tentæ redactæ plurimum valent. Suffitu etiam ex aceto lapidi molari ignito aſperſo vtilis cenſetur; vel qui paratur ex enarratis pulueribus carbonibus accenſis iniectis; hùc etiam pertinent trochiſci de terra ſigillata,

Suffitus pro eodem vſu.

lata, & trochiſci Pauli de charta combuſta, & alij ſupradicti; prodeſt etiam olfacere caphuram diſſolutam in aceto; ſed præ cæteris approbo puluerem medij corticis caſtanearum, vel acinorum vuarum. Cæterùm, ſi hæc non conferant, primùm licebit omnibus dictis addere grana aliquot opij, vel mandragoræ; item philonium, & athanaſiam, quæ cum ſucco pentaphylli mirabilis habetur; deinde, vbi nec iſta proſint, ad eſcharotica eſt deuenire, interq; in primis laudo hoc Ad ſypnotica, quando deueniēdū.

℞. *Chalcanthi vſti ʒ. ij.* Eſcharotica ſubſequuntur.
Aq. Plantag. ℥. vi.
M. & attrahatur per nares.

Vel ℞. *Ol. Chalcanthi ʒ. ſ.*
Succi Porri ʒ. ij.
Aquæ Roſ. ℥. viii.
M. & injiciantur per ſyringam, vel inſuffletur hic puluis.

℞. *Soreos,*
Chalcanthi,
Chalcytidis,
Myſi,
Gypſi,
Gummi } *an. ʒ. ſ.*
M. & f. puluis.

Vel ℞. *Chalcitidis ʒ. iii.*
Reſinæ frictæ ʒ. ii.
Thuris ʒ. i.
M. & f. pul. vt ſupra adhibendus.

Hoc quoq; cauſticum celebratur

℞. *Papyri vſti,*
Arſenici,
Æris vſti, & loti,
Squamar. Ferri } *an. ℥. i.*
Sulphuris ignem haud experti ℥. ſ.
M. & f. puluis indendus in nares per goſſypium, vel pilos Leporinos.

Sed circa adminiſtrationem iſtorum, quædam obſeruo, ac de eſcharoticis quidem illud animaduerto, quòd ſemper, antequam ad vſum traducantur, tutius eſt præmittere craſſefacientia, & aſtringentia, nam vbi cruſta à cauſtico, ſiue eſcharotico medicamento inducta decidit, affatim erumpit ſanguis, qui poſtea non niſi cum maxima difficultate ſupprimitur. De craſſefacientibus autem duo noto, vnum circa modum agendi; circa tempus agendi alterum; quantum enim agendum, & vbi agendum, ex elapſis ſatis liquet. Circa igitur modum agendi, omnia actu frigida executionem experiri debent, ſic enim Hippoc. iubet 5. Aphor. aphor. 19. omnia refrigerata calefacienda eſſe, exceptis ijs, quibus ſanguis fluit, aut fluxurus eſt, ſiue imminet periculum, ne fluat; minus tamen frigida ſint oportet, vbi gliſceſcat virium languor. Circa quando agendum, ſiue tempus opportunum adminiſtrationis illorum, vt ex quinto Meth. med. 6. colligimus, nunquam adhibeantur ante euacuationem totius, & repetitas reuulſiones à naribus, alioquin iſtorum vſu plurimi deterius habuerunt; alij con-

Eſcharoticorum vſus, & obſeruatio.

Item circa craſſefacientia duo obſeruantur.

Modus agendi.

Quando agendum.

Ratio proponitur ab Auct. cur varia fuccrefcant mala, fi haud recte ijs vtamur. A tota fubftantia operantur. Pulueres. Sanguis. Lanugines. Flores. Lanugo, quando colligenda, & vfurpanda. Cineres, & fucci ad fang. fiftendum. Lapides pro amuleto.

conuulfi, oborta fpirandi difficultas alijs, & propterea fuffocati; alij alijs correpti malis, nifi præuia euacuatione antecefferit difpofitio: Ratio autem eft, quia claufis vijs narium vfu iftorum remediorum, fanguis defluit ad os, pectus, pulmones, ventrem, vel etiam ad ipfum cerebrum repellitur. Quò accidit vt Gal. ibidem, hæc præ maioribus illis remedijs infirma comperit.

A proprietate modò valent hæc, ftercus Afini, vel Suis inditum, ad eam redactum formam, ne ab ægro dignofcatur, & proinde faftidium inducat, quare prædictis pulueribus immifcendum, præcipuè autem cum bolo Armena, quinimo ijs exficcatis, & maximè Afinino, poterit fieri puluis, aut ex recentibus detrahitur fuccus, vtrumq; enim iftorum, non minus, quàm ftercus ipfum fluentem fiftit fanguinem: Hûc quoq; refertur puluis, qui fit ex lanugine, quæ decidit è floribus populi; item fanguis ipfius patientis, qui effluit, vel Columbæ, vel Afellorum, qui manent fub hydrijs aquarum ficcatus, ex quibus Afellis, etiam fuccus extrahitur. Noto quoq; idem præftare lanuginem cytoniorum, quod præftat lanugo flor. populi, vel quæ carpitur ex floribus platani, bombacis, caftanearum; item ad hoc etiam valet flos falicis, & omnes alij flores, qui abeunt in pappos, vnde emplaftica potius, feu aftringenti quadam virtute operari videntur, quàm occulta qualitate. Quicquid tamen fit, illud obferuandum, vt lanugo medio menfe Maij colligatur, aceto maceretur, ficcetur, puluerizetur, ac vfui feruetur. Sanguis humanus fuper laminam ferream vrendus, deinde puluerizandus. In eodem genere habetur cinis Ranarum vftarum; item radices maluæ ficcatæ, tufæ, & in nares immiffæ; ficuti, & folia vrticæ, mentæ, fragariæ tufa, & indita; quemadmodum iftorum omnium fucci, nec non, & fuccus Bafiliconis cum camphora, fuccus porri, cæpæ rubræ, aqua, & fuccus cyclaminis; fed & iafpis, & coralium, & ambra, & onys, & hæmatites, & mentha, & Rana rubeta arefacta collo alligata prodeffe dicuntur, & radix peoniæ linguæ fubiecta, ac herba illius fronti, ac naribus impofita; lapis, qui in Ciprini pifcis palato vifitur, fi frigidus ore detineatur.

Aliorum experientia. Sanguis in ventrem decumbens, quibus difcutiatur.

Nonnulli in hunc vfum accipiunt porros nouem, vel decem recentes, medio transfigunt filo, folia extrema amputant, quo fic natiuum odorem magis expirent, circumdant collo, obuerfis folijs ad nares, capitibus verò deorfum. Sunt qui fanguinem fifti profitentur, fi patiens ofculetur nares Mularum. Quòd fi oriatur fufpicio, ne fanguis in ventrem decumbat, oportet venire ad difcutientia, quare coagulum Leporinum modo dicto exhibitum; ficuti & acetum mulfum, oximel, & fuccus calaminthæ ad id conducunt.

Victus in Hæmorrhagia omni, qualis conueniat. Aer. Cibus.

Victus ratio in omni Hæmorrhagia incraffans, & aftringens effe debet, & nifi ferofus fuerit fanguis (de cuius victu alibi) refrigerare oportet; quare aer fit craffus, & humidus; vitentur infpectiones obiectorum rubrorum; vnde conducit ægros oculis manere claufis, ne fluentem videant fanguinem; nam phantafia ab obiecto mota, facultatem mouet expultricem. Pro cibo vtantur oriza, farre, milio, panico, alica, cerebellis Gallinarum, pedibus Vituli, Veruecis, Hœdi, Agni, Porci, Caponum, coctis in aqua chalybeata, cum carnibus eorundem animalium, quamquam horum pedum, & carnium iura magis conueniant, quàm pedes, vel carnes ipfæ, citra enim mafticationem exforbentur; quæ iura præftantiora euadent, fi emplaftica addantur, vt amylum, albumen oui crudum fortiter agitatum gummi tragacanthi, aut Arabico; pulnis corallorum, fuccini, & alia, quæ nullum odorem, vel faporem ingratum habent. Item fi condiantur fucco arantiorum, omphacio, lactuca, acetofa, portulaca, cucurbita non improbantur; lac etiam, maximè Ouillum commendatur, cafeus recens, pifces vifcidi, pyra quoq; & poma auftera concedi poffunt; & vbi fluor hic coniungitur alteri morbo, ille victus inftituendus, qui illi minimè fit contrarius. Aliqui præbent fanguinem proprium in fartagine frixum, fed mihi execrandum videtur hominem proprio vefci fanguine.

Potus in Hæmorrhagiæ principio.

Bibant à principio aquam chalybeatam cum vino granatorum, vel vinum cytoniorum, ac prunellorum, nifi tamen virtus langueat, hoc

enim

nim in caſu vinum òligophoron in pauca quantitate, & ſubaſtringens, ſiue rubrum, ue album offerri poteſt, vel vbi ex ſe non erit pauciferum, diluatur aqua citernæ, vel halybeata: Dixi ſignanter à principio, quia in progreſſu morbi vinum in maiori uantitate concedi poterit, ſed nihil præſtantius vino maſtichino, & cum ſantalis me- icato. Somnus longus eſſe debet, ſed interruptus, ne ſanguis in ſubiectas decumbat artes. Quies, cùm animi, tùm corporis imperanda, obſeruanda, maximè autem nguæ, & maxillarum, nam continuata locutio, & frequens maxillarum motio, ſan- uinis fluxum perdurare facit. In decubitu maneant capite eleuato, caueant ab ira, fu- ore, riſu, gaudio; ſicuti timor, & mœſtitia conferunt; illa enim ſanguini impulſum ommunicant; hæc verò tranquillam quietem: Inſcio igitur ægro illa omnia excogi- entur, quæ quoquo modo timorem incutere poſſunt. Aluus ſit lenis vſu clyſteriorum mollientium, eius enim lubricitas, neſcio quodam pacto à partibus omnibus ſupe- oribus capitis reuellere dicitur. Et de Narium Hæmorrhagia ad ſatietatem.

Idem in progreſſu. Somnus. Animi, & corporis quies. Decubitus, & animi pathemata. Aluus.

CAPVT QVINTVM.

De Sternutatione.

NOn loquimur de Sternutatione, quæ ab aliqua cauſa extrinſeca, ſeu ſoluen- te continuum oritur, vt pinna in nares immiſſa, ſiue etiam calefaciente, vt aromatum ad nares admotione, inſpectione Solis, & cæteris ſimilibus con- citatur, quippe quæ ad ſolam cauſæ remotionem tollitur, nec quicquam ar- ficioſi demonſtrat, ſed de ea tantùm, quæ à cauſa interna naſcitur, in qua tria veniunt erpendenda, eius ſpecies, læſio, & origo. Quòad ſpeciem, cum neceſſariò à mate- ia mordaci pendeat, irritante facultatem expultricem narium, eaquè, vt plurimum apor exiſtat, etiam ſi quandoq; humor acris contentus in ventriculis cerebri, vel in patio, quod ambit exterius cerebrum; quid autem materia hæc (qualiſcunq; illa fue- it) poſtulet, ex alibi dictis de dolore capitis manifeſtum eſt. Quò ad læſionem, illa uobus tantùm modis lædere valet, vel quia intempeſtiuè agit; vel quia tempeſtiuè, ed imperfectè: Si intempeſtiuè agat, quoniam id facit, aut quia nimis copioſa, aut quia imis calida; nimia copia minuens requirit; & nimia caliditas refrigerans: Si tempeſti- è agat, ſed imperfectè, quoniam id accidit ob remiſſam eius caliditatem, ideo poſtu- at calefaciens. Quòad originem, cum generetur in capite, vel in cerebro calefacto, & epleto 7. Aphor. 51. vel extra cerebrum, in toto puta, aut parte aliqua calidiori, ræcipuè iecore, aut ventriculo: Si generetur ergo in cerebro calefacto, refrigeran- lum oſtendit; ſi repleto, euacuandum: Si verò extra cerebrum, quatenus in cerebrum ertur, retrahendum; vt à parte calidiori genita mouetur, refrigerandum quoq; indicat.

Sternutatio, quæ intrinſecè prouenit, hic pertractatur. In eadem, tria perpenduntur. Species. Læſio duplex eſt. Origo, & in cerebro, vel extra. Si à cerebro proueniat. Si extra.

In curatione conſultò omittimus materias omnes præſidiorum, quæ ad totius pro- iidentiam ſpectant, quemadmodum, & eas, quæ referuntur ad partes materiam Ster- utationis generantes, tāquam traditas, & tradendas; quare ad eas me tantùm con- uertam, quæ ad Sternutationem tollendam, ſiue mitigandam propriè conducunt, To- picas nuncupatas. Ex his ergo, quò ad Chirurgicas in Sternutatione intempeſtiua, ratione copiæ, frictiones oculorum, aurium, palati, interualli reſidentis ad radicem na- ſi, & vtrorumq; oculorum, frontis, & colli iuuant, quibus ex Varrone, adiungere poſſumus etiam frictionem palmæ manus, præſentaneum enim Sternutationis reme- dium ſtatuit, quæ omnes auerſionem, ſeu deriuationem materiæ Sternutationem con- citantis faciunt, & ſimul ad eiuſdem euacuationem. Ad idem pertinet conſtrictio temporum propè angulos oculi exteriores, compreſſio venarum ſub oculis, conſtri- ctio, ſeu apprehenſio narium cum valida anhelitus retentione, ſub hac enim ſimul, & & cerebrum, cuius contractione Sternutatio excitur dilatatum ſeruatur, & conſequen-

Topica Chirurgica in Sternutatione.

ter

ter Sternutatio sistitur, & impetu illo, aliò Sternutationis causa detruditur; sed, & f-ctiones extremorum minimè inutiles, cum materia in caput aliundè fertur.

Pharmaciæ præsidia duplicia.

Ad intempestiuam Sternutationem ex vaporum copia.

Quò ad Pharmaciam, dantur medicamenta ad Sternutationem intempestiuam, tempestiuam, sed imperfectam: Prior si procreetur à copia vaporum, discutientia erunt, vt oleum nardinum, costinum, irinum, rutaceum, ex anisis, fœniculo, chamæmellino in nares, & aures immissa, vel fronti illita; spongiæ recentes naribus subiectæ fomentum ex aqua decoctionis chamæm. meliloti, anethi, marathri, anisi, & spic. nardi; euaporatio ex cumino in aqua, & vino cocto, vel ex decoc. anisi cum opio odoramenta ex pane recenter è furno detracto, ex maiorana, mastiche, ladano styrace, calamintha, & myrrha cum thure, & vino, ex seminibus nigellæ modicè to refactis, ac in panno lineo raro deligatis. Quòd si Sternutatio fiat ex materia nimis calida, probatur attractio lactis tepidi per nares crebro repetita, vel lactis serum, melonum; odoramenta ex rosis, violis, santalis, pomis, papauere, folijs myrti, floribus, ac folijs salicis, florib. nympheæ, radic. mandragoræ, & opij; fomentum, seu vaporatio ex decocto dictorum præstat; inunctio, seu illitio narium cum vnguent populeone, rosato, de salicis, violaceo, & pro pueris, cum ichore emanante à renibus Vituli, Agni, & Arietis, dum assantur, nondum tamen assati sunt; ablutio, siue perfusio faciei, oris, narium, detentio manuum in eadem frigida, perfusio capitis moderatè calida; deniq; gargarizatio cum succo solani, aut lactucæ probatur.

Si ex materia nimis calida oriatur.

Sternutatio imminuta.

Eorundem vsus.

Quòd si respiciamus, ad imminutum Sternutamentum, insufletur puluis apij, aristolochiæ, piperis, ellebori albi, & alia eiusdem generis; admoueantur odoramenta calida, iam supra recensita. Circa quæ omnia vnum adnoto, ad rectum vsum pertinens, videlicet vt suffitus, seu euaporationes, item fomenta, & odoramenta calida, nunquam adhibeantur à principio, & capite repleto, quia cerebrum commouent, & calefaciunt, calefactum autem cerebrum plus attrahit, & sic vberiorem Sternutationi præbet materiam.

Sternutationem à proprietate cohibentia.

A proprietate cohibent Sternutationem succus ocymi naribus inditus, translatio annuli à sinistra manu in dexteræ longissimum digitum, itemq; pinnæ Ciconiarum in cubili, & maximè puerorum, detentæ.

Victus ratio.

Quò ad victus rationem in Sternutatione obseruo in materia calida collocandum esse ægrum in loco frigido, minimè vento, ac fumo exposito; in Sternutatione à vapore, in loco calido, & propè ignem, magnopereq; prodesse, hoc in casu, capitis in altum eleuationem, pandiculationem, iliorum tensionem; in omni autem Sternutatione conducit ægros æquo esse animo, siue potius ad timorem, & mœstitiam, quàm ad iram, & gaudium inclinare, præcipuè in causis calidis; cum reliqua alibi pateant, de his satis.

CAPVT SEXTVM.

De Nasi Rubedine.

Rubedinis causæ, & curatio, vnde sumendæ.

RVbedo hæc quosdam perpetuò affligit, præsertim tempore hiemali, quæ erysipelatis speciem quandam videtur præseferre. Causa eius, & curatio est penè eadem cum causa, & curatione rubedinis faciei, de qua supra, idcircò omissis, cùm indicationibus, tùm alijs, quæ loco citato fuere perscripta, hûc penitus transferenda, quantum patitur, & totius, & capitis prouidentia, nec non & topica aliqua. Supersunt tamen aliqua eiusdem generis, nullo modo posthabenda, quæ in hac rubedine peculiaria esse vsus notauit, ac ad illius ablationem quammaximè proficere, sunt autem ista; primò frequens nasi ablutio cum hac aqua stillatitia.

℞. *Balaustiorum,*
Corticum Malorum granatorum } *an. lib. iii.*
Plantagin.
Caudæ Equinæ,
Pilofelæ, } *an. m. ii.*
Linguæ Passer.
Herniariæ
Radic. Bistortæ lib. ſ.
Folior. Myrti,
Vel ſumitatum Pyri ſilueſtris } *m. i.*
M. & contundantur inſimul, deinde diſtillentur, & in diſtillato diſſolue
Aluminis ℥. iiii.
Et habes liquorem pro ablutione:

Aq. ad naſi rubed. tollendam.

Secundò eiuſdem naſi inunctio cum altero horum duorum. Primum

℞. *Sulphur. viui ℨ. iii.*
Zingib. albi ℨ. ii.
M. & cum vino albo non admodum generoſo, & aq roſ q. ſ. leniter caleſiant, bulliendo ad liquoris conſumptionem, deinde cum axungia Porcina recenter colata f vnguentum, quo ſub veſperi nares inungantur, ſed mane tepidè abluantur aqua roſar. fabarum, cum decocto furfuris.

Vnguentum pro eodem vſu.

Secundum verò eſt hoc

℞. *Lithargyrii Aurei,*
Ceruſſæ } *an. ℨ. ii.*
Maſtich.
Thuris } *an. ℨ. i.*
Camphoræ ℨ. ſ.
M. & cum ol. roſato, adiecto aceti momento ducatur in mortario ad formam linimenti.

Aliud.

Et hæc ſunt, quæ habui pro hac peculiari Naſi Rubedine.

CAPVT SEPTIMVM.

De Narium Fœtore.

HVius ſymptomatis ſunt cauſæ plures, quæ tamen in vnicam coeunt putredinem, à qua immediatè omnis fœtor, ac tetrus odor dependet, eſt enim ſoboles prauæ permixtionis humidi cum ſicco, vt ex his variæ quoq; ortum ducant indicationes, quando à ſymptomate, vt ſymptoma, nulla ſuccreſcat indicatio: Putredo ergo facta, docet eradicandum; fiens, refrigerandum, ſiccandum, euacuandum; materiæ autem à qua illa prouenit, cohibendam generationem ijs, quæ membra generantia alterant, & in naturalem traducunt ſtatum, ex alibi conſtitutis ſatis conſpicua; quibus tamen omnibus olfactui grata malaxanda.

Narium fœtoris, putredo vnica eſt cauſa.

Indicationes.

Materiæ Chirurgicæ, cùm topicæ, tùm communes, vt ex alibi dictis, manifeſtæ, nullam ad ſe trahunt nouam meditationem. Illud tamen de venæ ſectione obſeruo, præ-

Venæ ſectio, & cauteria nō improbantur.

præmissa illa, quæ totum respicit, licere ad illam deuenire, quæ aperit venas in pin narium existentibus. Cauteria haud inutiliter vtroq; tempori, ad futuram coronalem & sub mento inuri (quamuis ad præsens, vt ridicula obsoleuerint) arridet tamen filu per nares, & os traiectum, quoniam huiusmodi traiectione olentia vlcera mundificantur; hæc, & alia quàmplurima silentio supprimuntur, ne eadem repetamus.

Filum per nares, & os traiectū magis placet Auctori.

Medicamenta huius affectus, alia paliatiua; perficientia, seu sanantia alia: Quæ curationem perficiunt, sunt communia, & propria ex dictis nota. Illud tamen de purgantibus animaduerto, vt scilicet, hoc in casu, hieræ alijs præmittantur, quoniam peculiari quadam ratione fœtores emendant, vt & pilulæ alephanginæ agregat. de hiera cum agarico, cocchiæ, & fœtidæ, & maximè quando materia in cerebri ventriculis putrescens sit fœtoris origo.

Medicam. alia paliatiua, sanantia alia.

Ex purgantib. quæ magis sint ex vsu.

De proprijs quoq; ac principaliter de caputpurgijs obseruo aliqua esse (præter alibi enumerata) quæ detergunt, abluunt, & partem affectam à materia fœtida expiant; primum est vrina Asini tantoperè à Gal. celebrata, quam plures à proprietate hunc affectum sanare contendunt; secundum est vinum medicatum cinnamomo, myrrha, cypero, spica, rosis, calamo aromatico, folijs, & baccis myrti, xiloaloes, corticibus citri, folio, caryophyllis; tertium est ablutio ex aceto, vino, aqua, & melle, vel ex decocto guaiaci, & sassafras, à quo puluis ex folijs oleæ, herbæ reginæ, & santalis; quartum est aqua rosata cum malabatro; quintum sunt linimenta duo Pauli, quorum vnum est tale

A proprietate, quæ operari videantur.

Linimētum Pauli ad narium fœtorem.

℞. *Myrrhæ,*
Acaciæ,
Amomi } *an. ʒ. i.*
Mellis cocti q. s.
M. pro linimento.

Alterum.

Aliud eiusdem.

℞. *Amomi,*
Myrrhæ,
Rosar. siccatarum
Vnguenti Nardini } *an. ʒ. i.*
M. pro linimento.

Ad idem facit illud Scribonij, quod

Aliud ex Scribonio.

℞. *Æris,*
Eruginis } *an. ʒ. i. s.*
Mellis q. s.
M. & per pinnam in nares immittatur.

Hûc referantur, quæ sternutationem cient, qualia sunt euphorbium, pyrethrum, piper, & alia in superioribus descripta. Post hæc deueniendum ad ea, quæ fœtorem respiciunt, alijs omissis, vt satis notis; hæc autem sunt intrinseca, & extrinseca; intrinseca per os assumuntur, & sunt primò

Fœtorē respicientia, internè, & externè.

Conserua ex internis.

℞. *Conseruæ Betonicæ,*
Saluiæ,
Rosarum } *an. ℥. i.*
Puluer. Coriandrorum præparat. ʒ. i.
Pulueris Malabathri ℈. i.
M.

Secun-

Secundò.

℞. *Aloes,*
Myrrhæ,
Croci,
Mastichis,
Xiloales,
Caryophyll. } *an.* ʒ. *i.*

M. & cum melle f. pilul. v. pro singula dragma, cuius tres in Aurora deuorentur.

Pilulæ ad idem.

Tertiò est vinum nuce myristica, mace, cinnamomo, calamo aromat. spica nardi, ꝛ rosis medicatum, vel in illo gallia muschata sit dissoluta, quod postremum, non modò per os assumitur, sed etiam per nares inijci potest. Quæ verò attrahuntur, sunt vinum, in quo gallia muschata, & caryophyll. sint cocta, succus hæderæ, quem & à proprietate valere prædicant;

Externa.

Vel ℞. *Succi Maioranæ* ʒ. *ij.*
Aq. Flor. Arantiorum, vel Myrtillorum ʒ. *i.*
Mel. Rosati colati q. f.

M. pro attractione, quod etiam ad formam pastilli cum mucagine psyllij, & gummi agacanthæ reduci valet.

Alibi dicta hûc referantur, immixtis odoratis, succrescentibus sermonibus describendis; summa etiam cum laude in nares insufflatur ad idem puluis ex calamentho, gno aloes, folijs lauri, fructibus, siue baccis iuniperi cum modico salis gemmæ, & romatum puluere; apium masticare, & deuorare, etiam summoperè, hoc in casu, in sum traducitur.

Quòd si iam dictis fœtor non cedat, vsurpanda cura paliatiua, quæ executioni demandatur, adhibitis odoratis; hæc autem sunt moschus, camphora, ambra, crocus, aryophylli, laudanum, semina basiliconis, styrax calamita, nux myristica, cortices tri, spina alba, balsamites, aromata, folia lauri, apij, rosarum, maioranæ ex quibus varia etiam remediorum genera, seu formulæ compaginari possunt, vt

Cura paliatiua præscribatur, vbi fœtor alijs non cædit.

℞. *Croci,*
Camphoræ,
Moschi } *an. gr. viij.*
Nucis Muschatæ,
Ligni Aloes } *an.* ʒ. *ij.*
Vini odorati q. f.
M. & ijs sapè quassatis ad mixtionem perfectam os abluatur.

Ad oris ablutionem.

Vel ℞. *Semin. Maioranæ,*
Basiliconis,
Caryophyll.
Nucis Muschatæ,
Cinnamomi,
Ligni Aloes,
Styracis Calamitæ,
Ambræ } *an.* ʒ. *ij.*
Moschi ℈. *f.*
M. & aq. rosat. optimè excipiantur, deinde formentur pilul. paruæ ad figuram ciceris, quarum duæ deglutiantur, & duæ in ore seruentur.

Pilulæ ad idem.

Puluis.

Vel ℞. *Piperis,*
Zedoariæ,
Nucis Muſchatæ } *an.* ℥. *i.*
Salis Gemmæ ℥. *ſ.*
Cortic. Citri ℨ. *iij.*
Folior. Maioranæ exſiccator. ℨ. *ij.*
M. & f. puluis pro eodem vſu.

Vſus prædictorum.

Circa quorum adminiſtrationem ab eo minimè calamus temperandus, videlice quòd dum vſu recipiuntur, aqua in ore detineatur, ne medicamenta in palatum præc pitentur.

Viuẽdi norma, & obſeruatio.

Victus ratio ex dictis conſpicua. Aduerte tamen cæpas, allia, caryophyllorum comam, peculiari quadam ratione, ex luxuriante, qua ſcatent corruptibili humid tate, fœtorem inducere, & proinde prorſus vitanda eſſe; mala verò perſica, & rad eryngij ſaccharo condita, vt quæ ad illum remouendum conducunt, frequenter vſu panda; & hactenus de Fœtore Narium, illarumq; affectionum curatione.

TRACTATVS II

PARS QVARTA.

De Affectibus Oris.

Oris varij vſus.

OS faciei decus, à nonnullis Poeticorum Scriptoribus nuncupatum (eſ cuius ad traducendam vitam, diuerſi, ac penitus varij ſunt vſus; primus on nibus conſpicuus, propter quem animalibus omnibus à natura inditum e os, ad moliendam deperditi reſtaurationem eſt neceſſaria ciborum rec ptio, atq; attritio, quæ attritio non eſt aliud, quàm ad faciliorem coctionem præpara tio (quicquid ſit, vtrum celebrata in ore attrictio ſit vna quædam coctio, non eni eſt hæc præſentis loci condigna diſceptatio) deinde ad primam coctionem, ſecundu magis communem opinionem, in ventriculo deglutio; quos ſecundus ſequitur ad de cernenda cibaria eorundem proficua deguſtatio, quæ eſt alter ex ſenſibus exterior bus, iuxta oris particulas celebratus; tertius, qui his duobus ſufficitur, ad exprimend deſideria cordis neceſſaria vox, atq; loquela, cuius prærogatiuæ, qualis, ac qualis dignitas, meditanda potius, quàm calamo exprimenda, vt à noſtro inſtituto valde aliena. Propter autem iſtos vſus natura in ore varias conſtituit partes, vna enim om nibus famulari nequit; harum autem partium illud eſt diſcrimen, vt aliæ externæ, qui ſenſibus ſubiectæ nuncupentur; quia verò ſenſum ſubterfugiunt, & latitant intern appellantur aliæ; omnes tamen iſtæ partes ſuos habent particulares morbos, vnicuic ſigillatim incutientes ſollicitudinem, quorum nonnulli vulgara, ac deteſtanda con ſuetudine, paſſim, & cum non leui ægrotantium moleſtia *à circumforaneis, circulato ribus, atq; mulierculis* medicationem ſuſcipiunt; imò ad id quandoq; negotium tr ducitur, vt præmiſſis *empyricis iſtis nulla methodo inuentis*, fruſtra rationabilia quæc tententur: Vnde iſtorum eo libentius in hac quarta parte curationem aggredior, qu magis neglecta, & à methodica inſtitutione remota; illius autem duo conſtituo mem bra, pro vt duo præmiſſa genera partium expoſtulant; in quorum priori curatione meditabor illorum morborum, qui externis partibus incommoda afferunt; corun autem, qui exercent internas partes in poſteriori; in vtroq; haud quaquam prætereun do illos, qui adiacentes partes, cum iſtæ, vel ad os pertinere non videantur, aut ſen ſum quoquo pacto præterfugiant, ſicq; tota oris medicatio, & adiacentium partium abſoluta erit.

Secundus. — Tertius. — Oris partes. — Quid in quarta hac parte præcipuè pertractetur.

PARTIS IV

MEMBRVM PRIMVM.

De Affectibus Partium Externarum Oris.

SAtis omnibus conſpicuæ exiſtunt externæ oris partes, cum ſenſui viſus ſubijciantur, vt ad ſatietatem ſuperiora docuere, quas omnes ad tres reduco ſpecies, videlicet ad labia, gingiuas, & dentes. Morbi quos experiuntur labia duorum ſunt generum, alij communes cum morbis aliarum partium; illorum tantùm peculiares alij; quos tamen omnes vnico complectemur capite ſub titulo de labiorum fiſſuris, vlceribus oris, & faucium; imò ne eadem ſæpius repetere cogamur, ſimul, & ſemel de vlceribus oris, & faucium agemus, vt quæ eiuſdem habent indicationes, & præſidiorum materias. Morbos gingiuarum ſecundo loco meditabimur, & ipſi quoq; quantumuis varij, ac diuerſi, vnico explicabuntur ſermone, ſub nomine doloris, tumoris, vlceris, carnis ſupercreſcentis, ac laxitate gingiuarum, vbi varia ætati puerili conſulentia ſpeculanda, & connectenda, ne in proprio de morbis puerorum libro citra neceſſitatem eadem repetamus. Quinimò eiuſdem ætatis rationem habentes, tertio loco de affectibus dentium pertractantes, illa omnia, quæ de dentitione ibidem diſcutienda, & enumeranda forent, hîc eadem ratione proponemus; qua propter prius de ortu difficili dentium ſermo habebitur, mox verò (vt cum alijs conſentiunt partibus) de dolore eorundem, qui ſanè dolor nemini eſt ſecundus; vt autem conſtant hac, vel illa ſubſtantia, de carie, perforatione, ac putredine dentium loquemur; quatenus verò ad celebrandam attritionem maxillis, ſiue partibus adiacentibus ſunt infixi, eorum mobilitatem, vacillationem, diſquamationem, & caſum ſpeculabimur; cæterùm, quoniam à qualitatibus, cùm primis, tùm ſecundis læduntur, opportunum erit ob primarum læſionem hebetudini dentium ſuccurrere, ſiue à calore, ſiue à frigore proueniat; tandem occaſione læſionis ſecundarum qualitatum, quibus frequenter dentes inficiuntur, de amouenda nigredine, ac illorum familiari reuocanda albedine peragendum, etiam ſi aliqui hanc amotionem ad medicinam de fucis reducant; & hi ſunt affectus partium externarum oris ſanandi.

Partes oris, ad labia, gingiuas, & dẽtes referuntur.

Labiorum morbi.

Gingiuarũ item.

Dentium affectus tertio loco abſoluuntur.

CAPVT PRIMVM.

De Labiorum Fiſſuris, Vlceribus Oris, & Faucium.

FIſſuræ labiorum, ſi generentur à fluxione humorum acrium, communes habent indicationes, cum ijs, quæ ad alia oris vlcera referuntur, qua autem ratione tractari debeant, ſæpius docuimus; ſi verò à cauſa adurente, ſeu frigore exprimente dependeant, præter conſolidantia, emollientia ſunt ad vſum traducenda; in ſimplici ergo vlcere, vti aphtæ conſolidandum, & agglutinandum per ſiccantia, & aſtringentia; in compoſito verò vlcere, materia infarcta detergenda, & ſiccanda; fluens verò aliò conuertenda, alterando viſcera demandantia, ne noua fluat, ſeu vt fluxio cohibeatur, qualia autem ſint indicantia, & quæ illorum indicationes, iam ſæpè in præcedentibus decantatum.

Fiſſurar. labior. indicationes.

Quare recurramus ad curationem, & tranſeamus per materias Chirurgicas iſtorum vlcerum: Si ergo malum à ſanguine foueatur, illius detractionem per ſectam venam moliemur, iuxta præcepta in angina obſeruanda; aperiemus igitur venas in cubito, Chirurgicæ materiæ.

&

Si malũ fiat à ſanguine, vena aperiẽda, hirud. & cucurb. affig. & ſub lingua; item, & per hirudines, & cucurbitulas, vt ibidem; quòd ſi materia ſit corroſiua, & fiſtuloſa, inuſtio cum ferro candenti probatur, poſt quam inuſtionem detracta cruſta, vlcus eadem ratione, qua, & alia tractandum vlcera, quod remedij genus adhibendum, vbi os corruptionem patitur, quinimo etiam aliquando, vt in vlceribus Gallicis, caro corrupta tenaculis auferenda inciſorijs; cauteria etiam, ad præſeruationem tamen, & maximè, vbi materia ſtillat à capite approbo, legibus, ac rationibus frequenter perſcriptis.

Cauteria, ad præſeruationem conducunt.

Pharmaceutica communia ex ſe nota. Medicamenta ex Pharmacia communia, vt per ſe nota ex alibi aſſertis ſuppono, & ad Topica deuenio. In fiſſuris ergo ad emollitionem commendo ol. ex vitellis ouorum, pomatam ol. amygd. dulcium lotum cum aqua roſata, ol. ſeminum lini, oleum nucum, & quodlibet genus ſeui; vbi autem vlceribus ſordicies aliqua adnectatur, poteritis adiungere dictis modicũ mellis roſ. ſimplic. vel ſimile vnguentum adhibendum

Topica.

Vnguentũ pro fiſſuris.

℞. *Ol. Roſ.*
Mellis Roſ. } *an.* ℥. *i.*
Myrrhæ,
Zingiberis } *an.* ʒ. *ij.*
Lithargyrii ʒ. *iiii.*
Ceræ Citrinæ ℥. *ſ.*
M. & f. vnguentum.

Profunt etiam cinis oſtrearum vlceri inſperſus, terebenthina cum ære vſto, & trochiſci Muſæ cum ſapa, aut vino. Pro conſolidatione laudo medicamentum, quod

Ad eaſdem conſolidandas.

℞. *Puluer. Teſtarum ouorum vſtarum,*
Gallarum,
Myrrhæ,
Aluminis Sciſsilis } *an. par. aequal.*
M. cum oeſipo.

Vnguentum album camphoratum, aquam aluminoſam, in qua camphora, & litharg. ſint diſſoluta cum modico tragacanthæ.

Ad vlcera, præſertim in pueris. Vlcera ſimplicia, ac cutanea, quæ in pueris præcipuè obſeruantur, tunc vbi malum vitio lactis ſuccreſcit, primò nutrici conſulendum, deinde vlcera illinienda diamorone, ſyrupo de roſis ſiccis, myrtino, & ex ſucco mali punici, vel agreſtæ; at ſi vlcera rubra extiterint, ac phlegmonoſa, & ideo ab alio, quàm à lacte producta, tunc (hoc in caſu) puluis roſarum, farina lentium, puluis ſumach. vel eorundem decoctum vſurpandum, modicè enim refrigerant, nec fortiter aſtringunt; quòd ſi vlcerum flauities, bilem oſtenderit, ſyr. de portulaca, ſuccus ſolani, vt magis refrigerantia, dictis poterunt admiſceri; & ſi his morbus non cedat, laudo decoctum roſarum, & hordei

Ad vlcera pituitoſa, & melancholica. cùm per ſe, tùm cum melle roſ. adhibitum. Quòd ſi pituitoſa, aut melancholica vlcera fuerint, oportet diſtinguere medicamenta iuxta ætates, quoniam in puerili ætate medicamentum eſt conficiendum ex roſis ſiccis; in grandioribus autem ad vſum deducendum decoctum myrti, & olearum, ſiue ſumach. vel omphacinum cum vino mulſo, aut lac Aſininum cum bolo Armena, vel diamoron cum oximellite ſimplici; quinimo puluis mannæ, thuris, maſtichis nucum cupreſſi, & ad maiorem diſcuſſionem puluis croci, farina fœnugræci prædictis omnibus adiungi poterit. Cæterùm in

In vlceribus malignis. malignis aphtis, ac cachoetis vlceribus, medicamentum moliri debemus ex aniſo, paſſulis cum melle roſato: At ſi patientes in adulta reperiantur ætate, in ſimilibus vlceribus præparanda ſunt gargariſmata ex ijſdem medicamentis. Operæ autem pretium

Chelidoniæ præſtantia. eſt adnotare in iſtis omnibus vlceribus chelidoniam cum aſtringentibus vſurpatam cætera ſuperare; ſiq; maiori refrigeratione opus habeamus, nil præſtantius camphora;

Vel

℞. *Decocti Rosarum lib. ß.*
Succi Chelidoniæ ℥. ij.
Camphoræ ℈. ß.
M.

Si maiori refrigeratione egeamus.

Quòd si vlcera non tantùm cutim, sed penitiores etiam exerceant partes, cum remissa tamen sorditie, agendum detergentibus, sed mitioribus, vti sunt aqua sacchari, vinum mulsum, mel. ros. succus pilosellæ cum melle, & vino, quod remedij genus experientia à me frequenter est comprobatum aqua salsa, nitrosa, cinis centaurij minoris cum melle, quibus ob calorem, quem inducunt, sufficiendum ad partis attemperationem lac Asininum, & serum; at si vlcus impensè sordidum euaserit, eiq; corrosio aliqua, licet remissa sit adiuncta

Vlcera penitiores exercentia partes.

Ad vlcus valde sordidum.

℞. *Decocti Plantaginis, Oleastri* } *an. ℥. iij.*
Syr. Acetos. simpl. ℥. i. ß.
Mellis Rosati simpl. ℥. i.
Aceti Scyllini ℥. ß.
Pulueris Aluminis vsti ʒ. ij.
M. ad abluendum vlcus.

Vel ℞. *Præcipitati optimi ℈. i.*
Aq. Rosar. ℥. i.
M. pro eadem vlceris ablutione.

Cinis radic. fœniculi cum melle, amurca in vase æneo decoc. vel acetum acre cum puluere gallarum, vel cum sale ad idem conducunt; quòd si vehementer corrodant extollitur oleum chalcanthi, vel sulphuris, aqua illa aurificum *fortis* vocitata cum aqua rosf.

Ad idem impensè corrosiuum.

Vel ℞. *Chalcanthi ℈. i.*
Diamoron. ℥. ii.
M.

Vel ℞. *Mysi ℈. i.*
Vini subastringentis ℥. ii.
M.

Siq; istis eschara inducatur, curanda illius separatio cum lacte, vel decoc. fœnugræci: Cæterùm pro extergenda carne corrupta, vel pro illius reliquijs absumendis, post incisionem valent vnguentum Ægyptiacum, præcipitatum ex aqua rosarum cum cotto adhibitum. Ad ossis disquammationem valent trochisci de minio, qui

Si eschara inducatur, quomodo curanda.

℞. *Medullæ panis crudi benè fermentati ℥. iiii.*
Sublimati electi, & fortissimi ʒ. i.
Minii ℥. ß.
M. & contunde omnia simul cum modico aquæ rosatæ, deinde fiant trochisci ad formam nuclei pini, sed aliquantulum longiores, postmodum extendantur super tabulam, mox ponantur in furno non multum calido, vsquequo fuerint exsiccati, qui magis, aut minus corrosiui euadent, aucta, vel imminuta dosi sublimati.

Ad ossis disquamationem prosũt troch. Io. de Vigo.

Ad

Obſeruatio ſcitu neceſſaria circa vſum. *Ad conſolidandū, quæ conducant.*

Ad idem faciunt oleum chalcanthi, & alumen vſtum. Sed circa iſtorum adminiſtrationem cauendum, ne hæc acria in guttur, vel gulam traducantur, quòd vbi contigerit; deglutiendum eſt abluens, & emplaſticum, qualis eſt ptyſana, mulſa, vinum mulſum, vel ſimplex. Tandem ad conſolidationem deueniendum cum vino nigro auſtero decoctionis gallarum, malicorij, nucum cupreſſi; item ſuccus cytoniorum, vel granatorum, aqua roſata cum ceruſſa; pulu. etiam bol. Armenæ, ſanguinis draconis, coralij rubri, maſtichis, thuris, cornu Cerui, & omnium metallorum frigidā ablutorum.

Viuendi lex. *Edulia.* *Potus.*

In ratione victus, omnia inclinent ad frigidum, & ſiccum; quare eligatur cubile aerem huius temperamenti recipiens, ſecus induſtria (vt alibi docuimus) tales reddatur. Cibarijs ad id miſceantur mala cotonea, pyra, ſorba, corna, meſpila, omphacium, ſuccus arantiorum, granatorum, quinimo & lenticula cum pane cocta, ſicuti & far, oriza, milium, medulla Ceruina, aut Vitulina, & in inſigni feruore præſtat addere portulacam, oxalidem, lactucam, & cicoreacea omnia; ſiq; morbus puerum lactentem inuaſerit, conducet eundem victum præſcribere nutrici, cùm infantuli priuatione diſcurſus, & defectu comeſtionis illum non admittant; vitentur acria cuiuslibet generis, ſalſa, & amara, non tantùm quia huic affectui infenſa, ſed quia lædunt aſſumptione. Potus non ſit vini, & eò magis, ſi febris prohibeat præſentia; aliàs ſi ex virium languore illo neceſſariò ſit vtendum, accipe olygophorum; & hæc omnia habui pro Labiorum Fiſſuris.

CAPVT SECVNDVM.

De Dolore, Tumore, Vlcere, Carne ſupercreſcente Gingiuarum.

Doloris ſcopi.

DOlor, qui fit ex humorum fluxione à cerebro, & à capite præcipitatorum, vaporum à ventriculo eleuatorum, nec non, & ab alijs externis cauſis intemperantibus, & exulcerantibus gingiuas, ratione quidem ſui, poſtulat anodyna, ſed ratione cauſarum, varia requirit, nam materiæ copia, euacuationem; fluxio retractionem; generatio, ſui ipſius cohibitionem per alterationem viſcerum mittentium, quam alterationem moliri debemus aliquando frigidis; calidis aliquando, iuxta intemperiei exiſtentiam; materia autem impacta eradicationem, diſcuſſionem, alterationem per contraria, vnionem, & conſolidationem, ſecundum occurrentem opportunitatem. Tumores cuiuslibet generis illi ſint, qui à materia in gingiuas profluente generantur, iccircò eadem euacuantia, propter fluxam, & retrahentia, propter fluentem demonſtrantur; ſicuti carnis excreſcentia ad molares dentes in penitiori gingiuæ orta, occaſione humiditatis redundantis, propter quam molles, ac ſpongioſæ ſunt gingiuæ, ſiccantia, aſtringentia, & detergentia deſignat; vlcus conſolidantia, detergentia, & ſiccántia; laxitas, quæ inſignem humiditatem ſemper ſequitur, aſtringens ſiccans quærit.

Tumor, vlcus, & laxitas, quid requirant.

Redundante ſanguine, vena ſecetur, & cucurb. affigantur. *Cauteria, frict. & ligaturæ max. proſunt.* *In tumore cum rubedine gingiu.*

In curatione à materia Chirurgica, quando affectus prædicti ſunt inſignes, cum præſentia vitij ſanguinis qualiſcunq; generis, curatio auſpicanda cùm à ſectione venæ, tùm à cucurbitulis, ſecundum neceſſitatis leges, quæ maximoperè per fluxionem anteſignatur, in qua materia fluens, modus, & membrum à quo incipit fluxio omnino perpendenda. Cauteria quoq; iuges frictiones, ligamina artuum ex ſuperioribus, quantum ſint profutura, notum eſt. In tumore cum rubore, præmiſſis præmittendis, fluxione ſuadente, ſanguis affatim mittendus, ſic; aliquid obuiet huic operationi, ſtatim ſcarificandæ ſunt gingiuæ; at ſi tumor ad ſuppurationem proficiſcatur, illi immorandum, donec perficiatur, & tunc ferro tumor aperiendus, ac tandem abluatur ſtipticorum decoc. priori in caſu; in poſteriori decoc. hordei cum melle roſato. Cæterùm ſi fiſtu-

la à dente carioſo, vel quolibet alio modo affecto foueatur, continuò, ſeu quàmprimum extrahatur, quamquam experientia certo ſciam fiſtulam gingiuarum ad externas faciei partes pertingentem ſanari poſſe; in vlcere verò putrido erodente, & maligno, ac fiſtuloſo inuſtio cum ferro ignito accommodato ad vſum perducenda.

Si fiſtula ex dente carioſo, ſtatim educendus.

Medicamenta Pharmaciæ totius, capitis, ac ventriculi ex dictis, ac dicendis haberi poſſunt; quare ad particularia deſcendo, inter quæ conducentia ad doloris inhibitionem præſtat lac omne, ſed præ cæteris Aſininum in ore detentum, decoc. chamæm. maluarum, altheæ, cui vrgente neceſſitate, papauer, ſemina ipſius hyoſcyami, ut ſyrup. de papauere addi poterunt; ol. etiam roſatum completum in ore aliquantum detentum, vel amygd. dulcium ad idem facit; item cremor ptiſanæ coctæ in aqua maluarum cum oleo roſaceo in ore detentus; quemadmodum, & decoctum altheæ, foliorum olearum, ac roſarum; tandemq; pimpinella trita, & appoſita. Humor impactus diſſipatur, & eradicatur decocto diſcutientium infra habendo: Horum priora ab intemperiè calida dolore procedente ſunt vſurpanda: In intemperie verò frigida, quæ vt plurimum dolores excitat, idem decoc. cum decoc. herbarum capitalium, & aqua vitæ probatur, ſicuti in calida commendatur decoc. hordei, violar. & roſar. cum ſero lactis, lacte, ſucco papaueris, & lactucæ. Noto tamen præſente inflammatione, valde aſtringentia, & diſcutientia eſſe vitanda, ideo in principio Gal. vtebatur ol. lentiſcino, cui tamen nos adiungimus aliquid olei roſati, & loco olei lentiſcini ſubſtituimus aliquando maſtichinum; prodeſt etiam decoctum roſarum cum modico maſtichis in ore detentum, quod & ex roſis, abiecto maſtiche in vino nigro auſtero oligophoro commodè paratur. Progrediente morbo ad ſtatum vtemur carica pingui per medium diuiſa, & applicita, nec non, & decocto meliloti, vel fœnugræci cum malua, vel caricis pinguibus; tandemq; ad magis diſcutientia conuertemus curationem, vti ad decoc. ſaluiæ, ſampſuci, roriſmarini cū maluis, quibus medicamentis acetum, aliquam mordens haud immiſcendum, ſiq; ad illud deuenire neceſſitas oſtendat, in valde minima copia adhibendum, & eligatur, quod non ſit tàm acre.

Particularia ad dolorem inhibendū.

Humor impactus quomodo eradicetur.

Præſente inflammatione aſtringentia vitanda.

In morbi progreſſu.

Cæterùm, vbi his adminiſtratis adhuc dolor perſeuerat, procul dubio ſuppurantia in vſum traducenda, quæ tot numero ſunt, vt vix vno codice complecti valeant. Inter ea verò, mihi primò arridet decoc. altheæ, caricarum, paſſularum, dactyllorūq; nec non, & decoc. ſeu aqua maluarum cum adipe Suillo, & Gallinaceo; quinimo caricam pinguem ſupra per medium diſſectam laudo. Verùm, enim verò, quia aliquando adeo gingiuarum inflammatio augetur, vt parulis ex epulide fiat, tunc ſtatim hoc in caſu ad laxantia, & diſcutientia deueniendum; in genere quorum, præter propoſita, conducit cremor ptiſanæ hordeaceæ, mulſa, & omnia recenſita modeſtè calida, quæ ſi in duplici calefiant vaſe, tantò præſtantiora iudicantur. Ad carnem ſuperexcreſcentem, valent ſiccantia, aſtringentia, & detergentia, qualis eſt puluis gallæ, vel aluminis uſti, vel qui ſit ex æquis portionibus ſulphuris viui, & aluminis ſciſſilis, cùm per ſe, tùm cum melle roſato conditis; ſed, & oleum ſulphuris cum aqua roſ. ad idem præſtandum valet. In vlcere ſimplici ſiccantia, & aſtringentia poſſunt eſſe ex vſu; quare decoc. roſ. ſiccarum, corticum mali punici, malicorij, putaminum iuglandium, & gallarum in vino auſtero machinari poſſumus; ſicuti, & pulueres ex ijſdem, aut ex corallis rubris, imò & tutia præparata aſperſa erit ex vſu, poſt quem conducet abluere os ex decoc. iam dicto. In vlcere verò ſordido, proficuum eſt ad detergendum vti melle roſ. cui pro maiori deterſione myrrha adnectenda, muria olearum, oleum omphacinum, lentiſcinum, mellinum, æs, ferri ærugo, radix ariſtolochiæ; ſed vbi tanta non requiratur deterſio, ſat erit vſurpare ſyrupum de roſis ſiccis. In vlcere putrido erodente, & maligno infundatur in ol. roſ. omphacino feruenti lana ſpecillo inuoluto, & toties repetatur medicamentum, quoties vlceratæ partes exuſtæ appareant, ac circum circa albeſcant. Celebrata, ac perfecta vſtione, pars inſpergatur puluere roſar. ſiccar. corallor. gallar. modico myrrhæ adiecto; ſed ad idem conducit medica-

Inter ſuppurantia, quæ magis probentur.

Ad parulides ſuccreſcentes.

Ad carnem ſupercreſcentem.

In ſimplici vlcere, quæ ſint ex vſu.

In ſordido item vlcere.

In vlcere putrido, & maligno.

mentum ex granatis, supra pro curatione polypi descriptum, ideo cum vtilitate, ho in casu, ad vsum traducitur, quemadmodum hoc, quod mirificè præstare idem edo cuit vsus.

Ad idē mirificè prodest hæc aqua.

℞. *Aq. Rosar.*
Myrtillorum } *an. lib. ij.*
Caryophyll.
Cinnamomi } *an. ʒ. iij.*
Coral. rubror. præparat. ℥. ſ.
Lacrymæ Sanguinis Draconis ʒ. ij.
Boli Armenæ Oriental. ʒ. i. ſ.
Camphoræ gr. iij.
Aluminis Rochæ ʒ. vi.
Salis communis albi ℥. ſ.
Granorum lentiſci m. i.

M. & bull. ad consumpt. quartæ partis, deinde maneant in infusione per xxiv. ho ras, postea liquor distilletur per alembyccum.

Alia pro vlcere abluendo.

Vel ℞. *Vini albi optimi lib. iij.*
Ligni Guaiaci tornati ℥. ij.
Granorum Lentiſci,
Myrtillorum } *an. m. ſ.*

M. & bull. ad consumptionem sextæ partis, & maneant in infusione per xxiv. ho ras, vt supra, mox distillentur, & pro dicto vsu habebis liquorem, quo fouebis, & ablues vlcus.

Si fortioribus opus ſit.

Quòd si fortiora desiderentur, ascendemus ad oleum chalcanthi cum aqua rosacea ad alumen, aut tartarum subtiliter tritum, & ad puluerem mysi assati cum puluere gal larum, à quibus statim abluendum os, ne descendant in ventriculum decocto rosar. vi no machinato: Iam mundificata parte, sunt qui iubent puluerem sequentem impor inter labia vlceris

Vlcere mūdificato hoc vtendum puluere.

℞. *Mastichis,*
Thuris,
Coralli rubri } *an. ℥. ſ.*
Boli Armenæ,
Sanguinis Draconis } *an. ʒ. ij.*
Sarcocollæ ʒ. i. ſ.
M. & f. puluis administrandus, vt dictum est.

Ad gingiuar. laxitatē cum cruore.

Tandem pro curanda laxitate gingiuarum cruorem effundentium vtamini siccan tibus, & astringentibus propositis, quibus addo muriam oliuarum, pulueres foliorum lambruscæ super laminam ferream ignitam vstorum, vel qui fit ex æquis portionibus aluminis, & myrti.

Victus ratio.

Victus ratio qualis esse debeat, iam ex supra enarratis abundè patet. Illud tamen moneo, vt dulcia, & quæ actuali caliditate, aut frigiditate modum excedunt (quan tum fieri potest vitentur) vti gingiuis infensa; & de his hactenus.

CA-

CAPVT TERTIVM.

De Difficili Dentium Ortu.

Morbus hic inter pueriles fortè cooptandus fuisset, nisi ex professo hîc omnia ad dentes attinentia pertractare, ac mederi fuisset nostrum institutum, ne quid ad dentes spectans in præsenti mittatur; vtcumq; autem res se habeat, quando in aliquibus, vt legitur apud Scriptores, non nisi in adulta emerserint ætate, difficulter oriuntur dentes ob gingiuarum crassitiem, viscíditatem, & densitatem; quare illæ attenuandæ, detergendæ, & rarefaciendæ; & quia dolor ferè semper, aut saltem frequenter illi adiungitur, iccircò anodynis agendum; siq; (vt in praxi aliquando mihi contigit) eueniat, vt ex inflammatione gingiuarum febris succrescens eò perducatur, vt Medicam etiam ad se trahat contemplationem, cum fieri consueuerit in lactentibus, sat erit dixisse totam curationem illius nutrici adhibendam esse, ne morbus infæuiens, ex concomitanti euaderet principalis. Rationem reddit cur de hoc aff. hic pertractetur. Difficilis ortus causæ, & scopi.

Curatio hæc alia materia Chirurgica non perficitur, quàm sola gingiuarum confricatione, quoniam illa ad gingiuas, humiditas ad procreationem dentium necessaria trahitur; & vbi dentes erumpere obseruetur, denuò confricandum, sed digitis, vel aliquo alio instrumento intincto in oleo, butyro, & Gallinarum pinguedine, vel cum melle, & butyro; imò pro secreto à plurimis habetur hæc gingiuarum confricatio, si exerceatur cum cerebro Leporis. Gingiuar. perfricatio vtilissima.

Medicamenta communia, & quæ ratione febris, & humorum fluxus postulantur, vt monuimus, nutrici exhibenda, & propterea infantili corpori inunctiones, & cataplasmata dictum compescentia fluxum possunt admoueri, de quibus suo loco. In genere tamen inunctionum, mihi summoperè arrident inunctiones factæ cum ol. myrti, mastichis, & cotoneorum; in genere verò cataplasmatum, quæ compaginantur ex hordei farina, succo, & puluere plantaginis, rosis, thure, masticche, bolo Armena, balaustis, corticibus mali punici, gallis, & cæteris similibus. Quantùm verò pertinet ad alia medicamenta priuata gingiuis simile illiniendum habens virtutem faciendi satis memoratis indicationibus. Medicamẽta communia. Inunct. & cataplas. in genere magis vtilia.

℞. *Ol. Liliorum,*
Amygd. dulc. recen. } *an. ℥. i. ſ.*
Cyperi subtil. pul. ʒ. i.
M. & f. linimentum.

Peculiaria ad easdem indicationes.

Caricæ ebullitæ in decoc. altheæ per medium discissæ, ac pulueres cyperi resperfæ ad id plurimum valent.

A proprietate operantur cerebrum Ouillum siccatum, & appositum, cerebrum Leporis, vt supra administratum, lac Canninum, puluis dentis eiusdem animalis combusti, dens etiam Leonis, Canis, Equi anniculi, Lupi, oculus Cancri, & testa Cochleæ collo suspensa quammaximè prosunt. Superest ad dolorem cohibendum in dentitione bacchantem vsurpare butyrum recens cum decoc. lactucæ lotum, oleum rosarum completum, succum solani, quæ omnia potius calida actu, quàm tepida adhibenda veniunt, ob rationem non modò in præcedenti adductam capite, sed etiam, quia infantes non modò extrema, sed frigida nulla ferè ratione haud perferunt. A proprietate operantia. Ad dolorẽ in dentatione cohibendum.

Victus ratio, & plurima alia, quæ hîc desiderari possent, alibi petenda; & pro nunc satis.

CAPVT QVARTVM.

De Dolore Dentium.

In dolore à continui solutione facto.

Ab intemperie.

A materia, quæ est vapor, vel humor.

Indicationes, & causæ.

AFfectus hic contumax, & grauis Medico, & ægrotanti negotium facescit maximum, ideo varia, atq; innumera sibi vindicauit præsidia, quinimo res eò deducta, vt vulgares etiam in illius incumbant medicationem. Dolor ergo dentium si perpendatur, vt fit à solutione continui, quæ secundum se est mente contemplabilis, propterea nihil vtilis indicat; si verò consideretur, vt fit ab intemperie, tunc postulat contrarium alterans, quod vt plurimum est calefaciens, quia vt plurimum, cum dolor hic fit cum stupore, ideo ab intemperie frigida procreari constat; at si eum meditemur, vt prouenit à materia, tunc operæpretium est examinare numquid materia hæc sit vapor, an humor; & si humor vtrum excrementitius putridus, vel non putridus, aut alimentalis, à quo oritur affectus similis inflammationi. Hæc autem omnia, vt impacta, discutienda; vt putrida, eradicanda; quod autem non est impactum, sed fluens dicitur, repellendum, ac reuellendum. Cæterùm, etiam si causæ rationem habere debemus, minimè tamen obliuiscendum doloris, quemadmodum omnibus præmittenda totius prouidentia.

Venę sectio vbi, & quãdo conueniat.

Cucurb frictiones, & ligaturæ.

Fonticulorum vsus.

Ad materias ergo remediorum deueniendo, quò ad Chirurgicas constituò in habitu plethorico, & in dentium, ac gingiuarum inflammatione, optimum, ac necessarium esse secare venam basilicam, gratia reuulsionis, si à toto materia mittatur; cephalicam, si à cerebro; cucurbitulæ quoq; scarificatæ scapulis, vt trahamus à capite apponuntur; quemadmodum & frictiones, deligationes, & lotiones extremorum quæ pro communi euacuatione vsurpantur. Particularis autem perficitur per ea quæ materiam in loco dolenti existentem detrahunt, quod sanè obtinebis incisis venis sub lingua, cucurbitulis mento admotis, hirudinibus gingiuis applicitis, prætereà quam quod nullo modo earundem scarificationes spernendæ; siq; dolor hic frequenter, & cum insignibus cruciatibus patientem exerceat, minimè improbandus vsus fonticulorum in brachio affecti lateris, si fluxio à cerebro erumpat; in crure autem, si à toto, vel à parte inferiori fluxus dependeat. Tandem quò ad dentem, si dolor fit in profundiori, ac secretiori parte dentis, densq; perforatus appareat, tunc acu ignito siue extremitate stili ignita perforatus dens cauterizandus, idcircò ferrum ignitum radicem, & partem putridam, ac corosam pertingere debet; solet etiam id fieri cum instillatione olei feruentis, quæ celebratur cum stilo cotto inuoluto, interim partes vicinæ gingiuarum, ac dentium muniendæ petijs madefactis in ol. rosato, & albo oui pasta, vel cera; quinimo si dolor adhuc in profundo extiterit, sed nihilominus dens non sit perforatus, tunc acu cum ferro ignito perforandus; siq; cætera non prosint, ad dentis extractionem vltimò deueniendum. Hæc autem executioni committitur, hi obseruatis, primò, vt dolor sit in dente, non autem in gingiua, maxilla, & neruo; secundò, vt immineat corruptio vicinorum; tertiò vt sit perforatus, liuidus, & vacillans locutioni, ac masticationi impedimentum adferat, aliàs à simili abstinendum euulsione, quia periculum imminet, ne febres, inflammationes, & fluxus sanguinis insignes superueniant, & scio aliquos ex emanatione hac sanguinis immodica perijsse; quare vos moneo, vt continuò extracto dente gingiuam digitis astringatis, & os posca abluatis, vel aliquo alio simili liquore astringente. Argumenta extrahendi dentes, nostri temporibus sunt ferramenta admodum vulgata, & consueta, prius gingiuarum celebrata scarificatione, vel ad vsum deducta cauterizatione actuali, aut cum ferro ignito multories foramini imposito, vel oleo feruenti, vel olibani grano ignito; siq; dens minimè perforatus existat, ad radicem comburendus, quæ operatio non est ad vsum perducen-

Dentis perforati cauterizatio.

Si non sit perforatus, & dolor in fundo resideat.

Si dens extrahendus, hæc obseruanda.

Dente expulso, quid faciendũ.

iucenda, ni primò ſedatus fuerit dolor, etiam per ſtupefacientia. Hac in operatione placet præferre *circulatores*, & *circumforaneos*, ea enim dexteritate, ac diligentia dentes noſtris hiſce temporibus extrahunt, vt dicta haud immineant pericula, & propterea maxima cum audacia ad illam deueniunt, & quod magis, ac laudabilius eſt, dentes extrahunt abſq; patientis maximo dolore, quòd in noſtris non experimur Chirurgis. Obſeruaui ipſe vnum ex iſtis, qui Bononiæ olim natus fuerat educere dentem uidam prægnanti, quæ fatebatur ſe vix perſentiſſe trahentem ferrum, ferèq; nullo lolore, vel ſanguinis fluore fuiſſe tentatam. Veſicantia etiam brachio lateris affecti mpoſita non improbantur, & præter illa, in eundem finem, ad euulſionem ſcilicet annunculus, & allium tritum volæ manus eiuſdem lateris per noctem affricata, & dentaſunt ex vſu; ſynapiſmus verò, & cauſticum ex calce, & ſapone molli brachio è ireĉto ſecundum partem domeſticam dentis dolentis infixa commendantur.

Circulatores in hac extractione tantùm præferantur.

Veſicantia, & alia huius naturæ non improbãda.

Medicamenta, vel dolori, vel cauſæ debentur, quando dolor præſens eſt, at ſi abſit, tunc inſiſtendum remotioni cauſæ tantùm, & præſeruatio hæc nuncupabitur operatio: Quæ cauſæ rationem habent, illa per remotionem cauſæ ſimul etiam dolorem upprimunt. Circa quæ id tantùm noto, vt pilul. eligantur, vitentur maſticatoria; q; aliqua huius cenſus admittenda, illa ſine maſticatione in ore ſunt detinenda; ad uacuationem materiæ fluxæ ex Gal. 10. Method. medend. 10. ſtaphiſagriæ detentioem in ore prædictam laudo, ſicuti & alia omnia, quæ in capite de dolore capitis ad l præſtandum cum leui ſemper maſticatione fuere perſcripta, vbi etiam petenda, uæ toti conſulunt ſecundum debitam humorum, ac morborum proportionatam haitudinem.

Medicam. vel dolori, vel cauſæ debentur.

Cauſa doloris remota, remouetur, & dolor.

Pillul. maſticatorijs vtiliores.

Ad Topica ergo me conferens, & primò ad ea, quæ pro ſedando dolore locum haent, laudo ablutionem, ſiue euaporationem per cannulam ad dentem perforatum ex ecocto maluarum, anethi, chamæm. meliloti, fœnugræci, ſemin. lini, porri, braſſiæ; idem præſtat lac Aſininum, & Caprinum; ſed & dentibus illinitur in cauſa calida leum roſatum, oleum chymicum ex camphora, in ore detinetur vinum in quo hyoſciami radices incoctæ, vel ebullitæ fuerint, in frigida ol. chamæmel. ſulphuris, vium myrrhatum, decoc. florum ſaluiæ, roriſmarini, ſtœchadis Arabicæ, betonicæ, naioranæ, nigellæ, pyrethri, in vtraq; autem ol. ex terebinth. cum puluere camphoæ, oleum lumbricatum, vinum decoctionis radicum mori Gelſi, vel cum vernice paatum, acetum acerrimum, in quo ferbuerit ſandaraca Arabum, quæ & naribus, & ruribus ad partes externas adhiberi poterunt. In genere etiam exterius vſurpatoum proderit cataplaſma ex pomis dulcibus coctis, mica panis, ol. roſ. completo, & nodico croci;

Topica ad dol. ſedandum.

Catapl. in genere externa.

Vel ℞. *Radic. Altheæ nu. xij.*

Coquantur in aqua, vſquequo lignum illis diſciſſis extrahi poſſit, deinde ſecundum artem exteriorem decorticentur, incidantur, & contundantur ad vſum emplaſtri, noxq; miſceantur cum huiuſmodi farina.

℞. *Farinæ Fœnugræci,*
Seminum Lini,
Anethi,
Flor. Chamæm. } *an. ℥. i.*

Farinæ Hordei ℥ iiij.

Malaxentur hæc omnia inſimul, in fine adde

Ol. Chamæm. ℥. ij.

Anethi ℥. i.

Quinimò fæces decoc. in cauſa frigida præſcripti hûc eodem applicitæ referantur modò; ſacculus ex milio, furfure, ſale, vel ex floribus chamæm. ille in calida, hic in frigi-

Dolore adhuc sæuiente, ad narcotica reccurrendum.

Item ad opiata.

frigida probatur. His haud conferentibus, præcipuè in causa calida, ad stupefacienti curatio conuerti potest; quare decoc. violar. lactucæ, & nympheæ commendatur deinde addatur mandragora, papauer, portulaca, & solanum; ex quibus postremis ad idem succus elicitur, atq; his ad penetrationem nonnihil aceti adiungi potest; præstat omnibus vinum decoc. hyosciami; quòd si hæc non sufficiant, ad opiata ascendendum, qualis est theriaca, mithridaticaq; confectio illinita, & in foramen indita;

Vel ℞. *Opij gr. ij.*
Hyosciami gr. i.
Mandragoræ gr. iij.
Aceti acerrimi ℥. i.
Aquæ Rosar. ℥. i. ß.
M. & bull. ad tertias, deinde colentur pro vsu dicto.

Ad dentem obturandũ mixtura.

Vel ℞. *Theriacæ ʒ. ij.*
Pyrethri, } *Nigellæ* } *an. ℈. i.*
Aq. vitæ ʒ. ß.
M. & dens tali impleatur mixtura.

Vel ℞. *Opij,* } *Croci* } *an. gr. i.*
M. cum sapa, & foramini imponatur.

Non desunt, qui audent vti opio per se, nulloq; alio permixtum medicamento medicamentis aurium, & narium aliqui etiam opium adiungentes, haud inutile existimant, à quorum vsu dentes abluendi decoc. ex vino saluiæ, rorismarini, hyssopi, & maioranæ.

A proprietate dolorē remouent.

A proprietate corrigere dolorem conceditur pulueri cornu Cerui vsti affricato, pulueri dentis Canis vsti cū pasta, vel aceto excepto, comburatur autem in furno; suffumigium ex eodem dente prodest; senecta serpentis combusta, & cum melle permixta; decoc. ligni, & corticis pini, colocynth. pyrethri, aristolochiæ rotundæ, quod in aceto parandum; peucedanum perforatis dentibus ad idem imponitur; radix apij collo suspenditur; tandem altheæ emplastrum supra descriptum commendatur. Cæterùm inter anodyna connumerantur, quæ frangunt, & extrahunt dentem, de quorum serie est oleum sulphuris, chalcanthi instillatum; contactus radicis chelidoniæ apud meos rusticos est familiariter in vsu; fricant autem denti materiam illam flauam, quæ resilit ex illius fractione; imò vtuntur etiam eodem modo illa ad poros in facie, manu, vel qualibet alia parte obliterandos; pyretrhum in aceto acerrimo per xxxx. dies maceratum pariter affricatur, vel illius decoc. ad tres quartas; succus tithymali, puluis vermium terrestrium siccatorum, & combustorum. Sed priusquam illo vtamini lima portionem aliquam dentis adimite; ol. in quo Ranæ fluuiatiles coquantur, quod affricandum, donec vacillet, & dimoueatur, & tunc, aut filo, aut digitis extrahendus;

Frangentia dentes, & extrahētia.

Obseruatio ante vsum adhibendorum.

Vel ℞. *Radicis Apij syluestris,* } *Piperis* } *an. ℥. i.*
M. & in puluerem redigantur, deinde cum pice liquida excipiantur, dens impleatur, ac circumuoluatur.

Topica dol. corrigentia.

In dol. stupido, qui fit ab acidis, friabilib. &c.

Sed iam ad Topica, quæ dolori succurrunt, habita causarum ratione conuertamur; In dolore ergo stupido, qui fit ab acidis exasperantibus, probatur commansio portulacæ,

lacæ; quæ ſuo lentore hæc omnia corrigit mala; ſed vbi acida illa exaſperantia ſunt friabilia, & ſtupor oritur à fluxione, vomitu, ſtridore ferræ, attritu molę, vel ab alio quid ſimile, vt eſt inciſio ſuberis, oleum calidum in ore detineatur, butyrum, pinguedo Anatis, lac Aſininum, aliaq; eiuſdem cenſus; ſal etiam dentibus affricetur, à quo os cum tepida abluatur; panis quoq; calidus, vel caſeus in eundem maſticatur finem.

In dol. à calida intemperie.

In dolore, cuius cauſa ſit intemperies calida, aqua roſarum cũ quarta parte aceti in ore detinetur, vel decoctum hordei, roſarum, myrti, lactucæ, ſolani, ſemperuiui; item ſuccus plantaginis, ſolani, lactucæ, ſemperuiui; ol. etiam roſatum omphacinum, myrtinum, & nenupharinum, quibus, ratione penetrationis, pro ſingula vncia liquoris, licet addere ſcrupulum ſemis camphoræ, vel quartam partem aceti, dummodo gingiuæ non ſint malè affectæ; caput perfundatur roſacea, & aceto; in nares, & aures immittatur oleum roſatum, myrtinum, partibuſq; vicinis, & adiacentibus omnia recenſita admoueantur. In dolore autem, cuius cauſa ſit intemperies frigida, ablutio cum vino ſimplici, aut medicato cum guaiaco, ſaſſafras; roremarino, ſaluia, & ſimilibus commendatur; vel cum decocto pyrethri, nigellæ, calaminthæ, origani, dictamni Cretici facto in aqua cum octaua, vel decima parte aceti; laudatur, & pyrethrũ, luteum oui aſſi, panis ex furno extractus maſticatus; hûc pertinent antidoti magnæ antiquæ, aqua vitæ ol. caryophyll. ſaluiæ, roriſmarini, chymicum balſamum, ramuſculus ſchænanti ignitus, aut pyrethrum in ol. feruentiſſimo calefactum, oleum ipſum ſulphuris, ac chalcanthi per ſpecillum admoueatur, munitis dentibus vicinis, vt ſupra.

In eodem à frigida cauſa.

Ad gingiuarum inflammationem arcendam.

His iam ad vſum traductis, vt cohibeatur gingiuarum inflammatio operæpretium erit abluere os lacte Aſinino, vel Caprino, cum ſucco roſarum: Pro auribus, & naribus eædem antidoti conueniunt, ſicuti, & ol. amygd. amarar. ſambucinum coctum in cauo cæpæ, addito non nihil caſtorei, vel euphorbij; exterius ponatur ſacculus ex milio, ſale, & orobo torrefactis, additis caryophyl. nuce muſchata, & cinnamomo. In dolore modò proueniente ab intemperie ſicca, dens illiniatur butyro, pinguedine Gallinæ, Anſeris, Anatis, ol. amygd. dulciũ; os colluatur decocto maluar. fœnugræci, caricar. pinguium, dactyllorum, lacte Aſinino; carica aperiatur, & calefiat, aſperſaq; farina fœnugræci denti admoueatur. In dolore, qui præter intemperiem à materia fouetur, oportet diſtinguere de materia, quia, vel fluit, vel fluxa eſt; & ſi fluxa, vel impacta, vel non impacta eſt: Ratione ergo materiæ non impactæ, ſed fluxæ reprimentibus agendum, quæ ſunt decoctum in vino aſtringenti, vel poſca, ex roſis, gallis, balauſtis, malicorio, cornis, rubo, & huiuſmodi: Hûc pertinet diamoron, ſyrup. myrtinus, de roſis ſiccis, rob nucum, & alia in eadem ſerie repoſita; in quorum repercutientium genere, vbi cauſa ſit frigida, maſtix, ſandaraca, & nuces cupreſſi adiungantur; in calida verò ol. roſ. Ratione autem materiæ fluxæ, & impactæ non diſcedendum à diſcutientibus, quæ in frigida intemperie, eadem erunt, quæ ſupra; inter quæ magis placet carica diſciſſa calefacta, atq; reſperſa puluere pyrethri; & vbi materia hæc eſſet putrida, & corrupta, ita vt generarentur in ea vermes, tunc probatur ſuffumigium cum cannula, vel traiectorio ex allio, porro, colocynthide, ſcordio, radice cucumeris, quæ puluerata, & cera excepta ſuper ferrum candens ad id proijcienda: Idem præſtat puluis ſemin. hyoſciami pariter cera exceptus; decocta quoq; eorundem conuenirent, niſi medicamentum ingratitudinis leges omnes pertranſiret; ſed omnium fortè præſtantius erit immittere oleum, cuius ad id deſcriptionem ſequentia inſinuabunt. At ſi vbi materia non putrida, ſed alimentalis exiſtat, qualem obſeruamus in dolore pulſatili, oleum nucleorum perſicorum, amygd. amar. cum puluere eorundem nucleorum perſicorum, myrrhæ, & ariſtolochiæ, vel puluere iridis eſt ex vſu. In dolore proueniente à materia fluente, intercipientia temporibus è regione dentis dolentis applicanda, quæ alibi enumerantur; ad deriuationem valent ſacculi ex cumino aduſto, ſale, & milio occipiti, vel ſincipiti appoſiti.

In dol. ab intemp. ſicca.

Si vltrò intemp. adſit materia, vel impacta eſt, vel non.

Si impacta haud ſit.

Ratione fluxæ, & impactæ.

Ad materiã putridam cũ vermib.

In eadem alimentali, ex qua dolor pulſatilis.

Materia fluente, intercipientib. vtendum, & deriuantib.

Vſus rectus.

In adminiſtrationem medicamentorum ad dentes attinentium, in cauſa frigida, ſint

sint calida; in calida tepida; discutientia, & ipsa calida, ac reprimentia tepida; frigiditas enim dentibus infensa, quibus ieiuno ventriculo vtendum; vrgente autem necessitate, tribus horis post cibum. Quæ à dolore præseruant sunt ablutio oris bis in mense cum vino decoctionis radicis tithymali, succus cæpæ dentibus illitus;

In præseruatione a dol.

Vel ℞. *Pulueris Lanæ succidæ vstæ linteolo alligatæ ʒ. i.*
Salis ℈. i.
M. & f. puluis subtil. quo dentes leuiter confricentur.

Puluis ad idem.

Ad idem facit puluis capitis Leporis vsti, vel contriti prius, & cum melle malaxati, ad illitionem, vel addatur puluis ireos; aut

Pro ablutione.

℞. *Succi Racemorum Brioniæ lib. i. ſ.*
Succi Corticum radicis Mori Celsi ℥. i. ſ.
Coquantur, siue ad spissitudinem, siue ad medietatis consumptionem, deinde abluantur superstite liquore dentes, ante cibum per septem dies continuos.

Viuendi norma.

Victus accommodatus ex alibi dictis eliciatur, ne eadem repetamus. Moneo tamen circa cibum primò illum persæpè leuare dolorem, & ideo rationem habere anodyni, dumodo tamen in qualitatibus primis, illisq; actiuis non excedat, potissimè in frigiditate, quæ semper neruosis inimica partibus; in passiuis potius ad humidum, quàm ad siccum vergere debet, ita enim induit rationem emplastici. Secundò obseruo quælibet nimis solida, dura, & quæ multa indigerit masticatione incommoda esse, quia nimia masticatio non potest non attrahere; & pro nunc sufficiant hæc.

CAPVT QVINTVM.

De Dentium Perforatione, Carie, ac Putredine.

Erosio, vnitatis solutio est.
Erosio, ne augeatur.

Perforatio haud fit absq; erosione; erosio est continuitatis solutio; solutio vnitatis vniens postulat, iccircò videtur, quòd oporteret vnionem per accommodata facere; sed quoniam materia ossea dentis vnionem istam non admittit, propterea vtilis nihil præmonstratur, sed omnis mouendus lapis ne maior euadat, quòd sanè obtinere licebit, cum fiat à materia erodente, si huiusmodi materia euacuetur, & dissipetur, quòd certè præstandum, vbi dentes putredine corripiuntur; qua propter vniuersalibus præmissis, nec non munitis vicinis dentibus, ac partibus, ne dicta contrahant, & medicamentorum læsionem persentiant, ad hæc deueniendum remedia.

Ex Chirurg. quid hauriendum.

In Chirurgia ad cauterizationem dentis perforati veniendum, aut ferro candenti, vel cum ol. sulphuris, & chalcanthi, vel aqua chymistarum, qua præcipuè putredo corrigitur; cauteria in brachijs sunt proficua ad tollendam augmentationem perforationis, & ad ipsam ex toto arcendam perforationem, maximè stillante à capite materia; quòd si dens sit perforatus, & incommodum adferat, nulla cunctatione extrahendus, modo, & instrumentis supra dictis; addo tamen, quòd si ex perforatione dens ita debilis euaserit, vt in constrictione fractionem illius timeamus, optimum consilium erit, secundum Pauli sententiam illum replendo sic munire, vt omnis timor obliteretur. Perfecta extractione, si caruncula præsentes existant sale confricandæ, ac postea vino, aut posca colluendæ.

Medicam. totius alibi petenda, & peculiaria hic ennumeranda.

Medicamenta totius, capitis, ventriculi, & consentientium partium, vt aliunde nota ibidem petantur. Quare particularium tantùm sermonem habeamus, quæ vt patet

patet, operæpretium est ea astringere, roborare dentes, & materiam fluxam dissipare; in quorum serie à præscriptis in antecedentibus capitibus, hæc proponuntur.

℞. *Salis Amoniaci,*
Salis Gemmæ } *an.* ʒ. *ij.*
Aluminis Zuccharini ʒ. *i. ſ.*
M. & pulueriZentur, ac postea in aquam proijciantur, qua erosio dentis diligenter abluatur — Pro dentis ablutione.

Vel ℞. *Coralij rubri,*
Mastiches } *an. par. æqual.*
M. & f. puluere, erosi dentis cauitas impleatur. — Puluis ad cauitatem replendam.

Valet etiam gummi hederæ, vel cupressi adimplere dictam cauitatem; ad hoc etiam pertinet camphora in causa calida; in frigida gallia muschata cum cypero, & mastiche pulueratis; & vbi nullus est recessus vtriusq; qualitatis, folia auri indenda. Vt autem à perforatione dentes arceamus, præter hæc, habeo primò puluerem ex cyclamine, & myrrha, quæ melle excepta exhibeantur, vt non ita astringentia; secundò vinum myrrhatum; tertiò dentifricium, quod constat ex æquis portionibus nitri, sæpiæ, & myrrhæ; quartò — In causa calida, cāphora prodest. In frigida. Dentes ne perforētur.

℞. *Origani* ʒ. *ij.*
Malabathri ʒ. *ſ.*
Cornu Cerui vsti ʒ. *i.*
M. pro dentifricio. — Dentifriciū ad idem.

Quintò pulueres ex testa Cochlearum, Ostreorum vsta, ex Bucinis sale repletis, ac postea vstis, ex Purpura vsta, ex cornu Capræ vsto. Et hæc illa sunt, quæ perforationem, ne accedat impediunt, & dentes mundos, ac detersos seruant.

De victus ratione id tantùm moneo, vt præscribatur talis, quæ putredini resistere valeat; & alia ad horum affectuum curationem, tāquam peculiaria non suppetunt. — Victus ratio.

CAPVT SEXTVM.

De Morbilitate, & Vacillatione Dentium.

VItium hoc, vt plurimum ætatem sequitur, etiam si à senectute, alias adoriatur ætates; in senectute autem ferè semper contingit ex defectu alimenti, sicuti etiam post diuturnos morbos ab eadem causa procedit. Quare, hoc in casu, demonstratur alimentum reficiendum esse, mox verò astringendum, vt consolidentur; at si à nimia humiditate nerui radi dentibus substrati pendeat, quæ causa in qualibet ætate vigere potest, tunc oritur scopus siccandi; si verò à succo erodente, vt in Venerea lue, succus hic eradicandus; si autem ex gingiuarum defectu originem trahat, quia à mordacitate, & acredine excrementorum abraduntur, prius gingiuæ ab illa excrementorum colluuiæ expiandæ, mox illarum regeneranda caro, ac tandem agglutinandum; in gingiuarum cruore astringere oportet; causâ externâ in solo ictu consistente nihil vtile habemus. — Dentium mobilitas vnde proueniat. Indicationes, à varijs petuntur causis.

Ad curationem per Chirurgiam deueniens statuo in tabo Gallico, vel in aliquo alio congeneo affectu in dentes irruente, vt abrasorio auferatur, & dentes mundificentur, vel ad idem illiniatur oleum sulphuris, & aqua fortis, qua vtuntur Aurifices. — Chirug. in Gallica tabe.

 Cæte-

Ad dentium supereminẽtiam lima vtamini. Cæterùm, quoniam in ictu non modò mouentur dentes, sed etiam aliqui cæteris supereminent, iccircò tunc limâ, qui supereminet comminuatur, & abluatur os decocto astringentium, vt malicorij, rosar. gallarum, & huiusmodi; lac Asininum etiam plurimum ad id commendatur.

Medicamenta Pharmaceutica mobilitatis communia, vltra satietatem manifesta. De peculiaribus noto, quòd si mobilitas ex alimoniæ defectu progignetur, prius debita victus ratio multi chymi instituenda, & postea ad astringentia accedendum; si ab humiditate siccantia, & astringentia vsurpanda; quare tutia præparata summoperè valet; puluis ex alumine scisso, manna, thure, vel ex psydijs gallis, pyrethro, mastiche, croco, thure, vel ex coralijs, & mastiche; item oleum rosatum omphacinum, & alumen cum aceto; puluis etiam ex cornu Cerui vsto, vel talo Bouis cum vino decoctionis astringentium, potissimè corticis vlmi; quòd si malum pendeat à vitioso succo, astringentibus permiscenda discutientia, deinde sola astringentia: Quæ ergo discutiunt, & astringunt sunt decoctum guaiaci in vino astringenti cum malicorio, mastiche, plantagine, fol. quercus, vel decoctum astringentium cum iride in aceto stillato, vel oximel scyllinum, cui immacerentur guaiacum, & succus plantaginis, à quibus inspergenda affecta pars puluere gallarum, mastichis, nucum cupressi: Quæ astringunt tantùm, ex præmissis manifesta. Quòd si gingiuarum substantia sit deperdita, antequam carnis deficientis generationem curemus, prius gingiuæ, ac dentes siccandi, detergendi aqua forti, oleo sulphuris, postea oximel scyllinum medicatum (vt supra præscriptum fuit) adhibendum; tandemq; ad infrascriptas lotiones, ac pulueres deueniendum; pro lotione igitur

Peculiaria in alimenti defectu, & humiditate nimia.

Si mobilitas à vitioso pendeat succo.

Discutiẽtia, & astringẽtia, quæ sint.

In gingiuarum substantia deperdita.

Lotionis forma.

℞. *Decoc. Balaustiorum*
Fol. Oliuæ
Rosar. rubear. ℥. *v.*
Aceti ℥. *i.*
Mellis ℥. *ii.*
M. ad abluendum.

Ad abluendum alia.

Vel ℞. *Aq. Plantagin.* ℥. *v.*
Aceti Scyllini ℥. *ii.*
Fol. Myrtillorum, } *an. m. ſ.*
Sorborum
Aluminis Rochæ, }
Balaustiorum, } *an.* ʒ. *i.*
Sarcocollæ, }
Cortic. Granatorum }
M. & bull. ad tertias, deinde adde
Mellis Rosſ. colati ℥. *i. ſ.*
Syr. Myrtini compositi ℥. *ii.*
M. & iterum bull. ad iii. partis consumptionem, deinde f. colat. pro eadem ablutione.

Ad idem.

Vel ℞. *Aquæ fol. Quercus lib. ſ.*
Sandarachæ Arab. sub. puluer. ʒ. *ii.*
M. ad idem.

Perfecta lotione, pulueribus dentes fricandi

℞. *Mastichis,* } *an.* ʒ. *ii.*
Thuris }

Rosar.

Puluis pro Dentifritio.

Rosar. rubear.
Spumæ Maris } *an.* ʒ. ſ.

Pumicis,
Cornu Cerui vsti,
Spodii,
Balaustiorum,
Corall. rubror.
Sanguinis Draconis } *an.* ℈. i.

M. & f. pulu. subt.

Vel ℞. *Mastichis,*
Thuris,
Sanguin. Dracon.
Sandaracæ Arab.
Ossium omnium myrobal.
Nucum Cupressi } *an.* ʒ. iii.

Santal. omnium,
Succi Glycyrrhizæ } *an.* ʒ. ii.

Semin. Portulacæ,
Rosarum,
Coral. rubri præparati } *an.* ʒ. i. ſ.

Fol. Myrti,
Baccarum eiusdem,
Psidiæ } *an.* ʒ. i.

Puluis alius pro eadem Dentium confricatione.

Spodij,
Cinnamomi,
Caryophyllor.
Nucis Muschatæ } *an.* ʒ. ſ.

Boli Armenæ,
Aquæ Rosar. ablutæ,
Amydi,
Gummi Tragachanti } *an.* ℈. i.

Grani Tinctorum ʒ. v.
Lapid. Hæmatites ℥. ſ.
M. & f. pul. pro dicta confricatione.

Si plura optatis, consulite supradicta ad gingiuarum curationem.

Victus ratio.

Victus instituendus notus est; in senibus enim, & cõualescentibus ea sunt exhibenda cibaria; quæ sunt boni, & multi chymi, vti iura consumpta, stillatum, & succus carnis, oua, & alia eiusdem sensus: Potum verò adhibebimus conuenientem vini oligophori non vetusti, & quod alimenti perfectam iuuet distributionem: A masticatione (quâ fieri potest) abstinendum, quare propter hoc sorbilia magis apta censentur, non dura, non solida, sed liquidiora, quò fieri possit; & ad firmandos Dentes hæc præstare dijudicantur.

CAPVT SEPTIMVM.

De Caſu, Diſquamatione Dentium, & Eorum Prominentia.

Cur dentes decidant.

DEntes primò ob defectum alimenti cadunt, quòd poſt diuturnas contingit infirmitates, & in grandæua ſenectute. Huius affectus indicationes eliciantur ex dictis ſupra. Secundò cadunt ob vitiatum ſuccum, & erodentem, vt in lue Venerea, qui ſuccus erodens, etiam abſq; infectione Gallica ſufficiens eſt extirpare, diſquamationem facere, & dentium prominentiam inducere. Non inficior tamen prominentiam oriri etiam à caſu, percuſſione, ictu, & ſimilibus externis cauſis, quantumuis inter internas enumerem nimiam humiditatem. Quid autem Medico agendum veniat, ſatis, ſuperq; ex præmiſſis elucet, diſcutiendum enim, ſiccandum, & (quatenus opus ſit) alexipharmacis occurrēdum qualitati Venereæ: Fluxio quæuis adſit omni ſtudio compeſcenda, dentes æquandi, ac tandem ad corripiendam eorum vacillationem aſtringendum.

Caſus eorū-dum alia cauſa.

Quando ab externis oritur cauſis.

Indicationes.

Quibus Medicis præſidijs his omnibus ſatisfaciendum, ex dictis etiam liquidè conſtat. Noto tamen his in caſibus præſtare inter materias Chirurgicas cauteria, modò brachijs infixa, modò coxis ſecundum partem domeſticam, modò cruribus admota, vt quæ reuellunt ab affecta parte materiam irruentem; in diſquamatione autem, & prominentia vtendum lima, ſed legibus ſupra euulgatis.

Cauteria max. præſtant.

De materijs Pharmaceuticis ſtatuo, quò ad illarum adminiſtrationem, repetitas videlicet euacuationes quam maximè prodeſſe, atq; etiam frequenter vti aliquo medicamento, quod ad dentes mobiles conducat.

Pharmaceutica, quando adminiſtranda.

Interim pro victus ratione inſtituenda, patientes nec loquantur, nec dura aſſumant cibaria. Hæc tantùm habui, potius ad monendum in hoc affectu, quàm ad curandum.

Victus norma.

CAPVT OCTAVVM.

De Dentium Hebetudine, & de illa præcipuè in qua ægrotantes, nec calida, nec frigida perferre valent.

Hebetudo, dentium communis. Particularis.

HEbetudo alia communis; particularis alia: Communis illa eſt, quæ aliquando à calore, vt plurimum verò à frigore, & interdum ab exquiſito ſenſu procedit: Peculiarem autem voco illam, ſub qua quibuſdam Hebetes fiunt dentes ex aliqua indiuiduali proprietate; noui ipſe virum, cui vſu amygdalarum ſaccharo confectarum, dentes torpeſcebant vſq; ad dolorem, cum tamen alijs confectionibus id minimè pateretur. Miſſos facio eos, qui auditum non ſuſtinent limaturæ ferri, & inciſionem ſuberis. Ad iſtorum curationem, hæc poſteriora requirunt amotionem rei facientis Hebetudinem; priora verò calefactionem, & refrigerationem proportionatam, obtundentia ſenſum per refrigerationem, & incraſſationem, vt tenuitas, raritaſq; dentis tollatur.

Curatio per Chirurg. quando, & quibus perficienda.

Curatio Chirurgicis tunc perficienda, quando à plethoria morbus foueatur, & totius ratio habeatur materijs, & adminiſtratione, ex decretis alibi ſatis cognita.

Pharmacia. Peculiaria in cauſa calida.

Materiæ ex Pharmacia deſumendæ, vt toti conſulamus, ſi neceſſitas vrgeat, non hîc, ſed alibi petendæ; quæ autem affectam reſpiciunt partem ſunt hæ: In cauſa calida laudo ſuccum portulacæ in ore detentum, puluerem ex illius ſeminibus, & folia maſticata, camphoram, & oleum illius in ore detentum, ſeu dentibus quodammodo illitum: In ſrigida oleum ex cera, pice, & ſinapi, panem optimè ſalitum affricatum, quemad-

In frigida.

modum ſcyllam, & auellanas aſſatas eodem modo vſurpatas: In ſenſu tandem exquiſito conducit ſuccus lactucæ, & portulacæ cum camphora, & alijs aſtringentibus, ſæpius connumeratis, vel cum baccis lauri, & radicibus ariſtolochiæ longæ; vulgus vtitur comeſtione, & maſticatione, cùm oleaginoſorum, tùm caſeatorum, quæ non improbantur pro ſoluenda Hebetudine, licet alijs de cauſis ſuſpecta cenſeantur. In exquiſito ſenſu.

Circa victus rationem nihil peculiaris habeo, niſi quod aufugienda eſt in cibo, & potu quælibet actualis frigiditas atq; caliditas; ſiq; id, quod ſentio proferre debeo, maiorem ſollicitudinem caliditatem, quàm frigiditatem incutere mihi certò perſuadeo, cùm quia dentibus infenſa, tùm quia partibus adiacentibus oris, atq; ventriculi non læuia affert incommoda. In praxi enim obſeruaui moleſtiam maximam afferre, & aliquos correptos fuiſſe ex vehementia caliditatis dolore quodam ventriculi, quem inter cardialgicos enumerare poſſumus; vitanda pariter illa ſunt, quæ dentes à proprietate malè exercent; & hæc pauca mihi ſuppeditauit imbecillitas pro Hebetudinis Dentium curatione. Norma viuendi, in quibus conſiſtat.

CAPVT NONVM.

De Liuore, ac Nigredine Dentium.

LIcet apud aliquos artis fucatoriæ hoc ſit proprium, dealbare videlicet dentes, attamen quia vitium hoc ab humoribus, ac vaporibus craſſis, vitioſis, ac dentibus hærentibus procreatur, qui humores, & vapores Medicum poſtulant auxilium. Verum, enim verò, quia multa, quæ ſupra præſcripta fuere pro carie, ac perforatione dentium huic affectui ſunt accommodata, iccircò paucula in præſenti habeo, quæ ad Nigredinem hanc obliterandam peculiariter conducant; propterea miſſis, quæ vniuerſalium propria eſſent, ſtatuo curatiuos ſcopos in præſenti reduci ad deterſionem, & ſiccationem. Vitium Nigred. Dentium vnde fiat. Scopi curatiui.

Pro Chirurgia, decerno non ſolùm fricationem cum puluere detergenti vtilem eſſe, verùm etiam deueniendum eſſe ad vſum limæ cum modis, & rationibus ſupra deſcriptis, à quibus continuò os abluatur vino aliquo odorato infra proponendo, vel aliquo alio liquore ad id accommodato, quando ſola ablutio frigidæ dentes albos, non modò conſeruet, ſed faciat. Chirurgica.

Pharmacia vniuerſalia præbet, quæ ſupra ſunt nota, nec non, & illa peculiaria, quæ ad perforationem curandam imperauimus; habeo tamen ad id pulueres particulares; quorum primus eſt talis

℞. *Pumicis,*
Salis vſti, } *an.* ʒ. *i.*
Iridis
Iunci odorati ʒ. *i. & gr. xviij.*
Spicæ Nardi grana xiix.
Piperis ʒ. *i. ſ.*
M. & f. pul.

Puluis peculiaris ad Dentes dealbandos.

Secundus.

℞. *Ariſtolochiæ,*
Teſtæ Sepiæ, } *an. par. æqual.*
Cornu Cerui vſti
M.

Alius ad idem.

Ter-

Item alius.

Tertius.

℞. *Salis ℥. i.*
Teſtæ Sepiæ, } *an. ℥. ſ.*
Pumicis
Alumin. ʒ. ij.
M. & f. pul.

Puluis item alius.

Quartus.

℞. *Puluer. Pumicis lib. ſ.*
Irroretur aqua vitæ, & poſtea in vmbra ſiccetur, mox irroretur aqua roſ. ac deinde in vmbra ſiccetur, & f. pul. ſubtilis ſeruandus pro eodem vſu.

Radix quoq; maluæ ſiccata, & pyrethrum affricantur; in eundem finem vinum odoratum, & aqua ardens ad colluendos dentes poſt vſum prædictorum, & per ſe ſummoperè arrident à dictis ſupra

Pro victus ratione nihil noui poteſt indigitari; quare ad corrigendam Nigredinem in Dentibus, hæc ſatis.

CAPVT DECIMVM.

De Præſeruatione Dentium.

Præſeruatio in Medicina eſt quid Diuinum.

QVoniam præſeruatio in medicina eſt quid optimum, ac penè Diuinum, ideo dictis quædam ſufficienda duxi, quæ dentes à moleſtijs immunes præſeruant, & hominibus illam adferunt vtilitatem, ne diuerſa, ſiue perſentiant, ſiue patiantur incommoda. Hæc autem à dentibus materiam omnem remouent, quæ illos inficere, ac putridos reddere quoquomodo valeret, ſiue dentibus, ſiue contiguis hæreat partibus. Ad quod obtinendum vnus tantùm conducit ſcopus, videlicet abſtergere dentes, & ab omni ſorditie immundos facere, ac nitidos alboſq; reddere, quod ſanè proprium eſt illorum.

Scopus præſeruationis vnicus.

Quid Chirurgica præbeat.

Chirurgiâ id obtinere licet communibus, ad diſtillationem maximè à capite medicandam conducentibus; proprijs verò continuata per multum temporis illorum ad nitorem confricatio, ſiue ablutio.

Pharmacia itidem.

Pharmaciâ idem præſtare poſſumus, cùm vniuerſalibus, & notis, tùm peculiaribus, & dicendis; primò igitur ad id propono mel, ſal, ac ſaccharum affricata, & poſt hæc ablutio dentium cum vino; ſecundò medicamentum ex hyſſopo, tragacantha, ſpondilio, & ſale, quæ excipienda melle, addito pauco pipere; tertiò

Sacculus pro confricatione Dentiū.

℞. *Salis Combuſti,*
Aluminis pariter vſti,
Baccarum Lauri,
Cinnamomi optimi,
Piperis, } *an. ʒ. iij.*
Zingiberis,
Gallarum aſſatarum in aceto extinctarum,
Nucis Cupreſſi
M. & pulueriʒentur omnia ſubtiliter, deinde in ſacculo raro ſuantur pro affricatione dentium.

Ad idem facit oximel ſcyllinum, oleum Philoſophorum, balſamum, Muſa ænea, aurea Alexandrina, & vtraq; antidotus magna, quæ omnia ad conſeruationem dentium conducunt.

Vi-

Victus ratio docet, vt ea omnia vitemus, quæ materiæ distillationem à capite procreare possunt, & sunt ex dictis de catarrho perspecta; cibi ergo facilis corruptionis, praui succi, & acidi fugiendi; sicuti agrumina, & quæ os fœtidum reddunt; qui etiam in primis excedunt qualitatibus fugiendi; sicuti masticatio, & fractio rerum nimia resistentium duritie, noxia iudicantur; in reliquis obseruando ea, quæ pro catarrhi medicatione adduximus, & de his ad saturitatem. Viuendi ratio.

PARTIS IV

MEMBRVM SECVNDVM.

De Affectibus Partium Internarum Oris.

QVæ sunt principaliores internæ oris partes, quibus Medici, vt ægrotantibus incutiunt sollicitudinem, consulere debent, & eò magis, quoniam cum maximè istorum discrimine læduntur; istæ autem sunt palatum, & vuula, siue vuea, siue collumella. Palati nomine, fauces non modò complector, sed & eas omnes adiacentes, quæ respirationi, ac deglutioni inseruiunt, non autem secundum aliquos illam simplicem Cæli partem, quam *oris Cælum* nuncupant. Oris partes duæ palatũ, & vuula. Quid per palatum intelligendum veniat.

Istarum ergo partium occasione in primo capite anginæ curationem examinabo, quæ, & faucium inflammatio appellatur, & est morbi species, cùm in intemperie calida dictarum partium, tùm in mala conformatione, cum sit posita in tumore inflammatorio earundem, mox verò de fœtore oris pertractabo, illa omnia perpendens, quæ ad illius medicationem conducunt, siue oris vitio, siue aliarum partium inquinatione proueniat; post hæc ratione collumellæ, seu vueæ, quæ tãquam faucium interstitium visui offertur, de laxata, ac pendula collumella verba faciam, adeo enim aliquando excrescit, vt fauces attingat, & certo quodam pacto occludat. Horum morborum meditata curatione, verba conuertam ad symptomata, quæ principaliter istarum partium actiones petunt, istæ autem refunduntur in gustum, vocem, & loquelam, de læso gustu, de læsa voce, & de læsa loquela instituam considerationem, & in vltimo capite de læsa loquela, ætatis rationem habebo, ne quid desideretur, quod ad puerorum vitia referri posset, cum ea missa facienda in libro de puerorum morbis, ne sæpius frustra eadem repetamus. Ordo tractandorum in hac 4. parte. Symptomata in quibus refundãtur.

CAPVT PRIMVM.

De Inflammatione Partium Oris, siue Angina.

INflammatio hæc ad partes oris, palatum scilicet, linguam, collumellam, tonsillas, & fauces spectat, & modò cynanche, vel paracynanche, modò synanche, vel parasynanche vocatur, secundum quod partes istæ, modò deglutioni, modò respirationi inseruiunt, & quatenus aliquæ internæ, externæ aliquæ censentur. Producitur autem inflammatio hæc, sicuti & quælibet alia, vt plurimum à sanguine bilioso, & feruenti, rarò à pituitoso, & melancholico: Igitur materia in inflammata parte contenta, si fluxilis existat repellenda, vel retrahenda ad vicinas partes per ea, quæ id præstant calore, & dolore in eas excito, vel expellenda per meatus partium adiacentium, sensibiliter tamen, & per modum deriuationis; at si fuerit impacta discutienda: Materia verò extra inflammatam existente partem, si putrida fuerit, quàmprimum eradicanda; si copiosa minuenda; si qualitate lædat alteranda; Oris inflam. ad quas partes reducatur. Causæ. Indicationes.

dã; ſi motu retrahenda per modum repulſionis, deriuationis, reuulſionis, & interceptionis ſi fieri poſſit; tandem habendo rationem originis illius, viſcera illam generantia alteranda per contrarium, refrigerando potiſſimè, ac ſic incedendo, donec omnis illius generatio ſit cohibita.

Curatio per Chirurgiã. Accedendo ad curationem, quæ præcipuè Chirurgicis perficitur materijs, quoniam affectus eſt sãguineus, ſeu humorum à natura ſanguinis haud multum diſtantium, iccircò affatim confugiendum ad venæ ſectionem, qua ſanguis peccans multitudine educitur, & qui remanet refrigeratur: Cæterùm in illius adminiſtratione audacius proſequendum in quantitate educenda, & eo maximè, ſi perpendamus, pro vt magis, vel minus à ſanguine inflammatio pendet, quia tunc etiam magis, ac minus ſanguinis eſt detrahendum; verum quidem eſt, quòd ſi largior miſſio illius inſtituenda venit, quòd tutius erit totam illam quantitatem partitis, & interpoſitis educere vicibus, aliquot horis tantùm inter ſe diſtantibus, ſumus enim in genere illo acutorum morborum, in quibus cunctari malum; quare prima vice ſex, aut ſeptem vnciæ ſanguinis detrahendæ, mox poſt aliquot horas quatuor, vel quinq; imò audaciores eſſe poteritis in naturis robuſtioribus, plethoricis, compactis, & quæ quamcunq; autem miſſionem ſanguinis non timent. Ego aliquando ſpatio duorum dierum in affectu valde inflammatorio, cùm valido tumore, & calido, cum inſigni periculo ſuffocationis duas integras libras ſanguinis eduxi, & cum ſanitate ægrotantis: Foramen, in modo rectæ adminiſtrationis, modò amplum, modò ſtrictum exciendum, pro vt ſanguinis craſſities, vel tenuitas ſuadebit.

Venæ ſectio ſtatim vſurpanda. Quantum ſang. mittendum. In Angina cunctare malum. Praxis Auct. in ſang. mittendo. Modus sãg. extrahendi.

Locus. Quò ad locum, certum eſt, quòd ſanguine in toto peccante, procul omni dubio vena cubiti eſt aperienda, cùm vt totum euacuetur, & irruptio materiæ ad locum affectum retardetur, tùm vt materia eadem reuellatur; ſiq; cephalica ſaltem in ſecunda ſectione tundatur, moliemur etiam deriuationem, quare in illius ſectione non cunctarer; at ſi inſignis adſit plenitudo, præmittatur ſectio baſilicæ, vel communis, & poſt aliquot horas ad apertionem cephalicæ eiuſdem lateris affecti, & ſi vtrumq; latus ſit affectum, vtraq; cephalica tundenda interuallo medio quinq; horarum, & adeo ex tempore (vrgente neceſſitate) ad illam eſt deueniendum, vt clyſter, non niſi per ſectionem ſit inijciendus, deinde, poſt quinq; alias horas repetatur, non tamen ita abſq; meditatione ad hæc deſcenderem, ſed vna tantùm præmiſſa ſectione illum inijcerem, rectè perpendendo, ac recogitando, quænam alijs præmittenda. Non tamen negandum, quòd ſi malum ortum ducat à ſuppreſſione menſium, ab obcæcatione hæmorrhoidarum, ſpectata loci affecti rectitudine, venas tali, & ani aperiri poſſe: Quibus ſectionibus, habita ratione materiæ in toto exiſtentis, illius etiam, quæ in capite reſtagnat conſideratio haud negligenda; quare hoc in caſu venæ, quę in angulis oculorum, fronte, naribus, ac poſt aures reperiuntur tundendæ: Ad ſanguinem verò in parte affecta luxuriantem conducit (perſeuerante morbo) venas reſerare ſub lingua.

Clyſter ſectioni poſtponendum. Si malum à menſium, vel hæmorroidum ſuprefs. ortũ ducat. Alia educẽdi sãg. loca.

Tempus. Tandem circa tempus adminiſtrationis iſtius operationis illud, quod monuit Hippoc. aduertendum, ſcilicet nulla cunctatione interpoſita ad illam eſſe deueniendum, quia ſumus in peracuto morbo, cùm ratione propriæ eſſentiæ, tùm ratione partis affectæ, cui continuò ſuccurrendum. Cucurbitulæ ſcarificatæ, vbi venæ ſectio prohibeatur, ſurrogandæ quæ infra renes admouendæ; imò etiam poſt ipſam ſectionem venæ, ad reliquias plenitudinis tollendas vſurpantur, quo in caſu ſcapulis, & dorſo, humeris, ac brachijs applicari poterunt; imò totius præmiſſa euacuatione, materia rebelli, peruicati exiſtente, & ad partes externas inclinante optimum erit, ratione Anginæ, ſub mento cucurbitulas apponere, quinimo nullo apparente tumore, vel materia ad externas partes, aut vergente commendo, vt collo inter primam, & ſecundam vertebram affigatur, locaq; ſcarificata ſale, & oleo perfricanda, vt diu aperta ſeruentur: Præterea cæteris incaſſum ad vſum perductis, morboq; in ſuo robore perſiſtente cucurbitulam magnam cum multa flamma, & cum profunda ſcarificatione admouere prodeſt. Ad

Cucurb. quando ſectioni ſubſtituendæ, earumq; varius vſus.

idem

idem facit veſicatorium ex melle anacardino collo infixum. Ego autem parare iubeo ex cantharidibus, vt alibi monui. De hirudinibus nihil habeo, quoniam (vt alibi docuimus) illæ præſtant ad aperiendas venas narium poſt aures, colli, angulorum oculorum, & hæmorrhoidarum, quas aperire, hoc in caſu, inutile minimè exiſtimo; narium venæ etiam cum fetis fluentes redduntur, propter eos, qui ſimilia animalia abhorrent, & non admittunt. Lotiones, frictiones, ligaturæ artuum, eorumdemq; ventoſatio ſicca, mihi ſummoperè probantur; quemadmodum ad diſruptionem tumoris inflammatorij glandularum, & aliarum partium, celebrata ſuppuratione ferro vrendum apoſtema oculo, aut tactu ſubſtrato, ſin minus digitis, vel candela cerea ſubtili immiſſa in guttur diſrumpatur; præſtat etiam tempore deglutionis, vbi læditur, admouere vertebris colli cucurbitulam magnam cum multa flamma, quòd ſi non conferat, vtendum cannula argentea, vel ænea in penitiores immiſſa partes, cui in extremitate extra os annectenda veſicula alimentis opportunis repleta, quæ poſtea manu comprimatur, vt in œſophagum, & per œſophagum deſcendant. Hæc alimenta debent eſſe potulenta, cùm quoniam facilius per ſimile deſcendunt inſtrumentum, tùm quia facilius illis implemur. Cæterùm ſectio arteriæ aſperæ inter vnum, vel alterum annulum ſub gutturis capite à nonnullis, tãquam remedium formidabile in maxima difficultate reſpirationis proponitur, quod tamen à me tãquam inhumanum, inuſitatum, & periculo plenum abhorretur, & eo magis, quoniam illius vſu poteſt augeri inflammatio.

Veſicatoriũ pro Angina.
Hirudinum commoda, & earũdem ſubſtitutio.
Lotionum, fricat. & ligaturar. vtilitas.
Tumoris diſruptio, quibus perficiatur.
Aſperæ arteriæ inciſio reprobatur à Claud.

Verùm enim verò, quia nonnulli frequenter id genus morbi incurrunt, iccircò ad præſeruationem non abſtinerem occaſione plethoræ à ſectione venæ in Veræ, & Autumno; occaſione autem vitij capitis probo cauteria in brachijs excita; in cruribus autem, ſi vitium, quò reccurrit morbus hic ſit extra caput.

Medicamenta ex Pharmacia toti, & loco affecto conſulunt; quæ totius rationem habent, ſunt præparantia, & euacuantia; in Angina autem, quia morbus eſt acutiſſimus, propter imminens periculum ſuffocationis, & in ſimilibus caſibus non eſt cunctandum, ideo nulla expectata præparatione, affatim poſt venæ ſectionem confugiendum eſt ad remedium purgans; ſiq; impedita ſit deglutio, ne per os aſſumi valeat, quæ per anum inijciuntur vſurpanda; quare hoc in caſu ex vſu erunt clyſteres, & ſuppoſitoria acria, licet aliqui ſuppoſitoriorum vſum damnent, ob materiæ agitationem, quod ſanè ipſe non admitto, quia licet materia agitetur, nequit tamen moleſtiam adducere, quia ſimul euacuatur; ſuppoſitorium autem ſimile confici poteſt

Præſeruatio ab Angina, in quibus reſideat.
Pharmacia, vel totum, vel partem reſpicit.
A venę ſect. cur ſtatim ad purgans deueniẽdũ.
Deglutione impedita, Clyſt. & ſuppoſitoria ſubſtituũtur.
Suppoſitorij forma.

℞ *Diagridij* ℈. *ſ.*
Specierum Hieræ ſimpl. ℈. *i.*
Salis Gemmæ ℈. *i. ſ.*
M. & cum melle f. ſuppoſitorium longum.

In materia frigida, deſcriptio ſummatur ex ijs, quæ habentur de apoplexia, & epilepſia. Clyſter fabricandus pro materia calida eſt talis.

Clyſter in calida materia.

℞. *Decoc. Maluarum,*
Violar.
Centauri Min. q. ſ.
Elec. de ſucco Roſ. ℥. *i.*
Vel Pilul. Aurearum ʒ. *iij.*
Mel. Viol. ſol. } *an* ℥. *ij.*
Ol. Viol. }
Sacchari rubri ℥. *i. ſ.*
M. cum ſale, & vitello oui f. clyſter.

Eeee Cly-

Clyſteres in materia frigida alibi patent. Ceterùm, abſente deglutionis difficultate, exhibeantur medicamenta per os ſub forma potus. Sed animaduertendum, quòd in inſigni fluxione, & morbo acutiſſimo, ac velociſſimi motus, valida in principio eſſe, vſurpanda, vt e. g. reduntante bile.

In inſigni flux. ad validè purgãtia aſcendendum.

℞. *Syr. Roſ. ſol.* ℥. iij.
Elec. de ſucco Roſar. vel Roſati Meſue ʒ. ij. ſ.
M. & cum aqua endiuiæ f. potus breuior, qui fieri poteſt.

Peccante bile.

Vel ℞. *Rhabarb. infuſi in aq. Viol.* ʒ. i. ſ.
Mannæ Electæ ℥. iii.
M. & cum aqua endiuiæ f. p. vt ſupra.

Quinimo vrgente neceſſitate.

In max. neceſſitate.

℞. *Pilul. Aurear.* ʒ. i. ſ.
Diſſoluantur cum aqua endiuiæ, aut hordei. Vel ex Alexandro.

℞. *Diagridij gr.* x.
Ptiſanæ, vel lactis ſemin. Melon. ℥. ij.

In eod. caſu ex Alex.

M. & poſt hoc, & alia medicamenta offeratur ſerum Caprinum, cùm vt medicamentum vigoretur, tùm vt illius caliditas attemperetur.

In abundantia pituitæ

Pituita redundante.

℞. *Mellis Roſ. ſol.* ℥. iiii.
Diaphanici ℥. ſ.
Vel Agar. troch. & inf. in aq. Viol. vel Beton. ℈. iij.
M. & f. p. breuis cum dicta aqua.

Ad idem.

Vel ℞. *Flor. Cord. p.* ij.
Radicis Vris, } *an.* ʒ. ii.
Glycyrrhizæ }
Aniſi ʒ. i.
Polipodii Quercini ʒ. iii.
Agarici in petia ligati ʒ. i.
M. & f. decoc. ſ. ar. cuius

℞. *q. ſ.*
Diacarthami ʒ. ij.
Floris Caſſiæ recent. ℥. ſ.
M. & f. p.

Vel pilul. ſiue de agarico, ſiue cocchiæ ad ℈. iiij. diſſolutæ cum eodem decocto propinentur. In exuberantia humoris melancholici.

Luxuriante melãcholia.

℞. *Syr. de Polip. magiſtr. ſolut.* ℥. iiii.
Confec. Amech ʒ. ii.
Pilul. de Fumaria ℈. ii.
M. & cum decoc. cord. ſ. p.

Pilul.

Pilul. cocchiæ cum elleboro his ſufficiuntur. Verùm enim verò, vbi morbus non ſit ita acutus, tunc lenientibus agere ſat erit; quare in materia bilioſa poteſtis vti ſyr. roſ. ſol. diaſebeſten, diapruno ſolut. diacaſſia cum manna, & trochiſcis de violis abſq; ſcamonio, cum ſcamonio enim inter valentiora connumerantur. In materia pituitoſa, agite cum melle roſ. ſol. & in melancholica cum electuario lenitiuo permiſcendo aliquod ex dictis: Ad idem faciunt clyſteres ſupra deſcripti. Peracta purgatione ſummoperè mihi arridet vſus ſeri lactis depurati, vel non depurati, ſi intendamus aliquid euacuare, cum ſucco cichorij, & borraginis peccante melancholia. Cæterùm in alijs inflammationibus, poſt venæ ſectionem ſatis erit vti mitioribus lenientibus, ſiue per os aſſumptis, ſiue iniectis.

Si materia non ita impetuosè fluat, & ſit bilioſa.

Si pituitoſa, & melancholica.

Acta purgatione.

Medicamenta Topica, vel in inflammationem refunduntur; vel ad dolorem referuntur: Quæ inflammationis rationem habent, ſunt repellentia, & diſcutientia; repellentia ſtatim à principio poſt venæ ſectionem poſſunt vſurpari, & etiam (vrgente fluxione) ante ipſam venæ ſectionem, ſemper ob ſuffocationis periculum, & hæc ſunt mitia, ac fortia; mitia in leui fluxione; fortia in valida adhibentur: Mitia ſunt, vt

Topica, aut inflammationem reſpiciunt, aut dolorem.

℞. *Diamoronis* ℥. ij.
Aquæ Roſ. lib. ſ.
M.

Repellens mite.

Loco diamoronis poteſtis ſubrogare rob. nucum, rob de ribes, ſyr. de roſis ſiccis, ſuccus ex tribus generibus malorum granatorum cum cortice contuſorum, cytoneorum, aliorumq; fructuum acerborum, pyrorum ſylueſtrium; aqua roſarum, poteſt ſubſtitui, aqua plantaginis, portulacæ, myrti;

Vel *Aq. diſtill. Glycyrrhizæ lib. ij.*
Succi Plantaginis,
Mororum Celſi, } *an.* ℥. ij.
Myrtillorum
M. & bull. forti ebull. deinde permittantur omnia refrigerari, vt ad vſum perducantur.

Aliud.

Hoc loco ſunt, qui prodeſſe credunt lac Caprinum, & Ouinum chalybeatum: Fortiora ſunt, vt

℞. *Decoc. Malicorij*
Gallarum
Balauſtiorum
Sumach. lib. ſ.
Acaciæ,
Hypociſtidis } *an.* ℥. ſ.
M.

Fortius repellens.

Vel ℞. *Aquæ Solatri lib. i.*
Aceti Roſati ℥. iiij.
Diamoronis ℥. ii.
M.

Aliud.

Vel *Succorum Solatri,*
Plantaginis, } *an.* ℥. i.
Virgæ Paſtoris

Aliud ad idem.

Eeee 2 *Vini*

Vini malorum acetoſorum ℥. iij.
Aquæ Matris Syluæ,
Roſ. in qua grana Sumach primò cocta fuerint } *an. lib. i.*
Dianucum ℥. ii.
M.

Eòdem facit aqua mineræ aluminis, vt Villenſis, vel accipiatur alumen ſciſſile, & diſſoluatur in decocto prædicto, vel in aliqua ex aquis dictis; & ſi materia eſſet frigida, poteritis vti decocto nucum cupreſſi, cum diamorone; vel decocto menthæ, nucum cupreſſi, cupularum iuglandium, gallarum, maſtichis, roſarum cum rob nucum; quibus etiam ad deterſionem (vbi opus fuerit, & illa) nec ſaccharum, nec mel admittant, poteritis addere ſaccharum, ac tandem mel. Horum omnium adminiſtratio in id tendit, vt perſcribantur, cùm ad oris collutionem, tùm ad gargarizationem, & in materia calida actu frigida adhibenda, in frigida verò tepida. In Angina autem, quia gargariſmata, & ablutiones ad locum affectum vſq; non perueniunt, iccircò illis adſtipulanda lambitiua, & hæc, non tantùm craſſefacere debent aſtringendo, ſed etiam cum lentore, & ſtuporem inducendo; quapropter commendatur diatragacanthum frigidum, ſaccharum violatum, loch de mucilaginibus, loch de papauere, & diacodion;

Si materia ſit frigida. — Vſus prædictorum. — Lambitiui vſus, & vires.

Lambitiui forma.

Vel ℞. *Mucilag. ſemin. Pſyllij,*
Cotoneorum } *an. ℥. ſ.*
Sacchari candi violati ſub. pul. ℥. ij.
Succi arantiorum acidorum ℥. i.
M. ad lambendum.

Alia.

Vel ℞. *Sacchari candi,*
Penidiarum } *an. ℥. ſ.*
Puluer. Diatragacanthi frigidi ʒ. i. ſ.
Semin. Papaueris albi,
Antheræ } *an. ʒ. ſ.*
Rob de Agreſta ʒ. i.
M. & cum ſyr. viol. ſ. lambitiuum.

Item probantur ſyr. de roſis ſiccis, de portulaca, de plantagine, de myrto, de violis, de papauere. Ex his omnibus pulueres per cannulam in guttur inſufflandi parantur, vt

Puluis ad inſufflandū.

℞. *Fol. Plantag.*
Gallarum,
Raſar.
Nucum cupreſſi } *an. ʒ. i.*
Thuris,
Maſtichis } *an. ʒ. i.*
M. & f. pul. vt ſupra inſufflandus.

Alius.

Vel ℞. *Camphoræ gr. ij.*
Antheræ,
Santal. omnium,
Semin. Papau. albi,
Gallarum } *an. ʒ ſ.*
M. & f. pul. pro eodem vſu.

Re-

Repellentia exterius non admouentur, quia adest periculum suffocationis, vel saltem, ne materia in pulmones decumbat. Discurientia, aut simul cum reprimentibus ad vsum traducuntur, aut per se sola adhibentur; si cum reprimentibus vsurpentur, in augmento, & statu ad ea descendendum, & sunt, vti crocus, piper, & myrrha; priuatim autem in declinatione exhibentur, de quorum censu erunt syr. de hyssopo, de stœchade, de thymo, de calamintha, de betonica, de prassio, oximel compositum, oximel scyllinum; decoc. caricarum, fœnugræci, meliloti, abrotani, chamæm. altheæ, mulsa medicata cum origano, pulegio, hyssopo thymo, calamintha, stœchade, & huiusmodi alijs; loch sanum, & expertum, de caulibus, de scylla, quibus poterimus vti pro collutione oris, gargarismate, & lambitino: Pro ablutione autem, & gargarismate hoc, vel simile paretur.

Repellentia ob suffocationis metū reijcienda. Discutientib. quando vtendum.

℞. *Aquæ Altheæ, Fœnugræci, Thymi, Sthœcadis* } *an.* ℥. ij.

Ad gargarizandum.

Vel in earum defectu decocti ex ijsdem simplicibus confecti lib. i.
Syr. de Beton. Oximel. Scyllini } *an.* ℥. i. ſ.

M. pro vsu dicto, quibus haud inutiliter conseruæ betonicæ, ac stœchadis adiungitur;

Vel ℞. *Mucilag. sem. Maluæ, Altheæ, Caulium* } *an.* ℥. ij.
Caricarum Pinguium ℥. iij.
Glycyrrhizæ rasæ, & contusæ ℥. i. ſ.
Loch de Scylla ℥. ſ.
Butyri recentis ℥. ii. ſ.
M. pro lambitiuo.

Ad lambendum.

Ad cuius formam conseruæ supradictæ reduci poterunt; quinimo ex supra præscriptis euaporationes machinari valebitis; his etiam adstipulantur pulueres Hirundinum combustarum, stercoris Canis rubri ossa comedentis, stercoris albi Gallinarum, Cancrorum, & Cochlearum vtrorumq; vstorum, qui pulueres, aut per cannulam, vt supra monitum fuit, insufflandi, aut melle excepti illiniendi, aut ad lambendum præparandi, cùm per se, tùm supra habitis insperſi. Hirundines in vase fictili benè obturato cum plumis comburantur. Medicamentum ex ruta omnibus præfertur

Conseruæ, euaporationes, & pulueres.

℞. *Anisi, Semin. Apii, Ameos, Iunci rotundi floris, Aluminis, Iridis Illyricæ, Besasæ, siue rutæ sylueſtris* } *an.* ℥. i.
Cassiæ, Crocomagmatis, Rosar. siccar. } *an.* ℥. ii.
Hederæ, Cineris recentis pullorum Hirundinum } *an.* ℥. iii.

Medicam. ex Tralliano omnib. præferendū.

Spicæ

Spicæ Nardi, } *an. ℥. iiii.*
Amomi
Croci ℥. ʃ.
Gallarum Omphacitidum nu. viii.

M. & melle excipiantur; quòd si nimis efficax diudicaretur, addite amylum, aut rosas siccas.

Et hæc omnia resoluentia per os adhibenda. Cæterùm quoniam in Angina plurima exterius admota conducunt, iccircò ex dictis ea moliri poteritis; vel aliquod ex sequentibus

Ad sedandũ dol. & resoluendum.

℞. *Nidum Hirundinis integrum*
Flor. Cassiæ recentis ℥. i.

M. & cum sapa f. medicamentum habens, præter id resoluendi facultatem; etiam sedandi dolorem.

Operæ autem pretium est animaduertere, materia resoluenda dura existente, ex vsu esse, quæ resoluunt, & emolliunt, sicuti est cataplasma, quod

Resoluens, & emolliẽs catapl.

℞. *Fol. Maluæ coctorum m. ii.*
Radic. Altheæ coctæ ℥. i.
Butyri, } *an. ℥. ʃ.*
Pinguedinis Gallinæ
Croci ℈. i.
M. & cum oleo amygd. dulc. f. cataplasma.

Aliud eiusdem naturæ.

Vel ℞. *Farinæ Fœnugræci,* } *an. ℥. ʃ.*
Semin. Lini,
Orobi,
Erui
Mucilag. Altheæ ℥. i.
Cineris Cochlearum ʒ. vi.
Aceti Scyllini, vel Oximel. Scyllini ℥. ʃ.
M. & cum ol. chamæm. f. emplastrum.

[A]liud.

Vel ℞. *Pulegii,* } *an. m. ʃ.*
Rutæ,
Calaminthæ,
Hyssopi,
Meliloti,
Abrotani,
Fœnugræci

M. & coquantur in aqua, deinde contundantur, tunc adde
Farinæ Fabarum, } *an. ℥. i.*
Lupinorum
Nidum integrum Hirundinis,
Quibus malaxatis cum ol. irino fac cataplasma.

Vel

Vel ℞. *Radicis Althea minutim incisæ, ac mundæ,*
Flor. Chamæm.
Violar.
Thymi, } *an. m. i.*
Maluæ,
Fol. Maluæ cum radicibus

M. & bull. in suf. quant. aquæ ad illius consumptionem, deinde adde
Farinæ Hordei,
Fœnugræci, } *an. p. i.*
Fabarum
Pingued. Gallinæ ℥. i.
Ol. Chamæm.
Amygd. dulc. } *an. q. s.*
M. pro cataplasmate.

Istisq; haud conferentibus, & vrgente necessitate, ad sinapismata conuertendum, ad mel anacardinum illitum vsquequò vesicæ excitentur: His emplastris succrescunt fotus, qualis qui fit cum inuolucro fili lini cocto in aqua altheæ, maluæ, fœnugræci, anethi, chamæm. quibus in progressu poterunt adiungi baccæ lauri, origanum, pulegium, aliaq; eiusdem generis, quo eodem decocto locus foueri poterit spongia in eo madefacta, vel ead. spongia, vel lana succida, vel omento Veruecis, imbutis his tribus oleo amygd. dulcium, anethino, rutaceo, liliaceo, irino, laurino; pinguedines etiam, & butyrum, aliaq; in horum serie contenta idem præstabunt: Sed & cerata ad idem faciunt, vti ceratum ex mucilaginibus, oxicroceum, diachilon magnum cum gummis; imò, & ad ceratum sacrum, ac diapirites licet ascendere, quæ omnia sub mento, gutturi, ac toti ceruici, tãquam loco affecto admouentur, non simul, sed inflammationis, ac doloris seruata rectitudine. *Necessitate vrgente sinapismis vtimur. Fotus. Emplastrũ aliud. Cerata.*

Anodyna, si referantur ad dolorem inductum ob exasperationem partium factam ab vsu medicamentorum repellentium austerorum, & acerborum, tunc repellentibus emollientia adnectantur, vt decoc. iuiubarum, sebesten, glycyrrhizæ, altheæ, maluæ, violarum, caricarum, dactyllorum, passularum, & prunorum dulcium; vel ex his parentur mucilagines permiscendæ conseruis maluarum, violar. pulpæ dactyl. passularum, & sebesten, quæ cum lambitiuis assumendæ. Sed absente dicta partium exasperatione, dolor quoq; sedandus gargarismis, & collutionibus ex lacte, ex decoc. maluar. fœnugræci, altheæ, semin. lini, & sapa, quæ mirificè prodest Anginæ. Ad lambendum lac amygd. dulc. mucilagin. semin. maluar. cum sapa ex vsu esse poterunt, istisq; minimè iuuantibus, ad emulsionem seminum papau. albi, ad diacodion, ad succum lactucæ, & solani confugiendum, ex quibus etiam decocta in eundem finem parare licebit, quæ omnia tempore reprimentium per se, sed alternatim ad vsum traducenda, vel simul cum reprimentibus. Sedantur etiam dolores externis, vti cataplasmate, quod compaginatur ex pulpa passularum, cassiæ, & caricarum cum ol. amygdal. dulc. & sapa; ad idem facit cataplasma ex pane in lacte cocto, ex pomis dulcibus coctis cum vitello oui, butyro, ol. chamæm. vel amygd. dulc. quemadmodum illud, quod componitur ex radicibus altheæ cum butyro; lana quoq; succida imbuta ol. amygd. dulc. butyro, & pingued. Gallinæ idem præstat. *Anodyna pro dol. ex asperatorũ vsu facto. Eadem pro simplici dol. Vsus eorundem. Externa pro dol. sedãdo.*

Sed vbi dolore febris augetur, medicamentis ad suppurationem in parotidibus supra descriptis agendum, & ad disruptionem abscessus insufflari poterit puluis nidi Hirundinum, vel eorundem animalium cinis, vel alia ibidem commemorata; nidus etiam emplastrati valebit, disrupto abscessu ad detersionem *In dol. cum febre.*

℞. Aq.

Ad abſceſsũ detergendũ.

℞. *Aq. Hordei lib. ij.*
Mellis Roſ. colati ℥. iij.
M.

Tunc temporis omnis mouendus eſt lapis, vt pus expuatur; quare caput decliue, & inclinatum detinendum, ne in partes ſpirituales idem pus decumbat, & expectorantia ad id conducentia haud prætermittenda, poſtea agglutinantibus, vt alibi docuimus abſceſſui conſulendum, nempe lambitiuo ex puluere boli Armeni, ſanguinis draconis, thuris, excepto ſyr. de roſis ſiccis. In horum omnium adminiſtratione illud tantùm animaduerto, vt ſuppuratio non tentetur, niſi cæteris fruſtra executioni demandatis. Angina à paralyſi, & muſculorum laryngijs procedens curatur medicamentis ad paralyſim attinentibus, notis ſupra; ſi autem à luxatione vertebrarum dependeat, ferè incurabilis erit.

Obſeruatio circa adminiſtranda.

Angina à paralyſi, vel muſcul. laryngijs, vel verteb. luxatione.

Cæterùm quædam ſunt, quæ à proprietate Anginæ medentur. Primum eſt filum infectum colore purpureo, quo Vipera fuerit ſtrangulata, prima die collo appenſum, & adligatum; ſecundum ſuccus ſyriacus, vel cyrenaicus faucibus illitus; tertium aſſa fœtida collo adligata; quartum potatio per guttur Lupi; quintum applicatio digitorum, quibus Grillus contuſus fuerit, ſi Marcello fidem adhibemus.

A proprietate agentia in Anginã.

Victus ratio morbo reſpondere debet, qui acutiſſimus cum ſit, rationem victus tenuiſſimam petit; quare patientes ſunt locandi in aere non multum frigido, libero, & aperto, quæ, ſi ei à natura fuerint negata, arte curentur, vt ſæpè alibi docuimus.

Victus ratio.

Sed iam loquamur de cibo, qui diſtinguendus ſecundum diſtinctionem intenſionis, aut remiſſionis morbi: In Angina ergo acutiſſima in extremo, tenuiſſima præſcribenda dieta, iuxta ſententiam Hippoc. Extremis morbis extrema adhibe remedia; quare, hoc in caſu ſufficiet aqua hordei cum ſaccharo, vel ſi quid ſimile habes: In Angina verò acutiſſima, ſed non in extremo poteſt concedi panis tritus ex aqua cum lacte ſemin. melon. & modico ſacchari, vel cremor ptiſanæ: In Angina acuta exquiſitè, & non exquiſitè paulò pleniori victu vtendum, vti tota ptiſana, iure Pulli, & vitello oui, habita ratione acutiei, & peracutiei. Obſeruo vlterius, non modò in prædictis, ſed & in qualibet Angina à carnibus abſtinendum, quòuſq; inflammatio remiſerit, cuius cauſa etiam omnia cibaria actu frigida propinãda; non nego tamen omnibus in his viribus aliquo modo conſulendum eſſe. Potus non debet aliquo modo tranſire vinum granatorum, vel ſuccum arantiorum acidorum cum aqua cocta. Præterea, quia frequenter ægri non deglutiunt, ideo tunc operæpretium erit vti cannula præmonſtrata, aut vbi timeatur, ne inflammatio tali adminiſtratione irritetur, accipiatur inſtrumentum ad modum fiſtulæ, quod prope œſophagum imponatur, ac veſica repleta liquore nutriente illi inſtrumento apponatur, deinde exprimatur cum impetu, vt potio deſcendat. Somnus fugiatur. Quies, & animi, & corporis imperetur, niſi tamen diſrumpendus ſit abſceſſus, quoniam tunc temporis corpus exercendum; quare vociferationes conueniunt, tranſglutio cruſtæ panis, quaſi integræ deglutitæ prodeſt; reliqua ad proportionem reſpondeant, præcipuè in ijs, quæ aluum mollem ſeruant; & hæc de curatione Anginæ.

Cibus intẽſioni, vel remiſſioni morbi reſpondeat.

Cur in Angina à carnib. abſtinendum.

Aegris non deglutientib. quo auxilio eis ſuccurrendum.

Somnus fugiendus, quieſq; corp. & animi permittatur.

CA-

CAPVT SECVNDVM.

De Fœtore Oris.

MVlta, quæ ad putridas, ac fœtidas nares curandas prodeſſe decreuimus, in curatione fœtoris in ore, vt preſtantia inducenda. Verùmenim verò fœtor hic, ſiue à partibus oris corruptis dependeat,vt à dente putrido,gingiuis,& palato vlceratis,ſiue à reliquijs ciborū inter dentes hęrentibus proueniat,ſiue fiat à vapore putrido eleuato à partibus naturalibus ventriculi, & inteſtinorum, ſiue à partibus ſpiritualibus thoracis, ſemper quolibet in caſu, quod putridum, eradicandum; & quod putreſcit,ſiccādum,refrigerandum;putredo autē compeſcatur,ac ne de nouo fiat amputatione cauſarum illius omni ſtudio curandum materijs, modis, ac rationibus alibi demonſtratis; quatenus autem hæc ad affectus diuerſarum aliarum pertinent, recurrendum ad proprios illarum tractatus; vlterius moneo, quæ ſunt grati odoris alijs ſemper permiſcenda.

Oris fœtor à varijs procedit cauſis.

Eiuſdem ſcopi.

Ad Chirurgiam modò, quòd attinet, miſſis, vt notis, quæ toti proſpiciunt, decerno in corruptione totali dentium illos eſſe extrahendos, ſecus vbi ad radicem vſq; haud ſint corrupti, quod corruptum, ac putridum eſt limâ auferendum, cauendo, ne ſanis moleſtia incutiatur; quòd ſi cibus hæreat abraſorio ad id accommodato diuellendus,ac dentes, hoc in caſu, ol. ſulphuris, & ſale fricandi; quinimo ad dentium conſeruationem à cibi aſſumptione probatum eſt conducere mundare dentes dentiſcalpio facto ex ligno aloes, myrti, iuniperi, roriſmarini, cupreſſi, lentiſci: At ſi malum procreetur ex gingiuarum putredine iuncta intemperiei calidæ partium oris, & ſanguis in toto peccet, vena cubiti aperiatur; imò in ſimili gingiuarum putredine venæ ſectio commendatur, illius ſcilicet venæ, quæ eſt inter mentum, ac labium inferius. Cucurbitulæ quoq; ceruici appoſitæ miri ſunt vſus; quemadmodum proderit gingiuas putridas panno aſpero fricare, ad hoc, vt fœtidus ſanguis illis inſidens extrahatur. Ad præſeruationem, quam maximè cauteria proficient, obſeruata materiæ ſubſidentia, & termino vnde fluit; nam ſi à cerebro præcipitetur, iure in brachijs excitantur,& alijs partibus ſuperioribus; at ſi ab inferioribus in partem irruat affectam, in coxis, & cruribus ſemper iuxta partem domeſticam.

Si fœtor à dētiū corruptione fiat, extrahendi.

Si ex gingiuarum putredine cum intēperie calida,vena ſecanda.

Cucurb. ceruici appoſitæ max. proſunt.

Cauteria ad præſeruationem conducunt.

Medicamenta ex Pharmacia communia ſunt nota ex alibi dictis, præcipuè autem ex tractatibus dentium, & gingiuarum putridarum, ſi ab ijs fœtor debacchetur, vnde etiam petenda ſunt propria, illis tamen addere licet, quod

Propria medicam. ex Pharmacia deſſumpta.

℞. *Nucum Cupreſſi,*
Gallarum,
Balauſtiorum,
Malicorij,
Baccarum Myrti,
Corticum mali Punici } *an.* ʒ. ß.

Dentifriciū.

Roſar. rubearum,
Plantaginis,
Polygoni } *an. m. i.*
Aluminis liquidi ℥. *i.*

M. & bull. in ſuf. q. aquæ ad tertias, colato adde
Mel. Roſ. col. ℥. *i.*
Aceti Scyllini,
Diamoronis } *an.* ʒ. *iii.*

 Hoc

Hoc autem malaxato remedio, & infarcto panno dentes fricentur ad abſterſionem, illorumq; nitorem.

Si autem ex reliquijs ciborum dentibus hærentium fæteat os, præſidiorum, materiæ quærantur ex tractatibus de vitijs dentium, & potiſſimè de illorum præſeruatione: At vbi malum oriatur ex vitijs ventriculi, & inteſtinorum, vti in vermium prouentu in dictis inteſtinis, vel ex thorace occaſione phtiſis, & ſuppurationis in thorace progenitæ, ex tractatibus horum vitiorum infra medicamenta accipite.

Si à ventriculo fœtor oriatur, & inteſtinis.

Gratū odorem ori pręſtantia.

Supereſt ergo ea perpendere, quæ gratum conciliant odorem. Primò igitur occurrunt trochiſci in ore detenti, quales ſunt hedieroi, de gallia muſchata; in ore etiam cum maxima vtilitate detinentur caryophylli, cinnamomum, imò vt ſuauius oleant, maſticanda; eòdem faciunt trochiſci de alipta muſch. Nicolai, flos nucis muſchatæ, nux ipſa muſcata, lignum aloes, & alia eiuſdem cenſus. Secundò ablutio oris obuia fit, & poteſt fieri ex vino odorato, cùm per ſe, tùm medicato folijs, & floribus roriſmarini, myrrha, cinnamomo, & belzoino, aut cum aceto ſcyllino, aut cum aqua florum citri, arantij, limonum, vel roriſmarini, menthæ, ſampſuci cum aliquibus granis moſchi, & ambræ, & pro pauperibus poterit decoc. in vino odorato compaginari ex aromatibus ſimplicibus ſupra commemoratis, nec non, & ijs, è quibus aquæ diſtillantur, quinimo ijs malabatrum, baccæ iuniperi addi poterunt. Tertiò illitiones palati proponendæ, quæ ex elec. diambra, confectione alkermes, elec. de moſcho, de gemmis, aromatico roſato, caryophyllatoq; fabricantur; imò ſi à cibo deuorentur, & hora ſomni, idem præſtare haud improbatur; in quem vſum faciunt ſemin. coriandrorum, aniſorum, nux muſchata, & cortices citri ſaccharo condita. His autem omnibus quædam ad communia medicamenta ſpectantia, ſpecialiter autem ad purgantia, & aluum ſubducentia ſufficienda, tāquam illa, quæ huius affectus quodamodo propria dijudicantur, hæ autem ſunt pilulæ, alephanginæ quibuſdam interuallis ad ʒ. j. deuoratæ, nec non, & illæ, quæ in capite de fœtore narium ſunt deſcriptę; in eundem finem medicatur vinum odoratum cum carthamo, & ſena, vel fiat infuſio myrobal. chebul. & Indorum, quæ omnia conueniunt vbi ſit iuncta intemperies frigida; quòd ſi calida adnectatur, vtamini trochiſcis de camphora, paſtillis ex ſpec. diatrionſantalon cum ſucco roſarum machinatis; in ore detineantur fruſtula ſantalorum, baccæ myrti, flores violar. aqua roſarum, myrtillorum; præſtabit etiam aquis aliquid pulueris ſantal. addere cum gr. ij. vel iij. camphoræ. Pro illiniendo palato ſacchar. roſat. elec. de tribus ſantalis prodeſt. A cibo ægri vtantur cytoniato facto cum puluere coriandrorum præparatorum. Ad purgationem nullo titulo dimittantur iſtæ pilulæ.

Quæ à cibo, & hora ſomni ſumenda ſint.

Purgantia ad eundem oris fœtorē.

Vinū med. in frig. cauſa.

In cauſa itē calida.

Pilulæ ad purgandum mirabiles.

℞. *Aloes Socotrinæ ʒ. i.*
Rhabarb. elec. ſub. pul. ℈. ii.
Spec. Diatrionſant. ℈. i.

M. & cum ſacchar. roſar. f. paſta pro tribus vicibus, facta prius ter irroratione cum eodem ſucco, ac ter omnia ad vmbram exſiccata.

Ad idem faciunt pilul. aureæ, Arabicæ, agreg. infuſum myrobal. citrin. in duabus partibus aq. roſ. & vna vini albi odorati.

Victus obſeruatio.

Pro ratione victus illud mihi ſupereſt animaduertendum, cum alia ſint nota, videlicet cibos odoratis condiendos eſſe, vti cinnamomo, caryophyllis, nuce muſchata, aniſis, coriand. omnibus in puluere cum ſaccharo redactis; ſiq; iſtorum caliditas obuia fiat, addantur ſpec. cord. pro cibo. Potus ſit vini odorati medicati cum ligno aloes, aromatibus dictis, roremarino, meliſſa, ſantalis, & ſemin. coriandrorum; & de Fœtido Ore tot ſufficiant.

CA-

CAPVT TERTIVM.

De Laxata, & Pendula Columella.

ALiquando ita elongatur Columella, seu secundum aliquos faucium interstitium, vt fauces ipsas attingat; quòd si id fiat inflammatione, agendum vt supra de angina; si ob copiam materiæ humidioris, pituitosæ, & citra calorem aliquem, vel ad minus insignem, tunc materia fluens aliò est auertenda, & per alterationem capitis eius generatio compescenda; quæ verò fluxa est euacuanda insensibiliter, primò repercussorijs, deinde discutientibus. Si Vuea ab inflam. elõgetur. Si à pituitosa materia. Scopi curatiui.

In curatione recogitandum quosdam esse patientes, qui hoc genere morbi frequentissimè tentantur, quo in casu, agendo de Chirurgicis, sanguine in toto redundante, probatum est venæ sectionem semel in anno moliendam esse, aut saltem aliquam sanguinis missionem: Cauteria autem in ceruice, vel saltem in brachijs ad deriuationem materiæ excitanda. Cæterùm vbi Columella in parte superiori attenuatur, & gracilescit, vt quasi à facultate, ac calore regente deseratur, facillimèq; in ea gangrena suboriri soleat, abscindenda est sub præsenti statu, quemadmodum quando iam est putrefacta, quæ operatio executioni demandatur, aut forpicibus, aut ferro candenti, vel medicamento vrenti, vt aqua forti, oleo ex chalcantho, & cæteris eiusdem generis; sed ferrum hoc candens, & medicamenta ista vrentia supponunt totius prouidentiam, nec non, quòd administrentur per cannulam ferream amplam per quam, & ferrum candens demandetur in partem affectam, nec non & specillum inuolutum gossipio infecto dictis medicamentis immittatur, semper tamen lingua instrumento aliquo comprimenda, ne lædatur eorundem administratione. Ad hanc tamen operationem haud deueniendum, nisi alia incassum sint adhibita, & vrgente valida necessitate, cùm quia illam insignis materiæ sanguineæ fluor insequi solet, tùm quia partes spirituales refrigerantur, & plura, ac varia mala incurrunt; propterea, si fieri potest, tota non abscindatur, aliàs patiens semper eò intentus erit, vt os clausum detineat, illudq; non aperiat. Sed alia datur manualis operatio in affectu mitiori ab ipsa abscissione, & est eleuatio Columellæ cum specillo secundum partem latiorem, cui postea puluis aliquis ex infra describendis inspergendus; moneo tamen eleuationem fieri versus anteriora, trahendo Columellam, ita vt potius linguæ, quàm faucibus insideat, sic enim minorem inducit molestiam, minusq; timendus defluxus medicamentorum in fauces, & alios meatus. Sang. missio ad præseruat. conducit. Item & cauteria. Columellæ incisio, inustioue, quã do faciẽda. Obseruatio notatu digna. Alia, & tutior operatio.

Materiæ Pharmaceuticæ totius, & capitis silentio supprimuntur, tãquam ex alibi memoratis notissimã. Solùm circa ea, quæ capitis rationem habent obseruo errhina maximè profutura, sicuti, & cerata, ac pulueres suturæ coronali admoti; inter istos pulueres alibi enumeratos probatur puluis gallarum vstarum, qui exceptus sit cum succo acaciæ, & aceto; habetur etiam emplastrum huius formulæ. Errhina max. proficua.

℞. *Resinæ* ℥. ij.
Ladani ℥. ß.
Myrrhæ, } *an.* ʒ. ß.
Mastichis }
Sandaracæ ʒ. ij.

Gummi soluantur in lixiuio cum aceto affuso, deinde m. & coquantur ad bonam viscositatem, postea cum ʒ. *vi. ceræ albæ f. emplastrum vertici imponendum.* Emplastrũ ad Colum. proprium.

Topica repellentia, & primò de pul. in genere.

Inter Topica, prius adminiſtranda erunt repellentia; quare in genere puluerum laudo puluerem ex roſis ſiccis in pueris; in grandioribus verò, & adultis puluerem ex malicorio, gallis, omphacio ſiccato, acacia, hypociſtide, baccis myrti, balauſtijs, & alijs eiuſdem generis ſæpius ſupra memoratis; hi autem pulueres adhibentur cum ſpecillo ſecundum partem latiorem, vel cum cochleari non admodum lato, nec profundo;

Vel ℞. *Mellis,*
Aluminis liquidi } *an. ℥. ii.*
M. & coquantur, coctis adde
Pulueris Roſar. ℥. ſ.
Hypociſtid. ʒ. ii.
Et eodem modo vtitor.

Secundo loco poteſt parari medicamentum, quod ſimul repellat, & diſcutiat, vt

Repellens, & diſcutiẽs.

℞. *Gallarum,*
Aluminis Sciſſilis, } *an. par. æqual.*
Salis Amoniaci
M.

Gargariſmata. Lambitiua.

Gargariſmata quoq; ad idem conducunt, qualia ſunt compaginata ex aqua plantaginis cum ſyr. de roſ. ſiccis, diamorone, rob. nucum, vel ex ſucco vuæ acerbæ, vel decoc. malicorij, rubi, balauſtiorum, gallarum myrti, in aqua ferrata, aut vino nigro aſtringenti; quibus licebit aliquando addere nonnihil aluminis ſciſſilis ſupra commemorati; qua de cauſa in hunc vſum plurimum commendantur aquæ medicatæ aluminoſæ; ad lambendum faciunt diamargarit. frigid. loch de mucilag. cum iuleb violato.

Diſcutiẽtib. ni præſens ſit inflam. vtamini.

Inter diſcutientia, abſente inflammatione, ac etiam inflammationis ſuſpicione laudo puluerem piperis, puluer. ſalis amoniaci, zingib. cinnamomi, ac tandem ſinapi, addito maſtiche. Gargariſmum fabricatur cum ſimili decoc.

Ad gargarizandum.

℞. *Rutæ,*
Hyſſopi,
Betonicæ, } *an. p. i.*
Stœchadis,
Mentha
Paſſular. ʒ. ii.
Coriandror. præparat. ʒ. ii.
M. & f. decoc. in vino, & aqua, vel in aqua ſalita, & (ſecundum aliquos) minere ſalſæ, collati

℞. *Lib. ſ.*
Mellis Roſati ſimplicis, vel Oximel ſimpl. aut compoſiti ℥. ſſ.
Sapæ ℥. i. ſ.
M. ad gargarizandum.

Ad idem.

Vel ℞. *Origani triti, & in aceto macerati m. i.*
Caricarum pinguium nu. xx.
Coquantur in aqua communi, deinde

℞. *Huius colati lib. ſ.*
Oximel. Scyllini ℥. ſſ.
M. ad eundem finem.

Aqua

Aqua ſimplex thermalis mineræ ſalſæ ad idem conducit, quemadmodum & decoctum, aut vinum guaiaco medicatum, vel ſalſa, vel alijs eiuſdem generis. Ad idem facit loch de ſucco enulæ, & illud, quod ex ſcylla paratur;

Vel ℞. *Puluer. Ireos* ℈. *i.*
Oximel. ſimpl. ℥. *ii.*
M.

Qualem victus rationem inſtituere debeatis, alibi petite, maximè in cura morborum pituitoſorum; & de Pendula Columella nihil amplius. Viuendi norma.

CAPVT QVARTVM.

De Læſo Guſtu.

QVoniam in ore, illiuſq; partibus inſtrumentum ſenſus guſtus continetur, cuius morbi ſenſum eundem lædunt, & cum ſenſus hic animali ſit admodum neceſſarius, & propterea vocem, ac loquellam præcedere, ſaltem in conſeruatione videatur, ideo hoc quarto loco de læſionis guſtus ſanatione fari neceſſarium duxi. Læſio igitur guſtus neceſſariò ſupponit fruſtrationem facultatis guſtatricis; fruſtrationem verò iſtam machinatur vitium facultatis, aut citra læſionem facultatis error aliquis externus; vel cauſa aliqua morbifica totius mali eſt cauſa. Sed reuertamur ad vitium facultatis, quæ, aut communis exiſtit, aut determinata appellatur: Communis læditur ob morbos cerebri, & neruorum in tertia coniugatione propagatorum. Morbi cerebri ſunt anguſtia, vt in apoplexia, & epilepſia, ſunt intemperies impenſè frigida, qui morbi læſionem moliuntur guſtus. Anguſtiæ indicationes alibi petendæ, nec non & intemperiei, cuius præſentia imminuitur guſtus ſecundum eam partem, quâ mediatè à cerebro producitur, vt ex his liqueat varios cerebri affectus læſionem guſtus procreare; ſi verò pendeat à progreſſu neruorum, nil aliud eſſe poteſt, quàm eorundem anguſtia impediens tranſmiſſionem facultatis animalis, & prouenit ab humore pituitoſo obſtruente, ac denſante neruos, ſeu neruorum canales; & ſi integra fuerit, ablatè lædit; ſin minus, imminuit, à qua anguſtia diſcutiens poſtulatur, quod idem requiritur, ſi à tuberculo comprimente, vel conſtipante inducatur. Facultas determinata eſt guſtatoria, quæ læditur morbis organi, videlicet linguæ, & nerui guſtui inſeruientis; hi autem morbi ſunt intemperies frigida, vel humida, cùm ſine materia, tùm cum materia; quæ ſine materia, tollitur alteratione tantùm; quæ cum materia, alteratione, & diſcuſſione: Sunt, & morbi iſti ſecundò in mala confirmatione, anguſtia ſcilicet, quæ vt linguæ, ac nerui denſitas, ſeu potius conſtipatio, vel à materia pituitoſa craſſa, & lenta imbibita occaſione diſtillationis in palatum, quo in caſu attenuandum, & detergendum; vel à materia copioſa, & euacuandum docet; quibus, ſi iungatur inflammatio, ſcyrrhus, vel alius tumor præter naturam, iam quid agendum veniat alibi manifeſtum, ſed potiſſimè de angina, & de affectibus ventriculi. Tandem vbi occaſione ſolutæ vnitatis, ratione ſcilicet vlceris ſuborta ſit læſio guſtus, quid præſtandum veniat, ſufficienter ex habitis depromitur. Iam ergo accedamus ad errorem externum, qui duplex eſt, humor prauus, & vitioſus mali ſaporis linguæ infarctus, meritò cuius deprauatur guſtus, ità vt omnia, quæ aſſumuntur videantur reſpondere illum vitiatum ſaporem, ſiue amarum, ſiue acidum, ſiue ſalſum, ſiue cuiuslibet alterius generis ſaporum, qui humor à toto ventriculo, ac capite tranſmittitur; propterea, vt fluxus, euacuandus, diſcutiendus; vt fluens, retrahendus; vt pendet, ac originatur ab intemperie aliqua alicuius viſceris, viſcus illud alterandum ad recuperationem

Guſtus læſio vnde fiat. Facultatis vitium in comm. & determinatum diſtinguitur. Determinata facul. à morbis organi læſa. Morbi qui ſint. Si ab vlcere guſtus deprauetur. Error externus eſt humor, & ſpirituum defectus. Ratione humoris quid indicetur.

tionem sensus deperditi, imminuti, deprauati. Secundus error externus est spirituum defectus, quatenus aliò reuocantur, vel extinguuntur, vt in proximè morituris; huius autem indicationes hauriendæ alibi, potissimè autem ex dicendis de læsa loquela.

Spirituum indicationes vnde sumantur.

Ad curationem ergo speculationem nostram reuocantes, quid præstandum veniat in seligendis materijs remediorum ex quolibet fonte, attentis tamen prædictis indicationibus postulandum ex capite de læsa loquela, quo in loco has omnes fusè describemus. Noto tamen circa Chirurgiam admittendam esse venæ sectionem, vbi sanguis in toto luxuriatur, secus cautè agendum. Pariter obseruandum, quòd materia ad locum affectum quoquo modo præcipitata, siue per distillationem à capite, siue per fluxionem à qualibet alia corporis parte, conducit quam maximè inurere fonticulos in parte habente rectitudinem, & proportionem cum parte mandante, & recipiente, ita vt aliquando fungantur munere intercipientis, deriuantis, & reuellentis aliquando, ac etiam tandem euacuantis, secundum quòd nobis opportunum videbitur, in quem eundem finem frictiones extremorum, vincula, & lotiones, nec non, & cucurbitulæ siccæ proderunt. Noto insuper de Pharmacia, vt quæ ibidem dicentur hûc referantur, siue totum, siue caput, siue linguam, ac neruum gustatorium respiciant, euacuantia tamen alijs præferenda, cum malum hoc (vt audiuistis) perquàm rarò fiat absq; præsentia materiæ, & hæc familiaria visitata, ac sæpè repeti debent, quia versamur circa affectum, qui diuturnam admittit curationem, & blandis molliendam. Quæ verò rationem habent capitis, neruorum, & ventriculi, accipiatis ex proprijs locis, vbi affectus istarum partium curantur; sicuti vbi agitur de sananda opticorum obstructione. Vlterius bonum erit, dum euacuatis, adhibere, quæ euacuant astringendo, & propterea insimul corroborando; sicuti etiam valde opitulari ægrotantibus continget vsu euacuantium insensibiliter penes materiæ subsidentiam.

In sang. luxuriante, vena tundatur, sin minus cautè agendum. Materiæ fluxæ obseruatio. Euacuantia semper præmittenda. Obseruatio alia de euacuantibus.

Circa dietam quoq; obseruo (cum & ipsa nota sit ex dictis, ac dicendis) vt cibis optimi succi misceantur aliqua, quæ gustum excitare valeant, quæ infra in capite de inappetentia perscribuntur; & hactenus de Læso Gustu.

In dieta, quæ magis opitulentur.

CAPVT QVINTVM.

De Læsione Vocis.

Vocis vsus, & præstãtia.

VOx est prærogatiua omnibus animalibus à natura ad explicationem eorum, quæ sunt in anima concessa, licet in homine loquela ex vlteriori articulatione, & ex mentis directione appelletur, quia tamen primò vociferat vagiendo, deinde loquitur explicando, quæ sunt in anima, iccircò quinto hoc loco, iuxta Aristotelicam doctrinam de læsione vocis instituemus discursum; ab vniuersalibus enim ad particularia vsq; docuit Gal. in libris methodi fore descendendum.

Vocis ortus.

Quoniam ergo vox (vt ad propositum attinet) ex aere habente rationem solidi percutientis internos laryngis parietes ortum ducit, nec non vt à facultate animali medijs determinatis instrumentis articulatur sonus à percussione excitatus, propterea in curatione instituenda, habenda est ratio noxæ aeris in diminutione quanti consistentis, & noxæ agentis, atq; instrumenti, quæ multiplex est, ideo ex his scopi curatiui sunt desumendi: Quare cum facultas vocalis frustretur, cùm ob læsam facultatem, tùm ob errorem externum, cumq; lædatur in communi, & in particulari, communisq; læsio morbos cerebri sequatur, tàm in intemperie insigni cerebri, quàm malæ conformationis penes angustiam, ac solutæ vnitatis, nec non, & paralysim totius, & densitatem neruorum recurrentium factam à frigiditate, ac tandem eorundem neruorum obstructionem pendentem ab humore crasso, & lento, quæ omnia mala, aut facultatem animalem

Facultatis vocalis læsio multiplex.

malem abolent, aut illius tranſitum impediunt, vnde vox omnino aufertur, & fit affe-ctus, qui *Aphonia* nuncupatur. Sunt, qui hûc referant taciturnitatem mutorum or-tam ex abolito ſenſu diſciplinæ, auditus ſcilicet, de qua in ſequenti capite: Quæ ergo ſint indicationes morborum cerebri, paralyſis, & aliorum prædictorum morborum ſuperiora docuerunt: Denſitas verò neruorum calefacientia, & obſtructio diſcutien-tia, atq; attenuantia requirit. Morbi facultatem particularem, vocalem appellatam exercentes, ſunt morbi organi principalis, & inſtrumentorum famulantium.

Indicationes.

Morbi facultatis particularis ipſius vocis.

Organum principale eſt guttur, quod patitur quodlibet genus morbi, quapropter, ſi in muſculis, & cartilaginibus gutturis, ſi in neruis recurrentibus ſedeat aliqua inſi-gnis intemperies, maximè frigida, & humida, ſi mala conformatio ratione obſtru-ctionis à materia craſſa, lenta, & copioſa pendente, ſi compreſſio ab inſigni tumore orta, ſi tandem dictarum partium vnitas corrumpatur, ex quibus morborum generi-bus vox quacunq; læſione afficiatur, videlicet imminutè, abolitè, & deprauatè, ope-ræpretium erit alterare, attenuare, detergere, diſcutere, euacuare, & agglutinare, quod tamen fruſtra in reciſione neruorum executioni demandabitur.

Guttur, organum principale vocis.

Famulantia organa ſunt pulmones aerem præbentes, aſpera arteria, & guttur ſe-cundum cauitatem aerem recipientia, & mouentia; hæc igitur, & ipſa proprijs læſio-nibus ad ablationem vocis concurrunt: Si ergo anguſtentur, vel quia obſtruantur à materia craſſa, & lenta, quæ poteſt eſſe humor, pus, & ſanguinis grumus, detergen-dum ſuademur, attenuandum, diſcutiendum, & ſiccandum; vel quia comprimantur, vti à laqueo, vertebrarum colli luxatione, tumore muſculorum gutturis, tunc demon-ſtratur laqueum adimendum eſſe, vertebram in propriam ſedem reponendam eſſe, & tumorem diſcutiendum. Cæterùm ſi vnitatis ſolutio à thorace in pulmones feratur, per quam aer expiret, vniendum docemur, ſi tamen perfici id poſſit, cum frequenter ægri ab ea intra paucos perdantur dies: His omnibus ſufficienda organa impellentia, aerem, ſeu materiam vocis præparatam, nempe muſculi thoracis, qui hoc in caſu ad prædictam vocis læſionem concurrunt, non impellendo dictam materiam, vt ſibi à natura eſt iniunctum, ad quem defectum deueniunt, pro vt laborant omni genere morbi, intemperiei, inſignis inflammationis, & ſolutionis continui; quorum omnium indicationes ad ſatietatem conſpicuæ.

Organa voci famulantia.

Si anguſtia vocē lædat.

Si læſio ab vnitatis ſolutione.

Organa aerem impellentia.

Poſtremò in ſerie famulantium inſtrumentorum epiglotis obuia fit, hæc enim vna cum muſculis laryngis, claudit, & reſerat guttur, de cuius morbis, & ſanatione ſatis ſuperq; dicta ſufficiant.

Aliud inſtrum. è genere famulantium.

Verùm enim verò, licet ex dictis læſio in totali abolitione vocis conſiſtat, attamen, illa eadem vocem imminuere valent, vbi paulò remiſſiora fuerint mala, quare eadem perpetranda erunt; ſolet autem vox illa imminuta dici, quæ parua, exilis, ſubmiſſa, breuis, tenuis, & gracilis exiſtit. Cauſæ vocis deprauatæ referuntur ad morbos eo-rundem inſtrumentorum; igitur ſi vox in naribus reſonet, & fiat, vel à ſimitate narium, vel ab vlcere cartilaginem mediam earundem narium abſumente, quod vlcus quan-doq; vueam etiam depaſcitur, tunc ex iſtis vox inſuauis redditur; quid verò vnum-quodq; dictorum indicet, ex habitis ſermonibus liquet: Si modò vox fit clangoſa, ſtri-dens, aſpera, inſuauis, moleſta, & acuta, vti vox Gruum, cum ab aſperitate, & an-guſtia gutturis, & aſperæ arteriæ ſimilis eueniat, quæ potiſſimè à ſiccitate inducuntur, opportunum erit, hoc in caſu, leuigare, & humectare. Quærula, & plorabunda vox, quæ, & ſtridens, & moleſta ab ijſdem cauſis dependet, ſed maioris efficacitatis, ſolet autem oriri occaſione febris acutæ exurentis; eædem ergo ſunt indicationes, ſed vali-diores. Vox tremens, ſeu tremula fit ab inæquali intemperie muſculorum, & neruo-rum facultatem languidam efficiente cui iungitur concuſſio, palpitatio, diſtenſioq; pro-pter flatus, vapores, & humores acres, vnde alterandum, diſcutiendum, retrahen-dum, & attemperandum. Vox aſpera à ſiccitate, & aſperitate in ſuperficie interna gutturis, aſperæ arteriæ, & faucium, quid pro ſui curatione demonſtret, non eſt ex di-

Vocis imminutio vnde pendeat.

Deprauatæ vocis indicationes, ac cauſæ, & primò.

Clangoſæ, aſperæ, & inſuauis.

Quærulæ, & ſtridentis.

Tremulæ.

Aſperæ.

ctis

Leuis, & raucæ. Flexilis. ctis repetendum. Vox leuis à leuitate inducta ob nimiam humiditatem, ſiccandum docet. Vox rauca, læui ſimilis non diſcrepat in indicationibus. Ad idem facit vox flexilis, quæ fit ob nimiam humiditatem, & mollitiem earundem partium, ſicut inflexilis à nimia ſiccitate, & duritie; quare ſicuti illa ſiccans, & indurans poſtulat, ita hæc emolliens, & humectans.

Acutæ. Scopi acutæ vocis quales ſint, haud indiget declaratione, cum ex anguſtia vocalium inſtrumentorum procreata, cùm à ſiccitate, tùm à tumore muſculorum laryngis ſuccreſcat.

Magnæ. Vox magna, aut ſolito maior, cum à nimia dilatatione thoracis, & inſtrumentorum vocalium dependeat, quæ habet pro cauſa illarum partium validum calorem, attemperationem per alterantia contraria inſinuat.

Errores externi deprauatæ vocis. Errores externi, quibus prædictæ læſiones originantur, ad ſpirituum defectus, de quibus ſupra, referuntur, & ad humiditatem catarrhalem à capite in dictas præcipitatam partes, quæ & abſumenda, ſiccanda, ac detergenda. Cæterùm quoniam retractio hypocondriorum huic vitio ſolet adiungi, quæ à vitijs diuerſis multarum partium gignitur, ideo ex tractatibus eorundem vitiorum propria petenda præſidia.

Longiori ſermone explicauimus læſæ vocis indicationes, quàm in præſidiorum materijs perquirendis ſimus facturi, cùm quia id poſtulabat negotij vrgentia, tùm vt facilius poſſetis, quæ alibi traduntur hûc referre.

Chirurgia, vnde remedia petat. Ad Chirurgiam ergo deuenientes, aliorum non eſt habenda conſideratio, ſiue totum, ſiue caput, ſiue ſubiectas partes reſpiciant, quàm ea meditari, quæ ſupra, & in ſequentibus examinata ad hunc locum conducere ſuadentur.

Pharmacia item. Pharmacia, & ipſa communes haud præbet hîc materias, cum ex ſæpè memoratis habeantur locis, ſiue toti, ſiue capiti conferant.

Priuata medicamenta. Ad priuata ergo me conuertens, quæ rationem habent inſtrumentorum vocalium, & arteriaca nuncupantur, miſſa facio illa, quæ medentur infirmitatibus epiglottidis, quoniam de his ſupra; omitto etiam ea, quæ ad recurrentes neruos ſpectant, cum in ſpeculatione curationis opticorum deſcribantur; quæ autem ad muſculos gutturis, petantur ex capite de angina; pariter, quæ ad muſculos thoracis, & ad pulmones pertinent, infra ſuis in locis traduntur.

Arteriæ aſperæ, & gutturis præſidia enumerantur. Reliquum ergo eſt, vt de ijs tractemus, quæ arteriæ aſperæ, & gutturi conſulunt; & quoniam omnia hæc mala in aſperitatem, madefactionem, & obſtructionem referuntur, hinc ordinanda medicamenta, quæ leniunt tantùm, & emplaſtica vocantur; quædam quæ detergunt, attenuant, & ſiccant; quædã verò mediam habentia naturam, quæ tamen omnia ſub illa ſunt exhibenda formula, vt diu in ore detineri queant, ſicq; prius liquefacta in aſperam diſtillent arteriam, quòd, vt facilius obtineatis, iubete ægrotis, vt ſupini iaceant, ac faucium muſculos relaxent.

Vbi medicam. accipienda. Qui cupit iſtorum medicamentorum multitudinem habere, ad ſectionem de morbis thoracis, & pulmonum ſe conferant, vbi innumera ad dicta deſcribuntur officia: Quædam tamen ad hanc læſionem peculiariter conducentia, quæ me docuit experientia nunc recenſebo; prius ergo ad leniendas, leuigandas, humectandaſq; partes exaſperatas mihi eſt in frequenti vſu ſimile medicamentum

Leniens, & humectans.

℞. *Quatuor ſemin. maior. frigid.*
Glycyrrhizæ raſæ,
Amyli,
Gummi Arabici,
Tragacanthæ — *an.* ℨ. *i.*
Amygd. dulcium mundatar.
Pinearum recen. mundat. — *an.* ℨ. *ij.*
Semin. Papau. albi ℨ. *ſ.*
Sacchar. albi ℥. *i.*

M. omnia, & puluériz. deinde cum mucilag. ſemin. pſyllij, cotoneorum facta in aqua violar. reformentur trochiſci ad formam lupinorum.

Vel

Vel ℞. *Spec. Diapapau. albi,* } *an.* ʒ. *i.*
Diatragacanthi frigid.
Penid. recen. ʒ. *ij.*
M. & cum ſyr. de myrto f. lupine. Aliud.

Saponea quoq; mihi arridet, ſicuti, & diatragac. frigid. cum ſucco farfaræ; ſed præſtantiſſimum cenſetur medicamentum lac Aſininum, vel Caprinum epotum, & balneum aquæ dulcis; ſuffitus ſiccus ex puluere penidiarum, glycyrrhizæ, & altheæ carbonibus accenſis aſperſo ſummoperè præſtat; humidus verò ex decoc. tuſſilaginis, glycyrrhizæ, & altheæ; eadem faciunt ad humiditatem, & obſtructionem inſtrumentorum vocalium, quæ in capite de catarrho ſupra ad hoc munus connumerauimus; arteriaca, ſi materia ſit acris, ex dictis emplaſticis compaginanda; ſi frigida, probo medicamentum ex ſtyrace, vel ex pulpa caricarum cum radice eringij, & gummi; Suffumigia.

Vel ℞. *Ambræ,* } *an.* ʒ. *i.*
Styracis Calamitæ,
Thuris
Diatragacanthi, } *an.* ℈. *i.*
Gummi Arabici infuſorum in hydromellite,
Glycyrrhizæ,
Menthæ,
Paſſularum enucleatarum,
Caricarum
M. & cum hydromellite f. trochiſci.

Trochiſci ad frigidam materiam.

Sed vbi maiori deterſione opus habemus, quemadmodum in obſtructione, & quando, præter raucedinem obuia ſit interceptio, tunc laudo detergentia ſiccantia, abſq; lenientibus, quæ ſunt loch caulium, loch enulæ, ſcyllæ, pulegium ex aceto tritum, conſerua roriſmarini, & florum ſambuci, puluerem florum ſambuci;

Vel ℞. *Macis,* } *an. part. æqual.*
Caſtorei
M. & excipiantur, ac offerantur cum vino.

Detergentia in raucedine.

Vinum macerationis gentianæ vocem claram facit; ſuffitus ſiccus ex ſulphure, ex ſandaraca Arabum, & ex ireos componitur;

Vel ℞. *Piperis,* } *an.* ℥. *ſ.*
Cubebarum,
Myrrhæ,
Coſti,
Ariſtolochiæ,
Cinnamomi,
Siſeleos,
Marathri
Arſenici, } *an.* ʒ. *ij.*
Sulphuris Citrini,
Sandaracæ Arabum
M. & f. puluis inſpergendus carbonibus, vt ſupra in dictum vſum.

Suffitus ad idem.

Humidus paratur ſuffitus ex decoc. hyſſopi, praſſij, calamenthi, origani, & alijs eiuſdem ordinis. Superſunt medicamenta mediæ naturæ, & ſunt, quæ in materia frigida fuere propoſita; ego tamen fœliciter vtor hoc

Med. mediæ virtutis in frigida materia.

℞. *Aquæ Farfaræ lib. i.*
Hordei mundi, } *an. p. i.*
Hyſſopi }
Glycyrrhizæ ℥. *i.*
M. & bulliant tribus ebullitionibus, collato adde
Olei Amygdalarum dulcium recentium ℥. *iij.*
Penidiarum recentium ℥. *i. ſ.*
M.

A proprietate operantia in raucedine.

Hîc animaduerto à proprietate præſtare theriacam ad ſanandam raucedinem, & interceptionem, & maximè in ætate prouectis, quando omnis vſus theriacæ in Iuuenibus ſit ſuſpectus, in pueris damnandus, niſi tamen aliqualis vrgeret neceſſitas. His autem omnibus, ex propoſito ſufficienda duxi decocta generoſa, quæ ad inſenſibilem materiæ fluxæ, & impactæ euacuationem præſtare exiſtimantur: In materia ergo acri paretur cum Chiña, ſalſa, & ſantalis: In frigida cum guaiaco, ſaſſafras, quibus, vbi id neceſſitas poſtulet, lenientia adiungere poteritis, vti iuiubas, glycyrrhizam, ſebeſten, paſſulas, caricas, dactyllos, farfaram, capillos Veneris, borraginem, & bugloſſam.

Viuendi ratio.

Victum deſumetis ex dictis, & dicendis, qui tamen debet reſpondere diuerſitati cauſarum; & hæc de Vocis Læſione.

CAPVT SEXTVM.

De Læſa Loquela.

Læſæ loquelæ quidditas.

LÆſa Loquela eſt ſymptoma facultatis animalis motricis ipſius linguæ, quod homines in qualibet exercet ætate, in pueris tamen, & tenuioris ætatis facilioris eſt curationis, ſi tamen curationem admittat; perſæpè enim à natura eueniunt, ita vt curari nequeant: Læditur autem motus linguæ, vel quia nullo modo moueri poteſt, & ſic aboletur loquela; vel tardè, aut difficilè mouetur, & ſic imminuitur, vti accidit illis, qui tardè, aut difficulter loquuntur; vbi autem mouetur, ſed ea ratione, vt cum ad vnam deberet moueri partem, ad alteram moueatur, tunc deprauatur loquela, vt obſeruamus in ijs, qui vnam litteram, ac ſillabam pro altera proferunt. Cæterùm perſpectis morbis, à quibus ſymptomata hæc proueniunt, conſtituo eos pendere, ſeu pertinere ad organa facultatis animalis communis motiuæ, vel ad organa facultatis determinatæ.

Læſio linguæ, vnde pendeat.

Symptomata quò reducantur.

Morbi cerebri, à quibus læditur loquela. Vitia ſenſus auditus.

Primò igitur occurrunt morbi cerebri, in quibus mens, imaginatio, atq; memoria ſunt adeo læſa, vt linguæ non ſuppeditent verba, cuiuſmodi ſunt apoplexia, epilepſia, carus, catochus, memoria læſa, & alij affectus in eodem genere contenti. His ſecundò adſtipulantur vitia ſenſus auditus, ſeu diſciplinæ, vt in mutis, & ſurdis obſeruamus, in quibus loquela aufertur ob deficientiam diſciplinæ prouenientem à defectu apprehenſionis eorum, quæ linguæ motum ad loquelam articulant, & regunt.

Neruorum paralyſis.

Paralyſis quoq; neruorum ſeptimi idem præſtat, quando ſcilicet ſecundum partem cerebro proximam paralyſi corripiuntur, quoniam denſitate, & anguſtia à tumore prodeunte non admittunt tranſitum facultatis animalis; quid autem pro curatione demonſtrent huiuſmodi affectus, cum pateat ex dictis in proprijs tractatibus eorundem affectuum, in præſenti ſilentio ſupprimimus.

Quoad

Quòad morbos ergo facultatis particularis, locutoriæ scilicet à lingua exercitatæ, ij varij sunt; primò quidem in intemperie humida, vt obseruamus in pueris, qui non ita citò loquuntur ex abundantia humiditatis irruentis ad radices, & musculos linguam mouentes; quare tunc siccare oportet; secundò in intemperie sicca, quæ & febrem æstuosam, & moram diuturnam sub radijs solaribus, & alia similia sequitur, vnde tunc oritur scopus humectandi; si autem morbi isti sint organici, & in mala compositione, ij, vel naturales sunt, vel adscititij; quare vbi perpendamus magnitudinem diminutam à natiua dependentem, nihil vtile indicatur, quia curationem non admittit; si verò magnitudo hæc imminuta sit adscititia, aut quia incisa sit lingua, aut quia cicatrix sub lingua durior, ac crassior existit, aut quia humiditas neruorum linguæ inseruientium est siccata, vt in conuulsione contingit, iam ratione primi, nihil indicatur, vt meditanti illam incisionem liquet; ratione verò secundi, emolliens, & attenuans designatur; ratione tandem posterioris, indicationes petendæ supra de conuulsione. Morbi facultatis particularis. Scopi curatorij.

Quòd si spectemus auctam linguæ magnitudinem plus iusto, vel malum hoc est natiuum, quale ego vidi in puella, quæ linguam exertam gestabat, cui ea sensim etiam à primordio sui ortus fuit adaucta; vel est aduentitium, quod sanè, aut pertinet ad neruos linguæ, aut ad totam linguam, aut ad frœnum linguæ: Si primùm, fit conuulsio ex repletione, & inde nascitur scopus euacuandi, quemadmodum docuimus supra de conuulsione: Si verò secundum rependamus, fit pustula, aut tumor præter naturam, cùm pituitosus (ad quem reducitur etiam ranula, *Batrachium* dicta, & sub lingua orta) tùm sanguineus; quibus in casibus præsidium euacuans materiam in pustula, ac tumore contentã designatur; sicuti si tumor proueniret à materia venefica, occasione esus fungorum, aut morsus serpentis linguæ inflicti, tunc alexipharmacis agendum: Quòd si tertiò frœnum nostræ speculationi obuium fiat, quia grandius euadat, quàm deceat, vt ad apicem vsq; linguæ perueniat, illiusq; motum impediat, quod excedit certam quandam opportunam, & congruam magnitudinem auferendum, & rescindendum, quòd sanè in pueris quamprimùm executioni demandandum, vt expeditè loqui valeant, secus hæsitando frustra hæc operatio administratur, vt in blesis frequenter obseruamus, quando vitio magnitudinis frœni supra enuntiati succrescit. Linguæ magnitudo, vel natiua, vel adscititia, eiusq; indicationes. Fræni magnitudo.

Magnitudini in genere malæ conformationis sufficitur vitiata figura quorundam musculorum linguam mouentium, ob quam litteræ aliquæ non proferuntur, seu articulantur. Cæterùm, vbi hæc figura sit à natura vitiosa, vt ferè semper accidit, cum non habeat materiam Medicam, quæ sui moliatur ablationem, iccircò prætereunda, & conuertendus sermo ad angustiam neruorum linguæ, quæ fit per obstructionem inductam à succo crasso, vt in paralysi, & tunc oritur scopus attenuandi, incidendi, detergendi, & euacuandi succum illum. Tandem soluta vnitas consideranda, quæ vt simplex est, requirit vniens; si verò sit vlcus, quid ab eo demonstretur, iam satis superq; patet. Figura vitiata. Angustiam neruorum linguæ scopus curandi. Soluta vnitas contemplatur.

Sed modò perpendendus error externus, à quo loquendi actio vitiatur, & est causa morbifica, cùm externa, tùm interna: Interna est vitium partium famulantium, primò vicinarum, deinde remotarum, nec non & spirituum. Error externus causam habet internam, & externam.

Vitia partium famulantium vicinarum sunt polypus, coriza, & crustæ nares obturantes, erosio, ac perforatio palati, siue, ob salsam à capite distillationem, siue occasione luis Venereæ, dentium casus, vitiosa labiorum figura, cùm natiua, vti in illis, qui à natiuitate stigmata in labijs ferunt, tùm adscititia occasione vulneris, quorum omnium affectuum curatio per suas indicationes, & remediorum materias suis legenda locis. Vitia partium remotarum, sunt musculorum thoracis imbecillitas, & quamplurima laryngis mala, suis curata capitibus. Partium famul. vitia. Partium remotarum item.

Vitium spirituum in defectu consistens, vel pendet à reuocatione eorum, vt in proximis morti, & syncopi, in præfocatione vteri, ira, timore, nimio gaudio; vel oritur ab illorum dissipatione, vt in morbis acutis, & longis; tunc ratione primi defectus indica- Spirituum defectus, vnde pendeat, & quid indicetur.

dicatur remedium retrahens fpiritus verfus linguam; ratione fecundi, reparans fpiritus deperditos. Caufæ externæ in ebrietatem, laborem, ac motum nimium linguæ occafione locutionis, vel cantus nimis in longum pertractorum, muneris tubicinis, & aliorum fimilium, quæ, vt externa, non nifi fui ablationem petere videntur, nifi tamen perpenderemus humiditatem remanentem poft vini profufum potum, quæ fic exficcationem poftulat; in alijs per cōtraria agendū, ita vt vbi fuerit labor imperetur quies.

Externæ eorundem caufæ.

Ad curationem (his fic de indicationibus habitis) deueniens in Chirurgia conftituo, fanguine in toto redundante, vel etiam in capite, agendum effe fectione venæ, vt in fuperioribus decreuimus affectibus. Illud tamen addo in paralyfi, præter cæphalicæ, & venarum fub lingua fectionem, probari cucurbitulas fub mento, & prope nucham, ac etiam in ipfa nucha affixas, quæ commodè etiam in tumore fub lingua poffunt vfurpari; quinimo, his in cafibus, vena fub mento aperiri, aut faltem illi admoueri hirudines poffunt. Amplius fi malum foueatur à fluxione, quæ præcipuè à cerebro proueniat, cauteria in capite, nec non fetaceum commendatur in ceruice, brachijs, ac cruribus, iuxta partis mittentis debitā rectitudinem. Frœnum linguæ forpicibus incidendum in adultis, facta fectione per tranfuerfum Auicennas traijcit filum acu, arctè ligat, donec difrumpatur, ranula prius vncino apprehenfa ferro aperienda; in infantibus folis digitis obftetricis difrumpitur. Sunt, qui id præftant frictione herbæ *dens equinus* apellatæ. Lingua plus iufto aucta incidatur fimili ratione: Prius tenaculæ femicirculares præparentur, quibus lingua exenta, quantum fieri poteft, apprehendatur immediatè extra os, deinde incidatur circulariter penes præparatarum tenacularum figuram, vt in quantum poteft naturalis conformatio, feu configuratio feruetur, ac ftatim admoueatur ferum candens ad cohibendum fanguinis fluorem, ad quem vfum etiam conducet machinari incifionem ferro ignito inciforio.

Curatio per Chirurgiā, quibus perficiatur.

Auic. operatio.

Lingua magna, quomodo incidenda.

Accedo ad Pharmaciam, quæ nobis præbet medicamenta communia, & particularia: Communia ad totum, & caput attinent, de quibus illud tantùm habeo (cum alia ad faturitatem fint nota) in affectibus linguæ, qui à materia pituitofa, quicunq; illi fint, dummodo pituita non fuerit falfa, nihil præftantius effe decoctis illis ex falfa, guaiaco, faffafras, & China per plures dies affumptis, quæ fupra in congeneis præfcripfimus affectibus; fiq; aliquando in fluxu pituitæ falfæ forent ad vfum, propter aliquam affectus vrgentiam perducenda, fantalis, & cichoreaceis caftiganda, miffo etiam faffafras, & guaiaco, tāquam nimis calido.

Communia medic. ex Pharmacia.

In aff. linguæ à pituita prouenientibus.

Particularia, gratia linguæ vfurpanda veniunt; quare in intemperie linguæ humidiori probo exterius ad regionem nuchæ refoluentia, atq; ficcantia effe apponenda. Stillicidium ergo cum aquis fulphureis mihi fummoperè arridet, quale effet illud, quod machinamur ex decocto rutæ, ferpilli, faluiæ, rorifmarini, iuæ, fambuci, calamenthi, betonicæ, abfinthij; his enim in iufta quantitate acceptis, & additis fulphure, ac fale cum alumine fit decoctio in aqua, & modico aceti pro dicto vfu, qua decoctione poterimus etiam fouere eandem partem per fpongiam in ea imbutam. Inunctio quoq; eiufdem nuchæ probatur, quam moliamini ex oleo Vulpino, coftino, & chamæmellino, cùm per fe, tùm addita mithridatica confectione, confectione anacardina, oleo de euphorbio, de caftoreo; finapifmata quoq; minimè defpicienda. Intrinfecus commendo præparari gargarifmata, quale effet illud, quod fimili forma cōponitur.

Peculiaria externa.

Stillicidia ex aq. fulph. ab *Auct.* probata.

Inūctiones. Particularia intrinfeca.

Ad gargarizandum.

℞. *Decocti Thymi,*
Stæchados,
Origani,
Cofti,
Hyffopi,
Acori,
Rad. Cappar. } *an. lib. ſ.*

Oxi-

Oximellitis compoſiti ℥. ij.

M. pro gargarizando; quòd ſi fortius medicamentum quis optet, addat huic decocto guaiacum, ſaſſafras, aromata, nigellam, nec non ſinapim, & ſtaphidem agriam, loco; oximellitis compoſiti ſubſtituat oximel ſcyllinum, aut acetum cum ſcylla pariter medicatum.

Sed & aqua Tetutiana, vel alia eiuſdem naturæ mirificè prodeſſe creditur; fit etiam gargariſmus ex aceto in quo pyrethrum, aut ſal decoctum fuerit; poſt gargariſmatis vſum fricanda eſt lingua, primò cum antidotis magnis antiquis, cum diatrionpipereon, confectione anacardina, cum caſtoreo, & ſinapi puluerizatis, exceptiſq; melle anacardino, cum ſucco cæpæ, vel acori, deinde cum pulueribus fabrefactis ex ſimplicibus commemoratis; quò ſpectant ſpecies diatrionpipereon, diagalangæ, diacalamenti, & aliorum ſimilium: Probo autem ipſe puluerem, qui componitur, aut ex ſale amoniaco ſolo, vel tandem mixto cum pyrethro, pipere, ſinapi, oleo ex aromatibus, ex guaiaco; item comprobo balſamum omne, cùm naturale, tùm artificiale illitum, habet enim in his affectibus maximam prærogatiuam pro ſanitatis reſtitutione; quinimo pro eodem obtinendo fine non abhorrerem ab vſu antidotorum maiorum antiquorum, confectione anacardina, aurea Alexandrina, & caſtoreo ad ℈. j. ſub forma pilulari cum aqua betonicæ redactis, quæ non modò ſub forma illitionis linguæ adminiſtranda, ſed etiam paulatim deglutita mirificè prodeſſe creduntur; præterea hæc eadem medicamenta in paralyſi linguæ, & in conuulſione à repletione ſunt ex vſu.

Alia gargariſm. forma.

Puluis Claudino familiaris.

Series medicam. etiã in linguæ paralyſi.

Cæterùm quoniam à pluribus ſub lite redactum, numquid prædictis admiſcenda veniant aliqua aſtringentia, quòd apud nonnullos vim, atq; rationem habet præcepti, cum illis materiæ cohibeatur fluxibilitas, à quibus non multum diſsentiens, laudo ſpodium, nuces cupreſſi, flores granatorum, nec non & alumen; ſed memoriæ etiam committendum, quòd præter diſcutientia probari conſueuerunt, & acetoſa ſtiptica linguæ admota, vti ſunt acetum, & ſucci fructuum acetoſorum, nam hæc quodamodo vim repellentis obtinere videntur abſq; inſigni tamen aſtrictione: Poſtremò ſi iſtorum omnium prædictorum vſu irritetur lingua, abluendum eſt os lacte Aſinino, decocto paſſularum, iuiubarum, fœnugræci, hordei, & ſero.

Num antedictis medicam. miſcenda ſint aſtringẽtia. Solutio Auct.

Si ab vſu medicam. lingua exaſperetur, quid faciendum.

His tamen omnibus priuſquam ad intemperiei ſiccæ curationem me conuertam, duo ſufficerem, quæ maximam habent virtutem diſcutiendi, & in ijs qui tenerioris ſunt ætatis tutò, & abſq; aliquo periculo ad vſum deduci queunt. Primum eſt fotus ex animalibus viuis diſſectis, & capiti appoſitis, præter enim id, quòd diſcutiunt, naturalem calorem partis conſeruant, corroborant, & augent. Secundum ſunt cucuphæ ex aromatibus conſutæ, & ſupra caput geſtatæ; conſeruæ etiam omnes capitales hora ſomni deuoratæ, & pulueres ex cypero, croco, pipere longo albo, thure, myrrha parati non deſpiciendi.

Diſcutientia duo tutiſſima.

Animalis viui diſectio.

Cucuphæ item.

Sed iam veniamus ad intemperiem ſiccam, in qua externè adhibendum ſtillicidium, ac perfuſio nuchæ facta cum aqua dulci tepida, cum lacte, cum decocto extremitatum Veruecis, maluarum, violarum, altheæ, & glycyrrhizæ; ab his illinire eaſdem partes cum oleo violaceo, nenupharino, cum æquali portione olei amygdalarum dulcium, & dimidia parte olei anethini quam maximè opportunum diiudicatur; quinimo eadem pars foueri poterit lana ſuccida ſupradictis imbuta liquoribus; oris etiam ablutio cum eadem aqua, decocto, & lacte; item, & cum aqua hordei cum ſucco cucumeris, cucurbitæ, cum aqua quatuor ſeminum maiorum frigidorum mirificè admodum conducere exiſtimo; laminæ cucumeris, vel cucurbitæ prius in aqua violarum infuſæ, & ibidem extenſæ, atq; detentæ iuuant; ad idem faciunt, aut ſaltem non diſſimili modo folia lactucæ; præterea ſimile etiam loch fabricari poterit ad detinendum in ore, ſeu ad lambendum.

Externa in ſicca intemperie.

℞. Mu-

Loch ad idem.

℞. *Mucilaginis seminum Maluarum,*
Psylly,
Cotoneorum } *an. ℥. ſ.*
Sacchari candi, quod ex iuleb violato depromitur ℥. ſ.
M. pro dicto vſu.

Lupini etiam communes ex ſaccharo, & amylo in ore detinētur, vel qui ſic parantur

Trochiſci eiuſdem virtutis.

℞. *Quatuor ſeminum maiorum frigidorum,*
Papaueris albi } *an. ʒ. i.*
Sacchari candi violati ʒ. ij.
Amygdalarum dulcium num. decem
Succi Liquiritiæ ʒ. i. ſ.
M. & cum mucilagine tragacanthæ nutritæ in aqua violarum f. trochiſci penes figuram lupinorum.

Quæ extrinſecus adhibita ſiccam auferunt intemperiem, ſunt illitio gutturis cum oleo violato, vel adhibeantur petiæ madefactæ in ſucco lactucæ, quibus ad penetrationem adiungitur modicum ſucci limonum; ſed hæc medicamentorum genera non tantùm in intemperie ſicca probantur, ſed etiam in conuulſione à ſiccitate prouueniente. Vbi adſit cicatrix, quæ ſua præſentia, & duritie lædat locutionem, medicamenta emollientia, & detergentia, & attenuantia opportuna erunt, de quibus in capite de albuginibus oculorum, illûc eſt confugiendum, quoniam eadem repetere, vltra noſtrum inſtitutum; admouenda autem ſunt cicatrici ſub lingua poſitæ, quia idem præſtare poterunt, quòd in cicatrice oculorum operari Medici frequenter experiuntur. In inciſione linguæ per inſtrumenta Chirurgica, vbi ad illam deuenire oportuit propter eiuſdem linguæ deformem, & importunam auctionem illud eſt obſeruandum, vt poſt caſum eſcharæ, niſi ſanguinis profluuium vrgeat, agamus quemadmodum fuit decretum in alijs vlceribus, videlicet vt ſuppuratione̅ procuremus, mox deterſionem moliamur, ac tandem agglutinationem compleamus; quòd ſi profluuium ſanguinis immineat, & timeatur, eſchara longiori eſt conſeruanda tempore, refrigerantibus ſcilicet, & incraſſantibus, vti aqua roſarum, & albumine oui; quòd ſi fluxus ſanguinis compeſci nequeat, & valde vrgeat, cum huiuſmodi liquoribus

In cicatrice loquelam impediente.

Obſeruatio in linguæ inciſione.

Sanguinis fluxum cōpeſcens.

℞. *Pulueris ex cotto combuſto,*
Sanguinis Draconis,
Terræ Sigillatæ,
Lapidis Hæmatitis, vel Thuris } *partes duas*
Pilorum Leporis par. i. ſ.
Aloe part. i.
M. hæc omnia, & ſubtiliter pulverizentur, taliq; confecto medicamento fiat illitio partis, à qua timetur fluxus memoratus.

Fortiora pro ſang. ſiſtendo.

Inciſione facta.

Poteſt etiam adhiberi cottum combuſtū per ſe, illud applicando parti affectæ; quòd ſi hæc non conferant, probo puluerem chalcanthi vſti, cum albumine oui vſurpatum. Poſt reciſionem ferri, ſtatim adhibeatur parum cotti imbuti cum aqua roſarum, & albumine oui; poterit etiam hoc in caſu, vrgente neceſſitate, illiniri locus cum melle roſato, non modò ad vnionem aliquo modo retardandam, ſed etiam ad deterſionem aliquam machinandam; ſiq; alia optatis ad eadem peragenda medicamenta, & potiſſimè compeſcentia fluorem ſanguinis, præter dicta, ſuppetunt plura ex alijs locis. Vltimò pro conſolidatione partium, vt tandem vlcus claudatur.

℞. *Aquæ*

℞. *Aquæ Rosarum* ℥. ij.
Albumen vnius Oui
Tutiæ preparatæ ℨ. i.
M.

Consolidãs.

Tumor sanguineus obuius factus, qua ratione curandus, patet ex capite de inflammatione partium oris, seu de angina. Superest tamen animaduertere, pro repulsione materiæ, vsurpanda esse acetosa, quia sic, & humiditas linguæ educetur, iccircò probatur rob de ribes, vinum granatorum acetosorum, acetositas citri, & limonum, præcipuè autem valet lactucæ succus ex 14. Method. medend. cap. 8. At si tumor pituitosus extiterit, curationem moliemur discutientibus, & siccantibus, de quibus paulò supra. Ad pustulam linguæ valent, præter detergentia, & siccantia, quæ vlceribus debentur, saphirus puluerizatus, & cum lacte illitus; item, & oleum in quo frixus fit Scorpio, siq; adiungatur dolor, colluendum os decocto pentaphylli. Si autem linguæ tumor euenerit ob materiam venenatam illi communicatam propter esum alicuius materiæ venenatæ, vti propter comestionem fungorum, aut propter morsum alicuius Serpentis, recurrendum ad antidotos magnas, seu ad determinata alexipharmaca, de quibus erit sermo in sexto libro, in principio autem vitanda sunt purgantia. Batrachium, siue ranula, antequam rescindatur, contendendum est numquid possit medicamentis extirpari, priusquam incisionem tentemus, cum ad eum non absq; aliqua periclitatione liceat deuenire; quare pro fungendo simili munere probo primò gallas tritas cum melle acceptas, & delinitas; secundò

In sanguineo tumore.

In tumore pituitoso. In linguæ pustula.

Si tumor à materia fiat venenata.

Batrachij obseruatio, ante incisionem eiusdẽ

℞. *Origani,*
Malicorij,
Salis communis } *æquas portiones*
M. cum melle, & eodem adhibito modo.

Tertiò laudo hermadactylos, & tragacantham vstam cum albo oui applicitam; quartò sal amoniacum cum gallis, & melle eodem modo vsurpatum; quintò

℞. *Pyrethri,*
Zingiberis } *an.* ℨ. ij.
Salis Amoniaci,
Salis Gemmæ } *an.* ℨ. i. ſ.
Origani,
Calaminthæ,
Radicis Iridis,
Hermodactylorum,
Mastichis } *an.* ℨ. i.

M. & f. puluis subtilissimus, qui ranulæ affricetur, vel excipiatur cum vitello oui, & illiniatur, vt supra de alijs fuit determinatum.

Sextò commendantur trochisci, *Alandaron* ab Auicenna nuncupati, in quorum descriptione hæc continentur

℞. *Capitum Granatorum* ℨ. ſ.
Aluminis Iameni ℥. ſ.
Vitrioli,
Diatragacanthi } *an.* ℥. i. ſ.

Troch. Alãdaron Auic.

Myr-

Myrrhæ ℥. ſ.
Olibani ℥. i.
Aristolochiæ ℥. i. ſ.
M. & cum aqua mellis f. trochisci.

Medicamentum etiam Pauli celebratur, quod ab illo ſeptimo libro *Antheron* nuncupatur, in cuius compoſitione crocomagma imponitur; paratur autem ſimili modo

Elect. Pauli.

℞. *Croci ℈. ij.*
Myrrhæ,
Electuarium Roſarum ſiccarum,
Amyli,
Gummi } *an. ℈. i.*
M. & terantur omnia cum vino, deinde fiat electuarium, ſiue conſerua.

Hoc idem fuit ab Aetio propoſitum lib. 2. cap. 169. & lib. 6. cap. 2.

A proprietate operantia in læſa loquela.

Tandem quædam apud nonnullos habentur, quæ à proprietate læſæ conſulunt loquelæ, & præcipuè ſi ægrotantes perpetua corripiantur taciturnitate, primũ eſt ſel Perdicis, arterijs temporum, ſeu (vt vulgariter fertur) frontis temporibus illitus; ſecundum eſt aqua ſtillaticia hederæ, quæ adhibetur calorificis, & capitalibus; vltimum eſt hyacinthus, amæthiſtus, & beryllus geſtatus in digito, melius tamen ſupra cubitum.

Viuendi ratio.

Aer qualis eſſe debeat.

Cibus.

Potus.

Somnus.

Quæ, ne irrita ſint, & vt omnia in vnam conſpirent ſanitatem, Victus ratio accommodetur opportuna ex alibi dictis elicienda, habita cauſarum diuerſarum ratione. Obſeruo tamen omnem mouendum eſſe lapidem, vt aer ſit temperatus, quando Hippoc. 2. de aere, aquis, & locis, ac Ariſtot. 6. Probl. probl. vltimo, & 14. probl. dixerint aerem temperatum eſſe auctorem intellectus, ſine quo non articulamus perfectè loquelam. Circa cibum etiam animaduerto, vt præter id, quòd cibus debet eſſe euchymus in quacunq; cauſa, in ſicca tamen intemperie animalium cerebra aſſata, & Perdicis oua cum alijs, quæ humectandi facultatem obtinent ſummoperè proficere; in humida autem Columbi turriti, & aues omnes montanæ cum calorificis ſiccantibus, & aromatibus conditæ præſtare creduntur; edulia omnia flatuoſa, craſſa, viſcoſa, & lenta, atq; excrementitiæ ſubſtantiæ, non modò ſuſpecta, ſed prorſus in medicatione cohibenda. Circa potum noto vinum nequaquam interdicendum, niſi magna luxuriaretur inflammatio, quando ex Zenone habeamus hominum ingenia non minus cicurari vino, quàm lupinos aqua dulceſcere, quod tenue, benè odoratum, & diuerſis correctum medicamentis, pro diuerſitate indicationum ſeligendum. Circa ſomnum habeo quoq; quod obſeruem, non dico illum debere eſſe moderatum, ſed ſubſternendum eſſe puluinar, modò aromatibus, modò herbis repletum. Et hæc ſunt, quæ mea ſuppeditauit imbecillitas pro loquela ſecundum naturæ leges inſtituenda; & hactenus de Morbis Partium Animalium.

SECTIO SECVNDA.

De Morbis Thoracis.

Thorax facult. vitalis domiciliũ.

THorax, quem, & ſecundum ventrem nuncupari diximus, facultatis vitalis eſt domicilium, quia in eo illa principaliter reſident inſtrumenta, ſeu organa, quæ eidem facultati inſeruiunt, vt inde meridiana luce clarius exiſtat, & diuerſis illum compleri partibus, & per conſequens etiam varijs morborum exerceri generibus, quos breui enumeratione recenſere, vnà cum partium diſquiſitione

tione conabor; qui omnes, hac in vna ſectione, quæ eſt ſecunda huius tertij libri complectentur. In Thorace ergo (vt à ſubiecto exordiar, cum ad illius diuiſionem, quæ illi inhærent diſtinguantur) primum, ac principale viſcus eſt cor, fons vitæ, caloris auctor, reſpirationis, & facultatis pulſificæ, cùm genitor, tùm diſſeminator. Huic, tãquam membro in animalis corpore principaliſſimo, variæ partes inſeruiunt, quemadmodum membrana illud inueſtiens, pericardium appellata, & tãquam vallum, ac propugnaculum eidem cordi circumſepta, in qua aquam ſtagnare autopſia docet, etiam ſi non deſint, qui negent in animali viuente huiuſmodi aquam adeſſe, illamq; ex vaporibus, ſtatim ſecuta animalis morte, produci volunt, cum ex aduerſo alij tueantur ex Hippoc. ac Gal. auctoritatibus, viuente quoq; animali in pericardio aquam reſidere, vt corde illa refrigerato, eam haud concipiat caliditatem, quæ illud excandeſcere faceret. Pericardio ſuccreſcunt pulmones cum aſpera arteria, quibus cor reſpiratione, & expiratione refrigeratur, attracto, & per laryngem, & per aſperam arteriam aere, imò eundem aerem ſic attractum, non modò ad compeſcendum æſtuantem cordis calorem præparat, verùm etiam ad ſpiritus vitalis generationem in corde diſponit, qui poſtea per vniuerſum corpus traductus, iam caloris influentis ſortitus nomen, ærumnas impla-tati circa partes reſtaurat, ad quos motus concitandos, & generationes moliendas varia muſculorum genera apprimè neceſſaria iudicantur, ſicuti, & ad earundem partium, ſiue vnionem, ſiue continentiam, & ad diſtinctionem illarum, cùm in ſe ipſis, tùm ab alijs, duæ ab Anatomicis membranæ ſunt obſeruatæ, vna eſt pleura, quæ coſtas ſuccingit, & quaſi à ſterno pulmones ſeiungit; altera, quæ organa vitalia à naturalibus diſcriminat, & mediaſtinum, ſeu diaphragma nominatur, ob maximam, quam cum cerebro habet ſympathiam, vt ſupra in capite de phrenitide declarauimus, quæ in fundo thoracis conſpicitur; quibus tamen omnibus partibus non leues cauitates, imò & ductus, ac canales ſufficiuntur.

Thoracis princeps organum eſt cor.

Aqua circa cor, num adſit, dubitatur.

Reſponſio, & vſus, eiuſdem aquæ.

Vitalis ſpiritus generatio.

His ergo de Thoracis ſtructura ſic obſeruatis, iam conſpicui euadunt affectus, quorum curatio à Medico eſt molienda; primò ergo, occaſione pleuræ, & muſculorum agemus de dolore thoracis, qui, ob ſubiectam pleuram, vulgariter pleuritis nominatur; occaſione verò laryngis, aſperæ arteriæ, & pulmonum, de tuſſi, & læſa reſpiratione; occaſione autem cauitatum bronchiorum, & vaſorum per pulmones non diſſeminatorum, empyematis, peripneumoniæ & phtiſis curatio inſtituenda erit; occaſione diaphragmatis, agemus de vitijs ad illud ſpectantibus, licet ſupra egerimus de phrenitide ex inflammato diaphragmate; quemadmodum tandem occaſione cordis, & pericardij de lypothymia, ſyncope, ac cordis palpitatione erit ſermo; ſicq; morborum ad ſecundam hanc ſectionem attinentium, curationis meditatio erit abſoluta.

Morbi thoracis, qui ſint.

CAPVT PRIMVM.

De Dolore Thoracis, ſeu Pleuritide.

PLeuritis, ſiue Thoracis dolor primo loco proponitur, tãquam affectus, qui, non modò intrinſecas pectoris lædit partes, ſed tãquam ille, qui aliquoties in muſculis intercoſtalibus reſidens, neſcio quodam pacto, ad externas pertinere videtur: Accedit dolorem eſſe de genere affectuum toti per quandam indiferentiam communium, vt inde etiam ſequatur alijs thoracis affectibus eſſe præponendum; vtcumq; tamen, cum ſic de ſymptomatibus in actione læſa facultatis ſenſitricis tactricis, quæ aliquando rationem cauſæ induunt, iccircò anodyna, ſeu dolorem ſedantia expoſtulat, ne maior videlicet attractio materiæ fiat. Cauſa verò effectrix tumorem inflammatorium inducens, & ex conſequenti excitans dolorem, varios, pro ſui diuerſitate, ſcopos habet: Quare ſi fuerit vapor, inſenſibiliter euacuantia requirit; ſi verò

Dolor, vnde reducatur.

Effectricis cauſę ſcopi.

Si à vapore dolor, oriatur. Item à materia humoroſa. Humor, vel ſimplici lędit putredine, vel venenata. Earundem cauſarum ſcopi curatiui.

rò materia humoroſa, euacuans ſenſibiliter, quod tamen humorum ſpeciei appropriatum eſſe oportet, vt ſæpè, ac ſæpius demonſtrauimus. Cæterùm quoniam cauſa hæc, ſiue humor lædit, aut putredine ſimplici, aut aliquando venenata, propterea in ſimplici putredine, eradicandum; in venenata autem, ſimul eradicandum, & alexipharmacis agendum; quòd ſi lædat copia, minuendum; ſi qualitate, per contraria alterandum; ſi motu, reuellendum, deriuandum, intercipiendum, ac repellendum, ſiue reprimendum, quibus haud raró victoria obtinetur; ſiq; tandem quiete lædat, diſcutiendum, ac quomodocunq; euacuandum. Rurſus quoniam in læſione ex quiete inducta meditanda venit læſionis vehementia, pro vt magna, vel parua exiſtit, eapropter, ſi vehementer thoracem offendat, euacuans magnum, ac validum erit, & aliqua ratione becchicum, ſiue per tuſſim euacuans; quòd ſi vehementer non offendat, ſufficiet inſenſibiliter euacuare, ac (ratione inflammationis) refrigerare. Vlterius, quoniam cauſarum generantium, colligentium, ac detinentium habenda eſt ratio, ideo, ſi vitio iecoris, capitis, aut ventriculi materia hæc producatur, quid indicetur, patet ex alibi dictis, maximè in tractatibus eorundem vitiorum, quemadmodum etiam colligentium, & detinentium præſidia ex alibi enarratis manifeſta. Verùm, quia ſæpius inter has, partium imbecillitas continetur, quæ roborandum ſuadet, operæ etiam pretium eſt thoracis, ac pleuræ proportionem meditari; quare pectus pectoralia, & pleura pleuritica indicat.

Curatio per Chirurgica. Sang. miſſio quando proficua, & quādo non. Quando pharmacum exhibēdum veniat.

Curatio ergo materijs Chirurgicis perficienda; quare, vbi dolor, ſiue Pleuritis à ſanguine, vel ab alio ſucco mixto cum ſanguine pendeat, citra omnium controuerſiam, vena eſt ſecanda, & ſanguis educendus; imò non tantùm in dolore ex humoribus orto, ſed etiam in eo, qui à flatu, & materia non putreſcente dependet, dummodo tamen ſanguinis attractio huic affectui valde infenſa, ratione doloris, & inflammationis immineat, ſanguiſq; in toto corpore redundet. Illud tamen animaduertere oportet, non in quacunq; Pleuritide à ſanguine genita venam eſſe ſecandam, ſed in illa ſolùm, in qua dolor ad iugulum aſcendit; quòd ſi ad hyppochondria conuertatur, purgandum erit quòd ex doctrina Hippoc. 2. Acut. 11. elicitur, & confirmatur auctoritate Galeni in comm. Rurſus conſiderandum eſt, vtrum in doloris deſcenſu febris vehemens adiungatur, vel non, quoniam, ſi fuerit præſens, ne febris à caliditate pharmaci purgantis irritata incrementum ſuſcipiat (quod caloris augumentum virtus ſuſtinere nequit) habita permittentis ratione, conducet, ac tutius erit mittere ſanguinem, quamquam, ratione indicantis magis præſtaret purgatio, nam cauſa iſtius directionis inde deducitur, quòd virtus magis valet ad prohibendum, quàm indicans, ad indicandum. Præterea illud etiam ante oculos habendum, quòd licet indicans, ac permittens ad ſectionem venæ indicandam, & expoſtulandam inſimul concurrant, neq; etiam licere ad illam deuenire, niſi hac præmiſſa diſtinctione, videlicet vbi vitium ſanguinis non eſt vehemens, ſed mite, tunc retardanda eſt hæc miſſio ſanguinis; hæc autem minor vehementia cognoſcitur, vbi prima die, ſeu in primo morbi inſultu, adhuc ſanguine fluente, ſputum appareat, quia tunc dolor imminuitur, & inflammatio remittitur; at ſi magna fuerit vehementia vitij ſanguinis, tunc, non modò opportunum, ſed etiam apprimè neceſſarium eſt ſecare venam, & ſanguinem ducere; hæc autem dignoſcitur, quia pauca quantitas ſputi ſanguinei excernitur, dolor intenditur, & excreſcentis inflammationis ſigna apparent, quorum omnium meminit Hippoc. 6. Epid. com. 3. & 1. Aphor. 12 vbi in comment. plura ad idem docet Gal.

Perutilis obſeruatio de pharmaco contraindicato.

Virtus magis valet ad prohibēdū, quàm indicans ad indicandum.

Si pharmacum, & ſanguis ſimul indicentur, quid agendum ſit.

Contemplatio de ſanguinis miſſione circa quātū.

Circa autem ſectionis venæ illud animaduertere eſt neceſſarium, quod attinet ad quantum agendum, ſcilicet in vehementi dolore cum redundantia ſanguinis, multum ſanguinis educendum eſſe, & vnica tantùm euacuatione, nulla interpoſita cunctatione, habita tamen ſemper ratione ad vires, an id permittant, an prohibeant, illis enim prohibentibus conſultum erit ſectionem venæ repetere, vel cucurbitulis, vel hirudinibus illum euacuare, Hippoc. docuit vſq; ad coloris mutationem euacuari ſanguinem 4. acut.

4. acut. 74. vel vſq; ad animi deliquium viribus conſiſtentibus, & in dolore vehementi.

Circa tempus opportunum operandi, illud eſt perpendendum, vt ad hanc materiam Chirurgicam, videlicet miſſionis ſanguinis per ſectam venam continuò, ac prima die deueniatur, ne vires poſtea dolore labefactatæ illam renuerent, vt frequenter ſolet contingere, imò non pauci errores in dies à Medicis, hac prætermiſſa animaduerſione patrari conſueuerunt; non negandum tamen, quin 4. & 7. die mitti poſſit, ſemper enim licet venam ſecare, quòuſq; inflammatio augetur. Sed quæret aliquis, vtrum ante venæ ſectionem conducat fomentis vti; cui hæſitationi ita ſatisfaciendum exiſtimo, quòd ſi Pleuritis à flatu oriatur cum pauco ſanguine, ſiue quæ vitium mite ſanguinis coniunctum habeat, quia in illa dolor fomentis demulcetur, non eſt ad ſectionem venæ deueniendum, multitudo enim humorum per corpus debacchantium ea non adeſt, cuius poſſit dubitari attractio per fomenta ad partem affectam, quæ ſanè conſideranti facilè patebunt, vbi obſeruet vſu fomentorum dolorem non recrudeſcere, ac maiores vires non acquirere, ſed potius omnia blandiora euadere; quare ex his clarè patet ſectionem venæ in illa probari Pleuritide, in qua vitium ſubeſt ſanguinis inſigne. Præterea illud meditatione eſt dignum, an ſcilicet patiens habeat corpus quadratum, & ſit habitus plethorici, quoniam tunc primò eſt ſecanda vena, deinde fomentis agendum, ſecus vbi res contrario modo ſe ſe habeat, prius fomenta ad vſum ſunt perducenda, à quo, ſi augeatur dolor, & materia in locum dolentem attrahatur, affatim ſecanda vena, cùm propter vitium ſanguinis, tùm propter illius in toto redundantiam. Vlterius præſtat animaduertere, an magis poſſit ad iudicandum dolor, an vitium ſanguinis, quia ſi magis vrget dolor, fomenta ſectioni venæ erunt præmittenda; at ſi magis ad indicandum valeat ſanguinis vitium, tunc prius eſt mittendus ſanguis, per ſectam venam, deinde ad fomenta eſt deſcendendum, ſemper enim ei, quod magis vrget conſulendum; hinc etiam docemur, quòd in ſectione venæ diſtantis à parte dolente (quia tunc minus poteſt vitium ſanguinis) prius ad fomenta deuenimus, quàm ad miſſionem ſanguinis; in illa verò, quæ fit in parte propinquiori, quia è contra magis poteſt vitium ſanguinis, prius ſecamus venam. Sed rurſus quæret aliquis, quid ſit Medico agendum, vbi prima die inſultus morbi ad curationem non eſt vocatus, debet ne ſtatim imperare ſectionem venæ? Cui poſtulationi reſpondeo ipſum debere progredi ſecundum veram medendi methodum, quæ præcipit præſente indicante, & abſente prohibente etiam ſexta die poſſe Medicum moliri venæ ſectionem; huic Hippoc. in Anaxione octaua die aperuit venam, vt ex his elicere valeamus ſemper miſſionem ſanguinis conuenire, dummodo tamen morbus non inclinet, ne denuò materia ad locum affectum recurreret, & morbus recrudeſceret. Citius ergo quàm fieri poſſit vena tundatur, ideo lenita aluo clyſteri, nullo modo differenda.

Tépus mittendi ſanguinem.

Vtrum ante ſang. miſſionem liceat fométis vti.

Prima obſeruatio.

Alia diſtinctio.

Meditatio alia.

Si Medicus prima die non ſit vocatus, num debeat ſtatim mittere ſang.

Reſponſio.

Quòd verò attinet ad vbi agendum, ſeu ad locum in quo vena eſt tundenda, res ſic erit decernenda, nempe quòd ſi dolor ſit vehemens cum inſigni, ac copioſo ſanguinis fluxu, continuò vena interna brachij eiuſdem lateris aperienda, illaq; non apparente, eligatur media, vel tandem humeralis; at ſi dolor ſit exiguus, & fluxus ſanguinis parcus, ac minimæ conſiderationis, corpus tamen ſatis repletum exiſtat, ita vt ſanguis in euidenti copia fluat, ſeu fluere poſſit, ac minetur, tunc maioris reuulſionis gratia, per ſaphenam oppoſiti lateris ſectam ducatur ſanguis, tuncq; ſi dolor minuatur nulla alia vena tundenda; at ſi perſeueret, rurſus poſt ſaphenæ ſectionem oportet venam oppoſiti lateris aperire, quippe qui præmonſtrat corpus repletum eſſe, & ſanguinem non ſolùm infra iecur, ſed etiam ſupra ſubſiſtere; quòd ſi hac molita ſectione dolor ceſſet, non eſt vltra in miſſione ſanguinis progrediendum; quòd ſi adhuc perſeuerat ad inciſionem venæ lateris affecti deuenire non erit prorſus inutile. Rurſus ſanguine, vel fluxo, vel fluente, vel fluxuro copioſè luxuriante cum inſigni dolore prius eſt ſecanda vena brachij oppoſiti.

A qua parte ſit ſanguis mittendus.

Cæterùm illud nulla ratione prætereundum, ſcilicet quòd cum fere nunquam Me-

dici à principio vocentur, sed paulò post, quando scilicet sanguis in maxima fluxit copia, & dolor est valde intensus, ideo ferè semper, etiam cum prædictis vena eiusdem lateris secanda.

Cucurbitularum duplex vsus.

Cucurbitulæ scarificatæ duplici nomine præscribendæ; primò quando vires adeo debiles existunt, vt non perferant sectionem venæ; secundò quatenus eædem vires, permittunt quidem sectionem venæ, sed non copiosam; quare facta parca sanguinis missione, per cucurbitulas sanguinis reliquias educimus, in quibus casibus infra thoracem, vel brachijs eas admouemus; at si cucurbitulæ perpendantur, tãquam remedium principale, & non substitutum, & quatenus respiciunt materiam fluxam, applicandæ thoraci, ac loco dolenti post totius euacuationem, antequam non erit inconueniens illis vti, quando substituuntur sectioni venæ illas vsurpando loco illius, imò ad tollendam materiam impactam ab aliquibus commendantur.

Hirudines, vbi, & quibus vtiliores.

Hirudines quoq; non tantùm ad venas ani aperiendas, sed etiam ad illas brachij referandas commendantur, potissimùm in pueris, & senibus, & in quolibet casu, in quo vires languent, quemadmodum solet contingere in maligna, & pestilenti Pleuritide, cum vrinis subiugalibus.

Frictiones, & ligaturæ.

Ad deriuandum Auct. praxis.

Frictiones, vincula, extremorum lotiones, cucurbitulæ siccæ, & omnes materiæ Chirurgicæ insensibiliter per modum reuulsionis euacuantes materiam fluentem non improbantur; quinimo ad materiæ deriuationem in maxima doloris vrgentia, toto prius euacuato, soleo ego vti cum fructu cucurbitulis siccis affixis locis vicinis loco dolenti, aut oppositis thoraci circa dorsum.

Medicam. ad dol. directa.

Medicam. pro cura tẽtatiua in inflam. acri, & biliosa.

In aquosa, & tenui.

In glutinosa, & crassa.

In materia melancholica.

Medicamenta diriguntur ad dolorem, quia attrahit, ad causam, ad affectum, & ad partem affectam: Quæ doloris rationem habent, vsurpanda gratia curæ tentatiuæ, vel gratia sedandi dolorem; si primùm meditemur constituo omnia adhiberi posse ante sectionem venæ; si secundum, post sectionem venæ, & alui emollitionem: Pro cura ergo tentatiua in inflammatione acri, & biliosa medicamentum humidum fouens esse debet, vti esset vesica Bubula aqua simplici tepida repleta loco dolẽti applicita; si verò materia fuerit tenuis, & aquosa, sanguinea, ac etiam vaporosa, paretur fotus siccus cum sacculo repleto milio, sale, & furfuribus, prius tamen calefactis, & torrefactis: In materia crassa, & glutinosa medicamentum fabresit ex hordeo, & eruo comminutis, & in posca decoctis, posteaq; ex sacculo lateri dolenti applicitis, siue decocto eorundem pars spongia in illo madefacta, vel vesica latus affectum fouendum: In materia melancholica furfures in iure chamæmel. coquantur, & adhibeantur, vt supra.

Discutientia ad dol. mulciẽdum.

Intrinseca in genere.

Pro demulciendo dolore varia habentur post venæ sectionem ad vsum perducenda: Priora sunt æquantia sensum, quæ, & discutientia nuncupari possunt, malua .s. althea, sesamum, butyrum, semin. lini, lac, vitell. oui, amygd. dulces, parietaria, brassica, aquæ temperatæ, calidæ, hydrelœum, farina frumenti, mica panis triticei mediocriter cocti, adeps Suillus, Gallinæ, Anseris, omenta animalium, vt Veruecis, Suis, Vituli in ol. amygd. dulci calefacta, ex quibus variæ medicamentorum formulæ parantur: In genere modò eorum, quæ intus assumenda veniunt laudo hoc

In Pleuritide interna, hæc sunt ex vsu.

℞. *Aq. Chamam. lib. ß.*
Sacchar. fini ℥. ij.
M.

Vel ℞. *Ol. semin. Lini lib. ß.*
Sacchar. fini ℥. ij.
M.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc. rec. lib. ß.*
Aq. Hordei (ne magis feruor inflammationi vsu olei augeatur) ℥. *iij.*
M.

Vel

Vel ℞. *Aq. Hordei recen. lib. ʃ.*
Pulu. Amyli ℨ. ij.
Penid. recen. ℥. ʃ.
M.

Et hæc conueniunt in Pleuritide interna, intra coctas nuncupata, & dolore valido, secus in externa, siue extra coctas existente, nec dolore ita acerbo extrinsecus adhibenda; quare tunc fiat decoctum ex chamæm. anetho, fœnugræco, & seminibus lini, vel accipiantur olea ex eisdem parata, & per spongiam illis imbutam, vel per vesicam Bubulam illis repletam applicentur loco dolenti; vel simile vnguentum eodem loco admouendum paretur.

℞. *Ol. Chamæm.* } *an. ℥. i.*
Anethi
Puluer. Fœnugræci ℈. ij.
M. & cum cera f. vnguentum molle. Vnguētum pro eodem vsu.

Inuolucrum fili crudi lini ebulliti in aqua chamæm. anethi, fœnugræci, semin. lini ad idem facit, quibus vtendum in vehementia doloris, lenita aluo, & toto per sectionem venæ euacuato, quæ moderatè calida sunt adhibenda, cùm quia materia morbifica frigidis non cedit, tùm quia inflammatio calidis exacerbatur.

Sequuntur modò anodyna densantia, & obtundentia sensum, inter quæ commendo parietariam, & auriculam muris in butyro frixam, vel placentulam ex vitellis ouorum in butyro malaxatam, & puluere aliquo ex anodynis discutientibus inspersam, qualis est, qui paratur ex chamæm. & anetho, vel vrgente necessitate, ex cumino, sicq; habebitur medicamentum, partim æquans sensum, & partim obtundens; omentum quoq; Veruecis, Vituli, & Suis in oleo amygd. dulc. vel sesamino calefactum probatur, dat enim medicamentum ex anodynis obtundentibus sensum; item & cataplasma potest sic ad idem confici Anodyna.

℞. *Micæ Panis in Lacte decocta,* } *an. ℥. i.*
Carnis Pomorum dulcium
Vitelli ouorum nu. iij.
M. & f. cataplasma. Cataplasma.

Vel ℞. *Decoc. Maluæ,*
Altheæ lib. iii.
Pingued. Gallinæ, } *an. ℥. iii.*
Suis
M. & f. fomentum vsurpandum, vt supra cum spongia, aut vesica Bubula.

Quo quidem modo poteritis vti aqua moderatè calida, hydrelæo, & ol. sesamino, amygd. dulc. pinguedinibus dictis, & butyro; linimenta etiam confecta ex terebenthina, butyro, & vitellis ouorum idem præstant, sicuti, & panis triticeus haud perfectè coctus, nuper ex furno tractus, illitus aliqua ex dictis pinguedinibus, vel oleis, adhuc calens appositus. Emplastrum, quod tāquam secretum habetur, & (vt experientia docet) mirificè prodest sic componitur Linimenta. Emplastra.

℞. *Puluer. Caulium brassicæ cum melle cocti q. ʃ.*
Puluer. Caryophyl. ℈. ʃ.

M. addunt etiam, ad conseruandam pleuræ proportionem, puluer. papau. rubri insperſi ℈. ii. & f. emplastrum.

Cataplasma mixtæ naturæ.

Vel ℞. *Farinæ Fœnugræci, Semin. Lini, Hordei, Tritici* } *an. ℥. i. ſ.*
Mucilag. Altheæ, Semin. Maluæ } *an. ℥. i.*
Olei Chamæm. Sesamini, Pinguedinis Gallinæ } *an. ℥. ſ.*
Vitel. ouor. nu. iiii.
M. & cum terebenthina f. cataplasma, quod erit mixtæ naturæ.

Animaduerto autem anodyna huius census non extrinsecè modò, sed & intrinsecè offerri poſſe, euacuato tamen ſemper toto, vti eſſet id, quod

℞. *Ol. Amygd. dulc. rec. lib. ſ.*
Aquæ Hordei (ad inflammationis repreſſionem) *℥. iii.*
M.

Vſus anodynorum.

Et hoc eſt vſurpandum, vbi inflammatio eſt feruidior, in minus enim feruida accipitur ol. ſemin. lini, vt ſupra, & in inflammatione à pituita, aut melancholia ol. amygd. dulc. additur tertia pars olei amygdal. amararum, quod hoc in caſu eſt miri vſus, & ab aliquibus pro ſecreto habetur. Vlterius mirificè extollitur in mitigando dolore Pleuritico quocumq; potus aquæ hordei cum amylo, & penidijs. Adnoto tamen, vt hæc interna anodyna, ſolùm tunc ad vſum deducantur, quando dolor rebellis externis non cedit.

Stupefacientia, quando ad vſum perducēda.

Quantum ad ſtupefacientia, Auicennas eis vtitur, & præcipuè ſi adſint vigiliæ: Gal. tamen 1. acut. 33. ea prorſus damnat, quam differentiam ſic puto dirimendam eſſe, videlicet mitiora vſurpari poſſe in doloribus acerbiſſimis, & cum præſentia vigiliæ, quale eſſet hoc

℞. *Ptiſanæ Hordeaceæ, vel lactis ſemin. Melon. ℥. v.*
Lactis ſemin. Papau. albi ℥. ſ.
Sacchari optimi ʒ. ii.
M. & tepidum exhibeatur hora ſomni.

Purgantium cōſideratio.

Ad maiora verò ab Auicenna propoſita non deuenirem, niſi extrema neceſſitas valde me vrgeret. Medicamenta habentia rationem cauſæ, vel antecedentem, vel coniunctam reſpiciunt: Priora diriguntur ad materiam in toto contentam, & appellantur communia, ſcilicet lenientia, præparantia, & purgantia. De purgantibus autem illud obſeruo, quòd ad tempus refunditur, vt non exhibeantur, niſi in declinatione, & dolore aſcendente, cùm quia in principio ſecatur vena, tùm quia in declinatione ſolùm, (vt ſæpè diximus) materia eſt diſpoſita purgationi, ac febris etiam eſt remiſſa, ita vt vſum illorum non prohibeat; quòd ſi dolor aſcendat quandoq; non minus in declinatione, quàm in principio molienda eſt purgatio, & eo magis ſi dolor illius ſit vehementiæ, vt fomentis nequeat ſedari, tunc enim purgare licet, quoniam materiam ad inferiora rapi, & præcipitari obſeruamus, ſed febris aliqualis remiſſio deſideranda, aliàs ſi febris intenſa fuerit, mane prius ſecanda vena, in veſperi præſcribatur purgans,

gans, ſed mite, quale eſt leniens. Sed hæſitabit aliquis, an dolore aſcendente poſt ſectionem venæ pharmacum purgans conueniat. Cui reſpondeo leniens conuenire, ſed illius tantùm conditionis, vt, & leniendo, & dilatando euacuationi per tuſſim opituletur, aut ſaltem non aduerſetur, atq; hæc indiferenter die, ac nocte propinari poſſunt, dummodo tamen hora quietior eligatur. Soluitur dubium, an in dol. aſcend. poſt venæ ſect. pharmacum cōueniat.

Cæterùm quoniam duplici in caſu ad illa deſcendendum decreuimus, nempe in aſcenſu doloris, vel in deſcenſu poſt venæ ſectionem, iccircò oportet priora mitiſſima eſſe, & poſteriora paulò fortiora; nec facit difficultatem materiam impræparatam eſſe, quia cum deſcendat, licet inconcocta, purgationi eſt obediens: Loco igitur priorum, ſi materia fuerit bilioſa laudo hoc

℞. *Floris Caſſiæ recentis* ℥. i.
Mannæ elec. ℥. ſ.
Puluer. Liquiritiæ, }
Coriandr. præpar. } *an.* ℈. ſ.
M. & f. b.

Leniens tale in materia bilioſa.

Vel ℞. *Syr. Viol. ſol.* ℥. ij.
Mannæ elec. ℥. ij.
M. & cum aq. ſeu decoc. viol. iniubarum, & ſebeſten f. p.

In materia pituitoſa

℞. *Mel. Viol. ſol.* ℥. vi.
Et cum decocto Liquiritiæ f. p.

In eadem pituitoſa.

Vel ℞. *Diacatolici,* }
Diaſebeſten lenit. } *an.* ℥. ſ.
M. & cum eodem puluer. glycyrrhizæ, & coriandr. præpar. f. b.

In materia verò melancholica

℞. *Elec. Lenit.* ʒ. *vi.*
Mannæ elec. ℥. *i.*
M. & f. b. cum eodem puluere, vt ſupra.

In melancholica.

Vel ℞. *Elec. lenit.* ℥. ſ.
Mellis Viol. ſol. ℥. iij. ſ.
M. & cum aqua, vel decoc. borrag. f. p.

Loco poſteriorum, quando dolor deſcendit, ad euacuandam bilem laudo hoc

℞. *Floris Caſſiæ recent.* ʒ. *vi.*
Diaprun. lenit. ℥. ſ.
M. & f. b.

Dolore deſcendēte, ad bilem educendam fortius.

Vel ℞. *Diaprun. lenit.* ʒ. *vi.*
Syr. Viol. ſol. ℥. iij.
M. & f. p. quæ paranda, vt de prioribus docuimus.

Quæ

Vel ℞. *Rhabarb elect. ſubt. puluer. ʒ. i ſ.*

Infundatur, vel in aq violar. vel in decoc. hordei, vel in ſero lactis, deinde f. forti expreſſione adde

Mannæ elec. ℥. ii. ſ.

Pro potu.

In materia autem pituitoſa

℞. *Diacatholici,*
Flor. Caſſia rec. } *an. ʒ. v.*
M. & f. b. vt ſupra.

Ad idem in pituitoſa materia.

Vel ℞. *Agar. Trochiſc. ʒ. ij.*
Infundantur modo dicto, deinde f. f. expreſsione, adde
Mellis Viol. ſol. ℥. iiii.

Loco agarici, poſſunt ſubſtitui trochiſci de violis ſine ſcamonio ad ʒ. i. ſ. vel ad ii.

Quòd ſi materia fuerit melancholica

Si melancholica fuerit.

℞. *Elec. lenit.*
Flor. Caſsia rec. } *an. ʒ. v.*
Vel (ſi aluus adſtricta fuerit) *an. ʒ. vi.*
M. & fiat bolus.

Vel ℞. *Syr. de Polip. ſol. ſeu Magiſtralis ℥. iiii. ſ.*
Elec. lenit. ʒ. vi.

M. & f. p. vt fuit traditum, vel adde decoc. ſupra præſcriptis borraginem.

Ad idem valet infuſum ſenæ, epithymi, ellebori nigri, quod in ſero lactis preparandum, ad quod, non niſi in magna vrgentia confugiendum. Quòd ſi vires hæc remedij genera perferre nequeant, clyſteribus agendum; qua facta euacuatione propinandi ſunt ſyrupi præparantes huiuſmodi materias, qui, & ipſi virtutem dilatandi, ſiue expectorandi per ſputum habeant oportet, non autem aliquo modo cohibendi talem euacuationem, de quibus aliàs ſuperuenientia pertractabunt.

Si vires haud medicam. perferant, clyſteres ſubſtituantur.

Verùm, enim verò non ſolùm Medicus debet à principio materiam, quæ in toto exiſtit per aluum educere, vt à parte, fluxione tentata, per longinquas vias reuellat, ſed etiam illam intercipere debet cum incraſſantibus, amicis tamen pectori, quæ præcipuè ſub forma lambitiui ante quartam offeruntur diem: Quare in horum genere mihi recenſere arridet ſyrup. iuiubinum, violatum, diatragacanthum frigidum, loch de mucilaginibus, ſaccharum candum violatum, conſeruas violar. florum maluar. & in materia valde tenui, & calida, ſyrup. de papauere, & loch eiuſdem. Non propono repellentia, tãquam illa, quæ dilatationem thoracis impediunt 11. Meth. med. 17. ſintq; mitia, ſi illis vtendum, vt eſt ol. roſ. compl. in minera bilioſa; in pituitoſa, & melancholica ol. & aq. chamæm. & vſurpentur tantùm in principio, quando materia nondum eſt impacta.

Præparantia pectori amica.

Sed age iam de medicamentis, quæ materiam in thorace contentam euacuant: Hæc igitur, aut eſt vapor, aut flatus, aut humor; ſi vapor, aut flatus, ius decoctionis aniſorum probatur, vel oleum aniſorum, & fœniculi diſtillatum, aqua ſtillatitia cinnamomi, ſeu aliorum aromatum, quibus decoctis etiam feliciter vtimur pro fouenda parte; Quòd ſi materia ſit humor, qui non ſit impactus, illa per vrinam, vel ſputum commodè educitur;

Euacuantia materiam in thorace contentam.
Si vapor, aut flatus ſit.

citur; per vrinam, si sputum non perdurat, & vrinæ copiosiores euadunt, & tunc diuretica sunt adhibenda, quæ pectori sunt amica, siue ei non aduersantur, quare parandum est simile medicamentum

Diuretica pectori amica.

℞. *Decoct. Capil. Ven.*
Rad. Fœniculi
Petroselini
Aneti ℥. iiij.
Lactis sem. Mel. ℥. ij.
M. pro vsu dicto.

Quòd si diureticorum nos perterreat caliditas, erimus contenti sero distillato, vel aqua graminis, liquiritiæ, altheæ, & his, ac illis vtendum solùm secta vena, & pharmaco præmisso leniente. Cæterùm quoniam habenda est ratio generis materiæ peccantis, ideo in biliosa laudo lac semin. melon. & cucurbitæ liquatum in decoc. capil. Ven. fœniculi, petroselini, ac farfaræ, quæ à proprietate thoracem respicit; in pituitosa, & melancholica aq. semin maior. frigid. cum ol. chalcanthi tantillo, terebentina lota in aqua farfaræ cum pulu. liquiritiæ; si tamen melancholia esset exusta laudo syr. viol. de pomis, de althea, conser. malu. cum pulpa passul. & caricarum; horum vsus ex dictis, & dicendis notus.

Si biliosa sit materia.

Si pituitosa, & melãcholica.

Si atra esset melanch.

Quæ per sputum euacuant, & vera expectorantia nuncupantur lambendo id præstant, vt docetur in capite de difficili spiratione, vnde ad intercipiendum in sanguine feruido, & bilioso laudo incrassantia omnia paulò supra præscripta;

Lambitiua expectorantia.

Vel ℞. *Syr. Viol. ℥. i. ſ.*
Sacchari candi violati subt. pulu. ℥. ſ.
Ol. Amygd. dulc. recent. ℥. ij.
M. pro lambitiuo.

Lamb. in sang. feruido, & bilioso.

Sed vbi sanguis non ita feruidus existat, & diapenidium sine speciebus, & saponea, & syr. de capil. ven. ac acetosus simplex non improbatur;

Vel ℞. *Decoc. Iuiubarum,*
Sebesten,
Hordei mundi
Capil. Ven. ℥. iiij.
Sacch. candi viol. sub. pul. ℥. ſ.
Ol. Amygd. dulc. recent. ℥. ii.
M. ad lambendum.

Aliud in minus feruido.

In sanguine autem pituitoso placet syrupus de liquiritia, farfara, hibisco, oximel simplex, syr. de hyssopo, ol. amygd. dulc. recent. cum aqua farfaræ, saponea cum aqua eiusdem falfaræ fabricata; item decoctum pectorale, mulsa cum hyssopo, loch de pino, de farfara, de althea, de pulmone Vulpis,

In sang. pituitoso.

Vel ℞. *Mannæ elec.*
Penid. recent. } *an. ℥. ſ.*
Sacchari candi
Ol. Amygd. dulc. recent. ℥. iii.
M. in mortario quousq; ad formam loch reducantur.

Loch ad idem.

In sang. melanch. atro. Siq; fortiora requirantur, recurrendum ad caput de difficili spiratione: In sanguine verò melancholico vsto, commendo syrupum de pomis, violatum, conseruam maluarum, & elec. quod

℞. *Pulpæ Caric.* ℥. ß.
Mucilag. Altheæ,
Maluæ } *an.* ℥. *i.*
Penid. recent. ʒ. *ii.*
M. in mortario.

In simpl. melanch. In melancholia verò non vsta, quæ in materia pituitosa recepta sunt imperanda, quæ tamen non statim à principio ad vsum traducenda, quamquam eo tempore resudet ab inflammatione materia, quæ potest sputo educi; operæ enim pretium est prius euacuare totum sectione venæ, & pharmaco leniente, secus ab agitatione, quæ vsu expectorantium lambitiuorum inducitur circa partes thoracis, noua semper materia ad locum affectum traduceretur: Amplius neq; à cibo exhibenda, saltem per duas horas, & in eorum vsu insistendum, quousq; tota materia è pectore sit extracta, ne Pleuritis in empyema degeneraret. Dosis est ad cochleare, vel ad ℥. ß. pro vice.

Lambitiua non statim à cibo exhibenda. Dosis.

Liquidiora in valde cōtumaci materia, solidiora è contra. Circa modum agendi, seu formam medicamenti obseruo, vt in materia contumaciori medicamentum sit magis liquidum, in minus contumaci minus liquidum, quoniam materia in thorace contenta, non minus feliciter per euacuantia insensibiliter operantia educitur, quàm per sensibiliter agentia hucusq; proposita, ideo illa distinguo in ea, quæ euacuant materiam fluxilem, & sunt repellentia; vel impactam, & sunt discutientia: In genere repellentium abstinendum est à summè reprimentibus, illa enim, sua quasi violenta constrictione, motum thoracis impediunt, & materiam magis, magisq; impingunt, euacuationiq; magis rebellem reddunt; quare moderata vsurpanda, & quæ potius incrassent lentore, quàm astringant; ideo in materia calida

Fluxilē materiā repellentia euacuant, discutientia impactam. A summè reprimētib. abstinetō.

Repellens linimentū in calida materia.

℞. *Ol. Ros. completi,*
Violati } *an.* ℥. *i.*
Aceti ʒ. *ii.*
M. & f. linimentum cum cera.

Vnguentū item.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc.*
Violarum } *an.* ℥. *i.*
Aceti parum
M. & cum cera f. vnguentum.

Fomentum pro eod. vsu.

Vel ℞. *Olei vtrisq; dicti an.* ℥. *i.*
Aq. Viol. ℥. *iii.*
Aceti optimi ʒ. *vi.*
M. pro fomento lineis petiis admouendo.

Quòd si materia frigida extiterit

Linimentū in materiā frigida.

℞. *Ol. Ros. completi,*
Masticini } *an.* ℥. *i.*
Aceti optimi ʒ. *ii.*
M. & cum cera f. linimentum.

Vel

Vel ℞. *Olei vtriusq; an.* ℥. *i.*
Aq. Chamæmeli ℥. *iii.*
Aceti ʒ. *vi.*
M. pro fomento, vt supra adhibendo.

Fomentum ad idem.

Præterea obseruandum, vt semper loco dolenti applicentur actu calida, quantumuis minus in materia calida, & totius prægressa semper euacuatione, quemadmodum supponitur materiam restagnantem in aliqua parte thoracis non transferri in pleuram, vti accidit, cum peripeumonia mutatur in pleuritidem, & in partes externas, quia tunc fit motus à nobili ad ignobiliorem partem; quare materia non est reprimenda hoc tempore, supponitur etiam cor, & pulmones, ratione debilitatis ad susceptionem minimè parata esse.

Obseruatio vtilissima de modo applic.

Sed iam ad discutientia nostrum conuertamus sermonem, quæ vbi circa materiam versamur impactam ad vsum perducenda, & primò mitia, qualia sunt anodyna, æquantia sensum supra recensita, quibus, & balneum aquæ dulcis tepidæ adiungendum ex 3. Acutorum 17. deinde post hæc fortia vsurpanda, quale est hoc

Discutientia in materia impacta mitia.

℞. *Vnguenti ex Althea* ℥. *i.*
Theriacæ Diatesseron. ʒ. *ij.*
M. & vsurpentur ad modum linimenti; illiniatur quoq; per se tale vnguentum altheæ, mox verò aspergatur puluis cumini, ac tandem superponatur folium brassicæ calefactum, & butyro illitum;

Eadem fortia.

Vel ℞. *Anethi,*
Hyssopi,
Origani,
Orobi,
Cumini,
Milij,
Furfurum } *an. p. æqual.*
M. & consuantur in sacculo, quo affecta pars foueatur, vel bulliant in aqua pro fotu per spongiam madefactam, vel vesicam Bubulam repletam adhibendo.

Pro sacculo, & fotu.

Hûc referuntur pulli Columborum, & Cati viui per dorsum discissi, & sic adhuc calentes proprio calore appliciti. Vltimò fortissima resoluentia præscribenda, vt

Fortiss. item proponũtur.

℞. *Diptamni Cretici,*
Iberidis,
Calaminthæ,
Gentianæ,
Salis,
Sinapi,
Spumæ Maris } *an. par. æq.*
M. & paretur sacculus, vel decoctum pro vsu dicto, & eodem modo applicando.

Pro fomento, & sacculo.

Sinapismata, & cerata resoluentia aliàs enumerata idem præstant; siq; plura eiusdem indicationis optatis, quæ capite præcitato de difficili spiratione leguntur hûc referte, quæ omnino vitanda ante totius euacuationem, & etiam materiæ fluxilis expectorationem in thorace existentis, quod, & de balneo intelligendum.

Dubitant nonnulli, an similia discutientia intrinsecè exhiberi possint. Ad quam re-

pendens hæsitationem, ipse procul dubio existimo illa propinari posse; qua propter vtraq; antidotus magna, & extractum, vel oleum guaiaci ex syrupo accomodato possunt admitti; sicuti, & aqua cinnamomi stillatitia, aqua, & elixir vitæ, nec prætermittenda, nec damnanda. Quòd si materia discussioni, atq; resolutioni obstiterit, confugiendum ad suppurantia, de quibus infra in tractatu de empyemate, vitanda tamen, in quantum fieri potest, suppuratio sectione venæ (si vires permittant) pharmaco, & victu tenui, secus pro intrinseco.

Affirmatiuè respondit Auctor.

Suppuratio max. inhibenda.

Butyrum 7. simpl. maturat.

Si suppuratio non possit impediri, hæc conueniunt.

℞. *Butyri recent.* ℥. *iij.*
Mucilag. Ficuum ℥. *ij.*
Ol. Amygdal. recent. dulc. ℥. *i.*
Sacchari parum
M. & f. lambitiuum.

Ad idem valet syr. & loch de althea cum ol. amygd. dulc. pro extrinseco

℞. *Radic. Altheæ coctarum,*
Farinæ Tritici,
Mucilag. Altheæ,
Caricarum,
Butyri,
Pingued. Gallinæ,
Anatis — *an. q. s.*

M. & exceptis omnibus decoc. maluæ, altheæ, & caric. f. cataplasma.

Sudorifica.

His addo, quæ per sudores materiam, nec per sputum, nec per vrinas ductam euacuant, inter quæ arridet aq. hordei copiosa cum aq. chamæm. aqua cardui benedicti ad lib. s. cum ℈. j. pulu. eiusdem cardui; item & balneum aq. dulcis, quod tamen suspectum, quia humores attenuando fluxiles reddit, ideo consultum erit illud vitare.

Ex 3. acut. 57. probatur balneum.

A proprietate agentia.

Tandem illorum medicamentorum recordatio habenda, quæ subiectum patiens respiciendo à proprietate operari creduntur in Pleuritide ex minera orta: Primum igitur est lambitiuum factum cum syr. de capil. ven. vel de glycyrrhiza hoc modo.

Lamb. eiusd. virtutis.

℞. *Syrupi de Capil. Ven. vel de Glycyrrhiza* ℥. *iij.*
Pulueris dentis Apri ℈. *i.*
Flor. Papaueris rubri ℈. *ij.*
M. pro vsu dicto.

Vel ℞. *Syr. de Farfara* ℥. *iii.*
Pulueris Ligni Visci Quercini ʒ. *i.*
M. ad idem.

Habemus, & electuaria ad ℥. s. per horam vnam, vel alteram ante cibum deuoranda vti

Elect. ad idem.

℞. *Conser. Maluarum, aut Violar.* ℥. *ii.*
Pulueris Cortic. Auellan. ʒ. *ii.*
M. & cum syrupo de capill. ven. f. elec.

Potio à Claudino probatiss.

Cinis priapi Tauri eodem modo exhibitus conducit; sed quod mihi est probatissimum.

℞. *Puluer. Lappæ siccæ* ʒ. *i.*

Aq. ſtillat. Cardui Benedicti ℥. iiii.
M. pro vna doſi.

Vel ℞. *Raſuræ Pudendi Ceruini ℈. i.* Alia.
Aquæ Scabioſæ ℥. iiii.
M. pro vna pariter doſi.

Hûc etiam pertinet aqua pimpinellæ. Medicamenta alexipharmaca, quæ in Pleuritide maligna conueniunt, ſunt interna, & externa: In genere internorum in materia calida biliosa

Alexipharmaca in pleuritide externa, & interna.

Elect. in biliosa materia.

℞. *Conſeruæ Viol.*
Borraginis,
Bugloſſæ,
Acidi Citri } *an. ℥. ſ.*
Boli Armenæ,
Spec. Cordial. pro cibo } *an. ʒ. i.*
M. & cum ſyr. viol. f. elec. cuius ℥. ſ. detur per horam ante cibum.

Dantur etiam gr. xij. vel x. ſmaragdi, aut lapidis bezoar, aut terræ ſigillatæ ex aqua borraginis, vel bugloſſi; vel parantur rotulæ ex fragmentis prætioſis, margaritis cum ſaccharo diſſolutis in aq. violar. & borraginis, quarum vnaquæq; pendeat ad ℥. ſ. In materia verò frigida cuiuſcunq; generis

In omni frigida materia.

℞. *Conſeruæ Borraginis,*
Bugloſſi } *an. ℥. i.*
Semin. Meliſſæ, vel Citri,
Scordii veri ſub. pul. } *an. ʒ. ſ.*
Boli Armenæ lutei coloris ʒ. i.
M. & cum ſyr. de farfara f. elec.

Puluis in eadem.

Vel ℞. *Radic. Tormentillæ,*
Scordii veri,
Semin. Citri,
Boli Armenæ lutei coloris } *an. ʒ ſ.*
Sacchari optimi ʒ. ii.
M. puluer. omnia ſubt. & detur ʒ. i. ſ. ex aqua ſcorzoneræ.

In vtraq; materia

℞. *Tripheræ Perſicæ ʒ. i.*
Boli Armenæ ℈. i.
M. pro vna vice.

Datur, & aqua cordialis, & maximè illa, quam à me deſcriptam habetis in capite de febre peſtilenti; expertus quoq; ſum pro pauperibus conducere quammaximè bolum, qui

Puluis pro pauperib.

℞. *Scordij veri ℈. i.*
Conſeruæ Viol. ʒ. i.
M. pro vna vice.

Alijs

Alijs non conferentibus, ad theriacam, & mithridaticam confectionem, tãquam ad ſacram ancoram confugiendum, caſtigando vtramq; in maximo æſtu aliqua conſerua frigida.

Externa in genere ſunt epith. & inunctiones.

In externorum genere connumerantur epithemata, & inunctiones cordiales, de quibus in eodem tractatu de febre peſtilenti. Epithemata, quæ communiter ſolent parari, ſicuti & inunctiones fabricantur ex vnguento nenupharino cum theriaca, & ſpeciebus cordialibus pro epithemate, & ſucco citri. Cætera medicamenta, quæ materiam aliunde, quàm per commemorata loca euacuant, ex dicendis elicienda.

Viuendi norma.

Victus ergo ratio illa eſſe debet, vt ægri locentur in aere temperato, ſiue potius vergente ad calidum, ob inflammationem, quæ eſt in partibus neruoſis. Somnus magis producatur, quàm vigilia, ni tamen per ſomnum ſputum cohiberetur, & fiat ſupra latus affectum. Animo, & corpore ægri quieſcere debent, aluuſq; mollis, ac lubrica ſeruanda clyſteribus emollientibus. Cibus in Pleuritide à minera humorali, & non vaporoſa procedente tenuis eſſe debet; quare ptiſana collata in aqua parata, panis cum lacte ſemin. melonum ex aqua erit accommodatus cibus, quemadmodum tenuiſſimum Pullæ ius; quinimo idem lac ſeminum melonum ex aqua liquatum maximè probatur, quibus tamen omnibus modicum ſacchari adiungere opportuniſſimum; poma etiam cocta cum modico ſacchari poſſunt concedi, à quo victu poſtmodum licebit aſcendere ad paulò pleniorem; quare iuſcula non erunt adeo tenuia, & ferculum ex ouo admitti poterit, ſicuti tandem ad carnes deuenire licebit; horum autem ciborum vſus maximè rependendus. Quò igitur ad quantitatem, ſtatuo, vt virtute robuſta exiſtente, cibus ſit paucus, & tenuis, perpendenda tamen hoc tempore actio materiæ morbificæ, quia in materia ſummè actiua, atq; copioſa operæpretium eſt vti cibo admodum tenui, qualis eſt propoſita ptiſana, aut panatella cum lacte ſeminum melonum in aqua parata, adiecto pomo cocto, cum modico ſaccharo, nam ſimili cibo ſubtrahendo alimentum, ſaltem per accidens materia minuitur, & euacuatur; at vbi actio, ſiue læſio non eſt ita inſignis, nec ideo materia ſic copioſa, poterit eadem ptiſana in maiori quantitate offerri, vel panatella eiuſdem compoſitionis, vt ſupra, vel vtraq; ſimul propinabitur; progrediente verò morbo, & diminuta valde læſione cauſæ morbificæ, poterit rurſus augeri, vt dicetur. Circa modum agendi, cibus pro maiori parte ſorbilis eſſe debet, & vbi maior eſt materiæ reſiſtentia, eò liquidiorem eſſe magis probatur, ſemper tamen calidus actu erit, nam frigiditas conſtipando cohibet ſputum. Tempus opportunum cibi ita decernendum, videlicet vt perſiſtatis in exhibenda ptiſana, vel panatella in aqua fabrefacta cum pomo dulci cocto, vt ſupra ad nonam, aut ſaltem ad ſeptimam diem; circa ſeptimam, vel poſt poterunt hæc ex iure confici, & panatella, ac ptiſana in ſingula menſa poterunt concedi, & vbi ſputum augetur, & os madeſcit, cibus adhuc creſcendus, quia tunc materia morbifica expurgatur, & ita poteritis oua porrigere, ac tandem carnes, nam dum copioſum eſt ſputum, eò virtus etiam imbecillior euadit, quare maiori ciborum copia opitulanda. Cibus quoq; ſputum iuuari poterit eſu amygdalarum dulcium, & pineorum recentium aq. ſimplici leuigatorum, & expurgatorum, aut ſaltem decocto pectorali mixto cum dictis cibis; vitentur autem acria, ſalſa, acida, aſtringentia, & exaſperantia.

Cibus in humorali minera.

Cibi quantitas.

Modus exhibendi cibũ.

Tempus.

Quæ vitanda ſint.

Potus.

Potus ante quartam diem, in inflammatione bilioſa erit ex aqua cocta cum iuleb violato, vel decocti iuiubarum, ſeu paſſularum cum coriandris preparatis, vel aquæ hordei abſq; cortice; in inflammatione pituitoſa prædictis addenda liquiritia, & cinnamomum; poſt quartam verò diem concedendum decoctum liquiritiæ, pectorale, & mulſa, quæ præcipuè valet in inflammatione pituitoſa; tandem inclinante morbo, & abſente inflammatione, vinum album, tenue, & ſubdulce concedi poterit; quinimo ratione virium, quàmprimum morbus remiſerit, non eſt improbandum, quoniam vires in ſputo copioſo facilè collabuntur, & languent, ideo tantillo vini odorati reparãdæ, ideo aliqui etiam Creticum concedunt, ſed in modica quantitate, & valde dilutum, nam vinum

num ſubtiliat humores, ac fluxiles reddit, & ſuo calore inflammationem auget, vt cumq; tamen potus, & cibaria melius eſt eſſe calida, quemadmodum & medicamina, omnia, aut ſaltem tepida, quàm actu frigida, cùm quia euacuatio per tuſſim cohibetur, tùm quia materia impingitur, & inflammatio recrudeſcit; & pro nunc ad Pleuritidem alia non habeo.

Vini proprietas in Pleuritide.

CAPVT SECVNDVM.

De Tuſsi.

TVſſis non modò pectoris, ſed pulmonum, ac laryngis affectus eſt, vt præ-greſſis commonefecimus, ſub quo facultas expultrix pulmonum principaliter irritatur ab obiecto noxio ſtimulante: Quare ratione pulmonum indicatur remedium pneumonicum, eorundem pulmonum proportionem conſeruans; ratione verò obiecti noxij, auferens illud. Cæterùm quoniam huiuſmodi obiectum gerit vices cauſæ, quæ poteſt eſſe interna, & externa, iccircò illud auferens multiplex erit pro varietate auferendi, ſiue cauſæ: Si ergo cauſa interna ſit morbus, ac primùm in intemperie nuda, & inæquali, alterans ſolùm per contrarium requiritur; quòd ſi intemperies fuerit cum materia, præter alterationem per contraria molien-dam, ipſius quoq; materiæ naturam, ac læſionem perpendere debemus; quare ſi lædat putredine, vti pus, & quælibet alia materia putrida, & purulenta, tunc oportet vti totali eradicatione; ſi verò copia minuenda, & euacuanda, ita tamen, vt impacta per diſcutientia, & ſiccantia, non impacta verò per ea, quæ ſputo euacuare conſueue-runt educatur; quòd ſi qualitate lædat alteranda per contraria, vnde tenuis, qualis eſt ſanguis, & bilis refrigeranda, & incraſſanda; pituita verò ſolùm incraſſanda, craſ-ſa verò, vt pituita, cùm ſalſa, tùm non ſalſa attenuanda cum hac diſtinctione, vt ſalſa ſimul etiam refrigeretur, non ſalſa calefiat; quòd ſi tandem lædat ratione vbi, tunc quieſcens mouenda euacuantibus ſupra præmonſtratis, mota autem retrahenda.

Indicatio ratione pulmonis, & obiecti noxij.

Si cauſa interna ſit morbus, vel cū intemp. nuda, vel cū materia.

Si putredine, & copia lædat.

Si qualitate.

Si ratione loci.

Secundò cauſa interna poteſt eſſe morbus in mala compoſitione, & tunc primò obijcitur magnitudo aucta, vti inflammatio, tuberculum, ac vomica, ſiue abſceſſus, quorum præſidia paulò infra deſcribentur; ſecundò verò obuia fit aſperitas inducta, cùm à frigore, tùm à calore, ac ſiccitate, quæ poſtulat leuigans, & leniens; tertiò anguſtia occurrit, quæ ſi fuerit obſtructio facta à materia copioſa, craſſa, & lenta, euacuandum, attenuandum, detergendum; ſi fuerit compreſſio à tumoribus viſcerum naturalium, tunc indicationes ex tractatibus proprijs de vitijs illorum viſcerum petendæ; at ſi fuerit conſtipatio, cum hæc, modò pendeat à tuberculo, à quo reſudet aliquid, tunc tuberculum hoc diſcutiendum, & materia illius euacuanda; cùm autem aliquando pendeat à grandine, & lapide, quæ ſunt toto genere præter naturam, ſunt hæc auferenda per detergentia, ſiccantia, conterentia, & comminuentia huiuſmodi materiam. Cæterùm, quoniam morbus in via aliquando prouenit ex apertione meatuum, vt in anaſtomaſi, & diapedeſi, ideo præſidia quærenda ex capite de ſputo ſanguinis.

Cauſa interna, vt morbus in mala compoſitione.

Tandem morbus, à quo fit Tuſſis poteſt eſſe ſoluta vnitas, vt vulnus penetrans, vlcus pulmonum, & vaſorum eroſio, quæ illius indicationes inueniendæ apud phtyſim, & ſputum ſanguinis.

Si tuſſis à ſoluta fiat vnitate.

Verùm, enim verò ad cauſas internas non ſolùm morbi, ſed & cauſæ morbificæ re-feruntur, vt materia vaporoſa eleuata à toto in febribus, & à viſceribus naturalibus, vel humor, vt pituita à capite in dictas partes diſtillans, vel ſanguis à penetrantibus thoracis vulneribus effuſus, vel eſt pus, aut ab vlcere diaphragmatis pulmonibus com-municatum, aut in cauitate thoracis contentum, vt in ſuppuratis, vel ex inflammatione

Ad cauſas internas cauſæ morbificæ referuntur.

pleuræ

pleuræ iiſdem participatum. Hîc quoq; ſpectat ichor ab hiſce partibus tumore affectis, pariter communicatus, quæ materiæ, vti vapor, diſcutiens poſtulat; humor, pus, ichor, & ſanguis, euacuans. Vlterius in curatione Tuſsis, non ſolùm ad proximas, ſed, & ad remotas, ac remotiſſimas reſpiciendum cauſas; quare in harum genere repletio, euacuationem requirit, ſi à ſanguine ſanguinis, ſi à bile bilis, & ſic de alijs humoribus. In eodem genere reponitur cauſa mouens, ac generans materias commemoratas: Generans, cum poſſit eſſe intemperies totius, vt in febribus, vel cerebri, pulmonum, quæ potiſſimè eſt frigida, ac iecoris, quæ vt in pluribus calida, alterandum de more per contraria docet; cauſa verò mouens, ſi fuerit calor attrahens, refrigerandum; ſi dolor, leniendum; ſi ad tranſmiſſionem referatur, denſandum, ac pulmones ſiccandos eſſe pariter demonſtrat. Tandem externa cauſa in corpore exiſtens, vt mica panis, fumus, ac puluis tracheam ingreſſus, remouens petit. Ceterùm quoniam aliquando Tuſſis adeo grauis eſt, & vrget ægrotantes, vt grauiora mala minetur, vt ſputum ſanguinis, ramicem, & alia ſimilia, ideo lenientibus emplaſticis, & aliquandò etiam ſtupefacientibus compeſcenda, ſicq; hiſce radicationibus Tuſſi proſpiciemus, non modò, vt eſt paſſio pulmonum, ſed etiam, vt tracheam, & pectus primario aliquando exercet.

In Tuſſi remotas, & remotiſſimas cauſas conſiderandum.
Cauſa generans.
Eadem mouens.
Tuſſis, vt grauis conſideratur.

Curationem ergo à materia auſpicans Chirurgica exiſtimo, peccante ſanguine ab illius miſſione fore exordiendum; per peccatum ſanguinis non tantùm copiam, verùm etiam putredinem illius, caliditatem, & vitioſum intelligens motum. Huius autem ſectionis vſum perpendens, primò ſe ſe offert vbi agendum; quæ igitur vena ſecanda ſit non eſt difficilè determinare, quia ſi veniat detrahendus ſanguis, eo quod affectæ ſint partes ſpirituales, thoracis videlicet, vt in pleuritide, & ſimilibus, agendum eſt, vt ſupra diximus, ac docuimus; ſi verò occaſione diſtillationis, ea vena eſt ſecanda, quam præcepimus in capite de catarrho; quòd ſi totum ſanguine ſit repletum, ita vt quacunq; de cauſa cõcurrat ad Tuſſis generationem, præſtabit tundere venam internam cubiti dextri, aut ſiniſtri pro partis affectæ, & in qua obſeruatur moleſtia. Cucurbitulæ ſcarificatæ primùm partibus infernis, ſi materia à toto mittatur pro maiori reuulſione, deinde dorſo, & ſcapulis affigendæ ad deriuandum, ſicuti & ceruici applicitæ, materia à capite ſtillante, probantur; mox pro euacuanda materia à ſanguine, quæ in præſenti caſu Medico negotium faceſcit, in Tuſſi contumaci, antiqua, & maligna, cauteria, ac veſicantia in principio ad vſum perducere haud importunum, quorum rectum vſum perquirite ex capite de catarrho, vbi præter alia, circa vbi agendum fuit inſtitutum examen. Illud tamen ſilentio minimè ſupprimendum cauterium per modum ſetacei occipiti affixum, & duplicatum nuncupatum multos tuſſe à diſtillatione ſollicitatos ſanitati reſtituiſſe, quod ſanè, cùm in materia acri, & calida, tùm in frigida commendatur; non nego tamen cauterium ſincipiti admotum principali quadam ratione in diſtillatione acri, & ſalſa conuenire, licet ſæpius (vt docet experientia) non iuuet, ſed quoniam huiuſmodi cauteria ad longum tempus geſtari nequeunt, iccircò quacunq; diſtillatione vrgente laudo, vt in brachijs affigantur, & vbi partes infra ſeptum tranſuerſum pulmonibus conſentiunt, non abhorreo ab eorum geſtatione in cruribus. Ventoſationes ſiccæ, deligationes, frictiones, & lotiones partium extremarum ad deriuandam, & reuellendam materiam, præmiſſa totius prouidentia, ſemper mihi arriſere; ſicuti & in defluxu à capite cucurbitula cum multa flamma occipiti, & ceruici admota mihi quam maximè probatur.

In Tuſſi à ſang. idem euacuãdum.
Vnde ſanguis mittendus.
Cucurbitul. vſus.
Setacei vtilitas.
Frict. lotiones, ventoſationeſq; max. proſunt.

Materiæ Pharmaceuticæ reſpiciunt totum, vel thoracem: Si totum, ſunt lenientia, præparantia, purgantia, & alterantia alibi præſcripta, & examinata. Illud tamen animaduertendum iudico, vt illis, quæ thoracis rationem habent immiſceantur, quæ ad thoracem referuntur, vel quæ ad cauſam, vel ad ſymptoma, vel ad ſubiectum patiens, pulmones ſcilicet diriguntur. Circa hæc noto, vt abſtineas à myrobalanis, & rhabarb. ob aſtrictionem. Secundò, quòd in materia frigida purgantia amica pectori eligantur, vt manna, mel. roſ. ſol. agaricus, & pilulæ de agarico.

Pharmacia, vel totum, vel thoracẽ reſpicit.
In Tuſſi à rhab. & myrob. abſtinendum.

Medi-

Medicamenta partis, vel ſunt cauſæ, vel ſymptomatis, vel ſubiecti pulmonis; quæ ſunt cauſæ, vel ad internam, vel ad externam dirigenda. Cauſa externa (vt ab ea exordiar) ſi præſens fuerit, vti puluis, fumus, vel quid ſimile, remouenda; quòd ſi Tuſſis, & quæ Tuſſim excitant id præſtare haud ſufficiant, vt conſonum videretur, bonum erit cauſam hanc mouere ad partes infernas; quapropter curandus illius deſcenſus potu aquæ ſimplicis tepidæ, decocti liquiritiæ, altheæ, caricarum, paſſularum dactylorum, ac tandem aquæ ſaccharatæ, & mulſæ. Medicamenta cauſæ internæ, vel ad intemperiem, vel ad materiam, vel ad aſperitatem, vel ad obſtructionem, & conſtipationem diriguntur; verùm quoniam hæc tria poſteriora identificantur cum ijs, quæ materiæ ſunt propria, ea enim, quæ materiam in pulmonibus contentam euacuant, & euacuationem præparant, habent vim quoq; deobſtruendi, & leuigandi, & alterandi, propterea de euacuantibus, & intercipientibus tantùm agam; de illis ob materiæ copiam; de iſtis ob motum. Intercipientia ergo in diſtillatione tenui, acri, & ſalſa, ſunt craſſefacientia cum frigore, & partium craſſitudine, vt

Med. partem aff. reſpicientia, ſunt primò circa cauſam externam.

Circa cauſam internam.

Intercipientia in materia tenui, acri, & ſalſa.

℞. *Conſeruæ Viol.* ℥. *i.*
Boli Armenæ luteæ ʒ. *i.*
M.

Vel ℞. *Conſeruæ Roſar.* ℥. *i.*
Coralli rubri ʒ. *i.*
M.

At præter hęc tragacanthum per ſe, ſaccharum roſatum tabulatum, citoniatum cum puluere ſpodij, diacodion cum ſaccharo in rotulis paratum ſummoperè valet; rurſus ſaccharum violatum cum ſantalis, terra ſigillata, hypociſtide, amylo, acacia, plantagine, conſolida maiori, papauere, & etiam opio (in vrgenti neceſſitate) laudatur, ex quibus non modò medicamentum ſub forma electuarij parare poteſtis, ſed etiam ſub pluribus alijs formulis, vti indicabit illorum vſus; habemus etiam hoc, quod

De opiatis, vide Gal. 7. loc. 4.

℞. *Spec. Diatragacanthi frigidi,*
Diacodionis,
Penidiorum } *an.* ʒ. *ij.*
Bol. Armenæ ʒ *ſ.*

M. & cum ſyrupo myrtino f. lupini, ſeu trochiſci ad formam lupini, qui aſſumpti, & deuorati ad ʒ. *ij. vel* ℥. *ſ. non tantùm qualibet hora, ſed potiſſimè hora ſomni.*

Lupini ad Tuſſim qualibet hora capiendi.

Quo tempore etiam pilulæ de cynogloſſa ad gr. viij. & trochiſci diaſpermaton, theriaca recens, & philonium Romanum ad ʒ j. tutò exhibentur, quantumuis vos horter, vt, quantum fieri poteſt, abſtineatis ab huiuſmodi opiatis. Præterea non ſolùm intercipientia ſolida, ſed etiam liquida ſunt ex vſu, quæ & in potu hora ſomni, & qualibet alia hora ad oris collutionem abſq; difficultate adminiſtrari queunt. Primum eſt

Ab opiatis (quantum fieri poteſt) abſtinendũ.

℞. *Aq. Viol. lib. i.*
Pomum dulce inciſum in quatuor partes nu. i.

Bulliant mixta, quouſq; caro pomi liqueſcat, deinde f. colatura cum forti expreſſ. adde

Intercipientia in forma liquida.

Amyli ʒ. *i.*
Sacchari candi Viol. ſub. pul. ʒ. *ij.*
M. pro vna vice in potu.

Vel ℞. *Aq. Hordei ℥. v.*
Diacodionis cum saccharo ℥. ſ.
M. ad ignem.

Vel ℞. *Succi Hordei diſſoluti in aq. Roſ. lib. ſ.*
Spec. Diapapau. albi ℈. ii.
M.

Hûc pertinet emulſio ſeminum papau. alb.; hortor iterum vos, vt in electione prædictorum (in quantum fieri poteſt) abſtineatis ab opio, & quæ opio ſunt referta maximè in conſiderabili quantitate. In diſtillatione verò frigida mihi probantur intercipientia, citrà inſignem frigiditatem, & aſtrictionem, ſed cum lentore craſſefacientia; quare

Eadem in diſtill. frigida.

℞. *Conſer. Citoniorum ℥. iij.*
Coriandrorum præparatorum ʒ. i.
Roſarum rubearum, }
Spodij } *an. ℈. i.*
Menthæ ſiccæ }
Maſticis ʒ. ſ.
Et puluer. pulueriʒandis m. ad ignem.

Vel ℞. *Semin. Papau. albi ʒ. i.*
Styracis Calamitæ ℈. i.
Succi Liquiritiæ ℈. ij.
M. & cum mucilag. tragacan. f. pil. nu. xij. quarum ii. pro vice capiantur.

Vel ℞. *Bol. Armenæ lutei coloris ℈. i.*
Succi Liquiritiæ ʒ. i.
M. & cum ſyrup. iuiubino f. pil. nu. viij. quarum ii. pro vice aſſumantur.

Grana etiam tria maſtichis, aut thuris, aut myrrhæ ad magnitudinem ciceris deglutitæ præſtant; ſicuti & pomum perforatum, ac repletum ſaccharo cum grano thuris, & tragacanthæ lento igne coctum, vel idem pomum repletum ſyrupo violato cum granò thuris eodem modo concoctum; pilul. ex ſucco glycyrrhizæ bolo Armena lutea, puluere coriandrorum præparatorum exceptæ cum ſyrupo violato miris laudibus extolluntur. Circa quorum intercipientium vſum noto doſim maiorem vſurpandam eſſe, vbi copioſa ſit diſtillatio, ac illius qualitas, tempus anni, naturaq; patientis in caliditate conſpirent, ſecus ſi in frigore; præterea intercipientia adhibenda, materia fluente, & non fluxa, & ideo errant, qui ijs continuè vtuntur; hora conueniens eſt quælibet, ſed potiſſimè hora ſomni. Intercipientibus retrahentia ſufficiantur capiti appoſita, quæ ſcilicet materiam exiſtentem in cerebro diſcutiunt, & ſiccant; quare ad hoc conducunt cerata, in capite de catarrho præſcripta; puluis etiam capitalis, qui in officinis habetur ad idem facit; vel qui ſic fabricatur

Intercipientium vſus, & doſis.
Fluente materia, intercipientibus vtendum, num. a. fluxa.
Retrahentia, quæ ſint.

℞. *Puluer. Caryophyll.* }
Maſtichis, }
Thuris, } *an. ℈. ij.*
Sandaracæ Arabum }

Puluer. Rosar. rubear.
Baccarum Myrti,
Santal. rubrorum,
Gallarum Cupressi } *an.* ℈. *i.*

M. & f. pul. subtil. qui inspergatur sincipiti ad suturam coronalem, vel excipiatur syr. de rosis siccis, & de betonica, ac sincipiti illinatur abraso.

Quòd si materia fuerit crassa, & frigida.

℞. *Myrrhæ,*
Thuris,
Mastichis,
Styracis } *an.* ʒ. *ß.*
Flor. Capital. an. ℈. *i.*
Caryophyl. ℈. *ij.*
Rosar. rub.
Sandaracæ Arabum,
Coral. rub. } *an.* ℈. *ß.*
M. & adhibeantur pulueriZata, vt supra.

In materia crassa, & frigida.

Puluis etiam capitalis calidus, & sinapismus (in maxima necessitate) poterunt ad finem perduci.

Venio ad euacuantia materiam in pectore, quæ expectorantia appellantur, & id, vel sensibiliter, vel insensibiliter præstant: Quæ sensibiliter, aut per sputum, aut per vrinam; per sputum sunt ea, quæ Tussim excitant, becchicha nuncupata, hæc autem sunt mordicantia, irritantia, & inæqualitatem in aspera arteria inducentia, & pinguia, vt illiniendo, & replendo Tussim moueant; at si materia fuerit calida, oportebit esse incrassantia frigida, & lenta, citra tamen stuporem (quantum fieri potest) Quare, si hoc in casu, necessitas indigitaret vsum stupefacientium, non discedatis à diaspermaton Galeni, à pilulis de cynoglossa, à confectione Appolonij 7. Local. 3. descripta, his adnectas loch de papau. syrup. de papau. Quæ verò absq; stupore agunt sunt syr. de iuiubis, viol. de papauere, loch de mucilag. diatragacanthum frigidum con succo farfaræ, diapenidion sine speciebus, & saponea;

Expectorantia, sensibiliter, & insensibiliter. Gal. 2. Simpl. 16. 17. Si calida sit materia, & opus sit stupef. vti.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc. recent.* ℥. *ii.*
Sacchari candi Viol. subt. pulu. ʒ. *ii.*
M. in mortario.

Sine stupore agentia.

Vel ℞. *Diatragacanthi frig.*
Diacodionis, cum sacchara,
Diapenidion sine speciebus } *an.* ℥. *ß.*
Boli Armenæ luteæ ʒ. *ß.*
M. & cum iuleb viol. f. elec.

Electuariū.

Morselli quoq; sic fabrefiunt.

℞. *Sacchari candi sub. pulu.*
Pinéor. recent. } *an.* ℥. *i. ß.*
Gummi Arabici,
Tragacanth.
Amyli } *an.* ʒ. *ij.*

Morselli.

Glycyrrhizæ ſucci ʒ. i.
Farinæ Hordei ʒ. iij.
M. & cum ſaccharo diſſoluto in aqua violarum f. morſelli.

Fruſta etiam liquiritiæ recentis raſæ iniecta in aqua fortiter bullienti, in qua paſſulæ coquuntur ſunt maximi vſus, pilulę becchichæ Rhaſis, Meſues, quę omnia qualibet hora in ore detinenda ad ſufficientem quantitatem, proinde non ſtatim deglutienda, ſed lambendo, & pitiſsando paulatim deſcendere debent, nam ſic partes tenuiores medicamenti reſudant, & exuguntur ab aſpera arteria gulæ propinqua, quæ, vt commodius executioni mandentur, ac in aſperam defluant arteriam, ægro imperandum, vt ſupinus iaceat, tunc enim aperitur arteria, & gula clauditur, quæ ſunt optanda Medico. Sed notandum, quòd licet, quæ euacuant per ſputum debeant eſſe mordacia, & pinguia, & quæ hîc recenſita, ſunt pinguia, non autem mordacia, tamen animaduerſio id petit, vt illa potius ſcripta ſint ad præparationem, quàm ad alios vſus, vt poſt eorum vſum deueniendum ſit ad ea, quæ pro frigida materia paulò poſt connumerabuntur. Præterea non internis tantùm, ſed & externis agendum, ad materiæ calidæ, cùm præparationem, tùm euacuationem, ad quod valet vnguentum pectorale, aut

Obſeruatio.

Ad pectus inungẽdum.

℞. *Ol. Viol.*
Mucilag. Maluar.
Butyri recentis,
Pingued. Gallinæ, vel Ol. Amygd. dulc. } *an. p. æq.*
M. & tali linimento illiniantur partes pectoris.

In materia frigida, minus copioſa, craſſa, & viſcida, primò mitia probantur, vti quæ digerunt citra acrimoniam, quale eſt mel violatum ſyr. de capil. ven. de glycyrrhiza, de farfara, mulſa per ſe, vel cum bugloſſo, decoc. pectorale, diapenidion abſq; ſpeciebus, loch de althea, vel farfara, aut

In materia frigida.

Eclegma.

℞. *Mannæ elec.*
Penid. recent. } *an. ℥. ſ.*
Sacchari candi ſub pul. ʒ. ii.
Ol. Amygd. dulc. recent. ℥. i.
M. pro eclegmate (& ſi opus fuerit) addatur parum aq. farfaræ, vel m. cum bugloſſa ad idem.

Hûc pertinet, quod

Iulappium.

℞. *Ol. Amygd. dulc. recent. ℥. iii.*
Sacchari diſſoluti in aqua Farfaræ, vel Scabioſæ q. ſ.
M. & f. iuleb.

Myrrha quoq; ex ſyrupo de farfara, & crocus cum melle albo deſpumato inter eadem connumeranda, ſicuti & oleum pinearum cum ſaccharo: Fortiora erunt, quæ inſigniter detergunt; quare ad id in materia copioſa, & magis viſcida conuenit oximel ſimpl. compoſ. vel cum coagulo Leporino, vel Hœdino; melioratur ſyr. de hyſſopo, de praſſio, mulſa cum hyſſopo; loch de pino, ſanum, & expertum, de pulmone Vulpis; de caulis, de enula;

Loch.

Vel ℞. *Loch de Pino ℥. i.*
Puluer. radic. Ari, vel Ireos ʒ. i.
M. & cum ſyr. de farfara f. loch.

Vel

Vel ℞. *Piperis albi gr. x.* Eclegma aliud.
Syrupi de Hyssopo ℥. ii.
Penid. recent. ℥. i.

M. & f. eclegma, loco piperis potest suffici cinnamomum, Zingiber, vel aliquod aliud ex aromatibus vsualibus.

Vel ℞. *Agar. simpl. ʒ. s.*
Syr. de Hyssopo ℥. ii.
M.

Vel ℞. *Aq. Farfaræ lib. i.*
Hordei mundi,
Hyssopi,
Scabiosæ } *an. p. i.*
Agar. Trochis. ʒ. i.
M. & bulliant ad tertias, deinde f. colatura cum forti expressione adde
Ol. Amygd. dulc. recen. ℥. i. s.
Penid. recent. ℥. i.

Hûc referendi morselli, qui

℞. *Pulu. radic. Ireos ʒ. i.* Morselli.
Cinnamomi ℈. i.
Penid. recent.
Amygd. dulc. mundatarum } *an. ℥. i.*
M. & cum saccharo dissoluto in aqua scabiosæ f. morselli.

Vltimò fortissima erunt oximel, & acetum scyllinum, loch de scylla, syr. ex herba nicotiana, de quo infra; horum summa dosis erit ℥. j. pro vice; & in materia valde pertinaci eligendum medicamentum minus fluidum, ac in ore detinendum, pro vt superiora docuere, nec vnquam vsurpanda, nisi post generalem totius prouidentiam. Exteriora quoq; ad idem conducentia habentur, vt ol. amygd. dulcium, liliorum alborum, pingued. Anatis, & Anseris, mucilago altheæ, quæ simul miscenda cum croco, & cera ad illitionem. Diuretica, hoc in casu locum habentia, sunt semin. anisi, fœniculi, petrosel. apij, dauci Cretici, siseleos, quorum portiones ad mouendas vrinas, felici cum successu prædictis immisceri possunt. Sufficiuntur dictis discutientia, quæ insensibiliter euacuare creduntur, & hæc sunt decoc. guaiaci, salsæ, sassafras, & Chinæ, ius Galli medicatum cum simplic. pectoralibus, buglosso, farfara, scabiosa, hyssopo, prassio, semin. vrticæ, dauci, radic. enulæ, ireos, guaiacò, salsa, tartaro albo, cinnamomo, pipere, zingibere; verùm quidem est, quòd in naturis, & materia calidis ego magis approbo decoc. salsæ, & Chinæ, quæ certè non habent tantum calorem, vt guaiacum, sed præter hæc

Dosis. Externa. Diuretica. Discutiētia.

℞. *Terebenthinæ claræ in aqua Farfaræ lotæ ʒ. ii.*
Puluer. radic. Ireos,
Zingiberis,
Anisorum } *an. ℈. i.*
M. & f. b.

Gal. 2. de antidotis. Athanasia à Gal. descripta ad quantitatem auellanæ laudatur; elec. cyphoides ad ʒ. ij. trochisci ciphei ad ʒ. j. & antidoti magnæ antiquæ ad ʒ. j. inter alia extoliuntur, quibus ad plurimos dies vtendum ieiuno ventriculo. Exterius ad fouendum pectus

Externa ad pectus fouendum.

℞. *Farinæ Orobi, Erui* } *an. ℥. iij.*
Pulu. Iridis ℥. i.
Succi Enulæ ℥. ij.
Pingued. Anseris, Olei Irini, Amygd. amar. } *an. ℥. i. ß.*
M. & cum resina terebenthinæ f. cataplasma, addito ℈. i. croci sub. pulu.

Ad siccandum autem

Ad exsiccand. materiam.

℞. *Sulphur. viui sub. pul. loti in aqua Mal. ℈. i.*
Gummi Amoniaci ʒ. ß.
Puluer. Farfaræ ℈. ß.
M. & cum lachryma terebinthi f. b. pro vna vice.

Vel ℞. *Syr. de Hyssopo, de Glycyrrhiza* } *an. ℥. i. ß.*
Olei ex Sulph. ʒ. ij.
M. capiatur sæpè vnum cochleare, loco ol. sulphuris substituatur ol. chalc. ad ʒ. i.

Flores sulphuris ex ouo sorbili dato magnoperè prosunt; sicuti & aquæ sulphureæ de more exhibitæ. Flores sunt pars illa sulphuris, quæ circa parietes alembici concrescit, vbi sublimatur bis. Extrinsecè adhibetur suffumigiũ ex decoc. farfaræ, thuris, masticis in aqua, aut in vino, si materia sit impensè frigida, quo in casu, & hyssopus, & prassium, & alia huius generis sæpius commemorata licet adnectere; quibus non conferentibus fiat decoctio cum aqua sulphurea; suffitus etiam paratur cum trochiscis carbonibus accensis iniectis ex styrace, sandaraca, thure, castoreo, exceptis cum terebenthina, vel ex folijs herbæ nicotianæ, quam maximè iuuat: Quæ verò euacuant materiam per vrinam sunt, primùm terebenthina lota cum aqua farfaræ, cum spec. elec. Iustini, vel pul. rubeæ tinctorum; secundum oximel ex decoc. rad. asari, femin. dauci, vrticæ, siseleos, atq; liquiritiæ cum alijs pectoralibus; tertium dialaca cum loch de pino; quartum in vtraq; materia lac semin. melonum cum aqua farfaræ, & guttis aliquot olei de chalcantho. Tempus verò istorum est post euacuationem totius, & præparationem materiæ in thorace.

Sulph. flores, quid sint. Suffumigia in frig. materia extrinsecè. Diuretica. Tēpus diuretica exhibendi.

In frigida intemp. Superfunt modò medicamenta intemperaturæ frigidæ. Hæc ergo erunt spiritus detentio, nam, spiritu ad interiora compulso, calor augetur; item illitio ex ol. calidis anethi, chamæm. liliorum, & pingued. calidæ autem ea, quæ in febribus, & illitus cum ol. viol. aut simili. Tandem intemperies sicca corrigitur, nisi adsit febris confer. maluar. & syr. de liquiritia, vel cum ol. amygd. dulc. & viol. Medicamenta lapidis, grandinis, & tuberculi sunt discutientia supra proposita.

In sicca ite.

Emplastica Tussim compescentia. Iam venio ad ea, quæ Tussim compescunt, quæ emplastica esse debent primò, deinde opiata, seu stupefacientia, quorum superiora meminerunt; à proprietate tamen valere creditur fimus Corui, & lapis spongiæ alligatus; ad proportionem verò pulmonum conseruandam laudo capil. ven. pulmonariam, radicem ari, liquiritiæ, saluiam, hyssopum, enulam, pulmones Vulpis, Veruecis, & Vituli, quæ supradictis ad hoc sunt permiscenda.

Victus ratio superest dictis coniungenda; quare nulla habita causarum distinctione, aer crassus, nubilosus, ac ventis agitatus omnino improbandus, vnde tranquillus, clarus, serenus, & siccus eligendus, & maximè si habitatio ad loca Maritima haberi possit; habita verò causarum distinctione, aer modò calidus, modò frigidus esse debet, pro causæ frigiditate, & caliditate; quinimo si causa frigida molestiam inferat, prodest collum, ac caput multis pannis cooperire. Cibi sint facilis coctionis, boni succi, sed non varij, ac copiosi, ad tenuitatem potius inclinantes, ac dulces eligantur, acria enim, salsa, acerba, austera, acetosa, & amara vitanda; quare ptisana hordeacea, vel frumentaria in causa frigida cum penidijs, vel melle, amygdalatum, pineatum, caricæ, passulæ, butyrum, nuces assatæ, caro pullorum, auium, Hœdi, pulmones animalium, oua sorbilia, panis confectus cum seminibus anisi, vel fœniculi probatur. In causa calida aer sit frigidus; cibi loco exhibeatur lac seminum melonum, ptisana hordeacea, caro paruorum pullorum, auium paruarum, pedes Vituli, cucurbita, endiuia, & lactuca; bibant aquam saccharatam, decoc. passularum, iuiubarum, sebesten, dactylorum; in frigida bibatur decoctum liquiritiæ, pectorale, mulsa, aut vinum subdulce, tenue, & antiquum. Aduertant tamen ægrotantes paucitatem cibi, & potus, maximè in cena, hoc in casu laudari. Somnus diurnus, & à cibo continuò factus perpetuò damnatur, & in distillatione à partibus animalibus celebratur humili capite; vbi verò fit expectoratio eleuato; in intemperie verò calida, potius indulgendum somno, quàm vigiliæ. Aluus seruetur mollis iure brassicæ, mercurialis cum passulis, & saccharo, ac si opus fuerit administrentur clysteres emollientes, quorum descriptiones sæpius alibi recensuimus. Quies, in causa calida potius imperanda, quamquam & natatio ex refrigeratione vniuersali, & humectatione corporis haud noceat; in frigida verò è contra motus iniungendus, vt discutiens, & calefaciens; quare peregrinatio, & secundum aliquos natatio maximi censetur vsus, sicuti & detentio anhelitus. Inter cætera animi accidentia, praua euitanda, quibus si humiditas iungatur, siccantia citra morsum vsurpanda; si siccitas, humida, vt malua, hordeum, mulsa cum buglosso, oua sorbilia, & reliqua similia; ac de Tussi haud amplius.

Victus ratio. Aer. Cibus in frigida causa. In calida. Potus. Somnus diurnus, & post cibum damnat. Aluus, quomodo lubricanda. Quies corp. & animi.

CAPVT TERTIVM.

De Difficili Respiratione.

QVoniam respiratio, sicuti, & aliæ actiones læditur, vel diminutè, vel ablatè, vel deprauatè, nunc nos non intelligimus agere de ablata, vel diminuta, quæ *Apniæ* nomine sunt penes aliquos donatæ vt 6. de Loc. affec. capite 5. habetis, & ratio est, quia ablata non datur, nisi cum ablatione vitæ, cui ablationi non sunt inuenta remedia, seu præsidia; diminuta verò, & ipsa cum sit illa, sub qua ægrotantes ad sensum non respirant, ad longumq; tempus ægrotantes viuere haud permittat, ideo, & ipsam quoq; missam facimus, ne Medica instrumenta (iuxta communem sensum) infamentur, derelinquentes eos solo prognostico; deprauatæ igitur tantùm hîc est habenda ratio, quã accipimus densiorem, & crebriorem respirationem solito, quæ à Græcis *Dispnæa*, à Latinis difficultas spirandi, siue suspirium, ab Arabibus *Asthma* appellatur. Præterea, & hæc in varias partes diuiditur, nam vel est simplex spirandi difficultas, non admodum frequens, & hæc proprio gaudet nomine difficultatis respirationis, & dispnœæ; vel est cum magna densitate, & frequentia, ac dicitur asthma, in qua ægri non absq; sono, vel strepitu respirant, quod eò densitas, atq; frequentia perueniat, vt præter sonum, ac strepitum ægri cogantur recta ceruice mahere, & quasi regmon faciant, tunc oritur species illa, que *Orthopnæa* dicitur, vt testatur; Gal. 3. de difficili respiratione, & Celsus 4. libro suæ Medicinæ c. 4.

Respirationis triplex læsio. Respiratio ablata non datur. Diminuta, cur omittatur. Deprauatæ tantùm habetur sermo, eiusq; diuisio.

At

Deprauata reſpiratio, vnde pendeat.

Si anguſtia fiat à coaleſcentia.

Itē ſi à ſubſidentia, & compreſsione.

Si cauſa ſit ex pulmonibus.

At quoniã deprauata reſpiratio, cuius curationẽ quærimus pendet ex anguſtia bronchiorum pulmonum, cuius variæ ſunt ſpecies, ob cauſæ anguſtantis diuerſitatem, operæpretiũ eſt illas aſſignare, vt iſtas remouere valeamus; ſi igitur anguſtiæ ſpecies fuerit coaleſcentia, & hæc non alia ratione deprauet reſpirationem, niſi qua pulmones coſtis adhærent, tunc oportet pulmones à coſtis ſeparare, primò per emollientia, deinde per attenuantia, & detergentia; at ſi anguſtia fuerit ſubſidentia, vti accidit in febribus ardentibus, ac hæcticis propter ſiccitatem humectandum; vbi verò fuerit compreſſio à cauſa extra pulmones, vt à gibboſitate, tuberculo, & tumore, cùm thoracis, & diaphragmatis, tùm hepatis, lienis, ac totius abdominis, vt in hydrope, iam præſidia curatiua pertinent ad tractatus iſtorum vitiorum, ex ſuiſq; eruenda locis; quòd ſi cauſa ſit in pulmonibus, citra tamen bronchia eorum, ſiue in arterijs, & venis, ſiue in cauernis illorum reſideat, vbi fuerit vapor diſcutiendus, vbi humor copioſus euacuandus, craſſus attenuandus, lentus detergendus, fluxilis, ſeu mobilis à pulmonibus retrahendus; conſtipatio autem anguſtiæ genus à tuberculo crudo inducta, coctionem, illius attenuationem, & euacuationem poſtulat, ſuppurationeq; celebrata ſiccandum; tandem anguſtiæ genus ad obſtructionem relatum eadem habet præſidia, quæ debentur compreſſioni ab humore prouenienti exiſtente in pulmonibus, ſed extra bronchia; horum tamen humorum generatio (pro virili) compeſcenda, quod obtinebimus alteratis capite, & pulmonibus, potiſsimè ad calidum, quod votum, vbi aſſequi non valeamus, materia, quæ iugiter procreatur in aliam conuertenda partem; quæ tamen totius prouidentiam ſupponunt, & potiſſimè, ne materia per tranſmiſſionem in pulmonibus coaceruetur.

Anguſtia ab obſtruct. genita.

Verùm, enim verò, quia non ſolùm inſenſa quâ tranſmittitur, ſed etiam quâ ſuſcipitur, & quâ attrahitur, ideo ſuppoſitis ijs, quæ pulmonum proportionem fouent, ac dilatant, vt facilius reſpirent, operæpretium eſt, ne ſuſcipiant, vt frigidi, humidi, & laxi illos calefacere, ſiccare, & denſare, neq; attrahant, vt calidi, & dolentes refrigerandi, & dolor eorum leniendo cohibendus.

Remedia, alia in paroxiſmo, alia extra conueniunt.

Chirurg. in paroxiſmo.

Si acceſſio vltra quartam progrediatur, ad veſicantia aſcēdēdum.

Venæ ſectio in imminenti ſuffocatione.

Quæ vena tundenda.

Si aſthma à ſupp. menſium, vel hemorrhoid. fiat.

Cucurb. ſcarif. duplex vſus.

His de indicationibus præſcriptis, ad remediorum materias deueniens conſtituo alias paroxiſmo accomodari, alias extra acceſſionem conuenire; & quia acceſſio valde, ac magis vrget, propterea prius agam quidem de medicamentis, quæ ſunt præcipienda in acceſſione, curatiua nuncupata, mox tamen deueniam ad illa, quæ cùm citra acceſſionem adhibeantur, præſeruatiua appellantur: Priora ergo perpendens, & primò Chirurgica dico ſuppoſitorijs, ſiue clyſteribus acrioribus, præmiſſa alui linitione, conuenire lotiones, deligationes, ac frictiones extremorum, nec non & ventoſationes ſiccas circa vertebras thoracis ad vſum perducendas eſſe, vt quæ thoracem dilatant, & reſpirationem iuuant; quòd ſi acceſſio protrahatur vltra quartam diem veſicantia dorſo è regione thoracis admouere, quam maximè proficit, toto tamen prius euacuato, quæ & in acceſſione à diſtillatione præfocante capiti affixa non improbantur. Secatur etiam tutò vena, vt totum euacuetur, vbi acceſſio ſit magna, longa, & ſuffocationis periculum immineat, & eò magis ſi in toto luxurietur ſanguis, nec aliquid ſit, quod ratione virium, cùm ob ætatem, tùm ob quemcunq; illarum languorem illam prohibeat; quinimo in præſeruatione inter Chirurgicas materias, ſi idem ſanguinis vitium adſit, laudatur eadem venæ ſectio: Vena autem ſecanda eſt baſilica, cùm dextera, tùm ſiniſtra, quia malum ſolet oriri à vapore fumoſo, & humore ſanguineo magis feruente, & hanc maximè commendabat Auicennas, quia reſpiciebat ad ſanguinis feruorem, qui in ſiniſtro cordis ventriculo continetur, & commodius exhauritur huius venæ ſectione; quòd ſi aſthma, vel ſpirandi difficultas foueatur à ſuppreſſione, vel hæmorrhoidum, vel menſium, ratione ſuppreſſionis menſium vena tali incidenda, vt ſuo docebimus loco; quando verò hæmorrhoides cæcæ euaſerint, illæ eædem hirudinibus aperiendæ. Probantur etiam extra acceſſionem cucurbitulæ ſcarificatæ, quæ, ſi gratia totius adhibeantur, coxis infigendæ; ſi gratia eradicationis

materiæ coniunctæ, & in pulmonibus restagnantis, scapulis, quarum incisiones, vt copiosius materiam perfundant oleo, ac sale perfricandæ, quæ totum euacuatum fuisse supponunt. Amplius in Asthmate inueterato, contumaci, & alijs non cedente, frictiones pectoris cum pumice, nitro, & fæce vini vsta non abhorrendæ; iuuat etiam perforatio scroti ob consensum, quem habet cum prædictis partibus. Laudo cauteria in materiæ distillatione inusta collo, medio pectori, & dorso inter vnam, & alteram vertebram, ac costam, quia ossa impediunt exitum materiæ; fiant autem ferro candenti lato, mediocriter profunda; pro actiuitate materiæ, fiant ferro magis, vel minus candenti, pro vt materia magis, vel minus resistit; quòd si materia à capite distillet, sincipiti inurenda veniunt, vt supra de tussi, & catarrho dictum est, fusius tamen in tractatu pariter de catarrho, quem ante aliquot annos impressioni commissi. Frict. in asthm. antiquo. Cauteria, vbi inurenda.

Medicamenta quoq; vel in accessione, vel extra accessionem vsurpanda; loquendo autem de ijs, quæ accessioni debentur, illa sunt, quæ possunt à thorace ad alias partes materiam fluentem diuertere intercipiendo, reuellendo, & deriuando; secundò, quæ cohibeant fluxum eiusdem materiæ, ne ad locum affectum præcipitetur; tertiò dilatandi sunt pulmones, vt pro respiratione sufficiant, expurgando maximè materiam fluxam. Medicam. in accessione vsurpanda.

Ab intercipientibus autem auspicanda curatio, quæ aut ore detinentur, aut hora somni deglutiuntur; oportet tamen vitare, quæ nimis refrigerant, vti sunt stupefacientia, atq; cætera impensè frigida, ac crassioris substantiæ; propterea hoc in casu laudo pilulas ex styrace, succo liquiritiæ, myrrha, mastiche, ac thure; item & theriacam antiquam. Deriuantia sunt medicamenta errhina per nares attracta, inter quæ hæc duo propono; primum Ab intercipientib. curatio auspicanda. Deriuantia.

℞. *Succi Scyllæ* ℥. *i. ſ.*
Aquæ Malu. ℥. *iiij.*
M.

Vel ℞. *Elaterij sub. pul.* ℈. *i.*
Lactis Humani, vel Bubuli ℥. *iiij.*
M. & tepidum administretur.

Sternutatoria quoq; hûc referenda, quorum alibi fit mentio. Reuellentia erunt clysteres, & glandes acres, quæ magis probantur, quàm clysteres, minorem enim abdominis capacitatem occupant, & proinde compressionem haud valent inducere, quæ molesta quolibet tempore hic erit. De clysteribus noto, vt loco decocti quicquid turbidi residet in iure ex Gallo parato adhibeantur, & vt carminantibus sint referta. Vomitus à cibo probatur, & quia materia descendens euacuatur, & quia ventriculus cibo innanitus, non comprimit. Sternutatoria. Inter reuellentia, glandes clysterib. sunt vtiliores. Clysteris nota. Vomitus à cibo vtilis.

Purgantia, quæ & ipsa idem præstare possent suspecta censentur, tãquam illa, quæ agitando materiam in thoracem mouent, ac suffocationem inducere possunt. Hûc pertinent medicamenta, quæ sincipiti apposita trahunt à centro ad circumferentiam, & ideo materiam à pectore ad cutim capitis diuertunt, & sunt resoluentia, & siccantia in præcitatis locis recensita, magis tamen probantur cerata, & pulueres, imò emplastrum ex cochleis cum caryophyll. est miri vsus; ad sinapismata etiam aliquando licet ascendere. Purgantia suspecta. A centro ad circumf. trahentia.

Secundum medicamentorum genus, quod fluxum materiæ cohibet, sunt refrigerantia, & incrassantia, paulò supra commemorata, intercipiunt enim materiam descendentem, quæ non debent esse multum frigida, vt diximus, nisi materia esset admodum calida, quod tamen hoc in malo non solet contingere, & propterea Antiqui, referente Gal. dereliquerunt opium, mandragoram, hyoscyamum, & malè agunt, qui ijs Refrig. & incrass. ex Gal. 7. loc. 6. non sint frigida. Cur opiata med. reprobentur.

LIII vtuntur

vtuntur in difficultate spirandi, quæ fit à materia frigida, crassa, & lenta, nam si fluxio materiæ calidæ (quæ frequenter datur in accessionibus) sit præsens, audacius ad illa, sed mitiora venire poteritis, miscendo cum expectorantibus; hinc Gal. vtebatur syr. de hissopo mixto cum myrtino, sicq; docuit incrassantia cum expectorantibus præbere.

Pulmones dilatantia euacuantia sint, non purgantia.

Tertij ordinis medicamenta, quæ dilatant pulmones, vt suffocationi inseruire possint, illa sunt, quæ materiæ fluxæ debentur, & sunt euacuantia, quia euacuatione pulmones dilatantur, purgantia tamen non sint, ob mox mox adducta; quare sputum iuuare debent, discutere, ac siccare, pulmonesq; emolliendo dilatare, suspecta tamen sunt validè discutientia, ac siccantia, & promouentia sputum acria, & calida; quare sub initijs ab illis abstinendum, hæc enim (quicquid tenuis adest) absumunt, & crassum expuitioni ineptum derelinqunt, ideo istis semper humida, & emollientia adiungere, non modò opportunum, sed necessarium. Horum autem medicamentorum genus aliud externum, internum aliud: In genere internorum, hæc mihi sunt experta. Primum

Eadem interna ab Auct. probata in genere.

℞. *Amoniaci elec.* ℈. *ii.*
Oximel. simpl. ℥. *ii.*
M. & exhibe modicum illius ad lambendum.

Secundum.

℞. *Aquæ, in qua Limaciæ sint cum botride per xxiiii. horas maceratæ q. s.*
Et accipiatur frequenter in cochleari.

Tertium.

℞. *Ol. Amoniaci Chymicè tracti* ʒ. *ii.*
Syr. de Hibisco, } *an.* ℥. *iii.*
de Liquiritia }
M. pro lambitiuo.

Quartum.

℞. *Coaguli Leporis* ʒ. *i.*
Syr. de Hyssopo ℥. *ii.*
M. ad idem.

Quintum.

℞. *Syr. de Capil. Ven.* ℥. *i.*
Oximel. Scyllini ℥. *ii.*
M. pro eodem.

Sextum.

℞. *Decoc. semin. Ocymi q. s.*
Moschi in eodem decoc. dissol. gr. iii.
M.

Septimum est hoc

℞. *Passul. enucl.* ℥. *i. s.*
Fœnugr. elec. ℥. *s.*
Sapæ ℥. *iii.*
Aq. Farfaræ q. s.
M. & f. decoc. s. ar. ad consumptionem aquæ deinde f. colat. cum express. adde
Sulphur. viui in aq. Malu. loti, } *an.* ʒ. *ii.*
Amoniaci }
M. ad lambendum.

Et

Simile medicamentum est Gal. 1. de alimentis, poteftq; inter fortiora enumerari. Quibus non conferentibus fortioribus manus adiungenda. Primum

Lib. alia ex fortioribus.

℞. *Ol. Sulph. ʒ. ij.*
Vel Chalcanthi ʒ. i.
Ptifanæ Hordeaceæ, vel lactis femin. Melon. ℥. iij.
Pro lambitiuo m.

Secundum

℞. *Paffularum enucleatarum ℥. i. ſ.*
Fœnugraci ℥. ſ.
Aq. Fluuij ℥. x.

M. & bulliant quòufq; liquentur, deinde per colum tranfmittantur, atq; expreffo adde

Amoniaci elec. ʒ. ii.
Sulphur. viui ʒ. ſ.
M. & capiatur vnum cochleare pro vice.

Vel ex Paulo

Aliud ex Paulo.

℞. *Aphroniti ʒ. iij.*
Aquæ Mellis lib. ſ.
M.

Ex Auicenna centaurium maius contufum exhibendum; tertium eft fyr. tali ratione fabrefactus

Syr. eiufdem intentionis.

℞. *Fol. Tabaci integr. & magnor. nu. iii.*
Pulmonariæ, Scabiofæ, Farfaræ } *an. p. i.*
Hordei mundi m. i.
Glycyrrhizæ, Altheæ } *an. ℥. i.*
Semin. Vrticæ, Bombacis } *an. ʒ. ii. ſ.*
M. & f. decoc. in ſ. q. mulfæ dilutæ, colati expreffi

℞. *Lib. i. ſ.*
Sacchari fini tantumdem
M. & f. fyrupus ſ. ar.

Quartum eft ius Galli antiqui bis in die affumptum, & paratum, vt infra docebimus, vel fal cum femin. nafturtij ex mulfa dandum.

Hûc fecundo loco, pro externorum genere, fuffumigia adnectantur, primò ficca, deinde humida: Sicca adminiftrantur ex folijs ficcatis pulmonariæ, & farfaræ carbonibus accenfis iniectis; item ex puluere paftillorum confecto ex thure, ftyraceq; pulver. ac terebenthina excepto, vel ex faccharo cum amoniaco, & ex herba regina eodem modo ad vfum deducta: Humida fiunt ex decoc. caulium, radic. liquiritiæ, & altheæ, ex fol. farfaræ, & pulmonariæ, fcabiofæ, praffij, & ex feminibus vrticæ, vel ex decoc. femin. ocymi cum mofcho, quibus adiunge radicem iberidis, enulæ, ac alia fortiora fuperuenientibus perfcribenda.

Suffumigia ficca.

Eadem humida.

Linimenta. Tertio loco habemus linimenta laxantia; primum fiat ex ol. amygd. dulc. lilior. anethi, cum pingued. Gallinæ, & Suis; butyro, mucilaginibus altheæ, & croco, quæ administranda folijs brassicæ calefactis, & butyro illitis; ad idem valet vnguentum ex althea, maximè cum theriaca diatesseron. Emplastra quoq; ad idem parantur ex farina hordei, lupinorum, erui, orobi, lolij, ficubus, ol. amygd. dulc. anethino, liliaceo, rutaceo, melle, & terebenthina. Fracastorius vtitur sinapismo, quibus dicta theriaca adnectenda. Obseruo tamen emplastra minus proficua esse, tãquam ea, quæ, nescio quodam pacto, thoracis motum impedire videntur. Post hæc deueniendum ad discutientia, in quorum genere vti soleo hoc

Emplastra, & earum reprobatio.

Discutientia in genere.

℞. *Succi radic. Enulæ,*
Caulium } *an.* ℥. *ſ.*
Ol. Cheirini, vel Irini,
Amygd. dulc.
Pingued. Anatis, vel Anſeris } *an.* ℥. *i.*
Croci ℈. *ſ.*
M. & cum cera lota in vino dulci f. vnguent.

Præsidia extra accessionem, vel toti, vel parti consulunt.

Medicamenta extra accessionem, vel totum respiciunt, vel locum affectum, vel causam coniunctam, vel intemperiem pulmonum: Medicamenta totius sunt consueta lenientia, præparantia, purgantia, & alterantia: Pro leniente non est discedendum à melle rof. sol. diacatolicone, cassia cum sero, aut pulpa carthami: Ad præparandum, mihi placet decoctum betonicæ, satureiæ, iuæ, hyssopi, nasturtij, gentianæ, enulæ, ireos, prassij, hordei, liquiritiæ, & altheæ, è quibus syrupi accommodati cum pectoralibus illi addendi, capil. ven. farfara, scabiosa, & semin. vrticæ nunquam prætermittenda. Ad purgandum non discederem ab agarico trochiscato, cum amoniaco, diaphænicone, diasebesten solutiuo, elec. de psyllio, & pilulis de agarico, ac cocchijs. De elec. de psyllio obseruo, quòd licet frigiditas illius timenda foret in difficultate anhelitus, attamen ratione proprietatis cuiusdam occultæ, quam cum illa habet, cum Auicenna tutò vsurpari posse censeo. Cæterùm quoniam in hoc affectu materia est contumax, ac rebellis, diúq; perseuerans, ideo sæpius repetenda veniunt, quinto, aut sexto quoq; die; à mitioribus per fortiora ad fortissima deueniendo, prima vice adhibenda sunt in summa dosi, deinde in media, vt pro mitiori,

Lenientia.
Præparãtia.
Purgantia.
Obser. circa elec. de psyllio.

Pro mitiori.

℞. *Agarici Trochiſc.* ʒ. *i.*
Amoniaci elec. ℈. *i.*
M. & cum oximel. f. b. aut p. breuis.

Vel *Accipe pilulas de Hiera cum agarico, vel assaiaret, cum agarico tamen, & de agarico Mesue ad* ʒ. *i. vel* ℈. *iiij. & cum eodem oximellite reformentur pilulæ.*

Pro fortiori habentur pilulæ cocchiæ, & elec. de psyllio; Gal. tamen laudat hoc

Fortius ex Gal. 7. Local. vlt.

℞. *Sinapi* ʒ. *i.*
Salis communis ʒ. *ſ.*
Elaterii gr. xv.
M. & cum aqua f. trochiſci nu. vii. quorum vnus pro vice capiatur, iniecto primo clysteri, mox assumpto medicamento exhibeantur lib. ſ. mulſæ, vt citius medicamentum expellatur propter naturam illius veneficam, & repetatur quarto, aut quinto die, siq; malum esset valde contumax, altero quoq; die.

Ego

Ego autem ad imitationem Auicennæ vterer hoc

Aliud ad mentem Auic. à Claudino magis probatum.

℞. *Trochisc. Alhandal.* ℈. *i.*
Pilul. Alephang. ℈. *ſ.*
M. & cum oximel. f. b. deinde, vt ſupra, ſuperbibatur mulſa.

At communioribus omiſſis, ad particularia deuenientes proponenda, quæ materiam coniunctam reſpiciunt, & hæc ſunt euacuantia, cùm ſenſibiliter per ſputum, & vrinam, tùm inſenſibiliter per modum diſcuſſionis, & exſiccationis; quare, ſi materia ſit vapor, per diſcutientia inſenſibiliter euacuanda diacymino, antidotis magnis, aquis, & oleis cinnam. aniſi, fœniculi, caryophyl. vel paretur ius Galli ſic

Peculiaria materiam coniunctam reſpicientia.

In materia vaporoſa.

℞. *Semin. Aniſi, Fœniculi, Cymini, Dauci, Ameos* } *an.* ʒ. *iii.*
Botridis, Anethi, Calamenthi, Sampſuci, Pulegii, Farfaræ } *an. p. i.*
Cinnam. Macis } *an.* ʒ. *i.*
Carthami ℥. *i.*
Tartari albi ʒ. *vi.*

M. & conſuantur in ventre Galli, deinde affuſa ſ. q. aq. commun. bull. vſquequo carnes ab oſſibus ſeparentur, vel paretur cũ iure ſimplici dicti Galli, & ad detrahendam mineram vaporum, ac flatuum; per aliquot interualla immacerentur agarici trochiſ. ʒ. *ii. vel ante ſyrupum matutinum exhibeatur bolus ex eodem agarico, vel ex trochiſ. alhandal; exhibeatur bis, vel ad minus ſemel in die ad* ʒ. *v. vel vi.*

Exterius laudo hoc

Externa ad idem.

℞. *Ol. de Spica, Ruthæ, Anethi, Chamæmeli* } *an.* ℥. *ſ.*
Puluer. Aniſorum, Cymini, Fœniculi } *an.* ℈. *ſ.*
M. & cum cera lota f. vnguentum.

Ol. aniſorum, fœniculi diſtillatum, aq. vitæ, ol. & emplaſtrum de baccis lauri ad idem valent; ſicuti & ceratum ſacrum, additis ſpec. emplaſtri de baccis lauri;

Vel ℞. *Ol. Spicæ* ℥. *i.*
Aq. Vitæ ℥. *ſ.*
Ol. diſtillati ex Caryophyll. vel Aniſis, vel Fænic. ℈. *ſ.*
M.

Senſi-

Sensibiliter euacuantia per sputum, aut per vrinam.

Hæc sensibiliter euacuant materiam pituitosam per sputum, & per vrinam: Quæ per sputum, sunt expectorantia, & supra in accessione proposita, & in cap. de tussi ad idem præscripta, attenuent autem, & detergant citra calorem, sed minimè astringant, quia dissolutionem prohibent; illis autem, ob rationes sæpè adductas, humectantia aliquã misceantur, qualia essent passulæ, liquiritia, dactyli, caricæ, pineæ, penidia, mel, saccharum, fœnugræcum, & terebenthina; hæc autem acribus detergentibus perfundenda, quia leuigant, leniunt, & emolliunt partes thoracis; præterea laudo syrupum de capil. ven. de liquiritia, de farfara, omne genus oximel. item syr. de hyssopo, de prassio, loch de pino cum puluere ari, loch sanum, & expertum, de caulibus, de enula, de scylla, & inter alia syr. tabaci Æugenij in 2. tom. lib. 4. epist. vltima, sicuti & agar. simpl. cum syr. de hyssopo, crocum cum melle, myrrham cum syrupo de farfara, diabutyrum Victorij, & diaireos Nicolai, & quæ de euacuantibus sensibiliter per sputum dicta sunt, illa eadem intelligenda de diureticis per vrinam materiam educentibus.

Per sputum.

Insensibiliter euacuantia per modum exsiccationis.

His omnibus sufficere, quæ insensibiliter euacuant per modum dissiccationis, vt supra tetigimus, haud importunum; sunt autem hæc plura, vti decoctum guaiaci, salsæ, sassafras, & Chinæ, maximè si materia aliqua calida cum enuntiata concurret; ius Galli supra, & in capite de tussi præscriptum, sine soluentibus tamen; aquæ medicatæ sulphureæ, coagulum Leporis cum oximel. medicamenta ex sulphure, terebintho, & amoniaco, diabutyrum, & diaireos paulò supra præscriptum, & diasulphur, cuius plures habentur descriptiones, prima est Gal. quæ inter omnes mirificè commendatur.

Diasulphur Gal. 7. Loc. vlt.

℞. *Sulphuris viui,*
Semin. Rutæ syluestris } *an. ʒ. i.*
Aristol. Rotundæ,
Absynthij,
Amoniaci,
Abrotani } *an. ℥. ß.*

M. & contundantur, deinde aceto sub forma pastilli excipiantur, ʒ. i. exhibeatur mane, & vesperi.

Secunda descriptio est Victorij

Alia diasulph. descrip. ex Victorio.

℞. *Sulphur. viui sub. pul. lib. ß.*

Infundatur in aqua farfaræ per diem naturalem, postea benè abluatur cum dicta aqua, ac deinde addito saccharo f. elect. cuius ℥. ß. mane, & vesperi ieiuno ventriculo offerenda.

Tertia descriptio

Alia item.

℞. *Pulpæ Passul. vel Passul. enucleat.*
Fœnugr. loti } *an. ℥. ß.*

M. & f. decoc. in lib. i. aq. bulliendo quousq; liquentur, deinde adde:

Puln. Anisorum,
Sulphur. viui } *an. ℥. i.*
Amoniaci,
Castorei,
Melantii } *an. ʒ. ij.*

M. & f. catapotiæ, quarum præbe ʒ. i. vel alteram, ex mulsa; & si timeatur siccitas sulphur. præstabit in ingressu lecti bibere aquam hordei cum modico syrupi de hibisco.

Extrin-

Extrinsecè ad hoc conueniunt plura eorum, quorum in præmissis meminimus; laudo autem hoc cataplasma Externa, quæ sint.

Cataplasma.

℞. *Farinæ Loliÿ,*
Lupinorum } *an.* ℥. *iÿ.*
Farinæ Hordei ℥. *i. ſ.*
Caricarum nu. xx.
Farinæ Fænugr. ℥. *i.*
Ol. Irini,
Liliorum,
Mellis,
Terebenthinæ } *an. q. ſ.*
M. pro cataplaſmate.

Vnguẽtum.

Vel ℞. *Farinæ Loliÿ,*
Mellis } *an.* ℥. *i.*
Caricarum nu. vii.
M. & cum cera f. vnguentum.

Sinapismata idem præstant, quinimo vrtica, vel scylla fricare pectus summè conducit, deinde ol. leniter calido illinire partem affectam, donec ruborem contraxerit, est maximi vsus. Quòd si materia maximè resistat vsurpanda, quæ insigniter penetrant, vti suffitus, qui fiunt ex thure, & sulphure, & ex folijs tabaci siccatis, cuius vsus ad præsens valde familiaris euadit, attrahendo emboto illius fumum ad capitis euacuationem; verum quidem est, quod istis temporibus nondum hîc Bononiæ est multum vsitatus, & si liberè quid sentirem proferre deberem existimo non ita tutum esse, nisi necessitas vrgeat, & potissimè toto non purgato, cum fortè magis repleat in ijs, qui non ægrotant, quàm quod illud euacuet; parantur etiam ex pastillis, qui

Sinapisma-ta.

In rebelli materia.

Suffitus ex tabaco non adeò tutus.

Suffitus alius è siccis.

℞. *Styracis,*
Abrotani,
Terebenthinæ,
Sandaracæ,
Sinapi,
Cardamomi } *an. p. æq.*

Quæ aqua, vel adipe Vaccino ad formam pastilli excipienda, & carbonibus more solito injcienda pro suffitu, siue suffumigio arido.

Ad suffumigium humidum

Alius humidus.

℞. *Ireos,*
Enulæ,
Hyſſopi,
Praſsÿ,
Scabioſæ,
Botridis,
Fol. Tabaci } *an. p. æq.*
M. & in mulſa cum pingued. Gall. q. ſ. f. decoc.

Sed iam conuertamus nos ad partem affectam, ceu potius ad curationem morborum determinatorum partem affectam exercentium, Ad constipationem ergo deueniens,

Med. partem aff. respicientia. niens, quæ (vt diximus) à tuberculo excitatur, medicamenta debent esse attenuantia, discutientia, & siccantia, qualia sunt, quæ ex aromatibus conficiuntur, vt

Ad constipationem ex tuberculo.

℞. *Syr. de Farfara ℥. ij.*
Aq. Still. Cinnam. }
Caryophyll. } *an. ℥. i.*
M. ad lambendum qualibet hora.

Vel ℞. *Macis,*
Nucis Miristicæ,
Piperis,
Caryophyl.
Cinnam.
Zingiberis } *an. ℈. i.*
Pul. Farfaræ ʒ. i.
M. & cum saccharo dissoluto in decoc. cortic. citri f. elec. cui adde
Galliæ Moschatæ ℈. s.
M. dosis est ad ʒ. ij. pro vice, mane, & vesperi ieiuno ventriculo.

Hûc spectat nux muschata, & radix zingiberis condita, quæ aromata, lambitiuis supra propositis maximo cum fructu perfunduntur.

Extrinseca ad idem. Extrinsecè conueniunt suffitus supra præscripti, nec non, & cataplasmata, quale esset hoc

Cataplasma.

℞. *Radic. Cucucumeris syluestris,*
Centaurei minoris } *an. ℥. ij.*
M. & decoquantur in aqua, deinde contundantur, & adde
Pulu. Ireos ℥. i. s.
Salis,
Æruginis
Amoniaci } *an. ʒ. i.*
Resinæ Pini sicci ℥. i.
Ol. Chamæm.
Aceti } *an. ℥. ij.*
M. & f. cataplasma.

Cerata, vt sacrum, & diapirites quoq; probantur: At in subsidentia laudo lac Asininum, Caprinum cum penidijs, amygdalatum; nec non, quod

In subsidentia.

℞. *Pulpæ Caricarum,*
Dactylorum } *an. ℥. s.*
Amygd. dulc. ʒ. ij.
M. & cum saccharo dissoluto in aq. viol. f. elec. cuius per vices detur vnum cochleare.

Ptisana facta cum carne Pulli liquata, & conserua viol. ad idem facit. Exterius humectantia adhibeantur, vti ol. viol. amygd. dulc. & alia eiusdem generis, vt linimenta ex mucilag. malu. psyllij, altheæ, cum adipibus, & pingued. de quibus supra; item & fotus cum omentis calefactis in dictis oleis. In coalescentia verò probantur omnia medicamenta emollientia, ac detergentia præmissa ad materiam pituitosam, nulla tamen separantia ad vsum perducenda; in pulmonum mole, siccantia vsurpentur; in densitate, & duritie ius Galli cum emollientibus, & siccantibus competit, nec non terebenthina

thina cum amoniaco, extra quæ emolliunt, & diſcutiunt ſupra recenſita.

In pulmonum, & capitis intēp.

Pulmonum proportionem ſeruantia.

Subſequuntur medicamenta intemperiei, cùm pulmonum, tùm capitis debita; hæc de catarrho ſunt propoſita; illa autem ſunt, quæ ad diſcuſſionem materiæ pituitoſæ fuerunt inordinata; iam, quæ proportionem pulmonum ſeruant enumeranda ſuperſunt. Primum eſt pulmo Vulpis, qui cum omni medicaminum genere immiſceri poteſt, ſiue per ſe, ſiue in formam loch redactus. Secundum pulmones Erinacei ſylueſtris, Lupi, & (ſecundum Scribonium) Cerui, ex quibus pariter variæ remediorum formulæ haberi poſſunt. Tertium ſunt Lumbrici ſub hydrijs aquarum reperti vſti, & ſiccati. Quartum Lepuſculi in furno cocti ex vino mellite ad ʒ.j. dati. Cæterùm quoniam verſamur circa affectum, qui vt frequenter chronicus eſt, ideo quædam circa quomodo agendum ipſius vſus obſeruanda, & primum eſt, quòd ne ex diuturnitate affectus natura remedijs aſſuefacta reddat fruſtratoriam illorum adminiſtrationem, conducet, non modò mutare formulas illorum, ſed & materias, & vt medicamenta, quæ in vno gradu haud conferebant, adinueniantur in eo gradu, vt poſſint conferre. Secundò admiſcenda, quæ tuſſim mouent, & pectoris rationem habent, hinc Gal. & Dioſcorid. naſturtium cum ſinapi complectebantur. Tertium eſt, vt valida, fortioraq; diſcutientia, ac ſiccantia, ob rationes ſupra adductas vitentur. Quartum eſt, quòd non tantùm, (vt dicebamus) medicamenta ſunt mutanda, ſed etiam ſæpè prodeſt abſtinere à quolibet remedij genere, & agendum ſolo victu; aſthma enim, & orthopnæa ſunt affectus, qui in acceſſione, propria natura ſunt contumaciſſimi, & periculoſiſſimi, quoniam mortis periculum ſæpè adnexum habent, extra tamen acceſſionem ſunt chronici, ac longi; quare, & longa, atq; multiplici medicatione agendum, ſub qua, & natura infirma, ac imbecillis redditur, & Medico negocium graue faceſcit, vt propterea deſiſtere maximè proficuum euadat.

Obſeruatio prima circa quomodo agendum. Secunda. Tertia. Quarta.

Orthopn. & aſthma cōtumaciſſ. aff.

Victus ratio in acceſſione. Aer.

Victus ratio & ipſa, altera acceſsioni debetur; extra acceſsionem altera. In acceſsione ergo aer ſit frigidus, aut natura, aut arte flabellis, & hunc æger inſpirare debet, quia cum eo tempore exiguus aer inſpiretur, & propterea ad refrigerationem, quam ex officio reſpirationis curare debet haud ſufficiens exiſtat, ideo frigiditate ſupplere paucitati oportet, ne æger ſuffocetur, ſiq; exſiccare valeat, magis opitulabitur; præterea aperiendæ ſunt feneſtræ, & auocanda hominum multitudo, ne calefiat eorum præſentia; Aurelianus lucidum quoq; & ſerenum laudat, cùm quia obſcurus aer vix frigidus creditur, tùm quia craſsior, & ſubinde ad ingreſſum, ac inſpirationem minus eſt aptus. Præterea æger iaceat, vel potius ſedeat bronchijs dilatatis, capite eleuato, maximè ſecundum Celſum tempore ſomni ſit detectus, præcipuè circa pectus, modeſtèq; dormiat. Aluus ſeruetur mollis, vigente potiſsimùm diſtillatione à capite, vt materiæ fluxus aliò conuertatur, quòd ſanè curabitur clyſteribus emollientibus, ac paulò acrioribus. Cibus tenuiſſimus eſſe debet, quare contenti eſſe debent mulſa, vel ſola ptiſana, vel amygdalato, vel pineato, vel lacte ſemin. maior. frigid. vel emulſione ſemin. melon. vel pane trito ex iure, & viribus labentibus, non abhorrendum à ſucco carnis, vitellis ouorum, elixire vitæ, cum eodem ſucco, vel cum diſtillato Caponis. Potus ſit aqua hordei ſine cortice cum ſaccharo, atq; etiam cum paſſulis, imò, & cum croco, vel decoctum liquiritiæ, paſſularum cum iuleb viol. aut penidijs, & in materia craſsiori decoctum pectorale, vel mulſa probatur, & in lapſu virium, non improbatur parum vini tenuis, fului, & ſubdulcis, aqua tamen farfaræ diluti. Extra acceſsionem, victus in coaleſcentia, & ſubſidentia humectans eſſe debet, in alijs autem caſibus attenuans; quare huius cauſa aer frigidus, humidus, & paluſtris reprobatur; ſit ergo moderatus, aut inclinans ad calidum, & ſiccum, ſit lucidus, & parum agitatus. ægri moderatè dormiant, ſiq; in extremum foret inclinandum, in vigiliam propenſos eſſe minus periculi adfert, ſomnuſq; ſtatim à cibo non arripiatur, vt nimis implens caput, & ideo ad diſtillationem præparans, fiat capite eleuato, non de die, ſed noctu. Aluus ſeruetur molli s, vt ſupra clyſteribus, vel pulpa caricarum cum pulpa chartami;

Quomodo decumbendum. Aluus humida ſeruetur. Cibus. Potus.

Viuendi regula extra acceſsionē. Aer. Somnus.

Venter, vt ſupra lubricetur. flatus quomodocumq; euacuare neceſſarium, ne comprimant, ſicuti corpus moderatè exercendum, & ieiuno ventriculo, cui ſubſtituantur frictiones, quinimò vocis exercitatio, modò fiat inani ventriculo, ſemper eſt opifera. Artes ad ignem, vel in quibus puluis ori occurrit, tãquam noxiæ omittendæ. Cibus, præter ea, quæ diximus in acceſſione erit ex carnibus laudatis auium montanarum, Pullorum, Columborum, Phaſianorum, Perdicum, Veruecis, Hœdi, Vituli, & hæ condiantur ſaluia, roremarino, thymo, pulegio, ſerpillo, fœniculo, petroſelino, lauro, alijſq; vrinam mouentibus. Nec obſtat Gal. dixiſſe in euacuando pulmone abſtinendum eſſe à diureticis, quia ſubtile educunt, & craſſum relinquunt, quoniam loquitur de diureticis per ſe ſolis vſurpatis, non autem de mixtis cum alimentis, & alijs remediorum materijs; inſuper dicendum Galenum loqui de euacuatione puris, in qua facilè tenue, à craſſo ſeparatur, quòd non contingit in euacuatione craſſi humoris. In genere fructuum laudo poma dulcia, & cocta, alioſq; habentes aliquid diuretici, vti amygd. phiſtici, caricæ, paſſulæ, & pinei. Potus ſit vini, ſed tenuis, albi, & ſubdulcis, quod copiosè bibatur, non tamen ſecundum quantitatem continuam, ſed penes diſcretam, & ſecundum vices, quod etiam medicatur farfara, ſcabioſa, pulmonaria, botride, guaiaco, ſalſa, ſaſſafras, coriandris, & aniſis, ſi flatus copioſi ſint præſentes. Tandem animi fatigationes vitentur, vt ſtudia, mœrores, ira, & ſimilia, ſed incorrupta animi, & corporis tranquillitas ſeruetur, pro curanda Difficili Spiratione, & ſic de his ad ſaturitatem.

Cibus.

Soluitur dubium, num diuretica ex Gal. 5. ſimpl. 13. ad euacuandos pulmones conueniant. Alia reſpõſio.

Fructus in genere, qui ſint laudabiles.

Potus.

Animi, & corporis quies.

CAPVT QVARTVM.

De Empyemate, ſeu Vomica.

Nomina.

Affectus hic Græcè Empyema dictus, à Latinis perſæpè ſuppuratio, frequenter Vomica, & non nunquam purulentia, non eſt aliud, quàm anguſtia quædam thoracis prodiens à materia purulenta in cauitate illius à cauſa præter naturam, ſiue genita, ſiue aliunde præcipitata, & ibi collecta, vt propterea denominatio à cauſa elici videatur, & verſemur circa curationem morbi in via, orientis à conſtipatione facta à materia purulenta replente. Quare Medici partes erunt pus hoc, vt quid toto genère præter materiam eradicare, vt viſcidum, & craſſum detergere, & attenuare, ac quatenus acre eſt, attemperare, habita ratione generationis, & cauſarum à quibus dependet.

Empyema quid ſit.

Scopi curatiui.

Cæterùm quoniam læſio ab huiuſmodi materia prodiens aliquando eſt vehemens, & magna, iccircò medicamenta, quæ dictis ſcopis ſatisfacere debent, virtute eminentiori prædita ſint oportet, vt validius, & efficacius operari valeant, ſecundùm illud vulgatiſſimum Extremis morbis, extrema remedia, ſed quia eradicatio prædicta, aut reſpicit materiam quieſcentem, aut motam, & habentem inclinationem ad aliquam partem, puta thoracem, pulmones, inteſtina, renes, & cutim; quare ratione quietis illud eradicans erit diſcutiens materiam hanc impactam; vt verò habet inclinationem ad thoracem, & pulmones, erit becchicum, ſiue tuſſiculare, vel per ſputum euacuans; vt ad inteſtina mouetur, debet eſſe ſubductorium; vt ad renes, diureticum; vt ad cutim, detergens vlcus inductum à perforatione, deinde poſt mundificantia agglutinatione ſanans, dum tamen hæc à Medico peraguntur ſubiecti patientis, thoracis ſcilicet, & viſcerum in eo contentorum habenda eſt ratio per ea, quæ à proportione operantur & viſcera contenta corroborant.

Ex Hip. 1. aph. 6.

Indicationes.

Chirurgica.

Curatio ergo inſtituenda per Chirurgica præſidia, quorum prima materia eſt venæ ſectio, quæ primò mollienda peccante ſanguine, & viribus conſiſtentibus ex auctoritate Auicennæ, etiam ſi Gal. 4. de loc. affec. 7. illam damnet, quia robur virium ſub tali affectu, aut ſemper, aut frequenter deſideratur. Verum quidem eſt, quòd Auicenna

Vtrum in empyemate conueniat ſang. miſſio per Auic. & Gal.

cenna loquitur de Empyemate à diſtillatione procedente, in qua etiam à Galeno admittitur, quoniam in hac vires ſunt robuſtæ; at in Empyemate trahente originem ab inflammatione, tunc diſtinguendum, nam vel fit diſruptio tumoris inflammatorij, antequā ſanguis ex toto ſit mutatus in pus, & hoc in caſu, quia adeſt ſanguis & virtus poteſt eſſe robuſta, ideo ſectio venæ ex vſu eſſe poteſt; at ſi fiat ruptio, iam ex toto completa ſanguinis ſuppuratione, tunc, quia non peccat ſanguis, ſed pus, & virtus eſt debilis, propterea à ſectione venæ abſtinendum. Sed de perforatione cogitandum, ad quam tamen deuenire haud licet, niſi magna ſit ipſius puris læſio, cùm quia nimis copioſum, tùm quia habet magnam reſiſtentiam, cum alijs non cedat, oportet tamen virtutem robuſtam eſſe, nam eſt remedij genus inſigniter efficax, & periculoſum; præterea ad illud non licet deuenire, niſi pulmones, & diaphragma ſint immunia ab irremediabili morbo, ad quæ reſpiciens Auic. dicebat, ſi pus eſt ita copioſum, vt per xxxx. dies non expurgetur, fiat perforatio, & hoc ſumpſit à Gal. 6. Aphor. 27. vbi habet perforatione non ſolùm curari Empyema, ſed præcaueri phtiſim.

Claudini reſponſio, & corundem conciliatio.

Quando ad perforationem deuenire liceat.

At circa rectū vſum huius præſidij, Medici valde accurrati eſſe debent; fiat ergo perforatio, aut ferro inciſorió, aut ferro candenti; & licet ob ſummam puris læſionem materia affatim, & continuò foret euacuanda, tamen quia ſuppuratorum virtus eſt debilis, ideo ſenſim, & per plures machinanda vices, ſecus omnes perduntur, vt ibidem Gal. nequit enim virtus debilis tam ſubitam ſuſtinere euacuationem; & quia diximus duplici inſtrumento perforationem moliri, moneo, vt vbi eſt puris maxima reſiſtentia, quòd vtamini ferro candenti, non autem inciſorio.

Quomodo perforatio facienda.

Cæterùm in virtute admodum languida curandum eſt foramen (pro poſſe) anguſtum, ita vt pus per illud exire valeat; robuſta autem exiſtente virtute, magis amplum fiat, quibus quantum agendum euadit manifeſtum, cum læſioni, & quantitati materiæ purulentæ reſpondere debeat eductio illius.

In max. puris reſiſtentia ferro cādenti vtendum.

Foramen, quando magnum, & quando paruum faciendum.

Circa quando agendum, nemini dubium eſt, quod venit deſumendum à præſentia indicantis, quæ cognoſcitur, vbi ex puris copia, ac reſiſtentia, ita quòd alijs non cedat, res eò perducatur, vt nulla adſit ſpes, quòd poſſit expurgari ſpatio 40. dierum ſupra commemorato; ſi tamen Empyema à pleuritide ſuppurata originem trahat, aut 60. ſi prodeat à materia catarrhali, citra has temporis differentias, nulla ſubeſt ſpes ſalutis. Quòad vbi, perforatio excitanda eſt, modò in dextera, modò in ſiniſtra parte thoracis, ſecundum variam puris ſubſiſtentiam, inter tertiam, vel quartam, ſeu inter quartam, & quintam coſtam, enumerando ab infra, ad ſupra in coſtis legitimis per diſtantiam duorum, vel trium digitorum à ſpinali medulla, & citra extremitatem coſtarum fiat per longitudinem illarum, vſq; ad locum puris.

Quando agendum.

Si Empyema à pleuritide fiat.

Vbi facienda perforatio.

Medicamenta particularia hîc recenſenda, quando communia, ſeu vniuerſalia, tāquam alibi nota in præſenti ſupprimenda. Agamus ergo de medicamentis puris, tāquam de ijs, quæ euacuando nos ſoluunt à neceſſitate perforandi, vbi negotium ex voto ſuccedat. Pus ergo, vel generatur, vel eſt genitum; quare medicamenta, alia erunt ſuppurantia, gratia puris, quod generatur; vel ſunt euacuantia, quæ debentur genito puri: Priora ſunt calida, humida, & viſcida, ſimiliaq; in temperatura cum temperie partis, ideo probatur ſpongia exterius admota imbibita hydrelœo; vel emplaſtrum ex ſtercore Caprino, ſeu quale eſt hoc

Peculiaria in Empyemate.

Eadem pus reſpicientia in fieri.

℞. *Althea,* } *Malua* } *an. m. ij.* — *Cataplaſma.*

M. & coquantur, & contundantur, deinde adde
Farinæ Triticeæ ℥. iiij.
Et cum ol. amygd. dulc. ac terebenthina an. q. ſ. f. cataplaſma.

Adeps etiam Suillus, & Galli cum alijs tutò illinitur; interius autem laudo quod.

℞. *Ol. Amygd. dulc.*
Decoc. Althea,
Caricarum } *an. ℥. iiij.*
M. & tepidum præbeatur.

Ad pus in facto eſse.

Pure iam genito, curanda illius eductio per diſruptionem abſceſſus, quòd intrinſecè obtinetur mulſa, ptiſana cum melle, vel ſyr. de hyſſopo, vel de praſſio, decocto hyſſopi, ireos, & thymi; ſternutatorijs quoq; & vomitorijs idem aſſequimur; pilul. de hiera ſimpl. & diacolocynthidos, poſt primum ſomnum aſſumptæ idem præſtant; emplaſtrum ex ſtercore Caprino ſupra præſcriptum, hoc loco commendatur. His peractis, tunc perpendendum, vtrum pus quieſcat, an moueatur; & ſi moueatur, habenſq; impetum ad aliquam partem, qualis ſit huiuſmodi pars; ſi enim ad pulmones, conueniunt becchica, ſiue tuſſicularia in pleuritide adminiſtrata, inter quæ maximè conducunt ſyr. de liquiritia, farfara, oximel ſimpl. loch de pulmone Vulpis, mulſa; quæ vbi non ſufficiant, ad fortiora deuenire non erit inutile, vti ad mulſam cum hyſſopo, radice iridis, thymo, ſyr. de hyſſopo, de praſſio, & oximel ſcyllinum, quæ pro vſu lambendi adhibita, ſi nimis acris materia fuerit, & febris ſit præſens, corrigantur ſyrupo de violis, de capil. ven. manna, penidijs recentibus, atq; puluere pulmonis Vulpis, imò, & cochleas adiungere haud improbatur; quòd ſi materia purulenta in aluum præcipitetur, & tendat, agendum ſubductorijs, qualis eſt manna cum melle viol. aut roſ. ſol. & agaricum; clyſteres quoq; ex melle roſ. ptiſana, iure pingui, Veruecis, & inteſtinorum Bouis, ex vſu eſſe queunt; quòd ſi ad renes rapiatur, diureticis agendum, vti decoc. cicerum rubeorum, petroſelini, aſparagi, fœniculi, capil. ven. citrach, graminis, glycyrrhizæ, vel ſero diſtillato cum emulſione ſeminum melonum; quòd ſi eodem tempore ad renes, & aluum feratur, tunc ius Galli medicatum cum diureticis, & aluum ſubducentibus conducet; tandem ſi in cutim reptet, meritò illius perforationis, primò iuuandus eſt egreſſus puris promota tuſſi, deinde impetuoſus exitus puris cohibendus, ne ſimul cum pure calor, & ſpiritus exhauriretur, & viſcera ab aere externo alterarentur; ideo in hunc finem primis duobus diebus tentæ molles in roſaceo infuſæ applicandæ, & partes circumſitæ eodem oleo perfundendæ; at ſi eſchara à ferro candenti fuerit derelicta, curetur illius ſeparatio, vt alibi docuimus, præcipuè vitello oui; & ſi in illius ſeparatione timeatur ſubitaneus puris egreſſus, admoueatur albumen eiuſdem oui cum ſtuppis, iuxta præcepta alibi traddita; tranſactis duobus diebus, tranſeundum ad mundificantia, quorum præſtantiſſima eſt mulſa iniecta, magis, vel minus diluta pro viſciditate, & acrimonia materiæ, ægerq; de latere in latus moueatur, quòuſq; mulſa egrediatur clara, & ad arcendam putrefactionem laudo vinum mulſum myrrhatum, vel decoc. lupinorum cum myrrha, quibus, ad maiorem deterſionem, iungatur ſarcocolla. Extra apponatur medicamentum ex farina hordei, lupinorum, ſarcocolla, cum melle roſ. & terebenthina exceptum. Deniq; ad agglutinantia deueniendum, in quorum ſerie laudo decoc. conſolidæ maioris, & equiſetti in aqua Villenſi paratum cum bolo Armena, terra ſigillata, ceruſſa, vel plumbo vſto puluerizatis omnibus: At ſi pus, ſeu purulenta materia quieſcat, ita vt habeat rationem materiæ impactæ, tunc diſcutientia ad vſum perducenda, cùm internè, tùm externè: Interna ſunt decoc. guaiaci, ſalſæ, Chinæ cum pectoralibus attemperatis, vti ſunt violæ, glycyrrhiza, paſſulæ, capil. ven. decoc. fabricetur cum aq. hordei, quinimo, & pectoralia diſcutientia, vti hyſſopus, thymus, ireos, & praſſium addi poſſunt; ius etiam Galli ijſdem, & eodem modo medicatum valet, ſicuti, & oximel, atq; acetum ſcyllinum, vel cum decocto, ſiue iure, vel per ſe exhibita, quibus tamen, ob eandem attemperationis rationem, ſemper erit bonum, vſu poſtulante, adnectere ſyr. viol. vtraq; antidotus magna ad idem conducit cum violarum conſerua deuorata. Exter-

Marginal notes: Si pus ad pulmones vergat. — Si ad inteſtina. — Si ad renes. — Si ad renes, & aluum ſimul. — Si ad cutim idem pus pellatur. — Externa. — Puri impacto externè, & internè occurritur. — Interna. — Externa.

na

na ſunt fotus cum ſpongia madefacta in decoc. ſimpl. prædictorum, quibus ſpica, & ariſtolochia addi poterit: Hùc referatur cataplaſma ex farina hordei, lupinorum, orobi, cum oximellite; ſicuti, quod paratur ex radic. cucumeris agreſtis, botride, hyſſopo, calamintha, diptamno Cretico, vel quod paratur ex iberide; ceratum ſacrum, pyrites non ſunt contemnenda, vti & vnguentum Agrippæ, Artanitæ, ac ciclaminis.

Victus ratio, his omnibus accomodanda; quare eligatur aer ſiccus, & moderatè calidus, ad quod à veteribus Empy in Ægyptum mittebantur nauigationibus, quæ committebantur ob aeris Marini ſiccitatem. Somnus ſit moderatus, ac vigilia parcior, vt qui nimis humectat, fiat interdum ſuper latus ſanum ad diſruptionem abſceſſus; interdum ſuper ægrum ad iuuandum puris egreſſum, & maturandum apoſtema. Motus corporis concuſſiuus, & cum multa agitatione, vociferatioq; ad ruptionem conducunt; imò noui ædificatorem, cui ex motu concitato, diſrupto abſceſſu, ſtatim per os pus, quaſi per modum vomitus egreſſum eſt, & poſt non multos dies ex toto ſanitati reſtitutus. Cibus aliquando ſalſus eſſe debet, non modò propter ſiccitatem, ſed & ad eandem abſceſſus diſruptionem, ſemper autem ſit detergens, incidens, & ſiccans; quare ptiſana cum melle probatur, vti & in viribus debilibus iura conſumpta, ſuccus, & contuſa carnis Pulli, Caponis, & Perdicum, quæ hîc laudantur; poteſtis autem huiuſmodi carnes mederi cum allijs, porris, cæpis, alijſq; ſimplicibus ſupra ad curationem præſcriptis, quinimo, & beta, ac mercuriali ad aluum ſubducendam; fructus quoq; dulces concedendi, vt phiſtici, amygd. pinei, paſſulæ, caricæ, poma, pyra, & vbi affectus diuturnior erit, vires autem debiles, febris mitior, nec multum puris in thorace, lac Aſininum, & Caprinum coctum, vel lapideatum, vel chalybeatum probatur. Potus ſit aqua mulſa, decoc. glycyrrhizæ, & hordei, ac in virium languore, & febre remittente non improbatur vinum tenue, ſubdulce, & pauciferum. Sicq; hactenus de Empyemate. Victus ratio.

CAPVT QVINTVM.

De Peripneumonia.

QVoniam morbus hic, ex decreto Gal. 2. Meth. med. 2. ſumit nomen à parte affecta, hinc latinè inflammatio pulmonum, vel nomine à Græco deſumpto Peripneumonia appellatur, quæ omnia ex modo generationis illius dependent; nam ſi occurrat pulmonibus materia ſanguinea, ſiue mixta, ſiue ſyncera peccans copia, & qualitate, enaſcitur tumor ratione copiæ; inflammatorius, ratione qualitatis calidæ, qui Peripneumonia nuncupatur; hæc autem materia partim attrahitur, partim verò tranſmittitur à toto, ſeu à parte, & eſt, vel ſyncera, vel mixta cum alio humore, qui humor frequentiſſimè eſt pituita; hinc Gal. 4. de cauſis pulſuum 10. aſſeruit Peripneumoniam prodire à ſanguine pituitoſo, quoniam in ſubſtantia laxa, & rara facilius colligitur, & propterea ſecundo de Locis affectis 9. falſus eſt ſputum in Peripneumonia eſſe magis pituitoſum, quàm in pleuritide, quæ fit à bile, à qua Peripneumonia raro procreatur, quoniam in ſubſtantia rara præterfluit, & non colligitur, rariſſimè tamen à melancholia, tùm ob illius craſſitiem, tùm ob paucitatem; aliquoties autem materia hæc à capite in pulmones ſtillat, & hæc, ſicuti prior dicitur exquiſita, ita vocatur ſpuria, & vtramq; curationem hoc vno complectimur capite, quapropter intemperies calida refrigerantibus tollenda; materia in pulmonibus contenta (qualis, qualis illa ſit) ratione copiæ, euacuanda; ratione qualitatis alteranda contrarijs; vt verò extra pulmones reſidet, quatenus copioſa qualitate, præter naturam alterata, & motu impulſa, minuenda, alteranda, retrahenda per modum deriuationis, reuulſionis, & repercuſſionis, non neglecta tamen cauſa motus, cui porſpi-

Vnde nomen hauriatur.

Peripneumoniæ ortus.

Eadem ſæpè à ſang. gignitur, rarò à bile, rariſs. à melanch.

Indicationes.

prospiciendum, & toto cui prouidendum, vt aliàs fuit demonstratum, sed dum hæc peraguntur consulendum est causis generantibus per alterationem viscerum à quibus similis prodit generatio, & proportionis pulmonum pariter habenda est per appropriata custodia. Indicationes Peripneumoniæ, pleuritidi, & anginæ succrescenti non recenseo, vt quæ ex dictis in earum capitibus per se manifestè liquent.

Quare ad curationem me conuertens, à Chirurgicis præsidijs inchoabo; in omni autem Peripneumonia secari venam ab omnibus est receptum, dummodo vires id permittant, & Peripneumonia non successerit alicui morbo, in quo fuerit secta vena, quia, hoc in casu, cucurbitulæ pectori, ac lateribus cum scarificatione essent admouendæ; ergo vbi sanos adorta fuerit, secanda est vena. Sed quid dicendum ad auctoritatem Gal. qui 4. de causis pulf. 12. asserit in hoc affectu pulsus languidos esse, & ad virium robur cognoscendum, oportet ad pulsum respicere ex ipso? Cui difficultati plures coguntur satisfacere, ipse tamen (quicquid sit de aliorum sententijs) existimo illam ita dirimendam esse, scilicet pulsum esse languidum, & magnum, quia fluxio pituitosa irrigat tunicas arteriarum, & proinde vim illarum frangit; quatenus ergo tunicæ irrigantur occasione caloris, pulsus fit magnus; quatenus verò eædem tunicæ irrigatæ rellaxantur, & amittunt proprium robur, inde virtus earum exoluitur, & propterea pulsus euadit languidus, quod potius illi accidit propter aggrauationem, quàm per partium dissipationem, vel potius dicendum virtutem solui ad sensum, quia licet virtus per se valida sit, nihilominus quia instrumentum madidum, ac molle, dum dilatatur, non potest cum impetu digitos percutere, iccircò pulsus videtur debilis; hinc ergo est, quod Gal. de sectione venæ contra Erasistratum cap. 6. dixit secandam esse venam in tumoribus inflammatorijs Peripneumonicis, quamuis supra dixerit virtutem esse languidam. Nulla ergo facta cunctatione, si vires permittant, nec sint verè debiles, & morbus alteri non succrescerit morbo, constat aperiendam esse venam, nam vbi alteri superuenit, materia, quasi per decubitum, est tota simul collecta, vt minimè reuelli possit; accedit, quòd est suppurata, vt propterea non debeat per venas deduci; quare secanda est continuò vena, ne virium superueniente languore impediatur illius vsus. Sed circa quantitatē pensitandum, ac cautè operandum, vt potius quantitas per vices sit educenda, quàm vires exoluere, vnica vice euacuando sanguinem, etiam si illius vitium suaderet multum, & confestim detrahendum esse. Circa vbi agendum, secetur vena lateris affecti, & etiam vtriusq; lateris, si vtrobiq; pulmones exerceantur, seruando, quæ dicta sunt de quantitate non continua, sed discreta, & per vices. Cæterùm quoniam persæpè menses suppressi sunt, & hæmorrhoides, ideo conducit venas aperire inferiores, & eò magis, vbi sanguis est pituitosus, qui spontè deorsum mouetur; reliqua ad rectum vsum attinentia iam sunt nota. At si venæ sectio interdicatur, decet confugere ad cucurbitulas, remotis partibus ad reuulsionem admotas, & in principio ad euacuandam materiam antecedentem, seu fluentem; ad euacuandam verò materiam coniunctam vna, vel altera cucurbitula loco dolenti poterit applicari, sed in tempore declinationis, non autem (vt malè faciunt aliqui) ante hoc tempus; imò volunt aliqui prius partibus infernis appositas esse, & postea deueniendum ad illas, quæ lateri dolenti affiguntur. De alijs Chirurgicis materijs, cùm euacuantibus humores à sanguine, tùm citra sensibilem euacuationem reuellentibùs, nihil dicendum, cum sufficiant, quæ supra in prægressis affectibus habuimus.

Ad præsidia ergo Pharmaceutica nos conuertamus, quæ, & communia, & priuata sunt: Communia conueniunt cum ijs, quæ in pleuritide conscripta fuerunt; quare illa in præsenti missa facienda. Notandum tamen, vt primum in Peripneumonia valentiora vsurpentur, cùm quia hîc causa morbifica magis lædit, quàm in pleuritide, tùm quia affectus cordis, & proinde periculosiores imminent, & minantur. Secundò noto, vt deturbantia, seu purgantia ibi proposita administrentur, & eo magis, quia hîc mate-

In Chirurg. venæ sectio probatur.

Gal. dubitatio de pulsu languido. Auct. responsio.

Pulsus magnus, & paruus, vnde proueniat.

Si Peripneum. alteri non succreuerit morbo, & vires permittant, statim vena secanda.

Quantum sang. detrahendum.

Sanguis vbi mittendus.

Si sectio venæ interdicatur, cucurb. substituantur.

Pharmacia communia, & priuata præbetū medicam. Communia, eadē, quæ in pleuritide.

materia habet raptum ad inferna, vt propterea non sint aliqua ratione posthabenda, vbi febris, & dolor mitiores erunt. Ego autem solitus sum vti cassia, manna, vel melle viol. sol. cum succo ireos ad ℥. iij. nam optimè purgat pulmones, & pectus, purgantiaq; hęc alijs præferenda. Tertiò noto mihi summoperè placere clysteres, pro ijs in quibus vires robustæ desiderantur, qui, & ibidem habentur descripti. Quartò noto, quòd si malum producatur à distillatione, eadem purgantia, illaq; fortiora à principio ad vsum perducenda ob imminentia pericula; de his autem medicamentis alia non habeo ab ijs, quæ in tractatu de catarrho leguntur, ac tussi.

Auct. obser. & praxis circa cõmunia medicamenta.

Ceterùm materia fluxa, sed adhuc fluxilis per sputum educi potest, quæ autem medicamenta id præstent patet de pleuritide; verum quidem est, quòd in Peripneumonia pituitosa paulò valentiora, & acriora eligi debent, non tamen summè calida, cùm ob augmentum inflammationis, tùm ob periculum imminentis vlceris; quare syrupus acetosus simplex, de farfara, & oximel (ratione febris, inflammationis, & doloris) castigatum decoct. hyssopi, prasij, & radic. ireos possunt esse ex vsu; at in materia biliosa, frigida incrassantia ibidem descripta valent, habendo tamen ante oculos, quòd cum nihil sit deterius in Peripneumonicis, quàm sputum compescere, propterea vehementer incrassantia, hac de causa, & suspecta esse, & damnari; quare non discederem à syrupo viol. de iuiubis, de glycyrrhiza, quibus licet addere aquam stillatitiam melonum, cucumeris, cucurbitæ, cum mucilagine psyllij, & iuleb viol. & vrgente maxima necessitate, ad aquam solatri, quæ omnia calida ad vsum perducenda, ita tamen, vt maioris, & minoris æstus habeatur ratio. Noto hîc tamen, quòd cum ex dictis placidiora expectorantia videantur magis ex vsu, loquendo maximè de Peripneumonia à materia calida, videmus contrarium habere Gal. vbi laudat fortiora, sumpta indicatione à situ partis, quia in longo transitu medicamentorum virtus hebetatur. Cui hæsitationi dico Galenum ibi loqui, & debere intelligi de medicamentis, quorum virtus per genus venosum ad pulmones vsq; traduci debet, qui transitus est valde extensus, non autem de illis, quæ lambendo assumuntur, de quibus hîc loquimur, quorum cum quædam portio in asperam arteriam descendat, & alia hærendo œsephago ibidem exsudet, ac sputum moueat, ideo statim in pulmones illorum deducitur virtus; quare placidiora esse debent, ne inflammationem, febrem, vel dolorem augeant, & ne viscus inflammatione tentatum, ita debile reddatur, vt ad vlcus præparetur; quare in naturis calidioribus à præscriptis haud discederem; quòd si eadem materia sit fluxa, sed nondum impacta, conducit vsus reprimentium in eodem de pleuritide tractatu propositorum; at si materia iam sit impacta, conuertamus manũ ad discutientia eodem in loco habita, quemadmodũ ad diuretica solùm, vt penetrantia eis misceantur, quale est acetum, & succus limonum, vel alia eiusdem generis; vlterius abstineatis (in quantum licebit) à calidis, ne præmissas incurratis difficultates.

In Peripneum. pituitosa, minus fortia vsurpanda.

Sputũ cõpescere malũ.

Dubitatio ex Gal. 2. ad Glauc. 2. desumpta.

Solutio.

In materia fluxa, & nedũ impacta.

Si eadem sit impacta.

A calidis diureticis abstinendũ.

De externis autem loquendo, reprimentia quocunq; tempore sunt suspecta, & potissimè circa initia, quia repellitur materia à partibus extrinsecis ad pulmones viscera interna, & principalia; at si resoluant, & digerant, ex Gal. valde fortia, & acria esse debent, vt melius penetrent, ne in transitu virtus illorum hebetetur; vsurpentur verò toto euacuato, & sub formulis, quæ habeant dictas prerogatiuas. Attamen si liberè meum sensum proferre debeo, puto illorum vsu curationem non euadere tutam, quia trahunt materiam à pulmonibus ad pleuram, vt duabus inflammationibus simul detur occasio: Si dolor sit circa mediastinum, quia tunc materia continetur in membranis, fomenta calida adhibeantur; præterea dolore non vrgente, neq; dextræ, neq; sinistræ parti applicanda, sed indiscriminatim partibus anterioribus, vel posterioribus thoracis admouenda; embrocæ quoq; vt valde efficaces ad idem maximè valent.

Reprimentia semper suspecta.

Gal. ibidẽ 2. ad Glauc.

Superest balneum, quod 3. acut. 57. ab Hippoc. & Gal. laudatur, tãquam expurgatiuum eorum, quæ sunt in pulmonibus, ymò hîc magis, quàm in febre ardenti ab illis comprobatur. Vtrum autem statim, & à principio ad hæc priuata medicamenta sit de-

ue-

Vtrum balneũ in principio, vel poſt ſit ad vſum perducendum.

ueniendum, an verò paulò poſt, accipiatis ex ſupra citato tractatu, ipſe enim iudico illa, non modò vtilia circa initium, ſed etiam damnoſa fore euentura, ob rationes ex præmiſſis deducendas. Illud tamen his omnibus ſufficiendum puto, vt in gratiam pulmonum, pulmonica adiungantur, inter quæ omnibus præfero pulmones Vulpis, & plantam, pulmonariam nuncupatam.

Victus ratio. Aer. Auerr. error. Cibus.

Victus ratio ſimilis præſcribatur. Aer igitur ſit temperatus vergens aliquo modo ad frigidum. Hinc notate errorem Auerrois 7. colliget. 9. vbi ſcribit conſueuiſſe mittere Peripneumonicos in Ethyopiam, & Arabiam, quod videtur quoquo pacto præter rationem, cum nec acuties morbi, nec natura patiatur iter longum, & plagas calidas; quapropter credendum pro Peripneumonicis intelligere voluiſſe phtiſicos, & empyos. Cibi ſint, quales in pleuritide, attenuantes, magis tamen in Peripneumonia pituitoſa, offerantur ſæpè, ſed in pauca quantitate; quare ſufficiet ptiſana vſq; ad ſtatum morbi, vel panatella, vel panis lotus cum modico ſacchari. Sed in dubium vertitur, numquid dulcia hîc conueniant, & maximè, quæ commendantur ab Hippoc. 3. de morbis. Ipſe, vt verum fatear dubitarem de vſu illorum, cum Gal. fateatur illa aduerſari cuilibet viſceri inflammato, ſi quæ in vſum traducenda veniant, non ſola, ſed cum alijs mixta concedenda, ſic enim attenuant; quare parentur iura tenuiſſima, & fiat ptiſana, vel emulſio ſemin. melon. loco panatellæ cum ſaccharo, & ſi ob materiæ craſſitiem opportuna ſit maior attenuatio, incoquantur iuribus aliqua attenuantia, vti eſſent radic. fœniculi, & petroſelini recentes; amara autem omnia, acria, & aſtringentia reprobantur, nec non & acida ex Gal. 1. Acut. 18. quare non approbo Auicennam, qui acetum laudat, de quo verba faciens 4. continentis Rhaſis dicebat illud Peripneumonicis infenſiſſimum eſſe. Potus ſit aquæ hordei, ſiue per ſe ſolam exhibitæ, ſiue cum ſaccharo, aut iuleb viol. vel decoc. liquiritiæ, vel mulſæ; vinum granatorum dulcium, etiam ſi ab aliquibus commendetur, mihi tamen, vt aſtringens non arridet; Auicennas eo vtitur ad compeſcendum alui fluorem, ſit tamen potus non actu frigidus, & exiguè ſumptus, nam nimio potu irrigati pulmones magis inflammantur, ac ſi oleum ſuppeditaretur igni; quòd ſi inflammatio prodeat à frigidiori ſanguine, in delitioſis, & delicatis Hipp. 3. de morbis concedit vinum pauciferum, tenue, oligophorum, ſubdulce, & in paucâ admodum quantitate, primis tamen diebus hoc patrandum, quia ſecus ab eo, tãquam à mala beſtia prorſus abſtinendum, quippe quod calefacit, & attenuando fluxiles nimis reddit humores, in hocq; vitio magis id obſeruandum, quàm in alijs thoracis affectibus, etiamſi Peripneumonia eſſet pituitoſa, quoniam exercentur ab ea pulmones, qui ſunt viſcera maximè intima, & quæ facillimè cor inquinare, atq; inficere valent. Cæteræ, quæ ſuperſunt ad rationem victus attinentia, tãquam illa, quę ex pręmiſſis abundè liquent, in præſenti prætermittuntur, quemadmodum, & illa omnia, quæ ad Peripneumoniam ſpuriam attinere videntur, ne enim actum agamus, conſulatis dicta in præcedentibus, & maximè in capite de tuſſi à materia calida in pulmones ſtillante genita; & pro nunc completa ſint, quæ ad Peripneumoniam quoquo pacto attinere videbantur.

Acetum Peripneum. infenſum ex Rhaſi. Potus. In inflamm. à ſang. frig. vinum concedit Hipp. Vinum in principio Perip. mala beſtia vocatur.

CAPVT SEXTVM.

De Sputo Sanguinis.

Sputus ſãg. cur omnium ſympt. horrib.

Xcretum mutatum horribile inter omnia ſymptomata, eſt paſſio omoptoica, ſeu ſputum ſanguinis, etiam ſi impropriè ſputum vocetur, quoniam cum ſputi nomine omne id accipiatur, quod lingua, ac labijs ducitur, & primò de criſibus quintò propriè ſputum dicitur, quod eſt coctum, & omni alieno colore deſtitutum, hinc quicquid cruenti excernitur non verè ſputum, ſed potius ex-

creatio

creatio nuncupandum, Græci primum dicunt *Pthyelon*, alterum *Ptisma*, quare nos in præsenti pro sanguinis sputo in communiori significatione accepto intelligimus quicquid cruenti per os quocumq; modo excernitur, præterquam vomitu, qui affectus non aliundè prouenit, quàm ex vasorum sanguinem continentium læsione, siue in pulmonibus, pectore, gutture, ore, capite, ventriculo, iecore, liene, & vtero, ita vt sit symptoma secundarium, pendens ab actione læsa, tãquam à primario, cuius duo sunt morborum genera, mala compositio, & soluta vnitas. Vnde in machinanda curatione ad duo oportet respicere, ad sanguinem exeuntem, & ad morbos vasorum sanguinem continentium: Ratione igitur sanguinis putrefacti, eradicans postulatur; ratione sanguinis copiosioris, minuens; ratione calidioris, & acrioris refrigerans, & attemperans, & quia potest esse acris ex miscella alterius humoris, ideo mundificans petitur, siq; tenuior existat, quàm deceat, incrassandus; quoniam verò aliquando est grumefactus, incidendus, & detergendus; at non modò substantia, quantitas, & qualitas à Medico curante perpendenda, sed & vbi motus, scilicet, ac quies meditanda; quare, vt indecenter mouetur, reuellendus, deriuandus, intercipiendus, & repellendus, vt verò quiescit euacuandus; at si sanguis admixtos habeat humores purulentos, vel ipse purulentus fuerit dissipandus, siccandus, & detergendus, quæ perfectè executioni demandari nequeunt, nisi simul, & causarum generantium, ac colligentium rationem habeamus, illas pro posse cohibendo, ac remouendo; hæc autem omnia perficienda remedijs generosioribus, ac vehementioribus, quoniam læsio sanguinis, & ipsa vehemens est.

Quid per sputum sãg. intelligatur.

In curatione duo respicienda, & primò ratione sang.

Cæterùm ratione morborum vasa continentia exercentium, oportet speculari illa duo morborum genera, quibus retentio ipsa læditur, & sunt duo, mala conformatio, & soluta vnitas: Mala conformatio pertinet primò ad anastomasim, seu ad apertionem immodicam orificiorum vasorum, quia valuulæ non funguntur proprio munere astrictionis, ideo præsidio adstringenti operandum; secundò pertinet ad diapedesim, quæ est nimia raritas tunicarum eorundem vasorum; hæc ergo requirit medicamentum densans huiusmodi tunicas: Soluta verò vnitas lædit retentionē, aut per rexim, seu ruptionem tunicæ, aut per diæresim, siue incisionem eiusdem tunicæ, & indicatur his in duabus continui solutionibus vniens, & agglutinans, aut tandem per diabrosim, siue tunicæ erosionem, & tunc, præter vniens, sarcoticum, siue renutriens, ac reparans, quod deperditum est postulatur, quos scopos implere, siue in toto, siue pro parte haud suadendum, nisi prius toti vniuersali medicatione sit consultum; imò dum hæc omnia peraguntur, totum studium in id conuertendum, vt tussis pro posse, & omnino compescatur, ne continui solutio ex agitatione magis, ac magis augeretur.

Secundò ratione morbi vasorum.

Soluta vnitas, vnde lædatur.

Sed iam circa remediorum materias discurrendo, quantum attinet ad Chirurgicas, virtute permittente, constituo Medicum debere affatim, & absq; aliqua cunctatione venam aperire, quoniam sanguis perpetuò peccat, si non copia, saltem motu, & qualitate etiam. Quantum verò attinet ad probam tanti remedij administrationem, in consultationem primò traducenda est quantitas, de qua decerno, quòd in maxima plethora, vbi mittitur sanguis, copiosè detrahendum esse, quoniam ipsi plethoræ euacuationem respondere necessarium, siq; vnica vice totam quantitatem simul educere non liceret, per partitas saltem, & replicatas vices id præstandum, quòd habetis apud Gal. de cur. rat. per sang. missionem 11. imò hanc partitam missionem magis conducere profitetur, quia maiorem etiam facit reuulsionem.

Chirurgica.

Virtute permittente, sta. tim sang. educen.

Circa agendi modum, si sanguis valde tenuis fuerit, vt hoc in affectu frequenter contingere consueuit, vtimini foramine angustiori, vt aliàs edocti fuistis. Cæterùm ad vbi agendum optimè pernoscendum fusiori vtendũ meditatione; quare, cum hoc in casu sanguis subsistat, & infra, & supra iecur, bonũ erit ad maiorē reuulsionē, quã summoperè indigemus, primò saphenã, deinde basilicam dextram aperire; & quoniam sanguis à diuersis, in quibus restagnat fluere valet, iccircò animaduerto, quòd si prodeat à pul-

Quomodò.

Vbi.

 mone,

mone,ac pectore,quamquam copioſus,non tamen vnica vice tota copia eſt detrahẽda, quia perſeuerãte motu ſanguinis,cui per ſectam venam ſuccurrimus,habet enim virtutẽ remedij reuulſorij,non ſolùm in pauca quantitate,& per interpolatas vices extrahendus eſt, ſed ratione loci tundẽda eſt vena interna brachij lateris affecti, ita vt ſi vtrumq; latus exerceretur,liceret vtriuſq; brachij venam ſecare,his enim duobus ſatisfacimus,& copiæ comparatæ cum viribus, & motu ſanguinis (cohibetur enim ſummoperè motus ſanguinis educendo in pauca quantitate,& per vices, vt propterea dixerit ad hoc reſpiciens Auic.faciẽdam eſſe euacuationem ſubtilem; quare prima vice licebit euacuare, ſi copioſus ſit ſanguis,& virtus robuſta ab ℥.x. ad xij.ſecũda ab ℥.vj.ad viij.tertia ab ℥. iij. ad iiij. quòd ſi non eſt ita copioſus, & multus sãguis fuerit excretus, virtuſq; debilis prima vice ad ℥. v. ſecũda ad ℥. iiij. & tertia ad ℥. ij.) nec non & ſubſiſtentiæ ipſius ſanguinis, ad quod remedij genus continuò deueniendum, cùm quia eſt præſens indicans, tùm quia imminet inflammatio, quod fuit à Gal. obſeruatum, & ab Auicenna; nec ſolùm prima die id peragendum, ſed etiam ſecunda, perſeuerante ſanguinis vitio, & eò magis, ſi timeamus lapſum virium, qui non permittit, vt eadem die pluries educatur ſanguis.

Quãtũ ſang. mittendum ex Auic.

Gal. 5. Meth. med. 8.

Præterea ex Gal. noto venam etiam ſecandam eſſe ad præſeruationem in quibuſdam, qui à natura tali ſtructura donati exiſtunt, vt etiam ab exiguo ſanguine collecto vaſa rumpantur, & aperiantur 3. de humoribus 33. atq; in his, præſeruationis gratia lib. de curandi rat. per ſang. miſ. Vere ineunte ſecat venam; quòd ſi vires ex nimia reiectione eſſent eneruatæ, permaneat tamen indicatio mittendi ſanguinem, cucurbitulæ cum ſcarificatione extremis partibus adhibitæ poſſunt eſſe ex vſu; quemadmodum eidem indicationi aliquo modo ſatisfacere valent cucurbitulæ ſiccæ, ligationes, ac lotiones extremorum, primò inferioribus, mox verò ſuperioribus admotæ.

Cucurb. ſubſtitutio.

Verùm ſi ſanguis erumpat, occaſione materiæ acrioris à capite ſtillantis, & erodentis vaſa pectoris, ac pulmonum, & ſanguis in toto redundet, & vires permittant, procul dubio mittendus eſt ſanguis, ſecus obuium fieret periculum, nè humores ſæuiores, & contumaciores euaderent; aperiatur ergo baſilica, abſq; vlla cunctatione, imò ad cohibendum ſanguinis impetum licebit repetere ſectionem; ex Gal. autem 5. Met med. 13. & 14. vbi ſanguinis vitium ſit vehemens, & vires robuſtæ, vt monitum fuit, audacter mittendus eſt ſanguis, ſeu vnica, ſeu pluribus vicibus; imò & ex Gal. ibid bonum eſſet, ſi dentur induciæ, humores primò benigniores reddere, quòd & ante purgationem præſtandum, vbi humor limoſus, & craſſus fuerit; quòd ſi vires ſint paulò languidiores, nec ſanguis ita exuberans in minori quantitate detrahatur, quia potius cacochymia, quàm plethora dominari videtur, & hæc fuit ratio, quæ mouit Gal. ad præbendum illud documentum, videlicet ante ſectionem venæ humores ad beniniorem naturam traducendos; imò in ſputo ſanguinis ex catarrho valde bilioſo monebat magis profuturum auſpicari curationem à purgatione, vel ſaltem ita peragere; primò attemperentur humores; deinde mittatur ſanguis; tertiò reficiantur patientes; quartò purgentur, & denuò, re ſuadente, mittatur ſanguis, & hæc potiſſimè præſtanda in ſanguine limoſo, & craſſo; vbi verò materia non fuerit ſic acris, eligatur ſtatim à principio humeralis, vel media.

Si sãguis ratione mat. acrioris fluat.

In virib. languid. & sãg. non exuberante.

In ſang. ſputo bilioſo. quid obſeruandum.

Hùc quoq; frictiones extremorum,& totius ligationes,lotiones, & cucurbitulæ ſiccæ referantur. Quòd autem maximè conducit eſt cauterium in ſincipite inuſtum, quemadmodum, & veſicans capiti ſecundum debitam rectitudinem admotum; quòd ſi à iecore, vel liene ſanguis in ventriculum tranſmittatur, deinde cum vomitu reijciatur, & excretio, ſuadente Rhaſi, ſit interpollata, & quodamodo critica ob ſanguinis vitium in quanto,& quali; neq; ſit ſuperflua,ab operatione abſtinendum,ſecus tentandum eſt cohibere fluxũ per ſectionem venæ, quæ erit, vel copioſa, vel mediocris,ſecundũ copiam, & etiam qualitatem redundantis ſanguinis,quia vbi flatuoſus, tenuis, acris, ebulliens,& aquoſus, parcè dimittẽdus; vena quoq; ſecundũ partis rectitudinẽ ſoluenda, nã in peccato iecoris, baſilica dextra; in peccato lienis,ſiniſtra aperiẽda; ſuppreſſiſq; menſibus;

Cauterium, & veſicans valde vtilia.

vel hæmorrhoidibus, vena tali, vel ani; si autem à capite irruat in ventriculum, externã aperite venam; imò curandum, vt à naribus emungatur, aut saltem per applicitas educatur hirudines; si verò ab ore effundatur in ventriculum, in totoq; idemmet sanguis redundet, agendum vt supra, nam pro varia subsistentia diuersæ incidendæ venæ, optimum tamen perpetuò erit per repetitas vices educere sanguinem; si quæ tandem ab vtero prodeat, vt frequenter consueuit tempore mensium, regimen supra descriptum obseruetur. Quibus omnibus, vt de alijs habuimus, sufficiendæ materiæ Chirurgicæ insensibiliter, & per modum reuulsionis euacuantes, secundum præscripta alibi præcepta. *Si à cap. vel ore sanguis in ventriculum irruat.*

Cæterùm quoniam persæpè, hoc in casu, nequit sectio venæ ad vsum perduci, & hoc potissimè, ob assertam virium læsionem; ideo tunc quam maximè laudantur cucurbitulæ cum scarificatione, quæ infernis apponendæ partibus, obseruatis, quæ hucusq; docuimus; imò etiam aliquando tempore sectionis vsurpantur, vt in catarrho, præmissa tamen totius euacuatione, felici cum successu occipiti administrantur; citra tamen scarificationem artubus, & supra viscera malè affecta tutò apponuntur; quare si malum à iecore prodeat, hypocondrio dextero; si à liene, sinistro post venæ sectionem applicantur. Lotiones, deligationes, ac frictiones primò artuum inferiorum, deinde superiorum commendantur, & maximè frequenter ad vsum perductæ; de materijs Chirurgicis materias à sanguine submouentibus nihil noui habeo à præscriptis, & eò magis, si conferantur cum ijs, quæ in capite de catarrho traduntur, & malum à materia stillante à capite procreetur. *Si venæ sectio ad vsũ perduci nequeat cucurb. siccæ, & humidæ fiunt ex vsu.*

Materiæ Pharmaceuticæ sputum sanguinis corrigentes, vt prouenit à partibus supra enumeratis non proponuntur, sed illa tantùm, quæ habent rationem illius, vt thoracis, & pulmonum vitio apparet, cùm quia non est huius loci eorum meditatio, tùm quia innotescent ex proponendis pro læsione expultricis pulmonum, & thoracis, vt superuenientes docebunt sermones. Medicamenta igitur ad nostrum facientia institutum, vulgari partiuntur diuisione communium, & particularium: Communia sunt humorum acrium, & mordacium in toto exuberantium, quæ, si referantur ad copiosam quantitatem dicuntur purgantia; si ad qualitatem præparantia: Purgantia igitur in materia biliosa erunt. *Pharmaceutica præsidia.* *Medicamen. communia.*

℞. *Rhabarb. el.* ʒ. ij. *Purgans in materia biliosa.*

Pul. subt. deinde infundantur per xij. horas in aqua plantaginis, separetur liquor per leuissimam expressionem, postea facibus rhabarb. adiunge

Flor. Caſſ. recent. extr. ʒ. *vi.*
Pulpæ Tamarindorum ℥. *ſ.*
Mumiæ gr. v.
Rubeæ tinctorum gr. iij.
M. & f. b.

Vel ℞. *Eiuſdem Rhabarbari faces, eodem modo præparatas* *Aliud.*
Syr. Roſ. aut Viol. ſol. ℥. *iij.*
M. & diſſoluantur cum decoc. quod

℞. *Cortic. Myrob. Citrin.* ʒ. *ſ.*
Tamarind. ʒ. *ij.*
Semin. Acetoſæ, }
Portulacæ, } *an.* ʒ. *i. ſ.*
Endiuiæ, }
Plantag. }

M. & bull. in aqua, vel ſero chalybeato ad diſſolutionem prædicti pharmaci, ſiq; patiens pauper exiſtat, poteritis loco rhabarb. ſubſtituere ℥. *i. Diaprunis lenit.*

Aliud in materia ſalſa.

At ſi materia fuerit ſalſa

℞. *Trochiſ. de Viol. abſq; Scamonio ʒ. i. ſ.*
Diacathol. } *an. ʒ. v.*
Pulpæ Tamarind. }
M. & f. b.

Vel ℞. *Cort. Myrob. Chebul. ſub pul.* } *an. ʒ. i.*
Rhabarb. el. modo dicto præparati }
Flor. Caſſ. recent. ʒ. vi.
Pulpæ Tamarind. ℥. ſ.
M. & f. b.

Vel ℞. *Agarici Trochiſ. ʒ. i. ſ.*
Infund. in ſucco plantag. vel aq. illius per xij. horas, deinde f. for. expreſſ. adde
Mel. Viol. vel Roſ. ſol. ℥. iij.
Diſſoluanturq; cum hoc decoc.

℞. *Myrob. Chebul. ℥. ſ.*
Rerum Cordial. } *an. p. i.*
Hordei }
Semin. Endiu. } *an. ʒ. ij.*
Plantag. }
M. & f. decoc. in aqua, vel ſero chalybeato ad mediet. mox f. colatura pro dicto vſu, vel etiam pro diſſol. ℥. v. mel. roſ. ſol. adnexis tamen prius dicto decoc. ℥. ſ. ſemin. carthami modicè contuſorum, quod medicamenti genus ſub forma potus actu frigidum, aut ſaltem tepidum exhibere conſueſco.

Nulla coctione expectata, hæc vſurpanda.

Præparantia ex cap. de dol. cap. ſumenda.

Omnia autē hæc in principio, & nulla expectata coctione materiæ adminiſtrari poſſunt; poteſt enim plus ſuccus vitioſus abradens, & abraſione malum ad inſanabilitatem traducens ad indicandum, quàm materia furioſa, ceu cruditas ad prohibendum: Poſt hanc purgationem, niſi ſputum cruentum multum vrgeat, conſueui vti præparantibus reliquias humorum mordacium, bilis videlicet, & pituitæ ſalſæ, quæ habetis deſcripta, & præſcripta in capite de dolore capitis, admiſcendo tamen eis aliqua eorum, quæ infra proponentur ad compeſcendum ſanguinis ſputum, ſiq; poſt præparantia neceſſitas ſuadeat vſum purgationis, repete purgationem ſupra habitam.

Purgatione facta, ad priuata deſcēd. medicamen. quæ dupl. ſunt.

Verùm enim verò, quia ſæpius purgantium vſus ſuſpectus euadit, ideo tunc agendum clyſteribus acrioribus alibi inordinatis. Prima purgatione conſumata, & ex conſequenti conſumato vſu medicamentorum, ſeu communium, ſeu vniuerſalium, ad alia magis priuata, & particularia deſcendendum; hæc autem rationem habent materiæ, & cauſæ morbificæ, & morborum ad vaſa attinentium, præcedant tamen, quæ in materiam diriguntur: Hæc verò, vel eſt catarrhalis, vel eſt ſanguinea; ſi catarrhalis, vel fluit, vel fluxit; quæ fluit incraſſantibus intercipienda: Igitur in magno impetu.

Incraſsantia in magno impetu materiæ.

℞. *Theriac. aut Mithridati recentis, vel requiei Nicol. ʒ. i.*
Et reformetur b.

Vel ℞. *Trochiſ. Diaſpermaton ℈. ij.*
Et f. b.

Vel ℞. *Pilul. de Cynogloſſa gr. viij.*
f. b. vt ſupra.

Vel ℞. *Philon. Romani ʒ. ſ.*
Sacchar. roſ. antiq. vel vnius anni ad minus ʒ. ij.
M. & f. b.

In mediocri verò impetu. — In mediocri.

℞. *Sacchar. Roſ. antiqui ℥. i.*
Boli Armen. lutei color. ℈. ij.
M. & cum ſyrupo de roſis ſiccis, vel de myrto f. elec. pro duabus vicibus.

Hiſq; vtimur toto euacuato, & factis reuulſionibus opportunis, duranteq; materiæ fluxu repetantur, verum quidem eſt, quòd ſaccharo roſaceo cum bolo Armena vti poſſumus frequenter, ſed raró opiatis, & hæc adminiſtranda hora ſomni; quibus ad vſum deductis ad reuellentia deueniendum, qualia, quæ leguntur de dolore capitis. — Opiatis verò vtendum.

Materia, quæ fluxit indiget expectorantibus, illiſq; mitioribus, quapropter in materia, quæ ſequitur operoſam Medici manum, ac facilè conſilio illius obtemperat, erunt mel album coctum, & deſpumatum, ſaccharum candum, tabulæ ex ſaccharo cando diſſoluto in melle roſ. ſimpl. necnon ſyr. de capil. vener. at in materia contumaci, & inobedienti aſcendimus ad ſyr. de glycyrrhiza, de farfara, ac tandem ad ſyr. de hyſſopo, & ad loch de pulmone Vulpis, quæ pariter vſurpanda, toto prius exinanito, mitioraq; poſt ſecundam diem, valentiora autem poſt quintam, ne vaſorum augeantur morbi. — Fluxa mat. expectoran. tibus eget.

Medicamenta, quæ ſanguini debentur fluxo, & grumæfactum diſſoluunt, vbi tuſſis non intendatur, & ſit exigua, conficiantur ex poſca cum exiguo aceti; ſi tuſſis autem inualuerit, conuenit mulſa; ad id tamen efficacius operatur coagulum Leporinum, Hœdinum, & Ceruinum, ſi ad ʒ. j. in poſca bibatur, vel in mulſa, propter adductam rationem; non erit tamen inutile, vbi vaſorum vrgeant mala, illud idem propinare ex aqua plantag. chalybeata, aut niſi tuſſis fuerit valde infenſa, nec illa mala grauiora ex oximellite ſimpl. quæ exhibentur poſt totius euacuationem, & poſt præhabitas reuulſiones, nec continuò, ſed per interpolatas vices, & omnia tepida vſurpanda. — Medicamen. ſang. grumef. reſpicientia.

Medicamenta, quæ fluentem reſpiciunt ſanguinem, ſunt illa eadem, quæ materiæ catarrhali fluenti adſcripſimus, intercipientia ſcilicet, & incraſſantia, quibus addo philonium Perſicum, & medicamentum, quod — Sang. fluentem ſiſtentia cum ſtupore.

℞. *Conſeruæ Viol. ℥. ij.*
Semin. Hyoſcyami albi ℥. ſ.
M. in mortario marmoreo, & detur ʒ. i. pro vice mane, & veſperi, & in mane ſuperbibatur ſyr. de portulaca cum aq. plantag.

Vel ℞. *Trochiſ. de Carabe cum Opio ʒ. i.*
Et reformetur b. pro eodem vſu.

Vel ℞. *Sacchar. Roſ. antiq. ℥. i.*
Semin. Papau. albi ʒ. i.
M. pro duabus vicibus, ad idem quoq; facit ſyrup. de papau. cum aq. lactucæ.

Iſtorum vſus deſumatur ex præſcriptis ad ſiſtendum catarrhum. Cæterùm, quoniam hæc craſſefaciunt cum ſtupore, videamus modò, quæ ſine ſtupore idem præſtant — Viſus eorũdem.

Crassefacientia alia sine lentore agentia. stant, quæ sunt duplicis speciei; vel enim absq; lentore crassefactionem machinantur, vel cum lentore: Quæ sine lentore agunt, sunt hæc

℞. Syr. de Ros siccis, de Myrtho } an. ℥. i.
Aq. florum Quercus ℥. iiij.
M.

At pro vigorando medicamento, prius deuoretur bolus ex vehementer adstringentibus compacto, qui

Bolus ex vehementer astringentib.

℞. Gallarum, Acaciæ, Hypocistidis, Sumach. Balaustiorum, Omphacij concreti, Malicorij } an. ℈. ſ.
M. & cum syr. de rosis siccis f. b. pro vna vice.

Vel *℞. Coral. rub. Cornu Cerui vsti } an. ℈. i.*
M. & f. b. qui deglutiatur ex fol. quercus, vel decocto rubi.

Dosis. Crassef. cũ lentore. Hûc quoq; pertinet succus plantaginis, millefolij, bursæ pastoris, sanguinariæ, poligonij, caudæ equinæ, acetosæ ad ℥. ij. bibitus cum ʒ. ij. sacchari fini puluerizati, vel cum puluere corticis suberis, qui etiam cum aq. simpl. à nonnullis traditur, sicuti & cinis ex vino austero, si non adsit febris, eiusq; dosis est ʒ. j. Quæ cum lentore crassefaciunt sunt plurima, inter quæ laudo syr. de portulaca, de plantag. cum suis aquis, & ad vigorandum medicamentum, ante syrupum potest dari bolus compaginatus ex æquis portionibus boli Armenæ, terræ sigillatæ, radic. consolidæ maioris, lapid. hæmatitis, sanguinis draconis in lacrymis, gummi, & tragacanth. exceptis syrupis enarratis, sed mihi familiare est hoc

Aliud Claudino familiare.

℞. Album. oui ℥. i.
Aq. Portul. vel Plantag. ℥. ij.
M. pro eodem.

Vel *℞. Succi Portul. vel Plantagin. ℥. ij.*
Sacchari fini ʒ. ij.
M.

Crassef. alia mixtæ naturæ. His quædam mixtæ succedunt naturæ, quæ & ipsa pariter crassefaciunt citra stuporem, cùm sine lentore, tùm cum lentore, inter quæ probo trochis. de carabe sine opio, de terra sigillata, de spodio cum semin. acetosæ exhibitos ad ʒ. j. ex aq. portulacæ, vel plantaginis;

Vel *℞. Gummi Arabici, Tragacanthi, Cornu Cerui vsti, Lapid. Hæmatitis vsti, Coralli rubri vsti } an. ʒ. ſ.*

Boli

Boli Armenæ ℈. ii.
M. & albumine oui excipiantur.

Vel ℞. *Stercoris Muris subtiliter puluerizati ℈. ii.*
Succi Plantag. ℥. ii.
M.

Vel ℞. *Puluer. Putaminis ouorum crudorum mundatorum à cortice illo interiori tenui, & molli ʒ. i.*
Aq. Plantaginis ℥. iii.
Vel Syr. de Rosſ. ſiccis, vel de Myrto ad ℥. ii.
M.

Vel ℞. *Succi Plantag.* / *Portul.* } *an. ℥. ſ.*
Sacchar. Roſ. antiqui ℥. iii.
Boli Armenæ ʒ. i. ſ.
Coral. rub. ʒ. ſ.
M. & reformetur ad modum elec. cum ſyr. de myrto, cuius doſis eſt ℥. ſ. pro qualibet vice mane, & veſperi.

Vel ℞. *Aq. Plantag. ℥. x.*
Scoriæ Ferri præp. ℥. i.
Cornu Cerui vſti ℥. ſ.
M. & bull. ad mediet. colat. adde ſucci portul. ℥. i.

In genere externorum, mihi tantùm probatur immergere ſcrotum in aq. gelida; nonnulli tamen exiſtimant linimentum factum cum puluere radic. cyclaminis, aqua plantag. oleo myrti, & cera ſputum ſanguinis compeſcere. Laudant alij ſequens emplaſtrum — Externa pro ſiſtendo ſang. ſputo.

℞. *Terræ Lemniæ,* / *Bol. Armen.* / *Pul. Roſ. rubearum* } *an. ℈. ii.*
M. & cum aq. plantag. & caudæ equinæ f. emplaſ. quod pectori admouendum iubent.

A proprietate modò valere creduntur ſanguis Hœdi non congelatus, & bibitus, aq. naſturtij, vel cyclaminis epota. A proprietate autem, & manifeſta ſimul qualitate, hoc plurimum prodeſt. — A propriet. & manifeſta qualit. operantia.

℞. *Semin. Porri,* / *Baccarum Myrti* } *an. p. aq.*
M.

Vel ℞. *Stercoris Aſinini ʒ. ii.*
Syr. de Myrto ℥. i.
Aq. Plantag. ℥. ii.
M.

Iaſpis collo ſuſpenſus, vel iecori admotus, præter quod omni fluori ſanguinis reſiſtit, principaliter tamen à proprietate huic affectui conducit.

Sed

Medicamen. materiæ flatulentæ.

Sed iam diſquirantur medicamenta materiæ flatulentæ, quæ illa principali de cauſa obeſt, quoniam aperit vaſorum, ac venarum orificia; quare diſcutienda ſic

℞. *Stercoris Muris ℈. ii.*
Puluer. Aniſ. ʒ. ſ.
Offerantur mixta cum vino auſtero.

Præterea detrahendo mineram illius, cohibeatur flatuum generatio, quòd, qua ratione, & quibus medicamentis machinandum, ex alibi dictis liquet ad ſatietatem. Quòd ſi materia aquoſa fuerit, & tenuis, ac proinde facilè reſudans, euacuetur ſucco medianæ, ſambuci, vel puluere ſeminum ebuli cum decoc. myrobal. chebul. ſiq; materia hæc tenuis calida fuerit, & acris, quibus educatur medicamentis purgantibus, ſupra deſcripſimus. Operæ tamen pretium eſt compeſcere illius generationem alterantibus, quæ, ſi extrinſecè adhibeantur, erit balneum; ſi verò intrinſecè ſerum Caprinum, aut Vaccinum, lac chalybeatum, aq. Beatæ Virginis, Villenſis, & Calderiana, quæ, non modò alteratione prædictæ materiæ generationem cohibent, ſed mirificè genitam attemperant.

In materia tenui, & aquoſa.

Cæterùm vbi vaſa nimio tenſa frigore diſrumpuntur, operæpretium eſt partes calefacere ſpirituales, vnde poſt ſanguinis detractionem præſtabit admouere ſecunda die pectori emplaſtrum de tapſia, iberide, ex folijs tabaci, quod circa veſperas remouendum, ne partes calefierent ſupra opportunitatem, & modum; tertia verò die per tres detinendum horas, offerendo in veſperi diaſpermaton Gal. poſtea purgandum, vltimò ad lac deueniendum.

Si vaſa nimio diſrumpantur frigore.

Verùm enim verò tollendi ſunt illi morbi, qui vaſa lædendo cauſant ſputū cruentum. Ad apertionem ergo, & ruptionem vaſorum conducunt medicamenta aſtringentia citra lentorem, ac ſtuporem, quæ habentur ſupra, & hæc lambendo qualibet poſſunt vſurpari hora, præmiſſa tamen totius euacuatione, cùm per purgationem, tùm per ſanguinis detractionem; præterea vt illorum virtus citius ad locum perducatur affectum, vehiculum illi addere eſt neceſſarium, ideo ſi ſanguis à thorace prodeat, vtere ſemine ameos, aniſo, ſpica, farfara, ſaccharo, & melle; ſi à capite, betonica, & ſtœchados; ſi à liene, citrach, filice mare, & tamariſco; ſi ab hepate, agrimonio, eupatorio, abſynthio, hancq; obſerua regulam, vt pro ſingula vncia aſtringentis addas ℈. ij. vel ʒ. j. vehiculi, ſed præter iam dicta ego laudo aquas medicatas ſuperius deſcriptas, ferrum chalybeatum. Nota, vt in ruptura feſtines, ne inflammatio ſuperueniret, aut ſuppuratio; præterea in ruptura, ſicuti & in eroſione, non modò commendantur aſtringentia, ſed & agglutinantia viſcida, & emplaſtica; in eroſione autem aſtringentia debent eſſe vehementia, & ſolitariè accepta, ſi fluxus ſanguinis ſit copioſus, & concitatior, deinde propter materiam fluxam, & purulentam illi adnexam vehementer aſtringentibus valde ſiccantia addenda, primò quidem in æqua portione, mox autem in maiori doſi, cum minima adſtringentium; quòd ſi in eroſione paucus ſanguis, & ſenſim, ſiue guttatim prodeat, tunc ſolutio vnitatis non admodum vrget, ſed materia purulenta, quæ impedit incarnationem, ac renutritionem, meritò quorum poſtea malum euadit incurabile, ideo tunc ſiccantia tantùm requiruntur, ſiq; aſtringentia addere velimus, vt ſimul conſulamus vnitatis ſolutioni, vt diximus in minima adhibenda doſi, vtcumq; tamen, materia purulenta iam exſiccata ſarcoticum obuium ſit medicamentum.

Aſtringētia in ruptione, & apertione vaſorum.

Aſtringētiū vehiculum.

In ruptura feſtinādum, ne inflamm. fiat, ſuppuratiouē.

Quando morbus poſſit fieri incurabilis.

Sed age iam, hæc omnia proponenda veniunt medicamenta. Primum igitur in genere agglutinantium laudo craſſefacientia cum lentore, modò ſupra enarrato adhibita, vel ſub forma lambitiui vſurpata, quibus tamen addo tragacanthum frigidum cum bolo Armena in ore detentum, portulacam commanducatam, loch de portulaca, vel quod

Agglutinantia in genere.

℞. Dia-

℞. *Diatragacanthi frigidi,*
Loch de Portul. } *an. ℥. i.*
Lapid. Hæmatitis,
Sanguinis Draconis in lacrymis, } *an. ℈. ij.*
Boli Armenæ
M. & cum modico syr. de plantag. paretur lambitium.

Lambitiũ eiusd. naturæ.

Vehementer astringentia possunt agglutinantibus perfundi, vt supra docuimus; addo tamen, hoc in casu, nil præstantius sero, vt supra præparato cum succo alicuius plantæ accommodatæ, vel cum aquis mineræ chalybis, aptè enim astringunt, & inflammationem prohibent.

Siccantia varia sunt; inter cætera autem hoc probo

Siccantia.

℞. *Aq. Plantag. ℥. ij.*
Olei Chalcanthi gut. iii.
M. pro vna vice, loco olei ex chalcantho substitui potest oleum sulphuris, quod medicamentum deglutiat æger, quasi lambendo.

Commendantur etiam trochisci andronis, polyidæ, & ex carta combusta; in insigni autem sanguinis perfusione trochisci isti dantur in æquali portione cum succo astringenti, vel cum succo ros. plantag. bursæ pastoris, poligoni, & similium, vel saltem diluantur copiosè cum aliquo decocto astringenti, vti decocto myrti, rubi, malicorij, & aliorum eiusdem generis. Tandem maior sit dosis trochiscorum, quàm succi; quare singulæ ʒ. j. illorum adhibemus ℈. j. succi concreti, qui modus etiam conuenit in fluore paulatino, & qui fit sensim.

Vsus, & dosis.

Sarcotica medicamenta erunt, quæ parantur ex puluere thuris, mastichis, cum aliquo succo astringenti, & modico sacchari, vel mellis despumati ad penetrationem, lac etiam Asininum, vel Caprinum eodem puluere medicatum primis diebus, postea additis bolo Armena, terra sigillata, sanguine draconis ad consolidationem mihi summoperè probatur.

Sarcotica.

In diapedesi astringentia sæpius commemorata vsurpantur, à quorum repetitione calamum temperandum duco, ne actum agam. Circa medicamenta iam proposita, noto, & quæ circa alia, videlicet vt copia, & impetus sanguinis ante illorum vsum imminuatur, compescaturq; & quòd mitius astringentia præmittantur fortioribus, magisq; consultum esse, hæc omnia semper adhibere actu frigida. Cæterùm non solùm habentur interiora, verùm etiam, & exteriora, qualis est huiusmodi irrigatio

Obseruatio.

℞. *Succi Plantag.*
Portul.
Sanguinariæ,
Agrestæ } *an. ℥. iij.*
Aq. Rosatæ,
Plantaginis } *an. lib. i.*
Aceti (si maxima sit effusio sanguinis, & tempus anni calidũ) sin minus
Vini austeri ℥. iii.
M.

Irrigatio.

A qua irrigatione f. linimentum, hoc cum vnguento

℞. *Ol. Ros. omphac.*
Myrtini,
Cotonecorum } *an. ℥. i.*

Linimentum ab irrigatione.

Trochisc. de Terra sigill. ʒ. iii.
M. & cum cera lota in aceto, aut vino austero, vt supra fiat vnguentum molle ad formam linimenti.

Ceratū pro pectore.

Quinimò in Hyeme poteritis, neglectis duobus ex illis oleis, addere nardinum, & mastichinum, habetur etiam ceratum huius compositionis

℞. *Trochisc. de Terra sigillata,* } *an. ℥. ſ.*
de Spodio cum semin. Acetosæ }
Mastichis elec. ℥. i.
Torrefiant omnia, deinde cum succo plantag. & portul. densentur, ac tandem cum pice, cera, & oleis prædictis f. ceratum pro pectore.

Ad tussim compescendam.

Hæc verò externa indiscriminatim in omni morbo, & causis prædictis administrari possunt vniuersalibus præmissis. Postremò ad tussim cohibendam, ne suo concitato obsit motu, laudo hora somni deuorare aliquod ex narcoticis præmissis, non frequenter, sed repetitis aliquot vicibus.

Victus ratio cur in principio tenuissima.

Iam verba ad probam victus rationem conuertamus, quæ debet assimilari illi, quæ ad narium hæmorrhagiam imperauimus. Quædam tamen animaduertenda, primò vt ab initio tenuissimo vtamur victu, vt natura auara reddita nil habeat, quod mittat ad partem affectam; quare sorbitiones ex ptisana, vel alica, cum amylo parata in iure extremitatum animalium coctorum in aqua chalybeata, sicuti & panatella in eodem iure parata concedi poterunt, quæ sorbitiones poterunt etiam parari ex alijs ibidem propositis; malo progrediente, ad comedendum offerantur extremitates supradictæ, pisces elixi, condianturq; cibaria puluere amyli, gummi Arabici, tragacanthi, coral. rubr. cornu Cerui vsti, adiecto modico sacchari, vel incoquantur in iuribus prædictis, consolida maior, semina acetosæ, plantag. portul. in pannis lineis deligata, imò non improbantur fercula ex portulaca cocta; transacta verò suspicione inflammationis potissimè in erosione aliquid mellis albi est addendum, mox deueniendum ad renutritionem vasorum erosorum offerendo bonos cibos, & multi succi, vti carnes, & iura consumpta carnium Caponum, Perdicum, Phasianorum, Pullorum, Hœdi, Veruecis, Vituli, cum quibus semper extrema Vituli, ac Suis incoquenda. Primis diebus à sale, & quibuscumq; acribus prorsus abstinendum: Hûc spectat lac modo supra descripto exhibitum, oua etiam in ferculis paratis ex tenui farina cum iure carnium dictarunt arrident.

Morbo procedente.

Transacta inflamm. suspicione.

Potus.

De potu ita statuo, vt à vino abstineatur, si vires non reclament, ideo præter potum loco citato admisso laudo aquam chalybeatam, decoctum cum amylo, gummi Arabico, tragac. & coral. rub. sed proderit aliquando aqua chalybeata decoc. coriandrorum, & passularum; in vsu quarum potionum progrediendum, donec timetur inflammatio, ac vires perseuerant cum robore; secus vinum pauciferum, in exigua copia, subastringens, vel chalybeatum concedatur, & vbi pauciferum non habetur, diluatur aqua chalybeata, sicuti album admittatur, dum non potest haberi nigrum. Quies omnimoda animi, & corporis imperanda; quare non loquantur ægri, neque exerceantur aliquo respiratu, vel conatu valido: Amplius remouendus aspectus rerum rubrarum; plus dormiant, quàm vigilent, habeantq; aluum moderatè mollem, non tamen adstrictam, quæ mediocritas comparetur clysteribus emollientibus, sed citra patientis laborem, quo fieri poterit; & pro Sanguinis Sputo plura non habeo.

Corporis, & animi quies.

Rerum rubrarum aspectus remouendus.

CAPVT SEPTIMVM.

De Phtisi.

QVantumuis Phtisis, quamlibet totius consumptionem designet, secundum vulgatam omnium sententiam, vt propterea à Latinis nomine donetur *Tabis*, nos tamen in præsenti illum intelligimus affectum, sub quo corporea substantia destruitur, propter vlcus excitatum in pulmonibus trahentibus in consensum vniuersas nostri corporis particulas, quippè quarum substantia destruitur, & certo quodam conficitur marcore, plura tamen affectus istius examinabuntur, occasione meditationis illius, etiam si, & de totius gracilitate, & de marasmo habitus fuerit sermo, consentientes in hoc cum Cnydijs, qui referente Gal. 1. Acut. 8. nomen Phtisis accommodarunt vtriq; affectui, imò idem Gal. 1. Epid. 1. 18. & 4. Aphor. 8. asserit veteres hoc nomine Phtisis non solùm appellasse tabem ab vlcere pulmonum enascentem, & maciem totius corporis vniuersalem à qualibet causa prodeuntem, sed eos etiam vocasse Phtisicos, qui in similem affectum sunt procliues, atq; dispositi, vt qui habent pectus angustum, spatulas alatas, & secundum Auic. 2. 3. 4. 10. quorum caput facilè repletur, & ad partes spirituales catarrhum perquam facilè mittit; vt cumq; autem res se se habeat, respiciendo ad Phtisim ab vlcere pulmonum inductam comperimus, quòd cum Phtisis sit quædam totius macies, ceu extenuatio, & per consequens magnitudinis imminutio, non talis tamen in principio, quæ lædat actiones, sed in progressu, & morbus fit, & actiones exercet, ex quibus oritur scopus augendi, ceu perditam substantiam in toto regenerandi; & quia coniunctam habet febrem refrigerandi, & substantificè humectandi.

Per Phtisim quæ intelligatur.

Phtisici, qui vocari possint.

Phtisis pulm. scopi.

Vlcus, quod est potissima illius causa duo præmonstrat, quoniam in eo duo inueniuntur, soluta vnitas, & substantiæ pulmonum amissio: Huius ergo ratione per sarcoticum, & renutriens, quod deperditum est restaurari oportet; illius verò per callum inducentia agglutinandum: Cicatrizantis haud meminimus, quando solùm in cicatricibus externis habeat locum. Cæterùm quoniam carnem regenerare, & agglutinare sunt naturæ opera, ideo Medicus studere debet remotioni impedimentorum, quoniam ab his pulmonum facultas labefactata haud valet proprijs fungi muneribus; hæc autem sunt primò morbi in intemperie, febris scilicet, quæ augetur præsentia saniei calidæ, ideo indicatur refrigerans: Aliud impedimentum est causa morbifica, tùm communis, tùm propria, & vtraq; pertinet ad renutritionem, & agglutinationem, vel seorsim, vel simul acceptas; si secundum, iam materia erit, cùm fluens, tùm fluxa abradens, vel propria natura, vt pituita salsa, vel propter putredinem, vt quilibet humor putridus; ratione ergo fluentis materiæ, repellendum, intercipiendum, deriuandum; ratione verò materiæ fluxæ, expectorandum, vel discutiendum, pro vt materia erit, vel non erit impacta; at si illa duo separatim mediteris, & primò renutritionem, ac carnis generationem, impedimentum erit duplex, excrementum crassum videlicet, & tenue, hinc scopi detergendi, & siccandi; secundò verò speculanti agglutinationem, impedimentum, quod obuium fit, non est aliud, quàm humiditas alimentalis, quæ agglutinantium, ac siccantium actionem retardat, obtundit, vt videatur induere naturam causæ morbificæ, sine qua non potest aliquid in hoc genere agglutinationis executioni demandari, nisi prius illi occurramus; quare operæpretium erit humiditatem appositam siccare, non appositam verò repellendo impedire, ne apponatur. Tandem pulmonum habenda est ratio, cùm ratione proportionis per pulmonaria appropriata, tùm per quæ calorem innatum in parte affecta conseruant.

Pulmonum vlcus duo præmōstrat.

Carnem regenerare, & agglutinare sunt naturæ partes.

Impedimēta, quæ sint pro satisf. indicationib.

Cæterùm, ne quid ad rectam curationem instituendam desideretur videamus, qua-

Curatio, à quibus incipienda. In Phtiſi cũ febre maraſmode, cura eſt palliatiua.

liſnam ſit agendorũ ordo, & primò decerno in Phtiſi cum febre maraſmode, quoniam cura debet eſſe palleata, propterea inſiſtendum tantùm renutritioni, & humectationi; ſecundò conſtituo, quòd ſi febris ſit hectica ſecundi gradus, cui compaginetur putrida eſſatu digna, tunc curatio incohanda eſt à medicatione iſtius febris putridæ; at ſi putrida, vel abſit, vel admodum leuis exiſtat; tunc incipiatis à curatione vlceris, vt quod habet rationem cauſæ aliorum.

Chirurg. præſidia. In morbi princ. & ſang. redũdante, vena ſecanda. Cucurbit. vſus. Cauteriorũ item.

Quantum modò attinet ad electionem materierum Medicarum, & primò ad Chirurgicas, quoniam fumus in morbo magno, ideo ex conſilio Auicennæ conſtituo, viribus conſiſtentibus, atq; robuſtis, ſanguineq; in toto redundante, licere ſecare venam, ſed oportet morbum eſſe in principio, & pro ſubſiſtentia ſanguinis, modò ſuperiores, modò inferiores venæ tundendæ, maximè menſibus, vel hæmorrhoidibus ſuppreſſis; in principio pariter, materia à capite ſtillante, infigantur cucurbitulæ ceruici, fricentur, & deligentur extrema; quinimo eodem tempore fonticuli in eiſdem partibus cum fructu excitandi continuò, vel ſimpliciter in occipitio, vel traiecto filo in ceruice, imò & in ſutura coronali, vbi diſtillatio ſit copioſa ſtatim adhibẽdi, toto tamen prius euacuato; in progreſſu haud conueniunt, quia ægri impensè nimis abſq; fructu cruciantur; quòd ſi non à capite, ſed ab infimis partibus fomes morbi prodeat, femoribus, ac cruribus penes decentem rectitudinem admoueantur, quæ cauteria omnia, imminuta fluxione, & affectu calido in pulmonibus vigente, claudere non erit ab re.

Cauterij iuxta pectus vtilitas.

Cauterium iuxta pectus in morbo inueterato, atq; producto ab aliquibus commendatur, & hoc ad formam orbicularem excitandum, quod forte in patiente robuſto erit admittendum, cùm ad maiorem præſeruationem, tùm ad vitam diutius propagandam.

Pharmacia vnde reducatur.

Secundò ad Pharmaceuticas deſcendens, illæ ad totum, ad febrem, ad regenerationem deperditi, ad agglutinationem, & proinde ad callum inducendum, & ad totius diriguntur renutritionem. Quæ totum reſpiciunt ad vnam expiationem materiæ coinquinantis, & morbificæ referuntur: Talia ergo erunt medicamenta communia, lenientia, præparantia, & purgantia, eligenda pro diuerſitate humoris peccantis, & penes vulgare conſilium in febre hectica, quæ eſt in habitudine, & non in habitu; circa initia, hæc veniunt exhibenda, cùm quia hoc tempore nulla eſt ſuſpicio fluentis alui, tùm quia virtus eo tempore illa permittit, quæ fortè progrediente prohibebit. Accedit, quòd iuxta Auicennæ ſententiam, vt qui pilul. cocchias præſcribit, debemus eſſe audaciores in electione medicamentorum purgantium maioris efficaciæ, tranſeundo mitia, & continuò occurrendo fluxioni priuſquam vlcus euadat magnum, ideo ſimile regimen obſeruandum decerno, videlicet vt poſt alui lenitionem prima moliendam die, tertio tantùm, vel quarto ſyrup. præparantes exhibendos eſſe, & ſtatim poſt deuenire ad aliquod purgans, vti ad pilulas prædictas, vel alias, vti ex primo de diff. feb. 9. ad pilul. de agar Meſ.

In purgantiũ electione eſto audacior circa princip. ex Auic.

Purgans.

Vel ℞ *Scamonii ʒ. ſ.*
Colocynthidis ʒ. i.
Agarici ʒ. ii.
Bdellii ℈. ii.
Gummi Arabici ʒ. ſ.
Aloes ad pondus omnium
M. & cum ſucco cynogloſſæ ſ. paſta pilular. cuius doſis ſit ʒ. i.

His alia eiuſdem generis euacuantia ex alibi commemoratis ſuffici poſſunt, ita enim humores acres, & contumaces in pulmones irruentes, certo quodam modo intercipientur. His addo mihi magis ad vſum perducenda videri, quæ quoquo pacto ſunt roſis referta, vt ſyr. & mel roſ. ſol. cum modico mannæ. Præparantia, quæ ad paucos dies aſſumenda ſunt notiſſima, ſicuti & purgantia, quæ tamen, vt in pluribus mitiora

eſſe

esse debent, qualia sunt elec. lenitiua, quæ in officinis pro diuersitate humorum compinguntur, addendo illis agaricum trochis. rhabarb. & senam, quòd potissimè observandum sub præsentia febris putridæ, attendendo differentiam illius, & humoris à quibus procreatur: Vlterius, præter hæc, mihi valde probantur pulpa carthami, puluis radicis mechiochani cum terebenthina, vel pulpa caricarum; item mel viol. vel rosatum sol. ex succis herbarum cum decoct. carthami, addendo postea aliquod ex dictis elec. habita febrilis ideæ ratione; quòd si hæc omnia prohibeantur, & tamen necessarium sit moliri aliquam purgationem, conducet substituere clysteres ex ptisana cum carne parata, vel decocto in iure optimo maluarum, violariæ, lactucæ, cum ol. amygd. dulc. & viol. saccharo rubro, & ouis, cui, vt magis acuatur, poterit addi cassia pro clysteribus tracta, similis enim clyster emollit, ac ducit aluum, & simul nutrit. Purgātia, vt plurimūmit. tissima. Quæ magis sint Auctori familiaria. Si purgatio impediatur, clysteres substituēdi.

Quibus sic ad totum spectantibus meditatis in distillatione non est omittendum illorum genus, quæ capiti consulunt, vti sinapismata capiti admota, errhina, & illa quæ hora somni deglutita sistunt catarrhum, & hæc, quamuis plura sint, vt alibi demonstrauimus, hoc mihi est valde familiare. Caput respicientia.

℞. *Succi Glycyrrhizæ ʒ. ii.*
Aloes ʒ. i.
Pilul. de Cynoglos. ʒ. ß.

M. & cum syr. viol. f. pasta ad modum magdaleonis pilularis; dosis est ℈. i. quod sanè pharmacum, non modò catarrhum sistit, sed & pectus mundificat.

Post hæc cogitandum de ijs, quæ exhibentur gratia febris, & sunt refrigerantia, & humectantia in superioribus habita, maximè in tractatu de febre hectica; inter quæ tamen, Galeno suadente, tertio de alim. facult. 16. de cibis boni, & mali succi 4. 5. Meth. med. 12. & 7. Meth. 6. primæ debentur lacti, tāquam illud, quòd si exhibeatur, antequam vlcus magnum, & callosum fiat potest Phtisicos sanare; nam, præter id, quod, Auicenna teste, lac medio butyro nutrit, & optimum sanguinem gignit, opus necessarium, ad restaurationem eius, quòd deperditum est, humores etiam acres attemperat, & quòd apprimè vtile, ratione seri, vlcera interna abstergit; rationeq; casei eadem agglutinare valet, vt inde liqueat illud donatum esse illis conditionibus, quas in præsenti curatione iudicauimus supra necessarias, & hæc fuit causa, ob quam Mesues ita illud extollit. Attamen quantumuis supradictas obtineat prærogatiuas, me iudice, tempore agglutinationis minus accommodatum videtur, nimia enim sui humiditate actuali calli generationem prohibet, nam tantum abest, vt iuxta aliquorum sententiam humiditatem alimentalem absumat, quòd eam potiùs adauget; quare potius ante tempus agglutinationis ad detersionem porrigendum, & hoc in progressu minus detergat, & minus humectet, vel potius post celebratam agglutinationem ad renutritionem vsurpandam, quàm illius tempore, vt eidem consulamus. Febrem respicientia. Lactis præstantia in Phtisi. Lactis exceptiones ex Claudino.

Cæterùm quoniam meminimus variarum specierum lactis, dum reperiri supposuimus lac magis, ac minus detergens, & humectans, ideo opportunum fore videtur, quò ad curationem pertinet diuersas illius prærogatiuas, penes eiusdem varias species recensere; primò ergo lac humanum ex Gal. lib. de cibis boni, & mali succi c. 4. & lib. de marcore cap. 9. & 7. Meth. med. 6. ex mammis suctum primas obtinet, nam maximè nutrit, & si nequeat è mammis sugi, aut quia ægrotans illud abhorreat, aut quia suspicemur de aliquo damno, quod ex Venerea cogitatione patiens incurrere posset, melius erit illo ad modum aliorum mulcto vti; secundò lac Asininum omnium tenuissimum, & quod propterea non coagulatur, ac facilè digeritur summoperè valet ad detersionem, quòd sicuti, & aliæ lactis species, quantò citius fieri potest, post illius mulctionem exhibendum, seruato calore pannis modicè calidis, vti alibi docui- Lactis varios vsus affert, & primò humani. Secundò Asinini.

docuimus, & hæc fuit ratio, propter quam Gal. magis commendauit ſuctionem, quàm mulctionem; tertiò loco ex Auerroe 7. collig. 15. habemus lac Caprinum magis terreum, & propterea magis conueniens, ſi lacte agglutinationem tentare cogeremur.

Caprini tertiò.

Auicennas ad hæc reſpiciens dicebat lac Caprinum, ob quamdam adſtrictionem, quâ pollet probari in agglutinatione, & Gal. 1. Meth. med. 12. ſcripſit eſſe medium inter Vaccinum ſummè craſſum, & Aſininum ſummè tenue, vtcumq; tamen numquam à memoria deradendum in progreſſu ſemper eligendum eſſe, quod minus detergat, & humectet, quale eſt hoc Caprinum, & eò magis, ſi lamina ignita chalybis fuerit in eo extincta, ſub qua forma, & Aſininum concedi poſſe affirmarunt plurimi.

Animalia quomodo cibanda, vt lac magis probum reddeant.

Cæterùm vt lac magis accommodatum euadat oportet curare, vt animalia à quibus lac ſumendum probis cibis, vel paſcuis nutriantur, in loco videlicet aprico, non prope lacus, paludes, vel ſtagna, & multum Soli expoſito, herbæ, ac fructus quibus veſcuntur ſint eius naturæ, vt non modò lac ſalubre, ſed & modicè aſtringens procreent, vti ribes arbutus, hædera, ſotus, polygonum, melyſſophilon, & alia eiuſdem cenſus; quare Gal. 5. Meth. med. 12. 10. eiuſd. 11. & 4. Acut. 29. prope Neapolim ad tabias ſummoperè commendauit paſcua.

Lactis rectus vſus.

Circa lactis rectam adminiſtrationem curandum, ne coaguletur, ideo illi mel album, vel ſaccharum ſimplex miſceatur; in progreſſu chalybeetur, vel lapideetur, vt ſupra, vel ſaltem puluis ſacchari roſ. antiqui immittatur, vel puluis ex corallo rubro, bol. Armena, gummi Arabico, vel tragacantho, cornu Cerui vſto cum modico ſacchari, & tunc, vt accomodatius exiſtat, animal non modò prædictis veſcatur, ſed & folijs vitium, ſalicum, comis rubi, & plantag. ſicuti in principio fœniculo, & hordeo; quòd ſi velitis lac facilius deſcendere vtamini ſale, quod & à Gal. in Phtiſi ad vlceris ſiccationem probatur, & ego laudo vſum ſacchari, propter hoc cum modico ſalis.

Vt facilius digeratur lac.

Lactis quantitas, vel cõtinua, vel diſcreta.

Quantitas lactis eſt cõtinua, atq; diſcreta, & vtraq; coniectura aſſequẽda; in illa enim quantitate propinandũ, ſub qua neq; fluctuet, neq; corrumpatur in ventriculo, & vt facilè toleretur, & ideo non grauet vires, quæ aſſequemini ſi eo aſſumpto mutetur pulſus, vt mutari conſueuit in affectu ventriculi, tunc ſignum eſt lac eſſe corruptum, ſecus ſi maior, & vehementior euadat pulſus, per plures dies in vſu lactis proſequendum, & primò ſemel in die, deinde bis ingurgitandum, quò ad diſcretam quantitatem; quò verò ad continuam quantitatem, ipſe exiſtimo cum Gal. incipiendum eſſe ab ℥. iij. licet aliqui velint ab ℥. j. ſ. ad ℥. x. paulatim adaugendo doſim; curandum tamen, aſſumpto lacte, ne ægri dormiant, vel comedant ſaltem per tres horas, ſicuti quòd nullo corporeo motu, vel per frictiones exerceantur, lac mulctum calidum naturali calore pro poſſe ſeruetur, quòd obtinebitis, ſi ſtatim, ac à mammis eſt mulctum, vt ſupra bibatur. Tandem prohibentia lac haud deſpicienda, vt eſt dolor capitis, febris putrida, flatuum copia in præcordijs, ac proinde murmur hippocondriorum, alui fluxus, & ſitis clamoſa, de quibus omnibus agunt, ſi legatis Hippocratem, & Galenum in quinto Aphor. 64. Conciliator differentia 194. addit fluxionem catarrhi frigidi, cibi nauſeam, & faſtidium; verum quidem eſt, quòd ſi hæc omnia remiſſa fuerint, non prohibent ex toto lac, correctum enim admittunt; qua propter in febre poterunt illi miſceri ſpecies diarrhodonis Abbatis; in flatuum prouentu aniſorum puluis; & in fluore alui puluis coralli.

Lacte aſſũpto, quid agendum.

Lac prohibentia, ex Hip. Gal. & Conciliatore.

Quid loco lactis exhibendum.

Notate in febre, cuius eſſentia valde ſit perſpecta, nullo modo permittendum eſſe, ſed illi ſubſtituenda ptiſana alterata medicamentis, quæ modò detergunt, modò agglutinant; ius etiam paruæ pullæ ad idem facit, in cuius ventre ſint cocta hordeum ſine cortice, modicum amyli, gummi Arabici, & tragacanthæ, facta tamen prius iſtorum infuſione in aqua farfaræ, cuius iuris lib. ſ. exhibenda cum ℥. i. ſ. tempore deterſionis ſyr. de liquiritia, vel alterius ſimilis; tempore autem agglutinationis ſyr. de roſ. ſiccis idem præſtat, ſicuti & hoc

℞. Se-

℞. *Semin. Papau. albi ℨ. vi.*
Endiuiæ, } *an. ℨ. i. ſ.*
Acetoſæ
Citonior. mundat. ℨ. ii.
Quatuor maior. Frigid. an. ℥. i. ſ.
Gummi Arabici, } *an. ℨ. i.*
Tragacant.
Amyli
Succi Glycyrrhizæ ℨ. ii.
Pulmonis Vulpis ℨ. i. ſ.
Penid. } *an. ℥. ii.*
Sacchari candi antiqui
M. deinde leuiter torrefiant, ac poſtea puluerizentur, cuius compoſitionis.

℞. ℨ. *ii.*
Syr. de Iuiub. ℥. i. ſ.
Aquæ Limaciarum ℥. iiii.
M.

Inclinante malo, vel ſaltem benigniori reddito balneum aq. dulc. non improbatur. Medicamenta vlceris rationem habentia, debent mundificare, atq; detergere materiam inibi exiſtentem, quemadmodum & duplex excrementum euacuandum: Ad priora obtinenda, mihi arridet mulſa, aqua ſaccharata, ſacchar. roſ. recens, mel album deſpumatum cum aqua hordei, terebenthina ex ouo data, & mel. roſ. cum aqua ſcabioſæ; ſed hæc locum habere videntur, vbi materia purulenta non eſt admodum copioſa, quia vbi ſuperabundet expectorantia ſub forma lambitiui conueniunt; quare hoc in caſu commendatur ſyr. de capill. ven. de liquiritia, de hyſſopo, de praſſio, & inter cætera oximel ſcyllinum; addunt nonnulli acetum, quod ipſe in affectibus thoracis, & emaciantibus ſuſpectum habeo, ſed tempore horum lambitiuorum in mane poſſumus exhibere ſequentem ſyrupum, qni non modò detergit, ſed febri, ac maciei opitulatur.

Vlceris medicamen detergere debet, & mundificare.

℞. *Crancorum fluuiatilium craſſo modo contuſorum, abſciſcis extremitatibus, cum lixiuio calido, furfuribus, & modico ſalis, deinde cum aqua frigida clara ter, quaterq; lotorum nu. xii.*

Syr. max. vtilis pro deterſione, & macie.

Hordei mundi cremati lib. ſ.
Capil. Ven. } *an. m. i. ſ.*
Pollitric.
Parietariæ, } *an. m. i.*
Verbenæ,
Hyſſopi,
Enulæ Campanæ,
Verbaſci,
Fol. Vrticæ,
Farfaræ
Bacch. Lauri, } *an. ℥. ſ.*
Semin. Papau. albi
Iuiubarum, } *an. ℥. i.*
Sebeſten,
Paſſularum,
Acetoſæ,

Carnis

Carnis Teſtudinis in vino albo lotæ ℥. ii.
M. & bull. ad perfectam coctionem in aqua ſimplici, cuius decoc.

℞. *Lib. iii.*
Sacchari opt. lib. ſ.
M. & f. ſyr. ſ. ar. huiuſq;

℞. *℥. ii.*
Aq. Limaciarum ℥. iii.
M. pro ſyr.

Vlcus pulm. agglutinantia.

Agglutinantia his adſtipulanda, quæ, vel ſunt interna, vel externa: Interna plura ſunt, primum ex Auicen. eſt ſacchar. roſ. antiquum, aut ſaltem vnius anni frequenter cum pane commanſum, & per ſe qualibet hora aſſumptum, ſed magis proderit, ſi cum bol. Armena, terra ſigillata, pulmoneq; Vulpis offeratur, ſecus non foret diſcedendum ab antiquo;

Elect. ad idem.

Vel ℞. *Sacchari Roſ. antiq. lib. ſ.*
Carabe,
Margarit. non perforatarum,
Oſſis de Corde Cerui,
Sanguinis Draconis } *an. ʒ. ij.*
Macis,
Opij } *an. ℈. ſ.*
M. & f. elect. cuius ʒ. iij. ex decoc. hordei, ac myrti exhibeantur.

Vel ℞. *Bol. Armenæ ʒ. ij.*
Diatragacanthi frigidi ʒ. i.
M. & cum ſacchæro diſſoluto in aq. roſ. f. tab. ℥. ſ. pro qualibet, quarum altera pro vice poteſt vſurpari,

Rotulæ pro eodem vſu.

Vel ℞. *Succi Glycyrrhizæ,*
Fœniculi concreti } *an. ʒ. vii.*
Semin. Granatorum ſylueſt.
Spodij,
Tragacanthæ,
Coral. rubrorum } *an. ʒ. v.*
Semin. Portulacæ,
Cancrorum aduſtorum } *an. ʒ. xv.*
Carabe,
Bacchar. Myrti } *an. ʒ. vi.*
Roſ. rub.
Boli Armenæ,
Amyli } *an. ℥. ſ.*
Terræ Lemniæ ʒ. iii.
M. & cum ſucco portulacæ, & aqu. roſ. f. rot. orbicul. ʒ. i. pro vice.

Ad idem valent trochiſci de camphora ex aq. pimpinellæ, licet etiam aſcendere ad diacyminum, diagalangam, & vtramq; antidotum magnam, ambroſiam, athanaſiam ex Gal.4. de loc. affectis vltimo; conſtant enim hæc aromaticis, & alijs ſiccantibus humiditatem alimentalem, & excrementitiam; vt callus inducatur facilis, his addite hoc

℞. *Ol.*

℞. *Ol. ex Chalcantho gut. iij.*
Succi Plantag. ℥. i. ſ.
Sacch. ſubtil. pul. ℈. ij.
M. pro vna vice.

Tantumdem etiam ol. ſulphuris ex aq. hyſſopi poteſt exhiberi, ſed ol. chalcanthi cum trochiſ. Andronis ex aq. pimpinellæ feliciter vtimur, primis autem diebus iſta ſiccantia in vſum traducenda, tunc enim plus poteſt vlcus, quàm febris, & tabes, cum hæc ab vlcere foueantur; verùm quidem eſt, quòd febris hectica in habitu deducta, & macies iam valde ingraueſcens illa non admittunt, niſi moderata, his tamen duobus abſentibus, illis feliciter callus inducitur, ſi exigua adſit cautitas, nec ita citò diſrumpitur. Fracaſtorius tertio de morbis contagioſis 8. Ingraſſias in conſultatione habita pro Duce Terræ nouæ, & Alphonſus Ferrus in ſuo de morbo Gallico lib. laudant hi omnes decoc. guaiaci, quod paratur in aq. cochlearum, plantag. poligonij, additis in fine carne Teſtudinis nemor. conſol. maior. & vinca prouinca, cuius expreſſi ℥. vj. pro vice. His fortioribus præmiſſis, ad remiſſiora deueniendum qualibet hora vſurpanda, vt de ſaccharo roſ. antiquo præhabuimus. Notandum tamen, quòd ſi hiſce ſiccantibus ſputum intercipiatur, illis immiſcenda eſſe aliqua humectantia, ideo approbo magnoperè Dioſcoridem, qui reſinas omnes, vel per ſe, vel cum melle delingendas perſcripſit, non enim ita ſiccant, vt ſputum intercipiant. Obſeruatio ſcitu digna.

Sed iam ad ea, quibus in macie vtimur, noſtram vertamus meditationem, quæ reſumptiua, & renutrientia appellantur; hæc autem ſunt exhibenda eodem tempore, quo vlceri conſulimus, aut ſaltem dum vſurpantur, haud vlcus negligendum, ideo primò probo. Interna reſumptiua, & renutritiua in macie.

℞. *Sanguinis Hominis ſani, vel Suis lib. i.*
Carnis Cochlearum contuſ. lib. ij.
Cinnamomi ʒ. ſ.
Croci ℈. ij.

M. & poſtea diſtillentur in vaſe vitreo per balneum Mariæ, cuius diſtillati ℥. ij. exhibenda cum ſaccharo roſato, vel ſyr. de roſis ſiccis, vel iuleb roſaceo.

Vel ℞. *Fol. Lactucæ m. ij.*
Capil. Ven. } *an. m. i.*
Hyſſopi }
Liquiritiæ recentis ℥. ij.
Pulmon. Hirci nu. ij.
Vulpis nu. i.
Carnis Cancrorum fluuiatilium præpar. iiij.
Teſtudin. nemoralis, } *an. lib. ſ.*
Limaciarum præparatæ }
Carnis Ranarũ in aquis minimè corruptis, ſed probis degentiũ ℥. iiij.
Sacchari candi ℥. viij.
Spec. Diatraganthi frigidi ℥. ij.
Boli Armenæ præpar. ℥. ij.

M. & ſuperiori modo diſtillentur, huiuſq; liquoris doſis erit ad ℥. iiij. cum modico ſacchari.

Hiſce diſtillationibus, antequam machinentur haud inutile cenſetur perfundere tantillum croci, & cinnamomi, poſſuntq; ſicuti & omnia alia eiuſdem generis quolibet tempore aliorum medicamentorum ſupra recitatorum ad vſum perduci, cùm quia

ſunt multi vſus, tùm quia ferè omnibus ſcopis occurrunt, in progreſſu tamen magis laudantur.

Externa quoq; vnicuiq; indicationi ſatisfacientia habentur; tempore enim deterſionis paretur hoc remedij genus.

Externa ad idem.

Linimētum.

℞. *Farinæ Iridis,*
Adipis Tauri,
Medullæ Cerui,
Butyri,
Ol. Irini,
Oeſypi } *an. p. aq.*
M. & excipiantur terebenth. pro linimento.

Tempore autem agglutinationis

℞. *Ol. Roſ.*
Mirti } *an. ℥. i.*
Trochiſc. de terra ſigill. ℥. i. ſ.
Semin. Apii,
Amoniaci } *an. ℈. i.*
Ligni Viſci Quercini ℥. ii.
M. & cum cera f. vnguentum.

Pro odoramento

Pila ad odorandum, vel ſuffumigandum.

℞. *Ligni Aloes,*
Cinnamomi,
Santalorum,
Roſ. ſiccæ,
Macis,
Laudani,
Moſchi, & Ambræ } *an. par. aq.*

M. & cum mucilaginibus tragacan. in aq. roſ. nutritæ f. orbiculi imponendi pannis pro odoramento, vel f. pila manibus detinenda.

Nares etiam poſſunt hora ſomni inungi ol. caryophyl. & nucis muſchatæ; ad idem conducunt trochiſ. Gal. hedicroi, & cyphei, nam pro naribus poſſunt excipi aceto roſ. & modico ol. florum citri, vel cumini, in quo aromata fuerint cocta, Arabes verò trochiſcis ex Gallia moſchata vtuntur; dum verò renutritioni incumbimus probo inunctionem thoracis, & ſpinæ cum vnguento pro ſpina dorſi, ol. amygdal. dulci loto in aq. viol. vel abſq; igne facto. Hîc Pharmacopolarum abuſum adnoto, & eò libentius, quia ſumus in caſu fatigante admodum Medico, iſti enim ferè omnes negant poſſe fieri tale genus ol. amygd. dulcis abſq; igne, cum ſaltem calefieri debeat, vt detrahatur facilius, & commodius ol. quapropter ego iniungere ſoleo ex præcepto, & proteſtatione damnorum illo non ita parato vti debere, ſed cum veritate abſq; ope ignis torculari curandum; ſuperſunt quæ pulmonum rationem habent enarratis compaginanda, quorum, præter nota, & alibi recenſita approbo pulmones Vulpis, & Hirci, pulmonariam, cornu Cerui, & Cancros fluuiatiles combuſtos.

Olei amygd. ſine igne abuſus, & Pharmacopol. error.

Pulmonum rationem habentia.

Iam his probam victus ſufficiamus rationem, taliſq; erit, ſi virtute ſiccandi polleat; quare aer, cùm natura, tùm arte ſiccus eſſe debet, & hæc eſt ratio ob quam Antiqui nauigationes in Ægyptum commendabant, quemadmodum, & habitationes in ſyluis reſi-

Victus ratio.

resiniferis, pix enim, & resina ad hanc curationem maximè conducunt, imò & artes ad ignem idem confirmant; vnum sit, ad instar omnium, illud mulieris furnariæ testimonium, quæ ex assidua inspiratione aeris ficcioris ad furnum fuit restituta sanitati, obducto callo in vlcere, vt ex his affirmare liceat mutationem aeris ad ficciorem in huiusmodi affectione præstantissimam esse, quemadmodum & ad natiuum auspicatissimam credimus; quare aer frigidus omni conatu cauendus, siq; meliorem non habeamus, cubilia ornanda erunt rebus odoratis ficcantibus, vt arte talis euadat. Cibus & ipse siccare debet; quapropter, qualis esse debeat, ex dictis in præmisso capite legenti planum erit. Antequam febris, vel inflammatio superueniat vinum, sed pauciferum permittatur, à quo, me iudice, in principio abstinerem, si quæ concedendum veniat, id patrare conducet, quoniam mundificat pectus, & vires roborat, vt diuturnitati morbi patientes resistere valeant, sed iam suborta febre prorsus dimittendum, & propinetur potus, qui agglutinationem, & calli procreationem iuuet, & ad hoc omne Medici consilium est dirigendum; quare aqua calybeata, vel per se, vel præparata, vt in capite præcedenti mihi arridet, quemadmodum & aqua pluuialis cum succo granatorum, cum agresta, cum vino citoniorum addito modico facchari; item aqua chalybeata cum iuleb viol. vel cum syrupo de rosis siccis.

Cur ab Antiq. in Ægypt. mittebantur Phtifici.

Cibus.

Potus vini quando cōcedendum, & quando non.

Cæterùm quoniam victus ratione, non tantùm vlceri consulendum, sed & maciei habenda est ratio, ideo aeri aliquid humiditatis concedendum; cibi & ipsi magis renutrientes esse debent; quare, hoc in casu, carnes laudantur, iura consumpta, fucci, & contusa earundem, quibus semper aliquid carnis Limaciarum immiscerem, imò & resumptiua pararem, quale est, quod

In victu, maciei, & vlceri occurrendum.

Morselli renutrientes.

℞. *Carnis Perdicis* ℥. *iiii.*
Amygd. dulc.
Phisticorum, } *an.* ℥. *ii.*
Pineorum
Auellan. ℥. *i.*
Semin. Papau. albi,
Melon. Citruli } *an.* ℥. *ſ.*
Pulmon. Vulpis præparati ʒ. *ii.*
Penid. ℥. *i.*
Amyli ℥. *ſ.*
Cinnamomi ʒ. *i. ſ.*
Passul. ʒ. *ii.*
M. & cum saccharo dissol. in aq. rosʃ. f. morselli.

Contusa ad idem.

Vel ℞. *Carnis Testud. nemoralis lib. ii.*
Coquantur in aq. farfaræ, deinde contundantur, & dissoluantur, seu liquentur cum iure pulli, cui adde

Lactis semin. Melonum,
Amygd. dulc. } *an.* ℥. *ii.*
Phisticorum
Farinæ Amygd. ℥. *ſ.*

Et hæc omnia ad ignem m. quousq; decoquantur, & illorum parum in cæna, ac prandio exhibendum.

Vel ℞. *Caudarum Cancrorum fluuiatilium lib. i.*
Lactis Vaccini, vel Ouini lib. iiii.
M. omnia, & bull. ad consumptionem mediet. lactis, demum caudæ Cancrorum contundantur, & cum optimo lacte dissoluantur, ac postea adde

Farinæ Hordei, } *an. p. i.*
Amyli
Lac. Amygd. dulc. ℥. iiii.
Vitelli oui nu. i.
Sacchari opt. ℥. iiii.
M. ad ignem, maneq; & vesperi inter alia cibaria deuorentur.

Tandem

℞. *Limaciarum nemoralium mundatarum, & expurgatarum lib. i.*
Puluer. Farfaræ ℥. ii.
Lactis Vaccini lib. ii.
Bull. ad coctionem, mox adde
Sacchari fini q. s.
M. cuius mixturæ patienti tantum offeratur, quantum sufficit pro cibo.

Ex fructib. qui probentur. Arridet etiam ptisana cum carne, vel cum lacte, & amylo; inter fructus, alijs præfero pineos, phisticos, amygd. dulc. dactylos, vuas passas, ficus, ex quibus placentulæ ex amygd. dictis, & pineis malaxatæ summoperè probantur; vinum album, aquosum, tenue, & subdulce concedatur; Somnus. somno magis, quàm vigiliæ in quolibet statu indulgeant ægri, quamuis nocturnus magis laudandus; exercitium fit moderatum, seu per gestationes, & ambulationes breues, ceu per frictiones leues; aluus non est acribus irritanda, sed mitioribus mollis seruanda; Venus omnino abhorreant Phtisici. Venus huius affectus, tâquam pestis abhorrenda, quemadmodum omnia animi accidentia molesta, curæ, & negotia.

In præseruatione, quæ obseruanda. Verùm enim verò, cum vitium hoc homines adortum fuerit, radicesq; iecerit, insanabile euadit; ideo ad perfectam eius curationem moliendam, quædam præseruationi incumbentia haud prætermittenda veniunt, maximè in illis corporibus, quæ ad illum prona, ac certo quodammodo disposita apparent, quòd assequemur amputatis causis, quæ in exulcerationem pulmonum inclinant, pulmonibus ipsis pariter roboratis, & siccatis. Phtisis contagio similis. Cæterùm quia inter huius mali causas consortium recensetur infectorum (contagiosum enim, siue quid contagiosi videtur habere adnexum) quare docemur statim huiusmodi consortium vitandum esse; quinimo istius contagij gratia suppellectilia omnia comburenda, parietes ædium post illorum obitum dealbandi, Exemplum. imò lignea omnia pariter igne destruenda, memini enim cuiusdam vestiarij nucei publicè in nostra Bononiensi platea, caro etiam pretio venditi, quod tot domos infecit, quot ingressum fuit, donec ardentibus fuit commissum flammis, quoniam à Phtisico ante primam venundationem possessum fuerat, quâ experientiâ plures edocti magna cum difficultate in posterum res sic publicæ venditioni expositas emere sunt ausi, ni prius Heri prioris statum, conditionem, ac mortem nouerint.

Si Phtisis à distillatione oriatur. Ampliùs Phtisis in illis procreatur, qui sunt distillationibus obnoxij, aut propter alias causas; si primum contingat, petenda est præseruatio ex capite de catarrho; si autem secundum obseruetur, quia videlicet pectus strictum à natura sit donatum, insistendum illis machinamentis, quæ pectus aliquo modo dilatare possunt, & calor natiuus earum partium omni studio adaugendus, quod facilè obtineri poterit exercitatione propria illarum partium, qualis est vociferatio, commotio brachiorum, sicuti attractio, atq; compressio multi spiritus, & ne hac motuum concitatione vena Si à pectore strictiori Phtisis fiat. aliqua frangeretur, & distraheretur, oportet fasciâ latâ, & moderatè arcta partes sub thorace vsq; ad femora deligare; hìc tamen preseruandi modus in adultis ad vsum perducendus, senes autem, & in ætate progressi quieti indulgere debent. Præterea in ijs, qui in Phtisim, ac tabem sunt procliues vomitio, & illa omnia, quæ pulmonum vasa disrumpere possunt sunt suspecta, & omnino vitanda, à Venereq; ex toto abstinen-

rendum. Verùm quoniam huic præseruationi conducit pulmones corroborare, ac firmare, ideo, præter magnas confectiones, ambrosiam, athanasiam, aliaq; huius census supra commemorata, probatur hoc

℞. *Pulmon. Vulpis,*
Succi Liquiritiæ,
Capill. Ven.
Semin. Fœnicul. } *an. par. aq.*

M. & cum syr. de mirto f. conserua cuius ℥. ß. per tres horas ante cibum vsurpanda.

Ad pulmones roborãdos in præseruatione.

Quorum omnium supra habita ratio, pro nunc hæc sufficiant ad curandam, & præseruandam Phtisim.

CAPVT OCTAVVM.

De Vitijs Diaphragmatis.

Diaphragma, inter instrumenta respirationi inseruientia recensetur, est etiam veluti interstitium quoddam partium spiritualium à naturalibus, vt propterea ex hac officij diuersitate manifestum euadat, & ipsum varijs tentari affectionibus, quarum in præsenti habenda foret ratio, nisi actum ageremus, quando earum meminerimus in speculanda curatione aliarum partium thoracem complentium, siue tussi, siue pleuritide, siue difficili spiratione, siue sputo sanguinis, siue quolibet alio congeneo affectu tentarum; & quoniam in hoc Diaphragmatis vitia ab illis, quæ sunt aliarum partium distinguuntur, quòd ea delirium concomitari solet, cum doloris varietate situs ab illis, ideo in capite de phrænitide egimus etiam de illa, quæ ab inflammato oritur Diaphragmate, vt his omnibus certò certius euadat, quòd frustra hîc alicuius vitij curatio tentaretur, quòd hanc exerceret partem, nisi eadem repeteremus, quòd patrare aliàs detestati sumus; qui ergo istorum curationem optat connumerata petat, & meditetur loca.

Diaphrag. officium.

CAPVT NONVM.

De Cordis Palpitatione.

Cordis principalissimi humani corporis visceris functiones, & munera, vitæ, & caloris propria duplici potissimùm facultate conseruantur, attractrice nempe, & expultrice; attractrice, ad refrigerationem; expultrice, ad tetras expellendas fuligines, quæ si in proprio opere exercendo frustrentur, motus cordis ad hæc à natura excogitatus necessariò mutabitur, & à naturali recedens statu prauus euadet, quoniam tunc, vltra naturæ leges cor eleuatur, & deprimitur, & magis quàm par sit, exercetur, vt quodamodo ad excessum, & violentiam perueniat; non tamen eodem modo frustrantur, nam attractrix læditur, vel quia nullo modo operatur, vti quando cor in legitima palpitatione repletur citra operam attractricis, & hoc obseruamus in vtre, dum oleo repletur, vel quia attrahit, sed non secundum rectam rationem, aut naturæ modum, vt in notha palpitatione, quæ fit attrahendo illo modo, quo folles attrahunt aerem: Expultrix & ipsa, cùm legitimam, tùm notham facit cordis palpitationem; ratio est, quia non ex toto pellit id, quod cordi est molestum, hinc motus ille prauus, qui in legitima erit paruus, & tardus, in notha fre-

Cordis actiones attract. & expultrice conseruantur.

Attractricis læsio.

Expultricis item.

Cordis palpitatio legitima, & spuria.

frequens, velox, inæqualis, & inordinatus, & hic 4. Aphor. 65. *Cardiogmos* nuncupatur, & ab alijs *morsus cordis*; in vtraq; autem afficitur, & secundum vasa, & secundum ventriculos: Harum ergo duarum facultatum enarrata frustratio, cùm ab errore externo; tùm à morbo dependet. Attractrix in legitima palpitatione frustratur ab errore externo; in notha à morbo. Expultrix autem ab vtroq; scilicet errore externo, & morbo indifferenter: Error igitur externus, vel est causa interna, vel externa; si interna, aut vapor, aut minera, aut morbus: In legitima palpitatione est vapor crassus, nebulosus, & frigidus; in notha quilibet alius.

Scopi curatiui.

Horum ergo vterq; si fuerit in corde, discutiendus; si extra cor, reprimendus, reuellendus, & deriuandus; & si venefica qualitate infectus, alexipharmacis corrigendus. Causarum autem generantium rationem habentes, si fuerit calor debilis, vti dum vapor flatulentus, & frigidus procreatur, tunc remedium calefaciens postulatur; si verò fuerit calor extraneus, ob causas calefacientes, vel per se, vt in febre, & calidis viscerum intemperantijs, tunc per contraria alterandum, vel per accidens, vt in viscerum obstructione, tunc causis obstructionis occurrendum, vt aliàs docuimus; at vbi causa generans sit materialis, tunc perpendendum, an sit vermis, quòd enecans, & eradicans postulat; an sit materia calida, & frigida, vt in melancholia hypochondriaca accidere consueuit, quæ vitio lienis, ac ventriculi coaceruatur, tunc autem materia hæc, pro varietate speciei, originis, adhæsionis varia indicat, vt sæpè demonstrauimus; & si venefica esset, vt in febribus pestilentibus obseruamus, agendum alexipharmacis, vt supra.

Causę generantes, si calor debilis, vel extraneus sit.

Si materialis sit causa.

Si venefica item.

Error externus.

Ad errorem quoq; externum pertinet humor, ratione tamen nothæ palpitationis, qui potest esse calidus, frigidus, & aquosus, vt quando in pericardio, siue capsula cordis plus quàm deceat aquæ coaceruatur; quare isti humores, vt species determinatæ, determinatum etiam remedium alibi præscriptum expostulant; imò, hoc in casu, ad hydragoga, aquam scilicet educentia deueniendum; horum quoq; causis generantibus incumbendum per alterantia in contrarium; colligentibus verò per remedia lienis, & vesiculæ fellis. Obstructiones referantia, quibus menses, aut hæmorrhoides suppressæ fuerint, illa sunt admiscenda, quæ expultricem illarum partium roborant, & suppressas euacuationes quoquomodo prouocant; siq; aliquod familiare exercitium fuerit intermissum, imperandum, vt denuò patiens se conuertat ad illum. Tandem humoris copia minuenda, & qualitas alteranda, pro vt extra cor subsidet; vt verò cor ipsum obsidet, nisi impactus, repellendus, & deriuandus; & si impactus, discutiendus, cautè agendo, & obseruando, ne qui est extra cor, in illud præcipitetur, repellendo, & retrahendo, vt alibi; quòd si vitium hoc palpitationis à morbo aliquo partium vicinarum dependeat, qualis esset intemperies cum materia, tumor calidus, & frigidus pericardij, vel obstructio vasorum pulmonum cordi propinquorum, & alij eiusdem census morbi, quid eorum quilibet requirat, ex alibi dictis satis conspicuum. Cæterùm vbi à dilatatione arteriæ magnæ proueniret, iam astringendum esse liquet. Tandem venenum, & animi affectus iræ, & timoris, qui pariter causare possunt palpitationem in errorem externum refunduntur, & hæc duo sui remotionem indigitant, primum per alexipharmaca, vt diximus, aufertur; alterum verò per contraria, cùm ex Medica, tùm ex Morali Philosophia, quorum omnium seriem, præter ea, quæ dicta sunt, plura alia in aliud relego magis opportunum tempus, cum coqueam animo huius materiæ elaboratum tractatum.

Si à copia humoris.

Si ab arterię magnæ dilatatione.

Insuper quoniam in notha palpitatione morbus, quo facultas aberrat à scopo potest esse in intemperie, mala conformatione, & soluta vnitate, iam quid ratione intemperiei peragendum veniat, clarum est; morbi autem in mala conformatione, cum sint cordis laxitas, tumor, & angustia, laxitas adstringendum ostendit, tumor verò, cùm frigidus, tùm calidus aliàs proposita petit: Verùm quidem est, quòd tumor calidus, prius quàm ad augmentum perueniat ægrotantes enecat, frigidus verò tardius,

Nothæ palpitatio ab intemperie, mala conform. & sol. vnitate pendet.

&eò

& eò magis, ſi extimam cordis partem occupet. Anguſtia, quæ occaſione obſtructionis venarum, & arteriarum cordis inducitur euacuantibus, attenuantibus, ac detergentibus ſanatur. Soluta vnitas, quæ ex vulnere ad cor pertingente producitur, tãquam lethalis nihil vtilis habet ad indicandum, quando corrigi nequeat, vbi tamen in ſuperficie cordis obſeruaretur, non tàm citò interficit, ſicuti quæ penitiores peruadit partes; accedit, quòd medicamenta illùc, aut non perueniunt, aut niſi cum inſigni difficultate, & morbus non dat inducias; quare illius præſidia non perpendenda; poſtremò gratia virtutis cordis alimentalia præſidia moderatè frigefacientia, & aſtringentia, ac concentrantia præſcribenda, ſicuti meritò proportionis cardiaca: Quæ dum peraguntur, ſi dolor adnectatur, vt ſepè dictum anodynis manus admouendæ. Anguſtia, Soluta vnitas, vt lethalis nihil indicat.

Curatio modò per Chirurgica ſic perficiatur, & primò, ſi vitium ſanguinis inſigne fuerit, probatur ſectio venæ; ſi autem debile cucurbitulæ, & hirudines; vbi tamen conueniat aperire venam operæ pretium eſt perpendere, nunquid vitium ſanguinis habeat rationem cauſæ ſine qua non, eò quod in toto peccet, quia tunc licebit ſecare venam, etiam ſi malum oriatur à cauſa frigida, & ratio illa poteſt eſſe, quia, præter id, quod poteſt augere malum, poteſt etiam ob vſum diſcutientium, & calefacientium in cor ipſum irruere; quòd ſi malum trahat originem à vitio ſanguinis principaliter, ceu tãquam cauſa principalis inducens palpitationem, nemini hæſitandi locus derelinquitur, an conueniat ſectio venæ, nam continuò molienda, ſeruata tamen hac vſus rectitudine; quò enim ad quantitatem ſanguinis educendam, proſpicienda eſt plenitudo, ac robur virium, in affectu enim ſanguineo, larga ſanguinis probatur eductio; in bilioſo verò, & melancholico minor quantitas detrahenda; in pituoſo adhuc minor: Larga autem dicitur ſanguinis miſſio, ſi vſq; ad animi deliquium in vehementi plethora deueniatur, propter imminens periculum apoſtematis, & ſuffocationis cordis; bilioſus verò, & melancholicus affectus minorem poſtulat eductionem, quia imminuitur caliditas generans hos duos ſuccos, ſi non ſimpliciter, ad minus ſecundum quid. Chirurgia, quid præbeat. Obſeruatio circa ſang. miſſionem, quantitatéq; Quid per largam ſãg. miſſ. intelligatur.

Ceterùm quoniam malum aliquando dat, negat aliquando inducias, ideo obſeruandum eſt, quòd vbi dantur hæ induciæ, quantitas repetitis vicibus ſecurius euacuatur, & Medicus tutò operari debet: Accedit, quòd hæc repetitio maiorem cauſat reuulſionem, hoc in caſu apprimè neceſſariam, vt Medicus totis viribus illi incumbere debeat pro ſalutæ fontis vitæ, & caloris.

Tempus opportunum, ex præſentia indicantis eliciendum, tàm extra acceſſionem, quàm in ipſa acceſſione: In acceſſione, ſi diuturna fuerit, licet ſecare venam, quoniam diuturnitas illa oſtendit vires labefactari, non diſſolutione, ſed ſuffucatione; ſuffocatio autem continuò tollitur, euacuata materia ſuffocante. Tẽpus ſang. educendi.

Extra acceſſionem, gratia præſeruationis, ſtatim ab initio (lenita tamen aluo) ſecanda eſt vena ab initio, quando videlicet aggreditur præſeruationem, à quo opere non eſt deſiſtendum propter imminentem acceſſionem; vtcumq; autem tempus Vernum, & Autumnale præſeruationibus dicatum, ad id peragendum cenſetur accommodatum, hiſce enim temporibus ſanguis, & humor melancholicus certa quadam procliuitate illabi, & præcipitari in cor diſpoſiti ſunt: Accedit permittentia virtutis, cum in ea tempeſtate ſemper ſit calida, & robuſta, aut ſaltem validior, & robuſtior; vbi etiam à plenitudine deſumitur, quia, ſanguine in toto redundante, baſilica, & ſaphena dextera ſecatur, ſupponitur tamen maxima ſanguinis exuberantia. Cæterùm in acceſſione, ſaphenæ præmittitur ſectio, plenitudine tamen in toto non exiſtente, vel etiam malo orto à materia vaporoſa; in vitio lienis, baſilica tundatur ſiniſtra, & ſi iuncta eſſet melancholia hypocondriaca, agendum in eligenda vena, vt docuimus ſupra in proprio tractatu. At ſi à ſuppreſſione menſium affectus hic procreetur, prius ſaphena, deinde baſilica, niſi quid obſtet, & opportunum videatur reſeranda, quemadmodum ſuppreſſis hæmorrhoidibus, has venas recludere ingenijs ſæpius dictis erit bonum. Extra acceſſionẽ, quomodo operandum. Quæ vena tundenda.

Cu-

Cucurb. vſus.

Cucurbitulæ ſcarificatæ, ſi gratia totius adhibeantur, partibus infernis affigendæ, vel vnà cum venæ ſectione adhibendæ, hac tamen præmiſſa, quemadmodum etiam eodem modo peragendum foret, vbi tãquam vicariæ, & loco ſectionis venæ vſurparentur, eò quia ſuſpecta eſſet illius adminiſtratio: Hirudines quoq; venis ani, non tantùm ſemel, ſed pluries, gratia totius aplicantur, ſicuti brachijs, & cruribus in acceſſione, & extra acceſſionem, quòd intelligere oportet, etiam de cucurbitulis; gratia euacuationis materiæ à ſanguine diuerſæ in palpitatione cordis cauteria cenſentur maximi vſus, in cruribus, & potiſſimè in ſiniſtro geſtata.

Cauteria.

Frictiones, ligaturæ & lotiones.

Tandem extremorum frictiones, ligationes, & lotiones nulla ratione dimittendæ, & præcipuè in acceſſione, imò perſæpè ab his auſpicatur curatio, quinimò & in eadem acceſſione, aluo clyſteri ſubducta, ventoſa regioni cordis cum multa flamma applicita plurimum conducit. Circa verò frictiones noto, vt fiant pannis prius odoratis ſuffumigatis, habita tamen ratione diuerſitatis cauſarum; quòd ſi morbus procreatus eſſet à morſu animalium venenatorum, agendum eſt, quò ad materias Chirurgicas, vt in capite de hydrophobia demonſtrauimus.

Frict. quomodo faciendæ.

Pharmacia, vel vniuerſalis, vel particul.

Cardiaca vniuerſalib. ſemper miſcenda, & primò in præparãtib.

Materiæ Pharmaceuticæ, aliæ debentur palpitationi cordis, ſed citra acceſſionem, & hæ ſunt vniuerſales, & particulares: Vniuerſales patent ex dictis in ſuperioribus pluribus in locis, circa quæ tamen quædam ſunt animaduerſione digna. Primum eſt, vt omnibus hiſce medicamentis cardiaca aliqua, cùm frigida, tùm calida, ſecundum diuerſitatem materiæ complicentur; ideo in genere præparantium ego ſummoperè laudo, gratia bilis, ſyrupum de limonibus, de acido citri, de roſis recentibus, de violis cum aqua, vel decoc. acetoſæ, violarum, roſarum, nymphea; gratia pituitæ, ſyrupum de corticibus citri cum aqua, vel decoc. ſaluiæ, roriſmarini, meliſſæ; gratia melancholiæ, ſyrupum de pomis, de epithymo cum aqua, vel decoc. borraginis, bugloſſi, meliſſæ; quòd ſi de purgantibus loquamur, in materia calida copuletur puluis ex margaritis, vel coralijs; in frigida, ſeminum citri, caryophyllorum, vel aliorum ſimilium, à ℈. j. vſq; ad ʒ. j. Quòd ſi purgans ſit dilutum, vt in formam potus redigatur, poteritis vti decoc. & aquis ſupra ad præparandum deſcriptis, etiam ſi communiter habeatur decoctum cordiale in officinis paratum conducens ad quemlibet affectum ex qualibet materia prouenientem. Secundum quod meditandum, illud eſt, vt in electione purgantium, quantum fieri poteſt, maximè in deturbanda materia calida, abſtineatis à medicamentis validioribus, & ſcamonio refertis, nam, præter id, quòd ſui natura cordi nocent, & ſunt infenſa, agitando materiam, præcipuè calidam in cor illam traducere videntur, vnde facilè poteſt apoſtema procreari. Tertium, quod obſeruo elicitur ex doctrina Auic. videlicet in purganda materia pituitoſa ſummoperè probari hieras magnas, quemadmodum in melancolia hiera Ruffi, & Logadij. Quartum notandum eſt circa doſim, nam in huius præſcriptione ſemper infra ſummam doſim ſubſiſtendum, ne vires languidæ euadant, quia illis quammaximè in omnibus cordis affectibus conſulendum. Cæterùm quoniam aliquando totum genus venoſum adeo ſcatet humore aquoſo, vt pericardio infarctum palpitationem inducat, ideo quintò noto, vt ea, quæ hunc humorem euacuare valent, cùm per vias alui, tùm vrinæ in tractatu de hydrope præſcripta hũc referantur, quibus ſuffici poſſunt, & ea, quæ per ſudorem eundem humorem ducunt, in quorum genere cæteris præfero decoc. guaiaci, & ſalſæ cum cardiacis calidis medicatum. Verùm ſi malum proueniat à potione venefica, in principio dandum eſt vomitorium commune ex oleo, & aqua tepida, poſtea exhibendum leniens.

In purgãtib.

In purgãtib. à fortiorib. & ſcamonio refertis abſtinendum.

Pituitæ, & melãch. magis cõſona.

Doſis purgantium nõ excedat.

In Cardialg. ab humore aquoſo pericardij pendente.

Si à veneno item.

Peculiaria, vel cordi, vel viſcerib. conſulunt.

In frigidit. ventriculi.

Habita vniuerſali totius prouidentia, ad particularia, quæ ſunt duorũ generum eſt deueniendũ; alià enim reſpiciũt viſcera, à quibus cachochymia, palpitationis cauſa dependet; cor autẽ ipſum alia: Priora ſunt alterantia, quæ ſi adhibeantur gratia intemperiei viſcerum, quæ habet rationẽ cauſæ, ſiue efficientis, ſiue generantis erunt hæc, ventriculo ſcilicet frigidiori exiſtente, aquæ medicatæ calidæ, vt ſulphureę, ſalſę, & nitroſæ

vſur-

ſurpentur, vel ius Galli medicatum cum ſaſſafras, & ſtomaticis; capite pariter frigido, petantur ea, quæ hoc in caſu in capite de dolore capitis leguntur; item iecore frigido ſanguinē aquoſū generante, laudantur trochiſci ciphoides, ciphei, ius Galli cum ſaſſafras, additis tamen eupatorio, & abſinthio, vel alia eiuſdem generis; ſed iecore calido exiſtente, probatur ſerum cum ſucco cicorei, necnon & aquæ thermales, ceu medicatæ frigidæ: Quòd ſi eadem alterantia ſint adhibenda occaſione obſtructionis vaſorum lienis, veſicæ felleæ, & vteri, omnibus præfero medicamenta chalybeata, de quibus non ſolùm aliàs, ſed infra in tractatu morborum membrorum naturalium, ſed diffuſè magis,& ex inſtituto in appendice tractatus mei de Ingreſſu ad Infirmos,in parte vbi agitur de remedijs generoſioribus; quòd ſi obſtructiones vaſa pulmonum obſideant, videlicet arterias leues, & venas, ea, quæ conducunt ad tollendam obſtructionem vaſorum cordis conueniunt. Sed præter hæc alterantia, cum à febre multoties palpitatio dependeat, dantur alia, quæ ſanantia febrem dicuntur, de quibus ſuo loco: Hûc quoq; illa referuntur, quæ ex Victorio pro curatione affectus à vermibus prouenientis adducuntur, vt

In iecoris vitijs.

In lienis, veſicæq; fell. obſtructione.

In pulmonū item.

In cardialg. à vermibus orta.

℞. *Aloes,*
Farinæ Lupinorum } *an. ʒ. iii.*
Succi Abſinthii ℥. ii.
M. & extendantur ſuper petiam lineam, deinde vmbilico obducatur.

Quinimò, & oleum meum deſcriptum in meis Conſultationibus iamdudum impreſſis quàm plurimum conducit ad enecandos vermes, illoſq; pellendos.

Sed age iam de medicamentis particularibus, quæ ſunt propria cordis, ſiue cordi debentur, & horum quædam euacuant, & quædam alterant; quæ autem euacuant, & ipſa pariter diſtinguuntur, quia, vel mineram, vel flatus ducunt: Ad flatuum ergo, ſiue dicas euacuationem, ſiue diſcuſſionem.

Peculiaria cor reſpiciētia interna.

Flatus diſcutientia.

℞. *Ol. Aniſorum, vel ſemin. Fœniculi diſtillati ʒ. i.*
Syr. de Cort. Citri ℥. ii.
M. & calidum offeratur, loco olei ſubſtituite ℥. i. aquæ cinnamomi, vel caryophyl. ſtillatitiæ, vel ʒ. i. elixir vitæ.

Ius Galli, pro difficili ſpiratione à flatu hûc pertinet, additis tamen cardiacis calidis, de quibus infra, & hæc pectoralibus ſubſtituuntur, ceu pectoralium loco adhibentur, imò & illis aliquando purgatorium aliquod adiungere, vt ibidem docuimus valde opportunum, & hæc ſunt intrinſeca: Extrinſeca ſunt, vt linimentum ſic paratum.

Externa à

Linimētum.

℞. *Ol. Nardini ℥. i.*
Pulver. Aniſorum ℈. i.
M. & cum cera lota in vino f. vnguentum molle, quod pro diuitibus loco ol. nardini poterit haberi ol. florum citri, ad ʒ. i. vel ol. aniſorum ſub eadem doſi, imò & cera poterit lauari, non tantùm vino, ſed cum vino, & aqua eorundem florum citri.

Conficitur etiam huiuſmodi ſacculus

Sacculus.

℞. *Semin. Aniſorum,*
Fœniculi,
Ameos,
Dauci,
Carui,
Anethi } *an. p. i.*

Nucis Muschatæ,
Macis,
Caryophyllorum, } *an.* ʒ. *ij.*
Cinnamomi,
Corticum Citri

Florum Rorismarini,
Saluiæ,
Serpilli, } *an. p. i.*
Calamenthi Montani

M. & contusa crasso modo cum milio, sale, & furfuribus consuantur in sacco raro, quòd præstabit fomentum siccum, & hoc idem humidum reddi poterit, si prædicta bulluerint in vino aromatico.

Simile etiam, occasione vermium, compaginari potest

℞. *Aloes* ℥. *ß.*
Croci ℈. *i.*
Succi Citri ʒ. *ij.*
Vini odorati ʒ. *i.*

M. & extensa super petiam admoueantur ad vsum linimenti regioni cordis.

Mineram euacuantia sensibiliter. Insensibiliter.

Pro euacuanda minera possumus accipere, quæ id sensibiliter præstant, vt diuretica; vel quæ insensibiliter: Diuretica adhibentur, vbi minera aquosa restagnat in capsula cordis, & hæc sunt eadem cum illis, quæ in capite de tussi habentur; illud solùm interest animaduertere, vt addantur eis cardiaca calida; quòd si insensibiliter minera hæc est euacuanda, tunc perpendendum, an sit fluxilis, & nondum impacta, quia tunc extollenda repercutientia, hæc tamen mitiora sint oportet, cùm ne materia magis impingatur, tùm ne illorum adstrictione motus thoracis impediatur; quare ol. ros. completum cum aceto ros. erit ex vsu.

Linimētum.

Vel ℞. *Aq. Ros. lib. i.*
Aceti Ros. ℥. *ii.*
Vini astringentis ℥. *iii.*
Spec. Cord. pro epith. frigido ʒ. *ij.*

M. pro linimento, seu irrigatione cum petijs lineis, & adhibeantur Aestate frigida, & Hyeme calida, suppositis tamen semper vniuersalibus, quæ toti prospiciunt, euacuando, & coercendo materiæ motum

Internè repellentia. Resoluentia in genere interna.

Repellitur etiam internis minera hæc, potissimè vsu conseruæ rosarum qualibet hora commansæ; quòd si materia eadem impacta fuerit, resoluentia tàm intrinsecè, quàm extrinsecè vsurpata commendantur: Quare in genere internorum probo vinum enulatum, saluiatum, anthosatum, vel cum sassafras, guaiaco, & salsa medicatum, vel loco vini ius Galli eodem modo paratum, additis cardiacis calidis; hùc pertinet elixir vitæ ex syr. de corticibus citri exhibitum;

Vel ℞. *Salis Thericalis* ℈. *i.*
Conseruæ Anthos,
Buglossi } *an.* ʒ. *ij.*
M. pro vna vice.

Gal. in lib. de Tumorib. cap. v. Castorium vocat in hoc affectu medicamentum generosum, quemadmodum laudat thermas calidas; antidoti magnæ antiquæ pari commendatione extollendæ; verum quidem est, & ego vos moneo, vt in naturis calidis, & intemperie calida abstineatis, pro posse, ab ijs, quæ impensè calefaciunt, quo in casu magnoperè commendo decoctum Chinæ ex carne. Exterius plura habemus, potissimè tamen approbo cataplasma ex Cochleis tusis, cum puluere caryophyl. macis, cinnamomi, spicæ, & croci, vel ceratum, quod

Quando à calidis abstinendum. Externa.

℞. Salis vsti,
Cochlearum,
Ostreorum,
Ouorum vstorum } *an. ℥. ß.*
Alumin. ʒ. i.
Baccar. Lauri,
Iuniperi } *an. ʒ. ij.*
Cinnamomi,
Caryophyll.
Nucis Muschatæ,
Macis,
Spicæ,
Diptamni Cretici } *an. ʒ. i.*
Croci ℈. i.

M. & malaxentur pulueres cum succo ireos, deinde cum cera, pice, & ol. nardino f. ceratum gestandum super cor ad plures dies.

Ceratum super cor gestandum.

In materia verò humorali probo, pro pauperibus hoc

In humorali materia, pro pauperib.

℞. Ol. Amaracini,
Costini } *an. ℥. ß.*
Puluer. Diptamni Cretici,
Tormentillæ } *an. ℈. i.*
Croci ℈. ß.
M. & cum cera lota in vino f. vnguentum.

Ad idem facit theriaca liquata in vino aromatico; pro diuitibus verò

Pro diuitib. item.

℞. Ol. Iasmini, vel florum Citri,
Caryophyll. } *an. ℥. ß.*
Spec. Diambræ ℈. ij.
M. & cum cera lota in vino maluatico f. vnguentum.

Idem præstant vterq; diamoschus, confec. alkermes, lætificans Gal. & Rhasis, oleum ex balsamo Magni Ducis Hetruriæ: Fotus etiam ad eundem finem sic parandus

Fotus ad idem.

℞. Saluiæ,
Calaminth.
Diptamni,
Florum Anthos,
Borraginis,
Buglossi,
Foliorum Melissæ,
Cortic. & semin. Citri } *an. p. i.*
Sassafras, vel in eius defectu, Cinnamomi ℥. i.

M. & cum vino aromat. q. ſ. f. decoc. admouendum, vel ſpongia in eo madefacta, vel Bubula veſica illo repleta.

Sacculus etiam poterit pro eodem vſu fabricari

Sacculus pro eodem vſu.

℞. *Flor. Saluiæ,*
Anthos,
Serpilli,
Diptamni Cretici,
Meliſſæ,
Origani Orientalis } *an. p. i.*
Caryophyll.
Cinnamomi,
Galangæ,
Zedoariæ,
Tormentillæ } *an. ʒ. i.*
Saſſafras ʒ. ſ.

M. & puluer. omnia ſubt. & conſuantur in ſacculo ſerico purpurei coloris, qui ſupra cor ad longum tempus geſtandus.

Vſus prædictorum.

Hæc omnia poſt vniuerſalia medicamenta calida ſunt adhibenda, aut ſaltem tepida, regioniq; cordis, cùm ſecundum partem anteriorem, tùm poſteriorem applicanda: Præterea in naturis, & affectibus ad calidum, illis frigida aliqua poteritis adiungere, quales ſunt roſæ, ac ſantali, vel medicamenta, quæ ex roſis, ac ſantalis componuntur.

Cor alterantium triplex genus.

Sed iam conuertamus ſermonem ad illa, quæ cor ipſum alterant, & ſunt triplicis generis; alia enim detergendo, & attenuando obſtructiones cordis ſanant; eiuſdem cordis intemperiem emendant alia; ac tandem proportionem illius alia ſeruant: Priora ſunt interna, & externa; in ſerie internorum enumero pro diuitibus hoc

Detergētia, & attenuantia internè. Auri, & Arg. præp. habetur in libro de Ingreſſu ad Inf. ſect. 2. de remed. generoſiorib.

℞. *Limaturæ Auri, & Argenti præparatæ an. ℥. ſ.*
Spec. Diambræ ʒ. ij.

M. & melle, ac ſaccharo diſſoluto in aq. meliſſæ f. elec. cuius doſis eſt duplicata dragma pro vice;

Vel ℞. *Cinnamomi elec.*
Macis,
Semin. Meliſſæ } *an. ℈. i.*
Limaturæ prædictæ Auri, & Argenti an. ʒ. ſ.

M. & cum ſaccharo diſſoluto in aqua flor. citri f. rotulæ ʒ. ij. pro qualibet, cuius vna pro vice capiatur.

Pro pauperibus autem

℞. *Limaturæ Chalyb. præparatæ ʒ. i.*
Conſeruæ Bugloſſi ʒ. ij.
M. pro vna vice.

Reſoluentia ſupra enumerata hùc referantur, & potiſſimè ius Galli medicatum cum ſimplicibus ibidem præſcriptis, additis fœniculo, & petroſelino; ad idem confert diamuſcus, diambra, & lætificans Galeni ad ʒ. ij. At pro pauperibus tale quid medicamentum paretur

℞. De-

℞. *Decoc. in iure Melissæ,*
Radicis Buglossi,
Fœniculi,
Petroselini,
Corticum Citri,
Florum Borraginis ℥. iiii. — Pro pauperibus.
Syr. de duabus radic.
de Cortic. Citri,
Acetosi, vel Oximel. simpl. } *an. ℥. ß.*
M. pro vna vice.

Imò ex eodem decoc. potest parari oximel, quod per plures dies quinq; horis ante prandium assumi poterit, & præstabit in vesperi immediatè ante cænam deuorare similes pilulas

℞. *Pilul. Alephan. ʒ. ii.*
Aloes Soccotrinæ ʒ. ii ß.
M. & cum succo fœniculi, & buglossi f. pasta, cuius à gr. xv. ad ℈. i mensura pro vice offeratur, & in vsu eius perseueret per aliquod tempus patiens singulis octo diebus eas assumendo.

Externa deobstruentia non differunt ab ijs, quæ perscribuntur pro resolutione materiæ humoralis. — Eadem externa.

Medicamenta, quæ intemperiei debentur sunt calida, & frigida, & quoniam inter hæc aliqua simul proportionem cordis seruant, ideo quæ sunt huius census proponemus, quæ scilicet cordis intemperiem emendant, & proportioni consulunt, seruando caloris illius natiuum motum. Illud tamen in eorum compositione dignum animaduersione dijudicatur, vt vitentur ea, quæ impensè astringunt, cum motui caloris, ac respirationi sint infensa; quare temperatis agendum, & hæc cum resoluentibus administranda, aut cum alterantibus calidis, quales sunt rosæ, mastix, crocus, & spica nardi; prohibent enim hæc sua moderata astrictione dissipationem substantiæ calidi innati, quæ posset induci ab vsu calidorum, motumq; eiusdem caloris conseruant. Vlterius noto vehementer refrigerantia, & ipsa suspecta esse, ob eandem rationem sicuti, & valde calefacientia, vt quæ spiritum dissoluunt, & respirationem nimis solito crebram reddunt. Tertiò obseruandum, vt calida, & frigida, moderata tamen omnia inuicem misceantur, ita enim caloris qualitas conseruatur, & facilè vis medicamentorum penitiora peruadit. Ad intemperiem ergo calidam intensè. — Cordis proportionem, tẽperiemq; seruantia. Valde astring. reprobantur. Nimis refriger. pariter suspecta. Mixta vtiliora.

℞. *Semin. Lactucæ,*
Endiuiæ,
Spodii,
Rosarum,
Portulacæ,
Buglossi,
Santalorum,
Coriandrorum prepar.
Coral. rub.
Carabe,
Margarit. præpar. } *an. partes ii.* — In intemperie intensè calida.
Camphoræ part. quartam.
M. & f. pul. subt. cuius

℞. ʒ. i.

℞. ʒ. i.
Aquæ Roſ. ℥. *ii.*
Vini Aromat. ℥. *ſ.*
M. pro vna vice.

Vel ℞. *Conſer. Nenuphar.* } *an.* ℥. *ſ.*
Quatuor Conſeru. Cord.
Spec. Diamarg. frig. vel Diatrionſantal. ʒ. *ij. ſ.*
M. & cum ſyr. de borragine reformetur conſerua, cuius capiatur ℥. *ſ. pro vice.*

Ita etiam proſunt diamarg. frigid. & diatrionſantal. ad ʒ. ij. trochiſci de ſpodio ex aq. roſ. ad ʒ. j. exhibiti. Ad intemperiem verò calidam remiſsè

In eadem remiſsè.

℞. *Acidi Citri conditi* ℥. *iij.*
Fragment. omnium pretioſorum an. ℈. *ſ.*
Margar. præpar. ʒ. *i. &* ℈. *ſ.*
Fol. Auri, & Argenti puriſſimi an. nu. x.
Vel puluer. ſeu limatura vtriuſq; præparatæ, vt diximus, an. ʒ. *ſ.*
M. & cum ſyrupo de pomis f. elec. addendo ligni aloes ſub. pul. gr. xv.

Vel ℞. *Succi Buglosſæ depurati* ℥. *ſ.*
Pulu. Margar. } *an.* ℈. *i.*
Oſſis de corde Cerui,
Coral. rub.
M. pro vnica vice, addendo modicum ſacchari.

Conducunt etiam trochiſ. de camphor. ad ʒ. j. ex aq. roſ. ſicuti & thermæ frigidæ cum ſyrupo borrag. vel de pomis in primo cyatho; extrinſecè

Extrinſeca ad idem pro epithem.

℞. *Aquar. Acetoſæ,* } *an. lib. ſ.*
Roſ.
Viol.
Borrag.
Flor. Cord. } *an. p. i.*
Nenuph.
M. & bull. vnica ebull. deinde f. col. cum for. expreſſ. adde
Spec. Cord. pro epit. frig. ʒ. *ii.*
Oſſis de corde Cerui ʒ. *i.*
Camphoræ, } *an.* ℈. *ſ.*
Croci
Aceti Roſ. ℥. *iij.*
Vini Aromat. ℥. *ii.*
M. f. epith. cum panno ſerico purpureo, vel laneo roſato applicandum.

Pro vnguento.

Vel ℞. *Vng. Nenuph.* } *an.* ℥. *ſ.*
Ol. Roſ.
Spec. Diatrionſant. ℈. *ij.*
Been albi, & rubri an. ℈. *ſ.*
Camphoræ gr. iii.
M. & cum cera lota in aceto f. vnguentum.

Sac-

Sacculus etiam talis poteſt fabricari

℞. *Roſarum,*
Violarum,
Nenuph.
Flor. Borrag.
Bugloſ. } *an. p. i.*
Santal. omnium an. ʒ. ii.
Corall. rub.
Carabe,
Spodii } *an. ʒ. i.*
Been vtriuſq;
Doronici } *an. ℈. ſ.*
Camphoræ gr. xv.
M. & puluer. omnibus ſubt. f. ſacculus in quo reponantur.

Pro ſacculo, vel pila.

Ex his etiam poteſt confici pila in manibus geſtanda ad odorandum, loco been, & doronici ſubſtituendo lignum aloes, & macem, cum gummi tragacanthæ nutritæ in aq. roſ. & cum gr. iij. moſchi; hæc autem interna, & externa alterantia frigida totius prouidentiam ſupponunt, & repetenda veniunt, quoùſq; intemperies cordis perſeueret ieiuno ventriculo; externa cordi modò ante, modò retro applicantur, nec non & partibus pulſantibus, & in ſummo æſtu, ac in Æſtate actu frigida, vel ſaltem tepida, in Hyeme calida ſunt admouenda.

Vſus eorūdem.

In intemperie frigida probantur elec. aromat. ad diſcuſſionem, ſeu diſſipationem materiæ inordinata, nec non, & aromaticum caryophyll. ac antidotus magnæ, vel ſequens puluis

In frigida intemperie intrinſeca.

℞. *Zedoariæ,*
Doronici,
Caryoph.
Semin. Meliſ.
Been vtriuſq; } *an. ℈. i.*
Ligni Aloes,
Serici Crudi,
Croci } *an. ℈. ſ.*
Corall. rub.
Maſtich. } *an. ʒ. ſ.*
Sacchari opt. ad pondus omnium.
M. & f. pul. ſubt. cuius ʒ. i. ex vino odorato exhibenda.

Puluis.

Vel ℞. *Conſeru. Anthos ℥. ii.*
Cinnam.
Macis,
Nucis Muſch. } *an. ʒ. i.*
Moſchi,
Ambræ,
Auri ſubt. limati } *an. gr. v.*
M. & cum ſyr. decoc. citri f. conſer. cuius doſis erit ℥. ſ. pro vice.

Conſerua.

Vel ℞. *Conſeruæ flor. Citri ℥. ſ.*
Gall. Muſch. gr. v.
M. pro vnica vice.

Vel

Vel ℞. *Pulpæ cordis Accipitris ℥. ß.*
Folii ʒ. ii.
Sal Theriac. ℥. i.
M. & cum syr. de cort. citri f. pasta, cuius dosis est ʒ. i.

Vel ℞. *Conserua Borrag.* } *an. ℥. ii.*
Bugloss.
Acidi Citri ℥. ß.
Spec. Diamuschi dulc. } *an. ʒ. i. ß.*
Cord. pro cibo temper.
Puluer. Cord. Lupi ʒ. i.
M. & ℥. ß. capiatur post cibum.

Laudo etiam vinum supra ad resoluendum descriptum, laudo & thermas calidas cum syr. de cort. citri exhibitas; extrinseca eadem sunt, quæ resoluunt supra recensita, præterquæ tamen probo hoc epithema.

Eadem extrinseca.

Epithema.

℞. *Aq. Melissæ,* } *an. lib. ß.*
Borrag.
Buglossi
Flor. Anthos, } *an. p. i.*
Amaraci,
Semin. Cortic.
Cortic. Citri
M. & bulliant ad tertias, deinde f. col. adde
Puluer. Caryophyl. } *an. ℈. i.*
Nucis Muschatæ,
Semin. Ocymi,
Cinnamomi
Ligni Aloes, } *an. ℈. ß.*
Croci
Vini odorati ℥. iii.
M. & dictis adde gr. iii. moschi, & ambræ.

Theriaca quoq; liquata vino, optimum præstat linimentum, sicuti & alia elec. quæ supra præcepimus;

Vnguẽtum.

Vel ℞. *Ol. Costini,* } *an. ℥. i.*
Liliacei
Puluer. Zedoariæ, } *an. ℈. i.*
Tormentill.
Been vtriusq;
Caryophyll.
Cinnamomi
M. & cum cera lota in vino f. vnguentum.

Sacculus ibidem descriptus hûc referatur: Pila autem sic conficiatur

℞. *Laudani,* } *an. ℥. ß.*
Celzoini,
Styracis

Ligni

Ligni Aloes,
Nucis Muſchatæ,
Caryophyll. } *an. ℈. j.*
Cinnamomi,
Macis

Zedoariæ,
Cardamomi, } *an. ℈. ſ.*
Cubebarum

Pilæ compoſitio.

M. & cum tragacanth. nutrita in vino odorato f. pila, manibus contrectanda, vt melius odorem emittat.

Hæc omnia extrinſeca actu calida, vel ſaltem tepida adhibenda, regioni cordis, & partibus pulſantibus admouenda.

A proprietate operantia.

Quæ peculiari quadam facultate cordis proportionem ſeruant ſunt os de corde Cerui pulverizatum ex vino, aut aqua roſ. vel bugloſſæ datum; ſecundum puluis blatę bizantiæ ex ſyr. borrag. tertium puluis cordis Simiæ aſſi, & ſicci ad ʒ j. ex melicrato; tandem puluis radicis ſcorzoneræ, vel ſuccus eiuſdem epotus: Hũc quoq; inter alterantia refero ea, quæ venenum domant, ceu tale venenum intus gignatur, vt in febre peſtilenti, & in ſtatu peſtilentiæ, ſiue aſſumptum fuerit, quorum alexipharmaca petantur infra ex proprio tractatu de venenis; communia tamen intus, & extra vſurpata ſunt antidotus magnæ, & præcipuè theriaca, quæ omnibus modis in vſum traducitur, licet in ætate puerili cautè admodum veniat incedendum.

Fluẽtem materiam, quæ auertant. Reuellentia. Spiritus reſtaurantia.

Superſunt medicamenta, quę in acceſſione materiã fluentẽ auertunt à corde, & quæ fluxam inibi detentam diſcutiunt, & quæ tandem ſpiritus ipſos recreant, ac reſtaurant: Quæ reuellunt ſunt clyſteres, & glandes acres, quorum deſcriptiones repetere ſuperuacaneũ:Quę diſcutiũt ex prægreſſis ſatis abundè innoteſcunt: Quę tandẽ ſpiritibus reſtauratione conſulũt, ac cordi proſpiciũt, ſunt illa odorata inter reſoluẽtia connumerata, & naribus admota, qualis eſt pila ad intemperiẽ frigidã ordinata; ſufficitur tamen his euaporatio facta cũ ſpõgia imbuta in vino decoctionis aromatũ, et aliorũ ſupradictorũ, quæ, eò magis præſtans erit, ſi aliquid moſchi addatur, & ambræ, quemadmodum ad idem conducit vinum Creticum cũ moſcho repoſitum in phiala anguſtioris foraminis.

Palatũ, quibus illiniendum.

Palatum poteſt illiniri confectionibus odoratis, & moſcho refertis, quæ tamen non ſic indiſcriminatim ad vſum perducenda, maximè in mulieribus propter vterum, & in ijs quorum caput nimis vſu odoratorum læditur; ſiq; dolor aliquis præſens fuerit, ac palpitationi iungatur, mitigandus placentula ex vitellis ouorum aſperſa, puluere ſemin. meliſſæ, aromat. & præcipuè ſcorzoneræ, in eundem vſum traducitur omentum calefactum in ol. chamæm. & eodem puluere aſperſum.

Victus ratio. Aer qualis probetur.

Victus rationem opportunam dictis adiungendam eſſe decerno, ne prædicta irrita forent; quare in omni cauſa aer puriſſimus eſſe debet, cum ad ſpirituum fabricam concurrat materialiter; in frigida autem cauſa, ceu intemperie alteretur cum ſaluia, roremarino, ſerpillo, pulegio, maiorana, calamintha, meliſſa, ſatureia, ladano, ſtyrace, & aromatibus, ex his parando vaporationes, ſuffumigia, & inſperſiones pauimenti ædium; in calida verò cauſa pariter, & intemperie adhibe roſas, violas, flor. nenuph. folia ſalicum, vitium, ac ſantalos, qui pulverizati inſperguntur cum irroratione aquæ, & aceti roſati, ac modico camphoræ; aer flabellis quoq; ventilandus, fontes in cubili cum aqua frigida machinandi, & induſia prædictis ſuffumigare, & inſpergere quam maximè conducet. Cibus in palpitatione frigida ſit attenuans, ideo carnes probatorum animalium potius aſſæ, quàm elixæ commendantur, & eò magis, ſi alterentur ſimplicibus cardiacis calidis ſupra enumeratis, & aſpergantur aromatibus pulueratis; in calida verò carnes Pulli, & aliæ temperatæ, elixæ potius, quàm aſſæ vſurpandæ;

Cibus ſecũdum diuerſitatem cauſæ imperãdus.

ægri in ferculis vtantur ſpec. cordial. pro cibo factis; vitelli ouorum cum ſucco arantiorum, limonum, & agreſtæ haud deſpiciendi, dummodo cibus plurimi ſucci non interdicatur; fructus aromatici odorati, qualia ſunt poma, & pyra commendantur. Potus in cauſa frigida ſit vinum ſubdulce, clarum, tenue, fuluum, vel flauum, mediæ ætatis, odoriferum, & ſi opus fuerit diluatur cum aq. meliſſæ, borrag. vel bugloſſi, meracius tamen ſemper bibatur in hac cauſa; in cauſa verò calida ſit tenue, aquoſum, aut ſaltem dilutum cum aq. roſ. vel acetoſæ; at ſi caliditas magna eſſet, abſtinendum à vino, loco illius ſubſtituendo vinum granatorum, quandocumq; vinum conceditur optimum eſt in vtraq; cauſa illud inaurare cum laminibus auri ignitis in eo extinctis, vel argenti. Somnus, & exercitationes moderata omnia. Aluus omninò mollis ſeruanda arte, ſi non natura: Animi quoq; pathemata, ac Venus palpitationis vera peſtilentia; his ergo ſic obſeruatis perficietur curatio Palpitationis.

Potus pariter.

Somnus, & animi curæ.

CAPVT DECIMVM.

De Lypothimia, & Syncope.

Affectus pernicies, & generatio.

PEſſimus prædictos ſequitur affectus, Lypothimia ſcilicet, & Syncope, iuxta illud vulgare prouerbium ***Syncope de medio tollit***, quorum alter, Lypothimia ſcilicet cordis virtutem motricem atq; pulſificam imminuit; Syncope verò aliqua ex parte, ideſt quò ad ſenſum aufert, ambæ tamen ab eadem ſuæ generationis cauſa morbifica producuntur, à caloris ſcilicet, & ſpirituum in corde violenta congregatione, meritò cuius reliquæ corporis partes hiſce duobus, calore videlicet, & ſpiritu deſtitutæ, emortuæ videntur, vt ægros naturæ fatum impleuiſſe perſæpè dijudicetur; quare horum affectuum nomine patet nos intelligere, quando homines ſubitò, veluti mortis ſimulacro corripiuntur, eò quòd in eis animus certo quodam modo deficiat, quia regendi munere haud fungitur, quod ſibi peculiare cenſetur, vt prædictos affectus Vulgus ***animi deliquium*** communi denominatione appellet.

Indicationes.

Horum ergo curatiuæ indicationes, non ex ipſa ſpirituum, & caloris retractione, ceu ad intima deducendæ conuerſione, ſed à cauſis ipſius retractionis perquirendæ; illis enim ablatis, hæc & ipſa remouetur; cum ergo retractio originetur à defectu ſpirituum vitalium, & hi neceſſariò deficiant, aut quia retentrix cordis non fungitur proprio munere, vt in cauſa reſoluente obſeruatur, aut quia expultrix cordis eoſdem non expellit propter cauſam ſuffocantem, ideo à cauſa reſoluente, & ſuffocante eliciendæ indicationes, quemadmodum à calore, & proportione eiuſdem cordis; huius autem indicationes ex prægreſſis liquent.

Spirituũ retẽtio, & reſolutio quomodo fiat.

Quare ad læſionem retentionis ex reſolutione conuertenda meditatio, ſequitur enim læſio hæc, vel morbum in via dilatata, vel errorem externum, eò quia ſpiritus tenues ſunt, & pauci; ratione igitur dilatationis, aſtringendum; ratione verò paucitatis, examinandum, numquid copioſi generentur, ſed reſoluantur poſtea propter aliquam inſignem, & præcipitem euacuationem, quoniam, hoc in caſu, ſi euacuatio proueniat à toto, vt in ſudore copioſo, aſtringendum; ſi ab euacuatione partis, & aſtringendum, & reuellendum, vt in narium hæmorrhagia, in fluxu ſanguinolento, vel alia ſimili euacuatione; quòd ſi ob inſignem calorem reſoluantur ſpiritus, ob immodicas vigilias, ob exercitationem, ac motum corporis nimis concitatum, & diuturnum, tunc auferendus motus, vel cauſa illius, immodica vigilia ſoporificis compeſcenda, & immodicus calor refrigerantibus coercendus; at ſi pauci generantur ſpiritus, vel agentis vitio, vel materiæ à qua producuntur defectu, tunc examinandum vtrum agens, facultas ſcilicet vitalis aberret à proprio ſcopo propter intemperiem frigidam, & ſiccam

cam cordis, quia tunc calefaciendum eſt, & humectandum, deinde an materiæ vitium debeat referri in ſanguinem, vel in aerem inſpiratum; ſi in ſanguinem, nunquid à vitio quanti, aut qualis, nam in quanto, ſi deficiat ſanguis ob læſionem facultatis ſanguificatricis hepatis, præſidia petantur ex tractatu morborum hepatis, quòd ſi deficiat ob defectum alimenti, vt in caritate annonæ, & fame alimentis, ceu alimentalibus præſidijs agendum eſſe patet; at ſi vitium à qualitate dependeat, quia ſanguis ſit prauus ob ſuccum crudum, tunc decoquentibus ad idem accommodatis vtendum; quòd ſi materiæ vitium refundatur in aerem inſpiratum prauum, & peſtilentem, aer per accommodata remedia expurgandus, rectificandus, corrigendus. Sed dum ſic occurrimus cauſis reſolutionis, opportunum cenſetur habere rationem erroris externi, defectus ſcilicet ipſorum ſpirituum per ea remedia, quæ ipſos multiplicant, & reſtaurant, quòd cum niſi ſimilitudine obtineatur, ideo deficientia ſpiritus requirit alimentum vaporoſum, ac tenue, tãquam illud, quod magis ſimile, vel quod facilius reparat ſpiritus; at vbi ijdem ſpiritus nimis tenues forent, & ob id facilius reſolubiles, tunc indicatur idem, ſed aliquo modo incraſſans. Erroris externi ratio eſt habẽda.

Cæterùm vbi ſuffocatione dicta mala ingruant, cum hæc non aliunde proueniant, quàm à fruſtratione expultricis, quia non expellit, vt deberet, operæ pretium eſt animaduertere, quòd hoc, vel à morbo dependet, vel ab errore externo: Morbus eſt in mala conformatione, ſeu in via, & eſt obſtructio; hæc igitur, cum fiat à materia craſſa, lenta, & copioſa, docet attenuandum, detergendum, & euacuandum: Error verò habet rationem interni, & externi: Internus, vel eſt dolor, & indicat anodynum; vel eſt prauus, & corruptus ſuccus tantùm, vt in ſuppreſſione menſium, & puerperij, & poſtulat eradicans; vel non tantùm eſt corruptus, ſed etiam venefica qualitate infectus, vt in ſtatu peſtilenti, & in feminis retentione, & tunc alexipharmaca petit; quòd ſi ſit idem ſuccus, non quâ prauus, ſed quâ copioſus, minuendus eſt: Externus error, vel eſt aer prauus, & peſtilens, & agendum vt ſupra; vel eſt cibus, & potus, aut nimis copioſus, & minuendus; aut prauus, & amouendus, atq; mutandus; vel eſt timor, & mæſtitia, & omnis illorum cauſa obtruncanda. Verùm enim verò, quoniam in ſuffocatione ſpiritus, & ipſi deficiunt, propterea & in hac, vt ſupra reficiendi, ac reſtaurandi. Suffocatio, vel à morbo, vel ab errore fit externo.

Sed ad remediorum materias, & potiſſimè præſeruatorias meum conuertens ſermonem illud moneo animaduertendum, quòd petendæ ſunt ex curatione affectuum dictorum, & dicendorum, nec non & ad curationem illorum animi affectuum, qui Lypothimiam, ac Syncopem inducere valent, qua propter in præſenti agamus de materijs remediorum, quæ ad hoſce affectus actu exiſtentes curationem faciunt. Medicam. præſeruatoria.

Chirurgicæ ergo materiæ erunt, in Syncope, venæ ſectio, & hæc conuenire creditur ob ſanguinis triplex peccatum; primum eſt ſecundum ſubſtantiam, dum prauus, & nutritioni ineptus, ſiue putreſcat, ſiue ad putredinem paratus exiſtat, cùm ratione motus, tùm ratione copiæ, imò à cæteris vitijs non indicatur miſſio ſanguinis, niſi illis ſemper adiungatur copia, cum neq; ſemper præſente copia tutum ſit ad hoc remedij genus deuenire, cum ad permittens reſpicere oporteat; in Syncope enim, quamuis virtus ſecundum ſpiritus tantùm langueat, non autem ſecundum carnes, & ſolida, ſectionem tamen venæ non videtur ſemper permittere, ſed tantùm, ſi torpeat penes ſpiritus occaſione cauſæ ſuffocantis; quòd ſi ob reſoluentem cauſam infirma reddatur, nunquam ſectionem venæ permittit; at conueniente ſectione venæ, ſanguis haud copioſus eſt educendus, ſed ſenſim, & per partitas vices; & vbi in toto ſanguis redundat incidatur baſilica dextera, ſiq; menſes fuerint ſuppreſſi, vena tali; hæc enim, non ſolùm euacuat, ſed etiam reuellit, quæ etiam proderit in hæmorrhoidarum ſuppreſſione, licet magis conducat illas hirudinibus aperire ad ramum ſplenicum, vt alibi demonſtrauimus. Sectio venę, ob triplex vitiũ in Syncope conuenit.

Cucurbitulæ ſcarificatæ ſunt multi vſus, quia & loco ſectionis venæ adhibentur in Cucurb. max. vtiles.

 vitio

vitio sanguinis, ob virium infirmitatem, cùm quia tutius, & felicius administrantur, tùm quia maximo cum fructu post sectionem venæ ad tollendas reliquias plenitudinis apponuntur; quando ergo sectioni venæ substituuntur, & illius loco adhibentur, hoc fit, quia vires non admittentes sectionem venæ, sustinent cucurbitulas cum scarificatione, & Medicus tutius, ac iucundius cum patiente aget, imò (habita etiam ratione ætatis) cum minori discrimine applicabit cucurbitalas, quàm venam secare valeat. Locus vbi sunt affigendæ, quamtumuis sit vbiq; partibus tamen infernis cum maiori vtilitate admouentur, animaduertendum tamen, quòd in Syncope à causa resoluente debent vsurpari absq; scarificatione, & siccæ, secundum commune iudicium, quemadmodum in eundem reuulsionis vsum conueniunt ligaturæ, & frictiones, quia non solùm compescunt sanguinis motum à causa suffocante aliò illum trahendo, sed etiam quia languentem, & sopitam, imò quasi emortuam excitant virtutem, ad quod assequendum quam maximè conducit euulsio barbæ, & pilorum occipiti, nariumq; ac auricularum violenta tractio, imò alta voce patientum nomina appellare, os vi aperire, & excitatorium aliquod medicamentum immittere præstabit, & eò magis, si vehemens dolor Lypothimiæ, vel Syncopi sit coniunctus, quandoquidem vis vi repellitur, operæ tamen pretium est, propter reuulsionis necessitatem non seruare partis rectitudinem, sed oppositam eligere partem.

In Syncope à causa suffocante nil præstantius cucurb. magna.

In omni Syncope à causa suffocante, nihil est præstantius cucurbitula magna cum multa flamma sinistro admota humero, quoniam obstructa itinera spiritibus dilatat, & patefacit; non nego tamen etiam in Syncope à causa resoluente frictiones, & ligaturas conuenire, vbi tamen resolutio successerit alicui particulari euacuationi, sed hoc in casu, remotis adhibeantur partibus, imò & cucurbitulæ siccæ in eundem finem vsurpantur, in mensium enim eximio fluore partes superiores fricamus, & cucurbitulas subtus mammas apponimus; in narium verò hæmorrhagia, quasi contrarium præstamus, nam crura, & iuncturas inferiores ligamus, & fricamus, hypocondrijsq; cucurbitulas applicamus.

Vsus prædict. quando prohibeatur.

Tandem in insigni totius euacuatione, ceu sensibili per sudorem, ceu insensibili per euaporationem, atq; exhalationem spirituum, atq; humorum ex nimia tenuitate, & habitus raritate euitandæ sunt prædictæ administrationes. Sed tunc, præter medicamenta infra præscribenda ventilationes instrumentis appropriatis machinandæ: Hûc quoque referenda, quæ ad excitandam sopitam facultatem supra imperauimus, quæ etiam ad vsum perducenda in ijs, qui hoc morbi genus incurrunt, ratione famis, & inediæ.

Pharm. in Lypoth. & Syncope, vel spirituum, vel facul. sopitã respicit.

Materiæ Pharmaceuticæ cùm in Lypothimia, tùm in Syncope sunt duorum generum, quia spirituum alia rationem habent; respiciunt verò alia facultatem sopitam: Quæ verò ad spiritus diriguntur, vel dissipatos reparant, & resarciunt, vel effusos per corpus contrahunt, & simul eorundem dissipationem cohibent; prioris generis sunt odorata, quæ non modò in Syncope à causa resoluente locum habent, sed & in ea, quæ est à causa suffocante, vt in primò ad Glauconem 14. docemur, dum ibi approbat in Syncope ex timore odorata; hæc autem, me iudice, ad varietatem causæ variari debent, quia in causa calida, & euacuante, odorata frigida erunt ex vsu, quale esset medicamentum hoc modo fabrefactum.

Ad spir. restan. in causa calida.

℞. *Santal. omnium an. ℈. ß.*
Baccarum Mirti, }
Flor. Viol. } *an. ℈. i.*
Rosf. }
Ligni Aloes gr. viii. vel Moschi gr. iii.
Camphoræ gr. iiii.

Puluis, vel pila ad idẽ.

M. & f. puluis subt. & deligetur in syndone rara, sæpiusq; ad odorandum offeratur, vel duplicata eorundem simplicium dosi cum mucilagine nutrita in aq. ros. formetur pila, vt supra in praecedenti capite ad eundem vsum. Po-

Poteſt etiam parari odoramentum humidum ſic — *Odoram. humidum.*

℞. *Aq. Roſ.* ℥. *iii.*
Aceti Roſ. ℥. *i. ſ.*
Vini Cretici ℥. *i.*
Santal. omnium an. gr. viii.
Camphoræ gr. iii.

M. & ponantur in phiala vitrea anguſtioris foraminis, & agitata naribus apponatur.

Quo medicamento, vel etiam acido citri, limonis, & arantiorum partes internæ oris vi apertæ illiniri, ceu irrigari poterunt, vel illiniantur confectione ex tribus ſantalis, ſaccharo roſ. aut alijs ſimilibus, vini odorati guttis aliquot additis. Sed hoc in caſu ſummoperè mihi arrident, quæ cordi, partibus extremis pulſantibus, ſcroto in viris, ac mammis in mulieribus admouentur, in quem vſum poteſt fabricari tale epithema.

Epithemata pro ſcroto, & mammis.

℞. *Aq. Viol.*, *Roſ.*, *Acetoſæ*, *Borrag.* } *an. lib. ſ.*
Spec. Cord. pro epit. cord. frig. ℥. *ſ.*
Cortic. Citri, *Oſſis de Corde Ceruí* } *an.* ʒ. *i.*
Ligni Aloes, *Croci* } *an.* ℈. *i.*
Aceti Roſ. ℥. *iii.*
Vini Maluatici ℥. *ii.*

M. pro epit. quod in diuitibus vigorari poterit additione moſchi ad gr. ij. vel iij.

Vel ℞. *Aq. Roſ. lib. i.*
Aceti Roſ. lib. ſ.
Vini Maluatici ℥. *iij.*
Croci ℈. *ſ.*

M. quod medicamenti genus potius præ ſe fert ſpeciem fomenti, quàm veri epit.

Sacculus etiam ſic conficitur

Sacculus in cauſa calida.

℞. *Quatuor flor. Cord.*, *Nenuph.*, *Bacchar. Mirti* } *an. p. i.*
Santalorum omnium, *Cortic. Citri* } *an.* ʒ. *i.*
Ligni Aloes ℈. *i.*
Croci ℈. *ſ.*

M. pro ſacculo, modo aliàs edocto machinato, & hæc valent in cauſa calida.

In cauſa verò frigida

In frigida cauſa pro pauperib. diuitibuſq;

℞. *Aq. flor. Citri, vel Arantiorum* ℥. *iij.*
Aceti ℥. *ij.*
Vini Maluatici ℥. *i.*

Ligni

Ligni Aloes ℈. i.
Moschi, } *an. gr. ij.*
Ambræ
M. & reponantur in phiala vitrea adhibenda, vt supra.

Pro pauperibus

℞. *Decoc. siue aqua Anthos*
Saluiæ
Serpilli
Corticum Citri ℥. iij.
Aceti ℥. ij.
Vini Maluatici ℥. i.
Cinnamomi,
Caryophyl.
Macis, } *an. ℈. ß.*
Nucis Muschatæ
M. pro eodem vsu.

Vel pro irrigatione partium oris, quæ confec. aromat. & odoratis in capite superiori descriptis inter cardiaca calida poterunt illiniri. Odoramentum siccum pro diuitibus componitur cum spec. diambræ, & aliorum electuar. dictorum in petia rara ligatorum; pro pauperibus habere potestis puluerem ex flor. saluiæ, anthos, citri, arantiorum, cinnamomi, macis, cortic. citri, caryophyl. nucis musch. & ligni aloes; imò idem puluis cum tragacanthæ gummi nutrita in aq. flor. citri, vel anthos in pilam potest transmutari; habetur etiam, & hoc epith. supradictis partibus cordis, partium extremarum, pulsantium, scroti, & mammarum admouendum.

Odoram. sicca.

Epithema pro pauperibus.

℞. *Aq. Melissæ,*
Anthos, } *an. lib. ß.*
Borrag.
Buglossæ
Puluer. Cinnamom.
Cortic. Citri } *an. ʒ. ß.*
Caryophyl.
Macis
Ligni Aloes ℈. i.
Croci ℈. ß.
Vini Maluatici ℥. iij.
Aceti ℥. ij.
M. pro pauperibus.

Aliud pro diuitibus.

Pro diuitibus autem

℞. *Aq. flor. Citri,*
Arantiorum } *an. lib. ß.*
Melissæ lib. i.
Spec. Diambræ ʒ. ij.
Ossis de Corde Cerui ʒ. i.
Croci ℈. ß.
M. & cum aceto, ac vino maluatico, vt supra f. epith.

Sac-

Sacculus verò hic erit

Sacculus.

℞. *Flor. Borrag.*
Buglossi,
Citri,
Arantiorum,
Anthos } *an. p. i.*

Cinnamomi,
Caryophyll.
Nucis Musch.
Macis } *an. ℨ. i.*

Ligni Aloes ℈. i.
Croci ℈. ſ.

M. & consuantur in sacculo serico purpurei coloris, vel inuoluantur in gossipio, & cum eodem serico consuto paretur sacculus ad formam cordis, eidem cordi superimponendus, quod remedij genus vigorabitur, nisi quid impediat, vt caput in viris, & vterus in fœminis, si adiungantur gr. aliquot Galliæ muschatæ, vel moschi, & ambræ cum Zibetto.

In Syncope autem ab inedia, ac fame naturali exorta probantur odores alimentales à carnibus optimis assatis eleuatis, & quamquam in hystericis fœtida ahibeantur, hoc fit meritò vaporum ascendentium, non autem ratione spitituum; vtcumq; tamen odorata cordi, & pulsibus aliquo modo calida applicentur, & in principio adhibeantur, præterquam in Syncope pendente à succis crudis. Vt effusi spiritus contrahantur, & vigorentur medicamina refrigerantia sunt ex vsu, quæ tamen in Syncope tantùm à causa resoluente adhibeantur, asspersio tamen faciei cum frigida simplici, vel cum rosacea, aceto, & puluere santalorum generosissimum est ad hoc remedium; imò fieri potest omnibus partibus denudatis, quinimo partes internæ narium ijsdem possunt irrigari; totum quoq; inungendum ol. rosſ. omphacino, myrtino, melino, puluisq; illi, præcipuè verò thoraci inspergendus ex myrto, ac rosis, cum flore farinæ, & gypso.

In Syncope ab inedia, & fame.

Effusi spiritus quomodo euocandi.

Medicamenta, quæ facultatem sopitam excitant dictis sufficienda; quare in Syncope à causa suffocante, calida, atq; ingrata sint oportet; vnde palatum inungatur antidotis magnis, & antiquis, confec. ex tribus piperibus, ex galanga, & huiusmodi alijs, sicuti etiam ex diasinapi; sed & odoramenta ex nigella modicè torrefacta, ac nasturtio, & castorio in petia rara deligatis plurimum valent; sternutatoria quoq; vt alibi diximus, idem præstare creduntur; præterea Gallinæ pluma aceto acri imbuta, & in nares immissa ad idem conducit, quemadmodum cum maxima ægrorum vtilitate panis assus cum aceto contusus in panno lineo adligatur.

Facultatem sopitam excitantia.

In Syncope à causa suffocante.

Victus ratio est hæc, vt aer in qualibet causa sit purus, ac limpidus; in calida & resoluente frigidus, & adstringens, quòd cum penes statum naturalem desideretur, reddatur talis simplicibus iam descriptis; in causa suffocante sit moderatè frigidus. Cibus in Lypothimia, ac Syncope à causa resoluente sorbilis, ac facilis coctionis esse debet, & multi, ac subiti nutrimenti, nam post odores alimenta liquida, quæ habeant has dotes ad reparationem spirituum, quam maximè præstant; inter hæc enumero vinum tenue, flauum, & antiquum in os instillatum, & quam primùm vires euigilari, ac recreari ceperint exhibeatur frustulum panis eodem vino imbutum, præter vinum, succum, & aquam carnis, vitellos oui ex iure optimarum carnium consumpto, quibus aliquid vini miscere haud inutile, quinimo ipse felicissimo cum successu vti consueui guttis aliquot elixir vitæ ex eodem iure: In Syncope verò à causa suffocante tutò vinum conceditur, quamuis cibaria solidiora esse debeant; oportet tamen distinguere, nam sangui-

Viuendi ordo.

Cibus in causa resoluente.

Idem in suffocante.

Obseruatio circa cibi exhibitionẽ. ſanguine redundante à vino abſtinendum; ſed animaduertendum etiam eſt, quòd in Syncope à cauſa calida, vel frigida non eſt vno modo incedendum; quia in Syncope à cauſa calida, ex frigida dandum; in frigida, ex calida, & hæc pariter ſunt obſeruanda in cibis, quia in cauſa calida frigidis; in frigida calidis agendum, ceu inuicem, eadem ſeruata proportione malaxanda; in priori ergo cibarijs miſceantur ſuccus limonis, citri, & puluis cordialis; in poſteriori aromata, ſiue elixir vitæ, quod ſanè felicius vſurpabitur. Et hæc de Lypothimia, ac Syncope, & de omnibus thoracis affectibus hoc loco curandis.

SECTIO TERTIA.

De Morbis Partium Naturalium, Ceu Infimi Ventris.

QVoniam liquet ex ijs, quæ in duabus huius Tertij Libri ſectionibus meditata fuere, qui ſint, & quomodo curandi veniant morbi facultatis animalis, & vitalis, iure optimo, & ſecundum Medicam doctrinam ſupereſt, vt in hac tertia ſectione eos ſpeculemur, qui naturali facultati incommoda afferunt, quippe qui communius, & facilius incurruntur. Cæterùm illud animaduerſione dignum cenſetur pro eorumdem doctrinali habenda diſtributione in viuentibus facultatem naturalem ad tria opera dirigi; ad generatricem ſcilicet, propter ſpeciei conſeruationem; ad altricem, propter indiuidui tutelam; & ad auctricem, propter actionum eiuſdem indiuidui perfectionem. *Facultas animalis ad tria redigitur.*

Generatricis facult. officium. Generatricis ergo proprium munus eſt fœtum membris, ac ſingulis partibus conſtitutum expromere; qua de re, vt ab alijs certo quodam modo diuiſa, atq; ſeiuncta peculiarem inſtituimus librum, quartum videlicet, in quo de morbis vtriuſq; curationem recenſebimus.

Auctricis item. Auctricis verò officium eſt partes ipſas ad eam magnitudinis molem extendere, atq; penes quantitatem maiores reddere, vſquequò illæ ſuæ formæ atq; figuræ complementum receperint, quod ad perfectionem actionum, opportunum non modò, ſed neceſſarium dijudicatur, cuius morbi, non minus per diuerſas totius operis partes diſſeminati exiſtunt, quàm per totum corpus huius facultatis operationes ſint diſperſæ, ideo illorum meminimus varijs in locis, potiſſimè vbi de nimia totius obeſitate, gracilitateq; de tabe, & alijs ſimilibus affectionibus verba fecimus.

Alteratricis tertiò. Alteratricis vltimò illud eſt opus, vt ſubſtantia aliò nutrimentum conuertat nutriendo, illud aſſimilando, vt ex Gal. habemus tertio de facult. naturalibus, & 1. Epid. 11. & hoc adeo viuentium proprium cenſetur, vt dixerit Philoſophus primo de Gen. & ſecundo de Anima tandiu viuere animal, quamdiu nutritur, iccircò apprimè neceſſaria cenſetur nutritio, & nutritionis dicata inſtrumenta, huiuſq; veritatis rationem attulit idemmet Ariſtoteles in libro de longitudine, ac breuitate vitæ, quando dixit vitam aliud non eſſe, quàm permanſionem caloris in humido, ita vt niſi humidum conſeruetur, calor intereat, calor enim perit ſimul humido diſſipato, quemadmodum in lucerna, olei defectus cauſat reciprocam flammæ conſeruationem, hoc autem humidum ex continua caloris actione depaſcitur, vt propterea illud aſſiduè reficere, non modò opportunum, ſed & quam maximè neceſſarium exiſtat, vt ad illius conſeruationem vnà calor ipſe tueatur, & armonia inter hæc duo ad vitæ perennitatem traducatur. *Nutritionis neceſſitas.*

Nutritio, quid ſit. Porrò munus hoc natura peragit nutritione, cum non ſit aliud nutritio, quàm reparatio quædam ſubſtantiæ illius, quæ à calore naturali aſſiduè reſoluitur, & hoc præſtat nouæ ſubſtantiæ ſimilis tamen aggeneratione. Cæterùm quoniam opus hoc perficere haud valet, niſi cum multiplici inſtrumentorum varietate, propterea plurimis viſceribus animal inſigniuit, cuius facti illa eſt cauſa, quoniam nutrimentum à ſui primordio,

mordio, non tantùm dissimile, sed etiam quodammodo contrarium apparet, saltem in multiplicitate qualitatum secundum species, & tamen ex naturæ legibus, vt excellentissimorum Philosophorum, ac Medicorum doctrina suadet simile effici debet. Similitudo igitur hæc diuersis perficitur concoctionibus, vt 4. Meteor. diffusè monstrauit Philosophus, & tertio de facult. natural. Gal. propterea vasa quoq; & instrumenta multiplicare fuit naturæ pernecessarium; imò & naturali facultati auxiliantes, & ministras adijcere facultates, qualis est attratrix, retentrix, alteratrix, & expultrix, vt pote quæ nutritioni, & alimentorum confectioni, seu assimilationi existunt perquam vtiles, operæ enim pretium, vt fiat nutritio omnium partium nostri corporis, alimentum ad quantumuis penitiores illius partes attractrice, traducere, detentrice, detinere, altrice, assimilare, & conficere, & quæ dissimilitudinis sunt causa inutilia, excrementa expellere, quarum facultatum, ac instrumentorum illis applicatorum congeries, si à proprio, & à natura sibi constituto scopo aberrare contingat, varia quoq; morborum suboritur syndromes, quorum curationem in hac sectione tentandam aggredimur, & horum omnium ratio est, quia, etiam si facultates de se impassibiles, atq; immortales existant, ex peruerso tamen statu, ac dispositione instrumentorum illis inseruientium, quales, quales illæ sint, læduntur, iccircò de curatione morborum prædictorum meditationem aggressuri, illius institutionem inchoabimus à morbis, qui primam concoctionem in ventriculo celebrandam turbant, chylificationem appellatam, quicquid fit de masticatione in ore digesta, quam aliqui (fortasse ineptè) coctionem vocant; dixi ineptè, quoniam præparationis species à viris alioquin doctissimis nuncupatur, cùm quia in illa nulla fit excrementorum separatio, tùm quia nulla fit specifica cibi mutatio, quæ duo in qualibet coctione necessaria creduntur.

Similitudo pluribus perficitur coctionibus.

Masticatio, ineptè digestio appelletur.

Agam igitur prius de morbis ventriculi, quoniam in illo, tãquam in olla fit hæc prima digestio, chylificatio scilicet; mox videbimus intestinorum morbos, quoniam, cum in qualibet coctione, (vt dicebamus) excrementa, & tenuia, & crassa separentur, quæ per loca à natura excogitata expelli debent, iuxta illud omne præter naturam expellendum, taliaq; sint intestina, tãquam ea, in quæ decumbunt primæ coctionis excrementa, ideo secundo loco de affectuum intestinorum curatione pertractabimus, vt incommoditatibus occurramus, quæ illos sequuntur; cæterùm quoniam intestinis diuersæ adiacent partes, propterea & inibi perpendemus morbos eisdem partibus sollicitudinem incutientes; tertiò de vitijs secundæ coctionis verba faciam, quæ cum in iecore exerceatur, sanguificatio appellata, hinc morbi omnes ad iecur attinentes perpendendi erunt hoc in loco, cùmque huius coctionis excrementum crassum in liene recipiatur, sicuti tenue in cysti fellis, ideo quarto loco proponam affectus ad lienem attinentes, cùm qui cystis fellis sunt peculiares ob vicinitatẽ huiusce particulę in tractatu de morbis iecoris contineantur; tandem vltimo loco pertractabo morbos ad partes vrinæ destinatas spectantes, quia huiusmodi partes excolamentum venarum recipere censentur, quod ad posteriorem (absq; hæsitatione) coctionem pertinet, in particulis totius corporis, iuxta vniuscuiusq; proportionem compilatam; quare affectus, qui illi officiunt, inter affectiones toti corpori communes, vt fecimus, sunt reponendæ.

Morborum peragendorum ordo in sect. 3.

Quinq; ergo huius sectionis sunt tractatus; primus de morbis ventriculi, & quarumdam partium illi in sua operatione consentientium; secundus de morbis intestinorum & partium adiacentium; tertius de morbis iecoris, siue à iecore quomodocumq; dependentibus; quartus de morbis ad lienem attinentibus; quintus & postremus de morbis partium vrinæ à natura dicatarum, sicq; absoluta erit tota hæc tertia Sectio.

Corollariũ dictorum.

SECTIONIS TERTIÆ
TRACTATVS PRIMVS
De Ventriculi Affectibus.

Vetriculus, vt membrũ int grãs corpus, vel vt pars nutritioni dicata considera-tur.

Eiusdem morbi, vt mẽbrum est.

CVm Ventriculus nobis se se offerat primo loco contemplandus, vt membrum in quo chylificatio, idest prima coctio celebratur, illius structuram perpendentes statuimus, vel tãquam membrum humanum integrans corpus nostræ animaduersioni obijciendum; vel tãquam pars nutritioni dicatam considerandum esse, & ideo vnà cum œsophago accipiendum, quoniam per hunc ab ore in ventriculum alimenta traducuntur. Huius ergo, hoc in tractatu, morbos ad curationem perquirentes, à læsa deglutione auspicabimur perquisitionem, tãquam ab ea, quæ obsidet partem citra, sed ventriculo adnexam, mox verò descendemus ad affectus ventriculo incommoda afferentes, & prius agemus de illis, qui illum exercent, quatenus est membrum, ceu pars integrans humanum corpus, qui sanè, vel ad illum spectant, vt similaribus compaginatus est partibus, & sic de intemperie illius; vel quatenus ex dissimilaribus constat, & sic de morbis ad malam conformationem, vti de aucta, vel imminuta magnitudine illius, nec non de angustia vtriusq; oris illius, tàm scilicet superioris, quàm inferioris; tandem vt inuicem similares, & dissimilares eius complectuntur partes videbimus vlcera, dolores, palpitationes, conuulsiones, & motus vibratos, ptyelismum singultum, & choleram, quibus curatis affectionibus, conuertemur ad eorum curationem, qui ventriculo sollicitudinem incutiunt, quatenus est organum nutritioni destinatum, ideo tractabimus de læsa appetentia, de fame canina, bouina, pica, & malacia, de morbosa siti, de læsa concoctione, ceu chylificatione, de nausea, ac tandem de vomitu, quæ omnes affectiones continentur, partim sub genere morborum, vt quæ ad intemperiem, malam conformationem, & solutam reducuntur vnitatem, partim sub genere symptomatum, cùm actionis læsæ, vt deglutionis læsio, dolor, palpitatio, conuulsio, & motus vibratus, singultus, appetentia morbosa, fames canina, bouina, pica, malacia, sitis morbosa, coctio læsa, nausea, & vomitus; tùm excreti mutati, vt ptyelismus, & cholera, sicq; absoluta erit affectuum omnium ventriculi curatio, dum istis seruata hùcusq; methodo per indicationes, & remediorum materias fuerit satisfactum.

Vt nutritioni verò inseruit, qui subsequãtur.

CAPVT PRIMVM.
De Læsa Deglutiendi Actione.

Deglutio læditur, vel ratione obiecti, vel facultatis.

Obiecti vitium.

Facultatis primariò læsæ, & eiusd. scopi.

ACtio hæc læditur, quoniam facultas deglutioni destinata, seu deglutrix in proprio frustratur opere, cùm ob vitium obiecti, tùm ob læsam ipsam facultatem: Obiecti vitium in ea, quæ ingeruntur refunditur, quatenus sunt crassa, dura, sicca, aspera, inæqualia, & prauè masticata; vel quatenus viscida, & ingrata, à quibus nulla vtilis desumitur indicatio, externa cum sint, nisi ea remouendi, & diuersa suggerendi: Facultatis autem læsio primò, & per se considerata vel pendet à morbo, vel à causis morbificis; morbi prius ad intemperiem attinent, & sunt potissimè intemperies frigida, & humida, vel etiam sicca in febribus, occupan vel tunicam internam œsophagi, & sic labefactans attractricem; vel externam, & si vitians expultricem, quæ intemperies semper, vt liquet, alterans per contraria requirit:

rit: Secundò verò pertinent ad malam compositionem, quæ, vel est angustia à qua impeditur facultas ex obstructione facta à materia copiosa, crassa, viscida, & lenta, & tunc indicatur euacuans, attenuans, & detergens, siq; vermis adesset, eradicans; quòd si à constipatione producatur ex carne suborta occasione agglutinationis factæ vlceris œsophagi, iam remedium carnem illam depascens requiritur; quòd si eadem constipatio proueniret à tumore, cùm frigido, tùm calido indicans materiam tumoris euacuans patet; quòd si angustia ex coalescentia proueniat, quia post vlcus sanatum cicatrix remanet, emolliens, detergens, ceu atterens erit opportunum; at si à compressione dependeat, tunc distinguendum, nam, vel fit à tumore partium vicinarum, siue inflammatorio, vt in angina, siue non inflammatorio, & in quolibet casu tumori prospiciendum illius materiam euacuando; vel fit à luxatione vertebrarum, & remedium illas in propriam reponens sedem postulatur: Tertiò, & vltimò occurrunt morbi in soluta vnitate, quibus deglutrix facultas per se impeditur, & est quando via ex vlcere inæqualis redditur, vt ad vnum vlcus illi reducantur, quod, vt tale est, agglutinationem requirit, & vt sordidum mundificationem: At læsio facultatis, non per se, sed per accidens accepta ex vitio totius, & partium vicinarum dependet; partium quidem vicinarum, quando musculi adiacentes paralysi, conuulsione, aut tumore inflammatorio corripiuntur, vt musculis faucium accidere consueuit, tunc indicationes ex suis petendæ locis.

Malæ compositiones.

Solutæ item vnitatis.

Eiusdem facultatis per accidens affectæ.

His suffragatur aberratio ventriculi à proprio munere, quando scilicet non attrahit cibum, quia exercetur inappetentia, quo in casu quid agendum in proprio manifestatur capite; vitio totius læditur per accidens facultas in fine morborum, cùm chronicorum, tùm acutorum; ex labore enim morbi facultas regens totum imbecillis redditur, ob caloris inopiam, vt vix actiones vitæ in corpore patrari valeant, & tunc demonstratur agendum esse ijs remedijs, quæ natiuum reparant calorem.

Curatio Chirurgicis instrumentis sic perficienda, vt videlicet peccante sanguine ad illius missionem deuenire liceat per sectionem venæ, vel si illa non permittatur per cucurbitulas scarificatas, primò infernis partibus affixas, deinde scapulis appositas; siq; materia à capite in œsophagi partes, aliasq; subiectas præcipitaretur, tunc ad illius deriuationem maximè opportunum foret excitare cauteria in partibus capitis, & brachijs secundum varium materiæ decubitum. Materiæ insensibiliter euacuantes, ceu reuellentes, vt sunt frictiones, & ligaturæ extremorum, in vtroq; casu possunt esse ex vsu, imò in paralysi præstabit ventosam siccam mento apponere, alijsq; haud confe-rentibus, in ablatione deglutionis candela cerea in gulam immissa probatur.

Ventriculi curatio per Chirurg.

Insẽsibiliter euacuantia.

Pharmaceuticæ materiæ intemperiei dicatæ perquirendæ sunt in capite de intemperie ventriculi. De humida tamen intemperie illud adnoto, vt siccantia medicamenta non administrentur absq; calorificis, cùm propter innatum calorem, tùm propter correctionem frigiditatis siccantium; quare, hoc in casu, nil præstabilius thermis calefacientibus, aut etiam refrigerantibus, si tamen iuncta sit humiditati caliditas; hûc refero decoc. guaiaci, salsæ, Chinæ cum santalis, & alijs similibus, vtramq; antidotum magnam, & illud, quod

Pharmacia.

℞. *Pul. Rof. rub.*
Spodij, } *an.* ℈. *ſ.*
Balaustiorum,
Carabe
Spec. Arom. rof. ℈. *i.*
M. & detur ex vino nigro austero.

Externa ad idem conducentia paulò infra manifesta euadent. Quòd si eædem materiæ obstructioni debeantur, euacuantia esse debent, quæ pituitam purgant, & quibus

Agarico referta inter purgantia max. comẽdantur.

bus infra. Illud tamen ante oculos habendum, vt quæ agarico ſunt referta alijs præferantur, & potius ſub forma potus, quàm boli eſſe præbenda, nam vt agaricum admittunt, à capite materiam trahũt, & œſophagum euacuant, vt ſunt potiones, quæ detergendo eundem œſophagum ab omni excrementorum liberant colluuie; at vbi qualitatem, & non copiam perpendimus, attenuare, & detergere oportet, in quem vſum faciunt mulſa, mel roſatum, aq. ſaccharata, ſyr. de hyſſopo, mulſa cum hyſſopo, oximel ſcyllinum, eglemata ad id in ſuperioribus præſcripta, thermæ ſalſuginoſæ, & nitroſæ, vt Tetutianæ, quibus aqua Maris, & ſalita ſubſtitui poteſt; animaduerto tamen, quòd cum pro ſanando œſophago conducat medicamenta diù internis illius hærere parietibus, propterea bonum eſſe illis viſcida, & craſſa admiſcere: Cæterùm, quia vitium gulæ ob poſitum illius, non ita facilè cedit medicamentis, ideo non confertim, ſed repetendo exhibeantur; aut ſaltem per modum lambitiui, viſcida, & craſſa dictis miſcenda erunt, vt farina amyli, puluis tragacanthi, gummi Arabici, maſtichis, & albumen oui; mihi autem probantur hæc

Obſeruatio.

In vitio œſophagi.

℞. *Mel. Roſ. ſol.* ℥. *ij.*
Pulueris Maſtic. ʒ. *i.*
Album. oui ℥. *i. ſ.*
M. & ſenſim deglutiatur;

Vel ℞. *Aq. Tetutianæ lib. i.*
Farinæ Amyli ℥. *i.*
M. & repetatur mane, ac veſperi, & pluries etiam, ſi opus fuerit.

Quæ conueniunt in obſtructione ex vermibus, vt ſupra ex proprio capite petenda. Ad cicatricem autem primò conducunt emollientia, deinde detergentia, de quibus etiam alibi. Ad carnem excreſcentem nihil præſtantius thermis aluminoſis, vel medicamento ex granatis recenſito in affectibus partium; alumen etiam cum ſucco rubi ad idem valet, ſiq; neceſſitas vrgeat aſcende ad ol. chalcanthi, vel ſulphuris caſtigatum cum aq. roſata, & vino granatorum acidorum, quibus eadem craſſa, & viſcida ad idem munus adnectenda. Tumorem œſophagi curabunt, quæ ſanant tumorem ventriculi, peculiariter tamen in inflammatione hæc conueniunt internè, & externè. Externa apponuntur collo, & dorſo inter ſpatulas, quod indiſcriminatim de omnibus topicis intelligas velim; ad reprimendum autem

Ad eiuſdem cicatricem, carnem excreſcentem, & tumorẽ.

In œſoph. inflammat.

℞. *Ol. Roſ. compl.* ℥. *i. ſ.*
Ol. Cytoniorum ℥. *i.*
Cera lota in aq. Roſ. q. ſ.
M. & f. vnguentum, cui creſcente, in ſtatumq; properante inflammatione, adde pro digeſtione

Adipis Anſeris, } *an.* ℥. *ſ.*
Mucoris Caricarum
Vel Amoniaci, } *an.* ʒ. *i.*
Bdellij

Inclinante tamen inflammatione ad reſoluendum

℞. *Ol. Rutacei,* } *an.* ℥. *i.*
Liliorum,
Irini

Bac-

Bacchar. Lauri
Puluer. Iridis } *an. ʒ. i.*
M. & cum cera lota in aceto, aut vino f. vnguentum.

Poſſunt etiam alia componi ex puluere vtriuſq; ariſtol. pyrethri, & aliorum ſimilium. Fotus paratur cum vino medicato ex guaiaco, roremarino, & ſaluia; at ſi tumor tendat ad ſuppurationem, admoueantur cataplaſmata eiuſdem facultatis, de quibus alibi, deinde diſrumpatur ſtercore Columbino, ſinapi, ruta ſylueſtri cum felle Taurino, modico guaiaci, aut tragacanthæ adiecto. Interna ad repulſionem aſſumenda erunt, quæ adſtringunt in ſputo ſanguinis; laudo tamen hoc

℞. *Spodij,*
Coralii rubri } *an. ℈. i.*
M. & puluer. deinde cum aqua plantag. ℥. iiij. mucilag. pſyllij ʒ. ſ. exhibeantur. Interna.

Vel ℞. *Semin. Portul. ſubt. pulu. ℈. ij.*
Succi Plantag. ℥. i. ſ.
Aq. Roſ. ℥. i.
M.

His ad reſolutionem adde amygdalatum, aq. fœniculi, aq. decoc. caricarum, & dactylorum; vel ſola reſoluentia vſurpentur, vt

℞. *Decoc. Caric.*
Ireos,
Ariſtol. vtriuſq; ℥. iiij.
Farinæ Orobi,
Cicerum rubeorum } *an. ʒ. i.*
M.

Ad diſrumpendum abſceſſum, ſi contingat Abſceſſus quibus rumpatur.

℞. *Decoc. Praſsij,*
Radic. Lilii Cæleſtis,
Ficuum ℥. iii.
Sinapi ſub. pul. ℈. i.
Amygdalati amari ʒ. i. ſ.
M.

Si autem adſit tumor partium vicinarum, medicamenta quærantur alibi, vt in capite de angina, de conuulſione, & paralyſi, ſi muſculi ſint conuulſi, & paralytici; at ſi ventriculus non appetat, petatur proprium caput.

Victus ratio accipiatur ex morbis ventriculi, alimenta tamen ſint proportionata diuerſitate intemperiei, tumoris, ac ſolutæ vnitatis, quia in agglutinatione vlceris, auſtera, & glutinoſa, in mundificatione detergentia conueniunt; ſicuti ſunt, quæ melle condiuntur, ſic remedia, vt dicitur varianda; at ſi ex languore facultatis totum corpus regentis ſymptoma ſuccreſcat, optimis cibis iam in ſuperioribus notis agendum; quòd ſi adſit difficultas, liquida, non autem ſolida præbeantur; at ſi nullo modo patiens deglutire poſſet, clyſteres renutrientes ex contuſis, & iuribus conſumptis inijciendi, totumq; illiniendum aqua ſtillata ex albuminibus oui, vel ex pulpa Caponis, ſicq; obſtabis Læſæ Deglutioni, de qua ſatis. Victus ratio.

CA-

CAPVT SECVNDVM.

De Intemperie Ventriculi.

Intemp. vētriculi eſſentia.

INtemperies eſt morbus per indifferentiam, non modò toti, ſed etiam ſingulis humani corporis partibus communis, quæ tamen, dum in aliqua ſingulari eſt recepta illius proprius euadit, vt prægreſſa, & ſuperuenientia apertè manifeſtant; peculiari ergo quadam ratione ventriculum ipſum exercet, vt illius curationi inſiſtere ſit neceſſarium, eliciendo illius præſidia à morbo, morbi cauſa, & ſubiecto laborante. Morbus ergo, cum ſit intemperies, ſatis abundè apparet per contraria alterandum eſſe, & varijs pro varietate intemperiei, quia ſi ab vna tantùm prodeat qualitate, indicat alterans ſecundum vnam qualitatem illi contrariam; ſi in duabus, penes duas alterabit; ſiq; ſit nuda intemperies, nuda etiam qualitate agendum; at ſi iunctam habeat materiam, non modò alterare, ſed & remouere huiuſmodi materiam debet, quod ſanè remouens, ſiue euacuans, vt ſæpius docuimus variandum pro materiæ diuerſitate; rurſus, ſi intemperies ſit in habitudine, ceu in fieri, mitioribus agendum; ſi in habitu, & facto eſſe, validioribus. Tandem & ad gradus illius reſpiciendum, quia, quæ in primo gradu corrigenda, expoſcit alterans tantùm in primo gradu; quæ in ſecundo, alterans in ſecundo, & ſic de alijs. Cauſa verò morbifica intemperiei, ſcilicet effectrix conſideranda eſt, vel vt externa, vel vt interna; & ſi vt externa, vel tãquam neceſſariò occurrens, vel tãquam non neceſſariò occurrens: Neceſſariò occurrens ſunt quidem omnes ſex res non naturales, ſed in præſenti ſunt potiſſimè alimenta calida, frigida, humida, & ſicca: Non neceſſariò occurrens ſunt medicamenta & ipſa calida, frigida, humida, & ſicca, quæ omnia, cum externa ſint, ſui remotionem, ſiue dicas mutationem perquirunt, cum aliam vtilem non habeant indicationem; at ſi cauſa interna perpendatur, vel erit continens, membrum videlicet intemperatum, ſiue propinquum, ſiue remotum ipſi ventriculo, quod propriam labem ventriculo communicat, ſiue per ſe, ſiue per accidens, vt hepar, lien, omentum, vterus, meſenterium, & aliæ ſimiles partes, & tunc indicatur alterans illud membrum; vel eſt contentum, vapor ſcilicet, flatus, & humor quilibet, & tunc requiruntur, quæ flatum, vaporem, & humorem diſſipant, & euacuant.

Indicationes, vt morbus eſt.

Eædem, vt cauſa morbifica.

Cauſa generans.

Cæterùm quoniam Medici ſpeculatio in cauſam generantem iſtorum dirigenda, propterea ſi vapor, & flatus ab alimentis flatuoſis, ac vaporoſis dependeat mutanda; ſi à calore debili roborandus, & augendus; at ſi fuerit humor bilioſus, vel melancholicus à iecore feruidiori genitus, interdictis alimentis bilioſis, & melancholicis iecur refrigerandum; ſi autem fuerit pituita, quæ, aut in ventriculo, aut in capite ſit genita prohibendum eſt, ne viſcera ſimilem producant humorem; & tandem ſi eſſet ſanguis in iecore calido, vel humido procreatus, quid agendum patet, ſuppoſita remotione alimentorum in ſanguinis generationem procliuium. Verùm & cauſæ habenda eſt ratio, vt lædit; quare, ſi putrida, eradicanda; ſi copioſa, minuenda; ſi calida refrigeranda; ſi frigida, calefacienda; ſi tenuis, incraſſanda; ſi craſſa, attenuanda; ſi lenta, detergenda, & incidenda; ſi moueatur ad locum indecentem, retrahenda; ſiq; præter naturam quieſcat, euacuanda. Subiectum patiens eſt pars ſimilaris ventriculi, quæ varia expoſcit, nam facultas animæ in ventriculo in vnam chylificatricem dirigitur, quæ conſurgit ex proportione partium ſimilarium eiuſdem, & agit per appropriatam conſtitutionem, ac per calidum innatum, tãquam per propria inſtrumenta; quare præſidia vitalia, quæ ſubiectum patiẽs reſpiciunt ab his tribus ſumuntur, primò à proportione, quæ ſtomaticum petit, ceu remedium à proportione agens; ſecundò à conſtitutione, quæ, vel in vnam temperiem refunditur, & hæc alterans ſimile expoſceret, ſed hoc

Eędem lædentes.

Subiectum patiens quid ſit.

hoc in præſenti non habet locum, quia deſideratur ſimilis temperies; vel ad compoſitionem, & vnitatem partis conſtitutio refertur, & hæc pariter nihil demonſtrat ex nunc, quia vbi ſeruanda eſt proportio, ſimul etiam quantitas, & qualitas partis viuentis ſeruatur, quæ in intemperie non ſeruatur; tertiò à calido innato, ratione ſubſtantiæ, præſidium alimentale poſtulatur, & ratione qualitatis, moderatè calefaciens, ſicuti ratione motus, aſtringentia, quæ calidi inſiti diſſolutionem prohibent illud vniendo.

Ad materias ergo remediorum me conuertens, & de more primò ad Chirurgicas, & ſanguinis miſſionem in priori loco perpendens conſtituo licere in qualibet intemperie ſecare venam, præterquam in ſicca, quia ſub illa ſanguis omnino deficit; in alijs autem poteſt ſanguis aliquo modo peccare; in calida enim, & nuda intemperie ſanguis peccat, ſi non tãquam cauſa principalis, & ratione mali præſentis, ſaltem tãquam cauſa mali imminentis, qualis eſſet febris putrida, & tunc locum habet ſectio venæ; in frigida verò poſita in habitudine, ſanguis in toto redundare poteſt, & per conſequens habere rationem cauſę ſine qua non, tunc tutò calefacientia adhibeantur ventriculo, ſed prius detrahatur ſanguis, qui in ventriculo grauiora mala poteſt excitare; in humida quoq; & nuda pariter intemperie mittendus eſt ſanguis, ſi proueniat ex humiditate in quanto peccante, quia habet rationem cauſæ principalis; at ſi peccatum ſit in quali tantùm, nullo modo conuenit ſectio venæ, quia nullum adeſt ſanguinis peccatum: Quòd ſi intemperiei iungatur materia, illaq; ſanguinea, procul omni dubio mittendus ſanguis; at ſi iungatur alter humor à ſanguine, dupliciter poteſt conuenire, vel quia ſanguis in toto redundat, licet non in parte; vel quia ſanguis ita vitiatus eſt, vt licet non habeat rationem cauſæ principalis, ob morbum præſentem, poterit habere ſub morbo imminenti: Sed hoc in caſu miſſio conferenda eſt cum viribus, quæ, ſi debiles, vel dimittatur, vel illi cucurbitulæ, ceu hirudines ſubſtituantur.

Chirurgica præſidia. In omni intẽperie licet ſecare venã, præterquam in ſicca.

Sanguinis ducendi quantitas de more elicienda ex maiori, vel minori læſione illius; verum quidem eſt, quòd conſultius erit, & cum maiori vtilitate ægri, ſi non vnica vice, ſed per partitas illa detrahatur, quia cum laboret membrum, quod toti ſuggerit alimentum, cautè agendum; ſiq; exerceatur os ventriculi ſupernum, numquam ſecanda vena, niſi illi fuerit primò proſpectum.

Quantũ sãg. educendum.

Vena eligenda cognoſcatur ex cauſa multitudinis ſanguinis, quia ſi ſit iecur, baſilica dextera; ſi lien, ſiniſtra incidenda; ſi vterus, vel hæmorroides, vena tali, vel hæmorrhoides ipſæ: Quòd ſi cucurbitulis, vel hirudinibus negocium committendum veniat, quæ ſint præſtanda ex alibi dictis patet, illud ſolùm moneo, vt vbi vterus, & hæmorrhoides conſentiant, partibus inferioribus ſemper affigantur, ſecus promiſcuè, habita tamen redundantiæ, ac ſubſiſtentiæ ſanguinis ratione; ſi autem materia à ſang. diuerſa faciat, aut foueat ventriculi intemperiem hecticam, ac pertinacem, cauteria ſunt excitanda in cruribus, ac femoribus, iuxta conſentientis partis rectitudinem; at ſi foueatur à diſtillatione, partibus ſuperioribus admouenda, vt deriuetur, ac reuellatur, in cuius reuulſionis gratia, vt materia fluens à ventriculo detrahatur, adhibendæ frictiones, ligationes, & cucurbitulæ ſiccæ; imò cucurbitula ſicca magna cum multa flamma ventriculo admota ad diſcutiendos flatus quàm maximè laudatur.

Quæ vena ſecanda.

Medicamenta diriguntur ad materiam, intemperiem, & ventriculi proportionem, ac calorem: Materia eſt duplex, impacta, & non impacta: Non impacta, vel eſt in toto, vel in parte conſentiente ventriculo, vel in ipſomet ventriculo, & per talem materiam non ſpecificatur ventriculi intemperies, quia poteſt eſſe materia vnius ſpeciei, & cauſare, æquiuocè tamen intemperiem alterius ſpeciei: Impacta in tunicis ventriculi continetur, & per hanc intemperies ſpecificatur, & denominatur: Medicamenta materiæ non impactæ, vel illi debentur, vt non cedit medicamentis, & ſunt præparantia; vel vt cedit, & ſunt ſenſibiliter euacuantia; medicamenta verò materiæ impactæ ſunt inſenſibiliter euacuantia, reſoluentia appellata. Medicamenta modò ſenſibiliter euacuantia, vel ducunt materiam, quæ eſt in primis ductibus, prima ſu-

Medicamẽta ad tria diriguntur. Materia duplex, impacta, & non impacta.

per-

perſluitas, ceu primum nuncupata excrementum, & ſunt lenientia; vel cacochymiam ceu prauum ſuccum in toto corpore, ceu in remotioribus corporis partibus exiſtentem, & ſunt purgantia: A lenientibus ergo exorsi, & ab ijs, quæ per os exhibita, per os euacuant, vomitoria ſcilicet alloquamur. Pro leui vomitorio.

Vomitoriũ leue.

℞. *Aq. ſimpl. vel Hordei, vel Iuris pinguis ℥. x.*
Aceti, vel Acetoſi ſimpl. ℥. iij.
M.

Pro forti vomitorio

Aliud fortius.

℞. *Decoc. Anethi,*
Radic. Raphani,
Vel flor. Geniſtæ,
Cumini ℥. x.
Oximel. ſimpl. vel compoſ. vel Scyllini ℥. iii.
M.

Fortiſſim. ſequitur.

In materia craſſa, & viſcida licet deuenire ad fortiſſimum, quod cum decoc. agarici conficitur, quæ vomitoria tepida exhibenda, ſiq; citò non operentur, pinna Gallinacea oleo imbuta per œſophagum immiſſa facultas irritanda, quæ vomitoria in ijs, qui facilè euomunt, & materia inclinante ad ſuperiora (quòd ſanè cognoſcetis ex fluctuatione, & vomitus propenſione) repetenda erunt, vbi materia ſequatur infeſtare ſuperiora; quòd ſi fundo ventriculi incommoda afferat, ac inteſtinis, ijs vtendum, quæ aſſumpta per os leniunt per aluum; in materia ergo biliosa, & tenui calidum ventriculum occupante

Leniens in biliosa materia tenui.

℞. *Syr. Viol. ſol. ℥. iij.*
Mannæ el. ℥. ij.
Decoc. factæ cum ℥. ij. Tamarindorum q. ſ. M. & f. p.

In craſsa.

Quòd ſi bilis eſſet craſſa

℞. *Flor. Caſſiæ recent. ℥. x.*
Spec. Diarrhod. Abbatis ℈. i.
M. & f. b. qui offeratur bile in cauitate inteſtinorum reſtagnante, aliàs, ſi tunicis hæreat, aliquod præparans præmittendum, quale eſt acetoſum ſimplex.

At ſi bilis in ventriculo frigido tenuis reſideat

℞. *Syr. Roſ. ſol. ℥. iij.*
Manna elec. ℥. ij.
M. & cum decoc. vel aq. beton. q. ſ. f. p.

Vel ℞. *Decoc. Abſinthij f. cum mulſa ℥. vii.*
Hoc enim bilem tenuem à ventriculo frigido educit.

Quòd ſi bilis ſit craſſa

℞. *Flor. Caſſiæ rec. ℥. i.*
Spec Hieræ ſimpl. Gal. ℨ. iii
M. & cum ſaccharo f. b.

Hiera

Hiera autem hæc sensibiliter euacuat, ratione aloes lotæ, quia vix lota in maiori dosi offerenda. At si prima superfluitas sit pituitosa in ventriculo calido, siue tenuis, siue crassa, siue hærens, siue non hærens tunicis ventriculi ita medicanda

In pituitosa & ventriculo calido.

℞. *Mel. Rof. sol.*
Mel. Viol. sol. } *an. ℥. iii.*
M. & cum aq. endiuiæ, vel cicorei q. s. f. p.

Vel ℞. *Flor. Caff. recent. ℥. i.*
Mannæ el. ʒ. iii.
Spec. Diarrhod. Abbat. ℈. i.
M. & f. b.

Vel ℞. *Flor. Cassiæ recent. ℥. i.*
Spec. Hieræ simpl. Gal. ʒ. ii.
M. & f. b.

Vel ℞. *Spec. Hieræ simpl. Gal. ʒ. iii.*
Et cum syr. rof. sol. f. b. à quo illicò superbibantur ℥. viii. seri, vel aq. hordei.

At si pituita, illaq; tenuis in ventriculo frigido resideat

In ead. materia, & ventriculi frigiditate.

℞. *Mel. Rof. sol. ℥. iii.*
Mannæ el. ℥. i.
M. & cum decoc. vel aq. menthæ f. p.

Quòd si crassa fuerit, & viscida, sed non impacta

℞. *Mel. Rof. sol. lib. s.*
Oximel. simpl. ℥. i. s.
M. & cum iure, vel decoc. vel aq. betonicæ f. p.

Vel ℞. *Spec. Hieræ simpl. Gal. ʒ. iii.*
Et cum melle rof. sol. f. b. à quo bolo statim superbibantur ℥. iii. mel. rof. sol. dissoluti cum decoc. coriandrorum, vel anisorum.

Quòd si pituita crassa tunicis prædictis ventriculi hæreat, prius præparetur, vt infra, deinde educatur speciebus hieræ, vel elec. hierę eiusdem, quod magis prodest in materia impacta, sed perpetuò insuperbibatur mel. rof. sol. vt supra; elec. detur ad ℥. s. Quòd si in ventriculo calido subsideat materia, ceu humor melancholicus ex liene, ac meseraicis venis transmissus

Si eadem cũ melanchol. adiungatur.

℞. *Syr. Viol. sol.*
de Polipodio sol. } *an. ℥. iii.*
M. & cum iure f. p.

Vel ℞. *Flor. Cassiæ recentis ℥. s.*
Elec. lenit. ʒ. vi.
M. & f. b.

In ventriculo frigido

℞. *Mel. Rof. sol.*
Syr. de Polip. sol. } *an. ℥. iii.*
M. & cum decoc. vel aqua menthæ, betonicæ, atq; melissæ q. s. f. p.

Vel ℞. *Elec. lenit. ʒ. vi.*

Et ſacch. f. b. à quo ſuperbibantur ℥. iiii. mel. roſ. ſol. in iure.

Obſeruatio circa vſum.

Quò ad vſum iſtorum animaduerto, quòd in materia craſſa, viſcida, & copioſa, ſumma doſis accipiatur; ſiq; materia contumax, atq; rebellis exiſtat, potius boli, quàm potus conueniunt, quia diutius in ventriculo morantur; amplius bolis vtendum, ſi medicamentum ſit valde amarum ob illius ingratitudinem, quæ minus cum bolo guſtatur, & exhibeantur, vbi patiens non eſt procliuis ad vomitum, & circa fundum ventriculi perſentit grauitatem, ac moleſtiam, & quòuſq; perſentitur, in eorum perſiſtendo vſu, ſæpè repetendo. Præterea, quæ facilè in alimentum tranſmutantur, qualis eſt caſſia, ac manna, per duas horas tantùm ante cibum aſſumenda, alia verò ad horas quinq; & ſicuti poſt illorum aſſumptionem à ſomno abſtinendum, ita poſt iſta accepta licet parum dormire, & præcipuè ſi fuerint potiones. Demum ſi prima ſuperfluitas reſideat in inteſtinis craſſis (quòd cognoſcitur ex grauitate, & moleſtia circa fundum abdominis) inijciendi ſunt clyſteres habentes rationem diuerſitatis humoris peccantis; peccante ergo bile

Clyſter in materia bilioſa in inteſtinis reſidente.

℞. *Decocti Hordei,*
Maluar.
Viol.
vel Ptiſanæ colatæ,
vel Seri Vaccini q. ſ.
Mel. Viol. ſimpl. vel ſolutiui. (ſi vrgeat materia craſſa potiſſimè, ſecus in bile tenui) *Syr. Viol. ſol. an. ℥. iiii.*
Sacchar. rubri ℥. i. ſ.
M. & cum vitello oui f. clyſter.

Peccante pituita

Peccante pituita.

℞. *Decoc. Herbarum communium*
Chamæm.
Aniſorum,
Furfurum in petia ligatorum q. ſ.
Mel. Roſ. ſimpl. vel ſol. } *an. ℥. iii.*
Ol. Chamæm. vel communis }
Hieræ ſimpl. Gal. ʒ. vi.
Sacchar. rubri ℥. i. ſ.
Salis ʒ. i.
M. & cum vitello oui f. clyſter.

Peccante verò melancholia

Redundante melanch.

℞. *Decoc. Maluar.*
Altheæ,
Fœnugr.
Furfur. in petia ligat. q. ſ.
Mel. Viol. ſimpl. vel ſolut. } *an. ℥. iii.*
Olei Commun. vel Amygd. dulc. vel Viol. }
Elec. lenit. ʒ. vi.
Sacchari rubri ℥. i. ſ.
Salis ʒ. i.
M. & cum vitello oui f. clyſter.

Hi tepidi inijciantur per horam ante cibum, repetanturq; pro perseuerantia dicti excrementi in ipsis intestinis. Præparantia lenientibus sufficienda, quæ, si dirigantur ad materiam, vel in toto existentem, vel saltem in remota parte à ventriculo, accipiantur ex tractatu de dolore capitis; aut vitiorum, quorum habendus est infra sermo; at si ad eam, quæ est in ventriculo referantur, attenuantia, detergentia, & incidentia esse debent, cum præparatio debeatur tantùm materiæ crassæ, viscidæ, ac tunicis impactæ, tenuis enim, ac minimè viscida solis lenientibus perquam optimè ducitur. Præparantia ergo dicta minimè sint diluta, sed parum consistentia, vel solida. Si igitur materia hæc est præparanda, animaduertendum, an calida, an frigida, quia calida in ventriculo calido. Præparās in materia cal. & calidit. ventriculi.

℞. *Syr. Acet. simpl.*
de Succo Acetosæ,
de Limonibus, vel de Acido Citri maturi } *an. ℥. ß.*
M. pro vna vice;

Vel ℞. *Succi Acetosæ,*
Limonum } *an. lib. ß.*
Sacchar. opt. lib. i.
Aceti Acerrimi lib. ß.
M. & coquantur ad spissitudinem, deturq; ℥. i. ß. pro vice;

Vel ℞. *Succi Acetosæ, & insoletur ad concretionem; & vbi incipit concrescere, ter, quaterq; irroretur cum aceto optimo, deinde cum ex toto fuerit concretus ℨ. ij. pro vice sub forma boli exhibeantur;* Boli ad idē.

Vel ℞. *Conseruæ Acidi Citri ℥. ß.*
Puluer. semin. Acetosæ,
Radic. quinq; folij } *an. ℈. i.*
M. pro vna vice.

Tandem

℞. *Semin. Acetosæ,*
Radic. quinq; folij } *an. ℨ. i.*
M. & puluer. subt. deinde cum sacchar o dissoluto in aqua acetosæ, & succi limonis, ac citri f. rotulæ ℥. ß. pro qualibet, & vna qualibet vice deuoretur.

Quòd si materia calida in ventriculo frigido resideat

℞. *Oximel. simpl. ℥. ß.*
Syr. Acet. simpl. ℥. i.
M. pro vna vice. In frigido ventriculo cum materia calida.

Vel ℞. *Pulu. semin. Acetosæ ℈. ß.*
Puluer. radicis quinq; folij ℨ. ß.
Oximel. simpl. ℥. i. ß.
M. pro vna vice.

At si materia frigida in calido ventriculo reperiatur, exhibe syr. acetos. simpl. si intensa est ventriculi caliditas, si remissa oximel simpl. si remissior syr. de betonica. In eod. calido, materiaq; frigida.

Vel ℞. *Pulu. radic. quinq; fol.*
Beton.
Radic. filicis maris,
Spec. Diarrhod. Abbatis } *an.* ʒ. *ſ.*
M. & cum ſaccharo diſſol. in aq. beton. & capil. ven f. rotula ℥. *ſ. pro qualibet, & ſingula aſſumatur.*

In materia, & ventriculo frigido.

At ſi hæc eadem materia frigida in ventriculo exiſtat frigido, præparetur ſyr. de ſtœchade, de calamint. oximel. & melle ſcyllino ad ℥. j. *ſ.* vel confec. ex tribus piperibus, diacalam. diaſpolitico, ad ʒ. ij. piper quoq; album contuſum, ex vino albo ad idem valet; imò

℞. *Puluer. flor. Saluiæ,*
Anthos,
Sampſuci } *an.* ℈. *ii.*
Cinnam.
Macis,
Calamint. } *an.* ℈. *ſ.*
M. & cum ſacchar. diſſoluto in aqua ſaluiæ, vel caryophyl. vel cinnam. ſtillatitia f. rotula ℥. *ſ. pro qualibet, & ſingula præbeatur;*

Vel ℞. *Conſerua Anthos,*
Saluiæ } *an.* ʒ. *ij.*
Puluer. dictorum ſimpl. ℈. *i.*
M. pro vna vice.

Sed hoc in caſu licet vti hiera ſimplici ad ʒ. j. quæ minorem doſim aloes admittit, vti e. g. ad ℥. j. hæc enim præparat, & diſcutit, non autem ſenſibiliter euacuat; Quinimo, prout magis, vel minus detergere intelligitis, parate eam cum melle, aut ſaccharo, ſed de hoc conſulite Gal. 2. Loc. 1. 6. de ſanit. tuenda 10. & 7. Meth. med. 11. Prædictis, vbi redundet humor melancholicus addite ſyrup. de borrag. de fumoterræ, de pomis, conſeru. borrag. bugloſſi. Circa vſum noto, vt in contumacia humoris, ſolidius præparans eliciatur; præterea ſi materia diſtet à ventriculo, poſt ſolidum detur vehiculum, vt alibi docuimus, & vſurpanda ſunt hæc tantùm, vbi materia eſt præſens, & ſi perſeueret repetantur; verum quidem eſt, quòd ingrata, vt hiera, non niſi per interualla vſurpanda, donec materia ſit præparata.

Redundante melãch. humore.

Obſeruatio circa vſum.

Purgantium cachochim. reſpicientiũ nota.

Sed iam deueniamus ad purgantia; hæc igitur reſpiciũt cacochymiam, cùm in ventriculo, tùm extra, hæc tamen mitia eſſe debent; quare à ſcamonio immunia, vel ab alijs ſimilibus, niſi tamen intemperiei ventriculi alter iungatur affectus, qui valentiora expoſcat; imò & à mitioribus in ſicca eſt abſtinendum, quemadmodum in alijs intemperiebus infra ſummam doſim ſubſiſtendum, illiſq; immiſcenda ſtomatica, & quæ intemperiem ventriculi corrigunt, qualia ſunt in ventriculo calido ſantali, violæ, acetoſa, ſuccus limonis, citri, & coralli; in ventriculo frigido, mentha, abſinthium, ſaluia, aromata, vinum odoratum, & (vbi non eſt multa frigiditas) maſtix; imò, ne os ventriculi purgantium vſu lædatur odorata miſceantur, vt aniſus, daucus, & ſeſeli. Præterea noto, quòd redundante prauo ſucco in toto corpore, cum valentiora ſuſpecta exiſtant ob periculum, ne ſuccus ille trahatur ad locum affectum, ideo bonum eſt à quolibet abſtinere, & ſi poſſibile eſt, exercitationibus, inedia, diureticis, & hydroticis medicamentis totum inanire, de quibus infra, & ſupra de febribus in communi peractum. Veniamus ad deſcriptionem purgantium, vbi bilis eſt mediocriter craſſa, & ventriculus calidus

Animaduerſio alia.

℞. *Rha-*

℞. *Rhabarb. el. ſubt. pul. ʒ. i. ſ.*
Infundatur in aq. endiuiæ, & acetoſæ per xii. horas, deinde ſ. for. expreſſ. adde
Manna elec. } *an. ℥ ii.*
Syr. Roſ. ſol
M. & cum aquis, vel decoc. ſimpl. dictorum ſ. p.

Purgans in bile mediocriter craſſa, & ventriculo calido.

At ſi bilis erit craſſior

℞. *Rhabarb. el. ſub. pul. ʒ. i.*
Mel. Viol. ſol. } *an. ℥. ii.*
Mannæ elec.
M. & cum aqua endiu. vel acetoſæ ceu decoc. roſ. viol. & paſſul. ſ. p.

Vel ℞. *Flor. Caſſiæ recent.* } *an. ℥. ſ.*
Pulpæ Tamar.
Rhabarb. el. ſub. pul. ʒ. i.
Spec. Diatrionſantal. ℈. i.
M. & ſ. b.

Vel ℞. *Pilul. de tribus cum Rhabarb. ʒ. i. ſ.*
Superbibatur ſerum ad ℥. vi. vel viii. & etiam ad lib. i.

Quòd ſi ventriculus ſit frigidus, diluantur potiones cum aq. & decoc. menthæ, betonicæ, & ſimilibus, boliſq; addatur ℈. j. cinnamomi, vel caryophyl. aut rhabarb. puluer. irroretur vino aromatico, quod & de pilul. pariter intelligendum; vbi verò pituita reſideat in ventriculo calido

Idem ex redundãtia pituitæ & ventriculo calido.

℞. *Agarici Trochiſ. ʒ. i. ſ.*
Infundatur in aqua acetoſæ, deinde ſ. for. expreſ. adde
Mel. Roſ. ſol. } *an. ℥. ii. ſ.*
Mel. Viol. ſolut.
Et cum aqua, vel decoc. in iure endiuiæ, & acetoſæ ſ. p.

Vel ℞. *Agar. Trochiſ. ʒ. i.*
Diacatol. ℥. i.
Spec. Diarrhod. Abb. ℈. i.
M. & ſ. b.

Vel ℞. *Pilul. Maſtichinarum ʒ. i. ſ.*
Spec. Diarrhod. Abb. ℈. i.
M. & cum aq. endiuiæ reformentur pilulæ nu. v. & aurentur.

Vel ℞. *Pilul. de Hiera cum Agar. ℈. iij.*
Pul. Diarrhod. Abb. ℈. i.
M. & cum eadem aqua endiuiæ reformentur pilul. & aurentur.

At ſi ventriculus ſit frigidus, dimittatur mel. viol. ſol. & diluantur potiones aq. menthæ, beton. & ſimilibus, bolis verò, ac pilul. addite ℈. j. pilul. alephanginarum irrorando omnia vino aromatico. Tandem vbi melancholia in ventriculo calido reperiatur

℞. Epit.

Si melanch. in calido vẽtriculo existat.

℞. *Epit. ʒ. i.*
Fol. Senæ el. ʒ. ij.
Infund. in decoc. cord. deinde f. for. express. adde
Syr. de Polip. sol. ℥. iij.
Aq. Viol. q. s.
M. & f. p.

Vel ℞. *Elec. lenit. ℥. i.*
Pul. Senæ præpar. ʒ. s.
Spec. Diarrhod. Abb. ℈. i.
M. & cum syr. viol. f. b.

Vel ℞. *Pilul. de Hiera,*
de Fumoterræ,
Indarum } *an. ℈. i. s.*
M. & cum aq. endiuiæ reformentur pilul. v. & aurentur.

Ad diluendum modò, vbi ventriculus est frigidus, accipiantur aquæ calidæ paulò supra ad pituitam descriptæ, & boli irrorentur vino, addendo modicum cinnamomi, vel caryophyl. sicq; his purgabitis, & intemperiei ventriculi opitulabimini. Istis tamen omnibus addo in ventriculo frigido, ac non admodum calido nil præstantius esse ad euacuationem celebrandam aqua Tetutiana. Vsus dictorum est, vt in materiæ rebellione primò boli, deinde pilul. eligantur, quòd potiones actu calidæ offerantur, & hæc omnia quinq; horis ante cibum.

Vsus prædictorum.

Resoluẽtia.

Post hæc de resoluentibus agendum, in quorum electione præter decoctum guaiaci, sassafras, salsæ, & Chinæ, laudo ius pulli Columbini, aut Galli antiqui cum prædictis medicatum, additis mentha, origano, sampsuco, saluia, calamin. hyssopo, semin. fœniculi, ameos, coriandrorum præparat. nec non borrag. buglossa, glycyrrhiza, passulis, & cicoreaceis, vti corrigentibus acredinem, caliditatem, ac siccitatem medicamentorum præmissorum; aquæ etiam thermales mineræ calidæ, vt Tetutianæ per paucos dies probantur; Porrectanæ verò, vel S. Bartholomæi per plures dies exhibitæ arrident; vinum etiam medicatum, vel cum aromatibus, scylla, saluia, & roremarino, vel cum simplicibus enarratis est accommodatum; sicuti & aq. stillatitia ex aromatibus ad ℥. j. quæ sumuntur per plures dies ieiuno ventriculo; at præter dicta idem præstant mel, saccharum, & oximel scyllinum; item, & aromaticum caryophyl. diagalanga, diatrionpipercon, diacalam. diaspolit. vtraq; antidotus magna antiqua, confectio anacardina, ac tandem sal theriacale ad gr. x. singulo mane datum cum conserua florum anthos.

Animaduersio circa eadem resoluentia.

Sed circa istorum electionem obseruo primò, vt quæ magis calefaciunt, & siccant suppeditentur in ventriculo frigidiori multa pituita referto, & in naturis non admodum calidis, ac siccis; quæ autem sunt minus calefacientia, & siccantia in ventriculo calidiori, & sicciori, atq; in naturis calidis, ideo, hoc in casu, contenti erimus decoc. salsæ, & Chinæ, & vbi adsit magna siccitas, ac macies cum China decoquemus carnes, sicuti omnibus nimis siccantibus adnectimus borraginem, buglossam, & glycyrrhizam, ex quibus variæ formulæ medicinarum parari poterunt, ad quod conducit vti, modò conserua borragin. & buglossi, modò aqua stillatitia ex his, modò planta ipsa, ceu cum alijs decoc. ceu puluerata alijs compaginata. Secundò noto, quòd sub præsentia humoris calidi biliosi, & sicci melancholici prædictis misceantur astringentia, quæ resolutionem caloris innati compescunt, & sunt santali, rosæ, mastix, & similia, conserua ros. & citoniorum, quæ in præsenti est maximi vsus.

Obseruatio alia.

Ad

Ad iſtorum vſum quòd attinet, decerno in maiori læſione, maiorem doſim eſſe eligendam; ſicuti in contumacia materiæ, bolos potius, quàm potiones, quæ numquam in illa abſq; ſolidis offerenda, imò actu calida vſurpanda, niſi inſignis ſit ventriculi caliditas, quia tunc tepida ſint oportet, in quorum vſu perſeuerandum, donec præſens extet materia euacuanda per reſolutionem, quæ per os exhibenda, quamuis non improbem aliqua externa, de quibus noto in intemperie frigida non eſſe inconueniens deuenire, in morbo conſumato, ad rubificantia. Vſus, & doſis eorumdem.

Sed age iam de alterantibus, & primò de his, quæ nudam reſpiciunt intemperiem; in calida igitur exhibeatur conſerua flor. cichorei, vel roſ. vel diatragacan. frigidi, vel diatrionſantalon ad ℥.ſ. & ſi caliditas ſit ſumma, tantumdem conſer. viol. nenuph. & fol. lactucæ, Alterãtia in calida vẽtriculi intemperie.

Vel ℞. *Seri Vaccini depurati lib. i.*
Succi Cichor.
Acetoſæ } ʒ. *i. ſ.*
M. pro vna vice.

Ad idem conducunt thermæ frigidæ cum ſaccharo; extra

℞. *Ol. Roſ. completi* ℥. *i. ſ.*
Maſticini ℥. *ſ.*
M. & cum cera lota ſ. vnguentum.

Cui non erit inutile miſcere, in maiori neceſſitate, ol. viol. vel ſuccum lactucæ; nec hæſitationem inducat maſtix hiſce admixtus, quoniam id fit, ne vſu frigidorum ventriculi calor imminuatur; poteſt etiam perfundi ventriculus ſucco roſ. endiuiæ, & lactucæ in maximo feruore cum aceto ad penetrationem, & maſtiche, vt ſupra, quæ verſus vmbilicum admouenda, ne ſeptum tranſuerſum, & cum eo reſpiratio lædatur; imò ſi aliqua noxa in illum ſit illata, licebit poſt frigefactionem aliquo modo calefacere: In frigida verò intemperie detur ℥.ſ. conſeruæ anthos, vel ſaluiæ, vel betonicæ, vel confec. aromatici roſati in tabulis; à vehementer calidis recedendum, quia nimis ſiccant; non admitto ergo aquas thermales valde calidas, ſed temperatas, vt diui Petri Pataui; imò zingiber, & nux muſchata cum ſaccharo condita porrigenda. Exterius licet inungere, vt Eadem in frigida. Externa pro eod. vſu.

℞. *Ol. de Spica* ℥. *ſ.*
Maſticini ℥. *i.*
Spec. Aromat. roſ. ʒ. *i.*
M. & cum cera lota ſ. vnguentum, ante cuius vſum regio ventriculi foueatur cum ſpongia madefacta in vino decoc. menthæ, abſinthii, ſaluiæ, beton. anthos, maſticis.

Stillicidium etiam eſt miri vſus, hoc in caſu, & materia valde impacta.

℞. *Ol. de Spica,*
de Mentha
de Abſinthio } *an. lib. iij.*
Maſticis lib. ij.
Amygd. dulc. recent. lib. ſ.
Vini Cretici lib. ij.

Menthæ,

Menthæ,
Absinthy,
Saluiæ,
Anthos } *an. p. i.*
Nucis Muschatæ,
Macis,
Spicæ } *an. ʒ. ij.*
Mastichis ʒ. ſ.
Myrrhæ,
Laudani,
Belzoini } *an. ℥. i.*

Infundantur per diem naturalem, deinde bull. in duplici vase ad vini consumptionem, & f. colat. cum f. express. seruetur pro vsu dicto, vel adhibeatur per modum fomenti spongijs in ea madefactis, aut omentis in illa imbutis foueatur ventriculus.

Ceratum quoq; pro eodem vsu fabricatur, vt

℞. *Mastichis el. ℥. ſ.*
Spec. Aromat. rosati, vel Diambræ, quia efficaciores *ʒ. ii.*
M. & cum ol. de absinthio, ac cera lota, & pice f. ceratum.

Cerati compositio pro stomaco.

Vel ℞. *Nucis Musch.*
Caryophyl.
Cinnam. } *an. ℥. ſ.*
Absinth.
Menthæ,
Maioranæ,
Calamenth. Montani,
Ros. rub. } *an. m. i.*
Cyperi Oriental. ℥. ſ.

M. infund. in lib. i. aq. ardent. per xxiv. horas, deinde f. col. cum f. expres. adde

Mastichis,
Myrrhæ,
Laudani,
Styrac. Calam.
Belzoini } *an. ℥. iij.*
Amoniaci lib. ſ.
Moschi ℈. i.

Iterum infund. in ead. aq. per duos dies, postea extrahatur liquor per balneum Mariæ, ac fæcibus seruatis adde

Resinæ Pini claræ ℥. iiij.
M. & cum cera f. ceratum pro stomaco.

In humida intemperie internè prosunt.

Horum vsus idem cum superioribus. In humida intemperie, compaginantur medicamenta ex calidis, frigidis, & siccantibus, sic enim temperatè siccans nuncupabitur. Primum ergo est

℞. *Conser. Ros. ℥. ij.*
Aromat. Ros. ʒ. vi.
M. & capiatur ℥. ſ. pro vice.

Vel

Vel ℞. *Cydoniati ℥. i.*
Diatrionſantal. ʒ. vi.
M. & capiatur in eadem doſi.

Myrobalani quoq; conditi, in eadem doſi idem præſtant, ſicuti, & maſtix; ſed vbi magis ſiccandum

Vbi maiori ſiccatione opus ſit.

℞. *Conſeruæ Roſ. ℥. ii.*
Coralli rubri,
Boli Armen.
Santal. Citrinor.
Cornu Cerui vſti } *an. ℈. ſ.*
M. & cum ſyr. myrtino f. elec. cuius doſis eſt ℥. ſ.

Vel ℞. *Spec. Diatrionſant. ʒ. ii.*
Sumachiorum ſubt. pul. ℈. i.
M. & cum ſacchar. diſſol. in aq. myrti f. rotulæ ʒ. ii. vel ℥. ſ. ad plus pro ſingula qualibet vice offerenda.

Vel ℞. *Santal. omnium an. ℈. i.*
Radic. Chinæ el. ſub. pul. ℥. ii.
Sacchari optimi ʒ. vi.
M. & f. puluis ſubt. cuius doſis erunt ʒ. ii. ex vino nigro auſtero ad plures dies.

Extrinſeca erunt, vt

Externè adhibeantur hæc.

℞. *Ol. Roſ. omph. ℥. i.*
Maſtichini,
Myrt. } *an. ℥. ſ.*
Spec. Diatrionſant.
Boli Armenæ,
Nucum Cupreſſi } *an. ℈. i.*
M. & cum cera lota in aceto f. vnguentum.

Vel ℞. *Pulu. Sumachior.*
Corall. rubri,
Bol. Armenæ,
Santal, omnium,
Roſar. rub. } *an. ℈. i.*
Maſtichis el.
Nucum cupreſſi } *an. ʒ. i.*
M. & puluer. omnia ſubt. deinde denſentur cum omphac. ac addita cera, & pice cum ol. cyton. f. ceratum pro ſtomaco.

Imò puluis eiuſdem cerati aliquo oleo ſtomatico, regione ventriculi inuncta, inſpergi poteſt, ſuperimponendo petiam lineam madefactam in vino cyton. neq; reprobatur perfundere ipſum ventriculum cum ſucco roſar. cyton. aqua, vel decoc. myrti, cum puluere ſantal. & maſtichis, atq; hæc circa vmbilicum potius admouenda, ne aſtrictione, quâ ſunt referta lædant reſpirationem.

Interna in ſicca intemperie.

In intemperie ſicca medicamenta alimentoſa conueniunt, vti conſeruæ borrag. bugloſſi, & pomorum dulcium ad ℥. ſ. amygdalatum ad ℥. iiij. cum vino dulci; lac primò hu-

humanum, secundò Asininum cum melle aut saccharo; item conserua flor. maluæ cum pulpa passularum, & aliquando vnus, vel alter haustus aquæ dulcis, sicuti & dactyli comesti summoperè prosunt: Externè verò iuuant perfusio lactis cum succo maluarum, & pulu. mastichis, emplastrum ex palmulis, & mica panis infusa in lacte cum eodem puluere mastichis, vel nucū cupressi; paratur etiam huiusmodi stillicidiū

Externa.

Stillicidium.

℞. *Ol. Amygd. dulc. rec.* pro diuitibus
vel Communis lib. viiii. pro pauperibus
Vini dulcis lib. ii.
Ol. Masticis lib. i.
Maluæ, Borraginis, Buglossi } *an. p. i.*
Altheæ, Liquiritiæ incisæ } *an. ℥. i.*
Passularum ℥. ß.

M. & macerentur, ac bull. vt supra de alio stillicidio fuit dictum, deinde f. col. & seruetur pro stillicidio, vel pro fomento cum omento, aut vesica bubula, vt supra docuimus.

Materiam impactam calidam, & siccam alterantia.

Tandem balneum aq. dulcis ad idem conducit. Alterantia modò, quæ compactas respiciunt intemperies modò describenda; si igitur intemperies fuerit calida & sicca, & calor sit remissus moderatè frigidis, ac humidis agendum, qualis esset conserua cichorei, & maluar. vel conserua viol. tantùm, aut quæ ex caulibus lactucæ saccharo conditis fabricatur; at si intensa, sit caliditas, exhibenda aqua frigida, non (vt aliqui volunt) ad saturitatem, sed quantum quis vnico haustu bibere potest, supposito semper virtutem sui constantia permittere; status autem virtutis cognoscitur ex siccitate, nam si hæc sit remissa, ostendit virtutem aquam sustinere posse, at si fuerit intensa è contra, vnde, vt tutius operemur, licet tempore longiori, melius erit loco illius substituere aquam quatuor maiorum frigidorum, vel stillatitiam cucumeris, aut cucurbitæ, secus agamus illis, quæ aliàs fuerunt proposita: Exterius in intensa siccitate, in qua totum est exsiccatum, præter lac, cui mel, vel saccharum sit admixtum, licet vti balneo aq. dulcis tepido, à quo conuenit inunctio ex ol. viol. & modico vini dulcis, cum ol. amygd. dulc. vel embroca pro ventriculo administretur, quæ

Externa pro eodem vsu.

Stillicidium pro ventriculo.

℞. *Olei Viol. ℥. viii.*
Amygd. dulc.
Rosati completi,
Vini dulcis,
Aq. Ros. } *an. lib. i.*
Lactucæ, Maluar. Viol. } *an. p. i.*
Mastichis elec. ℥. iij.

M. & infundantur, vt de alijs stillicidijs docuimus, vel vtamur pro fomento cum vesica Bubula, vel omento in dicto medicamento imbuto.

Siq; medicamentum sit nimis efficax, vt paulò minus operosum desideretur

Aliud mitius.

℞. *Succi Malu. Lactucæ, Infusionis Viol.* } *an. lib. ß.*

ol.

Ol. Amygd. dulcium,
Vini dulcis } *an. ℥. iij.*
Masticis subt. pulu. ℥. ij.
M. & perfundatur ventriculus.

Omenta quoq; in solo oleo viol. vel lacte madefacta, sunt conducentia. In remisso excessu harum qualitatum, probo medicamenta externa supra proposita, pro tollenda sola calida intemperie; quòd si calori sit adnexa humiditas, vbi calor est intensus, non est abhorrenda aqua frigida, cum humiditas ex vsu illius impressa, facilè siccantibus corrigatur; vbi autem humiditas est remissa, procul dubio calid. est remissa (ab humiditate enim calor retunditur) & hoc in casu frigidæ vsus vituperatur, sed ahibendæ thermæ frigidæ aluminosæ, vel conserua, quæ

Si caliditati humiditas iungatur.

℞. *Diasorbis,*
Diacornis,
Diacyton. sine spec. } *an. ℥. i.*
Coralli rubri,
Santali rubri,
Boli Armen. } *an. ℈. i.*
M. & cum syrupo myrtino f. conserua, cuius dosis est ℥. ß. pro vice.

Trochis. de carabe sine opio, de terra sigillata, & de spodio ad ℨ. j. ex aqua foliorum quercus cũ magno fructu præbêtur: Exterius fabricetur hæc embroca, in insigni calore

Externa ad idem.

℞. *Ol. Ros. Omphac. partes ij.*
Viol. par. i.
Mastichini par. ß.
M. vt supra.

Perfusio etiam cum duabus partibus succi poligoni, vna succi violariæ cum modico mastiche puluerato ad idem conducit, imò si dictis addatur cera fit vnguentum: In insigni humiditate embroca paretur ex aq. thermarum frigidarum, & ol. cytoniorum, myrtillorum, rosato omphacino, adiecto mastìcino, quibus incoqui possunt simplicia refrigerantia, & siccantia, quæ supra ad correctionem intemperiei humidæ tantùm fuerunt ordinata; imò & omnia externa hûc referri possunt.

In intemperie frigida, & sicca cum remisso tamen frigore

In frigida, & sicca intemperie remissè.

℞. *Conseru. Borrag.*
Bugloss.
Maluar. } *an. ℥. i.*
Conseruæ Beton. vel Anthos ℥. ß. vel eius loco
Spec. Aromat. rof. ℨ. i.
M. dosis est ad ℥. ß.

Lac etiam cum melle copiosiore, quàm in sicca tantùm probatur: Exterius verò, quæ præscripta fuere pro sicca tantùm intemperie hûc referantur. Illud obseruandum, vt in embroca componenda apponatur copiosius de ol. masticino, & de vino, quod magis potens esse debet, siq; aer frigidior foret, idem medicamentum, pro irrigatione, probatur cum lana molli, cæteris tamen præfertur ol. mastichinum chymicè paratum; balneum etiam calidius esse debet, quàm in pura siccitate, & in eo coquantur flores chamæm. anethi, & maluarũ, à quo fiat inunctio totius cum ol. amygd. dulc. chamæm. & in vino magis potenti. At si frigiditas ventriculi intensa esset, mel album

Obseruatio de balneo, & embroca.

Si frigidus intensè fit ventriculus.

bum despumatum propinandum, quemadmodum, & fol. melissæ melle condita; vinum etiam paulò generosius medicatum cum melissa, cum mastiche non displicet. Extra, si aer sit frigidior, administretur fomentum prædictum cum lana, vel cum omento; balneum quoq; calidius sit, citra tamen sudoris euocationem; inunctio cum maiori dosi ol. chamæm. & vini vsurpanda; tandem, hoc in casu, probatur sequens medicandi genus

℞. *Ol. Nardini q. s. pro inunctione ventriculi, in quo masticis s. q. liquata sit, deinde superponatur pannus imbutus pice liquata cum ol. Amygd. dulc. & hic sit actu calidus; vbi autem erit refrigeratus, mutandus, & hoc bis in die vtendum, aliàs per habitum euaporaret.*

Si idem frigidus sit, & humidus.

In intemperie frigida, & humida, probantur resoluentia supra enumerata, sed calidiora, præcipuè, quæ guaiaco, sassafras, & vino aromatico sunt referta, cum puluere angelicæ odoratæ; vinum absinthij, rotulæ factæ cum oleo anisorum, vel fœnicu i, aqua stillatitia cinnamomi, aqua vitæ cum syr. de cortic. citri, & elixir vitæ probantur;

Vel ℞. *Mel. Ros. simpl. lib. s.*
Nucis Muschatæ ʒ. i. s.
Aq. Ardent. ℥. ij.
M. & bull. in duplici vase ad consumptionem aquæ, deinde s. col. cum express. & dentur duo cochlearia per plures dies, & calida propinetur.

Tandem thermæ calidiores sunt ex vsu, vti Tetutianæ, Porrectanæ nouæ, & Aponenses. Exterius embroca talis fiat

Embroca pro diuitib. & pauperib.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* pro diuitibus, uel
Ol. Communis lib. x. pro pauperibus
Vini Cretici lib. ij.
Aquæ Vitæ lib. s.
Cinnam., *Caryophyl.*, *Nucis Muschatæ*, *Macis*, *Gingiberis*, *Calami Aromatici*, *Zedoariæ*, *Galangæ* } *an. ʒ. i.*
Sassafras ℥. s.
Spicæ ʒ. ij.
Menthæ, *Sampsuci*, *Origani*, *Absinthij*, *Calaminthæ*, *Melissæ* } *an. p. i.*
Masticis el. ℥. i.
Semin. Ameos, *Dauci*, *Cymini*, *Anisorum*, *Fœniculi* } *an. ʒ. i.*

M. &

M. & infundantur, vt aliàs docuimus, pro embroca, vel pro fomento cum vesica Bubula.

Paratur & fomentum cum spongia madefacta in vino generoso, vel Cretico sequentis decoctionis

℞. *Absinthii, Menthæ, Calaminthæ, Melissæ, Pulegii, Serpilli, Florum Anthos, Saluiæ* } *an. p. i.*
Zedoariæ, Galangæ, Zingiberis, Nucis Muschatæ, Caryophyl. Cinnam. Macis, Calami Aromat. Semin. Ameos, Dauci, Carui, Anisorum, Fœniculi } *an. ʒ. ij.*
M. & bull. in s. q. vini ad tertias, pro vsu dicto.

Fomentum ad idem.

Prodest etiam irrigare ventriculum aq. ardenti, asperso puluere aromatum, deinde superponere pannum lineum eadem aqua imbutum; balsamum quoq; cùm naturale, tùm artificiale, elixir vitæ, ol. Magni Ducis Hetruriæ, ol. nucis muschatæ, caryophyl. & spicæ odoratæ idem præstant; præter olea communia, vti de absinthio, de mentha, & de spica nardi, ego tamen soleo vti vnguento, quod sic paratur

℞. *Succi Menthæ, Absinthii* } *an. ʒ. iij.*
Olei Mastichini ℥. ij.
Vini Cretici ℥. i.
M. & bulliant in duplici vase ad vini consumptionem, deinde adde
Calami Aromat. Schœnanthi, Caryophyl. Cinnam. } *an. ℈. s.*
Mastic. elec. ʒ. ii.
Moschi gr. iiii.
M. & cum cera lota in vino Cretico f. vnguentum.

Vnguentum Claudino vsitatius.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dul. recent. ℥. vi.*
Vini Cretici ℥. ii.

Absin-

Aliud.

Absinthij p. i.
Cinnam. ʒ. ij.

M. & bull. in duplici vase ad vini consumpt. deinde f. colat. adde ceræ lotæ in vino aromat. q. s. & f. vnguentum.

Bucella quoq; panis magni furfuracei, prius torrefacta, deinde irrigata vino maluatico, aliquando etiam cum aliquot guttis ol. spicæ odoratæ, & asperso sequenti puluere summoperè conducit

Puluis.

℞. *Mastichis,*
Caryophyl.
Nucis Muschatæ } *an. ʒ. i.*
Macis,
Cinnamomi } *an. ʒ. s.*
M. & f. pul. subt. pro vsu dicto.

Postremò conficitur simile ceratum

℞. *Mastic. el. ℥. s.*
Spec. Diambræ,
Aloes } *an. ʒ. i. s.*

Ceratum.

M. & cum cera, pice, ac ol. caryophyl. f. ceratum s. ar. in cuius compositione, pro pauperibus, libebit speciebus diambræ substituere aromata.

Saculus pro delicatiorib.

Sacculus ex iisdem simplicibus fabricari potest, continuò supra uentrem gestandus; ego autem in delicatis consueui accipere rasuram panni lanei ex scarlato, & eam infundo per duos dies in vino supra ad fomentum cum spongia præscripto, deinde permitto illam in umbra siccari, siccatam facio eam carminare, ac tandem consuo in sacculo serico gestando supra ventriculum, vt dictum est. Obseruo circa vsum istorum alterantium, vt in intemperie frigida, actu calida vsurpentur; in calida autem, tepida; obseruo etiam, vt in intemperie hectica, siue in habitu eligantur embrocæ, cerata; in ea verò, quæ est in habitudine fomenta, & vnguenta. Cæterùm quoniam aliquando contingit, ob diuersos partium situs, atq; diuersos humores ventriculo incommoda afferentes, vt simul calida, ac frigida, nonnumquam humida, & sicca intemperies simul vniantur, ideo operæpretium in illa temperata vsurpare, vt

Obseruationes circa vsū

Conserua temperata.

℞. *Cinnam.*
Corall. rub. } *an. ʒ. i.*
Conseruæ Anthos,
Beton.
Florum Cicor.
Borrag.
Ros. } *an. ℥. i.*

M. & cum syrupo de acido citri, & syr. de cort. citri f. conserua ad ℥. s. pro dosi administranda.

Sed vt medicamentum exactè temperatum euadat, fermentanda sub radijs solaribus post diligentem miscellam, vel detineatur reposita in vase vitreo in hypocausto. Sed quoniam huiusmodi fermentatio aliquando nimis in longum protrahitur, dum præsentaneo agendum est remedio, ideo possumus uti decoc. (solet enim mixtio, etiam exacta haberi per decoctionem) vt

℞. De-

℞. *Decoc. Absynthij Pontici,*
Menthæ,
Cicorei,
Borraginis,
Endiuiæ,
Cinnam. ℥. *iij.*
Syr. de Limonibus,
de Corticibus Citri } *an.* ʒ. *vi.*
M. pro vna vice.

Exterius verò ſic agendum, vt calida parti refrigeratæ, & frigida calefactæ admoueantur. Sed aliquis cunctari poterit, ſi os ventriculi ſuperius ſit intemperatum ad calidum, vbi frigida applicanda, ſeptum enim tranſuerſum ita propinquum eſt, vt vſu frigidorum reſpirationi læſionem incutere, quis haud ab re ſuſpicari valeat, quod ſupra euitare inculcatum? Reſpondeo ſufficere ea in ore detinere, vt eſt aqua hordei, ptiſana, lac ſeminum melonum; ſed quæ ſint externa hæc medicamenta calida, & frigida, ex præſcriptis innoteſcit; in intemperie humida, & ſicca probo alimenta humida mixta cum ſiccantibus, vti eſt lac chalybeatum cum puluere boli Armenæ, ptiſana chalybeata cum puluere corali rubei, & folia pentaphylli, ac myrobalani ſaccharo, vel melle conditi, à quibus inſuperbibatur ius Pulli ſalitum. Externa. Dubium de loco appl. remed. Auctoris reſponſio.

Medicamenta, ſtomatica appellata, quia proportionem ſtomaci conſeruant dicta conſequuntur, in quorum ſerie, pro externis approbo appoſitionem manus iuuenis ſani, aut etiam ipſius patientis, vel Canis viuentis ſupra ventriculum; valet etiam collo (vt tangat regionem ventriculi) geſtare ſecundum carnes ſmaragdum, & coralium appenſum: In ſerie verò internorum primùm occurrit ius, & vinum medicatum cum mentha, & abſinthio, cùm Romano, tùm Pontico; ſecundò myrobal. chebuli, & emblici conditi; tertiò huiuſmodi rotulæ Ventriculi proport. cōſeruātia externè. Internè autem.

℞. *Tunicæ internæ ventris Gallinacei lotæ in vino, deinde ſiccatæ, & pulueriꝫatæ* ʒ. *ij.* Confectio.
Spec. Aromat. roſ. ʒ. *i.*
M & cum ſaccharo diſſoluto in aqua roſarum, vel menthæ f. confectio in rotulis, cuius doſis erit ʒ. *ii.*

Vtraq; etiam antidotus magna aſſumpta non improbatur, ſicuti nec coral. pulueres ex vino, vel alio liquore bibiti; pulegium montanum, betonica, quocumq; modo vſurpata, maximè ventriculi ſeruant proportionem, vt & grana maſtichis deglutita per plures dies num. iij. circa horam ſomni. In ſeligendis hiſce medicamentis obſeruate, vt ea accipiatis, quæ ſimul intemperiei ventriculi obſtant, aut ſaltem cum ijs coniungantur: Ad conſeruationem calidi innati, penes qualitatem eadem, quæ ſeruando proportionem calefaciunt, ad vſum deducantur: Ad conſeruationem verò eiuſdem, penes ſubſtantiam, habita ratione motus, facit myua cytoniorum aromatizata, & ſimplex, pro ut ventriculus eſt calidus, aut frigidus: Ad conſeruationem penes ſubſtantiam propriam, laudo alimentoſa medicamenta ſupra oſtenſa. Calidum innatum, ſeruantia.

Qualis debeat eſſe victus ratio, ſecundum aerem, ex alibi dictis clarum, & apertum. De cibo illud prius ſtatuendum, vt quælibet immodica crapula, ſiue quantitas illius fugiatur, quia cibus ſuperfluus non benè conficitur à ventriculo; hinc qui plus comedunt, quàm deceat graciles euadunt, quia ob malam ciborum digeſtionem nutriuntur minus, quàm conueniat. Amplius, quæ ſunt donata qualitate aliqua recondita, & ventriculo infenſa, vel quæ nimis laxant, & humectant ſunt euitanda; quæ autem ſtipticitate ſunt referta potius admittenda, & hæc circa potum pariter veniunt animaduer- Cibaria, & potulenta, qualia eſſe debeant.

uertenda. Vlterius obſeruandum, vt numquam ingeratur nouus cibus, niſi præcedens ſit digeſtus; quòd ſi accidat patientem diuerſitate ciborum vti debere, quæ ſunt facilioris coctionis, & quæ corruptioni ſunt obnoxia alijs præmittantur. Somno ad ſobrietatem, moderatè tamen indulgeat, ſicuti & motui, de quo noto concitatum eſſe valde moleſtum, & infenſum, & eò magis, ſi à cibo fiat. A Venere abſtinendum eſt. Aluus mollis ſeruanda, imò irritare eam clyſteribus valde proficuum, cùm quia flatus diſcutiuntur, tùm quia excrementa vacuantur. Tandem animi moleſta accidentia vitentur, ſicuti & ea omnia, quæ calorem ab officio coquendi auertere poſſunt.

Cibus in calida intemperie.

Sed age iam, in particulari de iiſdem agamus; ſi ergo intemperies ſit calida abſq; materia, eligantur pro cibo carnes minus calidæ, optimæ, & laudatæ, & potius elixæ offerantur, ſicuti, & conditæ lactuca, endiuia, ſoncho, acetoſa; in ferculis hordeum, lac ſemin. melonum, & cucurbitæ ponantur; lac quoq; acetoſum, vt in capite hecticæ concedatur; potus ſit aquæ frigidæ, vel alterius loco illius ſubſtitutæ, vt hordei: Tandem vinum (ſi adhibendum) ſit pauciferum, & oligophorum, & hæc omnia actu frigida ſunt præbenda.

In frigida item.

Si intemperies ſit frigida carnes ſint boni ſucci, & magis calidæ, vt Pullorum, Columborum, Perdicis, auicularum montanarum, quia hæc pauca generant excrementa, cui eſt inſiſtendum, condiantur ſaluia, aromatibus, roremarino, meliſſa, mentha, ſerpillo, fœniculo, petroſelino, & huiuſmodi; potus ſit vini antiqui potentis, quod tantò magis proderit, ſi illi conſulamus ſimplicibus ſupra propoſitis, vti abſinthio, guaiaco, ſaſſafras, & viſco quercino, & ſi quis horreat vinum, cum aqua coque aromata, & vtere illa loco potus, huiuſmodi alimenta potius calida ſunt exhibenda.

In ſicca verò intemp.

In intemperie ſicca lac conueniret; at ſi illud patiens non admitteret, aſſumatur ptiſana, vel lac ſeminum melonum, vel cremor alicæ, oua recentia, carnes molles, & tenerrimæ, alæ, ac teſtes Gallorum lacte nutritorum, piſces ſaxatiles, vel in aquis claris degentes, cocti in aqua, & oleo cum porro, & anetho, vel loco anethi, (quia non paucis haud admittitur) fœniculus viridis; præterea quæ viſcidum nutrimentum præſtant hûc referantur, quales ſunt Ranæ, Cochleæ, Teſtudines, Cancri fluuiatiles, & Oſtreæ, quæ tamen, vt facilius diſtribuantur, ſale ſunt condiendæ, quòd & de alica quoq; intelligere oportet; panis non ſit furfuraceus, ſed benè fermentatus, ac coctus, & ad faciliorem nutritionem totius valde ſiccatus, & ſalibus, ita enim melius diſtribuitur, & non ſolùm bis in die æger eſt cibandus, ſed pluries, & ad minus ter. Potus non ſit vini aquoſi, vel auſteri, numquam tamen auſterum eſſe deberet, ſicuti neque valde potens, ac vinoſum, quippe quod calidum innatum diſſoluit in ventriculo debili; nimis aquoſum etiam vitandum, vt quod cibum etiam crudum à ventriculo duceret; quare bonum erit, ſi aliquo modo aſtringat.

In humida intemperie.

Intemperie tandem humida exiſtente, carnes auium montanarum, Perdicum, Turturum, Turdorum, Pullorumq; Gallinaceorum aſſatæ laudantur, eòq; magis, ſi aromatibus moderatè condiantur, ſale, atq; coriandris; potus ſit vini ſimplicis, vel medicati cum coriandris, ſantalis, ſalſa, & China.

Calida, & ſicca intemperie exiſtente.

Ratione modò intemperierum compoſitarum, & primò calidæ, ac ſiccæ, vbi caliditas ſit remiſſa, eligantur cibi propoſiti pro ſicca intemperie, immunes tamen à condimentis calidis, & potus ſit vini aquoſioris, quàm in ſicca, ac aere calidiori exiſtente valde frigida actu minimè negentur, aliàs verò abſtinendum: Caliditate verò intenſa exiſtente, concedantur cibi in intemperie calida præſcripti, nec non melones, & anguriæ; potuſq; ſit vini multum aquoſi, vel aquæ ſimplicis, vel diſtillatæ ex cucurbita, & cucumere, vel ex iure Pulli longo diſtillato.

Calida, & humida itē.

At vbi intemperies calida, & humida exiſtat, carnes venationis, ac animalium rapina viuentium concedendæ, ſed in pauca quantitate; ſiq; aliæ carnes admittantur, condiendæ ſunt citri, ac limonis ſucco, agreſta, & inter fructus cytonia, pyra, aurantia, ceraſa, & granata acerba, haud denegentur, quemadmodum, ſi obſtructionis

adſit ſuſpicio, condiantur aceto, ſucco arantij, ac limonis, & citri, maturorum tamen; potus ſit aquæ ſimplicis ſuccis prædictorum fructuum miſcendæ, & vini aſtringentis, modò plus, modò minus, iuxta obſtructionis ſuſpicionem, tunc enim minus aſtringens, & aquoſum ſit oportet.

Intemperie autem frigida, & ſicca exiſtente conueniunt carnes optimæ, & laudabiles ſaccharo conſperſæ; quinimo præſtabit omnibus cibis mel admiſcere, & quò intenſior frigiditas, eò maior copia mellis addatur; potus ſit vini minus aquoſi, ac vetuſtioris, quàm in ſicca ſimplici; & vbi frigiditas intendatur, vinum magis vinoſum, & antiquius eligatur, vel detur ius cum melle, vel ſaccharo, & mulſa meracior cum aromatibus medicata: At in intemperie frigida, & humida, cibi, & potus ſint ijdem, qui ordinati ad intemperiem frigidam, alterata tamen calidioribus, vt magis, ac magis ſiccent, ſi vrgeat ſiccandi neceſſitas; ad potum præcipuè iuuat vinum guaiaco, ac ſaſſafras medicatum: Quòd ſi frigida, ac calida intemperies inſimul iungantur, alimenta in dictis qualitatibus ſint temperata, & calidis, ac frigidis condita; potus ſit vini mediocris, aut decoc. cinnam. paſſularum, & hordei ſine cortice, quod decoctum, modò in iure tenui diſtillato, modò in aq. parari poterit. Frigida, & ſicca. Frigida, & humida. Frigida, & calida.

Si tandem intemperies fuerit ſimul humida, & ſicca, alimenta pro intemperie ſicca recenſita erunt ex vſu, aduertendo, vt abſtineamus ab humidioribus propter humiditatem; quare carnes aſſatione præparentur, aceto condiantur, ſint auicularum in montibus degentium, Turdorum, Turturum, Columborum turrialium, & ſimilium; potus ſit vini medicati cum coriandris, quinquefolio, maſtiche, & pimpinella. Quòd ſi intemperiei materia iungatur, huius eſt habenda ratio, tunc enim victus tenuis, ac minuens eſſe debet, vt qui inſenſibiliter, & per accidens euacuat, euacuatio autem copiæ debetur. Sed animaduertite, quòd ſi materia morbifica nequit, niſi longa temporis intercapedine abſumi, ac coqui, tunc, vt virtuti proſpiciatur, paulò pleniori victu agendum, vt natura, atq; Hipp. 1. Aphor. 5. & 7. docent. Quòd ſi non copiæ, ſed qualitati materiæ conſulamus, contrarijs agendum, contraponendo, quæ ſunt huic qualitati aduerſaria, iuxta præmiſſum ordinem, & hoc, non de prima tantùm qualitate, ſed etiam de ſecunda intelligendum, craſſitie videlicet, tenuitate, viſciditate, & ſimili; in tenui enim, craſſa; in craſſa, tenuia; & in viſcida, detergentia eſſe debent; verùm quidem eſt, quòd obſeruandum, numquid ſit adiuncta frigida, & humida intemperies; in humida, quoniam tunc attenuantia debent multùm excalefacere; an verò calida, & ſicca, quoniam mitioribus attenuantibus vtendum, quæ non attingant ſcilicet tertium caloris gradum, vti ſunt fœniculus, petroſelinum cum radicibus, adiantũ, quinquefolium, pimpinella, & alia eiuſdem cenſus, quæ cibarijs miſceantur; & de Intemperie Ventriculi, cùm propria, tùm aliena cauſa ad ſatietatem, quando hæc alienis intemperiebus famulari, & debeant, & valeant. In humida, & ſicca. Si intemp. materia iungatur. Si autẽ qualitas, & non materia.

CAPVT TERTIVM.

De Magnitudine Aucta Ventriculi, ceu de eiuſdem Tumore.

POſt morbos in intemperie, ſubſequuntur illi, qui ad malam conformationem attinent, horumq; prior eſt numerus, ceu magnitudo aucta, ſiue tumor ventriculi, cuius indicationes petitæ à ſubiecto patiente, cum dictis in præcedenti capite innoteſcant, ne actum agam, conſultò ex nunc eas prætereo, ad eas me conuertens, quæ à morbo, & cauſa morbi deducuntur. Morbus, cum ſit tumor, & aucta magnitudo nihil vtilis demonſtrat, niſi perpendatur intemperies, quæ cum eo adnectitur; hæc igitur à materiæ vitio procedit, cùm ſecundum qualitatem, tùm ſecundum copiam, & quantiatem: Penes qualitatem cognoſcitur alterantibus Indicationes.

Xxxx per

per contrarium, iuxta intemperiei conſtitutionem diuerſam agendum eſſe, vt in tumore flatulento, cum adſit frigiditas, calefaciendum; in inflammatorio, refrigerandum, & ſiccandum; in eryſipelate verò,& carbunculo, quia intemperies eſt calida, & ſicca, refrigerandum & humectandum; in œdemate, quia intemperies eſt frigida, & humida, calefaciendum, & ſiccandum; in ſcirrho, calefaciendum, & humectandum, quia ſuccreſcit frigidæ, atq; ſiccæ intemperiei; tandem in abſceſſu, ratione intemperiei calidæ præſentis refrigerandum: Penes quantitatem, percipite ex ſubſequentibus ſcopos curatiuos.

Morbificæ materiæ indicationes.

Materia ergo morbifica ad ſpeciem contracta habens rationem cauſæ morbificæ, requirit determinata, quæ ſcilicet tollunt copiam, & qualitatem à quibus tot prodeunt mala, & hæc ſunt euacuantia, & alterantia, ad hanc, vel illam relata materiam, ad flatum nempe, & vaporem in inflatione; ad ſanguinem in inflammatione; ad ichorem ſanguinis, & flauam bilem in eryſipelate; ad pituitam tenuem non ſalſam in œdemate; ad tenuem, ſed ſalſam in quadam eryſipelatis ſpecie; ad pituitam craſſam, & melancholiam naturalem in ſcirrho; ad bilem atram, ceu melancholiam exuſtam, non tamen feruentem in cancro, quæ, ſi minus acris, & calida, facit cancrum non vlceratum; ſi verò magis, vlceratum; ad atram bilem acriorem redditam, & feruеſcentem in carbunculo; & tandem ad pus in abſceſſu, qui eſt tumor ſuppuratus.

Materię origo conſideranda.

Sed rurſus eiuſdem materiæ origo eſt perpendenda, quia ratione diuerſitatis cauſæ generantis varia expoſcit; flatus enim, ratione cauſæ agentis, quæ eſt imbecillitas caloris, calefaciendum oſtendit; ratione materiæ pituitoſæ, euacuandum; ratione ichoris ſanguinei à calore intenſo in ſanguinem agente, oportet refrigerare, & ſanguinem euacuare; ratione pituitæ ſalſæ, quæ fit à calore, cùm putredinali, tùm non, oportet refrigerare, ac pituitam, ſeroſamq; humiditatem educere, vt quæ generationis eſt cauſa; ratione puris in inflammatione, quæ ad ſuppurationem vergit, pus mouendum, ideſt bonum pus generandum; ratione verò materiæ ſanguineæ extra venas exiſtentis, & per exiguas partes loci inflammati diſperſa, nec valentis mutari in ſubſtantiam partis, vt nec benigna, nec maligna dici poſſit, diuerſa peragenda; non eſt benigna quia putreſcit agente, calore quidem naturali ſecundum ſubſtantiam, participe tamen gradus caloris præter naturam; non maligna eſt, quia aliquam naturæ conſequitur gratiam, pro vt illius pars aliqua à calore naturali coquitur ſecundum gradum naturalem; vtcumq; igitur peccet hæc materia ſecundum omnes modos quibus peccat corrigenda, ita vt bonum, ac laudabile pus inde naſcatur; quę ergo putreſcit, refrigeranda, & ſiccanda, etiam ſi aliquo modo calefacienda videretur, quia ſanguis putreſcens ad frigiditatem vergit; quæ autem craſſa eſt, attenuanda; ſicuti quæ tenuis incraſſanda, iſtis enim pus laudabile generatur; pus verò reſpectu agentis, ob caloris à quo fit gradum, cùm naturalem, tùm extraneum expoſtulat; ratione extranei gradus, refrigerantia; naturalis verò conſeruantia, iuxta vulgatum axioma medicum omne præter naturam amouendum, & omne ſecundum naturam conſeruandum. Rurſus calor naturalis, ſi perpendatur penes propriam ſubſtantiam, cum ſit vaporoſa, vaporoſum, & proinde humidum petit remedium, penes verò qualitatem caloris calefaciens. Cæterùm, quia pus mouens eſt calidum, humidum, vaporoſum, ac nimis tenue, iccircò corrigente indiget, & propterea viſcidum, atq; emplaſticum eſt addendum, ſunt tamen aliqua pus mouentia per ſe viſcida, quo corrigente non egebunt, vt farina frumenti.

Cauſæ morbificæ læſio multiplex.

Cauſa morbifica iterum præſenti cenſuræ ſubijcitur, vt lædit; quare læſionis diuerſitas plura requiret; ſi ergo ſubſtantia lædat, quia vitioſa, & putrida, vt in inflammatione, eryſipelate, cancro, carbunculo, & abſceſſu, eradicanda, quòd etiam intelligendum de œdemate ſpurio, quod fit à pituita ſalſa genita per putredinem; ſi lædat copia minuenda ſenſibiliter conſuetis euacuationibus; inſenſibiliter per modum repercuſſionis, reuulſionis, deriuationis, reſolutionis, & ſiccationis; quòd ſi lædat qualitate

cùm

cùm prima, tùm secunda, per contraria incedendum; verùm quidem est, quòd non semper tenuis est incrassanda, quia solùm fluens, vel fluxura debet incrassari, fluxa autem, vt facilius euacuetur, attenuatione fluxilis reddenda; præterea à scirrho, emolliens indicatur, sed cum hac distinctione, vt emolliens illud in materia copia replente euacuet; in materia concreta, propter frigiditatem, calefaciat; & in materia indurata, ceu exsiccata à causa valde siccante, humectet; postremò si læsio secundum vbi perpendatur, ratione quietis, remedia paulò ante recensita conueniunt; ratione motus, retrahendum à ventriculo ad alias partes, & reprimendum, quæ omnia, dum peraguntur, consulendum dolori anodynis præsidijs.

De curatione statuo materias Chirurgicas, ratione sanguinis, procul dubio ad sectionem venæ deduci, quia vix quis suaderi posset sanguinem aliquo modo non peccare in omnibus tumoribus calidis, de quibus loquimur, nam in frigidis, cum multa pituita sit coaceruata, & sanguis deficit, & frigus excrescit, à prædictis tamen tumoribus excipio abscessum: Sed de vsu sectionis venæ decernendo constituo sub inflammatione sanguinem in maiori copia detrahendum esse, in minori sub carbunculo, & rursus adhuc minori in cancro, vel erisipelate, loquendo de erisipelate à flaua prodeunte bile, in quo, vel nulla, aut saltem minima sanguinis eductio est tentanda; quòd si fiat à bile cum sanguine mixta, vel ab ichore sanguinis, illius euacuatio est permittenda; vbi autem copia sanguinis est detrahenda, non vnica vice, sed iteratis vicibus id præstandum, habita partis affectæ, ventriculi scilicet ratione.

Chirurgia.

In omni tumore videtur sanguis peccare, & ideo educend.

Locus autem in quo secanda est vena, est iecoraria cubiti dextri, siq; à liene malum foueatur, basilica sinistra; reliqua administrationem sectionis venæ rectam facientia, ex dictis in superiori petantur capite. Cucurbitulæ quoq; & hirudines possunt esse ex vsu, sed maximè post sectam venam; imò hirudines, hoc in casu, venis sedalibus applicitæ quam maximè probantur; qua autem ratione, & quibus indicantibus hæc præstare debeatis elicite pariter ex eodem loco. At si habendus sit sermo de materijs Chirurgicis, quæ materię à sanguine debentur, proculdubio constat fonticulos esse ex vsu, & præcipuè in tumoribus frigidis, quia cauteria, cum nisi longo operentur tempore non possunt probari sic, nisi in morbis, qui dant inducias, quales sunt tumores frigidi; quinimo materiæ Chirurgicæ insensibiliter euacuantes, vt cucurbitulæ siccæ, frictiones, & ligationes, gratia fluentis materiæ, maximi vsus creduntur; gratia verò materiæ fluxæ in tumore flatuoso probatur cucurbitula magna cum multa flamma parti tumefactæ admota.

Locus mittendi sang.

Cucurb. & hirud. vsus.

Fonticulorum item.

In abscessu, si medicamentis digerentibus pus non conficiatur, ac cedat, ad ferrum incidens videretur deueniendum, sed quoniam abscessus est in parte interiori, ideo posthabito illo, vtendum est ijs, quæ continuum soluunt, vt in superuenientibus docebimus. Materiæ ergo Medicinales vsurpandæ, sunt cùm totiùs, tùm tumoris gratia: Quæ sunt totius vniuersalia existunt, lenientia videlicet, præparantia, & purgantia; lenientia non sunt per os exhibenda, & maximè in inflammatione, sed illis substituenda suppositoria communia, vel clysteres minimè acres in præcedenti capite descripti. Vomitoria, & ipsa nulla sunt concedenda ratione, nisi in inflatione ad educendam flatuum mineram; quibus, lenita sic aluo, ad præparantia descendendum; quare occasione bilis

Pharmacia, vel totũ, vel tumorem respicit.

℞. Decoc. Cicorei f. cum iure tenui, vel aq. communi
Endiuiæ
Sonchi
Acetosæ ℥. iiij.
Syr. de succo Cicorei, de Rosis recentibus } *an. ℥. vi.*

Bilem præparans.

M. pro syrupo, si quæ insignis iungatur feruor, licet addere flores violarum, & lactucæ; at si remissus, prædictis poteritis addere modicum menthæ siccæ, vel absinthii, vel capil. ven.

In materia pituitosa

Pituitam respiciens.

℞. *Decoc. Beton.*
Menthæ siccæ ℥. iiij.
Syr. de Beton.
Mel. Ros. simpl. vel Oximel. simpl. } *an. ℥. vi.*
M.

In materia verò melancholica

Melancholiam item.

℞. *Decoc. Borrag.*
Buglossi
Menthæ siccæ ℥. iiij.
Syr. de Borrag.
de Pomis,
Mel. Ros. simpl. } *an. ℥. ß.*
M.

In max. incendio dulcia suspecta sunt.

Notate tamen, vbi adest maximum incendium, quòd abstineatis à syr. quoniam dulcedine, qua pollent sunt suspecti, vel si illis vti volueritis, augete dosim decoc. ceu diluti, quia habebunt rationem corrigentis. Præparantia autem bis in die exhibenda, sed horis proportionatis, ac debitis digestioni, & in affectu calido tepida, in frigido calida præbeantur. Cæterùm morbo iam in finem proficiscente, & inclinante purgantia, illaq; mitia offerenda; quare in peccato bilis

Purgans in biliosa materia.

℞. *Syr. Ros. sol. ℥. iii.*
Mannæ elec. ℥. ii.
Decoc. cord. in quo bull. tamar. vel myrob. citrin. ℥. iii. q. s.
M. & f. p.

Vel ℞. *Diacathol. aut Diaprunis lenit. ℥. i. ß.*
& cum saccharo f. b.

Vel ℞. *Flor. Cassiæ recent. ℥. i.*
Aloes, vel Rhabarb. el. ʒ. i.
M. & f. b.

Obseruatio circa eadem purgantia.

Animaduertite autem ne vtamini sola cassia, vel manna, vel tamarindis, quia laxant nimis ventriculum, & flatuum valde infestorum copiam generant, vt propterea alijs, vt dixi, sint miscenda; nec tamarindi, quia stipticitatem inducunt, hanc euadunt difficultatem, sunt enim incommodi, ob naturam, qua donati sunt refrigerandi; in materia verò pituitosa

In materia pituitosa.

℞. *Mel. Ros. sol. lib. ß.*
Aq. Beton. q. s.
M. & f. p.

Vel ℞. *Myrobal. Chebul.* ʒ. *ij.*
Carthami ʒ. *iij.*
Bull. in decoc. cord. vel iure Pulli, & postea

℞. *Colati,*
Mel. Rof. sol. } *an.* ℥. *iij.*
M. & f. p.

Vel ℞. *Diacatol.*
Diaprun. Lenit. } *an.* ʒ. *vi.*
Trochis. de Viol. sine Scamon. ʒ. *ij.*
M. & f. b.

In materia melancholica

℞. *Elec. lenit.* ℥. *i. s.*
& f. b. cum saccharo. In melancholica.

Vel ℞. *Syr. de Polip. sol. lib. s.*
& cum iure q. s. f. p.

Sed iam de priuatis medicamentis, quæ materiam tumorum respiciunt habendus sermo; hæc autem sunt euacuantia, & pus mouentia: Euacuantia, aut diriguntur ad humorem peccantem, aut ad pus; si ad humorem, sunt reprimentia, resoluentia, ac siccantia. Quò ad repellentia aduerto prius illa non conuenire in inflatione, œdemate, scirrho, & abscessu; possunt autem esse interna, & externa; interna ergo erunt huius census, nisi materia sit multum feruida

Priuata medic. vel euacuantia, vel pus mouentia.

℞. *Syr. de Mentha, vel de Absinthio* ℥. *s.*
Puluer. Mastichis gr. xv.
Myua Citon. simpl. ʒ. *iii.*
M. pro vnica vice.

Internè repellentia.

Vel ℞. *Mastichis el.*
Absinthii Pontici,
Menthæ siccæ } *an. gr. xv.*
Puluer. deinde m. & cum syr. de rosis siccis f. b. simul totus deglutiendus.

Externa sunt, vt

℞. *Ol. Absinthii* ℥. *ii.*
Ol. Rof. completi ℥. *vi.*
Succi Menthæ ℥. *i. s.*
Puluer. Mastich. ℥. *s.* Externè.
Vini tenuis austeri, & adstringentis parum
M. & f. fomentum cum petiis lineis eò imbutis ad ventriculi regionem.

Vel ℞. *Ol. Mastichini,*
Rosati completi,
de Absinthio, vel de Mentha } *an.* ℥. *i.*

Puluer.

Puluer. Maſtichis,
Nucum Cupreſſi, } *an.* ʒ. *i.*
Spec. Diarrhod. Abb.
M. & cum cera lota in vino tenui f. vnguentum.

Vel ℞. *Carnis Palmularum* ʒ. *i. ſ.*
Micæ Panis in vino tenui auſtero macerata, } *an.* ʒ. *ij.*
Roſ. rub.
M. & cum ol. maſtichis, ac vino prædicto componatur cataplaſma.

Quòd ſi materia ſit feruidior, internè adhibe hoc

Si feruidior ſit materia.

℞. *Aq. Plantag.*
Roſarum } *an. lib. ſ.*
Acet.
Succi Acetoſæ, } *an.* ℥. *ij.*
Plantag.
Santal. rub. } *an.* ʒ. *ij.*
alb.
Roſ. rub. } *an. p. i.*
Baccharum Myrti
Bull. ſimul ad med. deinde, colato adde
Vini Granatorum acetoſorum lib. i.
Iterum parum bull. m. & cum ſacch. f. iuleb, cuius doſis ſint tria cochlearia.

Vinum cyton. aut granat. acerb. per ſe ad ℥. j. idem præſtat, vel cum ℈. *ſ.* puluer. coral. rub. ſicuti ineundem vſum adhibemus ſyr. de roſis ſiccis, de myrto, de agreſta, & ſuccum mororum depuratum; confer. quoq; ex cornis, ſorbis, cytonij ad ℥. *ſ.* deuorata probatur;

Vel ℞. *Pul. Roſ. rubrarum,*
Corall. } *an.* ℈. *ſ.*
Santal. rub.
Camphoræ gr. v.
M. & cum omphacio, aut vino granat. aut cyton. f. b.

Externè

Externa in eadem materia.

℞. *Ol. Roſ. omphacini lib. ſ.*
Maſtichini ʒ. *iii.*
Succi Agreſtæ, vel Granati acerbi integrè contuſi ℥. *i. ſ.*
Camphoræ gr. viij.
M. pro irrigatione.

Vel ℞. *Ol. Cyton.* } *an.* ℥. *i. ſ.*
Myrtini
Pulu. Gallarum immat.
Balauſtiorum, } *an. gr. x.*
Spec. Diatrionſant.
Camphor. g. iiij.
Maſtic. el. ſub. pulu. gr. xij.
M. & cum cera lota in aceto f. vnguentum.

Vel ℞.

Vel ℞. *Carnis Cyton.*
Pyror. immaturar.
vel Mespill. vel Corn. vel Sorbor. sub ciner. coct. } *an.* ℥. *i.*
Farinæ Hordei ℥. *ij.*
Pulpæ Passul. immatur. ℥. *ſ.*
Puluer. Rof. rub.
Santal.
Corticis Cucurbitæ,
Semin. Portul. } *an. gr. xiiij.*
Ol. Myrtini,
Cyton. } *an.* ℥. *i. ſ.*
Mastic. ℥. *i.*
M. pro cataplasmate.

Istorum vsus est, vt reprimentium internorum sit parua dosis, sic enim diutius in ventriculo morantur. Noto etiam, vt in tumore calidiori moderatè frigidis agamus, tàm ad intra, quàm ad extra, ventriculo enim molesta sunt valde frigida actu, siue interna, siue externa, imò externa actu frigida non penetrant; in tumore verò minus calido interna minus calida actu, externa verò magis esse debent; hæc autem vsurpanda, dum fluit materia, aut si fluxa est, dum nondum est impacta, & post totius euacuationem; quare reprimentia sunt vsurpanda in principio, & in augmento; in principio autem debent esse validiora; in statu verò, atq; declinatione resoluentibus agendum, quibus semper, ad dissolutionem prohibendam caloris natiui, addite mastic. absinthium, & mentham. Vsus prædictorum.

Resoluentia, ad quæ redigo emollientia, sunt illa, quæ, cum per habitum moderatè digerant, resoluentia mitiora vocantur; præterea sunt calida, & humida, etiam si magis calida, quàm suppurantia; quare conueniunt ad educendam materiam impactam, cùm quia digerunt, tùm quia, præter calorem, iunctam habent humiditatem, & materiam fundunt, veluti sol ceram liquefacit, quapropter aduersantur duritiei, quæ fit à concretione, & siccitate; illi autem, quæ fit à repletione aduersantur verè resoluentia: Emollientia ergo, quæ simul resoluunt, sunt interna, & externa: Internè Resoluentiũ qualitas, & eorum operatio.

Emollientia resoluentia interna.

℞. *Decoc. Altheæ*
Maluæ
Liquiritiæ
Passularum
Caricarum ad ℥. *i. ſ.*
Amygdalini ℥. *ſ.*
M.

In eũdem vsum faciunt pilulæ paratæ ex ℈. j. vel altero amon. elec. à quibus parũ vini dulcis, decoctionis altheæ superbibendum: Externè pro fotu cum spongia madefacta in hoc

Externa.

℞. *Fœnugr.*
Meliloti,
Maluæ,
Radic. Altheæ,
Semin. Lini,
Menthæ } *an. p. ij.*
M. & coquantur in aq. communi, &

℞. *Col*

℞. *Col. lib. vi.*
Medullæ Vituli,
Adipis Gallinæ,
Anseris,
Anatis } *an. ℥. i. ſ.*
Pulu. Maſtichis ʒ. iij.
M. pro fomento.

Embroca quoq; ex eodem machinari poteſt, vel ex ol. ſemin. lini, & amygd. dulc. cum octaua parte maſtichini, vel cum ol. communi, in quo ſint incocta deſcripta ſimplicia, vnà cum modico vini dulcis, bull. tamen ad conſumptionem vini; vnguentum erit ſimile

℞. *Ol. Amygd. dulc.*
Semin. Lini } *an. ℥. i.*
Amoniaci,
Bdellij,
Galbani,
Styracis, } *an. ʒ. i.*
Mucilag. Althea ℥. ſ.
Maſtichis puluer. ʒ. i.
M. & cum cera lota in vino dulci f. vnguent.

Idem præſtant emplaſtrum de meliloto, ceratum dyachilon magnum, & paruum, cum, & ſine gummis; item ceratum oxicroceum, & hyſſopi, quibus tamen ſemper aliquid maſtichis, vel menthæ, vel abſinthij, ad corrigenda laxantia, eſt addendum. Reſoluentia ſimpliciter tradita fuerunt in præcedenti capite, quibus, quæ tollunt intemperiem frigidam ibidem deſcripta ſunt adnectenda; at præter illa, habemus & alia illis ſufficienda in materia humorali vſurpanda, vt

Reſoluentia in materia humorali intrinſeca.

℞. *Decoc. Polij Montani*
Calami Aromat.
Menthæ ſiccæ lib. i.
Mel. albi ℥. iij.
M. & bull. ad deſpumationem mellis, deinde colati

℞. *℥. ii.*
Piperis ſub. pul. ℈. ſ.
M. pro vna vice.

Vel ℞. *Vtriuſq; Ariſtolochiæ an. ʒ. ſ.*
M. & cum iure tenui exhibeatur.

Vel ℞. *Caſtor. ℈. i.*
à quo præbe apozema vini dulcis.

Vel ℞. *Praſſij ſicci,*
Abſinthii ſicci,
Menthæ ſiccæ } *an. ʒ. i.*

Ga-

Galangæ,
Ligni Aloes } *an.* ʒ. *ſ.*
M. & f. pul. ſubt. cuius detur ʒ. *i. ſingulo mane cum iure pulli.*

Vel ℞. *Succi Enulæ depurati* ℥. *iiij.*
Succi Abſinthy Pontici (ſi haberi poterit) ʒ. *i.*
Sacch. q. ſ.
M. & f. ad modum loch, cuius mane, & veſperi exhibeatur vnum cochleare ante cibum; acetum ſcyllinum huc quoq; referendum.

Vel ℞. *Aq. Vitæ* ʒ. *i.*
Aq. Cinnamomi,
Endiu. } *an.* ℥. *ſ.*
M. pro vna vice.

Mitius verò medicamentum

℞. *Terebenthinæ lothæ in aq. Menthæ* ʒ. *i. ſ.*
Spec. Hieræ ſimpl. Gal. ℈. *ij.*
M. & cum oximel. f. b.

Externa.

Exterius etiam, præter dicta

℞. *Ol. Rutac.*
de Spica,
Irini,
Laurini } *an. q. ſ.*
Vini generoſi parum
Abſinthij,
Menthæ,
Calamint.
Saluiæ,
Puleg.
Radic. Cucumer. agreſtis,
Peucedani,
Caparorum,
Artemiſ.
Iberidis } *an. p. i.*
Maſtic.
Zingib.
Cal. aromat.
Cinnam.
Caryophyl. } *an.* ℈. *i.*
M. & f. decoc. ad conſumptionem vini ex quo embroca paretur.

Ex iiſdem ſimpl. in vino decoc. poteſt foueri ventriculus per modum fomenti cum ſpongia, aut veſica Bubula, vt aliàs docuimus;

Vel ℞. *Farinæ Lupinor.*
Lolij } *an.* ℥. *i.*

Pulu. Aristol. vtriusq; }
Radicis Ireos, } *an. ʒ. ij.*
Cucum. agrestis }
Pulegii, }
Absinthii, } *an. ʒ. i.*
Menthæ }
Mastic. ʒ. i. ſ.
Ol. Irini, }
de Spica } *an. ℥. ii. ſ.*

M. & cum terebenthina f. cataplasma, siq; necessitas postulabit, non erit inconsultum deuenire ad sinapismata.

Eundem scopum habent ceratum diachilon magnum, ireatum, diapirites, & sacrum Galeni, cum stomaticisq; adhibeantur; in inflammatione autem biliosa, & melancholica mitioribus agite; in illa, ne augeatur calor; in hac, ne materia lapidescat, quinimo ad correctionem, hisce in casibus, malaxanda emollientia. Circa resoluentium vsum, quæ debeant obseruari habentur in præcedenti capite.

In flatulenta materia externè. In materia flatulenta resoluenda, fouendus est ventriculus spongia madefacta in vino decoc. dauci Cretici, ameos, cymini, anisorum, fœniculi, coriandrorum præparatorum, apij, maratri, cinnamomi, caryophyl. zingib. absynthij, menthæ, ac mastichis, quæ etiam in oleo coqui possunt, & non minus per spongiam, quàm per vesicam Bubulam, vt alibi dictum est, administrari: Emplastrum quoq; de baccis lauri est miri vsus, sicuti, & illud, quod paratur ex lana incisa, & feruefacta in ol. laurino, melle, puluere cymini, & modico castorei: Pro diuitibus illiniatur tota regio ventriculi ol. distillato anisorum, fœniculi, vel perfundatur ventriculus aquâ ardenti, deinde inspergatur puluere cymini: Quò ad interna non est recedendum ab vsu ol. anisorum, fœniculi, à diacymino, diagalanga, dianiso, ab elec. de baccis lauri ad ℥. j. exhibitis, ac tandem à puluere gentianæ, angelicæ, imperatoriæ, vel radicis antheræ ad ʒ. j. ex iure pulli Columbini, vel vino. In administratione istorum, obseruanda, quæ sunt præscripta pro vsu resoluentium materiæ humoralis; illud tamen superest, quòd si adsit minera flatuum, auferatur purgantibus pituitam, cùm per aluum, tùm per vomitum, vt alibi demonstratur; siq; materia crassa, ac viscida fuerit, præparanda medicamentis ibidem enumeratis. Noto tamen circa expiantia iam dictas materias nil præstabilius esse aquâ Tetutiana ad v. vel vj. dies, secundum præscripta, assumpta.

Internè. Obseruat. circa administrationē.

Siccantia intrinseca, & extrinseca. Siccantia ex resoluentibus, & austeris componuntur medicamentis, vnde succus granatorum superius traditus, & mixtus cum vino generoso, quam maximè extollitur ad siccationem materiæ pituitosæ in œdemate, sed præter alia, quæ supra describuntur, laudo, quod

℞. *Ol. Vitrioli guttas duas,*
Vini Maluatici ℥. ſ.
Aq. Endiu. ℥. ii.
M. pro vna vice, & continuetur hic potus per sex dies.

Extra foueatur ventriculus cum spongia lota cum nitro, imbuta oxyrrhodino, cui sal sit iniectus, aut lixiuio, vel posca, in quibus alumen sit dissolutum; imò ceratum etiam in hunc vsum sic componitur

℞. Ce-

℞ *Cerati ex Palmis ℥. i. ſ.*
Nitri,
Sulphuris, } *an. ℈. ii.*
Salis vſti
Baccarum Lauri, } *an. ʒ. i.*
Iuniperi
Corticum Cochlearum, } *an. ʒ. ſ.*
Oſtreorum vſtorum
Spec. Aromat. roſ. ℈. ij.
M. & cum cera, pice, & ol. laurino f. ceratum.

Ceratũ pro ſtomaco.

Horum vſus, ex vſu reſoluentium petatur, ſicq; abſoluta ſunt ea, quæ inſenſibiliter euacuant materiam humoralem,

Subſequuntur, quæ pus euacuant, & hæc non ſunt alia, quàm reſoluentia præmiſſa, ſed, præter hæc, adducenda ſunt ea, quæ ſenſibiliter euacuant, laxando, attenuando, & continuum ſoluendo, quòd ſanè prius tentandum motu corporis vehementi, ac concitato, frictione ſtomaci, vociferatione, ſternutatione, vomitu impetuoſo, ac tuſſi; quibus non conferentibus

Senſibiliter euacuantia.

℞. *Mulſæ Decoc. Althea*
Liquirit.
Capil. Ven.
Caricarum ℥. x.
Piperis ℈. ſ.
M. pro ſingula vice; loco piperis ſubſtituitur ſuccus cepæ ad ʒ. i. puluis ireos ad ℈. ij. ſal. ad gr. v. & ſinapi ad ℈. ſ. à quibus ventriculus eſt agitandus vomitu, tuſſi, vel ſternutatione.

Extra valet hoc

℞. *Farinæ Orobi,* } *an. m. i.*
Tritici,
Fermenti acris ℥. ſ.
Saponis Gallici ʒ. ii.
Stercoris Columbi ℥. ſ.
Ol. de Caſtor. } *an. ʒ. ij.*
de Euphor.
M. ad ignem pro emplaſtro.

Animaduerto circa iſtorum vſum, vt ſumma ſit doſis; externa ſint actu calida, & ſingulis decimis horis mutanda, ſtatimq; omnia ad vſum perducenda.

Vſus eorũdẽ.

Suppurantia modò interiora erunt

℞. *Decoc. Althea*
Caricarum ℥. ij.
Loco ſyrupi.

Suppurantia interna.

Vel ℞. *Pulpæ Caricarum,* } *an. ℥. i.*
Dactylorum

Lactis Amygd. dulc. ℥. i.
Sapæ ℥. i.
M. & huius mixturæ ℥. ſ. exhibeatur.

Sed in materia ſanguinea calidiore, & ventriculo calidiore prædictis iungite lac Caprinum, myuam, aut vinum cyton. è contra in materia, & ventriculo frigidis addatur crocus, vel pinei. Exterius arridet hoc cataplaſma,

Eadem externa.

℞. *Farinæ puræ ℥. i.*
Radic. Altheæ coctæ, } *an. ℥. i.*
Adipis Suilli
Ol. Amygd. dulc. recent. q. ſ.
M. pro cataplaſmate, vel fiat ex althea cocta, & butyro;

Vel ℞. *Diachylonis magni ℥. ii.*
Vnguenti mollitiui ℥. i.
Mucilag. Altheæ, } *an. ℥. i.*
Maluæ
Mucilag. Caulium ℥. iii.
Croci ʒ. i.
M. ad ignem, & adhibeatur hic liquor cum filtro in eo imbuto.

Facta ſuppuratione, diſrumpendus abſceſſus ſupra enarratis; & ſi pus non egrediatur, ducendum eſt per aluum cum melle roſ. vel ſyr. roſ. ſol. poſtea conſulendum vlceri, vt ſuperuenientia in proprio capite docebunt; ſuppurantibus externis in materia ſubſidente in ventriculo calido addatur lac, oleum melinum, roſ. completum; in frigidis radix cucumeris agreſt. lilij albi, ol. liliac. anethinum, & ceratum diachilon cum gummis. Tandem, gratia doloris, poteſt dari decoc. vel aq. chamæm. ſiq; morbus magis vrgeat ſyr. de papauere, & theriaca, atq; (in caſu deplorato) philonium Roman. Exterius admoueatur omentum Veruecis calefactum in ol. roſ. & aſperſo puluere roſarum; pro fotu,

Pro dolore ſedando.

℞. *Chamæm.*
Meliloti,
Abſinthii,
Radic. Maluæ, } *an. m. i.*
Fol. Lauri,
Parietariæ,
Pulegii
Aniſi, } *an. ℥. ſ.*
Maratri
Fœnugr. lib. ſ.
Semin. Lini lib. i.
M. & bull. ad decoctionem, qua ſpongiis madefactis, vel veſicis Bubulis repletis foueatur ventriculus.

Emplaſtrum ex lacte Vaccino, mica panis, & ol. roſ. idem præſtat, quibus, deueniente inflammatione ad ſtatum, addendum oleum chamæm. & ex ſemin. lini, vel hoc ſolo oleo, aliquid tamen maſtichis ſemper apponendum, ob rationes alibi adductas; placentulæ etiam compaginantur ex vitellis ouorum in butyro factæ, & aſperſæ pul-

uere

uere cymini, ac maſtichis; fotus aq. dulcis, in quibus ſint decoctæ roſæ ad eadem conducit.

Victus ratio ea debet eſſe, vt quies, & abſtinentia iniungatur. In inflammatione autem, ſcirrho, œdemate victus ſit attenuans; in tumore calido ptiſana, & lacte ſemin. melon. nutriantur, cibiq; condiantur endiuia, lactuca, acetoſ. & hordeo, quæ decoc. in aq. communi, vel in iure tenui pulli, facta pro præparanda ptyſana, vel lacte ſeminum melonum; in principio addatur ſuccus granatorum, vel cyton. vel arantiorum, acetoſæ, vel agreſtæ; in declinatione verò, coquatur cum iiſdem petroſelinum viride. Potus in principio, & tumore calido paretur ex aqua cum ſucco granatorum; in ſtatu verò, & declinatione ex decoc. paſſularum cum coriandris, vel cinnam. poſtea vini pauciferi, qui potus non eſt actu frigidus præbendus, præterquam in Æſtatis tempore, quo in caſu etiam frigidam concedere non erit inutile. In tumore frigido potus ſit vini mediocrium virium, & potius vinoſi antiqui. Somnus ſit moderatus; in inflammatione ſit breuior vigilijs; in inflatione longior; & hactenus de Ventriculi Aucta Magnitudine. Victus norma. Potus.

CAPVT QVARTVM.

De Magnitudine Imminuta, ceu Paruitate Ventriculi.

QVoniam vitium hoc oritur à vitio calidi innati primogenij, quod eſt ſubiectum facultatis generatricis, vel ſimul à vitio ſanguinis materni, ab his duobus, tãquam à cauſis, quæ iam præceſſerunt, ac in corpore fuerunt, nulla ſumitur indicatio curatiua, ſicuti & in alijs vitijs, quæ nobiſcum connaſcuntur. Sumantur ergo ſcopi curatiui ab ijs, à quibus deſumptis homo poterit præſeruari à vitijs imminentibus illi, qui à natura eſt donatus paruitate ventriculi, hæc autem ab iſto prodeunt, quia non generat ſufficientem chyli quantitatem, vnde naſcitur atrophia, tùm quia copioſiora excrementa producit, quàm conueniat; ratione ergo prioris, poſtulatur remedium producens chylum copioſum; ratione verò poſterioris, indicatur euacuans. Affectus origo. Scopi curatiui vnde eliciendi.

Quare de Medicis materijs decernens, omnis miſſio ſanguinis interdicitur, quia moleſta; deficit enim chylus, & ſanguis, excrementaq; pituitoſa in primis luxuriantur vijs, quæ euacuationem per lenientia requirunt; ſanguinis verò detractionem nullo modo ſuſtinent, non improbantur tamen fonticuli in cruribus excitati. Sang. miſſio nullo modo conuenit.

Medicamenta habentia rationem excrementorum, quæ aggregantur ſunt lenientia, quorum vſus ſuſcipiendus, & repetendus; tria tamen mihi, præ cæteris, probantur, ſcilicet ſpec. hieræ ſimp. cum caſſia, mel. roſ. ſol. & pilulæ maſtichinæ, & hæc bis in menſe repetenda; at patientibus facilè vomentibus, bis etiam in menſe mitioribus irritandus eſt vomitus, vt iure pingui, & oximel. Verùm quidem eſt, quòd ob partis imbecillitatem bonum eſt abſtinere ab ijs. Lenita aluo, & expurgato ventriculo, ſi fieri poterit commodè per vomitum, patiens per aliquot dies incumbere debet vſui ſtomaticorum in capite de ventriculi intemperie recenſitorum. Inter lenien. tia, quæ magis ſint Auct. familiaria.

Victus ille ſit, vt cibi ſint multi ſucci, nullius excrementi, & qui citò conficiantur, illiq; ſæpè, & in parua copia offerendi; hoc in caſu ego imperare ſoleo, vt vtantur iuribus conſumptis, ac diſtillatis ex optimis carnibus, & potius ſint ſorbiles, quàm ſolidi; & hæc habui à dictis pro curanda Paruitate, ceu Imminuta Magnitudine Ventriculi. Viuẽdi modus.

CA-

CAPVT QVINTVM.

De Angustia vtriusq; Oris Ventriculi.

Os ventriculi superius quomodo angustetur, & eiusd. signa.

EX æquo vtrumq; os ventriculi angustia præmitur, vt propterea hoc vno capite simul vterque morbus curandus complicetur. Superius autem os angustatur, vel propter coalescentiam inductam à siccitate illius partis, vt mihi aliquando in cadauere dissecto licuit obseruare, neq; enim stilus intromitti valebat, qui autem hoc torquentur morboso affectu, inter alia symptomata, quæ pati referunt illud est, vt in cibo deglutiendo persentiant cibum in ventriculum haud liberè descendere, sed circa oris superioris quiescere regionem, narrantq; in deglutiendo exerceri singultu; vlterius idem os angustatur propter obstructionem inductam ab humore crasso, viscido, & copioso, vel propter constipationem progenitam à tuberculo crasso, & frigido: Ratione ergo coalescentiæ, humectandum; ratione obstructionis, euacuandum, detergendum, & attenuandum; ac ratione tuberculi, discutiendum, & emolliendum. Iisdem prorsus de causis angustatur os infernum ventriculi, sed non ex toto, quia quando ex toto producitur affectus, qui voluulus ventriculi nuncupatur, sub quo per vomitum chylus excernitur, ad differentiam voluuli intestinalis, sub quo redduntur fæces; hæc igitur partialis angustia, cum, & à tumore constipante, procreetur, & à materia obstruente producatur, vel à tumore partium vicinarum comprimente, quid postulet ex prægressis satis manifestè liquet.

Indicationes.

Inferioris oris, eædem ferè sũt causæ cum ijs, quæ sunt superioris.

Medica præsidia interna.

Si aff. ex siccitate suppeditetur.

Materiæ Medicæ, quæ habent rationem tumoris, cùm in superiori, tùm in inferiori ore residentis, ex ijsdem pariter descriptis in præcedentibus capitibus innotescunt; at si referantur ad siccitatem, oris superioris nil præstantius lacte humano, vel Asinino propinato cum sacchara; valet etiam conserua borraginis, buglossi, florum maluarum, syr. de capil. ven. de liquirit. & alijs ordinatis ad emendandam intemperiem siccam, quæ in pauca dosi veniunt exhibenda, vt diutius detineantur, nec ita facilè descendant; imò, vt hæreant internis dictarum partium parietibus, miscenda illa eadem, quæ in hunc finem imperauimus in malis œsophagi; sed mihi inter alia placet ol. amygd. dulcium, & amararum, ac nucleorum persicorum ad ℥. j. quo vsus sum cum felici successu in pluribus, maximè autem in quadam Moniali; ol. quidem persicorum ad id conducit, quia, non solùm humectat, verùm etiam, & ventriculum certa quadam prærogatiua corroborat, & si aliqua hæret materia, illam feliciter detergit, quòd & amygdalarum amararum etiam præstat. Exterius admouetur omentum aliquod in ol. prædictis, ac semin. lini calefactum, aut lana succida in ijsdem ol. imbuta, & supra ventriculum gestata, vel embroca ijsdem ol. parata; cerata quoq; emol. idem præstant; item & cataplasma ex lacte Vaccino, pomis dulcibus, mica panis, & etiam oleo amygd. dulcium. In materia autem obstruente valent oximel simpl. compositum, scyllinum, syr. de prassio cum tantillo syr. de liquiritia, vel de capil. ven. in modica tamen dosi offerenda; præterea hiera singulis tribus diebus præbeatur ad ʒ. ij. nec non aqua Tetutiana ad dies, & secundum leges aliàs præscriptas vsurpata, quæ tamen esset suspecta, si immineret aliqua siccitas; imò & hoc probatur vinum

Externa.

Interna in materia obstruente.

℞. *Vini generosi lib. viii.*
Pulegii }
Caryophyl. } *an. ʒ. vi.*
Limat. Chalyb. præpar. lib. i.

M. & ponantur in vase vitreo benè obturato, quod in stupha fornaria detineatur per x. dies, & quotidie vas agitetur, cuius liquoris illa est dosis, vt primò ℥. ij. deinde iij. vsq; ad viii.

viij. quolibet die propinentur, quinq; horis ante cibum, & paulò post assumptionem impetretur exercitium.

At si patiens maluerit medicamentum solidum

℞. *Limat. Chalyb. præpar. ℥. iij.*
Rhabarb. el. ʒ. i.
Cinnam. } *Nucis Musch.* } *an. ʒ. i. ſ.*
Spec. Arom. rosſ. ʒ. iii.
Sacch. } *Mellis* } *an. ℥. vii.*
M. & f. elec. ſ. ar.

Hæc tamen supponunt ventriculi expurgationem, quæ facienda, vt supra docuimus; vel facta iam purgatione aqua Tetutiana exhibeatur, & postea ad chalybeata deueniendum.

Victus ratio qualis esse debeat, ex antea dictis manifestum; sicuti & alia, quę, ne repetantur missa fiunt; & hæc pro præsenti ad hanc Angustiam sufficiant. Victus ratio ex antedictis petēda.

CAPVT SEXTVM.

De Vlcere Ventriculi.

IN Vlcere duo sunt, soluta vnitas, & cauitas: Soluta vnitas est vnum morbi genus: Cauitas, cum proueniat ex defectu portionis substantiæ, ad numerum imminutum, non minus, quàm ad solutam vnitatem spectare videtur; soluta vnitas vniens expoſcit; cauitas sarcoticum, siue replens: Sed quoniam in administratione vnius, & alterius obuia fiunt impedimenta, & hæc remouenda, ideo oportet ea cognoscere; igitur carnis regeneratio, quæ vnionem præcedit, cum sit opus naturæ, & natura media naturali temperie sanguinem in carnem transmutat, & in hac transmutatione duplex excrementum producatur, vt qualibet naturali transmutatione fieri alibi docuimus, tenue videlicet, & crassum; tenue, quo vlcus humidum, saniosum, & ichorosum euadit; crassum per quod vlcus sordidum redditur, iam constat impedimenta referri ad partis temperaturam, & ad sanguinem fluentem ad partem affectam, & ad coctionem ipsam: Si ad temperaturam, impedimentum potest esse morbus in intemperie, tumor, dolor, pituita, & sordicies. His ergo sic præcognitis, constat, qualenam sit indicatum ab intemperie, tumore, & dolore, de quo ex professo in proprio capite; pituita verò, ac sordes indicant præparantia, & euacuantia; vbi autem impedimentum referatur ad sanguinem fluentem in partem affectam, ceu vlcere correptam, tunc sanguinis diuersitas perpendenda, varius enim ratione speciei, quia, vel biliosus, vel pituitosus; vel ratione propriæ originis, quia à viscerum præternaturali discrasia trahit originem; vel tandem ratione læsionis, quia, vel putredine, vel quantitate, vel qualitate affert incommoda; hæc igitur in sanguine diuersitas, diuersa expoſcit, vt fuit sæpius decretum.

In vlcere duo obseruanda, soluta, nēpe vnitas, & cauitas.

Indicationes, & impedimenta.

Cæterùm hæc impedimenta, & vnioni resistunt, cum absque vnione regeneratio carnis nequeat compleri, vnio enim & ipsa æget temperatura partis, & accommodata materia, quæ ambo possunt dictis inquinari impedimentis; si verò impedimentum in coctionem refundatur, & transmutationem alimenti, iam non est amplius commune carnis generationi, & vnioni, sed proprium tantùm regenerationis carnium, & est illud

lud duplex excrementum tenue, ac crassum, quæ duo euacuationem petunt, tenue, per siccantia, & crassum, per detergentia; sunt etiam & impedimenta peculiaria vnionis, cicatrizationi videlicet resistentia, nam cum ex carnis substantia debeat generari quid durum, & siccum, quod cutim æmuletur, & caro sit humida, ac mollis, iccircò facilè est inde desumere, quòd tollenda est humiditas alimentalis carnis, & mollities; quare ratione prioris, siccandum; ratione posterioris, indurandum, ac densandum. Verùm tamen est, quòd idem, quod siccat, densat etiam, & indurat, cuius ille est actionis modus, vt cum humiditas alimentalis, vel sit tantùm apposita, vel simul apposita, & agglutinata, ratione solæ appositionis, humiditas illa repellatur; ratione verò appositionis, & agglutinationis, valenter siccetur, vt agglutinata finiatur humiditas, quâ finita ex consequenti sequitur carnem duriorem euadere: At non tantùm in curatione vlceris ventriculi habenda est ratio rerum præter naturam, sed & naturalium; quare, propter proportionem partis, remedium debet esse stomaticum; propter substantiam calidi innati, calidum, & humidum, non tamen viscidum, sed tenue, quoniam in vlcere non adest caro contusa.

Siccandi, & densandi actio.

Hinc ad curationem descēdens, pro eligendis materijs Chirurgicis, statuo, peccante sanguine, sanguinem mittendum esse sectione venæ, ad quod tamen peragendum requiritur morbum esse in principio, quia tùnc vtrumq; præsens esse potest, scilicet peccatum sanguinis, & robur virtutis ad id peragendum summè necessaria; secatur etiam vena, vt tutò operemur, & operando ad topica ipsa descendamus; quòd si sectio venæ prohibeatur, cucurbitulæ, vt alibi habuimus substituendæ.

MateriæChirurgicæ.

Sãguinis recta eductio.

In administrandis medicamentis prius est toti consulendum; ideo de lenientibus decernens statuo vitanda esse subductoria, ac vomitoria omnia acria; quare in superfluitate calida agendum syrup. rof. sol. manna, tamarindis, & cassia, quæ dissolui poterunt cum suis correctiuis, aquâ hordei, vel sero; in superfluitate verò humida, leniendum mel. rof. sol. myrobal. chebul. emblicis, & belericis. Præparantia non sunt à supra habitis admodum diuersa; quare ad ea confugiendum.

In Pharmacia à subductorijs, & vomit. abstinendum.

Purgantia alia sunt, quæ per aluum ducunt, & ex superioribus manifesta; diuretica, verò, & hydrotica alia: De diureticis sæpè habitus est sermo. Illud tamen solùm noto, vt frigida calidis misceantur, qualia sunt lac semin. melonum, syr. de limonibus, & alia similia. Inter hydrotica duo ad præsens approbo, nempe inunctionem factam toti cum ol. relaxanti, vti anethin. & chamæm. Probo & balneum aquæ dulcis calidum; secundò laudo aquam hordei cum semin. apij, & anisorum copiosè datam; item & syrupum S. Ambrosij exhibitum, vt diximus de tertiana febre.

Adnotatio circa purgãtia, & hydrotica.

Cæterùm, quia purgantia per aluum differenda sunt ad posse, vt paulò ante docui, si ad illa foret deueniendum, non erunt diuersa ab ijs, quæ in superioribus capitibus descripta existunt.

Verum enim verò, quia admodum leuia esse debent; iccircò aliquorum nouas proponam descriptiones, & primò pro bile purganda

Ad purgandam bilem.

℞. *Syr. Rof. sol.* ℥. *iii.*
Diacath. ℨ. *vii.*
M. & cum aqua endiuiæ f. p.

Vel ℞. *Myrobal. Citrin.* ℨ. *iii.*
Seri depur. ℥. *v.*
M. & bull. duabus ebull. deinde maneant in infus. per xii. horas, colato, & expresso adde
Syr. Rof. sol. ℥. *ii.*
Rhabarb. immaturi sub. pul. ℨ. *i.*

Pro

Pro Pituita

Ad pituitā.

℞. *Myrob. Chebul. ʒ. iii.*
Aq. Menthæ ℥. v.
M. & bull. pariter duabus ebull. deinde maneant in infus. per xii. horas, colato, & expresso adde
Mellis Rof. sol. ℥. iiii.

Pro melancholia

Ad melancholiam.

℞. *Myrob. Indorum ʒ. iii.*
Aquæ Borrag. ℥. v.
M. & bull. duabus ebull. deinde maneant in infuso, & ipsa ad xii. horas col. & expresso adde
Mel. Rof. sol. ℥. iiii.

Hisce purgantibus clysteres acres substituuntur, & in aliquibus cum optimo successu; horum descriptiones ex superioribus petantur.

His autem peractis ad Topica deueniendum, quæ ad hæc duo diriguntur, ad carnis regenerationem; & ad partis agglutinationem: Priora debent præcedere, quia in ablationem impedimentorum refunduntur, & sunt detergentia, ac siccantia, vt docebamus; in genere detergentium non probantur mordentia, quia pars detergenda, qualis est ventriculus est nimis exquisiti sensus, quare conueniunt ea, quæ citra morsum id præstant; sunt tamen hæc, alia mitiora; valentiora alia; mitiora in ventriculo calido, & excremento non ita lento, & copioso ex ordine eorum, quæ naturâ alimenti sunt donata, elicienda veniunt; huius ergo naturæ est aqua hordei, saccharata cum emulsione seminum melonum, ptisana, & inter alia serum lactis, vel lac ipsum, maximè Asininum cum saccharo probantur; sero etiam infundere possumus lac semin. melonum, & alia medicamenta ad id accommodata; inter alia mihi placet syr. ros. simpl. lac autem semin. melonum in principio in exigua copia miscendum, ne medicamentum diureticum euaderet, sicq; sanies ad renes partes nobiles, ac delicatas, quæ perquàm facilè læduntur duceretur; quare pro singulis ℥. viij. vel pro lib. diluti ℥. ſ. emulsionis prædictæ infundenda; imò maximè laudabile esset addere post primos dies ℥. ij. syr. ros. sol. vel mannæ electæ ℥. ſ. circiter, vt excrementum iam detersum, non per renes, sed per aluum duceretur; in progressu autem licet augere emulsionem illam sem. mel. cùm, vt diureticum euadat, tùm, vt excrementa à ventriculo retrahantur, & propter hoc supra proposui diuretica, quia supponitur saniem per aluum traductam fuisse: Sed rursus ad detergendum, præter dicta, laudo thermas frigidas, in modica tamen copia exhibitas, vt detergant, non vt moueant per loca, per quæ affatim mouere solent, cùm per se solas, tùm saccharo permixtas; vbi verò excrementum fuerit detersum, poteritis ad libitum copiosè illis vti ad illud euacuandum, & purgandum; imò manna tunc illis, vel mel ros. sol. adiungendum, vt & de alijs fuit assertum; expedit etiam aliquando easdem thermas, vti diureticas vsurpare, quòd assequi licebit, si illas copiosè exhibeatis, & in primo cyatho affundatis ℥. ij. syr. de liquiritia.

Topica, vel carnem regenerāt, vel partem agglutinant.

Detergentia mitia, qualia esse debeant.

Si autem ventriculus non sit valde æstuans, & excrementum admodum copiosum, & viscidum, propinanda est ptisana cum melle crudo, vel cum melle ros. simpl. probatur & aqua thermalis Aquariana, & Diui Petri Patauij cum saccharo; siq; materiam detersam euacuare intendimus ℥. ij. aut iij. mel ros. sol. infundemus, & tunc easdem aquas thermales copiosius bibendas imperabimus; & si materia multùm viscida, & tenax, valdeq; putrilaginosa existat, detur ad summum ʒ. j. hieræ simpl. Gal. à qua se-

Si ventriculus nō adeo æstuans sit.

 rum

rum, vel aqua hordei per modum apozematis ſuperbibatur, hiſq; non conferentibus, licet deuenire ad aquam Tetutianam.

Detergentium vſus.

Quò ad vſum, detergentia hæc non niſi calida ſunt adminiſtranda, ad 4. vel 5. & etiam ad plures dies, pro vt neceſſitas opportunum eſſe deſignabit; ſed adhibitis prædictis ſiccantibus agendum ijs, quæ carnis regenerationem iuuant; ſunt autem hæc ſarcocolla, thus, maſtix, tragacantha, cornu Cerui, gummi Arabicum, quæ & ſeparata, & compoſita ad voluntatem poſſunt exhiberi, in ventriculo tamen calido cum aqua hordei, vel ſero chalybeato; in frigido verò cum aqua menthæ, accipiendo illorum ʒ. j. liquoris ℥. iij. & miſceantur. Liquor non in multa copia vſurpandus, vt diutius medicamentum detineatur in ventriculo; quapropter libentius vtor ſolidis, quale eſſet, quod

℞. *Sarcocollæ,*
Thuris,
Maſtichis } *an.* ℈. *i.*

M. & redigantur in pulu. ſubt. deinde cum ſyr. de roſ. recent. vel cum melle cocto cum aqua menthæ f. b. per plures offerendus dies.

Agglutinantia.

His ſic adhibitis deſcendendum ad agglutinantia, & hæc valde ſiccant, & aſtringunt; primò igitur præcipio ſolida ad vſum deducenda; quare

Conſerua.

℞. *Sacch. Roſ. antiqui* ℥. *ij.*
Gallar. immatur. pulueriz. ℈. *ij.*
Santal. rub.
Corall. rub. } *an.* ℈. *i.*

M. & cum vino cytoniorum f. conſerua cuius doſis ſit ℥. *ſ. pro vice.*

Sed vbi vlcus eſſet aliquo modo depaſcens

In vlcere quoquomodo depaſcẽte.

℞. *Tragacanthæ* ℈. *ij.*
Succi Plantag. ʒ. *i. ſ.*
M. & cum albo oui f. mixtura exhibenda pro vna vice, ſiue per modum lambitiui.

In eundem vſum facit ſyr. de roſis ſiccis, de myrto cum dictis, & dicendis pulueribus; diluta ſi admittantur, fiant in minori copia, vt

℞. *Vini Cyton. aut ſucci Plantag.* ℥. *ij.*
Puluer. Coralli rub. ℈. *i.*
M.

Ventriculo refrigerato, quæ proſint.

Siq; ventriculus eſſet refrigeratus addatur vnum, vel alterum cochlear vini auſteri; ſuccus granati acidi cum cortice expreſſus, cum modico aq. menthæ idem præſtat in eodem ventriculo frigido; ſed cum feliciori ſucceſſu datur puluis balauſtiorum, vel malicorij, vel acaciæ, vel hypociſtidis, cum aq. vel roſ. vel plantaginis cum vino, aut aqua menthæ in eodem frigore; thermæ quoq; aluminoſæ nullo modo deſpiciendæ. Exterius.

℞. *Ol. Melini,*
Myrtini } *an.* ℥. *i.*

Pul. Gallar. immatur. } *an.* ℈. *i.*
Coralli rubri,
Mastichis

M. & cera lota in aqua plantag. aut vino austero, aut cyton. f. vnguent. cui adde Camphoræ gr. iii.

Vnguentum ad idem.

Proderit etiam simile ceratum

℞. *Sang. Dracon.* } *an.* ℈. *i.*
Boli Armen.
Mastich.
Pul. Gal. immat. } *an.* ℈. *ß.*
Malicorii,
Acaciæ,
Hypocist.
Camphoræ gr. v.

M. & cum pice, cera, & ol. melino f. ceratum pro stomacho.

Ceratũ pro eod. vsu.

Victus rationem instituatis ex alibi dictis, tempore tamen detersionis condiantur cibi emulf. semin. melon. melle, & saccharo; tempore siccationis parentur in aq. chalyb. Vinum eadem aq. diluatur, in qua prius gummi, & tragacant. fuerint dissoluta; tempore agglutinationis condimentum sit pul. corall. parentur in eadem aq. chalyb. incoquantur cum illis radix consol. maior. semin. plantag. offerantur cytonia, mespilla, sorba, & corna; vinum nigrum sit, & austerum; aluus lubrica seruetur clysteribus; & hæc de Vlcere Ventriculi.

Victus ratio.

CAPVT SEPTIMVM.

De Dolore Ventriculi, & Cardialgia.

DOlor Ventriculi est symptoma læsæ facultatis sensitricis tactricis molestiam incutiens cuilibet parti illius, sicuti Cardialgia exercet tantùm eiusdem os supernum, quòd falsò ab Antiquis cor dicebatur, fortè ob maximam communicationem, quam habet cum corde, & hæc fuit causa, quâ Neotericorum aliqui dixere esse cordis passionem, disceptatio apud Scriptores satis agitata, & vt à meo instituto aliena missa facta, & eò magis, quia situs doloris, cuius sit ostenditur. Huic dolori morsus adiungitur, qui, si quodamodo lateat *Angor* vocatur, siue speciei nomine vtitur, Cardialgia appellatus; si verò morsus sit euidens *Cardiogmus*; siq; adnexam habuerit qualitatem veneficam *Cardiaca passio* nuncupatur; commune tamen nomen est Cardialgia. Et si quis cunctetur, num vbicumq; dolor est in ore superiori ventriculi sit Cardialgia, dicite quòd non, nisi adsit angor, quia non sunt in eo humores impacti, qui mordicent, & angorem faciant.

Ventriculi dolor. & Cardialgiæ descriptio.

Doloris differentiæ.

Cæterùm cum omnis dolor fiat ab obiecto improportionato tactus, iccircò indicationes in qualibet differentia ab his tribus eliciuntur, à dolore, ventriculo, & obiecto: Dolor, licet symptoma anodyna postulat, ob rationem aliàs adductam, quòd sanè obseruandum, vbi in Cardialgia morsus sit validus: Ventriculus secũdum proportionem requirit stomaticum; secundum calidum innatum, moderatè calefaciens substantiam

Indicationes.

 cali-

calidi reparans, motus præter naturam concentrando, & aſtringendo cohibens: Obiectum improportionatum, vel eſt ſoluta vnitas, vel intemperies: Soluta vnitas, aut manifeſta, vt vlcus, & vulnus, & tunc vnientia petuntur; aut mente contemplabilis, & tunc tota intentio ad cauſas dirigenda; iſtæ autem ſunt morbi, & cauſæ morbificæ: Morbi ſunt intemperies calidæ, & frigidæ inæquales, aut expers à materia; & ſimplex alterans indicant; aut cum materia, & tunc, præter alterantia remouentia materiam illam expoſcunt. Amplius quoniam materia hæc, vel eſt calida, vel frigida; calida eſt bilis porracea, & æruginea à ventriculi intemperie calida procedens; frigida quodlibet pituitæ genus, peculiariter tamen vitrea, & acida; iſtarum ergo materierum præſidia, pro diuerſitate ſpecierum, originis, & læſionis abundè alibi recitantur. Cauſæ morbificæ in flatum, & mineram referuntur; flatus, ſiue inter ventriculi tunicas receptus faciens dolorem acutum, & vehementem, ſiue in ventriculi ſpatio, ac cauitate debacchans à calore debili, ex materia pituitoſa, & melancholica ortus, faciens dolorem minus acutum, ſed tenſiuum, ſemper diſcutiendum, & cohibendam illius generationem docet; minera eſt materia acris ventriculi os vellicans, non tamen impacta, nec in tunicis oris ebulliens, ad differentiam Cardialgiæ, & poteſt eſſe bilis, pituita ſalſa, melancholia acida, humor putridus, ac corruptus; quare & ipſa diuerſa indigitat, pro ratione ſpeciei, originis, & læſionis, vt ſæpè fuit decretum, quæ euacuantia, alterantia, & retrahentia erunt.

Cauſarum diuiſio.

Cauſæ morbificæ.

Cardialgiæ ſoluta vnitas, eſt veluti eroſio, & punctio, quæ fieri valet à cauſa interna, & externa: Interna eſt vapor, & minera: Vapor, ſiue à verme, ſiue ab vtero eleuetur, ratione copiæ, diſcutiendus; ratione venenoſitatis, alexipharmacis debellandus: Minera animata, qualis vermis, interficiendus, & eradicandus: Minera inanimata, in ſuccum lædentem os ventriculi varijs refertur modis; quare, ſi lædat penes ſubſtantiam, quia ſit à toto genere præter naturam, ac venefica, alexipharmacis agendum; ſi copia, euacuanda, cùm ſenſibiliter, tùm inſenſibiliter, vt ſuccus inhæret tunicis ventriculi; ſi qualitate, illaq; calida, acri, & mordaci, vti ichor ſanguineus, ac bilis quæcumq; genita, cùm extra, vt flaua, tùm intra ventriculum, vti porracea, & æruginea, compeſcenda, ac mitiganda illius inclementia refrigerantibus, & attemperantibus; ſi quiete, quoniam tunicis oris imbibita quieſcit, diſcutienda; tandem ſi lædat motu, impellenda, & retrahenda à ventriculo ad artus, & partes extremas, ſi à toto prodeat, vel ſaltem ad alias partes, ſi ab aliqua particulari parte.

Soluta vnitas Cardialgiæ, quomodo fiat, & quid indicet.

Quibus ſic de minera, aut ſucco prædicto animaduerſis penes ſpeciem, habenda etiam ratio originis eiuſdem, cùm gratia curationis, tùm præſeruationis, amouendo cauſas à quibus originem trahit. Cauſa externa ſolutionis prædictæ poſſunt eſſe cibi acres hærentes tunicis oris ventriculi, vel medicamenta euacuantia acria ibidem reſtagnantia, & hæc eradicantibus aggredienda, ſicuti iuncta qualitas venefica alexipharmacis. Tandem remouenda impedimenta, vti ſudor copioſus per aſtringentia, & externum frigus per calefacientia.

Eiuſdem ſolutionis cauſa externa.

Chirurgia in curatione ſubitam præbet venæ ſectionem, vbi cum dolore adſit in toto exuberantia ſanguinis; quòd ſi ad eam deuenire haud liceat, imperandus eſt vſus cucurbitularum ſcarificatarum infernis partibus admotarum, vt ſæpius docuimus; ego autem, his in caſibus, cum maximo fructu aperio hæmorrhoidas hirudinibus. Cæterùm, ad coercendam materiæ fluxionem, frictiones, lotiones, & ligaturæ extremorum proſunt, nulla habita ratione terminorum; quòd ſi eos reſpexerimus, hoc diſcrimine incedemus; ſi à capite fluit, veſicantia adhibenda; ſi à liene, hepate, & vtero cucurbitulæ ſiccæ apponuntur regionibus iſtorum membrorum; quòd ſi non fluit, ſed fluxura ſit, vſurpanda cauteria, ratione capitis infixa partibus ſuperioribus, vel ipſimet capiti; ratione autem aliorum membrorum, femoribus, & cruribus. Tandem ex eadem Chirurgia, ad diſſolutionem flatus in ventriculo coaceruati, nil præſtantius habemus cucurbitula magna cum multa flamma eidem ventriculo admota, præſertim ſi fla-

Chirurgia celerem ſang. miſſionem indicat.

Si materiæ fluxio obſeruetur, diuerſitati materiæ occurrendum.

si flatus à copiosa non foueatur materia, quia tunc præmittenda aliqua euacuatio, aut per aluum, aut per vomitum. Vbi autem Cardialgia ventriculum exerceat, cum non fiat à sanguine, sed ab humore acri, impetuoso, ac rebelli, & vires languidæ existant, venæ sectio nullius est vsus, sed prorsus dimittenda; quòd si coniuncta sit affectui, qui sectionem exposcat, vehementia prius Cardialgiæ castiganda, postea secanda vena, aut loco sectionis venæ, tempore Cardialgiæ, cucurbitulæ scarificatæ partibus infernis admouendæ. Venæ sectio, quando reprobáda.

Cæterùm quoniam datur Cardialgia, quæ fit ab ichore sanguineo, aliquis putaret hoc in casu licere mittere sanguinem per sectam venam, ipsum tamen haud ignorare est necessarium, illam tunc etiam inutilem esse, quia vires fractæ sunt, & languidæ; quare in insigni sanguinis luxurie, primò vterer cucurbitulis modo dicto, deinde venis sedalibus hirudines apponerem, quæ numquam in Cardialgia ab ichore omittendæ, quando redundans ichor in venis Cardialgiam inducat, qui commodè per tales extrahitur venas. Deligationes quoq; artuum, & ventosa magna cum multa flamma post leuem aliquam euacuationem præstare solent. In Cardialgia à sang. ichore, num sang sit mittendus.

Pharmaceutica omnia, hoc in affectu conducunt, cùm ratione doloris, tùm causæ illius: Anodyna ergo, ratione doloris, primò sunt externa resoluentia, & emplastica; quare potest fabrefieri similis totus siccus. Pharmacia.

Anodyna externa.

℞. *Flor. Chamæm.*
Anethi,
Fœnugraeci,
Maluar.
Absinthii,
Menthæ siccæ,
Rosar. rubear. } *an. m. s.*

M. & calefiant supra tegulam ignitam, deinde in sacculo lineo reposita, ventriculo actu calida admoueantur.

In materia flatuosa probatur sacculus communis ex milio, sale, furfuribusq; in sartagine expurgata calefactis, cum floribus anethi, & menthæ: Fotus humidus ex ijsdem simplicibus probatur, facta decoctione in aqua dulci cum modico vini subausteri, vel hydrelœo, ad efficaciorem operationem, fiatq; per spongiam in decoct. imbutam, vel Bubulam vesicam eodem repletam; idem pariter faciunt oleum chamæm. anethi, semin. lini, amygd. dulcium, quibus ad corroborationem additur oleum mastichis, absinthij, & menthæ, quibus oleis pariter stillicidia parantur; præterea in ijs calefacimus omenta animalium, quæ postea aspergimus puluere flor. chamæm. anethi, mastichis, & cumini, etiam si adsint flatus; amplius lanam succidam eisdem imbuimus, ac imbutam apponimus; placentulæ ex vitellis ouorum in butyro confectæ, & dicto puluere resperse idem præstant; emplastrum etiam ex farina seminum lini, fœnugræci decoc. in lacte, vel hydrelœo, addito adipe Gallinæ, Anseris, vel Anatis, cum prædictis conficitur oleis, siq; aderit insignis feruor, sufficit emplas. ex mica panis, rosaceo completo, ac lacte; id facit vnguentum simile

℞. *Ol. Chamæm.*
Aneth.
Amygd. dulc. } *an.* ℥. *i.*
Vitell. oui nu. iii.
Spec. Aromat. rosat. ʒ. *i. vel Puluer. Mastic.* ℈. *iiii.*
Gallinæ Pingued. ℥. *s.*
M. & cum cera f. vnguent.

Hæc

Vsus prædictorum. Hæc omnia actu calida vsurpanda, dum adest vehementia doloris, præmissa aliqua euacuatione, vel per sectionem venæ, vel per vomitum, vel per aluum. Locus vbi hæc admouenda est in medio abdominis, à mucronata cartilagine ad vmbilicum, & in dolore oris superioris ventriculi, etiam circa xij. vertebram ad dorsum poterunt applicari.

Anodyna interna. Externis non conducentibus de internis cogitandum, iccircò ius decoc. flor. anethi, & chamæm. ad lib. ſ. oblatum est maximi vsus; item & oleum amygd. dulc. in eadem dosi, quibus, in maximo æstu, licebit addere nonnihil aquæ, vel decocti cicorij; verum quidem est, quòd conducit abstinere áb oleo, quia nimis laxat; quare in causa calida addatis modicum vini, vel myuæ cytoniorum aromatizatæ. Si verò vrgeat dolor, confugiendum ad stupefacientia, primò mitiora, postea fortiora, quæ tamen potius vsurpanda in causa calida, quàm frigida; laudo tamen, vt cum resoluentibus coquantur capita papau. albi, vel cum decoc. resoluentium ℥. j. ſ. syr. de papau. vel diacodionis solidi, vel cum sapa; secundò, vbi dolor perferri non possit, probo ℈. ij. theriacæ recen. vel philonij Romani, in quorum defectu detur gr. j. opij cum iusculo Pulli, & modico syr. de corticibus citri. Sed hoc in casu quæritur, num cum his purgantia misceri possint. Ego, alijs omissis, vt ab institutoalienis, afferam, quòd me docuit experientia, videlicet magnifacere ea miscere; at quæ illa sint, & quomodo miscenda, superuenientia docebunt.

Vrgente dolore, ad stupefac. recurrendum.

Obseruatio circa euacuantia. Age iam de medicamentis ad causam attinentibus, scilicet ad intemperiem, & materiam, quæ in proprio capite de intemperie ventriculi, & sequentibus legi possunt. Obseruo tamen quædam, & primò euacuantia sensibiliter eligenda esse penes variam humorum propensionem, si enim in superiora feratur, sint vomitoria; si in inferiora, subductoria, quæ & inijci, & per os assumi queunt, iuxta libertatem operandi; priora tutò repetuntur ad retractionem à ventriculo. Secundò noto de assumptis, mitia nempe conuenire, vbi malum non est valde contumax, secus ad fortiora, illaq; scamoneata ascendendum esse, quæ tamen sint valde correcta, & castigata: Nec obstat fieri attractionem ad locum affectum, quia, licet fiat attractio, fit simul eductio, hinc nullum sequitur damnum: Amplius si in exigua copia hæc purgantia offerantur, non fiet attractio, quæ noceat ventriculo, hisq; scamoneatis narcotica miscerem, vt vi eorum cohibita, non ita valenter attrahant à remotis: In materia igitur calida, vltra mitia, laudo aquam Tetutianam cum manna, vel syr. rof. solut. Fortiora ad bilem, erunt veluti hoc

Alia obseruatio.

Cur narcotica sint scamoneatis miscenda.

Pro educenda bile.

℞. *Philon. Rom.* ʒ. *i.*
Elec. de succo rosar. ʒ. *iii. ſ.*
M. & cum saccharo f. b.

In causa pituitosa

Eadem ad pituitam.

℞. *Philonii Romani* ℈. *ii.*
Diaphœnici ʒ. *v.*
M. pro bolo, vt supra.

Si adsunt flatus

In flatuosa materia.

℞. *Specier. Elescoph* ℈. *ii.*
Diaphœnici ʒ. *iii.*
Philon. Romani ʒ. *i.*
M. & cum melle rosato col. f. b.

Facien-

Faciendum tamen periculum de aq. Tetutiana cum melle rof. fol. In materia melancholica mitius medicamentum eft dicta aq. Tetutiana cum fyr. de polip. fol. Valentius

℞. *Puluer. Senæ præparatæ* ℈. *i.*
Confec. Hamech ʒ. *ii. ſ.*
Philon. Romani ℈. *ii.*
M. & f. b. cum melle roſ. ſol.

Ad melancholiam itẽ.

Quòd fi abfq; narcoticis iftis fubductorijs vti volueritis; in materia biliofa

Subductoria alia fine narcoticis adhibenda.

℞. *Elec. de ſucco roſ.* ʒ. *iii. ſ.*
Spec. Diarrhod. Abbatis ℈. *i.*
M. & cum ſyr. roſ. ſol. f. b. vel cum iure Pulli f. p. magis tamen commendantur boli, quàm potus, ſi dolor ſit contumax.

In materia pituitofa

℞. *Specier. Eleſcoph* ℈. *iiii.*
Dentur ex vino, vel conficiatur bolus cum melle roſ. ſol.

In materia melancholica

℞. *Confec. Hamech* ʒ. *ii.*
Senæ præpar. ʒ. *ſ.*
Pilul. Alephang. ℈. *i.*
M. & f. b. vt dictum eſt.

Hæc medicamenta, fi mitia fuerint, à principio exhibenda, quæ, fi non conferant, fortioribus manus eft admouenda, nulla expectata coctione, propter os ventriculi, quod trahit cor in confenfum, & eò magis, quia materia in ventriculo refidens cedit purgantibus, & hac de caufa licet mifcere narcoticis; fiq; pituitofa reluctaret, præparanda fupradictis modis. Quæ infenfibiliter euacuant ad hunc locum faciunt, fiue refoluentia humorem, & flatus, fiue repellentia, de quibus in capite de tumore ventriculi. Medicamenta habentia rationem materiæ fluxæ, fluentis, ac minantis fluorem, funt repellentia, intercipientia, retrahentia: Repellens in caufa calida erit huiufmodi

℞. *Vini Granat. medii ſaporis,* } *an.* ℥. *iiii.*
Aq. Roſ.
Micæ Panis furfuracei ℥. *ii.*
M. & macerentur per aliquot horas, deinde exprimatur ſuccus dandus qualibet hora ægrotanti.

Repellens in caufa calida.

Si verò adfit acceffio febrilis, ante paroxifmum offeratur; ad idem facit mica panis infufa dicto vino, & diluta aqua rofata, huius materiæ plura repellentia non enumero, fiue interna, fiue externa, quia ibidem de tumore ventriculi defcribuntur. Intercipientia, funt & ipfa interna, & externa, quæ miffa hic fiunt, cum non differant ab ijs, quæ ibidem leguntur; intercipiunt enim incraffando. Quæ exterius applicantur ventriculo repellentia euadunt, quare iecori, & lieni apponantur. Retrahentia in clyfteres, diuretica frigida, refoluentia partibus mittentibus appofita, & huiufmodi referuntur.

Intercipientia.

In materia frigida ad repellendum probo myuam cytonior. aromatizatam, & alia, cùm

Materiam frigidam repellentia.

cùm externa, tùm interna ibidem desumenda. In serie reprimentium, connumerantur intercipientia incrassantia, quæ materiam immobilem reddunt, & ipsa etiam interna, atq; externa; at externa ventriculo non apponantur, sed interstitio inter partem mittentem, vt si à capite, ceruici inter scapulas. Retrahentia sunt clysteres accommodati cuiq; materiei, quòd de diureticis, & alijs obseruandum, quæ termino à quo fluxionis applicita resoluunt, & discutiunt.

Præseruatio, in causarum ablatione refertur.

Age iam de præseruatione, quæ in causarum ablatione consistit, cuius materiæ Medicæ perquàm sæpè in medium adductæ, supersunt tamen quædam peculiaria vsu, & experientia comprobata nunc rependenda; primò tamen reuocandum in memoriam, quòd vbi affectus hic ad longum tempus perseuerat, dolor (mediâ causâ frigidâ) præmissas aggreditur partes, & propterea remedia ad illius amputationem dirigenda, suntq; euacuantia, & alterantia; in genere priorum, arridet patientem vti bis in hebdomada sequentibus pilulis.

Pilul. de aloes officium.

℞. *Aloes Succotrinæ gr. xv. cum melle ros. sol. f. pilul. ij. & aurentur; possumus etiam ascendere ad ℈. ij. aloes capiantur autem statim ante cibum; siq; intendimus simul corroborare, lauetur aloes, in succo rosarum, vel in infusione rosarum, quæ efficacior euadet, si in ea maceretur agaricum.*

Vel ℞. *Pilul. Alephang. ʒ. ſ. & cum eodem melle ros. sol. fiant pilulæ iij. quæ deaurentur singulo quoq; die, donec aluus subducatur, qua subducta desistite ab illius vsu per tres, vel quatuor dies.*

Vel ℞. *Pilul. Mastichin. ʒ. ij.*
Specier. Hieræ simpl. Gal. ʒ. iij.
M. & irrorentur succo rosar. deinde siccentur in vmbra, & sic ter incedendum, ac tandem cum melle ros. sol. f. pasta; dosis sit ℈. ij. pro vice, ac capiantur tribus horis ante cœnam singula septimana.

Vel ℞. *Terebinthi Ciprii ʒ. ii.*
Spec. Hieræ simpl. Gal. ℈. ii.
M. & f. b.

Aq. Tetutianæ vsus.

Amplius singulo mense (excepto Hyemali tempore) præscriberem per tres dies vsum aquæ Tetutianæ, ita tamen, vt oximel simplex, & mel. ros. ante per tres dies ad minus adhibeatur.

Alterãtia in genere.

In genere alterantis probo vinum cum mastiche, guaiaco, sassafras, roremarino, & absinthio, solus mastichis vsus hora somni conuenit: Vsum quoq; extollo vini Cretici ante prandium ad vnum, vel alterum haustum bibitum, addo his nucem muscatam conditam, & radicem zingiberis eodem modo paratam.

His de simplici dolore, examinatis, conuertamus nostram meditationem ad Cardialgiam, & eius remedia, quæ ad dolorem, causam doloris, & calidi innati importunum motum diriguntur, minimè neglectis impedimentis. Medicamenta doloris paulò supra habuistis; videamus modò præsidia causæ, & sunt euacuantia, ac alterantia: Euacuantia id præstant, vel sensim, vel latenter; si primum executioni demandandum, in Cardialgia ex prauis succis imperandum vomitorium ex aqua tepida, vel ex hydrelœo, quibus assumptis irritandus vomitus fouendo regionem ventriculi pannis calidis, aut digitis, aut pinna oleo imbuta in os immissa, siq; vomitus hæc non sequitur, vsurpandum oleum commune, vel ol. amygd. dulc. ad lib. ſ. sic enim cietur vomitus, aluus lubrica seruabitur, & acrimoniæ humoris occurremus.

Medicam. causæ dol. Cardialg. facientis.

Cæterùm quoniam plurimum, in hoc affectu, conducit aluum lubricam esse, quam-

quantumuis patientes nullo vomant negotio, & tantò magis, si cum labore, ac difficultate, iccircò subductorijs agere opportunum, quæ & inijciuntur per anum, & per os assumuntur: Priora sunt glandes communes, sed paulò acriores, de quibus aliàs; sunt, & clysteres primò emollientes, vt qui ex cremore ptisanæ, oleo dulci, butyro, pinguedine Gallinæ, Anseris, & Hirci componuntur; deinde fortiores, qui noti sunt ex præmissis: Posteriora, quę per os assumuntur sunt, primò medicamentum Gal. nempè mulsa copiosa, in qua coma absinthij macerata fuerit, quod medicamenti genus, cùm sensibiliter, tùm insensibiliter euacuare creditur; secundò habemus ab Alexandro hoc

℞. *Aceti ℥. vi.*
Semin. & Corticum radicis Fœniculi ʒ. ij.
Aloes Epaticæ ʒ. vi.
Mellis optimi ℥. iiii.

M. & fiat eclegma, cuius dosis sit à ʒ. vi. ad ℥. i. abstinendo tamen ab eo in præsentia febris.

Tertiò in materia infarcta, absente febre, nil præstantius simili medicamento

℞. *Spec. Hieræ simpl. Gal. ʒ. ii.*
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ. ß.

M. & cum myua cyton. simpl. vel cum syr. de absinthio (si ventriculus sit frigidus) f. b. semper enim, quæ astringunt, & roborant proficua indicantur, exhibeatur autem tribus horis ante cibum.

Febre absẽte, max. prodest hic bolus.

Præsente verò febre quartò suppeditatur simile

℞. *Mannæ elec. ℥. iii. vel syr. Ros. sol. ℥. v.*
& cum infuso tamarindorum f. in sero f. p.

Ea præsente vtendum est hoc.

Quintò

℞. *Flor. Cass. recent. ℥. i.*
Pulpæ Tamarind. ʒ. iii.
Spec. Diarrhod. Abb. ℈. i.
M. & f. b.

Sed licet quandoq; ascendere ad diacathol. diaprun. sol. ac tándem ad rhabarb. cum tamarindis exhibitum, quod etiam extra febrem tutò propinatur; in insensibiliter euacuantium serie omnium efficacius censetur melicratum, vt quod resoluit propter calorem, propter siccitatem exsicat, & reprimit ob adstrictionem; mihi tamen simile arridet.

℞. *Semin. Citri,*
Fœniculi,
Melissæ, } *an. ʒ. i.*
Mastichis
M. & f. puluis subt. cuius ʒ. i. ex vino astringenti offerenda.

Insensibiliter euacuantia.

Ad idem facit aromaticum rosat. caryophyll. nux muschata condita, zingiber, & cortices citri conditæ, à quibus superbibendus vini haustus.

Medicamenta innatum respicientia calorem, & eius motum sunt astringentia: Internorum numero præfero omnibus micam panis in vino granatorum medij saporis imbutam, & in illius defectu infundatur in posca, in omphacio, in vino cytoniorum

Interna calorem innatum, eiusq; motum respicientia.

rum, quibus nonnihil aquæ rosatæ potest immisceri, vel non erit his importunum substituere myuam cytoniorum, syr. de rosis siccis, de myrto, de ribes, conseruam de cornis, de sorbis, saccharum rosatum antiquum, cùm per se, tùm cum spec. diarrhod. Abb. Absente febre vinum clarum, non vetus, & modicè astringens, in quo pariter mica panis infusa, poterit concedi. Exteriora sunt hæc, primò emplastrum diaphænicon, quod in officinis paratum habetur; secundò emplastrum de crusta panis; vel tertiò

Externa.

℞. Pulpæ Tamarindorum in vino austero maceratorum ℥. ii.
Crustæ Panis furfuracei in aceto maceratæ ℥. iii.
Puluer. Rof. rub. }
Corall. rub. }
Santal. alb. } *an. ʒ. i.*
rub. }
Mastichis ℥. ß.
Caryophyll. }
Aloes } *an. ʒ. i. ß.*
M. cum oleo mastichino, ac vino austero f. cataplasma.

Cataplasma.

Quartò

℞. Farinæ Hordei ℥. iii.
Pulpæ Cytonior. ℥. ii.
Flor. Lambruscæ, }
Rosar. }
Chamam. } *an. ℥. i.*
Comæ Absinthii }
Santal. rubeorum ʒ. iii.
M. & cum aqua rosar. vel vino cytonior. ac granat. f. emplastrum, cui adde Vitellos oui numero iii.

Emplastrũ.

Quintò habemus placentam sic instructam

℞. Ol. Cyton. }
Mastichini, } *an. ℥. i. ß.*
Absinthii }
Oua integra nu. iiij.
M. & f. placenta in sartagine hoc puluere resperfa.

Placenta.

℞. Spec. Diarrhod. Abbat. }
Aromat. Rosati, }
Coralli rubri, } *an. ℈. ß.*
Santal. rubeor. }
M. f. puluis subt. inspergendus, vt dictum est.

Sextò adsunt omenta Veruecis calefacta in prædictis oleis, ac dicto respersa puluere; septimò ac postremò suppetit fotus cum spongia madefacta in vino rubeo decoc. flor. lambruscæ, menthæ siccæ, absinthij, rosarum, mastichis, ac (vrgente necessitate) sumachiorum, acaciæ, hypocistidis, quo vino, & commemoratis oleis vesica Bubula repleri queit, & apponitur.

Euacuantiũ, & astringẽtium obseruatio.

Circa vacuantium, & astringentium tempus obseruo, quòd si magis vrgeat motu calidi innati, vsurpentur astringentia; si autem magis negotij facescat materiæ copia euacuantia ad vsum perducantur; distinguuntur autem hæc duo periculo imminenti syncopis, quia hæc attinet ad motum caloris, secus absq; hac suspicione incumbendum

dum vacuationi. Alterantia sunt alexipharmaca, & attemperantia humoris acrimoniam: Inter alexipharmaca præfero alijs theriacam, quæ tamen, vbi sit præsens feruor, sic castiganda Alterantia; quæ sint.

℞. *Theriacæ optimæ ℈. ij.*
Conseruæ acidi Citri ʒ. ij.
M.

Item valet mithridatica confectio, nec non, & aqua illa cordialis, quam in cap. de febre pestilenti, & maligna descripsi, ex herbarum succis, vel in insigni febre, lapis bezoar orientalis, ex aqua rosarum vsurpatus; præstantissimum quoq; censetur hoc remedium

℞. *Semin. Acetosæ,*
Citri } *an. ℈. ii.*
Boli Arm. lutei col.
Terræ sigill.
Corall. rubeor.
Santal. rubeor. } *an. ℈. i.*
M. & f. puluis subt. cuius dosis erunt ℈. ii. ex aqua ros. Puluis præstantiss.

Vel ℞. *Margar. præparat. ʒ. i.*
Fragm. omnium pretios. excepto smaragdo an. ℈. ß.
Smaragdi optimi sub. pul. ℈. i.
M. & cum saccharo dissoluto in aqua rosar. f. confectio in rotulis, quarum vnaquaq; pendeat ʒ. ii. & exhibeatur pro vice vna; smaragdus quoq; solus ad gr. x. ex eadem aqua habet similem intentionem. Rotulæ eiusdem efficaciæ.

In attemperantium ordine ponitur lac Asininum, & Vaccinum, absente febre, imò in eiusdem febris præsentia laudatur, si sit coctum lapillis ignitis, vti faciebat Hipp. 4. Acut. datur autem in considerabili copia, olea etiam superius descripta haud contemnenda. Tandem, pro remouendis impedimentis, & primò sudorem, laudo flabellationes, inspersiones ex frigida simplici, vel rosacea cum aceto; item inunctiones etiam totius ex oleo rosaceo, omphacino, myrtino, melino ad idem conducunt; sicuti, & aspersiones ex puluere myrti, rosar. malicorij, gallar. gummi, amyli, corticis thuris, santal. fæcis vini vstæ, & etiam (vrgente necessitate) totum gypso illiniendum, quod albumine oui sit exceptum; secundò frigiditatem extremorum tollunt, quæ primò calorem impertiuntur, vt panni calidi, vel sacculi repleti furfuribus actu calidis, vel illitio cum oleis calidis, vel cum aqua ardente; tertiò quæ calorem attrahunt, vti frictiones factæ cum pannis calidis, vel pharnigmi. Lactis nini vsu. Impedimẽta remouenda.

Victus ratio opportuna his adiungenda, & ea, quæ rationem habere debet doloris petenda ex capite de intemperie ventriculi; quæ autem spectant ad Cardialgiam hic perpendenda. Aer in primis, non calidus, sed frigidus, aut valde temperatus eligendus, cum fenestris patentibus, quamuis etiam conducat in loco obscuro collocare ægros; ad restaurationem spiritus magnifaciet, si odoratus euaserit, vt de syncope docuimus. Cibus Medicinalis omnino esse debet; quare acrimoniam humorum respicientes probatur succus, cùm hordei, tùm carnis; item & ius Pulli, panis lotus, præcipuè ex frigida, si æstuet ventriculus. Quòd si ad alia vitia humorum, ac motum caloris animum conuertamus, cibi erunt astringentes, siccantes, & qui non facilè corrumpantur; quare polenta cum succo granatorum semel in die comedenda; si hu- Victus ratio in Cardialgia. Alia victus differentia.

mor vitiosus copiosus fuerit, meritò cuius patientis corpus inediam sustinere valet, secus verò pluries in die deuoretur.

Paroxismi anteced. & subsequêtis obseruatio. Sed iam cogitandum, an ante paroxismum syncope incurrere soleat, quia tunc arcenda frusto panis ex vino granatorum, vel succo agrestæ; quòd si post paroxismum suboriatur, idem frustum ex vino antiquo aromatico, sed pauco, admittendum; probatur cremor hordei cum succo granatorum, ex iure. Amplius in virium languore, cibi parum, & sæpè offerantur, vt distillatum Caponis, Vituli, extremorum Suis, Vituli, Cochlearum, cui semper omphacium, vel succus granat. vel arantiorum acetosorum, citrorum, & limonum immaturorum addenda; sed vbi vires instauratæ fuerint, patiensq; masticare cœperit, commendantur ventriculi Anseris, Gallinæ, intestina pinguia, Cochleæ, pedes Suilli, & Vitulini; item carnes Pullorum, Perdicis, Turdi, Merulæ cum succis prædictis conditæ; luteum quoq; oui assum coctum cum polenta non displicet, quemadmodum, & lactuca cum aceto, malum citri absq; cortice, *Potus.* vua crespina, pyra, & poma austera, ac astringentia cuiuscumq; census. Pro potu laudatur aqua simplex cum vino granatorum, vinum cytoniorum; siq; immineat virium lapsus, vel periclitentur, vinum tenue, album, austerum, ac mediocre non improbatur.

Si autem vires sint robustæ, & validæ, misso vino, conseruentur laudatis cibis, bonum *Languidę virtuti quæ offerenda.* videlicet generantibus chymum. Obseruo in languore virium, non modò ad potandum concedi vinum, sed cibarijs etiam immisceri, & vbi ægri non assumunt cibum, vel, si assumunt non retinent, mica panis prius torrefacta vino imbuatur, postea exprimatur, cuius expressionis tres, vel quatuor vnciæ singulis tribus horis, vel quatuor exhibeantur, quo in casu licet inijcere etiam clysteres nutrientes ex cremore ptisanæ, alicâ, contuso, vel iure consumpto Caponis, cum modico vini, quo remedij genere viribus maximoperè consulimus; & de dolore Ventriculi, ac Cardialgia non vltra.

CAPVT OCTAVVM.

De Ventriculi Palpitatione, seu Conuulsione, Tremore, & Motu Vibrato.

Ventriculi palpitatio quomodo fiat. AFfectus isti quibuscumq; partibus, cùm similaribus, tùm dissimilaribus incutientes sollicitudinem ad retentricem spectant facultatem. Palpitatione sanè ventriculus afficitur, si secundum proprium corpus, ac ambas tunicas eleuetur, & deprimatur, dum mediâ retentrice se se contra impetum flatuum constringere contendit, ad differentiam veræ palpitationis, in qua nulla facultas concurrit, sed materiâ ipsa flatulenta partes eleuantur, quæ, illa exeunte, proprio deprimuntur pondere. *Indicationes.* Indicationes autem veniunt eliciendæ à copia flatuum, qui dissipandi, & illorum minera educenda, siue crudus fuerit succus, siue cibus flatulentus, siue immodica potio, habita etiam generationis illius ratione, quæ primariò dependet à coctrice læsa, ob paupertatem caloris, & hic augendus, & roborandus; secundario à læsa retentrice, ob intemperiem humidam in parte superiori, quâ non amplectitur ventriculus cibum; vel in parte inferiori, quâ non retinetur, & in vnam siccationem scopi omnes dirigendi.

Materiæ autem Medicæ huius affectus legantur in cap. de tumoribus præter naturam ventriculi, & præcipuè ea in parte, vbi agitur de tumore flatulento.

Eiusd. ventriculi conuulsio, vnde proueniat. Conuulsio ad ventriculum attinens, morbi opus existit; à defectu enim, & causa inaniente producitur, vti ab insigni euacuatione, vel causa exsiccante, contrahitur enim ventriculus, sed non laxatur, ac distenditur, ueluti in singultu obseruamus; quare est symptoma læsæ facultatis retentricis, quando circa cibos violentia quadam ventricu-

triculus femetipſum aſtringit; defectus, & inanitio nil commune habent cum expulſione, ſed omnis induſtria Medici erit humectare, & humidum primogenium reficere: Ad quod peragendum habemus materias Medicas ſupra de vera conuulſione, & ſiccitate ventriculi repenſas.

Accedit tremor, qui gignitur vbi facultas retentrix debilis facta poſt aſſumptum cibum ſuo munere fungi contendens, retinere videlicet, aliquo modo eleuat ventriculum, quem, fatigata pondere, ſuſtinere non valens, ſequitur quidam pſeudotremor, quoniam non eſt lucta inter morbum, & facultatem animalem, ſed naturalem, & quia affectus hic pendet ab intemperie frigida, & humida cum præſentia materiæ in ventriculo, ideo præſidia, ac eorum materiæ ex proprio capite de intemperie ventriculi cum materia ſunt petendæ. Tremor itidem, quomodo fiat.

Supereſt Vibrans Motus, ceu concuſſio quædam totius ventriculi, qui æmulatur rigorem febrilem, ſub quo totum concutitur, ac quaſſatur, quòd ſanè ſuccedit, dum tunicæ ventriculi, tempore quo amplectuntur alimentum, irrigantur mordaci materia, vel per ſe, vt biliosa, ac ſalſa, vel per accidens, vt putrida, ac frigida, quamquam exiſtimem pituitam acidam ſine putredine idem præſtare poſſe, ſed rarò; motus autem hic eſt veluti vibrans, quia motus hic verus pertinet ad rigorem; verùm qui eſt affectus, non facultatis, ſed caloris natiui, qui ergo motum iſtum obliterare intendit, oportet materiam dictam euacuare, eius generationem cohibere, & ventriculum corroborare, quorum materiæ pariter ex alibi enarratis liquent. Hoc in caſu non poſſum prætermittere Gal. roboraſſe ventriculum alterando ad calidum fomento lanæ oleo nardino imbutæ, & exhibitione vini pipere aſperſi, licet modicè: Horum plura non ſufficiuntur, quoniam pendent ab ijſdem cauſis, à quibus alij ventriculi affectus, & partium illius proueniunt, maximè de intemperie, vlcere, tumore, ac dolore ventriculi, ſecus fruſtra operari viderer. Vibrantis motus conſideratio. Indicationes prædicti motus.

CAPVT NONVM.

De Ptyeliſmo, ceu Saliuatione, Sputo copioſo, ac iugi.

HIc affectus maximum patientibus affert incommodum, quando ſocietatem, neſcio quodam pacto, turbare videatur, ſolet autem copioſum ſputum à diuerſis prodire partibus; ex vna enim à thorace per guttur cum tuſſi; à cerebro per infundibulum in palatum cum deſcenſu catarrhi; ac tandem à ventriculo per gulam, ubi multa pituita, quæ in eo gignitur in dictam impellit partem, quam veritatem confirmare obſeruamus ex mutuo conſenſu inter ventriculum, & os media pellicula, quæ palatum contegit, hæc enim continuatur, cum ea, quæ interiorem tunicam gulæ, ac ventriculi ſuccingit. Horum trium affectuum non meminimus, ſed poſterioris tantùm, cum aliorum curationem ſuis poſuerimus in locis, hîc autem ad expultricem ventriculi facultatem pertinet, & fit aliquando ab intemperie frigida ventriculi, vt plurimum verò humida, vel à frigida, & humida ſimul, primùm ſine materia, deinde cum materia; hæc autem tenuis, & inſipida, nam occaſione cauſarum, cùm externarum, tùm internarum frigidarum, humidarum, atq; laxantium ventriculum ſuccreſcit, ſiue per ſe, ſiue per accidens intemperies dicta frigida, humida coniunctim, ac ſegregatim, calorq; natiuus depauperatur; mox facultas concoctrix aberrans à proprio ſcopo multa procreat excrementa, quæ ad os perpulſa ſputum copioſum, ac iuge producunt. Sputus copiosus à tribus prodit partibus. Cuius aff. hic pertractetur,

Cauſæ refrigerantes ſunt febres, hypocondriaciq; affectus innatum ventriculi calorem depaſcentes, iecur calidum ſubtrahens humidum ſubſtantificum caloris pabulum, hydrops, & alij, ſi qui ſunt eiuſdem generis affectus. His aſſociantur aer frigidior, Cauſæ refrigerãtes, quæ ſint.

gidior, balnea refrigerantia, & humectantia, ventus, nuditas ventriculi, cibi, & potus potentia frigidi, & humidi, actuq; iuxta vulgatum errorem nimis refrigerati, vinum nimis dilutum, importunus fructuum, & olerum humidorum vſus, & omnia alia extrinſeca, quæ eandem parturire valeant frigidam, & humidam intemperiem.

Cæterùm, ſublata febre, hypocondriaciſq; paſſionibus præſidijs ſuis habitis locis, examinandũ, vtrum hominem ſanũ exerceat hic affectus, quia tunc remotis extrinſecis, ſtudendũ calefactioni, ſiccationi, aſtrictioniq; ventriculi, & materiæ euacuationi: Horũ præſidiorum materias, cum ſint aliorum affectuum ventriculi, haud repetimus; moneo ſolùm nullum eſſe efficacius remedium pro calefaciendo, & ſiccando ventriculo, pro inſenſibili euacuatione, decocto guaiaci, ſaſſafras, & Chinæ, ſicuti ad conſtringendum, ſimulq; roborandum ventriculum quam maximè conducunt thermæ calidæ, & in prouentu materiæ frigidæ excrementoſæ Tetutianæ, conſueto modo exhibitæ; ſiq; horum dilutorum timeatis adminiſtrationem, vtimini diatrionpiper. diaſpolitico, & in grandioribus theriaca antiqua. De victus ratione animaduerto præſtantiſſimam eſſe cibi parcitatem, ac potus abſtinentiam; & hæc de Saliuatione.

Ad calefac. ſiccãdumq; vẽtriculum, quid ſit efficacius.

Victus ratio.

CAPVT DECIMVM.

De Singultu.

Formidabilis aliquando eſt hic affectus, & præcipuè in ætate prouectis, non modò ratione ſui, ſed etiam, quia mirabiliter vigiliã maximè eneruat vires; illum autem machinatur expultrix tunicas fibrarum œſophagi contrahens, nec non oris, & totius ventriculi, vt quod noxium illas incommodat fibras, expellat vt proinde læſionem expulſionis ſequatur. Læditur autem, ceu à proprio aberrat ſcopo facultas expultrix, cùm propter morbum, tùm propter cauſam morbificam: Morbi, vel ſunt in magnitudine; vel in via; vel in intemperie: Magnitudo eſt aucta, cum videlicet fibræ, materiã, & humore aliquo craſſo viſcido repletæ augentur ſecundum latitudinem, & tunc oritur ſcopus attenuandi, detergendi, & euacuandi: Magnitudo verò diminuta fit ſecundum earumdem fibrarum latitudinem, & dicitur Singultus hic ex innanitione; quare replens, ceu reſtaurans, quod deperditum eſt occaſione euacuationis, vel ſenſibilis, vt in fluoribus omnibus ſanguineis, & quibuſcumq; alijs manifeſtis humorum omnium euacuationibus, vel inſenſibilis, vt in ieiuno, fame, febre intenſa, & diuturna, meritò quorum humidum ſubſtantificum depopulatur, hoc autem reſtaurans ſimul humectare debet: Morbus in via eſt anguſtia ventriculi generata à compreſſione ex tumore inflammatorio iecoris procedente, ſiue ab incuruatione extremitatis coſtæ; iſtorum indicationes petantur ex tractatu de inflammatione iecoris, & ẽx Chirurgia: Tandem morbus in intemperie, ſiue calida, ſiue frigida quid denuntiet, ſatis ſuperq; exaratum eſt, quemadmodum ſi materia illis iungatur; calida autem intemperies Singultum producit, cùm quia concitat vaporem mineræ coniunctum, tùm quia immediatè in prædictas agit fibras; frigida verò, non modò, quia frigus neruoſis partibus inimicum, ac calori innato, ſed quia excrementorum crudorum vnicus eſt pater, quibus expultrix concitatur facultas, & ſuperuenit ſingultus.

Singultus origo.

Expultrix facul. à quibus lædatur.

Magnitud. indicationes.

Morbi in via item.

Eædem indic. morbũ in intemperie reſpiciẽtes.

Cauſa morbifica, vel interna, vel externa: Interna eſt qualitas ſpiritalis, vt in tetano, ſyncope, profundo ſopore, ac percuſſione capitis, quæ poſtulat remedium materiale humectans, ac replens; eſt & vapor, qui quatenus eſt à toto genere præter naturam, vt qui à vermibus, à fœcibus in ileo, & à materia putrida in febribus peſtilentibus eleuatur; hic autem ſub hoc ordine eradicans, diſcutiens & alexipharmacum requirit; quatenus verò peccat, vel copiã diſcutiens, & minuens; vel qualitate calida, vt

Cauſa morbifica interna, & eiuſdem ſcopi.

vt in febribus, & inflammationibus ventriculi, iecoris, & ilei inteſtini, refrigeranſq; poſcit; eſt & minera, vel animata, vt vermis, cuius præſidia infra de vermibus; vel eſt humor, vel ichor, qui, ſi lædant ſubſtantia, quia venefici, & putridi eradicandi, & alexipharmacis corrigendi; ſi copia grauante, non tamen tumorem in febre excitante, quia ſic eſſet morbus, & non morbifica cauſa, vt ſupponitur, tunc minuendi, & euacuandi; ſi qualitate mordaci, & acri, attemperandi; ſi motu, retrahendi, deriuandi, reuellendi, intercipiendi.

Cæterùm quoniam Medicina, non tantùm vniuerſalium ſpeculatiua, ſed particularium, atq; indiuiduorum ſollicita, iccircò meditanda peculiaris humorum ſpecies; ſi ergo humor, vel pituita ſalſa, vel bilis (& hæc fræquentius lædit) uel ichor, qui ut plurimum, ne dicam ſemper, bilioſus; huius autem particularis mineræ peculiares indicationes ad ſaturitatem notæ. Peculiares humorum peccantium indicationes.

Cauſa morbifica externa, vel eſt venenum acre, vel aliquod medicamentum ſimile, vel alimentum acre, quale eſt, quod pipere, aromatibus, & agruminibus refertum, vel cætera omnia, quæ penitiores, intimioreſq; ventriculi partes, vti fibras adeunt, & expultricem irritant, quæ omnes cauſæ, vt præſentes amouendæ, & ſi quid praui impreſſerunt, proprijs emendandum remedijs. Cauſa morbifica externa, quæ ſit.

Præterea quoniam ſymptoma eò aliquando deuenit, vt ad ſe curationem trahat, quia ſui præſentia vires proſternit, iccircò tunc flagitatur quid, quod Singultum cohibeat; tale autem valde frigidum erit, quando affectus hic inſignis non exiſtat, niſi ob exquiſitum ventriculi ſenſum, qui exquiſitus ſenſus caloris excedentem ſupponit qualitatem, ut Singultus maximè pendeat à materia, ſed mordaci, & calida. Vltimò uentriculi calorem inſitum, & fibrarum proportionem fouere oportet, quod aſſequimur appropriatis, & quibus utrumq; præſtare poſſumus. Symptoma, vt curādum eſt conſideratur.

Curatio, ut perficienda materijs Chirurgicis, oſtendit congruam eſſe uenæ ſectionem, præſente inflammatione, quia uel eſt affectus ſanguineus, aut qui ſanguinis abundantiam ſequitur, dummodo tamen uires illam ſuſtineant, collabuntur enim facillimè ſub hac affectione: Hinc etiam docemur parcè admodum ſanguinem detrahendum eſſe, ac phlebotomica repetita ſectione, quaſi per epicraſim educendum. Frictiones, & uincula extremorum ſunt maximi uſus, quemadmodum ad euacuationem materiæ replentis non improbarem cucurbitulam magnam cum multa flamma uentriculo, & inferiori ventri applicitam, abſque ſcarificatione; & ubi malum œſophagum exerceat, inter ſcapulas poterunt plures cucurbitulæ eodem modo admoueri. Lenitur etiam Singultus obducta faſcia uentri, quia comprimitur, & proinde non multùm agitatur, ac dilatatur uentriculus, unde Singultus blandior euadit, & ubi ſalus patientis eſſet iacta, tentarem inuſtiones ſummæ cutis circa regionem uentriculi; ſed proueniente ſingultu ab inanitione exiſtimarem proficere, gratia cauſæ calefacientis, fricare collum oleo amygdal. dulcium, uel communi, frictione tamen penetrabili. Præſente inflammatione ſang. mittendus. Sang. quantitas educēda.

Pharmaciā curatio hunc in modum inſtituenda. Medicamenta, aut in cauſam, aut in ſymptoma, aut in proportionem fibrarum, & calidum innatum dirigenda: Priora, quæ aliarum partium affectiones reſpiciunt, ut nota prætermittuntur; quare illarum ſolùm ratio habenda, quæ uentriculum exercent; quare gratia repletionis, prius laudantur ea, quæ attenuando, & detergendo præparant, quale eſt mel roſat. & oximel ſimplex, ac compoſitum, ſyrup. de betonica, de ſtœchade, de calamintha; iſtorum doſis eſt ℥. j. ſ. exhibeantur ad plures dies. Secundò conueniunt euacuantia, quæ ſunt duorum generum, nam uel id ſenſibiliter præſtant, uel inſenſibiliter; quæ igitur ſenſibiliter agunt, ſi patiens ſit procliuis ad uomitum, ea præſcribenda, quæ aſſignata fuerunt ſæpius ſupra in materia pituitoſa; quòd ſi difficilè euomat laudo hieram primò, deinde mel roſ. ſol. cum oximel. bibitum, uti ſuperioribus manifeſtauimus; item & pilul. de hiera cum agarico, uel alias ſimiles; præſtantiſſimum cenſetur, quod Pharmaciæ præſidia, reducuntur ad tria. Senſibiliter euacuantia.

Præstantius inter euacuantia.

℞. *Diaphœnici ℥. iii.*
Spec. Hieræ simpl. ℥. ii.
Specier. Elescoph ℈. i.
M. & f. b.

Diaturbith etiam ad idem conducit, sicuti in maximo humorum infarctu, hiera Pacchij, & Ruffi adhibenda, quæ medicamenta, vt demonstrabit necessitas, post vsum præparantium repetenda.

Insensibiliter operantia.

Ab his cogitandum de ijs, quæ insensibiliter euacuant, inter quæ mihi placet puluis semin. anethi ad ℥. j. ex vino; vel dauci, aut cymini ad ℈. j. ex oximel. vel melle ros. puluis etiam gallarum sub eadem dosi ex melle ros. commendatur; aut castorei ex posca, vel mulsa; succus etiam salerpitij, cum melle coctus extollitur, quemadmodum, & acetum, aut oximel scyllinum; sed præter hæc conducunt aristolochia rotunda, raponticum, aqua cinnamomi stillata, diagalanga, diacalam. diaspolitic. diatrionpiper. vtraq; antidotus magna antiqua. Ego verò plurimum tribuo radici zingib. conditæ, cui superbibatur modicum vini maluatici, vel rutæ, aut eius sem. cum vino assumpta; habeo etiam hoc ante cibum adhibendum

Interna, ab Auctore vsitatioria.

℞. *Vini albi potentis, vel Maluatici ℥. ij.*
Puluer. Galangæ ℈. ſ.
M. & actu calens propinetur.

Ad idem valet ℈. j. balsami naturalis, ex aqua florum citri, vel arantiorum, cum ℥. ſ. aq. ardentis; laudatur etiam hic bolus

℞. *Mitridati opt. ℥. i. ſ.*
Diagalangæ ℥. ij.
M. & f. bolus.

Elect. max. vtilitatis.

Vel ℞. *Schœnanthi, Calami Aromat. Anisi, Maratri, Florum Menthæ, Absynthij, Costi* } *an. ℈. i.*
Croci, Ligni Aloes, Ambræ, Caryophyllor. Aloes Alexandrinæ } *an. ℥. ii.*
Apii, Coriandr. præpar. Semin. Papau. albi, Cassiæ Ligneæ } *an. ℈. i.*
Conseruæ Arantior. ℥. ii.
Sacchari q. ſ.

M. & f. elec. ad modum confec. cuius pro dosi exhibeatur ℥. ſ. pro qualibet vice ex decocto fœniculi.

Aqua

Aqua Tetutiana modo consueto propinata, nisi intensus valde existat Singultus, mirabilis est usus, vt me docuit experientia, aliàs morbo se habente sumatur in modica quantitate, & sit medicata cum aromatibus, seminibus prænarratis, hyssopo, stœchade, calamintha, mentha, origano, serpillo, & huiusmodi alijs; conducit etiam, nō leui experientiæ attestatione, ius Galli iisdem rebus medicatum, vnà cum sassafras.

Exterius ventriculo adhibenda, quæ latenter euacuant, qualis est fotus cum spongia madefacta, aut vesica Bubula repleta, aut panno scarlato intincto cum sequenti medicamento. Externa.

℞. *Macis,*
Galangæ,
Caryophyll.
Cinnamomi,
Nucis Muschatæ,
Calami Aromat.
Zedoariæ } *an. ℥. ii.*
Absinthii,
Menthæ,
Pulegii } *an. m. i.*
Squinanthi,
Spicæ } *an. ℥. i. ß.*
Mastichis ℥. ß.
Anisor.
Coriandr. præpar.
Dauci Cretici } *an. p. i.*
M. & bull. in suff. q. vini rubri, vel albi potentis pro dicto vsu.

Stillicidia etiam supra recensita, in morbis ventriculi frigidis minimè reijcienda, & præcipuè illud, quod compaginatur cum oleo, in quo decoctum fuerit castoreum, styrax, & mastix, & inter coquendum oleum bacculo rutæ continuè agitetur, vel oleum prædictum cum ijsdem medicamentis decoquatur cum uino in duplici uase ad consumptionem vini, hoc enim oleo, & stillicidia, & fotus rectè instituimus; ego autem vti consueui mithridato dissoluto in aqua ardenti, vel castoreo cum oleo antiquo communi, vel sacculo menthæ, absinthij, pulegij, calamenti, macis, caryophyll. nucis muschatæ, cinnamomi, corticis citri, ligni aloes, ac mastichis munito; vel adhibeo prassium in rosaceo coctum, & emplastratum, siq; opus fuerit ad rubificantia deueniendum; præstat etiam olfacere semen anethi assum, nec non in aquam calidam immittere manum, ac diù in illo eam detinere; at non modò hæc, quæ ex propria ratione, ac sine medio sensim euacuare probantur, verùm etiam quædam, quæ idem per medium aliquod id assequuntur, hæc autem sunt sternutatio, subita, ac improuisa faciei inspersio cum aqua frigida; in Singultu modò ex siccitate, occasione insignis caliditatis, commendo frigidæ haustum, locoq; frigidæ cum maxima vtilitate substituitur aqua cucumeris, aut cucurbitæ, vel hordei cum iuleb violato; lac quoq; Caprinum, vel Asininum ad idem valet, quemadmodum, & amygdalatum cum aqua hordei propinatum; item & saccharum violatum, diatragacant. frigidum, & diapapauer album, quòd si prodeat siccitas à nimia euacuatione curatur haustu aquæ, sed temperatæ, nec non, & vsu lactis. In Singultu ex siccitate.

Exterius in omni Singultu à siccitate proueniente, inungantur partes thoracis, collum, ac spina dorsi cum oleo amygdal. dulcium, ceu violaceo, si adsit maximus feruor, vel cum vnguento pro spina dorsi confecto: Balneum etiam aquæ dulcis est magnæ prærogatiuæ, præcipuè vbi siccitas pendeat à causa plus iustô calefaciente. Quæ Externa in omni Singultu.

autem medicamenta conducant ad arcendas intemperantias ventriculi,iam ſatis, ſuperq; dictum eſt; in qualitate autem ſpiritali, vt diſſipetur, præſtat bibere aquam ſimplicem, vel hordeaceam tepidam, aut mulſam: Ad malignos verò diſcutiendos vapores vtor altera ex antidotis magnis in genere eorum, quæ aſſumuntur; inter adhibenda verò hydrelœo, in quo mentha, pulegium, abſinthium, daucus, cyminum, aniſi, & fœniculi decoquantur; at ſi præſens fuerit ſuccus acris, & veneficus educendus vomitu, vel purgatione, & ijs, quæ veneficam qualitatem extinguunt,corrigendus; quinimo, poſtulante neceſſitate, ad alexipharmaca deſcendendum, vt puta ad antidotos magnas; at ſi humor acris, ac mordax extiterit, ducatur vomitorio attemperante, vti hydrelœo, aqua hordei, cremore ptiſanæ, & aqua tepida; ſiq; adſit qualitas venefica, ſeminibus citri, pimpinella, calendula, ſcordio, ſcorzoneraq; immixta agendum; & ſi patiens multo vomat negotio, ſubductorium ad vſum deducendum, quale eſt quod conſtat manna, & caſſia, cum ſyr. viol. ſol. roſato ſolutiuo, ac infuſo rhabarbari, quibus commodè adduntur pulueres ex ijs medicamentis, quæ veneficam domant qualitatem, aut ſaltem decoc. ex ijſdem paratis, hæc medicamenta diluantur, quo in caſu etiam adiungere licet tripheram perſicam: Sed vbi humores ſunt acres, præter ſubductoria, licebit adminiſtrare attemperantia, ſimul cum detergentibus, meritò quorum humores nullo conatu à ventriculo expelli poſſunt; iccircò in hunc vſum primas tribuo aquæ hordei, cremori ptiſanæ, lacti ſeminum melonum; ſicuti etiam prodeſt lac copioſum, vel potius ſerum cum emulſione ſemin. melonum, cui & quandoq; modicum mannæ tutò compaginare licebit; ſed & retrahentibus, impellentibus, ac reuellentibus plurimum impertior; quare,pro impellenti intrinſeco præſtant ſacchar. roſat. confectio ex tribus ſantalis, & diarrhodon Abbatis; pro extrinſeco autem iuuat ol. roſ. complet. cum ſpeciebus harum confectionum in forma vnguenti cum cera exceptum.

Maligni vapores, quomodo diſſipandi.

Si acris, mordaceſq; humores adſint.

Impellentia interna, & externa.

Pro reuellenti,omnibus præfero clyſteres, & glandes acres; ſi verò Singultus prouenerit à lacte corrupto, & coagulato, acetum ſimplex, vel ſcyllinum, vel cera inſtar granorum milij, & coagulum cum vino, vel aqua ebibitum non improbandum, item & ſuccus ebuli; ſi progignatur à ſanguiſuga hærente œſophago, acetum, ſuccum ebuli, vel ſalicis exhibe; fiat quoq; gargariſmus cum aceto, aſſa fœtida, vel cum butyro; ſi à ferro generetur, vel re aliqua ſimili deglutita conducit oleum commune, aut amygdal.dulc. vel mucilago maluæ, vel ſemin. lini epota; item & pharmacum purgans multæ virtutis, & efficaciæ; gratia verò ſymptomatis, præter theriacam, & philonium Roman. requiem Nicolai, mihi arridet medicamentum Galeni 8. de medicamentis Local. 3. ſic deſcriptum.

℞. *Coſti,*
Nardi,
Nucis Muſchatæ,
Croci,
Roſ. virid.
Maſtichis } *an.* ℥. *ſ.*
Aloes,
Aſari } *an.* ʒ. ij.
Opij. ʒ. *i.*

M. & mucilagine pſyllij omnia malaxentur, & in paſtyllos efformentur; denturq; a ℈. *i. ad* ʒ. *i.*

Calidum innatum conſeruantia.

Ad idem facit ablutio oris ex frigida, ceu eiuſdem vnus, vel alter hauſtus. Calido innato conſulentia multifaria ſunt, illa autem ſolùm recenſebo, quæ illius cohibent diſſolutionem, quæ leui negotio ſuperuenire conſueuit, ratione concitati motus; quare

re præfero myuam cytoniorum fimplic. & fi vrgeat intemperies, & caufa frigida, mifce cum myua fyr. de cortic. citri, aut illa aromatizetur; hûc pertinet fyrupus de mentha fimplex, & aromatizatus. Ad fibrarum proprietatem fouendam, & feruandam, à proprietate valent caftoreum, appium, afarum, & daucus ex vino adhibita.

In Singultu à repletione caftoreum alligatum plurimum habet momenti, ficuti annulus ex finiftra manu, in longiffimum dexteræ digitum translatus; amplius feftucæ, & lapilli è terra fublati, & ægri capiti, illo infcio, impofiti valde commendantur. In fingultu ex repletione.

Victus ratio, qualis effe debeat, ex alibi adductis pro maiori parte innotefcit; quædã tamen peculiaria circa illam obferuo. Aeris non vna eft, præ illius varietate, demandatio. Cibus fit attenuans, & tenuis in repletione. Potus vini medicati cum fimplicibus dictis, peculiariter cum guaiaco, faffafras, roremarino, alijfq; plurimis eiufdem cenfus, in exigua tamen copia bibiti. In inanitione cibus fit reaffumptiuus, qualis qui conftat ouis, & fucco carnium optimarum; cremor ptifanæ, lac femin. melonum, iure eodem liquata, addito amygdalato, & amylo: Carnes quoq; dictæ in exigua copia pro vice commanfæ probantur, vti, & pro potu vinum odorum. Quies animi etiam hîc, ac corporis imperanda; ficuti in repletione motus, vti vociferatio, tuffis, fpirituſq; detentio ex Platone in Conuiuio, ore, ac cruribus occlufis; item ira, timor, & gaudium, fi repentè fuccrefcant. Somnus magis, quàm vigilia in omni Singultu conducit, nec non in repletione. Clyfteres acres in inanitione reaffumptiui; fiq; alia pro curando Singultu defideras, aliundè pete. Victus ratio.

CAPVT VNDECIMVM.

De Cholera.

Cholera, cum fit affectus, qui & ipfe ad expultricem attinet facultatem, fingultum fectatur; generatur autem, quia eadem facultas omnẽ conatum adhibet, vt per vtrumq; os, quod offendit expellat, quia autẽ lædens, caufa morbifica eft, & non morbus; omne igitur Medici ftudium in illud dirigendum, vt illa deleatur, quæ, uel eft interna, vel externa: Interna, vel eft uapor, uel minera; uapor producit Choleram ficcam; minera uerò Choleram humidam; quid autem unum quodq; iftorũ poftulet, fupra fuit decretum; illud tamen ante oculos femper habendũ, Cholerã videlicet ficcam, etiam à minera biliofa, minimè copiofa pendere, in qua, ut plurimum, uapores exeruntur, & flatus, ubi autem multa bilis infra, fupraq; propellitur Cholera euadit humida; minera igitur poteft effe bilis, & prẹter hãc pituita aquofa, & chylus; bilis autem, uel flaua, uel porracea, æruginea, aut vitellina, quæ omnia appropriata petunt, ut alibi fuit conftitutum; harum tamen caufarum habenda eft originis ratio, ut per alibi declarata pariter, elucefcit: Vtcumq; autem certum eft materiam acrem, & mordacem effe euacuandam, ac detergendam cuiufcumq; illa fit generis, ceu uaporis, ceu mineræ; fiq; proueniat à caufa calida, refrigeranda, & calefacienda ubi à frigida; ærumna etiam uifcerum, nempe uentriculi, & hepatis coercenda; putredo facta, eradicanda; fiens, corrigenda; materia impacta, difcutienda; & mobilis minans corruptionem, interdicenda, quæ omnia præftanda ijs, quæ fupra fæpius commemorata fuere, à quorum defcriptione, ne actum agam, meum temperabo calamum; læfioni, & ipfi fatisfaciendum attemperantibus, & uaporum prouentũ difcutientibus. Affectus origo. Caufæ morbificæ internæ, & externæ caufæ. Indicationes.

Cæterùm quoniam Cholera exquifitiffima fit à materia ualde acri, cùm propria natura, tùm quia putredinem nacta eft, ideo numquam prætermittenda enarrata attemperantia, & eradicantia. Quòd fi caufa fuerit externa, quale eft medicamentum infignem machinans purgationem, venenum acre, cibi facilis corruptionis, multæ humiditatis, difficilis coctionis, & validæ penetrationis, quale eft lac, fructus horarij, fungi, Cholera exquifitiffima, vnde pendeat. Externæ cauſæ.

gi, potiones putridæ, & alia sub eodem genere reposita. Causæ istæ omnes, vt præ-sentes, tollendæ, vsurpando, quæ illis aduersantur. Cæterùm quoniam concitato, ac prauo expultricis motu vsq; adeo ventriculus exercetur, vt vires collabantur, quia sub isto motu vtrumq; os ventriculi fatigatum plus iustò relaxatur, ideo oritur scopus astringendi, minimè despectis impedimentis, syncope videlicet, conuulsione, & frigiditate extremorum per propria remedia.

Chirurgicæ materiæ.

Materijs ergo incumbens Medicis, & primò Chirurgicas perpẽdamus; si Choleram humidam metiamur, ratione humorum cum impetu in ventriculum præcipitatorum, reuulsionis gratia, frictiones, & ligaturæ, modò artuum superiorum, modò inferiorum, modò omnium secundum rectitudinem partis offensam sentientis deiectione, aut vomitu, aut vtràq; Cucurbitulæ quoq; siccæ, dorso, lieni, & hepati admotæ faciunt; quinimo, vrgente necessitate, cucurbitula magna adhibenda, quæ eò magis præstantior erit, vbi cibus minimè retineatur, cuius cucurbitulæ vsus controuersus est in Cholera sicca; existimo tamen ipse ex vsu esse posse, quando pro aliqua parte minera fuerit detracta, ceu imminuta, & vbi flatus acres molestiam incutiant.

Medicamen. alia causæ, symptomati alia debentur.

Medicamenta quædam causæ, symptomati quædam debentur, quemadmodum in curatione singultus fuit decretum: Quæ in causam refunduntur sunt euacuantia, reuellentia, roborantia ventriculum, alterantia, & qualitatem veneficam extirpantia:

Euacuantia in genere.

In genere euacuantium, si Cholera sit humida, & materia calida, frigida sint oportet, supposito quicquid in ventriculo vitiosi, atq; corrupti insidet, id statim accommodatis remedijs, ceu vomitu, ceu per aluum educendum esse, habita ratione propensionis excrementi, aut ad inferiora per aluum, aut ad superiora per vomitum; hic excitatur, vel aqua dulci bibita, vel iure tenui, vulgò longo nuncupato, vel mulsa diluta, vel sero, cui permixtum fuerit oleum, aut butyrum, quæ omnia, vt promptius id præstent, copiosa offerenda, ac tepida, à quorum assumptione iuuandus est vomitus, ceu digito, ceu pinna imbuta oleo, & immissa in os; deiectio per secessum, vbi eò materia inclinat, mouetur clysteribus ex cremore hordei, sero lactis, aqua hordei, iure Pulli, Vituli, Hœdi, intestinorum eorumdem animalium, cum oleo communi, vel amygdal. dulcium, vel etiam rosato completo; siq; dolor vrgeat, adijciatur modicum sacchar. & vitellus oui, quamquam maximum præstent iuuamentum ex solo oleo dulci; præ cæteris, vt qui cum fructu à me vsurpantur, hos duos habeo describendos

Clyster max. vtilis.

℞. *Iuris pinguis q. s.*
Adipis Gallinæ, vel butyri, vel seui Hircini ℥. iiij.
M. pro clysteri.

Alter verò est hic

Alius eiusdẽ efficaciæ.

℞. *Decoc. in iure pingui Maluarum*
Altheæ,
Fænugræci
Liquiritiæ
Sebesten q. s.
Vitell. Ouor. n. ij.
Olei communis ℥. iij.
Pinguedinis Gallinæ ℥. ij.
M. pro clysteri, cui quemadmodum, & præcedenti (postulante necessitate) adijci poterit saccharum rubrum.

At non modò, quæ inijciuntur, sed quæ assumuntur locum habent, & sunt lenientia communia per os exhibita, vti manna, syrupus rof. fol. tamarindi, cassia, & serum,

vel

vel aliqua ex thermis frigidis cum altero dictorum lenientium; item rhabarbari modicum non improbatur, maximè si diluatur decoc. myrobal. quinimò si vigeret cruditas acida, non abhorrerem ab vsu agarici trochiscati, vel pilul. mastichinarum.

In Cholera non pendente ex vitio ventriculi, sed à concitata fluxione à toto, vel parte, medicamenta dirigenda ad vitia totius, ceu partis, à qua fluxio procreatur; hæc autem non sunt præsentis loci, sed inhibenda fluxio per retrahentia, quorum superuenientia sermonem habebunt. In Cholera à flux. concitata.

In Cholera sicca, vbi ponderemus mineram, illa educenda medicamentis facilioribus, & mitioribus. Quare hoc in casu laudo oleum commune, vel amygdalinum dulce ad lib. ʃ. siq; adsit crassities amygdalinum amarum, quo haud conferente, lenientia supradicta vsurpari poterunt, vna excepta cassia, quia flatulenta; hiera quoq; & agaricus mihi non improbantur; Hippoc. lac coctum exhibebat: Vbi autem in eadem Cholera sicca meditemur vapores à quibus gignitur, bibatur vinum vetus, meracum, ac tenue, vel ius medicatũ cum floribus anethi, chamæm. vel aqua stillatitia ex eisdem simplicibus. In eadem sicca.

Sed in fluxione acrium humorum conducit reuellentibus uti, pro ut superiora docuere, ad quòd facit balneum aquæ dulcis tepidæ, quod ad cutim non modò trahit, sed etiam acrimoniam humorum demulcet, eòq; magis, si quid olei, vel adipis alicuius illi perfundatur, quod fanè remedij genus robur postulat uirium, secus contenti erimus ablutione, ceu irrigatione extremorum cum aqua calida, cui intentioni faciemus etiam satis, deriuandum per clysteres lenes, & dropacismos ventri admotos, prius tamen euacuata materia, saltem pro maiori parte, & hoc machinamini per xxiiij. horas ante: Ab his, nec non, & ab euacuantibus omnibus deueniendum ad alterantia, ac roborantia uentriculum, qualia autem sint hæc omnia remedij genera, si de clysteribus loquamur, dictum est; si de dropacismis, propositi sunt in tractatu de affectibus capitis; si tandem de roborantibus, supra eorum etiam meminimus, vti & alterantium, licet persistente calida intemperie, aqua rosata tepida ad ℥. iiij. vel offa pannis vino granatorum acidorum imbuta, nec non, & saccharum rosatum maximi sit vsus, cùm per se administratum, tùm mixtum alijs, vt sequitur In acri fluxione reuellentib. vtendum.

℞. *Sacchar. rosacei* ℥. *i.*
Margarit.
Coralli rubri,
Cinnamomi } *an.* ℈. *i.*
M. cum myua cytoniorum. Internè roborantia.

Mentha quoq; in eodem vino macerata, viridis tamen, vt minus calefaciens mirificè prodest; quinimo, & hic syr. probatur

℞. *Syrupi Menthæ* ℥. *i.*
de Rosis ℥. *ʃ.*
M. pro syr.

Vel ℞. *Sacchari Rof. antiqui* ℥. *iij.*
Succi Acetosæ concreti ℥. *i.*
Coralli rubri,
Boli Armenæ } *an.* ʒ. *i.*
Margarit.
Crystalli præparati } *an.* ʒ. *i. ʃ.*
Sacchari optimi q. ʃ. Conserua.

M. & f. conserua, cuius dosis sint ʒ. *ij. ante cibum, quæ & in suspicione venenficæ qualitatis præstat, sicuti, & puluis cornu Cerui, ac crystalli per se ex vino granatorum oblatus.*

Ad idem parantur tabulæ, vt

Rotulæ.

℞. *Fragmentorum omnium pretioſorum,*
Margaritarum præparat. } *an. ℈. ij.*
Semin. Citri præparat. ℈. ſ.

M. & cum ſaccharo diſſoluto in aqua roſ. f. tabulæ ʒ. ij. pro qualibet, & vna pro vice deuoretur.

Ad idem facit vſus theriacæ recentis cum ſaccharo roſato; at ſi ventriculus frigidus exiſtat, præter cytoniorum myuam aromatizatam, ſyr. de mentha, de abſinthio aromat. roſat. offam dictam panis, adiecto uino ſubaſtringenti omnium priora duco, vti, præſente qualitate venefica, theriacam recentem per ſe, ac mithridaticam confectionem.

Externa pro eodem vſu. Externa potiantur facultate reparandi calorem penè diſſolutum, ex labore, & inquietudine; quare oleum maſtichinum, abſinthinum, de mentha in eũdem vſum uſurpantur, ſiq; vrgeat feruor, addendum roſaceum, melinum, & myrtinum, ſed & alia, quæ in ſuperioribus capitibus ad roborandum uentriculum fuere deſcripta hûc referenda; illud tamen moneo, ut quando timetur aliqua venefica qualitas, miſceatur dictis theriaca, nec non, & puluis ſeminum citri, & pentaphylli, ac illa omnia, quæ habentur in officinis, pro conficendo epithemate cordiali pro corde.

Symptomatis curatio. His ſic de præſidijs ad cauſam habitis, conuerto me ad ſymptoma, motum videlicet immodicum, quem ſequitur excretio cum maxima uirium iactura, & ſunt aſtringentia ſupra de vomitu aſſignata, quæ malaxanda cum ijs, quæ roborare diximus ventriculum, ultra quæ hæc habemus; primum eſt aqua gelida ad cyathi menſuram largitam in maximo feruore, & uiro quadrato, & robuſto; ſecundum

℞. *Trochiſcor. de Thure ʒ. i.*
Vini Granatorum acidorum, vel Cytoniorum lib. ſ.
Aquæ gelidæ ℥. ſ.
M. pro vna vice.

Tertium medicamentum eſt theriaca, quæ citò ſolet vitium hoc corrigere, caloremq; natiuum roborare; clyſteres etiam aſtringentes, de quibus in tractatu fluxuum; item & cataplaſma ex palmulis ad cardialgiam præſcriptum, & quod diaphænicon, ceu de dactylis appellatur, plurimum poſſunt; madefacere etiam prodeſt aqua gelida pedes, & crura, vel in eam immittere. Gratia tandem impedimentorum varia occurrunt; pro extremorum igitur refrigeratione compaginentur linimenta ex oleis chamæmelli, anethi, vulpino, coſtino, adiecta cera; fotus & ipſi adminiſtrari poterunt cum petijs lineis madefactis in vino, vel aqua ardenti, quò pertinet, & oleum, quod habetur ex officina Magni Ducis Hetruriæ, & aliud, quod Mantuæ in alia officina eiuſdem Ducis ſtillatum habetur.

Impedimenta & eorum curæ.

Pro ſyncope. Pro ſyncope, præter micam panis vino odorato infuſam, & granum moſchi ex vino, faciei aſperſionem, odoramenta, fotum extremorum, ſcroti, ac mammarum cum vino maluatico, aqua roſacea, & aceto, omnia refero in vnam confectionem alkermes aſſumptam, & cordi illitam.

Pro conuulſione. Pro conuulſione immerſio patientis in balneum olei communis, vel aquæ dulcis cum butyro comprobatur; partes contractæ, ac ſpina illinienda oleo lumbricato amygd. dulci, liliaceo, cum aliqua portione olei irini, aut olei vulpini, aut coſtini, & in inſigni feruore probatur oleum violaceum. His omnibus addantur operantia à proprietate, vti ſmaragdus, topacius, & coralia collo ſuſpenſa, rubia minor ſupra ventriculum geſtata, & ſumach quoquo modo delatus. Vi-

Victus ratio illa instituenda, quæ hisce affectibus congrua existat; quare aer sit temperatus, non admodum luminosus, odoratus, iccircò domus tota odoratis fulcienda; præstat etiam carnes assas præbere odorandas. Cibus, durante euacuatione, tenuis esse debet astringentis facultatis; paretur ergo in aqua chalybeata condienda succis astringentibus, & cum illis decoquenda poma, & pyra austera, sorba, corna, & cotonea, quæ etiam ante, & post mensam commansa mirificè conducunt, & eò magis, si duriora sub cineribus coquantur, aut vapore aquæ ebullientis. Cæterùm, si ægri cibum uomerent, denuò nouum assumant ex pane trito in iuribus consumptis carnium dicendarum; terminata uerò euacuatione, parum, & sæpè cibandi cibis facilis coctionis, boni succi, vt vitellis oui, iuribus consumptis Pullorum, Hœdi, Phasiani, cum pane trito, à quibus non discederem, sicuti ad cohibendam corruptionem, succum arantiorum, vuæ acerbæ, mala punica, margaritas, species cordiales pro cibo adiungerem; succus carnis assæ etiam conceditur: In vtroq; autem casu carnes accommodatæ pro iuribus prædictis, præter dictas, à Perdicibus, Vitulisq; præbentur; hûc etiam pertinet hordeatum cum saccharo rosaceo, vel liquatum in iuribus prædictis, & præcipuè perseuerante euacuatione. Potus in terminata euacuatione erit vini granatorum, aut, absente febre, vini subastringentis, & odorif. cùm per se, tùm mixti, sed in admodum pusilla quantitate, & vbi per se concedatur, sit dilutum aqua chalybeata: In ventriculo frigido, & Cholera sicca conuenit vinum meracum vetus, & tenue: Permanente autem adhuc euacuatione, ne transcendas vinum granatorum aqua chalybeata, vel rosacea dilutum; siq; immineat syncope mica panis succo granatorum cum vino, aut solo vino perfusa, quod sit astringens, & non multùm potens concedatur, quod rosis alteratum uentriculo magis gratum euadet, siq; panis mica ab ægro respuatur, cochleare unum dicti uini à mica prædicta expressi admittatur; imò, hoc in casu, aqua, & succus carnis cum uino non improbatur, admixtis astringentibus, & quæ corruptioni sunt obuia; quolibet in casu somnus à cibo conciliandus; quies omnis imperanda; animi enim affectus humores ad interiora perpellunt, & Choleram incitant, de qua satis.

Viuendi regula.

Potus in euacuatione terminata.

Idem in euacuatione permanente.

CAPVT DVODECIMVM.

De Læsa Cibi Appetentia, cùm Ablata, tùm Imminuta.

VItia hæc ab ijsdem nascuntur radicibus, distinguuntur tamen à causis intensionem, ac remissionem admittentibus, quæ omnes necessariò pertinent, aut ad sensum suctus, aut ad suctionem ipsam, aut tandem ad corporis euacuationem. Ad sensum suctus cibi appetentia spectat, quoniam cum sensus hic aliud non sit, teste Gal. 4. de symptomatum causis 7. quàm molestia quædam orta ex penuria alimenti in venis ipsius ventriculi, quæ fames nuncupatur, nam venæ illæ trahunt à capacitate ventriculi cibum, si quis adsit, vel prauos eiusdem humores, suadente Auicenna 3. p. doct. 2. cap. 7. ad hoc vt impleantur, & ab inanitione uexationem haud percipiant, quapropter cum molestia hæc, vel auferatur, vel saltem vix obseruetur, sic etiam fames, quam cibi appetentiam dicit Gal. ibid. aut extinguitur, aut imminuta obseruatur. Cæterùm quoniam suctionis sensus aboletur, aut vitio facultatis animalis communis, aut determinatæ; communis quidem, quia non influit, non influit autem ea ratione, quâ non mittitur, ceu transitus impeditur; non mittitur, quia aliò conuertitur, vt in fortibus imaginationibus, cogitationibus, & ærumnis, quæ non aliud postulant, quàm illarum ablationem, ceu à mente obliteratio-nem; non mittitur etiam quando languor, & spirituum defectus, illos penè extinguit, vt in febribus æstuosis, & malignis, & quod tunc indicatur est spirituum retificatio, & repa-

Vitia, ad sensum suctus spectantia.

Suctionis sensus abolitio.

Indicationes.

reparatio; at ſi vitiatur dicta communis facultas, quia illius tranſitus impeditur, cum hoc fiat, vel propter morbos cerebri in via, vt obſeruamus in apoplecticis, epilepticis, & caro tentatis; vel propter denſitatem neruorum ſexti paris factam à materia denſante, & refrigerante, tunc quid vnumquodq; iſtorum deſignet, aliàs in proprijs demonſtratum locis; ſiq; autem determinata vitiatur facultas, appetitrix videlicet ventriculi, cum hæc peculiaribus quibuſdam exerceatur morbis, & à cauſa aliqua morbifica, hæc omnia veniant perpendenda.

Morbi, vel in intemperie, vel in mala cõformatione, vel in vnitate ſoluta.

Morbi igitur, vel ſunt in intemperie, & alterandum docent, vt ſæpius oſtendimus, ea tamen ſeruata conditione, vt ſummæ intemperiei, qualis eſt illa, quæ appetentiæ obeſt, ſumma adhibeatur alteratio; quemadmodum ſi remiſſa foret, vt calida fundens, & humida replens, refrigerantia, & ſiccantia remiſſa ſint oportet, eòq; magis, quoniam ab iſtis fames euigilatur; vel in malam refunduntur compoſitionem morbi, & ſunt, aut tumor, cuius indicantia ex ſuperioribus liquent: Obſeruo tamen tumorem, ſiue vt, replet, ſiue, vt caliditate infeſtus, imminuere tantùm appetentiam; aut ex anguſtia neruorum oris ventriculi dependet appetitionis offenſa, quæ, cum proueniat à materia frigida replente, iccircò requirit diſcutientia, & calefacientia; vel poſtremò eſt vnitatis ſolutio morbus hic, cuius ſermo inſtitutus eſt, & vlcus quibus eroſis partibus neruoſis fames deletur, non alia ratione, quàm medijs excrementis calidis, & putridis, ex quibus docemur, remotis impedimentis vniendum eſſe, vt aliàs fuit dictum.

Cauſa morbifica interna eſt, & externa.

Cæterùm, ſi ad cauſam morbificam nos conuertamus, liquidè conſtat illam externam, atq; internam eſſe: Internarum prima eſt vapor, qui, vt copioſus, diſcutientibus imminuendus; vt malignus, ſicuti in febribus peſtilentibus, alexipharmacis tractandus; ſecunda eſt humor, qui, ratione copiæ, & ipſe imminuendus; hoc autem minuens debet reſpicere quamlibet humoris qualitatem, & illam delendo præſtò eſſe ventriculo, ſed quia hæc, vt in pluribus, eſt calida, ideo refrigerans eſſe debet, & quòd rationem habeat bilis, & pituitæ ſalſæ deijcientis appetitum, cùm quia laxant, tùm quia organum imbecille reddunt, & quia ſuo calore fundendo ſuccis replent, & quia qualitas etiam venefica haud ſpernenda, vtendum quoq; alexipharmacis: Externa autem morbifica cauſa, vel non neceſſariò occurrit, quale eſt medicamentum calidum famem minuens, frigidum famem auferens (etiam ſi, & à calido inſigni tollatur) & venenum, nam propter venenum Viperinum intensè calidum omnino deijcitur fames, vel neceſſariò occurrit, vti ſex omnes res non naturales, quæ omnes cauſæ, ſi præſentes, amotionem ſui petunt; ſi affectum aliquem poſt ſui amotionem dereliquerunt, per contraria coercendus.

Externa.

Verùm enim verò, quia ægri, non modò inappetentia tentantur, ſed cibos auerſantur, cum id illis accidat propter humorem inſidentem ori ventriculi, propterea animaduertendum, quòd hîc primò eſt pituita craſſa, & cruda; ſecundò melancholia, ſed vtraq; abſq; aciditate; tertiò tenuis, atq; acris à capite ſtillans, circa quos Medici partes alibi exaratæ habentur.

Suctionis læſio, vnde pendeat.

Accedo ad vitia, quæ accidunt ipſi ſuctioni; dum ergo ſuctio læditur, vel fit ſecundum os ventriculi, vel ſecundum partes infra dictum os, ac ſecundum venas; iccircò, ſi primo modo perpendatur, à cauſa interna, & externa lædi poteſt: Interna poteſt eſſe vapor, ſanies, & humor: Externa, medicamentum, venenum, aer, cibus, & potus, quid autem vnumquodq; iſtorum indicet, inconuenit repetere: Verùm quoniam cauſæ iſtæ impediunt copiâ, quia impeditur corrugatio oris ventriculi, quemadmodum accidit ijs, qui ſcatent pituitoſo humore penes dictum os, & vtuntur pinguibus, ac lentis, quæ ſubitò implent, quibus deceat occurrere ſimili copiæ, pariter notum. De qualitate etiam obſeruo, humidam potiſſimè cauſare huiuſmodi affectum, quæ, vt ſæpè monitum, ſiccis corrigenda; at ſi ſpeculemur læſionem ſuctionis penès venas in fundo ventriculi exiſtentes, aut aliarum partium extra ventriculum, ſed illi adiacentium, tunc ſuctio non fit, quia in illis eſt læſa facultas attractrix, cùm iuxta peculiarem languorem, tùm

Humida qualitas principaliter lædens.

propter

propter errorem externum, particulariter læditur ob morbum in intemperie frigida & humida, & etiam in intemperie impensè calida fundente, nam à moderatè calida cum ficcitate prouenit ſuctio, læditurq; ob morbum in via, ab obſtructione ſcilicet venarum meſaraicarum, & cauæ iecoris, ac tandem læditur à tumore comprimente dictas venas, quorum morborum indicationes ſatis patent; aliquando etiam per accidens huiuſmodi ſuctio læſione dictæ facultatis læditur, quia expultrix venarum iecoris, & aliarum partium eſt offenſa, cuius præſidia deſumenda ſunt à cauſis lædentibus præcipitatam expultricem, qualis eſt plethora, & cacochymia.

Error externus ad obiectum facultatis reducitur, quod cum ſit nimis craſſum, & viſcidum, aut impedit, aut minuit attractionem, quod ab omni replente fundum ventriculi inducitur, ſiue ſit humor crudus, ſiue quilibet alius ſuccus, aut occaſione famis attractus, aut à caliditate liquatus, quarum ratione cauſarum attenuare, & detergere oportet, expiando humorem crudum, ac caliditatem per contraria obtundendo: Cauſæ tandem, quæ impedimentum afferunt inanitioni vaſorum in cutis referuntur denſitatem, & obſtructionem meatuum eiuſdem cutis, nec non & in caloris natiui imbecillitatem, quæ eſt in cauſa, vt non abſumatur humidum, & proinde à venis haud fiat attractio, quæ ab otio procul omni dubio fouentur, & ab alimentis multi ſucci, tamquam à cauſa externa: Horum ergo omnium occaſione, cutis rarefacienda, vt à frigidis, & aſtringentibus conſtipata; vt autem à ſiccantibus idem fuerit perpeſſa humectantibus laxanda; præterea, materia infarcta meritò obſtructionis, fundenda, calor natiuus roborandus, ac ſuccus multo otio, & probitate alimenti coaceruatus, euacuandus: Symptomati quoq; proſpiciendum per ea, quæ grata ſunt guſtui, ſenſumq; ſopitum quodamodo excire videntur, interim tamen proportionis oris ventriculi, atq; illius calidi inſiti ratio habenda. Error externus ad obiectum facult. reducitur. Impedimẽtorum cauſæ.

At ad remediorum meditationem animum conuertendo, & prius ad Chirurgicas, vbi mala hæc à plenitudine foueantur vena ſecanda, quæ ſectio etiam adminiſtratur in mediocri plenitudine, dummodo corpus ſit excrementis refertum, nec non & in obſtructionibus, quia ſanguis eſt vitioſus, & nutritioni ineptus, niſiq; euentetur, calor per ſectam venam facilè putredinoſus euadet, obuiaq; fieri poterit febris, decet ergo moliri venæ apertionem: Pariter ſi malum à diſtillatione foueatur, vt perſæpè contingit, proderit excitare cauteria in partibus ſuperioribus; ſi autem ab inferioribus, cruribus, nec non & coxis, vt materiæ ſubſidentia demonſtrabit, & eiuſdem ſubſidentiæ rectitudo poſtulabit: Hoc eodem in caſu ventoſatio ſicca, frictiones, & deligatio earumdem partium minimè contemnenda, quemadmodum conſtipata, atq; denſata cute, à ſiccantibus præſtabit vti leuioribus, ac diuturnioribus frictionibus cum oleo communi dulci, vel amygdalarum dulcium, aut violato; quòd ſi totum ſcateat copioſo, ſed probo alimento, eædem frictiones generoſiores, ſed frequentius reiteratæ abſq; oleis prædictis non improbantur. Chirurgica præſidia ſãg. miſſione perficiũtur. Cauterijs item, & frictionibus.

Omnia medicamentã in vnam tendunt euacuationẽ, & alterationem, cùm occultæ, tùm manifeſtæ qualitatis. Euacuantia, vel reſpiciunt humores in ventriculo ſtagnantes, vel extra, & in toto exiſtentes; quare, ſi bilis in ventriculo ſedeat, perpendẽdum eſt, num ibi ſit genita, & fluxa, an aliundè confluat; ſi enim ex alia parte in ventriculum ferantur, prius tollenda fluxio per ea, quæ, cùm humores eradunt, à parte vnde fluunt, tùm illorum generationem cohibent, & eoſdem à ventriculo retropellunt; quæ euacuant, & reprimunt, ex præmiſſis deſumantur: Ad reprimendum intra laudo fruſtum panis vino granatorum infuſum, aut vino albo, tenui, oligophoro, & auſtero; extra verò oleum melinũ, Hyeme maſtichinum, & nardinũm: Quòd ſi fluxio conſtiterit, humorq; in ventriculo inſideat, tunc, vbi non eſt infarctus, ac os ſupernum petit, vomitorio eijciendus parato ex aqua ſimplici, vel hordeacea, cum aceto, ſyr. acetoſo ſimplici, aut oximellite ſimplici, vel hydrelæo, vel mulſa dilutiore; quòd ſi æger difficilè vomat, cibi humectantes, ac potabiles, qui humores ſupernatare permittunt Pharmaceutica in bilis redundãtia. Ad reprimẽdũ internè. Quãdo vomitorijs vtendum.

Ccccc exhi-

exhibeantur, quinimo eorum assumptione vomitoria præcedere opportunum, & erunt, vti ptisana, vitellus oui ex iure pingui; quòd si adhuc difficilis, & quodamodo impossibilis est vomitus, medicamentum aliquod leniens, & leue propinandum, vti syr. ros. sol. manna, cassia, & alia similia, quòd sanè perpetrandum, quando bilis petit fundum ventriculi, quo in casu astringens aliquod iungatur; quare bolo compaginentur tamarindi, potui decoc. myrobal. citrin. aut comæ absinthij addantur; imò sola aloes, cùm lota, tùm non lota potest administrari, secundum quòd illius calor molestiam inducit; at si bilis infarcta existat, cassia cum hiera vsurpanda; rhabarbarum quoq; mirificè conducit, quinimo, hoc in casu, in puluerem redactum ad ʒ. ij. ex aqua cichorij offeratur; quòd si fortiora vsurpanda veniant, nil præstantius diacytonite cum diagridio;

In difficili vomitu, lenientia sint ex vsu.

Si bilis sit infarcta, fortiora vsurpanda.

Vel ℞. *Rhabarb. elec. ʒ. ij.*
Squinanthi gr. vi.
Spicæ gr. ij.
M. & irrorentur vino austero, & aqua endiuiæ, deinde adde
Mannæ elec. ℥. ij.
Cassiæ ℥. i.
Elec. de succo Ros. ʒ. ij.
M. & cum decoc. cord. q. s. f. p.

Vel ℞. *Elec. de succo Rosar.* } *Diaprunis solutiui* } *an. ʒ. ii.*
Mannæ elec. } *Diacathol.* } *an. ʒ. iii.*
M. & f. b.

Præstabit tamen ante per tres dies attemperare humores noxios, vt infra, quę iterum, atq; iterum repetenda, pro ut in ventriculum non semel, sed de nouo bilis confluit, & quando, vel à iecore propter obstructionem, & intemperiem calidam, ut in ictericia, uel à toto in illum irruit, prius utriq; prospiciendum per accommodata remedia supra descripta; at si humor obsidens uentriculũ sit pituitosus, crudus, & crassus, & aliquando lentus, absq; tamen acore, prius meditandum, numquid addatur febris, siq; adsit, utrum pendeat à dicto humore, ut contingit quando fusa in uentriculo per habitum totius propagatur, & obstruendo primò diariam, mox autem putridã inducit; animaduertendum quoq; est, numquid hæc pituita sit potius soboles febris, quàm è contra, vti dum ex praua uiuendi consuetudine pituita in uenis coaceruata funditur à calore febrili, ac fusa in uentriculum propellitur, uel dum uentriculus ex febre languidus effectus talem procreat succum, tunc quocumq; in casu eadem purgantia occurrunt, præmissis tamen omnino præparantibus, de quibus infra, siue sint concoquentia, siue attenuantia, detergentia, ac calefacientia, quòd coctioni ineptum.

Si idem ventriculus pituita afficiatur.

Euacuantia igitur, quæ post præparantia ad usum perducenda, eligantur ab inclinatione materiæ, quæ si ad aluum inferiorem irruere præmonstret, cùm rugitu intestinorum, tùm crepitu uentris, inijciantur clysteres flatus discutientes, ut

Euacuantia in materia ad inferiora descẽdente.

℞. *Decoc. Chamam.*
Anethi
Semin. Fœniculi
Anisi
Rutæ q. s.
Mellis Ros. simpl. } *Olei Chamam. vel Anethi, vel Amygd. vtriusq;* } *an. ℥. iii.*

Clyster flatus discutiens.

Sac-

Sacchari rubri ℥. i. ſ.
Hieræ ſimpl. vel compoſ. ℥. i.
M. & cum ſale, ac vitello oui f. clyſter.

Quòd ſi clyſteres non ſufficiant

℞. *Pilul. Alephang. vel de Hiera ſimplici ʒ. ii.*
& reformentur pilul. vel f. b. cum ſyr. menthæ.

Vel ℞. *Pilul. Maſtich. vel de Hiera cum Agarico, vel de tribus cum Rhabarb. ʒ. i. ſ.*
& fabricentur pilul. vt dictum eſt. Boli ad idẽ.

Siq; potionem quis cupiat

℞. *Mel. Roſ. ſol. ℥. v. ſ.* Potus item.
Oximel. ſimpl. ℥. ii.
M. & cum iure f. p.

Et vbi ad vehementiora foret deueniendum

℞. *Diaphœnici ʒ. iii.* Fortiora euacuantia.
Floris Caſſiæ recent. ℥. i.
Diacatholici ℥. ſ.
M. & cum ſaccharo f. b.

Vel ℞. *Mellis Roſati ſolutiui ℥. iiii.*
Decoc. Cord. f. cum ℈. iiii. Turbith, ʒ. iii. ſemin. Cartami, m. ſ. Abſinthii ſemin. Aniſorum, Cinnamomi an. ℈. ſ. ℥. v.
M. & f. p.

Si verò ad ſuperiora materia impetum faciat confugite ad vomitoria, quale eſt hoc Si materia ad ſuperiora vergat vomitorijs vtendum.

℞. *Decoc. Anethi*
Radic. Raphani ℥. x.
Oximel. ſimpl. ℥. ii.
M. & tepidum exhibeatur.

At peccante humore melancholico, vbi ad ſuperiora vergat, & æger ſit pronus ad vomitum, idem vomitorium adminiſtretur, ſiq; abhorreat, & difficilè vomat, age, vt ſupra, quæ ſemper in difficultate vomitus obſeruanda; ſi autem humor ad inferiora inclinet, poſt præparationem agendum purgantibus, & primò clyſteribus, qui & melancholiæ, & pituitæ rationem habeant, melancholia enim refrigerat ventriculum, hinc pituitæ prouentus, clyſteri addatur elec. lenit. & hieræ, an. ℥. ſ. vel loco hieræ diaphœnicon ad ℥. j. ſubſtituatur: Quòd ſi materia pertinaciter adhæreat parietibus internis ventriculi medicamenta aſſumenda, vt

℞. *Elec. lenit. ℥. i.*
Spec. Hieræ ʒ. ii.
M. & f. b.

Loco etiam dictorum

Vel ℞. *Diaphœnici ʒ. iii.*
Diacathol. ʒ. vi.
M. & f. b.

Vel ℞. *Syrupi Rof. sol.* } *an. ℥. iii.*
Mellis Rof. sol.
M. pro potu.

Vel talia præscribantur

℞. *Confec. Hamech ℥. s.*
Diacath. } *an. ʒ. iii.*
Elec. lenit.
M. & fiat b.

Vel ℞. *Decoc. Cord. f. cum ʒ. iii. Senæ ℥. v.*
Mellis Rof. sol. ex succis herbarum ℥. iiii.
Spec. Elescoph ℈. i.
M. & f. p.

Cæterùm in tractando humore melancholico, & hoc in casu abstinendum à medicamentis, naturæ committendo omne negotium; siq; in renes humores hi præcipitentur non abstinerem à diureticis, de quibus supra, cùm meditationes, tùm descriptiones habentur; at vbi malum à distillatione originem trahat (hæc enim cibum fastidire curat) quomodo tollenda, & attemperanda, fuit de catarrho statutum, à quibus prospiciendum ventriculo medicamentis euacuantibus proportionatis exaratis in præcedentibus. Cæterùm huic malo occurrimus etiam insensibiliter euacuantibus; quare in materia flatuosa non habeo, quòd dictis sufficiam; in humorali præ cæteris laudo aquas thermales calidas, ius Galli antiqui, & decoc. guaiaci, ac sassafras; at in ventriculo, & materia calida salsæ, & Chinæ cum simplicibus stomaticis, nempe coriandris, mentha, absinthio, & alijs eiusdem census.

Si humores in renes præcipitentur.

Insẽsibiliter euacuantia.

Ad hoc facit zingiber, & nux muschata condita, diacyminum, diagalanga, & vtraq; magna antidotus, in quorum vsu perseuerandum ad plures dies, quinimo bis, ac ter in anno repetenda, sicuti & quæ sensibiliter eadem præstant sæpius; omnia tamen hæc supponunt totius, vel partis prouidentiam, quemadmodum à toto, vel parte prouenit fluxio: A toto materia sensibiliter ducitur per aluum, vias vrinæ, nec non comodiùs per sudorem; quæ per aluum, & vias vrinæ sunt nota. Obseruo tamen de sudorem mouentibus, nil nunc esse præstantius balneo aereo, & aquæ dulcis calido, quod valet prouocare sudorem, & vbi id non assequitur, saltem per halitum digerit, sed præcipuè conducit, si deiectus est cibus ex copia alimenti probi, cauendum tamen à plethora, & cacochymia. Alterantia diriguntur ad res præter naturam, & secundum naturam; vel ad morbum, vel ad causam morbificam, vel ad sopitum sensum; si ad causam morbificam (hæc enim semper primò tollenda in morbis) referamus curationis ponderationem, cum sit læsio materiæ, & eius origo, læsio inducta à qualitate venefica detergitur alexipharmacis cognitis in curatione venenorum, & febris pestilentis; mithridatum tamen, & theriacā primas tenent, imò ista, hoc in affectu, probatissima, cùm intus, tùm foris, nisi fortè ætas reclamaret; proueniens verò à qualitate manifesta præparantibus coercetur, priusquam educatur; in materia calida aqua

Sensibiliter educentia, vel à toto, vel à parte.

Alterantia causā morbificā respicientia.

In læsione à qualit. venef. & manifesta.

aqua hordei, cremore ptisanæ, lacte femin. melon. quæ per duos, vel tres dies exhibenda; in materia frigida oximel. simplici, cum melle rof. simplici. Aduerte valde calida nocere, quia fundunt humores, & augent fluxionem, atq; affectum, etiam in humore melancholico, in quo pariter infensa siccantia; ab illis ergo abstinendum, ne humor in dies peruicacior euadat, quapropter, si præscriptum oximel haud sufficiat, ad diatrionpipereon ascendendum, & præsertim ad illud, quod habetur 4. de san. tuenda c. 6. simile enim medicamentum haud plurimum caloris imprimit, quando piper sit tenuis substantiæ, & per consequens facilè dissipabilis; quinimo mihi ex vsu esse solet, cum non paruo fructu exhibitio piperis albi, vel longi, cinnamomi puluerizati, siue illius aquæ stillatitiæ, & vrgente necessitate, diaspolitici Gal. 4. de san. tuend. c. 5. quod etiam ad tollendas obstructiones magnoperè conducit, dum à crassitie, & lentore humorum generantur; quo in casu etiam quam maximè commendo chalybeata omnia, vt quæ emendant intemperantias ventriculi, & aliorum viscerum, seruata tamen in illorum electione affectuum, & partium laborantium rectitudine. Calida, cur noceant. Auctori vsitatiora.

Circa ea, quæ alijs consulunt visceribus ventriculum in consensum trahentibus nihil noui, quòd sufficiam ijs, quæ in suis locis traduntur, habeo; quæ autem partem affectam, ventriculum scilicet respiciunt, sumantur ex dictis. Subsequuntur alterantia in morbis, quæ cutis constipationem à frigiditate ortam calefaciendo persoluunt, vt balnea calidiora, vel saltem balneum aquæ dulcis calidum, à quo illiniendum totum aut oleo communi antiquo, anethi, amygd. amararum, & raphani; quæ autem alterant gratia morbi, & oris ventriculi laxationem, ac raritatem emendant sunt calida, & frigida, & vtraq; interna, ac externa; frigida sunt myua cydon. cydon. simplex, diacydon. sine speciebus, conserua ex cornis, sorbis, tandemq; saccharum rosatum antiq. diatrionsant. diarrhod. Abbat. & frustum panis imbutum vino granatorum, vt supra, quibus adiungite vinum sorborum, & prunellorum, aut vinum cum santal. medicatum. Externa verò sunt hæc Alterātia in cutis constipatione à morbis dependente.

Externa.

℞. Ol. Rof. } *an. ℥. i.*
Melini }
Pulu. Rosar. ℈. ij.
Mastichis ℈. s.
M. & cum cera lota in aceto f. vnguentum.

Vel *℞. Carnis Cyton. sub cineribus coctorum ℥. i. s.*
Ol. Rof. completi ℥. ij.
Puluer. Rosar. ʒ. ij.
Mastichis ℈. i.
M. pro cataplasmate.

Calida interna est myua cydon. aromatizata, vinum cydon. aromatizatum cum pipere albo, & cinnam. cui non nihil aceti nectendum Interna calida.

Vel *℞. Vini Cydon.* } *an. lib. ij. & ℥. iij.*
Mellis }
Aceti lib. i. & ℥. i. s.
M. & bull. ad despumationem, deinde affunde linteolum, in quo sint deligata Zingiberis ℥. i. s. piperis albi ℥. i. iterum bull. cum plumaceolo ad mellis consistentiam.

Antidotus Thosiana Andromaci descripta à Gal. idem præstat: Sed omnibus præferenda conserua absinthij, ceu vinum, cui illud sit infusum, aut tandem ius illius decoctionis. Extra præscribe hoc

℞. Ol.

℞. *Ol. Abſinth.*
Maſtich. } *an.* ℥. *i.*
Succi eiuſdem Abſinth. ʒ. *i.*
Succi Cydon. ℥. *ſ.*
M. & cum cera f. vnguentum.

Vel ℞. *Carnis Cydon. coctorum.* ℥. *i.*
Abſinthij in vino auſtero cocti & contuſi m. i.
Ol. de Abſinthij. ℥. *i. ſ.*
Puluer. Maſtic. ʒ. *ij. ſ.*
M. pro cataplaſma.

Fotus ex vino abſinthij valde proficuus. Tandem alterantia gratia rerum ſecundum naturam, calidi inquam inſiti,& proportionis rationem habentia non proponuntur, vt cognita, vt & ea, quæ ventriculum roborant, & confirmant.

Victus ratio in conſtipatione à cauſa frigida. Victus ratio maximi hoc in affectu facienda: In conſtipatione igitur cutis à cauſa frigida, & ſiccante aer ſit calidus; ratione autem intemperiei, & materiæ varietur penès earum varietatem, licet aer in morbis ventris inferioris parui faciendus.

Idem in cauſa calida. Cibus ſit boni ſucci, & facilis coctionis, qualia ſunt oua, & carnes optimæ: In cauſa tamen calida ſint animalium iuuenum, vt Pullarum, auicularum, Vitulorum, & Hœdorum. In frigida ſylueſtrium, vti Turdorum, Perdicum, Phaſianorum, ac Pullorum Gallinaceorum; præſtabit verò illum medicinalem reddere, vt in laxitate ventriculi fructibus auſteris, acerbis aliquo modo aſtringentibus, in quorum ſerie recenſentur poma granata, arantia, perſica ſicca, pyra, poma, & cotonea, qui in cauſa calida; ſaccharo, aut melle condiendi in frigida; conducet etiam cibis immiſcere grana granat. vuas acerbas, criſpinas, omphacium, arantia acetoſa, citria, & limones immaturis; ad idem faciunt fercula ex farre. **In ſenſibus ſopitis.** Cibi in ſenſibus ſopitis erunt, ſi ſapor à cauſa calida proueniat, fruſtum panis poſca imbutum, fructus ſupra denominati, endiuia, lactuca, acetoſa, & portulaca aceto condita, & in hoc caſu parari poteſt ſalſa ex lacte ſemin. mell. acetoſa, aceto, vel omphacio, & ſuccis prædictorum; vbi autem à frigida pendeat, oleæ ſalitæ, cappares, halices, caro ſuilla minimè pinguis, farcimina ſalſa ex amygd. dulc. petroſelino, mentha cum aceto, vel ſucco limonis, aut citri, maturorum, quæ citria, & limones cum ſale, & ſaccharo comedi poſſunt; hæc verò, vt ſaporem obliterent, in prima menſa mandenda.

Cibi medicinales in cauſas referendi. Cibi medicinales in cauſam referendi; ad calidam ergo hûc referantur, quos laxitati conferre ſtatuimus, nec non & ptiſanam ordeaceam, cum ſucco aliquo ex prædictis refrigerante. Ad frigidam, qui ſopitum excitant ſenſum addendo ius cicerum rubeor. fœnic. petroſel. vel ius primum braſſicæ non exactè coctæ, aut ptiſanam cum pipere, ac cinnamomo confectam. Cæterùm in quolibet cibariorum genere, cùm alimentali, tùm medicinali, ſemper euitanda oleoſa, pinguedinoſa, butyroſa, cerebra omnia, medullæ, vt quæ nimis replent, ex Auicenna etiam crocum.

Quãtum cibariorũ offerendum. Verùm enim verò cauendum, ne indulgendo nimis cum inappetentibus incedamus, ſiq; cogimur prauos concedere cibos minus deteriores ſemper admittamus. Quantitas ciborum illa ſit oportet, quæ confici valeat, omnis enim cruditas infenſa, vt germanum inappetentiæ idolum; quapropter in cauſa frigida, & prouentu humorum crudorum valde proficuum eſt parciori vti cibo, non tamen negandum, quin aliquando ægri ſint cogendi, vt ſumant eam ciborum quantitatem, quæ vires ſuſtinere valeat, cum ſæpè eò producantur, vt incibati manere ſtudeant. **Potus eiuſdem ſit conditionis.** Potus & ipſe variandus ad cauſarum diſcrimina, iccircò in cauſa calida ſit aquæ ſimplicis, aut cum vino granat. niſi tamen obſit ventriculi imbecillitas, quia tunc vinum tenue,& aquoſum conceden-

cedendum; in causa verò frigida vinum à principio maturum, & non multum potens bibatur, album potius, quàm nigrum, & subastringens, siq; febris sui præsentia illud reclamaret, imperetur decoc. coriandrorum cum passulis. Circa rectam administrationem potus, à præmissis haud declinandum, parcè ergo bibant, & numquam inter vnum, & alterum cibum. Somnus in causa calida, ac cutis constipatione longior imperandus; in frigida moderatus, & nocturnus. Exercitatio corporis pariter in constipatione cutis, & siccitate sit moderata, siq; à frigore multa competit, dummodo non adsit maxima plenitudo, & cacochymia; si verò à calore, quies motui præponenda; ambulationes in vtraq; à cibo non sunt improbandæ. Tandem in causa calida vitentur ira, furor, & excandescentia, quas aliquando in frigida excitare haud importunum, noxius autem timor, mœstitia, dolor, aliaq; huius census animi pathemata, quæ omnia in constipatione cutis à siccitate admodum infensa. Aluus mollis seruetur omni studio, potissimè in cruditatum prouentu, quæ de se inappetentiam ualent inducere; quapropter glandibus, & clysteribus mollibus eiusdem promouenda lubricitas; & hactenus de Inappetentia. Somnus.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

De Cibi deprauata Appetentia, Fame inquam Canina, Bouina, Pica, & Malacia.

ISTorum affectu nomine eos omnes accipimus, sub quibus ægri, non modò appetunt plusquàm postulet necessitas, cùm in discreta, tùm in continua ciborum quantitate, verùm etiam insueta, inepta nutritioni, & omnis generis malignitatis cibaria desiderant, vt papirum, gypsum, terram, aliaq; in horum contenta serie. Prior ergo affectus ille est, quo ęgri cum impetu in cibos inexplebiliter feruntur, ceu indeficienti, & vehementi fame conficiuntur, in quam appetitus simpliciter irrumpit. Secundus verò affectus, fames videlicet Bouina, quæ & *Bulimos* à nonnullis nuncupatur, est talis fames, vt appetitus animalis, ad cibum quidem primò intenditur, sed illicò aufertur, & remanet fames naturalis, ceu alimenti indigentia. Vltimus affectus est Pica, siue Citta, & Malacia, per quos affectus appetitum ineptorum eduliorum intelligimus, quia terram, gypsum, carbones, cartam, acida, acerba, & acria non leui appetunt, ac perquirunt cruciatu; quare in hoc vitio stomachus detinetur symptomate in actione deprauata, quia humanæ naturæ prope dissentanea appetit, vt 4. de locis affectis 6. docemur, & à Marcello Donato 4. suarum historiarum mirabilum habemus puerum quemdam venatum fuisse Lacertas, easq; deuorasse, illius enim ætatis valde proprium est huiusmodi affectu tentari; & etiam apud Cælium Rhodiginum de alio legimus 3. lib. antiquarum lectionum c. 13. qui araneas comedebat: Ventriculus autem, qui appetitus est veluti organum, & ex consequenti horum affectuum subiectum praüè disponitur in pueris, ceu viris per essentiam; in fœminis autem per consensum, eò quia in istis praui succi à venis epigastricis in ventriculum per venam portam feruntur attingendo tunicas, & non os illius; in viris autem deportatur materia melancholica per vas venosum ad ipsum os ventriculi: Isti ergo succi in ore, ac tunicis dictis residentes, sunt in causa, quòd sensus suctionis à naturali recedat statu; vbi autem dicti succi paucam obtinent actiuitatem, inducunt appetitum contrarij, sed boni; at si multæ sint actiuitatis, ac à toto genere præter naturam dispositi, generant appetitum rei contrariæ, & malæ, quales sunt carbones, gypsum, terra, & alia eiusdem generis supra commemorata, quæ res, tãquam medicinales, & corrigentes vitium illorum succorum instinctu quodam naturali ab omni parte malè affecta prorsus desiderantur, vt ex his omnibus inde accipiamus similis desiderij causam ex duobus pendere,

Canina fames, quid sit.

Bouina itē.

Pica, & Malacia.

Stomachus, quo afficiatur symptomate.

Affectus differentiæ, & causæ.

dere, ex præſentia videlicet eorum ſuccorum in dictis tunicis, & ore, nec non ex prauitate illorum à toto genere præter naturam, ſecus vbi aliqui vitioſi ſucci in dictum os, & tunicas portantur, ſemper huiuſmodi ſuccreſceret affectus, & tamen perſæpè contrarium obſeruamus.

Vtrum appetitus fiat ratione ſimilitudinis, vel contrarietatis.

Cæterùm ſummæ dignum animaduerſionis eſt perpendere, vtrum tàm enormis appetitio fiat ratione ſimilitudinis, an contrarietatis; ad quod intelligendum dicimus fieri ratione contrarietatis, & primò, quia etiam appetitus naturalis fit quodamodo ratione contrarietatis, vt v. g. à calore, & ſiccitate ventriculi excitatur ſitis, ſcilicet appetitus frigidi, & humidi; ſecundò, quia his deuoratis non augetur, ſed tollitur appetitus, quòd ſanè neceſſariò fit à contrario; tertiò, quia aliàs ægrotantes citiſſimè perirent, aut in morbos incurabiles inciderent, à tàm enormibus rebus comeſtis, quales ſunt carbones, Araneæ, &c. ſimilia, aut creſceret in immenſum ſimilis affectus, & tamen adnotamus grauidas perdurare ſemper cum huiuſmodi appetitu, ac integra perfrui valetudine; his omnibus ſuffragatur peregrina quædam, ac recondita qualitas, quæ illis ſuccis inſidet.

Grauidæ hoc prauo tentantur appetitu abſq; læſione.

His ſic de cognitione affectus, vt ad noſtrum inſtitutum, ponderatis, ad ſcopos noſtrum conuertamus ſermonem; fames igitur Canina fit, vel læſa facultate appetitrice oris ventriculi, vel propter errorem externum; facultas autem læditur propter intemperiem frigidam dicti oris, cum, & ſine materia; abſq; materia, quatenus cogens, & denſans illud exprimit humores, inanitionem facit, ac proinde veluti famem inducit, quæ venarum ſuctionem, & inanitionem ſequi conſueuit, tuncq; præſidium calefaciens poſtulatur; intemperies autem cum materia erit, vel cum pituita, vel cum melancholia, vtraq; tamen acida, & in tunicis oris ventriculi infarcta, nam vellicando, & mordendo perpetuum faciunt appetitum, quibus ſcopis in dictos incumbendum humores ſatis ex præhabitis liquet, materia enim educenda, vt genita; vt generatur, alteranda viſcera illam producentia contrarijs.

Canina fames, vnde fiat, & eiuſdem ſcopi.

Verùm ſi error externus inexplebilem reddat appetitum, hic, vel externus, vel internus; internus eſt humor melancholicus delatus, & infarctus ori ventriculi, ſed huiuſmodi humorem inibi detentum facultatem lædere, & intemperiem haud parare vix creditur; quid ergo agendum, cùm ratione ſui, tùm originis, ac læſionis ſatis perſpicuum. Secundus error eſt vermis alimentum abſumens, & proinde famelica reddens membra, & famem intendens, tunc igitur remedium genitos enecans vermes, & enecatos educens indicatur, atq; ab his reficiens, ceu reſumptiuum, nec eſt quòd occaſione vermium aliquando ægri cibum auerſentur, quoniam id pendet à vaporibus ex minera putrida eorumdem eleuatis, quæ, non diuerſo modo tractanda à prædictis. Tertius refertur in cauſas internas, vt puta in euacuationem, quæ attinet, vel ad habitum totius, vel ad venas, quam ſequitur attractio, & indeficiens ventriculi ſuctio; igitur in euacuatione, præter id, quòd reſtaurat à deperdito præmonſtratum, varia ratione cauſæ illius requiruntur, nam, ſi fiat ab intemperie calida fundente, aut fuſos diſſipante humores, tunc oritur ſcopus refrigerandi; vbi autem à laxitate, ac raritate cutis dependeat, denſandi, conſtringendiq; naſcitur ſcopus; ab imbecillitate quoq; retentricis partium conſueuit euenire, quando euacuatur alimentum, adiuuante forti expultrice impediente nutritionem, cùm ſenſibiliter per ſudorem, aluum, vrinam, ac alias regiones, tùm inſenſibiliter per halitum; ſiq; tandem prædicta imbecillitas ab intemperie humida proueniat, ſiccandum erit; ſi à vermibus autem, iam quid agendum ſatis ſupra enarratum; ſi autem præmiſſa euacuatio in venas refundatur, quæ inſigni frigiditate tentatæ ſuccos exprimendo pellunt calefaciendum.

Si ab errore fiat externo.

Error alius ex verme procedens.

Alius ad internas cauſas redactus.

Ex imbecillitate quoq; retentricis oritur affectus.

Error externus ad natationem in frigida ſpectat, illâ enim frigiditas inducitur, quare, cum hæc ſit moleſta, vt præmonſtratum, tollenda, & quæ inducta frigiditas, calorificis corrigenda; item aer, & cibus frigidus ad externum errorem attinent, cui frigiditati, vbi nectatur ſiccitas exprimendo, vt ſupra famem excreſcere faciunt, etiam

Natatio in frigida, quomodo lædat.

ſi

si detergendo, & incidendo persæpè idem præstent; causæ igitur præsentes amouendæ, & quæ remanserunt impressiones per contraria obliterandæ.

Cæterùm dum hęc sub fame Canina adimplentur, remouendum impedimentum, suctionis videlicet intensio per ea, quæ sensum, ceu sensus acutiem obtundunt, hæc autem sunt, quæ subitò replent, & ingrata, atq; iniucunda. Sed iam perquiramus Bulimi præsidia; hic ergo affectus, vbi exquisitus fuerit, necessariò à frigiditate pendet, meritò cuius primò fames intenditur, mox frigiditate inualescente aufertur, & remanet fames naturalis, deinde sequitur virium imbecillitas, ac tandem animi deliquium; at si nothus fuerit immodico calore succrescit, qui adeo in os ventriculi agit, vt calidum innatum dissoluatur, animiq; deliquium subsequatur; quare in legitimo, est calefaciendum; in notho, refrigerandum; in vtroq; ventriculus corroborandus, ac deliquio animi, tãquam impedimento consulendum. Impedimẽta Caninæ famis remouenda, quæ sint. Bulimi præsidia & scopi.

In Pica, quoniam luxuriantur humores frigidi, vitiosi, putridi, ac corrupti, & absorpti, quibus etiam qualitas quædam incognita est adiuncta, vt euenire solet prægnantibus circa primos menses, scabiosis, & elephanticis, alijsq; cacochymis, & ingluuiosis corporibus, qui in copia, frequentia, & ordine ciborum quam maximè delinquunt, quòd sanè pueri, ac adulti præcipuè patrare consueuerunt, his omnibus in casibus eradicandi humores, atq; ad benignam traducendi naturam, ventriculusq; laxatus ita roborandus, & astringendus, ne nouam suscipiat materiam, ac tandem in his omnibus affectibus caloris insiti habenda ratio, ac proportionis ventriculi. Pica, quid denotet.

Ad curationem ergo, iuxta principale intentum me conferens, Chirurgiæ nullum esse vsum decerno, præterquam in Bulimo, ad reuocandos ægros ab animi deliquio, si malum à causa procreetur frigida, cuius materiæ erunt frictiones, ligaturæ artuum, euulsio pilorum, vellicatio, & punctio aurium, plantarum manuum, ac pedum; imò, si materia aliqua in os ventriculi irreperet, cùm à superioribus, tùm ab inferioribus, haud inutilis censetur vsus fonticulorum, quemadmodum dum caliditas debacchatur, & in toto sanguis exuberaret, non videretur contemnenda aliqua sanguinis missio, absentibus tamen humoribus frigidis, & inquinatis à ventriculo. Chirurgiæ in Bulimo tantùm est vsus.

Medicamenta in fame Canina, quæ procedit à causa inaniente, vt in omnibus insignibus euacuationibus, cùm sensibilibus, & conspicuis, tùm ignotis, & insensibilibus diriguntur, vel ad sudorem; quare totum inungendum ol. melino, myrtino, rosato omphacino, siue per se, siue cum aliquo astringenti, vt Pharmacia in Canina fame vniuersalis, & particularis.

℞. *Ol. Ros. omphacini lib. ſ.*
Aluminis sciscilis in aceto dissoluti ʒ. vi.
M. pro inunctione totius.

Vbi autem alia ponderemus euacuationem genera, à proprijs pete medicamenta tractatibus. De dieta suo loco agemus. Vbi autem Canina fames generetur ex inanitione dependente à vitio facultatis retentricis, partium, cum id ei contingat ob aliquam intemperiem, si hæc frigida existat, calidis agendum, inter quæ duo habeo experientiã comprobata, videlicet vinum absinthij, aut menthæ, cui non nihil guaiaci, ceu sassafras sit adiunctum cum coriandris, vel mastiche, secundò theriacam vetustiorem, si autem calida fuerit, refrigerantia ad vsum traducenda, quæ modicè astringant; quare ferum chalybeatum cum succo acetosæ, & saccharum rosatum alijs præfertur. Tandem, vbi cum intemperie frigida veniat colluctandum, quòd sanè frequentius contingit siccantia, & astringentia medicamenta sint oportet, vnde sacchar. ros. cum puluere coraliorum rubeorum, & puluis Chinæ cum speciebus diatrionsantalon mihi arridet. Medicamenta vermibus consulentia, à vermium tractatu petenda.

Cæterùm quoniam fames Canina citra inanitionem molestiam incutit, iam medicamenta sunt dirigenda ad intemperiem ventriculi frigidam, ad materiam acidam, & Si Canina fames citra inanitionẽ fiat.

ad flatus in eodem viscere restagnantes, ex superioribus talia elicienda, quæ incidant, attenuent, euacuent, cùm sensibiliter, tùm insensibiliter per modum discussionis. De intemperie autem animaduerto vinum alteratum cum saluia, calamintha, roremarino, guaiaco, sassafrasq; summoperè conferre, quando & discutiat, ventriculiq; intemperiem emendet, quod tenue, fuluum, odoratum, meracum, potens, sed non admodum vetustum eligatur, sumiq; debet calidum, & in magna dosi, quantum videlicet homo bibere potest. Verùm enim verò, quia peccante humore melancholico lien habet rationem, hoc in malo, causæ fouentis, propterea illi quoq; consulendum ijs, quæ describenda erunt.

In Bouina, Vaccina fame.

Sequitur Bouina, ceu Vaccina fames. Hæc, si à frigore generetur, vsurpanda medicamenta, quæ intemperiei stomaci frigidæ prospiciunt; si autem calida, adhibe quæ calidam tollunt, quibus aliquando opiata, valde tamen castigata immisceri possunt, quare theriacæ, ac mithridati ℈. ij. aut etiam philonij Romani in maxima necessitate concedere haud damnatur, his tandem perfundendo conseruam anthos, vel saluiæ. Varia habentur, quæ ventriculo admouentur, inter alia vsus præferendum docuit emplastrum ex pomis cotoneorum coctis, puluere rosar. mastich. cum oleo ros.

Medicamēta Picæ, vel sensibiliter, vel insensibiliter operantur.

Medicamenta ad picam attinentia varia sunt, & primò sese offerunt, quæ præparant attenuando, detergendo, & incidendo, nec non, quæ præparatos euacuant humores; quæ sint præparantia ex præmissis patet, quæ, sicuti & euacuantia in prædictis supponuntur affectibus, seruata rectitudine eorum, quæ seruari debent; interim autem euacuantia id præstant, aut sensibiliter, aut insensibiliter, dum materia non est impacta, sed in cauitate residet; quare si patiens ad euomendum sit pronus, vomitoria exhibenda, quæ conficiuntur ex iure, & oximellite, præcipuè in prægnantibus, aliàs raphanum, & flores genistæ addantur, quinimo sola aqua tepida in prægnantibus vsurpatur, & eò magis, si humores acres, & salsi exuberent secundum ventriculum, quibus vomitorijs aliquid illius praui obiecti, ceu alimenti, quod desideratur ab ægrotante nectatur, vti ʒ. j. luti, si lutum appetit, vel tantumdem illius cum aceto liquatum per horam ante vomitorium propinetur; quòd si patiens cum difficultate euomit, hiera, pilul. mastichinæ, & de tribus offerantur; patiens sæpius masticet rhabarbarum, vtatur pilul. de aloe soccotrina non lotis, vel tandem exhibeatur mel ros. solut. cum oximel. vt supra fuit decretum, ante quæ pariter ʒ. j. luti, vel alterius materiæ appetitæ, & in aceto liquatæ per horam, vti diximus propinanda: In prægnantibus tamen ab aloe, ac aloe refertis abstinendum; quòd si alia sint vsurpanda, quia mulieres hoc malum incurrunt in primis mensibus, in quibus purgare haud licet, attamen mel ros. & rhabarb. sæpius masticatum, prius verò infusum vino concedantur. Aduertite, hoc in casu, me proponere, quæ frigidæ materiæ rationem habent, quia vt plurimum affectus isti ab illa irruunt: At vbi materia sit impacta, discutientia primò adhibenda, quale est mel ros. ad ℥. j. syr. de beton. ad ℥. j. aromat. rosat. ad ʒ. ij. Fortia sunt piper album ad gr. vj. aq. cinnam. stillat. ad cochleare vnū, oxim. scyll. diagalanga, diatrionpipereon, diaspoliticon, diacalam. Extra guaiaci, & sassafras ad ℈. j. vel bolus ita paratus

Obseruatio circa exhibenda in prægnantibus.

In materia impacta.

℞. *Ameos,*
Macis,
Zingib.
Sassafras } *an.* ℈. *s.*

M. & pulueriz. omnia subtiliter, & conficiatur bolus cum oximellite scyllino.

Roborātia, & astringentia ventriculum.

Sed inter hæc monitus fueris mitiora eorum pro prægnantibus seligenda esse, siq; magnitudo affectus fortiora optaret, dosis valde limitata existat. Ab his, ad ea, quæ ventriculum roborant, & adstringunt confugiendum; quare præter confectionem ex santalis, diacytoniton absq; spec. saccharo ros. antiquo cum corallis, quibus semper aliquid mastichis, aut menthæ addendum, ego laudo confer. istam

℞. *Con-*

Interna.

℞. *Conſeruæ Cytoneor. lib. ſ.*
Menthæ ſiccæ, & puluer. ʒ. i. ſ.
Spodij ʒ. ij.
Coriandr. præparat. ℈. ij.
M. & ad ignem, cuius doſis erit ad ℥. ſ. pro vice.

Vel ℞. *Puluer. Menthæ aſperſi vino Cyton. ℈. i.*
Vini Granati dulcis ℥. ii.
M. pro vna vice.

Vel ℞. *Syr. de Mentha ſimpl. ℥. i. ſ.*
Exhibe in vna vice.

Exterius etiam habemus aliqua proficua.

Externa.

℞. *Carnis Cyton. ſub cineribus coctor. ℥. i.*
Spec. Diatrionſant. ʒ. ii. ſ.
Baccarum Myrti,
Roſar. rubear. } *an. ʒ. i.*
Maſtic. ℥. ſ.
Cinnam.
Cymini,
Fœniculi } *an. gr. vii.*
Olei Abſinthii q. ſ.
M. pro conficiendo cataplaſmate.

Vel ℞. *Ol. Abſinth.*
Melini } *an. ℥. i.*
Pulueris Maſtiches,
Roſar. rubear. } *an. ℈. i.*
M. & cum cera f. vnguentum, cui adde
Macis,
Aniſorum } *an. gr. iii.*

Sed ad medicamenta impedimentorum noſtram modò dirigamus meditationem; hæc autem ſunt deliquium animi, & eximia acuties ſenſus ſuctionis; deliquij animi medicamenta, vbi de bulimo legitur, deſcribuntur; vtcumq; ſi præſens, aut imminens fuerit animi deliquium, & id proueniat à cauſa frigida, reuocandi ſunt ægri calefactione ad ignem, vel pannis calidis, alijſq; Chirurgicis materijs id præſtare valentibus ſupra recitatis, deinde refocillandi odoribus gratis, & calidis, vti aromatum, ac fructuum omnium, plantarumq; optimum emittentium odorem, ceu carnium aſſatarum, præcipuè Suillarum, & Gallinaceorum, quò pertinet vinum aromaticum, cùm per ſe, tùm cum aqua roſar. quemadmodum odor aceti tantùm, aut terræ aceto madefactæ; & ſi malum oriatur à cauſa calida, fiat aſperſio cum frigida, reſtaurentur ægri cum odoratis frigidis enarratis in capite de lipothymia; ægris à ſymptomate expergefactis, Medicus omnem conatum adhibebit in profligatione morbi à quo generatur.

Aegros refocillantia in animi deliquio.

Senſus acutio obtunditur pinguibus, & lentis, quæ in fame Canina probantur, modò ab inaniente, modò ab alia dependeat cauſa; quare in omni cauſa hæc probo

Senſus acuties quibus obtundatur.

℞. *Iuris Pinguis Agni,*
Hœdi,
Gallinæ,
Caponis ℥. iii.
Sacchari fini puluer. ʒ. i.
M.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc. ℥. i.*
Sacch. opt. q. s.
Pro redigendo ad consistentiam.

Vel ℞. *Decoc. Maluar.*
Semin. Lini ℥. ii.
Olei Sesamini, } *an. ℥. i.*
Butyri recent.
M.

A proprietate in Picā operantia.

In Pica, siue Malacia à tota substantia, ceu à proprietate valenter operantur hæc duo. Primum

Primum.

℞. *Capit. Iuglandium ℥. iii.*
Aloes Soccotrinæ ℥. i.
Succi Eupatorii ℥. s.
Thuris ʒ. i.
Squinanthi ʒ. ii.
M. omnia, ac terantur, deinde in aqua benè coquantur, donec ferè tota aqua sit absumpta, tunc exprimatur, & expresso adde tantumdem mellis; huius præbe ʒ. i. alternis diebus, at in grauidis aloem remoue.

Secundum.

Secundum

℞. *Sinapis ℈ s.*
Ossium Columbi assatorum, & in cinere redactorum ʒ. i. s.
Semin. Portul. ʒ. i.
Cinnam. ℈. ii.
Succi Cyton. ℥. ii.
Sacchari albissimi ℥. iii.
M. & f. mixtura in duplici vase ad ignem, cuius summo mane exhibe ℥. s. altero quoque die.

Victus ratio secundū aff. diuersitatē instituenda.

In Canina fame.

Victus ratio illa sit oportet, vt in fame Vaccina aer, non modò calidus, sed etiam odoratus existat, qui talis efficitur cum suffitu, ex moscho, & ambra, quinimo præstabit in cubili hæc eadem detinere. De Caninæ famis aere nihil propono, quia qualis esse debeat, patet; de Bouina obseruo in illa aerem frigidis alterandum. Cibi, vel attinent ad principales affectus, vel ad impedimenta: In fame ergo Canina cibi sint attenuantes, & incidentes, condiantur ergo allijs, cæpis, pipere, origano, mentha, raphano, sinapi, & alijs huiusmodi; carnes Columborum turrialium, & auium montanarum probantur; intinctus, qui vulgò *Mustarda* dicitur est maximi vsus; sicuti, peccante humore melancholico, præstabit addere, quæ flatus discutiunt, vt semin. anisi, fœniculi, & similia. Potus sit vini fului, tenuis, odorati, non admodum vetusti, guaiaco medicati, sassafras, enula, & alijs simpl. eiusdem generis, imò ieiuno ven-

triculo etiam conceditur, vt dictum fuit; at vbi fames Canina ortum ducit à causa per halitum inaniente, cibi offerantur difficilis corruptionis, & coctionis, quiuè magis calori resistant, vti Cochlearum, omnis generis Ostreorum, carnium Suillarum iuuenum, ventrûm intestinorum, capitum, & pedum Vituli, ac Suum iuuenum; carnes quoq; congellatæ, & quas *Gelatinam* appellant ad idem faciunt, sed absq; aromatibus; oua pariter indurata, & frixa, panis non fermentatus, fercula ex oriza, & farre sunt ex vsu. In potu, aut vinum denegandum, aut subastringens concedendum, & iccircò vinum granatorum dulcium cum aqua pro potu administrandum; sicuti vinum sorborum, atq; cotoneorum. Hic obseruandum perpetuò, ac inuiolabiliter, affectu aliquo modo decrescente, cibaria etiam hæc aliquo modo, ceu minuenda, ceu mutanda, ne coaceruati humores crassi, & lenti, quàm par sit, in corpore Medico aliena ratione facescerent negotium: At si inaniens causa fuerit insignis aliqua euacuatio, cibi sint facilis coctionis, boni succi, famem tamen obtundant, vt superuenientes docebunt sermones, Gallinarum tamen, & Caponum, pingues carnes ad id quam maximè conducent. Vinum meracum, non tamen ieiuno ventriculo concedendum, sed post cibum naturæ descriptæ, non sit acerbum, vel austerum. Regula perpetuò obseruanda.

In fame Vaccina legitima, cibi boni succi, & multi nutrimenti, citòq; instaurantes esse debent, vti vitelli ouorum ex iure, & vino vinoso exhibiti; item panis ex eodem vino calida aqua diluto, succus, & aqua stillatitia, carnis Caponis, & Pulli, cum modico aquæ rosatæ, & cinnamomi. Vinum quoq; vinosum non improbatur. In Vaccina fame legitima.

In fame Vaccina notha, cibi ægrè confici debent, alterati lactuca, portulaca, endiuia, & vinum pauciferum, ac subastringens. In eadem notha.

In Pica curandum, vt bona fiat concoctio, ac probi generentur humores; quare carnes sint facilis coctionis, vt Phasianorum, Perdicum, Caponum, Pullorum, Gallinarum, Vitullorum iuuenum, oua recentia, & in summa illa omnia cibaria, quæ in febrium, gracillitatis nimiæ, & tabis curatione recensita fuere. Copia sit mediocris, ni patiens, & maximè prægnans multo abundet sanguine, quia tunc minor esse debet; siq; patiens terram, ac terrea appetat, adnectite amylum, & vbi discutere intenditis, ante omnem cibũ offerte halices, & oleas salitas, vel quinq; amygdalas amaras, ceu nucleos persicos; & si immineat cibi vomitus, date pyra, granata, vel frustum panis poscâ imbutum à cibo. In Pica.

Cæterùm quoniam ægri sæpius cibum auersantur, ac renuunt, ideo, hoc in casu, mos illis gerendus, concedendo illa condimenta, illosq; cibos, qui procul omni dubio interdicendi; à dulcibus, vt laxantibus, ventriculum iuxta posse abstinendum, aliqua astringentia permiscendo; quare salsa, pro obsonio, dulcis quidem, sed cum omphacio concedatur; item facchar. amygd. dulc. cum petroselino, & acetosa, cytoniatumq; admittatur, & vbi sit necessarium confirmare ventriculum, detur polenta, vel panis cum succo cytoniorum, vel granatorum, vel poscâ madefactum, & à cibo passulæ, vel cytoneatum, vel coriandri saccharo conditi, qui vulgariter *de media coperta* nuncupantur. Potus sit vini fului, antiqui, odorati, & subastringentis.

Victus impedimentorum rationem habens, si referatur in animi deliquium, eliciatur ex proprio tractatu; si verò in acumen sensus suctionis, illud obtundere debet; quare cibi pingues, vnctuosi, ac iniucundi sint oportet, & qui, licet multùm copiosè ingeratur, parum tamen nutriat; quapropter in fame Canina conducunt pultes, placentæ cum melle, oleo, adipe Suis, Anseris, Gallinæ; item cerebella animalium quadrupedum, malua, caricæ, lac cum melle, oriza cum lacte, aliaq; similis ordinis, at si malum à causa pendeat inaniente, bonæ erunt carnes pingues Gallinæ, & Caponum, nec non & eorum iura cum saccharo: In Pica autem peculiari quadam ratione commendantur pedes, rostra, & ventriculi Suum; & de his non plus vltra. Victus, rationem impedimẽtorũ habens.

CA-

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

De Siti Morboſa.

Sitis morboſa, quæ ſit, & vnde pendeat.

Morboſa Sitis famem morboſam ſequitur, non quia contradiſtinguantur, ſed quia vtraq; ad appetitum ſpectat, ac ſupponit appetibilis indigentiam: Sitis ergo morboſa dicitur, quando excreſcit pluſquam deceat, & in immodicam, ac prauam potionem appetitus importunè irruit: Immodica igitur ſitis pendet à vitio roridæ humiditatis oris ventriculi; vitium autem hoc duplex eſt, defectus ſcilicet humiditatis, & oris incaleſcentia; quare ab his duobus eliciendæ indicationes, videlicet efficientem reſtituere humiditatem, & feruorem refrigerantibus compeſcere. Sed propius inquirendo præſidia, cauſa defectus ponderanda; hæc autem, vel interna, vel externa; Interna eſt intemperies ſicca ventriculi ab humore ſiccante, & diabetica affectione, iccircò, non ſolùm humectandum, ſed humor ſiccans euacuandus, ac diabeticæ paſſioni per proprios ſcopos, vt inferiora docebunt, ſuccurrendum; Externa modò cauſa, vel eſt cibus ſtipticus abſumens exprimendo humiditatem, vel deficiens potio, vel immoderata inanitio, vel morboſa vigilia, vel mœrores, timores, iræ, & alia eiuſdem generis modum excedentia, quæ, tãquam cauſa externa concomitari conſueuit medicamentum purgans, aſtringens, exprimens, ac venenum ſiccans. Iam hiſce cauſis externis amotis, commune præſidium erit tollere impreſſam paſſionem humectando: De veneno tamen illud præoculis habendum, vt (ſi fieri poterit) poſt illius à corpore eductionem cum humectantibus alexipharmaca compaginentur.

Indicationes.

Interna cauſa.

Externa.

Efferueſcētia internam habet cauſã, & eſt intẽperies calida, matexiaq;

Cæterùm efferueſcentia quoq; recognoſcit externam, & internam cauſam: Interna eſt intemperies calida, ac materia: Intemperies expoſcit refrigerantia, ſiue ſit cauſa principalis ſitis, ſiue non; principalis in ventriculo dominatur; non principalis vitio alterius partis in ventriculum, maximè penes os ſæuit; vel à toto, vt in febre ardenti, ſynocha, & alijs febribus, vitio bilis quoquomodo ingruentibus, vel à parte proxima ventriculo, cum oreq; illius conſentiente; quare corpus vẽtriculi, œſophagus, pulmo, cor, iecur, ieiunum inteſtinum, quinimo & cerebrum plus iuſtô calefacta feruorem dictum impertiuntur ori: Materia, diuerſa petit, ceu fuerit vapor febrilis, aut ſalſus prodiens à materia aquoſa, ratione vſtionis, vel putredinis, vt in hydrope, aut eleuatus à verme mortuo, ſiue fuerit humor bilioſus, aut ſalſus, aut ſeroſus, vt in ventris tumore, qui omnes ſui euacuationem poſtulant, ſed vapores per inſenſibiles meatus, humores perpatentes, at dictorum origini conſulendum, & læſioni occurrendum notis præſidijs, origini quidem per alterantia, læſioni per eradicantia, minuentia, & refrigerantia, quæ refrigerantia nunquam dimittenda, quando læſio à caliditate ſit perpetua; eradicantia tamen, & minuentia per vices tantùm ad vſum traducenda, quia vitia hæc non ſemper habent rationem præſentis; & ſi vix deſiderantur, vix etiam habent ad curationem momentum.

Materia, quid expoſcat.

Externa eiuſd. efferueſcentiæ cauſa, & quid indicet.

Externa cauſa eſt medicamentum calidum, ceu alterans, ceu purgans, ſiue acre, ſiue ſalſum, venenum calidum, aer æſtiuus, & præcipuè, ſi iter eo tempore fiat, cibus copioſus, calidus, ſalſus, craſſus, & lentus; copioſus quatenus fatigat ventriculum, & quatenus non deſcendens in fundum ventriculi ſuo vapore ferueſacit os eiuſdem; calidus, & ſalſus propter calorem, & ſiccitatem; craſſus, & lentus, quia vexat, & auget calorem, dum in illius attenuatione, & inciſione laborat; eòdem facit potus calidus vini meracioris, aquæ, & iuris ſaliti, ſomnus poſt cibum calidum, motus vehemens linguæ, ac totius, ac tandem ira, quæ omnes cauſæ amouendæ; ergo venenum, & medicamentum educendum; qualitas venefica, ſi quæ derelicta, proprijs domanda

ale-

alexipharmacis; cibus coquendus, & distrahendus, aerq; alterandus contrarijs.

Verùm enim verò morbosa sitis, in qua peregrinæ, ac prauæ potiones desiderantur perpendenda; hæc ab humoribus vitiosis, calidis, ori ventriculi insidentibus progignitur, quare educendi, refrigerandi, & ventriculus roborandus; at dum his omnibus satisfacimus incumbendum symptomati per refrigerantia, & humectantia, quæ peragenda in nimia sitis molestia, & vbi affectus à quo illa pendet haud breui curari potest, vt in febribus, & tempestate æstiua. Sitis morbosæ spuriæ alia contemplatio.

Curationem Chirurgicis perficiendo nullam video missionis sanguinis opportunitatem, nisi iungatur alter affectus, propter quem in illam cogeremur inijcere manus; at si malum procreetur ab impetu materiæ in os ventriculi, vt in prouentu vaporum non improbo cucurbitulas siccas, frictiones, deligationes, & lotiones cum aqua calida extremorum. Chirurgia nullius ferè vsus.

Medicamenta, & causæ, & symptomati consulunt: Quæ debentur causæ, euacuant, & alterant; euacuant vbi præsens est materia, quæ & per vomitum, & per secessum id præstant penes materiæ inclinationem; si enim superiora petit vomitorijs agendum: Quare in materia biliosa paratur vomitorium ex aqua hordei, vel simplici, vel iure, quæ tepida potanda; in pituita salsa addatur his syr. acetos. simpl. uel oximel. simpl. Si uerò materia uergat ad inferiora, & patiens difficilè uomitum admittit, uacuanda subductorijs iam notis; in appetentia autem immodici potus à materia biliosa conducunt hiera simpl. Gal. cum cassia, & si iungatur ardor, hiera Pacchij, pilulæ mastichinæ, & diacatolicon, quibus superbibendus syr. ros. aut uiolatus sol. mel ros. aut uiol. sol. ne sitis vsu solidorum augeatur, vt solet, quæ apozemata laudantur in libidine pituitæ salsæ: At vbi appetentia sit praui potus, humores vitiosi ducendi, præ cæteris, hiera simpl. His ad euacuationem insensibilem humoribus sufficiendum ius China medicatum, reliqua alibi desumenda. Interim extra valet tale vnguentum Medicamēta, vel causæ, vel symptom. occurrunt. In materia ad superiora vergente. In ead. ad inferiora inclinante. In appetentia immodici, vel praui potus.

℞. *Ol. Nucis musc. ℥. i.*
Ol. Ros. compl. ℥. i.
M. & cum cera f. vnguentum. Externa ad idem.

Eòdem facit ol. caryophyl. cum aq. ros. in materia vaporosa spongia imbuta hydreloeo, in quo efferbuerint flores anethi, ac semin. anisi ventriculo admouenda.

Alterantia primò sunt corroborantia ventriculum alibi enumerata; secundò partes à ventriculo, & hæc varia sunt, quæ suis habentur in locis; quædam tamen peculiari ratione ad tollendas intemperies hic describenda; ad calorem ergo, & siccitatem gulæ, præter refrigerantia calorem hepatis, & ventriculi, mihi arridet oris colutio, gargarismata ex aq. simpl. frigida, vel ex posca, vel ex aqua hordei, endiu. acetosæ, quatuor semin. maior frigid. vel ex sero, aut etiam ex lactæ, nunquam ex solo aceto, nisi in maxima exuberantia pituitæ salsæ, & insigni feruore in partibus spiritualibus. Alterantia peculiaria.

Ad amouendam ventriculi intemperiē præter ea quæ supra habentur, non displicet patientes sæpius odorare violas rosas, nenuphari flores, santalos, myrtum, &c. similia sed vt magis alteretur ad frigidum, & humidum inter descripta, quam maximè commendo sorbitionem poscæ aquæ frigidæ, & eò magis, si adfuerit cum signis coctionis febris ardens, tempus anni æstiuum, patiens iuuenis, & carnosus, & tunc in quantitate bibat quantum vno haustu ingurgitare valet, & potissimè, si affectus irrepserit, potu liberaliori vini meracioris: Quinimo succus pampinorum vitis, portulacæ, cucumeris cum sua aqua, sicuti & cucurbitæ, & hordei, iuleb viol. ex mulsa aquâ dilutum, & serum cum succo endiuiæ, virium tamen habita ratione, summoperè commendo. Ventriculi intemperiē remouentia.

Virium reluctatio noscitur à tempore anni, temperie, & ætate patientis, atq; ventriculi statu frigidiore, tunc aquis incoquendæ passulæ, & coriandri, succisq; miscendus succus cicorei, exterius adhibito ventriculo infrigidante Gal. & vnguent. ros. Virium debilitas, quomodo dignoscatur.

Sed

Symptomati cõsulẽtia. Sed dum ſtudemus ablationi cauſæ, ſymptomatis habenda ratio per refrigerantia, & humectantia illud eradentia, quorum duo ſunt genera, alia ore detenta, & gutturi ſub mento admota gerunt exteriorum partes; deuorata alia intrinſeca erunt: Priora facillimè compeſcunt immodicam ſitim ratione continuationis faucium, & oris ventriculi, & interna illius, quæ in acceſſionibus febrium tutius adhibentur, quàm poſteriora in declinationibus magis conuenientia; in hydrope quoq; in qua à dilutis abſtinendum, probantur: Exterius ergo arridet illitio gutturis, ceu ceruicis ad partem anteriorem olei viol. nenuph. madefactio cum ſucco cucurbitæ, anguriæ, lactucæ, portulacæ cum modico aceti, loco ſucci fruſta eorumdem, ac folia, aquæ ſtillatitiæ ex ijſdem, & poſca commodè ſubſtituuntur; balneum aquæ dulcis tepidum ad idem conducit. In ore cum fructu detinentur folia lactucæ, endiuiæ in frigida prius macerata, fruſta melonum, cucumeris, citruli, cucurbitæ, amarenæ, pruna ſiccata, fruſta limonis abſq; cortice, ſubſtantia pomi arantij, grana granatorum, nuclei prunorum, cryſtallus, aliaq; ſimilia, prius tamen ſemper in frigida detenta; imò caules lactucæ, caro cucurbitæ, & azarolæ ſaccharo conditæ ad idem conducunt, quæ efficaciora, ſi frigidæ immergantur; ad idem faciunt pyra auſtera maſticata, conſerua prunorum, & amarenarum, fruſta liquiritiæ aquæ impoſita.

Externa.

Lupini ad arcendam ſitim.

Vel ℞. *Semin. Cucumer. domeſtici,*
Portul. } *an. ℥. ſ.*
Tragacan. diſſolut. in album. oui ʒ. ii.
M. & f. catapotia ad formam lupinor. in ore gerenda.

Vel ℞. *Semin. Cucum. eiuſdem*
Melonum,
Amygd. dulc.
Diacodionis in tabulis cum ſacchar. } *an. ʒ. i.*
M. & cum albumine oui f. lupini ſimiles dictis.

Pilulæ eiuſdẽ efficacia.

Vel ℞. *Semin. Melon.*
Cucum. dicti,
Caul. Lactucæ Saccharo condit.
Diacod. eiuſdem } *an. ℥. ſs.*
Sacchar. candi viol.
Tragac. } *an. ʒ. xv.*
M. & cum albo oui formentur pilulæ, vt ſupra.

In genere eorumdem, liquida etiam ore detinentur affuſione frigidæ per modum ſtillicidij ſupra linguam, vel colluendo os, vel gargarizando ſupra propoſitis; quinimo etiam parari poterunt aquâ, & ſucco lactucæ, nenupharis, & lacte ſemin. papau. ſed & ſequens commendatur mixtura;

℞. *Mucilag. ſemin. Pſyllij extract. in aq. Lactucæ, aut Viol.*
Mucilag. Maluarum,
Cytoneor. vel Arantij maturi } *an. ℥. i.*
M. & ſæpius huius mixturæ cochleare offeratur.

Hæc autem ſub nomine aſſumptorum, & internorum veniunt, quemadmodum & illa, quæ diximus alterare ventriculum, quibus tamen, ſi copioſè vtamini, rarò ea adhibete; ſi parcè verò, frequenter; ſufficite his acidum citri conditum, ſyr. de limonibus, de acido citri, de agreſta, rob de ribes, cùm per ſe, tùm cùm aqua ciſternæ, decoctum liquiritiæ cum modico vini abſente febre.

Quò

Quò ad impedimenta, ebrietas omni ſtudio cauenda, quia quo plus ſunt, potæ, plus ſitiuntur aquæ, hoc in caſu; præter infra recenſenda laudo lotionem capitis roborantem, ex lixiuio, vel aqua alterata cum braſſica (maxima enim inter vitem, & braſſicam intercedit inimicitia) duo etiam cochlearia olei ex oliuis immaturis cum ℈. j. ſemin. caulium eidem ſuffragantur, quæ omnia actu frigida, & qualibet hora vrgente ſiti aſſumenda. Impedimẽta remouenda.

Victus ratio ſimilis inſtituatur; quare aer frigidus inſpirandus, ceu natura, ceu arte, vt alibi; ad id valde conducit ægros reſpirare ſuper aquam frigidam, præcipuè, ſi feruor dominetur partibus ſpiritualibus. Cibus, ni ſitis prodeat à ſalſo humore, ſit frigidus, & humidus, ideo ptiſana, lac ſemin. melon. endiu. lactuca, cucurbita, portulaca, hordeum, &c. ſimilia laudantur, & quæ ad ventriculum calidum, & ſiccum deſcripta; in materia ergo ſalſa, detergens ſit oportet, qualia ſalita, ptiſana cum ſaccharo, vel liquata, & diluta mulſa. In inanitione cibi propinentur multi, & optimi alimenti, vt vitelli ouorum, iura conſumpta, ex probis carnibus Caponum, & ſimilium. Si diabetes ſitim comitetur, cibi ex proprio capite, vti medicamenta petantur. Victus norma, quomodo inſtituẽda. Cibus.

Noto hîc ſiti inediam conferre, vbi redundat pituita, & ſanguis. Potus in defectu alimenti, vini conſueti probatur; at ſi deficiat ob inanitionem aliquam immodicam, aliqualiter ſubaſtringat; in cauſa calida, & ſicca aquæ frigidæ potus cum vini granatorum modico, vel ſucco limonis, & arantij maturi, qui potus in copioſa bile imperandus; in ſalſo humore poſca, at in tempore, & ventriculo frigidioribus mulſa valde diluta; vbi verò patiens ſic auidè optat vinum, & ebrius euadat, primò à tali appetitu vindicandus vini exhibitione, in quo permanſerit Anguilla, vel Lacerta viua, vel Teſtudo lacuſtris donec moriantur, ex his enim naſcitur vini auerſio: Quòd ſi iſtis Medicus proprij voti compos fieri nequeat, omnis mouendus lapis, ne æger ebrius euadat, quòd obtinetur alterando vinum cum ſemin. caulium, myrto, vel granatis; vel ſi ante vini potionem deuoraret amygd. amar. 5. aut biberet hauſtum vini abſinthitis; ad idem facit comeſtio ante potum pomorum acerborum. In recta adminiſtratione potus obſeruo, vt aqua copioſa affatim non hauriatur, ſed parum, ac ſæpè, quocumq; tempore, de die ſcilicet, & de nocte, quando ſitis cruciatus hiſce temporibus ſint moleſti, quia tempore ſomni ſolent cohiberi: Vbi ex ſolo calore immodica ingruit ſitis, melius eſt vigilare, ſed vbi ex ſiccitate melius ſe committere ſomno, quòd quoq; peragendum in materiæ præſentia. In ſiccitate omnes animi, & corporis compeſcendi motus, locutio auertenda, & os clauſum detinendum, ne internam foueat ambientis ſiccitas; & hæc ad Sitim curandam ſatis. Siti ex pituita, & ſanguine inedia confert. Potus. In nimia vini appetentia. Ebrietas, quibus præcauenda. Obſeruatio circa potũ.

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

De Læſa Ciborum Coctione, ceu Chylificatione.

Fruſtratur ſub hoc vitio alteratrix facultas, quæ in ventriculo læſa nuncupatur chylificatio, quando ab illa cibus in chylum tranſmutatur; cæterùm quoniam facultas hæc aberrat à proprio ſcopo, vel propria ratione; vel ex accidenti, quatenus alijs facultatibus naturalibus ventriculi fruſtratis, & à proprio deuiantibus ſcopo, neceſſe eſt, & alteratricem vitiari; quare perquirendæ cauſæ, cur hæc, vel illæ lædantur in proprio munere, ſiue cumulatim, ceu ſigillatim, vt inde eliciendæ ſint indicationes: Per ſe ergo alteratrix vexatur morbis ventriculi, tàm in intemperie, quàm in mala compoſitione, ac etiam in ſoluta vnitate, à quorum indicationibus, ne actum agam meum temperabo calamum. De intemperie tamen animaduerto eam quædam peculiaria flagitare, hæc autem, vel frigida, vel calida tollit actionem chylificationis, & dicitur *Apepſia*, à frigida tamen citius, & efficacius extin- Chylificatio à quibus lædatur. Cauſæ.

extinguitur; at ſi imminuatur tantùm vocatur *Bradypepſia*; hinc ergo naſcuntur ſcopi calefaciendi, & refrigerandi. Nullum ferè humiditas, & ſiccitas, ſuppeditant præſidium, quando, niſi longiſſimo tempore, eadem præſtent, & cum valde intenſæ fuerint, hinc obſeruabitis humiditatem, non niſi in hydrope, & ſiccitatem in ſenio, & maraſmo illa perpetrare, quibus in caſibus reſpectiuè ſiccandum, & humectandum erit: Quòd ſi materia intemperiem foueat, bilis, & pituita ſalſa calidam, frigidam pituita acida, inſipida vitrea, & melancholia, quid petant iam ſatis ex elapſis compertum.

Indicationes.

Verùm enim verò huiuſce facultatis fruſtratio, non à morbo tantùm, ſed & à cauſa morbifica dependet, quæ & interna, & externa. Interna eſt qualitas, & materia morbifica: Qualitas communicatur à partibus, quibus iuuatur coctio, & eſt, vel calor, vt contingit in inflammatione earum partium, & tunc refrigerandum; vel eſt frigus, vt accidit in affectibus frigidis earumdem, & calefaciendum docet. Materia, vel eſt vapor, vel minera; vaporum indicationes perſpicuæ; minera varia expoſcit, iuxta diuerſitatem ſpeciei, læſionis, & originis; ſpecies ex omni humorum genere in hoc affectu vitiatorum pendet, & innoteſcit; læſio, vel à ſubſtantiæ læſione, vel ab humoris genere, vel à qualitate calida, vt in minera billioſa, pituitæ ſalſæ, & atræ bilis, ceu bilis exuſtæ; frigida, vel à pituita, vel à melancholia; læſio etiam à quiete prouenit, quatenus moratur in ventriculo; læſio motus eſt à capite, ſplene, iecore, & vtero. Cæterùm hiſce læſionibus diuerſimodè offenditur coctio, nam à minera calida corrumpitur, quæ corruptio eſt nidirolenta, ſiue praui odoris, & *Apepſiam* nuncupavimus, à minera frigida permixta cibo fit corruptio acida, non permixta cibo, fitq; imminuta, & tarda coctio, ceu coctionis corruptio, quæ *Bradipepſia* appellatur, cuius mineræ varietatis, diuerſæ indicationes præcedentibus manifeſtæ.

Chylificatricis facultatis læſiones variæ.

Externa cauſa, vel concurrit tãquam perficiens, vel tãquam coadiuuans cauſa: Perficiens eſt cibus, cùm ſui natura, tùm ratione aſſumptionis; natura in ſubſtantiam relata, qua putridus vitians coctionem, & appetentiam deſtruens; in qualitatem, pro vt calidior, frigidior, tenuior, facilis corruptionis, craſſior, ac grauior, quàm deceat, & diu manens in ventriculo, vnde crudus, vel ſemicoctus remanet; aut in qualitatem refunditur veneficam, ceu quæ indiuidualem concernit conditionem; quòd ſi cibum in ſui perpendamus origine prauus erit, quia à peiori principio dependeat, & ab arte potius inquinatus, quàm commodè paratus, vel ſeruatus, quòd ſecundò ad cibum pertinere diximus; quare frumentum in loco humido ſeruatum, edulia ex paſta, & ouis aliqua ratione corrupta, & ab arte culinaria ineptè parata, & non cocta hũc referantur; cæterùm modus aſſumptionis ad idem facit, dum calidior, vel frigidior, quàm conueniat ingeritur, quemadmodum ſi aſſumatur cibus, priore haud probè, digeſto, aut ſaltem materia infra ventriculum exiſtente non diſtributa; ordo quoq; aſſumendi cibum idem præſtat, vt quando difficilioris coctionis, vel ſtipticus præmittitur aperienti, quæ omnia ſui remotionem præmonſtrant.

Externa cauſa, vt perficiens.

Cauſa externa coadiuuans eſt aer, & ſubſtantia, & qualitate peccans, potus copioſus, vel deficiens, ſomnus exiguus, vigiliæ importunæ, ineptus, & vehemens motus, cùm animi, tùm corporis, balneum, ac Venus poſt cibum, quæ cauſæ tollendæ, & derelicti affectus dirimendi.

Eadẽ vt coadiuuans.

Tandem cum alteratrix ventriculi aliarum facultatum vitio ex accidenti ſollicitetur, attractricis ob morbos in frigida præcipuè, & humida, ac etiam ob alios morbos, vt de læſa deglutione decretum, vnde etiam petendæ indicationes.

Cauſæ morbificæ vitia, & ſcopi.

Vitia cauſæ morbificæ palpitationem, tremorem, ſingultum, & contuſionem inducentis, in vnam referuntur materiam, quæ vacuandum docet, vt alibi demonſtratur: Præterea alimenta, & medicamenta ingrata, frigida, humida, & pinguia ventriculum ſecundum fibras rectas laxantia, vt eadem præſtare valentia remouenda, ventriculo ſtatim poſt roborato, & aſtricto.

Reten-

Retentricis læſio.

Retentricis quoq; vitio læditur, ob morbos cuiuslibet generis, penes fibras obliquas, ab intemperie ſcilicet frigida, & humida, nam à calida, & ſicca prouenit detentio, & amplexus cibi; à magnitudine imminuta, quia decentem haud retinet quantitatem; à ſoluta vnitate, propter vulnus, ratione cuius cibus exit, quorum præſidia ſunt declarata; excrementum etiam vitioſum, mordax, flatulentum, aquoſum, copioſum, & humidum eòdem faciens, ſui eradicationem expoſcit, ſicuti cibi eiuſdem conditionis interdicendi, ac ventriculus prauè ab eo exercitatus corrigendus, quæ & de potione ſimilis cenſus intelligenda; expultrix morbos patitur, quibus eadem accidentia ſuboriuntur; morbi ſunt intemperies frigida, & humida, calida, & humida, vel calida tantùm, quando intempeſtiuè pellit; ſunt & oris inferioris deprauata conformatio, & ſolutio vnitatis ab vlcere, de quibus ad ſaturitatem alibi.

Expultricis item.

Cæterùm error externus alteratrici quoq; moleſtiam incutit, vt materia peccans ſubſtantiâ, quantitate, qualitate calida in deprauatione, frigida in imminutione, vel medicamenta, & alimenta calida, acria, ſalſa, amara, frigida, & quæ corrumpunt, ac minuunt: Horum ſcopos alibi perquirite, ſolùm enim noto præcipuum remedium eſſe alui excrementa ſubducere.

Externus error alteratricē infeſtās.

Curatio perficienda remedijs ex propoſitis alibi percipiendis; peculiaria tamen quædam obſeruo, circa quemlibet fontem. Circa igitur Chirurgiam illud animaduertendum, non ita facilè ad ſectionem venæ fore deueniendum, niſi maxima ſanguinis vrgeret libido, vel adhibenda forent validè calida, tunc enim ad præcautionem conducit; cæterùm, ſi deturbetur concoctio ob materiam à ſanguine in ventriculum irrepentem, vtiles quam maximè creduntur fonticuli; reliqua ex capite de intemperie, & tumore ventriculi hùc referenda.

Peculiaris Chirurgiæ obſeruatio.

Quò ad Pharmaciam obſeruo, quòd ſi ventriculus vitio aliarum partium laboret, confugiendum eſſe ad tractatus ſpectantes ad illas partes; quemadmodum ſi intemperies aliqua, & maximè frigida amouenda foret, vel quilibet alius morbus, propria petenda capita, ne actum agamus; ad frigidam tamen intemperiem poſt communia probo grana maſtichis in ingreſſu lecti deglutita, grana iuniperi mane ad plures dies aſſumpta, oximel ex ſucco cytoneorum, cum ſpeciebus diatrionpipereon aromatizatum; item cochleare coriandrorum, cui ſtatim meracum ſuperbibatur, quinimo vinum aromatibus medicatum, *Hippocras* nuncupatum, vel quod abſinthio paratur maximè prodeſt; ſicuti liquor ſtillatitius ex floribus anthos, aqua ardens, in qua caryoph. ſint macerati, balſamum naturale, diatrionpipereon, diagalanga; vtraq; magna antidotus;

Alia in Pharmacia.

Vel ℞. *Piperis,*
Semin. Anethi } *an.* ℨ. i.
Cymini ℨ. ſ.

M. & terantur omnia ſubt. & cochleare vnum ex vino exhibeatur.

Electuariū ex internis aſsumēdis.

Vel ℞. *Baccarum Iuniperi,*
Piperis } *an.* ℨ. ij.
Zingib. ℨ. ſ.
Semin. Petroſel. ℨ. i.
Mel. q. ſ.

M. & f. elec. cuius medium propinandum cochleare, addo conſeruam abſinthij Pontici, & florum anthos.

Externa.

Exterius, præter alibi præſcripta, apponantur per noctem Catelli parui ventriculo; item manus, vel puelli. In calida intemperie valet colyrium ex ſucco cytoneorum, diarrhodon Abbatis, confec. ex tribus ſantalis, diacytonites ſine ſpeciebus, ſacchar. roſ. & alia ſimilia, præter ſupra deſcripta.

Si materia bilioſa in ventriculo reſideat.

At ſi materia in ventriculo reſideat, vt bilis, cùm quia ibi genita ex ſuccis putredinem expertis, vel praui ſucci, tùm aliundè tranſmiſſa, expietur vomitu, clyſteri, aut purganti, mox roboretur ventriculus, & temperetur, ſemper addendo aliqua modicè calefacientia, vt de intemperie ventriculi monuimus, habitâ tamen prius ratione partis mandantis; vbi verò eadem materia ſit naturæ frigidæ, ſiue ibi genita, ſiue tranſmiſſa perſpicuis incedendum. Illud tamen prænotandum, quòd ſi hæreat tunicis ventriculi, agendum eſt attenuantibus, & incidentibus notis, vti oximellite, melle roſ. diatrionpipereon, & oximel. ſcyllino. Circa vomitoria noto aliquando etiam licere deuenire ad decoc. agarici; quò autem ad flatus diſſipantia, & eorum mineram detrahentia, dictis alibi nihil ſufficiendi.

Si in eod. adſit pituita.

Ad alui excrementa educenda omnium præſtantiſſimæ pilulæ de aloe ſoccotrina, modò lota ſucco roſarum, aliquando mentha in ventriculo paulò frigidiori, quæ in prima deuorantur menſa; his ſuccedunt pilulæ maſtichinæ, vel hoc remedij genus

℞. Semin. Carthami præpar. ℈. ſ.

Et cum mel. roſ. ſol. f. b. pro vnica vice, quæ ſumuntur tribus horis ante cænam, etiamſi pilul. aloes ſtatim in prima cæna.

Idem faciunt myrobalani pulverizati, & primùm chebuli, deinde alij, pro diuerſitate materiæ mixtæ cum excrementis alui, qui ex iure, vt docuimus, propinari poterunt.

Victus ratio.

Cæterùm, cum in his affectibus viuendi ratio maximas partes habeat, iccircò de viuendi ratione parum fuſius quædam diſquirenda veniunt; quare cibi ſint facilis coctionis, nullius excrementi, difficilis corruptionis, & boni ſucci; panis ergo ex optima farina triticea, à furfuribus benè expurgata cum optimo fermento paretur, diligenter in clybano coquatur, ſale condiatur, non tamen pro iuuenibus, ceu ijs, qui ſunt exercitationibus valde impliciti, oua recentia non indurata, vel frixa, laudantur carnes optimæ animalium iuuenum, & exercitatorum, piſces petroſi diligenter cocti, & conditi, ſtudendum tandem, ne ab his alimentalibus cibis aliena inducatur qualitas. Cibi verò medicinales cauſis aduerſari operæpretium eſt; in frigida ergo intemperie inſpergatur alimentali ſimilis puluis.

Cibi medicinales iuxta diuerſitatem humorum præſcribendi.

℞. Aniſor.
Fœniculi,
Coriandr. præpar. } *an. ʒ. i.*
Nucis Muſchatæ,
Cinnammom.
Macis } *an. ʒ. ſ.*
Sacchari fini ad pondus omnium
M. & f. pul. ſubtil.

Carnes etiam potius aſſandæ veru, quàm alia ratione coquendæ, eius naturæ, quam alibi præſcripſimus; in calida verò cauſa, præter ſuccos arantiorum, citri, limoniſq; putredinem arcentes, inſpergendi pulueres coriandr. præpar. cum coralijs, vel ſpec. cordial. pro cibo. In electione autem quorumcunq; ciborum vitandi, qui peculiariter infenſi ventriculo, ob proprietatem indiuidualem cognoſcendi per experientiam. Quò ad rectum vſum in cruditate, & cauſa frigida, patientes ieiunent per diem integrum, vel ſaltem modicum cibi aſſumant, ſi morſus ventriculi ſit præſens, & deliquium immineat, ſemper tamen in cruditate mediocri vtendum cibo, etiam ſi adeſſet aliqua caliditas; in frigiditate, actu calidus; in caliditate, frigidus exhibeatur, quemadmodum ſi vna tantùm alteratrix afficiatur, liquidus magis congruus, vt qui facilius, & melius conficitur,

Rectus vſus.

&

& facilius implet; quòd si retentrix, vel aliæ lædantur facultates cum præsentia humiditatis, ac laxitatis ventriculi, solidus, aut saltem mediocris consistentiæ, qui numquam cum impetu, subitò, & absq; masticatione ingurgitandus.

Tempus assumendi cibum est, priori digesto, corpore exercitato, & hora consuetudine tempestiua. Ordo seruandus ille erit, vt præmittantur, quæ facilioris coctionis, citius descendunt, & aluum lubricant; vitanda autem est pro posse ciborum diuersitas, sin minus post sumpta cibaria deuoranda, quæ ventriculum corrugent, ac roborent, vt pyra cocta, granata, sacchar. rosat. cytoneatum, coriandri de media coperta. Potus alimentalis erit vini in frigiditate meraci, in caliditate diluti, non dulcis, nec austeri, quod varijs medicinale euadet, vt præintellexistis: In omni cruditate conducet modicè bibere, sed calidè, aut frigidè ad necessitatis vrgentiam, non statim à principio cibi, nec post liquidâ, sed ingesta aliqua parte cibi solidioris. Potus, extra pastum vitandus, non minus quàm ciborum diuersitas. Somnus sit moderatus, nocturnus, & capite eleuato captus, prius supra latus dexterum, mox supra sinistrum, vt cibus descendat, & ventriculus calore foueatur hepatis; in vigiliæ læsione, citra agitationem decumbendum; quælibet quies laudabilis, ambulare tamen à cæna, & ieiuno ventriculo proficuum; Venus excedens omnis, sed intempestiua execranda. Alui lubricitas curanda, venter deponat excrementa, aut vomitu à cibo, aut clysteribus mollibus, pane ex tota farina cum sale, & anisis, passulis, puluere tartari albi ex iure ad ℥. ß. eructatio opportuna, vbi ventriculus flatibus scateat, æstus, refrigeratio, & balneum cauenda semper, præcipuè assumpto cibo; & de Læsa Ciborum Coctione ad saturitatem.

Tempus, & ordo sumẽdi cibos.

Alimentalis potus.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

De Nausea, & Vomitu.

Posteriores, & imbecilliores ventriculi affectus sunt Nausea, & Vomitus. Nausea est subuersio occasione cibi inducta, ceu supinitas, ceu ventriculi laxitas, quæ fit à qualibet ventriculi intemperie absq; vitiosa materia, præcipuè ab impensè humida; vtcumq; tamen Nausea, ac Vomitus differunt, quia Nausea est minor motus Vomitus; secũdò illa præcedit Vomitum, qui tamen haud semper illam sectatur, cum minus in ea lædat materia morbifica, cum istorum eadem fit causa, & ex consequenti eadem curandi ratio, fiunt enim vterq; ab obiecto expultricem irritante, à quo sumendæ indicationes, iccircò eodem complectuntur capite. Obiectum igitur prædictum perpendendum, secundum speciem, originem, læsionem, & læsionis modum; penes speciem, pro vt est internum, vel externum: Internum est vermis, & materia morbifica; quapropter, occasione vermis, indicationes erũt ipsum enecare, & enecatum remouere; occasione materiæ, meditandum numquid materia sit vapor, vt in Nausea facta à vapore crasso, & hærenti ab vtero prodeunte, an sit minera, cùm alimentalis, vt chylus coctus, vel crudus particeps pituitæ, & humoris crudi, an sanguis syncerus, vel mixtus cum alijs succis alimentalibus; tùm excrementitia, quæ est, aut animal, vt vermis mortuus, aut quælibet alia materia, vt ratione primæ coctionis stercus, & humiditas chylosa; ratione autem secundæ cococtionis, bilis, & melancholia; ratione tertiæ, sanies, & succus mucosus in cerebro genitus, ac à cerebro pulsatus.

Nausea, quid sit, & à quib. fiat.

Diff. inter Nauseam, & Vomitũ.

Obiectum Vomitus internũ, causæ, & indicationes.

Externum, ad cibum, potum, metum, nauigationem, medicamentum, atq; venenum reducitur; hæc autem omnia, vt nouistis, sua habent peculiaria præsidia; origo, quæ docuimus alibi demonstrat, præcipuè autem contraria; læsio secundam substantiam, eradicantia, & alexipharmaca postulat, secundum copiam, minuentia maiora, vel minora, vt alibi præcipitur. Aliquando in nausea obseruate, ob minorem co-

Externum.

Obseruatio.

piam

piam, ſat eſſe vti inſenſibiliter agentibus, quando materia ſit impacta; læſionis quoq; à qualitate, cùm prima, tùm ſecunda cognouiſtis ſcopos curatiuos, hæc autem, licet ſit acris, & per conſequens calida, in nauſea tamen minori ſemper prædita acredine. Vbi & ipſum patet, cùm in motu, tùm in quiete, & quæ ab illo indicantur, ſiue ad totum, ſiue ad partes ſpectet: Partes ſunt cerebrum inflammatum, & vulneratum, quia à cerebro per neruos ſexti paris communicatur qualitas ſpiritalis ventriculo, lien, & iecur, præcipuè inflammatum ileum, anguſtia laborans, vt in voluulo. Vterus, ſiue ſupreſſis menſibus, ſiue quolibet alio affectu laborans, hæmorrhoides etiam ſuppreſſæ; ventriculus quoq; concurrit, vt imbecillis, & ad recipiendum aptus, vt dolore, ceu calore vexatus, & attrahere potens.

Vbicatio perpendenda.

Circa motum tranſmiſſionis, cum alia innoteſcant, animaduerto, quòd ſi criticus fuerit, & imminutus, iuuandus eſt, non autem retrahentibus impediendus; modus irritationis ex obiecto ab ijſdem læſionibus pendet, cùm propria natura, tùm ex accidenti à ventriculi perſpicuis affectibus, vti intemperie frigida, quæ ex pauco cibo plurimum generat excrementi, & calida, quæ ex cibo miti acredinem putredine impartitur, ſiue mala conformatione ex anguſtia oris inferioris ventriculi pendente, ſiue vnitatis ſolutione, quæ vlcere, cibo etiam probo, expultricem irritat. Horum præſidia alibi deſignata, ſicuti, & inappetentiæ.

Motus obſeruatio.

Dictis ſuffragatur cibi nauſea ex imaginatione cibi iniucundi, aut ex intuitu vomentis, quibus os ventriculi non appetit, & cibi nulla celebrata attractione vomitus ſequitur, tunc obiecta iniucunda prorſus amouenda, ſuccurrendo ventriculo imbecillo: Cæterùm quia vomitus, priuſquam cauſa expugnetur ſui violentia eneruat vires, aſtringentia ad vſum perducenda, quæ in vomitu ſanguineo diriguntur ad diapedeſim, anaſtomaſim, & diæreſim venarum; imò tunc præſidia refrigerantia, & incraſſantia calorem, ac tenuitatem ſanguinis indicantur; ſiq; grumus ſanguinis in vomitu ſanguineo ſit præſens, detergendum, ac diſcutiendum.

Cauſæ vomitus accidentales.

Curatio Chirurgicis ſectione venæ in vomitu ſanguinis perficitur, & in quolibet alio vomitu, dummodo ſanguis in toto redundet, quæ & copiæ, & motui reſpondere debet; & quia ſanguis in toto, ratione iecoris exuberat, primò baſilica ſecanda, mox tali, pro amouendis reliquijs plenitudinis, vel etiam in ſuppreſſis vteri venis, & hæmorrhoidibus; quinimo ad reliquias adhuc permanentes, conducit cucurbitulas cum ſcarificatione cruribus admouere, & hirudines cæcis hæmorrhoidibus peculiariter in ſanguinis vomitu, licet fluere haud conſueuerint. Sectio venæ affatim in brachio, viribus valentibus, molienda, vtq; conſeruentur, & maior fiat reuulſio, quantitas ſanguinis repetitis vicibus detrahenda. Ad idem frictiones validæ extremorum, maximè inferiorum & ventoſationes ſiccæ conducunt, ſique materia fluat ab hepate, hypochondrio dextero; ſi à liene, ſiniſtro admouendæ, aut cucurbitulâ magna cum multa flamma, quæ applicita ventriculo materiam diſſipat vaporoſam, & in vomitu ſucci alimentalis ori ſuperiori ventriculi apponitur, aut paulò infra verſus vmbilicum, ibiq; detinenda vſquequò cibus aſſumatur, & ſpontè decidat. Præterea veſicantia cruribus infixa in vomitu ſuperfluo valde proficua. Fonticuli, in morbi habitu contracto, & influxione à capite illum fouente, ſunt ex vſu in brachijs, & in cruribus, ſi à partibus abdominis.

In ſang. vomitu, ſanguis mittendus.

Frictiones arctæ, & ventoſationes vtiles.

Veſicantia, & fonticuli.

Medicamenta cauſæ, & ſymptomati debentur: Si cauſæ, vel reſpiciunt affectus partium ventriculo conſiſtentium, & alibi ſumenda. Noto tamen, vt illis remotis, adhibeatis roborantia ventriculum iàm perſpecta; vel reſpiciunt affectus ventriculi, qui habent adnexam materiam morbificam, & hæc intemperie, & imbecillitate eiuſdem ſunt euacuantia, retrahentia, & grumefactioni proſpicientia; vacuantia in diminuto vomitu per illum educunt; quare in materia pituitoſa, viſcida, & craſſa,

Pharmaceutica præſidia.

℞. De-

℞. *Decoc. in iure Pulli Anethi*
Raphani, vel florum Genistæ lib. i.
Oximel. simpl. ℥. iij.

M. & tepidum exhibeatur, quod efficacius reddetur, vbi oximel scyllinum dicto oximel. substituatur, vel addita ℥. ß. succi Raphani. Vomitoria in materia pituitosa, viscida, & crassa.

In pituita verò non admodum crassa, & viscida

℞. *Mulsæ lib. i.*
Aceti ℥. i. ß.
M. vt supra.

Vel ℞. *Mulsæ ℥. iij.*
Cremoris Ptisanæ ℥. viiij.
Aceti ℥. i. ß.
M.

In materia biliosa

℞. *Aquæ simpl. tepidæ, vel hordeaceæ lib. i.*
Acetos. simpl. ℥. iij.
M.

In materia biliosa, acri, & mordaci.

In materia valde acri, & mordaci, loco aquæ hordei ius pingue infunditur, aut aquæ addendum butyrum, ceu oleum amygd. dulcium, hydrelœum quoq; vsurpandum; & vbi materia fuerit melancholica accipe, quæ in pituitæ prouentu conuenire diximus: Cibus etiam copiosus ad ciendum vomitum præstat, varius quoque dulcis, & acris ad idem facit, vt liceat immiscere cæpas, allia, porra, origanum, & salita antiqua; ad id etiam conducit vinum dulce, & dilutum. Circa administrationem vomitoriorum, continuò tepida à principio offerenda, prohibentium habenda ratio, scilicet difficultatis, & inaptitudinis ad vomendum, vt in inflammatione ventriculi, angustia thoracis, & gracilitate ventris, humoris crassitie, lentore, infarctione, & imbecillitate ventriculi; in crassitie autem, & lentore præmittite attenuantia, & detergentia, vt oximel, & mel. ros. simplex; vomitus facilior redditur succo bulborum, narcissi vomitorijs infuso, vel comestione radicis eiusdem: Ad idem facit anagyri semen, nux muschata cum mulsa, moderataq; calefactio manuum, pedum, & ventriculi, sumpto vomitorio per horam venter ab infra, ad supra deligandus, caput, & oculi fascia, ne lædantur abducendi, sicuti valet eo tempore corpus mouere, & agitare: Quòd si vomitoria non admittuntur, purgantia per aluum vsurpanda; in materia ergo biliosa commendatur aloes lota, & non lota; Vsus vomitoriorum.

Vel ℞. *Flor. Cass. rec. ℥. vi.*
Pulpæ Tamarind. ℥. ij.
Rhabarb. elec. & sub. pul. ℥. i. ß.
M. & f. b.

Purgans in biliosa materia.

Vel ℞. *Flor. Cord. p. i.*
Myrob. Citrin. ℥. ß.
M. & f. decoc. ß. ar. cum colato dissolue
Rhabarb. eiusdem ℥. i. ß.
Syr. Ros. sol. ℥. iij.

In

In materia pituitoſa probantur pilul. de tribus cum rhabarb. maſtichinæ, de hiera cum agar. alephanginæ;

Idem in pituitoſa.

Vel ℞. *Aloes lotæ ʒ. ij.*
Maſtichis ʒ. i.
Zingib. ʒ. ſ.
Diagrid. ℈. i.
Agar. elec. ʒ. i. ſ.
M. & cum ſyrupo de mentha f. b. cuius doſis erit ℈. i. bis in hebdomada exhibitus.

A quibus præſtat, id quod

℞. *Diacathol. ℥. ſ.*
Spec. Hieræ ſimpl. Gal. ʒ. i. ſ.
Diaphœnici ʒ. iij.
M. & cum ſacchar. f. b.

Vel ℞. *Flor. & fructuum Cord.* } *an. p. i.*
Menthæ ſiccæ
Myrobal. Chebul. ℥. ſ.
M. & f. decoc. ſ. ar. cum quo diſſolue
Agarici Trochiſcati ʒ. i. ſ.
Mell. Roſ. ſolut. ℥. iij.
& f. p.

Cæterùm quia in Nauſea, & Vomitu à materia craſſa, & lenta vitanda ſunt aſtringentia, icciicò, præter pilul. deſcriptas, ſummoperè extollo hieram Pacchij, & ſi opus fuerit, licebit prius materiam præparare, vt alibi docuimus, præſertim melle roſ. ſimpl. oximel. ſimpl. & compoſito, cum aceto, vel oximel. ſcyllino cum ſyrupo de calamintha, & ſimilibus; ſi autem materia fuerit melancholica

In melancholica materia.

℞. *Diaſenæ lenit. ℥. i.*
Puluer. Epithymi ℈. ij.
Rhabarb. elec. ſub. pul. ℈. ij. ſ. vel Diacatholici ʒ. ſ.
M. & f. b.

Vel ℞. *Flor. & fructuum Cord. an. p. i.*
Myrob. Indor. ℥. ſ.
M. & f. decoc. ſ. ar. cum collato diſſolue
Diaſenæ lenit. ℥. i.
Syr. de Pol. ſol. ℥. iij.
& f. p.

In principio Vomitus ſanguinei.

In Vomitu ſanguineo, ob tenuitatem bilis, ſtatim à principio ante aſtringentium vſum.

℞. *Pulpæ Tamarind.* } *an. ℥. ſ.*
Diacathol.
Rhabarb el. ſub. pul. ʒ. i. ſ.
M. & f. b.

Vel

Vel pro pauperibus

℞. *Diacath. vel Diaprun. lenit. ℥. x.*
Pul. Myrob. Citrin. ʒ. i.
Michleta ʒ. ij.
M. & f. b.

Vel pro potu

℞. *Semin. Portul.*
Plantag. } *an. ʒ. ij.*
Acetosæ
Myrob. Citrin. ʒ. vi.
Flor. Cord. p. i.
Bull. in aq. Chalybeata cum col. dissolue
Syr. Ros. sol. ℥. iij.
Rhabarbari elec. sub. pul. ʒ. i.
vel loco Rhabarb. Diacathol. ʒ. vii.
M. pro potu.

Euacuantia etiam insensibiliter, gratia Nauseæ, vti ius Galli, & thermæ salsæ idem faciunt. Sed iam nos ad retrahentia conuertamus, quæ per modum reuulsionis, & deriuationis operantur, & sunt duorum generum, euacuantium sensibiliter, & insensibiliter: Priora sunt hydrotica, diuretica, & purgantia; hydrotica, & diuretica supra de morbis thoracis habentur, purgantia, cùm per os, tùm per anum iniiciuntur, vti clysteres acres omnibus alijs præferendi, & glandes eiusdem naturæ; posteriora sunt, quæ insensibiliter tenuitate, & acredine substantiæ humores absumunt, vbi extremitatibus admoueantur, & præcipuè plantis pedum; quare ad hunc vsum commendo cæpas, allia, ac porrum contusum cum aceto applicita, plus tamen posse creditur synapismata; hæc autem omnia in superfluo vomitu non displicent, cum hac tamen distinctione vsurpata, vt in Vomitu sanguineo abstineatis ab hydroticis, & diureticis, siq; grumefactio immineret, statim adhibenda detergentia;

Retrahentia reuellendo, & deriuando operantur.

In sanguineo Vomitu ab hydroticis, & diureticis abstinendum.

Vel ℞. *Mulsæ ℥. viij.*
Syr. Acet. simpl. ℥. ii.
Mellis ℥. i.
M. & tepidum exhibeatur, à quo, si excitetur vomitus, non erit citra patientis vtilitatem.

Quòd si perfecta grumefactio existat, dissoluentibus agendum

℞. *Mulsæ, decoct. Thymi, vel Matricariæ, vel Saxiffragiæ, vel vrgente necessitate ebuli, ℥. v.*
Oximel. Scyll. vel aceti Scyllini simpl. ℥. i.
M. & calidum propinetur

Et quia imminet syncope, & proinde vita patientis periclitatur, iccircò permittatur hoc

Syncope, quomodo præcauẽda.

℞. *Coaguli Leporini ʒ. ii.*
Aqua Menthæ ℥. iiii.

 Salis

Salis triti ʒ. i.
M.

Vel ℞. *Lixiuii lib. ſ.*
Lactis Ficuum ʒ. i.
Bdellii,
Opopanacis } *an.* ℈. *i.*

M. pro vna vice; ſiq; feruor à ſimili medicamento excitaretur, ſuperbibatur aquæ hordei, vel ſerum lactis.

Diſſoluto ſanguine, educendus medicamentis purgantibus ſupra enumeratis, potiſſimè autem

Ad educēd. ſanguinem iam grumefactum.

℞. *Diacathol. ʒ. x.*
Rhabarb. elec. ſub. pul. ʒ. i.
Puluer. Rubiæ tinctor. ℈. *ii.*
Mumiæ ℈. *i.*
M. & f. b. ſ. ar. vel diluatur cum decoc. myrobal. citrin. & f. p.

Exterius etiam ad diſſoluendos grumos valet, quod

Externa ad idem.

℞. *Puluer. Artemiſ.*
Ebuli,
Thymi,
Radic. Cucumer. Agreſt. } *an.* ℈. *i.*
Amoniaci ʒ. i.
Ol. radic. Cucumer. Agreſt.
Irini } *an.* ℥. *i.*
M. & cum cera f. vnguentum ventriculo admouendum.

Medicamenta ventriculi intemperiem corrigentia nota ſunt; moneo tamen nil præſtantius eſſe thermis ipſis, ſiue calidis, ſiue frigidis, iuxta diuerſitatem intemperiei; Roborantia ſupra ad inappetentiam, & cardialgiam deſcripta, & quæ mox enumerabuntur ad cohibendum Vomitum, eundem præſtabūt vſum: In Vomitu ergo ſanguineo ex venis oris ſuperni ventriculi aſtringentibus frigidis, & incraſſantibus agendum, quæ in vomitu bilioſo conueniunt, non ſolùm ad occludendum, quod reclauſum eſt, ſed ad materiæ calidæ, ac tenuis incraſſationem, & quam habet obtundendam acrimoniam: Ad intra ergo commendatur ſyr. de granatis, de ribes, de roſis ſiccis, myrtinus, & myua cytoneorum ſimplex ad ℥. j. ſ. miſcendo eis aquam plantaginis, de folijs quercus, aut per ſimilem; mihi tamen arridet ſuccus plantaginis, vel pomi granati acidi cum cortice contuſi ad ℥. ij. & modico ſacchari;

Interna in ſang. Vomitu ex venis oris ſuperioris ventriculi.

Vel ℞. *Succi Cyton. lib. i.*
Coralli rubri,
Semin. Roſar. rub. } *an.* ʒ. *i.*
Hypociſtidis,
Acaciæ } *an.* ʒ. *ſ.*
Rhabarb. el. ʒ. i.
Et contuſis contundendis craſſo modo M. & bull. ad tertias, col. mane, & veſperi ante cibum exhibe ℥. *i.*

Bucel-

Buccella quoq; panis torrefacta, & aſperſa vino granat. acetoſ. vel poſca, à qua præſtabit idem, ſeu poſcam ſuperbibere; ſacch. roſat. antiquum, diacytonit. ſine ſpec. conſerua ex cornis, & ſorbis, trochiſci de terra ſigillata, de ſpodio cum ſeminibus acetoſæ, de carabe ſine opio hûc referantur;

Vel ℞. *Seminum Acetoſæ,*
Plantagin.
Portul. } *an. ʒ. i.*
Granorum granatorum muzorum,
Hypociſtidos,
Acaciæ,
Corall. rubr. } *an. ʒ. i. ſ.*
Spec. Aromat. roſ. ℈. ij.
M. & cum ſaccharo diſſoluto in aqua roſarum f. rotulæ ʒ. ij. pro qualibet quarum vna ſingula vice in vomitu billoſo potiſſimè exhibeatur.

Rotulæ in biliofo Vomitu.

At vbi ſanguis euomitur, admiſcite ſanguinem draconis in lacrymis, lapidem hæmatitem, bolum armen. terram ſigill. cum conſerua ex cornis, vel ſorbis.

Sed vbi hæc non ſufficiant, & morbus inſæuiat, ad narcotica accedendum; primò igitur probo trochiſcos deſcriptos à Gal. 8. de medicamentis localibus 3. *Amuzenum* vocatos, quorum ʒ. j. ex aqua roſata probetur, trochiſci de carabe cum opio, vtrumq; philonium, theriaca recens, & eiuſdem cenſus alia ad idem conducunt; in Vomitu verò ſanguinis, ego feliciter vtor hoc

Quando ad narcotica recurrendū, & quæ ſint Claud. vſitatiora.

℞. *Philon. Perſici*
Trochiſ. de terra ſigill. } *an. ℈. ij.*
M. & cum ſyrupo myrtino f. b.

Extrinſecè adhibite, quod

Externa.

℞. *Carnis Cytoniorum ſub cineribus coctorum ℥. ii.*
Puluer. Corall. rub.
Roſar. rubear. } *an. ʒ. i.*
Hypociſtidis,
Acaciæ } *an. ʒ. ſ.*
Maſtich. ſubt. pul. ℈. i.
Olei Myrt.
Cyton.
Maſtich. } *an. ℥. ſ.*
M. & applicetur per modum cataplaſmatis, ceu linimenti.

Vel ℞. *Fruſtum panis magni torrefactum, madefiat in aceto, aut vino aſtringenti, vel aqua roſ. deinde inſpergatur hoc puluere.*

℞. *Corall. rubr.*
Santalorum omnium,
Malicorii } *an. ℈. i.*
Maſtich. elec. ℈. ſ.
M. & f. puluis inſpergendus dicto fruſto panis, & applicetur, ſicuti & alia, regioni ventriculi.

Ad idem facit emplastrum de crusta panis, vel simile vnguentum

℞. *Pulueris pro pane torrefacto ʒ. ii.*
Ol. Ros. omphac.
Melini,
Myrtini } *an. ℥. i.*
Ol. Mastich. ℥. ſ.
M. & cum cera f. vnguentum.

Siquè in ventriculo insignis grassaretur ardor, dictis iungantur ol. viol. nenuphar. vel similia; si frigiditas, immergere testes frigidissimâ; in materia melancholica moneo vos abstinere ab astringentibus, materia enim his contumacior, ac crassior euaderet; in pituitosa verò mitiora vsurpanda cum parum attenuantibus, vnde præter myuam cytoneor. aromat. & syrupum de mentha, vel de absinthio cum modico myuæ cyton. simpl. ac diacytonitis cum spec. vel cum melle facti, ego approbo medicamentum hoc

In melancholica materia ab astringen. cauendum.

In pituitosa materia internè.

℞. *Sacch. Ros. vnius anni ℥. i.*
Pul. Menthæ siccæ,
Mastichis,
Thuris } *an. gr. viii.*
M. & cum syr. de mentha f. conserua pro duabus vicibus.

Ad idem faciunt thus, & mastix per se ex ouo sorbili, uel ante cibum duo, aut tria cochlearia huius liquoris

℞. *Vini Cyton. lib. i.*
Macis,
Caryophyll.
Nucis Musch.
Mastich. } *an. ʒ. iii.*
Cornu Cerui vsti,
Corall. rub. } *an. ʒ. i.*
M. & bull. ad tertias, deinde f. col. cum for. express. pro dicto vsu.

Vel ℞. *Vini Maluat. lib. i.*
Caryophyll.
Nucis Musch.
Cinnamomi } *an. ʒ. i.*
Coriandri præpar.
Semin. Cyton.
Corall. rub. } *an. ʒ. ſ.*
M. & bull. vt supra, & dentur ℥. ii. ante cibum.

Vinum medicatum cum mastiche, cum absinthio, rotulæ ex spec. aromat. ros. & caryophyll. cũ sacharo dissoluto in aqua menthę idem præstant; & si uotum non succedat, præbe aq. sulphureas, & aluminosas, uel dictos trochis. Gal. cum uino grato stomacho;

Vel ℞. *Theriacæ mediæ ætatis ʒ. i.*
Diacyton. sine spec. ʒ. ii.
M. & f. b. qui alternis offeratur diebus.

Extra

Extra

Cataplasma pro eodem vsu.

℞. *Crusta Panis in vino nigro austero macerata ℥. iii.*
Pul. Mastich.
Menthæ,
Nucum Cupressi,
Coriandr. præpar. } *an. ʒ. i.*
Caryophyl.
Macis } *an. ℈. ii.*
Coralli rub.
Ros. rub. } *an. ℥. ſ.*
M. & f. cataplasma.

Vel admoueatur panis torrefactus, uino maluatico intinctus, & puluere nucum cupressi, ac mastichis aspersus;

Vnguentũ.

Vel ℞. *Puluer. Mastich.*
Menthæ siccæ,
Absinthii,
Gallar. immatur. } *an. ℈. ſ.*
Ol. Absinthii,
de Mentha,
de Mastiche } *an. ℥. i.*
M. & cum cera lota in vino astringenti f. vng.

Ceratum quoq; simile paratur;

Ceratum.

℞. *Absinthii sicci,*
Menthæ siccæ,
Nucum Cupressi } *an. ʒ. ſ.*
Mastichis ℥. ſ.
Olibani,
Macis,
Caryophyll.
Nucis Muschatæ } *an. ℈. ii.*
M. & puluerizentur omnia, deinde cum ol. de mentha, ac tandem cum cera, & pice f. ceratum.

Vltimò in Vomitu alimentorum, præter ea, quæ supra ad Vomitum à causa calida, & frigida inductum præscripsimus, plurimum huic tribuo.

In alimentorum Vomitu.

℞. *Vitellum oui recentis nu. i.*
Mellis Cochlearia duo,
Mastichis gr. x.
Concoquantur, malaxata in putamine oui super cineres calefacti, & tribus assumatur vicibus.

Victus ratio, vel causam, vel symptoma respicit.

Victus ratio dictis adscribenda Vomitibus, similis esse debet. In primis loquentes de alimento, quando aeris innotescat institutio, decerno esse alimentale, & medicinale, quod posterius respicit causam, & symptoma; causæ, cibus ille probatur, qui uomitum iuuet, uti dulcis, liquidus, & acris; quare eruca, salsamentum uetus, origanum, cæpa, porrum, cremor leguminum, carnes pingues, mel, uinum dulce, ac di-

lutum

lutum id præſtare ualent, imò in caliditate, & frigiditate permutandum, iuxta uarietatem cauſarum in dictis qualitatibus, ſiq; præſens exiſtat ciborum corruptio, ſiue acida, ſiue nidoroſa, odorata, & guſtui grata erunt ex uſu, iccircò alimentis immiſcenda aromata, ſemina fœniculi, aniſi, lignum aloes, roſæ, ſantali, coriandri præparati, corall, margaritæ præparatæ, aq. roſarũ. Symptomatis cibi, præter illos, quos ad cardialgiam deſcripſimus, laudo, ut in prima menſa offeratur fruſtum panis infuſum uino granatorum, quod & à cibo laudatur, ac in cauſa frigida poſca cum ſaccharo, uini loco ſubſtituatur, quâ eadem hora non improbantur poma, pyra, & cotonea, & alij fructus aſtringentes cocti, lentes quoq; oriza, far cum extremitatibus animalium ebullita in aqua chalybeata eòdem faciunt; cibis inſpergatur puluis corall. rub.

Symptomatis edulia.

Vel ℞. *Cort. Citri,*
Ligni Aloes,
Maſtich.
Coriandr. præpar.
Semin. Portul.
Santal. Citrin. } *an.* ℥. *i.*
Sacchari fini ℥. *iii.*

M. & f. pul. ſubt. qui maximè conducit in vomitu cibi, & materiæ frigidæ.

Succus quoq; vuæ acerbæ, grana mali punici, aqua roſ. omnibus cibarijs perfundenda, vti & ſuccus arantij acidi, vinum granat. cum aq. chalyb. aut vinum nigrum ſubaſtringens cum eadem aqua, ceu in vino extinguatur lamina aurea, vel calybis, aut cum roſ. ſiccis rubris alteretur. Pro alimento cibali probo carnes optimas, oua rec. panem opt. abſtinere à pinguibus, & cerebris animal. cibus non ſit varius, ſemelq; aut ad ſummum bis in die aſſumatur in mediocri quantitate. Potus ſit vini albi tenuis, in cauſa calida aqua correcti; in frigida, meracioris, vtrobiq; ſubauſterum, vel quod mordens, ſiue picans nuncupatum, non varium, quantitate mediocri, ſiq; lapſus virium, ob euacuationem immineat, aqua carnis Pulli cum extremitatibus Hœdi, aut Caſtrati ſic parata. Primæ elixationis aqua eijcitur, mox in alia aqua elixantur carnes, poſtea in mortario teruntur, deinde ſuccus exprimitur, qui cum ſecunda mixtus aqua, & odoribus alteratus offerendus, vbi vires ex inſigni languent euacuatione, necnon citò indigemus alimento, & non diſſipabili, cui parum vini perfundere ad penetrationem opportunum. At vbi ſine euacuatione eneruantur vires, aqua, diſtillatum, & ſuccus carnis præſtabunt abſq; illis extremitatibus, quemadmodum, & fruſtum panis vino aromatico infectum; item & odor carnis aſſæ. Cibus paucus, ſæpè tamen exhibendus, dummodo Vomitus vrgeat. Somnus, præ cæteris, opportunus, & ideo pro poſſe capite eleuato conciliandus; ſicuti omnis corporis, & animi quies curanda, & curandum, vt aluus quotidie fluat, ſicq; Vomitui, ac Nauſeæ alia non ſuperſunt.

Potulenta.

Vires languẽtes quomodo citò reſtaurãdæ.

SE-

SECTIONIS TERTIÆ TRACTATVS SECVNDVS.

De Affectionibus Intestinorum.

VEntriculo adstant duo membra, iecur videlicet, & lien; subijciuntur intestina, & partes vrinæ dicatæ, iccircò quando in superiori tractatu egerimus de illis affectibus, qui immediatè ventriculo molestiam incutiunt, ad eos, qui intestina exercent nos conuertimus, quando ventriculus maiorem cum illis consensum obtinere videatur, & per inferius os, certo quodam pacto, cum illis coniungi: Accedit, quòd excrementa prioris coctionis in ventriculo per chylificationem celebratæ per ea expurgantur, vt vix affectus ad hanc attinentes concoctionem curari possint, nisi persæpè intestinorum affectus obuij fiant: Cæterùm quoniam intestina prædictæ expurgationi inseruiunt adiumento partium illis adiacentium, propterea, non minus earum, quàm illorum morbos curandos suscipimus, istæ autem partes, vel sunt consentientes, vel famulantes: Quantum ad nostrum attinet institutum, priores sunt hæmorrhoides, podex, & anus, quæ cum illis communionem habere videntur; posteriores sunt mesarœon, & pancreas, quæ ijsdem famulantur retinendo, & tuendo: Occasione ergo intestinorum eos perpendemus affectus, qui ad illorum facultatis, ceu frustrationem, ceu læsionem referuntur, & sunt aluus stiptica, quilibet fluxus alui, siue simplex fluxi aluus, siue celiaca passio, siue lienteria, siue diarrhœa, siue disenteria, siue tenesmus; meditabimur quoq; eos, qui obuij fiunt penès ea, quæ accidunt, vt vermes intestinorum, colicus, & iliacus dolor; ratione verò hæmorrhoidarum, quæ quoquo pacto illis incertæ conspiciuntur, de dolore, cæcitate, & apertione illarum verba faciemus, ratione podicis illius scissuras, tumores, pruritum, & vlcera curare inuigilabimus, nec non & ani prolapsum, ac inuoluntariam deiectionem; tandem meseroei, & pancreatis rationem habendo, eorum vitia eradicare studebimus, sicq; intestinorum, & partium adiacentium curationis theoriam absoluemus. Intestinorũ aff. in hac sectione cõprehensi.

CAPVT PRIMVM.

De Aluo Stiptica, & Pigra.

SI quis est affectus, qui molestiam hominibus incutiat, & sanitati incommoda ferat, vnam esse alui stipticitatem quotidiana nos docet experientia, quando hic affectus communiter grassetur, quæ inde nascitur, quia fœces præter naturam detinentur, ob læsionem, ceu frustrationem facultatis expultricis, quatenus, vel non cogitur ad expulsionem, vel si impellitur proprio non potitur fine: Huius ergo tàm prauæ affectionis, quæ sæpius in aliquibus est omnium malorum seminarium, curatio proprium cardinem situm habet in amputatione causarum, propter quas, vel facultas non excitatur, vel si excitatur non expellit; si non excitatur, id contingit, quoniam tactus stimulum non persentit quo irritetur, & hoc, cùm à læsione facultatis, tùm à morbifica dependet causa; læsio facultatis, vel est communis animalis, & sunt morbi cerebri, & neruorum, de quibus supra; vel est facultas propria, & determinata, quæ læditur ob densitatem neruorum à materia, vel à frigiditate inductam, ceu à causa interna, ceu externa, vti ab alimentis, & medicamentis fri- Alui stipticitas ferè omniũ malorum causa. Læsio ab externa, & interna pendet causa.

frigidis, præcipuè narcoticis, ex quibus emanat ſcopus diſcutiendi materiam infarctam, & calefaciendi.

Cauſa morbifica, & ſcopi.

Cauſa morbifica eſt impeditus tranſitus bilis à iecore ad inteſtina; hæc enim ſua acredine ſtimulat facultatem ad excretionem; impedimentum autem hoc ab obſtructione vaſorum prouenit, vti obſeruamus in icteritia; quare ſanantia præſidia à capite icteritiæ petenda: Huic cauſæ ſuffragatur colluuies humoris frigidi, pituitoſi, craſſi, ac lenti auferentis ſtimulum bilis, & obtundentis acrimoniam irritantem, hinc aluus ſupprimitur; quare materia hæc euacuanda, attenuanda, detergenda, habità ratione viſcerum eam generantium, per alterantia in contrarium, cùm ex parte medicamentorum, tùm ex parte alimentorum: Poſtremò, ſi facultas ex paucitate fœcum haud irritetur, vt obſeruamus in ijs, qui nimis parcè viuunt, ſtudendum, vt illæ generentur, ac augeantur. Cæterùm vbi facultas irritatur quidem, ſed tamen non expellit, primò ob morbos in intemperie aliqua inſigni, excedentiq; inteſtinorum, in contrarium de more alterandum, uel ob morbos in uia, quia ſcilicet inteſtina ſint anguſta, aut ob obſtructionem inductam à flatu, pituita craſſa, melancholia, ſanie copioſa, & tunc ſcopus erit iſtas euacuare materias, & cohibere illarum generationem; uel à conſtipatione proueni, quæ, aut ex tumore, cùm frigido, tùm calido, cuius præſidia ex tumoris uentriculi capite ſumenda; aut à calculo, & comminuendus, educendus, & inteſtina laxanda; aut tandem à uermibus gignitur, & agenda ſuperuenientia monſtrabunt; ſi uerò anguſtia promoueatur à compreſſione tumoris vteri, veſicæ, lienis, renum, ſimæ partis iecoris, indicationes quærendæ ſuis locis. Tandem, ſi anguſtia fiat, quia ſubſideant inteſtina ex mutatione à propria ſede, tunc inteſtinis proprius reſtituendus ſitus, ablata prius cauſa huius mutationis, & manibus comprimentibus propria inducta ſede; hæc autem permutatio, & à flatu venit, qui diſcutiendus, & quia ligamenta, ac peritoneum rumpuntur, & ſoluuntur, non modò à flatu diſtendente, ſed à caſu ab alto, ictu, & vulnere, vt ſimilibus, tunc enim, vel in ſcrotum, vel inter peritoneum, & abdomen, præcipuè in inguina inteſtina labuntur, vnde herniarium ſpecies ſuboriuntur, ſiue enterocelæ, ſiue bubonocelæ nuncupatæ, quarum infra ſuo loco; ſecundò proprio haud fungitur munere expultrix à cauſis morbificis, quæ & ipſæ internæ, & externæ, ideo, ſi fuerint paralyſis muſculorum abdominis, & thoracis, intentiones ſupra de paralyſi leguntur; ſi verò fuerint fœces ſynceræ copia illarum, arriditas, ſiccitas, & earum aſcenſus, dicta procreabunt accidentia; quare minuendæ, cùm euacuando, tùm ſubtrahendo alimentum, humectandæ, emolliendæ, & proſpiciendum arriditati; quæ ſi veniat, quia humiditas totum petit, quia habitus nimis rarus, ob intemperiem calidam, denſandum, & refrigerandum totum; at ſi ab inſigni attractione membrorum minuatur, reſumptiuo cibo agendum, quemadmodum refrigerandum in febre, & in immodica iecoris, mæſaraicarum, & partium vicinarum caliditate, ſicuti & in inteſtinorum ſiccitate humectandum. Externa ſiccitatis fœcum cauſa pendet à medicamentis ſiccis, cibis eiuſdem generis, ſolidis, aſſis, potu ſiccante, & valde diminuto, ſiccis deforis admotis, aere calido & æſtiuo, fornacis, immodico motu, tàm animi, quàm corporis, copioſo ſudore, & lotio, quæ, vt præſentia, amouenda, & affectui derelicto conſulendum. Cæterùm fœces ſurſum retractæ deorſum pellendæ, hoc conſueuit contingere, vbi homines multum premunt, vt eas egerant, & tamen voti compotes haud fiunt, cum potius egeſtionem cohibeant; quare in his imperandum patientibus, vt abſtineant.

Si ex paucitate ſordiũ aluus non irritetur.

In facul. irritata, ſed non expellente.

Si ab inteſtinis è propria ſede motis.

Externæ cauſæ atq; indicationes.

Verùm enim verò, quoniam fœces mixtæ, ac minimè ſynceræ huius mali originem cauſare poſſunt, vti dum pituita lenta ab aſſumptis lentis orta miſcetur, vel permixti flatus illas ſuſpendunt, ideo oritur ſcopus pituitam euacuans, & flatum deturbans.

Chirurgica præſidia ferè nulla.

Curatio nullis perficitur materijs Chirurgicis, niſi conueniret appoſitio cucurbitulæ magnæ cum multa flamma pro diſcutiendis flatibus circa regionem ventriculi, & frictio cum vngento vmbilicari ex acribus facultatem irritantibus, liquantibus, laxantibus,

tibus, & rarefacientibus malaxato, vt infra, quæ frictio omni ſtipticitati conducit, ac fabrefit à ſupra, ad infra, præcipuè in aſcenſu fœcum; non nego etiam in maximò prouentu pituitæ viſcidioris cauteria laudari, in brachijs, ſi à capite; in cruribus, ſi à ventriculo fluat.

Medicamenta partium ab inteſtinis admouenda non recenſeo, quemadmodum nec ea, quæ ad intemperaturas, & tumores inteſtinorum conducunt, vt quæ ſuis in locis leguntur. Circa illorum vſum obſeruo, quòd vbi laborant inteſtina inferiora clyſteribus agendum; cæterùm alia remedia, aut fœcibus retentis, aut cauſis retentionis debentur; ſi ergo neruorum inteſtinorum denſitas cauſat retentionem, prouiſo toto, ad materiæ diſcuſſionem comprobo ius Galli antiqui medicatum calorificis; item & thermas calidas, diagalangam, diacyminum, quæ & per os, & per anum commodè inijciuntur, & extra etiam ſub forma irrigationis, ac fotus admouentur; quòd ſi pituita inteſtinis hæreat, prius detergenda, & euacuanda remedijs in morbis ventriculi ad id propoſitis, ac tandem deturbanda medicamentis haud validè attrahentibus à remotis, quales aquæ Tetutianæ, pilulæ de hiera cum agarico, maſtichinæ, de tribus, ſiq; fuerit paulò contumacior affectus, accipe pilulas de hiera Pacchij, elec. de dactylis, benedictam, & diaturbith, quibus etiam compaginantur clyſteres, adiecta terebenthina, & furfurum, lupinorum, & herbarum communium decocto, oleo rutaceo, cheirino, aut ſimilibus; ſiue in flatuum prouentu adde diſcutientia ibid. deſcripta, & in doloribus inteſtinorum, vt eſt aqua ſtillatitia cinnamomi, oleum aniſorum, & fœniculi chymicum, diacyminum, elec. de baccis lauri; valet etiam fotus ex vino decoctionis rerum carminantium, vel ex aqua ardenti, reſperſo prius cymini puluere, quæ & clyſterib. inijciuntur.

Medicam. in neruorū dēſitate inteſtinorum.

In pituita inteſtinis hærente.

Diſcuſſo flatu, prohibenda noua generatio euacuantibus illorum mineram; vbi lapis in inteſtinis reperiatur conterendus, ſi poteſt, ℥. j. ſucci cæpæ ex melle cocti, vel oleo chalcanthi ex amygdalato, aut terebenthina propinato, deinde agendum ſubducentibus iam memoratis, ſiq; his non cedat, probantur ea, quæ ſua grauitate pellunt deorſum in tractatu de doloribus inteſtinorum præſcripta.

Sed iam ad medicamina fœcum rationem habentia, & ſunt educentia, detergentia, irritantia, exprimentia, comprimentia, & lubricantia; quæ detergunt, & irritant ſunt tenuia, & acria; quæ comprimunt, & exprimunt ſtiptica, frigida, & ſicca; quæ emolliūnt, & lubricant, humida; quæ mouent aluum attrahunt, ceu purgant humorem determinatum, & fœces non educunt, dictis non conferentib. erunt ex vſu, quæ leniunt, ceu benignè purgant; quæ ergo ſoluunt, & vi alimentoſa ſunt prædita, ſtercoraria liceat nuncupare: In genere acrium ſunt paſſulæ cum ℥. j. vel ij. ſenæ præparatæ, & in prima menſa, vel paulò ante exhibitæ; ego verò pruna dulcia, ceu paſſulas ſic præparo

Medicamēta fœces reſpicientia.

Paſſular. & prunor. præparatio ex Auct.

℞. *Infuſionis Senæ,*
Roſar. } *an. q. ſ.*
Qua diſſolue mannæ elec. ℥. *iij.*
Prunorum dulcium, & paſſularum enucleatarum an. q. ſ.
M. & maneant in infuſione cum cineribus calidis, quòuſq; totum abſorbuerint liquorem, cuius mixturæ doſis erunt cochlearia duo, vel plus.

Hûc refero paſſulas ſupra in cap. de melanch. propoſitas, puluis ſenæ ex iure ad ʒ j. commodè aſſumitur, aut vinum eadem ſena medicatum in prima menſa epotum, pulluis radic. mechiocan ex iure ante menſam per tres horas ad ʒ. j. exhibitus, qui ſane guſtui minimè ingratus, aloes ſoccotrina non lota cum decoc. rhabarb. agar. aut ſenæ, iuxta humoris peccantis naturam prodeſſe ſolet, vel ſucco roſar. lota ad ℈. j. ij. vel iij. ſtatim ante menſam; abluitur autem aloes ſimili ratione

Aloes ablutio.

℞. *Aloes Soccotrinæ par. i.*
Succi Rosar. par xxx.

In quo liquore dissoluta aloe in patina fictili eo agitetur, donec totus succus sit absorptus.

Aluum familiariter lenientia.

Ab horum classe haud seiungo rhabarb. in vino ad ℈. ij. maceratum, maneq; eadem hora cum passulis masticatum; secundò ℥. ſ. pulpæ carthami cum pulpa caricarum; tertiò ℥ ſ. pulueris tartari albi cum modico sacchari rubri ex iure; quartò conseruam rosar. damascenarum albarum ad cochleare vnum; quintò ius mercurialis, vel brassicæ salitum, cui & olei communis additur; sextò

℞. *Polipod. quer. rec. ℥. iij.*
Fol. Senæ elec. ℥. iiij.
Vini albi odor. lib. v.
Anisor. ʒ. ij.

M. & bull. plusquam ad mediet. post maneant in infus. per noctem, mane f. col.

℞. *Collati, & expressi lib. i. ſ.*
Carnis pomorum Apiorum, vel alior. } *an. lib. i.*
Sacch. fini
M. & bull. ad consist. in fine adde
Pul. Mechioc. elec. ℥. ii.
Cinnam. el. ʒ. iij.

Huius dosis erit ab ℥. ſ. ad ℥. i. ſ. penès intentionem euacuationis maioris, aut minoris.

Quæ aluum liquant exprimendo sunt myrobal. omnes, aut in puluere ad ʒ. j. ſ. ad ʒ. iij. aut infuso ad ʒ. vj. oblati, aut duo, vel tres saccharo conditi, fortius est cyton. in cap. de arthrit. propositum, semina anisorum cum g. iiij. vel v. diagridij ad summum

Fortiora pro dicto vsu.

Vel ℞. *Pastæ ex amygd. & sacchare machinatæ* Regalis *nuncupatæ lib. ſ.*
Cinnam. el. sub. pul. ʒ. iij.
Turbith elec. sub. pul. ʒ. ii.
Diagrid ʒ. ſ.

M. & f. viii. morselli æqualis ponderis, quorum vnus pro vice accipiatur.

Vel ℞. *Prunor. Damascen.* } *an. lib. ii.*
Passul. enucleatar.
Coquantur in ſ. q. infus. senæ quib. adde
Sacchar. opt. dissol. in infus. sol. ros. lib. iij.
Flor. Cass. ℥. ij.
Diagrid. ℥. i. ſ.
M. dosis est ad ʒ. vi.

Et hoc vtebatur Parens meus Felicis recordationis, prçcipuè in hac arte Medica, diagridium, aut in ptisana, aut cum cytonio coquitur;

Vel ℞. *Tartari albi præparati,* } *an. ℥. i.*
Mechioc.
Fol. Senæ Orient. el. ℥. iii.

Puluis valdè Claudino familiaris.

Cinnam.
Zingiberis, } *an.* ʒ. *ii.*
Macis
M. & puluer. omnia subt. dosis est ad ʒ. *ii.*

Vmbilico, hæc possunt admoueri

Vmbelico applicāda.

℞. *Vng. de Artanita* ℥. *i. ſ.*
Elaterij,
Ellebori albi, } *an. gr. xv.*
Diagridij
Colocynth. ʒ. *i.*
M. & cum felle Taurino f. linimentum.

Vel ℞. *Elaterij,*
Titymali,
Galbani, } *an.* ʒ. *ſ.*
Cyclam.
Ellebori nigri
Carnis Collocynt. ℥. *i.*
Cucumeris recentis,
Cocci, } *an.* ʒ. *ii.*
Gnidii,
Latyris
Terebenth. ʒ. *iii.*
Vng. dicti Artanitæ ℥. *iii.*
M. & felle Taurino ad idem, ex Paulo excipiantur.

Clysteres, ac glandes communes, sed paulò acriores faciunt ad idem. Quæ aluum liquant humectando, lubricandoq; sunt olei amygd. dulc. ad ℥. j. ſ. ex iure; item ius maluar. attriplicis, betæ, passul. cum modico sacchari, ol. commune ex iure, & balneum aq. dulc. tepid. Mitiora semel, & bis in hebdomada; fortiora verò semel, aut bis in mense administranda.

Victus ratio.

Victus ratio ex alibi dictis constat; noto tamen cauendum esse aerem nimis calidum, & siccum, cibum alimentalem debere esse carnium elixatarum, ouorum tremulorum, piscium cum vino dulci coctorum; medicinalis verò condiatur sale, oleo, & simpl. humectantibus, quare oliuæ salitæ, olera ex sale, & oleo condita; panis ex tota farina cum sale, passulis, & anisis erit ex vsu, vti caricæ, mustum, pruna siccata, passulæ ex iure cocta cum modico sacchari rubri, parum ante cibum deuoratæ; fructus rec. vt fraga, mora, cerasa dulc. pruna dulc. persica, vuæ etiam dulces, ficus, cucurbita, & melones in prima mensa commansi, in vltima verò stiptica, vt cytonea, pyra austera, cytoniatum; potum verò vini dulcis, & pauciferi, ni flatus vrgeant: Somnus, & motus quilibet, cæteraq; omnia sint moderata; & hæc de Aluo Pigra.

CAPVT SECVNDVM.

De Fluxu Alui.

Inteſtinorũ retentrix quomodo lædatur.

Eorumd. morbi & indicationes.

IN Alui Fluxu inteſtinorum retentrix facultas læditur, cùm primariò, tùm ſecundariò. Primariò ob morbos eorumdem inteſtinorum, & ob cauſas morbificas illos exercentes: Morbi, vel ad tunicas, vel ad vaſa ſpectant; morbi tunicarum ſunt intemperies humida cum materia viſcida, & lenta, vnde oritur ſcopus alterandi in contrarium, & euacuandi materiam attenuatam, & inciſam; tunicarum autem eſt mala compoſitio, quæ ad poros, ceu orificia attinet; vel eſt ſoluta vnitas, quæ ad corpus ipſarum ſpectat: Morbi pororum, qui in diapedeſim refunduntur, poſtulant denſans; orificiorum, qui ad anaſtomaſim, aſtringens; corporis tunicarum, qui ad diereſim, agglutinans. Cauſæ morbificæ in vnam materiæ copiam relatæ minuentia requirunt. Secundariò fruſtratur retentrix ex fruſtratione expultricis, ceu motricis; expultrix à proprio aberrat munere, aut quia plus iuſtò obiectum irritans percipit, aut quia vltra leges expellit; primum ex ſenſus acutie proueniens, obtundens ſenſum, emplaſticum ſcilicet, & viſcidum, minimè tamen refrigerans indicat; ſecundum à cauſis morbificis, & morbis procreatur; morbi ſunt vnitatis ſolutio, vt in dyſenteria ex vlcere, quæ dictum agglutinans requirit, ſuppoſita deterſione, & ſiccatione, vſu poſtulante; ſunt etiam mala compoſitio, vt in inflammatione, cuius ſcopi ijdem cum ſcopis inflammationis ventriculi; cæterùm quoniam hæc duo expultricem irritant materia morbifica, iccircò eiuſdem habenda ratio, ſiq; id præſtet copia diſtendente, vel qualitate acri mordente, vel onere, ceu pondere aggrauante ad vires, tunc materia hæc, cùm manifeſtè, tùm latenter euacuanda. Cauſæ morbificæ conſideratæ ſecundum ſpeciem, ad materiam alimentalem, & excrementitiam attinent, iuxta primam, ſecundam, aut tertiam coctionem: In prima materia alimentalis, vel non eſt mutata, vnde lienteria, & cæliaca paſſio, ceu Fluxus ſtomaticus, ſub quibus cibus crudus excernitur, & in his coctio ventriculi reſtituenda, vt infra; vel eſt mutata, & in chylum verſa, & oritur chyloſus Fluxus, qui fit occaſione vlceris inteſtinorum tenuium; quare ſanandum vlcus. Verùm enim verò, quia ſub hoc Fluxu chylus à iecore non attrahitur, cùm propter intemperiem frigidam, tùm propter obſtructionem meſaraicarum venarum, ſimæ partis iecoris, ac totius generis venoſi, ideo calefac iecur, & refera dictas obſtructiones: In prima quoq; coctione materia excrementitia, vel eſt cruda, quæ pondere irritans diarrhœam procreat, vel eſt vitioſa ex alimentali genita materia mordens, quæ ad diarrhœam quoq; ſpectat; vel eſt ſtercus, vnde Fluxus ſtercoralis; vel tandem eſt pus, vnde Fluxus purulentus, quæ omnia euacuationem, & per cohibitionem generationis ſui poſtulant; & quoniam pituita humor crudus ab intemperie frigida ventriculi, & inteſtinorum pendet, iccircò membra hæc calefacienda, ſicuti vbi putres, & corrupti ex caliditate eorumdem, frigefacienda, & ſiccanda.

Cauſæ morbificæ item.

Cauſæ morbificæ ſpecies.

Primæ coctionis error.

Præſidia cauſarum puris, petantur ex tractatu de vlcere ventriculi, quemadmodum in ſtercorali Fluxu ex vlcere inteſtinorum craſſorum, in tractatu de dyſenteria leguntur: At ſi materia morbifica, quæ in Fluxu alui excernitur, penès ſecundam perpendatur coctionem, vel eſt materia alimentalis, vt ſanguis, à quo fluxus ſanguinolentus, qui communi nomine dyſenteriæ appellatur, & huius ſcopi ex ſupra, & infra dicendis eliciendi; vel eſt materia excrementitia, biliosa, melancholica, & ichoroſa à cauſa calefaciente procreata, ex qua diarrhœa, ſiue communiter profluuium alui naſcitur, & tunc euacuandus humor, & generatio prohibenda: At ſi materia, penès tertiam meditetur coctionem, obuia fit humiditas alimentalis, & pinguedo, ex quibus conſtat Fluxus colliquatiuus, inſignem proſequens calorem, vt in febribus ardentibus, atq;

Secundæ itidem.

Tertiæ coctionis vitia.

mali-

malignis, tunc oportet refrigerare, & humectare ſubſtantificè; mox incurrimus materiam excrementiam, quæ multiplex eſt, & producit alui, communi nomine profluuium, ita tamen, vt ſi proueniat à mucis, & pituita in inteſtina delata dicatur cerebralis, & indicet pituitæ euacuationem, & cerebri calefactionem, ne illius copia generetur; aggregatur autem ſimilis materia in inteſtinis, dum proprium conficere ſtudent alimentum; quòd ſi pus ex difrupto alicuius partis abſceſſu in inteſtina præcipitetur, quod facit Fluxum purulentum, pus euacuandum, & abſceſſus curandus, vt ſupra de morbis ventriculi; quòd ſi calculi, ac vermes per aluum eijciantur, quid ſit agendum ex dictis, ac dicendis deſumendum; ſiq; læſio ſecundum cauſam perpendatur morbificam, ratione ſubſtantiæ corruptæ, eradicandum; ratione qualitatis veneficæ, alexipharmacis vtendum; ratione copiæ diſtendentis, minuendum; ratione qualitatis primæ, calefaciendum, vel refrigerandum; ratione qualitatis ſecundæ, coloris ſcilicet, odoris, grauitatis, tenuitatis, & conſiſtentiæ, per contraria alterandum; ſiq; non habeant materiam indicationi reſpondentem, præſidia in cauſas dirigenda; tandem ratione motus, retrahenda impulſione, & interceptione, attractaq; deriuanda, & reuellenda. Vltimò fruſtratur inteſtinorum retentrix ob motricem muſculi ſphincteris anum percludens, ne excrementa iugi excretione excernantur; quare ſi muſculus hic paralyſi tentetur, præſidia paralyſis ſupra recenſita adhibenda. Si Fluxus ex abſceſſu fiat.

Curatio Fluxus alui materijs Chirurgicis ſic perficienda: In ſanguineo procul omni dubio ſecanda vena, ad compeſcendum motum ſanguinis ad inteſtina, ſicuti in Fluxu ab inflammatione, non tantùm, vt copia minuatur, ſed vt ſanguis ab inteſtinis reuellatur, cum in omni Fluxu ſanguineo, ſanguis lædat motu, & copia; quare ſectionem venæ, alterius ſaltem ratione machinamur; at in Fluxu materiæ à ſanguine, quamquam ſanguis in toto peccet, quia ſanguis eſt frœnum, ac veluti temperamentum aliorum humorum, qui ſanguis in minori copia detrahendus, & vbi reuellendum, per iteratas vices; nec cunctandum quando peccatum ſanguinis ſit præſens, & virtus robuſta, quæ ſuccedente tempore, debilis euadit; quare noctu, & ea hora, quâ inceperit Fluxus, molienda ſectio venæ ſuperioris, præſente inflammatione baſilicæ, ſecus cephalicæ, quæ remotior; at ſi vires non permittant ſectionem, ſubſtituendæ cucurbitulæ partibus ſuperioribus affixæ; quare, abſente febre, dorſo, & thoraci, præſente, brachijs admouendæ, quibus fiat copioſa euacuatio; eſt enim citra virium iacturam; quare iterum, ac iterum repetantur: Hirudines etiam naribus admotæ maximi ſunt vſus in inſigni Fluxu ſanguinis: Cucurbitulę ſiccę dorſo, & brachijs admotæ in quolibet Fluxu proſunt, ſicuti, & partium ſupernarum ligationes, & lotiones. Ad cohibendam materiæ excretionem, corpore tamen haud repleto, cucurbitula magna abdomini applicita arridet, ſicuti in cerebrali Fluxu, & in Fluxu antiquato cauteria partium ſuperiorum. Chirurgiæ vtilitas. Sang miſſio vtilis in Fluxu ſanguineo. Quādo ſanguis mittendus.

Medicamenta interim recenſenda reſpiciunt fluxum, quâ fluxus eſt, & retrahunt, ac roborant inteſtina. Cæterùm quoniam, quæ dicta præſtant, ſupponunt materiæ alterationem, & euacuationem, iccircò primò, quæ ad hæc conducunt præſcribenda, mox verò alia; quæ euacuant procul dubio in Fluxu imminuto conueniunt; ſed & in ſuperfluo, materia copioſa exiſtente, ſed quæ ad id conducunt roborare, & ſtipticare debent, vt Fluxum cohibeant, & calidi innati diſſipationem prohibeant; in materia ergo biliosa Pharmacia, quid præbeat.

In materia bilioſa boli purgantes.

℞. *Pulpæ Tamdrindor.* ℥. ſ.
Diaprun. lenit. ʒ. vi.
Rhabarb. immat. ʒ. i. ſ.
Pulu. Roſ. vel Corall. rub. ℈. ſ.
M. & cum ſacchar. f. b.

Vel ℞. *Rhabar. immat.* ʒ. i. ſ.
Pulpæ Tamar. ʒ. iii.

Pul.

Pul. Sant. rub. ℈. ß.
M. & f. b.

Vel ℞. *Rhabar. el. ʒ. ii.*

Potiones in eodem humore.

Infund. in s. q. aq. rof. per xii. horas, deinde mane f. expres. leui, qua abiiciatur, ac fœcibus Rhab. adde
Pul. Tamarin. ʒ. ii.
Pulu. cort. Myrob. citrin. ʒ. v.
M. & cum succo rosar. f. b.

At licet boli primas habeant in hoc loco, possunt etiam concedi potus; quare

℞. *Seri Vaccini, aut Caprini depurati, & chalyb. lib. ß.*
Tamar. ℥. ß.
Myrob. Citrin. ʒ. v.
Macerentur per noctem, præmissa vna, vel altera leui ebull. deinde col. & express. adde modicum sacch. rof. prop.

Qua infus. potest etiam fieri in aq. B.V. Lucensibus, & Porrectanis antiquioribus vel ʒ. ii. aut iii. syr. rof. sol.

Vel ℞. *Syr. Rof. sol. ℥. iiii.*
Decoc. f. cum Myrob. Citrin. ℥. ß. q. f.
M. pro potu.

Vel ℞. *Semin. Portul.*
Plantag.
Acetosæ,
Endiu. } *an. ʒ. ii.*
Santal. rub. ℈. ii.
Flor. Cord. p. i.
Cort. Myrob. Citrin. ʒ. vi.
Bull. in s. q. aq. chalyb. dissol. rhab. immat. vel modo s. dicto præp. ʒ. i. ß.
Diaprun. lenit. ℥. ß.
M. pro potu.

In pituitosa materia.

In prouentu pituitæ

℞. *Mell. Rof. sol. ℥. iiii.*
Decoc. Myrob. Chebul. q. f.
M. & f. p.

Vel ℞. *Rhab. torref.*
Myrob. Cheb.
Beler.
Embilic. pariter assatorum } *an. ʒ. i.*
Agar. Troch. ℈. i. ß.
M. & f. decoc. cum rhodomelite, & decoc. absint.

Aq. Tetut. omnibus præferendæ, quibus in copioso fluxu myrob. dicti immat. ad ʒ. v. vel vj. infund. Pro bolo

℞. *Dia-*

℞. *Diacat.* ℥. *vi.*
Spec. Hieræ f. Gal. ℥. *i.*
Pulu. Myrob. Cheb. ℈. *ii.*
M. & cum fyr. de mentha f. b.

Siq; hiera eſſet ſuſpecta, accipite rhab. puluer. & ſi fortiori ſit opus, ſubſtituantur pilulæ maſtichinæ. Melancholia atrabilari exuberante

In atrabilis redundãtia.

℞. *Flor. Caſ. rec.* ℥. *vi.*
Pulu. Myrob. Ind. ℈. *ii.*
Pulu. Epithymi ℈. *ſ.*
M. & cum ſyr. de roſ. ſiccis f. b.

Serum infuſ. myrob. Indor. valde prodeſt, & epith. At in ſucco melancholico.

In ſucco itẽ melancholico.

℞. *Syr. de Polip. ſol.* ℥. *iiii.*
& cum decoc. Myrob. Ind. f. p.

Vel ℞. *Elec. lenit.* ℥. *vi.*
Myrob. Ind.
Emblic. ſub. pul. } *an.* ℥. *ſ.*
M. & cum ſyr. de mentha f. b.

Tandem in materia mixta maximam prærogatiuam habet diacath. & præcipuè, ſi cum michleta exhibeatur. Euacuantia inſenſibiliter non ſunt aliena ab hac curatione, præſertim in materia frigida, vti ſunt China, ſalſa, cum modico guaiaci, & roborantibus, ac leuiter aſtringentibus, quales ſunt roſæ, ſantali, coriandri præparati, mentha, & abſintium. His alterantia ſufficienda, quæ varia ſunt, quando alia morbos; cauſas morbificas reſpiciant alia: Morborum, qui alias partes ab inteſtinis exercent ſuis perquirenda locis; inteſtinorum intemperies, iiſdem curatur remedijs, quibus & ventriculi morbi in via curandi, vt dyſenteria; quædam tamen hic attingenda, dum loquar de diapedeſi, anaſtomaſi, & diæreſi; quò ad obſtructiones, ob quas chylus à iecore non attrahitur, infra de vitijs hepatis, cætera tamen antecellunt, quæ ex abſinth. & chalybe cum conſer. roſ. parantur, trochiſ. de eupat. aloes cum ſucco roſ. & decoc. rhab. lota, imò & rhab. ipſum in ſubſtantia.

Inſenſibiliter euacuantia.

Medicamenta cauſarum morbificarum, vt lædunt qualitate, deleteria ſunt, magnæ antidoti recent. vel per ſe, vel cum ſaccharo roſ. cum conſer. ex fol. menthæ, agrimonij, quinque folij, pro vt materia eſt calida, vel frigida; ſmaragdus quoquo pacto vſurpatus eſt miri vſus, ſiq; luis Venereæ adſit character, addatur puluis ſalſæ, & Chinæ ex his omnibus ius Pulli paratum conducit; at vbi qualitas ſit manifeſta, calida, & mordax, ſerum cum ſucco cichorei, lac chalybeatum, vel lapideatum commendantur, vel ius Pulli cum extremitatibus Vituli ex aq. chalyb. cum cichor. endiu. ſoncho, acetoſa, portulaca, plantag. coriand. & ſimilibus, item decoc. altheæ, iuiubarum, ſebeſten, prun. dulc. & rad. ſimplic. refrig. cum modico amyli puluer. ſuccus quoq; cichor. ſonchi, & endiu. ex iure Pulli aſſumptus prodeſſe creditur, quemadmodum balneum aquæ dulcis tepidæ; clyſteres etiam cum felici inijciuntur ſucceſſu, ex iure inteſtinorum Bouis cum modico ſacchar. ne adhæreat materia acris inteſtinis, cum aut integro detracto cortice, abluunt enim; parantur etiam ex lacte ſimplici, vel lapideato, vel ex decoc. maluæ, altheæ, & violariæ, cum butyro, adipe Gallinaceo, Anſerino, Veruecino, Caprino, & Hyrcino; item ex cremore ptiſanæ, faris, orizæ, ol. roſ. viol.

Cauſas morbificas reſpicientia.

&

& amygd. dulc. Alterantia aliarum qualitatum alibi patent, vti ſunt attenuantia, & detergentia; noto tamen, vt in cauſa calida vitentur dulcia, item, & acetum valde acre, ac copioſum, vt inteſtinis infenſum, ratione abraſionis.

Præterea dictis ſemper miſcenda aſtringentia mitia; vlterius ſi adiungatur tuſſis, vitanda, quæ craſſæ ſubſtantiæ, & cum lentore, concedendo viſcida pectoralia, & arterica, vti gummi, tragacanth. amyl. radix ſymphiti maioris, & in vſu ſolidiora magis laudantur, ſiq; liquida concedas, in modica quantitate id præſta.

Medicamenta motus rationem habentia ſunt repellentia, intercipientia, & attrahentia, hæc duo ſunt vomitoria, & hydrotica: Priora conueniunt in ventriculi robore, & ſunt omnia vomitoria aliàs deſcripta, præter ea, quæ oleum, & copioſum acetum recipiunt, magis tamen conueniens, quod cibo ſciſcitatur; poſteriora ſunt interna, & externa; internorum loco eligenda diuretica infra proponenda, valet tamen ſyr. S. Ambroſij, vinum aquoſum, & copioſum, abſente febre, quæ etiam præſtant in materia, & natura ægri frigida. *[margin: Medicamẽta motũ cõſiderantia.]*

Externorum probo balneum aquæ dulcis moderatè calidum, inunctionem totius cum oleo chamem. Anethino, liliaceo, quibus vtimur poſt vſum internorum hydroticorum, & per ſe, ſi patiens ſit naturæ calidæ, cautè tamen agendum in inunctione, ne abdomen laxetur, & ideo magis aptum ad fluxionem recipiendam reddatur, vſus ſudatorij non improbandus in paulò robuſtioribus; at vbi huiuſmodi retrahentia reuellendo non contulerint, ad deriuantia per vrinas deueniendum, attémperatâ prius mordacitate; frigida erunt ſerum cum lacte ſemin. melon. vel cucurb. calida decoc. petroſel. & fœnic. vel puluis ſemin. eorumdem ex vino temperata ſunt vti decoc.capill.ven. citrach, cuſcutæ, agrimonij, & alia in tractatu febris putridæ in genere commemorata; ſecundo loco habemus intercipientia materiam fluxilem incraſſantia, & ob id aſtringentia, quæ ſanè agunt cum, & abſq; ſtupore; ſine ſtupore operantia ſunt dicta craſſefacientia, & aſtringentia, ſi vires ſint debiles, & materia exiens non ſit putris, ſecus eradicantia, miſcendo ijs, quæ id præſtant mediocriter aſtringentia, hæc enim mitia ſunt, & fortia, ſicuti affectus, vel remiſſus, vel intenſus. Mitia ſunt ſacchar. roſat. mediæ ætatis, deinde antiquum, cùm per ſe, tùm cùm pulu. corticis thuris, ceu corticis pinearum, ſpodij, roſar. coral. rub. boli arm. terræ ſigil. accipiendo pro ſingula vncia ſacchar. roſ. ʒ. j. pulu. exhibendo hanc doſim duabus vicibus, fortiora ſunt puluis nucleorum vuæ, ceu acinorum conſerua ex cornis, ſorbis, meſpilis, cotoneis; *[margin: Externa. — Cautio circa inunctionem obſeruanda. — Materiã fluxilẽ intercipientia, & incraſsantia mitia.]*

[margin: Fortia.]

Vel ℞. *Pulu. Gallarum immatur.*
Sumach.
Myrtill. } *an.* ℈. *i.*
M. & cum ſucco vuæ acerbæ f. pil. pro duabus vicibus.

Vel ℞. *Sacchar. Roſ antiq.*
Diacyton. ſine ſpec. } *an.* ℥. *ſ.*
Hypociſt.
Acaciæ } *an.* ℈. *i.*
M. & cum ſyr. de roſ. ſic. reformetur conſerua pro duabus vicibus.

Probatur etiam hoc

℞. *Caſei antiq. ſæpè abluti, & decocti* ʒ. *i.*
Et exhibeatur cum ſucco cyton. meſpil. vel prunellorum.

Quinimo ius, in quo ebullierit idem caſeus lotus ſummoperè valet, præcipuè in pueris. Coagulus quilibet, maximè Hœdi, Leporis, & Cerui non prætermittendus, ſicuti

ficuti puluis virgæ Cerui, aut ius extremitatum Vituli medicatum cum folijs populi albæ. Tandem in omni pertinaci fluxu, ius Gallinæ antiquæ cum verbafco, diureticis frigidis, & temperatis probatur, & in maxima colluuie excrementorum cum China medicatur, hæc autem aftringentia poffunt inijci, & extra admoueri; quare parantur clyfteres cum fucco cyton. & aliorum fimplicium aftringentium, vel cum decoc. eorumdem, additis dictis puluer. vel oleis myrtill. rof. omphac. mellino; ego verò vtor decoc. myrob. omnium, & fucci milij; admouentur linimenta prædictis inftituta, emplaftra, & quæ recenfuimus pro cholera, & vomitu curando. Cæterùm in materiæ tenuitate, caliditate, fenfu eximio, vigilijs, & dolore, viribus permittentibus, agendum opiatis, vti philon. Roman. requie Nicol. tripherâ magna cum opio, antidot. magnis recent. ac pilul. de cynogloffa, quæ per os, & clyfteres vfurpanda, vt aliàs monuimus; imò glandibus permifcentur, vt infra de dyfenteria. Tandem repellentia dictis inftructa aftringentibus abdomini admouentur.

In fluxu cõtumaci, & rebelli.

Victus ratio inftituenda, quæ valet aluum fupprimere; quare cibus facilis coctionis, corruptioni ineptus, & aftringens, ac inuifcans eligendus, iccircò oua in aceto cocta, extrema animalium, oriza, far, milium, lentes fine cortice, fructus acerbi, & aufteri laudantur; coquantur cibaria in aq. chalyb. cum fem. portul. plantag. radice fymphiti maioris, gummi Arabici, tragac. fiquè oua concedantur, fiat ex iure, & minimè indurata, puluis coralli rub. cibis infpergatur, cordialis pro cibo, boli Arm. terræ figillatæ. Ante conducit confer. aliqua ex aftringentibus, parcè æger comedat, præcipuè in principio, quia tunc natura magis continet, & fortior, falfa, dulcia, & acria huic affectui inimica, & à principio vitanda aftringentia, hoc enim tempore, caufæ potius, quàm fymptomati confulendum; fiq; tunc fymptomatis rationem habere voluerimus roborantibus potius, quàm aftringentibus agendum. Potus fit vini aufteri, nifi adfit febris, quia tunc vinum granat. propinandum cum aq. quòd etiam obferuandum, quando excrementa fint valde biliofa, & fpumantia, imò etiam frigidæ potio imperanda, quælibet autem potus diuerfitas, hoc in cafu, aduerfariffima. Somnum conciliare omni ftudio faluberrimum; quare omnis etiam animi, ac corporis quies quolibet titulo imperanda, principaliter cibo affumpto; & de Alui Fluxu hæc fufficiant.

Victus ratio.

CAPVT TERTIVM.

De Cæliaca Pafsione, & Lienteria.

IN vtraq; affectione ventriculi culpa fupponitur, cum hac tamen diftinctione, vt in Cæliaca cibus vix mutatus excernatur; in Lienteria autem nullo modo mutatus, fed qualis ingeftus fuit, vt hi duo affectus non diftinguantur, nifi fecundum magis, & minus, & videntur infequi abolitam, ceu imminutam retentionem inteftinorum, fimul enim cibus vix mutatus cum fæcibus eijcitur: Cæterùm retentrix, vel primariò, vel fecundariò læditur; primariò ob intemperiem frigidam, & humidam, cùm materia pituitofa, atq; acida, & fine materia, tunc præfidia fatis nota ex fuperioribus; idem etiam poteft contingere ob morbum meatus inductum ex denfitate occafione cicatricis, & tunc rarefaciendum, ac durities mollienda; læditur etiam retentio ob errores externos, intra, & extra corpus; intra, vt funt flatus, qui diffipandi, & aquâ in afcite, quæ expurganda, & inteftina, ac ventriculus calefacienda, & ficcanda; extra corpus, omnes errores amouendi, & fuccurrendum vitijs impreffis intemperiei, & languoris ventriculi, fecundariò retentio læditur ob vitium expultricis, aut occafione vlceris, cuius indicationes petendæ de vlcere ventriculi, aut quia irritatur ab humore acri, & mordaci, demandato ad ventriculum, & inte-

Ventriculus affectus primariò, & differentiæ eorumdem.

Retentrix dupl. læfa.

inteftina, aut à qualitate venefica, vt poft efum fungorum, tunc autem humor eradicandus, & qualitas extirpanda, profpiciendumq; etiam membro mandanti, & ventriculus roborandus.

Chirurgia. Curatio Chirurgica fic perficienda, ad cibi enim in ventriculo retentionem adhibeatur cucurbitula magna cum multa flamma circa illius regionem; imò in caufa frigida & morbo habituali non improbantur inuftiones in fummo ventre excitatæ cum ferro candenti, vel cauftico medicamento; at vbi malum à fluxione è capite foueretur, cauteria, deligationes, ac frictiones partium fuperiorum commendantur, ficuti & lotiones manuum cum aqua feruenti adminiftratæ.

Pharmacia. Medicamenta Pharmaciæ funt communia, & propria: Priora refpiciunt bilem humoremq; acrem, cùm per fe, tùm gratia morbi ex irritata expultrice occafione vlcerofæ difpofitionis ventriculi, & inteftinorum; quare ad leniendum valet fyr. rof. fol. vel manna cum fero chalybeato; imò, refidente morbo, in inteftinis vomitorio ex iure non admodum pingui cum oximel. idem præftandum; ficuti, me iudice, prodeffet mifcere fyr. rof. fol. decoc. tamarind. fed de his infra de dyfenteria: At fi refpiciant pituitam, cõmendo fpec. hieræ fimp. Gal. à quibus fuperbibatur mel. rof. fol. Ad præparandum humorem mordacem accipiatur decoc. cicoreac. endiuiæ, acetofæ, & hordei; humor autem pituitofus fic paratur fyr. de mentha, de beton. & mel rofatum fimpl. decoc. etiam aliquod ex fimilibus laudatur, & inter cætera diatrionpipereon, fiq; materia in remotis, ac penitioribus fedibus reftagnet, extollo fyr. de duabus, vel de quinq; radicibus, de calam. de ftœchade, & diacalam. Quò ad euacuantia, in affueto vomitoria in caufa frigida funt accommodata, fin minus fiat aqua Tetutiana cum melle rof. fol. vel cum pilul. maftichinis, de tribus cum rhabarb. addito pauxillo pilul. alephangin: Quòd fi materia rueret ex fe in vias vrinæ, imperanda diuretica, quorum principalis eft puluis dauci Cretici, fœniculi, anifi, petrofelini ex iure datus; fi verò per fudores erumperet, poft propinata diuretica per horam fricetur, vel inungatur corpus oleis, iam notis: Quòd fi adfit vlcerofa difpofitio, euacuandum, vt in vlcere ventriculi, & infra de dyfenteria, nulla tamen ratione aqua Tetutiana eft prætermittenda: In prouentu autem humoris mordacis abfq; vlcere arridet rhabarb. cum fyr. rof. fol. & de communibus ad inftitutum haud amplius. Pofteriora, fcilicet propria, vel debentur intemperiei frigidæ, in qua conueniunt, quæ pro frigida ventriculi intemperie fuerunt recenfita, vel eidem coniunctæ cum vlcerofa difpofitione, tunc

Humorem mordacem præparantia.

Euacuantia.

Peculiaria.

℞. *Decoc. Alicæ ℥. iiij.*
Succi Plantag. ℥. ij.
M. quod efficacius euadet additis decoc. rofis, fumachijs, myrto, & cæteris huius cenfus.

In qualitate venefica. Vbi autem venefica, atq; recondita qualitas hunc morbum caufaret, non abhorrerem ab antidotis magnis; quæ cicatrici debentur funt huius generis

℞. *Oximel. Scyll.* } *an. ℥. ij.*
Mell. Rof. antiqui }
Syr. de Rofis ficcis, } *an. ℥. i.*
de Glycyrrhiza, feu Althea }
M. pro tribus vicibus.

In cicatrice. Vel ℞. *Spec. Diatrionpip. ℈. ij.*
Conferu. pulu. Altheæ ℈. ſ.
M. & cum myua Cyton. f. b.

Vel

Vel ℞. *Spec. Diatrionpip.* ʒ. *i.*
Confer. Maluar. ʒ. *iij.*
Succi Cyton. ʒ. *ii.*
Oximel. Scyllini, } *an.* ℥. *ſ.*
Mel. Roſ.

M. & reformetur confer. cuius doſis ad ʒ. *ii. à quibus tamen parum ptiſana, vel lactis ſemin. melon. ſuperbibendum.*

Medicamenta ſymptomatis,malo inſurgente ex vitio expultricis,ſunt aſtringentia in præcedenti capite deſcripta, præferuntur tamen myua cyton. ſimpl. ſacchar. roſ. cum carabe, ius Perdicis repletæ cera virgine, adipe Hyrci, Veruecis, cyton. meſpillis, & in aqua chalybeata fabrefactum; vrgente neceſſitate ad opiata deueniendum, vti ad mithridatum cum decoc. balauſtiorum, ad confection. Paulinam 7. de medic. Loc. 5. deſcriptam, ex aq. plantag. ad magnitudinem fabæ, cum guttis nouem aceti; at in læſione retentricis,non diſcederem ab vſu granorum,maſtichis, thuris, ſyrupi de mentha, de abſynt. de myua aromat. item à pulu. nucum cupreſſi, cornu Cerui vſti loti, & dati ex vino auſtero; præterea à cyton. cum pipere albo, theriaca, & athanaſia antiquiores mihi ſummoperè placent; in prouentu humorum excrementitiorum nil præſtantius confec. Aſclep. *Attalica* vocata, quæ Medicamēta ſymptomatis.

℞. *Croci,* } *an.* ʒ. *ii.*
Nardi
Semin. Hyoſcyami ʒ. *i.*
Aloes, } *an.* ℥. *i.*
Balauſt.
Tragac.
Piper. albi,
Acaciæ,
Rapont.
Rhois Syriaci culinarii

In prouentu materiæ excrementitię.

M. & excipiantur ſucco roſ. coctarum in vino auſtero; doſis ʒ. *ſ. per vice, cum vino nigro auſtero.*

A proprietate in lienteria valet pulu. pudendi Tauri, aut Cerui. Externè, læſa expultrice, foueatur ventriculus, & abdomen decoc. florum lambruſcæ, roſ. rub. balauſt. malicorij, abſinthij, vel menthæ in vino nigro auſtero confecto; item cerato ex ſantalis, maſtiche, roſis, ſucco roſ. exceptis, cera, pice, & oleo mellino compoſito; læſa autem retentrice fotus ſiccus conuenit,ex abſinthio, mentha, caryoph. nucibus cupreſſi contuſis, & aſperſis vino auſtero, ex quibus decoctis vt ſupra, fotus redditur humidus. Ceratum fit ex maſtiche, laudano cum pulu. caryoph. nucum cupreſſi, cera, pice, & ol. nardino. His haud conferentibus, in omni cauſa proſunt ſinapiſmata, & dropaciſma. Præcipua in Lienteria. Externa.

Victus in vitio expultricis, materia acri, & mordaci refrigerans ſit, & attemperans, vt ſupra; in retentrice violata calefaciens, & ſiccans aromatibus refertus; ſi adfuerit cicatrix, adde cibarijs ſemin. ſinap. allia, cæpas, & aromata. Potus in cauſa frigida ſit vini rubri ſubaſtringentis, mediocrium virium; in calida, febre, & colluuie humorum mordacium,vini granatorum aq. chalybeata,vel aurata diluti, abſente febre vini aquoſi, auſteri; & hæc de Cœliaca affectione, & Lienteria. Victus ratio.

CAPVT QVARTVM.

De Diarrhœa.

Fluxus ſanguinei cauſæ.

QVoniam Diarrhœa oritur vitio totius, hepatis, ventriculi, & lienis, iccircò præſidia quærenda ex tractatu fluxus in genere, & propterea eædem materiæ Medicæ, ſiue Chirurgicæ, ſiue Pharmaceuticæ. Noto tamen circa communia, vt in exuberantia materiæ, tàm calidæ, quàm frigidæ, anteponenda

Obſeruāda. præparantia, quæ, ſicuti & purgantia, non enumeramus, quia dictis patent, vtraq; tamen roborare debent, & quò fieri poteſt ſub forma ſolida. Animaduerto circa propria, & præcipuè aſtringentia, in cauſa calida hoc mihi familiare eſſe

Claudino familiaria in Diarrhœa calida.

℞. *Baccar. Myrti,*
Spodii,
Sumach.
Santal. omnium,
Gummi Arabici } *an. ʒ. i. ſ.*
Oſſium Myrob. omnium Aſſat. ʒ. vii.
Coriandri prap. vſti ʒ. ſ.
Semin. Acetoſæ,
Plantag.
Roſar. } *an. ʒ. i.*

M. & pulu. omnia ſubt. deinde infunde in ſucco plantag. agreſta, & acetoſa per diem mox ſiccentur, & poſtea cum myna cyton. f. confectio, cuius doſis ʒ. iii. ex aqua, aut ſucco aſtringente propinanda.

Vel ℞. *Succi Cyton. lib. ſ.*
Succi Endiuia,
Acet. } *an. ℥. iii.*
Semin. Acetoſæ,
Plantag. } *an. ʒ. ii.*
Corall. rub.
Semin. Roſ. rub. } *an. ʒ. i.*
Aq. Plantag. ℥. iiii.

M. & bull. ad tertias, deinde f. colat. cum forti expreſſ. adde ſacchari q. ſ. & f. ſyr. cuius doſis ℥. ii. mane, & veſperi exhibenda ante cibum.

In eadem frigida.

Deſcriptio hæc legi poteſt apud Victorium. In cauſa frigida

℞. *Ligni Aloes,*
Spicæ,
Galliæ Muſchatæ,
Cyperi,
Calam. aromat. } *an. ʒ. i.*
Cymini per diem in aceto infuſi, deinde toſti,
Semin. Porri vſti } *an. ʒ. ij. ſ.*
Naſturtij toſti ʒ. i.
Bacchar. Myrti ℥. i.

Balaust.
Conchularum vstarum,
Thuris,
Fructus lentisci } *an.* ʒ. *i.*
Ameos ʒ. *i. s.*

M. & pulu. omnia deinde infund. per diem in vino nigro austero; mox siccentur; ac tandem cum myua cyton. aromat. f. confectio, cuius dosis ʒ. *ij.*

Cæterùm in Diarrhœa, quando humores liquidi fluant infusum cornu Cerui vsti omnibus præferunt, vt quòd in omni causa tutò vsurpatur; externa, ex dictis, plurima esse possunt, vbi tamen Diarrhœa ab affecto ventriculo pendet, vnum ad instar omnium est ceratum mastiches, cui in intemperie calida adduntur spec. confec. trium santal. in frigida spec. aromat. rosſ. vel caryophyl. Cætera ad victus etiam rationem attinentia, ex præcedentibus summè capitibus; de Diarrhœa enim hactenus. Externa.

CAPVT QVINTVM.

De Dysenteria, seu Fluxu Alui Sanguinolento, & Tenesmo.

ALui Fluxus sanguinolentus intestinorum læsam sequitur retentricem, & à morbis in mala compositione prouenit, nempe à diapedesi ex resudatione, ab immodica tunicarum raritate prodeunte; vel ab anastomasi ex apertione nimia orificiorum earundem venarum suborta, qui morbi, sicuti prior densans, ita posterior angustans, & astringens expostulant; vel à morbis in soluta vnitate eadem causatur læsio, qui in vnam refunduntur diæresim suffectam vulneribus, ruptionibus, contusionibus, & abrasionibus, licet hic tantùm posterior modus in præsenti locum habeat, & propterea vniens, ac sarcoticum requiritur. Cæterùm vbi exulceratio residet in intestinis, intestinalis appellata, Dysenteria progignitur; vbi autē in intestino recto fit Tenesmus, sub quo, præter sanguineam excretionem, assidua egerendi cupiditate ægri tentantur. Verùm enim verò istorum morborum causæ, peculiares habent indicationes, sanguis enim serosus, frigidus, & aquosus similis loturæ carnium, in diapedesi, à qua nascitur fluxus *Hepaticus* nuncupatus, euacuandus, & ad renes deriuandus, heparq; non valens serum à sanguine, ob frigiditatem segregare, calefaciendum; & si frigiditas obstructionibus foueatur, attenuare, & detergere oportet, sanguis verò copiosus, acris, siue biliosus, siue ater, & mordax in anastomasi minuendus, & attemperandus; & quoniam copia ex iecore calido, & humido, à cibis copiosioribus, & boni succi dependet, sicuti colligitur ob suppressam euacuationem, vti per vterum, hæmorrhoides, & nares, iccircò docemur iecur refrigerandum, & siccandum, cibum minuendum, consuetamq; euacuationem prouocandam legibus alibi promulgatis; pariter acris euadit ob iecur feruidum multam bilem generans, vitio cistis fellis, vbi coaceruatus plus iustò longa mora efferuescit, & acris redditur, moratur autem ex constipatione partium, obstructione vasorum, & ex imbecillitate attractricis; quare oportet iecur refrigerare, & deobstruere vnà cum vesica fellea remedijs suis locis exaratis, venarumq; imbecillitas roborantibus amouenda, constipatio aperientibus, rarefacientibus, ac fundentibus tollenda, vt sæpè, & maximè supra de febribus docuimus.

Fluxus sanguinei causæ.

Idem à soluta pēdens vnitate intestinorumq; exulceratio.

Indicationes peculiares.

Cæterùm in diæresi, & abrasione intestinorum, meritò cuius vera Dysenteria succrescit, tria humorum genera perpendenda, à quibus tres procreantur Dysenteriæ gradus, nam vel fit à materia abradente, vti à bile flaua, atra, pituita salsa, sanguine acri, &

Dysenteriæ verę triplex læsio.

& ſanie in abſceſſu aliquo genita, & ſic primus oritur gradus; ſecundus prouenit à materia diſtendente, vt à flatu copioſo, quòd accidit in Teneſmo notho; tertius fit à pituita acri, viſcida, & hærente: Materiæ ergo iſtæ, vt copioſæ, minuendæ, & euacuandæ; vt qualitate peccantes, alterandæ; vt motu lædentes, retrahendæ per modum deriuationis, reuulſionis, interceptionis, ſiq; adiungatur dolor, anodynis agendum, emplaſticis, & frigidis ad correctionem aſſiduæ egerendi cupiditatis. Tandem vlcus ſordidum, detergendum, cauum carne replendum, & agglutinandum, poſtremòq; virtus moderatè calidis, alimentalibus, & proportionem inteſtinorum fouentibus ſeruanda.

Chirurgica præſidia circa ſãg. miſſ.

Ad curationem conuerſi Chirurgiam perpendentes decernimus in diapedeſi nullam moliendam ſectionē venæ; in anaſtomaſi verò, luxuriante ſanguine, conuenit, ſicuti & in acredine ſanguinis, in illa copioſè educendus, in hac verò admodum diminutè detrahendus; in diæreſi quoq; vbi ſanguis acer exiſtat, & inflammatio præſens, aperiatur vena, quòd continuò peragendum in prima viſitatione, ne virium (vt ſolet) ſuperueniat languor, & ad moliendam cum euacuatione reuulſionem eligatur vena cubiti, cùm dextri, tùm ſiniſtri, iuxta dolentis partis rectitudinem, quinimò, vt maior virium habeatur ratio, vena in manu poteſt aperiri, ſicuti modò vena tali, modò hæmorrhoides; vbi illarum cæcitate, vel vteri ſuppreſſa euacuatione malum incurrat, copia ſanguinis melius per vices, quàm tota ſimul educitur, ſic enim vires doloribus, ac vigilijs fatigatæ cautius conſeruantur, & maior habetur reuulſio; ſiq; vires ſectionem venæ non admitterent, ſuperioribus partibus cucurbitulæ, & hirudines admoueantur; quemadmodum ad reuellendum ibidem frictiones, & ligaturæ apponuntur, ſicuti ad craſſefaciendum ſanguinem, & ad motum illius compeſcendum lotiones, non modò ſuperioribus, ſed & inferioribus applicitæ extolluntur, ſiue à cubitu, ſiue à genu infra, retrahenda tamen prius reuulſione, ceu deriuatione materia morbifica; lotio ſic paranda.

Viribus exiſten. debilibus quid ſubſtituēdū.

Lotiones.

℞. *Myrtillorum,*
Balauſt.
Malicorii,
Hypociſt.
Gallar.
Fol. Meſpil.
Sorbor.
Cyton.
Plantag.
Portul. } *an. m. i.*

M. & bull. in ſ. q. vini nigri auſteri, aut aceti fortiſſimi ad tertias, poſtea f. ablutio ante cibum, & vbi folia illa non haberentur, ſubſtituantur ſemin. aſtringentia.

Secundò ſic poſſumus machinari lotionem

℞. *Scoriæ ferri præp. lib. ii.*
Aceti acerrimi chalybeati q. ſ.

f. decoc. ad tertias, & in defectu ſcoria ferri accipiatur limatura chalybis præp. in aceto, & loco aceti aq. chalybeata, vel ferrata.

Aq. chalybeatæ præparatio.

Animaduertite verò aquam chalybeatam præparari cum aqua pluuiali, aut cyſternæ, quia non nihil aſtringentis obtinet, quibus lotionibus minus ægrum fatigabimus, ſi manus, & pedes tantùm illis immergat, detinendo per medietatem horæ: Cucurbitulæ ſiccæ hypocondrijs admotæ ad materiæ fluentis reuulſionem conducunt.

Medicam. cauſarũ, impedimentorumq;

Medicamenta ad morbos, cauſas, & impedimenta diriguntur; in diapedeſi ergo ratione cauſæ materiam ſeroſam, & iecur calefacere debent, ratione morbi denſare Euacuantia ſunt diuretica; quare

℞. *Pulu.*

℞. *Puluer. radic. Rubiæ tinctor. ℈. ii.*
Decoc. Scolopendriæ ℥. viii.
M. pro vna vice.

Vel ℞. *Pulu. Fœnic.*
Origani Orient.
Semin. Asparagi,
Citrach,
Milii solis } *an. gr. viii.*
Iuris Cicer. rub. ℥. viii.
M.

Vel ℞. *Spec. elec. Iustini ʒ. i.*
Iuris eiusdem ℥. viii.
M.

Laudantur trochisci de amygd. amaris Tralliani, pro iecore — Trochisci Tralliani pro iecore.

℞. *Semin. Anisi,*
Apii,
Amygd. amar.
Absinthii,
Gummi } *an. ʒ. ß.*
M. & cum aq. q. s. formentur trochisci, quorum dosis est ʒ. i. ex aqua simpl. vel cichor. vel agrimonii, vel citrach.

Decoc. guaiaci, & sassafras idem præstat, mihi tamen ex vsu magis est illorum extractum; probatur etiam elec. cyphoides, trochisci cyphei, de absinthio, de eupatorio, de rhabarb. vtraq; antidotus magna antiqua, diagalanga, quibus cum fructu additur aliquid hepatis Lupi præp.

Vel ℞. *Trochis. de Absinthio ʒ. i.*
Hepatis Lupi præp. ℈. i.
M. & cum syr. de absinthio f. b.

Mihi est familiariare, quod

℞. *Pulu. vel extrac. sassafras ʒ. ii.* — Vsitatiora.
Spec. Dialaccæ, vel Diacurcumæ ʒ. iii.
Rhapontici ʒ. i.
Hepatis Lupi præp. ʒ. ß.
M. & cum syr. de absinthio f. elec. cuius dosis erit ad ʒ. ii.

Pro densandis verò tunicis vasorum plurimum tribuo vino mastichis, & thuris ad plures dies, siue huic medicamento

℞. *Pulu. Nucum Cupressi ℈. i.* — Tunicas vasorum densantia.
Vini austeri Verbasco medicati lib. ß.
M. pro vna vice.

Cly-

Clyster etiam similis potest inijci

℞. *Vini nigri austeri lib. ij.*
Verbasci m. i.
Nucum Cupressi nu. vi.
Bull. ad tertias; Colati

℞. ℥. *x.*
Puluer. Mastichis,
Thuris,
Cornu Cerui vsti } *an.* ʒ. *i.*
M. pro clystere.

Externa: Extra abdomen fouendum vino medicato, vt dictum est, vel inungendum ol. mastichino cum pulu. traditis: In anastomasi, sanguini consulentibus, occurrendum caliditati alterantibus, acredini euacuantibus, vt in diæresi, & motui retrahentibus, & intercipientibus; pro euacuatione præstant myrobal. citrini, tamarindi, rhabarb. in liquore astringenti; pro alteratione verò serum chalybeatum cum succo endiuiæ, vel sonchi, vel cichorei; item succus cichor. depur. cum vino cyton.

In sang. anastomasi.

Vel ℞. *Succi Endiu. depur.* ℥. *iij.*
Pulu. Coral. rub. ℈. *ſ.*
Rof. rub. ℈. *i.*
M. pro vna vice.

His præferuntur thermæ frigidæ, vt Lucenses, Caldarianæ, Porrectanæ veteres, & B. V. dosis in principio est lib. ij. ascendendum autem ad vj. siq; caliditati acredo innasceretur, cogitandum de lacte Caprino, vel Ouino exhibendo, quod prius chalybeandum, postea medicandum pulu. mastich. cornu Cerui vsti, & corall. rub. quæ omnia, præcipuè thermæ euacuationem materiæ, & robur ventriculi supponunt, cuius causa magis conducunt Porrectanæ, alijs autem adhibitis, roborantia ventriculo admouenda; clysteribus etiam sic inijciuntur.

℞. *Seri Chalyb. vel aq. B. V. lib. ſ.*
Succi Plantag. vel Centinodiæ, vel Bursæ Pastoris ℥. *ij.*
Pulu. Rof. ʒ. *ij.*
Vini nigri stiptici ℥. *ii.*
M. f. clyster.

Vel ℞. *Vini Cyton.* ℥. *vii.*
Vini nigri austeri ℥. *iii.*
M. pro clysteri.

Loco vini cyton. substitui potest vinum prunellorum, sorborum, & in maxima acredine clysteres componuntur ex lacte: Extrinsecè conueniunt astringentia vomitui adiudicata; cæterùm hæc calori, & acredini sanguinis adscripta, motui eiusdem conferunt, & lota astringunt. In diæresi, ceu abrasione intestinorum remouenda impedimenta, & vlcus sanandum. Impedimenta sunt communia, & propria; communia sunt materia morbifica, dolor, & sanguis fluens. Materia, aut flatus est, aut minera; flatus discutiendus iure decoc. coriand. præp. siq; non adsit insignis calor anisorum; soleo ipse

In diæresi.

vti

vti feliciter vino cyton. decoc. ligni aloes, anisor. vel cinnamomi, & his non conferentibus ol. anisorum, & fœnic. aq. stillat. cinnamomi in modica tamen quantitate, & ex iure: Minera tollenda diacath. & michleta. Exterius foueatur abdomen vino calido astringenti, postea inspergatur pulu. cymini, vel aliorum flatus dissipantium, vstorum tamen, quibus mastiches iniungendus; at si materia sit humor aliquis, euacuandus per aluum, præparandus, retrahendus, & alterandus. Euacuantia à principio adhibenda, vbi materia resideat in caua iecoris parte mesaraicis venis, liene, & intestinis; ad biliosam ergo

Externa pro abdomine fouendo.

℞. *Elec. succi Ros.* ℥. *ij.*
Seri Chalyb. lib. ii.
M.

Vel ℞. *Syr. Ros. sol.* ℥. *iiii.*
Decoc. Myrob. Citrin. q. s.
M. & f. p.

Vel ℞. *Diaprun. lenit.* ℥. *vi.*
Pulpæ Tamarind. ℥. *s.*
M. & f. b.

Quòd si materia, atq; vlcus existat in crassis, & non in gracilibus intestinis, vt non liceat quid per os exhibere fiat clyster.

Materia in crassis intestinis existente.

℞. *Diaprun. lenit.* ℥. *vi.*
Sacchari rubri ℥. *i. s.*
Ol. Ros. omph. }
Syr. Ros. sol. } *an.* ℥. *iii.*
Cremoris hordei, vel alicæ, vel seri lactis, vel aq. hordei lib. s.
Ouum integrum detracto cortice
M. pro clystere.

Ad materiam pituitosam

In materia pituitosa.

℞. *Mell. Ros. sol.* ℥. *iiii.*
Decoc. Myrobal. chebul. f. in sero, vel aq. hordei an. q. s.
M. & f. p.

Vel ℞. *Diacath.* ℥. *i.*
Michletæ ℥. *iii.*
M. & f. b.

Quod remedium conducit ad eductionem humorum æterogeneorum; pro clystere

Clyster in materia æterogenea.

℞. *Diacath.* ℥. *vi.*
Mell. Viol. sol. vel simpl. }
Ol. Ros. compl. } *an.* ℥. *iii.*
Vitel. oui nu. i.
Sacch. rub. ℥. *i. s.*
Decoc. furfur. Pariet. Betæ, vel Ptisanæ hordei lib. s.
M. pro clystere.

In eadem atrabilari.

Ad materiam atrabilarem

℞. *Syr. Viol. sol. ℥. v.*
Decoc. Myrobal. Indor. f. in sero lac. q. s.
M. & f. p.

Vel ℞. *Elec. lenit. ℥. i.*
Diaseb. lenit. ʒ. iii.
M. f. b.

Vel ℞. *Elec. lenit. ʒ. vi.*
Mell. Viol. simpl. vel sol. ℥. iii.
Ol. Viol. }
Ros. } *an. ℥. i. s.*
Sacch. rub. }
Decoc. Viol. Malu. & postulante vsu, Senæ, aut Ptis. hordei lib. s.
M. & cum vitello oui f. clyster.

Illud tamen haud vos ignorare cupio, scilicet in omni materia, vbi adest humor crassus, & lentus summoperè conferre aq. Tetutianam; post hæc euacuantia retrahentia hoc in casu proficua sunt, & ex alibi habitis nota: Materia vltra iecur, prius præparanda simul corroborando, deinde purganda; præparat ergo flauam bilem ius medicatum cum cichor. endiu. soncho, acetosa, hordeo, rosis, plantag. & portulaca, ius, si quale describetur ad uictus rationem; pituitam verò ius in quo ebull. beton. mentha, hordeum, & cichoreacea; humorem atrum præparat ius alteratum cum borrag. buglosso, hordeo, passulis, viol. & cichoreaceis; syr. non propono, quoniam timeo caliditatem, cui dulcia nocent, pro attemperatione addite, ziziphas, sebesten, liquiritiam, passulas, maluas, altheam, quinimò aliquando ad lac licet deuenire, quod paretur, vt supra: Ventriculo imbecillo corroboretur arom. ros. spec. sine mosco, & ambra, præparatis humoribus, turbandi euacuantibus iam descriptis, siq; valentiora desiderantur, laudo in materia biliosa rhabar. immatur. cum tamarindis, vel maturum præparatum, vt supra de fluxu alui, in communi, tàm in bolo, quàm potu; in pituitæ salsæ prouentu

Humores præparantia citra iecur.

Purgantia salsam pituitam.

℞. *Rhabar. vt supra præpar.* }
Agar. Trochisc. } *an. ʒ. s.*
Sacch. Ros. ℥. s.
M. & cum succo ros. f. b.

Vel ℞. *Agar. Trochisc. ℈. i.*
Infund. in vino cyton. colato, & expresso adde
Rhabarb. immat. ℈. ii. s.
& cum decoc. Myrobal. Chebul. f. p. b.

Exuberante materia atrabilari

Atrabilarem educens.

℞. *Rer. cord. p. i.*
Myrob. Indor. ℥. s.
Senæ ʒ. ii.
M. & f. decoc. in sero, cum col. postea solue syr. viol. sol. ℥. iii. & f. p.

Vel

Vel ℞. *Pulu. Senæ ʒ. i.*
Infund. per noctem, & diem in vino cyton. deinde siccetur;
Sacch. Rof. ℥. ſ.
M. & f. b.

Retrahentia materiei fluenti debita his ſufficiuntur: Retrahunt ergo per modum reuulſionis hydrotica, & vomitoria; illa ad materiam in toto reſtagnantem; hæc ad eam, quæ in ventriculo; in genere reuellentium numeratur fotus aquæ actu calidæ manibus admotus, & errhina, ſi materia à capite fluat, nec non & ceratum capiti appoſitum; retrahunt verò materiam in gibba iecoris ſituatam diuretica, quæ frigida eſſe decet quare Retrahētia. Diuretica.

℞. *Aq. Graminis,*
Quatuor ſemin. mai. frigid. } *an. ℥. iiii.*
Lact. ſem. Mel. ℥. ij.
M. pro vna vice.

Vel ℞. *Semin. Coton. p. ii.*
Contund. & bull. in iure, colati, & expreſſi

℞. *q. ſ.*
Lac. ſemin. Melon. ℥. vi. vel viii.
M.

Item

℞. *Seri, vel aq. Ther. dictarum q. ſ.*
Lac. ſemin. Mel. lib. ſ.
M.

Vel ℞. *Lac. Aſinini ℥. iij.*
Lac. ſemin. Mel. ℥. v. vel vi.
M.

Vel ℞. *Aqua Gramin. lib. ſ.*
Syr. de Glycyrrhiza, vel Hibiſco ℥. i. ſ.
M.

Intercipientia, ſanguinis præcipuè rationem habent, & ſunt incraſſantia, & aſtringentia ſupra ad fluxum in communi præſcripta, nec non & ea, quæ aſſumpta vlcus agglutinant; noto tamen aſtringentia exteriora vim habere repellendi. Alterantia viſcera dictos aggenerantia humores ſunt frigida, & dictis patentia; animaduerto tamen, gratia capitis, mirificè prodeſſe ablutionem eiuſdem cum aq. tepida, vel illitionem cum ol. roſ. gratia iecoris præſtant, quæ ad ſanguinem calidiorem adduximus, quæ & in capite calefacto non improbantur: Extra non eſt dimittenda perfuſio iecoris cum ſuccis cichorij, endiu. epat. cum aceto, & ſantalis, vel illitio cum vnguento roſ. in frig. Gal. & ſantalino. Veniamus ad anodyna, quæ, licet calida, & tenuis ſubſtantiæ, non improbantur, quia laxant; quæ autem ſum expertus referam, & maximè duo, quæ licet non ſint vera anodyna, ſemper tamen profuere; primum eſt inunctio cum ol. hyperici; ſecundum eſt vrtica lapillis contuſa, calefacta, & abdomini applicita, anodyna viſcida, & frigida vel aſſumuntur, vel inijciuntur, vel admouentur; in genere aſſumendorum ſunt quæ adhibenda, vbi materia ſtabulatur in inteſtinis ſuperioribus, & ſi fuerint emplaſtica primò ſe offert cremor alicæ coctæ, & liquatæ in iure Caſtrati, vel Arietis, Intercipientia. Anodyna duo vtiliſſima. Eadem viſcida, & frigida.

tis, & quò ius erit pinguius, magis proficiet. Ad idem faciunt iura inteſtinorum brutorum, Teſtudinis, Anguillæ, Cochlearum, quibus paratur cremor hordei; quinimò conducit illis incoquere maluam, & altheam, mihiq; arridet, dolore vrgente, adhibere ol. amygd. dulc. ſine igne confectum ad ℥. ij. vel iij. cum aliquo pulu. aſtringenti, vt corall. rub. plantago cum fructu his iuribus incoquitur, vt & mucilag. vti, & lacte chalyb. Inijciendi ſunt clyſteres pro materia inteſtinorum inferiorum, qui, vt diù retineantur, non tranſcendant libram, ſenſimq; ac repetitis vicibus, & minus quàm tepida inijciantur.

℞. *Iuris Inteſtini Bonis ℥. viii.*
Saui Hyrcini, vel Caprini, vt diutius hærentis, & facilius concreſcentis ℥. ii.
Ouum integrum nu. i.
M. & f. clyſter.

Iura pro clyſterib. parãdis vtiliora. Iura omnia poſſunt vſurpari, plurimum tamen laudis impertior ei, quod ex capite & pedibus Veruecis, & Arietis; loco ſæui ſubſtitui poteſt pinguedo Veruecina, Anſerina, Gallinacea, Suilla, & butyrum; ſecundò

℞. *Cremor. Hord. cocti in aliquo iure ſupradictorum lib. ſ.*
Mucilag. ſemin. Malu. }
Cyton. } *an. ℥. i.*
Pſyllii }
M. & cum ouo f. clyſter.

Tertiò

℞. *Lac. Vaccini lapideati, vel chalybeati lib. ſ.*
Succi Plantag. vel Portul. vel Sanguinariæ, vel Equiſetti ℥. ii.
Ol. Roſ. }
Pingued. Veru. } *an. ℥. i.*
Tragacanth. in aq. Plantag. diſſol. ʒ. ii.
M. & cum ouo f. clyſt.

Quartò

℞. *Butyri ℥. x.*
Sanguin. Dracon. ʒ. ii.
M. pro clyſtere.

Quintò

℞. *Album. ouor. ℥. x.*
Pulu. Meliloti ʒ. ii.
M. pro eodem.

Topica pro abdomine. Tandem abdomini admouenda omenta Veruecis, Suis, & Hœdi calefacta in ol. roſ. compl. deinde in roſ. omph. ſimpl. vel lumbricato, vel mellino, & myrtino, aſpergendo ea pulu. verbaſci, cymini vſti, altheæ, flor. anethi, chamæm. nec non maſtichis, & nucum cupreſſi, vel trochiſ. de carabe; placentæ ex vitellis ouorum in ijſdem parantur, & eodem puluere inſperguntur; ad idem facit vnguentum roſ.

Vel ℞. *Ol. Roſ. ℥. i. ſ.*
Adipis Hyrcini, vel Caprini, }
Olei Chamam. } *an. ℥. i.*
Oua integra nu. ii.
Olei Maſtichini ℥. ſ.
Trochiſ. de Carabe ℈. iiii.
M. & cum cera lota in vino auſtero f. vng.

Vel

Vel ℞. *Seui Hyrcini ʒ. vi.*
Sang. Dracon. ℈. i.
Ol. Mastich. } *an. ℥. ſ.*
Cyton.
Butyri
M. & f. illitio totius ventris,

Sub forma fotus, ol. hæc etiam adhibentur;

Vel ℞. *Decoc. Verbaſci*
Malu.
Hordei torrefacti
Alicæ
Cymini vſti
Flor. Chamam. lib. vi.
Seui Hyrcini ℥. iii.
Ol. Maſtich. ℥. iiij.
Myrti ℥. ii.
M. pro fotu cum ſpongijs apponendo.

Emplastrum diaphinicon idem præstat; anodyna frigida ſunt narcotica, non niſi in vrgentiſſimis doloribus vſurpanda, dum vires ea admittant per os datur theriaca rec. philonium vtrumq; requies Nicol. **Anodyna narcotica cautè vſurpanda.**

℞. *Cytinorum, ceu fol. Spicæ Ægypt.* } *an. ʒ. vi.*
Balauſt.
Hypociſ.
Acaciæ
Licij, } *an. ℥. ſ.*
Rapont.
Opij
Myrrhæ ʒ. ij.
M. & cum decoc. baccar. myrti f. paſtil. quorum detur ℈. i. ex decoc. roſ. vel myrti, vel aq. frig.

Item

℞. *Balauſt.* } *an. ℥. ſ.*
Acaciæ,
Hypociſt.
Opii,
Rhois,
Thuris,
Myrrhæ,
Croci,
Gallæ,
Licii,
Aloes,
Rapont.
Bacchar. myrti nigrar.
Malicorii
M. & excipiantur vino Italico: Doſis eſt ʒ. ſ. ex aqua, præſente febre, ſecus ex vino.

Vel

Vel ℞. *Semin. Hyoscyami,*
Opii,
Anisi,
Styrac. } *an.* ℥. *s.*

Croci,
Opii } *an.* ʒ. *iii.*
Castor. ʒ. *ii.*

M. & f. catapotia magnitudinis fabæ Ægypt. & exhibeatur cum duobus cyathis aq.

Ad hoc facit medicamen. misterium vocatum, quod

℞. *Croci,*
Costi,
Castor.
Asari,
Semin. Hyoscyami,
Opii,
Styracis } *an.* ʒ. *i.*
Vel semin. Hyoscyami ʒ. *s.*
& excipiatur cum melle, ac præbeatur ad fabæ magnitudinem.

Vsus prædictorum. Hûc pertinent confec. Paulina, & trochis. de carabe cum opio, dantur hora somni ad mulciendum dolorem, & conciliandum somnum; vbi morbus est in inferioribus intestinis

Si morbus in inferioribus resideat intestinis.

℞. *Capit. Papau. albi nu. x. vel semin. Hyoscyami* ʒ. *i. s.*
Cortic. Mandrag. ℥. *s.*
Flor. Aneth.
Chamæm.
Nymphea } *an. p. i.*

Bull. in duab. part. iur. intest. & vna vini austeri; colati ℞. *q. s. pro clystere.*

Vel ℞. *Iuris prædicti q. s.*
Opij gr. iiii.
Croci, & Castor. gr. v. vel medicamenti opiati ex propositis ʒ. *i. s.*
M. & f. clyster.

Vel ℞. *Eiusd. Iuris lib. s.*
Succi lactucæ ℥. *iii.*
Lac. semin. Papau. albi ℥. *i.*
M. & f. clyster.

Ab istorum administratione, pro tollenda impressa frigiditate abluenda, intestina clyst. ex vino; exteriorum generi iniunge anodynis præscriptis narcotica aliqua ex enumeratis. Noto à proprietate conducere iaspidem gestatum. Ad dolorem in Tenesmo, siue conatu egerendi valet insessus factus ex decoc. verbasci, diptamni Cretici, caulium, adiecto butyro, & postulante vsu viij. capita papau. albi, vel fac cum eodem decoc. euaporationes, & in causa frigida parandum cum vino, vel machinandum cum corticibus pinearum in aceto, vel fiat cum melissa, & verbasco in aceto, & vino nigro austero stiptico; eleuatur quoq; fumus à lamina ferrea ignita aceto nigro aspersa, vel à pulu. corticum pinearum, vel terebenthina, vel resina, vel pice, vel colophonia, quæ carbonibus inijciuntur, aut

Ad dol. & conatũ egerendi in tenesmo.

℞. *Pulu.*

℞. *Pulu. Cortic. pinearum,*
Myrobal. omnium } *an. ℥. ſ.*
Flor. Verbaſci p. i.

M. & puluer. ſubt. deinde infund. per xxiv. horas in aceto, & vino nigro auſtero deinde cum reſina f. trochiſci ad eumdem vſum.

Sicuti & pulu. ſtercoris Aſinini in furno ſiccati ad idem iuuat; ad fouendum non diſcederem à decoc. myrobal. chebul. & verbaſci in vino nigro fabricati, aut ex ſolis flor. verbaſci;

Vel ℞. *Flor. Calendulæ m. ſ.*
Chamam.
Verbaſci } *an. m. i.*

Sacculus ad fouendum.

M. & f. ſacculus, qui calidus effectus in aqua ferventi, aut vino ſi cauſa ſit frigida podici admoueatur;

Vel ℞. *Meliſſæ m. ij.*
Verbaſci m. i.

Coquantur in aceto, & vino deinde ſuantur in ſacculo, & applicentur.

Iniectiones conflantur ex medicaminibus liquidis ſupradictis adiecto ſæuo Hyrcino, vel ex lacte, de quo noto, quòd vbi adeſt vlcus ſordidum, pro mulciendo dolore, eligendum eſſe Aſininum, vt quod deterſiua virtute ſorditiem expiat; inunguntur partes circumſitæ, potiſſimùm cauda ſæuo Hyrcino ſimplici, vel decoc. in pomo arantio acido; vel hac non conferente

Iniectiones, quæ ſint.

℞. *Ol. Roſ. ℥. i.*
Vitel. oui aſſor. n. ij.
Opij gr. iii.
M. & f. vng.

Suppoſita ex ſæuo Hyrcino ſolo, & cera, vel cum pulu. myrobal. vſtorum; ſiq; vrgeat dolor, adde modicum Philonij, vel Athan. vel ſimilis ad ℈. ſ. aut

Suppoſitoria.

℞. *Opii gr. iiii.*
Croci ℈. ſ.
Thuris ℈. i.

M. & cum vitello oui aſſo & ſæuo Hyrcino f. ſupoſit. cum elichnio in parte interna ad formam candelæ paratum; elichnium excedat longitudinem ſuppoſitorii, vt ad libitum extrahi queat, qui modus à Rhaſi f. præſcriptus

Sed ego ſoleo imperare, vt dum hæc peraguntur, quòd patiens ſedeat ſuper lignum quercus in cauſa calida, aut nucis, vel cupreſſi in frigida, calefaciendo ſemper lignum, & illiniendum cum reſina ex pinu.

Sed iam conuertamus ſermonem ad motum ſanguinis, & hæc ſunt incraſſantia, & aſtringentia, cùm citra ſtuporem, tùm cum ſtupore: Priora varia ſunt, primas tenet ſmarag. ad gr. vj. vel x. exhibitus ex vino cyton. præſente febre, aliàs ex vino nigro auſtero; eòdem facit ℨ. j. cornu Cerui vſti;

Motum ſãg. reſpicientia.

Vel

Vel ℞. *Thuris Masculi,* } *an.* ʒ. *ii.*
Mastichis
Boli Armenæ ʒ. *i.*
Corall. rub. } *an.* ʒ. *ſ.*
Cornu Cerui vsti
Lapidis hamat. vsti ℈. *ii.*
M. & pulu. omnia subt. deinde ʒ. *i. ſ. propinetur eodem modo.*

Pastilli. Pastillus Tralliani lib. 8. c. 8. descriptus hic legendus;

Vel ℞. *Trochisc. de Carabe,* } *an.* ʒ. *ii.*
de Spodio cum semin.
Suffuff. de granis myrti Mesüei in suo Antid. ʒ. *i. ſ.*
M. & cum succo cyton. f. pil. xxxi. & capiantur tres ante cibum.

Conserua. Vel ℞. *Diacornis,* } *an.* ʒ. *ſ.*
Diasorb.
Diacyton. sine spec.
M. & cum succo cyton. f. conserua cuius dosis ℥. *ſ. ante cibum ex aq. quercus.*

Vinum cyton. & aromatum cum cornu Cerui, corallis, mastiche summoperè prodest; siq; in ventriculo, & intestinis luxurietur pituita adde, lignum aloes, & semin. coriandr. præp.

Vel ℞. *Vini Cyton.* } *an. lib. ſ.*
rubri stiptici
Rhabarb. torrefacti ʒ. *i. ſ.*
Boli Armenæ ʒ. *ij.*
Coriandr. torrefac. ʒ. *iij.*
M. & bull. ad tertias, deinde dentur ℥. *ij. ante cibum.*

Ad idem facit ius Gallinæ antiquæ medicatũ cum verbasco, semin. plantag. acetosæ, portul. santalis, coriandr. præp. & pulpa cyton. ac vrgente necessitate acacia, & hypocistide;

Vel ℞. *Lactis Ouini chalyb.* ℥. *iiij.*
Iecoris Arietis, vel Bouis assati ℥. *i.*
M. pro vna vice ex decoc. verbasci.

In febre affectum concomitante. Si adsit febris, pulu. crystali datur ad gr. x. eodem modo, & mirificè intestina roborat.

Vel ℞. *Margar.* } *an.* ℈. *i.*
Corall.
Spodij, } *an.* ℈. *ſ.*
Rasuræ Eboris
Crystali ʒ. *ſ.*
Smaragdi, } *an. gr. v.*
Saphiri,
Granatæ
Fol. Auri n. vi.
Sacchar. rof. vel pulu. rof. ad pondus omnium.
M. & f. conserua cuius cochleare vnum ante cibum deuoretur.

Puluis ex lanugine rosar. syluest. idem præstat, nec non, & sanguis Hyrci siccatus, qui intestina roborat, sicuti & humanus siccatus, & ad ʒ. j. bibitus, ex vino nigro austero, vel puluis cymini, aut lapidis hæmatitis pictorum eadem ratione vsurpatus, proposita in cap. de vomitu, & fluxu alui in communi, ne actum agam, haud repeto; quibus ad sanitatem non conferentibus, ad opiata conuertendum, vt docuimus: Ad hoc idem faciunt clysteres ex decoc. myrob. succus orizæ, faris, & milij in sero chalybeato coctis cum hordeo torrefacto, quibus additur succus cyton. vel plantag. pulu. trochisc. de carabe, spodio, & terra sigillata;

Vel ℞. *Alb. Ouor.* ℥. ij.
Succi Plantag.
Aq. Brandul. si potest haberi, alias seri Chalyb. } *an.* ℥. iiij.
Ciner. Turtur.
Bol. Armen.
Gummi Arab. assi } *an.* ʒ. i. ʃ.

M. pro clyst. addendo parum aluminis in sero, vbi serum accipiatur, & ad robur intestinorum sanguis human. in furno siccati.

Extra sub eadem intentione apponitur emplastrum de Gallis, diaphinicon vocatum;

Vel ℞. *Ol. Mastich.*
Ros. Omph.
Cyton. } *an.* ℥. ʃ.
M. pro inungendo toto ventre.

Externa pro ventre.

Deinde aspergatur hic pul.

℞. *Bacch. Myrti assat.*
Malycor.
Balaust. } *an.* ʒ. ij.
Mastich.
Thuris,
Mucis musch.
Corall. rub. } *an.* ʒ. ʃ.
Hypocist.
Acaciæ } *an.* ℈. ii.
M. & pul. sub.

Vnguent. Victorij

Victorij vnguentum.

℞. *Trochis. de Carabe,*
de Terra sigill. } *an.* ʒ. iij.
Gall. Musch.
Pilul. Alephang. } *an.* ʒ. i. ʃ.
Corall. rub.
Semin. Ros.
Mastich.
Thuris } *an.* ʒ. i.

M. & pul. omnia subt. deinde infund. in aceto rubro per xxiv. horas, mox ad idem, vel ad Solem siccentur, iterum pulu. & additis

Ol. Cyton.
Ros. Omphac.
Mastich. } *an.* ℥. ii.
Cum cera alba q. s. f. vng.

Manus, & pedes detineantur in decoctis ad lotiones paratis. Sed iam me conuerto ad impedimenta propria curationi vlceris obuia; primum est stercus induratum, quod sanationi obest, dum vlcus est in intestino recto, ad quod moliendi clyst. qui

Impedimenta, quæ sint, & quomodo remouenda; primum.

℞. *Decoc. furfu. malu. f. in iure pingui intestin. lib. i.*
Sacch. rubr. ℥. i. ſ.
Butyri recent. ℥. ij.
Terebenth. Claræ ℥. i.
M. & cum vitel. oui f. clyster.

Per os assumuntur conser. prunor. Damascen. ante cibum per horam, ad ℥. vj. vel deuorantur pruna in iure, & vino cocto ebull. aut ius maluæ, ac brassicæ cum passulis, aut ℥. ſ. tartari albi cum sacchar. rubro. Secundum impedimentum est sordities vlceris, quæ detergenda; at si vlcus resideat in intestinis superioribus per assumenda; si in inferioribus per clysteres, & iniectiones, quæ etiam locum habent, licet non adsit sordities, sed materia tantùm excrementitia, per os ad detersionem diù zedoaria comeditur, vel ptisana ebibitur, aut decoc. hordei cum sacch. rubro, aut decoc. hordei, Cicer. nigr. furfur. cum melle rosⅰ. simpl. siue mulsa parata ex aq. hordei, lac etiam Asininum lapideatum, vel chalyb. cum sacch. simpl. vel rof. ad hoc facit mel simpl. vel rof. vel serum; cætera præcedit aqua Tetutij bibita per tres, vel iiij. dies, aut vrgente calore Aq. B.V. Vilensia, vel similis cum melle rof. sol. in primo ciatho, fortiora sunt suspecta, licet vlcus foret malignum. Clysteres sunt trium classium, primi sunt mitiores ex aq. hord. simpl. vel torrefacti cum sacchar. rubro, vel ex lacte, & sacch. vel ex decoc. hordei, furfu. lupin. fumariæ, parietariæ, orobi, amyg. amar. f. in aliqua ex thermis frigidis, cuius col. dissolue mel album, quod ebull. despumetur; & illius decoc. lib.j. inijcienda, vel fiant ex sero cum mel crudo, aut mel rof. simpl. vel ex mulsa, ceu vino mulso, secundi sunt fortes in vlcere putrido, & sanioso haud tamen d. pascente, malignoq; adhibendi, sicuti mites in minori, haudq; sanioso, putrido, vel corrosiuo machinamur, f. ex vino nigro austero, vel mulso cum aloe, vel ex decoc. prassij, gentianæ, aristolochiæ in thermis frigid. accommodato, cum melle tamen, vt supra; ad idem facit muria oliuarum, vrina, aq. Tetutiana, & cinis cauliculorum, ficus ex mulsa iniectus haud improbandus; tertij sunt fortiores in vlcere insigni, putrido, maligno, ac corrosiuo inijciendi, obuia tamen fit patientis natura delicata, eximius sensus, & malum restagnans in intestinis gracilibus, quibus adduntur opiata; fiant ergo ex trochis. de cartha combusta, vel ex trochis. andronis, passionis, qui etiam ad ʒ. j. ex aliquo de liquoribus dictis assumuntur, potissimè ex ptisana, ascendendo vsq; ad ʒ. iij.

Secundum.

Clysterium triplex genus.

Tertium impedimentum.

Tertium impedimentum est imminuta substantia, cuius medicamenta erunt sarcotica, ceu implentia, & siccantia: Per os ergo datur ius extremitatum Vituli, aut vinum stipticum cum pulu. mastic. sarcocollæ, boli Armenæ, consolidæ maioris, tragac. terræ sigil. cornu Cerui vsti, ac loti, horum ʒ. j. vel seorsim vel mixta vsurpanda, plurimum ualet sacch. rof. Per clysteres inijcitur cremor aliçæ cum iure Testudinum, Cochlearum, uel cum lacte, aut sero chalybeato; post hæc agglutinantia obuia fiunt, quæ pariter assumuntur, inijciuntur, admouentur: Assumuntur ea, quæ sanguinem fluentem sistunt, inter quæ laudo vinum nigrum austerum medicatum equiseto, & pilosella, cum gr. viij. lythargirij, & gr. ij. camphoræ; item decoc. malorum punicorum integrorum, & cyton. quod præsente febre, aqua chalybeata; absente, vino nigro austero instituendum; paratur & puluis ex æquis portionibus sanguin. dracon. in lacrymis, lapidis hæmatitis, & sumachiorum, cuius ʒ. j. ex sacch. rof. aut vino cyton. vel omphac. vel sero exhibetur. Hûc faciunt acacia, hypocistidis, cotini punicorum, cortex medius castanearum, balaust. malicor. cum syr. myrtino, vel de rosis siccis in ca-

Agglutinantia.

catapotia redacta, ficuti trochifci de carabe, præcipuè, fi vlcus fit corrofiuum; præftat etiam puluis teftæ Limaciarum modis dictis vfurpatus;

Vel ℞. *Cochlear. integr. vftar.* ℥. *i.*
Cornu Cerui vfti ℥. *ij.*

M. & excipiantur fucco plantag. & dentur cum vino, abfente febre, ad magnitudinem fabæ;

Vel ℞. *Gallar. trit.*
Cochlear.
Piperis albi,
Rhois rubri,
Malicor. triti } *an. par. æq.*

Gal. 9. loc. 5.

M. & pulu. fub. deinde excipiantur vitello oui, in tefta mali punici caua reponantur, & cum pafta obturato ofculo ad prunas torrefiant, deinde expurgata tefta, cochleare vnum fumatur cum aq. plantag. vel rafura vifci quercini.

Pilulæ x. ex cera pura conducunt, ficuti thermæ aluminofæ potæ, & in dyfenteria rebelli, ac contumaci ʒ. j. pulu. teftæ oui Anferis ex vino; & vbi nimis diuturna foret non recederem à iure Gallinæ antiq. medicato cum hifce ficcantibus, addita China, & falfa. Inijciuntur, quæ conftant lacte chalyb. vel fero chalyb. vel albumin. ouorum, clyfteres ex aq. thermal. alumin. cum fucco centinodiæ, comarum rubi, & præcipuè pilofellæ; item ex pulu. ftercoris Canis cum lacte chalyb. vel ex fucco milij, orizæ, farris, cum hordeo torrefacto, decoc. omnibus cum myrobal. citrinis in lacte, vel fero chalyb. fiq; vlcus eft corrofiuum ex fucco arnogloffæ cum trochif. de carabe;

In dyfenteria rebelli, ac contumaci.

Vel ℞. *Vini aufteri* abfente febre, *vel*
Seri Chalyb. ea præfente *decoc. Equifeti, Pilofellæ* ℥. *x.*
Tutiæ præpar.
Plumbi vfti,
Ceruffæ ablutæ } *an.* ʒ. *i.*
M. & inijce clyftere.

In febris abfētia, & præfentia eiufd.

Vel ℞. *Aq. Villenfis boccal. ij.*
Equif.
Confolidæ maior. } *an. m. f.*
M. bull. ad iii. deinde facta col. adde
Borac. miner.
Alumin. pulu. } *an.* ʒ. *ii.*
Bull. iterum tribus ebull. & f. colat. pro clyftere.

Si vlcus fedeat in inteftino recto.

℞. *Vng. ex Tutia* ℥. *i.*
Plumbi vfti,
Ceruffæ præpar. } *an.* ʒ. *i.*

Si vlcus in inteftino recto adfit.

M. & cum fucco plantag. f. fuppofitor. longum cum petia linea imponendum, aut cum fauo Hyrcino loco fucci ad formam candelæ cum elychnio.

In dyſent. contumaci

In contumaci dyſenteria.

℞. *Cartæ Combuſtæ,* } *an.* ℥. *i.*
Calcis
M. & cum ſucco de agreſta f. trochiſ. quorum

℞. ℥. *i.*
Vini auſteri, vel Cremoris orizæ q. ſ. & f. clyſter.

A proprietate operantia.

Admoueantur etiam aſtringentia ſupra deſcripta. His omnibus ſufficienda, quæ à proprietate operantur, vt ſmaragdus aſſumptus, & geſtatus, iaſpis geſtatus, ſanguis humanus iniectus, ʒ. j. oſſium fœmorum crematorũ, vel cornu Taurini ex aqua bibita.

Victus ratio in diapedeſi.

Victus ratio ad ſanationem curandam erit, ut patiens ſituetur in aere lucido, modò temperato, modò ad frigid. urgente, pro diuerſitate morborum. Cibus ſit parcus, & facilis coctionis; quare in diapedeſi carnes bonæ, & aſſæ laudantur, potiſſimè auicularum montanarum, quæ magis præſtabunt, ſi condiantur ſimplicibus calefacientibus, & aromatibus, hepata Gallinarum, & oua mirificè conducunt, & inter fructus phiſtici in vino macerati, ac paſſulæ; liquida, & potulenta vitanda: In anaſtomaſi ex copia ſanguinis confert victus attenuans, ex acredine attemperans, vt ptiſana lac ſemin. mel. carnes elixæ, lactuca, cucurbita, poma dulcia, paſſulæ dulces: In diæreſi vbi detergendum, ſalita concedantur, aut ſaltem cibaria cum ſale malaxata; quare ptiſana ex iure ſalito liquata miri vſus, vna cum ferculo ex pane in iure, vbi agglutinandum probo ptiſanam cum ſucco cyton. cremorem alicæ cum granis mali punici, acidi; item cremorem farris, orizæ, & milij coctorum in iure extremitatum Vituli, facto in aq. chalyb. quibus extremitatibus haud improbo additionem alicuius optimæ carnis; carnis cyton. radicis conſolidæ maior. ſemin. portulacæ, plantagin. acetoſæ, lens bis cocta abiecta prima aq. in iure prædicto ebullita accommodatum præbet cibum: In principio conceditur panis ex iure, in progreſſu, virium gratia, vitelli oui cùm ſoli, tùm cum albumine ex iure, ne aluum magis ſubducant; imò, vt cautius incedatis, addite ſuccum agreſtæ, arantiorum, vel granatorum acidorum. Mihi familiare eſt ferculum ex pane trito, ouo integro cum amylo, vel farina tenui expurgata à furfuribus; permittitur etiam ouum cum aceto, carnes Pulli, Capi, Turturis, Perdicis, quæ, hoc in caſu cæteras præeunt, Phaſiani, Vituli, Hœdi, Veruecis, Gall. antiquæ, pedes Vituli, ac Veruecis; Turtur depilatur, abluitur, & baccis myrti repletur; ſemin. plantag. acetoſæ, & granis tribus turis maſculi, ac modico ceræ citrinæ, & cinnamomi, coquitur in veru; contuſum etiam Turturis, vel Gall. antiq. & aliarum dictarum carnium commendatur, vel diſtillatum ex ijs; inter fructus cotonea ſub cineribus cocta, vel ad vaporem aquæ ebullientis; item & pyra auſtera eodem modo cocta, pariter & ſorba, meſpilla, corna, mala punica acida, arantia eiuſdem ſaporis haud deneganda; in prima tamen menſa, olera ſunt portulaca, & acetoſa, piſces Lucius, Trota, ac alij non valde duri. De lacte hæſitant, an loco cibi vſurpandum; ego puto lac Capræ coctum cum amylo, abſente febre conferre, vt quodlibet lac à ſero expiatum, præcipuè ſi venter fluxione acri exerceatur, corrigendum tamen extinctione lapidis igniti, vel chalybis.

Cibi in anaſtomaſi.

Iidem in diæreſi.

Vſitatiora.

An lac conueniat.

Potus.

Potus parcitas valde opifera, in diapedeſi conceditur vinum, in anaſtomaſi verò, & diæreſi, præſente febre, nequaquam, & à principio propter inflammationem, & feruorem; vino ſubſtituitur vinum granatorum cum aqua chalybeata, vel aurata, vel ſuccus arantiorum medij ſaporis, aut cyton. vel pyrorum, vel omphacij cum eadem aqua; impero autem ego, vt in aqua diſſoluatur gummi Arab. Vbi vinum non interdicitur ſit pauciferum, ſubaſtringens, modò album, modò nigrum, pro vt licuerit:

Somnus.

Somnus, & quies iſtis omnibus iniungantur, decubitus ſit in dextrum latus, coxa dextera ſurſum retracta, vt hepar faciliori negocio chylum attrahat; qualis ſit cuſtodia aliarum rerum non naturalium liquet; & de Sanguinolento Fluxu, ac Teneſmo ad ſatietatem.

CA-

CAPVT SEXTVM.

De Vermibus Intestinorum.

Vermes, cùm geniti, tùm generandi, sunt à toto genere præter naturam, ideo, vt geniti, eradicandi, expellendi, & quoniam viuentes attractioni, & expulsioni resistunt, iccircò prius enecandi amaris, quando media substantia dulci foueantur, aut saltem ita stupefaciendi, & hebetandi, ne sic adhæreant, quin educi minimè valeant; cæterùm amaris supra agendum, vt infra pellantur, & dulcia inferioribus applicanda, vt deorsum trahantur; vt generantur, præseruatoria adhibenda, amputando causam illorum materialem, putredinem scilicet; quare, vt præsens, eradicanda; vt futura, cohibenda illius generatio, quòd fit refrigerando, cum calor sit efficiens causa putredinis; & quoniam prohibita transpiratio habet rationem causæ sine qua non, aut densando, & tunc rarefaciendum; aut constringendo, & fundendum; aut obstruendo, & euacuandum, attenuandum, detergendum; cohibetur etiam putredinis generatio remotione e. g. pituitæ, quæ, vt illius subiectum, siccatione, & refrigeratione, primum obtinetur attenuando, detergendo, euacuando, & ab intestinis eam retrahendo, & ne ventriculus illam de nouo generet, calefaciendus, siccandus, quæ dum peraguntur, extirpetur calor extraneus ab intestinis, amouendo causas prohibitæ transpirationis.

Indicationes.

Chirurgicæ materiæ sunt venæ sectio, redundante tamen in toto sanguine, aut vbi Verminationi aliquis iungatur sanguineus affectus: Cæterùm quoniam venefica Vermium qualitas prosternit vires, ideo, aut parcè detrahendus sanguis, vel abstinendum ab eo, adhibendo loco illius cucurbitulas cum scarificatione partibus infernis admotas; in rebelli, contumaci, & habituali affectu propter iugem, & feracem pituitæ generationem fonticuli in cruribus ciendi, quemadmodum superuenientibus soporibus, alijsq; grauioribus affectionibus ventosationes siccæ, deligationes, & frictiones partium infernarum idem Chyrurgicus fons suppeditat.

Chirurgicæ materiæ, quæ sint.

Medicamenta pertinent, & ad affectum, & ad symptomata; si ad affectum, aut ad Vermes, vel ad causas generationis illorum: Vermium sunt enecantia, allicientia, eradicantia, & reprimentia à ventriculo; enecantia id præstant qualitate, vel manifesta, vel recondita; manifesta, vt diximus sunt amara, & calida, & respiciunt, aut omnes, aut determinatos Vermes: Priora sunt interna, & externa; interna simplicia, & composita; simplicia sunt diptamus albus, pulegium, ruta, origanum, gentiana, aristoloc. rotunda, enula, semen brassicæ, folia, flor. ac nuclei persici, nuclei cerasorum, semen sanctum, semen citri, arantijq; sine cortice, sabina, brionia, ruta, fraxinus, nasturtium, semen apij, allia, cæpæ, scordium, & myrrha; composita ex his constant; ego soleo vti semine sancto saccharo condito, conserua flor. persici ad ℥. ʃ. ol. ex nucleis persicorum,

Pharmacia, vel affectũ, vel symptoma respicit.

Vsitatiora pro enecandis vermib.

Vel ℞. *Semin. Sancti,*
Diptamni albi,
Semin. Citri,
Brassicæ } *an.* ℈. *i.*

M. & pulu. deinde irrorentur modico succi arantij, & cum sacch. dissol. in aq. rutæ, f. rotulæ, vel cum melle f. elec.

Vel ℞.

Vel ℞. *Rutæ,*
Semin. Citri } *an. p. æq.*
M. & f. pul. ex mulsa f. cum origano, exhibeatur dictus puluis.

Composita calida.

Hûc refero, pro compositis calidis, ol. sulphur. vel chalcanthi chymicum ad guttas ex iure, vel ptisana, vel lacte femin. mel. Ad idem facit, oximel ex decoc. simpl. enumeratorum paratum, vel ex scylla;

Vel ℞. *Radic. Tormentil.*
Filicis maris,
Peoniæ } *an. ℥. ij.*
Graminis,
Cichor.
Flor. Cord. } *an. p. i.*
Sebesten nu. xx.
Absinth.
Abroth. } *an. m. i.*
Diptami albi ℥. i. ſ.
Semin. Sancti,
Caulium,
Galegæ,
Citri
Cardamomi,
Hordei,
Siliginis,
Dauci,
Lupin. } *an. ℥. ſ.*
Coralline,
Cortic. Citri } *an. ℥. i.*
M. & bull. in ſ. q. aq. commun. deinde bull. ad medietatem; Colati

Syr. ad idē, qui etiam epilep. & febri pestilenti confert.

℞. *lib. ij.*
Succi Limon.
Arant. Acidorum,
Granatorum incis. } *an. ℥. iij.*
M. & cum sacch. q. s. f. syr. s. ar. qui aromatizatur cum ʒ. iii. rhabarb. & ʒ. ii. cornu Cerui vsti, ac ligni visci querc. cum singula lib. syr. Syrupus hic prodest febri pestilenti, & epilepsiæ; in febre tamen diluendus aliquo refrigerante.

Item valet syr. de cichor. cum rhabar. ad ℥. j. vel ij. pro vice, sicuti datur syr. infus. flor. persici, vt & alij syr. conserua etiam fructus persici, vel fruct. ipse inspersus aloe, detracto nucleo idem præstat, vt & vinum enulatum, scyllinum guaiaco medicatum, antidotus magna antiq. quælibet ex amaris constantia, ol. Magni Ducis Hetruriæ, theriaca tamen cautè adhibenda de ther. ad Pis. c. 15. quia calorem dissipabilem facilè soluit;

Theriacæ vsus rectus.

Vel ℞. *Fragment. Praciof. Omn. an. ʒ. i.*

Cornu

Cornu Cerui vsti,
Semin. Sancti,
Caulium,
Portul.
Acetosæ,
Diptami,
Myrrhæ,
Tormentil.
Coriandr. præp. } *an.* ℥. *ſ.*
Semin. Libiſtici ʒ. *x.*
Rhab. ʒ. *i. ſ.*
Fol. Auri xxxx.

M. & f. pulu. ſubt. & cum melle f. elec. vel cum melle, & ſacch. f. rotulæ.

Ego cum fortunato ſucceſſu vtor hoc ol.

℞. *Abſinth. Pont.*
Santonici,
Abrot. } *an.* ℥. *i.*
Hyſſopi,
Thymi,
Rutæ,
Cardui Bened.
Menthæ,
Praſsij,
Cent. min. } *an.* ℥. *ſ.*
Corallinæ ℥. *ij.*
Flor. Hyperic. ℥. *i. ſ.*
Succi Galegæ ℥. *ij.*
Rad. Ireos,
Enulæ,
Gentianæ,
Dictam. albi,
Torment. } *an.* ℥. *i.*
Myrrhæ,
Cornu Cerui vsti } *an.* ℥. *ij.*
Agar.
Rhabarb. el.
Aloes } *an.* ℥. *ſ.*
Cardamomi,
Lupin. } *an.* ℥. *i. ſ.*
Semin. Braſſicæ,
Portul.
Coriand. præp. } *an.* ℥. *i.*
Amygd. amar. ℥. *iii.*
Sem. Secalæ ℥. *ij.*
Sebeſten Pinguium ℥. *ii. ſ.*

Præſtantiſſimũ Claudini remediũ.

M. & inciſ. incid. ac contuſ. contund. omnia in vaſe vitreo ponantur, ac tantùm ol. oliu. dulc. addatur, quantùm poſſit ſupernatare deinde per xxxx. dies vas Soli exponatur; & ſi citius ſit parandum bull. per xii. horas continuè, poſtea col. ſine f. expreſſ. & illius ʒ. *i. in pueris, ac ij. in adultis ex brodio præbeantur, partes etiam pulſatiles, cor ventriculus, & vmbilicus inungantur.*

Ab

Vermes enecantia citra calorē.

Ab his sunt, quæ moderato calore, vel citra calorem Vermes enecant, & in febre vsurpantur; citra calorem, sunt refrigerantia cum astrictione, & sine; sine astrictione acetum, succus citri, limonis, arantij maturi medij saporis, hordei cum cort. aqua decoc. gramin. cichor. lactucæ agrestis, quibus, loco medicamenti, & cibarijs vtimur; cum astrictione operantur rosata aqua, mastix, cortex radicis mori; valentius est decoc. malicorij, pruna sylvest. sorba, corna, vua crispina, succus portul. plantag. ol. omphac. an. ℥. j. ſ. datum; item conducit, licet non sit frigidum decoc. bistor. tormentil. maximè in præsentia febris pestilentis; præterea mastix, & absinth. quæ adhibenda, cum fluxus alui premit.

Moderatè calida.

Moderatè calida sunt ol. commune, cùm per se, tùm cum succo arantij, vel limonis; vlterius pomum arantium perforatum, indito croco, & cocto, oxim. simpl. syr. acet. simpl. cum copioso aceto;

Pro alui fluxu, & maligna febre syr.

Vel ℞. *Gramin. m. ii.*
Semin. Portul. }
Acetosæ } *an. ℥. i.*
M. & bull. in ſ. q. aq. ad tertias, col. adde
Succi Granator. }
Arantiorum } *an. ℥. iii.*
Agrestæ }
Succi Enulæ ℥. i.
M. & f. syr. cum sacchar. qui prodest in febribus malignis, & alui fluxus.

A proprietate agētia.

A proprietate, præter oleum commune, insecta secundum Aristotelem animalia interficiens, conducunt ramenta cornu Cerui vsti; Vnicornu, corallina, pulu. lapidis gagatis, ac vermium terrestrium ex sapa, vel mulsa, quæ omnia ad ℨ. j. præscribuntur; plurimum etiam possunt vinum, aut aq. rosꝫ. cum modico vini, in quo sint macerata gr. iij. mercur. pro singulis vncijs iij. vel iiij. illorum, dum fit maceratio sæpè agitatur liquor, qui absq; mercurio bibitur, quia nimia grauitate in fundo descendit, qui panno lineo priùs fricandus. Valet à proprietate, & qualitate manifesta id, quod

A proprietate, & occulta operans qualitate.

℞. *Sebesten nu. x.*
Scabiosæ par. i.
Aq. Hord. q. ſ.
Bull. ad mediet. colati
℞. *℥. iiii.*
Ol. Rosꝫ. omph. ℥. i. ſ.
Pul. Lumbric. terrest. }
Cornu Cerui vsti } *an. ℈. i.*
Pulu. Sulph. ℈. ſ.
Sacch. ℥. ii.
M. pro p.

Vsus.

Quò ad vsum noto quantitatem variari, pro diuersitate ætatis patientis, quia minor est dosis puerorum, maior adultorum; modum etiam diuersificari secundum potiones, bolos, pulu. & rotulas, quia in malo contumaci, ac vomitu exhibenda solida, & arida; liquida pueris, qui cogendi ad assumptionem aperiendo os vi, ac cuneo.

Tempus.

Tempus à præsentia Vermium desumitur, nam quòusq; adsunt, præbenda ieiuno ventriculo. Amplius animaduerto numquam amara per anum injicienda, nisi luxurientur Ascarides: Circa compositionem obseruo, vt allicientia mox mox describenda dictis adiungantur.

Externa Vermes enecantia.

Externè enecant Vermes odoramenta partibus pulsantibus, naribus, cordisq; primò, deinde ventriculo, ac tandem vmbilico apposita; fiunt autem ex allio, cæpa, ruta, antidotis magnis partibus narium secretioribus illitis;

Vel

Vel ℞. *Ther. opt.* ʒ. *ij.*
Pul. Aloes,
Myrrhæ,
Scordij,
Dictamni albi } *an.* ℈. *ſ.*
M. & ſucco limonis, vel aceto f. liquor illiniendus.

Ad idem facit ol. meum ſupra deſcriptum, ol. de Scorp. Matth. & Magni Ducis Hetrur. pro vmbilico inungatur vnguent. Agrippæ, & de Artan. item catapl. ex fol. perſic. cortic. arant. tuſis cum farina fœnugr. ex oxim. ſimpl. vel ſcyll. & modico aloes, præterea abdomini applicatur pannus aceto imbutus, & pulu. aloes inſperſus; pro corde

Ceratum pro corde.

℞. *Dictam. albi,*
Cardamomi,
Myrrhæ,
Aloes,
Scordii } *an.* ℈. *ij.*
Cornu Cerui vſti,
Pulu. Roſ. rub. } *an.* ʒ. *i.*
Sem. & cort. Citri,
Arantij } *an.* ℈. *ſ.*
M. & pul. omnia ſubt. excipiantur ſucco limon. vel aceto, deinde cum cera, pice, & ol. roſ. omphac. f. cer. inditum ſerico purpureo ad figuram cordis.

Vel ℞. *Pul. Aloes,*
Scordij,
Myrrhæ } *an.* ℈. *ſ.*
Spec. Cord. pro Epith. cord. ℈. *i.*
Ther. opt. q. ſ. ad excipiendum pulu. deinde mittatur in pomum medicum perforatum, mox ad ignem coquatur, ac quo inde habetur mixtura cor illiniatur, & valet etiam in febre peſtilenti.

Iam ad enecantia vermes particulares deſcendamus. Teretes mitiora perdunt, quia proximi ventriculo; primum eſt ol. vel lac amygd. amar. ſecundum puluis lupinor. ex melle ad modum eclegmatis; tertium eſt decoc. abſinthij vulgaris, abrotani, ſantonici, menthæ, calaminthæ, ſcordij, ſemin. citri, lupin. coriandr. præpar. centauri min. quod ex vno, vel pluribus iſtorum, iuxta opportunitatem conficiendo, addendo ſacch. aut mel, ad deſpumationem; pueris ad ℥. ij. adultis ad vj. conceditur; quartum eſt ſyr. de mentha; quintum de abſinth. ſextum oximel mollitum cum decoc. abſinth. hæc per ſe, & cum decocto præſcripto exhibentur; ſeptimum eſt ol. commune copioſè ebibitum;

Peculiaria enecantia teretes.

Vel ℞. *Succi Menthæ, vel Rutæ* ʒ. *i.*
Syr. Acetoſ. Citri ℥. *ij.*
M. pro vna vice.

Vinum abſinth. commendatur, aut ſuccus illius concretus. Placentulæ ex ouis, vel paſta tritici, vel ex amygd. & ſacch. cum his parantur. A proprietate iuuant pedes bibuli ex lacte, vel ſtercor. Muris, ex aqua ſcabioſæ puluerjz. & epotus. Extra vmbilico admouenda, quæ illi ſupra apponenda decreuimus; vel primò

Vmbelicalia.

℞. *Abſinth.*
Abroth.
Fol. perſic. in aceto coctorum } *an. m. i.*
Farinæ Lupin. ℥. ii.
Aloes ʒ. ij.
M. & cum aceto ſcyllino f. catapl.

Vel ſecundò

℞. *Succi Abſinth.*
Abroth. } *an. ʒ. i. ſ.*
Scordij,
Aloes,
Myrrhæ } *an. ℈. i.*
Ol. Rutæ ℥. i.
M. & cum cera in aceto lota q. ſ. f. vnguent.

Tertiò accommodetur placentula ex ouis cum allijs tuſis in ol. rutæ; quæ enumerauimus pro vſu enecantium communium hûc repetenda. Lati Vermes proprijs donantur enecantibus, vti eſt hyſſop. naſturtium, coſtus, cardamomum, allium, fol. filicis fœminæ, & maris, chameleonis albi radix, origanum, quæ (vt ſupra) varijs vſurpanda modis;

Lati Vermes quibus enecandi.

Vel ℞. *Radic. Filicis maris in mulſa cocta ʒ. iii.*
Scamonii, aut Veratri albi gr. iii.
M.

Vel ℞. *Aq. ſtill. Gentianæ ℥. ii.*
Caſtor. ℈. i.
M.

Per plures dies etiam ſumuntur tres baccæ lauri, lotę pluries in aq. ardenti, & ſiccatę, thermæ omnes ſalſæ, & vinum pipere medicatum. Hæc Latos, & Teretes enecant; præterea

Ad Latos, & Teretes.

℞. *Cardam.*
Rad. Filicis,
Semin. Nigellæ,
Piperis,
Gentianæ,
Origani } *an. ℈. i.*
M. & excipiantur cum ſucco porri. Doſis ad ʒ. i.

Ad idem facit ſuccus calamin. epotus, fol. perſici, pyrethrum, anchuſa, & mori radix, raſura Vnicorni, vel cornu Cerui ad gr. ij. cum ſacch. ex his etiam variæ formulæ malaxandæ, in pueris pulueres ex vino, vel placentulæ ex gratis laudantur: Externè eadem conueniunt, quæ pro Teretibus, addito felle Tauri, vel Arietis. Ego vtor theriaca diateſſeron vmbilico, paulò ſupra, vel infra liquata aceto acerrimo, cætera vſu liquent. Ad Aſcarides intra valet ſuccus ireos, vel ebuli in pueris, in adultis ſcamonio, ac colocynth. referta, clyſter ex aq. thermali ſalſa, decoctionis enecantium ſimpl. Latos Vermes cum fele Bouis hûc refertur;

Vel ℞. *Decoc. Lupin. Abſinth. ℥. viii.*
Ol. Commun.
Mel. Roſ. ſol. } *an. ℥. ii.*

Sa-

Salis commun. triti ℥. iii.
M. pro clystere.

Parantur etiam suppositoria ex felle Porci siccato;

Pro Assaridibus.

Vel ℞. *Spec. hier. simpl. Gal.*
Farinæ Lupin.
Mellis,
Fel. Tauri } *an. q. s.*
M. & f. suppos.

Illitio ex theriaca diatess. hiera simp. cum fel. Taur. idem facit;

℞. *Far. Lupin. ℥. i. s.*
Ol. Absinth. ℥. i.
Fel. Tauri ℥. i.
Vini generosi parum
M. ad ignem pro linimento.

Suffumigationes conficiuntur pulu. & decoc. ex dictis simpl. decoc. machinamur aceto, quibus omnibus sufficiuntur trochisci Andronis, & passionis. Missis alijs, vt notis ex his, venio ad allicientia, vt sunt mel, facch. fauum mellis, sapa, sebesten, ius pingue, butyrum, pinguedines, medullæ expertes acrimonia, lac, & præcipuè Asininum, quæ solis Vermibus viuentibus debentur, cùm per se, tùm cum enecantibus, in anumq; immittenda, si ascendant Vermes, & præcipuè in ventriculum; si Vermes autem sint in ventriculo, & moueantur ad os, sunt qui iubent in ore facch. detinere, & lacte os abluere; ego tamen potiùs præscriberem amara, & Vermibus inimica, quæ nunquam per anum inijcienda, nisi attingant Vermes descendentes ad intestina crassa, & affectus ad ipsa intestina spectet, aliàs enim vtendum allicientibus, hocq; casu, ne Vermes ascendant conducet astringentia aliqua vsurpare, gratia ventriculi intra, & extra. Superest verba facere de educentibus, quæ duplicia; vel enim tantùm educunt, vel simul enecant: Priora sunt allicientia paulò ante enumerata, quæ paulò liberalius exhibenda, si per os sumuntur, ne morentur in ventriculo; sed præter ea laudatur manna, cassia, diasebesten lenit. decoc. & pulpa sebesten, quibus, si addantur enecantia, proficua magis euadent: Posteriora, ducentia scilicet, & enecantia sunt mitia, & fortia: Mitia sunt ol. commune, omphac. amygd. vtraq; copiosè data;

Educentia, vel Vermes tantùm educunt, vel simul enecãt.

Mitia.

Vel ℞. *Aloes non lotæ ℥. ii.*
Myrrhæ,
Scordii } *an. ℈. s.*
M. & cum mel. rosʃ. sol. f. pasta capienda duabus vicibus;

Vel ℞. *Spec. Hieræ simpl. Gal. ℥. i.*
& cum syr. de absinth. f. b. cui superbibe ℥. iiii. vel v. mel. ros. sol.

Vel ℞. *Diasebest. lenit. ℥. vi.*
Agar. trochisc. ℥. i. s.
M. & f. b.

Vel ℞. *Pulpæ Carthami ℥. vi.*
Pulpæ Sebesten ℥. s.
M. & cum mel. ros. sol. f. b.

Vel ℞. *Rhabarb. ℈. iij.*
Vini austeri, vel absinthij q. s.
M. & f. p.

Probantur item pilul. de Ruffo, vel de tribus cum rhabarb. exceptæ cum succo absinth. ad ʒ. j. ß. aq. Tetut. addito in primo cyatho melle rof. sol. puluere epithymi, & senæ idem præstat, pariter & succus iridis, decoc. ebuli, cum melle rof. sol. accipiendo ʒ. ij. succi & ℥. iij. decoc. pro singulis tribus vncijs mel. rof. sol. Fortiora sunt diaturbith cum rhabarb. cuius spec. ad ℈. iiij. exhiberi possunt;

Fortia.

Vel ℞. *Rhabarb. ʒ. i.*
Diagridij gr. v.
M. & dentur ex vino.

Obseruatio circa bilem educend.

Moneo in pauca dosi bilem educentia exhiberi, quia bilis est frœnum pituitæ, & Vermes enecat, non ergo euacuanda, nam Vermes enecati educuntur;

Puluis ad Vermes enecatos educendos.

℞. *Menthæ,*
Absinth.
Centauri min.
Cornu Cerui vsti,
Lupin.
Myrrhæ } *an. ʒ. ii.*
Hermodac.
Colocynt. prapar.
Aloes } *an. ʒ. ii.*
Semin. Sancti lib. i.
M. & f. puluis, cuius ʒ. ß. qualibet vice prabetur.

Noto referta elleboro nigro colocynth. scamonio, euphorbio præferri alijs, quæ fortiora in prouentu Vermiũ latorum vsurpanda; pueris tamen mitiora concedenda, vt rhabar. agar. sena & aloes deglutita cum melle rof. sol. item animaduerto hos decipiendos esse placentulis, cytoneato, castaneis, pasta regia, immiscendo ℈. ij. prædictorum: Externa vmbilico apponuntur, vt

Externa pro vmbilico.

℞. *Aloes ʒ. ii.*
Agar. simpl. ʒ. i.
Carthami ℥. ß.
Myrrhæ,
Farina Lupin. } *an. ℈. ß.*
M. & succo radic. cyclamin. iridis, vel ebuli f. linim.

Fortius erit

℞. *Elaterii,*
Scamon.
Colocynth.
Ellebori albi, & nigri } *an. ℈. ß.*
Nitri ʒ. ii.
Vng. de Artan. ℥. ß.
M. & felle Tauri, vel Arietis excipiantur; secundum aliquos hoc medicamentum ponitur in testa nucis, qua arctè supra vmbilicum deligatur.

Repri-

Reprimentia Vermes sunt haustus aceti hora somni vsurpati, vinum cyton, cum puluere cornu Cerui vsti ante cibum exhibitum, & tandem ea omnia, quæ cum astri-ctione supra enecare diximus Vermes: Extra ad regionem cordis gestatur ceratum ad ventriculum descriptum, & linimenta supra recensita. Medicamenta causarum generationis Vermium rationem habentia, ad pituitam diriguntur; igitur meditata, vt lædit, vel est in intestinis, vel in toto; si in intestinis, probantur stercoraria *Eccoprothica* vocata, vt hiera simpl. Gal. cui fuerit mel. ros. superbibitum, aloes non lota, & hoc

Medicamēta generationi Vermiū occurrentia.

℞. *Aloes* ʒ. *ii.*
Scordii,
Myrrhæ, } *an.* ℈. *ſ.*
Diptam. albi

M. & cum succo absinthii f. pil. nu. xviii. & aurentur, quarum tres pro vice deglutiendæ.

Pro pituita in intestinis residente.

Pilul. etiam alephang. laudantur; si autem pituita in toto resideat præparanda, deinde medicamentis in morbis ventriculi enumeratis deturbanda, præcipuè agarico, vel illo refertis, quibus non sufficientibus ad insensibilem deuenire opportunum euacuationem cum decoc. guaiaci, salsæ, Chinæ, & sassafras, malaxatis, quæ putredinem arcent. Facta pituitæ euacuatione alterandus ventriculus, ne nouam generet, de quibus supra ad ventriculi intemperiem. Tandem sufficienda symptomatum præsidia; si ergo alui profluuium à corruptione alimenti nascatur, agendum astringentibus Vermes necantibus; primum est ℈. j. bol. Armenæ, vel terræ lemniæ ex succo plantag. secundum myua cyton. cum puluere cornu Cerui vsti; tertium

Symptomatū præsidia.

℞. *Pulu. Cord. pro cibo* ℈. *iiii.*
Pulu. Sumach. ℈. *i.*
Sacch. Ros. antiq. q. s. Ad excipiendos pulueres, deinde ponantur in testa pomi granati medii saporis, deductis granis, & aliis interioribus postea coquantur ad ignem, & mox abiecta testa vnum cochleare ante cibum, eius quod remansit prabeatur.

Exterius laudo emplas. de crusta panis, vel ex carne cyton. excepta cum succo plantag. & ol. omphac. addito pulu. boli Armenæ, & terræ lemniæ. Ad deperditam appetentiam salita in prima offeruntur mensa, intraq; & extra, quæ absynthio referta sumantur. Præsente febre refrigerantia, & humectantia cum siccantibus miscenda, vt ius endiu. cichor. pimpin. pentaph. acetosæ, cui spec. cord. pro cibo, margar. coralli, & huiusmodi infundere conducit. Cæterùm quoniam patientes aliquando lactant, ideo tunc nutrici hæc sunt præbenda, infantibus tamen quædam propinanda, & primum ponatur in os illius granum salis, & curetur liquescere, antequam deglutiatur; secundò

Externa.

Si Vermes lactenti puero superueniant.

℞. *Semin. Sancti,*
Cornu Cerui vsti, } *an. par. aq.*
Corallinæ
Sacch. fini ad pondus omnium

M. & f. pul. sub. cuius tantillum in ore infantis reponatur, & statim nutrix studeat ipsum sugere lac à mammis, vigoratur tale medicamen. ℈. *i. sulphur. pro qualibet vncia pulu.*

Ter-

Tertiò guttæ aliquot ol. nostri pro Vermibus concedi possunt per se, & cum succo arantij medij saporis; quartò ol. amygd. amar. quintò ventriculo illiniatur hoc

℞. *Aloes ℈. i.*
Farinæ Lupin. ʒ. ſ.
Fellis Tauri, vel alterius animalis ʒ. i.
M. pro linimento.

Eòdem facit ol. nostrum, quòd etiam alijs partibus tutò admouetur; odoramenta ex allijs, ruta, & similibus probantur, vti & suppositoria ex melle, & butyro, vel pinna imbuta lacte, ac melle in anum immissa, non modò ad ducendam aluum, sed ad alliciendos Vermes.

Viuendi regula.

Victus ratio sic describenda, patiens locetur in aere sicco, & quò ad actiuas qualitates temperato. Somnus sit moderatus, nec statim à cibo. Motus corporis, ieiuno ventriculo, satis prodest, & quandoq; vehemens ducit Vermes. Aluus lubrica fiat pilul. ex aloe non lota, passulis præparatis, pane ex tota farina, cum sale, anisis, & passulis, ex alica, ptisana cum ol. coctis, iure brassicæ, & sebesten. Clysteres præseruantes ex quibuslibet medicamentis fabricantur; curantes verò ex dulcibus absq; sale, & oleo, præterquam in ascaridibus.

Cibus in febris absẽtia.

Cibus, absente febre, & alui profluuio, exsiccet, calefaciat, facilè coquatur, attenuet, & detergat, sit expers crassitiei, viscidìtatis, pinguedinis, & dulcedinis, potius autem acerbus, acidus, acris, & oleosus; quare omnia salita, & aceto condita probantur, vt cappares, fœniculi, alices, oliuæ, & carnes salitæ, vbi adsit stomaci robur, carnes auium paruarum, præcipuè Columborum aceto condiuntur, vel succo arantiorum, limonum; item allia, cæpæ, ius cicerum, caules, amygdalæ vtræq; nuces siccæ, & persica cum suis nucleis sunt miri vsus; caro Bubula, & oua per se damnantur, haud tamen succis acidis cuiuslibet generis; ptisana ex hordeo cum pipere, millio, ac siligine, & similia admittenda, vti panis ex ol. coctus adiecta aqua, vel ol. salito, amygdalatum amarum summoperè commendatur. Inedia vitanda, quoniam sub illa Vermes debacchantur, victus tamen sit mediocris, non plenus, quia Vermium mineram excrescere facit; quare optimum erit ægrotantes parum, & sæpè nutrire;

Si cum Vermib. febris adsit.

si verò cum Vermibus adsit febris, ptisana hordeacea paretur cum ol. omphacij, vel lac. semin. melon. cum succo arantiorum, limonum, & aceto; quæ omnibus cibis perfundere licet; & vbi alui fluxus iungatur, cibis incoquantur semin. plantaginis, portulacæ, sumach. addendo succum granatorum, omphacium, acetum rosatum, & pulu. cord. pro cibo, qui in febre etiam laudatur.

Potus extra febrem erit vini albi subastringentis, amariusculi, aut acris, medicato cum guaiaco, & absinthio, præsente febre, machinare poscam, oxisacch. decoc. sebesten, vel elige vinum granat. cum aqua cocta, aut simpl. aut chalybeata, si adfuerit etiam fluor alui. Quies animi non est auersanda; patientes tamen ad iram ciere non inutile; in infantibus lactentibus eadem victus ratio nutrici imperanda; & non vltra de Vermibus Intestinorum.

CA-

CAPVT SEPTIMVM.

De Dolore Colico, & Iliaco.

DOlor hic, siue Colicus, siue Iliacus, ratione potissimùm subiecti patientis, postulat remedia proportionem intestinorum seruantia, & fouentia; vt verò est dolor, ceu tristis sensus anodyna, ne quid mali ex tali neglecto symptomate succrescat, vti inflammatio, ratione causæ sanans, quod ad obiectum contristans, ceu corrumpens organum tactus intestinorum ordinatur; cæterùm quoniam tale quid, aut est intemperies; aut vnitatis solutio, & intemperies, vel calida, vel frigida, vel cum præsentia materiæ, vel absq; materia, iam conspicuum est, & alterans, & educens talem materiam indicari. In solutione vnitatis, attendendæ sunt causæ necessariæ incisionis, abrasionis, ceu erosionis, contusionis, & ruptionis; hæ autem sunt internæ, & externæ: Internæ vapor, & minera; vapor, aut calidus, vel frigidus, vel crassus; si ergo frigidus, quamuis frigiditate, & crassitie lædat, vt propterea calefaciendum, & attenuandum foret, attamen, quia tunicas intestini coli sua copia distendit, disrumpit, soluitq; continuum, propterea oritur scopus flatus discutiendi, qui, cum oriatur à pituita, & calore imbecilli intestinorum, & ventriculi, iccircò pituita euacuanda, attenuanda, detergenda, & calor roborandus; si autem vapor calidus fuerit, quamuis ratione copiæ sit discutiendus, quia tamen soluit continuum mordendo, & vellicando caliditate, aut putredine, & praua qualitate, ut in lue Venerea, & febribus pestilentibus, ideo, ut calidus, attemperandus, & eradicandus, ac prohibenda eius generatio; ut ueneficus alexipharmacis corrigendus, de quibus omnibus supra.

Scopi curatiui.

Quid in solutione continui sit faciendum.

Minera, aut animata, vt vermis, qui instar materiæ acris mordendo soluit continum, & hic, vt toto genere præter naturam eradicans exposcit, vt vidistis; aut inanimata, & hæc triplex, vel humoralis, vel fœcosa, vel lapidea; humoralis, vel calida, vel frigida; calida, vel biliosa, quæ acredine, & mordacitate erodendo tollit continuū, & est, vel impacta, vel inter tunicas posita, vel in spatio inani *Ceneonas* appellato, vt sunt cellulæ intestinorum; vel est purulenta, quæ & copia, & acredine, ac mordacitate continuum disiungit, cum ex putredine calorem nanciscatur; vel est sanguis, aut in capacitate intestinorum grumefactus, aut in substantiam intestinorum receptus tumorem inflammatorium procreans, meritò quorum, & à caliditate, & à copia soluitur continuum, quæ sanè, vt plurimum in Ileo locum obtinere consueuerunt; uel tandem materia calida est pituita salsa, quæ non dissimiliter operatur. Harum ergo materierum præsidia erunt, bilem, ac pituitam salsam attemperare, & euacuare, membraq; illas producentia in sui calore compescere, siue caput, siue iecur existat, sanguis grumefactus, ut toto genere præter naturam eradicandus, prohibendaq; illius egressio per tradita de fluxu sanguinolento. Indicantia inflammationis petenda à tumore uentriculi. Minera frigida, ut plurimum est pituita, quæ potest esse putrida, copiosa, crassa, lenta, acida, & uitrea, & nonnumquam tunicis intestinorum infarcitur, aliquando inter tunicas recipitur, ac quandoq; in inanibus intestinorum spatijs luxuriatur, utcūq; tamen vellicando, rumpendo, & lacerando continuum soluit, quæ causa principaliter viget in Colica, eradicanda ergo, minuenda, alteranda contrarijs, & discutienda, cibi pituitosi mutandi, & calor, vt supra roborandus. Tandem si obuia fiat minera melancholica putrescens, ex parte crassiori chyli, & iecore calido genita, cum alia non concurrat ratione, propterea illa euacuanda, cibi mutandi, & iecur alterandum; quòd si minera fœcalis extiterit, facit dolorem acrimonia putredinali, aut mixtione humoris acris, aut copia distendendo duritie, ac siccitate contundendo; quare eradicandum, attem-

Minera, vel animata, vel inanimata.

Præsidia materierum, & primò biliosarum.

Minera frigida, quę sit.

Melancolica item.

attemperandum, lubricandum, copiosa pars cibi terrei in aliam conuertenda, fœcesq; ne indurentur retentæ expellendæ, quæ induratio in Ileo maximè viget, cum nil infra excernatur, in Colica verò difficulter.

Mineræ lapidosæ indicationes.

Vltimò minera lapidosa intestino colon residens, præsidium eradicans quærit, & quia à materia crassa, & lenta in intestinis à calore intenso remorata, occasione obstructionis, inflammationis, vel medicamenti calidioris, producitur, vel à calore remisso longiori tempore agente, ideo illa materia euacuanda, causa detinens auferenda, tollendusq; calor deobstruentibus, & inflammationem curantibus. Verùm enim verò cum detineantur causæ dictæ vnicâ intestinorum angustiâ, hæc distinguenda, nam obstructio à flatu copioso, materia crassa, & lenta, à pureq; abscessus copioso genita, ostendit discutiendum, attenuandum, detergendum, euacuandum. Noto materiam crassam, & lentam facere angustiam in Colica, sed non exactam, quæ sufficit in Colica, minimè in Ileo.

Intestinorũ angustiæ obseruatio.

Cõstipatio à tumore inflammatorio, vel alijs causis, quid indicet.

Constipatio facta à tumore inflammatorio, & scyrrhoso, abscessu, tuberculo vel frigido, crudo, & duro, vel carnoso orto post sanatum vlcus, quid indicet, quæ à tumore, & abscessu, petatur ex tractatu de tumoribus ventriculi; quæ à tuberculo crudo, coquens, emolliens, & discutiens; quæ à carnoso exedens, & carnem auferens; constipatio fit etiam à calculo magno, à fœcibus copiosis, & duris, & vermibus copiosis, horum & calculi liquent indicationes, sicuti, & fœcum supra de aluo astricta; tertia est compressio à tumore partium vicinarum, cuius pariter noti scopi curatiui; quartò potest esse coalescentia, vel à frigore, & siccitate, vel à cicatrice post sanatum vlcus, quæ causa, præcipuè in Colo obseruatur, quando ex his non fiat totalis angustia, quæ requiritur in Ileo, vtcumq; calefaciendum, humectandum, emolliendum detergendum; quinta, & vltima angustia est subsistentia ex mutatione loci intestini Ilei, vbi scilicet descendit, vel in scrotum, vel inter peritoneum, & abdomen, & specialim in inguina, quare docemur intestinum in propriam restituere sedem, amotis primò impedimentis flatus discussione, & dissipatione, stercoris eductione, ibiq; detinendum, ablata omni occasione flatuum, & adstricta parte recipiente, ac densata; & quia ligamenta peritonei disrumpuntur ob flatus, & laxitatem propriam, icircò quære quid agendum infra de hernijs.

Externæ causæ.

Externa causa soluens continuum, est vti cibus, potus, aliæq; similes, vt supra diximus, quæ omnes tollendæ, vt præsentes, ac postea occurrendum affectui derelicto.

Chirurgia.

Curatio præsidijs Chirurgicis sic instituenda duobus tantùm in casibus, in inflammatione, & sanguine in toto peccante; in Iliaco ergo dolore, vt qui frequentius ab inflammatione pendet, frequentius etiam tunditur vena, statimq; & ante topica, & si venæ, cùm supernæ, tùm infernæ sint aperiendæ, priores ante, deinde posteriores referentur: In prima ergo visitatione Medicus basilicam dexteram, mox sinistram secet, pro vt dolor hanc, vel illam partem exercet; & vbi dolor supra renes, & vmbilicum perseueret, secunda vice saluatella dextra, aut sinistra aperiatur; quòd si infra dictas partes vrgeat, vena tali scindatur, seruata tamen partis semper debita cacoethia; dolorem modò infernas vexare partes dignoscitur ex lotij difficultate; cæterum vbi missio sanguinis prohibeatur, ad cucurbitulas scarificatas, & hirudines descendendum; imò cucurbitulæ, vt principales parti inflammatæ post totius euacuationem admouentur; ventosa quoq; magna cum multa flamma, toto pariter euacuato vmbilico, aut abdomini cum scarificatione, aut sine applicatur: Ad idem faciunt frictiones, & deligationes partium extremarum, & non dolentium; quinimò in dolore habituato, & contumaci, vesicantia abdomini infigenda, aut inustiones cutaneæ, & cauteria cruribus.

In Iliaco dol. quæ vena tundẽda.

Si intestinũ à flatu sit cõtortum.

Cæterùm vbi intestinum contortum fuerit à flatu, tunc optimum erit fouere partem cum spongia madefacta in decoc. flatus discutiente infra describendo, postea æger supinus locetur, deinde manibus ol. rutaceo, vel irino, vel laurino, vel de spica, vel de castoreo inunctis, venter primò ascendendo, & descendendo fricetur, trahendo ad latera, vt ad locum, vbi intestinum tortum obseruatur deueniri possit, quæ frictio, postulante

vsu

vſu, fortior reddenda, ſiq; voti compos non euadit, loca patientem ſupra latera, & rurſus frica; præſtat ventre ægrotum deorſum, ceu decumbendo ſituare, ſedeat, iaceat, ſe concutiat, & inordinatè ſe moueat, & ſi vrgeat affectus, attollatur ſecundum pedes.

Medicamenta doloris ſunt anodyna, quæ calida, emplaſtica, & narcotica; calida, & emplaſtica vnitim, & ſegregatim poſſunt vſurpari, & hæc interna, vel externa, aſſumenda, aut injicienda; ad aſſumendum laudo ol. amygd. dulc. ad ℥. vj. vel viij. exhibitum, vel ol. de ſemine lini, quibus in febre, & materia calida ſuperbibatur aq. hordei ad ℥. ij. vel in eadem doſi decoc. cichor. & endiu. & ſi times ventriculi laxitatem adde ℈. ij. ſpec. diarrhodonis Abbatis; in materia verò frigida — *Anodyna præſidia doloris in cauſa calida.*

℞. Ol. Amygd. vtriuſq; ℥. iij. vel iiij.
Aq. vel decoc. Menthæ ℥. ij.
M. — *In frigido humore.*

Ol. amygd. amar, præter id, quod dolorem ſedat, materiam craſſam, & lentam attenuat, & detergit, quæ à principio præſcribenda, cum materiam replentem euacuent; quare in materia frigida

℞. Olei Amygd. dulc. recen. ℥. v.
Ol. Amygd. amar. } an. ℥. ij.
Mel. Roſ. ſol. }
M. — *Vrgēte dolore cum calido, & acri humore.*

In materia calida

℞. Ol. Amygd. dulc. rec. ℥. vij.
Mannæ el. ℥. i. ſ. vel Syr. viol. ſol. ℥. ij.
M.

Iſthæc olea magis probantur in Ileo, quàm in Colico. Vrgente dolore ex humore acri, & calido lac Vaccinum, aut Ouinum copioſum cum ſaccharo admittitur; loco olei in materia frigida ſubſtitue ius, uel aq. ſtillat. chamæm. uel flor. anethi; in calida ius medicatum maluâ, uel althea; ad injiciendum habemus clyſteres, qui poſſunt compaginari ex decoc. mucilaginibus, oleis, pinguedinibus, ac lacte, Gal. Pauli, aliorūq; teſtimonio; decoc. ex anodynis calidis, vti chamæm. anetho, fœnugræco, & ſemin. lini componitur; ex emplaſticis, vt althea, malua, ac caricis pinguibus; mucilagin. verò fabricantur ex ſemin. lini, fœnugr. maluæ ſemin. & althea; pinguedines ſunt Vituli, Gallinæ, Suis, Anatis; ol. calida ſunt chamæm. anethi, ſem. lini, rutæ, vel commune in quo efferbuerit chamæm. anethum, vel cyminum in pauca copia, vel commune cum modico vini albi tenuis; lac Bubulum, Ouinum, & butyrum comprobantur, maximè ſi dolor oriatur à calido, & acri humore. Ego vtor tali clyſtere

℞. Lac. Vaccini, } an. par. æq.
Ol. Roſ. compl. }
M. pro clyſteri.

Vel *℞. Decoc. Fœnugr. ℥. x.*
Ol. ſemini Lini ℥. iiii.
Butyri rec. ℥. ij. — *Clyſter in eodem humore, & dolore.*

M. pro clyſt. in principio addo ℥. i. caſſiæ, vel elec. de ſebeſten, vel ℥. iij. ſyr. viol. ſol. & in minuta doſi decoc. ℥. i. hieræ ſimpl. Gal. aut ℥. iii. mel. roſ. ſol.

Mmmmm Vel ℞.

Vel ℞. *Vrinæ pueri q. s.*
Sapæ, *Ol. Communis* } *an. ℥. iiij.*
Lixiuii ℥. iii.
Fermenti ℥. i.
M. & f. clyst. s. ar.
Iniÿciantur moderatè calidi in materia calida, in frigida supra mediocritatem calidi.

Externa. Extra varia adhibentur actu calida, citra excessum; primũ est illitio ex prædictis oleis, vel ex terebenthina, butyro, & vitellis oui cum modico croci; secundum est vnguentum, quod

℞. *Ol. Chamam.* *Anethi,* *Amygd. dulc.* } *an. ℥. i.*
Farinæ Fœnugr. *Tritici* } *an. ʒ. i. s.*
M. & cum cera f. vng.

Fotus, qui sint. Eòdem facit vng. ex althea; tertium est fotus primò cum omentis Verueeis, Suis, & Vituli calefactis in ol. dictis, & aspersis puluere cymini; secundò cum placentulis ex ouis, & butyro cum eodem pulu. tertiò cum decoc. spongia applicatis, vel ol. enarratis, item & vesicis eisdem repletis; quartò cum inuolucro fili lini crudi eballiti in aqua cum cinere, & dictis simplicibus; in eũdem vsum valet aq. dulc. moderatè calida, hydrelœum, quinimò ex eodem fieri possunt decoc. quæ vsurpanda in causa calida, cum ol. ros. compl. quartum est cataplasma ex parietaria calefacta in butyro;

Vel ℞. *Chamam.* *Anethi,* *Malu.* } *an. m. i.*
Coquantur in hydrelæo, deinde pistentur, postea adde
Farinæ Fœnugr. *Semin. Lini* *Tritici* } *an. ℥. i.*
Adipis Gall. *Butyr. rec.* *Mucil. Ping. Altheæ* } *an. ℥. s.*
Ol. Amygd. dulc. *Chamam.* *Anethi* } *an. ℥. i. s.*
M. & cum thereb. f. catapl.

In causa calida tãtùm. Valet etiam empl. de meliloto; in causa calida paratur ex mica panis, lacte, & ol. ros. compl. quinimò panis triticeus modicè coctus actu calidus, vel calefactus in oleis propositis, aspergatur puluere cymini; quintum est sacculus ex auena torrefacta cum aromatibus, & simpl. carmin. sextum est efficacius, & machinamur stillicidio cum oleis, & decoc. præscriptis; septimum sunt cerata, vti de meliloto, vel ex dictis confecto; octauum est balneum, quod constat, vel ex ol. communi ex Paulo, vel ex ol. & aq. dulci ex Aetio, vel ex decoc. præscriptis. Aliqui sufficiunt balneo clyster ex ol. mel. ros. & vitello oui, ac sale, non pertimescerem ipse addere aliquod soluentium; noto etiam, vt vitetur summa caliditas in admouendis, tamquam ea, quæ discutiendo,

&

&resoluendo auget flatus, & dolorem: Tempus est post aliquam euacuationem, qualiscumq; generis; & licet indifferenter in qualibet parte fiat dolor, possint anodyna dicta vsurpari, vexatis tamen intestinis tenuibus, præferuntur per os assumenda; sicuti laborantibus crassis clysteres; noto etiam in apparatu morboso, & prauo habitu agendum moderatè calidis, & præsente febre nullo modo addatur vinum, & loco illius iungatur ius ex cichoreaceis, & quæ arcent putredinem, hæc omnia desumuntur ex prægresso victu, difficili tolerantia, & vrinarum crudarum colluuie. *Tempus.*

Anodyna frigida, & narcotica sunt philon. Rom. requies Nicol. pilul. de cynogl. vtraq; antid. magna rec. hæc conueniunt vbi dolor est valde vrgens, & insignis, vti quando pendet ab humore acri, vel à causa frigida cum flatibus febre præsente; quinimò in dolore Iliaco à flatibus, opiata præscripta calidis corrigenda, nec ad ea conuertendum, nisi, præ dolore, immineat syncope, vel longa dolori sit coniuncta vigilia; theriaca verò antiqua probatur in quolibet dolore à causa frigida. Cæterùm opiatis soluentia adnectere, quamuis controuersum, suadet Rhasis, & aliorum auctoritas, nec non ratio, & experientia; ratio est, quòd simili miscella opiata diù in corpore haud morantur. Amplius vis calida soluentium opiatorum frigiditatem compescit, trahiturq; bilis ad intestina, quæ irritando expultricem, non modò illa expellit, sed eodem pacto frigus eorum coercet; soluentia ergo hæc, aut scamoneata, aut non; absq; scamonio constare debent, quibus vtimur quando intendimus dolorem sedare, & causam auferre; imò permiscentur, etiam quando volumus soluentium attractionem hebetem reddere, ne augeatur concursus materiæ ad locum affectum. *Anodyna frigida, & narcotica. Soluētium, & opiatorū controuersiæ solutio.*

Opiatorum per se exhibitorum dosis ex alibi dictis patet; si autem mixtim cum soluentibus, & in materia calida *Opiatorum dosis, cum soluen. mixtor. in calida materia.*

℞. Elec. Rof. Mes. ℥. ſ.
Philonij Rom. ℈. ii. vel ʒ. i.
M. & f. b.

Vel *℞. Philon. Rom. ℈. i.*
Diagr. gr. iiii. vel v.
M.

In materia frigida, & pituitosa *In frigida.*

℞. Diaphæn. ʒ. v.
Philon. Rom. ʒ. i.
M. pro b. loco diaphœnici potest summi benedicta.

In eadem materia, sed melancholica *In eadem melancholica.*

℞. Confec. Amech ʒ. v.
Philon. Rom. ʒ. i.
M.

Nota, quòd licet promiscuè hæc possint vsurpari in Colica, & Iliaca, conuenientius præstare in Iliaca, cum in Colica sint magis accommodata, quæ per anum inijciuntur, admixtis opiatis ad ʒ. j. ſ. imò clyster ex vino, ol. communi, & philon. dicto est valde proficuus; si adsit febris *Vsus rectus eorūdem.*

℞. Iuris pinguis q. ſ.
Opii gr. iiii.

Sapæ ℥. iiii.
Croci, vel Castorei gr. v.
M. pro clystere.

Obseruatio. Præterea si volumus multum euacuare ℥. j. elec. adiungenda. Aduerte non tantùm in Colica, sed in quolibet intestinorum dolore hos clysteres esse ex vsu, cùm virtus per os opiata non admittit; glandes etiam sub eadem ratione parantur cum melle, sapa, & gr. iij. opij, croci, vel castorei: Cæterùm, & exterius haud improbanda, soleo ipse cum felici successu parti dolenti theriacam illinire, vel cum anodynis calidis phil. Rom. req. Nicolai, & Atanasiam, vel admouere decoctum sequentis mixturæ

℞. *Vini,* } *an. q. s.*
Aquæ
Capit. papau. albi nu. x.
Corticis Mandragoræ ℥. ß.
Semin. Hyoscyami ʒ. i.
Chamæm. } *an. ʒ. i. ß.*
Anethi
M.

Hæc omnia, vt supra monuimus, non nisi post notabilem euacuationem vsurpanda, & vt extra adhibentur actu calida esse oportet. Iam ad medicamenta, quæ auferunt causam morbificam descendendum; ratione flatus debent esse discutientia, quæ vel assumuntur, vt elec. de baccis lauri, diacyminum, diagalanga, diacalamentum, dianixum, & antidotus magnæ antiquæ, ac ol. de cherua; item aqua stillat. cinnam. & caryophyl. ad ℥. j. oleum ex anisis, fœniculis, & aromat. distill. aut ius medicatum cum anisis, fœniculo, dauco, caruo, semin. rutæ, cymini, ameos, siseleos, loco iuris vinum generosum substituitur;

Medicamēta causam morbificam respiciētia.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc. vel amararum (vbi oporteat valde detergere) iulepizati cum sacch. ℥. i.*
Aq. Chamæm. ℥. ii.
Aq. ardent. ʒ. ii.
M. pro vna vice; aq. ardenti substituite ol. nuc. musch. ʒ. i.

Vel ℞. *Cortic. Raphani ℥. i.*
Vini albi lib. ß.
M. & post infus. bull. ad tertias pro vna vice.

Vel ℞. *Cortic. Raph. lib. ij.*
Mel. albi lib. iij.
Bull. ad mediet. deinde adde
Cinnam. }
Caryophyl. }
Nucis Musch. } *an. ʒ. ii.*
Piper. nigri }
M. ac postea in vase seruetur; dosis est ℥. ß.

Eòdem facit eringium cum melle condit.

Vel ℞. *Vini Maluat. ℥. ß.*
Elixir vitæ ʒ. i.
M.

Vel ℞. *Aq. ardent. ℥. i. ſ.*
Caryoph. contuſ. } *an. ℈. ſ.*
Cinnam.
M. & macerentur per noctem mane f. ſ. expreſſ. ſumatur cum modico ſacch.

Vel ℞. *Vini Maluat. ℥. ii.*
Ol. Chalcanth. ʒ. ſ.
M.

Ius Galli antiqui pro eodem vſu medicatur cum ſeminibus diſcutientibus, & cortic. raphani, ac aromat. dictis, eòq; magis ſi addatur ſaſſafras, & guaiacum; puluis gentianæ cum vino, & marubium cum vino mulſo ad idem laudantur; hæc calida propinanda in minima doſi, quæ augenda ad proportionem doloris, vel inijciuntur, & ſic parantur clyſteres, vt

℞. *Decoc. Carui* — Clyſteres diſcutiẽtes.
Ameos
Dauci
Aniſor.
Fœnic.
Anethi
Cymini q. ſ.
Ol. Rutæ, } *an. ℥. iiii.*
Mel. Roſ. col.
M. pro clyſtere, qui, & cæteri, vt diutius detineantur minoris ſint doſis.

Vel ℞. *Vini albi potentis q. ſ.*
Ol. Rutæ, vel Cheirini ℥. iiii.
M. pro eodem.

Vel ℞. *Decoc. Rutæ lib. iii.*
Rutæ,
Hyſſopi,
Origani,
Anethi, } *an. p. i.*
Calaminthæ,
Chamæm.
Puleg.
Semin. Lini,
Fœnugr.
Petroſel. } *an. ʒ. ii.*
Fœnic.
Dauci
M. & bull. ad mediet. deinde

℞. Di-

℞. *Dicti decoc. lib. i. ſ.*
Ol. Chamæm. ℥. xv.
M. & bull. ad conſumpt. decoc. poſtea adde
Caſtor. ʒ. i.
Opopanan. ʒ. ij.
Adipis Anat. ℥. i.
M.

Vel ℞. *Iuris Galli ſupra deſcripti q. ſ.*
Ol. Anethi ℥. iii.
Elec. de baccis Lauri ʒ. ii.
M.

Vel ℞. *Decoc. Chamæm.*
Malua,
Mercurialis,
Aniſi,
Puleg.
Calamint.
Fœnic.
Furfur. q. ſ.
Ol. Rutæ ℥. iiii.
Ol. de Caſtor. ℥. i.
Pingued. Gallinæ ℥. ii.
Elec. de baccis Lauri ʒ. iii.
M.

Vel ℞. *Vini albi potentis lib. ſ.*
Butyri rec. ℥. iiii.
Ol. Chamæm. ℥. v.
Aniſ. | *Fœnic.* | *Dauci,* | *Ameos,* | *Carui,* | *Anethi* — *an. ʒ. ii.*
M. & bull. ad conſumpt. mediet. vini, deinde ſ. colat. cuius

℞. *q. ſ. pro clyſtere*
Ol. de Caſtor. ℥. i. ſ.
M.

Vel ℞. *Fruſtor. Allior. m. ii.*
Bull. in ſ. q. vini albi potentis; colati

℞. *q. ſ.*
Elec. de baccis Lauri ʒ. iii.
Ol. Laurini ℥. iii.
M. pro clyſt.

Tan-

Tandem

℞. *Vini albi q. ſ.*
Aq. ardent. ℥. ii.
M. pro eodem.

Circa horum compoſitionem noto, vt pinguedines ad emolliendas fœces dictis inſerantur; item decoc. paranda in aquis Porrectanis veteribus, vel Tetutianis, ac ſimilibus; vbi verò dolori febris connectatur

In dolore, & febre.

℞. *Decoc. Chamam.*
Anethi
Meliloti
Aniſi
Fœnic.
Semin. Lini q. ſ.
Mel. Roſ. ſimpl. }
Ol. Cham. vel Lil. vel Anethi, vel Amygd. amar. } *an. ℥. iiij.*
M.

Moneo hæc ſemper cautè adhibenda, & habeatur etiam ratio cauſæ flatuum. Admouentur, quæ diſcutiunt, & ſunt ſacculus cum milio, ſale, furfuribus, anetho flor. chamæm. & ſemin. flatus diſcutientibus, vel fotus ex aq. ardent. cum inſperſione pulu. eorumdem ſemin. deinde ſuperponatur petia linea eâdem aq. imbuta; item vas cineribus repletum cum ſemin. carminantibus, facta irroratione prius cum vino maluatico, eſt miri vſus; fouetur etiam abdomen ſpongiâ madefacta in decoc. alliorum facto in vino, aut lixiuio; veſicis Bubulis applicamus decoc. pro clyſteribus, inuolucrum lini coctum cum ſimplicibus dictis mirificè præſtat; vltra illitio cum oleis ſupradictis, vel oleo chalcanthi, ad idem facit, vel ex ſimili vnguento

Cautio circa vſum, & flatum habenda.

Vnguenta pro eodem vſu.

℞. *Ol. Rutæ,* }
Cheiri, } *an. ℥. i.*
Lauri }
Spec. Emplaſ. de baccis Lauri ʒ. i. ſ.
M. & cũ cera lota in vino potenti ſ. vnguentũ.

Vel ℞. *Ol. Rutæ ℥. iii. ſ.*
Aq. arden. ℥. i. ſ.
Bacc. Lauri, }
Semin. Fœniculi, }
Aniſi, }
Apii, } *an. ℈. ſ.*
Siſeleos, }
Dauci }
M. & bull. in vaſe ad conſumptionem aq. deinde ſ. col. cum cera ſ. vnguentum.

Pro diuitibus

℞. *Ol. Amygd. dulc. rec. ℥. iii. ſ.*
Vini Maluat. ℥. i. ſ.

Cin-

Cinnam.
Fænic.
Dauci,
Caryophyl.
Nucis Musch. } *an. gr. v.*
Macis,
Zedoariæ,
Galangæ
M. & bull. ad consumpt. vini deinde adde
Ol. distill. Anisorum ℨ. ii.
Galliæ Musch. ℈. ß.
M. & cum cera f. vngu.

Vel ℞. *Ol. Cheiri,*
Rutæ,
Lilior. alb. } *an. ℥. iiii.*
de Castor.
Aq. ardent. lib. ß.
M. & bull. ad consumpt. aq. deinde adde
Nigellæ,
Mastichis, } *an. ℨ. i. ß.*
Cardamomi,
Galangæ
Ligni Aloes,
Nucis Musch. } *an. ℨ. i.*
Caryophyl.
Iterum parum bull. postea cum cera f. vng. à quo superponatur lana succida tepida.

Commendo valde empl. de baccis lauri;

Vel ℞. *Lanæ succidæ minutim incisæ ℥. ij.*
Ol. Rutæ ℥. viii.
Pulu. Cymini ℥ ß.
Castor. sub. pul. ℨ. ij.
Mellis crudi q. s.
M. & calefacta ad ignem apponantur.

Caliditas actualis dol. auget. Hæc omnia actu sæpè repetenda, donec dolor cesset; noto tamen actualem caliditatem modum excedentem, vt quæ nimis attenuat, dolorem augere. Medicamenta, quæ mineram auferunt, vel id sensibiliter, vel insensibiliter præstant: Priora sunt

Mineram auferentia sensibiliter, & insensibiliter.

℞. *Spec. Hieræ simpl. Gal. ℨ. i. ß.*
Diaphœn. ℨ. vi.
Elec. de dact. ℨ. ij.
M. & f. b.

Vel ℞. *Spec. Elescoph ℨ. i.* (hæc valenter flatus discutiunt)
Diaphœn. ℨ. iij.
M. pro b.

Vel ℞.

Vel ℞. *Terebenth. opt.* ℥. *i.*
Benedic. ʒ. *iii.*
Puluer. Anisor. ℈. *i.*
M. & f. b. quibus aliqua mitiora præmittere bonum, vt aq. Tetut. quæ mihi est in vsum cum mell. rof. sol.

Vel ℞. *Spec. Hieræ simpl. Gal.* ʒ. *iij.*
Cum mel. rof. sol. f. b. cui superbibantur ℥. *iiii. eiusdem mel. rof. cum iure decoc. anisorum.*

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc.* / *amar. rec.* } *an.* ℥. *iii.*
Spec. Elescoph ʒ. *ii.*
M.

Ius Galli supra descriptum soluens redditur cum turbith, carthamo, polipodio, & epithymo; his etiam præmittatur aliqua præparatio cum oximel. vel simpl. vel composito, melle rof. scyllino, diatrionpip. & alijs simil. Clysteres ad idem faciunt, præcipuè, si in intestinis crassis eadem resideat minera; ijs ergo, qui flatus discutiunt addatur, mel. rof. sol. vel hiera simpl. vel elec. lenit. hisq; non sufficientibus, accipiatur hiera composita, diaphœnicon, benedicta, elec. elescoph, & in maxima contumacia, hiera diacolocyn. ac Logadij, quibus malaxanda sal, & sacchar. rubr, siq; clysteres adhiberi nequeant, quia non retinentur, agendum suppositorijs, vt

Si in crassis inteftinis materia resideat.

℞. *Spec. Hieræ simpl. Gal.* ʒ. *i.*
Trochis. Alhandala ℈. *s.*
Nitri ℈. *i.*
M. & cum melle f. duo suppos. quorum vnum imponatur post aliud.

Suppositoria, loco clyst. vsurpanda.

Cæterùm in pituitæ vbertate, primò agendum sensibiliter euacuantibus, lenientibus affatim impertiendis, cùm ante anodyna, tùm mixtim cum ijs, & non solùm per os, vt in Iliaca, sed & per sedem, vt in Colica; lenientia sunt mel. rof. sol. hiera simpl. Gal. aqua Tetutiana, elec. lenit. diacathol.

Pituita redundante.

Vel ℞. *Terebenthinæ claræ* ℥. *s.*
Spec. Hieræ simpl. Gal. ʒ. *ii.*
Carthami ʒ. *i. s.*
M. & f. b.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc.* / *amar. rec.* } *an.* ℥. *ii. s.*
Spec. Elescoph ʒ. *ii.*
M.

Siq; his adhibitis dolor intendatur, & aluus supprimatur, immineatq; fœcum vomitus, continuò ad purgantia confugiendum, dimissa præparatione, nisi materia in toto redundet. Noto quòd si nausea vrgeat, purgantia debent astringere, vt cytoneatum descriptum in capit. arthrit. & gallia Rhasis ad ℈. ij. defficiente verò nausea, præter ea, quæ tollunt flatuum mineram, diaturbith & diacarth. laudo hieram Hermetis fermentatam per sex menses ad ʒ. ij. hieram diacolocyn. Logadij ad ʒ. iij. vel iiij. pilul.

In nausea, purgantia astringant.

Iliacas Rhasis ad ℈. j. & paulò plus; siq; malum perseueret gr. iij. vel iiij. vel v. vel etiam vj. elaterij cum ʒ. j. terebinthi, vel cum aq. Tetutij; quinimo antimonium præparatum valde commendo, & medicamentum ex præcipitato, de quo infra. Ex his possumus machinari clysteres pro euacuanda pituita in Colica, adhibendo prius lenientes, postea soluentes, vtq; sint efficaciores decoc. adiunge carthamum, & polipodium; imò & agaricum, ac turbith, vt

Clysteres ad pituitã educendam.

℞. *Decoc. rerum carmin. cum agar. simpl. in petia ligati ʒ. i. q. s.*
Hieræ Logadii ℥. i.
Mel. Ros. sol. } *an. ℥. iii.*
Ol. semin. Lini }
Nitri ʒ. ii.
Elec. Iustini ℥. s.
M. & vitel. oui f. clyst.

Vel ℞. *Decoc. rer. carmin.*
Frustor. Allior.
Polii Montani q. s.
Terebenth. claræ, } *an. ℥. i.*
Hieræ Diacoloc }
Ol. Rutæ ℥. iiii.
Mel. despum. ℥. ii.
Nitri ʒ. ii.
Philon. Rom. ʒ. i.
M. & cum vitel. oui f. clyst. ad sedandum dolorem Colicum valde vtilis.

Clyster pro sedãdo Colico dolore vtilissimus.

Vel ℞. *Decoc. Carmin. q. s.*
Hieræ compos. ℥. i.
Mel. Ros. sol. } *an. ℥. ii.*
Ol. Rutæ }
Nitri ʒ. ii.
M. pro clyst.

Suppositoria etiam ex his parantur, vt

℞. *Colocynthid. ℈. i.*
Spec. Hieræ compos. ʒ. s.
Elaterii gr. x.
Nitri ℈. ii.
Pilorum Humanorum incis. ℈. i.
M. & cum mel. f. duas suppposit. vt supra.

Euacuatio per vomitum nullo modo tentanda, nisi æger sit procliuis ad vomitum, ac aluus non sit ex toto suppressa, vt fœcum vomitus non immineat, ventriculusq; scateat prauis succis, tunc enim conducit vomitum à cæna instituere. Secundò agendum insensibiliter euacuantibus, & sunt ea omnia, quæ flatus discutiunt supra inordinata, præter quæ laudo elec. Iustinum;

Vomitoria interdicito, ni æger ad vomitum sit procliuis.

Vel ℞.

Vel ℞. *Cornu Cerui vsti ʒ. i.* Insensibiliter euacuantia.
Piperis albi gr. x.
Myrrhæ gr. v.
M. & dentur ex vino generoso.

Ab his non est alienum vinum guaiaco, & sassafras medicatum, vel carduo benedicto; ius ex Gallo antiquo præstat etiam, mulsum cum marrubio, nec non & puluis, aut decoctum, aut liquor stillatus ex flor. genistæ, & lupulor. viridium; ius Galli in natura calida paratur cum salsa, & in natura gracili cum China; quinimo dictorum extracta, & sal theriacale non improbantur;

Vel ℞. *Fol. Mori celsi albi siccat. ʒ. i. s.*
Cort. Raphani ʒ. i.
Ossium Mespill. ʒ. i. s.
M. & f. puluis, cuius perbibe ʒ. ij. ex vino potenti.

Ad idem facit ʒ. j. gentianæ, oximel, ac vinum scyllinum, & enulatum.

Habemus etiam quædam, quæ sensibiliter, & insensibiliter euacuant, in quorum genere præferuntur thermæ calidæ, in secundo, vel tertio gradu, ius Galli dictum cum soluentibus confectum, & hiera cum terebenthina assumptum; ad idem quædam inijciuntur, vt Sensibiliter, & insensibiliter euacuātia.

℞. *Fermenti acris ℥. ii.*
Dissoluantur in lixiuii dulcis ℥. v. deinde col. & adde Clyster.
Sapæ ℥. iii.
Ol. Commun. } *an. ℥. iiii.*
Vrinæ Pueri }
Et aliquando nitri ʒ. i.
M. pro clyst.

Vel ℞. *Aq. Tetutianæ q. s.* Alius pro Ileo.
Ol. Commun. } *an. ℥. iii.*
Vini Guaiaci }
M. pro clystere, & in Ileo potest addi pul. cataputiæ.

Clyst. etiam acres propositi, ad detrahendam materiam flatuum hûc referantur.

Extra conducit inuolucrum lini ebulitum in lixiuio cum cinere; fotus cum spongia, & stillicid. cum embroca ex simili decoc. admouetur Externa pro stillicidio.

℞. *Pulegii,* }
Calaminthæ, }
Hyssopi, }
Artemis. }
Cardui Benedicti, } *an. p. i.*
Thymi, }
Diptamni Cretici, }
Rutæ, }
Sabinæ, }
Absint. }

Radic. Enulæ, Ireos } *an.* ℥. *ſ.*
Baccar. Lauri, Iuniperi } *an.* ʒ. *ii.*
Piper. Galangæ } *an.* ʒ. *ii.*
Sulphur. ℥. *iii.*
Nitri ℥. *v.*
Ligni Sancti limati lib. ſ.

M. & bull. in ol. commun. lib. x. vini maluatici lib. i. ſ. in duplici vaſe ad conſumpt. vini, deinde f. col. cum ſ. expreſſ. vſui ſeruetur.

Sacculus. Sacculus ex auena torrefacta conſtruitur; vnguento Agrippæ, & maſtichino inſtituitur illitio; ceratum ad idem

℞. *Spec. emplaſ. de baccis Lauri* ℥. *ſ.*
Opopan. Bdellij, Amoniaci } *an.* ℥. *ii.*
Pulu. Ireos, Zedoariæ Galangæ } *an.* ʒ. *i.*

Ceratũ pro abdomine. *Diſſol. gummi in aceto, deinde omnia excipiantur cum ſucco artemiſiæ, poſtea cum pice, & ol. laurino f. ceratum imponendum abdomini.*

Ceratum diachilon magnum, diapirites, & ſacrum poteſt vſurpari;

Vel ℞. *Picis liquidæ, Aridæ* } *an. lib. i.*
Sulph. viui, Nitri rubri, Aluminis Sciſſilis } *an. lib. ſ.*

M. & extendantur ſuper corium ad formam abdominis, ſicuti alia cerata.

Dropaciſmi, & ſinapiſmi, & omnia, quæ flatus diſcutiunt ad idem conducunt; balneum pedum calidiſſimum eòdem facit, attrahendo materiam à parte affecta, ad partem longinquam. Noto omnia inſenſibiliter euacuantia alterare inteſtina ad calidum. In dol. à bile in inteſtinis. Cæterùm in dolore à bile in inteſtinis retenta, conſulendum quomodo retineatur; & num aliunde fluat; ſi enim retinetur ſolùm, & non hæret ſyr. roſ. ſol. manna, decoc. ex ſero, vel aq. hordei cum tamarindis poſſunt perſcribi; item aqua Villenſis cum manna, aloes cum conſerua prunorum, vel tamarindis; ſi hæreat, hiera offerenda, à qua apozema refrigerans ex aq. hordei, cichorei, vel ſerum, vel quid ſimile exhibendum; at ſi, bilis aliunde fluat probo rhabarb. cum caſſia, diaprun. lenit. & his non conferentibus diapr. ſol. vel quid ſimil. exhibendum; inijciantur etiam pro eodem ſcopo clyſteres ex mulſa, ſero, & cremore hordei, quibus aliquando caſſia pro clyſt. diaprun. ſol. ſyr. viol. ſol. mel viol. ſol. adiungitur; imò & ol. viol. roſ. compl. pinguedo Gallinæ rec. & cremor altheæ; neq; præter rationem foret his permiſcere aliquod Eadem bilis in ventriculo redundante. flatum diſcutiens; quinimo bile in ventriculo exuberante, vomitus poterit cieri; at ſi dolores à bile fluente procedant, ne ſuboriatur dyſenteria, res tractanda aſtringentibus ſupra de fluxu alui enarratis, inter quę, duo præ cæteris arrident, halica cum granis mali

mali punici, & vinum cyton. cum pulu. coral.rub. vel cremor ſumachiorũ: Cæterùm, aluo fluente, vel non fluente, præſtant refrigerantia, & humectantia, quæ humorem acrem ſecundum qualitatem lædentem, & eius generationem reſpiciunt, vt ſerum, ſuccus cichorei, thermæ frigidæ, confectio ex tribus ſantal. & margaritis, conſerua viol. nenupharis, lactucæ, decoc. vel aq. ſtillat. anguriæ, cucurbitæ, aq. hordei, & omnia frigida, niſi quid impediat, ſicuti pro attemperatione conducunt ptiſana, ſuccus faris, & lac. Inijciuntur halica, cremor ptiſanæ, cum ol. roſ. ſæuo, præcipuè Hyrci, lacte, iure pingui inteſtinorum, & ſimilibus; vbi autem materia ſanioſa exiſtit agite, vt in cap. de dyſenteria fuit præceptum; in dolore à ſanguine ingrumeſcente medicamenta habentur ſupra de dolore ventriculi; ſi autem ſanguis inflammationem portendat, & producat, continuò ſectâ vena leniatur aluus caſſia, & tamar. vel ſyr. viol. ſol. aut clyſt. ex cremore hordei, vel ſe o, vel dec. anodyn. refrigerantium, ol. roſ. compl. viol. cum caſſia. Apparentibus autem ſignis coct. & inclinãte morbo rhabarb. licet vſurpare.

Aluo fluẽte, vel non, refrigerantia vtilia.

In dol. ex grumo ſanguinis.

Repellentia anodyna à principio externè poſſunt admoueri, vt fotus cum lana ſuccida imbuta vino nigro aſtringenti paucifero, oleo roſato completo, & modico aceti: Item cataplaſma ex lacte, pane trito, & oleo roſato completo, vel quod fit ex cytonijs coctis in poſca, oleo mellino, & roſato, vel ex plantagine, & portulaca coctis cum dictis oleis, & vitellis ouorum crudorum, quæ omnia tepida ad vſum perducenda; hoc tempore pro alteratione poſſunt aſſumi aquæ citruli, cucurbitæ, mucilagines pſyllij, cyton. cum ſacch. cando viol. & aq. hordei; ſupradictis in augmento continuare haud importunum ol. chamæm. farina ſemin. lini, fœnugr. & fabarum, iniectis verò decoc. & ol. dicta adnectantur cremori ptiſanæ; in ſtatu, & declinatione attingenda, quæ curant inflammationem ventriculi; ſiq; hæc dolorem haud ſedant, ſufficiantur lac ſemin. papau. diacod. & parum philon. Rom. & ſi inflammatio in abſceſſum vergat, præter ea, quæ ibidem habentur, ex 6. Loc. circa finem, aniceton miri vſus habemus.

Anodyna repellentia à principio vſurpanda.

Si inflammatio in abſceſſum vergat.

Stercore indurato, emollientia, mox acria, & pondere grauantia laudantur: Per os emolliunt, quæ in capite de aluo ſtricta deſcribuntur, & præter illa ius pingue, butyrũ, mucilago altheæ, ſemin. lini, malu. fœnic. Ego ſæpius cum fructu obtuli ℥. v. mannæ elect. cum iure pingui: Hydrelœum quoq; prodeſt, in quo anethũ ſit coctum, à quo Oribaſius fruſtum panis ex aq. feruenti præbet, ex his omnibus clyſt. emollientes parantur.

Externa valde proficua.

Cæterùm extrinſecè plurimum tribuo balneo vel ex oleo, vel ex decoctis emolientibus cum butyro, pinguedinibus, & mucilaginib. altheæ, maluæ, ſemin. lini, & fœnugr. acria leguntur ſupra de aluo aſtricta, illis addo ius Galli medicatum cum ſoluentibus, & emollientibus, incipiendo à mitioribus ad fortiora aſcendendo, ſcilicet elaterium, & antimonium, tutius tàmen eſt vti diagrid. quia vomitum non citat; illorum doſis eſt ad gr. iiij. vel v. huius ad gr. x. ſuperbibendo per modum apozematis, ol. commune, vel amygd. vel aliquam ex thermis ſalſis, ad pilul. etiam de euphorbio, licet aſcendere: Inijciantur clyſteres, prius leuiores ex decoc. fœnugr. ol. ſemin. lini, & nitro fabricantur, mox acriores coquendo colocynth. in decoc. illudq; ex thermis ſalſis, vel muria parando, immiſcendo ſoluentia ſupra in dolore à pituita deſcripta, nec non elaterium, & diagrid. nulla ratione omittenda in decoc. ſimplicia emoll. vt malua, althea, fœnugr. caricæ, & ſemina lini, ſicuti nec ſal commune, nitrum, & ſal gemma.

Acria, quomodo præſcribenda.

Præſtat etiam per follem inteſtina inflare, vt ſeparentur fœces ab inteſtinis, poſtea inijciuntur clyſt. ex hydrelœo, & nitro, mox patiens in balneo locetur, ſpongia obturata ſede, vmbilico acria etiam admouentur, de quibus ibid. Ab imminenti morte reuocat poſt cibum ſimile medicamentum exhibitum

Folle inteſtina inflare, quando opus ſit.

℞. *Præcip. optimi gr. v.*
Diacymini ℈. ß.
Philonij Rom. ℈. i.
M. & f. b. pro vna vice.

Bolus ab imminenti morte reuocans.

Præ-

Præbentur etiam pilæ tres ex plumbo, vt quæ suo pondere euacuationi conducunt: Hæc ferè omnia valent etiam in materia lapidea; ad obstructionem, quæ pituitæ rationem habent, ad constipationem, & compressionem, quæ in tractatu de tumore ventriculi; ad cicatricem, quæ ex tractatu de cæliaca passione sumuntur; tandem ad prolapsum intestinorum iuuant, quæ sanant hernias.

A proprietate operantia internè.

A proprietate in his, prosunt primò stercus Asini, Vacc. & Lupi clystere iniectum; secundò coagulum Catuli, ac Lep. ad ʒ.j. ex vino sumptum; tertiò aqua lotionis genitalium Cerui viri, & Alaudę auis; quartò puluis membranæ intersipientis nucleum nucis ex vino; quintò stercus, & intestinum Lupi; sextò puluis ossium in eodem stercore inuentorum; septimò puluis tali Suili; octauò puluis ex intestinis Gallinarum; nonò puluis ex albo fimi earumdem Gallinarum; decimò ossa mespillorum; vndecimò cornu Cerui; duodecimò Cochleæ coctæ, vel crudæ tritæ ex vino, aut aqua, pro vt febris, ac inflammatio est præsens, vel non.

Eadem externè.

Extra primò appenditur intestinis intestinum Lupi; secundò stercus eiusdem cum lana Ouis ab eo captæ, vel cum pelle Ceruina; tertiò corrigia ex pelle Lupi, quę omnia, potissimùm in Colica valent.

Pręseruatio, quibus instituenda.

Ad præseruationem quibusdam interuallis vtendum pilul. de tribus cum rhab. & semel in mense deuorare ʒ.j. theriacæ, quemadmodū semel in anno, per tres annos continuos decoc. guaiaci vsurpare valde accomodatum, thermasq; calidas, & confec. ex ol. arom. distill. quæ in causa frigida, vt ceterarum fræquentissima, maximè cōmendantur.

Victus norma.

Victus igitur accommodatus hisce sufficiendus; vbi ergo malum oritur à flatu, & pituita victus sit attenuans, & calefaciens; quare allium in delicatioribus coctum, in alijs crudum, ac porra concedenda, sicuti & apium, fœniculus, satureia, asparagus, serpillus, origanum, & cæpæ, parcè tamen commedantur, vt & aromata. In principio cibus sit parcus, ac imminuens, vndè à carnibus, & ouis abstinendum, & solus panis ex iure propinandus, in progressu oua, & carnes possunt concedi, quæ tamen ab initio, haud interdicendæ. Si vires postulent, bonum erit tunc carnes optimas distillare, succumq; carnis, & illius aquam cum vitellis oui ex iure præbere, oua indurata, poma, pyra, cydon. oriza, & similia vitentur omnino. Vinum sit potens, clarum, tenuium partium, & cum simplicibus dictis, maximè anisis, & guaiaco medicatum; vbi verò malum nascatur à causa calida, ptisana, lac femin. mel. halica, lactuca, fructus austeri, cucurbita, pisces duri, Ostreæ, Cochleæ Marinæ, pedes animalium, ventres Suum, ac aliorum imperandi, in hocq; casu oua deneganda. Potus sit vini granatorum plurimâ aq. dilutum, vel vinum pauciferum, & subausterum, à quo etiam in inflammatione abstinendum. Cibi pro retentione fœcum petantur ab aluo astricta. Somnus in qualibet causa laudatur, sit tamen longior in calida, quiescant omnino ægrotantes animo, & corpore; & de Colica, atq; Iliaca passione, quantum admittit institutum nostrum, dicta sufficiant.

CAPVT OCTAVVM.

De Hæmorrhoidibus.

Hæmorrhoides referare malū.

Æmorrhoidalis fluor, si consuetus compescatur, vel vltra leges fluat, quot mala inferat, & mortem ipsam incutiat, docet experientia; quare causæ illius diligenter perquirendæ, quæ in vnicam facultatis retentricis læsionem, tāquam in Equum Troianum referuntur; harum autem læsionum prima, procedit ab intemperie, dum affectus in longum satis protrahitur; secunda à morbo in via ob raritatem venarum, cuius raritatis causa est calefactio, sanguis tenuitas, vt serosus, aquosus, & biliosus, coadiuuante copia, acredine, facultate, expultrice, ob aper-

apertionem orificiorum, nec non ob erosionem à materia acri, & abradente productam, & ob incisionem à contundente procreatam: Intemperies ergo, cum humida existat, exposcit siccantia, raritas, densantia, euacuantia sanguinem biliosum, & serosum; incrassantia, & vtriusq; generationem cohibentia, per alterationem iecoris, modò ad calidum, modò ad frigidum pro diuersitate tenuitatis sanguinis; anastomasis, ceu apertio astringentia, sanguinem imminuentia, attemperantia, refrigerantia, & impetum materiæ retrahentia; erosio, agglutinantia, & sarcotica, dum acredinis materiæ primò fuerit habita ratio, quæ etiam in incisione, ac contusione præstanda. Scopi curatiui.

Cæterùm, vbi Hæmorrhoides nihil, aut parum sanguinis, iuxta morem profundant, vt quodamodo cæcæ euadant, & in tumorem eleuentur, tunc materiæ species perpendendæ, nec non diuersorum affectuum inde nascentium habenda ratio; vbi igitur humore pituitoso prægnantes apparuerint nullo donatæ nominæ; ubi humore melancholico, ut duræ, & asperæ existant *Verrucales* appellantur; ubi sanguine, molles, coloreq; mororum refertæ *Morales* uocantur; & ubi mixto *Vuales*, sed quomodocumq; denominationis, ac tumoris negotium se se habeat, materia euacuanda, tàm sensibiliter, quàm insensibiliter discutientibus, & exsiccantibus, habita tamen primò totius prouidentia per ea, quæ copiam dictorum minuunt humorum, & per alterantia eosdem in contrarium, ac per auferentia causam generationis eorumdem: Quibus peractis, si adhuc praui humores, hinc inde debachentur, motus iuuandus, remotis impedimentis, dolorem inquam, & stercoris retentionem, ac duritiem, & illius causam per anodyna, emollientia, & expultricem intestinorum irritantia, latentesq; Hæmorrhoides extrahendo. Læsionis causæ, & scopi.

Curatio perficitur Chirurgicis simili ratione, videlicet, vbi in fluxu Hæmorrhoidali, statim vena secanda interna, in vno, vel altero latere, habita rectitudine iecoris, aut lienis, sanguisq; reiterata sectione, in paucissima quantitate semper detrahendus, siq; vires eam reclamarent, adhibeantur cucurbitulæ scarificatæ partibus supernis, quæ etiam, viribus permittentibus, administrandæ, præcipuè, si vna vice tantùm sanguis fuerit detractus per venæ apertionem, quinimo laudo, deriuationis gratia, easdem cucurbitulas natibus appositas, & hirudines narium venis applicitas, nec non & frictiones, ligaturas, cucurbitulasq; siccas sæpius partibus supernis admotas; imò & cucurbitula magna hepati apposita non improbatur, quæ omnia tutius ad vsum perducentur, si vires ab hoc fluxu, haud valde exerceantur; vrgente autem necessitate ad vesicantia, & cauteria partium superiorum deuenire non improbarem. At cum materijs Chirurgicis, non modò toti, sed & parti consulere liceat, alijs non conferentibus, ad incisionem, & abscissionem illarum venarum descenderem; quare, vbi exertæ fuerint, ligentur filo, deinde ferro candenti, aut caustico absumantur, quale est ol. vitrioli, vel sulphuris cum melle; hûc pertinet calx viua, auripigmentum, arsenicum cum larido, fœex aceti combusta, & puluerata, nitrũ, ac sal gemma æquis portionibus ad idẽ mixta. Hæmorrhoides turgidę à varijs pendentes humoribus. Curatio Chirurgica sang. eductione perficitur. Hæmorrhoidarum incisio.

An verò iuxta communem hæsitationem altera earum sit aperta derelinquenda, statuo melius esse eam instituere victus rationem, quæ sanguinis fœculenti generationem prohibeat, quoniam tunc, nec sanguis augebitur, nec inde tabes, vel hydrops erit pertimescenda, & eò magis, si præmissa fuerit purgatio, ac venæ sectio, nec materia diuturna fluxione ad illa loca inferna propensionem habeat, aliàs Gal. atq; Hippoc. doctrina persequenda, uidelicet, ut alijs clausis, una fluxioni reserata derelinquatur; imò ubi ex toto consueta foret suppressa fluxio, tunc una Hæmorrhoidum reclaudenda uena, ut superuenientes docebunt sermones. Nũ opus sit vnã apertã relinquere. Claudini responsio.

Sed iam ad cæcas Hæmorrhoides nostrum conuertamus sermonem; cum ergo prouocanda est cæcarum euacuatio, incidantur uenæ malleolorum, præmissa cubiti apertione in excellenti plethoria, ne ex confluxu sanguinis ad illas partes aliquod grauius contingat malum, aperta uena malleoli, non solùm euacuantur Hæmorrhoides, sed deriuata materia ab ijs locis sedatur dolor: Idem præstant frictiones partium inferna- Euacuatio Hæmorrh. cæcarũ, quibus prouocetur.

rum,

rum, uentoſæ illis, ac perineo admotæ, & cauteria in cruribus geſtata, quæ etiam præſente vlcere, in ano, & parte excrementis redundante non improbantur; earumdem partium frictiones cum pannis aſperis, folijs ficuum, & parietariæ commendantur, pani aſperi poſſunt madefieri cum felle Tauri, ſucco cæpæ, & aceto; ad hoc idem faciunt hirudines benè purgatæ, nec non phlebotomus, acuſq; ex auro, vel argento inſtructus, emollitis tamen prius Hæmorrhoidibus, ſedata inflammatione, & demulcito dolore, præcipuè ante acrium affrictionem; at ſi venæ huiuſmodi ſint internæ, nec appareant, fotu relaxanti foueantur, ea quâ poteris ratione, mox cucurbitula magna applicetur, ac tandem fiat manu ad inferiora compreſſio, & ſic apparebunt; at vbi hæc non conferant, & gangrenæ initia pullulent, ferrum candens, aut cauſticum adminiſtrandum.

Pharmaceutica.

Materiæ Pharmaceuticæ rationem habent fluoris immoderati, ac cohibiti, doloris, extractionis venarum, fœcum ſiccitatis, & duritiei, aluiq; aſtrictionis. Quæ fluxui immoderato debentur, vel morbos, vel materiam reſpiciunt: Morbus, ſi fuerit intemperies humida, tollenda ſiccantibus paulò infra deſcribendis; ſi vnitatis ſolutio ex tunicarum raritate, adhibenda aſtringentia; quare

Aſtringentium ſeries.

℞. *Aloes,*
Thuris } *an. par. æq.*

M. & excipiantur albo oui, ac Leporinis pilis ſubtiliſſimis apponantur.

Vel ℞. *Gummi Arab.*
Tragac.
Maſtic.
Thuris,
Boli Armenæ, } *an. ʒ. i.*
Acaciæ,
Hypociſt.
Lytarg.
Coriandri aſſ.
Mumiæ ʒ. ii.

M. & pulu. ſub. deinde excipiantur albo oui, & lichinio eis illita ſubdantur, vel applicentur.

Ad idem facit tela aranea cum eodem albo oui, puluis Columbi vſti cum poſca, cinis pilorum Leporis, aut corticum ſalicis, quæ inſperguntur, vti & puluis lapidis hæmat. boli Arm. ſang. draconis, malicorij, gallarum, balauſt. femin. roſ. ſanguinariæ, ſumachiorum, lingua ſerpentina, gypſum albo oui exceptum, & goſſipio admotum;

Vel ℞. *Acaciæ,*
Malicorii, } *an. ʒ. i.*
Boli Armenæ
Chalc. ʒ. ſ.
M. & f. pul. ſubt.

Vel ℞. *Nucleor. Dactil. vſtor.*
Cineris oſtreor. } *an. ʒ. i. ſ.*
Chalc.

Spodii,

Spodii,
Carabe,
Sang. Drac.
Gummi Arab. vſti } *an. ʒ. i. ſ.*

M. & excipiantur aceto roſ. pro eodem vſu.

Vel ℞. *Farinæ Volatilis,*
Amyli } *an. ℥. i.*

Boli Arm.
Sang. Dracon.
Aloes,
Sarcocollæ,
Thuris } *an. ʒ. ſ.* Ad Hemorrhoid. latetes.

M. & cum albo oui pulu. exceptus applicentur, veniſq; haud apparentibus, lichinio adhibeantur.

Vel ℞. *Aloes hepat.*
Myrræ
Sang. Drac.
Boli Arm. } *an. ʒ. ſ.*

M. & pulu. ſubt. deinde cum albo oui, & ol. roſ. omphac. reformetur mixtura ad modum vnguenti cum bombice vſurpanda.

Vel ℞. *Succi Sanguinariæ,*
Solani,
Plantag. } *an. ʒ. ij.*

Aloes,
Thuris,
Terræ Lemniæ } *an. ʒ. ii. ſ.*

Ol. Roſ.
Myrtill.
Maſtich. } *an. ʒ. i.*

Album. oui ʒ. ij.

M. & cum aceto q. ſ. f. mixtura, vt ſupra adminiſtranda.

Inſeſſus ex aceto nigro, in quo ſcoria ferri præparata efferbuerit eſt accommodatus; Inſeſſus pro eodem vſu.

Vel ℞. *Gallar.*
Nucum Cupreſſi,
Cupularum Iuglandium,
Sumachiorum,
Malicorij } *an. m. i.*

Fol. Plantag.
Sanguinariæ,
Centinodiæ,
Sorbi,
Meſpilli,
Cydon.
Balauſt.
Myrtill.
Roſ. rub.
Equiſeti,
Radic. Conſol. maior. } *an. p. i.*

Verbaſci m. ii.

M. & f decoc. cum vino nigro auſtero, vel cum aq. chalybeata, aut cum aqua aluminoſa, vti Villenſi, vel Brandulenſi, quæ etiam per ſe valebunt; imò efficaciores euadent, ſi vltra dicta ſimpl. addas acaciam hypociſt. alumen, & cortic. vlmi, quo decocto per ſpongiam foue anum, & hæmorrhoides.

Idem præſtat aqua ſtillat. ficuum immatur. vel ſuccus ſtercoris Aſini cum aq. plantag. ac portul. vel decoc. nicotianæ ex aq. chalyb. vel vrina; præterea ex dictis ſimplicibus coctis paratur ſacculus pro fotu ſicco earumdem partium;

Cataplaſma ad idem.

Vel ℞. *Carnis Cyton. coct. lib. i.*
Trochiſ. de Terra ſigill. ℥. ſ.
Maſtich. } *an. ʒ. iii.*
Aloes }
Pil. Lepor. vſtor. ℈. iiij.

M. & cum albo oui, ac ſucco plantag. & ol. roſato omphac. f. cataplaſma in eundem vſum.

Vel ℞. *Verbaſci,* } *an. p. iii.*
Millefol. }

M. & contundantur, ac cum ol. roſ. omphac. & myrti, f. catapl.

Item emplaſ. pro crepatis eundem præſtat vſum, ſicuti vitrioli fœces à diſtill. aq. permanentes, ac ſtercus Aſini; vbi autem venæ, nec per ſe, nec arte ſint apparentes, adhibeantur iniectiones ex ſucco plantag. portulacæ, ſanguinariæ, centinodiæ, burſæ paſtoris, millefol. cyton. cum pulu. ſang. drac. bol. Arm. lapid. hæmat. terræ ſigill. ſiq; haud ſufficiant

℞. *Succi Porror. ℥. ii.*
Ol. Chalc. ʒ. ii.
M. quæ omnia actu calida vſurpanda.

Fortiora opiata.

Vbi hæc non conferant, dictis adde papauer, hyoſcyamum mandragoram opium, aut medicamenta dictis referta, & ego ſoleo vti aqua Villenſi decocto aſtringentibus cum gr. aliquot opij, ab his omnibus pars abluatur vino nigro auſtero, vt calidum innatum conſeruetur; at poſtquam ſolutio vnitatis dictis fuerit abolita aſtringentibus cauitas impleatur, deſcriptis in capit. de dyſenter. Cæterùm vbi harum venarum inueteratus morbus vlcus produxerit, mundificandum; quare

Soluta vnitate remota, quid faciendum.

℞. *Chalc.* }
Alum. Sciſſi, }
Myſios crudi, } *an. ℥. ſ.*
Sandar. }
M. & pul. ſub. deinde, eiuſdem pulu.

℞. *℥. i. ſ.*

Superinfunde vrinæ viri ſenioris lib. iii. ſ. vrina prius ponatur in peluim fictilem, & vtitor per vij. dies pro inſeſſu, ita tamen, vt vrina ſemper in eadem quantitate, ac menſura ſeruetur, & vbi in fundo ſordities appareat illinito.

Eſt & medicamentum aridum, quod

℞. *Chalcitidis vſtæ,*
Squamæ Arſenici combuſtæ, } *an. denar. iiij.*
Chalc.
Diaphrigeos denar. ij.
Sores combuſti obolos iiij.
Argenti ſpumæ combuſtæ tantumdem,
Alumin. Sciſſi, } *an. den. iiij.*
Æris vſti
M. & puluer. omnia; hoc medic. eſt Apolonij Tarſi.

Apollonij medicam.

Vel ℞. *Vnguenti Baſilici,*
Ol. de Cryſomollis, } *an. ℥. i.*
Terebent. Abietis loti
Camphor. } *an. ʒ. i.*
Tutiæ præpar.
Ceræ q. ſ.
M. & f. vng. detergens, & conſolidans.

Vng. detergens, & cõſolidans.

Vbi ſola conſolidatio machinanda veni, probatur vnguen. alb. camphor. ex minio, & pompholige, ex ſuccis cum plumbo vſto, vel ex ſuccis, & vnguento albo ſimul mixtis, & hoc poſtremum, tunc maximè conducit, vbi aliqua adiungitur inflammatio; ſed vbi ſalus ægrotantis periclitaretur, & dolor ſummoperè vrgeret, foueatur pars hoc decoc.

Ad conſolidãdum, quæ probantur.

℞. *Parietariæ,*
Verbaſci,
Chamæm.
Portul. } *an. m. ſ.*
Plantag.
Cort. Pini
Semin. Lini ℥. iij.
M. & bull. in aq. commun. q. ſ. & f. decoc. poſt cuius vſum

℞. *Vngu. ex ſuccis,*
ex plumbo } *an. ℥. i.*
Ciner. Conchil. minor. ʒ. ii.
Vitelli oui n. i.
Opij, } *an. gr. x.*
Croci
M. & f. vng. ad illitionem partis.

Medicamenta tumoris circa anum, infra patebunt, vbi de cæcis verba habebimus. Sed iam ad ea, quæ materiam in toto reſpiciunt conuertendum, hæc enim euacuationem poſtulat, ratione copiæ; alterationem ratione qualitatis, vt ſupra de fluxu alui ſanguinolento, expreſſimus. Euacuantia, non modò ſenſibiliter, verùm etiam inſenſibiliter id præſtare debent, vti faciunt decoc. Chinæ, guaiaci, ſalſæ cum aſtringentibus; cæterùm ſi lædat motu, reuellenda balneo aq. dulc. potiſſimè ſi acris exiſtat, ac vomitorijs, ſi æger facilè euomit, vel deriuanda diureticis frigidis, vel ſaltem temperatis, ne calidioribus ſanguis fuſus, & attenuatus in Hæmorrhoidas facilius præcipitare-

Materia in toto, quid expoſcat.

 tur

Externa, internaq; sine stupore agētia.

tur, vel retrahenda incrassantibus, tàm cum stupore, quàm sine: Absq; stupore extra, renibus, ac lumbis, illinitur vng. comitissæ, & de corticibus castanearum: Intra sumitur puluis capitis Lutij saliti, casei antiqui siccati; item michleta, succus plantag. cinis putaminum oui ex vino albo austero, succus millefol. ad ʒ. ij. decoc. equiseti, pulu. linguæ serpentinæ ex eodem vino, elec. de scoria ferri, triphera minor Phænon. pilul. de bdellio ad ʒ. ij.

Vel ℞. *Pulu. Scoriæ Ferri, aut Chalybis prap.* ℈. *i.*
Spec. arom. rof. simpl. ℈. *ß.*
Sacch. Rof. antiq. ʒ. *ij.*

Eadem cum stupore operantia.

Item trochis. de terra sigil. de carabe sine opio, de spodio, & alia, quæ dysenteriæ prodesse scripsimus: Quæ cum stupore operantur, referta sunt opio: Extrinsecè

℞. *Hyoscyami vtriusq; an.* ʒ. *i.*
Opij ℈. *ß.*
Papau. vtriusq; an. ℈. *ij.*
Cerussæ, Lytarg. } *an.* ℥. *ß.*
Ol. Rof. ℥. *viij.*
Ceræ ℥. *ß.*

Pulner. puluer deinde ol. ad ignem perfectè cum cera misceantur, ac postquam tepida euaserint, puluis malaxandus cum modico aceti, & semper agitanda, donec formam vnguen. sumpserint, quo dicta partes inunganiur.

Intrinsecè theriaca, præ cæteris, laudatur in insigni fluore, quando habitum corporis infrigidare queat; at si malum haud distat à principio, sat est vti phil. persic. cætera aliundè petas. Cæcæ Hæmorrhoides aliâ curandæ lege, nam de euacuantibus sensibiliter cogitandum, quæ eas aperiunt, ea vsurpando tempore fluxus: Inter hæc sunt glandes ex fol. mercur. felle Tauri tomento excepto, & omne genus fellis, præcipuè Suillum ad formam glandis, sub qua forma vtere hiera collocyn. centaurea, & vtroq; elleb. vel confice vnguen. vt

Cæcarum Hæmorrh. præsidia.

℞. *Ol. sem. Lini, Amygd. Amar. de Carantiis, Nucl. Persic.* } *an.* ʒ. *i.*
Succi Capæ, Cyclaminis } *an.* ʒ. *ii.*
Stercor. Columbi ℥. *iiii. ß.*
Medul. ceu seui Ceruini ℥. *iii.*
M. & cum cera f. vng.

Vel adhibe cataplas. ex cæpa, vel illitionem ex succo cyclam. vel cæpæ cum aceto, vel ex puluere elleb. nigri, succo cæpæ excepto, aut lacte fici: Internè ad promouendas Hæmorrhoides valet aloes non lota, cum hæc internè sumpta cieat fluorem, sicuti extra emplastrata illum cohibet. Sequuntur, quæ latenter euacuant, pro toto, ac parte affecta; interius vsurpantur decoc. guaiaci, salsæ, Chinæ cum laxantibus parata, quæ magis proderunt, vbi sudor promoueatur; his addo tripheram saracenicam ad ʒ. ij. per plures dies oblatam, pulu. bistortæ, decoc. radic. ononidis, & ʒ. j. sagapeni.

Interna ad Hæmorrh. promouendas.

Ex-

Exterius primò adhibenda emollientia sub forma fotus, insessus, emplastri, vel iniectionis, pro vt Hæmorrhoides sunt latentes, vel extuberantes, & hæc innotescunt ex dictis, mox ad discutientia deueniendum, inter quæ laudo marrubium in aceto coctum, & apium in vino ebullitum, ac admotum; secundò insessum ex decoc. radic. cucum. agresti, hyssopi, calam. origani, centaur. min. collocynt. nitri, chamælei, thymeleæ, & altheæ ad cohibendam aliorum acredinem, quod decoc. in vino solet fabricari, quo etiam ad suffumigationem vtimur, formula plurimum valens in affectibus hæmorrhoidarum. Ad idem facit succus centaur. min. cyclam. porri, apij, vel medianæ sambuci, nec non, & quælibet suffumigatio ex phaseolis parata, sicuti & illitio ex ol. nucleor. persicorum; tutò etiam fit ablutio ex succo verbasci, deinde inspergitur pulu. phaseolorum, quorum farina etiam emplastratur cum aqua; pessus ex radice ari in vino stiptico macerata ad idem conducit; hoc etiam faciunt siccantia, & præter ea, quæ perhibentur alibi commemorata, ad cohibendum immoderatum fluorem Hæmorrhoidarum, laudo extrinseca, quale est suffitus ex sandaraca, amoniaco, bdellio, anacordo, myrto, nucibus cupressi, & gallis æquis portionibus compaginatis, quibus aliquando licebit addere sulphur. Simile remedij genus paratur, redactis in puluerem dictis simplicibus, & carbonibus accensis inspersus, ponendo scamnum pannis inuolutum cum foramine, vt fumus ad dictas eleuetur venas, vel partes circumsitas; paratur & alter ex cochlea Testudinis, farina phaseolorum, aut ex gummi Arabico, vel lapide pyrite ignito, & asperso aceto, quæ duo etiam fluentem cohibent sanguinem; item & ex stercore Vaccæ siccato, vel ex senecta serpentis fumus ad suffitum promouetur; vel abluuntur etiam partes succo verbasci, cyclaminis, centauri minoris, vrina, aquis aluminosis, salsis, & sulphureis, ex lixiuio, ex vino nigro stiptico, & aceto decoc. scoriæ fer. eòq; magis proderit addita aqua fol. quercus, ex quibus insessus, & iniectiones possumus molliri; catapl. ex vinaceis combustis aceto exceptis, vel ex Limacijs cum testa tusis, vel ex farina phaseolorum possunt instrui; inspergitur etiam pul. ærug. vel squamæ ferri, cùm per se, tùm cum æquis portionibus pulu. gallar. & salis amoniaci, præmissa ablutione cum succo verbasci; pessus fit cum seuò Hyrcino, & alumine; tandem habemus vnguentum ad illitionem

Externaq; ad idem.

Fluorem Hæmorrh. cohibentia externè.

℞. *Mell. ℥. iii.*
Aceti ℥. ii.
Vitrioli vsti, }
Tutiæ præpar. }
Plumbi vsti, } *an. ℨ. i. ſ.*
Lytarg. }
M. & f. vng.

His quædam sufficiuntur, cùm sensibiliter, tùm insensibiliter euacuantia, assumpta, & admota; sumuntur aq. ther. alum. salsæ, & sulph. pilulæ de sagapeno ad ℨ. j. ſ. admouentur, quæ aliàs recensui. Sed duo noto, primò, vt in apertis, & tumentibus Hæmorrhoidibus vtamur externis, & internis placidioribus, præcipuè cum fuerit assertum non esse aliena, quæ tumorem discutiunt, nec despicienda, quamuis vlceratæ; abstinendum tamen, pro posse, à salsis, & valdè acribus; secundò si exasperatio superueniat, inijciendum lac, ol. viol. vel rof. fiat cataplasma ex lac, pane trito, ol. viol. vel ros. cum vitello oui.

Sensibiliter & insensibiliter euacuãtia.

Medicamenta fœces emollientia, hîc, vt nota haud recensenda. Laudo tamen sæpius deuorandam cassiam, vel inijciendum clyst. ex butyr. ol. viol. & iure pingui.

Sed age iam de anodynis, quæ sub varijs formulis ad vsum deducenda, habita ratione latentium, & extuberantium venarum. Iniectio prodest latentibus, quam machinamur ex lacte humano præcipuè, aut saltem Vaccino, Caprino, & Asinino, ex ol. rof.

Anodyna varia.

compl.

compl. viol. ſucco ſolani hortenſis, ſi adſit feruor, ſecus ex amygd. dulc. ſeparatis, vel mixtis, adiecto vitello oui, aut ex ſucco malu. cum infrigid. Gal. addendo in maximo feruore, ac fluxione ſucco plantag. ſemperuiui, & viol. inijcitur etiam decoc. ex ſubſcriptis, addendo (vbi vrgeat dolor) ʒ. j. ſieff albi cum opio, vel gr. v. opij, & gr. iij. croci. Inſeſſus pro latentibus, & manifeſtis Hæmorrhoidibus paratur ex ol. communi, vel decoc. ex malua, althea, verbaſco, chamom. anetho, fœnugr. ſemin. lini, mellil. viol. caulibus, additis butyro, vel pingued. ac incoquendo caput Veruecis, aut Arietis; dolore infæuiente, adiunge papau. mandrag. hyoſcyam. ex quo decoc. non tantùm inſeſſus, ſed ſuffumig. ac fotum moliri potes;

Inſeſſus pro latentib. & manifeſtis Hæmorrh.

Vel ℞. *Calend.*
Verbaſ.
Aneth.
Cent. min.
Veſicul. Momordicæ,
Phaſeol.
Chelid.
Fol. Caul. } *an. m. i.*
Cort. Mandrag. ℥. *i.*
Papau. albi nu. x.
Pulpæ Caſſiæ ℥. *i. ſ.*
Paſſul. ℥. *iij.*
Aloes Hepat. ℥. *i.*
Vrinæ Pueri,
Vini nigri auſteri } *an. q. ſ.*
Camph. ʒ. *i.*
M. & inciſ. incid. infund. per xxiv. horas, poſt diſtill. balneo mariæ, pro irrigandis Hæmorrhoidibus.

Linimenta ab Auctore probata.

Linimenta mihi experta, ſunt primùm ex butyr. loto in aq. malu. ſecundum ex ol. amygd. dulc. cum camph. tertium ex ol. viol. lacte hum. & vitello oui; quartum ol. comm. decoc. Oniſci, ceu Oni, animal. coloris Aſellorum multos habentis pedes, quod Dioſcor. ſub hydrijs naſci ſcribit, vulgò *Porcelletti* nuncupati, & valet in maximis doloribus, ſiue apparentibus, ſiue non apparentibus venis, cum fluxu, & ſine. Ad idem facit ol. ſem. lini, nucum, de cryſomellis, de carantijs, roſ. compl. ſcarabeorum, vermium terreſtrium, cùm per ſe, tùm cum butyro, ac vitello oui, ſuccus chelidon. cum ol. viol. & pingued. Anguillæ in veru coctæ, & croco; item ſuccus chelid. cum pingued. colli Muli, ſuccus expreſſus à rapa; in qua excauata ſit coctus adeps Porci;

Vel ℞. *Ol. Semin. Lini* ℥. *iiii.*
Vini albi dulcis ℥. *ij.*
Scarabeorum nu. x.
Bull. in dupl. vaſe ad conſumpt. vini, deinde ſ. col. cum ſ. expreſſ. adde
Vitell. oui aſſatos nu. ij.
Croci ℈. *ſ.*
M. & cum cera ſ. vng.

Vel ℞. *Adipis Suilli non ſaliti* ℥. *iiii.*
Flor. Calend.
Comar. & flor. Croci } *an.* ℥. *ij.*
M. & contund. poſtea applicentur.

Vbi

Vbi dolori feruor iungitur.

Ad feruorẽ dolori coniunctum.

℞. *Ol. Ros. compl.*
Succi herbæ Vermicularis, } *an. par. aq.*
Semperuiui
Mastichis par. viii.
M. & f. vng. prius tamen abluatur pars lacte hum. ceu aq. hord. & auricula muris.

In vehementia doloris

In dol. vehementi.

℞. *Ol. Semin. Lini,* } *an.* ℥. *i.*
Viol.
Vng. Popul. ℥. *ſ.*
Opii, } *an. gr. v.*
Croci
Camphoræ ℈. *ſ.*
M. in mortar. plumbeo, & reformetur vng.

Vel ℞. *Ol. Ros.* ℥. *i.*
Succi Calend. ℥. *ſ.*
Croci ℈. *ſ.*
Opii; } *an. gr. vii.*
Mandrag.
Vitel. ouorum nu. ii.
Adip. Gall. ʒ. *ii.*
M. pro vng.

Vel ℞. *Vng. Popul.* } *an.* ℥. *ſ.*
Cerussæ ablutæ
Ol. Amygd. dulc. } *an.* ℥. *i.*
Semin. Lini
Mucil. Psyllii, } *an.* ℥. *ii.*
Malu.
Cydon.
Camphoræ, } *an. gr. vii.*
Opii
Croci,
M. in mortar. plum.

Cui, si magnus feruor associatus fuerit

℞. *Ol. Ros.* ℥. *i.*
Ol. de Cucurb. ℥. *ſ.*
Succi Solani ʒ. *ii.*
Cerussæ abluta ℈. *iiii.*
Camph. } *an. gr. v.*
Opii
M.

Fol. caulium in ol. viol. calef. hûc referuntur, vti, & catapl. ex lacte, pane trito, ol. ros. compl. aut viol. cum vitel. oui, & pulu. vermium terrest. siccat. cui, & tutò pruna

na, cum gr. aliquot opij, & croci nectuntur; & ſi fluxio vrgeat, ac humor mordicet, paretur ex lentibus coctis, & decorticatis, addito melliloto, vitel. oui, & ol. roſ. In maxima duritie deſcriptis adde pingued. & mucilag. ſupra commemoratas; item, & caric. diachil. roſ. & alia ſimilia, valde prodeſt ægrotum ſedere ſupra lignum pini calidum, & illitum pingued. renum Caprarum: Noto anodyna omnia calida vſurpanda eſſe.

In inſigni Hæmorrh. duritie.

Quæ latentes trahunt Hæmorrhoides ſunt hæc; primum ſuffumigium cum aq.ſimpl. calida, vel in qua emollientia ſint cocta; ſecundum radix cucum. agreſt. & cyclam. tertium peſſus quilibet ex omni genere fellis cum goſſypio compaginatus, cum cyclamine, illiniendo cum ſucco cæpę, & aceto; quartum eſt emplaſtr. ex dictis compoſitum;

Latētes trahentia Hæmorrhoides.

Vel ℞. *Piperis*, *Nitri* } *an. ℥. i.*
M. & contundantur, deinde ante alia imponantur.

Vel ℞. *Succi Abſinthii*, *Fellis Tauri*, *Staphiſagriæ* } *an. ℥. i.*
M. & coque cum melle ad conſiſtentiam.

Vel ℞. *Succi Cyclamin.*, *Mell.* } *an. par. aq.*
M. & coq. in vaſe æneo eod. modo.

Vel ℞. *Succi Centauri*, *Alum. liquid.* } *an. ℥. ii.*
Myſios, *Staphidis ſylueſt.* } *an. ℥. i.*
M. & cum melle excipiantur, & illiniantur, vel cum lana eiſdem imbuta indantur.

Cæterùm à proprietate operantia ad complementum proponenda; quare in fluxu immodico ualet ſtercus Aſini appoſitum, hyeracites, lapis Indicus 9. Simpl. topatius geſtatus, ſeſſio ſuper pellem Leonis, corallus, & iaſpis appenſus, herba hæmorrhoidalis ceruici adligata, quæ omnibus affectibus ſuccurrit, ſicuti & puluis dentis Equi marini cum aq. roſ. applicita, & etiam ad ℈. j. epota cum brodio, uel ſucco alicuius herbæ ex præſcriptis, aq. pimpinellæ pota ad ℥. iij. & pulu. galangæ ad ʒ. ſ. fluentes tantùm ſanant.

A proprietate agentia.

Victus ratio qualis eſſe debeat, ex tractatibus de ſputo ſanguinis, de fluxu ſanguinis ex naribus, de dyſenteria, ac tandem de melancholia cognoſcitur, quibus omnibus, ne actum agam, ut præſens expoſcit negotium me ſubſcribo; & de affectibus Hæmorrhoidarum, ne quid ſuperflui habeamus, ſatis.

Victus ratio.

CAPVT NONVM.

De Malis Podicis, videlicet Tumoribus, Sciſſuris, Pruritu, & Vlceribus.

PArs hæc alienis morbis, vt puta inteſtinorum, & hæmorrhoidarum fræquentiſſimè tumores inflammatorios, alioſq; congeneos incurrit affectus, concita, ceu ad illam præcipitata fluxione calida; præterea & tumorem durum ſecundum eminentias quaſdam rugoſas, & veluti in callum obductas, *Condolyma* dictum ex fluxione humorum vitioſorum, & calidorum; item & *Thimos*

Affectuum cauſæ.

mos tumores paruos, asperos, subrubros, & longos ex sanguine crasso, cum ichore tenui, & acri mixto; siq; multum excrescant, ficosi tumores enascuntur, quorum alij benigni, scilicet minores, inæquales, parum albicantes, subrubentes, & doloris expertes; maligni verò alij existunt, nempè maiores, multùm inæquales, asperiores, duriores, liuentes, & nigricantes: In horum ergo tumorum curatione, cohibitâ fluxione per retrahentia, euacuationi materiæ restagnantis in parte affecta insistendum.

Fissuræ, cum ab ichoribus acribus sui ortus exordia sumant, ichores attemperandi, retrahendi, euacuandi, deinde scissura detergenda, carne implenda, & agglutinanda; si verò pendeant à condylomatis durioribus ex inflammatione progenitis, quia pars affecta distenta in expulsione excrementorum, aut in alio conatu facilè incidit in hoc malum, ideo finitis illis tumoribus, agendum agglutinantibus; si verò nascantur à siccitate, humectandum, & emolliendum. Pruritus fit ab ichoribus salsis, & acribus; quapropter detergendum, & siccandum demonstrat, habita totius prouidentia; quid verò vlcera designent ex alibi dictis conspicuum. **Fissurarum scopi. Pruritus, & vlcerum.**

Quare ad curationem me conuertens, de Chirurgia statuo, quòd si malum foueatur à fluxione sanguinis, bonum esse secare venam in cubito, aut cucurbitulis scarificatis à partibus supernis detrahendum esse sanguinem, ac in pruritu à regione ossis coccygis; quinimo, licet fluxio non vrgeret, cùm, vt tutius abscissioni tumorum incumbamus, tùm, vt cautius exedentia, & carnem absumentia adhibeamus, & venæ sectio in cubito, & cucurbitulæ cum scarificatione vsurpandæ; siq; inflammatio immineat, molienda sectio in talo, partiq; hirudo admouenda, ne terminetur in suppurationem; frictiones quoq; partium superiorum non improbantur. Cæterùm ad tollendos ficosos tumores, sed non malignos manuales admouendæ operationes, nam & ferro candenti, & ijs, quæ carnem absumunt vtendum, quod de omnibus alijs tumoribus condilomatis, & rimis, si callosæ euaserint, intelligendum. De inflammatione noto, quòd licet studendum, ne in suppurationem terminetur, ne in abscessus, & fistulas finiatur, licere tamen abscessum etiam crudiusculum aperire, si cohiberi nequit. **Chirurgica præsidia. In ficosis tu. morib.**

A medicamentis vniuersalibus, vt valde notis, meū tempero calamum, & topicorum tantùm rationem assumo. In inflammatione ergo, secta vena, consueui applicare panem ex lacte coctum, cum ol. ros. vel omphacino à principio, & in insigni feruore cum viol. addito semper vitello oui, imò rosaceum cum albo oui in mortario plumbeo ductum maximè prodest; in progressu verò vterer hoc **Topica in inflammationis præsentia.**

℞. Ol. Ros. compl. ℥. ij.
Chamæm. vel Anethi ℥. i.
Croci ℈. ß.
Cerussæ lotæ, }
Tutiæ præpar. }
Plumbi vsti loti, } *an. ʒ. ß.*
Spumæ Argenti lotæ }
M. & cum cera f. vng.

Gratia condilomatum, prius fouerem partem emol. quod simul refrigeraret, astringeret, repelleret, vt quod compaginatur ex malua, anetho, melliloto, viol. plantag. cynogl. coctis in aqua cum modico vini dulc. deinde detergentibus, ac siccantibus agendum; primum

℞. Aluminis scissi ʒ. iii. **Condilomatum curatio.**
Ceræ, }
Oesipi } *an. ℥. i.*
Opobalsami ʒ. i.

Croci,
Thuris, } *an.* ℥. *ſ.*
Aloes
M.

Secundum

℞. *Calcith. vſtæ* ℥. *i.*
Excipiatur cum tereben. pro vſu dicto.

Eòdem faciunt omnia, quæ ad ragades perſcribuntur, dummodo condilomata ſint recentia, quando calloſa non cedant medicamentis, ſed opere manuali ſint tractanda. Ad thymum vtor cinere palmitum cum aceto illito, aut ſalicis combuſti cinerem inſpergo. Ad idem conducit alumen vſtum cum ſucco plantag.

Ad thymum curandum.

Vel ℞. *Alum. ſciſsi,*
Calchant. glutinis } *an. p. i.*
Squamæ æris par. ij.
M. & excipiantur aceto, in quo fuerit diſſolutum Gluten.

Ad ficum.

Ad ficum valet elat. cum ſale, & fol. cymini cum chalcantho; item ad omnes tumores, dummodo non ſit adnexa inflammatio, probo paſtillum arctæ Andromaci, ab Aetio deſcriptum lib. 14. cap. 3. & quòd

℞. *Squamæ æris,*
Sandaracæ, } *an.* ʒ. *i.*
Auripig.
Alum. ſciſſi ʒ. *ij.*
M. & contund. & cum roſac. admoueantur, vti, & ol. ſulph. vel chalc. cum roſaceo.

Ad rhagades.

Ad rhagades f. ablutio cum aq. hordei, vel mulſa, & in affectu contumaciori cum lixiuio, vbi rhagades erunt humidæ, & ſanioſæ ad ſarcotica deueniendum, vti ad vng. ex lytharg. ex ceruſſa, ex tutia, prius inſperſo pulu. aloes, thuris, & ſarcocollę;

Vel ℞. *Lytharg.* ℥. *ſ.*
Cadmiæ,
Ceruſſæ lotæ,
Aloes lotæ,
Maſtiches,
Thuris,
Sarcocollæ, } *an.* ℥. *i.*
Oſtreaceorum,
Gallar. citrin.
Mumiæ,
Bol. Armenæ,
M. & cum ol. roſ. f. vng.

Ad cicatrizandum vlcus rhagadis.

Ad vleus rhagadis, pro cicatrizatione

℞. *Cineris raſuræ linteolorum,*
Amyli, } *an. q. ſ.*
Succi fol. Oleæ
M. & f. empl.

Item

Item vng. ex minio, album camphoratum, ceratum ex palma, & ſimilia idem præſtant; at ſi rhagades fiant à ſiccitate

℞. *Ol. Sem. Lini,*
de Vitell. oui } *an. par. æq.*
M. in mortario plumbeo. Eodem facit pomata;

In rhagadibus à ſiccitate.

Vel ℞. *Adip. Gall.*
Anatis,
Medullæ Cerui, & Vituli,
Oeſipi } *an.* ℥. *ſ.*
Butyri,
Ol. Roſ.
Lilior.
Amygd. dulc.
de Papau.
de Nucleis Perſic. } *an.* ℥. *ii.*
Aloes,
Lytharg.
Cadmiæ lotæ,
Thur.
Maſtich.
Myrrhæ,
Gummi Tragac.
Sang. Dracon. } *an.* ℥. *i.*
M. & cum cera f. vng.

Vbiq; adnexa inſignis exiſtat caliditas, apponenda aq. ſolani, & portul. Cæterùm quoniam aliquando excitatur pruritus, iccircò ad illius correctionem, primùm abluenda pars, vel fouenda decoc. malu. viol. hordei, melliloti, fumariæ, ſcabioſæ, lupin. deinde pars illinienda ſimili vng.

Caliditate inſigni exiſtente.

℞. *Roſarum*
Lytarg. loti,
Ceruſſæ lotæ,
Tutiæ præp. } *an.* ℥. *i.*
Croci ℈. *i.*
Vitel. oui aſsi nu. i.
M. & cum roſaceo formetur vng.

Aq. terebenth. ſtill. cum melle, & ol. roſ. item omphac. concret. cum aceto emplaſtratum. Ad vlcera, præmiſſis mundificantibus iam dictis ex vino, ceu mulſo ſtiptico cum aloe vel aq. hord. cum præcipit. vel decoc. guaiaci, ſalſæ, corticis guaiaci, cum ſcabioſa, beton. cucum. agreſt. vino albo, laudo implentia iam dicta, ceu pulu. iniect. ex tutia, cornu Cerui, aloe, coráll. rub. & bol. arm. cum decoc. prædicto; & vbi maiori ſiccatione indigemus ex alumine. Verùm enim verò, ſi vlcus eſſet depaſcens vtere alum. vſto cum ſucco plantag. vel præcipit. cum vng. ex ſuccis;

Ad vlcera.

 Vel ℞.

Vel ℞. *Sandar.*
Myſios,
Calch. } *an.* ʒ. *ii.*
Alumin. ſciſſ.
Myrrhæ,
Squamæ æris,
Aloes, } *an.* ʒ. *iii.*
Calcith.
Citinorum pumici,
Roſarum, } *an.* ℥. *ſ.*
Gallar.
Acaciæ ℥. *i.*
Putamini mali punici ℥. *i.*
M. & excipiantur decoc. myrtill.

Tandem ad agglutinantia, & cicatrizantia deueniendum, quæ ex ſuperioribus manifeſta, ſicuti & victus ratio; ac de morbis podicis, vt eſt præſentis negotij hactenus.

CAPVT DECIMVM.

De Ani Prolapſu, & Inuoluntaria Deiectione.

Affectus origo, & ſcopi.

AFfectus hic ſuccreſcere conſueuit, aut reſolutis partibus neruoſis, ac muſculis adenum, & tunc ſcopi curatiui ſupra de paralyſi perquirendi, aut eiſdem laxatis, imbecillibuſq; redditis ab humiditate, & frigiditate, & tunc ſiccandum atq; calefaciendum, aut tandem eiſdem tumeſcentibus, præcipuè tumore calido, ac veluti inflammatorio, & tunc præſidia inflammationis, quorum aliàs obuia fiunt.

Chirurgia.

Quòad Chirurgiā, curationi ſolliciti, & ſæuiēte inflammatione, ſecanda vena, à principio in cubito, in progreſſu in talo: Cæterùm in omni ani procidentia, aut finita, aut non ſæuiente inflammatione inteſtinum manuali operatione in propriam reſtituendum ſede, prius inuncta manu oleo myrti, vel maſtichis, & eductis clyſtere fœcibus, à qua operatione æger clunibus eleuatis, & cruribus iunctis iaceat; tempore autem repoſitionis locetur cum ventre deorſum, & incuruato corpore. Cucurbitulæ ſiccæ ad os ſacrum, ac partes circunſitas appoſitæ plurimum conducunt ſuperna, fricanda, ac deliganda, tandemq; anus probè deligandus, appoſitis linamentis, & alijs ſimilibus accomodato imbutis medicamento, alijſq; non conferentibus cauteria vtrimq; ad caudam ſciſcitentur.

Pharmacia, vnde ſumēda.

Topica.

Medicamenta paralyſis, & inflammationum è ſuis flagitanda locis. Quare ad topica me conuertens ſtatuo in inflammatione fouendum, & abluendum eſſe anum medicamento ex mallicorio, roſis, & balauſtis in aqua coctis, vel gallis, & myrtis eadem ratione coctis; progrediente autem morbo addatur malua, ſemin. lini, fœnugr. poſtea illitio cum roſaceo fiat addendo in progreſſu anethinum, & chamæm. in paralyſi ablutio ſic paranda

℞. Cha-

℞. *Chamæm.*
Anthos,
Saluiæ,
Iuæ,
Fol. Lauri, } *an. p. ii.*
Stœchadis,
Verbaſci,
Myrtillorum,
Nucum Cupreſſi,
Gallarum } *an. paria vi.*
M. & f. decoc. in aq. & vino auſtero.

Ablutio in paralyſi.

Poſt fotum illiniatur medicamento, quod

℞. *Ol. Coſtini,*
Rutacei } *an. ℥. ſ.*
Caſtor. ʒ. i.
Anthos ℈. ſ.
Pulu. Maſtich.
Nucum Cupreſſi } *an. ℈. i.*
Ol. Chamæm. ℥. i.
M. & cum cera f. vng.

Ab his reponatur inteſtinum, vt docuimus, ſtatimq; imperandum patienti, vt ſedeat ſuper lignum nucis, ac ſuffumigia inſtruenda, vt ſupra de paralyſi, vbi etiam traditum eſt ſpinæ extremo, partibuſq; infernis medicamenta eſſe applicanda; in laxitate verò, & imbecillitate muſculorum ani pendente ab intemperie frigida eorumdem, agendum calorificis aſtringentibus pro paralyſi præſcriptis, præcipuè lotionibus ex thermis calidis; ſi autem intemperies fuerit humida, primò hærens mucus abſtergendus aqua ſalita, vel thermali ſalſaginoſa, vel decoc. ex verbena, malicorio, & ſale in aqua communi facto; ſi uerò non adſit mucus, foueatur pars pannis imbutis decoc. in vino nigro auſtero, ex roſis, malicorio, myrto, ſumacchijs, gallis, balauſtis, hypociſt. acacia, cum modico aluminis, quod non fotu, ſed ablutione, & inſeſſu ſeruiat, ad quæ valent thermæ nitroſæ, & aluminoſæ; poſt hæc ad maiorem ſiccationem inſpergatur puluis gall. malic. roſ. rub. chamæm.

In laxitate, & debilitate muſculorũ.

Vel ℞. *Ceruſſæ,*
Antimonii,
Gall. } *an. p. æq.*
Alumin.
M. & f. pul.

Pro exſiccatione.

Vel ℞. *Cancrorum Fluuiatilium ℥. iii.*
& f. pulu.

Ab horum vſu intromitte anum, poſtea foue decoc. & modis dictis; poſt fotum ſuffumigia dicta ad vſum perducenda ex decoc. dicto actu calido, vel ſilicibus ignitis aſperſo, vel vtere ſupra carbones puluere ex corticibus pinearum, malic. & myrto, ad idem facit puluis corij Anguillæ ſalitæ, vel ex pice;

Vel ℞.

Vel ℞. *Cort. Pinear.* } *an.* ʒ. *i.*
Malic.
Nucum Cupressi, } *an. nu. vi.*
Gall.
Mastic. ʒ. *ii.*
Bacch. Myrti ℈. *ſ.*
Alum. ʒ. *iii.*
M. & cum terebenthina, & succo verbaſci formentur trochiſci.

Admouetur etiam cataplaſ. ex fol. porri, aut verbaſci in vino auſtero coctis; non parum prodeſt ſeſſio ſuper lignum quercus, vel pini reſinâ inunctum. Ab his compaginatur ceratum ex dictis pulueribus lumbis, & oſſi ſacro admouendum, ac geſtandum, vel quod fit ex maſtiche, thure, cum gallia alephangina, aut muſchata; item, & ceratum pro retinendo fœtu, ablutis tamen primò ijſdem partibus prædicto decoc. cum caryophyllis & cypero; aduertendum tamen hæc omnia debere præcedere fœcum depoſitionem per clyſterem. Cæterùm etiam moneo cautè agendum eſſe purgantibus, vbi vſus illa expoſcat, ne materia ad locum affectum trahatur; quare magis commendantur in affectu inflammatorio, diuretica, quàm ducentia per aluum; in alijs autem affectibus fiat euacuatio per ambitum totius corporis per decoc. guaiaci, & ſalſæ, mitia tamen purgantia non ex toto improbantur, dictiſq; obiter adiungo, videlicet in pueris, qui tali affectus genere aliquando tentantur, aſtringentia prædicta eſſe admodum ſuſpecta, vt propterea in illis contenti eſſe debeamini aqua fabrorum, puluere Cochlearum vſtarum, roſarum rubearum, & aliorum ſimilium. Cæterùm intrinſecè licet adminiſtrare decoc. Chinæ, ſalſæ, & guaiaci, vti omnium præſtantiſſima; item & pilul. de bdellio, & pice.

Circa purgantia cautè incedendum.

Victus ratio his accomodanda innoteſcit per alibi dicta, & maximè in pueris, qui ſæpè, ac ſæpius contra rationem, & aduerſus methodum, ob illorum peruicaciam, tractandi; & huius negotij ad ſaturitatem.

Victus ratio.

CAPVT VNDECIMVM.

De Meſeræi, & Pancreæ Vitijs.

Q Vamquam partes iſtæ quælibet morborum genera ſuſtineant, attamen de obſtructione, tumore calido, ac frigido inſtituenda ſpeculatio, vt quæ præcipuè illas, & frequentius exercent. Obſtructio igitur, cum naſcatur ex prouentu excrementorum craſſorum, & frigidorum, ideo illius indicationes ex frequenter habitis, ac repetitis eluceſcunt; tumor verò calidus, & inflammatorius fit ex ſanguine à venis malè affectis prodeunte, qui aliquando ſuppuratus, in abſceſſum degenerat, ſicuti tumor frigidus ab humore melancholico, & præcipuè pituitoſo progignitur, cuius perſæpè tenuiores partes abſumptæ, remanentibus craſſioribus, ad tantam duritiem tumor deuenit, vt ſub vmbilico tangenti lapidem æmulari videatur. Horum ergo tumorum curatiui ſcopi, ex capite de tumoribus ventriculi eliciendi; nec miremini, ſi tot mala partes iſtas diuexat, quoniam cum ſint cloaca, atq; ſentina excrementorum omnium, quibus vniuerſum ſcatet corpus, ad illaſq; confluant, & præcipitentur, iccircò inibi omnia morborum genera, quæ medijs illis ſciſcitantur, incurrunt. Curatio igitur ijs perficienda materijs remediorum, quæ ſupra in citato capite, & infra de iecoris, ac lienis tumoribus tradentur; laudo tamen inter cætera, occaſione obſtructionis, ac tumoris frigidi, intrinſecè vſurpari amoniacum, ius

Indicationes obſtructionis, & tumoris.

Curatio ad iecoris, & lienis cap. refertur.

Galli

Galli antiqui, & medicamenta omnia chalybe referta; extrinsecè autem cerata, stillicidia, cùm emollientia, tùm discutientia; præ cæteris commendo vina guaiaco, China, salsa, & etiam chalybe medicata; & horum vitiorum plura in particulari monenda haud suppetunt.

SECTIONIS TERTIÆ

TRACTATVS TERTIVS.

De Morbis Iecoris.

IEcur suo amplexu ventriculum fouens, dexteræ, & ideo potiori ventris inferioris præsidens parti, humani corporis necessarium, ac principale membrum, vt illud, quod toti corpori alimenta distribuit, atq; suppeditat, homogeneis, ac ætherogeneis componitur partibus, & propterea, non modò varijs, sed omnibus morborum exercetur generibus, diuexatur symptomatibus, quorum omnium curatiua hoc loco se nobis offert contemplatio: Cæterùm morbi, alij sunt vniuersales, atq; communes cum alijs partibus; peculiares verò, & hepatis proprij sunt alij: Quemadmodum, & symptomata, alia hepar tantùm, cætera autem partes alias sollicitant. Istorum ergo omnium occasione primo loco eos morbos curandos suscipimus, qui ad primum morbi attinent genus, & sunt iecoris intemperies, imbecillitas, inflammatio; secundo verò loco eos, qui sunt peculiares ætherogenearum partium, secundumq; morbi genus constituunt, & sunt paruitas iecoris, obstructio, & scyrrhus eiusdem iecoris; tertiò autem maximè commune omnibus partibus morbi genus fit obuium, cuius de causa attinentia ad vlcus iecoris meditatione curatiuâ coquenda erunt animo. Vltimò ad symptomata me conuertens, agam de læsa sanguificatione, quod est peculiare, ac proprium hepatis symptoma, de dolore iecoris, de chachexia, & ictericia. Iecoris officium compositio, & morbi.

CAPVT PRIMVM.

De Intemperie, & Imbecillitate Iecoris.

QValibet intemperie tentari posse iecur, constat apud omnes; meritò enim frigidæ, labefactatur secundum facultatem attractricem, & retentricem; meritò humidæ, secundum retentricem; meritò siccæ, secundum expultricem; quare alterandum per contraria, seruata intemperiei rectitudine; siq; materia illi adnectatur, quæ in venis coaceruatur, non tamen in illa copia, vt integram angustiam parturiat; præter alterationem, oportet agere illis, quæ illius rationem habent, & vt specie est determinata, vt lædit, & vt habet suæ generationis causas, quæ omnia ex alibi dictis elicienda. Imbecillitas verò, quæ & fluxus, & affectus hepaticus nuncupatur, est illa, sub qua excrementa primò similia loturæ carnis redduntur, mox alterius conditionis, iuxta varia intemperierum discrimina, à quibus similis dependet affectus, licet præcipuè à frigida suam nanciscatur originem, sub qua propria, ac vera iecoris imbecillitas appellatur, qualiscumq; tamen illa sit, operæ semper pretium est per contraria alterare, seruando intemperiei rectitudinem, quemadmodum de ventriculi intemperie docuimus, eâ tamen seruata lege, vt cum iecur magis à medicamentorum vijs, quàm ventriculus distet, validiora etiam seligantur: Amplius, si ad eua- Hepar omni afficitur intemperie. Imbecillitatis Iecoris scopi.

Quò materia ſit euacuanda.

euacuantia oculum dirigamus, non parua intercurrit differentia, quia, ſi materia copioſè reſideat in gibba parte, per aluum euacuanda, minus copioſa per vrinas; at ſi in caua decumbat, per aluum, & per vomitum, licet aptius per aluum ducenda, quibus ſemper iecoris proportionem ſeruantia, hepatica nomen habētia continuanda. Neq; illius innatus calor diſſipetur, præter alimentalia, cùm moderatè calida, tùm aſtringentia expoſcit.

In Chirurgia quando vena ſecanda.

Curatio igitur Chirurgicis perficienda, ſanguine in toto redundante, vena ſecanda, viribus permittentibus, quæ in intemperie calida citra controuerſiam molienda, quia ſanguinis exuberantiam ſupponit, ſectaq; vena ſaltem per accidens feruor remittitur; in frigida verò, ſuppreſſis, cùm menſibus, tùm hæmorrhoidibus, procul dubio licet ad eandem ſectionem deuenire, & eò magis, quoniam in ea calorificis agendum, quæ tutius, illa præmiſſa, adhibentur; accedit quòd niſi ſanguis educatur, ob illius copiam, & febres putridas, & inflammationes, & alia huius generis mala procreare valet. Non negatur tamen, quòd ſi vnà cum intemperie, & imbecillitate excernantur loturæ carnium ſimilia excrementa, ab inciſione venæ prorſus abſtinendum; præ oculis tamen habeatis velim, quòd ſi prædictæ excretioni iecoris adnecteretur inflammatio, tunc venæ ſectionem haud deſpiciendam; ſuppreſſis menſibus, vel hæmorrhoidibus ſaphena incidatur; ſiq; excæcatæ fuiſſent hæmorrhoides, illis hirudines admoueantur, dicta verò ſuppreſſione abſente, baſilica tundatur. Quantitas ſanguinis educenda maior eſſe debet in intemperie calida, quàm frigida, in qua minima copia, & per vices detrahitur; vbi autem bilis atra exuberet, lepram, alioſq; cutaneos effectus producens, apertis venis ſub lingua liberaliter ſanguinem fundere non erit inconueniens: Cæterùm vbi vires prohibeant ſectionem venæ, cucurbitulæ inciſæ, & hirudines venis popliti, ac ſupra malleolos admotæ probantur; imò & crurium ſcarificationes commendantur. Verùm enim verò in habituata intemperie, & contumaci debilitate, ad præſeruandos ægros à varijs morbis, cauteria, cruri potiſſimè dextero infigenda.

Quantum ſang. educendum.

Peculiaria ad iecoris intēperies.

Medicamenta, illaq; communia totum reſpicientia, à tractatu de ventriculi intemperie deſſumenda; non eſt tamen ſilentio diſſimulandum hæc varios debere reſpicere humores, mitiaq; purgantia vicibus repetenda, vt illorum robori ſuffragetur eſſe eligenda. Particularia verò iecoris intemperiem remouentia illis ſufficienda, quæ cum eius proportionem foueant, hepatica nuncupantur. Iſtorum autem, quæ intemperiem calidam coercent, interna modò, modò externa erunt: In genere internorum ſunt primò decocta acetoſæ, cicoreaceorū, endiuiæ, cichorei, hepaticæ, ſonchi, cui licebit aliquando addere emulſionem ſemin. mell. accipiendo decoc. ℥. viij. emulſionis ℥. ij. quinimo, aucta intemperie, addite lactucam, flores nymphеæ, & papaueris albi pro maiori actiuitate; item decoc. ſantal. ſerum lactis Caprini, aut Vaccini depuratum ad lib. j. cum ℥. iij. ſucci cichorei quam maximè laudatur: Ad idem faciunt aq. ſtillatitiæ prædictorum, cum iuleb roſ. vel viol. cum ſyr. de limonibus, de acido citri, & ſimilibus, vti ſyrupus infuſ. roſ. Meſue, de ſucco endiuiæ, tùm ſimplex, tùm compoſ. de portulaca, & hepatica. Hûc faciunt thermæ frigidæ, vt lucenſes, B. M. Virginis, & ſi adnectatur imbecillitas ventriculi, Porrectanæ veteres; ſub forma verò ſolidiori varia vſurpantur, & primum conſeru. flor. roſ. cichor. nympheæ, & viol. deinde confectiones, vti ex tribus ſantal. margaritis, & diarrhod. Abbat. & vrgente neceſſitate, ad philonium deuenire erit opportunum, nec non & ad ſuccos concretos ex ſimplicibus ſupradictis, qui maximè locum habere creduntur tempore Hyemis, hæc autē in mediocri doſi præbenda, per plures tamen dies, & actu frigida, niſi ventriculi languor contrarium ſuadeat, tunc enim, & tepida, & calida etiam vſurpantur; imò illis miſcendum ſaccharum, vel mel, aut vinum album tenue, vel parum menthæ, ſerum depuratum cum oximellite, & ſuccus cichor. cum iure medicato cum mentha, in iecoris feruore, cum ventriculi frigiditate mihi ſunt ex vſu, quorum mixtione iecur alterantia, gratia ventriculi, corriguntur, & obſtructiones reſerantur, & per vrinas excrementa mouentur. In genere autem

Medicamēta totum reſpicientia.

tem

tem externorum, præter vnguentum santal. rosat. & in frigid. Gal. laudo perfusionem hanc iecori admotam. Externa in genere.

℞. *Succi Cichor. vel Endiu. vel Sonchi ℥. v.*
Aceti Rof. acerrimi ℥. ii.
Succi Hepaticæ ℥. iij.
Spec. Diatrionsantal. ʒ. i. ſ.
M. & Hyeme adhibeatur tepidum, Æſtate frigidum; loco ſuccorum ſubſtituuntur aq. ſtillat.

Lepræ, aliorumq; cutis affectuum curatio, præcipuè verò elephantiasis, hoc loco secundum communiorem sententiam explicari consueta, iuxta nostrum institutum alibi meditata nunc mittitur, vbi theriacalia, & ex Viperina carne confecta pariter proponuntur. Ad intemperiem frigidam ergo me conuertens intrinsecè laudo succum absinthij, & eupatorij ad ℈. j. per plures dies exhibitum; item trochiscos de absint. de eupat. de rhabarb. de rosis siccis, de anisis, de cappar. de amygd. amar. Tralliani; ad idem faciunt dialacca, diacurcuma, diagalanga, diacyminum, diambram, diacalaminthan, confectiones magnas, & trochis. cyphoides, sicuti, & decoctum guaiaci, aut sassafras; extrinsecè adhibeatur vnguent. ex ol. absint. nardi, mastichis cum puluere aromatum fabrefactum, quibus addi poterit puluis eupat. diptam. Cretici, calamenthi, pulegij, ac succus prædictorum. Pro intemperie sicca valet conserua borrag. buglossi, viol. malu. lactucæ, emulsio semin. mel. & cucurbitæ, lac, & serum, quibus (ni prohibeat calida intemperies) malaxate aliqua calefacientia, vt agrimon. capill. vener. & quinq; folium; extra balneum aq. dulcis conuenit, iecori verò applicatur hoc — In frigida intemperie. — Pro sicca intemperie.

℞. *Succi Maluar. ʒ. iij.*
Ol. Rof. vel Maſtichini ℥. ſ.
Ol. Viol. ℥. j.
Butyri recent. ʒ. vi.
M. & cum cera f. vng. molle.

Fotus quoq; petijs lineis admouetur ex lacte, vel succo maluar. qui efficacior redditur ol. ros. aut mastichino, vel aq. ros. vel puluere mastichis. In intemperie humida cum calore intra, ministratur sacchar. rosat. confectio ex tribus santalis, diarrhodon. Abbat. extra ol. ros. cum spec. prædictorum; si verò frigus eidem continuetur, medicamenta ex absint. eupat. mastiche probantur; quòd si dictæ complectantur intemperies, compaginanda quoq; dicta medicamenta; moneo tamen, quòd vbi humidæ actiuæ nectuntur, præstare illud Andromachi, 7. Loc. 5. descripto, ex cinnamomo, cassia, myrrha, pipere albo, ac longo, galbano & opio. Tandem his sufficiuntur appropriata, vt hepar Lupi, caro Cochlearum siccatarum ad ʒ. j. ex vino, aut aq. cichor. Ad idem facit aq. stillat. Limaciarum, quæ præstantiora, si pulpa passularum offerantur, vtraq; antidotus magna, in calido iecore cum cichor. castigata valde commendatur. — In humida. — A proprietate operantia.

Vt natiuus iecoris conseruetur calor astringentibus agendum, vt in intemperie calida illis, quæ ex rosis, santalis, cum cicoreaceis fiunt; in frigida, quæ ex absinth. eupatorio, & mastiche, quæ omnia, vti appropriata, prædictis omnibus infundenda. Qualis victus ratio esse debeat nostis ex dictis de intemperie ventriculi, quæ tamen facilioris digestionis alijs præferenda, sicuti tenuis, & attenuans victus in calore cum sicco, vt me docuit experientia, valde suspectus, & hactenus istorum. — Victus ratio.

CAPVT SECVNDVM.

De Inflammatione Iecoris.

INflammatio Iecoris, ſpecies intemperiei calidæ à ſyncero, aut bilioſo ſanguine producitur, imò & à pituitoſo, ac melancholico, qui ex venis in illius porris, ceu ſubſtantiam præcipitatur, vbi receptus, iecur in tumorem eleuat; vt ergo curatio perficiatur refrigerandum, propter intemperiem calidam, & euacuandum ratione materiæ illi adnexæ; vtq; ad præſeruationem illius cohibeamus augumentum, materia fluens repellenda, fluxura autem reuellenda; & quoniam fluere poteſt, vel per modum attractionis, vel per modum tranſmiſſionis; in attractione ſedandus dolor, & compeſcendus calor, his enim duobus fit attractio; in tranſmiſſione verò iecur roborandum, & confirmandum, habita totius ratione, & membro mandanti proſpecto, ne nouam coaceruet materiam.

Curatiui ſcopi.

Fluxio, vel per attract. vel per tráſmiſſionem.

Curatio igitur per Chirurgica à venæ ſectione auſpicanda, quam prima die ante reprimentium, vſum moliri debet, & etiam ſeptimo die repetenda perſeuerante dolore, & ſenſu grauitatis aucto, vtcumq; à principio confertim vacuandus ſanguis à baſilica dextera, vel ea latente ab alia vena eiuſdem brachij, ſuppreſſiſq; menſibus, ceu hæmorrhoidibus à venis infernis; ſiq; vires haud ſufficiant, cucurbitulæ ſcarificatæ partibus quoq; infernis applicantur, aut hirudines baſilicæ dexteræ affecta gibba partæ, vel caua cruciata venis ſedalibus, quibus etiam ſeruata eadem diſtinctione pro ſecunda euacuatione vti poſſumus. Ad reuellendam materiam confert artus deligare, & fricare, ac cucurbitulas ſiccas cruribus apponere: Poſt totius euacuationem, durante morbo, ad reprimendum, ac diſcutiendum conducit cucurbitulam cum ſcarificatione regioni iecoris admouere.

Chirurgia.

Venæ ſectio ſemper vtilis.

Ad reuellendam materiam.

Medicamenta communia in hoc caſu, cum ſint maximi vſus hoc loco perpendenda; quare liniatur aluus, ſi pars laborans ſit gibba medicamento ex caſſia cum tamarindis, aut ex ſyr. roſ. vel violato ſolutiuo, cum modico mannæ; ſiq; pituita miſceatur addendum mel roſ. ſol. & hæc per os poſt venæ ſectionem exhibenda, ac ſero diluendo, ceu ſerum ſuperbibendum; affecta verò caua clyſteribus agendum; quare in maximo feruore.

Si gibba iecoris pars ſit affecta, per os, ſi caua, per clyſteres purganda materia.

Clyſter in max. feruore.

℞. *Aq. Hordei, vel Seri, vel Ptiſanæ hordeaceæ colatæ q. ſ.*
Mellis Viol. } *an. ℥. ij.*
Ol. Viol. }
Caſſiæ tractæ pro clyſtere ℥. vi.
M. & cum vitello oui f. clyſter, addendo illi aliquid ol. roſ. completi ad roborandas partes adiacentes.

In inflammatione autem pituitoſa

Alius in pituitoſa inflammat.

℞. *Decoc. Maluar.*
Furfur.
Mulſæ an. q. ſ.
Nitri ʒ. i.
Ol. Roſ. compl. ℥. i. ſ.
Mel. Roſ. aut Viol. ſol. ℥. iij.
Sacch. rubri ℥. ij.
M. & cum vitel. oui f. clyſter.

In

In melancholica addatur elec. lenitiuum, qui clysteres præcedere possunt sectionem venæ.

Ad præparandum, in insigni feruore, probatur endiuia, sonchus, cichor. & hepatica; in pituitosa, & melancholica misceantur agrimonium, betonica, borrago, & buglossa; ad euacuandum, stagnante materia in gibba iecoris, diuretica conueniunt, ni natura euacuationem diminutam moliretur per aluum, quia tunc diureticis ommissis, ad illius opitulationem, quæ per aluum ducunt vsurpanda. Diuretica leuissima erunt sem. min. maiora frigida, gramen, capill. ven. liquiritia, citrach, & apium; fortiora verò petroselinum, asparagus, assar. & alia sæpius enumerata. Purgantia & ipsa mitia, & robustiora: Priora ad subducendam bilem sunt diaprun lenit. diasebest. lenit. rhabarb. serum, syr. de cichor. cum rhabarb. Ad euacuandam pituitam diacatol. diacart. & agar. trochis. Pro euacuatione autem melancholiæ elec. lenit. sena, epithymus, & polipodium; quæ purgantium locum sustinent in maiori adhibita dosi: Fortiora, ratione bilis sunt elec. de succo rosf. rosat. Mesue, & de psyllio; ratione pituitæ diaphœnicon, ac gratia melanchol. confec. hamech, veratrumq; nigrum, quæ validiora, non nisi in redundantia melanchol. laudantur, ne præbeatur occasio scyrrho. Clysteres acres probantur ex decocto centauri min. hyssopi, pulegij, agarici, colocynthidis, & cum elec. prædictis, quæ, non nisi cocta materia ad vsum deducenda, inconcocta enim, neq; leuibus mouenda, & quamquam hæc probentur in fluxa, & fluente materia, peculiariter tamen gratia fluentis commendantur clysteres acres, sicuti & glandes ex melle, & sale, quoniam per os leuia, & benedicta esse debent: In fluxa materia, si fortia vsurpanda, Galeni est seruandi modus, qui ea cibis incoquit; quare carthamum, mercurialem, polipodium, veratrum nigrum, & agaricum, etiam trochisc. cibis incoquere opportunum, vel conficere panem, placentulas, pastam regalem, morsellos.

Præseruatio quibus perficienda.

Diuretica mitissima.

Purgantia placida secundum diuersitatem humoris.

Fortiora eiusdem cõsus.

Clysteres acres.

Vsus fortiũ ex Gal.

Ad dolorem, cataplasma ex pane trito, lacte Vaccino, ac ol. ros. compl. conficiendum; idem facit omentum eodem ol. vel placentula ex vitellis oui cum dicto oleo, quinimo, & perfusio ex solo ol. cum petijs lineis admota, vel ex lacte Vaccino cum succo maluar. sicuti & lana succida eodem imbuta, & vrgente necessitate, ad embrocam ex ijsdem paratam deueniendum, quæ tepida semper ministranda, vbiq; calefierint amouenda, & mutanda; supponunt tamen hæc euacuationem.

Externa ad dolorem.

Priuata, gratia pituitæ, sunt duorum generum, quoniam materia hæc, vel est fluxilis, vel impacta; si fluxilis debent esse reprimentia; si impacta resoluentia; reprimentia in feruida inflammatione, sunt primò perfusio, ceu epithemata, vt

Priuata medicam. duplicia.

℞. *Aq. Plantag.*
Rosar. } *an. lib. i.*
Acetosæ
Aceti opt. ℥. ij.
Spec. Cerati santal. ℥. ß.
Aq. Hepat. vel Cichor. q. s.
M.

Epithema reprimẽs in feruida inflamm.

Succi earumdem plantarum aquis sufficiuntur; amplius & rubi, myrti, germinum vitis, cytoneor. & similium; secundò illitio cum ol. ros. omphacino, myrtino, cytoneorum, & succo hepaticæ; quibus, ad penetrationem, modicum aceti, vel gr. aliquot camphoræ addantur; imo tertiò cum cera fiat vnguentum, loco cuius habemus vnguent. ros. Mesue, santal. quartò embroca dictis oleis conficitur, posca tamen ablutis; quintò habemus cataplasma, quod

℞. *Carnis Cytoneor. sub cineribus coctorum* ℥. ij.
Pulpæ Dactyl. ℥. i.

Succi Hepaticæ ℥. ſ.
Trochiſ. de Spodio ʒ. iii.
Spec. Diatrionſantal. ʒ. ij.
M. & ol. roſ. compl. f. cataplas. cui ad penetrationem adde
Camphoræ ℈. ſ. aut parum aceti.

Vſus, & obſeruatio.

Ceratum quoq; ex ſpec. cerati ſantalini cum camphora fabricatum ſextò proponitur, quibus, in inflammatione feruidiori, & eryſipelacea ſolis vtendum, dummodo non immineat ex illorum vſu ſcyrrhus; at ſi non ſit eryſipelacea, prædictis addere aliqua calida, quam maximè conducit, tùm vt vis medicamenti ad interiora proueniat, tùm vt ſubſtantiæ compactæ hepatis ratio habeatur, inter hæc abſinthium, & ex abſinthio confecta probantur; item oleum liliaceum, amygdal. amarar. & in progreſſu morbi ol. chamæm. anethi, farina fœnugræci, ſemin. lini, hordei, flores meliloti, ac ſimilia; præſtabit etiam olea vino albo, ceu abluere, ceu coquere, vti & alia, quibus cataplaſmata parantur, ceu in duplici vaſe eodem vino decoc. fit; quare

Vng. vel embroca in inflammat. vtilia.

℞. *Ol. Abſinthij lib. ſ.*
Carnis Cytoneor. ℥. ſ.
Vini ℥. iij.
Bull. in dupl. vaſe ad conſumptionem vini, deinde f. colat. cum for. expreſs. adde
Myrob. Cheb. vel Indor. ſi inflam. ſit melanch. } *an. ʒ. i. ſ.*
Pulu. Ireos, vel Nucis Muſch.
M. & cum cera f. vnguent. molle, vel f. col. cum ol. f. embroca, augendo tamen dosim ol. & myrrob. ac radix ireos, cum alijs coquatur.

Reprimētia in pituitoſa, & melanch. inflam. quæ ſint.

Emplaſtra etiam cum farinis ijſdem compaginantur. Cæterùm, vbi in inflammatione pituitoſa, ac melancholica reprimendum veniat, agendum ol. maſtichino, abſinthij, nardi, nucibus cupreſſi, quercus, maſtiche, ac vino ſtiptico, acerbo, & auſtero; ijſdem varias medicamentorum formulas paramus, vti ex duabus ol. partibus, & vna vini ſtiptici perfuſionem moliri poteſtis, decoc. in duplici fabricata vaſe. Ceratum etiam ſciſcitabitur, iungendo cerato ex maſtiche pul. ſpicæ nardi, & nucum cupreſſi. Sed circa compoſitionem iſtorum, ac frigidorum reprimentium moneo, vt quantò inflammatio à principio recedit, tantò reſoluentia ſuperent aſtringentia, licet toto tempore curationis; quinimo & in inclinatione, aſtringentia procul dubio vſurpanda, quare ſemper reprimentia conueniunt, ſi non ratione materiæ fluentis, ſaltem ratione partis affectæ, ac moderatè calida admouenda, nec vnquam per os exhibenda, ſecus inflammatio recrudeſceret: Cæterùm quoniam reſoluentibus aliqua moderatè aſtringentia ſunt permiſcenda, icircò pro embroca

Reprimentia ſemper proficua.

Embroca reſoluens, & aſtringens.

℞. *Ol. Chamæm.*
Aneth. } *an. lib. ij.*
Semin. Lini
Ol. Roſ. compl. lib. i.
M. quod fortius euadet ſubſtituendò ol. ſemin. lini, ol. amygd. amar. vel rutæ, vel ireos, vel lauri, & loco ol. roſ. compl. abſinth.

Vel ℞ *Ol. Communis antiq. lib. x.*
Vini albi lib. i. ſ.

Roſat.

Rosar.
Absint.
Chamam.
Anethi,
Fœnugr.
Semin. Lini,
Hyssopi,
Pulegij,
Calaminthæ,
Meliloti } *an. m. i.*
Schœnanthi,
Spicæ Nardi } *an. ʒ. iij.*

M. bull. in dupl. vase ad consumpt. vini, deinde f. col. pro embroca.

Vnguent. quoq; sic conficitur

℞. *Ol. Chamam.*
Nardini } *an. ʒ. i.*
Ros. compl. ℥. ſ.
Spec. Emplastri de Meliloto ʒ. i. ſ.

M. & cum cera f. vnguent. loco ol. ros. substituitur ol. absinthij, & loco spec. squinanthus, galanga, ireos, vel quid simile. — Vnguentum eiusd. naturæ.

Fotus cum spongia madefacta in decoc. ex vino simplic. dictorum ad idem facit, sicuti, & fotus siccus ijsdem inspersis tegulæ ignitæ cum vino, & aceto; quinimo idem præstat ceratum ex meliloto, œsipo, & mucilagin. per se, vel cum puluere ireos, diachilon magnum cum gummis; emplastrum etiam sic componitur

℞. *Emplastri de Meliloto ℥. viii.*
de Baccis lauri ℥. iiii.
M.

Operæ tamen pretium est animaduertere, quòd in inflammatione melancholica dictis addenda sunt emollientia, vti ol. amyg. dulc. liliorum, medullæ, adipes, althea, malua, liquiritia, passulæ, & alia huius census, hæc autem resoluentia in vigore inflammationis ad vsum deducenda, illisq; actu calidis. Cæterùm, licet aliqui hæsitent, numquid resoluentia intrinseca sint adhibenda; ego verò affirmatiuè decerno licere, nec dari illorum prohibens; quare succus absinth. & eupat. concretus probatur, vel trochisci ex illis parati; quòd si inflammatio vergeret in suppurationem, iuuari poterit fotu humido, spongiâ madefacta in decoc. altheæ, maluar. fœnugr. semin. lini, caricar. & absinth. cui pinguedo Gallinæ, & butyrum possunt addi; igitur — In melanch. inflammat. emollientia addenda. Num resoluentia interna sint adhibenda, affirmatiuè respondet.

℞. *Altheæ,*
Maluar. coctar. } *an. m. ij.*
Farinæ Hordei,
Semin. Lini,
Fœnugr. } *an. ℥. i.*
Pingued. Gallinæ,
Ol. Amygd. dulc. } *an. ℥. i. ſ.*
Pulu. Absinth. ʒ. i. ſ.
Croci ℈. ſ.

Vitell.

Vitell. oui nu. iii.
M. pro catapl.

Materia abſceſſus, quomodo educenda.

Machinata ſuppuratione motu violento, vti ſaltu, diſrumpatur abſceſſus tuſſi, vociferatione, & ſternutatione. Sed obſeruandum per quam viam natura tentet puris excretionem. Per inteſtina pus perfectè euacuatur, & hoc ſolet contingere, vbi ſima exercetur pars, & tunc ſufficit puris acrimoniam, ne ſuboriatur dyſenteria, attemperare clyſteribus ex ptiſana hordei, faris, orizæ, ex lacte, vel ex iure inteſtinorum Bouis; quòd ſi natura diminuta expurget, iuuanda purgatio clyſtere ex cremore hordei, cum ſaccharo rubro, vel ex decoc. furfur. ac lupinor. cum mel. roſ. quòd ſi natura tranſmittat per renes, pus attemperandum ſero Vaccino, vel Caprino depurato, cum emulſione ſemin. mel. & in diminuta operatione iuuandum opus eodem medicamento in maiori doſi, vel decoc. gramin. capill. ven. liquiritiæ, altheæ cum lacte ſemin. mel. & poſtulante vſu ad radic. opij licet aſcendere; quòd ſi materia purulenta petat ventriculum, & vomitus ſit facilis, eum mouere docet, attemperata materia iure pingui, & aq. tepida, vel aq. hordei, ſecus clyſteres adhibeantur, vel per os leniens exhibeatur, vt mel. roſ. ſol. cùm per ſe, tùm cum manna.

Victus norma.

In victus ratione, ſicuti quæ citra morſum detergunt, & minimè dulcia exiſtunt probantur, ita quæ aſtringunt, ac viſcidæ, craſſæq; ſunt ſubſtantiæ damnantur; quare ptiſana hordeacea, lac ſemin. mel. amygdalatum, panis hordei, & piſces petroſi commendantur, ptiſana, & panis primò ex aq. ſi vires ſint robuſtæ conceduntur, quia à principio victus debet eſſe tenuis, deinde ex iure Pulli, Phaſiani, vel Perdicis, quæ carnes, vti & Columborum iuuenum, Turdorum, & oua, inclinante morbo, offerri poſſunt; quinimo & à principio, vrgente neceſſitate, eædem carnes contuſæ, aut ſuccus illarum, & iura conſumpta non improbantur, quæ omnia alterari poterunt aceto, acetoſa, endiuia, cichor. ſoncho, & hepatica. Ad potum, vinum granat. medij ſaporis aq. dilutum cum iuleb. violato laudatur, vel poſca cum eodem iuleb, vel aqua hordei breuis decoctionis, aut decoc. glycyrrhizæ, paſſularum, prunorum dulciũ, & oximel cum multa aqua, aqua ipſa cocta cum dictis ſimplicibus, & modico carnis; imò, languentibus viribus, ius longum commendatur, mulſam concedit Gal. 10. Meth. 8. quam ob dulcedinem multi improbant; dulcia enim omnia inflammationibus contraria; ego tamen exiſtimo illam locum habere, & quia non eſt ſimpliciter dulcis, & quia ratione aquæ refrigerat, ac eò magis, ſi fuerit admodum diluta, & inflammatio non admodum ferueat; & de his iuxta inſtitutum ad ſaturitatem.

CAPVT TERTIVM.

De Paruitate Iecoris.

Origo, & ſigna.

VItium hoc Paruitatis ad morbos in mala conformatione, diminutæ videlicet magnitudinis attinet, & à primo oritur ſemine, cuius ſigna in gracilibus, & venis anguſtioribus refertis obſeruantur, vt parua manu, & digitis breuioribus, dumq; ad ſaturitatem comedunt, excernunt chyloſa, & humida, ac leui negotio in obſtructionem incidunt. Cùm ergo à naturalibus cauſis dependeat, & per conſequens curationem renuat, Medicus præſeruationi ſtudere debet, quæ in imminentem obſtructionem, ac ſcyrrhum dirigenda; quare opus medicum in id referrendum, vt primæ viæ, iecurq; ipſum continuò ab excrementis expietur, euacuando per aluum, ac per vrinas, ſi materia in gibba hepatis parte reſideat; quinimo detergere, attenuare, & incidere quæ poſſident iecur, oportet; quomodo autem, & quibus remedijs id præſtandum veniat, recurrendum ad ea, quæ leguntur ſupra de paruitate ventriculi.

Mo-

Moneo tamen circa Chirurgiam, vt cauterium excitetur in crure dextero, vel etiam in eodem femore secundum partem domesticam, vt quod iugi expurgatione iecur, & partes adiacentes ab excrementis liberat. Chirurgiæ obseruatio.

Aduerto etiam circa Pharmaciam, vt rhabarbarũ, rhabarbaroq; referta cæteris præponantur, & quòd euacuatio semper per epicrasim tentetur, vitando illa omnia, quæ violentiã id præstare possunt. Alia in Pharmacia.

Quapropter ad victus rationem instituendam debemus eligere cibos boni, & multi succi, illos auarè tamen præbendo, vt idem assequamur votum; & pro nunc de istis haud amplius. Victus ratio.

CAPVT QVARTVM.

De Hydrope.

HYdrops aucta partium naturalium, ac totius corporis magnitudo, ratione intumescentiæ indicat euacuationem, ceu eradicationem materiæ generantis tumorem, siue sit aqua, siue pituita, siue flatus; & quia eadem materia in venis restagnans eundem fouet, decumbendo postea in abdomen, idcircò eadem retrahenda sudorificis, diureticis, ac purgantibus, sicuti in omni Hydropis specie, ob tumorem abdominis inseparabilem varia postulat curatoria præsidia, nam aliquando reuellentibus, vti sudorificis, aliquando deriuantibus, vti diureticis, & purgantibus tractatur. Cæterùm quia non est satis noxiam amouere materiam, sed oportet prohibere, ne alia gignatur à iecore refrigerato, propterea oritur scopus calefaciendi, & roborandi iecur, ac alia viscera, ne producant nouam, sibi inuicem proprias communicando affectiones. Verùm enim verò, si iecori intemperato, obstructio, ac tumor durus (vt solet) nectatur, tunc attenuandum, detergendum, emolliendum, ac discutiendum, præcipuè vbi lien iisdem malis exercetur; interim tamen iecoris proportio, & natiuus eiusdem calor, per hepatica, alimentalia, & moderatè calorifica seruandus, remotis primò impedimentis, febris inquam, mensium, & hæmorrhoidarum suppressiones. Indicationes. In obstructione à iecore.

Curatio igitur Chirurgicis perficienda in Hydrope totius, Anasarca dicta, venæ sectionem requirit; vbi tamen sanguis exuberet, vel suppressi fuerint, cùm menses, tùm hæmorrhoides, vel alia plethorica adsit causa; in alijs autem Hydropis speciebus nequaquam, ni illis coniungatur affectus aliquis periculosus venæ apertionem exposcens, tunc enim ab illa minimè abstinendum, potiusq; Hydropis auctio permittenda, quàm illi affectui haud consulendum; venæ autem infernæ tundendæ, & sedalibus hirudines admouendæ; non negamus tamen superiores incidi posse, vbi affectus coniunctus id exposcat; sanguis ferè semper pro virium conseruatione per vices detrahendus, maximè in Ascite aquoso tumore, & Tympania flatuoso; humor enim serosus, & flatus numquam in sanguinem transmutari queunt ad vires seruandas, vti potest contingere ex humore crudo, & semicocto in Anasarca. Chirurgia in tribus Hydropis speciebus.

Cucurbitulæ incisæ coxarum internis partibus applicantur, præcipuè in mulieribus, ob mensium retentionem; in Tympania abdominis siccæ cum multa flamma ad discutionem laudantur; scarificationes cum lanceola per quatuor digitos supra talum internam in Anasarca, & Ascite excitantur, illæq; profundæ, vt humor per aliquot dies exire valeat, quòd vt obtineamus imperandum patienti, vt lectica circumferatur. Cucurbitularum vsus.

Vesicantia in Leucophlegmatia, & Ascite cruribus secundum partes internas aliqui admouent, alij abdomini; at vt ipse verum fatear cruribus intumescentibus in nulla Hydropis specie vesicantia adhiberem, quamquam solam absumant cutim; obseruaui enim sæpè ibi illorum vsu sequutas esse gangrenas, & meritò ob caloris Hydropicorum Vesicãtium item, & eorumd. dubitatio.

corum imbecillitatem; in Afcite tamen circa vmbilicum quatuor, aut quinque veficantia affigerem, nec timerē eorum fanationem, licet redundet humiditas excrementitia, quia vlcera funt fuperficialia,& eò magis, fi educta aqua ægri melius fe fe habeant; funt tamen vlcera diutius aperta feruanda, medicamentis attrahētibus, inter quæ ego laudo ceratum facrum Gal. diapirites, & diachilon; in ijfdem fpeciebus Hydropis cauteria in cruribus inuruntur, abfente illorum intumefcentia, fecus fufpicarer eadē contingere, quæ de veficantibus attulimus, nempe vlcera infanabilia reddi, ceu gangrenarū.

Albuchafis remedium.

Albuchafis circa vmbilicum quatuor cauteria inufta probauit, quæ, affectis iecore, ac liene obftructione, aut tumore, regioni eorum adminiftrari poterunt; vlcera paulò funt vltra cutim cienda ad ciceris magnitudinem,apertaq;detinenda per 40.dies fuperpofito diachilone, nec eorum timeatis infanabilitatem, aut degenerationem in gangrenam, vti contingit, quando funt cruribus affixa, nam quò ad primum fanantur ex ficcatione, quòd tentandum poft euacuationem, ægris conualefcentibus, ac melius fe habentibus: Accedit quòd vir ille iubet fuperficietenus vlcera inurenda, vt facilius fuo tempore cicatrizentur; quò ad fecundum non eft par ratio crurum tumefactorum, & abdominis, tumore enim funt debilia, & vlceribus debiliora euadunt, & iccircò ad fufcipiendum magis prona, eòq; magis, quoniam pluribus venis, arterijs magnis, item neruis, ac tendonibus, mufculifq; funt referta, quorum omnium colluuie infignis valet produci fluxio, vt non fit mirum, fi vlceribus fufficiantur gangrenæ, in abdomine autem venæ funt paruæ, pinguedo fubftrata, ideo illius inuftione non currunt dicta pericula; vt verò tutius progrediamini, corpus femper prius diligenter expiandum, & hæ funt materiæ Chirurgicæ communes Afciti, & Anafarchæ; cauteria etiam in Tympania commendantur ad euacuationem materiæ flatus producentis.

Chirurgica præfidia in Afcite.

Sed iam de materijs Chirurgicis Afcitis tantū verba faciamus, inter quas primò numeramus punctiones acubus ad partes vmbilici machinatas, ad fcrotum, & ad crura, fi in eis veficæ appareant. Cæterùm, vbi fcrotum defcendit, licet fetaceum illi infigere: In Afcite minimè lethali conceditur perforatio, quia vires funt robuftæ: In ea, quæ fequitur auitos morbos, vt fcyrrhum iecoris, quæ nectitur febri, tufsi, & alui fluore, & ideo lethalis nuncupatur, fufpecta; ad illam autem defcendendum, fi tumor magnus

Incifio,quādo perficienda.

extiterit, & citò fuccreuerit, fi hydragogis aflumptis non eft imminutus, & fi permittentia non abfint, vt corporis robur, quod nofcimus tolerantiā exercitij, cibiq; detractionem facilè fuftineat; item, fi minimè gracile, vel emaciatum fuerit, fi ætas florens, inter fcilicet pueritiam, & fenectutem: Amplius debet fieri hæc operatio in aere temperato, fiq; aliquando eam in Hyeme moliri cogimur, alteretur aer; in Æftate autem,

Tēpus operandi.

cum magis periculi adferat, prætermittenda. Ex his igitur quando machinanda perforatio abundè noftis, quamuis ipfe, vt remedium infelicis euentus haud facilè admittam, fiq; illo vti oporteat, vel quia morem geramus ægro, & affidentibus, aut ne quid intentatum in tanto ommittamus morbo, obferuandum eft pro recto illius vfu, quòd fi morbus alijs haud cedat remedijs, ftatim ad adminiftrationem traducendam effe, ficuti, & per duas horas à fomno, ac ante prandium, patiens fedeat, fuftineatur per dorfum ab aliquo miniftro,qui manu aquam ad locum perforationis impellat, mox Chirurgus cutim abdominis per fpatium vnius digiti furfum trahat, & ibi foramen paruum vfq; ad cauum eiufdem abdominis excitet, cannulamq; vel fyringam immittat, & aqua paulatim, & per interualla educatur, vt minor fpirituum copia exhauriatur. Accomodatior locus eft infra vmbilicum per tres digitos inclinās ad latera;affecto

Locus magis fectioni accomodatus.

liene æger decumbat fupra latus finiftrum, quia minori exercitabitur moleftia, non enim lien euadit penfilis, & non finiftrum, fed dextrum perforetur latus, ne tota educta aqua fimul pereat æger, quæ, affecto iecore, pariter decernenda ratione tumoris; quòd fi nullus in dictis vifceribus appareat tumor, perforetur latus oppofitum illi fuper, quòd æger confueuit decumbere iuxta Capiuacei doctrinam; rurfus vos monitos velim habere, ne totam aquam vna vice educatis, fed per interualla, vt fingulis die-

bus

bus ℥. viij. extrahantur, modò plus, modò minus penes virium tollerantiam, quia illarum quam maximè habenda ratio, propterea Medicus assiduè, dum molimur extractionem, pulsum obseruet, ne virium insignis superueniret languor, debita aquæ educta portione; si noua fuerit genita diureticis tollatur, & roborando, ac alterando illius cohibenda generatio. His de Ascite meditatis, Tympaniæ peculiariter accomodari probamus frictiones vmbilico cum succo allij, oleo irino, & laurino admotas, quæ & peculiariter, ratione Anasarcæ conueniunt, ita tamen, vt fricetur etiam totum manibus inunctis ol. chamæm. salito, vel anethino, vel laurino nitrato, vel ex scylla extracto. *Aqua per vices extrahenda.*

Medicamenta in omni specie Hydropis, vel ad materiam, vel ad morbos viscerum disponenda; sunt autem isti obstructio, scyrrhus, & intemperies; quæ materiæ in Anasarca debentur ad vnam pituitam diriguntur, ceu tumorem non efficiat, ceu per ambitum corporis digesta œdema parturiat; vbi tumorem non efficit sunt eligenda vomitoria, purgantia, & diuretica: Vomitoria sunt, quæ alibi proposuimus, nec solùm in principio morbi, sed & in progressu apta censentur: Purgantia, hoc in casu, præparantia sequi debent; quemadmodum hæc lenientia, in quorum genere probo diacath. elec. lenit. cum speciebus hieræ, vel bolus ex hiera superbibito mel. ros. sol. & oximel. simpl. *Medicam. in omni hydropis specie.* *In Anasarca pituitæ habenda est ratio.*

Vel ℞. *Oximel. simpl.*
Mel. Ros. sol. } *an. ℥. vi.*
M. pro vna vice, sumatur per tres dies, deinde quarta *Pro prima purgatione.*

℞. *Pil. Mastic. ʒ. i. s.*
Spec. Hieræ simpl. Gal. ʒ. i.
M. & cum mel. ros. simpl. f. b.

In genere præparantium habemus syr. de betonica, byzantinum cum aceto, de duabus vel 5. radic. oximel. comp. syr. diarrhod. adiecto syr. de eupator. vel absinthio ad iecoris tutellam, qui sine dilutis concedendi; siq; velitis illud addere, conficiatur in iure Columbi ex beton. radic. aperientibus, & agrimonio, postea ducatur pituita pilul. de hiera cum agarico, de agar. Mes. cum tantillo succi ireos, si adsit suspicio de succo seroso in venis, vel capacitate abdominis; conuenit etiam mel. ros. sol. cum agar. trochis. quæ diluenda in suspicione aquæ cum decoc. rer. cord. ac cortic. radic. sambuci, vel ireos; mox secundæ præparationi incumbendum, pro qua vtendum syr. de stœchade, hyssopo, prassio, calam. oximel. & aceto scyll. pro diluto decoc. stœchad. Arab. cuscutæ, origani, hyssopi, pulegij, & absinth. Ad purgandum diacarth. diaturb. diaph. elec. indum, hiera logadion. diacolocynth. ac tandem pilul. cocchijs, ac fœtidis cum modico pilul. alephang. hisq; potiones, ac boli conficiuntur, quæ placidiora bis, ac pluribus vicibus offerantur, iuxta opportunitatem: Arridet hoc in casu, quod *Præparantia in genere.* *In secunda purgatione.*

℞. *Turbith ℥. i.*
Zingib.
Mastich. } *an. ʒ. ij.*
Sacchari ℥. i. s.
M. & puluer. cuius puluer. ʒ. s. ad ℈. iiii. ex vino exhibetur.

Diuretica infra de Ascite enumerabuntur, licet memorati syr. vim habeant mouendi vrinas, omnibus tamen præferro ius Galli cum diureticis medicatum. Cæterùm quoniam, non tantùm sensibiliter, sed & latenter materia peccans euacatur, iccircò multum tribuo, si Gallo prædicto addantur guaiacum, ac sassafras; vel si decoc. ex his duo- *Ius Galli cũ diureticis vtilissimum.*

duobus in vino confecto præmittatur bolus extracti guaiaci, ac ſaſſafras, ſalis theriacalis, vel ex puluere thymi, zingib. & olibani excepto cum ſucco ſcyllæ, vel radic. enulæ; hûc pertinent confec. magnæ, præſertim theriaca, & mithridatus, ſed antiquiores; ad idem faciunt aquæ medicatæ, ſulphureæ, nitroſæ, ſalſæ, bituminoſæ, ac præcipuè mineræ chalcanthi, iſtæ enim inſenſibiliter, ac ſenſibiliter per vrinas, & aluum materias ducunt; quòd ſi materia per corporis exiſtat diſperſa ambitum, foueantur totius partes ſpongijs madefactis in lixiuio cum aceto, in muria, vel aqua ſalita, aut aqua thermali, ſulphurea, nitroſa, & ſalſa, in oleo ſalito, vel nitrato cum modico ſulphuris; probatur etiam balneum ex dicta aqua thermali, ex Marina, cui flos ſalis ſit iniectus; præſtabit quoq; totum oblinire ſub radijs ſolaribus, capite tecto luto aliquo naturali ſulphureo, & nitroſo, ſalſo, ac bituminoſo, ſiue arte eſt parandum; item valent arenæ fluminum, & Maris, ſi in eis decumbant, vel ſepelliantur ægri, capite tamen detecto; idem votum implemus volutationibus in puluere celebratis; probo etiam cataplaſma ex fermento cum ſale, ex caſeo cum multo coagulo, vel ex pane, & farina lolij, additis aq. ſalita, & melle;

Aq. medicatar. ſulphurearũq; præſtantia.

Cataplaſma.

Vel ℞. *Stercor. Columbi, vel Caprini, vel Bubuli ſiccati lib. i.*
Sulphur. viui, Nitri } *an. lib. ſ.*
Salis commun. lib. i. ſ.
Pulu. Iridis, Baccar. Lauri } *an. ℥. i.*
Caricar. pinguium nu. xxx.
Pulu. Cardamomi, Pulegij, Saluiæ, Hyſſopi, } *an. ʒ. iii.*
M. & cum melle excipiantur, ac f. catapl.

Ad idem conducunt ſuffitus cum lapidibus ignitis, & aſperſis decoc. in aceto, & vino fabricato ex fol. lauri, anthos, ſaluiæ, origani, anethi, chamæm. fol. vel radic. ſambuci, ebuli, ireos; prodeſt etiam euigilare ſudorem decoc. guaiaci, ſaſſafras pro matutino ſyr. & vbi ſudor haud erumpat, ſudatorio vtendum; eòdem facit ſyr. S. Ambroſij. Amplius ſudatoria naturalia, & artificialia, per ſuffumigationem cum lapidibus ſupradictis fumo ſub papilione retento; item vaſa vitrea decoc. ex calorificis repleta, vel lateres igniti vino aſperſi, & panno lineo inuoluti, totiq; admoti, ita tamen vt inter illos, & ægri corpus ſpatium mediet. Sed iam de ijs, quæ viſceribus debentur agamus; hæc igitur, ſi deobſtruentia fuerint, inter præparantia, & ea ad obſtructionem deſcribuntur ſunt contenta, vt infra; addo tamen rhabarb. per noctem in vino infuſum, maneq; ad ℈. ij. maſticatum, ſyr. de cichor. cum rhabarb. vinum ex rapontico, vel carduo benedicto, vel guaiaco, vel ſaſſafras, vel ex praſſio, vrinam pueri, vel Capræ, vel Camelli cum nardo; præterea trochiſci cyphei, de lacca, de eupat. de rhabarb. de abſinth. de roſis ſiccis, & de aniſis ad tollendas ab hepate obſtructiones; pro lienis verò obſtructione habemus trochiſ. de cappar. elec. chalybis, diacurcumam, dialaccam; moneo tamen chalybeata inutilia eſſe, potiſſimùm in Aſcite, niſi ſuppreſſi ſint menſes; ſuppreſſis hæmorrhoidibus præſtat aloes non lota; ſcyrrhi iecoris, lieniſq; remedia è proprijs petenda tractatibus; iecoris, aliorumq; viſcerum, cùm roborantia, tùm calefacientia infra de cachexia traduntur; hæc autem omnia deobſtruentia reſoluentibus coire, præfero tamen cyphoidem, antidotos magnas, & antiquas, & elixir vitæ, quibus appropriata iecori miſcenda. Aſcitis medicamenta, ſi materiæ rationem habent, ſuccum aquoſum euacuant, & pituitam; quare hydragoga cum flegmagogis iun-

Sudoris euigilatio, quibus perficienda.

Viſcera particulariter reſpiciẽtia.

Chalybeata, quando inutilia.

Aſcitis præſidia.

iunguntur; hydragoga abſq; præparatione adhibentur, niſi pituita præparantia requirens obſtet, prius ego vtor ſimili medicamento — *Hydragoga abſq; præparatione vſurpanda.*

℞. *Mel. Roſ. ſol. ℥. ii. ſ.*
Mannæ elec. ℥. i. ſ.
Decoc. Cord. f. cum ʒ. ii. rad. Ireos q. ſ.
M. & f. p.

Vel ℞. *Diacathol. ℥. i.*
Mannæ el. ʒ. iii.
M. & cum ſucco rad. ireos f. b.

Aluo ſic lenita præparo humores ſyr. ſupra deſcriptis abſq; dilutis, quibus per aliquot dies exhibitis cogitandum de euacuantibus, quæ ſi in materiam fluxuram dirigantur, cum in venis, ac viſceribus reſideat, per vomitum, vrinas, ſudorem, ac aluum illam ducunt; vbi verò materiam fluxam reſpiciant, per aluum vtramq; ſed præcipuè aquoſam euacuant. Noto tamen fortiora eſſe debere, quæ fluxam tollunt, quàm quæ fluxuram euacuant, cum extra vaſa reſtagnet, nec ducentibus ſic facilè cedat; ſed præter hæc haud deſpicienda, quæ inſenſibiliter idem præſtant: Quòad priora, & primùm vomitoria, quæ aliàs deſcribuntur hoc loco enumeranda; ſecundò aluum ſubducentia, me Iudice, erunt puluis radic. Mechiochan ad ʒ. j. ſ. ex vino; — *Fortiora purgantia.*

Vel ℞. *Semin. Ebuli præpar. pulu. ℈. iiii.*
Pilul. Maſtich. ʒ. i.
M. & cum ſucco radic. ireos f. b.

Vel ℞. *Succi Medianæ Sambuci ℥. iii.*
Mel. Roſ. ſol. ℥. ii.
Agar. Trochiſ. infuſi in aq. Cuſcutæ, & expreſs. ʒ. i.
M. pro p.

Vel ℞. *Succi Radic. Ireos ℥. iii. vel iiii. vel vi. etiam*
Mel. roſ. ſol. vel Mulſæ ℥. ii.
Schœnanthi ℈. ſ.
M.

Paratur quoq; decoc. in iure Pulli, vel acetarium ex comis ebuli; ſuccus quoq; à radicibus, & comis eiuſdem ebuli idem facit, addito melle roſ. ſol. vel ſi opus fuerit agarico infuſo, quibus molimur remedium ſatis accommodatum; quinimo puluis earundem rad. ex vino ad ʒ. ij. adhibemus: Hûc pertinent ſuccus palmæ Chriſti ad ℥. j. ſyr. ex infuſione florum perſici; Gal. granum cnydium exhibet, Soldanella ab aliquibus commendatur; ego tamen numquam cum fructu illa vſus ſum, præter quam, quòd ventriculo infenſiſſima, dicta autem ſingulo quinto die repetenda, abſtinendo à quolibet alio medicamento. Tertiò diuretica ad materiam antecedentem conducentia ſunt inter communia. — *Cur ſoldanella ab Auctore reprobetur.* — *Diuretica communia materiã antecedentem reſpicientia.*

℞. *Spec. Dialaccæ, vel Diacucurmæ ℈. i.*
Et cum ſyr. de quinque radic. f. b. cui ſuperbibatur ℥. v. vel vi. iuris cicer. rub.

Animaduertite tamen, quòd miſſis fortioribus alibi enumeratis, magis proficua eſſe mitiora, vti ſunt capill. veneris, citrach, glycyrrhiza, &c. eiuſdem generis: Vlterius no-

Solida, liquidioribus præferuntur.

to formam diluti ſemper poſtponendam ſolidæ, ac arridæ, inter quæ, meo conſilio, probantur primò puluis rubeæ tinctorum, vel ſpec. elec. Iuſtini ex aqua florum geniſtæ; ſecundò terebenthina cum pulu. fœniculi; tertiò ſal abſynthij ex aq. citrach; quartò inter liquida

℞. *Ol. Chalcanthi ʒ. ſ.*
Iur. Cicer. rubeorum ℥. iiii.
M. pro vna vice.

Quintò aq. ſtillat. ex vermibus terreſtribus; ſiq; renum vitio vrina fuerit ſuppreſſa

℞. *Cantharidem vnam integram*
Pulu. Rutæ, vel Fœniculi, vel Spicæ ℈. i.
Semin. Ameos ℈. ſ.
M. & cum ſyr. de quinque radic. f. b. à quo exhibeantur iur. Pulli pinguis, vel decoc. altheæ cum modico butyri ℥. v.

Vrinæ vtilitas.

Quinimo, niſi quis abhorreat, laudo ſummoperè in genere diureticorum vrinam, quæ diuretica toto tempore curationis propinanda, quia ſemper humor aquoſus generatur. Hydrotica impellentia, ſunt qualia verè diuretica. Extractum guaiaci, aut ſaſſafras conueniunt, ſicuti & attrahentia, vti ſudatorium, balneum ſiccum laconicum, vbi tamen non intumeſcat totum. Vſus iſtorum euacuantium diſcrimina ſupponit, quia materia ſubſidente in venis mæſerei, lienis, & in caua iecoris parte agendum vomitorijs, & ſubductorijs; in gibba verò, & ſuperioribus venis hydroticis, diureticis, ac ſubductorijs. His omnibus ſufficienda, quæ euacuant materiam in cauitate abdominis decumbentem, & ſunt in genere purgantium fortiora, & in maiori doſi exhibita, materia enim non eſt in venis; huius ergo cenſus erunt ſquama æris, lac tithymali, granum cataputiæ, & ſuccus tithymali, fræquentius vſurpantur hæc

Fortiora euacuantia materiam in cauitate abdominis.

℞. *Pil. Mazereon ʒ. i.*
Reformentur, ſi ſit opus, cum aq. endiuiæ.

Vel ℞. *Antimon. præpar. gr. iij. ex vino.*

Vel ℞. *Elater. gr. iii. vſq; ad viii. ad ſummum*
Pilul. Alephang. ℈. i.
M. & cum ſucco iridis f. b.

Quòd ſi patiens renuat pilul.

℞. *Elater ead. doſis*
Vini Cretici ℥. ii.
M.

Quando ab elaterio abſtinendum.

At vbi Hydropici ex vſu elater. ſyncopem incurrant, ab illius vſu abſtinendum, & ſubſtituatur quod

℞. *Pulu. Rad. Cucum. Aſinini præparata in vino Cretico vel Aq. ardenti ʒ. i.*
Et eodem modo præbeatur.

Pilul.

Pilul. fœtidis, de ſagapeno, & de euphorbio, non nulli vtuntur, ſed per interualla, quia cum morbo cronico agimus, confec. etiam de alchechengi commendatur. Illud tamen, vos monitos ſuadeo, vt nunquã rhabarb. & quæ bilem euacuant vſurpamus ex lib. de affec. inter. 23. quia ex præcepto Hypp. non eſt mouenda bilis, vt quæ calida, & ſicca. Cæterùm, ſi Hydropici auerſentur per os exhibita, inijciantur clyſteres, vt

Rhabar. reſerta nũquã in Hydrope vſurpanda.

℞. *Aniſ.*
Fœnic.
Cumini,
Artemiſ.
Centauri minor.
Radic. Ebuli } *an. p. i.*
Braſſica Marinæ ℥. ſ.
M. & bull. in lixiuio; colati

℞. *q. ſ.*
Succi Ebuli, vel rad. Ireos ℥. iii.
Ol. Laurini,
Mel. Roſ. ſol. } *an. ℥. iii.*
Fermenti acris ℥. i. ſ.
Sacch. rub. ℥. ii.
M. & cum ſale, ac vitel. oui f. clyſt. qui acuitur, cum gr. xv. elater.

Clyſter loco purgantium præſcribendus.

Siq; patiens etiam renuat clyſterem, vtimini vmbilicalibus vt

℞. *Vnguenti Artanitæ ℥. ſ.*
Elater.
Scamon.
Elleb. albi,
Squamæ æris } *an. ℈. i.*
Succi Ebuli ʒ. iij.
Lactis Tithymali ʒ. i. ſ.
Nitri ʒ. i.
M. & cum felle Taurino excipiantur.

Vmbilicalia loco clyſteris.

Sed iam nos ad euacuantia inſenſibiliter, cùm interna, tùm externa conuertamus: Internè extollo guaiaci, & ſaſſafras extractum, ſal theriacale, aq. ſtillata à ſtercore, Bubulo menſe Maij collecto, oximel, & acetum ſcyllinum, vina medicata ſupradicta, antid. magnas antiq. elixir vitæ, & plura alia eiuſdem generis: Externè autem laudo exſiccantia, & reſoluentia abdomini, ac alijs partibus tumentibus admota; ad ſiccandum plurimum tribuo fotu cum petijs lineis, aut ſpongijs madefactis in aqua extinctionis viuæ calcis, aut in lixiuio ſalito, ceu aqua thermali ſulphurea, ſalſa, & aluminoſa, vel in vrina pueri cineribus compacta, quibus etiam valemus crura abluere intumeſcentia; amplius, & crura inunguntur ol. ſalito, ac fouentur ſale communi trito, ac calefacto; abdomen illiniendum ſtercore Bouis ſiccato, & vrina excepto; eòdem facit nominatum ſtercus cum puluere cataputiæ, aq. ſulphurea, vel ſalita, ſtercus etiam Accipitris cum ſucco braſſicæ idem præſtat, vt & cataplaſma cum Cochleis ſimul cum ſuis teſtis contuſis, applicitis, donec ſiccatione ceciderint; alterum, quòd non modò ſiccat, ſed reſoluit

Inſenſibiliter euacuantia.

Eadem externè.

℞. Ster-

℞. *Stercoris Bouis, vel Capræ, vel Columborum ſiccati ℥. v.*
Spec. Emplaſ. de baccis Lauri ℥. ſ.
Sulphuris, } *an. ℥. i.*
Aluminis
Nitri ʒ. vi.
Succi Ebuli, } *an. ʒ. iij.*
Sambuci
Pulu. Radic. Ireos ʒ. viiii.
M. & cum terebenthina, & ol. lauri excipiantur.

Cataplaſma ſiccans, & reſolués.

Poſſumus etiam machinari ſimile ceratum

Ceratū eiuſdē virtutis.

℞. *Cerati Diapirites, vel Sacri ℥. ii.*
Diachil. magni cum Gummis ℥. i. ſ.
Sulphuris ℥. i.
Salis, } *an. ℥. ſ.*
Calcis in aqua roſ. lota
Nitri ʒ. ii.
M. & cum cera, pice, & ol. laurino f. cerat.

Ad diſcutiendum

Fomentum diſcutiens.

℞. *Flor. Geniſtæ,*
Artemiſ.
Aniſorum,
Fœnic.
Dauci,
Ameos,
Carui,
Semin. Rutæ,
Calaminthæ,
Hyſſopi,
Diptamni Cratici,
Abſinthii,
Comarum Ebuli, & Sambuci,
Soldanellæ } *an. p. i.*
Radic. Cucum. Agreſ. } *an. ℥. i. ſ.*
Cyclaminis
M. & bull. in vino albo potenti, & f. fomentum pro dicto vſu.

Vel ℞. *Baccar. Lauri,*
Cymini,
Carui,
Ameos,
Dauci,
Semin. Rutæ,
Radic. Iridis,
Origani } *an. ℈. ſ.*

Nucis

Nucis Muſchatæ,
Zedoariæ, } *an.* ℈. *i.*
Galangæ
Elat. gr. xv.

M. & f. pulu. qui abdomini madefacto aqua ardenti inſpergatur, & ſtatim ſuperponatur petia calida eadem aq. imbuta.

Vnguentum Agrippæ, Artanitæ, Martiatum, aregon ad idem conducunt; ſuffitus quoq; eodem decoc. conſtruendus, proijciendo in eo marcaſitam, vel lapidem molarem ignitum; fumus excipiatur foramine ad magnitudinem abdominis in aſſere excitato; crura detineantur in furfure craſſo calefacto.

Ad Tympaniam ijs, quæ in capite de inflammatione ventriculi leguntur, cùm intus, tùm extra ſufficere placet; ad interna ol. ex anthera; ad externa frictionem abdominis cum ſucco allij, ol. laurino, & ſimilibus, nec non & fomentum cum vaſe magno repleto cineribus calidis, in quibus ſint mixta ſemina carminantia applicito cum panno calido cooperiente;

Vel ℞. *Cymini,* } *an.* ℥. *ij.*
Aniſi
Pulu. bacc. Lauri ℥. *i.*
Milij,
Panici, } *an.* ℥. *ij.*
Furfuris
M. & calefiant, deinde in ſacculo conſuta applicentur.

Sacculus carminãs in Tympanite.

Inſiſtendũm autem etiam ablationi mineræ flatuum, vt citatis docuimus locis, purgatorijs tamen præparantia ſunt præmittenda, quinimo illis ſemper aliquod ex propoſitis hydragogis permiſcendum, vt

℞. *Diaphœn.* ʒ. *iij. ſ.*
Spec. Eleſcoph ʒ. *i.*
M. & excipiantur ſucco radic. ireos.

Mihi in omni Hydrope eſt familiare

Claudino familiare medicamen. in omni Hydrope.

℞. *Radic. Ireos* ʒ. *ij.*
Agar. Trochiſc. } *an.* ʒ. *i. ſ.*
Senæ
Aniſor. ℈. *ij.*
Vini optimi ℥. *iij.*
M. & infund. per noctem, mane f. ſor. expreſſ. adde
Mannæ el. ℥. *ij.*
Lac. ſemin. mel. liquati iure decoc. aniſorum ℥. *i. ſ.*
M. pro vna vice.

Subſequuntur ea, quæ ad intemperies amouendas, & obſtructiones tollendas diriguntur, quorum nonnulla ſuperius deſcribuntur; infra ſuis locis enumerantur alia; ſicuti & ea, quæ ſcyrrhi rationem habent in proprio capite, permiſcenda tamen ſunt perpetuò, quæ iecoris proportionem fouent. Poſt hæc conſulendum impedimentis; vbi ergo ſuppreſſi fuerint menſes, aut hæmorrhoides curandum, vt recurrant per ea,

Ad intẽperies, & obſtructiones amouendas.

quæ in proprijs tractatibus leguntur, quemadmodum ſi adſit febris, illius curationi inſiſtendum, vt ſupra, nil tamen præſtantius ad febrem, & obſtructiones ſucco cichorei, vti, ſi non admodum vrgeat febris, illi immacerare rhaponticum, & aſarum, in quem finem præbemus oxim. compoſ. & ſyr. byſantinum cum aceto, ac diarrh. acet. de radicibus, quoniam ſæpius in Hydrope oportet miſcere remedia, modò calida, & frigida, modò grata, & ingrata guſtui, ideo quaſdam formulas eorum adducam, ad purgationem

Morſelli ad purgandum in Hydrope.

℞. *Semin. Ebuli præp. ʒ. ij. ſ.*
Pulu. radic. Cucum. Aſinini præp. ʒ. ij.
Phiſticorum,
Pinearum, } *an. ʒ. iii.*
Amygd. dulc.
Cinnam. el. ʒ. i. ſ.
Moſchi gr. iii.

M. & cum ſaccharo diſſoluto in aq. cuſcutæ f. morſelli duo æqual. ponderis, pro duabus vicibus.

Morſelli alij ad calefaciendum, & deobſtruendum iecur.

Ad deobſtruendum, & calefaciendum hepar

℞. *Pulu. Saſſafras ʒ. iii. vel Extracti illius ʒ. i. ſ.*
Spec. Dialaccæ ℥. ſ.
Hepatis Lupi præp. ʒ. v.
Phiſtic.
Amygd. dulc.
Pinear. } *an. ℥. i.*
Auellan.
Galliæ Muſchatæ ℈. ſ.

M. & cum ſacch. diſſol. in aq. cuſcutæ, & vino maluatico f. morſelli ℥. ſ. pro quolibet, & vnus exhibeatur.

Stillamus etiam ad idem aquam ſimilem

Aq. ſtillatitia pro eod. vſu.

℞. *Limaturæ Saſſafras ℥. ij. ſ.*
Rhapont. ʒ. ii.
Semin. Aniſorum,
Fœnic.
Dauci, } *an. ℥. ſ.*
Siſeleos
Nucis Muſch.
Cinnam.
Caryoph. } *an. ʒ. iii.*
Macis,
Zingib.
Galangæ
Cuſcutæ,
Agrimonij, } *an. m. ij.*
Abſinth.
Laccæ, } *an. ℥. i.*
Cort. Cappar.
Hepat. Lupi præp. } *an. ℥. i. ſ.*
Pulner. Carnium Cochlearum

Sacch.

Sacch. Rof. ℥. ſ.

M. & infund. in vino aromat. poſtea extrahatur liquor per balneum, mariæ, cuius doſis erit ad ℥. i.

Ad idem facit elixir vitæ. Superſunt modò ſufficienda dictis, quæ à proprietate operantur, præcipuè in Aſcite, & ſunt lapis in capite Ranæ terreſtris inuentus, ac collo ſuſpenſus, & geſtatus; iaſpis in argento ligatus, ſi adſit febris, qui, & digito, & brachio carnibus nudis alligatur; ebur ventri admouetur; lapis gagates, vt iaſpis geſtatur; Buffo ſciſſus ſecundum longitudinem dorſo applicatur, & tandem lapis colubri ventri accomodatur, & hæc ea ſunt, quæ Pharmaceuticæ curationis partem perficiunt, vbi illis ea adſtipulamini, quæ ad intemperiem, ſcyrrhum, alioſq; Hydropis affectus iecoris conſentientes conducere ſuis in locis habentur. A proprietate operantia.

Victus ratio vnam peculiarem in extenuatione, & ſiccatione prærogatiuam habere debet; quare ægri in aere calido ſunt locandi, quinimo capite tecto, ſub radijs ſolaribus in aceruo tritici morari præſtat; aquam enim à proprietate trahit; præterea quælibet aeris mutatio, dummodo ſit ad calidum, & ſiccum probatur. Cibus debet eſſe in ſubſtantia boni ſucci, facilis digeſtionis, & in quantitate mediocris, & attenuans, in qualitate calefaciens, & ſiccans; quare comedant Hydropici oua, carnes Pullorum, Starnarum, Perdicum, Phaſianorum, Turturum, Turdorum, Merularum, & auium paruarum, & ex Tralliano ferinæ manſuetis præponantur, vt Ceruorum, Capreolorum, & Leporum, & hæ potius aſſæ, quàm elixæ, quando humiditas per elixationem communicata potius augeat, quàm imminuat Hydropem, licet aliqui, vt his occurrant, eas immunes reddi ſuadent, ſi poſt coctionem diù ſeruentur; inter piſces commendantur Alices ſalitæ, Cancri, & Locuſtæ aſſæ, quæ omnia magis præſtant, ſi condiantur apio, ſaluia, roremarino, pulegio, ſatureia, fœniculo, petroſel. aſparagis, allijs, cæpis, rapa, & aromat. Laudatiſſimus eſt puluis hepatum Pullorum in vino maceratorum, & lotorum, deinde in clibano ſiccatorum, cum coriand. præp. cinnam. & ſacch. vbi verò coacti fueritis admittere carnes elixas, panem ex iure, & contuſum carnium, imperate eas decoqui in vino Cretico; panis fiat ex optima farina, benè ſit fermentatus, ſaleq; & aniſis confectus; quilibet victus humectans, dilutus, ex dulcibus, craſſis, terreis, ac viſcidus, non modò infenſus, ſed prorſus denegandus. Victus ratio. Cibi qualitates.

Ad conſeruationem guſtus, cui indulgendum in morbis longis, imò longiſſimis, phiſtici, amygd. pineæ, cappares ſaliti, oliuæ ſalitæ, poma, & pyra, ſed cocta non improbantur, ſicuti & vuæ paſſæ, aliaq; eiuſdem cenſus. At quoniam ſæpè in huiuſmodi affectu febris eſt moleſta, propterea ſub illis præſentia lac ſemin. mel. cum pulu. flor. cinnam. præbendum, vel ptiſana cum origano, & hyſſopo, vel panis ex iure cum vitello oui. Circa potum rixantur fræquenter Medici cum ægrotis, quia in hac vna re ille ſeuerus, & inexorabilis eſſe debet, quando hic haud raro Hydropem cauſet, ſiq; à potatione abſtineant ægri abſq; multiplici remediorum aſſumptione, aliquoties ſanitati reſtituti, quinimo mihi contigit annis ſuperioribus curare iuuenem ſola ſimplici, imò leui totius prouidentia, cum abſtinentia tamen à quolibet genere potus per annum integrum, & habebat ventrem ad deformitatem tumidum, nunc autem inculpata fruitur ſanitate. Guſtus in hoc affectu cõſeruãdus. A potu max. abſtinendũ.

Cæterùm cum non omnes poſſint tantum patrare facinus, iccircò valde modeſti eſſe debent in vini, ceu aquæ ſorbitione, curentq; illud eſſe tenue, aromat. fuluum, ac vetuſtum, & proderit illud medicare guaiaco, ſaſſafras, rhapontico, carduo benedicto, abſinth. ſaluia, & roremarino, & ſi aqua eligeretur proficuum eſſet, non modò ijſdem eam medicare, ſed thermalem ſiccantem eligere, vt eſt ea, quam nos in agro Caſtri S. Petri habemus, quæ tempore febris commendatur, vt & iuſculum aromatibus correctum. Tempus eſt poſt omnium ciborum aſſumptionem, vtq; potu ſitis efficacius extinguatur accipite vas anguſtioris foraminis. Somnus, vt humectans breuior Aq. Caſtri S. Petri in agro Bononien. pro Hydrope, ſi febris adſit, laudatur.

conſueto exiſtat, & conciliatur in ſtratis, in quibus ſubſtratæ fuerint herbæ calefacientes, & ſiccantes. Motus corporis maximè conueniens eſt, per Mare, Equum, lecticam, & per ambulationes, ſi vires ſint validæ; gloriatur enim Celſus eo ægrotos curaſſe, ſed illo poſt principium vtendum, poteſtq; fieri ad ſudorem incluſiuè; & vbi perſentiant leuamen minimè deſiſtendum, niſi in caſu febris, quia tunc quieſcendum. Aluus mollis ſeruandus ijs,quæ aliàs docuimus, præcipuè tamen vino in prima menſa ſumpto medicato cum ſoldanella, ebulo, ſena, vel cum iure mercurialis, & comarum ebuli. Animi accidentia, præter iram, damnoſa creduntur, iudicatur tamen minimè inutile eſſe patientes ad iram prouocare; & de Hydrope, iuxta noſtrum inſtitutum hactenus.

Iter valde proficuum ex Celſo.

CAPVT QVINTVM.

De Obſtructione Hepatis.

Obſtructio iecoris vera ferè morborum omnium Pandora ortum habet ex repletione venarum eiuſdem hepatis, præſertim verò ramuli venæ portæ, qui ramulis venæ cauæ adnectuntur, quæ repletio ab humoribus prouenit; Hi autem humores, aut ſunt ſynceri, mixtum quandoq; habent flatum, ac vaporem, propterea oriuntur ſcopi, qui & humorum flatuum, & vaporum ſecundum vniuſcuiuſq; diuerſitatem rationem habent. Humores ergo, vel copia tantùm, vel copia, & forma peccant, vt ſanguis putridus, & tunc indicatur ſcopus euacuandi vtrumq; vel qualitate ſimplici, & tunc alterandi; vel qualitate ſecunda, aut quia craſſi, vt pituita cruda, inſipida, & dulcis, melancholia, & bilis flaua à iecore feruidiori craſſefacta, aut viſcidi, vt pituita ſola, vel mixta cum ſanguine, & tunc oportet attenuare, ac detergere. Rurſus humores iſti, quia lædunt motu, ceu quoniam à toto, vel capite, ventriculo, vtero, & liene mouentur, cùm attractione, tùm tranſmiſſione, & huius motus dantur cauſæ, cùm externæ, vt balneationes, & motus concitatus à cibo, tùm internæ, vt calor, ac dolor; auxilia autem in motus compeſcendos referuntur; quòd aſſequetur Medicus, ſi materiam fluentem retrahat, neq; de nouo, & generetur, & colligatur, cohibeat; non generabitur viſceris in conorarium alteratis, quæ ſimile procreant humores, caput ſcilicet, iecur, & ventriculus; non coaceruabuntur ablatis obſtructionibus iecoris, & remota illius frigida intemperie, hæmorrhoidibus, ac menſibus ſuppreſſis excitis; calori quoq; refrigerantibus, & dolori anodynis conſulendum, ſicuti ſi præſentes ſint laxitas, & frigiditas, calefacientibus, & aſtringentibus; quinimo & externa omnia, cùm mouentia, tùm materias prædictas ſub ratione cauſæ materialis generantia, non modò (ſi adſint) tollenda, ſed affectibus per ea relicta proprijs incumbendum præſidijs, quid vnicuiq; humorum ſpeciei ſecundum propriam debeatur rectitudinem, ſatis, ſuperq; ex alibi enarratis liquet; quid autem virtuti debeatur, cuius eſſentia in calore,ac proportione conſiſtit conſpicuum, nam calor alimentis calidis, & aſtringentibus fouendus, & proportio hepaticis conſeruanda.

Origo, & ſcopi curatiui.

Humores, vel copia, vel forma peccant.

Curatio Chirurgicis ita executioni demandanda; cum enim obſtructio hæc ortum ducat à ſanguine, totumq; ſit repletum, procul dubio ſecanda vena, imò licet non adſit plenitudo ſanguinis, vt tutius attenuantia adminiſtrare valeamus, & maximè præſente febre, aperienda vena, vt cohibeamus maiora mala, nam attenuantibus, ac febre contaminatur ſanguis, & materia morbifica in iecore effrœnior redditur; ſi ergo in toto exuberet ſanguis, baſilica dextera tundenda; & vbi conſuetæ hæmorrhoidarum, ac menſium euacuationes ſupprimantur, vena in talo, & hæmorrhoides aperiuntur; quinimo redundante melancholia eædem comodiſſimè referantur. Cucurbitulæ ſectioni venæ, vt aliàs diximus, aptiſſimè ſufficiuntur. Fonticuli, vt ſunt præſidia debita materiei

Curatio Chirurgica à ſang. miſſ. incipienda.

Cucurbitulæ, & cauteria valde vtilia.

riei diuerſæ à ſanguine in abundantia, vitio iecoris, & ventriculi, materiæ craſſæ, & contumacis præſtantiſſimè in crure dextero excitantur, & geſtantur; ſiq; morbus alijs non cedit, ne res in deterius abeat, ſummoperè conducit inurere fonticulum in hyppochodrio dextero ad regionem hepatis, ſicuti fluente materia à partibus infernis, deligandæ, fricandæ, & ventoſandæ; ſi verò à partibus ſupernis eodem modo tractandæ. Obſeruo circa fonticulos quocunq; caſu, præcipuè à Scriptoribus cõmendari geſtationem illorum in femore dextro, propter rectitudinem partis, ſecundum partem domeſticam, quia per eam vaſa magna diſcurrunt.

Cauteria, vbi præcipuè excitanda.

Medicamenta ſunt communia, & propria: Communia ſunt primò lenientia; quare in materia frigida probatur hiera, vel aloes non lota, & elec. lenit. in calida caſſia, & diacathol. Secundò præparantia, quæ ex alibi dictis manifeſta: Tertiò purgantia, quæ varia ſunt, pro varia materiæ peccantis ſubſiſtentia; quare ſi in toto redundet, ſudorificis mouenda, & hæc alibi innoteſcunt; quòd ſi in gibba hepatis non admodum copioſè reſtagnet, diureticis pariter notis tollenda; ſi verò copia luxurietur, ſubductorijs ducatur, quæ etiam conueniunt, vbi reſidet in caua parte, & prius, quàm ſudorificis, & diureticis vtamur, ne excrementa ventriculi, & primarum viarum, quæ non ſunt lenientibus euacuata, in iecur perducantur, à remotis, vtcumq; trahere non debent, quia ad iecur locum affectum traherentur: Gratia ergo bilis craſſæ laudo rhabarb. in ſubſtantia, & quæ ex eo conſtant: Gratia pituitæ agaric. trochiſ. pil. de tribus cum rhabarb. de hiera cum agar. cocchias; & benedictam laxatiu. Gratia melancholiæ præfero ſyr. de polyp. ſol. infuſum ſenæ, & epithymi.

Lenientia communia cuiq; humori occurrentia.

Propria medicamenta diriguntur ad materiam obſtruentem, & ad locum affectum: Priora ſunt attenuantia, detergentia, & in copia materiæ humoralis etiam purgantia, quæ aliquando infimul permiſceri licet. Noto tamen circa vſum rhabarb. quòd pro educenda materia actu obſtruente infundatur in aliquo liquore, aliàs ſua aſtrictione obſtructionem foueret, & augeret; quare illis non aſſentior, qui rhabarb. in ſubſtantia deobſtruere contendunt: Ad bilem ergo ducendam infundatur rhabarb. in aliquo diluto attenuante, & detergente, ſicuti pro pituita agaricum, & pro melancholia ſena, atq; epithymum; commodè eodem diluto infunduntur.

Eadem propria materiã obſtruẽtem, & locum affectum reſpicientia.

Rhab. in ſubſtantia obſtructiones auget.

At iam ad deobſtruentia nos conuertamus; in intemperie calida erunt ſerum; cum ſucco endiuiæ, lactucæ, & cichoreaceorum, ceu eorum decocta cum capillo veneris, cuſcuta, citrach, lupulis, acetoſa, ſiq; validiora optatis, cum adiantho, ſcolopendrio per ſe, vel cum ſyr. de endiuia, cichorea ſimpl. & compoſ. ſyrupo acetoſo ſimpl. aut oximel. ſimpl. quinimo mihi aridet ſyr. qui etiam alijs ſatisfacit intentionibus, &

Deobſtruẽtia, quæ ſint.

℞. *Radic. quinq; aperient.*
Tamariſci,
Scolopendriæ,
Camædrios,
Camepith.
Capill. Ven.
Hepaticæ,
Endiuiæ,
Abſinthii,
Rubiæ tinctorum } *an. m. ſ.*
Cort. Medianæ Sambuci,
Salicis,
Fraxini,
Flor. Sambuci,
Semin. Aniſ.
Fæniculi, } *an ℥. ſ.*

Syr. ijſdem intentionib. ſatisfacies.

 Car.

Carui,
Siſeleos,
Cuſcutæ,
Ameos,
Squinanthi, } *an. ℥. ſ.*
Cyperi,
Acori,
Cappar.
Berberis
Spodij ʒ ij.
Roſar.
Santal. } *an. ʒ. i.*
Quatuor ſemin. commun frigid.
Viol. ʒ. vi.
Sacch. lib. ii.
Aceti ſquillitici parum.
M. & f. ſyr. ſ. ar. qui inclinante temperie ad frigidum poterit aromatizari.

Notate tamen, quòd ſicuti in mediocritate caloris, & attenuatione, præcipuè inter alia præſidia commendatur, ita in calidiori intemperie poteſt omitti; in intemperie verò frigida iecoris paratur decoc. ex ciceribus rubris, amygd. amar. lupinis, agrimonio, betonica, abſinthio, fumar. radic. v. aperientibus, filicis maris, origano, polio, ſerpillo, pulegio, marrubio, cuſcuta, camædrio, camepitheo, iride, tamariſco, cortice cappar. centaur. min. ſemin. apij, aniſi, quibus decoctis vtimur, cùm per ſe, tùm cum ſyr. bizantino, de mentha, de cichor. cum rhabarb. ſyr. acetoſo de radicibus, & oximel. compoſ. quinimo & eodem decoc. ex tempore ſyr. iuxta prædictam formulam poteſt fabricari; ſi verò immineat cachexia, & difficilis adſit febris, ob contrarietatem intemperierum, ſyr. acetoſ. diarrhod. illi anectendus; ſi hydrops ſyr. de epatorio, quibus, pro maiori robore oximel additur ſcyllinum, quemadmodum, vt occurramus materiei indurationi, miſcetur althea, liquiritia, paſſulæ, caricæ, & malua, vel ſyr. de althea, de liquirit. de capill. vener. Poſſunt etiam ex his omnibus aliæ remediorum formulæ, non modò ad curationem, ſed ad ægri guſtum conciliandum adminiſtrari; primum eſt ius Galli, cui tartarum album, & aliquando turbith, carthamus, polypodium, & ſena, ſecundum opportunitatem poteſtis miſceri; ſecundum ſunt pulueres, inter quos alijs præfero pulu. camædrios cum iure cicer. rubeor. aſſumptus, cui tantillum hepatis Lupi ſit adnexum; ad idem facit puluis gentianæ ad ʒ.j.

In frigida intemperie iecoris.

Alia ad præſeruationẽ, & guſtũ accommodata.

Vel ℞. *Piper. gr. viii.*
Myrrhæ ℈. ſ.
Hepatis Lupi ʒ. i.
M. & quibuſdam certis interuallis eodem modo exhibeatur.

Vel ℞. *Limatur. Chalyb. præp. ad ſummum ʒ. i.*
Spec. Aromat. roſ. ℈. i.
Pulu. Eupat. } *an. gr. v.*
Laccæ
Hepatis Lupi præp. ℈. ſ.
M. & vna vice per xxx. vel xxxx. dies aſſumitur, cum magna ægrotum vtilitate.

Puluis max. vtilis.

Pulu. etiam milij ſolis eodem gaudet priuilegio; tertium habemus ſuccos concretos ex fumaria, radic. filicis maris, eupator. & abſinthio; quartum trochiſ. diuerſi generis mi-

mitiores ſunt de roſ. ſiccis, deinde diarrhod. his ſuccedunt de eupatorio, rhabarb. abſinth. de amygd. amar. Tralliani, de lacca; quintum ſunt pilul. vt

℞. Rubiæ tinctorum ℥. i.
Succi Limon. q. ſ.
M. & f. pil. magnitud. fabæ, quarum tres pro vice ſummantur.

His omnibus ſuccedunt confec. Meſ. de ſemin. dialacca, diacur. diacalam. diatrionpiper. diacaſtor. diacymin. dianiſ. cyphoides, vtraq; antidotus magna antiqua, & iſtis vtimur, cùm per ſe ſolis, tùm ante decoc. ſupra deſcripta. Addo his amoniacum eodem modo vſurpatum, & valde potens pro conſumatione iſtorum affectuum, ſicuti & chalybs, quo familiariter vtor, vt

Electuariū chalybeatū.

℞. Limat. Chalyb. præp. ℥. iii.
Cinnamomi,
Nucis Muſch. } *an. ʒ. i. ſ.*
Rhabarb. el. ſub. pul. ʒ. i.
Spec. Aromat. Roſ. ʒ. iii.
Sacch.
Mellis } *an. ℥. vii.*
M. & f. el. ſ. ar. cuius doſis erit ℥. ſ.

Alia elect. forma.

Vel *℞. Radic. Enulæ,*
Raphani } *an. ℥. ii.*
Cortic. medii Tamariſci ℥. i.
Flor. Tamariſci,
Beton.
Menthæ } *an. ℥. ſ.*
Limat. Ferri, & Chalyb. præp. an. ʒ. ii.
Abſinth.
Radic. Ireos,
Centauri minor.
Citrach,
Radic. Cappar.
Hyſſopi,
Eupator.
Aſſari } *an. ʒ. ii.*
Ariſtolochiæ vtriuſq;
Cortic. Fraxini,
Diptam. albi,
Flor. Chamæm.
Aniſorum } *an. ʒ. i.*
M. & cum melle deſpum. f. elec. ſub eadem doſi exhibendum.

In intemperie verò calida vtimur eadem limat. à ℈. j. ad ʒ. j. cum conſeruæ cichor. & borrag. ad ℥. ſ. Tinctura chalybis ſecūdum meam deſcriptionem in Tractatu de Ingreſſu ad Infirmos in delicatioribus, ceu in ijs, qui decumbere coguntur, & à motu abſtinere maximè commendatur, & potiſſimè, ſi inſuperbibatur oximel aliquod longum, ceu magiſtrale vocatum, & propoſitis ſimplicibus fabricatum, ſeruata intemperiei rectitudine: Vinum etiam ex chalybe ſic paratur

Tintura chalybis pro delicatiorib.

℞. *Li-*

Vini chalybeati præparatio.

℞. *Limat. Chalyb. præp. lib. i.*
Vini opt. generosi lib. vij. vel viii.
Pul. Caryophyll. ʒ. vi.

M. & ponantur in vase vitreo benè obturato, quod per x. dies continuos in stupha fornaria contineatur, & quotidie agitetur, postea quotidie exhibeatur ab ℥. iii. sensim ad ℥. v. ascendendo, per quadraginta dies, quod vinum subductoriis euacuans redditur, vt infra de obstructione lienis.

Externa ad inungẽdum.

Paratur etiam tempore vendemiarium pro potu in qualibet mensa; aqua stillat. chymicè ex tartaro; itẽ ex amygd. amar. & nucleis persicorũ solet præscribi. Externè laudo vnguenta, vt

℞. *Ol. Amygd. amar.* } *an. ℥. i.*
Nardi
Rosati Complet. ℥. ſ.
Spec. Emplas. de Melil. } *an. ℈. ij. ſ.*
Trochis. de Absint.
M. & cum cera f. vng. molle.

Vel ℞. *Succi Cyclam.*
Sisimbrii aquat. ceu Sinecionis, } *an. p. aq.*
Butyri recent.
Ol. Spica Nardi
M. & bull. ad consumpt. succor. in duplici vase, deinde cum cera f. vng. molle ad formam linimenti.

Pro fomento sicco, vel humido.

Laudo fomentum primò aridum cum absinth, chamæm. aneth. spica nardi, & rosis calef. super lapid. ignitum, deinde aspersis aceto; secundò humidum cum spongia madefacta in vino decoc. chamæm. anethi, fœnugr. absinthij, puleg. hyssopi, calaminthæ, & ros. rub. Ad idem facit emplastrum de meliloto cum pul. rad. ireos, vel cum pul. trochis. de absinth. item, & embroca ex ol. absinth. spicæ nardi, amygd. amar. rutæ, rosſ.compl, chamæm. anethi, & similibus: Ceratum quoq; diachil. magnum cum gummis, addiectis trochis. absint. eupat. mirificè conducit, vel phænicium ireatum, marciatum, vel de melil. cum quarta parte cerati sacri. Circa vsum istorum noto, hæc conuenire post totius, ventriculi, & primarum viarum absolutam expurgationem; item ieiuno ventriculo ad plures dies. Noto etiam efficacius operari trochis. pilul. & pulu. minus decocta, & adhuc minus syr. nec prætermittendum de obstruentibus semper astringentia esse permiscenda. Cæterùm quoniam obstruens, non modò humoralis, sed flatuosa, & vaporosa esse potest, iccircò, quæ illam dissipant, & mineram detrahunt supra enumerata vsurpanda veniunt. Ad vitalia, quæ supersunt me conuerto; quare in intemperie calida

Obseruatio circa administrationẽ.

Vitalia, in intemperie calida.

℞. *Conseru. Rosſ.* } *an. ℥. i.*
Flor. Cichor.
Hepatis Lupi præp. ℥. ſ.
Trochisc. Cyphoides ʒ. ii.
Pulu. Agrimon. ʒ. iii.
M. & cum syr. de succo cichor. reformetur conser. cuius præbe ℥. ſ. pro vice.

In frigida

℞. *Succi Absint.* } *an. ʒ. ij.*
Eupat.

He-

Hepatis Lupi ℥. ſ.
Mithridati opt. ʒ. ij.
Conſer. Beton. ℥. ij.
M. & cum ſyr. de cort. citri f. conſeru.

Eadem in frigida.

Ad idem facit theriaca cum hepate Lupi, vel elec. cyphoides, ceu trochiſ. ex quibus etiam externa compaginare licet, hæc moderatè liquida exhibeantur, toto, ac partibus deſcriptis primò innanitis, quæ deſiderantur, ex ſuis petite locis.

Viuēdi norma.

Victus in obſtructione à copia materiæ tenuis eſſe debet, à craſſa, & lenta mediocris, & attenuans, detergens, ac boni ſucci, vnde ptiſana, & potiſſimè, præſente febre, alijs præmittenda: Hùc pertinet far cum aceto coctum, oua, & carnes optimæ, modò elixæ, modò aſſæ; item piſces ſaxatiles in aquis claris degentes, & elixi in iure albo permittendi, phiſtici, cappares ſaliti, amygd. amaræ, nuclei perſicorum, & vuæ paſſæ inter fructus, concedantur vti caricæ cum pipere, & zingib. pulegio, ſatureia, & origano, ius cicerum rub. & inter olera apium, fœnic. aſparag. petroſel. comæ lupul. beta, braſſica, cichorium, endiu. borrago, bugloſſum non deneganda, ad condimentum, & cibum; ſicuti, præſente febre, acetum; abſente, ſal, mel, & aromata.

Vinum ſit album, tenue, vetuſtum, non auſterum, non dulce, & aliquando dictis medicatum, ſiq; febris illud renuat, decoc. coriand. cum paſſulis, vel ſimplicibus ad id accommodatis offerendum. Motus ante omnem cibum laudatur. Curæ, ſtudia à cibo, timores, & mœſtitiæ prorſus arcendæ, licet non diſpliceat patientes ad iram prouocare, relegato calore. Somnus diurnus, à cibo, & longus ſemper infenſus. Aluus (vt ſæpè docuimus) lubrica ſeruanda; ſiq; natura id non præſtet, arte proſequendum clyſteribus, vt

Aluus, quo clyſtere lubricanda.

℞. *Maluæ,*
Biſmaluæ } *an. m. i.*
Furfur. pinguium m. ſ.
Flor. Chamam.
Aniſorum vel Coriandr. prap. } *an. p. i.*
M. & f. decoc. ſ. ar. cuius decocti
℞. ℥. *xiv.*
Mellis Communis, qui in flatibus deſpumetur
Sacchari rubri } *an. ℥. ii.*
Ol. Commun. ℥. iii.
Salis ʒ. i. ſ.
M. & cum vitello oui f. clyſter, vel ſimilis ex alijs emollientibus paretur.

Et de Obſtruc. Hepatis plura non ſuperſunt.

CAPVT SEPTIMVM.

De Scyrrho Iecoris.

Scyrrhus iecoris quid ſit, & ſcopi eiuſdem.

Scyrrhus Iecoris eſt tumor frigidus, & ad tactum durus; quare vt frigidus, oritur ſcopus calefaciendi, & roborandi iecur; vt durus cum materia ſimilem excitans tumorem craſſa, & dura vt frequenter, viſcida autem de raro exiſtat, ſæpè emolliendum, & attenuandum, aliquando attenuandum ſimul, & detergendum, habita tamen primò totius prouidentia, ne materia in partem affectam præcipitaretur, illiuſq; compeſcenda generatio, vt ſæpè docuimus.

Cu-

In Chirurgia, sectio venæ num conueniat. Curationi ergo ita insistendum, & primò Chirurgiam meditantes nullam venæ sectionem conuenire fatemur, & quia morbus est frigidus, & quia imminet hydrops; non tamen negandum in principio morbi cum redundantia sanguinis melancholici (vitio iecoris) in genere venoso, audacter venam in cubito dextro secari posse; si verò lienis vitio, in cubito sinistro, ablata prius cruditate aliquo lenienti; siq; in primis venis sit digesta, & pauca sanguinis copia ad cautellam ducenda, possunt etiam suppressæ ani venæ hirudinibus aperiri; quinimo etiam si non sint consuetę fluere in Scyrrho melancholico, eodem modo reserratæ plurimum conducunt; pariter, mensibus suppressis, non improbatur incisio venæ tali, sicuti cucurbitulæ scarificatæ regioni iecoris admotæ valde prosunt; item & vesicantia, ac cauteria ibidem infixa, & per plures dies aperta seruata, quæ, eò magis arident, si iecur lue Venerea sit inquinatum, & si gibba eius pars ægrotet, totum tamen prius expurgandum; cauteria in crure dextero gestata, si non faciunt ad curationem, ad præseruationem per longum tempus excitantur, caue tamen, ne crura essent tumida.

Communia medicaméta ex Pharmacia. Medicamenta communia sunt lenientia, præparantia, & purgantia, cùm pituitam, tùm melancholiam alibi sæpè descripta; & quia iecur est imbecille, ideo mitioribus adherendum, maximè loquendo de purgantibus; verum quidem est in contumacia morbi ad fortiora esse confugiendum, vt ad confec. hamech, diaphœn. hieram diacolocynt. pilul. Indas, de fumaria, cocchias, de elleboro, agregat. veratrum nigrum cibis incoctum, & ad agaricum in placentulis oblatum; mitia possunt esse diasena lenit. infusum senæ, epithymi, pulpa carthami, syr. de polypod. Clysteres istis suffragari volunt, ceu ex decoc. commun. cum anetho, fœnugr. chamæm. & similibus, siue cum decoc. in superioribus capitibus descriptis, additis ol. melle rof. & aliquo ex elec. vltimo loco enumeratis; possunt etiam fieri acres ex ijs, quæ in primo loco præscripsi. Vomitoria, gratia pituitæ in stomacho existentis probantur, præcipuè si patiens sit pronus ad vomitum, nam euacuant, & reuellunt simul, & hæc alibi leguntur; cætera communia alibi petenda.

Clysteres, & vomitoria.

Priuata medicam. ad tria rediguntur. Medicamenta priuata, ad tria capita rediguntur, & primò ad ea, quæ materiam in loco affecto respiciunt; quare si materia hæc sit fluxilis, & in gibba iecoris parte, erunt diuretica supra proposita, quibus addo decoc. erythmi Marini, & senecionis; si in caua, euacua per os, vel per iniecta per anum, vt supra; at si in media, inter gibbam, & cauam, impactaq; exista, agendum discutientibus, & emollientibus, cùm internis, tùm externis: Inter interna, vltra deobstruentia supra proposita, probantur lapidem frangentia cum diureticis permixta, de quibus infra. Habeo tamen ipse quædam experta; primum est succus, ceu puluis anagallidis cerulei floris ad ʒ. j. per 40. dies ex mulsa, vel oximellite datus, & si adsit febris ingens, dimittite oximel; secundum

Experta ab Auctore.

℞. *Pulu. Sabinæ*
Fæcis vini dulcis, quæ in dolio residere solet } *an. p. æq.*
M. & f. puluis, cuius ʒ. i. eodem modo exhibeatur.

Tertium

℞. *Amoniaci el. ʒ. i.*
Mastic. gr. viii
M. & cum oximellite f. vnus bolus.

Quartum est conseru. flor. sambuci data cum sero Caprino depurato, & oximel. quintum est tale oximel

℞. *Cuscutæ,*
Absinth.
Cichor. } *an. p. i.*

M. &

M. & infund. per xxiiij horas in aceto scyllino distillato, postea cum melle f. oximel. s. ar. cuius præbe ʒ. i. cum ℈. ſ. pulueris squinanthi, & spodij per plures dies.

His addatis illa tria, quæ 8. Local. 8, descripsit Gal. quorum primùm Asclepiadis, Pasicratis secundum, & ex felle Vrsi tertium vocauit: Prioris descriptio est hæc

Elect. Asclepiadis.

℞. *Croci, Nardi, Cassiæ* an. ʒ. ij.
Costi, Flor. Iunci odorati, Cinnam. Myrrhæ an. ʒ. i.
Mellis cocti ʒ. xxv.
M. & f. elec. cuius ℈. ij. ex vini mulsi cyat. iv. exhibentur.

Secundi

Aliud Pasicratis.

℞. *Semin. Dauci ʒ. ſ.*
Rad. Rheuponticæ, Floris Iunci odor. Semin. Balsami, Cedrinum, Anis. Nardi Indicæ, Croci, Cinnam. Phu, Asari, Petroselini, Chamæpityos an. ʒ. i. ſ.
Menthæ siccæ ℈. i. ſ.
Nucleorum Pineorum à nuce purgatorum nu. xxxxx.
M. & melle cocto excipiantur, dosis ℈. i. ſ. ex eodem vino.

Tertij duæ habentur descriptiones; prima

Aliud ex felle Vrsi.

℞. *Chamæpityos, Marrubii, Semin. Petroselini, Vrticis, Gentianæ, Fellis Vrsi, Sinapis, Semin. Cucum. Scolopend. Panaci, Rubricæ Lemniæ, Rubiæ, Semin. Brassicæ, Aristol. Piper. Nardi Indicæ,* an. ʒ. i.

 Costi,

Costi,
Semin. Apii,
Erucæ,
Eryngi,
Polii,
Erhii,
Eupatorii,
Bacchar. Iunip. } *an. ʒ. i.*

M. & contund. postea cribrata melle excipiantur, cuius dosis ad auellanæ pondus, ex eod. vino.

Secunda

Alia descriptio magis accepta.

℞. *Rad. Gentianæ,*
Chamæpityos,
Marrubii,
Semin. Petros.
Fellis Vrsi,
Sinapis,
Semin. Cucum.
Scolopen.
Panacis,
Rubricæ Sinopicæ,
Rubiæ,
Semin. Brassicæ,
Aristol. longæ,
Piper. albi,
Spicæ Nardi,
Costi,
Semin. Erucæ,
Eryngii,
Bacchar. Iunip.
Fruc. Fraxini,
Camædryos,
Dictamni Cretici,
Semin. Citri,
Dauci } *an. ʒ. i.*

M. & excipiantur cum melle Cretico; dosis datur ad magnitudinem nucis Ponticæ ex passi Cretici cyat. duobus

Decocta visitatiora.

Chalybeata in vitio lienis valde efficacia.

Hæc secunda descriptio magis accepta, & communius approbata. Ad hoc idem facit diacalam. sed præter hæc mihi summoperè aridet decoc. guaiaci, sassafras, & præcipuè salsæ, & Chinæ, cùm in aqua simplici paratum, tùm in iure Galli antiqui, aut Columbi turrialis, additis simplicibus hepaticis, vti cichor. filice, petrosel. asplenio, agrimonio; item & emollientibus, vt althea, glycyrrhiza, passulæ, & borrago, à quo syrupo maius robur curationi præbebitis, si exhibueritis aliquem ex dictis bolis. His sufficienda chalybeata in morborum lienis cura recensenda, quæ, vt maximi vsus haud prætermittenda: Ista sunt interna; venio ad externa, inter quæ primò occurrunt fomenta, vt

℞. *Radic. Cucum. Agres. ʒ. ii.*
Absint.
Chamam. } *an. p. i.*

M. bull.

M. bull. in aceto acerrimo, mox in eo aceto lapis molaris ignitus extinguatur, deinde cum ſpongia, aut petijs lineis, vel cum tota compoſitione foueatur hypochondrium dextrum.

Fomentum pro dextro hypochondrio.

Vel ℞. *Cucum. Agreſ.*
Radic. Maluæ,
Altheæ } *an. ℥. i.*
Myrrhæ,
Cinnam.
Nucis Muſch.
Spicæ Nardi } *an. ʒ. ij.*
Chamæm.
Origani,
Serpilli,
Calaminthæ,
Fœnugr.
Semin. Lini,
Anethi,
Abſinth. } *an. p. i.*
M. & bull. in poſca cum modico vini albi aromat. ad tertias pro eodem vſu.

Aliud ad idem.

Ex his, præter fomentum, ſuffitus paratur ponendo ægrum ſupra tabulam perforatam ad regionem iecoris, vt recipiat ſuffitum; ſecundò veniunt vnguenta, quorum primum

℞. *Salis tenuis lib. i.*
Galbani,
Ceruſſæ,
Propoleos,
Ariſtol. } *an. ℥. ii.*
Ol. Veteris lib. iij.
Coquantur ad ignem ad ſpiſſitudinem faciendo vng. ſ. ar.

Vnguenta.

Secundum

℞. *Ol. Amygd. dulc. vel de Seſamo, vel ex Semin. Lini,*
de Abſinth.
Chamæm. } *an. ℥. i.*
Mucilag. Fœnugr.
Semin. Lini,
Pingued. Gallinæ,
Medullæ Vituli } *an. ℥. ſ.*
Amoniaci in Aceto diſſol.
Spec. Emplaſ. de Meliloto } *an. ʒ. i. ſ.*
M. & cum cera diſſoluta in poſca f. vng. cui in progreſſu adde ol. amygd. amar. irinum, nucis muſchata, & puluer. radic. peucedani.

Tertium

℞. *Amoniaci ℥. ſ.*
Bdellii ʒ. i.
Soluantur in aceto, deinde adde
Vini albi lib. ſ.

 Ol.

Ol. Pistaceorum pro diuitibus,
Vel Nardini, vel de Absint. pro pauper. ℥. iii.
M. & bull. in duplici vase ad consumpt. vini, deinde adde
Cerati, vel Emplast. ex Mucilag. ℥. iii.
Pulu. radic. Rubiæ tinctor.
Spicæ Nardi,
Semin. Leuistici,
Semin. Cichor. } *an. ℥. ß.*
Meliloti ℥. ij.
Et postea cum cera alba f. vng.

Luta, quæ sint magis vtilia.

Quartò habemus luta, vt sunt Patauij S. Bartholomæi, Diuæ Helenæ, ac Sãcti Petri, imò & factitia possunt parari, quæ habeant facultatem emolliendi, & resoluendi, vt in capite de paralysi, & arthritide docui; quintò adest embroca ex ol. amygd. dulc. vel semin. lini, in quo sint decoctæ in duplici vase radic. cucum. agrestis, peucedani, absinth. cum modico vini albi, à qua emplastrum filij Zaccharię, de meliloto regioni eiusdem iecoris superimponendum. Huc refertur ceratum ex meliloto primò, deinde diachilon paruum, vel ex mucilagin. tertiò diachilon magnum cum, & sine gummis, vel ex œsipo, isis, Pauli, quibus & pulu. ireos, vel radic. peucedani, vel ceratum diapyrites, aut sacrum Galeni in progressu addetis; sextò fit sacculus, qui

Sacculus supra iecur gestandus.

℞. *Colocynth. par. iij.*
Radic. Cucum. Agrest. par. i.
Absinth. p. i.
Consuantur mixta in sacculo, qui supra iecur gestetur.

Priuata medicam. quæ.

Secundò loco in genere priuatorum recensentur alterantia iecur ad calidum, qualia sunt resoluenti proposita supra, & quæ in capite de intemp. iecoris describuntur; tertiò sunt inter priuata reponenda, quæ calidum insitum iecoris fouent, corroborantia vocata, vti sunt myrobalani, mastix, spica nardi, absynt. & hepatica omnia, quæ resoluentibus, & emollientibus permiscenda, vti fecimus in descriptionibus supra enumeratis.

Victus ratio.

Victus ratio, qualis esse debeat ex superioribus colligitur; quare cibus attenuans citra insignem calorem instituendus, quantitate mediocris, quia morbus est diuturnus, iccircò bonum erit illum seligere, qui in obstructione imperatur, non tantùm atteuans, sed & detergens, facilis coctionis, boni succi, qui contrariæ naturæ, & dulcis vitandus; inter alia tamen præstantissimi sunt cappar. saliti cum oximellite moderatè comesti, pistachia, caricæ cum zingib. pipere, origano, serpillo, vel aliquo simili comansæ. Potus sit vini albi, tenuis, odorati, & clari, sed modestè parcus. Somnus sit supra latus dexterum; cætera pro Scyrrho Iecoris ex superioribus require.

CAPVT SEPTIMVM.

De Vlcere Iecoris.

Iecoris vlcus, vnde oriatur.

MOrbus hic solutæ vnitatis insequi consueuit ex pure genito occasione inflammationis suppuratæ, quamuis etiam citra inflammationem à materia acri, & mordaci producatur, quæ materia huius euadit naturæ, aut ex inquinatione luis Venereæ, vel propter alimenta corruptibilia, & excedentia, vel ob humores quoquo pacto corruptos; quare Medici munus erit materiam acrem, & puru-

purulentam (pro posse) cùm euacuare, tùm attemperare, illius generationem cohibere alterando viscerum discrasiam à qua producitur, vlcus ipsum mundificare, & agglutinare, alexipharmacisq; tandem virus Venereum extinguere valentibus, vti præmissa totius prouidentia, & hepaticis supra dictis immixtis.

Curationem Chirurgiâ sic moliri licebit; si enim vlcus inflammationem sequatur, nulla tentanda sectio venæ, quoniam tunc vires sunt admodum imbecilles; at si pendeat ab humore acri, & erodenti, & morbus sit in principio, sanguis in toto exuberet, & immineat inflammatio, opportunum erit basilicam dexteram aperire, & cucurbitulas scarificatas partibus infra iecur admouere. Aliqui profitentur abdomen nouaculâ ad regionem hepatis cum felici successu aperijsse; ego autem, cum huiusmodi remediorum genera suspecta habeam, illi potius substituerem inunctionem ibidem excitam, vel setaceum, aut cauterium aliquod. Sectio venę, quando vtilis.

Pharmaca, illaq; præcipuè communia ex cap. de vlcere ventriculi, pulmonum, renum, ac vesicæ habentur, quemadmodum ad luem Veneream curandam, ex suo tractatu præsidiorum materiæ perquirendæ: Particularia tamen quædam haud ommittenda; quare ad detergendum Pharmaca communia.

℞. *Seri Capr. opt. depur. lib. i. ſ.*
Mulsæ lib. ſ. vel Sacchar. ℥. i. ſ. vel Mel. Rosſ. col. ℥. ij.
M. pro vna vice, addendo ℥. i. ſ. trochiſ. cypheorum. Peculiaria pro detersione.

Vel ℞. *Decoc. Furfur.*
Cicer. nigr.
Hordei cum cortic.
Agrimon.
Radic. Petrosel.
Liquiritiæ ℥. v.
Mell. Rosſ. Saccharini ℥. iij.
M.

Aquæ Villenses, ceù Lucenses, Porrectanæ Veteres, B. M. Virg. Caldarianæ, à Valle cum saccharo, & trochiſ. supradictis primo cyatho infusis idem præstant. Pro siccatione conducit decoc. salsæ, & Chinæ cum agrimon. & absynt. præmittendo bolum ex dictis trochiſ. vel diarrod. Abb. ante syrup. matutinum tantùm. Noto, quòd si vlcus sit in parte sima iecoris, plurimum prodesse euacuare materiam mell. rosſ. sol. sero cum manna, & succo rosar. vel alio simili medicamento. Ad agglutinationem probo trochiſ. de terra sigillata, de carabe ex decoc. agrimonij, sero distill. & chalybeato; quo in casu non displiceret propinare pulu. ex bolo Armena, sanguine draconis, & cornu Cerui vsto. Victus ratio sumatur ex capit. supra citatis, quia hîc plura haud suppeditantur. Ad exsiccãdum. Adnotatio circa vsum rectum. Pro agglutinatione.

CAPVT OCTAVVM.

De Læsa Sanguificatione.

Symptomata morbis succedunt, quorum est Læsa Sanguificatio ad naturalem spectans facultatem, eò quia nulla chyli in iecore fiat permutatio, vel si fit, potius inquinatio, quàm sanguificatio nuncupanda, sanguisq; serosus, pituitosus, ac flatulosus producitur, & dicitur ablata sanguificatio. Quòd si fiat aliqua chyli mutatio in sanguinis rudimentum, ceu semicoctum, appellatur immi- Sanguificationis læsio multiplex.

nuta; at vbi calore exurente ſanguis exuſtus producitur, vocatur deprauata; vtcumq; tamen in quolibet affectu alteratrix iecoris fruſtratur, quæ ſanguificatrix nuncupatur, quæ fruſtratio, vel primariò, vel ſecundariò contingit; primariò ob morbum, vel cauſam morbificam. Morbus eſt in intemperie, quæ alterationem per contraria postulat. Cauſa morbifica eſt obiectum, cùm alimentale, tùm excrementitium; alimentale eſt chylus, à quo ſanguis, efficiente alteratrice iecoris, emanat, qui ſi copioſior iuſto, vt à ſanguificatrice nequeat regi, oritur ſcopus illum minuendi; ſi autem parcior augendus; ſi verò plus, quàm deceat calidior, frigidior, humidior, vel ſiccior contraria corrigendus qualitate; ſi ex his bilioſus, pituitoſus, ac melancholicus euaſerit, illius cohibenda generatio, cùm alterando ventriculum, tùm immutando alimentum, nimis leui negotio in ſimilem degenerans chylum. Obiectum excrementitium, ſeu concurrat, quatenus cum chylo permiſcetur, ac in iecur, ſiue ſanguinem agit, illum alterando, vel corrumpendo, ſiue ſit naturale, ſiue præter naturam, ac venefica qualitate refertum, vt genitum eſt, eradicandum; vt generatur, cohibenda eius generatio, cùm mutatione ſui obiecti, tùm attemperatione viſcerum, cuius cauſa producitur; vt tandem deleteria qualitate inſæuiens, domādum, ceu corrigendum appropriatis alexipharmacis. Secundariò fruſtratur ſanguificatrix, quia attractio, retentio, vel expulſio læditur; attractio nimia frigiditate, & humiditate, quibus illa imminuitur, & calor corrumpitur; quare calefaciendum, & ſiccandum; læditur etiam tumoribus comprimentibus canales, per quos obiectum ſolet deferri, vel per obſtructiones eoſdem claudentes, maximè in ſima hepatis, & meſereo, quare indicantur, quæ tumores auferunt, & obſtructiones reſerant. Vlterius à chylo ex ſui natura craſſo, & viſcido, non modò impeditur, ſed læditur, vel ſaltem propter mixtionem alicuius humoris habentis cum illo ſimilitudinem, quorum occaſione curandum, vt chylus contrariam ſuſcipiat naturam, & vt excrementum dictum euacuetur. Sequitur retentionis læſio, quæ potiſſimè ab humida pendet intemperie, à nimia apertione orificiorum vaſorum, eroſione, & fractura, quare ſiccandum, aſtringendum, & agglutinandum, ac vniendum; quòd ſi tenuitas chyli eandem producat læſionem, craſſefaciendus venit. Expulſio læditur, vel intemperie frigida, vel tumoribus, vel qualibet anguſtia gibbæ partis ipſius iecuris; quid Medicus circa hæc præſtare debeat, ad ſaturitatem notum, quemadmodum; ſi chylus ſit copioſus, craſſus, & viſcidus, non tantùm imminuens, ſed & auferens facultatis actionem. Cæterùm quoniam expulſio in iecore ſecundariò læditur, quia partes, quarum eſt munus ab illo attrahere id negligunt, iccircò examinanda ſunt vitia, quorum cauſa id præſtant, illaq; ſuis indicationibus curanda.

Morbi, cauſæq; morbificæ ſcopi.

Obiecti itē excrementitij.

Sanguificatricis ſecundaria læſio.

Retentricis, & expultricis.

Viſis indicationibus, ſatis conſpicua eſt curatio, & materiæ illis facientes ſatis; quæ ex determinatis ſupra diſtinguendæ, & pro inſtituto de Chirurgia ita cenſeo, quòd vbi ſanguis feruore iecoris aduritur, & in toto quoquo pacto redundat, ad illum compeſcendum optimum eſſe aperire baſilicam dexteram, vel cucurbitulis ſcarificatis, vel hirudinibus puſillam plenitudinem amouendam eſſe legibus, & modis, de quibus ſupra de in intemperie calida hepatis; reliqua Chirurgica, quę excrementa remouent, & emendant perſæpè deſcripta.

Chirurgica.

De Pharmacia verò ita ſtatuo, vt totum corpus, & maximè partes hepati conſentientes expiatæ ſeruentur totius prouiſione ijs remediorum generibus, quæ inſenſa, & præter naturam excrementa, aut remouent, aut corrigunt, & hæc ex ſupra dictis conſpicua, & ex paulò infra ſequentibus capitibus manifeſta, quemadmodum etiam patet ex dictis quomodo intemperies, tumores, & anguſtiæ quælibet ſint curandæ. Illud vos monitos eſſe cupio, vt quibuſcumq; remedijs hepatica, & quæ hepati à proprietate reſpondent miſceantur, cum alium non ſit inuenire affectum, qui magis iſtis, quàm hic iuuentur; qualia autem hæc ſint, haud repetam. Verùm enim verò, quia (vt ſuperiora docuerunt) chylus optimus iecori eſt ſubminiſtrandus, quòd aſſequi licebit tàm ventriculo bene, & ſecundum naturam diſpoſito, quàm optima ciborum electio-

Pharmaciæ præſidia.

ne

ne iccircò, ſicuti illud ex affectibus ventriculi meditatis obtinetur, ita iſtud perfectâ viuendi inſtitutione comparandum. Quare cibi boni debent eſſe ſucci, facilis digeſtionis, in tempore, ordine, menſura, & præparatione congrua oblatis, maximè in aſſatione, elixatione, frictione, & ſimplici maceratione, obſeruando præcipuè ægri guſtum, cum multa ſint, quæ à natura ſunt ita producta, vt citra præparationem vſurpari queant. De potu, niſi quid impediat vinum ad gratitudinem, vt quod diſtributionem, & tranſitum alimenti iuuat ſemper concedendum; multa quæ ſuperſunt aliò perquirite. *Victus obſeruatio.*

CAPVT NONVM.

De Dolore Iecoris.

SYmptoma hoc, cum alia exerceat membra, propterea neq; diſſimiles habet cauſas, nec diuerſa curatione illud auferimus. A duplici ergo improportionato obiecto producitur, intemperie, & ſoluta vnitate, ſicuti & alij dolores, procreatur. Intemperies, niſi coniunctam habeat materiam, ſola alteratione corrigitur, ſi verò ſit adnexa materiæ, præter alterationem; oportet euacuare, cùm humorũ, tùm flatum; imò compeſcendũ viſcerum diuerſa vitia, pro vt eſt varia illorum generatio. Soluta vnitas, vt ab vlcere pendet, notum eſt quid indicet, quemadmodum, vt mente contemplabilis ab intemperie, & materia replente, & diſtendente procreata. Dolor tandem anodyna poſtulat, & ſubiectum ſymptomatis hepatica, ceu proportionem iecoris conſeruantia requirit. *Intẽperies, & ſoluta vnitas hunc affectũ producunt.*

Curatio ita Chirurgicis perficienda, vt ſi vitium ſanguinis, aut præſens exiſtat, aut futurum immineat, ratione attractionis, quæ à dolore cauſari ſolet, venæ ſectio tentanda, in quam ſententiam libentius deflectendum, ſi habitus aliquo modo poſſet plethoricus nuncupari; ad idem faciunt, cauſa reuulſionis, & deriuationis, extremorum frictiones, ligaturæ, & lotiones; quinimo, euacuato toto, cucurbitula cum multa flamma regioni iecoris admota commendatur, vt quæ flatus diſſipat, & tollit. Ad præſeruationem, tãquam præſtantiſſimum remedium approbatur cauterium in crure dextro excitum, quod, & in femore ſecundum partem domeſticam non improbatur. *Chirurgia, quid præbeat.* *Cauterium in femore dextrò max. præſeruat.*

Materiæ Pharmaceuticæ alibi præſcriptæ, maximè communes hûc referendæ, circa quas tamen obſeruo, vt purgantia ſint mitia, quia pars non eſt recondita, inter quę laudo agaricum trochiſcatum, & rhabarb. cum ſena infuſum. Pro diſcutione flatuum, vltra alibi deſcripta *Pharmaciæ præſidia.*

℞. *Galangæ,* / *Zedoariæ* } *an.* ʒ. ij.
Spicæ, / *Squinanthi* } *an.* ʒ. i.
Caryophyll. / *Nucis Muſchatæ* } *an.* ʒ. ſ.

M. omnia, & in tenuiſſimum redigantur pollinem, poſtea cum melle f. el. cuius doſis erit ʒ. ij. *ante cibum.*

Cæterùm, ſi in iecore adſint obſtructiones, vnde præſidiorum materiæ petendæ conſpicuum. Anodyna intemperiei calidæ, & inflammationi debita, ſupra de iecoris inflammatione habentur, quibus, & ſuccus cichorei, ac hepaticæ, nec non & vnguentum ſantalinum addendum; intemperiei verò frigidæ, & copiæ flatuum ſunt, vt fomen- *Anodyna in calida intẽperie.* *Eadem in frigida.*

fomentum ex decoc. fœnugr. anethi, chamæm. ac ſemin. lini cum ſpongia, aut veſica Bubula ad dolentem partem miniſtratum. Ad idem faciunt ol. chamæm. anethi, ſemin. lini, & amygd. dulcium, cùm inungendo, tùm embroca admouendo, ſicuti omenta quælibet in dictis ol. calefacta, ac reſperſa pulu. cymini & applicita, vel placentulæ ex vitellis oui cum eod. pul. vnguenta etiam ex ijſdem parantur; item ex pinguedinibus Gallinæ, Anſeris, & Anatis cum pulu. chamæm. anethi, ac vitellis ouorum linimenta parantur. Cataplaſmata ex farina fœnugr. ſemin. lini puluere chamæm. cum eiſdem ol. machinata laudantur, emplaſ. de meliloto in officinis paratum non improbatur; quibus omnibus ſemper hepatica perfundenda, maximè ol. abſinth. puluis agrimon. diarrhodon Abb. trochiſ. de abſinth. & de eupatorio; intus ol. amygd. amar. ad deterſionem, & dulcium ad compeſcendum dolorem laudatur.

Viuẽdi modus ſupra petendus.

Qualis victus ratio eſſe debeat, ne actum agam, à ſcribendo meum temperandum calamum; & hæc de Iecoris Dolore.

CAPVT DECIMVM.

De Cachexia, ceu Malo Totius Habitu.

Cachexia ab alio pendere ſolet ſymptomate.

MVtatæ qualitatis ſymptoma eſt Cachexia, quam malum habitum cum quadam totius intumeſcentia, & fœdo colore appellant, vt illam quædam corporis deformitas ſequatur, hæc autem mutata qualitas nuncupatur, habetq; neceſſariò pendere ab alio ſymptomate, videlicet actione læſa partium ad corporis ambitum attinentium, quæ eſt propria actio tertiæ concoctionis, quamtumuis ad ſecundam ſpectare non pauci affirment, quòd tamen remotè, & mediatè contingit, cum proximè, & immediatè per ſupradictam, quæ offenditur, non quia non apponatur alimentum, & non agglutinetur, ſed quia non aſſimilatur, vt deberet, parti à facultate coctrice illius, hoc verò contingit, cum ob intemperiem frigidam, & humidam dictarum partium, coadiuuante locorum frigidorum, aeriſq; frigidi, & humidi, iuxta tempora anni cohabitatione, & ab alimento extrinſeco frigido, & humido ſubminiſtrato, tùm propter obiectũ improbum, videlicet alimentum, ceu ſanguinem prauum, quia nõ tantùm frigiditate, & cruditate lædit, vt in intemperie iecoris, & deprauata ſanguificatione obſeruatur, ſed etiam, quia copia deficit, vt in nimijs hæmorrhoidarum, menſium, narium, & ſimilium conſpicimus euacuationibus, vel ſuperabundat, quòd in ijſdem cohibitis vacuationibus conſuetis Areteus, & Aetius conſiſtere voluerunt; vel tandem ſecundum formam, quia corruptus; vnde meritò intemperiei oritur ſcopus calefaciendi, & ſiccandi partes extimas, eaſq; roborandi, vt alimentum à toto regi poſſit, ratione verò obiecti improportionati; eradicandi, euacuandiq; vt toto genere, ſiue copia, ſiue forma præter naturam, & alterandi, vt recedit à proportionata qualitate.

Intemperiei ſcopi.

Affectus generatio.

Cæterùm cogitando de illius generatione, cum materia hæc praua ſuccreſcat, aut vitio iecoris frigidioris coaceruantis ſanguinem crudum, vt in Cachexia legitima, tunc iecur eſt calefaciendum, & roborandum; aut vitio ventriculi phlegmaticum, & per conſequens frigidum, & incoctum chylum iecori præbentis, vt in notha Cachexia, & tunc eadem circa ventriculum pariter agenda; præterea ijdem humores, vel ad eaſdem partes recurrunt corrupti, vel propria membrorum ſubſtantia corrupta, inquinata, & imbecilli effecta in prauum ſuccum conuertuntur, & non aliam elicimus indicationem, quàm eradicare id, quod corruptum eſt, ac membra ipſa alterare, & corroborare, ne proprios corrumpant humores: Illud tamen animaduerſione dignum cenſetur, quod cum etiam vitio cerebri ſimilis euadat materia, non ſolùmq; primò iecur inficit, ſed & citra iecoris noxam partibus externis illam communicat, iccircò

operæ

operæpretium est, & cerebrum calefacere, siccare, & roborare, quæ tamen, dum peraguntur toto prospiciendum.

Curatio huius affectus ita instituenda; de Chirurgicis ergo speculando, statuo (si adsit virium languor ob causam innanientem) abstinendum esse ab omni sanguinis euacuatione; at si à causa suffocante talis imbecillitas proueniat, quatenus scilicet consueta aliqua euacuatio est suppressa, secanda est vena; siq; menses ij fuerint, saphena; si verò hæmorrhoides, vel eadem aperienda, vel earumdem tentanda hirudinibus reseratio; & vbi oporteret copiosiorem detrahere sanguinem, viriumq; casum timeamus, id per repetitas consequendum vices. Cæterùm quia malum hoc, quandoq; prouenire potest vitio capitis, illæso iecore, & è contra, ideo moneo in primo casu licere mittere sanguinem; in secundo verò non. Præterea ad præseruationem à maioribus, & grauioribus malis, quò ad Chirurgiam, conducit affectibus partibus naturalibus, cauteria excitare in cruribus; affecto capite, in brachijs; siq; omnia hæc viscera laborent, simul in crure dextero, & brachio sinistro affigatur.

Chirurgica præsidia. — *Sang. missio, quando vtilis.* — *Pro præseruatione.*

Medicamentorum rationem habendo statuo missa esse facienda, vt nota, quæ gratia catarrhi, ac ventriculi vsurpanda forent, quinimo ea tantùm meditanda, quæ conueniunt, vt à iecore frigidiori Cachexia nascitur, quæ si fuerint communia, ad leniendum vsurpanda hiera cum diacathol. vel mel. ros. sol. Ad præparandū decoc. betonicæ, agrimonij cum oximel. simpl. & melle ros. colato, ceu (qui magis placet) syr. de beton. de eupat. & oximel. ac mel. ros. absq; dilutis; tandem ad purgandum non recedendum ab agar. trochisc. à pilul. de hiera cum agar. Hùc referenda, quæ per sudorem euacuant, vt decoc. guaiaci, & sassafras, instrumentum ad id paratum, stuphæ, & euaporationes, quibus sufficiuntur insensibiliter euacuantia, vt balnea naturalia sulphurea, & aluminosa. Post hæc deueniendum ad vsum trochis. supra descriptorum pro iecoris frigida intemperie cum iure Galli medicato calorificis, & discutientibus aliàs commemoratis, ad elec. cyphoides, ad vinum medicatum cum sassafras, cinnam. & similibus; si corruptio timetur.

Pharmaceutica in Cachex. ex frigidiori iecore. — *Sudorē mouentia, quæ.* — *In imminēti corruptione.*

℞. *Pulpæ Passul.* ℥. ij.
Nardi,
Iunci odorati,
Calami,
Myrrhæ,
Asphalthi } *ana* ℈. i.
Croci ℈. ß.
M. & cum melle f. el. cuius dosis ʒ. ij.

Vel ℞. *Terebenth. lota in vino (si non adest suspicio inflammationis)* ʒ. ii.
Bdellii ℈. i.
Cinnam. el. ℈. ß.
Croci gr. vi.
M. & cum syr. de eupat. f. b.

Vel ℞. *Amygd. amar.* ʒ. ii.
Anisi,
Absinth.
Cymini,
Semin. Apii } *an.* ʒ. i.
Cornu Ceruí ʒ. ß.
M. & cum aq. agrimonii f. trochisci, quorum detur ʒ. ß. *pro vice ex vino mulso.*

 Vel ℞.

Vel ℞. *Croci,*
Nardi } *an. ʒ. ii.*
Cinnam.
Caſsiæ,
Myrrhæ,
Iunci odor. } *an. ʒ. i.*
M. & cum melle Attico f. conſ. ad fabæ magnitudinem exhibe.

Conſerua pro dicto vſu.

℞. *Croci ʒ. ij.*
Mei,
Aſſari,
Phu Pontici,
Dauci,
Petroſel.
Myrrhæ } *an. ℥. ſ.*
Nardi vtriuſq;
Succi Balſami } *an. ʒ. vi.*
Coſti,
Caſsiæ,
Iunci odorati } *an. ʒ. ſ.*
Carpobalſami ʒ. iii. ſ.
Rubiæ ℥. i.
Succi radic. dulc. ʒ. iii.
Hæmionitydis herbæ,
Polii } *an. ʒ. iii.*
Confec. Hedicroi ʒ. v.
M. & cum melle conficiatur conſerua, cuius detur ad nucis Ponticæ magnitudinem ex vino mulſo.

Dioſcorides ſimile perſcribit

Medicam. Dioſcoridis.

℞. *Cinnam.*
Caſsiæ } *an. ℥. ſ.*
Croci,
Nardi,
Coſti,
Semin. Balſami,
Hyperici,
Glycyrrhizæ } *an. ℥. i.*
M. & excipe eodem melle, doſis eadem.

Laudo, præter hæc, ius Galli medicatum cum eupatorio, beton. hyſſopo, calamintha, origano, radic. aperient. aromatib. & ſaſſafras. Vlterius arridet conſer. flor. ſambuci ſiccat. & ſaccharo conditor. elec. ex limat. chalybis alibi deſcriptum, vel quod cum rhabarb. ſacchar. aut ſimpl. aut roſato fit, de quibus ſupra. Præterea

℞. *Scoriæ Ferri præp. ʒ. ſ.*
Cinnam. ℈. ſ.
Salis Gemmæ gr. iiii.
M. & detur ex vino albo per plures dies.

Vel ℞. *Anisi,*
Fœnic.
Zingib.
Cinnam. } *an. gr. vi.*
Scoriæ Ferri præp. ʒ. *ſ.*
M. & cum ſyr. de eupat. ſ. b. pro vna vice, vel aucta doſi ſimpl. cum ſaccharo f. el. & detur ad ʒ. *ii.*

In Cachexia ex ſplene — In Cachexia ſplenica.

℞. *Ramentorum Hagioxili lib. ſ.*
Cortic. radic. Cappar.
Tamariſci
Citrach } *an. m. i.*
Radic. Lapathii acuti ℥. *i. ſ.*
Conſeru. Roſar.
Borrag.
Bugloſſæ } *an.* ℥. *ſ.*
Nucis Muſch.
Caryophyl. } *an.* ʒ. *i.*
Cinnam. ʒ. *ii.*
Aq. Fontis,
Vini albi } *an. lib. iiii.*
M. & macerentur per xxiv. horas poſtea diſtill. cuius doſis ℥. *ii. ante cibum mane.*

Theriaca eſt præſtantiſſima, niſi adſit intemperies calida, & ſicca iecoris. Victus ratio poſtulat locare ægrum in aere calido, & ſicco, aut ſaltem temperato; item cibos boni ſucci, & ſiccantes, vt Turtures, Perdices, Turdos, Paſſerculos, & Columbos turriales, panem ſalitum, cum aniſis, vt humiditas aquea in carnibus degens ſiccetur; concedendæ lentes, cappares ſaliti, aſparagus, fœniculus, & petroſelinum. Vinum ſit album, tenue, generoſum, niſi obſtet calor hepatis dictus. Somnus etiam moderatus, & nocturnus tantùm, vt & corporis exercitationes ambulationibus, geſtationibus, ac frictionibus, cùm ſiccis, tùm humidis cum oleo chamæm. cui ſal, & nitrum ſit infuſum. Tandem, & aluum mollem poſcit, & curandum hoc quolibet ingenio; & de Cachexia hactenus. — Viuendi regula.

CAPVT VNDECIMVM.

De Vtraq; Icteritia, & de Vitijs Cyſtis Felleæ.

ICteritiæ nomine, illas duas mutatæ qualitatis ſpecies intelligimus, quarum altera flauum colorem in corporis intuemur ambitu; nigreſcentem verò in altera, quæ, cum ſit totius viſibilis mutata qualitas, ab aliqua læſione actionis, cùm viſcerum, tùm cutis habet pendere; cutis ſanè, quia, ſi iuſtô calidior, alimentum, quamuis bonum ad ſe tranſmiſſum in bilem vertit, ſicq; morbus, à quo ſymptomata hæc proueniunt, cum ſit intemperies, refrigerationem expoſcit; viſcerum, quatenus à iecore ad cutim bilis propellitur, qui motus, ſi criticus, cum Hipp. iuuandus; ſi verò ſymptomaticus, cum fiat ad locum debilem, qualis eſt cutis, non cohibendus, ſed perpendenda eſt copia aggrauans, & qualitas irritans facultatem expultricem iecoris. Copia, quoniam à calida iecoris intemperie gignitur, ideo refrigeran- — Icteritia vtraq; vnde pendeat, & ſcopi curatiui. — Icteritia critica ex Hipp. iuuanda.

 tia

Iecur Icteritiæ causa, vel lien.

tia iecur postulat; & si ab alimentis biliosis fouetur, ea mutanda docet: Accedit; quòd si colligatur, quia, vt deberet, non euacuatur, aut vitio iecoris eam non expellentis, vt deceret, cùm ob angustiam, primò permodum, obstructionis ex materia crassa, & lenta, & tunc attenuandum, ac detergendum; secundò per modum compressionis occasione inflammationis scyrrhi, atq; repletionis, cùm iecoris, tùm partium adiacentium, & quid præstandum alibi demonstratum; aut vitio lienis non euacuatur, sed aliò (quàm quò deberet moueri) mouetur, & sequitur Icteritia nigra; quemadmodum si vitio felleæ vesicæ Icteritia citrina, non enim attrahit, vt deberet citrinam bilem, vel illam ad loca consueta, & à natura determinata non pellit, vt ad cutim, tãquam ad imbecilliorem partem conuertatur, quæ etiam de liene intelligenda: Hæc duo istorum membrorum vitia, & à morbo, & à causa morbifica proueniunt. Morbus, vel est intemperies frigida dictorum viscerum, vel obstructio, vel compressio, vel constipatio, vel coalescentia osculorum; quare intemperies calefacientibus amouenda; obstructio, quia in vtroq; viscere fit à materia crassa, & lenta, quid agendum patet, ceu fit in vasis, quibus iungitur lien, & vesica fellea iecori, siue in eis, quæ à vesica fellea ad intestinum duodenum proreptant. Compressio, quoniam à tumore, & repletione lienis, ac vesicæ felleæ, nec non partium adiacentium habet procreari, iccircò intentio erit tumorem discutere, & emollire, si fuerit scyrrhosus, & materiam replentẽ euacuare. Constipatio fit à lapidibus, præcipuè in vesica fellea; quare conterendi lapides, contriti educendi, laxando vias per quas debent duci, & coniuentia quæ occasione astringentium, ac vehementer calefacientium, & siccantium inducta esset docet, laxandum, refrigerandum, & humectandum.

Icteritia citrina à morbo, & morbifica causa pendet.

Compressio quomodo fiat.

Constipatio item.

Causa morbifica quæ.

Causa morbifica est bilis, cùm flaua, tùm atra, licet vt plurimum flaua, plus iustò copiosè genita, cuius causa viscera repleta, maximè cystis fellis, non possunt expulsioni, vt foret opportunum, incumbere; quare bilis euacuanda, & illius generatio compescenda. Cæterùm si facultas expultrix à qualitate humoris irritetur, quia acris, mordax, venefica, & putrida (vt in febribus, in quibus etiam si propria natura acredine careat illam à putredine nanciscitur) iccircò idem humor in hoc casu, vt acris, mordax, & putridus, eradicandus, & attemperandus; vt putrescens, corrigendus ne putrescat ablatione causarum ipsius putredinis, quæ causæ, cùm in biliosa, tùm in melancholica febre obseruantur; quinimo & in febre à sanguine putrido, & exusto, quando sanguis sic inquinetur, vt bilescat, & nigrescat, & per consequens vtriq; Icteritia femina præbeat idem præstandum. Tandem venefica qualitas, siue humor veneficus alexipharmacum indicat, & seminarium, quod est sanguis corruptus eradicans; qualitas autem ista ingruere solet, quando homines venena assumunt, aut à Vipera, vel aliquo alio venenoso animali mordentur, nam horum occasione contaminatus sanguis corrumpitur, & in humorem virescentem, ac porraceum transmutatur, in cutimq; decumbens eam proprio inficiens colore Icteritiam facit. Verùm enim verò materia cuti infarcta discutientibus remouenda; & quoniam cutis densitas valet prohibere illius discussionem, & eradicationem, propterea necessarium est cutim rarefacere, & relaxare, ac omnia, & quæcumq; impedimenta, cùm proxima, tùm remota omni ingenio auferre.

Expultrix à qualitate irritata.

Veneficæ qualitatis indicationes.

Materia cuti infarcta quid postulat.

Chirurgia ad curationem ideo conducere suademur, quia præsente sanguinis plenitudine, sectione venæ tollenda, nisi enim illam auferamus, non poterimus scopis respicientibus materiam fluxam, & fluxuram satisfacere, quemadmodum etiam propter insignem iecoris caliditatem valentem mutare sanguinem in bilem, membraq; dolentia facere vena est secanda, ita enim hac sectione, portio bilis educitur, & feruor cohibetur, sed sanguis per repetitas extrahendus vices, & in pauca copia, ne effrœnis euadat bilis; imò ex dominio illius, partes improbè nutriuntur, & virtus languet, ratione cuius statim à principio illam machinari debemus, nondum enim consumatũ est vitium sanguinis ex eius conuersione in bilem, viresq; adhuc constant. Locus ita seligendus, si

In sang. plenitudine, & iecore calidiore vena secanda.

Sanguis per vices detrahendus.

si iecur, aut vesica fellea exerceatur, prius basilica dextera, deinde saluatella (gratia iecoris) eiusdem lateris, aut gratia vesicæ felleæ hæmorrhoides hirudinibus referandæ; liene verò laborante, primùm basilica sinistra, deinde saluatella eiusdem lateris; quinimo vbi Icteritia sit commixta, confert vtriusq; brachij venam secare: Amplius, sanguine in capite luxuriante, venisq; sub lingua repletis, præstat venas istas aperire, quemadmodum, viribus languidioribus effectis, erimus contenti cucurbitulis cum scarificatione partibus infernis admotis, præcipuè dum sunt vicariæ sectionis venæ. Ad idem faciunt hirudines sedalibus venis, ac poplitis appositæ; tandem crurum scarificationes haud improbantur; liene affecto citra calorem, & inflammationem conducit regioni illius cucurbitulam cum multa flamma, & etiam cum scarificatione applicare, quòd & de iecore possumus intelligere. Præterea, vt materia, quæ in cutim decubuit, euacuetur cum indifferentia scapulis, dorso, & lumbis cucurbitulas affigimus. De cauterijs, ad detrahendam iugiter cacochymiam, in cruribus gestentur, quinimo cum fructu circa regionem iecoris, & lienis inuruntur; mihi tamen magis sunt ex vsu setacea ibidem excita. Locus mittendi sang. Cucurbitulæ, & hirudines, quando ad vsũ perducuntur. Cauteriorũ locus.

Medicamenta communia sunt, & particularia: De communibus, à propositis non recedens animaduerto magis proficua esse vomitoria in genere euacuantium, quæ alibi descripta; præterea in genere catharticorum, quæ non sunt ommittenda, vehementiora magis commendari; quare, gratia bilis, laudo elec. de psyllio, de succo ros. vel rosatum Mesue, addito diapruno solut. vel diachatol. vel simili; probo etiam rhabarb. infusum, & dictis permixtum; gratia pituitæ diaphœn. elec. Indum, pilul. cocchias, & trochis. alhandal: Gratia melancholiæ confec. hamech cum elec. lenit. vel syr. de polypod. item pilul. cocchias cum elleboro, vel de elleboro: Ad hoc idem faciunt diuretica, & sudorifica in præcedentibus enumerata. De priuatis loquendo, dico alia respicere materiam fluxuram in cutim; fluxam alia; fluxuræ rationem habendo, hæc debent respicere illius generationem, vel copiam, ac collectionem, nec non & qualitatem corrigendam: Si igitur causa generans sit iecoris calida intemperies, conuenit serum cum succo endiuiæ, & cichorei; item trochis. de camphora, & confec. ex tribus santalis, nec non thermæ ferreæ, & aluminosæ, aliaq; in cap. de iecoris habita intemperie, quæ adhibenda, licet cutis, & solida eadem intemperie detinerentur; imò balneum aquæ dulcis ad idem facit; si verò intemperies esset frigida, à propositis haud recedendum. At si medicamina referantur in causam colligentem, prius copia bilis collecta educenda; sìq; in ventriculo, id per agendũ vomitorijs; si in gibba hepatis, diureticis; si in capite masticatorijs, errhinis, & sternutatorijs, quæ præhabitis manifesta; mox causis colligentibus incumbendum, intemperiei scilicet frigidæ lienis, & vesicæ felleæ; vesicæ felleæ per ea, quæ iecur calefaciunt; lienis, per dicenda suo loco. Ad easdem causas colligentes attinent tumores horum viscerum, & partium vicinarum, qui tractandi dictis, & dicendis suo loco. Quò ad lapides vesicæ felleæ, negotium arduum est, ac ferè impossibile, ita vt si quid tentandum deobstruentibus tantùm peragendum. Coniuentia osculorum ab astringentibus inducta pinguibus, & dulcibus curanda, iccircò ol. amygd. dulc. vel ius pingue cum saccharo summoperè attollitur, sicuti & pulpa caricarum pinguium extracta, nec non & ol. pinearum cum eodem saccharo; quæ verò à calefacientibus siccantibus fuit inducta, curatur lacte, sero, succo endiu. lacte femin. melon. cum aq. violarum, ptysana, & quàm plura similia. Iecoris obstructio, & vesicæ felleæ, quomodo curanda, patet supra; quædam tamen peculiaria, ad obstructum lienem conducentia non sunt silentio supprimenda; pro iecore & vesica valet chelidoniæ succus ex vino, vel mulsa, si non adsit febris, puluis anchusæ, vel hyperici, & mulsa ad ℥. j. Medicamẽta cõmunia. Eadem particularia. Med. in causam colligẽtem referta. Ad lapides felleę vesicę. Osculorum coniuentia. In iecoris, & vesicæ felleæ obstructione.

Vel ℞. *Spec. Diarrhod. Abb.* ʒ. i. ß.
Rhabarb. ʒ. ß.

Spica

Pro iecore, & vesica, hec prosunt.

Spicæ ℈. ſ.
Raſuræ Eboris, } *an. ʒ. i.*
Cornu Cerui
Fol. Saluiæ ʒ. ii.
M. & f. pulu. cuius ʒ. i. ex vino exhibenda.

Vel ℞. *Aloes,*
Myrrhæ, } *an. par. aeq.*
Croci
M. & f. puluis eodem modo, & doſi miniſtrandus.

Vel ℞. *Sulph. Viui ℥. i.*
Salis Commun. ℥. ſ.
M. & detur ad ʒ. i. ex ouo ſorbili.

Vel alijs non conferentibus

℞. *Euphorbii ʒ. ſ.*
Exhibeatur eodem modo.

Addo his vrinam pueri non polluti, vinum enulatum, ſcyllinum cum praſſio, vel guaiaco medicato; ſerum Capræ nutritæ cum aperientibus depuratum cum oximel. propinatum, ſuccum radic. raphani, medicamentum Victorij, quod

Medicam. Victorij.

℞. *Marrhub. ℥. ij.*
Lupul. ℥. i.
Radic. Bugloſſi,
Enulæ } *an. ʒ. ſ.*
Eupat.
Rhabarb. inciſi ʒ. i.
Ligni Aloes ʒ. i. ſ.
Vini albi odor. lib. iij.
M. & bull. ad tertias, detur ad ℥. ij. ſ. cum modico ſacchari.

Guaiaci decoc. cum attenuantibus, & detergentibus fabrefactum non improbatur, vti & ius Galli antiqui ex abſinthio, & eupatorio cum emollientibus; liene obſtructo eadem vſurpamus, quæ præſcribuntur pro iecore, dummodo obſtructio non fuerit inſignis, tunc enim

In inſigni obſtructione.

℞. *Citrach,*
Capill. Ven.
Tamariſci, } *an. p. i.*
Fol. Rutæ
Cortic. Cappar.
Radic. Filicis Maris,
Apij,
Aſparagi, } *an. ʒ. i.*
Althea,
Liquiritiæ,
Rubiæ tinct.
M. & infund. in aceto acerrimo, deinde f. colat. cum forti, expreſſ. adde Mellis q. ſ. & f. oximel. ſ. ar.

Ad

Ad idem faciunt oxim. scyll. vinum ex tamarisco medicatum, ius Galli antiqui, decoc. guaiaci cum ijsdem simpl. trochisci de cappar. & si in liene adsit aliquis calor, trochisci isti, de agno casto vocati

℞. *Agni Casti,*
Tamarisci,
Scariolæ,
Portulacæ } *an. ʒ. v.*

M. & cum aceto f. trochisci, quorum ʒ. i. offertur cum syr. acetoso.

Item puluis radic. filicis maris laudatur; quæ iecur, & lienem deobstruunt ex dictis componantur, mihi tamen familiaria existunt elec. & vina chalybe medicata supra descripta, præter quæ

Iecur, & lienem deobstruentia à Claudino vsitatiora.

℞. *Limat. Chalyb. preparatæ lib. i.*
Cinnam. el. sub. pul. ʒ. ij.
Puln. Agrimon.
Citrach,
Cornu Cerui,
Anchusæ } *an. ʒ. ij. ß.*
Vini generosi lib. xij.
M. & prap. vt supra de obstructione iecoris.

Si autem purgatorium cupis

Aliud deobstruens, & purgans.

℞. *Vini Albi generosi lib. x.*
Aq. Citrach,
Agrimonij } *an. lib. i.*
Radic. Asparagi,
Filicis maris,
Cappar. } *an. ℥. i.*
Fol. Citrach,
Agrimon.
Cichorei } *an. m. i.*
Elleb. nigri prap. ℥. ii.
Epith.
Semin. Carthami modicè contusorum } *an. ʒ. vi.*
Cyperi,
Cinnam.
Macis } *an. ʒ. ij.*
Et si opus fuerit addite
Turbith ʒ. iii.

M. & bull. in dupl. vase ad consumpt. sextæ partis, deinde maneant in infus. per noctem, & mane f. colat. cum for. express. ponatur in vase vitreo, & addatur chalyb. lib. i. vas diligenter obturetur, & reliqua peragantur, vt supra, cùm ad dosim, tùm ad vtendi modum.

Bezoartica veneficæ qualitati occurren. quæ;

Noto tamen curandum esse, vt per aluum hæc reddantur, quòd ex fœcibus nigricantibus dignoscitur, & natura id negligente, iuuetur clysteribus, aut pilul. ex aloe soccotrina ad ʒ. j. ante cænam sumptis. Bezoartica veneficæ qualitatis rationem habentia sunt theriaca, mithridatum, & reliqua dictam qualitatem oppugnantia, cùm supra de febri-

febribus putridis, & malignis, tùm infra de venenis delineata. Materia fluxa tollitur decoc. guaiaci, ſalſæ, Chinæ, & ſudorificis omnibus, mihi tamen ſunt ex vſu radic. cyclaminis, vel dauci Cretici, ex decoc. calamenthi, & cætera diuretica, ante quorum vſum conducit attrahentibus vti, ſicuti frictionibus totius, ambulationibus impetuoſis, & balneis. Extrinſecè probantur inunctiones cum ol. anethi, vel chamæm. liliorum, cicino, amygd. amar. iaſmino, & balneum decoc. maluæ, altheæ, maioranæ, ſerpilli, pulegij, anethi, radic. cyclaminis, quorum ſi timeamus calorem, adiungemus acidum limonis, ac citri, quod & ol. dictis incoquere licebit; ſicuti in materiæ peruicacia, loco aq. dulc. eligimus ſulphuream, nitroſam, & bituminoſam, quæ per ſe idem præſtat. Hùc refertur balneum ſiccum, & euaporatorium, ſicuti & ſudorem mouens in lue Venerea.

Extrinſeca.

A proprietate agētia.

Quæ à proprietate operantur eſt puluis vermium terreſtrium ad ʒ. j. ex vino mulſo;

Vel ℞. *Vermium Terreſt. in vmbra ſiccat. & vino prius præp.* ℥. *ii.*
Rhabarb. el. ʒ. *i.*
Stercoris Canis oſſa comedentis ſiccati ℥. *ſ.*
M. & f. pul. ſub. detur ʒ. *i. pro vice.*

Proportionē ſeruātia.

Subiecti patientis medicamina alibi patent; ad conſeruandam proportionem intemperie ad frigidum inclinante, & in morbo longo conducit, gratia iecoris, abſinth. eupator. gratia lienis citrach, cappar. tamariſc. filix mas; ſi verò intemperies ſit calida, gratia vtriuſq; ex ſuis locis conuenientia deſſumuntur. Ad roborandum, & aſtringendum in hoc affectu principale eſt decoc. piloſellæ.

Viuēdi lex.

Victus ratio attenuans eſſe debet in obſtructionibus, & intemperie frigida, cuius ſupra memini. Potus ſit vini, in quo extincta ſint lamina chalybis, & auri; alteretur etiam abſinthio, agrimon. tamariſcis, & cappar. Frictiones, ambulationes, equitationes, geſtationes, & corporis exercitationes nunquam dimittendæ. Alui excrementa clyſteribus acribus ducenda. Somnus ſit moderatus, & nocturnus conopêo clauſo. Accidentia omnia moleſta vitanda, & hilaris traducenda vita. In intemperie calida vtimur hordeo, & refrigerantibus hepar. Potus ſit vini albi pauciferi: Corpus exerceatur potius frictionibus, quàm motionibus. Somnus ſit longior conſueto: Clyſteres ſint emollientes, & omnia hilaritatem præſeferant; & hæc habui de Icteritijs, & vitijs hepatis.

SECTIONIS TERTIÆ
TRACTATVS QVARTVS.
De Morbis Lienis.

Lienis ſitus, & officium.

Lienem ex oppoſito iecori ſituatum eſſe autopſiâ, & ſenſu ipſo ab experientia edocto ſuademur; quapropter curationis meditationi affectuum iecoris ſufficienda eſt conſideratio illorum, quibus Lien exercetur, cùm vt eſt melancholiæ receptaculum, quando totum à dicto expiare humore conſentiant Medici, tùm vt ad famem celebrandam per quemdam dicti humoris recurſum concurrere fatentur. Perpendendo igitur affectiones omnes, quæ ſollicitant huiuſmodi viſcus, ſiue totum, aliaſq; partes per ipſum, ſtatuo me conſideraturum eſſe, & morboſas, & ſymptomaticas; gratia priorum agam de intemperie, inflammatione, obſtructione, & ſcyrrho lienis, etiam ſi non ſim ſeruaturus ordinem, quem in ſuperiori ob-

Lienis morbi, qui ſint.

ſerua-

ſeruaui tractatu, quia ſimul de intemperie, & obſtructione pertractabo, quoniam, vt docebit experientia, hæc duo plurima communia habet, vt ſimul veniant conſideranda, mox autem de alijs, & vbi de ſcyrrho, aliqua tangam de ſimplici tumore: Gratia poſteriorum ſimul de inflatione, ac dolore lienis pertractabo: In vltimo capite, quod ſtabit loco appendicis, quoniam noſtris hiſce temporibus vagatur affectus quidam à Germanis *Scorbut* nuncupatus, Baltici Maris incolas præcipuè inuadens, eiuſdem affectionis tractationem proponam, cum apud Italos, & hîc Bononiæ mihi illum ter obſeruare licuerit.

Eiuſdē ſymptomata.

CAPVT PRIMVM.

De Intemperie, & Obſtructione Lienis.

Lien, ſicuti, & quælibet humani corporis cætera viſcera, vbi ſuo fungi non valet munere, præternaturam diſpoſitum eſſe fatemur, hoc autem eſt quando nequit ſanguinem fœculentum à probo expurgare, aut ſecernere, attracto nutriri, ac reliquias inutiles per inteſtina, & ventriculum expiare, ac tandem ad ſenſus ſuctus rudimenta concurrere, ex quibus ſuccedunt icteritiæ nigræ, quarum ſupra meminimus, melancholiæ, quartanæ, varices, gracilitates, & emaciationes totius, vlcera inſanabilia, aut ſaltem cum difficultate curationem admittentia, & quàm plura alia hucuſq; conſiderata, præter quæ operæpretium eſt animaduertere, qua de cauſa lien in ſuo fruſtratur munere; id autem contingit læſis facultatum naturalium actionibus, ſiue per læſionem facultatis, ſiue per errorem externum: Facultas læditur ab intemperie calida, vel frigida, à morbo in via impediente, ne fiat reſpectiua expulſio, & attractio à naturali facultate, qui morbus, cum pendeat à materia humorali craſſa, & lenta obſtructio appellatur, licet fieri poſſit à tumore calido, aut frigido ipſius lienis, & partium vicinarum vaſa comprimente, nec non & ab occluſione vaſorum proueniente ab alimentis, & medicamentis aſtringentibus, & ſiccantibus, his adſtipulatur dolor comes tumoris lienis.

Lienis læſio præter naturam.

Lien, quomodo à proprio diſtrahatur munere.

Errore externo ſupradictæ actiones læduntur, qui ad ventriculum frigidum, ad pituitæ copiam, ad iecur calidum multum ſucci melancholici generans, ad tumorem partium vicinarum comprimentem, ad alimenta craſſa, & lenta, alimēta, & medicamenta aſtringentia, & ſiccantia, minuſq; calefacientia ſpectat. Indicationes autem curatiuæ, ac præſidiorum materiæ horum omnium rationem habentes, cum in remouendam intemperiem, & obſtructionem referantur, poſſunt deſſumi ex cap. de intemp. & obſtruct. iecoris, ac ventriculi, ita vt illas hîc deſcribere aliud non ſit, quàm actum agere,

Actiones errore externo læſæ.

Indicationes curatiuæ.

Quædam tamen ipſe propter diſcrimen inter hæc viſcera, & lienem inter humorem melancholicum, & alios humores ſunt animaduertenda, & primò circa Chirurgiam, vbi ſanguis eſt educendus è baſilica ſiniſtra euacuandus, & foramen magnum inducendum, quia rem habemus cum humore craſſo, & terreo, qui, non per quodlibet extrahitur foramen; non negamus tamen in maxima repletione primò baſilicam dexteram, deinde ſiniſtram aperiri poſſe. De ſaluatella ita ſtatuo, in abundantia videlicet ſanguinis, & vbi multus affatim eſt educendus, non ſaluatellam, ſed in brachio tundendam eſſe, dummodo hæc brachij exilis, & vix apparens exiſtat, morbus longus, & virtus debilis, quia tunc ſaluatella aperienda, ſecundo loco hæmorrhoides hirudinibus inciduntur. Ad euacuationem materiæ ſtagnantis in liene prodeſt excitare veſicantia, & inuſtiones ad regionem lienis admouere; item & cucurbitulam magnam cum ſcarificatione, ac tandem cauterium in crure ſiniſtro geſtatum ſummopere laudamus. Materiæ Chirurgicæ inſenſibiliter euacuantes (ſi malum à fluxione foueatur) probantur, hæ ſunt frictiones, ligaturæ, & lotiones partium extremarum.

Sanguis, vbi educendus.

Saluatella, quādo aperienda.

Chirurgicæ materiæ inſenſibiliter euacuantia. Medicam. communia, & priuata.

Medicamenta, & ipſa ex ijſdem deſumuntur locis, & maximè communia, quæ priuata debent præcedere, & ad pituitam, ac melancholiam præcipuè dirigenda: Priuata alterantia, reſoluentia, & ſplenetica, ceu proportionem lienis conſeruantia, ac calidum innatum fouentia exiſtunt; priora cum iecori vitiato ſuccurrant, ex dictis accipienda, cum hac tamen differentia, vt ſiue euacuantia, ceu alterantia fuerint, fortiora, & efficacius operantia eſſe debent, quando cum humoribus, & viſcere magis reſiſtente negotium habeatur; præterea alterantibus emollientia ſunt iungenda, ne humor melancholicus, præ ſui terreſtreitate lapideſcat, & ad deterſionem, attenuationemq; acetum, quia citra calorem eadem præſtat cum hoc humore neceſſaria.

Splenica.

Splenetica, licet per ſe vſurpari poſſint, alijs tamen ſemper immiſcenda; quinimo alia numquam abſq; illis admittenda; primum eſt lien Equuli, vel Aſini præparatus, aut hepar Lupi; ſecundum cinis Veſpertilionis; tertium allium ſylueſtre; quartum amoniacum; quintum talus Bubulus; ſextum glans vnguentaria; hæc (miſſis calidis) præſente febre exhibentur ex aceto mulſo, vel ſyr. acetoſo ſimplici ad ℥. j. aliàs verò ex aceto, aut oximellite ſcyllino, vel ſimili; ego etiam inter ſplenetica repono cortic. cappar, tamariſc. citrach, & filicem marem.

Victus ratio.

De victus ratione illius tantùm meminiſſe placet, vt cibarijs, quæ emolliunt, vt paſſulæ, caricæ, zibibium, vel ſimilia miſceantur, ſicuti & radices altheæ conditæ, vel cum acetarijs ſumptæ. Vinum, niſi quid prohibeat, concedendum; & hæc de Intemperie, & Obſtructione Lienis memoriæ habenda.

CAPVT SECVNDVM.

De Inflammatione Lienis.

Lien ex aduerſo hepatis fræquenter morbis frigidis, vt ſcyrrho, & inflatione, raro calidis, vt inflammatione; iecur enim frequenter inflammatione, & morbis calidis, raro frigidis, vt ſcyrrho afficitur. De lienis ergo inflammatione, & per conſequens de morbis calidis aliqua tantùm dictis ſufficienda, primò ſcilicet præſidia, & præſidiorum materiæ ex capite de inflammatione hepatis elicienda; oportet enim materiam fluentem retrahere, & fluxam qualibet ſenſibili, & inſenſibili euacuatione educere: Quare in Chirurgia ſectionem venæ brachij, præcipuè verò ani per hirudines frictiones, ligationes extremorum, & cucurbitula magna cum inciſione ad regionem lienis adhibitam probamus. In Pharmacia illa omnia, quæ inflammatum iecur ſanitati reſtituere poſſunt. Noto tamen fortiora, vt ſupra monuimus, ſeligenda eſſe, & clyſteres in retractione quam maximè conducere, tandemq; ſplenetica dictis immiſcenda. In Victus ratione inſtituenda, reſpiciendum ad attenuationem, & ad refrigerationem, concedendo, quæ cum refrigeratione partis rationem habent; & hactenus de Lienis Inflammatione.

In Chirurg. quid agēdū. In Pharmacia item. Victus obſeruatio.

CAPVT TERTIVM.

De Scyrrho Lienis.

Scyrrhi indicationes.

In hoc morbo ad compoſitionem ſpectante, cum adſit intemperies frigida, calefaciendum, ſimulq; emolliendum ratione prauæ compoſitionis pendentis à duritie materiæ: Verùm quia materia hæc dura poteſt eſſe craſſa, & viſcida, propterea ſequitur attenuandum eſſe, & detergendum, ſicuti eius copia per minuentia reſoluenda, calorq; natiuus lienis moderatè calefacientibus, &

aſtrin-

aſtringentibus conſeruandus, quæ omnia præſuponunt remotionem impedimentorum in plethoria, & cacochymia reſidentium, quam totius prouidentiâ aſſequimur.

Chirurgiâ ergo id obtinemus, ſi redundante ſanguine, & virtute robuſta mittamus ſanguinem, quòd ideo in principio moliri debemus, quia ſanguis tunc poteſt peccare, & adeſt virtutis robur, vena cubiti ſecari poterit, licet ipſe exiſtimem proficuum magis eſſe aperire venas infernas, & præcipuè ani. Archigenes à proprietate conducere putauit ſectionem venæ poſt aurem ſiniſtram, & detracto ſanguine fricare lienis tumorem; terminata fluxione & toto expurgato, præſtat cucurbitulam ſcarificatam lieni applicare, vti faciunt veſicantia, & cauteria ibidem affixa, nam veſicantium materia trahit humorem pituitoſum, & melancholicum; quare In Chirurgia, quando ſanguis mittendus. Sectio venæ à proprietate operans ex Archigene.

Cauteria.

℞. *Canthar**id.* ʒ. *vi.*
Euphorbii,
Veratri vtriuſq; } *an.* ℈. *ß.*
Fermenti acris ℥. *ſ.*
Sinapi ʒ. *ij.*
Caric. ping. nu. viij.
M. & cum aceto ſcyllino f. paſta.

Cauteria ferro candenti machinanda, licet & cauſtico; hæc autẽ duo non ſunt ad vsũ perducenda, niſi toto purgato, & Scyrrhi materia emollita, ac per plures dies aperta ſeruanda; quòd in cauterijs obtinemus, ponendo in vlcere primò pilas ceræ ſimpl. mox grana ciceris albi, hederæ, ebuli, arundinis, medullæ. Ad tractionem materiæ licet imponere puluerem ellebori nigri, aut etiam albi. Locus in Scyrrho incipiente, & in præſeruatione erit crus ſiniſtrum. Cauteria, quomodo aperta ſint detinenda.

Medicamenta communia in genere lenientium ſunt mel roſ. ſol. & illud, quod cum ſuccis paratur, ſyr. de polyp. ſol. elec. lenit. cum hiera. In genere præparantium oxim. ſimpl. & compoſ. ſyr. bizantinus ſimpl. & compoſ. de borrag. lupulis, fumaria ſimpl. & compoſ. de pomis ſimpl. & compoſ. præfero tamen alijs illum de fumaria, & bizantinum; diluendi ſunt ſyr. decoc. cichor. beton. radic. aperient. borrag. bugloſſæ, fumariæ, lupul. altheæ, paſſul. citrach, & capil. ven. Ad purgandum laudo infuſ. agar. & elleb. nigri in decoc. cord. cum ſena facto, addito ſyr. de polyp. comendo etiam confec. hamech, diaphœnicon cum elec. lenit. & diacathol. Medicam. communia. Præparantia in genere. Purgantia.

Cæterùm quia ſimiles humores indigent ſecunda purgatione, iccircò pro ſecunda præparatione, accipiatur ſyr. de hyſſopo, calam. praſſio, & oximel ſcyllinum, cum decoc. cort. cappar. tamariſci, ſemin. agni caſti, praſſij, ſtœchadis, ſcordij, rutæ, cuſcutæ, linguæ ceruinæ; addo his ſyr. de borrag. & fumaria, & decoc. borrag. bugloſ. altheæ, & liquiritiæ; decoc. parandum in iure Columbi. Pro purgatione adhibendæ pilul. de fumar. de elleb. cocchias cum elleb. hieram Pacchij, & diacoloc. Priuata ſequuntur communia, cum iſtorum formulæ ſint notæ; hæc autem ſunt emollientia, attenuantia, incidentia, reſoluentia, & moderatè aſtringentia, quæ interna, & externa erunt; ſecundò præparantia dicta, Pro ſecunda purgatione. Medicam. priuata, quæ ſint.

Conſerua.

Vel ℞. *Pul. Citrach* ℥. *i.*
Conſeru. Borrag. ℥. *ij.*
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ. *iij.*
Trochiſ. de Agno caſto ℥. *ſ.*
Fol. Auri nu. x.
Margar. ʒ. *i.*
M. & cum ſyr. bizant. compoſ. f. conſeru. cuius doſis erit ℥. *ſ.*

Item probantur trochisc. de cappar. agno casto, & lacca;

Troch. splenici.

Vel ℞. *Fructus Ericæ ℥. ſ.*
Piper. albi,
Nardi,
Syriacæ,
Amoniaci,
Citrach } *an. ʒ. ii.*
M. & pulu. puluer. amoniacum in aceto scyll. dissoluatur, deinde formentur trochis. ſ. ar. dosis ʒ. i. ex cyathis tribus aceti mulsi.

Troch. alij.

Vel ℞. *Amoniaci,*
Fol. Rubi, } *an. ℥. i.*
Cortic. Cappar. ℥. ſ.
Myricæ, seu Tamarisci,
Fructus Citrach,
Nuclei Scyllæ assatæ,
Piper. albi } *an. ʒ. ii.*
M. & f. troch. cum aq. citrach; dosis eadem, ac superiorum.

Idem præstant caricæ cum pipere, vel zingib. vel satureia, vel pulegio, vel calamintha, vel radice brioniæ. Paratur etiam decoc. cum salsa, China, guaiaco, citrach, tamarisco, cortic. cappar. radic. filicis maris, altheæ, & maluarum, quòd magis proderit, si in eo extinguatur chalybs ignitus, vel aurum; vel si aqua prius fuerit chalybeata, vel aurata, in quo persistendum ad xxxx. dies, exhibendo ante syr. matutinum pilul. ex fructu tamarisci, & galbano;

Bolus ad idem.

Vel ℞. *Succi Allii syluest. siccati ℈. i.*
Amoniaci in Aceto scyllino dissoluti ʒ. ſ.
Lienis Equi, vel Asini præp. ℈. ii.
M. & cum oximell. scyll. f. b.

Ius Galli medicatum cum salsa, China, & modico guaiaci cum simpl. dictis est maximi vsus; item ius Columbi turrialis eodem modo fabricatũ, supposito tamen, quòd ante syr. matutinum detur hic bolus.

Alius bolus.

℞. *Sal. Theriacal.*
Pulu. Citrach,
Lienis Equi } *an. ℈. ſ.*
Extracti salsæ,
Guaiaci } *an. ℈. i.*
M. & cum oximel. simpl. f. b.

Præstat etiam hoc

℞. *Vini albi infus. Cappar. Altheæ, & si adsit febris Citrach aq. lib. ſ.*
Pulu. Lienis Asini ʒ. i.
M. pro vna vice.

Vel ℞.

Vel ℞. *Decoc. Tamarisci*
Securidacæ
Scyllæ ℥. iiii.
Oximell. simpl. ℥. ii.
M.

Adest medicina Mesue

Medicam. Mesuæ.

℞. *Epithymi,*
Cort. Cappar.
Citrach,
Fructus Tamarisci,
Cort. Salicis,
Rubiæ tinct.
Iridis,
Asari,
Acori } *an. par. æq.*

M. & coquantur in aceto forti, deinde col. adde mel. vel sacch. q. s. & f. syr. s. ar. dosis ℥. i. s. cum ʒ. i. amoniaci.

Chalybeata sunt hæc, primum est solidum

Chalybeatū solidum.

℞. *Limat, Chalyb. vel ferri prap. in aceto medicato cum radic. Althea, & Asparag. ʒ. vi.*
Cortic. Cappar.
Tamarisci,
Scolopend. } *an. ʒ. ii.*
Trochisc. de Lacca ℥. s.
Amoniaci ℥. ii.
M. & cum cremore radic. althea f. mixtura, cuius exhibeatur ℈. iiii. pro vice.

Secundum est liquidum cùm forte, tùm mediocre; mediocre

Aliud liquidum mediocre.

℞. *Limat. Chalyb. prap. lib. i.*
Cortic. Cappar.
Tamarisci,
Citrach,
Pulu. Securidacæ, } *an. ʒ. ii.*
Pulu. Caryophyl. ʒ. i.
Lienis Equi, vel Asini ʒ. ii.
Vini albi generosi lib. xii.
M. & infund. per x. dies, vel sub Sole, vel in hypocausto, & quotidie vas agitetur; dosis est ab ℥. i. ad ℥. viii. paulatim ascendendo.

Liquidum forte

Liquidum aliud fortius.

℞. *Limat. Chalyb. prap. vt supra lib. i.*
Guaiaci limat.
Salsæ,
Citrach,
Tamarisci,
Cappar.
Serpil.
Securidacæ,
Sal. Teriach. } *an. ʒ. ß.*

Vini

Vini generosi, aut Poscæ lib. xij. (si iecur sit paulò calidius) *M. & infund. vt supra; dosis eadem.*

His possunt addi ea, quæ descripsimus in malis iecoris, vti & fructus tamarisci cum duobus cochlearijs aceti mulsi, vel gr.vj. corimborum hederæ albæ cum eodem aceto; præsente verò febre cum posca, aut mulsa, vel radix brioniæ, ex decoc. tamarisci, & citrach, cum oximel. ad ʒ.j. Tandem valet ad idem pulu. prasij, tamarind. & sileris montani cum liene Asini ex vino ferrato, aut chalybeato. Interim istorum tempore, per interualla aliquod subductorium adhibendum: Mihi sunt ex vsu syr. de polyp. sol. cum mel. ros. sol. præcipuè ex succis, vel pilul. de tribus cum pul. elleb. nigri ex succo ros. præp. vti in cap. de melancholia, quò loci etiam passul. præp. hoc loco referendas posuimus; paratur ad idem vinum cum sena, & semin. carthami præp. Clysteres ex decoc. agar. vel elleb. nigri, & simil. inijciuntur: Ad euacuandam verò materiam fusam chalybeata, quæ sub forma potus exhibentur; ipse iubeo actu calida sumi, & ab eorum sumptione ægros decumbere in latere sinistro, ibiq; somnum paruum capere, mox surgere, & ambulare, vsq; ad sudorem exclusiuè, & prandium differre per quinq; horas ab assumpto medicamento, prosequendo sic ad xxxx. dies; in alijs seruentur leges alibi imperatæ. Externa priora sunt tantùm emollientia, vti fotus cum decoc. maluarum, altheæ, cucum. agres. fœnugr. semin. lini, & absinthi, à quo conuenit hoc linimentum

Subductoria magis vsitata.

Emollientia externè.

℞. *Ol. Amygd. dulc. ℥. ij.*
Mastich. ℥. i.
Pingued. Anatis,
Gallinæ,
Medullæ cruris Bouis,
Butyri recent. } *an. ℥. ſ.*
Amoniaci,
Bdellij in Aceto dissol. } *an. ʒ. i.*
Lutea oui nu. iii.
Croci ℈. i.
M. & cum cera f. vng.

Idem præstat vnguent. altheæ, mastich. Embroca, & ipsa paratur ol. amygd. dulc. & semin. lini, à qua superponendum emplas. filij Zaccariæ, vel de meliloto, vel ceratum diachilon magnum cum gummis, ex œsipo, vel lutum Patauinum D. Barthol. vel simile, seu arte factum, seu naturale: Ab emollientibus adhibentur resoluentia; primum est fotus per spongiam ex decoc. aceti decoctionis radic. filicis maris, in quo sit extincta ignita marchasita, deinde ministretur simile vng.

Resoluētia, post vsum emollientiū.

℞. *Succi Rad. Cyclam.*
Butyri recen.
Ol. Nardi,
Radic. Sinecionis } *an. par. æq.*
M. & bull. in duplici vase ad consumpt. succorum, deinde cum cera f. vng. molle;

Fouetur etiam lien lapide molari ignito, & asperso aceto acerrimo, aut scyllino, in quo ferbuerit radix filicis, à quo fotu statim illiniendum hoc

℞. *Succi Brioniæ,*
Cyclaminis } *an. ℥. i. ſ.*

Butyri

Butyri recent. ℥. i.
Medullæ crurum Bouis ℥. ij.
Ol. Commun. ℥. v.
M. & bull. in dupl. vase ad consumpt. succorum, deinde adde
Pulu. Citrach,
Cortic. Cappar.
Tamarisci,
Semin. Brioniæ } *an. ʒ. i.*
M. & cum cera f. vng.

Eòdem faciunt vng. Arragon, Artanitæ cum dialthea,

Vel ℞. *Ol. Amygd. amar. ℥. iij.*
Pingued. Gall. vel Anseris ℥. i.
Aceti ℥. ii.
Vini albi subdul. ℥. i.
M. & bull. in dupl. vase ad consumpt. vini, & aceti, deinde adde
Trochis. Cappar. ʒ. ii.
Et cum cera f. vng. vt supra, cui potest addi
Amoniaci,
Bdellii in aceto dissol. } *an. ʒ. i. s.*

Vel ℞. *Succi Fol. Elleb. nigri ℥. i.*
Pulu. Lapid. Pyritis, vel Molaris ʒ. s.
Succi Cucum. Agrest. ʒ. iii.
Amoniaci dissol. in aceto infus. colocynthidos ʒ. iii.
Ol. Cappar.
Amygd. dulc. } *an. ℥. s.*
M. & cum cera lota in decoc. elleb. albi f. vnguen.

Vel ℞. *Succi Allii syluest.*
Veratri albi,
Ol. Amygd. vtriusq; } *an. p. aq.*
M. & f. vng. s. ar.

Vel ℞. *Myrrhæ,*
Mannæ,
Thuris } *an. ʒ. iii.*
Sinapi,
Nasturtii } *an. ʒ. ii.*
M. & cum acet. scyllæ f. vng.

Vel ℞. *Ol. Rutæ,*
Cappar. } *an. ℥. ii.*
Succi Cyclaminis,
Sinecionis,
Absinth. } *an. ʒ. iii.*
Vini Cretici ℥. iiij.
M. & bull. in dupl. vase ad consump. vini, deinde adde
Pulu. Citrach. ʒ. ii.

Pulpa

Pulpæ Colocynthidos, } *an.* ℥. *i.*
Elleb. Vtriusq; }
Amoniaci in aceto dissol. ℥. *ii.*

M. & cum cera f. vng. his additur succus fol. sambuci cum alce, & aceto.

Secundum est embroca

℞. *Ol. Commun. veteris lib. x.*
Vini Maluat. lib. i. s.
Citrach, } *an. p. i.*
Tamarisci,
Stœchados,
Sileris Montani,
Diptamni Cretici,
Nasturtii,
Rutæ,
Absinth.
Meliloti,
Fœnugr.

Rad. Althea, } *an.* ℥. *i.*
Maluar.
Cucum. agrest.
Peucedani,
Filicis,
Cort. Cappar.
Brioniæ

Colocynth. } *an.* ℥. *s.*
Veratri vtriusq; }
Mastich. el. ℥. *i.*

M. & bull. in dupl. vase ad consumpt. vini, deinde f. colat. pro vsu dicto, deinde superponatur hoc catapl.

℞. *Farinæ Lolii, vel Erui lib. ii.*
Recrementi Nucis Musch. oleo expresso ℥. *iiii.*
M. & cum aceto f. catapl.

Vel ℞. *Fermenti acris in Aceto dissol.* ℥. *s.*
Amoniaci, } *an.* ℥. *i.*
Bdellii in aceto dissol. }
Caricar. }
Fol. Rutæ, } *an.* ℥. *i.*
Fructus Tamarisci, }
Barauch }
M. & f. empl.

Accipiuntur etiam radic. brioniæ tusæ cum caricis q. s. & forma catapl. vel accipe catapl. ex stercore Caprino positum in tractatu de hydrope: Ad Idem faciunt luta D. Helenæ, vel D. Petri, vel ceratum sacrum, vel diapyrites, cum diachilone,

Vel ℞. *Ol. Rutæ,* } *an.* ℥. *iii.*
Cappar. }

Succi Cyclaminis,
Fumariæ } *an. ʒ. i. ſ.*
Vini opt. ℥. iii.
M. & bull. in dupl. vaſe ad conſumpt. vini, deinde adde Suffitus, quomodo parandi.
Colocynth.
Elleb. vtriuſq;
Citrach,
Diptamni albi } *an. ℈. ij. ſ.*
Amon.
Bdellij } *an. ʒ. ij. ſ.*
M. & cum cera, ac pice f. ceratum.

Suffitus cum lapidibus ignitis, & aſperſis, vt ſupra probatur, patiens tamen iaceat pronus ſupra tabulam perforatam ad regionem lienis. Cæterùm, vbi hydrops minetur

℞. *Nitri, & illius ſpumæ,*
Chalcanthi,
Salis } *an. ʒ. iii.* Vnguentum in hydropis imminentia.
Sulph. viui ʒ. ii.
Ceruſſæ,
Ceræ } *an. lib. ſ.*
Ol. Irini ℥. x.
M. & f. vng. ſ. ar.

His omnibus ſufficienda à proprietate operantia, vt vrina ſplenetici ad ℥. v. ſerum Capræ hederâ nutritæ, potus in caudice tamariſci, vel hederæ, vel in lagena fraxini, tres taleolæ hederæ nigræ geſtatæ, vel ebulus pariter geſtatus. A proprietate agētia.

Victus ſit mediocris, & attenuans, cibus boni ſucci, & facilis coctionis eligatur, dulcia omnia interdicantur, carnes ad maiorem vtilitatem coquantur in aq. chalybeata, ferrata, & etiam aurata cum citrach, ſemin. aſparagi, quinimò in aqua citrach diuitorum cibaria coquantur; valde probatur comeſtio lienis Catuli, Equuli, & Aſini. Puluis ad condimentum cibi ſimilis eſſe poterit, Victus ratio.

℞. *Lienis Catelli ſiccati ʒ. ii.*
Coriandr. præp.
Nucis Muſch. } *an. ʒ. i.* Puluis pro cibarijs cōdendis.
Semin. Meliſſ. ℈. ii.
Caryoph. ℈. i.
Sacch. fini ad pondus omnium
M. & f. pul.

Præ cæteris laudo cappar. quoquomodo comanſos, & amygd. amar. ſiue nucleos perſicos, vel betonicam cum aceto, ac ſinap. quibus miſceri poteſt acetum; vitentur omnia, quæ humores craſſos, & viſcidos, terreoſq; gignere poſſunt. Potus ſit vini, non fœculenti, non recentis, nec veteris, extinguantur in eo laminæ chalybis, ferri, vel auri, ceu eædem laminæ in dolio ſuſpendātur; poteſt medicari aperientibus ſupra poſitis citrach, bugloſſa, tamariſco, praſſio, & ſimilibus; aqua lienoſis infenſa, potius enim infundenda vino, primò chalybeata, quàm per ſe potanda, conſeruatur pro eodem fine in vaſe tamariſci, vel bibenda in vaſe ex eodem ligno. Somnus, & exercitationes ſint moderatæ. Animi accidentia moleſta prohibenda. Aluus clyſter. emolient. lubrica ſeruanda; & de Scyrrho Lienis plura non habeo. Aqua lienoſis infenſa.

CAPVT QVARTVM.

De Inflatione, & Dolore Lienis.

Lienis tumeſcentia, vnde.

QVamuis Inflatio, ſiue Lienis intumeſcentia flatuoſa iiſdem incedat cauſis, quibus & inflatio, ac tumor flatuoſus ventriculi, ijdem ſint ſcopi, ac eædem præſidiorum materiæ, vt hæc omnia ab eo capite petenda veniant, attamen illud notandum ſupereſt, vt quæ à proprietate lienem reſpiciunt, ac ſplenetica appellantur ſemper illis miſceantur. De dolore pariter, qui fit à cauſa calida eodem modo tractandum, ſicuti & inflammatio, de qua ſupra; qui autem à cauſa frigida, quoniam inducitur ex caloris natiui lienis languore, ob agitationem humoris melancholici, tunc enim flatus excitantur, vnde dolor anodynis ſedandus, diſſipato flatu, ac illius minera, cùm ſenſibiliter, tùm inſenſibiliter eradicata, natiuuſq; calor roborandus, & conſeruandus calorificis; horum reſpondentes materiæ petendæ ſupra de dolore iecoris, inteſtinorum, & ventriculi à qualibet cauſa proueniente, addendo tamen ſplenetica; habeo tamen ex vſu comprobatos trochiſcos de cappar, ſyr. acet. ſimpl. & id, quod

Splenetica à proprietate agentia.

℞. *Cort. Cappar.* ℥. *vi.*
Semin. Rumicis ℥. *iii. ſ.*
Cort. Radic. Tamar. ℥. *i. ſ.*
M. & f. pul. ſub. ex aq. citrach ad ℥. *i. ſumendus.*

Puluis vſitatior in lienis dolore.

Cum decubitu patientis in latere affecto ad diſſipandos flatus, omnibus præfertur embroca cum ol. rutæ, & lauri; & de his hactenus.

CAPVT QVINTVM.

De Scorbuto.

SVb hoc affectu, qui Friſijs, Belgijs, Batauis, ac Maris Baltici incolis iam diù familiaris, hoc autem æuo alijs in locis graſſans, ex quo enim facio Bononiæ medicinam quater curandum occurrit. Varia ſymptomatum, ac morborum genera continentur, vt propterea longiorem exquirat ſermonem; os in primis graue olet; gingiuæ in tumorem ſubliuidum, laxum, & ſanguifluum haud rarò cum carnis excreſcentia, vel corroſione, & vlceris ſucceſſu attolluntur; fauces liuent, & dentes, modò vacillant, modò cadunt; in cruribus maculæ, ac lituræ plumbeæ, purpureæ, ac nigricantes obſeruantur, quæ aliquando læues, æquales, & ſplendentes, in nigras, & ſquamoſas degenerant aliquando, vt in morphæa, & Græcorum lepra fieri ſupra deſcripſimus; rariſſimè verò in vlcera maligna, & dyſepulota abeunt; tandemq; crurum macies, rigiditas, ac ſcyrrhoſa durities impotentiam ad ambulandum inducunt; ab his gingiuarum prurigo, ac rubedo, præcordiorum anguſtia, totius ſpontanea laſſitudo, fuſcus faciei, ac totius color; ventris, & hypochondriorum tormina, anhelitus difficultas, ægros (quoties eriguntur, vel ſedere conantur) ad animi deliquium perducens, & alia ſigna huius cenſus malum non conſtituunt, ſed tamquam emiſſarij præcedunt. Vocatur *Danica*, ac Germaniæ Maritima lingua *Scorbut* ex torminibus, quod inducit; à nonnullis *Oſcedo*, ob oris, & gingiuarum exeſionem; *Gingipedum* ab alijs à gingiuis, & pedibus læſis; plurimi fatentur Plinij, & Strabonis eſſe

Affectus ſigna.

Eiuſdem affectus nomina varia.

esse *Scelotyrbe* in Tiberij exercitu ex potu aquæ fontis Germani vagans, quòd concedi nequit, quando in Scorbuto numquàm crurum maculosorum resolutio, ceù paralysis, qualis in illo obseruetur; sunt qui icterum nigrum existiment, quòd ex eius inscriptione negatur; alij constituunt voluulum, ceù hæmatitidem cum Hipp. de affec. internis, à quibus distare videtur, ex eo quia Scorbutici non sunt, vt illi ad laborandum, & ambulandum, faciles ad magnos referunt eiusdem Hypp. 2. Prorhet. in fine lienes, quòd haud videtur admittendum, quando ab illis inseparabilia sint vlcera crurum, quæ rarissimè in Scorbuto apparent, sed lituræ, ceu maculæ tantùm, verùm quidem est, quòd omnibus ab humore melancholico est productio, quæ fuit causa, vt inter morbos spleneticos Scorbutum reposuimus.

Cæterùm quoniam essentia illius consistit in gingiuarum, & crurum commemoratis vitijs, iccircò à fætore oris, & liuore faucium nihil, quod fit ex vsu artis indicatur, quia ad aliorum ablationem tolluntur, quòd etiam de gingiuarum tumore intelligendum, non enim, nisi vt laxus astringentia postulat, & quà tenuis ab humore, vel ichore pendens euacuantia desiderat; hypersarcosis cathæretica postulat; vlcera abstergentibus, siccantibus, sarcoticis, & epuloticis egent; dentes verò firmantia, & eorum casum prohibentia indicant; crurum maculæ discutientibus tolluntur, & quatenus squamulas ex se remittunt, abstergentibus opus habent; ambulandi impotentia materiam in neruosis partibus imbibitam dissipantibus aufertur; durities emollientia, & attenuantia per vices requirit; macies alimenta idonea; vlceraq; tandem, cum sint cacoethica, ob intemperiem alterandum, ob affluxum humorum illum impediendum retrahentibus cuiuslibet generis docent. *Scorbuti essentia & indicationes curatiuæ.*

Causæ Scorbuti proximæ aliæ, aliæ remotæ; proximæ in vnicam humoris melancholici libidinem refunduntur, qui multò tamen est ichore perfusus, & aliquando est solus, pituitæ aliquando permixtus; hic siquidem humor, ratione ichoris, & subtiliarum partium ad oris regiones eleuatus, & facilè in laxa gingiuarum substantia receptus, pro vt mitior, vel acrior, putridus, aut non putridus eam vitiorum diuersitatem procreat; vt verò crassus, & fœculentus ad crura detrusus maculas, & lituras in illarum cuti excit, vt autem acrior, ceù vstione, ceu putredine effectus vlcera dysepulota creat, tendinibus autem, musculis, ac neruis imbibitus facultatis animalis transitum compescens impotentiam ambulandi causat, modoq; duritiem insignem, vt pituitæ mixtus, modò alios expergefacit humores, quatenus solus. *Causę Scorbuti proximæ, & remotæ.*

Causæ remotæ ad colligentes, & generantes reducuntur; colligens causa est lienis à crassis, & lentis humoribus dependens obstructio, cui interdum sufficitur tumor. Generantes frequenter sunt externæ, raro internæ: Externæ sunt potus cereuisiæ, vbi vina deficiunt mali succi procreatiuæ aquarum corruptarum, & perinde in Maritimis grassatur locis, esus biscoti veteris, & mucidi vsus ciborum crassorum, & mali succi, piscium, fructuum, leguminum rancidorum, & olidorum, in sale muria nimis longo tempore conseruatorum, fumo siccatorum, casei veteris, alliorum, cæparum, & similium: Internæ, hepatis calidior, & melancholica constitutio, ventriculi frigidior, & pituitosa, quibus omnibus iungitur frustratio attractricis lienis consuetæ expiare totum à melancholia. Harum causarum indicationes ergo erunt humorem melancholicum, cùm syncerum, tùm mixtum, vt præter naturam, euacuare, vt crassus est, attenuare, vt viscidus, incidere, & detergere, vt acris attemperare, vt importunè, ad dictas motus partes retrahere; humor & ipse pituitosus, vt crassus, ac viscidus, attenuandus, incidendus, detergendus, lienis obstructio (quæ fortè præcipuus morbus, à quo, tãquam ab Equo Troiano omnia dicta emergunt mala) aperientibus tollenda. *Causæ remotæ, vel generantes, vel cohibentes. Causarum indicationes.*

Virtus in toto alimentis boni succi conseruanda, in parte affecta reparantibus calorem innatum instauranda, corroboranda, & ijs, quæ partium proportionis rationem habent, vt splenetica, hepatica, stomatica, & arthetica.

Curatio Chirurgica suadet venam secandam, ni vires, vel cætera impediant, id

Chirurgica, venæ sectio præbet. suadet morbi magnitudo, cùm præsens, tùm imminens, & permixtio humoris melancholici cum sanguine, nec non & naturæ motus, tam enim in principio, quàm in progressu per nares sanguinem profundit; imò Gal. in lienosis ex venæ sectione maximam obseruauit vtilitatem; vena autem basilica sinistra (lienaris nuncupata) incidenda, nisi adesset plethora, tunc enim dextera secatur; plurimi saluatellam, alijs præferunt; hæmorrhoidum, cùm internarum ad posticam recti intestini partem, tùm externarum apertio, & ipsa vniuersalem facit euacuationem. Quantitas sanguinis educendi virium robore, & plenitudine definienda, & potius in principio, quàm in progressu vena incidatur; & quia sanguis crassus est, latior fiat incisio; ad euacuationem partis, non est discedendum ab incisione per hirudines hæmorrhoidum ad partem posticam intestini recti, vbi coeunt rami splenici; ratione macularum, & liturarum, in cruribus venæ poplitis, vel saphenæ, vel ischiadicæ, vt res postulabit; ratione gingiuarum, venæ sub lingua, cum istæ in aliquibus patientibus varicosæ se præmonstrent. Cucurbitulæ, vt vicariæ sectionis venæ, in virium languore lumbis, & natibus applicantur; quinimò, pro deriuatione à gingiuis, post vniuersalia, scapulis admouendæ.

Quæ vena tundenda.

Hirudines.

Cucurbitulæ.

Cæterùm de reliquis materijs Chirurgicis statuo pro discussione macularum in cruribus frictiones conuenire, quæ & in macie cum picationibus probantur; verum quidem est magis commendari frictiones siccas, quàm humidas pro obliteratione macularum, easq; vehementiores, & asperiores; in macie è contra manus oleo laxanti imbuta sit oportet, & mitius, ac breuius agendum. Picationes ministrandæ corio supra quod pix naualis sit obducta, parti abrasæ applicito, & postquam illi firmiter hæserit, violenter auellendum, idq; singulis machinandum diebus vsquequò pars rubescat, & intumescat, pars tunc opposita fasciâ, non admodum strictâ deligāda, vt ab hac ad emaciatam alimentum pellatur. Caro in gingiuis producta forficulis inciditur. De cauterijs, licet magnum, atq; altum apud Scriptores existat silentium; ego tamen in longiori progressu, in saniori crure excitarem, præmisso setaceo super lienem, imò & in scroto ad malencholicam coluuiem paulatim exhauriendam.

Picationes, quomodo faciendæ.

Cauterij, & setacei vsus.

Medicamēta communia.

Materiæ Pharmaceuticæ, communes sunt, & priuatæ: Communes ad leniendum sunt syr. de polyp. sol. cum mel. ros. sol. vel el. lenit. cum hieræ spec. Ad præparandum pleriq; spleneticis vtuntur herbis cum valdè incidentibus, & attenuantibus, cui sententiæ me non subscribo, quia humor euacuandus, & præparandus, in toto, non autem in liene subsidet; quarè rectius erit adhibere syr. de borrag. de fumaria, de cort. citri, de beton. & oximel. simpl. cum decoc. beton. melissæ, fumariæ, borrag. capill. ven. semin. citri, & similium. Purgantia in principio morbi non debent esse acriora, & vehementiora, quæ tamen in progressu admittuntur, sed mitia sint oportet; quare moneo vos cautè admodum incedere. Mitius in potu

Purgantia in morbi initio acria, & vehementia non sint.

℞. *Semin. Carthami modice contus.* ℥. *i.*
Radic. Polyp. quercini ʒ. *vi.*
Flor. & Fruct. Cord. an. p. i.
Passul. incisarum, ac modicè contus. (secus enim intumescunt tantùm, nec vim decoc. tribuunt) ℥. ij.
Anis. ʒ. *ii.*
M. & bull. in s. q. aquæ commun. ad mediet. s. ar. deinde adde
Fol. senæ el. ʒ. *iii.*
Postea maneant in infus. per xii. horas, ac post s. colat. dissol. mel. ros. sol. ex succis ℥. *iiii. pro potu.*

Purgantia mitia.

Pro bolo

℞. *Elec. lenit.* }
Diacathol. } *an.* ʒ. *ii. s.*

Dia-

Diaphœn. ʒ. iii.
Pulu. Mechioc. el. ʒ. i.
M. & cum mel. rof. fol. f. b.

Fortius in potu

℞. *Radic. Elleb. nigri præp. ʒ. i. ſ.*
Cinnam. el. ʒ. ij.
Flor. & fruct. Cord. p. i. Eadē fortia.
M. & bull. ad med. in fine adde
Epithymi ʒ. ij. ſ.
Maneant in infuſ. per xij. horas, & f. col. diſſol.
Agar. Trochiſc. ʒ. i.
Mel. Roſ. ſol. ex ſuccis ℥. iii. ſ. pro p.

In bolo

℞. *Extracti elleb. nigri ℈. ij.*
Agar. Trochiſc. ʒ. i.
Elec. lenit. ℥. ſ.
M. & f. b.

Porrò quia humor melanchol. rebellis non cedit vni purgationi, iccircò reiteranda; loco præparantium accipiuntur ſyrupi compoſiti de beton. fumar. pomis, de acetoſ. diarrhod. oximel. compoſ. cum decoc. cichoreaceorum, beton. hyſſopi, chamæd. fumar. meliſſæ, & thymi; ad purgandum in potu (In ſecunda purgatione.)

℞. *Confec. Hamech,* } *an. ʒ. ii. ſ.*
Diaphœn.
Syr. de Polyp. magiſt. } *an. ℥. ii.*
Mel. Roſ. ſol. ex ſuccis
M. & cum decoc. cord. f. p.

In bolo

℞. *Confec. Hamech* } *an. ʒ. ij. ſ.*
Diaphœn.
Diacath. ʒ. vi.
M. & f. b.

Vel ℞. *Pilul. Cocchiar. ℈. ij.*
Maſtich. ℈. i.
M. & refor. pilul. cum mel. roſ. ſol.

Vel ℞. *Pilul. de Elleb. ℈. ii.*
Maſtich. ℈. i.
M. & reformentur, vt ſupra.

Materiæ priuatæ, quæ vel partium affectarum rationem habent, puta lienis, gingiuarum, crurum, hepatis, ventriculi corrigendo, & proportionem ſeruando, vel calidi innati reſtaurando, quæ lieni ſuccurrunt ſunt deobſtruentia, & remouētia tumores, cùm internè, tùm externè: Internæ pariter diſtinguuntur, nam aliæ, vltra deobſtructionem, & remotionem tumoris, à proprietate, ac tota ſubſtātia operari credūtur. Deobſtruunt aliç tantùm: (Priuata medicamenta interna, & externa.)

tantùm: Priores sunt herba cochlearia, sisymbrium, cardamine, nasturt. hyemale dictum, & anagallis aquatica; tres priores egregiè incidunt, attenuant, & per vrinas purgant; quarta verò aliarum caliditatem attemperat, & ideo variatur eius dosis pro corporis, morbi, & caloris ratione, ac etiam sua astrictione lienem roborat.

Herbar. varij præparãdi modi.

Harum herbarum sunt diuersi vtendi modi; ex recentibus enim succi extrahuntur, & decoc. parantur: Hyeme, cum desunt confecti syrupi, aquæ stillat. & conseruæ ad vsum deducuntur; vtcumq; tamen sic agendum, perseuerare scilicet in eorum administratione per 12. vel 15. dies, bis in die eas sumendo, scilicet mane, & vesperi, cum, vel sine sudore; quare pro succo formando

Succi extractio.

℞. *Cochlear.*
Sisymbrii, } *an. p. aqual.*
Nasturtii Hyemal.
Anagal. Aquat. par. mediam

M. virides in mortario lapideo, cum pistillo ligneo contund. & exprim. succus eius dosis ℥. *iii. vel iiii. & bonum esset quotidie recentem habere;*

Pro decoc.

Decoctionis forma.

℞. *Anagall. Aquat. m. s.*
Cochleariæ, } *an. m. i.*
Nasturt. Hyemal.
Lact. Caprini vel (in eius penuria) *Vaccini q. s. pro tegendis dictis herbis* (quia herbæ istæ per se sunt succulentæ)
M. & decoquantur; dosis huius decoc. est cyathus vnus.

Paratur etiam cum sero eiusdem lactis, aut in vino rubello, ceu in vino cum aqua, ad præsentis Medici arbitrium. Expressum fit ijsdem herbis contusis, & cum liquoribus dictis per cribrum setaceum valida expressione traiectis, cuius dosis ferè eadem cum decoc. erit, sed minor; conficitur etiam expressum hoc modo

Expressi modus.

℞. *Anagall. Aquat.*
Sisymb. } *an. m. iii. vel iiii.*
Cardamine
M. & contund. deinde adde
Semin. Erucæ, } *an.* ℥. *s.*
Radic. Ireos hortens vulg.
Zingib. ʒ. *ii.*
Piper. Longi ʒ. *i.*

Postea simul per colum traiiciantur cum vini rubri lib. ii. huius potus quolibet die per ix. aut plures haustus prabendus calidus singulo die hora matutina, ægroq; diligenter contecto, sudor prouocandus.

Syr. quem sceletyrbicum vocant, sic compaginatur,

℞. *Succi Cochleariæ,* } *an. lib. iii.*
Anagall. aquat.
Sacchar. opt. lib. ii.

M. & cum albumine oui depurentur, & simul decoq. colentur, & f. syr. s. art. qui sic exhibetur.

Syr. scilityrbici forma.

℞. *Syr. Scilityrbici* ℥. *iii.*
Aq. Cochlear. ℥. *iiii.*

Ana-

Anagall. aquat. ℥. ii.
M. pro duabus vicibus.

Confer. ex ijſdem herbis fiunt, vt aliæ conſer. Dodoneus conſer. ex naſtur. Hyemali cum vino propinatam efficaciſſimam prædicat, & hic eſt vſus iſtarum herbarum. Præter illas tamen eandem vim, ac maiorem ſequenti decoc. nonnulli tribuunt.

Decoctio valde vtilis.

℞. *Comar. Abſint. vulg. ſiccat.*
Gran. Iuniper. contuſ. } *an. m. i.*
Lactis Caprini lib. iiii.
M. & coquant. ad tertias, deinde f. colat. cum expreſs. adde
Croci puluer. ʒ. i.
Denuò bull. vnica, aut altera ebul. & offeratur ter in die hauſtus tepidus.

Friſij apud quos debacchatur Scorbut extollunt hanc potionem, quam ego haud facilè admitterem

Alia ex Friſijs.

℞. *Vini Rhenenſis lib. xxiv.*
Radic. Raphani recent. in mort. plumbeo diligenter contuſæ ℥. iii.
Radix in vini portione ſeorſim maceranda per horam, deinde f. ſ. expreſſ. per linum expreſſum reliquo vino m. poſtea in eiuſdem vini altera portione affundatur ſeparatim ſtercor. Anſer. Taurini an. quantit. trium caſtanearum, & pariter per horam relinquantur, mox f. for. expreſſ. primo vino imponatur, & in eo ſuſpendatur panno lineo, quod

℞. *Nucis Myriſt.*
Caryophyllorum } *an. ʒ. ii.*
Prius ſeorſim contuſ. ſicq; maneant per xxiv. horas, inde bibat largè æger, dum ſitit, nec aliam admittat potionem, donec integrè ſanatus fuerit.

Deobſtruentia max. proficua.
Claudino vſitatiora proponuntur.

Deobſtruentia, quæ tantùm deobſtruunt, libentius proponuntur, quoniam vſq; nunc vtiliora eſſe, maximè ſi cum alijs miſceantur experientia me docuit. Porrò, etiam ſi magnus ſit eorum numerus, ego tamen quatuor tantùm propono; primum eſt ius Galli antiqui, quod, præter herbas dictas, componitur etiam cum ſpleneticis, & deobſtruentibus, vt citrach, tamariſ. cappar. ſcolopendrio, phyllitide, quinq; radic. aper. hyſſopo, praſſio, aſaro, radice filicis maris, ireo, enula, valeriana, capill. ven. cuſcuta, chamædrio, thymo, cortic. radic. cappar. agno caſto, fraxino, ligno viſco querc. ebulo, cùm toto tartaro albo, tùm emollientibus, puta paſſulis, glycyrrh. althea, malua, tùm deniq; impactam materiam diſſipantibus, vt China, lentiſco, & radic. pentaphylli; vt

Ius Galli deobſtruens, & ſpleneticum.

℞. *Chinæ elec. vel lentiſci opt. ℥. i.*
Radic. Pentaph. ℥. ii.
Glycyrrhizæ raſæ,
Radic. Altheæ } *an. ʒ. v.*
Quinq. Radic. aper. an. ℥. ſ.
Radic. filicis maris ʒ. vi.
Tartari alb. ʒ. iii.
Cort. Capp. ℥. ſ.

Beton.

Beton.
Melissæ,
Borrag.
Agrimonij,
Capill. Ven. recen. } *an. p. i.*
Cuscutæ,
Scolopend.
Phyllitid.
Coriandr. præp.
Passul. ℥. ii.

M. & suantur in ventre Galli duorum annorum modo consueto præparati, & bull. in lib. xv. aq. commun. quousq; remaneant lib. vij. cuius colati, expressi, & clari datur actu calidum bis in die per xx. dies ad ℥. viii. mane quinque horis ante prandium, & vesperi septem horis post prandium ad lib. ß.

Post syrup. matutinum imperetur somnus; fiet autem valentius, si ante eius assumptionem deuoretur hic bolus

℞. *Trochisc. de Cappar. ℈. ij.*
Gummi Amoniaci ℈. i.
M. & f. b. cum oximel. compos.

Secundum est oximel longum simile

℞. *Ligni Visci quercini,* } *an. ℥. i.*
Fraxini
Tamaris. ʒ. x.
Cort. Capp. ℥. ß.
Quinq; radic. aper. an. ℥. i.
Liquir. rasæ ℥. i. ß.

Oximel. lõgum ad idẽ.

Scolopend.
Agni Casti,
Fumariæ,
Lupul.
Borrag. } *an. p. i.*
Melissæ,
Cichorei,
Agrimon.
Camædr.
Coriandr. præp.

M. & infund. in aq. communi q. s. per xij. horas, deinde bull. ad mediet. col. & express. sæpius chalybeetur, postea cum melle albo, & aceto scyllino f. oxim. long. s. ar. semel in die quinq; horis ante cibum detur ad ℥. iii. vel iiii. per xxx. dies.

Chalybeata cum exercitio, & sine sumenda.

Tertium sunt chalybeata, & primò, quæ absq; exercitio iuuant, quia carent substantia chalybis, vt tinctura illius cum spuma ipsius medicata, oleum chalyb. vinum chalybeatum, sed colatum, quæ omnia in appendice de Ingressu nostro ad Infirmos leguntur; dantur semel in die, ad triginta tamen, quinq; horis ante cibum; liquida autem calida, tinctura ad ʒ. ij. ex vino Cretico, in quo herba cochlearia, & sysimbrium sint macerata, vel ex aq. istarum herbarum, aut aliquod aliud aperiens; ol. ad ʒ. j. spuma chalybis ad ℈. j. vel ij. ex conser. borrag. & cochleariæ, cum trochis. spleneticis, oxi-

oximel longum ad ℥. ij. vel iij. vinum ad lib. ſ. Obſeruo tutius eſſe in iſtis, quæ abſq; exercitio ſumuntur infra ſummam doſim conſiſtere; quartum eſt aq. quæ

℞. *Cochleariæ,*
Scordii,
Naſturtii, } *an. p. æq.*
Siſymbrii aquatici,
Salſæ, vel Ligni Guaiaci

M. & incid. incidenda, ac terantur terenda, deinde affundatur vinum generoſum ad natationem, maneant in infuſ. per biduum in loco calido poſtea diſtill. ac diſtillatum ſupra fæces reducatur, ſicq; liquor poſtremus ad ℥. iij. vel iiij. cum guttis iij. vel iiij. ol. ſulphuris propinandus

Hûc referantur ſales chymicè parati ex tamariſco, abſinth. agno caſto, cort. cappar. ebulo, cochlearia, & naſturtio, & præbeantur ex aq. cochlear. ad ʒ. ſ. vel in conſer. quinimò, & cibis inſperguntur; ad idem faciunt aquæ thermales mineræ ferri, chalcanthi, cupri, ſulphuris, & ſalis, vt in Germania dicuntur eſſe aquæ ſyluæ Ardenæ Goppingenſes, & Roctemburgenſes, & apud nos Tetutianæ, ac Porrectanæ nouæ, quæ omnes ad dies 12. iuxta leges alibi præſcriptas ſumuntur. Eſt & medicamentum polychreſtum, lienis, ac hepatis proportioni conſulens Polychreſtũ medicam. pro liene, ac hepate.

℞. *Aq. Vitæ q. ſ. pro infuſ. Ligni Sancti ℥. ij. ſ.*
Radic. filic. maris ℥. iij.
Corticum Fraxini interior. }
Ebuli, } *an. ʒ. i.*
Cappar. }
Semin. Aniſi ℥. i. ſ.

M. & macerentur ad Solem, vel in loco tepido per viiii. dies deinde f. expreſſ.

℞. *Expreſſ. totum*
Seri lac. Caprini oximel. parati q. ſ.
M. pro infuſ. ſequentium
Abſinth. Pontici,
Agrimon.
Catulor.
Sambuci, } *an. m. ſ.*
Camædr.
Camæpyt.
Rutæ
Semperuiui minimi,
Siſymbr. aquat. min.
Fumar.
Anagall. aquat. } *an. m. i.*
Scolopendrii,
Hyſſopi,
Scordii
Cochlear. m. ii.

M. & per triduum macerentur, deinde f. for. expreſſ. per ternas vices, poſtea m. duos liquores aq. vitæ, & ſerum addendo
Spec. Diacucurmæ ℥. ſ.
Cardui Benedicti ʒ. ii.
Cinnam. ʒ. iii.

Bull. ſimul colat. & expreſſ. ac depur. adde

Syrupi de ſucco Cochlear. }
Anagall. aquat. } an. ℥. i.
de Epith.
de Acet. Citri, } an. ℥. i. ſ.
Mel. opt. deſpum.
M. & vſui ſeruetur.

Deobſtruẽtia interna.

Circa hæc lienis obſtructæ, & tumidæ interna præſidia aduerto, vt dum vſui mandantur, per interualla purgantia mitiora dicta adhibere opportunum eſſe; nonnulli decoctis illa eadem permiſcent quotidie, ſed hoc mihi ſuſpectum, quia nimis eorum quotidiano vſu vires eneruantur; non nego tamen aliquando cum iuribus, ac decoctis id fieri poſſe, & etiam ſeparatim aliquando deobſtruentia intermittendo. Deobſtruentia externa ſunt linimenta, cerata, inſeſſus, & ſuffumigia, quæ omnia admouenda ſunt per horam, aut alteram ante cibum, præmiſſis frictionibus.

Pro linimento

Linimentũ deobſtruẽs.

℞. *Ol. de Capparibus coctionis ſucci Cochleariæ, & Naſturtii hyemalis ℥. i.*
Vnguenti de Artanita ℥. ſ.
M. pro linimento.

Vnguentum ad idem.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc.*
de Cappparib. } an. ℥. i.
Emplaſtri de Meliloto
Amoniaci in aceto diſſoluti ʒ. iii.
Pulu. Cort. Radic. de Cappar.
Citrach,
Cochleariæ, } an. ℈. i. ſ.
Naſturtii hyemalis
Puluer. Scolopend.
Radic. filicis maris } an. gr. v.
Ceræ q. ſ.
M. & f. vng.

Pro cerato

Ceratum eiuſd. naturæ.

℞. *Amoniaci in aceto diſſoluti ℥. i.*
Dialtheæ,
Emplaſt. de Meliloto } an. ℥. ſ.
Furfurum Frumenti optimè cribrati p. i.
Pulu. Radic. Brioniæ,
Ireos } an. ℥. ſ.
Pingued. Anſer.
Anatis,
Gallinæ } an. ʒ. iii.
Bdellii,
Galbani } an. ʒ. i. ſ.
Olei Irini ʒ. ii.
M. & bull. leuiter in mucilag. ſemin. Lini, Fœnugr. an. q. ſ.
Ceræ ℥. ſ.

Tere-

Terebenthinæ,
Rasæ Pini } *an.* ℥. *i. s.*
Et f. ceratum.

Insessus, siue perfusio fiunt aquis thermalibus, de quibus supra. Pro vitijs gingiuarum sufficit fricare eas succo cochleariæ, vel crebrò eius, & anagall. aquat. decoc. abluere, vel earum aq. stillatic. quæ magis proderunt incocto in eis momento aluminis vsti, & aliquid cort. granatorum, & balaust. ablutis dentibus, fricentur simili

℞. *Saluiæ exsic. & pulu.* ʒ. *ii.*
Aluminis ℈. *i.*
M. & succo cochleariæ, anagall. aquat. & melle q. s. f. mixtura pro vsu dicto.

Eòdem facit inspersus puluis, qui

Pulueres ad dentes fricandos.

℞. *Balaust.*
Alum. Scissilis } *an.* ʒ. *ii.*
Myrrhæ,
Olibani,
Mastichis } *an.* ʒ. *s.*
M. & f. pul.

Vel ℞. *Alum. vsti,*
Salis,
Cornu Cerui vstorum
Gallar. siccat.
Maceris,
Fol. Saluiæ siccat. } *an.* ʒ. *i.*
M. & f. puluis.

Præexcellit tamen decoc. fol. & cort. oxyacanthæ vulgaris, cochleariæ, sisymbrij, cardamines, nasturtij hyemal. & ros. immatur. in aq. ferrata paratum, cuius colat. dissoluatur tantillum aluminis, & adijciatur mel ros. vel diamoron.

Decoc. max. excellẽs ad idem.

Vel ℞. *Succi Bistortæ,*
Mell. Ros. } *an.* ℥. *iii.*
M. & coquantur ad consumpt. mediet. tunc adde
Alum. vsti ʒ. *i.*
M. & f. linimentum.

Si verò putredinosus gengiuarum vrgeat tumor, postquam cum forficula aliquid eius ablatum fuerit, reliquum tollatur vng. Ægyptiaco, vel alumine vsto, cum melle rosato, aut ol. sulphur. vitrioli, & aq. forti. In extrema gingiuarum putredine, valde laudatur à quibusdam confricatio earum spongiolo imbuto hac aq.

In tumore gingiu. putredinoso.

℞. *Arsenici sublimati* ℈. *ij.*
Alum. vsti ʒ. *ij. s.*
M. & puluer. deinde bull. in aq. plantag. lib. i. per horam in duplici vase.

In gingiuarum max. putredine.

Lituræ crurum obliterantur intrinsecus sumpta aq. cochleariæ in arena distillatæ; exterius fotu decoc. baccar. iuniperi leuiter contusarum, sisymbr. cardamines, nasturtij

turtij hyemalis, & cochleariæ, addendo flor. chamæm. & meliloti, altheæ, arthemisiæ, absint. thymi, & similium, postea maculæ sapone Veneto in lixiuio dissol. detergendæ, vel admoue spongias cruribus eodem decoc. infarctas; item præstat hoc linim.

℞. *Butyri Maialis ℥. ij. ʃ.*
Baccar. Iunip. contuſ. ℥. vi.
Vini puri ℥. vj.

M. & in fictili vaſe coquant. ad vini abſumptionem, mox f. for. expreſſ. & colat. inungantur eo crura mane, & veſperi poſt inunctionem tegantur linteis melle imbutis.

Ad motus impotentiã, & duritiem affectus.

Impotentia motus curatur ablata crurum duritie, tumoribus, & vlceribus. Ad duritiem affectus comitem remouendã, per vices emolliendum, attenuandum, & discutiendum: Emollientia sunt adeps Anseris, Anatis, pinguedo Taxi, aqua lanarum, ventres Boum nuper mactatorum, & luta, quale est illud D. Barthol. Pataiuj. Plurimum etiam valet post leuem frictionem vnctio cum muccagine decoc. pedum Bubulorum, vel amurca olei: Attenuat suffumigium cum lapide pyrite, aut molari ignito, aceto acerrimo insperso, in quo efferbuerint bryonia, radix cucumer. syluest. colocynt. agar. cyclamen, iua, saluia, iuniperus cum herbis huic malo appropriatis, postea applicetur ceratum ex amoniaco supra pro liene præscriptum: Discutiunt luta D. Helenæ Pataiuj, vel suffumigium hoc

Suffumigiũ discutiens.

℞. *Pariet.*
Meliloti,
Flor. Chamæm.
Ebuli,
Abſint. commun.
Fol. & ſumitatum Altheæ,
Maluæ,
Vrticæ vrentis,
Herbarum huic morbo peculiarium } *an. m. i. ʃ.*
Semin. Lini,
Fænugr.
Baccar. Iunip. } *an. ℥. ʃ.*
Radic. Altheæ ℥. iii.

M. & coquant. in ſ. q. aquæ, ac pes nudus ſuper vaſculum dictæ decoc. ponatur, pannis vndiq; tecto, vt vapor decoctionis calidæ aſcendat, & per horam ad plures dies id fiat, donec crus ſudore madeſcat, & matutino tempore, mox, abſterſo ſudore, inungatur oleo Caſtorei, Coſti, & Vulpino, ſed calido.

Ad confortandũ iũctu ras, & neruos.

Pro confortandis iuncturis, & neruis, & ad reliquias discutiendas, imminuta duritie, emplastrum oxycroceum applicetur. Tumorum, & vlcerum, etiam si curatio sit Chirurgica, animaduerto tamen ad absterſionem, & mundificationem plurimum facere linimentum ex cochleariæ, apij, & absinthij succis in melle s. q. coctis; imò adiecto puluere aristoloch. rotundæ, & cadmiæ cum cera excrescentem compescit carnem, ac vlcera replet, cicatricemq; inducit; idem facere creduntur lupini aridi vsti, & triti, ac largè inspersi superligata lana vda vino expresso; præ omnibus tamen commendatur succus, vnguentum, & balsamus nicotianæ, quam tabacum vocant. Alterantia viscerum intemperies, ex suis petantur locis. Proportionem seruantia, ratione lienis, præter herbas descriptas sunt pulu. lienis Asini, vel Equuli, oximel longum ex radic. cyclaminis; ratione hepatis, hepar Lupinum cum succo absinthij concreto; ratione ventriculi, tunicæ internæ Gallinarum cum aromatico rosato. Ad calidum innatum

Pro absterſione, & mundificatione tumoris.

Viſcerũ intemperiem alterantia.

natum

natum reſtaurandum faciunt theriaca mediæ ætatis, ſerena vocata, & confectio alkermes.

Victus ratio ita (quò ad aerem) inſtituenda, ſit enim lucidus, ad calidum, & ſiccum vergens, ſiue natura, ſiue arte talis efficiendus; venti auſtrales, loca auſtrina, paluſtria, pruinoſa, nebuloſa, opaca, & nimis aprica pro poſſe vitanda, vt quæ humorum excrementitiorum ſua humiditate augent prouentum: Feneſtræ, cum ſudum eſt, ad noui aeris ingreſſum aperiantur, quo contagioſa Scorbuti qualitate affectus difflетur aer; cubicula frigidâ murorum exhalatione morbum fouent, qui inter tabulata miteſcit. Cibi ſint coctu faciles, boni chymi, moderatè calefacientes, incidentes, & attenuantes, ac parcè ſumpti; panis ergo ex optimo, & purgato conſtet tritico, probè coctus, ac fermentatus, nonnunquam furfuraceus, biſcotus, vetus, mucidus, aceroſus, & ſubcinericius; vitentur muria, aut ſale condita, fumo indurata, & aceto diu macerata, cum acetum copioſum ex Gal. 3. de rat. vic. 38. melancholicum fermentet, attollat, & multiplicet humorem, vt ſupra de melancholia; carnes Hyrcinæ, Taurinæ, Caprinæ, Bubulæ, Aprugnæ, Ouilæ, Agninæ, volucrum aquatilium, aut Anatinæ, Anſerinæ, Fulicæ, & ſimiles improbantur, ni aromatibus conditæ, vel exactè coctæ, vt luxurians earum compeſcatur humiditas; piſces nimis carne molles, paludoſi, & ſtagnantes fugiendi, ſicuti ex oleribus cæpæ, alliũ, braſſica, blittum, atriplex, aliaq; nimis calida, & humida; legumina omnia ſunt noxia, maximè corrupta, & fructus omnes horarij; damnatur caſeus, præcipuè vethus, lac quoq; aſſiduè vſurpatum gingiuis nocet; probantur ptiſana hordeacea, carnes auium montanarum, & in dumetis nidulantium, vt Turdi, Merulæ, Attagenæ, Turtures, Perdices; item Caponum, Pullorum, & extremæ partes, & carnes Vitulorum, & præ cæteris caro Columborum turrialium, & Palumborum, natiua enim virtute ex Auenzoare neruos roborat; piſces tantùm ſaxatiles admittendi; oua recentia, tùm quia bonum ſuccum generant, tùm quia citiſſimè nutriunt, probantur. Carnium condimenta ſunt radic. fœniculi, petroſelini, cinnamomum, macis, & nux myriſtica. Pro intinctu concedendi cappares cum vuis paſſis, & oximel, ſuccus naſturtij cum aceto expreſſus; item ſinapi, quod ex Dioſcorid. lienibus conducit. Potus omnis aquarum, maximè corruptarum, vinorum craſſorum, & nigrorum, cereuiſiæ craſſæ, & fœculentæ, vt peſtis aufugiendus, ſicuti & lactis (pro potu .n. adhibetur in Germania) niſi in eo herbæ coctæ fuerint, quæ ſupra enumerauimus; vinum ergo ſit album, clarum, & generoſum, chamædrio, & abſinth. medicatum, liberat enim, & tuetur homines à Scorbuto ſimile vinum; conuenit etiam infundere borraginem, bugloſſam, tamariſcum, & enulam.

Victus ratio. *Cibaria, quæ magis proba.* *Potus.*

Exercitio corporis moderato Scorbutici agitentur; quòd ſi per ſe ipſos id præſtare nequeunt, vehicula adhibenda. Nauigatio omnium peſſima multis de cauſis, maximè ob aerem grauem, & fœculentum nauium, frictionibus verò, ac geſtationibus poſſunt recreari. Somnus ſit nocturnus tantùm, illeq; moderatus. Aluus lubrica ſeruetur, ſin minus natura, ſaltem enematibus emollientibus huic affectui quam maximè accomodata vino ex ſena, paſſulis, & prunis præparatis in prima menſa comanſis. Venus, ac curæ omnes triſtes prorſus exulent, quia in hoc malo, quàm in aliquo alio in ſpem erigendi; & de Scorbuto iuxta meum propoſitum ſatis.

SE-

SECTIONIS TERTIÆ TRACTATVS QVINTVS, ET VLTIMVS.

De Morbis Vrinæ, & Instrumentorum omnium illi inseruientium.

PRomiscuè omnes isti affectus vno complectuntur tractatu, non modò ob vnionem partium, sed etiam, quia vix vnus insurgit, quin aliqua saltem ratione alios secum consentiendo trahat, & etiam quia vna pars in alteram sua mala influendo nouos, ac peregrinos suscitat, licetq; renes, & vesica sint dictarum partium principaliores, vt de vtrorumq; vitijs foret sermocinandum, ex proposito tamen de renibus tantùm, eorumq; affectibus verba faciemus, cùm quia ferè ijdem, qui ad vesicam, & vreteres, ac renes pertinent affectus, tùm quia circumscriptis ijs, qui eas sollicitant partes occasione reddendæ vrinæ, reliqui à Chirurgicis sunt tractandi: His omnibus fauet, quòd vrina excrementum secundæ coctionis, à renibus attractum, & per renes, ac vreteres ad vesicam demandatum, vt in pluribus illa est causa, quæ vesicam in esse morbifico ponit; quinimò frequenter præter naturam disponitur in ipsis renibus, haud tamen inficior ab hepate, & toto corpore (maximè cum sit indicium passionum venarum) sic alterari, vt indè hæc, aliaq; procreentur mala. Animo ergo coquendo renum passiones secundum illius substantiam, primò obuia fit eorum inflammatio, mox scyrrhus secundum eorum structuram, & malam conformationem, tandem vlcus,& hæmorrhagia ad solutionem continui,deindè penes ea,quæ eos consequuntur symptomata, quæ refero ad renum dolorem; posteà ad eos deueniens affectus, qui ipsam consequuntur vrinam, primò sermonem instituam de vrinæ difficili, & imminuta excretione absq; dolore, & de illius suppressione; secundò de stranguria, ceu stillicidio vrinæ cum dolore, siue dysuria; tandem de vrinæ profluuio importuno, qui & incontinentia, & diabetes nuncupatur, in quorum speculatione habenda (vt videbitis) plura, ac plura ad vesicam attinentia meditabimur.

Excremētū secundæ coctionis, vt plurimū vesicā morbosā cōstituit.

Agēdorum ordo in hac sectione.

CAPVT PRIMVM.

De Inflammatione Renum.

INflammatio Renum, eorum siue calida intemperies, siue tumor calidus, factus est à sanguine crasso, & calido, vel tenui, & biliosо imbibito in substantia, vel meatibus angustis renum, qui sanguis, aut à toto, aut ab hepate, aut à circumsitis transmittitur partibus, ad renes ipsos imbecilles, aut attractione, cùm propter aliquam externam, tùm propter internam causam; quare scopi curatiui erunt humorem fluxum, & impactum discutere, fluentem reprimere, intercipere, & reuellere, haud mista, non modò totius prouidentia, sed infixa renibus per refrigerantia caliditas.

Renum inflammatio, vnde fiat.

Scopi curationis.

Chirurgicis ergo perficiendo curationem, auspicandum à sectione venæ, & vbi affectus est recens, & plenitudo insignis, tundenda vena cubiti; si verò antiquus, absq; ple-

Chirurgica præsidia.

plenitudine in poplite, vel malleolis, deriuationis gratia, seruando tamen partis rectitudinem, solet maximè conducere primò aperire venam cubiti, deinde partium infernarum, ac venæ ani cum magno fructu; siq; secta vena permaneant reliquiæ plenitudinis, primò cucurbitulæ cum scarificatione superius, & inferius admouendæ, & inclinante morbo ad materiæ continuæ euacuationem supra locum affectum; secundò siccæ partibus extremis; ad hoc idem conducunt frictiones, & lotiones partium superiorum in principio, & in progressu infernarum. Quæ ad alias Chirurgicas attinent materias, ex capite de iecoris inflammatione petantur.

Medicamenta sunt communia, & priuata; communiter solet leniri aluus clysteribus ex decoc. maluæ, violar. semin. lini; fœnugr. hordei, aut ex ptisana dilutiori cum melle, saccharo rubro, & oleis violaceis, addendo cassiam pro clysteribus, aut diasebesten lenit. ad ℥. vj. si tamen in ventriculo excrementa restagnent, manus porrigendæ cassia, tamarindis, manna, & sero; item syr. viol. & rosf. solut. vbi autem praui succi misceantur cum sanguine, nec præparantia, nec purgantia prætermittenda; hæc autem superius innotescunt dictis, miscenda tamen ijs diaprun. lenit. diacath. & diasebesten lenit. ab his continuò (celebrata coctione) renes diureticis expurgandi, & à frigidioribus temperatis inchoandum, vt à lactis sero cum semin. mel. lac, aut syrup. de limonibus; serum valentius proderit, si distilletur, deindè licebit vti decoc. capill. ven. citrach, & radic. apij; fortius autem erit decoc. radic. fœnic. petrosel. asparagi, brusci, dauci, & siseleos; imò & mulsa valdè diluta idem præstat, quæ & aluum detergendo irritat, & si materia sit crassa, attenuat. Medicam. communia.

Priuata in principio externa, est irrigatio cum petijs lineis madefactis in ol. rosf. cum aceto, cui, vrgente necessitate, succus semperuiui additur, poligonij, ac portulacæ; in incremento oleum chamæm. additur, augendo illius dosim in statu. Noto tamen, quòd si in principio materia sit crassa vtamini ol. rosf. complet. cum chamæm. & apparente coctione, ac inclinante morbo ol. anethi, chamæm. rutæ, irino, & laurino, decoc. pro fouenda parte ex anetho, chamæm. althea, fœnugr. semin. lini, meliloto, ruta, arthemisia, pulegio, calamintha, polio, abrotano, iunco odorato, & similibus compaginatur; item & cataplasma, quod Eadem priuata.

℞. *Chamæm.*
Meliloti,
Absinth.
Altheæ } *an. m. i.*

M. & bull. in s. q. aquæ, & modico vini, post contund. deinde adde
Farinæ semin. Lini,
Fœnugr.
Hordei } *an. ℥. i.*
Et cum sapa f. catapl.

Embrocæ, & insessus ex ijsdem componuntur, vitando tamen semper impensè frigida, vt abscessus, ac scyrrhus fugiatur; siq; dolor vrgeat, recurre ad inflammationem iecoris. Numquid opium hîc locum habeat plures hæsitant, ego conuenire non modò puto, sed pro necessario habeo; quare probo describenda infra de renum dolore; si autem immineat suppuratio, iuuetur vt supra, curando disruptionem diureticis, vt lacte semin. cucumeris, melonum, liquato cum mulsa decoc. palmularum, aut fœnic. aut iridis, & glycyrrhizæ, vel decocto origani, & pulegij. Num opiũ conueniat.

Victus ratio illa erit, vt æger prima die abstineat ab omni cibo, deindè summat ptisanam vsq; ad inclinationem, ac panis ex iure tenui cum lacte semin. mel. Potus in principio sit aquæ temperatè calidæ, & paucus existat, vel aquæ coctæ cum iuleb, aut rosac. aut violac. item vini granat. multa aq. diluti, cum saccharo, potest substitui aq. Viuendi regula.

hor-

hordei, in materia craſſa aqua coriandr. cum paſſulis, & in progreſſu morbi, euacuato corpore, mulſæ dilutæ. Quia motu lumbi fatigantur quieſcat corpus; quare decumbat in lecto morbido, nec animo agitetur æger. Somnus non improbatur. Aluus lubrica exiſtat, ſaltem clyſteribus lotiuis; & non amplius de inflammatione Renum.

CAPVT SECVNDVM.

De Scyrrho Renum.

Indicationes, & præſidia ad ſcyrrhi iecoris caput reducuntur.

QVoniam eædem ſunt indicationes, & eadem præſidia curatoria Scyrrhi Renum, & iecoris opportunius fortè fortuna fuiſſet caput hoc ſilentio ſupprimere. Verùm enim verò quoniam aliqua peculiaria de Scyrrho Renum obſeruanda veniunt, iccircò horum rationem habendo, reliqua, ne actum agam, miſſa faciam; decerno igitur primò, quòd vbi oriatur occaſione inflammationis citra fluxum humorum craſſorum, & viſcidorum, quia ſupponitur cauſa inflammationis toto perſpectum fuiſſe, affatim diſcutientia, & emollientia ibidem propoſita vſui demandanda, nec vllam venæ ſectionem probari, niſi fuiſſet prætermiſſa, & morbus à copia humorum dependeret, qui eam poſtularent; moneo etiam conſulendo toti mitiora eligi debere, & in genere euacuantium magis arridere lenientia, cùm per os exhibita, tùm per anum iniecta; tertiò animaduerto, vt ſemper diuretica emollientibus, & reſoluentibus affundantur; & hæc habui notanda de Scyrrho Renum.

CAPVT TERTIVM.

De Vlceribus Renum.

Renũ vlcus à materia abradente pendet.

VLcus Renum, quemadmodum & alia vlcera corporis à materia abradente pendet, quam abraſionem, cum vnitatis ſequatur diſſolutio, ideò vniens poſtulat, ſicuti deperditio ſubſtantiæ carnem regenerans, atq; ſarcoticum, remotis tamen communibus, proprijſq; impedimentis. Communia ſunt intemperies calida, tumor, & cauſæ morbificæ, vt dolor, ſordities, ac materia fluens.

Eiuſdem vlceris indicationes.

Intemperies indicat refrigerantia; tumor diſcutientia; dolor anodyna; ſordities, euacuantia per modum deterſionis; & materia fluens, ratione motus, retrahentia; ratione qualitatis alterantia contraria; ratione acredinis, attemperantia; ratione copiæ, minuentia; & ratione propriæ ſubſtantiæ, eradicantia; ac tandem ratione ſpeciei, appropriata.

Impedimẽta propria, quæ.

Propria impedimenta ſunt excrementum tenue, quod ſiccans, & craſſum, quod detergens requirit; item cum ſanguis, & humiditas alimentalis idem præſtant, tunc etiam ſummè docent ſiccandum, quibus ſcopis dum ſatisfacimus, renum proportio, & calor innatus eorum ſeruandus.

Chirurgica auxilia.

Chirurgia, toto ſanguine repleto, vena ſecanda in brachio, vt etiam machinamur in magnis doloribus, viribus conſtantibus, ſecus in talo tundenda. Cucurbitulæ inciſæ ſcapulis apponuntur, ni materia à capite fluat. Frictiones, lotiones, ligationes, ac ventoſationes extremorum ſuperiorum approbantur. Cauteria crurum in parte interna, ceu femorum in parte domeſtica, & brachiorum, materia ſtillante à capite, commendantur.

Pharmacia, vnde petenda.

Pharmacia primò remouenda impedimenta; ſi fuerit intemperies calida, ac renum dolor, recurre ad caput de dolore renum; anodynum tamen exterius opportunum cenſeo, quod

℞. *Fol. Malu.*
Viol.
Chamæm. } *an. m. iii.*
Meliloti
Lactuc. m. ij.
M. & coquantur in aqua, postea adde farinæ hordei ℥. ſ.
Croci ℈. ſ.
Et cum decoc. papauer. f. catapl.

Anodynum externum.

Interius

℞. *Aq. Chamæm. ℥. iiij.*
Ol. Amygd. dulc. recen. ℥. ij.
M.

Aliud internum.

Vel ℞. *Semin. Lactu.*
Portulacæ, } *an. ℈. i.*
Cucum.
Croci gr. v.
Cort. Mandrag. ℈. ʒ.
M. & f. pul. cuius doſis ℈. ij. ex decoc. chamæm. & papau.

Si verò adſit tumor, habes medicamenta tumoris iecoris, quibus, pro vehiculo, adde diuretica citra calorem inſignem, & quæ ſeruant renum proportionem, detergentia, & pro ſorde, paulò infra leguntur. Materia fluens agitanda primò lenientibus; quia acris, & calida, eligantur caſſia, manna, ſyr. roſ. ſol. diaſebeſten lenit. diaprun. lenit. diacathol. elec. lenit. & mel roſ. ſol. vbi ſunt præſentes humores craſſi; ſecundò præparantibus, ſuntq́; hæc cichoreacea omnia, aut hordeo parata, quibus iunguntur ad attemperationem iuiubæ, paſſulæ, ſebeſten, liquiritia, malua, althea, ſemin. maiora frig. ſcariolæ, violæ, lactuca, nymphea, & papauer. ratione materiæ craſſæ beton. eius ſyr. & mel roſ. ſacchar. ratione melancholiæ borrago, bugloſſ. fumaria, & lupuli; conficiuntur ex his decoc. in aq. in iure, aquę ſtillatitię, ſyr. & ſimilia; tertiò purgantibus, & non eſt diſcedendum à lenientibus deſcriptis in maiori doſi, quæ frequenter propinanda, ad materiæ fluentis deriuationem. Vomitoria alijs præferuntur, ſiue à cibo, ſiue à medicamento, excitando, in pronis ad eum bis, aut ſemel in menſe ſaltem vomitum. Poſt hæc cogitandum de medicamentis vlceris, & primò detergentibus; primum eſt aq. graminis ſaccharata; ſecundùm aq. hordei cum lacte ſemin. mel. tertium ptiſana cum eodem lacte, & ſacchar. quartum decoc. cicer. rub. capill. ven. hordei, citrach, cum melle ſimpl. vel mell. roſ. ſimpl. quintum mulſa, magis, vel minus diluta, pro maiori, vel minori caliditate renum, quæ potior, ſi parata cum decoc. altheæ, ſemin. alchachengi, & gramin. ſextum ſerum diſtill. cum lac. ſemin. mel. & ſacch. quod efficacius fit, addito parum mellis; ſeptimum eſt lac Aſininum, aut Equi cum melle; octauum terebenthina lota cum aq. viol. & capill. ven. ante cuius aſſumptionem

Fluens, materia, lenient. præparantib. & purgan. agitanda.

Vlceris medicamenta.

℞. *Ipſius terebenth. ʒ. ij.*
Pulu. Glycyrrh. ℈. i.
Spec. Diatrag. frig. ℈. ſ.
M. & f. b.

Nonum

℞. *Pentaph. m. iij. f. decoc. & colat. adde ſacch. q. ſ. pro confic. ſyr. cuius*
℞. *℥. ii.*
Aq. Capil. Ven. } *an. ℥. ii.*
Gramin.
M.

Decimum ſunt aq. therm. frigid. cum ſacch. vbi B. Virginis, Porrectanæ veteres, Lucenſes, & Veronenſes. Secundò de ſiccantibus, & implentibus vlcus, quare

℞. *Sarcocollæ,*
Cort. Thuris,
Maſtich.
Tragac.
Cornu Cerui vſti,
Ariſtol. rotundæ } *an. p. aq.*

M. & f. puluis dandus ad ʒ. ii. ex ſero diſtill. vel aq. hord. cum lacte ſemin. mel.

In eadem doſi, & modo probantur trochiſci alchachengi; extra

Externa ad idem.

℞. *Ol. Maſtic. ℥. ii.*
Thuris,
Sarcocollæ,
Tragac.
Radic. Tormentillæ } *an. ℈. i.*
Camphoræ gr. v.
M. & f. vng. ſ. ar.

Vel ℞. *Farinæ Hordei,*
Fabarum, vel Erui, vel Orobi } *an. ℥. ii.*
Sarcocollæ,
Tragac.
Maſtich.
Thuris } *an. ʒ. i.*
Camphoræ ℈. ſ.
M. & cum ol. maſtich. f. catapl.

Agglutinãtia, quæ.

Agglutinant lac Caprinum, Bubulum, vel Ouillum, vt magis terreum, cum pulu. boli Armenæ, & equiſeti, ac modico ſacchari exhibitum. Ad idem faciunt decoc. guaiaci cum ſantalis, vel Chinæ, & ſalſæ; aquæ Brandulenſes ad idem ſunt miri vſus; habemus, & trochiſ. de carabe, de terrâ ſigillata, ac de ſpodio;

Vel ℞. *Bol. Armen.*
Carabe } *an. ʒ. v.*
Acaciæ,
Balauſt.
Gummi Arab.
Hypocyſ. } *an. ʒ. i. ſ.*
Semin. Apii,
Alterei albi } *an. ʒ. i.*

M. & cum ſucco oxyacanthæ, vel myrti f. trochiſci; doſis eſt ʒ. i. vel ii. ex aq. hordei, cum lacte ſemin. mel. aut ex ſero diſtill. chalybeato, aut ex aq. plantag. & myrtil. cum aq. gramin. & capill. ven.

Vel ℞. *Sacch. Roſ. antiq. ℥. i.*
Pinearum recen. in aq. roſ. ablutar. ℥. i. ſ.
Pulu. Diamarg. frigid. vel confec. ex tribus ſantal. ʒ. i. ſ.

Pulu.

Pulu. Gran. Summach.
Sanguin. Dracon. } *an.* ℈. *ſ.*
Acaciæ

M. & cum ſucco barbæ hyrci f. elec. dentur illius ʒ. *ii. pro vice, poſtea inſuperbibatur aq. myrtill. & gramin. vel capill. ven. an.* ℥. *iii.*

Extra poteſt adhiberi inſeſſus aq. Brandul. vel ex decoc. ſimpl. aſtring. cum alumine, ex aq. chalyb. aut vino nigro auſtero ſtiptico, fouendo regionem renum hoc medicamine. Externa pro inſeſſu.

℞. *Malicorii,*
Balauſt.
Roſarum, } *an. m. ii.*
Plantag.
Conſol. mai.

M. & coquantur in vino auſtero, deinde contun. & contuſ. cum polenta, & modico aceti f. catapl.

Vel ℞. *Pulpæ Cyton.* ℥. *iii.*
Squam. Ferri præp. ʒ. *iii.*
Hypocyſt.
Acaciæ, } *an.* ʒ. *ii.*
Pul. Roſ.

Ad renum regionem fouendam.

M. & cum ol. myrtill. f. catapl. addendo gr. xv. camph. ac farinæ lentium, cruſtæ panis in aceto macerat. ℥. *i. ſ.*

Ad idem facit catapl. lentium in aceto coctarum, vng. comitiſſæ, cortic. caſtan. ſantal. item ol. myrtill. roſ. omphac. & mellinum; ſiq; attemperantibus ſæpius commemoratis non compeſcitur materiæ acredo, balneum aq. dulc. non dimittendum pro externo; pro interno

℞. *Pinear. recen. præp.* ℥. *iiii.*
Philticorum ℥. *ſ.*
Semin. Portul. ʒ. *i. ſ.*
Papau. albi ʒ. *iii.*
Sacchar. fini ℥. *v.*
M. & fiat pul. cuius detur vnum cochleare ante cibum.

Interna.

Vel ℞. *Decoc. Althææ* ℥. *iiii.*
Semin. Hyoſcyami albi gr. viii.
Croci gr. x.
M. pro vna vice.

Victus ratio poſcit aerem temperatum, fugiendus humidus, frigidus, ceù impensè calidus, vti cruditas, repletio, difficilia coctu, corruptibilia, quæ facilè aceſcunt, quæ craſſum, & crudum ſuccum procreant, vrinam ciunt, ægrè ſecernuntur, ventrem perturbant, acetoſa, acria, ſalſa, aſtringentia, & amara; quare carnes ſint bonæ, oua recentia, piſces petroſi, vt Gabius, & aurata; probantur malua, rumex, lactuca, cucum. cucurb. & portul. in iure Gallinæ coctæ; item pineæ in aqua maceratæ, piſtachia, & amygd. recent. tempore præſertim mundificationis probo ptiſanam, lac ſem. mel. ac ius cicer. rubeor. conſolidationis verò orizam, far, amylum cibis infuſum, & pedes

Viuendi norma.

des Vituli cum decoc. consolidæ in aq. ferrata parato; item Astacos, Cancros fluuiatiles, Locustas, & Cochleas benè præp. sicut lac Ouis cum amylo, & saccharo, ferculum ex amylo, amygdalato aq. rof. & saccharo. Cibus non sit varius, nec condimenta superflua, quantitate sit mediocris. Potus vini albi subastringentis, & oligophori actu frigidus concedatur, potest dilui aq. simpl. chalybeata, vel decoc. liquir. & hordei torref. Ebrietas, & ieiunus potus damnantur. Aluus fluat mollibus clysterib. vel pulpa sebesten cum modico cassiæ tractæ, vel cassia ipsa commansa in prima mensa. Venus, & motus corporis validus, & intempestiuus summoperè infensi; quare leuiter, & ieiunò exerceatur corpus, vel quiescens mollibus tractetur frictionibus. Somnus consuetò longiusculus commendatur; quare conciliandus somniferis aliàs descriptis. Patientes lætam traducant vitam, non tristem, furibundam, excandescentem, & altercatricem, sicq; his omnibus Renum Vlcera sanitati restituentur.

CAPVT QVARTVM.

De Hemorrhagia Renum.

Renum læsio, vnde. Læsionis causæ, & scopi curatiui.

IMmodica per vrinam sanguinis excretio læsam Renum supponit retentionem; aliæ enim vrinæ partes, ceu illius excretioni deseruientes sunt tãquàm exangues, ideò parum sanguinis effundunt: Ad causas ergo læsionis curatio dirigitur; quare vasa renum, & diapedesi, hoc est rarefactione vasorum ex intemperie humida exercentur; vel anastomasi, ceu dilatatione emulgentium, & aliorum canalium vel vltimò diæresi, hoc est erosione, & fractione eorumdem: Diapedesis ex se, densans, ob intemperiem verò, siccans requirit: Anastomasis astringens: Dieresis, ac fractio, vniens, & agglutinans maximè, atq; sarcoticum ob deperditam substantiam.

Causarum mediatarum scopi.

Cæterùm rationem habentes causarum mediatarum operæpretium est materiam excrementitiam humidam actu, & potentia euacuare, insignem calorem rarefacientem refrigerantibus cohibere, sanguinemq; tenuem, ceu biliosum, ceu serosum, & aquosum euacuare, & causas generantes amputare, vt refrigerando iecur, ac renes, si caliditate exerceantur, at si imbecilles improbè conficiant proprium alimentum calefaciendi; copiosus quoq; acris, ac calidus, nimis dilatans, sanguis minuendus, attemperandus, refrigerandus, sicuti humores acres, & erodentes; lapilli autem terrendi, si qui sint, ac illorum prohibenda generatio; tandem copiosus sanguis, illiq; coniunctus replens spiritus, & flatus, frangentes vasa, minuentia sanguinem, & dissipantia flatus, ac spiritus exposcunt. Verùm enim verò, quoniam sanguis exiens motu peccat, ideo oritur scopus retrahendi per deriuantia, reuellentia, & intercipientia, à quibus omnes fouendus renum innatus calor, proportio seruanda, & remouenda impedimenta, sanguinis nimirum eiusdem grumefactio, illa calidioribus, & proportionatis obtinetur, hæc discutientibus.

Quando vena tundẽda.

Curatio Chirurgia sic perficienda, primò secanda est vena, nisi imbecillitas renum, dilatatio emulgentium, serositas, & aquositas sanguinis, & apertio periodica vasorum ex multitudine sang. sed cum languore virium hæmorrhargiam excitantes eam prohibeant, aliàs .n. reuulsionis gratia minimè omittenda, nec statim à principio ad illã deueniendũ, sed oportet prius obseruare, an sit cohibendus fluxus, an non, quia vbi vires eneruantur compescendus. Vena tundenda est basilica, & sanguis per vices ad maiorẽ reuulsionem detrahendus: Cucurbitulę ad idem cum scarificatione partibus superioribus admouentur, & hirudines naribus ad reuulsionem, venis ani ad deriuationem. Cæterùm, vbi excretio est periodica, præstantissima sunt cauteria in brachijs excitata, quæ etiam conducunt in prouentu humorum acrium: Frictiones, deligationes, & vento-

tosationes partium superiorum quolibet tempore, in qualibet causa, & frequenter administrandæ. Medicamenta diriguntur ad impedimenta, causas læsæ retentionis, motum sanguinis, & virtutem, cum impedimento sint grumi sanguinis; ad discutiendum. Impedimẽtorum medicamenta.

℞. *Coaguli Leporini ʒ. ii.*
Poscæ lib. ʃ.
M.

Posca etiam simplex ad id conducit, syr. acet. simpl. & oximel simpl. Causæ remotæ istorum affectuum est pituita salsa, vel humores acres; sanguinei, biliosi, & serosi; de pituita remedijs, in sequentibus agam; moneo tamen paulò calidiora esse eligenda; de humoribus acribus, sanguineis, feruidioribus tamen, & biliosis, pariter infra. Serosus sanguis est educendus, iecurq; ac renes alteranda, cum aq. Brandul. Aquarianis, bibitis cum syr. liquiritiæ, vel decoc. guaiaci, & sassafras, aut vino ijsdem medicato, vel medicamento ex pineis cum puluere sassafras. Insessus ex ijsdem aquis probatur, vel ex aq. chalybeata, in qua sulphur, alumen, & simplicia calida sint decoc. idem præstant inunctiones ex moderatè calefacientibus, & astringentibus calidis: Si verò intemperies calida renum amouenda, vade ad dolorem renum, & ad dilatationis emulgentium remotionem paulò post curandam. Affectuum causæ remotæ, quæ.

Iam materiæ acris, biliosæ scilicet, atrabilaris, & salsæ habenda ratio communibus; leniens ergo erit

℞. *Syr. Rof. sol.* } *an. ℥. ii. ʃ.*
Mannæ elec.
M. & cum aq. plantag. f. p.

Leniens in materia acri, & biliosa.

Vel ℞. *Pulpæ Tamarindorum ℥. ʃ.*
Pulpæ Cassiæ ʒ. vi.
M. & f. b.

Præparans verò

℞. *Decoc. Plantag.*
Portul.
Viol.
Endiu.
Acetosæ ℥. iiii.
Syr. de Plantag. } *an. ʒ. vi.*
de Endiu.

Præparans eandem materiam.

M. loco syr. de plantag. potest summi syr. de portul. de rosis siccis, de myrto, decoctumq; paretur in aq. chalybeata, vel iure extremitatum Vituli.

Purgans

℞. *Pulpæ Tamarindorum,* } *an. ʒ. v.*
Diacath.
Pulu. Rhabarb. ʒ. i.
M. & f. b.

Purgans ad idem.

Vel ℞. *Diaprun. lenit. ℥. i. ʃ.*
Et fac b.

Vel ℞.

Vel ℞. *Myrob. Citrin. ℥. ſ.*
Semin. Plantag.
Portul. } *an. ʒ. ii.*
Acetoſ.
Flor. & fruc. cord. p. i.
M. & bull. in aq. chalybeata, colati

℞. *q. ſ.*
Syr. Roſ ſol. ℥. iiii. vel Diacath. ʒ. vi.
Rhabarb. el. ſ. pul. ʒ. i. ſ.
M. pro potu.

Leniens in exuſta materia.

In materia exuſta, leniens erit

℞. *Pulpæ Caſſiæ,*
Elec. Lenit. } *an. ʒ. vi.*
M. & f. b.

Præparatur materia ſic

Præparans.

℞. *Decoc. Fumariæ*
Lupul.
Borrag.
Violarum
Hordei ℥. v.
Syr. de Fumar.
de Borrag. } *an. ʒ. vi.*
de Acetoſa
M.

Purgans

Purgans.

℞. *Decoc. Myrob. Indorum*
Rerum Cord. lib. ſ.
Diaſenæ ℥. ſ.
Syrup. de Polyp. ſol. ℥. iii.
M. & f. p.

In materia ſalſa, leniatur ſic aluus

Leniens in materia ſalſa.

℞. *Pulpæ Caſſiæ,*
Diacath. } *an. ʒ. vi.*
M. & f. b.

Vel ℞. *Mel. Roſ. aut Viol. ſol.*
Mannæ elec. } *an. ℥. iii.*
M. & cum decoc. cord. f. p.

Præparans eſt hoc

℞. *Decoc. Endiuiæ*
Cichorei
Violar.

Beton.

Beton.
Borrag. ℥. *iiii.* — Præparans.
Syr. de Cichor.
de Beton. } *an.* ʒ. *vi.*
de Borrag.
M.

Purgans tale fabricetur

℞. *Decoc. Myrob. Chebul.*
Rerum Cord. ℥. *v.* — Purgans.
Agar. Trochisc. } *an.* ʒ. *i. ß.*
Rhab. el. sub. pul.
M. & infund. per xii. horas, deinde s. s. express. adde
Mel. Rof. sol. } *an.* ℥. *i. ß.*
Mannæ el.

Medicamenta, cùm præseruatiua, tùm curatiua lapillorum facientium hæmorrhagiam suis legenda locis, & hûc referenda. Vbi flatus, vel spiritus vaporosus sanguini permiscentur, prius euacuanda illorum minera ijs, quæ pituitam præparant, & purgant, postea dissipandi, vt docuimus. Medicamenta causæ proximæ, ad intemperiem humidam, malam conformationem, & solutionem continui referuntur; & quoniam intemperies hæc siccantibus tollitur, quæ etiam crassefaciunt, & astringunt vias amplas, ac peruias, & per consequens malæ conformationi, & solutioni vnitatis consulunt; quinimò ratione astrictionis, etiam motum sanguinis compescunt, & dissipationem caloris innati cohibent, sicuti crassefactione tenuitatem, & acredinem sanguinis corrigunt, si iunctam habeant frigefactionem, licet in intemperie humida, cui frigiditas adnectitur calefacere debeant. Vltimò, quæ erosionis rationem habent sarcotica, & renutrientia esse debent, à quibus enumeratio istorum auspicanda. Ego igitur omnibus, in hoc genere, præfero lac Asininum, vel Caprinum chalybeatum, aut etiam Ouinum cum puluere mastichis, thuris, sarcocollæ, & sacchari assumptum, qui pulueres etiam ex sero lactis chalybeato præbentur; quæ calefaciunt superioribus innotescunt. Proponamus ergo crassefacientia, & astringentia frigida, & primò interna, ac liquida; primum est succus plantag. sanguinariæ, equiseti, bursæ pastoris, polygoni, granati integri, & millefolij, qui ad ℥. ij. cum modico sacch. propinantur; secundum est decoc. mihi familiare equiseti, vel radic. symphiti maior. cum alijs simpl. descriptis, magisq; proderit, si paretur in aq. thermalib. alumin. & Brandulens. Lucens. Porrectan. veteribus, ac B. Virg. Patauij, in quibus etiam lamina chalybis extinguere conducit; tertium est serum lactis chalybeatum; quartum sunt syr. myrti, de rof. siccis, de plantag. portul. diluti memorato decoc. quintum aq. stillatæ à dictis; sextum aq. therm. propositæ ex se potæ; septimum lac, cùm Ouinum, tùm Caprinum, cum pulu. boli Armenæ, aut equiseti, aut millefolij; octauum sunt pulu. ex terra samia, lemnia, spodio, lapide hæmatite, corallis, cornu Cerui vsto, acacia, hypocystide, & similibus, succis, aut aq. thermal. prædictis infusi; nonum

Causæ proximæ medicamina.

Erosionis item.

Crassefacientia, & astringentia frigida, interna, quæ.

℞. *Lapidis Hæmatitidis torrefacti* ʒ. *i.*
Sub. pulu. & cum succi Plantag. ℥. *ii. exhibeatur.*

Decimo

℞. *Pulu. ossium Dactyl.* ʒ. *i.*
Serici vsti ʒ *ß.*
M. & dentur, aut cum vino nigro austero, aut sero chalyb. aut aq. Brandul.

Qui-

Stupefaciẽtia interna, liquida, & ſolida.

Quibus haud conferentibus ad ſtupefacientia conuertendum; quare

℞. *Syr. de Papau. ℥. ii.*
Aq. Portul. lib. ſ.
M.

Vel ℞. *Seri Chalyb. ℥. xv.*
Emulſionis ſemin. Papau. albi ℥. i.
M. pro vna vice.

Interna ſolida plura ſunt; ego tamen probo trochiſ. de ſpodio, de terra ſigillata, de carabe, de corallis ad ʒ. j. pro vice,

Vel ℞. *Diacyton. ſine ſpec.* } *Sacch. Roſ. antiq.* } *an. ℥. i.*
Coralli rubri, } *Lapid. Hæmathitid.* } *an. ʒ. i.*
M. & cum ſyr. de roſ. ſiccis f. el. cuius ℥. ſ. pro vice exhibe.

Stupefacientia his ſufficienda ſunt diaſperm. Gal. & philonium Perſicum, quæ omnia, amotis impedimentis, vſurpanda, vt ſanguinis motum ſiſtant, & morbos, qui cauſant hæmorrhagiam auferant, & quinq; horis ante cibum. Externa regioni renum per horam ſaltem ante cibum applicanda. Inter alia habemus vnguentum comitiſſæ, de cortic. caſtanear. Montagnanæ,

Externa quæ ſint.

Vel ℞. *Trochiſc. de terra ſigillata ʒ. ij.*
Aluminis ʒ. iii.
Succi Sanguinariæ, vel Plantag. ℥. ii.
Ol. Roſ. omphac. poſca loti ℥. iij.
M. & cum cera f. vng.

Linimentum etiam hoc idem præſtat,

Linimentũ.

℞. *Boli Armenæ,* } *Terræ Sigill.* } *an. ʒ. ij.*
Sang. Dracon. } *Malicorii* } *an. ʒ. i.*
Aluminis ʒ. iii.
Pul. Roſ. rub. ℥. ſ.
Succi Acaciæ ʒ. ij.
M. & cum albumine oui, aceto, ac ſucco plantag. f. linimentum, petijs lineis adhibendum.

Fotus.

Fotus pariter ex decoc. in aq. pluuiali chalybeata cum ſimpl. aſtringentibus ſæpius commemoratis compoſito idem præſtat; item & inſeſſus in aq. Villenſi, aut Brandulenſi, vti & ceratum pro crepatis;

Vel ℞. *Semin. Plantag.* } *Portul.* } *an. ʒ. iii.*
Gummi Arabici, } *Tragacan.* } *an. ʒ. i. ſ.*

Hypo-

Hypocyst.
Acaciæ,
Trochis. de Carabe, } *an.* ʒ. *i. s.*
Serici vsti
Pilorum Leporis vstorum,
Terræ Sigill. } *an.* ʒ. *i.*

M. & puluer. omnibus subt. f. cum cera, ol. ros. omphac. & pice q. s. ceratum.

Hoc in casu hepati admouenda epith. vt

℞. *Aq. Plantag.*
Solani,
Acetosæ, } *an.* ℥. *iiij.*
Endiu.
Absinth.
Spec. Cerat. Santal. ʒ. *vi.*
Spodij ʒ. *ij.*
Spicæ gr. x.
Aceti ℥. *iij.*

M. & f. epith. post cuius vsum apponendum vnguentum santal. quæ omnia Æstate frigida, Hyeme calida vsurpanda.

Epithema pro hepate.

Cæterùm cum per vrinas sanguis excernatur, non modò vitio renum, sed vreterum, pudendorum, & vesicæ, & tunc quoq; in dictorum vsu persistendum. Solùm noto in vitio pudendorum, & vesicæ illa eadem posse inijci, & vt motum sanguinis frænent, & vt grumos dissoluant, licet vrina, quæ continuò excernitur id præstare valeat. Iterùm moneo, vt ad sanguinis motum tollendum, non modò succos herbarum, & pulu. adstring. descriptos inijciatis, nec non & aq. thermal. in quibus eadem ferbuerint simplicia, sed in delicatis lac Ouinum chalyb. aut lapideatum, & his non conferentibus sieff album cum opio. Ad grumorum verò dissolutionem acetum mulsum, vel mulsam cum decoc. calamenthi factam, vel oximel simpl. vel compos. dilutum cum decoc. raphani; item coagulum Leporis cum aceto mulso; mumia cum decoc. rubeæ, & tandem theriacam cum decoc. apij vel raphani, quæ etiam per os aliqui exhibent; grumis dissolutis ad sanandam diapedesim, anastomasim, & diæresim, quæ sint opportuna non est hîc repetendum.

Sanguis per pudenda exiens, vnde proueniat.

Ad grumos dissoluẽdos, quæ prosint.

Cogitando de victus ratione, aer ad frigidum inclinet, ideo dormiant ægri super folia plantag. nenupharis, salicum, vitium, & populi albæ, somnusq; sit longus. Venerem, & motus animi, ac corporis penitus interdicant. Cibi sint boni succi astringentibus conditi; quare carnes coquantur in aq. chalyb. cum semin. portul. plantag. & radice consolidæ; eligantur extrema animalium, vt crassum, & viscidum alimentum producentia; item far, oriza, & milium: Acria omnia, aperientia, & diuretica vitanda. Potus sit vini nigri austeri, ac diluti, vel ex granatis acidis, aut medij saporis tractum, siue ex prunellis, sorbisq; confectum; & hæc de Renum Hæmorrhagia.

Victus ratio.

CAPVT QVINTVM.

De Dolore Renum, Nephritico Appellato.

Indicationes doloris, & renum.

DOlor (quâ dolor) anodyna indicat; renes conſeruantia calidum innatum per modeſtè calefacientia, & aſtringentia, & fouentia eorumdem proportionem per renalia. Verùm quia à flatu, & minera producitur; flatus requirit, vt genitus, diſcutientia; vt generatur, minerã euacuantia, & eiuſdẽ mineræ generationem reprimentia, item & calorem natiuum corroborãtia: Minera, vel eſt humoralis, vel lapidea, & ab hac propriè Nephritis gignitur: Humor, licet acris, mordẽs, craſſus, & lentus poſcit euacuantia, & alterantia; vt autem generatur, alterantia viſcera, quæ eum generant per contraria, quæ præſidia ſupra de dolore colico leguntur: Lapis, vt genitus, ex Hipp. 6. Epid. quamprimò per diuretica educendus. Facta illius primò cominutione, & remotis ijs, quę calculi eradicationem, cùm in toto, tùm in renibus prohibent, vti in toto cacochymia, & repletione per purgantia, & præparantia; in renibus verò materiâ craſsâ attenuantibus, & viarum, ac meatuum anguſtiâ emollientibus, ac oblinientibus; ſiq; eadem præſtant copioſi flatus, diſcutiendi; vt verò lapis generandus, adhibenda ſunt præſeruatoria; quare illius materia, ceu pituitoſa per ſe, ceu mixta cum alio ſucco euacuanda, & diuertenda à renibus, ac ne generetur alterantibus viſcera, à qua progignitur curandum, quòd de quolibet ſucco eſt intelligendum; cauſa efficiens lapidis, cum ſit renum calor, docet refrigerandum.

Dol. cauſæ, & ſcopi.

Chirurgicæ triplex ordo, et primò compoſitus.

Materiæ Chirurgicæ ſunt triplicis ordinis, curatoriæ tantùm, præſeruatoriæ tantùm, & mixtæ ex his: Mixtæ ſunt ſectio venæ, cucurbitulæ, & hirudines. Vena ſecatur, cum peccat aliquo modo ſanguis, vt quando lapis gignitur occaſione inflammationis renum, vel quando ſanguis mixtus eſt cum pituita, quia habet rationem adiuuantis, vel quando in toto redundans impedit, ne tutò pituita educatur; vena cubiti eſt ſecanda in corpore pletorico, & imminente inflammatione; vbi autem leuis eſt plenitudo, vena poplitis, vel malleolorum, illa ad reuulſionem, hæc ad deriuationem; imò conducet aliquando vtramq; aperire, mane in poplite, veſperi in malleolis, ſeruata tamen ſemper rectitudine partis læſæ. Parcus ſanguis eſt detrahendus, quia morbus diuturnus, & fatigans vires; quæ, ſi non admittant ſectionem venæ, cucurbitulæ ſcarificatæ partibus infernis affixæ ſubſtituendæ; imò in ſectione venæ, quã paucus educitur ſanguis, poſt illam admouere eas, maximè vtile. Hirudines venis ſedis appoſitæ in Nephritico dolore, ex Hipp. ſententia 6. Aph. 11. probantur. Materiæ Chirurgicæ curatoriæ tantùm ſunt cucurbitulæ ſiccæ, & frictiones, primò lumbis, deinde ilijs, poſtremò pubi ad lapidis eductionem, viarum apertionem, & laxationem adhibitæ, præmiſſa euacuatione, & abſente inflammatione. Noto tamen frictiones humidas aliquando faciendas ſpongijs madefactis in aliquo laxanti, frangenti lapidem, & attrahenti, de quibus infra. Materiæ præſeruantes tantùm à dolore ſunt cauteria in cruribus geſtata, vel in brachio, ſi à diſtillatione foueatur, ſeruata rectitudine, vt ſupra.

Quæ vena ſecanda, & quando.

Chirurgicæ materiæ curatoriæ.

Materiæ eædem præſeruantes.

Pharmaceutica medicam. curatoria, præſeruatoria, & anodyna.

Materiæ Pharmaceuticæ, vel curatoriæ, vel præſeruatoriæ, vel anodynæ: Curatoriæ lapidem cominuunt, educunt, & impedimenta ad hæc remouent, quæ ſi in toto, aut ſaltem extra renes, ſunt cacochymia; ſi ergo in primis vijs, & inteſtinis, ac ventriculo, quia cibo ſemicocto repletus, vomitus ratione ventriculi excitandus; ducenda aluus clyſteribus, ratione inteſtinorum, vt in capite de dolore inteſtinorum, à quibus exordienda curatio. De clyſteribus obſeruo in principio mitiores eſſe debere, ne humores acres agitati in renes decumbant, & minori quantitate inijciendi, ne comprimant renes; quinimo ad ventriculi, & primarum viarum expurgationem, maximè præceſſa crapula, tutò per os datur mel roſ. ſol. elec. lenit. diacathol. diaſebeſten lenit.

hiera,

hiera, & inter alia aqua Tetutij cum mel rof. folut. Caffiam non propono, quia in principio vitanda ea, quæ vias vrinæ petunt: Ratione cacochymiæ fecundarum viarum purgantia mitia, aut fi fortia, in minima dofi offerenda, etiam non præmiffa coctione, cùm quia mitia vfurpanda, tùm quia in remotione impedimentorum ftatim operandum, ne maiora fuccedant incommoda, vti virium defatigatio, ratione doloris, & vrinæ fuppreffio. Fortia in maiori dofi non conueniunt, quia agitato lapide ante laxationem viarum dolor exacerbaretur; hæc autem funt diaphœnicon, & diacarthamum; fi iungantur flatus elec. & pul. elefcoph; fi bilis elec. rof. Mef. pilul. de aloe, de hiera fimpl. cum aliquot gr. diagridij: Hæc folent mifceri lenientibus, aliquando per fe vfui traduntur; mihi autem familiaris eft hic bolus

Quæ vias vrinæ petũt in princip. vitanda.

℞. *Diaphœn.* ʒ *iij.*
Spec. Elefcoph ℈. *ii.*
M. & f. b.

Vel ℞. *Spec. Elefcoph* ℈. *iiii.*
Iuris, aut Vini q. f.
M. pro p.

Progrediente malo, & vijs aliquo modo laxatis, purgantia, quæ, & per vrinæ vias euacuant adhibenda; quare

Purgãtia in morbi progreffu, & vijs vrinæ laxatis.

℞. *Flor. Caff. recent.* ℥. *i.*
Benedictæ ʒ. *ii.*
Pul. Liquir. ℈. *i.*
M. & f. b. caffia aliquando fubftituitur terebenth. clara ℥. *f.*

Clyfteres acres dictis purgantibus referti nunc conueniunt, & ex dictis innotefcunt; his peractis cogitandum de laxantibus, vt viæ calculo facilius cedant, atq; fic minus doleant; hæc autem affumuntur, admouentur, injciuntur; pro affumpto

℞. *Ol. Amygd. dulc. recent.* ℥. *viii.*
Sacch. parum
M. & detur calidum.

Laxantia, aperientiaq; vias calculo.

Vel ℞. *Ol. Amygd. dulc. lib. f.*
Amararum ℥. *ii.*
Sacch. fini fub. pul. ʒ. *ii.*
Gummi Cerasorum, vel fanguin. Hirci præp. ℈. *i.*
M.

Hùc refertur ol. fefaminum, ex althea, & radic. maluæ paratum;

Vel ℞. *Decoc. Pafful.*
Cicer. rub. lib. f.
Conferuæ flor. Malu. ℥. *f.*
Sang. Hirci ℈. *ii.*
M.

Vel ℞. *Lactis Pinear. vel Amygd. dulc.* } *an.* ℥. *iii.*
Semin. Mel. }

Gummi Ceras. vel Pinear. ℈. ij.
M.

Vel ℞. *Cucum. frixi lib. ß.*
Semin. Malu. ℥. v.
Nucleor. Pinear. frixor. lib. ß.
Semin. Apij ℥. viii.
Amygd. amar. mund. ℥. viii.
M. & excipiantur passo, & ad cochlear. exhibeantur.

Vel ℞. *Semin. Lini tritor. ℥. ij.*
Lactis semin. Mel. lib. ß.
M.

Idem faciunt ius pingue medicatum cum malua, & althea, vel amygd. cum decoc. glycyrrh. Laxantia externa sunt primò balneum, ceu insessus in ol. communi, vel hydrelœo;

Laxantia in. terna.

Vel ℞. *Parietaria, Malu. Fœnugr. Semin. Lini, Anethi, Chamam. Radic. Althea, & Lilior. alb. Anis. Fœnic. Apij, Senecij, Caric.* } *an. m. iij.*
M. & bull. in s. q. aq. ad tertias, col. adde
Ol. Commun. vel semin. Lini par. i.
Adipis Gallinæ, Anseris, Anat. Suis, Butyr. recent. Medul. Vituli } *an. lib. ß.*
M. pro balneo.

Decoc. hoc ad fouendum valet Bubulis vesicis admotum, imò ead. simpl. sic cocta ad modum emplastri petijs apponuntur lineis. Omenta in ol. amygd. dulc. & amar. sesamin. aneth. liliaco, ac semin. lini calefacta, & applicita idem præstant; ex ijsdem simpl. conficiuntur sacculi, vti ex ijsdem ol. pinguedinibus, & medullis vnguenta, nec non & emplast. ex parietaria ex ijsdem in sartagine frixa; cataplas. ex dictis simpl. iunguntur farinæ fœnugr. semin. lini, caricæ cum dictis ol. pingued. & medullis, quæ omnia regioni lumborum, renum, & vreterum applicanda, semper versus pubem trahendo, quod & de humidis frictionibus intellige; clysteres ad idem conducentes constant iure pingui intestinorum, butyro, alijsq; adipibus, & ol. dictis: Hæc laxantia per semihoram à lapidem frangentibus sumantur, cauete etiam, ne nimio laxantium

vſu renes fiant imbecilliores, & per conſequens ad dolendum procliuiores. Lapidem frangentibus diuretica immiſcenda, vt lapis fractus facilius educatur, ſicuti ad lapidem frangentia renibus detinenda miſcenda remorantia; frangens igitur lapidem, vel id præſtat qualitate manifeſta caloris, & tenuitatis; vel à proprietate ſubſtantiæ: Prioris generis ſunt pulu. virgæ aureæ, aq. ſaxifragiæ, lac ſem. mel.

Lapidē frāgētia, vel manifeſta qualit. operantur, vel occulta.

Vel ℞. *Semin. Mel.* ℥. *i. ſ.*
Gummi Ceraſor. ℥. *ſ.*
Miliiſolis ʒ. *ii.*
Liquir. Raſæ ʒ. *i. ſ.*
Sacch. candi ad pondus omnium
M. & f. pul. ſubt. cuius doſis ʒ. *ii. ex iure Pulli, vel cicer. rub.*

Medicamēta qualit. manif. agētia, quæ.

Vel ℞. *Pulu. Erithmi Marini, vel extremitat. Polii Montani* ʒ. *i.*
Vini albi q. ſ.
M.

Vel ℞. *Pulu. Ononidis* ʒ. *i.*
Vini ℥. *iii.*
M.

Vel ℞. *Cort. radic. Lauri* ʒ. *i.*
Rhabarb. el. ſ. pul. ʒ. *i.*
M. & detur, vt ſupra.

Vel ℞. *Spec. elec. Iuſtini* ʒ. *i.*
Vini q. ſ.
M.

Vel ℞. *Lythontribonis* ʒ. *i.*
Detur ex vino.

Vel ℞. *Lythontribonis* ʒ. *i.*
Terebinthi Cyprii in aq. Ononidis loti ʒ. *ii.*
M. & f. b.

Vel ℞. *Pulu. Chalcanth. calcinati* ℈. *ſ.*
Vini Maluat. ℥. *v.*
Lac. ſemin. Mel. ℥. *ii.*
M.

Ad idem conducunt elec. lythontribon, & Iuſtinum,

Superiorib. non conferentib. detur hic bolus.

Vel ℞. *Mithrid. opt.* ʒ. *ii.*
Ol. Nucis Muſch. ʒ. *ii.*
Canthar. præp. gr. ii.
M. & cum pulu. glycyrrh. f. b. dandus tantùm, aliis non conferentibus, & vrina ſuppreſſa.

Liquida etiam habemus; quare

℞. De-

Ead. medicamenta liquida, manifesta qualitate operantia.

℞. *Decoc. Saxifragiæ*
Miliifolis
Gramin.
Capill. Ven.
Radic. Ononidis
Althea
Liquirit.
Semin. Mel. ℥. *iiii.*
Syr. de Limon. ℥. *ii.*
M.

Stillatur ad idem aq. virgæ aureæ; maximi vſus eſt infuſio rad. ononid. in vino aromat. vel maluat. facta prius leui ebull. Ad idem facit infuſ. radic. raphani data ad ℥. v.

Vel ℞. *Coag. Lepor.* ʒ. *i.*
Succi Limon. ℥. *i. ſ.*
Aq. Citrach ℥. *v.*
M.

Probatur etiam lac amygd. amar. vel nuclei perſicorum, aut cerasor. liquatum iure decoc. ſemin. rapæ, & vrticæ,

Vel ℞. *Erithmi Marini,* }
Parietar. }
Citrach, } *an. p. aq.*
Capill. Ven. }
Limon. paruorum integrè inciſ. n. xx.
Vini albi opt. lib. v.
M. & macerentur per xxiv. horas, deinde diſtill. & dentur ℥. *ii. cum ſacch.*

Vel ℞. *Succi Parietar. depur.* ℥. *iii.*
Sacch. fini ſub. pul. q. ſ.
M.

Vel ℞. *Ononidis* ℥. *i.*
Liquir. }
Raphani domeſt. } *an.* ℥. *ſ.*
Radic. Althea, }
Beton. }
Saxifrag. }
Capill. Ven. } *an. m. i.*
Parietar. }
Menthæ }
Myrti p. i.
Miliifolis ʒ. *vi.*
Quatuor ſemin. maior. frigid. an. ʒ. *ii.*
Nucleor. Perſicor. }
Gummi Ceraſorum } *an.* ℥. *i.*
M. & contund. contund. incid. incid. deinde f. infuſ. per xxiv. horas in boccalibus ii. ſ. aq. Porrec. veteris, poſt diſtill. in balneo mariæ; doſis ab ℥. *iiii. ad lib. i. ſ.*

Con-

Conducit quoq; ol. amygd. amar. ad ℥. viij.

Vel ℞. *Succi Rad. Raphani ℥. i. ſ.*
Aq. flor. Geniſtæ ℥. iiii.
M.

Vel ℞. *Succi Limon. immat. ℥. ii.*
Vini Maluat. ℥. iii.
M.

Vel ℞. *Nucleor. Perſic. lib. ſ.*
Radic. Ononid. lib. i.
Radic. Raphani ℥. iiii.
M. & aſpergantur ſucco limon. deinde diſtill. doſis ℥. ii. in iure Pulli, vel cicer. rub.

Vel ℞. *Aq. Villenſis, Succi Parietar.* } *an. lib. ii.*
Nucleor. Perſic. Gummi Ceraſorum } *an ℥ i. ſ.*
Flor. Sambuci, Parietar. } *an. m. ii.*
Radic. Onon. ℥. ii.
M. & macer. per xxiv. horas, deinde diſtill. doſis ℥. v. cui poteſt addi oximel compoſ. vel ſcyllin.

Vel ℞. *Balſami ℈. ſ.*
Succi Limon. ℥. i.
Aq. Geniſtæ ℥. iii.
M.

Vel ℞. *Ol. Chalcanthi ℈. i. vel ʒ. i.*
Vini Maluat. ℥. i. ſ.
M.

His non conferentibus, & vrina ſuppreſſa, In vrinæ ſuppreſſione.

℞. *Aq. Vitæ lib. i.*
Cantharid. præp. ʒ. ii.
Semin. Raphani ʒ. iii.
Carui, Cyperi, Cortic. Radic. Lauri } *an. ʒ. i.*
M. & infund. per xxiv. horas, deinde col.

℞. *℥. ii.*
Lac. ſem. Mel. ℥. v.
M.

Secundi generis à proprietate fragentia lapidem ſunt pulu. maxillæ piſcis Lucij, lapid. Iudaici, vel in capite Cancrorum inuenti, & torrefacti, oſſium meſpillorum, cupularum iuglandium, vitri combuſti, Leporis decollati vſti in furno, putaminum A proprietate operantia.

ouo-

ouorum, à quibus Pullus fuerit excluſus, Scorpionum vſtorum, Millepedum, Cicadarum, auis *Trogolitidis* vocati pariter aſſati, & ſanguinis Hirci, vel Galli præpar. qui à ʒ.ſ. ad ʒ.j. ex aq. ſaxifragiæ vſurpantur: Lapilli quoq; in ventriculo Bouis menſe Maij inuenti eodem modo, & menſura exhibiti in puluere ex vino probantur, ſiue illi qui in veſica fellis Tauri reperiuntur in vino immerſi, donec diſſoluantur, & vinum croceum euaſerit, quod tunc ad frangendum lapidem ebibitur; vltra hæc habemus pulu. Cimicum, & decoc. ligni viſci quercini; quæ vtrâq; qualitate operantur, occulta ſcilicet, & manifeſta, ſunt trochiſ. ex Cicadis, & alchachengi, confectio ex cineribus Scorpionum, ol. cytoneor. vel ex ſuccino ad ℥. vj. Mihi familiare eſt extractum Millepedum factum cum aq. ardenti ad ℥. ij.

Claudino familiaria.

Vel ℞. *Lacrymæ Terebinthi* ʒ. *ii.*
Ol. Chalcanth. ℈. *i.*
Sang. Hirci præp. ʒ. *i.*
M. & cum ſyr. Limon. f. b. à quo potio diuretica inſuperbibenda.

Vel ℞. *Sang. Hirci præp.*
Lapid. Spongiæ,
Cicadar. } *an.* ʒ. *i.ſ.*
Bdellii,
Amoniaci } *an.* ʒ. *i.*
Semin. Dauci,
Apii,
Geniſtæ,
Ononidis } *an.* ʒ. *ſ.*
Iunci odorati,
Caſſiæ Ligneæ } *an.* ℈. *ii.*
M. & f. pulu. cuius doſis ʒ. *ii. ex aqua ononidis exhibita.*

℞. *Pil. Lepor.*
Liquir. } *an.* ℈. *i.*
Spec. el. Iuſtini ℈. *ii.*
M. & cum ſacch. diſſol. in aq. ſaxifragiæ f. rotul. ʒ. *ii. pro qualib.*

Vel ℞. *Quat. ſemin. mai. frigid.*
Pul. Liquir.
Radic. Saxifragiæ } *an.* ʒ. *iii.*
Lapidis Iudaici ℥. *ſ.*
Cortic. Auellan. ſylueſt. ℥. *i.*
Milliſolis,
Trochiſc. de Alchachengi } *an.* ʒ. *ii.*
M. & ſacchar. diſſol. in aq. alchachengi f. elec.

Obſeruatio circa lapidē frangentia.

Hûc referas omnia vrinæ ſuppreſſionis rationem habentia. Noto, quæ lapidem frangunt, & diuretica ſunt non indigere vehiculo, ſecus ne præſcribas aliquod abſq; vehiculo, vt ducat medicamentum ad locum lapidis, & fractum educat; hoc autē ſit diureticum, cùm calidum, tùm frigidum. Quæ morantur medicamentum in loco affecto dictis miſcenda ſunt, vt roſæ, ſacch. roſat. myrtus, gummi ceraſor. & tragacanthum, ſed in minima doſi. Circa vſum iſtorum obſeruo potiones, illaſq; magnas laudabiliores eſſe; & ſi fragmenta comminuti lapidis ſunt magna, nec dictis extrahantur potionem diureticam copioſam, cùm ex ſimpl. paratum, tùm ex thermis diureticis

con-

confectam commendari. Hæc omnia supponunt totius euacuationem, & viarum laxationem, & emollitionem; his autem omnibus purgantia sufficienda, vt cassia, benedicta, & terebenthina, frangunt enim, & educunt, saltem irritando, si non propria euacuatione. Subsequuntur externa, vt Purgãtia ad lapid. frãgẽ. & educẽdũ.

℞. *Terebenth. claræ,*
Butyr. recen.
Ol. Scorpion. } *an.* ℥. *i.*
Croci ℈. *i.*
M. & cera f. vng. Externa pro eodem vsu.

Vel ℞. *Ol. Chamæm.*
Amygd. amar. } *an. lib. i.*
Flor. Genistæ m. i.
Nucleorum Persicorum,
Cerasf. } *an.* ℥. *i.*
Scorpion. n. xxx.
M. & sepelliantur in fimo Columbino per mensem, deinde f. col. cum f. express. adde
Sang. Hirci ℥. *i*
M. & cum cera f. vng.

Vel ℞. *Ol. Scorpionum lib. s.*
Sang. Vulpis q. s.
M. & cera f. vng.

Vel ℞. *Ol. Philosoph.*
Oliu. antiq. } *an.* ℥. *iiij.*
Terebenth. ℥. *ij.*
Ceræ Citrinæ,
Picis Græcæ } *an.* ℥. *ij. s.*
Vini Maluat. lib. i. s.
Flor. Genist.
Anthos } *an. m. ij.*
M. & bull. in dupl. vase ad consump. vini, deinde f. col. cum f. express. f. vng. s. ar.

Fotus paratur ex tribus partibus parietar. & duabus aq. vitæ; item valet succus à cæpa alba expressus, vel parietar. in ol. chamæm. cocta, vel decoc. ex frangentibus lapidem, vti ex saxifragia, lythospermaton, silere montano, genista, virga aurea, radice raphani, polio montano, cardamomo, cortic. lauri, petrosel. fœniculo, apio, brusco, & asparago, quod decoc. & spongiâ, & linteis applicatur. Cataplas. ex parietar. rapa, sapone, & cæpa in ol. Scorpion. coctis conficitur; cæpæ per medium secundum latitudinem discissæ, & ol. Scorpij, & amyg. amar. frixæ, atq; applicitæ efficaciter operantur, ex quibus ol. etiam embroca paratur, sicuti & insessus ex prædictis simpl. quibus omnibus laxantia iniungenda. Clysteres lapidem frangentes erunt. Fotus ad eũdem vsũ. Cæpæ efficacia in aff. vrinæ.

℞. *Parietariæ m. ij.*
Rerum Carmin. an. p. i.
Rad. Altheæ m. i.
Bull. in aq. Tetut. colati

Clysteres lapidem frangentes.

℞. q. ſ.
Terebenth. claræ ℥. i.
El. Iuſtini ʒ ij.
Benedict. laxat. ʒ. vi.
Ol. Scorp. ℥. iii.
Mel. crud. ℥. ij.
M. & cum oui luteo f. clyſ.

Vel ℞. *Succi Pariet.* / *Vini albi potentis* } *an. ℥. iiij.*
Caſſiæ pro clyſter. ℥. i.
Sacch. rub. ℥. i. ſ.
Ol. Amygd. amar. ℥. iiij.
Elec. Lythontrib. ʒ. ij.
Terebenth. ℥. ſ.
M. pro clyſt.

Noto butyrum, ol. ſemin. lini, vel quid ſimile ad laxandum illis imponendum; aduertite enim, non niſi præmiſſis laxantibus, & purgantibus aliquod horum ad vſum perducendum. A proprietate operantia dictis ſufficiuntur, vt lapis Indicus, ab Hiſpanis *Igiada* vocatus carpo ſiniſtro alligatus.

A proprietate agentia.

Sed iam dicamus de præſeruatorijs, quæ ſunt lenientia, præparan. purgantia, maximè pituitam, licet, & melanchol. ac bilem; hæc, vt nota mittuntur, ſolùm addo vomitum à cibo præſeruare ab hoc dolore, & renum calculo, ſicuti & diuretica poſt remotionem impedimentorum oblata, quibus lapidearia miſcentur: In hunc vſum ipſe exhibeo hoc

Præſeruantia, quæ.

℞. *El. Iuſtini ʒ. i.*
Conſer. Viol. ℥. ſ.
M. pro duabus vicibus.

Eòdem faciunt pulu. agentes à qualitate manifeſta cum ſacch. candi pul. præpar. nec non euacuantia inſenſibiliter, vt decoc. Chinæ, ſalſæ, guaiaci, caſtigatum cum cichoreaceis, ac aliquibus diureticis, & frangentibus lapidem citra inſignem calorem; vt autem præſeruatio compleatur agendum alterantibus viſcera gignentia humorem, ex quibus lapis, Pro ventriculo potandæ aquæ thermarum calidarum, & extra foueatur calefacientibus alibi præſcriptis. Pro iecore propinatur ſerum depuratum cum ſucco cichor. vel diſtillatum cum ſyr. de limon. vel thermæ frigidæ, vel lac Aſinæ; extra balneum, aq. dulc. perfuſio illius cum ſucco cichor. hepaticæ, modico aceti, & ſpec. cerati, ſantal. vel ceratum ſantal. aut vng. roſ. Meſ. Pro renibus eadem faciunt; extra autem

Pro ventriculo, iecore, & renib.

℞. *Aq. quatuor ſem. mai. frigid.* / *Endiuiæ,* / *Violar.* } *an. lib. ſ.*
Spec. Cerati ſantal. ʒ. ij.
Aceti ℥. iii.
M. & f. epithema, à quo inungendi renes ol. roſ. compl. vel vng. infrig. Gal.

Quod præſeruat, & curat, vti à proprietate, eadem præſtat lapis in capite Buffonis inuentus. Anodyna præſeruantia ex ſupradictis patent, & cum laxantibus confunduntur; ſi verò ita vrgeat dolor, vt immineat ſyncope, ſtupefacientia ſunt vſurpanda; quare

Anodyna præſeruátia.

℞. Phi-

℞. *Philon. Romani,* } *an.* ℈. *ii.*
El. Iustini

M. detur hora somni, superbibendo ius cicer. rub. & althea, loco el. Iustini substituitur sanguis Hirci;

Stupefaciẽtia in dol. vrgentia.

Vel ℞. *Cinnam.* } *an.* ʒ. *ii.*
Cassiæ,
Opii
Myrrhæ, } *an.* ʒ. *i.*
Piper. albi longi,
Galbani
M. & ad magnitudinem fabæ cum melle excepta offerantur.

Vel ℞. *Semin. Hyoscyami,* } *an.* ℥. ſ.
Apii,
Anisi,
Styracis
Croci, } *an.* ʒ. *iii.*
Opii
Castor. ʒ. *ii.*
M. & f. catapot. in eadem dosi cum cyathis duobus aq. exhibenda.

Proportio renum seruatur nucleis pineis, renibus Suis assatis ad ʒ. j. cum syr. de capill. ven. & vtraq; antidoto magna.

Renum proportionem seruantia.

Ad victus rationem, in præseruatione aer sit temperatus, æger non maneat ad ignem, nec sub sole secundum dorsum; nimium otium, & nimius vitandus labor, maximè sub sole, ad ignem, & incuruato dorso, nec statim à cibo, licet in curatione, & actu doloris concedatur; indumenta calefacientia, & ligamina dorsi arcta improbantur. Somnus sit paulò longior consueto, non supinus, nec supra culcitras plumeas. Animi tristia, & furibunda accidentia noxia. Cibi pariter dulces, acres, saliti, vnctuosi, crassi, & viscidi noxij, vti panis haud benè fermentatus. Cibi ex farina subacti, legumina, fungij, carnes Bubulæ, Suillæ, Caprinæ, Auium palustrium, & aquatilium, Lepus, carnes, & pisces saliti, in cænosis aquis degentes, Ostreacea, oua frixa indurata, fructus stiptici, olera acria, diuretica, & lacticinia; quare conuenit panis benè fermentatus, ptisana, oua tremula, carnes Pulli, Vituli, Columbi, Hœdi, Veruecis, Phasiani, Perdicis, auium montanarum, pisces petrosi, squamosi, vuæ passæ, amygd. auellanæ, cerasa, vua pensilis, persica, armeniaca matura, cucurbita, melones, poma, pyra, borrago, cichor. lupuli, asparagi, petroselinum, & cappa rides. Vitetur crapula, ebrietas, satietas, ex Gal. 6. Epid. quare famelici à mensa discedant; cibus benè atteratur, primum ferculum sit aq. tepidæ, aut iusculum Pulli tenue vt mundentur renes. Potus aq. turbidæ, vini crassi, nigri, ac dulcis inconueniens; quare vinum sit album tenue, oligophorum, non vetustum, in medio mensæ sit refrigeratum, aut haustus aquæ interponatur, cum fructu medicatur violis, & rosis ad præseruationem; ad curationem alcacheng. vel aliquo ex dictis simpl. Quantum præstet aluus lubrica docet experientia; quare id consequendum pane ex tota farina, passulis, & prunis præp. pilul. de aloe, lota, & clysteribus emol. ex solo iure, facch. rub. & ouo; coitus immoderatus, & à cibo noxius; & hæc de dolore Renum, ceu Nephritico satis.

Victus ratio.

Cibaria fugienda.

Eadem proba.

Potus.

CAPVT SEXTVM.

De Suppreſsione, Difficili, & Imminuta excretione Vrinæ abſq; dolore.

Vrinæ ſuppreſſio vnde fiat, & quid indicet.

SVpprimitur, & diminutè excernitur Vrina ex læſione maiori, aut minori facultatis expultricis veſicæ, quæ læſio, aut ab errore externo, aut à cauſa morbifica, aut à morbo pendet: Morbus, vel eſt intemperies frigida, & humida, quæ poſcit alterans contrarium; vel eſt morbus in via ex anguſtia colli veſicæ, hæc autem fit à compreſſione ob tumorem, cùm calidum, tùm frigidum vteri, inteſtinorum, præcipuè recti, & hæmorrhoidarum; hi autem tumores diſcutiendi, & finiendi, cohibita fluxione per retrahentia; fit & à conſtipatione, vel ob tumorem colli veſicæ ex materia ibidem infarcta, ſiue calida, ſiue frigida, & pariter diſcutiendum, ac retrahendum; vel fit à lapide conſtipante collum veſicæ, qui, vel genitus in renibus demandatur illùc, vel in ipſamet veſica prodictus dicta præſtat, hic autem conterendus, educendus, vel ſaltem à meatu vrinario remouendus, impediendaq; eius auctio; vel fit à tuberculo, ceu tumore paruo hærente parietibus colli veſicæ, quod ſi fuerit carnoſum (vt contingit poſt vlcus, cùm occaſione gonorrheæ, tùm cuiuslibet aliæ cauſæ ſanatum) & tunc indicatur detergens, ſiccans, eximens, ceu erodens carnem ſuperfluam, deinde cicatrizans; ſi verò fuerit calloſum ex materia craſſa, & lenta, ſenſim collecta, & indurata, tunc detergendum, diſcutiendum, attenuandum, & emolliendum; at ſi tuberculum ſit phlegmonoſum, pars facta reſoluenda, ſuppuranda, fiens verò retrahenda, vt ſæpè diximus; tandem ſi conſtipatio à verruca oriatur, emolliendum, attenuandum, detergendum; at ſi anguſtia veniat à ſubſidentia genita ex ſiccitate meatus vrinarij, vt in febribus ardentibus, tunc ſcopus erit partem illam humectare; at ſi venerit à conuulſione muſculi ceruicis, oportet, ratione conuulſionis ex inanitione, humectare; ratione conuulſionis ex repletione, euacuare; fit etiam anguſtia ab obſtructione meatus proueniente à materia craſſa, & lenta, quæ, ſiue ſit pituita, ſiue pus, eradicanda; ſi verò ſanguinis grumus, diſſoluendus, & educendus; tandem in anguſtia ex coaleſcentia poſt vlcus ſanatum, ſuperuentam cicatricem auferre docemur, præmiſſa emollitione, & deterſione.

Morbus in aucta magnitudine.

His accedit morbus in magnitudine aucta ob inflammationem totius corporis veſicæ, vt ad expellendam vrinam contrahi nequeat, & hoc in caſu inflammatio ſcopis corrigenda iiſdem, quibus in quacumq; inflammatione ſanatur. Error externus, quo vrina ſupprimitur, vel eſt internus, vel externus; internus, vel pertinet ad vitium renum, vel lotij. Ad vitium renum, quando non fit ſeparatio ſeri à ſanguine, quod *Iſchuriam* impropriè dicunt, idq; contingit ex læſione attractionis, & expulſionis in renibus: Cauſa ergo læſæ attractionis, cum proueniat ab intemperie aliqua inſigni, præcipuè frigida, poſtulat calefacientia renes; dum verò gignitur ex obſtructione, tùm emulgentium, tùm ramorum earum per renes diſeminatorum propter pituitam craſſam, & lentam, nec non propter pus à iecore, aut thorace demandatum, vtraq; materia detergenda, attenuanda, euacuanda. Vitium lotij, ceù obiecti duplex eſt, viſciditas ſeri, aut conuerſio illius in alteram partem, vti in cauitatem abdominis in hydropicis, & tunc viſciditas deterſione extinguenda, & reuocanda materia lotij diureticis ad loca conſueta; accedit impedimentum ex anguſtia renum, & vreterum, cuius anguſtiæ ex ſupradictis ſcopi percipiuntur, non modò in renibus, ſed & in ipſis vreteribus, ſiue exiſtat inflammatio, ſiue calculus, ſiue ſanguinis grumus, ſiue pus, aut pituita craſſiuſcula; quòd ſi vitium ad lotium ſpectet, illæſis tamen renibus, & veſica, tunc illud in copiam præter naturam lotij refundendum; hæc autem coaceruatur, dum quis, vel ne-

Vitiū renū.

Vitiū obiecti duplex.

negotiorum magnitudine, vel verecundia non mingit, siue mingere cessat, ceu abstinet, quæ, vt externa, remouenda; coaceruatur etiam, quia non vrgemur à facultate sensitiua ad deponendam vrinam, quia læsa non transmittitur ad musculos abdominis comprimentibus vesicam; vel ad vesicam, vt in delirio, phrænitide, læthargo, & apoplexia, qua in re, quid agendum suis manifestum est locis; vel si transmittitur non recipitur, vt in paralysi musculorum abdominis, angustia neruorum vesicæ, & colli, & tunc oportet materiam angustantem, & facientem paralysim consuetis ducere modis; cæterùm quia aliquando angustia procedit à luxatis vertebris, ideo illas restituere in propriam sedem demonstratur.

Error externus extrinsecus, est nimis copiosus potus, vinum opio medicatum vesicam refrigerans, & similia, quæ, vt externa semper remouenda, quæ omnia post vniuersalem purgationem præstanda. Causæ morbificæ lædentes, quales sint, & quid indicent, cum apertum, ab illarum meditatione calamum temperare placet; pro coronide tamen decerno semper vrinæ excretionem curandam esse; sicuti vesicæ proportionem appropriatis, & calorem innatum calorificis seruandum. Error exter- nus intrin- secus.

Materiæ Chirurgicæ ad sanguinem, & ad materias à sanguine diriguntur: Sanguis ergo extra vesicam contentus sectione venæ minuendus, quia in toto peccat, & vena cubiti, aut dextri, aut sinistri tundenda, iuxta offensæ partis rectitudinem, secus vena cubiti dextri, & hoc peragendum in absentia symptomatis; vbi autem sanguis in vesica exuberet, ob inflammationem præsentem, secanda vena, sed in poplite, vel malleolo posito secundum rectitudinem doloris maioris, licet in insigni plenitudine prius secanda in cubito, deinde in talo; sique vires vnica vice vtramq; haud perferant, in vtroq; talo; quinimo, si nullo modo eam sustineant, poplitibus cucurbitulæ scarificatæ apponuntur, aut hirudines, quæ cum maximo fructu, toto euacuato, hæmorrhoidibus applicantur, maloq; in declinatione constituto, ac toto euacuato, cucurbitula scarificata ad pubem summoperè commendatur, quæ ischuria præsente, & vrgente occasione inflammationis administranda. Frictiones, & ligaturæ extremorum huic affectui præstò sunt. Chirurgicæ materiæ. Sãguis quãdo, & vbi mittendus.

Cæterùm vbi sanguis in vesicæ collo colligitur in grumos, alijs non conferentibus, ex Actuario secanda ceruix vesicæ inter anum, & testes, quemadmodum ad extractionem lapidis vesicæ Chirurgici id præstant. Materiæ Chirurgicæ rationem habentes materierum diuersarum à sanguine, vti puris, pituitæ crassæ, & lentæ, ac calculi meatuum colli ceruicis obstruentiũ probatur catheter, ceù syringa in meatũ vrinarium immissa, quam in suppressione qualibet vrinæ, etiam à grumo sanguinis adhibere lubet, excepta inflammatione vesicæ, ac renum affectu: Amplius in suppressione à calculo obstruente, patiens resupinus decumbens cruribus apprehendendus, ac concutiendus, donec lapis à meatu dimoueatur. Chirurgica euacuantia materias à sang. diuersas.

Ad præseruationem à suppressione vrinæ ex calculo, & ab ardore, qui ad eum sequitur, probatur sectio colli vesicæ, ita vt totus musculus abscindatur, præmissa totius prouidentia, & supposito virium robore, quoniam operatio hæc ardua, & difficilis, nec periculo vacans, maximè ab imperitis, ac pinguis Mineruæ hominibus administrata. Tuberculum carnosum fistulâ ænea, vel ferculâ plumbea, vel candelâ immissa cum aliquo medicamine, quod carnem frangat, & absumat, tractandum; agendum autem infra dicendis, vbi fluxus superuenerit sanguinis; suppressâ vrina ex sensu torpescente, lotio copioso, & intemperie frigida probatur compressio manibus exercitata, posito ægro in situ, vt partes pubis deorsum spectent. Præseruãtia ab vrinæ suppresfione.

Medicamenta sunt communia, & propria: Communia, vt nota alibi nunc mittuntur. Obseruo tamen, suppressâ vrina vitio renum, adhibenda esse per vices medicamina euacuantia serosam materiam iam collectam, suppressionem, aliaq; peiora mala inducentem, quòd paruo negotio assequimur, dum serum non in cauitate abdominis, sed in venis continetur, quòd leuibus hydragogis licet obtinere, qualis est puluis, ac Medicamẽta communia.

decoc.

decoc. brassicæ Marinæ, succus ireos, mediana sambuci, comæ ebuli, puluis mechiochan. & alia huius generis supra in capite de hydrope recensita, quarto quoq; die, vrgēte necessitate ijs vtimur, sic enim intermedijs quoq; diebus causam immediatam suppressionis vrinæ expugnabimus. Diuretica vehementia, & cantharides, & similia negligenda communibus vsurpatis.

Medicamēta propria, vel symptoma, vel causam respiciunt. Diuretica interna.

De proprijs sermocinandum, hæc, symptoma, & illius causam respiciunt; quæ symptoma, sunt interna, & externa: Interna, vt

℞. *Iuris Cicer. rub. lib. ſ.*
Succi Raphani ℥. ii.
M. pro vna vice.

Vel ℞. *Iuris Cicer. rub. ℥. iiii.*
Pulu. semin. Lapularum maiorum ʒ. ii.
M.

Vel ℞. *Eiusdem Iuris ℥. v.*
Pulu. semi Alcachen. seu vesicaria, vel succi gran. eiusd. sic. ʒ. i.
M.

Idem præstat vinum medicatum quocumq; modo cum alchachengi, & omnia ex ononide confecta; item el. Iustin. lythontribonis,

Vel ℞. *Aq. still. Capa albæ ℥. iii.*
Sacch. ℥. ſ.
M.

Vel ℞. *Iuris consumpti Caponis, aut Gallinæ cum petrosel. coct. lib. ſ.*
Pul. Resin. Pini ʒ. ii.
M.

A proprietate agētia.

A proprietate etiam operantur puluis ossium paruulorum in pedibus anterioribus Leporis inuentorum, vel Sepiæ ad ʒ. j. ex vino,

Vel ℞. *Puluer. testarum Limaciarum ʒ. ii.*
Decoc. Capil. Ven. ℥. iii.
Vini albi ℥. i. ſ.
M. pro vna vice.

Idem facit confec. ex cinere Scorpionum, pul. rosæ syluest. ex vino albo; vel alijs non conferentibus

Diuretica fortia.

℞. *Cantharidem integram,*
Vesicæ Mustellæ,
Cancror. fluminis, & Maris } *an. ℈. i.*
M. & cum syrup. de capill. ven. f. b. à quo superbibatur ius cicer. rub.

Siq; iungatur inflammatio, & febris

In præsentia febris, & inflammationis.

℞. *Pul. Vesicæ Mustellæ,*
Cancror. flumin. & Maris } *an. ʒ. ſ.*
Lac. semin. Melon. ℥. iii.
Decoc. Capill. Ven. ℥. iiii. & misceantur.

Absen-

Abſentibus illis duobus ex vino albo, ac in grumine ſanguinis ex lixiuio, quibus omnibus præſcripta pro fractione lapidis in nephritide ſubſtituuntur, nec non, quæ ex amomo, dauco, amoniaco, aniſo, aſaro, amygd. amar. coſto, myrrha, flor. geniſtæ, rubia tinctorum, ſabina, & erithmo Marino componuntur; in affectu autem inflammatorio abſtinendum à calidis, & vſurpanda, quæ à proprietate. Externa ſunt inſeſſus ex decoc. diureticorum, laxantium, maximè radic. raphani, vel ex ol. communi, à cuius egreſſu danda ſupradicta; pro emplaſ.

Emplaſtrũ ad idem.

℞. *Baccar. Lauri,*
Anethi,
Maluæ,
Pariet.
Flor. Geniſ.
Erithmi Marini } *an. p. i.*
Cæpam integram,
Fruſtrum Rapæ
M. coquan. & contund. deinde adde
Farinæ Cicer. rub. ℥. *iij.*
Succi Raphani ℥. *ij.*
Butyri,
Adipis Anatis } *an.* ℥. *i. ſ.*
Ol. Scorpion. vel Lilior.
Oximel. compoſ. } *an. q. ſ.*
M. pro cataplaſm.

Vel ℞. *Pariet.*
Senecionis,
Capit. alliorum in vino coctor. } *an. q. ſ.*
M. pro emplaſ.

Fotus, vel catapl. regioni pubis admouẽda.

Vel ℞. *Pariet.*
Gramin.
Rubeæ maior.
Mercurial.
Maluæ,
Altheæ,
Flor. Chamæm.
Erithmi Marini,
Saxifragiæ,
Radic. Cyp. } *an. p. i.*

M. & coquantur cum vino, aut hydrelæo, deinde f. cum fæcibus catapl. & cum liquore fotus cum ſpongia, aut veſica Bubula, & hæc pubi, ac perinæo applicanda.

Iuuat etiam ol. ex lacrymis hederæ illitum, quibus, vrgente neceſſitate, additur pulu. canthar. vmbilico etiam apponuntur cum ſpuma ſaponis. Glandi aligatur allium contuſ. vel Cochlea integra contuſa; quæ proſunt citra inflammationem, ſecus tantùm ol. calida accipienda, comprimendo partes verſus inferiora; conducit in qualibet ſuppreſſione Cimicem viuum, aut granum ſalis imponere in foramen glandis; clyſteres etiam laxantes, & emollientes probantur, de quibus ſupra.

Medicamenta cauſæ, malo proueniente ab affectu capitis, aliàs docuimus; in paralyſi quoq; veſicæ, præſcripta ad paralyſim vſurpanda, vtq; ſopita expergeſiat virtus ol. Scorpion. de Caſtoreo, vel cataplaſ. ex allijs, cæpis, cum pinguedine Anſeris, Anatis

peri-

perinæo adhibe; vel inijce pul. Cimicum cum oximel. compoſ. & ol. de Caſtoreo; ſi malum à vitio renum oriatur, & primò ab illorum frigiditate probo extractum guaiaci, & ſaſſafras, vtramq; magnam antidotum, & confectiones aromaticas cum diureticis: Extrinſecus calorifica omnia adhibenda, & ſub qualibet forma, ſicuti etiam probantur clyſteres carminantes, & calefacientes; vbi ex obſtructione emulgentium naſcatur ſuppreſſio, expurgato toto, primum erit aqua ononidis cum ſyr. de limonibus; ſecundum decoc. pariet. ononidis, aſparagi, adianti, radic. raphani, pulegij, helenij cum oximel. compoſ. tertium aqua ſtillat. raphani; quartum

Extrinſeca, calorifica ſint oportet.

℞. *Canthar. integram. n. i. vel ij. vel etiam ij.* iuxta morbi vrgentiam,
Dauci Cretici ℈. i.
Semin. Ameos ℈. ſ.
M. & cum oximel. compoſ. f. b. poſt quem bibenda potio diuretica.

Quintum

℞. *Ol. ex calcantho ʒ. i.*
Vini albi, vel Iuris ℥. v.
M.

Sextum eſt elixir vitæ eodem modo propinatum: Extra conueniunt, quæ emolliunt, & calefaciunt ſub quacumq; forma: Cæterùm ſi ab inflammatione, vel calculo dicta procedant, agendum ijſdem, quæ ſupra enumerata de nephritide, & renum inflammatione, addendo ſemina plantaginis, & radic. aſparagi.

Si ab inflammatione, vel calculo.

In obſtructione verò à pituita, ac pure vſurpanda detergentia, attenuantia, & incidentia, inter quæ laudo oximel compoſ. cum aq. aſparagi, nec non ea, quæ in obſtructione emulgentium propoſita. In ſanguinis grumo, illo diſſoluto, modis prædictis cohibendus motus ſanguinis, vt de hæmorrhagia docuimus; laxantia, & emollientia ſæpius commemorata ad hos omnes affectus conducunt. Morbo veſicæ, læſione ſuccreſcente, & ab intemperie illius frigida, pro intrinſeco probatur extractum guaiaci, ſaſſafras, aq. ſtill. cinnamomi, ol. aniſorum, fœniculi, & vtraq; antidotus magna; pro extrinſeco verò perfuſio veſicæ cum vino medicato guaiaco, ſaſſafras, roremarino, & ſimilibus, vel cum ol. coſtino, de ſpica, laurino, irino, rutaceo, cheirino, chamæmel. & anethino, nec non & quælibet alia calefacientia; Auicen. vtitur etiam rubificantibus; ſi verò veſica calida laboret intemperie, intra exhibenda frigida citra aſtrictionem, vt conſerua viol. cichor. ptiſana, lac ſemin. mel. extra perfuſio ex eodem lacte, ol. viol. roſ. completo, & ſimilibus; ſi autem veſica à morbis in praua formatione exerceatur, & maximè ab anguſtia, ex compreſſione à tumore partium vicinarum illa vſurpanda, quæ illorum ſanitati conducunt, ſiue vterus, ſiue inteſtina, ſiue hæmorrhoides fuerint; at ſi à flatu pendeat, nil præſtantius clyſteribus carminantibus; per os etiam ad idem valet ol. aniſorum, cinnamomi, vel caryophyllorum cum iure diuretico. Tumor inflammatorius colli veſicæ conſtipans ijſdem curatur, ac tumor inflammatorius totius corporis ueſicæ; at ſi fuerit tumor frigidus, probantur, quæ præſcripta pro tuberculo carnoſo; quemadmodum in conſtipatione à calculo, ea quæ imperata pro calculo renum fortiora, & in ſumma doſi, licet cum detrimento ægri, quando hic lapis, uel maleo conterendus, uel Chirurgicis extrahendus, ſecus diureticis humores acres, & craſſos ad ueſicam ducentibus rebellior euadit, & abſq; illis curatio non poteſt tentari; ſtudendum tamen ad uitæ protractionem, ut ſyringa à meatu urinario diuellatur, & urinæ acrimonia compeſcatur iniectione lactis Aſinini, ſeri diſtill. lactis ſemin. cucurbitæ, melonum cum aq. maluæ, ſiliquarum fabæ uiridis, cum decoc. altheæ, butyro, & ſaccharo. Ad confringendum lapidem, friabilem tamen, ualent primò ſtercus Murium cum aliquo iure potum; ſecundò aq. cæpæ albæ

In obſtructione à pituita & pure.

In veſicæ morbo ex frig. intemperie.

Si veſica à morbis prauæ conformationis vexetur.

In tumore colli veſicæ inflammatorio.

Lapidē friabilem frangentia.

bæ ſtillata; tertiò iaſpis ʒ. ij. puluerati, & cum liquore aſſumptæ; quartò puluis Leporis uſti ad ʒ. ij. ex uino; quintò aq. ſtillat. limonis; ſextò

℞. *Fimi Columbini ʒ. ij.*
Origani,
Sacchari } *an. ʒ. i.*
M. cum decoc. pulegij.

Septimò eſt linimentum, quod

℞. *Sanguin. Hirci præp.*
Vulpis } *an. ℥. i.*
Pul. lapid. Iudaici ʒ. ij.
M. & cum ſucco limonum f. linim.

Octauò eſt catapl. ex erithmo Marino cocto; nonò per catheterem inijcitur puluis lapidum Cancrorum cum aq. limonis, aut ſtillata à ſucco mercurialis cum pulu. nitri, aut collatam ex petroleo, in quo lapis lincis efferbuerit, iniectio tamen incipienda à decoc. maluæ, quo etiam totum fouendum collum; decimum eſt adamas per ſummitatem ſtili immiſſus. In conſtipatione à tuberculo carnoſo, carne fiſtula ænea, vel fercula plumbea, vel candela diſrupta, ſuperueniente fluxu ſanguinis inijciatur aq. plantag. cum albumine oui; In conſtipatione ex tuberculo carnoſo.

Vel ℞. *Succi, aut aq. Plantag.*
Aq. Roſ. } *an. ℥. iij.*
Aceti ℥. ij.
Album. oui n. ij.
Boli Armenæ,
Sang. Dracon.
Corallor.
Roſ.
Myrtil.
Malicorii,
Terræ Sigillatæ } *an. ʒ. ii.*

M. & immittatur, vel iniiciatur auctis liquoribus, ante fractionem carnis, adhibe emollientia, vt ſupra, vbi dura extiterit.

Si verò noua caro ſuccreſcat immittatur candela ceræ f. cum puluere antimonij, vel nitri, vel præcipitati, & cum vnguento ex ſuccis, In noua carnis ſuccreſſione.

Vel ℞. *Æruginis,*
Auripigmenti,
Calcanthi,
Alumin. Rochæ } *an. ℥. ii.*

M. irrorentur aceto, deinde ſuper lapidem marmoreum redigantur in puluer. mox Soli exponantur tempore Caniculæ, exſiccata denuò irrorentur aceto, leuigentur, ac Soli apponantur, ſicq; fiat per viii. vel ix. dies, deinde

℞. *Spumæ argenti, ceu lythargiri ℥. ii.*
Ol. Roſ. ℥. iiii.

Coquantur ad ſpiſſitudinem, poſt adde ſupra dicti pulu. ℥. ii. & f. cum cera candela.

Vel immitatur adhærendo cum ferula plumbea, aut candela; superueniente dolore inijciatur lac cũ aq. rof. & albumine oui, ac camphora; hoc genus remedij, pro varietate, & natura ægri, fortius, vel mitius reddi poterit, aucta, uel imminuta dosi pulueris dicti.

Dolori, si succrescat, quibus ocurrendum.

Ad idem facit immissio catheteris, in cuius cauitate stilus immittatur cum gossipio intincto in ol. chalcanthi, cum succo portulacæ ad summitatem; muniatur tamen prius locus iniectione liquoris ex radic. cucum. agrestis; vlcus autem sordidum euadens, detergatur aq. ex cochleis, & fabis stillata, cum melle rof. & postulante usu, addatur aliquid unguenti Ægyptiaci; ut tandem cicatrix inducatur fac candelam cum unguento ex pompholige, plumbo usto, & cerussa;

Vel ℞. *Aq. Plantag.* } *an. ℥. iiii.*
Rosarum,
Seri Capræ ℥. ii.
Cerussæ ʒ. vi.
Aluminis, }
Marmoris candidi, }
Spodii, } *an. ʒ. i. ſ.*
Cryſtalli }
Camphoræ ℈. i.
M. & immittantur, vt alia.

Si ex tuberculo fiat phlegmonoso.

In tuberculo phlegmonoso, agendum ijsdem remedijs, ac in inflammatione vesicæ, mitiora tamen eligendo; quòd si resoluatur, resoluentibus naturæ actio iuuanda, secus non cedente, curanda suppuratio, ac postremò disruptio; suppuratio perficitur maluâ, altheâ, caricis, & similibus; disruptio stercore Columbino, postea detergentibus, & cicatrizantibus vtendum.

In calloso tuberculo.

In tuberculo calloso per tres dies emolliendum decoc. maluæ, altheæ, caricarum, vel candela immissa, oblinita, ac parata cum adipe Anseris, Anatis, & Taxi: Extra ad idem admouendi insessus, & cataplas. idem præstantia; ad digerendum postea vtimini radice cucumer. agrestis cum oleo extra, & intra cum candela vt supra; tandem addatur chalcitis, squama æris, & chalcant. quæ in pul. redacta excipiantur ol. cucum. agrestis, & modico vng. ex succis; cætera ad callositatem oculorum præscripta huc referantur, sed dum hæc peraguntur non sunt dimittenda, quæ supra diximus vrinas ciere. In obstructione à grumo sanguinis probantur, quæ valenter attenuant, & incidunt, prius externa, deinde interna, etiam si aliquando internis à principio vtamur; mitiora erunt primò

In obstructione ex grumo sãg.

℞. *Seri diſtill. lib. ſ.*
Oximel. Scyll. ℥. ii.
Lac. ſemin. Mel. ℥. i. ſ.
M.

Secundò

℞. *Decoc. Thymi*
Origani lib. ſ.
Oximel. Scyllini ℥. ii.
M. antea deuoretur bolus ex ʒ. i. coaguli Leporis;

Tertium habemus ius cicer. rub. cum succo raphani; quartum comam amaranthi puluer. & cum mulso sumptam; quintum omnia lapidem comminuentia;

Vel ℞. *Lixiuii lib. ſ.*
Syr. Capil. Ven. vel lac. ſemin. Mel. ℥. ii.

Calcis

Calcis viuæ ʒ. i.
M. pro vna vice.

Sextò

℞. *Mulſæ lib. ſ.*
Oximel. ſimpl. ℥. ii.
Calcis viuæ ʒ. i.
M.

Septimò

℞. *Lac. Aſinini, vel ſeri illius ℥. viij.*
Oximell. ſ. cum decoc. radic. Aſparag. ℥. ii.
Cantarid. n. i.
M. pro vna vice.

Rhaſis commendat dictis miſcere pulu. hepatis Aſini, & felis Taurini. Iniectiones parantur ex muria, aq. Maris, lixiuio, **Iniectiones, quomodo parandæ.**

Vel ℞. *Lixiuii acrioris ℥. iiii.*
Calcis ʒ. ii.
Oximell. Scyllini ℥. i.
M.

Fouetur perinæum, & pubis inuolucro fili bullito in lixiuio acri, addendo oximel ſcyllinum, & calcem. Inſeſſus ex diureticis ſupra deſcriptis ad idem conducunt: In obſtructione autem à pituita, & pure craſſis, & lentibus, adhibenda attenuantia, & detergentia. Notò tamen, quòd ſi materia ſit congeſta in partibus ſuperioribus, procul omni dubio vitanda eſſe diuretica per os; alijs verò in caſibus, non tantùm, quæ in emulgentium obſtructione deſcripſimus, ſed & quæ in grumi ſanguinis curatione ordinauimus arrident, ita vt non abhorream ea, quæ cantharides admittunt; fomenta, inſeſſus, & cataplaſmata confecta ex thymo, origano, anetho, chamæm. pulegio, calamintha, centaurio, ol. rutæ, iridis, lauri, Scorpionum, Caſtorei, nardi, & ſimilibus probantur; iniectiones quoq; ex iiſdem fabricantur, **In obſtruct. à pituita, & ſanie. Diuretica quando noxia.**

Vel ℞. *Decoc. Pariet.*
Citrach
Capil. Ven.
Erithmi Marini lib. ſ.
Oximell. compoſ. vel. ſcyll. ℥. ii.
M.

Veſica ſecundum totum corpus inflammata, præmiſsa vniuerſali totius corporis euacuatione, reuulſionibus, & deriuationibus opportunis, ad topica deueniendum, quæ leniant, & repellant, non tamen cum inſigni frigiditate, quæ etiam in augmento, ac ſtatu reſoluant, in declinatione verò reſoluentibus tantùm agendum. In principio ergo laudo cataplaſma pubi, & perinæo applicatum ex lacte Vaccino, pane trito, & ol. roſ. compl. malo autem in augumentum properante, addatur farina hordei, vel ſemin. lini, **Topica in veſicæ inflammatione.**

Vel ℞. *Ol. ſemin. lini,* / *Roſ. compl.* } *an. lib. i. ſ.*

M. & ponantur in veſica Bubula, aut ſpongia in forma fomenti vſurpentur; ol. ſemin. lini, chamæm. & anethi ſubſtituitur ol. roſ. compl. violatum.

Dictis etiam oleis fit irrigatio, vel linimentum earumdem partium, addendo adipem Gallinæ, & Anſeris, & in maximo dolore incoquitur illis papauer, mandragora, & ſemin. hyoſcyami. Inſeſſus paratur ex decoc. ſemin. lini, maluæ, altheæ, fœnugr. roſ. plantag. violar. cum aniſis, vel dauco, & valet præcipuè in augumento. In viris, quia meatus penis eſt longior, & tortuoſior, inijciuntur eadem clyſteribus, ſeruata temporum inflammationis varietate, addendo refrigerantia, vt ptiſanam, & lac, decreſcente inflammatione, augeantur diſcutientia: Per penem inijciatur aq. roſ. cum albumine oui, ol. roſat. omphac. vel ſaltem compl. in dolore valido lac cum ſemin. pſyllij, vel cum aq. hordei; in augmento accipiatur lac Aſinæ, vel mulier. cum adipe Gall. vel pulpa caſſiæ cum lacte. Inclinante inflammatione inijciuntur reſoluentia, vel ſuppurantia, vbi illis non cedit, deinde expurgato vlcere mundificandum valentioribus ad vlcus renum propoſitis, & hæc omnia ſemper actu calida vſurpanda: In ſubſidentia ex ſiccitate probatur lac, balneum aq. dulc. in qua ſint cocta capita Veruecis, malua, violæ, althea, fœnugr. & ſimilia: In conuulſionibus accipiantur, quæ illam curare ſuo ſtatuimus loco. A proprietate tollunt ſuppreſſionem urinæ, ac difficilem mictionem ſuccinum potum cum aliquo diuretico, & geſtatum collo; item ſuffumigium, ex capillo Cerui.

Inſeſſus quomodo parandi.

In ſubſidentia, & conuulſione.

A proprietate vrinæ ſuppreſſ. auferen.

Victus ratio uariatur ad uarietatem cauſarum; quare in cauſa calida aer ſit frigidus; ſomnus moderatus, & motus paucus; cibus tenuis, & boni ſucci eſſe debet, ut ptiſana, & panis ex iure. Potus, uel nullus, uel admodum paucus, & ſit aq. coctæ cum iuleb uiol. uel decoc. paſſul. prunorum dulc. & ſimilium, alia petantur ſupra de inflamatione renum. In cauſa frigida aer ſit temperatus, uergens ad calidum, & ſomnus, motus, aliaq; omnia moderata. Cibus ſit mediocris, boni ſucci, modò ad calidum, modò ad frigidum inclinans ſecundum diuerſitatem cauſæ; illi poſt uniuerſalem præcautionem, diuretica miſceantur alimenta, nonnumquam aromata. Potus ſit admodum moderatus, quia in difficili redditu urinæ potus eſt infenſus; in hac ergo cauſa detur mulſa, decoc. paſſul. cum aromatibus; & ſi immineat ſuſpicio inflammationis, aq. cocta cum paſſulis, uel ius tenue. Aetius commendat ſuccum ſemin. cucurbitæ in aq. prius maceratorum; & de Suppreſſione Vrinæ ad ſatietatem.

Viuendi ratio in cauſa calida.

Eadem in frigida.

CAPVT SEPTIMVM.

De Vrinæ ſtillicidio, ceu Stranguria, & difficultate mingendi cum Dolore, ceu dyſuria.

Isti omnes affectus ad unam deprauatam mingendi actionem pertinent, ſicuti priores ad imminutam, & ablatam: Deprauatur ergo ratione modi, quia per guttas excernitur urina, dolorq; cùm in excretione, tùm citra perſentitur, & dicitur propriè Stranguria; ſicuti, ſi dolor in mictione tantùm cum ardore exercet patientem, dicitur Dyſuria. Stranguria igitur, uel ſit læſa expulſiua facultate ueſicæ, uel ob errorem externum; læditur autem facultas à quolibet genere morbi, primò ab intemperie magna, & præcipuè frigida, nam ex ſui inæqualitate dolorem infert, & imbecillem ſic reddit ueſicam, ut etiam à minima copia urinæ onerata fatigetur, ſicq; & ratione doloris, & ratione imbecillitatis cogitur citius, quàm par ſit, excernere vrinam; vtcumq; tamen intemperies alterans contrarium poſtulat. De ſicca tamen obſeruo, non tantùm, quia inæqualis eſt, dolorem ac ardorem facere, ſed quia veſica propria humiditate deſtituta, cùm in ſuperficie, tùm ad glanduloſas carnes, quarum humor lentus vrinam attemperat, neceſſariò veſicam exerceri ab vrina; hæc ergo intemperies, quoniam à diabete, nimia Venere, & macie totius oritur, hinc ſubſtantificè humectandum demonſtrat; imbecillitas roborantia petit. Secundò à morbo in

Mingendi actio quomodo deprauetur.

Stranguria, vnde fiat, & quid indicet intemperies

Intemperiei ſiccæ obſeruatio.

in compoſitione facultas læditur, ut puta à tumore calido, abſceſſu, & ueſicæ calculo, quorum indicationes ex præmiſſis habentur. Vltimo à morbo in ſoluta unitate, & per conſequens ab ulcere, & ſcabie expultrix læditur. Error externus internè faciens Stranguriam eſt tumor partium uicinarum, cùm frigidus, tùm ſiccus, qui comprimendo irritat expultricem ueſicæ: Partes iſtæ ſunt uterus, inteſtinum rectum, meſæreum, huius tumoris propriæ indicationes alibi exponuntur. Noto etiam tumorem geſtationis uteri facere Stranguriam, ſed indè nullam elici indicationem; eſt etiam acredo urinæ error faciens intrinſecè Stranguriam, quæ ubi eſt à caliditate renum, iecoris, & uenarum, à prauis alimentis citra mixtionem alicuius materiæ, indicat alterationem dictorum uiſcerum, & mutationem alimenti; ubi uerò ex mixtione alicuius materiæ pendet, ut puta à bile, pituita ſalſa, humore putrido in febre ardenti, uel ſimili, & pure partium ſuperiorum in ueſicam decumbente, iam materiæ iſtæ, ut toto genere præter naturam, eradicandæ; ut copioſæ, minuendæ; ut peregrina qualitate infeſtæ, alterandæ, & cohibendæ cauſæ illarum generationis; ubi tertiò flatus in ueſica concluſus eadem præſtat, diſcutiendus, prohibendaq; illius generatio.

Indicationes morbi in compoſitione. Externus error Stranguriæ. Acredo vrinæ, quid indicet.

Dyſuria, cum non admittat dolorem, & ardorem, niſi tempore mictionis, ideo fit propter obiectum improportionatum organo ſenſus tactus; quare, ſi ſit intemperies, illaq; calida, ac ſicca tollenda, refrigerantibus, & humectantibus; ſi vnitatis ſolutio ſecundum excoriationem, & eroſionem, cicatrizantia, & ſarcotica poſcit; ſi verò vlcus, tuberculum, vel abſceſſus, quæ poſtulent ante ſuppurationem, tempore eiuſdem, ac poſt, ex alibi deſcriptis innoteſcit, ſed antequam hæc machinemur toti proſpiciendum.

Dyſuria vnde fiat & eiuſdem ſcopi.

Chirurgica curatio inſtituitur ſectione venæ, ſi præſens fuerit plenitudo, & affectus inflammatorius, malumq; à fluxione foueatur; ſin minus cucurbitulæ cum ſcarificatione ad partes ſuperiores vſurpandæ, vel hirudines venis ani applicandæ, illæ gratia reuulſionis, iſtæ deriuationis; quinimò in hunc eundem finem cauteria in brachijs, & cruribus excitantur.

Chirurgica præſidia.

Medicamenta communia non repetenda. Loquendo ergo de priuatis, gratia cauſarum, & primò intemperiei, inſeſſus, cataplaſmata, & linimenta ex calorificis in præcedenti capite, & alibi deſcripta hûc referenda; ad reſtitutionem verò humiditatis ſuperficiei, & glandularum veſicæ deficientis laudo lac Afininum, Caprinum, & præcipuè Ouinum; item iniectiones ex ol. amygd. dulc. violar. cum adipe Gallinæ, mucilaginibus, & butyro; illitio ad pubem, & perinæum ſimilis eſſe poteſt

Medicamẽta priuata.

℞. *Muclag. Gummi Tragag.*
Gummi Arabici in aq. roſ. nutritorum } *an.* ℥. *i.*
Ol. viol. ℥. *i. ſ.*
Butyri recent.
Lactis Muliebris } *an.* ʒ. *i.*
M. in mortario.

Illitio pro pube, & perinæo.

Clyſteres ex ijſdem, & iuribus conſumptis parantur, quæ inflammationis, eriſypelatis, abſceſſi, & calculi rationem habent ſumantur ex præcedenti capite. In vlcere, remotis communibus impedimentis, inflammationes ſcilicet, dolores, & materia fluens retracta per ſudorifica, vt per balnea, ſtuphas, ſyr. S. Ambroſij, decoc. Chinæ, per ea, quæ aluum mouent, quamprimùm ad detergentia accedendum, & primò ad mulſæ iniectionem; ſecundò ad ſerum cum ſaccharo; tertiò ad hoc

Ad vlcus in meatu vrinario.

℞. *Decoc. hordei*
Plantag.
Liquiritiæ lib. i.
Mel. ſimpl. ʒ. *i. ſ. vel Roſati* ℥. *ii.*
M.

Inter detergentia, quæ ſint vtiliora.

Mel.

Quartò ad lac Asinæ, vel Capræ cum melle; quintò ad id quod

℞. *Lac. semin. Cucum. aut Melon. ℥. ii.*
Album. Oui n. ii.
Pompholigis ℨ. i.
Lactis Asini lib. ſ.
M.

Quibus omnibus ad compescendam ab ijs illatam acredinem addatur cremor ptisanæ, sem. altheæ, maluæ, psyllij, semin. lini fœnugr. amylum, lac. semin. cucum. mel.

Vel ℞. *Lact. Muliebr. ℥. iiii.*
Mucilag. Psyllii ℥. ii.
Camphoræ gr. vi.
M. & vrgente necessitate apponatur lac semin. papau. albi;

Vel ℞. *Aq. Ros. lib. ſ.*
Album. Oui n. ii.
Sieff albi cum opio ℨ. i. ſ.
M.

Ad penem valde dolẽtem.

Et si penis valde doleat

℞. *Album. Oui n. iiii.*
Aceti ℥. ii.
Aq. Commun. lib. ſ.
Camphoræ ℈. i.
M. ad infusionem penis.

Vbi vlcus sit magis sordidum, augeatur mellis, & sacchari quantitas, injiciatur aq. Tetutij, fiant clysteres attemperantes ex succo ptisanæ, lacte, mucilag. semini lini, ol viol. & ros. In vlcere depascente injiciatur lac per se, vel cum amylo, aut ol. ros. tepidum; adhibeatur pubi, & perinæo catapl. ex palmulis actu calidum,

In depascẽte vlcere.

Vel ℞. *Malicorii,* *Gallar.* } *an. m. ii.*
M. & coquantur in posca, deinde contund. addendo
Acaciæ, *Hypocyst.* } *an. ℨ. ii.*
Alumin. ℨ. iii.
Pulpæ Passul. ℥. iii.
Pulpæ Palmul. ℥. ii.
Excipiantur hæc vino nigro austero.

Serum distill. assumptum cum saccharo ad idem conducit; item thermæ diureticæ, & frigidæ cum facch. vel syr. de limonibus; mihi arridet pulu. sarcocol. thuris, tragac spodij, cornu Cerui, & mastichis cum aq. ros. iniectus, vel cum Villensi, aut Porrectana veteri, aut sero distill. aut aq. hordei chalybeata. Agglutinantia, & cicatrizantia interna sunt thermæ frigidæ, decoc. salsæ, Chinæ, guaiaci cum santalis, & diureticis lac Ouinum, vt supra in vlcere renum exhibitum, vel injiciatur hoc

℞. *Aq.*

℞. *Aq. Villenſis, vel aq. Alumine medicatæ lib. ii.*
Equiſeti,
Conſol. mai. } *an. m. i.*
Malicor.
Balauſt.
Gallar. } *an. p. i.*
M. & bull. ad tertias, collato adde
Ceruſſæ ablutæ,
Tutiæ præp.
Plumbi vſti loti } *an. ʒ. ii.*
M.

Vel aq. Villenſem accipe, & concoque cum alumine, & borace minerali;

Vel ℞. *Amyli,*
Sarcocollæ,
Ceruſſæ } *an. ʒ. ii.*
Plumbi vſti,
Cortic. Thuris } *an. ʒ. i.*
M. & excipiantur cum ol. roſ. deinde cum cera f. vng. quod diſſolutum in lac iniiciatur.

Eòdem facit vng. ex pompholige, ac ceruſſa; extra valent catapl. ad vlcus renum præſcripta;

Vel ℞. *Hordei vſti, & contuſi lib. i.*
Oua integra num. v.
Cadmiæ ʒ. iii.
M. & cum ol. Myrti, vel Roſ. f. Catapl. pro pube, & perinæo.

Cætera ibid. deſumantur, ſicuti quę ad tumores partium vicinarum ex proprijs tractatibus. Vrinæ acredo, & dolor tolluntur attemperantibus, internè conſerua malu. viol. nenuph. lacte, ſero diſtill. cum ſemin. mai. frig. aq. ſtillat. maluæ, & ſiliquarum fabæ recent. decoc. liquir. altheæ; *Ad tollendum vrinæ dolorem, & acredinem.*

Vel ℞. *Decoc. Althæ, Recen. lib. ſ.*
Butyr. recen. ℥. i. ſ.
Sacch. opt. pulu. ʒ. ii.
M. pro vna vice,

Et ſi hæc non proſunt, lac ſemin. papau. albi, & opiata conueniunt, vt philon. Roman. pilul. de cynogl. & quæ à Gal. 10. Med. Loc. cap. 1. traduntur;

Vel ℞. *Quat. ſem. Mai. frig. & min. an. ʒ. i.* *Opiata ad idem.*
Sacch. fini ℥. i.
Semin. Hyoſcyami albi ʒ. ii.
M. & f. pul. cuius doſis ʒ. iii.

Exter-

Externè balneo aq. dulcis, & inijectionibus ſupra ad acrimoniam ex detergentibus remouentur, addendo ſuccum cucur. mucilag. maluæ, pſyllij, fœnugr. ſemin. lini, ac tandem ſuccum plantag. portul. Ad idem valet aq. fabar. viol. malu. & nenuph. lac muliebre, Capræ, & Aſini, item & clyſteres ijſdem fabricati; perinæo, & pubi, vng. roſ. Meſ. ol. roſ. compl. emplaſ. de mica panis, & ol. roſ. compl. admouetur; vel paretur ex maluis, & viol. in lacte decoc. cum farina hordei, & ol. roſ. interim iecur, & renes cauſantes acredinem attemperandi, vt ſupra: Quòd ſi vrinæ nectatur humor acris, vt pituita ſalſa, & atra bilis, agendum lenientibus, præpar. & purgant. habitis in capite de vlcere renum, accipiendo mitiora; in vbertate pituitæ ſalſæ adhærentis capiatur ſerum diſtill. cum mel. roſ. & terebenth. lota in aq. viol. quomodo horum humorum generatio impediatur ſæpè diximus; ſicuti flatus in veſica ſtagnantes, quomodo diſcuti debeant, ex habitis de iſchuria, inter quæ præfero eiuſdem veſicæ perfuſionem ex ol. rutæ, & cataplaſma de baccis lauri. A proprietate valere dicitur lingua Anſeris ſiccata, puluerizata, & bibita cum aliquo liquore diuretico citra calorem; item ſuffitus Locuſtarum, potiſſimè in mulieribus; tertiò ſanguis Vulpis pectini, & genitalibus illitus, & argentum viuum cum lacte in penem iniectum.

Si pituita ſalſa, vel bilis atra vrinæ permiſceatur.

A proprietate agẽtia.

Victus ratio.

Victus ratio ea inſtituenda, vt quælibet aeris inclementia, pro poſſe, euitetur, & in intemperie frigida omnia ad calidum inclinent; quare potus meracioris in ſtillicidio vrinæ, in pauca tamen quantitate probatur; cibaria aromatibus condiri poſſunt; eligantur autem carnes montanæ, Perdicum, Merularum Turturum, Veruecis, & ſimilium; vitentur olera, & fructus omnes, ſiq; concedendi ſint pyra cocta, & melle condita; in intemperie verò calida, inflammatione, & eryſipelate omnia vergant ad frigidum; quare aer ſimilis efficiendus, Auſtrinus vitandus. Potus ſit vini pauciferi, & ſubdulcis, vel ex decoc. iuiub. ſebeſten, & liquiritiæ; pro cibo ſumantur oua, carnes Pulli, Hœdi, Vituli, piſces ſaxatiles, ferculum ex farre, hordeo, lactuca, endiuia, oxalide, portulaca, & atriplice; item melones, cucurbitæ, cucumerus, iuiubæ, pruna, perſica, poma dulcia, ſebeſten, & ceraſa, maximè amarena; præterea & ſemin. mai. frig. & amygd. recent. concedi poſſunt; idem victus in vlcere, & ſcabie conceditur, additis iuribus pinguibus, ol. amygd. dulc. frumentum coctum cum carne auium, & pedibus contuſis animalium, caro Teſtudinum, & Gammarorum valdè commendatur, vti & aluus mollis, ſiue natura, ſiue ingenio; damnatur coitus, & quilibet corporis, aut animi labor; & hactenus de Iſchuria, & Dyſuria.

CAPVT OCTAVVM, ET VLTIMVM.

De Profluuio Importuno, ſeu Incontinentia Vrinæ, quam Diabetem appellant.

Affectus ſigna.

Vpereſt dictis ſufficere ad deprauatam mictionem vrinæ incontinentiam, quæ & copiam, & tempus ſequitur, nam copioſè, & continuè excernitur, imò, nobis minimè aduertentibus, tàm ſub ſomno, quàm tempore vigiliæ, cum hoc diſcrimine, vt copioſior excretio Diabetes vocetur; intempeſtiua, Incontinentia; hi tamen duo affectus ſimul iunguntur, quoniam Diabetes à vitio renum dependens, non eſt citra veſicæ noxam, & incontinentia, ceù profluuium à vitio veſicæ pendet, non abſq; vrinæ copia: Incontinentia ergo fit ex fruſtratione facultatis retentricis veſicæ, primò ab intemperie frigida, & humida; quare calefaciendum, & ſiccandum; ſecundariò à læſione facultatis animalis motricis muſculi ceruicis veſicæ, qui deberet veſicæ orificium ad retinendam vrinam claudere vſq; in tempus debitum, & non claudit; item procedit à læſione expultricis eiuſdem veſicæ. Facultas animalis vitiatur, aut quia non mittitur aut quia non ſuſcipitur; cur non mittatur, & qui-

Diabetis duplex origo.

Incontinentia vrinæ vnde fiat.

bus

bus corrigenda hæc læsio remedijs fuit descriptum supra de vrinæ suppressione. Videamus ergo cur non suscipiatur, & primò statuo ex morbo in intemperie frigida pendere, quæ densando fibras musculorum ceruicis, impedit facultatis susceptionem; quare calefaciendum; secundò ex intemperie humida laxante easdem fibras, vt ad mouendum ineptæ reddantur; quare siccandum; tertiò ex obstructione neruorum supradicti musculi à materia crassa, & lenta replente, quare attenuandum, incidendum, discutiendum; quartò decerno prouenire à compressione vertebrarum circa regionem vesicæ, & tunc vertebræ in proprium restituendæ locum; quintò ex solutione vnitatis ob incisionem, ac dilacerationem dicti musculi ceruicis, in detractione lapidis, & hinc nullam habemus indicationem, cum malum curationem non admittat. Expul. vesicæ læsio, quæ sit, & eiusd. scopi.

Cæterùm quoniam vesicæ expultrix facultas ab obiecto irritante vitiatur, quod vrinæ acredinem, copiamq; supponit, ideo, ratione acredinis, operandum vt supra; ratione verò copiæ, cum hæc nascatur ex affectu renum, qui Diabetem parturit, medicanda est renum retentrix; si enim ex meatuum, & orificiorum apertione oriatur operæpretium est astringere, causæq; apertionis rationem habere, quæ est interna, & externa; interna est humor, acris, mordax, & salsus renis imbibitus, nec non lotium copiosum ad renes fluens; humor sui euacuationem postulat; lotium verò retractionem per modum reuulsionis, & deriuationis; & si à renum calore impetum summat, quæ in verò Diabete obseruantur, renes sunt refrigerandi; si verò, quia transmittitur, & absq; resistentia suscipitur, vt in notho contingit Diabete, erit calefaciendum, siccandum, & densandum; tandem copiam lotij speculantes obseruandum erit, numquid à calore iecoris, vel totius sanguinem fundentis hoc fiat, quia tunc iecur, ac totum refrigerandum, praua bibendi consuetudo (vbi talem affectum in esse ponat) penitus obliteranda, sicuti quælibet externa causa remouenda, maximè si fuerint assumpta, vel admota iustò plus calidiora, & laxantia. Renum retentric. cōsideratio.

Ex Chirurgia in vero Diabete, cum sanguinis in toto exuberantia secanda est vena, sic enim tutius renibus per medicamenta occurremus, in viris basilica cubiti dexteri, in mulieribus saphena eiusdem lateris, quoniam mirificè in hoc affectu prodest menses ciere, sanguis in moderata ducatur quantitate. Cucurbitulæ, frictiones, & ligationes extremorum superiorum in Diabete, cùm legitimo, tùm notho probantur. Sang. missio quando conueniat.

Ad medicamenta modò veniamus, & primò ad communia; in causa autem calida incontinentiæ, & Diabetis leniatur aluus cassia, tamarindis, syr. ros. & viol. sol. diasebesten, & diapruno lenitiuo;

Medicam. in causa calida Diabetis.

℞. *Fl. Cass. recen.* ℥. *vi.*
Pulpæ Tamarind. ℥. *v.*
M. & f. b.

Vel ℞. *Diasebesten lenit.* } *an.* ℥. *vi.*
Diaprunis lenit.
M. & f. b.

Vel ℞. *Syr. ros. aut viol. sol. lib. ß.*
Decoc. Tamarind. q. s.
M. & f. p.

Clysteres fabricantur ex lacte, sero, ptisana, decoc. viol. & malu. cum ol. & melle viol. Humores verò præparentur tali syr.

Præparans ad idem.

℞. *Decoc. in iure Pulli, aut aq. hordei Cichor.*
Hepaticæ,
Liquir.
Acetosæ,
Endiu.
Plantag.
(Et si opus fuerit) *Portul.*
Papau. lib. ß.
Syr. De Endiu.
De Acetosa,
De Plantag. } *an. ℥. ß.*

M. pro syrupo, & loco istorum potest substitui syr. de myrto, vel de portul. vel de rosſ. siccis, vel viol. vel de iniub. vel de papau.

Vltimò purgantur sic

Ad purgandum.

℞. *Fl. Caſſ. rec.*
Pulpæ Tamarind. } *an. ℥. ß.*
Rhab. el. ſ. pul. ℈. iiii.
M. & f. b.

Vel ℞. *Syr. Rosſ. sol. ℥. iiii.*
Diaprun. lenit. ℥. vi.
M. & cum decoc. Tamarind. f. p.

In causa verò frigida, & ætate senili leniatur sic aluus

Leniens in causa frigida, & senili ætate.

℞. *Mel. rosſ. sol. lib. ß.*
Aq. Menthæ, vel iuris decoc. Menthæ q. ſ.
Et f. p.

Vel ℞. *Diacatol. ʒ. vi.*
Hieræ Picræ ʒ. ij.
M. & f. b.

Clysteres communes, aut paulò calidiores idem præstant, ad præparandum

Præparãs in eadem causa.

℞. *Decoc. Beton.*
Menthæ ℥. iiii.
Syr. De Mentha,
Mel. rosſ. simpl.
Oxim. simpl. } *an. ℥. ß.*
M.

Purgans simile erit

Purgans.

℞. *Diacatol. ℥. i.*
Agar. Trochiſ. ʒ. i.
Pul. Myrob. Chebul. ℈. ij.
M. & cum Mell. viol. sol. f. b.

Vel

Vel ℞. *Mell. Rof. fol.* ℥. *iiii.*
Agar. Trochif. ℈. *iiii.*
M. & cum decoc. Myrob. Chebul. f. p.

Obſeruo in incontinentia vrinæ à cauſa frigida, & paralyſi, vbi materia ſit rebellis, communia ex capite de paralyſi ſummenda; item in cauſa calida purgantia, in minori tamen doſi repetenda, vt natura aſſueſcat tranſmittere materias illas ad aluum; quinimo etiam per vomitum, ſudores, & vrinas cum fructu illæ eædem mouentur, iccircò in Diabete legitimo vomitorium ſola aqua frigida ab lib. iiij. vel v. præbetur, ciendo expultricem pinna ol. imbuta, quo vomitorio inſimul ſitis compeſcitur; in Diabete notho

In vrinæ incontinẽtia à cauſa frig. & paralyſi.

℞. *Oxim. ſimpl.* ℥. *ij.*
Iuris pinguis ℥. *x.*
M.

Sudor prometur eodem inſtrumento, quo & in lue venerea, vel balneo aq. dulc. calido cooperiendo vas, vt ſolùm caput exertum maneat, recreando ſimul patientem aeris frigidi inſpiratione, & odoribus frigidis, vti viol. roſ. ſantal. Stuphæ, ſuffumigia, & euaporationes idem præſtant; dum tamen hæc ad vſum perducuntur, in Diabete vero renes illiniendi vnguento roſ. ſantal. vel infrig. Gal. in ſpurio vngu. ex ol. maſtich. cum pul. nucum cupreſſi, & per os in Diabete vero ℥. j. ſacch. roſ. cum lib. j. aq. hordei torrefacti in qua efferbuerit acetoſa præbetur; in Diabete notho ſacch. roſ. & conſerua betonicæ, & in aqua hordei coquitur beton. & mentha, loco etiam conſeru. ſyr. de mentha ante ſudatorium vſurpatur. Vrina tandem cienda in Diabete, ſub quo renes repleti exercentur intemperie cum materia: In intemperie ergo calida

Quomodo vrina ciẽda in Diabete cum intemperie calida.

℞. *Seri opt. depur. cum albo oui, & ſucco limonis lib. iiii.*
Lac. ſemin. Maior. frigid. lib. ſ.
Syr. de Limon. ℥. *y.*
M.

In frigida verò intemperie

Ad idem in frigida.

℞. *Decoc. Cicer. rub.*
Citrach.
Radic. Aſparagor. ℥. *x.*
Syr. de Liquir. ℥. *y.*
M.

Priuata remedia, vel renes, vel veſicam reſpiciunt, quoniam quæ acrimoniæ rationem habent ex dictis inoteſcunt: Renum ergo, alia alterantia; aſtringentia alia; priora in Diabete vero parantur thermis frigid. vt Villenſibus, B. M. V. Porrectanis veteribus, Veronenſibus, & Borrenſibus, ex lac. Aſini, Capræ, & Ouis, ex ſero cum ſucco cichor. endiu. hepaticæ, ex conſer. roſar. violar. cichor. & nenuph. ad extra ex balneo aq. dulc. pluuialis, quòd magis proderit, ſi in ea ſint cocti flor. roſ. viol. granat. baccæ myrti, & fol. plantag. portul. ſemperuiui, nymphex, poligoni, comæ rubi, & vitium; ad idem facit aq. in collibus Piſanis naſcens; inſeſſus quoq; valet, vt

Priuata medicam. vel renes, vel veſicam reſpiciunt.

Inſeſſus pro eodem vſu.

℞. *Roſ. rub.*
Flor. Viol.
Nenuph. } *an. p. ij.*
Coriandrorum præp. lib. ſ.
Myrtill.
Balauſ.
Malicorij,
Gallar.
Cortic. Pinear. } *an. m. i.*
Conſol. Mai. ℥. *iij.*
Fol. Plantag.
Viticis,
Harundinum,
Salicum,
Solani } *an. p. i.*
M. & bull. in ſ. q. aq. ad mediet.

Thermæ prædictæ idem faciunt. Prodeſt applicare fol. nymphex, regioni renum, ſæpè ea renouando, vel aq. frigid. cum ſpongia, aut petijs lineis; item, & epith. ex aq. viol. roſ. nympheæ, vel ex ſucco ſemperuiui, pampinum vitium, plantag. portul. cum aceto & ſpec. cerati ſantal. à quo fiat illitio cum ol. viol. vel nenupharis, aut cum vnguento infrig. Gal. vel ſantal. Geſtantur ad idem ſupra renes lamina perforata plumbi, non tangant autem hæc ſpinam dorſi, & hypochondrijs admoueantur. In Diabete ſpurio probatur intus conſeru. beton. anthos, vtraq; antidotus magna; extra verò irrigatio cum ſpongijs madefactis in decoc. vini nucis cupreſſi, & maſtichis, à qua f. illitio cum ol. nardi, & maſtichis. Ad aſtrictionem placent thermæ dictæ, nec non Brandulenſes, maximè ſi in illis lamina chalybis ignita fuerint extincta, ſicuti & omnia genera lactis cum eadem extinctione; item ferum chalybeatum cum ſucco plantag. trochiſ. de terra ſigil. de ſpodio, de carabe cum conſeru. roſ. & omphacio, ſyr. de agreſta, de ribes, de myrto, de plantag. & portul. imò & ad phil. Roman. requiem Nicolai, & theriacam recent. licet deuenire, tentatis tamen prius leuioribus, vt quæ ex lactuca, & papauere compaginantur, addendo pro vehiculo, diuretica, vt ſemin. mai. frig. capil. ven. & ſimilia; præterea hûc referenda inſeſſus, & balnea ſupra recenſita, maximè ſi decoc. vel aq. fuerit chalybeata, & ſit impoſitum alumen cum alijs ſimplic.

In Diabete notho.

℞. *Ol. Roſ. Omphac.*
Myrti } *an.* ℥. *i.*
M. & abluantur cum aceto, deinde trochiſ. de terra ſigillata addantur ℈. *ij. m. & cum cera f. vng.*

Item fotus cum ſpongijs ex poſca, quo omnia vſurpentur in Diabete vero: In ſpurio

℞. *Fol. Menthæ ſacchar. conditor.* ℥. *i.*
Conſer. Beton. ℥. *ſ.*
Maſtic.
Boli Armenæ lutei } *an.* ℈. *i.*
M. & cum Mentha f. conſer. de qua capiat ℥. *ſ.*

Extra

Extra conducit vng. comitissæ, de cortic. castanear. Montagnanæ cum ol. mastic. & nardi. Quid in iecore calidiori machinandum, patet. Ad vesicæ, & musculi ceruicis læsionem ab intemperie frigida, & humida cum materia crassa, & lenta applicanda calefacientia, & discutientia, vt sunt thermæ calidæ decoc. guaiaci, eiusdem extractum cum sale theriacali; In læsione vesicæ ex frigida intemperie.

Vel ℞. *Thuris* ℈. *i.*
Spec. Dyacim. ℈. *ij.*
M. ex vino,

Extra, insessus ex vino decoc. absinthij, cymini, calami aromat. mastich. & nucum cupressi prodest, vel ex aquis thermalibus sulphuris, & salis, cum aluminosis, & ferreis: perinæum autem & pecten his spongijs, & vesicis Bubulis foueatur; siq; aq. istæ desiderantur, fiat decoc. in aq. chalybeata cum calidis, & alumine, vnguentum ad idem faciens

℞. *Vng. Comitiss.* ℥. *i.*
Spec. Diacymini ʒ. *i.*
M. & cum cera lota in vino nigro f. vng.

Vel ℞. *Ol. Rutæ,* } *an.* ℥. *i.*
Costi }
Gall. Muscatæ gr. x.
Spec. Diacym. ʒ. *i.*
M. & cum ead. cera f. vng.

Rebelli verò existente materia, age vt in paralysi cum thermis sulphureis, ac salsis, vel dropacismis, & rubificantibus alibi descriptis, quæ omnia dorso, si malum ab illius medulla oriatur, applicanda. A proprietate tandem valent hæc, præcipuè si malum vexet hora somni In materiæ cõtumacia.

℞. *Tunicæ internæ ventriculi Gallinæ præp.* ℥. *ſ.*
Cineris Ericij ʒ. *ij.*
Semin. Eupat. ℥. *i.*
M. & f. puluis, cuius detur ʒ. *i. ex vino, vel brodio hora somni,* A proprietate operantia.

Valet & pul. gutturis Gallinæ, & vesicæ Suillæ, maximè in pueris; item pul. testiculi, ac cerebri Leporis assi vesicæ Caprinæ, aut Ouinæ assæ ad ʒ. j. ij. vel iij. qui præbeatur ex frigida in acrimonia vrinæ. In causa verò frigida, & humida, ac paralysi ex vino odorato, vel mulsa, similiter valet potio calaminthæ, & myrrhæ ex vino; item & succus verbenæ hora somni epotus; Gal. probat pul. vesicæ Caprinæ, & Ouinæ ex posca, quibus omnibus diuretica, modò calida, modò frigida adiungerem; quinimo pubi, & perinæo ad extra possunt admoueri; laudo tamen ego illire pudendum terra cymodia cum succo parietariæ.

Victus ratio ex dictis patet; in Diabete, calida, & sicca vitanda, vti, & liquida, offerendo solida, crassi, & boni succi, frigidi, & copiosi, præcipuè in vero Diabete, quales sunt carnes macræ, pedes, & rostrum Porci, carnes Leporis, Capreoli, Hœdi, Veruecis, pedes Vituli, caseus recens absq; sale, lac, cuius serum absumatur chalybe ignito, oua sorbilia, ptisanæ succus, similago, alica, far, hordeum, oriza, cucurbita, pepones, endiu. portulaca, pisces saxatiles, poma, & pyra austera, mala punica, aurantia, & azarolæ. Potus sit vini rufi, aut subrubri, subausteri cum aqua. In Diabete Victus ratio.

bete spario, & à causa frigida odorata, & calida conueniunt. in incontinentia idem sit victus, ac in paralysi, dummodo non oriatur ex acrimonia vrinæ; tunc enim institue victum, vt supra; in quolibet autem affectu, & causa bonum erit cibis boni succi, sed qui habeant aliquid incrassantis; & de Importuno Vrinæ Profluuio, ac de spectantibus ad Tertium Librum satis, superq; dictum, ne eadem sæpè repetamus.

FINIS LIBRI TERTII.

APPROBATIONES.

OPus Empyricae Rationalis Excellentissimi D. Ivlii Caesaris Clavdini vidi verè aureum, nemini ſecundum, immò facilè primum, quod ſanè Auctoris famam iam celebrem perpetuis duraturam temporibus ampliabit, & Medicinam Practicantibus miræ erit eruditionis, vt ægrotantibus omnibus ſummæ ſint vtilitatis, quo ſic ſtante typis cudi iudicaui, ne de præſentium, & futurorum vtilitate plurimum detraheretur.

Ita eſt Ego Io. Baptiſta Maliſardus Phil. & Med. Doct. in Patrio Archigymnaſio Practicæ Medicinæ Supraordinariæ Lector Primarius, pro Eminentiſs. & Reuerendiſs. D. D. Cardinali Nicolao Ludouiſio Bonon. Archiepiſc. & Principe.

EMpyricam Rationalem Perillvst. Et Excellentiss. D. Ivlii Caesaris Clavdini Ego ſubſignatus libentiſsimè perlegi, nihilq; in ea reperi à Catholica Fide, vel Chriſtianis moribus diſſonum: quinimò Authoris ingenium, doctrinam, & eruditionem admiratus, digniſſimam exiſtimo, vt ad commune bonum, ac commodum in lucem prodeat.

D. Andreas Cattica Clericus Reg. Barnabita Sacræ Pœnitentiariæ Rector, pro eodem Eminentiſs. ac Reuerendiſs. D. D. Card. Nicolao Ludouiſio Bonon. Archiep. & Princip.

AVres meæ, quæ gemmis condecoratæ fuerunt ex ore olim Excellentiſſimi Clavdini hanc ſubtiliſſimam audientes doctrinam, modò eandem oculi legentes fulgentiſſimis, ac ſolaribus radijs ex ea reflectentibus illuſtrantur; ideo, vt totum mundum ipſa illuſtret, & doceat, iudico, ſi Reuerendiſs. P. Inquiſit. placebit, vt typis mandetur publicis.

F. Hieronymus Allè pro Reuerendiſs. P. Inquiſit. Bonon

Carolus Pegius Canonicus Inſignis Colleg. S. Petronij, pro Reuerendiſs. P. Inquiſit. Bonon.

Imprimatur.

Frater Caſimirus de Cremona Lector Theologus, & Vicarius Generalis S. Officij Bonon.

RE-

REGISTRVM.

✠ ✠✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp
Qq Rr Ss Tt Vv Xx Yy Zz

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll
Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sss Ttt Vvv Xxx Yyy Zzz

Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg Hhhh Iiii
Kkkk Llll Mmmm Nnnn Oooo Pppp Qqqq Rrrr
Ssss Tttt Vvvv Xxxx Yyyy Zzzz

Aaaaa Bbbbb Ccccc Ddddd Eeeee Fffff Ggggg Hhhhh
Iiiii Kkkkk Lllll Mmmmm Nnnnn Ooooo Ppppp
Qqqqq Rrrrr Sssss Ttttt Vvvvv Xxxxx Yyyyy Zzzzz

Aaaaaa Bbbbbb Cccccc Dddddd Eeeeee

Omnes sunt Duerniones, præter ✠ ✠✠ quæ sunt Terniones.

B O N O N I Æ

Ex Typographia Iacobi Montij MDCLIII.

Annuentibus Superioribus.